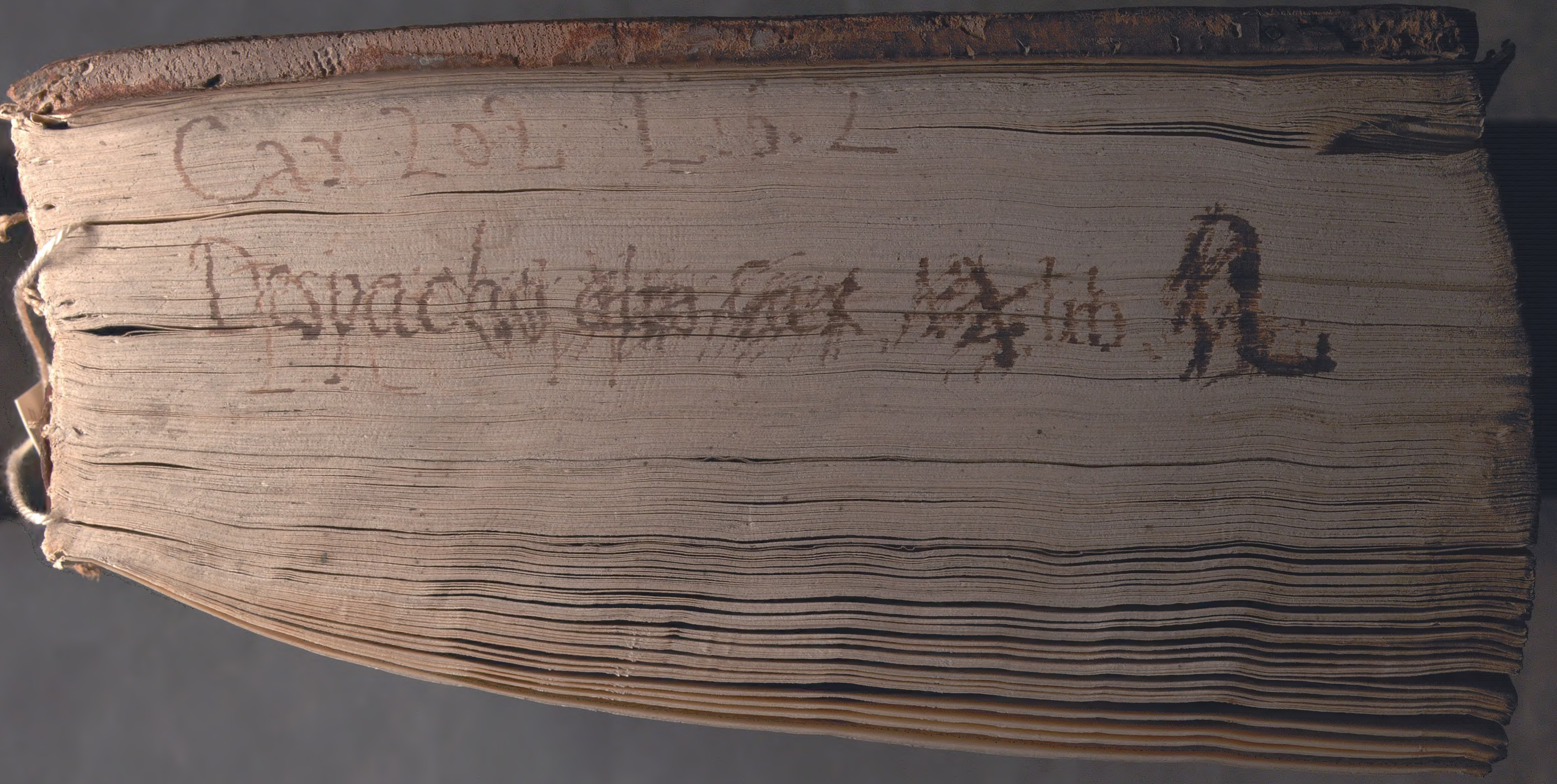

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm

DÍCTON. H

DICTIONARIVM

HEBRAICVM NOVVM, NON EX RABINORVM COMMENTIS, NEC NOSTRATIVM DOCTORVM *stulta imitatione descriptum, sed ex ipsis thesauris sacrorum Bibliorum, & eorundem accurata locorum collatione depromptum, cum phrasibus scripturæ Veteris & Noui Testamenti diligenter annotatis,*

Autore Ioanne Forstero Augustano, [redacted] Hebraicæ linguæ professore in Academia Vuitebergensi. Auctore damnato saltem prohibitum nunc vero cum expurgatione permissum.

Cui in fine adnexus est locorum S. scripturæ in eo explicatorum Index fidelissimus.

Vbicunque in hoc volumine reperiantur hec Dictiones auctor Epistole ad Hebreos; expungatur [auctor] Epistole

expurgose este libro segun el indize de 1640 y 1707.
fr. Ant.o Blanca

espurgose este libro segunda vez por mandado de los ss. inquis en las Cuevas a 21 de junio de 1613 segun el esburgat.o de 612.
fr. P.o Giron

FRO BEN

BASILEAE, M D LVII.

Cautum priuilegio Imp. Maiest. ne quis imitetur.

Iussu patrum inquisitorum hic liber purgatus est iuxta censuram catalogi editi anno 1583.
fr. Alo. de Caravaca
Ant. Cuevas

espurgose este libro por el expurgatorio del año 1632 por mandado de los ss. inquisidores ...
fr. Jos. de ...
fr. Pedro ...

[redacted] ANNO M D LVI,

[redacted]

א

1.Reg.8.

אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא יֶחֱטָא

1 **אָב** Affinitatem habet ſignificatione cum, אָבִיב אָבָה יָאַב יָבַב תָּאַב נוֹב בֹּא quæ omnia,ut forma parum,ita modo tantum ſignificandi inter ſe uariant.

Primo autem modo אָב ſignificat patrem natura,fœcunditate,& propagatiõe carnali immediate.Gen.44.Num eſt uobis pater.Pſal.103.Sicut commiſeretur pater ſuper filijs.Prouer.3.Et ſicut pater filium uolet.Ezech.18.Pater nõ portabit iniquitatem filij.Malach.1.Filius honorabit patrem.Et cum affixis.Gen.2.Propterea derelinquet uir patrem ſuum,& matrem ſuam.Et cap.19.Concubui hac nocte cum patre meo.Et cap.9.Et operuerũt nuditatem patris ſui.

Secundo,patrem,propagatione fidei.Gen.17.Et eris in patrẽ multitudini gentium.Et iterum;Quoniam patrem multitudinis Gentium poſui te. Tertio, morum.Ezech.16.Pater tuus Amorræus,& mater tua Cethea.Sic Chriſtus Ioan.8.Vos ex patre diabolo eſtis. Quarto autoritate & officio.Geneſ.45.Deus etiam poſuit me in patrem Pharaoni,& in Dominatorem uniuerſæ domui ipſius.2.Reg.2.Et Eliſſa uidens ſtatim ipſe exclamat.Pater mi,pater mi,currus Iſrael,& equitatus eius.Et cum Iod paragogico אֲבִי pater ab affectu & officio,item ab inchoatione,& inuentione rei alicuius nouæ.Et ut patronus à pater,ita hoc à ſuperiore ducitur,patronus.Iob 29.Pater ego egenis,id eſt patronus.Et in ſtatu regiminis אֲבִי Pſal.68.Pater uiduarum.Gen.4.Ipſe fuit pater habitantium in tentorio,& pecuariæ.Et ibidem iterum.Ipſe fuit pater omnis tractãtis citharam.Gen.34.Et egreſſus Hamor pater Sichem.1.Paralip.4.Et Seraia genuit Ioab patrem uallis fabrorum.Ieſaiæ 9.Pater æternitatis,id eſt qui regnum æternũ,& uitam æternam inchoat,abolita morte,& uicta uniuerſa ui diaboli,tum mundi,& inferorum poteſtate.Et pluraliter אָבוֹת patres,natura,autoritate,tempore,ut ſunt maiores & progenitores.Exod.20.Viſitans iniquitatem patrum ſuper filios.& cap.12.Pecus pro domo patrum.Ezech.18.Patres comederunt uuam acerbam.Prou.19.Domus & diuitiæ hæreditas parentum.Atq; in ſtatu regiminis & affixorum אֲבוֹת Exod.6.Iſti ſunt capita patrum Leuitarum.Pſal.39.Incola ſum ego ſicut omnes patres mei.Pſal.45.Pro patribus tuis erunt filij tui.Pſal.106.Errauimus cum patribus noſtris.

אָבִיב Originem habet ab אָב & cognationem cum יָאַב יָבַב נוֹב בּוֹא niſi quòd ut forma parum,ita modo tantum ſignificandi inter ſe differant.Significat uero hoc nomen primam fœcunditatem,procreſcentiam,germinationẽ,ſeu prouentum anni.Et primò,pro prima ſpica accipitur.Exod.9.Quia hordeum in ſpica.Leuit.2.Et ſi adduxerit oblationem primitiarum ſpicam toſtam igni. Inde primus menſis anni,& pater nouarum frugum,frondium,& uirgultorum quo ſegetes in culmos & ſpicas ſuccreſcunt hoc nomine,qui etiam alio nomine נִיסָן dictus eſt,ꝙ illo filij Iſrael ex Ægypto effugerint,& partim Martio,partim Aprili noſtro reſpondet.Exod.13.Hodie uos egredimini in menſe Abib.Et cap.23.Quemadmodum præcepi tibi ſub tempus menſis Abib,quia in eo egreſſus es ex Ægypto.Deut.16.Cuſtodi menſem Abib ipſi Iehoua deo tuo,quia in menſe Abib eduxit te Iehoua deus tuus ex Ægypto.

אֵב Et in ſtatu affixi tranſpoſitione punctuli facta in literam beth.Germinatio,procreſcentia.Iob 8.Adhuc exiſtente ipſum in germinatiõe ſua. Et pluraliter in ſtatu regiminis אִבֵּי Cantic.6.Vt uiderem germinationes torrentis,id eſt uirgulta.

2 **אָבַד** Hebræis propriè idem ſignificat,quod Latinis auferri,tolli,amoueri,cũ rei quę amouetur perditione,unde Hieronymus & omnes alij reddiderunt uerbo perire,& actiuè perdere:ſignificatione cõgruit cum uerbis דָאַב & אָרַב niſi ꝙ ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe uariant.Iob 4.Recordare quęſo quis inculpatus

a ablatus

ablatus sit. Et cap.11. Et refugiũ ablatum est ab illis,& cap.18. Memoria eius sublata est de terra. cap.30. Super ipsis ablata est senectus. Psal.142. Ablatũ est refugium à me. Exod.10. An prius cognosces quod sublata est Ægyptus. Leuit.26. Auferemini in gentes. Num.16. Et auferemini è medio congregationis. 1.Samuel.9. Et amissæ erant asinæ Kis patris Saulis. 2.Sam.1. Et amissa sunt uasa belli. 2.Reg.9. Et auferetur uniuersa domus Achab. Psal.1. Via improborum auferetur. Psal.102. Ipsi auferentur sed tu stabis. Iesaiæ 29. Iustus sublatus est,& non est quisquã qui ponat super cor. Iere.4. Auferetur cor regis. cap.18. Et non auferetur lex à sacerdote. Et cap.27. Et impellam uos & auferemini,& cap.49. Ablatum est consiliũ à filijs. Michæ.7. Sublatus est pius de terra.

Participium præsens אֹבֵד Iob 4. Leo aufertur sine præda. Eccles.7. Est sapiens periens in iustitia sua. Iob 29. Benedictio pereuntis super me ueniebat. Prouerb.31. Date siceram pereunti. Deut.26. Actiue: Syrus ablator patris mei. Et pluraliter אֹבְדִים Iesaiæ 27. Et uenient qui ablati erant in terram Assur. Et in genere fœminino אֹבְדוֹת 1.Samuel.9. Propter asinas amissas. Iere.5. Oues amissæ, fuit populus meus.

In secunda coniugatione אִבֵּד abstulit, sustulit. 1.Reg.21. Et ædificauit Excelsa, quæ sustulerat Hiskijahu. Iere.52. Et auferet ex ea uocem magnam. Et cap.51. Abstuli populum meum. Num.33. Et auferetis omnia artificia eorum. Deut.7. Et auferes nomen eorum sub sole. 2.Reg.11. Et abstulit omne semen regium. Eccles.7. Et auferet cor donariũ. Ezech.28. Et auferam te. ubi aleph characteristica futuri ablata est euphoniæ causa. Eccles.7. Est tempus quærendi,& tempus auferendi.

Participium præsens מְאַבְּדִים Iere.23. Væ pastoribus auferentibus & dissipantibus oues.

In tertia coniugatione הֶאֱבִיד Leuit.24. Et auferet residuum è ciuitate. Leu.23. Et auferam animam illam è medio populi sui. Iob 14. Et expectationem hominis abstulisti. Psal.5. Et auferes loquentes mendacium. Iere.25. Et auferam ab illis uocem gaudij. Iere.46. Auferam ciuitatem & habitatores in ea, ubi assumpsit holem euphoniæ gratia, ad uitandum concursum literarum similium. 2.Reg.10. Propter auferre seruos Baal. id est ut auferret seruos Baal.

Participiũ præsens מַאֲבִיד Deut.8. Sicut gẽtes quas Iehoua aufert à facie uestra.

INDE NOMINA.

אֹבֵד Nomen adiectiuum. Num.24. Postremum eius perpetuo ablatum. Psal.31. Factus sum sicut uas amissum. Psal.119. Erraui sicut pecus amissa, quære seruum tuum.

אֹבֵד Nomen adiectiuum. Deut.32. Quoniam nõ est gens amisso seu ablato consilio.

אֲבֵדָה Amisio, ablatio, id est res amissa seu ablata,& est nomen substantiuum generis fœminini. Exod.22. Super omni amisione. Leuit.5. Et si inuenit amissionem,& negauerit eam. In statu regiminis אֲבֵדַת Deut.22. Et sic facies cũ omni amissione fratris tui, quæ ablata est ab eo.

אָבְדָן Ablatio, actiue. Esther 9. Occisione gladij,& interfectione & ablatione.

אֲבַדּוֹן Ablatio, actiue, perditio. Iob 26. Nudus est infernus coram ipso, operimentũ ablationi. cap.28. Ablatio & mors. Et cap.31. Quia ignis iste usq; ad ablationem deuorabit. Psal.88. Veritas tua in ablatione. Prouerb.15. Infernus & amissio corã Iehoua. Et cap.27. Infernus & ablatio non saturabuntur. Est & nomen mali angeli, cuius fit mentio Apoc.9. ubi sic legitur: Et habent super se regem angelum abyssi cui nomen Hebraicè Abadon, Græcè autem ἀπολλύων, id est perdens &c.

3 אָבָה Voluit, ac significat bonam ac paternam uoluntatem & inclinationem seu affectum habere, quanquam negatiue ubiq; usurpetur, atq; congruit significatione cum בּוֹא בּוֹא אָוָה תָּאַב יָאַב אָבִיב אָב nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se discrepent. Atq; omnino cõtrariam habet significationem uerbo אָיַב quod significat malam & inimicam habere uoluntatem erga alium. Exod.10. Et non uoluit dimittere eos. Deut.10. Et nõ uoluit Iehoua disperdere te. Psal.81. Et Israel non uoluit mihi, id est non acquieuit mihi, seu cõsensit mihi. Iosue 24. Et non uoluit audire Bileam. Prouerb.1. Non uoluerunt consilium meum. Iesaiæ 28. Et non uoluerunt

runt audire.Iob 39.Num uolet unicornis seruire tibi.Prouerb.1.Si suaserint tibi errones,ne uoles.

Participium præsens אֹבִים pluralis numeri.Ezech.3.Domus Israel non uolunt audire me.

INDE NOMINA.

אֵב Voluntas,affectus,appetitus,desiderium,& sumitur in bonum.Et cum affixo Iob 34.Appetitus meus ut approbetur Iob.

אֵבֶה Voluntas.Iob 9.Transierunt cum nauibus uoluntatis,id est uolũtarie currẽtibus.

אֲבוֹי Appetitus seu desideriũ habẽdi aliquid.Prou.23.Cui uę,cui desideriũ,cui dolores?

אֶבְיוֹן Egenus,qui res sibi necessarias,quibus eget,desiderat.Deut.15.Omnino non sit in te egenus. Et iterũ.Non contrahas manũ tuam à fratre tuo,qui egenus est. Et iterum,Quia nõ cessabit egenus è medio terræ,huic respõdet Christi dictum, Pauperes semper habebitis.Psal.49.Simul diues & egenus.Iesaię 25.Præsidium egeno in angustia ipsius. Et in statu affixorum manet inuariatum.Exo.23.Non declines iudicium egeni tui in causa sua. Et pluraliter אֶבְיוֹנִים Esther 9.Et dona egenis.Iob 24.Declinant egenos à uia.Et cap.29.Pater ego egenis.Psal.12.Propter suspirium egenorum nunc surgam. In statu regiminis & affixorum אֶבְיוֹנֵי Exod.23.Et comedent egeni populi tui.Iesaiæ 29.Et egeni hominũ in sancto Israel exultabunt. Psal. 132.Egenos eius saturabo pane.

אֲבִיּוֹנָה Appetitus.Eccl.12.Et labefactetur appetitus.

4 אִבְחַת Nomen status regiminis sine uerbo,cõgruit autẽ significatione cum אָבַק אָבָה בּוּךְ בָּכָה nisi quòd ut forma,ita modo significãdi inter se uarient.Significat autẽ districtionẽ gladij,quomodo de se radios seu splendorẽ spargit.Ezech.21.Posui districtionem gladij,heu factus est uelut fulgur.

5 אבך Legitur tantum semel in quarta coniugatione הִתְאַבֵּךְ congruitq́ significatione cum uerbis אבה אָבַק בּוּךְ בָּכָה & ut forma,ita modo tantũ significandi inter se differunt.ideo significat in modum fumi seu pulueris uehementer dispelli. Iosue 9. Quoniã exarsit uelut ignis seditio,uepres & spinas deuorat,& inflammatur in cõdensis syluæ,atq́ dissipantur uelut eleuatio fumi.

6 אָבַל Luxit,lugebat,quod fit protractione spiritus seu gemitus, habet affinitatẽ quandam significatione cum uerbis בָּלָה יָבַל nisi q̀ ut forma,ita modo tantum significandi inter se differant,deinde cõtrariam habet significationem uerbis בָּהַל חָבַל Et proprie de hominibus, postea quoq́ metaphorice de inanimatis dicitur,cũ alijs luctum mouent,sicut Latini figurate ridere agrũ,& segetes lętas aut tristes esse dicunt.Osee 7.Luxit super eum populus eius.Iesaiæ 24.Luxit mustum. Et iterum: Luxit terra.Ier.4.Propter hoc lugebit terra.Iob 14.Et anima eius luget super ipso. Ioelis 1.Luxerunt sacerdotes,ministri Iehoua.

In tertia coniugatione הֶאֱבִיל Ezech.31.In die quo descendit ipse in Infernum, luctum feci.Thren.2.Et lugebit munitio.

In quarta coniugatione הִתְאַבֵּל 1.Sam.15.Sed lugebat Samuel Saulem. Gen.33. Et luxit super filio suo diebus multis.Nehem.8.Ne lugeatis,neq́ fleatis.

Participium masculini generis מִתְאַבֵּל 1.Sam.16.Et dixit Iehoua ad Samuelem, quandiu tu luges Saulem. Et pluraliter מִתְאַבְּלִים 2.Paralip.35. Et uniuersus Iehuda & Ierusalem lugebant super ea. Et in fœminino genere מִתְאַבֶּלֶת 2.Sam.14.Et esto quasi mulier,quæ diebus multis luget super mortuo.

INDE NOMINA.

אָבֵל Nomen participiale masculini generis,lugens.Gen.37.Quoniã descendam ad filium meum lugens.Esther 6.Et Haman repulsus est ad domũ suam lugens. In statu regiminis אֲבֵל Psal.35.Velut lugens matrẽ.Interdũ non est personale,sed reale, & significat Hebræis,quod Latinis tractus,id est regio protractior, planicies, seu campus.Num.33.Et castrametati sunt iuxta Iordanem à Beth Iesmios usq́ ad tractum Schittim in cãpestribus Moab.Iudic.7.Et fugit turma illa usq́ ad Beth Schitta in Zererath,& usq́ ad marginẽ tractus Mehola.1.Sam.6.usq́ ad tractũ magnũ.

Et pluraliter אֲבֵלִים Iob 29. Quomodo aliquis lugentes consolabitur. Iesaiæ 61. Vt consolarer omnes lugentes. In statu regiminis אֲבֵלֵי Iesaiæ 61. Vt ponerem lugentibus Zion. Sic quoq; in statu affixorum. Iesaiæ 57. Et reddebã consolationes ei & lugentibus eum. Item in genere fœminino. Pluraliter אֲבֵלוֹת Thren. 1. Viæ Zion lugent, eo φ nulli ueniunt ad solennitatem.

אֵבֶל Luctus, ceremonia seu pompa lugẽtium. Gen. 27. Appropinquabunt dies luctus patris mei. Gen. 50. Fecitq; patri suo luctum septem diebus, quod uidens incola terræ Cananæus luctum illum in area Arad, dixit, luctus iste Ægyptiorum grauis est, propterea uocauit nomen eius luctus Ægyptiorum. Deut. 34. Et cõsummati sunt dies fletus, luctus Mosi. Iob 30. Facta est in luctum cithara mea. Eccl. 7. Cor sapientum in domo luctus. Mich. 1. Et luctum uelut filiarũ struthionis. Legitur tamen semel cum sex punctis אֶבֶל 2. Sam. 14. Luge nunc & induere uestimentis luctus. Et in statu affixorum seruat sægol. Iesaiæ 60. Et finientur dies luctus tui. Iere. 31. Et conuertam luctum eorum in gaudium.

תַּלְאֻבוֹת Nomen pluralis numeri tantũ, & ab hoc themate est deductũ metathesi literarum facta, quę usitata est, significatq; luctum, & terræ attribuitur, quæ luctũ mouet propter sterilitatem. Oseæ 13, Ego noui te in deserto, in terra luctuũ, id est in terra multi luctus. quanquam etiam à לְאַב deduci possit de quo suo in loco.

אֲבָל Particula est indeclinabilis & consignificatiua, significat autem protractionẽ sermonis, seu continuitatem & asseuerationem prioris membri. At, attamen, ueruntamen, quinetiam, insuper, uerè, certè, profectò. Gen. 17, Vtinã Ismael uiuat ante te, & dixit Deus: Quinetiam Sara uxor tua gignet tibi filium. cap. 42. Profectò rei sumus nos super fratre nostro. 2. Sam. 14. Verè mulier uidua sum ego. 1. Reg. 1. Quin etiam sustentator noster rex Dauid. 2. Reg. 4. Profectò filius non est illi. 2. Paral. 1. At arcam dei adduxerat Dauid. 2. Paral. 19. Attamen opera bona inuẽta sunt apud te. 2. Paral. 33. Veruntamen adhuc populus sacrificabat in Excelsis.

אוּבָל Ductus aquarum, riuus, flumen. Vide in themate יָבַל sicut etiam יוּבַל.

7 אֶבֶן Lapis. Vide in themate בָּנָה ædificauit.

8 אָבַס Legitur in hac forma tantũ participiũ præteritum אָבוּס id est altus, saginatus, pinguefactus. Et arbitror metalepsi habere istam significationẽ, de illis dictum animalibus, quæ uel pedibus substiterunt & calcauerũt, uel quæ ad calcandam id est aream, qua frumenta pedibus animalium triturata & excussa, saginata sunt. Et conuenit significatione cum uerbo בּוּס. Legitur singulariter Prouerb. 15. Melius est habere aream oleris uiridis ubi est charitas, quàm bos saginatus cum odio. Et pluraliter in statu absoluto אֲבוּסִים id est alta, seu altilia ad calcandam stantia. 1. Reg. 4. Præterquã de ceruis & capreis, & bubulis, & electis altilibus. In statu regiminis אֲבוּסֵי pro calcandis ad quæ subsistunt altilia. Iob 39. Num adlubescet unicorni colere tibi, aut commorabitur iuxta calcandas tuas.

INDE NOMEN.

אֵבוּס Nomen masculini generis, id est calcanda, id est locus in quo, & iuxta quẽ calcant & aluntur animalia, translatio uulgaris uertit præsepe. Prouerb. 14. Vbi non sunt boues, calcanda munda est. Iesaiæ 1. Cognouit bos emptorem suum & asinus calcandam domini sui.

9 אָבָק Nomen, puluis, qui uento excitatus uehemẽter intorquetur & dissipatur. Congruit significatione cum uerbis אבך אבס אבה nisi φ ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Exod, 9. Et erit in puluerem super uniuersa terra Ægypti. Deut. 28. Dabit Iehoua pluuiam terræ tuæ, puluisculum & puluerem. Iesaiæ 5. Et germen eius uelut puluis ascendet. & cap. 29. Et erit uelut puluis tenuis multitudo extraneorum tuorum. In statu regiminis אֲבַק Nahum 1. Nubes puluis pedum eius. Et in statu affixi mutat iterum pathah in camez. Ezech. 26. Operiet te puluis eorum. Et in forma fœminea in statu regiminis אַבְקַת Canticorum 3. Velut palmæ

mæ fumi ſuffitus Myrrhæ & thuris ex omni puluere pigmentarij.

INDE VERBVM,

Paſſiuæ uocis primæ cõiugationis נֶאֱבַק quod tamen ſignificationẽ habet actiuam, colluctatus eſt, intorquendo uehementer ſtuduit euertere, ſumpta metaphora à uento, qui intorquendo ſe aliquem euertit diſpellitq́ʒ, ad colluctatores qui ſimiliter ſtudent ui euertere. Gen. 32. Et colluctabatur uir cũ eo. Quidam tamen autumant idem Hebræis ſignificare, ꝙ Latinis in arenam ſeu puluerem deſcendere cum aliquo. Alij quod quadret cum חבק eo ꝙ heth & aleph literæ ſint eiuſdẽ inſtrumenti & pronunciationis.

10 אָבִיר

Nomen generale, potens, robuſtus, ualidus, conuenit cum Germanico mechtig. Et dicitur de Deo, angelis, hominibus, tauris & equis. de Deo Iob. 33. Qui eſt robuſtus ſine manu. Et in ſtatu regiminis amittit dagges & aſſumit in prima hateph אֲבִיר Gen. 49. Per manus Potentiſs. Iacob. Pſal. 132. Qui iurauit ipſi Iehoua, & uouit Potentiſſimo Iacob. Ieſaię 1. Propterea ait ſuſtentator Iehoua exercituũ, potentiſſimus Iſrael. Ieſaiæ 49. Ego ſum Iehoua ſaluator tuus, & redemptor tuus potentiſſimus Iacob. De homine tam in ſtatu abſoluto quàm regiminis אַבִּיר Ieſaię 10. Et deturbaui tanquã robuſtus ſedentes. 1. Sam. 21. Cuius nomen erat Doeg Ædomæus potentiſſimus paſtorũ. Et pluraliter אַבִּירִים de angelis. Pſal. 78. Panem robuſtorũ comedit uir, quorũ ſcilicet miniſterio datus eſt illis panis ille. De hominibus. Iob 24. Et traxit robuſtos uirtute ſua. Pſal. 68. Increpa feram arũdinis, cœtum robuſtorum, inter uitulos populorũ. De tauris. Pſal. 50. Nũquid comedã carnes robuſtorũ. Ieſaiæ 34. Deſcendens unicornes cum eis, & iuuenci cum robuſtis.

De equis. Iere. 50. Incraſſabimini ſicut uitula gramine paſta, & hinnietis tãquam robuſti. Et in ſtatu regiminis אַבִּירֵי Pſal. 76. Spoliati ſunt robuſti corde. Pſal. 22. Circumdederunt me iuuẽci multi, robuſti Baſan cinxerũt me. Et in ſtatu affixorũ de hominibus. Iere. 46. Quare propulſati ſunt robuſti tui. Thren. 1. Proſtrauit omnes robuſtos meos. De equis. Iudic. 5. Tunc quaſſatę ſunt plantæ equorũ præ cõcuſſione robuſtorũ eius. Iere. 8. A uoce hinnituum robuſtorũ eius cõmota eſt tota terra.

אֵבֶר Forma maſculini generis, & ſingularis, ſignificatiõe dualis ſeu pluralis numeri, & ſignificat remigium alarum in uolucribus, ꝙ in illis robur ipſarum & potentia ſita ſit. Pſal. 55. Quis dabit mihi alas uelut columbarũ. Ieſaiæ 40. Enaſcitur ala uelut aquilis. Ezech. 17. Aquila magna, magna alarũ, longa alarum, plena plumarũ. Cæterum Iudæi hoc nomine etiam membrum genitale uocant utriuſq́ʒ ſexus.

בִּירָה Arx, palatium à robore, uide ſuo in loco.

אֶבְרָה Forma fœminini generis, ſignificatione dualis numeri ut ſuperius. Iob 39. Aut alas ciconiæ. In ſtatu affixorum. Deut. 32. Geſtauit ſuper alis ſuis. Pſal. 91. Sub alis ſuis proteget te. Et pluraliter אֶבְרוֹת Pſal. 68. Et alæ eius uelut aurum fuluum.

INDE VERBVM,

Tertię coniugationis הֶאֱבִיר remigauit alis. Iob 39. Nũquid per intellectum tuum remigat alis accipiter. Inſuper & hoc obſeruandum, ꝙ quidam uolunt illud הָבֵרוּ quod legitur Iere. 51. pro הַאֲבִרוּ ſic exponentes, facite remigia telis, id eſt pinnas. Tamen rectius à בָּרַר deducendum arbitror, & ſic exponẽdum expolite ſeu mundate ſagittas.

11 אֲגַם

Stagnum, lacus, copia aquarum, & habet quandam cognationem cum nomine גֹּמֶא Ieſaiæ 35. Et erit aridũ in ſtagnum. In ſtatu regiminis אֲגַם Pſal. 107. Poſuit deſertum in ſtagnum aquarum. Et pluraliter אֲגַמִּים Exod. 8. Super riuos & ſuper ſtagna. Ieſaiæ 42. Et ſtagna areſaciam. Iere. 51. Et ſtagna arſerunt igni, id eſt iunci. In ſtatu regiminis אַגְמֵי Ieſaiæ 19. Facientes mercede ſtagna animæ, id eſt piſcinas. In ſtatu affixorũ nihil uariat. Exo. 7. Super riuos eorũ & ſuper ſtagna eorum.

אַגְמוֹן Stagnum. Et ut יָם aliquando pro uaſe amplo continente multũ aquarũ, ita quoq́ʒ à ſimilitudine hoc nomen אַגְמוֹן ſignificat ahenum, quod ceu ſtagnum multum aquæ capit. Iob 41. E naribus eius egredietur fumus, ſicut olla ebulliẽs, & ahenum ſcilicet aquæ feruidæ. Secundo accipitur pro iunco, qui creſcit in ſtagno, conti-

nens pro contento. Iesaiæ 9. Caput & caudam, ramum & iuncum die uno. Et cap. 58. Aut demittẽdo sicut iuncus caput suum. Tertio pro reste ex iunco facta, qua aliquid ligatur & tenetur. Iob 40. An pones iuncum in nasum eius.

12 אגף
Cuius plurale in usu est אֲגַפִּים congruit autem significatione cum כְּנָפִים & צְפִי nisi quòd primum alas exercitus, secundum alas animantis, tertium alas ædificiorum, significat. Ezech. 12. Et omnes qui fuerunt circa eum pro auxilio illi, & omnes alas eius dispergam. Et cap. 17. Cum omnibus alis eius cadent gladio. cap. 38. Gomer & omnes alæ eius, domus Togarma, latera aquilõis, & omnes alæ eius.

13 אגר
Attraxit, contraxit, & congruit significatione cũ uerbis צור ציר גָּרַח חָרַג יָגֹר מִגַּר נָגַר nisi quòd ut forma, ita modo tantum significandi in se discrepet. Prouerb. 6. Parat in ęstate cibum suũ, trahit in messe escam suam. Deut. 28. Vineas plantabis & coles, & uinum non bibes necꝫ contrahes.

Participium præsens אוֹגֵר Prouerb. 10. Contrahit in æstate filius prudens scilicet plaustris.

INDE NOMINA.

אִגֶּרֶת Tractio, seu contractio scilicet literarum, id est libellus in quo multi sunt tractus literarum. Oportet autem nos ex inopia Latinæ lingue reddere siue Epistolam, siue literas, nam tractus seu contractio absolutè non intelligeretur de scriptura. Nehe. 6. Et epistola aperta. Esther 9. Omnia uerba epistolæ. Et pluraliter אִגְּרוֹת 2. Paralipom. 30. Atqꝫ etiam literas scripsit ad Ephraim.

אֲגוֹרָה Nomen paruæ monetæ, quæ ministro uerbi conferebatur. 1. Sam. 2. Et offerat scrupulum argenti, & tortam panis. Etsi aliqui malint formatum & dictum à גֵּרָה de quo infra.

אָגוּר Nomen uiri, qui sententias aliquot contraxit, sicut legitur. Prouerb. 30. Verba Agur filij Iacke.

14 אדב
Legitur de isto themate solum Infinitiuus tertiæ coniugationis idqꝫ defectiuè לַאֲדִיב pro לְהַאֲדִיב Et significat languefacere, eiusdem significationis cum uerbis אָבַד דָּאַב facta literarum transpositione. Et ut forma literarum, ita modo tantum significandi differũt. 2. Sam. 2. Ad faciendum deficere oculos tuos, & ad languefaciendum animam tuam.

15 אדם
Rubuit, ruffum seu rubicundum fuit. Thren. 4. Rubuerunt specie præ corallis.

In secunda coniugatione legitur tantum participium præteritum מְאָדָּם Nahum 2. Clypeus heroum rubefactus. Et pluraliter מְאָדָּמִים Exod. 25. Et pelles arietum rubricatas.

In tertia coniugatione הֶאְדִּים Iesaiæ 1. Et si rubuerint ut uermiculus, sicut lana erunt.

In quarta coniugatione הִתְאַדָּם Prouerb. 23. Ne intuearis uinũ, quãdo rubescit.

INDE NOMINA.

אָדֹם Nomen nunc substantiuũ, nunc adiectiuum masculini generis, rubrũ, ruffum, rubedo. Gen. 25. Crepuscula me quæso de ruffo, de ruffo, inquã, isto, id est, refice me sub crepusculum de ruffo, &c. Iesaiæ 63. Cur rubor in uestimẽto tuo. Zach. 1. Et ecce uir uehebatur super equo ruffo. Cant. 5. Dilectus meus candidus & rubicũdus. Et pluraliter אֲדֻמִּים 2. Reg. 3. Et uiderũt Edomitæ è regione aquas ruffas quasi sanguinem. Zach. 1. Post eũ equi ruffi. Et in genere fœminino אֲדֻמָּה Num. 19. Et adducent ad te uaccam ruffam.

אֹדֶם Nomen lapidis preciosi à rubedine, alij Sardium, alij Sardonychen interpretãtur, à colore sanguineo, qui non est translucidus ut ignis uel carbũculus, sed instar sanguinis subniger. Et illis ego assentior, qui Sardonychen esse uolũt. Eius fit mentio Exod. 28. & 39. Ezech. 28. Apocalypsis 4.

אַדְמוֹנִי Ruffus, rubicundus. Gen. 25. Et egressus est primus ruffus, totus sicut pallium pilosum. 1. Sam. 16. Et ipse erat rubicundus cum elegantia oculorum. Et cap. 17. Et erat iuuenis & rubicundus.

אֲדָמָה Humus à colore ruffo nomẽ habens, humus enim ex qua homo formatus est subruffa

ruffa fuit, sicut in partibus Orietalibus, & alijs multis in locis propter solis adustionem subruffa est, ideo censeo nomen esse specialius quàm אֶרֶץ. Deinde apparet superficialem terræ partem significare. quæ propter æstum solis rubrior esse solet. Tertio cultam tantum, in qua sunt arua, agri, horti, arbores, aliijq; fructus & fruges ad uictum utiles. At אֶרֶץ uniuersaliter quamlibet terram significat. Gen. 1. Et fecit Deus bestiam terræ iuxta speciem suam, & iumentũ iuxta speciem suã & omne reptile humi iuxta speciem suam. Et cap. 2. Et homo non erat qui coleret humum. Et iterum: Et formauit sustentator deus hominem, puluerem de humo. Gen. 3. In sudore nasi tui comedes panem, donec reuertaris tu in humũ, quia ex ea sumptus es, quia puluis es & in puluerem reuerteris. 1. Sam. 4. Et uestes eius erant scissæ, & humus super capite eius. 1. Reg. 7. In regione Iordanis fudit ea rex in densitate humi. Zoph. 1. Congregando cõgregabo omnia desuper facie humi. In statu regiminis אַדְמַת Gen. 47. Et acquisiuit Ioseph omnem humum Ægypti Pharaoni. Iesaiæ 14. Et hæreditare faciẽt eos domum Israel super humo Iehoua. Daniel. 12. Et multi ex dormientibus humo pulueris euigilabũt. In statu affixorum אַדְמָת Gen. 47. Non est reliquum coram sustentatore meo, nisi corpora nostra, & humus nostra. Exod. 23. Primitias primogenitorum humi tuæ introduces domum sustentatoris dei tui. Psal. 46. Exibit spiritus eius, reuertetur in humum suam. Et pluraliter semel legitur אֲדָמוֹת Psal. 48. Vocauerunt nominibus suis humos.

אָדָם Primo ac proprie nomen est speciei humanę, atq; speciuocẽ aliquoties utrunq; sexum cõplectitur homo. Gen. 2. Et homo non erat qui coleret humum. Et mox iterum: Et formauit Sustentator Iehoua hominem puluerem de humo. Et iterum: Et homo non inuenit auxilium corã se. Item cap. 1. Et dixit Deus faciamus hominem in imagine nostra, secundũ similitudinem nostram. Et iterum: Creauit deus hominem in imagine sua, in similitudine Dei creauit eum, masculum & fœminam creauit eos. Et cap. 5. In die, qua creauit Deus hominẽ, ad imaginẽ dei fecit eum, masculum & fœminam creauit eos, & uocauit nomen eorũ, Homo, in die qua creati sunt illi. Et cap. 6. Delebo hominẽ, quem creaui desuper facie humi, ab homine usq; ad iumentum. Et iterum: Non iudicabit spiritus meus in homine perpetuo. Et cap. 8. Quoniam figmentũ cordis hominis malum à pueritia sua. Deut. 8. Quia non in pane solũ uiuet homo, sed super omni eloquio oris Iehoua uiuet homo. 1. Reg. 8. Nõ est homo, qui non erret. Psal. 116. Omnis homo mendax. Psal. 39. Tantum tota uanitas omnis homo. Iob. 5. Homo ad laborem nascitur. Et cap. 16. Et disputare liceret uiro cum deo, sicut filio hominis cũ sodali suo. Et cap. 25. Quanto minus uir uermis, & filius hominis uermiculus. Iere. 49. Nõ peregrinabitur in ea filius hominis. Ezech. 6. Fili hominis, pone faciẽ tuã ad montes Israel. Psal. 8. Dextra tua super filium hominis, quem corroborasti tibi. Et iterum: Et filius hominis, quia uisitas eũ. iuxta hanc phrasin Christus in Euangelio se filiũ hominis sæpenumero uocat, non ꝗ ex uirgine Maria natus sit, quanquã illud uerissimum est, sed quod sit homo, & naturam figuramq; gestet humanam. Sicut & בְּנֵי אָדָם filij hominis dicũtur, id est, generis humani. Psal. 11. Et palpebrę eius probabunt filios hominis. Psal. 36. Et filij hominis in umbra alarum tuarum protectionẽ habebunt. Psal. 62. Vox mea ad filios hominis. Est & אָדָם aliquando non speciei, sed indiuidui. Genes. 3. Adam & uxor eius non erubuerunt. Item: Et occultauit se Adam & uxor eius. Et cap. 4. Et Adam cognouit uxorem suam, &c. Sumitur interdum pro uita seu statu mortalium. Prouerb. 30. Vt deuorent afflictos de terra, & egenos de homine. Oseæ 9. Et orbabo eos de homine. Item pro more & consuetudine hominum si construitur cum aduerbio caph similitudinis. Iob. 30. Non celaui iuxta hominem transgressionem meam, id est, iuxta morem & consuetudinem hominum, uel sicut homo facere solet. Psal. 82. Iuxta hominem moriemini. Oseæ 6. Ipsi uero iuxta hominem transierunt pactum. Ista phrasis etiam à Paulo obseruata est. Galat. 1. Euangelium quod prædicatum est à me, non est secundum hominem. Et cap. 3. Secundum hominem dico &c.

Item pro humanitate & mansuetudine.Oseæ 11.Funibus hominis trahebã eos, & funibus dilectionis.Sic Christus,inquit Matth.11.χρηστὸμ,id est humanum, mite, minime asperum minimeqꝫ seuerũ. Et Paulus ad Titũ. Postquam autem apparuit χρηστότης,id est humanitas dei & erga homines amor seruatoris nostri. Similiter.1. Corinth.10.Tentatio uos non apprehendat, nisi humana,id est tolerabilis.

Item,ut nomen אִישׁ uirum seu hominẽ nobilem,& egregium,ita אָדָם aliquando plebeium significat.Mich.5.Suscitabimus cõtra eum septem pastores & octo præpositos hominis,id est ex uulgo seu plebe.Vocat autem eo in loco,isto nomine Apostolos Christi,qui non erant de ordine sacerdotali.Psal.22.Ego autem uermis & non uir,opprobrium hominis, & abiectio populi.Iere.49.Neqꝫ peregrinabitur ibi filius hominis.

אֲדַמְדָּם Nomen adiectiuum masculini generis, in cuius altera geminationis parte prima substantialis litera abiecta est,sicut in nominibus יְרַקְרַק חֲפַרְפֵּרוֹת אֲסַפְסֻף חפכפך & significat rubrũ seu ruffum.Leuit.13.Et si erit in caluicie aut in glabricie plaga candida,subruffa,lepra germinans est. Et in genere fœminino אֲדַמְדֶּמֶת Leuit.13.Et ecce tumor plagæ albicans subruffus fuerit in caluicie. Et in distinctione sententiæ אֲדַמְדָּמֶת Leuit.13.Aut macula candicans subruffa.Et pluraliter אֲדַמְדָּמוֹת Leuit.14.Vel subruffi.

דָּם Cum cametz,sed in statu regiminis cum pathah.Sanguis seu color sanguineus,aut res habens colorem sanguineum. Genes.37.Ne effundatis sanguinem. Exod.7. Et erit sanguis in uniuersa terra Ægypti.Leuit.3.Omnem sanguinem non comedetis.Iere.7.Et sanguinẽ innocentẽ non effundetis.Ioelis 1.Et luna in sanguinem. Et est aliquando culpæ.Deut.17.Inter sanguinem & sanguinem. Aliquando pœnæ.Iesaiæ 34.Gladius ipsius Iehoua repletus est sanguine.Ezechielis 24.Et pestis & sanguis in plateis eius. Et tunc plerunqꝫ assumit à fronte literam beth.2.Samuelis 3.Percussit eum sub quinta & mortuus est propter sanguinem Asahel fratris illius.1.Reg.2.Et descendere facies caniciem eius in sanguine infra. Num.35. Nisi in sanguine effundentis illum. Ezech.38.In sanguine & in peste. Et in statu regiminis דַּם Gen.9.Effundens sanguinem hominis, per hominem sanguis eius effundetur.2.Reg.16.Et omnem sanguinẽ holocausti,& omnẽ sanguinem sacrificij super illud sparges.Gen.49.Lauit in uino indumentũ suũ, & in sanguine uuarum operimentũ suum.Deut.32.Et sanguinẽ uuę bibetis turbidum. In statu affixorum semper seruat sub prima cametz.Gen.9.Verũtamen carnem cum anima sua, sanguine suo nõ comedetis.Leuit.4.Et omnem sanguinem eius fundet ad basim. Et cap.17.Nam anima omnis carnis sanguis eius in anima eius est,id est in corpore eius est.1.Sam.26.Non cadet sanguis meus in terram. Psal.72.Et preciosus sanguis eorum in oculis eius. Excipitur affixum secũdæ personæ pluralis numeri, in quo habet hirik.Gen.9.Et sanguinem uestrũ requiram. Et pluraliter דָּמִים sanguines.1.Paral.22.Non ædificabis domũ nomini meo,quia sanguines multos effudisti in terram.Et cap.28.Quia uir belli & sanguines effudisti. Iesaiæ 9.Et uestimentum uoluptatum in sanguinibus.Mich.7.Omnes ipsi sanguinibus insidiabuntur. Est autẽ & hoc obseruatione dignum,ꝙ pluraliter sæpissime reatũ secum adfert, interdum etiam pœnas & atrocia facinora.Exo.22.Si in effossione inuenietur fur & percussus mortuus fuerit,non illi sanguines,id est,reatus sanguinis.Deut.19.Et sint super te sanguines,id est reatus sanguinis.Et cap.22.Et nõ ponas sanguines in domo tua.1.Samuelis 25.Prohibuit te Iehoua ne intrares cum sanguinibus.2.Samuelis 16.Egredere uir sanguinum.Et cap.21.dixit Iehoua ad Saul & ad domum sanguinum. Psal.5.Virum sanguinum & imposturæ abominabitur Iehoua. Psal.9.Qui requirit sanguines,recordatur eorum.Psal.51.Libera me à sanguinibus. Exod.4.Quia sponsus sanguinum tu mihi. Et in statu regiminis דמי Gen.4. Vox sanguinum fratris tui clamauit ad me. 2.Samuelis 3.A sanguinibus Abner filij Ner.2.Samuelis 16.Inducat super te Iehoua sanguines Saul.1.Regum 2.Et posuit sanguines belli in pace ponendo sanguines belli in cinctorium suum. Et iterum:

ut

Vt amoueas sanguines temeritatis.2.Reg.9.Et ulciscar sanguines seruorũ meorũ prophetarũ. In statu affixorũ habet sub prima camez, sicut in statu absoluto.Leui.20.Et ipsa reuelauerit fontem sanguinũ suorũ, id est multi sanguinis. In reliquis locis omnibus adfert secũ culpam seu pœnã.Leuit.20.Patri enim suo & matri suę maledixit, sanguines eius in ipso.Iesaiæ 26.Et reuelabit terra sanguines suos, & nõ operiet amplius occisos. Ezech.16.Et dixi tibi in sanguinibus tuis uiue.

Est præterea hæc phrasis nõ indigna obseruatione, sanguis eius super caput suum, uel alterius, ꝙ semper accipiatur pro reatu sanguinis, siue positũ fuerit in singulari, siue plurali.Iosue 2.Quicunq; egressus fuerit extra ianuã domus tuæ foras, sanguis eius sit super caput suum, id est culpa seu reatus sanguinis sit ipsius, uel ipse sit reus sanguinis sui. Et iterum: Quicunq; uero fuerit tecũ in domo, sanguinis eius sit super caput nostrũ, id est nos erimus rei sanguinis ipsius.2.Samu.1.Et dixit ad eum Dauid, sanguines tui sint super caput tuũ. 1.Reg.2.Et inducet Iehoua sanguinem eius super caput eius.Ezech.33.Sanguis eius in capite suo erit.Secundũ hanc phrasim etiã hoc sumendũ, ꝙ Iudæi rabiose Pilato de sanguine Christi responsant.Sanguis eius super nos & super filios nostros, id est culpa seu reatus sanguinis eius sit super nos &c.

דַּמֶּשֶׂק Damascus, nomen urbis & regionis circa illam in Syria sitæ.Et est uox composita ex דָּם & שַׂק quasi dicat, Saccus sanguinis seu rubri uini.Hinc & Gręci eã αἷμα sanguinẽ, id est uinum, & ἀσκὸς saccum dictam uoluerũt. Et quia magna fuit ibidem uini fertilitas & copia, Bacchũ istic in sacco habitasse finxerũt.Legitur etiã interserta litera resch דַּרְמֶשֶׂק 2.Paralip.16. Sicut etiam legitur נְבוּכַדְרֶאצַּר pro נְבוּכַדְנֶאצַּר Iere.25.& 29.& 50.& 51.Ezech.26.Credo autem utranq; uocem esse Syriacam.

אר Vide in themate דון.

16 אדר In prima coniugatione legitur tantum participiũ passiuæ uocis נֶאְדָּר quod tamen nominaliter usurpatur.Et ut אַבִּיר ad robur corporis seu operis, & הָדָר ad qualitatem, & habitus ornatũ & decorem.Et כַּבִּיר ad copiã & multitudinẽ refertur, ita hoc dicitur de amplitudine, quantitate, & quãtitatis decore & excellentia & maiestate.Exod.15.Quis inter deos ut tu Iehoua, quis sicut tu præpotens in sanctitate, uel amplificus, prægrandis.Et respondet nostro Germanico gewaltig.

In tertia coniugatione יַאְדִּיר Iesaiæ 42.Iehoua beneuolus est propter iustitiam suam, magnifacit legem & amplificat.

INDE NOMINA.

אַדִּיר Peramplum, prægrande, præpotens, Latum gewaltig. Psal.8. Quàm prægrãde est nomen tuũ in uniuersa terra.Psal.76.Illustris tu, & prægrandis plusquã mõtes prædæ.Psal.93.Supra uoces aquarũ multarũ præualidas, procellas maris, prægrandis in excelso Iehoua.Iesaiæ 10.Et amputabit condensa syluæ ferro, & Libanũ per prę ualidum.Iesaiæ 33.Sed Iehoua ille prægrandis est pro nobis.Ezech.17. Et erit in cedrum prægrandem. In statu affixi nihil mutat.Iere.30.Et erit prępotens ex ipso, & dominator e medio eius egredietur. Et pluraliter אַדִּירִים Exod.15. Flauisti uento tuo, operuit eos mare, demersi sunt uelut plumbũ in aquis præualidis.Iudic.5. Tũc dominabitur residuus in præpotentes populi.1.Sam.4. Qui eripuit nos de manu deorum præualidorũ eorum. 2.Paral.23. Et assumpsit centuriones, & præualidos. Psal.136.Et occidit reges præualidos.Zach.11.Quia pręualida uastata sunt, ubi positum est pro ædificijs prægrandibus. Et Ezech.32.Legitur per defectum utriusq; Iod אַדִּרִם Depone filios gentium præualidarum. In statu regiminis אַדִּירֵי Psal.16 Erga præualidos tota uoluntas mea.Iere.25.Vlulate in puluere præualidi gregis. Cum affixis similiter nihil uariat. Nehem.3. Et præualidi ipsorũ non submiserunt collum.Nahum 3.Iacebunt præualidi tui.

נֶאְדָּרִי Nomen ex participio passiuæ uocis primæ coniugationis formatum, Epitheton Dei.Exo.15.Dextera tua Iehoua præpotens in uirtute.

אֶדֶר Generis masculini, grande, grãditas, amplitudo.Zach.11.proijce eam ad figulum, granditatem precij, quod appreciatus sum ab eis, id est grande preciũ. Mich.2. Et grandi

granditatem extraxerunt,id eſt ueſtem grãdiorem,quam nos pallium, Græci ςο-λὴν,id eſt ueſtem talarem appellant.

אַדֶּרֶת Generis fœminini,dicitur de ueſtitu ampliore,quo uſi ſunt reges & ꝓphetæ,& eo à uulgo diſcreti ſunt,nos amplam uertemus.Ionę 3.Et ſurgẽs rex de ſolio ſuo depoſuit amplam ſuam à ſe,induitq; ſaccum.2.Reg.13.Et leuauit amplam Eliæ, quæ ceciderat ab illo.Zach.13.Et erit in die illa cõfundentur prophetę,unuſquiſq; à uiſione ſua,& non induẽtur ampla piloſa.Gen.25.Egreſſus eſt primus ruffus, & erat totus tanquã ampla piloſa.Ioſue 7.Et uidit inter ſpolia amplam Sinnear,id eſt Babylonicã.Legitur tamẽ etiã de rebus aliȷs amplis & grãdibus.Ezech.17.Et eſſet in uitem prægrandẽ. Et in ſtatu affixorũ.1.Reg.19.Et operuit faciẽ ſuã ampla ſua. Zachar.11.Vox ululatus paſtorũ q̃m uaſtata eſt amplitudo eorũ,ſcilicet ędificiorum.

אֲדָר Menſis nomen,qui ſecundũ ſupputationẽ lunarum reſpondet Februario noſtro. Eſther 3.De die in diem, & à menſe,uſq; ad menſem duodecimũ,hic eſt menſis Adar.Et arbitror nomen eſſe Perſicũ,ſicut & אַדֶּרֶת ueſtis Perſica ſeu Babylonica.

17

אָדַשׁ Triturauit.Et congruit cùm uoce,tum modo ſignificandi cum uerbo דוש Et legitur in hac forma tantum ſemel in Infinitiuo.Ieſaiæ 28. Tamen non omnino triturando triturabit.

18

אָהַב Et in diſtinctione ſentẽtiæ cum zere אָהֵב Et eſt uerbum in cõiugatione irregulare & defectiuum,uariat inſuper modum ſignificandi ex conſtructione.Magnamq; habet cognationẽ ſignificatione cum uerbo defectiuo יָהַב quod ut amãter precari ut fiat quod affectat,ita אָהַב amare & diligere,& charũ habere,quo potitus eſt,ſignificat,opponitur ſæpe uerbo שָׂנֵא cui contrariã habet ſignificationem,ſicut ex antitheſi manifeſtũ eſt.Deut.21. 2.Sam.13.& 19.Pſal.11.& 19.Eccl.9.

Primo quãdo poſt ſe regit accuſatiuũ nominis mediãte articulo אֵת aut ſine eo, uel pronominis affixi,tum notat idem,quod Latinis amare,diligere,amore proſequi,dilectũ ſeu charũ habere.Gen.37.Et Iſrael dilexit Ioſephũ. Deut. 4. Et pro eo ꝙ dilexit mulieres alienigenas multas.Deut.5.Si dixerit ad te, quia ipſe dilexit te & domũ tuã.1.Sam.1.Quia Hamam dilexit.Malach.2.Prophanauit Iehuda ſanctitatem ipſius Iehoua,quam dilexit. Et in tertia plurali defectiuè הֵבוּ Oſeæ 4. Meretricando meretricati ſunt,dilexerunt,dilexerunt inquã ignominiam defenſores eius pro אָהֲבוּ Item in aliȷs perſonis. Gen.34. Et dilexit puellam. Pſal.4. Quouſq; diligetis uanitatem.Pſal.26.Dilexi caueam domus tuæ.Prou.8.Ego diligentes me amanter compellabo,ubi deficit prima ſubſtantialis,formãq; habet perinde ſi deriuatũ eſſet à Themate יָהַב In Infinitiuo habet regulariter אָהֹב Eccl.3. Tempus eſt ad diligendum,& tempus ad odiẽdum,frequentiſſime uero nomen אַהֲבָה tam in ſtatu abſoluto,quàm regiminis & affixorum pro Infinitiuo uſurpatur.1.Reg.11. Eis adhæſit Salomo ad delectationem capiẽdum.Deut.7. Quoniã propter diligere Iehoua uos,id eſt quoniã diligit Iehoua uos.1.Reg.10.In diligendo Iehoua Iſraelem.Mich.6.Niſi facere iudiciũ & diligere beneficentiã.Gen.29.In diligẽdo ipſum eam,id eſt eò ꝙ ipſe diligeret eam.1.Sam.18.Non addam diligere eos. Secundo quando poſt ſe habet nomen cum lamed,tum ſignificat charitatẽ ſeu dilectionem exercere erga aliquem.Leuit.19.Sed dilectionẽ exerce erga proximũ tuũ, ſicut erga te. Et mox iterum:Et dilectionẽ exercete erga illum. 1.Reg.5. Quoniam charitatem exercuit Hiram erga Dauidem. Tertio quando abſolutè ponitur,oblectationẽ ſeu uoluptatẽ cepit ex re dilecta & amata. Gen.27. Fac mihi cibos,ſecundũ ꝙ delectatus ſum,uel dilectum,ſeu charũ ſeu gratum, ſeu uolupe eſt mihi. Et mox iterum:Et fecit ei cibos,ſecundũ ꝙ delectatus erat pater ipſius.Pſal. 116.Delectatus ſum,quod audiuit Iehoua uocem meam,uel charũ mihi fuit.

Participium præſens אֹהֵב Et ſi abſolute eſt poſitũ, tum nominaliter accipitur. Pſal.88.Lõge amouiſti à me amicũ.Prou.15.Omni tẽpore diligit amicus,cap.18.Et eſt amicus addictior fratre.cap.27.Fidelia ſunt uulnera amici.Et ſemel cũ affixo.Ieſaię 41.Semẽ es Abrahę amici mei.At quãdo nomẽ ſequitur,tũ exponitur uel uerbaliter uel participialiter.1.Sam.17. Et totus Iſrael & Iehuda diligebat Dauidem.

Deut.

Deut.10.Diligens aduenã.Pſal.33.Diligens iuſtitiã.2.Paralip.20.Quia diligẽs humi fuit,id eſt agriculturæ.Prou.13.Et diligens eũ.Et conſtruitur cũ lamed.1.Reg.5. Quoniã beneficus fuit erga Dauidẽ.Et legitur ſemel forma אֹהֵב & propter attributum in malam partem accipitur pro affectu. Oſeæ 12.Ad fraudem affectus ſeu pronus.Et ſemel legitur cum beth.Eccleſ.5.Qui delectatur in multitudine,nõ habebit prouentũ. Et pluraliter אֹהֲבִים Deut.13.Diligentes Iehoua. In ſtatu regiminis & affixorum אֹהֲבַי Pſal.5.Et exultabũt in te diligentes nomen tuũ. Pſal.119. Pax multa diligentibus nomen tuũ.Iere.20.Diligentes tui. Et in genere fœminino אֹהֶבֶת Geneſ.25. Et Rebecca, diligebat Iacobũ. & cum paragogico Iod אֹהַבְתִּי Oſeæ 10.Ephraim uitula docta diligens triturare.

Participiũ prçteritũ אָהוּב dilectus,charus.Nehem.13.Et dilectus deo ſuo.In genere fœminino אֲהוּבָה Deut.21.Vna dilecta,& altera exoſa. Et in ſtatu regiminis אֲהוּבַת Oſeæ 3.Dilige mulierem dilectam amici.Item אֲהֻבַת ibidem:Dilectam proximi & adulteram.

In uoce paſſiua legitur ſolum participium נֶאֱהָבִים 2.Sam.1.Saul & Ionathan dilecti & iucundi in uita ſua.

In ſecunda coniugatione אָהַב Prou.1.Vſq; quo ſimplices diligetis ſimplicitatẽ.

Participiũ prçſens pluralis numeri מְאַהֲבִים Thren.1.Vocaui amatoribus meis. Iere.22.Contriti ſunt omnes amatores tui.Ezech.16.Dediſti munera tua omnibus amatoribus tuis.Zach.13.Quàm percuſſus ſum in domo amicorum meorum.

INDE NOMINA.

אֹהֵב Si abſolutè ponitur,amicus,cuius plurale eſt אֹהֲבִים Prou.7.Exultabimus cum amicis.Exempla ſingularis numeri uide ſupra in participio præſenti.

אַהַב Amor,cuius plurale אֲהָבִים in uſu eſt.Oſeæ 8.Ephraim mercede cõduxerunt amores,id eſt amatores.Prouerb.5.Cerua amorum.

אַהֲבָה Amor,dilectio,charitas,amicitia,cõcordia.Prou.10.Et trãſgreſſiones operit charitas.Eccl.9.Tam dilectionẽ ꝙ odiũ non cognoſcit homo.Cantic.2.Quoniam langueo amore ego.& cap.8.Aquæ multæ non poterunt extinguere amorẽ.Oſeæ 11. Trahã eos funibus dilectionis. Prou.15.Melius eſt ferculũ oleris uiridis & amicitia ibi,quàm bos ſaginatus & odiũ cum eo.cap.17.Qui operit tranſgreſsionẽ,ſectatur amicitiã ſeu concordiã.Iere.2.Quid approbas uiam tuã ut quæras amicitiã ſeu concordiã. Et in ſtatu regiminis אַהֲבַת 2.Sam.1.Excelſior dilectio tui mihi eſt, ꝙ dilectio mulierum. In ſtatu affixorum.Pſal.99.Et odium pro dilectione mea.Prouerb.5.In amore eius errabis iugiter. Sumitur hoc nomen ſæpenumero pro Infinitiuo,ut ſupra eſt oſtenſum exemplis in prima coniugatione.

אֲהָהּ Quære in נָחָה à quo eſt deriuatum.

אֱהִי Quære in themate אָיָה.

19 אֹהֶל Tentoriũ,tabernaculũ,cõgruit ſignificatione cum uerbis אלה חלל יהל תלה niſi quod ut forma,ita modo tantũ ſignificandi inter ſe differant,hoc autẽ expanſionem ſeu extenſionẽ ſignificat alicuius rei ſupernè ſupra nos ut ſub ea habitetur. Gen.4.Pater inhabitantiũ tentoriũ.cap.18.Et ipſe ſedebat in oſtio tẽtorij. Exo.26. Et facies cortinas caprarũ pro tentorio ſuper eo habitaculo. Et in ſtatu regiminis manet inuariatũ.Gen.31.Et ingreſſus Laban in tentoriũ Iacob,& in tentoriũ Leæ, & in tentoriũ duarum ancillarũ.Exo.29.Corã tentorio cõſtitutionis. Et quãdo in fine aſſumit he,importat motũ ad locũ אֹהֱלָה Gen.18. Et feſtinauit Abrahã ad tentoriũ. In ſtatu affixorũ mutat holem in camez,& ſægol in hatephcamez. Exo.16. In tentorio ſuo.Iob 5.Pacificũ erit tentoriũ tuũ.cap.31.Et dixerũt uiri tentorij mei. Et pluraliter אֹהָלִים Gen.13.Grex & armentũ,& tẽtoria.cap.35.Iacob uir integer, inhabitans tentoria. Et in ſtatu regiminis אָהֳלֵי Geneſ.9. Et habitabit in tentorijs Sem.Cantic.1.Sicut tentoria Kædar. In ſtatu affixorum ſeruat in quibuſdam holem,ut Num.24.Quàm pulchra ſunt tentoria tua.Iudic.7.Dimiſit unumquẽq; in tentoria ſua.Iere.4.deſtructa ſunt tentoria mea.Aliquando mutat in puncta ſtatus regiminis.Deut.1.In tentorijs ueſtris.Iudic.5.Tentoria eorum.

INDE

INDE VERBVM.

אהל Tentoriauit, id eſt tetendit. expandit, id eſt tentorium. Gen. 13. Et tetendit uſq; ad Sodomam. Et ibidem iterũ. Et tetendit Abram, & habitauit in querceto Mãbre.

In tertia coniugatione האחיל tetendit. Ieſaiæ 13. Et non tendet ibi Arabs. Vbi aleph litera ſubſtantialis abiecta eſt. Et ſemel de expãſione luminis dicitur. Iob 25. Ecce adeo luna nõ expanditur, & ſtellæ non ſunt mũdæ in oculis eius. Sed de hoc in themate אלל.

20 אהלות Aloes, arbor aromatica, cuius lignum extẽdit odorem ualde gratum. Pſal. 45. Myrrha & Aloes & Katzia omnia ueſtimenta tua. Cantic. 4. Myrrha & Aloes & Cinnamomo.

או Vide in themate אוה.

21 אוב Vox eſt haud dubiè peregrina. & quãtum ex locis ſcripturæ & eorum circumſtantijs conijcitur in quibus ſcriptum eſt. Eſt ſpiritus in ſepulchris mortuorũ & locis ſubterraneis qui ſciſcitatus uoce ſtridula reſponſa edit. Deinde etiã eiuſmodi ſciſcitator, qui talem artem exercet, atq; etiam umbras & manes euocat iſto nomine dicitur, ſiue uir ſit ſiue mulier. Græci & Latini appellarunt Pythonem à ſciſcitando, quòd de futuris, ocultisq; & ignotis conſulebantur. Leuit. 20. Vir aut mulier in quibus fuerit python, aut Gnoſtes. 1. Sam. 28. Exquirite mihi mulierem habentem Pythonẽ, ut abeam & quęram per eam. Ieſaiæ 29. Et humiliata de terra loqueris, & ex puluere egredietur ſermo tuus, exierit quaſi Pythonis è terra uox tua. Deut. 18. Et conſulens Pythonem, & Gnoſten. Et pluraliter אבות Leuit. 19. Ne reſpicias ad Pythones, neq; ad Gnoſtas. Ieſaiæ 8. Euntes ſciſcitabimini Pythones & Gnoſtas, qui ſtridẽt & demurmurãt, an non populus cõſulere debet Deum ſuũ, aut pro uiuo mortuos? Et cap. 29. Et Ægyptij ſciſcitabũtur apud Idola, & apud Magos, & apud Pythones, & apud Gnoſtas. Porro apud Iob cap. 32. Hęc uox אבות utres ſignificat quibus uinũ continetur. Ecce uenter meus eſt ſicut uinum nõ apertum, ſicut utres noui, ita rumpetur. Ex iſto loco quidam non leui coniectura arbitrantur Pythones ab utribus, ꝙ qui tali ſpiritu afflati, ore clauſo ex uentre perinde ac ſi ex utre ſeu laguncula reſponſa depromant, hinc Græcis ἐγγαστριμύθους, id eſt uentriloquos eſſe appellatos exiſtimãt. Meminit Lucas Pythoniſſæ Act. cap. 16.

22 אוד Torris, titio, id eſt fundus. Amos 4. Facti eſtis ſicut titio ereptus ex incendio. Zachar. 3. Nonne iſte eſt titio ereptus ex igne. Huc reſpexit Iudas Apoſtolus in ſua Epiſtola: Illos, inquiens, per timorem ſaluos facite, ex incẽdio rapientes. Et pluraliter אודים Ieſaiæ 7. Ne timeas & cor tuum non ſit tenerum propter caudas titionum fumantium iſtorum.

איר Vide ſuo in loco.

23 אודות Occaſiones, cauſæ propter quas aliquid fit. Et aſſumens ante ſe על abit in naturam præpoſitionis. Propter. Gen. 21. Super cauſa putei, id eſt propter puteũ. Et in ſtatu affixorum. Ioſue 14. Noſti quid loquutus eſt Iehoua ad Moſen hominem dei ſuper cauſa mea, & ſuper cauſa tua, id eſt propter me & propter te.

24 אוה Affectauit, deſiderauit, cupiuit, concupiuit. Et uerbum Aueo ei conuenit non modo uoce & pronunciatione, uerum etiam ſignificatione, præter id quod utrunq; & defectiuum, & anomalon in coniugatione. Deinde habet ſe correlatiuè erga uerbum נוה Et eſt contrariæ ſignificationis cũ uerbo אנה Pſal. 132. Quoniam elegit Iehoua Zion, concupiuit in ſedem ſibi. Et mox iterum. Hæc requies mea in perpetuum, ibi habitabo, quoniam concupiui eam. Prouerb. 21. Anima improbi cupit malum. Iob 23. Quicquid anima eius concupiſcit, id facit. Deuter. 12. Quandocunq; concupiuerit anima tua comedere carnes, omni deſiderio animæ tuæ comede carnes.

In quarta coniugatione התאוה cõcupiſcere fecit ſe, hatt ſich laſſen gelüſten. Prouerb. 21. Omni die concupiſcit concupiſcẽtia piger. Num. 11. Et uulgus promiſcuũ quod erat in medio eorum concupiuit concupiſcentia. Deut. 5. Non concupiſces domum proximi tui. pro quo Exod. 20. Verbum תחמד poſuerat. 2. Samuel. 23. Et concu

concupiſcere ſimulauit ſe Dauid & dixit, quis potabit me aqua. Pſal. 45. Et concupiuit rex pulchritudinem tuam. Iere. 17. Diem ærumnoſum non concupiuit.

Participium pluralis numeri מִתְאַוִּים Num. 11. Quoniam ibi ſepulti ſunt ex populo, qui cõcupiuerat cõcupiſcentia. Amos 5. Væ cõcupiſcentibus diem Iehoua.

INDE NOMINA.

אַוָּה Concupiſcentia, quod tamen tantum in ſtatu regiminis legitur אַוַּת & congruit ſignificatione cum nomine חַוַּת. Eſtq; μέσον. Deut. 12. Attamen in omni concupiſcentia animæ tuæ offeres, & comedes carnes. Iere. 2. Sicut fera in deſerto in concupiſcentia animæ ſuę haurit uentum. In ſtatu affixi recipit cametz ſub uau אַוָּת O-ſeæ 10. In concupiſcentia mea eſt, ut caſtigem eos.

תַּאֲוָה Concupiſcentia Gen. 3. Et uidit uirago q̃ bona eſſet arbor in eſum, & cõcupiſcentiæ. Num. 11. Et uocauit nomen loci illius ſepulchra concupiſcentiæ. In ſtatu regiminis תַּאֲוַת Gen. 49. Benedictiones patris tui uberiores erunt, quàm benedictiones progenitorum meornm, uelut concupiſcentia collium mundi erunt. Pſal. 16. Concupiſcentiam afflictorum audiuiſti Iehoua. Pſal. 20. Concupiſcentiam cordis tui dediſti illi. In ſtatu affixorum תַּאֲוָת Pſal. 38. Iehoua coram te eſt omnis concupiſcentia mea. Pſal. 78. In concupiſcentia eorum adduxit eis.

תַּו Ablatis duabus de themate literis, prima ſcilicet & ultima Iob 31. Ecce deſiderium meum, ut omnipotens exaudiat me.

מַאֲוַיֵּי Nomen pluralis numeri tantũ. Pſal. 140. Ne permittas Iehoua deſideria improbi.

אָוֶן Concupiſcentia illa mala primorum parentum, qua perſuaſu ſerpentis contra uoluntatem & uerbum Dei de ligno ſcientiæ boni & mali fructum uetitum comederunt, atq; hæc mox in poſteros propagatione carnali transfuſa eſt, ut figmentum cordis humani malum ſit, tantum ea quæ Deo, eiuſq; uoluntati ac uerbo aduerſantur perpetret, & ad mala impellat & affectet. Vnde ſemper de corruptione naturæ, cupiditate & concupiſcentia, conatu & ſtudio carnali, quo quis affectus eſt & aliis dolorem & uim infert aut ipſe afficitur, intelligi & accipi debet. Prouerbiorum 6. Cor quod machinatur cogitationes concupiſcentiæ. Pſal. 66. Concupiſcentiam ſi præuidiſſem in corde meo, non exaudiret Iehoua. Iob 11. Si eſt concupiſcentia in manu tua, remoue eam longius. Prouerbio. 30. Talis eſt uia mulieris adulteræ, quæ ubi comederit abſtergit os ſuum, & dicit non perpetraui concupiſcentiam, id eſt, libidinem. Ieſaiæ 59. Facta eorum ſunt facta concupiſcentiæ. Iob 31. Nunquid perditio iniuſto, & exilium operatoribus concupiſcentiæ. Et cap. 34. Non ſunt tenebræ, neq; umbra mortis, ut illis occultentur operarii cõcupiſcentię. Pſal. 119. Nec dominetur in me ulla concupiſcentia. Sæpiſſime autem in religione de idolatria & nuptiis cultibus ex concupiſcentia illa per diabolum inflicta contra uoluntatem & uerbum dei inſtitutis dicitur, ut. 1. Sam. 15. Quoniam erratũ Magiæ eſt rebellio, & concupiſcentia & Idolatria eſt abrumpere ſe. Pſal. 37. Concupiſcentiam cogitat ſuper cubili ſuo, id eſt, cultus concupiſcentiæ excogitat. Pſal. 119. Nec dominetur in me ulla concupiſcentia. Ieſaiæ 1. Non poſſum ferre cõcupiſcentiam & retentionem. Vocat propheta cultus ipſorũ ſine fide nomine cupiditatis. Zach. 10. Quoniam idola loquuntur cupiditatem, & diuini uident falſitatẽ. Amos 5. Et Bethel erit Beth Auen, id eſt, domus Dei erit domus concupiſcentiæ, hinc ab idolatria Bethel dicta eſt à prophetis mutato nomine Bethauen. Oſeæ 4. Nolite aſcendere in Bethauen. Habakuk 3. In loco concupiſcentiæ uidi tentoria Chuſam. Hinc etiam פֹּעֲלֵי אָוֶן illi dicuntur, qui traditiones & cultus inſtituunt operum ex propria cupiditate à diabolo illis indita, quibus cõcupiſcentias aliorum excarnificant. Pſal. 5. Odiſti omnes operarios cõcupiſcentiæ. Pſal. 6. Diſcedite à me omnes operarii cõcupiſcentiæ. Hæc uerba Prophetæ Chriſtus Matth. 7. de illis citat, qui gloriabantur q̃ per nomen Domini prophetarunt, dæmonia eiecerunt, multas uirtutes præſtiterunt, hoc eſt de Pſeudoprophetis & ipſorum traditionibus & cultibus. Et Interpres Græcus Matthæi uertit ἀνομίαν. Lucas uero ἀδικίαν. Item Pſal. 14. An non cognoſcent operarii concupiſcentiæ, deuoratores populi mei, perinde ac

ſi comederent panẽ.Pſal.28.Non trahas me cum improbis,neq; cum operarijs cõcupiſcentię &c. Sic conſtruitur quoq; cum בּוֹגְדֵי Pſal.59.Neq; gratiam oſtendas omnibus tranſgreſſoribus concupiſcentiæ. Sciendum etiam φ ſæpe cõſtruitur cum alijs nominibus,ſæpiſſimè uero cum nomine עָמָל idq; tamen bifariã, uel mediatè,ut Num.23.Non uidit concupiſcentiã in Iacob neq; laborem in Iſrael. Ex hoc loco deinde omnes Prophetæ hãc phraſin ſumẽtes ad impietatẽ, id eſt, impiã doctrinã operũ, & cultus idolatricos propria cupiditate ac deuotiõe,inſtinctu diaboli,cõtra dei uoluntatẽ & uerbũ dei inſtitutos tranſtulerũt,ſicut Moſes equidem fons eſt omniũ Prophetarũ. Pſal.7. Ecce cum niſu concipiet concupiſcentiam,& pręgnans erit labore,& pariet falſitatẽ.Ieſaiæ 10. Væ qui cõſtituunt conſtitutiones cõcupiſcentiæ,& qui ſcribũt laborẽ. Iob 4. Quemadmodũ uidi aratores cõcupiſcentiæ,& ſeminatores laboris meſſuerũt eum. Item cap.5. Quia non egreditur ex puluere cupiditas, & ex humo non effloreſcit labor.Iam ſequẽtur loci ubi אָוֶן ſequitur ipſum עָמָל aut alia uocabula. Iob 15. Prægnãs factus eſt cõcupiſcentia, & peperit laborẽ,& uenter ipſorũ parat dolum.Prouerb.22. Qui ſeminat iniuſtitiã,ille metet concupiſcentiã.Vel immediate componũtur interſerta tantũ uau copula ſic עָמָל וָאָוֶן Labor & concupiſcentia.Pſal.90. Et quicquid eſt ultra illos, labor & affectio eſt. Et Paulus hac phraſi uſus.2.Corinth. 11. κόπος καὶ μόχθος reddidit. Legitur etiam ubi nomini מִרְמָה eſt impoſitũ.Pſal.63.Verba oris eius cõcupiſcentia & impoſtura. Item ubi אָוֶן וְעָמָל inuerſo ordine legitur.Pſal.55.Diu noctuq; circumeunt in ea iuxta muros eius cõcupiſcentia & labor. Et in ſtatu regiminis אוֹן. Oſeæ 12.Et dixit Ephraim,at diues ſum inueni cupiditatẽ mihi, id eſt quod cupiui. Similiter in ſtatu affixorũ.Iob 21. Deus reponet filijs eius cupiditatẽ ipſius.Pſalm.49.Reddet ſuper eos cupiditatem ipſorũ. Deut.26. Non comedi in concupiſcentia mea ex eo.Iob 40.Ecce robur eius in lumbis ſuis, & cõcupiſcentia in umbilico uentris ſui.Oſeæ 12. In utero ſupplantauit fratrem ſuũ,& in cõcupiſcentia ſua certauit cum Deo.Iere.4. Vſq; quo manebũt in medio tui cogitationes concupiſcentiæ tuæ.Gen.49.Ruben primogenitus meus,uirtus mea, & principiũ cõcupiſcentiæ meæ.Deut.21.Cum ipſe ſit principiũ concupiſcentiæ tuæ.Pſal.105.Et percuſſit omne primogenitũ in terra ipſorũ,primitias omnis cõcupiſcentiæ eorũ.hic ponitur affectus pro effectu,id eſt,filijs.Gen.35. Vocauit ſtatim nomen eius Ben Oni, id eſt,filium cõcupiſcentiæ,ſed pater eius uocauit eum Beniamin,id eſt,filiũ dexteræ.ubi uſurpatur de effectu concupiſcentiæ,id eſt,dolore illo qui ſequitur concupiſcentiam ſeu uenerem. Et pluraliter אוֹנִים Prouerb.11.In morte hominis aufertur ſpes,& expectatio cupiditatum auferetur,id eſt,cupidorũ.Ieſaiæ 40.A multitudine cupiditatum & robore potentiæ uinũ non decedet. Et mox iterum: Dat laſſo uirtutem,& cui non ſunt cupiditates, robur multiplicabit. Oſeę 9. Sacrificium ipſorum ſicut panis cupiditatum ipſis. Tametſi alij interpretãtur panis lugẽtium à uerbo אָנָה ut reſpiciat ad legẽ.Deut.26. Vbi talia ſacrificia prohiberi dicãt.Pſ.78. Et percuſſit primogenitũ in Ægypto, primitias cõcupiſcentiarũ in tentorijs Chã.

אַו Concupiſcentia:licet alij uerbaliter pro decet,congruit,conuenit.Prouer.31.Neq; principibus concupiſcentia ſiceræ.

אוֹ Particula concupiſcẽtis,ſeu optantis.Ezech. 21. O gauderemus ſi omnia ligna eſſent uirgæ. Accipitur tamen pro particula ſubiunctiua ſi, ſi uero, etſi. Leuit.5.Si cadauer beſtiæ immundæ.cap.4.Et ſi innotuerit ei peccatum. Item pro diſiunctiua aut,uel ſiue.Leuit.1.De turturibus uel de pullis columbæ.Prouerb.30.Canis uenaticus accinctus lumbis.uel hircus.

אוֹי Exclamantis particula.quæ communiter poſt enumerationem peccatorũ ſubijcitur O,uę,heu.Num.21.Heu tibi Moab,perijſti popule Camos. Et cum he paragogico אוֹיָה Pſal.120.Heu mihi. Porro,ut hæc uox אוֹי parum differt ab הוֹי, ita ſignificatione cum eo propemodum congruit.

תַּאֲוָה Cõcupiſcentia.Iere.2.Fera aſſueta deſerti in cõcupiſcentia animæ ſuæ haurit uẽtũ.

תַּאֲנִים Concupiſcentiæ.Ezech.24.Concupiſcentijs defatigata eſt in Ægypto.

INDE

INDE VERBVM,

הִתְאוֹנֵן Threnorum 3. Quid concupiſcet homo unuſquiſq; ſuper errato ſuo. Participium מִתְאוֹנֵן Num. 11. Et factum eſt cùm populus concupiſcerent, diſplicuit in auribus ipſius Iehoua.

25

אוֹחִים Nomen pluralis numeri tantum, de cuius ſignificatione plurimum uariant Interpretes. Arbitror ego (ſaluo tamen aliorum iudicio) generale eſſe ad omnes aues ferales, quæ alio nomine אִיִּים uocantur, & dictas à triſti & gemibunda acclamatione qua inuicem & ſimul uociferantur. & habere cognationem cum uerbo אָנַח. Legitur tantum ſemel. Ieſaiæ 13. Et cubabunt ibi Zijm & replebuntur domus eorum Ochim, & cohabitabunt ibi filiæ Struthionis, & piloſi ſaltabunt ibi.

אֱוִיל Vide in uerbo יָאַל.

אוּלַי Vide in uerbo אָלָה à quo deriuatum eſt.

26

אוּץ Feſtinauit, properauit. Congruit ſignificatione cum uerbis צָאַץ נוּץ יָצָא יָצַח נָצַח יָצַת אִיץ niſi quòd ut forma, ita modo tantum ſignificādi inter ſe uariant. Ioſue 10. Stetit ſol in medio cœli, & non properauit ad occaſum. Ierem. 17. Et ego non properaui.

Participium præſens אָץ quod interdum nominaliter accipitur. Prouerbiorum 19. Qui properat pedibus, errat. & cap. 29. Vidiſti uirum properantem uerbis ſuis. cap. 21. Omnis præceps egebit. Ioſue 17. Quia properantior eſt tibi mōs Ephraim. Et pluraliter אָצִים Exod. 5. Exactores properabāt, ſeu urgebant, dicentes, perficite opera ueſtra.

In tertia coniugatione הֵאִיץ. Geneſ. 19. Et properare faciebant angeli ipſum Lot, id eſt, urgebant. Ieſaiæ 22. Ne properetis ad conſolandum me.

27

אוֹר Vt אָרַח & אָרַר ſignificant mutationem melioris in peius, ita econtra אוֹר notat mutationem peioris in melius, id eſt, tenebrarum in lucem, triſtitiæ in lætitiam, frigoris in calorem: illuceſcere, lucidum fieri, propagare & proferre lucem. Et eſt caloris, refocillationis, gratiæ, lætitiæ, uitæ adeoq; omnis boni. Et habet congruentiam cum uerbo רָאָה, item cum Græco ὁράω. Et in prima coniugatione ſeruat in omnibus modis & temporibus holem. Geneſ. 44. Mane illuxit, & uiri miſſi ſunt. Pſal. 139. Et nox illuxit in delicijs meis. Ieſaiæ 60. Surge luceſce, ſeu fias lucida. 1. Sam. 14. Quia lucidi fuerunt oculi mei. Et mox iterum: Et illuminati ſunt oculi mei.

Participium præſens אוֹר Prouerbiorum 4. Ambulans & lucens uſq; ad perfectum diem.

In uoce paſſiua נָאוֹר. 2. Samuelis 2. Et lucidum factum eſt illis in Hebron, id eſt, illuxit.

In tertia coniugatione הֵאִיר Quando regit poſt ſe accuſatiuum, tum eſt actiuum, Lucidum fecit, illuminauit, illuſtrauit. Pſalm. 98. Illuminauerunt fulgura eius orbem. Pſal. 18. Quoniam tu illuminas lucernam meam. Exod. 14. Et illuminauit noctem. Danielis 9. Lucere fac faciem tuam. Malach. 1. Et non lucere faciunt altare meum. Eccleſiaſt. 8. Sapientia hominis illuminat faciem ipſius. Si uero poſt ſe non regit accuſatiuum, uſurpatur neutraliter. Exod. 25. Et lucebit ex aduerſo. Ezech. 43. Et terra luxit à gloria eius. Geneſ. 1. Vt luceant ſuper terram. Ieſaiæ 60. Et luna non lucebit tibi. Pſal. 138. Deus Iehoua illuxit nobis.

Participium præſens מֵאִיר. Prouerbiorum 29. Illuminat oculos utriuſque Iehoua. In genere fœminino מְאִירָה quod in ſtatu regiminis מְאִירַת legitur. Pſalm. 19. Mandatum ipſius Iehoua purum, illuminans oculos. Et pluraliter מְאִירוֹת Ieſaiæ 27. Mulieres uenientes illuminant eos, id eſt, lucere faciunt eos, ſeu incendunt eos.

INDE NOMINA.

אור Lux, splendor, claritas, quæ cernitur, & quæ omnia patefacit. Genesis 1. Et dixit deus, fiat lux. Et iterum: Et uocauit deus lucem, diem. Sic Paulus quoque reddidit. 2. Corinthiorum 4. Quoniam deus est qui iussit è tenebris lucem illucescere, &c. Et iterum: Et distinxit deus inter lucem, & inter tenebras. Iesaiæ 5. Et lux obscurata est in influentijs. & cap. 51. Et iudicium meum in lucem populorum sistam. Prouerbiorum 13. Lux iustorum lætificabit. Iudicum 16. In luce diluculi statim interficiemus eum. Psalm. 98. Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia. Iob 36. Supra uelut manibus operit lucem, id est, fulgur. Psal. 78. Et tota nocte per lucem ignis. Iesaiæ 49. Et dabo te in lucem Gentium. Ecclesiast. 12. Antequam obtenebrescat sol & lux, & luna, & stellæ. Et in statu affixorum manet inuariatum. Psal. 36. In luce tua uidebimus lucem. Ezechielis 32. Et luna non illuminabit luce sua. Psalm. 37. Iehoua est lux mea. Et pluraliter אורים Psal. 136. Faciens luces magnas. Et in genere fœminino אורה. Esther 8. Iudæis fuit lux, & lætitia. Psal. 139. Et tenebræ sicut lux ipsa.

מאור Lumen, luminare, corpus lucidum. Genesis 1. Luminare magnum. Exod. 25. Oleum ad luminare. Psalm. 74. Tu confirmasti lumen & solem. Et in statu regiminis מאור Psalm. 90. Posuisti iniquitates nostras coram te, abscondita nostra in lumen faciei tuæ. Prouerbiorũ 15. Lumen oculorum exhilarat cor, id est, gratum obiectum, iucundus aspectus. Et pluraliter מאורות forma fœminini generis, sed ex adiectiuo adiuncto masculini generis. Genes. 1. Et fecit deus duo luminaria magna. Et Paulus huc respiciens Philippens. 2. Inter quos lucete tanquam luminaria in mundo, sermonem uitæ sustinentes: ministros uerbi sic uocat. 1. Regum 7. Luminaria quinq; à dextra, & quinque à sinistra ante oraculum ex auro puro. Legitur tamen semel in forma masculea מאורי Ezechielis 32. Omnia luminaria lucis.

אור Focus in quo lucet ignis. Genesis 15. Ego Iehoua, qui eduxi te de foco Chaldæorum. Etsi omnes propemodum Interpretes sentiant esse nomen ciuitatis, tamen certum est ab igne habere appellationem, quem Chaldæi pro Deo coluerunt, nam cum uidissent olim igne cœlitus delapso sacrificia Patriarcharum consumi, putarunt esse Deum. Iesaiæ 31. Cuius focus est in Zion, & furnus in Ierusalem. & cap. 50. Et in foco ignis uestri, & in scintillis, quas inflammastis. cap. 47. Aut focus ad sedendum iuxta illum. Marcus Euangelista reddidit lumen. cap. 14. Et erat sedens unà cum ministris & calefaciebat ad lumen. Et pluraliter אורים luces. Et hoc nomine lapides erant dicti in pectorali, quia annuente Domino emittebant fulgorem. Exod. 28. Et pones ad pectorale iudicij Vrim & Thymim. Leuitic. 8. Et posuit super pectorale Vrim & Thymim. Numeri 27. Et ante Eleazar sacerdotem stabit, & consulet pro eo in iudicio Vrim coram Iehoua. 1. Samuelis 28. Et consuluit Saul ipsum Iehoua, & non respondit ei Iehoua neque per somnia, neque per Vrim, neque per prophetas. Esdræ 2. & Nehemiæ 7. Donec staret sacerdos ad Vrim & ad Thumim. Et cum affixo אוריך Deuterono. 33. Et ad Leui dixit Thymim tuum & Vrim tuum uiro pio tuo erunt.

אורות Olera, seu herbæ uirides, lucentes & lætæ, adq; uescendum gratæ. 2. Regum 4. Et egressus est unus in agrum ut colligeret olera, pro quo Chaldæus reddidit ירוקין uiridia. Iesaiæ 26. Ros olerum ros tuus, id est, ut ros recreat olera, ita tu quoque recreas.

אֻרִים Cauernæ, quæ carent luce, & significationem superiori nomini אור habet contrariam, sicut & חור nunc albicans, nunc loca obscura, & similiter מנהרות significat, quanquam etiam de illis cauernis dici possit, quæ non sint obscuræ, sed superne foramina habeant per quæ lux diei illabatur. Iesaiæ 24. Iccirco in cauernis glorificate Iehoua, intelligit autem trogloditas.

אֻרוֹת Stabula, quod illa in partibus calidioribus ſint ſubterranea. 1. Regum 4. Et fuerũt Salomoni quadraginta millia ſtabula equorum, pro quo. 2. Paralip. 9. Legitur אֻרְיוֹת. & cap. 32. אֻרוֹת ſed de hoc quoq; in themate אָרָה.

אֻוָרוֹת Nomen pluralis numeri tantũ quod generaliter pro minoribus gregibus ponitur, qui in ſtabulis continentur, nec dum ducuntur in paſcua. 2. Paralip. 32. Et ſepta pro gregibus. Sed de hoc quoq; in themate אָרָה.

מְאוּרָה Cauerna, quæ caret luce. nã mem litera eſt priuatiua ſicut in nomine מִדְבָּר & alijs multis. Ieſaiæ 11. Et ad cauernam reguli ablactatus manum ſuam extendet.

אוֹת Vide in uerbo אָתָה.

28

אָז Aduerbium temporis, tunc, eo tempore. Et mutat quandoque uerbum futuri temporis in præteritum. Geneſis 4. Tunc cœptum eſt inuocari in nomine Iehoua. Exod. 15. Tunc cecinit Moſes. Ioſue 10. Tunc loquutus eſt Ioſue. 2. Samuelis 19. Quod tunc rectum in oculis tuis. 2. Regum 12. Tunc aſcendit Cazael. Pſalm. 2. Tunc loquetur ad eos in ira ſua. Et per protheſin mem מֵאָז ex tunc. Prouerbiorum 8. Iehoua comparauit me initio uiæ ſuæ ante opera ſua ex tunc, id eſt, antequam tunc eſſent opera eius. Legitur etiam cum paragogico iod אֲזַי. Pſalm. 124. Tunc uiuos deglutiſſent nos. & ibidem. Tunc aquæ inundaſſent nos. Et iterum: Tunc tranſiiſſet ſuper animam noſtram aqua ſuperborum.

29

אֵזוֹב Et ſi multi uelint eſſe Origanum, cuius plurimæ ſunt ſpecies, inter quas Plinio una eſt, quæ appellatur Othimin, uel Paraſion, non diſſimilem Hyſſopo, tamen retinebo uocem Hebræo conſentientem, atque Eſopum uertam. 1. Regum 4. Et diſſerebat de arboribus à cedro quæ eſt in Libano uſque ad Eſopum, quæ egreditur in pariete. Huius autem uſus fuit in aſperſionibus ut faſciculo ex ea facto aſpergerent uel ſanguinem uictimarum. ut Exod. 12. Et accipietis faſciculum Eſopi, & tingite in ſanguinem qui fuerit in pelui, & ſpargendo attingite ad ſuperliminare, &c. Vel aquam luſtrationis. ut Numeri 19. Et accipiet ſacerdos lignum cedri, & coccum uermiculi, & proijciet in medium incendium uaccæ. Et iterum: Et intingat in aquam uir mundus & aſpergat ſuper tentorium, &c. Ad illas aſperſiones alludit Propheta. Pſal. 51. Expiabis me Eſopo & mundabor. Et petit expiationem à peccatis per ſanguinem Chriſti [redacted], quæ illis ſanguinis & aquæ aſperſionibus ſignificabatur.

30

אָזַל Cognationem quandam habet ſignificatione cum uerbis דּוֹל זָלַל נָזַל niſi quòd ut forma, ita modo tantum ſignificandi inter ſe diſcrepent, ſignificat autem abripi, raptim auferri, ut eius rei nihil amplius ſuperſit. 1. Samuelis 9. Quia panis abreptus eſt de uaſis noſtris. Deuter. 32. Tum iudicabit Iehoua populum ſuum, & commiſerebitur ſuper ſeruis ſuis, quando uiderit quòd ablata eſt manus, id eſt, potentia. Vbi thau litera ſcripta eſt loco he. Iob 14. Abreptæ ſunt aquæ ex mari. Iere. 2. Quo te abripis tam uehementer.

Participium præſens אוֹזֵל Prouerb. 20. Malum malum eſt, dicit omnis poſſidens. ſed quàm primum abreptum eſt illi, tum laudat.

INDE NOMINA.

אֶזֶל Nomen lapidis cuius fit mentio. 1. Samuelis 20. Et ſedebis iuxta lapidem Azel. quanquam aliqui inde dictum eſſe uelint, quod ceu ſignum ſit poſitus ubi recederetur.

מְאוּזָּל Nomen gentis. Ezechielis 27. Dan & Iauan Meutzal in mercatum tuum. Aliqui tamen putant eſſe participium præteritum ſecundæ coniugationis.

31

אֹזֶן Auris, nomen generis fœminini. Exiſtimo autem habere cognationem cum uerbo זָנָה & ſic dictam, quòd omnibus ſemper pateat & proſtituta ſit, non item oculi, non os, non naſus, quæ membra claudi poſſunt & cohiberi. Iob 12.

Nonne auris dicta probabit. Prouerbiorum 20. Aurem audientem, & oculum uidentem Iehoua facit utrunq;. Et manet in statu regiminis inuariatum. Leuitic. 14. Super cartilaginem auris purificandi dextram. Prouerbiorum 18. Auris sapientum quæret scientiam. In statu affixorum mutat holem in kametz. Psalmo 17. Inclina aurem tuam mihi. Iesaiæ 33. Obturat aurem suam ne audiat sanguines. Iob 4. Et accepit auris mea modicum. Et dualiter אָזְנַיִם Psal. 40. Aures perfodisti mihi. Iesaiæ 43. Et surdos & aures illis. Et in distinctione sententiæ אָזְנָיִם Ezechielis 24. Per auditum aurium. Et in statu regiminis אָזְנֵי Genesis 23. In aures filiorum Heth. Iesaiæ 32. Et aures audientium attendent. Similiter in statu affixorum. Iesaiæ 6. Et aures eius aggraua. Psalm. 130. Sint aures tuæ attentæ.

מֹאזְנַיִם Duæ aures, id est, bilanx, libra habens duas aures. Psalm. 62. Filij uiri in bilance ascendendo. Iesaiæ 40. Et colles bilance. Et iterum: Et sicut puluillus bilancis reputabuntur. Iere. 32. Et põderaui argentum in bilance. Et in statu regiminis מֹאזְנֵי Leuit. 19. Bilanx iustitiæ, lapides iustitiæ. Prouerb. 11. Bilanx imposturæ, abominatio est Iehoua.

INDE VERBVM,

אָזַן Audiuit, audiendo perpendit. Ecclef. 12. Et audiebat & perscrutabatur.

In tertia coniugatione הֶאֱזִין audiuit, auscultauit, auribus percepit, aures accommodauit, arrexit. Deuteron. 1. Et non accommodauit aures ad uos. Exod. 15. Et aures accommodaueris ad præcepta eius. Psalm. 77. Voce mea ad Iehoua & aures accommodauit ad me. Iesaiæ 64. Et non auscultauerunt. Psalm. 5. Sermones meos auribus percipe. Iesaiæ 1. Et ausculta terra. Genes. 4. Audite sermonem meum. Iob 32. Aures accõmodabo ad intelligentiam uestram multiplicem, Et cap. 9. Non credam, q audiuerit uocem meam.

Participium præsens מֵזִין pro מַאֲזִין Prouerbiorum 27. Et falsus auscultat ad linguam.

אזק Vide in uerbo זָקַק.

32 אָזַר Cinxit se, accinctus est neutraliter, & significatione nihil differt à uerbo אָסַר. Item à זָרַח & אָסַר זוּר in primo ipsorum modo significandi, nisi q ut forma, ita modo tantum significandi inter se differant. 1. Samuelis 2. Et labascentes accinxerunt se robore. Iob 38. Cinge nunc uelut uir lumbos tuos, ubi est transitiuum propter accusatiuum sequentem.

Participium præteritum אָזוּר 2. Reg. 1. Et cingulo corei accinctus erat.

In uoce passiua legitur participiũ נֶאְזָר. Psal. 65. Et accinctus est fortitudine.

In secunda coniugatione אִזֵּר transitiuum. Psal. 18. Et accinxisti me robore ad bellum. Psal. 30. Accinxisti me lætitia.

Participium præsens מְאַזֵּר Psal. 18. Deus est qui accingit me robore. Et pluraliter in statu regiminis מְאַזְּרֵי Iesaiæ 50. Accinctores flammarum, id est, qui accingitis alios flammis.

In tertia coniugatione הֶאֱזִיר accinxit scilicet alium. 2. Samuelis 22. Et accinxisti me robore ad bellum. Iob 30. Sicut tunicã meam cingebat me. Iesaiæ 45. Ac cingebam te, nec cognoscebas me.

In quarta coniugatione הִתְאַזֵּר Psal. 93. Indutus est Iehoua, potentia accinxit se. Iesaiæ 8. Accingite uos, & prosternemini.

INDE NOMEN.

אֵזוֹר Cingulum. 2. Regum 1. Habuit uir ille pilos & cingulum corei. Iob 12. Et ligat cingulum in lumbos eorum. Est autem cingulum regum, obedientia populi. Iesaiæ 3. Et non soluetur cingulum renum eius. & cap. 11. Et erit iustitia cingulum lumborum eius, & ueritas cingulum renum eius. Ierem. 13. Compara tibi cingulum lini.

33 אָח Frater, qui interne alteri ſuo uterino iunctus eſt, quanquam poſtea ſcriptura non illos ſolum fratres uocat, qui iiſdem progeniti ſunt parentibus, ſed etiam alios ex eadem generis ſerie prognatos, item etiam eiuſdem profeſſionis homines. & cognationem quandam habet cum uerbo אָחָה atque importat mutuum reſpectum affectus fraterni. Geneſis 34. Et Rebeccæ erat frater & nomen eius Laban. Prouerbiorum 17. Sed frater tempore anguſtiæ naſcetur. Pſalm. 49. Frater non redimendo redimet quenquam. Eccleſiaſt. 4. Eſt unus & non ſecundus, etiam filius nec frater illi. Et in ſtatu regiminis accipit Iod paragogicum אֲחִי Geneſis 24. Vxor Nachor fratris Abrahæ. Et in ſtatu affixorum ſeruat Iod, ſed reſumit cametz. Geneſis 4. Et adiecit parere fratrem eius Hebel. Et iterum: Vbi eſt Hebel frater tuus. Et mox iterum: Num cuſtos fratris mei ego? Et cap. 9. De manu uiri fratris ſui requiram animam hominis. cap. 20. Dic de me frater meus eſt. Ioelis 2. Et quiſque fratrem ſuum non propellebat. Et pluraliter אַחִים Geneſis 13. Nam uiri fratres nos ſumus. Pſal. 138. Habitare fratres etiam in unum. In ſtatu regiminis אֲחֵי Geneſis 24. Deduxit me Iehoua ad domum fratrum ſuſtentatoris mei. Et in ſtatu affixorum. Exod. 2. Fratres mei. Pſalm. 22. Narrabo nomen tuum fratribus meis. Geneſis 27. De fratribus tuis. & cap. 48. Fratres eorum. Et in genere fœminino אָחוֹת fratra, id eſt, ſoror. Verum ut אָח non ſemper fratrem ſignificat ex iiſdem parentibus natum, quem nos uterinum uocamus, ſed propinquum uel ſanguine uel profeſſione: Ita אָחוֹת non ſemper ſororem ſignificat, quæ iiſdem nata eſt parentibus, uerum etiam fratris filiam uel aliam cognatam. Canticorum 8. Soror nobis parua. Et in ſtatu regiminis & affixorum אֲחוֹת Geneſis 4. Et ſoror Tubal Kain erat Naema. Leuit. 18. Soror tua. Geneſis 12. Dic nunc ſoror mea, &c.

Attribuitur etiam rebus inanimatis, quæ conſociantur inuicem, & reſpectum mutuum habent. Exod. 26. Et quinque cortinæ erunt conſociatæ, unaquæque ad ſororem ſuam.

אַחֲוָה Fraternitas. Zach. 11. Ad labefactandum fraternitatem.

אָח Focus, caminus in quo fouetur ignis, ut ad eum tempore frigoris accedatur calefaciendi cauſa. Iere. 36. Et rex ſedebat in domo hyemali in menſe ſeptimo, & habebat focum ante ſe ardentem. Et mox iterum: Statim proiiciendo in ignem qui erat in foco. Eſt & particula gemitum ex dolore ſignificans. Ezech. 21. Ach factus in fulgur.

הֶאָח Cum hæ ab initio particula adhortatoria, ſeu prouocatoria cum contemptu. Heach, euge. Iob 39. In buccina dicit heach. Pſalm. 35. Et dilatauerunt ſuper me os ſuum, dixerunt heach. Pſalm. 40. Qui dicunt mihi heach, heach. Ieſaiæ 44. Heach calefactus ſum. Ezechielis 6. Et dic heach contra omnes abominationes malas. & cap. 25. Eò quòd dixiſti heach contra ſanctuarium meum. Et cap. 26. Eò quòd dixit Tyrus contra Ieruſalem heach. cap. 36. Propterea quòd dixit inimicus contra uos, heach.

אָחוּ Carectum, quod ex eius ſtirpe quaſi multi fratres generantur. Gen. 41. Et paſcebantur in carecto. Iob 8. Aut creſcere carectum abſq; aqua.

34 אָחַד Vniuit, & ut forma, ita modo tantum ſignificandi differt à uerbis אָחַד חָדַד חוּד יָחַד & חָדָה Geneſ. 49. Cum cœtu eorum ne uniat ſe gloria mea. Ieſaiæ 14. Ne uniat ſe cum eis in ſepultura.

In quarta coniugatione הִתְאַחֵד Vniuit ſe, fecit ſe unum. Ezechiel. 21. Vni te, dextra, pone ſiniſtra, quo ſunt facies tuę conſtitutæ. Etſi Hieronymus uerterit uerbo exacuendi hauwe drein.

INDE NOMINA.

אֶחָד Tam in ſtatu abſoluto, quàm regiminis. Vnus. Geneſis 3. Ecce homo fuit ſicut unus ex nobis. Et cap. 48. Ego dedi tibi partem unam ſupra fratres tuos. Leuitic. 13. Vnum ex filiis eius. 1. Samuelis 17. Vſque ad unum non defuit. Zachariæ

11. Et accepi mihi duos baculos, unum uocaui iucunditatem, & unum uocaui dolores. Et in statu regiminis. Genesis 22. Super unum montium. Porro legitur semel per aphæresin aleph חַד. Exechielis 33. Et locutus est unus ad alterum, uir ad fratrem suum. Et semel per apocopen, אַח. Ezechielis 18. Et fecerit unum de aliquo ex istis. Et in distinctione sententiæ אֶחָד Genesis 1. Et fuit uespere & fuit mane dies unus. Et cap. 2. Et nomen unius, Phison. Iesaiæ 6. Sex alæ uni. Ecclesiast. 4. Et uni quomodo calor erit, quanquam etiam extra distinctionem legatur ut 2. Samuelis 14. Et percusserunt unus unum, id est, alterum. 1. Regum 13. Et propheta unus senex sedebat in domo dei, id est, quidam. Iob 41. Vnus in uno applicantur, ut uentus non penetret, utrunque, id est, unus alteri. Iesaiæ 65. Pascent sicut unum, id est, unà. Et pluraliter אֲחָדִים uni, id est, ijdem. Genes. 11. Fuit autem uniuersæ terræ labium unum, & uerba una, id est, eadem, id est, idiomata eadem. & cap. 29. Et erant in oculis eius sicut dies uni, id est, aliquot, seu pauci. Danielis 11. Et in diebus paucis. Et in genere fœminino in statu absoluto & regiminis אַחַת eliso daleth pro אַחֶדֶת, id est, una. Genes. 2. Et accepit unam de costis eius. Exod. 26. Mensura una erit undecim cortinis. Item pro una uice, seu semel. 2. Reg. 4. Et iterum ille ambulabat in domo semel huc semel illuc. 2. Regum 6. Non semel neque bis, id est, multoties. 2. Paralipom. 9. Semel in tribus annis ibant naues Tharsis. Iob 33. Si in uno loquetur deus, & in secundo non obseruabit. & cap. 39. Semel locutus sum & non respondebo, & secundo quoq; nihil addam. Psalm. 62. Semel loquutus est deus, secundo hoc audiui, id est, iterum atque iterum. Et in distinctione sententiæ אֶחָת. Deuter. 24. Immunis erit pro domo sua anno uno, id est, primo. 1. Reg. 10. Quod uenit Salomoni in anno uno, id est, annis singulis. Exod. 26. Super ora cortinæ unius. Et cap. 36. Et quinq; cortinas coniunxit unam ad unam, id est, alterã. Legitur tamen sexies cum pathah in accentu, qui dicitur Zackaph. Exod. 16. Tolle urnã unam, 2. Samuelis 6. Tortam panis unam. Zach. 5. Mulier una, &c.

35 אָחַז Apprehendit, & apprehensum tenuit, retinuit, obtinuit & obtentum tenuit.

Significatione congruit cum uerbis חָזָה & אָחַד אָזַק חָזַק חוּז nisi quòd ut forma, ita modo tantum significandi inter se dissentiant, & sæpe opponitur uerbo רָפָה quod remittere & dimittere significat, habetq; in futuro primæ coniugationis formam duplicem. Construitur sæpe cum nomine seu pronomine affixo seu separato accusatiui casus. Exod. 15. Apprehendit habitatores Philistim. Iob 21. Et apprehendet carnem meam. Psalm. 77. Tenuisti custodias oculorum meorum. Psalm. 56. Cum comprehendissent eum Philistæi in Gath. Canticorum 1. Comprehendite nobis uulpes. Psalm. 139. Et retinebit me dextera tua. Iob 18. Et antiqui apprehenderunt portam. Iesaiæ 21. Dolores tenuerunt me. Nehemiæ 7. Claudebant portas, & cõtinebant scilicet clausas. Et 1. Reg. 6. Construitur cum accusatiuo mediante articulo אֶת Et comprehendebat domum lignis cedrorum. Deinde construitur sæpissime cum ablatiuo mediante præpositione beth. 1. Regum 1. Et ecce apprehendit in cornibus altaris. Exod. 4. Et apprehendit in cauda eius, & misit manum suam, & apprehendit in ea, ubi alterum est חָזַק ex quo intelligis ut non constructione, ita nec significatione, sed tantum modo significandi differre, quod חָזַק uehementiorem habet significationem. 1. Reg. 6. Absq; comprehendere in parietibus domus, id est, ne attingerent parietes domus. Iob 16. Et apprehendit in ceruice mea. & cap. 18. Apprehendi in planta laqueum, id est, plantam laqueo, per hypallagen.

Participium præsens אֹחֵז 2. Paralip. 25. Tenẽs hastam. Eius fœmininum אֹחֶזֶת Genes. 25. Et manus eius apprehendens in planta Esau.

Participium præteritum אָחוּז Esther 1. Hyacinthinum retentum erat cum funibus byssi. 1. Paralipom. 24. Domus patris una possessio pro Eleazar, & possessio retenta pro Ithamar. Et pluraliter אֲחוּזִים Ezechielis 41. Et non erant appre

apprehenſi in pariete domus. Et in ſtatu regiminis אֲחֻזֵי Canticorum 3. Omnes qui apprehenderant gladium. Et in genere fœminino אֲחֻזוֹת Eccleſiaſt. 9. Et ſicut aues comprehenſæ laqueo.

In uoce paſſiua legitur in tempore præterito irregulariter quieſcente aleph נֹאחֲזוּ & ſignificat contineri ſcilicet in terra, ſeu poſſeſſione. Numeri 32. Et ſi tranſierint expediti uobiſcum, & contineantur in medio ueſtri in terra Canaan. Ioſue 22. Ad terram poſſeſſionis ſuæ, in qua contenti erant in ea. Porro in Imperatiuo & futuro & participio irregulariter legitur ſecundũ formam uerborum quæ mouẽtur. Gen. 34. Habitate & circuite eam negociantes, & contineamini in ea. Gen. 47. Habitauit Iſrael in terra Ægypti, in terra Goſen, & contenti ſunt in ea. Ioſue 22. Et contineamini in medio noſtri.

Participium נֶאֱחָז Gen. 22. Et ecce aries detentus cum cornibus ſuis. Et pluraliter נֶאֱחָזִים Eccl. 9. Sicut piſces qui comprehenduntur in ſagena.

In ſecunda coniugatione legitur tantum participium præſens מְאַחֵז Iob 26. Quis tenet faciem ſolij.

In coniugatione tertia legitur participiũ præteritum pluraliter מָאֳחָזִים 2. Paral. 9. Et ſex gradus ad ſolium apprehenſi, id eſt, affixi.

INDE NOMINA.

אֲחֻזָּה Nomen participiale, forma maſculini generis, res obtenta, poſſeſſa, poſſeſſio. Numeri 31. De medietate filiorum Iſrael accipies apprehenſam unam, id eſt, portionem. 1. Paralipom. 24. Domus patris una portio retenta pro Eleazar, & portio retenta pro Ithamar. Et in forma fœminea אֲחֻזָּה poſſeſſio, portio apprehenſa. Geneſis 47. Et dedit eis portionem in terra Ægypti. Et in ſtatu regiminis אֲחֻזַּת Leuitic. 25. Ad poſſeſſionem patrum ſuorũ reuertetur. Num. 27. Sic dãdo dabis illis poſſeſſionẽ hæreditatis in medio fratrũ patris tui. Et in ſtatu affixorũ אֲחֻזָּתוֹ Num. 35. De hæreditate poſſeſſionis ſuæ. Ezech. 46. Et ne tollat princeps de hæreditate populi, & arceat eos à poſſeſſione eorum, ſed de poſſeſſione ſua hæredes inſtituat filios ſuos.

אֲחֻזַּת Proprium nomen uiri, cuius fit mentio Gen. 26. Et Achyſas amicus eius, &c. Et fortaſſe nomen hoc Anchyſæ patri Æneæ inditum.

אַחְלָי Quære in ſuo themate חָלָה.

36

אַחַר Si ſequitur poſt ipſum nomen, tum idem ualet, quod Latinis poſt. Et eſt aliquando loci, & aliquando temporis. At ſequente uerbo, ualet idem quòd poſtea, poſtquam, & eſt temporis. Exod. 3. Et duxit oues poſt deſertum. Geneſis 9. Et uixit Noach poſt diluuium. cap. 10. Et nati ſunt illis filij poſt diluuium. Et iterum: Et poſtea diſperſæ ſunt cognationes Cananæi. cap. 33. Et poſtea acceſſit Ioſeph. Leuitic. 14. Et poſtea ueniet ad caſtra. Pſalm. 16. Poſtea feſtinant. Prouerbiorum 20. Et poſtea implebitur os eius ſcrupulo. cap. 24. Poſtea etiam ædificabis domum tuam. Leuitic. 14. Poſtquam extraxit lapides.

Et præpoſita præpoſitione mem, à poſt, de poſt, & eſt loci. Et dicitur de re aliqua poſt quam fuerat. 2. Samuelis 7. De poſt oues. Pſalmus 78. De poſt fœtantes adduxit eum.

אַחֲרֵי Forma plurali, ſtatus regiminis & affixorum (nam in hac forma recipit affixa:) Similiter ut in ſingulari ſequente poſt ſe nomine, uel etiam pronomine affixi, ualet poſt, & eſt loci uel temporis. Sequente uerbo eſt temporis. Exod. 33. Et reſpexerunt poſt Moſen, donec intraret in tabernaculum. Gen. 32. Qui ambulat poſt greges. 1. Samuelis 20. Et aſcendit omnis uir Iſrael à poſt Dauide, poſt Seba filium Bichri. Leuit. 16. Poſt mori duos filios Aaronis, id eſt, poſtquã mortui eſſent. Gen. 59. Poſt ſepelire eũ patrem ſuum, id eſt, poſtquã ſepeliuiſſent. Gen. 15. Et poſt ſic egredientur, id eſt, poſtea. In ſtatu affixorum. Geneſ. 18. Et Sara audiebat in oſtio tentorij, quod erat poſt ipſum Geneſ. 9. Semen ueſtrum poſt

uos

uos. Et cum mem ab initio מֵאַחֲרֵי Genes.9. Et respexit uxor eius de post illo. Ruth 1. de post te. 2. Samuel. 20. Et ascendit omnis uir Israel à post Dauide, post Sebam filium Bichri, ubi opponitur particulæ אַחֲרֵי.

אחרי Iod est paragogicum, sicut in אַחֲלֵי & non affixum. Prouerb. 28. Arguens hominem, postea gratiam inueniet.

אַחֵר Alius, alter, id est, qui est post primum seu priorem, & est generis masculini Genes. 4. Posuit mihi deus semen aliud. Leuit. 14. Et puluerem alium accipiet. & cap. 34. Non incuruabis te Deo alij. Ruth 2. In agro alio. Iob 31. Seminabo ego, & alius comedet. Psalm. 109. Et episcopatum eius accipiet alius. Et pluraliter אֲחֵרִים Genes. 8. Septem dies alios. Exod. 23. Nomen deorum aliorum. Leuit. 6. Et induet uestimenta alia. Deuter. 29. Et coluerunt deos alios. Iudic. 8. Et misit nuncios alios. Et in genere fœminino אַחֶרֶת. Genes. 17. In anno altero. & cap. 26. Et foderunt puteum alium. Exod. 21. Si aliam acceperit sibi. Deut. 29. Et proiecit uos in terram aliam. Iudic. 11. Filius mulieris alius tu. Et pluraliter אֲחֵרוֹת. Gen. 29. Adhuc septem annos alios. & cap. 41. Vaccas alias. Leuit. 14. Et accipient lapides alios.

אַחֲרוֹן Posterior, postremus. Deuteron. 24. Aut si morietur uir posterior. & cap. 29. Et dicet generatio posterior. Iob 19. Et postremus super puluere surget. Iesaiæ 30. & 48. Ego sum primus & postremus. Et pluraliter אַחֲרוֹנִים. Genes. 33. Et Leam & natos eius postremos, & Rachel & Leam postremos. 2. Samuelis 23. Et hæc sunt uerba Dauidis postrema. 2. Paralipom. 9. Reliqua gesta Salomonis prima & postrema. Ecclesiast. 1. Non est memoria primorum, neque etiam postremorum. Et in genere fœminino אַחֲרוֹנָה Deuteron. 13. Et manus totius populi in postremo. Eccles. 1. Qui futuri sunt in postremo. Daniel. 11. Et non erit ut primum, ita postremum.

אָחוֹר Retro, retrorsum. Genes. 49. Et cecidit uector eius retrorsum. Iob 23. Si antrorsum abiero, non adest, & si retrorsum, non sentit illum. 1. Paralip. 19. Et fuit facies belli contra eum antè & retro. Psalm. 9. In conuertendo inimicos meos retrorsum. Psalm. 78. Et percussit hostes suos retro, in opprobrium perpetuitatis posuit illis. Et cum beth בְּאָחוֹר. Prouerbiorum 29. Sapiens in postremo compescet eum, id est, tandem. Cum lamed לְאָחוֹר Psalm. 114. Et Iordanis conuersus est retrorsum. Iesaiæ 42. Et audiet in posterum. Et cum mem מֵאָחוֹר Iesaiæ 9. Syria erit ab anteriori, & Philistæa à posteriori, & deuorabunt Israelem toto ore. Et pluraliter in statu regiminis אֲחוֹרֵי. Exod. 26. Extendet se super postremitatibus tentorij. Et in statu affixorum. 1. Reg. 7. Et omnia posteriora eorum erant introrsum. Ezechielis 8. Et posteriora eorum ad regiam ipsius Iehoua.

אַחֲרִית Nomē substantiuum, postremum, postremitas, posteritas, manetq́; inuariatum tam in statu regiminis quàm affixorum. Gen. 23. Quia est postremū, id est, merces. cap. 49. In postremitate dierum. Deut. 11. A principio anni usque ad postremitatem anni. & cap. 32. Videbo ad postremum eorum. Psal. 109. Fiat posteritas eius in excidium.

אֲחֹרַנִּית Retrorsum. Genesis 9. Et abierunt retrorsum, & nuditatem patris sui non uiderunt.

INDE VERBVM,

In secunda coniugatione אֵחַר posteriorauit, postmansit, retromansit. Latinè moratus est, cunctatus est, moram fecit, & coniugatur irregulariter. Genes. 32. Et moram feci hactenus. & cap. 34. Et non tardauit puer. Iudicum 5. Et non tardauerunt pedes curruum eius. Iesaiæ 46. Et salus mea non tardabit. Habakuk 2. Veniendo ueniet & non postmanebit. Et legitur semel transitiuè regens post se accusatiuum. Gen. 24. Ne remoreris me.

Participium præsens מְאַחֲרִים Prouer. 23. Moram trahentes iuxta uinum. Et in

in ſtatu regiminis מְאַחֲרֵי Pſal.127.Moram facientibus ſedendo. Ieſaiæ 5. Moram facientibus in crepuſculum.

In tertia coniugatione legitur tantum in futuro,idq; irregulariter.2. Sam.20.Et moram fecit ultra tempus.

אַט Referatur ad ſuum thema לָאַט.

37 אָטָד Spinarum ſpecies,quam alij carduũ,alij Rhamnũ eſſe uolũt, qui ut Ioſephus refert lib.Antiquit.5.cap.11.inter alia ligna præcipuã naturã habet proferẽdi ignẽ. Iud.9.Et dixerũt omnia ligna ad Rhamnũ,uade,regna tu ſuper nos,& dixit Rhãnus ad ligna,ſi ungitis me in regem ſuper uos,uenite,protectionem quærite in umbra mea,ſi non,egredietur ignis de rhamno,& deuoret cedros Libani.Pſal.58.Priuſquam intelligent ſpinæ ueſtræ rhamnum adhuc in uiriditate.Eſt & nomen proprium uiri,qui nobilitatus eſt ab area ſua.Gen.50.Et uenerunt uſq; ad areã Atad, quæ eſt trans Iordanem,etſi quidam uelint quoq; eſſe appellatiuum,& aream ſic dictam,q; circumſepta fuerit rhamno.

38 אָטַם Clauſit,obturauit,cõpreſſit in arctum,obſtruxit à contaminatione,ſeu immunditie, & ſignificatione quadrat cũ uerbis טָמַן & טָמֵא טָמָה, niſi q; ut forma, ita modo tantum ſignificandi inter ſe diſcrepent.

Participiũ præſens אֹטֵם. Ieſ.33. Obturãs aurẽ ſuã,ne audiat ſanguines.Prou.17. Obturãs labia,prudẽs reputabit.& cap.21.Obturans aurẽ ſuã à clamore pauperis.

Participium præteritũ אֲטוּמִים 1.Reg.6.Et fecit domui feneſtras proſpectu anguſtas.Ezech.40.Et feneſtræ anguſtæ circa exedras.

In tertia coniugatione יַאְטֵם. Pſal.58.Velut aſpis obturabit aurem ſuam.

39 אָטַר Clauſit,cõcluſit,obſtruxit,cõtraxit. Pſ.69. Ne occludat ſuper me puteus os ſuũ.

INDE NOMEN.

אִטֵּר Clauſus,concluſus,obſtrictus,contractus.Iud.4.Et ſuſcitabit Iehoua uobis ſaluatorem Iehud filium Gera Beniamitam uirum cõtractum manu dextra ſua.

40 אָיַב Male uoluit,inimicatus eſt,male affecit ,Et eſt contrariæ ſignificationis uerbo אָבָה. Exod.23.Etiam inimicabor inimicos tuos,id eſt,male afficiam.

INDE NOMINA.

אוֹיֵב Nomen participiale maſculini generis maleuolus,inimicus.Exod.15.Dixit inimicus,perſequar,apprehẽdam &c.1.Sam.18.Et factus eſt Saul inimicus Dauid. Pſal. 7.Perſequatur inimicus animã meam.Pſal.9.Inimici cõſummatæ ſunt uaſtationes. Et in ſtatu affixorum.Prou.24.Quando ceciderit inimicus tuus,ne læteris.1. Reg. 8.Quod obſederit eum inimicus eius. Et pluraliter אוֹיְבִים Pſal.127. Quando loquentur cum inimicis ſuis in porta. Pſal.139.Conſummato odio habui eos.ac ſi inimici fuiſſent mihi. In ſtatu regiminis.2.Sam.12.Blaſphemare feciſti inimicos Iehoua. Pſal.37.Et inimici Iehoua. Et in ſtatu affixorũ.Deut.25. De inimicis tuis undiq;.Pſal.68.Diſſipentur inimici eius. In fœminino genere אוֹיֶבֶת Et in ſtatu affixi. Mich.7.Ne læteris inimica mea coram me,q; cecidi.

אֵיבָה Maleuolentia, inimicitia.Gen.3. Et inimicitiam ponam inter te & inter mulierẽ. Num.35.Et ſi de improuiſo,abſq; inimicitia impulerit eum. Et in ſtatu regiminis אֵיבַת Ezech.35.Eò q; fuerit tibi inimicitia perpetuitatis.

41 אֵיד Vapor,fumus humidus,nebula,quę per occaſionẽ cauſatur.& congruentiã habet ſignificatione cũ nomine אוד niſi q; ut forma parũ,ita modo tantũ ſignificãdi inter ſe differãt.Gen.2.Et uapor aſcẽdebat de terra. Et in ſtatu affixi manet in uariatũ.Iob 36.Quoniã ipſe diminuet ſtillas aquarũ,quę decolant pluuiã in uaporem ſuũ.Deinde in malam partẽ tranſumptũ à compluitione illa roſcida, quę floribus & terrę naſcentibus nociua,ad quãlibet calamitatẽ, quę de improuiſo cauſatur.Et modo tantũ ſignificãdi differt à nomine אוד Iere.48.Propinqua eſt calamitas Moab ut ueniat. Iob 18.Et calamitas parata lateri eius. Et in ſtatu affixorũ manet inuariatum.Pſal.18.In die calamitatis meę.Prouerb.1.Etiam ego in calamitate ueſtra ridebo.Et cap.24.Quoniam ſubito exurget calamitas eorum.

Auium

42 אַיָּה Auium species, ab incertitudine uolatus, & ubi locorum uolitet & habitet, & quod quasi natare uideatur appellationẽ habens, quem nos miluum uertimus. Leuit.11. Et uulturem & miluum iuxta speciem suam. Et Deut.14. Et miluum & uulturem iuxta speciem suam. Iob 28. Semita quam nulla cognouit auis, neq; aspexit eam oculus milui.

אִי Insula, Hebræis sic dicta, quod quasi auis in aere, ita ipsa in aquis sicca natet seu uolitet. Ideo eadem significatione insula, qua צִי nauis, at nõ eadem ratione dicitur, illud enim insulam à natando, hoc à siccitate in mari nomen habet, quanquã tam Insula quàm nauis sicca sit & arida pars in aquis. Iesaiæ 20. Et dicet habitator insulæ huius. cap.23. Vlulate habitatores insulæ. Iere.42. Quia uastat Iehoua Philistæos, reliquias Insulæ Capthor. Et pluraliter אִיִּים Psal.72. Reges Tharsis & Insulæ. Psal.97. Lætentur Insulæ multæ. Iesaiæ 40. Et Insulas quasi puluerem proijciet. & cap.42. Et laudem eius in Insulis. Et iterum cap.66. Insulæ longinquæ. Ezech.26. Et terrebuntur insulæ, quæ sunt in mari. Vbi tamen legitur אִיִּין more Chaldaico. Ponitur etiam pro siccitatibus seu locis siccis. Iesaiæ 42. Ponam flumina in siccitates. Inde hoc nomine aues ferales dicuntur, quæ in siccis & desolatis locis habitãt. Iesaiæ 13. Et responsabunt Iim in palatijs eius. Et cap.34. Et occurrẽt ibi Zijm cum Iim. Iere.50. Propterea habitabunt Zijm cum Iim. In statu regiminis אִיֵּי Genes.10. Ab ijs dispersæ sunt Insulæ Gentium. Esther 10. Et insulas maris, id est, siccitates in mari, id est, sicca loca in mari. Iesaiæ 11. Et ab insulis maris. Iere.2. Transite ad insulas Macedoniæ.

אַיֵּה Quæsitiuum loci, de quo nullum extat uestigium, tanquam in mari seu aere nulla rei motæ apparet significatio, & de illa uaga mente quæritur. Gen.18. Vbi est Sara uxor tua. & cap.19. Vbi sunt uiri, qui ingressi sunt ad te. Iudic.6. Vbi sunt omnia mirabilia eius. cap.6. Vbi est nunc os tuum. 2.Reg.2. Vbi est Iehoua deus Eliæ. Iob 15. Vagetur ipse pro pane, ubi scilicet inueniat. Psalm.42. Vbi est deus tuus. Iesaiæ 33. Vbi scriba, ubi ponderator. Iere.2. Non dicent ubi est Iehoua. Thren.2. Vbi est frumentum & uinum. Malach.1. Vbi est honor meus, ubi timor mei.

אֱהִי Quanquam Symmachus & Hieronymus, & nostri omnes pro prima persona futuri accipiunt, à uerbo הָיָה tamen Aquilæ, Septuaginta & Pauli apostoli uersionẽs sequutus, pro aduerbio אַיֵּה accipio, facta tantum transpositione literarũ, quæ Hebræis ualde familiaris est, nec uspiã alibi reperitur nisi Oseæ 13. Vbi est rex tuus nunc, ut saluet te. Et mox iterum: Vbi pestes tuæ Mors, ubi excidium tuũ Inferne.

אֵי Per apocopen literæ he, ubi. Gen.4. Vbi est Hebel frater tuus. Deut.32. Et dicet, ubi dij eorum. 1.Sam.26. Et nunc uide ubi hasta sit regis. Iere.5. Vbi super hoc propiciabor tibi. Et sepe coniungitur cum pronomine demõstratiuo זֶה iste. Quanquã commodè uerti possit uerbaliter uerbo substantiuo Est. Iob.29. Et ubi hic locus intelligentiæ, id est, ubi est. & cap.38. Vbi est uia, aut disiunctim אֵי זֶה 1.Sam.19. Indica nunc mihi, ubi est domus uidentis. 1.Reg.13. Vbi est uia, qua abijt. Iesaiæ 50. Vbi est liber repudij. & cap.66. Vbi est domus, quam ædificabitis mihi. Iere.6. Vbi est uia bona. At quando cõstruitur cũ אֵי מִזֶּה tum est quæsitiuũ de loco, unde. Gen.16. Vnde uenisti, & quo abibis. Iudic.13. Et non interrogauit eũ unde ipse. 1.Sam.25. Non scio unde isti sint. 2.Sam.2. Vnde es tu? Ionæ 1. Qua terra tu, & quo populo tu. Assumit quoq; אֵי affixa. Exo.2. Et ubi ille? & cap.20. Dicent ubi ille? Cant.1. Indica mihi, ubi tu pascas, ubi tu cubes. Iesaiæ 19. Vbi sunt nunc sapientes tui? Nahum 3. Et nõ est notus locus eius, ubi ipsi sint. Et cum אִילוֹ ubi ille, scilicet erit. Nostri Interpretes accipiũt pro aduerbio dolentis uæ. Eccl.4. Et ubi ille unus qui tum ceciderit, & nõ secũdus qui erigat eũ. Et cap.10. Et ubi illa terra, cuius rex puer est.

אֵיךְ Cum litera caph paragogica, quomodo, qualiter, quæsitiua quoq; particula, quæ quandoq; aleph mutat in he הֵיךְ de qua suo in loco. Gen.39. Quomodo possum hoc facere. Iere.2. Quomodo dices, non sum polluta. Et mox iterum: Quomodo seuersa es mihi. Et assumit adhuc aliam paragogicam אֵיכָה Thren.1. Quomodo sedet ciuitas sola. Item geminata litera caph אֵיכָכָה Cantic. 5. Expoliaui me tunica mea

mea, quomodo induar illa, laui pedes meos, quomodo inquinabo illos.

איבות In Rabinorum scriptis usurpatur pro qualitate.

מֵאַין Assumpta per prothesin mem à loco significante, & paragogica litera nun. Vnde: & cõstruitur cum uerbis subscripta pathah cũ diæresi. Genes.29. Fratres unde estis? Iudic.19. Et unde uenis? (est.

אֵיכֹה Dictio cõposita ex אֵי & כֹּה & interrogat de loco sicut אֵיפֹה. 2. Reg.6. Et uidete ubi

אֵיפֹה Dictio composita ex אֵי & פֹּה Et est quæsitiuum, sicut אֵיפֹא, cum aleph in fine est quæsitiuum temporis. Gen.37. Indica euge mihi, ubi ipsi pascant. Ruth 2. Vbi collegisti hodie. 1. Sam.19. Vbi Samuel & Dauid. Iob 4. Et ubi recti ablati fuerint. cap. 38. Vbi eras cum fundarem terram. Iesaiæ 49. Isti ubi sunt? Iere.2. Vide ubi non sub agitata sis? Est & semel quæsitiuum de forma, id est, qualis. Iudic.8. Quales isti uiri, quos interfecistis in Thabor.

אֵיפֹא Dictio composita est, ut superior, at est quæsitiua temporis, non ut superior, loci. Et respondet nostro aduerbio nunc. Gen.27. Quis nunc est ille, qui uenatus est uenationem. Et iterum: Et tibi nunc quid faciam fili mi. & cap.43. Si ita nunc est, facite. Exod.33. Et in quo cognoscetur nunc, quod inueni gratiam. 2. Reg.10. Cognoscite nunc. Iob 9. Si non nũc, quis est? Prouerb.6. Fac hoc nũc fili mi. Iesaiæ 19. Vbi ipsi nunc sapientes tui. & cap.22. Quid est mihi, quod ascendisti? Oseę 13. Vbi rex tuus nunc? Iud.9. Vbi nunc os tuum. Legitur tamen in Iob per apocopen aleph אֵיפוֹ. cap.17. Vbi nunc expectatio mea. cap.19. Cognoscite nunc. Et mox iterum: Quis dabit nunc, ut scribantur dicta mea. & cap.24. Si non est nunc, quis mendacij arguet me.

איל Vide in themate אָלַח.

43 **אים**

A uerbo isto inusitato, quod formidinem significat, deducuntur nomina.

אָיֹם Formidabilis, formidandus. Habakuk 1. Formidabilis & metuendus ipse. Et in genere fœminino אֲיֻמָּה Cantic.6. Formidabilis ut uexilla.

אֵימִים Nomen participiale. Gigantes seu tyrãni, sic dicti quod formidini essent subditis. Genes.14. Et percusserunt Rephaim in Astharoth Karnaim, & Harukim in Hom, & Emim in planicie Kariathaijm. Deut.2. Emim antea habitarũt in ea (Moab) populus magnus & multus & excelsus ut Anakim, Rephaim reputati sunt etiã ipsi, sicut Anakim, & Moabitæ uocabãt eos Emim. Deinde appellatiuè accipitur pro formidinibus. Iob 20. Ibit super ipsum formidinũ multitudo. Iere.50. Et in formidinibus gloriantur, id est idolis. Et in statu affixi. Psal.88. Portaui formidines tuas, & consternata eram facie. Et in forma fœminea אֵימָה Gen.15. Et ecce formido, obscuritas magna cadebat super ipsum. Deut.32. Foris orbabit gladius, & intus formido. Iob 39. Gloria nasi eius formido. Iesaiæ 33. Cor tuũ meditabitur formidine, ubi scriba &c. In statu regiminis אֵימַת Prouerb.20. Quasi rugitus leonis, formido regis. In statu affixorum. Exod.23. Et formidinẽ meam mittã coram te. Iosue 2. Quia irruit formido uestri super nos. Iob 9. Et formido eius ne perterreat me. & cap.33. Ecce formido non perterrebit me. Et pluraliter אֵימוֹת Psal.55. Formidines mortis ceciderunt super me.

אֵימָתָה Formido. Exod.14. Cadat super eos, formido & pauor.

אין Vide in themate מֵאַן.

44 **איפה**

Epha, mensuræ genus aridorum, quæ continebat decem Gomer, id est, decem Chœnichas. Exo.16. Et Gomer est decima Ephæ. Deut.25. Nõ sit tibi in domo tua Epha & Epha, abominatio est utrunque. Iesaiæ 5. Semen Homer faciet Epha. Et in statu regiminis אֵיפַת Leuit.19. Epha iustitiæ & Hin iustitiæ. Iudic.6. Et fecit hœdum caprarum & Epha farinæ. 1. Samuel.17. Tolle nunc fratribus tuis Epham tosturæ huius. Quãquam etiam legatur in statu regiminis, ut in statu absoluto. Leuit.5. Decima Ephæ similæ. Num.5. Decima Ephæ farinæ hordeorum. Cæterum אֵיפֹא & אֵיפֹה uide in themate אַיֵּה.

45 איש Primaria ac propria significatiõe, idem Hebræis emphaticè significat, quod Latinis uir à uirtute. Et placet mihi illorũ sententia qui à uerbo ישׁ deductũ existimãt. eò ꝙ uir prior sit essentia seu existẽtia ipsa sua uiragine, quicq; ętate, autoritate, dignitate, gloria, præstantia & existimatione nõ tantũ fœminino generi, uerum etiã, uel iuuenibus, uel plebeis hominibus præstat & anteponitur. Atq; etiã ad matrimoniũ & ad res gerendum publicas, idoneus est, & adhibetur, interq; honoratiores connumeratur. Gen. 2. Et dixit Adam, hoc apage os de ossibus meis, & caro de carne mea, huic nomen indetur uirago, quia de uiro sumpta est. Genes. 9. Cœpit Noach esse uir humi, plantauitq; uineam. cap. 25. Erat Esau uir peritus uenator, & uir agri. Iudic. 7. Non est hoc nisi gladius Geddeon filij Ioas, uiri Israel. 1. Samu. 26. Nunquid non uir tu es? Psal. 4. Filij uiri usq; quo gloria mea pro ignominia. Psalm. 49. Tam filij plebis, quàm filij uiri. Prouerb. 18. Sicut aquæ profundæ, ita uerba ex ore uiri. Iesaiæ 2. Depressus est plebeius, & humiliatus est uir. Iosue 5. Cum esset Iosua iuxta Iericho, eleuaretq; oculos suos, uidit, & ecce uir stabat ante eũ. Sic etiã de re inanimata, quæ propter uirtutem & excellentiã איש dicitur. Psal. 80. Sit manus tua super uirũ dexteræ tuę, id est, super uitem quã tu plantasti dextera tua. Et quando construitur cum nomine אֱלֹהִים tum significat talem uirum, qui est aut in magistratu, aut ministerio uerbi, & diuina aliqua functione. Deut. 33. Hæc est benedictio, qua benedixit Moses uir dei filios Israel. Iudic. 13. Vir dei uenit ad me, cuius facies, sicut facies angeli dei. 1. Reg. 13. Et ecce uir dei uenit ex Iehuda in uerbo Iehoua ad Bethel, quod tandem exponit nomine נָבִיא. Attribuitur etiã ipsi filio Dei. Gen. 4. Adepta sum uirum, ipsum Iehoua. Exo. 15. Iehoua uir belli, Iehoua est nomen eius. Sic & Petrus appellat Christum uirum. Acto. 2. Iesum Nazarenum uirum approbatum à Deo inter uos uirtutibus & prodigijs & signis, quæ fecit deus per illum in medio uestri. Et Paulus Act. 17. Eò ꝙ statuit diem quo iudicaturus est in ęquitate per uirum, in quo decreuit &c. Est etiam interdum sexus. Genes. 24. Erat puella ualde pulchra facie uirgo, quæ uirũ non cognouit. Item איש נַעַר uir iuuenis. sicut שׁר בַּר bos iuuenis. 1. Sam. 30. Pręter quadraginta uiros adolescentes, qui uehebantur super camelis ubi tamen collectiuè sumitur. Nam quando nominibus numeralibus, præcipue uero maioribus adiungitur, tum plurimum singulari numero collectiuè uniuersitatẽ complectitur. Num. 11. Congrega mihi septuaginta uirum, de senioribus Israel. Iosue 3. Nunc sumite uobis duodecim uirũ. Iudic. 15. Maxilla asini percussi mille uirũ. 2. Sam. 8. Et cœpit ex eis uiginti millia uiri peditis, id est, uirorum peditum. Tamen legitur in locis aliquot pluraliter אֲנָשִׁים in numeris uidelicet minoribus. Deut. 1. Stabant duo uiri. Iosue 1. Misit Iosue duos uiros ex centum. 1. Sam. 10. Et inuenient tres uiri. Sed in libris Paralipomenon etiam cũ maioribus numeris construitur. 1. Paral. 7. Viri quingenti, & iterum: Viri uiginti, & sex mille, ubi tamen præponitur nominibus numeralibus.

Est & obseruandũ ꝙ nomẽ hoc איש similiter accipi debeat pluraliter seu collectiuè, si cum particula ista כָּל construitur. Iudic. 7. Et clamauit omnis uir Ephraim, & ceperunt aquas, id est, omnes uiri. 2. Samu. 13. Educite omnem uirum, & eduxerunt omnem uirum. Et econtra quando construitur cum particula negatiua, idem ualet, quod nullus, nemo, nihil, ut paulo inferius exemplis monstrabimus. Præterea accipitur interdum pro masculino genere uniuscuiusq; speciei. Genes. 7. Ex omni animali mundo accipies septem, & septem, uirum & uiraginem suam. eyn Er vnd sie.

Deinde sæpissime accipitur distributiuè, pro quisq;, unusquisq;, quidã, aliquis, quisquã, quispiam. Gen. 10. Ab istis dispersæ sunt insulæ gentium, unaqueq; iuxta linguam suam. cap. 13. Si poterit aliquis numerare puluerẽ terræ. cap. 42. Et quisq; habebat fasciculum argenti in sacco suo. 2. Samu. 20. Et quidã stabat iuxta illum ex pueris Ioab. Iere. 31. Non docebit quisq; proximũ suum, & unusquisq; fratrem suũ. Hoc dictũ Ieremiæ, [redacted] Hebræos citans hanc uocem Gręcè ἕκαστος reddidit. Item Zach. 8. Et dimisi omnẽ hominem, quenq; contra proximum suum. Si

Si autem negatiuũ ponitur, hoc est cum particula negatiua לא uel אין, tum ualet
non aliquis, non quisquam, nullus, nemo, nihil quicquam. Exod.10. Non uiderunt
quisq; fratrẽ suum, neq; surrexerũt quisquã de loco suo. 1.Sam.21. Quare tu es solus
& non aliquis tecũ. Iesaiæ 59. Et non erat quisquã ut admiraretur. Vel in neutro ge
nere, & nõ erat quicquã, uel, & nihil quicquã erat propter ꝙ populo propitius esse
possit. Sic Psal.22. Ego autẽ uermis, & non uir, id est, nihil quicquã. Legitur etiam
semel cum articulo datiui casus לְאִישׁ unicuiq;, singulis scilicet uiris & mulieribus.
2.Sam.6. Et diuisit uniuerso populo, atq; cunctæ multitudini Israel tam uiris, quàm
mulieribus unicuiq; tortam panis. Similiter quando geminatur אִישׁ אִישׁ si-
ne tamẽ interiecta coniunctione copulatiua, tum etiam usurpatur partitiuè seu di-
stributiuè, quisq;, unusquisq;, quicunq;, singuli. Exo.36. Veniebant omnes sapien-
tes ab opere suo, quod singuli faciebãt. Num.1. Erũt ex uobis singuli ex tribu, qui-
libet caput sit familiæ patrum suorum, id est, singuli de singulis tribubus. Leuit.15.
Quicunq; fuerit fluens de carne sua. Leuit.20. Quicunq;, qui maledixerit patri suo,
occidatur. Sed quando alterum accipit ante se uau copulam ut אִישׁ וָאִישׁ tum
idẽ ualet quod ille & ille. Psal.87. Et Zion dicet, ille & ille natus est in ea. Esther 1.
Vt facerent iuxta uoluntatem illius & illius. Est etiam hoc non prætereun-
dum ꝙ nomen אִישׁ generaliter pro homine ponitur. Gen.2. Ideo relinquet uir pa
trem suũ & matrem suam, & adhærebit uxori suæ, quod equidem Euangelistæ &
Paulus Apostolus citantes hunc locũ nomine ἄνθρωπος reddiderũt, id est, homo.
Psal.78. Panem angelorũ manducauit uir. Iob 2. Et omne quod uiro est dabit pro
anima sua. Psal.78. Panem robustorũ comedit uir, id est, homo. Maxime uero locũ
hæc regula habet, si de negocio fit sermo uel religionis uel salutis ad quam nõ mo-
do uiri uerumetiam mulieres pertinent. Vt Psal.1. Beatus uir qui non abijt in consi
lio improborum. Psal.32. Beatus uir cui nõ imputauit Iehoua erratum. Legitur se-
mel ablata litera schin אִי pro אִישׁ sicut אִי pro אִין. Iob 22. Euadet uir inculpa-
tus, & euadet in puritate manuum tuarum. Atq; in statu regiminis & affixorum
hoc nomen אִישׁ nihil mutat. Gen.29. Nunc adhærebit mihi uir meus. Et plura-
liter אִישִׁים. Psal.141. Cum uiris operatoribus concupiscentiæ. Prouerb.8. Ad uos
uiri clamo. Iesaiæ 53. Despectus & abominabilis uirorũ. Præterquã in his tribus lo
cis nuspiam alibi in tota scriptura hac forma scribitur. Sed loco eius אֲנָשִׁים quod
mutuatur à nomine אֱנוֹשׁ de quo suo in loco.

אִישָּׁה Id est, uira seu uirago, transit iod masculini generis in dagges, & in fine addit literã
he fœminini generis notã. Gen.2. Et dixit homo, hoc apage os de ossibus meis, &
caro de carne mea, huic indetur ei nomen uira seu uirago. quia de uiro sumpta est.
Deinde ut Grecis γυνὴ nunc uxorẽ, nunc quancunq; mulierẽ, ita quoq; Hebræis
hæc uox אִשָּׁה. Potest tamen facile ex adiectis uerbis, uel ex alijs circũstantijs de-
prehendi, quãdo pro uxore, uel alia muliere ponitur. Sed quam ex Rabino quodã
Pragensi Kabylam audiui, huc ioci gratia referre libuit. qui ista duo אִשָּׁה & אִישׁ
asserebat cõiugij esse uocabula, atq; autoris coniugij nomen יָה continere, quan-
do autẽ in coniugio non adesset יָה & adimeretur ex אִישׁ Iod litera media, & ex
אִשָּׁה ultima litera, quæ simul diuinũ nomen constituunt, abesset ipse יָה atq; uera
dei inuocatio in coniugio, atq; dilectio, uera fides & timor dei, manere utrinq; אֵשׁ
& אֵשׁ ignem & ignem, hic ignem purgatorij, & illic ignem gehẽnæ & æternum.
Sed redeamus ad exempla. Num.31. Et nunc occidite omnem masculinũ in multi-
tudine, atq; omnẽ mulierem, quæ cognouit uirum, cũctas uero paruulas in mulie-
ribus, quæ nõ cognouerũt concubitu masculũ, seruate uiuas &c. Hoc dicto Au
gustinus probat nomen אִשָּׁה mulieris, non semper esse cõiugij seu coitus, sed se-
xus. Deut.24. Si duxit uir uxorẽ nouam, non egredietur in militiam. Deinde
sciendum, ꝙ ut אִישׁ sæpe disttibutiuè accipitur, ita similiter אִשָּׁה pro unaquæque.
Amos 4. Per rupturas egrediemini unaquæq; (scilicet uacca) ante se. Tametsi quoq;
de rebus inanimatis dicatur, quæ se instar mulierũ habent & coniungũtur, sic de fi
bulis seu ansulis dicitur. Exod.26. Quinq; cortinæ erũt coniũctæ mulier ad sociam

ſuam, id eſt, unaquæq; ad proximã ſuam. Et mox iterũ: Vt coniungant ſe mulier ad ſororẽ ſuam. In ſtatu regiminis אֵשֶׁת Gen.20. Et nũc reſtitue uxorem marito. Deut.23. Non accipiat uir uxorem patris ſui. In ſtatu affixorum אִשְׁתּוֹ Geneſ.2. Propterea derelinquet uir patrẽ ſuum & matrem ſuã, & adhærebit uxori ſuæ. Geneſ.12. Quare dixiſti ſoror mea eſt, & accepi eam mihi in uxorẽ, & nunc ecce uxor tua. Caret autẽ numero multitudinis. nam אִשְׁתּוֹת ſeu אִשּׁוֹת non legitur, mutuatur autem pluralem נָשִׁים à nomine אֱנוֹשׁ de quo infra in ſuo themate אָנַשׁ.

אישון Quidam opinantur à nomine אִישׁ eſſe deriuatum ceu denominatiuum & וֹן eſſe terminationem diminutiuorũ: & ſic appellari pupillam oculi, quod in ea uirunculi imago reſplendeſcat. Arbitror autem nomen eſſe ſubſtantiuũ pupillæ, quæ nigerrima ex qua tamen elucet uirtus uiſiua, & ſcintilla illa luminis. Et ut deus ex tenebris produxit lucem mundi, cum diceret, fiat lux, ita ex illa oculi caligine produxit lucem corporis. Deut.32. Cuſtodiuit eũ ſicut pupillam oculi ſui. Pſal.17. Cuſtodi me ſicut pupillam, filiam oculi. Prou.7. Cuſtodi mandata mea, & uiues, & conſtitutionẽ meam ſicut pupillam oculi tui. Transfertur poſtea etiã hoc denominatiuum ad tenebras, quæ nigredine pupillam oculi referunt. Prouerb.7. In crepuſculo diei ueſpertino, in pupilla noctis & caligine, id eſt, in nigerrima nocte. Et Prouerbio.20. Legitur אֱישׁוֹן Qui maledixerit patri ſuo, aut matri ſuæ, extinguetur lucerna in pupilla tenebrarum, id eſt, in nigerrimis & denſiſſimis tenebris. Poſtremo hic obſeruandũ quòd ad illud mirandum dei opus, quod deus fecit, ꝙ ex tenebris lucem, & ex caligine pupillæ uiſum produxerit, alludant poſtea tam prophetæ quàm Apoſtoli, atq; ad res alias accõmodant, ſicut Ieſaias cap.29. Et audient in die illa ſurdi uerba libri, & de caligine, atq; de tenebris, oculi eorũ uidebũt. Et Paulus.2.Corinth.4. Deus eſt qui iuſſit è tenebris lucem illuceſcere, qui luxit in cordibus noſtris &c. Et Petrus 2.Epiſt.1. Et habemus firmiorem ſermonẽ propheticũ, cui dum attenditis ceu lucernę apparenti in obſcuro loco, rectè facitis donec dies eluceſcat, & lucifer exoriatur in cordibus ueſtris. Quinimmo Chriſtus ipſe cum Matt. 6. inquit, Lucerna corporis eſt oculus, ſi igitur oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit: ꝙ ſi oculus tuus malus fuerit, totum corpus tuum tenebroſum erit, & ſi lumen quod eſt in te tenebræ ſunt, ipſę tenebræ quantæ?

איתן Vide thema ipſius אָתָה.

46 אַךְ

Si ab initio ſententiæ collocatur, tum primo eſt aduerſatiua. at, ſed. Gen.26. Sed ecce uxor tua eſt. Exod.10. Sed nunc dimitte erratũ mihi. Num.38. Sed aurum & argentum. Exod.31. Sed ſabbata mea cuſtodietis. Secundo, affirmatiua eſt particula, certè, profecto, utiq; Gen.29. Profecto os meũ & caro mea es. 1.Sam.16. Profecto corã Iehoua eſt Chriſtus eius. 1.Samu.25. Profecto fruſtra ſeruaui. 1.Reg. 22. Profecto rex Iſrael eſt. Pſal.73. Profecto bonus Iſrael, deus. Threnor.2. Profecto iſta eſt dies, quam expectauimus. Tertio, male ominantis, fortè, forſan, fortaſſe. Gen.44. Forſan rapiendo raptus eſt. Pſal.139. Forſan tenebræ obruent me. Pſal. 73. Forſan fruſtra mundaui cor meum.

Porro in medio poſita, eſt primo particula excluſiua, tantum, ſolum, ſaltem, ſolummodo, duntaxat. Gen.10. Et loquar tantum uice iſta. Deut.28. Et eris tantũ iniuriæ & prædæ obnoxius. 1.Sam.21. Si cauerunt pueri tantũ à mulieribus. Prouer.11. Deſiderium Iuſtorum tantum bonum. Secundo, etiam, quidem. 1.Reg.8. Et adhuc etiam ei regnum. Legitur etiam ſemel compoſita cum duabus particulis הֲרַקאַךְ Numeri 12. Num tantummodo per Moſen loquutus eſt Iehoua?

47 אָכַל

Vt forma, ita ſignificatione magnam habet affinitatem cum uerbis יָכֹל כָּכַל כָּלָה & כּוּל כָּלַל nisi ꝙ ut literis, ita modo tantũ ſignificandi inter ſe differant. Et generaliter ſignificat aliquid abſumere, conſumere, quocunq; id fiat modo, ſeu medio ſeu inſtrumento. Et communiter attribuitur uel ori, uel linguæ, uel igni, uel gladio: Hieronymus & cęteri poſt ipſum plerunq; uerterũt uerbo comedẽdi. Exo. 24. Panem nõ comedit. Ioel.1. Reſiduũ bruchus comedit. 2.Sam.2. Num perpetuo abſumet gladius. Prou.30. Ad abſumendũ pauperes è terra. Gen.31. In die abſumpſit

psit me æstus.Ierem.46.Quia absumpsit gladius uicina tua undiq;.1.Sam.9.Comede.Cantic.5.Comedite amici.Gen.45.& Iesaiæ 55.Emite & comedite.Exo.16.Comedite illud hodie. Gen.32.Non comedam.Exo.12.Non comedet ex eo. Nahum 3.Ibi absumet te ignis. Numeri 26.In absumendo ignem quinquaginta.Iesaiæ 5. Sicut absumere stipulam lingua ignis.

Participium præsens אֹכֵל Leuit.7.Omnis comedēs adipē.Iesaiæ 54.Et panem comedenti.Malach.3.Et increpabo pro uobis absumentem. Et pluraliter אֹכְלִים Iesaiæ 1.Alieni absumunt eam.Amos 6.Et comedētes uitulos. In statu regiminis & affixorū אֹכְלֵי. Psal.14.Absumētes populū meum.Dan.11.Comedentes buccellam.Ierem.2.Omnes comedentes eum derelinquent. In genere fœminino אֹכְלָה Deut.4.Deus tuus ignis absumens.Iesaię 29.Flamma ignis absumentis. Et Virgilius tribuit igni hoc epitheton.Ilicet ignis edax,summa ad fastigia tecti, Voluitur. Item in alia forma אֹכֶלֶת. Num.13.Terra absumēs habitatores suos. Iesaiæ 30. Lingua eius ut ignis absumens.

In uoce passiua נֶאֱכַל. Exo.22.Et absumptus fuerit aceruus.Deut.14.Nō comedētur.Iere.24.Quę non comedētur.Exo.12.Et absumptū erat dimidiū carnis eius.

Participiū generis fœminini נֶאֱכֶלֶת Leui.11.Et inter bestiam quæ comeditur.

In secunda coniugatione uoce passiua אֻכַּל. Exo.3.Et rubus nō erat absumptus. Iesaiæ 1.Gladio absumemini.Nehe.2.Et portæ eius absumptæ sunt igni.

In tertia cōiugatione הֶאֱכִיל absumere seu comedere fecit,id est,cibauit.Exo.16. Vt uideāt panē,quo cibaui uos.Ezec.16.Et melle cibaui te. Iesaiæ 49.Et cibabo direptores tuos carne sua.Et cap.58.Et comedere faciā te hæreditatē Iacob.Ezech.3. Venter tuus absumet.Psal.81.Et cibauit eum de adipe. Num. 11. Quis cibabit eos carne.Prouerb.21.Ciba eum pane.

Participium præsens מַאֲכִיל Deuter.8. Qui cibat te Manna.Ierem.9. Et ecce cibo eos absinthio.

In coniugatione quadrata אוֹכֵל Iob.20.Absumet eum ignis,ubi tamen uau holem migrauit in hatephcametz.

INDE NOMINA.

אֹכֶל Esca,cibus,qui absumitur, & capitur plerūq; pro esca duriore,sicut חָלָב pro lacticinijs & cibo molliore,laxioreq;.Gen.41.Et erit esca in prouisionem terræ.& cap. 42.Et serui tui uenerunt ad emendum escam.

אוֹכִיל Esca,cibus.Oseæ 11.Et declinaui ad eum cibum.

אֲכִילָה Esca,cibus.1.Reg.19.Et ambulauit in fortitudine cibi illius.

מַאֲכָל Esca,cibus.Gen.2.Omne lignū desiderabile uisui,& bonū in escam.Ezdrę 3.Et cibum & potū & oleum. Et in statu regiminis מַאֲכַל. Gen.40. De omni cibo Pharaonis. Et cum affixo Prou.6.Colligit in messe cibum suum.

מַאֲכֹלֶת Esca,cibus.Iesaiæ 9.Sicut cibus ignis.Item abiecta litera aleph,& in locū eius substituto dagges מַכֹּלֶת 1.Reg.5.Viginti millia coros tritici in cibum domus eius.

מַאֲכֶלֶת Culter,ensis ab edēdo,& quo aliquid absumitur.Iud.19.Et accepit ensem. Et pluraliter מַאֲכָלוֹת Prou.30.Generatio est,cuius dentes gladij,& enses molares eius.

48 אָכַף

Curuauit, incuruauit, cōgruit significatione cum uerbis כָּפַף & כָּפַח כָּפַח nisi q; ut forma,ita modo tantū significandi inter se differāt. Prouerb.16.Anima laborantis laborat sibi,quoniam incuruauit super eum os suum.

In uoce passiua נִכַּף Mich.6.In quo prępueniā ipsum Iehoua incuruabor deo excelsi.

INDE NOMEN.

אֶכֶף Vola,à curuitate seu concauitate.Iob.33.Et uola mea super te non erit grauis.

49 אִכָּר

Agricola,arator,qui terram proscindit aratro, Ackerman. à uerbo כָּרָה. Ierem.51. Ego dispersi per te aratorē & iugales aius.Amos 2.Et uocabūt aratorē ad planctum. Et pluraliter אִכָּרִים 2.Paral.26.Aratores & uinitores in montibus,& in Carmelo.Iere.31.Et habitabunt in ea Iehuda,& omnes ciuitates eius pariter aratores,& qui proficiscuntur cum grege.Ioel.1.Erubescite aratores, eiulate uinitores.

50 Et cũm affixo Ieſaiæ 61. Aratores ueſtri, & uinitores ueſtri.

אָלָה Adiurauit ad aliquid, addita imprecatione mali, obligauit ſe iuramento ad aliquid, iuramẽto aſtrinxit. Et cõgruit ſignificatione cũ uerbo יָאַל & contrariã habet ſignificationẽ uerbis לָקַח & לָאָה Iud. 17. Et dixit ad matrẽ mille & centũ argẽteos, qui oblati ſũt tibi, & tu adiuraſti, atq; inſuper dixiſti in aures meas &c. Oſeę 4. Adiurare & mẽtiri, & occidere. Et cap. 10. Loquuti ſunt uerba adiurãdo in uanũ. In tertia coniugatione הֶאָלָה. 1. Reg. 8. Et aſſumpſerit contra te adiurationem, & adiuret eum, & uenerit adiuratio tua. &c.

INDE NOMINA.

אָלָה Adiuratio, id eſt iuramentũ, quo quis cũ imprecatione mali adſtringitur ad ſeruandum pactũ, iuramentũ, cum alterius partis quę iuramentũ uiolat deuotione ſeu imprecatione. Gen. 26. Sit nũc iuramentũ inter nos &c. Leu. 5. Si audierit uocẽ imprecationis ein fluche. Num. 5. Et adiurabit ſacerdos mulierẽ iuramẽto imprecatiõis, & dicet ſacerdos mulieri, det te Iehoua in imprecationẽ & in iuramentũ in medio populi tui, ut det Iehoua fœmur tuũ cadens, & uentrẽ tuum intumeſcentẽ. Neh. 10. Veniebãt in imprecatione & in iuramento. Ieſaiæ 24. Propterea imprecatio deuorauit terrã. Iere. 29. Et tradam eos in cõmotionem omnibus regnis terrę, in imprecationẽ & in uaſtitatẽ & in ſibilũ. Iob 31. Vt imprecarẽtur cũ imprecatione animæ illius. Pſal. 10. Imprecatiõe os eius plenũ. Ezech. 16. Quę deſpexiſti imprecationẽ, ut labefactares pactum. Et in ſtatu affixorũ אָלָה. Gen. 24. Tunc immunis eris ab imprecatione mea, ſi ueneris ad cognationẽ meam & nõ dederint tibi, tunc eris immunis ab imprecatione mea. Deut. 29. Vt tranſeas in pacto Iehoua dei tui & in imprecatione eius quod Iehoua deus tuus fecit tecũ hodie. Et mox iterũ: Et erit cum addiderit ipſe uerba imprecationis huius, & benedixerit ſe in corde ſuo dicẽs, pax erit mihi, ſi in cogitatione cordis mei ambulauero. Et pluraliter אָלוֹת Num. 5. Et ſcribet imprecationes illas ſacerdos in librũ, & proijciet eos in aquas amaras. Deuter. 29. Et ſeparabit eũ Iehoua ad malum ex omnibus tribubus Iſrael iuxta omnes imprecationes pacti ſcripti in libro legis huius.

תַּאֲלָה Imprecatio. Thren. 3. Dabis eis clauſuram cordis, imprecationem tuam illis.

אַלְיָה Cauda animalis, ſic dicta, quòd in ſacrificijs deuota erat igni, uel quòd à corpore ſe extendat, eiq; adhæreat. Leuit. 3. Adipem & caudam integram cum renibus.

אֵלָה Species quercus, quam Hieronymus nunc quercũ, nunc terebinthũ uertit, alij ulmum eſſe arbitrantur, alij tiliam. Ego uero cõgruente uoce Ilicem eſſe exiſtimo, & dictam, ꝙ diris imprecationibus deuota ſit ne cędatur, ſicut Gẽtiles tales arbores & ſyluas ſacras & inceduas dixere, uel ab expanſione & prominentia ramorũ. Iudic. 6. Et uenit angelus ipſius Iehoua & ſedit ſub ilice, quę erat in Ophra. 1. Sam. 17. Et caſtrametati ſunt in ualle ilicis. 1. Paral. 10. Et ſepelierunt oſſa eorũ ſubter ilice in Iabes, pro quo. 1. Sam. 31. Scriptũ eſt אֶשֶׁל. Item Ieſaiæ 1. Eritis ſicut ilex cuius foliũ marceſcit. Ezech. 6. Et ſub omni ilice cõdenſa. Legitur ſemel אַלָּה Ioſue 24. Et tulit lapidem magnum, & erexit eum ibi ſubter ilice, quia erat in ſanctuario Iehoua. Et pluraliter אֵלִים Ieſaiæ 1. Quoniam confundentur propter ilices, quas deſideraſtis. & cap. 57. Quæ calentes in ilices ſub omni arbore frondoſa. Et in ſtatu regiminis אֵילֵי Ieſaiæ 61. Vocabitur illis, ilices iuſtitiæ.

אַלּוֹן Quercus, extẽſa. Ieſaiæ 6. Sicut ilex & ſicut quercus. cap. 44. Et accepit Tirzam & quercum. Oſeæ 4. Sub quercu & populo & ilice. Et pluraliter אַלּוֹנִים Ieſaiæ 2. Et ſuper omnes quercus Baſan. Zach. 11. Eiulate quercus Baſan. Ezech. 27. Ex quercubus fecerunt ramos tuos. Amos 2. Et protectio ſicut quercuum.

אֵלוֹן Quercus. Iudic. 9. Iuxta quercum, ſtationẽ quæ erat in Sichem. Et iterum: De uia quercus ariolorũ. 1. Sam. 10. Et uenies ad quercũ Thabor. Et pluraliter אֵלֹנֵי Gen. 13. Et habitauit in quercubus Mamre. Deut. 11. Cõtra Gilgal iuxta quercus More.

אֶל Præpoſitio, quã à uerbo אלה adiurauit, aſtrinxit & deuinciuit ſibi aliquẽ, ita & hęc particula affirmatiõe ſequẽtia deuincit, ſicut לא & אַל negatiõe ſequẽtia ſibi obnoxia faciunt & deſtruũt. Et licet una apud Hebræos uocula ſit, qua multas phraſes expri

exprimũt, tamen cũ Latinus sermo unũ nõ habeat, pluribus uocabulis reddere necesse habet. Primò idẽ ualet, ꝙ Ad. Gen. 12. Et dixit Iehoua ad Abrã. 1. Reg. 15. Et misit eos rex Asa ad Benhadad. 2. Sam. 3. Quare ingressus est ad cõcubinã patris mei. Secũdò, Apud. Gen. 12. Et laudauerũt illã apud Pharaonẽ. cap. 39. Et accusauit fratres suos apud patrẽ. cap. 41. Vt emerẽt escas apud Ioseph. Iesaię 8. Quęrite apud Pythões, & apud Gnostas. Tertiò, idẽ ꝙ articulus אֶת Iud. 7. Et persequuti sunt Midian. Psal. 2. Recẽsebo statutũ. Psal. 69. Et dolorẽ uulnerũ tuorũ recensebant. Et iterũ: Quoniã audit egenos Iehoua, & uinctos suos nõ spernit. Ies. 38. Pater filijs notã faciet ueritatẽ tuam. Iere. 4. Vidi cœlos & nõ erat lux eorũ. & cap. 10. Viã gentiũ ne discatis. Quartò idẽ quod עִם, i. cum. Gen. 49. Sepelite me cũ patribus meis. Num. 25. Et cœpit populus meretricari cũ filiabus Moab. Iosue 3. Cũ interfectis eorũ. & cap. 11. Non fuit ciuitas, quæ pacem fecerit cũ filijs Israel. 2. Samu. 18. Cũ nuncio bono ueniet. Iere. 51. Quomodo perget cũ Zidkijahu. Ezech. 2. Cũ scorpionibus habitas. & cap. 16. Fornicata es cũ filijs Ægypti, Et iterũ: Multiplicasti meretricationes tuas cum terra Canaan. Quinto, idem ꝙ beth in. Exo. 25. Et pones in arcam. 1. Sam. 17. Et misit Dauid manũ in perã. Et iterũ: Et percussit eum in frontẽ. 1. Reg. 8. Et tu audies in loco sedis tuę in cœlo. Ier. 4. Nolite serere in spinas. Sextò, idẽ ꝙ עַל super. 2. Samu. 2. Et regnare fecerũt eum super Gilead, & super Assur, & super Iezreel. 1. Sam. 5. Et aggrauata est manus Iehoua super Asdodios. Ezech. 16. Super omnẽ collẽ excelsum. Septimò, idẽ ꝙ עַל, id est, cõtra 1. Sam. 26. Quis es tu, qui clamas cõtra regẽ? Octauo, idẽ ualet ꝙ ꝓpter. 1. Sam. 4. Propter capi arcã & propter socerũ eius. 2. Sam. 21. Propter Saul & propter domum sanguinum. Nono, idem ualet ꝙ, Adeò. Iob 5. Et adeo ex spinis auferet eam. Decimo, idem ꝙ, De. Gen. 20. Et dixit Abrahã de Sara. Iesaiæ 19. Quo modo dicitis de Pharaone. Vndecimo negatiuè pro אַל. Iere. 51. Nõ extẽdet extẽdens arcũ suum, neq; proficiet in lorica sua. Duodecimo, quãdo uerbũ cõstruitur cũ pronomine אֶל quod non significat motũ ad locum, tunc ultra illius uerbi significationem, aliud uerbũ est subintelligẽdum, aut sumendũ, quod motũ ad locum importet. Num. 19. Et accipiẽt ad te uitulam ruffam, id est, accipiendo adducent ad te. & cap. 25. Et cœpit populus meretricari ad filias Moab, id est, conferre se meretricatũ ad filias Moab &c. Psal. 104. Et ad habitacula sua recũbent, id est, ad habitacula sua ibunt ut recũbant. Psal. 137. Et dissipauit infantes tuos ad petrã, id est, dissipãdo illisit ad petrã. Ies. 11. Gẽtes exquirent ad eũ. i. exquirendo uenient ad eũ.

אֱלֵי Ad, cum iod paragogico. Iob 3. Qui lætantur super tumulo. cap. 5. Venies cum caluicie in sepulchrum. & cap. 29. Radix mea aperta est iuxta aquas. Et in statu affixorũ seruat iod paragogicũ, & mutat hateph sægol in hateph pathah uel in zere. Exod. 32. Si quis est ipsius Iehoua, ad me. Gen. 19. Ad nos. & iterum: Ad uos. Iesaiæ 63. Super me continuerunt se. Malach. 2. Et leuauit uos ad se, id est, secum.

אֵל Pronomen demõstratiuum cõmunis generis, pluralis numeri, & significationẽ extendit ad multos uiros uel multas mulieres, quos seu quas cõplectitur. isti, istę, illi uel illæ. 1. Par. 20. Isti nati sunt ipsi Herapha. Et sæpe assumit à fronte literam he הָאֵל Gen. 19. Tantũ uiris istis non faciatis malum. Et cap. 26. Semini tuo dabo omnes regiones illas. Plerunq; tamen accipit he paragogicum daggessata litera lamed אֵלֶּה. Gen. 2. Istæ sunt generationes cœli & terræ. Deut. 1. Ista sunt uerba, quæ loquutus est Moses. Psal. 20. Illi in curribus & illi in equis &c.

אַל Quemadmodũ אֶל affirmatiuè, ita אַל negatiuè se extẽdit ad sequẽtia, & significat negatiuè seu prohibitiuè. Nõ, ne, sicut quoq; literarũ inuersione לֹא. Gen. 49. In secretum ipsorũ non ueniat anima mea. Exo. 12. Ne comedatis ex eo crudũ. 1. Sam. 2. Ne filij mei. Psal. 121. Nõ dabit in cõmotionem pedem tuũ. Prouer. 3. Ne timeas. & cap. 12. Et uia semitæ nõ mors. Iob 24. Et ponet in nihilũ sermonẽ meum. Prou. 23. Veritatẽ compara, neq; uendas. 1. Sam. 27. Non excurristi hodie? alij tamen exponunt, Nónne, alij. Quoniã excurristi hodie. Obserua etiã, quod hæc particula est prohibitiua, & tum conuertit futurum indicatiui in futurum subiunctiui.

אַיִל Aries cicur,& gregarius qui cornua habet prominentia,quibus iniuriā propulſat. Gen.15.Et arietem triēnem.Num.28.Aries unus.Et hoc nomine dicitur etiā frons ſeu prominentia in ianua,quā alij ſuperliminare,alij frontiſpiciū uocant. 1.Reg.6. Frontiſpiciū,poſtes,pentagona. Et in ſtatu regiminis אֵיל Num.5.Præter arietem propiciationū. Leuit.5.In ariete errati.Ezech.31.Et tradam eū in manum arietis Gentiū.Gen.14.Vſq; ad arietē Paran,id eſt,frontiſpicium,ſeu prominentiā,ſeu promontoriū.Ezech.40.Et ad frontiſpiciū atrij. Et pluraliter אֵילִים. Gen.32.Et arietes uiginti.Exod.25.Et pelles arietū rubricatas. Ezech.49.Et fecit frontiſpicia ſexaginta cubitorum. Et in ſtatu regiminis אֵילֵי. Iere.51. Arietes pecudum tuarum.2.Reg.24.Et arietes terræ,id eſt,potentes.

אַיָּל Aries ferus ſeu ſylueſtris,quem Latini ceruum uocāt.Deut.14. Ceruus & caprea. Et cap.15.Et ſicut caprea,& ſicut ceruus.Pſal.42.Quemadmodū ceruus deſiderat ad fluenta aquarū. Et pluraliter אַיָּלִים Cantic.2. Vel hinnulo ceruorū.Thren.1. Principes eius ſicut cerui,qui nō inuenerūt paſcua. Et in genere fœminino אַיָּלָה cerua.Gen.49.Cerua dimiſſa. Et in ſtatu regiminis אַיֶּלֶת Pſal.22. Cerua auroræ. Cant.5.Cerua amorū.Legitur etiā iſta forma in ſtatu abſoluto.Ier.14. Cerua peperit in agro. Et pluraliter אַיָּלוֹת Pſal.18.Æquauit pedes meos inſtar ceruarum.

אֱיָל Potentia,quæ ſe exerit.Pſal.88.Fui ſicut uir,cui non eſt potentia.

אֱיָלוּת Potentia.Pſal.22.Et tu Iehoua non ſis procul,potentia mea.

אֵל Potens,penes quem eſt facultas faciendi aliquid,cuius potentia ſe latè extendit & exerit.Ezech.31.Tradam eum in manū potentis Gentium.Sumitur tamen ſæpiſſime abſtractiuè pro potentia aliquid faciendi.Gen.31.Eſt in potētia manus mea facere uobiſcū malum.Prou.3.Ne prohibeas bonū ab opus habente illo, cum fuerit in potentia manus tua faciendi.Mich.Quādo eſt in potentia manus eorū.Nehe.5. Et nō eſt in potentia manus noſtra.Deinde per antonomaſian Deū ſignificat propterea q; Deus omnia poteſt,cui nihil eſt impoſſibile,ſed eius potentia, poteſtas, maieſtas & facultas extendit ſe ad & ſuper omnes creaturas,& à cuius maieſtate & potentia dependent uniuerſa in cœlo & in terra,quæ habent aliquam potentiam, poteſtatem,facultatem & uirtutem,& propter hæc dona & beneficia,quæ ab ipſo acceperūt & habent,ipſi tanquā iuramento aſtricti ſunt illi præſtare cultū & obedientiā,et gratitudinem.Gen.14.Leuans manū meam ad Iehoua Deū excelſum, poſſeſſionē cœli et terræ.Exod.6.In deo omnipotēte.Pſal.5.Quoniā non deus uolens improbitatē tu es.Pſal.36.Montes dei.uocat autē illos prophetas montes dei, quos deus ipſe ita cōdidit,et manus hominū non ſuggeſſerunt,proinde nō ruant, quemadmodū ſæpe collabuntur montes ſeu ualla,quæ homines cōgeſſerunt. Sic eadem ratione.Pſal.80.Vocat cedros dei ingentes,quas ipſe deus plantauit, et nō homines.Sic Paulus.1.Theſſ.4.Scribit archangelū tuba dei deſcenſurum è cœlo, quæ ſcilicet non manu hominis facta ſit.&c.Item Pſal.86.Deus miſerator et gratioſus.Ieſaiæ 7.Et uocabit nomen eius nobiſcum deus.Idem cap.9. Deus, præpotens &c.Iere.32.Deus ille magnus,præpotens,Iehoua exercituū nomen eius.Pſal. 82.Deus ſtat in cœtu deorum.Dan.11.Et magnificabit ſe ſupra omnē deum,et contra deum deorū loquetur mirabilia.Hunc locū de Antichriſto intelligens Paulus Apoſtolus pulchrè explicat.2.Theſſ.2. Atq; in ſtatu regiminis & affixorū nihil mutat.Pſal.23.Deus meus deus meus,quare dereliquiſti me. Et pluraliter אֵלִים. Pſal.29.Afferte ipſi Iehoua,filij potentū.Exod.15.Quis ſicut tu in Dijs Iehoua. Et in ſtatu regiminis אֵלֵי Ezech.32.Loquētur illi potētes heroum de medio inferni.

אֱלוֹהַּ Nomen deriuatiuum à ſuperiore אֵל atq; idem Hebræis eſt, quod Græcis θεός,& Latinis Deus,à Maieſtate,& potentia,quam exerit & extendit quaq; locorum,& ſuper omnes creaturas quæ ſunt in cœlo & in terra,& habent aliquam potentiam & poteſtatem,facultatem & uirtutem, & propter hæc dona & beneficia quæ ab ipſo acceperunt & habent,ipſi tanquam iuramento aſtricti ſunt illi præſtare cultum,obedientiam,timorem,fidem,inuocationem,& gratitudinem, & tribuere illi hunc honorem,quòd inuocantes iuuare, defendere & aduerſa declinare poſſit, qualem

qualem etiã gentes notitiã de Deo,& cõmentitijs suis numinibus habuerũt, quare non tantũ de uero illo & æterno deo,cõditore cœli & terræ dicitur,sed quo etiã gẽtes & impij deum suũ appellarunt:Et si forma ista singulari,tam sit usitatũ,ꝗ plurali.Deut.32.Et dimisit Deũ factorem suũ.Et mox iterũ:Sacrificabãt dæmonibus & nõ Deo.Iesaiæ 44.Nũquid est Deus præter me.Habakuk 3.Deus ab austro ueniet.Sæpius tamẽ legitur cũ mappik אֱלוֹהַּ Iob 3.Et non requirat eũ Deus supernè. Et cap.6.Et expectationẽ meam dabit Deus.Dan.11.Et de desiderio mulierum,& de omni Deo nihil intelliget,sed supra omnia magnificabit se. Et ibidem iterũ:Et Deũ Maysim loco eius honorabit,& Deũ quẽ non cognouerũt patres honorabit auro & argẽto &c. Et iterũ:cũ Deo notho. Et cũ affixo legitur semel Habakuk 1.Tũc mutabit spiritum & peruadet,& reus erit,hæc uirtus eius,erit Dei sui.

אֱלֹהִים Etsi nomen sit forma pluralis numeri,à singulari אֱלוֹהַּ, descendens tamẽ uerbum seu pronomen appositũ siue prędicatũ ipsius,si de uero & ęterno deo dicitur(unico loco dempto Gen.35.)semper & ubiq; est singularis numeri,ut nimirũ nomine isto trinitas personarũ, & uerbo siue pronomine singularis numeri,earũdem in essentia unitas significaretur.Deinde & hoc sciendũ,ꝙ ut eius singulare אֱלוֹהַּ nõ tantum uero,æterno,& uni Deo,in tres tamen personas distincto,creatori cœli & terræ,uerũ etiam,alijs quoq; electitijs Dijs gentiũ impiorum tribuitur,ut paulo superius exemplis demonstrauimus,ita etiã hoc אֱלֹהִים non tantũ deo æterno & uero, uerumetiã gentium fictis numinibus tribuitur. Tertio,nedum de deo uero uel ficto,sed præterea etiã de angelis,hominibus,uel in ministerio uerbi,uel in politia,alijsq; rebus & cultibus ordinatione Dei constitutis dicitur,sicut ordine deinceps scripturæ testimonijs clarum faciemus.

Primum de Deo uero & æterno,conditore cœli & terræ, ubi uerbũ seu pronomẽ est singularis numeri. Gen.1.In principio creauit Deus cœlũ & terrã,id est,tres personæ,quæ sunt Deus unus. Et iterũ:Et dixit Deus,fiat lux. Item & fecit Deus firmamentũ. Item:Et dixit Deus,faciemus hominẽ in imagine iuxta similitudinẽ nostrã.Et cap.2.Istæ sunt generationes cœli & terræ cũ crearentur ipsa in die, quo fecisset Iehoua Deus.cap.3.Quoniã nouit Deus, ꝙ eo die, quo comederitis ex eo statim aperientur oculi uestri,& eritis sicut Deus scientes bonũ & malũ.cap.17.Vt sit tibi in Deũ,& semini tuo post te. Item cap.28.Et erit mihi Iehoua in Deũ.Deut.10. Quia Iehoua deus uester,est deus deorũ, & sustentator sustentatorũ. Iosue 24. Et steterunt corã Deo scilicet in Sichem,ubi erat arca Dei,& ad eam erat præsens. Exo.4.Et accepit Moses baculũ,baculum Dei in manũ suam. Et iterum: Et abiẽs, obuiã uenit illi in mõte Dei &c.& cap.8.Digitus dei est.Ionæ 3. Et Niniue erat ciuitas Dei &c.sic uidelicet dicta,ꝙ ut omnia regna,omnes urbes,omnes ubiuis gẽtium cœtus,ita hanc quoq; condidit,ordinat,& conseruat. Et quando nomini huic אֱלֹהִים epitheta scriptura tribuit,tum licet ea quoq; sint pluralis numeri,tamẽ uerbũ seu pronomẽ,quod prædicati loco ponitur, est singularis numeri, ut Deut. 5.Quæ unquã fuit caro,quæ audiuit uocẽ אֱלֹהִים חַיִּים dei uiui,loquentis è medio ignis,ut nos.Iere.23.Et uos peruertistis uerba dei uiui,Iehoua exercituũ,dei nostri. Iosue 24. כִּי אֱלֹהִים קְדֹשִׁים הוּא Quoniã deus sanctus ipse.Psal.58.Vtiq; est deus iudex in terra.Excipitur unus locus,ubi uerbũ quoq; est pluralis numeri, quo disertè tres illas in diuinitate personas,patrem,filium,& spiritũ sanctum exprimeret, & eas quidem realiter distinctas esse declararet.Gen.35.Et uocauit locũ El Beth El, quia ibi reuelati sunt ad eum Deus. Secundo,de dijs cõmentitijs, & plerunq; siue uerbũ siue pronomen est pluralis numeri.Exo.18.Nũc cognoui ꝙ magnus est Iehoua præ omnibus Dijs.& cap.20.Non sint tibi dij alij.Exo.32. Surge, fac nobis qui eant ante faciẽ nostram.Deut.4.Quæ est gẽs adeò magna,ad quam Dij sic appropinquãt,sicut Iehoua deus noster.Iere.2. Num mutauit gens aliqua Deos,qui tamen non sunt Dij.Legitur tamen semel cũ uerbo singularis numeri.Deut.5.Nõ sit tibi Deus alius,quanquã & id referre possis ad superiora. Tertio dicũtur hoc nomine, maiestates,potentiæ,potestates seu magistratus, eò quòd ut Aposto

lus Rom. 13. scribit, sint ordinatio Dei. Et Moses Deuter. 1. Dei sit, inquit, iudiciũ, id est, potestas. Similiter Iosaphat rex Iehuda ad iudices dicat, Non hominis exercetis iudiciũ, sed Iehoua. Sic legitur Iud. 21. Adducet eum sustentator eius ad Deos id est, potestates. cap. 22. Et ad potestates uenerit causa utriusq; & quẽ condemnauerint potestates, reddet duplũ proximo suo. Et iterũ: Potestatibus ne maledices. 1. Sam. 2. Si deliquerit uir in uirũ, tunc patrocinabitur ei potestas. & cap. 28. Et dixit mulier ad Saul, potestates uidi ascendentes de terra. Psal. 82. Deus cõstitutus in cœtũ Dei, in medio potestatum iudicabit. Et iterum: Ego dixi potestates estis.

Quarto pro angelis. Psal. 138. Corã maiestatibus, seu potestatibus psallam tibi, id est, angelis. Hinc forte accepta occasione [redacted] ad Hebræos reddidit etiã illud in Psal. 8. Minuisti eũ paulo minus ab angelis &c. In statu regiminis אֱלֹהֵי Gen. 24. Et adiurabo te per Iehoua deũ cœli & terræ. Et iterũ: Iehoua deus sustentatoris mei Abrahæ. cap. 28. Et Iehoua deus Abrahæ patris tui, & Deus Iacob. Exo. 3. Deus Izhak & deus Iacob. 1. Sam. 25. Benedictus Iehoua, deus Israel. Exod. 20. Nõ facietis iuxta me deos argenti, aut deos auri. Similiter in statu affixorum. Deut. 4. Quoniã Iehoua deus tuus ignis absumẽs. 1. Reg. 8. Sit Iehoua deus noster nobiscũ. Psal. 3. Salua me deus meus. Iesaiæ 40. Verbũ dei nostri cõsistet in ęternũ.

אֱלִיל Idolum aliqui à uanitate, alij à stultitia dictũ esse uolunt, Ego arbitror, quod ut Germani à Gott deriuant Götze, quo nomine idolũ uocant, ita prophetæ ab אֵל seu אֱלֹהִים quadã paronomasia fecerint אֱלִיל, id est, idolum, quod nomine & effictiõe cultus referat quidem uerũ deum, sed tamẽ re uera non sit Deus, sed sit quasi dicas אַל אֵל non Deus, umbra dei, neq; ullam potentiã habeat seu consolationẽ seu opem ferre possit, quasi dicas Inops. Iob 13. Medici Idoli uniuersi uos, id est, sine ope. Isaiæ 10. Regna idoli. Iere. 14. Visionẽ falsitatis, & diuinationẽ, & idolum, & imposturã cordis sui, ipsi uaticinantur uobis. Zach. 11. O pastor, idolum. Et pluraliter אֱלִילִים Leuit. 19. Nõ respiciatis ad idola. & cap. 26. Nõ facietis uobis idola. 1. Paral. 16. & Psal. 96. Quoniam omnes Dij populorũ idola, Iehoua autẽ cœlos fecit. Habakuk 2. Vt faceret idola muta. In statu regiminis אֱלִילֵי Iesaiæ 2. Abijciet homo idola argẽti sui, & idola auri sui, quę fecit sibi ad adorandum. & cap. 19. Et mouebuntur Idola Ægypti à facie eius. Et cum affixis. Iesaię 10. Nónne sicut feci Samariæ, & Idolis eius, sic faciam Ierusalim & idolis eius.

אִלּוּ Si, Istam quoq; particulam arbitror ad hoc Thema referendum, eò quod sit extensiua, & eius significatio expandat se ad sequentia. Eccl. 6. Et si uixerit mille annis dupliciter. Esther 7. Et si in seruos & ancillas uenderentur, legitur tamẽ commutato dagges in Iod אִילוּ. Eccl. 4. Et si unus fuerit, qui ceciderit. quanquam dici possit, quod sint duæ dictiunculæ distinctæ, ut sic legatur. At uæ illi uni, qui cum ceciderit &c.

אֱלוּל Nomen mensis, qui partim cum Iulio, partim cũ Augusto coincidit, & quidẽ etymologię respondere cũ Latino uidetur. Nehe. 6. In uigesima & quinta Augusti.

אוּלַי Nomen fluuij in Media. Et uerisimile est esse illum, qui à Geographis Eulæus dicitur, & Susianen ab Elymaide disterminat. Dan. 8. Et eram in Susan castro, quod est in Elam prouincia, & uidebã in uisione, quod ego essem iuxta fluuium Vlai. Habet fortasse nomen ab amplitudine, & extensione cursus sui.

אוּלַי Forte, fortasse. Et non est dubitantis particula, sed bene ominantis & sperantis, & cõmittentis aliquid meliori euentui. Gen. 18. Fortasse deficiẽt quinquaginta iusti. Et iterũ: Fortasse inuenientur ibi quadraginta. Iosue 9. Fortasse in medio mei habitas. 2. Reg. 19. Et Iesaiæ 27. Fortasse audiet Iehoua deus tuus uerba Rabsace. Soph. 2. Quærite iustitiã, quærite humilitatẽ, forte abscõdemini in die iræ Iehoua. Lucas haud dubie hanc uocẽ reddidit Græcè εἰ ἄρα. Actor. 8. Resipisce igitur ab ista malitia tua, & roga Deum, si forte remittatur tibi cogitatio cordis tui.

51 אלח

Legitur tantum in uoce passiua נֶאֱלָח & duobus in locis, & significat esse reprobatum propter infirmitatem, & uidetur congruere significatione cum uerbo חָלָה Psal. 14. & 53. Vniuersitas deflexit, & reprobi facti sunt.

Participium נֶאֱלָח Iob 15. Quanto magis abominabilis est, & reprobus uir, qui

uelut aquam bibit iniquitatẽ. Et uidetur Paulus reddidisse ad Titum 1. Et ad omne opus bonum ἀδόκιμοι, id est, reprobi seu inutiles.

52 אלם In prima coniugatione legitur tantum in uoce passiua נֶאֱלַם colligatus est, & de colligatiõe seu uinculo linguæ dicitur, ne quis expedite loqui possit, quare Hieronymus reddidit satis cõmode uerbo obmutuit, & significatione cõgruit cum uerbo אלה nisi ꝙ ut forma, ita modo tantũ significandi differant. Psal. 31. Colligentur labia falsitatis, id est, obmutescãt. Psal. 39. Obmutui silentio. Et mox iterum: Obmutui, non aperio os meum. Iesaiæ 53. Et sicut ouis, quæ corã tondentibus suis obmutuit. Ezech. 3. Et linguã tuam affigam palato tuo, & obmutesces. & cap. 24. Loqueris & non obmutesces amplius. Daniel. 10. Posui faciem meam uersus terram & obmutui. In secunda cõiugatione אלם colligauit in fasces seu fasciculos. Et legitur tantum participium præsentis temporis מְאַלְּמִים Gen. 37. Et ecce nos eramus colligantes fasciculos.

INDE NOMINA.

אִלֵּם Ligatus, colligatus scilicet lingua, id est, cuius lingua est ligata, nos uocamus talẽ, mutum. Psal. 38. Et sicut mutus nõ aperiet os suum. Prouerb. 31. Aperi os tuum pro colligato. i. muto. Iesaiæ 35. Et tripudiabit lingua muti. Et pluraliter אִלְּמִים Iesaiæ 56. Omnes illi sunt canes muti, qui non ualent latrare. Habakuk 2. Vt facerent idola muta.

אֵלֶם Colligatio, colligantia. Psal. 58. Nunquid uere colligantia ut iustum loquamini, recta iudicetis filij hominum. Psal. 56. De columba colligantiæ, id est, mutitatis.

אֲלֻמָּה Colligatura, colligantia, fascis, fasciculus, translatio uulgaris, habet manipulus. Et in statu regiminis. Genes. 37. Et ecce stabat fasciculus meus. Et pluraliter אלמות Gen. 37. Et ecce circumdabant fasciculi uestri, & curuabant se fasciculo meo. Psal. 126. Portãtes fasciculos suos. Legitur etiã forma masculea אֲלֻמִּים Gen. 37. Et ecce nos eramus fasciculantes fasciculos in medio agri.

אַלְמוֹן Viduus, dictus Hebræis, quod colligatus sit, sileat, & non gaudeat uociferationibus, exultatione, tripudijs & canticis musicis. Iere. 51. Quoniam non est uiduus Israel à deo suo. legitur tamen in abstracto pro uiduitate, uiduertate. Iesaiæ 47. Venient autem tibi duo ista subito in die una, sterilitas & uiduitas. Et in genere fœminino אַלְמָנָה uidua. Gen. 38. Sede uidua in domo patris tui, donec grandescat Sella filius meus. Exod. 22. Omnem uiduam & pupillum non opprimetis. 1. Reg. 17. Ecce ibi erat mulier uidua. Iesaiæ 47. Non sedebo uidua, nec experiar sterilitatem. Et pluraliter אַלְמָנוֹת Exod. 22. Et erunt uxores uestræ uiduæ. Iob 22. Viduas dimisisti uacuas. Psal. 68. Et iudex uiduarum. Et in statu regiminis ac affixorum אַלְמְנוֹת. Ezech. 19. Et cognouit uiduas eorum.

אַלְמָנוּת Viduitas, uiduertas. atq; legitur in statu regiminis & affixorum אַלְמְנוּת 2. Samuelis 20. Et erant conclusæ usq; ad diem mortis suæ, uiduitate uitæ. Gen. 38. Et deposuit uestes uiduitatis suæ à se.

אַלְמֹנִי Quando Hebræus sermo proprium alicuius personæ, seu loci nomen exprimere non uult, tum utitur duabus illis uocibus פְּלֹנִי אַלְמֹנִי ut Ruth 4. Et dixit diuerte, se de hic peloni almoni, id est, alicubi, seu aliquo. 1. Sam. 21. Sed & pueros instruxi ad locum peloni almoni, id est, alicubi, uel in illum & illum locum, uide etiam in themate פלה.

אוּלָם Porticus, uestibulum, quod prostat & prominet, à maiestate, ideo arbitror cognationem habere cum אלה & eius nomine איל 1. Reg. 6. Et porticus e regione palatij domus. Psal. 73. Sed firmus ut porticus. Legitur etiam cum kybuz. 1. Reg. 7. Et porticum iudicij faciebat. Ezech. 40. Et mensus est uestibulũ portæ. Et iterum: Iuxta portam introitus ante uestibulum portæ anterioris. Et interdum legitur daggessato lamed, ut ibidem. Quod est iuxta uestibulum portæ.

אֵלַמּוֹת Fornices seu arcus super maiores portas, seu in ipsis porticibus, sustinentes põdus superliminarium. Ezech. 40. Et fornices circumquaq;. Legitur etiam pluraliter in masculino genere אֵלַמִּים Ezech. 40. Et frontispicia eius & fornices eius.

Nomen

אַלְמְנוֹת Nomen pluralis numeri tantum pro אַרְמְנוֹת mœnijs urbium. Iesaiæ 13. Responsabunt striges in mœnijs eius. Ezech. 19. Et cognouit mœnia eorũ, & ciuitates eorũ uastauit. Existimo ꝙ propheta uoluerit uti data opera illa paronomasia, ironicè & mimiticos.

53 אלף Assueuit, addidicit. Prouer. 22. Ne forte assuescas uias eius. In secunda cõiugatione אִלֵּף assuefecit. Iob 35. Quia assuefaciet iniquitas tua os tuum. Et cap. 33. Et assuefaciam te sapientiam, id est, docebo te.

Participium præsens מְאַלֵּף Iob 35. Assuefaciens nos præ iumentis terræ. licet pro eo irregulariter sit scriptum מַלְּף.

INDE NOMINA.

אַלּוּף Nomen participiale, mansuetus passiuè. Iere. 11. Ego autem uelut agnus mansuetus, qui ducitur ad mactandum. licet etiam pro boue accipi possit. Ego autem uelut agnus, aut bos, qui ducitur ad mactandum. Et pluraliter אַלּוּפִים Psal. 144. Boues nostri onusti. Deut. 7. Et mustum tuum & oleum tuum, fœtum boum tuorum. Sed quando actiuè accipitur, tum significat ducem, ductorem, qui ducit alios & præit in gubernatione. Prouerb. 2. Quæ derelinquit ducem iuuentutis suæ. cap. 16. Et delator alienat ducem. Mich. 7. Nec confidatis in ductorem. Psal. 55. Sed tu uir ordinis mei, ductor meus. Huc respiciens Lucas Actor. 1. Vocat Iudam Iscarioth de quo iste planius loquitur ὁδηγόν, id est, ducem. Nam is cum debebat esse dux itineris Iesu, accepto precio iniquitatis commonstrat uiam Iudæis, Iesum ut inueniant & comprehendant. Et pluraliter אַלּוּפִים Iere. 13. Et assuefecisti eos contra te duces in caput. Et in statu regiminis אַלּוּפֵי Gen. 33. Isti sunt duces filiorum Esau.

אֲלָפִים Boues ab assuefactione seu mansuetudine. Psal. 8. Oues & boues. Prouerb. 14. Vbi non sunt boues, calcanda est munda. Iesaiæ 30. Boues & pulli asinorum colentes.

אֶלֶף Et in distinctione אָלֶף mille, numerus in unam summam ductus, uel ꝙ millenarius numerus dux sit omniũ inferiorum numerorũ, & omnes alios numeros in se complectatur plenissimè. Gen. 20. Ecce dedi mille argenteos fratri tuo. Num. 31. Mille de tribu, mille de tribu, id est, de singulis tribubus mille. 1. Sam. 18. Et amouit eum Saul à se, & posuit eum principem millenarij. Et nota ꝙ quando hoc nomen construitur cum numeris monadicis includendo numerum denarium, tum ponitur in numero multitudinis. Et econtra, quando construitur cum numeralibus decadicis ultra numerum denarium, tum scribitur singulariter. Exempli causa. Numeri 2. Centum mille, & octo mille, & sex millia. Item cap. 31. Ouium sexcẽta mille, & septuaginta mille, & quinq; millia. Vbi utrunq; legitur. Et in statu affixi. Iudic. 6. Ecce millenarius meus exhaustus est in Manasse. 1. Sam. 18. & 21. Percussit Saul in millenario suo, sed Dauid in decem millibus suis. In duali numero אַלְפַּיִם duo millia. Numeri 35. Et latus meridionale duo millia in cubito. Exod. 38. Et duo millia, & quadringenti sicli. Iosue 3. Quasi duo millia cubitorum in mensura. Et pluraliter אֲלָפִים Exod. 18. Et pones super eos principes millenariorum, & principes centenorum. & cap. 20. Et faciens pietatem in millia. Num. 31. A principibus millenariorum &c. Et in statu regiminis אַלְפֵי Exod. 32. Quasi tria millia uirorum. Num. 1. Capita millium Israel. & cap. 10. Congregentur ad te principes, capita millium Israel. 1. Samuelis 23. Et perscrutabor eũ per omnia millia Iehuda. Mich. 5. Et tu Bethlehem Ephratha modicum ut sis in millibus Iehuda, ex te enim egredietur qui sit Dominator in Israel. Similiter habet in statu affixorum. 1. Sam. 10. Nunc igitur statuite uos coram Iehoua secundum tribus uestras, & secundum millia uestra.

אָלֶף Prima Alphabeti litera, sic dicta ꝙ uel tanquam dux cæteras præcedat, uel ꝙ millenarij numeri nota sit.

54 אלץ Congruit significatione cum uerbo לוּץ nisi ꝙ ut forma parũ, ita modo tantum significandi inter se dissentiant, significat autem false dicere in aliquem, illicere uerbis, sugillare. Legitur tantum semel. Iudic. 16. Et factum est ꝙ pressuram faceret illis uerbis suis singulis diebus, & illiceret eum, ut adbreuiaretur anima eius ad mortem.

Legitur

55 **אמלל** Legitur de iſto themate tantum tertia perſona præteriti utriuſq; numeri & in utroq; genere paſſiuæ uocis ſecundæ coniugationis אֻמְלַל quod autē initio attinet ad formam ipſius, arbitror eſſe cōpoſitum ex מָלַל & מָלֵא & prioris habere ſignificationem & eandem poſteriori cōtrariam, ac ſignificare exciſionē rei, uel eius rei uirtutē, ut ſit amplius uacua & ſterilis, nec ullam exiſtentiā aut uim habeat. Vnde Interpretes uerterunt uerbis debilitandi & infirmandi. Ieſaiæ 16. Quoniam ager Heſbon exciſus eſt. Oſeę 4. Et excidetur omnis habitator in ea. Ioelis 1. Exciſum eſt oleum. In genere fœminino אֻמְלְלָה. 1. Sam. 2. Inſuper ſterilis quæ peperit ſeptē, & aucta liberis exciſa eſt. Ieſaiæ 24. Exciſus eſt, emarcuit orbis. Et mox iterum: Exciſa eſt uitis. Iere. 15. Exciſa eſt genitrix. Ioelis 1. Ficus exciſa eſt. Et legitur ſemel ſimplici lamed אֲמֻלָה Ezech. 16. Quàm exciſum eſt cor tuum. Et pluraliter אֻמְלָלוּ Ieſaiæ 19. Et expandentes rete ſuper faciem aquarū exciſi ſunt. Iere. 14. Portæ eius exciſæ ſunt. Thren. 2. Et luxit antemurale & murus pariter exciſa ſunt.

Participium אֻמְלַל Pſal. 6. Gratioſus eſto mihi, quia excidor ego. Nahum 1. Exciditur Baſan, & Carmelus atq; germen Libani exciditur.

INDE NOMEN.

אֲמֵלָלִים Nehemiæ 4. Quid exciſi faciunt?

56 **אמן** Congruentiam quandam habet cum נְאֻם ut in eo uidebis. At in uoce actiua primæ coniugationis non eſt uſitatū, neq; legitur in ſacris literis, niſi in utroq; participio & in infinitiuo. Vt אֹמֵן, fidus, fidelis, curator, procurator, diſpēſator, œconomus, nutritius, cuius fidei infans ſeu puer alterius commiſſus eſt, eum ut fideliter curet, cuius fideli adminiſtrationi officium aliquod conceſſum & commendatum eſt, à fide ſcilicet, quæ in diſpenſatore potiſſimū ſpectari ſolet atq; requiritur, quod & Diuus Paulus Apoſtolus ſignificare, & data quaſi opera hanc uocem Hebræam explicare uoluit. 1. Corin. 4. Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorū Dei, quod ſupereſt autē illud requiritur in diſpenſatoribus ut πιςὸς, id eſt, fidus aliquis, reperiatur, &c. Legitur ſingulariter in hac forma. Num. 11. Nunquid ego in utero geſtaui uniuerſum hunc populum, uel genui eum, ut dicas mihi, geſta eum in ſinu tuo, ſicut geſtat fidus lactentem, id eſt, qui nutrit lactentem, ſeu nutritius lactentis, pro quo Chaldæus תוּרְבְּיָנָא Eſther 2. Et ipſe erat fidus Hadaſſæ, quæ eſt Eſther filiæ patrui ſui, quando nec ei pater eſſet, neq; mater, id eſt, ipſe erat diſpenſator, curator ſeu tutor Hadaſſæ. Pluraliter אֹמְנִים, fidi, fideles, id eſt, curatores, diſpenſatores, œconomi. 2. Reg. 10. Et ſcribebat Iehu literas, & mittebat eas in Samariam ad principes Iezreel ad ſeniores & fideles Achab. Ieſaię 49. Et reges erūt fideles tui. Et in genere fœminino אֹמֶנֶת. Ruth 4. Et accepit Naemi puerū & poſuit eum in ſinum ſuū, & facta eſt ei fida, id eſt, nutrix. 2. Sam. 4. Tollenſq; eum fida ipſius aufugit.

Participiū præteritū אֱמֻנִים. Thr. 4. Nutriti ſuper purpura amplexi ſūt ſtercora.

Infinitiuus cū litera gerundiua בְּאָמְנָה Eſther. 2. In nutriendo apud ipſum. i. quādo nutriretur ab ipſo, licet poſſit eſſe nomen loco infinitiui poſitum ſicut infra.

In uoce paſſiua נֶאֱמַן fidum, fidele, firmū, uerum, certū, ratum, ſtabile fuit. Significat autem uel hominem, uel ſermonē, uel rem aliquam conſiſtere, permanere ac perſeuerare in ſua fide, certitudine, ueritate, ſuo in fœdere, ſtatu ſeu loco. Pſal. 76. Cor eorū non erat firmum erga illum, neq; fideles fuerunt in pacto eius. Ieſaiæ 7. Si non credideritis, etiam non credemini, id eſt, ſi non innitimini ſcilicet promiſſioni diuinæ, etiā non credemini, id eſt, non ſuſtentabimini, ſtabiliemini, confirmabimini, certi, ſtabiles, eritis. Item 2. Paral. 20. Credite in Iehoua deo ueſtro, & curabimini, eritis ſub fide & tutela, ſuffulciemini, ſuſtentabimini, id eſt, credite prophetis eius, & bene habebitis, pacem & tranquillam conſcientiam & defenſionem à deo. 1. Reg. 8. & 1. Paral. 17. Et nunc deus Iſrael, confirmetur, uerificetur, obſecro uerbū tuum, quod loquutus es ſeruo tuo Dauid patri meo. Gen. 42. Et fratrem ueſtrū minimū adducatis ad me, ut uerificentur uerba ueſtra, & non moriemini. 2. Samu. 7.

Et confirmabitur domus tua & regnum tuũ. Iesaiæ 60. Et filiæ tuæ ad latus confirmabuntur, id est educabuntur. Iere. 15. Quare perpetuo mihi es quasi fons mendacij, cuius aquæ non fideles sunt, id est, perseuerantes.

Participium præsens seu nomẽ participiale נֶאֱמָן fidus, fidelis, uerax, seruans pacti. Deut. 7. Deus uerax, custodiens pactum. Sic Rom. 3. Deus uerax, omnis autem homo mendax. Nehe. 9. Et inuenisti cor eius fidele coram te, & percussisti cum eo pactum ubi tamen נֶאֱמַן legitur cum pathah. Num. 12. Seruus meus Moses qui in tota domo mea fidelis est. 1. Sam. 2. Et cõstituam mihi sacerdotem fidelem. Et mox iterũ: Et ædificabo mihi domũ fidelem, id est, certã, firmam. Iesaiæ 22. In loco fideli.

Et pluraliter נֶאֱמָנִים Iesaiæ 8. Et adhibui mihi in testimoniũ testes fideles, id est, ueraces. Nehe. 13. Quia fideles reiecti sunt. Prou. 27. Fidelia uulnera amantis. Ies. 33. Aquæ eius fideles, id est, permanentes. Psal. 111. Fidelia omnia mãdata eius. Deut. 28. Infirmitates malas & fideles, id est, permanentes. Iob 12. Qui aufert labium fidelibus. In statu regiminis נֶאֱמְנֵי Psal. 101. Oculi mei ad fideles terræ. In fœminino genere נֶאֱמָנָה Psal. 78. Et non fidelis erga Deum spiritus eius. Iesaiæ 1. Ciuitas fidelis. Psal. 19. Testimoniũ Iehoua fidele. Item in alia forma נֶאֱמֶנֶת Psal. 89. Et pactum meum fidele ipsi. Et pluraliter נֶאֱמָנוֹת Deut. 28. Et plagas magnas, & fideles, id est, durabiles.

In tertia cõiugatione הֶאֱמִין sępenumero in scriptura sacra usu uenit, & Hebręis idem ualet, ꝙ Græcis πιστεύω, & Latinis credidit, fisus est, dictis fidẽ habuit, alterius uerbis seu promissionibus acquieuit, certò statuit esse uerũ quod sibi dictũ est, uerbis seu promissis innixus seu fulcitus est, persuasionẽ certã habuit de re aliqua, certus fuit de re aliqua in corde suo. Et ubiq; opponitur dubitationi, sicut ex subiectis scripturæ testimonijs liquidò constat. Variat autẽ in cõstructione & regimine.

Aliquoties absolutè legitur. Iob 9. Si clamauero & exaudierit, tamẽ nõ credo, ꝙ auscultauerit uoci meæ. cap. 15. Non credit se posse fugere à tenebris. cap. 29. Etiam cũ luderem apud eos, nõ tamen credebãt seu confidebãt. cap. 39. An credere ei potes, ut reddat semẽ tuũ. Et iterũ: Et nõ credit, ꝙ uox cornu. Psal. 27. Vtiq; credo uidere in bono Iehoua in terra uiuentiũ. Psal. 116. Credidi, ideo loquor. Thren. 4. Non crediderũt reges terræ. Aliquando cõstruitur cũ ablatiuo mediante præpositione beth. Gen. 15. Credidit Abrahã in Iehoua, & imputauit illud ei iustitiã. Exo. 14. Et timuit populus ipsum Iehoua, & credidit in Iehoua, & in Mose seruo eius. Et cap. 29. Ecce ego uenio ad te in densa nube, ut audiat populus me loquentem tibi, atq; etiã credat in te perpetuo. Deut. 28. Et nõ confides in uita tua, id est, nõ eris certus de uita tua. Iob 15. Ecce in sanctis suis nõ confidit, id est, nõ innititur, siquidẽ cœli non sunt mũdi in oculis eius. cap. 24. Stabit & nõ confidet in uita. Mich. 7. Ne credatis in socio. 1. Sam. 27. Et credidit Achis in Dauide. Interdũ construitur cũ datiuo mediante præpositione lamed. Exo. 4. Ecce nõ credent mihi. Deut. 9. Exacerbastis os Iehoua dei uestri, & nõ credidistis ei. 1. Reg. 10. Non credidi uerbis donec uenirẽ, & uiderẽt oculi mei. Gen. 45. Sed uacillabat cor eius, quia nõ credebat eis. Ex hoc loco clarè apparet hoc uerbũ significare motũ cordis certò assentiẽtem dictis, & esse contrarium dubitationi, sicut postea quando currus uidet, quos sibi Ioseph filius miserat, legitur reuixisse spiritus eius. Insuper semel legitur cum accusatiuo constructum, mediante articulo אֵת Iudic. 11. Et Sichon non assensit Israelem transire per terminũ eius, id est, non accepit promissionẽ Israelis, non arbitratus est Israelem esse fidum ac seruantem promissionis in transeundo.

Participium præsens מַאֲמִין Iesaiæ 28. Quicũq; credit non festinabit. hãc sententiam Paulus Rom. 10. allegans, uerbo πᾶς ὁ πιστεύων, i. quicũq; fidit, transtulit. i. quicũq; fide acceperit uerbum de misericordia Dei, omnibus [redacted] promissa propter Christũ, nõ trepidabit. Et pluraliter מַאֲמִינִם Deut. 1. In hoc nõ estis credẽtes in Iehoua.

INDE NOMINA.

אֵמֻן Fidus, fidelis &c. uide supra in participio primæ coniugationis.

אֱמוּנִים Fidi, fideles, uide supra in prima coniugatione.

אמון

אָמוֹן Fidus, fidelis, certus, peritus, & probatus, & nutritus in arte aliqua, Architectus, artifex. Prou. 8. Erã apud ipsum Architectus. Chaldæus uertit מְהֵימְנְתָא. Iere. 46. Ecce ego uisitabo Architectum de No. & cap. 52. Et reliquum artificem.

אָמָּן Artifex, peritus artis, uerus & certus in arte sua. Cant. 7. Opus manuum artificis.

אֹמֶן Veritas. Iesaiæ 24. Consilia antiqua sunt fides ueritatis, id est, ipsissima ueritas, certissima ueritas.

אֹמְנוֹת Postes. 2. Reg. 18. In tempore illo detraxit Hiskia fores templi & postes, quos ipse obduxerat, à firmitudine sicut אֱמוּנָה de quo infra.

אֵמֻן Fides, fidelitas. Deut. 32. Quia natio peruersissima, filij in quibus nõ est fides. Paulus Apostolus imitatus hanc phrasin. Eph. 2. & 5. Item Colos. 3. Vocat & interpretatur ὑιοὺς ἀπειθείας filios diffidẽtiæ, incredulitatis, inobediẽtię. Et pluraliter אֱמוּנִים Prou. 20. Et uirum fidelitatũ quis inueniet. Iesaiæ 26. Custodiens fidelitates seu ueritates, seu promissiones, seu seruans magnã fidem (quæ est) cogitatio firma, ꝙ munies pace in te sperantem. Prouerb. 14. Testis ueritatum.

אֱמוּנִים Fideles, seruantes pactorum. Psal. 12. Quoniam diminuti sunt fideles à filijs hominum. Psal. 31. Fideles conseruat Iehoua. dicũtur autem isti hoc nomine qui fidũt & credunt, & alterius ueritati se associant. In statu regiminis אֱמוּנֵי 2. Sam. 20. Ego una sum ex pacificis & fidelibus Israel.

אֲמָנָה Fides, ueritas, fidelitas, constantia. Nehe. 9. Et in tota hac re percutimus fidẽ & scribimus. i. pactum. & cap. 11. Quoniã præceptũ regis super eos, & fides, id est, administratio fidelis. Est & אֲמָנָה mons. Cant. 4. Respiciens de uertice Amana. Item fluuius in Syria. 2. Reg. 5.

אֱמֶת Per syncopen nun pro אֱמֶנֶת. Vnde in statu affixorum accipit dagges ad indicandum defectũ literæ, id est, certitudo, ueritas, simplicitas, & opponitur opinioni, falso, hypocrisi, mendacio, id est, opponitur propriè operibus quæ nõ ex uero, recto & simplici corde fiũt. Deinde differt à nomine אֱמוּנָה sicut differt opus uirtuosum à uirtute, opus à uolũtate, qua profectũ est. Significat itaꝗ; אֱמוּנָה cordis assensum in alterius promissionem, seu ipsam persuasionem, sed אֱמֶת respicit ipsum opus uoluntatis seu fidei. Gen. 24. Qui deduxit me in uia ueritatis. & cap. 32. Minor sum omnibus beneficijs, & omni ueritate, quã fecisti cum seruo tuo. Psal. 19. Summa uerbi tui ueritas. Iesaiæ 61. Et dabo opus eorum in ueritate, id est, in certitudine. Eò respexit Paulus. 1. Cor. 15. Et labor uester nõ erit inanis in Domino. Et in statu affixorum. Psal. 91. Scutum & parma ueritas eius. Iesaiæ 38. Non expectabũt descendentes in lacum ueritatem tuam.

אֱמוּנָה Constantia, certitudo, ueritas, firmitas, fidelitas, id est, uirtus promissa seu pacta seruans. Et Latinis fides dicitur, quia fiat quod dicitur. Græcis πίστις. [redacted] Discrimen autem inter אֱמוּנָה & אֱמֶת uide in uoce אֱמֶת. Nunc ad exempla. Exod. 17. Et fuit manibus eius fides, id est, firmitudo, uirtus sustentans usꝗ; ad occasum solis. Deut. 32. Deus fidei & nõ fraudis. 2. Reg. 20. Quoniã in fide ipsi faciebant. 1. Paral. 9. Quoniã sub fide erãt quatuor fortiũ Ianitorũ. Et mox iterũ: Et Matthta erat in fide super ea, quæ fiebãt in sartagine. 2. Paral. 19. Sic facietis in timore Iehoua in fide & corde perfecto. Psal. 119. Viam ueritatis elegi. Iesaiæ 11. Et erit iustitia cingulum lumborũ eius, & fides cingulũ renũ eius. Iere. 7. Ablata est fides & excisa est ex ore ipsorũ. In statu regiminis אֱמוּנַת Iesaiæ 33. Et erit ueritas tẽporis tui fortitudo, salus. In statu affixorum. 1. Sam. 26. Et Iehoua reddet unicuiꝗ; iustitiã suã, & fidem suam. 1. Par. 9. Quos constituit Dauid & Samuel uidens propter fidem eorum. Habakuk 2. Ecce contracta est, nõ est recta anima eius in eo, sed iustus fide sua uiuet.

Et pluraliter אֱמוּנוֹת Prou. 14. Testis ueritatum. & cap. 20. Et uirum fidelitatum quis inueniet. Isaię 26. Custodiens ueritates.

נֶאֱמָנָה Veritas. Oseæ 5. In tribubus Israel manifestaui ueritatem tuam, pro quo Chaldæus uertit אוֹרַיְתָא Lucem, illuminationem, legem tuam.

אֹמְנָה Fides,nutricatio,cura.Eſther 2.In nutricatione apud ipſum.Licet etiã pro infiniti-
uo ſeu gerundio accipi poſſit.Eſt & particula affirmantis,uerè,certè.Gen.20.Atq;
etiam uerè ſoror mea,filia patris mei ipſa eſt.

אָמְנָם Verè,profectò.Iob 9.Certè noui,quod ſic eſt.Ieſaiæ 37. Vere Iehoua, perdiderunt
reges Aſſur cunctas regiones. Legitur tamen ſæpe in prima kybutz אֻמְנָם Gen.
18.Num etiã uerè pariam. 1.Reg.8.Num uerè habitabit Deus ſuper terra.Pſal.58.
Num uerè eſtis muti ut iuſtitiam loquamini.

אָמֵן Veritas.Ieſaiæ 65.Benedicet in deo ueritatis,qui iurauerit,iurabit in deo ueritatis.
Eſt & aſſenſus,affirmantis,aſſeuerantis,approbantis particula, qua Hebræi cõmu
niter utũtur,uota,precationes uel imprecationes,deuotiones approbãtes quaſi di
cas,ſit ratũ,uel fiat,id quod dictũ aut auditũ eſt.Et Græcũ quoq; ἀμὴν à fide nomen
habet.Deut.27.Et dicat omnis populus,Amen.1.Reg.1.Et reſpõdens Beneiahu fi
lius Iehoiada regi,dixitq; Amen.Sic quoq; dicat Iehoua deus ſuſtentatoris mei re-
gis.1.Paral.6.Et dicat omnis populus Amen.Iere.11.Vt ſtabiliã iuramẽtum, quod
iuraui patribus ueſtris ut dem illis terrã fluentem lacte & melle,ſicut hodierno die
eſt,& reſpondendo dixi,Amen Iehoua.i.ſit ita.cap.28.Et dixit Ieremias propheta,
Amen,ſic faciat Iehoua. Itẽ geminatur interdũ,quę geminatio confirmationẽ ſeu
approbationẽ intẽdit.Num.5.Et dicat mulier Amẽ,Amen, id eſt,fiat,fiat. Nehe.8.
Et benedixit Ezdra ipſum Iehoua deũ magnũ & reſpõdit omnis populus Amen,
Amen,cum eleuatione manuũ ſuarum.Et Paulus Apoſtolus. 2.Cor.1.uſus eſt hac
uoce.Quotquot enim ſunt promiſſiones Dei per ipſum ſunt ναὶ etiã,& per ipſum
Amen deo ad gloriã,id eſt,omnia ſunt certa & rata,quæ Deus pollicitus eſt. Item
Apoc.1.Ecce ſum uiuens in ſecula ſeculorũ Amen. & cap.3. Amen teſtis fidelis &
uerus &c.Et cap.7.Et procubuerũt in conſpectu throni in facies ſuas,& adoraue-
runt deum dicentes,Amen,benedictio & claritas & ſapientia &c.ubi apparet no-
minaliter eſſe poſitum,id eſt,ueritas,benedictio,ſicut Ieſaiæ 65.ſcribitur.

יָמִין Dextra nomen ſubſtantiuũ,ſic dicta q; in dextra ſita eſt uirtus & potentia ac firmi-
tudo,quare dextra accipiũtur & apprehenduntur res nobis propoſitæ ſeu oblatę,
Deinde quia dextera fidei ac ueritati cõſecrata eſt,unde & ueteres per dexterã tan
quã fidei ſedem & uirtutis miniſtrã iurabant.Inſuper quia Ieſaiæ 30.Vbi uerbaliter
legitur,recipit loco iod literã aleph ſuã primitiuã. Vſurpatur aũt de multis uarijſq;
corporis partibus, quæ à dextris & ad dexterã partem ſitæ ſunt, atq; adeo etiã pro
meridie ſeu plaga meridiõali accipitur,quòd Orientẽ reſpiciẽti ea plaga à dextris
ſit.Gen.24.Vt me uertã ſiue ad dextrã ſiue ad ſiniſtrã.Ezech.1.Et facies leonis ad
dextrã.Pſal.89.Septentrionẽ & Meridiẽ tu creaſti. In ſtatu regiminis & affixorũ
[illegible] 2.Sam.20.Et apprehendit manu dextra Ioab barbã Amaſæ. Pſal.144. Quorũ
os loquitur uanitatẽ, & dextera eorũ, dextera falſitatis,ubi pro operibus ſumitur
quę dextra fiũt.Pſal.109.Iehoua ſtabit ad dextrã egeno.Ieſ.41.Suſtentaui te dextra
iuſtitiæ meæ. Et ut alias ſæpe dextra pro potentia & uirtute ſed tamẽ humana,id
eſt,terminabili & finienda,ita maxime cũ Deo,qui ęternus,immenſus,& infinitus
eſt attribuitur,uirtutẽ & potentiã immẽſam & infinitam Dei ſignificat. Pſal.77.Et
dixi,infirmitas mea hęc eſt,ſed multũ mutare poteſt dextera Excelſi.Pſal.110.Sede
ad dexterã meam.Ieſ.48.Et dextera mea palmo menſa eſt cœlos, ubi ſanè pro im-
menſa uirtute & potẽtia accipitur.Id quod Chriſtus Lucę 22.cũ inquit. Ex hoc tẽ-
pore erit filius hominis ſedẽs à dextris uirtutis dei,data opera appoſito uirtutis uo
cabulo exponere uoluit.Et Diuus Paulus aliquoties periphraſi exprimere ſtuduit
ut Eph.1.Cũ ſuſcitaret eum ex mortuis, & ſedere fecit eum ad dexterã ſuam in cœ-
leſtibus ſuper omnẽ principatũ,ac poteſtatẽ,& uirtutẽ & dominiũ,& omne nomẽ
quod nominatur nõ ſolũ in ſeculo hoc, uerũ etiam in futuro,& omnia ſubiecit ſub
pedes illius, & eũ dedit caput ſuper omnia ipſi Eccleſiæ, quę eſt corpus ipſius,cõ-
plementũ eius,qui omnia in omnibus adimplet.Et ad Philip.3. Omĩs lingua cõfi-
tebitur q; Dominus ſit Ieſus Chriſtus ad gloriã dei patris.Similiter Petrus.1.Epiſt.
3.Per reſurrectionẽ Ieſu Chriſti,qui eſt ad dexterã Dei profectus in cœlũ ſubiectis

ſibi angelis & poteſtatibus ac uirtutibus. Et Act.2. Dextera enim Dei exaltatus, & promiſſione ſpiritus ſancti accepta à patre effudit hoc &c. Item cap.5. Hũc principem & ſeruatorẽ Deus exaltauit dextera ſua. Eſt igitur ſedere Chriſtum ad dexterã patris aliud nihil, quàm ipſum eſſe Patri parẽ omnipotentia, uirtute, dominatione, imperio, gloria, honore, & reliquis omnibus bonis ac donis diuinis & æternis.

יְמָנִי Nomen adiectiuũ maſculini generis, dexter. Ezech.4. Et dormies ſuper latus tuũ dextrũ. Et in genere fœminino יְמָנִית Leuit.8. Et ſuper pollicẽ manus eius dextræ. Eſt & familia primaria tribus Beniamin, unde erat natus Saul primus rex Hebræorum. 1.Sam.9. Et Beniamin minimo natu inter filios ſuos nomen Iacob indidit, filius dexteræ. Gen.35.

תֵּימָן Auſter, plaga meridionalis. ꝙ reſpicienti ad Orientẽ meridionalis plaga ad dextrã ſita ſit, aliâs נֶגֶב quod ardore ſolis feriatur, aliâs דָּרוֹם ab altitudine dicta, quia altius ſita, reſpectu terræ promiſſæ.

INDE VERBVM,

הֶאֱמִין Tertię coniugationis. Gen.13. Si ad ſiniſtrã elegeris, ego dextrabo, id eſt, dextram occupabo. Ieſaiæ 30. Hæc eſt uia, ambulate in ea, neq; declinetis ad dextrã, neq; ad ſiniſtram, ubi loco Iod, habet literã aleph. Et.1.Paralip.12. Iaciẽtes arcu, dextrantes & ſiniſtrantes, id eſt, utentes dextra & ſiniſtra.

אֵם Mater, uel à naturali fidelitate, & ſummo fidei affectu erga liberos, uel quia mater eſt fidelis propagatrix ſpecierũ generis humani. Gen.3. Et uocauit Adam nomẽ uxoris ſuæ Haua, eò ꝙ ipſa ſit mater omnis uiuentis. Iere.15. Adduxi ſuper matrẽ iuuentutis uaſtatorẽ in meridie, ubi collectiuè poſitũ eſt, ideo Chaldæus uertit סִיעַת. In ſtatu affixorũ transfert alterũ punctulũ in ſequentẽ literã mem. Similiter in plurali. Exod.20. Honora patrẽ tuum, & matrem tuam. Et pluraliter אִמּוֹת Thren.2 matribus ſuis dixerunt. & cap.4. Matres noſtræ ſunt uiduæ. Et ſciendũ eſt, ꝗ ad alia quoq; transferatur. 2.Sam.20. Ego ſum una ex pacificis & fidelibus Iſrael, & tu quæris interficere ciuitatẽ & matrẽ in Iſrael, ꝙ nimirũ aliæ ciuitates & oppida tanquã filiæ ex ea ſint natæ, & fide eius nutritæ. Sic Ezech.21. transfertur ad uiã. Stetit rex Babylonis in matre uiæ, in principio duarũ uiarum. & quid matrem uiæ uocet, ſequẽti mox membro declarat, nempe principiũ uiarũ, uiã ſcilicet generalem, quæ ex ſe duas alias ſpeciales tanquam filias generat.

אֻמָּה Familia, ſtirps quæ ab una matre propagata eſt, quanquam eius pluralia אֻמִּים & אֻמּוֹת ſint tantum in uſu, & ſi maſculinum frequentiore in uſu ſit. Num.25. Et nomẽ mulieris Midianitidis interfectæ erat Cozbi filia Zur, qui erat princeps familiarũ, & domus patris in Midian. Gen.25. Duodecim principes per familias ſuas. Pſalm. 117. Laudate eum omnes familiæ.

לְאֹם Per protheſin literæ lamed, ſicut לְאַט & אַט, לַעֲנָה & אנה, populus, communitas alicuius ciuitatis ſeu regionis, cognatione, legibus, alijsq; uinculis ſocietatis colligatus. Gen.25. Et populus populo præualebit. Prou.11. Prohibenti frumentũ maledicit illi populus. cap.14. Quãdo non fuerit populus, conſternatio eſt principis. Et in ſtatu affixorũ mutat holem in ſchurek, & fortificat literã mem. Ieſ.51. Et populus meus auſcultate. Et pluraliter לְאֻמִּים Gen.27. Et incuruẽt ſe tibi populi. Pſal. 2. Et populi meditabuntur fruſtra. Ieſaiæ 55. Ecce teſtem populis dedi eum, & uidetur quoq; affinitatem habere cum themate אֻלָּם.

אָמָה Ancilla, famula, à fide ſeu fidelitate. Exod.21. Si ſeruum petiuerit bos, uel ancillam. In ſtatu affixi. 2.Sam.14. Et dixit ancilla tua, loquor nunc ad regẽ, ſi forte faciet rex uerbũ ancillæ ſuæ. ubi de una eademq; fœmina dicitur שִׁפְחָה & אָמָה. Et pluraliter אֲמָהוֹת Gen.31. Et ingreſſus eſt tentoriũ duarũ ancillarũ, & non inuenit. Atq; in ſtatu regiminis & affixorum אַמְהוֹת 2.Sam.6. In oculis ancillarum ſeruorũ eius. Gen.20. Et ancillæ eorum.

אַמָּה Cubitus à certitudine & firmitudine, cui innitimur, accipitur quoq; pro mẽſura cubitali, quæ cõtinebat cõmuniter quinq; palmos, id eſt, quinquies quatuor digitos tranſuerſos. Gen.6. Feneſtrã facies in arca, & ad cubitũ conſummabis eã. In ſtatu

regiminis אַמַּת Deut.3.Nouē cubiti lōgitudo eius,& quatuor cubiti latitudo eius, iuxta cubitū uiri.2.Sam.8.Et Dauid tulit frenū cubiti de manu Philistinorū.i.dominiū,gubernationē. Et qđ Chronographus reddidit.1.Par.18. Gad & uiculos eius. Alij sic interpretātur.Tulit frenū tributi de manu Philistinorū,quod tributū aliqđ certū & demēsum hoc nomine significet.Ier.51.Habitasti ad aquas multas,multos habēs thesauros uenit finis tuus mēsura seu tributū rapinę tuæ.i.tu rursus rapieris, eadē mēsura tibi remetietur.Legitur quoq; in duali numero אַמָּתַיִם.Exo.25.Et faciēt arcā de lignis Sittim,cuius lōgitudo sit duorū cubitorū cū dimidio. In plurali אַמּוֹת Deut.3.Nouē cubiti lōgitudo eius,& quatuor cubiti latitudo eius. Significat quoq; postes à fortitudine,& quibus certò innitūtur superliminaria.Ies.6.Et cō moti sunt postes superliminariū à uoce clamātis. Atq; hic uelim ut studiosus diligenter illa consideret,quæ supra sunt dicta circa uocem אֱמוּנָה, ex eo enim loco facile cognoscere poterit esse uera,quæ de similitudine significationis diximus.

אִם Si,an,uerè,certè,nō,nequaquā.Et est particula certò aliquid determinās,siue affirmatiuè,siue negatiuè.Estq; interdū qualitatis,interdū tēporis.Ge.47.Nihil est reliquū corā Sustētatore meo,nisi certe corpus nostrū,& terra nostra.Exo.1.Si masculus fuerit interficite,si fœmina reseruate.Leuit.1.Si holocaustū fuerit eius oblatio. Prou.3.Si cubaueris nō pauebis.Ies.4.Si lauauerit Iehoua sordes.Oseæ 12. Si in Gilead est idololatria.in præcedētib.duobus locis accipit affirmatiuè. Siquidē,quia: quemadmodum & Paulus hac uoce usus est. Act.26.Nihil aliud dicens,q̄ ea quæ prophetæ prædixerūt futura esse & Moses,si passurus fuerit Christus,si primus ex resurrectione mortuorū lumen annunciaturus sit populo & gentibus,id est, quia, quòd. Item optātis particula, Vtinā,seu affirmātis,haud dubie.Psal.139.Si occides deus improbū,uiri sanguinū discedite à me.i.utinā occideres deus improbū, uel,haud dubie occides deus improbū. Itē in interrogatiua oratione etiā affirmationē importat.Amos 3.Si erit malū & Iehoua nō fecerit.i.nō est malū,nullū est malū,nequaquā est malū aliquod.Iud.9.An ut dominetur uobis uir unus. Prou.3. Certe ipse illusoribus illudet.Gen.47.Nō celabimus à Sustētatore meo,q̄ uerò cō sumptū est argentū.Ps.63.Vere recordor tui super stratu meo. Sic etiā ea Christus usus est.Lucæ 12.Et quid uolo,si iam accēsus est.i.certe iam accēsus est. Et quādo in uersu aliquo ponitur,qui duas diuersas sentētias continet,tū ualet disiunctiuā,aut,siue,uel.2.Sam.15.Siue ad uitā,siue ad mortē.Eccl.12.Siue bonū, siue malū.

Porro in iuramētis & obligationibus uim habet negatiuā.1.Reg.1.Iuret mihi hodie rex Salomō,si interficiet seruū suū gladio.Psal.89.Semel iuraui in sancto meo, si Dauid mētiar.Psal.95.Iuraui in ira mea,si introibūt in requiē meam.Ier.38.Viuit Deus,si interficiā te.Ezech.33.Viuo ego ait Iehoua deus si complacitū est mihi in morte improbi.Sic Christus usus est Marci 8.Amē dico uobis,si dabitur generationi huic signū. Ecōtra uero si habuerit sequentē particulam negatiuā לֹא ,tum accipiēda est affirmatiuè.Ies.5.In auribus Iehoua exercituū, si nō domus multæ in solitudinē redigētur.cap.14.Iurauit Iehoua exercituū dicens, si non, ut putaui sic futurū est.Ier.49.Audite consiliū Iehoua,q̄ cōsultauit cōtra habitatores Theman, si nō traxerint eos paruuli gregis,si non posuerint super eos tuguria sua.Ezech.35. Si nō tū sanguinē oderis, sanguis etiā sequetur te.Psal.131.Si nō ęquiparatus, & cō pescui animā meam,&c. Præterea si in oratiōe negatiua in altero mēbro sequitur וְאִם tū ualet,neq;, uel aut.Iesaiæ 49.Nūquid auferetur à forti rapina,etsi captura iusto eripietur? Prou.27.Quoniā nō in æternū thesaurus,et si corona in generationē & generationē.i.neq;. Verū aliās ualet etsi,aut si, quod si,si autē. 2.Sam. 24.An uis ut ueniant tibi septē anni famis in terra,aut si tribus mēsibus fuga tibi ab hostibus tuis. At quando habuerit præpositū He,tum est quæsitiuū an, num, nunquid,utrum. Exod.16.Vtrum ambulet in lege mea,an non.& cap.17.An deus in nobis sit,néc ne.Num.17.Nunquid consumendi sumus. Si uero præcesserit particula כִּי tum est aut aduersatiua,at,sed, uerùm. ut Psal.1.Sed in lege ipsius Iehoua uoluntas eius. Et mox iterum:Sed sicut palea quam propellit uentus &c.aut

est

est exclusiua, nisi. Gen. 32. Non dimittam te, nisi benedixeris mihi. Iesaiæ 42. Quis est cæcus nisi seruus meus. Esther 2. Non ingrediebatur ultra ad regem, nisi beneplacitum haberet in ea rex. Sin autem præcesserit eam עד tum ualet, usq;, quoad, donec. Genes. 24. Non comedam donec loquar uerba mea. Iesaiæ 30. Fugietis, donec relicti fueritis, quasi malus nauis. tamen procedũt eam aliquando hæ duæ uoculæ עד אשר אם . Iesaiæ 6. Donec diruentur ciuitates siue habitatores.

מום Significat gñaliter aliqd in corpore, uel actiõe uitę, quod incurrit in reprehẽsionẽ, & semper in malũ accipit̃, quare alij pro macula, alij pro sordibus, alij pro uitio uerterunt. Arbitror aũt habere cognationẽ cũ אמץ, & aliquid certi uitij eo significari. Valde est usitatũ in Chaldæa lingua, in qua opponitur nomini Hebręo תום, & uerisimile, est inde fluxisse Grecũ μῶμος. Leui. 21. Omis uir, in quo est eiusmodi, nõ appropinquet, ut si est cæcus, aut claudus, aut mõstruosus, aut excessiuus, aut in quo est fractura pedis, uel fractura manus, aut gibbus, aut pellicula, seu cõfusio in oculis, aut scabies, aut impetigo, aut cõtusio testiculi. et cap. 22. In boue aut oue integrũ erit gratũ, omẽ eiusmodi nõ sit in eo, cęcũ aut fractũ, &c. Et cap. 24. Et uir qui dederit aliquid in populari suo, quẽadmodũ ipse fecit, ita fiat ei, fractura pro fractura, oculus pro oculo, dens pro dẽte, quẽadmodũ dedit eiusmodi in homine, sic dabitur ei. Deut. 15. Quod si eiusmodi fuerit in eo claudũ, aut cęcũ, omẽ eiusmodi malũ, nõ sacrificabis illud Iehoua deo tuo. & ca. 17. Nõ sacrificabis ipsi Iehoua deo tuo bouẽ aut pecus, in quo est eiusmodi omis res mala &c. 2. Sam. 14. Et ut Absolom nõ fuit uir pulchrior in uniuerso Israel, laudãdus magis à plãta pedis sui, usq; ad uerticẽ suum, nõ fuit aliquid in eo. Cant. 4. Tota tu pulchra es amica mea, & aliquid nõ est in te. Prou. 11. Tũc enim eleuabis faciẽ tuã sine aliquo. s. uituperio. Et legitur bis inserta litera aleph quiescẽte מאום. Iob 31. Et nũ manibus meis adhæsit aliquid. i. uitij. Dan. 1. Pueros in quib. nõ esset omẽ aliquid scilicet uitij. Et cũ affixis manet inuariatũ. Deut. 32. Qui perditè egit cõtra ipsum, nõ sũt filij ipsius, aliqd ipsorũ. Prou. 9. Qui castigat derisorẽ acquirit sibi ignominiã, & arguẽs reprobũ, aliquid illius. Et in forma fœminea מְאוּמָה Num. 22. Num potero loqui quicquã. Deut. 13. Non adherebit manui tuæ quicquam. Iudic. 4. Quicquã non erat in manu illius. 1. Reg. 10.
57 non reputabatur in diebus Salomonis quicquam, seu pro aliquo.

אמץ Erectus fuit, surrectus fuit, strenuus fuit, auffrichtig, vhest sein, erecto esse uel corpore, uel animo & uirtute. Et opponitur uerbis כשל & כרע. Et in prima cõiugatione nõ est in frequẽti usu. 2. Sam. 22. Ps. 18. & 142. Quoniã erecti sunt plusquã ego. Gen. 25. Et populus populo erectior erit. 2. Par. 13. Et erecti sunt filij Iehuda.

Participiũ præteritũ, seu potius nomen participiale אמצים Zach. 6. Et in quadriga quarta equi maculosi, & erecti. In secũda cõiugatione אמץ & fit transitiuũ. Iob 4. Genua inclinãtia surrexisti. Ies. 35. Et genua labantia surrigite. & cap. 41. Ego erexi te, & adiuui te. Prou. 8. Cũ surrigeres nubes supernè. cap. 31. Et surrigit brachia sua. Psal. 89. Et brachiũ meũ surriget eũ. Psal. 80. Dextera tua sit super filiũ hominis, quẽ surrexisti tibi. Amos 2. Et fortis nõ surriget uirtutẽ suam. Nahum 2. Apprehende lumbos, surrige uirtutẽ uehementer. 2. Paral. 24. Et cõstituerunt domũ dei super dispositione sua, & surrexerũt eam. 2. Paral. 11. Et confirmauerunt regnũ Iehuda, & surrexerunt filiũ Ieroboam. Deut. 2. Et erexit cor eius. cap. 15. Nõ surrigas cor tuũ, id est, facias rigescere. Ies. 44. Et erexit sibi inter ligna syluæ. i. firmiter decreuit.

Participiũ præsens מאמץ. Prou. 24. Et uir scientiæ surrigit uirtutem.

In tertia coniugatione האמיץ. Deut. 3. Cõfirma eum, & surrige eũ. Psal. 27. Esto confirmatus, & surrigatur cor tuum. Iob 16. Surrigerem uos ore meo.

In quarta coniugatione התאמץ. 1. Reg. 12. Rex uero Rechabeam surrexit se, ut ascenderet in currum. 2. Paral. 13. Et congregati sunt ad eum omnes homines uani, filij Beliaal, & surrexerunt se contra Rechabeam.

Participiũ fœminini generis מתאמצת Ruth. 1. Et uidit q surrexisset se ad eundũ secum.

INDE NOMINA.

אמיץ Surrectus, strenuus. Iob 9. Sapiens corde, & surrectus uirtute. Et mox iterum: Si ad

uirtutem, ecce ipſe ſurrectus eſt. Ieſaiæ 40. Surrectus uirtute. Amos 2. Et ſurrectus corde ſuo inter heroes. Et ſine iod אַמִּץ Ieſaiæ 28. Ecce pertinax & ſurrectus à Iehoua. Legitur tamẽ ſemel adiectiue. 2. Sam. 15. Et facta eſt liga ſurrecta.

אֹמֶץ Surrectio, erectio. Iob 17. Qui mundus eſt manibus, addet erectionem.

אַמְצָה Erectio, ſurrectio. Zach. 12. Et dicent duces Iehuda in corde ſuo, erectio ſunt mihi habitatores Ieruſalem in Iehoua.

מַאֲמַצֵּי Surrecti, nomen pluralis numeri tantum. Iob 36. Omnes ſurrecti uirtute.

אֲמֻצִּים Surrecti, erecti. Zachariæ 6. Et in quadriga quarta equi maculoſi, & ſurrecti.

58 אָמַר Hebrȩis idẽ ſignificat, quod Latinis uerbũ dicere cũ ſuis cõpoſitis addicere, cõdicere, edicere, prȩdicere, prædicare, efferre, proferre, effari, enarrare. Et Germanis ſagen, zuſagen, aus ſagen &c. Et Græcis λογίζω. Et ſignificat actũ dicendi, ſicut דִּבֵּר notat rei ſeu cauſæ, ſeu negocij, ſeu hiſtoriæ aut rei geſtæ diſpoſitionẽ. Abſolute. Gen. 20. Nonne ipſe dixit, ſoror mea eſt, & ipſa quoq; dixit frater meus eſt. Gen. 41. Et cœperũt anni famis uenire quemadmodũ prædixerat Ioſeph. Ex. 18. Et fecit quicquid dixit. Ge. 24. At ille dixit nõ comedã, donec loquutus fuero uerba mea. qui dixit loquere. Exo. 10. Et dixit Moſes, ſicut loquutus es non adijciã amplius uidere faciẽ tuam. cap. 20. Et dixerũt, loquere tu nobiſcũ. Num. 17. Et loquutus eſt Iehoua ad Moſen dicendo, dic ad Eleazar. Et mox iterum: Et loquutus eſt Iehoua ad Moſen dicens, loquere ad filios Iſrael. Ex his iam adductis exemplis utriuſq; ſignificatio, atq; etiã differentia cognoſci poteſt, ꝙ nimirũ ut Latinis differunt dicere & loqui, & Germanis ſagen vnd reden, ita quoq; Hebrȩis דִּבֵּר & אָמַר. Porro quod ad regimen attinet, ſcias ꝙ multoties cõſtruatur cum datiuo mediante articulo lamed. Gen. 22. Et ſurrexit & abijt in locũ, quem dixerat ei. Exod. 17. Et fecit Ioſua, ſicut dixit ei Moſes. Vel cũ accuſatiuo mediãte præpoſitione אֶל Exo. 16. Dic ad uniuerſam congregationẽ filiorũ Iſrael. Num. 22. Quicquid dixerit ad me, faciam. Vel cũ עַל, & idẽ ualet quod De. Ier. 34. Et dixit Iehoua ſuper te, non morieris in gladio. Ezech. 26. Eò ꝙ dixit Tyrus ſuper Ieruſalem, ecce deſtructa eſt.

Vel cũ accuſatiuo, ſine tamẽ articulo אֵת Ieſ. 3. Prȩdicate iuſtũ quando bonus. i. laudibus euehite. Obſeruabis etiã inſuper, ꝙ quãdo hoc uerbũ in una ac eadẽ ſentẽtia mox geminatur, tũ illa geminatio ſingularẽ animi affectũ denotat, neq; imagineris prius poſitũ pro דִּבֵּר ut multi temere unũ ꝓ alio poſitũ opinãtur. Ge. 21. Et dixit Abimelech & Phicol dux exercitus ad Abrahã, dicẽdo. & cap. 22. Et dixit ad eũ Abrahã, & dixit, ecce ego. Et mox iterũ: Et dixit Iſhack ad Abrahã patrẽ ſuũ, & dixit, pater mi &c. cap. 27. Et Rebecca dixit ad Iacob filiũ ſuũ dicẽdo, ecce audiui patrẽ tuũ loquentẽ ad Eſau fratrem tuũ, dicẽdo. 2. Sam. 17. Et dixit Abſolom ad ipſum dicẽdo, iuxta uerbum hoc loquutus eſt Achitophel, an faciemus uerbũ eius ſiue nõ, tu loquere. Ier. 27. Ne audiatis uerba prophetarũ, qui dicũt ad uos dicẽdo. Et cap. 29. Et ad Samaia dices dicẽdo. Et ſemel de Deo. 2. Sam. 3. Quoniã Iehoua dixit ad Dauid, dicẽdo. Secũdo & hoc obſeruabis, ꝙ, quãdo, uel de loco, uel de re aliqua alia dicitur mediãte relatiuo אֲשֶׁר ſiue expreſſo, ſiue ſubintellecto, tũ idẽ Hebrȩis ualet, ꝙ Latinis uerbũ addicere, condicere, ſiue promittere. Num. 10. Nos proficiſcemur ad locum quẽ cõdixit Iehoua. Exo. 32. Omnẽ terrã hanc, quam cõdixi, dabo ſemini tuo. 2. Paralip. 2. Oleũ & uinum, quȩ cõdixerat Suſtentator meus, ut mitteret ſeruis ſuis. 1. Reg. 11. Et dedit ei domũ et panem (quȩ) cõdixerat ei. Pſal. 106. Nõ deleuerunt populos, quos addixerat eis Iehoua. Et cum כִּי eadẽ phraſi, tamen in malam partẽ ſumitur. 1. Sam. 30. Et Dauid angebatur uehemẽter, ꝙ populus cõdixerat lapidare eum. Tertio quandoq; cordi attribuitur, & hoc trifariam, uel ſimpliciter ſine cordis appellatione, & tum ſignificat conſtituere animo, cogitare ſeu decernere apud ſe. Exod. 2. Num occidere tu me dicis, ſicut & occidiſti Ægyptiũ. Pſal. 30. Ego dixi in proſperitate mea, non mouebor unquam. 2. Paral. 2. Et dixit Salomo ædificare domum pro nomine Iehoua, id eſt decreuit, conſtituit. Vel cũ nomine לֵב & præpoſitione אֶל. Sam. 27. Et dixit Dauid ad cor ſuum,

nūc colligar una dierū in manu Saulis. Vel cū nomine לֵב sed pręposita litera beth. Gen.17. Et dixit in corde suo Labā. Psal.4. Dicite in corde uestro & tacete. Psal.14. Ait fatuus in corde suo, nō est deus. Eccl.2. Dixi ego in corde meo, ueni nūc. Sic Luce 17. legitur, Videns autem Pharisæus, qui uocauerat, ait intra se dicens, &c.

Quarto, attribuitur etiā rei inanimatæ. Prou.30. Et ignis non dicit, sufficit. Ies.23. Et dixit mare, præsidiū maris, ubi de Tyro intelligitur. 2. Samu.11. Et scripsit in epistola, quæ dicebat, constitue Vriam. 2. Reg.10. Et scripsit ad eos alterā epistolam, quæ dicebat. 2. Paral.2. Et dixit Hiram rex Tyri in scriptura dicendo. Quinto, quando deo attribuitur, tum obtinet eandem in cōstructione rationē. Gen.1. Et dixit Deus, fiat lux. Psal.33. Ipse dixit & factum est, ipse præcepit & extitit. Psal.2. Iehoua dixit ad me, filius meus es tu &c. 1. Sam.16. Quoniam Iehoua dixit ei, maledic Dauidi. Psal.81. Ego dixi, dij estis. Verū quod ad significationē attinet, fortius quiddam significat, simulatq; includit mandatū seu ordinationem, ut in præcedentibus exemplis patet. Cęterū significationē similem habet, ac si de homine dicatur. Gen.21. Visitauit aūt Iehoua Saram sicut dixerat. Gen.9. Et dixit deus ad Noah. Ionæ 2. Et dixit Iehoua pisci. i. suscitauit in ipso uolūtatem. In uoce passiua נֶאֱמַר Dan.9. Visio uespertina & matutina, quæ dicta est, ueritas est. Gen.22. Et uocauit Abrahā nomē loci illius Iehoua uidebit, quo dicetur hodie, in mōte Iehoua apparebit.

In tertia cōiugatione הֶאֱמִיר construitur cum accusatiuo mediante articulo אֵת, id est, prædicauit, euexit sermone, seu laudibus. Deut.26. Ipsum Iehoua prædicasti hodie, quod sit deus tuus, & ambules in uijs eius. Et mox iterū: Iehoua quoq; pędicauit te hodie, ut sis populus ei peculiaris.

In quarta coniugatione הִתְאַמֵּר Psal.94. Eructando loquentur uetera, prædicabūt omnia opera iniquitatis. Et Iesaiæ 61. legitur aleph in iod commutatum. Et in gloria eorum prædicabimini, id est, gloriabimini.

INDE NOMINA.

אֹמֶר Dictum, sermo, pronunciatum, promissio. Iob 22. Et determinabis dictum, & confirmabitur tibi. Psal.119. Dies diei eructat sermonē. Et mox iterum: Non est sermo, neq; idiomata, quorū sonus non audiatur. Psal.68. Iehoua dabit sermonē, euangelizantium exercitū magnum. Psal.77. Aut finem habebit sermo in generationem & generationem. Isto etiam nomine filius dei dicitur, sicut & Ioannes Euangelista eum uocat λόγον, ex æterna mente patris cogitādo nascitur, & per eū pater dicit decretū & totum ordinem creationis & reparationis hominū, & profert Euāgelium ex sinu æterni patris, quo colligit sibi ecclesiam, & monstrat patrē, confirmat euangelium, mouet corda, consolatur & uiuificat corda hominū, dans in illa spiritū sanctum. Et quanquā multi alij existimēt nomine דָּבָר dici filiū Dei, tamē significatio illius ipsius aduersatur, q rem seu rerū ordinē potius significet quàm sermonē. Deinde Moses in descriptione creationis nō uerbo דָּבַר, sed אָמַר est usus. Gen.1. Et dixit Deus, fiat lux &c. Constat autē ex Ioanne Euangelista, q ille sermo quo creata sunt omnia, sit deus. Et Deus, inquit, erat ille sermo. Et q λόγος, sermo ille factus est caro, quare ista tria inde colliges אֹמֶר dici sermonē, sermonem aūt, quo condita sunt omnia, esse Deum, Deum autem illum, id est, secundam illam personam quæ est filius dei, factum carnem, hoc est assumpsisse naturam humanam.

אֵמֶר Sermo. Et cum affixo. Iob 20. Et hæreditas sermonis eius à Deo. Et pluraliter אֲמָרִים Prouerb.19. Et qui sectatur sermones, non euenient. cap.22. Vt ostenderem tibi certitudinem sermonum ueritatis, & ut responderes sermones uerè ijs, qui mittunt te. In statu regiminis אִמְרֵי. Gen.49. Qui dat sermones elegantiæ. Num.24. Ait audiens sermones Dei. Prouerb.1. Vt intelligantur sermones prudentiæ. In statu affixorū retinet hateph pathah & cametz ut in statu absoluto. Iud.5. Quin & ipse reddebat sermones suos sibi. Iob 22. Et pone sermones eius in corde tuo. Psal.5. Sermones meos audi. Prouerb.1. In ciuitate sęrmones suos dicet. Et in forma fœminea אִמְרָה quod in statu regiminis אִמְרַת legitur. Psal.18. Sermo ipsius Iehoua igne probatus. In statu affixorū. Gen.4. Percipite sermonē meū. Deuter.32. Fluit

ut

utros sermo meus.Psal.147.Qui mittit sermonẽ suũ super terram. Et pluraliter אֲמָרוֹת Psal.12.Sermones ipsius Iehoua,sermones mundi,ubi simul etiam אִמְרוֹת in statu regiminis ponitur.

מַאֲמַר Dictum,edictum,pronunciatũ.Esther 1.Eò q̃ non fecit edictum regis Assueri.

אָמִיר Ramus ex caudice prognatus, Verber.quòd ut sermo ex corde,ita ipsum ex radice arboris nascitur.Sicut נבע uerbũ cõmune est ori & fonti.Iesaię 17.Relinquetur in ea racematio,sicut in excussione oleæ,duæ aut tres baccæ in cacumine rami. Et mox iterũ:In die illa erũt ciuitates pręsidij eius,sicut derelictio uirgulti & rami.&c.

אָמֵשׁ Vide in radice מֶשֶׁשׁ.

59

אָנָה

In prima coniugatione neutrum est, & significat affici seu impelli aliqua graui de causa seu necessitate ad luctũ,& differt modo tantũ significandi ab אוֹן, nam hoc significationem habet cõtrariam uoci אוֹן quod concupiscentiã significat, qua quis ad uoluptates fertur & impellitur.Iesaiæ 3. Dolebunt & lugebunt portæ eius.Et cap.19.Dolebunt piscatores & lugebunt.

In secũda cõiugatione אִנָּה fit transitiuũ,impulit,cõpulit,adegit.Exo.21.Quãdo aũt ipsi nõ struxit insidias,sed Iehoua impulit in manũ eius. In uoce passiua אֻנָּה Psal.91.Nõ impetu uehetur ad te malũ.Prou.12.Nõ inferetur ui iusto ullũ damnũ.

In quarta cõiugatione legitur tantũ participium præsens מִתְאַנֶּה 2.Reg.5.Quapropter cognoscite & uidete,quomodo ipse seipsum impellit contra me.

INDE NOMINA, ET ALIAE PARTICVLAE.

תֹּאֲנָה Causa motiua,seu impulsiua,ad aliquid agendum. Iud.14.Pater eius & mater eius nõ sciebãt,q̃ à Iehoua esset,quodq; causam ipse quæreret de Philistim.

תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה Iesaiæ 29.Et erit impulsio & impulsio. Sic Thren.2. Et multiplicauit in filia Iehuda impetum & impetum. Ista autẽ ingeminatio importat distributionem.hinc inde necessitas,seu impulsio.

אֳנִי Nauis magna & marina,sic dicta:q̃ impetu tam remigum,q̃ uentorũ impellitur ac fertur.1.Reg.9.Et ueniet nauis Tharsis portans aurum.Iesaiæ 33.Non transibit nauis remigum. Et in genere fœminino,

אֳנִיָּה Nauis.Prouer.30.Via nauis in corde maris.Ionæ 1.Et inueni nauẽ euntem in Tharsis. Et pluraliter אֳנִיּוֹת Gen.49. Et ipse iuxta portum nauium habitabit.Ezech. 27.Et descendent de nauibus suis.

אֲנִי Ego,pronomen,& particula,quæ emphasis gratia præponitur addit:enim quandam energiã & uim.Genes.15.Ego Iehoua,qui eduxi te de Vr Chaldęorũ. Psal.80. Ego primogenitum dabo eum. Interdũ tamen interserit literã caph אָנֹכִי Ego. Gen.31.Video ego faciem patris uestri.Iud.17.Leuita ego.2.Sam.3. Num caput canis ego.Iob 35.Integer ego. Et pluraliter אֲנַחְנוּ nos,de quo in themate אָנָה.

אָן Notat quoq; affectũ seu impetũ, & est particula aduerbialis,uel loci,ut.1.Sam.10. Et dixit patruus Saul ad eũ,quo ambulastis? Et in cõpositione מֵאָן 2.Reg.4. Vnde Gehazi? Vel est tẽporis.Iob 8.Vsq; quo loqueris uerba ista. Vel cũ he paragogico אָנָה Psal.139.Quo ibo à spiritu tuo,& quo à facie tua fugiã? Cãt.5.Quo abijt dilectus tuus.Deut.1.Quo nos ascendimus.2.Samu.2.Quo ascendam? Iosue 2.Non noui quo iuerint uiri.1.Reg.2.Et non egredieris huc atq; illuc, ubi repetitũ est seu geminatum. Item temporis עַד אָנָה Exod.17.Vsq; quo recusatis seruare præcepta mea.Psal.13.Vsq; quo abscondis faciem tuam à me.

אָנָּה Notat quoq; affectũ seu motũ animi,& est exclamãtis. Ex.32.O peccauit populus iste.Ps.116.O Iehoua libera animã meã.Et mox iterũ:O Iehoua,qa ego seruus tuus.

אָנָּא Similiter affectũ animi significat,& nõ differt significatione à particula נָא nisi positione.Psal.118.Obsecro Iehoua saluum me fac, obsecro Iehoua bene prosperare.

נָא Per aphęresin aleph,& similiter motum animi significat,quo desideriũ cordis nostri indicamus erga superiorem,eum ut flectamus,estq; obsecrantis,ut אָנָּא. Genes. 18.Ne obsecro irascatur Sustentator meus. Num.12. Ne obsecro ponas super nos erratum. Et iterum:Deus obsecro,sana obsecro eam.Psal.7.Diminuatur obsecro malum

malũ improborũ.Pſal.118.Obſecro Iehoua,ſalua obſecro,obſecro Iehoua proſpere age obſecro. Ex ipſo loco perſpicuũ eſt eiuſdem eſſe ſignificationis נָא & אָנָּא & differre tantũ poſitione,nempe ꝙ אָנָּא ſit præpoſitiua,at נָא poſtpoſitiua. Deinde interdum eſt adhortãtis,quãdo ſcilicet non inferioris ad ſuperiorẽ,ſed,uel ad ſe metipſum,uel ad aliũ æqualem,ad aliquid operis faciendũ. Gen.18. Ecce eia cœpi

60 loqui.Exo.11.Loquere eia ad aures populi.Cãt.3.Surgã eia,& circuibo in ciuitate.

אָנַח Legitur tantũ in uoce paſſiua,ſignificatione neutrali נֶאֱנַח ingemuit,gemuit intra ſe,ſuſpirauit,inſpirauit,ſuſpiria traxit,ſeu ſuſpiria alternauit ſeu reciprocauit. & cognationẽ habere uidetur ſignificatione cũ uerbis אָנַק נָאַק נוּחַ נָחַח & נָחַח niſi ꝙ ut forma:ita modo ſignificandi uarient.Et ut cheth litera eſt mollior,ꝙ kuph,ita molliorẽ quoq; illo habet modũ ſignificandi.Ioel.1.Quantũ ingemuit iumentum. Ieſaiæ 24.Ingemuerunt omnes læti corde. Ezech.21.Et tu fili hominis ingemiſce. cap.22.Ingemiſce in oculis eorum.Exod.2.Et ingemuerunt filij Iſrael.

Participium præſens נֶאֱנָח Ezech.2.Propter quid tu ingemiſcis. Et pluraliter נֶאֱנָחִים Thren.1.Sacerdotes eius ingemiſcũt.Ezech.9.Super frõtes uirorũ ingemiſcentium & gementium. Et in genere fœminino נֶאֱנָחָה Thren.1.Etiam ipſa ingemiſcit. Et mox iterum:Audiuerunt quod ingemiſco ego.

INDE NOMINA.

אֲנָחָה Gemitus.Ieſaiæ 35.Et fugient moleſtia & gemitus.Pſal.31.Et amici mei in gemitu. Et cũ affixis.Pſal.38.Et gemitus meus abs te non eſt abſconditus.Pſal.102. Propter uocẽ gemitus mei adhæſit os meũ carni meæ. Ieſ.21. Oẽm gemitũ eius ceſſare feci. Et pluraliter אֲנָחוֹת. Et cũ affixo אַנְחוֹתַי Thren.1.Quia multi ſunt gemitus mei.

אֲנַחְנוּ Pronomen primę perſonæ,pluralis numeri utriuſq; generis,quod de ſe,nõ de alijs perſonis dicit,& importat ſecũ quendam gemitũ.Gen.42.Fratres nos.Ieſaię 20.Et quomodo euademus nos,nos enim improbe egimus.Legitur etiam per aphęreſin נַחְנוּ Gen.42.Omnes nos filij uiri unius nos.Thren.3.Nos præuaricati ſumus.Eius

61 ſingularia ſunt אָנֹכִי & אֲנִי.

אֲנָךְ Amuſſis,regula,perpendiculum, quo utuntur cęmentarij in extruendis muris. Amos 7.Et ecce Suſtẽtator conſtitutus ſuper muro perpendiculi,& in manu eius perpendiculum &c.Forte deriuatum eſt à uerbo נָכָה.

62

אָנַס Coegit, uim intulit, compulit,impetum fecit, conculcauit, proculcauit, ſtragem fecit qualis fieri ſolet in pręlio, & uidetur cognationem quãdam habere cum סָאַן נָסַס נוּס נָסַח & אנש. Legitur de iſto uerbo participium præſens אֹנֵס. Eſther 1. Et compotatio iuxta mãdatum,nec erat cogens.i.qui cogeret, cogunt autem qui ſunt uiribus ſuperiores. Porro in lingua Chaldaica ualde eſt in hac ſignificatione uſitatum,ideo arbitror eſſe uerbum peregrinum.

INDE NOMEN.

אָסוֹן Literarũ facta metatheſi cõculcatio,ſtrages.i.uis,uiolẽtia lethalis & mortifera.Ge. 42.Ne accidat ei uiolẽtia. Et iterũ:Ne accidat ei uiolẽtia in uia.Exo.21.Et ſi rixãtur uiri,& percuſſerint mulierẽ grauidã,ut egrediãtur nati eius, & non fuerit uiolentia

63 ſcilicet lethalis. Et mox iterũ:Si uero uiolẽtia facta fuerit, dabis animã pro anima.

אָנַף Significat flare naribus,ut ſolent irati, propterea uerbo iraſcendi Hieronymus uertit. Et generali ſignificatione cõgruit cum uerbis אָפַף & אָפַח conſtruitur autẽ cum præpoſitione beth anſchnauben. Ieſaiæ 12.Quia ira cõmotus es in me. 1.Reg.9.& 2.Paral.6.Et ira commotus fueris in eos. Eſdræ 9. An ira commoueberis in nos. Et abſolutè.Pſal.2.Oſculamini filium,ne quãdo ira cõmoueatur,& auferamini uia.Pſal.79.Vſq; quo ira commoueberis perpetuo.

In quarta coniugatione הִתְאַנַּף Deut.1.Etiam in me ira commotus fuit Iehoua propter uos.2.Reg.17.Ira cõmotus fuit Iehoua ualde in Iſraelem.

INDE NOMINA.

אַף Quaſi אָנַף naſus ſic dictus,ꝙ flatur per eum,quanquã ſæpius pars pro toto, naſus prõ tota facie accipiatur.Pſal.115.Naſus ipſis & nõ olfaciũt.Prouerb.30. Et emungens naſum,elicit ſanguinem. Et in ſtatu affixorum mutat cametz in pathah,& forti-

fortificat literam pe, ad indicandum defectum literæ nun radicalis. Gen. 3. In sudore nasi tui comedes panem tuum. Num. 11. Donec egrediatur de naso uestro. Gen. 24. Et posui monile super nasum eius. Prouer. 11. Monile aureum in naso suis. Et sæpissime accipitur pro flatu seu sufflatione nasi, quæ fit in ira hominis aut animalis iracũdi, id est, pro ira qua nares sufflantur. Et arbitror illi respondere Grecũ θυμὸς, quod proprie impetum animi concitati significat. Prouerb. 21. Munus in abscondito coercet iram. Et in statu regiminis אַף Gen. 27. Donec auertatur ira fratris tui. Deut. 7. Exardescet ira ipsius Iehoua in uos. Habakuk 3. Nũ in fluminibus ira tua. Psal. 90. Quis nouit potentiã iræ tuæ. Et habet dualẽ numerũ אַפַּיִם nasus à duabus naribus quas habet, in quibus inspirat, & respirat, inflat & efflat, Et deinde per metalepsin pro ira usurpatur. Gen. 19. Et prostrauit se naso in terrã. cap. 42. Et prostrauit ei nasum in terrã. Ezech. 23. Nasum tuũ, & aures tuas abscindet. 1. Sam. 1. Et Hãnę dedit partem unã irarũ. i. iratus seu tristis. Psal. 86. Et lõgus irarũ. Prou. 14. Breuis irarum faciet stultitiã. & cap. 30. Et emungens iras, elicit rixas. In statu regiminis & affixorũ אַפֵּי 1. Sam. 25. Et procidit in naso Dauidis super faciem suam. 2. Sam. 14. Et prostrauit se super nasum suum. Thren. 4. Spiritus narium nostrarum, unctus ipsius Iehoua captus est, id est, uita, recreatio nostra.

אַתְּ Vide in אַתָּה.

אֲנָפָה Nomen auis in lege Mosi ad uescendum Iudęis uetitę. Et interpretes multũ uariãt transferendo. Chaldæus אִבּוּ, id est, miluũ, alij palumbem syluestrem, alij picum, alij ardeam, alij graculum, alij upupam transtulerunt, Hieronymus χαράδριον uertit. Ego illis assentior qui Otum esse dicũt. Est autem Otus Aristoteli lib. 8. cap. 12. De historia animalium noctuæ similis, pinnulis circiter aures eminentibus præditus, unde nomen accepit, quasi auritum dicas, nonnulli ululam eum appellant, alij Asionem, blatero hic est & hallucinator & planipes, saltantes enim imitatur, capitur intentus in altero aucupe, altero circumeunte ut noctua. Hæc ille. Germani uocamus Aurhan, & nunc principibus in delicijs habetur. Leuit. 11. & Deut. 14.

64 אנק

Vt uoce, ita significatione cognationẽ habet cũ uerbo אָנָה, nisi quod ut literã pronunciatione duriorem, ita modũ significandi habeat duriorẽ. Cõgruit etiam significatione cũ uerbo נָאַם inuersione tantum facta literarũ, significat autem gemere, & Germani etiã suũ inde mutuati sunt aunchzen. Iere. 51. In omni terra eius gemet uulneratus. Ezech. 26. Cum gemuerit uulneratus.

In uoce passiua נֶאֱנַק Ezech. 24. Geme, sile, mortuis luctum ne facias.

Participium נֶאֱנָקִים Ezech. 9. Super frõtes uirorum ingemiscentiũ & gementiũ.

INDE NOMEN.

אֲנָקָה Gemitus. Malach. 2. Fletus & gemitus. Et in statu regiminis אַנְקַת. Psal. 12. Propter gemitum inopum nunc surgã. Psal. 79. Veniat in cõspectum tuum gemitus uincti. Hinc nomen hoc cuidam reptili est inditũ à gemitu, quem edit, ideo Græcis βοὰ, Germanis cognata uoce vnck dicitur, eius fit mentio Leuit. 11.

65 אנש

In hac forma legitur in prima coniugatione actiuæ uocis tantum in participio præteriti temporis. Et significatione conuenit cũ uerbis יָאַשׁ & נוּשׁ עָנַשׁ alijsque consimilibus, quæ in forma נוּשׁ commemorata sunt. Significat autẽ personam uel rem malo adeo obrutam esse, ut desperatum sit de incolumitate ipsius, qualiscunque ea tandem sit. In masculino genere אָנוּשׁ legitur. Iob 34. Desperata est sagitta mea, id est, incurabilis. Iere. 17. Peruersum est cor supra omnia, atque desperatũ, quis cognoscet illud. Paulus Rom. 2. Has duas uoces Græcè reddidit. κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν, id est, iuxta duritiã tuam & cor pœnitere nescium, colligis tibi iram in die iræ, &c. In genere fœminino אֲנוּשָׁה Iere. 15. Factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperata, id est, incurabilis. Mich. 1. Quia desperata est plaga eius.

In uoce passiua נֶאֱנַשׁ 2. Sam. 12. Et percussit Iehoua filiũ, quẽ pepererat uxor Vriæ ipsi Dauidi & desperatus est. Iesaiæ 17. Recedet messis in die hæreditatis & sicut dolor desperatus.

אש

אש Ignis,per ſyncopen literæ nun,ꝙ res inſanabiliter deuoret,ideo illi tribuitur uerbũ " אָכַל abſumpſit. Sed de hoc in ſuo loco.

אֱנוֹשׁ Homo miſer,mortalis,deſperatè perditus.Et ſi alij à themate נָשָׁה deducũt, quod obliuionis ſignificationem habere aſſerunt, quaſi dicas obliuioſus, ſeu cuius cito ſit obliuio,è quorum numero quoq; eſt Euſebius Pamph. in præparatione Euangelica,citans pro confirmatione ſententiæ ſuæ illud Pſalmi.Quid eſt homo,ꝙ memor es eius,quaſi dicat,Quid eſt ille oblitus ſeu obliuioſus,ꝙ memor es eius &c. Deinde nonnulli alij à forma נוש deriuant,quibus non multum refragor, ꝙ ad ſignificationem attinet,ꝙ utrũq; principaliter obrui malis ſignificet, tamen cenſeo à forma אנש commodius deriuari.Et ut אָדָם initio homo eſt dictus ab humo unde ſumptus eſt,ita hoc nomen poſtea ab ęrumnis & miſerijs indeptus eſt, quibus fuit propter inobedientiã mox obrutus,malis ſcilicet, nec per naturã neq; per medicinã curabilibus.Atq; hoc diſcrimen ideo huc referre uolui,ut creationem à miſeria ſeiungas,nec hominem initio,ita eſſe conditũ cogites. Iob 5.Ecce beatus homo,quem corripit deus.cap.7.Quid eſt homo ꝙ magnificas eum.cap.10. Nũquid ſicut dies hominis,dies tui. Itẽ cap.25.Quanto minus homo,qui uermis eſt.Pſal. 8.Quid eſt homo,ꝙ memor es eius.Pſ.144.Iehoua quid eſt homo, ꝙ agnoſcis eũ, & filius mortalis ꝙ reputas eum.Pſal.9.Iehoua,ne præualeat homo. Et ibidem iterum:Conſtitue Iehoua legiſlatorem illis ut cognoſcant gentes, ꝙ homo ſint. Pſal. 10. Ne addat amplius tyrannidẽ exercere homo de terra. Pſal.73.In miſeria hominis non ſunt illi.Pſal.90.Reducit hominem ad contritionem.Pſal.104. Vinum lætificat cor hominis,id eſt,ærũnoſi,& panis cor hominis ſuſtẽtat. Ieſaiæ 13.Et precioſiorem reddam hominẽ,ꝙ̃ optimum aurum.cap.51.Ne timeas opprobrium hominis.Et ibidem iterum:Quis es tu,qui times ab homine. In aliquot tamẽ locis per catachreſin mitius accipitur pro homine.Ieſaię 8. Accipe uolumen magnũ,& ſcribe ſuper eo ſtylo hominis.Ieſaię 13.Omne cor hominis liqueſcet.Iere.17.Nec tamẽ diem hominis deſideraui. Vbi tamen in aliquibus libris impreſſis legitur אָנוּשׁ.

Et collectiuè pro genere humano.Deut.32.Dixi quieſcere faciã ex homine memoriã eorum. Et pluraliter in ſtatu abſoluto genere maſculino,quo tamen ſæpe ſexus muliebris continetur. אֲנָשִׁים. 1.Sam. 17. Dauid erat filius uiri Ephrathei de Bethlehem Iehuda,cuius nomen erat Iſai,qui octo habebat filios,& erat uir ille in diebus Saul,ſenex uenerat inter uiros.id eſt,morbidos propter ætatem. Ezech.24. Et panem afflictorum non comedes.2.Sam.7.Et caſtigabo eum cum uirga uirorũ, id eſt,ſenũ,qui liberos mitius caſtigant. Item pro hominibus utriuſq; ſexus.Iud. 9.Nunquid deſeram muſtum meum,quo lætifico deos & homines. Ieſaiæ 2.Et deprimetur altitudo hominũ.Iob 1.Cum traderet ſopor homines. Sępiſſime tamẽ generaliter pro hominibus uſurpatur maſculini generis,pro אִישִׁים quòd raro in uſu eſt,ac ſi deſcẽderet ab אִישׁ nomine ſingularis numeri.Gen.12.Et mãdauit de eo uiris,qui dimitterẽt eũ.Gen.13.Dixit autẽ Abrã ad Loth,uiri fratres ſumus. Deut. 31.Congregabit populũ,uiros & mulieres,& paruulos. Accipitur ſemel pro denominatiuo.1.Sam.1.Si dederis ancillæ tuæ ſemen uirorũ,id eſt,uirilitatis,ſemẽ uirile. Eſt & hoc obſeruandum,ꝙ angeli habitu uirili apparentes, & inter quos etiam filius Dei,uocantur hoc nomine.Gen.18.Et Abraham ſuſtollens oculos ſuos uidit,& ecce tres uiri ſtabant iuxta eum &c. Atq; in ſtatu regiminis & affixorũ אַנְשֵׁי Gen.6.Hi erant heroes,qui ab olim uiri nominis.cap.17.Omnem maſculum inter uiros domus Abrahæ,id eſt,uiros bellicoſos.1.Sam.23.Et abijt Dauid & uiri eius in Keil. In plurali numero ſtatu abſoluto genere fœminino,abijcitur de maſculino plurali prima ſubſtantialis נָשִׁים mulieres. Num.31. Et omnem paruulam inter mulieres.Deut.21.Si fuerint alicui uiro duæ mulieres ſeu uxores. Ieſaiæ 4.Apprehendent ſeptem mulieres unum uirum.Iere.29.Accipite filijs ueſtris uxores,& filias ueſtras date uiris. Et per proſopopœiam dicũtur hoc nomine maiores urbes,ſicut minora oppida uocantur filiæ. Ieſaiæ 32. Mulieres quietæ ſurgite, audite uocem meam,& filiæ ſecuræ percipite ſermonem meum. Et in ſtatu regiminis

66 נשי Genes.4. Audite uocem meam uxores Lamech.

אסם Legitur tantum pluraliter אסמים pro quo Chaldæus transtulit אוצר & significat repositoria, horrea, in quæ colliguntur omnis generis fruges & fructus. Deuter.28. Mandabit Iehoua benedictionem in horreis tuis. Prouerb.3. Et implebũtur horrea tua facietate.

67 אסף Idem Hebræis significat, quod Latinis uerbum colligo, & ut Latinis colligere, in unum redigere, interdum etiam carptim auferre significat, sicut ex hoc Lucilij uersu cõstat, Ruis huc, & colligis omnia furtim, ita quoque Hebræis uerbum אסף similiter nunc pro in unum colligere seu contrahere, nunc pro auferre, abstrahere seu distrahere usurpatur. id quod partim ex constructione, partim ex circumstantijs facile deprehendes. Et ut forma parum, ita modo tantũ significandi differt à uerbis ספה & יסף construitur autem perpetuo cum accusatiuo uel mediante את uel absq; eo. Et in prima coniugatione uoce actiua futurum in prima syllaba habet uel sægol, uel holem. Num.11. Et qui parum collegit, Homer. Prouerb.30. Quis collegit uentum manibus suis. Gen.6. Sume tibi de omni cibo, qui comeditur, & collige ad te ut sit tibi in cibum. Deut.22. Colliges eum intra domũ tuam. Iosue 20. Et colligent eum in ciuitatẽ. Gen.29. Et collegit Laban omnes uiros. Numeri 11. Collige mihi lxx. uiros de senioribus Israel. Gen.49. Et collegit pedes suos in lectum, id est, contraxit. 1.Sam.14. Collige manum tuam. Num.11. Et collegerũt coturnices. & cap.19. Et collegit uir mũdus cineres uaccę. Exo.23. Et colliges prouentũ eius. Gen.42. Et collegit eos in custodiam tribus diebus. Psal.27. Pater meus & mater mea dereliquerunt me, & Iehoua collegit me. Mich.4. Colligã claudũ & eiectum cõgregabo. Sequũtur exẽpla alterius modi significãdi, quãdo pro carptim auferre accipitur *weckraffen*. Genes.30. Collegit deus opprobrium nostrum. Psal.26. Ne colligas cum erroneis animam meam. Iob 27. Diues quando occuberit, nihil colliget secum. Psal.85. Collegisti omnem indignationem tuam. 2. Reg.5. Vt colligas eum à lepra sua. Et mox iterum: Et colliget lepram. Psal.104. Colligis spiritum eorum, & expirant. Ioelis.2. Et stellæ collegerũt splendorem suum, id est, retraxerunt. Iud.18. Et colligas animam tuam, & animã domus tuæ, id est, amittas.

Participium præsens אסף Num.19. Et abluet qui colligit cinerẽ uaccæ. Psal.39. Coaceruat & nescit cui colligit ea.

Participium præteritum. אספים 1.Paral.26. Et pro filijs eius domus collectorum seu collegatorum, id est, concilij, collegij. Et mox iterum: Et de collegijs bini. Et in statu regiminis אספי Ezech.34. Et non erunt amplius collecti famis. Et in genere fœminino אספות Eccles.12. Magistri collegiorum.

In uoce passiua נאסף Num.27. Colligeris ad populum tuum etiam tu, quemadmodum collectus est Aaron frater tuus. Gen.49. Collectus est ad populum suum. Gen.29. Collecti sunt illuc omnes greges. Leuit.26. Et quando collecti fueritis ad ciuitates uestras. Num.12. Excludatur septem diebus extra castra, postea colligatur. Et mox iterum: Et populus non perrexit donec colligeretur Miriam. Iob 26. Diues decumbet, & nõ colligetur. Sequuntur nunc exempla alterius modi significandi. Iesaiæ 16. Colligetur gaudium & exultatio de Carmelo. Iesaiæ 57. Ante malum colligitur iustus. cap.60. Non occidet amplius sol tuus, & luna tua non colligetur.

Participium præsens נאסף Genes.49. Ego colligor ad populum meum, sepelite me iuxta patres meos. Et pluraliter נאספים 1.Sam.13. Et Philisthæi colligebantur in Michmas. Iesaiæ 13. Sonitus irruptionis regnorum Gentium collectarum. Iesaiæ 57. Viri beneficentię colliguntur, & nemo considerat.

In secunda coniugatione legitur tantum participium præsens. מאסף Num.10. Et proficiscebatur uexillũ castrorum filiorũ Dan colligens ad se castra omnia, per exercitus eorum. Iosue 6. Et collector ibat post arcam. Iudicum 9. Nec erat uir colligẽs eos in domũ. Iesaię 52. Et collector uester deus Israel. ubi Propheta alludit ad locum. Num.10. Iere.9. Quasi manipulus post messorẽ & non collector. Et pluraliter

raliter sed tamen irregulariter. Iesaiæ 61. Collectores eius comedent illud.

In uoce passiua אֻסַּף. Iesaiæ 14. Et colligentur collectione sicut uinctus super carcere. Iesaiæ 32. Et colligetur præda uestra collectione bruchorum. Zach. 14. Et colligetur facultas gentium.

In quarta coniugatione הִתְאַסֵּף Deut. 33. Et fuit in Iesyrun rex, cum colligerentur capita populi.

INDE NOMINA.

אֹסֶף Collectio. Iesaiæ 32. Et collectio frugum non ueniet. Et iterum: Et colligitur præda uestra sicut collectio locustarum. Et pluraliter אַסְפֵּי Mich. 7. Heu mihi, quia factus sum tanquam collectiones ficuum.

אָסִיף Collectio. Exod. 34. Et festum collectionis in reuolutione anni. Et in genere fœminino אֲסֵפָה. Iesaiæ 24. Et colligentur collectione uelut uinctus.

אֲסַפְסֻף Geminata & media & ultima in modum יְרַקְרַק, id est, collectio magna & numerosa, uulgus collectum, turba collecta. Chaldæus quoque reddidit uoce geminata עֲרַבְרְבִין nam geminatio auget significationem. Num. 11. Vulgus collectum, quod

68 erat in medio eorum. Et pro hoc nomine usus est Moses uoce עֵרֶב. Exod. 12.

אָסַר Ligauit, obligauit, uinciuit, constrinxit, cohercuit, congruit significatione cum uerbis יָסַר & אָזַר מָסַר nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se uarient, & differt à uerbis סוּר & סָרַר סרח. Genes. 42. Et ligauit eum in oculis eorum. & cap. 46. Et ligauit Ioseph currum suum. Exod. 14. Et ligauit currum suum. 1. Samuelis 6. Et ligabitis uaccas in plaustro. 1. Reg. 20. Quis ligabit prælium. 2. Paralip. 13. Et ligauit Abia prælium, id est currus ad prælium. Psal. 118. Ligate festum frondibus usque ad cornua altaris. Iob 12. Cingulum regum aperit, & ligat cingulũ in lumbos eorum. Psal. 105. Ad erudiendum principes eius secundum animum suum, senesque eius redderet sapientes. ubi aleph scriptum est pro iod. Similiter Oseæ 10. Et congregabũtur super eos populi ut castigent eos duas iniquitates eius, id est, duos uitulos. Et secundum, quòd quando cum עַל construitur, significat constringere, obstringere, obligare, deuincire se. Num. 30. Et mulier si uouerit uotum ipsi Iehoua, & obligauerit obligationẽ in domo patris sui, in uirginitate sua, & audiuerit pater eius uotũ eius, & obligationẽ eius, qua obligauit se super anima sua. &c.

Participium præsens אֹסְרִי. Gen. 49. Ligãs ad uitem pullum suum, ubi iod est paragogicum, sicut mox in בְּנִי facitque ex illis Epitheta.

Participium præteritum אָסוּר Gen. 40. Vbi Ioseph uinctus erat compedibus.

Et pluraliter אֲסוּרִים Gen. 39. Vbi uincti regis uincti erant. Iudicum 16. Et molebat in domo uinctorum. Nehem. 4. Gladio suo accincti erant super lumbis suis. Psal. 146. Iehoua soluit uinctos. Est & nomen cõcretum de quo paulo inferius.

Et in genere fœminino אֲסוּרוֹת 2. Sam. 3. Manus tuæ non sunt ligatæ.

In uoce passiua נֶאֱסַר Gen. 42. Et uos in terra uincemini. Et mox iterum frater uester unus uinciatur in domo custodiæ. Iud. 15. Et in quo ligeris.

In secunda coniugatione uoce passiua אֻסַּר Iesaiæ 22. Omnes qui in te sunt, uincti sunt pariter.

INDE NOMINA.

אַסִּיר Vinctus, ligatus. Iesaiæ 24. Et congregabuntur congregatione uinctus super cisterna. ubi singulare ponitur collectiuè. Similiter cap. 42. Ad educendum è claustro uinctum.

אָסִיר Vinctus, ligatus. Psal. 79. Veniat in conspectum tuum gemitus uincti. Psal. 102. Vt audiat gemitum iusti. Iesaiæ 10. Absque me corruit inter uinctũ, collectiuè. Et pluraliter אֲסִירִים Gen. 39. Et tradidit præfectus carceris in manum Ioseph omnes uinctos. Iob 3. Simul uincti tranquillitate fruentur. Psal. 68. Ipse educit uinctos in compedibus. In statu regiminis אֲסִירֵי Genes. 39. Quo uincti regis uincti erant. Psalmo 107. Constricti in carcere & ferro. Threnorum 3. Vt conterat sub pedibus suis uinctos terræ.

אֱסָר Obligatio, obstrictio. Num. 30. Aut iurauerit iuramentum ad obligandum obliga

 tionem

tionem super anima sua. Et mox iterum: Et omnis obligatio, quam obligauit.

אֱסָר Prohibitio, edictũ, quo subditi obligantur. Dan. 6. Loquuti sunt regi super edicto.

אֱסָרָה Obligatio, idem significat quod אִסָּר Num. 30. Et si pater eius audiuit uotum eius. & obligationem eius. Et pluraliter אֱסָרִים forma masculea. Numeri 30. Et obligationes eius.

אֵסוּר Vinculum. Iere. 37. Et posuerunt eum in domum uinculi.

אֱסוּרִים Vincula. Iudic. 15. Et dissoluta sunt uincula eius, à manibus ipsius. Eccl. 7. Et uincula manus eius.

אַף Nasus, ira. uide in themate suo אָנַף.

69 אָפַף

Vi uenti, seu flatus, seu alio impetu circumuoluit, circumrotauit. Et conuenit significatione cũ uerbis אָפַן & אָנַף nisi quod ut forma, ita modo tantum significandi inter se dissentiant. 2. Sam. 22. Circumrotarunt me procellæ mortis. & Psal. 18. ubi idem uersus repetitur, Circumuoluerunt me laquei mortis. Psal. 40. Cicũrotarunt super me mala. Ionæ 1. Inuoluerunt me aquæ usque ad animam.

INDE NOMINA.

אוֹפַן Rota, quæ impetu circumuoluitur, sed de hoc in themate אָפַן.

אַף Particula indeclinabilis, quæ impetum animi notat, & exponi debet secundum loci & sententiæ congruentiam. Est enim difficile huiusmodi affectus animi uocibus aptis exprimere, quidam hanc particulam augmentatiuam uocant, & exponunt etiam, quoque. Gen. 3. Et dixit serpens ad mulierem, Etiam quod dixit Deus, non comedetis ex ullo ligno horti. Vbi notabis quod accentibus diuersis ab inuicem illæ duæ uoculæ אַף כִּי distinctæ sint, nec cohæreant, sicut alibi quoque quãdo augmentum important. Leuit. 26. Ego quoque hæc faciam uobis. Et mox iterum: Et ambulabo etiam ego uobiscum. Gen. 18. Num etiam disperdes iustũ cum improbo. 2. Samuelis 20. Et uenerunt quoque post eum. Psal. 96. Dicite in Gẽtibus, Iehoua regnat, etiam firmabitur orbis ne commoueatur. Psal. 138. Super etiam inimicos meos extendes manum tuam. Psal. 16. Etiam caro mea requiescet tutò. Et in sententijs in quibus fit rerum inter se collatio, tum in sententia affirmatiua ualet, idem quod quantomagis, uel multomagis. ut Iob 4. Multomagis habitantes domos luti. Et in sententia negatiua ualet multominus. ut Ezech. 15. Ecce cum illud esset integrũ non fiebat pro opere, quãto minus cum ignis deuorauit ipsum, & combustum est, fiet ex eo opus? Et obserua quod hæc uocula in compositione cum כִּי sic אַף כִּי, extra tamen rerum collationem ualet eo quòd. Prouerb. 21. Sacrificium improborum est abominatio, eò quòd in scelere adducunt illud. Sed in sententia in qua fit rerum collatio in oratione affirmatiua ualet quanto magis, multo magis. Prouer. 11. Si iusto in terra reddetur, quanto magis improbo, & erranti. cap. 15. Infernus & perditio coram Iehoua, quanto magis corda filiorum hominis. 1. Samu. 21. Tamen multo magis dies iste sanctificabitur propter uos. Rursus uero in oratione negatiua ualet multo minus. Prouerb. 17. Non pulchrum est stulto labiũ excellentiæ, multo minus principi labium mendacij.

70 אָפַד

Supertexit, superinduit, seu superinduxit, operuit astringendo. Exod. 29. Et accipies uestes & indues Aaronem, scilicet tunicam & suparum & ipsius Ephod, & Ephod, & rationale, & superindues ei cum artificioso ipsum Ephod, & pones Tiaram super caput eius, & laminam sanctitatis super Tiaram. Leuit. 8. Et apposuit super eum tunicam, & cinxit eum baltheo, & induit eum suparo, & superinduit super eum Ephod, & cinxit eum cum artificioso ipsius Ephod & superastrinxit illum cum eo. Vocat autem Artificiosum, astrictorium seu cingulum, quod eiusdem erat materiæ, & eodem artificio factum, & aliàs אֲפֻדָּה Moses appellat.

INDE NOMINA.

אֵפוֹד Vestimenti genus, quod superinduebatur uestibus interioribus. Septuaginta uerterunt ἐπωμίδα, id est, superhumerale, tegebat enim humeros & thoracem, & interiores uestes eo tectæ ad corpus constringebãtur, eratque sacerdoti in spirituali sua militia,

militia, & cultu, ut bellatori thorax. Erant autem duo genera, alterum erat, quo ſummus ſacerdos tantum induebatur, quod ita deſcribitur. Exod. 28. Et faciant Ephod ex auro, hyacintho & purpura, cocco bis tincto, & byſſo retorta, factura polymitæ, duo humeri conſociationes erunt illi in duabus extremitatibus eius etiam conſociatio, & accipies duos lapides Onychinos, & ſculpes in eos nomina filiorũ Iſrael, & pones duos illos lapides ſuper humeros Ephod, &c. 1. Samuelis 2. Eligendo eum ex omnibus baculis Iſrael mihi in ſacerdotem, ut offerret ſuper altare meum & adoleret incenſum, & portaret Ephod coram me. & cap. 14. Erat ſacerdos ipſius Iehoua in Silo portans Ephod. Et cap. 23. Et dixit ad Abiathar ſacerdotem, applica Ephod, & cap. 30. Et dixit Dauid ad Abiathar ſacerdotem filium Achimelech, applica nunc mihi Ephod, & attulit Abiathar Ephod ad Dauid, & interrogauit in Iehoua dicens, perſequar ne incurſores iſtos &c. Alterum Ephod ex lino factum, & illud geſtabant omnes alij ſacerdotes & Leuitæ ac reges, quando miniſtrabant, quia in militia illa ſua erat illis etiam thoracis loco. 1. Samuelis 2. Et Samuel miniſtrabat coram Iehoua accinctus Ephod lineo. & cap. 22. Et interfecit in die illa octoginta quinq; uiros portantes Ephod lineum. 2. Samuelis 6. Et Dauid accinctus erat Ephod lineo, ac Dauid totaq; domus Iſrael adducebant arcam Iehoua.

אֲפֻדָּה Et in ſtatu regiminis אֲפֻדַּת operimentum. Ieſaiæ 30. Et operietis operimentum argenti tui & operimentum fuſilis auri tui. Et cum affixis. Exod. 28. & 39. Et artificioſum operimenti eius, quod eſt ſuper illo, ſicut factura eius ex illo erit, ex auro, hyacintho, & purpura, & cocco bis tincto, & byſſo retorta.

אַפַּדְנָא Tectorium, operimentum precioſum, aulæum, quod conſtringebatur. & arbitror eſſe Chaldæum. Dan. 11. Et inferet tentoria aulæi ſui inter maria. Et Ierem. 43. uertit Chaldæus paraphraſtes nomine שַׁפְרִיר, id eſt, aulęum.

71

אָפָה Coxit, ſcilicet in furno panes. Et conuenit generali ſignificatione cum uerbis אָנַף & אָפַף quæ æſtuationẽ ſimul important, niſi quòd ut forma, ita modo tantum ſignificandi inter ſe uarient. Ieſaiæ 44. Et coquet panem. Leuit. 24. Et coques eam. Et mox iterum. Atq; etiam coxi iuxta prunas panem. Exod. 16. Quod cocturi eſtis, coquite.

Participium præſens maſculini generis, ſeu potius nomen participiale אֹפֶה piſtor. Gen. 40. Factura piſtoris. Oſeæ 7. Quaſi clybanus incenſus à piſtore. Et pluraliter אֹפִים Gen. 40. Et uidit princeps piſtorum. Et in genere fœminino אֹפוֹת. 1. Samuelis 8. Et in piſtrices. In uoce paſſiua נֶאֱפָה coctus eſt. Leuit. 6. Nō coquetur fermentum. Leuit. 23. Non fermento coquentur.

INDE NOMINA.

אֹפֶה Piſtor, de hoc in participio.

מַאֲפֶה Coctio, coctura. Leuit. 2. Cocturam furni.

תֻּפִינֵי Nomen pluralis numeri tantum. Leuit. 6. Coctiones oblationis.

אֵיפָה Nomen menſuræ frumentariæ, id eſt, aridorum, quæ ſcilicet coquuntur in fornace. Licebit uertere Modium. Exod. 16. Et Homer decima pars Epha, id eſt, modij. Deut. 25. Non ſit in domo tua Epha & Epha, id eſt, diuerſi modij, magnus ſcilicet & paruus. In ſtatu regiminis אֵיפַת. 1. Sam. 17. Modium polentę huius. Legitur tamen ſemel אֵיפָה inuariatum in ſtatu regiminis. Ruth 2. Quaſi modium hordei.

אֵיפֹה & אֵיפוֹא Vide in themate אָיָה.

72

אָפֵל Caliginoſus, nomen adiectiuum. Amos 5. Et caliginoſus, & non ſplendor illi.

אֹפֶל Caligo, obſcuritas, & modo tantum ſignificandi differt à nomine עֹפֶל. Iob 3. Noctem ipſam accipiat caligo. & cap. 10. Sicut caligo. & cap. 30. Expectabam lucem, & uenit caligo. Pſal. 11. Vt iaculentur in caligine rectos corde. Pſal. 91. A peſte, quæ in caligine ambulabit. Et in genere fœminino אֲפֵלָה Exod. 10. Et facta eſt tene-

bra caliginis. Deut.28. Quemadmodum palpat cæcus in caligine. Prouerb.4. Vir improborum in caligine. Iere.23. Sicut lubricitas in caligine. Et cum affixo. Iesaiæ 58. Et caligo tua erit sicut meridies. Et pluraliter אֲפֵלוֹת Iesaiæ 59. In caliginibus ambulamus, id est, multa caligine. Et transposito punctulo אֲפִילוֹת Exo. 9. Quia caligines ipsa, scilicet serotina. Et forma notat differre modo significandi à superiore, quod non sit qualitatis, sed temporis.

מַאֲפֵל Caligo. Iosue 24. Et posuit caliginem inter ipsos & inter Ægyptios. Et in genere fœminino,

מַאְפֵּלְיָה Caligo. Iere. 2. Aut terra caliginis.

אֹפֶן Rota, uide thema eius פָּנָה.

73

אָפֵס Absumptum est, terminatum, finitum est, desiit, cessauit, ut amplius rei nihil supersit. congruit significatione cum uerbis פָּסַס & אָסַף סוּף, nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se dissentiant. Genes. 47. Quare morimur coram te, cum defecerit argentum. Et mox iterum: Si defecerit argentum. Psal. 77. Num cessauit perpetuo beneficentia eius. Iesaiæ 16. Quoniam defecit emunctor. Iesaiæ 29. Defecit præualidus.

INDE NOMINA.

אֶפֶס Defectus, cessatio, finis, terminus ultra quem nihil eius amplius superest. quanquam singulariter in lingua Latina commodius uerti non possit, nisi pro particula exclusiua, seu determinatiua, quæ tamen secundum circumstantias in oratione, & constructionem cum aliis particulis modum significandi uariat, sicut ex subiectis exemplis cognoscere licebit. Primo, seorsim & absolutè idē ualet quòd exclusiua particula, nisi, solum, tantum, solummodo, tantummodo. Num.22. Vade cum uiris, & tantum uerbum, quod loquar ad te, illud loquaris. cap.23. Nisi patrem eius uideas. Deut.32. Et solum conclusus & derelictus. 2. Regum 14. Solummodo claudus & derelictus. Iesaiæ 45. Et non amplius nisi Deus. cap.46. Quoniam ego Deus & non est amplius deus. Secundo, nihil, nihilum. Iesaiæ 41. Nihilum sunt instituta eorum. Et ibidem mox iterum: Vt cognoscant ab ortu solis, & à uespera, quòd nihilum sit præter me.

הַאֶפֶס An nemo. 2. Samuelis 9. An nemo amplius de domo Saulis?

בְּאֶפֶס In non, id est, sine, absque. Iob 7. Dies mei leuiores radio textoris, & consumuntur absque spe. Prouerbiorum 14. Et absque populo metus principi. cap.26. Et absque lignis extinguitur ignis. Iesaiæ 52. Et Assur in non iniuria affecit eum, id est, absque causa. Danielis 8. Et absque manu confringetur.

כְּאֶפֶס Iesaiæ 41. Erunt quasi nihilum uiri belli tui.

מֵאֶפֶס Iesaiæ 40. Plusquam nihilum & inane reputabimur ab eo.

עַד אֶפֶס Iesaiæ 5. Vę qui coniungunt domum domui, & agrum agro, donec nihilum.

אֶפֶס כִּי Nisi quod. Num. 13. Nisi quod ualidus est populus. Deut. 15. Nisi quod non erit in te egenus. 2. Samuelis 12. Nisi quod occasionem dedisti conuitiandi. Amos 9. Nisi quod non delendo delebo domum Iacob.

Et in distinctione sententiæ אָפֶס. Ies. 34. Et omnes principes eius erunt nihilū. Ezech. 6. Est adhuc aliquis tecū? & dicet ille, nemo. Et in statu affixi mutat prius Sægol in pathah, & alterum in seua. Iesaiæ 47. & Zophoniæ 2. Hæc ciuitas, quæ dicit in corde suo, Ego, prꝫter me non est ultra. Et sequente alio pronomine separato. Iesaiæ 54. Ecce congregando congregabit se absque me. Et in forma dualis numeri אַפְסַיִם, id est, termini duo. Vocant autem Hebræi hoc nomine talos duos, eò quod crurium sunt termini. Ezech. 47. Et traduxit me per aquas, aquas talorum, scilicet profunditate. Et in statu affixorum אַפְסֵי termini, fines, ultra quos nihil eius est amplius. 1. Samuelis 2. Iehoua iudicabit terminos terræ. Psal. 67. Et timebunt eum omnes termini terræ.

אפע Vide in themate פָּעָה.

74 אפק Legitur in hac forma tantum in quarta coniugatione הִתְאַפֵּק, id est, coegit, seu compulit se ad aliquid, uel faciendum, uel omittendum, compressit, cohercuit se. Et uidetur quandam habere cognationem significatione cum uerbis אָבַק חָבַק & אָבַק nisi quòd ut forma, ita modo tantum significandi differant. 1.Samuelis 13. Et cum faciem ipsius Iehoua exorare non potuissem, compulsus obtuli holocaustum. Genes.43. Et lauit, & egressus continuit se. Esther 5. Continuit se Haman, & ingressus domum suam misit &c. Iesaiæ 42. Tacui iam olim, obmutui, continui me. & cap. 63. Et uiscera misericordiæ tuæ erga me continuerunt se. & cap. 67. Nunquid super his continebis te Iehoua, tacebis & affliges nos tam uehementer?

INDE NOMEN.

אָפִיק Singulariter legitur semel in statu regiminis, & in abstracto, uis, uiolentia, rapiditas, cursus, fluxus, impetus. Iob 6. Velut impetus fluuiorum pertranseunt. Et pluraliter אֲפִיקִים Legitur semper in concreto, & est tam reale, quàm personale. Psalm. 127. Sicut flumina in meridie. Vsurpatur tamen sicut נַחַל interdum pro continente, id est, pro alueo, in quo fluuius delabitur. Ezechielis 6. Sic dixit Sustentator Iehoua montibus & collibus, alueis & uallibus. Et cap. 32. Et aluei implebuntur tecum. Item ubi est personale. Iob 12. Et cingulum uiolentium laxat. In statu regiminis אֲפִיקֵי. 2.Samuelis 22. & Psal.18. Et uisi sunt fluctus maris. Iob 40. Ossa eius fluxus æris. Psalm. 42. Sicut ceruus glocitat ad fluxus aquarum. Item pro continente. Ezech.31. Et confractæ sunt frondes eius in omnibus alueis terræ. Ioelis 4 Et omnes aluei Iehuda manabant aquis. Et personaliter. Iob 41. Superbia uiolentium, clypei. Et in statu affixorum. Iesaiæ 8. Et transcendet super omnes alueos eius, & transibit omnia littora eius. Ezech.35. Et ualles tuas & alueos tuos occisis gladio.

אֵפֶר Cinis, puluis in quem materia usta redigitur, & contrariam habet significationem à uerbo suo פָּרָה, nam cinis prohibet fructificationem & fœcunditatem, & inducit sterilitatem ac tristitiam. Differt autem ab עָפָר quod puluerem terræ significat non adustum igni. 2.Samuelis 13. Et accepit Thamar cinerem super caput suum. Num.19. Colliget autem uir mundus cinerem uaccę. Genes.18. Et sum puluis & cinis. Danielis 9. Vt peterem oratione, & obsecrationibus in ieiunio & sacco & cinere. Ionæ 3. Et operuit saccum & sedit in cinere. Porro bis legitur in forma אֲפֵר. 1.Reg. 20. Et nudauit se, cum cinere super facie sua, id est, exuit uestem honoratiorem, quam ut Propheta gestabat, & sparsit super faciem suã cinerem, ne agnosceretur à rege. Et mox iterum: Et remouit cinerem ab oculis suis. Est autem cinis significatio mœroris & luctus.

75 אוֹפִיר Filius Iectan, qui fuit nepos ipsius Sem, fratrem habuit Hauila, atq; isti duo fratres incoluerunt Indiæ regiones ad Gangem fluuiũ, quæ ipsorum nominibus appellatæ, auri fuerunt & lapidũ preciosorum ditissimæ. Sicut de Hauila extat testimonium Genes.2. Nomen unius fluuij Pischon, & ipse est qui circuit totam terram Hauila, ubi est aurum, & aurum terræ illius est optimum. Deinde auri in Ophir mentio fit cùm alibi sæpius, tum 1.Reg.9. in hæc uerba. Et misit Hiram in classe illa seruos suos, uiros nauticos, & gnaros maris cum seruis Salomonis in Ophir, sumptum inde aurum quadringentorum uiginti talentorum detulerunt ad regem Salomonem &c. Nostri autem aurum Ophir, corrupto uocabulo appellarunt Obrizum quasi Ophirizum. Inde absolutè pro auro obrizo nomen regionis figuratè legitur. Iob 22. Et pones sicut puluerem aurũ, & ut silicem fluuiorum Ophir, de quo in nominibus פַּז & כֶּתֶם.

76 אצל Habet significatione cognationem cum uerbis נָצַל צָלַל צָלָה & nisi quòd ut forma, ita modo significãdi inter se differãt, significat eñ adseruare, seruare apud se, eripere. Gen.27. Nonne adseruasti mihi benedictionẽ. Num.11. Et adseruabo de

ſpiritu, qui eſt ſuper te, & ponam ſuper eos. Et iterum: Et adſeruauit de ſpiritu, ubi aleph litera quieſcit. Eccl. 2. Non adſeruaui ex eis.

In uoce paſsiua נֶאֱצַל Ezech. 42. Propterea adſeruatum erat ab inferioribus & à medijs ab ipſa terra.

INDE NOMINA.

אֵצֶל Nomen eſt, ſed præpoſitionis loco accipitur pro apud, iuxta. Geneſ. 41. Et ſteterunt apud uaccas. Leuit. 1. Et proijciet eam iuxta altare. Prou. 7. Et iuxta omnem angulum inſidiabitur. Ier. 35. Quod erat iuxta exedram principium. Ezech. 1. Et ecce rota una erat in terra iuxta animalia. Et in ſtatu affixorũ mutat zere in ſægol & ſægol in ſeua. Gen. 30. Apud eos. 1. Reg. 20. Apud me. Ezech. 1. Apud eam.

אַצִּילֵי Nomen pluralis numeri tantum, & ſignificat partem ſuperiorem brachij, quam etiam Germani uocant vxeln, Latini cubitos, quibus homines nituntur & adſeruant aliquid. Ezech. 13. Væ cõſuentibus puluinaria pro omnibus axillis manuum.

Dicuntur etiã hoc nomine figuratè optimates populi, quibus ſuſtentatur & adſeruatur populus. Exod. 24. Et ad cubitos filiorum Iſrael non miſit manum ſuam, id eſt, optimates. Ieſaiæ 41. Et ex cubitis eius uocaui te.

אַצִּילָה Vt יָד pro ſpacio, ita quoque eadem ratione hoc nomen ſpacium, ſeu intercapedinem, ſeu interuallum ſignificat. Ezechielis 41. Sex cubitorum erat locus. Et pluraliter אַצִּילוֹת Iere. 48. Pone nunc inueteratos & detritos pannos ſubter axillas manuum tuarum.

אָצֵל Nomen loci, cuius fit mentio Zachariæ 14. Quoniam pertingit uallis montium ad Azal.

77 אָצַר Repoſuit, recondit, recluſit in arctũ ſeu arcam. Atq; ſignificatione communicat nonnihil cũ uerbis אָצַר צָרַר יָצַר נָצַר צוּר niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificãdi inter ſe differant. 2. Reg. 20. Et quicquid repoſuerunt patres tui.

Participium præſens אֹצְרִים Amos 3. Qui recondunt fraudem & damnum.

In uoce paſsiua נֶאֱצַר Ieſaiæ 23. Et erit negociatio eius & merces eius ſancta ipſi Iehoua, non recõdetur, nec reponetur. In tertia coniugatione וָאוֹצְרָה Nehe. 13. Et præfeci theſaurarium ſuper theſauros Selemiam.

INDE NOMEN.

אוֹצָר Theca, apotheca, theſaurus, penus, cella, & dicitur de omni loco abſtruſo, in quo aliquid reponitur. Item de re qualibet, quæ reponitur ut aliquando depromatur. Malach. 3. Inferent omnem decimã in domũ theſauri. Et in ſtatu regiminis אוֹצַר Ioſue 6. In theſaurum Iehoua ueniãt. In ſtatu affixorum. Deut. 28. Aperiet Iehoua tibi theſaurũ ſuum bonũ, nempe cœlos, qui dabunt pluuiã terræ tuæ. Et pluraliter in ſtatu abſoluto אוֹצָרוֹת 1. Paral. 27. Et ſuper theſauros in agro. 2. Paral. 32. Et fecerat ſibi theſauros pro argento, auro & lapide precioſo &c. Nehe. 13. Vniuerſus Iehuda attulerunt decimas frumenti, & muſti, & olei in theſauros. Pſal. 33. Congregat quaſi cumulũ aquas maris, & tradidit in theſauros abyſſos. In ſtatu regiminis & affixorum אוֹצְרוֹת 1. Reg. 14. Tulit theſauros domus ipſius Iehoua, & theſauros domus regis. 2. Paralip. 11. Et theſauros ciborum, olei & uini. Iob 38. An ingreſſus es in theſauros niuis, & theſauros grãdinis uidiſti? Deut. 32. Et obſignatum in theſauris meis. Pſal. 135. Qui profert uentum ex theſauris ſuis.

78 אַקּוֹ Nomen animalis feri, quo ueſci Iudęis licebat: Hieronymus uertit tragelaphus. Eſt autem τραγέλαφος ſpecies cerui, qui hirco & ceruo ſimilis eſt barba, uillo autem diſtans, alij hircum ſylueſtrem uocant. Deuter. 14. Bubalum, alcen, pygargum &c. aliqui tamen Ibicen eſſe putant. Ego non leuibus argumentis adducor, ut credam eſſe Alcen, primò quòd uocem Latinos ab Hebræo mutuatos credo, interpoſita tantum litera l. Deinde ſi etymologiam nominis, & naturam animalis conſideres: nam Hebræis à קרא conturbato & triſti animo dicitur, ſicut & Germanis qui uocant Elend à morbo comitiali, quo quotidie laborare creditur.

79 אָרַר Eſt uerbale, & reale, hoc eſt, ſignificat uel uerbo maledicere, uel re & facto male facere, detrahere, corrodere, ſicut cõtrario modo uerbũ בֵּרַךְ ſignificat uel benedicere

dicereuel benefacere, eò q maledictiones & benedictiones sint efficaces, ideoq etiam regunt post se accusatiuum. Significatione congruit cum uerbis ארה מאר מרה אור באר מיר ביר nisi q ut forma, ita modo significandi inter se parum dissentiant. Malach.2. Maledicam benedictiones uestras, & maledixi eum. Gen.12. Et maledicentem te maledicam. Exod.22. Principem populi tui ne maledicas. Num.22. & 23. Et nūc obsecro ueni maledic mihi populum istum, pro ארה seu ארה. Iud.5. Maledic maledicendo habitatores eius.

Participium præsens אוררים Iob 3. Perfodiant eum maledicentes diem. Genes. 27. & Num.24. Maledicentes te sit maledictus, ponitur autem plurale pro singulari, id est, quicunq; maledicit tibi sit maledictus.

Participium præteritū masculini generis ארור maledictus, id est infortunatus. Gen.3. Maledictus tu præ omni animante. Deut.27. Maledictus ille uir, qui fecerit sculptile. Ierem.17. Maledictus uir qui confidit in homine. Et pluraliter ארורים. Sam.26. Maledicti in conspectu Iehoua. Psal.119. Increpasti superbos maledictos.

In genere fœminino ארורה Gen.3. Maledicta terra propter te. 2. Reg.9. Inuisite maledictam hanc & sepelite eam.

In uoce passiua legitur tantum participium masculini generis pluralis numeri נארים Malach.3. In corrosione uos estis maledicti.

In secunda coniugatione ארר Gen.5. Maledixit eam Iehoua.

Participium præteritum pluralis numeri מאררים Numeri 5. De aquis amaris & maledictis istis.

In uoce passiua אורר Numeri 22. Et quem maledixeris maledicetur.

80 **ארב** Insidiatus est, insidias struxit clam ut ex insidijs erūpat, insidiose prospexit. Deuter.19. Et insidiatus fuerit ei. Iob 31. Et iuxta ianuam sodalis mei insidiatus sum. Psal.59. Insidiati sunt animæ meæ. Iudicum 9. Et insidiare in agro. Prouerb.1. Insidiabimur sanguini. cap.24. Ne insidieris improbe tuguriolo iusti. cap.12. Verba improborum insidiari sanguini. Ierem.9. In medio eius ponet insidiari suum, id est, insidias suas.

Participium præsens & nomen participiale ארב Threnorum 7. Vrsus insidians est mihi. Iosue 8. Pone tibi insidiantem. Et iterum: Et uos surgetis de insidia, id est, loco insidiarum. Et pluraliter ארבים Iudic.8. Vos insidiatores sitis ciuitati. & cap.20. Posuit Iehoua insidiatores contra filios Ammon.

INDE NOMINA.

ארב Insidia, locus insidiarum, latebra, latibulum. Et in distinctione sententiæ ארב. Iob 37. Et ingredietur bestia in latebrā. & cap.38. Cohabitabunt in tugurio ad latebrā.

מארב Latebra, latibulum, insidiæ. Iudicum 9. Qui erat cum eo ex latibulo. 2. Paralipo.13. Et insidiæ post eos. Et in statu regiminis מארב Sedebat in latibulo atriorum.

ארבות Nomen pluralis numeri, status regiminis, prædationes, capturæ. Iesaiæ 25. Et humiliabit superbiam eius cum prædationibus manuū eius. alij pro cubitis, alij pro axillis, alij pro lacertis, alij pro musculis, sed ista omnia nihil ad Rhombum.

ארבה Foramen seu fenestra è qua prospicitur, seu erumpit uel aqua uel fumus latens. Oseæ 13. Et sicut fumus è foramine. Et pluraliter ארבות. Genes.8. Et obstructi sunt fontes Abyssi, & fenestræ cœli. 2. Regum 7. Et si Iehoua faceret fenestras in cœlo. Ecclesiast.12. Et obscurabuntur uidentes per fenestras. Iesaiæ 60. Et tanquam columbæ ad fenestras suas.

ארבה Locusta, uide in themate רבב.

81 **ארג** Texuit, Iudic.16. Si texueris septē cincinnos capitis mei cum pectine. Iesaiæ 59. Et telas aranei texent. Participium præsens seu nomen participiale ארג. Exod.28. Factura textoris. Iesaiæ 38. Præscidi sicut textor uitam meam. Legitur semel pro isto artificio seu opificio, id est, pro textura. Exod.35. Et textura. Et pluraliter ארגים. 1. Samuelis 17. & 2. Samuelis 21. Et lignum hastæ eius sicut liciatorium textorum. Iesaiæ 19. Et texentes retia. Et in genere fœminino ארגות.

2. Re-

2.Regum 23.Quæ mulieres texebant ibi domos pro luco.

INDE NOMEN.

ארג Instrumentũ textorium ex ligno fabrefactum in modum nauiculæ, & à Latinis radius dicitur.Iudic.16.Et amouit clauum radij & liciatorium. Et in distinctione sententiæ אָרֶג Iob 7.Dies mei leuiores radio.

82

ארה Carpsit,decerpsit,discerpsit,auulsit scilicet esculenta.Et non differt,nisi modo significandi à uerbis מיר & אור אָרַר גִּיר מָרַר מֵאֵר מָרָה. Cantic.5.Decerpsi myrrham meam. Psal.80.Et decerpent eam omnes transeuntes uiam.

INDE NOMEN.

ארי Leo,quòd prædam discerpat.Prou.22.Dixit piger,leo est foris.& cap.28.Sicut leo rugiẽs.1.Sam.17.Et ueniebat leo.Ies.38.Velut leo,ita cõfringet omnia ossa mea.

אריה Leo,& licet exeat in he,tamen semper habet adiunctum adiectiuum uel uerbum masculini. Gen.49.Catulus leonis,Iehuda.1.Reg.13.Et inuenit eum leo in uia.Et mox iterum:Et leo stabat iuxta cadauer. Psal.7.Ne rapiat uelut leo animã meam. Psal.22.Leo rapiens & rugiens.Ioelis 1.Dentes eius,dentes leonis. Aliquando tamen scribitur he,& tamen non legitur אריה Thren.3.Leo in absconditis. Et habet duplicem formam in plurali numero.Semel legitur אֲרָיִים. 1.Reg.10.Et duodecim leones stãtes,pro quo.2.Paral.9.legitur אֲרָיוֹת. altera forma אֲרָיוֹת, frequentior est. 1.Reg.10.Et duos leones stantes iuxta manubria. Iudic.14.Et ecce catulus leonum.2.Sam.1.Et immisit in eos leones.Nahum 2.Vbi est cauerna leonum.Zophoniæ 3.Principes eius in medio ipsius uelut leones rugientes.

אריאל Nomen compositum ex אֲרִי, id est,leo, & אל potens,fortis,quasi dicat,leo fortis. 2.Sam.23.& 1.Paralip.11.Ipse percussit duos Ariel Moab,id est,duos leones fortes Moabitarũ.Dicitur etiam hoc nomine figuratè Hierosolyma, eò quòd sit leo fortis.Iesaię 29.Væ Ariel,Ariel,sedes Dauidis. Et mox iterum:Pressuram faciam Arieli,& erit mœror & mœstitia, & erit mihi uelut Ariel,id est,quem scilicet decerpam,& dilaniabo.u.d. prius fuit leo fortis,qui alios discerpsit,nũc ego tibi ero leo fortis,& discerptor.Sed illud quod Ezech.43. legitur הַרְאֵל, idem significat,quòd mons Dei.Licet mox postea scribatur אֲרִיאֵל, & utrunq; pro altari. Et Harel quatuor cubiti,& de Ariel,& supernè cornua quatuor.

אֲרוֹת & אֻרְוֹת Vide de illis in themate אור.

83

ארז Arboris nomen,quam Græci & Latini uerterunt cedrum, & arbitror à uerbo רָזָה esse deriuatum,& dictum à gracilitate, & proceritate.In scriptura commendatur etiam à durabilitate.1.Reg.4.Et loquutus est de lignis à cedro, quæ est in Libano,usq; ad Esopum,quæ egreditur de pariete.Leuit.14.Et lignũ cedri. Iesaiæ 41.Ponam in desertum cedrum.Iere.18.Et erit in cedrũ amplam. Et in distinctione sententiæ אָרֶז Iob 40.Cauda eius instar cedri. Et pluraliter אֲרָזִים. 1.Reg.7. Super quatuor ordines columnarum cedrorum,& trabes cedrorum.Amos 2. Cuius altitudo erat quasi proceritas cedrorum. Et in statu regiminis אַרְזֵי Psal.29. Et frãgit Iehoua cedros Libani.Psal.80.Et rami eius sicut cedri dei,id est,quas deus plantauit. Et cum affixis.2.Reg.23.Et succidit staturam cedrorum eius.Zach.11. Et consumet ignis cedros tuos.

ארזה Cedratum,id est,ex cedris factum.Zoph.2.Quoniam cedratum euacuabit.

ארזים Nomen participiale, cedrata.Ezech.27.Et cedrata in negociationem tuam.

ארגז Arca, arcula,cista,scilicet ex cedro,inserta litera gimel.1.Samuelis 6.Ponetis in arculam ad latus eius.

84

ארח Iter fecit, ambulauit pedes in semita, promouit eundo, progressus est, profectus est,perrexit:& ut litera parum, ita modo tantum significandi uariat à uerbo אָרַךְ item à uerbis רָוָה & יָרָה: Iob 54.Et iter faciet in societate cum operantibus iniquitatem. Participium præsens ארח quod nominaliter accipitur, uiator. Iudicum 19.Et uidit uirum uiatorem in platea ciuitatis.2.Samuelis 12. Et pepercit sumere de ouibus suis, & de armentis suis,ut faceret pro uiatore, qui uene-

uenerat illi. Et pluraliter ארחים Iere.9. Quis dabit mihi in deserto diuersorium uiatorum.

INDE NOMINA.

ארח Semita quæ longa est & protensa, sed non lata, qua pedites migrare solent. Et transfertur quoq; ad morem & consuetudinem, longo tempore tritam & introductam, item ad conuersationē. Iob 16. Et semita non reuertar, qua abibo. Psal.16. Cognoscere fac me semitam uitæ. Gen.18. Cessauerat esse Sarę semita secundū mulieres. Iob 22. Num uiā seculi custodis, quam calcauerunt homines iniquitatum. et cap.34. Quoniam opus hominis persoluet ei, iuxta uiam uiri faciet inuenire eū.

In statu affixorum mutat holem in hatephcametz. Iob 19. Viam meam sepiuit ut non transgrediar. Psal.44. Neq; declines gressus meos à semita tua. Psal.119. In quo mundabit puer semitam suam. Et pluraliter ארחות Iudic.5. In diebus Iael cessauerunt semitæ & ambulantes in semitis in uijs, abierunt per semitas obliquas. In statu regiminis & affixorū ארחות Iob 6. Recedent per itinera uię ipsorum. Iob 8. Sic sunt semitæ omnium obliuiscētium dei. Psal.25. Omnes semitæ Iehoua beneuolentia & ueritas. Iob 13. Et custodis omnes uias meas.

ארחה Viatorium, id est, turba uiatorum, comitatus. In statu regiminis ארחת Gen.37. Et ecce comitatus Ismaelitarum uenit.

ארחה Consuetum, usitatum demensum scilicet cibi. Iere.40. Et dedit ei magister macellariorū consuetum, & honorarium. Et in statu regiminis ארחת Iere.52. Et consuetum eius consuetum continui datum est ei à rege. Prouerb.15. Melius est consuetū herbæ, & dilectio ibi.

85

ארך Prolongatum est, progressum est, promotum est, productum est. Et ut affinitate literarum, ita significatione cōgruit cū uerbo ארח, nisi quòd modo significandi differāt. Gen.25. Et factum est cum prolongati sunt ei ibi dies. Ezech.12. Et prolongabuntur dies & auferetur omnis uisio. & cap.31. Et prolongati sunt rami eius.

In tertia coniugatione האריך Prou.19. Intelligentia hominis prolongauit iram suam, id est, pœnam seu uindictam. Psal.129. Prolongauerunt oppressionem suam. Deut.22. Et prolongabit dies. 1.Reg.5. Et prolōgabo dies tuos. Deut.5. Et prolongabitis dies super terra. Iesaię 24. Prolonga funes tuos. et cap.48. Prolongabo iram meam. Prouer.28. Odiens auaritiam prolongabit dies. Deut.4. Et prolonges dies. Deut.30. Nō prolongabitis dies. Num.9. Et in prolongādo nubem supra tentoriū.

Participium præsens מאריך Eccles.7. Et est improbus prolōgans in malitia sua. & cap.8. Et prolongans ei.

INDE NOMINA.

ארך Longus. Psal.86. Longus irarum, id est, tardus ad pœnam seu uindictā. Ezech.16. Aquila grādis, longa alarum. Et cum lamed transit in naturam abstracti. Iere.15. Ne in longitudine iræ tuæ tollas me.

ארך Longitudo. Exod.27. Quinque cubitorum erat longitudo. Gen.6. Trecentorum cubitorū longitudo arcæ. Prouer.3. Quia longitudo dierum. Et in statu affixorū mutat holem in hatephcametz. Gen.13. In longitudinē eius. Exod.28. Palmus erit longitudo eius.

ארכת Nomē adiectiuū generis fœminini. 2.Sam.3. Et fuit bellum lōgum. Iob 12. Lōgior est, quàm terra mensura eius. 2.Paralip.24. Et impositum est longum operi manuū ipsorum, id est, cęmentatio, curatio, & est translatitiū nomen à Chirurgis sumptū, qui ex arte sua emplastra sic uocant. Item Nehemię 4. Quia superimpositum est longum muris Ierusalem. Iere.29. Longum est, ædificate domos, id est, cęmentum, quo conglutinantur muri. & cap.30. Ecce ego superimponam ei longum & medicinā. Et in statu regiminis ארוכת Iere.8. Quare non superimpositum est longū filiæ populi mei. Et cum affixo. Ies.28. Et longum tuum festinanter germinabit.

86

ארם Filius fuit Sem, nepos Noach. Gen.20. A quo tota terra Armenia nomē sortita est. Et si etymologiā spectaueris à situs altitudine nomen existere certū est. Equidem omniū in toto terrarum orbe Armeniam celsissimam esse, uel eo scripturæ testimonio

teſtimonio euinci poteſt, quod in montanis אֲרָרָט quæ pars eius exiſtit exacto diluuio arcam Noach reſediſſe Moſes teſtatur. Geneſ. 8. Deinde Amos cap. 9. ſui uaticinij refert translatos ex Kir in Armeniam, quæ Kir ſi non eſt illa in Aſſyria, ſed quæ in Moab ſita eſt, in qua eſt prouincia שׁוּר, ſequitur certè ex illo euentu poſtea dictam Syriam, quæ prius appellata erat Armenia: quanquam adhuc aliqua pars Armeniæ primæuũ nomen retinuerit. Porro ut longa & lata eſt, ita quoq; in multas regiones ſecundum urbes earum diſtinctis appellationibus cognominatam legimus. Sic regio in qua Damaſcus eſt ſita אֲרָם דַּמֶּשֶׂק Syria Damaſci dicitur. 2. Samu. 8. Et Syria in qua צוֹבָה eſt ſita Zoba, ſeu אֲרָם צוֹבָה dicitur, Eſt autem illa, quæ inter Libanum & Antilibanum iacet & corrupto uocabulo caua Syria, & à Græcis Cœle ob demiſſam à decliuitate montium planiciem, id quod צוֹבָה Hebræis ſonat, dicta eſt. 2. Samu. 8. & Pſal. 60. Sic אֲרַם נַהֲרַיִם Syria duorum fluuiorum, quæ haud dubiè illa eſt, quæ Græcis μεσοποταμία, Latinis interamnis dicitur, eò quod inter Euphratem & Tygrim ſita eſt. Inſuper etiam אֲרָם מַעֲכָא forte à מַעֲכָה filio Hachor ex Rheuma uxore, qui ciuitatem de ſuo nomine appellauit, dicta eſt. Nũc itaq; textũ ex. 2. Sam. 8. recitabo de illis Syriæ partibus, qui ita ſonat. Et miſit Hannun, & filij Amnon mille talenta argenti ad conducendum ſibi ex Syria fluuiorũ, & ex Syria Maacha, & de Zoba currus & equites. Atq; eadem hiſtoria antea recitata his uerbis. 2. Sam. 10. Et conduxerunt mercede Syrum domus Rechab, & Syrum Soba, uiginti millia peditum, & regem Maachę mille uiros. Et iterum: Et Syri Zoba, & Rechob, & Iſtob, & Maacha ſoli erant in agro.

אֲרַמִּי Armenius, Syrius, nomen gentile. Et in genere fœminino אֲרָמִית Eſdrę 4. Scri-

87 pta Syriaca ſcilicet lingua, uel Syriacè. Et iterum: Et declaratio Syriaca.

אֹרֶן Arboris nomen, quam alij cedrum, alij pinum, alij abietem, alij ornum eſſe putant. Chaldæus uertit אוֹרְנָה, quidam haud uulgariter docti exiſtimant eam eſſe arborem, quam Germani uocant **lerchen baum** aptam fabricandis ciſtis, & quæ non facile putreſcit, Ieſaiæ 44. Plantauit cedrum, quam pluuia creſcere fecit.

אָרוֹן Arca, ciſta, capſa ex arbore illa fabrefacta. Gen. 50. Et cõdierunt eum aromatibus, & repoſitus eſt in arcam in Ægypto ubi Chaldæus uertit אֲרוֹנָא. Et in ſtatu regiminis אֲרוֹן. 2. Reg. 12. Et accepit Iehoiada ſacerdos arcam unam, & fodit foramen in eius ianuam. Cæterũ crebra fit mentio in Moſe arcæ cuiuſdam, quæ in ſacratiſſimo tabernaculi loco collocata fuit, cuius materia unde conſtructa fuit atq; adeò tota diſpoſitio deſcripta extat. Exod. 25. Hæc dicitur arca Iehoua. Ioſue 4. Et arca dei. 1. Sam. 3. in quam quia Moſes ex mandato Dei teſtimonium repoſuerat, ſæpiſſime arca teſtimonij ſeu teſtamenti. Item arca pacti Iehoua. Num. 10. Deut. 10. dicitur. Quod uero fuerit illud teſtamẽtum, ſeu pactum, id conſtat ex 1. Regum 8. & 2. Paralip. 5. Eamq; etiam ob cauſam dicitur arca fortitudinis. 2. Paral. 6. & Pſal. 132. Item arca ſanctitatis. 2. Paralip. 35.

תֹּרֶן Malus arbor, à qua uelum in naui dependet, & expanditur. de qua in ſuo loco.

אָרֶץ Vide in themate רוּץ.

88

אֲרֶשֶׁת Nomen, & ſignificat eiectionem ſcilicet uerborum ſeu ſermonis, id eſt, enunciationem, pronunciationem, eloquutionem, & cognationem habet cum uerbis יָרַשׁ & גָּרַשׁ. Et legitur tantum ſemel. Pſal. 21. Elocutionem labiorum eius non prohibuiſti.

89

אָרַשׁ Verbum uſitatum tantum in ſecunda cõiugatione, & idem ſignificat quod Latinis deſponſare. Deut. 20. Et quis eſt uir, qui deſponſauit mulierẽ. 2. Sam. 3. Quã deſponſaui mihi. Oſeæ 2. Et deſponſabo te mihi in fide.

In uoce paſsiua אֹרַשׂ Exod. 22. Et ſi perſuaſerit aliquis uirginẽ, quæ non deſpõſata fuit, concubueritq; cum ea. Deut. 22. Quando inuenerit aliquis puellam uirginem, quæ non deſponſata fuit. & cap. 28. Mulierem deſpõſabis, & uir alius ſubagitabit eam.

Participiũ præteritũ מְאֹרָשָׂה Deut. 22. Cum fuerit puella uirgo, deſpõſata uiro.

90 אֵשׁ Ignis,nomen ſubſtantiuum,& eſt Hebræis dictus uel ab אנש quòd res inſanabi liter abſumat, ideo illi uerbũ אָכַל attribuitur,uel ꝙ ipſe fundamentaliter rebus inſit,quanquã ab effectionibus aliquãdo pro afflictione,interdũ pro luce & ful gure,aliquando pro exploratione & probatione tranſſumitur, ſicut paulo infe- rius perſpicuum faciemus exemplis. Geneſ.22.Ecce ignis &ligna. Exod.13.In co- lumna ignis ad illuminandum illis.Pſal.74.Et tota nocte in luce ignis. Pſal.66. In- greſſi ſumus per ignem & per aquas,& eduxiſti nos in irriguum. Thren.1.Miſit i- gnem in oſſa mea.Amos 2.Mittam ignem in domum Azaeel.Iere.15.Ignis ſuccen ſus eſt in furore meo,&c.

אִשֶּׁה Oblatio,ſeu ſacrificium igni deſtinatũ,nos appellabimus ignitam. Exod.29. Igni- ta Iehoua eſt. Et pluraliter in ſtatu regiminis אִשֵּׁי Leuitic.4. Pro ignitis Iehoua. 1.Sam.2.Et dedi domui patris tui omnes ignitas filiorũ Iſrael. Et cum affixo. Le- uit.6.De ignitis meis.

אֻשִׁיּוֹת Nomen pluralis numeri tantum.fundamenta,quæ,ſcilicet poſita ſunt antiquitus. Et deriuatũ eſt à uerbo שׁוּת poſuit.Iere.50.Ceciderunt fundamẽta eius,pro quo in lingua Chaldea אוּשַׁיָא. Et in ſtatu regiminis geminata litera ſchin אֲשִׁישֵׁי. Ieſ. 16.Super fundamẽta Kirhareſeth gemetis. Eſt & hoc nomine uas dictũ,quod tan tum continet,quantum quis per diem ebibit,id eſt,ſtatum & conſtitutum poculũ, certa & ſtatuta menſura uini.Et putant quidã nomen Aſſis hinc proueniſſe. Oſeæ 3.Et diligentes conſtitutum uuarum,id eſt,calicem uini. Et in genere fœminino אֲשִׁישָׁה. 2.Sam.6.Et conſtitutum unum,id eſt,calicem conſtitutum. Et pluraliter אֲשִׁישׁוֹת Cantic.2.Suſtentate me calicibus.

INDE VERBVM,

הִתְאֹשָׁשׁ Quartæ coniugationis,fundatus eſt.Ieſaiæ 46.Mementote hoc & fundamenta ſi- tis,ſeu fundati ſitis. aliqui tamen à nomine איש deducentes, ſic exponunt. Viri- liter agite.

אֵשֶׁר Vide in themate שָׁדַד.

91 אֶשֶׁךְ Et in diſtinctione ſententiæ אָשֶׁךְ teſticulus.Leuit.21. Vel cõtuſus teſticulo. Vl- pianus De uerborum ſignificatione uocat talem θλασίαν.

92 אֵשֶׁל Nomen collectiuum,arbor,arboretum,nemus plantatum. Et ut אֲשֵׁרָה lucus à beatitudine & felicitate,ita אֵשֶׁל ab שָׁלָה incolumitate,& tranquillitate & ſalu- te dicitur.Geneſ.21.Et plantauit nemus in Berſeba.1.Sam.22. Et Saul ſedebat in Gibea ſub nemore in Rama.& cap.31.Et accipientes oſſa eorum ſepelierunt iuxta nemus in Iabes.

93 אָשֵׁם In continuitate ſententiæ habet ſub altera litera pathah, at in diſtinctione zere אָשֵׁם. Et ſignificat aliquem propter culpam ſeu pœnam eſſe afflandum, ut cum flatu quodam fiat abominationi & horrori. Zum pfu werden. Habet congruen- tiam ſignificatione cum uerbis שׁוּם & שַׁמָּה שָׁמַם נָשַׁם יָשַׁם niſi quòd ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe differant.Leuit.4.Et fecerit unum ex omnibus præce- ptis,quæ fieri non debent in ignorantia afflabilis erit. Et mox iterum:Si afflabi- lis erit in uno illorum.& cap.5.Oblatio afflatus eſt,cum afflabilis fuerit afflatu con tra Iehoua.Num.5.Si fecerit aliquod delictum contra hominem,& præuaricando preuaricauerit,afflabilis erit anima illa.2.Paralip.19.Sic facietis & nõ afflabiles eri- tis.Prou.30.Ne traducas ſeruũ apud Suſtentatorẽ ſuum, ne maledicat tibi,& affla- bilis fias.Ieſaiæ 24.Propterea maledictio abſumit terram,afflabiles enim ſunt, qui eam inhabitant.Ezech.6.Et excelſa deſtruentur,& afflabilia erũt altaria, uel affla- buntur.& cap.25.Et afflabiles facti ſunt afflatu,ꝙ uindictam ſumpſerunt de illis.Iu dic.21.Quoniã non dediſtis eis eo tempore,quo afflabiles eratis,id eſt, debebatis. Oſeæ 5.Ibo & reuertar ad locum meum, donec afflatio erunt,& quærant faciem meam.& cap.10.Diuiſum eſt cor eorum,nunc agnoſcunt afflatum, id eſt, culpam. Habakuk 1.Tunc ſumet ſpiritum,& perget,& afflabitur.Zach.11.Paſce oues occi

ſionis,quas domini eorum occidunt,neq; afflatum,id eſt,reatum agnoſcunt.

In uoce paſſiua נֶאְשַׁם legitur tantum Ioelis 1.Et greges ouium afflatæ ſunt.

In tertia coniugatione הַאְשִׁים. Pſal.5. Fac eos afflari,ut decidant in cõſilijs ſuis. id eſt,perage eos reos.

INDE NOMINA.

אֲשֵׁמִים Nomen pluralis numeri tantum.Gen.42.Viri afflabiles ſumus propter fratrẽ noſtrum.Eſd.10.Et afflabiles arietem gregis,id eſt,rei,culpabiles.

אָשָׁם Culpa aut pœna ſuper qua flatur,& à qua abhorremus.Gen.26.Cur hoc feciſti nobis? parum abfuit,quin concubuiſſet unus ex populo cum uxore tua,& induxiſſes ſuper nos afflatum,id eſt,reatum.Prou.14.Stulti ſubſannant afflatum. Porro in ritu ſacrificiorũ accipitur pro hoſtia ſeu uictima,quæ pro expiando delicto immolatur,& Latini piaculum uocant.Leuit.5.Et ſacerdos propiciabitur ſub ipſo cum ariete afflationis,afflandę. Et iterũ:Hęc eſt uictima,ſi quis afflãda afflabilis.i.reus eſt factus ipſi Iehoua.cap.7.In loco ubi iugulant holocauſtũ,ibi quoq; mactabunt afflandam,id eſt,hoſtiam pro afflanda.2.Reg.12.Et pecunia afflandæ non deferebatur in domum Iehoua,ſed ſacerdotum erat.Ieſaiæ 53.Si poſueris afflandam, animam eius,uidebit ſemẽ &c. Paulus Rom.8. & 2. Cor.5.uertit Græca uoce ἁμαρτία.

Vſurpatur etiã pro re aliqua,dolo aut furto uel rapina ablata, quæ iuxta legem tenetur reſtitui.Num.5.Et confiteantur delictum ſuum,quod fecerunt,& reſtituãt afflandam ſuam in capitali ſuo,& quintam partem addant ſuper eo. Item pro piaculo,id eſt,uerbo ſeu re expiatiõe digna.2.Sam.14.Et uerbum quod Rex loquitur, hoc quaſi afflatio eſt. Et in forma fœminea אַשְׁמָה. Leuit.22.Et onerauerint ſeipſos iniquitate afflandæ.1.Paral.21.Quare erit in afflãdam Iſrael, id eſt, culpa. In ſtatu regiminis אַשְׁמַת Leuit.4.Si ſacerdos qui unctus eſt deliquerit ad afflationẽ populi,id eſt,ut populus ſimiliter afflabilis fiat.Amos 8. Qui iurant per afflandam Samariæ,ubi uitulo propheta hoc nomen tribuit. In ſtatu affixorum. 2. Paralip. 24.Et facta eſt ira ſuper Iehuda & Ieruſalem propter afflatum eorũ.Eſd.9.Et afflatus noſter magnus eſt uſq; ad cœlum. Et pluraliter אַשְׁמוֹת 2.Paralip.28.An non ſunt apud nos afflati contra Iehoua deum ueſtrum.Pſal.69.Iehoua tu noſti ſtultitiam meam,& afflatus mei non ſunt abs te abſconditi.

אַשְׁמָן Cuius plurale אַשְׁמַנִּים ſepulchra,loca ſuper quibus afflatur, damnata & rea mortuorum.Ieſaiæ 59.In afflandis ſicut mortui,id eſt, in locis damnatis, quæ propter immundiciem nephas erat attingere. Exiſtimo autem nõ leui coniectura illam eſſe uocem,qua Chriſtus lingua ſua eſt uſus.Matth.23.Væ,inquiens,uobis Scribis & Phariſæis hypocritæ,quia ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quæ foris quidem apparent ſpecioſa,intus uero plena ſunt oſſibus mortuorum, καὶ πάσης ἀκαθαρσίας omniq; ſpurcitia, ubi interpres nomen hoc pluralis numeri,uoce uniuerſali Omnis,deinde ipſum nomen,nomine ἀκαθαρσία, quo non potuit inuenire ſignificatione magis proprium,reddere ſtuduit.

94

אַשָּׁפִים Vox eſt peregrina,qua Chaldæis magos ſuos appellãt.Et ſi ex Hebræo etymologiã petere licebit, idem ſonat ꝙ afflati. Legitur Dan.1. Omnes magos & afflatos.Et cap.2.Vt aduocarent magos & afflatos.& ſignificatione congruere uidetur cum נשף & אָשַׁם נפש, niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe uarient.

אַשְׁפָּה אַשְׁפֹּת De illis in themate שָׁפַת.

95

אָשַׁר Verbũ ſecundæ coniugationis,uocis actiuæ.Et quãdo ad uiã refert̃ ſignificat recto pede incedere,rectà ingredi,rectà ambulare, ut neq; ad dextrã,neq; ad ſiniſtrã deflectas,dirigere greſſum.magnãq; habet cognationẽ ſignificatiõe cũ uerbis שׁוּר & יָשַׁר, niſi ꝙ ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe differant. Et Paulus Apoſtolus reddidiſſe uidetur uerbo Græco ὀρθοποδεῖν.Gal.2. Vbi uidiſſem ꝙ nõ recto pede incederẽt ad ueritatẽ Euangelij &c.Prou.4.Et ne incedas in uia malorũ. cap.9.Et ingrediemini uiam intelligentiæ.cap.23.Et gradere in uia cordis tui.

Secun

Secundo, si de hominibus dicitur, tum sicut שׂכל per metalepsin significat esse felicem ac fortunatũ, ita hoc quoq; uerbum אשׁר significat beare, beatum, felicem facere uerbis, uel facto, ut omnia ex animi sententia succedant. Iesaiæ 1. Beatum facite perturbatum, ius dicite pupillo. Gen. 30. Beatam me dicent filiæ, uocauitq; nomen eius Asser. Iob 29. Quãdo auris audiebat, statim beatum prædicabat me. Psal. 72. Omnes gentes beatum eum prædicabunt.

Participium præsens מְאַשְּׁרִים Malach. 3. Euge nos deinceps beatos prædicabimus, qui sunt temerarij. Et in statu affixorum sine dagges. Iesaiæ 3. Et qui beatũ prædicant te, illi seducunt, & uiam semitarũ tuarum præcipitant. Chaldæus quoq; reddidit uerbo שׁבח. Licet alij existiment Prophetam fecisse antithesin, & sic interpretantur. Rectores tui sunt seductores. Sic idem cap. 9. Qui beatum prædicant populum, illi seducunt, & qui erant beati prædicati, sunt præcipitati. quod similiter aliqui ita uertendum censent. Rectores tui sunt seductores, & qui debebant dirigi, sunt pręcipitati. Etsi sciam Prophetas gaudere talibus allusionibus ex antithesi sumptis, bonamq; gignat sententiam, si pro rectoribus seu directoribus interpreteris, tamen prior expositio magis arridet, eò q loquatur de falsis prophetis, qui populum de peccatis non arguunt, nec ad pœnitentiam hortantur, quin potius adulantur & securum faciunt, q propter cultus suos & sacrificia beati sint atq; felices, neque ulla eos maneat calamitas. Sicut & Dauid de eiusmodi concionatur. Psal. 144. Beatus populus cui sic est: sed ipse contrarium docens, inquit, Beatus cuius Iehoua deus eius.

Participium præteritum מְאֻשָּׁר quod nominaliter accipitur, beatitudo. Prou. 3. Lignum uitæ, ipsa est apprehendentibus eam, & tenentibus eam, beatitudo.

In uoce passiua אֻשַּׁר Psalm. 41. Iehoua custodiet eum, & uiuificabit eum, beatus prædicabitur in terra.

INDE NOMINA.

אֲשׁוּר Gressus, incessus, & legitur tantum in statu affixorum. & schurek communiter mutatum in kybutz. Iob 23. Gressum eius apprehendit pes meus. & cap. 31. Si declinauit gressus meus à uia. Psal. 17. Sustenta gressus meos in orbitis tuis.

אֹשֶׁר Beatitudo, felicitas, successus rectus, laus qua quis prædicatur ab alijs. Genes. 30. In beatitudine mea, id est, beata seu felix sum ego, quanquam etiam formam infinitiui habeat cum litera gerundiua, qui tamen in naturam nominis transit, & cõmodè reddi potest aduerbialiter, feliciter seu rectè mecum agitur.

אָשֵׁר Nomen filij Iacob, quem ex Silpa suscepit. Genes. 30. Beatam me prædicabunt filiæ, ideo uocauit nomen eius Asser. Et ab isto postea tribus Asser nomen sortita est. Iosue 19.

אַשּׁוּר Nomen proprium filij Sem. Gen. 10. Et hic egressus è terra Sinnear, ædificauit Niniuen amplissimam ciuitatem. Et Assyriæ autor est, quæ attingit Mesopotamiam, Medos & Armenios.

אֲשׁוּרִי Nomen regionis in terra Israel. 2. Samuelis 2.

אַשְׁרֵי Nomen est forma pluralis numeri, status regiminis tantum. Est autem hic primo obseruandum, quod bifariam redditur, uel in abstracto, sicut & Chaldæus ubique reddidit, Beatitudo, felicitas. Et pleriq; cùm Iudæorum, tum nostratium sentiunt uocẽ esse pluralis numeri, significatione uero singularis numeri, sicut apud Latinos diuitiæ, opes. &c. Alij in concreto transferunt pro beatus, felix, si cum nomine singularis numeri construitur, aut si cum nomine aut alia parte pluralis numeri construitur, tum pluraliter quoq; erit uertendum. Ego etsi cum utrisque sentiam, quòd sit pluralis numeri, & possit uel abstractiuè uel concretiuè sumi, tamen puto ubiq; aduerbialiter positum, & commodissimè uertendum, beatè, bene, feliciter, prosperè, & sicut אַחֲלַי obsecrantis seu optantis, ita quoque אַשְׁרֵי sit bene ominantis, beatè pronunciantis, & beatitudinem denunciantis. Solent enim à nominibus aliæ orationis partes hac forma deriuari. ut ab אחר alius, præpositio אַחֲרֵי post &c. Cum nomine singulari. Iob 5. Beatitudo est homini illi, quem corripit

 Deus

Deus. Vel, Beatus homo, uel bene homini illi. Psalm.1. Beatus uir, qui non abijt in consilio improborum. pro quo Ieremias cap.17. reddidit בָּרוּךְ Benedictus uir qui confidit in Iehoua. Aliquando construitur cum nominibus pluralis numeri. 1.Reg.10. & 2.Paralipom.9. Beati uiri tui, beati serui tui. Psalm.2. Beati omnes confidentes in eo. Psalm.48. Beati habitantes in domo tua. Psalmo 119. Beati integri uia. Interdum absolutè legitur Psalm.65. Bene huic, quem elegeris. Psal.137. Bene illi qui apprehendit, & collidit infantes ad petram. Psalm.146. Feliciter illi, cui deus Iacob auxilium eius. Prouerb.8. Et nunc filij obedite mihi, & feliciter illis, qui uias meas custodiunt. Et in statu affixorum. Deuter.33. Beatus tu Israel, id est, bene tibi Israel. Psalm.128. Feliciter tibi & bene tibi. Prouerbior.14. Qui miseretur afflictorum, beatus ille. cap.16. Qui sperat in Iehoua, beatus ipse. cap.29. Qui custodit doctrinam, beatus ille. Ecclesi.10. Bene tibi terra, cuius rex tuus filius nobilium.

אֲשֵׁרָה Chaldaice אֲשֵׁרְתָא lucus ad cultum diuinum plantatus, & excultus, erectas & proceras habens arbores ordine consitas, quasi dicat syluula beata seu benedicta. Et ex scriptura sacra constat tales lucos à gentibus principio consitos, ut in his suos cultus & idololatriam peragerent. Absolutè. Deuter.16. Non plantabis tibi lucum ex omnibus arboribus. Iudic.6. Atque lucum, qui est iuxta ipsum succide. 1.Reg.15. Et amouit matrem suam à dominio, eò quòd fecisset idololatriam in luco. Cæterum ex locis illis tribus subsequentibus apparet pro singulari cultu positum, qui coram idolo in luco peractus est. 2. Reg. 21. Et posuit sculptile luci, quod fecerat in domum. 2.Reg.23. Vt efferrent è templo Iehoua omnia uasa ipsi Baal, & ipsi luco, & uniuerso exercitui cœlorum & combussit ea. Et mox iterum: Destruxit domos meretricariorum, quæ erant in domo Iehoua, ubi mulieres texebant domos pro luco, seu ad lucum. Et pluraliter legitur bifariam. In forma fœminea אֲשֵׁרוֹת Iudic.3. Et coluerunt Baalim & lucos. 2.Paralip.33. Et fecit lucos & adorauit omnem militiam cœli. Et in forma masculea אֲשֵׁרִים. 1.Regum 14. Nam extruxerunt & ipsi excelsa, & statuas, & lucos. 2.Reg. 17. Constituerunt sibi statuas & lucos in omni colle editiore & sub omni arbore frondosa. 2.Paralip.33. Et loca in quibus ædificauit excelsa & instituit lucos & sculptilia antequam humiliaretur. In statu affixi. Exo.34. Altaria eorum diruetis & statuas eorum confringetis, & lucos eius succidetis.

תְּאַשּׁוּר Nomen arboris. Chaldæus transtulit אֶשְׁכְּרוֹעִין quam alij buxum, alij præsilium, alij cedrum, seu speciem cedri esse putant à proceritate. Iesaiæ 41. Pinum & Thassur simul.

אֲשֻׁרִים Nomen arboris. Ezech.27. Domunculas Assyrim ex insulis Cithim.

אֲשֶׁר Primo, relatiuum est, omnis generis, & numeri & casus, referens rectà illud, cuius prius facta est mentio. qui, quæ, quod &c. punctaq; sua nuspiam unquam uariat. Psalm.1. Beatus uir qui non abijt in consilium improborum. 1.Samuelis 15. In uia qua misit me Iehoua. Exod.34. Comedes azimos, quos præcepi tibi. Numeri 13. Hæc sunt nomina uirorum, quos misit Moses. Oseæ 12. In omnibus laboribus meis non inuenient in me iniquitatem, quæ sit delictum. Ecclesiast.5. Ecce quod uideo ego bonum, quod est pulchrum ut comedatur & bibatur, &c. Atque in hoc primo modo significandi synonimum habet שֶׁ si à fronte dictionibus apponatur, quanquam non sit tam usitatum. Secundo, ualet interdum idem quòd Latinis ut, quòd. Genes.12. Vt bene sit mihi propter te. Deuter.4. Vt bene sit tibi. Ruth 3. Et despiciam tibi quietem, ut bene sit tibi. 1.Samuelis 15. De Amalech attulerũt ea, quòd pepercisset populus. 1.Reg.15. Ne esset domina, quòd fecisset idolum. Et sic ualet idem quòd particula כִּי causalis. Tertio, usurpatur conditionaliter, si, cùm, quando, utinam. Leuit.4. Si princeps erratum commiserit. Deut.11. Benedictionem, si obedieritis præceptis Iehoua. 2.Paralip.18. Tu ipse uidebis si ingressus fuerit penetrale. Habakuk 3. Si quiescerem in die angustię, id est, utinam. Quarto, ut sit asseuerãtis Imò. 1.Sam.15. Imo, audiui in uoce Iehoua.

Quinto

Quinto,& hoc est annotandum, ꝙ à fronte sæpe & articulos & præpositiones anteponit ut הַאֲשֶׁר. 2.Reg.6.Eorũ quos cepisti sis tu percussor. Item לַאֲשֶׁר. 1.Samuelis 30.Ei quæ est in domo, & ei quæ est in Ramoth. Iesaiæ 8.Ad quem,scilicet conferendo? Item בַּאֲשֶׁר, id est,in quo,in quocunq;, ubicunq;, propterea ꝙ. Gen. 21.Quia audiuit deus uocẽ pueri in quo ipse ibi,id est,ubicunq;.Ruth 1.In quo morieris,moriar,id est,ubicunq;.Iudic.17.Et abijt uir de ciuitate de domo Bethlehem Iehuda,ut peregrinaretur ubicunq; inueniret. Et mox iterum:Ego abeo ad peregrinandum ubicunq; inuenero.Gen.39.Propterea ꝙ tu uxor eius. Et mox iterum: Propterea ꝙ Iehoua esset cum eo. Item בַּאֲשֶׁר secundum quod. Gen.44. Secundum quod potuerint ferre.Exod.1.Secundum quod opprimebat eos,ita multiplicabatur.Iosue 2.Et portam clauserunt post,secundum quod egressi sunt persequutores. Item מֵאֲשֶׁר ex quo,à quo,unde,ubicunq;.Iesaiæ 43.Ex quo preciosus fuisti in oculis meis.Exod.5.Vbicunq; inueneritis.

96 אָתָה Venit.Et est uerbum anomalon.Iesaiæ 21.Venit mane,atq; etiam nox.Etsi quędam exẽplaria habeant in fine aleph אָתָא. Item Deuter.33.Ecce nos uenimus ad te.Iesaiæ 21.Reuertamini,uenite.Iere.12.Et uenite ad comedendũ omnes bestias terræ. Et cum he loco aleph.Iesaiæ 21. In occursum sitienti uenite ô aquæ. Iob 37.Ab aquilone aurum ueniet.Mich.4.Vsq; ad te ueniet. Deut.33. Et uenit cũ principibus populi sui.Iesaiæ 41.Suscitaui ab aquilone & uenit.Iesaiæ 41. Appropinquauerunt & uenerunt.

Participium præsens seu nomen participiale fœminini generis pluralis numeri אוֹתִיּוֹת Iesaiæ 41.Annunciate uenientia,quę uenient.& cap.45.Venientia inter rogauerunt me,id est,uentura seu futura.At in Grammatica literæ seu characteres literarum alphabeti dicuntur hoc nomine.

אֵת Instrumentum ex ferro factum,quod alij uomerem,alij ligonem uerterunt,alij cultrum,qui in terram uenit proscindendo eam. 1.Samuelis 13. Vt quisq; acueret uomerem suum & cultrũ suum. Et pluraliter אִתִּים. 1.Sam.13.Facta est retusio aciẽrum uomeribus & cultris. Legitur tamen transposito altero punctulo in literam thau. אִתִּים Iesaiæ 2.Et contundent gladios suos in cultros, & lanceas suas in falces. Sic in statu affixi.Ioelis 3.Contundite cultros uestros in gladios.

אוֹת Litera,character,signum externũ & uisibile illius uocis,quæ pronũciatur,signum uocis prolatæ,significatio potestatis literæ. Item signaculum,quo promissio seu uerbum prolatum & fides confirmatur,signum eius externum & uisibile quod uenit seu fit,mouet homines ad credendum uerbo,sicut character seu litera quæ uenit in scriptura,mouet hominem ad pronunciandum. Gen.4. Et posuit Deus ipsi Kain signum. Et pluraliter אוֹתוֹת Genes.1.Et erunt in signa & tempora.Exod.4. Si non crediderint etiam duobus istis signis.Iere.10.A signis cœli ne consternamini.Psal.74.Posuerunt signa sua signa. Et iterum:Signa nostra non uidemus, nec est amplius propheta.

אֶת Cum sægol uel אֵת cum zere. Primũ,articulus est proprius accusatiui casus, significans personam seu rem quæ uenit,id est,pręsens est.Gen.1.In principio creauit Deus cœlum & terram. Et iterum:Et creauit deus hominem. 2.Samuel.19.Vt transmitteret ipse eum per Iordanem.Iob 41.Omne sublime uidebit. Et in isto officio adiungens sibi affixa assumit holem,uel cum uau uel absque uau,& retinet uim articuli accusatiui.exceptis aliquot locis, ubi in naturam præpositionis abit, scilicet cum.ut Gen.41.Et non erat Interpres cum illis.2.Reg.3. Est cum ipso uerbum ipsius Iehoua? Ezech.2.Et loquar tecum. Et mox iterum: Et spinæ tecum.& cap.3.Et loquutus fuero tecum.Et cap.16.Non ingredieris,ut sedeas cum eis ad comedendum.Iere.12.Iudicia loquar tecum.Ioelis 2.Et saturabimini cum eo.Et quãdo præponitur præpositio mem,tunc retinet tantum significationẽ pręposítionis. ut 1.Reg.22.Et inquiramus ab ipso. Et mox iterum: Vt inquiramus Iehoua ex eo. Iesaiæ 54.Peregrinãdo peregrinabitur qui non est ex me. Secũdo, induit naturam præpositionis עִם cum.Gen.44.Et mandauit cum eo,qui erat super domũ.

Exo.39.Quemadmodũ mandauit Iehoua cum Mose. 2.Sam.15. Et cum Absolom iuerunt ducẽti uiri.Leuit.16.Et faciat cum sanguine eius.1.Reg.18.Et ædificauit cũ lapidibus altare.2.Sam.19.Et transiui cũ rege ad Iordanẽ. Et ibidem iterũ: Paululum transiuit seruus tuus per Iordanẽ cum rege.Iesaiæ 7.Cum rege Assur.& cap.23. Et meretricabitur cum uniuersis regnis.& cap.28.Et pepigimus pactum cũ morte. cap.40.Cum quo iniit consiliũ.1.Paral.20.Aliud quoq; bellum gestum est cũ Philisthæis. Atq; in hoc secundo modo significandi si assumit affixa, tum plerunq; transponitur punctulus de zere in literã thau.Gen.17.Et compleuit loqui cum eo. cap.26.Quia tecum sum.Iosue 2.Et omne quod fuerit tecũ.Psal.34.Magnificate Iehoua mecum.Num.32.Cum ea,id est,secum.Cantic.4.Mecũ de Libano sponsa uenies.Gen.26.Nobiscum.cap.42.Vobiscum.Et quando à fronte assumit præpositionẽ mem, tũ præter præpositionis significationẽ nihil addit.1.Reg.22.Quia trãsiuit spiritus Iehoua à me.Psal.22.A te laus mea.Ies.54.Misericordia mea abs te non discedetur. Tertio,aliquãdo est articulus nominatiui casus,& notat emphasin,hoc autẽ accidit,quando construitur cũ uerbo uel passiuæ uocis,uel intransitiuo.Exod.10.Et redire iussus est Moses & Aharon ad Pharaonẽ.1.Sam.17.Et ueniebat leo & ursus.2.Reg.6.Et ferrum cecidit in aquam.Nehe.9.Et nos improbe egimus & reges nostri.Ezech.16.In die, qua nata es tu ipsa. Quarto, interdum idem ualet ꝙ in,ad,apud,ante.Gen.19.Creuit clamor eorum in conspectũ Iehoua. Esther 1.Die uero septimo dixit rex septem eunuchis, qui ministrabant in conspectu regis.Psal.16. Satietas lætitiarum in conspectu tuo. Leuit.13. Et uidendum deferatur ad sacerdotem.Iud.15.Ad domum Iehoua ego sum uadẽs.Iob 26.Ad quem nunciasti uerba.1.Sam.25.Et erit anima sustentatoris mei ligata in fasciculo uiuentium apud Iehoua.1.Sam.30.Et accessit Dauid ad populũ.Ezech.21. Vt ueniat gladius ad Rabath filiorum Ammon,& ad Iehuda.2.Sam.15.Et omnis populus transibat iuxta uiam ad desertum. Quinto, idem quod præpositio מִן Gen.49.A Deo patris tui,qui adiuuit te,& ab Omnipotente,qui benedixit te. & cap.44. Ipsi egressi erant ex urbe.Exod.9.Cum egressus fuero ex urbe.Ezech.6.Quando confractus sum ex corde eorũ meretricante. Sexto,uim articuli datiui sustinet. 1.Sam.22.Et respondit Achimelech regi & dixit.1.Reg.6.Et ianuæ oraculi fecit ianuas lignorum pinguedinis. Septimo,ualet idem quod,per.2. Samu.19. Ad traducendum regem per Iordanẽ.Et mox iterum: Vt transmitteret eum per Iordanem. Et ibidem sæpe ita legitur pro quo uersu 19.scripta legitur beth præpositio.

Octauo,accipitur interdum expositiuè & habet emphasin. Gen.4. Acquisiui uirum,ipsum Iehoua,putabat enim Haua se nunc matrem seminis illius promissi, quod contriturũ esset caput serpentis. Nono, si accipit à frõte præpositionẽ mem,tum exponitur per pronomen Ipse emphaticè.1.Reg.1.Si ab ipso sustentatore meo rege facta est res ista.Psalm.118. Ab ipso Iehoua factum est istud.Genes. 19.Et Iehoua pluit super Sodomam & super Gomorram sulphur & ignem ab ipso Iehoua è cœlo.

אַתָּה Pronomen secundæ personæ masculini generis,tu.& ad præsentem dicitur,qui uenit.ideo Grammatici secundã personam inuentã uocant.Et sepe cõmode uerti potest uerbo substantiuo secundæ personę, es.Exod.41.Tu eris super domum meam. Exod.7.Tu loqueris. Et in distinctione perfecta mutatur pathah in cametz,seruato dagges אַתָּה. Genes.3.Quis indicauit ꝙ nudus tu. Iesaiæ 44.Seruus meus tu. Psal.2. Dixit ad me filius meus tu.tamẽ in multis etiã distinctiõibus seruat pathah. Deuter.7.Populus sanctus tu.2.Reg.9.Et tu. Psal.25. Memento mei tu. Scribitur in multis locis per apocopen literæ he אַתְּ. 1.Sam. 24. Et tu indicasti.Iob 1.Nonne tu uallasti.Psal.6.Et tu Iehoua usq; quo? Præterea inuenitur interdum cum seua sub thau forma fœminini generis אַתְּ Num.11.Et si ita tu facis mihi.Deut.5.Et tu loquaris nobis.Ezech.28. Tu Cherub. Et pluraliter אַתֶּם uos.Exod.5. Vos ite.cap.20. Vos uidistis,quod de cœlo loquutus sum uobiscum. Et in genere fœminino אַתְּ tu,scilicet mulier.2.Reg.4. Et tu & filij tui uiues in superfluo. Et in distinctione senten

ſentẽtiæ אַתְּ Gen.12. Scio ꝙ mulier pulchra aſpectu tu. Item: Soror mea tu. Scri-
bitur in aliquot locis cum iod paragogico, quod tamen nõ pronunciatur אַתִּי Iu-
dic.17. Et tu iuraſti. 1.Reg.14. Tu uxor Ierobeam. 2.Reg.4. Tu complectens filiũ.
Et iterum: Cur tu uadis ad eum. Et in diſtinctione אָתִּי. Ezech.36. Deuoratrix
hominum tu. Et pluraliter אַתֵּן Ezech.34. Et uos pecudes meæ. Et cum para-
gogico he אַתֵּנָה. Ezech.13. Et uos lapides. Et cap.34. Et uos pecudes.

אִתּוֹן Aduentus, introitus. Ezech.4. Et ad proſpectum portæ introitus.

אָתוֹן Aſina, quæ initur. Num.22. Et uidit aſina angelum ipſius Iehoua. In ſtatu affixo-
rum mutat cametz in hateph pathah. Gen.49. Et ad palmitẽ filium aſinæ ſuæ. Nu-
meri 22. Et ipſe uehebatur ſuper aſina ſua. Et iterum: Quare percuſſiſti aſinam tu-
am. Et pluraliter אֲתֹנוֹת Gen.12. Atq; aſinos, & ſeruos, & ancillas, & aſinas. cap.
32. Aſinas uiginti & pullos decem. & cap.45. Et decem aſinas portantes frumentũ.
Iudic.5. Vehentes aſinas candidas. 2.Reg.4. Mitte quæſo mihi unum de pueris, &
unam aſinarum. Iob.1. Et quingentę aſinæ. Zach.9. Et ſuper pullũ filium aſinarum.

אֵיתָן Nomen tam ſubſtantiuum & abſtractum quàm adiectiuum & cõcretum utriuſq;
generis & numeri, & ſignificat ſignificatione contraria perennitatem, durabilita-
tem, uehementiam, pertinaciã, id quod nõ initur, imprimitur. Num.24. Durabilis
ſedes tua. Deut.21. Et deducant ſeniores ciuitatis illius in uallem duram, quæ neq;
colitur neq; ſeritur, id eſt, aſperã non penetrabilem aratro. Prouerb.15. Intellectus
bonus dabit gratiam, uia autem preuaricantiũ intractabilis. Iere.5. Quæ gens intra-
ctabilis. Et cap.49. Ad habitaculũ durabile. Pſal.74. Tu areſeciſti flumina durabi-
lia, perẽnia. Amos 5. Et iuſtitia ſicut torrens perennis. Gen.49. Et manſit in duritia
arcus eius, id eſt, nõ eſt factus remiſſior. Iob 33. Corripit in dolore ſuper lecto eius,
& multitudinem oſſium eius uehementia. Et in ſtatu affixi nihil uariat. Exo.14.
Et reuerſum eſt mare ante mane in uehemẽtiam ſuam, id eſt, fluxũ. Et pluraliter
אֵיתָנִים. Iob 12. Et intractabiles deflectat. Mich.6. Audite mõtes rixam Iehoua, &
intractabiles fundamenta terræ. 1.Reg.8. In menſe Potentum in feſtiuitate, ipſe eſt
menſis ſeptimus, qua, ſcilicet fortes ac potẽtes in Iſrael geſtarunt arcam in templũ,
ubi efficaces quoq; factæ ſunt preces & multa ſacrificia corã potenti arca fœderis.

NVNC SEQVVNTVR VOCES, QVAE EXCEDVNT TRES LITERAS, ET SVNT PEREGRINAE.

97 אַבְנֵט Vox peregrina, Baltheus, cingulum militare ein lende gurtel, eratq; tantũ ſacer-
dotum in militia ſua ſtantium, atque mandato diuino utebantur duobus bal-
theis, de precioſo qualis fuerit habetur. Exod.39. Baltheum quoq; de byſſo re-
torto, hyacintho, purpura & cocco factura acu pictoris. Leuit.8. Poſuit ſuper eum
tunicam & cinxit eam cum baltheo, & induit cum pallio &c. De altero baltheo,
qui erat lineus legitur Leuit.16. Aharon tunica linea ſancta ueſtietur, & ſubligacu-
la linea erunt ſuper carne eius, atq; baltheo lineo accingatur. In ſtatu affixi nihil
mutat. Ieſaiæ 22. Et uocabo ſeruum meum Eliackim filium Hilkijahu, & induam
eum tunicis tuis, & baltheo tuo corroborabo eum, & poteſtatem tuam tradam in
manum eius &c. Vbi uſus balthei deſcribitur, nam baltheo cingebantur Sacerdo-
tes, ne ueſtes diffluerent, & redderentur ad opera conficienda tum agiliores, tum
expeditiores, ac firmiores conſtantioresq;. Proinde per metalepſin pro fortitudi-
ne & conſtantia ſumitur. ut Paulus Eph.6. State, inquit, lumbis circumcinctis bal-
theo ueritatis &c. Et pluraliter אַבְנֵטִים Exod.28. Et filijs Aharon facies tunicas
& facies eis baltheos.

98 אַבְרֵךְ Vox Ægyptiaca, quæ etſi cùm à Rabinis, tum Hieronymo in quęſtionibus He-
braicis, alijsq; uariè exponatur, tamen puto ego Ægyptijs eſſe, quod Hebræis
acclamatio בָּרוּךְ, id eſt, benedictus, ſaluator &c. Geneſ.41. Et uocauerunt ante
ipſum, Abrech, id eſt, benedictus ille, &c.

99 אֲגַרְטְלִי Arbitror eſſe Perſicũ, & cõpoſitũ ex אָגַר collegit & טַל, & ſignificare uaſa qui-
bus aqua colligiť ad aſpergendũ, alij pelues, alij phialas trãſtulerũt. legiť tantũ

 ſemel

100 semel.Esd.1. Phialæ auri triginta, phialæ argenti centum.

אדרכון Et plurale אֲדַרְכֹנִים sicut דַּרְכְּמֹנִים drachmæ, à Gręcis mutuatum. 1. Paralip. 29. Et drachmas decem mille. Esd. 8. Et crateras aureas drachmas millenas.

101

אחשדרפניא Vox est Chaldaica, qua suos præfectos uocãt, atque etiam in alias linguas migrauit, quòd pręfectos uocant Satrapas. Danielis 3. Et congregati sunt Satrapæ, Sagani & Comites, & eloquẽtes regis. In alijs locis legitur אֲחַשְׁדַּרְפְּנִים Esther 8. Et ad Satrapas & Comites & principes prouinciarum. & Satrapę, & Comites. Et in statu regiminis אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי Esd. 8. Et dederunt edicta regis Satrapis regis, & comitibus ultra flumen. Esther 3. Secun

102 dum omnia, quæ præceperat Hamon Satrapis regis.

אחשתרנים Muli. Esther 8. Vehentium dromedarium, mulos filios mularum. Et est uox Persica.

103

אחשורוש Asuerus rex cuius fit mentio Esdræ 4.

104

ארתחשׁשתא Artazerzes rex Persarum. Esdræ 4.

105

אטון Vocem esse Ægyptiacam arbitror, quã funes preciosos significare dicunt. Sicut & Chaldęus usurpauit. Exo. 35. legitur semel. Prouerb. 7. Distinctis funibus Ægypti. Verisimile est appellationem habere ab extẽsione & communicare cum uerbo Hebræo נָטָה.

אֶלְגָּבִישׁ Vide infra suo in loco, in litera gimel.

106

ארגמן Color rubeus seu igneus Scharlach. hochrott, als ein rotter schamlot oder karteck, Chaldæi reddiderunt אַרְגְּוָנָא & tam Latini quàm Germani interpretes purpura. Ego autẽ iudico peregrinum esse nomen, sicut ex Ezech. cap. 27. apparet & Hebræis lingua sua dici תּוֹלָע seu תּוֹלַעַת, id est, uermiculus, & Græcis κόκκος, eò quòd uermiculus iste ex grano quodam nascatur, & eo si uel lana uel pannus secundo tingatur fieri aliquanto obscuriorem Rosinrot, Tunckelrot, Braunrot & appellari תּוֹלַעַת שָׁנִי seu שָׁנִי sicut etiam aliàs indicaui. Ezech. 27. Hyacinthus & purpura ex insulis Elissa fuit tegumẽtum tuum. Et mox iterum: Syria negociatrix tua propter multitudinem operum tuorum cum rubino, purpura, &c. Exod. 25. Hyacinthum, purpuram & uermiculum bis tinctum. Num. 4. Et expandent super illud uestem purpuræ. Iud. 8. Et uestes purpuræ, quæ fuerũt super regibus Midian. Esth. 1. Detentum funibus byssi & purpuræ. Prouerb. 31. Byssus & purpura indumẽtum

107 eius. Legitur tamen semel forma Chaldæa אַרְגְּוָן 2. Paralip. 2. In purpura.

ארנבת Lepus, aliqui à uerbo inusitato רנב deducentes dicunt aleph literam esse formatiuam nominis, Ego uero si nõ iudicarem esse peregrinum potius ab אָרַב deducerem, quod hoc animal obnoxium sit insidijs hominum, & propterea lateat, diceremque literam nun esse formatiuam nominis. Legitur tantum duobus in locis in Mose, qui inter immunda animalia cõnumerat. Leuit. 11. Et leporem, quia supernè ruminat, at ungulum non diuidit. Deut. 14. Camelum & leporem.

ב Pſal.119.

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ

108

ב LITERA à principio dictionis poſita, duplici ratione ſeruilis eſt, aut enim cõſtituit ſubſtantiã dictiõis ut in בֹּעַז firmamentũ. Sic enim altera colũna erat dicta, quã Salomo ad templũ collocauerat. 1. Reg. 7. Item בָּרַח fugit ex ב, & רוּחַ. Similiter בְּרִיחִים uectes. Itẽ בְּבָעוּ, id eſt, obſecro, ex בעה & ב. Itẽ בָּבַת ex בַּת & ב Itẽ בַּדֵּי & alia multa, ut in thematibus à beth exordiẽtibus, aliiſq; cernere licet. Vel eſt diſtincta à corpore diſtinctionis, & pars indeclinabilis, & tũ ſignificãdi modos habet uarios. Primo, ualet idẽ quod Latinis prępoſitio in. Gen. 1. In principio creauit Deus. Et quãdo eſt tẽporis tum habet duplicẽ conſideratiõnẽ, uel enim importat incluſionẽ ſequentis tẽporis, ut Gen. 6. In anno ſexcenteſimo &c. Vel excluſionẽ ſequentis tẽporis. Gen. 2. Et conſummauit deus in die ſeptimo opus ſuũ. Num. 28. Et in die primitiarum, quum obtuleritis oblationem nouam ipſi Iehoua in ſeptimanis ueſtris, id eſt, poſt ſeptimanas ueſtras. Sic quando eſt loci, tum duplicem quoq; habet conſiderationem. Aut enim ſignificat aliquid eſſe in loco. Exo. 5. Vt ſacrificet mihi in deſerto. & cap. 14. Et filij Iſrael ambulauerunt in arido in medio maris. Pſal. 36. Iehoua in cœlo beneficentia tua, id eſt, in eccleſia. &c. Vel importat motum ad locum. Leuitic. 26. Et mittet hircum in deſertum. Ieſaiæ 2. Ingredere in petram. Sic eadem ratione uſurpatur quoq; de perſona. Pſal. 26. In Iehoua confidi, non uacillabo. Et in altero modo. Exod. 14. Iehoua pugnat pro eis in Ægyptum, id eſt, contra Ægyptios, &c. Secundo, eſt inſtrumenti & uirtutẽ habet ſeptimi caſus apud Latinos. Num. 13. Portauerũt uecte. Ieſaiæ 7. Radet Iehoua nouacula acuta. Et iterũ: Et omnes montes, qui ſarculo. Amos 6. Num arabit bobus. Tertio, idẽ ualet quod עִם cũ. Gen. 31. Et dimiſiſſem te cũ lętitia & cũ gaudio, & cum canticis, cum tympanis, & cum cithara. Exod. 15. Ingreſſus eſt equitatus Pharaonis cum curribus ſuis, & cum equitatu ſuo in mare. Ieſaiæ 7. Cum ſagittis, & cum arcu ingredietur illuc, &c. Quarto, idem quod de, è, ex. Exod. 12. Omnis filius nothus non comedet de eo. cap. 35. Ad faciẽdum ex auro. Leuit. 8. Quod ſupereſt de carne, & de pane, igni comburetis, &c. Quinto, idem quod בַּעֲבוּר propter. Gen. 18. Nunquid diſperdes propter quinq; &c. & cap. 29. Seruiam tibi ſeptem annis propter Rachel, &c. Sexto, pro עַל ſuper. Ieſaiæ 21. Onus ſuper Arabiam. Nehe. 2. Niſi animal quo ego uehebar ſuper eo, &c. Septimo, ponitur pro aduerbio ſimilitudinis כ ſicut Ieſaiæ 48. Examinaui te, ſed nõ ſicut argentum. Octauo, præpoſitum uerbis infinitiui modi tranſit in naturam aduerbij temporis. Geneſ. 2. In creari eos, id eſt, quãdo crearentur. Deut. 4. In ingrediendo ipſos, id eſt, quando ingreſſi ſunt. Pſalm. 10. Diripit oppreſſum, quando pertraxit eum in rethe ſuum, &c. Et quidem ut ſimplex, ita in compoſitione cũ pronominibus, ſimiliter ſeruat illos priores modos ſignificandi. Eſt & hoc conſiderandum, quod ſæpe poſt ſe nomina uel partes indeclinabiles, uel ſyllabas nihil ſignificantes ſibi adiungat.

בְּיַד Per, & ſumitur plerunq; inſtrumẽtaliter ſeu miniſterialiter Iere. 50. Verbum quod loquutus eſt Iehoua contra Babel, cõtra terrã Chaldęorũ per manũ Ieremię, id eſt, per Ieremiam, uel miniſterio Ieremiæ.. Oſeæ 12. Per manũ prophetarũ aſſimilabo.

בִּי Cum iod cõſtituit aduerbium. Quæſo, obſecro. Ioſue 7. Obſecro Suſtentator quid dicam. Samuelis 25. Obſecro, ego Suſtentator mi iniquitas, id eſt, mea eſt iniquitas. 1. Reg. 3. Obſecro Suſtentator mi date ei puerum uiuum, &c.

בְּמוֹ Cũ מוֹ ſyllaba expletiua nihil ſignificante. Iob 16. Et mouerẽ ſuper uos cum capite meo. & ca. 29. In ore meo ſupplicabã ei. cap. 37. Et ingredit̃ beſtia in latibulũ. Pſal. 11. Ad iaculandũ in caligine. Ieſ. 25. Sicut triturat̃ ſtramentũ in luto. cap. 43. Quãdo ambu-

ambulaueris per ignem, non adureris. cap. 44. Medium eius combussi in igne.

בְּדֵי Similiter דֵי est particula expletiua nihil per se significans. Iob 17. In infernum descendens.

בִּירֵי Interposita iod. Psal. 140. Demittantur in rupe, iudices eorum.

בְּדֵי Iob 39. In cornu dicet heach. Iere. 51. Et laborabunt populi in uanum, & populi in igne, & defatigabuntur &c. Sed de hoc quoq; in דֵי.

בְּעַד In עַד similiter est expletiua. Iesaiæ 32. Clausa & munitio facta est in speluncam. uide etiam in עַד.

109

בָּבַת Pupilla oculi, uide in themate בָּבָה.

110

בָּאֵר Verbum secundæ coniugationis, & congruit significatione cũ בּוֹר בָּחַר בָּרַר בָּרָא בָּרָה nisi quod ut forma, ita modo significandi differant: significat autem declarare, clare aliquid exprimere, uel uerbis, uel characteribus elucidare. Deut. 1. declarauit legem istam dicens. Habakuk 2. Scribe uisionem, & declara super tabulas, ut qui prætercurrit, legat eam. Deut. 27. Et scribes super lapidibus omnia uerba legis huius, declarando bene.

INDE NOMEN.

בְּאֵר Fouea seu fossa detecta, puteus effossus in quo est aqua uiua, clara & exscaturiens. Et differt à בּוֹר quod significat foueam seu fossam factam, ut in ea uel aqua pluuialis colligatur, uel captiui detineantur. Gen. 21. Fodi puteum istum. & cap. 26. Et foderunt puteum alium. & cap. 16. Propterea uocauit puteum, puteum uiui uidentis me. 2. Sam. 17. Et ascenderunt de puteo. Psal. 55. Præcipites eos in puteum interitus.

Et cum he motum ad locum denotante בְּאֵרָה Num. 21. Et inde ad puteũ. Et cum affixo. Prouerb. 5. Et riuulos de puteo tuo. Et pluraliter בְּאֵרוֹת. Gen. 26. Et fodit puteos aquarum. Et in uno loco legitur בֶּאֱרוֹת Gen. 14. Et in ualle Siddim putei putei bituminis. Et credo ita uariatum in pũctis ut distingueret puteos bituminis à puteis aquarum.

בֵּיאוּר Nomen usitatum in scriptis Rabinorum pro declaratione alicuius rei.

111

בָּאַשׁ Fœtuit. Et cognationem quandam habet cum uerbo יָבֵשׁ & בּוֹשׁ, nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se dissentiant. Exod. 7. Et piscis in flumine morietur, & fœtebit flumen. Exod. 8. Et fœtuit terra. cap. 16. Atq; produxit uermes, & fœtuit. Iesaiæ 20. Pono flumina in desertum, ut fœteat piscis eorum absq; aqua, moriaturq; siti. In uoce passiua נִבְאַשׁ. 1. Sam. 13. Vnde fœtidus factus est Israel coram Philisthæis. 2. Sam. 10. Et uidentes filij Ammon ꝙ fœtidi facti essent coram Dauide, id est male audirẽt, odor famæ ipsorum esset malus, facti essent odibiles. Et semel cum אֵת articulo accusatiui constructum transitiuè accipitur. 2. Samuelis 16. Et audiet uniuersus Israel ꝙ fœtere fecisti patrem tuum.

In tertia coniugatione הִבְאִישׁ quando post se regit casum, sumitur transitiuè, pro fœtere fecit. Gen. 34. Turbastis me eò ꝙ fœtere fecistis me coram habitatore terræ. Prouerbio. 13. Et improbus fœtidum se facit & pudefit. Eccles. 10. Musca mortua fœtere facit unguentum pigmentarij. At quando ponitur absolutè, tum usurpatur neutraliter. Exo. 16. Et non fœtuit, nec uermis fuit in eo. 2. Sam. 27. Et credidit Achis ipsi Dauid dicens fœtendo fœtuit coram populo suo. Psal. 38. Fœtuerunt & contabuerunt liuores mei.

In quarta coniugatione הִתְבָּאֵשׁ. 1. Paral. 19. Videntes filij Ammon ꝙ fœtidi facti essent apud Dauidem.

INDE NOMINA.

בָּאְשָׁה Fœtor. Iesaiæ 34. Et ex cadaueribus eorum ascendet fœtor eorum. Ioelis 2. Et ascẽdet fœtor eius. Et accipitur pro fructu fœtido, id est, palato & olfactui ingrato & odioso, quiq; fastidium & nauseam parit, quem lolium aut zizaniam uertere licebit. Iob 31. Pro tritico egredietur carduus, & pro hordeo, lolium.

בְּאֹשׁ Fœtor. Amos 4. Et faciam aſcendere fœtorem caſtrorum ueſtrorum in nares ueſtras. Et pluraliter בְּאֻשִׁים Ieſaiæ 5. Expectauit ut faceret uuas, & fecit labruſcas. Græci uocant eiuſmodi labruſcas ὀμφακάς.

112 בג

Videtur eſſe Chaldaicũ & congruere cum Hebræo בַּז quod diripere ſignificat, nam pro eiſdẽ uſurpat Chaldaica lingua literam gimel. Et ut טְרֵפָה & צֵידָה ita pari ratione פַּג cibum ſignificat qui diſcerpitur. Dan. 1. Et conſtituit illis rex demenſum diei quotidie de portione cibi regis. Ezech. 25. Ecce ego extendi manũ meã ſuper te, & tradam te gentibus in direptionẽ: quanquã grammatica caſtigatio in margine habeat בַּז. Cum affixis. Dan. 1. Et fuit Hamelzar portãs portionem cibi eorum. Et cap. 11. Et comedentes portionem cibi eius, frangent eum.

113 בגד

Vt ſeinuicem habent, עָלַח & בָּעַל Item לוּע & בָּלַע atq; ſimiliter multa alia, ita quoq; גָּדַר & בָּגַד & quantum ad conſtructionem attinet פָּשַׁע & מָרַד nam modo tantum ſignificandi inter ſe differunt. Significat autem uerbũ hoc בָּגַד nunc excurrere, nunc incurrere ui, & iniuria aliorũ, ſiue excurſionẽ ſiue incurſionẽ facere, ideo cũ illis duabus prępoſitionibus cõſtruitur mem & beth. Hieronymus & reliqui poſt ipſum uerterũt cõmuniter uerbo præuaricandi. Pſal. 73. Ecce in generationem filiorum tuorum incurriſſem. Iob 6. Fratres mei excurrunt uelut torrens. Iudic. 9. Et excurrerunt domus Sichem in Abimelech. 1. Sam. 14. Et dixit, excurriſtis? Pſal. 78. Sed acti ſunt retrorſum, & excurrerunt ut patres ipſorum. Ieſaiæ 33. Quando conſummaueris tu uaſtare, uaſtaberis, cũ defatigatus fueris ad excurrẽdum, incurrent in te. Ier. 3. Vt excurrit mulier à ſodali ſuo, ita excurriſti in me domus Iſrael. Malach. 2. Quare excurrunt quiſq; in fratrem ſuum. Et iterum: Et in uxorem iuuẽtutis tuæ ne incurras. Exo. 21. Siquidem excurrerit ipſe in eam.

Participiũ præſens בּוֹגֵד quod plerũq; nominaliter uſurpatur, pro eo qui extrauagatꝰ & excurrit cũ iniuria alterius. Prou. 21. Placatio pro iuſto improbus, & pro rectis excurſor, ubi opponitur recto. cap. 21. Oculi Iehoua obſeruãt ſcientiã, & flectit uerba excurſoris. Ieſ. 21. Irruptori irruptor, & uaſtatori uaſtator. Habakuk 2. Quanto magis uinũ abducit uirum feſtinũ. Et pluraliter בּוֹגְדִים Pſal. 25. Pudefiẽt excurſores fruſtra. Pſal. 119. Vidi excurſores, & diſſectus ſum. Prou. 25. Et excurſores in homine adiunget. Iere. 5. Quoniã uniuerſi ipſi ſunt adulteri, collectio excurſorũ. In ſtatu regiminis בּוֹגְדֵי Pſal. 59. Neq; accipietis omnes excurſores deſiderij. Et in genere fœminino בּוֹגֵדָה Ier. 3. Et nõ uidit excurſatrix Iehuda ſoror eius, ſed me retricata eſt. Et iterũ: Iuſtior eſt anima auerſatricis Iſrael, prę excurſatrice Iehuda. Et pluraliter בּוֹגְדוֹת & accipitꝰ ſubſtãtiue. Zoph. 3. Prophetę eius temerarij, uiri excurſionum.

INDE NOMINA.

בֶּגֶד Excurſio & incurſio, egreſſio & ingreſſio. & eſt uitium mutabilitatis. Ieſ. 24. Et excurſione excurſores excurrerunt. Iere. 12. Felices ſunt omnes excurſores excurſionis. Dicitur etiam generaliter de omni pãno ſeu ueſte, quæ incurrit & excurrit, id eſt, induitur & exuitur, uel quæ incurſione & excurſione filorũ texta eſt, id eſt, ſtamine & ſubtegmine conſtat. dicitur enim de ueſte textili cuiuslibet materiæ. Et ut à מָעַל uerbo dicitur מְעִיל, ita à בָּגַד dicitur בֶּגֶד Num. 4. Et expandent pannũ totum hyacinthinũ ſuperne. Et iterum: Et ſuper menſam facierum expandent pannum hyacinthinum. Leuit. 11. Siue pannus ſiue pellis, ſiue ſaccus. cap. 13. Et ſi fuerit in ueſtimento lanæ ſiue in ueſtimẽto lini. 2. Sam. 20. Et proiecit ſuper eum ueſtem. Ieſaię 51. Et terra ſicut ueſtis ueteraſcet. & cap. 64. Sicut ueſtis abiectionum omnes iuſtitiæ noſtræ. Et in diſtinctione ſententiæ בָּגֶד 1. Sam. 9. Et operuit eum ueſte.

Et in ſtatu affixorum mutat prius ſægol in hirik, & alterum in ſeua. 2. Reg. 9. Et acceperunt quiſq; ueſtem ſuam. Et pluraliter בְּגָדִים Leuit. 6. Et induet ueſtimentis alijs. Exod. 28. Et hæc ſunt ueſtimenta, quæ facient. 2. Reg. 7. Et acceperunt inde argentum, & aurũ, & ueſtes. 1. Reg. 1. Et operuerunt eum ueſtimentis. In ſtatu regiminis בִּגְדֵי Gen. 27. Et tulit Rebecca ueſtimenta Eſau. Iudic. 8. Et ueſtes purpurę. Similiter in ſtatu affixorũ. Gen. 27. Et olfecit odorem ueſtimentorum eius. 2. Reg. 5. Vt quid ſcidiſti ueſtimẽta tua. Pſal. 22. Diuidẽt ueſtimẽta mea ſibi. Num. 31.

Et lauabitis ueſtimenta ueſtra. Ezech. 44. Exuent ueſtimẽta ſua. Legitur tamẽ forma fœminea בְּגָדוֹת quod in ſtatu regiminis habet בִּגְדוֹת. Pſal. 45. Myrrha & aloes & caſſia omnia ueſtimenta tua.

בָּגוֹדָה Nomen uerbale fœminini generis. Iere. 3. Et uidit excurſatrix ſoror eius Iehuda.

מֶגֶד Aroma, odorum, uide infra ſuo in loco.

114

בָּרָא Seorſum aliquid ſingulare excogitauit, ſeu effinxit, atq; modo tãtum ſignificandi differt à uerbis בָּרָא בָּרָה. 1. Regũ 12. Et obtulit ſuper altare, quod fecerat in Bethel in decimaquinta die, in menſe octauo, in menſe quem ſingulariter excogitauerat in corde ſuo.

Participium præſens בּוֹרֵא Nehe. 6. Non eſt factum ſecundum uerba iſta, quæ tu dicis, quoniam ex corde tuo excogitas ea.

אַבְרָאִי Nomen, quo Hebræorum magiſtri in ſua lingua uulgari mendacem uocant, id eſt qui ipſe aliquid excogitat & loquitur.

בַּד Species quædam ſingularis lini candidiſſimi, quod ſeorſum caule ſeu uecte, excreſcit in lõgum. Eiusq; uſus tantum fuit in ſacris ueſtibus, unde uerisimile eſt illud eſſe de quo Plinius naturalis ſuę hiſtoriæ lib. 19. cap. 1. in hęc uerba ſcribit: Superior pars Ægypti in Arabiam uergens gignit fruticẽ quem alij Goſſopion, plures Zylon, & ideo lina inde facta Xylina, paruus eſt, ſimilemq; barbatæ nucis defert fructum, cuius in exteriore bombice lanugo netur. Nec ulla ſunt eis in candore mollicia ue præferenda, ueſtes in ſacerdotibus Ægypti gratiſſimæ &c. Hæc ideo referre uolui, quod alia lini ſpecies ſit quæ Hebræis פִּשְׁתָּה dicitur, cuius uſus in prophanis tãtum fuit ueſtibus. Sed de illo uideamus aliquot exempla. Exod. 28. Et fac ſubligacula lini. Leuit. 6. Et induet ſacerdos ueſtitum lini, & ſubligacula lini induet ſuper carnem ſuam. & cap. 16. Et cum baltheo lini cingetur, & cum uita lini amicietur. 1. Sam. 2. Et puer erat accinctus humerali lini. 1. Samue. 22. Et occidit in die illo octogintaquinq; uiros portantes Ephod lini. 1. Sam. 16. Et Dauid erat accinctus Ephod lini. Et pluraliter בַּדִּים. Ezech. 9. & Dan. 9. & 12. Et uir unus erat in medio eorum indutus lineis. Deinde quadam tranſſumptione ad alias res ſeu perſonas corporales ſimiles transfertur, quæ ſeorſim ſolę aliquid ſuſtentant & portant, ut ſunt uectes, rami, magiſtratus tam politici, quàm eccleſiaſtici. Exod. 25. Et introduces uectes in circulos. Et mox iterum: In circulis arcæ erunt uectes. Ezech. 17. Et facta eſt uitis quæ fecit uectes & emiſit flores, id eſt, palmites inſtar uectium, qui geſtant flores & fructus. Ieſaiæ 44. Labefactat ſigna uectium, id eſt, ſacerdotum, ſeu prophetarum, qui ceu uectes portant onera populi. Similiter Iere. 50. Gladius ad uectes, & ſtulteſcent. Et in ſtatu regiminis בַּדֵּי Exod. 25. Et facies uectes lignorum Schittim. Iob 18. Et deuorauit uectes cutis eius, deuorabit uectes eius primogenitus mortis, id eſt, neruos & oſſa quibus cutis ſuſtentatur. Et in ſtatu affixorum. Exod. 27. Et introducentur uectes eius in circulos, & erunt uectes in duobus lateribus altaris ad portandum illud. Ezech. 19. Et egreſſus eſt ignis de baculo uectium eius, id eſt, ramorum eius. Iob 11. Vectes tuos homines tacebunt, id eſt, potentiam uerborum tuorum. & cap. 41. Non tacebo uectes eius, id eſt, potentiã. Ieſaiæ 16. Et furorem eius audiuimus, ſed non ſic robora eius, id eſt, facta fortia. Sic Iere. 48. Et noui ait Iehoua, furorem eius, ſed nõ ita fortia eius, ſcilicet facta. Oſeæ 11. Irruet gladius in ciuitates eius, & conſummabit uectes eius, id eſt, optimates eius.

בַּד Et in diſtinctione ſententiæ בַּד, ſolus, ſolitarius, ſingularis. Exo. 30. Solum cum ſolo erit, uel ſic, ſingulum cum ſingulo erit, id eſt, tantum de uno, quantum de alio.

בָּדָד Solus, ſolitarius. Deut. 32. Iehoua ſolus ducebat illum, & non erat cum eo deus nothus. Et cap. 33. Et cohabitauit Iſrael confidenter ſolus. Leuit. 13. Ipſe ſolus habitabit extra caſtra. Ieſaiæ 27. Quia ciuitas munita erit ſolitaria. Eſt autem interdũ non eſſe tantum ſolum ſeu ſolitarium in loco, uerumetiam deſertum & uiduum conſolatione. Thren. 1. Quomodo ſedet ſola ciuitas, ſimiliter cap. 3. Sedebit ſolus & tacebit. Et cum uerbo conſtructum aduerbiaſcit. Iere. 49. Solitariè cohabitabũt.

לְבָדָד accersito lamed.Psal.4.Quoniam tu Iehoua solus cōfidenter habitare facies me. Et aduerbialiter.Mich.7.Cohabitantes solitariè.

לְבַד Et in distinctione לְבַד sine affixo accipitur sæpissime pro particula exclusiua,præter,præterquam,seorsum.& congruit significatione cum uerbo בָּדַל. Deut.18.Præter pretia eius.1.Reg.5.Præter principes,qui stabant. Zach.12.Et planget terra cognationes seorsum,cognationes domus Dauid seorsum. Et in statu affixorum fortificat daleth cum dagges,& ponitur nominaliter.Gen.2.Non est bonum,ut sit homo solus ipse.& cap.42.Solus ipse remansit.Exod.18. Quare tu sedes solus tu.2. Sam.10.Soli erant in agro.1.Reg.8.Tu nosti solus tu cor omnium filiorum hominis.1.Reg.19.Remansi ego,solus ego.Psal.51. Tibi, soli tibi deliqui & malum in oculis tuis feci.Psal.71.Commemorabo iustitiam tuam,solam tuam.Prouerb.5.Sint tibi,soli tibi,& nō alienis tecū.Obtinet autē in eiusmodi locis ubi geminatur pronomen emphasin cū epitasi, quā Latini exprimere solent interserto uerbo inquā, uidelicet ita,Tibi,soli tibi,inquā, deliqui,id est,coram te solùm sum peccator,&c.

מִלְּבַד Particula exclusiua,præter, præterquā.Gen.46.Præter uxores eorū. Leuit.23.Præter dona uestra.Num.28.Præter holocaustum matutinum. Et cum affixis fortificat literam daleth.Deut.4.Non est amplius præter ipsum.

בּוֹדֵד Apparet participium esse præsentis temporis primæ cōiugationis,& tamen significatione est nomen,solus,solitarius.Psal.102.Sicut auis solitaria super tecto,id est, uidua.Iesaiæ 14.Et non est solitarius in constitutis meis, id est, unus. Oseæ 8. Fera solitaria sibi.

115 בדל

In prima coniugatione legitur tantum in uoce passiua נִבְדַּל & significat personam,seu rem omnino & singulatim ab alia persona seu re diuidi, quocūq; id fiat modo,ne amplius sint una res coniuncta.Licebit igitur uertere uerbo, uel diuidendi,uel discernendi,uel distinguendi,uel separandi secundum qualitatem rei siue personæ, de qua dicitur. Et congruit significatione cū nominibus דְּבֵלָה & לְבַד Esd.9. Non separati sunt populus Israel & sacerdotes & Leuitæ à populis terrarū. & cap.10.Et ipse separaretur ab ecclesia transmigrationis.1.Paral.12. Et de Gaddi segregati sunt ad Dauid in præsidiū deserti.

Participium נִבְדָּל Esd.6.Et omnis separatus ab immunditia gentium terræ.

In tertia coniugatione הִבְדִּיל diuisit,separauit, discreuit, segregauit, distinxit seorsum ab alia re,ne sint amplius cōiunctæ.Num.16.Separauit deus Israel uos à cœtu Israel.Genes.1.Et distinxit deus inter lucem & inter obscuritatē.Leuit.1.Et findet eum ab alis eius,sed non diuidet, ubi differentia conspicua habetur inter בָּדַל & שָׁסַע Deut.4.Tunc separauit Moses tres ciuitates trans Iordanem ad ortum solis. Leuit.10.Ad discernendum inter sanctum,& inter prophanum.Iesaiæ 56. Separando separabit me Iehoua à populo suo.

Participium præsens מַבְדִּיל Gen.1.Fiat expansio in medio aquarum,& sit distinguens inter aquas ad aquas. Et pluraliter מַבְדִּילִים Iesaiæ 59.Sed iniquitates uestræ separant inter uos,& inter deum uestrum.

INDE NOMINA.

בְּדַל Portio,portiuncula,particula.Amos 3.Vel particulam auris.

בְּדִיל Stannum, quod in fornace ignis separatū est, & primo fluxit de argento.Num.31. Stannum & plumbum.Ezechie.22.Omnes ipsi sunt æs,& stannum, ferrū & plumbum. Et pluraliter in statu affixi.Iesaiæ 1.Et auferam omnia stanna tua.

מִבְדָּלוֹת Nomen pluralis numeri.Iosue 6.Et ciuitates separatæ pro filijs Ephraim.

116 בדק

Instaurauit,resarciuit,reintegrauit.Et ut literarū tantum trāspositione, ita quoq; modo tantū significandi uariat à uerbo דָּבַק, habetq; etiam cognationē cum דָּפַק 2.Paralip.34.Ad confirmandum,& ad sarciendum.

INDE NOMEN.

בֶּדֶק Sarctura,id est,rima seu ruptura sarcienda, & ponitur ubiq; collectiuè.2. Reg.12. Non confirmauerunt sacerdotes sarcturam domus. Et iterum:Et ipsi confirment

ſarctura. Et cum affixo mutat priorē uocem in hirik, alterã in ſeua. Ezech.27.
117 Inſtaurantes ſarcturam tuam.

בֹּהוּ Inane, uacuum, uacuitas, & contrariam habet à uerbo ſuo בָּנָה ſignificationem, ſicut & תֹּהוּ habet à uerbo ſuo תָּאָה ſignificationem. Atq; tribus tantum in locis ſcripturę legitur, & in ijſdem ſemper iunctum nomini תֹּהוּ Gen.1. Terra autem erat inordinatio & uacuitas, ubi Chaldæus recte uertit רֵקָנְיָא Ieſaiæ 34. Extendet ſuper eam funiculum inordinationis & lapillum euacuationis. Ier.4. Vidi terram, & ecce inordinatio & uacuitas, habet autem cognationem cum nomine בְּהֶת, de
118 quo in themate בָּנָה.

בַּהַט Nomen lapidis precioſi, quem alij ſmaragdum, alij parium, alij porphyrium eſſe uolũt. Videtur tamen genus quoddam eſſe marmoris. Legitur tantum ſemel E-
119 ſther 1. Super pauimento parij.

בָּהַל In prima coniugatione legitur tantum in uoce paſſiua נִבְהַל, id eſt, ſubito terrore perculſus eſt. Importat cum paſſione celeritatem temporis & pręcipitantiam. habet ſignificatione cõgruentiam cum uerbo הבל, quod ſubitam euaneſcentiã ſignificat, & diſcrepantiã ratione temporis & modi ſignificandi cum uerbis אָבַל יָבַל & בָּלָה quæ protractionē quandã temporis important. 1.Sam.28. Et uidit q ſubito terrore perculſus eſſet uehementer. Exod.15. Tunc ſubito terrore perculſi ſunt principes Edom. Iob 4. Pertigit ad te, & ſubito terrore perculſus es.

Participium נִבְהָל Prou.28. Pręceps eſt ad diuitias uir mali oculi. Eius fœmininum נִבְהָלָה Zophoniæ 1. Conſummationem etiam præcipitem faciet cum omnibus habitatoribus terræ.

In ſecunda coniugatione בִּהֵל terruit ſubito, præcipitauit terribiliter, accelerauit. importat cum actione celeritatem. Pſal.2. Et in furore ſuo perterrebit eos. Pſal. 83. Et in turbine perterrebis eos, ſeu ex improuiſo præcipitabis eos. 2.Paral.32. Ad perterrefaciendum eos, ut capiant ciuitatem. 2.Paral.35. Et deus dixit ad properandum me, id eſt, ut properarem. Eſther 2. Et accelerauit mũdificationem eius, id eſt, ſubito curauit eam mundari.

Participium præſens מְבַהֵל Eſd.4. Et feſtinare facientes eos ad ædificandum.

Participium præteritũ plurale maſculini generis מְבֹהָלִים Eſther 8. Egreſſi ſunt præcipitati in uerbo regis, id eſt, præcipites. Eius fœmininum מְבֹהֶלֶת. Prouer. 20. Hæreditas præcipitata ſtatim in principio.

In tertia coniugatione הִבְהִיל Iob 23. Omnipotens terruit me. Eſther 6. Et feſtinauerunt introducere ipſum Haman ad conuiuium. 2.Paral.26. Et ecce ipſe erat leproſus factus in fronte, & fecerunt feſtinare eum inde, id eſt, præcipitanter eum amoliti ſunt.

INDE NOMINA.

בֶּהָלָה Celeritas, præcipitantia. Leuit.26. Et uiſitabo ſuper uos terrorem. Chaldæus uertit בְּהוּלְתָא. Pſal.78. Ipſe conſumpſit dies eorum in uanitate, & annos eorum in præcipitantia. Et pluraliter בֶּהָלוֹת Iere.15. Feci cadere ſubito hoſtem & terrores.

בַּלָּהָה Per metatheſin literarum, terror ſubitus. Ieſaiæ 17. In tempore ueſpertino, & ecce terror. Et pluraliter בַּלָּהוֹת & collectiuè ponitur cum uerbo ſingularis numeri. Iob 18. Circumcirca perturbauerunt eum terrores ſubiti. Et mox iterum: Adducet eum ad regem terrorum. Iob 27. Apprehendet eum terror ſubitus, uelut aquæ. Pſal.73. Abſumpti ſunt à terroribus. Et in ſtatu regiminis ſequēte genitiuo בַּלְהוֹת
120 Iob 24. Sentiet enim terrores umbrę mortis.

בְּהֵמָה Nomen collectiuum, quo abſolutè poſito ſine adiuncto חַיָּה aut aliqua alia reſtrictione, generaliter dicuntur omnia animalia ſiue cicura ſint, ſiue fera & agreſtia, quæ pedibus rectà gradiuntur ſuper terra, & neq; uolant neq; repunt. Gen.1. Et dominentur in piſces maris, & in uolatile cœli, & in animal, & in omnem terram, & in omne calcatile, quod calcat ſuper terra. Et cap.6. Delebo hominem quem creaui à ſuperficie humi, ab homine uſq; ad animal, uſq; ad calcatile & uſq; ad uolatile cœli. cap.8. Omne uiuum quod eſt tecum de omni carne in uola

tili

tili & in animali, & in calcatili.& cap.47.Nō celabimus à ſuſtentatore meo, quod conſumptum eſt argentum & acquiſitio animalis apud Suſtentatorem meum. Deut.14.Hoc eſt animal,quod comedetis, bouē,ouem, agnos, & pecus caprarū, ceruum & capream,&c.1.Reg.4.Et loquutus eſt de animali & uolucri, & de calcatili, & de piſcibus, &c.Pſalm.36.Hominem & animal ſeruabis Iehoua. Prouer. 30.Leo præualidiſſimus in animali. Similiter cum particula uniuerſali כָּל, omnia animalia tam domeſtica, quàm agreſtia ſignificantur.Geneſ.8.Et omne animal, quod eſt cum ipſo in arca.Exod.22.Si dederit uir ſodali ſuo aſinum uel bouē, uel ouem,uel omne animal ad cuſtodiendum,id eſt,quodcūq; animal.Leuit.18.Et cum omni animali non dabis concubitum tuum.Deut.4.Similitudinem omnis animalis,quod eſt in terra &c. At quando iuxta illud in textu expreſſè ponitur חַיָּה, tum ſemper pro animalibus domeſticis accipiendum eſt,quæ ratione carent, & hominum arbitrio reguntur, illiſq; in multiplices uſus inſeruiunt, nec tamen ſunt aut uolatilia cœli,aut reptilia terræ. Et tum iumentum interpretabimur. Gen. 1.Producat terra animam uitæ iuxta ſpeciem ſuam, iumentum & motabile & beſtiam terræ iuxta ſpeciem ſuam.Et mox iterum:Et fecit deus beſtiam terræ iuxta ſpeciem ſuam & iumentum iuxta ſpeciem ſuam, & calcatile terræ iuxta ſpeciem ſuam. cap.3.Et dixit Iehoua deus ad ſerpentē, quia feciſti hoc, maledictus tu præ omni iumento, & præ omni beſtia agri, ſuper pectore tuo gradieris, &c. Ex hoc loco perſpicuum eſt ſerpentem, ut cætera animalia, erecto corpore fuiſſe conditum. Deinde reſtringunt etiam alia attributa, aliæ circumſtantiæ ad iumentorum tantū ſignificationem.Exod.12.Et percutiam omne primogenitum in terra Ægypti ab homine uſq; ad iumentum.& cap.13.Omne primogenitum in homine & iumento mihi eſt.Leuit.1.Homo ſi obtulerit ex uobis oblationem ipſi Iehoua de iumēto, de bobus,uel de ouibus offeretis oblationem ueſtram.& cap.7.Omnis comedens adipem de iumento. cap.24.Percutiens iumentum, ſoluat illud, & percutiens hominem moriatur.Deut.2.Tantum iumentū diripuimus nobis.Nehe.3.Et iumentū non erat mecum, niſi iumentū quo ego uehebar. Et in ſtatu regiminis בֶּהֱמַת et eādem ſignificandi rationem obtinet, quam in ſtatu abſoluto.Deut.18.Et erit cadauer tuum in cibum omni uolatili cœlorum, & animali terræ.1.Samuelis 17.Et dabo carnem uolatili cœlorum, & animali agri.Num.3.Et iumentum Leuitarū pro omni primogenito in iumento filiorum Iſrael. Porrò in ſtatu affixorū ſeruat ſeua, & zere mutat in ſægol, & perpetuo pro iumentis accipitur, quæ in noſtra ſunt poteſtate & gubernatione. Geneſ.34.Et omnia iumenta eorum nónne noſtra ſunt. & cap.36.Omnem acquiſitionem ſuam, & omne iumentum ſuum.Exod.20.Seruus tuus & ancilla tua, & iumentum tuum.Num.32.Et acquiſitio noſtra, & omne iumentū noſtrū. Et pluraliter in ſtatu abſoluto בְּהֵמוֹת Deut.32.Et dentem animalium mittam in eos.Iob 12.Et quidem interroga nunc animalia.Pſalm. 49. Similis factus ſum ſicut animalia quæ extinguuntur.Pſalm.50. Quoniam mihi omnes beſtiæ ſyluæ, iumenta in mōtibus, mille.Pſal. 73.Iumenta ſum apud te.Iob 40. Ecce nunc Behemoth quem feciſti tecum, fœnum ſicut bos comedet. Et in ſtatu regiminis בַּהֲמוֹת Iob 35.Docet nos præ animalibus terræ.Pſal.8.Inſuper etiā animalia agri.Ieſaiæ 30.Onus animaliū auſtri. Mich.5.Quaſi leo inter animalia ſyluæ.

121 בֹּהֶן Pollex, id eſt, maximus digitorum uel in manibus uel in pedibus.Exod.29.Et ſuper pollicem manus ipſorum dextræ, & ſuper pollicem pedis eorum dextri. Et pluraliter irregulariter בְּהֹנוֹת. Iudic.1.Et abſciderunt pollices manuum eius, & pedum eius.

122 בֹּהַק Congruit ut forma, ita ſignificatione cum uerbo בּוּק quod euacuare ſignificat. Vnde hoc nomen ſignificat quoq; talem bullā ſeu puſtulam, quæ intus uacua eſt à purulētia. Et legit̄ ſemel.Leu.13.Puſtula eſt quæ germinauit, windbocken.

123 בהר Congruit ſignificatione cum uerbo בָּאַר & ſignificat explendeſcere, emicare, extare clarè & perſpicuè.Inde nomen adiectiuū בָּהִיר, emicans, extans.Iob 36. Nunc non uident lucem emicantem, quæ eſt in nubibus.

בַּהֶרֶת Eminentia, emicantia. Leuit. 13. Vel eminentia. Et mox iterũ: Aut ſi eminentia alba eſt, in cute carnis eius. Et iterũ: Eminentia alba ſubrubicũda. Et in diſtinctione ſententiæ בַּהֶרֶת. Leuit. 18. Et de ſcabie & de eminentia. Et pluraliter בֶּהָרוֹת ibidem. Si fuerint in cute carnis eorum eminentiæ, & eminentiæ inquam, albæ. Veriſimile eſt congruentiam etiam habere cum מהר & חַר.

124 בוא Licet in præterito in omnibus perſonis legatur abiecta litera uau, & ſubſcripto cametz בָּא, habetq; cognationẽ ſignificatione cũ אָב אָבִיב נוֹב אָבָה יָאַב גבא יָבַב niſi quòd ut forma literarũ, ita modo tantũ ſignificãdi inter ſe uarient. Significat autẽ generaliter uenire ad, uel in locũ neutraliter, diciturq; tam de animatis ꝗ de inanimatis. Gen. 6. Venit finis uniuerſę carnis ante me. cap. 14. Quartodecimo anno uenit KedorLaomer. cap. 27. Venit frater tuus. cap. 43. Argentũ uenit ad nos. 1. Sam. 4. Nam arca Iehoua uenerat ad caſtra. Pſal. 44. Omne hoc uſuuenit nobis. Item de ſole quoq; dicitur quãdo ingreditur terras. Latini dicũt occidere. Gen. 28. Quia ingreſſus erat ſol. Mich. 3. Ingredietur ſol ſuper prophetis illis. Et Ieſ. 66. ponitur cũ eclypſi nominis. Veniet (tempus) ad colligendũ omnes gentes. Legitur tamen tertia perſona præteriti temporis pluralis numeri cum holem באו pro יָבֹאוּ. Iere. 27. Vt nõ ueniant uaſa. 1. Sam. 25. Niſi feſtinaſſes, ueniſſes in occurſum meum ubi ſcribitur uerbum תָּבֹאתִי compoſitum ex ſecunda futuri fœminina תָּבֹאִי & ex בָּאת ſecunda perſona præteriti. Secundo, quando conſtruitur cum nomine אֶרֶץ, uel nomine proprio regionis, uel urbis, tum illa nomina aſſumunt à tergo literam he paragogicã, niſi illis nominibus anteponatur uel אֶל uel ב uel עַל exẽpli gratia, Gen. 12. Et uenerũt in terram Canaan. Item ibidem iterum: Cum ueniſſet Abram in Ægyptum. Gen. 19. Et Lot uenit in Zeir. Tertio, quando conſtruitur in oratione cum uerbo יָצָא, tum illis uerbis ſignificatur opera fieri uocationis eius hominis, de quo dicũtur, foris & domi. Deut. 31. Et dixit ad eos, filius ſum centum annorũ & uiginti hodie, nec poſſum amplius egredi & ingredi. Ioſue 14. Quale tunc fuit robur, tale robur nunc quoq; eſt ad bellum, ad egrediendum, & ad ingrediendũ. 1. Sam. 18. Et cõſtituit eũ principẽ ſuper mille, & egrediebatur & ingrediebatur coram populo. 1. Reg. 3. Et nunc Iehoua deus tu conſtituiſti me regẽ pro Dauide patre meo, & ego ſum puer paruus, nec ſcio egredi & ingredi. 2. Reg. 11. Eritis cum rege egrediendo & ingrediendo ipſum. 2. Reg. 19. Sedere tuum, & egredi tuum, & ingredi tuum noui. Pſal. 101. Iehoua cuſtodiat egredi tuũ & ingredi tuum. Et Ieſaiæ 66. non temere hæc duo uerba inuertuntur ubi ſic legitur. Vt ueniat omnis caro, & adoret coram me Iehoua, & egredientur, & uidebunt cadauera uirorum. Sic Chriſtus quoq; eſt uſus Ioannis 10. Ego ſum oſtium, per me ſi quis introierit, ſeruabitur, & ingredietur & egredietur, & paſcua inueniet &c. Quarto, quando cõſtruitur cum prępoſitione beth, & dicitur de introitu קָהָל uel סוֹד congregationis, uel conſilij, tũ ſignificat uti iure, magiſtratu, adminiſtratione eius congregationis uel conſilij. Similiter quando cum עִם conſtruitur. Deut. 23. Spurius non ingredietur in Eccleſia Iehoua, nec ingredietur Ammonites & Moabites. Ieſaiæ 52. Non ingredietur in te (Ieruſalem) amplius præputiatus & immundus. Geneſ. 49. In conſiliũ ipſorum non ingredietur anima mea. Prouer. 23. Et in agrum pupillorum nõ ingredieris, id eſt, non uſurpes tibi ius. Deut. 23. Si ueneris in ſegetem proximi tui decerpes ſpicas manu tua &c. Pſal. 26. Non ſedi cum uiris uanitatis, & cum tectis non ingreſſus ſum. Aliquoties tamen abſolutè legitur pro fungi officio, ad quod uenit, & ſimul etiam eſſe efficacem. Pſal. 22. Venient & annũciabunt iuſtitiam eius. Pſal. 71. Ingrediar in potentijs ſuſtentatoris Iehoua, & prędicabo iuſtitiã tuam ſolam tuã. Prou. 26. Sic maledictio immerita nõ ueniet, id eſt, non penetrabit, nec erit efficax. Sic etiam in nouo Teſtamento ſæpe uſurpatur ut Ioan. 1. In ſua uenit, & ſui eum non receperunt. 1. cap. 5. Hic eſt qui uenit per aquã & ſanguinem, Ieſus Chriſtus. Item. 1. Io. 3. Qui cõfitetur Chriſtũ Ieſum in carne ueniſſe, id eſt, opus redẽptionis, ſanctificationis, iuſtificatiõis in carne effeciſſe. Io. 10. Quotquot ante me uenerũt, fures ſunt, & latrones. Item mox iterũ: Fur nõ uenit niſi ut furetur

tur,& mactet,& perdat.Ego ueni ut uitam habeant & abundantius habeant,&c.

Quinto,cum beth in alia phrasi.Num.31.Omnis res quæ uenit in igne,traducetis per ignem,id est,quæ examinatur igne & ignẽ ferre potest. Psal. 66. Venimus in igne,& in aqua,id est,pertulimus ignem & aquam, æstum,& frigora.1.Sam.23. Et prohibuit te Iehoua ne uenires in sanguinibus,id est,ne funderes sanguines,ne fieres reus sanguinis.Cæterum si præcedit nomen, tum dicitur sine figura.Iesa.66. Iehoua in igne ueniet & quasi turbo quadrigæ eius. Sexto,quãdo cum beth & nomine יָמִים cõstruitur,tum quoq; habet peculiarem phrasin.Gen.18. Abrahã autem & Sara erant senes, ueneruntq; in dies.Gen.24.At Abraham erat senex, ueneratq; in dies.Iosue 13.Et Iosua erat senex,& uenit in dies.1.Reg.1. Rex Dauid erat senex, uenitq; in dies.Hac phrasi Lucas etiam delectatus cap.1.Et ambo processissent in dies,id est, essent prouectæ ętatis.Item cap.2.Et erat Hãna prophetissa,hæc processerat in dies multos,id est,in multam ætatem.Simili phrasi legitur etiam uenisse בָּאֲנָשִׁים, id est,in uiros. 1.Sam.17.Et erat uir ille in diebus Saul,senex, ueneratq; in uiros, scilicet propter senium morbidos,& incommodis senectutis oppressos. Septimo, cum עַל cõstructum habet etiã singularẽ phrasin.Gen. 38.Veniet pro mercede mea coram facie tua. Item.Exod.22.Si conductum fuerit, uenit pro mercede sua. Octauo,quando de domo,uel arca,uel portis, aut ianua,uel ciuitate,quæ claudũtur,alijsúe recessibus dicitur, tum significat intrare, ingredi.Psal.24.Eleuate portæ capita uestra & ingredietur rex gloriæ.Ies.26.Aperite portas,& ingredietur gens iusta. Et sic sæpe interponit אֶל Gen.7. Ingredere tu,& omnis domus tua in arcam. cap.19.Et declinantes ingressi sunt in domum illius. Sępe etiam cum beth.Gen.19.Et ingressi sunt in umbram tigni mei.2.Reg.9. Et Iehu ingresso per portam, dicit illa.Ierem.22.Et ingredientur per portas reges. Iere.4.Ingredientur in condensa,& in petras ascendent. Nono,quando de ingressu uiri ad mulierem aliquam dicitur, tum honestè coniunctionem uiri & mulieris, congredi seu coire cum muliere significat,& construitur cum אֶל Gen.6. Et postq; ingressi sunt filij dei ad filios hominis & genuissent eis.cap.16.Et ingressus est ad Hagar,& impręgnata est.cap.29.Da uxorem meam,quoniã dies mei impleti sunt ut ingrediar ad eam.Gen.38.Ingredere ad uxorem fratris tui,& duc eam uxorẽ.Psal.50.Quãdo ingressus esset ad Bathseba.Et semel legitur cum עַל. Gen. 19.Dixit primogenita ad minorem,pater noster est senex,& uir nõ est in terra, qui ingrediatur seu ueniat super nos iuxta morem uniuersę terrę.Et credo uirgines reuerentius,quàm uulgaris modus loquendi erat,illam congressionem uoluisse significare.est enim honestius dicere uenire super mulierẽ, quã uenire in mulierẽ,& eam inire. Decimo,quãdo post se regit accusatiuũ,uel affixũ,tum usurpatur actiuè.ut Psal.36.Ne inuadat me pes superbiæ, & manus improborũ ne pellat me.

Participiũ pręsens masculini generis בָּא Gen.23.Et accepit ex eo, quod ueniebat in manũ suam. Eccl.1.Generatio abit,& generatio uenit. Et pluraliter בָּאִים 2.Reg.3.Aquę ueniunt de uia Ædom. In statu regiminum & affixorum בָּאֵי Genes.23. Corã omnibus ingrediẽtibus portam. In genere fœminino בָּאָה Gen.29. Et ecce Rachel filia eius ueniebat.& cap.46.Omnis anima,quæ ingrediebatur de Iacob.Ierem.10. Vox auditus ecce uenit. Et pluraliter בָּאוֹת. Genes.41.Ecce septem anni ueniunt.

In uoce passiua נִבָּא & generaliter significat rem, quę uẽtura erat alijs,pręđicere seu denunciare,aut ꝑphetias de Christo uẽturo & eius regno enarrare,uaticinari, prophetare.Ier.25.Quicquid scriptũ est in libro isto,& quod prophetauit Ieremias cõtra omnes Gentes.cap.29.Pro eo ꝙ prophetauit uobis Semaia.Ier.2. Et prophetæ prophetauerũt in Baal.Ioelis 3.Et prophetabunt filij uestri,& filiæ uestræ,&c.

Participium præsens נִבָּא Iere.20.Et audiuit Pashur Ieremiam prophetantẽ uerba ista.1.Sam.10.Et factũ est,ut omnes qui Saulem norant ab heri & nudiustertius uiderentq;,& ecce cum prophetis prophetabat. 1.Paral.25. Sub manu Asaph, qui prophetabat iuxta regem. Et mox iterum:Qui prophetabat cũ cithara. Et plurali

raliter נְבִאִים 1.Reg.22. Omnes prophetæ prophetant sic. 1.Paralip.25. Et segregauit Dauid & principes militiæ in ministeriũ filios Asaph & Heman & Ieduthum qui prophetabant cum citharis, nablis, & cymbalis. Et in statu regiminis נִבְאֵי Iere.25. Et sunt prophetæ prophetantes mendacium.

In tertia coniugatione הֵבִיא personam seu rem uenire fecit, id est, adduxit, intulit, seu introduxit, & est semper transitiuum. Gen.39. Et adduxit nobis uirum ad illudendum nobis. Deut.9. Introduxit me Iehoua ad possidendum terram. Gen.31. Laceratum non attuli ad te.

Participium præsens מֵבִיא Leuit.18. Adduco uos huc, ubi ponitur sine litera aleph. 2.Sam.5. Sed & heri & nudiustertius, cũ Saul esset rex noster, tu fuisti eductor & introductor Israelis. Et pluraliter מְבִיאִים 1.Reg.10. Et ipsi deferebant quisq; munus suum.

Participium præteritum מוּבָא 2.Reg.12. De argento illato in domum Iehoua. Et pluraliter מוּבָאִים. Gen.43. Introducti sumus. Et in genere fœminino מוּבָאוֹת Psal.45. Sociæ eius adducuntur tibi.

In uoce passiua הוּבָא Exo.27. Et introducetur cum uectibus in circulos. Leuit. 10. Ecce non est illatus sanguis eius intra sanctum. Legitur etiam cum kybutz הֻבָא Gen.33. Accipe quęso benedictionẽ, quę illata est tibi. Ezech. 40. Adducta es huc.

In quarta cõiugatione הִתְנַבֵּא & ꝙ tam ad formam ꝗ ad significationẽ attinet, à passiua uoce primę cõiugatiõis nihil discrepat. 1.Reg.22. Et dixit rex Israel ad Iosaphat, est adhuc uir unus, ut interroges ipsum Iehoua per ipsum, sed ego odi eũ, quia nõ prophetabit super me bonũ, sed malum. 1.Sam.10. Et descendet super te spiritus Iehoua, & prophetabis cũ eis. Num.11. Et factũ est cũ proficeret super eos spiritus, statim prophetauerunt. 1.Sam.18. Et demittebat se super eũ spiritus malus, & prophetabat in medio domus, & Dauid psallebat manu. 1.Sam.10. Cessauit prophetare, & uenit in Excelsum. ubi ponitur infinitiuus more uerborum in he exeũtium.

Participium præsens מִתְנַבֵּא Iere.26. Fuit uir prophetãs in nomine Iehoua. Et pluraliter מִתְנַבְּאִים Num.11. Eldat & Medad prophetant in castris. Et in genere fœminino מִתְנַבְּאוֹת Ezech.13. Pone faciem ad filias populi tui, quę prophetant ex corde suo. Hic obseruabis quod מִתְנַבּוֹת scriptũ est pro infinitiuo, hoc est, mem pro he, & terminatio more uerborum in he terminantium. 1.Samuelis 10. Et compleuit prophetare.

INDE NOMINA.

בֹּא Introitus, quanquam existimem esse infinitiuum primæ coniugationis. Genes.24. Et Izhak ueniebat ad introitum putei. 2.Reg.13. Ab introitu domus Iehoua. Psal. 121. Iehoua custodiat exitum tuum, & introitum tuum.

בָּא Aduentus, introitus. 2.Reg.13. Et latrunculi Moab uenerunt in terram aduentu anni, seu ingressu anni.

בִּיאָה Introitus. Ezech.18. Et ecce ab aquilone iuxta portam altaris erat simulachrũ illud æmulationis in introitu.

מָבוֹא Ingressus, introitus. 1.Paral.9. Custodes introitus. Ezech.46. Et introduxit me per introitum, qui erat ad latus. Et in statu regiminis מְבוֹא. 2.Reg.16. Et introitum regis extrinsecum. 1.Paral.4. Et abierunt ad introitum Gedor. Prou.8. Ad introitũ ianuarum clamitat. Et quando de sole dicitur, tum significat eam cœli partem, ubi sol terras tanquam in thalamum suum ingreditur, quam Latini occasum uocant. Deut.11. Post uiam ingressus solis. Zach.8. A terra Orientis, & à terra ingressus solis. Similiter cum affixis. Psal.50. ab ortu solis usq; ad ingressum eius. Psalm.104. Sol nouit ingressum suũ. Malach.1. Ab ortu solis usq; ad ingressum eius, id est, ubi terras ingreditur & absconditur.

תְּבוּאָה Prouentus, einkomen. Et est nomen generale ad omnia esculenta, quæ terra producit in singulos annos futuros, sicut עָבוּר reditum significat præteriti anni. Psal. 107. Seminent agros, & plantent uineas, faciantq; fructum prouentus. Eccl.5. Qui amat argentum & saciatur argento, & quicũq; oblectatur in multitudine, nõ prouentum

uentum, ſcilicet habebit. In ſtatu regiminis תְבוּאַת. Num. 18. Reputabitur Leuitis ac ſi eſſet prouentus areæ, & prouentus torcularis. Deut. 14. Decimando decimabis omnem prouẽtum ſeminis tui, quem profert ager ſingulis annis. 2. Paralip. 32. Et repoſitoria pro prouentu frumẽti. In ſtatu affixorum תְבוּאָתָהּ Leuit. 25. Sed & iumento tuo, & beſtiæ, quæ eſt in terra tua, erit omnis prouentus eius ad abſumendum. Et pluraliter תְבוּאוֹת Prouerb. 14. Et abundantia prouentuum in uirtute bouis. In alijs locis omnibus ultimum uau pluralis numeri abiectum eſt. Geneſ. 47. Et erit in prouentibus, & dabitis quintam Pharaoni. Leuit. 25. Iuxta numerum annorum prouentus uendet tibi. Et iterum: Quoniam numerum prouẽtuum uendet tibi. Deut. 33. Et propter ſuauitatem prouentuum ſolis, & propter efflorationem lunationum. Iere. 2. Confuſi ſunt à prouentibus ueſtris.

נָבִיא Vates, propheta, & proprie talis eſt perſona, quæ immediate à Deo eſt excitata, ut quod ei diuinitus uel in ſomnis, uel in uiſione, uel ab angelo, uel in uerbo reuelatũ eſt, uenturũ ſeu faciendũ alijs denunciet. Et magna ſemper fuit prophetarũ non modo in eccleſia dei, uerumetiã apud gentes gloria & reuerentia, quia Deus eiuſmodi perſonã ſubinde nouis ſignis, & ſtupendis factis inclareſcere uoluit, & ornauit, quibus uocatio ipſius & uerbum confirmarentur. Et in populo dei priſca appellatione dictus eſt רֹאֶה uidens, item aliàs חֹזֶה, aliàs אִישׁ אֱלֹהִים uir dei. 1. Samuelis 9. Ecce inuenta eſt in manu mea quarta pars ſicli argentum, quam dabo uiro dei, ut annũciet nobis uiã noſtram. Olim enim in Iſrael ſic dicebat aliquis cùm iret interrogare deum, uenite & ibimus ad הָרֹאֶה uidentem, nam qui hodie נָבִיא uocatur antea uocabatur uidens. 1. Paral. 29. Sed res geſtæ Dauidis priores & poſteriores ſcriptæ ſunt in ſermonibus Samuelis רֹאֶה uidentis & in ſermonibus Nathan נָבִיא prophetæ, & in ſermonibus Gad חֹזֶה præuidentis. Iudic. 6. Miſit Iehoua uirum prophetam ad filios Iſrael, qui dixit illis &c. 1. Sam. 3. Et nouit uniuerſus Iſrael à Dan uſqꝫ ad Beerſeba quod fidelis Samuel eſſet pro propheta Iehoua, & adiecit Iehoua apparere in Silo, quoniã uiſus eſt Iehoua Samueli in Silo in uerbo Iehoua. 1. Reg. 19. Eliſſam filium Sephat ex Abel Mehola unges in prophetam pro te. Amos 7. Non ſum propheta, neqꝫ filius prophetæ. Differt autem propheta à ſacerdote, quod prædicaret uentura, aut fungeretur officio concionatoris, ſed ſacerdos ſacris præeſſet in templo, non aliter atqꝫ apud nos nunc Euangeliſta ſeu concionator à paſtore, qui ſimul etiam ſacramenta adminiſtrat. Propheta erat etiam ex alijs tribubus, ſacerdos tantum ex tribu Leui. Propheta clarebat miraculis, quibus fidem faciebat ſe à Deo uocatum, ſacerdos non opus habebat miraculis, & poterat errare. Item. Iere. 6. A propheta uſqꝫ ad ſacerdotem, quilibet facit mendaciũ. Geneſ. 20. Et dixit deus per ſomnium ad Abimelech &c. reſtitue uxorẽ uiro, eſt enim propheta, & intercedet pro te, ut uiuas. Deinde ſcriptura etiam diſcrimen facit inter Moſen & alios prophetas, qui typus erat Chriſti, ſicut ex iſtis locis manifeſtũ eſt. Num. 12. Si fuerit propheta ipſius Iehoua uobiſcũ in uiſione cognoſcar, in ſomnio loquar cũ eo, ſed non ita ſeruus meus Moſes, qui in uniuerſa domo mea fidelis eſt, ore ad os loquar cum eo, & uiſione, & non in ęnigmatibus, & in ſimilitudine Iehouà uidebit. Deut. 34. Nõ ſurrexit propheta amplius in Iſrael ſicut Moſes, quem nouiſſet Iehoua facie ad faciem, ſecundum omnia ſigna & prodigia, propter quæ miſit illum Iehoua, ut faceret in terra Ægypti. Et ſic Chriſtus uenturus in Moſe quoqꝫ per excellentiam dicitur. eò quòd ipſe debebat arcanum æterni patris conſilium ex ſinu ipſius depromere. Deut. 18. Prophetam ſuſcitabo uobis è medio fratrum ſuorum ſicut te, ponamqꝫ uerba mea in ore eius, & loquetur ad eos quęcunqꝫ mandauero ei, &c. Eſt præterea propheta abuſiuè dictus interpres uoluntatis diuinæ. Exod. 7. Ecce dedi te deum Pharaoni, & Aaron erit propheta tuus. Poſtremo & hoc tamen obſeruandum, quod & ſi hæc prophetæ appellatio propriè huic tantum perſonæ competit, quæ à deo eſt excitata, & errare non poſſit, tamen iſtum titulum, & officium etiam alij falsò ſibi uſurparunt, qui neqꝫ à Deo ſunt excitati, ſed ex corde ſuo ſomnia comminiſcuntur, ut à fide in Chriſtum, & uerbo &

uero cultu Dei ad Baalim & commentitia numina adducant, quorum sæpe in scriptura fit mentio. Deut.31. Si surrexerit in medio tui propheta, aut somniator somnij &c. Et pluraliter נְבִיאִים 1.Sam.28. Et non respondit ei Iehoua, neq; per somnia, neq; per Vrim, neq; per prophetas. Num.11. Vtinã uniuersus populus Iehoua essent prophetæ. 2.Reg.23. Et cunctis habitatoribus Ierusalem cum eo, & sacerdotibus & prophetis &c. 1.Sam.10. Obcurres cœtui prophetarum. Et ibidem iterum: Num & Saul inter prophetas. 1.Reg.18. Et accepit Obadiahu centum prophetas & occultauit eos. 2.Reg.2. Et egressi sunt filij prophetarum, qui erant in Bethel ad Elissam. Et mox iterum: Et quinquaginta uiri de filijs prophetarum. Et in statu regiminis נְבִיאֵי 1.Reg.18. Et prophetas Baal, & prophetas lucorum. Threnor.2. Etiam prophetæ eius non inuenerunt uisionem à Iehoua. 1.Reg.22. Et ero spiritus mẽdax in ore omnium prophetarum. Et in genere fœminino נְבִיאָה prophetes, prophetissa. Exo.15. Et accepit Miriam prophetissa soror Aaronis tympanum. Iudic.4. Debora mulier prophetissa uxor Lapidos ipsa iudicabat eo tempore Israelem. Neh.6. Sed & Noadiæ prophetissæ & reliquorum prophetarum, quanquam multi uelint Noada nomen esse proprium uiri.

נְבוּאָה Vaticinium, prophetia. Nehe.6. Quia prophetiam loquebatur super me. 2.Paral. 15. Et prophetia Hoded prophetæ. ubi ponitur pro נְבוּאַת sicut legitur cap.9. Et in prophetia Achijahu Silonitæ.

125 בּוּז Abiecit animo conculcandum, cõculcauit animo, ex alto despexit, indignatus est alicui, id est, non existimauit dignum, dedignatus est. Et congruit significatione cũ uerbis בּוּשׁ & בּוּס בָּזָה בָּזָא בָּזַז nisi quod ut forma, ita modo significãdi inter se dissentiant. Et plerunq; construitur cum datiuo mediante articulo lamed. 2.Reg.29. Indignata est tibi, subsannauit te uirgo filia Zion. Prouer.23. Quoniam indignabitur intellectui dictorum tuorum. Et semel cum accusatiuo. Prouerb.1. Sapientiam & disciplinam stulti dedignantur.

Participium præsens בָּז Prouerb.11. Indignans proximo deficiens est corde. & cap.13. Qui indignatur uerbo, dolorem infert sibi.

INDE NOMEN.

בּוּז Dedignatio, despectus, despectio. Gen.38. Nequãdo simus in despectione. Iob 12. Fax despectionis cogitationibus securi. Et mox iterum: & Psal.107. Effundit dedignationẽ seu despectionem super principes. & cap.31. Aut despectus familiarum prostrauit me. Psal.31. In superbia & despectiõe. Prouerb.18. Vbi ingreditur improbus, ingreditur etiam despectio. Et in forma fœminina בּוּזָה. Neh.4. Audi deus noster, quoniam facti sumus despectio.

126 בּוּךְ Tantum usitatũ est in passiua uoce primæ coniugationis נָבוֹךְ & significat distrahi, diuagari: significatione cõgruit cum uerbis אָבַךְ אָפַס בָּכָה אָבָה nisi ꝙ ut forma, ita modo significãdi inter se uarient. Ioel.1. Distracti sunt greges armentorũ.

Participium præteritum נְבוּכִים Exod.14. Distracti sunt in terra. Et in genere fœminino נְבוּכָה Esther 3. Et ciuitas Susan distracta.

INDE NOMEN.

מְבוּכָה Distractio. Ies.22. Quoniam dies tumultus & conculcationis, & distractionis Iehoua dei exercituum. Et cum affixo. Mich.7. Nunc erit distractio eorum.

127 בּוּל eiusdem cum נָבֵל significationis, legitur semel in tertia coniugatione. Iesaię 64. Et emarcuimus tanquam folium, omnes nos.

128 בּוּס Calcauit, conculcauit pedibus, pessum dedit, congruit significatione cũ uerbis בּוּשׁ et בּוּז אבס nisi quòd ut forma, ita modo tantũ significandi inter se differant. Psal.44. Et ipse conculcabit aduersarios nostros. Prou.27. Anima satura conculcat fauũ. Ies.14. In terra mea et super montibus meis cõculcabo eum. et cap.63. Cõculcabo populos in ira mea. Participium præsens בּוֹסִים et habet holem pro cametz. Ezech.10. Et erunt quasi fortes conculcantes in lutum platearum in bello.

In secunda coniugatione בּוֹסֵס fortiter conculcauit. Ies.63. Aduersarij nostri cõculca

culcauerunt ſanctuariũ tuum.Iere.12.Cõculcauerunt portionem meam. Amos 5. Ideo propter calcare uos ſuper exhauſtum,id eſt, propterea ꝙ conculcatis uos ſuper exhauſtum.& ſcriptum eſt ſin pro ſamech.

In tertia coniugatione legitur participium præteritũ maſculini generis מוּבָס Ieſaiæ 14.Sicut cadauer conculcatum. In quarta coniugatione legitur participium generis fœminini מִתְבּוֹסֶסֶת Ezech.16.Et cum trãſirem uidi te cõculcatam in ſanguinibus tuis.Et mox iterũ:Cũ eſſes nuda & turpis cõculcata in ſanguine tuo.

INDE NOMINA.

אֵבוּס Calcanda,id eſt,præſepe ad quod animalia calcant,uide ſuo in loco.

מְבוּסָה Nomen participiale,conculcatio.Ieſ.18.Gentem perpendiculi & conculcationis. Et cap.22.Quia dies tumultus & conculcationis.

תְּבוּסָה Conculcatio,oppreſſio,caſus.2.Paralip.22.Et à deo factum eſt, caſus cum Achaziahu,ut ueniret ad Ioram.

129

בּוּץ Byſſus.Eſt autẽ byſſus genus ſubtiliſſimi & cãdidiſſimi lini naſcẽs in Palæſtina in folliculis,ut ſunt papauerũ folliculi,inde fit candidiſſima linea ueſtis,quæ nõ conſumitur igni,ſed purgatur flammis,ac hodie Venetis nota eſt.Et Chaldæus Exo.28.Hebræum בַּר per בּוּץ interpretatur,ſcribitur.1.Paral.15. Et Dauid erat amictus pallio byſſi.2.Par.2.In byſſo & coccino,& cap.ſeq.Et fecit uelũ ex hyacintho,purpura,& cocco & byſſo. Eſther.1.Et hyacinthinũ erat cõplexũ funib. byſſi.

130

בּוּק Vacuauit,euacuauit,congruit ſignificatione cum uerbis בָּקַק & בָּקַק & Latino uacuo.Legitur in prima coniugatione actiuæ uocis tantum participium præteriti temporis generis fœminini בּוּקָה Nahum 2.Euacuata eſt.

In uoce paſſiua נָבוֹק Ieſaiæ 24.Euacuando euacuabatur terra.

In ſecunda coniugatione בּוֹקֵק Iere.51.Et mittam in Babylonem uentilatores, & uentilabunt eam,& euacuabunt terram eius. Sic in uoce eius paſſiua בּוֹקֵק. Oſeæ 10. Vitis euacuata.

INDE NOMEN.

מְבוּקָה Generis fœminini uacua.Nahum 2.Euacuata eſt & eſt uacua.

131

בּוֹר Fouea excíſa,ut in ea uel aqua pluuialis colligatur,&tum ciſterna dicitur,uel captiui detineãtur.Quare differt à בְּאֵר, id eſt,puteus,qui etſi fouea quoq; ſit, tamẽ de eiuſmodi tantũ dicitur,quæ aquas habet ſcaturientes & uiuas,uel bitumẽ ſcaturiens.Gen.37.Coniecerunt eum in ciſternã.Et mox iterũ:Et ciſterna erat uacua, & non erat aqua in ea.Exod.21.Si aperuerit aliquis ciſternam,aut ſi exciderit quis ciſternã,& non operuerit eam.Leuit.11.Sed fons, & ciſterna collectio aquarũ erit munda.Ieſaię 51.Reſpicite ad petram unde exciſi eſtis,& ad caueam ciſternæ, qua eruti eſtis.Exo.12. Vſq; ad primogenitũ captiui,qui eſt in domo foueæ.Pſal.7. Foueam excidit & infodit eam.Pſalm.28. Aſſimilatus ſum cum deſcendentibus foueam. Porro יוֹרְדֵי בוֹר prouerbialiter uſurpant Iudæi pro eo quòd Græci dicũt ἐκ κόρακος & Latini ad malam crucem, ſe ad ſcalas Geumonias. Et Germani corruptis uerbis Iordebor,Ieſaiæ 14.Deſcendentes ad lapides foueæ. Prouerb.28. Homo obnoxius fuſi ſanguinis ad foueam uſq; fugiet,& illa non ſuſtinebit illum. Iere.37.Et uenit Ieremias ad domũ foueæ.& cap.38.Et acceperũt Ieremiam & coniecerũt eum in foueam.Zach.9.Demiſiſti uinctos tuos de fouea,in qua non eſt aqua. Et ſemel cũ aleph pro uau בּאֹר 2.Sam.23.Et percuſſit leonẽ in medio foueæ in domo niuis.Legit̃ etiã cũ he motũ ad locũ denotãte בֹּרָה Gen.37.Et cõiecerunt eum in ciſternã. In ſtatu affixorũ manet inuariatũ. Prou.5.Bibe aquas è ciſterna tua,& fluẽta è medio putei tui,ibi habetur differẽtia inter hæc duo nomina. Item Ieſ.36.Et bibẽt quiſq; aquas ciſternæ ſuæ. Et pluraliter בֹּרוֹת Gen.37.Et conijciamus eum in unam ciſternarum.Deuter.6.Et ciſternas exciſas,quas non excidiſtis. 1.Samuel.13.In præruptis & in foueis.

132

בּוּשׁ Vt uerbum בּוּס de corporali pedum conculcatione dicitur,ita בּוּשׁ ſimiliter ut בּוֹז ad animum & ſpiritũ transfertur,quando in ipſo periculo ſeu malo deijcitur

con

consternatur,& conculcatur,ut homo pudore rigescat, fiatq; aridus & pallidus, fœteat ac pudefiat sicut ex לֵחִי & לְחִי intelligi potest & ex Deut.34.Neq; fugit uiror eius. Vnde etiam cognationem quandam significatione habet cum uerbis בָּאַשׁ & יָבֵשׁ nisi quòd ut forma parum, ita modo tantum significandi inter se differant. Et quia in lingua Latina simile non habetur, quod illi respondeat, cogit necessitas exponere uerbo pudefieri. Coniugatur autem in prima coniugatione irregulariter, seruat enim in præterito holem, & futurum habet in prima zere loco cametz. Iere. 48. Quomodo uertit ceruicem Moab, pudefactus est. & cap.50. Pudefacta est mater uestra ualde. Psal.22. In te confisi sunt, & non pudefacti sunt. Esd.9. Quoniã pudore affectus sum petere à rege exercitum & equites, id est, ueritus sum. Et iterum Et dixi, pudore afficior & erubesco leuare faciem meã ad te Deus meus. 2. Reg.19. Et habitatores eorum abbreuiati manu consternabuntur & pudore afficientur, erunt uelut gramen agri & olus germinis &c. Iob 19. Non pudore affecti estis, quod ignotos feceritis uos mihi. Psal.6. Pudefient & perterrebuntur uehementer omnes inimici mei, auersi pudefient subito.

Participium præsens בּוֹשִׁים Ezech.32. A fortitudine pudefacti sunt.

In secunda coniugatione בּוֹשֵׁשׁ riguit, substitit. Exo.32. Et uidit populus, quod substitisset Moses descendere de monte. Iud.5. Quare substitit currus eius uenire.

In tertia cõiugatione הֵבִישׁ pudefecit, pudore affecit. Psal.44. Et osores nostros pudefecisti. Psal.53. Pudefecisti, quia deus reiecit eos. Psal.119. Iehoua ne pudefacias me. Psal.14. Consilium afflicti pudefecistis, quia Iehoua tutela eius est.

Participium præsens, quod tamen sæpe uice nominis usurpatur מֵבִישׁ Prouerb. 10. Dormit tempore messis pudendus. cap.17. Seruus prudens dominabitur in filium pudendum, id est, ignauum, rigidum, & qui subsistit. cap.29. Et puer dimissus pudendus est matri suæ. Et in genere fœminino מְבִישָׁה Prouerb.12. Et quasi putredo in ossibus eius est pudenda.

In quarta coniugatione הִתְבּוֹשֵׁשׁ Gen.2. Et erant ambo illi nudi, Adam & uxor eius, neq; pudebant se.

INDE NOMINA.

בּוֹשׁ Pudor. Iud.4. Et expectauerunt usq; ad pudorem. 2. Reg.2. Et institerunt in eo usq; ad pudorem. 2. Reg.8. Statuitq; illo faciem suam, & posuit ad pudorẽ usq; & fleuit uir dei. Et in forma fœminea בּוֹשָׁה Ezech.7. Et in omnibus faciebus erit pudor.

בּוֹשָׁה Pudor. Psal.89. Operuisti super eum pudorem. Abd.1. Propter iniuriam fratris tui Iacob operiet te pudor. Mich.7. Et operiet eam pudor.

בֹּשֶׁת Pudor. Psal.35. Induãtur pudore & ignominia. Sic quoq; in statu regiminis. 2. Paralipo.32. Et reuersus est cum pudore faciei in terram suam. Esd.9. Et in despectionem & in pudorem faciei. Dan.9. Nobis autem pudor facierum. Cum affixis mutat holem in hateph cametz. 1. Sam.20. Nónne scio, quod eligis tu filium Isai in pudorem tui &c. Psalm.69. Tu nosti opprobrium & pudorem mei. Iere.3. Nos iacemus in pudorem nostri.

מְבֻשִׁים Pudenda, uerẽda. Et cũ affixo. Deut.25. Et apprehenderit pudenda eius.

בָּשְׁנָה Pudor. Oseæ 10. Pudor Ephraim corripiet.

133

בָּזַז

Reddidit aliquid despicabile, abiectũ, & uile, quod fit cũ proculcando diripitur. Vnde licebit uerbo diripiẽdi uertere, atq; de direptiõe multipliciũ rerũ dicit, ut hominũ, pecorũ, ciuitatũ, palatiorũ, castrorũ, thesaurorũ, auri, argenti, aliarũq; rerum. Et congruit significatione cũ uerbis בּוֹז בָּזָא בָּזָה בּוּס בּוֹשׁ nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant. Num.31. Et omnia pecora eorũ, & omnem substantiam eorũ diripuerũt. Gen.34. Et diripuerunt ciuitatẽ. Et mox iterũ: Et omnes paruulos eorũ, & mulieres eorũ captiuauerunt & diripuerunt. 1. Sam.14. Descendemus post Philisthæos noctu, & diripiemus in eis usq; ad lucem matutinam. Nahum 2. Diripite argentum & diripite aurum.

Participium præsens בֹּזְזִים 2. Paral. 20. Diripientes spolium. Iesa.42. Et Israel direpto-

direptoribus. Et cum affixo. Et sors diripientibus nos.

Participium præteritũ בָּזוּז. Iesaiæ 42. Et ipse populus direptus & cõculcatus. In uoce passiua נָבוֹז Iesaiæ 24. diripiendo diripietur. Amos 3. Et diripientur palatia tua. In secunda coniugatione uocis passiuæ legitur semel בֻּזָּז. Ieremiæ 5. Et diripientur.

INDE NOMINA.

בַּז Direptio, quæ fit conculcatione & cum despectu direpti. Num. 14. Paruuli nostri fierent in direptionem. 2. Reg. 21. Et erunt in direptionem. Iesaiæ 10. Et ad diripiendum direptionem. Et cap. 42. Fuerunt in direptionem. Ier. 15. Substantiam tuam & thesauros tuos in direptionem dabo. Ezech. 34. Et nõ erunt amplius direptio gentibus. Et in distinctione בָּז Num. 31. Et fuit abductio ultra direptionem. Iesaiæ 8. festina direptionem.

בִּזָּה Direptio. 2. Paral. 25. Et diripuerũt direptionẽ magnam. 2. Paral. 28. Captiuitatem & direptionem coram principibus. Dan. 11. Direptionem & spolium.

זִיז Nomen collectiuum, de quo suo in loco.

מְזוּזָה Nomen de quo suo in loco.

134 בזא Diripuit conculcatione, & pulsatione seu commissione rei quæ diripitur, & congruit significatione cum uerbis בָּזָה בּוּז בּוּס בּוּשׁ בָּזַז nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se discrepent: legitur tantum semel. Iesaiæ 19. Cuius diripuerunt flumina terram eius.

135 בזה Abiecit animo conculcandum, conculcauit animo, id est, despexit ex alto, & alto supercilio dedignatus est, indignatus est alicui, id est, non existimauit eum dignum, & cõgruit significatione cum uerbis בָּזָא & בָּזַז בּוּס בּוּשׁ nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se tantum uarient. at cum בּוּז non tantum significatione, uerũ etiam modo significandi & constructione congruit. construitur enim cum datiuo mediante articulo lamed, & cum accusatiuo mediante articulo אֶת. 2. Sam. 6. Et indignabatur ei in corde suo. Num. 15. Nam uerbum dei dedignatus est, & mandatum eius labefactauit. Psal. 22. Quia non despexit, neq; execratus est oppressionem oppressi. Psal. 69. Et uinctos suos non despexit. Ezech. 17. Despexit iuramentum ut labefactaret pactum. Gen. 25. Et despexit Esau primogeniturã. 1. Samuelis 10. Et despexerũt eũ, neq; attulerunt ei munus. 1. Sam. 17. Et uidit Dauidem & despexit eum. Psal. 51. Cor contritũ & contusum deus non despicies.

Construitur semel cum עַל Nehe. 2. Subsannauerũt super nos, & indignati sunt super nos. Quarto, cũ nomine עֵינַיִם Esther 3. Et despexit in oculis suis mittere manum in Mardocheum solum, id est, indignum uidebatur.

Participiũ presens בּוֹזֶה Prouer. 15. Stultus homo despicit matrem suam. cap. 19. Despiciens uias suas, morietur. Et pluraliter בּוֹזִים. 2. Paral. 36. Et erant contumeliosi in legatos dei, & despiciebant uerba eius. Et in statu regiminis. 1. Sam. 2. Et despicientes me leues erunt. Malach. 1. Despectores nominis mei.

Participium præteritum masculini generis בְּזוּי Iere. 49. Despectum inter homines. Abd. 1. Despectus tu uehementer. Psal. 22. Opprobriũ hominum, & despectus populo. uel ut sit nomen uerbale, Despectio populi. Et in genere fœminino בְּזוּיָה Eccl. 9. Et sapientia pauperis despecta est. In uoce passiua legitur participium masculini generis נִבְזֶה Psal. 15. Despectus in oculis suis. Psal. 119. Modicus ego, & despectus. Iesaiæ 53. Despectus, & cessatio uirorum. Dan. 9. Et stabit in loco eius despectus. Et pluraliter נִבְזִים. Malac. 2. Dedi uos despectos.

In tertia coniugatione הַבְזוֹת Esther 1. Et egredietur factũ reginæ ad omnes mulieres, ut despiciant maritos suos in oculis suis.

INDE NOMINA.

בּוּז Despectus, indignatio, sicut à קָצָה nomen קֵץ Zach. 4. Quæ est indignatio diei exiguarum, scilicet rerum.

בִּזָּיוֹן Despectus, despectio, indignatio. Esther 1. Et erit plus satis indignationis, & iræ.

Despe

נִמְבְזָה Despectio, abiectio. 1.Sam.15. Sed quodcũq; opus despectum & languidum, hoc ipsum deuouerunt.

136 בָּזָק Fulgur, quidam idem significare autumant quod בָּרָק eò quòd mediæ literę sint eiusdem instrumenti, & commutabiles, potest etiam cognationem habere cum nomine זִיקִים Ezech.1. Et animalia ibant, & redibãt secundũ aspectũ fulguris.

בֶּזֶק Nomen ciuitatis in terra Canaan. Iudic.1. Et percussit eos in Bezek. Et in distinctione sententiæ בָּזֶק 1.Sam.11. Et recensuit eos in Bezek.

137 בָּזַר Distraxit. Et congruit significatione cum uerbis בָּצַר פָּזַר. Psal.68. Distraxit populos, qui prælia cupiunt. Danielis 11. Prædam & spolium & substantiam inter ipsos distrahet.

INDE NOMEN.

זַרְזִיר Leopardus, de hoc suo in loco.

138 בָּחַל Abhorruit. Et uidetur cognationẽ habere significatione cum uerbo בָּהַל. Item cum uerbo חָלַל, item literarum transpositione cum חָבַל in altero eius modo significandi. Et legitur semel tantum Zachar. 11. Atq; etiam anima eorũ abhorruit erga me, uel ita. Atque etiam anima ipsorum dissoluitur, seu dolore afficitur erga me.

139 בָּחַן Probauit, examinauit, explorauit. Iob 23. Probauit me, sicut aurum exibo. Psal. 17. Probasti cor meum. Malach.3. Probauerunt deum. Iob 34. Quia auris dicta probabit. Psal.11. Iehoua iustum probabit. Psal.81. Probabam te apud aquas contentionis. Zach.13. Probabo eos secũdum probare aurũ, id est, sicut probatur aurũ.

Participium præsens בֹּחֵן Psal.7. Et probans corda, & renes deus iustus. Ierem. 17. Probans renes.

In uoce passiua נִבְחַן Iob 34. Probetur Iob. Gen.42. Et probabuntur uerba uestra. Et mox iterum: In hoc probemini.

INDE NOMINA.

בָּחוֹן Probator. Iere.6. Probatorem posui te in populo meo.

בֹּחַן Probatio. Iesaiæ 28. Fundabo in Zion lapidem probationis. Ezech.21. Quia probatio, sed quid, si etiam uirga reijciens non erit.

בַּחַן Vallum, munitio, quæ probata est cõtra oppugnationem obsidentium. Iesaiæ 32. Clausa & munitio facta est in cauernam.

בַּחוּנִים Munitiones, quæ sunt probatæ contra oppugnationes hostium. Iesaiæ 23. Erexerunt munitiones eius.

140 בָּחַר Delegit, elegit, & nonnulli arbitrantur esse compositum ex beth & חוּר candidum, q; quæ sunt candida & ingenua eligantur, & approbentur. alij participare cum uerbo חָבַר à quo ut transpositione tantum literarum, ita modo significandi differat, deinde contrariã etiam habere significationem cum uerbis בָּרָה & רָהַב construitur frequentissime cum accusatiuo, interdum etiam cum ablatiuo median te præpositione beth. Deut.7. In te delegit Iehoua, id est, delectum habuit. 2. Sam. 24. Elige tibi unum ex illis. Iosue 24. Eligite uobis, quem colatis. Iob 23. Eligã uiam illorum. Psal.25. In uia quam eliget. 1.Sam.2. Et eligendo eum ex omnibus baculis Israel. Iesaiæ 7. Vt sciat reprobare malum, & eligere bonum. Ezechie.20. In die eligendi me in Israel.

Participium præsens בֹּחֵר 1.Samuelis 20. Eligis tu in filio Isai. Zachar.3. Qui eligit in Ierusalem.

Participium præteritum בָּחוּר require inter nomina.

In uoce passiua legitur tantum participium נִבְחָר Prouerbio.8. Et scientiam potius quàm aurum electum.

In secunda coniugatione uoce passiua בֻּחַר Eccles.9. Quia quicquid eligetur apud omnes uiuentes est fiducia.

INDE NOMINA.

בָּחוּר Participium seu nomen participiale, Electus, scilicet ex grege ad munia publica

geren

gerenda siue domi, siue militiæ. Cant. 5. Electus ut cedri. Deut. 32. Tam electum, quàm uirginem, id est, iuuenem. 2. Sam. 6. Et collegit porro Dauid omnem electum in Israel. Et pluraliter in statu regiminis בחורי 1. Sam. 26. Tria millia uirorum electorum Israel. 2. Sam. 10. Et elegit ex omnibus electis Israel. Et quando pluraliter cũ affixo singulari reciproco ponitur, tum est temporis, id est, iuuentus. Num. 11. Et respondit Iosua filius Nun minister Mosi, quem elegerat à iuuentute eius.

בָּחוּר Electus, id est, iuuenis. & est usitatum in plurali בַּחוּרִים. Iudic. 14. Sic faciunt iuuenes. Psal. 148. Iuuenes atque etiam uirgines. Iesaiæ 13. Non educaui iuuenes. Item בַּחֻרִים Iere. 31. Et iuuenes & senes. Et in statu regiminis בַּחוּרֵי. Psal. 78. Et iuuenes Israel curuare fecit. Ezech. 23. Iuuenes desiderij. & cap. 30. Iuuenes concupiscentię. Similiter in statu affixorum. 2. Paral. 36. Et occidit iuuenes eorum gladio. Iesaiæ 9. Super iuuenibus eius nõ lætabitur Iehoua. Ioel. 2. Iuuenes uestri uisiones uidebũt. Item cum kybutz. 2. Reg. 8. Et iuuenes eorum gladio occides.

בְּחֻרוֹת In forma pluralis numeri, iuuentus. Ecclesiast. 12. Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ.

בָּחִיר Nomẽ uerbale, electus. Et in statu regiminis ac affixorum בְּחִיר. 2. Samuelis 21. In Gibbeath Saulis electi Iehoua. Psal. 107. Nisi Moses electus eius stetisset in ruptura. Et in plurali nihil uariat. Psal. 105. Electi tui. Psalm. 106. Electi mei. Iesaiæ 42. Electi eius.

מִבְחָר Et in statu regiminis מִבְחַר electio seu electum. Gen. 23. In electione sepulchrorũ nostrorum sepeli mortuum tuum. Iere. 48. Et electio iuuenum eius descenderunt. Ezech. 23. Electionem filiorum Assur. Et pluraliter מִבְחָרִים Dan. 12. Et populus electionum eius.

141 בָּטָא Inconsideratè pronunciauit, temere effutijt, deblaterauit, & dicitur de pronunciatione siue bona siue mala. Leuit. 5. Aut si anima iurauerit pronunciando malefacere uel benefacere, quacunque in re protulerit homo cum iuramento. Psalm. 106. Quod proferret labijs suis.

Participium præsens cum he pro aleph בּוֹטֶה. Prouerb. 12. Pronuncians, est uelut confossiones gladij.

INDE NOMEN.

מִבְטָא Enũciatio, pronunciatum. Num. 30. Aut enunciatio labiorum eius, qua obligauit se super anima sua.

142 בָּטַח Confidit, fiduciam habuit seu collocauit, confidens fuit, & per metalepsim audax & securus fuit, eò quòd confidentiam sequitur securitas, & opponitur pusillanimitati, dubitationi, & timori seu trepidationi, significat enim re firmiter inniti. Absolutè. Iesaiæ 12. Ecce deus salus mea confidam, & non formidabo. In regimine autem trifariam construitur. Primo, cum ablatiuo mediante præpositione beth. Psal. 13. Ego autem in misericordia tua confidi. Psal. 28. In ipso confidit cor meum. Iere. 17. Maledictus, qui cõfidet in homine. 2. Reg. 18. In Iehoua deo Israel confidit. Psal. 112. Paratum est cor eius confidere in Iehoua. Secundo, aliquando construitur cum אל ad, in, erga, importans motum ad personam seu locum. Iudic. 20. Quoniam confidebant in loca insidiarum. Psal. 4. Sacrificate sacrificia iustitię, & confidite in Iehoua. Psal. 31. Ego autem in Iehoua confidi. Prouer. 3. Confide in Iehoua toto corde tuo. Tertio, construitur cum עַל. 2. Reg. 18. & Iesaiæ 36. Super quo confidisti, quòd rebellis es contra me. Iesaię 36. Confidisti super baculo arundineo. Psal. 31. Ego autem confidi super te Iehoua.

Participium præsens בּוֹטֵחַ uel etiam sine uau, absolutè confidens, securus. Iud. 18. Et uiderunt populum in ea sedentem securè iuxta morem Zidoniorum trãquillum & securũ. Prou. 14. Sapiens est timidior, & declinat à malo, sed inconsideratus transit & est securus. Et cum beth. Deut. 28. Et munitiones in quibus tu confidis. Psal. 12. Quoniam rex confidit in Iehoua. Et pluraliter בֹּטְחִים. 2. Reg. 18. Sic Pharao rex Ægypti confidentibus super ipso. Psal. 49. Qui cõfidunt super substãtiam suam. Psal. 125. Qui confidunt in Iehoua. In genere fœminino בֹּטַחַת. Ierem. 49.

Quæ confidis in theſauris eius. Et pluraliter בֹּטְחוֹת Ieſaiæ 32. Filiæ confidentes audite ſermonem meum.

In tertia coniugatione הִבְטִיחַ confidere fecit. & conſtruitur cum accuſatiuo mediante articulo אֶת 2.Reg.18. & Ieſaiæ 36. Et ne confidere faciat uos Hiskia in Iehoua. Iere.28. Et tu confidere feciſti populum iſtum ſuper mendacio.

Participium præſens מַבְטִיחַ Pſalm.22. Qui confidere facis me ſuper uberibus matris meæ.

INDE NOMINA.

בֶּטַח Fiducia, confidentia, ſecuritas. Iob 6. Pudefient, quando eſt confidentia.

בָּטַח Fiducia, confidentia, ſecuritas. Iudic.8. Et percuſſit caſtra, quæ caſtra erant ſecuritatis. Ezech.30. Ad terrendum Æthyopiam ſecuritatis. Ieſaiæ 32. Et opus iuſtitiæ tranquillitas, & ſecuritas perpetua. Et quando cũ uerbo conſtruitur, tranſit in naturam aduerbij. Gen.34. Et adorti ſunt ciuitatẽ confidenter, id eſt, audacter. Deut.33. Et commorabitur Iſrael confidenter ſolus, id eſt, ſecurè, tutò. Sæpe tamen accerſit à fronte literam lamed לָבֶטַח confidenter, ſecurè. Leuit.25. Et habitabitis ſecure ſuper ea. Pſal.16. Veruntamen caro mea quieſcet confidenter, id eſt, non uidebit corruptionem. In ſtatu affixi ſemel legitur mutato ſægol in hirik. Iere.48. Fiducia tua in factis tuis, & in theſauris tuis.

בִּטְחָה Fiducia, confidentia, ſecuritas, forma fœminea. Ieſaiæ 30. In tranquillitate, & in fiducia erit fortitudo ueſtra.

בִּטָּחוֹן Fiducia, confidentia, ſecuritas, audacia. 2.Reg.18. & Ieſaię 36. Quæ eſt confidentia iſta, qua confidis. Eccl.9. Illi qui eligit uiuentium habere ſocietatem eſt cõfidentia.

מִבְטָח Fiducia, confidentia, ſecuritas. Pſal.65. Fiducia omniũ finium terræ. Prou.25. Dens malus, & pes uacillans confidentia temerarij in die anguſtię. In ſtatu affixorum. Iob 8. Domus aranei fiducia eius. Iob 18. Abrumpetur à tabernaculo ſuo fiducia eius. & cap.48. Sicut confuſa eſt domus Iſrael à Bethel fiducia ipſius. Et pluraliter מִבְטַחִים Ieſaiæ 32. Et ſedebit populus meus in habitaculo pacis, & in manſionibus ſecuritatum. Et cum affixis. Iere.2. Quoniam nauſeam habet Iehoua in cõfidentijs tuis. Et in forma fœminea מִבְטֶחָה. Prouerb.21. Ciuitatem heroum tranſcendit ſapiens, & domat regnum ſecuritatis.

בַּטֻּחוֹת Forma pluralis numeri, ſecuritates. Iob 12. Felicia ſunt domicilia uaſtantium, & ſecuritates irritantium Deum, id eſt, multa ſecuritas.

אֲבַטִּחִים Pepones. Num.11. Comedebamus in Ægypto gratis cucumeres, & pepones. Nomen eſt aut Ægyptiacum, aut appellationem habet à ſecuritate, qua terræ firmiter incumbit.

143

בָּטַל Congruit ſignificatione tum uerbis לָבַט & טָבַל niſi quòd ut forma, ita modo tantum ſignificandi inter ſe uarient, & ſignificat neutraliter impingere, offendi. Eccl.12. Impingent molares, quia pauciores ſunt. Nec alibi uſpiam in ſcriptura ſacra reperitur.

144

בֶּטֶן Vterus, uenter, & tam de uiri uẽtre, q̃ de mulieris utero dicitur. Num.11. Vt intumeſcat uterus. Ieſaiæ 46. Qui portamini ab utero. Iere.1. In utero noui te. Prouerb.13. Venter improborum deficiet. 1.Reg.7. E regione uentris. Et in diſtinctione ſententię. Gen.30. Qui prohibuit à te fructum uteri. Pſalm.127. Merces fructus uteri. Et in ſtatu affixorum mutat prius ſægol in hirik, & alterũ in ſeua. Iob 19. Et gratificabar liberis uẽtris mei. Deut.28. Maledictus fructus uteri tui. Oſeæ 9. Et occidam deſiderabilia uteri eorum.

בְּטָנִים Dactyli, à ſimilitudine uteri, in quo cõtinetᷣ fructus. Ge.43. Dactylos & amygdala.

145

בִּין Congruit ſignificatione cum uerbo בנה, niſi ꝙ ut forma, ita modo tantũ ſignificandi inter ſe diſcrepant. Significat enim proprie intrinſecus in mente & intellectu, ordine & certa quadem diſpoſitione diſtinctioneq; & iudicio intendere, cõſiderare, & curare, qualis res aliqua ſit, aut eſſe oporteat, non aliter q̃ in architectonica, domum ſeu ædificium intrinſecus arte in ſua habitacula, regiones, & partes propor

proportionabiliter distinguere, quale fieri debeat, ut ordine & cōmode in eo habitetur, uerbum בָּנָה significat. Differt autem à uerbo חָכַם quod nimirum hoc de luce in mente, qua res aliqua certe cognoscitur aut agitur, sed uerbū בִּין dicitur de discretione & iudicio, quo res inter se similes, aut dissimiles prudēter intelligūtur, id est, distinguuntur & dijudicantur, ut infra uidebimus in nominibus. commode igitur Hieronymus uerbo Latino, Intelligo reddidit, quod est compositū ex inter & lego. ut discernere intrinsecus in intellectu, & penitius considerare & curare significet, sicut in tertia coniugatione, in qua huius uerbi crebrior usus est, ex circūstantijs constructionis atq; exemplis clarius elucebit. Nunc exempla primæ coniugationis adducā. Deut. 32. Recordare dierum seculi, intelligite annos singularū ætatum, id est, expendite. Dan. 9. Ego Daniel intellexi in libris. Psal. 94. Intelligite bruti in populo. Psal. 139. Intendis cogitationi meæ à longe. Prouerb. 23. Si sederis ad comedendū panem cum potentiore, intelligēdo intelliges, quæ sunt coram te. ubi prius est infinitiuus primæ coniugationis.

Participium præsens pluralis numeri masculini generis בָּנִים Iere. 49. Ablatum est consilium ab intelligentibus, alij tamen legunt à filijs.

In uoce passiua נָבוֹן intelligentia seu intellectu præditus fuit. Iesaiæ 10. Quoniā dixit in fortitudine manus meæ feci, & in sapientia mea, quia intelligentia præditus fui, ubi tamen schurek loco holem legitur.

Participium pręsens נָבוֹן sed quia nominaliter usurpatur, nec aliud nomen concretum ab isto uerbo deriuatur, quo intelligens significetur, infra nomina subscribere uolui.

In secunda coniugatione בּוֹנֵן & est transitiuum, legitur semel tantum in tota scriptura. Deut. 32. Circumduxit eum, intelligentem fecit eum, conseruauit eum sicut pupillam oculi sui.

In tertia coniugatione הֵבִין intellexit, scilicet, cum discrimine, obseruauit cum iudicio dijudicauit. Et uarie construitur, & secundum eius constructionem necesse est etiam uariare in Latina lingua interpretationem. Primo, absolute legitur. 1. Reg. 3. Ad intelligendum inter bonū & malum, id est ad dijudicandū. 2. Reg. 3. Sed petijsti tibi intelligere ut audire possis iudiciū. 1. Sam. 3. Et intellexit Eli quod Iehoua uocaret puerū. 2. Sam. 12. Et intellexit Dauid q; mortuus est natus. Psal. 82. Nihil norunt, neq; intellexerunt, sed in tenebris uersabantur. Psal. 94. Et dixerunt non uidebit Iehoua, neq; intelliget deus. Secundo, construitur cum accusatiuo mediante articulo אֵת Psal. 92. Et stultus nō intelliget istud. Iesaiæ 28. Et quem intelligere faciet auditum, id est, uerbum. Legitur tamē sæpius sine articulo. Iob 28. Deus intellexit uiam eius. Psal. 19. Errata quis intelliget. Iesaiæ 40. An non intellexistis fundamenta terræ? Mich. 4. Et intellexerunt consilium eius. Tertio, cum affixis, & fit trāsitiuum. Psal. 119. Viam mandatorū tuorum fac intelligere me. Et mox iterum: Fac intelligere me, ut discam mandata tua. Quarto, cum אֶל Psal. 28. Quoniā non animaduertunt ad opera Iehoua. Quinto, cum lamed. Deut. 32. Vtinā animaduerterent ad nouissimum suum. Iob 6. Et ubi errauerim, intellectum præbete mihi. Psal. 78. Animaduertebam ad nouissimum eorum. Prou. 14. Sed callidus animaduertet ad gressum suum. Sexto, cū עַל præpositione Dan. 11. Et super deo patrum suorum nihil intelliget, & super desiderio mulierum, & super omni deo nihil intelliget, quia supra omnia magnificabit se, non habebit ullum discrimen inter deos & religiones, nec inter desiderium mulierum extra uel intra matrimonium existentium. Septimo, cum præpositione beth. Dan. 1. Et Daniel intelligens fuit in omni uisione & somnijs, id est, peritus. Psal. 49. Homo cum esset in precio, non intellexit. Neh. 13. Veni Hierosolymam, & intellexi in malo, quod fecerat Eliasub. Esd. 8. Et intelligebā in populo & in sacerdotibus. Neh. 8. Et intelligebant in lectione. Octauo, legitur semel dici de re inanimata & metaphorice pro sentire. Psal. 58. Antequā intelligent ollæ uestræ Rhamnum.

Participium præsens מֵבִין intelligens, habens intelligentiam, is qui intelligit.

1.Paralip.28.Quoniam omne figmentum cogitationũ intelligit.2.Paralip.26.Qui intelligens erat in timore Iehoua.Ies.57.Et uiri beneficentię auferũtur,& nemo intelligit,id est,considerat.1.Paralip.15.Et Gnaiahu princeps Leuitarum in erudiendo in prophetia,nam intelligẽs erat.1.Paralip.25.Omnis intelligens.Et mox iterũ: tam intelligens quàm discipulus. Et pluraliter מְבִינִים. Neh.8.Coram uiris & mulieribus,& intelligentibus.Et mox iterum:Et Leuitæ intelligentem facientes populum ad legem,id est, assuefacientes.2.Paralip.35.Et dixit ad leuitas,qui intelligentia erant ipsi populo.Et in statu regiminis מְבִינֵי. Danielis 1.Et scientes scientiam,& intelligentes intelligentiæ.

In quarta coniugatione הִתְבּוֹנֵן in ultima semper zere.præterquã in distinctiõe, ubi loco ipsius habet cametz.Ies.1.Et populus non intellexit.Psalm.107.Et intelligent beneficia Iehoua.Et in hac coniugatione communiter importat conatum & diligentiam,seu diligentem obseruationẽ.Iob 37.Stà & obserua mirabilia dei.Iesa. 40.Ne recordemini priorum,& anteriora ne obseruetis.Iere.2.Mittite ad Kedar, & intelligite diligenter,&c.1.Reg.2.Cum surrexissem mane ad lactandum filium meũ,& ecce erat mortuus, & obseruaui uidẽdo ad eũ mane,& ecce erat mortuus. Iere.23.In nouissimo dierum intelligetis in ea intelligentiam,id est,percipietis.

INDE NOMINA.

נָבוֹן Nomen participiale,intellectu seu intelligẽtia præditus,qui in rebus agẽdis industriã habet & peritiã.Gen.41.Et nũc prouideat Pharao uirũ intelligentẽ & sapientem & cõstituat eũ super terram Ægypti.Deut.4.Populus iste est sapiẽs & intelligens.Prou.10.In labijs intelligentis inuenietur sapientia.Oseæ 14.Quis sapiens & intelliget ista,& intellectu præditus, & cognoscet ea. Et in statu regiminis נְבוֹן 1.Sam.16.Et uirũ belli,& peritũ rei.Iesaiæ 3.Consiliariũ & sapientẽ artificum, & peritum oratoriæ. Et pluraliter נְבוֹנִים Deut.1.Date uobis uiros sapientes,& intelligentes,& gnaros.Eccl.9.Neq; etiã intelligẽtibus diuitiæ. Iesaiæ 5.Væ sapiẽtibus in oculis suis,& corã faciebus suis intelligẽtibus.Iere.4.Filij insipiẽtes,& nõ intelligentes sunt. Et cũ affixo.Iesaiæ 19.Et intelligẽtia intelligentiũ eius abscondet̃.

בֵּין Hebræis est nomẽ,id est,distinctio,quod tamẽ usurpatur pro præpositione, inter, & ex ista uocula licebit uenari huius thematis,& deriuatorum eius significationẽ. Gen.15.Et lampas ignis quę transibat inter diuisiones has.Deut.1.Audite inter fratrem uestrũ.Iesaiæ 44.Et germinabũt quasi inter herbam.Et quando sequit̃ alterũ membrum,à quo fit distinctio,tum aliquando simpliciter repetitur ista uocula בֵּין præposita copulatiua uau.Gen.1. Et distinctionẽ fecit deus inter lucem & inter obscuritatẽ.Leuit.11.Vt discernat inter immundũ & mundum. Deut.1. Et iudicabitis iuste inter uirũ,& inter fratrem eius,& inter aduenam eius. Interdũ tamen non repetitur,sed alteri membro præponitur præpositio lamed. Gen.1. Et sit diuidens aquas ab aquis.Deut.17.Ad iudicium inter sanguinem à sanguine,inter causam à causa & inter plagam à plaga. Et in statu affixorum nihil mutat. Gen.9.Et recordabor pacti,quod est inter me,& inter uos.1.Reg.15.Pactũ inter me & inter te. Et habet pluralem numerũ forma fœminea בֵּינוֹת Ezech.10. Ingredere ad intra rotam. Et mox iterum:Deinter Cherubim. Et cũ affixis.Gen.42.Quia interpres erat inter eos.& cap.26.Sit nunc iuramentum inter nos.

בֵּינַיִם Nomẽ appellatiuũ dualis nũeri,quo Goliath ille Philisthęus ex eo dictus,qđ ipse sese inter duo castra mediũ cõstituerat, quasi dicas intermedius,sequester,duellio. 1.Sam.17. Et Philistæi stabant super mõte illinc, eratq; uallis inter eos,& egressus est uir ille intermedius de castris Philistęorũ,cuius nomẽ erat Goliath de Gath &c.

בִּינָה Nomẽ fœminini generis.Et est iudiciũ,quod ex sapientia oritur,quo animaduertimus & discernimus inter res similes & dissimiles,bonas & malas. Et differt à חָכְמָה sapientia, quæ est lux & cognitio rerum, sed בִּינָה est discretio & iudicium, quo inter res discernimus,& Greci διάνοιαν uocant,& Latini intelligẽtiam seu prudentiam.1.Paral.12.Ex filijs Isashar gnari intelligentiæ in temporibus.1.Paral.21. Dabit tibi Iehoua ingeniũ & intelligentiam.2.Paral.2.Qui dedit Dauidi filium sapien

pientem, gnarum industriæ & intelligentiæ. Iob 28. Declinare à malo est intelligentia. Prouerbio. 1. Ad intelligendum sermones intelligentiæ. cap. 23. Veritatem compara, & non uende, sic sapientiam, & disciplinam & intelligentiam. Ierem. 23. In nouissimo dierum intelligetis in ea intelligentiam. Danielis 1. Et quicquid erat sapientiæ intelligentiæq́, quod quærebat ab eis rex. cap. 8. Cum uiderem ego Daniel uisionem quærebam statim intelligentiam. Iesaiæ 11. Et quieuit super eum spiritus Iehoua, spiritus sapientiæ & intelligentiæ &c. Et in statu regiminis בִּינַת Prouerb. 30. Et non est intelligentia hominis mihi. Iesaiæ 29. Et intelligentia intelligentium eius abscondetur. Et cum affixis. Iob 20. Et spiritus de intelligentia mea respondit mihi. Prou. 23. Ab intelligentia tua desiste. Et pluraliter בִּינוֹת Iesaiæ 27. Quoniam populus est non intelligentiarum, id est, nullius intelligentiæ.

תְּבוּנָה Intelligentia, prudentia. Prouerb. 8. Intelligentia dabit uocem suam. ubi de æterna illa & diuina intelligentia dicitur. quæ est ipse deus. Exod. 32. Et impleui eum spiritu Dei in sapientia, & in intelligentia, & in scientia, & in omni arte, ubi pro dono spiritus ponitur. Item Prouerb. 24. In sapientia ædificabitur domus, & in intelligẽtia confirmabitur. Et obseruandum est, quãdo de Deo dicitur, quòd aliquid in intelligentia fecerit, tum intelligendum est non ut sit in deo ἕξις, sed ad prouidentiam ipsius referendum est in rebus creatis, qua eas certo ordine & certa ratione ac dispensatione ordinauit, & adhuc gubernat ac moderatur. Psalm. 136. Facienti cœlos in intelligentia, id est, certa ordinatione, & certo syderum cursu, distinctisq́ temporum uicibus. Prouerb. 3. Confirmauit cœlos in intelligentia. Et in statu affixorum. Psalm. 147. Et intelligentiæ eius non est numerus. Iere. 10. Qui fecit terram in uirtute sua, confirmat orbem in sapientia sua, & intelligentia sua extendit cœlos. Prouerb. 5. Ad intelligentiam meam inclina aurem tuam. Oseæ 13. Et fecerunt sibi conflatile de argento suo, iuxta intelligentiam suam, ubi tamen תְּבוּנָם legitur pro תְּבוּנָתָם Porro R. Dauid putat positum pro תְּמוּנָם secundum similitudinem suam. Et pluraliter תְּבוּנוֹת. Psalm. 49. Os meum loquetur sapientias & meditatio cordis mei intelligentiæ. Prouerb. 11. Qui contemptor est proximi sui, deficiens est corde, sed uir intelligentiarum tacebit. cap. 28. Princeps deficiens intelligentiarũ multiplicabit etiam iniurias. Iesaiæ 40. Et uiam intelligentiarum indicauit eis.

146 בֵּיצָה Ouum, cuius plurale in sacris literis in usu est בֵּיצִים. Deut. 22. Quando obuiam datur nidus auis ante te, in quacunq; arbore aut super terra in quo sunt pulli uel oua, & mater incubat super ouis. Ies. 10. Et sicut qui colligit oua relicta. In statu regiminis בֵּיצֵי Iesaiæ 59. Oua aspidis ruperũt. Similiter cũ affixis. Iob 39. Quia dereliquit in terra oua sua. Iesaiæ 59. Qui comederit de ouis eorum morietur. Opinor à יצא dicta q̀ ex gallina egrediantur.

147 בִּיר Idem quod בְּאֵר puteus habens aquas uiuas & scaturientes. Iere. 6. Sicut eructat puteus aquas suas, ita eructat malitiam suam.

בִּירָה Arx, palatium, aula, basilica. Estq́ uerisimile uocem esse peregrinam, tamen conuenire cum uerbo אבר & appellationem habere à firmitudine arbitror. 1. Paralip. 29. Quia non est pro homine basilica, sed pro Iehoua deo. Nehe. 1. Et ego fui in Susan basilicæ. Esther 1. In diebus illis cum sederet Ahasueros super throno regni sui, qui erat in Susan basilicæ. Deut. 8. Et ego eram in Susan basilicæ, quæ est in Elam prouincia. Et pluraliter בִּירָנִיּוֹת 2. Paralip. 17. Et ædificauit in Iehuda basilicas, & ciuitates. 2. Paralip. 27. Et in syluis extruxit basilicas, & turres.

148 בָּכָה Edidit fletũ seu lacrymas, elacrymatus est, ideo Hieronymus uerbo fleo reddidit. Et ut congruentiam habet significatione cum בָּכָה אָבַךְ אָבַס בּוּךְ אָבַח & פָּכָה, nisi quòd modo significandi inter se uarient: Ita contrario modo tam significatione, quàm modo significandi differt à כָּבָה, quòd non de aqua, sed igne, non de fluxione seu fusione, sed de extinctione dicitur. Gen. 45. Et Beniamin fleuit super collum eius. Oseæ 12. Fleuit & precatus est illum. Iudic. 14. Et fleuit uxor Simson. Deuter. 21. Fleuit patrem suum & matrem suam. Iesaiæ 50. Flendo non flebis.

2.Sam.15.Aſcendendo & flendo.Eccleſ.3.Eſt tempus flendi. Geneſ.21.Et leuauit uocem ſuam & fleuit.

Participium præſens בֹּכֶה. Exod.2.Et ecce puer flebat.2.Reg.8.Cur Suſtẽtator meus flet.Num.11.Et audiuit Moſes populum flentem. In genere fœminino בֹּכִיָּה Thren.1.Super his fleo.

In ſecunda coniugatione legitur tantum participium fœminini generis מְבַכָּה. Iere.31.Rachel flens ſuper filios ſuos. Et pluraliter מְבַכּוֹת. Ezech.8.Et ecce ibi mulieres ſedentes & flentes Thamutz.

INDE NOMINA.

בָּכָא Fletus,lacrymæ, he mutata litera in aleph, ut diſcerni poſſet à uerbo ſuo.Pſal.84. Tranſeuntes per uallem fletus. Et pluraliter בְּכָאִים arbores à fletu ſeu lacrymis nomen habentes, aliqui pro piris, alij pro moris accipiunt. 2. Sam.5. Veniesq́ ad eos ex aduerſo mororum. Et mox iterum: Vox inceſſus in ſummitate mororum.

בֶּכֶה Fletus.Eſd.10.Quia fleuerunt populus multo fletu.

בְּכִי Fletus, lacrymæ in continuitate ſermonis. Et in ſtatu regiminis cum ſeua in principio.Ieſaiæ 15.In fletu aſcendet.Iob 28.De fletu flumina colligit,id eſt, de lacrymis ſeu guttis.Ieſaiæ 16.Flebo in fletu Iahazar. Et in diſtinctione conuertit ſeua in ſegol בֶּכִי Ieſaiæ 22.Auarus ero in fletu.Iere.48.In fletu.

בְּכִית Fletus.Gen.50.Et præterierunt dies fletus eius.

בָּכוּת Fletus.Gen.35.Et uocauit nomen eius quercum fletus.

נִבְכֵי Nomẽ participiale pluralis numeri ſtatu regiminis, fletus,lacrymæ, effuſiones, guttæ ſeu eguttationes,id eſt, uenæ effluentes in mari.Iob 38.An ueniſti uſq́ ad effuſiones maris,id eſt, ſcaturigines ſeu uenas.

149 בְּכוֹר Hoc nomine Hebræis is dicitꝰ, qui celeriter eſt natus.primogenitus, qui anteuertit.Gen.25.Iſmael primogenitus.cap.41.Et uocauit Ioſeph nomen primogeniti Manaſſe.& cap.48.Quia Manaſſe primogenitus.Deut.15.Omne primogenitũ, quod naſcetur in armento tuo, & in grege tuo maſculinũ ſanctificabis ipſi Iehoua deo tuo, nõ colas in primogenito bouis tui, neq́ tondebis primogenitũ ouiũ tuarum.Iob 18.Abſumet robur eius primogenitus mortis,id eſt, princeps. Sic Paulus uocat Chriſtũ primogenitũ creaturæ.Item primogenitum inter mortuos.Gen.27. Ego filius tuus primogenitus tuus.ca.38.In primogenito ſuo. Exo.4. Filius meus, primogenitus meus Iſrael. Et pluraliter in ſtatu regiminis בְּכוֹרֵי Pſal.135.Qui percuſſit primogenitos Ægypti.Ieſ.14.Et paſcentur primogeniti exhauſtorũ. Pſ.136. Qui percuſſit Ægyptũ cũ primogenitis eorũ. Et in genere fœm. בְּכֹרָה primogenitura.Gen.25.Ad quid mihi primogenitura.Et mox iterum: Et contempſit Eſau primogeniturã. Et in ſtaru affixorũ בְּכֹרָת Gen.25. Vende ſecundum hunc diem primogeniturã tuam.Et mox iterũ: Et uendidit primogeniturã ſuam. Et pluraliter בְּכֹרוֹת Ge.4.Et de primogenitis pecorũ tuorũ.Deut.12.Et primogenita boum tuorum.Neh.10.Et primogenita filiorũ noſtrorum, & animalium noſtrorum.

בְּכִירָה Generis fœminini, primogenita.Gen.19.Et dixit primogenita ad minorem.

בִּכּוּר Primitiuũ.Ieſaiæ 28.Sicut primitiuũ ante æſtatem. Et pluraliter בִּכּוּרִים Leuit.23. Primitiua ipſi Iehoua. Et mox iterũ: Super panem primitiuorũ.Num.28. In die primitiuorũ.Nahum 3.Ficus cũ primitiuis. Et in ſtatu regiminis בִּכּוּרֵי Exo.23.Primitias primitiuorum humi tuæ. Similiter in ſtatu affixorũ. Leuit.2. Offeres oblationem primitiuorum tuorũ. Et in forma fœminea בִּכּוּרָה Oſeæ 9.Sicut primitiuũ in ficu.Mich. 7.Primitiuũ deſiderauit anima mea. Et pluraliter cõmutata uoce hirik in pathah & ſchurek in kybutz בַּכֻּרוֹת Iere.24.Sicut ficus primitiuorum.

בִּכְרָה Nomen animalis ſic appellati à uelocitate, qua alia omnia anteuertit. Græci δρομοδάριον uocant.Chaldæus paraphraſtes uertit יַנְקָא lactentem,id eſt. Camelum.Alij uolunt eſſe Naben, alij Camelopardalim, alij iuuenem Camelum, qui poſtquam ablactatus eſt, dicatur גָּמָל. Ier.2.Dromedarius leuis, circumflectens uias ſuas. Et pluraliter forma maſculina ſtatu regiminis בִּכְרֵי. Ieſaiæ 60. Dromedarij Midian & Epha.

INDE VERBVM,

בִּכֵּר Primogeniauit, id est, primogenitum constituit. Deut. 21. Non poterit primogenitum constituere filium dilectę ante filium exosę primogenitum. Ezech. 47. In mēsibus suis primitiua dabit.

In uoce passiua בֻּכַּר Leuit. 27. Sed primogenitum, quod primogeniabitur ipsi Iehoua in animalibus non sanctificabit aliquis.

In tertia coniugatione legitur tantum participium præsens generis fœminini מַבְכִּירָה primipera. Ierem. 4. Quoniam uocem sicut parientis audiui, angustia sicut primiperæ.

150 בל

Vt אַל ab אָלָה, ita בַּל à בָּלָה deriuatur, & ut prius ab extensione iuramenti & efficacia in aliud, negatiuè, ita eadem ratione posterius בַּל durationem negationis in sequentia protrahit, importatq; negationem multo uehementiorem, q̃ ulla alia particula negatiua. idem enim ualet, quod Latinis nequaquam, neutiquam, nihil omnino. Psal. 16. Quoniam à dextris est, neutiquā mouebor. Psal. 46. Deus est in medio eius, nequaquam mouebor. Prouerb. 9. Et non omnino nouit aliquid, id est, nihil quicquam. & cap. 23. Cor eius neutiquam est tecū. Et mox iterum: Percusserunt me, nequaquam dolui, pulsauerunt me, nequaquam sensi.

ASSVMIT AVTEM MVLTAS ET VARIAS PARTICVLAS adiectiles tam ab initio quàm in fine.

בְּלִי Nequaquam, neutiquam. 2. Sam. 1. Clypeus Saul nequaquā unctus oleo. Iesaiæ 14. Persequutionem passum nequaquā prohibuit. & cap. 32. Collectio nequaquā ueniet. Ponitur sæpe etiam exclusiuè. absq;, præter. Iob 33. Mundus sum absq; præuaricatione. & cap. 39. Absq; pauore. Psal. 19. Absq; auditu uocis eorum.

בְּלִיַּעַל Vide in עָלָה & יָעַל.

בְּלִימָה Compositum ex בְּלִי & מָה Iob 26. Suspendit terram super nihil quicquam.

בִּבְלִי Absq;. Deut. 4. Qui occiderit sodalem suum absq; scientia.

עַל בְּלִי Gen. 3. Propter eaq; nihil quicquam indicauit ei.

עַד בְּלִי Psal. 72. Donec omnino non luna.

לִבְלִי Absq;. Iob 38. Errabunt absq; esca. Iesaiæ 5. Aperuit os suum, absq; statuto, modo.

מִבְּלִי Iob 4. Leo aufert absq; prędа. & cap. 8. Habitet in tentorio eius, nihil quicquā sibi. Exo. 14. Et dixerunt ad Mosen, nunquid omnino nihil sepulchrorū in Ægypto.

בִּלְתִּי Nequaquam, neutiquam, nisi, præter, particula exclusiua. 1. Sam. 20. Accidens est, neutiquam mundus est. Gen. 43. Non uidebitis faciem meam, nisi frater uester fuerit uobiscum. Num. 32. Præterquā Caleb. Iesaiæ 14. Plaga sine declinatione. Et in statu affixorū nihil mutat. 1. Sam. 2. Quia non est præter te. Oseæ 3. Et saluator non est præter te.

עַד בִּלְתִּי Donec non. Num. 21. Donec non dimisit ei superstitem. Iob 14. Et non resurget donec non sit cœlum.

לְבִלְתִּי Vt non. Gen. 3. Vt non comederes. Ezech. 13. Et ut nō uideant. Et iterum: Vt non conuertantur à uia.

מִבִּלְתִּי Absq;. Num. 14. Absq; potentia est Iehoua.

בִּלְעֲדֵי Compositum ex בַּל & עַד absq;, præter. Gen. 14. Præterquam quod comederunt pueri. de isto in עוֹד.

מִבַּלְעֲדֵי Idē quod זוּלָתִי 2. Sam. 22. & Psalm. 18. Quoniam quis est præter Iehoua, & quis est præterquā deus noster. Iosue 22. Præter altare Iehoua dei nostri. Sed de hoc etiam in themate עוֹד.

151 בלל

In prima coniugatione uocis actiuę, miscuit, permiscuit, fudit, perfudit, confudit. Genes. 11. Quia ibi confudit Iehoua labium uniuersæ terræ. Chaldæus uertit בַּלְבֵּל Et ibidem iterum: Euge descēdemus & confundemus ibi labium eorū, ut non percipiat quisq; labium alterius. Iud. 19. Introducens eum in domū suam commiscuit asinis, id est, præbuit mixturā asinis. Psal. 92. Perfundebar oleo uiridi.

Participium præteritum בָּלוּל. Exod.29. Decimam partem similæ mixtæ oleo. Et in genere fœminino בְּלוּלָה. Leuitic.2. Simila permixta oleo. Leuit.9. Oblatio mixta oleo. Et pluraliter בְּלוּלוֹת. Exod.29. Placentas azimas, permixtas oleo contuso.

In quarta coniugatione יִתְבּוֹלָל Oseæ 7. Ephraim populis commiscebitur, Ephraim tanquam ustulata neutiquam uersa.

INDE NOMINA.

בְּלִיל Stramentum ex diuersis mixtum, quale iumentis præbetur. Græci uocant μῖγμα mixturam, Latini non habent aliud quo significationem uocis exprimat. Licebit tamen pabuli nomine reddere, siquidem aliud nõ detur. Iob 6. Aut mugiet bos super pabulo suo? Idem cap.24. In agro stramentũ seu pabulum suũ metent. Iesaię 30. Boues & pulli asinarum qui colunt terram, pabulum acidum comedent.

תֶּבֶל Cum sex punctis, permixtio, scilicet illicita, confusio præternaturalis, proinde nepharia, alij nephas, alij scelus interpretantur, & utrinq; segol ad differentiam תֵּבֵל quod aliam confusionem significat. Leuitic.18. Et cum omni pecore non præbeas concubitum tuum ad pollutionem, neq; mulier stet coram animali, quia confusio est, scilicet nephanda. Leuit.20. Vir qui concubuerit cum nuru sua, morte moriantur ambo, quia confusionem fecerunt, scilicet nephariam.

תֵּבֵל Mixtura, id est, orbis habitabilis, scilicet terræ siue uniuersæ & totius quaq; patet, siue particularis, in quo omnia sunt mixta, homines, pecora, uaria genera arborũ, herbarum, adeoq; aliarũ creaturarum, quæ in mari aut in aere non sunt. Vel sic est dictus propter diluuium, quo in terra habitabili omnia confusa fuerunt. Et scribitur cum duobus zere ad differentiam תֶּבֶל quod commixtionem aliam & quidem nephariam significat. 2.Sam.23. & Psalm.18. Reuelata sunt fundamenta orbis. 1.Paralip.16. Etiam si stabiliatur orbis ne commoueatur. Iob 34. Aut quis posuit orbem uniuersum illum. Psal.9. Et ipse iudicabit orbem in iustitia. Psal.19. In omnem terram exiuit regula eorum, & in terminum orbis dicta eorum. Psalm.24. Orbis & habitatores in eo. Psal.50. Meus est orbis. Prouerb.8. Et summitatem pulucrum orbis. Et iterum: Ludam in orbe terræ eius. De particulari. Iob 18. Et de orbe eijcient eum. Iesaiæ 13. Et uisitabo super orbe malitiam, ibi loquutus est de orbe Babylonico. cap.14. Posuit orbem quasi desertum. Et iterum: Non implebunt orbem ciuitatibus. ibi loquutus est de orbe terræ Iudææ. Similiter cap.24. Emarcuit orbis, scilicet Iudaicus. Sic Lucas Euangelista cap.2. utitur cũ ita scribit. Exijt edictum à Cæsare Augusto, ut describeretur orbis, scilicet terræ Iudaicæ uel Augusti seu Imperij Romani.

בָּבֶל Nomen urbis in campo Sinnear, à confusione linguarum sic appellata. Genes.11. Et ideo uocatum est nomen eius Babel, quia ibi confudit Iehoua labium uniuersæ terræ.

תְּבַלֻּל Alij cõmuniter pro macula seu albugine oculi accipiunt & interpretãtur, ego uerò puto, saluo tamen iudicio illorum, significare talem hominem, qui confusos seu mixtos habet oculos, & non uniformes, quem Latini lusciosum appellant. Chaldæus trãstulit חִילִיז Leuit.21. Cui confusio in oculis suis. Porro Iudęi in lingua sua uulgari confusum seu distractum mente uocant מְבֻלְבּוֹל.

יַבֶּלֶת Verruca, tuberculũ, id est, cõcreta seu confusa caro. Leuit.22. Vel uerrucam.

מַבּוּל Diluuiũ, confusio, scilicet aquarũ, uel etiã ab effectu, eò q; confudit omnes creaturas terrestres. Chaldęus trãstulit טוֹפָנָא. Gen.7. Et factũ est diluuium quadraginta diebus super terra. cap.9. Et uixit Noah post diluuium. cap.7. Quando diluuium fuit, aqua super terra. ubi uocabulum aqua est appositio. Et cap.9. Et non erunt amplius aquæ in diluuium. Psalm.29. Iehoua in diluuium sedet, uaticinatur autem ibi Propheta de diluuio baptismi, quo nostra peccata nobis per Christum & eius sanguinem abluuntur, quo uetus homo & corpus peccati extinguitur, & nouus homo regeneratur & renouatur ad uitam æternã. Legitur etiã aliquoties cũ nomine מַיִם cõstructã. Gen.6. Ecce ego adducã diluuiũ aquarũ super terrã. & cap.7. Et ingressus

gressus est Noah arcam propter aquas diluuij. Et mox iterum: Et fuerunt aquæ di-
luuij super terra.

152 בלג
Refrigeratus est, tanquã è riuulo potus, nam nõ multam differt à uerbo בלג &
legitur tantum in tertia coniugatione ac neutraliter. Iob 9. Si dixero obliuiscar
querelæ meæ, deferam faciem meam, mox refrigeror. cap. 10. Deponatur à me,
& mox refrigerabor paulũ. Psal. 39. Diuerte à me & refrigerabor antequã abeam.
Participiũ præsens מבליג Amos 5. Qui refrigerat uastatorem contra regnum.

INDE NOMEN.

מבליגית Refrigerium, refrigeratio, refocillatio. Ierem. 8. Refrigerium meum super defa-
tigatione.

153 בלה
Productum, prolongatum est, inueteratum fuit. habetq; affinitatem quandã si-
gnificatione cum uerbis אבל יבל נבל & נבל nisi quod ut forma, ita modo signifi-
candi inter se uarient, deinde contrariã habet significationẽ uerbis בחל חבל & בחל
Chaldæus nunc uerbo סב, nunc uerbo בלא transtulit. Latinè uerti potest uerbo
inueterascendi. Gen. 18. Post inueterascere meum erit mihi uoluptas? Iosue 9. Cal-
ciamenta nostra inueterata sunt propter longitudinem uiæ. Psal. 102. Et omnes illi
quasi uestis ueterascẽt. Iesaiæ 51. Quasi terra ueterascet. Psal. 32. Inueterata sunt ossa
mea, id est, uetustate attrita. Iob 13. Et ipse uelut putridum ueterascet. Deut. 8. Vesti
mentum tuum nõ inueteratũ est desuper te. Item cap. 29. Ego duxi uos xl. annis in
deserto, non inueterata sunt uestimenta uestra desuper uobis, id est, non sunt uetu-
state ita detrita, ut ea exuere aut abijcere oportuerit, aut de corporibus uestris de-
lapsa sint.
In secunda coniugatione בלה fit transitiuum, & significat producere, prolonga
re, uetustũ facere. Iob 21. Producunt in bono dies suos. Iesaiæ 65. Et facta manuum
suarum antiqua facient electi mei, id est, durabilia. Opera enim, ut Apocalyps. le-
gitur, sequuntur illos, scilicet mortuos in Domino. 1. Paral. 17. Constitui locum po
pulo meo Israel, & plantaui eum, ut iam habitet in loco suo, & non perturbetur am
plius, & non addant filij iniquitatis inueterascere ipsum sicut ab initio, id est, uete-
ratoriè cum ipso agere, ueteri more opprimere ipsum. Sic Psal. 49. Et robur ipsorũ
ut uetustum faciãt. Et per metalepsin. Thren. 3. Veterascere fecit carnem meam, &
cutem meam.

INDE NOMINA.

בלים Nomen pluralis numeri, uetera, inueterata, antiquata. Iosue 9. Et acceperũt saccos
inueteratos, & utres uini ueteres seu inueteratos. In genere fœminino, singulari
ter בלה Ezech. 23. Et dixi ad inueteratam fornicationem. Et pluraliter בלות. Io-
sue 9. Et acceperunt calciamenta inueterata, & uestimenta inueterata, id est, de-
trita longo usu.
בלי Vetustas, antiquitas, seu per metalepsin corruptio, putrefactio, quæ uetustatem se
quitur. Iesaiæ 38. Cupiuisti animam meam ex fouea uetustatis.
בלוי Nomen pluralis numeri tantum, & status regiminis, uetusta, inueterata. & intelli-
gitur de pannis uetustis, qui propter uetustatem abijciuntur. Et Sanctes Pagni-
nus rectè monet iod esse de substantia thematis, & iod plurale licet scriptura defi-
ciat, tamen pronunciari. Ier. 37. Et accepit inde uetera distractionum, uetera pu-
tridorum. id est, pannos ueteres & putridos. Et mox iterum: legitur בלאי cũ lite
ra aleph per epenthesin interposita loco iod. Pone nunc uetera putrida.
תבלית Veternus, inueteratum malum. Iesaię 10. Et consummabitur indignatio & ira mea
super inueterata, scilicet malitia eorum. Alij exponunt super consummationem
eorum, alij aliter. Puto autem à בלה & deriuatum & dictum eadem ratione, qua à
נבל deriuata & dicta est נבלה stultitia, fatuitas, insipientia.
בלחח Vide in themate suo בחל.

154 בלם
Cõstrinxit. Chaldæus transtulit uerbo חסם quod significat claudere, obturare.
Legiẽ semel. Ps. 32. Ne sitis sicut equus & mulus sine intellectu, habena & freno
os

155 os eorum constringendo, si nolint accedere ad te.

בלס Legitur ab isto themate tantũ participium præsens, seu nomen participiale בּוֹלֵס id est, comportator. Et arbitror congruere significatione cũ uerbo סָבַל quod portare significat. Amos 7. Sed armentarius ego, & comportator Sycomororũ.

156 **בָּלַע** Absorpsit, deglutiuit, pręcipitauit, ingurgitauit. quadrat significatione cum uerbis בָּעַל לָאַב עָלַע יָלַע לוּע לָתַע & תָּלַע nisi ꝙ ut forma, ita modo parum significandi inter se discrepẽt. Iob 20. Facultates deglutiuit, & euomuit eas. Iere. 51. Deglutiuit me uelut draco. Psal. 124. Tũc uiuos deglutiuissent nos. Ionę 2. Et disposuit Iehoua piscem magnũ ad deglutiendũ ipsum Ionã. Iob 7. Nõ dimittis me usq; deglutiam ego saliuam meam. Psal. 69. Neq; deglutiat me profundum.

In uoce passiua נִבְלַע præcipitatus est. Et in hac uoce passiua, ac deinde in secũda & quarta cõiugationibus, significat pręcipitationẽ facti seu operis illius de quo dicitur, à præcipitantia cibi in uentrem & in locum corruptionis translatione sumpta ad externam rei alicuius perditam præcipitationem & deiectionem. Oseæ 8. Præcipitatus est Israel. Iesaiæ 28. Pręcipitati sunt à uino.

In secunda coniugatione בִּלַּע Iesaiæ 25. Præcipitauit Iehoua mortem omnino, quod Paulus apostolus ita transtulit. 1. Corint. 15. Absorpta est mors in uictoriam. Et mox iterum: Et præcipitabit in mõte isto faciem inuolucri, id est, præcipitanter seu celeriter detrahet inuolucrũ facierum. Thren. 2. Præcipitauit Iehoua & nõ pepercit. Et mox iterũ: Factus est Iehoua uelut inimicus, præcipitauit Israelem, præcipitauit omnia palatia eius. Psal. 35. Ne dicant, præcipitauimus eũ. Habakuk 1. Quũ præcipitaret improbus iustũ. Thren. 2. Non reduxit manũ suam à pręcipitando. 2. Sam. 20. Absit à me ut præcipitem aut euertam. Iob 9. Et si præcipitauerit eũ de loco suo. cap. 10. Et præcipitabis me. Psal. 55. Præcipita Iehoua, diuide linguã ipsorũ. Prouerb. 19. Et os improborũ præcipitabit iniquitatẽ, id est, pręcipitanter effutiet. cap. 21. Thesaurus desiderabilis & pinguedo in tẽtorijs sapientis, sed stultus homo præcipitabit eum. Eccl. 10. Verba oris sapientis sunt gratia, sed labia stulti præcipitabunt eam. Iesaiæ 19. Et consiliũ eius præcipitabo. Num. 4. Et nõ ingrediantur ad uidendum secundũ præcipitare sanctũ, ut moriantur, id est, ex præcipitantia & temeritate, metaphora sumpta ab illis, qui pręcipitanter & temere deglutiunt.

Participiũ præsens pluralis numeri מְבַלְּעִים. Ies. 49. Et ꝑcul aberũt præcipitãtes te. Participium præteritum מְבֻלָּעִים Iesaiæ 9. Et beati, pręcipitati sunt.

In uoce passiua בֻּלַּע 2. Sam. 17. Ne forte præcipitatio sit Regi. Iob 37. Aut dixerit quispiam quin præcipitabitur.

In quarta coniugatione תִּתְבַּלָּע Psal. 107. Et omnis sapientia eorũ præcipitabit.

INDE NOMEN.

בֶּלַע Et in distinctione בָּלַע præcipitatio, absorptio. Psal. 52. Dilexisti uerba præcipitationis, linguam imposturæ. Et cum affixo mutat sægol in hirik, & pathah in seua. Iere. 51. Et uisitabo super Bel in Babylone, & educã præcipitationẽ eius ex suo.

157 **בלק** De isto uerbo duo tantũ participia usurpantur in sacris literis, & quantũ ex illis scripturæ locis & alijs circumstantijs, & sui similibus, scilicet פָּלַח & פָּלַג conijci potest, significat uel parietem, uel murum, uel oppidũ, uel uineã, aut aliud quippiam, quod clausum seu munitũ est, dissipare seu disfringere ut aliorum iniurijs pateat. Vnde etiam Chaldæis apertionem rei clausæ significat.

Participium præsens בּוֹלֵק Iesaię 24. Ecce Iehoua euacuat terrã, & dissipat eam.

Participium præteritũ generis fœminini, secundæ coniugationis מְבֻלָּקָה Nahũ 2. Euacuata & exinanita & dissipata.

158 **בָּמָה** Legitur tantũ in hac forma nominaliter, & significat singulari numero, Sacellũ, scilicet excelsum, seu altare, ab altitudine & sublimitate, eò ꝙ in altũ, & plerunq; etiã loco alto & excelso extructa fuerint. 1. Sam. 9. Quia sacrificiũ est hodie populo in Excelso. Et mox iterũ: Et cũ ueneritis in ciuitatẽ, inuenietis eũ antequã ascendat ad Excelsum ad comedẽdũ. ubi he litera importat motũ ad locũ. 1. Sam. 10. Collegiũ ꝓphetarũ descẽdebat de Excelso. 1. Reg. 3. Nã illud erat Excelsum maximũ.

1. Re

1.Reg.11.Tunc ædificauit Salomo Excelsum ipsi Chamos, abominationi Moab. 2.Reg.22.Altare illud & Excelsum illud confregit, & combussit Excelsum, comminuitq; in puluerẽ, & succendit lucum, ubi discrimen facit inter Altare & Excelsum. Iere.48.Et cessare faciã in Moab eum qui offert in Excelso, & adolet dijs suis. Ezech.20.Et dixi ad eos quid est Excelsum, ad quod uos conuenistis, & uocatũ est nomen eius Excelsum, in hunc usq; diem. Chaldæus in hoc modo significãdi transtulit בָּמְתָא. Et pluraliter in statu absoluto בָּמוֹת significatq; cuiuslibet rei celsitudinem seu sublimitatem. Primo, de ædificijs & sacellis in alto loco & in altum extructis. Num.22.Et duxit eũ ad Excelsa Baal ut inde conspiceret extremitatem populi. 1.Reg.12.Et fecit domũ excelsorum. Et mox iterũ: Et sacerdotes excelsorũ. 1.Reg.13.Contra omnes domos excelsorũ quæ sunt in ciuitatibus Samaritanorũ. 2.Reg.17.Ædificauerunt sibi excelsa in omnibus ciuitatibus suis. 2.Paral.33. Et loca quibus ædificauit Excelsa & lucos, & sculptilia constituit. Pręterea Numeri 21. ubi legitur, Et de Nachaliel in Bamoth, de Bamoth uero in uallem, quæ est in campo Moab. Et mox iterum: Domini Bamoth Arnon, id est, alpium, apparet nomen esse proprium illarum alpium, & tamen dictas ab altitudine loci, ideoq; etiam Chaldæus reddidit רָמָתָא. In statu regiminis aliquando בָּמוֹת & nihil uariat. Iosue 13.Et Excelsa Baal. Iere.7.Et ædificauerũt Excelsa Thopheth. Secundo in hac forma de celsitudine & sublimitate etiam aliarum rerum dicitur. Ier. 26.& Mich.3.Et mons domus erit in celsitates syluæ, id est, excelsissimam syluam. Ezech.36.Excelsa mundi facta sunt nobis in hæreditatem, id est, excellentissima quæq; in mundo. Aliquando autem tam in statu regiminis quàm affixorum superaddit iod notam pluralis numeri, masculini generis more masculinorũ, & tunc retinet interdum uau holem בָּמוֹתֵי. ut Psal.18.& 2.Samue.22. Ipse exæquat pedes meos uelut ceruarum, & super excelsa mea constituit me. Deut.33.Et tu calcabis super Excelsa eorum. Habakuk 3.Et super excelsa mea calcare me faciet. 2.Sam.1. Iucũdissimus Israel in excelsis tuis uulneratus est. Vel uau holem mutat in hateph cametz. Iob 9.Et calcat super excelsa maris. Iesaiæ 14. Ascendã supra celsitudinem nubium. Vel relinquitur uau & holem mutatur in hatephcametz, idq; fit eã potissimum ob causam, quia pluralitas uocis additione literæ iod cassata est, q iod alioqui nota est pluralis numeri. Deut.32. Vexit eum super excelsis terræ. Veruntamen unum tantum excipitur plurale cum affixo pluralis numeri, quod uau holem seruat nec addit iod plurale. Num.33. Omnes imagines fusiles eorum perdetis, & omnia excelsa eorum disiicietis. Arbitror autem ideo sic esse scriptũ, quia ad priorem modũ significandi pertineat. Insuper pio zelo contra Iudęos moueor, ut & hic de uoce ista, qua Iesaias gloriosam Christi seruatoris nostri sepulturã ornauit, aliquid dicam copiosius pro religione nostra tuenda, & corruptelas eorũ ac detestandã malitiam detegam, & refutem. Sic enim in ipsius uaticinio uerba habent. Et posuit apud malefactores sepulchrum eius, & apud diuitem excelsa eius. Cum hac expositione cõgruit quoq; historia, quæ à Matthæo Euãgelista retexitur: q Iosephus Arimathæus fuerit uir diues, & monumentũ nouum in mõte Caluariæ excelso habuerit in petra instar sacelli excisum splendidũ, amplum & magnificum, sicut ex alijs quoq; historiæ circũstantijs colligitur, fuit enim saxũ ostij ipsius ingens ualde, ipsum monumentum duos uiros, sic angelos uocat, & aliquot mulieres capere potuit, quare de historia & re nõ est ullum dubiũ, quin hoc nomen illi respondeat, significetq; nõ uulgare aut uulgaris hominis sepulchrũ, quale etiã fuit malefactorũ, & nomine קֶבֶר notatur, sed Excelsum seu monumentũ & quasi sacellum diuitis alicuius hominis, qualis Iosephus fuit. Nunc porro, q ad uocem ipsam eiusq; significationẽ attinet, arbitror nõ ita diu post Christi gloriosam resurrectionem ac ascensionem in cœlum à Iudæis deprauatam esse, quod ad puncta attinet (nam forma literarum integra mansit) & antea sic fuisse punctatum בָּמוֹתָיו. Verum quando Christiani hoc Iesaiæ uaticinium, in Iudæos torquere cœperunt, probantes Christum sepeliri oportuisse in monumento diuitis, & in hoc Iesu Nazareno com

pletũ asseuerarent, nec obstinati, haberent, quo tam clarũ & euidens testimonium in illo suspenso completum diluerent refutarentq́;, hanc data opera uocem, sicut plerasq́; alias, Nicola Lyra, Paulo Burgensi, Porcheto & nõnullis alijs fide dignissimis testimonijs, deprauarunt. tametsi ista deprauatio, quemadmodum etiam reliquæ omnes, ipsos nihil quicquam iuuet, si inde inferre uoluerint, ipsum mansisse in illis mortis cruciatibus. Nam ex ea uoce ita deprauata iuxta grãmaticam rationem, illam suam impiam sententiam obtinere minime possunt, & sequentia uerba, maxime cum dicit: Et è iudicio sublatus est, & generationem eius quis enarrabit, &c. eos cùm sua malitia euidentissimè refutant. Et esto sanè quod dictio illa, ut ipsi uolunt, quod ad literas, mortes seu mortis cruciatus significaret, tamen constat ratione punctorum eam esse corruptam, ꝙ in litera mem dagges habeat post initialem beth seruatam, contra omnem grãmaticam legem, quæ demonstrat ipsa experientia, quod post seua in prima dictionis syllaba non possit sequi dagges, seu litera daggessata, hoc si fatentur, (ut sane eos fateri necesse est, nec inficiari, aut ullam adferre eius rei rationem & causam) multo magis concedere cogentur nostram expositionem minus aduersari grãmaticæ. Deinde si ista uox significaret, In mortibus eius, dicant rationem, cur etiam priori uocabulo קברו non sit pręposita prępositio beth, quam tamen iuxta Hebreę linguæ consuetudinẽ potius habere debebat, quàm posterior, si quidẽ naturaliter & regulariter uox posterior sequatur rationẽ prioris, & non econtra. nisi dicere uelint ꝙ in posteriore beth litera, facta sit litera substantialis, quod non facient certò scio. Quarto constat ex ista lingua, quòd מוֹתָי pluraliter non significet mortes, sed potius cruciatus mortales, pericula mortalia, quæ igitur tunc sententia, cum tam pręcedentia quàm sequẽtia (ut alia aliorum prophetarum testimonia pręvtereã) repugnent, ut paulo superius ostẽsum est. Quinto, probe quadrat, ut si קֶבֶר attribuitur malefactoribus, ita diuiti conueniat uox in significãtia splendidiore. Sexto, cum dicat de sepultura damnatorum, necesse est ut etiam dicat de excelso diuitum & felicium, propterea, quia communis in eo loco fuit sepultura & diuitum & pauperum. Et quãquam Christo honestam ac splendidam sepulturam inuidebant, tamen ita à Diuina prouidentia ordinatum fuit, ut quies filij sui esset gloriosa. Et esto sane, quod uox ista non sit corrupta seu deprauata, tamen nolint uelint cõcedere eos oportet, ꝙ ita sit ideo data opera irregulariter punctata, ut ea irregularitate etiam significaretur, quòd illud Christi monumentum etsi sacellum fuerit seu Excelsum, tamen non in eum usum, quo alia Excelsa fuerunt extructa, ut in illis sacrificaretur, sed in quod reponendum erat corpus Christi defunctum dispensatione obedientiæ humiliationis, ut ista punctatura spiritus sanctus utrunq́; notaret, & sacellum, sed tale in quo reponendum erat corpus Christi, uictima immolata pro peccatis totius mundi, quemadmodum in Prophetijs talia multa sunt, quæ punctorum irregularitate aliud quoddam mysterium subindicant, ut suis quoq́; in locis annotauimus, ut de יְלִדְתִּיךָ Psal. 2. Item. Iesaiæ 26. de נְבֵלָתִי alijsq́; quàm plurimis. Hanc prolixitatẽ mihi improba Iudæorum malicia extorsit, quare pios oro ueniã zelo meo dare uelnt.

159 בָּנָה Tam scriptura, quàm significatione nõ multum abludit à uerbo בִּין, nisi quòd, ut hoc ad intellectum & rationem refertur, atq́; ordine certaq́; quadam obseruatione intendere, considerare, & curare, qualis res aliqua secundum omnes suas circumstantias & partes sit, aut esse oporteat, significat: ita uerbum בָּנָה significat domum seu ædificiũ intrinsecus arte in sua habitacula, regiones & partes proportionabiliter distinguere, quale fieri debeat, ut ordine, & cõmodè in eo habitetur. Non potest autem commodiore uerbo quàm ædificandi transferri. Nunc exempla subijciam. Deut. 20. Quis est uir ille qui ædificauit domum nouam. Iesaiæ 6. Maledictus uir coram Iehoua, qui surgens ædificauerit ciuitatem hanc Iericho. 1. Regum. 9. Quam ædificauit ei, tunc etiam ædificauit Millo. Prouer. 14. Sapientes mulieres ædificauit domum suam, id est, unaquæq́; earum ædificauit domum suam. 1. Reg. 18. Et ædificauit cum lapidibus altare in nomine Iehoua. Porro Genes. 2. dicitur

tur de ædificatione mulieris ex costa, quam Iehoua sumpserat ex dormiente Adamo, uolens significare illam cohabitationem uiri cũ muliere, quæ debebat ei esse tãquam domus ex qua ædificaret propagaretq; liberos. Sic habet textus. Et cadere fecit Iehoua deus soporem super Adam, & obdormiuit, accepitq; unam de costis ipsius, & clausit carnem pro ea, & ædificauit Iehoua deus costam quam acceperat de Adam in mulierẽ, & dixit Adã. Euge os ex ossibus meis, & caro de carne mea, & uocabitur uirago. Attribuitur tamen hoc uerbum araneo, quod mira arte & hoc animalculum suam ædificet domũ. Iob 27. Et ædificat sicut araneus domũ suã.

Deinde & hoc est obseruandũ, q̃ ut ędificãdo restaurantur & conseruantur ædificia, ita hoc uerbo scriptura figuratè utitur pro instaurare, dare incrementũ. Psal. 28. Quoniã ipsi non animaduertũt ad opera Iehoua, neq; ad facturam manuũ eius, ideo destruet eos & nemo ædificabit eos. Psal. 98. Et ædificabo in generationẽ & generationem solium tuũ, id est, regnũ tuum. hoc modo significandi etiam Paulus apostolus non semel est usus hoc uerbo. ut Rom. 15. Vnusquisq; proximo suo placeat ad ædificandum. 1. Corinth. 8. Charitas ędificat. 1. Thess. 5. Ædificate alterutrũ, sicut & facitis. 2. Cor. 10. Potestatem dedit nobis deus ad ædificandũ, & non ad destruendum. Et nominaliter. Rom. 14. Quæ ad mutuã pertinẽt ædificationẽ. &c.

Tertio eadem phrasi si de domo dicitur tum figuratè significat instaurare, augere & cõseruare familiam, sicut uocabulum בַּיִת figuratè pro familia accipitur, ut infra suo in loco uidebimus. Deuter. 25. Sic fiat uiro, qui non ædificabit domum fratris sui. Ruth 1. Ponat Iehoua hanc mulierẽ, quæ ingreditur in domũ tuam, sicut Rachel, & sicut Leam quæ ambæ ædificauerunt Israel. 1. Sam. 2. Suscitabo mihi sacerdotem fidelem, qui secundum cor meum & animam meam faciet, & ędificabo ei domum firmam. &c. 2. Sam. 7. Quia tu Iehoua exercituũ, deus Israel aperuisti aurem serui tui, dicendo. domum ædificabo tibi, &c. 1. Reg. 9. Ego ero tecum & ædificabo tibi domum firmam, sicut ædificaui Dauid &c. Psal. 127. Si Iehoua non ædificauerit domum, frustra defatigantur ædificatores eius.

Participium præsens cum uau בּוֹנֶה uel sine uau בֹּנֶה 1. Reg. 6. Domus ista quam tu ædificas. 2. Paralip. 2. Ecce ego ędifico domum in nomine Iehoua. Gen. 4. Et fuit ædificator ciuitatis. In statu regiminis בֹּנֵה cum zere. Psal. 147. Ædificator Ierusalem Iehoua. Et pluraliter בּוֹנִים uel absq; uau בֹּנִים 2. Reg. 12. Et illi erogauerunt eam fabris lignorum, & ædificatoribus, qui faciebant domũ Iehoua. Neh. 3. Quod nos ædificamus murum. Psal. 118. Lapidem, quẽ reiecerunt ædificatores. Et cum affixo Iesaias loco holem usus est cametz. cap. 49. Accelerant ædificatores tui.

Participium præteritum masculini generis בָּנוּי. Cantic. 4. Sicut turris Dauid collum tuum ædificatum cum propugnaculis suis. Et pluraliter בְּנוּיִם. Nehe. 7. Et non erant domus ædificatæ. In genere fœminino בְּנוּיָה Psalm. 122. Ierusalem quæ ædificata est ut ciuitas, ut conueniatur in unum.

In uoce passiua נִבְנָה. 1. Reg. 3. Quia nondum ædificata erat domus nomini Iehoua. 1. Reg. 6. Cũ domus ipsi ædificaretur, lapide integro allato ædificata est. Numeri 13. Et Hebron septem annis ædificata fuit ante Zoan Ægypti. Iesaiæ 44. Et de Ierusalem dicit, ædificabitur, & de templo, fundabitur. Secundo de procreatione sobolis dicitur, quæ cohabitatione uiri cum muliere ædificatur. Gen. 16. Ingredere nunc ad ancillam meam, si forte ædificer ex ea. Tertio, figurate, pro augeri, benedici, ditari seu locupletari. Iob 22. Si conuersus fueris ad omnipotentem, ædificaberis, si amouebis iniquitatem à tentorio tuo. Psal. 89. Quoniam dixi perpetua gratia ædificabitur. Malach. 3. Etiam ædificati sunt facientes seditionẽ. Sic hoc modo significandi usus est Lucas Act. 9. Habebant pacem, & ædificabantur, uersantes in timore Domini & consolatione sancti multiplicabantur.

Participium præsens masculini generis נִבְנֶה 1. Paralip. 22. Et uasa sanctitatis dei in domum, quæ ædificata est in nomine Iehoua.

INDE NOMINA.

בֵּן In statu absoluto, at in statu regiminis בֶּן cũ segol, & significatione primaria no-

tat filium naturalem, qui cohabitatione uiri & mulieris est ædificatus, quasi dicas ædificium parentum. Gen. 4. Et peperit filium & uocauit nomen eius Seth, & ipsi Seth quoq; natus est filius. Iesaiæ 7. Ecce uirgo grauida est, & parit filium, & uocabis nomen eius ImanuEl. Item dicitur etiam de animalibus. Genes. 18. Et tulit inde filium bouis, tenerum & bonum. Leuit. 7. Iuuencus unus, filius bouis. Psal. 29. Sic filius unicornium. Leuit. 12. Aut filium columbæ, aut turturem. Deinde pro filio adoptiuo, & non naturali ponitur. Exod. 2. Et attulit eũ in domũ Pharaonis, & factus est illi in filiũ. et cap. 4. Filius meus primogenitus Israel, &c. Tertio, generalius pro eo qui est in, uel intra, uel sub persona seu re alia, de qua dicitur. Genesis 15. Filius dispensationis domus meæ. Et mox iterum: Et ecce filius domus meæ, id est, qui est in domo mea, deditus seu addictus rei familiari. Deut. 25. Si fuerit filius percutere, qui est improbus, id est, filius plagarum. 1. Sam. 12. Viuit Iehoua quia filius mortis est uir ille. 1. Samuel. 18. Tantummodo esto mihi in filium militię. Exod. 12. Agnus integer, masculus, filius anni. 1. Sam. 13. Filius anni erat Saul in regno suo. Gen. 5. Et Noach erat filius quingentorum annorum. cap. 15. Nunquid filio centum annorum nascetur proles. Num. 3. Recense filios Leui, à filio mensis & supra. Quarto, dicitur etiam de rebus inanimatis, quæ sunt in alio. Iesaiæ 21. Trituratio mea & filius areæ meæ, id est, frumentum quod est in area. Iesaiæ 5. Vinea est dilecto meo, in cornu, filius pinguedinis, id est, quæ pinguedo est in cornu. Psal. 80. Et uisita uitem hanc, & quam plantauit dextra tua, & super filium, quem corroborasti tibi, id est, super uitem, quæ est in uinea. Ionæ 3. Tu doluisti super cucurbita, quã nõ elaborasti, neq; educasti, quia filius noctis fuit, & filius noctis ablatus est, quanquã legatur ibi בִּן pro בֵּן. Iob 41. Non fugabit eũ filius arcus, id est, sagitta arcus. Thren. 5. Filij pharetræ, id est, sagittæ, ut infra suo in loco. Quinto, ponitur in aliquot locis בִּן cum hirik, sicut בִּין. Deut. 31. Et præcepit cum Iosua filio Hun. Iosue 1. Et dixit Iehoua ad Iosua filium Hun. Prouerb. 30. Verba Agur filij Iacke. Ionæ 4. Et dixit Iehoua tu doluisti super cucurbita, in qua non elaborasti, neq; educasti, quia filius noctis fuit, & filius noctis ablatus est.

Et pluraliter בָּנִים filij, scilicet naturales. Genes. 5. Et fuerunt dies Adæ, postq; genuerat Seth, octingenti anni & genuit filios & filias. cap. 25. Et collidebant se filij intra ipsam. 1. Sam. 2. Peperit duos filios. Secũdo filij non naturales sed adoptiui. 2. Sam. 21. Et quinque filios Michal filiæ Saul, constat enim Michal fuisse sterilem usq; ad diem mortis suæ, fuerunt autem illi filij Merob filiæ Saulis natu maioris & sororis Michal, quæ nupta fuit Hadrieli Molathitæ, sicut clare historia indicat. 1. Sam. 18. Illis autem utrisq; mortuis Michal in filios adoptauit & educauit.

Tertio, non semper filios significat, qui immediatè à parentibus sunt geniti, uerum etiam illos, qui longa serie ab illis, naturali tamen stirpe & recta linea ab illis descenderunt & propagati sunt. Sic filij Israel, filij Iehuda, filij Leui, &c. Isto modo Matthęus uocat Iesum Christum, filium Abrahæ, & filium Dauidis, &c.

Quarto, legitur scriptum pro adolescentibus. Prouerb. 7. Et considerabam simplices, & deprehẽdebam inter filios puerum deficientem corde. Quinto sæpe pro masculis & fœminis, sicut Latini uocabulo liberi utuntur. Genes. 3. In dolore paries filios, id est, liberos. Et in statu regiminis בְּנֵי. Genes. 7. Sem & Ham & Iapheph, filij Noach.

בְּנֵי אֱלֹהִים Filij dei, qui inuocabant uera fide patrem, & à deo uocabantur filij, & credebant in promissionem de semine mulieris. Et opponuntur Cainiticæ ecclesiæ, qui dicebantur filij Adam. Gen. 6. Et uidebant filij dei filias Adam, quod elegantes essent. Et mox iterũ: Et ingressi sunt filij dei ad filias Adam. Itẽ Iob 1. Et factũ est quadam die & uenerunt filij dei ut sisterent se coram Iehoua, uenitq; satan in mediũ eorum.

בְּנֵי אָדָם Filij Adam. ut Adam plerunq; in malam partem in scriptura accipitur pro carne & sanguine sine spiritu sancto, sicut filiæ Adam. Genes. 11. Et descendit Iehoua ut uideret ciuitatem & turrim, quam ædificabant filij Adam, &c. hi autem fuerunt de Cham & de eius posteris Nimrod, & cæteris. Tametsi postea generali phrasi pro homini-

hominibus uilibus & abiectis & plebeis accipiatur, maxime si opponitur nomini אִישׁ Psal.49. Tam filij Adam, quàm filij uiri. Iesaiæ 2. Depressus est Adam, & humiliatus est uir &c.

בְּנֵי הַנְּבִיאִים Filij prophetarum, sunt discipuli prophetarum, quos gignunt doctrina sua, quiq; sunt sub ipsorum institutione. 2. Reg. 4. Elisæus reuersus est in Gilgal, fames q; erat in terra, & filij prophetarum sedebant coram eo. Hac phrasi etiam filij sponsi dicuntur. Matth. 9. quos Marcus. cap. 2. Vocat filios nuptiarum, pro ijs qui sunt in nuptijs.

בְּנֵי חַיִל Filij uirtutis, id est, militiæ. 2. Sam. 2. Et nunc confortentur manus uestræ & sitis in filios uirtutis.

בְּנֵי צִיּוֹן Filij Zion. Thren. 4. Filij Zion præclari & ornati. Psal. 49. Filij Zion exultant in rege, id est, alumni.

בְּנֵי נֹת Iere. 2. Filij Noph & Thachpanches depascent uerticem.

בְּנֵי קֶדֶם Filij Orientis. Iesaiæ 11. Pariter prædabuntur filios Orientis.

בְּנֵי בְלִיַּעַל Filij Beliaal. 1. Samuelis 2. Porro filij Eli erant filij Beliaal &c. uide in בְּלִיַּעַל.

בְּנֵי מָוֶת Filij mortis. 1. Sam. 26. Viuit Iehoua, uos estis filij mortis, id est, rei mortis, sub morte.

בְּנֵי יוֹנָה Filij columbæ. Leuit. 12. Et accipiet duos turtures, uel duos filios columbæ, id est, iuuenes pullos. Sic

בְּנֵי עֹרֵב Filij corui. Psal. 147. Qui dat iumentis cibum eorum, & filijs corui, qui clamant.

בְּנֵי אַשְׁפָּה Thren. 3. Immisit in renes meos filios pharetræ, id est, sagittas.

בַּת Filia, nomen generis fœminini, quasi בְּנַת sicut ab אמן fit nomen ablata nun litera & addita thau. Gen. 30. Et postea peperit filiam. Leuit. 22. Et filia sacerdotis si fuerit uidua. Et ut בֵּן aliquando est sexus & ætatis iuuenilis, ita etiam בַּת. Exod. 21. Si filium cornupetierit aut filiam. Exo. 1. Et omnem filiam uiuam seruabitis.

Tertio pro filia adoptiua. Esther 2. Quoniam Mardochai post mortem patris eius, & matris eius accepit in filiam. Quarto, generaliter pro nata. Gen. 17. Num filia nonaginta annorum pariet? Quinto, pro pupilla oculi, quæ est filia oculi. i. in uel intra oculũ, sicut etiam אִישׁוֹן dicitur, uel à teneritudine, quod filię sint teneræ. Psal. 17. Custodi me ut nigrum pupillæ oculi. Thren. 3. Ne cesset pupilla oculi tui. Et legitur aliquãdo geminato beth בָּבָה Zach. 2. Qui tangit uos, attingit pupillam oculi eius. Sexto, quando nomini proprio ciuitatis præponitur, tum per prosopopœam simulatq; synechdochen, ipsam ciuitatem, hoc est habitatores eius significat. Psal. 45. Filia Tyri. Psalm. 137. Filia Babel. Zach. 9. Exulta ualde filia Zion, clange filia Ierusalem. Quãdo autẽ postponitur nomini ciuitatis, & quidem cum affixo, quod illam ciuitatem referat, tum accipitur pro minoribus oppidis, quæ à metropoli tanquã filiæ à matre sunt ædificatæ. Et Plin. lib. 5. cap. 19. mentionem coloniarum facit quæ à metropoli deducuntur tanquam filiæ à matre. Sed exempla inferne uidebimus. In statu affixorum semper mutat pathah in hirik fortificata litera thau. Gen. 29. Filia eius. cap. 34. In filia uestra. Deut. 22. Filia mea. Et iterum: Filia nostra. Et pluraliter בָּנוֹת. Et in statu tam regiminis, quàm affixorum בְּנוֹת Gen. 19. Euge euge duæ filiæ sunt mihi. cap. 5. Et genuit filios & filias. Prouerb. 30. Sanguisugæ duæ sunt filiæ. Gen. 6. Viderunt filij dei filias Adam, quod essent formosæ. Psal. 45. Filiæ regum. Et ut in singulari, ita pluraliter aliquando figuratè pro ciuitatibus usurpatur. Gen. 49. Filius floridus Ioseph, filius floridus iuxta fontes, filiarum chorus incedit iuxta murũ. Cant. 6. Viderũt eam filiæ, & beatam dixerunt eam. Canticor. 2. Adiuro uos, filiæ Ierusalem per capreas, &c. Iesaiæ 32. Quietæ surgite, audite uocem meam filiæ securæ, id est, quæ sunt sub metropoli. Ita filiæ Carminis Ecclesiast. pro auribus, eò ꝙ cantilenę permeant ad aures. Et ut supra est indicatum in sexto significandi modo, quando ciuitati alicui postponitur tum accipitur figuratè pro oppidis minoribus, seu suburbijs, sicut urbes & ciuitates maiores & antiquiores, nomine mulierum & matrum uocantur.

2.Sam.26.Iesaiæ 32.Sed nunc exemplum unum atq; alterum subscribam.Num.21. In Chesbon & omnibus filiabus eius. Et mox iterum.Et misit ad explorandum la hater,& ceperunt filias eius.Iudic.1.Manasse uero non deleuit Bethsan, neq; Cariath cum filiabus earum.

בַּיִת In statu absoluto,& continua sententia orationis,at in distinctione sententiæ בָּיִת, uerum in statu regiminis & affixorum בֵּית. Et nomen est masculini generis,id est, domus,ædis,ædificium industria hominum intus ordine in suas partes, regiones & habitationes ædificatum.Exod.12.Neq; erat domus in qua nō iaceret mortuus. Deut.22.Quando ædificabis domū nouam. Gen.33. Iacob profectus est Succoth & ædificauit ibi sibi domū,& pecoribus suis fecit tuguria.2.Sam.5.Cæcus & claudus non ingrediatur in domum.1.Reg.18.Quia nomen tuum inuocatum est super domum istam,quam ædificaui.Iesaię 56.Domus mea domus orationis cunctis populis.Iere.7.Nunquid spelunca irruptorum facta est domus ista. Iob 30. Et est domus constitutionis omni uiuenti.Eccl.12.Quoniam abit homo ad domum occultationis suæ.In his duobus postremis locis accipitur pro sepulchro. Secundo,dicitur de animalium seu uolucriū quarundam domo,quam quoq; quadam ratione & industria sua ædificant.Prouerb.30.Cuniculi populus nō ualidus ideo ponunt in petra domum suam.Iob 27.Ædificauit sibi araneus domum suam.Iob 8.Et domus aranei confidentia eius.Psal.48.Passer inuenit sibi domum.Psal.104.Ciconiæ domus super abietibus. Tertio,ponitur in aliquibus locis pro spacio, scilicet uacuo,seu intercarpedine excauata quæ aliquot homines capere potest.2. Sam.15.Et egressus est rex,atq; totus populus pedibus suis,& substiterunt interca pedine loginquitatis,id est,longinqua seu remota.1.Reg.18.Et fecit aggerem uelut intercapedinem satorum duorum seminis circa altare,sed de hoc etiam infra.

Quarto,figuratē & per synecdochen pro familia, locus pro locato, seu continens pro contento.Gen.7.Ingredere tu arcam,& tota domus tua.cap.17. Et filius octo dierum circumcidetur in uobis omnis masculus in generationibus uestris natus domus,& empticius argento,&c.Exod.1.Singuli cum domo sua ingressi sunt. Deut.25.Sic fiet homini,qui non ædificat domū fratris sui.Psal.124.Si Iehoua non ædificauerit domum.Prouerb.28.Et copia lactis caprini in cibum tuum, & in cibum domus tuæ. Quinto,significatiōe ampliore pro toto populo. Psal.114. Cum egrederetur Israel ex Ægypto,domus Iacob de populo barbaro.1.Sam.7.Et lamentati sunt uniuersa domus Israel. Sexto,interdum legitur cum he motum significante ad locum, & quando in continuo sermone scribitur, punctatur hoc modo בַּיְתָה. Gen.28. Vade in Mesopotamiam ad domū Bethuel. & cap.43. Et introduxit uir homines in domum Ioseph &c. Sed quando est in distinctione sententiæ tunc sic scribitur בָּיְתָה Genes.19.Et introduxerunt Lot ad se in domum. cap.24. & cap.39. Et ingressus est domum. Et ponitur aduerbialiter pro intrinsecus.Ezech.44.Quando ministrant in portis atrij interioris, & intrinsecus. Iesaiæ 14.Vinctis eius non aperuit intrinsecus, id est,carcerem interiorem. Septimo, eodem modo significat & accipitur, quando à fronte accipit literam mem מִבַּיִת Exo.25.Extrinsecus teges eam,& intrinsecus.2.Reg.11.Ad interius ipsarum serierum.2.Paralip.23. Educite eam ad ab intra serierum. Licet sine mem, & forma status regiminis בֵּית etiam legitur pro בֵּין Ezech.1.Intra illam.

Et pluraliter בָּתִּים domus,ædes,ædificia.Exo.12.Et erit sanguis uobis in signū super domibus.Deuter.6.Et domus plenæ omni bono.Iere.29.Ædificate domos. Ezech.45.Et erit eis locus pro domibus. Secundo,per synecdochen continens pro contento. Exod.1. Quia timebant obstetrices deum, fecit eis domos.2. Reg.23.Quorum mulieres texebant ibi domos luci,id est,tentoria. Tertio, Moses eo utitur pro domūculis siue ansulis quibus continebantur uectes ad portandum mensam.Exo.25.E regione clausurę annuli pro domibus uectium ad portandum mensam. In statu regiminis & affixorum בָּתֵּי Exod.10. Et domus omnium seruorum tuorum.2.Reg.25.Et destruxit domos immūdorum. Iesaiæ 3. Domos

mos animæ,id eſt, capſulas ſpirationis,in quibus bene ſpirantia & refocillantia inclusa erant. Exod.10.Et in domibus tuis.Zoph.1.Et de domibus eorum.

בַּת Quaſi בַּיִת nomen menſuræ liquidorum ut olei,uini,habens appellationem ſuam à uacuitate,& capacitate,ſicut pleraq; uaſa capacia appellationem ſuam uel à forma uel ſono,uel uacuitate & capacitate habent ut בַּקְבּוּק בּוֹר & ſimilia. Et tantum liquoris capit,hoc eſt,decimam partem Cori, quantum aridorum capit אֵיפָה quę continet decem Homer.& ut בַּיִת ædificata eſt ut capiat & contineat homines, ita בַּת ut contineat liquidorum partes aliquot,ut ſupra quoq; in tertio modo ſignificandi nominis בָּתִּים & בַּיִת uidimus.1.Reg.7.Duo millia batthorum continebat. Et ibidem iterum:Quadraginta Batthos capiebat concha una.Ieſaię 5.Decem iugera uineæ, faciēt Batthum unum.Licet in Ezechiele diuerſa ſit menſurarum deſcriptio.ut cap.45.Epha & Batthus unius ſint menſurę,ut capiat decimam partem Homer Batthus ipſe,& decimam partem Homer,Epha. Et pluraliter בַּתִּים Ezech.45.Quoniam decem Batthi ſunt Homer.

בָּתָה Concauitas,uacuitas.Ieſaiæ 5.Et ponam eam,ſcilicet uineam,excauatam ſeu euacuatam,non putabitur neq; ſarculabitur,id eſt, uacuam. Et pluraliter בַּתּוֹת Ieſaiæ 7.Et uenient & deſidebunt uniuerſi illi torrentibus excauationum.& uidetur cognationem habere cum nomine בֹּהוּ.

בִּיתָן Arbitror eſſe Perſicum,& idem illis ſignificare,quod Hebræis בַּיִת. legitur nanq; tantum in libro Eſther,qui quia eſt conſcriptus in uel ſub captiuitate Babylonica, multa habet intermixta peregrina uocabula.Eſther 1.Cum impleti eſſent dies illi, fecit rex uniuerſo populo,qui inueniebantur in Suſan metropoli à magno uſque ad paruum,conuiuium ſeptem dierum in atrio horti domus regis. Et cap.7. Ad hortum domus.

תֵּבָה Et in ſtatu regiminis תֵּבַת ædis,ædificium,conſtructio,domus,ædificium habens ſimilitudinem domus.Hieronymus uertit arcam. Geneſ.6. Fac tibi arcam lignorum Gopher,nidos facies in arca. Exo.2. Et accepit ei arcam arundinis.Et iterum: Et uidens arcam in medio arundinis.Eſt & hoc obſeruandum,quòd Hebræorum Grammatici uocāt hac uoce,quod Latini uocant dictionem, eò quòd dictio conſtructa eſt ex literis & ſyllabis.

בִּנְיָה Ædificium.Ezech.41.Ædificij & parietum eius longitudo centum cubiti.

בִּנְיָן Ædificium.Ezech.40.Et menſurauit latitudinem ædificij calamo uno. & cap.41. Et paries ædificij quinque cubitorum.Et grammatici Hebræorum appellant hac uoce coniugationem uerborum,eò quòd ex modis,temporibus & perſonis ædificetur & conſtet.

מִבְנֶה Significatione idem eſt quòd תַּבְנִית ædificium,diſpoſitio.Legitur autem ſemel in hac forma. Et in ſtatu regiminis מִבְנֵה Ezech.40.Et ſuper eum quaſi ædificium ciuitatis à meridie.

תַּבְנִית Ædificium diſpoſitum,typus ſeu exemplar,ad quod ſimile eſt ædificādum. Et im portat relationem ſeu reſpectum inter res ſimiles.Exod.25.Iuxta omnia quæ oſtendi tibi diſpoſitionem tabernaculi,& diſpoſitionem uaſorum eius.Deut.4. Ne forte perdite agatis,facientes uobis ſculptile cuiuſcunq; figuræ,diſpoſitionem maſculi aut fœminæ.1.Paralip.28.Et pro diſpoſitione aurigæ Cherubim, aurum. 2.Reg. 16.Et miſit rex Achar ad Vriam ſacerdotem ſimilitudinē altaris,& diſpoſitionem eius iuxta omnem facturam eius.Pſal.106.Et mutauerunt gloriam ſuam in diſpoſitionem bouis comedentis fœnum.

תֶּבֶן Cum ſex punctis. Et licet alij uelint eſſe ſubſtantiuum,tamen non leuibus coniecturis adducor,ut iudicem à uerbo בנה deductum, & ſic dici quod præterquā in paſcendis equis & pecoribus,etiam eius in urendis lateribus maximus uſus fuerit, quibus domus & ædificia extruebantur.Iob 21.Et erunt uelut ſtramen corā uento. Idem cap.41.Et reputabit pro ſtramine ferrum.Iere.23.Quid ſtramini cum tritico. Geneſ. 24. Et ingreſſus eſt uir domum, & dedit ſtramen, & pabulum camelis.1. Reg.4.Hordeum & ſtramen pro equis,& pro mulis. Ieſaiæ 11.& 65. Et leo uelut

 bos

bos cōmedet ſtramen.Exo.5.Non amplius dabatur populo ſtramen ad lateriſandum lateres. Et mox iterum:Et diſpergebatur populus in tota terra Ægypti ut colligerent collectaneum,ad ſtramen. Et mox iterum:Stramen non datur ſeruis tuis,& dicunt nobis lateres facite.

מַתְבֵּן Denominatiuum à ſuperiore ſtramen,ſtramentum. Ieſaiæ 25. Sicut conculcatur ſtramentum in luto.

אֶבֶן Nomen forma quidem & declinatione maſculini generis ,ſed cōſtructione,generis fœminini . Et ſignificat id quod nos quoq; lingua Latina appellamus lapidē,& in Germanica lingua ſtein. Et ſi alij omnes nomen eſſe ſubſtantiuū arbitrentur,tamen ego non temere cenſeo à uerbo בָּנָה deriuatū, ſiquidē ex lapidibus uaria extruantur ædificia,& uerbum ædificandi potiſſimum ſit de de illis intelligendum, qui lapidibus ædificāt,ſicut ex participijs eius uerbi perſpicuum eſt,deinde etiam differat in hoc à nominibus סֶלַע & כֵּיפָּה חַלָּמִישׁ צוּר quòd quātitate minor ſit,poſſitq; de loco transferri in locum ad ædificationem alicuius ſtructuræ, illa uero nomina dicantur de prægrandibus lapidibus,qui immoti ſtant ſuo in loco, & ad ædificia extruenda non ſunt uſui.Geneſ.11.Euge laterificabimus lateres, & aduremus in uſtorio,& fuit illis later pro lapide. Vel ex hoc loco manifeſtum eſt lapidi à potiſſimo ſuo uſu hoc nomen eſſe inditum.Geneſ.28.Et accepit lapidem, quem poſuerat pro ceruicali capitis ſui,poſuitq; illum in ſtatuam. Et mox iterum : Et lapis iſte quem poſui in ſtatuam, erit domus dei.Iob 38. Quis iecit lapidem anguli eius. Pſal.118.Lapidem, quem reiecerunt ædificantes hic factus eſt in caput anguli.Ierem.51.Non ſument ex te lapidem in angulum, neque lapidem in fundamentum. Sæpe collectiuè uſurpatur.Leuit.20.Populus terrę obruent eum lapide.2.Samuelis 5.Artifices ligni, & artifices lapidis parietis,& ædificauerunt domum. Exempla in quibus conditiones lapidis indicantur.Prouerb.27.Grauis eſt lapis,& ponderoſa arena.Exod.15.Deſcenderunt in profunda uelut lapis.Nehem.9. Perſequutores eorum proieciſti in profunda,ſicut lapidem in aquas ualidas. 1.Samuelis 25. Et emortuum eſt cor eius intra ipſum,& factum eſt in lapidem,quanquam alij referunt ad totum corpus ipſius. Ezech.11. Et auferam cor lapidis de carne eorum. Iob 41. Cor eius compactum eſt,uelut lapis . Exod.15.Obmuteſcent uelut lapis. Legitur quoq; poſitum per antonomaſian & figuratè pro lapide inſigni in regno. Geneſ.49.Atq; roborata ſunt brachia manuum eius per manus fortis Iacob, inde paſtor & lapis Iſraelis,id eſt,propheta, & gubernator,poſuit autem numerum ſingularem pro plurali,pro lapidibus angularibus, quibus nititur & ædificatur politia.Prouerb.26.Sicut ſcrupulus lapidis in aceruo, ſcilicet, precioſi. Atque quando epitheton apponitur יְקָרָה uel aliud,ſignificat aliquanto generalius gemmam,quæ eſt lapis precioſus.2.Samuelis 12. Et lapis precioſus.1. Reg. 10. Aurum plurimum,& lapidem precioſum. 2.Paralip.3. Et texit domum lapide precioſo in ornamentum. Prouerb.17. Lapis gratiæ, munus in oculis accipientis illud.

Quarto,ponitur ſæpe pro pondere, eò quòd uel lapides imponebantur lancibus quibus ponderabatur,uel per catachreſin, etſi ex alia materia eſſent uel plumbo uel ſtagno,uel ære,uel quòd ex lapide ponderum materia eſſet excocta, iuxta illud.Iob 28.Ferrum de terra ſumitur,& ex lapide æs.Sed uideamus exempla.Deuteron.25.Non fuit in ſacculo tuo lapis,& lapis magnus & paruus . Et mox iterum: Sed lapis integer & iuſtitiæ ſit tibi. 2.Reg.13. Et ponderauit capillitium capitis eius ducentis ſiclis in lapide regis, id eſt, pondere regis. Item pro pondere in amuſſi ſeu perpendiculo.Zachar.4.Et uidebunt lapidem ſtanni in manu Zerubabel.Dicitur ſemel de plumbo, quod habet formam lapidis. Zachar.5. Et proiecit lapidem plumbi ſuper os eius,id eſt,maſſam. In ſtatu affixorum mutat prius ſægol in pathah,& alterum in ſeua.2.Reg.4.Proiecerunt quiſque lapidem ſuum.

Et pluraliter אֲבָנִים Geneſ.31.Colligite lapides, & accipientes lapides fecerunt aceruum.Exod.20.Et ſi altare lapidum feceris mihi. Deuter.3. Duas tabulas lapidum.Iob 9.Domum lapidum ſpectabit.1.Reg.5.Et attulerunt lapides magnos &

lapi

lapides preciosos pro fundamento domus, lapides politos. Exod. 7. Fuitque sanguis per totam Ægyptum, tam in lignis quàm in lapidibus, ubi posita sunt illa nomina concreta pro abstractis, id est, pro uasis ligneis & lapideis. Iosue 10. Et Iehoua proiecit super eos lapides grandes è cœlo usque ad Aseckam, & plures sunt mortui lapidibus grandinis quàm gladio. Iob 6. Num duritia lapidum duritia mea. In statu regiminis אַבְנֵי Genes. 28. Et tulit de lapidibus loci. Iesaiæ 27. Sicut lapides calcis. Exod. 25. Lapides Onychis & lapides impletionum. Iesaiæ 54. E lapidibus carbunculi. Leuit. 19. Bilances iustitiæ, lapides iustitiæ. Ezech. 28. In medio lapidum ignis ambulabas, id est, carbones ignis, per hos autem intelligit Seraphim.

אָבְנַיִם Nomen dualis numeri tantum, Sella in qua ex muliere parturiente filius filiáue ædificatur, uel rotam illam figuli, super qua uas aliquod luteum ædificat. Vel deducitur à nomine singulari אֹפֶן quod proprie circumferentiam illam in rota significat, quam Latini canthum uocant, quanquam sæpissimè pars pro toto accipiatur. Et tum scribitur אָבְנַיִם pro אָפְנַיִם significat duplicem rotam, sicut certe rota est figuli, quæ supernè unam circumferentiam, & infernè alteram habet, & est quasi duplex rota, seu duæ rotæ, seu sella ex duabus rotis. Similiter etiam fortasse sella ædificata fuit in qua mulieres in partu enitebantur. Et legitur tantum bis in scriptura sacra. Exod. 1. Quando obstetricabitis Hebræis, & uidebitis super rota seu sella, quòd sit filius, occidatis eum. Ezech. 18. Et descendi in domum figuli, & ecce ipse faciebat opus super rota.

160 בֹּסֶר

Vua immatura, quæ Græcis ὄμφαξ, Latinis labrusca dicitur. Iesaiæ 18. Quia ante messem, cum iam integrum fuerit gramen, & labruscæ fuerit folliculus eius, statim excindet culmos falcibus, & palmites amouebit & resecabit. Ierem. 31. & Ezech. 18. Patres comederunt labruscam, & dentes filiorum obstupescunt. In statu affixi Iob posuit sub prima hirik cap. 15. Vim inferet quasi uitis labruscæ, & proijcit uelut olea florem suum.

161 בָּעָה

Eruit, elicuit aliquid ex persona uel re quod latebat. Et congruit significatione cum uerbis בָּעַת & עָבָה נָבַע nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se nonnihil discrepent. Iesaiæ 2. Dixit custos, uenit mane, atque etiam nox, si eruetis eruite (arcana) reuertimini, uenite. Loquitur autem propheta de peruestiganda uoluntate & aduentu hostium, quæ latebāt eos. & cap. 64. Sicut in incendio ignis liquidæ aquæ quas elicit ignis, id est, eliquefacit, ebullit.

In uoce passiua נִבְעָה erutum est. Abdiæ 1. Quomodo deprehensus est Esau, & eruta sunt arcana eius, id est, thesauri eius.

Participiū præsens masculini generis נִבְעָה Iesaiæ 30. Idcirco erit uobis hæc iniquitas sicut ruptura labascens, & eruta in muro excelso.

INDE NOMEN.

אֲבַעְבֻּעוֹת Bullæ, papulæ, ebullitiones, excrescentię, efferuescentię. Exo. 9. In ulcus germinās papulas. Et mox iterum: Et factum est ulcus, ebullitiones germinans, id est, papulas, tam in homine quàm in iumento.

בְּבָעוּ Geminata litera beth, frequenti in usu est apud Chaldæos pro uocula Hebræa בִּי, qua affectus significatur ex corde ebulliens, & redditur aduerbio obsecro. 1. Samuelis 25. Obsecro ego mi Iehoua. sum iniquitas ista.

162 בָּעַט

Conuenit significatione cum uerbo עבט nam similiter de commutatione, & compensatione, sed tamen mala dicitur, & significat in acceptis beneficijs ferocire, & cum iniuria lasciuire. Translatio nostra uulgaris reddidit recalcitrauit. Legitur tantum duobus in locis. Deuteron. 32. Et impinguatus Iesurun lasciuiuit. 1. Samuelis 2. Quare lasciuitis in sacrificio meo & in oblatione mea. Et haud dubie Apostolus Paulus inde ad uiduas lasciuientes accommodans, hoc uerbum Hebræum Græco καταστρηνιάσωσι τοῦ χριστοῦ, id est, in iniuriam Christi lasciuire reddidit. 1. Timoth. 5.

163 בָּעַל

Generali significatione notat ardore & conatu summo uehi super re aliqua ea ut potiare. Postea tamen modum significandi pro circumstantia rei parumper

uariat. Primo, uerbo ambiendi seu adamandi uertere licebit, ut iuuenes solent adamare & ambire seu deperire uirgines, illis ut potiantur & sibi in uxores usurpent. Et in hoc significandi modo ad Germanos quoq; translatum est qui similiter adamare uocant bulen, & sic quoque congruentiam quandam habet cum uerbo בָּלַע ut Germani dicere solent de tali amatore qui in uirginem accensus est & flagrat Er möchte sie für liebe fressen. Et iste equidem æstus & appetitus habendi nedum animo cogitari, tantum abest ut uerbis exprimi queat, siquidem & Salamo hãc uiri uiam in uirginẽ neget esse peruestigabilem. Et sic legitur Malach. 2. Sed prophanauit Iehuda sanctitatem Iehoua quam dilexit, & adamauit filiam dei nothi. Iesaiæ 26. Vt adamat adolescens uirginem, ita adamabunt te filij tui, & ut est gaudium sponsi erga sponsam, sic gaudebit super te Deus tuus. Secundo, significat adeptam puellam seu uxorem usurpare subagitatione, qua in eam præceps fertur ut fit in coitione. Deuter. 21. Ingredieris ad eam, & subagitabis eam, & erit tibi in uxorem. Et cap. 24. Cum acceperit aliquis uxorem & subagitauerit eam &c. Tertio notat populum legibus subiugare, & potestatem in subditum habere & exercere. 1. Paralip. 4. Ioas & Saraph, qui dominabuntur ipsi Moab. Iesaiæ 26. Iehoua deus dominantur nobis domini præter te, seu, subiugauerũt nos domini præter te. Iere. 3. Reuertimini filij auersi, ait Iehoua, ego potestatem habebo in uos. Et cap. 31. Quia iuxta fœdus, quod pepigi cum patribus eorum &c. & ego potestatem exercebo in eos, ait Iehoua.

Participium præteritum fœminini generis בְּעוּלָה adamata, subagitata ein bule. Iesaiæ 62. Quoniam tibi uocabitur uoluptas mea in ea, & terræ tuæ adamata. cap. 54. Quoniam plures sunt filij horridæ, quàm filij adamatæ. Et in statu regiminis בְּעֻלַת Gen. 20. Est enim adamata à marito, id est, addicta marito. Deut. 22. Si inuentus fuerit uir concumbens cum muliere addicta marito.

In uoce passiua נִבְעַל Prouerb. 30. Propter odiosam, quando subagitata erit. Iesaiæ 62. Et terra tua subagitabitur, siue adamabitur.

INDE NOMINA.

בַּעַל Dominus super uel in rem aliquam, quam habet propriam, qua utitur & in eam habet & exercet ius & potestatem. Et in distinctione sentẽtiæ mutat prius pathah in cametz. Et quia Latini non habent unum aliquod uocabulum quo uox ista reddi possit, cogit eos necessitas, secundum eius rei qualitatem alijs atque alijs nominibus suæ linguæ idoneis, nunc pro domino, nunc pro marito, nunc pro magistro, nunc pro habente aliquid, seu possessore reddere, quæ tamen omnia Hebræi hoc unico efficiunt. Exod. 24. Quicunq; est habens causas, accedat ad eos. 2. Reg. 1. Vir ille erat habens pilos, & cingulo pelliceo erat cinctus. Prouerbior. 1. Frustra spargitur rete in oculis omnis habentis alam. Ecclesiast. 10. Habens alas annunciabit uerbum. Iesaiæ 41. Ecce ego posui te in tribulam dentatam nouam habentem ora. & cap. 51. Quis est habens iudicium mecum, accedat ad me. Ierem. 37. Et tibi erat habens præfecturas. Danielis 8. Et uenit ad arietem habentem cornua. Prouerb. 18. Qui remissus est in opere suo, frater est habenti perditionem. Genes. 37. Ecce magister somniorum iste uenit. Exod. 21. Si maritus uxoris ipse est. Et iterum: Et dominus bouis extra culpam erit. Et iterum: Dominus putei compensationem faciet. cap. 22. Et accedet dominus domus ad deos. Iudic. 19. Et dixerunt ad dominum domus, senem illum. Et iterum: Et egressus est uir ille dominus domus. Deut. 15. Omnis dominus mutui. Ioelis 1. Luge tanquam uirgo accincta sacco super marito iuuentutis suæ. Genes. 20. Est enim ipsa addicta marito. Prouerb. 23. Et ponas cultrum in gutture tuo, si dominus animæ tu, id est, amator uitæ tuæ. & cap. 24. Qui cogitat malefacere, magistrum prauorum consiliorum uocabunt. Nahum 1. Vlciscens dominus & exercens furorem. Prouerb. 22. Ne adiungas tibi habentem iram. Legitur tamen semel ut אִישׁ distributiuè pro aliquis. Leuitic. 21. Non contaminetur quisquam in populo suo, ut polluat se. Et in statu affixorum

rum.Deut.24.Non poterit maritus eius prior,qui dimiserat eam amplius accipere eã.2.Sam.11.Statim luxit super marito suo. Iesaiæ 1. Et asinus præsepe domini sui. Oseæ 2.Et erit in die illa,ait Iehoua, uocabis me uir meus, & non uocabis me amplius Baal meus. Assumit tamen nonnunquã iod more pluraliũ.Exod.21.Si admonitus dominus eius non statim custodierit eum. Et mox iterum:Bos lapidabitur,atq; etiam dominus eius morietur. Et pluraliter in statu regiminis(nam alterum pluralem in statu absoluto in hoc modo generali significandi nõ habet) בַּעֲלֵי habentes,occupatores,possessores,domini.Gen.14. Fratris Iskol, & fratris Aner, qui erant habentes pactum Abram,id est,cum Abramo.cap.49. Et oderunt eũ habentes sagittas.2.Sam.1.Ecce nurus & habentes equos.Nehe.6.Multi erant in Iehuda habentes iuramentum.Eccl.12.Habentes congregationem.Iosue 24. Et pugnauerunt contra uos habentes Iericho.Iudic.9.Loquimini in aures omnium habentium Sichem. Et mox iterum:Quod audientes omnes habẽtes turrim Sichẽ. Et iterum:Et omnes habentes ciuitatem.Iesaię 16. Domini gentium percusserunt nobiliores propagines eius. Et in statu affixorum. Esther 1. Ad cõtemnendum maritos suos in oculis suis.Prou.1.Animam habentium eam tollit. Prouerb.3. Ne prohibeas beneficium ab habentibus illud,id est,ab habentibus opus illo.

בַּעֲלָה Nomen generis fœminini superioris,legitur tantum in statu regiminis בַּעֲלַת. 1.Samuel.28.Consulite mihi mulierem habentem Pithonem. Nahum 3. Habens diuinos.1.Reg.17.Filius mulieris habentis domum.

בַּעַל Dominus,hoc nomine Deum suum uocarunt Gentes,cui statuas erigentes & altaria singulari cultu & ueneratione seruierunt, quem postea Israelitæ recipientes, à prophetis grauiter reprehẽsi,donec tandem impœnitentes, à uero deo puniti & perditè reiecti sunt.Qualis autem cultus fuerit ex scriptura constat, cuius aliquot exempla adducam.Num.22.Et accepit Balak ipsum Bileam & deduxit cũ in excelsa Baal.1.Reg.16.Et accepit uxorem Iesabel filiam Ethbaal regis Zidoniorũ, abijtq; & coluit Baal,&genuflexit ei, & erexit aram ipsi Baal in domo Baal,quam ædificauerat in Samaria.1.Reg.18.Et prophetas Baal quadringentos & quinquaginta,& prophetas lucorum.Et mox iterum: Si Iehoua est deus uester abite post eum.aut si est Baal abite etiam post eum. Et iterum:Et uocabitis in nomine dei uestri,& ego uocabo in nomine Iehoua, & erit,deus qui respondebit in igne ipse sit Deus &c.& uocauerũt in nomine Baal à mane usq; ad meridiem &c. Et 1.Reg.19. Et reliqui in Israel septem millia,qui omnes genua non flexerunt ipsi Baal,& quorum os non osculatum est eum.2.Reg.3.Et abstulit statuam Baal quam fecerat pater eius.2.Reg.10.Ne forte sit hic uobiscum de cultoribus Iehoua,sed ut sint cultores Baal solummodo.Et iterum:Et efferentes statuas domus Baal statim combusserunt eas,& confregerunt statuam Baal,&confregerunt domum Baal.2.Reg.21. Et erexit altaria ipsi Baal,& fecit lucum sicut fecerat Achab rex Israel, & genuflexit uniuerso exercitui cœlorum & coluit eum.2.Reg.23.Vt efferrent de templo Iehoua omnia uasa quæ facta erant ipsi Baal & lucis, & omni exercitui cœlorum,& cõbussit ea.Ier.7.Faciendo suffitum ipsi Baal,& ambulando post deos alios, quos non nouistis.& cap.19.Et extruhebat excelsa Baal ad comburendum liberos suos igni,holocausta ipsi Baal.& cap.23. Et obliti sunt patres eorum nominis mei propter Baal & cap.32.Et domos in quarum tectis suffierunt ipsi Baal.

בַּעַל פְּעוֹר Deus Moabitarum habens ab apertione appellationẽ,& hũc postea Gentes parũ uariato nomine Priapus uocarunt.Num.25.Habitauit Israel in Sittim,cœpitq; populus meretricari cum filiabus Moab,quæ inuitauerũt populum ad sacrificia deorum suorũ,& comedit populus & genuflexit dijs eorum, & iugatus est Israel ipsi Baal Peor,& exarsit ira Iehoua in Israel.Deuter.4.Oculi uestri uiderunt, quæ fecit deus in Baal Peor,nam omnẽ uirum qui abijt post Baal Peor abstulit Iehoua deus tuus.huius perditionis meminit quoq; Paulus.1.Corinth.10. Item Psal.106.Et con iugati sunt ipsi Baal Peor,& comederunt sacrificia mortuorum.

בַּעַל זְבוּב Dominus seu princeps muscarum. deus Ækronitarum. 2.Reg.1. Cecidit Achazia per cancellos in solario, quod habebat in Samaria, & ęgrotauit, & misit legatos, dixitq; ad eos dicens abite, consulite in Baal Zebub deo Ekron, an reuicturus sum ab ægritudine ista. Et in Mattheo, Luca & Marco legitur Iudæos principē dæmoniorum hoc nomine appellasse.

בַּעַל בְּרִית Deus Gētium, quem postea mortuo Giddeone populus Israeliticus coluit. Iudic. 8. Postquam mortuus est Giddeon, auersi sunt filij Israel, & meretricati sunt post Baalim, & constituerunt sibi Baal Berith in deum. & cap.9. Et dederunt ei septuaginta argenteos ex domo Baal Berith.

בַּעַל צְפוֹן Nomen loci cuius fit mentio. Exod.14. Inter Migdol & inter mare è regione Baal Zephon. Num.33. Et profecti sunt de Etham & reuertendo contra os Hiroth, quę est super facie Baal Zephor castrametati sunt è regione Migdol.

בַּעַל מְעוֹן Num.22. Et filij Ruben ædificauerūt Hesbon &c. & Nebo & Baal Meon. Ezech. 25. Ecce ego aperio latus Moab de ciuitatibus eius in extremis, amœnam terram Beth Haiesmos, Baal Meon, & Kiriath Aiema.

בַּעַל גָּד Nomen loci uel ciuitatis. Iosue 13. A Baal Gad subter montem Hermon donec uenias in Hemath.

בָּמוֹת בַּעַל Nomen ciuitatis, forte in editiore loco sita, & à Baal nomen habens. Iosue 13. Hesbon & omēs ciuitates eius, quæ sunt in planicie Dibbon, & Bamoth Baal & Beth Baal Meon.

בַּעַל הָמוֹן Nomen loci, cuius fit mentio Cantic.8. Vinea fuit Salomoni in Baal Hamon.

Et pluraliter בְּעָלִים Baalim. Et arbitror omnia idola generaliter isto nomine uenire, quæ primo Gētes, postea Iudæi, [redacted] colunt & uenerātur, [redacted]. Iud. 2. Et fecerunt filij Israel malum in oculis Iehoua & coluerunt Baalim, & dereliquerunt Iehoua deum patrū suorum, qui eduxit eos de terra Ægypti, & abierūt post deos alios, post deos populorum, qui erant circa eos. Et cap.10. Et addiderunt filij Israel facere malum in oculis Iehoua, & coluerūt Bealim & Astheroth & deos Syriæ, & deos Zidom, & deos Moab, & deos filiorum Ammon, & deos Philisthinorum, & dereliquerunt Iehoua, & non coluerunt eum. 2.Paral.28. Atq; etiam fusilia fecit ipsis Bealim. Oseæ 2. Et uisitabo super eam dies Bealim quibus suffiuit, & alligauit in aurem suam & monile suum. Et iterum: Et amouebo nomina Bealim de ore eius & non recordabuntur amplius nominis eorum.

יְרֻבַּעַל Cognomen Giddeonis, cuius causa indicatur Iudic.6. Et uocauit eum in die illa Ierubaal, dicens: Litiget cum eo Baal quod destruxit altare eius.

164

בָּעַר

Cognationem habet significatione cum uerbo Latino buro. deinde cum uerbis עָבַר רָעַב עָרַב, nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differat. in prima coniugatione neutraliter sumitur pro ardere, exardere, ardendo depasci, perflagrare. Exo.3. Cur nō ardeat rubus. Num.11. Et exarsit ignis Iehoua in eos, deorauitq; eos. Iud.15. Quasi lina quæ igni arserunt, id est, adusta sunt. 2.Sam.22. & Ps.18. Carbones arserunt ab eo. Esther 1. Et furor eius exarsit in eo. Iob 1. Ignis dei cecidit è cœlo & exarsit in gregem & in pueros. Psal.79. Exarsit uelut ignis zelus tuus. Iesaiæ 1. Et erit fiducia in stuppam, & operarius eius in scintillam & ardebunt ambo simul, & non erit, qui extinguat. & cap.62. Et salus eius quasi fax ardeat.

Participium בֹּעֵר Exo.3. Et ecce rubus ardebat in igne. Eius fœmininum בֹּעֵרָה Iesaię 30. Anhelitus Iehoua sicut torrēs sulphuris exardet in eam. Item in alia forma בֹּעֶרֶת Iere.20. Et fuit in corde meo sicut ignis ardens. Et pluraliter בֹּעֲרוֹת Ezech.1. Et aspectus eorum erat instar carbonum ignis ardentium.

In secūda coniugatione בִּעֵר fit transitiuū, accēdit. Exo.35. Non accēdetis ignē in omnibus habitationibus uestris in die Sabbathi. Leuit.6. Accendet super altari sacerdos ligna singulis mane. Ies.40. Et Libanus nō sufficiet ad accēdendū. Et cap. 4. In spiritu iudicij, & in spiritu accēdendi. i. accēsionis. ca.6. Et erit ad accendendū.

Parti-

Participium preteritum מְבֹעֶרֶת Iere.36.Et foculus erat coram eo accensus.

Est autem hic obseruandũ in ista secunda coniugatione, q̧ hoc uerbũ per translationem sępe aliꝭs rebus attribuitur quàm igni aut furori, & significat depascere aut tollere, quasi ignis absumit ac tollit deuoratq́;. Exo.22. Et emiserit pecus ut depascatur agrum alterius. Iesaię 3. Et uos estis, qui depasti estis uineã. Num.24. Sed tolletur Kinęus, quando Assur captiuum abduxerit te. Deut.13. Vt tollas malum de medio tui. quod Paulus. 1.Cor.5. ubi scribit: Tollite sceleratũ istũ ex uobis, &c. uerbo Greco ἐξαρεῖτε reddidit. Deuter.19. Non parcus oculus tuus ei, & tolles sanguinem innocentis ex Israel, ut bene sit tibi. & cap.26. Tuli sanctum de domo atq; tradidi illud Leuitis. Et mox iterum: Et non tuli de eo ad immundiciem. Iudic.20. Vt occidamus & tollamus malum ex Israel. 1.Reg.14. Et tollam posteritatem domus Ierobeam quemadmodum tollitur stercus omnino. 1. Reg.22. Reliquias scortatorũ, qui remanserunt in diebus Asa patris sui sustulit de terra. 2.Paralip.19. Quia sustulisti lucos de terra.

In tertia coniugatione הִבְעִיר Iudic.15. Et comburere fecit ignem in facibus, & in stantes segetes Philistinorum & comburere fecit ab aceruis usque ad stantes segetes. 2.Paral.28. Ipse adoleuit incensum in ualle filiꝭ Hinnon, & comburere fecit filios in igne. Ezech.5. Tertiam partem in igne comburere facies in medio ciuitatis. Nahum 2. Comburere faciam in fumo currus eius. Exod.22. Si quispiam depascere faciet agrum aut uineam, scilicet pecus.

Participium præsens מַבְעִיר combustor, incendiarius. Exod.22. Restituendo restituat incendiarius, id quod combustum est.

INDE NOMINA.

בְּעֵרָה Res combusta. Exod.22. Restituendo restituet incendiarius combustionem, id est, rem combustam.

תַּבְעֵרָה Incendium. Num.11. Et uocatum est nomen loci illius Thabera, eò quod ignis exarsisset in eos.

בְּעִיר Animal, brutum pecus à depascendo, sicut clarè ex isto loco habetur. Exod.22. Si quispiam depascere fecerit agrum aut uineam, & dimiserit pecus suũ ut depascatur agrum alterius. Gen.45. Onerate pecudes uestras. Num.20. Vt moriamur ibi nos & pecudes nostræ. Psal.78. Tradidit grandini pecudes ipsorum.

בַּעַר Pecuinus, homo animalis, qui pecudis more hinc inde oberrat, nec se ipsum regere ratione sua potest, sed rectore & ductore opus habet. Chaldęus transtulit שַׁטְיָא Psal.49. Quoniam uidet sapientes mori, pariter stultus & pecuinus intereant. Psal. 73. Ego pecuinus nihil noui. Psal.92. Vir pecuinus istud non cognoscet. Prou.30. Pecuinus ego supra uirum, neq; intelligentia plebei mihi. Prouerb.12. Qui amat disciplinam amat scientiam, qui autem odit correptionem pecuinus est.

INDE VERBVM,

בָּעַר Pecuinus factus est, id est, infatuatus est. Iere.10. Et in hoc uno infatuantur & stultescunt, quod doctrina uanitatum est lignum.

Participiũ seu nomen participiale בֹּעֲרִים. Psalm.94. Intelligite pecuini in populo, id est, fatui. Ezech.21. Tradam te in manum hominum fatuorum.

In uoce passiua נִבְעַר. Iesaiæ 19. Quorum consilium infatuatum est. Iere.10. Infatuatur omnis homo à scientia. Et mox iterum: Infatuati sunt pastores & ipsum Iehoua non quæsiuerunt.

165 בָּעַת

In prima coniugatione non est usitatum nisi in uoce passiua נִבְעַת exagitatus, extimulatus est ad conspectum hominis uel alterius rei, unde malum seu damnũ metuitur. Et differt à uerbis עָבַת & נָבַע בָּעָה modo tantum significandi. Et potest reddi uerbo exterritus est. Danielis 8. Cum ipse uenisset exterritus sum. Esther 7. Et Hamon exterritus est à facie regis. 1.Paralip. 21. Quia exterritus fuit à facie gladiꝭ. In secunda coniugatione בִּעֵת fit transitiuum. Exagitauit, extimulauit, exercuit aliũ uel malo uel metu. 1.Samuel. 16. Spiritus ipsius Iehoua recesserat à Saule, & exagitauit eum spiritus malus à Iehoua, scilicet ad inuidiam, odium, crude-

crudelitatem,&c.2.Sam.22.& Pſalm.18.Torrentes Beliaal exagitauerunt.Iob 3.Et exagitent eum tanquã amaritudines.& cap.7.Atq; uiſionibus exagitaſti me.cap. 9.Et terror eius non exagitet me.cap.13.An non dignitas eius exagitat uos.cap.18. Circumquaq; exagitauerunt eum terrores.Ieſaiæ 21.Tremor exagitauit me.

Participium præſens מְבַעַתְּ 1.Sam.16.Ecce nunc ſpiritus dei malus exagitat te.

INDE NOMINA.

בְּעָתָה Exagitatio.Iere.8.Expecta pacem,& nõ bonum tempus ſanationis ſeu quietis, & ecce exagitatio.

בִּעוּתֵי Nomen pluralis numeri tantum ſtatus regiminis,exagitationes. Iob 6.Exagitationes dei diſpoſitę ſunt contra me. Similiter in ſtatu affixi.Pſal.88. Super me trãſierunt furores tui,exagitationes tuæ ad internicionem perdiderunt me.

170

בצץ In hac forma non eſt uſitatum uerbaliter,apparet autem ex ipſis deriuatis,ꝙ cognationẽ habeat cum uerbis פּוּץ פָּצָה נָפַץ quæ diſperſionem ſignificant.

בֹּץ Palus,cœnum,atq; idem eſſe arbitror,quod Germani cognata uoce ein pfütze appellant,in quam cùm pedibus calcatur undiq; diſpergitur.Iere.38.Demerſi ſunt in palude pedes mei.

בִּצָּה Palus,locus paluſtris.Iob 8.An grãdeſcet iuncus abſq; palude.Et cap.40. In abſcõſione calami,& palude. Et pluraliter בְּצָאֹת pro בִּצּוֹת Ezech. 47.Paludes eius & foſſæ eius etiam non ſanabuntur,in ſalſuginem ponentur.

בֵּיצָה Ouum,à forma paludis,habet enim formam paludis,ſed de hoc ſuo in loco.

171

בצל Cuius plurale eſt tantum ſemel in uſu בְּצָלִים & ſignificat cœpas. Numeri 11. Et cœpas.

172

בָּצַע Vt uerbum נָשַׁךְ mordere ſignificat, & fœnus exercere, eò quòd fœnus homines mordeat,ita hoc בָּצַע uulnerare ſignificat atq; etiam exercere auaritiam,quę tanquam gladius hominem uulnerat,& ipſius ſanguinem exugit, ſed quia non ita,ut Hebræus ſermo uno uerbo uulnerandi Latinus reddere poteſt, ideo auaritiæ uocabulo nonnunquam uertere oportebit.Cõgruit etiam ſignificatione cum uerbis עָצַב & פָּצָה niſi quòd ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe uarient.Ioelis 2.Et quando pro miſſili ceciderint non uulnerabuntur.Amos 9.Et uulnera eos in capite.Ezech.21.Et uulneraſti ſodales tuos cum iniuria,ſcilicet auaritia. Et mox iterum : Propter uulnerare uulnere,ſcilicet auaritiæ.Iob 27.Quæ enim eſt ſpes hypocritæ cum uulneret,ſcilicet auaritia.

Participium præſens ſeu nomen participiale בֹּצֵעַ uulnerans,ſaucians. & habet ſignificationem ab altero modo ſignificandi uulnerans, id eſt, auarus. Prouerb.1. Sic ſunt uię omnis uulnerantis uulnus,id eſt,auari,ſeu exercẽtis auaritiam. Pſal.10. Quando auarus benedicit,tum maledicit ipſum Iehoua.

In ſecunda coniugatione בִּצַּע accipit ſignificandi modum ſecundum, ab altera conditione auari,qua natura cupidus eſt & auidus aliquid complendi in totũ,accipitur tam in bonam partem quàm malam. Thren.2. Et auidè cõpleuit ſermonem ſuum, quem mãdauerat.Zach.4.Manus Zerubabel fundauerũt domum hanc,& manus eius auariſauerunt me,id eſt,auide compleuerunt,Ieſaię 10.Et erit quando raptim compleuerit Iehoua omne opus ſuum in monte Zion,id eſt,ex animi cupiditate compleuerit.Et cap.38.A tenuitate auariſauit me,id eſt, auide abripuit me. Iob 6.Voluit deus etiam contundere me,exerẽdo manũ ſuam etiã uulnerauit me.

INDE NOMINA.

בֹּצֵעַ Auarus,uide in participio.

בֶּצַע Vtilitas,quęſtus,lucrum,cupiditas,auaritia, πλεονεξία. Gen.37. Quis eſt quęſtus ſi occiderimus fratrem noſtrum.Iudic.5.Lucrum argenti non acceperũt.Iob 22.Aut eſt utilitas ſi perfectas feceris uias tuas.Pſal.30.Quod lucrum eſt in ſanguine meo.

Et in diſtinctione ſententię בָּצַע Exod.18.Timẽtes dei,uiri ueritatis, oſores auaritię.1.Sam.8.Et declinauerunt poſt auaritiam.Pſal.119.Inclina cor meum ad teſtimonia

monia tua, & non ad auaritiam. In ſtatu affixorum mutat ſægol in hirik, & alteram uocem pathah in ſeua. Ieſaiæ 56. Vnuſquiſq; ad auaritiam è loco ſuo. Iere. 22. Quia non eſt oculus tuus, & cor tuum niſi ad auaritiam tuam.

169 **בָּצֵק** Maceratum eſt, ut emolleſcat, atq; propemodum idem ualet quòd Græcis uerbum φυρᾶν miſcere. Veluti cũ argilla humore maceratur, farina liquore aquæ olei ue. Deuter. 8. Et pes tuus non maceratus eſt. Nehem. 9. Et pedes eorũ non macerati ſunt.

INDE NOMEN.

בָּצֵק Farina aqua macerata, maſſa conſperſa, paſta. Paulus Apoſtolus ut propriiſſime, ita quoq; eleganter uertit Græca uoce φύραμα, id eſt, farina aqua conſperſa, & poſt ipſum Latini cõſperſio. Rom. 9. & 10. Et 1. Corinth. 5. ubi ſcribit, Paululum fermenti totam conſperſionem corrumpit. Legitur autem. Exod. 12. Et coxerunt conſperſionem, quam extulerant ex Ægypto. 2. Sam. 13. Et accepit conſperſionem & ſubagitauit. Iere. 7. Et mulieres ſubagitant conſperſionem. Oſeæ 7. Ceſſabit excitator à ſubagitatione aſperſionis donec fermentetur ipſa. Et in ſtatu affixi mutat primam uocem in ſeua, ſeruata altera. Exod. 12. Et portauit populus conſperſionem ſuam priuſquã fermentaretur &c. Pręterea in ſcriptura ueteris teſtamenti nuſpiam legitur. Ego exiſtimarem proprie uertendum eſſe nomine ſubſtantiuo macerata, ſi Latinis auribus non eſt uox ignota.

170 **בָּצַר** Decerpſit, ſeu ademit rem aliquam, propriè tamen & præcipuè de uuis ſeu botris colligendo in uas, unde uerbo uindemiandi reddiderunt. Et congruit ſignificatione cum uerbis פָּרַץ & בָּצַר צָבַר פָּצַר quę omnia rũpere ſignificãt, niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differãt. Leuit. 25. Et uuas ſeparationis tuæ non uindemiabis. Deut. 24. Quando uindemiãdo uindemiabis uineam tuam non racemabis poſt te. Pſal. 76. Ipſe adimit ſpiritum principibus.

Participium præſens ſeu nomen participiale בּוֹצֵר decerptor, uindemiator. Ierem. 6. Reduc manum tuam uelut uindemiator ad ſportam. Et pluraliter בּוֹצְרִים Iere. 48. & Abdiæ 2. Si uindemiatores uenerint tibi, nõ relinquent racemos.

Et obſeruandum quòd participia pręteriti temporis omnino contrariam babent ſignificationem à uerbo ſuo præteriti temporis, & eam quam uerbum habet in ſecunda coniugatione ut בָּצוּר id eſt, munitus à direptione. Zachar. 11. Vlulate quercus Baſan, quia proſtrata eſt ſylua munita, ſcilicet Ieruſalem. Et in eo loco male ſcriptum eſt בָּצִיר. In fœminino genere בְּצוּרָה Ieſaiæ 2. Super omnem turrim excelſam, & ſuper omnem murum munitum. Ierem. 25. Poſuiſti ciuitatem in aceruum, & urbem munitam in ruinam. Ezech. 21. Vt ueniat gladius in Ieruſalem munitam. Et pluraliter בְּצוּרוֹת Deuter. 1. Habens ciuitates magnas deuaſtatas, deſolatas & euerſas habitabunt munitas. Vel בְּצֻרוֹת Num. 13. Et ciuitates munitæ & magnæ ualde. Deuter. 28. Quouſq; deiecerint muros excelſos & munitos. 2. Sam. 20. Ne forte inueniat ciuitates munitas. Iere. 33. Et annunciabo tibi magna & munita quæ non nouiſti, id eſt, abſtruſa.

In uoce paſſiua נִבְצַר Gen. 11. Et nũc nõ adimet̃ ab eis quicquã eorũ quæ cogitauerunt facere. Iob 42. Scio quod tu om̃ia poſſis, & nõ adimit̃ abs te ulla cogitatio.

In ſecunda coniugatione ſignificationem habet primæ contrariam, & non multum diſcrepat à uerbo צָבַר ſimiliter בָּצַר niſi modo tantum ſignificandi. Significat autem munire ne fiat irruptio & direptio, quod fit lapidum coaceruatione & ut ciuitas ſeruetur in cuſtodia. Ieſaiæ 22. Ad muniendum murum. Iere. 51. Si aſcenderit Babel in cœlum, aut ſi munieris in excelſum potentiam eius.

INDE NOMINA.

בָּצִיר Tempus uindemiæ, quo uuæ decerpuntur à uitibus, deinde etiam ipſa uindemia. Leuit. 25. Et attinget uobis tritura uindemiam & uindemia attinget ſementem. Iudic. 8. Nunquid racematio Ephraim præſtantior quàm uindemia Abiezer. Et in ſtatu regiminis ac affixorum mutat cametz in ſeua. Iere. 58. Super meſſem tuam, & ſuper uindemiam tuam.

בַּצֹּרֶת Caritas annonæ, penuria, egestas, carentia omnium frugum & omnis alimoniæ, qua omnia ad uitam necessariam corrupta & adempta sunt. Ierem. 15. Eritq; folium eius uiride, & in anno caritatis non erit solicita. Et pluraliter בַּצָּרוֹת Iere. 14. Verbum Iehoua, quod fuit à Iehoua de rebus magnæ caritatis.

מִבְצָר Munitio, munimentum. Amos 1. Et uastatio super munitionē ueniet. Habakuk 1. Ipse omnem munitionem deridebit. Num. 32. Paruuli nostri habitabūt in urbibus munitionis. 2. Reg. 4. Percutietis omnem ciuitatem munitionis. Et in statu regiminis מִבְצַר 2. Sam. 24. Et uenerūt ad munitionem Tyri. Iesaiæ 25. Et munitionem excelsam murorum tuorum prostrauit. Et pluraliter מִבְצָרִים Num. 13. Quales sint ciuitates in quibus ille habitat, an in castris habitet, uel in munitionibus. In statu regiminis & affixorum מִבְצָרֵי Thren. 2. Subuertit in furore suo munitiones filiæ Iehuda. Dan. 11. Et faciet cum munitionibus præsidiorum, cū deo alieno. Psal. 89. Diripuisti omnes maceries eius, munitiones eius ruina. Et in forma fœminea מִבְצָרוֹת Dan. 11. Atq; capiet urbem munitionum.

בִּצָּרוֹן Munitio. Zach. 9. Reuertimini ad munitionem.

בֶּצֶר Sicut ex circumstantijs textus elicere licet, Iob grumam auri isto nomine appellauit. Et Hebræi putant inde habere nomen, quòd aurū muniat ac tueatur, tanquam ualidus murus ab iniurijs hostium, sitq; homini firmum propugnaculum, fieri potest ut sic dicatur gruma auri, quod sit decerpta & collecta. Iob 22. Ponet pro puluere aurum, & sicut silices flumina Ophir. cap. 19. Non æstimabit opes tuas, neque בְּצַר aurum, neq; omne robur uirtutis, ubi tamen legitur in forma alia. Et pluraliter בְּצָרִים Iob 22. Et erit Omnipotens aura tua, & argentum, lassitudines tibi.

171 בָּקַק Vacuauit, euacuauit, cōgruit significatione cum thematibus, בוק בָּבַק נקב נקיק פיק nisi quod ut forma, ita modo tantum significandi inter se differant. Ierem. 19. Et euacuabo consilium Iehuda & Ierusalem. Nahum 2. Nam euacuauerunt eos euacuatores.

Participium præsens בּוֹקֵק. Iesaiæ 24. Ecce Iehoua euacuat terram, & exinanit. Et pluraliter בֹּקְקִים Nahum 2. Nam euacuauerunt euacuatores.

INDE NOMEN.

בַּקְבּוּק Genus uasis, à uacuitate, sicut & נֶבֶל appellationem habet à uanitate. quanquā Iudæi & qui eos sequuntur putēt ita dictum, quòd talem sonum edat, cum in aquam demergitur & ex eo bibitur. Hieronymus Lagunculam transtulit. Iere. 19. Vade & compara uas figuli testaceum. 1. Reg. 14. Et uas lactis, legitur tamē semel in ultima subscripto kybutz. Iere. 29. Confringes uas.

172 בָּקַע Impetu ac ui discidit, dissecuit in duas partes, seu fidit ad imum usq;. congruit significatione cū uerbis קָבַע & עָקַב, nisi quòd ut forma, ita modo significādi inter se uariant. significant enim generaliter quassationē seu pulsationem. Psal. 78. Dissecuit mare. Psal. 74. Tu dissecuisti fontem. Ezech. 29. Dissecabis ipsis omnem humerū. Iesaię 34. Ibi nidulabit & euadere faciet, & secabit, scilicet oua, id est, excludet. Amos 1. Quod dissecuerunt ipsi grauidas Gilead. 1. Paral. 11. Et dissecando irruperunt per castra Philistæorum, & hauserunt aquas.

Participium præsens בּוֹקֵעַ Psal. 141. Sicut qui frangit & secat in terra, ita dispersa sunt ossa mea.

In uoce passiua נִבְקַע Iob 26. Et non dissecta fuit nubes subter illis. Gen. 7. Dissecti sunt omnes fontes. 2. Paral. 25. Et dissecti sunt omnes illi. Iesaiæ 58. Tunc dissecabitur quasi aurora lux tua.

In secunda cōiugatione בִּקַּע 2. Reg. 15. Omnes grauidas eius dissecuit. Ezech. 13. Dissecabo spiritum tempestatum. Iesaiæ 59. Oua aspidis dissecta sunt. Gen. 22. Dissecuit ligna holocausti. Habakuk 3. Vt flumina, ita dissecabis terram. Oseæ 13. Bestia agri dissecabit eos.

In tertia coniugatione הִבְקִיעַ 2. Reg. 3. Et accepit secum septingentos uiros nudantes gladium, ut dissecarēt ad regem sed nō potuerunt, id est, ut dissecando perrumperent ad regem. Iesaiæ 7. Et dissecando pertrahamus ad nos.

In uoce passiuâ חֻבְקַע Iere.39. Dissecta est ciuitas.

In quarta coniugatione תִּתְבַּקַּע. Iosue 9. Et ecce dissecti sunt. Mich.1. Et ualles dissecabuntur.

INDE NOMINA.

בֶּקַע Dissectum, fissum, scilicet sicli, ideo media pars est sicli. Gen.24. Et accepit uir monile auri, dimidium sicli pondere suo. Exod.28. Dissectum sicli pro craneo, dimidium sicli, ubi simul exponit eius nominis significationem.

בְּקִיעִים Dissectiones. Amos 6. Et percutiet domum minorem dissectionibus. Et in statu regiminis בְּקִיעֵי. Iesaiæ 22. Et dissectiones domus Dauidis uidistis.

בִּקְעָה Vallis, sic dicta quòd dissecta sit utrinque à mõtibus. Gen. 11. Et inuenerunt uallem. Iesaiæ 40. Et montes excelsi in uallem. Et in statu regiminis בִּקְעַת. Deut.34. Et regionem uallis Hiericho. Iosue 11. In ualle Libani. Et pluraliter בְּקָעוֹת. Deuter. 12. Terra montium, & uallium. Psal.104. Dissecabunt ualles. Iesaiæ 40. Et in medio uallium fontes ponam.

173 בֹּקֶר Nomen, quod cognationẽ habet in significatione cum nomine בָּרָק nisi quòd ut transpositione literarum, ita modo significandi parum differant. Significat autem hoc nostrum, id tempus diei, quo sol radios suos & fulgurationem in hemisphærium nostrum diffundit, & ad res inquirẽdas, quæ noctis tempore latuerunt, idoneum est, & à Latinis diluculum seu tempus matutinum dicitur. Hieronymus, & reliqui post eum uerterunt mane. Gen.1. Et factũ est uespere & mane dies unus. Exo.16. Inter uesperas comedetis carnem, & in mane saturabimini pane. Et iterũ. In custodiam usque mane. Psal.30. Et in mane lætitia. Et quando geminatur, tum illa geminatio importat distributionem. Exo.16. Et collegerũt illud in mane in mane, id est singulis mane, seu quolibet mane. Iob 38. Quum laudarent pariter stellæ mane, id est, stellæ matutinæ. Sæpe tamen dicitur non de tẽpore primo diei, sed negocij seu actionis, atque illius rei de qua dicitur, idemque Hebræis ualet, quod Latinis cito, primo quoque tempore. Psal.5. Mane exaudies orationem meam. Psal.46. Adiuuabit eam deus ante mane, id est, quàm citissimè. Et pluraliter בְּקָרִים importat distributionem. Iob 7. Et uisitasti eum in quolibet mane. Psal.73. Et correptio in singulis mane. Iesaiæ 33. Esto brachium eorum singulis mane. Psal.101. In quolibet mane confringam omnes improbos terræ.

בַּקָּרַת Et in statu regiminis בַּקָּרַת inquisitio, inspectio. Ezech.34. Secundum inquisitionem pastoris gregem suum.

בִּקֹּרֶת Inquisitio, inspectio. Leuit.19. Inquisitio erit, non morientur.

בוֹקֵר Nomen participiale. Inquirens, inspector, armẽtarius, qui inquirit, & curat armenta. Amos 7. Sed armentarius sum ego.

בָּקָר Nomen collectiuum communis generis, & ut צֹאן de grege ouium, collectiuè, id est, minoribus animalibus dicitur, ut sunt oues, capræ, agni, hœdi, ita בָּקָר de armento, id est, maioribus iumentis dicitur, ut sunt boues, uaccæ, uituli. & tamen non est ita generale, ut בְּהֵמָה, quòd sæpe etiam feras & alia animalia cõplectitur, quæ aut non uolant, neque reptant super terra. habent autẽ hoc nomẽ illa animalia, quia sunt in inquisitione, inspectione, & cura hominũ, eorumque gubernatione opus habent. Hieronymus & alij uerterunt boues. Gen.12. Et fuerunt illi oues, & boues, & asini & serui, & ancillæ & asinæ, & cameli. & cap.18. Et filium bouis quẽ parauerat. Numeri 7. Et duodecim boues. & cap.31. Et boues sex. 2. Sam.6. Quoniam excusserãt eam bos, id est, boues. Et in statu affixorum mutat prius cametz tantum in seua. Deut.12. Et primogenita bouis tui. 1. Sam.11. Sic fiet boui suo. Gen.34. Et bouẽ eorum. Et pluraliter בְּקָרִים Amos 6. Num arabit cum bobus. 2. Paral.4. Et similitudo boum sub ipso. Et in statu affixorum. Exo.10. Et cum bobus nostris. Neh.10. Et primogenita boum nostrorum.

INDE VERBVM,

בָּקַר Eadem ratione uerbum hoc manicare, id est, mane inquirere, seu inspicere res significat, qua uerbum שִׁחֵר in aurora quærere significat. Leuit.13. Non inquiret sa-

cerdos. cap.27. Non inquiret inter bonũ & malum.Ezech.34.Sic inquiram oues meas.2.Reg.16.Sed de altari meo erit inquirendum.Psal.27.Et ad inquirendum in regia eius.Prouerb.20.Et postea uota inquirere.

174 בקש Quæsiuit,scilicet magno studio,conatu,ut aliquid quis cõsequatur & obtineat. & sit ambulatione & pedibus,non interrogatione seu uerbis,& in hoc differt à uerbo שָׁאַל. Deut.13.Quia quæsiuit expellere te.1.Sam.13.Quęsiuit Iehoua sibi uirum secundũ cor suum.2.Sam.21.Et quæsiuit Dauid faciem Iehoua. Et iterũ: Et quæsiuit Saul percutere eos.Psal.45.Et fortes quæsiuerũt animam meam. Psal.34. Quære pacem.2.Sam.4.Nónne quæram sanguinem eius.Prou.29.Sed recti quærent animam suam.Iere.45.Et tu queres tibi magna,ne queras.

Participium præsens מְבַקֵּשׁ Gen.37.Fratres meos ego quæro. Exod.33.Omnis quærens Iehoua egrederetur.2.Sam.17.Quem tu quæris. Et pluraliter מְבַקְשִׁים Exod.10.Hoc ipsum uos quæritis.Prouerb.29.Multi quærũt faciem dominatoris.

Et in statu regiminis מְבַקְשֵׁי Ierem.19.Et in manu quærentium animam eorum. Et cum affixis.Psal.40.Et lætabuntur omnes quærentes te.

In uoce passiua בֻּקַּשׁ Ierem. 50.Quæretur iniquitas Israel.Esther 2.Et quæsita est res.Ezech.26.Quæreris & non inuenieris.

INDE NOMEN.

בַּקָּשָׁה Inquisitio,petitio.& legitur tantum in statu affixorum.Esd.7.Dedit omnem inquisitionem eius.cap.5.Et quæ inquisitio tua.Et mox iterum: Ad faciendum inquisitionem meam, ansuchen.

175 ברר Cognationem habet significatione cum uerbis בָּאַר & בָּרָא בָּרָה בָּחַר בּוֹר, nisi q ut forma,ita modo significandi inter se differant.Significat autem in lucem producere,eligere,secernere,declarare,expurgare, & multiphariam cõiugatur. Ezech.20.Et expurgabo ex uobis rebelles.Eccl.3.Ad expurgandum eos Deum, id est quòd deus eos expurgauerit & declarauerit.& cap.9.Et ad expurgandũ omne istud,id est,declarandum.

Participiũ præteritum בָּרוּר. Iesaię 49.Et posuit me in sagittam expurgatam. Iob 33.Et scientiam labia mea expurgatã loquuta sunt. Et pluraliter בְּרוּרִים. 1.Paralip.7.Omnes isti filij Asser principes domus patrũ expurgati,id est,expediti,electi. Et in genere fœminino בְּרוּרָה Zoph.3.Labium expurgatum ad inuocãdum Et pluraliter בְּרוּרוֹת. Nehe.5.Oues sex expurgatæ,id est,electæ.

In uoce passiua seu nomen participiale נָבָר purus. Psal.18. Cum puro, purum te exhibebis.

In secunda coniugatione בָּרֵר Dan.11.Et ad expurgandum & ad dealbandum.

In tertia coniugatione הָבֵר. Iere.51.Expurgate sagittas.& cap.4.Non ad uentilandum neq; ad expurgandum.

In quarta coniugatione הִתְבָּרֵר Psal.18.Erga purum,expurgatum exhibebis te.

INDE NOMINA.

נבר Expurgatus,nomen participiale.Psal.18.Erga purum,purum exhibebis te.

בַּר Primo,purus,clarus.Iob 11.Et purus fui in oculis tuis.Prouerb.14.Vbi nõ sunt boues,præsepe purum est. Et in regimine mutat cametz in pathah בַּר. Psal.24.Et purus corde. Et pluraliter in statu regiminis בָּרֵי Psal.73.Puris corde. Et in genere fœminino בָּרָה Psal.19.Mandatum Iehoua est purum, illuminans oculos, id est,clarum.Cant.6.Pura est genitrici suę.Et mox iterum:Pura ut sol,id est,clara.

Secundo dicitur far seu frumentum,& Græcis σῖτος frumentũ expurgatum seu expurgãdum è paleis.Gen.41.Et coaceruauit Ioseph far,quasi arenam maris. Psal. 65.Et ualles amicientur farre.72.Et densitas farris in terra.Iere.23.Quid paleæ cum farre.Ioel.2.Et plenæ erunt areæ farre. Tertio,idem significat quod בֵּן filius, diuersa tamen ratione,nam hoc filium significat delectum,expurgatũ, clarum, declaratum,dilectum præ alijs. usitatius est in Chaldæa lingua quam Hebręa.Psal.2. Osculamini filium.Vocat autem Propheta Christum isto nomine, quia cõceptus è spiritusancto natus sine peccato,sine labe peccati purus,sanctus & selectus præ alijs

alijs filijs hominum. In statu regiminis בַּר. Prouerb.31.Et quid fili uteri mei,& quid fili uotorum meorũ. Esther 5.Et prophetauit Hagai propheta & Zacharias filius Iddo.Et statim iterum:Tunc surrexerunt Zerubabel filius Scalthiel & Iesua filius Iozadak,&c. Et cum affixo mutat cametz in seua.Prouerb.31. Quid fili mi.

בֹּר Puritas.Psal.18.Secundum puritatem manuum mearum.Ies.1.Et conflabo iuxta puritatem scorias tuas. Et in statu affixi manet inuariatum.2.Sam.22.Secundum puritatem meam coram oculis tuis.

בּוֹר Fouea in qua aqua pluuialis colligitur,aut captiui detinentur, sed de hoc supra in suo loco.

בֹּור Idem quòd בּוֹרִית, materia quædam est terrestris,qua lixiuium conficitur eluendis sordibus idoneum ac usitatum. & nomen habet Hebræis ab expurgatione,quasi dicas expurgatorium.Iob 39.Si abluero me aquis niuis & mundauero expurgatorio manus meas.

בֹּרִית Materia quædam terrestris eluendis maculis ac sordibus idonea & usitata.Et hoc nomine borris, materia dicitur, qua aurifabri utuntur,& ex ea lixiuium etiam colari asserunt.Ier.2. Et si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi borith.Malach.3.Et quasi borith fullonum.alio nomine dicitur etiam בֹּר.

בְּרִית Multę extant & uariæ huius uocis Interpretum expositiones,eò quod de origine & etymologia inter ipsos non conueniat. Quidam iudicarunt dictum pro בְּרִיָּה quòd in ineundis fœderibus cędebantur uictimæ,ac sæpe construatur cum uerbo כָּרַת, id est, ferijt, cecidit,percussit. Genes.15.In die illa ferijt Iehoua cum Abram fœdus dicens,&c.ubi paulo antè ritus ferietium fœdus commemoratur,ad quem etiam Ieremias alludit.cap.34.Dabo uiros qui transgressi sunt fœdus meũ qui non confirmarunt uerba fœderis mei,quod ferierunt coram me,uitulum quem conciderunt in duas partes,& transierunt inter partes eius princeps Iehuda,& princeps Ierusalẽ,eunuchi & sacerdotes, & totus populus terræ, qui trãsierunt inter partes uituli,&c. Genes.21.Et accepit Abraham oues & boues,& dedit Abimelech, & percusserunt duo illi fœdus,&c.his locis illi conantur confirmare suã de hac uoce sententiam, at eadẽ ratione aliquis potius à uerbo בָּתַר deducere posset,quod diuisionem significat,literarum tantum facta trãspositione,& dictum fœdus ab ista ceremonia transitus per partes uictimæ,qua significare uoluerint inter illas duas partes paciscentiũ factam iam trãsactionem seu compositionem,quę postea confirmabatur quoq; externis signis & publicis epulis. Etsi hæc, aliorumq; quorum sententias iam prætereo iudicia minime reijciam, tamen mihi uidetur simplicius esse,si ab hoc themate בָּרַר deducas,& sic dicta pacta seu fœdera,quod illis sine omni sophistica utrinq; declaretur ratificeturq; fides,adhibita publica cæremonia.Gen. 9.Et dixit deus,hoc est signum fœderis,quod ego pono inter me,& inter uos,&c. Et mox iterum:Arcum posui in nube,& erit in signum fœderis inter me & inter terram.cap.17. Et circũcidetis carnem pręputij uestri,& erit in signũ fœderis inter me & inter uos.Deut.31.Portãtes arcam fœderis Iehoua.1.Reg.8.Posui tibi locum pro arca in qua est fœdus Iehoua,quod ferijt cum patribus nostris. Ierem.31.Ecce dies ueniunt,ait Iehoua,& feriam cum domo Israel & cum domo Iehuda fœdus nouum,non sicut fœdus quod ferij cum patribus eorum in die quo apprehẽdi eos in manu ipsorum cum educerem eos de terra Ægypti, &c. Et in statu affixorum seruat puncta sua inuariata. Gen.9.Et recordabor fœderis mei.Psal.25.Omnes semitę Iehoua sunt beneuolentia & ueritas, seruantibus fœdus eius & testimonia eius.Zacha.9.Et in sanguine fœderis tui. Et est hoc obseruandum,quod in nouo testamento Græcè uersum sit διαθήκη, id est testamentum.Luc.22. &.1.Corint. 11.Hoc poculum Nouum testamentum cum sanguine meo,&c.Item 2.Cor.3.Qui idoneos fecit nos ministros Noui testamenti,non literæ,sed spiritus,&c.

בְּרוֹת Fraxinus,sed de hoc in themate בָּרַת.

בַּרְבֻּרִים Sicut à בָּקַק deriuatur בַּקְבּוּק, ita hoc nomen à uerbo בָּרַר, & significat animalia, quæ expurgata sunt,id est, pinguefacta, nitida, & delecta ad esum.Nos altilia uocamus

176 camus. 1. Reg. 4. Præterquã de ceruis & capreis, & bubulis, & nitidis altilibus.

בָּרָא Cognationem habet cum uerbis בָּרָא בָּרַר בָּרָה בֵּאֵר בָּחַר בּוֹר & רָאָה nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant. Ea enim quæ creata sunt, expurgata, clara, & cõspicua, robusta, & firma existunt, & à Deo creatore suo nõ modo ex liberrima uoluntate sua in esse conseruantur, sed pro conditione sua augentur & aluntur, quod de figmẽto humano minimè dici potest. itaq; ipsi homini hoc uerbum in prima coniugatione eiusq; operatio attribui minimè potest. Dicitur autem deus creare res bifariam. Primo, ex nihilo aliquid facere, quod prius non erat, deinde ex materia quidem præiacente seu præexistente, sed nouo modo consilioq; singulari, ac omnipotentia aliquid condere & exhibere ut existat, quod nulla creatura efficere potest. Et hunc duplicem creandi modum in exemplis cernere licebit, quæ iam subiungam. Gen. 1. In principio creauit Deus cœlum & terram. Et iterum: Et creauit deus hominẽ in imagine sua, in imagine dei creauit illũ, masculum & fœminam creauit eos. Item cap. 6. Delebo hominem quem creaui. Psal. 51. Cor mundum crea mihi deus. Iesaiæ 4. Et creabit Iehoua super omnem basim montis Zion, & super omnes conuocationes suas nubem. &c. cap. 43. Omnis qui uocatur nomine meo, ad gloriam creaui eum, formaui eum, atq; feci eum. & cap. 54. Ecce ego creaui fabrum &c. & cap. 45. Rorate cœli è supernis, & nubes stillent iustitiam, aperiatur terra, & fructificentur, salus & iustitia germinet simul. Ego Iehoua creaui illum, scilicet filium, non ex nihilo, ut alias creaturas, sed nouo modo ex uirgine. Sicut etiam Ieremias alludit. cap. 31. Quoniam creauit Iehoua nouum in terra, fœmina circumdabit uirum.

Participium præsens seu nomen participiale בּוֹרֵא Iesaię 40. Iehoua creator extremitatum terræ. cap. 45. Formans lucẽ, & creans tenebrã, faciens pacem & creãs malum, ego Iehoua facio hæc omnia. Et mox iterum: Quoniam sic dixit Iehoua creator cœlorum, formator terræ & factor eius, ipse stabiliuit eam, neque uacuam creauit eam, ad habitandum formauit eam. & cap. 65. Ecce ego creo cœlos nouos. Et iterum: Ecce ego creo Ierusalem, exultationem. Et cum affixo. Eccl. 12. Et recordare creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ.

In uoce passiua נִבְרָא Gen. 2. Istæ sunt generationes cœli & terræ, dum crearentur illa. Exod. 34. Et faciam mirabilia, quæ non sunt creata in uniuersa terra & in omnibus gentibus. Psal. 104. Emittes spiritum tuum, & creabũtur. Iesaię 48. Feci audire te noua ex tunc, & recondita, & non cognouisti nunc quæ creata sunt.

Participium præsens נִבְרָא Psal. 102. Et populus creatus laudabit ipsum Ia.

In secunda coniugatione בֵּרֵא significationẽ habet priori contrariam, nam non Deo sed creaturæ tribuitur, neq; significat creare res, sed res creatas expurgare, remouere, tollere è medio, ne amplius sint conspicua & extent, expurgare auferẽdo aliquid. Iosue 17. Ascende tibi in syluam, & expurgabis tibi ibi in terra Pharizei. Et mox iterũ: Tam mons erit tibi, quàm sylua ipsa, & expurgabis eam. Ezech. 21. Et locum expurga in capite, uiã ciuitatis expurga. & cap. 23. Et obruẽt super eos lapidẽ congregatio, etiam expurgando eos gladijs suis, id est, remouendo.

In tertia coniugatione הִבְרִיא recreauit, refocillauit, enitere fecit, sicut pingues fiunt conspicui. 1. Sam. 2. Vt recrearetis uos de primitijs omnis oblationis Israel.

INDE NOMINA.

בָּרִיא Expurificatus, recreatus, elucidatus, conspicuus, heraus gebutz, heraus gemest, crassus. Iudic. 3. Eglon uir crassus ualde. Psal. 73. Sed crassus, ut porticus. Et pluraliter בְּרִיאִים 1. Reg. 4. Decem boues crassi. Et in statu regiminis בְּרִיאֵי. Danielis 1. Et crassi carne. Et in genere fœminino בְּרִיאָה Ezech. 34. Quod crassum erat mactabatis. Zach. 11. Et carnem crassam comedet. Habakuk 1. Ouis crassa. Et pluraliter בְּרִיאוֹת Gen. 41. Septem uaccæ pulchræ uisu, & crassæ carne. Et mox iterum: Et absorbuerunt spicæ tenues septem spicas crassas.

בְּרִיאָה Creatura, res noua & conspicua, & insignis. Num. 16. Etsi creaturam creauerit Iehoua, & aperuerit humus os suum.

Signi

177 בָּרַד Significatione congruit cum uerbo בָּרַד, significat enim separationem. Legitur autem in prima coniugatione participium præteriti temporis pluralis numeri בְּרוּדִים. Zachariæ 6. Et in quadriga quarta equi separati, robusti, id est, separatim maculosi, uel sparsim maculosi. Vel cum kybutz בְּרֻדִּים. Genesis 31. Et ecce hirci, qui ascendebant super eos erant circumnotati, punctati & separati, id est, separatim habentes maculas. Zachariæ 6. Et separati egrediebantur ad terram Meridionalem.

INDE NOMEN.

בָּרָד Separatio, sparsio. Vocant autem Hebræi hoc nomine grandinem, eò quòd separatim & sparsim cadit, imò etiam ab effectu, quòd separat ea quæ tangit, nam de grandioribus lapidibus in scriptura dicitur, qui damnum dant. Exod. 9. Et descendit super eos grando, & mortui sunt. Et ibidem iterum: Ecce ego pluam iuxta tempus hoc grandinem grauem ualde. Iesaiæ 30. Et lapidem grandinis. Iosue 10. Proiecit super eos lapides grãdes de cœlo usque ad Asseka, & mortui sunt, plures fuerunt, qui mortui sunt lapidibus grandinis, quàm quos interfecerunt filij Israel gladio. Iob 38. An uenisti ad thesauros niuis, & thesauros grandinis uidisti. Psalm. 18. Grando & carbones igniti. Psal. 78. Interfecit grandine uites eorum. Psal. 105. Dedit pluuias eorum grandinem.

INDE VERBVM,

בָּרַד Iesaiæ 32. Et grandinabit in descensu syluæ.

178 בָּרָה Delegit, excerpsit causa recreationis, atq; communicat significatione cum uerbis רָאָה & בָּרַר בָּרָא בֵּאֵר בָּחַר בּוֹר nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se uarient. 2. Sam. 12. Et non decerpsit cum eis panem. & cap. 13. Et excerpam de manu eius. 1. Sam 17. Decerpite uobis uirũ, & descendat ad me, id est, deligite.

In tertia coniugatione הִבְרָה 2. Sam. 13. Et decerpere faciet me panem. 2. Sam. 3. Et uenit uniuersus populus ut decerpere facerent Dauid panem.

INDE NOMINA.

בָּרָה Carpsellum, morsellum, scilicet delicatum, recreatio, ein nietlich bißlin. Et pluraliter בָּרוֹת Threnor. 4. Manus mulierum misericordium coxerunt natos suos, qui facti sunt morsella illis.

בָּרוּת Carpsellum, morsellum, esca delicata, recreaciuncula. Psal. 69. Et dederunt in morsellum meum fel.

בִּרְיָה Carpsellum, morsellum, cibus de quo recreationis causa decerpitur, recreatiuncula. 2. Sam. 13. Et faciat in oculis meis carpsellum. Et mox iterũ: Et fac ei carpsellum. Legitur tamen semel pro בְּרִיאָה Ezech. 34. Et iudicabo inter bouẽ crassam, & inter ouem macilentam.

179 בָּרַח Fugit, & notat celeritatem motus de loco ad locum, ac congruit significatione cum uerbis בָּרַח רָחַב רָחַף רוּחַ nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant. Genesis 31. Et nunciatum est ipsi Laban die tertio, quòd fugisset Iacob. 1. Samuelis 18. Et Dauid fugit. Genesis 27. Fuge tibi ad Laban. Canticorum 8. Fuge dilecte mi. Iesaiæ 48. Fugite à uobis. Iob 27. A manu eius fugiendo fugiet. Psalm. 139. Et quo à facie tua fugiam. Nehem. 13. Et quod fugissent unusquisque in agrum suum. Gen. 37. Quum fugeres tu à facie Esau. Exod. 36. Et fecit uectem medium ad fugiendum per medium tabularum, id est, ut transiret. Psal. 3. Cum fugeret ipse à facie Absolom.

Participium præsens בֹּרֵחַ Ionæ 1. Quia sciebant uiri, quòd à facie Iehoua ipse esset fugiens. Et in genere fœminino בֹּרַחַת Iere. 4. Fugit tota ciuitas.

In tertia coniugatione הִבְרִיחַ fugauit. 1. Paralip. 8. Ipsi fugauerunt habitatores Gath. Nehe. 13. Ego fugaui eum à me. Prouerb. 19. Fugabit matrem. Iob 41. Non fugabit eum filius arcus.

Participium præsens מַבְרִיחַ Exod. 26. Et uectis medius in medio tabularum fugiens ab extremo ad extremum.

INDE NOMEN.

בְּרִיחַ Vectis, qui motu fugit ab una extremitate ad aliam. Exod.28. Et uectis medius. 1. Reg. 4. Et uectis ferreus. Prou. 18. Sicut uectis palatij. Legitur tamen cum cametz sine iod בָּרִחַ Iob 26. Formauit manus eius serpentem uectem. Iesaiæ 27. Super Leuiathan serpentem uectem. Est autem consentaneũ, quòd in istis duobus locis uariet ad differentiam alterius, quando uectem seu repagulum significat. Et pluraliter בְּרִיחִים Exod. 26. Et facies uectes ex lignis Settim. Et mox iterum: Et quinque uectes. Similiter ut singulare, ita plurale ad differentiam alterius scribitur cum cametz בָּרִיחִים Iesaiæ 43. Et detraxi omnes uectes illos, id est, optimates, qui, scilicet tanquam uectes gestant, & muniunt populum. Et in statu regiminis בְּרִיחֵי. Psal. 107. Et uectes ferri confregit. Psal. 147. Quoniam roborauit uectes portarum tuarum. Et cũ affixis. Exo. 40. Vectes eius. Nahum 3. Deuorauit ignis uectes tuos. Iesaiæ 15. Profugi eius ad Zoar.

180 בָּרַךְ

Significat uerbaliter uel genu, uel sermonem flectere ad aliquem, placide & benigne flectere genua seu sermonem, alloqui cum geniculatione, ut fit in salutationibus, cõgratulationibus, precationibus, digressibus & ualedictionibus, congruitq́ꝫ significatione cũ uerbis רָכַב & רָכַב בָּרַב, nisi quòd ut forma, ita modo tantum significandi inter se uarient. Et opponitur sæpe uerbo נאץ quod obstrepere, insultare, inuehere in aliquem significat, item uerbo קלל quod uilipendere, seu malefacere significat. 1. Paralip. 6. Et acclinauit se super genua sua coram uniuersa congregatione Israel. Psal. 95. Venite, prosternamus nos, & curuemus, geniculemur coram Iehoua factore nostro. Iosue 24. Et benedixit benedicendo uos.

Participium præteriti temporis, quod sæpe nominaliter usurpatur בָּרוּךְ benedictus, laudatus, laudandus, laude & honore dignus, faustus, fortunatus, augustus. Gen. 9. Benedictus Iehoua, deus Sem. Et cap. 14. Et benedictus deus excelsus. Psal. 117. Benedictus, qui uenit in nomine Iehoua. Ierem. 17. Benedictus est uir ille, qui confidit in Iehoua. Prouerb. 5. Sit fons tuus benedictus. Et in statu regiminis בְּרוּךְ Gen. 24. Ingredere benedicte Iehoua. Et pluraliter בְּרוּכִים Psal. 115. Benedicti uos ipsius Iehoua. Et in statu regiminis בְּרוּכֵי. Iesaiæ 65. Semen benedictorum Iehoua ipsi. Et in genere fœminino בְּרוּכָה 1. Samuelis 25. Benedicta sapientia tua, & benedicta tu, quæ prohibuisti me hodie. Ruth 3. Benedicta tu ipsius Iehoua. In uoce passiua נִבְרַךְ Benedictus est, benedictionem consecutus est. Genes. 12. Benedicentur in te omnes cognationes terræ. & cap. 18. Et benedicẽtur in eo omnes cognationes terræ.

In secunda coniugatione, quando post se regit accusatiuum, (ut semper cum accusatiuo construitur) siue nominis, siue pronominis affixi, tum scribitur in prima cum zere, & in altera pathah בֵּרַךְ Genes. 28. Et uidit Esau quòd benedixisset Izhak ipsum Iacob. Exod. 20. Propterea benedixit Iehoua diem sabbathi, & sanctificauit eum. Deuter. 7. Diliget te & benedicet te, & multiplicabit te, &c. & cap. 12. In quibus benedixit te Iehoua deus tuus. Iesaiæ 19. Quem benedixit eum Iehoua exercituum. At quando in distinctione sententiæ collocatur, & accusatiuum post se non regit, tum zere etiam ultimam occupat בֵּרֵךְ. Psal. 10. Auarus benedixit (sibi) insultauit ipsi Iehoua. quanquam in contraria significatione plurimi accipiunt, ut paulo inferius uidebimus. Deut. 33. Benedic Iehoua facultatem eius. Iob 2. Benedic Deo, & morere, ubi ironicè ponitur. Psal. 96. Benedicite nomen eius. Psal. 134. Benedicite Iehoua, id est, laudate. Psal. 101. Benedic anima mea Iehoua. Gen. 28. Et deus omnipotens benedicat tibi. cap. 1. Benedixit eos. cap. 2. Et benedixit deus diẽ septimum. Psal. 72. Omni die benedicet eum, ubi nun litera per epenthesin interposita est. 2. Samuelis 6. Et benedixit populum in nomine Iehoua exercituum, & diuisit uniuerso populo singulis tortam panis unam. Et iterum: Et reuersus est Dauid ut benediceret domum suam, id est, salutaret. 2. Samuel. 8. Et misit Thoi Ioram filium suũ ad regem Dauid ut precaretur ei pacem, & benediceret eum, id est, salutaret eum seu gratularetur ei. Iosue 22. Et benedixit Iosua eos & dimisit eos,

&

& abierunt ad tentoria sua. Et mox iterum: Dimisit eos Iosua ad tentoria eorum, & benedixit eos, id est, ualedixit. 2. Samuelis 13. Et nō uoluit ire, & benedixit eum. & cap. 19. Et benedixit eum, & reuersus est in locum suum. Legitur tamen quoq; in deteriorem partem, & quodammodo in significatione contraria seu ironice, pro ironice loqui, Germanice hohnsprechen. 1. Reg. 21. Benedixisti deum & regem, id est, derisisti, illusisti. Psal. 10. Auarus elusit, insultauit ipsi Iehoua.

Participium præsens מְבָרֵךְ Prouerb. 27. Benedicens sodalem suum uoce magna. Iesaiæ 66. Benedicens iniquitatem. Et pluraliter cum affixo. Genes. 12. Et benedicentes te.

Participium præteritum מְבֹרָךְ Psal. 113. Sit nomē Iehoua benedictum. Et pluraliter מְבֹרָכִים Psal. 37. Benedicti eius possidebunt terram. Et in genere fœminino מְבֹרֶכֶת Benedicta Iehoua terra ipsius.

In tertia coniugatione הִבְרִיךְ genicularí fecit, acclinare seu flectere fecit genua. Gen. 24. Et geniculari fecit camelos extra ciuitatem ad puteum aquarum.

In quarta coniugatione הִתְבָּרֵךְ Gen. 22. Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ. Iesaiæ 65. Quòd qui benedicit se in terra, benedicet se in deo ueritatis. ubi simul participium præsens scribitur. Iere. 4. Et benedicentur in eo gentes.

INDE NOMINA.

בָּרוּךְ Nomen participiale, de quo supra in participio primę coniugationis.

בֶּרֶךְ Genu, quod placide flectitur ad aliquem in benedictionibus. Iesaiæ 45. Quoniam mihi curuabitur omne genu. Et dualiter בִּרְכַּיִם. Deut. 28. Percutiet te Iehoua ulcere malo super genibus, & super cruribus. Ies. 35. Et genua debilia roborate. Et in statu regiminis בִּרְכֵּי Gen. 50. Nati sunt super genua Ioseph.

בְּרָכָה Benedictio uel uerbalis, uel realis, quæ, scilicet ad aliquem defertur cum salutatione, & geniculatione. Gen. 12. Et sis benedictio. cap. 27. An non reseruasti mihi benedictionem. 1. Sam. 30. Ecce uobis adfero de spolio inimicorū Iehoua, beitpfennig. 2. Reg. 18. & Iesaiæ 18. Facite mecum benedictionē, & egredimini ad me, id est, beneficium. In statu regiminis בִּרְכַּת Genes. 28. Et det tibi benedictionem Abrahæ. Prouerb. 10. Benedictio Iehoua ipsa ditabit. In statu affixorum בִּרְכָת Genes. 49. Secundum benedictionem suam. cap. 27. Et accepit benedictionem tuam. cap. 37. Et accepit benedictionem meam. Et pluraliter בְּרָכוֹת Psal. 21. Pones eum in benedictiones in perpetuum. Psal. 84. Etiam benedictionibus uestietur doctor. In statu regiminis & affixorum בִּרְכוֹת Genes. 49. Et benedicat tibi benedictionibus cœli, & benedictionibus abyssi cubantis inferne, benedictionibus uberum, & matricis. Malach. 2. Et maledicam benedictionibus uestris.

אַבְרֵךְ Et si uox sit peregrina, ideoq; uarie ab interpretibus exposita, tamen uidetur Ægyptijs idem significare, quod Hebræis בָּרוּךְ, & esse acclamationem gratulatoriā, & bene ominantium. Gen. 40. Et Pharao curauit eum uehi in curru secundo, quē habebat, & uocabant eum Abrech, id est, benedictus, uel laudandus seu laudabilis.

בְּרֵכָה Piscina, natatoria, quod in ea sunt aquæ placide stagnantes, seu uerius, quia in ea genium remigio natatur, sicut Ioannes Euangelista quoq; Græce κολυμβήθραν, id est, natatorium à natando uertit. cap. 5. & 9. Legitur in Veteri testamēto. 2. Reg. 18. Et steterūt in aquæductu natatorij superioris. In statu regiminis בְּרֵכַת Nahum 2. Et Niniue est sicut natatorium aquarum. Nehe. 3. Et murum natatorij Siloah pro horto regis. Et pluraliter בְּרֵכוֹת Eccl. 2. Feci mihi natatoria aquarum. Cantic. 7. Oculi tui sicut natatoria in Hesbon.

181 [illegible] Et pluraliter est in usu בְּרֹמִים, alij pro uestibus preciosis, ego arbitror speciem esse arborum preciosarum ex quibus fiebant cistæ, quas aliâs בְּרוֹשִׁים Hebræus sermo uocat, id est, fraxinos. Ezech. 27. Et cum gazophylacijs fraxinorum.

182 ברק Fulgur, fulgor, fulgetrum, coruscatio. Et ut literarū positu, ita modo tantū significandi differt a nomine בָּשָׂר. Eodē modo significandi differt etiā à nomine בְּזָק. 2. Samuel. 22. Misit sagittas & dissipauit eos, fulgur & perturbauit eos. Ezech. 1. Et de igne egrediebatur fulgur, seu fulgor. Dan. 10. Et facies eius sicut aspectus fulguris

guris.Ezech.21.Sis ei fulgur exacutum,id eſt,lamina.Iob 20.Et fulgur ex amaritudine eius,id eſt,lamina. In ſtatu regiminis בְּרַק Deut.32.Si acuero fulgur gladij mei,id eſt,laminam.Sic Nahum 3.Et fulgur haſtę.Habakuk 3.Ad ſplendorem fulguris haſtæ tuæ. Et pluraliter בְּרָקִים Exod.15.Et facta ſunt tonitrua & fulgura. Pſal.77.Illuminauerunt fulgura orbem. Et cum affixo.Pſal.97.Illuminauerũt fulgura eius orbem.

בָּרֶקֶת Nomen lapidis precioſi à fulguratione ſeu coruſcatione.Vnde Iudæi Carbunculum,alij Rubinum,alij Smaragdum uocant.Exo.28. Sardius, Topazius, Carbunculus.Legitur etiam בָּרְקַת Ezech.28.Et carbunculus & aurum.

INDE VERBVM,

בָּרַק Fulgurauit,coruſcauit.Pſal.144.Fulgura fulgur,& diſſipa eos.

183 בְּרוֹשׁ Cedri ſpecies,ex qua haſtæ,tela,ciſtæ,& inſtrumenta muſica uetuſtas fabrefaciebat.Hieronymus & alij poſt ipſum dixerunt eſſe abietem.Ego arbitror eſſe arborem,quam Latini mutuato ab Hebræis nomine fraxinũ uocant.Ieſaiæ 41.Ponam in ſolitudinem fraxinum.Oſeæ 14.Ego quaſi fraxinus uiridis.Zach.11. Vlula fraxine,quia cecidit cedrus ſicut fraxinus. Et pluraliter בְּרוֹשִׁים Chaldaicè בְּרָזִין 2.Sam.6.Dauid & omnis Iſrael ludebant in omnibus lignis fraxinorũ,id eſt,inſtrumentis fabrefactis ex fraxino.1.Reg.5.Ego faciam omnem uoluntatem tuam in lignis cedri,& in lignis fraxinorum.1.Reg.6.Duæ ianuæ de lignis fraxinorum.Pſal.104.Ciconiæ fraxini domus eius.Ezech.27.Fraxini de Senir ædificauerunt tibi tabulata duplicia.Nahum 2.Et fraxini concutiuntur, id eſt, lanceę de fraxino fabrefactæ. Et cum affixo. 2.Reg.29.Et ſuccidam proceritatem cedrorum eius,electum fraxinorum eius.Cenſeo hanc arborem etiam gentibus dictam בְּרוֹ.

184 בְּרוֹת Et pluraliter בְּרוֹתִים fraxini,& arbitror poſitum pro בְּרוֹשִׁים. Legitur tantum ſemel.Canticorum 1.Trabes noſtri ſunt fraxini, quanquam aliqui uelint eſſe Cupreſſum.

בְּרִית Fœdus,pactum,ſed de hoc ſupra in themate ſuo בָּרָר.

185 בָּשַׁל Coctum eſt ad maturitatem, maturuit.Ioel.3.Mittite falcẽ,quia maturauit meſſis.Ezech.14.Etiam cocta ſunt oſſa eius.

In ſecunda coniugatione בִּשֵּׁל 1.Reg.19.Et inſtrumentis boum coxit illis carnem.Deut.16.Et coques & comedes.2.Reg.4.Pone ollam magnam,& coque pulmentum.Exod.23.Non coques hœdum in lacte matris ſuæ.Exod.16.Et quod cocturi eſtis,coquite.

Participium præſens מְבַשְּׁלִים Ezech.46.Iſtæ ſunt domus coquorum.

Participium præteritum מְבֻשָּׁל Exod.12.Et cocturam coctam aqua.

In uoce paſſiua בֻּשַּׁל. Leuit.6.Vas autem fictile in quo cocta fuerit, frangatur, aut ſi uaſe æneo cocta fuerit &c.

In tertia coniugatione הִבְשִׁיל. Gen.40.Matureſcere fecerunt botri eius uuas.

INDE NOMINA.

בָּשֵׁל Coctio,coctura.Exo.12.Non comedes ex eo crudum,aut cocturã coctam aqua.

מְבַשְּׁלוֹת Nomen participiale,focus ſuper quo coquitur.Ezech. 46. Et foci facti ſubter parietes circumquaꝗ.

186 בֹּשֶׂם Odor precioſus,qui Græcis ἄρωμα Chaldæis בּוּסְמָא dicitur,item ſpecies odorifera & precioſa ſatione & cura hominũ in hortis creſcens, cuius uſus uel per ſe ſimpliciter,uel in cibis cõdiendis,uel medicaminibus gratus & ſalutaris eſt. Et in hoc differt à סַמִּים ꝙ hoc tantũ de illis odoribus,ſeu odoramẽtis dicitur, quorũ in unguentis & ſuffumigationibus conficiendis uſus eſt.Exo.30.Et calami aromatis ducentos & quinquaginta ſiclos.1.Reg.10.Non uenit tale aroma in tanta multitudine,quale dedit regina Saba regi Salomoni.Cant.5.Genæ eius ſicut areola aromatis.Ieſaiæ 3.Pro odoramentis erit fœda putredo.Ezech.27. Negociatores Saba & Rahema fuerunt negociatores tui in omni præcipuo aromate.

בֹּשֶׂם Aroma.Exo.30.Accipe tibi aroma preciosum,Cinamomi aromatis dimidiũ eius. Et cũ affixo.Cant.5.Ego ueni in hortũ meũ,soror mea sponsa,collegi myrrham meam cũ aromate meo. Et pluraliter בְּשָׂמִים Exo.39.Accipe tibi aromata preci pua.Et enumerat ibi species illas quatuor,Myrrhã,Cinamomum,calamũ & Casiã. 1.Paral.16.Et posuerunt eum in lectum quem ipse repleuerat aromatibus. Cant.4. Nardus & crocus,calamus & cinamomum cũ omnibus lignis thuriferis, myrrha, & aloe,cum omnibus præcipuis aromatibus.Cant.8.Fuge dilecte mi,& similis est capreæ,uel hinnulo ceruorum in montibus aromatum. Et cum affixo.Cant.4. Excitare Aquilo,&ueni Auster,perfla hortũ meũ,ut fluãt aromata eius.Hactenus ea quæ in Biblijs sacris de hoc odore leguntur.Est præterea aliud aromatis genus, quod Græcis μόσχος, Germanis eodem quo Hebræis nomine Bisem dicitur. hoc prodigioso naturæ miraculo ex umbilici uomica cuidam animanti,capreæ nõ dissimili expromitur,cum in reliquis animantibus erumpentes abscessus nõ nisi quippiam olidum,putre,ac fœtens eructent,de quo hæc Aetius scribit, Moschos omnis in umbilico cuiusdam animalis gignitur, quod capreę simile est,unico armatur cornu,prægrandi corpore.Siquidem cum ruit in uenerem,quasi furijs stimulatum, ei umbilicus intumet uomica prę gnãs, cõgesto inibi crassiore sanguine,quo tempore & pabulo & potu fera abstinet,in terraq; crebro uoluitur,qua uersatione umbilicum lutoso fœtulentoq; sanguine,qui ibi coierat turgẽtem exprimit, emissaq; sanies post aliquod tempus sibi magnam odoris suauitatem asciscit. Hæc Aetius.Simile quiddam eruitur è genitalibus locis feræ animantis, quã Zibetum recentiores Græci nominant,peregrino sermone.Ea autem feli,quæ ueteribus ædificiorum ruinis oberrat nõ absimilis,è cuius natura sordes manat odoratissima,quæ solet præcipue purgari,cum pars ea scatet uligine,tum uase uitreo uel alio recipitur.Nonnulli è recentioribus Græcis,qui hoc animalis genus, ex quo odoratũ illud recrementum elicitur,Tapetion appellant,uulgus Siuetam nominat.

187

בָּשָׂר Proprie caro materialis,sicut nos carnem appellamus in homine, uel animalibus,quæ sustentatur ossibus.Gen.2.Et clausit carnem loco eius.Et mox iterum: Hoc os de ossibus meis,& caro de carne mea. Et iterum : Et erunt in carnem unam.& cap.41.Pulchræ uisu,& pingues carne.Leuit.9.Et carnẽ & pellem combussit igne. Secundo,uenit sæpe appellatione carnis,homo. Deuter.5.Quæ enim unquam fuit caro,quæ audiuit uocem dei uiui loquentis de medio ignis,sicut nos,& uixit.Ioelis 2.Effundam spiritum meum super omnem carnem.&c.

Tertio,omne animal.Gen.6.Finis uniuersæ carnis uenit coram me.& cap.7.Et uenerunt ad Noach in arcam bina & bina,de omni carne, in qua est spiritus uitæ. Psal.136.Dans escam omni carni.Iesaiæ 40.Omnis caro semen. Quarto accipitur in bonam partem,& opponitur duritiæ.Ezech.11.Et auferam cor lapidis de carne eorum, & dabo illis cor carnis. Quinto, sæpissime in malam partem accipitur,pro quocunq; quod spiritu Dei caret, idq; tam in ueteri,quàm in nouo Testamento. Genes.6.Et dixit Iehoua non iudicabit spiritus meus in homine in perpetuum,in quo etiam caro est.Psal.56.In deo confido,non timebo, quid faciet mihi caro.Psal.78.Et recordatus est,quòd caro sunt.Iesaiæ 31.Et equi eorum caro, & non spiritus.Ierem.17.Et posuit carnem brachium suum,&c.Sic accipitur quod Christus dicit,Ioan.3.Quod natum est ex carne,caro est.Matth.16.Caro & sanguis non reuelauit tibi,&c.Ioan.6.Caro non prodest quicquam. Item cap.8. Vos secundum carnem iudicatis.Et Paulus Rom.8.Qui secundum carnem sunt quæ carnis sunt sapiunt. Item,Sapientia carnis,mors est.1.Corinth.15.Caro & sanguis regnum dei non possidebunt.Philip.3.explicat Paulus carnis significationem, contra pseudoapostolos,qui gloriabantur in carne. In statu regiminis בְּשַׂר. Genes.7.Et circumcidit carnem præputij eius.Exod.28.Et fac illis sub ligacula linea ad tegendum carnem nuditatis.Ezechiel.23.Quorum caro, asinorũ caro eorum. Et cum affixis.Gen.37.Quia frater noster & caro nostra est.Iud.9. Os uestrũ, & caro uestra ego sum.Iesaiæ 58.Et à carne tua non abscondisti te, id est,propinquo.

Expli-

Explicat pulchrè hunc locum Augustinus De doctrina Christiana. lib. 2. cap. 12.
Leuit. 15. Fluxus eius de carne eius. Item si spuerit caro eius. Et pluraliter בְּשָׂרִים.
188 Prouerb. 14. Vitæ carnium cor sanum.

בשר Euangelizauit, annunciauit, scilicet lætum nuncium, quidam à superiore nomine deriuant, quod significet annunciare carnea, id est, mollia & suauia. Ierem. 20. Maledictus uir, qui euangelizauit patri meo. 2. Sam. 1. Ne annuncietis in plateis Ascalon. 2. Sam. 18. Curram nunc, & annunciabo regi. 1. Paral. 16. & Psal. 96. Annũciate de die in diem salutem eius. Psal. 40. Annunciaui iustitiam in ecclesia multa. 1. Sam. 31. Et miserunt in terra Philisthæorum circũquaq; ad annunciandum in domo idolorum. Iesaiæ 61. Ad annunciandum afflictis misit me.

Participium præsens seu nomẽ participiale מְבַשֵּׂר nuncius. 2. Sam. 18. Etiam ille nuncius est. Iesaiæ 52. Quàm speciosi super montibus euangelizantis, diuulgantis pacem, euangelizãtis bonum. Legiturq; hæc uox tantum semel in malam partem pro tristia annũciante. Licet etiam sic saluari possit, q; etsi patri fuerit triste de filiorum interitu nuncium, tamen populo & ecclesiæ dei bonum & lætum, q; liberatus fuerit à tam sceleratis sacerdotibus. 1. Sam. 4. Et respondit nũcius & dixit, &c. Et in genere fœminino מְבַשֶּׂרֶת Iesaiæ 40. Super montem excelsum ascende tibi, annunciatrix Zion, eleua strenue uocem tuam annunciatrix Ierusalem. Et pluraliter מְבַשְּׂרוֹת Psal. 68. Iehoua dabit sermonem, euangelizantiũ exercitum multum.

In quarta coniugatione תִתְבַּשֵּׂר 1. Sam. 18. Et dixit Chusi, euãgelizabitur Sustentator meus rex, quoniam uindicauit te Iehoua hodie de manu.

INDE NOMINA.

בְּשׂרָה Nuncium lætum seu præmium pro bono & læto nuncio, & utrunq; Græci etiam uocant εὐαγγέλιον. 2. Sam. 18. No es uir euangelij tu. Et mox iterum: Bonum nuncium est in ore eius. 2. Reg. 7. Hæc est dies Euangelij. At pro premio. 1. Samuel. 4. Vt darem ego illi euangelium. 2. Sam. 18. Non inuenies Euangelium.

בְּשׂוֹר Nomen proprium torrentis, cuius fit mentio 2. Sam. 30. & alibi.

בַּתָּה Vide in themate suo בָּנָה.

בַּת Vide in themate suo בָּנָה.

189

בתולה Virgo matura, uirgo & iam nubilis integra tamen & incorrupta. Gen. 24. Et puella pulchra aspectu ualde, uirgo, quam uir non cognouit. Leuit. 21. Super sororem eius uirginem. Et in statu regiminis בְּתוּלַת Iere. 31. Et tu ædificaberis uirgo Israel. Et pluraliter בְּתוּלוֹת Psal. 148. Iuuenes atq; etiam uirgines.

בְּתוּלִים Nomen uoce pluralis numeri tantũ, quod accipitur nũc pro uirginitate, nunc pro signis uirginitatis. Deut. 22. Non inueni ei uirginitates, id est, signa uirginitatis. Sic in statu regiminis בְּתוּלֵי Deut. 22. Et proferent uirginitates puellæ, alias in statu affixorum pro integritate usurpatur. Iudic. 11. Et flebo super uirginitatẽ meam. Leuit. 21. Et ipse uxorẽ in uirginitate eius capiet. Ezech. 23. Et ibi fractæ sunt mammæ uirginitatis earum.

190

בתק Dissecuit, habet cognationem significationẽ cum uerbo נָתַח nisi quod ut litera parum, ita modo significandi inter se uarient. Ezechiel. 16. Et dissecabunt te gladijs suis.

191

בתר Diuisit in duas partes, partitus est. Congruit significatione cum uerbo בָּתַר. nisi quod ut prima parum litera, ita modo significandi tantum uarient, quæ dissecantur ea etiam dissiliunt, congruit quoq; cum ipso uerbum Latinum partitus est, facta tantum literarum transpositione. Gen. 15. Et auem nõ diuisit, seu partitus est.

In secunda cõiugatione בִּתֵּר. Gen. 15. Et tulit omnia ista, & diuisit ea per mediũ.

INDE NOMEN.

בֶּתֶר Diuisio, pars. Et in fine sententiæ בָּתֶר pars, literarum inuersione. Cantic. 2. Super montibus diuisionis. Et pluraliter בְּתָרִים Ierem. 34. Inter diuisiones uituli. Et cum affixo. Iere. 34. Et transierunt inter partes eius.

NOMI-

NOMINA QVATVOR LITERARVM, ET PEREGRINA.

192 בְּדֹלַח Bdellium, species gummi preciosissimi ex arbore Persica eiusdẽ nominis profluentis, colore referentis speciem unguis humani. eius in Myropolijs hodie quoq; usus est. Alij tamen & præcipue Rabini uolunt significare margaritũ albi coloris. Gen. 2. Nomen unius Phison, qui circuit totam terram Hauila, ubi est aurum, & aurum terræ illius bonũ, ibi quoq; Bdellium & lapis Schoham. Num. 11. Et Man erat sicut semẽ coriandri, & species eius sicut species Bdellij. præterea nusquam in scriptura legitur. Vbi tamen Iosephus scribit esse speciem aromatis.

193 בַּרְזֶל Ferrum, nomen peregrinum, & substantiuum. Gen. 4. Expolientem omne artificium æris & ferri. Iob 28. Ferrum ex puluere sumitur. Prouerb. 27. Ferrum ferro acuitur. 2. Reg. 6. Ferrum cecidit in aquam, id est, securis, & nõ hastile seu manubrium. Leuit. 26. Et dabo cœlum uestrum sicut ferrum.

194 בַּרְקָנִים Species tribuli acerrimi, qui ut fulgur oculos penetrat ac lędit, ita illi corpus, ideo arbitror cognationem habere cum nomine בָּרָק deinde nõ multum ut nomine, ita significatione differre à nomine עַקְרַבִּים literarum inuersione & mutatione facta. Et legitur in scriptura semel. Iudic. 8. Et triturabo carnem uestram spinis deserti, & scorpionibus.

ג Psal. 37.

גּוֹל עַל יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה׃

גג TECTVM, uide in themate suo גָּנַן.

195 גָּאָה Superbiuit in uirtute seu potẽtia sua, superbè egit, & tam deo quàm hominibus, tam animatis quàm inanimatis attribuitur, congruit significatione cum uerbis גָּבַהּ & גָּחָה nisi quòd ut forma parũ, ita modo tantum significandi inter se uarient. Exo. 15. Cantabo ipsi Iehoua quoniam superbiendo superbe egit, equum & currum eius excussit in mare. Iob 10. Et ut leopardus superbè agit, ita uenaris me. & cap. 8. An superbiet scirpus in loco non uliginoso. Ezech. 47. Quoniam superbierunt aquæ, aquæ quas natare oportuit.

INDE NOMINA.

גֵּאֶה Superbus, fastuosus, tumidus. Iob 40. Vide omnem superbum, & humilia eum. Iesaiæ 2. Quoniam dies Iehoua exercituum super omnem superbum & excelsum. Iere. 48. Audiuimus superbiam Moab quòd superbus sit ualde, sublimitatem eius, & superbiam eius, & arrogantiam eius, & altitudinem cordis eius, ubi tria nomina diuersarum formarum leguntur. Et pluraliter גֵּאִים Psal. 94. Redde uicem superbis. Psalm. 140. Asconderunt superbi laqueum mihi. Prouerb. 15. Domus superborum euertetur.

גְּאֵיוֹנִים Superbi, nomen pluralis numeri tantum. Psal. 123. Satiata est anima nostra sannis opulentorum, contemptu superborum.

גֵּאָה Superbia, hohfart, hohmut, vbermut. Prouerb. 8. Timor Iehoua odium est mali, superbiæ, & fastus & uiæ malæ.

גֵּוָה Pro גַּאֲוָה Iob 22. Qui humiliantur, dices exaltationem, & submissio oculorum saluabitur, & cap. 33. Et superbiam à uiro celet. Ieremiæ 13. Flebit anima mea propter superbiam.

גָּאוֹן Superbia.Iob 40.Orna te superbia & excellētia.Iesaiæ 4.Et fructus terræ erit in superbiam,& ornamentum euasioni Israel.Prouerb.16. Ante iacturam superbia, & ante ruinam elatus spiritus.Ezech.16.Superbia,saturitas panis,& luxus in trāquillitate. In statu regiminis גְּאוֹן Mich.5.In superbia nominis Iehoua.Psal.47.Selegit nobis hæreditatem nostram,superbiam Iacob,quem dilexit. Leuit.25. Et confringam superbiam pertinaciæ uestræ:Iob 35.Et hic ponet in superbia procellas suas.Iere.12.Quomodo faciet in superbia Iordanis. Zach.10. Et deijcietur superbia Assur. Similiter in statu affixorum.Iesaiæ 2.Veni in petram, & abscōdere in puluere à facie pauoris Iehoua,& à decore superbiæ eius.

גַּאֲוָה Superbia,elatio.Iob 41.Superbia pinnarum tanquam scuta.Psal.31.Loquūtur contra iustum dura,cum superbia & contemptu.Et mox iterum:Et retribuit abundanter facienti superbiam.Psal.36.Non ueniat mihi pes superbiæ. Iesaiæ 9. Qui dicunt in superbia & magno corde. In statu regiminis גַּאֲוַת Psal.10.In superbia improbi persecutionem patitur afflictus.Prouer.29.Superbia hominis humiliabit eum. In statu affixorum גַּאֲוָתְ. Psal.33.Et in superbia sua in nubibus.Et mox iterū:Qui est gladius superbiæ tuæ.Iesaiæ 25.Et humiliabit superbiam eius.

גֵּאוּת Superbia.Psal.93.Iehoua regnat,superbia indutus est.Iesaiæ 26.Nō uidebit improbus superbiam Iehoua.Psal.89.Tu dominaris in superbiam maris.Psal.17. Ore suo loquuntur in superbia.

גַּיְא Vallis uide in loco suo.

196

גָּאַל Congruit significatione cum uerbis שָׁגַל & גָּלַל גּוֹל גָּלָה, nisi quod modo significandi nonnihil ab illis discrepet. Significat enim rem aliò deuolutam, ad se reuoluere seu trāsferre, & quod Latinis redimo,si accipias pro rem uel à seipso,uel à consanguineo proximo, donatione seu uenditione deuolutam & contractu quodam implicatam, iure proprietatis pristinæ sibi rursus asserere & uendicare. Leuitic.25. Et uenerit uindex eius propinquus ad eum, uendicabit uenditum fratris sui.Et iterum: Vnus ex fratribus suis uendicabit eum,siue patruus suus, siue filius patrui sui, aut aliquis successor carnis suæ, de consanguinitate sua, uendicabit eum.Iob 3. Vendicabunt eum tenebræ & umbra mortis, ubi figuratè est positum.Et per catachresin. Leuitic.23. Et qui redimet à Leuitis, id est,emet,sicut Latinis uerbum redimendi sæpe pro emendi, hoc est compositum pro simplici usurpatur. Item Leuit. 27. Et si sanctificans redemerit domum suam. Item ibidem: Et si redimendo redemerit agrum,is qui sanctificauit eum. Porro hoc diligenter obseruandum est, quando hoc uerbum ipsi Deo tribuitur, tum immediatè de secunda in diuinis persona intelligendum est,nempe de filio,qui ideo homo est factus, & carnem nostram assumpsit, ut propinquus & consanguineus proximus nos uenundatos sub peccatum, & in Satanæ potestatem redactos, iure propinquitatis sanguine suo redimeret, suoq; nos regno adsereret ac uendicaret. Itaque eiusmodi omnes loci ueteris testamenti confirmarunt fidem de incarnando filio Dei, & in carne redemptione humani generis per sanguinem ipsius. Exod.6. Et redimam uos in brachio extento. & cap.15. Duxisti in beneficentia tua populum istum,quem uendicasti.Iesaiæ 44.Vendicauit Iehoua Iacob. Iere.31. Quia redemit Iehoua Iacob,& asseruit eum de manu fortioris illo. Thren.3. Vendicasti uitam meam.Oseæ 13.De manu inferni redimā eos,& ex morte uindicabo eos,&c. Mich.4.Ibi asseret te deus de manu inimicorū tuorum.Psal.72.A fraude & iniuria asseres animam eorum.Psal.74.Vendicasti tribum hæreditatis tuæ. Insuper & hoc obseruandum,quòd in libro Ruth hoc uerbum notet iure propinquitatis asserere sibi,hoc est,ducere cognatam,ut hęreditas ad te deuoluatur.ut cap.3.Si asseruerit te,bene,asserat, si autem non uoluerit asserere te, tunc ego te asseram. Sic quoq; eodem iure propinquitatis asseruit sibi Christus ecclesiā in sponsam.Eph.5.

Participium præsens גֹּאֵל Gen.48.Angelus qui redimit me ab omni malo,benedicat pueros istos.loquitur de Christo mittendo in carne.Psalm.103.Qui redimit à

fouea

fouea uitam meam. Vſurpatur autem ſæpius nominaliter, ideoq; reliqua exempla inter nomina reperies.

Participium præteritum, quod legitur tantum pluraliter גְּאוּלִים Ieſaiæ 35. Et abibunt redempti. cap. 51. Qui poſuit profunditates maris uiam, ut tranſirent redempti. In ſtatu regiminis & affixorum גְּאוּלֵי Pſal. 107. Dicant redempti Iehoua, qui redemit eos de manu aduerſarij. Ieſaiæ 62. Et uocabunt eos populum ſanctitatis, redemptos Iehoua. Et cap. 63. Et annus redemptorũ meorum uenit, id eſt, redimẽdorum. In uoce paſſiua נִגְאַל & retinet in pleriſq; locis modum eundem ſignificandi, quem habet in uoce actiua. ut Leuit. 25. Et ſi nõ redimetur ad plenitudinem ſibi anni integri. Et iterum: Aut ſi apprehẽderit manus eius ut redimatur. Et iterum: Et ſi non redimetur iſtis. Leuit. 27. Non redimetur amplius. Et iterum: Nõ uendetur, neq; redimetur. Ieſ. 52. Et ſine argento redimemini, &c. Eſt tamẽ hoc uerbum irregulare, & cõpoſitum ex præterito paſſiuæ uocis primæ cõiugationis irregulari, & ex præterito paſſiuæ ſecũdæ coniugationis נִגְאֲלוּ & cõmunicat ſignificatione cũ uerbo geminato גָּלַל. Et quia res quæ uolutantur uel in ſanguine uel in ſtercore, aut re alia immunda, cõtaminantur, quare uolutationẽ cum contaminatione, & ediuerſo contaminationẽ ex uolutatione ſimul importat, atq; hanc uiciſſitudinem ſeu conſequentiam prophetis uoluiſſe ſignificare hac compoſitione, arbitror. Legitur autem Ieſaiæ 59. Quoniam manus ueſtræ uolutatione contaminatæ ſunt in ſanguine, & digiti ueſtri in iniquitate. Similiter Thren. 4. Volutatione contaminati ſunt in ſanguine.

Participium deinde legitur generis fœminini נִגְאָלָה in eodem modo ſignificandi. Zoph. 3. Væ mõſtroſæ & contaminatæ, urbi direptrici, ſcilicet aliorũ ſanguine.

In ſecunda coniugatione גֵּאֵל uolutando contaminauit ſeu polluit. Malach. 1. Quid affertis ſuper altare meum panem contaminatum, & dicitis in quo contaminauimus te.

Participium præteritum מְגֹאָל Malach. 1. Panem contaminatum. Et iterũ: Menſa Iehoua cõtaminata eſt. Eadem ratione legitur etiam in גֹּאל & גָּלַל in participio ſecundæ coniugationis. Ieſaiæ 9. Et ueſtimentum uolutatione cõtaminatum eſt in ſanguinibus &c. Atq; hoc ideo indicare uolui, ut fidem facerem eorum, quæ iam dixi in paſſiua uoce primæ coniugationis.

In uoce paſſiua גֹּאֲלוּ Eſdræ 2. & Nehe. 7. Hi quæſiuerunt ſuum an eſſent de populo, & non ſunt inuenti, ideo deuoluti ſunt à ſacerdotio, ſcilicet tanquam contaminati, & immundi amoti ſunt.

In tertia coniugatione הִגְאַל pro quo tamen legitur אֶגְאַל & in altero modo ſignificandi, pro contaminare, quod propheta iſta irregularitate ſignificare uoluit. Ieſaiæ 63. Et omnia indumenta mea contaminaui, ſcilicet uolutando.

In quarta coniugatione הִתְגָּאֵל uolutando contaminauit ſe. Dan. 1. Poſuit Daniel in corde ſuo, ut non contaminaret ſe in cibo regis, & in uino quod bibebat ille, petebatq; à principe eunuchorum, ut non contaminaretur. Talis uſus eſt quoq; uerbi quartæ coniugationis הִתְגּוֹלֵל ut in themate גָּלַל indicatum eſt. Et Petrus Apoſtolus uidetur hoc uerbum reddidiſſe. 2. Epiſt. 2. Græco ἐμπλέκομαι.

INDE NOMINA.

גֹּאֵל Quòd uerbum & participium præſentis temporis ſit, ſupra exemplis oſtendimus. Solet tamen frequentius accipi nominaliter ſignificans aſſertorem, uindicem, redemptorem, id eſt, qui iure propinquitatis uel in ſe deuoluebat cauſam propinqui interfecti, eiusq; ſanguinẽ uindicabat, uel ſi de bonis conſanguinei agebatur, rem ab eo deuolutam redemptione debebat reuoluere ad ſe, qualis erat frater, patruus, filius patrui, & deinceps reliqui conſanguinei eiuſdem lineæ. Num. 35. Et erunt uobis ciuitates pro contractione à uindice. Et iterum: Vindex ſanguinis ipſe interficiet interfectorem. Et iterũ: Et eripiet cœtus occiſorẽ de manu uindicis. Leuit. 25. Quòd ſi alicui non fuerit redemptor. Num. 5. Et ſi non fuerit alicui redemptor. Semel tamen legitur in abſtracto. Ruth 2. Propinquus eſt nobis uir iſte de cõſangui-

nitate nostra. Et quando scriptura Deum sic uocat, tunc simul insinuat, ꝙ filius Dei debebat assumere carnem nostram & noster fieri cōsanguineus, ut posset nos iure propinquitatis redimere. Iesaię 59. Et ueniet ad Zion redemptor, id est, Christus homo & propinquus noster factus. In statu affixorū mutat zere in hateph pathah. Leuit. 6. Et uenerit redemptor eius propinquus ad eum. Iob 19. Scio quod redemptor meus uiuit, & in nouissimo super puluere resurgā. Iesaię 41. Ne timeas uermis Iacob, redemptor enim tuus est sanctus Israelis. Prouer. 23. Et in agrum pupillorum ne ingrediaris, quia redemptor eorum est fortis. Et pluraliter גֹּאֲלִים. 1. Reg. 16. Non relinquens ex ea mingentem ad parietem, etiam redemptores eius, id est, illos qui consanguinei sunt. Legitur tamen in statu regiminis גֹּאֲלֵי pro גֹּאֲלֵי ut ista irregularitate discernatur ab altero modo significandi, & accipiendum sit pro contaminatoribus, non redemptoribus. Nehe. 13. Recordare mi deus eorum super contaminatoribus sacerdotij, atq; pacti sacerdotij, & Leuitarum.

גְּאֻלָּה Reuolutio, id est, redemptio seu ius redemptionis, ius redimendi. Leuit. 25. In tota terra possessionis uestræ redemptionem permittetis pro terra. Et iterū: Et redemptio erit ei, id est, ius redimendi. Ierem. 32. Ecce HanamaEl filius Sallum patrui tui uenit ad te dicens. Eme tibi agrum, qui est in Anathoth, quia tibi est ius redēptionis, ut emas. Et mox iterū: Quia tibi est ius possessionis, & tibi redemptio, eme tibi.

In statu regiminis גְּאֻלַּת. Leuit. 25. Redemptio perpetuitatis erit Leuitis. Similiter cum affixo גְּאֻלָּתוֹ Leuit. 25. Et inuenerit iuxta sufficientiam redemptionis suæ. Ezech. 11. Fili hominis, fratres tui, fratres, inquam, tui, uiri redemptionis tuæ, id est, consanguinitatis tuæ.

197 גֶּבֶא Congruit significatione cum גֹּב יָגֵב גֵּבִים יָקֵב. nomen, fouea, fossa, scrobs, cauea, lacuna. Et est contrariæ significationis nomini גַּב nam ut hoc significat conuexitatē alicuius rei, ita illud significat concauitatem. Iesaiæ 30. Vel ad hauriendum aquam ex scrobe. Et pluraliter גֵּבִים. Iere. 14. Venerunt ad fossas, neque inuenerunt aquam. Et in statu affixi resumit aleph. Ezechiel. 48. Paludes eius & lacunæ eius non sanabuntur, sed in salsuginem ponentur. Volunt etiam quidam גֵּבִים nomen esse proprium ciuitatis. Ies. 10. Habitatores Gebim corroborauerūt se, alij tamen uolunt ꝙ significet, fossas seu scrobes & ita interpretantur, habitatores in scrobibus, sicut hoc Ieremiæ cap. 14. Venerunt ad scrobes & nō inuenerunt aquas. Et dicūt hoc nomine quoq; significari bruchos seu scarabeos, quod hi scrobes fodiant & inhabitent. Iesaiæ 33. Et sicut irruptio scrobariorum in qua est incursor. Insuper hoc nomine etiam imbrices seu canales dicūt quibus defluit aqua, à concauitate. 1. Reg. 6. Et ædificauit domū, & consummauit eam, & texit domum imbricibus, & ordinibus cedri.

198 גָּבַהּ Verbum hoc ex illorum est numero, quæ etsi terminantur in he, tamen more uerborum perfectorum coniugantur, ideoq; etiam punctum habet in litera he. Et significat in genere neutraliter altum, excelsum, sublimē esse, eleuari seu extolli, & tam de animo quàm de corpore, tamq; de spiritualibus quàm corporalibus rebus dicitur, nec multum dissimile est significatione à uerbis גָּאָה גָּבַהּ. Ies. 5. Et exaltatus est Iehoua exercituum in iudicio. Iesaiæ 52. Ecce prudēter aget seruus meus, exaltabitur, eleuabitur, & sublimis erit ualde Zoph. 3. Non addes sublimis fieri amplius in monte sanctitatis meæ. Psal. 131. Iehoua non est elatum cor meum. Ezech. 28. Eò quòd elatum est cor tuū, & dixisti, Deus sum ego. Prou. 18. Ante ruinam eleuatur cor hominis. 1. Sam. 10. Et altior erat supra omnem populū humero suo, & amplius. Iob 35. Respice cœlum & uide, obserua nubes, quæ eleuatæ sunt supra te. Ies. 3. Quoniā elatæ sunt filiæ Zion, & incesserūt extento collo. cap. 55. Quomodo eleuati sunt cœli supra terrā, sic eleuātur uiæ meæ à uijs uestris. Ezech. 31. Et ideo eleuata est statura eius supra oīa ligna agri, ubi litera aleph scripta legit̃ pro he. In tertia cōiugatione הִגְבִּיהַּ quando post se habet affixum seu alium casum, usurpatur actiuè. ut 2. Paralip. 33. Post hæc ædificauit murum exteriorem iuxta ciuitatem Dauid ad Occidentē, &c. & exaltauit eū ualde. Ezech. 17. Et exaltauerim lignum

gnum humile.Iere.49.& Abdiæ 1.Si exaltaueris ficut aquila nidum tuum. Si uero absolute est scriptũ,tum accipitur neutraliter.Iesaiæ 7.Profunda deorsum,uel eleuare sursum.Iob 5.Homo ad laborẽ nascitur,& filij pinnarũ ut eleuẽtur uolando.

Participium pręsens מַגְבִּיהַּ Prouerb.17.Qui exaltat ostium suum, quærit ruinã. & cum iod paragogico מַגְבִּיהִי fit appellatiuum & epitheton dei.Psal.113. Quis sicut Iehoua deus noster,sublimis ille ad habitandum.

INDE NOMINA.

גָּבֹהַּ Nomẽ masculini generis,altus,sublimis, procerus,excelsus.1.Sam.9.Humero suo & amplius altus quàm totus populus.Esther 5.Et facient lignum altum quinquaginta cubitorũ.Iob 41.Quicquid altũ est,uidet.Psal.138.Et altũ à longe cognoscit. Eccl.5.Est altus supra altũ custodem,& altiores supra eos,id est,utrunque. Legitur semel sine mappik.Iesaiæ 2.Super omnem turrim altam. In statu regiminis גְּבַהּ Psal.101.Elatum oculorũ & latum corde ferre nõ possum. Prouerb.16. Abominatio Iehoua est,omnis elatus corde. Ezech.30. Ecce Assur uelut cedrus in Libano, quæ pulchra est ramis,frondibus umbrosa,& alta statura.Legitur etiã abstractiuè. 1.Sam.16.Ne respicias formã eius,neque altitudinẽ staturæ eius.Psal.103.Iuxta altitudinem cœlorũ supra terram. Et pluraliter גְּבֹהִים. Genes.7.Et operti sunt omnes montes alti,qui sunt sub cœlo.Psal.104.Mõtes alti sunt pro ibicibus.Iesa.5. Et oculi elatorum humiliabuntur.Iere.51.Et portę eius altæ igni cõburentur. Et in genere fœminino גְּבֹהָה sine mappik.Deut.3.Erantque omnes urbes istæ munitæ, muro alto,portis & uecte.1.Sam.2.Ne multiplicetis & loquamini altũ,altũ inquam. 1.Reg.14.Super omni colle alto.Dan.8.Vnum cornu altius altero. Et pluraliter גְּבֹהוֹת. Deut.28.Donec deiecerit muros tuos altos.Dan.8.Et duo cornua erãt alta. Zoph.1.Et super pinnacula excelsa. Legitur tamen semel in forma גְּבֹהוֹת. Iere.17. Super colles altos.

גֹּבַהּ Altitudo, sublimitas, elatio.2. Paralip.3. Et altitudo centum & uiginti cubiti. Iob 22. An non deus in altitudine cœlorum.cap.4. Ornare nunc superbia & altitudine.Psalm.10.Improbus in elatione uultus sui nihil curat.Prouerb.16.Ante ruinam est elatio spiritus.Ezech.1.Et canthi earum & altitudo illis. Similiter legitur in statu regiminis.2. Paral.32.Et humiliatus est Ezechias in elatione cordis sui.

In statu affixorũ mutat holem in hatephcametz,& seruat he inuariatum,sine tamen dagges.1.Sam.17.Altitudo eius erat sex cubitorum & palmi.Iere.48.Audiuimus superbiam Moab,est enim superbus ualde,elationem eius & superbiam eius, arrogantiam eius,& elationem cordis eius.Ezech.19.Et uisa est in altitudine sua. Amos 2.Quia uelut altitudo cedrorum altitudo eius. Et pluraliter in statu regiminis גָּבְהֵי Iob 11.In sublimitatibus cœlorum quid ages?

גַּבְהוּת Elatio,altitudo,sublimitas.Iesaiæ 2.Oculorum elatio in homine humiliabitur. Et mox iterum:Et deprimetur elatio hominis.

גַּב Nomen appellatiuum,& significat generaliter quamlibet cuiuslibet rei altitudinem,quæ alijs partibus eminet,hinc de ædificijs altioribus, de dorso hominis, tumulo terræ,canthis rotæ, superciliis oculorum, quæ Hieronymus quoque canthos appellat,dicit.Ezech.16.Et ædificabas tibi altare,& faciebas tibi excelsum in omni platea. In statu regiminis גַּב Ezech.43.Hæc est altitudo altaris. In statu affixorum fortificat literam beth punctulo dagges.Psal.129. Super dorso meo arauerũt aratores.Ezech.10.Omnis caro earũ, & dorsum earũ & manus earũ. Ezech.16. Cum ædificares tu altare tuũ & capite omnis uiæ,& excelsum faceres in omni platea. Et pluraliter tam in statu regiminis quam affixorũ גַּבֵּי Iob 15.Currit,cõtra eunt collo,in densitate dorsi clypei sui.cap.13.Et ad tumulos luti dorsa uestra. 1.Reg.7. Et axes earum,& canthi earũ.Ezech.1.Et canthi illis,& altitudo illis. Et pluraliter in genere fœminino גַּבֹּת supercilia,cãthi oculorum seu rotarum. Leuit.14.Et supercilia oculorum.Ezech.1.Et canthi earum erant pleni oculis.

גִּבֵּן Gibbus.Leuit.21.Si cui est gibbus.quanquam Thargum Hierosolymitanũ intelligat de illo cui in utroque oculorum sinu,superciliorũ pili densius & deformius ex-

crescũt,quod nunc Iudæi communiter sequentes exponunt de homine, cuius supercilia obnubunt quem Capnion uocat superciliosum.

גְּבִינָה Caseus ab altitudine, sicut & alio nomine שְׁפוֹת pluraliter casei dicuntur ab eminentia.Iob 10.Nónne sicut lac mulsisti me,& sicut caseum coagulasti.

גַּבְנֻנִּים Nomen adiectiuum pluralis numeri tantũ.Psal.68.Mons dei mons pinguis,mons collium,mons pinguis,quare exilitis montes gibbosi seu colliculosi.

גַּבְּתָא Nomen Syriacum,significans locum editiorem in prætorio accõmodum iudicio, quem Euangelista Io.19. Græcè λιθόστρωτον, id est,lapide stratum reddidit.

199 גָּבַח Dicitur is,qui natura est caluaster,hoc est, qui in anteriore parte capitis glaber est,& in hoc differt à קֵרֵחַ qui natura caluus est super toto capite. & hæc differentia clare extat Leuit.13.Et si cuius à parte faciei suæ natura depilabitur caput eius,caluaster est.

גַּבַּחַת Caluastricies,id est,glabricies frontis ein glatzen an der stirn. Et cum affixis mutat ultimum pathah in seua,& fortificat thau literam.Leuit.13.Lepra germinãs in caluicie eius uel in caluastricie.

200 גָּבַל Terminauit,determinauit,terminum constituit.Deut.19.Non retroagas terminũ proximi tui, quem determinauerũt priores. Ios.8. Iordanis terminabit eũ ad angulum Orientalem.Zach.9.Et Hamath terminabit in ea.

In tertia coniugatione הִגְבִּיל terminum constituit.Exod.19.Et determinabis populum.Et mox iterum:Determina montem.

INDE NOMINA.

גְּבוּל & גְּבֻל Differt tantum modo significãdi à nomine גְּבַל: significat enim nõ tantũ confiniũ seu terminũ & limitẽ contiguũ alteri limiti,uerumetiã ipsum totũ spaciũ determinatum alicui,quousq; habitatur seu distẽditur, differtq; à שָׂדֶה sicut totũ à parte. Verisimile est uetus illud Germanicũ inde profluxisse gefulde. Deut.19.Ne retroagas terminũ proximi tui.Iere.5.Posui arenã,terminũ mari.Gen.10.Et fuit terminus Cananei à Sidone.Num.34.Et hic erit uobis terminus Aquilonis. Deut.19. Et in tres partes diuides terminũ terræ tuæ.Iud.19.Et misit eam in omnẽ terminum Israel,&c.quorũ,scilicet fuerũt duodecim,secundũ numerũ tribuum. 2.Sam.13. Et non addiderũt amplius uenire in terminũ Israel.2.Reg.3.Et steterũt in termino.Genes.47.Ab extremitate termini Ægypti usq; ad extremitatẽ eius.Psal.78.Et introduxit eos ad terminũ sanctitatis suæ. Et in statu affixorum habet uel schurek uel kybutz.Gen.23.In termino eius.Num.21.Donec transeamus terminũ tuum. 1.Paral.4.Et dilataueris terminũ meum. Et pluraliter forma fœminea גְּבוּלוֹת Psal.74. Tu statuisti omes terminos terræ.Num.32.In terminis ciuitates terræ circũquaq;. Et iterũ:Terrã Canaan cũ terminis suis. Legitur tamen in forma etiam masculea in statu affixorũ.1.Sam.7.Et terminos eius.Ezech.27.In corde mariũ termini tui.

גְּבֻלָה Determinatum,locus determinatus.Iesaiæ 28.Et speltam in determinato suo. Et pluraliter גְּבֻלוֹת Iob 24.Terminos retroegerunt.

גַּבְלֻת Terminatio.Exod.28.Et facies super rationale catenas terminationis opere implicationis,id est,quæ sunt in terminis.

מִגְבָּלוֹת Denominatiuum pluralis numeri. Exod.28. Et duas catenas auri puri terminales facies eas.

גְּבָל Phœniciæ ciuitas,cuius ciues fuerũt ingeniosi artifices,sicut testatur.Ezech.27.Senes Gebal,& sapientes eius instaurantes fracturas tuas. Inde ex ea artifices dicti גִּבְלִים quorum fit mentio.1.Reg.5.Et dolauerunt ædificatores Salomonis, & ædificatores Hiram,& Giblim illi,fortasse nomen illis inditum quoq; fuit,q lapides ad ædificia terminauerint,id est,in terminis dolauerint.

גִּבְעֹל Nomen inserta litera aain,folliculus,intra quem semen continetur. Exod.9. Nam hordeum habet spicam,& linum folliculum &c.

201 גֶּבַע Collis,colliculus,qui est instar galeæ seu galeri, est & nomẽ ciuitatis in colle extructæ in tribu Beniamin,magnãq; habet cognationẽ cũ גִּבְעָה & גִּבְעוֹן 1.Reg.15. Et edificauit rex Aza Geba Beniamin.Neh.7.Viri Rhania & Geba. Et dicitẽ

hæc

hæc גֶּבַע etiam גִּבְעָה. 1.Samuelis 14.

גָּבִיעַ Scyphus,poculi genus à forma colliculi,ſeu galeri. Gen. 44. Et inuentus eſt ſcyphus in ſacco Beniamin. In ſtatu regiminis & affixorum mutat cametz in ſeua. Gen.44. Et ſcyphũ meum ſcyphum argenti. Et pluraliter גְּבִעִים Exod.25. Tres ſcyphi. Et cum affixo. Exod.25. Scyphi eius.

מִגְבָּעוֹת Galeri in modũ collis ſeu ſcyphi formati. Et legitur tantũ pluraliter. Exod.28. Et
202 galeros facies illis. & cap.39. Et ornamẽta galerorũ byſſi, uide Ioſ.lib.3.ca.8. Antiq.

גָּבַר Principatum,ſuperioritatem,dominiũ obtinuit ſuper alios, præualuit, ſuperior fuit,prędominatus eſt alijs uirtute, uiribus, potẽtia,fortitudine, autoritate. 1.Paralip.5. Quoniam præualuit inter fratres ſuos. Thren.1. Facti ſunt filij mei horribiles,quia præualuit hoſtis. Pſal.103. Nam ſicut altitudo cœli ſupra terram, ita prę- ualuit miſericordia eius ſuper timentes eũ. Exod.17. Cum eleuaret Moſes manum ſuam,tunc præualeſcebat Iſrael,quando demittebat manum ſuam,ſtatim præualeſcebat Amaleck. Gen.7. Et aquæ præualuerunt ualde ſuper terram. cap.49. Benedictiones patris tui præualuerunt ſupra benedictiones progenitorũ meorũ. 1. Samuelis 2. Quoniã non in uirtute præualebit uir. 2.Sam.1. Pluſquã leones præualidi fuerunt. 2.Sam.11. Præualuerunt ſupra nos uiri. Iob 21. Quare improbi uiuunt,inueteraſcunt & præualent potentia. Iere.9. Præualuerũt in terra. Pſal.65. Verba iniqua præualuerunt ſupra me. Ego credo hoc uerbo uſum eſſe Paulum, & reddidiſſe uerbo Græco ὑπερεπερίσσευσεν. Rom.5. Vbi exuberauit peccat, ibi magis exuberauit gratia &c. In ſecunda coniugatione גִּבֵּר eſt tranſitiuum. Zach.10. Et preualeſcere faciam domum Iehuda. Et ibidem iterum: Et pręualeſcere faciã ipſos in Iehoua. Eccl.10. Si ferrum fuerit obtuſum, & eſt non faciebus leue, tum uis multa præualebit,ſcilicet ipſum,id eſt,opus eſt multo labore donec expoliatur & acuetur.

In tertia coniugatione הִגְבִּיר Dan.9. Et præualidum faciet fœdus cum multis. Pſal.12. Linguam noſtram præualidam faciemus,id eſt,ut prædominetur. Vel ſic, Lingua noſtra prædominabimur.

In quarta coniugatione הִתְגַּבֵּר Ieſ.42. Supra inimicos meos pręualeſcet. Iob 35. Quia extendit contra deum manum ſuam, & ſupra omnipotentẽ pręualeſcere uoluit. cap.36. Annunciabit eis opus eorũ atq; tranſgreſſiones eorũ, quoniã pręualuerunt.

INDE NOMINA.

גֶּבֶר Vir, qui præualet alios uirtute, autoritate, ſexu. Num.24. Ait uir ille. 2. Samu.23. Et ait uir ille conſtitutus ſuper Meſſia deo Iacob. Deut.22. Non ſit inſtrumentũ uiri ſuper muliere, neq; induat ſe uir ueſte mulieris. Iere. 17. Maledictus uir ille, qui confidit in homine, Benedictus uir ille, qui confidit in Iehoua. Iudic.5. Diuidunt prædam, unam ſcilicet atq; alteram mulierculam capiti uiro, id eſt, cuilibet perſonæ uirili. Sic ſemel, perinde ut איש & אֱנוֹשׁ, legitur diſtributiuè iũctum cũ uerbo pluralis numeri. Ioelis 2. Quiſq; in ſemita ſua ambulabunt, id eſt, ſinguli uiri. Et in diſtinctione ſentẽtiæ גֶּבֶר Ieſaiæ 22. Ecce Iehoua proijciet te proiectione uiri, id eſt, fortiter ſicut proijcit uir. Iob 10. Et anni tui ſicut dies uiri. Prouerb.6. Zelotypia eſt furor uiri, nec parcit in die uindictę. Iere.31. Fœmina circumdabit uirum. Iob 3. Et nox in qua dictum eſt, uir conceptus eſt. Et in ſtatu affixorum nuſpiam legitur. Pluraliter גְּבָרִים Exo.10. Abeant nunc uiri, & colant Iehoua. cap.12. Sexcenta millia peditũ, uiri, præter paruulos. Iere.43. Viros & mulieres paruulos & filias regis.

גְּבַר Vir. Legitur in hac forma tantum ſemel. Pſal.18. Cum uiro integro, integrum exhibebis te, pro quo in hiſtoria. 2. Samuelis 22. Legitur גִּבּוֹר Niſi uelis potius dicere, quod תְּמִים ponatur in abſtracto, tum forma eius eſſet גֶּבֶר & non גְּבַר.

גְּבִיר Qui alijs ſuperior eſt & præualet, id eſt, dominus, herus. Geneſis 27. Sis herus fratribus tuis, & proſternent ſe tibi filij matris tuæ. Et mox iterum: Ecce herum conſtitui cum tibi, & omnes fratres poſui ei in ſeruos. Et in genere fœminino גְּבִירָה dicitur de illa muliere ſeu uxore, quæ reliquis ſuperior eſt dominio & autoritate. 1.Reg.11. Vt daret ei in uxorem, ſororem uxoris ſuæ, ſororẽ uidelicet Thachpenes heræ. 1.Reg.15. Et amouit eam ab hera. i. ne eſſet hera ſeu domina. 2.Reg.10.

Nos descendimus ad salutandum filios regis, & filios heræ. Iere. 13. Dic regi & dominæ, humiliate uos.

גְּבֶרֶת Domina, hera, herois. Iesaiæ 47. Vocabunt te dominam regnorũ. Et mox iterũ in distinctione גְּבָרֶת. In perpetuũ ero domina. Et in statu affixorũ. Genes. 16. Et dixit puella ad dominã suã. Ps. 127. Sicut oculi ancillæ ad manũ dominę suę. Prou. 30. Et ancilla quãdo occupat bona dominę suæ. Iesa. 24. Sicut ancilla, ita domina eius.

גִּבּוֹר Heros, uir heroicus, Gigas, præpotẽs, præualidus, qui alios excellit uirtute, potentia, autoritate. Et usurpatur substãtiuè & adiectiuè. Psal. 45. Accinge gladiũ tuũ super femur ô heros. Psal. 127. Sicut sagittæ in manu herois. Iesaię 49. Nunquid auferetur ab heroe præda. hoc nomine usus est Christus Matth. 12. Marci 3. & Luc. 11. & hi tres Euãgelistæ reddiderũt ἰσχυρὸς, id est, potens. Iere. 9. Non glorietur heros in præualescentia sua. Deut. 10. Præualidus & terribilis. Psal. 19. Sicut heros ad currendum uiam. Gen. 8. Cusch genuit Nimrod, hic cœpit esse præualidus in terra. Et mox iterum: Sicut Nimrod præualidus uenator coram Iehoua. Iere. 20. Iehoua est mecum tanquã heros præualidus. Prou. 30. Leo prędualidus seu heros inter bestias. Psal. 112. Præualidũ in terra erit semen eius. Iudic. 6. Iehoua est tecũ præpotens belli, id est, belli potens. Et pluraliter גִּבּוֹרִים Genes. 6. Hi præualidi fuerunt de mundo, id est, heroes. Iosue 10. Et erant omnes uiri eius heroes. 2. Sam. 1. Quomodo ceciderunt heroes. 2. Sam. 17. Noui patrem tuum, & uiros ipsius, quod heroes sunt. 2. Samuelis 23. Hæc sunt nomina heroum. Prou. 21. Ciuitatẽ heroum transcendit sapiẽs. Iesaiæ 5. Heros ad bibendum uinum. Et in statu regiminis גִּבּוֹרֵי 1. Paralip. 5. Viri heroes belli. 1. Paralip. 19. Quoniam in fide erunt quatuor heroum, qui portarij erant. Psal. 103. Benedicite angeli eius, heroes uirtute, qui facitis uerbum eius.

גְּבוּרָה Præpotentia, præualescentia, superioritas, prædominium, uictoria. Exod. 32. Non est uox canere præualescentiam, neq; est uox canere oppressionẽ. 2. Reg. 18. Num consilium & pręualescentia ad bellum. 1. Paralip. 29. Tibi Iehoua magnificentia & præualescentia. Et iterum: Et in manu tua uirtus & præualescentia. Iob 12. Cũ ipso est sapientia & præualescentia. & cap. 39. Dabis equo præualescentiam. Psalm. 89. Tibi est brachium cum præualescentia. In statu regiminis גְּבוּרַת Psal. 147. Non in præualescentia equi beneplacitum habebit. In statu affixorum גְּבֻרָתוֹ & גְּבוּרָתוֹ Iudic. 5. Quando egreditur sol in præualiditate sua. cap. 8. Vt est uir, ita est præualescentia eius. Iesaiæ 30. In tranquillitate & fiducia erit præualescentia uestra. ubi tamen habet subscriptum pathah, ac si esset in statu regiminis. Et pluraliter גְּבוּרוֹת Deut. 3. Quis deus est in cœlis, aut in terra, qui faciat sicut facta tua, & sicut præualescentias tuas. Iob 26. Et tonitru pręualescentiarum eius quis intelligit? & cap. 41. Non tacebo membra eius, & seriem præpotentiarũ eius. Psal. 71. Ingredior in pręualescentijs Sustentatoris Iehoua. Psal. 90. Et si in præualescentijs, octoginta anni. Psal. 106. Quis perstringet præualescentias ipsius Iehoua.

203 גָּדַד Significat turmatim excursionem, & incursionem, seu irruptionẽ facere, quemadmodum milites leuis armaturæ excurrunt ad depopulandũ agros, & ad exercenda latrocinia, cõgruitq; significatione cũ uerbis בָּגַר & יָדַד, nisi quòd ut forma, ita modo significandi parũ inter se differant. Psal. 94. Excursionem facient contra animam iusti. Gen. 49. Gad, turmatim excurret ipse, & ipse excurret retrorsum. Habakuk 3. Ad ascendendum ad populum, qui excursionem faciet ipse.

In quarta coniugatione הִתְגּוֹדֵד Iere. 5. Et in domum meretricis incursionem fecerunt. Mich. 5. Nunc excursiones facias filia turmæ. Et in sequentibus locis dicitur de irruptione quæ fit cultris in cutem corporis. 1. Reg. 18. Et clamauerunt uoce magna, & irruperunt in se secundum morem suum cum gladiolis, & lanceolis. Ierem. 16. Neq; irruptio fiet, neq; caluicies fit propter ipsos. & cap. 47. Vsq; quo irruptionem facies tibi.

Participiũ præsens מִתְגּוֹדְדִים. Iere. 41. Rasi barba, & scissi uestimẽtis, & irrupti.

INDE NOMINA.

גַּד Irruptio, incursio, incursatio, excursatio. Gen. 30. Et dixit Lea in excursione, id est, excur-

excurſione.Chaldæus tamen uertit אָתָה גָד, id eſt,uenit Gad,quaſi בְגָד ſit uox cõpoſita ex beth & גָד fortuna. Et R.Salomo interpretatur,uenit ſydus bonũ, ſeu planeta bonus.Aliqui ſic,Venit turma,ſcilicet filiorum.

גַּד Excurſor,Mars,nam gentes crediderunt Martem præbere fortunam militibus.Ieſaię 56.Et uos derelinquentes Iehoua,obliuiſcimini mõtis ſanctitatis meę,inſtruitis Gad menſam,& conſecratis Meni libationem.

גַּד Coriandrum,à natura & conditione ſua.Exod.16.Et uocauerunt domus Iſrael nomen eius Man,& erat quaſi ſemẽ coriandri candidum.Num.11.Et erat Man, quaſi ſemen coriandri,& ſpecies eius quaſi ſpecies Bdellij.

גְּדוּד Turma collecta ex milite leuis armaturæ,ad faciendum excurſiones, & depopulationes,& nõ eſt robur belli,aut ipſe exercitus,ſed turma quæ ad prædam excurrit. die ſtreiffete rotte, der Sackman. 1. Sam.30. Perſequar ne turmam iſtam. 2. Sam. 3. Et Ioab uenit è turma,& ſpolium magnũ ſecum reportauit.2.Sam.22.& Pſal.18. Quoniam in te incurſionem faciam in turmam. Vel ſic.In te cõculcabo turmam.1.Reg. 11.Et factus eſt princeps turmæ.Iob 29.Et habitabam quaſi rex in turma. Et pluraliter גְּדוּדִים 2.Sam.4.Et duo uiri principes turmarũ erant ipſi Saul.1.Reg.5.Et Syri egreſſi ſunt turmatim,& captiuã abduxerũt è terra Iehuda iuuenculam paruam. Oſeæ 6.Et ſicut expectantes uirum turmarum,conciliabulum ſacerdotum. [illegible] ad Hebræos cap.11.reddidit incurſiões ſeu impreſſiones,ſic ſcribẽs:Effecti ſunt robuſti in bello,incurſiones auerterũt exterorũ. In ſtatu regiminis גְּדוּדֵי. 2.Reg.9.Et non addiderunt amplius turmæ Syrorum uenire in terrã Iſrael. 2.Reg. 13.Et turmæ Moab uenerunt in terram ingreſſu anni.1.Paral.7.Turmæ exercitus belli,triginta ſex millia. Et in ſtatu affixorum nihil mutat.Iob 19. Simul uenerũt turmæ eius.Pſal.65.Deprime turmas eius,id eſt glebas.

גְּדוּדוֹת Iere.48.Omnis barba raſa,ſuper omnium manibus irruptiones & ſuper lumbis ſaccus,id eſt,dilacerationes.

אֲגֻדָּה Faſcis, faſciculus turmatim collectus. 2.Sam. 2. Et contraxerunt ſe filij Beniamin poſt Abner,& facti ſunt in faſcem unum. In ſtatu regiminis אֲגֻדַּת. Exo.12.Et accipietis faſciculum Iſopi. Et cum affixo. Amos 9. Qui ædificat in cœlo ſolarium ſuũ,& faſciculum ſuũ ſuper terrã,id eſt,ergaſtulum legis,quo homines cohercet. Et pluraliter אֲגֻדּוֹת Ieſaię 58.Diſſoluere faſciculos oppreſſionis.

גְּדִי Hœdus, hœdulus, hœdiculus,& eſt tam caprini quàm ouilli generis,atq; tamdiu obtinet hoc nomẽ,quãdiu fronte incurrit in ubera matris,id eſt, quãdiu eſt lactẽs. Et Germani uocant parum uoce deflexa Gitz ſeu Gitzlin. Exod.23.& Deuter.14. Non coquas hœdum in lacte matris ſuæ,id eſt,cum adhuc eſt lactens. Iudic.14.Et diſcerpſit eum perinde ſi decerpſiſſet hœdum. Ieſa.11. Et pardus cum hœdo cubabit.Gen.38.Ego mittam hœdum caprarũ de grege. Et pluraliter forma maſculea גְּדָיִים 1.Sam.10. Vnus portans tres hœdos. Et in ſtatu regiminis גְּדָיֵי Gen.27.Vade nunc ad gregem & accipe mihi inde duos hœdos caprarum bonos. Et in forma fœminea גְּדִיּוֹת Cant.1.Paſce hœdos tuos iuxta habitacula paſtorum.

גְּדוֹת Irruptiones in terras,id eſt,ſinus,& non multum differt cùm uoce,tum ſignificatione à nomine יְדוֹת manus,ſeu littora,quæ ab extenſione appellationem ſuam habẽt.Ioſ.3. Et Iordanis plenus erat in omnibus egreſſionibus ſuis,id eſt,ripis & cap. 4.Et reuerſæ ſunt aquæ Iordanis in locum ſuum,fluentes ſicut heri & nudiustertius in omnibus excurſionibus ſuis.Ieſ.8.Et curret ſuper omnes excurſiones eius.1. Paralip.12.Iſti ſunt qui tranſierunt Iordanem menſe primo,quando implebat om-

204 nes excurſiones ſuas.Sed de hoc quoq; in themate יָדַד.

גָּדַל Magnus fuit ſeu factus eſt, uel quantitate, uel qualitate,uel tẽpore & ætate, ſeu duratione adoleuit,ingrandeſcebat.Gen.20.Quoniã magnus factus eſt ualde. & cap.26.Et proficiẽdo proficiebat,& magnus fiebat magis magisq;. 1.Sam.2. Proficiebat & magnus fiebat,& melior fiebat.ca.38.Quia magnus factus erat Sela. Iob 2. Quia magnus factus eſt dolor uehemẽter.Gen.19.Quia magnus factus eſt clamor eorum coram Iehoua.& cap.48.Atq; etiã ipſe magnus factus erit.2.Sam.5.

Et

Et proficiebat Dauid proficiendo, & magnus fiendo.

In secunda coniugatione in continuitate sententiæ גַּדֵּל Iosue 4. In die illa magnificauit Iehoua Iosuam. Esther 3. Magnificauit rex Asueros ipsum Haman. At in distinctiōe habet subscriptū zere גַּדֵּל Ies. 49. Et hos quos magnificauit. Esther 5. Et omnia in quibus magnificauit eum rex. Iesaiæ 1. Filios magnificaui. Ezech. 31. Aquæ magnificauerūt eam. Num. 6. Magnifica comam capilli capitis tui. Psal. 34. Magnificate ipsi Iehoua mecum. Iosue 3. Incipiam magnificare te.

Participium pręsens מְגַדְּלִים 2. Reg. 10. Magnificantes eos, id est, educantes.

Participium præteritum מְגֻדָּלִים Psal. 144. Filij nostri sicut plantæ magnificatę in pueritia sua.

In tertia coniugatione הִגְדִּיל 1. Sam. 12. Videte id quod magnificauit uobiscum. 1. Sam. 20. Et fleuerunt quisq; cum sodali suo usq; Dauid magnificauit, scilicet fletum, id est, alios fletu superauit. Thren. 1. Vide Iehoua afflictionem meam, quia magnificatus est inimicus. Psal. 41. Magnificauit super me supplantationem. Psal. 38. Super me magnificauerunt os suum. Iesaiæ 9 Magnificasti lætitiam. Abdiæ. 1. Ne magnifices os tuum. Amos 8. Et ad magnificandum siclum.

Participium præsens מַגְדִּילִים. Psalm. 35. Induantur confusione & ignominia, qui magnificant contra me.

In quarta coniugatione הִתְגַּדֵּל. Ezech. 38. Magnificabo me, & sanctificabo me. Ies. 10. Magnificabit se serra contra trahentem eam. Dan. 11. Supra omnia magnificabit se. Et iterum: Et magnificabit se supra omnem Deum.

INDE NOMINA.

גָּדוֹל Nomen masculini generis, magnus, uel quantitate uel qualitate, uel tempore seu ætate. Genes. 44. In magno cœpit, & in paruo cessauit. 2. Paralip. 34. Omnis populus à magno usq; ad paruum. Leuit. 21. Et sacerdos magnus ex fratribus suis. 2. Samuelis 4. Princeps & magnus cecidit. Psal. 21. Magna est gloria eius in salute tua.

Et in statu regiminis גְּדוֹל Iere. 32. Magnus cōsilio, uel tamen rarius cum hateph cametz גְּדָל Prouerb. 19. Magnus furore. Et in statu affixorum. גְּדוֹל Iere. 6. usq; ad magnum eorum. Ionæ 3. A magno eorum. Et pluraliter גְּדוֹלִים 1. Sam. 24. Et tres magni. Iere. 27. Et reges magni. Et in regimine גְּדוֹלֵי 2. Reg. 10. Maiores ciuitatis. Similiter in statu affixorū. 2. Reg. 10. Omnes maiores eius. In genere fœminino גְּדוֹלָה. Gen. 10. Ciuitas magna. & cap. 27. Et uociferatus est uociferatione magna. 1. Reg. 3. Et abijt rex in Gibeon, ut sacrificaret ibi, nam illud erat Excelsum magnum, id est, celeberrimum, scilicet propter tabernaculum, & altare holocausti, quæ à Mose erāt extructa, uel ut sit ætatis, & sit sentētia, q; fuerit in magna reuerētia & existimatione propter uetustatē. Zach. 8. Zelatus sum Zion zelo magno, & ardore magno. Et pluraliter גְּדוֹלוֹת 2. Reg. 8. Narra mihi nūc omnia magnalia. quę fecit Elissa. Ps. 12. Linguā loquētē magnalia. Ps. 131. Neq; ambulaui in magnis.

גֹּדֶל Magnitudo, magnificentia, maiestas. Deut. 32. Date magnificentiam deo nostro. Psal. 79. Secundum magnitudinem brachij tui. Iesaiæ 9. Et in magnitudine cordis.

Et in statu affixorum cōmuniter mutat holem in hateph cametz. Deut. 5. Et magnitudinem eius. Ezech. 31. Cui similis es in maiestate tua. Legitur tamē semel cum kybutz. Psal. 150. Secundum multitudinem magnitudinis eius.

גָּדֵל Magnus. Legitur tamen pluraliter tantum in regimine גִּדְלֵי Ezech. 16. Et fornicata est cum filijs Ægypti uicinis tuis magnis carne.

גְּדוּלָּה Magnitudo, magnificentia, maiestas. 2. Sam. 7. Et secundum cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc. Esther 1. Qualis factus est honor & magnificentia ipsi Mardochęo propter rem istā. Et in regimine גְּדֻלַּת Esther 1. Magnificentia Mardochęi. Et cum affixis גְּדֻלָּת. Esther 1. Et splendorē ornatus magnificentiæ suæ. Psal. 71. Multiplicabis magnificentiam meam. Et pluraliter גְּדֻלּוֹת. 1. Paralip. 17. Vt poneres tibi nomen magnalium & terribilium.

מִגְדָּל Ædificium magnum & excelsum, quod Latini turrim uocant, quæ antiquitate erat instar arcis. Genesis 11. Ædificemus nobis ciuitatem & turrim. Iudicum 8.

Diruam

diruam turrim istam. Iesaiæ 5. Ædificaui turrim in medio ipsius. Et in regimine מגדל. Iudic. 9. Etiam omnes uiri turris Sichem. 2. Reg. 17. A turre custodum. Prou. 18. Turris roboris nomen Iehoua. Cantic. 4. Sicut turris Dauid collum tuum. Et pluraliter מגדלים Iesaiæ 30. Cum ceciderint turres. Et in forma fœminea מגדלות. 1. Paral. 27. Et super thesauros in agro, in ciuitatibus, & in uillis, & in turribus. Cantic. 8. Vbera mea sicut turres. Et in statu regiminis מגדלות Cantic. 5. Turres longinquitatum. est autem aromatis species habens nomen à forma turris, quod è longinquo fragrat. Et in statu affixorum. Psal. 48. Recensete turres eius. Ezech. 26. Et destruent turres eius. & cap. 27. Et Pigmæi in turribus tuis. Insuper alia forma in Ezechiele legitur, nempe מגדול ut cap. 29. A turre Seuene, & cap. 44. Qui habitant in turre. & cap. 46. Audite, facite in turre. Est & nomen ciuitatis, cuius mentionem facit Moses. Exod. 14. & Numeri 33.

גדילים Nomen pluralis numeri tantum, & significat facturam funiculatam, quæ cōstabat ex multis funiculis maioribus, & quantitate cætera fila excedebat. Deut. 22. Funiculos facies tibi super quatuor alis operimenti tui, quo te cooperis. 1. Reg. 7. Et funiculos similes catenis super capitibus quæ erant in summitate columnarum.

185

גדע Succidit. Thren. 2. Succidit in furore iræ omne cornu Israel. 1. Sam. 2. Et succidā brachium tuum. Zach. 11. Et succidi eum.

Participium præteritum גדעים Iesaiæ 10. Et excelsi statura succisi.

In uoce passiua נגדע Iud. 21. Succisa est hodie tribus una ab Israel. Iere. 48. Succisum est cornu Moab. & cap. 50. Quomodo succisus est, & confractus est malleus.

In secunda coniugatione גדע Psal. 107. Et uectes ferri succidit. Psal. 75. Et omnia cornua improborum succidam. 2. Paral. 14. Et succidit lucos.

In uoce passiua גדע Iesaiæ 9. Sicomori succisæ sunt.

INDE NOMEN.

גדעון Proprium nomē fortissimi herois, qui uocatus à Deo, Israelem è manu ac seruitute Midianitarum in pristinam libertatē asseruit, postea ירבעל est cognominatus, propterea quòd contentio illi fuerit de altari בעל, quod inuito populo diruerat. Eius integra historia descripta extat in libro Iudicum, inde à capite 6. usq; ad 9. Significat autem גדעון idem quod succisor, miles.

206

גדף Verbum in secunda tantum usitatū coniugatione, probro, opprobrio affecit. 2. Reg. 19. & Iesaiæ 37. Ne sis timidus propter uerba, quæ audiuisti, quibus probro affecerunt pueri regis me. Et mox iterum: Quē conuitijs & opprobrio affecisti? Ezech. 20. Amplius in hoc probris affecerunt me patres uestri.

Participium præsens מגדף Num. 15. Anima quæ aliquid fecerit manu superba, siue fuerit ex indigenis, siue ex aduenis, Iehoua ipsa probro afficit. Psalm. 44. Propter uocem conuiciantis & opprobrantis.

INDE NOMINA.

גדופה Opprobrium. Ezech. 5. Et erit conuitium & probrum gentibus, & apparet nomen esse participiale primæ coniugationis.

גדופים Probra, opprobria, nomen pluralis numeri tantum. Iesaiæ 43. Tradam Israel in anathema, & Israel in opprobria. Et in statu regiminis גדופי Zophon. 2. Audiui conuicium Moab, & opprobria filiorum Ammon.

גדפות In forma fœminina. Iesaiæ 51. Ne timeatis conuicium hominum, & ab opprobrijs ipsorum ne consternamini.

207

גדר Sepiuit, circumsepiuit, circūdedit maceria, interstinxit maceria seu sepi. Est autem maceria, congeries uel lapidum uel lignorum, atq; congruit significatione cum uerbo עדר, nisi quòd ut prima litera parum, ita modo significandi tantum inter se uarient. Iob 19. Semitam meā sepiuit, ut transire non queam. Threnorum 3. Sepiuit uias meas lapide secto. Et mox iterum: Circumsepiuit me, ut non possim egredi. Ezech. 13. Quasi uulpes in uastis locis, prophetæ tui O Israel, non ascendistis per rupturas, ut sepiretis sepē pro domo Israel. Oseæ 2. Et sepiam sepē. Amos 9. In die erigam tabernaculū Dauid collapsum, & sepiam rupturas eorum.

Parti-

Participium presens גֹּדֵר Iesaię 58. Qui uocaris septor rupturarum. Ezech. 22. Et quæsiui ex eis uirum sepientē sepem, & qui staret in ruptura. Et pluraliter גֹּדְרִים 2. Reg. 12. Et depromebant argentum fabris lignorum, & ædificantibus, facientibus, sepientibus & lapidicidis.

INDE NOMINA.

גָּדֵר Sepes, sepimentum, septum, maceria ex congerie lapidum uel lignorum, uel maceria ex lapidibus seu lignis exaggerata, interstitium macerię. Num. 22. Et erat sepes inde, & sepes inde. Esd. 9. Et ad dandum sepem in Iehuda & Ierusalem. Psal. 62. Interibitis omnes uelut paries inclinatus, & sepes impulsa. Eccles. 10. Qui diruit sepem, mordebit eum serpens. Ezech. 42. Et septū quod erat foris è regione exedrarum. In statu affixorum mutat tantum primam uocem cametz in seua. Iesaiæ 5. Dissipando sepem eius, ut sit in conculcationem. Et logici Hebræi hoc nomine definitionem appellant, eò quòd terminet & circumscribat rem definitam.

גֶּדֶר Sepes, septum. Prouerb. 24. Et spinæ operuerūt superficiem eius, & sepes lapidum eius diruta est. Loquitur autē ibi de uinea. Ezech. 42. In latitudine septi atrij, id est, superficiei. Et Paulus uidetur expressisse significationem huius uocis Ephes. 4. ubi sic scribit: Ipse enim est pax nostra, qui fecit ex utrisq; unum, & φραγμός, id est, interstitium macerię diruit. Et pluraliter forma masculina גְּדֵרִים licet semper cū affixis legatur. Psal. 80. Quare dirupisti sepes eius, ut decerpāt eam omnes trāseuntes uia. Mich. 7. Dies est ad extruendum sepes tuas.

גְּדֵרָה Sepes, septum, sepimentum. 1. Paralip. 4. Habitantes inter plantationes & septum. Oseæ 2. Et sepiam sepem. Et pluraliter גְּדֵרוֹת. Num. 32. Extruite uobis ciuitates pro paruulis uestris, & septa pro ouibus uestris. Iere. 49. Accingite saccos, plangite, & discurrite per sepes. Ex hoc Ieremię loco, arbitror intelligi, quod Paterfamiliâs dicit seruo suo Luc. 14. Exi in uias & sepes, & compelle intrare, &c. Nahum 3. Duces tui quasi locustæ locustarū, quę manent in sepibus tempore frigoris. Est & nomen oppidi, cuius fit mentio. 2. Paral. 28. Et ceperūt Bethsemes, & Aialon, & Gederoth, & Succo & filias eius. Et in statu regiminis גִּדְרוֹת Num. 32. Septa ouium extruemus pro pecoribus nostris ibi. Et mox iterum: Et ædificauerunt Beth Nimra, & Beth Haran ciuitates munitas, & septa ouium. Zoph. 2. Habitacula excisa pastorum, & septa ouium. Et cum affixo. Psal. 49. Diruisti omnes sepes eius, & posuisti munitiones eius in confractionem.

גְּדֶרֶת Septum, interstitium. Ezech. 42. Via in aspectu septi, id est, interstitij.

208 גָּדִישׁ Aceruus, cumulus, tumulus. Exod. 22. Si egredietur ignis, & inuenerit spinas, & absumetur aceruus, aut stans seges, aut ager. Iudic. 15. Et incendit ab aceruo usq; ad stantem segetem. Iob 5. Et ueniens cū caluitio, uelut inuehitur aceruus in tempore suo. Et cap. 21. Et ipse ad sepulchra adducetur, & in aceruo aduigilabit.

209 גָּהָה Eleuauit, eleuando disposuit. Et ut affinitate literarum, ita quoq; significatione congruit cum uerbo גָּאָה Oseæ 5. Et non eleuabit à uobis ligaturam.

INDE NOMINA.

גֵּהָה Eleuatio, releuamen, ualetudo. Prouerb. 17. Cor lætum bene disponit leuationem.

גֵּה Hic, pronomen demonstratiuum. Ezech. 47. Hic est terminus in quo possidebitis terrā. ponitur autem pro זֶה eò quod literæ sint affines, & symbolicæ commutationis.

210 גָּהַר Procubuit. 2. Reg. 8. Et procubuit ad terram, & posuit faciem suam inter genua sua. 2. Reg. 4. Et iacuit super puero, & posuit os suum super os eius, & oculos suos super oculos eius, & manus suas super manus eius, procubuitq; super ipsum, & calefacta est caro pueri. Et mox iterum: Et ascendens statim procubuit super ipsum, &c. arbitror autem congruētiam habere cum uerbo זחר. notat enim utrunq; quandam applicationem mutuam, alia tamen atq; alia ratione.

211 גֵּו Posterior, & eminentior seu altior pars corporis humani, quam Latini dorsum uocant. Et uidetur quandā habere cognationem cum גָּאָה גֵּאָה גֵּוָה גַּב גְּוִיָּה גּוּף Iob 30. Cum à tergo expellerentur uociferatio erat, super eos uelut super furem.

Prouer

Prouerb.19.Destinata sunt derisoribus iudicia, & uerbera dorso stultorum. Item cum he paragogico גֵּוָה. Iob 20.Extrahetur & exibit à tergo. Item in statu affixorum, uel manente zere, uel uau litera non daggessata.Ies.38.Proiecisti post tergum tuū omnia errata mea. Et cap.50.Dedisti tergum meū percussoribus. Et mox iterum:Pone sicut terram tergum meum. Vel mutato zere in pathah, & daggessata litera uau.1.Reg.14.Et proiecisti me post tergum tuum.Nehem.9.Et proiecisti legem tuam post tergum eorum.Ezech.23.Eò quod oblita es mei, & proiecisti me post tergū tuū.Est autē proijcere post tergū, posthabere, non respicere seu curare.

גְּוִיָּה Corpus eminens, uel apparens & phantasticum, uel reale & mortuum. Nahum 3. Equitatum addunt, & laminam gladij, & coruscationem cuspidis, & ecce multitudo interfectorum, & copia cadauerum, & non est finis ullus corporis, & corruunt super corpus ipsorum. Vbi tamen utrunq; collectiuè ponitur. In statu regiminis גְּוִיַּת. Iudic.14. Et ecce examen apum in corpore leonis & mel.1.Sam.31.Et tulerunt corpus Saulis. pro quo.1.Paralip.10. scriptum est גּוּפַת unde apparet esse synonyma, mutatis in scriptura tantum literis symbolicis. In statu affixorum גְּוִיָּתִי Gen.47.Pecora & iumenta apud sustentatorem meum sunt, neq; quicquam reliquum est coram sustētatore meo, nisi corpus nostrum scilicet prope mortuum, & fame enectum.Dan.10.Et corpus eius uelut Tharsis. Et pluraliter גְּוִיּוֹת.1.Sam.31.Et tulerunt corpus Saulis, & corpora filiorum eius. Nehem.9.Et super corpora nostra dominantur. Psal.110. Iudicabit in gentibus, replebit corporibus. Ezech.1. Et duabus alis operiebant corpora sua.

212 גוב Bruchus, scarabeus, scrobarius. Et pluraliter גּוֹבַי pro גּוֹבִים. utrunq; autem legitur. Nahum 3.Et principes tui sicut bruchus bruchorum, qui resident in sepibus tempore frigoris, &c. & cognationem habet cū nominibus גֵּב & גֶּבֶא quę dicuntur à concauitate.

213 גוז Auulsum est, congruit significatione cum uerbo גָּזַז nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Psalm.90. Et altitudo eorum est labor & dolor, quoniā euulsa est celeriter, & auolamus. At quādo regit post se accusatiuū, tum fit transitiuum. Iob 1.Et lacerauit pallium suum, & euulsit caput suum. Num.11.Et uentus profectus est à Iehoua, & auulsit coturnices à mari, & proiecit in castra.

INDE NOMINA.

גוֹזִי Euulsor, auulsor. Psalm.71.Ex uisceribus matris meæ auulsor meus. Synonymū legitur. Psal.22. Quia tu es גֹּחִי extractor meus.

אֱגוֹז Nux, ab auellendo. Cantic.6.In hortum nucis descendi.

214 גוח Et גִּיחַ nam in utraq; forma legitur. Et significat in prima coniugatione erumpere, prorumpere, proripere se, & tantum significandi modo differt à uerbo נָגַח Ezech.32.Et tu uelut draco in mari uasto, proripis te in fluminibus tuis, & conturbas aquas pedibus tuis. Mich.4.Enitere & protrude filia Zion quasi parturiēs, quia iam egredieris ciuitatem, &c. alludit ad parturientes quæ compresso spiritu fœtum protrudunt. Iob 38. Quis conclusit ostijs mare, quando erumperet ipsum, quasi ex uulua egrederetur, &c. ibi ad aquas illas & proluuiem alludit, quæ in partu, uel paulo ante fœtum uel simul cum fœtu ex utero mulieris erumpunt.

Participium præsens גֹּחַ & accipitur actiuè. Psalm. 22. Ex interioribus matris meæ extractor meus. pro quo Psalm. 71. simili phrasi participio utitur גּוֹזִי. Super te sustentatus sum ab utero, à uisceribus matris meæ eductor meus.

In tertia coniugatione, הֵגִיחַ quod cum præpositione אֶל significat attrahere. Iob 40. Ecce uim fecit fluuio neq; trepidat, confidit q̄ uelit attrahere Iordanem ad os suum. Participium præsens מֵגִיחַ quod cū præpositione mem, constructū, legitur Iudic. 20. Sed & insidiator Israel erumpit è loco suo, ex spelunca Gaba.

INDE NOMINA.

גָּחוֹן Venter animalis reptilis, quo se proripit, & proserpit corrugando & porrigendo. Leuit.10. Omne quod graditur super uentre. Et cum affixo mutat cametz in seua. Gen.3. Super uentre tuo gradieris.

גִּיחוֹן Nomen fluuij, qui Mosi ex paradiso dilabitur. Gen. 2. Et nomen secundi fluuij Gichon, qui circuit totam terram Æthiopiæ. Et hunc Iosephus, & post eum Hieronymus Nilum esse dicunt & uocant. habet autem hoc nomen, ab aquarum eruptionibus, quas Græci καταῤῥάκτας appellarunt, de quibus apud historiographos.

גִּחוֹן Est & nomen fontis, ab aquarũ nimirum eruptione, ad quem Salomo iussu patris in regẽ super Israel unctus est nõ procul ab Hierosolyma, cuius fit mẽtio. 1. Reg. 1. Impone Salomonem filium super mulam meam, & deducite eum in Gichon, ungatq; eum Zadok sacerdos, & Nathan propheta in regẽ super Israel. ubi Ionathas Chaldęus transtulit שִׁלוֹחָא, & forte fons illius est Siloa.

גִּיחַ Nomen loci in tribu Beniamin, non procul à Gibeon, cuius fit mentio. 2. Sam. 2.

215

גּוֹי Nomen masculini generis, & generaliter significat gentem, seu nationem, Germanicè ein volck. Et sicut Latini de singulis nationibus dicunt quòd sint gens, sicut Germani sunt gẽs, Itali sunt gens, Galli sunt gens, Hungari sunt gens, & sic de alijs. Gen. 17. Et constituam eum in gentem magnam. cap. 20. An gentẽ etiam iustam interficies. Exod. 9. Qualis non fuit in terra Ægypti ex eo tempore, quo facta est in gentem. Psal. 83. Venite & deleamus eos, ne sint gens. 2. Sam. 7. Et quæ est sicut populus tuus sicut Israel gens aliqua in terra. Psal. 105. Et ambulauerunt de gente in gentem. Prouerb. 14. Iustitia exaltat gentem. Sciendum autem ꝙ eadem ratione de Iudæorum gente dicitur sicut ex multis scripturæ locis constat. ut Gen. 12. Faciam te in gentem magnam. Exod. 19. Vos eritis mihi gens sancta. Deuter. 4. Gens magnifica illa. cap. 32. Quoniam gens sunt, à qua ablata sunt consilia. Iosue 3. Donec consummasset tota gens trãsire Iordanẽ. cap. 10. Donec uindicaretur gens de hostibus suis. Iesaiæ 1. Væ genti peccatrici. & cap. 58. Sicut gens, quia iustitiam fecit. atq; ex alijs locis scripturæ. Et pluraliter גּוֹיִם. Gen. 17. Duæ gentes sunt in utero tuo, & duo populi ex uisceribus tuis seiungentur, &c. Atq; quando absolutè ponitur, tum de gentibus dicitur, quæ non habebãt eandem cum populo Iudaico religionem & cultum. Gen. 17. Et eris in patrem multitudinis gentium. Et mox iterum: In patrem multitudinis gentium constitui te. Psal. 2. Dabo gentes hereditatem tuam. Et in statu regiminis גּוֹיֵי Gen. 22. Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ. 2. Paral. 32. Sicut dij gentium terræ, quanquam legatur quoq; simplici iod גּוֹיִ Iere. 44. Et in opprobriũ in omnibus gentibus terræ, &c. Ex istis igitur iam citatis locis perspicuũ est, ꝙ hæc appellatio non solum gẽtibus, uerũetiam Iudæis competat, nisi ꝙ postea Iudæi recentiores omnes populos, qui aliam quàm Iudaicam sectarentur religionem & cultũ uocarunt גּוֹיִם, non aliter atq; Christiani etiam reliquos omnes populos extra & præter Iudaismum quos suo nomine uocant & Christianismum, uocarint gentes seu gentiles, cum tamẽ perinde nos Christiani gentes simus atq; alij infideles & Ethnici. Quare refutandi sunt Iudæi, qui alias omnes gentes, quæ non sunt circũcisæ per contemptũ hoc nomine appellant. Et multo magis nostrates Iudęi hodie ineptiunt qui nedum nos Christianos גּוֹיִם gentes, uerumetiam singulos uiros גּוֹי uocant, qui non sunt ex semine Abrahæ, quasi unus uir gens sit, & gentem aliquam constituat.

216

גִּיל Seu potius גִּיל generali significatione congruit cum uerbis שָׁגַל & גָּלַח גָּאַל גָּלַל nisi ꝙ ut forma, ita modo significandi inter se differant, notat autẽ tripudium seu exultationem, seu uolutationem, quando quis aperit, & reuelat gaudium cordis externis gestibus, ideo gestum gaudij magis sonat, quàm internũ cordis gaudium, ut si quis saltat, gyros facit, & uolutat sese circuitionibus & circũrotationibus. & quantum ad uocem attinet, Græcum ἀγγαλλιάω non multum ab Hebręo dissonat, quo usus est Lucas cap. 1. Et exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Item ibidẽ: Et exultauit præ gaudio infans in utero meo. Nos igitur uerbo Exultandi reddemus, siquidem aliud non habemus, quo cõmodius ipsius significatio exprimi possit. Iesaiæ 65. Et exultabo in Ierusalem. Psal. 2. Et exultate cum tremore. Ioelis 2. Et filij Zion exultate. Zach. 9. Exulta uehementer filia Zion. Prou. 23. Exultando exultabit

tabit pater iusti.ubi prius uerbum est Infinitiuus primę coniugationis, & posterius tertia persona futuri tertiæ coniugationis.

In secunda coniugatione legitur participium præteriti temporis, quod ad corpus refertur מְגוֹלָלָה. Iesaiæ 9. Et uestimentum uolutatum in sanguinibus. Sed de isto etiam in radice גָּלַל.

In tertia coniugatione חֵגִיל exultauit, tripudiauit. Habakuk 3. Exultabo in deo salutis meæ. Zophon. 3. Exultabit super te cum ouatione. Psal. 14. Cum reduxerit Iehoua captiuitatem populi sui exultabit Iacob. Psalm. 16. Et exultabit gloria mea. Iesa. 41. Et tu exultabis in Iehoua. Insuper rebus inanimatis quoque tribuitur figurate. 1. Paralip. 16. Lætabuntur cœli, & exultabit terra. Psal. 51. Et exultabunt ossa, quæ contriuisti. Iesaiæ 35. Et exultabit campus.

In quarta coniugatione חִתְגּוֹלֵל & ex eo legitur participium מִתְגּוֹלֵל. 1. Sam. 20. Et uolutabat se in sanguine, sed de hoc in radice גָּלַל.

INDE NOMINA.

גִּיל Forma masculina, apertio seu reuelatio gaudij externo aliquo gestu corporis, exultatio. Iob 3. Qui lætantur ad exultationẽ. Psal. 65. Et exultatione colles accingẽtur. Iesaiæ 15. Et auferetur lætitia & exultatio. Et cum affixo. Psal. 43. Ad deum lætitiæ exultationis meæ. Et in genere fœminino גִּילָה Iesaiæ 65. Ecce ego creo Ierusalem, exultationem. Et legitur etiam גִּילַת in statu absoluto, & apparet esse cõpositum ex infinitiuo & nomine, sicut cum Infinitiuo quoque construitur. Iesaię 35. Et exultabit etiam exultatione & ouare, id est, ouatione.

217 גוע Arbitror non leui coniectura uerbum esse compositum ex יָגַע & גָּעָה hoc est, participare cum utroque, ac proprie significare laborẽ illum in extremis, quando homo laborando deficiens spiritum trahit & efflat, & ut Latini uocãt animam agit & expirat. Et tametsi mediam habeat literam uau, eam tamen inter coniugandum non abijcit, sed supra dicta de causa more perfectorũ retinet. Num. 21. Et uiderunt totus cœtus quod expirasset Aharon. Iosue 22. Et uir ille solus non expirauit in iniquitate sua. Gen. 6. Et expirauit om̃is caro. cap. 25. Et expirauit & mortuus est Abraham. Num. 17. Ecce expirauimus, ablati sumus. Et iterum: Nunquid consummabuntur ad expirationem usque. Iob 13. Vt non obmutescam & expirem. Psal. 104. Cum aufers spiritũ eorum, expirant. Zach. 13. Duæ partes in ea expirabunt.

Participium præsens גֹּוֵעַ Psalm. 88. Oppressus sum ego, & expiro inde ab adolescentia. uerbum hoc Græci reddiderunt ἐκπνέω. Sic legitur Lucæ 23. Et cum hæc dixisset, expirauit. Act. 5. Audiens autem Ananias uerba hæc collapsus expirauit. Et paulo post iterum: Concidit ad pedes eius, & expirauit. quanquam Græcũ Hebræi significationem non omnino exprimat, sicut diximns.

218 גוף Legitur tantum semel in tertia coniugatione חֵגִיף & significat circũquaque claudere seu obstruere. Nehe. 7. Claudent ostia. In hac significatione quoque pro uerbo סָגַר Thargum reddidit. 2. Reg. 4. Et claudes ostium.

INDE NOMINA.

גוּפָה Corpus, quod est circũquaque clausum. Et in statu regiminis גּוּפַת. 1. Paral. 10. Et tulerunt corpus Saulis. Et pluraliter גּוּפוֹת Ibidem: Et corpora filiorũ eius.

גַּף Et cum affixo fortificat literam punctulo dagges. Exod. 21. Si cum corpore suo uenit, cum corpore suo egredietur. Cognationem habet cum nomine גֵּו.

219 גור Licet hoc uerbum magnam habeat cum uerbo Germanico cognationem, atque etiam phrasi, qua ipsi dicunt *ziehen, etwa hin ziehen*, tamen omnes huius uerbi modos significandi non exprimit, neque assequitur. quos ex cõstructione uarios habet, sicut uidebimus, congruit quoque cũ uerbis גָּרַר & אָגַר יָגֹר מְגֹר גֵּרָה, nisi quòd ut forma, ita quoque modo significandi inter se differant. Sic quoque in aliquot modis congruit cum uerbo Latino traho. Primo, quando construitur cum aduerbio שָׁם tum significat ad locum, aut gentem aliquã aliam extra patriam suam peregrinari, se resque suas uel curru uel alio uehiculo trahere. Genes. 12. Et descendit Abram in Ægyptum ad peregrinandum ibi. Deut. 26. Et peregrinatus est ibi cum

paucis hominibus. Iesaiæ 52. In Ægyptum descendit populus meus à principio, ut peregrinaretur ibi. Secundo cum beth præpositione in. Gen. 20. Et peregrinatus est in Gerar. 2. Reg. 25. Surge & uade, & trahe ubicunqꝫ trahere poteris, & traxit in terra Philistim septem annis, id est, Et peregrinare ubicũqꝫ peregrinari potueris, & peregrinata est in terra Philistim septem annis. Iere. 49. Non habitabit ibi uir, neqꝫ peregrinabitur in ea filius hominis. Psal. 15. Quis peregrinabitur in tentorio tuo. Psal. 61. Peregrinabor in tentorio tuo per multa secula. Tertio, cum עִם, id est, cum, apud. Gen. 32. Apud Laban peregrinatus sum. Iesaiæ 11. Et peregrinabitur lupus apud agnum. Quarto, cum אֵת præpositione, cum, apud. Exo. 12. Si peregrinabitur apud te peregrinus. Leuit. 19. Et si peregrinatur apud te peregrinus in terra uestra. Quinto, quando sine aliqua præpositione loco aut rei aliæ iungitur, tum idem significat qꝫ uersari, conuersari, cõmorari. Iudic. 5. Et Dan quare conuersabitur nauibus. Psal. 120. Heu mihi quia cõuersor Mesech. Iesa. 33. Quis conuersabitur ex nobis igni deuoranti. Sexto, cum affixo. Psal. 5. Non contrahet te malum. Prouerb. 21. Vastatio improborum contrahet eos, id est in angustiam contrahet. Septimo, cum עַל, id est, contra, tum sicut עִיט hostilem seu militarem habet significationem, nam significat cõtrahere, scilicet currus, hoc est expedire currus ad bellum contra aliquem, in krieg ziehen. Psal. 56. Contra me omnes cogitationes ipsum ad malum contrahunt, obseruant ziehen zusamen. Psal. 59. Contrahunt contra me robusti, scilicet copias. Ies. 54. Ecce quicunqꝫ contrahendo contrahunt absqꝫ me & contrahit cõtra, cadet. Item sine עַל explicita actiuè. Psal. 140. Qui cogitant mala in corde, tota die cõtrahunt bellum. Habakuk 1. Vniuersa hamo tollit, contrahet illud in rete suum. Octauo, quando construitur cum præpositione mem simplici, uel מִפְּנֵי composita, tum non significat trahere ad, uel contra, seu apud hominem, sed contrario modo retrahi ab aliquo, auersari alicuius rei præsentiam seu conuersationem, expauescere ad personæ uel rei cõspectum & præsentiam. Et in hoc significandi modo nihil differt à forma יָגֹר Exempla cum simplici mem. Deut. 18. Si ex temeritate loquutus est propheta ille, nõ expauescas ab illo. Iob 41. Ab eleuatione eius expauescunt fortes. Psal. 22. Et expauescite ab eo omne semen Israel. Exempla cum מִפְּנֵי Numeri 22. Et expauescebat Moab à conspectu populi ualde. Deut. 1. Nõ expauescatis à conspectu cuiusquã. 1. Sam. 18. Videns Saul qꝫ Dauid prudẽter ageret ualde, statim expauit à facie eius. Iob 19. Expauescite à facie gladij. Iere. 22. Tradam te in manum, à quorũ conspectu tu expauescis. Scribitur tamen aliquando sine præpositione explicita. Deuter. 32. Nisi à furore inimici expauescerem. Psal. 119. Aufer opprobriũ, à quo expauesco. Oseæ 10. De uitulis domus Auen expauescunt habitatores Samariæ.

Participium præsens גָּר. Leuit. 19. Peregrinus, qui peregrinatur apud uos. Iud. 19. Et fuit uir quidam Leuita, qui peregrinabatur ad latera montis Ephraim. Et pluraliter גָּרִים Leuitic. 25. Et mercenario tuo, & inquilino tuo, qui peregrinantur apud te. 2. Sam. 4. Et fuerunt peregrinantes ibi, usqꝫ in hanc diem. Ezech. 47. Et peregrini, qui peregrinantur in medio uestri. In statu regiminis גָּרֵי Iob 19. Peregrini domus meæ, & ancillæ meæ reputauerunt me pro extraneo. In genere fœminino status regiminis גָּרַת hospita, apud quam quis peregrinatur. Exod. 3. Si postulabit mulier à uicina sua, & ab hospita domus eius, pro quo postea cap. 11. uertit רְעוּת socia.

In secunda coniugatione legitur tantum participium passiuum מְגֹרָרוֹת 1. Reg. 7. Omnes istæ erant ex lapidibus preciosis magnæ quantitatis, politis, tractis serra intrinsecus & extrinsecus.

In quarta coniugatione הִתְגּוֹרֵר Oseæ 7. Non clamauerunt ad me in corde suo, sed ululauerũt super cubilibus suis, propter frumentũ & mustũ cõtraxerunt se &c.

Participium מִתְגּוֹרֵר 1. Reg. 17. Num etiam uiduam istam apud quam peregrinor, affligis, occidendo filium ipsius. Iere. 30. Sicut turbo contracta super caput improborum resederit.

INDE NOMINA.

גֵּר Alienigena, peregrinus, aduena, qui uel aliunde profectus in loco, & terra aliena habitat. Exod.2. Peregrinus fui in terra aliena. Iere.14. Quare eris uelut peregrinus in terra aliena. Psalm.39. Quoniam peregrinus ego sum apud te & inquilinus, sicut omnes patres mei. Et adiectiuè. Gen. 15. Quoniam peregrinum erit semen tuum, in terra non sua. 2. Sam.1. Filius uiri peregrini Amalechitæ ego, id est, qui non de gente, sed adoptione Iudęus, in legis Mosaicæ fœdera receptus, Græce προσήλυτος Leuit.17. Indigena & peregrinus. In statu affixorum seruat zere. Deut.1. Atque inter peregrinum eius. cap.5. Et peregrinus tuus, qui est intra portas tuas. Et pluraliter גֵּרִים. Exo.22. Qui peregrini fuistis in terra Ægypti.

הָגָר Nomen mulieris, ancilla Abrahæ, quam ipse postea iussu Sarę in uxorem duxit, & ex ea suscepit Ismaelem. Gen.16. Dicta est autem, quasi peregrina non domina, sed serua & Ægyptia. A qua postea populi הַגְרִים quorum mentionem facit Psalm. 83. Tentoria Edom, & Ismaelitarum, & Moabitarum & Agarenorum.

מְגוּרֵי Peregrinationes. Legitur tantum in statu regiminis & affixorum. Genes.37. Et habitauit Iacob in terra peregrinationum patris sui. Genes.36. Et non potuit terra peregrinationum ipsorum ferre eos. Et loco schurek cũ kybutz. Gen.17. Dabo tibi & semini tuo post te terram peregrinationum tuarum.

גּוּר Catulus, scilicet leonis, qui adhuc contrahitur in cauea, nec dum ad prædã excurrit. Gen.49. Catulus leonis Iehuda. Et pluraliter in forma masculina status regiminis גּוּרֵי. Iere. 51. Excussi sunt uelut catuli leonum. In statu affixorum mutat holem in schurek. Ezech.29. Quare mater tua uelut Lęna inter leones cubauit, in medio leunculorum educauit catulos suos. Item semel in forma fœminea גֹּרוֹת. Nahum.2. Leo diripiens pro catulis suis.

גֹּרֶן Horreum, area in quam contrahuntur fruges. Et quia Orientales habuerũt horrea in areis, usurpatur sæpe unum pro altero. Num.18. Sicut frumentum de area. Mich. 4. Congregauit eos uelut manipulos ad aream. ubi litera he notat motũ ad locum. In statu affixorum mutat holem in hatephcametz. Iob.29. Ad aream tuam congregabit. Et pluraliter in statũ absoluto גְּרָנוֹת. 2. Samuel.23. Et rapiebant areas. Ioelis.2. Et implete sunt areæ frumento. Et in statu regiminis גָּרְנוֹת. Oseæ 9. Super omnes areas frumenti.

מָגוֹר Contractio, collectio. Psalm.31. Quoniam audiui rumorem multorum, contractionem undiq; consultantium contra me.

גִּיר Vide suo in loco.

מָגוֹר Habitatio, diuersorium, ubi contrahuntur homines. Et in statu affixorum mutat cametz in seua. Psalm.55. Quia sunt mala in habitatione eorum. Et pluraliter מְגוּרֵי & licet formam habeat status regiminis, tamen ponitur absolutè. Ezech.21. Attractiones ad gladium erũt populus meus, id est, populus meus trahetur ad gladium magna multitudine. Et cum affixis. Psal.119. In domo attractionum mearum. Iob 18. Neq; aliquis superstes in habitationibus eius.

גֵּרוּת Habitatio. Ierem.41. Et abeuntes habitauerunt in habitatione Chimham, quæ est iuxta Bethlehem.

מְגוּרָה Horreum, receptaculum, repositorium in quod contrahuntur fruges. Haggei.2. Dum adhuc semen est in horreo.

מַמְּגֻרוֹת Horrea. Ioelis.1. Euersa sunt horrea.

מָגוֹר Pauor, quia, definitore Cicerone, timor est loco mouens mentem. Iesaiæ 31. Et petra eius præ pauore transibit. Ierem.6. Gladius inimici pauor undiq;. cap.20. Ecce ego dabo te in pauorem. Et pluraliter מְגוּרִים. Threno.2. Vocasti tanquam ad diem solennem pauores meos undiq;, id est, qui mihi erant pauori. Et in genere fœminino status regiminis מְגֹרַת. Prou.10. Pauor improbi ipse eueniet ei. Et pluraliter מְגוּרוֹת. Psalm.34. Et ex omnibus pauoribus meis eripuit me. Ies.66. Et pauores eorum adducam eis.

220 גָּרַר Congruit significatione cum uerbo גּוּר, nisi q; ut forma, ita modo significandi

inter se parum uarient. Et sicut pronunciatione, ita etiam significatione congruit cum uerbo שָׁסַס & significat uellere, euellere, conuellere, deglubere. Iere.7. Euelle cæsariem tuam. Mich.1. Defalca, & euelle te. Deut.15. Non euelles primogenitum gregis tui. Gen.31. Et Laban ibat ad uellendum gregem suum. 1.Sam.25. Cum uelleret gregem suum.

Participium præsens גּוֹזֵז 1.Sam.25. Et audiuit Dauid quod uelleret Nabal gregem suum. Et pluraliter גּוֹזְזִים 1.Sam.25. Audiui quod uulsores sint tibi. 2.Sam.13. Et erãt uulsores Absolom. In statu regiminis גּוֹזְזֵי Gen.38. Et descendit ad uulsores gregis sui. In statu affixorum. 1.Sam.25. Et mactationem meam, quam mactaui uulsoribus meis. Iesaiæ 53. Sicut ouis coram uulsoribus suis.

In uoce passiua נָגֹזּוּ Nahum 1. Et sic euellentur & transibunt.

INDE NOMINA.

גֵּז Forma masculini generis uellus, à uellendo nomẽ habens, eo quod ante tonsurę usum lanam ueteres uellerent. Deut.18. Et primitias uelleris gregis tui dabis mihi. Iob 31. Et uellere ouiũ mearum calefecit se. Psal.72. Descẽdet sicut pluuia super uellus, & alludit ad miraculũ Giddeoni exhibitum Iudic.6. Quanquã aliqui alij uelint dictũ de pluuia cadente super pratũ desectum. Et pluraliter in statu regiminis גִּזֵּי auulsiones, scilicet pratorum. Amos 7. Et ecce seges post auulsiones regis. prima enim secatio graminis luxuriantis cedebat regi pro alendis pecoribus suis. Et in genere fœminino גִּזָּה Iud.6. Si ros erit super uellere dũtaxat. Et mox iterũ: Et expressit rorẽ ex uellere. Et in statu regiminis גִּזַּת Iud.6. Ecce ego pono uellus lanę in area.

גָּזִית Auulsio, qualis antiquitus lapidũ fuit, & iã exoleuit. Vidi ego in Saxonia aliquot locis eiusmodi lapidibus, seu potius magnis silicibus ex agris hinc inde collectis ædificia sacra, turres & circũ cœmeteria muros extructos, ac quomodo aut qua arte tam duri silices auulsi, seu, ut ita dicam, ferruminati sint, iam ignoratur, sed facilẽ fuisse artem secandi, res ipsa ostendit, & quod tam uulgares fuerint, quam tamẽ nemo iam præstare potest. Exod.20. Non ędificabis eas de uulso, quia si gladium tuũ mouisti super ipsum, tunc prophanasti eum. 1.Reg.5. Lapides magnos, lapides preciosos, lapides auulsionis. 1.Reg.6. Et ædificauit atriũ anterius tribus ordinibus auulsionis. 1.Paral.22. Ad scindẽdum lapides auulsionis. Thren.3. Sepiuit uias meas cũ auulsione. Amos 5. Domos auulsionis ædificastis.

גָּזָם Vermis cuiusdam genus, qui herbas hortẽses, arborũ frondes, floresque morsu uellit, hunc Hieronymus erucã uertit. Ioel.1. Residuũ erucę absumet locusta. Amos 4. Multiplices hortos uestros & uineas uestras, & oleas uestras, absumebat eruca. deducitur autem ab isto themate, sicut à uerbo חָלַל formatur nomen חָלָם.

221 גזל Vi rapuit, diripuit. Iob 20. Domũ rapuit, quam nõ ædificauit eã. Ezech.18. Cum rapuit rapinã à fratre. Leuit.6. Et restituet rapinã quam rapuit. Gen.21. Propter puteũ aquarũ, quem rapuerũt serui Abimelech. & cap.31. Ne quãdo raperes filias tuas à me. Leuit.19. Nõ iniuria afficias sodalem tuũ, neque diripias. 2.Sam.23. Et rapuit lanceã è manu Ægyptij. Iob 24. Rapiũt ab ubere pupillũ. Et iterũ: In aquosa & torrida rapiunt aquas niuis. Psal.69. Quæ nõ rapui, tunc rependebam. Prou.22. Non diripias exhaustum, quod exhaustus sit. Ies.10. Ad rapiendum iudiciũ oppressis populi. Mich.2. Quos cupierunt agros statim rapiunt.

Participium præsens גּוֹזֵל. Prou.28. Diripiens patrem & matrẽ suam. In statu affixorum. Psal.31. Et oppressum & egenũ à direptore suo. Et pluraliter גּוֹזְלֵי Micheæ.3. Diripientes cutem ipsorum à desuper illis.

Participium præteritum גָּזוּל Deut.28. Et eris tantũ iniuriatus & direptus, id est, rapinæ obnoxius. Et iterum: Et asinus tuus raptus à conspectu tuo. Iere.21. Et eripite raptum de manu iniurij.

In uoce passiua נִגְזַל Prouerb.4. Et rapietur somnus eorum.

INDE NOMINA.

גָּזֵל Rapina. Ezech.18. Cũ rapuit rapinã à fratre. Eccl.5. Si iniuriã pauperis, & rapinã iudicij & iustitiæ uideris in prouincia. quamquam aliqui codices habeãt quinque pũctis scriptũ.

גָּזֵל Rapina, forma masculea. Leuit.6. Aut in rapina. Psalm.62. Ne confidatis in iniuria, neq; in rapina. Iesaiæ 61. Amans iudicij, & odiens rapinam in holocaustũ. Ezech. 22. Et rapient rapinã. Et in forma fœminina גְּזֵלָה Leuit.6. Et restituit rapinã, quã rapuit. Ezech.18. Rapinam non rapuit. Item cap.33. Et pignus restituerit improbus, rapinam retribuerit. In statu regiminis גְּזֵלַת. Iesaiæ 3. Estq; rapina oppressi in domibus uestris. Et pluraliter גְּזֵלוֹת Ezech.18. Rapinas rapuit.

גּוֹזָל Pullus, scilicet columbæ, uel aquilę, à rapina, actiuè uel passiuè. Genes.15. Arietem triennem, & turturem & pullum. Et pluraliter גּוֹזָלִים Deut.32. Sicut aquila excitat nidum suum super pullis suis uolitans.

מִזְלָג Fuscina, quia aliquid capitur seu diripitur. 1.Sam.2. Et erat fuscina trium dentium in manu sua. Et mox iterũ: Et quicquid extrahebat fuscina, accipiebat sacerdos cum ea. Et pluraliter מִזְלָגוֹת Exod.38. Et fecit uasa altaris, ollas, palas, pelues, fuscinas. Exod.7. Et fuscinas eius.

222 גֶּזַע Stipes, caudex, truncus, pars dissectæ arboris inferior, quæ supra terrã eminet & prostat, ac cui radices adhærẽt infernè, sicut rectè Aquila, Symmachus & Theodotion κορμὸν uerterunt. nam ut ex illis scripturæ locis liquet, atque R. Dauid Kimhi dextrè sentit, propriè significat eam radicis partem, nõ quæ terræ infixa est, sed supra terram eminet, sicut econtra שֹׁרֶשׁ propriè ea pars arboris seu herbæ dicitur, quæ sub terra est, & Latini radicem uocant. Ies.11. Et egredietur uirgula de trunco Isai. cap.40. Qui iudices eorum sicut inane facit, perinde equidem ac si non essent plantati, neq; sati, neq; radicatus esset in terra truncus eorum. Iob 14. Si senuerit in terra radix eius, & in puluere mortuus fuerit truncus eius. Ex quo loco claret discrimen inter גֶּזַע & שֹׁרֶשׁ, sicut inter עָפָר & אֶרֶץ, id est, inferiorem & superiorem partem terræ.

223 גָּזַר Decidit, succidit, dissecuit, tam significatione quàm modo significandi cõgruit cum uerbo גָּרַז nisi quòd illud usus sit aliquantulum latioris. Et quando post se regit accusatiuum tum est transitiuum. 1.Reg.3. Discidite infantẽ uiuum. 2.Reg. 6. Et deciderunt ligna. Iesaiæ 9. Et decidit ad dextram & esurijt. Iob ad sermonem transtulit, ut est in Chaldæa lingua usitatum cap.22. Et decidas sermonem, & stabilietur. At quando ponitur absolutè extra regimen, tum est neutrum. Habakuk 3. Et decidit se à caula grex, & non bos in stabulis.

Participium præsens גֹּזֵר Psal.88. Discidenti mare iuncosum in discissiones.

In uoce passiua נִגְזַר 2.Paral.26. Quoniam decisus est à domo Iehoua. Iesaiæ 53. Quia decisus est è terra uiuorum. Psal.88. Et ipsi de manu tua decisi sunt. Threnor. 4. Operuerunt aquæ super caput meum, dixi decisus sum. Ezech.35. Decisi sumus nobisipsis. Esther 6. Et q̃ decisum esset super eam, id est, determinatum.

Participium נִגְזָרִים Genes.15. Et flamma ignis quæ transibat decisa illa.

INDE NOMINA.

גָּזִיר Nomen masculini generis, decisio. Thren.3. Sepiuit uias meas decisione, id est, lapide secto. Et in genere fœminino גְּזֵרָה. Leuit.16. Ad terram decisionis, id est, quæ ab alijs erat determinata.

גִּזְרָה Decisio, pars decisa à reliquo ædificio. Ezech.41. Et ædificium quod erat ante decisionem. Et cum affixo גִּזְרָתָם Thren.4. Saphirus decisio eorũ, id est, ordo eorum distinctus ab alijs instar Saphiri lapidis.

גְּזָרִים Decisa, discissa. Psal.88. Decidenti mare iuncosum in decisa, id est, partes.

מַגְזֵרוֹת Nomen pluralis numeri, secures, quibus ligna deciduntur. 2.Sam.12. Et posuit in serras & in rastra ferri, & in secures ferri.

גָּחוֹן Venter, uide in themate suo גָּחָה.

224 גַּחַל Legitur tantũ pluraliter, & significat carbones siue extinctos, siue ignitos. Ps.18. Carbones succẽsi sunt ab eo, id est fulgetra. Iob 41. Anhelitus eius carbones inflãmabit. Ps.140. Cadẽt super eos carbones. Prou.7. Nũ ambulabit uir super carbonibus. & cap.15. Et carbones tu fouebis super capite eius. i. cognoscet inde furorẽ

ſuum,& reſipiſcet, agnoſcet quanto æſtu te afflixerit. cap.26. Carbo ad carbones, & ligna ad ignem. In ſtatu regiminis גַּחֲלֵי Leuit.16. Et accipiet plenum thuribulum carbonum ignis. Et in ſtatu affixorum accipit priora duo puncta ſtatus abſoluti.2.Sam.22. Et coxi ſuper carbonib.eius panẽ. Ezec.24. Super carbones eius.

גַּחֶלֶת Pruna. Ieſaiæ 47. Non eſt pruna ad calefaciendum. Et cum affixo.2.Sam.14. Et Et extinguent prunam meam, id eſt, ſcintillam.

225 גיא Locus profundior, uallis, uidetur nomen eſſe deductum à uerbo גָּאָה & ab eo habere ſignificationem contrariã. Ieſaiæ 40. Omnis uallis exaltabitur. Zachar.14. Vallis magna ualde. Pſal.60. Et percuſſit Edom in ualle ſalis. Neh.11. Et reſederũt à Berſeba uſq; ad uallem Hinnom. Iere.7. Et ædificauerunt excelſa Thopheth quæ ſunt in ualle filij Hinnom ad comburendum filios ſuos, & filias ſuas igni, quod nõ mandaui, neq; aſcendit ſuper cor meum. Et mox iterum: Ecce dies ueniunt, ait Iehoua, & non dicetur amplius Thopheth & uallis filij Hinnom, ſed uallis occiſionis, ſepelietur enim in Thopheth, quòd alius non ſit locus. Hinc ego exiſtimo tempore Chriſti locum & cruciatum damnatorum hoc nomine eſſe dictũ, ut ex Matthæi cap.5. & 16. & alijs locis liquet. Legitur tamen interdũ ſcriptũ גֵּי ſine aleph. Ezech.39. Vallem tranſeuntem. Ioſue 15. Aſcẽdit hic terminus per uallem filij Hinnom iuxta latus Iebuſæi, hæc eſt Ieruſalẽ, qui eſt è regione uallis Hinnom ad occidentem, quiq; eſt in extremitate uallis Rephaim uerſus Aquilonem. 2.Reg.23. Et cõtaminauit Thopheth, quod eſt in ualle filij Hinnom, ne quis combureret filium ſuum aut filiam ſuam in igne ipſi Molech.

גַּיְא In alia forma uallis. Deut.3. Et reuerſi ſumus in uallem. Num.21. Et ab Excelſis uallis. Et interdum legitur abiecto aleph גַּי Deut.34. Et ſepeliuit eum in ualle. Ioſ.8. Et uallis erat inter ipſos. Mich.1. Faciã decurrere in uallem lapides eius.

גַּיְא In alia forma, uallis.1.Sam.17. Philiſtæi ſtabant ſuper monte illac, & Iſrael ſtabãt ſuper monte hac, & uallis erat inter ipſos. Et pluraliter גֵּאוֹת 2.Reg.2. In unam uallium. Itẽ in alia forma גֵּאָיוֹת Ezechiel.31. Et in omnibus uallibus ceciderũt. Itẽ in alia גֵּיאָוֹת Ezec.6. In uallibus. Et in ſtatu affixi גֵּיאוֹת Ezech.35. Et ualles tuas.

226 גיד Neruus. Gen.32. Propterea non comedunt filij Iſrael neruum oppreſſionis, qui eſt ſuper cõcauitate fœmoris. Ieſaiæ 48. Et neruus ferri ceruix tua. Et pluraliter גִּידִים Iob 10. Oſſibus & neruis cõtexuiſti me. Ezech.37. Et dabo ſuper uos neruos & inducam ſuper uos carnem. Et in ſtatu regiminis גִּידֵי Iob 40. Nerui teſticulorum eius perplexi ſunt.

227 גיר Eadem ratione, qua מַצָּה dicitur, quia educta eſt ex uiliore materia, ita גִּיר materia melior ex tunſis in puluerem lapidibus extracta, ex qua uel cęmentum ſeu calx ſeu gypſus paratur ad incruſtandũ & lęuigandũ parietes, ſeu pauimẽta ædificiorum, unde uel calcem, uel cęmentum, uel gypſum uertere licebit, congruit ſignificatione גָּרַר & אָגַר גוֹר גֵּרָה יָגֹר מָגֹר. habet enim appellationem ſuam ab extractione. Ioſue 27. Et hic eſt omnis fructus ablationis delicti ſui, ſi ille ponat omnes lapides altaris, ſicut lapides calcis contritos. Dan.5. Et ſcripſerunt è regione candelabri ſuper גִּירָא calce parietis palatij regis.

228 גלל Voluit, uolutauit. Et congruit ſignificatione cum uerbis אָגַל גָּלָה גוֹל & שָׁגַל niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differãt. Gen.29. Et uoluent lapidẽ ab ore putei. Ioſ.5. Hodie deuolui opprobriũ Ægypti à uobis, & uocauit nomen loci illius גִּלְגָּל Gilgal. Pſal.22. Deuolue ad Iehoua, eripiet eum. Pſal.37. Volue ad Iehoua uias tuas. Ioſue 10. Voluite lapides magnos ad os ſpeluncæ.1.Sam.14. Voluite ad me lapidem magnum.

Participiũ præſens גּוֹלֵל Prou.26. Et qui uoluit lapidem ad eum, reuertetur.

In uoce paſſiua נָגוֹל Ieſ.34. Et uoluentur ſicut liber cœli. ex iſto Ieſaiæ loco etiã Ioannes ſumpſit, quod ſcribit Apoc.cap.6. Et cœlum ſicut liber, qui uoluitur receſſit. Amos 5. Voluetur ſicut aqua iudicium, & iuſtitia ut torrens uehemens, id eſt, ſicut aquarum moles & fluctus.

In ſecunda coniugatione legitur participiũ præteritũ fœminini generis מְגוֹלָלָה Ieſ.

Iesa.9.Et uestimentũ uolutatum in sanguinibus. De hoc etiam in forma גּוֹל.

In tertia cõiugatiõe גּוֹלֵל Gen.29.Et accessit Iacob, & uoluit lapidẽ ab ore putei.

In quarta cõiugatione הִתְגּוֹלֵל Gen.43.Nos introducti sumus ad uoluendum super nos, id est, causa uoluatur super nos, & contaminemur aliqua infamia.

Participium præsens מִתְגּוֹלֵל 2.Sam.20.Et Amasa uolutabatur seu uolutabat se in sanguine, uide etiam in forma גּוֹל.

גִּלְגֵּל Verbum duplicatum secundæ coniugationis, uoluit.Ier.51.Et deuoluã te à saxis.

In quarta coniugatione הִתְגַּלְגֵּל Iob 30.Tanquam eruptio lata ueniebat, cum impetu uolutauerunt se, seu uolutati sunt.

INDE NOMINA.

גָּלָל Stercus à rotunditate, rotatur enim egerendo, uel à uolubilitate seu uolutatione, qua homo uolutatus contaminatur.1.Reg.14.Et tollam posteriora domus Ieroboam, sicut tollitur stercus, usq; ad consummationem eius. In statu affixi habet ſægol loco prioris cametz, alterum mutat in seua.Iob 20.Sicut stercus eius omnino auferetur. Et pluraliter גְּלָלִים Zoph.1.Et effundetur sanguis eorũ ut puluis, & corpus eorũ ut stercora. In statu regiminis גֶּלְלֵי Ezech.4.Et ipsam cũ stercoribus, excremẽto scilicet hominis ustulabis ea. Et mox iterum; Ecce dedi cibum, fimum bouis pro stercoribus hominis.

גַּל Volutio aquarũ.i.scaturigo.Iob 8.Iuxta scaturiginẽ radices eius intricãtur. Cãt.4. Scaturigo obserata, soror mea, quanquã multa exemplaria habeant גַּן hortus obseratus. Et pluraliter גַּלִּים Zach.10.Et percutiet in mari procellas, dicuntur aũt procellæ quia quasi acerui in orbem uolutentur. Et in statu regiminis ac affixorum גַּלֵּי. Iesa.48.Et iustitia tua sicut procellæ maris. Ionæ 2. Omnes procellæ tuæ super me transierunt.Iob 38.Hic ponit in elatia procellas tuas.Psalm.65.Qui compescuit superbiam marium, elationem procellarum ipsorum.

גַּל Si nõ est Chaldæũ, tũ descẽdit ab hoc uerbo geminato, & significare uidetur planetam à motu seu uolutatione.Dan.1.Præ cęteris adolescẽtibus planetæ uestri.i. sub quo simul estis nati.Loquitur enim Chaldęus ut erat in astrologia institutus.

מַגָּל Falx à rotunditate.Iere.5.Et tenentem falcem in tempore messis.Ioelis 4.Mittite falcem, quia maturuit messis.

מְגִלָּה Volumen, charta plicatilis.Ier.36.Et leges in uolumine, quod scripsisti. Et mox iterum: Et Ieremias accepit uolumen aliud.Ezech.3.Comede, comede, inquam, uolumen istud, & iussit comedere me uolumen istud. Et in statu regiminis מְגִלַּת Ier. 36.Accipe tibi uolumen libri.Psal.40.In uolumine libri scriptum est de me, hãc sententiam pro suo proposito referẽs, [redacted] ad Hebræos, ita reddidit cap.10. In capite libri scriptum est de me &c.

אֶגְלֵי Stillæ, à rotunditate.Iob 38.Quis genuit stillas roris.

גֻּלָּה Scaturigo, fons, pro quo alij transtulerunt phialam seu lenticulam. Zachar.4.Vna ad dextrã fonticuli. Et iterum: Et ecce candelabrum aureum totũ, & fonticulus eius super capite eius. Et in statu regiminis גֻּלַּת. Ezech.12.Et currat scaturigo auri, id est, uena. Et pluraliter גֻּלּוֹת Iosue 25.Dabis mihi quoq; scaturigines aquarum, deditq; illi scaturigines superiores. & scaturigines inferiores.

גָּלִיל Circũterritoriũ, circũferentia, regio, à rotũditate seu sphęricitate.1.Reg.9.Triginta ciuitates in circũiacente, pro quo alij, In terra Galilææ. In statu regiminis גְּלִיל Iesaiæ 9.Vltra Iordanem regio gentium, id est, Galilæa gẽtium sic quoq; à Matthæo citatur cap.4. Et cum he importante motum ad locum גָּלִילָה. Ezechiel.47. Aquæ istæ quæ egrediuntur ad regionem anteriorem. Et pluraliter in forma fœminina גְּלִילוֹת Iosue 13.Et omnes regiones Philistinorum.cap.22.Et uenerunt ad regiones Iordanis, qui in terra Canaan.Ioelis 4.Et quid mihi Tyre & Zidon, & omnes regiones Philistinæ. Et opinor Lucam uoluisse reddere hanc uocem & phrasin cap.4.ubi sic scribit: Et diuulgabatur fama in omnem locũ undiq; finitimæ regionis, quanquam de illa loquatur, quæ circumiacet Capernaum.

גְּלִילִים Annuli, circuli, epistylia.1.Reg.6.Et duo latera ualuæ unius erant rotũda, seu epistylia

ſtylia. In ſtatu regiminis גְּלִילֵי Eſther 1. Et purpura ſuper annulis. Cantic. 5. Manus eius annuli auri, pleni lapide Tharſis.

גְּלוּלִים Stercora, ſordes, uolutabra, uolutationes, quibus homo contaminatur. Et iſto nomine ſpiritus ſanctus idola gentium per contemptum uocat. 2. Reg. 17. Et coluerunt idola. 2. Reg. 23. Et imagines & idola. Ezech. 18. Et ad idola leuauit oculos ſuos. cap. 22. Et fecit idola contra ſe ad polluendum. cap. 30. Et auferam idola, & ceſſare faciam אֱלִילִים deos à Noph. Et in ſtatu regiminis גִּלּוּלֵי. Ezech. 8. Et omnia idola domus Iſrael. cap. 20. Et cum idolis Ægypti ne polluamini. Leuit. 28. Et ponam cadauera ueſtra ſuper cadauera idolorum ueſtrorum.

גַּלְגַּל Rota, ſphęra, rotunditas, concauitas, turbo, qui in circulum rotatur. Pſal. 77. Vox tonitrui tui in ſphęra, id eſt, horizonte cœli. Pſal. 83. Pone eos ut turbinem uelut ſtipulam in facie uenti. Ieſa. 17. Et ſicut turbo coram uento. Eccl. 12. Et cōculcatur rota apud puteum. Ezech. 10. Ingredere in mediū rotæ. Et iterū: Et ad rotā clamauit, O rota. cap. 23. Et uenient contra te cum rheda, curru & rota. ubi tria genera curruum commemorat. Legitur etiā ſemel in prima cum hirik גִּלְגַּל Ieſa. 28. Neq; ſtridebit rota plauſtri eius. Et pluraliter גַּלְגִּלִּים Ieſaiæ 5. Et rotæ eius quaſi tēpeſtas. Iere. 47. A ſonitu rotarum eius.

גִּלְגָּל Nomen loci, cuius fit mentio Ieſaiæ 5. Et appellauit nomē loci illius Gilgal. Oſeæ 12. In Gilgal boues ſacrificauerunt.

גֻּלְגֹּלֶת Cranium, caluaria, à rotunditate, cōmuniter aūt ſumitur pars pro toto capite, imò etiā aliquando pro homine. 2. Reg. 9. Et nō inuenerūt de ea niſi craniū & pedes, & uolas, & manus. Exo. 16. Gomer pro cranio numero animarū ueſtrarū. Num. 3. Accipies quinq;, quinq;, in quā, ſiclos pro cranio. In ſtatu affixorū mutat holem in pathah, & fortificat literā thau. Iud. 9. Et cōculcauit craniū eius. 1. Paral. 10. Et cranium eius fixerūt in templo Dagon. Et pluraliter גֻּלְגְּלוֹת Leuit. 1. Omnes maſculos ſecundū crania ſua. Porro à Craneis locus ille, in quo ſaluator noſter Ieſus Chriſtus crucifixus eſt, dictus eſt ūulgari ſermone גֻּלְגָּלְתָּא Matth. 27. Et uenerunt in locum, qui dicitur Golgoltha, quod eſt Caluariæ locus &c.

בִּגְלַל Particula cauſalis, quæ notat reuolutionē ad aliquid. i. propter, perinde ut ab עֲבֻר fit בַּעֲבוּר & ab עָנָה deſcendit לְמַעַן. Gen. 39. Et benedixit Iehoua domū Ægyptij propter Ioſeph. Deuter. 15. Propter rem iſtam benedicet te Iehoua. Iere. 11. Propter malitiam domus Iſrael. Gen. 12. Benedixit mihi Iehoua propter te.

229 גָּלַב Tonſor, raſor, glabrator, nomen ſine uerbo, & pluraliter גַּלָּבִים. Ezech. 5. Sume tibi acutum gladium, nempe nouaculam raſorum.

230 גֶּלֶד Cutis. Iob 16. Saccum conſui ſuper cutem meam.

231 גָּלָה Congruit ſignificatione cum uerbis iſtis גלע גלל גול גאל & שׁגל niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differāt. Significat enim uoluere uel ad nos, ſeu in ſenſum noſtrū quod fit aperiendo, migrādo, ſeu exulando in peregrinū locum. Ideoq; in Latino ſermone utemur pro eo ſecundū primum modū ſignificandi, uerbo apparēdi, ſeu aperiendi, ſeu reuelandi. Et in ſecūdo modo, uerbo demigrandi ſeu exulandi. Vtro autē modo accipiendū ſit, ex conſtructione & circumſtantia facillime apprehenditur. Cæterum in prima coniugatione legitur neutraliter quando poſt ſe nullum regit obliquū. ut Prouerb. 27. Apparuit herba, ſed quando poſt ſe regit accuſatiuū, tum uſurpatur actiuè. 1. Sam. 9. Et Iehoua aperuit aurem Samueli. Amos 3. Non faciet Suſtentator Iehoua quicquam, niſi aperuerit ſecretū ſuum ſeruis ſuis Prophetis. Iob 33. Tunc aperiet aurem uirorum. In altero modo ſignificandi. 1. Samuelis 4. Migrauit gloria ab Iſrael. Ieſaiæ 5. Propterea migrauit populus meus ſine ſcientia. Ezech. 12. Migrabis è loco tuo, ad alium. Iob 20. Migrabit fructus domus eius. 2. Reg. 17. Et migrauit Iſrael è terra ſua. Amos 5. Et Iſrael

rael migrando migrabit è terra sua. Iudic. 18. Vsq; ad diem emigrandi è terra. Iere. 1. Donec migraret Ierusalem.

Participium præsens גּוֹלֶה. 1. Sam. 22. Et aperiens aurem meam. Prouer. 20. Aperiens secretum ambulat fraudulenter. 2. Sam. 15. Et etiam migras tu ad locũ tuum. 2. Reg. 24. Decem milia erant migrans. Et pluraliter גּוֹלִים. Amos 6. In capite migrantium. Et in genere fœminino גּוֹלָה Iesa. 49. Migrans & recedens.

Participium præteritum גָּלוּי Esther 3. Reuelata omnibus populis. Iere. 32. Et libellum apertũ hunc. Et in statu regiminis גְּלוּי Num. 24. Et procidẽs apertus oculis. In uoce passiua נִגְלָה 1. Sam. 3. Quia reuelatus est Iehoua ipsi Samueli in Silo. 2. Sam. 6. Quare reuelatus est hodie in oculis ancillarum. Dan. 10. Et uerbum reuelatum est Danieli. Gen. 35. Quia reuelati sunt ibi ad eum dij. 1. Sam. 2. Nonne reuelatus sum reuelando domui patris tui. Iesaiæ 53. Et brachium Iehoua cui reuelatum est. cap. 49. His qui in tenebris sunt, reuelemini. Exod. 20. Ne reueletur seu aperiatur nuditas tua. Psal. 18. Et reuelata sunt fundamenta orbis. 2. Sam. 6. Sicut reuelando reuelari unum ex uanis. Et alterum quoq; est infinitiuus irregularis, ut 1. Samuelis 2. similiter scribitur.

Participium pluralis numeri generis fœminini נִגְלוֹת Deut. 29. Et abscõdita dei nostri etiam reuelata nobis & filijs nostris.

In secunda coniugatione גִּלָּה Leuit. 20. Nuditatem patris sui reuelauit seu aperuit. Psal. 98. In oculis gentium reuelauit iustitiam suam. Iere. 11. Tibi reuelaui causam meam. Iesaiæ 46. Reuela crus. Num. 22. Et aperuit uelamen Iehuda. Iob 20. Reuelabunt cœli iniquitatem eius.

Participium præsens מְגַלֶּה Iob 12. Reuelans profunda. Prouer. 11. Ambulans fraudulenter reuelat secretum.

Participium præteritum מְגֻלָּה Prouerb. 27. Melior est increpatio aperta, quàm amor absconditus.

In uoce eius passiua גֻּלָּה Nahum 2. Et Huslab translata est.

In tertia coniugatione הִגְלָה & הֶגְלָה uoluere fecit aliò, deuoluit aliò, transtulit inde, abduxit peregre. Iere. 29. Et ad omnem populum quem transtulit Nebucadnetzar. Et iterum: Ad locum unde transtuli uos. & cap. 24. Post transferre Nebucadnetzer Iechoniam.

Participium præteriti temporis מֻגְלִים Iere. 40. Translati in Babel.

In uoce passiua הָגְלָה Esther 2. Qui translatus est de Ierusalem, cũ migratione, quæ translata est. Iere. 13. Translata est Iehuda uniuersa, translata est perfecte. ubi ponitur הָגְלָת pro הָגְלְתָה Idem cap. 40. Ex his qui non translati sunt.

In quarta coniugatione הִתְגַּלָּה Genes. 9. Et apertus fuerat in medio tentorij sui. Prouerb. 18. Vt reueletur cor eius.

INDE NOMINA.

גִּלָּיוֹן Volumen, liber conuolutus, aut quia reuelat ea, quæ alioqui nos latent. Iesa. 8. Tolle tibi uolumen grande. Et pluraliter גִּלְיוֹנִים dicũtur specula, quæ reuelant obiecta, alioqui nos latentia. Iesa. 3. Et specula.

גּוֹלָה Migratio, demigratio, abductio, translatio, exilium, transfertur plerunq; uocabulo captiuitatis. Matthæus Euangelista uertit Græcè μετοικεσίαν cap. 1. suæ historiæ euangelicæ. Est tamen & hoc obseruandum quòd more Hebræo sæpenumero accipitur pro populo demigrante in captiuitatem seu exilium. Ierem. 28. Et omnem migrationem. item cap. 29. Qui non sunt egressi uobiscũ in demigrationem, id est, exilium. Item 46. Vasa migrationis fac tibi. Item 48. Et in exilium non iuit. Esdræ 6. Et fecerunt filij migrationis pascha. Et mox iterum: Et comederunt filij filij Israel reuersi ex migratione.

גָּלוּת Migratio, demigratio, transmigratio, exilium. 2. Reg. 25. Et fuit tricesimo septimo anno demigrationis Iehoiakin. Amos 1. Eò quòd tradiderint eos exilio perpetuo ipsi Edom. Et in statu affixorum nihil mutat. Iesa. 45. Et exilium meum dimittet. Ezech. 33. In quinta mensis exilij nostri.

232 גלח Rasit, & de rasione pilorum tantum dicitur. Leuit. 14. Et radet omnem pilum suum. Num. 6. Et radet caput suum. 2. Sam. 10. Et rasit dimidium barbæ ipsorum.
Participium præteritum מְגֻלְּחֵי Iere. 51. Rasi barba.
In uoce passiua גֻּלַּח Iudic. 16. Cœpit pilus capitis eius germinare, postquam rasus fuit. Et iterum: Si rasus fuero.
In quarta coniugatione הִתְגַּלַּח Num. 6. Postquam raserit ipse se.

INDE NOMEN.

גַּלָּח Rasus, quo nomine Iudæi hodie sacrificulum Romanæ Ecclesiæ à rasura uocant.

233 גלם Glomerauit, inuoluit, & habet affinitatem cum חָלַם & גָּלַח גָּלַל גָּמַל, nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se uarient. 2. Reg. 8. Accepit Elias pallium, inuoluit illud & percussit aquas.

INDE NOMINA.

גֹּלֶם Glomus, massa coagulata & lactea, conglobata & conuoluta in matrice mulieris, antequam in membra est explicata, quam Latini molam, alij embryonem uocant. Vel est embryo, quando adhuc est cōuolutus in secundina. Et in statu affixi mutato holem in hateph cametz legitur. Psal. 139. Glomum meum uiderunt oculi tui.
גְּלוֹם Genus uestis, quæ conuoluitur, inuolucrum. Et pluraliter גְּלוֹמֵי Ezech. 27. Cum inuolucris hyacinthi.

234 גלע Congruit significatione cum עָלַג & גָּלַח קָלַע עָגַל לָעַג, nisi quòd ut literarū trāspositione, ita quoq; modo significandi inter se uarient. Legitur in hac forma tantum in quarta cōiugatione הִתְגַּלַּע & significat inuoluere se, implicare se. Prouerb. 17. Et ante inuoluere te, rixam reijce, id est, antequā inuoluas te. cap. 18. Et in omnem fortunam inuoluet se. & cap. 20. Gloria est uiro habitare absq; rixa, at omnis stultus inuoluet se.

235 גלש Glaber, politus, tersus, leuis fuit ut capræ bene pastæ, aut equi, aut uaccæ pilos habent leues & glabros non strigosos. *glat sein.* Cantic. 4. Sicut grex caprarum, quæ glabræ sunt de monte Gilead. & cap. 6. Capillitium tuum sicut grex caprarum, quæ glabræ sunt de Gilead. Et arbitror literarum inuersione Hebræis שֶׁלֶג niuem dici, à policie, quam habet postquam super terram cecidit.

236 גמא Significat in rem aliquam impetum facere siue siccam, siue humidam, cōgruitq; significatione cum uerbo מוּג de sicca. Iob 39. In strepitu & ira insculpsit terram, neq; credit, quòd uox tubæ.
In tertia coniugatione הִגְמִיא, & legitur de humidis. Gen. 24. Imbibere me sinas parum aquæ de cado tuo. Et intelligendū est non de imbibitione in os, sed de imbibitione in quantitatem aquæ.

INDE NOMINA.

גֹּמֶא Scirpus, iuncus, papyrus, quæ scilicet immersa est in aquas. Exod. 2. Et accepit pro eo arcam iunci, & bituminauit eam cū bitumine & pice. Iob 8. An superbiet iuncus in nō loco uliginoso. Iesaiæ 18. Et in uasis iunci in superficie aquarum. & cap. 35. Fœnum erit pro arundine & iunco.
גַּם Particula continuatiua, protendens orationem longius, atq; idem Hebræis ualet, quod Latinis etiam, insuper, quinimo. Genes. 6. In quo etiam est caro. cap. 7. Etiam de uolatilibus cœli. & cap. 27. Et fecit etiam ipse cibos. Prouerb. 14. Etiam cum riserit, dolebit cor. 1. Sam. 10. Num etiam Saul inter prophetas.
מְגַמַּת Id est, antrorsum. Habakuk. Obuertens facies suas antrorsum.

237 גמד Cubitus, mensura cubitalis. Iudic. 4. Et fecit Ehud sibi gladium, cui duæ acies, cubitus, longitudo eius.

גַּמָּדִים Cubitales. Ezech. 27. Filij Aruad & robur tuum super muris tuis circumquaq;, & cubitales in turribus tuis, id est, qui fuerunt super turribus, uisi sunt præ altitudine turriū hominibus infernè stantibus tanquā cubitales. i. cubiti lōgitudine, Pygmæi.

גמל

238 **גָּמַל** Reddidit ſeu retribuit bonum pro bono, uel bonum pro malo, aut econtra malum pro bono, ac ſemper importat relationem ſeu uiciſſitudinem unius operis pro alio, quæ qualis ſit ex circũſtantijs uerborum facile dijudicari poteſt. Conſtruitur autem tripliciter. Primo, cum datiuo mediante articulo lamed. Pſal. 37. Retributionem tuam retribuiſti nobis. Ieſaiæ 3. Væ animæ eorum, quoniã retribuerunt ſibi malum. Secundo, cum accuſatiuo duplici, quanquam Latinus ſermo hanc conſtructionem non admittat. Gen. 50. Et reddendo reddet nobis omne malum, quod retribuimus illi. 1. Sam. 24. Quoniam tu retribuiſti mihi bonum. Pſal. 7. Si retribui pacifico meo malũ. Prouer. 3. Si non retribuit tibi malum. cap. 31. Retribuet ei bonum & non malum. Ieſaiæ 63. Super omnia quæ retribuit nobis Iehoua. Deut. 32. An ipſi Iehoua retribuetis hoc, popule ſtulte. 1. Sam. 24. Ego autem retribui tibi malum. 2. Sam. 19. Et quare retribuet mihi rex retributionẽ iſtam. 2. Samuel. 22. & Pſal. 18. Retribuit mihi Iehoua ſecũdum iuſtitiam meam. Tertio, conſtruitur cum עַל ſuper, erga. Et ut uoce & cõſtructione, ita ſignificatione quadrat cum uerbo חָמַל, at cum קָמַל cõtrariæ eſt ſignificationis. Pſal. 13. Cantabo ipſi Iehoua, quoniam retribuit ſuper me, id eſt, pro malo & calamitate in qua fui, retribuit bonum & liberationem. Sic Pſal. 119. Retribue ſuper ſeruo tuo, & uiuam. Pſal. 103. Neq; ſecundum iniquitates noſtras retribue ſuper nos.

Participium præſens גֹּמֵל Prouer. 11. Retribuit animę ſuæ uir beneficentiæ. Et pluraliter גֹּמְלִים 2. Paralip. 20. En illi retribuunt ſuper nos, ut eijciant nos de poſſeſſionibus noſtris. Ioelis 3. Et ſi retribuitis uos ſuper me leue feſtinans.

INDE NOMINA.

גְּמוּל Retributio boni pro malo, aut mali pro bono. Et quod ad puncta attinet, ſeua ſemper manet inuariatum, at ſchureck mutatur nonnunquam in kybutz. Pſal. 94. Retribue retributionẽ ſuper ſuperbos. Ieſaiæ 59. Inſulis retributionẽ perſoluet. Threnorum 3. Reddes illis retributionem Iehoua, iuxta opera manuum ſuarum. Et in ſtatu regiminis. Iud. 9. Et ſi iuxta retributionem manuum eius feciſtis illi, id eſt, meritum. Ieſaiæ 3. Væ improbe malo, quia retributio manuum ſuarũ fiet illi. Prou. 12. Et retributionem manuum hominis retribuet ei. Et in ſtatu affixorum. Pſalm. 28. Redde retributionem ſuam illis. Pſal. 137. Retributionem tuam, quam retribuiſti nobis. Item גְּמֻל 2. Paral. 32. Et non iuxta retributionem ſuper eum retribuit Iehiskijahu, quia eleuatum eſt cor eius. Ioel. 2. Retribuam retributionẽ ueſtram in caput ueſtrum. Abd. 1. Retributio tua reuertetur in caput tuum. Prou. 19. Retributionem eius reddet illi. Et pluraliter גְּמוּלִים Pſal. 103. Et ne obliuiſcaris omnium retributionum eius. Et in fœminino גְּמוּלָה 2. Sam. 19. Et quare retribuet mihi rex retributionem iſtam. Et pluraliter גְּמוּלוֹת Ieſaiæ 59. Iuxta retributiones. Iere. 51. Quia deus retributionum Iehoua, perſoluendo perſoluet.

תַּגְמוּל Retributio. Pſal. 116. Quid reddam ipſi Iehoua, omnis retributio eius eſt ſuper me. & habet ibi affixum more Chaldaico.

גָּמַל Secundo, ſignificatione nequaquam à ſuperiore differt, ſed tantum uariat modo ſignificandi, nam ſignificat quoq; uiciſſitudinem alicuius rei pro re alia, id eſt, alterius cibi pro lacte & lacticinijs, quod Hieronymus uertit uerbo ablactãdi, & ablactationem poſtquã puero præbetur cibus durior, & alia uictus ratio cum illo inſtituitur. 1. Samuel. 1. Sede donec ablactaueris tu eum. Et mox iterum: Et ſedit mulier & ablactauit filium ſuum, donec ablactaret eum. 1. Reg. 11. Et ablactauit eum Tacpenes in medio domus Pharaonis. Oſeæ 1. Et ablactauit non commiſeratam. Et metaphoricè. Num. 17. Et produxit germen, & protulit folliculum, & ablactauit amygdalas ut ſcilicet fierent duriores.

Participium præteritum גָּמוּל Pſal. 131. Sicut ablactandus erga matrem ſuam, ſic eſt ablactanda erga me anima mea. Ieſaiæ 11. Ablactatus manum ſuam extendet.

Et pluraliter גְּמוּלֵי Ieſaiæ 28. Ablactatio à lacte, & legitur pro ſtatu abſoluto.

In uoce paſſiua נִגְמַל ablactatus eſt, id eſt, aſſuefactus ad cibos duriores. Gen. 21. Creuit puer & ablactatus eſt. 1. Sam. 1. Hanna autem non aſcendebat, ſed dice-

bat uiro suo, donec ablactabitur puer, adducam eum, ut appareat in conspectu Iehoua, & habitet ibi perpetuo &c. Porro tempus ablactationis potest ex illis iam citatis locis duobus colligi quandiu durauerit.

INDE NOMINA.

גמול Ablactatio. Iesaiæ 18. Et agrestis ablactationem fuerit folliculus.

גָּמָל Camelus, seu Gamelus, animal quod, ut Plinius refert lib. 8. cap. inter armenta pascit oriens, & lib. 10. cap. 9. Quod Cameli duodecim mensibus ferant à trimatu & pariant uere, iterumq; post annum impleantur à partu, & lib. 28. cap. 9. Quod dulcissimum lac ab homine camelinum. hinc etiam arbitror habere hoc nomen à lactatione. Et uestis quæ ex pilis Camelorum texitur undulata à Germanis parũ uariata uoce Schamalot dicitur, qua Ioannem Baptistam uestitum multi autumant. Cæterũ copiosior descriptio Cameli sumi potest ex locis scripturæ quæ à me iam citantur. Gen. 31. Et posuit ea in strato Cameli. 1. Sam. 1. à Camelo usq; ad asinũ. Genes. 24. Et cadebat de Camelo. Leuit. 11. Camelum, qui attrahit ruminationem, sed ungulam non ille findit. Iob 1. Et tria millia Camelorũ. Iesaiæ 21. Vecturam Cameli Zach. 14. Et sic erit strages equi & muli, cameli & asini. Et pluraliter גְּמַלִּים Genes. 24. Et ecce Cameli ueniunt. & cap. 32. Camelas lactantes & filios earum. Exo. 9. In equis, in asinis, in Camelis, in armento, & in grege. 1. Reg. 10. Et camelos portantes aromata. Iesaiæ 30. Et super gibbo camelorum thesauros suos. cap. 60. Copia camelorũ operiet te. Ezech. 25. Et dabo Rabba in pascuum camelorum. In statu regiminis גְּמַלֵּי. Genes. 24. Et accepit seruus decem camelos de camelis sustentatoris sui. Et iterum: Atq; etiam camelos tuos potabo. Iud. 6. Et camelorum ipsorum non erat numerus.

גומץ Inde גּוּמָץ fouea. Eccl. 10. Fodiens foueam in eam incidet, uide in themate קָמַץ.

239 גמר Verbum est medium, quando in bonã partẽ accipitur, significat actiuè, consummare, perficere, deducere in finem. Psal. 138. Iehoua cõsummabit pro me, id est, perficiet, at quãdo in malum accipitur significat neutraliter consumi, cessare, deficere, finiri. Psal. 12. Serua Iehoua, quia consumptus est pius. Psal. 77. Nunquid consumpta est omnino beneficentia, cõsumptus est sermo in generationem & generationem. Psal. 7. Cõsumatur obsecro malũ improborum.

Participium præsens גֹּמֵר Psalm. 57. Vocabo ad deum excelsum, ad deum consummantem pro me.

240 גנן Generali significatione congruit cum uerbis מִגֵּן & גָּלַל, differtq; ab illis modo tantum significandi, nam ut גָּלַל uoluere, circumrotare, & מִגֵּן conuoluere, concludere significat, ita hoc notat cingere, circũcingere, circumclaudere, concludere, circũmunire septo uel scuto muniendi causa notat. 2. Reg. 20. & Iesaiæ 37. Et circũmuniam super ciuitate ista propter me, & propter Dauid seruum meum. Iesaiæ 31. Et circũmuniendo etiam liberabit.

In tertia coniugatione חֵגֵן circũmuniuit. Iesaiæ 31. Sicut auis circumuoluendo, ita circummuniet Iehoua exercituum super Ierusalem. Zachar. 9. Iehoua exercituum circummuniet iuxta eos. Et cap. 12. Circummuniet Iehoua pro habitatore Ierusalem.

INDE NOMINA.

גן Nomen, forma masculini generis, hortus, scilicet circũmunitus septo, differt enim hortus ab agro seu prato, in hoc quod circumseptus est. Gen. 2. Plantauerat autem Iehoua deus hortum in Eden. cap. 13. Sicut hortus Iehoua. In statu affixorum recipit dagges. Canticor. 3. Veniat dilectus meus in hortum suum. Item cap. 4. Perfla hortum meum. Et pluraliter גַּנִּים Cantic. 4. Fons hortorũ. 6. Et cap. In hortis.

Et in forma fœminea גַּנָּה Iesaiæ 1. Tanquam hortus, cui non est aqua. cap. 61. Et sicut hortus. Et in statu regiminis גִּנַּת Cantic. 6. Ad hortum nucum descendi. Et pluraliter גַּנּוֹת Eccl. 2. Feci mihi hortos. Iesaiæ 66. Et purificantes se ad hortos. & cap. 65. Sacrificantes in hortis.

Nomen

גַּג Nomen in singulari numero, terminatione, & appositione, generis masculini, sed in plurali declinatione generis fœminini. Et significat solarium, id est, superiorem partem domus, quæ plana, & sub diuo existit sine tecto, & circummunita est peribolo, ne quis inde decidere possit, sicut scribitur Deut. 22. Et deducitur ab isto themate גָּנַן ablatis duabus literis nun, prima autem geminata ad differentiam גַּן hortus. Nam ut in terra hortus dicitur, quia circumseptus est, ita illa pars suprema domus גַּג dicitur, quia circumdata est circumferentia. Et propriè nō dicitur tectum, qualia in nostris regionibus ædificia nostra habēt alta & acuminata, sed qualia Palæstina habuit plana, & adhuc etiam in aliquibus regionibus habet. Iosue 2. Et ipsa ascendit ad illos super tectum. In statu regiminis גַּג Iudic. 9. Et ascenderūt super tectum turris. 2. Sam. 11. Et ambulabat super tecto domus regis. In statu affixorum daggessat alteram literam gimel, ad ostendendum literam nun abiectam. Nehemiæ 8. Et fecerunt sibi tentoria unusquisq; super tectum suum. Deut. 22. Si ædificaueris domum nouam, facies ambitum tecto tuo, ut non ponas sanguines in domo tua, si ceciderit cadens de eo. Et pluraliter גַּגּוֹת Psal. 129. Sunt tanquam herba tectorum. Ies. 22. Quia ascendisti omnis tu in tecta. Iere. 19. Super tecta eius.

אַגָּן Phiala, crater à rotunditate, uel quia circumseptus sit corona. Cantic. 7. Vmbilicus tuus ut phiala rotunda. Et pluraliter אַגָּנוֹת Exo. 24. Et posuit in phialis. Iesa. 22. A uasis phialarum usq; ad uasa musicalia.

מָגֵן Nomē forma masculini generis, tam in statu absoluto quàm regiminis, munimentum, clypeus, scutum quo homo tempore belli se circummunit. Gen. 15. Ne timeas Abram, ego sum munimentum tuum. Iesaiæ 21. Surgite principes, ungite scutum. Psal. 3. Tu Iehoua es scutum ante me. Deut. 33. Scutum auxilij tui. 2. Sam. 1. Quia ibi abiectus est scutum fortium. In statu affixorum transponit alterum punctum de zere in sequētem literam, ut appareat à uerbo geminato esse deductum. Psalm. 33. Auxilium nostrum & scutum nostrum est. Psal. 119. Latibulum meum & scutū meum. Psal. 115. Auxilium eorum & scutū eorum. Et pluraliter מָגִנִּים 1. Reg. 10. Et trecenta scuta. 2. Paral. 26. Scuta & lanceas. Et in statu regiminis מָגִנֵּי 1. Reg. 14. Et accepit omnia scuta auri, quæ fecerat Salomo. Et mox iterum: Et fecit rex Rechabeam pro illis scuta æris. Legitur tamen metaphoricôs pro magistratibus politicis, quòd ipsorum sit munire & tueri urbes & populum. Psalm. 47. Scuta terræ.
Legitur tamē semel in plurali numero מְגִנּוֹת 2. Paralip. 23. Et dedit Iehoiada sacerdos centurionibus lanceas & scuta.

מְגִנָּה Forma fœminini generis quod in statu regiminis מְגִנַּת legitur Thren. 3. Dabis eis
241 cincturam seu compressionem cordis, laborem tuum.

גָּנַב Furatus est, furtū fecit, clam subtraxit, statim surripuit. Gen. 31. Quare furatus es deos meos. Exo. 20. & Deut. 5. Non furtum facies. Leu. 19. Non furtum facietis, neq; negabitis. Iosue 17. Et furati sunt & negauerunt. 2. Reg. 11. Et furati sunt eum è medio filiorum regis. Iob 21. Et sicut palea, quam surripit eam tempestas. Et quando de persona aut corde hominis dicitur, tum significat illo inscio aliquid facere. Genes. 31. Quare celasti ut fugeres, & furatus es me, & non indicasti mihi. 2. Sam. 19. Quare furati sunt te fratres nostri, id est inscio te fecerunt. Genes. 31. Et furatus est Iacob cor Laban Syri, eò quòd non indicauit ei q; fugeret ipse. Et iterum: Quid fecisti, & furatus es cor meum.
Participium præsens גֹּנֵב Exod. 21. Qui furatur aliquem, & uendiderit eum. Zachar. 5. Quia omnis qui furatur ab eo.
Participium præteritum גָּנוּב cuius plurale גְּנוּבִי Prouer. 9. Aquæ furto sublatæ. Et in genere fœminino גְּנֻבָה furtum, furto sublatum. Et in statu regiminis cum iod paragogico. Gen. 30. Tam furtum diei quàm furtum noctis.
In uoce passiua נִגְנַב Exod. 22. Et si furando furatum fuerit ab eo.
In secūda coniugatione גִּנֵּב. 2. Sam. 15. Et furatus est Absolom cor uirorū Israel.
Participium præsens מְגַנְּבֵי Ierem. 23. Furantes uerba mea.
In uoce passiua גֻּנַּב Gen. 40. Quoniam furto sublatus sum de terra Hebrçorum.

Exod. 22. Et furto ſublatum fuerit de domo uiri illius. Iob 4. Et ad me uerbum furtim delatum eſt.

In quarta coniugatione הִתְגַּנֵּב. 2.Sam.19. Et furtim ſubſtraxit ſe populus in die illa, ne ingrederetur ciuitatem.

INDE NOMINA.

גַּנָּב Fur. Exod.22. Si in foſſione inuenietur fur. Et iterum: Et ſi inuenietur fur. Pſal. 50. Quando uidebas furem, ſtatim cucurriſti. Et pluraliter גַּנָּבִים. Ieſaiæ 1. Et ſocij furum. Ieremiæ 48. Aut cum furibus inuentus eſt. Et cap. 49. Si fures in nocte perdiderint ſufficientiam eorum.

גְּנֵבָה Furtum. Exod. 22. Si inueniendo inuenietur in manum ipſius furtum. Et mox iterum: Et uendetur pro furto ſuo.

242 גָּעָה Mugiuit, congruit ſignificatione cum uerbo יָגַע niſi ꝙ modo ſignificandi inter ſe uarient, hoc enim ad uocē refertur, quã uaccæ aliqua ex cauſa laborantes edunt, differt etiam à גָּוַע quod de labore ſeu agone dicitur, quo anima deficiens expirat & efflat. 1. Sam. 6. Et uaccæ ſemita quadam abibant abeundo & mugiẽdo. Iob 6. Num mugiet bos ſuper migmate. Ieremiæ 51. Et mugient populi in uanum. & plebes ad ignem etiam defatigantur, metaphora ſumpta à uaccis ad homines. Alij tamen ita uertunt. Et laborabunt populi in uanum, ſecundum ſignificationem uerbi יָגַע.

INDE NOMEN.

גְּעִיָּה Mugitus, quo nomine Hebræi accentum rhetoricum uocant, qui etiam alijs ame retinaculum dicitur, eò ꝙ in pronunciando quaſi mugitum faciat, & ornatus cauſa conſtituitur, ſed de hoc conſule Grammaticos, qui de tribus generibus accentuum præcepta tradiderunt.

243 גָּעַל Congruit ſignificatione cum uerbis גָּלַע עָגַל עָלַג לָעַג קָלַע & ut literarum tranſpoſitione, ita modo tantum ſignificandi inter ſe uariant. Et ſignificat abijcere, deuoluere, amoliri cũ faſtidio, abominari. Leuitic. 26. Et ſtatuta mea abominata eſt anima ipſorum. Et mox iterum: Et non abominabitur anima mea uos. Ieremiæ 14. Num contra Zion abominationem habuit anima tua.

Participium pręſens fœminini generis גֹּעֶלֶת. Ezechiel. 16. Filia matris tuę abominans uirum ſuum.

In uoce paſſiua נִגְעַל. 2. Sam. 1. Quia ibi abiectus eſt clypeus fortium.

In tertia coniugatione הִגְעִיל. Iob 21. Bos eius tranſire fecit, & non abijciet, ſcilicet ſemen.

INDE NOMEN.

גֹּעַל Abominatio. Ezech. 16. Cum abominatione animæ tuæ.

244 גָּעַר Vt tranſpoſitione literarum, ita modo tantum ſignificandi inter ſe uariant גָּרַע רָגַע עָרַג, & ſignificat inuehere in aliquem uerbis durius, inſonare, obiurgare, Hieronymus uerbo increpandi uertit. & conſtruitur cum beth præpoſitione, uel accuſatiuo. Gen. 37. Et increpauit in eum pater ſuus. Pſal. 106. Et increpauit in mare iunci. Sic de Chriſto legitur. Luc. 8. Increpauit uentum & tempeſtatem. Ieſaię 17. Et increpabat in eum. Ierem. 29. Vt quid non increpaſti in Ieremiam. Zach. 3. Increpabit Iehoua in te Satã, increpet Iehoua in te. Ruth 2. Et nõ increpabitis in eam. Vel cum accuſatiuo. Pſal. 9. Increpaſti gẽtes. Pſal. 114. Increpaſti ſuperbos. Pſal. 68. Increpa feram arundinis.

Participium præſens גֹּעֵר Nahum 1. Increpans in mare & exiccãs. Malach. 2. Ecce ego increpo in uobis ſemen.

INDE NOMINA

גְּעָרָה Increpatio. Prouerb. 13. Et deriſor non audit increpationem & cap. 17. Humiliabit increpatio in intelligente. In ſtatu regiminis גַּעֲרַת. Ieſaię 30. Propter increpationem unius. Pſalm. 80. Ab increpatione uultus tui auferentur. Et in ſtatu affixorũ גַּעֲרָתְךָ. Pſalm. 104. Ab increpatione tua. Ieſ. 50. In increpatiõe mea exiccabo mare.

מִגְעֶרֶת Increpatio.Deut.28.Et increpationem in omnia opera tua.

245 גָּעַשׁ Concuſſum,perculſum,colliſum eſt.2.Sam.22.& Pſalm.18. Et concutiebatur,& commouebatur terra.

In ſecunda coniugatione legitur in uoce paſſiua ſemel יְגֹעֲשׁוּ Iob 34.Subito morientur,& media nocte percellentur & tranſibunt.

In quarta coniugatione הִתְגָּעֲשׁוּ 2.Sam.22.& Pſal.18.Fundamenta mōtium commota ſunt & concuſſa ſunt,quando furor ei.Iere.5. Qui poſuit arenam, terminum mari,& ſtatutum æternum,& non tranſibit illum, & concutiebant,nec tamē præualebant.& cap.25.Et bibent & percellent, & fugiēt à facie gladij.Et cap.46.Quis eſt iſte qui uelut ſtagnum intumeſcit, & eſt quaſi fluuius, cuius aquæ concutiuntur,& eſt in iſtis duobus locis irregulariter ſcriptum.

246 גַּף Et pluraliter גַּפֵּי cognationemq; habet cum nomine אֲגַף & ſignificat pinnas, pinnacula,faſtigia,ſummitates ædificiorum.Prouerb.9.Miſit puellas ſuas, uocauitq; ſuper pinnaculis altitudinum ciuitatis.

247 גֶּפֶן Vitis,aut alia frutex uiti ſimilis.Gen.40.Et ecce uitis corā me,& in uite tres palmites.Num.6.Ex omni,quod fiet ex uite uinum ex acinis.Deuter.8.Terra tritici & hordei,& uitis & fici,&c.Iud.13.De omni quod egreditur ex uite uini,nō comedet.Iere.8.Non ſunt uuæ in uite.Pſal.128. Vxor tua ſicut uitis fructifera. 2.Reg.4.Et egreſſus eſt unus in agrum,ut colligeret herbas,& inuenit uitem agri,id eſt agreſtem &c.In ſtatu affixorum mutat prius ſegol in pathah.Deut.32.Quoniam de uite Sodomæ,uitis eorū.1.Reg.4.Et habitauit Iehuda,& Iſrael confidenter, quiſq; ſub uite ſua.Oſeæ 2.Et uaſtabo uitem eius.Ioelis 1.Poſuit uitem meam in ſolitudinem. Et pluraliter גְּפָנִים Cantic.2.Et uites floris dederunt odorem. Habakuk 3. Et non erit fructus in uitibus.

248 גֹּפֶר Lignum pini,ſeu pinus.Et arbitror eam eſſe arborem, quam nos Germani eodem nomine appellamus kyfer,kufer holtz.Gen.6.Fac tibi arcam de lignis pini.& apparet quandā habere cognationē ut uoce,ita ſignificatione cū nomine כֹּפֶר.

גָּפְרִית Genus gummi ſeu bituminis,quod facile ignem concipit,& terræ ſterilitatem inducit.Hieronymus & alij uerterunt ſulphur.Gen.19.Et Iehoua pluit ſuper Sodomam & Gomorram ſulphur & ignem.Deut.29. Sulphure & ſale adurēte omnem terram,ut ſeminari non poſſit,neq; germinet,neq; creſcat in ea ulla herba, ſicut euerſio Sodomæ & Gomorræ.Iob 18.Spargetur ſuper tugurium ipſius ſulphur. Ieſaiæ 30.Anhelitus Iehoua uelut torrens ſulphuris flagrantis in ea.Et cap.34.Et con uertentur torrentes eius in picem,& puluis eius in ſulphur.

249 גָּרָב Scabies purulenta & maligna. Leuit.21.Aut ſcabies.Deut.28.Aut in ſcabie, aut cum prurigine. Et congruere uidetur,tum רָבָב & גָּבַר.

250 גָּרַד Scalpſit,circumſcalpſit.Legitur tantum ſemel, & in quarta coniugatione הִתְגָּרֵד Iob 2.Et accepit ſibi teſtam,ad ſcalpendum ſe cum ea.

251 גָּרַח Traxit,attraxit,& cōuenit ſignificatione cum uerbis חָרַג אָגַר יָגֹר גּוּר גִּיר גָּרַר מְגוֹר נָגַר, niſi φ ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe differunt. Hieronymus uertit nunc uerbo prouocandi,nunc ruminandi.Prouerb.15. Vir furibundus attrahit contentionem.& cap.28.Qui elato eſt animo,attrahit litem.Deut.14. Tametſi ſus diuidit ungulam,tamen non attrahit,ideo immundus eſt,id eſt,attrahit, ſcilicet cibum,id eſt,non ruminat.

In quarta coniugatione הִתְגָּרָה attraxit, ſcilicet currus,ut mos erat curribus uti in bello,& pugnare. Eſt igitur proprie inſtruere tracturam,ſcilicet curruū. Vulgaris editio uertit uerbo prouocandi. Deut.2. Neq; attrahere facies in eos bellum,id eſt,ne moueas in eos bellum. zeuch nicht wider ſie in krieg.Ierem. 50. Inuenta & deprehenſa es,quoniā cōtra Iehoua trahere uoluiſti te, haſt wider Gott wöllen ziehen. Dan.11.Et filij eius attrahent ſe,& adiungent multitudinē exercituum. Item ibidē:

Et rex Austri contrahet se ad bellum, id est, expediet se curribus ad bellum. 2. Reg. 14. Cum contrahis te in malũ, ut cadas tu & Iehuda tecũ, id est attrahis tibi malum. Prou. 28. Desertores legis laudant improbitatẽ seu seditionem, sed custodes legis contrahunt se contra illos, id est, instruunt currus in seditiosos.

INDE NOMINA.

גֵּרָה Pabulum præmasum, quod animal ex imo attrahit, & denuo ruminat, poteris reddere trahenda seu rumen. Leuit. 11. Etiam si sus diuidit ungulam, tamẽ trahendam non attrahit, id est rumen. Significat quoq; monetam paruam, quam Hieronymus obolũ uertit, quorũ uiginti ualent siclum. Exo. 30. Leu. 27. Ezech. 45. Siclus uiginti obolos habet. Ab hoc nomine quidã deriuant denominatiuũ אֲגוֹרַת scrupulus. 1. Sam. 2. Et offerat scrupulũ argenti, & tortã panis. Sed de hoc supra in אָגַר.

תִּגְרָה Id est, tractus, & in statu regiminis תִּגְרַת Psal. 39. Aufer à me plagam tuam, à tractu manus tuæ ego defeci, id est, quòd trahis manum minitans ictum.

מְגֵרָה Traha seu serra, à trahendo. 2. Sam. 12. Et posuit super traha, seu serra. Et pluraliter מְגֵרוֹת 1. Paralip. 20. Populum uero, qui erat in ciuitate eduxit & discerpsit traha, & tribulis ferri & omni genere traharũ. De hoc supplicij genere uidetur etiam loqui [redacted] ad Hebr. cap. 11. cũ scribit, quosdã esse dissectos. unde Hieronymus uertit Serratos, ut accõmodaret quoq; ad supplicium, quo Iesaias est affectus.

גָּרוֹן Guttur, eò q; gutture trahitur spiritus & retrahitur. Iesa. 3. Et incedunt extentæ gutture. cap. 58. Clama gutture, ne parcas. In statu regiminis & affixorũ mutat tantũ cametz in seua. Psal. 69. Aruit guttur meũ. Psal. 115. Non loquuntur in gutture suo.

גַּרְגְּרוֹת Guttura, nomen pluralis numeri tantum. Prou. 1. Et uelut torques gutturibus tuis.

גַּרְגְּרִים Grana, baccæ, quæ contrahuntur in repositoria. Iesaiæ 57. Sicut in excussione oleæ duæ uel tres baccæ in supremis ramis.

252 גָּרַז Congruit tam significatione, quàm modo significandi cũ uerbo גָּזַר, nisi quòd hoc paulò sit usus amplioris. Legitur enim tantum semel in uoce passiua נִגְרַזְתִּי. Psal. 31. Decisus sum à facie oculorum tuorum.

INDE NOMEN.

גַּרְזֶן Securis, instrumentum, quo deciditur de arboribus. Deuter. 20. Non perdes arborem eius, ut impellas super eam securim. Iesaiæ 10. Nũquid gloriabitur securis contra secantem cum ea.

253 גּוֹרָל Sors, dicta quod per eam res explorantur, uel interdum res ipsa, quę sorte obuenit, & uidetur à uerbo רָגַל deductum. Num. 26. Ueruntamen per sortem diuidetur terra. Iesaiæ 15. Et fuit sors ipsa pro tribu filiorũ Iehuda. Iosue 18. Et proiecit illis Iosue sortem. & cap. 19. Et ascendit sors tertia pro filijs Zabulon. Esther 3. Proiecit Pur, hoc est sortem coram Hamon. Psal. 22. Et super indumentũ meum proiecerunt sortem. Psal. 125. Quoniam non requiescet sceptrum improbitatis super sorte iustorum. Prou. 16. In gremium proijcitur sors, sed à Iehoua totum iudiciũ eius. Mich. 2. Propterea non erit tibi proijciens funiculum pro sorte. 1. Paral. 24. Et sors octaua pro Abdia &c. Et de hac sorte fuit quoq; Zacharias pater Ioannis Baptistæ. Luc. 1. Ubi hæc uox Græcè uersa est ἐφημερία. Et in statu regiminis גּוֹרַל. Numeri 36. Et de sorte hæreditatis nostræ minuetur. Iosue 18. Et ascendit sors tribus filiorum Beniamin. In statu affixorũ nihil mutat à statu absoluto. Iosue 21. Et fuerunt ciuitates sortis eorum duodecim. Iud. 1. Ascende mecum in sorte mea, & pugnabimus contra Cananæum. Psal. 16. Tu sustentas sortem meam. Et pluraliter גּוֹרָלוֹת Leuit. 16. Et dedit Aaron super duos hircos, sortes. 1. Paral. 24. Et proiecerũt etiam ipsi sortes. Ionæ 1. Ite & proijciemus sortes, ut cognoscamus propter quẽ malum istud sit nobis, & proiecerũt sortes, & cecidit sors super Ionam.

254 גֶּרֶם Os, ossis. Et si inciderit in accentũ distinctiuũ, tum prius segol mutat in cametz. Prou. 17. Spiritus cõsternatus exiccat os. Gen. 49. Isascar asinus ossis. i. osseus. Et quia osse nihil est durius ac solidius, accipitur interdũ pro ipsa duritie. Prou. 25. Lingua mollis frãgit os, id est, duritiã, seu durissima quęq;. 2. Reg. 9. Et celeriter tulerunt, quisq; uestimentũ suum, posuerũt illud subter se, apud os graduũ, clanxeruntq;

rūtꝗ tubis &c. Vocat autē sellam Iudicis, seu tribunal hoc nomine, uel quia ex ali quo osse, uel ebore, uel quia candida erat uelut os. Et quia pompa regia tam cito nō poterat tapetijs ornari, uestes suas substernebant. Et si aliqui sunt, qui censent גֶּרֶם positum pro דַּרְגָּא, id est, gradu seu fastigio, sic exponētes: Et accepit unusquisꝗ uestimentum suum, & posuit subter eum sub fastigiū graduum, & Chaldæus paraphrastes uerterit super gradū horarū, & per illum horologion solare intellexerit, atꝗ alij etiam aliter exposuerint, tamē prior expositio simplicior est & magis genuina, nam huiusmodi sellæ erant plerunꝗ ex ebore. Et Hieronymus idem uidetur quoꝗ significare eò ꝙ transtulit in similitudinē tribunalis, ꝙ uidelicet illud os seu sella ossea similitudinē habuerit tribunalis. Et pluraliter גְּרָמִים quod in statu affixi legitur. Iob 40. Ossa eius tanquā decursus æneus, ossa, inquā, eius uelut basis ferrea.

INDE VERBVM,

גָּרַם Quod nomini cōtrariam habet significationē, ut à זָנָב cauda formatur זִנֵּב decaudauit, à nomine שֹׁרֶשׁ uerbum שֵׁרֵשׁ eradicauit à nomine דֶּשֶׁן uerbum דִּשֵּׁן cineres amouit, ab עִקָּר uerbum עִקֵּר extirpauit, atꝗ ab alijs nominibus multis, multa contrariæ significationis uerba deriuantur. significat autem exossare, confringere conterere seu absumere ossa. Zoph. 3. Principes eius leones sunt rugientes, iudices eius lupi uespertini, qui non exossant in mane, id est, uesperi ossa deuorant, ut po-
255 stridie nihil habeant, quod exossent.

גָּרַס Quemadmodum פָּרַס & פָּרַם, ita similiter גָּרַס & גָּרַם inter se & scriptura & significatione magnā congruentiam habent. Et in prima cōiugatione neutraliter significat excuti, ut nō sit amplius apud se, & in loco seu statu suo. Psal. 119. Excussa est anima mea præ cupiditate ad iudicia tua omni tempore.

In tertia coniugatione הִגְרִיס Thren. 3. Et excussit lapide dentes meos.

INDE NOMEN.

גֶּרֶשׂ Excussio, sicut grana excutiuntur folliculis & contundūtur. Leuit. 2. Et si asportauerit oblationem primitiarum ipsi Iehoua spicam igne tostam excussione tenui. Et ibidem in statu affixi. Et incendet sacerdos pro memoria eius de excussione e-
256 ius, id est, excusso farre.

גָּרַע Cōgruit significatione cū uerbo דָּרַע in primo eius modo significandi, & in eo tantū ab ipso differt, ꝙ hoc sit quātitatis, id est, mēsure & numeri, illud uero temporis, atꝗ hoc discrimē facit trāspositio literarū: differt quoꝗ modo tantum significādi à uerbo גָּזַר significat autem adimere, subtrahere, abstrahere, detrahere, diminuere detrahēdo. estꝗ contrariū uerbo יָסַף Exo. 5. Sed demēsum laterū, quod ipsi fecerūt ab heri & nudiustertius ponetis super eos, nō subtrahetis ab eo. Et iterum: Nō subtrahetis de lateribus uestris quicquā. & cap. 21. Et compressionis debitum non detrahet. Deut. 4. Non addetis super uerbū, quod ego præcipio uobiscū, neꝗ subtrahetis ab eo. Eccl. 3. Super illud nō est addendū, & ab eo nō est detrahendum. Iob 15. Etiā tu labefactas timorē, & adimis orationē corā Deo. Ezech. 5. Ego quoꝗ adimam, & nō parcet oculus meus. & cap. 16. Et ademi consuetudinē tuam. Et semel cum עַל constructum significat attrahere. Iob 15. Num in consilio Dei aliquid audiuisti, & attrahis ad te sapientiam.

Participium præteritum generis fœminini גְּרוּעָה Ierem. 48. Quoniam omne caput caluitium, & omnis barba extracta.

In uoce passiua נִגְרַע Exo. 8. Non detractū est à seruitute uestra quicquā. Leuit. 27. Et subtrahetur ab æstimatione tua. Num. 9. Quare abstraheremur ut non offeremus. Et cap. 27. Cur subtraheretur nomē patris nostri de medio cognationis suę. cap. 36. Et subtrahetur hæreditas eorū ab hæreditate patrum nostrorum.

In secunda coniugatione גֵּרַע Iob 36. Quoniā diminuet stillas aquarum.

INDE NOMEN.

מִגְרָעוֹת Subtractiōes, quibus murus ædificij subtrahebatur, introrsum, ita ut inferior pars muri dēsior esset, & promineret magis ꝙ superior, ut in eo quiescerēt trabes & laquearia, die absetze. 1. Reg. 6. Qui subtractiones erant domui per circuitū extra &c.

257 גרת Voluit, deuoluit, conuoluit, uolutauit. Et ut metatheſi literarum, ita ſignificatio ne quoq; differt à uerbo גּרר Iudic. 5. Torrens Kiſon uolutauit eos.

INDE NOMINA.

אגרות Manus cum eſt conuoluta. Latinè pugnus. Exod. 21. Et percuſſerit aliquis ſodalem ſuum lapide, uel pugno. Ieſaiæ 58. Et ut percutiatis pugno improbitatis.

מגרפות Maſſæ terræ, aut pulueris conuolutæ, in formã pugni, quas Latini glebas uocant. Ioelis 1. Putruerunt ſemina ſparſa ſub glebis ſuis.

258 גרש Congruit ſignificatione cum uerbis גרם & גרס רוש Item cum uerbo ירש in altera ſignificatione. eſtq; contrariæ ſignificationis cum uerbo רגש quod aſſociationem, coniunctionemq; importat. hoc uero eijcere aliquem domicilio ceu cohabitatione indignum ſignificat. Ieſaię 57. Improbi autem tanquam mare pulſum, quod quieſcere non poteſt, ſed aquæ eius eijciunt lutum & cœnum.

Participium præſens גרש Exod. 34. Ecce ego eijcio à facie tua Amorræum.

Participium paſſiuum fœminini generis גרושה Leuit. 21. Et mulierem eiectam à marito ſuo non accipiant, id eſt, repudiatam. Et pluraliter גרשות eiectiones, expulſiones, exilia. Ezech. 45. Suſtollite eiectiones à populo meo.

In uoce paſſiua נגרש Amos 8. Exũdabit enim tota ipſa, quaſi fluuio, & eijcietur. Ionæ 2. Eiectus ſum ab oculis tuis.

Participium נגרש Ieſa. 57. Improbi autem ſunt tanquã mare eiectum. i. eiectitiũ.

In ſecunda coniugatione גרש. Gen. 4. Ecce eieciſti me hodie à ſuperficie terræ. Exod. 23. Et eiecit Hiueum à facie ueſtra. Gen. 21. Eijce ancillam hanc & filium ipſius. 1. Reg. 2. Et eiecit Salomo Abiathar. Exod. 2. Et uenerunt paſtores, & eiecerunt eos. Vbi mem finale maſculinum pro nun affixo fœminini generis ſcriptum eſt, ſicut ibidem צאנן & צאנם.

In uoce paſſiua גרש Exod. 12. Quoniam eiecti ſunt ab Ægyptijs. Iob 30. E medio expellebantur.

INDE NOMINA.

גרש Eiectio, extruſio, ſcilicet florum & fructuũ, fructus protruſus, & expulſus à lunatione. Leuit. 2. Expulſionem frumenti. Deut. 33. Propter delicias prouẽtuum ſolis, & propter delicias expulſionis lunationum.

מגרש Eiectio, ſeu paſſiuè res eiecta. Ezech. 36. Qui poſuerunt terram meam ſibi in hæreditatem cum gaudio cordis ſui, cum contemptu animæ propter eiectionem illius ad direptionem, id eſt, eò q ipſa expoſita eſt direptioni. Inde etiã Hebræi ædificia extra urbes poſita, quaſi dicas eiecta aut expoſita, extra urbes poſita, quæ nos ſuburbia ſeu ſuburbana Latinè uocamus, in quibus pecora alebãt. hoc nomine uocant & uoce ſingulari ſignificationem habet pluralem. Num. 35. Et ſuburbanũ iuxta urbes per circuitum earum dabitis Leuitis. Ezech. 45. Et ſuburbanũ erat ei in circuitu. In ſtatu regiminis מגרש Leuit. 25. Et ager ſuburbij ciuitatũ eorũ nõ uendetur. In ſtatu affixorum nihil mutat à ſtatu abſoluto. Ioſue 21. Dederũt eis Kiriath Arba patris Anok, ipſa eſt Hebron in monte Iehuda, & ſuburbanũ eius. Et pluraliter frequentiore in uſu eſt, nec tamen legitur in ſtatu abſoluto, ſed tantũ in ſtatu regiminis & affixorũ מגרשי Num. 35. Suburbana ciuitatũ. Et mox iterũ: Et erunt ciuitates ad habitandũ, & ſuburbana eorũ erũt pro iumẽtis ipſorũ. Legitur tamẽ ſemel forma fœminea מגרשות Ezech. 27. Ad uocẽ clamoris nautarũ tuorũ contremiſcẽt ſuburbana, alij tamẽ pro claſſibus accipiũt, quæ in mare propelluntur.

259 גשש Admouit manum tentandi ſeu experiundi cauſa, attrectauit, Latini uocant palpare, & ut forma, ita modo tantum ſignificandi differt à uerbis נגש & משש Legitur ſemel. Ieſ. 59. Palpamus tanquã cæci parietẽ, & ſicut qui non habent oculos palpamus. Sic Petrus 2. Epiſt. 1. Nam cui nõ ſunt hęc, is cęcus eſt, & manu uiam tentans.

INDE NOMINA.

גוש Maſſa attacta, & attrectata. Iob 7. Induta eſt caro mea uerme, & maſſa pulueris.

גשם Pluuia largior uehementiorq; & quaſi dicas palpabilis, qui terrã attingit & quatit. Et non eſt tam generale nomẽ, ut eſt nomen מטר, quod de qualitate & cuiuſlibet rei

rei pluuia differt, & etiam à זֶרֶם quod quoque est generalius, & de profusione seu fluxu aliorum humorum dicitur. 1. Reg. 17. Et aruit torrens, quia non erat imber in terra. Gen. 7. Et fuit imber super terra quadraginta diebus, & 40. noctibus. 1. Reg. 18. Et factus est imber magnus. Ezech. 13. Erit imber inundans. Iob 37. Quoniam niui dicit, sis super terra, & imbri pluuiæ, & imbri pluuiarum in potentia sua. Zach. 10. Et pluuiam imbris dabit illis. Et pluraliter גְּשָׁמִים Esdræ 10. Et populus est multus, & tempus est imbrium, neque sunt uires ut stet in platea. Et ibidē iterum: Et propter imbres. In statu regiminis גִּשְׁמֵי Ezech. 34. Imbres benedictionis. Similiter in statu affixorum. Leuitic. 26. Et dabo imbres uestros tempore suo. Psalm. 105. Dabit imbres eorum grandinem.

גֹּשֶׁם Imber, & cum affixo mutat holem in kybutz. Ezech. 22. Num est imber illi in tempore iræ, quanquam alij uerbaliter sic legunt. Et compluta est in die iræ. Et pluraliter גֻּשְׁמִים quomodo Hebræorum magistri rem uocant quātam, id est, quæ habet longitudinem, latitudinem, altitudinem & profunditatem, id est, corpora quę attrectantur, hinc constat, quòd sit de ista radice.

INDE VERBVM,

Tertiæ coniugationis, cuius participium præsentis tēporis מַגְשִׁימִים legitur. Ierem. 14. Num sunt inter uanitates gentium, qui imbres faciunt.

260 גַּת Congruentiam habet ut forma, ita significatione cum uerbo גָּתַת & proprie significat uas, in quo contunduntur uuæ, quod Græci ληνὸν appellant, accipitur tamen sæpe continens pro contento. Iudic. 6. Giddeon excutiebat triticū iuxta torcular, ut fugeret à facie Midianitarum. Thren. 1. Torcular calcauit Iehoua uirgini filiæ Iehudæ. Ioelis 4. Descendite quoniam plenum est torcular, exuberant lacus. In fine sententiæ mutatur pathah in cametz גָּת Iesaiæ 63. Quare rubrum est uestimentum tuum, & uestimentum tuum sicut calcātis in torculari. Et pluraliter גִּתּוֹת Nehe. 13. In diebus illis uidi in Iudæa calcantes torcularia in sabbatho.

גִּתִּית Denominatiuum, quod interpretes tum Hebræi tum Latini uarie exposuerunt. Quidam Hebræorum sentiunt nomen esse instrumenti musici, quod in Gath Palæstinæ ciuitate inuentum sit, & inde hanc appellationē habeat, sicut & Chaldæus paraphrastes exponit pro cithara ex Gath allata. Alij censent significare melodiæ genus, ad quam debebant illi Psalmi decātari qui hoc titulo inscripti sunt, ut in Latinorum ecclesiis sunt toni, & in Germanicis cantionibus certæ melodiarum species habentur. Sunt tamen inter Christianos non uulgari cum eruditione tum iudicio uiri, & in lingua Hebræa non mediocriter uersati, qui hoc nomine significari uolunt torcularia, atque eiusmodi Psal. uidelicet octauū, octuagesimū primum & quartum ideo isto titulo inscriptos, quòd ad tempus torcularium, hoc est, uindemiæ cantarentur, quod equidem non uulgariter in gente Israelitica celebrabatur, sicut & postea Græci ἀπὸ τῆς ληνοῦ festa illa lenæa & Epilenæū carmen, quod eo tempore ad lacū musti canebatur, appellauerunt. Siquidem in illis Psalmis cōmemoratio omnium beneficiorum Dei tam spiritualium, quàm corporalium, quę deus populo suo exhibuit, contineatur.

DICTIONES QVADRILITERAE ET PEREGRINAE.

261 גָּבִישׁ Nomen proprium lapidis preciosi, coloris albi & niuei, ideo cōmode uerti potest pro Crystallo. Legitur semel. Iob 28. Coralij & Crystalli non erit recordatio, id est, reputatio.

262 אֶלְגָּבִישׁ Nomen puto compositum, & significat grandinem magnorum lapidum quasi dicas Crystallum magnum & potens. Legitur tantum in Ezech. 13. Erit pluuia inundans, & uos ô lapides grandinis seu crystalli cadetis. Et mox iterum: Lapides grandinis in furore in consummationē. Et cap. 38. Sed & pluuiam inundantem & lapides grandinis, ignem & sulphur pluam super eos.

263 גִּזְבָּר Nomē Chaldaicum, thesaurarius, custos arcæ publicæ. Esd. 1. Id est, per manum Mithridatis thesaurarij.

264 גַּלְמוּד Nomen masculini generis, solitarius, orbus. Iob 3. Ecce nox illa sit solitaria, non ueniat triumphatio in illa. Et cap. 15. Congregatio hypocritę solitaria. & cap. 30. Propter defectũ & famem, solitudo. Et in genere fœminino גַּלְמוּדָה Iesaiæ 49. Ego autem sterilis & solitaria.

265 גֶּנֶז Vox est Persica Gaza. Est autem Gaza, Curtio, pecunia regia, & Pomponio Mellæ ærarium. Et legitur ista forma tantum pluraliter גִּנְזֵי Esther 3. Et decem millia talentorum argenti ponderabo per manus facientium opus, ut deferant ad Gazas regis. Et cap. 4. Ad ponderandum ad Gazas regis. Ezech. 27. Et in Gazis, ubi in statu regiminis ponitur pro statu absoluto. Legitur quoq; addita litera caph גִּנְזַכִּים 1. Paralip. 28. Et dedit Dauid Salomoni filio suo exemplar porticus, & domorum eius & gazophilaciorum eius, & solariorum eius.

ד Iesaiæ 40.

דְּבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם׃

דֹּד Vide paulo infra in forma דּוֹד.

266 דָּאַב Infirmus, imbecillis, languidus, debilis fuit, & paulo minus significat quàm כָּאַב, potest enim aliquis esse debilis absque dolore aut cruciatu. Cõgruit etiam plurimum cum uerbo דָּוָה, nisi quòd hoc de alijs & quidem pluribus dicatur, at cum uerbo אָבַה omnino significatione congruit, nisi quod illud frequentiore sit in usu, hoc semel tantum legatur & quidẽ in tertia coniugatione. Psal. 88. Oculus meus languet ab oppressione.

In tertia coniugatione legitur participium pluralis numeri, generis fœminini irregulariter מְדִיבוֹת Leuit. 26. Facientes deficere oculos, & debilitantes animam.

INDE NOMINA.

דְּאָבָה Imbecillitas, infirmitas, debilitas, languiditas. Iob 41. Corã ipso lętabitur debilitas.

דַּאֲבָה Infirmitas, imbecillitas, debilitas, languiditas. Iere. 31. Et omnem animam debilem impleui. Et hoc nomen usurpatum est eodem in loco pro infinitiuo. Et nõ addent languefieri amplius scilicet fame.

דַּאֲבוֹן Infirmitas, debilitas, languiditas, imbecillitas. Deut. 28. Deficientiam oculorum, & debilitatem animæ.

דֹּבֶא Literarum trãspositione, accipitur pro senecta, ab debilitate. Deut. 33. Et sicut dies tui, ita senectus tua, id est, senectus tua erit tam firma & læta, ut fuerunt dies scilicet boni iuuentutis tuæ, quanquã quidam positum pro זבא & sic dictam senectutem putent, ꝙ fluxibus obnoxia sit.

267 דָּאַג Solicitus fuit ex periculo, solicitè metuit. 1. Sam. 9. Ne desinat pater ab asinabus, & metuat nobis. & cap. 10. Ecce deseruit pater tuus negocium asinarum, & metuit uobis. Psal. 38. Quoniam iniquitatem meam annunciabam, meticulosus eram propter delictum meum. Iesaiæ 57. Et quem metuet, aut timebit. Ierem. 17. Et in anno cohibitionis non metuet.

Participiũ præsens דֹּאֵג Iere. 38. Ego metuo Iudæos qui defecerũt ad Chaldæos. Et pluraliter דֹּאֲגִים Iere. 42. Et fames, quam uos metuitis, ibi adhæreat.

INDE NOMEN.

דְּאָגָה Metus, solicitudo. Iosue 22. Et si non ex metu. Prouerb. 12. Metus in corde uiri opprimit ipsum. Ier. 49. In mari tantus est metus, ut tranquillũ esse non possit. Ezech. 4. Et comedent panem in pondere & metu.

268 דָּאָה Volauit, sicut aquilarum genus uolat, celeriter. Deut. 28. Quemadmodum uolabit aquila. Iere. 48. & 49. Sicut aquila uolabit. Psal. 18. Et uolauit super alis uẽti.

INDE

INDE NOMEN.

דָּאָה Species aquilarũ, quam uulturem uocant à pernicitate uolatus, quo alias aues antecellit. Leuit.11. Et uultur, pro quo Deut.14. scriptum est רָאָה à uisus excellentia, uel q̃ uisum uolatus celeritate æquet. Vnde quidã falconẽ esse uolũt, uide דַּיָּה.

269 דבב Legitur inde participium præsens דּוֹבֵב & sumitur in bonam partem, significãs debilem sonum seu debile murmur de re aliqua. Cantic.7. Sonans labijs dormiẽtium. Loquitur ex affectu amantium, quibus omnes gestus, uerba, & facta placent, etiam ebriorum, qui dormientes uerba quædam susurrare consueuerunt.

INDE NOMINA.

דִּבָּה Recitatio, relatio, seu murmur alicuius facti turpis & mali, odoris, siue uerũ sit, siue falsum. Sępeq; accipitur in malam partẽ, & congruit significatione nomini דֹּפִי de quo suo in loco. Licebit reddere nomine uel infamiæ, uel diffamiæ, seu diffamationis. Prouerb.10. Tegunt odium labia falsitatis, sed qui profert infamiã, ipse est stultus. In statu regiminis דִּבַּת. Num.13. Et protulerunt diffamationem terræ, in qua explorauerant apud filios Israel. Psalm.31. & Iere.20. Audiui diffamationem multorum, id est, à multis. Ezechiel.36. Et assumpti estis per labium linguæ, & diffamationem populi. In statu affixorum דִּבָּתָם. Genes.37. Et detulit Ioseph famam eorum malam ad patrem ipsorum, id est, factum mali odoris. Prouerb.25. Et diffamatio tui non auertetur.

דִּבְיוֹנִים Stercus columbarum, dictio composita ex דב stercus, graueolentia, & יוֹנִים columbæ. 2.Reg.6. Et quadrans kabi stercoris columbarum pro quinq; argenteis.

דּוֹב Vrsus, seu ursa, generis communis. Arbitror autem nomen hoc huic animali inditum, uel à murmure, uel q̃ propter lanienam infamis sit, maleq; audiat. Threnor.3. Vrsus insidians ipse mihi. Prou.17. Satius est occurrere ursum orbatũ in aliquem. cap.28. Leo rugiens & ursus occurrens. Iesaiæ 11. Iuuenca & ursus pascentur simul. Et pluraliter דֻּבִּים. 2.Reg.2. Et egressæ sunt duæ ursæ ex sylua.

270 דבלה Nomen, cuius uerbum à grãmaticis non assignatur, puto autem literam daleth esse accessoriam, & ducere originem à uerbo בָּלָה inueteratũ est, & inde hoc nomen significare ficus ueteres, hoc est, non recentes, quas nunc palatas, nunc caricas uocarunt. Vel à uerbo בָּדַל, quia sint seiunctæ in usum hominũ. Nos significantius reddere non possumus, nisi nomine Massa, scilicet ficuum. 1. Sam.30. Dederũt ei fructum massæ, scilicet ficuum. 2.Sam.20. Accipite massam ficuum. Et pluraliter דְּבֵלִים 1.Sam.25. Et ducentas massas, scilicet ficuum. 1. Paralip.12. Cibum farinarium, massam, scilicet ficuum.

271 דבק In continuitate sententiæ cum pathah, at in distinctione subscripto zere דָּבֵק. Et generaliter significat adhærere, tametsi propter uariationem cõstructionis isto uno uerbo in Latina lingua cõmode reddi nõ potest, proinde alijs atq; alijs uerbis exponi necesse est, secundum linguæ Latinæ dialectos. Et ut literarum transpositione, ita modo tantum significandi differt à uerbo בָּדַק. Item cõgruit etiam cum דָּפַק רָבַק & רָפַק. Primo, construitur cum præpositione beth, id est, in, cum. 1.Reg.11. In eis adhæsit Salomo amore. Gen.2. Propterea derelinquet uir patrem suum & matrem suam, & adhęrebit in uxore sua. In Matthæo uersum est προσκολληθήσεται, id est agglutinabitur, metaphora sumpta ab ijs, quæ glutino sic committuntur, ut putes unum esse. Et Paulus 1.Corinth.6. An nescitis, quod qui agglutinatur scorto unum corpus est, redigentur enim duo in carnem unam, at qui agglutinatur Domino unus spiritus est. Et Ephes.5. Huius rei gratia relinquet homo patrem & matrẽ, & adhærebit uxori suæ, atq; è duobus fiet una caro. Gen.34. Et adhęsit anima eius in Dina filia Iacob. Num.36. Cum quisq; filiorũ Israel adhæserit in hæreditate tribus patrum suorũ. Deut.10. Iehoua deum tuum timebis & coles eũ, & in eo adhærebis. & cap.13. Non adhærebit in manu tua quicquã de anathemate. Iob 31. Si in manibus meis adhæsit macula. Ruth 1. Osculata est Orpha socrũ suam Ruth aũt adhæsit in ea. 2.Reg.5. Et lepra Naaman adhereat in te. 2.Reg.18. Adhęsit in Iehoua, neq; recessit post ipsum. Iob 19. In cute mea, & in carne mea adhæsit os meum

ós meum 2.Reg.3. Veruntamen in delictis Ierobeam filij Hebeth, qui seduxerat Israel, adhæsit. Secundo construitur cum datiuo mediante articulo lamed. Iob 29. Et lingua eorum palato adhærebat. Psal.44. Adhæsit terræ uenter noster. Psal.102. Adhæsit os meũ cuti meæ. Psal.119. Adhæsit pulueri anima mea. Sic Christus est usus Matth.6. Nemo potest duobus dominis seruire, aut enim hunc habebit odio, & alterum diliget, aut huic adhærebit, & alterum negliget &c. Tertio construitur cum עִם Ruth 2. Sic adhæreas cum puellis meis. Et mox iterum: Cum pueris quos habeo adhæreas. Et mox idem cum beth cõstruitur. Et adhæsit in puellis Boaz colligendo. Quarto, cum prępositione אֶל 2.Sam.23. Hic surgens percussit Philistęos, donec defatigaretur manus eius, & adhęreret manus eius ad gladium. Iere.13. Nam quemadmodum adhæret cingulum ad lumbos uiri, sic faciam te adhærere ad me omnem domum Israel. Threnor.4. Adhæsit lingua lactantis ad palatum eius præ siti. Quinto, construitur cum אַחֲרֵי Psal.63. Adhæsit anima mea post te. Iere.42. Et fames de qua uos estis soliciti adhærebit post uos. Sexto cum affixo, quod idem ualet quod articulus אֶת accusatiui casus, fitq; transitiuum. Gen.19. Ne apprehendat me malum & moriar.

In secunda coniugatione uocis passiuæ דֻּבַּק Iob 41. Vir in fratre suo adhærebit seu agglutinabitur.

In tertia coniugatione הִדְבִּיק &, Primo, regit post se accusatiuum mediante articulo אֶת. Et apprehendit eum in monte Gilead. Iud.8. Statim insectati sunt filios Dan. Secundo, assumit post se affixa. Iudic.20. Et bellum apprehendit eos. 2.Sam.1. Et ecce currus, & equites apprehenderunt eum. Tertio, construitur cum beth. Deut.28. Adhærere faciet Iehoua in te pestilentiam donec consumat te.

Quarto, cum אֶל Iere.13. Nam quemadmodum adhæret cingulum ad lumbos uiri, ita adhęrere faciam ad me totam domum Israel, id est, applicabo. Quinto, cum אַחֲרֵי Iudic.20. Et insectati sunt post illos usq; in Gideom. 1.Sam.14. Et insectati sunt etiam ipsi post eos in bello.

INDE NOMINA.

דָּבֵק Nomen participiale, adhæsor, adhærens, assecla, sectator. Prou.18. Amicus amorũ uehementius amat, & est adhærens plusquam frater. Et pluraliter דְּבֵקִים Deut.4. Et uos qui adhæretis in Iehoua deo uestro. Et in genere fœminino דְּבֵקָה. 2.Paralip.3. Et ala altera erat cubitorum quinq;, adhærens alæ Cherub alterius.

דֶּבֶק Adhæsio. Iesa.41. Dicens adhæsioni bona est, & firmauit eam clauis, ne moueatur. Et pluraliter דְּבָקִים 1.Reg.22. Et percussit regem Israel inter adhæsiones, & inter loricam, id est, ligamina.

272 דבר In prima coniugatione tantum sunt in usu participia & infinitiuus, cũ literis gerundiuis. Et significat Hebræis idem, quod Latinis uerbum loqui, & Germanis uerbum reden, quomodo autem ab אָמַר differat, infra docebimus in secunda coniugatione. Psal.51. Vt iustificeris in loqui te, id est, cum tu loqueris, uel in loquela tua. Iesaiæ 5. Et pascentur agni iuxta ordinare illorum, id est, iuxta ordinem seu morem illorum.

Participium præsens דֹּבֵר Genes.16. Et uocauit nomen Iehoua ad eam. Num.32. Serui tui transibunt singuli armati & instructi coram Iehoua ad militiam, sicut Sustentator meus loquitur. Ionæ 1. Clama contra eam prædicationem, quam ego loquor ad te. Et pluraliter דֹּבְרִים Num.36. Recte tribus filiorum Ioseph loquũtur. Psal.109. Et qui loquuntur malum. Et in statu regiminis. Psal.5. Perdes loquẽtes mendacium. Et pluraliter in genere fœminino דֹּבְרוֹת Num.27. Recte filiæ Zelophad loquũtur. Ps.39. Obmutescent labia mẽdacij, loquẽtia contra iustũ duriter.

Participium præteriti temporis דָּבֻר pro דָּבוּר Prou.25. Poma aurea in cancellis argenteis, uerbum loquutum super faciebus suis.

In uoce passiua נִדְבַּר retinet significationem actiuã. Malach.3. Quid loquuti sumus aduersus te. Et mox iterũ: Tunc loquuti sunt timentes Iehoua, quisq; ad proximum suum. Psal.118. Sederunt principes, & contra me loquuti sunt.

Parti-

Participiū pluralis numeri מְדַבְּרִים. Ezech.33. Filij populi tui loquūtur aduersus te.

In secunda coniugatione est usitatissimū, & in continuitate scribitur דִּבֶּר cū segol, at quando incidit in distinctionem sententiæ, tum ultimā occupat zere דִּבֵּר, quod autem ad significationem attinet, talem loquendi actum significat, quo historia seu res ordine, & quadam dispositione, ac partiū enumeratione narratur, sicut אָמַר significat eius uerborum ac rerū dispositionis seu constructionis enunciationem. Vnde דִּבֶּר est generalius quàm אָמַר perinde ut Latinis loqui est generalius, quàm dicere. Et Germanis reden est generalius, & magis indefinitum, quàm sagen oder sprechen, deinde prius magis est reale, quàm posterius, ut ex subscriptis exēplis liquido cernes. Sequūtur nunc exempla ubi absolute est scriptū דִּבֶּר cum segol. Ios.14. Verbum quod loquutus est Iehoua. Gene.24. Et dixit, nō comedam, donec loquutus fuero uerba mea. 1. Reg.3. Et dicebat mulier altera, non, sed filius meus est uiuus ille, & filius tuus est ille mortuus, sed hæc dicebat, non, sed ille mortuus est filius tuus, & uiuus est filius meus, & loquebantur coram rege, id est, argumentis & rationibus disceptabāt. Iudic.5. Excitare, excitare Debora, loquere canticum. Exempla alterius ubi ponitur in distinctione. Gen.21. Et fecit Iehoua Saræ sicut loquutus fuerat. & cap.44. Et fecit iuxta uerbū Ioseph, quod loquutus fuerat. Sed prodest etiam scire quibus cum articulis uel præpositionibus cōstruatur, nam & hæc obseruatio non est inutilis.

ב Primo autem construitur cum prępositione beth, quæ ualet aliâs in. 2. Sam.23. Et spiritus Iehoua loquutus est in me. Habakuk. 2. Et speculabor ut uideam, quid loquatur in me. 2 Paralip.19. Si reuertēdo reuersus fueris non loquutus est Iehoua in me. Et quanquam alij accipiant hanc præpositionem in citatis locis instrumentaliter pro per, tamen quādo de Deo & spiritu dei dicitur, malo intelligere de interna reuelatione ac inspiratione spiritus sancti, qua (ut Petrus ait) impulsi tandem loquuti sunt sancti Dei homines. Eccles.2. Loquutus sum in corde meo. Aliâs accipitur pro aduersatiua. Num.21. Et loquutus est populus in deum & in Mosen, quid eduxisti nos &c. Aliâs ualet de. 1. Sam.19. Et loquar de te ad patrem meum, & quicquid uidero annunciabo tibi, & loquutus est de Dauide bonum ad Saulem. Aliâs ualet cum. 1. Sam.25. Mittens Dauid loquutus est cum Abigail. Zach.4. Et reuersus angelus, qui loquebatur cum me.

ל Secundo, construitur cum articulo datiui lamed, & quādo de deo dicitur, tum includit promissionē. Gen.24. Et qui loquutus est mihi, quiq; iurauit mihi dicēs, &c. & cap.29. Donec fecero, quæ loquutus sum tibi. Iosue 13. Tribui uero Leui nō dedit hæreditatē, sed sacrificia Iehoua dei Israel hæreditas eius est, sicut loquutus est illi, sed de homine ualet pro. Exod.4. Et loquetur ipse tibi ad populum eritq; ipse tibi quasi os, id est, pro te.

אֵת Tertio, construitur cum אֵת quod nūc est articulus accusatiui casus, nunc præpositio cum. Tunc autem regulariter sumitur pro articulo accusatiui casus, quando sequitur nomen, quod uerbum significat, uel aliud simile. Num.14. Et loquutus est Mose uerba hæc ad omnes filios Israel. Iud.2. Cum loqueretur angelus Iehoua uerba ista. Leuit.23. Et loquutus est Moses solēnitates Iehoua ad filios Israel. At si personam indicat siue expresse, siue inexpresse & relatiue, hoc sequente nomine personæ uel affixo, tum ualet cum. siue mutet primam uocem in holem, siue in hirik. Exempla prioris quorum duo sunt. Deut.5. Vidimus quod loquebatur deus cum homine, ipso uiuente. Ierem.7. Quoniam non sum loquutus cum patribus uestris. Exempla posterioris, & ubi prima uox in holem mutata est. Num.26. Et loquutus Mose & Eleazar sacerdos cum illis in campestribus Moab. Iere.1. Et loquar iudicia mea cum eis. Ezech.3. Egredere in planiciem & ibi loquar tecum. Et mox iterum: Et loquebatur mecū, dicebatq; mihi. Item ubi prima uox in hirik mutata est, & thau litera daggessata. Gen.17. Et loquutus est cum eo Deus dicendo. cap.23. Et locutus est cū illis dicendo. Psal.109. Loquuti sunt mecum lingua mendacij.

אֶל Quarto, construitur cum אֶל ad, sine aliqua figura. Gen.8. Et loquutus est Deus ad

Noah dicens.& cap.12.Abijt Abram sicut loquutus erat ad eum Iehoua. Exod.1. Et non fecerunt sicut loquutus erat ad eas.1.Reg.5.Quemadmodum loquutus est Iehoua ad Dauid patrem meum.Et semel construitur cum nomine לֵב Gen.24. Et ego antequam consummassem loqui ad cor meum, ecce Rebecca egreditur, id est, apud me.

עַל Quinto, construitur cum עַל & quando Deo attribuitur includit simul promissionem. Germanicè *gereden*. Gen.18. Vt adducat super Abrahā sicut loquutus est super eo.1.Reg.2. Vt stabiliat Iehoua uerbum suum quod loquutus est super me, dicendo, Si custodierint filij tui &c.1.Reg.9. Et stabiliam soliū regni tui super Israel in seculum, sicut loquutus sum super Dauid patre meo.1.Reg.14.Ecce ibi est Abia propheta, qui loquutus est super me, quòd futurus essem rex &c.1.Reg.22. Iehoua loquutus est super te malum.Ierem.6. Super quo loquar, & contestabor ut audiat. Oseæ 12.Et loquebar super prophetis & uisiones multiplicabam.Deinde quando hominibus tribuitur, tū significat, de.1.Reg.2.Bene ego loquar super te ad regem. 1.Reg.4.Et loquutus est super lignis, & super iumentis, & super uolucribus, & super reptili, & super piscibus.Dan.11.Super Deo loquetur mirabilia, id est de Deo.

Postremo quando nomini לֵב præponitur, tum semel idem ualet quod אֶל uel beth, ad uel in.1.Sam.1.Et Hāna ipsa loquebatur super corde suo, tātum labia eius mouebantur, uox autem eius non audiebatur.Cæterum in locis alijs omnibus, ubi ponitur loqui super cor, scilicet alterius, tum idem ualet, quod Latinis, blanda, suauia, & iucunda loqui, quæ cor libenter audit, Item placare, reconciliare, persuadere, reddere pacatum & tranquillum alterius animum.Gen.34.Adhæsit anima eius cum Dina filia Iacob, & dilexit puellam, & loquutus est super cor puellæ. & cap. 50.Et cōsolatus est eos, & loquutus est super cor eorum.Iud.19.Et surgens uir eius abijt post eam, ut loqueretur super cor eius, & reduceret eam.Ruth 2.Qui consolatus es me, & loquutus es super cor ancillæ tuæ. 2.Sam.30.Et loquutus est Iehiskia super cor omnium Leuitarum, qui prudentes erant.Iesaiæ 40. Consolamini consolamini, loquimini super cor Ierusalem.

עִם Sexto, construitur cum עִם cum.Gen.29.Adhuc ipse loquebatur cum eis, & Rachel ueniebat.& cap.31.Caue ne loquaris cum Iacob à bono ad malum.Eccl.1.Loquutus sum ego cū corde meo, pro eo ponit in sequenti capite beth, in corde meo.

Participium præsens מְדַבֵּר Gen.27.Audiui patrem loquentē ad Esau. & cap.29. Et adhùc eo loquente cum illis. Et pluraliter מְדַבְּרִים Exod.6.Ipsi loquebātur ad Pharaonem.Iesaiæ 65.Adhuc ipsis loquentibus. Et in genere fœminino מְדַבֶּרֶת. 1.Sam.1.Et Hanna ipsa loquebatur in corde suo.Psal.12.Linguam loquentem magna. Et pluraliter מְדַבְּרוֹת Iesaiæ 19.Loquentes labio Canaan.

Participium præteritum מְדֻבָּר Psal.87.Quodcunq; gloriosum loquutū est in te.

In uoce passiua דֻּבַּר Cantic.8.In die loquetur de eo, id est, locutio fiet de ea.

In tertia coniugatione הִדְבִּיר redegit in ordinem, cohercuit legibus. Psal.18. Et in ordinē redegit populos subtus me, pro quo uerbo. 2.Sam.22. Legitur מוֹרִיד, id est subdis.Item Psal.47.In ordinem rediget populos subtus nos. Neutiquā illis assentior, qui in illis duobus locis uerbo interimendi uertunt, nam & hoc tanquam insigne dei donum ac beneficiū rex Dauid prædicat, atq; pro eo gratias agit, quod tot populi eius dicto sint obedientes, & quidem falluntur cum. 2.Paral.22.pro cōfirmanda sua opinione adducunt uerbum וַתְּדַבֵּר Et interemit omne semē regium, cum tamen non uideant. 2.Reg.11. legi וַתְּאַבֵּד Et sustulit omne semen regium, [redacted]

In quarta coniugatione legitur tantū participiū idq; irregulatiter seu potius defectiuè מִדַּבֵּר scriptum, pro מִתְדַּבֵּר Num.7.Et audiuit uocem loquentis secum.

INDE NOMINA.

דָּבָר Primo, uerbum, significat autem Hebræis uerbum non unam seu simplicem aliquam

quam uocem seu dictionem, sed integram aliquam sententiam, seu narrationẽ rei cum omnibus suis partibus & circumstantijs. Gen. 44. Loquatur seruus tuus uerbum in aures sustentatoris mei. Deut. 4. Non addatis super uerbũ, quod ego præcipio uobis. cap. 18. Quando propheta loquitur in nomine Iehoua, & nõ fiet uerbũ, neq; ueniet, uerbum istud non loquutus est Iehoua. Deuter. 19. Super ore trium testium consistet uerbum. 1. Sam. 3. Et uerbum Iehoua erat preciosum in diebus illis. 1. Sam. 17. Et dixit secundum uerbum istud, & respondit populus uerbum secundum uerbum prius. Secundo, significat rem aliquam dictam seu narratam, rem, materiam. Gen. 20. Quid uidisti quod fecisti rem istam. Exod. 2. Certe nota facta est hæc res. & cap. 18. Non est bona hæc res, quam tu facis. Leuit. 5. Si anima tetigerit quamlibet rem immundam. Deut. 17. Non sacrificabis bouem aut pecus, in quo sit macula omnis rei malæ. Iud. 18. Non est defectus rei, quæ est in terra. 1. Reg. 20. Et rem hanc non potero facere. Exo. 9. Cras faciet Iehoua rem istam in terra. Et in hoc significandi modo sæpe in scriptura etiam Noui testamenti legitur Luc. 2. Transeamus iam Bethlehem usque, & uideamus hanc rem, quæ facta est &c.

Tertio, Hebræis idem ualet, quod Latinis causa, seu negocium. Exod. 18. Si fuerit illis, causa deferetur ad me. Et mox iterum: Et si grauior est causa, quàm ut tu solus perficere possis. Deut. 19. Hęc est causa homicidę. Iosue 5. Hæc est causa ob quã Iosue circumcidit uniuersum populum &c. 1. Reg. 11. Hæc est causa, ob quam leuauit manum suam contra regem. Quarto, quoties ab initio ponitur absolute, Hebræis idem ualet, quod Latinis pronomen demõstratiuum, hoc. Num. 30. Hoc est quod præcepit Iehoua. Et iterum: Omnis res quæ ingreditur ignem, id est, quicquid. Iesaiæ 2. Hoc est, quod uidit Iesaias. Iere. 34. Hoc ego loquutus sum. Porro si in fine sententiæ ponitur, usurpãt Hebræi pro eo, quod nos in lingua Latina istud, uel aliquid, seu quicquam. Gen. 24. A Iehoua egressum est istud. Gen. 18. An mirabile à Iehoua quicquam. cap. 19. Tantum uiris istis non facietis quicquam. Exo. 4. Nec imminutum est de seruitute uestra quicquam. cap. 9. Vt non moriatur ex omnibus quę sunt filiorum Israel quicquã. 1. Sam. 20. Et ueni, quia pax tibi, & non quicquam. Iesa. 36. Et non responderunt ei quicquam. Iere. 42. Nõ celabo uos quicquã. Mutat hoc nomen in statu regiminis prius cametz in seua, alterum in pathah דְּבַר Iesaiæ 40. Verbum dei nostri consistit in æternũ. 1. Reg. 18. Et uerbum Iehoua fuit ad Eliahu, In hac & similibus phrasibus, semper dicitur de uerbo uocali & prędicato. Obseruabis autem, quòd quando huic nomini præponitur præpositio beth, ut בִּדְבַר tum singulari phrasi idem ualet, ac si dicas, Consilio, suasu, instinctu, iussu seu mandato. Num. 31. Et dixit ad eos Moses, nunquid uiuas reseruastis omnes mulieres, ecce istæ fuerũt filijs Israel consilio seu suasu Bileam, ut cõmitteretur trãsgressio contra Iehoua. 1. Paral. 21. Et ascendit Dauid iussu Gad, pro quo. 2. Sam. 24. scriptum est בִּדְבַר iuxta uerbum. Psal. 17. Ab operibus hominũ iussu labiorum tuorum abstinui. Psal. 33. Iussu ipsius Iehoua cœli facti sunt. Secundo, quãdo cõstruitur cum nomine יוֹם geminato, aut cum nomine שָׁנָה geminato, tum significat eius rei, cuius fit mentio, & de qua dicitur demensum seu ordinarium & constitutũ, in singulos dies uel annos, seu singulis diebus aut annis. Exo. 4. Perficite operas uestras ordinarium diei in die suo. Et cap. 16. Egredietur populus colligẽtq; ordinarium diei in die suo. Leuit. 23. Vt offeratis ignitã ipsi Iehoua, holocaustũ, oblationem, sacrificiũ, libamina, ordinariũ diei in die suo. Dan. 1. Et constituit eis rex ordinarium diei in die suo, id est, in singulos dies. 2. Paralip. 9. Adducebãt singuli munera sua ordinarium anni in anno, id est, in singulis annis. Tertio, quãdo assumit ab initio עַל sic עַל דְּבַר, id est, super causa, super re, tũ Hebræis idẽ ualet, quod Latinis propter, unde exponũt particula causali בַּעֲבוּר Gen. 12. Et percussit Iehoua Pharaonẽ plagis magnis, & domũ eius super causa Abram. i. propter Abrã. Exo. 8. Et clamauit Moses ad Iehoua propter ranas. Num. 16. Præter illos qui mortui sunt propter Korach. & cap. 26. Qui damnum dederunt uobis propter Peor & propter Cosbi filiam principis Midianitarum sororis suæ, quæ interfecta est in die pla

gæ propter Peor. Psalm. 79. Adiuua nos deus salutis nostræ propter gloriam nominis tui. Et sequente relatiuo אֲשֶׁר ualet propterea quòd. Deuter. 22. Propterea quòd non clamauit in ciuitate, & uirum, propterea quòd compressit uxorem proximi sui. 2. Samuelis 13. Odio habuit Absolom ipsum Amnon, propterea quòd compresserat Thamar sororem suam. At in statu affixorum, mutat prius cametz in seua, altero cametz seruato. Psalm. 107. Misit uerbum suum, & sanauit eos. Psal. 119. Lucerna pedibus meis uerbum tuum. Et pluraliter דְּבָרִים uerba, historiæ, sententiæ. Gen. 11. Et fuit uniuersa terra labij unius, & uerborũ eorundem. Exo. 4. Obsecro Iehoua non enim sum uir uerborum ego. Ich kan meine wort nicht ordentlich setzen. Exo. 20. Hæc sunt decem uerba, id est, ordines uerborum, sententiæ. Psal. 19. Non est sermo, neq; uerba, quorum sonus non audiatur, id est, linguarum dialecti. Ezech. 38. Ascendent uerba super cor tuum, & cogitabis cogitationem malam. Item significat etiam res gestas, quæ ut se habent ordine narrãtur, Gen. 15. Post facta illa fuit uerbum Iehoua ad Abram in uisione dicendo. cap. 22. Et factum est post res illas gestas. cap. 24. Et narrauit seruus ipsi Izhak omnes res, quas fecerat. Deut. 4. Ne forte obliuiscaris rerum gestarum, quę uiderũt oculi tui. Exod. 18. Adesto tu populo coram Deo, ut referas causas ad Deum. & cap. 24. Qui habuerit causas, accedat ad eos. In statu regiminis דִּבְרֵי Ierem. 1. Verba Ieremiæ. 2. Sam. 11. Et mittens Ioab retulit Dauidi omnia gesta belli. 2. Reg. 15. Reliquũ gestorum Iotham, nónne scripta sunt in libro gestorum regum Iuda? hoc nomine etiam inscriptus est liber Actorum Apostolorum. Insuper quando ei præponitur præpositio עַל sic עַל דִּבְרֵי tum ualet idem, quod Latinis de, uel propter. Ierem. 7. Non præcepi eis ab eo die, quo eduxi eos è terra Ægypti super causis holocausti & sacrificij, id est, propter. Iere. 17. Verbum, quod factum est à Iehoua ad Ieremiam super causis penuriæ, id est, propter penuriam seu de penuria. Simili phrasi quando habet à fronte אֵת sic אֶת דִּבְרֵי 1. Sam. 10. Et ecce deseruit pater tuus causas asinarum, & solicitus est de uobis, id est, destitit pater tuus ab asinabus, &c.

דִּבְרָה Quanquam absolutè non legatur, in statu regiminis legitur præposito עַל sic עַל דִּבְרַת super causa, seu consuetudine, & ordine, id est, super, propter. Eccl. 3. Dixi ego in corde meo super filijs Adam de habitu filiorum Israel, ut res habet filiorum Adam. Et mox iterũ: Propter iuramentũ Dei. Et cum iod paragogico עַל דִּבְרָתִי id est, secundum ritum, ordinem, consuetudinem, agendã. Psal. 110. Iurauit Iehoua, & non pœnitebit, tu es sacerdos secundum ordinem Melchizedek. pro quo [redacted] ad Hebræos cap. 5. posuit κατὰ τὴν τάξιν, id est, secundum ordinationem. Et cap. 7. κατὰ τὴν ὁμοιότητα, id est, secundum similitudinem. hac phrasi usum esse Stephanum Act. 7. non est dubium, ubi inquit, Qui accepistis legem per dispositiones angelorum, nec seruastis, angelorum scilicet loquentium in persona dei, quam phrasin ita Lucas reddidit εἰς διαταγὰς, à uerbo διατάσσω, quod est ordino. Et cum affixo. Iob 5. Et ad deum ponam eloquium meum, seu causam meam.

דִּבֵּר Loquela, loquutio. Ierem. 5. Et loquela non fuit in eis. Oseæ 1. Principium loquutionis in Osea.

דְּבִיר Pars templi interior, in qua reposita erat arca fœderis Domini, & duo Cherubin super propiciatorio, aliàs dicta, Sãctum sanctorum, atq; reddere licebit oraculum seu locutorium, eò quòd deus ibi responsa dabat, ac consulentibus aperiebat uoluntatem suam. Psal. 28. Audi uocem precationum mearum cum clamo ad te, quãdo extollo manus meas ad loquutorium sanctitatis tuæ.

דִּבְּרוֹת Eloquia. Deut. 33. Accipiet ex colloquijs tuis. Et uidetur esse uox composita ex infinitiuo secundæ coniugationis, & nomine.

מִדְבָּר Colloquium. Cantic. 4. Et colloquium tuum est gratum.

דֹּבֶר Septum, caula, in quam oues rediguntur ac coercentur in ordinem. Latini caulam uocant. Mich. 2. Ponam eum sicut oues in caulam suam.

דֹּבְרוֹת Rates, id est, ligna seu arbores in ordinem & seriem colligatæ, ut super aquis duci possint. 1. Regum 5. Serui tui deponent de Libano ad mare, & ego componam eas

rates

rates in mare usque ad locum, quem tu mihi indicaueris, pro quo .2. Paralipom. 2. רַפְסֹדוֹת est scriptum, quod cum Græco concinit.

דְּבוֹרָה Apis, ab ordine operarum mira industria quas facit. Iesaiæ 7. Sibilabit Iehoua muscæ, quæ est in extremis fluminibus Ægypti, & Api, quæ est in terra Assur. Et pluraliter דְּבֹרִים Deut. 1. Et egressus Amorræus, qui habitabat in monte illo obuiam uobis, & persecutus est uos sicut facere solent apes. Iudic. 14. Et ecce examen apum in cad[au]ere leonis, & mel. Psalm. 118. Circumdederunt me sicut apes. Descriptionem ap[um] lege in Plinio lib. 11. cap. 5.

דֶּבֶר Pestis, pestilentia, arbitrantur quidam Hebræis sic dictam, quòd seruet ordinem, nec cuiquam parcat. Aliqui alij contrario malo quod corruptio sit rei ordinatæ. Ego uero existimo dictam quia uastet, & faciat ciuitates & hominum habitationes desertas, uel quòd scriptura uoluerit horrendam hanc plagam generali uocabulo appellare rem, sicut Germani etiam uocant das ding, ut cum dicunt Er hat das ding am hals. Exod. 5. Et sacrificabimus ipsi Iehoua deo nostro, ne obruat nos peste aut gladio. Ezech. 6. Fame & peste cadēt. Psal. 91. A peste, quæ in caligine uersatur, ubi translatio uulgaris habet, A negocio perambulante in tenebris. Et pluraliter in statu affixi. Oseæ 13. Vbi sunt pestes tuæ mors? pro quo Aquila, & quinta editio, ubi sunt sermones tui. Et Septuaginta, ubi est causa seu uindicta tua.

מִדְבָּר Quidam deriuantes à דָּבָר, arbitrantur desertum ideo significare, quod locus sit contrarius uitæ humanæ. Dauid Kimhi in commentario suo super Iere. 12. definit locum esse pascuæ, ubi pascuntur animalia. & huic definitioni multi suffragantur ex Christianis, cò quòd præter aliquot ueteris Testamenti locos, qui greges pasci in deserto testantur, Christus etiam calculum suum addat Luc. 15. Rabi Moses Ægyptius lib. 3. cap. 51. Directoris nutantium prolixam tradit definitionem deserti illius, in quo Israel quadraginta annis uersatus est, quam partim ex Exo. cap. 20. & Ier. 2. partim ex psalmis, desumpsit. Quòd autem ad etymologiā nominis attinet, placet mihi illorum sententia, qui à nomine דָּבָר deriuatum existimant, quod ordinem rerum significat, & mem particulam esse priuatiuam, sicut in nominibus מַמְשָׁשׁ מִסְכֵּן מְאוּרָה alijsq; similibus, & significare terram inordinatam, incultam, & uastā, in qua neq; horti, neq; arua, neq; prata, aut arbores sunt fructiferæ, & multo esse horridius & uastius quàm עֲרָבָה, campestria, quæ sunt in planicie, alterum etiam in montanis & locis saxosis & asperis. Et quia non rectius nisi ex scriptura definiri potest desertū, aliquot locos adducam ex quibus quid sit & uocetur, liquidò cognosci possit. Gen. 16. Et inuenit eam angelus Iehoua apud fontem aquæ in deserto. & cap. 36. Qui inuenit mulos in deserto cū pasceret asinos patris sui. Exo. 3. Et duxit gregem post desertum. Psal. 78. Et duxit eos uelut gregem in deserto. Genes. 37. Projcite eum in cisternam illam, quæ est in deserto. Deuter. 8. Trans Iordanem in deserto, in campestri è regione maris rubri. 1. Samuelis 23. Erant in deserto Maon, in campestribus ad dexteram Iessimon. 2. Sam. 15. Ecce ego moram facio in campestribus deserti. Psal. 107. Qui ponit flumina in desertum. Iesaiæ 35. Quoniam eruperūt in deserto aquæ, & flumina in campestribus. cap. 41. Ponam desertum in stagna aquarum. Et mox iterum: Ponam in deserto cedrum, schittam, myrtum, & arborem oliuæ, & ponam in campestribus abietem, pinum & buxum simul. Psal. 102. Similis sum onocrotalo deserti. Iesaiæ 50. Ponam flumina, desertum, ut putrescat piscis eorum absque aqua, moriaturq; siti. Prouerb. 21. Melius est habitare in terra deserti, quàm cum muliere contentiosa. Malach. 1. Et possessionem eius draconibus deserti. Iesaiæ 21. Onus deserti maris. uocat autem Propheta hoc nomine Tyrum, quæ erat redigenda in desertum. & cap. 22. Et erit desertum in Carmelum, id est, terram cultam & frugiferam. Ierem. 2. Vbi est Iehoua, qui eduxit nos de terra Ægypti, & duxit nos per desertum, per campestria, & scrobosa, per terram aridam, & umbræ mortis, per terram in qua non transiuit homo, & ubi nullus homo habitauit &c. & cap. 12. Et posuerunt agrum desiderij in desertum horribile. Threnorum 4. Contra animam nostrā adducimus panē propter gladiū deserti, id est, facientem

cientem uastitatem & solitudinem. Et cum affixo. Iesaiæ 51. Ponetq; desertum eius
273 uelut hortum uoluptatis &c.

דְּבַשׁ Proprie mel, opificium apum, deinde generalius de omni alia dulcedine fluente dicitur. Iudic. 14. Quid dulcius melle. Prou. 24. Comede fili mi mel, quia bonum. & cap. 25. Comedere mel multum, non est bonum. Exo. 3. Ad terram fluentem lacte & melle. Leu. 2. Quia omne fermentū & omne mel nō suffietis. Deut. 32. Et sugere fecit eum mel de rupe. Psal. 81. Et de petra mellis saturabam te. 1. Samuel. 14. Et uniuersa terra uenerunt in syluam, & fuit mel in superficie agri. In distinctione plena, & fine sententiæ דְּבָשׁ Exo. 16. Et sapor eius sicut placenta in melle. Deut. 8. Terra tritici & hordei, & uitis, & fici, & malogranati, terra oleæ pinguedinis, & mellis. In statu affixorum mutat seua in hirik, & pathah seu cametz in seua. Cantic. 5. Comedi fauum meum, & fauum meum, cum melle meo.
274

דָּגָה Auctus, multiplicatus est, fœcundus fuit instar piscium, uel frumenti, quorum utrunq; magna copia prouenit. Gen. 48. Angelus ille, qui redemit me ab omni malo, benedicat pueros istos, & uocetur in eis nomen meum, & nomen patrum meorum Abraham, & Izhak, & multiplicentur in multitudinem, in medio terræ.

INDE NOMINA.

דָּג In forma masculea, piscis à fœcūditate, & copia seminis. Ionę 1. Et ordinauit Iehoua piscem magnum, ut deuoraret Ionam, fuitq; Ionas in intestinis piscis tribus diebus & tribus noctibus. Legitur semel in forma דָּאג collectiuè. Nehe. 9. Et Tyrij habitabant in ea adferentes piscem. Et pluraliter דָּגִים. 1. Reg. 4. Et de reptilibus & de piscibus. Iob 40. Aut implebis fiscellam piscium capite ipsius. Eccles. 9. Sicut pisces qui capiuntur sagena mala. Nehe. 3. Et portam piscium ædificauerunt. Et in statu regiminis דְּגֵי Gen. 9. Et super omnes pisces maris. Oseæ 4. Etiam pisces maris auferentur. Et in forma fœminea דָּגָה Exo. 7. Et piscis, qui erat in flumine mortuus est. Ionæ 2. Et orauit Ionas ad Iehoua deum suum ex intestinis piscis. Deut. 4. Aut similitudinem alicuius piscis in mari. Ezechiel. 47. Et erit piscis multus ualde. In statu regiminis דְּגַת Gen. 1. Et dominētur in piscem maris. Ezech. 20. Et adhęrere faciam piscem fluminum tuorum in squamis tuis. Et in statu affixorum דְּגָתָ Psal. 105. Et mortificauit piscem eorum.

דָּגָן Nomen generale, sicut Latinis frumentum, & complectitur omnes fruges terræ nascentes in aristis, quarum grana tribulis excutiuntur, & in horrea reponuntur. Deut. 33. Et habitabit Israel confidenter solus, & fons Iacob in terra frumēti & musti. 2. Paral. 32. Fecit thecas pro prouētu frumenti & musti, & olei. Ezech. 36. Aduocabo frumentum & multiplicabo illud. In statu regiminis דְּגַן Psal. 78. Et fluit super eos Man ad comedendum, & frumentum cœli dedit eis. In statu affixorum דְּגָן Deut. 7. Benedicet fructui uentris tui, & fructui terræ tuæ, frumento tuo, & musto tuo, & oleo tuo. Psal. 4. A tempore frumenti eorum & musti eorum.

דָּגוֹן Deus Philistinorum, cui in Gaza Satrapæ capto Simsone sacrificasse historia Iudicum his uerbis testatur cap. 16. Et Satrapæ Philistinorum cōgregati, ut sacrificium magnum offerrent Dagon deo suo, & lætarentur, dixerunt, tradidit deus noster in manus nostras Simsonem hostem nostrum, & uastatorem terræ nostræ, &c. Atque etiam in Azoto templum & idolum extitisse clarum est ex 1. Samuel. 5. iuxta quod cum arca fœderis capta à Philistæis collocata esset, concidit coram ea, capite & manibus auulsis à corpore, ut tantum truncus seu uenter extaret reliquus, quem postea coluerunt. Huc haud dubie Paulus allusit ad Philippenses cap. 3. scribens. Quorum deus uenter & gloria in dedecore ipsorum, qui terrestria curant. Et licet Iudæi, nescio qua occasione ex 1. Samuelis 5. sumpta fingant idolum hoc à pisce habere appellationem, quod ab umbilico & infra piscis, supra uero hominis figuram habuerit, quales Syrenes finguntur, tamen deum puto piscium & frumenti, hoc est, uentris causa, uel propter prolis fœcunditatem effictum & cultum. Legitur autem Azotum, & simulachri Dagonis ædem à Ionatha Machabæo uastatum, 1. Machabæorum 10.

275 דגל Signum militare, uexillum maius, qualia sunt militaria, nam cognationẽ habet cum גדל Num.2. Vexillum castrorum Iehuda. Et iterum: Vexillum castrorum Ephraim. In statu affixorum mutat prius sægol in hirik & alterum in seua. Numeri 2. Vnusquisq; secundum uexillum suum, sub signis domus patrum suorum. Canticorum 2. Vexillum eius super me, dilectio. Et pluraliter in statu affixi דִּגְלֵי Num.2. Quisq; in loco suo iuxta uexilla eorum.

INDE VERBVM,

דָּגַל Vexillauit, uexillum magnũ erexit, qualia sunt militaria. Psal.20. Et in nomine dei nostri uexillabimus, id est erigemus uexillum.

Participium præteritum דָּגוּל uexillatus, magnificatus, insignitus. Cant.5. Amicus meus candidus, & rubicundus, insignitus præ decem millibus.

In uoce passiua legitur participium, seu nomen participiale fœminini generis נִדְגָּלוֹת Cantic.6. Formidabilis sicut uexillata, id est, exercitus uexillati.

276 דגר Incubuit ouis, fouit oua. Conuenit generali significatione cum uerbo דָּגַר, nisi quod hoc sit auicularum cubantium, alterum sit pullorum, qui rostro testas ouorum pungendo aperiunt. Iere.17. Crocitans quæ incubat, & non parit, ita comparans diuitias, sed non secundum iudicium, id est, uera ratione. Iesaiæ 34. Et excludet, ubi incubauit in umbra eius.

277 דדה In hac forma legitur tantum in quarta coniugatione duobus in locis, & cũ defectu literæ characteristicæ thau, in cuius locum substitutus est punctulus dagges in sequenti litera daleth, alteram literam habet deggessatam ratione coniugationis. Quod uero ad significationem attinet, eam habet communem cum uerbis נוד & נָדַד tantumq; modo significandi ab illis differt, nam ut illa duo uelocẽ motionem, seu agitationem notant, ita contra hoc significat gressum seu incessum tardiorem, ut quando ordine cum pompa in processione, uel funebri, uel læta inceditur, & est gestus incedentiũ, maxime uero, capitis. Iesaiæ 38. Incedam omnibus annis meis super amaritudine animæ meæ. Psalm.42. Vt transeam cum summa, incedam cum ipsis ad domum Dei.

278 דהב Chaldaica uox, quæ idem illis significat, quod Hebræis זָהָב aurum. Sunt enim istæ duæ literæ sdain & daleth in his duabus linguis Hebræa & Chaldæa cõmutabiles, inde denominatiuum מַדְהֵבָה aurarium, id est, aureum tributum, aurum tributarium. Iesa.14. Quomodo cessauit exactor, cessauit aurum tributarium.

279 דהם In hac forma legitur tantum in uoce passiua participiũ masculini generis נִדְהָם magnamq; habet cognationem cùm forma, tum significatione cum uerbis דום & דָּמַם דָּמַה זהם, significat enim obmutescere metu. Ier.14. Quare factus es uelut obmutefactus, id est, attonitus.

280 דהר Fremuit in modum equi irati. Legitur ex eo tantum participium præsens דֹּהֵר Nahum 3. Vox strepitus rotæ, & equus fremens.

INDE NOMINA.

דַּהֲרוֹת Nomen pluralis numeri tantum fremitus. Iud.5. Tunc concussæ sunt ungulæ equorum præ fremitibus, fremitibus, inquam, fortium eius.

תִּדְהָר Nomen arboris, quam pinum, alij cedrum seu cedri speciem asserũt. Hieronymus ulmum transtulit. Iesa.41. & 60. Ponam in campestribus fraxinum, ulmum, &c. Arbitror autem dictam à fragore seu fremitu, quem uentorum agitatione edit. Nisi forte dictam uelit à resina, ut æquiualeat nomini תִּדְהָר.

281 דוד Charus, dilectus, amicus, ab uberibus, seu amore uberũ, & uberũ gratia. Cant.3. Quid dilectus tuus præ dilecto, pulchra inter mulieres, quid dilectus tuus præ dilecto, quod sic adiurasti nos. Cantic.1. Fasciculus myrrhæ dilectus meus. Et pluraliter דודים chari, dilecti. Cantic.5. Et inebriamini dilecti. Vsurpatur tamẽ pluraliter plerunq; substantiuè in abstracto, amores, uel ubera ab amoribus. Prouerbiorum 7. Veni inebriemur amoribus usq; in mane. Ezech.16. Ecce tempus tuum, tempus amorum, & expandi alam super te, & operui ignominiã tuam. Ezech.23. Ingredere in cubiculum amorum, polluerunt eam. Et cum affixo. Cant.1. Osculetur

letur me osculo oris sui, quoniam meliores amores tui, quàm uinum. Et cum pathah. Ezech. 23. Quando facerent, ex Ægyptijs ubera tua.

דּוֹד Cum uau uel absq; eo, patruus seu patruelis, ab amoris affectu. Leuit. 10. Et uocauit Moses ipsum Misael & Elzaphan filios Vziel patrui Aaron. Leuit. 25. Siue patruus siue filius patrui sui poterit redimere eum. 1. Sam. 14. Et nomẽ principis exercitus eius Abner, filius Ner patruus Saulis. Iesaiæ 5. Canticum patruelis mei de uinea ipsius. Amos 6. Et tollet eum patruus & auunculus eius, ut offerat ossa de domo. In genere fœminino דּוֹדָה amita, id est, soror patris. Exo. 6. Accepit autem Amram Iocebed amitam suam in uxorem. Leuit. 18. Verenda fratris patris tui ne reueles, ad uxorem eius, ut accedas, quia amita tua est.

יְדִיד A nomine דּוֹד denominatiuũ, charus, dilectus, adamatus. Deut. 33. De Beniamin dixit, dilectus Iehoua habitabit confidenter. Psal. 127. Sic dabit dilecto suo in somno. Iesaiæ 5. Cantabo nunc dilecto meo. Et pluraliter. Psal. 60. Propterea liberabuntur dilecti tui.

יְדִידוּת Dilectio. Ieremiæ 12. Dereliqui domum meam, deserui hæreditatem meam, tradidi dilectionem animæ meæ in manum inimicorum suorum. Et pluraliter יְדִידוֹת. Psalm. 45. Canticum amorum. Psalm. 84. Quàm dilecta tabernacula tua Iehoua exercituum.

יְדִידְיָה Nomen compositum ex יְדִיד dilectus & יָהּ Et appellatiuum Salomonis filij Dauid, id est, dilectus Ia. 2. Samuelis 12. Et consolatus est Dauid Bathseba uxorem suam, & ingressus ad eam, cubauit cum ea, & genuit filium, & uocauit nomen eius Salomo, & Iehoua dilexit eum, & dimisit in manu Nathan prophetæ, & uocauit nomen eius Iedid Ia propter Iehoua.

דָּוִד Dauid, dictus ab amore. Item דּוֹדוֹ etiam nomen proprium uiri, cuius fit mentio Iudicum 10.

דּוּד Chaldaicè דּוּדָה uas in quo coquuntur carnes, ad figuram uberum formatum, alij ollam, alij lebetem, alij caldarium uerterunt. 1. Samuel. 2. Et incutiebant tridentem in caldarium. Iob 41. De naribus eius egreditur fumus quasi è caldario ebulliente. Psalm. 81. Quando subducerem humerum eius ab onere, & manus eius à caldario transirent. Iere. 24. In caldario uno erant ficus ualde bonæ. Et pluraliter דּוּדִים. 2. Paralip. 35. Et sanctificata coxerunt in ollis, & in caldarijs. 2. Reg. 10. Iugularunt septuaginta uiros, & posuerunt capita eorum in caldaria. Et in statu regiminis דּוּדָאֵי Iere. 24. Ostendit mihi Iehoua, & ecce duo caldaria ficuum erant posita ante templum Iehoua.

דּוּדָאִים Vetus translatio mandragoras uertit, quidam uolũt significare uiolas, aliqui herbam Satyrion, nonnulli poma gratissimi & odoris & saporis. R. Salomon ficus optimas & odoriferas. aliqui Juden kürschen. Certum est habere appellationem à figura uberum. Gen. 30. Egressus Ruben in diebus messis triticeæ inuenit mandragoras in agro. Cant. 7. Mandragoræ dederunt odorem.

282 דוה Congruit significatione cum uerbis דָּאַב & אָדַב דָּבָא, nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se parum discrepent. Et significat debilem, languidũ pertęsum fieri, ut accidere solet mulieribus, quando menstrua patiuntur, aut cum homo, aut membrum hominis uiribus suis naturalibus destituitur, las, trege, schwach, verdrossen, schwär mutig sein. Leuit. 12. Iuxta dies remotionis debilitari eam, immunda erit, id est, iuxta dies menstrui debilitatis suæ.

INDE NOMINA.

דָּוֶה Nomen masculini generis, debilis, languidus. Threnorum 4. Propterea factum est languidum cor nostrum, super istis obtenebrati sunt oculi nostri. Et pluraliter in statu regiminis דְּוֵי. Iob 6. Quæcunque renuit attingere anima mea, ea sunt, tanquam debilitates panis mei, scilicet quo utor in tempore debilitatis.

Et in genere fœminino דָּוָה infirma, languida, debilis ex fluxu sanguinis. Leuitic. 15. Et debilis in remotione sua. cap. 20. Et uir qui cubauerit cum muliere debili, & reuelauerit nuditatem eius. Iesaiæ 30. Abalienans ea tanquã debilem. 1. Thre-

Threnorum . Poſuit me ream, quotidie debilem.

דַּוָּי Debilis, languefactus. Ieſaiæ 1. Omne cor languidum, id eſt, deſtitutum uiribus. Iere. 8. Super me cor meum languefactum. Thren. 1. Et cor meum debile.

דְּוַי Debilitas, infirmitas, languor, languiditas. Pſal. 41. Iehoua ſuſtentabit eum in grabbato debilitatis.

מַדְוֶה Nomen maſculini generis, infirmitas, debilitas, languiditas. Et in ſtatu regiminis מַדְוֵה Deut. 28. Et adducet in te omnem infirmitatem Ægypti. Et pluraliter in ſtatu regiminis מַדְוֵי Deut. 7. Auferet Iehoua abs te omnem infirmitatẽ, & omnes ægritudines Ægyptiorum malas. Et in ſtatu affixorum uoce quidem nihil mutat, tantũ modum ſignificãdi uariat: ſignificat enim genus ueſtis, quę quidẽ ab infirmitate nomen habet, & induebantur ea ueſte tempore luctus in ſignum condolentiæ. 2. Sam. 10. Et 1. Paral. 19. Et præſcidit ueſtes eorum in medio uſq; ad nates

283 eorum. Sed de hoc etiam in themate מָדַד.

דָּחָה Vi ſeu impetu impulit, appulit. Et ut uoce, ita ſignificatione congruit cum uerbis נָדַח & דָּחַח דָּחָה atque in hac forma legitur tantum in tertia coniugatione הֵדִיחַ. Iere. 51. Expleuit uentrem ſuum delicijs meis, repulit me. 2. Paral. 4. Facturam holocauſti impellebant in ea. Ieſaiæ 4. Si lauerit Iehoua excrementa filiorum Iſrael, & ſanguines Ieruſalem repulerit è medio eius. Ezechielis 40. Ibi impelle-

284 bant holocauſtum.

דּוּךְ Contudit infra, detruſit. Et congruit ſignificatione cum uerbis דָּכָא דָּעַךְ מָעַךְ דּוּק & דּוּחַ דָּכָה חָרַךְ, niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe uarient. Legitur autem uerbaliter tantum ſemel. Num. 11. Et contundebant in mortario.

INDE NOMINA.

דַּךְ Contuſus, detruſus. Pſal. 9. Et erit Iehoua contuſo. Pſal. 10. Vt iudices pupillum & contuſum. Pſal. 74. Ne auertatur contuſus, ignominia affectus.

מְדֹכָה Vas tunſile, in quo res contunduntur, quod nos mortarium appellamus. Num. 11.

285 & contundebant in mortario.

דּוֹם In uoce actiua neutraliter, ſiluit. Et ſignificatione congruit cum uerbis דָּמַם דָּמַם & דָּמָה Pſal. 35. Ruperunt & non ſiluerunt.

Participium præteritum דֻּמָּה Ezech. 27. Quæ uelut Tyrus ſilentiata in medio maris, id eſt, compeſcita.

In uoce paſſiua נָדוֹם obmutefactus eſt, obmutuit, conticuit. Exod. 15. Obmuteſcent uelut lapis. Leuit. 10. Et obmutuit Aaron. Iere. 48. Etiam Madmen obmuteſces, ubi paronomaſia Propheta uſus eſt. In ſequentibus quinq; locis communem habet formam cum paſſiua uoce uerbi geminati דָּמַם Iob 31. Et contemptus familiarum conterruit me, & obmutefactus eſſem, ut non egreſſus eſſem ianuam. Pſalm. 30. Propterea pſallet te gloria & non ſilebit. Threnor. 2. Non ſileat filia oculi tui. Et cap. 3. Sedebit ſolus, & ſilebit. Amos 5. Quare prudens in tempore illo ſilebit. In ſecunda coniugatione דּוֹמֵם ſilere fecit, compeſcuit. Pſal. 131. Si non æqui paraui, & compeſcui animam meam.

INDE NOMINA.

דּוּמָה Silentium, locus ſilentij. Pſalm. 94. Parum abfuit, quin uicina fuiſſet ſilentio anima mea. Pſalm. 115. Omnes deſcendentes in ſilentium. Ex iſtis locis, & Patrum traditione arbitror etiam Ethnicos ſepulchrum, ſeu infernum, ſeu ſtatũ mortuorum hoc nomine dixiſſe, ſicut Virgilius lib. 6. Dij quibus imperium eſt animarum, umbræq; ſilentes, & chaos, & Phlegethon loca nocte ſilentia late &c.

דּוּמָם Sicut יוֹמָם geminata ultima litera ſubſtantiali, ſilentium. Ieſaiæ 47. Deſide in ſilentium, & ingredere in tenebras filia Chaldæorum. Habakuk 2. Væ qui dicit ligno, euigila, excitare, lapidi ſilentij. Et cum pathah loco cametz perinde ac ſi eſſet in ſtatu regiminis. Threnorum 3. Bonus & expectabit, & in ſilentio ad ſalu-

286 tem Iehoua.

דִּין & דּוּן Nam in utraq; forma legitur, & ſignificat ex fundamento iuris & iuſtitiæ pronũciare ſententiã, cui ab utraq; parte cõtendentiũ ſtatur, ſtatuit in ali-

quem

quem, stabiliuit aliquem. Et plerunque in bonam partem accipitur pro iudicare seu pronunciare pro aliquo stabiliendo. Ierem. 22. Iudicauit causam oppressi & egeni. & cap. 30. Iudicauit causam, ut esset emplastri uice, id est, stabiliuit. cap. 5. Iudicando non iudicauerunt causam pupilli. Psal. 50. Aduocabit ad cœlum desuper, & ad terram ad iudicandum populum suum. Iesaiæ 3. Et stat ad iudicandum populos. Iere. 21. Iudicate mane iudiciũ. Gen. 30. Et dixit Rachel, iudicauit me deus, & acquieuit uoci meæ deditque mihi filiũ, ideo uocauit nomen eius Dan. Gen. 6. Non iudicabit spiritus meus inter homines perpetuo.

Participium præsens דָּן Gen. 15. Veruntamen gentem cui seruient ego iudicabo, id est, statuam in eos uindictam.

In uoce passiua legitur participium נָדוֹן 2. Sam. 19. Et omnis populus iudicialis, factus est in omnibus baculis Israel, id est, uno ore pronunciauerunt, scilicet iustũ.

In tertia coniugatione הֵדִין potestatem iudiciariam exercuit, iudicauit, & complectitur simul gubernationem, quæ consistit in dijudicatione controuersiarum. Deut. 32. Quoniam iudicabit Iehoua populum suum, & super seruis suis misericordia mouebitur. ad hoc dictum Christus alludẽs sic reddidit Luc. 18. Deus autẽ non faciet uindictam electorum suorum clamantium die ac nocte. 1. Sam. 2. Iehoua iudicabit fines terræ. Psal. 7. Iehoua qui iudicabit populos, iudica me. Psal. 9. Iehoua iudicabit populos in rectitudinibus. Psal. 54. Et in potentia tua iudicabis me. Psal. 110. Iudicabit inter gẽtes, implebit cadaueribus. Gen. 49. Dan iudicabit populum suum, sicut una tribuum Israel. Zach. 3. Et tu quoque iudicabis domum meam, atque etiam custodies atria mea, id est, reges, gubernabis, administrabis.

INDE NOMINA.

דַּיָּן Iudex, qui nititur iure, & secundum illud pronunciat, qui stabilit iure pacem, iustitiam & salutem reipublicæ. 1. Sam. 24. Et erit Iehoua in iudicem, & iudicabit inter me, & inter te. Psal. 68. Pater orphanorum & iudex uiduarum.

דּוּן Iudicium, sententia definitiua. Iob 19. Vt sciatis quod sit iudicium.

דִּין Causa iudicialis, sententia definitiua, qua statur. Deut. 17. Inter sanguinem & sanguinem, inter causam & causam. Esther 1. Habentium notitiam legis & iudicij, seu causæ iudicialis. Iob 35. Iudicium coram ipso est, expectes ipsum. cap. 36. Iudiciũ improbi impleuisti. Psal. 76. De cœlo audire fecisti iudicium, terra timuit & quieuit. Psal. 140. Quoniam faciet deus iudicium oppresso. Prouerb. 20. Rex sedens super solio iudicij. In statu affixorum nihil mutat. Psal. 9. Quoniam fecisti iudiciũ meum, & causam meam. Iere. 30. Non iudicaui causam tuam.

מִדִּין Tribunal, sedes iudicis seu iudiciaria. Iudic. 5. Qui uehimini asinabus albis, sedetis super tribunali.

מָדוֹן Iudicium, reprehensio, contentio, lis, rixa. Psal. 80. Posuisti nos reprehensionem uicinis nostris, ubi passiuè ponitur. aliquando etiam actiuè usurpatur, pro contentione. Prouerb. 15. Vir ardoris excitat contentionem. Iere. 15. Et uirum iudicij seu contentionis totius terræ. Et pluraliter מְדוֹנִים Prouerb. 6. Et qui mittit cõtentiones inter fratres, & cap. 10. Odium excitat contentiones.

מִדְוָנִים Contentiosi, nomen pluralis numeri tantum. Prouerb. 18. Et contentiosi uelut uectis palatij.

מִדְיָנִים Contentiones, nomen pluralis numeri tantum. Prouerb. 6. Et contentiones emittet. & cap. 18. Cõtentiones sedabit sors. Et in statu regiminis מִדְיָנֵי Prou. 19. Stillicidium perpetuum contentiones mulieris.

דָּן Nomen proprium filij Iacob, quem ex Bala suscepit. unde postea cognominata est una duodecim tribuũ. Gen. 30. Et dixit Rachel, iudicauit me Iehoua, & acquieuit uoci meæ, deditque mihi filium, ideo uocauit nomen eius Dan.

מְדָן & מִדְיָן filij Abrahæ ex Kethura procreati, unde postea regiones nomina sua sortitę sunt, quarum mentio fit Gen. 25. Exod. 2. Iud. 7. & 8. Psal. 83. & Iesaiæ 9.

מְדִינָה Regio seu prouincia siue colonia, iuri ac iudicijs alicuius regni seu monarchiæ subiecta. Danielis 8. Et ego eram in Susan castro, quod est in Elam pro-

prouincia.Nehe.1.Qui relicti sunt de captiuitate,sunt ibi in prouincia. Eccles.5.Si calumniam pauperis,& rapinam iudicij uideris in prouincia,ne mireris. Esther 3. Et ad duces qui erant in prouincia & prouincia,id est,in singulis prouincijs. Et pluraliter מְדִינוֹת 1.Reg.20.Per pueros principum prouinciarum. Esther 1. Anno tertio postquam regnare cœpit,fecit conuiuium omnibus principibus suis, & seruis suis,robur Persiæ,& Medorum præfecti & principes prouinciarum erant coram ipso.Et cap.3.In omnibus prouincijs regni tui.

אֶדֶן Litera aleph est heemantica.Et significat fulcrum,sustentaculum,seu basin,qua aliquid innititur & sustentatur.Legitur autem singulariter in distinctione אָדֶן Exo. 18.Talentum pro base. Et pluraliter אֲדָנִים cum cametz sub daleth ad differentiam אֲדֹנִים . Exod.26. Duas bases sub tabula una. Et in statu regiminis אַדְנֵי Exod.26.Quadraginta bases argenti facies.Exod.38.Vt funderentur bases sanctuarij.Cantic.5.Crura eius columnæ marmoris fundatæ super bases auri optimi. Similiter habet in statu affixorum.Exod.27.Et bases earum uiginti,excipitur tantũ tertia persona utriusq; generis quæ habet alteram uocem cametz.Exo.35. Columnas eius,& bases eius.Item cap.39.Columnas eius & bases eius.

אָדוֹן Sustentator,columen,familiæ seu reipublicæ,sic dictus, quòd ut basis ædificium, ita huic curatio & administratio rei incumbit ac nititur, qui sustentat ac regit uel domum uel politiam legibus ne cadat, cui incumbit cura & administratio rei familiaris siue politiæ. Et tam de deo,quàm de hominibus dicitur.Psal.12. Qui dicũt lingua nostra præualebimus,labia nostra sunt penes nos, quis est Sustentator noster.Gen.45.Et posuit me patrem Pharaonis,& in sustentatorem domus suæ.Psal. 105.Constituit eum sustentatorẽ domus suæ.Exod.23.& 34.Apparebit omnis masculus tuus coram facie Sustentatoris Iehoua. Psal.114.A facie Sustentatoris contremisce terra.Iesa.1.Propterea ait Sustentator Iehoua exercituum fortis Israel.Malach.3.Et statim ueniet ad regiam suam Sustentator. In statu regiminis אֲדוֹן. Iosue 3.Ecce arca fœderis Sustentatoris uniuersæ terræ.Psal.97.Montes uelut cera liquescent à facie Sustentatoris uniuersæ terræ. Similiter habet in statu affixi personæ primæ.Gen.78.Postquam inueteraui,erit mihi uoluptas,& Sustẽtator meus cõsenuit.& cap.23.Audi nos Sustentator mi,princeps dei es tu.Exo.21 .Diligo sustentatorem meum.Psal.110.Ait Iehoua dominatori meo,sede ad dextram meam. At cum reliquis affixis seruat literam Iod,& induit formam pluralis numeri. Gen. 24.Subter femur Abrahæ sustentatoris sui. Et mox iterum : Vt sit in uxorem filio sustẽtatoris tui.Iud.3.Et ecce sustentator eorũ ceciderit in terrã. Psal. 45. Quia ipse est sustentator tuus & supplicabis ei. Psal.135. Sustentator noster est supra omnes deos.Iesaiæ 51. Quia ipse est sustentator tuus Iehoua,& deus tuus. Et pluraliter אֲדֹנִים Iesaiæ 19.Et concludam Ægyptios in manum sustentatorum in duritia. Et cap.26.Iehoua deus noster affectauerũt nos Sustentatores præter te. Deut.10.Est deus deorum,& Sustentator sustentatorum.Psal.136.Confitemini Sustentatori sustentatorum.Legitur tamen plurale pro singulari.1.Reg.22. Et dixit Iehoua, non est sustentator illis,reuertatur unusquisq; in pace.Malach.1. Et si Sustentator ego, ubi est timor mei dixit Iehoua. In statu regiminis אֲדֹנֵי & accipitur semper singulariter.Gen.39.Et accepit Sustentator Iosephi ipsum, & dedit eum in domum carceris.Et cap.42.Loquutus est uir, sustentator terræ nobiscum dura. 1.Reg.16. Et uocauit nomen ciuitatis,quã ędificauit iuxta nomen Semer Sustentatoris mõtis Samariam.Deut.10.Quoniam Iehoua deus uester est deus deorum, & sustentator sustentatorum. Et in statu affixi primæ personæ abiecta mem litera pluralis numeri recipit sub nun uocem pathah.Genes.19.Ecce euge Sustentatores mei, deflectite quæso ad domum serui uestri.

אֲדֹנָי Subscripto sub litera nun cametz,semper & ubiq; de sustentatore deo dicitur,id est,filio dei,eò quòd ipse sit sustentator & columna ecclesiæ suæ, quanquam aliqui uelint ut quidem apparet literam iod esse affixum primæ personæ & esse positum pro יְהוָה siquidẽ hoc affixa nõ assumat.Gen.18.Sustentator si obsecro inueni

gratiam

gratiam in oculis tuis, uel sustentator mi. Item, Cœpi loqui ad sustẽtatorem, uel ad Sustentatorem meum. Et iterum: Ne exardescat Sustentator cum loquar. Psal. 16. Dixi Iehoua Sustentator meus es tu. Psal. 73. Ponere me in sustentatore deo spem meam, &c. Dan. 9. Nunc itaq; exaudi deus noster orationem serui tui, atq; precationem eius, illumina faciem tuam super sanctuarium tuum, quod est desolatum propter Sustentatorem.

אֲדֹנִי בֶזֶק Nomen proprium regis in Bezek ciuitate, quæ fuit in terra Pheresæorũ, quos ex-
287 pulerunt Israelitæ, eius mentionem facit historia Iudicum 1.

דּוּץ Exultauit præ lætitia, tripudiauit, opponiturq; uerbo דָּאַב quod tremere significat metu. Et frequenti in usu est in lingua Chaldæa. unde apparet esse peregrinum. Legitur autem semel Iob. 41. Et coram ipso tripudiauit tremor.

288 דּוּר Absolute positum significat ordinatam uitam seu ætatem agere. Psal. 84. Elegi postrema occupare in domo dei mei; quàm ordinatã ætatem agere in tabernaculis improbitatis. Et cum regit post se accusatiuum, fit transitiuum, & significat ordinare, construere, constituere ordine & successiuè. Ezech. 24. Electum ouium successiuè accipe, atq; etiam ossa subter illis.

INDE NOMINA.

דּוֹר Series constituta & ordinaria siue temporis, siue hominum, siue actionum, certa successio seu reuolutio, ordo graduũ naturalis propagationis, ubi ex alio alius nascitur. Latini nunc ætatem, nunc generationem, nunc progeniem, quæ quasi sphęra seu globus reuoluitur. Græci γενεὰ reddiderunt. Gen. 15. Et ætate quarta reuertentur huc, quia nondum integra est iniquitas Amorræi, paulò ante dixerat quadringentis annis peregrinaturos. Gen. 7. Quoniam te uidi iustũ coram me in ætate ista. Deut. 7. Obseruantibus præcepta eius in millesimam ætatem. & cap. 23. Nõ ingrediatur Ammonites, aut Moabites in ecclesiã Iehoua etiam in ætate decima. & cap. 29. Et dicet ætas posterior, filij uestri, qui surgent post uos. Exod. 32. Consumeretur tota ætas, quæ fecit malum in oculis Iehoua. Deut. 1. Si uidebit aliquis de uiris istis ætatis malæ huius terram bonam. & cap. 32. Ætas peruersa & distortissima. Et ibidem iterum: Quoniam ætas mutabilitatum ipsi. Iud. 2. Atq; adeo tota ætas illa congregatæ sunt ad patres suos & surrexit ętas alia post illos. Psal. 14. Deus in ætate iusti. Psal. 112. Et ætas iustorum benedicetur. Prou. 30. Ætas, quæ patri suo detrahit, id est, successio. Eccl. 1. Ætas abit, & ætas aduenit. Exod. 3. Et hoc memoriale meum in ætatem & ætatem. & cap. 17. Et bellum erit ipsi Iehoua cum Amalek ab ætate in ætatem. Psal. 49. Et habitacula eorum in ætatem & ætatem. In statu affixorum nihil mutat. Iesaiæ 38. Ætas mea trãslata est, & ablata à me uelut tentorium pastoris. & cap. 53. Ætatem eius quis enarrabit, id est, uitam. Et pluraliter legitur sæpius דּוֹרוֹת ætates. Gen. 6. Noah erat iustus & integer in ætatibus suis. & cap. 17. Inter te & inter semen tuum post te ætatibus eorum. Num. 9. Quicunq; fuerit contaminatus de mortuo, uel in uia remota à uobis, uel de progenijs in uobis. Iosue 22. Quia testis inter nos, & inter uos, & inter progenies post nos. Iud. 3. Vt saltem discerent progenies filiorum Israel. Iob 42. Et uidit filios suos & filios filiorum suorum quatuor ætates. Iesaiæ 41. Qui uocat progenies ab exordio. & cap. 51. Excitare sicut in diebus antiquis, generationibus seculorum. Legitur tamẽ licet rarius in forma masculea דּוֹרִים Psal. 72. Et coram luna, ætate ætatum. Psal. 102. In ætatem ætatum anni tui. Iesaiæ 51. Et salus mea in ætatem ætatum.

דּוּר Sphæra, globus, pila, circulus, à reuolutione. Iesaiæ 22. Circumuoluendo circumuoluet te uolucro uelut pilam ad terram undiq; latam. & cap. 29. Et ponam castra, quasi pilam contra te, uide כַּדּוּר.

מְדוּרָה Rogus, pyra uel ab ordine & serie lignorum, uel quòd successiue apponantur ligna. Ezech. 24. Etiam ego magnificabo pyram. Et cum affixo. Iesaiæ 30. Pyra e-
289 ius ignis, & ligna multa.

דִּישׁ & דּוּשׁ Excussit pedibus, seu alio instrumento frumentum, cum gaudio, quod fit exiliendo, nos uocamus triturare. Et congruit cum uerbo

bo אֲרַשׁ Item cum רוּץ quod exultare ſeu tripudiare ſignificat.1.Paralip.21.Et Arnon triturabat triticum.Iudic.8.Et triturabo carnem ueſtram ſpinis deſerti.Ieſ.41.Triturabis montes.Habakuk 3.Triturabis gentes. Iob 39.Et beſtia agri triturabit eã.Amos 1.Propter triturare eos plauſtris ferreis.Mich.4.Surge tritura filia Zion.Deut.25.Non obturabis os boui dum triturat ipſe.Iere.50.Sicut uitula,quæ triturauit,ubi ſcriptum eſt cum aleph pro he.

In uoce paſſiua נָדוּשׁ Ieſaiæ 25.Et triturabitur Moab. Et iterum: Sicut triturari paleam,id eſt,ſicut trituratur palea.

In tertia coniugatione uoce paſſiua יוּדַשׁ. Ieſa.28.Non enim tribula triturabitur nigella.

INDE NOMINA.

דַּיִשׁ Excuſſio,tritura.Leuit.26.Et apprehendet tritura uindemiam.

מְדֻשָׁה Nomen participiale,tritura.Ieſaiæ 21.Tritura mea,& filius areæ meæ.

דִּישׁוֹן Nomen cerui ſeu bouis ſylueſtri,unũ in fronte cornu gerẽtis,ideo Onkelos trãſtulit רֵימָא. Credo autem Græcis nomine non multũ diſſonante βισὼρ dictum.Latinis biſon,quanquam quidam ſcriptores ei duo cornua tribuant ad dorſum recurua:habet autem appellationem à conculcatione, quia cornibus uentilare ac triturare dicitur aduerſa. Deut.14.Et Alcen & biſonem.

290 דחה

Impulit,expulit,propulit.congruit ſignificatione cũ uerbis שָׁחָה & דָּחַח דּוּחַ נָדַח niſi quòd ut forma,ita modo ſignificãdi inter ſe differãt.Pſal.118.Impellendo impuliſti me ad cadendum.Pſal.140.Qui cogitauerunt impellere greſſus meos.

Participiũ præſens ſeu nomen participiale דּוֹחֶה Pſal.35.Sint ſicut ſtipula coram uento,& angelus Iehoua propulſor.

Participium præteritum generis fœminini דְּחוּיָה Pſal.62.Quaſi paries inclinatus,maceria impulſa.

In ſecunda coniugatione uocis paſſiuæ נִדְּחָה Pſalm.36.Impulſi ſunt, & non potuerunt ſtare.

INDE NOMINA.

דֶּחִי Impetus,depulſio,præcipitium,lapſus.Pſal.56.Quia eripuiſti animã meam è morte,an non etiam pedes meos à lapſu.

מִדְחֶה Impetus,impulſio,lapſus.Prou.26.Et os blandum faciet lapſum.

291 דחן

Milium,ſpecies leguminis.Ezech.4.Sume tibi triticum hordeum, fabam & lentem,milium & uitiam.

292 דחף

Significat compulſionem congruitq́ʒ ſignificatione cum uerbis דָּחָה & חָרַף נָדַף niſi quòd ut forma,ita modo parum ſignificandi uarient,& in uoce actiua uſitatum eſt tantum participium præteritum דְּחוּפִים Eſther 3.Curſores egrediebantur cõpulſi uerbo regis.& cap.8.Egreſſi ſunt feſtinantes,& compulſi ſunt uerbo regis. In uoce paſſiua נִדְחָף Eſther 6.Et Hamon compulſus eſt in domum. 2.Paralip.26.Atq́ʒ etiam ipſe compulſus eſt egredi.

INDE NOMEN.

מַדְחֵפוֹת Compulſiones,nomen pluralis numeri tantum.Pſal.40. Venabitur eum ad compulſiones,id eſt,pręcipitia.loca in quibus homines impellũtur ad lapſum,ac ſe detinere à lapſu non poſſunt.

293 דחק

Congruit ſignificatione cum uerbis דָּחָה & דּוּחַ דָּחַח נָדַח niſi quòd ut forma,ita modo parum ſignificandi inter ſe differant,& ſignificat oppreſſionem ſeu contuſionem quæ fit depreſſione.Ioel.2.Et unuſquiſq́ʒ fratrem ſuum non impellat ſeu opprimat,ſeu contundat.

Participium præſens דּוֹחֵק Iudic.2.Motus eſt pœnitentia Iehoua propter ſuſpirium ipſorum conterentium eos & contundentium eos.

INDE NOMEN.

חֵדֶק Literarum inuerſione paliurus,de quo ſuo in loco.

דַּי Sufficientia, ſicut & יֵד & cũ particulis eandem propemodũ habet ſignificãdi rationem, ideo arbitror tantũ tranſpoſitione literarũ inter ſe differre. Malach.3. Et deprompſero uobis benedictionẽ uſq; nõ ſufficiẽtia.i. abſq; fine ſufficiẽtiæ. Eſther 1. Et erit ſecundũ ſufficientiã deſpectio & indignatio. Et in ſtatu regiminis דֵי. Leu.5. Et non tanget manus eius ſufficientiã ouis, adducat pro reatu ſuo, quod deliquit duos turtures. Deut.15. Et mutuũ dabis ei ſufficiẽtiã defectus eius, quo defecerit illi. Prou.27. Et ſufficientia lactis caprarũ pro pane tuo. Ieſaię 40. Et Libanus non ſufficientia incẽdij. Leu.25. Et ſi non inuenit manus eius ſufficiẽtiam reddendi illi. Nahum 2. Leo diripiens in ſufficiẽtia catulorum ſuorum. Sic uſus eſt Paulus 1. Timoth. 6. Eſt autem quæſtus magnus pietas μετὰ αὐταρκείας, id eſt, cum ſufficientia. Eſt & ſępe particula expletiua quando à fronte accipit alias alphabeti literas ut בְּדֵי Iob.38. In cornu dicet heach. Iere.51. Et laborabunt populi in uanitate, & populi in igne defatigabũtur. Habakuk 2. Et laborabunt populi in igne, & plebes in uanitate. Item בְּדֵי Iob 17. In infernum deſcendent. Legitur etiam interſerta iod בִּידֵי Pſal.140. Demittantur in rupe iudices eorum. hinc nimirum apparet cognationem habere cum nomine יָד. Deinde aſſumit aduerbium ſimilitudinis caph כְּדֵי Leuit.25. Et apprehenderit manus eius, & inuenerit iuxta ſufficientiam redemptionis ſuæ. Deut.25. Et cædet ipſum iuxta ſufficiẽtiam improbitatis ipſius. Eſt & ſic expletiua particula. Iud.6. Et tentoria eorum ueniebãt inſtar locuſtarum in copia. Valet interdum, ſecundum quod, quantum. Nehe.5. Nos comparamus fratres noſtros Iudæos uenditos gentibus, quantum in nobis. Sæpenumero aſſumit à fronte literam mem מִדֵּי in comparatione uel extra comparationem. Exo.36. Multiplicant populus ad adferendum præ ſufficientia cultus in ſupellectili. Sed extra comparationem eſt expletiua, ita ut מִדֵּי ualeat à, ab, poſt, ex quo. 1. Samuelis 1. Et ſic faciebat ſingulis annis ab aſcendendo eam in domũ Iehoua. & cap. 7. Et ibat ab anno ad annum. 1. Sam.18. Et factum eſt ab egredi eos, prudenter agebat Dauid, quàm omnes ſerui Saul. 1. Reg.14. Et factum eſt ab ingredi regem domum Iehoua. Ieſa.28. A tranſire eum accipiet uos. Et cap.66. Et erit à menſe ad menſem eius, & à ſabbatho in ſabbathum eius. Iere.20. Quoniam à loquar uociferabor. Et cap.31. A loqui meum, cum eo. Et Pſalm.141. legitur מִידֵי cuſtodi me à laqueo, quem expanderunt mihi. Porro hoc nomen דַּי in ſtatu affixorum recipit in prima pathah. Exod.36. Et materiæ fuit ſufficientia ſua pro omni ſupellectili. Iere.49. Si fures in nocte auferent ſufficientiam eorũ. Abdiæ 1. An non furabuntur ſufficientiam ſuam. Prou.25. Si mel inueniſti, comede ſufficientiam tuam.

מַדַּי Præpoſita mem litera cum pathah, Sufficientia. 2. Paralip.30. Quoniam ſacerdotes non ſanctificati erant ad ſufficientiam.

שַׁדַּי Quidam Hebræorum à שָׁדַד uerbo deducẽtes literam iod loco geminatæ eſſe poſitam arbitrãtur, ut de deo ideo dicatur quòd תקיף ומנצח fortis ſit & perpetuus ſit permeator uniuerſæ creaturæ, aliqui alij à nomine שַׁד uber, mamma, deriuant, quod Deus omnia eo charitatis affectu & amore nutriat, quo mater infantem uberibus applicando fouet lacteq; alit ac nutrit, & ut alias à רחם matrice dicitur רַחוּם miſericordiſſimus, ita ab ubere appelletur uberrimus, quaſi dicat diuina ubertas, uis diuina & uniuerſalis. Nonnulli uocem eſſe compoſitam cenſent ex ſchin relatiuo, & nomine דַּי ſufficientia, abundantia, copia, plenitudo, copiæ cornu, quaſi dicas ſufficientiſſimus, abundantiſſimus, copioſiſſimus, quod ipſe per ſeſe non modo omnibus bonis abundet, ſed etiam alijs abunde tribuat, ſicut Ioannes de filio Dei dicit. De plenitudine eius accepimus omnes. Et Paul. 1. Timoth.6. Neq; ſpem ponant in diuitijs incertis, ſed in deo uiuente, qui præbet nobis omnia abunde ad fruendum &c. Ac ſimilem nominis rationem Rabi Saadias adducit ideo Deũ ſic dictum, quod ipſe abundet, omneſq; omnium creaturarũ defectus expleat. Græci nunc αὐταρκής, nunc παντοκράτωρ, Latini uero ubiq; Omnipotens uerterunt. Hieronymus in Epiſtola ad Marcellam refert ab Aquila eſſe uerſum ἄλκιμον, quod nos robuſtum & ſufficientem ad omnia perpetranda accipere poſſumus. Atq; his

uocem esse compositam existimant, suffragatur, primum dagges in daleth, quod quoq; in alijs compositionibus habet מַדַּי מִדֵּי בִּדֵי בַּדֵּי. Deinde quòd ista significatio scripturæ conformior esse, & Paulus Apostolus eam explicare uideatur, Act. 17. ubi inquit. Deus qui fecit mundũ & omnia quę in eo sunt, hic cœli & terrę cum sit Dominus non in manufactis templis habitat, nec manibus humanis colitur, indigens aliquo, quum ipse det omnibus uitam & halitum per omnia, fecitq; ex uno semine omne genus hominum, ut inhabitaret super uniuersam faciem terræ, præfinijtq; præstituta tempora, præfixitq; terminos habitationis eorum, ut quærerent deum si forte palpent eum, & inueniant, quamuis nõ longe absit ab unoquoq; nostrũ, per ipsum enim uiuimus & mouemur & sumus &c. Sic in priore ad Corinth. 12. cum multa & diuersa hominum dona ordine cõmemorasset, tandem concludit istis uerbis. Sed idem est deus operãs seu efficiens omnia in omnibus. Et paulo post iterum: Sed hæc omnia efficit unus ille, & idem spiritus, diuidens peculiaria unicuiq;, sicut uult. Ex his igitur facile nunc nominis huius significationem colligere poteris, quòd non tantum aut simpliciter de Deo dicatur שַׁדַּי quod sit omnipotens, & omnia possit, quin etiam quod efficax sit & efficaciter omnia in omnibus operetur & faciat, ipsiusq; cura, prouidentia, sapientia, bonitate, cuncta existant, uiuat & moueantur, omnes homines, adeoq; etiam creaturæ de eius inexhausta plenitudine existentiam, uitam, operationes, tanquam æterno thesauro accipiant. Porro quod ad constructionem attinet, aliquando nomini אֵל iungitur epitheti uice. Genes. 17. Ego sum Deus omnipotens, ambula coram me. cap. 28. Et deus omnipotẽs benedicet tibi. Item cap. 35. Ego deus omnipotens, cresce & multiplicare. Aliquando absolutè ponitur. Gen. 49. Et ab Omnipotẽte, qui benedixit tibi. Ruth 1. Vocate me Amaram, quoniam sic fecit me Omnipotens, perturbatam. Iesaiæ 13. Et Ioel. 1. Quasi uastitas ab Omnipotente ueniet. Quòd autem Prophetæ duo illi prosonomasia tantum uocum, quod ad pronunciationem spectat delectati sint, & non ad significationem respexerint, testantur abundè loci a me iam citati. Psal. 68. Quando Omnipotens distribuit reges. Ezech. 1. Et audiui uocem alarum illorum, quasi uocem aquarum multarum, quasi uocem Omnipotentis cum ille loquitur, id est, cũ tonat. Psal. 22. Et erit Omnipotens munitio tua. Quanquam alij sic legãt. Et erit ingens uis auri tui & argenti incrementum tibi.

295 דַּיָּה Vultur, & est genus ad omnes species uulturum, à celeritate uolatus, ut דָּאָה. Deut. 14. Vulturem ac miluum iuxta speciem suam. Et pluraliter דַּיּוֹת Iesa. 34. Illic congregati sunt uultures, alter ad alterum.

296 דְּיוֹ Atramentum. Iere. 36. Et ego scribebam in libro atramento.

297 דִּיק In hac forma reperitur tantum in tertia coniugatione, חֵדִיק congruitq; significatione cum uerbis דּוּךְ & דָּקַק nisi quod ut forma à posteriore, ita modo parũ significandi ab eo differt. significat enim attenuari, cõminui. 2. Sam. 22. Sicut lutum platearum comminuam eos. 2. Reg. 23. Combussit eum in torrente Kidron & comminuit in puluerem. 2. Paralip. 15. Et comminuit & cõbussit in torrẽte Kidron. Exo. 30. Et contundas ex eo comminuendo.

INDE NOMEN.

דָּיֵק Genus ædificij militaris ex ligno facti, ex uerbo adiuncto, deinde à comminutione appellationem habere, & in oppugnatione extrà ad urbium muros positũ esse ex ipso themate, & alijs circumstantijs certo constat, quale autem fuerit & quo nomine postea Græcis uel Romanis sit dictum, incertum est. Ideoq; interpretes usq; adeo in uertendo uariarunt. Hieronymus uertit munitionem. Doctor Ioãnes Reuchlinus præceptor meus sanctissimæ memoriæ uoluit significare tormentũ bellicum, quod muros comminuit. Alij antemurale, alij turrim, alij speculam, alij aliter uerterunt. Nos cõmuni uocabulo machinamentũ transferemus, cuius usus fuit in

oppugnatione urbium.2.Reg.25.& Iere.52.Et ædificauerunt contra eam machinamenta circũquaq;.Ezech.26.Et ponet contra te machinamenta,& fundet contra te aggerem.

298 דכא

Oppreſſione ſeu depreſſione contuſus eſt,& congruit ſignificatione cum דָּכָה & חָכַךְ דוּךְ דָּחָה דָּעַךְ מָעַךְ וָעַךְ, niſi q; ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe diſcrepent,Legitur in prima coniugatione tantum in uoce paſſiua נִדְכָּה. Pſalm.38. Diſſolutus ſum,& contuſus ſum uehementiſſime.

Participium pluralis numeri נִדְכָּאִים Ieſaiæ 57.Et ut uiuificem cor contuſorum.

In ſecunda coniugatione דִּכָּה opprimẽdo cõtudit.Pſal.143.Quoniam perſecutus eſt hoſtis animam meam,contudit in terram uitam meam.Pſal.89.Tu contudiſti tanquam pollutum,ſuperbum.Pſal.94.Populũ tuum Iehoua contundent. Pſal.90.Redige hominem uſq; ad contundere,id eſt ut contundatur.Pſal.72.Et cõtundet iniurium.Iob 6.Et contundat me.& cap.19.Et obtunditis me dictis. Prouerb.22.Et non contundas oppreſſum in porta.Ieſaiæ 3.Quid uobis contunditis populum meum,& facies oppreſſorum contunditis,id eſt,ne auſint ſuſpicere ſeu attollere faciem.Thren.3.Ad contundendum ſub pedibus eius omnes uinctos terræ. Et quando poſt ſe non regit accuſatiuum,tum ponitur neutraliter.Iob 4.Quanto magis habitatores domorum luti,quorum in puluere fundamentum eorum contundentur ipſi à uerme.Et cap.5.Et contundebantur in porta,& non erat ereptor. Ieſaiæ 53.Deus uoluit contundere infirmitate.

Participium præteritum מְדֻכָּא Ieſa.53.Et contuſus propter iniquitates noſtras. Et pluraliter מְדֻכָּאִים Ieſaiæ 19.Et erunt hami eorum contuſi.

In uoce paſſiua דֻּכָּא Iere.44.Non ſunt contuſi uſq; in hanc diẽ,non timent, neq; ambulant in lege mea.

In quarta coniugatione תִּדַּכָּא pro תִּתְדַּכָּא.Iob 5.Et contundentur in porta.& cap.34.Conuertit noctem,& contundentur.

INDE NOMEN.

דַּכָּא Contuſus ſcilicet oppreſſione.Ieſa.57.Et cum contuſo & humili corde. Et legitur etiam in abſtracto.Deut.23.Non ingredietur uulneratus contuſione. Et pluraliter in ſtatu regiminis דַּכְּאֵי Pſal.34.Propinquus eſt Iehoua fractis corde,& contuſos ſpiritu ſaluabit. Et cum affixo.Prou.26.Lingua mendacij odit cõtuſores, ſeu obtuſores ſuos.

299 דכה

Congruit ſignificatione cum uerbis דָּכָא חוּךְ דוּךְ דָּחָה נָכָה דָּעַךְ מָעַךְ & דוּחַ, niſi q; ut forma,& literis,ita modo parum ſignificandi inter ſe uariant.Significat autem opprimendo contundere,actiuè ſequente accuſatiuo. Pſal.51. Exultabunt oſſa,quæ contudiſti. Et neutraliter nullo ſequente obliquo.Pſal.10.Cõtundetur, proſternetur & cadet robore eius cœtus dolentium.

In uoce paſſiua legitur participiũ maſculini generis נִדְכֶּה Pſal.51. Cor fractum, & contuſum deus non deſpicies.

INDE NOMEN.

דֳּכִי Contuſio.Pſal.93.Extollunt flumina contuſionem ſuam,id eſt,fluctus qui contundunt,eadem ratione,qua dicuntur מִשְׁבָּרִים Pſal.18.

300 דלל

Exhauſtum,extractũ eſt,attenuatũ eſt exhauriẽdo.Significat autem ex imo ſeu profundo ſurſum trahere ſeu eleuare. Et congruit ſignificatione cum uerbo דָּלָה Ieſaiæ 19.Exhauſti ſunt,& exaruerunt riui Ægypti.Et cap.38.Exhauſti ſunt oculi mei.Pſal.142.Quia exhauſtus ſum ualde.Iob 28.Exhauſtæ ab homine amouentur.Pſal.79.Quoniam exhauſti ſumus ualde.Pſal.116.Exhauſtus eram, ſed mihi eſt ſaluator.

In uoce paſſiua נִדַּל Iudic.6.Et exhauſtus erat Iſrael ualde à Midian.Ieſaię 17.Et erit in die illa exhaurietur gloria Iacob.

INDE NOMINA.

דַּל Exhauſtus facultatibus,ſeu uiribus,attenuatus,tenuis fortunæ homo, & opponitur nomini עָשִׁיר Exod.30.Et exhauſtus nõ diminuet à dimidio ſiclo. Leuit.14.Et

ſi exhau

si exhaustus ipse fuerit.Iud.6.Ecce millenarius meus ipse exhaustus est. Ruth 3.Siue exhaustum,siue diuitē.Psal.72.Miserebitur super exhausto, & egeno. Prou.22. Ne deprędaris exhaustū,eò ꝙ exhaustus est.2.Sam.13.Quare tu ita exhaustus es,fili regis singulis mane. Et in distinctione sententiæ דל Exo.23.Et exhaustum nō ornabis in causa sua.Leuit.19.Nō assumes personam exhausti. Et pluraliter דלים 2.Sam.3.Et domus Saul abibant & exhausti.Iob 20.Filij eius placabūt exhaustos. Prouer.20.Consternatio exhaustorum paupertas ipsorum. Et in genere fœminino דלה, quod singulariter abstractiuè usurpatur pro tenuitate.Iesa.38.Præ tenuitate exhausit me. In statu regiminis דלת 2.Reg.24.Præter tenuitatē populi terræ. Iere.40.Et à tenuitate terræ.Cātic.7.Et tenuitas capitis tui uelut purpura,id est,cincinni,capillitium,à tenuitate. Et pluraliter דלות concretiuè. Gen.41.Et ecce septem uaccæ aliæ ascendebant post illas,exhaustæ.Iere.52.Et de exhaustis terrę reliquit Nebuzaradan magister Laniorum uinitores & agricolas.

301 **דלג** Saltauit,transiliuit,& importat quandam alacritatē.magnāq; habet affinitatem cum uerbo דלק nisi ꝙ ut una litera eademq; tamen symbolica,ita modo significandi parum inter se discrepant. In prima coniugatione legitur tantū participium præsens דולג Zoph.1.Et uisitabo super omnem,qui transibit super limen.Loquitur autem de ritu,quem à Philistæis acceperant,ut ingredientes templū,transilirent limen,cuius fit mentio.1.Samuelis 5.

In secunda coniugatione דלג 2.Sam.22.& Psal.18.In deo meo transiliam murū. Iesaiæ 35.Tunc transiliet tanquam ceruus,Claudus.

Participium præsens מדלג Cantic.2.Ecce iste uenit,transiliens super montes.

302 **דלה** Exhausit,extraxit in altum,eleuauit in altum,quicquid id tandem sit. Et licet significatione conueniat cum uerbo דלל, tamen modum significandi habet generaliorem.Exod.2.Atq; exhauriendo exhausit nobis, & potauit oues. Et iterum:Veniebant & exhauriebant,& implebant canales.Prou.20.Aquæ profundę consilium in corde uiri,at uir intelligentiæ exhaurit eas.

In secunda coniugatione דלה. Psal.30.Exaltabo te, quia eleuasti me. Prouerb. 26.Eleuate crura de claudo,sic prouerbium in ore stultorum. Et quando nō sequitur obliquus,tum usurpatur neutraliter. Iesa.38.Eleuati sunt oculi mei in altū.

INDE NOMINA.

דלי Haustrum,urna,qua exhauritur aqua ex puteo. Græcè ἄντλημα Hieronymus,& alij post ipsum reddiderunt Situla.Iesaiæ 40.Ecce gentes uelut gutta haustri. Et in statu affixi.Num.24.Stillabit aqua de haustro suo.

דליות Rami in arbore altiores.Iere.11.Et male affecti sunt rami eius.Ezech.17.Respicere ramos eius ad se. Et iterum:Omne alatum in umbra ramorū eius habitabat.

דלת Ianua,sic dicta ꝙ cardinibus in altum eleuata sit.Et cōmuniter ianuæ seu ostij uocabulo redditur.& differt à פתח quod apertionem quamlibet cuiuslibet rei significat,illud tamen ianuam seu tabulam, qua uel clauditur, uel aperitur ostium. Genes.19.Et egressus ad eos Lot ad ostium,statim ianuā clausit post se.Et iterum:Et ianuam clauserunt.Exo.21.Et faciet attingere eum ad ianuam.uel ad postem.2.Sam. 12.Obsera ianuam post eam.Prouerb.26.Ianua circumuoluitur super cardine suo, & piger super reclinatorio suo. In distinctione sententiæ דלת Gen.19.Et accesserunt ad effringendum ianuam. Habet autem dualem numerum eò ꝙ ianuę duas habeant ualuas. דלתים ianuæ bifores,seu bifidæ. Deut.3. Muro alto ualuis & uestibus.1.Sam.22.Quoniam conclusus est intrando ciuitatem ualuarum & uectis. Iob 38.Et constrinxit intra ualuas mare.Eccl.12.Et claudentur ualuæ in platea. In statu regiminis דלתי Iosue 2.Et erit omnis,qui egredietur ualuas domus tuæ.Iob 3.Quòd concludit ualuas uentris mei.& cap.41.Valuas faciei ipsius quis aperuit. Psal.78.Et ianuas cœli aperuit. At in statu affixorum seruat puncta status absoluti.Iosue 6.Et in monte suo collocabit ualuas eius.Iob 31.Ianuas meas uiatori aperiebam.Iesaiæ 26.Vade popule meus,ingredere in cubicula tua, & claude ualuas tuas pro te.Zachariæ 11.Aperi Libanon ualuas tuas. Et pluraliter in statu abso

luto דַּלְתוֹת. Iere.36.Tres ianuas.Ezech.41.Et duæ ianuæ ianuis:Nehem.6.Ianuas nondum statueram in portis. At in statu regiminis ac affixorum דַּלְתוֹת.Iud.4.Et clausit ianuas solarij.et cap.16.Et surrexit in media nocte, & apprehendit in ianuis portæ ciuitatis.1.Reg.6.Et ostium oraculi fecit,ianuas lignorum pinguedinis.Ps. 107.Quoniam confregit ianuas æris.Ezech.16.Cōfractę sunt ianuæ populorum. Prouerb.8.Vt uigilet super ianuis meis,singulis diebus.

דַּל Ianua,ualua,per apocopen.Psalm.141.Obserua super ianuam labiorum meorum.

303 דָּלַח Magnam habet similitudinem tam literis quàm pronunciatione cum uerbis דָּלַג & דָּלַק, nisi quod ut forma parum,ita modo tantum significandi inter se differant. Significat enim saltare in aquam, id est, calcare seu conculcare saltando. aliqui reddiderunt conturbare scilicet aquam, quod tamen fit saltando, & calcatione pedum. Et usurpatur tantum ab Ezechiele cap.32. Qui euomuisti de fluminibus tuis,& saltasti aquas,id est, conculcasti aquas pedibus tuis. Et mox iterum: Nec calcabit eas pes hominis amplius, & ungulæ iumentorum non conculcabunt eas.

304 דָּלַף Destillauit.Iob 16.Ad deum meum destillauit anima mea. Psal. 119. Destillauit anima mea præ dolore.Eccl.10.Et in remissionibus manuũ destillabit domus.

INDE NOMEN.

דֶּלֶף Destillatio,stillicidium.Prou.27.Destillatio continua in die pluuiæ. & cap.19. Et destillatio continua,rixæ mulieris.

305 דָּלַק Congruit significatione cum uerbis דָּלַח & דָּלַג, nisi quod ut forma,ita modo tantum significandi inter se uarient. Et quando de homine dicitur, & construitur cum præpositione אַחֲרֵי, tum significat ardenti & infesto animo insectari,quasi dicas transilire post aliquem.Gen.31.Quid deliqui, quod insectaris post me. 1.Samuelis 17.Et reuersi sunt filij Israel ab insectando post Philistæos. Similiter cum affixo.Thren.4.Leuiores fuerunt persequutores nostri quàm aquilæ cœli, super montibus insectati sunt nos. Aliàs neutraliter legitur Psal.10. Quando eleuatur improbus,insectabitur afflictus,id est, insectationem patietur afflictus. Cæterum quando additur nomini אֵשׁ aut de eo intelligitur,significat exardescere, inflãmari,in rem aliquam transilire, perinde ut ignis trãsiliẽs corripit proxima quęque.Abdiæ 1.Et erit domus Iacob ignis,& domus Ioseph flamma,& domus Esau pro stramento,& exardescent in eam,& absument eam.

Participium præsens pluralis numeri דּוֹלְקִים Prouerb.26. Vt est argentum scoriarum opertum testa,ita sunt labia ardentia,& cor malum,id est,labia quę odio & inuidia incensa insectantur alios.Psal.7. positum arbitror pro gerũdio, ut sæpe fit, & exempla aliquot in themate נצח adduxi,unde sic uerto.Iacula sua ad inflammãdum parauit.Sicut & Paulus Ephesios 6.Iacula ignita dixit.

In tertia coniugatione הַדְלִיק Ezech.24.Væ ciuitati sanguinum,ego quoque magnificabo incendium,multiplicando ligna,incendendo ignem.Iesa.5.Væ qui mane surgunt,ut sequantur siceram,protrahentes in crepusculum usque, donec uinum inflammat eos.

INDE NOMEN.

דַּלֶּקֶת Ardor,inflammatio.Deut.28.Percutiet te Iehoua tumore, febri, inflammatione, æstu & gladio.

דָּם Sanguis uide supra in אָדַם.

306 דָּמַם Siluit,quieuit.perinde ut Græcis uerbum ἡσυχάω silere & quiescere significat. congruit quoque cum uerbis דָּמָה & דָּחַם דּוּם, nisi quod ut forma parum, ita modo tantum significandi inter se uariant.Iob 30.Viscera mea ebulliendo sonuerunt, & non siluerunt.Psal.4.Dicite in corde uestro & silete.Ierem.47.Recondere in uaginam, abripiare & sile. Iosue 10. Sol in Gibeon, sile, & luna in ualle Aialon, & siluit sol.1.Sam.14.Cum igitur ita dixerint, quiescite, donec uenerimus ad eos.Ezech.

zech.24.Ingemiſcendo ſile,mortuorum luctum nõ facias.Pſal.37.Sile ipſi Iehoua, & præſtolare ei.Ieſaiæ 23.Silete habitatores inſulæ.

In uoce paſſiua נָדַם Ierem.25.Et ſiluerunt habitacula pacis.1.Sam.2.Et improbi in tenebris ſilebunt.Ier.49.Et omnes uiri bellicoſi ſilebunt in die illa.Et cap.51.Et euadere facite quiſq; animam ſuam,ne ſileatis in iniquitate eius.Porro quinq; loci ſequentes habẽt communem formam in paſſiua cõiugatione futuri in forma דום Iob 31.Et contẽptus familiarũ cõterruit me,& obmutefactus eſſem,ut nõ egreſſus eſſes iam.Pſ.30.Propterea pſallet te gloria,& nõ ſilebit.Thren.2.Nõ ſileat filia ocu li tui.& cap.3.Sedebit ſolus & ſilebit.Amos 5.Quare prudẽs in tẽpore illo ſilebit.

In tertia coniugatione הִדַּם ſilere fecit,compeſcuit.Iere.8. Quoniã Iehoua deus noſter ſilere fecit nos,& potauit nos aquis fellis.

INDE NOMINA.

דְּמָמָה Silentium,ſuſurrus,ſiue ſibilus leuior.1.Reg.20.Et poſt ignẽ uox ſilentij,id eſt,taci ta,ſedata.Iob 4.Silentium erat,& uocem audiebam.Pſal.107. Stare faciet tempe- ſtatem in ſilentio,& ſilebunt procellæ eius.

הֲדוֹם Subſellium,ſcabellum,ſuper quo pedes reſident ac quieſcũt. 1.Paralip.28.Vt ædifi carem domum requiei pro arca fœderis Iehoua,et pro ſubſellio pedum dei noſtri. Pſal.99.Et ſupplicate ad ſubſellium pedum eius.Pſal.110.Donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum.Ieſaiæ 66.Cœlum ſedes mea,& terra ſubſelliũ pe- dum meorum.Quanquam hoc nomen poſſet etiam referri ad thema דָּמַם.

307 דָּמָה

Primo,ſi abſolutè & neutraliter ſcribitur,tũ ſignificat ſilere, quieſcere. perinde ut Græcis uerbũ ἡσυχάζω. ac congruit ſignificatione cum uerbis דָּמַם & דום חָשָׁה niſi quòd ut forma,ita modo ſignificandi tantũ differant. Ier.8. Vt ingrediamur ciuitates munitionis,& quieſcamus ibi. & cap.14. Deducent oculi mei lacrymas noctu diuq;,& non quieſcent.Thren.2.Deſiderũt in terram,ſiluerũt ſeniores filiæ Zion.& cap.3.Oculus meus defluxit,& non ſilebat,id eſt,quieſcebat.Iob 29.Et ſi- lebant ad conſilium meum,id eſt,acquieſcebant.Pſal.31.Pudefiãt improbi,ſileant in Inferno. Legitur tamen ſemel tranſitiuè,quieſcere fecit,compeſcuit. Oſeæ 4. Et compeſcam matrem tuam.

In uoce paſſiua נִדְמָה in ſilentium ſeu quietẽ redactus eſt, quietatus eſt,obmu- tefactus eſt,& eſt ſemper pœnæ,atq; Hebræis idem ualet,ꝙ Latinis,actum eſt, perijt,diſperijt.Ieſa.15.In nocte uaſtata eſt Ar Moab,quietata.Voluit autẽ Prophe ta de induſtria uti iſto uerbo,& opponere nomini עַר ciuitati,quæ ab excitatione nomen habet.q.d.illa excitata quietata eſt.Oſeæ 11.In diluculo quietando quieta- tus eſt Iſrael.Zoph.1.Quoniã quietatus eſt omnis populus Canaan.Iere.47.Quie tata eſt Aſcalon.Abdiæ 1. Quomodo quietata eſt. Ieſa. 5. Væ mihi quia quietatus ſum.Oſeę 4.Quietati ſunt populus meus ſine ſcientia.Pſal.49. Cõparatus ſum iu- mentis quæ quietantur.

Participium maſculini generis נִדְמֶה Oſeæ 10.Quietatus eſt Samariæ rex eius.

In ſecunda coniugatione דִּמָּה eſt actiuum,& pœnæ,ſilentium ſeu quietem in- tulit,exitio fuit.2.Sam.21.Et qui ſilentium intulit nobis,diſperdemus.

INDE NOMINA.

דֳּמִי Silentium,quies,patientia,patiens expectatio. Pſalm.62. Verè ad deum expecta- tio animæ meæ.

דֳּמִי Silentium.Pſal.83.Deus ne ſilentium tibi.Ieſaiæ 62.Ne ſit ſilentium uobis.Et mox iterum:Ne detis ſilentium ei,donec firmet,id eſt,quietem.

דְּמִי Silentium,quies,ceſſatio.Ieſaiæ 38.Ego dixi in ceſſatione dierum meorum, ibo ad portas inferni.

דּוּמִיָּה Silẽtium.Pſal.39.Obmutui ſilentio,tacui à bono.Pſal.62.Vere ad deum ſilentium animæ meæ.id eſt,deſiderium cum patientia.

דֻּמִיָּה Silentiũ,quies.Pſ.22. Inuoco per diẽ,& nõ reſpõdes, & noctu, & nõ ſilentiũ mihi. Pſal.65. Tibi ſilentium laudis deus in Zion,id eſt,in patientia laus eſt in Zion.

דֹּמֶן Stercorarium, ſterquilinium, fimetum, quod in ſilentium ſeu quietem reiectum

 eſt,&

est,& nullius amplius usus.Et est pœnæ.2.Reg.9.Et fuit cadauer Iezebel uelut ster quilinium in superficie agri.Psal.83.Exterminati sunt in Endor, facti sunt sterquilinium terræ.Iere.8.Non colligentur,neq; sepelientur,in sterquilinium super faciē terræ erūt.Et cap.9.Cadet cadauer hominum, sicut sterquiliniū super faciem agri.

מַדְמֵנָה Denominatiuum superioris,sterquilinium,stercorarium.Iesaiæ 25.Et triturabitur Moab subter eum,sicut trituratur stramen in sterquilinium.

דָּמָה Secundo,quando construitur siue cum datiuo mediante articulo lamed, uel cum accusatiuo mediante præpositione אֶל significat neutraliter similem seu conformem esse alicui rei,congruere ad aliquid,quod equidem est acquiescere,nō obstrepere.Et ut in priore modo significandi notat ablationē formæ,ita isto modo notat assimilationem,conformitatem & congruentiam ad rem aliam. Psal.144. Homo uanitati similis fuit,dies eius sicut umbra præteriens.Ezech.31.Non similis fuit ad eam in pulchritudine sua.Cant.7.Hæc statura tua similis est palmæ.Psal.102. Similis sum pellicano deserti.Iesaiæ 1.Gomorræ similes fuissemus.Psal.89.Nam quis in millibus adæquabitur ipsi Iehoua,inter filios deorum.Ezech.31.Ad quem assimilis es in magnificentia tua.Et ibidem iterum:Et fraxini non similes fuerunt ad frondes eius.Legitur etiam actiuè semel regens post se accusatiuum.Iere.6.Amœnitati & delicijs assimilaui filiam Zion. Vel sic cum amœnitate & delicijs assimilaui filiam Zion.

Participium præsens דּוֹמֶה Cantic.2.Similis est dilectus meus hinnulo.

In uoce passiua נִדְמֵיתָ Ezech.32.Leoni gentium assimilatus es.

Participium masculini generis נִדְמֶה Iesaiæ 46.Cui assimilatis me, & æquiparatis,& comparatis me,ut similis sim.

In secunda coniugatione דִּמָּה assimilauit, formauit similitudinem, similitudinem fecit,imaginatus est,cogitauit.Thren.2.Quid assimilabo tibi.Oseę 12.Per manum prophetarū assimilabam.Iesaię 40.Et ad quem assimilabitis deum. Cantic.1. Equitatui in curribus Pharaonis assimilaui te,sodalis mea.Numeri 33.Et erit,sicut imaginatus sum,facere illis,ita faciam uobis.Iudic.20. Me cogitauerunt interficere.Esther 4.Ne cogites in anima tua,ut euadas.Psal.50.Cogitasti quòd essem sicut tu.Iesaiæ 10.Ipse uero non sic cogitabit.Et cap.14.Si non quemadmodum cogitaui,ita factum est.Psal.48.Cogitauimus Iehoua pietatē tuam in medio templi tui.

In quarta coniugatione semel legitur defectiuè sine thau characteristica quartæ coniugationis.Iesa.14.Ascendam super excelsa nubiū,similis ero altissimo.

INDE NOMINA.

דָּם Similitudo,sicut à צִוָּה formatū est צַו & à קִוָּה formatum est קַו Ezech.19.Mater tua sicut uitis in similitudine tua iuxta aquas plantata,id est,sicut tu.

דְּמוּת Similitudo,conformitas.Gen.1.Et dixit Deus faciamus hominem in imagine nostra,secundū similitudinē nostram.Gen.5.Et genuit eū in similitudine sua.Et iterū: In similitudine dei fecit eum.2.Reg.16.Et misit rex Achaz ad Vriam sacerdotē, similitudinem altaris.2.Paral.3.Et similitudo boum erat subter ipsum.Iesaię 13.Vox multitudinis in montibus,similitudo populi magni.Ezech.1.Et de medio eius similitudo quatuor animalium.& cap.8.Et ecce similitudo,sicut uisio ignis.

דִּמְיוֹן Similitudo.Psal.17.Similitudo eius sicut leo cupiens diripere.

308

דָּמַע Lacrymatus est,emisit lacrymas.Iere.13.Et si non audieritis hoc in absconditis, flebit anima mea propter superbiam,& lacrymando lacrymabitur.

INDE NOMEN.

דִּמְעָה Lacryma.Ps.126.Qui seminat in lacryma.Iesa.25.Et absterget Sustentator Iehoua lacrymā ab omnibus faciebus.Ier.13.Et deducet oculus meus lacrymam. In statu regiminis דִּמְעַת Eccl.4.Et ecce lacryma oppressorū,& non erat illis cōsolator. Et in statu affixorū דִּמְעָת Ps.6.Cū lacryma mea grabbatū meū liquefaciebā.Ies.38.Vidi lacrymā tuā.Thr.1.Et lacryma eius in maxillis ipsius.Exo.22.Plenitudinē tuā & lacrymā tuā nō tardabis.uocat Moses lacrymā quicquid est fluidū ut sūt uuę,oleū, &

& quicquid de torculari destillat. Et pluraliter דְּמָעוֹת. Threnor.2. Defecerunt propter lacrymas oculi mei.

דַּמֶּשֶׂק Vide supra in themate אָדַם.

309 דונג Et legitur etiam interposita litera uau, Cera. Psal.22. Fuit cor meum uelut cera liquefactum in medio uiscerum meorũ. Psal.92. Montes sicut cera liquefacti sunt à facie Iehoua. Mich.1. Sicut cera à facie ignis.

310 דעך Verbum est intransitiuum, extinctus est, quod fit compressione, cõgruentiam habet significatione cũ uerbis זָעַךְ & מָעַךְ, nisi ꝙ ut forma, ita modo significandi parum inter se uarient. Iesaiæ 43. Extincti sunt, sicut, inquam, linum extincti sunt. Iob 18. Etiam lux improborum extinguetur. Prou.20. Qui uilipendit patrem suum, & matrem suam, extinguetur lucerna in densissimis tenebris.

In uoce passiua נִדְעַךְ Iob 6. Cum incaluerunt ipsæ, extinguentur de loco suo, id est, extinctæ remouebuntur de loco suo.

In secunda coniugatione uoce passiua דֹּעַךְ. Psal.118. Extincti sunt uelut ignis spinarum. Aliqui tamen in contraria significatione accipiũt, ut sunt multa uerba, quæ in secunda coniugatione contrariam significationem habent primæ coniugationi, sic exponentes. Et arserunt uelut ignis spinarum.

311 דפי Infamia, diffamatio, & uidetur cognationem habere cum uerbo דָּבַב Psalm.50. Sedens contra fratrem tuum loquebaris, in filium matris tuæ ponebas infamiam.

312 דפק Significatione non est absimile uerbo דָּבַק, nisi quòd modo significãdi tantum uariet, ut enim hoc est adhærere, insectari, ita illud significat impellere seu impetum facere, & ut habet literam pronunciatione duriorem, ita duriorem quoꝗ significationem. Gen.33. Oues & boues fœtæ sunt mihi, & si impellerẽ eas die uno statim morerentur omnes oues.

Participium præsens דּוֹפֵק. Cantic.5. Vox dilecti mei pulsantis.

In quarta coniugatione legitur participium pluralis numeri מִתְדַּפְּקִים Iudicum 19. Ecce uiri ciuitatis, uiri filij Beliaal, circumdantes domum, impetum faciebant contra ostium.

313 דקק Quando post se regit accusatiuum, tum est transitiuum, & significat attenuare, subtiliare, comminuere, & modo tantum significandi differt à uerbis דָּכָה דּוּךְ & זָקַק. Iesaiæ 23. Et stimuli eius non comminuent illud. Et cap.41. Triturabit montes & comminuet. In alijs locis neutraliter ponitur. Exo.32. Et moluit usꝗ ad comminui. Deut.4. Vsꝗ comminui in puluerem.

In tertia coniugatione הֵדַק 2.Reg.23. Et combussit Excelsum, cõminuit in puluerem. 2.Paralip.34. Et fusilia confregit, & comminuit, & sparsit in superficiem sepulchrorum. Et iterum: Sculptilia contudit, donec comminui. Mich.4. Et comminues populos multos.

INDE NOMINA.

דַּק Nomen masculini generis, & nũc substantiuè, nunc adiectiuè usuuenit. Exo.16. Et ecce in superficie deserti erat tenue, orbiculatum, tenue quasi pruina super terra. Iesaiæ 40. Ecce insulas uelut tenue projciet. Leuit.3. Aut tenue, aut macula in oculo eius, id est pellicula. Iesaiæ 23. Et erit sicut puluis tenuis. Et in distinctione דָּק. Leuit.13. Et in ea pilus flauus, tenuis. Et in genere fœminino דַּקָּה Leuitic.16. Et implendo pugillum suum suffimento aromatũ tenui. 1.Regum 19. Et post ignem uox tacita, tenuis. Et pluraliter דַּקּוֹת Gen.41. Et comedebant uaccæ malæ uisu, & tenues carne. Et iterum: Et erant septem spicæ tenues, atque opponitur ibi nomini בְּרִיאוֹת.

דֹּק Pellis, à tenuitate. Iesaiæ 40. Qui extendit tanquam pellem cœlos.

דִּקְדּוּק Rabini Hebræorum, hoc nomine Grammaticam uocant, eò ꝙ subtilis est consideratio circa literas, puncta, accentus, coniugationes, aliaꝗ quæ in ea continentur. Deinde appellant illum דַּקְדְּקָן qui subtiliter in lege, quæ in lege subti

314 ſubtilia ſunt exquirit, porro grammaticæ diſcipulum appellant דִיקְדוּק.

דָּקַר Perfodit, transfixit, trāsfodit. Notatq; talem transfoſſionē, quę penetrat interiora, intima, & ſecreta. uidetur cognationē habere cū חדר, & ſignificationem contrariam cū uerbo יָקַר Num. 25. Et trāsfodit ambos ipſos. 1. Sam. 31. Euagina gladium tuū, & transfode me, ne forte ueniant incircūciſi illi, & transfodiant me. Zachar. 12. Et reſpicient ad me, quem transfoderūt. Ioānes Euangeliſta citās hoc prophetæ dictum de Chriſto in cruce impletū cap. 19. ita reddidit. Videbunt in quem ἐξεκέντησαν, id eſt, pupugerūt. Similiter Apoc. 1. Et ueniet in nubibus, & uidebit eum omnis oculus, & qui eum ἐξεκέντησαν, id eſt, compunxerunt.

In uoce paſſiua נִדְקַר Ieſaiæ 13. Omnis qui inuentus fuerit transfodietur.

In ſecunda coniugatione participium pręteritum pluralis numeri מְדֻקָּרִים. Iere. 37. Et remanſerint ex eis uiri transfoſſi. & cap. 51. Et transfoſſi in plateis eius. Threnorum 4. Defluxerunt transfoſſi.

INDE NOMEN.

מַדְקְרוֹת Prouerb. 12. Tanquam transfoſſiones gladij.

315

דְּרוֹר Nomen ſubſtantiuum, & ſignificatione congruit cum uerbo נָדַר, ſignificat enim libertatem, ſeu liberam remiſſionem, & differt à שְׁמִטָּה ſicut genus à ſpecie, nam nō tantum libertatem mutui, ſed & debitorū, aliorumq; bonorum, atq; adeò etiā corporis notat, qualis concedebatur lege Moſaica Leuit. 25. Anno quinquageſimo. At שְׁמִטָּה libertatem mutui tantū ſignificat, quæ fiebat anno ſeptimo iuxta legem Exo. 23. & Deut. 15. Legitur autē Leuit. 25. Et prædicabitis libertatem &c. Ieſaiæ 61. Vt prædicaret captiuis libertatem. Ier. 34. Ad prædicandum eis libertatem. Exod. 30. Myrrham libertatis, id eſt, liberè fluētem. Significat etiam hirundinem, eò q ſine corte, ſine diſciplina uaga uolandi libertate gaudet. Pſal. 84. Etiam paſſer inuenit domum, & hirundo nidum ſibi. Prouerb. 26. Sicut hirundo ad uolandum.

דַּר Nomen lapidis, quem parium eſſe dicunt coloris candidi, arbitror marmoris eſſe ſpeciē, ſeu marmor candidū. Eſther 1. Super pauimentū ſmaragdo & pario ſtratū.

דַּרְדַּר Tribulus, ſic dictus, q libere & ſua ſpōte, abſq; cultura in agro ſuccreſcit. Gen. 3. Et ſpinam & tribulum producet tibi. Oſeæ 10. Spina & tribulus aſcendet ſuper altaribus eorum. Sic[illegible].ad Hebr. cap. 6. etiam τριβόλους uertit.

דֵּרָאוֹן Quære in the[illegible] רָאָה.

316

דָּרַג Inde nomen מַדְרֵגָה gradatio unius arulæ ad alteram ſuperiorem in formam pyramydis, itaq; congruentiā habet ſignificatione cū דָּקַר & דָּרַךְ דָּגַר, niſi q ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe uarient. Canticorum. 2. In abſconſione gradationis. Et pluraliter מַדְרֵגוֹת. Ezechielis 38. Et cadent gradationes, & omnis murus in terram cadet.

317

דָּרַךְ Congruit aliquo modo cum דרג, & ſignificat calcare pedibus ſiue terram & uiam, ſiue quid aliud. Deut. 1. Et ipſi dabo terram, in qua calcabit ipſe. Thren. 1. Torcular calcauit Iehoua. Ieſaiæ 62. Torcular calcaui ſolus. Mich. 1. Et calcabit excelſa terræ. Ioſue 14. Niſi per quam calcauerit pes tuus. Num. 24. Calcauit ſtella ex Iacob. Threnor. 4. Calcauit arcum ſuum, id eſt, calcando tetendit, ſeu pedibus tetendit. Mich. 6. Calcabis oliuā. 1. Sam. 5. Ideo non calcabunt ſacerdotes Dagon.]

Participium præſens דֹּרֵךְ Ieſaiæ 59. Omnis calcans per eam. & cap. 63. Et ueſtimenta tua ſicut calcantis in torculari. Et pluraliter דֹּרְכִים. Iere. 25. Celeuſma ſicut calcantes reſpondebit. Nehe. 13. Vidi in Iehuda calcātes torcularia. Et in ſtatu regiminis דֹּרְכֵי Iere. 46. Calcantes arcum.

Participium præteritum fœminini generis דְּרוּכָה Ieſaiæ 21. A facie arcus calcati. Et pluraliter דְּרֻכוֹת. Ieſa. 5. Et omnes arcus eius calcati.

In tertia coniugatione הִדְרִיךְ Ieſaiæ 11. Et calcare faciet in calceamentis. Prou. 4. Calcare feci te in ſemita rectitudinis. Pſal. 119. Fac calcare me in ſemita mandatorum

rum tuorũ.Iob 28.Non calcauerunt eam bestiæ rapinæ.Iesaiæ 42.Per semitas quas non cognouerunt,calcare faciam eos.Psal.25. Calcare faciam humiles in iudicio. Iere.9.Et calcauerunt linguam suam scilicet tanquam arcũ.cap.51.Filia Babel fuit ut arca tempus calcandi eam,ubi hirik ponitur pro pathah.

INDE NOMINA.

דֶּרֶךְ Et in distinctione sententiæ דָּרֶךְ uia,quæ scilicet calcata est,& calcatur pedibus,id est,uia trita. Vandali sua lingua uocant droga. Transfertur autem sæpissime ad doctrinam,dogma,sectam,religionem,cultum,studia,opera,in quibus uersantur homines,item morem,consuetudinem,quæ longo tempore introducta est. Gen.49. Sit Dan serpens super uia.& cap.45.Et dedit illis uiaticum ad uiam. Et in quibusdam locis Hebræis idẽ ualet,quod nobis in Latina lingua uersus. Deut.11. Postea uia occasus solis,id est,uersus occasum solis. Ezech.40. Et porta cuius facies eius uersus Aquilonem.Et mox iterum:Et duxit me uia austri,id est aduersus austrum. & sic sepissime in eo loco usurpatur. Secundò,pro more seu consuetudine. Gen.19.Secundum uiam uniuersæ terræ.cap.31.Quia uia mulierum est mihi. Iesa. 10.Et baculum suũ leuabit contra te in uia Ægypti,id est,in morem Ægypti, id est in modum illum quo in Ægypto.Et mox iterum:Et excitabit contra eum Iehoua Zebaoth flagellum iuxta plagam Midian in petra Oreb, & baculum suum super mare,& eleuabit eum in uia Ægypti. Item pro iudicio,seu causa in iudicio.Amos 2.Et uiam humilium declinabam. Item pro instituto,cultu,religione,dogmate,siue bono siue malo.Deut.11.Et recesserit à uia,quam ego præcipio uobis hodie.1. Reg.15.Et ambulauit in uia patris sui. Amos 8. Et uiuit uia Beerseba, id est, cultu. Psal.1.Et in uia improborum nõ stetit. Item ibidem:Quoniam nouit Iehoua uiam iustorum. Item:Et uia improborum auferetur.Sic in ista figurata significatione nõ raro usuuenit in Actis Apostolicis ut cap.13.& 18.& 22.& 24.& ibidem quoq; illius legitur declaratio. In statu affixorum mutat prius sægol in pathah,& alterum in seua.Num.24.Balaak abijt in uia sua.Psal.77.Deus,in sanctitate uia tua.Iesa.55. Derelinquat improbus uiam suam.Ezech.18.Nunquid uia mea non est recta.Iere. 29.Via eorum ipsis.Prouer.8.In principio uiæ suæ, id est, instituti operis sui, creationis suæ. Et dualiter דַּרְכַּיִם Prouerb.28.Peruersus uiarũ. Et pluraliter דְּרָכִים Deut.28.Et per septem uias fugient. Ezech.21.In capite duarũ uiarum. In statu regiminis & affixorum דַּרְכֵי Prouer.2.Vt ambulent in uijs tenebrarũ.& cap.5. Coram oculis Iehoua uiæ uiri.2.Paral.21.Et in uijs Asa.Prouerb.3.In omnibus uijs tuis cognosce illum.Psalm.119.Vias meas doce me.Ezech.7.Et iudicabo te iuxta

מִדְרָךְ uias tuas.Calcatio,id est, uestigium.Deuter.2.Non dabo uobis de terra eorũ uestigium plantę pedum.

318 דָּרוֹם Auster,plaga meridionalis ab altitudine,aliàs dicta נֶגֶב quòd feritur ardore solis.aliàs תֵּימָן quòd ad dextram sita est.Deuter.33.Mare & austrum possidebis. Iob 37.Quando tranquilla est terra ab austro.Ezech.42.Ventum austri mensus est,id est,partem australem.

319 דָּרַשׁ Generaliter significat quærere,inquirere,exquirere,perquirere,sciscitari,percõtari,& simul importat curam,solicitudinẽ & diligentiã, mutat aũt modũ significandi secundũ cõstructionẽ,quam habet multiplicẽ. Primo, ponitur absolutè.Deut.13.Et quæsieris & scrutatus fueris & interrogaueris. Et cap.17.Et inquires & indicabũt tibi.Iud.6.Et quæsierũt & interrogauerũt, & dixerunt. Psal.10.Inquietus prę superbia uultus sui nihil querit,id est,curat. frag nichts darnach.Et mox iterũ:Dixit in corde suo non inquiris,id est,nihil uel neminem curas. Secundo,regit post se accusatiuũ mediante articulo אֵת, sine figura.Leuit.10.Et hœdum pro errato,quærendo quærebat Moses.Deuter.21.Et sit tecum,donec quærat frater tuus eum.Ierem.29.Quærite pacem ciuitatis.Ezechiel.34.Et non quęsiuerunt pastores mei oues meas. Deinde quando dicitur quæri Dominus seu deus, tum significat peculiari phrasi quærere uerbum & uoluntatem dei ex sacerdotibus, petere seu exquirere uoluntatem dei per sacerdotem.Ierem.21.Quære nunc

pro

pro nobis ipsum Iehoua. Ezech.20. Venerunt uiri ad me, ut quęrerent Iehoua,& sederunt coram me.Iesaiæ 9.Iehoua Zebaoth non exquisiuerunt. Psal.34. Quæsiui Iehoua & respondit mihi.Psal.14.An sit quęrens deum.Genes.25.Abijt ergo ad quęrendum Iehoua.2.Reg.22.Quære obsecro hodie uerbum Iehoua. Et quando deo adscribitur tum significat deo curæ esse.Deut.11.Terra quam Iehoua deus tuus curat,suntq; oculi Iehoua dei tui in ea.Legitur tamen ter habens ultra articulum את literam mem,& ualet,per.1.Reg.22.Et inquiramus per eum. Et mox iterum:Est uir unus,ut quęramus Iehoua per eum.2.Reg.3.Vt quęramus Iehoua per eum. Tertio,legitur aliquoties tamen absq; articulo את Exod.18.Quoniam ueniet ad me populus ad quærendum Iehoua.Exod.17.Et quando audieris,& inquisieris probe.Psal.9.Quærens sanguines eorum,recordabitur.Psal.119.Quoniā mandata tua exquisiui.Prouerb.31.Quærit lanam & linum.1.Paralip.16.Quia omnium corda exquirit Iehoua. Quarto,cum pronominibus affixis. Genes.9. De manu omnis animantis requiram eum.1.Paralip.28. Si quæsiueris eum, inuenietur abs te.Psal.9.Quoniam non derelinques quærentes te,Iehoua. Quinto,construitur semel cum he articulo emphatico.2.Paralip.32.Ad inquirendū miraculum illud,quod erat in terra. Sexto,construitur aliquoties cum datiuo mediante articulo lamed,& tum dupliciter accipitur primò pro præpositione de. Gen.9.Sanguinem uestrum de animabus uestris requiram.Et iterū:Idem uerbum repetitur cum mem præpositione,ut inde conijcere licet lamed pro mem accipiendum.Item 2.Sam.11.Et misit Dauid & quærebat de muliere illa, dicens:est ne hæc filia Eliam?Iob 10.Vt quæras de iniquitate mea,& scruteris de errato meo.Psalm. 142.Non est qui inquirat de anima mea.Iere.38.Vir iste non quærit de pace populi. Aliâs accipitur pro אל ad.Et notat peculiari phrasi spe quadam cōcepta conferre se ad aliquem petiturus seu quæsiturus cōsilium seu auxilium & salutem ab eo.Deut.12.Et ne quæras ad idola eorum,quo inquiens, modo gentes illæ coluerunt deos suos,sic ego quoq; faciam, id est, ne conferas te ad idola. 1.Paral.22. Et nunc date cor uestrum,& animam uestram,ut quæratis ad Iehoua. 2.Paralip.15. Quicunq; uero non quæret ad Iehoua ut ipsum consulat.2.Paral.17.Et non quæsiuit ad Baalim,sed ad deum patris sui quæsiuit. 2.Paralip.31. Vt quæreret ad deum suum.Esdræ 4.Quia perinde ut uos quærimus ad deum uestrum . Iesaiæ 66. A populo meo, qui quæsiuit ad me. Ezechielis 14.Et quando uenerit ad Prophetam, ut conferat se ad ipsum petiturus consilium in uerbo meo. Item,construitur cum אל ut in subiectis quinq; locis, & peculiari phrasi, ut suprà quoq; admonui, significat,conferre se ad aliquem quæsiturus consilium uel auxilium ab eo. Deuteron. 18.Et qui quærit ad mortuos,id est,recipit se ad mortuos,eos ut quærat. Iob 5.Veruntamen ego quæram ad Deum, id est, ad deum deferam quæstionem.Iesaiæ 19. Et quærent ad idola.Sic Iesa.11.Ad eum gentes quærent,id est,cōferent se ad eum, quæsituri per ipsum salutem.ita uidemus hunc locum concinere cum alijs scripturæ locis,quibus Ecclesiam gentiū ad Christū congregandam Prophetæ alijs licet uerbis prædixerunt. Qui,inquā, omnes in prophetiā Iacobi patriarchæ Gen.49. Et erit ad ipsum aggregatio populorū,respexerūt.Ies.2.Et cōfluent ad eum omnes gētes.Mich.4.Et cōfluent ad eū populi, & ibūt gentes multæ.Haggęi 2.Et uenient cū desiderio gentes&c.Et usi sunt uerbis quæ motū & quidem uoluntariū,& pronam animi lubentiā & inclinationē important. Septimo,cōstruitur cū beth præpositione.1.Sam.28.Quærite mihi mulierē habentem Pythonem ut uadam & quærā in ea.2.Reg.2.Vos ambulatis ad quærendum in Baalzebub, deo Ekron.2. Paralip.34.Et ad regem Iehuda qui misit uos ad quærendū in Iehoua sic dicetis.1. Paralip.10.Et non quæsiuit in Iehoua. Octauo,construitur cum על. 2.Paralip.24.Quare non quæris super Leuitis,id est,exigis a Leuitis,ut adferant de Iehuda & de Ierusalem tributum Mosi.2.Paralip.31.Et Ezechias quærebat super sacerdotibus. Nono,construitur cum מעל. Iesaiæ 34. Quærite in libro Iehoua, & legite.Et hac phrasi Ioannes Euangelista uerba Christi ad Iudæos refert,Scrutamini

mini, inquiens, ſcripturas, hæ enim ſunt &c. Decimo, conſtruitur ſemel cum אַחַר præpoſitione. Iob 39. Inueſtigat montes, paſcua ſua & poſt omnia quæ ſunt uiridia inquirit.

Participium præſens דֹּרֵשׁ Eſther 10. Quærens bonum populo ſuo. Ieſ. 16. Quærens iudicium. Et pluraliter in ſtatu regiminis דֹּרְשֵׁי. Pſal. 69. Quærentes deum. Pſal. 9. Non dereliquiſti quærentes te Iehoua.

Participium præteritũ pluralis numeri maſculini generis דְּרוּשִׁים. Pſal. 111. Magnifica ſunt facta Iehoua, exquiſita omnibus cupientibus ea. Et in genere fœminino דְּרוּשָׁה Ieſaiæ 62. Et tibi dicet requiſita ciuitas, & non deſerta.

In uoce paſſiua נִדְרַשׁ Gen. 42. Et ecce ſanguis eius requiritur. 1. Paral. 26. In anno quadrageſimo regni Dauid requiſiti ſunt, & inuenti ſunt. Ieſaiæ 65. Quæſitus ſum à non interrogauerunt, id eſt, ab illis, qui nõ uenerant antea, me ut quærerent. Ezech. 14. An quærar quæſitus ab illis. Et cap. 20. Viuo ego, quæſitus nõ inueniar ab eis. Sic Ezech. 26. Adhuc inquirar à domo Iſrael.

INDE NOMEN.

מִדְרָשׁ Quæſitorium, in quo res à regibus geſtæ quæruntur. nos uocamus repertoriũ, uel hiſtoriam, uel annales. 2. Paralip. 13. Et reliquas res Abia, & uias eius, & geſta eius, ſcripta ſunt in quæſitorio Prophetæ Iddo. 2. Paral. 24. Ecce iſta ſcripta ſunt in quæſitorio libri Regum.

320 דָּשָׁא Programinauit, progerminauit, & non tantũ de terræ naſcẽtibus germinibus, ſed etiam arborum dicitur. Ioelis 2. Ne timeatis beſtiæ agri, quia programinauerunt paſcua deſerti.

In tertia coniugatione הִדְשִׁא programinauit, progerminauit. Gen. 1. Progerminet terra progerminationem, herbam ſeminificantem ſemen, lignum fructus, faciens fructum ſecundum ſpeciem ſuam, &c.

INDE NOMINA.

דֶּשֶׁא Generale nomen ad gramina, herbas, & arborũ folia, q. d. progerminatio ſeu progermen. Gen. 1. Progerminet terra germen, herbam ſeminificãtem ſemen, lignum fructus, faciens fructum ſecũdum ſpeciem ſuam. Et mox iterum: Et produxit terra germen. Deut. 32. Fluet ſicut ros ſermo meus, ſicut imber tenuis ſuper germẽ, & ſicut pluuia denſa ſuper gramen. 2. Sam. 23. A ſplendore poſt pluuiã, germen è terra. 2. Reg. 19. Erunt uelut herba agri, & olus germinis fœnum tectorum, & aruum ante culmum. Iob 6. Num rudet fera ſuper gramine. & cap. 38. Et ad germinare faciendum productionẽ germinis. Pſal. 23. In paſcuis graminis recubare feciſti me. Pſal. 37. Sicut uiror graminis marceſcent. Prouerb. 27. Apparet fœnum, & uidetur gramen, & colliguntur herbæ montium. Ieſaię 15. Quoniam aruit fœnum, ceſſauit gramen, uiror nõ fuit. & cap. 66. Et oſſa ueſtra quaſi gramẽ germinabũt. Iere. 14. Quin etiam cerua in agro genuit, & derelinquendo, quia non fuit gramen.

דִּתְאָא Gramen. Iere. 50. Laſciuietis ſicut uitula in gramine.

321 דָּשֵׁן Impinguatus eſt. Deut. 31. Et comedet & ſaturabitur & impinguabitur.

In ſecunda coniugatione דִּשֵּׁן impinguauit. Pſal. 23. Impinguaſti oleo caput meum. Prouerb. 15. Auditus bonus impinguat oſſa. Pſal. 20. Et holocauſtũ tuum impingueſcat. ubi ultima litera he eſt paragogica, quanquam multi alij ſic exponant, Incineretur, ſcilicet cœlitus.

In uoce paſſiua דֻּשַּׁן Prou. 11. Anima benedictiõis impinguabitur. & cap. 28. Cõfidens ſuper Iehoua impinguabitur. Ieſa. 34. Et puluis eorũ ab adipe impinguabit.

In tertia coniugatione uocis paſſiuæ ſemel legitur, & irregulariter. Ieſa. 34. Gladius Iehoua repletus eſt ſanguine, impinguatus eſt ab adipe.

INDE NOMINA.

דָּשֵׁן Pinguis. Ieſa. 30. Et erit pinguis & uber. Et pluraliter דְּשֵׁנִים Pſal. 92. Pingues & uirides erũt. Et in ſtatu regiminis דִּשְׁנֵי Pſ. 22. Et incuruabũt ſe omẽs pingues terrę.

דֶּשֶׁן Pinguedo. Pſal. 63. Sicut adipe & pinguedine ſaturabit anima mea. Ieſ. 55. Et oblectabit

ctabit ſe in pinguedine anima ueſtra. Et in diſtinctione ſententiæ דשן Iob 36. Et quies menſæ tuæ plena pinguedine. Iere. 31. Inebriabo animã ſacerdotũ pinguedine. Et in ſtatu affixorũ mutat prius ſægol in hirik ad differentiam alterius quod cinerem ſignificat. Iudic. 9. Num ceſſare faciam pinguedinem meam.

דשן Contrario modo ſignificandi accipitur pro cinere, qui omni pinguedine amplius caret, calore ignis exiccatus, materia exiccata igni, & macra. Leuit. 4. Iuxta effuſionem cineris cõburetur. & cap. 6. Et leuabit cinerẽ in quem cõſumpſerat ignis holocauſtum. 1. Reg. 13. Ecce altare findetur, & effundetur cinis, qui eſt ſuper ipſo. Iere. 31. Et omnem uallem cadauerum & cineris. Et in diſtinctione ſententiæ דשן Leuit. 1. Ad locum cineris. Et in ſtatu affixorum mutat prius ſęgol in pathah, & alterũ in ſeua. & circa primã uocẽ pathah diſcernitur à priore, quod pinguedinẽ ſignificat, & cum hirik pũctatur. Exo. 27. Facies ollas eius pro cinere eius.

INDE VERBVM,

דשן Decinerauit, id eſt, à cinere repurgauit, cinerem remouit. Num. 4. Et decinerabũt altare, & expandent ſuper illud pannum purpureum.

322 דת Lex, mandatũ, edictum, ſtatutum, decretum. Et in lingua Babylonica magis eſt uſitatum, quã Hebræa. Deut. 33. A dextera eius ignis, mandatũ ad eos. Eſther 1. Et ipſa compotatio ſecundũ decretum, nõ cogens. Et iterũ: Coram omnibus ſcientibus decretum, & ſententiã. cap. 2. Iuxta ſtatutũ mulierum. Item pro tributo ſcilicet ſtato & decreto uſurpatur. Eſdr. 6. Et de theſauris regis, quos ex tributo habet trans flumen. Et in ſtatu affixi manet inuariatũ. Eſther 2. Cum audiretur uerbum regis & mandatũ eius. Legitur in Daniele cũ aleph דתא cap. 2. Et decretũ editum eſt, & ſapientes interfecti ſunt. Et iterum: Quare mandatũ publicatum eſt à rege. Et in ſtatu regiminis & affixorũ דתי Eſd. 8. Et dederunt mandata regis ad ſatrapas regis. Eſther 1. Scribatur iuxta decreta Perſarum & Medorum. Et cap. 3. Et decreta eorum muta ab omni populo, & decreta regis non facientes, &c.

DE NOMINIBVS MVLTILITERIS
ET PEREGRINIS.

323 דבשת Gibbus ſeu tuber camelorum, & arbitror uocem eſſe peregrinam. Ieſaiæ 30. Et ſuper gibbo camelorum theſauros ſuos.

324 דוכיפת Gallus ſyluestris, cuius fit mentio Leuit. 11. & Deuter. 14. Et eſt de numero prohibitarum auium.

325 דמשק Damaſcus, quære in themate ארם.

326 דרדר Quære in themate דרור.

327 דרבן Stimulus. 1. Sam. 13. Et ad ſtabiliendum ſtimulum. Et pluraliter דרבונות Ezech. 12. Verba ſapientum ſunt ſicut ſtimuli.

328 דרכמונים Drachmæ, nomen à Græcis mutuatum, ſicut אדרכנים. Eſdr. 2. Secundum facultatem ſuam dederũt in theſaurum operis aurum, drachmas ſexaginta millia & mille. Nehe. 7. De capitibus patrũ dederunt in theſaurum operis aurum drachmas uiginti millia.

329 אדרכנים Drachmæ, ſicut דרכמונים à Gręcis mutuatum. 1. Paralip. 29. Et drachmas decem mille. Eſdræ 8. Et crateras auri drachmas millenas.

ה

Iob.28

הֵן יִרְאַת יְהוָה הִיא חָכְמָה

330 ה ARTICVLVS est seruiens omnibus casibus nominum appellatiuorum.
Secundo, restringit significationem nominum, quibus præponitur, ideo nominibus proprijs non præponit, eò quod non opus habeat restrictione. Tertio, addita nomini appellatiuo, addit quoque illi emphasin, non aliter atque Latinis ista pronomina, ille, ipse. Psal. 1. Beatus uir ille. Quarto, est aduerbiũ uocandi ô. Mich. 2. O dicta domus Iacob. Quinto, præposita uerbis significationem habet relatiui שֶׁ siue אֲשֶׁר Gen. 46. Omnis anima domus Iacob, quæ uenit. Psal. 18. Qui cingis me uirtute. 1. Paralip. 29. Omnis populus qui inuentus est. Iesaiæ 41. Qui dico tibi. Sexto, præposita dictionibus subscripto communiter hatephpathah est interrogatiua, an, num, nunquid. Gen. 4. Num custos fratris mei ego. Iob 5. Voca nunc an sit qui respõdeat. Septimo, antepoſita nominibus notat quandoque motum ad locum, sicut si in fine localibus apponitur. 2. Reg. 2. In cœlum. 1. Paral. 26. Ad ascensum. Octauo, interponitur aliquãdo duabus dictionibus nihil significando. 2. Paralip. 7. Et ignis descendebat מֵהַשָּׁמַיִם è cœlo. 1. Sam. 17. בֵּית־הַלַּחְמִי. Nono, expositiuè, ut intelligas eandem personam, aut rem, de qua prius facta est mentio. Decimo, efficit ex uerbis nomina uerbalia, & cõmuniter generis fœminini, si in fine additur præcedente cametz. הֲדוֹם scabellum. Iesaiæ 66. Terra autẽ scabellum pedum meorum. הַכָּרָה notio, notitia, cognitio. Iesaiæ 3. Cognitio faciei ipsorum respondet contra ipsos. הַצָּלָה. Esther 1. Et ereptio stabit Iudæis. הֲפֻגוֹת Thren. 3. Sine intermissionibus. Vndecimo, nomini appellatiuo apposita ex masculino fœmininum constituit אִשָּׁה Gen. 2. Propterea uocabitur uira, quoniam de uiro sumpta est. Duodecimo, addita in fine nomini fœminini generis auget significationẽ illius אֵימָתָה Exod. 15. Cecidit super eos formido, & metus. Psal. 3. Non est illi יְשׁוּעָתָה salus in deo. עֶזְרָתָה. Psalm. 44. Surge in auxilium nobis. עוֹלָתָה Iob 5. Et iniustitia contrahet os suum. עַוְלָתָה. Ezechiel. 28. Donec inuenta est iniustitia in te. Decimotertio, In fine nominibus localibus adiuncta, importat motum ad locũ. Gen. 28. Et dilataberis in Occidentẽ, & in Orientem, & in Aquilonẽ, & in Austrum. 2. Sam. 13. Et intulit ad Amnon fratrem suum in penetrale. Decimoquarto, In fine apposita tum nominibus, tum uerbis, etiam relatiui officium subit fœminini generis præcedente cametz, & accepto sæpe puncto, qui à Grãmaticis mappik dicitur, de quo in pronominibus uidere poteris, induit enim tum naturam pronominis. Cæterum quãdo habet superne holem tum est masculini generis. Gen. 13. Tentorium eius. Et cap. 49. Ligans ad uitem pullum suum. Et mox iterum: Et in sanguine uuarum operimentum suum. Exo. 22. Et dimiserit iumẽtum suum. 2. Reg. 20. & Iesaiæ 39. Et ostendit eis omnem domum aromatũ suorum. Habakuk 3. Et ibi latibulum fortitudinis suæ &c.

331 הֵא Demonstrandi aduerbium en, ecce, sicut הִנֵּה & הֵן Gen. 47. Ecce uobis semen. Ezech. 16. Ecce uia tua.

הַבְהַב Vide in themate יָהַב.

332 הָבַל Vanitas, res leuis, & cito euanescens. Et ut literarum tantum transpositione, ita modo solum significandi differt à uerbo בָּהַל utrunque enim tempus correptum importat. sicut econtra, בָּלָה & יָבַל אָבַל productionem important. Et legitur singulariter tantum in statu regiminis הֲבֵל Eccl. 1. Vanitas uanitatum. Et pluraliter הֲבָלִים Eccl. 1. Vanitas uanitatum. & cap. 5. Quia in multitudine somniorum etiam uanitates, & uerba multa. Iere. 10. Disciplina uanitatum lignum est.

הֶבֶל Vanitas, res uanida & cito euanescens. Iob 7. Quia uanitas sunt dies mei. Psal. 72.

Vanitas filij Adam, mendacium filij uiri, in bilance ascendendo sunt plusquã uanitas pariter. Psal. 144. Homo uanitati similis est. Prouerb. 13. Opulentia ex uanitate, minuetur. cap. 31. Mendacium est gratia, & uanitas pulchritudo. Iere. 10. Statuta populorum uanitas est, non est profectus in illis. cap. 2. Et ambulauerunt post uanitatem, id est commenticia numina. In statu affixorum seruat prius ſegol. Eccles. 9. Omnibus diebus uitæ uanitatis tuæ. Et in statu regiminis & affixorũ הַבְלֵי. Psal. 31. Odi obseruantes uanitates temeritatis. Iere. 14. Num estis inter uanitates gentium. Deut. 32. Prouocauerunt me ad iram uanitatibus suis.

הֶבֶל Filius alter Adæ post Kain, & id nomen est ei impositum à parẽtibus, quòd nõ posuerunt in eo spem factæ promissionis de semine, ut in Kain. Genes. 4. Et fuit Abel pastor ouium. Et iterum: Et Abel attulit etiam ipse de primogenitis ouium suarũ. Et in distinctione sententiæ הָבֶל Et addidit parere fratrem eius, ipsum Abel.

INDE VERBVM,

הָבַל Cito euanuit, uanidus factus est. 2. Reg. 17. & Iere. 2. Et ambulauerunt post uanitatem, & uani sunt. Psal. 62. Ne confidatis in fraude, & in rapina, ne uanescatis, facultas si prouenerit, ne apponatis cor. Iob 27. Ut quid uanitate euanescetis.

In tertia coniugatione legitur tantũ participiũ præsens pluralis numeri מַהְבִּלִים Iere. 23. Vanos faciunt ipsi uos.

333 הבן Et pluraliter tantum legitur הָבְנִים Interpretes uarie exponunt, ego ut eorũ trãslationes prætercam, puto esse Ebenum lignum nigrum, solidum, pulchrũ, quod teste Virgilio 2. Georgicorum in India nascitur, & cæsum in lapidẽ durescit, & adustum iucundi est odoris, inde cognationẽ habet cum אֶבֶן Ezech. 27. Cornua, ebur, Ebenum reddiderunt pro munere.

334 הבר Astrologus, legitur tãtum semel in plurali status regiminis הברי Iesaiæ 47. Stent nunc & saluent te astrologi cœli, qui aspiciũt in stellis. Opinor uocem esse peregrinam, alioqui maluissem dicere uicio scribarum esse deprauatum & ex cheth factum he.

335 הגה Congruit significatione cum uerbis יָגָה נָגַה & נָגַן nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se discrepent. Et generaliter significat alicuius rei motũ, at mutat aliquantulum modum significandi ex constructione & coniugatione.

Primo, quando construitur cum præpositione beth, tum significat motum animi in aliquid, animum seu cogitationem in rem aliquam intendere, intentum esse in rem. Iosue 1. Nõ recedet liber legis huius ab ore tuo, sed intendes in eum diu noctuq́;. Psal. 1. Et in legem eius intentus est diu noctuq́;. Iob 27. In uigilijs eram intentus in te. Psal. 77. Intentus fui in omnia opera tua. Secundo, si cum alijs præpositionibus, siue sine illis construitur, tum significat seriam operationem seu motum animi. & ex uerborum uel rerum circumstantia sumere licet uerbi interpretationem. Iesaiæ 16. Ideo ululabit Moabita ad Moabitam & omnes ululabunt, & ad fundamenta Kirheres ingemiscent tantum confracti. Iere. 48. Et ad uiros Kirheres ingemiscet. Iesaiæ 31. Sic infremiscit leo, & catulus leonis super præda sua. & cap. 38. Ingemiscebam sicut columba. & cap. 59. Sicut columbæ ingemiscendo ingemiscimus. Tertio, constructum cum præpositione mem, significante motum de loco. Iesaiæ 59. Et proferendo ex corde uerba mendacij. Prouer. 25. Remoue scorias de argento, & egredietur aurifabro uas, remoue improbum à cõspectu regis, & stabilietur in iustitia thronus eius. Iesaiæ 27. Amotus est uento suo forti in die austri. Quarto, sine præpositione, & quando post se regit accusatiuum, & significat promouere, attamen debet exponi secundum eius rei proprietatem cui attribuitur. Psal. 2. Et populi moliuntur frustra. Psal. 35. Et lingua mea proferet iustitiam tuam. Psal. 37. Os iusti proferet sapientiam. Iob 27. Non proferent labia mea iniquitatem, & lingua mea non proferet dolum. Psal. 115. Non proferent scilicet uerba in gutture suo. Prouerb. 24. Quoniam damnum molitur cor eorum. Iesaiæ 33. Cor tuum molitur turbationem.

In secũda cõiugatione uoce passiua הֹגָה 2. Sam. 20. Postq́; igit᷑ amotus est de uia.

In ter-

In tertia coniugatione legitur participium seu nomen participiale מְהַגִּים Iesaiæ 8. Mussitantes & immurmurantes, uel ita mussitatores & emurmuratores.

INDE NOMINA.

הֶגֶה Gemitus. Psalm. 90. Consumimus annos nostros uelut gemitum. Ezech. 2. Erantq; scriptum in eo lamentationes & gemitus & planctus.

הָגוּת Psalm. 49. Os meum loquetur magnam sapientiam, & intentio cordis mei multa est intelligentia.

הָגִיג Psal. 5. Intellige gemitum meum. Psal. 39. In gemitu meo exarsit ira.

הִגָּיוֹן Psal. 19. Et gemitus cordis mei in conspectu tuo. Thren. 3. Labia insurgentium aduersus me, & conatum ipsorum contra me.

הִגָּיוֹן Psal. 92. Super murmure in cithara, id est, modulatione. Psal. 9. Opere manuum suarum irretitur improbus meditatione seu gemitu Sæla, quanquã alij aliter interpretentur, & quidam censeant significare modũ seu modulationem musicam sicut & סֶלָה. Porro Hebræorum magistri uocant etiam hoc nomine philosophiam sermocionalem.

לַהַג Per prothesin lamed, intentio, studium, meditatio. Eccl. 12. Facere libros sine fine, & intentio plurima, fatigatio est carnis.

הֲגִינָה Nomen adiectiuum generis fœminini. Ezech. 42. Via in prospectu parietis directæ. Sed scribitur pro הֲכִינָה ideo huc non pertinet, sed ad כון est referendum.

336 הָדָה Congruit significatione cum uerbis הָדַד & יָרָה יָדַד nisi quod ut forma, ita modo parum significandi inter se uarient. significat autem extendere, scilicet libere. Iesaiæ 11. Et in cauernam Reguli puer ablactatus manum suam extendit scilicet libere.

הֵר Quære in themate suo יָרָה.

337 הָדַךְ Opprimendo contudit, & conuenit significatione cum uerbis דּוּךְ דָּכָא דָּכָה דָּעַךְ זָעַךְ מָעַךְ, & in hac forma legitur tantum semel. Iob 40. Et contundet improbos subtus se.

הֲדֹם Quære in themate suo דָּמַם.

338 הֲדַס Myrtus. Iesaiæ 41. Ponam in desertum cedrum, Sittam, & myrtum. Nehem. 8. Et folia myrti, & folia palmarum. In distinctione הֲדָס. Iesaiæ 55. Et pro senticeto ascendet myrtus. Et pluraliter הֲדַסִּים. Zachar. 1. Et respondit uir qui stabat inter myrtos.

339 הָדַף Pepulit, depulit, impulit. Et cõgruit significatione cum uerbis הָדַךְ דָּחַף בָּדַף דחה nisi quod modo significandi inter se uarient. Num. 35. Quod si subito absque inimicitia impulerit eum. Et ibidem: Aut si odio impulerit eum. Deut. 6. Ad depellendum omnes inimicos tuos à facie tua. Prouerb. 10. Et malitia improbi depellet. 2. Reg. 4. Et accessit Gehazi ut depelleret eam. Iob 18. Depellent eum ex luce in tenebras. Iere. 46. Non consistet, quia Iehoua depellet eum. Iesaiæ 22. Et depuli te à statione tua. Ezech. 34. Propterea quòd cum latere & cũ humero depellitis eum.

340 הָדַר Decorauit, ornauit, honestauit, & refertur ad qualitatem & habitus ornatum ac decorẽ, sicut אַדִּיר de quantitate, & quantitatis excellentia, & אַבִּיר de robore cùm corporis tum operationum dicitur. Exod. 23. Exhaustũ non ornabis in causa sua. Leuit. 19. Nõ suscipies faciem exhausti, neq; ornabis magnatem. Et mox iterum, A conspectu caniciei assurges, & ornabis faciem senis.

Participium præteritum הָדוּר Iesaiæ 63. Quis est iste qui ascendit ornatus in uestitu suo. Et pluraliter הֲדוּרִים quod abstractiuè ponitur pro ornamẽtis, id est rebus excellentibus, & excellenter ornatis. Iesaiæ 45. Ego ante te ibo, & excellentia queq; æquabo.

In uoce passiua נֶהְדַּר Threnorum 4. Facies senum non sunt decoratæ.

In quarta coniugatione הִתְהַדַּר Prouerb. 25. Ne ornes te coram rege, & in loco magnatum ne steteris.

INDE NOMINA.

הֲדַר Decor, ornatus. Dan. 11. Et stabit super sede eius exactor in ornatu regni. Et in plurali status regiminis הַדְרֵי Psalm. 110. Populus tuus liberalitatum in die uirtutis tuæ, in ornatibus sanctitatis ut ex utero auroræ, ita tibi natiuitas tua, quanquam in aliquibus codicibus scriptum sit & legatur הַרְרֵי in montibus sanctitatis.

הָדָר Decor, ornatus, forma masculini generis. Deut. 33. Tanquam primogeniti bouis decor ei, & cornua uincornis cornua eius. 1. Paralip. 16. Celebritas & decor coram ipso. Psal 8. Gloria & decore coronabis eum. Psal. 29. Vox Iehoua in uirtute, uox Iehoua in ornatu. Iesaiæ 53. Non est forma ei, neq; decor. In statu regiminis הֲדַר Prouerb. 20. Decor iuuenum robur ipsorum, & ornatus senum canicies. Iesaiæ 2. Abscondere in puluere à pauore Iehoua, & à decore celsitudinis eius. Iesaiæ 35. Gloria Libani dabitur ei, & decor. Carmeli & Saron in statu affixorum. Threnorum 1. Et egressus est à filia Zion omnis ornatus eius. Ezech. 16. Quoniam absolutum est propter decorem meum. Et in forma fœminea status regiminis הַדְרַת 1. Paral. 16. Venite ante ipsum, genua flectite ipsi Iehoua in ornatu sanctitatis. Prouerb. 14. In multitudine populi decor Regis.

הוֹדָה Celebrauit, congruit significatione cum uerbis נָדַר & הָדָה יָדַר יָדָה, nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant. Psal. 28. Et cantico meo celebrabo eum, est autem prima persona futuri primæ coniugationis.

INDE NOMEN.

הוֹד Celebritas, dignitas, gloria, maiestas à qua aliquis celebratur & quæ celebrem & gloriosum reddit. 1. Paralipom. 29. Magnificauit Iehoua Salomonem gloria in oculis totius Israel, & posuit super eum gloriam regni, qualis non fuit super ullo rege ante ipsum. Et Christus Matth. 6. ubi de gloria Salomonis loquit̃, reddidit Græco nomine δόξα. Item Zachariæ 6. Ipse ædificabit Basilicam Iehoua, portabitq; gloriam. Psal. 21. Gloriam & decorem posuisti super eum. Iesaiæ 30. Audire faciet Iehoua maiestatem uocis suæ. Zachariæ 10. Et posuit eum quasi equum gloriæ suæ in bello. Prouerbiorum 5. Ne des alijs gloriam tuam, &c. De hoc nomine etiam in themate יָדָה &c.

341 הָוָה Et cum aleph in fine הָוָא fuit, congruit significatione cum uerbo חָיָה, nisi quòd deriuata utriusque modo significãdi uarient. Ita quoque ut forma, ita modo significandi dissentit à uerbo חוה. Insuper arbitror Latinos hæc uerba fuo, & fio ab hoc Hebræo mutuasse, eò quòd tam uoce, quàm significatione congruunt. Genesis 27. Fias heros fratribus tuis. Iob 37. Quando niui dicet fias super terram. Ies. 26. Moab fias absconsio eis. Ecclesiast. 11. In loco quo ceciderit lignum, ibi fiet, uel, ibi ipsum.

Participium præsens הוֹוֶה Eccl. 2. Quid fit homini ex omni labore suo? Nehemiæ 6. Et tu fis illis in regem.

INDE NOMINA.

הַוָּה Nomen participiale, fientia, euentus, & semper in malam partem sumitur pro fientia mala, seu euentu & accidẽte aduerso dicitur, quod fiet, & futurum est, & tamen non definitur quid & quale sit, Vnde eadem ratione hoc nomen fientiam malam significat, qua דָּבָר malum indefinitum. Iesaiæ 47. Et ueniet super eum malum, cuius originem ignoras, & cadet super te fientia, quam nõ poteris placare. Ezech. 7. Fientia super fientiam ueniet, & rumor super rumorem erit.

הוּא Cum schurek in uau est pronomen masculini generis, ille, ipse, & dicitur de persona seu loco seu re absente. Et simul includit sępissime uerbum substantiuum, Est. Gen. 4. Et Abel attulit etiam ipse de primitijs ouium suarum. cap. 44. Qui furatus est cyphum, ipse seruus meus. Gen. 2. Ipse est qui circuit. &c. Et cap. 10. Ipse fuit potens uenator. cap. 41. Somniauimus somnium nocte eadem ego & ipse. cap. 32. Et uocauit nomen loci illius. Leuit. 24. Quia sanctum sanctorum ipsum ei. Legitur semel יְהוּא quod multi pro tertia futuri accipiunt sic interpretantes locum, Eccles. 11. In quo loco ceciderit lignum ibi fiet, tamen pronominaliter etiam sic exponi

potest

potest.Ibi ipsum. Et in genere fœminino subscripto hirik sub he sequente uau
הִיא uel iod, הִיא illa, ipsa.Gen.38.Et fuit in tempore illo. Et iterum: Vbi est pro-
phana illa.Et mox iterum: Ipsa educitur.Gen.14.Et rex Bela, ipsa est Zoar. cap.38.
Et ipsa misit ad socerum suum.Ezech.21.Ipse est acutus gladius, & ipse est politus.
Et mox iterũ: Ipse est in populo meo, ipse est inter omnes principes Israel. Et cap.
23.Et dixit ad inueteratam adulterijs, nunc meretricabuntur cum ea meretricatio-
nes eius, etiam ipsa.1.Reg.17.Et comedit ipsa, & ipse.

342 הות

Legitur uerbaliter tantum in secunda coniugatione הוֹתֵת & congruit significatiõe cum uerbis הָיָה & אָוָה הָוָה accipiturq; in malam partem, significat enim cogitare, statuere, decernere aliquid ex malo desiderio seu affectu.Psal.62. Vsq; quo desideratis seu cogitatis super uirum, ut occidatis.

INDE NOMEN.

הַוַּת Nomen fœminini generis, sed ut nomen אַוָּה non nisi in statu regiminis אַוַּת & cum affixis אַוָּת, ita etiam hoc tantum in statu regiminis הַוַּת & cum affixis הַוָּת legitur, atq; eadem propemodum significatione, nisi quòd hoc semper de prauo desiderio dicatur. Deinde quòd ad significandi rationem & modum attinet, similiter se habet ut nomen אָוֶן. primo enim significat actiuè desiderium seu studium prauum, quod ex corruptione naturæ nascitur, quo aliquis non renatus sua tantum, non quæ dei, aut proximi sunt, quęrit, imò, quę deo aduersa, & proximo damnosa sunt & nocent, facit. ut Mich.7. Et magnus loquitur fientiam animæ suæ, id est, desiderium, scilicet fiendi.Prouerb.10.Non esurire sinet Iehoua animam iusti, & fientiam improborum expellet, id est, cupiditatem habendi seu auaritiam. & cap.11.Iustitia rectorum liberabit eos, sed in fientia excursores capientur. In statu affixi ponitur passiuè, pro infortunio seu calamitate, qua aliquis afficitur ex alterius hominis petulantia. Iob 6. Si ponderando ponderaretur dolor meus, & infortunium meum.cap.3. Ad infortunium meum profecerunt. Psalm.52.Corroboratur in infortunio meo. Et pluraliter הַוּוֹת & הַוּוֹת Iob 6. Aut palatus meus non sentiet fientias. Psalm. 5. Non est in ore ipsorum certum, internum ipsorum fientiæ. Psalm.38. Quærentes malum meum loquuti sunt fientias. Psalm.52. Fientias cogitabit lingua tua.Psal.91.A peste fientiarum. Prouerb.19. Fientię patri suo filius stultus.

חַת Vide in suo themate בָּהַת.

הון

343 הון

Legitur uerbaliter semel in scriptura sacra, & quidem in tertia coniugatione, eoq; difficilius propria illius significatio deprehendi potest, quantũ aũt ex loco Numeri 14.& ex Onkelos & septuaginta translatione conijcitur, significat ea quæ sparsa erant colligi, & condensari, & coartari, unde uerbo contendendi transtulerunt.Deut.1.Et contendistis ascendere in mõtem, pro quo Num.14. scriptum legitur ויאפילו, id est, & conati sunt seu contenderunt ascendere.

INDE NOMINA.

הון Copia ex multis rebus in unum collecta, opulentia, diuitiæ.Psalm.119. In uia testimoniorum tuorum gauisus sum, sicut super omni collecta, id est, opulentia. Prouerb.13.Est qui pauperem se simulat, & opulentia multa. cap.10. Opulentia diuitis ciuitas potentiæ suæ.Ezechiel.27.Tharsus negociatrix tua, de omni opulentia in argento, in ferro, stagno & plumbo, dederunt mercatus tuos.Prouerb.13.Opulentia ex uanitate minuetur.Et cap.19.Domus & opulentia, hæreditas parentum: & cap.30.Et quartum non dicit opulentia.Et iterum: Et ignis non dicit opulentia. Et legitur semel cum aleph אוֹן Oseæ 12.Equidem diues sum, & inueni opulentiam mihi. Et cum affixis.Prouerb.3.Honora Iehoua de opulentia tua. Et cap.28. Multiplicans opulentiam suam usura, & incremento. Et pluraliter הוֹנִים quod legitur cum affixo.Ezech.27.In multitudine opulentiarum tuarum, & merciũ tuarum ditasti reges terræ.

הִין Mensuræ genus liquidorum, ut uini & olei continens duodecim לֻגִּים, ac לֹג con

tinuit sex oua, quę simul collecta faciunt 72. oua. Et Iosepho capit duos choas Atticos. Exod. 29. Et quartale hin uini. & cap. 30. Et pinguedinem olei mensuram hin, Numeri 15. Et uinum pro fusione, quartale hin.

הֵן Hæ, illæ, ipsæ, pronomen demonstratiuum, generis fœminini, & significat pluralitatem mulierum, quæ demonstratur, sicut הֵם masculinum suum, pluralitatem uirorum demonstrat, de quo in themate הֵמָּה paulo inferius dicetur. Exod. 1. Antequam ueniamus ad illas. Et cum he paragogico frequentius legitur. Genesis 6. Quàm pulchræ ipsæ. Exo. 1. Ipsę enim obstetricandi artem tenent. 1. Samuelis 17. Et cui dimisisti paucas oues illas. Et accipit articulos sine aliqua uariatione. Est & obseruandum quòd aliquando sit temporis collecti de alijs temporibus, & loci collecti de alijs locis. Num. 14. Eduxisti populum istum ex Ægypto usque huc. Gen. 21. Et nunc iura mihi per deum hîc. Iosue 2. Ecce uiri uenerunt huc Genes. 15. Generatione quarta reuertentur huc, nondū enim completæ sunt iniquitates Ammorreorum usq; huc.

הֵן Aduerbium demonstrandi unum seu plures ex cæteris omnibus collectis. En, ecce. Num. 23. Ecce populus sicut leo surget. Iob 21. Ecce noui cogitationes uestras. & cap. 33. Ecce hoc non iustificasti. Psal. 139. Ecce Iehoua nosti totum hoc. Prouer. 11. En iusto retribuetur. Iob 13. En occidat me, tamen in ipso sperabo. Est tamen aliquando quæsitiuum, includens negationem, id est, num. Exod. 8. Num sacrificabimus abominationem Ægyptiorum. Legitur tamē sępius cum he paragogico הִנֵּה Gen. 24. Et ecce Iehoua stabit. Et iterum: Ecce ego tecum. Porro in statu affixorum seruat hirik daggessata litera nun. Num. 23. Et ecce ipse stabit iuxta holocaustum suum. 1. Reg. 11. Et ecce tu quæris &c.

344 הָזָה Ex eo legitur tantum participium præsens pluralis numeri הֹזִים pro quo Chaldæus paraphrastes posuit נָיְמִין id est, dormientes seu dormitantes, At ego puto ignauos significare, qui non sunt alacres in officio suo. Iesaiæ 56. Vniuersi illi canes muti, non ualentes latrare, ignaui cubantes, diligentes mutationem.

345 הָיָה Fuit, factum est, uerbum essentiale & substantiuum, quod essentiam & existentiam significat, sicut הֱיֹה fientiam. Iob 1. Vir fuit in terra Hus. Psalm. 1. Et erit sicut arbor plantata. Gen. 1. Et terra erat inanis & uacua. Deuteron. 23. Quia peregrinus fuisti. Deuter. 9. Et erunt in luminaria. Prouerb. 31. Fuit sicut nauis mercatoria. Iesaiæ 14. Quemadmodum cogitaui, ita fuit. Gen. 17. Ambula coram me & esto perfectus. Num. 16. Estote coram Iehoua. 2. Samuelis 2. Et estote in filios fortitudinis. Genes. 24. Tu esto in millia. Exod. 3. Ero qui ero, & dixit. sic dices filijs Israel, Ero misit me ad uos. Psalm. 69. Et fui eis in parabolam. Ecclesiast. 1. Quod fuit est, quod futurum est. Gen. 1. Erit lux & facta est lux. Et iterum: Erit firmamentum in medio aquarum, & erit diuidens. Exod. 9. Et erit grādo in uniuersa terra. Amos 7. Hoc non erit. Psal. 69. Erit habitatio eorum deserta. Gen. 47. Et erimus nos & terra nostra serui. 1. Reg. 15. Quia essendo erit. Iere. 15. Essendo eris. Ruth 1. Vt nō esse uiro. Ezech. 34. Pro esse pecus meum in prædam.

Participiū præsens הֹיָה Exo. 9. Ecce manus Iehoua est in pecuaria tua in agro.

In uoce passiua נִהְיָה factum est. Deuter. 4. Num factum est sicut res magna ista. Iudicum 19. Non fuit factum nec uisum ita. 1. Reg. 1. Si à sustentatore meo rege facta est res ista. Prouerb. 13. Desiderium quod factum est, dulce erit animæ. Ierem. 5. Stupendum & horribile factum est in terra. Ezech. 21. Ecce uenit & fuit. Daniel. 8. Et ego Daniel confectus eram, & ęgrotabam per dies.

INDE NOMINA.

יְהוָה Nomen proprium Dei seu diuinæ essentiæ, à numero literarum τετραγράμματον, id est, quadriliterum Græcis dictum, à Iudæis ineffabile, quòd ut R. Moses Ægyptius indicat gradus ipsius nominis sit sublimis, eò quod essentiam Dei notet, ideo etiam cura loquendi debeat esse grauis & plena reuerentia. Ideòque haud dubie factum est, quòd extra scripturæ sacræ recitationem in quotidiano usu neque nominent, neque scribant, sed uel שֵׁם uel אֲדֹנָי usurpent. Et ego arbi-

arbitror dictum ineffabile, non quòd non poſſit aut debeat edici, ſed quia ſacroſanctum eſt, ideo uel hominum ore uel ſcriptura aſſumi in rebus prophanis non debeat, ſiue quòd apud Iudæos perinde ut apud nos Chriſtianos nomen Ieſu Chriſti alicui homini imponi nephas exiſtimandum ſit, ſiue quòd ob reuerentiam Dei abſtinuerint, ne illa crebra nominis huius appellatione prophanaſceret. Porro à Kabyliſtis priſcis nomen expoſitiuum eſt dictum, qui ſic expoſuerunt. Iod prima eius nominis litera, quia initium numeri denarij eſt, ideo etiam primam perſonam in diuinis ſignificat, quæ eſt pater. deinde he filium, quòd he eſſentiam notet, & per filium omnia quæ creata ſunt, eſſentiam ſuam habeant. Et duplicatione eiuſdem literæ ſignificetur utraq; in Chriſto natura, diuina & humana in una perſona inſeparabiliter unita. Tertio litera uau, quæ & copulã ſignificat, notet tertiam in eſſentia diuina perſonã, quæ eſt ſpiritus ſanctus, ſubſtantialis ille ardor & amor inter patrem & filium. Inſuper progredientes expoſuerunt tribus dictionibus conſtantibus ex quatuordecim literis, quibus integra nomina trium perſonarum continentur אָב בֵּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ id eſt, pater, filius, & ſpiritus ſanctus.

Tertio ulteriore progreſſiõe uſi compoſitione 42. literarum etiam perſonarum diſtinctionem & earundem unam & eandem diuinam eſſentiam ſignificare uoluerunt in hunc modum. אָב אֱלֹהִים בֵּן אֱלֹהִים רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֱלֹהִים שְׁלֹשָׁה בְּאֶחָד אחד בִּשְׁלֹשָׁה׃ Pater deus, Filius deus, Spiritus ſanctus deus, tres in una & unus in tribus. i. tres perſonę in una eſſentia diuina, & una eſſentia in tribus perſonis. Etſi huic rationi exponendi hoc nomen aliquis poſſet etiam alia & quidem contraria ex alia ſtructura tot literarum comminiſci, tamen cum minime ſit impia, & conſentanea noſtræ religiõi eam uenero, & præcipue ea de cauſa, quòd pro iſto nomine יְהֹוָה uideam ubiq; in Chaldaica paraphraſi (quæ etiamnum tantæ eſt apud Iudæos autoritatis, ut illi refragari ſumma impietas ſit) aliud ſubſtitui, quo ſpiritu ſancto afflati Interpretes trinitatem perſonarum, & earundem in eſſentia indiuiduam unitatem ſignificare uoluerunt uidelicet iſta figura ײ uel ut aliqui alij codices habẽt (ײ), ut iſto ſemicirculo denotarent perſonam tertiam ſpiritus ſancti, qua tanquam copula & coniunctione pater & filius ſunt eſſentia uniti. Cętera autem Iudæorũ commenta, quæ de nomine expoſitiuo tradiderunt, ꝙ uirtute illius Moſes populum Iſraeliticum per mare rubrum traduxerit, aliaq; complurima miracula cũ ipſe, tum Prophetę, deniq; etiam Chriſtus ſeruator noſter, & Apoſtoli ipſius fecerint, ut ſunt plane non modo ridicula & uana, uerumetiam impia & blaſphema, ita minime ferenda. Et ut de origine, ſignificatione eius dicam, certum eſt citra ullam controuerſiam deductum eſſe à ſuperiore uerbo הָיָה & ſignificare, Primo ἐμφατικώτερον eſſentiam illam unam diuinam, quæ ab æterno fuit, eſt & erit ſine ulla mutatione in æternum, & in ſecula ſeculorũ, à qua omnes creaturæ in creatione prima ſuam eſſentiam acceperunt, habent, ac iuxta liberrimam uoluntatẽ ſuam uel in eſſe conſeruãtur, uel abolentur, uel una in aliam mutatur, quòd ut quem & qualem ipſe ſe promiſit, & patefecit uerbo ſuo, ita etiam eum, ac talem reipſa & facto declarare & exhibere uelit, ſicut Moſi dicit, Ero qui Ero. Et mox iterum: Sic dices filijs Iſrael, Ero, miſit me ad uos. Et ut olim filius dei & uerus deus hoc uerbo futuri temporis אֶהְיֶה uſus eſt, antequam humanam carnem ex caſta & intemerata uirgine Maria aſſumeret, ut ſignificaret ſe fore illum, talemq; ut ſe promiſit, ita homo factus & in miniſterio ac opere redemptionis conſtitutus, uocat ſe EGO. Vt Ioannis 8. Principium qui loquor uobis. Et ibidem iterum: Antequam Abraham fieret Ego ſum. Item cap. 18. Ego ſum &c. Denique legimus hoc nomine, & inuocatione huius nominis uoluiſſe coli Deum, ac inuocationem cultumq; Eccleſiæ ſuę à cultibus & inuocatione ſecerni, ſicut in ſcriptura clariſſime apparet. ut 1. Samuelis 7. Si in toto corde ueſtro reuertimini ad Iehoua, auferte deos alienos è medio ueſtri & Aſtheroth, & confirmate cor ueſtrum ad Iehoua, & ſeruite ei ſoli, & liberabit uos de manu Philiſtim, & abſtulerunt filij Iſrael Baalim & Aſtheroth, & ſeruierunt ipſi Iehoua ſoli. 1. Regum 18. Et appropinquans Elias ad

omnē populum, dixitq́, quousque uos claudicatis in duo extrema, Si Iehoua est Deus ite post ipsum, aut si Baal, ite post hunc.

Neque hoc prætereundū esse duxi, quod scire maxime est necessariū, quòd hoc nomē neq; angelis, neq; hominibus, neq; fictitijs numinibus & dijs, multo minus lapidibus, aut ligno, aut alijs inanimis & mutis creaturis in scriptura sacra tribuat, sed soli & uni diuinæ naturæ & essentiæ cōpetat, neq; illis tribui possit aut debeat, sicut ipse dicit. Exo. 6. Hoc est nomē meum, in ęternum, & hoc memoriale in generationem & generationem. etsi Gētes summo suo maximoq́; deorum ab Hebræo nomine sumptam Iouis appellationem tribuerint, argumēto euidentissimo, quod etiam gentes hoc nomen יְהֹוָה à patribus pronunciatum esse audierint, non Adonai. Quod autem ad puncta & scripturam attinet, sciendum quod nomē ipsum יְהֹוָה si solum & seorsum, aut etiam cum אֱלֹהִים uel אֲדוֹן ponitur, seruet unam & eandem semper formam, & pūctationem paucis locis exceptis, quos postea sub finem indicabimus. Et optarim si fieri posset, secundum illa puncta, quibus scribitur pronunciari, & non uerti uel Dominus uel Deus, quòd hæc attributa neq; essentiam diuinam, neq; nominis propriam significationem exprimant, sicut etiam eadem de causa multa alta nomina in alijs linguis manserunt inuariata, ut sunt Alleluia, Osanna, Zebaoth, Immanuel, Amen, & alia. Nūc exempla supra dictorum modorum subiūgam, quibus res & significatio huius nominis illustrior fiat. Gen. 2. Istæ sunt generationes cœli & terræ, dum crearentur in die, quo faceret Iehoua deus cœlum & terram. & cap. 4. Adam uero cognouit uxorem suam, quæ concipiens peperit Kain dicens, acquisiui uirum, ipsum Iehoua. nam putabat se nunc matrem seminis, quod caput serpentis esset contriturum. Exod. 6. Et loquutus est deus ad Mosen, & dixit ad eum. Ego Iehoua, & apparui Abraham, Izhak & Iacob in deo omnipotente, sed in nomine Iehoua non sum cognitus illis, id est, non tanta fecerunt miracula in nomine meo, quanta tu in Ægypto fecisti in nomine Iehoua coram Pharaone, in mari rubro, & in deserto. & cap. 15. Iehoua est uir belli, Iehoua est nomen eius, currus Pharaonis & exercitum proiecit in mare. cap. 20. Ego Iehoua deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti. Deuteronom. 4. Quoniam Iehoua est ipse deus, & non est alius præter eum. cap. 6. Audi Israel, Iehoua est deus noster, Iehoua unus est. Iosue 22. Deus deorum Iehoua, deus deorum Iehoua nouit. Et mox iterum. Et uocauerunt filij Ruben & filij Gad altare illud Testis inter nos, quod Iehoua ipse est Deus. Psal. 20. Nos aūt in nomine Iehoua dei nostri prædicabimus. Mich. 4. Omnes populi ibunt unusquisq; in nomine dei sui, nos autem ibimus in nomine Iehoua dei nostri. Gen. 22. Et uocauit Abrahā nomen loci illius, Iehoua uidebit, sicut & hodie dicitur, In mōte Iehoua uidebitur. Exod. 17. Et ædificauit Mose altare, uocauitq́; nomen eius, Iehoua est signū meum. Num. 10. Et factum est cum proficisceretur arca, tum dicebat Moses, surge Iehoua & dissipentur inimici tui. Et cap. 27. Et collocabunt lucernam Aaron & filij eius, usq; ad mane luceat corā Iehoua, scilicet qui pręsens erat super propiciatorio, nam ut dixi nulli creaturæ competit aut tribuitur, nisi soli Deo. Iere. 23. Ecce dies ueniūt ait Iehoua, & suscitabo Dauidi germen iustum, & regnabit rex, & prudenter aget, & faciet iudicium & iustitiam in terra, & in diebus eius saluabitur Iehuda, & Israel habitabit confidenter, & hoc nomen eius quo uocabūt, Iehoua iustitia nostra, ubi Iehoua non tribuitur tantum filio Dei secundum diuinam naturam in cōcreto, sed qui est etiam germen iustum Dauidis, id est, assumpsit humanam naturam ex Dauide & factus homo, ita ut duæ illæ naturæ simul inseparabiliter unitę constituunt unam personam Christum, qui obedientia sua factus est, ut etiam Paulus dicit, sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio nostra. Et Rom. 5. Iustificati sanguine eius. Item per obedientiam unius iusti constituentur multi &c. At quando ante se habet אֲדֹנָי tum sequens יְהֹוִה semper scriptum est in prima hatephægol, & in altera sub uau hirik. Deuteron. 3. Sustentator Iehoui, tu cepisti ostendere seruo tuo magnificentiam tuam. Psalmo 71. Ingrediar in multa fortitudine Sus-

sten

ſtentatoris Iehoui.Ieſ.40.Ecce Suſtentator Iehoui in fortitudine ueniet.Ezech.21. Ecce uenit,& factum eſt ait Suſtentator Iehoui.Pſal.73.Ponam in Suſtētatore Iehoui refugium meum. Legitur tamen ſemel ſeorſim cum hirik. Ezech.21.Et cognoſcet omnis caro,quod ego Iehoui eduxi gladium meum de uagina ſua.

יָהּ Non eſt dubium,quin uocula iſta ſimiliter à uerbo הָיָה ſit deducta, & ſignificare eſſentiam illam diuinā perinde ut יְהֹוָה Sunt tamē qui ſentiunt, hoc eſſe diſcrimē inter hęc duo,quod ut uox illa eſt diminuta à יְהֹוָה, ita quoq; deum diminutum,id eſt Ieſum Chriſtum in carne diminutū,humiliatū, paſſum & mortuū ſignificet, Et ſi ego arbitror perinde à יְהֹוָה decurtatum,ut eſt à nomine integro אֱלוֹהַּ ſeu אֱלֹהִים decurtatum אֵל, quod æque deum à præſentia ſignificat atq; יָהּ ab eſſentia.Habet autem in litera he punctulum dagges,ut fortius exprimatur,& etiam ad differentiā particulæ יָה quæ alijs multis nominibus adijcitur,ut שַׁלְהֶבֶתְיָה מַאְפֵּלְיָה תַּרְוֹמִיָּה &c.Pſal.77.Recordabor factorum Ia.Pſal.94.Non uidebit Ia.Et mox iterum: Beatus uir quē corripuit Ia.Pſal.112.Et populus creatus laudet Ia.Pſal.118.Ex anguſtia inuocaui Ia.Et ibidem iterum:Fortitudo mea & Pſalmus Ia. Et iterum:Caſtigādo caſtigauit me Ia,ſed morti non tradidit me,Et iterum:Aperite mihi portas iuſtitiæ ut ingrediar per eas & celebrē Ia.Pſal.205.Omnis ſpiritus laudet Ia.Pſal.146.Laudate Ia. Et cum beth ab initio בְּיָהּ Pſal.68.Cantate deo,pſallite nomini eius in amœnitatibus,in Ia nomine eius,ſcilicet pſallite,& exultate coram ipſo.hæc eſt ſimplex & uera ſentētia & expoſitio,ut reliquas multorum & uarias portenſas expoſitiones prætercam. Et eſt ſemel præpoſitum nomini יְהֹוָה Ieſaiæ 26.Confidite in Iehoua uſq; in æternum,quoniam in Ia Iehoua eſt petra ſeculorum.

חוּי Vide in themate ſuo נָחָה.

346 הֵיךְ Quomodo,qualiter.Et congruit ſignificatione interrogatiunculæ אֵיךְ 1.Paral. 13.Quomodo introducam ad me arcam Dei.Dan.10.Et quomodo poterit ſeruus ſuſtentatoris mei loqui cum ſuſtentatore meo iſto?

347 הִים Congruit ſignificatione cum הָמָה & תָּמָה מהמות נָהַם הָמַן הָמָה הָמַם ſignificat enim turbare.Exod.14.Et turbauit caſtra Ægyptiorum.Deuter.7.Et turbauit eos turbatione magna,donec deleret eos.Iud.4.Et turbauit Iehoua Siſram, & omnem currum,& omnia caſtra ore gladij.

In uoce paſſiua יֵהֹם 1.Sam.4.Et clanxerūt omnis Iſrael clangore magno,& turbata eſt terra.1.Reg.1.Et turbata eſt ciuitas.Ruth 1.Et turbata eſt tota ciuitas propter eas,& dixerunt,num hæc eſt Nahami.Et arbitror Matthæum cap.21.etiam in eadem phraſi uerbo Græco reddidiſſe ἐσείσθη, id eſt, commota eſt uniuerſitas, dicens,quis eſt hic.

In tertia coniugatione הֵהִים Pſal.55.Conſternor in querela mea,& turbor. Micheæ 2.Sicut grex in medio caulæ ſuæ perſtrepent præ hominibus.

INDE NOMINA.

מְהוּמָה Rumor,ſonitus,ſtrepitus,tumultuatio,Deut.28.Mittet Iehoua in te corroſionem, turbationem,& increpationem.1.Sam.5.Et fuit manus Iehoua in ciuitate cum turbatione magna ualde.& cap.14.Et ecce erat gladius uniuſcuiuſq; in proximum ſuum turbatione magna ualde.Prouerb.15.Melius eſt parū in timore Iehoua, quàm theſaurus magnus & turbatio in eo.Ieſaiæ 22. Quia dies turbationis & conculcationis.Ezechiel.7.Propinquus eſt dies ille tumultus, & non ouationis montium.

Et in ſtatu regiminis מְהוּמַת 1.Sam.5.Quia erat tumultus mortis in tota ciuitate.Zach.14.Et erit tumultus Iehoua magnus in eis. Et pluraliter מְהוּמוֹת 2.Paral. 15.Quia tumultus magni ſuper habitatores terræ.

תְּהוֹם Moles,turbatio,tumultus,profunditas aquarū,à turbatione & fremitu,tā Greci q̄ Latini uerterūt Abyſſus.Gen.1.Et tenebræ ſuper faciē abyſſi.ubi certe de rerū omniū cœli,terrę aquarūq; indigeſta male ponit.cap.7.In die illa rupti ſunt fōtes abyſſi multa.Itē cap.49.Benedixit te benedictiōib. cœli deſuper,benedictiōib.abyſſi cubātis infernè.Iob 28.Abyſſus dicit,nō apud me eſt,& mare dicit,nō eſt meum.

Pſal.

Psal.36.Iustitia tua abyssus multa.Prou.8.Cum describeret ipse circino super superficie abyssi.Habakuk 3.Dedit abyssus uocē suam. Et pluraliter in Mose sine uau תהמת Exo.15.Abyssi operuerūt eos.Et iterū:Coagulatæ sunt abyssi in corde maris.Deut.8.Iehoua deus tuus introduxit te in terram bonā,terram torrentiū, aquarum,fontium,& abyssorum egredientium ex uallibus & ex montibus. At in alijs scripturæ locis legitur integrè תהומות. Psal.33.Ponit in thesauris abyssos.Psal.71. Et de abyssis terræ iterū ascendere fecisti me,id est,profundis.Psal.78. Diffidit petras in deserto,& potauit cum abyssis multis.Psal.107.Ascenderunt in cœlum,descenderunt in abyssos.Iesa.63.Traduxit eos per abyssos,sicut equos in deserto.

הין Vide in themate הון.

היבל Quære in themate suo יָבַל.

348 הבר Apparuit,ostendit se exhibuit se cognoscendum,& habet cognationem cū uerbo גבר. Iob 19. Non pudet quod appareatis mihi, id est, aperte aduersamini mihi.

349 הלל In altum suspēdit, seu sustulit,scilicet uocem, uel splendorem cum gloriatione, quare uerbis laudare,extollere & euehere laudibus,gloriari,exponitur. Et cōgruit significatione cum uerbo יָלַל quod similiter eleuare uocem,significat,sed in tristitia & dolore,sicut econtra uocem extollere significat in rebus lætis & prosperis,deinde modo tantum significandi differt à uerbis אָלָה אָהַל הָלַל הָלָה. Psalm. 75.Dixi gloriabūdis,ne gloriemini.Iob 29.Quādo extollebatur lucerna super capite meo,id est,cum res essent secundæ & lætæ,irregulariter בהיללו.

Participium presens הוללים laudatores,gloriabundi,iactabundi, scilicet de propria sapientia,iustitia,uirtutibus.Psal.5.Non stabunt gloriabundi corā oculis tuis. Psal.73.Quia zelaui in iactabundos.

In secunda coniugatione הִלֵּל quando regit post se accusatiuum siue nominis, siue pronominis, uerbo laudandi,seu laudibus extollere:quando cum datiuo,laudem dicere:quando cum עַל siue aliàs absolutè ponitur,tum uerbo gloriari respōdet.Iesaiæ 62.Et laudabunt Iehoua.& cap.64.In qua laudauerunt te patres nostri. Psal.119.Et laudabūt Iehoua.Psal.56.In deo laudabo uerbum.Prouerb.27. Laudet te alienus,non os tuum.cap.31.Et laudabunt eam in portis facta ipsius. 1.Paral.16. Et laudem dicendo ipsi Iehoua. Psal.10. Gloriatur improbus super desiderio animę suę. Et est obseruandū,quando uox הללויה initialis est,uel finalis psalmorum, non est reddenda, quia notat saltem acclamationē,seu exhortationē.Psal.106. Alleluia,celebrate Iehoua,quoniam in æternum beneficentia eius.Psal.101.Alleluia, celebrabo Iehoua in toto corde.Psal.112.Alleluia,Beatus uir qui timet Iehoua.Ps. 117.Et ueritas Iehoua manet in æternum,Alleluia.Psal.106.Et dicet omnis populus Amen,Alleluia.Sic usus est quoq; Ioannes Theologus Apoc.cap.19.Post hæc audiui uocem magnam turbæ multæ in cœlo dicentis, Alleluia salus & honor,& gloria,& uirtus Domino deo nostro.

Participium præsens pluralis numeri מְהַלְלִים 2.Paralip.23.Et audiuit Hadaliahu uocem populorum currentium & laudantium regem.1.Paralip.23. Et quatuor millia laudem dicētes ipsi Iehoua.& 1.Paralip.29.Et laudem dicimus nomini magnificentiæ tuæ.

Participium præteritum מְהֻלָּל Psal.18.Laudandum inuocabo Iehoua. Psal.48. Magnus Iehoua,& laudandus ualde,id est laudabilis.

In uoce passiua הולל Psal.78.Et uirgines eius non sunt laudatæ.alludit ad morē, & ceremoniam,qua antiquitus in nuptijs epithalamijs, & alijs id genus carminibus spōsas cùm à corporis,tum animi dotibus laudabant. & uult dicere,q; ante nuptias sint extinctæ,cœlibes.

Participium fœminini generis הֻלָּלָה Ezech.26.O ciuitas laudata.

In tertia coniugatione הֻהַל suspensum seu expansum est supernè cum gloria. Iesaiæ 13.Quoniā stellæ cœlorū non expandent lumen suū.Iob 25.Et adeo luna non

expan

expandetur,atq; ex hoc apparet,hoc uerbum cognationē habere cum uerbo אָהַל. Item,Iob 31.Si uidi lucem,quando expandebatur.& cap.41.Sternutationibus eius expandetur ignis.

In quarta coniugatione הִתְהַלֵּל laudauit se,prædicauit sua,gloriatus est. Prouer. 31.Mulier timoris Iehoua,ipsa laudabitur.1.Reg.20.Non glorietur accinctus,ut solutus.Iere.9.Non glorietur sapiens in sapientia.Psal.52.Quid gloriaris in malitia.Psal.106.Vt glorieris in hæreditate tua.

Participium מִתְהַלֵּל Prouerb.25.Vir laudans seipsum. Et pluraliter מִתְהַלְלִים Psal.97.Qui gloriantur in idolis.Iere.9.Sed in hoc glorietur,qui gloriatur se.

In quadrata coniugatione חוֹלֵל habet contrarium significandi modum prioribus coniugationibus.significat enim dedecorare, inglorium facere, dehonestare, perturbare,obscurare.Iesaiæ 44.Et diuinos inglorios faciet.Iob 12.Et iudices inglorios faciet.Eccl.7.Quia calumnia inglorium faciet sapientem.

Participiū præsens pluralis numeri מְחוֹלְלִים Ps.20.Inglorij aduersus me iurabāt.

Participium præteritum מְחוֹלָל Eccl.2.Risui dixi,inglorius es.

In quarta coniugatione הִתְחוֹלֵל 1.Samuelis 21.Et indecentē gerebat se in manu ipsorum.Ierem.25.Et indecore gerent se à facie gladij,quem ego mitto. & cap.46. Ascendite equos & immoderate agatis currus. Nahum 2.In plateis immoderate agentur currus.

INDE NOMINA.

הִלּוּלִים Laudes.Leuitic.19.Et anno quarto erit omnis fructus eis sanctitas, laudes ipsi Iehoua.Iudic.9.Et fecerunt laudes.

תְּהִלָּה Laus,laudatio,& accipitur actiuè.Psal.33.Rectos decet laudatio.Iesaiæ 61.Et laudatio coram gentibus. In statu regiminis תְּהִלַּת Ierem.48.Non est ultra laudatio Moab.Legitur etiam תְּהִלַּת in statu absoluto,& accentu distinctiuo.Iere.49.Quo modo non est derelicta ciuitas laudationis. Et in statu affixorum 66.Et auditam facite uocem laudationis eius.48.Laudatio tua in fines terræ. Et pluraliter תְּהִלּוֹת Psal.17.Narrantes laudationes Iehoua.

מַהֲלָל Laus.Prouerb.27.Et quisq; secundum laudem eius.

הֵילֵל Stella matutina,quæ ab expansione lucis,lucifer etiam dicitur.Iesaiæ 14.Quomodo cecidisti de cœlo lucifer,qui mane oriebaris.

הוֹלֵלוֹת Forma pluralis numeri,gloria,splendor.Eccl.1.Et posui cor meum ad cognoscendum sapientiam,& scientiam,lucem & industriam.

הָלְאָה Vltra,trans,& est loci & temporis,significat expansionem & extensionem.Num. 16.Et ignē disperge ultra.Leuit.22.Et à die octaua & ultra.Num.15.A die qua præcepit Iehoua & ultra.Ezech.39.A die isto & ultra.Et quando sequitur post positiuum loci assumit per prothesin mem מֵהָלְאָה Gen.35.Et tetendit tentoriū suum ultra turrim gregis.Iere.22.Et proijciendo ultra portas Ierusalem.Amos 5.Faciā igitur migrare uos ultra Damascum.

נַהֲלֹלִים Indecora,seu ingloria ligna,qualia sunt dumeta.Iesaiæ 7.Et in omnibus arbustis, & inglorijs,scilicet lignis,id est,dumetis seu uepricetis.

תָּהֳלָה Ingloria,indecentia,dedecus.Iob 4.Et in angelis suis posuit dedecus.

350

הָלַךְ

Verbum perfectum,quod ambulationem,conuersationem,profectionem,perrectionem tum in bono,tum in malo significat, & generaliter tam de animatis ut hominibus,& brutis,pedibus erectè gradientibus, quàm etiam inanimatis, ut de uoce, aquis, spiritualibus,alijsq; rebus dicitur.Et non nisi modo significandi differt à uerbo יָלַךְ. Insuper etiam à uerbo בּוֹא differt. Nam etsi utrunq; significet motum,tamen diuersa ratione, nam בּוֹא aliunde in,uel ad locum,uel personā uenire significat.At הָלַךְ in,uel à loco seu persona recessionem aliò notat. Porro q ad coniugandi rationem attinet, sciendum q hoc uerbum in præterito primæ coniugationis actiuæ uocis est frequentissimi usus,sicut econtra in forma יָלַךְ nuspiam reperitur.Psal.1.Beatus uir, qui non abijt in consilio improborum.1.Sam.7.

Et ibat de anno in annum. Deuteron.17. Et fui tecum in omnibus in quibus ambulasti. Gen.34. Et accipiemus filiam nostram, & ibimus. Iere.32. Et in lege tua nõ ambulauerũt. Num.22. Vt quid nõ profectus es ad me &c. Hæc sunt uerba Balak, ideo peregrina lingua usus est hoc uerbo. Hebræus usus esset uerbo בוא iuxta supra dicta, & ista ibidem, Ne quæso prohibearis proficisci ad me. Porro Iosue 10. Et dixit ad principes, uiros belli, qui profecti erant cum ipso, aleph litera est paragogica. In Imperatiuo etiam perfectè, sed tantum semel. Ierem.41. Qui euasistis à gladio, abite, ne stetis. At in forma frequentissimo est usu. In futuro similiter est usitatius in forma יֵלֵךְ quàm in ista, tametsi aliquot in locis scripturæ legatur regulariter. ut Iob 16. Non reuertar, ibo. Et mox iterum: Quid à me abibit. Legitur tamen bis irregulariter in alia forma. Exod. 9. Ambulabat ignis super terra. In infinitiuo similiter non est ita usitatum ut in forma ילך Genes.8. Et reuertebantur aquæ desuper terra eundo & redeundo. & cap.31. Et nunc ambulando ambulasti.

Participium præsens הוֹלֵךְ 1.Sam.2. Et Samuel pergebat. Eccl.1. Generatio abit, & generatio uenit. Hic componuntur ista duo uerba diuerso modo motum significantia, ut supra admonuimus. Et pluraliter הֹלְכִים Gen.37. Euntes ut descenderent facerent in Ægyptum. Psal.119. Qui ambulant in lege Iehoua. Et in statu regiminis הוֹלְכֵי Iudic.5. Et ambulantes semitas. Ier.6. Ambulantes fraude. Et in genere fœminino הוֹלֶכֶת. Iere.3. Ambulat ipsa omnem montem. Et in altera forma הוֹלֶכֶת Gen.32. Placabo eum munere, quod pergit ante me. Et pluraliter הֹלְכוֹת. Exod.2. Et puellę eius ibant. 1.Samuel.25. Et quinque puellę eius ibant ad pedes.

In uoce passiua נֶהֱלָךְ significatione neutrali. Psal. 109. Sicut umbra cum declinat, ambulaui.

In secunda coniugatione הִלֵּךְ importat plerunque continuitatem ambulationis. Iob 30. Ater incessi sine æstu. Psal.38. Tota die incessi. Psalm.131. Neq; ambulaui in magnis. Eccl.11. Et ambula in uijs cordis tui. Psal.86. Ambulabo in ueritate tua. Ps. 85. Iustitia ante eum ambulauit. Iesaiæ 59. In caliginibus ambulabimus. Psalm.89. In lumine uultus tui ambulabunt. Semel est trãsitiuum, & fungitur officio tertiæ coniugationis, quam in hac forma non habet Iob 24. Nudum ambulare fecerunt absque indumento, Id est dimiserunt, seu expulerunt.

Participium præsens pluralis numeri מְהַלְּכִים Eccles.4. Vidi cunctos uiuentes, qui ambulauit sub sole.

In quarta coniugatione הִתְהַלֵּךְ in ultima cum zere, at quando sequitur dictio cui cum uirgula makaph coniuncta est, tum mutat zere in segol, & plerunq; ambulationem significat, quæ fit animi gratia. Exod.21. Et si surrexerit & ambulauerit in platea super baculo suo. 1.Sam.30. Et in omnibus locis in quibus conuersatus erat Dauid ipse, & uiri eius. 2.Sam.11. Et deambularet super tecto domus regis. Psal.35. Tanquam frater meus esset conuersatus sum. 2.Sam.7. Et in omnibus quibus ambulaui cum omnibus filijs Israel. Psal.12. Circũquaque improbi ambulabunt, scilicet in functione publica, regnabũt pro arbitrio. Psal.82. In tenebris ambulabunt.

Est autem circa hanc coniugationem obseruatu dignissimum, quod quãdo aliquis את cum, uel לִפְנֵי corã Deo ambulare dicitur, idẽ significet, quod in publico esse ministerio dei, & officio fungi sacerdotali. Genes.5. Et ambulauit Hanoch cũ Deo. & cap.6. Et cum Deo ambulabat Noach. 1.Sam.2. Dicendo dixi, quod domus tua & domus patris tui ambularet coram me. Et mox iterum: Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem iuxta cor meum & iuxta animam meam faciet, & ædificabo ei domũ fidelem, & ambulabit coram Christo meo omnibus diebus.

INDE NOMINA.

הֵלֶךְ Ambulator, uiator. 2.Sam.12. Et uenit uiator ad uirum diuitem.

הֵלֶךְ Ambulatio. 1.Sam.14. Et ecce ambulatio mellis, id est, fluxus seu fluor.

הֲלִיךְ Ambulatio, iter, incessus, uestigiũ. Legitur pluraliter הֲלִיכִים. Et in statu affixi הֲלִיכַי Iob 29. Quando leuabã uestigia mea butyro. Et in forma fœminea הֲלִיכוֹת Iob

6. Ve

6.Vestigia Seba expectarunt sibi. Psalm.68. Viderunt uestigia tua Deus, uestigia dei mei, regis mei in sanctitate. Habakuk 3.Itinera mundi. Prouerbiorum 31.Speculatur ipsa uestigia domus suæ.Nahum 2.Impingent in itineribus suis. Psalm.68. Vestigia tua Deus.

תַּהֲלוּכוֹת Ambulatores,seu ambulationes,ambulatoria.Nehem.12.Et ambulacra ad dextrã super murum.

מַהֲלָךְ Iter,uia,itinerarium,deambulatorium. Et in statu regiminis מַהֲלַךְ Ezech.42.Et ante exedras deambulatorium decem cubitorũ.Ionæ 3.Itinere trium dierum. Et pluraliter מַהְלְכִים Zachariæ 3.Et dabo itinera inter istos stantes,id est,ductores.

מַלְאָךְ Transposita litera he,& eadẽ mutata in aleph,angelus,legatus,siue homo siue spiritus,qui destinatus est ad legationem seu ministerium perficiendum, quicq; habet mandatum à domino suo eundi ad annunciandum uel efficiendum aliquid,Græcis ἄγγελος uel ἀπόστολος.Quando autẽ de homine,uel spiritu intelligi debeat,ex uerbo sibi adiuncto uel alijs circumstantijs cognoscere licebit,uerbum נראה apparendi de angelis spiritibus semper dicitur,sed quando de angelis hominibus dicitur,tum uerba apponuntur quæ corporibus congruunt non spiritibus.

DE ANGELIS HOMINIBVS.

1.Samuelis 23.Et legatus uenit ad Saul dicens.1.Reg.19.Et misit Iesabel nũcium ad Eliam.Prouerbior.16.Nuncius improbus cadet in malum.Et cap.17.Improbus quærit malum,& nuncius crudelis mittetur ad illum.Eccl.5.Ne dicas coram legato ignorantia est,id est,coram ministro sacerdote.Iob 33.Si est iuxta eum legatus eloquens. In statu regiminis מַלְאַךְ Iudic.2.Ascendit autem nuncius Iehoua de Gilgal ad Bochim,id est,Pinhas sacerdos.Malach.2.Labia sacerdotis custodiunt scientiam,& doctrinam quærẽt ex ore eius,quoniam angelus ipsius Iehoua exercituum est. In statu affixorũ retinet sub aleph cametz.Iesaiæ 42. Quis est cæcus nisi seruus meus,& surdus,sicut nuncius meus,quem missurus sum. Malach.3. Ecce ego mitto nuncium meum,& repurgabit uiam in cõspectu meo,scilicet doctrina. Et pluraliter מַלְאָכִים Gen.32.Et misit Iacob nuncios ante se ad Esau fratrem suum.Iosue 6.Quoniam abscondit nuncios, quos misimus. In statu regiminis מַלְאֲכֵי Gen.28.Et ecce angeli Dei ascendentes,& descendentes in ea.1.Samuel.19. Fuitq; spiritus Dei super legatos Saul,& prophetauerũt etiam ipsi.Prouerb.16.Furor regis,nuncij mortis. In statu affixorum retinet formam pluralis absoluti. Numeri 14.Nunquid nuncijs tuis,quos misisti ad me loquutus sum.Iesaiæ 44. Et consilium nunciorum suorum ipse perficit. Nahum 2. Et non audiatur amplius uox nunciorum tuorum.

DE ANGELIS SPIRITIBVS.

Atq; eodem modo se habet in statibus ut supra.1.Sam.29. Et respõdens Achis ad Dauid,scio q; bonus sis,& es in oculis meis sicut angelus dei.2.Sam.14.Sicut angelus dei est sustentator rex,ut audiat bonũ & malũ.Et mox iterũ: Et sustẽtator meus sapiens est secundũ sapientiam angeli Dei,ut sciat omnia,quę sunt in terra.2.Sam. 19.Et detulit seruũ tuum apud sustentatorẽ meum,sed sustẽtator meus rex tanquã angelus Dei,fac igitur quod bonũ est in oculis tuis. Gen.16.Et inuenit eã angelus ipsius Iehoua iuxta fontem.Exo.23.Ecce ego mitto angelũ ante te ad custodiendũ te in uia.Num.20.Et cum clamassem ad Iehoua,exaudiuit uocem nostram, misitq; angelum,& eduxit nos ex Ægypto.Psal.34.Castrametatur angelus Iehoua circũquaq; timentes eum.Gen.31.Et dixit angelus Iehoua ad me in somnis.1.Reg.13.Etiam ego sum propheta sicut tu,& loquutus est angelus ad me in uerbo Iehoua dicens.2.Reg.1.Et loquutus est angelus Iehoua ad Eliam.Gen.24.Iehoua deus cœli & terræ &c.mittet angelum suum ante te. Et pluraliter מַלְאָכִים Gen.19.Et uenerunt duo angeli Sodomam. In statu affixorum.Psal.103.Benedicite ipsum Iehoua angeli eius.Psal.104.Qui facit angelos suos uentos,& ministros suos ignem flammæ.Ex his iam enumeratis locis licet colligere definitionem angeli, quod sit substantia spiritualis,sapiens,iusta,obediens dei,creata à Deo in ministerium Ele

ctorum, quemadmodum etiam epistola ad Hebræos angelos definiens esse spiritus administratorios, qui in ministerium emittuntur propter hæredes salutis.
Cæterum fit tamen interdum mentio in scriptura singularis angeli, qui nō est creatura, sed creator & Dominus angelorum, adeoq; omnium creaturarum, filius scilicet Dei mittendus, ut annunciaret nobis uoluntatē patris sui cœlestis, & esset redemptor generis humani. Gen. 48. Benedixitq; Iacob ipsum Ioseph & dixit, Deus in cuius conspectu ambulauerunt patres mei Abraham & Izhak, deus qui nutriuit me quandiu fui usq; in hanc diem, Angelus ipse, qui redemit ab omni malo, &c. tribuit ei diuina opera nempe liberationem à morte, peccato, ira dei, &c. quæ gloria non potest nec debet tribui ministris angelis, qui etsi protegunt corpora piorum, tamen nec peccatum, nec mortem æternam tollunt, nec tollere possunt.
Postremo, & malorum angelorum seu spirituum scriptura meminit, quorum ministerio & opera deus utitur in ultionem malorum. 2. Samuelis 24. Et cū emisisset manum suam angelus contra Ierusalē, ut eam quoq; perderet, pœnituit statim Iehoua mali, & dixit angelo perdenti. Psal. 78. Misit in eos furorem iræ suæ &c. Immissionem angelorum malorum. Et talium angelorum lapsum subindicat Iob cap. 4. ubi inquit. Ecce in seruis suis deus non innititur, & in angelis suis posuit dedecus, qui postea clarius. 2. Petri 2. explicatur.

מַלְאֲכוּת Nuncium, delegatio, ministerium. Haggæi 1. Et dixit Haggæus nuncius ipsius Iehoua in legatione Iehoua ad populum. Et hoc modo uidetur etiam Paulus apostolus esse usus hac uoce. 1. Timoth. 1. Paulus apostolus Iesu Christi iuxta delegationem dei &c.

מְלָאכָה Generaliter quamlibet rem significat, quæ ad ministerium & usum hominum cædit, siue sint artes, siue pecora, siue opera alia, industria, & labore parta. Et quia in sermone Latino ministerij uocabulum nō usq; adeo late patet, alijs nominibus reddere licebit. Exod. 31. Et impleui eum spiritu dei in sapientia & in prudentia & in scientia, & in omni ministeriali, id est arte. Gen. 33. Ego minabo paulatim iuxta modū ministerialis, quod est ante me, id est pecoris. 1. Sam. 15. Et pepercit Saul & populus ipsi Agag, & melioribus gregibus, & armentis pinguioribus & agnis, atq; cunctis quæ bona erant, neq; uoluerūt delere ea, sed omne ministeriale uile, & flaccidum peremerunt. Exo. 12. Die prima erit conuocatio sancta, similiter in die septima nullum ministeriale fiat in eis. Exod. 20. Non facies omne ministeriale tu & filius tuus. Iudic. 16. Si ligando ligauerint me funibus nouis, quibus adhuc nullum factum est ministeriale. Psal. 107. Qui descenderunt in mare nauibus ut facerent ministeriale in aquis multis. Ier. 50. Quia ministeriale est ipsi Iehoua exercituū in terra Chaldæorum. Ezech. 15. An sumi potest de uite lignum ex quo fiat ministeriale aliquod. Et in statu regiminis מְלֶאכֶת Exod. 22. Si quis dederit proximo suo argentum, aut uasa ad custodiendum, & surrepta fuerint de domo uiri, si inuentus fuerit fur reddat duplum, si uero fuerit inuentus, accedat paterfamilias ad deos an nō miserit manum suam in ministeriale proximi sui. & cap. 35. Et obtulerunt in contributionem Iehoua pro ministeriali tabernaculi testimonij. Leuit. 23. Omne ministeriale seruitutis non facietis. 1. Paral. 9. Et Sallum filius Korah & fratres eius erāt super ministeriale seruitutis custodientes uasa tabernaculi. Iere. 15. Maledictus faciēs ministerium Iehoua remisse. Et in distinctione sententiæ מְלָאכָה 2. Paralip. 13. Et Leuitæ in ministeriali. Et in statu affixorum prima litera seua altera recipit pathah. Gen. 2. Et consummauit Deus in die septima ministeriale suū quod fecerat. Ione 1. Quod est ministeriale tuum? & unde uenis? Et pluraliter מַלְאֲכוֹת. 1. Paralip. 28. Omnia in scriptura de manu Iehoua artificiose ostendit mihi omnia ministerialia exemplaris. Psalm. 73. Bonum est mihi, ut ponam in Iehoua fiduciam meam & annunciem omnia ministerialia tua.

מְלֶכֶת Sine aleph legitur in Ieremia duobus in locis, quod septuaginta interpretes militiam uerterunt, Hieronymus quasi à מלך esset deductum, Regina uertit. Existimo autem ministerium illud supernum cœli sic dictum, quod in hæc inferiora habet.

Et

Et quia superstitione quadam Iudæi imbuti, putarunt à Deo astra ordinata esse, ut actiones & labores gubernarent, factum est ut sacrificia instituerint, quibus sibi propitia redderent, & fortunarentur actiones ipsorum. cap. 7. Mulieres subagitant pastam, & faciunt placentas, ministerio cœlorum. & cap. 44. Vt suffitum faciamus ministerio cœlorum. Chaldæus uertit כֹּכְבַת שְׁמַיָּא Tametsi nonnulli ab הָלַךְ deducentes, pro planetis accipiunt, à gradiendo, quasi gressiles dicas, sicut Astronomi illos errones seu stellas erraticas uocant.

351 הָלַם

Concussit, quassauit, conquassauit, pulsauit, conculcauit. Iudic. 5. Et conquassauit Sisram. Iesaiæ 16. Domini gentium quassauerunt propagines eius. Prouerb. 23. Quassauerunt me, & non cognoui. Psal. 74. Nunc autem sculpturas eius pariter securi & bipennibus conquassabunt. Psal. 141. Pulset me iustus, & erit beneficium. Porro neutraliter usurpatur si nullum postse regit accusatiuum. Iud. 5. Tunc conquassatæ sunt ungulæ equi. 1. Samuelis 14. Et ecce multitudo dissoluebatur, & ibat etiam conquassando.

Participium præteritum הֲלוּמֵי. Ies. 28. Conquassatorum uino.

INDE NOMINA

הֶלֶם Percussio, percussura, res cudenda. Iesaiæ 41. Et faber lignarius confirmat conflatorem, expolientem malleo percussuram in incude.

הַלְמוּת Instrumentum percussorium, quo aliquid quassatur, nos Latinè malleum uocamus. Iudic. 5. Manum suam ad clauum mittebat, & dextram suam ad malleum laborantium.

מַהֲלֻמוֹת Verbera, plagæ, percussuræ. Prouerb. 18. Labia stulti ueniunt cum rixa, & os eius uerbera accersit. cap. 29. Parata sunt illusoribus iudicia, & uerbera tergo stultorũ. pro quo cap. 18. & 26. legitur literarum transpositione facta מַהֲלֻמִּים.

יַהֲלֹם Lapis preciosus tãtæ duritiæ, ut ictum respuat, & eo ferrum percussum utrinq; dissultet, incudesq; ipsi dissiliant, contemptor & uictor ignis. Latinis adamas Germanis diemant dictus. Exod. 28. In secunda carbunculus Saphirus & adamas.

הֲלֹם Percussura, pulsatio, & cum uerbo constructum, abit in naturam aduerbij loci, ubi uidelicet percussura pedis consistit. Et ualet interdum hîc, interdum huc, interdum illuc, sicut ex circumstantia textus facile cognosces. Exod. 20. Date consilium hîc. Gen. 16. Nônne etiam hîc uidi posteriora uidentis me. Exod. 3. Ne appropinques huc. Iud. 18. Quis adduxit te huc. 1. Sam. 10. Et interrogauerunt Iehoua, an uenturus est adhuc illuc uir.

352 הָמַם

Vt uoce, ita quoq; significatione congruit cum uerbis הָמָה הִים נָהַם הָמַן מהמה & הָמָה, nisi quod ut forma parũ, ita modo significandi inter se uariẽt, significãt enim turbationem. Exod. 23. Terrorem meum mittam coram te, & turbabo omnem populum, ad quem ueneris. Deut. 2. Atq; etiam manus Iehoua fuit contra eos ad turbandum ipsos de medio castrorum donec consumeret eos. Iosue 10. Et turbauit eos Iehoua coram Israel. 1. Sam. 7 Et tonare fecit Iehoua in uoce magna illa contra Philisteos & turbauit eos, & prostrati sunt coram Israele. 2. Samuel. 22. Misit sagittas & dissipauit eos, & fulgur & turbauit eos. 2. Paral. 15. Quia Iehoua turbauit eos in omni angustia. Esther 9. Iecit Pur, hoc est sortem ad turbandum eos. Iere. 51. Comedit me, turbauit me Nebucadrezar.

INDE NOMEN.

הֲמַם Tumultus, turbatio. Iesaiæ. 28. Et tumultus rotæ plaustri, & stimuli eius non comminuent ipsum.

353 הָמָה

Congruit significatione cum uerbis הָמָה & הָמַם הִים הָמַן מהמה, nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se parũ uarient, & significat tumultuari, murmurare, susurrare, garrire, fremere, sonare, Ieremię 31. Fremuerunt uiscera mea. cap. 51. Et frement procellæ eorum & aquæ multę. Zach. 9. Fremuerunt ut uinum. Psal. 77. Memor ero dei, & murmurabo. Iesaie 59. Frememus uelut ursi omnes nos. Psalmo 59. Conuertentur ad uesperam murmurabunt uelut canis. Psalm. 83. Ecce inimici tui frement. Ieremiæ 48. Cor meum ad Moab sicut tuba fremet. Iesaiæ 17.

Inſtar fremere maria frement,id eſt,inſtar marium frement.

Participium præſens maſculini generis הֹמֶה. Ieremiæ 4.Cor meum fremit mihi. Prouerb.20.Deriſorem uinum ſuſurronem ſicera. Eius fœmininum הוֹמִיָּה. 1.Regum 1.Quare uox ciuitatis ſonantis. Et pluraliter הֹמוֹת Ezechielis 7.Et erunt ſuper montibus ſicut columbæ uallium omnes murmurãtes,quiſque propter iniquitatem ſuam.Et legitur etiam participium ſen nomen participiale fœminini generis הוֹמִיָּה Garrula,tumultuaria.Prouerb.22. Garrula eſt, & defectrix, id eſt, obſtrepera.Et cap.9.Mulier ſtultitię eſt garrula perſuaſionum,neq; nouit quicquam. Ieſaiæ 22.Ciuitas ſonora. Et pluraliter הֹמִיּוֹת ſubſtantiuè. Turbæ. Prouerb.1.In capite turbarum prædicabit.

הֶמְיָה Sonitus,ſtrepitus. Et in ſtatu regiminis הֶמְיַת Ieſaię 14.Detracta eſt ad infernum ſuperbia tua,ſonitus Nablorum tuorum.

הֶמֶה Sonitus,ſtrepitus.Ezechielis 7.Iniuria ſurrexit in baculum improbitatis, nihil de illis,neque de ſubſtantia eorum,neq; de ſono eorum, neque lamentator in eis, loquitur de ſono inſtrumentorum muſicalium,quanquam alij pro pronomine accipiant,neq; ex eis &c.

הֵם Et per aphęreſin primæ literæ,pronomen eſt maſculini generis tertiæ perſonæ, ſignificat pluralitatem ſeu multitudinem,quæ equidem non eſt ſine ſono ſeu ſtrepitu.Gen. 44.Ipſi egreſſi ſunt urbem.Numeri 16.Num oculos hominum iſtorum erues? Pſal.38.Et lumen oculorum meorũ,& iſti non ſunt mecũ.Pſal.95.Et iſti non cognouerunt uias meas.2.Reg.9.Venit nuncius ad eos & non reuertitur. Ezech. 7.Neq; ex diuitijs eorum,neq; ex illis ipſis,ſed de hoc loco etiam ſupra in הֶמֶה. Et accipit aliquoties he paragogicum הֵמָּה. Geneſis 6.Iſti erant heroes. Pſal.20.Ipſi incuruati ſunt & ceciderunt.Ieſaiæ 44.Et teſtes eorum,illi ipſi non uident &c.

354 הָמַן Cõgruit ſignificatione cum uerbis נָהַם & הוּם הָמָה הָמַם, niſi quòd modo ſignificandi inter ſe uarient,ſignificat nanq; multiplicari, licet uerbaliter tantum ſemel reperiatur.Ezech.5.Propter multiplicari uos præ gentibus,quæ ſunt circũcirca uos,ſcilicet impietates.

INDE NOMINA.

הָמוֹן Cuiuslibet rei multitudo, copia,turba à tumultu ſeu ſtrepitu, quem multitudo facit, imò etiam pro ipſo tumultu ſeu ſtrepitu ſæpe uſuuenit. perinde, ut Græcis ὄχλος & turbam, & tumultum ſignificat. Lucæ 22. Quærebatq; opportunitatem, ut traderet illum ſine turba,id eſt, tumultu. Interdum etiam pro diuitijs uſurpatur. 1. Samuelis 14. Et ecce multitudo diſſoluebatur & abibat. 1.Regum 10. Vidiſti ne turbam iſtam magnam? Ieſaiæ 13. Vox multitudinis in montibus. Sic Ieremiæ 3. Multitudo in montibus. 1.Samuelis 4. Et dixit quæ uox tumultus huius. 1.Samuelis 14.Et tumultus qui erat in caſtris Philiſtinorum. Danielis 10. Et uox uerborum eius,ſicut uox tumultus.Eccleſiaſt.5. Qui diligit argentum, non ſatiabitur argento,& qui appetitum habet in copia,id eſt,diuitijs, non erit prouentus.

In ſtatu regiminis הֲמוֹן. Geneſ.17.Et eris in patrem multitudinis gentium. Et mox iterum:Et non uocabitur nomen tuum Abram ſed erit nomen tuum Abraham,quia patrem multitudinis gentium dedi te. 1. Reg.18. Aſcende, comede, bibe,quia uox ſonitus pluuiæ.2.Paralip.11.Et quæſiuit multitudinem mulierum. Ieſaiæ 60. Quoniam mutabitur ad te multitudo maris.& cap.63.Et multitudo uiſcerum tuorum & miſerationum tuarum erga me detentæ ſunt.Ezech.26. Ceſſare faciam ſonitum cantionum tuarum.Amos 5.Aufer à me ſtrepitum cantionum. Et pro diuitijs.Pſal.37.Melius modicum iuſto,quàm copia improborum multorum. Similiter habet in ſtatu affixorum. Iudic.4. Currus eius & copias eius.Ieſaiæ 5.Et turba eius aruit ſiti. Et mox iterum: Et deſcendit decor eius & uulgus eius. & cap.31.Et à multitudine eorum non reprimitur. Ezech.31.Dic ad Pharaonem regem Ægypti,& ad multitudinem eius.Ezech.7.Neq; de copia eorum, neq; de ſonitu ipſorum,id eſt,neq; de diuitijs ipſorum,neq; de lætitijs eorum.& cap.29.Et auferet copiam eius & ſpoliabit ſpolia eius. Et pluraliter הֲמוֹנִים Ioelis 4. Turbæ

&

& turbæ in ualle diuisionis.

בַּעַל הָמוֹן Nomen loci, in quo Salomo uineam coluit. Canticorum 8.

הֲמוֹנָה Nomen ciuitatis, in qua sepulchrum destinatum fuit ipsi Gog. Ezech. 39. Atque etiam nomen ciuitatis Amona. sortita est autem hoc nomen ab euentu, ut in textu clare habetur.

הֲמֻלָּה Strepitus, tumultus, multi referunt ab hoc thema הָמַן ut lamed pro nun sit positum, alij ad מלל sicut in illo themate reperies. Ezech. 1. Vocem tumultus quasi uocem castrorum. At Ieremiæ 11. Legitur הֲמוּלָּה Cum uoce tumultus magni succendit ignem in eam.

355 המס Nomen quod semel in hac forma, & quidem pluraliter legitur הֲמָסִים, id est, liquidi. congruit autem cùm forma, tum significatione cum uerbis מסה & מָסַס Iesaiæ 64. Iuxta accendi ignem, liquidas aquas deferuet ignis, id est, iuxta accensum ignem.

356 הנם Nomen uiri, à quo uallis proxime Hierosolymam amœnissima, quam possedit, cognominata est גֵּי הִנֹּם. Item גֵּי בֶן הִנֹּם. Item גֵּא בְנֵי הִנֹּם. Iosue 15. Ascendit hic terminus per uallem filij Hinnom, iuxta latus Iebusæi, hæc est Ierusalem, & ascendit hic terminus in uerticem montis, qui est è regione uallis Hinnom ad Occidentem, quique est in extremitate uallis Rephaim uersus Aquilonem. & cap. 18. Et descendit terminus ad extremitatem mõtis, qui est in conspectu uallis filij Hinnom qui est in ualle Rephaim ad Aquilonem, & descendit in uallem Hinnom ad latus Iebusæi ad meridiem. Ieremiæ 7. Et ædificauerunt Excelsa Thopheth, quę est in ualle filij Hinnom, ad comburendum filios suos & filias suas igni. Et mox iterum: Ecce dies ueniunt ait Iehoua, & non dicetur amplius Thopheth, & uallis filij Hinnom, sed uallis interfectionis, & sepelient in Thopheth absque loco. 2. Reg. 23. Et prophanauit Thopheth, quod est in ualle filiorum Hinnom, ne quis combureret filium suum, aut filiam suam in igne ipsi Molech &c. Et quia in ea ualle extruxerunt excelsa Thopheth, in quibus proprios suos liberos lustrauerunt per ignem ipsi Molech acri reprehensione Prophetæ hanc immanitatem damnarunt. Hinc etiã in Euangelio hoc nomen Gehenna male audit, & pro cruciatibus ignis infernalis usurpatur Matthæi 5. & 16.

357 הסה Siluit. Et in secunda coniugatione legitur tantum in imperatiuo, & defectiuè. Zachariæ 2. Sile omnis caro à facie Iehoua. Et mutat pathah in cametz in distinctione. Amos 6. Et dicet sile. Nehem. 8. Silete, quoniam dies iste sanctus est, id est, quiescite ab operibus uestris.

In tertia coniugatione הַהֵס defectiuè. Iudic. 13. Et silere fecit Caleb populum.

358 הפך Idem Hebræis significat, quod Latinis uerto cum suis compositis, auerto, conuerto, euerto, inuerto, obuerto, subuerto, quare uersionem significat, uel in nihilum, uel in formam seu qualitatem aliam, uel in locum aliquem alium, & quando regit post se accusatiuum, tum est transitiuum, si uero accusatiuum post se non regit, ponitur neutraliter. Ieremiæ 20. Sicut ciuitates illas, quas subuertit Iehoua. Leuitic. 13. Et pilus in plaga uersus in albedinem. Iob 28. Subuertit à radice montes. Psalm. 30. Vertisti luctum meum in chorum. Deuteron. 23. Et uertit Iehoua deus tuus tibi in maledictionem. 2. Reg. 5. Quando conuersus est homo de curru suo in occursum tuum. 2. Regum 21. Et subuertet super faciem eius. Psal. 66. Vertit mare in aridam. Ierem. 13. Nunquid uertet Æthyops pellem suam. Genesis 19. Et subuertit ciuitates illas, & omnem regionem, & omnes habitatores ciuitatum, & germen terræ. Exod. 10. Et uertit Iehoua uentum Occidentalem uehementem ualde. Psal. 78. Filij Ephraim armati iaculantes arcu, auersi sunt in prælio, id est, uersi sunt in fugam. Iosue 7. Vertit Israel ceruicem coram inimicis suis. Iudicum 20. Et uersus est uir Israel in bello. 1. Samuelis 25. Et conuersi sunt pueri Dauid in uiam suã, & reuersi sunt, & uenerunt, & annunciauerunt ei omnia uerba ista. 2. Paralip. 9. Et uertit & abijt in terram suam. 2. Reg. 9. Et uertit Iehoram manum suam, & fugit. 1. Reg. 22. & 2. Paral. 18. Verte manũ tuam & educ me ex ca-

ſtris.1.Paralip.19.Ad inueſtigandum, & ad uertendum & ad explorādum terram. Gen.19. Abſq; ſubuertere me ciuitatē, de qua loquutus es, id eſt, ut nō ſubuertam.

Participium præſens הֹפֵךְ Amos 5.Et uertit in diluculum umbrā mortis.Et cum iod paragogico הֹפְכִי Pſalm.114.Qui conuertit petrā in ſtagna aquarū. Et pluraliter הֹפְכִים. Amos 5.Qui uertunt in abſinthium, iudicium.

Participium præteritum fœminini generis הֲפוּכָה. Threnor.4.Quæ ſubuerſa eſt quaſi in momento.Oſeę 7.Ephraim ſicut uſtulata, quæ non eſt uerſa.

In uoce paſſiua נֶהְפַּךְ. Exod.7. Et baculum, qui uerſus erat in ſerpentem, accepit in manum ſuam.Et iterum: Verſæ ſunt omnes aquæ, quæ erāt in riuo in ſanguinem.Et cap.14.Et uerſum eſt cor Pharaonis & ſeruorum eius ad populum.Leuit. 13.Et uertetur in album.Ioſue 8.Et uerſus eſt populus in perſequentem.1.Samuel. 4.Nam reuerſæ ſunt ſuper eam anguſtiæ ipſius.& cap.10. Verteris in uirum alium. Iob 19.Et quos dilexi uerſi ſunt in me.Et cap.41.In ſtipulam uerſi ſunt ei lapides fundæ.Pſalm.32.Verſus eſt humor meus.Pſalm.78.Verſi ſunt ſicut arcus impoſturæ.Threnor.4.Hereditas mea uerſa eſt ad alienos.

Participium נֶהְפָּךְ. Iob 20.Panis eius in uiſceribus ſuis uertitur.Prouerb.17. Et peruerſus lingua ſua cadet in malum.

In tertia coniugatione uoce paſſiua הָהְפַּךְ. Iob 30.Conuerſa eſt ſuper me terrorum multitudo.

In quarta coniugatione הִתְהַפֵּךְ. Iob 38.Vertetur ſicut lutum ſignaculum eorum.

Participium מִתְהַפֵּךְ Iud.7.Ecce panis hordeaceus uertebat ſe in caſtris Midian, & ueniebat ad tentorium uſq;.Iob 37.Ipſe reuolutiones uertit in gubernationibus ſuis pro operatione eorum. Et in fœminino genere מִתְהַפֶּכֶת Gen.3.Et fecit adhabitare ab anterioritate horti Eden Cherubim, & laminam gladij uertentis ſe, id eſt, uerſatilem.

INDE NOMINA.

הֶפֶךְ Nomen forma maſculini generis, Verſio, contrarium. Ezechiel.16.Et fuit in te uerſio ab alijs mulieribus, id eſt, contrarium, diuerſum. Et mox iterum:Et factum eſt in diuerſum.

הֲפֵכָה Forma fœminea, ſubuerſio.Geneſ.19.Et emiſit ipſum Lot è medio ſubuerſionis.

מַהְפֶּכֶת Subuerſio.2.Paralip.16.Et dedit eum in domum ſubuerſionis, id eſt, in qua detinebantur, qui ſubuertendi erant.Ieremiæ 20.Et dedit eum ſuper ſubuerſione, quæ erat in porta Beniamin. Et in ſtatu regiminis מַהְפֵּכַת.Deut.29.Et non creſcet in ea omnis herba, ſicut in ſubuerſione Sodomæ.Ieſaiæ 1.Et ſolitudo iuxta ſubuerſionem alienorum.& cap.13.Iuxta ſubuerſionem dei Sodomam.

הֲפַכְפַּךְ Peruerſus. Prouerb.21.Peruerſa eſt uia uiri alieni.

תַּהְפֻּכוֹת Peruerſitates, peruerſa. Deuter.32. Quoniam generatio peruerſitatum ipſi filij, in quibus non eſt ulla fides. Prouerb.10. Os iuſti profert ſapientiam, & lingua peruerſitatum excidetur.

פּוּךְ Fucus, quo uertitur color faciei.1.Reg.9.Et compoſuit fuco oculos ſuos.Ieremiæ 4.Si aperueris fuco oculos tuos, fruſtra decorabis te. Eſt & nomen lapidis precioſi, à mutatione coloris, eius fit mentio.1.Paralip.29.& Ieſaiæ 59.Eſt autem uериſimile eundem dici נֹפֶךְ Ezechiel.28.et utrunq; eſſe illum lapidem, quem nos Rubinum uocamus.

359 הֹצֶן Genus uehiculi, quo in bello utebantur. & arbitror eſſe uocem peregrinam, Legitur tantum ſemel.Ezechiel.23.Et uenient ſuper te in Rheda, curru, & plauſtro, & cum congregatione populorum.

360 הרר Mons, à feſtinātia, qui feſtinus deorſum fert, atq; etiā fontes & flumina precipitat, quanquā ſepe figurate pro magnis & arduis rebus aut perſonis trāſſumitur, magnāq; habet cognationē cum uerbis נָהַר מָהַר הָרָה Gen.14. Et horreū in monte ſuo Seir.Apparet tamē ſcriptū pro plurali iuxta linguā Edomitarū in mōtanis Seir.Ier.17.Mons mihi in agro, ſubſtantiā tuā, omnes theſauros tuos dabo in direptionem.Sic uocat Babylonem urbem quæ inſtar montis eſt in campo extructa

cta in altum. Et pluraliter in statu regiminis הַרְרֵי montes seu montana. Genes. 7. Et aquæ præualuerunt supra terram, & operti sunt omnes mōtes excelsi, qui sub uniuerso cœlo. Psal. 36. Iustitia tua sunt montes dei, id est, à deo creati, qui magni, præcelsi, & æterni sunt, & opponit eos mōtibus hominum opera exaggeratis, qui ut non sunt excelsi, ita corruunt, nec sunt perpetui. Psal. 50. Animalia in montibus mille. ubi numerus finitus pro infinito ponitur. Psal. 76. Gloriosus præ montibus rapinæ, id est regnis mundi, quæ ex præda constant.

Ablata litera geminata frequentiore in usu est. Deut. 3. A torrente Arnon usque ad
הַר montem Hermon. Iosue 17. Quia mons erit tibi. Iob 14. Equidē mons cadens emarcescet. Iesaiæ 40. Omnis uallis eleuabitur, & omnis mons & collis humiliabuntur. Iere. 51. Ecce ego ad te mons perditissime, uocat urbem Babylonem isto nomine propter magnam molem ædificiorum, sicut etiam cap. 17. Zachar. 11. Et stabunt pedes eius in die illa super monte oliuarum, qui est in prospectu Ierusalem ab Oriente. Numeri 20. Et profecti de Kades uenerunt filij Israel, uniuersa congregatio in Hor montem & dixit Iehoua ad Mosen & ad Aaron in Hor monte. ubi הֹר est nomen proprium loci montosi. Et quando à fronte accipit he notificatiuum, tum utrunque habet cametz subscriptum. Exo. 3. Coletis deum super monte isto. Et cap. 19. Et uocauit Iehoua de monte. Deuteron. 5. Et mons iste flagrabat in igni. Similiter quando adiungitur in fine he litera motum ad locum importans, additur tertium cametz הָהָרָה. Genes. 12. Et profectus inde ad montem ab Oriente. Et cap. 19. Ad montem eripiare. Exod. 24. Ascende ad me in montem. Deuteron. 1. Et respicientes ascenderunt in montem. Excepto Genes. 14. Et reliqui in montem fugerunt ubi scribitur הֶרָה Et in statu affixi seruat pathah Psalm. 11. Auola ad montem uestrum uelut auis, id est, montana uestra. Et pluraliter הָרִים Gen. 8. Et conspecta sunt cacumina montium. Psal. 18. Fundamenta montium commouebuntur. Psal. 104. Ascendunt montes, descendunt ualles. Et iterum: Montes excelsi ibicibus. Iob 9. Ipse transfert montes, ut non cognoscant. Psal. 72. Adferent montes pacem populo. Iesaiæ 44. Proferte montes ouationem. Mich. 6. Audite montes contentionem Iehoua, id est regna, magnates. Et legitur semel הָרֵי pro הָרִים Zach. 14. Et fugietis per uallem montium. Et tam in statu regiminis, quàm affixorum הָרֵי Gen. 8. Et resedit arca in mense septimo super montibus Ararat. Ezech. 6. Pone faciem tuam ad montes Israel. Legitur tamen semel pro הָרִים 2. Sam. 1. Montes in Gilboa. Iesaiæ 49. Et ponam omnes montes meos in uiam. Malach. 1. Et posui montes eius uastitatem.

361 הָרַג Distraxit, id est trahendo dissecuit, trahendo sica interfecit uel distraxit, animam scilicet à corpore. nam congruit significatione cum uerbis גָּזַר מָגַר גוֹר גָּרַה אָגַר nisi quòd ut forma, ita modo significandi tantum inter se uarient. Et Eccl. 3. Opponitur uerbo רָפָה Iud. 9. Qui interfecit eum. Et iterum: Qui interfecit eos. 2. Samuelis 14. Propter animā fratris sui, quē interfecit. Iesa. 27. Et interficiet draconem. Oseæ 6. Interfeci eos sermonibus oris mei. Num. 11. Interfice me nunc interficiendo. Exo. 2. Et quæsiuit interficere Mosen. & cap. 21. Ad interficiendū eum callide.

Participium præsens הֹרֵג Gen. 4. Omnis interficiens Kain. Et pluraliter הֹרְגִים 2. Reg. 17. Et fuerunt interficientes ex eis. Iere. 4. Quia lassa est anima mea propter interfectores. Et cum affixo per syncopen iod legitur. Ezech. 28. Deus sum coram interficientibus te.

Participiū præteritum הֲרוּגִים Esther 9. Venit numerus interfectorū. Ezech. 37. Veni spiritus & suffla in interfectos. Item הֲרֻגִים Iesaiæ 14. Et uestis interfectorū.

Et in statu regiminis הֲרֻגֵי Ier. 18. Atq; uiri eorum erunt interfecti mortis, id est, uulnerati mortaliter. Iesaiæ 26. Et non operiet ultra interfectos eius.

In uoce passiua יֵהָרֵג Thren. 2. Si interficietur in sanctuario Iehoua sacerdos. Ezech. 26. Filiæ eius quæ erūt in agro interficient̄. Et mox iterū: Cū interfecta fuerit interfectio in medio tui, ubi characteristica infinitiui passiuæ uocis abiecta est euphoniæ gratia.

In se-

In ſecunda coniugatione uocis paſſiuæ הֹרַג Ieſaiæ 26.Si ſecūdum interfectionem interfectorum eorū interfectus eſt.Pſal.44.Propter te interficimur quotidie.

INDE NOMINA.

הֶרֶג Diſtractio,quæ fit gladio ſeu alio inſtrumento animæ à corpore.Ieſaiæ 27.Si ſecūdum interfectionem interfectorum eius interfectus eſt. Et cap.30.In die interfectionis magnæ.

הֲרֵגָה Forma fœminea,interfectio,diſtractio.Iere.7.Vallis interfectionis. Zachar.11. Paſce oues interfectionis.

362 הָרָה

Significat fluxum ſeminis feſtinanter ſuſcipere,id quod Latini uocant concipere,ſcilicet ſemen,quod poſtea inſtar montis in utero intumeſcit, ingraueſcitq;, atq; regit poſt ſe accuſatiuum,ſi non abſolutè fuerit poſitum.congruit autem ſignificatione cum thematibus יחר & הָרַר מָהַר נָהַר יָרָה, niſi quòd modo ſignificādi inter ſe uarient.Pſal.7.Et concipiet laborem. Num.11. Num ego concepi omnem populum hunc.Gen.16.Et uidit quòd concepiſſet.Iudic.13.Et cōcipies & paries filium.Geneſ.4.Et Adam cognouit uxorem ſuam,cōcepitq; & peperit Kain. & cap.38.Et ingreſſus eſt ad eam,& concepit illi. Gen.19. Et conceperunt duæ filiæ Lot.Ieſaiæ 33.Concipietis quiſquilias.Et cap.59.Concipere laborem. Et mox iterum:Concipere & loqui de corde uerba mendacij.

Participium præſens pluralis numeri הוֹרִים Gen.49.Benedictiones patris mei fortiores fuerūt benedictionibus progenitorū meorum. Et in genere fœminino הוֹרָה Oſeæ 2.Pudefacta eſt conceptrix eorum.Cantic.3.Donec introduxero eum in domum matris meæ atq; in conclaue conceptricis meæ.

In ſecunda coniugatione uoce paſſiua הֹרָה Iob 3.Et nox in qua dictum eſt, conceptus eſt uir.

INDE NOMINA.

הָרָה Quæ concepit,& fluxum ſeminis habet in utero,unde uterus inſtar montis tumet ideo Græcè uerſum eſt, ἐν γαστρὶ ἔχουσα, in utero habēs.ut Matth.1.Paulus 1.Theſſ.5. Apocalypſis 12. & Latini prægnantem ſeu grauidam uocant.Gen.39. Meretricata eſt Thamar nurus tua,atq; etiam ecce grauida ex meretricatione. Et mox iterū: De uiro cuius ſunt hæc,ſum ego grauida.Exo.22.Si contenderint homines, & percuſſerint mulierem grauidam.1.Sam.4. Et nurus eius uxor Pinhas grauida ad pariēdum.Ieſa.7.Ecce uirgo grauida & pariet filium.Et cap.26.Sicut grauida appropinquans ad pariendum.Iere.31.Grauida & puerpera ſimul. In ſtatu regiminis הָרַת Iere.20.Et matrix eius grauida perpetuitatis,id eſt,perpetuò. Et pluraliter הָרוֹת Amos 1.Eò quòd ſecuerunt ipſi grauidas Gilead.2.Reg.8.Et grauidas earum ſecabis.Item הָרִיּוֹת Oſeæ 14.Et grauidæ eius diſſecabuntur.

הֵרוֹן Conceptus,ingrauidatio.Gen.3.Multiplicabo dolorem tuū,& conceptum tuum.

הֵרָיוֹן Conceptio,cōceptus,ingrauidatio.Ruth 4.Et Iehoua dedit ingrauidationem, & peperit filium.Oſeæ 9.A partu,ab utero,& à conceptione.

363 הָרַס

Diruit einreiſſen. Thren.2.Diruit in furore ſuo munitiones filię Iehuda.Exo.15. Et in multitudine magnificentiæ tuæ dirues inſurgentes tuos.Et cap.19.Deſcēde,conteſtare in populo ne diruant ad Iehoua,ut uideant & cadant. Et mox iterum:Et populus non diruerunt ut aſcenderent ad Iehoua,ſcilicet per ſeptum in radice montis factum.Iudicum 6.Et dirues altare Baal.Iob 12.Ecce ipſe diruit, & nō ædificabitur. Prouerb.29.Rex in iudicio ſtabiliet terram,at uir exactionum diruit eam.Ieſaiæ 14.Et ciuitates eius diruit.Iere.24.Ædificabo eos,& non diruam. Malach.1.Ipſi extruent,ego uero diruā.Pſal.58.Deus dirue dentes eorū in ore ipſorū.

Participium præſens הֹרֵס Iere.45.Ecce quod ædificaui, egò diruo.

Participium præteritum הָרוּס 1.Reg.18. Et ille reparauit altare Iehoua, quod dirutum erat.

In uoce paſſiua נֶהֱרָס. Pſalm.11. Quoniam fundamenta diruentur. Prouerb.11. Benedictione rectorum exaltabitur ciuitas,at ore improborum diruetur. Ezech. 38.Et diruentur montes.

Parti-

Participium generis fœminini נֶחֱרֶסֶה Prouerb.24.Et maceria lapidum eius diruta. Et pluraliter נֶחֱרָסוֹת Ezech.36.Et ſolitudines & ruinas munitas habitabunt.

In ſecunda coniugatione חָרֵס Exod.23.Sed diruendo dirues eos.

Participium præſens מְחָרְסִים Ieſa. 49.Diruentes te,&c.

INDE NOMEN.

חֲרִיסוּת Ruina.Ieſaiæ 49.Et terra ruinæ tuæ. Et pluraliter חֲרִיסוֹת. Amos 9.Et ruinas eius erigam.

363 הֵתֵל Verbum anomalon ſecundæ coniugationis,tranſponens plerunque punctulum dagges ad hirik,perinde ac ſi media litera una eſſet ex gutturalibus, communicatque ſignificatione cum uerbis תָּלָה & תָּלַל, & ſignificat eſſe falſum erga aliquē ſuſpendendo promiſſis animū ipſius.Hieronymus & alij uerterūt uerbis nunc fallendi,nunc decipiendi.Gen.31.Pater ueſter falſus eſt erga me,nam mutauit mercedem meam decem uicibus.Exo.8.Verūtamen non addat Pharao fallere nō dimittendo.Iud.16.Ecce falſus es erga me,& loqueris ad me mendacia. 1.Reg.18.Et falſus erat erga eos.Iob 13.Si quaſi falſum eſſe erga hominem,falſi eritis erga illum.Iere.9.Et uir in proximum ſuum falſus erit,& ueritatem non loquetur.

INDE NOMINA.

הוּתַל Falſum.Ieſaiæ 44.Paſcit cinerem,cor falſum inclinat eò.

הֲתֻלִּים Falſitates,deceptiones.Iob 17.Etiam ſi non ſunt fallaciæ mecum,tamen in amaritudinibus ſuis morabitur oculus meus.

מַהֲתַלּוֹת Fallaciæ.Ieſaiæ 30.Loquimini nobis blanda,uidete fallacias.

ו

Danielis 12.

וְלֹא יָבִינוּ כָּל רְשָׁעִים וְהַמַּשְׂכִּלִים יָבִינוּ

364 ו Primo,quia ſexta eſt alphabeti litera,ideo etiam in numerationibus ualet ſex.

Secundo,quando dictionibus præponitur,coniunctio eſt plerunque copulatiua,Et.Gen.1.In principio creauit Deus cœlum & terram, & terra erat inanis & uacua. Interdum ualet Hebræis idem quod Latinis etiam, quoque.Exod.12. Accipiet etiam uicinum ſuum.Iob 23.Præceptum labiorum eius etiam nō amouebo.Prouerb.24.Poſtea etiam ædificabis domum tuam.Ier.51.Et populi ad ignē etiam defatigentur.Zach.7.Ieiunaſti etiam plangendo.Eccl.5.Quia in multitudine ſomniorum etiam uanitates & uerba multa ſunt. Quando præponitur uerbis præteriti temporis tum ultra copulationis officium,plerunque tempus illud prę teritum in futurum,& econtra,quando præponitur uerbis futuri temporis, mutat futurum illud tempus in eandem perſonam præteriti, ideo à Grāmaticis tum uau cōuerſiuum dicitur.Exemplū prioris.Ex.25.Et faciēt mihi ſanctuariū &c.Exēpla poſterioris Gen.1.Et dixit Deus fiat lux.Et mox iterū:Et fecit deus firmamentū,& diuiſit inter aquas &c. Ponitur etiam quandoque expoſitiuè,idemque ualet quod Latinis,id eſt,hoc eſt,& hanc figurā Latini appoſitionē uocant.Pſal.4.Sacrificate ſacrificia iuſtitiæ,& ſperate in Iehoua.Pſal.115.Sacrificabo hoſtiā laudis,& nomen Iehoua inuocabo.2.Paral.28.Quia nudationem fecerat in Iehuda & præuaricādo præuaricationem contra Iehoua. Interdum eſt cauſalis,nam,quia,enim. Ieſa. 64.Ecce tu iratus fuiſti,quia peccaueramus. Pręterea ſæpe eſt temporis,& notat celeritatem,perinde ut Latinis,ſimulatque,ſtatim,tunc.Gen.3.Et ſtatim aperientur oculi ueſtri,& eritis ſicut deus ſcientes bonū & malum . Exod.17 . Quando leuaret Moſes manum ſuam ſtatim præualebat Amalek. Leuitic.6. Et ſi in uaſe æris cocta fuerit, ſtatim defricabitur & lauabitur aqua . & cap. 15. Statim erit immunditia eius ſuper eum. 2. Samuelis 14. Si eſt in me iniquitas , ſtatim interficias

clias me.& cap.17.Et si inique egerit,statim castigabo eum.Psal.51. Quoniam non uoles sacrificium,statim darem.Psal.138.In die quo inuocaui, statim exaudisti me. Psal.141.Statim oratio mea contra malitiam eorum.Iesaiæ 34. Et findet, simulatq; incubauit. Aliquando est aduersatiua.Gen.42.Et dixerunt ad eum non sustentator mi,sed seruus tuus uenit.Deut. 11.Sed terra ad quam uos transitis.Psal.7.Sed spoliabo inimicos meos sine causa.Prouer.21.Equus paratur ad bellum, sed ipsius Iehoua est salus.Iesaiæ 10.Vt innitatur super percutientem se,sed super Iehoua.

Est & interdum disiunctiua,uel,siue,aut.Exo.21.Et percutiens patrem suũ, uel matrem suam.Iudic.11.Et erit Iehoua uel offeram illud.Exo.21. Et maledicens patri suo uel matri suæ.Sæpe idem ualet,quod relatiuum אֲשֶׁר. Gen.9. Arcum posui in nube,qui erit in signum fœderis.& cap.49.A deo patris tui,qui adiuuit te, & ab omnipotēte,qui benedixit te. Etiam interdũ idem ualet quod præpositio cum. Exod.1.Et Ioseph,qui fuerat in Ægypto erant septuaginta animę,id est,cũ Ioseph. Iudic.12.Vir litis fui ego,cum populo meo & cum filijs Ammon ualidę.1.Sam.14. Erat enim arca Dei cum filijs Israel.Iere.49.Angustia cum doloribus apprehendit eam.Iob 26.Gigantes enitentur subter aquis cum cohabitatoribus eorum.

Porro si geminatur,tum ualet idem,quod Latinis tam & quàm. 2.Reg.8. Benanias autem filius Ioade & Creti & Plethi,id est, erat super tam Creti quam Plethi. Psal.76.Consopitus est tam currus,quàm equus. Dan.8. Tam sanctuarium quàm
366 militiam in conculcationem.

וָו Legitur tantum pluraliter וָוִים & significat capitella in forma literæ uau,seu capitis cum collo,ideo Hieronymus quoq; uertit capita,fuerunt autem columnis supernè adhibita ornatus gratia.Exod.38.Fecit capitella ad columnas. In statu regiminis & affixorum וָוֵי Exod.27.Capitella columnarum.& cap.26.Capitella earum erunt aurea.

367

וָפְסִי Nomen proprium uiri,cuius fit mentio Numeri 13.

368

וַשְׁתִּי Proprium nomen reginæ.Esther 1.Vasthi quoq; regina fecit conuiuium.

וָחֵב Quære in themate suo יָחַב.

ז Psal.119.

זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ מֵעוֹלָם יְהוָה וָאֶתְנֶחָם׃

369

זְאֵב LVPVS, animal sæuum & rabiosum, impatiensq; famis, & quem morsu semel læsit nō facile curatur,& cognationem habet cum uerbis זוב & זָבַב Iesaiæ 11.Et habitabit lupus cum agno.Gen.49.Beniamin uelut lupus diripiet,mane comedet prędam,& uespere diuidet spolium. In statu regiminis nihil mutat.Iere.5.Lupus campestriũ uastabit. Et pluraliter זְאֵבִים Ezech.22.Sicut lupi diripientes prædam. In statu regiminis זְאֵבֵי Habakuk 1.
370 Iudices eius sunt uelut lupi uesperæ.

זבב Arbitror congruere cum זוב & זְאֵב, & inde nomen זְבוּב speciem significare muscæ uenenatæ emittētis fluxum seu humorem teterrimi fœtoris,quo læsum hominē rostro inficit & necat. Et ut דבב, de mala fama,seu infamia, ita hoc de malo odore dicitur.Iesaiæ 7.Sibilabit Iehoua muscæ, quæ est in extremitate fluuiorum Ægypti. Et pluraliter in statu regiminis זְבוּבֵי, quanquam constituatur cum uerbis singularis numeri.Eccles.10. Musca mortis fœtere & exhalare facit ungentum

tum pigmentarij insuper Deum suum Æcronitæ appellarũt בַּעַל זְבוּב, id est, principem seu dominum muscæ. 3.Reg.1. Ite, consulite in Baalzebub deo Æckron. Et Iudæi tempore Christi principem dæmoniorum appellarunt. Matth.12. In prin
371 cipe dęmoniorum (inquiunt de Christo) eijcit dęmonia.

זבד Donauit. Inde nomen זֶבֶד donum, donatio. Et utrunque legitur Gen.30. Donauit me Iehoua donatione bona. Et præterea nusquam in scriptura legitur.

372 זבח Idem proprie significat, quod טָבַח. initiales enim literę sunt cõmutabiles. Deut.12. Equidem in omni desiderio animæ tuæ mactabis, & comedes carnem iuxta benedictionem Iehoua dei tui. Et iterũ: Et mactabis dei armẽtis tuis, & de gregibus tuis, quæ dederit tibi Iehoua. 1.Sam.28. Et fuit mulieri uitulus saginæ in domo, & festinauit, statim mactauit eum. 1.Reg.19. Et accepit par boum, statim mactauit illud. Sed postea per metonymiam usu uenit plerunque pro pecudes mactatas offerre in sacrificijs, unde uulgariter uerterunt uerbo sacrificandi. Gen.31. Et sacrificauit Iacob sacrificium in monte, & uocauit fratres suos ut comederent panem. 1.Reg.8. Et sacrificauit Salomo sacrificium retributionũ, quod sacrificauit ipse Iehoua. Exo.20. Et sacrificabis super illud holocausta tua. Psal.50. Sacrifica deo celebrationem. Psal.4. Sacrificate sacrificia iustitiæ. Psal.116. Sacrificabo sacrificiũ celebrationis. 1.Sam.15. Quoniam pepercit populus super meliore grege & armento propter sacrificare Iehoua deo tuo, id est ut sacrificarent. Deuter.16. Et sacrificabis Phase ipsi Iehoua deo tuo oues & armenta &c. Marci 14. sic est redditũ, Primo Azimorum cum pascha immolarunt.

Participium pręsens זֹבֵחַ Exod.8. Iccirco ego sacrifico ipsi Iehoua. Psalm.50. Sacrificans celebrationem honorabit me. Eccl.9. Et sacrificanti, & ei qui non est sacrificans. Et pluraliter זֹבְחִים Leuit.17. Offerent sacrificia sua, quæ ipsi sacrificãt. Zachar.14. Et uenient omnes sacrificantes. Oseæ 13. Sacrificatores hominis.

In secunda coniugatione זִבַּח 2.Paralip.33. Et omnibus sculptilibus, quæ fecerat Manasse pater ipsius sacrificauit, & coluit ea. 2.Reg.16. Sacrificauit & suffiuit in Excelsis. Psal.106. Sanguinem filiorum suorum & filiarum suarum, quos sacrificauerunt idolis Canaan. Oseę 12. In Gilgal boues sacrificauerunt. Habakuk 3. Propterea sacrificabit sagenę suæ.

Participium pręsens מְזַבֵּחַ 1.Reg.3. Tantũ in Excelsis sacrificabat. Et pluraliter מְזַבְּחִים 1.Reg.3. Tantum populus sacrificant in Excelsis. Et in genere fœminino מְזַבְּחוֹת 1.Reg.11. Et sic fecit omnibus uxoribus suis peregrinis, suffientibus & sacrificantibus dijs suis.

INDE NOMINA.

זֶבַח Sacrificium ex mactata pecude, uictima, seu hostia. Exod.12. Et dicetis, sacrificium est ipsi Iehoua, qui transiliuit super domos filiorum Israel in Ægypto. & cap.34. Et non pernoctet in mane sacrificium festi Phase. Leuit.3. Et si sacrificium retributionum, oblatio eius. 1.Sam.9. Nam ipse benedicet sacrificiũ, postea uero comedent inuitati. 1.Sam.15. Ecce obedire sacrificio est melius. Prouer.15. Sacrificium improborum abominatio ipsi Iehoua. Iesa.34. Quia sacrificium ipsi Iehoua in Bozra, & mactatio magna in terra Ædom. ubi hæc duo sunt posita טֶבַח & זֶבַח Et uocat mactationem per Mimesim sacrificium. In distinctione זָבַח 2.Sam.16. Et uocabis Isai ad sacrificium. Leuit.17. Qui offerat holocaustum uel sacrificium. Oseæ 9. Beneficientiam uolui, & non sacrificium. In statu affixorum mutat sægol in hirik, & pathah in seua uel hatephpathah. Exod.23. Non sacrificabis iuxta fermentum, sanguinem sacrificij mei. & cap.34. Comedas de sacrificio eius. Leuit.19. In die sacrificij uestri comedetur. Et pluraliter זְבָחִים. Genes.46. Et sacrificauit sacrificia Deo patris sui. Exod.19. Tu dabis in manus nostras sacrificia & holocausta. Exod.18. Et accepit Iethro socer Mosi holocaustum & sacrificia. In statu regiminis זִבְחֵי Deut.33. Vbi sacrificabunt sacrificia iustitię. Psal.51. Sacrificia dei spiritus fractus. In statu affixorum. Deut.32. Qui adipem sacrificiorum suorũ comedebant. Iesa.1.

Ad quid mihi multitudo sacrificiorũ uestrorum. Et in plurali forma fœminea זבחות Amos 4. Et confundentur à sacrificijs suis.

מִזְבֵּחַ Ara seu altare super quo mactatæ pecudes sacrificabantur, & ad illud quoq; fiebãt inuocationes in nomine Domini & cõciones de futuro semine mulieris Christo, qui debebat fieri uictima pro peccatis totius generis humani. Et in templo duo erant altaria, alterum dicebatur in Mose מִזְבַּח הָעֹלָה altare holocausti, & alterum מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת altare incensi, scilicet per catachresin, & de illis duobus in suis locis. Genesis 8. Et ædificauit Noach altare ipsi Iehoua, & accepit de omni animali mundo, & imposuit holocausta in altari. cap. 13. Ad locum altaris quod fecerat ibi ab initio, & uocauit ibi Abram in nomine Iehoua. & cap. 22. Et ædificauit ibi Abraham altare, & instruxit ligna, & ligauit Izhak filium suum, & posuit eum super altare superne super ligna. In statu regiminis מִזְבַּח Exo. 20. Altare terræ facies mihi. Et mox iterum: Et altare lapidum feceris mihi. et cap. 38. Et altare æris. & cap. 39. Et altare auri. Et cap. 30. Et altare incensi & altare holocausti. In statu affixorum. Exod. 20. Non ascendes per gradus ad altare meum. Deu. 33. Et holocaustum super altari tuo. Iud. 6. Et cum he paragogico מִזְבְּחָה quod idẽ ualet, quod præpositio עַל. Exo. 29. Et suffies super altari. Et iterũ: Et incendes totũ arietẽ super altari. Leuit. 1. Et incẽdat sacerdos oĩa in altari. Leuit. 14. Et offeret sacerdos holocaustũ, & oblationẽ in altari. 2. Paral. 29. Et sparserunt sanguinẽ super altari. Et pluraliter מִזְבְּחוֹת, & manet ubiq; inuariatũ. Num. 3. Lucibulũ & altaria. & cap. 23. Septem altaria instruxi. 2. Reg. 11. Et Mathan sacerdotem Baal interfecerunt coram altaribus. Ies. 17. Et non respiciet ad altaria. Exod. 34. Et altaria eorum diruetis.

373 זָבַל Cohabitauit obligatione quadam & obstrictione. nam significatione communicat cum uerbo חָבַל, & cum זָבַל Gen. 30. Iam cohabitabit mihi maritus meus, quia genui ei sex filios, & uocauit nomen eius זְבֻלוּן.

INDE ALIVD NOMEN.

זְבֻל Cohabitatio. 1. Reg. 8. Ædificando ædificaui domum cohabitationis tibi, id est, alligationis. Psal. 49. Infernus pro cohabitatione illi. Et cum schurek, זְבוּל Iesaiæ 63. Prospice de cœlo, & uide cohabitationem sanctitatis tuæ. Et in forma fœminea זְבֻלָה Habakuk 3. Sol, luna stetit cohabitatione una, nisi dicere uelis, quòd he sit locale, uel affixum.

374 זָג Folliculus, seu pellicula uuarum exterior. Num. 6. De omni quod factum fuerit ex uite uini, ab acinis ad folliculum non comedet.

375 זֶה Pronomen absolutum, demonstratiuum masculini generis, is, iste, ille, ipse. Estq; personæ, loci, & temporis. Gen. 5. Iste consolabitur nos. Et quãdo in eadem sententia bis terúe ponitur, tum importat distributionem. Iesaiæ 6. Et clamabat hic ad illum, id est, alter ad alterum. & cap. 4. Is dicet ipsius Iehoua ego, & alter uocabit in nomine Iacob, & alius scribet manu sua. Eccl. 6. Etiam solem non uidebit, neque cognoscet requiem hîc uel illic &c. 1. Reg. 17. Nunc hoc cognoui quòd uir dei es. Num. 13. Ascendite hàc. Et quando construitur cum nominibus numeralibus aut tempus significantibus, ualet idem, quod iam, nunc. Gen. 31. Iam uiginti annis fui tecum. Num. 14. Et tentauerũt me iam decem uicibus. & cap. 22. Cur percussisti asinam tuam iam tribus uicibus. 1. Sam. 29. Qui fuit mecum nunc diebus, uel nunc annis. Et quando postponitur, tunc demonstratiuè & relatiuè simul usurpatur. Psal. 74. Montem Zion illum, quo habitasti in eo. Psal. 104. Ad locum illum, quem fundasti eis. Prouerb. 23. Obtempera patri tuo illi, qui genuit te. Item ponitur pro relatiuo אֲשֶׁר Iob 19. Et quos amaui conuersi sunt in me. Item cum mem מִזֶּה est loci, hinc, inde. Exo. 13. Quia in potentia manus eduxit uos Iehoua inde. Iud. 6. Ne comedas obsecro inde. Exod. 17. Hinc unus & hinc unus.

זוה Is, iste, ille, ipse. Oseæ 6. Hæc subsannatio eorum. Psalm. 132. Et testimonium meum hoc docebo eos.

זוּ Si ab initio ponitur, tum est demonstratiuum is, iste, ille, ipse. Habakuk hæc potentia

tia eius, dei sui est. Psal. 12. Seruabis eum à generatione ista in seculum. Sed quãdo est postpositiuum, & sequitur aliquod uerbum, tum fungitur officio demonstratiui & relatiui simul. Exod. 15. Populum istum, quem redemisti. Psal. 9. In rethi isto, quod absconderunt. Psal. 68. Cõfirma deus hoc quod operatus es nobis. Psal. 142. In semita hac, qua ambulabo. Iesaiæ 43. Populus iste, quem formaui.

זח Pronomen demonstratiuum generis fœminini. Eccl. 2. Quid hoc facis. cap. 5. Hoc donum dei est. cap. 9. Etiam hanc uidi sapientiam. Et geminatè importat distributionẽ. Iud. 18. Et dixi ad eos sicut hoc, & sicut hoc fecit mihi, id est, taliter & taliter.

זאת Demonstratiuum fœminini generis, ea, illa, ipsa, ista, hæc. Deut. 34. Hæc terra. Leuit. 6. Hæc est lex holocausti. Gen. 42. In hoc probabimini. Iudic. 6. Quare inuenit nos totum istud. Iere. 26. Et ciuitatem hanc dabo in maledictionem. Et quando geminatur importat distributionem. 2. Sam. 17. Taliter & taliter. 2. Reg. 5. Taliter & taliter loquuta est puella.

376 זהב

Aurum, à colore suo, nam communicat significatione cum צהב & דהב. Genes. 24. Et accepit uir inaurem auri. 2. Reg. 7. Et tulerunt inde argẽtum & aurum. Iob 37. Ab Aquilone aurum uenit. Iere. 51. Calix auri Babylonis. Et transfertur ad oleum, quod refert colore aurum. Zach. 4. Quæ euacuant à desuper se aurũ, id est, oleum. Et in statu regiminis זְהַב. Gen. 2. Et aurum terræ illius bonum. Psal. 72. Et dedit illi de auro Seba. Et in statu affixorum. Iesa. 2. Et idola auri sui. & cap. 30. Et cinctorium fusilis auri tui. & cap. 60. Et aurum eorum cum ipsis.

377 זהם

Abominatus est, nauseauit, fastidiuit, ac differt modo tantum significandi à זהם & legitur tantum semel. Iob 33. Et fastidiuit ipsa uita eius panem.

378 זהר

Refulgidus factus est, id est commonefactus est, congruit significatione cum uerbis צָהַר טָהַר דָּהַר, & ut דָּהַר de fremitu equorum dicitur, qui est fulgor declarans magnanimitatem: Et צהר de splendore seu refulgentia lucis, ita זהר de refulgẽtia patefaciente aliquem euentum, id est de cõmonefactione dicitur. Nam istæ quatuor literæ initiales adeò inter se cognatæ sunt, ut sæpius cõmutentur. ideo significandi modo tantum inter se uariant. Legitur autem in prima coniugatione in uoce tantum passiua נִזְהַר Eccl. 12. Atq; præterea ab illis fili mi commonefactus sis. Et cap. 4. Et stultus, qui nõ nouit cõmonefieri amplius. i. cõmonefactionẽ.

Participium נִזְהָר commonefactus, id est, qui passus est se commonefieri, & factus est refulgidus & circumspectus & cautior. Psal. 19. Etiam seruus tuus commonefactus in eis. Ezech. 33. Et audiuerit audiens uocem tubę, nec tamen commonefactus est, id est, passus est commonefieri.

In tertia coniugatione הִזְהִיר commonefecit aliquem à malo. Ezech. 33. Et impresserit in tubam, & commonefecerit populum. Exo. 18. Et commonefacies eum statutorum & legum, & notam facies eis uiam in qua ambulent. Leuit. 15. Et commonefacies filios Israel ab immunditia sua. 2. Reg. 6. Et mittebat rex Israel ad locũ, de quo dixerat illi uir Dei. & commonefecerat eum, & intentus erat ibi non semel neq; bis. 2. Paral. 19. Et commonefacietis eos, ut nõ rei fiant ipsi Iehoua. Ezech. 43. Cum dixero improbo morte morieris, & non commonefeceris eum, neq; loquutus fueris ad commonefaciendum improbum de uia sua improba ut uiuat ipse.

INDE NOMEN.

זֹהַר Claritas, splendor, fulgor, refulgentia. sicut זֹהַר Ezech. 8. Et à lumbis eius, & sursum quasi aspectus splendoris, sicut species electri. Dan. 12. Et qui erudiunt fulgebunt sicut splendor cœli. ubi simul uerbum ponitur, licet eo modo significãdi, quo Chaldæi usurpant. Arbitror autem [redacted] ad Hebræos usum hoc nomine, cum filium dei uocat ἀπαύγασμα, quod ex patre resplendet, sicut etiam ueteres, lumen uocarunt de lumine.

379 זוב

Cognationem habet cum צוף & זאב דבב sicut & in Chaldaica lingua דאיב & טפא cognationem habent. Et significat effluere, emanare. Iere. 49. Quid gloriaris in uallibus, defluxit uallis tua ist verseufft Leuit. 15. Quando mulier effluxerit

rit fluxum sanguinis sui diebus multis extra tempus menstrui sui. Psal. 78. Ecce percussit petram, & effluxerunt aquæ.

Participium præsens seu nomen participiale זָב fluens, fluxum patiens. Leuit. 15. Cum erit fluxum patiens. Et iterum: Et quando mundabitur fluxū patiens à fluxu suo. 2. Sam. 3. Et non extirpabitur de domo Ioab fluxum patiens. Et in genere fœminino זָבָה. Leuit. 15. Et mulier quādo fuerit fluxum patiens, sanguis fuerit fluxus eius. Et in statu regiminis זָבַת Exod. 3. Ad terram fluentem lacte & melle.

INDE NOMEN.

זוֹב Fluxus, scilicet sanguinis, quem uel uiri, uel mulieres patiūtur, manetq́ semper inuariatum tam in statu regiminis quàm affixorū. Leuit. 15. Et cū mulier fluxerit fluxum sanguinis sui. Et mox iterum: Omnes dies fluxus, contaminatio eius. Et iterum: Cuius fluxus eius fuerit sanguis.

380 זוּד Intumuit, efferbuit, superbiuit. Et in prima cōiugatione cōstruitur cū עַל & אֶל opponiturq́ uerbo צָנַע. Exod. 18. Quod enim in eadem, qua superbierunt contra illos, scilicet perierint, scilicet Ægyptij. u. d. Ægyptij uoluerunt perdere filios Israel aquis, at deus, apostrophe facta, illos aqua perdidit. Ieremiæ 50. quia contra Iehoua superbiuit.

In tertia coniugatione הֵזִיד & si cōstruitur cum עַל significat superbe agere, agere ex arrogantia, præsumptione, & audacia. Nehem. 9. Noui enim φ superbe egerunt contra eos. Et iterum: Et ipsi & patres eorum superbe egerunt. Exod. 21. Si superbe egerit uir contra sodalem suum, ut interficiat eum dolo. Deut. 18. Propheta qui superbè egerit loquēdo. & cap. 17. Et omnis populus audient, & timeant & nō superbè agant amplius. Item cap. 1. Superbè egistis, & ascendistis in montem. At quando regit post se accusatiuum, tum significat actiuè ebulire pulmentum. Gen. 25. Et ebuliuit Iacob ebulitionem.

INDE NOMINA.

זֵד Superbus, elatus. Prouerb. 21. Superbus, præceps, illusor est nomen eius. Et pluraliter זֵדִים Psal. 19. Etiam à superbis prohibe seruum tuum. Psal. 119. Pudefiant superbi. Iesa. 13. Cessare faciam elationem superborum.

זָדוֹן Nomen concretum & abstractum, superbus & superbia. Iere. 50. Ecce ego ad te superbe. Et iterum. Impegit superbus & cecidit. Prou. 11. Intrat superbia, intrat etiam uilipensio. & cap. 13. Tantum in superbia datur contentio. & cap. 12. Et facit in furore superbiam. Ezech. 7. Germinauit superbia. Et in statu regiminis זְדוֹן Iere. 49. Imposuit tibi superbia cordis tui. Similiter in statu affixi. 1. Sam. 17. Ego noui superbiam tuam. Et pluraliter זֵדוֹנִים Psal. 124. Tunc transissent super animam meam aquæ superbæ, id est, tumidæ.

נָזִיד Ebulitio, efferbitio, id est, quicquid ebulitione coquitur. Gen. 25. Et ebuliuit ebulitionem. 2. Reg. 4. Et coque ebulitionem pro filijs Prophetarum. Et iterum: Et inuenit uitem agrestem, & collegit ex ea Colokynthidas agrestes, plenitudinem uestis suæ, & uenit, & conscidit in ollam ebulitionis. Et iterum: Cum ipsi comederent de ebulitione. Haggæi 2. Quando tetigerit cum ala sua panem aut ebulitionē, aut uinum aut oleum. aut quemcunq́ cibum. Et in statu regiminis נְזִיד. Gen. 25. Et Iacob dedit ipsi Esau panem & ebulitionem Lentium.

381 זָוִיּוֹת Nomen pluralis numeri tantum, & significat angulos ædificij exteriores, qui prominent. Zachar. 9. Sicut anguli altaris. Psal. 144. Filiæ nostræ sunt instar angulorum.

מְזָוִים In forma alia, sed eadem significatione, tantū φ de angulis internis dicitur, in quos quæ ad uitæ usum sunt necessaria, reponūtur & reposita ex illis depromūtur. unde pro penis seu penuarijs, & promptuarijs accipitur. Psal. 144. Anguli nostri pleni.

382 מְזוּזָה Postis nomen uerbale deriuatum à uerbo זוּז, sic dictus quod non conculcetur pedibus ut infima, uel portę, uel ianuæ pars quę limen dicitur, aut despicabilis sit & subiaceat ut limen, neq́ obnoxia sit direptioni propter firmitudinem ut cæteræ partes ædium, quarum postes quasi fulcra stant erecti & tuti. Exod. 21. Et

21.Et applicabit eum ad ostium uel ad postem.Iesaiæ 57.Et post ostium,& postem posuisti. Et in statu regiminis מְזוּזַת Sam.1. Sedebat super thronū regiæ Iehoua. Ezech.45.Et ponet iuxta postem,& iuxta postem portæ atrij. Et in statu affixi nihil uariat in punctis.Ezech.43.Et postis eorum iuxta postem meum. Et pluraliter מְזוּזוֹת Exod.12.Et ponam super duos postes,& super superliminare. Item מְזוּזֹת. Deut.6.Et scribes ea super postes domus tuæ,& in postibus.Iud.16.Et apprehendit in ualuis portæ ciuitatis,& in duobus postibus.

381 זול

Cognationem habet significatione cum uerbis לָזַח & לוז אָזַל גָּזַל יָזַל זָלַל.Et significat rem abijcere ut uilem. Eius participium præsens pluralis numeri זָלִים legitur Ies.46.Qui abijcitis aurū ex loculo,id est,profunditis tanquā rem uilem. In tertia coniugatione הֵזִיל Thren.1.Omnes qui honorauerunt eam, abiecerūt eam scilicet ut uilem.ubi tamen הִזִּילוּהָ legitur transposito puncto. Et uidi in uetustissimo codice in pergameno scripto הִיזִילוּהָ per iod scriptum absque dagges, quasi esset à יָזַל.

INDE NOMEN.

זוּלַת Præter,particula exceptionis paucitatis præ alia multitudine.2. Reg.24. Nihil relictum est præter paupertatem populi terræ. Et cum iod paragogico זוּלָתִי Deut.1.Præter Caleb.

382 זנה

Vnde uoces quidam deducunt,quas ego potius referrem ad uerbū זָנָה, scilicet Prostitit lasciuiendi gratia,prostituit se mercedis seu merendi causa,publicauit, meruit uel operis,ut lotrices,uel mercibus,ut institores & mercatores,uel instructis obsonijs,ut cauponariæ,uel corpore ut lasciuientes & petulantes fœminæ se alijs prostituunt & corpore merent, unde & eiusmodi Latini meretrices appellant.Transfertur autem in Prophetis plurimū ad spiritualem prostitutionem, qua idola idolatrici cultus præter & contra uerbum dei merēdi causa instituuntur. [redacted]

In prima coniugatione absolutè sine præpositione sequente.Gen.38.Et annunciatum est Iudæ,meretricata est nurus tua,id est,meruit seu lasciuiuit. Secundo,construitur cum אֶת præpositione cum.Iesaiæ 23.Et meretricata est cum omnibus regnis. Tertio,cum beth prępositione.Psal.106.Et polluti sunt in factis suis,& lasciuierunt in factis suis.Ezech.16.Fecisti tibi imagines maris & fœminæ,& meretricata es cum eis. Quarto,cum præpositione mem.Psalm.73. Aufers omnem meretricantem abs te,id est,qui fidem suam abs te alienat,& alias quærit.

Quinto,cum אֶל Num.25.Et cœpit populus ire meretricatum ad filias Moab. Ezech.16.Et iuisti meretricatum ad filios Ægypti. Sexto cum עַל, id est, super.Ezech.16. Cōfisa es in pulchritu dine tua,& meretricata es super nomine tuo, id est,commendatione tui.Iud.19.ubi cum persona coniungitur, ideo significat idem,quod contra,aduersus.Et lasciuiuit cōtra ipsum & discessit ab eo,hanc phrasin Paulus mutuatus Græco uerbo στρηνιᾶν reddidit,quod lasciuire significat auulsis modestiæ frenis.1.Timoth.5.Porrò iuniores uiduas reijce, quum enim lasciuire cœperint aduersus Christum,nubere uolunt,habentes cōdemnationem,quòd primam fidem reiecerint &c. Simul atq; in fidem respicit, qua se in desponsatione marito alligauit,de quo more in uerbo יָעַר cognoscere licebit. Septimo,cum מֵעַל Oseæ 9.Quoniam lasciuia discessisti à deo tuo & dilexisti meretricium.

Octauo,cum præpositione אַחֲרֵי & significat spiritualiter spreto & relicto deo, uerbo & cultu eius legitimo,alios post institutos cultus petulanter sequi & amplecti,fidem alienare à uero deo,& deficere ad alios,fide abnegata priore, & uiolato fœdere prius cum deo inito,operum fiducia quærere mercedem,uelle mereri operibus salutem.Leuit.20.Exterminabo eos & omnes meretricātes,quicunq; eo reli

cto & fastidito expetunt Molech. Deuter. 31. Et meretricabitur post deos alienos terræ. Ezech. 6. Et ob oculos eorum quos lasciuia deflectunt post idola eorum.

Nono, cum מאחרי מֵאַחֲרֵי Oseæ 1. Et meretricando meretricatur terra à Iehoua, id est, à Domino primo uero & legitimo lasciuia lasciuiuit. Decimo, cum תחת תַּחַת Ezechiel. 16. Et meretricata est Ahola sub me.

In secunda coniugatione נזנה נִזְנָה & cum præpositione אחרי אַחֲרֵי Ezech. 16. Post te non est facta meretricatio, id est, ad te non accesserunt, ut tecum lasciuirent.

In tertia coniugatione הזנה הִזְנָה transitiuè. Leuit. 19. Non publicabis filiam tuam ut facias mereri eam, ne terra lasciuiat & impleatur scelere. Item neutraliter. Oseæ 4. Meretricabuntur, & nō facientur. Et iterum: Meretricādo meretricati sunt. cap. 5. Quare nunc meretricatus es Ephraim. Item construitur cum את transitiuè. 1. Paralip. 21. Et meretricari fecit habitatores Ierusalem. Et ibidem iterum: Sed ambulasti in uia Regum Israel, & meretricari fecisti Iehudam, & habitatores Ierusalem, sicut meretricari fecit domus Achab. ubi est obseruandū, ꝙ primū uerbum debeat in prima habere pathah, ut sit tertiæ cōiugationis, sicut recte Massora Rabinorum admonuit. Item cum אחרי אַחֲרֵי Exo. 34. Nec accipias de filiabus eius terræ filijs tuis, & meretricentur filiæ eius post deos ipsorum, & meretricari faciāt filios tuos post deos ipsorum.

INDE NOMINA.

זוֹנֶה Nomen participiale masculini generis, meretricarius, qui rem habet cū meretrice, quiꝗ abnegat primam fidem, & eam abalienat. Psal. 73. Perdes omnem meretricarium abs te. Et adiectiuè. Ezech. 6. Factus sum propter cor eorum meretricium, id est, lasciuum, petulans. In genere fœminino זונה lotrix, cauponaria, publicana, quæstuaria & meretrix, eò quòd lotrices & cauponariæ antiquitus erant quoꝗ famosæ, & simul etiam corpore merebant. Iosue 2. Qui abeuntes uenerunt in domū mulieris meretricis, cuius nomen erat Rahab. Licet multi contendant eo in loco non scortum significare, sed cauponariam seu hospitam. Sic posset fortasse locus Iudic. 11. intelligi, Iephte Giliadites uir bellicosus, uir mulieris meretricis. Et Iacob. cap. 2. ac [redacted] ad Hebræos πόρνη reddiderunt, quod à πέρνω. id est, uēdo descendit, & commune est cuius corpori meritorio, unde etiam πορνεία prostitutio. Apoc. cap. 17. Inebriati sunt qui habitāt terrā de uino prostitutionis eius. Item Genes. 34. Nunquid quasi cum meretrice agere debebat cum sorore nostra. Prou. 23. Fouea profunda meretrix. Deut. 23. Non inferas mercedem meretricis in domum Iehoua. Et pluraliter זונות 1. Reg. 3. Et ueniebant duæ mulieres meretrices ad regem, Chaldæus habet פונדקין, id est cauponariæ. 1. Reg. 22. Et linxerunt canes sanguines eius, & lotrices abluerunt. Prou. 29. Qui alit meretrices dissipat facultates.

זְנוּת Libido, lasciuia, luxuria, prostitutio. Oseæ 4. Lasciuia & uinum & mustum auferūt cor. Oseæ 6. Propter facilitatem prostitutionis seu libidinis eius. Ier. 5. Scelus lasciuiæ tuæ super collibus. Et pluraliter זנותים זְנוּתֵיכֶם Num. 14. Et ipsi portabunt libidines seu lasciuias uestras, id est, idololatrias.

תַּזְנוּת Libido, lasciuia, meretricatio. Ezech. 13. Polluerunt eam lasciuia sua. Et pluraliter תזנותים תַּזְנוּתֶיהָ Ezech. 23. Et posuit meretricationes eius super eos.

זְנוּנִים Libido, lasciuia, meretricatio. uoce pluralis, significatione singularis numeri, sicut multa alia. Genes. 38. Meretricata est Thamar nurus tua, lasciuia. 2. Reg. 19. Quādiu manebit meretricatio Isabel matris tuæ. Oseæ 1. Accipe tibi uxorem lasciuiæ, & filios lasciuiæ seu meretricationis.

זוֹנָה Collectiuè omnia eduliorum genera complectitur, quæ publice in caupona prostituuntur, & ueneunt pro mercede. Ioel. 3. Dederunt pueros pro edulijs, & puellas pro uino ut biberent.

זַן Nomen, quod tamen uidetur esse participiale à forma זון, & significat etiam generaliter uaria genera seu uarias species siue eduliorū, siue aromatū, seu ungentorum, quę in thecas reponūtur, & inde in usum hominum depromūtur & ueneunt. Psal. 144. Penuaria nostra plena, de specie proferentia ad speciē. Chaldæis pro מין

id est

id est, ſpecie, ualde eſt uſitatum. Cuius plurale זְנִים. 2. Paral. 16. Poſuerũt eum in lectum, quem ipſe repleuerat aromatis & ſpeciebus ſcilicet aromaticis.

מָזוֹן Nomen, quod generaliter quæcunq; ſunt eſculenta, ut hordeum, piſa, ciceres, & alia legumina, ſignificat. Gen. 45. Et miſit decem aſinas ferentes far, panem, & eſculenta patri ſuo in uiaticum.

מְיֻזָּנִים Nomen participiale pluralis numeri, ſecundæ coniugationis, paſſiuæ uocis, id eſt, ſaginati, paſti, ſaturati pabulo, laſciui. Iere. 5. Quaſi equi laſciuientes mane, quiſque ad uxorem proximi ſui hinniebat, quãquam putem ſcribarum inſcitia deprauatũ, & initio fuiſſe ſcriptum מוּזָנִים.

אָזֵן Arbitror nomen eſſe generale ſeu collectiuum omnium inſtrumentorũ, quæ ſemper ad uſum prophanum erant expoſita. Deuter. 23. Et paxillus ſit tibi iuxta inſtrumenta tua. Chaldæus quoq; uertit זֵיָן, id eſt, inſtrumentum.

נֶזֶם Nomen. à זנח deductum, facta priorũ duarum literarum tranſpoſitione, & adiecta litera mem, & ſignificat generaliter ornamentum, quod publice uel in fronte, uel in naribus, uel auribus proſtituitur cauſa merendi gratiam. Et monile uertere licebit. Chaldæus plerũq; קְדָשָׁא trãſtulit. Exo. 35. Obtulerũt fibulam, & monile. Iud. 8. Peto à uobis petitionẽ ut detis mihi, quiſq; monile ſpolij ſui. Gen. 24. Et accepit uir monile aureũ. & cap. 47. Et poſui monile ſupra naſum eius. Prou. 11. Monile aureũ in naſo ſuis, mulier carẽs ratiõe. Ezech. 16. Poſui monile ſuper naſum tuũ. Prou. 25. Monile aureũ & torques aureus corripiens ſapiẽtem ſuper aure obtẽperantis.
In ſtatu affixi. Oſeæ 2. Ornans ſe monili ſuo. Et pluraliter נְזָמִים Gen. 35. Atq; monilia quæ erant in auribus eorũ. In ſtatu regiminis נִזְמֵי Exo. 32. Auellite monilia auri, quæ ſunt in auribus uxorum ueſtrarũ. Ieſ. 3. Annulos & monilia naſi.

385 זוע Mouit ſe, uerbum eſt neutri generis. Eſther 5. Et non ſurrexit neq; mouit ſe. Ecleſ. 12. In die qua mouebunt ſe cuſtodes domus.
Legitur etiam geminatũ in forma ſecundæ coniugationis in participio מְזַעְזְעִים Habakuk 2. Et expergiſcentur commouentes ſe.

INDE NOMINA.

זְוָעָה Commotio. Ieſaiæ 28. Sola commotio intelligere faciet auditum. Deut. 28. Et eris in commotionem omnibus gentibus.

יֶזַע Sudor, qui ex labore cõmouetur. Ezech. 44. Nõ accinget ſe in cõmotione. i. ſudore.

זֵעָה Sudor, qui ex labore cõmouetur, ſeu ex cõmotione profluit. Gen. 3. In ſudore naſi tui comedes panem tuum.

386 זור Verbum hoc, ut duplicem habet conſtructionem, ita duos quoq; modos ſignificandi contrarios. Primo, quando actiuè ponitur, tum ſignificat rem ſeparatam, ſeu ſparſam, ſeu hiantem in unũ & ſimul contrahere, conſtringere, cõprimere, cõpingere. & congruit cũ uerbo זָרָה in primo modo ſignificandi ſumpto. Item cum אָזַר Iud. 6. Et compreſſit lanam detonſam, & expreſſit ex ea rorem, lagenulam aquæ plenam. ubi R. D. Kimhi monet legendum eſſe וַיָּזַר pro וַיָּזַר Ieſaiæ 1. Et unlnera non cõpreſſerunt, id eſt nõ ſunt cõpreſſa. Loquitur aũt de eiuſmodi cõpreſſione, qua chirurgi uulnera hiantia comprimũt, & cõſtringunt. Iob 39. Et obliuiſcitur quòd pes comprimet ea, & beſtia agri conculcabit ea.
Participium præſens זָרִים Ieſaiæ 29. Et copia comprimentium tuorum. Tametſi nonnulli pro uentillatoribus, alij pro alienis accipiunt.
Participium præteritum זוּרָה Ieſaiæ 59. Et ſi unum aliquod compreſſum fuerit, ex eò erumpet regulus. Secundo, quando autẽ hoc uerbum poſt ſe habet ablatiuum mediante præpoſitione mem, id eſt, à, tum ſignificationẽ neutralem & priori contrariã habet, hoc eſt, ſignificat id quod prius erat coniunctum, ſeparari, abalienari, diſtrahi, & cõgruit cum uerbo נָזַר, niſi q; ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe uarient. Iob 19. Fratres mei procul à me receſſerũt, noti mei abalienati ſunt à me. Pſal. 58. Abalienati ſunt improbi ab utero. & Pſal. 78. Non abalienati erant à deſiderio ſuo. Iob 19. Anhelitus meus alienus erat ab uxore mea, id eſt, ab eo ſe abalienabat. ubi tamen cum lamed eſt conſtructum.

In uoce passiua נְזוֹר Iesaiæ 1. Abalienati sunt à me. Ezech. 14. Quotquot abalienati sunt à me.

In secunda coniugatione זוֹרֵר auersatus est, exhorruit. ut fit in sternutatione. 2. Reg. 4. Et sternutauit puer septies.

INDE NOMINA.

מָזוֹר Compressio, in primo modo significandi. Ier. 30. Non est qui iudicet causam tuam in compressione. Abdiæ 1. Viri fœderis mei & panis mei ponent compressionem subter me, id est, quos alebam conculcabunt me. Oseæ 5. Et uidit Ephraim ægritudinem suam, & Iehuda compressionem suam.

זָר Nomen participiale, ex altero modo significãdi, sicut & sequentia tria, id est, alius, alienus, extraneus, uel à cohabitatione, uel coniunctione sanguinis, uel societate politica siue religionis. Exod. 29. Et extraneus non comedet ex eo, quia sanctũ est. Deuter. 25. Si habitauerint fratres simul, & mortuus fuerit unus illorum absq; filio, non nubet uxor defuncti foras uiro extraneo, sed frater eius ingredietur ad eam. Prouerb. 27. Laudet te alius, non os tuum. Et Prou. 21. accipitur in malum, & opponitur nomini זַךְ cãdido & syncero. Peruersa est uia uiri alieni, sed synceri opus rectum est. dicitur autem alienus hoc loco, qui habet quiddam alienum & admixtum. Et pluraliter זָרִים Deut. 32. Ad æmulationem concitabunt eum in alienis scilicet dijs. Psal. 54. Quoniam alieni insurrexerũt aduersus me. Oseæ 5. Quia filios alienos genuerunt. In genere fœminino זָרָה Exod. 30. Nõ imponatis super illud incensum alienum siue aliud. Leuit. 10. Et offerebant coram Iehoua ignem alienũ, quem non præceperat eis. Prouer. 2. Vt eripiaris à muliere aliena. Et pluraliter זָרוֹת Prouer. 22. Fouea profunda os alienarum scilicet mulierum.

מַמְזֵר Extraneus, spurius, nothus, nõ ex propria & legitima uxore sed ex alia muliere natus. Deut. 23. Non ingredietur spurius ecclesiam. Item alienigena, id est, alio loco natus. Zach. 9. Et habitabit alienigena in Asdod.

זָרָא Abalienatio, id est, nausea, fastidiũ. Num. 11. Donec exeat per nares uestras, & fiat uobis in abalienationem, id est, nauseam. Et quanquam aliqui alij deriuent à uerbo זָרָה tamen monent me loci ex Psal. 78. & Iob 29. supra citati, ut à uerbo זור deriuatum existimem.

מוּזָר Nomen participiale tertiæ coniugationis passiuæ uocis, abalienatio, abominatio, nausea. Psal. 69. Abalienatio factus sum fratribus meis, id est nausea.

387

זחח

Non multum differt significatione à uerbo סָחָה & legitur solum bis in scriptura sacra idq; in uoce passiua נִזַּח significatq; etiam Chaldæis ab alio separari & in altum attolli. Exo. 28. & 29. Stringentq; pectorale à circulis eius ad circulos Ephod funiculo hyacinthino ut sit super artificium Ephod & non attollatur pectorale ab Ephod.

זֹחֲלֵי

388

זחל

Absterritus est Iob 32. Propterea absterreor & timeo illustrare sciẽtia mea uos.

INDE NOMINA.

זֹחֶלֶת Participium seu nomen participiale status regiminis, quo ueniunt, serpentes, uiperæ, lacertæ adeoq; cuncta reptilia, quæ ad conspectum hominum absterrentur & expauescunt, seq; in cauernas & loca abdita proripiunt. Deuter. 32. Dentem bestiarum mittam in eos cum furore serpentium pulueris. Mich. 7. Lingent puluerem sicut serpens, & sicut reptantia terræ contremiscent in claustris suis.

Nomen proprium lapidis, cuius fit mentio. 1. Reg. 1. Et mactabat Adonias oues & boues, & saginata pecora iuxta lapidem Zoheleth qui est iuxta fontẽ Rogel, &c. forte à reptilibus uenenatis sic dictus, quæ ibi in magna frequentia sunt.

389

זיו

Secundus mensis anni alias אייר dictus, respondetq; nostro Aprili, à splendore uiridi & amœnitate. 1. Reg. 6. Factum est in anno octogesimo atq; quadringẽtesimo egressionis filiorũ Israel de terra Ægypti in anno quarto, mense Ziu, ipse est mensis secundus, quo Salomo regnauit super Israel, &c. Et ibidem iterũ: Anno quarto fundata est domus Iehoua in mense Ziu, &c.

390 זיז Sicut à uerbo בזר deriuatur nomen appellatiuum זרזיר abiecta litera substantiali Beth, quod leopardũ significat, ita similiter hoc nomen deductum est à uerbo בזז, & eo collectim cõprehenditur uniuersitas omnium illorum animalium, quæ carpunt ac diripiunt gramina, herbas, pascua, fruges, fructus arborum & terræ nascẽtes aliaq; edulia. Psal. 50. Vniuersitas agri penes me est, id est, quicquid est animalium diripiẽtium in agro. Psalm. 80. Et uniuersitas agri depascet eam. Ies. 66. Et deliciabimini de uniuersitate glorię eius, id est, de gloria uniuersa eius. Pręterea in Biblijs nuspiam legitur.

391 זית Olea, arbor generis masculini. Genes. 8. Ecce folium oleæ raptum in ore eius. Exod. 27. Et adferent ad te pinguedinem oleæ puram. Ier. 11. Oleam uiridem. Psal. 52. Et ego uelut olea uiridis in domo Dei. Deut. 8. Terram oleæ pinguedinis. In statu affixorum ambæ uoces abeunt in zere זית Deut. 24. Cum excusseris oleam tuam. Deut. 28. Quia proijcietur olea tua. Et pluraliter זיתים Deuter. 6. Vineas & oleas, quas non plantasti. 2. Sam. 15. Et Dauid ascendebat per gradum olearum. Zachariæ 14. Et stabunt pedes eius in die illa super monte oliuarum, qui est è regione Ierusalem ab Oriente.

392 זכך Mundum fuit ab omni labe seu uitio aut macula, & cõgruit significatione cum uerbo זכה Threnorum 4. Mundi fuerunt Nazarei tui plusquam nix. Iob 15. Et cœli nõ mundi sunt in oculis eius. Idẽ cap. 25. Stellæ non mũdæ sunt in oculis eius.

In tertia coniugatione הזך Iob 9. Si lauero me aquis niuis & emũdauero nitro manus meas.

INDE NOMINA.

זך Mũdus, cui nihil uitij aut labis est admixtum, atq; idem est Hebræis quod Latinis syncerum, clarum, irreprehensibile. Iob 8. Si mundus & rectus fueris. Iob 11. Munda est doctrina mea. cap. 33. Mundus ego sum absq; transgressione. Legitur tamen etiam cum cametz זך & arbitror fieri propter accentum subdistinctiuum. Exod. 27. & Leuit. 24. Vt afferant ad te pinguedinem oleæ mundam contusam pro luminari. In genere fœminino זכה Exo. 30. & Leuit. 24. Et thus mundum. Iob 16. Oratio mea est munda.

זכוכית Cristallus, propter mundiciem & transparentiam sic dictus. Iob 28. Non adæquabuntur ei aurum aut cristallus.

393 זכה Mundus fuit, & nihil differt significatione à uerbo זכך Iob 15. Quid est homo ut mundus sit. & cap. 25. Aut mundus esse potest natus ex muliere. Psalm. 51. Vt mundus sis quando iudicaris tu. Mich. 6. Nunquid mũdus ero cũ bilãce improbitatis. In secunda coniugatione זכה Psal. 73. Certe frustra emundaui cor meũ. Psal. 119. In quo emundabit adolescens semitam suam. Prouerb. 20. Quis dicere potest emundaui cor meum.

In quarta coniugatione legitur defectiuè הזכה pro הזדכה euphoniæ causa. Iesaiæ 1. Lauate, mundificate uos.

394 זכר Rememinit, recordatus est, & construitur plerũq; cum accusatiuo mediante articulo את uel sine eo rarius cum datiuo & genitiuo. Gen. 40. Et non recordatus est princeps pincernarum Iosephũ. Thren. 2. Et non recordatus est scabellũ pedum suorum. Psal. 98. Recordatus est misericordiã suam. Exo. 20. Recordare diem Sabbathi sanctificare illum. Gen. 8. Recordatus est Deus Noach. 2. Paral. 6. Recordare misericordias Dauid. Iere. 17. Vt recordentur sui altaria eorum. Nehe. 4. Sed Iehoua magnum & metuendum recordemini Psal. 119. Recordare mihi tu. Exod. 32. Recordare Abrahæ & Izhak & Israelis.

Participium pręsens pluralis numeri status regiminis זכרי Psal. 103. Et recordantibus mandata eius.

Participium præteritum זכור Psal. 103. Ipse enim nouit figmentũ nostri, recordatus quod puluis sumus. Et in statu affixorum mutat cametz in seua, & usurpatur nominaliter. Leuit. 13. Apparebit omne masculinũ tuũ coram Iehoua. Deut. 16. Tribus uicibus in anno apparebit omne masculinũ tuum. & cap. 20. Et percuties omne masculinum eius.

In

In uoce passiuã נזכר recordatus est, recordatio facta est. Num. 10. Et recordabimini coram Iehoua deo uestro. Iere. 11. Et nomen eius non recordabitur amplius. Ezech. 3. Non recordabuntur iustitiæ eius. Iob 28. Ramoth & Gabith non recordabitur, id est, non habebitur eius ratio, seu recordatio. Exod. 34. Omnis apertio matricis est mea, item omne pecus tuum quod masculabitur, apertio bouis & ouis. Et ad differentiam illius, quod simpliciter recordabitur significat, in ultima pro zere, habet cametz. Cur autem hoc uerbum masculari, & nomen זכר masculus, dicatur paulo infra indicabimus.

Participium masculini generis נזכרים Esther 9. Et dies isti recordandi, & fiendi in omnem posteritatem.

In tertia coniugatione הזכיר commemorauit. Iesaiæ 49. Ab utero matris meæ commemorauit nomen meum. Genes. 49. Et cõmemorabis me apud Pharaonem. Iosue 22. Et in nomine deorum illarum ne commemoretis neq; iuretis. Psal. 20. Sed nos in nomine Iehoua dei nostri commemorabimus. 2. Sam. 18. Propter cõmemorari nomen meum, id est, ut commemoretur nomen meum. Psal. 38. Canticum Dauidis ad commemorandum. 1. Paral. 16. Et dedit coram arca Iehoua de Leuitis ministrantibus ad cõmemorandum, & ad celebrandũ & ad laudandum Iehoua deo Israel. Psal. 71. Commemorabo iustitiam tuam. Iesaiæ 19. Qui cõmemorauerit eam, ad eum expauescet. Cantic. 1. Commemorabimus amores tuos supra uinum. Inde etiam illa phrasis intelligitur qua Christus est usus, hoc facite in recordationẽ mei. id est, ut cõmemoretis me. Sicut & Paulus apostolus interpretatur, Mortem Domini annunciabitis donec uenerit &c. Nam hoc uerbum in tertia coniugatione significat annunciare, seu cõcionari, seu prædicare, sicut citata exempla docent.

Participium præsens, seu nomen participiale מזכיר Genes. 48. Peccata mea ego commemoro. Iesaiæ 66. Commemorans thus, quasi benedicat iniquitatem. Accipitur aliquando nominaliter pro tali persona, & eiusmodi officio cõstituta quæ negocia regalia curat referri inter annales, & commemorat præteritas historias. 2. Samuel. 8. Et Iehosaph filius Alihud erat commemorator. Et pluraliter מזכירים Iesaiæ 62. Qui commemoratis ipsum Iehoua. Et in genere fœminino מזכרת Numeri 5. Munus recordationis commemorans iniquitatem.

INDE NOMINA.

זכר Cum quinq; punctis, memoria, reminiscentia, recordatio. Exod. 17. Delendo delebo recordationem Amelech. Psal. 111. Recordationem fecit mirabilium suorum. & Psalm. 112. In recordatione perpetua erit iustus. Prouerb. 10. Recordatio iusti ad benedictionem. In statu affixorum mutat zere in hirik & segol in seua. Psalm. 6. Quia non est in morte recordatio tui. Exod. 3. Et hæc recordatio mei. Oseæ 14. Recordatio eius sicut uinum Libani.

זכרון Recordatio. Exo. 12. Et erit dies iste uobis in recordationem. cap. 13. Et erit tibi signum in manu tua & in recordationem inter oculos tuos. Malachiæ 3. Et scriptus est liber recordationis coram ipso. Exod. 28. Lapides recordationis filijs Israel. Numeri 5. Oblationem recordationis. In statu regiminis & affixorum זכרות Eccl. 1. Non est recordatio priorum. Iesaiæ 57. Et post ianuam & post postem posuisti recordationem tui. Et pluraliter forma masculea זכרונים, Iob 13. Recordationes uestræ sunt similitudines cineris. Et in forma fœminea זכרנות. Esther 2. Et dixit ut afferrent librum recordationum, & uerba dierum, id est, historias rerum gestarum.

אזכרה Recordatio. Leuitic. 24. Et erit super pane in recordationem. Et in statu affixi mutat he in thau. Numeri 5. Et capiet pugillum sacerdos de oblatione eius, recordationem eius.

זכר Mas, masculus, hoc nomine dictus, quod sit recordatio & monumentum, atq; ut Paulus dicit gloria dei, quodq; sit prior creatiõe, donis, alijsq; prerogatiuis ipsi fœminæ, eiusq; fiat in catalogo Genealogiarũ, & in numerationibus recordatio, non item fœminarũ, itaq; pro genere seu sexu masculino & uirili ut digniore, ut qui in memo-

memoriã in hiſtorijs ingreditur, accipitur. Gen. 1. Marem & fœminam creauit eos. cap. 17. Omnis mas inter uiros Abrahæ. Leuit. 12. Hæc eſt lex parientis maſculum. Num. 1. Omne maſculinum iuxta capita eorum. Et mox iterum: Omne maſculinũ à filio uiginti annorum & ſupra. & cap. 3. A mare uſq; ad fœminã. Deut. 15. Maſculinum ſanctificabis ipſi Iehoua. Iere. 20. Natus eſt tibi filius maſculus. Num. 31. Sũma eorum in numero omnis maſculini à filio menſis & ultra. Et pluraliter זְכָרִים Exod. 13. Maſculi erunt ipſius Iehoua. Et iterum: Omnem apertionem matricis, maſculos, & omnem primogenituram filiorum meorum redimam. Ioſue 5. Maſculos eò ꝙ omnes uiri bellicoſi eſſent mortui in deſerto.

395 זָלַל

Magnam habet ſignificatione cognationem cum uerbis אָזַל זוּל לוּז לָזָה בָּזַל & נָזַל niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe diſcrepent. Legitur autem ex eo tantum participium præſens זוֹלֵל quod nominaliter illum ſignificat qui rem aliquam ceu uilem prodigit decoquitq; & abſumit. Deut. 21. Comeſſator & potator. Prouerb. 23. Nam potator & comeſſator ad inopiam redigetur. Matthæus & Lucas Euangeliſtæ, quando uerba Phariſæorum recenſent, quibus Chriſtum ſunt calumniati, reddiderunt Græcè φάγος, Ecce inquientes homo edax & uini potor. Et pluraliter זוֹלְלִים Prouer. 28. Qui paſcit comeſſatores ignominia afficit patrem ſuum. Et in ſtatu regiminis זוֹלְלֵי. Prouerb. 23. Ne ſis inter potatores, inter uoratores carnium.

INDE NOMINA.

זוֹלֵל Nomẽ abſtractum generis maſculini, id eſt abiectũ uile, & opponitur nomini יָקָר Ier. 15. Qui eduxiſti precioſum à uili, eris ſicut os meũ. In genere fœminino זוֹלֵלָה Threnor. 1. Vide Iehoua & aſpice, quàm uilis ego ſum.

זֻלּוּת Nomen pluralis numeri uilitates. Pſal. 12. Vbiq; improbi ambulant cum euehuntur uilitates, inter filios Adã, id eſt, homines comeſſatores, decoctores, uoratores.

זַלְזַלִּים Culmi, qui ſuccum & alimentum abſumunt, & decoquunt. Ieſaiæ 18. Statim abſcindet culmos falcibus.

זֹלֵג Require in uoce נָזַל.

396 זָמַם

Tacite cogitauit, excogitauit, concepit animo, formauit aliquid in animo. Et ſi ſit meſon, plerunq; tamen de cogitatione mali uel culpæ uel pœnæ accipitur. Et ut daleth & ſdain ſunt ſymbolicæ, ita à דָּמַם modo tantum ſignificandi uariat, & congruit ſignificatione cum uerbo יָזַם Zach. 8. In utranq; partem tam malam q̃ bonã accipitur. ubi deus ſic loquitur: Sicut cogitaui malefacere uobis cũ ad iracundiã prouocarũt patres ueſtri me, ait Iehoua exercituũ, & nõ pœnitui, ita rurſus cogitaui in diebus illis benefacere Ieruſalẽ, & domui Iehuda. Deut. 19. Et facietis ei quemadmodũ excogitauit facere fratri ſuo. Iere. 51. Quin etiã excogitauit Iehoua. Thren. 2. Fecit Iehoua quæ cogitauit. Pſal. 31. Vt eriperent animã meam excogitauerunt. Prou. 31. Excogitat agrũ, & acquirit eum. Pſal. 17. Quod cogitaui nõ tranſiuit os meum. Prouerb. 30. Aut excogitaſti aliquid, manũ ad os. Iere. 4. Quia loquutus ſum quæ cogitaui, non etiam pœnitet me.

Participium præſens זוֹמֵם Pſalm. 37. Excogitat improbus iuſto, & frendit ſuper eum dentibus ſuis.

INDE NOMINA.

זָמָם Excogitatum, cõceptum animo malum, cogitatio praua. Legitur in forma iſta ſemel in affixo. Pſal. 140. Cogitationem eius non promoueas.

זִמָּה Excogitatum, & conceptũ animo malũ, cogitatio praua, malo affectu perpetratũ malum. Et licebit uertere ſcelus. Eyn tucke, buben ſtuck. Leuit. 18. Nuditatem uxoris & filiæ eius non reuelabis, neq; filiam filij ipſius, neq; filiam filiæ ipſius accipias in uxorẽ, ut reueles nuditatẽ eius, cõſanguinei ſunt, ſcelus eſt. & ca. 29. Nõ publicabis filiã tuã, ut mereat ipſa, ut nõ meretricetur terra & repleat̃ ſcelere. & cap. 20. Et uir qui acceperit uxorẽ & matrẽ ipſius, ſcelus eſt, igne cõburant̃. tã ipſa q̃ illa, ne ſit ſcelus in medio ueſtri. Iud. 20. Arripiẽs igitur pellicẽ meam conſcidi eã in fruſta, miſiq;

eam

in omnem agrum hęreditatis Iſrael, quoniam fecerunt ſcelus & ſtultitiam in Iſrael. Iob 31. Molat alteri uxor mea, & ſuper ea geniculentur alij, quia eſt ſcelus & iniquitas Iudicum, id eſt, quæ ad iudices pertinet. Pſal. 26. In quorum manibus eſt ſcelus. Pſal. 119. Appropinquauerũt perſecutores ſceleris. Prouerb. 10. Quaſi riſus ſtulto, ſi faciat ſcelus. & cap. 21. Sacrificium improborum abominatio, eò quòd in ſcelere adducit illud. In ſtatu regiminis זִמַּת Prouerb. 24. Cogitatio ſtultitiæ erratum. Iere. 31. Scelus meretricationis tuæ ſuper collibus. Petrus apoſtolus uſus eſt iſto nomine, & Lucas Græcè uertit ἐπίνοια Actorum 8. Roga deum ſi forte remittatur tibi cogitatio cordis tui. In ſtatu affixorum. Ezech. 16. Scelus tuum & abominationes tuas tu portaſti. Et pluraliter זִמּוֹת Iob 17. Dies mei præterierunt, & cogitationes meæ abruptæ ſunt.

זְמִתָּה Scelus, denominatiuum, ſicut à יְשׁוּעָה fit יְשׁוּעָתָה Ierem. 11. In domo mea faciendo eam ſcelus cum multis.

מְזִמָּה Cogitatio tacita, uafricies, machinatio, ſtratagema, ſcelus. Iob 42. Scio quòd tu omnia potes, & non amouebitur abs te cogitatio. Pſalm. 21. Cogitauerunt ſtratagema neq; potuerunt. Pſal. 139. Qui dicunt tibi in aſtutia. Prouerb. 1. Vt detur ſimplicioribus aſtutia, puero ſcientia, & ſtratagema uel induſtria. & cap. 3. Obſerua ſucceſſum, & ſtratagema. In ſtatu affixorum. Iere. 51. Quoniam contra Babel cogitatio eius eſt ad auferendum eam. Et pluraliter מְזִמּוֹת cogitationes prauæ, argutiæ, technæ, machinationes, practicæ artes. Iob 21. Ecce cognoui cogitationes ueſtras & machinationes, quas contra me machinantur. Pſal. 10. Cõprehenduntur in practicis quas excogitauerunt. Et iterum: Et non eſt deus, omnes cogitationes eius. Pſal. 37. In uiro faciente practicas. Prouer. 5. Vt cuſtodias cogitationes. cap. 8. Ego ſapientia cohabito aſtutiæ, & ſcientiam ſtratagematũ inuenire ſtudeo. cap. 12. Bonus hauriet gratiam à Iehoua, ſed uir machinationũ improbe aget. & cap. 24. Qui cogitat malefacere, hunc autorem ſcelerum uocabunt. Et Paulus eiuſmodi uocat excogitatores malorum. Romanor. 1. & Ieremiæ 23. Et donec confirmauerit cogitationes cordis ſui.

397

זְמָן Tempus conſtitutum. Eccl. 3. Omnibus eſt tempus ſcilicet conſtitutum. Nehemiæ 2. Et dedit ei tempus. Et cum affixo accipit dagges. Eſther 9. Secundum tempus eorum. Similiter in plurali זְמַנִּים Eſther 9. Ad ratificandũ dies ſortium iſtarum in temporibus ſuis.

INDE VERBVM,

זִמֵּן Verbum ſecundæ coniugationis cuius participium præteritum tantum in uſu eſt. מְזֻמָּנִים Eſdræ 10. Veniet ad tempora conſtituta. Et in genere fœminino מְזֻמָּנוֹת Eſdræ 13. In temporibus conſtitutis.

398

זָמַר Incidit, putauit raptim. & congruit ſignificatione cum uerbis, זָרַם & רָזַם, niſi quod ut tranſpoſitione literarum, ita modo ſignificandi inter ſe uariant. Leuit. 25. Sex annis incides uineam tuam.

In uoce paſſiua יִזָּמֵר Ieſaiæ 5. Non incidetur, neq; coaceruabitur.

In ſecunda coniugatione refertur ad uocem, ſeu inciſionem muſicam. Et ſignificat incidere uerba ſeu uocem, facere cæſuras ſeu inciſuras ſyllabarum, canere modulos, modulari, canere carmen. Nam de alijs ſolutis cantionibus non dicitur, niſi de numeris, quæ menſuratione conſtant & in laudem & gloriam dei modulantur. Et quia tales propter artificiũ iucundæ ſunt & gratæ, ideo quoq; pro optimis quibuſq; carminibus ſeu cantilenis, ſeu ſelectiſſima muſica & modulatione accipitur. Itaque in hoc diſtinguitur à uerbo שִׁיר quod generaliter de ſolutis & uulgaribus, neq; arte modulatis cantionibus dicitur, uerum זמר tantum de arte compoſitis & conciſis correptisq; modulationibus intelligitur quæ conciſas & breues continet ſententias. illud generale & uulgare, hoc uero artificioſæ modulationis, quæ ſuas cæſuras ſeu menſuras & numeros habet & quidem breues & conciſas. Et non ſolum de modulatione uocis humanæ, uerumetiam aliorum inſtrumentorum muſicalium dicitur, ut ex exẽplis cognoſcere facile licebit. Cõſtruitur aũt tripliciter.

Primo

Primo, cum articulo datiui casus, qui est ei proprius. Iudic. 5. Psallam ipsi Iehouæ deo meo Israel. Psal. 33. In Nablo & decachordo psallite ei. Psalm. 98. Psallite ipsi Iehoua in cithara & uoce psalterij. Secundo, cum pronomine אֶל quod notat motum ad locum Psal. 59. Robur meum ad te psallam. Tertio, sine articulo, & tum significat psallendo prædicare seu celebrare. Psalm. 7. Et psallam nomen Iehoua, id est, prædicabo. Psal. 9. Psallam nomẽ tuum Altissime. Psal. 21. Cantabimus & psallemus fortitudinem tuam. Psal. 66. Psallite gloriam nominis eius. Psal. 147. Quoniam bonum est psallere deum nostrum. Similiter quando construitur cum pronomine affixo. Psal. 30. Psallat te gloria & non taceat. Psal. 57. Psallam te Psalmis in populis. Psal. 138. Coram dijs psallam te.

INDE NOMINA.

זְמוֹרָה Palmes, ab incidẽdo. Num. 13. Resecuerũt ibi palmitem, & botrum uuarum. Ies. 7. Et palmitem peregrino inseres ei. Ezech. 8. Ecce ipsi porrigũt palmitem ad nasum suum, Describit ritum colentium idola, applicantium ad nares palmitem. Ezech. 15. Quod erit lignum uitis præstantius alijs lignis, palmes illa quæ est inter ligna syluæ. Et pluraliter in forma masculea זְמוֹרִים Nahum 2. Quoniam euacuauerũt eos euacuatores, & palmites eorum abstulerunt.

זָמִיר Palmes. Iesa. 25. Palmes præualidorum deprimetur. Item incisio seu putatio. Cant. 2. Tempus incisionis seu putationis attigit. aliqui tamen pro cantu auium accipiunt, & interpretantur, & inde ab auium cantu etiam Germanis æstatem dictã esse Sommer, quanquam existimem dictum à Sole, aut si est ab Hebræo mutuatum, dici ab incisione quòd æstatis tempore fit incisio graminum, arborum, herbarum, uitium, frumentorũ & aliorum terræ nascentium.

זִמְרָה Palmes. Et in statu regiminis זִמְרַת Genes. 43. Accipite de palmite terræ in uasa uestra. pro quo Chaldæus מִשְּׁבַח quem alij sequuti uerterunt de melioribus terræ. Ego autẽ arbitror generaliter & collectiuè significare fructus decisos, ut stacten, resinam, mel, lotum, quæ incisione proueniunt.

זֶמֶר Nomen animalis, quod Chaldæus דִּיצָא alij Camelopardum, imitantes septuaginta. alij capram rupicolam, alij Alcen, Arbitror autem nomen id habere ab incisione palmitum seu ramorũ quos in cornibus habet & barbaris dictum Rangiferum, Latinis Ramiferum. Deut. 14. Et urum, & Ramigerum.

מַזְמֵרוֹת Falculæ, instrumenta seu cultelli quibus uites inciduntur. Iesaiæ 2. Cudent gladios in uomeres, & cuspides in falculas. Ioelis 4. Cudite uomeres uestros in gladios, & falculas uestras in lanceas. Ies. 18. Et excidet ramusculos falculis.

מְזַמְּרוֹת Instrumẽta quibus fiunt incisiões, poteris uertere forcipes quibus lichni igne usti præscindũtur. 1. Reg. 7. & 2. Reg. 12. Item 2. Paralip. 4. Iere. 52. Quidam tamen pro psalterijs accipiunt, instrumentis musicis.

זִמְרָה Nomen instrumenti musici, quod psalterium uertere licebit, dictũ quòd in eo Psalmi decantentur. Psal. 81. Sumite psalterium & date tympanum. Psal. 98. Psallite Iehoua in cithara, & uoce psalterij. Iesaiæ 51. Lætitia & gaudium inuenietur in ea, celebratio & uox psalterij. In statu regiminis זִמְרַת. Amos 5. Aufer à me sonitum canticorum tuorum, & modulationem Nablorum tuorum non audiam. Legitur tamen זִמְרָת in statu absoluto. Exod. 15. & Psalm. 118. Item Iesaiæ 12. Robur meum & Psalmus.

מִזְמוֹר Psalmus, carmen, uersus, metrum. Et hoc nomine multi inscripti sunt Psalmi. ut Psal. 98. Item 3. &c. Et aliquando præcedens nomen שִׁיר Psal. 48. Canticum Psalmi filiorum Korach. Item Psal. 66. & Psal. 83. Interdum autem sequitur. Psal. 30. Psalmus, canticum dedicationis domus Dauidis. Psal. 67. & 92.

זְמִירוֹת Psalmi, carmina, modulationes concisæ. 2. Sam. 23. Et suauis Psalmorum Israel. Iob 35. Nec quisquam dicit ubi est deus factor meus, qui dat Psalmos in nocte. Psal. 95. In Psalmis iubilemus ei. Psal. 119. Psalmi fuerunt mihi statuta tua. Iesaiæ 24. Ab ala terræ Psalmos audiuimus.

399 זָנָב Significat caudam seu extremitatẽ cuiuslibet rei uel animatæ uel inanimatæ.

in caudam. Iesaiæ 9. Et præcidet Iehoua ab Israel caput & caudam. Et mox iterum: Et propheta docens falsum ipse est cauda. In statu affixorum. Exod. 4. Et apprehende in cauda eius. Iob 40. Cauda eius uelut cedrus. Et pluraliter זְנָבוֹת Ies. 7. Et posuit faciem intra duas caudas. Et in regimine זַנְבוֹת. Iesaiæ 7. Et cor nō mollescat à duabus caudis titionum.

INDE VERBVM,

זִנֵּב Decaudauit, præcidit caudam seu extremum. Deut. 25. Et decaudauit in te omnes debiles post te. Iosue 10. Persequamini inimicos uestros, & decaudetis eos.

זנח Vide paulò superius proximè post זול ubi in forma inusitata זון inseruimus, unà cum nominibus & deriuatis ibi explicatis.

400 זנח Amouit, remouit loco. Oseæ 8. Amouit Israel bonum. Et mox iterum: Et amouit (hostis) uitulum tuum ô Samaria. Threnor. 3. Remouit Iehoua altare suum. Psal. 88. Vt quid Iehoua amoues animam meam. Threnorum 3. Et remouisti ex pace animam meam.

In tertia coniugatione הִזְנִיחַ Remouere fecit loco. 2. Paralip. 28. Et remouere faciet te in perpetuū. 2. Paral. 29. Et omnia uasa quæ remouere iussit rex Achaz, &c. Iesaiæ 19. legitur interposita litera aleph הֶאֶזְנִיחוּ & neutraliter. Et amouebuntur loco flumina uel sic recedent loco. Et apparet literam he esse positam pro thau characteristica quartæ coniugationis.

401 זנק Saltauit alacriter more leonis. legitur tantum uno in loco & neutraliter. Deut. 33. Dan catulus leonis saltabit de Basan.

402 זעך Significatione congruit cum uerbo דָּעַךְ Sunt enim duæ primæ initiales literæ confines & symbolicæ. Legitur semel tantum in uoce passiua נִזְעָךְ, id est, extinctus est scilicet cōpressione. Iob 17. Anhelitus meus corruptus est, dies mei extincti sunt scilicet quasi lumen.

403 זעם Idem significat, quod uerbum זָעַף, habent enim ultimas literas eiusdem instrumenti & symbolicas, significant autem turbationem, cōmotionem, æstum, & furorem. Malach. 1. Et populum, quem furenter tractauit Iehoua perpetuo. Num. 23. Quo modo furenter tractabo, quem non furenter tractauit Iehoua. Et ibidem iterum: Et uade, & furenter tracta Israelem. Prou. 24. Furenter tractabunt eum plebes. Iesaiæ 66. Et furenter tractabit inimicos suos. Dan. 11. Et furenter aget contra pactum sanctitatis. Zachar. 1. Furenter tractasti septuaginta annis.

Participium præsens זוֹעֵם Psal. 7. Et deus furenter agit quotidie.

Participium præteritum in statu regiminis זְעוּם. Prouer. 22. Et furenter agitatus ipsius Iehoua, cadet ibi. Et in genere fœminino זְעוּמָה. Micheæ 6. Et epha parcitatis, agitata.

In uoce passiua legitur participium pluralis numeri נִזְעָמִים. Prouerb. 25. Et facies furibundas, lingua absconsionis.

INDE NOMEN.

זַעַם Commotio animi, furor. Psal. 78. Tam furor quàm angustia. Iesaiæ 10. Et consummabitur furor. & cap. 30. Et labia eius plena sunt furore. Thren. 2. Et insectatus est in furore iræ suæ regem, & sacerdotem. Et in distinctione sententiæ זָעַם Iesa. 26. Donec transeat furor. Ezech. 22. Non compluta est in die furoris. In statu affixorum mutat alterum pathah in seua. Psal. 38. Nō est integritas in carne mea propter furorem tuum. Psal. 69. Effunde super eos furorem tuum. Iesaię 10. Et baculus ipse in manu eorum furoris mei. Nahum 1. Coram furore eius quis stabit.

404 זעת Congruit significatione cum uerbo זָעַם eò quòd ultimæ literæ sint eiusdem instrumenti, & symbolicæ. significat enim feruere seu furere ira, uel turbari tristitia, seu metu, Prouerb. 19. Et aduersus Iehoua furet cor eius. 2. Paralip. 26. Et furit Vziahu. Et iterum: Et in furendo ipsum cum sacerdotibus, id est, cum sic fureret.

Participium præsens זֹעֲפִים Gen. 40. Et uenit ad eos Ioseph mane, uidit eos, &

ecce conturbati. Dan. 1. Qui si uiderit facies uestras conturbatas præ pueris.

INDE NOMINA.

זָעֵם Conturbatus, commotus, furiosus. 1. Reg. 20. Et abijt rex Israel domum suam intra ctabilis & furiosus.

זַעַם Furor, æstus, feruor, commotio ex ira. 2. Paral. 16. Quia in furore apud se super hoc & cap. 28. Et interfecistis eos in furore. Prouerb. 19. Quasi fremitus leunculi furor regis. Iesa. 30. In furore iræ, & flamma ignis absumentis. Mich. 7. Furorem Iehoua portabo, quia peccaui ipsi. Et cum affixo. Ionæ 1. Et stet mare à furore suo.

405 זָעַק Generaliter significat clamare propter angustiam, & compressionem animi, congruitque significatione cum uerbo צָעַק, ac tantum modo significandi uariat à uerbo זָעַק. Primo, legitur absolutè. Exod. 2. Ingemuerunt filij Israel propter seruitutem, & exclamauerunt. 1. Sam. 28. Et exclamauit uoce magna. 2. Sam. 13. Et posuit manum suam super caput suum. & ambulando ambulabat, & exclamabat. Secundo construitur cum אֶל Iudic. 3. & 6. Et clamauerunt filij Israel ad Iehoua. Psal. 142. Voce mea ad Iehoua clamabo. Tertio, regit post se accusatiuum mediante articulo אֶת Iudic. 12. Acclamaui uos, & nō saluastis me.

Quarto, cum affixo. Nehem. 9. Et conuersi acclamauerūt te & tu è cœlo exaudiebas. Quinto, cum datiuo mediante articulo lamed. Oseę 8. Mihi acclamare debuerant.

In uoce passiua נִזְעַק exclamatus, conclamatus est. Iudic. 18. Et uiri qui in domibus, quique erant in domo Micha conclamati sunt. Et mox iterum: Quid tibi quod exclamatus es? 1. Sam. 14. Et cōclamatus est Saul, & omnis populus, qui erat cū eo.

In tertia coniugatione הִזְעִיק cōstruitur cum accusatiuo mediante articulo אֶת. Iudic. 4. Et acclamauit Barak Zebulon. Et mox iterum: Et acclamauit Sisera omnem currum suum. Zach. 6. Et acclamauit me, & loquutus est ad me. 2. Sam. 20. Et dixit rex ad Amasa conclama mihi uiros Iehuda, & abijt Amasa, & conclamauit Iehudam. Et absolutè legitur semel. Iob 35. Prę multitudine iniuriarū exclamant.

INDE NOMINA.

זַעַק Nomen masculini generis, clamor. Iesaiæ 30. Ad uocem clamoris tui.

זְעָקָה Forma fœminini generis. Esther 4. Et clamabat clamore magno. Iesaię 15. Siquidē circumdedit clamor terminum Moab. & cap. 65. Vox fletus & uox clamoris. Iere. 5. Et clamor in gentibus exauditus est. In statu regiminis זַעֲקַת. Prouer. 21. Qui obturat aurem suam à clamore exhausti. In statu affixorum זַעֲקָתָם Esther 9. Ad ieiunia, & clamorem ipsorum. Iob 16. Neque sit locus clamori meo &c.

406 זְעֵר Parum, paulum, paululum, paulisper, modicum. & est temporis. Iesaiæ 28. Modicum ibi, modicum ibi. Et cum iod זְעֵיר Iob 36. Circui mihi paululum, & illuminabo te.

מִזְעָר Denominatiuum, parum, paululum, modicum. Et est aliquando temporis. ut Iesa. 10. & 29. Adhuc ualde modicum. Aliquando quantitatis discretæ. Iesaiæ 16. Et reliquum erit ualde modicum. cap. 24. Et relinquetur homo modicus, id est, homines pauci. habet autem hoc nomen quādam cognationem cum uocabulo צער, & contrariam significationem uerbo עָזַר.

407 זֶפֶת Pix. Exo. 2. Et bituminauit eam bitumine & pice. Iesaiæ 34. Et uertentur torrentes eius in picem, & erit terra eius in picem ardentem.

408 זָקַק Defecatum, decolatum, subtiliatum est, neutraliter. & congruit significatione cum uerbis דיס דקק זכך, nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Iob 28. Quoniam argento exitus, & locus auro, quo defecantur. & cap. 36. Quoniam ipse diminuet stillas aquarum, quæ decolant pluuiam in uaporē suum.

In secunda coniugatione זִקֵּק. Malach. 3. Et sedebit uelut excoctor & purificator auri, & emundabit filios Leui, & defecabit eos sicut aurum & sicut argentum.

Participium præteritum מְזֻקָּק Psal. 12. Argentum excoctū in sublimatorio terreo, defecatum septuplū. Et pluraliter מְזֻקָּקִים Iesa. 25. Et fecibus decolatis.

409 זקים Genus uinculorum, quo manus uinciuntur seu constringuntur. Et si quidam putent à זָקַק deriuatum, tamen ego existimo cognationem habere cum uerbis חָזַק & אָחַז & dicta retinacula, seu apprehensoria. Iob 36. Et si uincti in uinculis seu laqueis. Psal. 149. Vt uinciant reges eorum in laqueis. Iesaiæ 45. In manicis trāsibūt. Nahum 3. Et omnes magnates eius constricti fuerunt funibus. Dicūtur etiam hoc nomine alij laquei, qui incensi igne ardent. Prouerb. 26. Sicut abscondit se qui eiaculatur laqueos, sagittas & mortem. Iesaiæ 50. Accinctores laqueorum. Itē mox iterum: Et in laqueis quos accendistis. Legitur tamen bis in Ieremia cum aleph quiescente אזקים cap. 40. Et ipse uinctus laqueis. Et mox iterum: Et ecce nunc solui te hodie ex laqueis, qui erant super manibus tuis.

410 זקן Senuit, cōsenuit, senex factus est, estque contrariæ significationis uerbo זִנֵּק quod alacriter insilire significat. Genes. 27. Et factum est cum senuit Izhak. Iosue 23. Et Iosua senuit ueniteque in dies, dixit Iehoua ad eum, tu senuisti. Psal. 37. Puer fui, etiam senui. Prouerb. 23. Neque despicias, quando senuit mater tua. 1. Paralip. 23. Et Dauid senuerat, & satur erat dierum.

In tertia coniugatione הִזְקִין Iob 14. Si consenuerit in terra radix eius. Prou. 22. Etiam cum senuerit, non recedet ab ea.

INDE NOMINA.

זָקֵן Nomen participiale, masculini generis, ponitur interdū substantiuè, interdū adiectiuè. Et in statu absoluto significat simpliciter senem, ut opponitur nomini נַעַר Gen. 19. & Iosue 6. Esther 3. A puero usque ad senem. Threnor. 2. Puer & senex. 2. Paralip. 36. Non pepercit ulli iuueni, nec uirgini, nec seni, nec decrepito. Iob 42. Et mortuus est Iob senex, & satur dierum. Iere. 6. Senex cum pleno dierum. Ezech. 9. Senem, iuuenem, & uirginem, & paruulos & mulieres interficite. Adiectiuè. Genesis 44. Est nobis pater senex. Iudic. 19. Ecce uir senex uenit. In statu regiminis זְקַן Gen. 24. Et dixit Abraham ad seruum suum seniorem domus suæ. Et obseruabis quod hoc nomen in statu regiminis, quando de publicis personis dicitur, ponatur nō tam de senibus ætate, quàm de publicis personis in administratione cùm œconomica, tum politica & ecclesiastica constitutis, quare dignitatis est, & officij publici, potius quàm ætatis, quanquam illi ad rerum gubernacula adhibentur, qui senes sunt, & longam habent multarum rerum experiētiam. Vnde cōmuniter per comparatiuum uertitur. Senior, qui alijs etiam ætate senibus propter publici ministerij dignitatem anteponuntur. Deinde scias quòd singulariter nuspiam in tota scriptura legatur in statu affixorum. Et pluraliter זְקֵנִים senes positiuè, senes scilicet ætate, Iob 32. Quia senes sunt plusquam ipse in diebus. Psal. 148. Iuuenes & uirgines, senes cum pueris. Prouerb. 17. Corona senum, filij filiorum. & cap. 20. Decus senum canicies. Iesaiæ 21. Pueros & senes. Esdræ 3. Et senes qui uiderant domū priorem. Sed frequentius in comparatiuo ut est dignitatis & publici officij. 1. Regum 12. Sed dereliquit consilium seniorum, qui consuluerant ei, & cōsultauit cum pueris. 2. Reg. 10. Et misit in Samariam ad principes Iezreel, seniores & ad nutritios Achab. Esdræ 10. Iuxta consilium principum & seniorum. Iob 12. Aufert labium de ueracibus, & rationem seniorum tollet. Atque etiam hic discrimen est obseruandum inter זְקֵנִים & שָׂרִים רָאשִׁים. Principes & capita plerunque ijdem sunt, hoc est capitanei, officiales tam domi quàm militiæ, ideoque sæpe unum pro alio ponitur, sed in aulis regum seniores sunt ipsi consiliarij, & in ciuitatibus siue regionibus siue populo ipsi magistratus, qui prudentia & consilijs res publicas gubernant. שׁוֹפְטִים sunt iudices, qui causas cognoscunt & dijudicant, שׁוֹטְרִים uero sunt pedelli magistratus & iudicum. In statu regiminis & affixorum semper de illis dicitur qui alios antecedunt dignitate, & sunt in magistratu. Numeri 11. Congrega mihi 70. uiros ex senioribus Israel, quos nosti, quod seniores populi & præfecti eius sunt. Deuter. 5. Accessistis ad me cum capitibus baculorum uestrorum, & seniorum uestrorum. & cap. 21. Egredientur seniores tui & iudices tui. cap. 29. Vos omnes statis hodie coram Iehoua deo uestro, capita uestra, baculi uestri, seniores uestri

ueſtri, atque omnes uiri Iſrael. Ioſue 23. Et uocauit Ioſue uniuerſum Iſrael, ſeniores eius, capita eius, iudices eius, & præfectos eius. Iudic. 8. Et conſcripſit ei principes Succoth & ſeniores eius. 2. Reg. 19. & Ieſaiæ 37. Et ſeniores ſacerdotum opertos ſaccis. Ierem. 19. De ſenioribus populi, & de ſenioribus ſacerdotum. Et pluraliter in genere fœminino זְקֵנוֹת Zachariæ 8. Adhuc habitabunt ſenes & ſenes, prius eſt maſculinum, alterum fœmininum.

זְקֻנִים Nomē uoce pluralis numeri, ſignificatione ſingularis, Senectus ſicut נְעוּרִים, בְּתוּלִים, זְנוּנִים pueritia, uirginitas, meretricatio &c. legitur ſemel Gen. 37. Quoniam filius ſenectutis ipſe ei, id eſt, quem ſenex genuerat.

זֹקֶן Senectus, ſenium. Geneſis 48. Oculi Iſrael erant graues præ ſenio, nec poterat uidere.

זִקְנָה Senectus. Pſalm. 71. Ne abijcias me in tempore ſenectutis. Et mox iterum: Quinetiam ad ſenectutem & caniciem Deus ne deſeras me. Ieſa. 46. Vſque ad ſenectutem ego ipſe, & uſque ad caniciem ego portabo. Et in ſtatu regiminis זִקְנַת 1. Reg. 11. Et factum eſt in tempore ſenectutis Salomonis. Et cū affixis. Gen. 24. Poſt ſenectutē ſuam. 1. Reg. 15. Tantū in tempore ſenectutis ſuæ ægrotauit pedibus ſuis.

זָקָן Barba, nomen generis communis, & inde nomen, quòd ſeniores geſtabant barbas. Ierem. 48. Omnis barba raſa. cap. 41. Raſi barba. Exod. 13. In capite, uel barba. Et in ſtatu regiminis זְקַן 2. Samuelis 20. Et apprehendit manu dextra Ioab in barba Amaſæ, ut oſcularetur eum. Pſal. 133. Vſque in barbam, barbam Aaron. Similiter punctatur in ſtatu affixorum. Leuitic. 14. Radet omnes pilos ſuos, nempe caput ſuum & barbam ſuam. Leuitic. 19. Non perimas extremitatem barbæ tuæ. 1. Samuelis 17. Et apprehendi in barba eius. 2. Samuel. 10. &c. 1. Paralipom. 19. Creſcat barba ueſtra.

411 זָקַף Erexit. Et legitur tantum ex eo participium præſens maſculini generis זוֹקֵף. Pſalm. 146. Iehoua erigit incuruatos. & Pſalm. 45. Et eſt erector omnibus incuruatis. Et eſt hic obſeruandum quòd Grammatici Hebræorum duos habeant accentus ſubdiſtinctiuos, quos nomine זָקֵף uocant. uidelicet זָקֵף קָטוֹן qui habet duo puncta ſimilia ipſi ſeua ſuprà ſyllaba in altum erecta. Deinde זָקֵף גָּדוֹל qui eadem duo puncta eodem modo habet, ſed à ſiniſtra parte iuxta hæc duo puncta, uirgulam quoque erectam ſic |:, atque plus diſtinguit quàm prior. Legitur autem poſterior rarius.

412 זרב Non legitur in hac forma niſi ſemel in uoce paſſiua, ſecundæ coniugationis, ac ſignificatione congruit cum uerbis סרב צרב צרף שרב & שרף ſignificat enim aduri. Iob 6. In tempore, quo adurentur, conſtringentur, & incaleſcendo eos, extinguentur de loco ſuo.

413 זָרָה In modis ſignificandi perinde ſe habet, atque uerbum זוּר. tametſi in primo ſignificandi modo tantum ſemel, & in tertia coniugatione ſcriptum ſit, ubi ea, quæ diſſoluta & ſparſa erant ſignificat complicare, & accingere, congruitque ſignificatione cum uerbo אָזַר 2. Sam. 22. Accinxiſti me fortitudine ad bellum, pro quo tamen Pſal. 18. uſurpatum eſt in ſecunda coniugatione, ſicut & Pſal. 139. Semitam meam & cubile meum circumcinxiſti, id eſt, accinctus circumdediſti.

Deinde in altero modo ſignificandi contrario, ſignificat ſpargere, ſparſim abijcere, uentilare. Exod. 32. Et comminuit in puluerem & ſparſit ſuper faciem aquæ. Num. 17. Et ignem ſparge hinc inde. Ieſa. 30. Sparſim abijcies ea tanquā menſtruū.

Participium præſens זוֹרֶה Ruth 3. Et ipſe uentilat in area hordeum in ipſa nocte. In uoce paſſiua נִזְרָה Ezech. 6. Dum uos diſperſi, erit in regiones. & cap. 36. Et diſperſi eos in Gentes, & diſperſi ſunt in regiones.

In ſecunda coniugatione זֵרָה Leuit. 26. Et diſpergam uos in Gentes. Prouer. 15. Labia ſapientum diſpergunt ſcientiam, id eſt, ſeminant. Iere. 51. Et mittam in Babylonem uentilatores & uentilabunt eam.

Participium præſens מְזָרֶה Prouerb. 20. Rex ſedens pro tribunali, diſpergit oculis ſuis omne malum.

Participium præteritum מְזוֹרֶה Prouerbior. 1. Frustra spargitur rete ob oculos habentium alas.

In uoce passiua זֹרֶה Iob 18. Et spargetur super habitaculum eius sulphur. Psalm. 58. Dispersi sunt à matrice.

Participium præsens זֹרֶה Iesaiæ 30. Quod uentilatum est uentilabro & uanno.

INDE NOMINA.

זֵר Peripheria, circumferentia, corona, cinctura, qua extremitates in arca fœderis, mensa, & altare thimiamatis cinctæ erant. Exod. 25. Et facies ei coronam in circuitu. Et cum affixo seruat zere. Exod. 30. Et facies duos annulos aureos sub corona eius.

זַרְזִיר Vide paulo inferius in quadriliteris.

זָרִים Nomen participiale, pro זוֹרִים dispersores, uentilatores. Iere. 51. Et mittam uentilatores in Babylonem, & uentilabunt eam.

מִזְרֶה Ventilabrum. Iesaiæ 30. Quod uentilatum est uentilabro, & uanno. Iere. 15. Et uentilabo eos uentilabro.

מַזָּרוֹת Pro lucifero communiter accipiunt, eò quòd spargat undique radios suos, & tenebràs dispellat. alij pro uentis septentrionalibus, qui sunt frigidi, alij pro arcturo. Iob 38. Aut si poteris educere planetas in tempore suo.

מְזָרִים Hieronymus pro arcturo accepit. Est autem dictus à uentis uehementibus & frigidis qui dispergunt & uentilant res. Iob 37. Et à Septentrione frigus, &c. sed uide in זֶרֶם.

414

זרח Exortum est, sparsit seu diffudit se. Psalm. 112. Exortum est in tenebris lumen rectis. Genes. 32. Et exortus est ei sol. 2. Samuelis 23. Et sicut lux matutina, quando exoritur sol. Iob 9. Quis dicit soli ut nō exoriatur. Malach. 4. Et orietur uobis timentibus nomen meum, sol iustitiæ. Deut. 33. Et dixit Iehoua de Sinai uenit, & ortus est de Seir. Iesaię 60. Gloria Iehoua super te exorta est. 2. Paralip. 26. Et lepra exorta est in fronte coram sacerdotibus.

Participium præsens זוֹרֵחַ Eccl. 1. Et ad locum suum anhelat, & oritur ibi.

INDE NOMINA.

זֶרַח Ortus, cum affixo. Iesaiæ 60. Et reges ad splendorem ortus tui.

מִזְרָח Ortus, Oriens. Psal. 103. Quantum distat ortus à uespera. Zachar. 8. E terra Orientis. Numeri 21. Iuxta planiciem Moab ab ortu solis. Et quando additur in fine he, tum notat motum ad locum. Exod. 27. Ad Orientem. Legitur tamen semel per apocopen. 1. Paralip. 9. Ad quatuor uentos erant ianitores, ad Orientem, Occidentem, Septentrionem, & Meridiem.

אֶזְרָח Indigena, qui non aliunde uenit, nec alibi ortus est, estq; contrarium nomini גֵּר Leuit. 16. Indigena & aduena. Num. 9. Statutum unum erit uobis, aduenæ & indigenæ terræ. Ezech. 47. Et sint uobis uelut indigena inter filios Israel. Et dicitur semel de arbore nō aliunde trāsplantata, sed quæ est in eo loco, ubi orta est. Psal. 37. Vidi Improbum potentem & uirentem quasi indigenam, pro quo alij cedrum, alij laurum transtulerunt.

אֶזְרָחִי Cognomen uiri, cuius fit mentio. Psal. 88. Intellectus Haman Ezrahitæ.

415

זרם Subitaneauit, præcipitauit, fluctuauit raptim. Et ut literarum tantum positu, ita modo tantum significandi differt à uerbo רָזַם, quod nictare oculis (quod raptim fit) significat. Item à uerbo זָמַר quod abripere, seu raptim abscindere notat. Psal. 90. Abripuisti eos, somnus erunt.

In secunda cōiugatione uoce passiua. זֹרְמוּ Psal. 77. Eruptę sunt aquæ è nubibus.

INDE NOMINA.

זֶרֶם Fluxus, scilicet repentinus & impetuosus. Imber rapidus, cataracta, seu fluctuatio, & inundatio celera, quæ ex abrupto fit. ein platzregen. Iob 24. Ab imbre montium madefient. Iesaiæ 4. In absconsionem ab imbre & à pluuia. Et cap. 25. Defensio ab imbre, umbra ab æstu. cap. 28. Sicut cataracta grandinis. Habakuk 3. Cataracta

aqua-

aquarũ tranſiit. Et in diſtinctione ſententiæ זֶרֶם Ieſaiæ 32. Et abſconſio imbris.

זִרְמָה Fluxus, imber, cataracta. Legiturq́ in ſtatu regiminis & affixorũ. Ezech. 23. Quorum caro eſt ſicut caro aſinorum, & fluxus equorum fluxus eorum.

מְזָרִים Fluxus, imber. Iob 37. Poſt tremorem ueniet tempeſtas, & poſt imbrem frigus.

416

זרע Seminauit, ſeuit, ſemen proiecit, & ſparſit ad conſeruationem & ſuſtentationem ſpeciei. Et nonnihil habet commune cum uerbis עָזַר & זָרַח. Iudicum 6. Quum ſeminaſſet Iſrael, aſcendebat Midian. Oſeæ 12. Seminauerunt tritica. Eccleſ. 11. Mane ſemina ſemen tuum. 2. Reg. 19. Seminate & metite. Iob 31. Seminabo & alius comedet. Eccleſiaſt. 11. Obſeruant uentum, non ſeminabit. Ieſaiæ 28. Num tota die arabit arans ad ſeminandum. Deut. 22. Non ſeres uineam tuam diuerſis ſeminum generibus. Ieſa. 17. Et ramum alieni inſeres eum.

Participium præſens זוֹרֵעַ Prouerb. 11. Et ſeminanti iuſtitiam merces fidelis. & cap. 22. Seminans iniuſtitiã, metet iniquitatem. Et pluraliter זוֹרְעִים Pſal. 126. Qui ſeminant cum lacryma cum exultatione metent. In ſtatu regiminis זֹרְעֵי Iob 4. Et ſeminantes iniquitatem, metent eam.

Participium præteritum זָרֻעַ Pſal. 97. Lux ſeminata eſt iuſto, id eſt, diſperſa. Et in genere fœminino זְרוּעָה Iere. 2. In terra non ſeminata.

In uoce paſſiua נִזְרַע Numeri 5. Et ſeminabitur ſemine. Ezech. 36. Et colemini & ſeminabimini. Nahum 1. Non ſeminabitur ſemine tuo.

In ſecunda coniugatione uocis paſſiuæ זֹרַע Ieſaiæ 40. Etiam non ſeminabũtur.

In tertia cõiugatione הִזְרִיעַ Seminificauit, ſemen ſuſcepit. Leuit. 12. Mulier cum ſeminificauerit, & pepererit maſculum.

Participium præſens מַזְרִיעַ Geneſis 1. Germinet terra germen, herbam ſeminificantem ſemen.

INDE NOMINA.

זֶרַע Generaliter omne ſemen, unde ſpecies ſuſtentatur, ſementum. Geneſis 1. Herbam ſeminificantem ſemen. cap. 8. Sementi & meſſis. cap. 4. Poſuit mihi deus ſemen alterum. Item pro prole ſeu poſteritate. Geneſ. 20. In ſemine tuo benedicentur omnes Gentes. Leuitic. 20. Qui dederit de ſemine ſuo ipſi Molech, pro quo ſæpe alibi declarandi cauſa ponitur filios ſeu filias. Deuter. 25. Si quis mortuus fuerit non habens ſemen. In ſtatu affixorum mutat ſægol in pathah, & pathah in ſeua. Geneſ. 1. Et ſemen eius in eo. cap. 3. Inter ſemen tuum, & inter ſemen illius, ipſum conteret caput tuum. & cap. 22. Et benedicentur in ſemine tuo omnes gentes. cap. 24. Et hæreditet ſemen tuum portam inimici eius. Similiter in plurali ſtatus affixi. 1. Samuelis 8. Et ſemina ueſtra & uineas ueſtras, id eſt, ſata.

זֵרַע Semen, granum. Et in ſtatu regiminis זֶרַע Num. 11. Sicut ſemen coriandri.

זֵרוּעַ Nomen adiectiuum, ſeminarium, quod ſcilicet eſt ſeminabile. Leuit. 11. Et ſi cadet de cadauere eorum ſuper ſemen ſeminabile, quod ſeminabitur, quod ſcilicet ex ſatione prouenit, & ad ſeminandum ſeruatur.

זֵרוּעַ Et pluraliter זֵרוּעִים ſemina, grana, legumina. Daniel. 1. Et dent nobis de leguminibus. Et cum nun paragogico זֵרְעֹנִים Dan. 1. Et dabat eis legumina.

מִזְרָע Semen, ſementum. Ieſa. 19. Et omne ſementum riui areſcet.

זְרוֹעַ Brachium, quod & quo ſpargitur & uentilatur. Et tam de brachio hominis, quàm armo animalium dicitur. Et quia ingens robur ineſt brachijs, metaphoricè pro potentia & ſuſtentatione ſæpe accipitur. Exod. 6. Et redimam uos in brachio extento. Numeri 6. Et armum coctum arietis. Deuteron. 18. Dabunt ſacerdoti armum. Pſalm. 10. Frange brachium improbi. Similiter ſe habet in ſtatu affixorum. Ieſaiæ 30. Et depreſſionem brachij ſui oſtendet. Ieſaiæ 63. Et ſeruabit mihi brachium meum. Et pluraliter זְרֹעִים. Danielis 11. Et brachia ex nobis ſtabunt. Et in ſtatu regiminis זְרֹעֵי Gen. 49. Brachia manuum eius. 2. Reg. 9. Et percuſſit Iehoram inter brachia eius. Legitur etiã in forma fœminina זְרֹעוֹת. Deut. 33. Subter brachia ſeculi. Iob 22. Brachia pupillorũ conterentur. Ezech. 30. Et roborabo brachia

regis Babel. Psal. 18. Depressus est arcus æreus brachijs meis. Prouerb. 31. Et corroborat brachia sua.

אֶזְרוֹעַ Brachium, per prothesin literę aleph. Iere. 32. In brachio extento. Iob 31. Et brachium meum à canna frangatur.

417 זָרַק Sparsit, aspersit, fudit. Exod. 24. Et dimidium sanguinis aspersit super altare. Et cap. 9. Accipite uobis plenum pugillum fauilla fornacis, & sparget illam Moses in cœlum. Ezech. 36. Et aspergam super uos aquam mundam. Oseæ 7. Aspersa est canicies in eo. Ezech. 10. Et imple uolas tuas carbonibus ignis de medio Cherubim & asperge super ciuitatem. Leuit. 2. Et sanguinem eius sparget. Ezech. 43. Et ad spargendum super eum sanguinem.

Participium præsens זוֹרֵק. Leuit. 16. Sacerdoti spargenti sanguinem. Et pluraliter זוֹרְקִים. 2. Paralip. 30. Sacerdotes spargentes sanguinem.

INDE NOMEN.

מִזְרָק Aspersorium, infusorium, uas in quod, uel ex quo aliquid spargitur, seu funditur. Hieronymus uertit phialam. Numeri 7. Aspersorium unum argenteum. Zachar. 9. Et implebunt quasi aspersorium. Et pluraliter מִזְרָקִים Zachar. 14. Quasi aspersoria ante altare. In statu regiminis מִזְרְקֵי. Numeri 7. Duodecim aspersoria argenti. Amos 6. Qui bibunt in aspersorijs uini. Legitur etiam in forma fœminina מִזְרָקוֹת 1. Reg. 7. Et aspersoria. Exod. 27. Et aspersoria eius.

418 זֶרֶת Tantum spacij, quantum uir metitur extensione palmi, inter pollicem & auricularem. Et nos Latinè palmum, Germanice ein spanne oder spann lang uocamus, quorum duo cubitum faciunt. Exo. 28. Quadratum erit, & duplicatum, palmus longitudo eius, & palmus latitudo eius. Iesaiæ 40. Et cœlum palmo confirmauit. Ezech. 43. Per circuitum palmus unus. Et in distinctione sententiæ זָרֶת. 1. Sam. 17. Altitudo eius sex cubiti, & palmus.

DE QVADRILITERIS ET PEREGRINIS.

419 זַלְעָפָה Nomen fœminini generis constans quinq; literis, & significat adustionem, ardorem, æstum. Et inuenitur tantum ter in sacris Biblijs. Psal. 119. Adustio corripuit me ab improbis. Et pluraliter זַלְעָפוֹת. Threnor. 4. Cutis nostra quasi clibanus adusta est à facie adustionum famis. Et cum nomine רוּחַ coniunctum, & habēs in prima hirik זִלְעָפוֹת Psal. 11. Pluet super improbos, laqueos, ignē & sulphur, & uentus adustionum portio calicis eorum.

420 זַרְזִיף Legitur tantum uno in loco Psal. 72. Descēdet sicut pluuia super detonsum, sicut guttæ, irroratio terræ. ut sit appositio, & quasi expositio uocis רְבִיבִים similis appositio, etiam legitur Iesaiæ 30. Riuuli, fluenta aquarū. Significat autem humorem roscidum seu irrorationem.

421 זַרְזִיר Sicut à בָּזַר deriuantur nomina מְזוּזָה & זִיז abiecta litera substantiali beth, ita à uerbo בָּזַר deducitur זַרְזִיר quod leopardum significat à distrahendo, appellationem habens, quod dicitur distractor. commendatur autem à Salomone à lumborum agilitate & firmitudine. Prouerbior. 30. Tria illa bonum faciunt incessum, & quatuor bonam faciunt ambulationem. Leo præualidissimus inter animalia qui non auertit se à quoquam, Leopardus lumborum.

ח Psal.119.

חַסְדְּךָ יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ חֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃

422 חָח Vt forma, ita significatione cognationem habet cum חוֹחַ & אָח. Et significat instrumentum instar spinæ fabrefactum ex auro, quo uestis configitur. & Latinè uncinū, seu fibulam, seu spinā appellare licebit, Germani uocant Haken, mutuato ab Hebræis uocabulo. Gen.35. Attulerunt spinam & inaurem, & anulum. Et pluraliter חַחִים, id est, spinæ, id est, instrumenta facta in modum spinę, quibus captiui figebantur. Ezech.19. Et adduxerunt eum in spinis, in terram Ægypti. & cap.38. Et ponam spinas in maxillas eius.

423 חָבַב In sinum abdere, insinuare, complecti amore. Deut.33. Etiam complectitur populos, congruit autem significatione cum uerbis istis חָבָה & חָבָא.

INDE NOMEN.

חֹב Sinus, gremium, quo quis aliquid abdere potest. Et in statu affixi mutat holem in kybutz daggessata litera beth. Iob 31. Ad abscondendum in sinu meo iniquitatem meam.

424 חבא Legitur in hac uoce in prima coniugatione tantum in uoce passiua נֶחְבָּא significatione neutrali & intransitiua, & significat occultari, abdi metu, congruitq́ significatione cum חָבָה & חָבַב, nisi quod modo significandi inter se uarient. Iud.9. Et relictus est Iothā filius Ierubaal paruus, quia abditus fuerat. 1.Sam.10. Ecce ipse abditus est apud uasa. Gen.3. Cū nudus essem, mox abdidi. cap.31. Quare abdidisti ut fugeres, & furatus es me. Iosue 10. Et abditi sunt in cauerna. 1.Sam.19. Sedeas in abscōsione, & sis abditus. Iob 5. A flagello linguæ abderis. & cap.29. Et uox principū abdebatur. Amos 9. Et si abderentur in cacumine carmeli. 1.Reg.22. Intra cubiculum ad abdendum. 2.Reg.7. Et egressi sunt ex castris, ut abderētur in agro. ubi data opera scriptum est cum he loco aleph. ut significaret nō metu, se abdidisse, sed ut clàm insidias struerent. Dan.10. Et fugerunt ut abderentur.

Participium נֶחְבָּא 2.Sam.17. Ecce nunc ipse abditus in una fouearum. Ierem.49. Et abditus esse non poterit. Et pluraliter נֶחְבָּאִים Iosue 10. Inuenti sunt quinq́ reges abditi in cauerna.

In secunda coniugatione uoce passiua חֻבָּא. Iob 24. Simul abduntur oppressi terræ.

In tertia coniugatione הֶחְבִּיא abdidit. Iosue 6. Quoniam abdidit nūcios. Vbi tamen irregulariter scribitur pro הֶחְבִּיאָה, ut paulo inferius regulariter est positum. 1.Reg.18. Et abdidit eos nempe quinquaginta uiros in cauerna. Et mox iterum: Et abdidi de prophetis Iehoua. Iesaiæ 49. Sub umbra manus suæ abdidit me.

In uoce passiua הָחְבָּא. Iesaiæ 42. Et in domibus carcerum abditi sunt.

In quarta coniugatione הִתְחַבֵּא. Gen.3. Et abdidit se Adam, & uxor eius à facie Iehoua dei. 1.Samuelis 13. Et abdiderunt se populus in cauernis. Iob 38. Quæ si lapide abdunt se.

Participium מִתְחַבֵּא. 2.Reg.11. Et fuit cum ea in domo Iehoua abditus sex annis. 2.Paralip.22. Et ipse abditus erat in Samaria. Et pluraliter מִתְחַבְּאִים 1.Samuelis 14. Et omnes uiri Israel abditi erant in monte Ephraim. 1.Paral.21. Et quatuor filij eius cum ipso abditi.

INDE NOMEN.

מַחֲבֵא Abditum, latibulum. Iesaiæ 32. Et erit ille tanquam abditus uento, id est, à uento.

Et pluraliter מַחֲבֹאִים. 1.Samuelis 23. Et cognoscite de omnibus abditis, id est, latibulis.

425 חָבָה Abdidit. congruit significatione cum uerbis חָבָא & חָבַב Iesaiæ 26. Abde te modicum temporis donec transeat furor.

INDE

INDE NOMINA.

חֶבְיוֹן Abditum, latibulum, latebra. Habakuk 3. Et ibi latebra fortitudinis suæ.

מַחֲבַת Instrumentum ferreum, in quo abditur res frigenda & comprimitur, ein pfanne. Leuitic. 2. Et si oblatio in sartagine. & cap. 6. In sartagine in oleo fiat uectura. Ezech. 4. Et tu accipe tibi sartaginem ferri.

חֲבִתִּים Sartaginalia. 1. Paralip. 9. In fide erat super opere sartaginalium.

426 חָבַט Excussit, & de excussione dicitur, qua uel frumēta, uel fructus de arboribus, seu legumina ex folliculis excutiūtur, quæ sit succisione quadam, quare significatione conuenit cum uerbo חָטַב, nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Deut. 24. Cum excusseris oliuas tuas. Ruth 2. Et excussit quod collegerat. Iesa. 27. In die illa excutiet Iehoua ab alueo fluminis, usq; ad flumen Ægypti, & uos filij Israel colligemini, quo loco metaphoricè est usus Propheta.

Participium present חֹבֵט Iud. 6. Giddeon filius eius excutiebat triticum.

In uoce passiua נֶחְבַּט Ies. 28. Sed uirga excutietur Gith.

427 חָבַל Duas habet contrarias significationes, primo significat contrahere, constringere, obstringere, obligare, colligare tanquam fune. Et sic utuntur Hebræi hoc uerbo, pro eo quòd Latini uocant pignus accipere, sumitur autem pignus à creditore ut sit uinculum datæ fidei, nos interpretabimur nūc uerbo obligādi, nunc pignorandi. Exo. 22. Si obligando obligaueris uestimentum proximi tui, in occasu solis restitues illud ei. Deut. 24. Non obliget molam inferiorem & superiorē. Et mox iterum: Non obligabit uestimentū uiduæ. Iob 22. Quoniam obligasti fratrem tuū sine causa. Iob 24. Et super oppressum obligabūt, id est, pignus accipiēt, seu pignus imponent. Ezech. 14. Et funem nō constrinxerit, id est, pignus nō pignorauerit.

Participiū præsens, seu potius nomen participiale חֹבֵל de quo inter nomina.

Participium præteritum pluralis numeri חֲבֻלִים. Amos 2. Et super uestimentis obligatis accumbunt iuxta omnia altaria, id est oppignoratis.

In secunda coniugatione חִבֵּל & intendit significationem. Prou. 20. Tolle uestimentum eius, qui spondet pro alio, & propter alienam obliga eum, id est, accipias ab eo pignus.

INDE NOMINA.

חֹבֵל Nomen participiale. & significat eum, cui in naui funibus est negociū, nauta, nauclerus, gubernator, q.d. funarius, Ionæ 1. Et accessit ad eum magister ille funarius. Et pluraliter חֹבְלִים Ezec. 27. Ipsi sunt funarij tui. Et mox iterū: Omes funarij maris.

חֶבֶל Funis. Iosue 2. Et demisit eos fune per fenestrā. Iob 40. An extrahes Leuiathan hamo, aut funem immerges linguæ eius. Zach. 2. Et in manu eius funis mēsorius. Micheæ 2. Non erit tibi, qui projciat funem pro sorte in ecclesia Iehoua. Accipitur tamen sæpe figurate pro tanto spacio, quantū funiculo mensuratur. Deut. 3. Sexaxinta ciuitates totius funiculi Argob. cap. 32. Funiculus hæreditatis eius. Iosue 17. Quare dedisti mihi in hereditatem sortem unam, & funiculum unum. Zoph. 2. Habitatores funiculi maris. Legitur tamen semel cum quinq; punctis חֶבֶל 2. Sam. 8. Et plenum funiculum conseruabat in uita. ubi fit mentio duorum funiculorum, quorum alter est mortis, alter uitæ & conseruationis, nō aliter quàm duplex est קַו regula ædificationis & uastationis, de qua in uerbo קָוָה Deinde etiam semel significatione aliquanto liberiore, sicut Græci utuntur σπεῖρα fune, seu cohorte, caterua. 1. Sam. 10. Et obuiam uenies funiculo Prophetarum de Excelso, id est, cateruæ seu collegio. Tertio, pro dolore intensissimo, quo quis ceu fune detinetur, & unde se quis explicare facile non potest, donec ui abrumpatur. Mich. 2. Propter immundiciem corrumperis, & quidem dolore abruptionis. Iesaiæ 66. Antequam ueniit distensio, id est, dolor, emisit masculum. In statu affixorum mutat prius segol in pathah, alterum in seua. Iob 18. Absconditus est in terra funis eius. Et pluraliter חֲבָלִים 2. Sam. 17. Et portabunt omnis Israel ad ciuitatem hanc funes, & trahemus eam usq; in torrentem. 1. Reg. 20. Et funes in capite nostro. Psalm. 140. Et funibus extenderunt rete. Ierem. 38. Et dimiserunt Ieremiam funibus. 2. Samuel. 8. Et

mensus

mensus est duos funes, id est partes, portiones. Iob 21. Et ueniet super eos calamitas ipsorum, funes distribuet in ira sua. Iesaiæ 13. Angustiæ & funes apprehēdent, & uelut parturiens infirmabuntur. Iere. 13. An non funes apprehēdent te, sicut parturientem, id est, dolores. In statu regiminis חֶבְלֵי. Esther 1. Tenebatur funibus byssi. Prouerb. 5. Et funibus peccati sui retinebitur. Iosue 17. Et ceciderūt funes Manasse decem, preter terram Gilead & Basan. 2. Sam. 22. & Psal. 18. Circumdederunt me funes mortis, & torrentes Belial terrebant me, funes inferni circūdederunt me, laquei mortis. Oseæ 13. Funes parturientis ueniēt ei. Psal. 119. Funes improborum ceperūt me. Secundū hanc significationem etiam Petrus phrasin suam mutuatus est Actorū 2. Quem Deus suscitauit solutis doloribus mortis, quatenus impossibile erat teneri illum ab ea. In statu affixorum. Iesa. 33. Et omnes funes eius nō rumpentur. cap. 26. Sicut grauida appropinquat ad partum, infirmatur & clamat in funibus suis, id est, doloribus, quibus detinetur & constringitur. Iob 39. ponitur pro ipso partu, quando partus suos emittunt.

חֹבֵל Malus, arbor nauis, à funibus dictus, quos circumquaque in eius summitate alligatos habet ut illis retineatur, & in cuius summitate gubernator sedens nauē gubernat. Prouer. 23. Et uelut qui dormit in summitate mali.

תַּחְבּוּלוֹת A nauis gubernatione, ad quamlibet aliam publicam gubernationem trāsfertur, quæ consilio, industria & experientia regēda est. Iob 37. Et ipse circumuolutiones uertit in gubernatione sua, ad operationem earum. Prouerb. 1. Et prudens gubernationem acquiret. Legitur tamen sæpius in forma תַּחְבֻּלוֹת. Prouer. 11. Sine gubernatione corruit populus. cap. 12. Cogitationes iustorum iudicium, gubernatio improborum impostura. & cap. 20. Et cum gubernatione gere bellum, id est, moderamine. cap. 24. Cum moderatione gere bellum.

חֲבֹל Funis, liga, atque hoc nomine Hebræi pignus uocant, quia ligat & obstringit hominem. Ezech. 18. Pignus non restituerit. cap. 33. Et pignus restituerit improbus. Et in forma fœminea cum affixo. Ezech. 18. Pignus suum debitori restituet.

חָבַל Secundaria & omnino contraria significatione, significat dissolui, rumpi, abrumpi, corrumpi cum difficultate, uiolentia & dolore. Nehe. 1. Abruptione abrupti sumus tibi, neque custodiuimus mādata. Iob 34. Quoniam ad deum loquar, assumam, non enim abrumpere possum.

In uoce passiua נֶחְבַּל Prouerb. 13. Qui contemptibilis est erga uerbum, corruptioni est sibi.

In secunda cōiugatione חִבֵּל Eccl. 5. Et dissoluet facturam manuum tuarum. Iesaiæ 13. Ad dissoluendum uniuersam terram. & cap. 32. Ad dissoluēdum afflictos sermonibus mendacij. & cap. 54. Et creaui perditorem ad dissoluendum. Mich. 2. Propter immundiciem corrumperis. Et dicitur quoque de uehementi illo nisu & cōtentione mulieris in partu laborantis in illa cotilidonum dissolutione & ruptura, qua cum intenso dolore absoluit & enititur infantem. Cant. 8. Ibi absoluit te mater tua, ibi, inquam, absoluit te genitrix tua. Item trāsfertur quoque à coitu illo primario qui fit cum uehementi contentione, & dissolutione coniuncto dolore, ad uehemens & contentiosum improborum animi studium. ut Psal. 7. Ecce cum cōtentione concipiet concupiscentiam, & grauidus erit labore, & pariet falsum.

Participium præsens מְחַבְּלִים Canticor. 2. Capite nobis uulpes paruas, corrumpentes uineas.

In uoce passiua חֻבַּל Iob 17. Anhelitus meus dissolutus seu corruptus est. Iesaiæ 10. Et dissoluetur iugum à pinguedine.

INDE NOMEN.

חֹבְלִים Nomen pluralis numeri tantum, corruptiones. Zach. 11. Et accepi duos baculos unum uocaui iucunditatem, & alterum uocaui, corruptionem, & paui oues.

428 חָבַק Quadrat significatione cum uerbis, אָבַק & אָבַךְ אָבַק nisi quod ut literis, ita modo significandi inter se discrepent, significat autem brachia fortiter inflectere, seu brachijs fortiter amplecti. Ecclesiast. 3. Est tempus ad amplexandum, &

& est tempus recedendi ab amplexando.

Participium præsens חֹבֵק Eccl.4.Stultus cōplicat manus suas,& uorat carnem suā. Et in fœminino genere חֹבֶקֶת. 2.Reg.4.Iuxta tēpus uitæ amplexaberis filiū.

In secunda coniugatione חִבֵּק. Gen.29.Et cucurrit obuiā ei, & amplexus est eū, & osculatus est eum.Iob 24.Et absq; præsidio amplexi sunt petram. Prouerb.4.Et glorificabit te si amplecteris eum.cap.5.Vt quid fili mi erras in aliena.& amplecteris sinū ignotæ.Cantic.2.Sinistra eius sub capite meo, & dextera eius amplexatur me.Thren.4.Educati super coccino,amplexi sunt stercora.

INDE NOMEN.

חֵבֶק Amplexus, complexus, complicatio. Prouerb.7. Modica complicatio manuum ad cubandum.

429 חבר Significat cum omnibus deriuatis plurium personarum, seu rerum speciuocarum coniurationem, conuentionem, conspirationem, copulationem,coniunctionem,seu consociationem.Et significatione cōgruit cum uerbis בָּחַר & חָרַב & dissentit cum רָחַב & בָּרַח, nisi q ut literarum positu,ita quoq; modo significandi differant. Et in prima coniugatione significationem habet neutralem.Genes. 14.Omnes conuenerunt,sed coniuncti & consociati sunt in ualle.

Participiū præsens,seu nomen participiale חֹבֵר coniurator,qui incātationibus multa animalia coniurat,ut serpentes,& alia animantia, & reptilia uenenata, aut res alias multas, ut adsint simul.Deut.18.Et coniurans coniurationes. Psal.58. Coniurantis coniurationes.Et in genere fœminino חֹבֶרֶת quod tamen nominaliter & substantiuè accipitur de quo infra.

Participium præteritum חָבוּר Oseæ 4.Associatus est idolis Ephraim.

In secunda coniugatione חִבֵּר Exod.36.Et quinq; alas consociauit.& cap.26. Et consociabis quinq; alas.& cap.36.Et consociauit quinq; alas.2.Paralip.20.Et associauit se cum eo ut facerent naues.Exod.36.Ad consociandum tentorium.

Participium præsens מְחַבְּרוֹת, sed de hoc infra in nominibus.

In uoce passiua חֻבַּר Exo.28. Et consociabitur.cap.39.Super duabus extremitatibus eius consociatio facta est.Psal.122.Sicut ciuitas,quę consociata est sibi. Psal. 94.Num associabitur tecum thronus damnorum.

In tertia coniugatione אַחְבִּירָה. Iob 16.Consociarem erga uos dicta,uel sic conferrem uobiscum dictis.

In quarta coniugatione הִתְחַבֵּר Dan.11.Et in fine annorum consociabunt se.2. Paralipom.20.Et postea consociauit se cum Iosaphat. ubi aleph sægol pro he hirik positum est.

INDE NOMINA.

חָבֵר Socius,iunctus.Psal.119.Socius sum omnium,qui timent te. Prouer.24. Socius est uiri perditi. In statu affixorum mutat cametz in hateph pathah.Eccl.4. Vnus erigit socium suum. Et pluraliter חֲבֵרִים. Iudic.20.Sicut uir unus,socij.Cantic.8.Socij attendunt uoci tuæ. In statu regiminis חַבְרֵי Iesaiæ 1.Socij furum. Et in statu affixorum.Psal.45.Vnxit te deus,deus tuus præ socijs tuis.Iesa.44.Ecce omnes socij eius pudefient. Ezech.37.Et uniuersæ domus Israel sociorum eius. Cantic.1. Iuxta greges sociorum tuorum. Et in genere fœminino חֲבֶרֶת. Malach.2. Et ipsa socia tua.

חַבָּר Socius. Et pluraliter חַבָּרִים Iob 40.Paciscentur super eo socij.

חֶבֶר Societas,collegium,conciliabulum.Oseæ 6.Societas sacerdotum,id est, collegiū. Et in disiunctione sententiæ חָבֶר Prouerb.21.Et in domo societatis, seu cōiunctionis.Deuter.18. Et coniurans societatem. Et pluraliter חֲבָרִים Psalmo 58.Coniurantis societates.

חֶבְרָה Societas.Iob 34.Et pergit ad societatem cum operantibus concupiscentiam.

חֲבָרִים Coniuratores.legitur cum affixis.Iesaiæ 47.Propter densitatem coniuratorū tuorum nimiam.Et mox iterum:Sta nunc cum coniuratoribus tuis.

חֹבֶרֶת Nomen participiale,primæ coniugationis,substātiuum,id est, iunctura, commissura

ſura. Et in diſtinctione ſententiæ חֹבֶרֶת Exo 26.Quinq; alæ erunt conſociatæ. & cap.28. Et duo humeri conſociati erunt illi.Ezech.1. Conſociata, alterũ ad alterũ ſuum alis ſuis.

מְחַבְּרוֹת Nomen participiale, ſecundæ coniugationis. commiſſuræ, iuncturæ. 1.Paralip.22. Ad iuncturas præparauit Dauid. & 2.Paralip.34. Et ligna ad iuncturas.

מַחְבֶּרֶת Nomen participiale tertię coniugationis commiſſura, iunctura, conſociatio. Exo. 26. In iunctura ſecunda. Et in diſtinctione ſententiæ מַחְבָּרֶת. Exod.36. A fine in iunctura. Et cum affixo. Exo.28. Contra iuncturam eius.

הִתְחַבְּרוּת Nomen uerbale tertiæ coniugationis. Dan.11. Et cum conſociationibus ad eum faciet impoſturam.

חַבּוּרָה Liuor, eſt autem liuor ueſtigium plagæ in cute, coniunctio ſanguinis ex plaga, tumor ex plaga, ſanguis poſt plagam concretus, plaga ex ſanguine concreta, quæ tamen adhuc non emittit ſanguinem, ſicut פֶּצַע Exo.22. Liuorem pro liuore. Ieſaię 1. Vulnus & liuor. Et in ſtatu affixorum mutat ſchurek in kybutz. Gen.4. Quia uirum interfeci in uulnus meum, & in liuorem meum. Ieſa. 53. Legitur abſq; dagges. Et in liuore eius medicatum eſt nobis. Et pluraliter חַבּוּרוֹת & חַבֻּרוֹת Prouerb. 20. Liuores uulneris abſterſio ſunt, in malicioſo. Pſal.38. Computruerunt & fœtuerunt liuores mei à facie ſtultitiæ meæ.

חֲבַרְבּוּרֹת Macula, quæ eſt in pelle, ut eſt in cute liuor. Et pluraliter חֲבַרְבֻּרֹת. Iere.13. Num uertet Æthyops pellem ſuam, & pardus maculas ſuas.

430 חָבַשׁ Superalligauit, ſnperimpoſuit. Exod.29. Et ſuperimpones eis mitras. Ezechiel. 34. Et fracto nõ ſuperalligaſti. Iob 40. Facies eorum ſuperalliga in abſcondito. Ezech.24. Ornatum tuum ſuperalliga ſuper te. 1.Reg.13. Superalligate mihi aſinum, & ſuperalligauerunt ei aſinum. Iob 5. Ipſe dolore afficiet & ſuperalligabit. Ezech.16. Et ſuperalligabo tibi byſſo. Iob 34. Num ideo odiens iudicium ſuperalligabit, aut iuſtum diues condemnabit, id eſt, cohercebit. Gen.22. Et ſuperalligauit aſinum ſuum. Oſeæ 6. Percutiet & ſuperalligabit nos. Ieſaiæ 61. Ad ſuperalligandum fractis corde.

Participium præſens חֹבֵשׁ Ieſaiæ 3. Non ero ſuperalligans.

Participium præteritum חָבוּשׁ Ionæ 2. Iuncus ſuperimpoſitus capiti meo. Et pluraliter חֲבוּשִׁים Iud.19. Et cum ipſo par aſinorum ſuperalligatorũ. 2.Sam.16. Et par aſinorum ſuperalligatorum. Ezech.27. Et cum funiculis ſuperalligationis.

In ſecunda coniugatione legitur tantum participium præſens מְחַבֵּשׁ. Pſal.147. Et ſuperalligat doloribus eorum.

In uoce paſſiua חֻבָּשׁ. Ezech.30. Brachium regis Ægypti fregit, & ecce non eſt ſuperalligatum. Ieſaiæ.1. Vulnus & liuor & plaga putrida non aſperſa, neque ſuperalligata.

431 חָגַג Congruit ſignificatione cum חוּג & חגה, & propriè ſignificat, gyrare, circũagi, agi in orbem. Pſal.107. Gyrabunt & mouebuntur ſicut ebrius. Deinde transfertur quoq; ad feſtiuitates quæ celebrabãtur in epulis, potationibus, choreis & circumrotationibus. Vnde pro feſtiuare ſeu feſtum diem agere, aut feſtum celebrare uertendum erit, cum non datur magis proprium. Exo.12. Et feſtiue celebrate eum. feſtiuate ipſi Iehoua. Nahum 1. Feſtiua Iehuda feſtiuitates tuas. Exod.23. Tribus uicibus feſtiuabis in anno. Deut.16. Septem diebus feſtiuabis ipſi Iehoua. Exod. 12. Ritu perpetuo feſtiuabitis eum. Zachariæ 14. Et ad feſtiuandum feſtiuitatem tabernaculorum.

Participium præſens חוֹגֵג. 1.Sam.30. Comedentes & bibentes & feſtiuantes in omni ſpolio magno. Pſal.42. In uoce ouationis & celebrationis cum omni multitudine feſtiuante.

INDE NOMINA.

חַג Feſtum, feſtiuitas, ab animi & corporis iucũditate & circumagitatione. 1.Reg.8. Et fecit Salomo in tempore illo feſtiuitatem. & cap.12. Iuxta feſtiuitatem quæ erat in Iehuda. Ezech.45. Et ſeptẽ diebus feſtiuitatis facies holocauſtũ. Et in ſtatu regimi

giminis חג Exod. 12. Quia festiuitas Iehoua nobis. & cap. 23. Et festiuitas messis. Deuter. 16. In festiuitate azimorum. Psalm. 118. Vincite festiuitatem funibus usque ad cornua altaris, id est, frondes festiuitatis. ut Iesaiæ 29. Et in statu affixorum daggessatur litera gimel. Exod. 23. Et non pernoctabit adeps festiuitatis meæ usque ad mane. Deuter. 16. Et lætaberis in festiuitate tua. Psalm. 81. In die festiuitatis nostræ. Oseæ 2. Cessare faciam omne gaudium eius, festiuitatem eius, neomeniam eius, &c. Et pluraliter חגים. Ezechiel. 46. Et in festiuitatibus, & in statis erit oblatio. Iesaiæ 29. Secate festiualia, id est, frondes ad festiuitates. Et in statu affixorum. Amos 5. Reieci festiuitates uestras. Nahum 1. Festiua Iehuda festiuitates tuas. Malach. 2. Stercus festiuitatum uestrarum.

חגא Circumagitatio, circumrotatio, circulatio. Iesaiæ 19. Et erit terra Iehuda Ægypto in festiuitatem, id est, circumagitationem, scilicet præ metu, non lætitia, nam persistit in allusione ad תנופה & cultus, quos deus peraget cum Ægyptijs non lætos illis, sed tristes, quod dicitur, futuræ sunt aliæ mouendæ & aliæ circumagitationes quàm quæ in lege à Deo institutæ sunt, quæ lætę erant, & iucundæ.

חגי Nomen proprium prophetæ, cuius scriptum extat, in sacris Biblijs, forte à festiuitate sic dictus.

432 חגב

Nomen insecti uolatilis & quadrupedis, recuruum dorsum, & quatuor genicula supra pedes habentis, quorum adminiculo super terra saltat, atque ideo à Mose in cibum concessum. Aliqui bruchum, alij locustam uerterunt. Est autem certum, speciem esse locustæ. Ego arbitror cicadam esse. Leuitic. 11. Verum illud comedetis ex omni reptili alato, quod graditur super quatuor, cui sunt genicula superne, pedibus eius, ut saltet super terra. Hæc autem ex illis comedetis, Locustam iuxta speciem suam, & Attacum iuxta speciem suam, & Ophimachum iuxta speciem suam. 2. Paralip. 7. Et ecce præcipiam super cicada ut absumat terram. Ecclesiast. 12. Et florebit amygdalus, & onerabitur cicada, id est, ut incuruo incedat dorso, sicut cicada. Et pluraliter חגבים Num. 13. Vidimus ibi gigãtes filios Anak de gigantibus, & fuimus in oculis nostris uelut cicadæ. Iesaiæ 40. Qui sedet super horizontem terræ & habitatores eius uelut cicadæ.

433 חגה

Verbaliter non est usitatum à quo tamen nomen legitur pluralis numeri, status regiminis חגוי id est, foramina quæ habent circularem rotunditatem, nam congruit cum חוג & חגג. Cantic. 2. Columba mea in foraminibus rupis. Iere. 49. & Abdiæ 1. Habitatrix in foraminibus rupis.

434 חגר

Si post se non regit accusatiuum, tum neutraliter significat cingere, accingere se, uel cingi, seu accingi, quod fit quando se homo pręparat ad aliquid operis suscipiendum, quo expeditior sit. congruitq; significatione cum uerbo חרג. Deuteron. 1 Et accinxit se Dauid gladio suo. Psalm. 45. Accinge te gladio tuo super femur fortissime. Psal. 109. Sit ei uelut uestimentum, quo inuoluatur, & in cingulum quo iugiter cingatur illo. Iesaiæ 15. In plateis eius accincti sunt sacco. Ezech. 44. Non accingentur in sudore. Psalm. 65. Stillauerunt amœna deserti, & exultatione colles accingant se, id est, Laborantes accingent se exultantes ad colligendos fructus in collibus. Psal. 18. Filij alieni emarcescebant, & constringebant se à claustris suis, & de gestu cum corporis tum animi dicitur, cõstringentium se à re aliqua seu pœna, à qua se ringunt & abhorrent. uide etiam in חרג. At si post se regit accusatiuum præcedente articulo את uel etiam sine eo, tum est transitiuum. Exod. 29. Et accingens eo baltheo Aaron & filios eius. Leuit. 8. Et accinget eum baltheo. 2. Regum 4. Cinge lumbos tuos. Prouerb. 31. Cinxit in fortitudine lumbos suos. Obseruabis autem diligenter hunc locum propter obscuritatem, qui legitur Psal. 76. Furor hominis celebrabit te (ut ad) reliquũ furorum accinges te: prius membrum de furore hominis est intelligendum, qua præbetur deo occasio, ut celebretur, sicut furor Pharaonis præbuit occasionem, quòd deus postea celebratus est, in posteriore uero mẽbro furor accipitur passiue de furore dei in homines, quo est accinctus etiam cæteros homines impios corripere.

Participium præsens חוֹגֵר 1.Reg.10.Non glorietur accingens se,sicut qui soluit se.2.Reg.3.Ab accingente cinctorium,& supra.

Participium præteritum חָגוּר accinctus.Iud.18.Vir accinctus armis belli. 1.Samuelis 2.Puer accinctus humerali lineo. Et pluraliter חֲגוּרִים Exo.12.Lumbi uestri accincti.Iud.18.Sexcenti uiri accincti armis belli.Dan.10.Et ecce uir unus indutus lineis,& lumbi eius accincti cum auro Vphaz. Et in statu regiminis חֲגוּרֵי, pro חֲגוּרֵי Ezech.23.Accinctos cingulo in lumbis suis. In genere fœminino singulariter status regiminis חֲגֻרַת Ioelis 1.Vlula ut uirgo accincta sacco.

INDE NOMINA.

חֲגֹר Cingulum, cinctorium,cinctura,masculini generis. Prouer.31.Et cingulum dedit Cananeo.Iesaiæ 22.Et ad caluitium,& ad cinctorium sacci. In statu affixorũ manet inuariatum.1.Sam.18.Et usq; ad cinctorium suum. Et in fœminino חֲגֹרָה, atq; ut ex scripturæ locis claret eo donabatur,qui nũc,uel idoneus esset ad bella gerenda,uel præclara in bello gesserat facinora.2.Sam.18.Quare non percussisti eum in terram,& meum fuisset tibi dare decem argẽteos,& cingulum unum. 2.Reg.3.Ab omni accingente cingulum,& supra.Iesa. 3.Et pro cinctura erit scissura. & cap.32. Et cinctura sacci super lumbis. In statu affixi.1.Reg.2.Ponens sanguines belli in cingulum suum. Et pluraliter חֲגֹרוֹת Gen.3.Et fecerunt sibi cinctoria. Hieronymus Græca uoce reddidit,qua Septuaginta περιζώματα.

מַחֲגֹרֶת Cinctura.Iesaiæ 3.Pro clauo cinctura sacci.

435 חדד Acutum fuit unitione,seu applicatione,seu collisione duarum aut plurium rerum.& congruit significatione cum uerbis יָחַד & אָחַד חוד חָדָה nisi quòd ut forma,ita modo significandi inter se differant. Habakuk 1.Et acuti erant præ lupis uesperæ.

Participium præteritum,pluralis numeri status regiminis חַדּוּדֵי Iob 41.Subter ipso sunt acies seu acuitates testæ,id est,acutæ testæ.

In uoce passiua נָחוֹד Prouerbiorum 27.Ferrum ferro acuitur,& uir acuetur facie proximi sui.

In tertia coniugatione uoce passiua legitur participium fœminini generis הוּחַדָּה Ezech.21.Gladius exacuatus.

INDE NOMEN.

חַדָּה Nomen generis fœminini.Iesaiæ 49.Et posuit os meum sicut gladium acutũ. Prouerb.5.Acuta,uelut gladius biceps.

436 חדה Ad animũ refertur, & Hebræis idem significat,quòd Latinis exhilarare, quòd fit unitione rei seu consensu animi super re aliqua,seu actione,qua animus ceu à ferrugine expolitur,& illustratur,atq; tantum significandi modo differt à uerbis חָדַד אָחַד חוּד יָחַד Exod.18.Et exhilaratus est Iethro,super omni bonitate,quam fecit Iehoua Israeli.Iob 3.Non exhilarabitur in diebus anni.

In secunda coniugatione חִדָּה Psalm.21. Et exhilarabis eum in lætitia cum uultu tuo.

INDE NOMEN.

חֶדְוָה Hilaritas.1.Paralip.16.Potentia,& hilaritas est in loco eius. Et in statu regiminis חֶדְוַת Nehe.8.Exhilaratio Iehoua est potentia uestra.

437 חדל Cessauit,desiit,destitit,abstinuit,defecit. Et cognationem habet significatione cum nomine חֶלֶד facta tantum literarum transpositione.Gen.18.Et cessauit esse Saræ uia secundum mulieres.& cap.41.Cessauit numerare,quia non erat numerus.Psal.36.Cessauit intelligere,ut benefaceret.Iesaiæ 24.Desiit strepitus exultantium.Iud.15 Adhuc ulciscar in uobis,postea cessabo.1.Reg.22.An ibimus in bellum,aut abstinebimus.Exo.23.Si uideris asinum odientis te decumbentẽ sub onere suo,statim cessabis,ne relinquas illi,scilicet onus.Deut.15.Quia nõ desinet egenus de medio terræ.Christus reddidit affirmatiuè,Pauperes semper habebitis Matthæi 26.Item 1.Sam.9.Ne desinat pater meus ab asinabus,& solicitus sit de nobis.

Psal.49.Etenim precioſa eſt redẽptio animæ eorũ, & deficiet perpetuo, id eſt, non poterit unquam redimere.Iob 10.An non pauci ſunt dies mei, deſiſtat, & ponat à me.Prouerb.10.In multitudine uerborum non deerit tranſgreſſio.Iere.41.Et abſtinuit & non occidit eos.Ezech.3.Siue audierint,ſiue abſtinuerint. Exo.14. Deſiſte à nobis, & ſeruiemus Ægyptijs.2.Paral.35.Abſtine tibi à deo,qui mecum eſt. Prouerb.23.A prudentia tua deſiſte.Amos 7.Et dixi Suſtẽtator Iehoua,deſine Iehoua. Zach.11.Aut ſi non,deſinite.

In tertia coniugatione חִדֵּל reliquit.Iud.9.Et dixit Olea,nunquid deſeram pinguedinem meam. Et in hoc loco abiecta eſt he litera characteriſtica tertię coniugationis propter quæſitiuum,& mutatio uocalium facta eſt euphoniæ gratia.

INDE NOMINA.

חָדֵל Nomen participiale.Ezech.Qui audit audiat,& qui abſtinet,abſtineat.Pſal.39.Vt ſciam quàm deficiens ſim ego,id eſt,quàm ſim periodicus.

חָדֵל Ceſſator.Et in regimine חֲדַל Ieſaię 53.Deſpectus & ceſſator uirorum, id eſt,à quo uiri abſtinent,qui uiris non eſt curæ,à quo uiri ceſſant.

חֶדֶל Vt גְּבוּל non ſolum limitem ſeu terminum,ſed totum ſpacium,& regionem ſignificat,quouſq; protenditur,ita hoc nomen חֶדֶל non tantum terminum uitæ humanæ,uerumetiam totum uitæ curriculum notat, ſeu tempus determinatum humanæ uitæ, quod cito deficit & ceſſat.Ieſaiæ 38.Dixi non uidebo Iehoua,Iehoua, inquam,in terra uiuentium,non aſpiciam hominem amplius cum habitatoribus ſeculi deficientis.

438 חדק

Genus ſpinæ acerrimæ,quàm paliurum uocant.Mich.7.Optimus eorum eſt ſicut paliurus,rectus eſt ſupra uepricetum. Et in diſtinctione ſentẽtiæ חֵדֶק Prouerb.15.Via pigri ſicut tractus paliuri.Et uidetur eſſe dicta à pũgendo,ſeu quòd infigatur carni,ut ſit à uerbo דחק inuerſione literarum facta.

439 חדר

Conclaue internum,& ſecretũ domus,pars domus anterior ſeu interior, in qua quiete & ſecreto habitabant,& ſua reponebant,poſterior enim pars,qua ingrediebatur,non habebat habitacula,ideo recte pro penetrali eſt redditum,& credo fuiſſe quod Gręce pluraliter uerſum eſt ταμεῖα. Matth.24.Ecce in penetralibus, nolite credere.Itẽ Lucæ 12.Quod in aurem loquuti eſtis,in penetralibus, prædicabitur in tectis.Et ut literarum poſitu,ita ſignificandi ratione opponitur uerbo חָרַד quòd manifeſtam & ſenſibilem rei cõmotionem & tremorem ſignificat. Legitur autem in iſta forma tantum in ſtatu regiminis חֲדַר Exod.8.Et uenient in domum tuam,& in penetrale cubilis tui.Iud.4.In penetrali tabulati.2.Sam.4.Et ipſe cubabat ſuper lecto ſuo in penetrali cubiculi ſui.2.Reg.6.Verba quæ tu loqueris in penetrali cubilis tui.& cap.11.In penetrali lectorum.

חֶדֶר Penetrale.Iudic.16.Et inſidiator aſſidebat ei in penetrali.2.Paralip.18.Quod ingrederis de penetrali in penetrale,ut abdas te,id eſt, in intimum penetrale. Cantic.3. Quouſq; introduxi eum in domum matris meæ, & in penetrale doctoriſſæ meæ. Iob 37.A penetrali ueniet tempeſtas,id eſt,ab auſtro,hic enim illis eſt anterior, ſicut צָפוֹן poſterior.Et Iob 9.Penetralia auſtri, ſtellæ dicuntur, quæ ſunt in auſtro. Quanquam aliquot exemplaria habeant חֵדֶר Et tunc ita legẽdum eſt,poſt tremorem ueniet tempeſtas,id eſt,poſt tonitru. In diſtinctione ſententiæ חָדֶר Iud.16. Et inſidiator aſſidebat in penetrali.1.Reg.10.Et uenit in ciuitatem de penetrali in penetrale.& cap.22.Quod uenies de penetrali in penetrale. 2.Reg.9. Et introduces eũ de penetrali in penetrale. Et cum he importante motum ad locum חַדְרָה Gen.43.Et ingreſſus eſt in penetrale & fleuit ibi. 1.Reg.1. Et ingreſſa eſt Bathſeba in penetrale. Et in diſtinctione הַחָדְרָה Iud.15.Ingrediar ad uxorem meam in penetrale. Et cum affixo ſeruat prius ſægol,altero mutato in ſeua.Ioelis 2.Egredietur ſponſa de penetrali ſuo. Et pluraliter חֲדָרִים Deut.32.Foris orbabit gladius, & in penetralibus formido.Prouer.24.Scientia penetralia replebuntur. In ſtatu regiminis חַדְרֵי Iob 9.Et penetralia auſtri.Pſal.105.In penetralibus regum ipſorum. Prouerb.7.Viæ inferni domus eius,deſcendentes ad penetralia mortis. & cap.18.

Verba

Verba delatoris tanquam plagæ,& ipsa descendunt ad penetralia uentris. Ezech. 8. Quisq; in penetralibus imaginationis suæ. In statu affixorum. 1. Paralip. 28. Et penetralium eius interiorum. Cantic. 1. Introduxit me rex in penetralia sua. Iesa. 26. Abi popule meus, ingredere in penetralia tua.

INDE

Participium præsens generis fœminini חֹדֶרֶת Ezech. 21. Ipse est gladius interfectionis magnæ, qui penetrat ad illos, quanquam ita quoque iuxta Chaldaicam paraphrasin reddi posset, Qui terrori est illis, facta scilicet literarũ transpositione.

440 חָדַשׁ Nouauit, renouauit. & congruit significatione cum uerbo קָדַשׁ nisi quòd modo significandi inter se uarient. Iesaiæ 61. Et renouabunt ciuitates siccitatis. Psalm. 51. Et spiritum certum innoua intra me. Threnor. 5. Renoua dies nostros. 2. Paralip. 15. Et renouauit altare Iehoua. Iob 10. Renouabis testes tuos contra me. Psal. 104. Renouabis faciem terræ. 1. Sam. 11. Renouabimus ibi regnum. 2. Paralip. 24. Ad renouandum domum Iehoua.

In quarta coniugatione תִּתְחַדֵּשׁ. Psalm. 103. Renouabitur sicut Aquilæ iuuentus tua.

INDE NOMINA.

חָדָשׁ Nomen adiectiuum masculini generis, nouus. Exod. 1. Et surrexit rex nouus super Ægyptum. Eccles. 1. Et non est nouum sub cœlo. Iere. 26. Et steterunt in ianua portæ Iehoua nouæ. Et pluraliter חֲדָשִׁים Deuter. 32. Noui è propinquo uenerunt. Iudicum 15. Et ligauerunt eum duobus funibus nouis. Iesaiæ 66. Quemadmodum cœli noui. Et in genere fœminino חֲדָשָׁה Deuteron. 24. Quando acceperit uir uxorem nouam. 2. Samuelis 21. Et ipse accinctus nouo. Iesaiæ 66. Et terra noua. Et pluraliter חֲדָשׁוֹת. Iesaiæ 42. Et noua ego annuncio. & cap. 48. Audire faciam te noua.

חֹדֶשׁ Nouitas, renouatio. Vocatur autem primò hoc nomine primus dies mensis, seu luna noua, sicut & Græci uocarunt νεομηνίαν, qui Hebraico populo semper erat sacer & celebris. Deinde etiam largiore significatione totum illud spacium triginta dierum Latini mensem, seu lunationem dicũt, eò quòd singulis mensibus renouetur luna. Cæterum de supputatione mensium consule Nicolaum de Lyra super Exod. cap. 12. Additione 1. & cæteros. 1. Samuelis 20. Ecce renouatio cras, id est nouilunium. 2. Reg. 4. Quare tu uadis ad eum, cum hodie non sit nouilunium, neq; sabbathum. Oseæ. 5. Nunc absumet eos nouilunium cum partibus ipsorum. Genes. 29. Et mansit cum eo mensem dierum. Numeri 11. Vsq; ad mensem dierum. Genesis 7. Anno sexcentesimo uitæ Noach in mense secundo, decima septima die mensis. Exod. 12. Mensis iste uobis caput mensium. In statu affixorum mutat holem in hatephcametz. Ieremiæ 2. In nouilunio eius inuenient eam. 1. Regum 4. Quisque in mense suo. Iesaiæ 66. Et erit de mense in mensem eius. Et pluraliter חֳדָשִׁים Exod. 12. Mensis iste erit uobis caput mensium. Iesaiæ 47. Qui scire faciunt ex mensibus, quæ uenient super te. In statu regiminis חָדְשֵׁי Exod. 12. Primus erit in mensibus anni. Et in statu affixorum. Iesaiæ 1. Neomenias uestras & stata uestra odiuit anima mea. Iob 14. Numerus mensium eius tecum est.

441 חוּג Circulauit, circumduxit. Et congruit significatione cum חָגַג & חָגָה, nisi quòd ut forma, ita modo significãdi inter se uarient. Iob 26. Statutum circumduxit super faciem aquarum.

INDE NOMINA.

חוּג Circulus, circuitus, sphæra. Iob 22. Et circulum cœli perambulabit. Prouerbiorum 8. Cum constitueret ipse circulum super faciem abyssi. Iesaiæ 44. Qui sedet super circulo terræ.

מְחוּגָה Instrumentum, quo circumducitur & formatur circulus, nos Latine uocamus circinum. Iesa. 44. Et circino formauit illud.

442 חוּד Acuit, acuminauit, id est, acutè dixit, proposuit problema seu ænigma, quod est acutè dictum, & opus habet cogitatione, referturq; ad orationem, itaq; mo-

dò tantum ſignificandi differt à uerbis יָחַד & חַדֵּד חָדָה אָחַד Iudicum 14. Acumen acuiſti filijs populi mei, & mihi non indicaſti. Et mox iterum: acue acumen tuum. Et iterum: Et acuam nunc acumen.

INDE NOMEN.

חִידָה Acumen, acute dictum, ænigma, problema, obſcure dictum, quod requirit acumen ingenij & declarationem: ſicut à uerbo שָׁנַן acuit deriuatum eſt nomen שְׁנִינָה id eſt, acerbè ſeu aculeatum dictum. Iudicum 14. Acumen acuiſti filijs populi mei. Et cum affixo חִידָתִי Iudicum 14. Non inueniſſetis acumen meum. Et pluraliter חִידוֹת Numeri 12. Ore ad os loquar ei, & non per acumina. Pſalm. 78. Eructabo acumina ab antiquo. Et Chriſtus citans hoc Pſalmi dictũ Matth. 11. uocat ænigmata, parabolas, quas populus etſi audiat, non tamen audiat nec in-
443 telligat, niſi accedat, qui acuat & exponat, ſicut ipſe diſcipulis ſuis interpretatur.

חוה Verbum ſecundæ coniugationis tantum, & tranſitiuum, ideo cum accuſatiuo conſtruitur magnámque habet ſignificatione cognationem cum uerbo חיה quod de uita dicitur, (ſiquidem lux & uita magnam inter ſe quoq; habent affinitatem) proinde ut חִיָּה uiuificationem & uitæ propagationem, qua corpus alioqui mortuum & iners informatur & uires ſuas exerit, ita חוה lucem notitiæ ſignificat, qua animus hominis alioqui ceu denſa caligine obſcuratus, illuſtrãr, & poſtea extra etiam in alios diffunditur & propagatur. Obſeruabis autem ꝙ quando actio eius in perſonam tranſit uerbo illuſtrandi ſeu illuminandi exponendum eſſe, ut Iob 15. Illuſtrabo te, audi me, quodq; uidi enarrabo. cap. 32. Et timui ne illuſtrarem ſcientia mea uos. & cap. 36. Expecta pauliſper ut illuminem te. Si uero ſine accuſatiuo perſonæ ponitur, ſed alium habet accuſatiuum rei, tum licebit uertere uerbo patefaciendi. Iob. 32. Reſpondebo etiam pro parte mea, patefaciam ſcientiam etiam ego. Pſal. 19. Dies diei eructat ſermonem, & nox nocti patefacit ſcientiam, id eſt, patefaciendo propagat.

INDE NOMEN.

אַחְוָה Patefactio, reuelatio, declaratio, quod in ſtatu affixi legitur. Iob. 13. Audiendo au-
444 dite ſermonem meum, & declarationem auribus ueſtris.

חוז Inde nomen in ſtatu regiminis מְחוֹז quod alij prouinciam, alij regionem, alij terminum, quidam portum tranſtulerunt. Arbitror autem cognationem habere cum uerbo חָזָה & ſignificare proſpectum, id eſt, locum proſpectum & preuiſum. Legitur ſemel Pſalm. 107. Et deduxit eos ad proſpectum uoluntatis
445 eorum, id eſt, portum.

חוח Spina uel naturalis, ex terra nata, uel artificialis ex ferro facta, qua aliquis perforatur, & captiuus conſtringitur ac retinetur. Et ut forma parũ, ita modo tantum ſignificandi differt ab חַח & אַח 2. Reg. 14. Spina quæ eſt in Libano miſit ad cedrum, quæ eſt in Libano. 2. Paralipom. 25. Et tranſiuit beſtia agri quæ in Libano, & cõculcauit ſpinam. Iob 31. Pro tritico egredietur ſpina. Prouerbiorum 26. Spina aſcendit in manu ebrij. Ieſaiæ 34. Vrtica & ſpina in munitionibus eius. Oſeæ 9. Spina in tentorijs eius. Iob 40. Et ſpina perforabit maxillam eius. Et in ſtatu affixi manet inuariatum. 2. Reg. 19. & Ieſaiæ 37. Et ponam ſpinam meam in naſum tuum. Et pluraliter חוֹחִים Canticor. 2. Sicut roſa inter ſpinas. 2. Paralip. 33. Et ceperunt Manaſſe ſpinis. Et in forma חֲוָחִים acies ſeu, ut ita dicam, ſpinoſas, hoc eſt præacutas rupes ſeu dentes rupium ſignificat, in quas tempore perſequutionis tanquam loca tutiora ſe recipiebant, & ne de alijs ſpinis uel naturalibus ex terra natis, uel artificialibus ex ære factis intelligeretur, formula pluralis numeri ab חוֹחִים aliquantulum mutata eſt. 1. Samuelis 13. In cauernis & in ſpi-
446 nis, & in rupibus.

חוט Filum, funiculus. Gen. 14. Si à filo uſq; ad corrigiam calciamenti. Ioſue 2. Applicationem funiculi coccinei iſtius ligabis in feneſtra. Iudic. 16. Et diſrupit eas à brachijs, quaſi filum. Eccleſ. 4. Funiculus triplicatus non cito rumpetur. Cãt. 4. Sicut filum coccineũ labia tua. 1. Reg. 7. & Ier. 52. Et funiculus duodecim cubitorũ.

Violari, prophanari, affici cruciatu & dolore, angi. Et ut forma parum ita
447 חול modo tantum ſignificandi diſcrepant inter ſe יָחַל & חָלַל חָלָה חִיל Deuteron.2.
Qui audierint famam tuam ſtatim contremiſcent,& dolebunt à facie tua. Ieſa. 23. Non dolui neque peperi. Et iterum: Grauidi ſumus, dolemus quaſi peperiſſemus ſpiritu. Ieſaię 54. Et hinni quæ non doluiſti. & cap.66. Sed doluit, inſuper peperit filia Zion filios ſuos. Ieremiæ 5. Percuſſiſti eos,& non doluerunt. cap.51. Et commota eſt terra & doluit. 1. Paralip.16. Dolete à facie eius omnis terra. Pſal.114. à facie ſuſtentatoris dole terra. Micheæ 4. Dole, & erumpe filia Zion ſicut parturiens. Ezechielis 30. Dolendo dolebit Sin, munimentum Ægypti. Et quando conſtruitur cum præpoſitione עַל tum dolorem ſeu cruciatum aſcendere, ſeu ingruere ſuper aliquem ſignificat. 2. Regum 3. Et cum dolore ingruent ſuper caput Ioab. Ierem. 23. Tempeſtas dolorifica cum dolore ingruet ſuper caput improborum. Similiter cum beth importat motum ad locum. Oſeæ 6. Et dolorem inferebat gladius in ciuitates eius.

In ſecunda coniugatione חוֹלֵל Iob 39. Dolere ceruarum cuſtodies. Pſal.29. Vox Iehoua dolere facit ceruas. Prouerb.25. Ventus Aquilonis dolere faciet imbrem, id eſt, parturiet. Ieſaiæ 51. Et ad Saram, quæ dolere fecit uos, id eſt, enixa eſt uos.

Participium præſens מְחוֹלֵל Prouer.10. Magiſter enixe facit omnia. Et in genere fœminino מְחוֹלֶלֶת Ieſaię 51. Quæ dolere facit draconem.

Participium præteritum מְחוֹלָל Ieſa.53. Et ipſe dolore affectus eſt propter tranſgreſſiones noſtras.

In uoce paſſiua חוֹלַל Iob 15. Ante colles enixus ſum. Pſalm.51. In iniquitate enixus ſum. Prouer.8. Quando nõdum eſſent abyſſi enixa eram. Iob 26. Gigantes enitentur ſubter aquis cum cohabitatoribus ſuis, ſignificat autem uerbũ in hac uoce illum niſum, qui eſt in coitu, & fit cum dolore.

In tertia coniugatione חִיֵּל Pſal.10 Enixe urgent uias ſuas, uel ſic, dolere faciũt uias ſuas, uel ſic abſolutè, dolent in uijs ſuis. Pſalm.29. Vox Iehoua dolere facit deſertum, dolere facit Iehoua deſertum Kades. Ieſaiæ 26. Sicut grauida quæ ad parturiendum dolebit. & cap.45. Quid dolebit. cap.66. Antequam dolebat, genuit. Oſeę 8. Et dolebunt breui propter onus regis. 1. Samuel.31. Et doluit ualde à ſagittarijs. Pſalm.55. Cor meum doluit intra me. Ieſa.13. Sicut parturiens dolebunt. Eſt & hoc obſeruãdum, quod in hac coniugatione, & quarta ualeat Hæbreis idẽ, quod uerbũ expectandi ſeu præſtolandi cum dolore & anxie, maxime autem ſi conſtruitur cũ lamed, denotante motum ad perſonam. Gen.8. Et expectauit anxie adhuc ſeptem dies alios. Vide infra in quarta coniugatione.

In uoce paſſiua חוּלַל Ieſa.66. Num dolore parabitur terra die uno.

In quarta coniugatione הִתְחוֹלֵל Iob 35. Iudicium coram eo eſt, ut ſuſtineas illi. Pſalm.37. Sile ipſi Iehoua, & anxie ſuſtineas illi.

Participiũ מִתְחוֹלֵל Iob 15. Omnibus diebus improbus ipſe dolori eſt ſibi ipſi. Iere.23. Et tempeſtas dolore afficiens.

Legitur etiam in quarta coniugatione ſemel forma geminata הִתְחַלְחַל Eſther 4. Et dolore affecta eſt regina uehementer.

INDE NOMINA.

חִיל Dolor uehemens. Exod.15. Dolor apprehendit habitatores Paleſtinæ. Pſal.48. Et dolor quaſi parturientis. Ier.6. Anguſtia apprehendit nos, ſicut dolor parturientis.

Et in forma fœminea חִילָה Iob 6. Refocillarer in dolore.

חַלְחָלָה Dolor intenſus, cruciatus, à forma הִתְחַלְחַל Ieſaiæ 21. Propterea impleti ſunt lumbi mei dolore. Eze.30. Et erit dolor in Æthyopia. Nahũ.2. Et dolor in omnibus lũbis.

חַיִל Strenuitas, quæ ſcilicet in labore & exercitio conſiſtit, & quodãmodo enititur facinora & præclare facta. & ſæpiſſime collectiue pro cœtu, ſeu exercitu uſurpatur in quo ſunt ſtrenui der eern, oder gewaltige hauffe. ad differentiam גְּדוּדִים Latrunculorum, der Sackman, oder Streiffete rott. qui tantum ad excurſiones & depopulationes faciendas inſtructi ſunt. Iud.11. Iephte Gileadites erat heros ſtrenuitatis. i. ſtrenuus.

nuus.

nuus.1.Sam.14.Et omnem filium ſtrenuitatis.1.Paralip.12. Heroes ſtrenuitatis ad militiam.2.Paralip.26. Vir ſtrenuitatis in uirtute ad miniſterium.2.Paralip.13.Et ligauit Abia bellum in ſtrenuitate.Pſal.84.Pergent de ſtrenuitate ad ſtrenuitatem, id eſt, de uictoria ad uictoriam. Zachar.4.Non per ſtrenuitatem, neque per uirtutem, ſed per ſpiritum meum. Geneſis 47. Et ſi ſunt in eis uiri ſtrenuitatis, tum pones eos principes pecoris. Ruth 3. Quia mulier ſtrenuitatis tu. Prouerb.12. Vxor ſtrenuitatis corona eſt marito ſuo.& cap.33. Vxorē ſtrenuitatis quis inueniet. 1.Samuel.10.Et abierunt cum eo ſtrenuitas, quorum tetigerat deus corda eorum, id eſt, ſtrenui.2.Paralip.17.Et poſuit ſtrenuitatem in omnes ciuitates. 1. Sam.14. Et fecit exercitum.& cap.17.Et egrediebatur exercitus in aciem.2.Samuelis 6. Et miſit illic currus, & equos & exercitum grauem. Et ſumitur in aliquot locis pro facultate, ſtrenuitate parta. Deuteron.18. Et dixeris in corde tuo, uirtus mea & fortitudo manus meæ fecit mihi ſtrenuitatem iſtam, & recorderis Iehoua dei tui, qui dedit tibi uirtutem ad faciendum ſtrenuitatem.Iob 20.Strenuitatem, quam deuorauit, etiam euomet eam. Et in diſtinctione ſententiæ חָיִל Iudic.4. Et omnis uir ſtrenuitatis. 2.Paralip.26. Facientes bellum in uirtute ſtrenuitatis. Numeri 24. Et Iſrael faciebat ſtrenuitatem, id eſt, uictoriam. Pſalm.60. In deo faciemus ſtrenuitatem. Pſalm.118.Dextera Iehoua facit ſtrenuitatem.1.Samuelis 2.Cinxerunt ſe ſtrenuitate, id eſt, ſtrenue. Atque in ſtatu regiminis & affixorum חֵיל Exod.14.Et operuerunt aquæ currus & equitatum de toto exercitu Pharaonis.2.Sam.8.Quod percuſſiſſet Dauid omnem exercitum Hadadazer.2.Paralipom.16.Exercitus regis Syriæ. Abdiæ 1. Transmigratio exercitus huius, id eſt, cœtus. Prouerb.13. Et abnegata eſt pro iuſto ſtrenuitas peccatoris.Ieſaiæ 60. Vt adducatur ad te ſtrenuitas Gentium.& cap.61. Et ſtrenuitatem Gentium comedetis. Geneſ.34. Omnem ſtrenuitatem eorum, & paruulos eorum.Num.31.Et omnem ſtrenuitatem eorum diripuerunt.Iob 31.Si lætatus ſum quòd multa eſſet ſtrenuitas mea. Habakuk 3.Iehoua ſtrenuitas mea.Pſal.49.Qui confidunt ſuper ſtrenuitate ſua. Pſalm.110. Populus liberalitatum in die ſtrenuitatis tuæ. Ioelis 2. Ficus & uitis dederunt ſtrenuitatem ſuam. Et pluraliter חֲיָלִים. Eccleſ.10. Si obtuſum eſt ferrum, & ipſum non eſt faciebus politum, tum ſtrenuitatibus ſuperabitur. 1.Reg.15. Et miſit principes exercituum.Dan.11.Et congregabūt multitudinem exercituum multorum.

Et in ſtatu affixorum formam ſtatus affixorum ſingularis numeri refert חֵילֵי Ieſaiæ 30.Portabunt in humero pullorum ſtrenuitates ſuas.Iere.15. Strenuitates tuas & theſauros tuos in direptionem dabo.

חֵיל Munitio, ſeu propugnaculum, ex quo ſtrenue pugnatur. Micheæ 4. Cuius propugnaculum eſt mare, & à mari murus eius. Legitur tamen in reliquis locis omnibus ſine iod חֵל 2.Samuelis 20. Fuderunt aggerem contra ciuitatem, & ſtabatur in propugnaculo.Pſalm.48.Ponite cor ueſtrum ad propugnaculum eius. Ieſaiæ 26. Salutem ponet muros & propugnaculum.Threnorum 2. Et luxit propugnaculum & murus.

448 חוס

Non differt à uerbo חָסָה, niſi modo ſignificandi, ſignificat autem proprie occludere, obtegere, conniuere, id eſt, oculos genis obtegere. Eſtq; miſericordiæ, qua parcitur alicui perſonæ uel rei, ideoq; Hieronymus, & reliqui omnes poſt illum tranſtulerunt uerbo parcendi. Et conſtruitur cum præpoſitione עַל Ionæ 4. Tu conniuiſti ſuper cucurbita, & ego non conniueam ſuper Niniue.1.Samuelis 24. Et dicebatur ut occiderem te, ſed connixum eſt ſuper te. Nehemiæ 13. Et conniue ſuper me ſecundum multitudinem pietatis tuæ.Ioelis 2.Conniue Iehoua ſuper populo tuo.Pſalm.72.Conniuebat ſuper exhauſto, & egeno.Ezech. 24.Non ero ocioſus, neq; conniuebo.Gen.45.Et oculus ueſter non conniueat ſuper uaſis ueſtris.Deuter.7.Non cōniueat oculus tuus ſuper illis. & cap.25. Abſcindes manum eius, non conniueat oculus tuus.

449 חוץ

Nomen, quanquam nominaliter ſæpenumero reddi non poſſit, ſed participialiter ſeu aduerbialiter, extra, foris, foras. reſpectu ſcilicet interioris partis, ideo dimi-

dimidietatem aliquam, id est, dimidiã partem, seu locũ dimidium, sed exteriorem importat. Vnde sæpe pro platea accipitur, quæ est extra ædificia. Quãdo autem in loco exteriore, uel ad locũ exteriorem significet, ex circũstãtijs facile sumi potest. habet aũt cognationem cum uerbo חָצָה dimidiauit. Item cum נָצַץ & חֵצֶה נָצָה חָ֫יִץ חָצַץ Leuit. 18. Vel genita foris. Deut. 23. Cũ sederis foris. Et iterũ: Egredieris illuc foras. 2. Sam. 13. Et eduxit eam minister eius foras. Iob 18. Et non est ei nomen in superficie foris. Eccles. 2. Et quis festinabat foras, plusquam ego. Et quando construitur cum beth tunc significat in loco exteriore. Gen. 9. Et annunciauit fratribus suis foris. Prouer. 1. Sapientiæ foris clamitant. Ezech. 7. Gladius foris. Quando autẽ construitur cum מִן præpositione uel separata uel affixa, tum importat motum de loco suo ad locum exteriorem. Iud. 12. Et triginta filias adduxit filijs suis foras. Gen. 19. Et eduxit eam extra ciuitatem. cap. 6. Et bituminauit eam intrinsecus & extrinsecus, ubi opponitur particulæ מִבַּיִת Et quãdo assumit in fine literam he חוּצָה tum importat quoq; motum ad locum exteriorem. Iud. 12. Et triginta filias misit foras. Num. 35. A pariete ciuitatis, & extra. Ex his igitur alijsq; locis iam citatis facile apparebit, quando ultra significationem suam in loco exteriore, uel ad locum exteriorem importet. Et pluraliter חוּצוֹת uel חֻצוֹת plateæ, seu uiæ, seu loca extra domos seu ciuitatem. 1. Sam. 22. Sicut lutum platearum attenuabo eos. Iesa. 51. In capite omnium platearum. Ier. 5. In plateis Ierusalem. 1. Reg. 10. Et plateas pones tibi in Damesek. Iesaiæ 15. In plateis eius accinxerunt se sacco. Psal. 144. Oues nostræ millificant, myriadificant in extraneis nostris, id est, uillis extra urbem.

חַיִץ Paries exterior. Ezech. 13. Et ipse ædificat parietem, scilicet exteriorem.

חִיצוֹן Nomen masculini generis, exterior. & opponitur nomini פְּנִימִי Ezechiel. 44. Per uiam portæ sanctuarij exterioris. Et cap. 41. Et ad omnem parietem undiq; in interiore & exteriore. 1. Reg. 6. Et cælaturis florum intrinsecus, & extrinsecus. Et in genere fœminino חִיצוֹנָה 2. Reg. 16. Et introitu regis exteriorem. 1. Paralip. 26. Operi extrinseco super Israel. Ezech. 40. Et introduxit me in atrium exterius. Esther 6. Et Hamon atrium exterius domus regis intrauerat.

חוּס Vide in uerbo חָסַס

450

חוּר Nomen substantiuum, candidum. Esther 1. Candidum, carbasinum & hyacinthinum. & cap. 8. In indumento regio hyacinthino & candido. Et pluraliter חוֹרִים cãdidati, id est, liberi, ingenui, claro genere nati, nobiles, induti albis, quod erat ἀξίωμα ingenuorum. 1. Reg. 21. Et misit literas ad seniores, & ad candidos qui erant in ciuitate eius. Nehem. 2. Et Iudeis & sacerdotibus, & candidis, & magnatibus, & reliquis facientibus opus cap. 5. Obiurgaui candidos & magnates. Eccles. 10. Bene tibi terra cuius rex tuus filius candidorum. Et in statu regiminis חוֹרֵי Nehem. 6. Multiplicabant candidi Iehudæ epistolas suas. Iere. 27. Et omnes candidi Iehuda. Et in statu affixi. Iesa. 34. Candidi eius, & ibi nõ ad regnũ uocabuntur.

חֹרִי Albedo, candor, Genes. 40. Et ecce tres corbes candoris super capite meo. Arbitror nomen hoc esse peregrinum.

451

חָוַר Auertit, scilicet præ pudore. Iesaiæ 29. Neq; tunc facies suas auertent scilicet pudefacti, consule de ista phrasi in themate חָפֵר in altero eius modo significandi in quo congruit significatione cum uerbo חָרַף.

INDE NOMINA.

חוֹר Foramen, cauerna, quæ se auertit introrsũ. 2. Reg. 12. Et fodit foramẽ in ianua eius. Cantic. 5. Dilectus meus misit manum suam ex foramine. Ezech. 8. Et ecce erat foramen unum in pariete. Legitur etiam חֹר Iesai. 11. Et delectabitur sugens super foramine reguli. Et pluraliter חוֹרִים 1. Sam. 14. Ecce Hebræi egrediuntur ẽ foraminibus, in quibus abdiderant se. Iesa. 42. Propulsatus est (quasi uento) in foramina uniuersus ille. item ablatione mem. חֹרָי Iesaiæ 19. Et texentes foramina, id est, retia habentia foramina: q. d. foraminata. Et in statu regiminis חֹרֵי. Iob 30. In foraminibus pulueris & petrarum. Et in statu affixorum. Nahum 2. Impleuit rapina forami-

foramina sua. Zach. 14. Oculi eius contabescent in foraminibus suis.

חֲרָאַי Nomen pluralis numeri tantum, quod significat stercora quæ perforant anum, seu ex foramine ani egrediuntur, pro quo Magistri Hebræorum reuerentiæ causa honestius uocabulũ in margine posuerunt, omissa uocali ne uidelicet legatur, quemadmodum in עפלים & alijs obscœnioribus uocabulis fecerunt. Iesaiæ 36. An nõ ad uiros, qui sedent super muro, ut comedant stercora sua, & bibant micturas suas apud uos.

מַחֲרָאוֹת Foramina, scrobes in quas egeruntur stercora. 2. Reg. 10. Et posuerunt eam in fora
452 mina usq; in hunc diem, id est, cloacas seu latrinas.

חוּשׁ Festinauit seu properauit alacriter & quodam strepitu, opponiturq; uerbo חִשָׁה Deut. 32. Et festinabit, quæ futura sunt eis, ubi ponitur singulare pro plurali, festinabunt. Psal. 119. Festinaui & non restiti. Psal. 37. Festina in auxiliũ meum. Legitur quoq; חָשׁ pro imperatiuo, & est corruptũ & irregulare, quod Propheta data opera ita abbreuiare uoluit, ut ista abbreuiatione maiorẽ temporis festinantiam significaret, festina, prædare. Eccl. 2. Nam quis comedebat & festinabat foris plusquam ego, id est, alacrior, promptior erat. Iob 31. Et festinauit ad imposturam pes meus. & cap. 20. Et propter festinare meum in me, id est, propter promptitudinem meam, quæ est in me.

Participium præsens חָשׁ Habakuk 1. Sicut aquila festinat ad comedendum. Potest & hoc Iesaiæ 9. quod supra est citatum sic legi. festinator prædare.

In tertia coniugatione הֵחִישׁ, & quando post se regit accusatiuum, sumitur actiuè. ut Psal. 55. Festinare faciam opus eius. Iesaiæ 60. Ego Iehoua in tempore suo festinare faciam illud. Si uero non regit accusatiuum, ponitur neutraliter. Iud. 20. Et insidiæ festinauerunt. Iesaiæ 28. Qui credit non festinabit, id est, manebit cõstans in aduersis, & tranquilla conscientia, non fugiet adueniente morte. Paulus apostolus uertit, Non pudefiet.

INDE NOMINA.

חֻשִׁים Nomen participiale, pluralis numeri. Num. 32. Et nos eligemur festinatores coram filijs Israel, id est, ut simus expediti, & alacres.

חִישׁ Festinantia, & constructum cum uerbo, solet, ut alia quoq; nomina, aduerbiascere. Psal. 90. Quoniam detondes festinanter & auolamus.

חשׁשׁ Vide infra suo in loco.

453

חָזָה Vidit, præuidit, prospexit, reuelationem habuit, uisionem tenuit & apprehendit, quæ manet, & differt tantum significandi modo à אָחַז Psal. 58. Lætabitur iustus, cum uiderit ultionem. Iesaiæ 1. Visio Iesaiæ, quam præuidit super Iehudam, & Ierusalem. Exod. 18. Despiciet autem ex omni populo uiros strenuos. & cap. 24. Ad principes autem filiorum Israel non misit manum suam, uideruntq; deum & comederunt atq; biberunt. Num. 24. Certus sermo audientis sermones Dei, qui uisionem omnipotentia uidet. Iob 15. Et quod uidi enarrabo & iterum. Et ex carne mea uidebo deum. Psal. 58. Sicut abortiuus mulieris, non uidens solem. Iob 8. Iuxta scaturigines, radices eius densæ erunt, domum lapideam uidebit. quod tamen alij sic exponunt. Et domum lapideam implicabit, ut nonnihil cum uerbo אָחַז significatione propius conueniat. Verum, quando cum præpositione beth construitur, tum significat cum uoluptate uidere, uoluptatem capere ex uisione. Cantic. 6. Reuertere reuertere uideamus te, quid uidetis in Sunamithe, ipsa similis est choro castrorum. Similiter quando cum lamed construitur. Iob 19. Videbo mihi deũ in carne mea, id est, in consolationem meam.

In tertia coniugatione הֶחֱזָה Iob 23. Si ad sinistram ubi ipse facit opus suum, non uidebo. Micheæ 4. cum beth. Videbit in Zion oculus noster, id est, uidebit cum uoluptate.

INDE NOMINA.

חֹזֶה Nomẽ participiale. Vidẽs, qui antea in spiritu præuidet futura, qui quæ alijs occul

ta

ta sunt futura prædicit, qui habet reuelationem. 2. Samuelis 24. Et uerbum Iehoua factum est ad Gad prophetam, uidentem Dauid. 2. Reg. 17. Et testificatus est Iehoua in Israel, & in Iehuda per manum omnium prophetarum, & omnem uidentem. pro quo Chaldæus מַלְּפָא doctorē uertit. 1. Paral. 2. Omnes isti filij Heman uidentis regis in uerbis dei ad exaltandum cornu. 1. Paralip. 29. Sed res gestæ Dauidis regis priores, & posteriores illæ scriptæ sunt in sermonibus Samuelis uidentis, & in sermonibus Nathan prophetæ, & in sermonibus Gad uidentis. ubi hæc tria leguntur חֹזֶה & נָבִיא רֹאֶה Et pluraliter חֹזִים 2. Paralip. 33. Reliqua gesta Manasse & oratio ad deum suum, & sermones uidentium, qui ad ipsum loquuti sunt in nomine Iehoua dei Israel. Iesaiæ 30. Siquidem dicũt Videntibus, nolite uidere, & prospicientibus nolite prospicere. & cap. 47. Et stent nunc, & saluent te scrutatores cœlorum, & uidentes stellarum.

חָזוּת Visio, prouisio. Iesaię 28. Quoniam dixistis percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus uisionem, seu prouisionem. Chaldæus uertit שְׁלָמָא quod inituri amicitiam aut fœdera, prius conuenientes inuicem conspiciebant. ut in historia Regum cernere licet.

חָזוֹן Visio, quæ alicui apparet, & reuelatur. Reuelatio, quæ apprehensa manet, nec elabitur. 1. Sam. 3. Et uerbum Iehoua erat preciosum in diebus illis, neq; uisio erat diffusa. Psalm. 89. Tunc dixi in uisione ad pios tuos. Et in statu regiminis חֲזוֹן Iesa. 1. Visio Iesaiæ. indidit autem Iesaias suo libro hoc nomen, quod de futuris, quæ ipse spiritu suo præuiderat in eo concionetur. & cap. 29. Et erit sicut somnium uisionis nocturnæ.

חִזָּיוֹן Visio, apparitio, reuelatio, quæ apprehensa manet, nec elabitur memoria. 2. Sam. 7. Secundum omnia uerba hæc, & iuxta omnem uisionem istam sicut loquutus est Nathan ad Dauid. Iesaiæ 22. Onus uallis uisionis.

חִזָּיוֹן Visio. Iob 20. Quasi somnium auolabit, & non inuenient eum, & euanescet sicut uisio noctis. cap. 33. In somnio uisionis nocturnæ, quando sopor irruit super homines, tunc reuelat aurem hominum. Et pluraliter חֶזְיוֹנוֹת Ioelis 2. Et prophetabunt filij uestri, & filiæ uestræ, senes uestri somnia somniabunt, & iuuenes uestri uisiones uidebunt. Iob 4. Ad me uerbum furtiuè factum est, arripuit auris mea modicum ab eo in agitationibus & uisionibus noctis, & cap. 7. Et uisionibus perterres me.

מַחֲזֶה Visio. Genes. 15. Postea factum est uerbum Iehoua ad Abraham in uisione. Et in statu regiminis מַחֲזֵה Num. 24. Certus sermo audiẽtis sermones dei, quiq; uisionẽ Omnipotentis uidet. Ezech. 13. Nunquid uisionem temere uidistis.

מֶחֱזָה Fenestra, per quam lumen solis illabitur, ut uideant homines in æde. 1. Reg. 7. Et fenestrarum erant tres ordines.

חָזוּת Visio, claritas. Iesaiæ 21. Visio dura annunciata est mihi. Et iterum cap. 28. Et uisio uestra cũ inferno non stabit, id est, amicitia seu fœdus. & cap. 29. Et facta est uobis uisio omnium, sicut uerba libri obsignati. Daniel. 8. Et hirco erat cornu illustre inter oculos eius. Et pluraliter חֲזוֹת 2. Paralip. 9. Et in uisionibus Ieddo uidentis.

חֲזִיז Visio, apparentia, splendor, coruscatio, fulgur. Iob 28. Qui facit pluuię legem & uiam coruscationi tonitruorum. Et pluraliter חֲזִיזִים Zachariæ 10. Iehoua facit fulgura, & imbrem pluuiæ, sicut ab חָזָה deriuatur חֲזִיזֵי.

חָזֶה Pectus, anterior pars animalis, à gula usq; ad uentrem sic Hebręis dicta, quòd prostet & appareat hominum aspectui, & apprehendi possit. Exo. 29. Et sumes pectus de ariete. Leuit. 7. Adipem super pectore afferent. In statu regiminis חֲזֵה Leuit. 10. Et pectus leuandæ. Item uisio. Iesaiæ 48. Audiuisti uisionẽ uniuersam, & tamen non annunciasti. Et pluraliter חָזוֹת pectora. Leuitic. 9. Et ponent adipes super pectora.

מָחוֹז Vide in themate חוז.

454

חָזַק Vel חָזֵק quanquã de posteriore forma tantum reperiatur participium, de quo infra

infra ſuo in loco. Atque uerbum hoc adeo magnam habet in ſignificatione cum חַיִל & כּוֹחַ עוֹז אָמֵץ גָּבַר אָחַז affinitatem, ut ab interpretibus omnino confundantur, ſiquidem & eandem fere habeant conſtructionem, præſertim חָזַק & אָחַז deinde ſæpe quoq; de eadem re & perſona, & ſimul & eodem modo dici uideantur.

Ad hæc, facit nonnihil ad hanc confuſionem Latinæ linguæ pauperies quæ non perinde abundat, ut ſingulis ſuam propriam ſignificationem tribuere poſſit, qua ab alijs diſcernatur, quare diligenti conſideratione opus eſt, ut qua ſingula ratione fortitudinem, aut potentiam, aut robur ſignificant cognoſcamus. Et ut in reliquis quantum fieri potuit, & Latina lingua conceſſit, propriam ſignificationem indicauimus, unde eam habeat, ita hoc uerbum deprehēdi proprie ſignificare firmam apprehenſionem, uel cum comprehenſione firmam retentionem, ut qui uel corpus, aut corporis neruos & membra conſtringit ac etiam ſpiritus retentione cōfirmat, ut firmior & compactior eſſe poſſit, Sich faſſen, oder gefaſſt machen, vheſt halten, vheſt anhalten, yberhand behalten, quare opponitur uerbis רָפָה quod remiſſum & diſſolutum eſſe, & חוּל quod languidum ſeu infirmum eſſe, ſignificat. Aut ſi res aliqua ſeu ædificium, quod hiabat & non cohęrebat, reſarcitur, ut partes contingant & reintegrentur, ut firmiter conſiſtat, aut ſi clauus ſeu palus parieti uel terræ infigitur ut firmus ſit, resq; firmiter conſtringat. In prima autem coniugatione plerunq; legitur abſolute. Geneſ. 41. Quia obtinuerat fames in tota terra Ægypti. Exod. 12. Et obtinuerat Ægyptus ſuper populo ut celeriter dimitteret eum è terra. Iud. 1. Quia obtinuerat Iſrael, & poſuerat Cananeum in tributum. 2. Sam. 18. Et retentum eſt caput eius in quercu. Ieſaiæ 28. Ne detineantur uincula ueſtra. 2. Sam. 24. Et confirmatum eſt uerbum regis ad Ioab, id eſt, firmiter pertigit. Deut. 12. Tantum obfirma te ab comedere ſanguinem, id eſt, abſtine. & cap. 31. Eſtote obfirmati & corroboremini, nec timeatis, neq; præualeamini à conſpectu illorum. haltet vheſt. Ioſue 10. Ne timeatis, neq; conſternemini, obfirmemini & eſtote fortes. Ioſue 17. Et factum eſt quando obtinuiſſent filij Iſrael. Iud. 7. Audies quid illi loquentur, & poſtea confirmentur manus tuæ. 1. Sam. 17. Et obtinuit Dauid de Philiſtæo in funda & lapide. Ieſaiæ 39. Poſtquā audiuit ꝙ ægrotaſſet & confirmatus fuiſſet, ubi opponitur uerbo חוּל. Secundo conſtruitur cum ablatiuo mediante præpoſitione beth. Exod. 4. Mitte manum tuam, & apprehende in cauda eius, & miſit manū ſuam, & apprehendit in eo, ſcilicet ſerpente.

Participium præſens חָזֵק Exod. 19. Voce tubę eunte, & intendente, ſeu urgente ſeu imprimente. 2. Sam. 3. Et Dauid ibat, & confirmabatur, ſed domus Saul ibat & exhauriebatur.

In ſecunda coniugatione חִזֵּק firmauit, confirmauit, obfirmauit, obtinuit, detinuit, & regit poſt ſe accuſatiuum mediante articulo אֵת uel ſine eo. Pſal. 147. Quoniam firmauit uectes portarum tuarum. Exo. 4. Et ecce obfirmabo cor illius, ne dimittat populum. Exo. 7. Et obfirmauit cor Pharaonis, & non audiebat eos. Ierem. 5 Obfirmauerūt facies ſuas pluſquam petram. Ieſaiæ 22. Et baltheo tuo firmabo eū, id eſt, conſtringā. Nahum 2. Confirma lumbos. & cap. 3. Obfirma munitiones tuas. Ieſaiæ 35. Firmate manus remiſſas. Ieſaiæ 54. Et clauos firma, id eſt, infige. Iudic. 4. Et confirmauit Iehoua Eglon regem Moab cōtra Iſraelem. Iud. 16. Iehoua memento mei, & confirma me. 1. Sam. 23. Et confirmauit manum eius in Deo. Deut. 1. Hūc confirma, quia ipſe poſſidere faciet eam, Iſraelem. cap. 13. Confirma eum, & conforta eum. 2. Reg. 2. Non confirmauerunt ſacerdotes fracturam domus. Ieſaiæ 33. Abiecti ſunt funes tui, ne confirment, id eſt, conſtringant. Pſal. 64. Cōfirmant ſibi rem malam, id eſt, decernunt.

Participium præſens מְחַזֵּק Exo. 14. Et ecce ego confirmo cor Ægypti. Et pluraliter מְחַזְּקִים 2. Reg. 12. Quare uos non confirmatis rupturas domus.

In tertia coniugatione הֶחֱזִיק & conſtruitur aliquando cum accuſatiuo, ſine tamen articulo אֵת Pſal. 35. Apprehende ſcutum & cuſpidem. Ieſaiæ 4. Apprehenderunt unum uirum. Iere. 16. Anguſtia apprehēdit nos. Ezech. 16. Oppreſſum & egenum

num nō confirmauit.2.Sam.11.Confirma bellum tuum contra ciuitatem, & euerte eam,& tu confirma eum.Deinde sæpe construitur cum ablatiuo mediante præpositione beth.Deut.22.Et apprehenderit in eam uir & concubuerit cum ea.Iud.7.Et in trecentis uiris apprehendit.Deut.25.Et extenderit manum suam,& apprehenderit in carne eius.Iudic.7.Et apprehendebant in manu sinistra sua in lampadibus.1.Sam.15.Et apprehendit in ala pallij ipsius.Prouerb.4. Apprehende in castigatione,& ne remittas.Nehe.3.Et iuxta manum illorum confirmauit Meremoth. Et semel cōstruitur cum articulo lamed datiui casus.1.Sam.15.Et misit manū suam,& apprehēdit in illum,& osculum infixit ei. Et ut in prima cōiugatione, ita etiam in hac pro confirmatione ponitur. Leuit.25. Si attenuatus fuerit frater tuus,& nutauerit manus eius apud te,statim confirmabis in eo.

Participium præsens מַחֲזִיק 2.Paralip.4.Continens bathos.Reliquis in locis omnibus construitur cum ablatiuo mediante præpositione beth. Exod.9. Quòd si nolueris tu dimittere & adhuc tu retines in eis.Iud.16.Et dicebat Simsom ad puerum,qui retinebat in manu eius.Iob 2.Qui adhuc retinet in integritate sua.Prouer.26.Qui apprehendit in auribus canis. Et pluraliter מַחֲזִיקִים Prouerb.3.Lignum uitæ est ipsa,apprehendentibus in ea.

In quarta coniugatione הִתְחַזֵּק 2.Paralip.13.Et non obfirmare se potuit ante faciem eorum,id est,non potuit seu ausus est se opponere.Gen.48.Et confirmauit se Israel & resedit super lecto.Num.13.Et confirmetis uos,& accipietis de fructu terræ.Iud.20.Et confirmauit se populus,ut instrueret bellum.1.Sam.30. Et confirmauit se Dauid in Iehoua deo suo,id est animauit se.1.Reg.20. Vade confirma te & cognosces.1.Paral.19.Confirmatus esto,& confirmabimus nos pro populo nostro.

Participium מִתְחַזֵּק 2.Sam.3.Et Abner erat confirmans in domo Saul. Et pluraliter מִתְחַזְּקִים 1.Paralip.11.Hæc sunt capita heroum,qui Dauidis erant,& confirmabant in regno eius.

INDE NOMINA.

חָזָק Nomen adiectiuum,masculini generis,& tam de persona,quàm re dicitur intēsa, uehementi, pertinaci, impetuosa.Iosue 14. Adhuc hodie ego sum firmus,sicut fui in die &c.Prouerb.23.Quia redēptor eorū est firmus. Num.13. Num firmus sit uel remissus.Et iterum:Non poterimus ascēdere ad populum,quia firmus est plusquā nos.Exod.10.Et uertit Iehoua uētum maris impetuosum ualde.cap.19.Et uox cornu intensa ualde.1.Reg.17.Et ægritudo eius erat intensa ualde. Et semel cum beth ab initio בְּחָזָק in abstracto Iesa.40.Iehoua in impetu ueniet. Et pluraliter חֲזָקִים Iob 37.Qui tam obfirmati sunt,uelut speculum fusum.Ezechiel.3.Ecce dedi facies tuas obfirmatas contra facies eorum. Et in statu regiminis חִזְקֵי Ezech.2. Et obfirmatos corde.& cap.3.Obfirmati fronte. Et in genere fœminino חֲזָקָה 1.Sam.14.Et factum est bellum obfirmatum,id est,pertinax,intensum.Iesaiæ 27.In gladio suo duro,& magno,& pertinaci.Iere.21.Et in brachio obfirmato.

חֵזֶק Nomen,quod in statu affixi חִזְקִי legitur Psal.18.Iehoua confirmatio mea. Et in forma fœminea,status regiminis חֶזְקַת Iesaiæ 8.Iuxta confirmationem manus.

חֹזֶק Firmitudo,firmitas.Exod.13.Quoniam in firmitudine manus eduxit Iehoua uos inde.Haggæi 2.Perdam firmitudinem regnorum Gentium. Et in forma fœminea חָזְקָה Ionæ 3.Et clament ad deum,in firmitudine,id est,uoce intensa,& indesinenter.Iud.4.Et rixabantur cum eo in firmitudine.1.Sam.2.Aut si non dederis,tollam in firmitudine,id est,uiolentia.Ezech.34.Et in firmitudine subegisti eos,id est, uiolentia,uiolenter.

455 חֲזִיר Sus,porcus,animal ex illorum numero,quæ etsi diuidant ungulam, tamen non ruminant,ideoq; Iudæis in esu interdictus fuit,deinde quod natura immundus sit,& leprosus,& ab unguentis peculiariter abhorreat,ac tantum sordibus delectetur.Leuit.11.& Deut.14.Et suem,qui etsi diuidit ungulā &c.tamen trahendam non attrahit.Iesaiæ 66.Comedentes carnem suis.Psal.80.Exterminabit eam sus de sylua. Prouerb.22.Monile aureū in naso suis.Et Petrus apostolus quoq; huius ani-

malis ingenium exprimit. 2.Epist.2. Et sus lota, reuersa ad uolutabrum cœni. Et
456 quidem hæc uox Chaldæis quoq; uolutationem significat.

חָטָא Neutraliter significat errare, aberrare, deuiare, deflectere, scilicet à uia, scopo, lege, uerbo Dei præscripto, in quo recte ambulare oportebat, Germanice **abweichen, feilen**, item delinquere (sicut Augustinus in Psalmorũ enarratione definit) tanquam de liquido quodam defluere, à stabilitate firmamenti & iustitiæ, siue à bono deficere. Vulgaris editio semper uerbo peccare reddidit, quod cum propriè dictum sit, quasi pellicare, id est, cum pellice coire, seu adulterium committere, [redacted] / malui uerbo errandi siue delinquendi uertere. Primo, quod cõstructionem ipsius attinet, sæpe absolutè legitur. ut Exo.32. Obsecro errauit populus iste errore magno, fecit enim sibi deos aureos. Iosue 7. Errauit Israel, transgressi sunt fœdus meum, quod præcepi cum eis. Leuit.4. Si sacerdos unctus errauerit in reatum populi. 1.Reg.8. Non est, qui non erret. Psalm.4. Irascimini & non erretis. Psalm.106. Errauimus cum patribus nostris, inique egimus, & improbi fuimus. Iob 5. Visitabis habitaculum tuum, & non errabis. cap.33. Et dixit, Erraui, & rectum curuaui. Secundo, licet deerrationem significet, tamen ad modum uerborum מָרַד מָרָה סוּר סוּג פָּשַׁע nunc cum lamed, nunc cum beth, nunc cum mem construitur, licet cum postrema præpositione constructio sit illi propria. Hęc enim omnia significant aberrare à uero, aut bono, aut lege prescripta, à Deo, & uerbo dei, & cõtra illa aliquid perpetrare. Cũ lamed, quæ est aduersatiua. Genes.4. Quid erraui contra te. Exod.32. Vos deliquistis delicto magno. Genes.20. Et prohibui tibi ne delinqueres contra me, ubi uau scriptũ est pro aleph. Cum beth. Gen.42. Ne delinquatis in puerum. 1.Sam.19. Et dixit ad eum, ne delinquat rex in seruum suum Dauidem. Cum mem. Leuit.4. Anima si errauerit ex ignorantia ab omnibus pręceptis Iehoua.

Participium pręsens חוֹטֵא Prouer.19. Qui properat pedibus, aberrat. & cap.11. Si iusto in terra retribuetur, quanto magis improbo & erranti. Eccles.7. Qui bonus est coram Deo is liberabitur ab ea, sed aberrans capietur ab ea, scilicet meretrice. Et in penultima subscripto sægol more uerborum desinẽtium in he litera חוֹטֶה Eccl.8. Etiamsi errabundus faciet centies malum. Et pluraliter חוֹטְאִים 1.Sam.14. Ecce populus aberrat cõtra Iehoua comedendo iuxta sanguinem, id est propterea quod comedit sanguinem. Et in genere fœminino חוֹטְאָה Ezechiel.18. Anima quæ errat ipsa morietur.

In secunda coniugatione חִטֵּא significationem habet actiuam, & alijs coniugationibus cõtrariam, significat enim reducere in uiam, seu statum pristinum, munditiem, puritatem & sanctitatem restituit, erratum seu delictum abstulit, repurgauit, compensauit restitutione, Latini commode reddiderunt uerbo expiandi. Genes.31. Laceratũ non reportaui ad te, ego expiaui illud, id est, culpam errati in me transtuli, & compensaui. Exod.29. Et iuuencum errati facies in die, pro propiciationibus, expiabisq; super altare. Leuit.8. Et expiabis altare, & sanguinem fundet ad fundamentum altaris. cap.9. Et adduxit sacrificium populi, accepitq; caprum errati, qui erat populi, mactansq; eum expiauit illum. cap.14. Et accipiet ad expiandum domum duos passeres. Num.19. Et asperget mundus super immundum die tertio, & quarto, & expiabit illum die septimo. Psalm.51. Expiabis me Esopo, & mundus ero. Alludit hoc uersu Propheta ad legem Num.19. atque simul explicat typum. Petit enim sanguine Christi expiari ab erratis, Sicut & Iohannes Euangelista, de sanguine Christi inquit, Sanguis Christi emũdat nos ab omni iniquitate, & uerbo καθαρίζω reddidit.

Participium præsens מְחַטֵּא Leuit.6. Et sacerdos qui expiat eam, comedet eam. Porrò quis modus & ritus expiationis fuerit, leges Leuit.6.

In tertia coniugatione הֶחֱטִיא Si absolute scribitur significat aberrare à scopo. Iudicum 20. Et illi iaculabantur funda ad capillum, neq; aberrabant. Si autem ponitur in regimine, significat transitiue errare, seu aberrare fecit, id est abduxit, sedu-

xit, in errorem abduxit. 1. Reg. 14. Tradetq́ Israelem propter errata Ierobeam, quibus errauit, & errare fecit Israelem. 1. Reg. 15. Et ambulauit in uia patris sui, & in errore ipsius, quo errare fecit Israelem. Exod. 23. Non habitent in terra tua, ne errare faciant te contra me. Deut. 24. Et ne aberrare facias terram, id est, in errorem abducas terram. Eccl. 5. Ne dederis os tuum ad seducendum carnem tuam. Et Paulus uidetur expressisse hoc uerbum Rom. 7. Peccatum occasione accepta per præceptũ ἐξηπάτησε seduxit me, id est à uia abduxit, & decepit me.

Participium præsens מַחֲטִיאֵי Iesaiæ 29. Aberrare facientes homines in uerbo.

In quarta cõiugatione הִתְחַטֵּא Iob 41. Ab eleuatione eius formidant fortes, à procellis deflectent se, id est, proripient se aliò. Num. 8. Et expiauerunt se, & lauarũt uestimenta sua. & cap. 19. Et expiabit se illa, scilicet aqua.

INDE NOMINA.

חַטָּא Erro, erroneus, errabundus, reus, culpandus. tametsi eius plurale חַטָּאִים tantum in usu est. Genes. 13. Et uiri Sodomæ erant mali & errones contra Iehoua ualde. 1. Samuelis 15. Vade, & extermina errones Amalechitas. Prouerb. 1. Fili mi, si lactauerint te errones, ne acquiescas. Psal. 1. Et in uia erronum non stetit. Psal. 25. Bonus & rectus est Iehoua, ideo diriget errones in uiam. 1. Reg. 1. Cum dormierit sustentator meus cum patribus suis, ero ego & filius meus errones, id est, extorres, exules.

In statu regiminis חַטָּאֵי Amos 9. Gladio morientur omnes errones populi mei.

חֵטְא Erratum, delictum, culpa, reatus, ein feil. Leuit. 19. Ne portes pro ipso erratũ. Deuter. 16. Ne clamet contra te ad Iehoua, & fiat in te erratum. Deut. 21. Si fuerit in uiro erratum iudicio mortis. Psal. 51. Et in errato concepit me mater mea. In statu affixorum mutat zere in sægol. Leuit. 20. Erratum suum portabũt, orbi ambo morientur. Num. 27. Quia in errato suo mortuus est. Et pluraliter חֲטָאִים errata. Eccl. 10. Quoniam lenitas quietabit errata magna. In statu regiminis חֶטְאֵי Ezech. 23. Et errata idolorum uestrorum. In statu affixorum nullas uoces mutat. Gen. 41. Erratuum meorum ego recordor hodie. Iesa. 1. Si fuerint errata uestra uelut coccinũ.

חַטָּאָה Erratum, delictum. est etiam culpę. Exod. 34. Tollens iniquitatem & transgressionem & erratum. Iesa. 5. Et quasi catenis plaustri trahet erratum.

חֲטָאָה Erratum, delictum. & est etiam culpæ. Gen. 20. Quid erraui contra te, quòd adduxisti super me & super regnum meum erratum tam magnum. Exod. 32. Induxisti super eum erratum magnum. 2. Reg. 17. Et errare fecit eos errore magno. Psal. 32. Cui ablata est transgressio, & tectum erratum. Psal. 109. Et oratio eius sit in erratũ. Psalm. 40. Holocaustum & erratum, id est, piaculum.

חָטָאת In statu absoluto. Exod. 5. Ecce serui tui percutiuntur, & erratum est populus tuus. dein volck muß vnrecht haben.

חַטָּאת Secundum modum significandi primæ, tertiæ & quartæ coniugationis, erratum, delictum. Genes. 4. Nonne si bene egeris, supportatio, si uero non benefeceris ad ianuam erratũ cubat. Num. 12. Ne ponas super nos erratũ, quod fecimus, & quod aberrauimus. 1. Reg. 12. Posuit unum uitulum in Bethel, & alterum in Dan, & facta est res ista in erratum. Paulus uidetur reddidisse παράπτωμα Galathas 6. Si occupatus fuerit in aliquo delicto, & opposuisse uerbo σίχομαι, quod ordine incedere significat. In statu regiminis חַטַּאת 1. Sam. 2. Et erat erratum puerorum grande ualde. 1. Sam. 15. Quoniam erratum magiæ est rebellio. In statu affixorum recipit in penultima cametz, & ab absoluto nihil uariat חַטָּאת Exod. 18. Clamor Sodomæ & Gomorræ equidem mutuis, & erratum ipsorum magnum ualde. 1. Sam. 15. Nunc igitur tolle erratum meum. Psal. 51. Tibi soli, inquam, tibi erratum meum, & coram te malum feci, est autem nomen, quia accentum habet in ultima. Et pluraliter חַטָּאוֹת Nehemiæ 10. Pro erratis. Iob 13. Quot sunt mihi iniquitates & errata. Et in statu regiminis cum uau חַטֹּאות 2. Reg. 15. Neq́ discessit ab erratis Ierobeam filij Nebath, quibus errare fecit Israelem. 1. Regum 16. Propter omnia errata Baesa. Legitur tamen sæpius sine uau חַטֹּאת Num. 5. Si uir aut mulier fecerint unũ ex omnibus erratis hominis, id est, contra aliquem hominem. 2. Reg. 24. Propter

errata Manaſſe. Et in ſtatu affixorum nihil uariat à ſtatu regiminis. Pſal.25. Parce omnibus erratis meis. Sic Chriſtus Matth.6. Si remiſeritis hominibus errata ſua, remittet & uobis pater ueſter cœleſtis, quòd ſi non remiſeritis hominibus errata ſua, nec pater ueſter remittet errata ueſtra. Eſt obſeruandum quòd חַטָּאת ſecundum modum ſignificandi ſecundæ coniugationis, ſignificat uel ſimpliciter expiationem. ut Num.8. Sic facies eis, quando purificaueris eos, ſpargas ſuper eos aquas expiationis: Vel piaculum, id eſt, ſacrificium expiationis, quo ſcilicet expiatur erratum. Diſtinguit tamen Moſes Leuitic.6. diſertis uerbis ſacrificia expiationis in duo genera. Alterum erat animalium, quorum ſanguis inferebatur in tabernaculum teſtimonij, & adeps cremabatur ſuper altare holocauſti, cæterum pelles, carnes, caput, crura, inteſtina & ſtercus extra caſtra portata cremabantur, nec licebat ſacerdotibus de ipſis edere quicquam. Et de hoc ſacrificiorũ genere loquitur Moſes Leuit.4. ubi eius quatuor ſpecies ponit, & Autor epiſtolæ ad Hebræos cap.13. ad ſacrificium Chriſti in cruce extra portas Hieroſolymæ factum accommodat cum ſcribit. Animalium, quorũ ſanguis infertur pro peccato in ſancta per Pontificem, horum corpora cremantur extra caſtra, quapropter & Ieſus, ut ſanctificaret per proprium ſanguinem populum, extra portam paſſus eſt &c. Paulus autẽ Apoſtolus Rom.8. Vtrũq; nomine Græco ἁμαρτία reddidit ubi dicit: Et de peccato cõdemnauit peccatum, ubi prius pro piaculo, alterum pro peccato admiſſo uſurpat. Similiter 2.Corinth.5. Eum qui nõ nouit peccatum, fecit peccatũ, id eſt, piaculum ſeu hoſtiam deſtinatam expiando peccato. Alterum genus erat animaliũ, quorum ſanguis non inferebatur in tabernaculum teſtimonij, & carnes eius edebãtur à ſacerdotibus, atq; huius ſacrificij generis mentionem facit Moſes Leuit.6. Et prius ab iſto poſteriore genere diſcernit. Sed utriuſq; nunc exempla ſubiungã. Leuit.4. Si ſacerdos unctus errauerit in reatum populi, offerat pro errato ſuo, quo errauit, iuuencum filium bouis perfectum ipſi Iehoua ad erratum. ubi prius pro errato commiſſo, alterum pro ſacrificio expiationis accipitur. & cap.6. Hæc eſt lex errati, in loco in quo mactabitur holocauſtum mactetur erratũ coram Iehoua, eſt enim Sanctum ſanctorum, ſacerdos qui expiationem faciet comedet eam in loco ſancto &c. In ſtatu regiminis חַטַּאת Exod.30. Per ſanguinem errati, id eſt, piaculi. Oſeæ 4. Erratum populi comederunt. Et pluraliter חַטָּאוֹת 2.Reg.12. Argentũ reatus & argentũ erratuũ non eſt illatum in domum Iehoua. Sed tamen ſcias quòd illa ſacrificia expiationis fuerint tantum de quatuor animalium quadrupedum ſpeciebus, aut etiam auibus, ut de colũbis, & turturibus, uerũ etiam de ſimila, panibus, alijſq; eſculentis, ut paſſim uidere eſt in Moſe.

457 חָטַב Significatione cõuenit cum uerbis קָצַב & חָתַךְ חָבַט קָטַף קָטַב חָטַף niſi quòd ut forma, ita modo tantum ſignificandi inter ſe diſcrepent. ſignificat hoc ſuccidere ligna ſecuri. Ezechiel.39. Neque ſuccident de ſyluis. Deuter.19. In ſylua ad ſuccidendum ligna.

Participium præſens ſeu nomen participiale חֹטֵב Deut.29. A cędẽte ligna tua. Et pluraliter חֹטְבִים 2.Paralip.20. Cæſoribus.

In ſecunda coniugatione חִטֵּב Legitur tantum participium præteritum, generis fœminini מְחֻטָּבוֹת Pſal.144. Filiæ noſtræ ſicut anguli exciſi inſtar palatij.

INDE NOMEN.

חֲטֻבוֹת Interpretes omnes pro tapetibus accipiunt, & interpretantur. Arbitror autẽ non eſſe Hebræum, ſed Ægyptium, ſicut proxime ſequens אֵטוּן Prouerb.7. Stragulis ſtraui lectulum meum, tapetibus & funibus Ægypti.

חִטָּה Vide in themate ſuo אָנַט.

458 חָטַם Arbitror ſignificatione affine eſſe cum uerbis חָתַם & חָסַם חטם & ſignificare cohibitionem, retentionem. Ieſaiæ 48. Propter nomen meum prolongabo iram meam, & laus mea, ſi cohibebo tibi, id eſt, tui cauſa, tibi in bonum.

INDE

INDE NOMEN

חֹמֶט Metathesi literarum facta, animalculum, ex illorũ genere, quæ lex iudicat immunda esse, atq; assentior illis, qui pro limaca accipiunt, quæ se domi cohibet. Leuit. 11. Et limaca & talpa.

459 חטף Rapuit, & importat uiolentam celeritatem. Iud. 21. Et egrediemini de uineis & rapietis uobis unusquisq; uxorem sibi. Psal. 10. Insidiatur clam sicut leo in latibulo, insidiat̃ ad rapiendũ oppressum, rapiet oppressum trahendo eũ in rete suum.

460 חֹטֶר Duobus tantum scripturæ locis reperitur, significatq; uirgam seu uirgulam, uirgultum, baculum. Iesa. 11. Et egredietur uirgula è stirpe Isai. Prouer. 14. In ore stulti, uirga superbiæ, pro quo Chaldæus uertit חֻטְרָא uirga.

461 חַי Vixit, motũ, & operationes uitales habuit exeruitq;, ut sunt edere, bibere, sentire, & quæ illa comitantur, ut esse sanũ, lætum, bene ualentem, &c. Et est uerbũ imperfectum & defectiuum, nam in hac tantum forma legitur, tantumq; in præterito, & participio præsenti, congruit significatione cùm uerbo חָיָה nisi quod ut forma, ita modo tantum significandi ab eo differt, quod alterum de uitæ, alterũ de lucis propagatione dicatur, deinde congruit etiam cùm significatione, tum modo significandi cum uerbo הָיָה nisi quod hoc coniugetur per tres coniugationes, alterum ut supra dixi sit defectiuum & imperfectum. In præterito Genes. 5. Et fuerunt omnes dies Adam, quos uixit nongenti & triginta anni, & mortuus est. Gen. 11. Et Arphaxat uixit triginta quinq; annis. & cap. 25. Isti sunt dies annorum uitæ Abrahæ quos uixit. Et cu uau cõuersiuo. Gen. 3. Et modo ne mittat manũ suam, & accipiat de ligno uitæ, & comedat, & uiuat perpetuo. Exod. 33. Non uidebit me homo, & uiuet. Leuit. 25. Sustentabis tam peregrinũ, q̃ inquilinũ & uiuat apud te. Participium præsens חַי Gen. 43. An adhuc pater uester uiuit. Iob 19. Scio quòd redemptor meus uiuit. 1. Sam. 25. Et dicetis sic uiuenti. Iesaiæ 38. Viuẽs, uiuens ipse celebrabit te. Iesa. 3. In hoc cognoscetis, quod deus uiuẽs sit inter uos. 2. Reg. 19. Vt conuiciaretur deo uiuenti, legitur tamen absolutè positum pro Deo. Gen. 16. Propterea nomen indidit puteo, puteus uiuentis, uidentis me. Vtuntur etiam Hebræi in iuramentis isto participio, attamen duplici forma, Nam si Deus aut Iehoua ipse iurat, uel si per Deum seu Iehoua iuratur, tum utuntur forma חַי subscripta pathah. ut Ezech. 5. Viuo, ait Iehoua. Ierem. 46. Viuo ego ait rex, cuius nomen est Iehoua exercituum. 1. Sam. 19. Et iurauit Saul, uiuit Iehoua, nõ morietur. 2. Samuel. 2. Viuit Iehoua, nisi loquutus fuisses, populus subductus esset. Porro si per alium iuratur, quàm per Deum, tum scribitur חֵי cum zere. Gen. 42. Viuit Pharao, si hinc exieritis, id est, per uitam Pharaonis, non exibitis. Et mox iterum. Et si non (uiuit Pharao) quòd exploratores estis. 1. Sam. 1. Viuit anima tua mi sustentator. & cap. 17. Viuit anima tua rex, si noui. 2. Sam. 11. Per uitam tuam & uitam animæ tuæ, non faciam rem istam. Sed tamen cum אֱלֹהִים iunctum semel legitur Amos 8. Et dicunt, uiuit deus tuus Dan, & uiuit uia Beerseba, id est, cultus seu religio in Beerseba. Atq; eo consilio Propheta ita posuit, ut significaret nõ uerum esse Deum, neq; uerum & à Deo institutum cultum, sed falsum, fictitiumq; tam Deũ quàm cultum. Quòd autem ista differẽtia uera sit, quam iam dedi, poteris ex his locis ipse cognoscere, ubi utrũq; scriptum est. 1. Sam. 20. & 25. Viuit Iehoua, & uiuit anima tua. Item 2. Sam. 15. Viuit Iehoua, & uiuit sustẽtator meus rex, in quibus locis prius est חַי & posterius est חֵי Et pluraliter חַיִּים Viuentes, id est, qui uiuunt. Eccl. 4. Laudabam ego mortuos, qui iam olim mortui sunt, supra uiuentes, qui adhuc uiuunt. Et mox iterum: Et uidi omnes uiuentes. Et in genere fœminino חַיָּה uiuens. Genes. 1. Reptificent aquæ reptile animæ uiuentis. Et mox iterum: Producat terra animam uiuentem iuxta speciem suam. Leuit. 14. Auem uiuentem tollat cum ligno cedrino. Ezechiel. 1. Et spiritus uiuens erat in rotis. cap. 47. Et erit omnis anima uiuens. Et pluraliter חַיּוֹת Leuit. 14. Duas aues uiuentes.

INDE NOMEN

חי Viuum,substantiuè.Gen.6.Et ex omni uiuo omnis carnis bina. & cap.8.Neq; addam amplius percutere omne uiuum.Iob 12.In cuius manu est anima omnis uiui, & spiritus omnis carnis sigillatim.Genes.3.Quia ipsa est mater omnis uiui. Item adiectiuè.Leuit.13.Et uiuacitas carnis uiuæ,id est,recentis,non putridæ aut mortuę.1.Samuel.2.Non is accipiet abs te carnem coctam,sed uiuam,id est,crudam & recentem. Et pluraliter חיים Genes.26.Et inuenerunt ibi puteum aquarum uiuarum,id est,quæ mouentur & fluunt.Deut.5.Quæ unquam fuit caro, quæ audiuit uocem dei uiuentis è medio ignis sicut nos,& uixit.Vbi utrunque est pluralis numeri ad significandum Trinitatem personarum in diuinitate. Prouer.1.Deuorabimus eos tanquam infernus,uiuos.

462 חיב Accusauit de debito.Danielis 1.Et accusabitis caput meum apud regem.

INDE NOMEN.

חוב Debitor.Ezech.18.Qui non deprędabitur,pignus debitori restituerit.

463 חיה Vixit, uires & operatiōes uitales habuit,ut sunt sentire,edere, bibere, uigilare, dormire,digerere,esse sanum,atque illis uitæ commodis uti ac frui: ac congruit cùm significatione tum modo significandi cum uerbo חי nisi quod prius coniungetur tribus coniugationibus, posterius uero nempe חי sit defectiuum, & imperfectum,& irregulare.Deinde cōgruit חיה cum uerbo חוה nisi quod tantū modo significandi inter se uarient,nam illud de uitæ,hoc de lucis propagatione intelligitur.Gen.7.Vtinam Ismael uiuat coram te.cap.27.De gladio tuo uiues.Ezech. 37.Et fla in istos interfectos & uiuent.Iesa.55.Audite & uiuet anima uestra. Deut. 8.Nō in pane solum uiuet homo,sed in omni quod egreditur ex ore Iehoua uiuet homo.Habakuk 2.Iustus in fide sua uiuet.Gen.45.Et reuixit spiritus Iacob patris ipsorum.Iud.5. Et cū biberet reuersus est spiritus eius, & reuixit,id est,refocillatus est.2.Reg.1.Ite,& interrogate Baalzebub deū Ekron,num uiuā ab infirmitate ista, id est,conualescam.2.Reg.20.Et posuerūt super ulcus,& uixit,id est,conualuit.

In secunda coniugatione חיה uiuum,uel in uita conseruauit,uiuificauit.Psal.22. Et qui animam suam nō uiuificauit,id est, in uita conseruare potuit. Gen.19.Et uiuificemus ex patre nostro semen,id est,excitemus.1.Sam.27.Neq; uiuificauit uirū, uel mulierē.Ezech.13.Et uiuificandum animas quæ nō uiuent.i.in uita cōseruandum.2.Sam.12.Nisi agnicula una paruula,quam cōparaui & in uita cōseruaui. Habakuk 3.Iehoua opus tuū in medio annorum uiuifica illud.Nehe.4.Reuiuificabūt lapides ex aceruis pulueris.

Participium præsens מחיה 1.Sam.2.Iehoua occidit,& uiuificat.Nehe.9.Et tu uiuificas ista omnia,id est,conseruas in esse.

In tertia coniugatione החיה uiuificauit,conseruauit in uita,resuscitauit ex morte,restituit uitæ.2.Reg.8.Et Elisæus loquutus est ad mulierem, cuius filium uiuificauerat.Gen.19.Vt uiuificares animam meam.Num.22.Iam interfecissem te, & illam uiuificassem,id est,conseruassem in uita. Iosue 2.Conseruabitis in uita patrem meū,& matrē meam.Iud.8. Viuit Iehoua si in uita cōseruassetis eos,nō occiderem uos.

INDE NOMINA.

חיה Primo,generaliter omne uiuum,quod Latini animal irrationale uocant. Genes.8. Omne uiuum quod est tecum ex omni carne in uolatili, & in iumento & in omni motabili,quod mouetur super terra,educ tecum,ut moueantur in terra, & crescāt & multiplicētur super terra.Et iterū:Omne uiuū,omne motabile,& omne uolatile,omne reptile super terra in familijs suis,egressa sunt ex arca.Et mox iterū: Et dominamini in piscem maris, & in uolatile cœli, & in omne uiuū,quod mouet super terra.cap.9.Sanguinē uestrum de animabus uestris requirā,de manu omnis uiui requirā illum,& de manu hominis.Leuit.11.Hoc est uiuū quod comedetis ex omni iumento,quod est super terra.Et mox iterū: Vt discrimen fiat inter immundum &

mun-

mundum, & inter uiuum, quod comedere licet, & inter uiuum, quod non comedere licet. Item pro uiuo scilicet fero, id est, bestia seu fera, quæ non est mansueta, quia in ea magna uiuacitas sit etiã, & uescatur uiuis carnibus. Gen. 7. Et extincta est omnis caro, quæ mouetur super terra, in uolatili, in iumento, & in bestia, & in omni reptili, quod reptat super terra, sed & omnis homo. cap. 8. Et recordatus est Noach, & omnis bestiæ, & omnis iumenti, quod erat in ipsa arca. Iob 37. Et ingreditur fera in latibulum. Gen. 37. Bestia mala deuorauit eum. Leuit. 17. Qui peregre proficiscitur ex uobis, & uenatus fuerit uenationem feræ uel auis, quam comedere licet &c. Ex circumstantia uerborum sumitur nomen חיה in hoc citato loco debere accipi pro bestia seu fera. Est igitur obseruandum, quod quando hoc nomen seorsim ponitur, & non fit simul mentio nominis בְּהֵמָה quòd tum generaliter utrũque significat, hoc est animal magnum siue sit domesticum & cicurũ, siue ferum & syluestre. Sin autem expresse fit mentio nominis בְּהֵמָה tum specialiter pro fera, sed tamen, quæ quadrupes sit & super terra pedibus alte graditur, & hoc בְּהֵמָה pro animali mansueto atque etiã magno, & super terra pedibus gradiente accipiẽdum sit. Sicut uidere licet exemplis præcedentibus & sequentibus. In statu regiminis חַיַּת Gen. 1. Sed & omni uiuo terræ, & omni uolatili cœli, & omni reptanti in terra, in quo est anima uitæ. Gen. 9. Pauor uestri, & tremor uestri erit super omne uiuum terræ &c. Gen. 1. Et fecit deus uiuum terræ iuxta speciem suam, & iumentum iuxta speciem suam &c. 1. Samuel. 17. Et dabo cadauera Philistinorũ hodie uolatili cœli, & bestiæ terræ. Prouerb. 5. Et à bestia terræ non timebit. Transfertur tamen ad homines aliquando idque collectiuè, ac duplici ratione uel in bonum, & de bono animalium genere. ut Psal. 68. Animalcula tua habitabunt in ea: uel in malum & de malo ferarum genere. Psal. 68. Increpa bestiam arundinis. ac tamen simul & coniunctim in uno eodemque uersu de feris & mansuetis animalibus, id est, pijs & malis hominibus scriptum legitur Psalm. 74. Ne tradas feræ animam turturis tuæ, animalculis afflictorum tuorum ne obliuiscaris omnino. Legitur in quibusdam locis, ubi post se regit nomen שָׂדֶה generaliter pro tam feris, quàm mansuetis animalibus. Gen. 2. Et formauit deus de humo omne uiuum agri, & omne uolatile cœli, adduxitque ad hominem, ut uideret quomodo appellaret illud. In alijs tamen locis specialiter pro fera usurpatur. Gen. 2. Et imposuit Adam nomina omni iumento & uolatili cœlorum, & omni uiuo agri &c. & cap. 3. Maledictus tu præ omni iumento, & præ omni uiuo agri, & ex hoc loco clarũ est serpentem ante maledictionẽ recto incessisse corpore, ut cætera iumenta, & cæteræ feræ. Exod. 28. Et residuum ipsorum comedet uiuum agri. 2. Samuelis 21. Nec permisit uolucrem cœli quiescere super illos per diem, neque uiuum agri per noctem. Et in statu affixorum habet in altera cametz. Iesaiæ 4. Et bestia eius non sufficit ad holocaustum. Psal. 68. Animal tuum habitabunt in ea. Psal. 78. Et animal eorum tradidit pesti. Et pluraliter חַיּוֹת Psal. 104. Animalia parua cum magnis. Iesaiæ 35. Non erit ibi leo, & eruptio ferarum nõ ascendet per eam. Ezech. 1. Similitudo quatuor bestiarum. Et in statu regiminis חַיְתוֹ Psal. 50. Mihi sunt omnia animalia syluæ. Psal. 79. Carnem piorum bestiæ terræ. Psal. 104. Potabunt omnes bestiæ agri. Et iterum: In nocte progrediũtur omnia animalia syluæ. Iesa. 56. Omnes bestiæ agri uenite ad comedendũ, omnia animalia syluæ, quãquã alij existiment esse nomẽ singularis numeri, & literã uau paragogicã.

חַיָּה Secũdo, uita nõ substantialis, aut essentialis, quæ est ipsa anima qua corpus uiuificatur, sed uita animalis. i. cõuersatio, seu res gestæ in corpore per animã, hoc est energia & Entelechia seu perpetuũ exercitiũ, perpetua actio, perpetuæ operatiões animales & uitales, ut sunt sentire, audire, uidere, edere, bibere, uigilare, dormire, ualere, esse sanũ, &c. sicut Christi uerba declarãt Matth. 6. Ne sitis soliciti uitæ uestræ, quid esuri sitis, aut bibituri &c. Et Paulus 1. Cor. 15. ψυχὴν uocat. Vnde sæpius pro cõmoditate uitæ usurpatur, sicut in exemplis uidebimus. Gen. 18. Ad tempus certũ reuertar ad te iuxta tempus uitæ. In statu regiminis חַיַּת Iesaiæ 57. Vitam manus tuæ inuenisti. Legitur etiam positum pro comedendi auiditate seu inglu-

uic.Iob 38.Nunquid uenaberis leoni prædam,& uitam leunculorum replebis? id est,ingluuiem. In statu affixorum habet in altera cametz חַיָּתוֹ Iob 33.Et uita eius ad interfectores.Et iterum,abominatur uita eius panem & cibum desiderabilem. Psal.143.Conculcauit in terram uitam meam. Et in forma dualis numeri חַיִּים eò quòd duæ sunt uitæ, præsens in hoc seculo animalis, & in altero superiore seculo uita spiritualis,beata & æterna.Non potest autem nisi singulariter exponi. Gen.2. Et formauit Iehoua deus Adam puluerem de terra,& sufflauit in nasum eius spiraculum uitæ,& factus est homo in corpus uiuens.Et iterum:Et lignum uitæ erat in medio horti.cap.6.Ad perdendum omnem carnē,in qua erat spiritus uitæ. & cap. 7.Et quicquid erat in cuius naso erat spiraculum spiritus uitę.Deuter.30.Ecce dedi coram te hodie uitam & bonum,mortem & malum.Psal.34.Quis est ille qui cupit uitam.Psal.63.Melior est beneuolentia tua,quàm uita.Prouerb.3.Et erunt uita animæ tuæ.Eccl.10.Vinum exhilarat uitam.Iere.10. Deus ipse uita est.Psal.36. Apud te Iehoua est fons uitæ.Et accipitur pro uitæ necessarijs.Prou.27. Et uictualia pro ancillis tuis. Item legitur semel חַיִּין more Chaldæo. Iob 24.Et si stabit tamē nō erit certus de uita. In statu regiminis חַיֵּי Genes.7.In anno sexcentesimo uitæ Noah.Prouer.14.Vita carnis cor quietum.Dan.12.Et multi ex dormiētibus in humo pulueris euigilabunt,illi in uitam æternitatis,&c. In statu affixorum.Exod. 1.Et acerbam reddiderunt uitam ipsorū.Psal.49.Quoniam anima eius in uita sua benedicet & celebrabit te,quando benefeceris. Et pluraliter חַיּוֹת Exo.1.Quoniam sunt uitæ,antequam enim ad eas uenerit obstetrix,iam pepererūt.i. uiuaces.

חַיָּה Tertio,uiuarium,uilla,locus,in quo aluntur animalia & alia quoq; sunt uictualia, ad uitam humanam necessaria,sicut Græci negociationem,agricolationē, item uictualia aut facultates & alia ad uitæ usum necessaria, βιώτιμα uocant. 2.Sam.23.Et congregati erant Philistæi apud uillam, & erat ibi pars agri, in quo erant legumina. In statu regiminis חַיַּת legitur pro agmine, quod in modum ferarum prædatur & diripit.2.Samuelis 23. Et agmen Philistæorū castra posuerat in ualle gigantum.Hanc autem in eo loco habere significationem,& inde dictum agmen, facile ex 1.Paralip.14.sumere licebit. Et pluraliter חַוֹּת Num.32.Et accepit uillas eorum,& uocauit uillas Iair.

חַיּוּת Vita.2.Sam.20.Et erant conclusæ usq; ad diem mortis suæ in uiduitate uitæ, id est, in uita uiduitatis.

מִחְיָה Victus,& quicquid ad uitę usum & conseruationem attinet.Gen.45.Nam in uitæ conseruationem misit me deus ante uos.Iud.6.Et non fecerunt reliquum uictum in Israel,in pecore,boue,& asino.Esdræ 9.Vt det nobis uictum parum in seruitute nostra. Et in statu regiminis מִחְיַת & ponitur pro nutrimento seu uictu seu uiuacitate.Leuit.13.Et uiuacitas carnis uiuæ in tumore. Et cum affixo Iud.17.Dabo tibi &c.etiam uictum.

חַוָּה Nomen,quod Adam uxori suæ indidit.Genes.3.Et uocauit Adam nomen uxoris suæ Haua,quia ipsa est mater omnis uiui.

חַיִל Vide supra in themate suo חול.

464

חָבָה Anhelauit,seu inhiauit ad personam seu rem aliquam,eam ut apprehendat.Hieronymus uertit uerbo expectandi,ac magnam habet cognationem cum uerbo חָכָה nisi quòd ut forma,ita modo significandi inter se discrepent. In prima cōiugatione legitur tantū participium pluralis numeri חוֹבֵי Iesa.30.Beati omnes qui inhiant ad illum.

In secūda coniugatione חַבִּי absolutè semel legitur.2.Reg.9.Et aperta ianua fugies,& nō expectabis.Aliàs cōstruitur cū accusatiuo mediāte articulo אֶת uel etiā sine eo.Iob 32. Et Elihu inhiauerat Iob in uerbis, quod seniores ipso essent in diebus. Oseæ 6.Et secundū expectare uirum latrunculos.i.queadmodū uirū latrūculi inhiant.uerbū infinitiui modi habēs iod pro he. Item construitur etiā cū עַד 2.Reg.7. Si nos tacemus & inhiamus ad lucem usq; matutinam. Sæpissime autem cōstruitur

tur cum lamed.Psal.33.Anima nostra inhiauit ad Iehoua.Psal.106.Non inhiauerũt ad consilium eius. Zoph.3.Propterea inhiate ad me,ait Iehoua.Habakuk 2.Inhia ad illum,quoniam ueniẽs ueniet,& non tardabit.[redacted] ad Hebræos cap. 10. allegans hunc Prophetæ locum, reddidit hoc uerbum nomine ὑπομονῆς, quod Erasmo annotante non simplicem sonat patientiam,qua toleramus mala,sed patientem expectationẽ,cùm spe pręmij duramus in malis, & nos rebus melioribus seruamus,contrarium uocabulo ὑποστολῆς subtractionis,seu detrectationis obedire.

Participium præsens מְחַכֶּה . Iesaiæ.64. Faciet inhiantibus ad ipsum.Daniel.12. Beatus qui inhiat,& attingit dies mille.Eius plurale מְחַכִּים Iob 3.Inhiantes ad mortem,& non ipsa.

INDE NOMINA.

חֵךְ Palatus,eò quod ad cibum inhiat,& puto ab hoc nomine uerbum ipsum esse deriuatum.Iob 12.An non auris sermones probabit & palatus cibum sapiet? In statu affixorum mutat zere in hirik,& fortificat alteram literam punctulo dagges. Psal. 119.Quàm dulces sunt palato meo sermones tui. Psal.137. Adhæsit lingua mea in palato meo.Oseæ 8.Ad palatum tuum tuba.

חַכָּה Hamus,ad quem pisces inhiant.Iesaię 19.Omnes qui proijciunt hamum in riuum. Iob 40.Trahes Leuiathan hamo? Habakuk 1.Totum hamo extrahitur.

465 חָכַם Sapuit,sapiens fuit,& est mentis,non palati,quanquã Hebræis latioris sit significationis,quàm in lingua Latina uerbum sapere.Zachariæ 9. Quãtumlibet sapuit ualde.Prou.23.Fili mi si sapuerit cor tuum. & cap.9.Si sapuisti sapuisti tibi. Eccles.2. Vt quid sapui.Deut.32.Vtinã sapuissent,prudenter egissent in hoc,intellexissent nouissimum suum.Zach.9.Quia sapiebat ualde.Prouerb.6.Vade ad formicam piger,& uide uias eius,& sape.cap.8.Audite eruditionem & sapite. Eccl.7. Dixi,sapiam. Prouerbior.13. Ambulans cum sapientibus, sapiet. Iob 32. Magnates non sapient.

In secunda coniugatione חִכֵּם Psal.105.Et seniores eius sapientificaret.Psal.119. Præ inimicis meis sapientificasti me præceptis tuis. Iob 35.Et præ auibus cœli sapientificabit nos.

Participium præteritum מְחֻכָּם Psal.58.Consociantis consociationes sapientificati,id est,eruditi,periti. Et pluraliter מְחֻכָּמִים Prouerb.30.Et ipsa sunt sapientia sapientificata.

In tertia coniugatione legitur tantum participium præsens fœminini generis, status regiminis מַחְכִּימַת Psal.19.Testimoniũ Iehoua fidele,sapientificãs simplicę.

In quarta coniugatione תִּתְחַכַּם Eccl.7.Et ne sis sapiens,plusquam oportet.Exo. 1.Sapientiores simus illo.Eccl.7.Et ne sapiens sis nimium.

INDE NOMINA.

חָכָם Sapiẽs,qui habet rerũ siue diuinarũ ex uerbo dei,siue humanarũ cognitionẽ. Genes.41.Nõ est ullus intelligẽs,& sapiẽs,ut tu.Deut.32.Populus fatuus & nõ sapiẽs. ubi opponitur nomini נָבָל 2.Sam.13.Et Ionadab uir erat sapiens ualde.Prou.3.Ne sis sapiẽs in oculis tuis.Ezech.28.Ecce tu sapiẽs es præ Daniele.Legitur etiã adiectiuè.1.Reg.3.Ecce dedi tibi cor sapiẽs & intelligẽs.Prou.10.Filius sapiẽs lætificat patrẽ.& cap.20.Dispergit seditiosos rex sapiẽs. In statu regiminis חֲכַם Exo.31.In cor cuiuslibet sapiẽtis corde,dedi sapientiã.Prou.10.Sapiens corde suscipiet præcepta.Ies.3.Et sapientem fabrorũ. Et pluraliter חֲכָמִים Exo.7.Et uocauit Pharao sapiẽtib.Esther 1.Et dixit rex ad sapiẽtes,qui cognitionẽ habebãt tẽporũ. Exo.36. Venerũt omnes sapiẽtes,qui faciebãt opus sanctitatis.Deut.1.Date uobis uiros sapientes,& intelligentes,& expertos iuxta tribus uestras. & cap.16. Munus excæcat oculos sapientum.Iob 5.Qui capit sapientes in astutia eorum. In statu regiminis חַכְמֵי Exod.28.Et tu dices ad omnes sapientes corde, quos impleui spiritu sapientiæ.Iesa.19.Sapientes,consiliarij Pharaonis.Iere.10.Etiam apud omnes sapientes gentium. Et cum affixis.Iere.51.Et inebriabo principes eius,& sapiẽtes eius. Ezech.27.Seniores Babel, & sapientes eius. Et in genere fœminino חֲכָמָה 2.Samuelis

muelis 14. Et misit Ioab ad Thekoa, & accipit ibi mulierem sapientem. & cap. 20. Et uocauit mulierem sapientem. Et in regimine חכמת Exo. 35. Et omnis mulier sapiens corde. Et pluraliter חכמות Iere. 9. Et ad sapiẽtes mittite ut ipsæ ueniant. Et in statu regiminis חכמות Iud. 5. Sapientiores dominarum eius respondebant. Prouerb. 14. Sapientiores mulierum ædificauit domum suam.

חכמה Sapientia. Est autem sapientia certa rerum, uel diuinarum, uel humanarum cognitio. Deut. 34. Et Iosue filius Nun plenus erat spiritu sapientiæ. 1. Regum 4. Et dedit deus sapiẽtiam Salomoni, & intelligentiã multam ualde. Iob 28. Tractus sapientię est supra margaritas. Et iterum: Timor Iehoua est sapientia. Psal. 111. Principium sapientiæ timor Iehoua. Prouerb. 9. Exordium sapientiæ timor Iehoua. Iesaiæ 11. Spiritus sapientiæ & intelligentiæ. Daniel. 1. Intelligentes in omni sapientia. In statu regiminis חכמת 2. Sam. 14. Et sustentator meus est sapiens secundum sapientiã angeli Dei. 1. Reg. 3. Sapientia Dei intra ipsum. 1. Reg. 4. Et maior fuit sapientia Salomonis, quàm sapientia omnium filiorum Orientis, & quàm omnis sapientia Ægypti. Iesaiæ 29. Et auferam sapientiam sapientum eius. Et in statu affixorum חכמת 2. Sam. 20. Et uenit mulier ad omnem populum in sapientia sua. 1. Reg. 2. Facies secundum sapientiam tuam. Prouerb. 6. Fili mi ad sapientiam meam attende. Iere. 9. Ne glorietur sapiens in sapientia sua. Eccl. 2. Etiam sapientia mea stetit mihi. Et pluraliter חכמות Psal. 49. Os meum loquetur sapientias. Prouerb. 1. Sapientiæ foris ouant. & cap. 9. Sapientiæ ædificauit domum suam. & cap. 24. Sublimiores sunt stulto sapientiæ.

466 חלל Vim passus est, uiolentatus est, prophanatus est, uehementer dissolutus est, doluit, excruciatus est. Et congruentiam habet significatione cum uerbis חלה חול & יחל nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uariẽt. Psal. 109. Et cor meum doluit intra me, id est uiolatum est, & ex uiolatione doluit.

In uoce passiua נחל Ezech. 25. Quia prophanatum est. & cap. 7. Et prophanabuntur sanctuaria. & cap. 22. Et prophanabar in medio eorum. Iesaiæ 48. Quomodo enim prophanabitur? Ezech. 20. Et feci propter nomen meũ absq; prophanari in oculis gentium, id est, ne prophanaretur.

In secunda cõiugatione חלל publicauit, prophanauit, commune fecit, uiolauit. & opponitur הקדיש Leuit. 19. Sanctuarium ipsius Iehoua prophanauit. Malach. 2. Quia prophanauit Iehuda sanctuarium. Psal. 45. Prophanauit pactũ eius. Deut. 20. Et si quis plantauit uineam, & non uiolauit eam, abeat & reuertatur domum suam, ne quando moriatur in bello, & aliquis alius uiolet eam, id est, uindemiet eam. Gen. 49. Prophanasti stratum meum. Leuit. 19. Ne prophanes nomen Dei. Iesaiæ 43. Et prophanabo principes sanctitatis. Leuit. 21. Et nõ prophanabit semen suum in populis. Exo. 20. Si cultrum tuum super ipsum eleuasti, prophanasti eũ. Amos 2. Propter prophanare nomen sanctitatis meæ. Psalm. 89. Prophanasti deijciendo in terram coronam eius. Ezech. 28. Et prophanabo deijciendo de monte Dei. Et legitur semel defectiuè tam in fine, quàm in principio. Num. 30. Non uiolet uerbũ suum.

Participium pręsens מחלל Ezech. 24. Ecce ego prophano sanctuarium meum. & cap. 28. In manu prophanatoris tui. Et pluraliter מחללים Malach. 1. Et uos prophanatis illud. 1. Reg. 1. Et populus prophanantes in prophanis, tibicinantes in tibijs. Et in genere fœminino מחללת Leuit. 21. Patrẽ suũ prophanat, igni cõburatur.

Participium præteritum מחלל Ezech. 36. Et sanctificabo nomen meum, quod prophanatum est in Gentibus. Et pluraliter מחללים Ezech. 32. Prophanati gladio. In tertia coniugatione החל publicare initio, publice ordiri aliquid. Hieronymus, & post ipsum alij uerterunt uerbo cœpit. Genesis 6. Quando cœpit homo multiplicari. cap. 10. Ipse cœpit esse præualidus in terra. & ca. 44. In maiore cœpit. Iudicum 20. Et eleuatio cœpit ascendere. Deuteron. 2. Cœpi dare coram te Sichon. Esther 6. Ante quem cœpisti cadere. 1. Samuelis 3. Et oculi eius cœperunt caligare. Deuter. 2. Terram eius incipe possidere. Et mox iterum: Dic hac incipiam dare. Iudic. 20. Vir qui cœperit pugnare. Ezechielis 9. Et à sanctuario meo incipie

tis,

tis,& inceperunt à uiris ſenioribus.Geneſ.41.Et cœperunt ſeptem anni abundan-
tiæ.1. Sam.3. Incipiẽdo & finiendo.Deut.16.Quum cœperit falx eſſe in ſegete,inci
pies numerare ſeptem hebdomadas.

Participium præſens מֵחֵל Iere.25.Ego incipio male facere.

In uoce paſſiua הוּחַל Geneſ.4.Tũc cœptum eſt publice inuocari nomẽ Iehoua.

INDE NOMINA.

חָלָל Violatus,prophanus,uulneratus,ſaucius,ſeu corpus prophanatum,uiolatum,uul neratum,ſeu ex uiolentia extinctum & interfectum.Ezech.21.Et tu prophane,im probe princeps Iſrael.Ieremiæ 51.Et in uniuerſa terra eius ingemiſce uulneratus. Threnor.2. Cum delinquerẽt ipſi uelut uulneratus.Deut.21.Et ſi inuenietur inter- fectus in humo. Et in ſtatu regiminis חֲלַל Num.19.Et quicunq; attigerit in ſuper- ficie agri uiolatũ gladio,aut mortuum. Et pluraliter חֲלָלִים Gen.34.Filij Iacob ue nerunt ſuper interfectos, & diripuerũt ciuitatem.Num.23.Et ſanguinem cęſorum bibet.Iudic.9.Et ceciderunt uulnerati multi uſq; ad ianuam portæ. Et in regimi- ne חַלְלֵי Ieſa.66.Et multiplicabuntur interfecti Iehoua.Iere.9.Deflebo occiſos filię populi mei.Threnorum 4.Meliores fuerunt prophanati gladio,quam prophana- ti fame. Et cum affixis.Iudic.16.Et qui multiplicauit occiſos noſtros.Pſalm.69. Et dolorem uulneratorum tuorum narrabunt.Ezech.6.Et cadere faciam uulnera- tos ueſtros ante Idola ueſtra. Et in genere fœminino חֲלָלָה prophana,uiolata,com munis Leuit.21.Mulierem meretricem,& prophanam non accipient. Et iterum: Et prophanam merentem non accipient.

חָלִילָה Prophanum,prophanatio,uox abominantis aliquid ut prophanum,& eſt nomen, quod tamen interpretes reddiderunt uerbo Abſit.Geneſ.18.Prophanatio ſit tibi, ne facias rem iſtam,id eſt, abſit à te,ne facias rem hanc.

חוֹל Publicum,prophanum,prophanatio,nomen ſubſtantiuum,& opponitur nomini קֹדֶשׁ Leuit.10.Inter ſanctum,& inter prophanum.1.Sam.21.Et eſt panis prophana- tionis ſub manu mea.Et iterum:Et ſi uia prophanationis eſt, tamen multo magis ſanctificabitur propter uos. Et dicitur etiam hoc nomine arena,à multitudine,& quòd eſt communis, & in publico litore iaceat. Geneſ.22. Et multiplicando mul- tiplicabo ſemen tuũ ſicut ſtellas cœli,& ſicut arenam in litore maris.1.Reg.4.Ie- huda & Iſrael multi ſicut arena,quæ eſt iuxta mare in multitudine.Iob 6.Quoni- am nunc præ arena marium grauior erit. Prouerb.27.Grauis eſt lapis, & ponde- roſa arena.Ieſaiæ 10.Si fuerit populus tuus Iſrael ſicut arena maris,&c.Iere.5.Qui poſuit arenam, terminum mari.Oſeæ 1. Sicut arena maris,quę non menſurabitur.

מָחוֹל Chorus,chorea publica,& prophana,ad quam canitur tibia,& luditur tympano. Pſalm.149.Laudent nomen eius in choro.Iere.31.Lętabitur uirgo in choro.Pſalm. 30.Vertiſti planctũ meum in chorum. In ſtatu regiminis & affixorũ מְחוֹל Ierem. 31.Et egredieris in choro ludentium.Threnor.5.Verſus eſt in planctum chorus no ſter. Et in forma fœminea מְחוֹלָה quod in ſtatu regiminis מְחֹלַת legitur Cantic.7. Sicut chorũ caſtrorum. Et pluraliter מְחֹלוֹת Exo.15.Et egreſſæ ſunt omnes mulie res cum tympanis,& choris. & cap.32.Et uidit uitulum & choros.Iud.21.Et egreſ- ſæ fuerint filiæ Silo,ad choriſandum in choreis.ubi ſimul infinitiuus uerbi חַלֵּל po- nitur quod à nomine deriuatur.

Participium præſens primæ cõiugationis חוֹלְלִים prophani,communes,publici, qui publicis & prophanis lætitijs inſeruiunt.Pſalm.87.Et cantores tanquam tibi- cines.Iud.21.Et tulerunt mulieres ſecundum numerum ſuum ex choriſantibus.

חָלִיל Tibia,inſtrumentum prophanum,cuius uſus eſt in publicis choris & ſolennitati- bus.Ieſaiæ 5.Tympanum,& tibia. cap.30.Sicut ambulans cum tibia. Et pluraliter חֲלִילִים 1.Reg.1.Et populus tibicinabant in tibijs.Ieremiæ 48.Cor meum ad Moab tanquam tibiæ ſonabit.

חַלּוֹן Foramen,feneſtra,per quam lux omnibus communis illabitur, Geneſ.8. Et ape- ruit Noach feneſtram arcæ,& cap.26.Et reſpexit Abimelech per feneſtram.Ioſue 2.Et ligabis funiculum coccineum in feneſtra. Et pluraliter in forma maſculina

חלונים

חַלּוֹנִים Ezech.40.Et feneſtræ ei.Ioelis 2.Per feneſtras egredientur, & ablato mem חַלּוֹנַי Ier.22.Et aperuit ei feneſtras. Et in regimine חַלּוֹנֵי 1.Reg.6.Et fecit domui feneſtras latitudinis. Similiter cum affixis.Ezechiel.40. Et feneſtræ eius.Iere.9. Quia aſcendit mors per feneſtras noſtras. Et in forma fœminea חַלּוֹנוֹת Ezech. 41.Vſq; ad feneſtras, & feneſtræ in circuitu.

מְחִלּוֹת Feneſtræ ſeu foramina, ſeu cauernæ publicæ & communes, in quas tempore belli tam homines quàm animalia confugiebant.Ieſaiæ 2.Et in cauernis terræ.

תְּחִלָּה Inceptio, initium, exordium.Gen.13.Fuit tentorium eius in initio.Iudic.1.Quis aſcendet ex nobis contra Cananæum in initio. Et in ſtatu regiminis תְּחִלַּת 2.Sam. 21.Et in initio meſſis.Et mox iterum: Ab initio meſſis. Prouerb.9. Initium ſapientiæ, timor Iehoua.

חַלָּה Paſtillus farinaceus.Hieronymus Kolyridam, noſtri tranſtulerũt nunc cruſtulam, nunc placentam, ego exiſtimo placentam ſeu cruſtulam rotundam eſſe dictam à leuitate quaſi קַלָּה Num.15.Placentam leuabitis pro leuanda. Et in ſtatu regiminis חַלַּת Leuit.8.Accepit placentam azymæ unam, & placentam panis olei unam, pro quo 1.Paralip.16.uerſum eſt כִּכַּר Et pluraliter חַלּוֹת Exod.29.Et placentas azymas mixtas oleo.

467 חָלָב Lac.Gen.18.Et accepit butyrum & lac.Exod.3.Ad terrã fluentem lacte & melle.Iudic.4.Aperuit utrem lactis, & potauit eum.1.Samuel.7.Et accepit Samuel agnum lactis unum. & cap.17. Decem caſeos lactis. Prouerb.30. Euulſor lactis educit butyrum.Gen.49.Et albus dentes præ lacte.Cantic.5.Oculi eius inſtar columbarum ſuper riuis aquarum, loti cum lacte.Thren 4.Nitidiores lacte. In ſtatu regiminis חֲלֵב Exod.23.Ne coquas hœdum in lacte matris ſuæ. Et in ſtatu affixorum Canticorum 5.Comedi fauum meum cum lacte meo.Ezechielis 25.Et ipſi bibent lac tuum.

חֵלֶב Tam in ſtatu abſoluto, quàm regiminis cũ quinq; punctis, & proprie ſignificat adipem, ſeu pinguedinem in animali, eò quòd adeps ſit lac coagulatum & congelatum.Deinde generaliter transfertur ad omnes fructus & fruges, quæ ſunt lacteæ, medullatæ, pingues, & ſucculẽtæ, diciturq; de lacticinijs & cibo molliore & laxiore, ſicut אֹכֶל plerunq; de duriore accipitur.Leuit.3.Adipem operientem inteſtina. Et iterum:Et omnem adipem & ſanguinem non comedetis.cap.17.Et adipem errati ſuffiet ſuper altari.Deut.32.Adipe ouium, & adipe arietum, & hircorum.Gen. 45.Et comedite pinguedinem terræ.Num.18.Omnem pinguedinem olei, & omnem pinguedinem muſti & frumenti.Pſalm.81. Et cibauit eum pinguedine tritici.
Et in ſtatu affixorum priorem uocalem mutat in ſægol, & alterum in ſeua. Num. 18.Et adipem eorum incendes.Gen.4.De primogenitis ouium ſuarum, & de pinguedine earum.Num.18.De omni pinguedine eius.Pſalm.17.Pinguedinem ſuam clauſerunt.& Pſal.73.Egreſſus eſt præ pinguedine oculus eorum. Iob 15. Operuit faciem ſuam pinguedine ſua. Vide phraſin iſtorum trium locorum in themate עָדָה Et pluraliter חֲלָבִים Leuit.9.Et adipes à boue &c.Et ibidem ſæpe repetitur.

חֶלְבּוֹן Pinguedo.Ezech.27.In uino pinguedinis.

חֶלְבְּנָה Vide infra inter quadrilitera & peregrina.

468 חֶלֶד Congruit ſignificatione cum nomine חֶדֶל à quo tantum differt poſitu literarũ, & ſignificat nunc ſtatum huius ſeculi cito ceſſantem, nunc ipſum uitæ curriculum.Pſal.17.A mortalibus manus tuæ Iehoua, à mortalibus de ſeculo, quorum pars in uita. In diſtinctione ſentẽtiæ חָלֶד Iob 11.Et ſupra meridiem expurget curriculum uitæ.Pſal.49.Audite hoc omnes populi, auribus percipite omnes habitatores ſeculi.Pſal.89.Memento ego, quantum tempuſculi. In ſtatu affixi ſeruat ſægol prius, & alterum mutat in ſeua.Pſal.39.Ecce palmares dediſti dies meos, & uitæ meæ curriculum quaſi nihil coram te.

חֹלֶד Nomen animalculi à breuitate manſionis.Hieronymus uertit muſtellam.Leuitic. 11.Muſtellam & murem.

469 חָלָה Doluit, dolorem habuit ſeu ſenſit, ægrotauit. & congruit ſignificatione cũ uerbis יָחַל & חָיַל חול חָלַל niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi tantum inter ſe diſcrepent. Translatio noſtra uulgaris uertit nunc uerbo infirmatus eſt, nũc uerbo ægrotauit. attamen commodius magiſq; proprie uertes ægrotandi, ſi talem ægritudinem intelligas, quæ dolorem & cruciatũ habeat ex uiolatione. Ieſa. 38. Doluit Ezechias uſq; ad mortem. Prouer. 23. Percuſſerunt me, non dolui. Iere. 5. Et nõ doluerũt. 2. Reg. 1. Et cecidit Achazias, & ægrotauit. Ieſa. 38. In ægrotando ipſum. Et cum aleph loco he. 2. Paralip. 16. Et ægrotauit Aſa.

Participium præſens generis maſculini חוֹלֶה Gen. 48. Pater tuus ægrotat. 1. Samuelis 19. Ægrotat ipſe. Malach. 1. Et ægrotum. Et in genere fœminino חוֹלָה Ezech. 34. Et ægrotantem non ſanaſtis. Ier. 4. Quia uocem ut ægrotantis audiui. Et in ſtatu regiminis חוֹלַת Cantic. 2. Ægrota ſum amore.

In uoce paſſiua נֶחֱלָה Amos 6. Et non doluerunt ſuper contractione Ioſeph. Danielis 8. Et dolui.

Participium fœminini generis נַחְלָה Ier. 30. Et Nahum 3. Dolens erit plaga tua. Et pluraliter נַחְלוֹת Ezechielis 34. Et cornibus ueſtris petitis omnes ægrotas.

In ſecunda coniugatione חִלָּה Deut. 29. Et ægritudines, quibus ægrotare fecit Iehoua in ea. Pſal. 77. Et dixi ægrotare meum hoc, mutare eſt dextræ Excelſi, id eſt ægritudo hæc, mutatio dextræ Excelſi. Et quando hoc uerbum in iſta ſecunda coniugatione conſtruitur cum nomine פָּנִים tum ſignificat enixe precari, ſicut in forma יָחַל ſignificat enixe expectare auxilium. 2. Paralip. 33. Precatus eſt faciem Iehoua dei ſui. 1. Sam. 13. Et faciem Iehoua non ſum precatus. 1. Reg. 13. Precare obſecro faciem Iehoua dei tui. Exo. 32. Et precatus eſt Moſes faciem Iehoua. Prouerb. 19. Multi precabũtur faciem principis. Zach. 7. Ad deprecandum faciem Iehoua. Inde etiam אַחֲלַי de quo infra.

In uoce paſſiua חֻלָּה Ieſa. 14. Et tu dolore affectus es, ſicut nos.

In tertia coniugatione הֶחֱלָה ægrotare ſeu dolere fecit, dolore affecit. Ieſaiæ 53. At Iehoua uoluit cõtundere eũ, dolore affecit eum. ubi iod litera poſita eſt pro he. Micheæ 6. Ego dolorem intuli percutiendo te. Oſeæ 7. In die illa regem noſtrũ dolere fecerunt principes.

In uoce paſſiua הָחֳלָה 1. Reg. 22. Educite me de bello, quia dolore affectus ſum, id eſt, uulneratus ſum.

In quarta coniugatione הִתְחַלָּה 2. Sam. 13. Cuba ſuper lecto tuo, & ægrotare ſimula te. Et iterum: Et ægrotare ſimulabat ſe. Et iterum: Vt ægrotaret propter Thamar.

INDE NOMINA.

חֳלִי Ægritudo, ſenſus doloris, cruciatus. Et quando uel à fronte, uel à tergo habet literam, uel dictionem acceſſoriam, mutat holem in hateph cametz. Deut. 7. Et auferet Iehoua abs te omnem ægritudinem. Ieſaiæ 53. Et expertus ægritudinis. 2. Paralip. 21. Donec egredietur uiſcera tua præ ægritudine. Ieſaiæ 1. Omne caput ad ægritudinem. Eccl. 5. Et ægritudo mala eſt. 1. Reg. 17. Et fuit ægritudo eius fortis admodum. Ieſa. 53. Vere ægritudinem noſtram ipſe portauit. Et pluraliter חֳלָיִים 2. Paral. 21. Et tu in ægritudinibus multis. Et mutat ſemel prius iod in aleph חֳלָאִים Deuter. 28. Et ægritudinibus malis.

מַחֲלָה Forma maſculea, ægritudo, dolor, morbus. Et in ſtatu regiminis מַחֲלֵה 2. Paral. 21. In ægritudine uiſcerum tuorum. Similiter cum affixo Prouerb. 18. Spiritus uiri feret ægritudinem ipſius. Et in forma fœminea מַחֲלָה Exod. 15. Omnem ægritudinem, quam poſui in Ægypto. & cap. 23. Auferam ægritudinem è medio tui. 1. Reg. 8. Omnis plaga, omnis ęgritudo. Prouer. 13. Spes prolongata, ægritudo cordis. Vbi in ſtatu regiminis ſeruat he literam inuariatam.

מַחֲלוּיִים Ægritudines. 2. Paral. 24. Quia dereliquerunt eum in ægritudinibus multis.

תַּחֲלֻאִים Ægritudines. Ier. 16. Mortibus ægritudinum morientur. 2. Paral. 21. Et mortuus eſt in ægritudinibus malis. Et in ſtatu regiminis תַּחֲלוּאֵי Ier. 14. Et ecce ægritudines famis. Et cum affixo. Deut. 29. Et ægritudines eius.

חֶלְכָה Ægrotus, infirmus, imbecillis, inſerta litera caph. Pſ. 10. Oculi eius in infirmū reſpiciēt. Et in diſtinctione ſentētiæ חֶלְכָה Pſal. 10. Super te relinquit ſe infirmus. Et pluraliter mutat he in aleph חֶלְכָּאִים Pſal. 10. Et cadant in robore ſuo multo infirmi.

חֶלְאָתָה Ægritudo, ſcilicet ollæ, quam ex aduſtione ignis contraxit, uocant autem Hebræi hoc nomine ſordes, quæ propter nimiam ignis aduſtionē de eſculentis ollæ adhærent. Chaldæus uertit זִיהוּמָא id eſt, ſordes, ſcoria. Hieronymus rubiginem. Ezech. 24. Defatigationes aduſtionis, ſed nō egredietur ab ea. Et iterū: Væ ciuitati ſanguinum, ollæ cuius ambuſtio in ea, & ambuſtio eius non abit ad ea. Ad hunc locū, & ad hanc phraſin reſpexit Autor Epiſtolæ ad Hebræos cap. 12. Cum, inquit, depoſito onere omni, & tenaciter inhærente peccato. Ollæ nimirū corpora noſtra comparans, & peccatum aduſtioni ſeu ſordibus, quæ corpori noſtro pertinaciter adhærent, ut defricari nequeant quin non remaneant reliquiæ.

אַחֲלַי Nomen pluralis numeri, ſicut אַשְׁרֵי & ut hoc, ita illud quoq; aduerbialiter uſurpatur pro utinam, eſt enim precantis. 2. Reg. 5. Vtinam Suſtentator meus eſſet coram propheta. Legitur etiam אַחֲלֵי Pſalm. 119. Vtinam diſponantur uiæ meæ, ut cuſtodiam ſtatuta tua.

חֲלִי Orarium, precatorium, placatorium, ornamenti genus das lieblich ſtehet & mereatur gratiā, uel φ contra ægritudines apponatur. Prouerb. 25. Et orariū aureum. Et cum affixo Oſeæ 2. Et appones monile eius & orarium eius. Et pluraliter חֲלָאִים Cantic. 7. Vertebræ coxarū tuarum, quaſi oraria duo, opus manuum artificis.

470 חלט Arripuit. 1. Reg. 20. Et feſtinantes ſtatim arripuerunt an ex eo aliquid, id eſt, an ex eo aliquid pro ſe arriperent. & præterea nuſpiam in Biblijs reperitur. Chaldæus etiam uertit uerbo חֲטַף.

471 חלם Ingroſſatum, incraſſatum, condenſatum eſt in eo quod erat fluidum ac liquidū & rarum. & congruit ſignificatione cum uerbo גלם niſi quod ut prima litera parum, ita modo ſignificandi inter ſe uarient. Iob 39. Incraſſantur filij eorum, ac creſcunt in frumento. Deinde ualet Hebræis idem quod Latinis ſomnio, quod ſomnia ſunt craſſa & concreta, nec ſunt uanida aut fluida ſicut ſomnus. Gen. 42. Et recordatus eſt Ioſeph ſomniorū, quæ ſomniauit. Iere. 23. Somniaui, ſomniaui. Ieſa. 29. Quemadmodum ſomniabit ſitiens. Gen. 41. Somniauimus ſomnium.

Participium præſens חֹלֵם Gen. 41. Et Pharao ſomniabat. Deut. 13. Propheta autem ille, aut ſomniator ſomnij illius morietur. Et pluraliter חֹלְמִים Pſal. 126. Fuimus ſicut ſomniantes.

In tertia coniugatione הֶחֱלִים Ieſaiæ 38. Et ingroſſabis me.

Participium præſens irregulare מַחְלְמִים pro מַחְלִימִים Iere. 29. Et ne audiatis ſomnia ueſtra, quæ uos ſomniatis.

INDE NOMINA.

חֲלוֹם Ingroſſatio, coagulatio, id eſt, ſomnium, eſt nāq; ſomniū uelut uitellum in albugine fluida, id eſt, ſomno. hoc eſt, eſt ſpecies illa, quę remanet, nec euaneſcit ut ſomnus, ſed cuius poſt ſomnum reminiſcimur. Gen. 20. Venit Deus ad Abimelech in ſomnio. cap. 37. Audite obſecro ſomnium hoc, quod ſomniaui. 1. Reg. 3. Et euigilauit Salomo, & ecce ſomniū. Ieſa. 29. Et erit ſicut ſomniū uiſionis nocturnæ. Et in ſtatu affixorum nihil uariat. Gen. 41. Somnium ſuum ſomniauimus. Et iterū: Et uidi in ſomnio meo. Et pluraliter חֲלֹמוֹת Geneſ. 42. Et recordatus eſt Ioſeph ſomniorum. Iob 7. Et conſternatum reddis me per ſomnia. Iere. 23. Ad prophetas ſomniorum mendacij. Ioelis 2. Et ſenes ueſtri ſomnia ſomniabunt. Geneſ. 37. Et uidebimus quid erunt ſomnia eius. Iere. 23. In ſomnijs ſuis, quę narrauit.

חַלָּמוּת Coagulum oui, craſſities oui, quæ non eſt ita fluida, ut ריר id eſt, albugo, ſed craſſa & apparet. Latini uocant uitellum. Iob 6. Num editur inſipidum ſine ſale, aut eſt ſapor ſputamini Vitelli.

אַחְלָמָה Nomen lapidis precioſi, quem Amethyſtum eſſe uolunt. alij Lyncurium ex urina lyncis concretum, alij alium qui colore uitello ſimilis ſit. Exod. 28. In tertio Ligurius, Achates, & Amethyſtus.

472 חלף Generaliter significat mutationem, uel rei, uel loci, uel ordinis, uel temporis, uel conditionis seu qualitatis siue in bonum siue in malum. Iudic. 5. Et mutauit tempora eius, scilicet per uices, nunc hoc, nunc illud perfodiendo. Psal. 90. Mane tanquam fœnum, quod mutabitur mane florebit & mutabitur. Iesa. 2. Idolorũ uniuersitas mutabitur. Sic Paulus usus est. 1. Corinth. 7. Præterit enim habitus huius mundi. Et actiuè. Iesa. 24. Mutauerunt statutum. Habakuk 1. Tunc mutauit spiritum. Et quando de loco dicitur, tum cõmuniter ab interpretibus uerbo transeũdi, seu prętereundi uersum est, eò quòd Latino sermoni est conuenientius. 1. Sam. 10. Et mutabis inde & ultra, id est præteribis. Iob 4. Et uentus contra faciem meam mutabat. cap. 9. Mutauerunt cum nauibus uoluntarijs. Cantic. 2. Hyems præterijt, imber mutauit se. Iesaiæ 21. Sicut tempestatum multitudo in austro.

In secunda coniugatione חִלֵּף Gen. 41. Et mutauit uestimenta sua. 2. Sam. 12. Et lauit & perfudit, & mutauit uestimenta sua.

In tertia coniugatione הֶחֱלִיף Gen. 31. Et mutauit mercedem meam decem uicibus. Et iterũ: Et mutauisti mercedem meam. & cap. 35. Et mundamini, & mutate uestimenta uestra. Leuit. 27. Et nõ mutabit ipsum. Iob 20. Mutabit eum arcus æneus. Psal. 102. Sicut indumentum mutabis eos. Iesaiæ 9. Et cedros cõmutabimus. & cap. 40. Et expectantes Iehoua commutabunt robur, id est, recuperabunt.

INDE NOMINA.

חֵלֶף Nomen, quod tamen in præpositionis naturam transit, & ualet pro, propter, quæ quoque important mutationẽ. Num. 18. Pro ministerio illorum, uel propter ministerium eorum.

חֲלִיפָה Mutatio, immutatio, cõmutatio. Iob 14. Donec ueniat immutatio mea, scilicet de uita in mortem. Et pluraliter חֲלִיפוֹת Psal. 55. Non sunt mutationes illis. 1. Reg. 5. Decem millia in mense per mutationes, id est, uices. Iob 10. Per mutationes etiam copiæ apud me, id est, uices. Et sumitur sæpe adiectiuè. Gen. 45. Omnibus & singulis dedit mutatorias uestes, id est, nouas. Iud. 13. Triginta Sindões, & triginta mutatorias uestes. Et iterũ: Et tulit extractoria illorũ, & dedit mutatorias, scilicet uestes.

חֲלוֹף Nomen infinitum, mutatio, immutatio. Prouerb. 31. Aperi os tuũ pro muto, in causa omniũ filiorum mutationis, infortunij, quorum fortuna mutata est, quorum uita cum morte commutanda est.

מַחֲלָפִים Cultri, quibus cõmutabatur uita pecudũ in mortẽ. Esdræ 1. Cultri nouẽ & uiginti.

מַחְלָפוֹת Cincinni seu capilli, eò quod mutentur, defluant uel præscindantur, uel intorqueantur. Iud. 16. Si texueris septem cincinnos capitis mei cum licio.

473 חלץ Detraxit, extraxit, subtraxit, eripuit, expediuit. Et habet cognationẽ significatione cum uerbis חלה צלח & אלץ לחץ nisi quòd ut literarum transpositione, ita modo significandi inter se discrepent. Et quando regit post se accusatiuum, tunc est actiuum, sine accusatiuo est neutrum. Deut. 25. Et extrahet calciamentũ de pede eius. Iesaiæ 10. Calciamentum tuum extrahe. Thren. 4. Etiam dracones extraxerunt mammam. Oseæ 5. Cum gregibus & cum armentis suis ibunt ad quærendum Iehoua, & non inuenient, subtractus est ab eis.

In uoce passiua extractus, expeditus est, accinctus est, scilicet circum lumbos. Numeri 31. Extrahimini, id est, expedimini ex uobis uiri ad militiam, id est, extrahãtur. Num. 32. Et nos extrahemur, ut festinemus ante filios Israel. Et mox iterum: Si feceritis rem istam, si extrahemini. Psal. 60. Vt extrahantur dilecti tui. Prouer. 10. Iustus ex angustia extrahetur.

In secunda coniugatione חִלֵּץ Leuit. 14. Et mandabit sacerdos ut extrahant lapides, in quibus est plaga. Et mox iterum: Et si redierit plaga, & pullulauerit in domo postquã extraxit lapides. 2. Sam. 22. Eduxit me in latitudinem, extraxit me eò quòd dilexit me. Iob 36. Extrahet afflictum ex afflictione sua. Psal. 6. Reuertere Iehoua, extrahe animã meam. Psal. 7. Si retribui pacifico meo malum, si extraxi, qui me nõ coartat, id est, exui seu spoliaui. Psal. 34. Castrametaẽ angelus ipsius Iehoua circum timẽtes eum, & extrahit eos. Psal. 50. Inuoca me in die angustiæ, extrahã te.

Psalm.116.Quoniam extraxisti animam meam ex morte.Psal.140.Extrahe me Iehoua à uiro malo.

In tertia coniugatione חליץ Iesaiæ 58.Et satiabit in siccitatibus animam tuam, & ossa tua extrahet,id est,eripiet.

INDE NOMINA.

חלוץ Nomē participiale.extractus ex populo in militiā,id est,electus,& expeditus. Sic Iosephus semper transtulit.Num.52.Et transiuerit omnis extractus Iordanem. Iosue 6.Et extractus transibit ante arcam.2.Paral.20. In egrediendo ante extractū.2. Paral.28.Dimisit extractus captiuitatē. In statu regiminis חלוץ Num.32. Et serui tui transibunt,omnis extractus militiæ.Deut.25.Vocabitur nomē eius domus extracti calciamento. Et pluraliter חלוצים Num.32.Si uero exiuerint extracti uobiscum. Et in statu regiminis חלוצי Num.31. Duodecim millia extracti militia. Iosue 4.Quasi quadraginta millia extracti militia.Et Iesaiæ 15.legitur חלצי Atq; ideo extracti Moab uociferabuntur.

חלצים Nomen forma dualis numeri,lumbi sic dicti,qꝫ ex illis natura humana,& semē genitale libidinoso impetu cogēte extrahitur.Iesaiæ 32.Expoliatio & nudatio,& cinctura super lumbis.Chaldæus transtulit חרצין In statu affixorum.Gen.35. Et reges ex lumbis tuis egrediētur.1.Reg.8.Qui egredietur ex lumbis tuis.Iob 31.Si non benedixerunt mihi lumbi eius.& cap.38.Accinge nūc sicut uir lumbos tuos. Iesaię 5. legitur חלצי Non soluetur cingulū lumborū eius.Iere.30.Singuli uiri manus suas habent super lumbis suis quasi parturiens.

חליצה Lumbale,armatura lumborum,quæ uel munit lūbos,uel accingitur lumbos.2.Samuelis 2.Accipe pro te unū ex pueris & tolle lumbale eius. Et pluraliter חליצות Iudic.14.Et percutiens ex eis triginta uiros accepit lumbalia eorum,& dedit mutatorias, qui exposuerant ænigma,id est,paludamenta.

מחלצות Extracta,id est,uestes extractæ & preciosæ,seu festiuæ & delectæ à cōmuni & uulgari usu,ut sunt Latinis dicta paludamēta.quidam mutatoria, alij festiua uerterūt. Iesaiæ 3.Extracta & pallia,id est,paludamenta. Zachar.3. Auferte uestes sordidas ab eo,& dixit ad eum. Ecce transtuli ab eo iniquitatem tuam,& induam te extractis seu festiuis.

474 חלק Dispertiuit,uel in partes,uel ordines.Deut.4.Quæ dispertiuit Iehoua deus tuus omnibus populis.Et cap.29. Deos quos non cognouerūt,quorū nullus dispertiuit illis.Iob 39.Et non dispertiuit ei in intelligentia.2.Paral.23.Et constituit Iehoiada ministeria domus Iehoua per manum sacerdotum,quæ dispertiuerat Dauid,pro domo Iehoua.Oseæ 10.Dispertitū est cor eorū.Iosue 18.Quorū non dispertiuerunt hæreditatē.1.Paral.24.Et dispertiuit eos Dauid, nēpe Zadok de filijs Eleazar,& Achimelech de filijs Ithamar,secundū officia sua in seruitio suo.Nehe.9. Et dispertiuisti eos.2.Sam.19.Tu & Siba dispertietis agrū. Psal.55. Dispertiuerunt supra butyra os suum,solet enim butyrum propter lubricitatem in multas partes dispertiri & latissime diffundi.

Participium præsens חולק Prou.29. Dispertiēs cū fure,odit animam suam.

In uoce passiua נחלק Gen.14.Et dispertitus est super eos noctu,ipse, & serui eius,& percussit eos.Num.26.Istis dispertietur terra in hæreditatem.

In secunda coniugatione חלק Thren.4. Facies Iehoua dispertiuit eos.Iesa.34. Ipse proiecit eis sortē,& manus eius dispertiuit illis in funiculo.Ioel.3.Et terrā meā dispertiuerūt.Iosue 13.Disperti terrā hāc.Exo.15.Dispertiā spoliū.Psal.68. Et amœnitas domus dispertiet spoliū.Psal.22.Dispertiēt uestimenta mea.Iosue 9.Et perfecerūt dispertire terram.Iesaiæ 9.In dispertiendo illos spolium.

Vox eius passiua חלק Ies.32.Tūc dispertitū est usq; ad spoliū multiplex.Zachar. 14.Et dispertietur spoliū tuū in medio tui. Amos 7.Terra tua funiculo dispertiet.

In tertia cōiugatione החליק impertiuit.Germanicè partieren, & sumitur plerūq; in malam partem.Psal.36.Quia dispertit apud se in oculis suis,ut inueniat iniquitate sua ad odiendum,id est,ut odiū alijs paret. Prouer.2. Quæ sermones suos dispertient

tient. Vno in loco non sumitur in malum. Iere.37. Ad dispertiẽdum inde in medio populi, partẽ inde auferẽdi de agro, partem uero relinquẽdi amicis pro opera sua. Vbi tamen litera he characteristica tertiæ coniugationis euphonię gratia elisa est.

Participium præsens מַחֲלִיק Iesaiæ 41. Dispertit malleo laminam ictu, id est, diducit in partes. Prouerb.28. Qui arguit hominem, postea inueniet gratiam plusquam dispertiens linguam.

INDE NOMINA.

חָלָק Dispertitus, diffusus, glaber, lubricus, leuis. Gen.27. Ecce Esau frater meus uir pilosus, ego autem uir dispertitus, id est, glaber. Iosue 11. De monte dispertito, qui ascendit in Seir. Prouerb.5. Lubricus plusquam oleum palatus eius. Ezech.12. Et diuinatio dispertita, id est, lubrica, dubia.

חֵלֶק Dispertitio, scilicet in multas partes, lubricitas. Et legitur pluraliter חַלְּקֵי 1.Sam.17 Et elegit sibi quinq; lubricitates lapidum, id est, lapides leues.

חֲלֻקָּה Partitio, ordo. 2.Paralip.35. Et partitionem domus patris Leuitarũ, id est, ordinem.

חַלְּקֵי Partitiones, lubrica, lubricitates. Iesa.57. In lubricitatibus torrentis pars tua.

חֵלֶק Pars, portio. tam in statu absoluto q̃ regiminis cum quinq; punctis. Gen.31. Num est nobis pars & hæreditas in domo patris nostri. Deut.18. Partem sicut partem cõmedent. Iob 17. De parte annũciabit sodalibus. & cap.20. Hæc pars improbi à deo. 1.Sam.30. Sicut pars descendentis in bellũ, ita pars manentis apud uasa. In statu affixorum mutat priorem uocalem zere in sægol, alterã uero in seua. Genes.14. Hi accipient partem suam. Psal.50. Et cũ adulteris partẽ tuam. Psal.73. Pars mea deus. Et pluraliter חֲלָקִים Iesaiæ 18. Et uos scribetis terram in septẽ partes. Ezech.45. Cõtra unam partium. Et in forma fœminina חֶלְקָה 2.Sam.14. Et combusserũt serui Absalom partem igni. 2.Reg.9. In parte hac. Item, Proijce eum in partem. Amos 4. Pars una compluetur, & pars super quam non pluet, arescet. In statu regiminis חֶלְקַת Iosue 24. In parte agri. 2.Sam.14. Videte partem Ioab. Gen.27. Et pelles hœdorum induit super manus eius, & super glabriciem colli eius. Prouerb.6. Vt custodiat te à muliere mala, à glabricia linguæ ignotæ. Et in statu affixorum Iere.12. Conculcauerunt partem meã. Et pluraliter חֲלָקוֹת Psal.73. In partitionibus posuisti eos, id est, lubricitatibus. Psal.12. Labium lubricitatum. Iesaiæ 30. Loquimini nobis lubrica. Dan.11. Et temerantibus pactum adulabitur in lubricitatibus.

מַחֲלֹקֶת Partitio. 1.Paral.27. In partitione una erãt uiginti & quatuor milia, & super partitione mensis primi, erat Iosobeam. Et in statu affixorũ mutat holem in kybutz. 1.Paral.27. Et partitio eius. Et pluraliter מַחְלְקוֹת 1.Paral.27. Omni ordini partitionũ, uenienti & egredienti. 2.Paral.31. Et Leuitæ super partitiones suas. Sic Paulus Apostolus usus est ista uoce. 1.Corinth.12. Diuisiones enim donorũ sunt, sed idem spiritus, & diuisiones ministeriorũ sunt, & idem Dominus, & diuisiones operationum sunt, sed idem est Deus efficiẽs omnia in omnibus. Et Autor epistolæ ad Hebræos cap.2. uocat spiritus sancti distributiones.

חֲלַקְלַקּוֹת Dispartitiones, perplexitates, lubricitates. Psal.35. Sit uia illorum tenebræ, & lubricitates. Iere.23. Erit uia illorum ipsis uelut lubricitates. Dan.11. Et corroborabit regnum lubricitatibus, id est blanditijs.

475 חלש Domuit, deiecit, subiecit, & dicitur de corporis & rerum uiolenta subiectione, congruit igitur significatione cum uerbis לָחַשׁ & חָשַׁל בָּשַׁל nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant. Exo.16. Et domuit Iosua Amalek, & populum eius acie gladij.

Participium præsens seu nomen participiale חוֹלֵשׁ Iesaiæ 14. Deiectus es in terra domitor Gentium.

Participium præteritum, seu nomen participiale חֲלוּשָׁה Exod.32. Non est uox canendi uictoriam, neq; uox deiectionis.

INDE NOMINA.

חַלָּשׁ Deiectus. Ioelis 4. Deiectus dicet, heros ego sum.

חַלָּמִישׁ Pro חַלָּמְשׁ silex, cautes ab indomita & inconcussa duritia, & significationẽ uerbo

 suo

ſilo habet contrariã. Deut. 7. Qui eduxit tibi aquas de petra ſilicis. Et cap. 32. Et oleũ de ſilice petræ. Iob 28. In ſilicem extendit manũ ſuam. Ieſaiæ 50. Poſuit faciẽ ſuã ſicut ſilicem. Pſal. 114. Qui conuerſor eſt petræ in ſtagnũ aquarũ, ſilicis in fontes aquarũ. Et in ſtatu regiminis חַלְמִישׁ Deut. 32. Et pinguedinẽ de ſilice petræ.

476 חָמַם Caluit, incaluit, calidũ fuit, æſtuauit, & differt modo tantũ ſignificandi à uerbo יָחַם Pſal. 39. Incaluit cor meum in medio mei. Exo. 16. Et cum incaleſceret ſol, liquefiebat. Eccl. 4. Et ſi iacuerint duo, ſtatim calidum erit eis. Deut. 19. Quando incaluerit cor eius, & apprehẽderit eum. 1. Reg. 1. Et calidum fiat regi meo. 2. Reg. 4. Et incaluit caro pueri. Ieſa. 44. Inſuper incaluit, & dicit euge incalui, uidi lucem.

Participium præſens חַם Ioſue 9. Hic panis noſter calet, uel calidus eſt. Et pluraliter חַמִּים Iob 37. Quod ueſtes tuæ calidæ.

In uoce paſſiua נֵחַם Oſeæ 7. Omnes iſti calefacti ſunt, ſicut furnus. 1. Reg. 1. Et non calidum fiebat illi. Eccl. 4. Et uni quomodo calidum fiet.

In ſecunda coniugatione perfecte חִמֵּם Iob 39. Et in puluere calefiet.

In quarta coniugatione הִתְחַמֵּם Iob 31. Et de uellere agnorũ nõ calefaciebat ſe.

INDE NOMINA.

חֹם Calor, æſtus. Gen. 8. Et frigus & æſtus. & cap. 18. Circiter æſtũ diei. Ieſa. 18. Sicut nubes roris in æſtu meſſis. 1. Sam. 21. Ad ponendũ panẽ caloris, id eſt, calidũ. In ſtatu affixorũ mutat holẽ in kybutz. Ier. 51. In calore eorũ ponam cõporationes eorum.

חוּם Aduſtum, fuſcum, nigrum. Gen. 30. Et omne pecus aduſtum, id eſt, fuſcum, ſeu nigrum: & apparet eſſe à forma חוּם.

חַמָּה Sol, à calore, & æſtu. Iob 30. Pullatus ſeu niger inceſſi abſq; ſole, id eſt, cum tamen ſol nõ luceret, id eſt, ſine fuſcatione à ſole. Ieſa. 24. Pudefiet ſol. Et iterũ: Et erit lux lunæ, ſicut lux ſolis. Cantic. 6. Electa ut ſol. Et in ſtatu affixi חַמָּה Pſal. 19. Et non eſt qui abſcondat ſe à calore eius.

חָמִיו Socer, à calore amoris. Et legitur ubiq; in ſtatu affixorũ, mutata he litera in iod, ſicut etiam in אָחִיו frater. Gen. 38. Ecce ſocer tuus aſcendit in Themnath. Et iterum: Et ipſa miſit ad ſocerũ ſuum. In fœminino genere חָמוֹת ſocrus. Et legitur ſimiliter in ſtatu affixorũ tantum חֲמוֹת Ruth 2. Et dixit ei ſocrus ſua. & cap. 3. Ne abeas uacua ad ſocrũ tuã. Mich. 7. Filia inſurgit cõtra matrẽ ſuã, & nurus cõtra ſocrũ ſuã.

חֵמָה Ardor, ęſtus, furor, excãdeſcentia. Ieſa. 27. Ardor non eſt mihi. & cap. 42. Et effudit ſuper eum ardorẽ in ira ſua. Iere. 36. Quia magna ira, & ardor. Et ſemel legit̃ חֵמָא Dan. 11. Et egrediet̃ cũ ardore magno ad perdendũ. Et ſemel חֲמַת Oſeæ 7. Dies eſt regis noſtri, urgent principes ardore ex uino. Et in ſtatu regiminis חֲמַת Geneſ. 27. Donec auertat̃ ardor fratris tui. Prou. 6. Ardor uiri nõ parcet. & cap. 16. Ardor regis nũcius mortis. Deut. 32. Ardor draconũ uinum ipſorũ. i. uenenum, quod dracones irati effundũt, & quia inflammat etiã læſos. Pſal. 58. Ardor illis, ſimilis ardori ſerpentis. Pſal. 140. Ardor aſpidis ſub labijs eorũ. Et in ſtatu affixorum חֲמָתוֹ Ieſa. 51. Bibiſti de manu Iehoua calicẽ ardoris ſui. Habakuk 2. Væ potanti proximũ ſuũ, adijciendi ardorẽ ſuũ. Ieſa. 63. Et ardor meus iſte. Iob 6. Et ardorẽ earũ bibit ſpiritus meus, id eſt, uirus quo tinctæ ſunt ſagittæ, ut ſint lethales. Et pluraliter חֵמוֹת Pſal. 78. Reſiduo ardorum accingeris. Prou. 22. Et cum uiro ardorũ nõ ingredieris.

חֶמְאָה Butyrũ, dictum, quia ſemper calet, & nunquã frigeſcit aut cõgelatur. Iob 29. Cum lauarẽ itinera mea butyro, aliàs legitur ubiq; interpoſita litera aleph חֶמְאָה ad differentiã aliorum nominũ deriuatorũ. Gen. 18. Et accepit butyrũ, & lac. Iob 20. Flumina & amnes mellis & butyri. Prou. 30. Qui exprimit lac, educet butyrũ. Ieſ. 7. Butyrum & mel comedet. Et in ſtatu regiminis חֶמְאַת Deut. 32. Butyro boum, & lacte ouium. Et pluraliter מַחֲמָאֹת Pſalm. 55. Lenierunt ſupra butyra os ſuum, ubi litera mem habet pathah pro zere, aut ſægol euphoniæ cauſa.

חוֹמָה Murus, ex lapide ardore ignis cocto. Exod. 14. Et aquæ erant illis murus. Leuit. 25. In ciuitate cui non eſt murus. Ioſue 2. In pariete muri, & in muro ipſo habitabat. & cap. 6. Et cecidit murus. Ieſa. 30. In muro excelſo. In ſtatu regiminis חוֹמַת Ioſue 6. Et cecidit murus ciuitatis. Iere. 15. Et dabo te huic populo in murũ eris. Et in ſtatu affi

tu affixorum חוֹמָתָהּ Nahū 2. Festinabunt ad murum eius. Et in forma dualis numeri חוֹמֹתַיִם Iesa. 22. Inter duos muros. Et pluraliter חוֹמוֹת Iesa. 26. Ponet muros. Ezech. 26. Et destruent muros. Cantic. 5. Custodes murorum.

חַמָּנִים Solaria, id est, simulachra Hāmonis, id est solis. & sæpe pro eo legitur פְּסִילִים Fuit autem simulacrū Hāmonis, & eius templū celebre in Aphrica. Iesa. 27. Nō stabunt luci & Hammonim. 2. Paral. 14. Et amouit ex omnibus ciuitatibus Excelsa & Hammonim. Leuit. 26. Succidam Hammonim uestra. Et in statu affixorum nihil mutat. Ezech. 6. Et succidentur Hammonim uestra.

חֵמֶת Vas testaceum calore ignis, seu solis coctum. Et Latini etiam heminam dixerunt, quæ continebat dimidiū sextarij. Gen. 21. Et defecerunt aquæ ex hemina. Et iterū: Et abijt, & impleuit heminam. Et in statu regiminis, ibidem. Et accepit panem, & heminam aquæ.

477 חָמַד Appetiuit, expetiuit, desiderauit, cupiuit, cōcupiuit, scilicet ea quæ iucunda, grata, uoluptuosa, utilia, preciosa sunt. quare semper uno illorū uerbo isto includit. Psal. 68. Expetiuit deus inhabitare illū. Prou. 12. Appetiuit improbus uenationē malorū. Malach. 2. Et appetēt agros. Ies. 1. Pudore suffodiētur à dijs, quos appetiuistis. Exo. 20. Non appetes uxorē sodalis tui. & cap. 34. Et nō appetit terram tuam.

Participiū præteritum חָמוּד quod tamē semper accipit nominaliter, appetitus, appetitio, appetētia. Psal. 39. Et tabescere facis uelut tinea appetibile eius. i. preciosum quod appetit. Iob 20. Secūdū appetitionē eius nō euadet. Et pluraliter חֲמוּדִים Ies. 44. Et expetibilia eorū nō subleuāt. Et in genere fœminino pluraliter חֲמוּדוֹת uel etiā חֲמֻדוֹת nam utrūq; legitur. Gen. 27. Et tulit Rebecca uestes Esau filij sui expetibiles. Esdræ 8. Et uasa aurea duo expetibilia. Dan. 9. Quia expetitiōes tu. & cap. 10. Panē expetitionū nō comedi. & cap. 11. Ex lapide precioso & appetibilibus.

In uoce passiua נֶחְמַד cuius participiū נֶחְמָד est usitatū. Gen. 2. Omnē arborē expetibilem. Prouer. 21. Thesaurus expetibilis. Et pluraliter נֶחֱמָדִים Psal. 19. Iudicia Iehoua ueritas, iusta sunt pariter, expetibilia supra aurum.

In secunda coniugatione חִמֵּד Cantic. 2. In umbra eius appetitionem habui.

INDE NOMINA.

חֶמֶד Appetitus, appetitio. Iesa. 32. Supra agros appetitionis. Ezech. 23. Iuuenes appetitionis. Amos 5. Vineas appetitionis plātabitis. Iesaiæ 2. Et super omnes sculpturas appetitionis. In statu regiminis חֶמְדַּת tanquam sit à חֶמְדָּה forma fœminea. Haggæi 2. Et uenit appetibile omniū Gentium. In statu affixorum חֶמְדָּתִי Iere. 12. Dederunt partem appetitionis meæ. Ezech. 26. Et domus appetitionis. Dan. 11. Cum uasis appetitionis eorum.

מַחְמָד Appetitus, appetitio, expetibile. 1. Reg. 20. Omne expetibile oculorū tuorū. Osee 9. Appetitionē argenti eorū. Et pluraliter מַחֲמַדִּים Cant. 5. Et totus ipse, expetitiones. Et in statu regiminis מַחֲמַדֵּי Osee 9. Interficiā expetibilia uteri tui. Thren. 2. Et interfecit omnia expetibilia oculi. Similiter in statu affixorū. Ies. 64. Et omnia expetibilia nostra fuerūt in desolationē. Thren. 1. Dederunt expetibilia sua pro cibo. Et iterum: Manum suam extendit hostis ad omnia expetibilia eius. Ioelis 3. Expetibilia mea bona introduxistis in palatia uestra.

מַחְמוֹר Et eius plurale מַחֲמוּדִים Thren. 1. Recordata est omnium expetibilum suorum.

חָמַט Vide in themate suo חָטַם.

478 חָמַל Pio affectu fuit erga aliquem, cōmiseratione motus fuit erga aliquē, qui tamen aliter meruerat. Hieronymus & reliqui uerterūt uerbo parcēdi, & habet quandam congruentiā cū uerbo גָּמַל sicut & utrunq; cōstruitur cū עַל id est, erga, atq; significationē plane contrariā habet uerbo קָמַל quod excisionē significat sine ulla cōmiseratione, aut ignoscētia. Iosue 15. Animū parcendi habuit erga bonū gregem. 1. Sam. 23. Benedicti uos Iehoua, quod animum parcendi habueritis erga me. 2. Paralip. 36. Animum parcendi habuit erga populū suum. Ezech. 16. Ad habēdum animū parcendi erga te. Malach. 3. Et habebo animū parcēdi erga eos, quemadmodum habet animum parcendi aliquis erga filium suum. Et aliquando construitur

cum præpositione אֶל Iesaiæ 9. Vir erga fratrem suũ non habeat affectum parcendi. Iere. 50. Et ne habeatis affectum parcendi erga sagittas. & cap. 51. Et ne habeatis affectũ parcendi erga iuuenes eius. Et aliquoties legitur absolutè. Prouer. 6. Quoniam zelus est furor uiri & nõ parcet in die uindictæ. Thren. 2. Deuorauit Iehoua & non pepercit, omnia tabernacula Iacob. Ezech. 5. Atq; etiam ego non parcam.

INDE NOMINA.

חֶמְלָה Parsio, parcentia, ignoscentia. Et in statu regiminis חֶמְלַת Gen. 19. In ignoscẽtia Iehoua erga illum. Et cum affixo חֶמְלָתוֹ Iesaiæ 63. In dilectione sua, & in ignoscentia ipse redemit eos.

מַחְמָל Parsio, parcentia. Ezech. 24. Expetibile oculorum uestrorum & parcẽtiam animæ uestræ, id est, cuius anima uestra parcit.

479 חָמַס Vi rapuit, seu diripuit aliquid. Iob 15. Abripiet uelut uitis labruscã suam, & proijciet quasi olea florem suum. & cap. 21. Ecce noui cogitationes uestras, & consilia, quæ contra me rapitis. Thren. 2. Et abripuit uelut horti tuguriolum suum. Ezech. 22. Sacerdotes eius abripuerunt legem meam, id est, aliò detorserunt. Zoph. 3. Sacerdotes abripuerunt legem, id est, deprauauerunt legem, ui aliò detorserunt.

Participium præsens חֹמֵס Prouerb. 8. Et delinquens in me abripit animã suam.

In uoce passiua נֶחְמְסוּ Iere. 13. Propter multitudinẽ iniquitatis tuæ reuelatæ sunt fimbriæ tuæ, abreptæ sunt calces tuæ.

INDE NOMINA.

חָמָס Vis, uiolentia, iniuria, tyrannis, quæ consistit in rapina. Genes. 6. Et repleta erat terra iniuria. & cap. 49. Simeon & Leui fratres, uasa iniuriæ cõmutationes eorũ. Exo. 23. Non ponas manum tuam cum improbo, ut sis testis iniuriæ. In statu regiminis חֲמַס Iudic. 9. Vt ueniret iniuria septuaginta filiorũ Ierubaal. Habakuk 2. Quoniam iniuria Libani operiet te. In statu affixorum חֲמָסִי Gen. 16. Et dixit Sarai ad Abram, iniuria mihi propter te, ego dedi ancillam meam in sinũ tuum. Iere. 51. Iniuria mea, & caro mea super Babel. Et pluraliter חֲמָסִים 2. Sam. 22. A uiro iniuriarum saluabis me. Psal. 140. A uiro iniuriarum conserues me. Prouerb. 40. Et uinum iniuriarum bibent.

תַּחְמָס Auis immundæ nomẽ, à uiolentia & rapacitate, alij noctuam, alij Nycticoracem, alij accipitrem nocturnum, (quem Plinius lib. 10. Cymindin nominat) esse putãt. Ego harpyam arbitror. Leuit. 11. & Deut. 14. Et filiam struthionis & harpyam.

480 חָמֵץ Infectũ fuit, scilicet fermento, seu acredine, infermentatũ est, sicut literarũ trãspositione uerbum מָחַץ significat actiuè inficere, scilicet sanguine, alioqui nullam inter se habent differentiam. Exo. 12. Et pinsuerunt pastam, quam exportauerãt ex Ægypto, placentas azymas, quia nõ infermentata erat. Et mox iterum: Et tulit populus pastam priusquam inficeretur fermento, id est, fermentaretur.

Participium præsens חוֹמֵץ Psal. 71. De manu inique agẽtis, & inficientis, id est deprauantis & corrumpentis doctrinam.

Participium præteritum חָמוּץ quod in statu regiminis legitur. Iesa. 63. Quis est iste, qui uenit ab Ædom infectus uestibus de Bosra. Legitur etiam cũ uau holẽ pro schurek חָמוֹץ Iesa. 1. Beate infectum, id est exacerbatum, perturbatum.

In secunda coniugatione uoce passiua legitur infinitiuus cum he paragogico חֻמְצָה sicut חֻמְלָה Oseæ 7. A subagitatione donec infermentaretur ipsa. uel nominaliter, usq; ad infermentationem ipsius.

In quarta coniugatione הִתְחַמֵּץ Psal. 73. Quoniam infectum est cor meũ, id est, exacerbatum, perturbatum.

INDE NOMINA.

חָמֵץ Infectum, scilicet fermento, infermentatum. Exod. 12. Omnis comedens infermẽtatum, statim excidatur anima eius ex Israel. Exo. 13. Azyma comedetur septem diebus, & nõ appareat tibi fermentatũ. Amos 4. Et suffumigãdo de infermẽtato sacrificiũ celebrationis. Et legit' semel adiectiuè. Leu. 7. Super placẽtas panis infermẽtati.

מַחְמֶצֶת Infermentatum. Exod. 12. Omnis comedens infermentatum excindetur anima

eius

eius. Et mox iterum: Omne infermentatum non comedetis.

חָמִיץ Nomen adiectiuum, maſculini generis, infectus acredine. Ieſa. 30. Et boues & pulli colentes agrum migma infectum acredine comedent, id eſt, mixturam acetoſam.

חֹמֶץ Infectio, infectura, ſic autem Hebræi uocant acetum, eò ꝙ acetũ ſit uinum infectũ, uel quod fermentũ uino impoſitum acetũ conficiat, uel ꝙ linguam, & alia eſculenta inficiat. Num. 6. A uino & ſicera abſtinebit, infectionẽ uini, & infectionẽ ſiceræ non bibet, id eſt, infectũ uinum, & infectam ſicerã, uel acetũ ex uino, & acetũ ex ſicera. Ruth 2. Et intinge bucellam tuam in infecturã, id eſt, acetum. Pſal. 69. Et in ſiti mea potauerunt me infectura, id eſt, aceto. Matthæus Euangeliſta teſtatur ꝙ Chriſto dederint acetũ cum felle mixtũ. Marcus myrrhatum uinũ. Lucas ſimpliciter acetum. Ioannes acetum & Iſopum admouerint ori eius, & ꝙ Ieſus acetum acceperit. Item Prou. 10. Sicut acetum dentibus. & cap. 25. Acetum ſuper nitrum.

481 חָמַק Diuertit. congruit ſignificatione cum uerbo מָחַק niſi ꝙ ut literarum poſitu, ita modo ſignificandi inter ſe uarient. Cant. 5. Aperui ego dilecto meo, & dilectus meus diuertit, præteriịt.

In quarta coniugatione תִּתְחַמָּקִין Iere. 31. Vſqꝫ quo diuertis te filia auerſatrix, eſt autem nun litera paragogica.

INDE NOMEN.

חֲמוּקִים Vertebræ, uerſatiles. Cantic. 7. Vertebræ coxarũ tuarum quaſi monilia duo, factura manuum artificis.

482 חָמַר Turbidum fuit, lutulentum fuit, inferbuit, intumuit. Pſal. 46. Fremant & intumeſcant aquæ eius. Pſalm. 75. Quia calix in manu Iehoua, & uinum, quòd intumuit ſeu inferbuit.

חֲמַרְמַר Verbum geminatum, forma actiua. Iob 16. Facies meæ intumuerunt à fletu. Et in forma paſſiua חֳמַרְמַר Thren. 1. Viſcera mea cõturbata ſunt, ſeu intumuerunt.

INDE NOMINA.

חֶמֶר Turbidum, turbulentum, tumidum, appellatiuũ uini rubri, quod turbidum eſt, & non modo infuſione, ſed & bibitũ efferbeat, & cerebrum perturbet. Ieſa. 27. In die illa uinea turbidi, cãtate ei. Et in diſtinctione mutat prius ſegol in cametz. Deut. 32. Et ſanguinem uuæ biberes turbidum, id eſt, uinum rubrum & turbidum.

חֵמָר Lutum, bitumen, lutum tenax, & bituminoſum. Gen. 11. Et lutũ erat illis in cęmentum. Et cap. 14. Vallis Siddim hinc inde putei bituminis. Exod. 2. Et bituminauit eam bitumine & pice.

חֹמֶר Lutũ, terra tenax, & bituminoſa, cęmentũ. Gen. 11. Et lutũ fuit illis in cęmẽtũ. Exo. 1. In luto & in lateribus. Iob 4. Quãto magis incolẽtes domos luti, quarũ in puluere eſt fundamentũ earũ. & cap. 10. Memẽto obſecro, ꝙ quaſi lutũ feceris me. Ieſ. 16. Vt ponat eũ conculcationẽ, ſicut lutũ platearũ. & cap. 29. Et uerſio ueſtra certe uelut lutũ figuli reputabit̃. & cap. 45. Num dicet lutũ figulo. & cap. 64. Nos ſumus lutũ & tu figulus noſter. Habakuk 3. Calcas in mari cũ equis tuis, luto aquarũ multarum.

INDE VERBVM,

חָמַר Cęmẽtauit, bitũinauit, bitumine obliuit. Ex. 2. Et bituminauit eã bitumine & pice.

חֹמֶר Eſt & nomen mẽſuræ, quæ cõtinebat decẽ Ephos ſeu modios, & Latinis Corus, Germanis uocabulo reſpondente Hebræo Symmer, Hebræi uero uocant, quia tumulum facit. Multi putãt, idem eſſe ꝙ עֹמֶר Leuit. 27. Semen Cori hordeorum pro quinquaginta ſiclis argẽti. Ieſa. 5. Et ſemen Cori faciet Epha. Et pluraliter חֳמָרִים Num. 11. Et qui parum collegit, decem Coros. Exo. 8. Et congregauerunt eas tumulos, tumulos, & fœtuit terra.

חֲמוֹר Tumulus. Iud. 5. Cũ mandibula aſini tumulũ & duos tumulos, id eſt, unũ atqꝫ alterum, & pulchra uſus eſt paranomaſia aſini ad tumulũ, nam & eodẽ nomine uocant aſinum à tumulis & ſarcinis geſtandis, ideo & Matthæus Euangeliſta cap. 21. uocat ὑποζύγιον, id eſt, ſubiugale, ſcilicet animal, uel certe quòd turbidum habet cerebrum aſinus. Geneſ. 32. Sunt mihi bos & aſinus. Num. 16. Nõ aſinum unum accepi ab eis. 2. Reg. 6. Caput aſini pro 80. argenteis. Zachar. 9. Vehitur ſuper aſino. 2. Samuelis

muelis 19. Sternam mihi asinum, & uehar super ea, ubi relatiuum est generis fœmi nini. Et in statu affixorum nihil mutat. Gen. 22. Et ligauit asinum suum. Deut. 28. Asinus tuus rapietur à conspectu tuo. Et pluraliter חֲמֹרִים Gen. 12. Et erant illi greges, & armenta, & asini, & serui, & ancillæ, & asinæ, & cameli. &c. cap. 45. Decem asinos ferentes de bonis Ægypti, & decem asinas, portantes frumentum. Iud. 19. Et par asinorum. Et in statu affixorum seruat sua puncta. Gen. 34. Atq; asinos eorum. Iud. 19. asinis nostris.

יַחְמוּר Asinus ferus & syluestris, fera qua uesci lex permittebat, & forte tale est animal, qualia sunt in Lappia, & lingua uulgari Raingi ab incolis dicit, magnitudine, forma, & colore asini, ungulas habens bifidas, miræ uelocitatis, cornua lanugine obducta, sed tamē humiliora ceruis, & ramis rarioribus. Deut. 14. Ceruū & capream & asinum. 1. Reg. 4. Præter ceruum & capream, & asinum, scilicet ferum.

483 חמש Nomen numerale cardinale, generis fœminini, Quinque, construiturq; cum nominibus pluralis numeri, & præponitur maiori numero. Genes. 5. Et uixit Seth quinq; annos. & cap. 43. Quinq; manibus. & cap. 45. Quinq; mutatorias uestes. Et in statu regiminis חֲמֵשׁ Gen. 11. Quinq; centum annos. Et in genere masculino חֲמִשָּׁה Gen. 14. Quatuor reges cū quinq;. Et iterum: Propter quinq;. Leuit. 13. Quintadecima die. Genes. 47. Accepit quinq; uiros. In statu regiminis חֲמֵשֶׁת Iosue 10. Et ascenderunt quinq; reges Amorræi. Iudic. 8. Circiter quindecim millia.

Et pluraliter חֲמִישִּׁים generis communis, quinquies decem, quindeni, quinquaginta. Gen. 14. Propter quinquaginta iustos. Exo. 26. Et quinquaginta. Num. 31. Et quinquaginta. 1. Reg. 18. Et abdidit illos quinquaginta uiros in caueā. Et in statu affixorū. 2. Reg. 1. Et misit ad eū princeps quindenorum, & quinquaginta eius. Et mox iterum: Descendat ignis de cœlo, & absumat te & quinquaginta tuos. Et iterū: Et absumpsit duos principes quindenorū primos, & quindenarios eorum.

חֲמִישִׁי Nomen numerale ordinis, masculini generis. Quintus. Genes. 1. Et fuit mane dies quintus. cap. 30. Et peperit Iacobo filium quintum. 2. Samuelis 3. Et quintus erat Sephataia. In genere fœminino חֲמִישִׁית Gen. 27. Et dabitis quintam Pharaoni. Leuit. 19. Et anno quinto. & cap. 27. Et addet quintam argenti. Et in statu affixorū. Leuit. 5. Et quintam eius addet.

חֹמֶשׁ Pars corporis humani infra quinq; costas, quæ Græcis ὑποχόνδρια Latinis inguen dicitur. 2. Sam. 2. Et percussit eum Abner cum posteriore hastæ in inguine.

INDE VERBVM,

חָמַשׁ In prima coniugatione legitur tantum participium præteriti temporis, seu potius nomen participiale חֲמֻשִׁים Exod. 13. Et quintati ascenderunt filij Israel, id est, succincti in inguine.

In secunda coniugatione חִמֵּשׁ quintauit. Gen. 41. Et quintabit terram Ægypti per septem annos saturitatis, id est, quintam partem accipiet, sicut Hebræi dicunt quoq; decimare, id est, decimam partem, uel dare uel accipere.

484 חנן Construitur cum accusatiuo mediante articulo אֵת & significat gratificare, recipere aliquem in gratiā, gratia aliquem prosequi, ex gratia donare aliquē, [redacted] Germani proprie, & recte exprimūt uerbo begnaden. & congruit aliquo modo significatione cū uerbis חָנָה נָחָה נוּחַ יָנָה nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se dissonent. Gen. 33. Et uidens mulieres & liberos dixit, unde isti tibi? & respondit Iacob, sunt liberi, quibus donauit deus seruum tuum. Exod. 33. Et in gratiam recipiam, quoscunq; in gratiam recipiam. 2. Reg. 13. Et in gratiam recepit Iehoua eos, & commisertus est eorum. Iudic. 21. In gratiam recipite eos, quia non cepimus mulieres illas in bello. Amos 5. Constituite in porta iudicium, forte in gratiam recipiet Iehoua deus exercituum reliquias Ioseph. Et negatiue sine articulo. Deut. 28. Et puerum non gratificabit. Psal. 59. Ne gratifices ullos præuaricatores iniquitatis. Threnor. 4. Et facies sacerdotum non uenerati sunt, nec senes gratificauerunt. Item cum affixis. Genes. 33. Accipe benedictionem

nem meam, quæ allata est, ad te, qua gratificauit me Iehoua in copia. & cap. 43. Et dixit Deus gratificet te fili mi. Num. 6. Illuminet Iehoua uultum suum super te, & gratificet te. Iesa. 30. Gratificando gratificabit te ad uocem clamoris tui. Iob 19. Gratificate me, gratificate me uos amici mei, quia manus Iehoua tetigit me. Psalm. 119. Lege tua gratifica me. Et mox iterũ: Gratifica me, iuxta promissionem tuã. Et iuxta hãc phrasin Paulus Ephes. 1. ita quoq; dixit: Qui prædestinauit nos ut adoptaret in filios per Iesum Christum in sese iuxta beneplacitum uolũtatis suæ, ut laudetur gloria gratiæ suæ. qua ἐχαρίτωσεν gratificauit nos per illum dilectum, id est, recepit nos in gratiam. Et semel construitur cum lamed articulo datiui casus. & significationem habet reciprocam, supplex factus est, supplicauit, præbuit se supplicẽ. Iob 19. Anhelitus meus abominabilis fuit uxori meæ, & supplicaui liberis uteri mei.

Participium præsens seu nomen participiale חוֹנֵן Græcè εὐχάρισ𝛩, id est, gratiosus, propensus ad benefaciendum gratis. Psal. 37. Mutuum accipit improbus, iustus autem gratiosus est, & dat. Et iterum: Quotidie est gratiosus, & dat accommodatò. Psalm. 109. Et non sit qui gratificet pupillis eius. Prouerb. 14. Fœnorat ipsi Iehoua, gratiosus erga exhaustum. & cap. 28. Qui multiplicat opes suas usura, & fœnore, gratioso erga exhaustos colligit eas.

Participium prę̨teritũ, seu potius nomen participiale חָנוּן uide infra in nomine.

In uoce passiua נִחַן & semel tantum legitur Iere. 22. Quę sedes in Libano, & nidularis in cedris, quàm gratiosa eris, cum uenerint tibi cruciatus. Est Ironia.

In secunda coniugatione חִנֵּן Gratificauit, rem gratam fecit, gratiam seu beneficium præstitit, ex gratia benefecit. 2. Sam. 12. Dicebam enim forte gratificabit me Iehoua & uiuet puer. Iob 33. Et gratificabit. Psalm. 67. Deus gratificet & benedicat nobis. Num. 77. Nunquid oblitus est gratificare deus? Psal. 102. Et puluerẽ eius gratificabunt. Prouer. 26. Quãdo inimicus gratificabit uocem suam, ne inniteris in ea. Iesaiæ 30. Ideo expectat Iehoua, ut gratificet uos.

In uoce passiua חֻנַּן Prou. 21. Anima improbi concupiscit malum, nec cõsequitur gratiã in oculis ipsius proximus eius. Ies. 26. Num gratiã consequet̃ improbus.

In quadrata coniugatione חוֹנֵן & legitur in ea tantum participiũ præsens מְחוֹנֵן Prouer. 14. Cõtemnit amicum suum erroneus, sed qui gratificat egenos, felix est.

In quarta coniugatione הִתְחַנֵּן supplicauit, supplicem se præbuit, supplex factus est. pro gratia supplicauit, implorauit gratiam, suppliciter orauit. Et construitur aliquando cum אֶל Gen. 42. Dum supplicaret ipse ad nos, tamen nos non audiuimus. Deut. 3. Et supplicaui ad Iehoua. Psal. 30. Ad Iehoua supplicabam. Interdum cum לִפְנֵי 1. Reg. 8. Et sint hæc uerba mea quibus supplicaui coram Iehoua. Semel cum lamed. Esther 4. Vt ingrederetur ad regem, & supplicaret ei.

INDE NOMINA.

חוֹנֵן Græcè εὐχάρισ𝛩 gratiosus, gratificus, beneficus, propensus ad benefaciendũ gratis, uide supra in participio.

חַנּוּן Nomen participiale, benignus, beneficus, gratificus, gratiosus. Et soli deo attribuitur. Exo. 22. Cũ clamauerit ad me, ego exaudiã, quia gratiosus sum ego. & cap. 34. Deus cõmiserator, & gratiosus. Ps. 86. Et tu Iehoua es deus miserator & gratiosus.

יוֹחָנָן Nomen propriũ, à gratia. Et Zacharias sacerdos, filiũ sibi in senectute natũ uoluit hoc nomine appellare, q; spiritu agnosceret ipsum futurum pręconem gratiæ, quę tum tam Iudæis, quàm Gẽtibus cõtingeret si Christum, quem agnum dei esse prædicabat fide amplecterentur.

חֵן χάρις, gratia, fauor, & est tam animi quàm corporis, alijsq; rebus. gnad, gunst, holdseligkeit, lieblickeit. Gen. 6. Noah inuenit gratiã in oculis Iehoua. Psal. 54. Diffusa est gratia in labijs tuis. Psal. 84. Gratiã & gloriã dabit Iehoua. Prou. 28. Qui corripit hominẽ, postea gratiam inueniet. cap. 31. Mendax est gratia, & uana est forma. Prou. 1. Quoniã sicut bulla gratię erunt capiti tuo. Legitur tamen חִין Iob 41. Et gratiã dispositionis eius. In statu affixorũ transponit alterũ pũctulũ de zere in literã nun, ad denotandũ defectũ literę abiectę. Gen. 39. Et dedit gratiã ei in oculis principis.

חֲנִינָה Gratia.Ieremiæ 16.Tamen non dabo uobis gratiam.

תְּחִנָּה Gratia.Iosue 11.Vt omnino delerent eos absq; esse illis gratiam,id est,absque ulla gratia.Esdræ 9.Et nunc subito facta est gratia ab ipso Iehoua deo nostro. Sumitur tamen communiter pro oratione seu supplicatione, qua gratia dei imploratur & petitur.1.Reg.8.Omnis oratio, & omnis supplicatio, à quocunq; homine facta.

In statu regiminis תְּחִנַּת 1.Reg.8.Et exaudies supplicationem seruorum tuorum.

Et in statu affixorum תְּחִנָּה 1.Reg. 8. Et respicies ad orationem serui tui, & ad supplicationem ipsius,Iehoua deus meus. Psalm.6. Audi Iehoua supplicationem meam.Ierem. 42.Cadat obsecro supplicatio nostra coram te.Et iterum: Vt prosternatis supplicationem uestram coram ipso.

תַּחֲנוּנִים In ista forma legitur pluraliter tantũ, preces, precationes, supplicationes, quibus imploratur gratia. Iob 49.Num multiplicabit ad te supplicationes.Ieremiæ 31.Cũ fletu & uenient & cum supplicationibus. Zach.12. Effundam super domum Dauid,& super habitatores Ierusalem spiritum gratiæ,& supplicationum.Prouer.18. Supplicationes loquitur pauper, id est, suppliciter, & opponitur nomini עַזּוֹת

In statu regiminis & affixorum תַּחֲנוּנֵי Ieremiæ 3. Fletus supplicantium filiorum Israel.Psalm.28.Sed audiuisti uocem supplicationum mearum.Daniel.9.Prosternimus supplicationes nostras. Semel tamẽ in forma fœminina legitur תַּחֲנוּנוֹת Psalm.86.Et intende in uocem supplicationum mearum.

חִנָּם Sicut à בָּנָה uerbo, deriuatur nomen בִּנָּם Temeritas,quę est sine causa.& esse nomẽ testantur isti loci.1.Reg.2.Irrue in eum,& sepeli eum,& aufer sanguines temeritatis,id est,temere,& absq; causa effusos.Prouerb.26.Sicut auis uagatur & hirundo auolat,sic maledictio temeritatis non eueniet.Ezech.6.Et cognoscent,q ego Iehoua non ex temeritate loquutus sum,ut facerem eis malum istud.& cap.14. Et cognoscetis,quod nõ ex temeritate fecerim,quæcunq; feci.Sed quia nomina uerbis adiuncta aduerbiascere solẽt,ita & hoc,& idem ualet q Latinis gratis,gratuito,immerito,sine causa,frustra. [redacted] Gen.29. Seruies mihi gratis absq; pecunia.Num.11.Recordamur pisciũ, quos comedebamus in Ægypto gratis.2.Sam.24.Cõparans cõparabo abs te pro precio nec offeram Iehoua deo meo holocausta gratis scilicet acquisita sine precio. Iesa. 52.Quia gratis uenundati estis,& ideo absq; argento redimemini.1.Sam.19. Quare errabis contra sanguinem innocentem,ut interficias Dauid gratis,id est,absque causa.1.Sam.25.Non sit tibi hoc in ruinã,& in scandalum cordis sustentatori meo, ut effundas sanguinem gratis,id est frustra,absq; causa.Prouer.1. Gratis expãditur rete ob oculos habentium alas,id est frustra. & cap. 24. Ne sis testis gratis contra proximum tuum,id est,immerito,temere.Psal.25. Quoniam frustra seu immerito absconderunt mihi in perniciem rete suum,& c. [redacted]

485 חָנָה Consedit,desedit,subsedit,id est,placide & sensim posuit se in locum, quiescendi,immorandi seu habitandi gratia,& est militare, cõgruitq; significatione cum uerbis נַחַת & נוּחַ יָנַח נָחַת חָנַן nisi quòd ut forma,ita modo tantum significandi inter se differant.Nostra translatio cõmuniter uertit uerbo castrametandi,Germani tamen proprius reddunt uerbo, sich lagern. Iesaiæ 29. Væ Ariel Ariel, in qua resedit Dauid.Gen.26.Abijt inde Izhak & desedit in torrente Gerar, & habitauit ibi.Exo.14.Loquere ad filios Israel ut redeant,& considerant è regione Pihachiros Num.1.Et circũcirca habitaculum considebunt.Et mox iterum:Et ubi resideat habitaculum, erigant ipsum Leuitæ.Num. 10. Tu nosti Residere nostrum, id est,nostram residentiam.Iudic.18.Ecce cõsidere diei,id est,desidentiam diei, id est, quod dies desedit.Iesa.29.Considebo sicut circulus circa te. Et quando construitur cum

על idem ualet, quod obsidere. 1. Samuelis 12. Obside ciuitatem, & cape eam. 2. Paralip. 32. Et obsedit ciuitates munitas, uolens eas capere. 1. Regum 16. Et populus obsidebat Gibathon.

Participium præsens חֹנֶה Exod. 18. Et uenit Iethro ad Mosen in desertum ubi consederat. Psalm. 53. Dissipauit ossa obsidentis te. Et pluraliter חֹנִים Exod. 14. Et apprehenderunt eos desidentes iuxta mare. 1. Sam. 29. Israelitę aũt resederant. Et in genere fœminino חֹנָה 1. Paralip. 11. Et turma Philistęorum resederat.

INDE NOMINA.

מַחֲנֶה Desidentia, id est, turma quæ se demittit, agmen, quod ad quietem, uel ad oppugnãdam ciuitatem demittit se. ein lager. Est nomen militare, uulgaris editio nũc castra nunc turmam reddidit. Genes. 32. Et mansit nocte illa in desidentia. & cap. 50. Ascenderunt cum eo currus & equites, & fuit desidentia magna nimis. Exod. 32. Et stabat Mose in porta desidentiæ. Et in statu regiminis מַחֲנֵה Genes. 32. Occurrerunt ei angeli dei, dixitque Iacob postquam uidit eos, desidentia Dei, id est, agmẽ. Similiter in statu affixorum. 2. Reg. 5. Ipse & desidentia eius. In duali numero מַחֲנַיִם Canticor. 7. Quid uidetis in Sunamithe, ipsa similis est choro, duarum desidentiarum, id est, turmarum. Est & nomen appellatiuum loci. Genes. 32. Et uocauit nomen loci illius Machanaim, id est, turmæ. Iosue 11. Et à Machanaim usque ad terminum Lidbir. Et pluraliter מַחֲנִים Num. 13. Considerabitis quales sint ciuitates in quibus ille habitet, an in desidionibus uel in munitionibus. Et in statu regiminis ac affixorum מַחֲנֵי Iosue 11. Et ipsi egressi sunt, & omnes turmæ eorum cum eis. Legitur tamen etiam in forma fœminea מַחֲנוֹת Gen. 22. Et diuisit populum, qui secũ erat, & gregem & armenta, & camelos in duas turmas. Num. 2. Tabernaculum testimonij proficiscetur cum turma Leuitarum in medio turmarum. 1. Paralip. 9. Ipsi fuerunt portitores turmarum filiorum Leui.

תַּחֲנוֹת Desidentia, residentia. 2. Reg. 6. In loco illo erit residentia mea.

חֲנֻיוֹת Depositio, repositio. Ieremiæ 37. Ingressus est Ieremias in domum Laci, & repositionis & sedit ibi, id est ubi positi erant custodes.

חֲנִית Hasta, hastile, cuius usus est in militia. 1. Sam. 13. Ne forte faciant Hebræi gladium & lanceam. Nahum 3. Eques eleuans Laminam gladij, & fulgur lanceæ. In statu affixorum nihil mutat. 1. Sam. 17. Et lignum lanceæ eius erat quasi liciatorium texentium, & lamina lanceæ eius habuit sexcentos siclos ferri. Et pluraliter חֲנִיתִים 2. Paralip. 2. Dedit Iehoiada sacerdos, centurionibus lanceas, & clypeos. Legitur etiam in forma fœminea חֲנִיתוֹת Iesaiæ 2. Et Micheæ 4. Et cudent gladios suos in uomeres, & lanceas suas in falces.

486 חָנַט Primo significat proferre, protrudere, siue grossos siue grana. Canticorum 2. Ficus protrusit grossos suos.

INDE NOMEN.

חִטָּה Frumentum, seu triticum, eò quod ex aristis seu folliculis protruditur & prominet. Generale nomen sicut & frumentum Latinis ad omnia frumenta excepto hordeo, & exceptis leguminibus, quę ex folliculis grana non protrudunt ut emineãt. Exod. 9. Triticum & siligo non sunt percussa. Deut. 9. Terra tritici, & hordei, & uitis, &c. Iob 31. Pro tritico egredietur lolium. Psalm. 81. Et cibauit eum adipe tritici.

Et pluraliter חִטִּים Gen. 30. Et abijt Ruben in diebus messis triticorum. Exo. 29. Similam triticorum facies ea. Canticor. 7. Venter tuus aceruus triticorum. Legitur etiam חִטִּין Ezech. 4. Accipe tibi tritica & hordea pro quo Chaldæus habet חִנְטִין Et in statu regiminis חִטֵּי Ezech. 27. Cum triticis Minith.

חָנַט Secundo significat condire corpora, scilicet, aromatibus & in hac significatiõe arbitror mutuatum esse ab Ægyptijs, & in formam Hebraicam redactum, quod si non est peregrinum, tum censeo superiori, significatione esse contrariũ, quod ut superius significat aperire, ita hoc significet operire corpora humana aromatibus. Genes. 50. Et mandauit Ioseph seruis suis medicis, ut condirent aromatibus patrem suum, & condiuerunt medici Israelem. Et ibidem iterum: Et condierunt

ipsum, & posuerunt in arcam, in Ægypto.

INDE NOMEN.

חֲנֻטִים Conditura aromatica. Gen. 50. Quia ita complentur dies conditurae.

487 חָנַךְ Initiauit, imbuit. Deut. 20. Quis est ille qui aedificauit domum nouam, & nõ initiauit eam? 1. Reg. 8. Et initiauit domum Iehoua. Prouerb. 22. Initia trade puero iuxta modum uiae suae, id est, imbue.

INDE NOMINA.

חָנִיךְ Initiatus. Gen. 14. Et expediuit initiatos suos natos domi suae.

חֲנֻכָּה Initiatio, quae fiebat quadam solennitate, & laetitia. Neh. 12. Ad faciendũ initiationem & laetitiam. Et in statu regiminis חֲנֻכַּת Num. 7. Ad initiationem altaris. Psal. 30. Canticum pro initiatione domus Dauidis. Porro Iudaei celebrarunt festum initiationis 25. die mensis כִּסְלֵיו qui ferè nostro Nouembri respondet, in memoriam renouati templi, quod ab Antiocho prophanatum erat, & Graecè ἐγκαίνια, id est renoualia dicebatur, cuius fit quoq; mentio Ioannis 10. Et hodie eodem mẽse & die Iudaei hoc festum celebrant, cum tamen careant templo.

488 חָנֵף Congruit significatione cum uerbis חָפָה & חָפָא חָפַף nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se nõnihil discrepent. & significat aliquid tegi crimine, seu malo, quo polluitur: nos dicimus rem aliquam infici, ut aliam speciem prae se ferat, quàm ante habuit, & quàm par fuit. Latini nunc uerbo contaminandi, nunc polluendi uerterunt. Iesaiae 24. Et terra polluta est propter habitatores eius. Psal. 106. Et polluta est terra cum sanguinibus. Iere. 3. Non polluendo polluta est terra ipsa. & cap. 23. Quia tam propheta, quàm sacerdos polluti sunt. Mich. 4. Et nunc cõgregabuntur contra te Gentes multae, quae dicẽt, polluatur, ut uideat in Zion oculus noster. In tertia coniugatione הֶחֱנִיף Num. 35. Et non polluetis terrã, in qua estis, quia ipse sanguis polluet terram. Dan. 11. Et temerantes pactum, polluet blãditijs.

INDE NOMINA.

חָנֵף Habens uelamen speciem sanctitatis, prae se ferens sanctitatem, qui exteriore gestu aut opere sanctimoniam mentitur, intus pollutus prauis opinionibus, & affectibus. Hypocrita, seu simulator. Iob 8. Et expectatio hypocritae aufertur. & cap. 13 Nec ueniet in conspectum eius hypocrita. Prou. 11. Ore hypocrita pessundat proximum suum. Et pluraliter חֲנֵפִים Iesa. 33. Apprehendit tremor hypocritas. Et in statu regiminis חַנְפֵי Iob 36. Hypocritae corde ponent iram, non uociferabuntur. Psal. 35. Cum hypocritis subsannatoribus pro ustulata.

חֹנֶף Hypocrisis, simulatio. Iesa. 32. Vt faciat simulationẽ, & loquatur de Iehoua errorẽ.

חֲנֻפָּה Hypocrisis, simulatio. Iere. 23. A prophetis Ierusalem egressa est hypocrisis in omnem terram.

489 חָנַק Legitur in prima coniugatione tantum uoce passiua נֶחְנַק significatq; iugulari, strangulari, seu suffocari. 2. Sam. 17. Et praecepit domui suae, & strangulauit se. In secunda coniugatione legitur tantum participium presens מְחַנֵּק Nahum 2. Et strangulabat leenis suis.

INDE NOMEN.

מַחֲנָק Iugulatio, strangulatio, suffocatio. Iob 7. Et elegit strangulationem anima mea.

490 חֶסֶד Primaria ac propria significatione, idem Hebraeis notat, quod Graecis στοργή, hoc est affectum illum pietatis, aut charitatis, quo parentes naturaliter tanguntur erga liberos, & uicissim hi erga illos, quo frater erga fratrem, amicus erga amicum, afficitur. Potest autem & licebit uarie reddi secundum sententiae commoditatem, nunc pro gratia, nunc pro charitate, nunc pro pietate, nunc pro beneuolentia, nunc pro beneficentia, nunc pro gratitudine, nunc pro sanctitate seu bonitate. Septuaginta communiter ἔλεος uerterunt. Paulus apostolus charitas seu dilectio. Accipitur etiam pro gratia, quam parit forma, seu elegantia, seu pulchritudo rei, ut in exemplis subsequentibus cernere licebit. Genes. 24. Fac pietatem cum

susten

sustentatore meo Abrahamo.Iudic.8.Nec exercuerunt pietatem cum domo Ierubaal.2.Sam.9.Vt exerceam in illum pietatem Dei.Sic legisperitus Christo ad quæstionem de charitate proximi respondet Lucæ 10. Qui exercuit misericordiam in illum.Psal.21.Et à misericordia altissimi non amouebitur. Psal.52. Fiduciam colloco in misericordiam dei.Oseæ 6.Misericordia beneplacuit,& non sacrificium,ubi Græcus uertit ἔλεος.Prouerb.11.Impendit animam uir misericordiæ,id est,qui στοργὰς habet,& opponitur istic nomini אַכְזָרִי quod proprie crudelem & impium significat, quales sunt tortores, & carnifices. Et Paulus Apostolus Rom.1. ἀστόργους uocat,hoc est,à charitatis affectu alienos.Micheę 10. Seminate uobis iustitiam, & metite charitatem. Iesa.57. Iustus aufertur, & nemo ponit super cor,& uiri beneficętię,& nemo intelligit,id est,propter quos deus alijs benefacit. Et ponitur etiam pro ultimo pietatis officio,quod defunctorũ corporibus exhibetur,& textus uoce טוֹבָה interpretatur.2.Sam.2.Qui fecistis pietatem hanc cum sustẽtatore uestro, cum Saule & sepelistis eum.Esther 2.Et placuit puella oculis ipsius,assequuta est pietatem in oculis eius,id est,gratiam.Et paulò inferius iterũ:Et consecuta est pietatem & fauorem coram eo.Iere.2. Recordatus sum tui, & pietatis iuuentutis tuę, id est,gratiæ. In statu affixorum.Prouerb.19. Delectatio hominis,pietas ipsius. Iesa.40.Omnis caro gramen,& omnis pietas eius sicut flos agri. Petrus apostolus citans hanc sententiam δόξα reddidit.2.Sam.16. Hęccine pietas tua erga amicum tuum. Et pluraliter חֲסָדִים beneficia. Genes.32. Minor sum omnibus beneficijs tuis. In statu affixorum.2.Paral.32.Reliqua uero gesta Iehezkiæ,& pietatis eius.

חָסִיד Pius,gratiosus, beneficus,qui pio est,cùm erga Deum patrem misericordiarum, tum etiam erga homines affectu pręditus. Item qui fidit misericordia Dei,& eius bonitate. Vel si deo attribuitur,quod gratia, & misericordia donat pios & credentes, quòd ut pater erga filios suos obedientes affectus est.Ierem.3.Qui misericors sum,ait Iehoua.Psalm.147.Beneficus in omnibus operibus suis. Psalm.32.Pro hac orabit omnis pius.Psalm.43. Vindica causam meam à gente non pia.Psalm.4.Mirificat Iehoua pium sibi.Legitur etiam actiuè. Deut.33. Vrim tuum & Thumim tuum sit uiro pio tuo. Et pluraliter חֲסִידִים Psal.149.Laus eius in ecclesia piorum.

In statu affixorum.2.Paral.6.Pij tui gaudebunt in bonitate.Psal.30. Psallite ipsi Iehoua pij eius.Christus hoc nomine usus est. Lucæ 6.Estote misericordes, sicut pater uester in cœlis misericors est. Vbi simul uocis huius significationẽ explicat. Ciconia,ab illo naturali misericordiæ & charitatis affectu hæc auis hoc nomen sortita est.eius fit mentio Leuit.11.Deut.14. Psalm.104.& Ieremiæ 9. Deinde eius naturam describunt Orus Appollinaris in Hieroglyphicis, Plin. libro decimo cap. 23.Basilius Magnus in suo Examero, homilia 8.Similiter Ambrosius in suo Examero lib.5.& cap.16. Verum de alio quodam genere ciconiarũ,ut est חֲסִידָה nomẽ generificũ, quod sub se plures habet species,in altero modo significãdi dicemus.

INDE VERBVM

חֲסִידָה Quartæ coniugationis הִתְחַסֵּד exhibuit seu præbuit se pium seu misericordem. 2.Sam.22.& Psalm.18.Erga pium tu te pium præbes.

Secundo habet hæc uox חֶסֶד in aliquot scripturæ locis significationem priori plane cõtrariam.Nam ut aliquoties στοργὴν φυσικὴν affectum naturalem pietatis,aut charitatis parentum erga liberos,& rursum liberorum erga parentes,fratrum erga fratres,amicorum erga amicos,& consanguineorum erga consanguineos,&c.significat,ita rursum idem Hebræis significat, quod Græcis ἀστοργία impietatem,maleficium,immisericordiam,crudelitatem,affectum & cupiditatem seu factum legi naturæ,publicæ honestati,reuerentiæ, quæ coniunctioni sanguinis debetur,& à qua ipsa natura adhorret omnino contrarium,ut Leuit.20.Qui acceperit sororem suam,filiam patris sui,aut filiam matris suæ,& uiderit uerenda eius,& ipsa uiderit uerenda illius,incestus est,& exterminetur utrunq; in conspectu filiorum populi sui. Vbi Chaldęus reddidit קְלָנָא Licet hæc uox חֶסֶד aliàs Chaldęis significet idem quod Hebræis חֶרְפָּה sicut testantur loci.Genes.30.Iudic.8.1. Sam.11.Psalm.102.Et

 pleriq;

plerique alij, sic quoq; Rabbi Salomo exposuit, & addit etiā Syris significare חֶרְפָּה
Quòd uero in hac significatione accipiēda sit uox, cogunt omnes circumstantiæ
huius loci, atq; etiam legum pręcedētium causæ, quę singulis assignantur, cur pro-
hibeātur & cur in trāsgressores animaduerti debeat quia uel זִמָּה est, uel תּוֹעֵבָה uel
תֶּבֶל sic quoque tandem huic sceleri pœnæ causa est annexa, quia חֶסֶד est. Quare
errant, qui aliter exponendum contendunt, nec uolunt admittere alteram hanc
& contrariam huius uocis significationem. Insuper duo alij sunt loci, qui similiter
contrariæ huius uocis significationi patrocinantur, in quibus pari ratione חֶסֶד si-
gnificat immisericordiam, seu potius maleficium, pœnæ seu supplicij immisericor
diam, hoc est atrox & crudele exitium, implacabile seu irreparabile exterminium,
exitium sine ulla commiseratione. Nam ut in prima notat gratiam, pietatem, boni
tatem, beneficium, beneficentiam, ita in secunda significatione significat contra-
rio modo immisericors (ut ita dicam) maleficium, impietatem, crudelitatem, inelu
ctabilem pœnam, hoc est malum seu pœnam omnino crudelem & contrariam cha
ritati. Prouerb. 14. Iustitia exaltat gentem, sed exterminium populi est ipsum erra-
tum, uel sic. Sed exterminium, populi erratum. Prouerb. 28. Qui festinat ditescere,
& alijs inuidet, ignorat ꝙ immisericordia eueniet ei. Et licet in hoc loco alij legāt
חֶסֶר defectus seu penuria, ut sit sentētia, qui festinat ditescere, & alijs inuidet, igno
rat ꝙ penuria sibi sit aduentura, habeantq; pro se translationem Chaldaicā, tamen
Rabbi Kabunaki, & Rabbi Salomo legunt חֶסֶד præterea exemplaria Venetijs
excusa habent, & retinent constanter daleth, ut putem ab aliquo indocto scriba
utranque uocem & Hebraicam & Chaldaicam esse deprauatam. Deniq; Aposto-
lus Paulus Hebraicæ linguæ peritissimus magister, scripturæq; sacræ obseruātissi
mus lector, ac mirificus & tacitus Veteris testamēti interpres, haud dubie id quod
1. Timoth. 6. scribit, inde sumpsit: Qui uolunt, inquiens, ditescere, incidunt in ten-
tationem & laqueum, & cupiditates multas, stultas ac noxias, quæ demergunt ho
mines in exitium & interitum, siquidem radix omnium malorum est studium pe-
cuniæ, &c. ac illis duabus uocibus, in exitium & interitum, uoluerit hanc uocē He
bræam reddere. q. d. in exitium sine commiseratione & ineluctabile. Ac quidē mi-
rum non est, neq; insolens aut nouum etiam si hæc uox contrariam habeat signifi-
cationem, & nunc pro uirtute, nunc pro uitio accipiatur, siquidem קדש aliàs in bo
nam, aliàs in malam partem accipiatur, sicut in lingua Latina sacer, item nobilis
דֶּשֶׁן pinguedo & cinis quo nihil est siccius, & id genus alia multa. Et ut & illud de
uocabulo חֲסִידָה adijciam, certum est & certo nihil certius, quod aliam auium spe
ciem significet in Iob, quàm de quo Psalm. 104. & Ierem. 8. fit mentio, quod huic
ciconiæ speciei nomen à charitatis affectu est inditum, illi uero cuius Iob memi-
nit ab immisericordia & crudelitate erga genus suum, & sobolis incubationem
nomen sit inditum. Verba in Iob hæc sunt cap. 39. Quis alā pauoni gloriosam aut
pennam struthioni, & plumam, scilicet dedit, qui derelinquit in terra oua sua, quæ
in sabulo calefiunt, & obliuiscitur ꝙ pes dispergit ea, & bestia agri conculcat ea, in
duratur erga pullos suos, quasi non essent sui, quasi frustraneus esset labor suus, si-
ne ullo metu, sed negauit ei deus sapientiam, nec impertijt ei prudentiam, tempo-
re quo sese sursum erigit, ridet equum & equitem eius. Sed audi nunc quæ Plinius
de Struthiocamelis scribit libro decimo cap. 1. in hæc uerba. Sequitur natura auiū,
quarum grandissimi, & penè bestiarū generis Struthiocameli Aphrici, uel Æthyo
pici altitudinem equitis insidentis equo excedunt, celeritate uincunt. Ad hoc do-
num datis pennis ut currentem adiuuent, cætero non sunt uolucres, nec à terra tol
luntur, ungulæ his ceruis similes, quibus dimicant bisulcæ, comprehendendis la-
pidibus utiles, quos in fuga contra sequentes ingerunt pedibus. Concoquendi si-
ne delectu deuorata mira natura, sed non minus stoliditas in tanta reliqui corpo-
ris altitudine cùm colla frutice occultauerint latere sese existimantium, præmia ex
ijs oua propter amplitudinem pro quibusdam habita uasis, conósque bellicos &
galeas adornantes pennæ. Hęc Plinius. Confer igitur nunc mihi iterum utriusque
חסידה

חֲסִידָה descriptionem, & nihil minus iudicabis, quàm quod hoc nomen unam & eandem auem significet. Siquidem Dauid dicit חֲסִידָה nidificare super abietibus, Iob uero oua ponere in arena. ac Plinius eam propter corporis molem à terra non tolli, & currere potius pedibus, quàm alarum remigio uolare, proinde uerius esse bestiarum generis quàm auium. Deus in Ieremia tribuit חֲסִידָה sapientiam, & prudentiam, qua certa sua tempora redeundi obseruat, Plinius exuit Struthiocamelum, quem Iob similiter חֲסִידָה appellat omni sapientia, & prudentia, & tribuit ei pudendam stoliditatem. Hebræi aui huic nomen חֲסִידָה Græci uero πελαργὸν à pietatis affectu, quo erga inuicem tanguntur, inditum, uno ore affirmant, & qui animalium naturas diligentissime scrutati sunt ac obseruarunt, ut sunt Orus Apollinaris, Aristoteles, Plinius, & alij graues scriptores ciconiam maxime omnium animalium à pietate commendarunt, adeo quidem ut à Petronio cultrix pietatis dicta sit. Deus autem in Iob dicit eum nulla cura erga oua posita tangi, nec excubet ea, sed relinquat in sabulo tanquam sua non essent. Et Threnorum 4. dicitur Dracones extrahunt mammas, & lactant catulos suos, filia autem populi mei crudelis est sicut Struthio in deserto. Igitur diuersas & diuersorum affectuum aues esse necessario sequitur. Est autem & hoc obseruatu dignum, quòd deus in Iob tribuit aui חֲסִידָה crudelitatem, & ἀστοργίαν eandem ipsam tribuit in Threnis aui יְעֵנִים ut non sit dubium חֲסִידָה in Iob dici in Threnis יְעֵנִים unamq; & eandem esse auem. Quare certum, imò nihil certius est quàm quæ dixi de huius uocis contraria significatione, quod scilicet nedum diuersos affectus, uerũetiam diuersa opera, imò etiam secundum diuersas naturas & cõditiones, diuersas res & aues significet, atq; ideo toto illi cœlo aberrant qui huic uoci tantum unam significationem tribuendam tantopere contendunt.

INDE VERBVM,

חָסַר Intentauit crimen uiolatæ fidei, & charitatis, accusauit criminis uiolatæ amicitiæ, exprobrauit uiolatam fidem taciturnitatis. Prouerb. 25. Secretum alterius ne reueles, ne exprobret tibi, qui ex te audit.

491 חסה

Proprie significat latibulum seu protectionem quærere in aliquo. Nostri uerterunt uerbis, confidere, sperare. cognationem habet significatione cum uerbis חָסַן & חוּס nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant. Legitur tantum in prima coniugatione, uoce actiua, & construitur semper cum beth præpositione. Deut. 32. Et dicet ubi sunt dij eorum, petra qua protectionem quæsiuerunt in ea. Iudicum 9. Si uere uos ungitis me uobis in regem, uenite, & protectionem quærite in umbra mea. 2. Samuelis 22. & Psalm. 18. Deus petra mea protectionem quæram in ea. Psalm. 16. Custodi me deus, quia protectionem quæsiui in te. Psal. 36. In umbra alarum tuarum protectionem quærent. Psal. 6. Protectionẽ quęram in latibulum alarum tuarum.

Participium præsens חֹסֶה Prouer. 14. Propter malitiam suam propulsabitur improbus, protectionem habet in morte eius iustus. Et pluraliter חוֹסִים 2. Samuelis 22. & Psalm. 18. Ipse est scutum omnibus quærentibus in eo. Nahum. 1. Bonus est Iehoua in præsidium in die angustiæ, & nouit protectionem quærentes in eo. Psal. 17. Mirifica misericordias tuas, qui es saluator protectionem quærentium.

In secunda coniugatione legitur participium præteriti temporis seu nomen participiale מְחֻסְפָּס interposita pe litera, contrariæ significationis à uerbo primæ coniugationis, & cæteris deriuatis. significat enim denudatum, detectum ex acere, excoriatum, decorticatum. Exod. 16. Tenue decorticatum &c. Sed de hoc etiam infra in חספס.

INDE NOMINA.

חָסוּת Protectio, protectorium, latibulum. Iesa. 30. Et quęsitio protectionis in umbra Ægypti, erit in ignominiam.

מַחְסֶה Protectio, latibulum, receptaculum, plerunq; uerterunt spes, seu confidentia. Iob 24. Ab imbribus mõtium madefiunt, & absq; protectione amplectuntur petram.

 Psal.

Psal.104.Scopuli sunt protectio pro cuniculis.Iesa.4.Et tugurium erit umbra per diem ab æstu,& in protectorium,& in latibulū ab imbribus & pluuia. Legitur tamen cum hatephpathah מַחֲסֶה Psal.46.Deus nobis protectio,& munitio. In statu affixorum seruat pathah.Psal.14.Consilium oppressi uultis confundere, sed Iehoua protectio eius est.Psal.62.Protectio mea in deo.Iesa.28.Quoniam posuimus mendacium protectionem nostram,& falsitate absconditi sumus. Et cum hateph
492 pathah.Iere.14.Protectio mea es tu in die malo.

חָסַל Absumpsit sine omni parsimonia,seu comparsione. nam ut literarū positu differt à uerbo סָלַח ita omnino contrariam illi habet significationem. Deuter.28. Quia absumit & illud locusta.

INDE NOMEN.

חָסִיל Absumptor, depastor, species locustæ. Hieronymus & alij post ipsum uerterunt bruchum.1.Reg.8.Locusta absumptor cum fuerit.Psalm.78.Et dedit absumptori progerminationem eorum. Iesaiæ.33.Et colligetur spolium uestrum collectione
493 absumptoris.

חָסַם Occlusit,obstruxit,obthurauit,coercuit scilicet os,uel nares,& ut forma,ita modo tantum significandi differt à uerbis חטם & חָתַם חָסַם Deut.25.Non obthurabis bouem,dum ipse triturat.

Participium præsens חֹסֶמֶת Ezech.39.Et obthurat ipsa prætereūtes scilicet nares prætereuntium,seu arcet ipsa prætereuntes scilicet fœtore.

INDE NOMEN.

מַחְסוֹם Claustrum, capistrum, quo coercetur os. Psalmo 39. Pro custodia imponam ori
494 meo claustrum.

חָסַן In lingua Hebræa legitur tantum semel, in uoce passiua,primæ coniugationis, ac significatione conuenit cum uerbis חָסָה & חוּס significat enim protegi, recondi.Iesa.23.Et erit negociatio eius sancta ipsi Iehoua,non reponetur neq; recondetur. Verum in lingua Chaldaica etiam in hac significatione usitatius est. Vt Danielis septimo bis legitur.

INDE NOMINA.

חָסִין Protector.Psal.89.Iehoua deus exercituum,quis sicut tu protector Iehoua.

חֹסֶן Thesaurus,scilicet reconditus,& protectus.Prouerb.15. In domo iusti thesaurus magnus. cap.27.Quia non perpetuo durat thesaurus. Iesa.33. Et erit fides tempore tuo,thesaurus,salus, sapientia & scientia.Ieremię 20.Et dabo omnem thesaurum ciuitatis huius,&c.Ezech.22.Thesaurum,& quicquid preciosum est tollent.

חָסוֹן Protectio, protectorium in quo fiducia collocatur.Iesaiæ 1.Et erat protectio uelut stuppa,& fabricator eius uelut scintilla, &c.Loquitur de idolo.Amos 2.Et ego deleui Amorræum à facie ipsorum,cuius altitudo erat,sicut altitudo cedrorū,& pro-
495 tectio sicut quercuum, id est,umbra.

חָסֵר Defecit,neutraliter, quanquam Latinū non usq; latè patet significatione, neq; sermo non ita cōmode ferat,tamen singulari cōsilio retinere uolui.1.Reg.17.Et in lenticula oleū non defecit.Gen.8.Et defecerūt aquæ à fine quinquagesimi & centesimi diei.cap.18.Si defecerint à quinquaginta iustis,quinq;.Nehem.9.Aluisti eos in deserto,ut in nihilo defecerint.Psal.23.Iehoua pastor meus,ideo in nihilo deficiam.Et mox iterum:Quęrentes Iehoua,nō deficient ullo bono.Prouerb.13.Sed uenter improborū deficiet.Iesa.51.Neq; deficiat panis eius.Iere.44. Defecimus in omnibus.Ezech.4.Propterea non deficient panis & aqua.Et ad secundā personā. Deut.2.Iehoua deus tuus fuit tecum,ut non defeceris in aliqua re. & cap.8.Comedes in ea panem,neq; deficies in quacunq; re,id est,defectum patieris.

Participium præsens seu nomen participiale חָסֵר 1.Reg.11.Quem tu defectum pateris mecum.Eccl.6.Et nō ipse defectū patitur in anima sua. Et cap.10. Etiam in qua stultus ambulat cor eius defectū patitur. Et in statu regiminis חֲסַר 1.Sam.21. Nunquid defectū patior furiosorum ego.2.Sam.3.Cadēs in gladio,& deficiens pane.Prou.7.Princeps deficiens prudētia multiplicat iniurias. cap.10. Et uirga super dorsum

dorſum deficientis corde. Legitur tamē ſemel in abſtracto. Prouer. 10. Stulti in defficientia cordis moriuntur.

In ſecunda coniugatione חִסֵּר deficere fecit, ſeu permiſit. Pſal. 8. Deficere feciſti eum pauilſper à Deo, id eſt ut non habeat deum, & conſolationem.

Participium præſens מְחַסֵּר Eccleſ. 4. Cui ego laboro, & facio deficere animam meam à bono.

In tertia coniugatione הֶחְסִיר Exo. 16. Et quando menſurarent cū Gomer, neq; excedebat, qui multum colligebat, neq; qui modicū colligebat, deficiebat. Ieſa. 32. Vt euacuet animam famelicam, & potum ſitienti faciat deficere.

INDE NOMINA.

חֶסֶר Defectus, deficientia, inopia, egeſtas. Deut. 28. In fame, & in ſiti, & in nuditate & in defectu omnium rerum. Amos 4. Dedi uobis munditiam dentium in omnibus ciuitatibus ueſtris, & defectum panis.

חֹסֶר Defectus, deficiētia, inopia, egeſtas. Iob 30. Qui ob defectū & famem ſolitarij fugerunt ad arida. Prouerb. 28. Et non cognoſcit, quòd defectus ueniet ei.

חֶסְרוֹן Defectus. Eccl. 1. Curuum non poteſt dirigi, & defectus non poteſt numerari.

מַחְסוֹר Defectus. Iud. 18. Et locus in quo eſt defectus nullius rei. Pſ. 34. Timete Iehoua ſancti eius, quoniam non eſt defectus timentibus eū. Prou. 28. Qui dat pauperi, nō eſt illi defectus. In ſtatu affixorū nihil mutat. Deut. 15. Pro defectu ſuo qui defecit ei. Iud. 13. Defectus tuus ſit ſuper me ſolo. Et pluraliter מַחְסֹרִים q; in ſtatu affixi legit̃

496 Prou. 24. Et ueniet tanquā uiator paupertas tua, & defectus tui, ſicut uir ſcutatus.

חָפַת

Texit, protexit, operuit, & cōgruit ſignificatione cū uerbis חָפָא חָפָה & חָנַף niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe uarient. Et nomini חָתַף omnino contrariā habet ſignificationē. Legitur autē in hac forma tantū participiū præſens חֹפֵף Deut. 13. Protegens ſuper ipſo omni die.

INDE NOMINA.

חַת Protector. Iob 33. Mūdus ſum ego abſq; trāſgreſſiōe, ꝑtector, & nō iniquitas mihi.

חוּת Protectio, protectoriū. Vocant autē Hebrẹi hoc nomine portū maris, eò q; ſit protectio nauiū à uentis & tempeſtatibus. Germani uocāt quoq; eiuſmodi portū ein hafen Gen. 49. Zabulon ad portū marium habitabit, & ipſe ad portum nauium. Iere. 47. Et ad Aſcalon, & ad portum maris.

חֻפָּה Protectio, protectoriū, tegumentū. Ieſ. 4. Et ſuper omī gloria erit protectio. Et in ſtatu affixorū חֻפָּת Pſal. 19. Et ipſe egredit̃ tanquā ſpōſus de protectorio ſuo. i. thalamo ſuo. Ioel. 2. Et ſpōſa de thalamo ſuo. dicit̃ aūt hoc nomine cubiculū in quo ſpōſus cū ſponſa ſe abſcōdit. & Græcè νύμφωρ dicitur, id eſt, nuptiale cubiculū. Et hodie quidem Iudæi nuptias uocant hoc nomine, ſicut & Chriſtus nuptiales uocat filios thalami. Luc. 5. Num poteſtis facere ut filij thalami. & Marci 2. Non poſſunt fi-

497 lij thalami nuptialis, in quo cum illis ſponſus eſt, ieiunare &c.

חָפָא

Celauit, texit, uelauit ornādi gratia, ornauit aliquid, ne id quod turpe eſt, appareat. cōgruit ſignificatione cum uerbis חָפָה חָפַף & חָפַת & tantum ab illis differt modo ſignificandi. Et legitur in hac forma tantum. 1. Reg. 17. Et uelauerunt filij

498 Iſrael facta, quæ non ita, contra Iehoua deum ſuum.

חָפָה

Modo tantū ſignificādi differt à uerbis חָפַף & חָפַת & à nomine participiali etiā ipſa ſignificatiōe. & ſignificat aliquid operire ſeu tegere, uel ignominię, uel ornatus cauſa. 2. Sam. 15. Et omnis populus, qui erāt cū ipſo operuerūt quiſq; caput ſuū. Iere. 14. Et ignominia afficient̃, & operiēt caput ſuū. Eſth. 7. Et cū uerbū egreſſum eſſet ex ore regis, ſtatim faciē Hāmoni operuerunt. fuit aūt mos antiquitus dānatis ad ſupplicīū, caput uelare, ut teſtant̃ etiā hęc uerba apud Ciceronē & Liuiū, Vade lictor colliga manus, caput obnubito, arbori infelici ſuſpendito, &c.

Participiū pręteritū חָפוּי. 2. Sam. 15. Et Dauid aſcēderat per gradus olearū aſcēdens & flēs, & caput ipſi erat opertū, & ipſe ibat diſcalceatus. Eſther 6. Et Hāmon pulſus ad domū ſuā & opertus capite.

In uoce paſſiua נֶחְפָּה Pſalm. 68. Vtraq; ala operta argento.

In secunda coniugatione חִפָּה 2.Paralip.3. Et domum maiorem operuit lignis abietinis. Et ibidem: Et solaria operuit auro. 2.Reg.17. Et operuerūt filij Israel res, quæ non ita, contra Iehoua deum ipsorum. ubi loco he scriptum est aleph. sed de hoc in suo themate.

INDE NOMEN.

חֹפֶן Pars manus interior, quæ tegitur, & res operit seu tegit, quam alij uolam, alij palmam, alij pugnum. Germani congruente cum Hebræo nomine eine gauffen, appellant. Ego tantum etymologia differre existimo à nomine כַּף quod à cauitate appellationem habet. Et legitur tantum forma duali חָפְנַיִם Eccles.4. Melior est uola quietis, quàm plenitudo utriusq; uolarū cum labore & afflictione spiritus. Et in statu regiminis חָפְנֵי Ezech.10. Et posuit in uolas induti lineis. Similiter in statu affixorum Exo.9. Accipite uobis plenitudinem utriusq; uolæ uestræ, fauillā fornacis. Prou.3. Quis colligit uentum uolis suis.

499 חָפַז Abripuit, seu subduxit se festinanter metu periculi. & si Latinum esset, commode redderetur uerbo afestinandi. Et contrariam omnino rationē significandi habet à uerbo חָפֵץ Deuter.20. Ne timeatis, ne abducite uos, neq; præualeamini à conspectu ipsorum. Iob 40. Ecce uim facit flumini, & non subducit se. 2.Samuelis 4. Et factum est cum subduceret se ipsa ad fugiendum, cecidit, &c. 2.Reg.7. Et uasa quæ proiecerunt cum abriperent se. Psal.31. Ego dixi in abripiendo me, id est, in extasi mea.

In uoce passiua נֶחְפַּז Psal.48. Perturbati sunt, abrepti sunt. Psal.104. A uoce tonitru absterriti sunt, seu subducti sunt.

Participium נֶחְפָּז 1.Sam. 23. Et erat Dauid subreptitius, abeūdo à facie Saulis.

INDE NOMEN.

חִפָּזוֹן Abreptio, subductio, subtractio, scilicet celera, afestinantia. Exod.12. Et comedetis ipsum in afestinantia. Deuteron.16. Quoniam in afestinatione egressus es è terra Ægypti.

500 חָפֵץ Hoc uerbum proprie significat placuit, beneplacuit, complacitum est, at quia hęc uerba Latina constructionem Hebræi uerbi non recipiunt, illa uero datiuū preponant, ideo si construitur cum accusatiuo mediāte articulo אֵת uel sine eo, necesse est uertere uerbo uolo. importās simul adfectionem, adfectationem, acceptationem, habetq; contrariam omnino significationem uerbo חָפַז Iesa.55. Sic erit uerbum meum quod egredietur ex ore meo, non reuertetur ad me uacuū, sed perficiet, quod uolo. 1.Reg.13. Et faciebat de extremis populi sacerdotes Excelsorum, quoscunq; uolebat. Psal.51. Ecce ueritatem uoluisti, quæ est in absconditis. Et mox iterum: Quoniam non uis sacrificium, alioqui darem. Et iterum: Tunc uoles sacrificium iustitiæ. Psal.15. Quodcunq; uoluit, fecit. Iesa.1. Sanguinem arietum, boum & hircorum non uoluisti. Osee 6. Pietatem uolui, & non sacrificium. Psal.40. Sacrificium & oblationem non uoluisti, similiter quando construitur cū infinitiuo. Deuter.25. Et si non uoluerit accipere in uxorem cognatam suam. Iudic.13. Si uoluisses deus occidere nos, non accepisses de manu nostra sacrificium. Iob 9. Si uoluerit rixari cum eo. Iesa.53. Et Iehoua uoluit conterere eum. Item si absolutè ponitur. Iob 33. Loquere, quia uolo, iustitiam tuam. ibi accusatiuus referendus est ad prius uerbum, scilicet loquere. Iob 4. Velis furores iræ tuæ, & uide omnem superbiā, & humilia eam: oratio est ecliptica. Velis, scilicet accendere. Et mox iterum: Volet caudam suam in modum cedri, id est, si uoluerit caudam suam in modum cedri, extendet. Cantic.2. Ne excitetis adamatam, donec ipsa uoluerit.

Sed quando cum ablatiuo construitur mediante præpositione beth, tum Latina constructio fert, imò etiam exigit, ut exponatur per beneplacitum habuit, complacuit. Et in hac constructione non multum differt à uerbo רָצָה cum beth constructo, quod bonam uoluntatem habere significat, siquidem beneplacitum habere, & bonam uoluntatem habere propemodum idem significāt. Ideo etiam Græci utrunque uerbo εὐδοκεῖν reddiderunt, sed uideamus iam exempla.

Gen.

Genes.34.Nec cunctatus est iuuenis facere remissam, quia beneplacitum habebat in filia Iacob.Num.14.Si beneplacitum habuerit in nobis Iehoua, introducet nos in terram istam.Paulus hāc phrasin imitatus.1.Corinth.10.Sed nō in pluribus eorū beneplacitū habuit deus,uerbo Græco εὐδόκησεν reddidit.Deut.21.Si uero nō habet beneplacitum in ea,dimitte eam pro arbitrio eius.1.Sam.18.Loquimini ad Dauid clam,dicentes,ecce beneplacitum habet in te rex.Psal.109.Non habuit beneplacitum in benedictione.Psal.147.Non in robore equi beneplacitum habebit Iesa.13.Et in auro non habebunt beneplacitum.& cap.62.Quia beneplacitum habuit Iehoua in te. Hæc quoq; uox patris repetita Matth.3.& 17.è cœlo super filio. Hic est filius meus dilectus in quo complacitum est,&c.Ezech.9.Non habeo beneplacitū in morte morientis,ait Sustentator Iehoua,sed conuertimini, & uiuetis.

Participium præsens חָפֵץ 1.Reg.21. Da mihi uineam tuam pro argento, aut si non uis tu,dabo tibi uineam pro ea.Psal.5.Quoniam nō deus uolens iniquitatem tu es.Iesaiæ 42.Iehoua est uolens propter iustitiam suam. Mich.7.Volens misericordiam ipse. Et pluraliter חֲפֵצִים Nehe.1.Qui uolunt timere nomen tuum. Malach.3.Et angelus fœderis,quē uos uultis,ecce ille uenit. In statu regiminis חֲפֵצֵי Psal.35.Ouabunt & læti erunt uolentes iustitiam meam. Psal.40. Agantur retrorsum,& ignominia afficiantur uolentes malum meum. Et in genere fœminino חֲפֵצָה 1.Paralip.28.Et tu Salomo fili cognosce deum patris tui, & cole eum corde perfecto & anima uolente.

INDE NOMEN.

חֵפֶץ Placitum,beneplacitum,complacentia.1.Sam.15.Et dixit Samuel, an beneplacitum ipsi Iehoua in holocaustis. & cap.18.Non est beneplacitum regi in dote. Iob 22.An beneplacitum Omnipotenti,si te iustifices.Eccles.12.Non est mihi in eis beneplacitum. Et mox iterū:Quæsiuit Ecclesiastes ut inueniret uerba beneplaciti. Iesaiæ 54.Et omnes limites tui in lapides beneplaciti.Malachiæ 3.Vos eritis terra beneplaciti. Vsurpatur tamen in aliquibus locis non pro ipso affectu tantum, uerumetiam pro intento,seu proposito,seu actione,& negocio aliquo,quod cui placet,ut perficiatur.Eccles.3.Vnicuiq; instituto suum est tempus,& tempus unicuiq; instituto.cap.5.Si calumniam pauperis,& rapinā iudicij & iustitiæ uideris in prouincia,ne mireris super instituto illo.& cap.8.Habet enim omne institutum suum tempus & modum.2.Sam.23.Ideo tota salus mea & omne institutum est, ut nihil adeo germinet.Iob 31.Si prohibui ab instituto pauperes. In statu regiminis nihil mutat. Prouerb.31. Et facit institutum manuum suarum. In statu affixorum recipit sub prima sægol,alteram uocem mutat in seua.1. Reg.5.Ego faciam omne beneplacitum tuum.1.Reg.10.Rex Salomo dabat reginæ omne beneplacitum illius,quicquid postulabat.Psalm.1.Et in lege Iehoua beneplacitum eius.Psalm.16. Et in gloriosis omne beneplacitum meum.Psalm.107. Ducet eos ad portum beneplaciti eorum.Iesaiæ 44.Ipse dicit de Cyro, pastor meus est & perficiet omne beneplacitum meum. Et pluraliter חֲפָצִים Prouerbior.8.Melior est sapientia, quàm margaritæ,& omnia beneplacita non possunt æquiparari cum ea. In statu affixorum חֶפְצֵי Psal.111.Magna sunt facta ipsius Iehoua exquisita pro omnibus beneplacitis ipsorum.

501 חָפַר In prima coniugatione in frequenti usu est. Et primo significat proprie fodere,seu infodere,quod fit animi & oculorum intentione, & exploratione. & ut metathesi literarum,ita modo significandi differt à uerbis רָחַב & חָרַב חָרַת Genesis 21.Quoniam infodi puteum istum.cap.26.Et reuersus Izhak effodit puteum aquarum,quos infoderāt in diebus Abraham.Deut.23.Et sit tibi pala,& cum foris sederis,& foderis cum ea,rursum cum ea operias.Iob 3.Qui expectant mortem & non est,& effoderent eam in absconditis.cap.11.Et considebis,quia spes est, & effodies,ut secure cubes.cap.39.Fossuram facit in profundū.Psal.38.Frustra foderūt animæ meæ.Ieremiæ 13.Abij ad Euphratem,& infodi,& accepi cingulum.Iob 39. In petra habitat, & loco munito, inde explorauit escam, nam in longinquum prospi

proſpiciunt oculi eius.Exod.1.Mittamus uiros ante nos, qui explorent terram.

Participium præſens חוֹפֵר. Eccleſ.10.Qui effodit foueam,incidet in eam.

Secundo,ſignificatione contraria,non auſus eſt intendere oculos,ſed faciem & oculos auertit ſeu diuertit. pudore affectus occuluit faciem & oculos,& quæſiuit latibula,& congruit ſignificatione cum uerbo חָוַר & cum חָרַף niſi ꝙ ut transpoſitione literarum,ita modo tantum ſignificandi inter ſe differunt.Iob 6.Dum ſecuritas eſt,quando eò uenient,diuertent,ſcilicet pudore.Pſalm.34.Facies ſuas nequa quam diuertent.Pſalm.40.Confundentur & auertēt ſe pariter quęrentes animam meam.Ieſaię 1.Et auertetis oculos ab hortis,ſcilicet pudefacti.cap.24.Et auertet faciem luna,& pudefiet ſol.Ieremiæ 50.Et auertit ſe genitrix ueſtra.Micheę 3.Pudefient uidentes & auertent ſe diuini.

In tertia coniugatione הֶחְפִּיר Ieſaiæ 33.Auertit ſe Libanus exciſus eſt,id eſt,non amplius uidetur,quia exciſus eſt.Prouerb.13.Verbum falſum odit iuſtus, improbus autem facit ſe abominabilem,& auertit ſe.Ieſaiæ 54.Quia non auertes te.

Participium præſens מַחְפִּיר auertens ſe præ pudore, pudendus. Prouerb.19. Filius ignominioſus & pudendus,id eſt, quem nemo bonus dignatur oculis ſuis aſpicere.

INDE NOMEN.

חֲפַרְפֵּרוֹת Nomen cuius media & ultima litera geminata eſt.talpæ,ſic dictæ quod terram fodiant,& ſeſe oculis hominum ſubducant,porro geminatio literarum ut apud Hebræos non eſt infrequens,ita non fit temere, notat enim animalculi huius in fodiendo non naturam modo,uerum etiam aſſiduitatem, & quod rariſſime ab hominibus conſpiciatur, ſed perpetuo ab eorum oculis ſubducat & uereatur.Legitur ſemel,ſed deprauatè.Ieſaiæ 2.Ad incuruandū ſe ad talpas & ueſpertiliones.Sunt autē huiuſmodi nomina multa עֲקַלְקַלּוֹת חֲבַרְבֻּרֹת פְּקַחְקוֹחַ יְרַקְרַק אֲסַפְסֻף חֲפַכְפַּךְ אֲדַמְדָּם יְפֵהפִיָּה חֲמַרְמְרוּ & alia.

502 חָפַשׁ Dextro puncto. Et uerbaliter legitur tantum ſemel in uoce paſſiua, ſecundæ coniugationis חֻפָּשׁ libertate donatus eſt,& contrariā ſignificationem habet cū uerbo חָבַשׁ quod ligare,ſuperligare notat,ut ſupra eſt uiſum.Leuit.19.Quicūq; concubuerit cum muliere concubitu ſeminis, & ipſa ancilla fuerit uiciata à uiro, non tamen redimendo redempta,nec liberate donata,nō detur ei, nec moriantur, quia non erat libertate donata.

INDE NOMINA.

חָפְשִׁי Liber,libertus.Exod.21.Si emeris ſeruum Hebræū,ſex annis ſeruiet & in ſeptimò egredietur pro libero gratis.Iob 3.Et ſeruus liber à ſuſtentatore ſuo.Pſalm.88.Inter mortuos liber.Item adiectiuè.1.Samuelis 17.Quicunq; percuſſerit eum,filiam ſuam tradet ei,& domum patris ſuis faciet liberam in Iſrael,id eſt,ut uir in domo illa ſit liber,ſcilicet à tributo & ſeruitute regia,ut ſit immunis.Iob 39.Quis dimiſit feram liberam. Et pluraliter חָפְשִׁים Ieſaiæ 58.Dimitto conculcatos liberos.Ierem. 34.Et dimittat Hebręum & Hebręam liberos. Notandum autem ꝙ phraſes ex his locis & hoc nomine ſæpiſſime accepit Paulus,ut cum Rom.6.ſcribit,Quum ſerui eſſetis peccati, liberi eratis iuſtitiæ. Item liberi à peccato, ſerui facti eſtis iuſtitiæ. Item.1.Petri 2. Quaſi liberi, & non quaſi uelamen habentes malitiæ libertatem, quibus ſane uerbis alludit ad habitum ſeruorum & donatorum libertate, de quo Deut.21.Nam & hoc thema cognationem quandam habere arbitror cum uerbis חָשַׂף & חָפַשׁ.

חֹפֶשׁ Libertas.Ezech.27.In ueſtimentis libertatis.

חָפְשׁוּת Libertas.2.Reg.15.&.2. Paralip.26.Percuſſit autem Iehoua regem, qui factus leproſus uſq; ad diem mortis ſuæ habitauit in domo libertatis.Apparet ex Paralipomenon חָפְשִׁית ſcriptum pro חָפְשׁוּת.

503 חָפַשׂ Cū puncto ſiniſtro.Et ut literarū tantū tranſpoſitione,ita parū & modo tantū ſignificādi à uerbo חָשַׂף uariat,utrūq; enim nudare, denudare ſignificat. Trāslatio uulgaris uerbū hoc cōmuniter uerbo ſcrutatus eſt uertit, eò ꝙ ſcrutādo res denudant,ſeu detegunt.Pſal.64. Denudabūt iniquitates.i.ſcrutabūtur.Prou.2.Et quaſi theſau

thesauros reconditos nudabitis eam. Thren. 4. Nudabimus uias nostras, & inuestigabimus, & reuertemur ad Iehoua.

Participium præsens חֹפֵשׂ Prouerb. 20. Qui nudat omnia interiora uentris.

In uoce passiua נֶחְפַּשׂ Abdie 1. Quomodo nudabũtur Esau, & eruẽtur thesauri eius. Ier. 49. Simili sentẽtia usus est uerbo חָשַׂף Ego nudaui Esau, erui absc̃odita eius &c. Vnde perspicuũ est, ꝙ hęc uerba חָשַׂף & חָפַשׂ eiusdem sint significationis.

In secunda cõiugatione חִפֵּשׂ Gen. 31. Et nudauit, sed non inuenit idola. & cap. 44. Et nudare cœpit à maximo. 2. Sam. 23. Et si ipse in terra fuerit, nudabo eũ. 1. Regum 20. Et nudabũt domũ tuam. 2. Reg. 10. Nudate, & uidete ne forte hic sit inter uos. Psal. 77. Nocte cum corde meo differo, & nudatur spiritus meus. Amos 9. Et si absconditi fuerint in cacumine Carmeli, inde nudabo & tollam eos. Zoph. 1. Nudabo Ierusalem lucernis.

Participium præteritum מְחֻפָּשׂ Psal. 64. Absc̃oderunt nudationem nudandam, id est, rem perscrutatam.

In uoce passiua חֻפַּשׂ Prouerb. 28. Quando emergũt improbi, nudabitur homo.

In quarta coniugatione הִתְחַפֵּשׂ de uestitu tantum dicitur, & significat nudare se uestitu, seu habitu regio seu decoro. 2. Paralip. 35. Quin potius ad belligerãdum cum eo nudauit se. 1. Sam. 27. Et nudauit se Saul, & induit uestes alias scilicet regias 1. Reg. 22. & 2. Paral. 18. Et dixit rex Israel ad Iosaphat nuda te, & ingredere ad bellum, & indue uestes tuas, atqꝫ nudauit se quoqꝫ rex Israel & ingressus est bellũ. Iob 30. In magno robore nudatur indumentum meum. 1. Reg. 20. Abiens propheta stetit ante regem in uia, & nudauit cum cinere in facie sua, ne scilicet agnosceretur.

INDE NOMEN.

חֵפֶשׂ Nudatio. Psal. 64. Abscondunt nudationem nudatam, id est, rem perscrutatam, id est, celant quod scrutinio scrutati sunt.

504 חצץ

Vt חרץ dimidiationem significat, insuper etiam à קָצַץ modo tantum significandi differt, quod extremare seu extrema præcidere: item à חָצָה quod similiter dimidiare, id est, in duas uel tres partes medias discindere significat. Legitur autẽ uerbaliter tantum in uoce passiua secundæ coniugationis חֻצָּץ Iob 21. Et numerus mensium eius dimidiati sunt.

INDE NOMINA.

חֹצֵץ Nomen participiale. Prouerb. 30. Rex non est locustæ, tamen egreditur aculeata uniuersa ipsa.

חָצָץ Calculus scilicet asper, & acutus, & penetrans. Prouerb. 20. Postea implebitur os eius calculo. Thren. 3. Et excussit calculo dentes meos. Et pluraliter חֲצָצִים Psal. 77. Etiam calculi tui ibant, id est sagittæ, lapides grandinis.

חֵץ Sagitta, cuspis à dimidiando & penetrando, diuidit enim & dimidiat id quod tangit. Iere. 9. Sagitta extenta lingua eorum. 2. Sam. 13. Sagitta salutis ipsi Iehoua. Psal. 91. A sagitta uolante per diem. Legitur tamen cum iod paragogico חֵצִי 1. Sam. 20. Et ipse iecit sagittam. Et iterum: Et uenit puer usqꝫ ad locum sagittæ. Et iterum: An non sagitta ante te est, & ultra. 2. Reg. 9. Et egressa est sagitta. Et in statu affixorũ transponit alterum punctum de zere in literam zadde. Psal. 11. Collocarunt sagittam suam super neruum. Zach. 9. Egredietur sicut fulgur sagitta eius. 1. Sam. 17. Et cuspis lanceæ eius sicut liciatorium texentium. Et pluraliter חִצִּים 2. Sam. 22. Et misit sagittas, id est, fulgetra. 2. Reg. 13. Accipe arcum & sagittas. Psal. 127. Sicut sagittæ in manu præualidi. Et legitur semel חֵצִי pro חִצִּים 1. Samuel. 20. Et collegit puer Ionathæ sagittas. Et in statu regiminis חִצֵּי Psal. 120. Sagittæ præualidi acutæ. Ezech. 5. Cum misero sagittas famis pessimas in eos. In statu affixorum. Iesa. 5. Sagittæ eius acutæ. Psal. 38. Quoniam sagittæ tuæ descenderunt in me. Habakuk 3. In luce sagittæ tuæ ibant. Deut. 32. Sagittas meas consumam in eis.

INDE

מְחַצְצִים Participium, seu nomen participiale. Sagittarij. Iudic. 5. A uoce sagittariorum inter haurientes.

505 חָצַב Vel etiam חָצַב cecidit,excidit.Iesaiæ 5.Lacum excidit in ea.Deuter.6.Cisternas excisas,quas non excidistis.Iesa.22.Quia excidisti tibi hic sepulcrũ. Osee 6.Propterea excidi per prophetas.Prouer.8.Excidit columnas eius. Deut.8.Et è montibus eius excides æs.2.Paralip.26.Et excidit cisternas multas.

Participiũ præsens חֹצֵב 1.Reg.5.Et octoginta millia cæsos, id est, cæsores. Psal. 29.Vox Iehoua excidit flammas ignis.Iesaiæ 10.Nunquid gloriabitur securis contra cędentem.Legitur tamen semel cum iod paragogico חֹצְבִי Iesaiæ 22.Excidisti tibi hic sepulcrum excisor. Et pluraliter חֹצְבִים 1.Paral.22.Et constituit cæsores ad cædendum lapides.Esdr.3.Et dederunt argentum cæsoribus.

Participium præteritum חֲצוּבִים Deut.6.Et cisternas excisas.

In uoce passiua נֶחְצַב Iob 19.In silice exciderentur.

In secunda coniugatione uoce passiua חֻצַּב Iesaiæ 51.Adspicite ad petram, unde excisi estis.

In tertia coniugatione uoce actiua legitur participium præsens,fœminini generis מַחְצֶבֶת Iesa.51.Nonne tu ipsa es,quæ excidis Ægyptum.

INDE NOMEN.

מַחְצֵב Excisio.2.Paral.34.Ad emendum lapides excisionis.

506 חָצָה Perinde ut חָצַץ ab קָצַץ ita similiter חָצָה ab קָצָה modo tantum significandi differt,ita q̃ ut קָצָה extremare,id est, extremum præcidere, ita חָצָה dimidiare,id est,in duas,uel tres partes medias,& proportionabiliter æquales diuidere significat.Num.31.Et de medietate filiorum Israel,quã mediauit Moses à uiris militantibus.Et iterum:Et dimidiabis prædam. Exod.21.Et dimidiabunt argentum eius, atq; etiam modium dimidiabunt.Psal.55.Viri sanguinum & imposturæ non dimidiabunt dies suos.Iob 40.Dimidiabunt illũ inter mercatores.Gen.32. Et dimidiauit populũ,qui erat apud ipsum in duas turmas. & cap. 33. Et dimidiauit natos ad Leam,& ad Rachel,& ad duas ancillas.Iesa.30.Et spiritus eius uelut torrens inundans,usq; ad collum dimidiabit.

Iu uoce passiua נֶחֱצָה Dan.11.Conteretur regnum eius cum dimidiabitur in quatuor uentos cœli.Ezech.37.Et nõ dimidiabitur amplius in duo regna. 2.Reg.2. Et percussit aquas,& dimidiatæ sunt hinc atq; illinc.

INDE NOMINA.

חֵצִי Medium,medietas in statu absoluto,& distinctione sententiæ.Exo.25. Duo cubiti,& dimidius,longitudo eius.1.Reg.10.Non fuit nunciatum mihi dimidium.1.Regum 16.Tũc dimidiatus est populus per medium. In statu regiminis in prima semper habet sægol,& in altera seua.Iosue 8.Medietas eius contra montem Garizim, & medietas eius contra montem Gebal.2.Sam.18.Si mortui fuerint medietas nostrum,id est,dimidia pars nostrum.Nehe.3.Et ligauit omnem murum usq; ad medietatem eius.& cap.4.Et medietas eorum tenebant lanceas.

חֲצוֹת Medium,dimidium,medietas.Exo.11.Circa medium noctis.Iob 34.Et medio noctis.Psal.119.In medio noctis surgam.

מֶחֱצָה Medium,dimidiũ,medietas,dimidia pars.Num.31.Et erit dimidium, seu dimidia pars. Et in statu regiminis מֶחֱצַת Num.31.Et erit medium congregationis.

מַחֲצִית Medium,dimidium,medietas.Exo.30.Et dimidium siclum.Et iterum:Et medium eius.Num.31.Et de medietate filiorum Israel dimidiauit Moses. Et iterum : E medio eorum capietis.

חֹצֶן Sinus,gremium,eò q̃ est in medio hominis.Iesa.49.Et afferent filios tuos in sinu. Et cum affixo mutat holem in hatephcametz.Nehe.5.Etiam sinum meum excussi.Legitur etiam in forma חֵצֶן quod in statu affixi mutato priore puncto in hirik, & altero in seua.Psalm.129.Et sinum suum,qui manipulos colligit.

507 חָצִיר Fœnum,seu gramen oblongius & crassius,crescens in locis incultis, pabulum administrans uel animalibus,uel igni,& secatur falce,nam cognationẽ habet cũ uerbo קָצַר & Luc. 12 Grecè χόρτος redditum est.habetq; similitudinẽ quandam cum

cum gladiolo sicut sumitur ex Psalmo 129.1.Reg.18. Si forte inueniamus fœnum, & conseruemus in uita equos, & mulos. Iob 8. Adhuc ipsum in flore non succidetur, tamen ante omne fœnum arescit. & cap. 40. Fœnum sicut bos comedet. Psalm, 37. Sicut fœnum festinanter succidentur. Psalm. 103. Hominis sicut fœnum dies eius. Psalm. 104. Facit germinare fœnum pro animalibus, & herbam in seruitutem hominum. Psalm. 147. Germinare facit montes fœnum. Prouerb. 27. Apparet fœnum, & uidetur gramen, & colliguntur herbæ montium. Iesaiæ 15. Quia aruit fœnum, deficit gramen, uiror non fuit. Iesaiæ 35. Fœnum pro arundine & iunco. cap. 40. Omnis caro fœnum. Accipitur semel pro specie porri, quod Plinio dicitur porrum secatile & simile est fœno, & post sectionē cito succrescit, Germanicè Schnitlauch. Num. 11. Et porrũ & cæpas. In statu regiminis חֲצִיר. 2. Reg. 19. & Iesaię 37. Et erunt uelut herba agri, & uiror graminis, fœnum tectorum. Psalm. 129. Erunt sicut fœnum tectorum, quod antequam euellitur, exaruit.

חָצֵר Nomen generis communis. & significat locũ supernè apertũ sub diuo, in quo crescit fœnum, siue intra ciuitatem sit, circa ædificia, siue in agro. Exod. 28. Et fecit atrium. & cap. 40. Et pones atrium circumquaq;, & pones uelamen ad portam atrij. 1. Reg. 6. Et ædificauit atrium interius trium ordinum lapidis secti. & cap. 8. In die illo sanctificauit rex mediũ atrij, quod erat ante domum Iehoua. Esther 4. Ad atriũ interius. In statu regiminis חֲצַר Exod. 27. Et facies atrium tabernaculi. Esther. 1. In atrio horti regis. & cap. 2. Ante atrium domus mulierum. Ieremię 32. In atriũ custodię. In statu affixorum חֲצֵר 2. Samuel. 17. Et illi erat puteus in atrio suo. Et pluraliter חֲצֵרִים uillæ, prædia à fœno, quod in illis pro pecoribus crescit, & forma atrij habeant septo circumdata. Leuit. 25. Et domus uillarum, quibus non est murus per circuitum, pro agro terræ reputabuntur. Psalm. 10. Sedebit in insidijs atriorum. Iesaię 42. Eleuent uocem desertum, & ciuitates eius, uillæ in quibus habitat kedar.

In statu regiminis חַצְרֵי Nehemiæ 13. Faciendo ei exedram in atrijs domus dei.

In statu affixorum nihil uariat à statu regiminis. Iosue 15. Ekron & filiæ eius, & uillæ eius. Et iterum: Et ciuitates duæ, & uillæ earum. 1. Paralip. 6. Agrum ciuitatis, & uillas eius dederunt ipsi Kaleb. Ex his locis discrimen obseruare utile est inter oppidula, quæ filias ciuitatum uocat, & uillas, seu prædia, quæ minora sunt pro pecoribus & forma referunt atria. Psalm. 84. Melior est dies in atrijs tuis, quam mille, &c. Zacharię 3. Atq; etiam custodietis atria mea. Legit̃ tamen pluraliter quoque forma fœminina חֲצֵרוֹת Exod. 8. Et mortuæ sunt ranæ è domibus, ex atrijs, & ex agris. 1. Paralip. 23. In atrijs & in exedris. In statu regiminis & affixorum חַצְרוֹת 2. Reg. 21. Ædificauit altaria pro uniuersa militia cœli in duob. atrijs domus Iehoua. Psal. 116. In atrijs domus Iehoua. & Psal. 96. Adferte munus, & uenite ad atria eius.

508

חָקַק Constituit formam alicuius rei, impressit imaginem seu effigiem. Et haud dubie Hebræis idem significat, quod Græcis uerbum χαράττω. Ezech. 4. Et tu fili hominis accipe laterem, & pone illũ coram te, & constitues super illum, ciuitatem Ierusalem. Iesaiæ 39. Ecce super manus duas constitue te, id est, imaginem tuã. & cap. 30. Et super librum constitue illam, id est, formam illius. Prouerb. 8. In constituendo ipsum circinum circa faciem abyssi. Et iterum: In constituendo ipsum fundamenta terræ.

Participium præsens חֹקֵק & is isto nomine participiali dicitur, qui constituit formam, quãquam appositum habeat Iod paragogicum. Ies. 22. Cõstituens in rupe habitaculũ sibi. Et pluraliter חֹקְקִים Ies. 10. Væ constituentibus constitutiones concupiscentiæ. Et in statu regiminis חוֹקְקֵי Iud. 5. Cor meum ad statutarios Israel.

Participium pręteritum, pluralis numeri חֲקֻקִים Ezechiel. 23. Effigies Chaldęorum constitutas cum minio.

In secunda coniugatione legitur participium præteritum, quod tamen nominaliter usurpatur מְחֻקָּק Prouerb. 31. Ne bibat & obliuiscatur constitutionis.

In tertia coniugatione, uoce passiua חֻקַּק Iob 19. Vtinam in librum cõstituantur. scilicet characteribus.

In coniugatione quadrata חוֹקֵק Prouerb.8.Et principes constituent iustitiam. Participium præsens,seu nomen participiale מְחוֹקֵק statutarius,qui constituit formam aliquam,& prescribit normam uiuendi, & Grecè dicitur νόμικος,id est,legisperitus,qui est in gubernatione, & leges præscribit.maioris igitur autoritatis fuit quàm סֹפֵר scriba.Genes.49.Non recedet sceptrum à Iuda, nec statutarius de pedibus eius,donec uenerit Silo.Num.21.Foderunt eum benefici populi cũ statutario cum sapientibus suis.Psalm.60.& 108.Ephraim potentia capitis mei,& Iehuda statutarius meus,id est,Legislator.Iesaiæ 33.Iehoua est iudex noster,Iehoua & statutarius noster. Et pluraliter מְחוֹקְקִים Iudicum 5.De Machir descenderunt statutarij,id est dictatores,legislatores,&c.Et quidem post reges Iehuda,qui fuerunt in gubernatione in isto populo, tam in captiuitate Babylonis, quàm post illam usque ad Herodis tempora,sub quo filius dei dominus noster Iesus Christus natus est homo,durauerunt de regia stirpe eiusmodi מְחוֹקְקִים quorum collegiũ postea Græcè συνέδριον & corrupta uoce סַנְהֶדְרִין appellati sunt,& domus magni consilij, & & illorum numero 70.fuisse ueteres scriptores testantur,tandem paulo ante Herodis mortem iussu ipsius trucidati sunt.hoc autem propter Iacobi patriarchæ prophetiam,& ut discrimen inter מְחוֹקְקִים & סֹפְרִים id est, scribas & statutarios cerneretur,annotare uolui.

INDE NOMINA.

חֹק Sine uau. prescripta forma seu norma, ordinatio seu forma certa alicuius statuti seu ritus,siue cultus.cui aliquid est impressum ut represẽtet,statutum,constitutũ, constitutio,ceremonia aliquid referens,& represẽtans. Gen.47.Tantum humũ sacerdotum non comparauit, quia constituta erat pro sacerdotibus à Pharaone. Iob 26.Statutum circumduxit circa facies aquarum.Psal.148. Statutũ dedit,quod non præteribit.Prou.31.Et dat cibũ domui suæ, & statutũ puellis suis,id est,demẽsum.Iesaiæ 5.Et discendit os suum absque statuto. Genes.47.Et dedit hoc Ioseph in statutum usque in hunc diem.Exod.12.Hoc est statutum Phase.Iudicum 11. Et factũ est statutum in Israel,id est ceremonia,ritus.Psal.2.Recitabo de statuto,Iehoua dixit ad me,filius meus es tu,ego hodie genui te,id est,de cultu. Michee 7. Dies est ad ædificandum sepes tuas,dies propagabit statutum,id est, cultum.Zophonie 2. Antequam gignatur statutum.Est & hoc dignum obseruatione,quod quãdo hoc nomen construitur cum nomine מִשְׁפָּט tum plerunque pro cultu seu ritu ponitur Ecclesiastico, ut sunt sacerdotium, circumcisio,sacrificia, Neomeniæ,festa,sabbatũ, templum,altare,uestitus,& aliæ ceremoniæ præscriptæ à Deo.At מִשְׁפָּט pro politicis ritibus & constitutionibus,quibus uita humana conseruatur,& in secunda tabula continentur.Exo.12.Ibi dedit ei statutum & iudicium.Iosue 24.Et proposuit ei statutum,& iudicium in Sichem.2. Samuelis 30.Et constituit illud in statutum, & iudicium in Israel,&c. Et in statu regiminis mutat holẽ in hatephcametz.Leu. 10.Est enim statutum tuũ,& statutum filiorum tuorum.& cap.24.De ignitis Iehoua statuto perpetuitatis. At in statu affixorum mutat holem semper in kybutz daggessata litera kuph.Prouerb.8.Cum poneret ipse mari statutum eius.Exod.30. Quare non perfecistis statutum uestrum in laterificando. Prouerb.30. Ciba me pane statuti mei.Iob 23. Supra statutum meum, obseruaui sermones oris mei. Et pluraliter חֻקִּים Exod.18.Et docebis eos statuta & leges. Leuit.26. Hec sunt statuta,& iudicia,& leges.Deut.4.Et nunc Israel audi statuta & iudicia,quæ ego doceo uos. Et in statu regiminis חֻקֵּי Exod.18.Et cognita facio statuta dei,& leges ipsius. In statu affixorum.Iob 14.Statuta eius fecisti, quæ non preteribit. In forma fœminina חֻקָּה Exo.13.Et custodies statutum hoc,tempore suo.Num.15.O cõgregatio statutum unum uobis. In statu regiminis חֻקַּת Exo. 11.In generationibus uestris statuto perpetuo celebrabitis illum. Num.19. Hoc statutũ legis. Num. 17.Et erit filijs Israel in statutum iudicij. Et pluraliter חֻקּוֹת Leuit.18.Et custodietis uos statuta mea.Et iterum:Nec faciatis de statutis abominationum, quæ factæ sunt ante uos.1.Reg.4.Et dilexit Salomo Iehoua,quod ambularet in statutis patris

tris sui.2.Reg.17.Et ambulauerunt in statutis Israel, quæ ipsi fecerunt, id est, cultibus. Iob 38. An nosti statuta cœli. Ieremiæ 31. Et statuta lunæ, & stellarum in lumen noctis. Ezech. 43. Hæc statuta altaris in die faciendi illud.

חֻקֵּי Nomen pluralis numeri tantum, & status regiminis, statuta, constitutiones. Iud. 5. Ruben fuerunt magnæ constitutiones cordis, id est, imaginationes. Iesaiæ 10. Væ statuentibus statuta concupiscentiæ.

חֵק Vel interposito Iod חֵיק anterior pars corporis inde à pectore ad pedes usque, intra duo brachia & duos pedes, complexus, circumscriptio, pars corporis constituta & certis limitibus circumscripta. Et Latinis ea pars nunc sinus, nunc gremium dicitur. Et quia pars illa corporis interior est, figurate, & à similitudine ad interioritatem & concauitatem cuiuslibet rei transumitur. Et tam in statu regiminis quam affixorum manet inuariatum, ut differentia sit, qua discernatur à nomine חֹק quod multas uariationes recipit. Prouer. 16. Et sors in gremium proijcietur. & cap. 21. Et munus in sinum. Ieremiæ 32. Et reddens iniquitatem patrum in sinum filiorum ipsorum. Threnorum 2. Cum effunderetur anima ipsorum in sinu matrum suorum. Prouerb. 5. Et amplexaberis sinum extraneæ. Eccles. 7. Ira in sinu stultorum quiescit. 1. Reg. 22. Effusus est sanguis plagæ in sinum currus. Ezech. 43. Et sinus ei, id est concauitas. Et iterum: Et à sinu terræ usque ad Hazaroth. In statu affixorum. Genes. 17. Et dedi ancillam meam in sinum tuum. Exod. 4. Introduc nunc manum tuam in sinum tuum. Deut. 13. Siue uxor, quę est in sinu tuo. Num. 11. Gesta eũ in sinu tuo. Iob 19. Defecerunt renes mei in gremio meo. Ex istis igitur locis perspicuũ est, hanc uocem accipi pro intimo, quo quis intimo amoris affectu alium complectitur, & tanquã signatum & impressum in pectore fouet. Vnde Ioannis 1. dicitur. Filius, qui est in sinu patris, ipse enarrauit nobis, id est, qui est intimus, & cor, & animus, & mens, & character, & sermo patris. Item cap. 13. Erat autem unus ex discipulis Iesu, recumbens in sinu, nimirum is, quem diligebat Iesus, &c.

509 חָקָה Differt tantum forma, & modo significandi à uerbo חָקַק non significatione. Ideo tantum ab eo participium præteritum seu nomẽ uerius participiale masculini generis legitur מְחֻקֶּה & haud dubiè Hebræis idem significat, quod Græcis χαρακτήρ. Ezech. 8. Et ecce omĩs similitudo reptilis & animalis abominationis, & omnium pollutionum Israel effigiata seu expressa super pariete circumcirca. 1. Reg. 6. Et obduxit aurum directe super imagine. Ezech. 23. Et uidi uiros effigie super pariete. Et isto nomine dicitur etiam filius Dei Dominus noster Iesus Christus character patris. Hebræos 1. Qui cum sit refulgentia gloriæ & χαρακτὴρ, id est, impressa seu expressa imago substantiæ illius.

In quarta coniugatione תִּתְחַקֶּה Iob 13. Super radicibus pedum meorũ imaginaris, id est, uestigia pedum meorum obseruas.

510 חָקַר Perscrutatus est aliquid remotius seu penitius, & intimius. congruit significatione cũ uerbis, חָקַק וְחָשַׁק & חָרַק קָרַח nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uariant. Deut. 13. Inquiras, perscruteris, & interroges probe. Iudic. 18. Ad explorandum terram. & ad perscrutandum eam, & dixerunt ad eos ite perscrutamini terram. 1. Sam. 20. Quia perscrutabor patrem meum. Psalm. 44. An non deus perscrutabitur istud, siquidem ipse nouit abscondita cordis. Psalm. 139. Perscrutare me deus, & cognosce cor meum. Prouerb. 18. Iustus prior in causa sua, quam uenit proximus ipsius ut perscrutetur ipsum. & cap. 23. Tardantibus ad uinum, uenientibus ad perscrutandum infusionem. & cap. 52. Et gloria regum perscrutari rem. & cap. 29. Sapiẽs est in oculis suis diues, & exhaustus, qui intelligens est, perscrutabitur illum.

Participium præsens חֹקֵר Iere. 27. Ego Iehoua perscrutor cor, probo renes. Et ex hoc loco colligi etiã potest, quod eodem uerbo sępius usa sit scriptura Noui testamẽti, ut Rom. 8. At ille qui scrutatur corda, nouit quis sensus spiritus. 1. Corinth. 2. Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunditates Dei, &c.

In uoce passiua נֶחְקַר 1. Reg. 7. Non perscrutatum est põdus æris. Iere. 31. Si mensurabuntur cœli superne & perscrutabuntur fundamenta terræ inferne. & cap. 46.

Succiderunt syluam eius, ait Iehoua, quia non perscrutabitur.

In secunda coniugatione חִקֵּר Eccles. 12. Et audiuit & perscrutatus est.

INDE NOMINA.

חֵקֶר Cum quinque punctis, quæ semper sine uariatione seruat. perscrutatio. Iob 38. Et in perscrutatione abyssi ambulasti, id est, profunditate. cap. 5. Qui facit magna absque perscrutatione. ca. 8. Et ordina ad perscrutationem patrum ipsorum. Et cap. 11. An perscrutationem dei inuenies, id est profunditatem. Psalm. 145. Et magnitudinis eius non est perscrutatio. Prouerb. 25. Cor regū absque perscrutatione, hoc tamen scriptum est sex punctis, & quidem in fine sententiæ.

מֶחְקְרֵי Nomen pluralis numeri, status regiminis, id est, abstrusissima, profundissima. Psal.

511 95. In cuius manu sunt profunditates terræ.

חִרְחֵר

Verbum geminatū, secundæ coniugationis. congruitque significatione cū uerbis חָרַר & חָרָה נָחַר nisi quod ut forma parū, ita modo significandi inter se uarient. Significat aūt accendere, inflāmare. Prouerb. 26. Et uir contentionū ad accendendum rixam.

INDE NOMINA.

חֲרֵרִים Accensa, arida, adusta, torrida. nomen pluralis numeri tātum. Ieremiæ 17. Sed inhabitabit adusta in deserto.

חַרְחֻר Adustio, accensio, incensio, inflammatio, exæstuatio. Deuter. 28. Percutiet te Ie-

512 houa, &c. & inflammatione.

חָרֵב

Siccum fieri, exiccari, uel adustione solis, uel ignis, uel gladij. Et congruit significatione cum uerbis חָרַב בָּרַח פָּרַח nisi quod ut litera, uel literarū positu, ita modo significandi inter se differant. Et nota etiā quod quę siccantur etiam aperiūtur, & dilatantur. Genes. 8. Et ecce exiccatæ erant superficies terræ. Iesaiæ 19. Et exiccabūtur flumina Ægypti. Oseæ 13. Et exiccabitur fons eius. Psalm. 106. Increpauit mare iunci, & exiccatum est. Iob 14. & Iesa 19. Et pluuius exiccabitur, & arescet. Ex istis duobus locis deprehenditur discrimen inter יָבֵשׁ & חָרֵב Item Iesa. 60. Et gentes ex iccando exiccabuntur. Ieremiæ 50. Exiccate uniuersos uitulos. & cap. 2. Obstupescite cœli super hoc, & timete, exiccabimini. Et cap. 26. Et ciuitas ipsa exiccabitur.

In uoce passiua נֶחֱרַב 2. Reg. 3. Exiccando exiccati sunt reges illi, scilicet gladio.

Participium generis fœminini נֶחֱרֶבֶת Ezech. 26. Cum dedero te ciuitatem exiccatam. Et pluraliter נֶחֱרָבוֹת Ezech. 30. In medio ciuitatū exiccatarum erunt.

In secunda cōiugatione uoce passiua חֹרַב Iud. 16. Si ligatus fuerit funibus recentibus, qui non siccati fuerunt.

In tertia coniugatione הֶחֱרִיב Ezech. 19. Et ciuitates eorū exiccauit. Nahum 8. Et flumina exiccauit. Zoph. 3. Exiccauit prædia eorum. Iere. 51. Et exiccabo mare illius. Iesaiæ 42. Et exiccabo montes.

Participium præsens מַחֲרִיב Iudic. 14. Et exiccantem terram nostram. Et pluraliter מַחֲרִיבַיִם Iesa. 49. Et exiccantes te. Et in genere fœminino מַחֲרֶבֶת Iesa. 51. Nonne tu ipsa es, quæ exiccas mare.

Participium præteritum pluralis numeri מָחֳרָבוֹת Ezech. 29. In medio ciuitatū exiccatarū. In uoce passiua הָחֳרַב 2. Reg. 3. Exiccādo exiccati sunt reges illi.

INDE NOMINA.

חָרֵב Exiccatus, siccus. nomē adiectiuū participiale, masculini generis. Ier. 33. Exiccatus est absque homine. Et ibidē iterū: In isto loco qui est exiccatus absque homine. Et in genere fœminino חֲרֵבָה Leuit. 6. Conspersa oleo & siccata. Nehem. 2. Quia Ierusalem exiccata. Prouerb. 27. Melior est buccella sicca.

חֹרֶב Siccitas, æstus. Gen. 31. In die consummabat me siccitas. Iud. 6. Et super omnē terrā siccitatis. Et iterū: Sit obsecro siccitas super uellere. Iesa. 61. Et instaurabūt ciuitates siccitatis. Zoph. 2. Siccitas in limine, id est, nullus homo. alij tn̄ legūt עֹרֵב coruus.

חֶרֶב Siccitas, exiccatio. Deut. 28. Et ardore & siccitate. Dicit aūt Hebræis communiter hoc nomine gladius, quod exiccat hominē sanguine. Leuit. 26. Et gladius nō trāsibit terrā uestram. In distinctione sentētiæ חָרֶב Deut. 22. Et occidam uos gladio.

Iob

Iob 1.In ore gladiꝭ. Et in ſtatu regiminis mutat prius ſægol in pathah & alterum in ſeua, daggeſſata litera beth. Gen.34.Et acceperũt quiſq; gladiũ ſuũ. Et cap.27.Et in gladio tuo uiues.1.Sam.15.Sicut orbauit mulieres gladius tuus. Exod.15. Euaginabo gladiũ meũ. Pſal.37.In gladio ſuo. Et pluraliter חֲרָבוֹת Ieſ.21. A facie gladiorũ fugerũt. Ioel.3.In gladios. Et in ſtatu regiminis ac affixorũ חַרְבוֹת Ioſ.5.Fac tibi gladios acierũ. Ezech.32.Gladiꝭs fortiũ cadere faciã multitudinẽ tuã.& cap.28.Et euaginabũt gladios ſuos.& cap.26.Et turres tuas deſtruet gladiꝭs ſuis.i.machinis.

חָרְבָּה Exiccatio. Leuit.26.Et ciuitates ueſtræ erunt ſiccitas. Legitur etiam חָרְבָה Ier. 44. Et ecce erant ſiccitas. Ezech.5.Et dabo te in ſiccitatem. cap.29. Et erit terra Ægypti in uaſtitatem, & ſiccitatem.

חָרָבָה Siccitas. Gen.7.Ex omnibus quæ erant in ſiccitate, mortua ſunt. Exo.14.Et poſuit mare in ſiccitatem. Ezech.30.Et dabo flumina in ſiccitatem. Et pluraliter חֳרָבוֹת Pſal.9.Inimici conſummatæ ſunt ſiccitates prorſus. Ezech.13.Sicut uulpes in ſiccitatibus.& cap.38.Super ſiccitates habitabiles. Et in ſtatu regiminis ac affixorũ חָרְבוֹת Exod.29.Et dabo terram Ægypti in ſiccitates ſiccitatis. Pſal.109.Et quęrant à ſiccitatib. ſuis. Ieſ.51.Cõſolatus eſt omnes ſiccitates eius.& cap.49.Siccitates tuę.

חַרְבוֹת Siccitates, nomẽ plur. numeri tantũ, ſtatus regiminis. Pſal.32.In ſiccitatib. æſtatis.

חַרְצֻבּוֹת Catenæ, uincula, ꝙ conſtrictos illis adurãt. Pſal.73.Quoniã nõ ſunt uincula ad moriendũ ipſos.i.quib. ad ſupplicia & mortẽ trahant̃. Ieſ.58.Solue uincula iniurię &c.

513

חָרַג Conſtrinxit ſe, uel cõſtrictus eſt neutraliter. cõgruitq; ſignificatione cum uerbo חָגַר niſi quod חָרַג de conſtrictione, & coartatione corporis tantũ dicatur, quæ fit præ animi anguſtia, & formidine pœnæ. 2.Sam.22.& Pſal.18.Filiꝭ alieni emarceſcebant, & conſtringebant ſe à uinculis ſuis.

514

חָרַד Proprie cõmotionem ſignificat apertã & uiſibilem ac manifeſtã, uel corporis, uel animi, uel utriuſq; ſimul, ſiue ex pia cura & ſolicitudine, ſiue ex metu mali ortam, & eſt contrariũ quieti & tranquillitati. Deinde etiã nomini חֶדֶר quod loca interna, & trãquilla ſignificat. Vnde licebit in prima cõiugatione uertere neutraliter uerbo tremẽdi, ſeu trepidãdi. Ezech.14.Et mõs Sinai fumabat totus ꝓptereaq; deſcẽderat ſuper eũ Iehoua in igne, & aſcẽdebat fumus eius ſicut fumus clibani, & tremebat totus mons ualde. Gen.27.Et tremuit Izhac tremore magno uehemẽter dicẽs, quis.i.cõmotus ſeu turbatus eſt. Sic etiã Septuaginta ἐξέστη reddiderũt, quod monẽte Auguſtino cõmutationem ſeu cõmotionẽ mentis ſignificat. 1.Samuel.13. Et uniuerſus populus tremebãt poſt ipſum.i.cõmouebantur, ſeu turbabant̃, ſeu tumultuabant̃ poſt ipſum. Ieſ.19.Et tremet & expaueſcet. 2.Reg.4.Ecce tremuiſti erga nos cum omni tremore iſto, quid faciemus tibi.i.pia & officioſa tumultuatiõe circa nos tumultuata es. Et Chriſtũ exiſtimo iſto uerbo ſimili in phraſi uſum eſſe, quod tamẽ explicandi cauſa Lucas cap.10.duobus uerbis exprimere ſtuduit, Martha, Martha ſolicita es & tumultuaris circa multa. Itẽ Ezech.26. Nunc trement inſulæ ad diem ruinæ tuæ.& cap.32.Trement ad momenta. Oſeæ 11.Et tremẽt quaſi auis ex Ægypto. Iob 9.Et tremuit.

Participiũ pręſens ſeu nomẽ participiale חָרֵד tremẽs, trepidus. 1.Sam.4.Nã erat cor eius tremẽs, propter arcã dei. Iud.7.Quicũq; timidus eſt, & tremẽs, reuertat̃. 1. Eſd.9.Et ad eũ cõgregabant̃ omis tremẽs in uerbis dei Iſrael.i.ſtudioſus & obſeruãs cũ ſolicitudine. Et pluraliter חֲרֵדִים Ieſ.66.Audite uerbũ Iehoua, tremẽtes ad uerbũ Dei. Eſd.10.Et nũc percutiemus fœdus cũ deo noſtro, & educemus uxores, & prolẽ ex illis iuxta cõſiliũ Iehoua, & tremẽtes in mãdato dei noſtri, & iuxta legẽ fiat. In tertia cõiugatione הֶחֱרִיד tremefecit, terruit, perturbauit. Iud.8. Et omnia caſtra tremefecit. 2.Sam.17.Et tremere faciam eum. Ezech.30.Egredientur nunciꝭ à facie mea in nauibus, ad tremefaciendum Æthiopiam.

Participium præſens מַחֲרִיד Leuit.26. Et habitabitis, & non erit tremefaciens. Iob 11.Cubabis, & non erit tremefaciens.

INDE NOMINA.

חָרֵד Nomen participiale, tremens, de quo ſupra in participio.

חָרָד Tremor. ponitur pro tonitru. Iob 37. Post tremorē ueniet tempestas, quanquā alia exēplaria habent זָרָד sic legentes Ab austro ueniet tēpestas. Et in forma fœminina חֲרָדָה Gen. 27. Et tremuit Iszak tremore magno. 2. Reg. 4. Cum omni tremore isto. i. religiōe, obseruātia, reuerētia. Ies. 21. Crepusculū desiderij mei posuit mihi in tremorē. Et in regimine חֶרְדַּת Prou. 14. Et cōmota est terra, & facta est in tremorē dei. i. tremuit deū. Et cap. 29. Tremor hominū præbebit laqueū. i. qui metuit homines. Et pluraliter חֲרָדוֹת Ezech. 26. Tremoribus induent super terra habitantes.

515 חָרָה Verbum neutri generis. Et si de re externa & corporali dicitur, tum simpliciter aduri significat, tametsi non perinde usu ueniat. Iob 30. Et os meum adustū est sic citate. Iesa. 24. Ideo adusti sunt habitatores terræ. Ezech. 24. Et aduretur os eius. At quando ad animum hominis transfertur, tum generali significatione congruit cum uerbo חָמַר & ab eo, modo tantum significandi differt, ut enim hoc de ardore dicitur, qui ex ęmulatione, et inuidentia accenditur, ita illud absolute de ardore irę aut alterius studij dicitur. ut quādo quis re aliqua molesta tanquam igni accensus, ira & indignatione inflammatur & ardet, uel cupiditate perficiendi operis incenditur, sicut iam in aliquot exemplis uidebimus. Genes. 4. Et exarsit ipsi Kain uehementer. cap. 18. Ne quæso exardescat Sustentatori meo. cap. 31. Et exarsit ipsi Iacobo, & rixatus est cum Laban. cap. 34. Et exarsit ipsis uehementer. 1. Sam. 20. Et si ex ardendo exarserit sibi. 1. Paral. 13. Et exarsit Dauidi, quod rupisset Iehoua rupturā in Vza. Ionæ 4. Et displicuit Ionę displicentia ingenti, & exarsit ei. Porro si quādo cum nomine אַף construitur, tum significat nasum ardore iræ accendi, primo simpliciter, & absolute. Genes. 39. Secundum uerba ista fecit seruus tuus, & exarsit nasus eius, id est, ira eius. Exod. 22. Et exardescet ira mea, & occidam uos gladio. Si autem persona sequitur in quam ardor irę deriuatur, tum ea in accusatiuo ponitur, mediante præpositione: Vel beth. ut Gen. 30. Et exarsit ira Iacob in Rachelē. Gen. 44. Ne exardescat ira tua in populum tuum. Num. 11. Et ira Iehoua exarsit in populum suum. Deut. 3. Et exardescet ira mea in eum. Psalm. 124. In exardescendo iram eorum in nos. Iesaiæ 5. Exarsit ira Iehoua in populum suum. Vel etiam אֶל sed rarius. ut Num. 24. Et exarsit ira Balak erga Bileam. Vel etiam עַל licet rarissime. ut Zach. 10. Cōtra pastores exarsit ira mea. Iob 19. Et exarsit cōtra me ira eius. Insuper & hoc est obseruandū, quod quandoq; cōstruitur in oratione deprecatiua negatiue cū nomine בְּעֵינֵי Gen. 31. Ne exardescat in oculis Sustentatoris mei, quoniā non possum surgere. cap. 45. Et ne exardescat in oculis uestris quod uēdidistis me huc.

In uoce passiua נִחֲרָה Ezech. 24. Et ossa adurantur.

Participium pluralis numeri נֶחֱרִים Iesaiæ 41. Ecce pudefient, & ignominia afficientur omnes incensi in te.

In tertia coniugatione חִחֲרָה arsit, & est studij. Nehemiæ 3. Post ipsum exarsit, & confirmauit Baruch mensuram alteram.

INDE NOMINA.

חֳרִי Ardor, excandescentia, furor. Genes. 4. Quare ardor tibi, & quare conciderunt facies tuæ. 2. Samuelis 19. Et quare hic ardor tibi. & cap. 22. & Psal. 18. Et cōcussa sunt, quando excandescentia ipsi. Ionæ 4. An bene ardor tibi super cucurbitam? respōdit, bene ardor meus usq; ad mortem, id est, excandescentia, furor.

חֳרִי Ardor, furor, excandescentia. & semper legitur in statu regiminis, hoc est, semper habet post se nomen אַף Exod. 11. Et egressus est à Pharaone in ardore nasi, id est, irę. Deut. 29. Quis est ardor iræ magnæ huius. 1. Samuel. 20. Et surrexit Ionathan à mensa in ardore iræ. Iesaiæ 7. In ardore iræ Rezin.

חָרוֹן Ardor animi iracundi, ardor, excandescentia, furor. Nehem. 13. Et uos additis ardorem super Israel. Psalm. 58. Sic ardor abripiet eum. Ezech. 7. Quia ardor super omnem multitudinem eius. In statu regiminis חֲרוֹן Exod. 32. Reuertere ab ardore iræ tuæ. Num. 25. Et auersus est ardor iræ Iehoua ab Israele. Iesaiæ 13. Et indignatio & ardor iræ. Ier. 25. A facie ardoris prędonis. Legit̃ tamē hac forma cū litera gerundiua. Loco infinitiui, ut sæpe aliâs nomina solent poni loco infinitiui, seu gerundij.

Psal.85. Auertisti ab ardendo, id est, ab ardore. In statu affixorũ nihil uariat à statu regiminis חרון Exo.15. Mittebas ardorem tuũ, qui consumpsit eos, quasi stipulã. Psal.2. Et in ardore tuo terrebis eos. Ezech.7. Ardor meus contra omnem multitudinẽ eius. Et pluraliter חרונים Psal.88. Super me transierũt omnes ardores tui.

516 **חרט** Stylus ab imprimendo, habet enim significatione cognationem quandam cum טרח Exod.32. Et formauit eum cum stylo, & fecit eum uitulum. Chaldæus זיפא Iesaiæ 8. Sume tibi uolumen grande, & scribe super stylo hominis. Inde plurale irregulare חריטים nomen ornamenti, quod alij marsupia, alij acus reddiderũt, quibus ego assentior. 2. Reg.5. Et colligauit duo talenta argenti cũ duabus acubus. pro quo Chaldæus פלדסין & Iesaiæ 3. Velamenta & acus.

517 **חרך** Perforauit. Prouerb.12. Non perforabit imposura aucupium suum. Est autem Chaldæis uerbum hoc ualde usitatum pro inurere.

INDE NOMEN.

חרכים Cancelli, qui habent foramina, per quæ prospicitur. Canticorum 2. Prospiciẽs per cãcellos. Et Chaldæus pro Hebræo חלון semper uertit חרכא ut Iosue 2. Iere.22. &c.

518 **חרול** Vrtica. Iob 30. Subter urticã subijcientur. Zophoniæ 2. Et filij Amon sicut Gomorra, ariditas urticæ, & fodina salis. Et pluraliter חרלים Prou.24. Operuerũt superficiem eius urticę.

519 **חרם** Vt literas transpositas, ita significationem plane contrariam habet uerbo רחם nam ut hoc significat intimo affectu misericordiæ tangi erga aliquem, ut foueatur & conseruetur, ita illud significat deuouere, & excommunicare ab usu communi, seu è medio sine ulla cõmiseratione tollere, id quod Græci anathematizare uocant. Legitur autem in prima coniugatione tantum participium præteritum חרם seu חרום quod transit in naturam nominis, id est, excõmunicatus, scilicet naso. habens non communem nasum, sed præter communem modum, & proportionẽ, repandum, resimum intortum & breuẽ. Leu.21. Siue excõmunicatus, scilicet naso. In secunda coniugatione uoce passiua חרם Leu.27. Omne anathema, quod anathematizatur de homine, non redimat̃. Deut. 22. Sacrificans alijs anathematizet̃ Esd.10. Anathematizabitur omnis substantia eius.

In tertia coniugatione החרים usitatissimum est, excommunicauit, id est, à communi usu, & consuetudine, sustulit absq; omni misericordiæ affectu, deuouit, anathematizauit. Ios. 10. Et omne spiraculũ anathematizauit. Leuit.27. Omne anathema, quo anathematizauerit aliquis ipsi Iehoua. Num.21. Et anathematizauit uos, & ciuitates uestras, & uocauit nomẽ eius חרמה anathema. Ios.6. Tantũ cauete uobis ab anathemate ne anathematizemini. Mich. 4. Anathematizabo ipsi Iehoua auaritiam eorũ. Hac uoce etiã Iudæos usos esse in alijs execratiõibus testat̃ Lucas, qui uerbo Græco reddidit. Acto.13. Facto aũt die collegerũt se quidã ex Iudæis & deuouerũt se dicentes, neq; esuros neq; bibituros donec occiderẽt Paulũ. Et mox iterũ: Deuotione deuouimus nos ipsos, nihil gustaturos donec occidamus Paulũ.

INDE NOMINA

חרום Nomen participiale, de quo supra in participio primæ coniugationis.

חרם Anathema. Num.18. Omne anathema tibi erit. Zachariæ 14. Et anathema non erit tibi. In statu affixorum seruat prius sægol, altero mutato in seua. 1. Reg.20. Quia dimisisti uirum anathematis mei, de manu. Iesaiæ 34. Et super populum anathematis mei. Et in distinctione sententiæ prius sægol etiam non mutat. 1. Paralip.2. Qui præuaricatus est in anathemate. Iudicum 7. Fuerũt in anathema. Legitur tamẽ sępius cum quinq; punctis חרם Leuitic.27. Omne anathema, quod anathematizauerit aliquis ipsi Iehoua, ex omnibus quæ illi sunt, tam de homine quam de iumento, & de agro possessionis suæ, non uendatur, neque redimatur, omne enim anathema sanctum sanctorum est ipsi Iehoua. Num.18. Omne anathema in Israel tibi erit. Similiter in distinctione cum quinq; punctis. Leuit.27. Et erit ager quando egreditur ille in iubileo sanctitas ipsi Iehoua, sicut ager anathematis, sacerdoti erit possessio eius. Malach.4. Et percutiã terram anathemate. Dicitur etiam isto nomine

ne rhetis genus exitialis piſcibus, eadē ratione qua etiā מִשְׁחִית dicitur Iet.5. Trāſlatio noſtra antiqua uertit ſagena. Mich.7. Quiſq; fratrem ſuum uenatur in ſagena.

In ſtatu affixi habet in prima ſægol. Habak.1. Et trahet eum in ſagenā ſuam. Et pluraliter חֲרָמִים Eccleſ.7. Et inueniebam ego amariorē morte mulierē, cuius cor uenabula & ſagenæ. Ezech.26. Expanſio ſagenarum erit in medio maris.

חַרְטֻמִּים Inſerta litera teth, Magi, incātatores, deuotores, interemptores. Et de Magis dicit̄ tā Ægyptijs, q̄ Chaldęis. Gen.41. Et retuli ad Magos &c. Exo.8. Et fecerūt ſic Magi cū incātatiōib. ſuis, & aſcēderūt ranę ſuper terrā Ægypti. Et iterū: Et fecerūt etiā ita Magi incātationibus ſuis &c. Et dixerūt Magi. Dan.1. Et omne uerbū ſapiētiæ & intelligētię, quod poſtulauit ab eis rex, ſtatim inuenit eos decies eſſe ſupra oēs Magos. In ſtatu regiminis חַרְטֻמֵּי Gen.41. Et uocauit oēs Magos Ægypti & ſapiētes &c. Exo.7. Et fecerunt etiam ipſi Magi Ægypti incantationibus ſuis ita.

520 חֶרֶס Sol, ab ardore & exiccatiōe. Iud.8. Et reuerſus eſt Giddeon de bello ſupernè exiſtente ſole. Iob 9. Quis dicet ſoli, ut nō oriat̄. Ieſ.19. Ciuitas ſolis dicet̄ uni. Legit̄ ſemel cū he paragogico חַרְסָה Iud.14. In die ſeptimo antequā occūberet ſol. Significat etiā hoc nomē חֶרֶס genus ulceris aduſti & inflammati. Deut.28. Percutiet te Iehoua ulcere Ægyptio, & ficis, & inflammatione, quæ ſanare non poteris.

חַרְסִית Denominatiuum, ſolare, ſeu Orientale. Iere.19. Iuxta introitum portæ ſolaris.

521 חָרַף Probris & cōuicijs perfodit. Et ut metatheſi literarū, ita modo tantū ſignificādi differt à uerbo חָפַר uiolauit, uitiauit, dehoneſtauit, uel uerbo uel facto, alterius uel famā, uel bona, uel decorem, uel uirginitatē. 2.Sam.23. Eleazar inter tres Heroes fuit, q Philiſtęos cōuiciaret̄. Iob 27. Nō exprobrabit cor meū ꝑpter dies meos. Participium præſens, ſeu nomen participiale חֹרֵף Pſal.119. Et reſpondebo exprobratori meo uerbum.

In uoce paſſiua legit̄ participiū generis fœminini נֶחֱרֶפֶת Leuit.19. Si quiſpiā cō cubuerit cū muliere cōcubitu ſeminis, quæ eſt ancilla uitiata à uiro. i. cuius flos uirginitatis uiolatus eſt, quæ prius perfoſſa, ſeu deflorata eſt, loquit̄ enim de illa, quæ uiolata eſt, nec tamen ducta in uxorem.

In ſecunda coniugatione חֵרֵף Iud.5. Zabulon populus temerauit animā ſuā ad moriendū, id eſt, nō dubitauit animam ſuam uiolari morte, proſtituere uitā ſuam. Iud.8. En Zeba & Zalmuna, qui cōuiciati eſtis mihi. 1.Sam.17. Et dixit Philiſtæus, ego probris prouoco agmina Iſrael hodie, date mihi uirū, ut pugnemus ſimul. Et mox iterū: Is ad conuitiandum Iſraelem aſcendit. 2.Reg.19. Quem ſuſtentator eius rex miſit, ut cōuicietur deū uiuentē. Pſal.57. Cōuiciat̄ illi qui abſorbere me ſtudet.

Participium præſens ſeu nomen participiale מְחָרֵף conuiciator, exprobrator, contumelioſus. Pſal.44. A uoce contumelioſi ſeu exprobrantis.

INDE NOMINA.

חֶרְפָּה Conuicium, contumelia, probrum, opprobrium. Græcis ὄνειδος Gen.30. Abſtulit deus probrū mei. Sic etiā Elizabeth dicit Luc.1. Sic fecit mihi Dominus in diebus, quibus me reſpexit ut auferret probrū meū inter homines. Gen.34. Nam id probrum nobis eſſet. Ieſa.3. Tantummodo inuocet̄ nomen tuū ſuper nos, ut auferatur opprobriū noſtrū. Et ut ſupra admonuimus in uerbo, ita etiā in nominibus uerbalibus obſeruandū eſt, quod non ſolum de uerbali probro, ſeu conuicio, ſed etiā reali conuicio, hoc eſt, deformatione, ſeu defloratione, ſiue deuaſtatione & corruptione dicit̄, quæ fit uel per gladium, uel famem aut alias calamitates. ut Iere.5. Et dabo te in ſolitudinē & deformationem inter Gentes. Ezech.36. Multiplicabo fructum arborū, & prouentū agri, ideo non accipies amplius deformationem famis inter gentes. Et pluraliter חֲרָפוֹת Pſalm.69. Et factum eſt in opprobria mihi. Dan.12. Et hi ad opprobria. Et in regimine חֶרְפּוֹת Pſal.69. Et opprobria exprobrantiū tibi.

חֹרֶף Hyems, & dicitur id tempus anni, quo ſeuitia & iniuria frigoris herbæ, flores, gramina, arbores cāpi, paſcua, ſyluæ, aliaq; omnia, quæ æſtatis tēpore florebant & germinabāt, corrupta & uitiata ſunt. Gen.8. Æſtas & hyems. Pſal.74. Æſtatem & hye-

mem tu creasti.Prou.20.Propter hyemem,piger non arat.Dicitur etiam isto nomine iuuentus,quod nimirum ea ætas uitijs, & probris maxime obnoxia sit, ideoq; perpetua aratione,agricolatione,& cultura opus habeat. sicut uel ex isto Ieremiæ loco cap.31.nominis ratio sumi potest,ubi dicit,abstulisti probrũ iuuentutis meæ. Ponitur autem pro iuuentute.Iob 29.Sicut fui in diebus iuuentutis meæ.

INDE VERBVM,

חָרַת Hyemauit.Iesaiæ 18.Et uniuersa bestia terræ super eum hyemabit.

522

חָרַץ Acuit,exacuit,strinxit,exertauit uim,& uirtutem suam,acriter & alacriter egit, ursit,ad finem rem suam perduxit,sicut instituerat.cõgruitq; significatione cum uerbis צָרַח רָצַח nisi quòd ut literarum transpositione,ita modo significandi inter se differant.Exo.11.Non acuet canis linguam suam.Iosue 10.Non acuet aliquis contra Israelitam linguam suam.usurpatur etiam absolute,& non sequente accusatiuo.1.Reg.20.Sic erit iudiciũ tuum,ut acuisti,id est decreuisti,ursisti.2.Samuelis 5. Cum audieris strepitum incessus in summitatibus mororũ,tunc acer esto.pro quo Chronographus.1.Paralip.14.uertit.Tunc egredieris ad bellum.

Participium prçteritũ masculini generis חָרוּץ Iesa.10.Consummatio concisa exundabit iustitiam.& cap.41.Ecce posui te in traham acutam nouam. Legiẽ tamen in abstracto positum.Dan.9.Et ædificabitur platea,& concisio.Ioel.4. Multitudo hic,& illic multitudo in ualle concisionis. Et pluraliter חֲרוּצִים Iob 14. Concisi sunt dies eius,id est,definiti.

In uoce passiua legitur participium fœminini generis in duplici forma נֶחֱרָצָה & נֶחֱרֶצֶת & accipiẽ nominaliter pro concisione,præcisione,determinatione,rem aut tempus definitũ,ad aliquid finiendum.Dan.9.Cõcisio desolationis. Et paulo post iterum:Et consumptio,& concisio super desolatione. & cap.11. Et prospere aget usq; ad consummationem iræ,quia concisio facta est. Iesa.28. Consumptionem & concisionem audiui.Iesa.10.Consumptionem & concisionem sustentator Iehoua exercituum faciet in medio totius terræ.Atq; hic obiter notandum, quòd Paulus apostolus postremum hunc locũ Iesaiæ citando Rom.9.uerbum hoc נֶחֱרָצָה exponit per συντέμνων,id est,abbreuians, decurtans. Et Christus quoq; allusisse uidetur Matth.24.ubi inquit ἐκολοβώθησαν,id est,decurtati fuissent.Similiter in Marco cap. 13. ἐκολόβωσε decurtasset.amputata scilicet parte aliqua prioris mensurç.Significat igitur hæc uox determinationem,decisionem,concisionem,præfinitionem,decurtationem,uel rei de qua dicitur,uel temporis.

INDE NOMINA.

חָרוּץ Nomẽ participiale quod eũ significat,qui ad negociũ perficiẽdũ, acer & strenuus est,quiq; laborem ad finẽ destinatũ perducit, eyn rustiger man,der schleinig hindurch gehet,der nachdrucke.Salomo nunc homini opponit,qui serio rem nõ agit, nunc pigro,& desidi,qui rem obiter percurrit,uel de instrumẽto dicit̃ fabrili & rustico ab acredine,quod nos rastrũ seu tribulam uocamus quæ cõcidit terrã. Prouer.12. At substãtia hominis acris preciosa.Prou.21.Cogitatiões acris seu strenui tantũ ad abũdantiã.Ies.28.Quia rastro nõ trituraẽ lens.Significat etiã illũ qui in corpore mẽbrum habet cõcisum.Leuit.22. Vel fractũ,uel cõcisum.Item aurũ concisum,seu cõtusum gestanpffen oder gemaken gold.Iob 41.Sternet aurũ iuxta lutum.Prou.3.Supra aurum contusum,prouentus eius. Et pluraliter חֲרוּצִים Prou.10. Ægestatem parat manus fraudulenta,sed manus acrium diuitias parabit. Item חָרֻצִים Prouer.13. Anima acrium impinguabitur. Et in forma fœminea חֲרֻצוֹת Amos 1. Propterea quòd triturauit tribulis ferri ipsam Gilead.

חָרִיץ Cuius plurale חֲרִיצִים legitur 2.Sam.12.Et posuit in tribulis ferri. 1.Paral.20. Et discerpsit serra,& rastris ferri.Legitur etiam in eadem forma pro caseis.1.Sam. 17. Et decem caseos lactis à compressione,sicut Poeta dicit,Et pressi copia lactis.

523

חָרַק Frendit,seu stridit dentibus,& cõgruit significatione cum uerbo רָחַק nisi q; ut forma,ita modo significandi inter se uarient.Et est abominantis,seu exibilantis

præ

præ indignatione. Iob 16.Stridit ſuper me dentibus ſuis. Pſalm.112. Dentibus ſuis ſtridebit. Thren.2.Et ſtriderunt dente.

Participium præſens חֹרֵק Pſal.37.Et ſtridens ſuper me dentibus.

INDE NOMEN.

חִירֶק Stridor, ſic enim uocalis in Grammatica dicitur, quòd ſtridore dentium efferatur.

524 חָרַשׁ

Primo, ſignificat ſtudio & arte operi mechanico inſtare, intendere, dare operã, urgere opus, ut ſolent aratores & fabri, quanquam lingua Latina uerbũ unum non habeat, quo per omnia reddi poſſit. Et ut uoce, ita ſignificatione non multum abludit à uerbo חָרַץ Eſt præterea & hoc obſeruãdum, quòd in hoc modo ſignificandi non ſit in uſu, niſi in prima coniugatione, & in futuro habeat ſub prima pathah, & ſub ſubſtantiali hatephpathah, ad differentiam alterius, quod habet ſægol. Pſal.129.Super dorſo arauerũt aratores. Iud.14. Niſi araſſetis uitula mea. Oſeę 10.Non arabis cum boue & aſino pariter. Prouerb.20.Propter frigus piger nõ arabit. Ieſ.28.Nunquid tota die arabit arator, ut ſeminet. Oſeæ 10. Arabit Iehuda. 1.Samuelis 8.Et ad arandum. Prouer.3.Ne arabis ſuper ſodali tuo malum, id eſt, nõ machineris contra ſodalem tuum malum.

Participium præſens חֹרֵשׁ 1.Reg.19.Et ipſe arabat. Ieſa.28.Nunquid tota die arabit arator. 1.Reg.7.Et pater eius erat Tyrius, faber æris. Amos 9. Et accedet arator cum meſſore. Et pluraliter חֹרְשִׁים Pſalm.129.Super dorſo meo arauerunt aratores. Et in ſtatu regiminis חֹרְשֵׁי Iob 4.Quemadmodum uidi aratores iniquitatis, & ſeminatores doloris. In genere fœminino חֹרְשׁוֹת Iob 1.Boues erant arantes.

Participiũ præteriti temporis חֲרוּשָׁה Ier.17.Exaratũ in tabula cordis eorum.

In uoce paſſiua נֶחְרַשׁ Iere.26.& Mich.3.Zion ut ager arabitur.

In tertia coniugatione legit̃ tantum participium præſens מַחֲרִישׁ 1.Sam.13.Et cognoſcens Dauid quod cõtra ipſum Saul fabricaret malum. Sed de hoc etiã in altero modo ſignificandi.

INDE NOMINA.

חָרָשׁ Faber, qui intentus eſt rei conficiendæ. Exo.35. Vt facerent omne opus fabri. 2. Regum 24.Et omnem fabrum, & clauſtrariũ. Ieſa.40.Et ſculptile fudit faber. Exo.28. Factura fabri lapidis. Et in ſtatu regiminis bis legitur in forma חָרַשׁ Ieſa.44.Faber ferri forcipem. Et mox iterum: Faber lignorum extẽdit perpendiculum. Et pluraliter חָרָשִׁים 2.Reg.22.Fabris, & ædificantibus, & ſapientibus. 2.Paralip.24. Fuerunt conducentes latomos & fabros. Ieſ.44.Et fabri ex hominibus ſunt. Item in forma חֲרָשִׁים 1.Paralip.4. Et Seraia genuit Ioab patrem uallis fabrorum, nam fabri erant. Nehe.11.In ualle fabrorũ. Ieſ.3.Et ſapientem fabrorum. In ſtatu regiminis חָרָשֵׁי 2.Sam.5.Et fabros ligni, & fabros lapidis. 1.Peralip.14.Et fabros parietis, & fabros lignorum. & cap.22.Et fabros lapidis, & ligni.

חֹרֵשׁ Fabrile. Gen.4.& Zilpa etiã ipſa genuit Thubalkain, q̃ cudebat fabrile ęris et ferri.

חֹרֶשׁ Ramus à cędendo per fabrum. Ieſaiæ 17.In die illa erunt ciuitates præſidij eius, ſicut deſertio rami, & uirgulti. Ezech.31.Ecce Aſſur uelut cedrus in Libano, pulchrã fronde, & ramo umbroſo.

חֹרְשָׁה Sylua cędua, fabrilis. 1.Sam.23.Dauid erat in deſerto Ziph in ſylua. Et pluraliter חֳרָשִׁים 2.Paralip.27.Et in ſyluis ædificauit caſtra, & turres.

חֲרֹשֶׁת Fabrefactura. Exo.31.Et in fabrefactura lapidis ad implendum, & in fabrefacturã ligni. Iud.4.Et ipſe habitabat in fabrica Gentium.

מַחֲרֵשָׁה Nomen participiale, fabrile ſcilicet inſtrumentum. Et legitur in ſtatu affixi. 1.Sam. 13.Et ſecurim ſuam, & fabrile ſuum.

חֶרְמֵשׁ Interpoſita litera mem, fabrile ſcilicet inſtrumẽtũ, quod nos falcẽ uocamus. Deut. 16.Ab incipiẽdo falce in ſegete. & cap.23.Et falcẽ nõ leuabis in ſegetẽ proximi tui.

חָרִישׁ Aratio. Geneſ.45.Et erunt adhuc quinque anni, in quibus nec aratio, nec meſſis Exod.34.In aratione & in meſſe quieſces. Et in ſtatu affixorum mutat cametz in hatephpathah, 1.Samuelis 8.Et ad arandum arationem ſuam.

מַחֲרֶשֶׁת Nomen participiale. Vomer, quo fit aratio. Et cum affixo. 1. Samuelis 13. Ad acuendum quisque uomerem suum, & cultrum suum. Et pluraliter מַחֲרֵשׁוֹת. 1. Samuelis 13. Et fuit retusio orum, uomerum, & cultrorum.

חֲרִישִׁית Nomen adiectiuum, intensus, uehemens, acer, penetrans, proscindens. Ionæ 4. Et ordinauit deus uentum anteriorem uehementem.

חֶרֶשׁ Attentio, nomen quod constructum cum uerbo aduerbiascit. Iosue 2. Qui explorarent attentius.

חרש Secundo significationem superiori habet contrariam, & significat omittere seu remittere actionẽ, cessare ab actione. Et in isto modo significandi non est usitatũ in prima coniugatione, nisi in futuro actiuæ uocis. ubi ad differentiã alterius habet sub literis futuri segol, & prima substantiali hatephsægol. Psalm. 28. Ad te Iehoua uocabo, petra mea, ne cesses à me. Psal. 50. Veniet deus & non cessabit. Mich. 7. Et aures eorum cessabunt, id est, obsurdescent.

In tertia coniugatione הֶחֱרִישׁ. Genes. 34. Et cessauit Iacob donec uenirent illi. Exod. 14. Iehoua pugnabit pro uobis, uos cessabitis. Num. 30. Quia cessauit erga illam. Iudicum 18. Cessa, pone manum tuam super os tuum. 2. Sam. 13. Et nunc soror mea cessa, frater tuus est. 1. Samuelis 7. Ne cesses à nobis. 2. Reg. 18. Et cessauerunt populus, & non responderunt. Habakuk 1. Cessabis cum deglutit Improbus iustiorem se. Zophoniæ 3. Cessabit propter dilectionem suam. Esther 4. Si cessando cessaueris tempore isto.

Participium præsens מַחֲרִישׁ Genes. 24. Cessans, ut cognosceret. 1. Samuel. 10. Et fuit ut cessans, id est, surdus. Prouerb. 17. Et stultus cessans, sapiens reputabitur. 1. Samuelis 13. Cognoscens Dauid, quod contra ipsum Saul tacite machinaretur malum. Vide etiam supra in altera significatione, quanquam utranque coniunctim complecti uideatur. Et pluraliter מַחֲרִישִׁים 2. Samuel. 19. Et nunc quare uos cessatis reducere regem.

In quarta coniugatione הִתְחָרֵשׁ Iud. 16. Et insidiati sunt illi tota nocte in porta ciuitatis.

INDE NOMINA.

חֵרֵשׁ Is Hebræis dicitur, cuius auditus cessauit, nec intendere potest ad uocem loquentis, nos Latine talem uocamus surdum. Exod. 4. Quis ponit mutum, aut surdum. Leuit. 19. Non maledices surdo. Psalm. 38. Ego tanquam surdus non audiebã. Et pluraliter חֵרְשִׁים. Iesaiæ 29. Et audient in die illa surdi uerba libri. & cap. 15. Et aures surdorum aperientur.

חֶרֶשׁ Cessatio, nomen quod constructũ cũ uerbo aduerbiascit. Iosue 2. Qui explorarent cessanter, id est, clam, tacite.

525

חרש Cum sin sinistro. Testa ex argilla, figuli opera facta, uel in sole, uel igni cocta, nã congruit significatione cum חֶרֶס Leu. 6. Vas autem testæ in quo cocta est, confringet. Psal. 22. Aruit tãq̃ testa, uirtus mea. Ies. 30. Nõ inueniẽ in fractiõe eius ulla testa, qua uel ignis ferri possit de foco. Iob 2. Et accepit testã ad scalpẽdũ se cũ ea. Et in distinctiõe sentẽtię חָרֶשׂ. Iob 41. Subter ipsũ sunt acutę testę. Et pluraliter in statu regiminis חַרְשֵׂי Iesa. 45. Væ si cõtendat aliquis cum figulo testę, nempe testæ terræ. Et cum affixo. Ezech. 23. Et testas eius.

526

חרת Exarauit, insculpsit. Legitur ex isto uerbo tantum participium præteritum חָרוּת Exo. 32. Et scriptura erat scriptura Dei, exarata super tabulis. Chaldæus uertit רְשַׁם. Et Paulus Apostolus ἐντετυπωμένη. 2. Corin. 3. Informata seu insculpta in lapidibus.

527

חשש Stramẽ, stuppa, fomes, aut aliud simile, quod celeriter ignẽ cõcipit ac absumiẽ. & cognationẽ habet ut uoce, ita significatione cum uerbo חוּשׁ festinauit. Iesa. 5. Et stramen flamma dissoluet. & cap. 33. Imprægnamini stramine, parietis stipulam, spiritus uester uelut ignis absumet uos.

528

חשב Hebræis idem significat, q̃ latinis cogitare, excogitare, imaginari, considerare, ratiocinari, arbitrari, ęstimare, existimare, putare, cõputare, imputare, reputare. Et quia hęc omĩa cũ animi attentione fiunt, magnã cognationẽ habet cũ uerbis קָשַׁב & שָׁקַף Et ut Grecis uerbũ λογίζω est polysemõ ad cogitare, imputare, & reputare,

æsti

æſtimare,ita ſimiliter Hebræum,ut ex exemplis cognoſcere licet. conſtruitur autem cum articulo datiui caſus.Gen.38.Et cogitauit ſeu putauit eſſe meretricem.1.Sam.1.Et putauit Eli eam eſſe ebriam.Ieſaiæ 10.Cor eius non ſic cogitabit. 1.Sam.18.Et Saul cogitauit obijcere Dauidem in manus Philiſtinorum. 2.Sam.15. Quare cogitaſti tale contra populum dei.Eſther 8.Et machinationem eius,quam excogitauerat contra Iudæos.Pſalm.36.Iniquitatem excogitat ſuper ſtrato ſuo.Geneſ.50.Vos cogitatis contra me malum,deus uero reputauit in bonum.Iob 13.Et arbitraris me inimicum tibi.& cap.19.Et arbitratus eſt me eius eſſe hoſtem. Pſalm.40. Iehoua cogitat de me,uel pro me.Ieſa.33.Non reputauit hominem.Gen.15.Credidit in Iehoua,& imputauit hoc ei iuſtitiam.quod Paulus Rom.4. paſſiue reddidit: Et imputatum eſt ei ad iuſtitiam.& antea quoq; eſt uſus uerbo iſto cap.3. quod Græcè ita reddidit λογιζόμεθα, id eſt,Arbitramur igitur fide iuſtificari hominem abſq; operibus legis.Pſal.32.Beatus uir, cui non imputauit Iehoua iniquitatem.2.Sam.19.Non imputet mihi Suſtentator meus iniquitatem.Exo.31. Ad excogitandũ cogitationes ad faciendum in auro,& in argento,& in ære.

Participium præſens,ſeu nomen participiale חֹשֵׁב ingenioſus,induſtrius,polymitus,artificioſus, excogitator,idq; in re qualibet.2.Paral.26.Et fecit in Ieruſalem machinas induſtrij,ut eſſent ſuper turribus, & tectis ad eiaculandum cum ſagittis & lapidib.Exo.26.Cherubim opere induſtrij facies eos. Et pluraliter חֹשְׁבִים cogitantes excogitatores.Nehem.6.Cogitantes mihi facere malum.& mox iterũ cogitantes rebellare. In ſtatu regiminis חֹשְׁבֵי Exo.35.Facientes omne opus & excogitantes cogitationes.

In uoce paſſiua נֶחְשַׁב & conſtruitur ſimiliter cum datiuo,mediante articulo Lamed.Num.18.Et reputabitur uobis leuanda ueſtra, ſicut frumentum ex area. Geneſ.31.Nonne extraneæ reputatæ ſumus ei,nam uendidit nos.Leuit.7.Non gratus erit is,qui offert illud,non reputabitur ei,abominatio erit.Pſal.106. Et imputatum eſt ei ad iuſtitiam.Thren.4.Quomodo reputati ſumus,quaſi uaſa teſtacea.Deut.2. Gigantes reputantur ut Enakim.Iob 18.Quare reputamur uelut iumentum.Ieſaiæ 29.Et Carmelus in ſyluã reputabitur,id eſt,uertet.Semel lamed idem ualet,quod עַל Ioſue 13. Hæc ad Canaan computatur. Item ſemel cum עַל 2.Sam.4 . Etiam Beroth computabitur ad Beniamin. Item cum præpoſitione אֵת 2.Reg.22.Tantum non computetur cum eis, id eſt,non exigatur ab eis argentum, quod datum eſt in manus ipſorum.

Participium נֶחְשָׁב Ieſaiæ 2.Quoniam in eo reputandus eſt ille,loquitur autẽ de ipſius ſpiritu propter quem ſit reputatione digniſſimus.2.Paralip.9.In diebus Salomonis argentum nihil quicq; eſt reputatum.

In ſecunda coniugatione חִשֵּׁב Nahũ 2.Quid cogitatis contra Iehoua.Pſal.144.Quid eſt homo,q; agnoſcis eum & filius hominis ut reputes illum.Ionę 1.Et nauis cogitabat frangi. Item cum עִם . Leuit.25.Et computabit cum emptore ſuo.Et mox iterum,ſed cum articulo lamed datiui caſus. Et ſupputabit ei. Item tranſitiue cum articulo אֵת accuſatiui caſus.2.Reg.12. Non ſupputabat uiros,id eſt,non exigebat rationem ab eis.

In quarta coniugatione הִתְחַשֵּׁב . Num.23.Ecce populus ſolus habitabit & inter gentes non reputabitur.

INDE NOMINA.

חֵשֶׁב Opus ingenioſum,& induſtrium.Exod.28.Artificium cincturę eius.Et mox iterũ: Deſuper uero artificium Ephod.

מַחֲשָׁבָה Cogitatio.Ieremiæ 8.Et cogitauit contra uos cogitationem.Ieremiæ.49.Et excogitabit contra eos cogitationem, id eſt, rationem. Et in ſtatu regiminis מַחֲשֶׁבֶת Eſther 2.Ad reuocandum literas,practicam Haman filij Hambdatha. Legitur tamen ſemel in ſtatu abſoluto.Exod.35.In omni opere ingenij ſeu induſtrię,id eſt, ingenioſo & induſtrio. Et cum affixo.Eſther 8.Cogitationem eius,quam excogitauit contra Iudæos. Et pluraliter מַחֲשָׁבוֹת . Exod.35.Ad excogitandum cogitationes

tiones, quia omne figmentum cogitationum intelligit. 1. Paralip. 29. Cõserua hoc perpetuo in figmẽto cogitationũ cordis populi tui. Et in statu regiminis מַחְשְׁבוֹת Gen. 6. Omne figmẽtum cogitationum cordis eius tantũmodo malum omni tempore. Iob 5. Dissipat cogitationes callidorum.

חֶשְׁבּוֹן Ratiocinatio, inuentio, excogitatio, industria, ars. Eccl. 7. Et exquirere sapientiam & artem. Et paulo post iterum: Vnum ad unum ut inuenirem artem. Et pluraliter חֶשְׁבוֹנוֹת Eccl. 7. Ecce hoc inueni, quod deus fecit hominẽ rectum, sed ipsi quæsiuerunt artes multas. legitur etiam in prima cum hirik חִשְּׁבֹנוֹת 2. Paral. 26. Et fecit Oziahu in Ierusalem machinas excogitatione artificis super turribus & tectis ad eiaculandum cum sagittis & lapidibus.

529 חשה Siluit, tacuit, quieuit, cessauit, & opponitur nomini חוש Ies. 62. Propter Zion nõ tacebo. Psal. 28. Ne taceas à me. Psal. 107. Et tacuerũt fluctus eius. Eccles. 3. Est tempus ad tacendum, & tempus ad loquendum.

In tertia coniugatione הֶחֱשָׁה Iesaiæ 42. Tacui à seculo. 2. Reg. 2. Etiam ego scio, tacete. Participium præsens מַחְשֶׁה Iesaiæ 57. Nonne ego taceo. Et pluraliter מַחְשִׁים Iud. 18. Et uos tacetis? Nehem. 8. Et Leuitę silentium faciebãt omni populo.

INDE NOMEN.

חֹשֶׁן Pectorale, in quo mysteria dei comprehensa erant, & tacita depromebantur, quare Græci uocarunt λόγιον quod uulgaris editio uertit, Rationale. Legitur in historijs etiam sacerdotes Romanos usos fuisse scutis ex ferro factis, quæ ancylia appellarunt, & Numam Pompiliũ illis persuasisse ut è cœlo delapsa crederent, quę haud dubiè à gente Iudaica habuit. Exod. 28. Et facies pectorale iudicij, &c. Et in eo loco tota eius descriptio extat.

חַשְׁמַנִּים Interposita litera mem. significat oratores, legatos. Psalm. 68. Venient legati ex Ægypto.

530 חָשַׁךְ Cohibitũ, prohibitũ, detẽtum fuit lumen, obscuratũ, seu obtenebratũ fuit, habet autem congruentiam cum uerbis שָׁכַח & חָשַׂךְ כָּחַשׁ nisi quod ut literarũ transpositione, ita modo significandi inter se differant. Iesaiæ 13. Obscuratus est sol in ortu suo. Threnorum 5. Obscurati sunt oculi nostri. Eccles. 12. Et obscuratæ sunt, quæ uidebant per fenestras. Exod. 10. Et obscurata est terra. Iob 3. Obscurentur stellæ.

In tertia coniugatione הֶחְשִׁיךְ Amos 5. Et diem, ut noctem obscurauit. Et cap. 8. Et obscurabo terram. Psalm. 139. Etiam obscuritas non obscurabitur apud te. Psal. 105. Misit obscuritatem & obscurauit.

Participium præsens מַחְשִׁיךְ Iob 39. Quis est hic obscurans consilium.

INDE NOMINA.

חֲשֵׁכִים Obscuri, nomen participiale. Prouer. 22. Non stabit coram obscuris.

חֹשֶׁךְ Obscuritas, tenebra. Gen. 1. Et obscuritatem uocauit noctem. Et iterum: Et diuisit deus inter lucem, & inter obscuritatem. Et in statu affixi mutat holem in hateph cametz. 2. Sam. 22. Et Iehoua illuminabit obscuritatem meam.

חֲשֵׁכָה Obscuritas, tenebra. Gen. 15. Et ecce horror, obscuritas magna cecidit sup ipsum. Psal. 139. Vt obscuritas, ita lux & cõtra. Et in statu regiminis חֶשְׁכַת Psal. 18. Obscuritatem aquarum densitatem nubium. Et pluraliter forma masculina חֲשֵׁכִים Iesaiæ 50. Qui ambulauit in obscuritatibus, neque splendor illi.

מַחְשָׁךְ Obscuritas, tenebra. Psal. 88. Elongasti à me amicum, & familiarem, & notos meos in obscuritate. Et in statu regiminis מַחְשַׁךְ Iesaiæ 29. Et erit in obscuritate factorum ipsorum. Et pluraliter מַחֲשַׁכִּים Psalm. 88. In obscuritates, in profunditates. Threnorum 3. In obscuritates collocauit me. In statu regiminis מַחֲשַׁכֵּי Psal. 74. Quia plenæ sunt obscuritates terræ.

531 חָשַׂךְ Cum sinistro puncto. congruitque significatione cum uerbis שָׁכַח & חָשַׁךְ כָּחַשׁ Et ut transpositione tantum literarum, ita modo solum significandi inter se differunt, significat autem cohibere, prohibere, retinere. Gen. 39. Et non prohibuisti à me quicquam. 1. Sam. 39. Et seruum suũ prohibuit à malo. Ezech. 30. Et in Thehaphnehes retentus est dies, cũ frangerem ego ibi uectes Ægypti. Genes. 22. Tam

cognoui quod times deum tu,& non prohibuisti filium tuum unigenitũ à me.Iob 30.Et à facie mea non prohibuerunt sputum.Psal.19.Etiam à superbis prohibe seruum tuum.Prouerb.21.Iustus dabit,& retinebit.

Participium præsens חוֹשֵׂךְ Prouerb.10.Prohihens labia sua est prudens.& cap.13.Prohibens uirgam suam, odit filium suum.

In uoce passiua נֶחְשַׂךְ Iob 16.Si loquar nõ prohibebit̃ dolor meus.cap.21.Quia ad diẽ calamitatis prohibebit̃ malus.i.reseruabit̃,parcet̃ illi usq; ad diẽ interitus.

532 חָשַׁל Deiecit,subiecit,domauit,cõgruit significatione cum uerbis illis בָּשַׁל לָשַׁךְ לָחַשׁ חָלַשׁ nisi q̃ ut forma literarum, ita modo tantum significandi inter se dissident. Dan.2.Quemadmodum comminuit & deijciet omnia.

In uoce passiua legit̃ participiũ נֶחֱשָׁלִים Deut.25.Et decaudauit in te oẽs deiectos.

חַשְׁמַל Interposita litera mem,quod rem significat lucidissimam,& excitatissimam flammam ignis,quæ uisum & aciem oculorum propter excellentiam debilitat, qualis est electri,seu æris igne candentis.Ezech.1.Et de medio eius tanquam species fulgoris de medio ignis.Et ibidem iterum:Et uidebam tãquam speciem fulgoris,tanquam uisionem ignis.Et cap.8.legitur חַשְׁמַלָה Et à lumbis eius & sursum tanquam aspectus fulgoris:Hieronymus uertit Electrum.Plinius aũt lib.34.Natur.Hist.scribit,Electrum esse genus metalli ex auro & quinta portione argenti constantis, cuius natura sit ad lucernarũ lumina clarius argento lucere.Et quidẽ Ioannes Theolog.in Apoc.sua alludens ad hanc uisionem uidetur Chalcolibanum appellare in camino ardente.

533 חָשַׂף Vt scriptura nõ nisi literarũ transpositione,ita modo tantum significandi à uerbo חָפַשׂ uariat.utrunq; enim nudare,denudare significat.Iesaiæ 52.Nudauit Iehoua brachiũ sanctitatis suæ coram oculis omniũ gentiũ.Ier.49.Ego nudaui Esau,erui abscondita eius,ut abscondi non possint.Sic Abdias simili sententia usus est uerbo חָפַשׂ in uoce passiua,Quomodo,inquiens, nudabuntur Esau,& eruẽtur thesauri eius.Iere.13.Et ego nudaui fimbrias tuas in conspectu tuo.Psalm.29.Vox Iehoua parturire fecit ceruas,& nudat syluas.Iesaiæ 47.Nuda tibiam, reuela crus. Ioel.1.Denudando denudauit eam & proiecit. Similiter cum de aquis dicitur,& nostri exposuerũt pro haurire.Iesa.30.Vt non inueniat̃ in cõquassatione eius testa ad fouendum ignem de foco,& ad nudandum aquam de fouea. Hagg.2. Venit ad dolium ad nudandũ quinquaginta battos,& erunt uiginti.

Participium pręteritum pluralis numeri חֲשׂוּפֵי pro חֲשׂוּפֵי Ies.20.Adducet rex Assur captiuitatem Ægypti,& migrationem Æthiopiæ,pueros & senes, nudũ & discalceatũ,denudatos podice,nuditatẽ Ægypti. Et in genere fœminino חֲשׂוּפָה Ezech.4.Et brachium tuum erit denudatum,& tu prophetabis contra eum.

INDE NOMINA.

מַחְשֹׂף Nuditas. Genes.30. Et decorticauit in eis cortices albos nuditate albedinis, quæ super uirgis.

חֲשִׂיפֵי Nomẽ pluralis numeri,status regiminis.1.Reg.20.Posuerũt filij Israel cõtra eos castra,quasi duo nudi greges caprarũ,Syri aũt impleuerãt terram.i.rari greges.

534 חָשַׁק Cõgruit significatione cũ uerbis צָחַק & שָׂחַק שָׂחַק nisi q̃ ut forma literarum,ita modo significãdi inter se uariẽt,significat aũt hoc leui esse animo erga aliquem, esse animo propenso in aliũ,uoluptatẽ & delectationem habere in aliquo. Et regit post se ablatiuũ mediante præpositione beth. Deut.7. Voluptatẽ habuit Iehoua in uobis.& cap.10.In patribus uestris uoluptatẽ habuit Iehoua. Psal.91. Quoniam in me uoluptatẽ habuit,liberabo eũ.Gen.34.Sichem filij mei uoluptatẽ habuit anima eius in filia uestra.Deut.21.Et quãdo uideris in captiuitate mulierẽ elegantem forma,& uoluptatem habuerit in ea &c. Et semel tantum cõstruitur cũ accusatiuo, & significat ex amore acceptare. Iesa.38.Ecce pro incolumitate amaritudo mihi amarissima, tu acceptasti animam meam ex fouea putrefactionis.

In secunda coniugatione חִשֵּׁק & cõstruitur cum accusatiuo. Exo.38.Et operiet capita earum & cinget eas.

INDE NOMINA.

חֵשֶׁק Promptitudo,propēſio,animi facilitas,animus propenſus, & uoluntarius.1.Reg. 9.Et uoluntatē Salomonis,qua promptus fuit ædificare in Ieruſalem. Et cū affixo mutat zere in hirik, & ſægol in ſeua.Ieſaiæ 21.Corpuſculum uoluptatis poſuit mihi in horrorem.

חֲשֻׁקִים Nomen participiale pluralis numeri tantum,amplexus,circuli,circumferētiæ, cincturæ.Exo.27.Vncini columnarum & circuli earum,argentum.

חִשֻּׁקִים Canthi,id eſt exterior rotæ circumferentia.1.Reg.7.Sicut factura rotæ quadrigæ, axes eorum,ſublimitates eorum,& canthi eorum &c.ſic dicti ut circuli, quod uolentes complectantur rotas.

535

חשר Cōgruit ſignificatione cū uerbo קָשַׁר inde nomen חַשְׁרָה colligantia,coadunatio. Et in ſtatu regiminis חַשְׁרַת 2.Sam.22.Et poſuit tenebras circūcirca ſe,tuguria,colligantiā aquarū,dēſitates nubiū.licet Pſal.18.legat̄ חֶשְׁרַת in prima cū ſægol.

חִשֻּׁרִים Sumitur pro radijs in rota,quibus colligatur.1.Reg.7.Et radij eorum.

536

חָתַת Congruit ſignificatione cū uerbo נָחַת niſi φ ut forma,ita modo ſignificādi inter ſe uariāt:nam hoc deſcendere ſeu incūbere,illud uero abijci ſeu deijci & conſternari,uel animo,uel uirtute,& robore corporis.2.Reg.19.Et habitatorib. eorū præſcindent̄ manus,cōſternabuntur & pudefient.Iob 32.Cōſternati ſunt,& nō reſponderunt ultra.Ieſaiæ 8.Accingite uos & proſternemini.cap.31.Cōſternentur à uexillo principes eius.Iere.14.Terra proſtrata eſt,quia non fuit pluuia in terra.& cap.50.Proſtratus eſt Merodach.

Participiū חַתִּים Ier.46.Quare uidi ipſos cōſternatos.1.Sam.1.Arcus heroū proſtrati. In uoce paſſiua נִחַת Malach.2.Et à nomine meo cōſternatus eſt. Deut.1. Ne timeas,neq; conſterneris.1.Sam.2.Ipſius Iehoua conſternabuntur inimici ipſius.Iob 39.Ridet pauorem,& non conſternatur.Prouerb.17.Conſternatio fiet increpatione in intelligente maior,φ̄ ſi ſtultū centies uerberes.Ieſa.30.Quoniā à uoce Iehoua conſternabit̄ Aſſur.Itē cap.31.A uoce eorū non conſternabit̄.Iere.10. A ſignis cœli ne conſternamini.ſiquidem gentes conſternuntur ab illis. 2.Sam.22. & Pſal.18.Iob 21.Et in momento in infernum proſternentur.Ieſaiæ 7.Proſternetur Ephraim,ne ſit populus.Iere.51.Et iuſtitia mea non proſternetur.

In ſecunda coniugatione חִתַּת Iob 7.Et conſternatum reddis me in ſomnis. Ieremiæ 51.Et proſtrauit arcus ipſorum.

In tertia coniugatione הֵחַת Iob 31.Si formidaui multitudinem magnā, & ſi contemptus ex familia conſternatam me reddidit.Ieſaiæ 9.Virgam exactoris eius proſtrauiſti,ſicut in die Midian.Iere.1.Ne conſterneris ante faciem ipſorum,nec enim cōſternatum reddam te ante illos.& cap.49.Et proſternam Elam coram inimicis ſuis.Habakuk 2.Et deuaſtatio animalium conſternabit eam.

INDE NOMINA.

חַת Conſternatio,deiectio animi.Iob 41.Ipſe factus eſt,ut ſit abſq; conſternatione.

חֲתַת Conſternatio.Iob 6.Videtis conſternationem,& timetis.

חִתַּת Conſternatio.Gen.35.Et fuit conſternatio diuina ſuper ciuitates illas. & cap.9.Et timor ueſtri,& conſternatio ueſtri erit ſuper omne animal terræ.

תֹּתָח Machina ſiue inſtrumentum bellicū,paratū ad proſternendū homines,uel muros. Licebit uertere arietē,uel tormentū.Iob 41.Quaſi ſtipulam æſtimabit tormentū.

חִתִּית Conſternatio.Ezech.32.Qui incuſſerunt conſternationem in terra uiuentium.

מְחִתָּה Proſtratio.Pſal.89.Poſuiſti munitiones eius in proſtrationē.Prou.10.Ori ſtulti proſtratio propinqua eſt. & cap.18.Os ſtulti eſt proſtratio ſibijpſi.Ierem.48.Factus eſt Moab in deriſum,& in proſtrationem apud omnes circumquaq;.

חַתְחַתִּים Eccl.12.Et excelſa timent,& proſternuntur in uiam.

תַּחַת Significatio indicat,ex iſto themate deſcendiſſe,ſignificat enim proprie, ſub,ſubter,ſubtus,infernè,deorſum.Sed quia Latinæ linguæ phraſis alia eſt ab Hebræa, ideoq; alijs interdum neceſſe habet reddere particulis, nempe,pro,propter,loco. Deut.25.Delebis memoriā Amalek ſub cœlo.Pſal.10.Sub lingua eius labor & do

ior.Gen.4.Dedit mihi deus semẽ alterum sub Abel.i.pro,in locũ,uel loco Habel. Exod.21.Oculum pro oculo,&c.Prouer.30.Propter tria cõtremiscit terra,propter seruũ cum regnum occupauerit.i. sub tribus contremiscit terra,&c.Iere.5. Propter quid fecit Iehoua.Et sequẽte אֲשֶׁר eò ꝙ,pro quo.Iesa. 53.Eò ꝙ effudit in morte animam suã.Quãdo uero nõ habet postpositiuũ,licebit exponere,infernè.Genes.49. Benedictionibus abyssi cubãtis infernè.Iob 18.Infernè radices eius crescent,& supernè resecabiť truncus eius. Item legitur à fronte cũ præpositione mem מִתַּחַת id est de sub,id est infernè,si absolutè ponitur.i.nõ sequente nomine habente ante se lamed,& opponitur מִמַּעַל id est supernè.Deut.4.Omnis figuræ,quæ est in cœlo supernè,& quæ in terra infernè.Ios.2.Iehoua deus uester,est deus in cœlo supernè,& super terra infernè.At quãdo nomẽ subsequẽs à fronte habet literã lamed,tũ est cõparatiui gradus, & respectum importat.Genes.1. Et diuidat aquas ab aquis quæ sunt de sub firmamẽto.i. in ea parte,quæ sub firmamento est,uel sic, quæ sunt inferius firmamẽto,id est inferiores firmamẽto.Deut.4.Et quæ in aquis de sub terra.i.inferius terræ.Hãc phrasin etiã Lucam Euangelistã secutum legiť cap.12. Vbi Christus inquit Sicut fulgur coruscans de sub cœlo,in eam,quæ est sub cœlo.i.è regione,quæ est sub cœlo,in eã,quæ sub cœlo est.Præterea recipit hęc particula etiã affixa,perinde ut alia nomina & uerba,iod plerũꝗ interposito.Num.16.Et aperta est terra,quæ erat sub eis.Ies.43.Dabo hominẽ pro te.2.Sam.3.Misit Absolom nũcios pro se dicens.i.pro sua persona,loco suo.Exo.10.Et nõ surrexerũt quisquã de loco suo.Et si interdũ scribať sine iod.Gen.2.Et clausit carnẽ pro ea.Ios.5. Et filios eorũ statuit pro eis.2.Sam.2.Dilatabis passum meum subtus me.

תַּחְתּוֹן Nomen masculini generis,inferior.Iosue 18. A meridie ipsi Bethhoron inferiori. Eius fœmininum תַּחְתּוֹנָה 1.Reg.6.Camera inferior.Ezech.40.Et mensus est latitudinem ante portam inferiorẽ. Et pluraliter תַּחְתּוֹנוֹת Ezech.42. Ab inferioribus.

תַּחְתִּית Inferior.Ezech.31.Ad terrã inferiorem. Et pluraliter תַּחְתִּיּוֹת Iosue 15.Et fontes inferiores.Psal.139.In inferioribus terræ.

תַּחְתִּיָּה Inferior.Psal.86.Et erues animam meam ex inferno inferiori.

תַּחְתִּים Pro תַּחְתִּיִּים plurale.Gen.6.Cum interstitijs inferioribus.

537 חָתָה Desumpsit,scilicet ignem de loco suo in uas,in quo foueatur. congruitꝗ significatione cũ uerbis נָחַת & חָתַת יָחַת nisi ꝙ ut forma,ita modo significandi inter se dissideãt.Ies.30.Nec inueniť in cõfractiõe eius testa,ad desumendũ ignẽ de foco.

Participium præsens חֹתֶה Prouer.25. Quia tu desumis prunas super caput eius. quod Paulus Apostolus Rom.12. Verbo Græco σωρεύσεις reddidit.i.coaceruabis.

In tertia cõiugatione חִתְחֵת Proũ.6.Num desumet quispiã ignẽ in sinum suũ,& uestes eius non cõburentur.Ps.52.Desumet te,& exterminabit te de tabernaculo.

INDE NOMEN.

מַחְתָּה Capsula,receptaculum,acerra,qua prunæ recipiũtur,ut super illa foueantur, & suffitus fiat.Septuaginta uerterunt θυμιατήριον,& Latini thuribulũ.Leuitic.16. Et accipiet plenũ receptaculũ ignis de altari. Et cũ affixo.Num.16.Accipiat unusquisꝗ receptaculũ suum,& ponat super illud incensum. Et pluraliter מַחְתּוֹת Exod.38. Fecit omnia uasa altaris ollas,palas,pelues,forcipes eius,receptacula eius,ex auro puro.Num.16.Accipite uobis receptacula tam Korah, quàm totus eius cœtus,& ponite in eis ignem,& ponite suffitum in eis.

538 חָתַךְ Significat decisionẽ seu pręcisionẽ,id est,præfinitionẽ, determinationẽ, prædestinationẽ,itaꝗ cõgruit significatiõe cũ uerbo חָרַץ Legiť aũt semel,& quidẽ in uoce passiua נֶחְתַּךְ Dan.9.Hebdomadę septuaginta pręcisa est.i. pr̨ędefinitę sunt.

539 חָתַל In prima cõiugatione non est usitatũ,nisi in uoce passiua secundæ cõiugationis semel חֻתַּל et significat inuolui fascijs seu linteis. Ezec.38. Et inuoluẽdo nõ inuolutata es.s.fascijs.Similiter in uoce passiua tertię cõiugatiõis חֻתָּל Ezech.16.Et inuoluẽdo nõ es inuoluta.

INDE NOMINA.

חִתּוּל Inuolucrum,fascia,linteolum.Ezech.30.Et ecce non emplastrata est, ut darentur sana-

ſanationes,ut poneretur faſcia ad emplaſtrandum eam.

חֲתֻלָּה Inuolucrum, ueſtis linea, qua aliquid obuoluitur.Iob 38. Cum ponerem ego nubem indumentum eius,& caliginem inuolucrum eius.

מֶלְתָּחָה Veſtiarium,id eſt locus in quo reponebant̃ inuolucra.i.ueſtes lineæ. 2.Reg.10. Et dixit illi,qui erat ſuper ueſtiario,profer indumentũ pro cunctis miniſtris Baal.

540 חתם Occluſit,obſtruxit,obſignauit,ſigillo confirmauit.Et modo tantũ ſignificandi differt à uerbis חָטַם חָסַם סָתַם Ieſa.8.Obſigna legẽ in diſcipulis meis. Daniel.12. Claude uerba,& obſigna librũ.Eſther 8.Obſignate anulo regis.Ier.32. Et ſcripſi in libro &obſignaui.1.Reg.21.Et obſignauit anulo eius.Iob 9.Et adhuc ſtellas obſignabit.Iere.32.Et ſcribere in libro,& obſignare. Dan.9.Et ad obſignãdũ uiſionẽ. Sic ſæpenumero in nouo Teſtamẽto uſuuenit.Ioan.3.Qui accepit teſtimonium is obſignauit,ꝙ deus uerax ſit,id eſt,ſigno cõfirmauit, nam ſigillũ additũ,rem certã efficit.Item cap.6.Hunc enim pater obſignauit deus.i.hic habet teſtimoniũ ſigillũ & literas à patre.Sic Paulus.1.Corinth.9.Si cæteris nõ ſum Apoſtolus, at ſane uobis ſum,ſiquidẽ ſigillum apoſtolatus mei uos eſtis in Domino. Itẽ 2.Corinth.1. Porro qui cõfirmat nos unà uobiſcũ in Chriſtũ,& qui unxit nos Deus eſt, qui etiã obſignauit nos,ſcilicet in rei certitudinẽ.Epheſ.1.In quo etiã poſteaquam credidiſtis,obſignati eſtis ſpiritu promiſſionis ſancto &c.& cap.4.Non contriſtetis ſpiritum ſanctum Dei,per quem obſignati eſtis in diem redemptionis.

Participium præteritum חָתוּם Deut.32.Obſignatũ in theſauris meis.Ieſaiæ 29. Quaſi uerba libri obſignati.Cantic.4.Fons obſignatus.Item חָתֻם Iob 14.Obſignata eſt in faſciculo præuaricatio mea. Et pluraliter חֲתוּמִים Nehe.10.Et ſuper obſignatos.Item חֲתֻמִים Dan.12.Et obſignata uerba.

In uoce paſſiua נֶחְתָּם Eſther 3.Et obſignabitur anulo regis. Item irregulariter נַחְתּוֹם Eſther 8.Et obſignabitur anulo regis.

In ſecunda cõiugatione חִתֵּם Iob 24.Per diẽ obſignãt ſibi.i.occludunt pro ſe.

In tertia coniugatione חֶחְתִּים Leu.15.Aut occluſa fuerit caro eius à fluxu ſuo.

INDE NOMINA.

חוֹתָם Sigillum,ſignaculũ.Exo.28.Sculpturis ſignaculi ſculpes. Cantic.8. Pone me ſicut ſignaculũ ſuper cor tuũ,ſicut ſignaculũ ſuper brachiũ tuũ.Ier.22.Si fuerit Coniahu filius Iehoiackim regis ſignaculũ in manu dextra mea. Sic Paulus uocat Circũciſionem ſignaculũ fidei Rom.4.Item Iob 41.Clauſura ſignaculi arcta. Et in ſtatu affixorum ſeruat holem.Gen.38. Et obſignabis ſignaculo eius. Et mox iterum: Signaculum tuum.

חוֹתֵם Nomẽ participiale maſculini generis.Ezech.28.Tu es ſignaculũ perfectũ. Et in forma fœminina חוֹתֶמֶת Gen.38.Cognoſce nũc,cuius ſit ſignaculum.

541 חתן Legit̃ tantũ in quarta coniugatione,& ſignificat deſponſare, cõiugio iungi,cõtrahere affinitatem.Gen.34.Affinitatẽ contrahite nobiſcũ,date nobis filias ueſtras,& filias noſtras accipite uobis &c.ex quo loco propriã huius uerbi ſignificationẽ deprehẽdere licebit.Deut.7.Neq; affinitatẽ cõtrahes cũ eis.Ioſue 23. Et affinitates cõtraxeritis cũ illis gẽtibus,& ingreſſi fueritis ad eas,& ille ad uos.1.Sam. 18.Et nũc affinitatẽ cõtrahe cũ rege.1.Reg.3.Et affinitatẽ cõtraxit Salomo cũ Pharaone.

INDE NOMINA.

חָתָן Quod,ut כַּלָּה nũc ſpõſam,nunc nurũ, ſecundũ diuerſos eius reſpectus, ſignificat, ita hoc nomen חָתָן ſi ſpõſam reſpiciat,ſpõſum ſignificat.ut Exo.4. Spõſus ſanguinũ tu mihi es.Ieſa.62.Gaudiũ ſponſi ſuper ſponſa.Iere.7. Vox ſponſi,& uox ſpõſę. Sin autẽ ad ſocerũ uel ſocrũ reſpiciat,tum notat generũ.Gen.19.Adhuc eſt aliquis tibi hic gener.Iud.15.Simſon gener Thimnei.Iud.19.Dixit pater puellæ ad generũ ſuũ.1.Sam.18.Vt fiam gener regis.2.Reg.8.Nam fuit gener domus Achab. Nehe. 6.& 13. Et pluraliter חֲתָנִים Gen.19.Et loquutus eſt Lot ad generos ſuos.

חֹתֵן Socer.Exo.3.Paſcebat autẽ Moſes oues Iethro ſoceri ſui.Sic etiã Chaldæus,& Septuaginta,Ioſephus,& alij multi Interpretes expoſuerũt.Et aſſentior illis qui Rehuelem & Iethronẽ eundem fuiſſe aſſeuerãt,nam de utroq; dicit̃,ꝙ ſacerdos in Mi

 dian

diam fuerit. Deinde Iethro socerum, non cognatum fuisse Mosi multis argumentis adducor ut sentiam. Moses enim (Exod.8.) plurimum honoris, ac reuerentiæ defert, deinde alij ipsius consilio paret, & obsequitur, quod certe cognato, qui pari sit autoritate, ætate, non fecisset. Iudicum 19. Retinuit eum socer eius, pater puellæ. Num.10. Et dixit Moses ad Hobab filium Raguelis Midianitæ soceri Mosi. potest tamen iam in citato loco accipi pro affine significatione largiore, sicut Iudic.1. Filij Kinæi affinis Mosi ascenderunt de ciuitate Palmarum. Item Iudicum 4. Heber autem Kinæus segregatus à Kain à filijs Hobab cognati Mosi. Et in genere fœminino חֹתֶנֶת socrus. Deut.27. Maledictus qui concumbit cum socru sua.

חֲתֻנָּה Desponsatio, sponsalia, nuptiæ. Canticorum.3. Videte filiæ Zion regem Salomonem in corona, qua coronauit eum mater ipsius, in die nuptiarum eius.

542 חָתַף

Generali significatione congruit cum uerbis חָטַף & חָטַב significat enim rapere. Legitur uerbaliter tantum semel. Iob 9. Ecce rapiet, & quis reducet illud.

INDE NOMEN.

חֶתֶף Raptor. Prouerb.23. Etenim ipsa tanquam raptor insidiabitur.

543 חָתַר

Fodit, perfodit, foramen fecit, penetrauit. congruitque significatione cum uerbo חָתַר nisi quod ut positu literarum, ita modo significandi inter se uariant. Iob 24. Perfodit in obscuritatibus domos. Ezech.8. Si perforaueritis in Infernum. Christus aliquoties hac phrasi est usus. ut Mat.6. Vbi fures non perfodiunt, neque furantur. Et cap.24. Si scisset paterfamilias, qua hora fur uenturus fuisset, uigilasset utique, & non siuisset perfodi domū suam. At Ionæ 1. ad perfossionem transfertur, quā nautæ remigiorum ictibus in aquis faciunt, & quasi fossas in aquis faciunt. Vbi sic legitur. Et perfoderunt uiri, ut reducerent ad aridam, id est, contenderunt, quadam æmulatione sulcarunt.

INDE NOMEN.

מַחְתֶּרֶת Effossio, fossa, foramen. Exod.22. Si in foramine deprehensus fuerit fur. Ieremiæ.2. Non in foraminibus inueni eos, id est, in abscondito, furtim.

DE QVADRILITERIS ET PEREGRINIS.

544 חֲבַצֶּלֶת

Lilium. Cantic.3. Ego Lilium Saron. Iesa.35. Et germinabit sicut Lilium.

545 חֲדְרָךְ

Vox Syriaca, qua Syri regionem suam uocant. Zachariæ 9. Onus uerbi Iehoua contra terram Hadrach, & Damascum.

546 חַכְלִיל

Vide in themate suo כָּחַל

547 חֶלְבְּנָה

Galbanum species resinæ aromaticæ & odoræ, à pinguedine appellationē habens, eius usus fuit in conficiendis suffitibus. Exod. 30. Et Galbonen. habetque cognationem cum themate חלב.

548 חַלָּמִישׁ

Silex, cautes. Deut.7. Qui eduxit tibi aquas ex petra silicis. Iob 28. In silicem extendit manum suam. Iesa.50. Posuit faciem suam sicut silicem. Psal. 114. Qui conuersor est petræ in stagnū aquarum, & silicis in fontes aquarum. In statu regiminis חַלְמִישׁ Deut.32. Et pinguedinem de silice petræ.

549 חֲנָמַל

Grando uehementior, habens ignem intermixtum, sicut ex Mose. Exo.9. sumitur, ideo licebit fulmen reddere. Et legitur tantum semel. Psalm.78. Vbi eadē historia repetitur. Interfecit grandine uitem eorum, & Sicimos eorum fulmine.

550 חספס

Inde participiū secundæ cōiugationis præteriti temporis מְחֻסְפָּס denudatum, delectum ex acore, decorticatū, contrariæ significationis uerbo חָסָה interposita litera Pe: Sicut à nomine primogenio כֶּרֶם quod uineam significat, formatū est

est uerbū secundæ coniugationis פִּרְסֵם cōtrariæ etiam significationis, exuineauit, interposita litera samech. Legitur autem hoc participiū. Exod. 16. Tenue, denudatum. Rectè igitur Chaldæus uertit מְקַלַּף id est, decorticatū. Non rectè Rabini qui rotundum seu orbiculatum transtulerunt.

551 חֲצֹצְרָה Tuba, seu buccina ex argento facta, & à sono conciso, sicut Taratantara nomē hoc habere arbitror. Et quidem Iosephus lib. 3. cap. 15. Antiq. sic describit. Canna erat tibia paulo crassior, longitudine paulo minus cubitali, cuius os tantum patebat, quantum ad inflandum sufficeret, desinebatq; in extremitatem campanulæ similem, quemadmodum tuba. Porro Moses eorum usum, quādo, & ad quid illis uti gentē Israeliticam deus uoluerit. Num. 10. indicat, ut interim omittam quæ Iosephus, & Nicolaus Lyranus super 80. adnotet. Legitur singulariter tantum semel. Oseæ 5. Clangite buccina in Rama. Et pluraliter חֲצֹצְרוֹת Num. 10. Fac tibi duas buccinas argenti, &c. 2. Reg. 11. Et cantores & buccinæ iuxta regem, & cunctus populus terræ lætabatur & imprimebat buccinas. 1. Paral. 15. Et uniuersus Israel deducebāt arcam fœderis dei in iubilo, & in uoce tubæ, & buccinis, & in Cymbalis, &c. 2. Paral. 15. Et iurauerunt ipsi Iehoua uoce magna & in triumphationibus, & in buccinis & in tubis. Psalm. 98. In buccinis, & in uoce tubæ, iubilate coram rege Iehoua.

INDE PARTICIPIVM.

מְחַצְּרִים 1. Paralip. 15. Sacerdotes buccinabant buccinis coram arca Dei. 2. Paral. 7. Et sacerdotes buccinātes corā eis. 2. Paralip. 5. scribitur מַחְצְּרִים & factum est quasi unum inter buccinatores & inter cantores. Et ibidem legitur etiam מַחְצְרְרִים Et cum illis sacerdotes centum & uiginti buccinantes buccinis.

552 חַרְגֹּל Nomē insecti alati & quadrupedis, quatuor genicula supra quatuor pedes habentis, quorum adminiculo super terra salit, & à Mose populo Israelitico concessum est in cibum. Est autē certū esse locustæ speciem, Septuaginta & post illos Hieronymus uerterunt Ophiomachū, eò q cum serpente pugnet. Legitur tantum semel Leuit. 11. Et Ophiomachum iuxta speciem suam.

553 חֲרוּזִים Nomen pluralis numeri tantū. Et quia uno tantum scripturæ loco legit̄, difficile est pronunciare quid proprie significet. Est autē certum ex circūstantijs ornamentū colli significare, siue torques, siue monilia, siue catenæ aureę fuerint. Vulgaris translatio habet Monilia, porro quidam putāt idem significare, quod אֲרָזִים cuius fit mētio Ezech. 27. Sed hoc incertum est. Legitur Cantic. 1. Pulchræ sunt genæ tuæ in bullis, collum tuum in monilibus seu torquibus.

554 חַרְצֻבּוֹת Catenę, seu uincula, quibus sontes cōstringuntur ac detinentur. Et legitur ista forma tantum duobus in locis. Psal. 73. Quoniā nō sunt uincula ad moriendum ipsos, id est, quibus ad supplicia & mortem pertrahātur. Iesa. 58. Solue uincula iniuriæ, quibus debitores per auaritiam & iniuriam constrinxisti.

555 חַרְצַנִּים Acini, grana uuæ. Leuit. 6. De acinis &c. non comedet.

556 חַשְׁמַל Dictio quadrilitera, & significat lucidissimā scintillationē, seu flammam in igne, qualis quoq; est electri seu æris igne candicati: sed de hoc suprà.

ט Prouerb. 8.

טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשְׁווּ בָהּ׃

557

טְאטֵא

VERBVM quadratum & irregulare, & significat uerrere, scopare, mundare. Iesaiæ 14. Scopabo eam scopa.

INDE NOMEN.

מַטְאֲטֵא Scopa. Iesaiæ 14. Scopabo eam scopa.

558

טְאֵב

Arbitror forma Chaldaica positum pro טוֹב Dan. 6. Tunc rex multum bonus fuit in se, id est iucundus & hilaris.

559

טָבַח

Mactauit, scilicet, animal. & significatione congruit cum uerbo זָבַח nisi q̃ hoc טָבַח de mactatione animalium dicatur. quæ non sacrificantur at זָבַח sæpissime etiam de mactatorum pecudum sacrificatione, id est, mactatorum oblatione in sacrificijs. Exod. 21. Quum furatus fuerit quispiam bouem aut ouem, & mactauerit eum. 1. Sam. 15. Et mactationem meam, quam mactaui tõsoribus meis. 1. Threnorum 2. Quos interfecisti in die irę tuæ, mactasti, & non pepercisti. Ieremiæ 11. Ego autem sicut agnus, uel bos ductus ad mactandum.

Participium præteritum טָבוּחַ Deut. 28. Bos tuus mactatus in oculis tuis, & nõ comedes ex eo.

INDE NOMINA

טַבָּח Mactator. Hebræi hoc nomine Coquum appellant. quod etiam hi mactabant pecudes, quæ coquendæ erant. 1. Sam. 9. Et suspendit mactator armum. Et iterum: Et dixit Samuel mactatori. Et pluraliter טַבָּחִים Genes. 37. Et Midianitæ uendiderunt eum in Ægyptum Pothipharo, eunucho Pharaonis, principi mactatorum. 2. Reg. 25. Venit Nabuzaradan magister mactatorum. Ieremiæ 52. Venit magister mactatorum, qui stetit coram rege Babel in Ierusalem. Dicebat autẽ princeps seu magister mactatorum qui pecudes lanijs præbebat ad mactandum. Et in genere fœminino טַבָּחוֹת mactatrices, id est, coquæ. 1. Sam. 8. Et filias uestras tollet in apothecarias, & in mactatrices, & in pistrices.

טֶבַח Mactatio, nomẽ masculini generis. Gen. 43. Et macta mactationem, quia mecum comedent uiri isti in meridie. Iesaiæ 34. Dedit eos mactationi. Et mox iterum: Mactatio magna in terra Ædom. Et in distinctione sententiæ טָבַח Ezechiel. 21. Conditus ad mactationem. Iesaiæ 34. Anathematizauit eas, & tradidit eas ad mactationem. Et in genere fœminino טִבְחָה Ieremiæ 12. Sicut ouis ad mactationem. Psa. 44. Reputati sumus uelut oues mactationis. Et in statu affixorum טִבְחָתִי 1. Sam. 25. Et mactationem meam quam mactaui tonsoribus meis. Prouer. 9. Mactauit mactationem suam.

מַטְבֵּחַ Mactatio. Iesaiæ 14. Præparate filios eius mactationem.

560

טָבַל

Tinxit, intinxit, immersit, & significatione cõgruit cũ uerbis לָבַט & בָּשַׁל nisi q̃ ut literarũ transpositione, ita modo significandi inter se uariet. Leuit. 4. Et intinget sacerdos digitum suum in sanguinem. cap. 9. Et intinxit digitum suũ in sanguinem. Num. 19. Et intinget in aquam. Ruth 2. Et intinges bucellam tuam in acetum

tum.1.Reg.5.Et intinxit se in Iordanem.Iob 9.Tunc in foueam intinges me.
Participium præsens טֹבֵל Deut.33.Et intingens in oleo pedem suum.
Participium præteritũ pluralis numeri טְבוּלִים Ezech.23.Et tyaras intinctas.
In uoce passiua נִטְבַּל Ios.3.Et pedes portãtiũ aquã,intincti sũt in extremitatẽ aquę.

561 טבע Immersus est,neutraliter.1.Sam.17.Et immersus est lapis in fronte eius. Ps.9.Immersæ sunt gentes in foueã,quam fecerãt.Psal.69.Immersus sum in limũ profundũ.Et mox iterũ:Eripe me è luto,ut nõ immergar. Iere.38.Et immersus est Ieremias in lutum.Thren.2.Immersæ sunt in terram portæ eius.

In secunda coniugatione uoce passiua טֻבַּע Exod.15. Et electi eius milites immersi sunt in mare iuncosum.

In tertia cõiugatione uoce passiua הָטְבַּע Iob 18.Super quo bases eius immersæ sunt.Prou.8.Priusquã montes immergerent.Ier.38.Et immersi sunt in cœnũ pedes tui.

INDE NOMEN.

טַבַּעַת Tam in statu absoluto, q̃ regiminis, anulus, circulus, ex materia qualibet factus, & appellationẽ habet, quod in illũ immergit̃ res aliqua. Chaldæus uertit עִזְקָא Exo.35.Obtulerunt fibulam & inaurem,& anulum.Num.31.Anulũ & inaurẽ.Esther 3.Sub nomine regiminis Ahasueri scriptũ est,& obsignatũ anulo regis.Exo.26.Erũt cõiunctæ in capite ad anulũ unum. Et in statu affixorũ.Gen.41. Auferẽs Pharao anulũ suũ de manu sua dedit illũ super manu Ioseph.Esth.2.Auferẽs rex anulũ suũ de manu. Et pluraliter טַבָּעוֹת Ies.3.Anulos & monilia nasi.In alijs locis plerũq; sine uau,& in statu regiminis scribit̃ טַבְּעֹת Exo.25.Et fundes pro ea quatuor anulos auri,& pones in quatuor eius angulis,duo anuli erũt in uno latere eius. Exod.27.Facies quatuor anulos æris. Est tamen & hoc obiter obseruandũ quòd Magistri Hebræorum & Philosophi uocant ipsam naturam nomine טֶבַע quę omnibus creaturis impressa est.

562 טבור Vmbilicus,& quia umbilicus est in medio corporis humani,per translationem pro medio scilicet terræ,accipitur,non secus atq; לֵב cordis uocabulũ transsumptiue pro profundo seu profunditate maris accipitur,eò q̃ cor in profunditate hominis situm sit.Iudic.9.Ecce populus descendunt de umbilico terræ. Ezech.38.Habitantes super umbilicum terræ.

563 טבת Decimus mensis anni,in quem cadit solstitium hyemale, sic dictus ab inundatione aquarũ.Esther 2.Mense decimo,qui uocatur tebeth. Legit̃ etiam in paraphrasi Chaldaica.Eccl.1.Vnde apparet esse uocem peregrinam.

564 טהר Mundus fuit à sordibus.Significat aũt talem munditiam quæ simul nitet & lucet,congruit nãq; significatione cũ uerbis צָהַר & זָהַר דָּהַר siquidem primæ literæ substantiales sint symbolicæ,nisi q̃ modo significãdi differant. Et opponitur uerbo טָמֵא Leuit.11.Immundus erit usq; ad uesperam, & mundus erit. & cap.13.Lauabit uestimenta sua & mundus erit.& cap.12.Et mũda erit à uena sanguinum suorum.Prouerb.20.Mundus sum à peccato.2.Reg.5.Reuertetur caro tua tibi, & mundus esto.Psal.51.Expiabis me Æsopo,& mundus ero. Leuit.16. Coram Iehoua mundi eritis.

In secunda coniugatione טִהֵר mundauit.Leuit.13.Et mundabit plagam.Psalm.51.Et ab errato meo munda me.Ezechiel.2.Mundabo uos.2.Paralip.34.Et mundauit Iehudam.2.Paralip.29.Mundauimus totam domum Iehoua.

Participium præsens מְטַהֵר Malach.3.Mundans argentum.

Participium præteritum מְטֹהָרָה Ezech.22.Et tu terra non es mundata.

In quarta coniugatione semper legitur sine thau characteristica, ad uitandum absurditatem in pronunciatione,quæ contingeret concursione literatum thau & teth. הִטַּהֵר Esdre 6.Mundauerunt se sacerdotes.Num.8.Et Lauabunt uestimenta sua,& mundabunt se:ubi sægol ponitur loco pathah.Iosue 22.Aqua non mundauimus nos.Genes.32.Et mundate uos,& mundate uestimenta uestra.

Participium מִטַּהֵר Leuit. 14. Et accipiet ad mundandum duas auiculas. Et mox iterum:Et asperget super mundandum à lepra,septẽ uicibus. Et pluraliter

מטהרים

מְטַהֲרִים Nehe.13.Et dixi Leuitis, ut mundarent ſe. Ieſaiæ 66. Qui ſanctificant ſe, & mundant ſe ad hortos.

INDE NOMINA.

טָהוֹר Vel ſine uau, nomen maſculini generis. Mūdus. Exo.25. Et operies eam auro mundo, id eſt in quo nihil eſt ſcoriæ. Leuit.11. Vt diſcrimen fiat inter immūdum & mundum. Leuit.24. Super menſam mundā coram Iehoua, id eſt ex auro mundo. Deut. 12. Tam immundus, q̃ mundus pariter comedent. Pſal.51. Cor mūdum crea in me deus, id eſt, ſine fuco, ſine mendacio. Et cum genitiuo טְהָר Iob 17. Et mūdus manibus addet fortitudinē. Et pluraliter טְהוֹרִים Prou.15. Et mundi ſermones pulchritudinis. Ezech.36. Et ſpargam ſuper uos aquas mundas. In genere fœminino טְהוֹרָה uel ſine uau טְהֹרָה Gen.7. Et de animali quod non eſt mundum. Et iterum: Et de animali mundo. Pſal.19. Timor Iehoua mundus. Et pluraliter טְהוֹרוֹת Leu.14. Duos paſſeres uiuos mūdos. Pſal.12. Sermones Iehoua ſermones Iehoua.

טֹהַר Munditia. Exo.24. Et ſicut ſubſtantia cœli in munditia, id eſt, claritate, id eſt, quando nullam habet nubeculam.

מִטְהָר Munditia. Pſal.89. Ceſſare feciſti munditiam eius.

טָהֳרָה Mundatio, emundatio, mundificatio. Leuit.12. Sedebit in ſanguinibus emundationis. Et mox iterum: Sex diebus ſedebit ſuper ſanguinibus mundationis. In ſtatu regiminis טָהֳרַת 1. Paralip.23. Et ad mundationem omnis ſanctificationis. Et in ſtatu affixorum. Leuit.12. Et cum impleti fuerint dies mundationis eius. & cap.14.

565 Hæc eſt lex leproſi, in die mundationis ſuæ. Ezech.44. Et poſt mūdationem eius.

טוב Non tam bonum eſſe ſubſtantialiter & eſſentialiter, quàm amabile, uolupe, iucundum, utile, & gratum eſſe ſignificat, congruitq́ ſignificatione cum uerbis יָטַב & טְאֵב & opponitur uerbo רָעַע quod uero ad coniugationē uerbi attinet, habet ſe in præterito perinde ut uerbum בּוֹשׁ ſeruato holem. Num.24. Quàm bona ſunt tabernacula tua Iacob, id eſt, iucunda, amabilia. Canticorum.4. Quâm boni ſunt amores tui præ uino, id eſt, iucundi, ſuaues.

In tertia coniugatione הֵטִיב benefecit. Num.10. Et benefaciemus tibi. Ruth 3. Bonam feciſti miſericordiam tuam nouiſſimam priore, id eſt, gratam. 1. Reg.8. Propterea quòd fuit in corde tuo ædificare domum nomini meo, benefeciſti, ꝙ hoc fuit in corde tuo, id eſt, gratum feciſti.

INDE NOMINA.

טוֹב Nomen maſculini generis, bonus, iucundus, humanus, benignus. Geneſ.1. Vidit deus lucem quòd eſſet bona. & cap.2. Et bonum in cibum. & cap.18. Tenerum & bonum. cap.31. Caue tibi ne loquaris cum Iacob à bono uſq; ad malum. 1. Samuel. 9. Et illi erat filius nomine Saul, electus, & bonus, neq; erat quiſquam de filijs Iſrael bonus ſupra illum, nam ab humero ſuo, & ſuprà altior erat omni populo, ubi certe de dignitate corporis dicitur. Eſther 1. Quum bonum eſſet cor regis, id eſt, hilare. Pſalm.34. Guſtate & uidete, quia bonus eſt Iehoua. Petrus apoſtolus citans hūc locū ſic uertit ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος, id eſt, ꝙ benignus eſt Dominus. & ſignificat Græca uox humanum, minimeq; auſterum. Atque in ſtatu regiminis, & affixorum nihil mutat. Ezechiel.31. Electum & bonum Libani. Micheę 7. Bonus eorum ſicut paliurus. Et pluraliter טוֹבִים Deut.8. Et domos bonas. 1. Sam.15. Verba tua bona & recta. 1. Reg.2. Viros iuſtos & bonos ſupra ſe. Prouer.15. In omni loco oculi Iehoua ſpeculantur malos, & bonos. Et in ſtatu regiminis טוֹבֵי 1. Reg.8. Læti & boni corde. 2. Paralip.7. Boni uiſu, id eſt, decori, amabiles. Et in genere fœminino טוֹבָה adiectiue & ſubſtantiuè. bona, bonum, bonitas, benignitas. Exod. 3. Ad terram bonam. Geneſ.50. Deus uertit illud in bonū. Iere.14. Ne ores pro populo iſto in bonū. In ſtatu regiminis טוֹבַת Gen.24. Et puella bona affectu. 2. Samuelis 11. Et mulier bona aſpectu. Et in ſtatu affixorum טוֹבָתִי Pſalm.16. Bonum meum non eſt propter te, id eſt, non eſt mihi bene propter te. Pſalm.65. Coronaſti annum bonitate tua. Deuteron.23. Non requiras pacem eorum, aut bonum eorum. Et pluraliter טוֹבוֹת Gene.6. Et uiderunt filij Dei filias hominum,

quod

quod bonæ essent,id est amabiles,pulchræ.& cap.41.Septē spicas bonas. Iere.24. Ficus bonas,bonas. Esther 2. Virgines bonæ aspectu. Iere.12. Quum loquerentur ad te bona.Nehemiæ 6.Bona eius dicebant coram te.

טוּב Nomen infinitum,abstractū,bonum,bonitas,benignitas,ac manet inuariatū tam in statu regiminis q; affixorū.Deut.6.Et domos plenas omni bono. Psal.27. Vtiq; credo uidere in bono ipsum Iehoua in terra uiuentiū.Gen.24.Et omne bonū Sustentatoris sui in manu ipsius.& cap.45.Et dabo uobis bonū terræ Ægypti. Deut. 28.In lætitia,& in bono cordis.Iob 21.Ecce nō est in manu eorū bonum ipsorum. Iere.31.Et populus meus bonitate mea saturabūtur.Psal.25.Propter bonitatē tuam Iehoua.Exo.33.Ego transire faciā omne bonū meum. Oseæ 3. Et pauebunt ad Iehoua,& ad bonitatem eius.Et,ut supra ex apostolo Petro ostendi, ita haud dubie ex illis locis etiā D.Paulus mutuatus est q; ait ad Titum cap.1. Cum autē χρηστότης, id est benignitas,& amor erga homines apparuit Seruatoris nostri,&c.

טוֹבִיָּה Nomen proprium uiri, cuius fit mentio Nehemię 3.Et de alio huius nominis extat in Biblijs sacris comœdia.

566

טוה Significat,nere.Exod.35.Et omnes mulieres neuerunt capras.i.pilos caprarum. Et iterum:Et omnis mulier sapiens corde manibus suis neuerunt.

INDE NOMEN.

מַטְוֶה Netum,nexum.Exo.35.Et attulerunt netum.

567

טוח Obduxit,obliuit,operuit adijciendo calcem,aut aliud,obtexit uel cemento,uel alia materia,ne aliquid cernat. Et congruit significatione cū uerbis טָחַח שָׁחָה דָּחָה & טָמַן דוח nisi q; modo significandi inter se uarient.Leuit.14.Et puluerem alium accipiet,oblinetq; domū.Ezech.22.Et prophetæ eius obliuerunt eis cementum fatuum.1.Paralip.29.Tria millia talentorū auri, & auri Ophir, & septem millia talentorum argenti depurati ad oblinendum parietes domorum.

Participium præsens טָחִים Ezech.13.Et ecce ipsi oblinūt ipsum cemento fatuo. Et in statu regiminis טָחֵי Ezech.13.Dic ad oblinitores cementi fatui.

Participium præteritum טוּחוֹת obducta,abscondita.Iob 38.Quis posuit in obducta sapientiam,aut quis dedit imaginationi intelligentiā. i.in cor & cerebrum. Et legitur טֻחוֹת Psal.51.Ecce ueritatem acceptasti in absconditis.i.in corde,& opponit ueritatem cordis,externis hypocritarū cultibus & operibus,quæ in propatulo faciunt ut uideantur ab hominibus.

In uoce passiua נִטּוֹחַ Leuit.14.Et post abradere domum, & post oblini,id est, postquam fuerit oblita. Et mox iterum: Et post oblini domum, id est, postquam oblita est domus.

INDE NOMEN.

טִיחַ Obtectio,obductio,litura,incrustatura. Ezech.13. An non dicetur ad uos, ubi litura,qua obliuisti.

568

טור Ordo, ordinatio, dispositio, ab obseruatione, & congruit significatione cum uerbis נָצַר & תּוֹר Exod.38.Ordo unus &ordo.Ezech.46.Et ordo circunquaq; seu obseruatio,id est,paries. Et pluraliter טוּרִים Exo.28.Et quatuor ordines. Et in statu regiminis טוּרֵי 1.Reg.7.Quatuor ordines columnarum.

טִירָה Ædificium splendidius, quod parietes, ordines columnarum, & alia ornamenta habet. In statu regiminis טִירַת Cantic.8.Si murus est, ædificabimus super eum castellum argēti. Et in statu affixorum.Psal.69.Sit castellum eorum desolatum. Et pluraliter טִירוֹת Ezech.46.Subter castella illa circūquaq;. Gen.25. Per uillas suas & castella sua.

569

טוש Circumuolitando demisit se.& congruit significatione cum uerbis שׁוּט יָשַׁט & נָטַשׁ nisi quòd ut forma,ita modo significandi inter se uarient.Legitur autem semel Iob 9.Sicut aquila circumuolitando demittit se super escam.

570

טחח Obduxit,obtexit,obliuit.& congruit significatione cum uerbo טוּחַ Iesaiæ 44. Non cognouerunt neq; intellexerunt, eò quòd obliuit à uidendo oculos eorū.

טחח

571 **טחח** Congruit significatione cum uerbis טָחַח טוּחַ טָחַן דָּחָה nisi ꝗ modo significandi inter se discrepent. Legitur autem ex eo tantum nomen participiale pluralis numeri, status regiminis, quod tamen he mutat in uau מְטַחֲוֵי & significat iactus, proiectiones, extorsiones, scilicet iaculorum, quantum propelli possunt. Gen. 21. Et abiens sedit illi è regione, elongando, circiter aliquot iactus arcus.

572 **טָחַן** Contudit, trusit, comminuit impulsione, & impetu, mollit. congruit significatione cum uerbis דָּחָה טוּחַ טָחַח nisi ꝗ ut forma, ita modo significandi inter se differant. Num. 11. Et colligebant, & molebant in mola. Iesa. 47. Tolle molam, & mole farinam. Exod. 32. Et tollens uitulum quem fecerat, conflauit in igne, & comminuit in puluerem. Iesaiæ 3. Et facies oppressorum attenuatis. Iob 31. Molat alteri uxor mea. Threnorum 4. Et iuuenes molere portauerunt.

Participium præsens seu nomen participiale טוֹחֵן Iudicum 16. Et factus est molens in domo uinctorum. Et in genere fœminino pluraliter טֹחֲנוֹת molitrices, id est, dentes maxillares, quibus cõminuitur esca. Eccle. 12. Et ociosæ sunt molitrices.

INDE NOMINA

טְחוֹן Mola scilicet trusatilis. Deuter. 9. Et comminui illum mola probe usq; in puluerem tenuem.

טַחֲנָה Mola. Eccles. 12. In humilitate uocis ipsius molæ, loquitur autem de mola oris seu dentium molarium.

573 **טֹטָפֹת** Pro quo Chaldæus uertit תְּפִילִּין quantũ ex tribus scripturæ locis colligi potest frõti intra oculos alligata sunt mãdato diuino, ut his semper ob oculos positis admonerent Israelitæ præceptorũ dei. Vnde memorialia, seu monimẽta uertere poteris. Et Porchetus definit esse phylacteria, id est, conseruatoria legis, nã & nostra ætate Iudæi quibusdã appendicibus utuntur, quibus sentẽtias aliquot ex lege minutissimis characteribus scriptas includunt, easq; oraturi non modo fronti, sed & alteri brachio alligant. Exo. 13. Eruntq; in signum super manum tuam, & in monimenta inter oculos tuos, ꝗ per fortitudinem manus eduxerit nos Iehoua ex Ægypto. Deut. 6. Et ligabis ea in signum super manũ tuam, & fuit in monimenta inter oculos tuos &c. ubi uerba quædam recensentur à Mose quæ fronti affigi oportebat. Similiter cap. 11. eadem uerba, & præcepta repetuntur. Arbitror autem ego quod cùm ad originẽ uocis tum quoq; eius significationem attinet, quod deducatur à uerbo טָפַח quod plaudere, plodere, complodere, palpare significat, & inde istas appendices, & factas, & dictas ut plodendo ad frontẽ, ad omnes ictus & pulsus admonerentur tanquã campanulis legis, & præceptorum Dei.

טִיט Vide in themate suo טָטַט.

574 **טִיל** Congruit generali significatione cum thematibus טָלַל נָטַל טָלָא & נָטָה nisi ꝗ modo significãdi inter illa est uarietas. Est autem illustre discrimen inter נָטַל ꝗ admouere, seu imponere onus, onerare obtegendo, at טִיל contrario modo amouere, scilicet onus, detegendo exonerare, significat. Legitur autem in prima cõiugatione semel in uoce passiua נָטוֹל Iesaiæ 40. Ecce insularum multitudo, ut puluis tenuis exonerabitur.

In tertia coniugatione הֵטִיל exonerauit. Ionæ 1. Et Iehoua exonerauit uentum magnum in mare. Ezech. 32. Super superficiem terræ exonerabo te. Iere. 16. Exonerabo uos ex terra ista. & cap. 22. Et exonerabo te. Ionæ 1. Exonerate me in mare. Et mox iterum: Exonerauerunt uasa. 1. Sam. 18. Et exonerauit Saul, lanceã. i. abiecit.

In uoce passiua הוּטַל Prouer. 16. In sinum exonerabitur sors. Psal. 37. Cum ceciderit non exonerabitur. Iob 41. Nonne etiam ad aspectus eius exonerabitur.

In coniugatione geminata טִלְטֵל & ex eo legitur participium præsens מְטַלְטֵל & Infinitiuus seu nomen infinitum טַלְטֵלָה Iesaiæ 22. Ecce Iehoua exonerat te exoneratione uiri.

INDE NOMEN.

מְטִיל Canalis, fistula, per quam exoneratur aqua. Iob 40. Et ossa eius uelut canalis ferri.

טלל

Verbaliter legitur in hac formą ſemel, & à uerbis טִיל & טָלָא נָטַל צָלַל modo
575 טָלַל tantum ſignificandi differt. Significans exonerãdo operire, obtegere. Nehe. 3.
Ipſe ædificabit eam, & operiet eam.

INDE NOMEN.

טַל Ros, obtegens terram. Iudicum 6. Si ros erit ſuper tonſura. 2. Samuelis 1. Montes Gelboa non ros, neque pluuia ſuper uos. Geneſ. 27. Et dabit tibi Deus de rore cœli. Exod. 16. Et mane erat ſtrata roris circumcirca caſtra. 2. Samuelis 17. Sicut cadet ros ſuper humum. Pſal. 110. Ex matrice auroræ tibi ros, pueritia tua. Et in diſtinctione ſententiæ טָל Deut. 33. Etiam cœli eius ſtillabunt rorem. In ſtatu affixorũ fortificat literam lamed ad denotandum defectum literæ ſubſtantialis abiectæ. Ieſaiæ 26. Quia ros herbarum, ros tuus. Zachariæ 8. Et cœli dabunt rorem ſuum.

576 טָלָא Vt טָלַל generaliter obductionem ſignificat domus ſeu ædificij, ita hoc quoque obtectionem notat ſuper re aliqua: Et legitur in prima coniugatione tantum participium præteriti temporis טָלוּא quod obductum eſt maculis. Geneſ. 30. Omnis grex punctatus, & obductus, ſcilicet maculis. Et pluraliter genere maſculino טְלֻאִים Geneſ. 30. Et remouit in die illa hircos punctatos & obductos maculis. Et in genere fœminino טְלֻאוֹת Gen. 30. Om̃es capras pũctatas, & obductas. Ezec. 16. Et accepiſti de ueſtib. tuis, & feciſti tibi excelſa obducta, ſcilicet colorib. i. cõſuta. In ſecunda coniugatione legitur participiũ prȩteritum מְטֻלָּאוֹת Ioſue 9. Et calciamenta antiqua & aſſuta in pedibus ſuis, ſeu obducta.

INDE NOMEN.

טָלֶה Agnus, agniculus obductus lana. Et in ſingulari habet he pro aleph. Ieſaiæ 65. Lupus & agnus paſcent ſimul. Et in ſtatu regiminis טְלֵה 1. Samuelis 7. Et accepit Samuel agnum lactis unum. Et in plurali recipit rurſus aleph טְלָאִים Ieſa. 40. Sicut paſtor gregem ſuum paſcet, & brachio ſuo colliget agnos, & in ſinu ſuo portabit, fœtas ducet. Eſt & nomẽ loci, cuius fit mentio. 1. Sam. 15. Et recẽſuit eos in Telaim.

577 טָמֵא Huic Hebræo uerbo, Latinum Tamino tam uoce, quam ſignificatione reſpondet, ideo ex Hebræa lingua originem traxiſſe haud ullum eſt dubiũ. Licet uerbi compoſita nunc uſitatiora ſunt quàm ſimplex. Congruit quoq; ſignificatione cũ uerbis טָמַן & אָטַם טָמַה eò quod cõtaminata abſconduntur. opponitur aũt ſignificatione uerbo טָהַר quod mundũ eſſe ſignificat. In prima coniugatione uſurpatur neutraliter. Num. 6. Quia contaminata eſt conſecratio eius. Leu. 15. Contaminatus erit uſq; ad ueſperam Et iterum. Omne cubile contaminatũ erit. & cap. 12. Contaminata erit ſeptem diebus. Pſal. 106. Et cõtaminati ſunt in operibus ſuis. Ezech. 22. Et in Idolis, quæ feciſti contaminata es.

In uoce paſſiua נִטְמָא Oſee 5. Contaminatus eſt Iſrael. Leuit. 18. In omnibus illis contaminatæ ſunt Gentes. Num. 5. Si contaminata fuerit.

Participium plurale נִטְמְאִים Ezech. 20. Vos contaminati.

In ſecunda coniugatione טִמֵּא contaminauit. Geneſ. 34. Et Iacob audiuit, q̃ ille contaminaſſet Dinam filiam ſuam. Num. 19. Habitaculum Iehoua contaminauit. & cap. 35. Et non contaminabis terram. Item cap. 5. Et non contaminent caſtra ſua. Pſalm. 79. Contaminauerunt palatium ſanctitatis tuȩ. Ezech. 43. Et contaminauerunt nomen ſanctitatis meæ.

Participium præteritum fœminini generis מְטֻמָּאָה Ezech. 4. Et anima mea non eſt contaminata.

In quarta cõiugatione הִטַּמָּא & in hac ſemper abijcitur thau characteriſtica quartæ coniugationis ad uitandam concurſionem literarum ſimilium, quæ pareret abſurditatem. Leu. 21. Non contaminabit ſe propter matrem ſuam. Ezech. 20. In idolis eorum non contaminetis uos.

In uoce paſſiua הֻטַּמָּא Deut. 24. Non poterit maritus eius prior, qui dimiſit eam reuerti, & accipere eam ſibi in uxorem, poſtquam illa contaminata eſt.

INDE NOMINA.

טָמֵא Nomen participiale, & opponitur nomini טָהוֹר mundus. Leuit. 11. Vt diſcrimen

fiat inter contaminatũ, & inter mundum. Deut.12. Tam contaminatus, quam mũdus pariter. Leuit. 5. Qui tetigerit omnem rem contaminatam, uel cadauer reptilis contaminati. Iob 14. Quis dabit mundum de contaminato, nec unum. Iesaiæ 52. In circumcisus, & contaminatus. In statu regiminis טְמֵא Iesa. 6. Quia uir contaminatus labijs ego. Et pluraliter טְמֵאִים Leuit.11. Ista sint contaminata uobis in omni reptili. Et in genere fœminino טְמֵאָה Leuit.11. Contaminatus sit uobis. & cap. 15. Qui concubuerit cum contaminata. Et in statu regiminis טְמֵאַת Ezechiel.22. Contaminata nomine.

טֻמְאָה Contaminatio, immunditia. Num.5. Aut si non declinasti ad contaminationem sub uiro tuo. Iudic.10. Ne comedas omnem contaminationem. Zach.13. Atque etiam Prophetas & spiritum contaminationis auferam de terra. In statu regiminis טֻמְאַת Leuit.5. Cum tetigerit contaminationem hominis. & cap.15. Secũdum contaminationem reiectionis suæ. Esd.6. Omnis qui separatus est à contaminatione gentium. Et in statu affixorum Leuitic.22. Et contaminatio eius. & cap.15. In contaminatione sua. Et pluraliter טֻמְאוֹת Leuit.16. Quod habitat cum eis inter contaminationes eorũ. Ezech.36. Ab omnibus contaminationibus uestris.

578 טמה Congruit tam significatione, quàm modo significandi cũ uerbo טָמֵא & aduersatur uerbo טָהֵר & significat contaminari, congruit quoque significatione cũ uerbis טָמַן & אָטַם quod illa quæ sunt contaminata, occultentur. Vsurpatur tantũ in uoce passiua נִטְמָה Leuit.11. Et contaminabimini illis. Iob 18. Quare reputamur sicut iumentũ, cõtaminati sumus in oculis uestris. nec uspiã alibi legit in ista forma.

579 טמן Congruit significatione cum uerbis טָמָה & טָמֵא אָטַם חָמַן nam significat aliquid occultare seu abscondere, quod contaminat, aut ne contaminetur. Psalm. 35. Et rethe eius quod occultat, capiet ipsum. Psalm.64. Denudãt iniquitates, occultant nudationem nudatam. quanquam in exemplaribus quibusdam sit scriptũ cum litera thau. Prouerb.19. Occultat piger manum suam in sinum. Psalm.140. Occultarunt superbi laqueum mihi. Genes.35. Et occultauit eos. Exod.2. Occultauit eum in arena.

Participium preteritum טָמוּן Iob 3. Vel sicut abortiuus occultatus non essem. & cap.18. Occultatus à terra funis eius. & cap.40. Facies eorum alliga in occulto. Et pluraliter טְמוּנִים Iosue 7. Et ecce sunt occultata in terra. Et in regimine טְמוּנֵי Deut.33. Et occultatos thesauros arenæ, ubi substantiue pro thesauris ponitur, qui abscondũtur. Et in genere fœminino טְמוּנָה Iosue 7. Et ecce occultatum in tabernaculo eius.

In uoce passiua נִטְמַן Iesaiæ 2. Ingredere in petram & occultare in puluere.

In tertia coniugatione הִטְמִין 2.Reg.7. Et tulerunt inde argentum, & aurum, & uestes, & abierunt & occultarunt se.

INDE NOMEN.

מַטְמוֹן Occultatio, id est thesaurus, qui est occultus, seu occultatus. Gen.43. Deus patris uestri dedit uobis thesaurum. Et pluraliter מַטְמוֹנִים Iere.41. Sunt nobis occulta in agro. Iob 3. Effoderunt illam præ thesauris. Prouerb.2. Et sicut thesauros effoderis illam. Et in statu regiminis מַטְמֻנֵי Iesaiæ 45. Et thesauros absconsionum.

580 טנא κοφινὸς, cophinus, sporta, corbis, nomen substantiuum. Deuter.26. Et accipies de primitijs omniũ fructuũ terræ, & adferes de terra tua, quã Iehoua deus tuus dedit tibi, & pones in sportam. Et in statu affixi mutat prius sægol in pathah, & alterum in seua. Deut.28. Benedicta sporta tua, & reliquiæ tuæ.

581 טנף Inquinauit incedendo in puluisculo, & cognationẽ habet significatione cũ uerbo נָטַף nisi quod ut literarũ positu, ita modo significandi inter se differant. Legitur tantum Cantic.5. Laui pedes meos, quomodo inquinabo eos?

582 טעה Eiusdem est significationis cum uerbo תָּעָה errauit. Et legitur semel & in tertia coniugatione הִטְעָה Ezechielis 13. Et errare fecerunt populum meum, id est, seduxerunt.

583 טָעַם Propriè gustauit, degustauit, sapuit, & est palati ac linguæ. 1. Sam. 14. Nec gustauit quisquam ex populo cibum. Et mox iterum: Et gustaui parum mellis. 2. Sam. 3. Sic faciat mihi deus, si ante occasum solis gustauero panem, aut aliud quippiam. Ionæ 3. Homines & iumenta, armēta & greges non gustent quicquā. Iob 11. Et palato cibus sapiet ei. Deinde usurpatur quoqꝫ metaphorice, pro probare, experiri. Psal. 34. Gustate & uidete, quoniā bonus est Iehoua. Prouerb. 30. Gustauit, ꝙ bona sit negociatio.

INDE NOMINA.

טַעַם Primo & proprie gustus, sapor. estqꝫ palati & linguę. Iob 6. Aut est sapor in albo uitelli. Exo. 16. Et sapor eius sicut placenta cum melle. Ier. 48. Iccirco mansit sapor eius in ipso, nec odor eius est mutatus. Deinde minus proprie accipitur propemodum pro externa rerum dispositione, decētia seu decore, qui, Valla definitore, est quasi pulchritudo quædam ex decētia rerum personarumqꝫ in locis, temporibus, siue in agendo, siue in loquendo, & à Græcis πρέπον dicitur. 1. Sam. 21. Et mutabat Dauid gestum suum in oculis ipsorum, id est decorū, decentiam. Psal. 34. Dauidis, cum mutaret gestum suū coram Abimelech. 1. Sam. 25. Benedictum decorum tuum, & benedicta tu, quæ cohercuisti me hodie &c. Psal. 119. Bonitatē morum, & scientiā doce me. Prou. 11. Monile aureū in naso suis, mulier pulchra, destituta decoro gestu. cap. 26. Sapiētior sibi esse uidetur ignauus, ꝙ septē, qui referunt cū decoro. Ionæ 3. ꝙ rex & magnates eius prius decenter & decore uixerint, uitāqꝫ emēdarint. Et in Daniele טְעֵם significat decretum, ut cap. 6. & טַעְמָה rationem. Satrapæ illis redderent rationem, seu relationem, ne rex molestia afficeretur. Ex quibus liquet, ꝙ ut Græcis φρονεῖν polysimon est, & nunc pro sentire, nūc pro sapere, nūc pro cogitare, aliquoties pro affectū esse, nōnunquam pro ratiocinari, ita etiam Hebræis hoc uerbum טעם Deinde scias Grammaticos Hebræorū suos accentus uocare טְעָמִים eò quòd sententiæ bonū gustum præbeant, id est, intellectum, & cognitionem sententiæ, ostendantqꝫ quæ dictiones & syllabæ in oratione decenter, uel eleuandæ sint, uel deprimendæ.

מַטְעַמִּים Cibi sapidi, grati palato. Gen. 27. Fac mihi cibos sapidos, quos affecto. Et in forma fœminea מַטְעַמּוֹת Prou. 23. Non concupiscas cibos sapidos.

584 טָעַן Pupugit, fodit, perfodit. Gen. 45. Pungite iumenta uestra, & ite.

In secunda coniugatione legitur participiū præteritū pluralis numeri, status regiminis מְטֹעֲנֵי Ies. 14. Quasi uestimentū interfectorū, transfossorum gladio.

585 טָפַף Verbum, quod semel tantum in scriptura legit̃ in Infinitiuo positum. Iesa. 3. Incedendo & palpando inambulabāt. Chaldæus ita uertit cum applausu suo ambulabant, atqꝫ in hoc conuenit inter interpretes, ꝙ gestum significet corporis mulierū festiue incedentiū, & dicunt affinitatē habere cum uerbo תָּפַף quod pulsare, plaudere significat, ac uidetur satis cōmode redditum uerbo plaudēdi seu palpandi, quod fit pedum seu longioris uestitus in terram festiua, eleganti, & blanda supplosione, ac etiam modo tantum significandi differt à uerbis טְפָחוֹת טָפַח de quibus paulo suprà.

INDE NOMEN.

טַף Collectiuum cōmunis generis, quod ea ætate infantes & paruulos significat, qua eos blādius ac tenerius tractamus, sicut & nō multū ratione paulo iuniores טִפֻּחִים dicuntur. Chaldaica translatio ubiqꝫ reddidit nomine טַפְלָא Septuaginta cōmuniter pro supellectili, excepto loco Deut. 2. ubi pro filijs transtulerunt. Genes. 47. Et cibauit Ioseph patrem suum, & fratres suos, & totam domum patris sui pane sicut paruulos. Exo. 12. Quasi sexcenta millia peditum uirorum præter paruulos, sed & promiscuum uulgus plurimum ascendit cum ipsis. Num. 31. Nunc igitur interficite omnē masculum in paruulis, & omnē mulierem, quæ uirū cognouit concubitu masculi, & cunctos paruulos in mulieribus: quæ masculino concubitu nō sunt cognitæ, uiuas uobis seruate. Deut. 2. Et interfecimus omniū ciuitatum uiros & mulieres, & paruulos, neqꝫ ullū reliquimus superstitē. & cap. 20. Percuties in ea omnē

masculũ in ore gladij, tantũ mulieres, & paruulos, & iumenta diripies tibi. Esther 3. A iuuene usq; ad senem, paruulos & mulieres in die uno ad perdẽdum. Iere. 43. Et assumpsit Ioannes uiros & mulieres & paruulos &c. Ezech. 9. Senem, iuuenem, & uirginẽ, & paruulos, & mulieres interficite. In Matthæo cap. 15. sic legitur uersum Græce: At hi qui comederant, erant quater mille uiri, præter mulieres, καὶ παιδίων & pueros. Et in statu affixorũ daggessatur litera pe ad denotandum defectum literæ abiectæ. Gen. 34. Cunctam substantiã, & omnes paruulos eorũ, & uxores eorum ceperunt. cap. 43. Mitte puerum mecum, ut uiuamus & nõ moriamur nos, &
586 tu, atq; paruuli nostri. Deut. 1. Et paruuli uestri de quibus dixistis in prędã erũt, &c.

טפח Palma, seu palmus, scilicet minor, seu transuersalis manus plana, & extẽsa in trãsuersum. Inde pro mensura accipit quatuor transuersorũ digitorũ, quorum quatuor cubitũ efficiunt. Exod. 25. Et facies ei clausuram palmi in circuitu, id est, habens latitudinem palmi, latam quatuor digitorum. Ezech. 40. Et erat in manu calamus mensorius sex cubitorum & palmi. Et mox iterum: Et circumferentiæ palmi unius. Item cap. 43. Cubitus & palmus.

טֶפַח Palmus. 1. Reg. 7. Et dẽsitas eius palmi. i. quatuor digitorum. Et pluraliter טְפָחוֹת Psalm. 39. Ecce palmos dedisti dies meos, id est dedisti mihi dies latitudine aliquot palmorum. 1. Reg. 7. A fundamento usq; ad palmos, uocat autem circumferẽtiam supremam cui laquearia innituntur hoc nomine habentem latitudinem palmi.

INDE VERBVM,

טִפַּח Palmauit, hoc est palma planauit, explanauit, palma explicauit & distendit. Iesaiæ 48. Manus mea fundauit terram, & dextera mea palmauit cœlos, id est, palma explanauit & distendit, ut sint plani & explicati, sicut uelum. Threnor. 2. Quos enim palmaui, & educaui inimicus meus consumpsit, id est, infantes, quos palma planaui, sicut matres solent, quæ infantes recens natos palma explanant, ut ipsorũ membra in planum & longum distendantur & crescant, ne fiant distorta.

INDE NOMINA.

טִפֻּחִים Infantes, qui palmantur, hoc est, quorum membra ex utero distorta, matres palma explanant, sicut non multum dissimili ratione infantes seu paruuli collectiue טַף dicũtur. Thren. 2. Nunquid deuorabunt mulieres fructũ suum, infantes palmatos.

מִטְפַּחַת Linteamen seu uelamen, uelum explanatũ & extẽsum, quo mulieres caput uelant ac ornant. Ruth 3. Adhibe uelũ, quod est super te, & tene illud, & tenuit, & mensus est sex hordei. Et pluraliter מִטְפָּחוֹת Ies. 3. Et uela. Porro Ezechiel usurpat bis cap. 13. sed loco teth scribit samech מִסְפָּחוֹת Et faciunt uela super caput omnis staturæ. Et mox iterum: Et lacerabo uela uestra.

587 **טפל** Cõgruit significatione cum uerbis לָבַט & טָבַל בָּטֵל nisi quod ut symbolicis literis, earũq; transpositione, ita quoq; modo significandi differũt, significat aũt aliquid compingere, seu concinnare. Iob 14. Obsignata est in fasciculo trãsgressio mea, & cõcinnasti super iniquitate. Psal. 119. Cõcinnauerũt aduersum me falsum, superbi. Participiũ pręsens pluralis numeri status regiminis טֹפְלֵי Iob 13. Et quidem uos estis concinnatores falsi, medici idoli omnes uos.

588 **טפש** Congruit significatione cum uerbis שָׁפַט & חָבַשׁ שָׁטַף בָּשַׁט nisi quod ut literarum transpositione, ita modo significandi uarient. Significat autẽ hoc nostrũ incrassari, compingi, ut teneri queat. Psalm. 119. Incrassatum seu compactum est uelut adeps cor eorum.

589 **טרד** Continuationem significare Hebræi omnes uno ore affirmant. Legit autem nominaliter טֹרֵד Prou. 19. Et stillicidium cõtinuum rixæ mulieris. & cap. 27. Stillicidium continuũ in die pluuiæ. Vbi tamen intersertum habet uau, quasi sit participium præsens. Stillicidium continuans seu perseuerans.

590 **טרח** A uerbo isto inusitato deriuatur nomen adiectiuum טְרִיָּה quod significat putridum. Iud. 15. Et inuenit mandibulam asini putridam. Iesaiæ 1. Vulnus, & liuor, & plaga putrida, arbitror autem ut forma, ita significatione cognationem habere cum uoce מטר.

591 טרח Eius usus est tantum semel in tertia coniugatione הִטְרִיחַ & significat compressionem, aggrauationẽ. Iob 37. Sed & propter irrigationem aggrauabit nubem. habet autem cognationem cum חרט.

INDE NOMEN.

טֹרַח Pressura, aggrauatio, grauamen. Iesa. 1. Neomenias uestras, & solennitates uestras odit anima mea, factæ sunt super me in grauamen. Et in statu affixi mutat holem in hateph cametz. Deut. 1. Grauamen uestrũ, & onus uestrum, & rixas uestras.

592 טֶרֶם Aduerbiũ temporis, antequã, priusquam, nondum. Gen. 2. Et omnis frutex agri antequam esset in terra, & omnis herba agri antequã germinasset. 1. Sam. 3. Et lucerna dei antequã extingueretur. Et ibidem iterũ: Et Samuel antequam cognosceret Iehoua, & antequã reuelaretur ad eum uerbũ Iehoua, id est nondũ cognouerat Dominũ. Exo. 9. Scio ꝙ nondum timeatis Iehoua deum. Et accipit per prosthesin interdum beth בְּטֶרֶם Gen. 37. Et antequã appropinquaret ad eos. Leuit. 14. Antequam ingrediatur sacerdos. Interdum accipit literam mem מִטֶּרֶם Haggæi 1. Antequam poneret lapidem. Item cum he quęsitiua particula הֲטֶרֶם Exo. 10. Nonne antequam scires, perijt Ægyptus?

593 טָרַף Carpsit, discerpsit, dilacerauit. Iob 16. Ira eius discerpsit. Oseæ 6. Quoniã discerpsit & statim sanabit nos, ubi scriptum est cum cametz extra tamen distinctionem. Deut. 33. Et discerpet brachiũ & uerticem. Gen. 49. Beniamin lupus discerpet. Exo. 22. Si discerpendo discerpetur, adducat ille testem.

Participium præsens טֹרֵף Ezech. 22. Sicut leo rugiens & discerpens rapinam. Nahum 2. Leo discerpens. Prou. 18. Discerpens animam suam. Et pluraliter טֹרְפֵי Ezech. 22. Princeps eius in medio eius, lupi discerpentes rapinam.

In uoce passiua נִטְרַף Exod. 22. Si discerpendo discerpetur. Iere. 5. Qui egressus fuerit ex eis discerpetur.

In secunda coniugatione uoce passiua טֹרַף Gen. 37. Discerpendo discerptus est Ioseph. cap. 44. Discerpendo discerptus est.

In tertia coniugatione הִטְרִיף Prou. 30. Fac carpere me panem statuti mei.

INDE NOMINA.

טָרָף Discerptum, nomen adiectiuum masculini generis. Gen. 8. Ecce foliũ oleæ discerptum in ore eius, id est decerptum.

טֶרֶף Prẹda, rapina, esca quæ carpitur. Gen. 49. A prẹda fili mi ascendisti. Amos 3. Et rapina non est ei. Malach. 3. Esca in domo mea. Psal. 111. Escam dedit timẽtibus eum. Prouer. 31. Et dedit escam domui suæ. Et in distinctione sententiæ טָרֶף Psal. 76. A montibus rapinæ. Psal. 104. Catuli leonum rugientes ad prẹdam. Et cum affixis mutat prius sægol in pathah, & alterum in seua. Iesa. 31. Super prẹdam suam. Nahum 2. Et succidere faciam de terra prẹdationem tuam. Et pluraliter in statu regiminis טַרְפֵּי Ezech. 17. Omnia folia germinis eius arefient.

טְרֵפָה Discerptum. Gen. 31. Discerptum non attuli. Exo. 22. Discerptum nõ reddet. Et iterum: Et carnẽ in agro discerptam nõ comedetis. Leu. 12. Et discerptũ nõ comedet.

מְטֹרָף Iudæi lingua sua uulgari illum isto nomine uocant qui est animo distracto, & nos raptum, siue Græce Enthusiastem uocamus.

594 DE NOMINE QVADRATO SEV PEREGRINO.

טִפְסַר Quidam uolunt uocem esse compositam ex טַף quod paruulos collectiue significat, & שַׂר princeps seu dux. q. d. princeps seu dux paruulorum, & imbellis uulgi. Opinor autem ego uocem esse peregrinam, qua dux uocatur. Iere. 51. Constituite contra eam ducem. Et pluraliter טַפְסְרַיִם Nahum 3. Principes tui quasi locustæ, & duces tui, quasi bruchi bruchorum.

ה

Iesaiæ 40.

יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם׃

595

יאב Congruit significatione cum uerbis אָב אָבָה אָוָה אָהַב בוֹא תָּאַב nisi quod ut literis tamen symbolicis, ita quoq; modo significandi uarient. Important enim hæc omnia applicationem animi, & uoluntatem, amoremq; erga aliquid. Legitur in hac forma semel tantũ. Psal. 119. Quia erga præcepta tua desiderio seu amore teneor.

596

יאל In prima coniugatione non est usitatum nisi in uoce passiua נוֹאַל & significat cupidum esse faciendi simul multa, audacem esse in attentando plurima, quod proprie stultorum est, ideo Hieronymus uertit uerbo stultus factus est. Num. 12. Ne ponas super nos erratũ ꝙ stulti facti sumus, & ꝙ aberrauimus. Iesaiæ 19. Stulti facti sunt principes Zoan. Ieremiæ 5. Stulti facti sunt quoniam non cognouerunt uiam Iehoua. & cap. 50. Gladius ad diuinos, & stulti fient.

In tertia coniugatione הוֹאִיל significat actum uolendi, sicut erudite Paulus Burgensis Episcopus in additione 3 super Exo. 2. & 2. Reg. 5. indicauit. & quidẽ in nouo Testamento nunc uerbo uolo, nunc paro, uersum est. communiter autem interpretes Latini transtulerunt uerbo cœpit, incepit, ac fere ubiq; cum sequente uerbo constructum legitur. Deut. 1. Trans Iordanẽ in terra Moab uoluit Mose declarare legem hanc. Gen. 8. Ecce nunc uolui loqui ad Iehoua. Exod. 2. Et uoluit habitare Mose cum uiro. Iosue 2. Vtinã uoluissemus & habitassemus ultra Iordanem. & cap. 17. Et uoluit Chananeus habitare in terra ista. 1. Sam. 17. Et uoluit abire, sed non tentauerat. Oseæ 5. Quia uoluit ire post præceptum Ierobeam. Et in Imperatiuo usurpatur aduerbialiter, pro age, agite. 2. Sam. 7. Et nunc age, & benedic domui serui tui. 2. Reg. 6. Age nunc & ueni cum seruis tuis. 2. Reg. 5. Et dixit Naeman euge, cape duo talenta. Iob 6. Agite respicite in me. 1. Sam. 12. Quia uoluit nos Iehoua sibi in populum. 1. Sam. 14. Et iuramento astrinxit Saul populum dicẽs. Maledictus uir, qui comedet panem usq; ad uesperam. Ex ijs locis posterioribus conspicuum est hoc uerbum congruere significatione cum uerbo אָלָה.

INDE NOMEN.

אֱוִיל Nomen deductum à uoce passiua, literarum facta transpositione, id est stultus, polypragmonicus, temerarius, ardelio, affectator, qui audet, & simul multa uult, quæ perficere non potest, quiq; suis cupiditatibus & affectibus, nõ ratione neq; uerbo dei fertur quo libet, sine timore dei, qui certe in omnibus rebus agẽdis principalis ac præcipua est sapientia. Iere. 4. Quoniã stultus est populus meus, me non cognouerũt. Oseæ 9. Stultus propheta. Prou. 10. Sapiens corde suscipiet præcepta, at stultus labijs, uapulabit. Item cum iod paragogico אֱוִילִי Zachar. 11. Accipe tibi uas pastoris stulti. i. idoli. Et pluraliter אֱוִילִים Psal. 107. Stulti propter uiam trãsgressionis suæ, & propter transgressiones suas affligẽtur. Prouer. 1. Timor Iehoua principium scientiæ, sapientiã & eruditionẽ stulti despicient. Iesa. 35. Etiã stulti nõ errabunt. In genere fœminino אִוֶּלֶת stulta. Prou. 14. Sapiẽs mulier ædificat domum suam, at stulta manibus destruet eam, sumitur tamẽ plerunq; in abstracto pro stultitia. Prou. 12. Homo astutus celat scientiã, sed cor stultorum accerset stultitiam. & cap. 15. Os stultorũ effutiet stultitiam. Et in statu affixorũ אִוַּלְתִּ Psal. 38. Putrefacti sunt liuores mei propter stultitiam meam.

597 יְאֹר Et יְאֹר riuus seu meatus dicitur fossus ad irrigandum agros, quales multos Æ-
gyptus ex Nilo, & Mesopotamia ex Tygri & Euphrate deductos habet. Et ue-
risimile est appellationem habere ab אוֹר limpiditate, & claritate aquarũ, quod
hę clariores sunt, & minus turbidæ quàm in ipsis fluminibus rapidioribus, uel ab
אָרַר quod riui arrodant ripas. Gen.41. Et ecce stabat iuxta riuum. Exod.7. Et uersæ
sunt omnes aquæ, quæ erant in riuo. Iesaiæ 19. Et ripæ ad riuum, & ad os riui. Dan.
12. Ad ripam riui. Et cum he importante motum ad locum יְאֹרָה Exod.1. In riuum
proijcite. Et in statu affixorum nihil mutat. Ezech.29. Mihi est riuus meus. Et
pluraliter יְאֹרִים Exo.8. Extende manum tuam cum baculo tuo super flumina, su-
per ripas, & super stagna. Iob 28. In petra riuos dissecauit, & omne preciosum uidit
oculus eius. Et in statu regiminis יְאֹרֵי 2.Reg.19. Omnes riuos Ægypti. Simili
ter in statu affixorum. Exo.7. Super riuos eorum. Ezech.29. In medio riuorũ eius.
Et iterum: Pisces riuorum tuorum.

יַרְדֵּן Iordanis, huc adscribere uolui, illorum opinione, qui putant Iordanis nomen esse
compositum ex דָּן & יְאֹר q.d. riuus Dan, quod circa ciuitatem Dan originem su-
598 am habere Geographi perhibeant.

יאשׁ In uoce actiua uerbum est inusitatum. Et usurpatur tantum præteritũ passiuum
נוֹאָשׁ & ut נוֹשׁ ita hoc significat usq; adeo obrui aliquo malo, ut de cœpto suo
quis diffidat & desistat, atq; consilium mutet. 1.Sam.27. Et dixit Dauid ad cor su
um, nunc abripiar una dierum per manum Saul, nec est mihi bonũ, nisi ut abripien
do abripiam me in terram Philistinorũ, & ruat à me Saul, & me non amplius quæ-
rat. Porro Hebræi perinde hoc uerbo utũtur, atq; Latini illis uerbis, actum est, con
clamatum est, desperatum est, deploratum est, &c. quoties extremam, & immedi-
cabilem alicuius rei malitiam significare uolunt, ut de illa iam desperatũ & actum
sit. ut Iesaiæ 57. In multitudine uitæ tuæ defatigata es, nec tamen dixisti desperatũ
est. Ierem.2. Prohibe pedem tuum, ne denudetur, & guttur tuum à siti, & dixi, num
desperatum est, nõ, quia amo alienos & post ipsos ambulabo. Item cap.18. Et dixe
runt desperatum est, nam post cogitationes nostras ambulabimus. Sumitur tamẽ
semel nominaliter, ubi propria uocis significatio elucet. Iob 6. Nunquid ad arguen
dum dicta excogitatis, & ad afflandum sermones oppressionis, id est quibus me
obruatis, & ad desperationem adducatis.

In secunda coniugatione יִאֵשׁ tantum semel legitur. & significat actiue abdica-
re cor seu animum ab ea re, quam perficere satagebat. Eccl.2. Et conuersus sum ad
abdicandum cor meum super omni labore, quo laboraui, & sapienter ego sub so-
599 le. importat autem diffidentiam & desperationem.

יאת Pulchre conuenit, seu congruit, consensit, acquieuit, habetq; congruentiã cum
uerbis נָוָה & אָתָה אָנָה אָוָה Iere.10. Quia tibi conuenit regnum. Gen.34. In hoc
pulchre conueniemus uobiscum, si eritis sicut nos, ut circũcidatur uobis omnis
masculus. Et mox iterum: Tantum consentiamus illis, & habitabunt nobiscum. 2.
600 Reg.12. Et consenserunt sacerdotes, ut non acciperent argentum à populo.

יבב Exclamauit, edidit, protulit uocem. & arbitror cognationem habere significa-
tione cum uerbis אָב אָבִיב יָאַב נוּב nisi ꝙ ut forma, ita modo significãdi uarient.
Iudic.5. Per fenestram prospiciens, statim exclamauit mater Sissarę, similiter per
601 Cancellos cur moratur currus eius uenire.

יבל Legitur tantum in tertia coniugatione, & significat generaliter ducere, produ-
cere, deducere, adducere, adferre, offerre, & importat etiam simul morã & pom
pam. Et congruit significatione cum uerbis בָּלָה & אָבַל nisi ꝙ ut forma, ita
modo tantum significandi inter se differant. Psal.60. Quis deducit me in ciuitatem
munitam, scilicet cũ comitatu & pompa regia. Iesaię 23. Deducent eam pedes eius
procul ad peregrinandũ. ubi loquitur ironicôs. Zoph.3. Adducent munus mihi.
Psal.68. Propter templum tuum supra Ierusalem tibi adferent reges munera. Psal.
76. Omnes qui in circuitu eius sunt adferent munera Terribili, ubi tamen iod lite-
ra uidetur posita pro he. ut sit imperatiui modi, sicut præcedentia & sequentia

quoq; postulant. In uoce passiua הוּבַל Iob 10. Quasi non fuissem, si de utero ad sepulchrum deductus essem. cap. 21. Et ipse quidē ad sepulchra deducetur. Psal. 47. Vestitu acu picto adducetur ad regem. Iesaiæ 53. Quasi agnus ad mactationem ducetur. & cap. 55. Et cū pace deducemini. Iesaiæ 18. In tempore illo adducetur munus ipsi Iehoua.

INDE NOMINA, QVAE OMNIA DVCTVM seu productionem significant cum mora.

יוֹבֵל Productio, & sonitum seu clangorem significat productiorem tubæ, non ipsum instrumentum. Et iubilum uertere licebit, quo illa clangoris productio & intensio significetur. Exod. 19. Cum productum erit iubilum, ascendant ipsi in mōtem. Quod autem iubilum ipsum, & clangorem seu sonitum buccinæ, non ipsam buccinam significet, ex mox subsequentibus uerbis liquescit, ubi legitur. Et iubilum buccinæ erat ualidum uehementer. Atq; mox iterum: Et factum est cum iubilum buccinæ pergeret & inualesceret uehementer. Iosue 6. Et cum prolixi erunt cum cornu iubili, & uos audieritis iubilum buccinæ. Leuit. 25. In anno iubili istius. cap. 27. Et erit uenditio eius in manu emptoris usq; ad annum iubili. Cęterum quando hæc uox יוֹבֵל absolute est posita, tunc pro ipso anno quinquagesimo sumitur, qui nomen habet à iubilo buccinæ, sicut פֶּסַח etiam aliquoties pro ipso festo accipitur, quo trāsitus illius in Ægypto per angelū facti memoria celebratur, & à Chaldæo quoq; יוֹבֵילָא Iobileus est redditus. Leuit. 25. Et sanctificabitis annū quinquagesimum, & proclamabitis libertatem in terra omnibus habitatoribus eius, Iubileus erit uobis, id est annus Iubili. Et mox iterū: Et iubileus ille annus quinquagesimus erit uobis. Et iterum: Quia iubileus ille sanctus erit. Et iterum iuxta numerum annorum post Iubileum emes à proximo tuo. Et pluraliter יוֹבְלִים Iosue 6. Septem sacerdotes portabūt septem buccinas Iubilorum: hic iterum manifestum fit hoc nomen non significare ipsum instrumentum, alioqui sic esset exponendum portantes buccinas buccinarum, sed accipiendum pro Iubilo seu clangore buccinæ. Hoc ideo toties admonere uolui, ut & uocis, & rei significatio retineatur: clangor enim buccinæ typus atq; figura fuit uocis Euāgelij, quæ in Ecclesia sonare debebat, debitoribus legis morteq; ac seruitute diaboli obnoxijs atq; oppressis denūciaretur debitorum cūctorum gratuita remissio, & liberatio propter mediatorem Christum. proinde illi minime sunt audiendi, quicunque tandem fuerint siue Chaldæi siue Hebræi sint, etiam nostrates interpretes, qui hac uoce tubam seu cornu arietinum significare temere asserunt, cum tamen scriptura, scripturæq; phrasis & res significata clare uelint & postulent ut pro clangore accipiatur.

יְבוּל Nomen collectiuum quod generaliter significat quicquid terra in usum hominum & animantium producit, quasi dicas productio, seu productum. Et aliquoties scriptura diserte discernit inter פְּרִי & יְבוּל nam יְבוּל terra nascētibus tribuit פְּרִי uero arborum & aliarum rerum & animantium fructibus. Licebit autem uertere pro gramine, plantis, oleribus, germine, frugibus, prouentu, frugum excrescentia, utcunque res de qua scriptura loquitur, exigit. Chaldæus uertit עֲלַלְתָּא Iudic. 6. Et castrametantes iuxta eos abstulerunt prouentum terrę. Habakuk 3. Quoniam ficus non protrudit, neq; oculi erunt in uitibus. Iob 20. Migrabit prouentus de domo eius. Leuit. 26. Terra dabit prouentum suum, & arbor agri dabit fructum suum. Deut. 11. Et terra non dabit prouentum suum. Psal. 76. Terra dedit prouētum suum. Psal. 78. Et dedit prouentum eorum erucæ.

בּוּל Per aphæresin iod initialis literæ, similiter est nomen collectiuum. Iob 40. Montes germen ferunt ei. Iesaiæ 44. Ad germen ligni adorabo, uocat autem propheta Idolum ex ligno instar germinis fabrefactum, & exculptū hac uoce. Sicut eadem ratione de idolis legitur. Iere. 10. Quasi palmæ dispositio eorum, & tamen non loquuntur. Est & octauus mēsis anni hac nomine dictus, q̄ illo mēse quasi altero uere germina iterū terra producat. uel q̄ illo fontes montesq; producant aquas, quæ

antea æstatis tempore exiccatæ erant.unde etiam lingua peregrina מַרְחֶשְׁוָן ab eru ctatione aquarū nomen sortitus est.1.Reg.6.In anno undecimo mense בּוּל ipse est mensis octauus,consummata est domus.

יוּבַל Nomen collectiuum pro productione scilicet aquarum,seu aquęductu,siue riuis sumitur.Iere.17.Et iuxta riuos extendit radices suas.

אוּבַל Fluuius,flumen.Dan.8.Et eram iuxta fluuium Vlai.

יִבְלֵי Emanationes,scaturigines.Iesa.30.Et erunt super omnem excelsum, & super omnem collem eleuatum scaturigines.& cap.40.Quasi salices iuxta scaturigines.

602 יבם Ante legem,& in lege Mosi proprie significat uxorem fratris defuncti sine liberis in coniugem accipere,ut fratri semen exuscitet,cognatam in uxorem ducere,Leuiri iure cognatam ducere,& si ita dicere liceret Leuiritare.Deut.25.Si habitauerint fratres simul,& mortuus fuerit unus eorū absq; filio,nō nubat uxor defuncti foras extraneo,Leuir eius ingrediatur ad eam & Leuiritet eam.

In secunda coniugatione יִבֵּם Gen.38.Dixit Iehuda ad Onan,ingredere ad uxorem fratris tui,& Leuirita eam,& suscita semen fratri tuo. Deut.25.Recusat Leuir meus excitare fratri suo nomen in Israel,non uult Leuiritare me.

INDE NOMEN.

יָבָם Leuir,id est frater mariti germanus.Deut.25.Leuir eius ingrediatur ad eam. Et in genere fœminino יְבָמָה cognata,uxor fratris.Deut.25.Accedet cognata eius ad eum in conspectu seniorum. Porro Ruth 1.ubi legitur:Et ait Noemi,En reuersa est affinis tua ad populum suum,& ad deos suos, reuertere tamen post cognationem tuam,& obseruabis ꝙ hæc lex de ducēda uxore fratris defuncti postea extensa sit ad consanguineos & affines,non tantum fratres.

603 יבש Aruit,cōgruit significatione cum uerbis בּוֹשׁ & בָּאַשׁ nisi quòd ut forma,ita modo significandi inter se uarient.Psal.22.Aruit uelut testa uirtus mea.Psal.129.Erunt uelut fœnum tectorum,quod antequā extrahitur, aruit. Iesa.40. Aruit fœnum.Oseæ 9.Radix eorum aruit.Gen.8.In uigesima septima die mensis exaruit terra.1.Reg.13.Et aruit manus eius,quam extenderat contra eum. 1.Reg.17. Et exaruit torrens,quia non erat pluuia in terra.Iob 8.Ante omne fœnū arescet. Psal.102. Ego uelut herba arui.Iere.23.Aruerunt pascua deserti.

In secunda coniugatione יִבֵּשׁ Arefecit.Prouerb.17.Spiritus perturbatus arefacit ossa.Nahum 1.Increpauit mare,& arefecit illud. Licet aliqui malint esse tertiæ coniugationis, quod si est uerum, tum est irregulare, Iob 15. Ramum eius arefaciet flamma.

In tertia coniugatione הוֹבִישׁ arefecit.Iosue 2.Quoniam audiuimus,quòd arefecit Iehoua aquas maris iunci à facie uestra.Psalm.74.Tu arefecisti flumina uetusta. Iesaiæ 42.Gramen eorum arefaciam,& stagna eorum arefaciam. Ierem.51. Arefaciam fontem eius. Secundo, accipitur Hebræis in hac coniugatione uerbum arefaciendi pro pudefacere,eò ꝙ pudor arefacit, sicut supra quoq; in uerbo בּוֹשׁ indicauimus.2.Sam.18.Et dixit arefecisti hodie faciem omnium seruorum tuorum,id est pudefecisti.Legit̃ tamen in alijs locis neutraliter.Iesaiæ 30.Omnis pudefactus est super populo.Iere.2.Secundum pudorem furis quando deprehenditur pudefient domus Israel. Iere.6. Pudefacti sunt,quia abominationē fecerunt. cap. 10.Pudefactus est omnis cōflator à sculptili.& cap.46.Pudefacta est filia Ægypti. Ioel.1.Aruit mustum.

INDE NOMINA.

יָבֵשׁ Nomen participiale masculini generis,aridus. Iosue 9. Et omnis panis uiatici aridus.Iob 13.Et stipulam aridam persequeris.Iesaiæ 56.Ecce ego sum lignum aridū. Thren.4.Aridus uelut lignū. Et pluraliter יְבֵשִׁים Num.6. Et uuas recentes uel aridas non comedet. Et in genere fœminino יְבֵשָׁה Num.11.Nūquid anima nostra arida. Et pluraliter יְבֵשׁוֹת Ezech.37.Erantq; arida ualde. Et iterum:Ossa arida audite uerbum Iehoua.

יַבָּשָׁה Nomen substantiuum,aridum,ariditas.Genes.1.Congregentur aquæ sub cœlo ad locum

locum unum, & appareat ariditas, & factum est ita, & uocauit deus ariditatem, terram. Exo.4. Et erunt aquæ, quas sumpseris de flumine, & erunt, inquã, in sanguinem in ariditate. & cap.14. Et ingredientur filij Israel in medium maris in ariditatem. Ionæ 2. Et euomuit Ionam in ariditatem.

יַבֶּשֶׁת Aridum. Psal.95. Et aridum manus eius formauerũt. Et in distinctione mutatur prius ſægol in cametz. Exo.4. Et erunt in sanguinem in ipso arido.

יַבֶּשֶׁת Ariditas. Gen.8. Donec esset ariditas aquarum desuper terra.

604 יגב Legitur tantum ex eo uerbo inusitato participium præsens, seu nomen participiale, pluralis numeri יֹגְבִים id est, fossores. 2. Reg.25. Et Iere.52. De pauperibus terræ dimisit magister Laniorum, ut essent uinitores & fossores.

INDE NOMEN.

יְגֵבִים Nomen pluralis numeri tantũ, fossata. Iere.39. Et dedit illis uineas & fossata in die illo, id est, agros fossatos. habet autem magnam cognationem cum nominibus גֵּבֶא & יֶקֶב de quibus suo in loco.

605 יגה Magnam habet affinitatem significatione cum uerbis הָגָה נָגַה & נָגַן nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Significat enim motum, seu affectum siue passionem animi, sed tristem. In prima coniugatione non est in usu nisi in participio præterito passiuę uocis pluralis numeri, status regiminis נוּגֵי Zophoniæ 3. Mœrore affectos propter statuta congregabo ex te. Et in genere fœminino etiam pluraliter נוּגוֹת Thren.1. Virgines eius mœrore affectæ sunt.

In secunda coniugatione legitur tantum semel, & quidem irregulariter. Thren. 3. Quia non affligit Iehoua ex corde, neq; mœrore conficit filios uiri. ubi iod futuri transmutata est in dagges, & aleph posita pro he.

In tertia cõiugatione est paulo usitatius הוֹגָה & significat mœrore afficere. Thr. 1. Quia Iehoua mœrore affecit propter multitudinem trãsgressionum eius. & cap. 3. Et si mœrore affecit, tamen rursus consolatur iuxta multitudinem misericordiæ eius. Iob 19. Quousq; mœrore afficietis animam meam.

Participium præsens מוֹגָה Iesa.51. Et tradam eam in manũ mœrore afficientiũ.

INDE NOMINA.

יָגוֹן Mœror, mœstitia. Et opponitur sępe nomini שִׂמְחָה Esther 9. Et mensis iste qui uersus est eis ex mœrore in lætitiam. Iesaię 35. Gaudium & lætitiam apprehendent, & effugient mœrorem & gemitum. Ezech.31. Exhilarabo eos post mœstitiam suam. Gen.32. Detrahitis canitiem meam in mœrore ad inferos. Psal.31. Quoniã consumpta est præ mœrore tota uita mea. Psal.13. Quousq; ponam consilia mea in anima mea, & mœstitiam in corde meo quotidie.

תוּגָה Mœror, mœstitia. Psal.119. Defluxit anima mea præ mœstitia. Prou.10. Filius stultus est mœstitia matri.

606 יגע Congruit significatione cum uerbis נָגַע נָגָה & נֶגַע nisi ꝙ ut forma, ita modo significandi inter se differant, hoc enim de attactione laboriosa, & quę cum anhelatione, & defatigatione fit dicitur. Hinc Hieronymus uerbo laborandi transtulit. 2. Sam.23. Quia laborauit manus eius. Iob 8. Vane laborabo. Iesaiæ 24. Dedi uobis terram in qua non laborastis in ea. Iesaiæ 43. Neq; me inuocasti Iacob, aut laborasti in me Israel. Prouerb.23. Ne labores, ut ditescas. Iere.51. Et laborabunt populi in uanum, ubi tamen est in forma נָגָה unde etiam argumentum est, quod cognationem inter se habeant.

Participium, seu nomen participiale יָגֵעַ de quo infra inter nomina.

In secunda coniugatione יִגַּע fit transitiuum. Laborare fecit, atque regit post se accusatiuũ mediante articulo אֵת Iosue 7. Ne facias laborare illuc totũ populum. ex hoc loco elucet, quòd congruat significatione cũ uerbo נָגַע q.d. ne attingere facias eò uniuersum populum, & tamẽ importat simul ratione formæ molestiam & defatigationem. Item cum affixo, quod similiter refert accusatiuum. Eccl.10. Labor stultorum laborare faciet eum, id est molestia afficiet eum.

In tertia coniugatione הוֹגִיעַ & importat quandam tactionem molestam, id est offensionem. Iesaiæ 43. Laborare fecisti me propter iniquitates tuas. Et mox iterũ: Laborare feci te in thure. Malach. 2. Laborare fecistis Iehoua in uerbis uestris, & dixistis, in quo laborare fecimus.

INDE NOMINA.

יָגֵעַ Nomen participiale. 2. Sam. 17. Et ipse laborans. Deut. 25. Et tu lassus & laborans, id est, gemens. Et pluraliter יְגֵעִים Eccles. 1. Cunctæ res laboriosæ. Et in statu regiminis יְגֵעֵי Iob 3. Laboriosi uirtute.

יְגַע Labor, id quod labore partum est. Iob 20. Reddens laborem.

יְגִיעַ Forma masculina, labor, uel quicquid labore partum est. Genes. 31. Laborẽ manuũ tuarũ uidit deus. Psal. 128. Laborẽ manuũ tuarum manducabis. cũ affixis nihil mutat. Psal. 9. Et diripiãt alieni laborẽ eius. Deut. 28. Et omnẽ laborem tuũ comedet. Iob 39. Et derelinques ei laborem tuum. Et pluraliter יְגִיעִים quod in statu regiminis יְגִיעֵי legit. Iob 3. Labores uirtutis, quanquã ibi usurpetur pro cõcreto. Et cum affixo. Oseæ 12. Omnes labores mei non inuenient mihi iniquitatem. Et in
607 forma fœminea יְגִיעָה quod in statu regiminis יְגִיעַת legit. Eccl. 12. Labor carnis.

יָגֹר Congruit generali significatione cum uerbis נָגַר & גּוּר גָּרָה מָגוֹר nisi quod ut forma & constructione, ita modo significandi uarient. Cõstruitur autem cum מִפְּנֵי atque similem modum significandi habet cum uerbo גּוּר quando idem construitur cum מִפְּנֵי id est abtraxit se præ metu, expauit. Deut. 9. Quoniam expaui à facie iræ & furoris. & cap. 28. Et à quorum facie expauistis adhærebunt in te. Legitur tamen præpositio illa non semper scripta. ut Iob 3. Et à quo expauescebã, euenit mi-
608 hi. & cap. 9. Expauesco ab omnibus doloribus meis.

יָדָה Misit, emisit, iecit, proiecit, iaculatus est, scilicet manu. Et significatione cõgruit cum נָדַד & דָּחָה יַד יָדָה חָדָה נָדָה נָדַר nisi quod ut forma, ita modo significãdi inter se uarient. Thren. 3. Iecerunt lapides in me. Ioel. 4. Super populũ meum proiecerunt
609 sortem. Abdiæ 1. Et super Ierusalem proiecerunt sortem.

יָד Manus, membrum corporis humani, ab extẽsione, sicut Latinis manus dicitur à manando seu emanãdo. Et in statu absoluto & affixorũ habet cametz. quod in statu regiminis cõmutat in pathah. Exo. 21. Manus pro manu. cap. 19. Non attingat eum manus. Leuit. 21. Et si uir cui fractura est pedis, aut fractura manus. Tribuitur quoque bestijs. Gen. 9. De manu omnis bestiæ requirã eum. atque hæc propria est huius nominis significatio. Quia uero multæ sunt cõditiones, & uaria huius mẽbri officia, ideo postea figurate, de alijs pluribus rebus dicitur, aliaque multa significat. Primo, si deo attribuit, qui cùm natura est incorporeus manusque nõ habeat, eius uirtutem, ac potentiam, adeoque etiam efficaciam, & operationem notat. Exo. 3. Et extendam manũ meam, & percutiã Ægyptum cunctis mirabilibus tuis, i. exeram & declarabo potẽtiam meam, sicut & postea Magi Pharaonis hanc dei potentiam, digitum dei appellant. cap. 8. Exo. 24. Et ad optimates Israel nõ extendit manum suam. Num. 11. An manus Iehoua abbreuiata est. Deut. 2. Et manus Iehoua fuit inter eos, ad perturbandum eos. 1. Sam. 5. Et manus Iehoua aggrauata est ualde. Exo. 9. Ecce manus Iehoua erit in pecore tuo, quod est in agro, nam in equis, & asinis, & camelis, in bobus & ouibus pestis erit grauissima. & cap. 14. Et uidit Israel manũ magnam, quam fecit Iehoua in Ægypto. Ezech. 39. Et uidebũt omnes Gentes iudiciũ meum, quod feci, & manũ quam posui in eis. Iob 23. Et manus mea aggrauata est propter gemitũ meum, id est uirtus mea. Hinc aliquoties accipitur pro spiritu sancto, qui per Prophetas loquutus est, & fuit efficax. Ezechiel. 1. Et fuit uerbũ Iehoua ad Ezechielẽ filiũ Buzi sacerdotẽ in terra Chaldæorũ, iuxta fluuiũ Chebar, & facta est super ipsum ibi manus Iehoua. & cap. 8. Et cecidit ibi super me manus Iehoua. & cap. 33. Et manus Iehoua apud me uespere, & aperuit os meum. Nehe. 2. Indicaui eis manũ dei mei, quod illa esset bona super me. Secũdo etiam obseruandũ, quod nedũ potentiam, seu potestatem significat, si de deo dicit, uerumetiã si hominibus attribuit, eò quod magna sit uirtus & potẽtia in manibus, &

per eas quis sit operosus & efficax. Exod.3. Non permittet uos rex Ægypti abire, nisi in manu forti. Deut.32. Quando uiderit, q̃ sit sine manu. Iud.1. Et præualuit manus domus Ioseph, & facti sunt ipsi tributarij. 1. Paralip.29. Omnes principes & fortes, adeoq; etiã omnes filij regis Dauid dederunt manũ sub Salomone rege, id est, subiecerunt se Salomoni. Tertio, usurpant aliquando pro cõsilio, opera, auxilio, adminiculo. Exo.23. Ne ponas manum tuam cum improbo, ut sis testis iniquus. 1. Sam.22. Interficite sacerdotes Iehoua, quoniã manus ipsorũ est etiã cũ Dauide. 2. Sam.3. Percute mecum fœdus, & ecce manus mea erit tecum, ut reducã ad te omnem Israelem. 2. Sam.14. Manus Ioab est tecum in his omnibus. In isto significandi modo legitur Acto.4. Ad faciendum quęcunq; manus tua, & consiliũ prius decreuerat, ut fierent, nisi malis intelligi spiritumsanctum, quo per Prophetas ista producta sunt. Quarto, uocat scriptura hoc nomine signum, seu statuam siue à similitudine siue ab officio manus, quæ demonstrat locum seu terminum, ubi eundum sit. Ezech.21. Fili hominis pone tibi duas uias, ut ueniat gladius regis Babel, de terra una egrediantur ambæ, & manum facito in initio uiæ. Deut.23. Et manus erit tibi extra castra. Quinto, Hebræi tantum spacij seu loci, manus nomine uocant, quantum alicuius potestati subiectum est, & quousq; potestas ipsius extenditur. Solebant enim in limitibus collocare manum, quæ demonstrabat quousq; potestas, seu regio alicuius protẽditur. Iesa.56. Et dabo eis in domo mea, & intra muros meos manum, & nomen bonum. & cap.57. Dilexisti cubile eorum manum, quam uidisti, id est locum. Iere.6. Et uenient pastores & greges eorum & figent super ea tentoria circũquaq; & depascet quisq; manum suam. Num.2. Vnusquisq; iuxta manum suam. 1. Sam.15. Et statuit sibi manum. 2. Sam.8. Cum ipse proficisceretur ut recuperaret manum suam ad fluuiũ Euphratem. & 1. Paral.18. Cum ipse proficisceretur ad statuendum manum suam ad fluuium Euphratem. Licet aliqui uelint in his duobus locis uocabulo manus intelligi præsidia. Et 2. Sam.18. Absolom erexit sibi in uita sua statuam, quę est in ualle regis, dicendo, non est mihi filius, ut memoriam saltem relinquam nominis mei, uocauitq; statuam secundũ nomen suum, & uocata est manus Absolom.

Hactenus uidimus, quo pacto Prophetæ ista uoce יָד nudè usi sunt, nunc deinceps uidebimus, ut ea utantur in cõstructione aduerbiorum & præpositionum.

על Primo, cum על constructa, in propria significatione semel iterumq; legitur. ut Genes.24. Et armillas super manibus. Cæterum figurate reperitur sæpius, & notat alicubi potestatem seu administrationem. Genes.41. Et dedit ea super manu Ioseph. 1. Samuel.17. Et dimisit Dauid uasa super manu custodis uasorum. 1. Reg.14. Commisit super manu principis cursorum. Alicubi accipitur pro tanto spacio loci quousq; alicuius potestas extenditur, imo etiam pro ipsa alicuius terræ uel rei extremitate, quod nimirum, ut supra annotauimus, in limitibus constituebãt manus, quibus finis territorij indicabatur. Num.2. Quisq; iuxta manum suam sub uexillis suis, id est, iuxta locum. 2. Paralip.21. Excitauit Iehoua contra Iehoram spiritũ Philistenorum & Arabum, qui erant ad manum Æthiopum, id est, latus. 2. Samuel.15. Omnes serui transibant iuxta manum eius. Et iterum: Mane surgens Absolom stetit iuxta manum uiæ portæ, id est, iuxta portam. Iosue 15. Ab Ekron & occidente omnes quæ sunt iuxta manum Asdod, id est terminum. Deut.2. Solũmodo ad terram filiorum Amnon non accessiisti, & ad omnem manum torrentis Iabok, id est, ripam. Ieremiæ 46. Iuxta manum fluuij Euphratis corruerunt. Exod.2. Et puellæ eius ambulabant iuxta manum riui. Et pluraliter cum eadem pręppositione עַל יְדֵי Psal.63. Trahant eum super manibus gladij, id est extremitatibus seu aciebus. Ezechiel.35. Et traxerit filios Israel super manibus gladij. Num.34. A deserto Zin iuxta manus Ædom, id est, terminos. Iudic.11. Et in omnibus ciuitatibus, quæ sunt iuxta manus Arnon, id ripas. Latinus sermo in multis exemplis iam citatis cõprehẽderet & exprimeret una illa uoce, Iuxta.

אל Secundo cum אֶל constructa idem ualet, quod cum עַל id est, iuxta. 2. Samuel. 14. Videte agrum Ioab iuxta manum meam. 2. Samuel. 18. Stetitq; rex ad manum portæ, & omnis populus egrediebatur. Ezech. 48. Ista sunt nomina tribuum à termino aquilonis, ad manum uiæ usq; ad uiam Hethlon.

עד Tertio cum עַד ualet idem quod Latinis iuxta. 1. Samuelis 4. Et ecce Eli sedebat super sede iuxta uiam.

בעד Quarto בְּעַד ualet idem quod Latinis præpositio Per. 1. Sam. 4. Et cecidit de sella retrorsum per portam, & fracta est ceruix eius.

ב Quinto construitur aliquoties cum præpositione beth. Et primo sine figura significat in manu, In manum. Genes. 22. Et accepit in manum suam ignem & cultrum. & cap. 17. Et dedit cibos & panem quos parauerat in manum Iacob. Iudicum 7. Et dedit cornua in manum singulorum. Secundo figurate pro facultate seu potestate. Genes. 9. Et omnes pisces maris in manus uestras traditi sunt. Et cap. 16. Ecce ancilla tua in manu tua, fac ei quod bonum est in oculis tuis. Genes. 24. Et quicquid erat bonum sustentatori suo, id erat in manu ipsius. 2. Samuelis 12. Et commisit in manu Nathan prophetæ. Prouerb. 18. Mors & uita in manu linguæ. Tertio notat organum seu instrumentum, eò quod manus organum sit per quod homines efficiunt opera & negocia sua. Exod. 4. Mitte nunc per manum, quem missurus es. & cap. 9. Quemadmodum loquutus est Iehoua per manũ Mosi, id est, per Mosen tanquam instrumentũ, & organũ: fuerunt enim Prophetæ ceu manus dei per quos dispensauit mysteria & miracula sua. Exo. 35. Quod Iehoua iusserat fieri per manum Mosi. Num. 4. Iuxta mandatũ Iehoua numerauit eos per manũ Mosi. 2. Samuelis 11. Scripsit Dauid Epistolam ad Ioab, & misit per manum Vriæ. 1. Reg. 3. Et cõfirmatum est regnum per manum Salomonis. 1. Samuel. 28. Nec amplius respondet mihi, neq; per manum prophetarum, neque per somnia. Iesaiæ 20. In illa die loquutus est Iehoua per manum Iesaiæ. Oseæ 1. Simpliciter scribitur beth absque יַד Initio loquutus est Iehoua per Oseam. Hanc phrasin imitatus est [redacted] ad Hebræos. cap. 1. Multipharie multisq; modis deus olim loquens patribus in prophetis nouissime in filio. Est tamen בְּיַד interdum particula causalis, propter. Ieremiæ 41. Sed cisterna in quam proiecit Ismael cadauera uirorum, quos percusserat propter Gedaliahu. Iob 8. Ideo abiecit eos propter transgressionem ipsorũ. Postremo pluraliter בִּידֵי id est, in manibus, id est, lateribus, extremitatibus. Psal. 141. Præcipitentur in lateribus petræ, id est, in petra. Sexto construitur cum præpositione mem, & obtinet significationem suam simplicem & propriam, quanq; etiam transeat in præpositionem de, maxime in lingua Latina. Genes. 9. De manu omnis bestiæ requiram. cap. 21. Septẽ agnas accipies de manu mea. 1. Sam. 17. Qui liberauit me de manu Leonis. Ezech. 33. Et sanguinem eius de manu speculatoris requiram. Sic quoque pluraliter מִידֵי Iob 5. Redimet te in bello de manibus gladij. Psalm. 141. Custodi me à manibus laquei, id est, à laqueo. Septimo, construitur cum caph. & ualet, secundum facultatem, potestatem, potentiam, magnificentiam. 1. Reg. 10. Salomo dedit reginæ Saba iuxta omne desiderium illius, & quicquid ipsa postulauit, præter ea quæ dedit ei iuxta manum rex Salomo. Esther 2. Et dedit munera iuxta manum regis, id est, munificentiam regiam. Octauo, cõstructa cum תחת accipitur pro potentia, potestate, imperio. Genes. 16. Humilia te sub manibus eius. Sicut & Petrus, Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, &c. Genes. 31. Et coaceruent frumenta sub manu Pharaonis. 1. Samuel. 21. Non est hic sub manu tua lancea, aut gladius. 2. Reg. 8. Et præuaricatus est Ædom sub manu Iehuda. Et dualiter יָדַיִם Genes. 27. Vox ipsa, uox Iacob, sed manus sunt manus Esau. 2. Reg. 11. Et imposuerunt ei manus, donec ueniret in uiam. Iob 4. Manus remissas corroboras. Prou. 30. Araneus manibus nititur. Ezech. 13. Legitur יְדֵי pro יָדַיִם Et quando construitur cum uoce רחב tum usuuenit figurate pro terminis seu limitibus, eò quòd manibus solebant disiungere ditiones. Gen. 34. Habitabãtq; in terra & negociantur in ea, & ecce spaciosa manum coram ipsis. Iesaiæ 22. In terrã spatiosam

tiosam manuum. Iosue 8. Et non fuit in eis manus fugiendi neq; huc neque illuc, id est, spacium. Iudicum 18. Et quidem terra spaciosa manuum. Psalm. 104. Hoc mare magnum & spaciosum manuum. Iesaiæ 33. Flumina lata manuum, id est, riparum.

Et pluraliter forma fœminea יָדוֹת & usurpatur, Primo pro manubrijs seu ansis, quibus homines tanquam manibus utuntur. 1. Reg. 10. Et manubria utrinq; iuxta locum throni, & duos Leones stantes iuxta manubria. Exod. 26. Duæ manus erunt in tabula una, id est, ansę. 1. Reg. 7. Et manus rotarum erant in basi ipsa, id est, axes. & in aliquot locis accipitur continens pro contento, & uocatur nomine manus, ipsum donum, quod manu gestatur. Latini interpretes transtulerunt partes seu portiones. Gen. 43. Et transmisit donaria à facie sua ad eos, & auctũ est donarium Beniamin supra donaria aliorum omnium, quinque manibus, seu portionibus. & cap. 47. Et quarta manuum erit uobis in semen agri. 2. Samuelis 19. Decẽ manus mihi sunt in rege, atq; etiam in Dauid plures mihi quàm tibi. 2. Reg. 11. Duę uero manus in uobis, qui egredimini sabbatho. Danielis 1. Et comperit eos decem manibus esse supra omnes Magos.

גְרוֹת Sicut יָדוֹת commutatione literarum eiusdem pronunciationis, dicitur simpliciter de extremitatibus, scilicet fluminis, id est, ripis. Et legitur in Biblijs quatuor tãtum in locis. Iosue 3. Et Iarden plenus erat in omnibus ripis suis. & cap. 4. Et reuersę sunt aquæ Iarden in locum suum fluentes sicut heri & nudius tertius in omnibus ripis suis. Iesaiæ 8. Et curret super omnes ripas eius. 1. Paralip. 12. Isti sunt qui transierunt Iordanem mense primo, quando implebat omnes ripas suas. Vide etiam hoc nomen supra in themate יָדַד

דַי Vide in suo themate דַי quod in multis congruit significatione cum illo.

610

יָרָה Iecit, proiecit, iaculatus est, & quadrat significatione cum uerbis יָדַד חָדַד נָדָה nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Ieremiæ 50. Instruemini contra Babel circumquaq; omnes, qui intenditis arcũ iacite contra eam, nec parcatis sagittis.

In secunda coniugatione. Zacharię 1. Ad proijciendum cornua Gentium.

In tertia coniugatione הוֹדָה & de libera oris seu uocis prolatione seu confessione dicit̃. Et potest reddi nunc uerbo confiteri, nunc uerbo celebrare, nunc laudem dicere. Primo construitur cum accusatiuo, mediante articulo אֶת Gen. 29. Peperit filium dicens, etiam pro hoc celebrabo ipsum Iehoua, ideo q; uocauit nomen eius Iehuda. 1. Reg. 8. Et celebrabunt nomen tuum. Ieremiæ 33. Celebrate ipsum Iehoua exercituum, quoniam benignus Iehoua, aliquando tamen omittitur articulus. Psalm. 7. Celebrabo Iehoua in iustitia mea. Psalm. 118. Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus per eas celebrabo Iehoua. Sępissime etiam habet post se affixa. Gen. 49. Iehuda tu es ille, quem celebrabunt fratres tui. 2. Sam. 22. Ideo celebrabo te inter Gentes, & nomini tuo psallam. Secundo construitur cum datiuo mediante articulo lamed, & significat laudem dicere. Psalm. 6. In inferno quis dicet tibi laudem. 1. Paralip. 16. Laudem dicite ipsi Iehoua inuocate nomen eius. Tertio, legitur cum עַל Psalm. 32. Confitebor super transgressionibus meis ipsi Iehoua.

Participium præsens מוֹדֶה Prouerb. 28. Qui confitetur & deserit misericordiam consequet̃. Et pluraliter מוֹדִים 1. Paral. 29. Et nũc deus noster laudẽ dicimus tibi.

In quarta coniugatione הִתְוַדָּה libere confessus est, liberam uocem edidit. Leu. 5. Et confessus fuerit, q̃ errauerit in ea re. & cap. 16. Et cõfitebitur super illo omnes iniquitates Israel. Num. 5. Confitebuntur erratum suum. Esdre 9. Cum Esdra erraret, & ipse confiteretur flens & prostratus in domo dei. Danielis 4. Oraui ad Iehoua deum meum, & confessus sum.

Participiũ præsens מִתְוַדֶּה Nehe. 1. Et cõfiteor super erratis filiorũ Israel. Dan. 9. Cum orarem & cõfiterer erratũ meũ. Et pluraliter מִתְוַדִּים 2. Par. 30. Et comedebãt per festiuitatẽ septem dierũ sacrificantes sacrificia gratiarũ actionis, cõfitentes Iehoua deo patrũ suorũ. Nehe. 9. Quater cõfitẽtes & adorãtes corã Iehoua uestro.

INDE NOMINA.

הֵידָד Emissio uocis libera ac læta, ouatio, carmen autumnale, seu uindemiæ, quod cantatur in torcularibus, S. Hieronymus alicubi reddidit Græcè κέλευσμα quæ uox est exhortatoria. Iesa. 16. Super æstiuos tuos fructus, & super messem tuã concidit ouatio, & calcantis ouationem cessare faciam. Ierem. 25. Ouatio uelut calcantium uuas canet super omnes habitatores terræ. & cap. 48. Nõ erit calcanti ouatio, ouatio nõ ouatio. cap. 51. Iurauit Iehoua per animam suam, nisi impleuero te hominibus uelut bruchis, ut cantet super te ouationem.

הֵד Ouatio, & legitur semel. Ezech. 7. Venit tempus, & prope est dies strepitus, ut non sit ouatio montium.

הוֹד Celebritas, dignitas, gloria, maiestas, à qua aliquis celebratur, & quæ celebrem, & gloriosum reddit. Num. 27. Et pones de maiestate tua supra ipsum, ut obediat ei uniuersa congregatio filiorum Israel. 1. Paral. 29. Magnificauit Iehoua Salomonem dignitate in oculis totius Israel, & posuit super eum gloriã regni, qualis non fuit super ullo rege ante ipsum. Et Christus Matth. 6. ubi de gloria Salomonis loquitur, reddidit Græco nomine δόξα. Zach. 6. Ipse ædificabit Basilicã Iehoua, portabitque maiestatem, & sedens dominabitur super solio suo. Psal. 21. Gloriam & decorẽ posuisti super eum. Iesa. 30. Audire faciet Iehoua maiestatem uocis suæ. Zachar. 10. Et posuit eos quasi equum gloriæ suæ in bello. Prouerb. 5. Ne des aliis gloriam tuam. poteris etiam hoc nomen referre ad thema הוד.

תּוֹדָה Gloria, gloriatio, laus, laudatio, celebratio. Res laude digna. Iosue 7. Et dixit Iosue ad Acham, da obsecro gloriam Iehoua deo Israel, & da illi confessionem. Psal. 26. Vt resonent in uoce celebrationis. Ionæ 2. Ego in uoce celebrationis sacrificabo tibi. Leuit. 7. Si pro re laudabili offerre aliquis uoluerit. Vocat etiam scriptura hoc nomine speciẽ sacrificii, quo offerentes cõfitebantur accepisse se beneficium à deo celebrabantque & prædicabant gloriã clementiæ & benignitatis dei, Græci trãstulerũt θυσίαν αἰνέσεως sacrificiũ laudationis, Germani lobopffer ac constabat, ut eius descriptione Leuit. 7. habetur, ex placenta azima oleo permixta, crustula oleo inuncta, & simila frixa in sartagine, offerebaturque ab illis, qui cum à periculo aliquo liberati, gratos se Deo declarare uolebant, ideoque iungebatur sacrificio retributionis, quod non illis tribus placentarum speciebus, sed de pecoribus erat. 2. Paralip. 33. Et ædificauit altare & immolauit super eo sacrificia gratiarum actionis & celebrationis. Et pluraliter תּוֹדוֹת Psal. 56. Persoluam celebrationes quoniã eripuisti animam meam ex morte, & pedes meos à lapsu. 2. Paral. 29. Accedite & afferte sacrificia & celebrationes. Legitur tamen paulo aliter Nehe. 12. Steterunt duo laudatoria in domo Iehoua, id est duo chori laudantium.

הֻיְּדוֹת Laudationes, hymni. Nehe. 12. Super hymnos ipse & fratres eius.

יְהוֹדָה Laudator, celebrator, cantor laudum, seu hymnorum. Nehe. 11. Et Mathania filius Micha erat primus exordii laudator ad orationem.

יְהוּדָה Nomen proprium filii Iacob, à laude seu celebratione. Gen. 29. Et genuit filium dicens, etiam pro hoc celebrabo Iehoua, & hinc uocauit nomen eius Iehuda, & ab hoc postea tota tribus hoc nomen sortita est, quæ 2. Sam. 2. domus Iehuda dicitur, super quam initio Dauid prima unctione rex inautoratus est, reliqua autem populi pars & undecim tribus, quæ cesserunt Isboseth filio Saulis, dictæ sunt Israel, sicut clare. 2. Sam. 2. & 3. & 19. & 1. Reg. 11. habetur. Sed postea sub Roboam accessit ad regnum Iehuda etiam tribus Beniamin, quæ ei annumerata est, reliquæ decem tribus uocatæ sunt Israel. 1. Reg. 12.

יְהוּדִי Iudæus, id est qui est ex regno Iehuda, hoc est, ex tribu Iehuda, uel Beniamin. Esth. 2. Erat autem uir quidam Iudæus in Susan urbe cuius nomen erat Mardochai, filius Iair, filii Simei, filii Kis uir Iemineus. Iere. 34. Vt dimitteret unusquisque seruũ suũ & ancillam suam, Hebræũ, & Hebræam liberos, neque quis ex eis seruiret Iudæo fratri suo. Et pluraliter יְהוּדִים 2. Reg. 16. Et in illo tẽpore recuperauit Rezin rex Syriæ Elath ad Syriam, & expulit Iudæos ex Elath. 2. Reg. 25. Qui percusserunt Geda-

lia, qui & mortuus est, & Iudæos, & Chaldæos, qui fuerunt cum eo in Mizpa. Nehemiæ 1. Et interrogaui eos de Iudæis, qui saluati & relicti manserunt de captiuitate, &c. Esther 3. Et quærebat Hamon dolere omnes Iudæos. Iere. 32. Deditq; librum emptionis Barucho filio Nerie in conspectu omnium Iudæorum. Et in genere fœminino יְהוּדִית quod tamen cum uerbo constructum aduerbiascit. 2. Reg. 18. & Iesa. 36. Ne loquaris nobiscum iudaice, ut populus audiat, qui est super muro. Nehem. 13. Nec ipsi nouerant loqui iudaice.

INDE

Participium forma quartæ coniugationis מִתְיַהֲדִים Esther 8. Et multi ex populis terræ iudaizabant, id est, fiebant Iudæi.

יְהוּדִי Iehudi, nomẽ propriũ uiri. Ier. 36. Et mittebat rex ipsum Iehudi ut afferret uolumẽ.

יְהֻדִיָּה Iehydia, nomen proprium mulieris. 1. Paralip. 4. Et uxor eius Iehydia.

611

יָדַע Primo, & principaliter est mẽtis & intellectus. Sciuit, nouit, cognouit, discendo apprehendit. Congruit aũt significatione cũ uerbis יָעַץ & יָשַׁר ea enim quæ scimus, etiã constituimus & cõsulimus alijs. Gen. 31. Iacob non sciuit, q̃ Rachel ea furata esset. 1. Sam. 3. Antequã cognouit ipsum Iehoua. Leu. 5. Testis ipse fuerit, aut uiderit, aut cognouerit. Gen. 30. Tu nosti seruitutẽ meã. cap. 20. Scito q̃ moriẽdo morieris. 1. Reg. 10. Scito & time. Prouer. 3. In omnibus uijs tuis cognosce ipsum. Et in Imperatiuo præpositũ uerbo רְאֵה significat aduertere, tẽtare. 1. Sam. 24. Cognosce, uide. & cap. 25. Cognosce & uide. 2. Reg. 5. Tantum cognoscite obsecro, & uidete, quãquam etiam inuersum legatur, & plus tum significet, quam uerbũ ראה 1. Sam. 23. Et uidete, & cognoscite. Sequuntur nunc exempla reliquorum modorũ, & temporum. Gen. 15. In quo cognoscam q̃ possessurus sum illam. Iob 23. Sciam dicta. Iesaiæ 7. Quia anteq̃ sciat puer reprobare malum. Ezech. 19. Ipse cognoscebat uiduas eius, quæ. s. sine præsidio, & prædæ obnoxiæ erant. 1. Sam. 20. Sciendo sciuit pater tuus. Iere. 9. Noluerunt cognoscere me. Miche 6. Vt sciant iustitias Iehoua. Iesa. 7. Vt sciat reprobare malum. Tribuitur tamen aliquando brutis & inanimatis metaphoricôs. Prouer. 10. Labia iusti norunt comitatem. Iesa. 1. Nouit bos possessorẽ suum. Psalm. 104. Sol nouit introitum suum, &c. Præterea scias q̃ interdum in oratione affirmatiua importet curam cognitionis seu inspectionis. Prouerb. 12. Nouit iustus animam pecoris sui. cap. 27. Cognoscendo cognoscas faciem gregis tui, &c. Sicut in oratione negatiua importat neglectionem & contemptum. Genes. 4. Non scio, nunquid custos fratris mei ego sum. Exod. 1. Qui non nouit Iosephum. 1. Sam. 2. Porro filij Eli non nouerunt Iehoua, neq; officium sacerdotum ad populum. Iesa. 1. Cognouit bos possessorem suum, & asinus dominum suum, at Israel nõ cognouit. Iob 9. Si integer ego non cognoscere debeo in anima mea. Ita multo magis si attribuitur Deo, tum affirmatiue in bonum accipitur pro fauore, approbatione, cura dei. Exo. 2. Et respexit deus filios Israel. & cognouit Deus, id est, misericordia motus est. Psalm. 1. Nouit Iehoua uiam iustorum, uia autem improborum auferetur. Psal. 31. Cognouisti in angustia animam meam. Psal. 144. Quid est homo, q̃ cognoscis eum? Iere. 1. Antequam formarem te in utero, cognoui te. Osee 13. Et noui te in deserto. Sicut econtra negatiue contemptũ & reiectionẽ importat, sicut Christus de fatuis uirginibus dicit, Nõ noui uos, &c. Est & singulari phrasi cognoscere cum corde, expendere. Deut. 8. Et cognosces cum corde tuo, id est, expẽdes.

Secundo, sumitur aliquando non speculatiue, ut est mẽtis, sed realiter & sensualiter, pro sentire tactu, experiri. Genes. 19. Et non cognouit cum concumberet illa, & cũ surgeret, id est, non sensit. cap. 22. Nunc cognoui, q̃ timeas Iehoua, id est, re ipsa expertus sum. Sic usus est hac phrasi Petrus Apostolus Actorum 10. Nunc in ueritate comperi, &c. Exod. 23. Et uos cognouistis animam peregrini, id est, experti estis. Genes. 39. Et cognoscebat apud ipsum, nihil quicquam præter panem, quem cum eo comedebat, id est, nihil commodi sentiebat præter panem. Prouer. 23. Pulsauerunt me, & non cognoui, id est, sensi. Iesa. 47. Non habitabo uidua, neq;

cogno

cognoſcam ſterilitatem, id eſt, ſentiam ſeu patiar. Pſal.82. Non cognouerunt, neq; animaduerterunt, id eſt illis nihil affecti ſunt. Eſt & alio modo cognoſcere mulierem concubitu, eam experiri, habere cum ea rem. Gen.4. Et Adam cognouit Hauam. Et mox iterum: Et cognouit Kain uxorē ſuam. Gen.24. Eratq; uirgo, & uirū non cognouerat. Num.31. Quæ non cognouerūt cubitum maſculi. Iud.11. Et ipſa non cognouerat uirū. Hac phraſi etiam uirgo Maria mater domini uſa eſt Luc.1. Quomodo fiet iſtud, inquiens, quoniā uirum nō cognoſco. & Matthæus de eadē cap.1. Et accepit coniugem ſuam, & non cognoſcebat eam, donec peperit filium ſuum primogenitum.

Participium præſens יוֹדֵעַ & cum uau decies in ſcriptura legitur, aliàs ſine uau יֹדֵעַ uerbaliter, uel participialiter. 1.Sam.16. Et non eſt cognoſcens. Ieſa.29, Et dederit illum ad ſcientem literaturam. Eſt autem hic obſeruandū, ꝙ quando hoc participium יוֹדֵעַ conſtruitur cum quæſitiuo מִי & ſequatur mox uel nomen, uel alia particula enclytica, tum ſimpliciter prȩter figuram, uerbaliter ponitur, & accipiēdum eſt. ut Eccl.3. Quis nouit ſpiritus hominū &c. Pſal.90. Quis nouit potentiā iræ tuȩ. Eccl.2. Quis nouit an ſapiens futurus ſit uel ſtultus. & cap.7. Quis nouit quid ſit bonū homini in uita. Sed ſi ſequit̃ immediatè uerbū, tū aduerbij naturā induit, & ualet, ſi, forte, fortaſſe, ut in his tribus locis. 2.Sam.12. Dum puer adhuc uiueret ieiunabam, & flebam, cogitabam enim ſi miſereatur mei deus ut conualeſcat puer, nunc autem cū eſt mortuus, quare ieiunarem, ſiquidē ipſum reuocare amplius non poſſum. Ioel.2. Quia clemēs, miſericors, longanimis, & multæ benignitatis eſt, & quē ſuper malo pœnitet ſi cōuertatur & pœniteat &c. Item Ionæ 3. Si cōuertatur & ducatur pœnitentia Deus. Et eſt in illis tribus locis non dubitantis, ſed bene ſperātis, & reijcientis ſe, & res ſuas corporales in dei miſericordiā, ac cōmittentis ſe diuinæ uoluntati. Et pluraliter יוֹדְעִים Eccl.9. Viuentes ſciunt ſe morituros, & mortui non ſciunt quicquā. 2.Paral.2. Serui tui norunt excidere ligna. In ſtatu regiminis יוֹדְעֵי Gen.3. Scientes boni & mali. Amos 5. Scientes planctus. 2.Paral.8. Et ſerui ſcientes maris, id eſt gnari, periti. In ſtatu affixorum. Pſal.36. Protrahe miſericordiā tuam cognoſcētibus te. In genere fœminino יֹדַעַת Pſal.139. Et anima mea cognoſcit ualde. Num.31. & Iud.21. Omnem mulierem cognoſcentem uirum.

Participiū præteritum יָדוּעַ expertus, peritus, gnarus. Ieſa.53. Expertus infirmitatem. ad hæc uerba prophetæ [redacted] ad Hebrȩos alludens his uerbis reddidit. Nō igit̃ habemus Pontificem, qui nō poſſit affici ſenſu infirmitatū noſtrarū.

Et pluraliter יְדֻעִים Deut.1. Sapiētes & prudentes & gnaros in tribubus ueſtris.

In uoce paſſiua נוֹדַע notus, manifeſtus, clarus, cōſpicuus, illuſtris factus eſt, ſeu fuit. Gen.41. Et nō cognitum fuit. Exo.2. Vere cognita eſt res. cap.6. Et in nomine meo Iehoua non cognitus ſum illis, id eſt, manifeſtatus, conſpicuus. & cap.21. Aut ſi notum fuerit, ꝙ bos cornupeta fuerit. Deut.21. Et non cognitū eſt, quis percuſſerit eum. Ezech.20. Cognitus fui illis. cap.38. Et cognoſcar in oculis gentium multarum. Ieſa.19. Et cognoſcet̃ Iehoua Ægypto. i. inclareſcet. Pſal.77. Et ueſtigia tua nō ſunt cognita. Iere.31. Et poſt cognoſci mei cōploſi ſuper femur, id eſt, poſtquā cognitus ſum mihi. Pſal.74. Cognoſcet̃ ſicut reducens ſupernè ſecurum in perplexis lignis. Prouer.12. Stulti in die cognoſcetur ira. & cap.10. Qui peruertit uias ſuas cognoſcetur, id eſt manifeſtabitur, uel ſentietur, id eſt afficietur plagis.

Participium נוֹדָע notus, cognitus, conſpicuus, clarus, illuſtris, celebris. Pſal.76. Notus in Iudæa deus. Prouer.31. Notus eſt in portis maritus eius.

In ſecunda coniugatione יִדַּע Iob 38. Scire feciſti auroram locum ſuū. Pſal.138. Altum autem è longinquo cognoſcet.

Participium præteritū מְיֻדָּע notus. Pſal.55. Dux meus & notus meus. Et pluraliter מְיֻדָּעִים Pſal.88. Elongare feciſti notos meos à me. Et Lucas hanc prophetæ uocem in Chriſto completam affirmat. cap.23. Stabant, inquiens, autem omnes noti eius procul. Pſal.31. Et pauor notis meis.

In tertia coniugatione הוֹדִיעַ notum, ſeu ſcire fecit. Pſal.99. Notam fecit Iehoua

salutem suam.1.Reg.1.Et non scire fecisti seruũ tuum.Psal.77.Notam fecisti in populo potentiã tuam.1.Sam.14.Et pueros scire feci(uiam) ad locum.ubi יוֹדַעְתִּי scriptum est, pro הוֹדַעְתִּי sicut non est rarum.tametsi aliqui iudicant uerbum esse quadratum,ut שׁוֹפֵט sed illis ego non assentior,siquidem in simili loquendi modo legitur Iesa.38.Et pater filios scire faciet ad ueritatem.s.uiam. Iob 38. Et interrogabo te,& scire fac me.Prouer.1.Scire faciam uerba mea uos.Iud.8.Accepit seniores ciuitatis,& spinas deserti,& scorpiones,& sentire fecit cum eis uiros Succoth,id est, affecit eos cum illis.

Participium præsens מוֹדִיעַ Ieremiæ 16.Ecce ego scire facio eos. Et pluraliter מוֹדִיעִים Iesa.47.Scire facientes menses.2.Paralip.23.Et scientes laudare.

Participium præteritum generis fœminini מוּדַעַת Iesaiæ 12.Notum factum est in uniuersa terra.

In uoce passiua הוּדַע Leuit.4.Aut si notificatum fuerit ad se erratum suum,quo errauit cum eo,id est innotuit erratum suum apud se.

In quarta coniugatione הִתְוַדַּע notum se fecit.Num.12.In uisione illi notum faciam me.Gen.45.Et non stetit quisquam secum in notũ faciendo se Iosephum fratribus suis,id est,quando notum se faceret Ioseph fratribus suis.

INDE NOMINA.

דֵּעַ Nomen,forma masculina,scientia,noticia,cognitio.Iob 32.Patefaciam scientiam meã.& cap.36.Assumam scientiã meam. Et pluraliter דֵּעִים Iob 37.Mirabilia perfecti in scientijs. Et in forma fœminea.Psal.73.Et est scientia in Excelso.Iere.3.Et pascent uos scientia.ponitˀ autẽ hoc nomen aliquãdo loco infinitiui,sicut alia multa nomina.Iesa.11.Quia repleta est terra nosse Iehoua,id est,notitia Iehoua. Exod. 2.Ad cognoscendũ qui fecit ei,id est,ut cognosceret. Et pluraliter דֵּעוֹת 1. Sam. 2.Deus scientiarum Iehoua.Iob 36.Et perfectio scientiarum tecum.

דֵּעָה Cognitio,scientia, noticia.Prouerbior.24. Sic cognitio sapientiæ erit animæ tuæ, ubi inueneris.

דַּעַת Infinitiuus,sed tamen nominaliter sæpissime accipitur, scientia, cognitio, noticia. Et construitur cum nominibus & uerbis tam masculini, ꝙ fœminini generis. Genes.2.Et arborem sciẽtiæ boni & mali.Deut.19.Qui percusserit sodalem suũ absqꝫ scientia.Iesa.11.Spiritu scientię.Prouerb.1.Puero scientiã & calliditatem. cap.2.Et noticiã dei inuenies.Iob 33.Et scientiã labia mea purã loquuta sunt.Psal.138.Mirabilis scientia.Prouer.3.Et scientia animæ tuæ dulcescet.Dan.12.Et multiplicabitur scientia.Malach.2.Et labia sacerdotis custodient scientiã.Prouerb.24.Cubicula replebũtur per scientiam omni substantia preciosa.Et mox iterum: Vir scientiæ adiuuat uirtutem.Exo.31.& 35.In sapientia & in prudentia,& in scientia, id est, peritia. Eccl.1.Et cor meum uidit multam sapientiam & scientiam. Et cum affixo.Iesaiæ 53.In noticia sui iustificabit iustus seruus meus multos.

מַדָּע Scientia.Dan.1.Dedit eis deus scientiã.2.Paral.1.Et scientiam da mihi.Et mox iterũ:Petijsti tibi sapientiã,& scientiã. Et cum affixo.Eccl.10.Etiã in sciẽtia tua.

מוֹדָע Notus,usurpant autem Hebræi pro cognato,qui domi notus est,uel qui ex coniugio tibi est cognatus.Translatio uertit propinquus.Prouerb.7.Dic sapiẽtiæ soror mea es,& cognatũ meum prudentiã uocabis.Ruth 1.Et ipsi Naami erat cognatus.

מוֹדַעַת Cognatio.In statu affixi legitur Ruth.3.Et nonne Booz est de cognatione nostra.

יִדְּעֹנִי Certum est ex Deut.18.& Iesa.19.Vocem esse peregrinam & à gentibus sumptam, cuius si etymologiã consideraueris,à noticia seu scientia appellationẽ habet, qui multa nouit,quem Gnosten seu Prognosten trãsferre licebit. Primo autem pro spiritu accipitur,qui ex mortuorum sepulchris responsa sciscitantibus depromit.Leuit.20.Vir aut mulier in quibus fuerit Python uel Gnostes. Secundo uel etiã ipse uir,aut mulier eam artem exercẽtes.ut 1.Sam.28. Et dixit mulier ad eũ Ecce tu nosti quid fecerit Saul,qui excidit ipsos Pythones,& ipsum Gnosten. Et pluraliter יִדְּעֹנִים Leuit.16.Neqꝫ respicias ad Pythones,neqꝫ ad Gnostas.Iesa.8.Et si dixerint ad uos sciscitamini Pythones,& Gnostas, qui strident,& demurmurant, nonne

nõnne populus ad deum suum ire debet sciscitatum, aut pro uiuo mortuos. & cap. 19. Et sciscitabuntur apud idola, & apud Magos, & apud Pythones & apud Gnostas. Et quia istæ duę uoces reperiunt̃ ferè semper coniunctim positæ אבות וידעונים ideo arbitror tantum specie differre.

מַדּוּעַ Dictio composita ex מָה id est, quid, & יָדַע cognouit, & est aduerbiũ interrogandi, cuius usus est, quando interrogatur de causa, quam quis cognoscere uult. Cur, quare, ad quid. Gen. 26. Quare uenistis ad me hominem, quẽ odistis. 1. Reg. 1. Cur sic facis. Num. 16. Cur eleuamini supra populum Iehoua. Iesaiæ 5. Cur expectaui ut faceret uuas.

612 יהב Verbum est defectiuũ, & irregulare. Et legitur tantum in imperatiuo, atq; uidetur mihi magnã habere cognationẽ, partim cum uerbo בוא in tertia coniugatione, & partim cum uerbo אָהַב estq; non tam imperantis, q̃ desiderantis, & amicè compellantis, & efflagitantis, ut aliquid fiat. Hieronymus cõmuniter reddidit uerbo dandi, quare quocũq; uerbo uerteris, Latinus enim sermo simile nõ habet, semper subintelligas aduerbiũ Eia, seu quæso, aut simile. In singulari masculino genere הָבָה Gen. 29. Et dixit Iacob ad Laban eia adhuc uxorẽ meam, quoniam impleti sunt dies. cap. 30. Eia da mihi filios, aut si non, moriar ego. Iud. 1. Da quæso mihi benedictionem. Prouer. 30. Sanguisugæ duæ sunt filiæ, adfer, adfer, ubi tamẽ per apocopen הַב הַב legitur, ad significandam inexplebilem auariciam. Et geminatè per apocopen ad significandum illam habendi auiditatem. Est & præterea & hoc obseruandum, quando cõstruitur cum alio uerbo mox subsequente quòd Hebręi eo tum utunt̃ pro aduerbio obsecrantis, seu amice adhortantis & cõpellantis. Eia, sodes. Gen. 11. Eia, laterisabimus lateres. Et mox iterum: Eia ædificabimus nobis ciuitatem. Exo. 1. Eia sapienter agamus contra ipsum. Et in genere fœminino הָבִי Ruth. 3. Da quæso operimentũ, quod est super te. Et pluraliter הָבוּ Gen. 47. Adducite euge pecora uestra. Deut. 1. Deferte euge magnificentiã deo nostro. Psal. 29 & 96. & 1. Paral. 16. Deferte euge ipsi Iehoua gloriã & potentiam. 2. Sam. 11. Constituite euge Vriam contra faciem belli. Zach. 11. Afferte euge mercedem meam, & si non cessate. Oseæ 4. legitur הֵבוּ cum zere, hoc est cametz paruo, meretricando meretricati sunt dilexerunt adducere ignominiã scuta eius. ut sit Infinitiuus, quanquã posset imperatiuè sic uerti, dilexerunt (hoc scilicet uerbũ dicere) afferte, quod est ignominia scutorum eius, uel sic, quod mihi magis probatur, dilexerũt ignominiam defensores eius, sed de hoc supra in themate אָהַב.

INDE NOMINA.

יְהָב Nomen, quod generaliter significat, quicquid alicui obuenit seu accidit, quo afficitur, alij transtulerunt onus, seu sarcinam, alij curam & solicitudinẽ. Psal. 55. Projce super Iehoua curam tuam, & ipse curabit te, omnino.

וָהֵב Moles. Num. 21. Scilicet moles in tempestatibus, & torrentes Arnon. quanquam multi nomen proprium lapidis, alij urbis esse uolunt.

הַבְהָבִים Nomen pluralis numeri tantum, generale ad omnia, quæ allata sunt. Osee 8. In sacrificia oblationum mearum sacrificant carnem.

יָהִיר Vide in themate מָהַר.

613 יוֹם Dies, nomẽ in singulari, masculini generis. Et cũ numeralibus pluralibus denarijs in singulari construit̃, at cũ monadicis pluraliter. Sumit̃ aũt quintupliciter. Primo, pro luce illa seu illuminatione aeris triduo ante creationẽ solis cõdita. ut Gen. 1. Et uocauit deus lucẽ, diem, & obscuritatẽ uocauit noctẽ. Iesa. 43. Etiã à die ego ipse. i. dum non esset dies, seu à die quãdo prima esset lux, ego erã. Secundo, dicit̃ tẽpus lucis, quo sol creatus supra horizontẽ emergit usq; ad uesperã, qua rursum occidit, & dicit̃ ciuilis seu artificialis, & sic accipit̃ etiã quotiescũq; iũgitur ei uocabulũ noctis. Gen. 1. Et dixit deus fiant luminaria in firmamento cœlorũ, ut distinguant inter diem & noctẽ. Et mox iterũ: Et fecit deus duo luminaria magna luminare maius in dominiũ diei. & cap. 8. Et dies, & nox. Et quando geminatur,

 impor-

importat ultra hanc suam significationem etiam distributionem. Genes. 39. Cũ loqueretur ipsa ad Ioseph die, die. Exod. 16. Super illud quod colligent die, die. Psal. 61. Vt persoluam uota mea die, die. Esther 2. Quum dicerent ad illum die, & die, id est, singulis diebus. Tertio accipitur pro spacio uiginti quatuor horarum, & is dies dicit̃ naturalis à uespera prioris diei usq; ad mane alterius diei. Gen. 1. Et fuit uespera & fuit mane dies unus. Deut. 5. Custodi diem Sabbathi. Genes. 8. Et fuit à fine quadraginta dierum. Quarto pro certo tẽpore siue læto, siue tristi. Deut. 32. Et sicut dies tui, ita senectus tua. Ier. 17. Diẽ hominis nõ cõcupiui. Ps. 40. Inuoca me in die angustię. Abd. 1. Et ne uideas in die fratris tui, in die exilij eius. Psal. 138. In die quo inuoco te. Psal. 137. Memor esto Iehoua filiorũ Ædom diei Ierusalẽ. Iesa. 9. Sicut in die Midian. Quinto, pro reuelatiõe rerũ, inspectiõe, & iudicio. Prou. 12. Stulti in die cognoscetur ira eius, id est, tempore, quo omnia conspicua fiũt. Sic quoq; pro perspicua inspectiõe, & cognitiõe Paulus apostolus usus est. 1. Corinth. 3. Dies enim declarabit. & cap. 4. Mihi uero pro minimo est, ut à uobis dijudicer, aut ab humano die, id est iudicio. & cap. 5. In die domini Iesu. Philip. 2. Vt gloriari possim in die Christi, &c. Est & hoc obseruandum, quando à fronte assumit literam demonstratiuam he הַיּוֹם tum specificat de certo die, aut tempore, & communiter trãsfertur aduerbio, hodie. Gen. 21. Atq; etiam non audiui, nisi hodie. cap. 22. Quod dicetur hodie. Exod. 13. Hodie uos egredimini. Psal. 2. Ego hodie genui te. Psal. 95. Hodie si uocem eius audieritis, &c. At quãdo à tergo recipit literã mem יוֹמָם tum notat continuitatem seu perpetuitatem diei artificialis. Num. 9. Per diem & noctem. Psal. 1. Et in lege eius meditabitur per diem & noctem, uel sic diu noctuq;. Psal. 42. Fuit mihi lacryma mea panis diu noctuq;. Iere. 14. Diu noctuq;. Nehemiæ 9. Colũna nubis interdiu, ut duceret eos in uia. Porro in statu affixorum (nam in statu regiminis etiã non uariat) seruat holem. Iob 15. In non die suo implebitur. Psal. 37. Cum uiderit, q; ueniat dies eius. Ier. 50. Venit dies tuus. Ezech. 21. Venit dies eorum, &c. In duali numero יוֹמַיִם Exo. 12. Si per biduum steterit. Numeri 9. Aut biduum, aut mensem. Et pluraliter יָמִים 1. Sam. 27. Et hæc fuit consuetudo eius omnibus diebus, quibus habitauit in agro. ibi etiã noctes includit, id est, accipitur pro diebus naturalibus. Nam, ut Basilius scribit, in temporis mensura prædominanti attribuit̃ appellatio. 2. Paralip. 21. Dies super dies. Iere. 31. Post dies illos dabo legem meam &c. Quandoq; absolutè pro diebus scilicet accipitur, id est, tot diebus, quot annum efficiunt. Gen. 24. Et Abraham senuit, uenit in dies, id est annos. Leuit. 25. Diebus erit redemptio eius, id est, in anno. Exo. 13. Et custodies statutum illud stato suo à diebus in dies. 1. Sam. 1. Et ascendit uir ille de ciuitate sua à diebus in dies. & cap. 2. Sacrificiũ dierũ. Et interdũ indefinitè ponitur. Genes. 24. Maneat puella nobiscũ dies uel decẽ, postea abeat. Num. 9. Quãdo esset nubes dies numero, id est, aliquot dies. Et mox iterũ: Aut biduũ aut mensem, aut dies. 1. Samuelis 27. Et fuit numerus dierũ, quibus Dauid habitauit in agro Philistæorũ. Iud. 19. Et fuit ibi dies quatuor mẽses. 1. Sam. 27. Dies & quatuor menses. & cap. 29. Qui fuit mecum istis diebus, uel istis annis. Et quando in fine habet literam he notat motum ad tempus. Exo. 13. A diebus in dies. 1. Sam. 1. Ascẽdit uir ille de ciuitate sua à diebus in dies. Et in statu regiminis יְמֵי Iosue 24. Et seruiuit Israel ipsi Iehoua omnibus diebus Iosue, & omnibus diebus seniorum. Iesa. 54. Sicut diebus Noach. Mich. 5. A diebus æternitatis. Et in statu affixorũ obtinet cametz. Exo. 20. Dies tui. Psal. 39. Dies mei. Psal. 55. Dies eorum. Legitur tamen interdũ, sed rarius forma fœminea יְמוֹת Deut. 32. Memẽto dierũ seculi. Ps. 90. Sicut dies q̃b. humiliasti nos.

יָוָן Iauan, filius Iapethi. Gen. 10. Filij Iapheth, Gomer, & Magog, & Modai, & Iauan. Hinc Ionia, regio littoralis minoris Asię & mare Ionium, quod eam alluit, nomẽ sortita sunt, & postea Græcia etiã hoc nomine dicta est, quare Alexander dicitur rex Iauan Daniel. 8. Rex Iauan. & cap. 10. Princeps Iauan, id est, Græciæ.

614 יָוֵן Fex, cœnũ. s. turbidũ, & liquidũ. quale est uinũ feculentũ. Psal. 40. De luto fecis. Et in statu regiminis יְוֵן Psal. 69. Demersus sum in fecẽ ꝓfundã absq; subsistẽtia.

יום

615 יזם Tacite cogitauit, excogitauit, animo concepit, congruit significatione cum uerbo זָמַם & semel tantum in hac forma legitur. Genes.11. Et nunc non adimetur ab eis quicquid excogitauerunt facere.

יָזַע Vide in themate יזע.

616 יחד Vniuit, & congruit significatione cum אֶחַד חָדַד חָדָה חוד Psal.83. Vni cor meum cum timore nominis tui, id est, ut unice timeat nomen tuum. 1. Paral.12. Erit mihi erga uos cor ad uniendum.

INDE NOMINA.

יָחִיד Vnicus. s. genitura, uel successiõe, uel desertiõe. Ier.6. Luctũ unigeniti fac tibi. Prouerb.4. Quia filius fui patri meo tener & unicus coram matre mea. Psalm.25. Quia unicus & oppressus ego, id est desertus, solus. Cum affixo mutat cametz in seua. Gen.22. Accipe nunc filium tuũ unigenitum tuũ. quem diligis ipsum Izhakũ. Loquit̃ autem de unico non genitura, sed quoad successionem, & promissionem, habuerat enim prius Ismaelem ex ancilla. Et in genere fœminino יְחִידָה Iudic.11. Et tantum illa erat unica, nec erat ipsi ex se filius, aut filia. Et cum affixo. Psal.22. Libera à gladio animam meam, à potestate canis unicam meam.

יַחַד Nomen, quod tamen aduerbialiter usurpatur pro, unà, pariter, simul. Deut.33. Cũ colligerent̃ capita populi unà baculi Israel. 1. Sam.11. Et non remanserũt in eis duo unà. Psal.31. Dũ conspirãt illi unà cõtra me. Itẽ pro אֶחָד Osee 11. Vnus nõ eleuasset.

יַחְדָּו Et aliquando interposita litera iod יַחְדָּיו unà, pariter, simul. Gen.13. Vt habitarent unà. Et mox iterũ: Et nõ poterant habitare unà. Exo.26. Et unà erũt integri. Iesa.9. Ephraim & Manasse ipsi unà contra Iehudam. Psalm.4. In pace unà iacebo & dormiam. Ieremie 46. Vnà ciciderunt ambo. Psalm.49. In captiuitatem ibunt sacerdotes eius, & principes eius unà.

617 יחל Significatione congruit cum uerbis חָלָה & חָלַל חול importat enim anxietatem nisi ꝙ modo significandi ab illis discrepet, significat aũt anxiè seu enixè expectare, morã facere, sustinere. Quotiescunqꝫ igit̃ hoc uerbũ se offert, memineris anxietatis atqꝫ nisus, quẽ principaliter secũ importat, & à quo principalẽ significationẽ suam habet, quia uero Latini simile uerbũ non habent, quod omnimodã eius significationẽ exprimat, uerbo expectãdi interpretari necesse est. In prima aũt cõiugatione, nõ legit̃ nisi in uoce passiua נוחל Ezech.19. Et uidit ꝙ expectatũ esset, ablataqꝫ esset spes. i. tempus expectatum prҿterijsset. Gene.8. Sed expectationem seu moram tulit adhuc septem diebus.

In secũda cõiugatione יְחֵל Primo absolute. Gen.8. Et expectauit septẽ diebus, ubi irregulariter est scriptum pro וַיְיַחֵל Iob 6. Quæ eñ est uirtus, ut expectẽ seu sustineã. cap.14. Omnibus diebus militiæ mæ expectabo, donec ueniat immutatio mea. Secundo construit̃ cum Lamed. Iob 15. Etiã si occiderit me, ad eũ expectabo. cap.30. Expectabã ad lucẽ, & ueniebat caligo. Psalm.119. Quoniã ad iudicia tua expectaui. Iesa.42. Et ad legem insulҿ expectabunt. Micheҿ 5. Sicut stillҿ super herba, quҿ nõ expectant uirũ, neqꝫ expectant filios hominũ. Tertio cõstruitur cum אֶל Iesa.51. Ad me insulæ expectabunt, & ad brachiũ meum expectabunt.

Quarto cũ עַל Psa.119. Memor esto uerbi erga seruũ tuũ super quo expectaui.

Participiũ prҿsens מְיַחֵל Psal.69. Defecerũt oculi mei expectãs ad deũ meũ. Et pluraliter מְיַחֲלִים Psal.31. Estote fortes, & corroborabitur cor uestrum, omes expectantes ad Iehoua. Psalm.33. Ecce occulus Iehoua ad timentes eum, ad expectantes ad misericordiam eius.

In tertia coniugatione, הוֹחִיל absolute. 1. Sam.10. Septẽ diebus expectabis donec ego ueniã. 1. Sam.13. Et expectauit septẽ diebus. Iere.4. In uisceribus. uisceribus. inqꝫ, expectabo anxie. Secũdo cũ lamed. 2. Re.6. Quid expectabo ad Iehoua amplius. Io.32. Ecce expectaui ad uerba uestra. Psal.38. Quoniã ad te Iehoua expectaui. Psa.130. Expectaui Iehoua, expectauit anima mea & ad uerbum eius expectaui. Thre.3. Ideo expectabo ad eum. 2. Samuelis 18. Non sic expectabo coram te.

INDE NOMEN.

תוחלת Expectatio, mora. Prouerb. 10. Expectatio iustorum, lætitia. & cap. 13. Expectatio protracta debilitat cor. In statu affixorum mutat prius sægol in pathah, & alterum in seua. Iob 40. Et expectatio eius frustrata est. Psalm. 39. Expectatio mea ad te est. Thren. 3. Ablata est uictoria mea, & expectatio mea à Iehoua.

618 יחם Verbum est quantum ad coniugationem attinet irregulare, & significatione congruit cum uerbo חמם nisi quod modo significãdi ab eo differat. Significat autẽ concipere calore uiri, & fœminæ in coitu. Gen. 30. Et calore concipiebant oues ad baculos. Psal. 51. Et in errato, concepit calore me mater mea.

In uoce passiua. Gen. 30. Et incaluerũt seu calefactæ sunt, dum uenirent ad bibẽdum. Et est futurum irregulare ex tertia persona masculini generis ratione iod, & tertia fœminini generis, ratione terminationis, ut scilicet de utroq; genere seu sexu intelligatur masculino, & fœminino.

Participium pluralis numeri נחמים Iesa. 57. Qui incalescitis subter quercubus, & omni ligno frõdoso. In secunda cõiugatione יחם Gen. 30. Et factũ est in omni concipiendo oues circumligatas. Et mox iterum: Ad incalescendum in baculis. & cap. 31. Et factum est in tempore incalescendi oues, quo scilicet oues concipiunt.

619 יחף Nomen formale contrariæ significationis cũ uerbis חנף & חפה חפא חפף & refertur ad apertionem & nuditatẽ pedum, quasi dicas nudus pedes, nudipes seu discalciatus. 2. Sam. 15. Et caput illi erat opertũ, & ipse incedebat apertus pedes, id est, discalceatus. Iesaiæ 20. Ambulabat nudus & discalceatus. Iere. 2. Prohibe pedem tuum à discalciatione.

620 יחש Cum sinistro puncto. Genealogia, familia, agnatio. Nehe. 2. Et inueni librũ Genealogiæ. Et Grammatici Hebræi uocant שם היחס nomen gentile.

INDE VERBVM,

התיחש Quartæ coniugationis, id est, recensuit genealogias, scilicet per familias, seu agnationes. 1. Paral. 5. Omnes isti recensiti sunt, scilicet per genealogias. & cap. 9. Et omnis Israel recensiti sunt. 2. Paral. 31. Et ut recenseantur cũ omnibus paruulis. 1. Paral. 5. Cum recenserent in successionibus suis. & cap. 7. Octoginta & septẽ millia recẽsitione eorum per totum 2. Paralip. 31. Et recenseri sacerdotum per domũ patrum suorum, id est & recensitionem sacerdotum, seu, Et genealogiam sacerdotum.

621 יחת Cõgruit significatione cũ uerbis נחת & חתת significatq; deijci, prosterni. Ies. 7. Et adhuc sexaginta & quinq; anni deijcietur Ephraim à populo, id est, ne sit amplius populus.

622 יטב Verbũ, cuius prima litera plerunq; inter coniugandũ quiescit, ac tantũ tribus in locis abiecta legit̃ in futuro cũ uau cõuersiuo, ideo rectius inter quiescẽtia, q̃ inter defectiua numerandũ est. Est aũt in prima cõiugatione usitatũ in futuro tantum, ac cõgruit significatione cum uerbo טוב & nõ tam bonũ esse substantialiter, q̃ amabile, uolupe, iucundum, gratum esse significat opponiturq; uerbo ירע Genes. 12. Bene sit mihi propter te. 1. Reg. 21. Et bonum sit cor tuum, id est iucundum. Genes. 41. Et bonum fuit in oculis Pharaonis, id est, gratum. Iud. 18. Et bonum fuit cor sacerdotis. Esther 2. Et puella, quæ bona fuerit in oculis regis. Psal. 69. Et bonũ erit Iehoua, magis q̃ bos, & iuuencus. Genes. 34. Et bona fuerunt uerba eorum, id est grata. 1. Reg. 21. Et bonum sit cor tuum.

In tertia coniugatione היטיב perinde ut à ירה uerbo inusitato fit הוריה & à ילל deriuatur הילִיל quanquam in multis locis sit irregulare. Gen. 12. Et Abræ bene fecit propter illam. 1. Sam. 25. Et benefecerit Iehoua Sustentatori meo. Psal. 51. Benefac uoluntate tua ipsi Zion. Psal. 125. Benefac Iehoua bonis. Ierem. 7. Bonas facite uias uestras. Prouerb. 15. Cor lætum bonam facit faciem. Et ibidem iterum: Lingua sapientum bonam faciet scientiam, id est, uenustabit. 2. Reg. 9. Et bonum fecit caput suum. Prou. 17. Cor lætum bene afficit corpus. 1. Reg. 1. Bonum faciat Deus tuus nomen Salomonis, q̃ nomen tuum. Gen. 31. Benefaciendo benefaciam tecũ. Iere. 18. Dixi benefacere ei.

Parti-

Participium præſens מֵיטִיב 1.Sam.16.Vide euge mihi uirum benefacientem ſu dendo. Et pluraliter מֵיטִיבִים Iud.19.Ipſi bene afficiebant cor ſuum. Et in ſtatu regiminis מֵיטִיבֵי Prouer.30.Quatuor ſunt bonum facientes inceſſum, benefacientes ambulationem.

INDE NOMINA.

הֵיטֵיב Nomen infinitum, quod cum uerbo conſtructum tranſit in naturam aduerbij, id eſt bene.Deuter.9.Et percuſſi eum mola bene,uſq; quo tenuis eſſet in puluerem. Ionæ 4.Num bene eſt ira tibi ſuper cucurbita.Deut.17.Et inquiras bene.

מֵיטַב Bonitas.Gen.47.In bonitate terræ habitare fac patrem tuum.Exo.22.Bonitatem agri ſui,& bonitatem uineæ ſuæ reddet.

623 יין

Hebræi, οἶνος Greci,& Latini uinum, Germani weyn cognatis uocibus liquorẽ uuarum in uiti appellarunt.habet autem cognationem ſignificatione cum nomine יָוֵן id eſt,lutum liquidum,ſeu fex,à turbiditate,ꝙ in terra Canaan omnia uina fuerint turbida & feculenta,rubriq; coloris. Gen.9.Et cœpit Noach uir agricola,& plantauit uineam, & bibit de uino, & inebriatus eſt.Hinc Græcis etiam οἰνότρι&c Latinis Ianus dictus,eò ꝙ omnium hominum primus uini uſum repererit.& cap.19.Abi,potabimus patrem noſtrum uino.Num.6.De omni,quod fiet de uite uini.Deut.28.Panem non comediſtis,& uinum ſiceramq; non bibiſtis.Iud.13. Omne quod egreditur de uite uini,non comedes,uinumq; & ſiceram non bibes. Ioel.3.Et puellam uendiderunt pro uino.In diſtinctione maiore ſententiæ יָיִן Geneſ.49.Rubicundior oculis uino.Cantic.1.Meliora ubera tua uino.Ieſa.51.Ebria, ſed non uino. Sumitur figuratè pro conſolatione Euangelij.Ieſa.55.Emite abſq; argento,& abſq; commutatione uinum & lac. In ſtatu regiminis & affixorum mutat primam uocem in zere.Deut.32.Bibent uinum libationum ueſtrarum.Daniel. 1.Et in uino conuiuiorum eius.Cantic.7.Et palatus tuus ſicut uinum optimæ,ſcilicet uitis. Geneſ.9.Et euigilauit Noach à uino ſuo.Deut.32.Et uenenum ſerpentũ uinum eorum.Canticorum 5.Bibi uinum meum.Eccleſ.9.Et bibe corde iucundo uinum tuum.

624 יכח

In prima coniugatione.Legitur in uoce paſſiua נוֹכַח ſignificatione actiua, & ſignificat corã diſceptare,argumentari,uel in iudicio,uel extra iudiciũ,opponere argumẽta,& ut forma,ita modo tantũ ſignificãdi differt à uerbis נָכַח & נֹכַח נָכֹחַ Ieſaiæ 1.Ite nunc,& diſceptabimus,dicet Iehoua.

Participium præſens נוֹכָח Iob 23.Ibi ſi rectum obiectum eſt apud ipſum,tum euadam omnino à iudice meo. Et in genere fœminino נוֹכַחַת tranſit in naturam nominis.Geneſ.20.Ecce hoc erit tibi uelamen oculorum erga omnes,qui apud te ſunt,& contra omnem etiam obiectionem.

In tertia coniugatione הוֹכִיחַ coràm arguit, redarguit,obiurgauit, corripuit, reprehendit,caſtigauit,oppoſuit ſe alteri, contradixit.Et ſi etiam de reali caſtigatione interdum dicatur,tamen frequentius de uerbali correptione dicitur,quæ,ſcilicet,fit coram & in alterius præſentia.Geneſ.21.Et obiurgauit Abraham ipſum Abimelech propter puteum aquarum.Leuit.19.Ne oderis fratrem tuũ in corde tuo, arguẽdo argues popularẽ tuum.neq; portes propter ipſum erratum.hoc eſt quod Chriſtus repetit Mat.18.Si peccauerit in te frater tuus,argue eũ inter te, & ipſum, &c.2.Reg.19.Et reprehẽderet uerbis.Iob 13.Tamẽ uias meas in cõſpectu eius arguã.& cap.16.Et diſceptare licet uiro cũ Deo.Prou.9.Ne obiurges deriſorẽ,ne odiat,obiurga ſapientẽ, & amabit te.Ieſa.2.Et iudicabit inter Gentes,& arguet pro populis multis.cap.11.Et arguet in rectitudine pro oppreſſis terræ.2.Sam.7.Et arguã eum uirga uirorũ,& plagis filiorum hominũ.1.Paral.12.Videat deus patrũ noſtrorũ & arguat.& cap.16.Et arguit propter eos Reges.Iob 5. Ecce beatus uir,quẽ arguet Deus.Pſ.6.Iehoua,ne in ira tua arguas me. Legit̃ etiã in ſingulari modo ſignificãdi.Gen.24.Hãc correxiſti ſeruo tuo Iſaco.i.diſciplinaſti à puero,inſtitutione,diſciplina.Et mox iterũ:Illa ſit mulier quã correxit Iehoua filio ſuſtẽtatoris mei. Conſtruit̃ ſemel cũ prępoſitiõe בֵּין Gen.31.Et diſceptẽt inter duos nos.i.iudicẽt.

Parti-

Participium præſens מוֹכִיחַ Iob 9.Non eſt inter nos arbiter.cap.32.Et ecce non eſt ipſi Iob arbiter.Prouerb.9.Et arguenti improbum,macula eius.Ieſaiæ 29.Et arguenti in porta laqueos ponebant.Amos 5.Oderunt in porta arguentem,id eſt,iudicem. Et pluraliter מוֹכִיחִים Prouerb.24.Arguentibus ſuaue erit,& ſuper ipſos ueniet benedictio bona.

In uoce paſſiua הוּכַח Iob 33.Caſtigabitur in dolore ſuper cubili ſuo.

In quarta coniugatione הִתְוַכָּח Mich.6.Quoniam lis eſt ipſi Iehoua cum populo ſuo,& cum Iſraele diſceptabit.

INDE NOMINA.

תּוֹכֵחָה Correptio,caſtigatio,obiurgatio,argumentatio.2.Reg.19.Dies anguſtię,& obiurgationis.Oſeæ 5.Ephraim in deſolationem erit in die caſtigationis. Et pluraliter תּוֹכָחוֹת Iob 23.Et os meum implebo obiurgationibus.Pſalm.38.Et non in ore eius redargutiones,uel in forma תּוֹכֵחוֹת Pſalm.149.Vt faciant ultionem in gentibus,caſtigationes in populis. Et in regimine תּוֹכְחוֹת Prouer.6.Et uia uitę correptiones caſtigationis.Ezech.5.Et in caſtigationibus furoris.

תּוֹכַחַת In ſtatu abſoluto,regiminis & affixorum. Prouerb.5.Et dicas quare odiui caſtigationem,& correptionem execratum eſt cor meum.& cap.12.Odiens correptionem,eſt ſtolidus.Iob 13.Audite diſceptationem meam.Pſal.73. Et caſtigatio mea ſingulis mane.Prouer.3.Et ne faſtidium habeas in obiurgatione eius.

תּוֹכַח Nomen infinitum,diſceptatio.Iob 13.Et diſceptationem ad Deũ inſtituere cupio.

625 יָכֹל Potuit,congruit ſignificatione cum uerbis כּוּל כָּלַל כָּלָה נָלָה אָכַל נָבַל niſi ꝙ ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe uarient.Geneſ.45.Et non potuit Ioſeph continere ſe.Ieſaię 7.Et non potuit bellare aduerſus eam.Exod.2. Cum uero non poſſet amplius abſcondere eum.Num.14.Abſq; poſſe Iehoua ut introducat populum hunc in terrã,eſt infinitiuus,qui tamen poteſt ſumi nominaliter. Abſq; potẽtia eſt Iehoua.Oſee 8.Quouſq; non poterunt innocentiam, id eſt,non uolunt.2. Samuel. 17.Non enim poterãt apparere,id eſt,audebant.Gene.43.Quoniã non potuerunt Ægyptij comedere cum Hebræis,id eſt,audent.Atq; in quibuſdam locis idem Hebræis ualet,quod Græcis τολμάω,hoc eſt poſſe,ſuſtinere, audere.Porro quando cũ datiuo conſtruitur mediante articulo lamed,tum idem ualet quod Latinis præualere,præpoſſe,ut ita dicam,ſuperare,eſſe potentiorem. Geneſ.32.Et uidit quod nõ præualeret ei.Iudicum 16.In quo præualebimus ei,& uinciamus eum.In hoc ſignificandi modo etiam abſolute legitur.Geneſ.30.Etiam præualui.& cap.32. Luctatus es cum Deo & cum hominibus & præualuiſti.Oſeæ 12.Luctatus eſt cum angelo,& præualuit.Ieremiæ 20.Fortiter apprehendiſti me & præualuiſti.Et ibidem iterum:Defatigatus ſum ferendo,& non præualeo.Sic Apocalypſis 12.Michael & angeli eius præliabantur cum dracone,& draco pugnabat & angeli eius,& nõ ualuerunt.Poſtremo hoc uerbum etiam accuſatiuum poſt ſe regit duobus in locis mediante articulo את & ſignificat aliquem præualere,ſeu cogere.Pſalm.13.Præualui eum.Pſalm.101.Hunc non præualebo.id eſt,hunc ad officia non cogam.Iere. 38.Quoniam non eſt rex qui coget uos quicquam.

INDE NOMEN.

הֵיכָל Baſilica,Dominica,regia,aula,atrium,palatium,ubi rex ſeu dominus aliquis prę-ualet,ac potenter regnat,& dominatur,Sic etiam primum Tabernaculum,poſtea templum Domini Hieroſolymis à Salomone ædificatum,dictum eſt,eò ꝙ utrunque fuit Deo uelut aula,in qua peculiarem maieſtatis ſuæ præſentiã ac potentiam exhibuit,declarauitq;.1.Reg.6.Et ædificauit ad parietem domus ambitum circum circa parietes domus circulariter ipſi palatio,& ipſi oraculo. Et mox iterum:Et ſic fecit ad ianuam palatij poſtes ligni pinguedinis. Pſalm.144. Sculptę ad typum palatij.Ezech.41.Et deduxit me ad palatium. Et in ſtatu regiminis הֵיכַל 1.Sam.1. Et Eli ſacerdos ſedebat ſuper ſolio iuxta poſtem palatij Iehoua.1.Samuel.3.Et Samuel cubabat in palatio Iehoua in quo erat arca Iehoua. 1.Reg.6. Et porticus ante palatium ædificij. Pſalm.11.Iehoua eſt in palatio ſanctitatis ſuæ.Ieremiæ 7.Palatium

tium Iehoua,palatium Iehoua,palatium Iehoua.1.Samuel.21. Vinea fuit ipsi Nabath Israelitæ in Iezreel iuxta palatium Achab regis Samariæ.Psalm.45.Ingrediuntur in palatium regis.Dan.1. Vt starent in palatio regis. In statu affixorum nihil uariat à statu absoluto.2.Sam.22.Et audiuit de palatio suo uocem meam.Psal. 48.In medio palatij tui.2.Paralip.36.De uasis domus Iehoua tulit Nebucadnezar in Babylonem.& dedit ea in palatium suum in Babylone. Et pluraliter הֵיכָלוֹת Oseę 8.Et ædificauit palatia,& Iehuda multiplicauit ciuitates munitas,& ego mittam ignem in ciuitates eius,& deuorabit ארמנותיה palatia eius, ubi propheta prius,posteriore exponit. At in statu regiminis,& affixorum legitur forma masculea הֵיכְלֵי Psal.45. De palatijs eboris. Prouerb.30.Araneus manibus carminat,& ipse est in palatijs regum.Ioel.4.Atq; desiderabilia mea,& optima mea introduxistis in palatia uestra.

626 ילל Legitur uerbaliter tantum in tertia coniugatione, & tamen etiam irregulariter הֵילִיל & significat eiulare,ululare,quæ uerba ab Hebræo isto mutuata esse existimo,deinde etiam cognationem habere ut uoce,ita significatiõe cum uerbis תָּלַל & חָלַל nisi q modo significãdi discrepent,nam ut תָּלַל de suspensiõe rerũ corporalium,& הָלַל de suspensione seu exaltatione uocis gaudij & laudis,ita הילִיל de exaltatione uocis in tristitia & dolore dicitur,sicut etiam אָלַל & אָלָה Ierem.47. Vlula omnis habitator terræ.Zach.11. Vlula abies.Iesa.13. Vlulate quia prope est dies Iehoua.Ieremię 48.Iccirco super Moab eiulabo.Iesaiæ.16.Propterea eiulabit Moab.Oseæ 7.Eiulabunt super cubilia uestra.Iesaiæ 52. Dominatores eius ululare facient ait Iehoua.

INDE NOMINA.

יְלֵל Vlulatus,eiulatus.Deut.32. Inueniebat eum in terra deserti & in uastitate, ululatu solitudinis Et in genere fœminino.Zopho.1.Et ululatus ab altera. Et in statu regiminis יִלְלַת Iere.25.Et eiulatus magnificorum gregis.Zachariæ 11. Vox eiulatus pastorum. Et in statu affixorum mutat pathah regiminis in cametz.Iesaiæ 15.Vsq; ad Eglaim ululatus eius,& Breelim ululatus eius.

הוֹלָל Vlulatus.Psalm.137.Quoniam ibi postulant à nobis abductores nostri uerba cantici,& in ululatu nostro lætitiam.

627 ילד Genuit,& tam mulieri competit,quàm uiro,ut Græcis γεννάω.cognoscitur autẽ utri tribuatur uel ex persona de qua dicitur,uel ex personis uerbi, uel ipsa terminatione.Et non solum de extrema partus editione,uerumetiam de fœtus, quidum in utero materno est,post conceptionem generatione.Neq; de hominum & animalium ac uegetabilium tãtum generatione,sed etiam minus principaliter minusq; proprie creationi rerum naturalium, inanimatarum, alijsq; euentibus dicit, quos tempus tanquam mater gignit.Præterea transfertur quoq; sæpe à corporali partus editione,ad animi fructuum parturitionem.Idq; initio admonere uolui,ut postea ea ex exemplis,quæ adducturi sumus facilius cognoscãtur, nec opus sit postea extra ordinem sigillatim commemorare.Gen.4.Et Hirad genuit Mechuiael, & MechuiaEl genuit MethusaEl,& MethusaEl genuit Lamech.Psal.2.Filius meus es tu,ego hodie genui te.Vbi tamen hirik scribit sub Lamed pro pathah, sicut legitur quoq; Ieremiæ cap.15. Væ mihi mater mea,quia genuisti me uirum rixæ. Deut.32.Petræ,qui genui te oblitus es.2.Paralip.44.Et Hepha concubina Caleb genuit Haran.Ier.17.Perdix collegit oua,& non genuit.Ezech.31.Et sub ramis eius genuerunt omnes bestiæ agri.Genes.31.Et gignebant totus grex pũctatos.Iob 39.Nunquid nosti tempus pariendi Ibicum.Prouerb.27.Quia nescies quid gignet dies.Iob.38.Pruinam cœli quis genuit.Psalm.7.Ecce concepit iniquitatem,& grauidus est labore,& gignit falsum.Iesa.33.Et gignetis stipulam.idem cap.26.Sumus grauidi,dolemus,ita gignimus spiritu.

Participium præsens יוֹלֵד cum uau,uel absq; uau.Prouerb.23.Et gignens sapientiam etiam lætabit in ea.& cap.17.Gignens stultum ad dolorem sibi.Ierem. 30. Videte an sit gignens masculum. Et pluraliter in statu affixi.Zachar.13.Et dixerint

rint pater eius,& mater eius,genitores eius. Et in genere fœminino יוֹלֶדֶת Iesaiæ 13.Sicut parturiens dolebunt.cap.21.Sicut dolores parturientis. Mich.5. Vsq; ad tempus parientis.Danielis 11.Parientem illam,id est,illam quæ peperit eam. Item in alia forma יֹלֶדֶת Leuit.12.Hæc est constitutio parientis.Iesaiæ 7.Ecce uirgo grauida,& pariens filium.Iere.31.Grauida & pariens pariter.Et irregulariter.Iudic.13. Et gignens filium. In statu affixorum.Prouerb.17.Et amaritudo parienti illum. Ieremię 50.Pudore affecta est genitrix uestra. Et pluraliter יֹלְדוֹת Iere.16.Et super matres eorum,quæ genuerunt eos.

Participium præteritum יָלוּד quod tamen nominaliter & substantiue usurpatur.1.Reg.3.Date nobis natum uiuum.Iob 14.Homo natus mulieris. Et pluraliter יְלוּדִים 1.Paralip.14.Et hæc sunt nomina natorum.

In uoce passiua נוֹלַד Gen.21.Et uocauit Abraham nomen filij sui, qui natus est sibi.cap.17.Num filio centum annorum nascetur.Deut.15. Omne primogenitum quod nascetur.Oseæ 2.In die nasci eam,id est,qua nata est ea.Iob 11.Vt pullus onagri homo nascetur.leguntur tamen duo cum schurek pro holem dagessata sequenti litera.Vnde apparet esse composita ex coniugatione Niphal & Pual.1.Paral.3. Et hi nati sunt illi in Ierusalem.1.Paral.20.Hi nati sunt ipsi Harapha in Gath.

Participium נוֹלָד 1.Reg.13.Ecce filius natus domui Dauid.Psalm.22.Et annunciabunt iustitiā eius populo nato.Esdræ 10.Et natū ex illis. Et pluraliter נוֹלָדִים Genes.48.Qui nati sunt tibi.

In secunda coniugatione יִלֵּד adiuuit ad pariendum,ancillata est in partu mulieris,id est,obstetricata est.Exod.1.In obstetricando uos Hebręas.

Participium præsens generis fœminini, quod tamen nominaliter usurpatur מְיַלֶּדֶת quæ iuuat parturientem in partu.obstetrix.Genes.35.Et dixit ei obstetrix. Et pluraliter מְיַלְּדוֹת Exod.1.Et timuerunt obstetrices Deum.

In uoce passiua יֻלַּד seu יוּלַד Gen.4.Et ipsi Seth etiam hic natus est filius.Iesa.9. Filius natus est nobis.Iud.19.Qui natus fuit Israeli.Iere.20.Maledictus dies in quo natus fui.Genes.24.Rebecca egrediebatur,quæ nata fuerat ipsi Bethuel.Gene.6. Et filiæ natæ sunt eis.Psalm.90.Antequam montes nascerentur.

In tertia coniugatione הוֹלִיד cum uau,aut absq; uau quorum numero sunt duodecim.Et hæc coniugatio est actiua,tribuiturq; semper generi masculino. Genes. 25.Abraham genuit Izhak.Eccles.5.Et gignes filium.Iesaię 66.Num ego qui frangere facio,non ipse gignerem.Gen.17.Duodecim duces gignet.Iesa.59.Concipere laborem & gignere iniquitatem.Iesa.55.Sed pluuia irrigat, & gignere facit eā, & germinare eam.Eccles.6.Si genuerit uir centum.Et quando tertia futuri habet uau conuersiuum,tunc iod cum hirik transeunt in Sægol.Genes.5.Et genuit secundum similitudinem suam.Et iterum:& 2.Paralip.24.Et genuit filios.

Participium præsens מוֹלִיד Iesaiæ 66.Et si ego gignere facio, clausus ero. Et pluraliter מוֹלִידִים Ierem.16.Qui gignunt eos. Et in genere fœminino מוֹלֶדֶת sed de hoc inferne inter nomina.

In uoce passiua הֻלַּד & הוּלַד & legitur utrunq; in infinitiuo,prius Gen.40.Die, qua nasci Pharaonem,id est,qua natus est Pharao.Alterum Ezech.16.In die nasci te non fuit preciosus umbilicus tuus,id est,in quo natus es.

In quarta coniugatione הִתְיַלֵּד Genealogatus est, id est,per genealogiam recensitus est.Num.1.Et recensiti sunt super familijs suis.

INDE NOMINA.

יוֹלֵד Nomen participiale,masculini generis.Genitor, parens,pater. Prouerb.23.Exultando exultabit pater iusti,& parens sapientis etiam lætabitur in ipso. Et pluraliter יוֹלְדִים Zach.13.Et dixerint pater eius,& mater eius, genitores eius.Sed de hoc plura in participio primæ coniugationis.

יוֹלֶדֶת Genitrix,parens, nomen participiale generis fœminini.Prouerb.17.Et erit amaritudo genitrici suæ. Item cap.23.Lætabitur pater tuus, & mater tua,& exultabit genitrix tua.

יֶלֶד Natus,ſeu ut Comici poetæ per protheſin,g,Gnatus,infans,puer,nomē maſculini generis.Et eſt proprie primus gradus ætatis hominis, nam ordo ſic ſe habet יֶלֶד יוֹנֵק עוֹלֵל עֶלֶם נַעַר בָּחוּר אִישׁ זָקֵן & אֱנוֹשׁ quanquam huiuſmodi gradus etiam confunduntur.Nunc exempla ſubijciam.Geneſ.4.Virum occidi in uulnus meum,& puerum in liuorem meum.cap.21.Creuit puer,& ablactatus eſt.Ieſa.9.Puer natus eſt nobis.Et in diſtinctione ſententiæ יָלֶד 2.Reg.4.Num eſt incolumitas puero?

Et pluraliter יְלָדִים Geneſ.33.Et partitus eſt pueros.1.Sam.1.Et erant ipſi Peninę pueri.Ieſa.8.Ecce ego,& pueri. Et in ſtatu regiminis legitur iſta forma יַלְדֵי ſemel.Ieſa.57.Nónne eſtis pueri præuaricationis.Sed in reliquis ſcripturæ locis legitur forma יַלְדֵי Ieſaiæ 2.Et in pueris alienorum.Oſeæ 1.Et pueros meretricationum.Et in ſtatu affixorum ſeruant hanc formam יְלָדֵי Geneſ.32.Et undecim pueros ſuos.Exo.21.Et egreſſi fuerint pueri eius.Iob 21.Et pueri eorũ ſaltabant. Et in genere fœminino יַלְדָּה puella,nata.Gen.34.Accipe mihi puellam hanc in uxorem.Ioel.3.Et puellam uendiderunt pro uino. Et pluraliter יְלָדוֹת Zach.8.Et plateæ ciuitatis replebuntur pueris,& puellis.

וָלָד Natus,puer, filius,Iod litera cõmutata in uau ſibi affinē.Gen.11.Non erat ei natus.

וָלֶד Natus,puer. Et in diſtinctione ſentētiæ וָלָד 2.Samuel.6.Et ipſi Michol filiæ Saul non fuit natus.

יְלִיד Natus.Et ſingulariter cum nomine בַּיִת conſtructum,ſignificat illum,qui domi ex ſeruis parentibus natus eſt,& quem Latini uernam ſeu uernaculum uocant.Gen.17.Et natus domi.Leuit.22.Et natus domi ſuæ.Ierem.22.Num ſeruus eſt Iſrael,aut natus domi. Et pluraliter יְלִידֵי quod in ſtatu regiminis legitur.1.Sam.21.& 1.Paralip.20.Qui erat in filios Arapha ſeu Rephaim.Et cum nomine בַּיִת Gen.17.Et omnes natos domi ſuæ.

יִלּוֹד Nomen adiectiuum, habēs formam nominis & participij,ideo ex his mixtum,ſicut etiam ex ipſius ſignificatione deprehendi poteſt.Significat enim recens natũ.2.Sam.12.Ideo filius recens natus tibi moriendo morietur. Et pluraliter יִלֹּדִים 2.Sam.5.Et hæc ſunt nomina recens natorum illi in Ieruſalem.Ierem.2.Sic dicit Iehoua de filijs & filiabus recens natis in loco iſto.

יָלוּד Nomen participiale, natus.1.Reg.3.Date illi natum uiuum.Iob 14.Homo natus mulieris. Et pluraliter יְלוּדִים 1.Paralip.14.Et hæc ſunt nomina natorum.& de hoc quoq; ſupra in participio præterito primæ coniugationis.

יוֹלַדְתְּ Genitrix,& legitur cum affixo.Canticorum 8.Ibi concepit tę mater tua,ibi,inquã,concepit genitrix tua.

יוֹלֶדֶת Genitrix,quæ peperit.Nomen participiale.Leuit.12.Hæc eſt conſtitutio pariētis,&c. Sed de hoc etiam ſupra.

מְיַלֶּדֶת Obſtetrix, nomen participiale ſecundæ coniugationis, de quo ſupra ſuo in loco.

מוֹלֶדֶת Nomen participiale,generis fœminini.nata, genita. Leuitic.18.Nuditatem ſororis tuæ,filiæ patris tui,uel filiæ matris tuæ,quæ nata eſt domi,uel nata eſt foris non reuelabis,id eſt,quæ genita eſt ex patre tuo,ex altera uxore,uel ex matre tua ex altero marito.Quidam iudicant eſſe participium præſens tertiæ coniugationis,poſitum pro participio præterito מוּלֶדֶת pro מוֹלֶדֶת

לֵדָה Partus,inſtar nominum עֵדָה עֵצָה Ieremiæ 13.Nónne dolores apprehendent te ſicut mulierem partus.Et cum literis gerundiuis induit naturã gerundij,ut alia multa nomina induunt naturam infinitiui ſeu gerundij.2.Reg.19.Et robur non eſt ad partum,ſeu pariendum.Oſeæ 9.Ephraim ſicut auis auolauit gloria eorum à partu,ſeu à pariendo,& ab utero,& ab imprægnatione.

יַלְדוּת Pueritia.Et legitur in tribus ſcripturæ locis.Eccleſ.11.Pueritia & adoleſcentia ſunt uanitas,id eſt,quicquid in pueritia,& adoleſcentia geritur. Et cum affixis nihil mutat.Eccleſ.11.Lætare iuuenis in pueritia tua,& bene afficias cor tuũ in diebus pueritiæ tuæ.Pſalm.110.Ex utero auroræ tibi ut ros(ita)pueritia, id eſt,pueri tui. Eſt autem hic locus proprie non de natiuitate Chriſti ex uirgine, ſed de pueritia, quæ naſcitur Chriſto reſuſcitato per prędicationem Euangelij,perq; aquam & ſpi

 ritum,

ritum,de qua pueritia & natiuitate quoq; uaticinantur Pſalm.22.Et annunciabũt iuſtitiam eius populo nato, quam fecit & Pſalm.102.Populus qui creabitur lauda bit Iehoua. Item Oſeas cap.6.Beneficium ueſtri eſt,ut nubes matutina, & quaſi ros manicans & abiens. Item Micheas cap.1. Et erunt reliquiæ Iacob in medio po pulorum multorum uelut ros à Iehoua,ſicut guttæ ſuper herbam.

תּוֹלְדוֹת Nomen pluralis numeri tantum,& ſepe omittitur nunc uau prius,nunc poſterius, nunc etiam utrũq;. Significat autem generationes, item hiſtorias ætatis,ſeu ſeculi alicuius. Geneſ.2.Iſtæ ſunt generationes cœli & terræ,cum crearentur.Item cap.6. Iſtæ ſunt generationes Noach.Noach erat uir iuſtus & integer, &c. Item 37.Iſtæ ſunt generationes Iacob,&c.hiſtoria ſeu res geſta, quæ accidit cum generatione ſeu genere Iacob,&c.

628 ילך

Verbum defectiuum & imperfectum,caret enim præterito,nec legitur in uoce paſſiua, neq; in ſecunda & quarta coniugationibus, in quibus uſuuenit uerbũ הָלַךְ quo cum etiam in ſignificatione congruit,nec ab eo differt, niſi ut forma, ita modo parum ſignificandi,habet nonnihil etiam commune cum uerbo inuſitato לאךְ differt autem à uerbo בּוֹא quod uenire quidem ſignificat,id eſt,motũ,ſed aliunde in locum,uel ad perſonam,at ילךְ ſicut & הָלַךְ in uel à loco ſeu perſona motum ſeu profectionem aliorſum. In Imperatiuo לֵךְ 2.Samuel.29.Et uade in pace.1.Reg.17.Surge uade Saruad.Similiter in diſtinctione ſententiæ.Geneſ. 12.Surge,& uade.cap.24.Accipe,& uade.Sed cũ uirgula makaph coniunctiua לֵךְ Gen. 12.Ambula tibi è terra tua,quanquam cum eadem uirgula ſæpe legatur in forma לֵךְ ut Num.23.Vade nunc mecum ad locum alium.Iudicum 9.Vade & appropinquabimus. Legitur etiam ſæpenumero cum he litera paragogica.לְכָה Geneſ.37. Veni & mittam te.Num.10.Abi nobiſcum,&c. Et pluraliter לְכוּ Ieſaiæ 55.Ite, emite. Et ſingulariter in genere fœminino לְכִי 1.Samuelis 1.Vade in pace. Et in diſtinctione לֵכִי Exod.2.Vade,& uadit puella.2.Reg.13.Surge, uade. Et pluraliter לֵכְנָה Ruth 1.Ite reuertimini filiæ meæ,ite. In futuro אֵלֵךְ Geneſ.24.Et dixit,ibo.& cum he paragogico אֵלְכָה Geneſ.25.Ibo & uidebo eum, & ſeruata ſubſtantiali litera iod אֵילְכָה Micheæ 1.Ibo ſpoliatus. Et in diſtinctione ſententiæ אֵלֵכָה 2.Samuelis 3.Et ibo & congregabo. In tertia perſona יֵלֵךְ Exod.10.Ibit nobiſcum.Et ſequente dictiuncula qua cum annexa eſt, uirgula makeph יֶלֶךְ Exod. 34.Veniat obſecro Iehoua in medium noſtri.Similiter cum uau conuerſiuo.Gen. 12.Et iuit Abram.Niſi in diſtinctione ſententiæ ubi habet pathah וַיֵּלַךְ Iob 7.Et abijt. Secunda habet ſe ut tertia. Prima perſona pluralis numeri נֵלֵךְ Pſalm.122. In domum Iehoua ibimus. Et cum he paragogico נֵלְכָה Gen.22.Ibimus illuc uſq;.
Et in diſtinctione ſententiæ נֵלֵכָה 1.Samuelis.9.Veni ibimus Et cum uau conuerſiuo וַנֵּלֶךְ Deut.1.Et iuimus per totum deſertum,&c.Reliquæ perſonæ pluralis numeri præter uſitatam terminationem retinent formam ſingularium,quod ad priores duas ſyllabas attinet.

In tertia coniugatione הוֹלִיךְ ire fecit,ambulare fecit, abduxit, deduxit.2. Reg. 24.Et fortes terræ abire fecit in captiuitatem.Ieſa.48.Per deſerta ire fecit eos. In Imperatiuo הוֹלֵךְ uel הוֹלִיךְ Num.16.Pone incenſum & ambula cito ad congregationem.2.Reg.17.Ire facite illuc unum ex ſacerdotibus. Legitur tamen ſemel הֵילִיכִי Exod.2.Ire fac puerum iſtum,& nutri eum mihi. In futuro אוֹלִיךְ 2.Samu. 31.Et ego quo abire faciam probrum meum.Ezechiel.31.Flumina eorum uelut oleum ire faciam.Ieremiæ 32.Et in Babel abire faciet Eizkijahu.Eccleſ.10. Volatile cœli abire faciet uocem.Vel יוֹלִיךְ Eccleſ.5.Quod ambulare faciet.Et cum uau cõuerſiuo וַיּוֹלֶךְ Exod.14.Abire fecit Iehoua mare.2.Reg.6.Et abire fecit in Samariam,uel cum pathah וַיּוֹלַךְ Threnorum 3.Et abire fecit me in obſcuritatem.

Participium præſens מוֹלִיךְ Pſalm.136. Ambulare facienti populum ſuum per deſertum.Ieſaiæ 63.Qui ambulare facit Moſen ad dextram. Et in genere fœmini no pluraliter מוֹלְכוֹת Zachariæ 6.Quo ipſę abire faciunt modium.

629 ילע

Congruit generali ſignificatione cum uerbis בָּלַע לָעַב לוע לתע עלע תלע & ſigni ficat

ficat præcipitare,præcipitanter deglutire,auide deuorare, abrodere.Prou.20.Laqueus est homini,qui deglutiuit sanctum.Dicunt tamen quidam, ꝙ Salomo respiciat ad legem.Num.4.Vbi prohibetur ne temere ingrederentur & tractarēt sacra.

INDE NOMEN.

תּוֹלֵעָה In statu absoluto.Vermis paruus,uermiculus.Et significat minorē quantitate uermiculum,quàm רִמָּה Et sic dictum existimo quod uel temeretur,& sic omniū animalculorum abiectissimæ conditionis,uel actiuè ꝙ temeret,& arrodendo deglutiat.Iob 25.Quanto minus homo uermiculus,& filius hominis uermis.Iesa.14.Subtus te stratus est uermis,& tegumentum tuum uermiculus.

תּוֹלַעַת In statu absoluto.Psalm.22.Ego autem sum uermiculus,& non homo.Iesaiæ 41.Ne timeas uermicule Iacob.Ionæ 4.Et destinauit deus uermiculum. Et in distinctione sententiæ תּוֹלָעַת Deut.28.Vineas plantabis & coles,sed uinum nō bibes, neque colliges,eò quòd absumet eas uermiculus. Et cum affixis fortificat literā thau punctulo dagges.Iesaiæ.66.Quia uermiculus eorum non morietur.

תּוֹלָע Legitur in numero singulari pro singulari uermiculi specie,qui ex grano cuiusdā fruticis figura lentis aut pisi nascitur.Ideoq; Græcis κόκκος similiter & Latinis coccus,atq; lana seu uestis ex eo colore tincta coccinū dicitur.frutex ille in Gallia Narbonensi nunc copiose nascitur,& pannos eius uermiculi colore tinctos Scharlacū rustici uocant,quod ex Græco σκωλήκιον (quod uermiculum sonat)haud dubie factum existimo.Scribit & Pausonias talem fruticem lentisci specie in regione Grȩciæ nasci,quæ Phocensis dicitur. Scribunt & in Asia in regione Galatharum abunde nasci.Recens audiui & in Polonia nasci,& granum nominari iserwitz,ac magnum quȩstum olim habuisse Polonos ex uenditiōe eius uermiculi,adeo ut in uectigalibus circiter sex millia aureorum Regi ex ea materia tantum accesserit,nunc uero minus appetitur,uel quia in Hispania inuenta est terra,quæ etiamsi minus durabilem colorem efficit,tamen minore precio emitur,uel quia Polonos tȩdet sumptuum & assiduitatis in apparando.Nam grana collecta postea in areis collocāda sunt,& per aliquot dies quotidie riganda ceruisia,post hanc rigationem uertuntur in uermiculos.Tantum de natura & generatione huius uermiculi.Nūc unum atque alterum locum adducam,ut uideas quomodo usurpetur.Iesaiæ 1.Si rubescēt ut uermiculus,uelut lana erunt.Threnor.2.Qui educati erant super uermiculo,amplexati sunt fimeta. Et pluraliter תּוֹלָעִים Exod.16.Et excitauit uermiculos atq; computruit. Est & hoc sciendum,ꝙ quando nomen hoc תּוֹלַעַת coniunctim ponitur cum nomine שָׁנִי tum coccinum bis tinctū significat, qui color aliquāto est subniger,non ita lucidus,ut תּוֹלָע semel tinctus.Construitur autem cum eo duplici modo,aut enim nomini שָׁנִי præponitur,ut Exod.25.Hyacinthum & purpuram & uermiculum secundarium.Num.4.Et expandent super ista pannum uermiculi secundarij.Aut postponitur nomini שְׁנִי quod tūc cametz mutat in seua propter regimen.Leuit.14.Et secundarium uermiculi & Æsopum.

INDE

Participium præteriti temporis secundæ coniugationis מְתֻלָּעִים Nahum 2.Clypeus fortium eius rubricatus est,uiri belli uermiculati sunt,id est, tanquam uermiculo tincti sunt.

630 יַלֶּפֶת Nomen,quod aliqui impetiginem,alij scabiem fluentem significare dicunt, arbitror à uerbo לָפַת deductum,quod apprehendere aliquid cōcussione quadam notat,unde illis assentior,qui pro impetigine acceperūt,qua quis mordicus corripitur, quæq; proxima quęque corripit & occupat.Leuit.21.Vel scabies uel impetigo.& cap.22.Vel scabiosum uel impetiginosum.

יֶלֶק Species quædam locustarum,& quia à לקק deriuatum est,ideo eò refero.

631 יָם Generaliter significat quamlibet aquarum collectionem,& multitudinem,quȩ intra uel naturalia,uel factitia litora stantes continentur.At Latini nunc mare nunc lacum nunc stagnū,nūc paludem nunc piscinā,nunc lebetem appellant.arbitror

bitror autem ut uoce, ita significatione congruere cum uerbo המם item cum nomine מַיִם & pronomine הֵם & habere originem & appellationem suam à copia & multitudine aquarum. Genes. 1. Et uocauit deus aridam terram, & collectionem aquarum uocauit maria. cap. 22. Et sicut arenam maris, quę est in littore maris. Exo. 14. Et extendit Moses manũ suã super mare. & abire fecit Iehoua mare per uẽtum oriẽtalem robustum tota illa nocte, & posuit mare in siccitatem. Deut. 11. Omnis locus quem calcauerit planta pedis uestri uobis erit à deserto, à Libano à fluuio, fluuio, inquam, Euphrate usq; ad mare posterius erit terminus uester. Psalm. 72. Et dominabitur à mari usq; ad mare. Iesaiæ 57. Improbi aũt sunt sicut mare agitatum. Eccle. 1. Flumina uadunt in mare, & mare ipsum non impletur. 1. Reg. 7. Et fecit mare fusum habens decem cubitos à labio suo ad labium suum, rotũdum per circuitum, altitudo uero eius quinq; cubitorum, & linea uiginti cubitorũ cingebat ipsum per circuitum. Et mox iterum: Stabatq; mare super illis. Et quia mare magnum, quod nos mediterraneum uocamus est terræ Canaan ad Occidentem sitũ, sæpe pro plaga occidentali usurpatur. Genes. 12. Bethel à mari, id est, ab occidente. Deu. 11. & Iesaiæ 49. Isti ab aquilone & à mari. Et in statu regiminis יָם Num. 34. Ad latus maris Cinnereth uersus orientem. Et mox iterum. Et erunt exitus, mare salis. Exod. 13. Et circunduxit deus populum uia deserti, maris iunci. Iesaiæ 11. Anathemate feriet Iehoua linguam maris Ægypti. Excipiuntur tamẽ quidam loci, in quibus cametz non mutatur propter regimen. Gen. 14. Omnes isti coniuncti sunt in ualle Siddim ubi est mare salis. 2. Paral. 2. Et adducemus ea ratibus super mare Iapho. Esdre 3. Vt adducerent ligna cedrina de Libano ad mare Iapho. Psalm. 136. Et excussit Pharaonem & exercitum eius in mare iunci. Assumit etiam sæpenumero he literã motum ad locum denotantẽ יָמָּה Exod. 10. Et fixit eam in mare iunci. Gen. 28. Et multiplicaberis ad mare, & oriẽtem. Iosue 15. Et terminus maris salis ad mare illud magnum. Et pluraliter יַמִּים Gen. 1. Et collectionem aquarum uocauit maria. Et iterum: Et replete aquas in maribus, Psalm. 8. Et transiens semitas marium. Et transfertur etiam ad copiam & multitudinem hominum æstuantium instar marium, ut fit maxime in seditionibus. Psalm. 65. Compescite fremitum marium, fremitũ procellarum eorum, & multitudinem plebium. Iesaiæ 17. Væ multitudini populorum multorum, sicut sonitus marium frementium.

632 **יֵמִים** Nomen pluralis numeri tantum. Muli ex asino & equa nati, quorum mixturæ autor, & inuentor est Anan ex posteritate Seir. Et si non est nomen peregrinũ, tum non absurdum uidebitur, ut quemadmodum תְּאוֹמִים gemelli seu gemini, ita etiam hoc nomen יֵמִים à uerbo הָמַם deriuetur, & secundum primum modũ significandi eius uerbi, dicantur muli, id est, cõsummati & perfecti ex duabus animalium speciebus. Legiturq; in scriptura sacra tantum semel. Genes. 36. Iste est Anan qui inuenit mulos, &c. quia cũ pasceret asinos patris sui in deserto, adinuenit modum, quo asinus ascenderet super equam, & inde conciperetur mulus.

יָמִין Dextra. Vide supra in suo themate אמן

633 **יָנָה** Deprędatus est. Psalm. 74. Dixerunt in corde suo deprędabimur eos pariter. Participium præsens יוֹנָה quod tamen nominaliter etiã accipitur. Iere. 25. Quoniam facta est terra eorum in uastitatem propter furorem deprędatoris. & cap. 46. A facie gladij deprędatoris. Zoph. 3. Væ ciuitati, quę deprędatur.

In tertia coniugatione הוֹנָה Ezech. 18. Oppressum & egenũ deprędatus est. Et mox iterum: Et uirum non deprędatus est. Exod. 22. Et peregrinum non deprederis, neque exugas eum. Leuit. 19. Si peregrinatus fuerit apud te peregrinus in terra tua, non deprederis eum, sed amabis eum. & cap. 25. Ne deprędetur uir fratrẽ suũ. Deut. 23. Non deprędaris eum. Ieremiæ 22. Pupillum & uiduam deprederis. Ezec. 18. Et uirum non deprędatus fuerit. Et cap. 45. Et non deprędabuntur amplius principes mei populũ meũ. et cap. 46. Et deprædãdo extrudes eos è possessiõe meorũ.

Participiũ præſens מוֹנַיִם Ieſ.49.Et deuorare faciã deprędatores tuos carnẽ ſuã.

INDE NOMEN.

יוֹנָה Columba,ſic Hebræis dicta,quòd omnium prędæ pateat & obnoxia eſt. Gen.18. Et emiſit columbam à ſe.Leuit.5.Vel duos filios columbæ.& cap.12. Vel filiũ columbæ uel turturem.Pſal.55.Quis dabit mihi remigium inſtar columbæ. Ieſ.38.Et meditabor ut columba.Oſeæ 7.Sicut columba ſeducta. Et legitur ſemel in ſtatu abſoluto,forma regiminis יוֹנַת Pſal.56. Super columba muta apud longinquos. Et cum affixo.Cantic.5.Columba mea. Et pluraliter יוֹנִים Cantic.1.Oculi tui columbarum.& cap.5.Oculi tui ſicut columbarum. Et in ſtatu regiminis יוֹנֵי Ezechiel.7.Ad montes ſicut columbæ uallium.

634 ינח Vſurpatur tantum in tertia coniugatione,magnamq; habet affinitatem ſignificatione cum uerbis נַחַת & חָנָה נוּחַ חָנַן נָחָה niſi quod ut forma, ita modo tãtum ſignificandi inter ſe uarient,ſignificat autem hoc deponere ſeu ſinere in loco,dimittere,permittere,relinquere aſſeruandi ſeu conſeruandi gratia.Atq; inter coniugandum mutat literam iod ſubſtantialem in punctulum dagges הִנִּיחַ Geneſ.39.Et depoſuit ueſtimentum eius apud ſe.Exo.16.Et quicquid reſiduum fuerit reponite in cuſtodiam uſq; mane.Iudic.6.Et protulero oblationem meam,& deponam coram te.Geneſ.19.Et educentes eos dimiſerunt eos extra ciuitatem. & cap. 42. Vnum ex fratribus ueſtris permittite apud me. Deuteron.14.Dimitte in portis tuis. 2.Samuelis 20.Et accepit rex decem mulieres concubinas,quas dimiſerat ut cuſtodirent domum.Eſther 3.Et regi non expedit ut dimittat eos.Pſal.105.Non dimiſit hominem illis iniuriam facere. Eccleſ. 10. Locum tuum non relinquas, quoniam ceſſatio relinquit errata maxima.Ierem.14.Inuocatum eſt nomen tuum ſuper nos ne relinquas nos.Ezech.16.Et dimittent te nudam & turpem.Iudicum 2. Et dimiſit Iehoua gentes illas, ut non feſtinanter exterminaret illas. Item cum datiuo conſtructum mediante articulo lamed.Exod.32. Et nunc permitte mihi. 2.Samuelis 16. Permitte ei, ut male dicat. Oſeæ 4. Aſſociatus eſt idolis Ephraim, permitte ei.Pſal.17.Et relinquunt reſiduum paruulis ſuis. Eccleſ.2. Odio habui omnem laborem meum,eò quòd relinquere oporteat homini,qui futurus eſt poſt me. Legitur tamen cum præpoſitione lamed,motum ad locum importante.Ieſaiæ 28.Sicut impetus aquarum uehementiam demiſit in terram fortiter.Amos 5.Et iuſtitiam in terram demittent. Item cum præpoſitione mem,motum de loco importante.Eccleſ.7.Ab iſto quoq; non remoueas manum tuam.

Participium pręſens מַנִּיחַ Eccleſiaſt.5.Et quod faciat diuitem non permittit ei ut dormiat.

Participium præteritũ מֻנָּח Ezech.41.Et qualiter poſita eſt domus lateralis.

In uoce paſſiua הוּנַח Thren.4.Defatigati ſumus,& non eſt facta remiſſio nobis. Zach.5.Et ponetur ibi ſuper baſim ſuam.

נַחַת Quies,requies,remiſſio,recreatio,refocillatio.Ieſaiæ 30.In conuerſione, & quiete ſaluabimini.Iob 36.Et quies menſæ tuæ,plena pinguedine.cap.17.Num pariter ſuper puluerem erit quies.Eccl.7.Melior eſt pugillus cum quiete.Prouerb.29.Viro ſapienti qui litigat cum uiro ſtulto,ſiue iraſcatur ſiue rideat,non eſt quies.Ieſaię 30. Et dimiſſionem brachij ſui oſtendet in excandeſcentia iræ.ſed de hoc nomine etiam infra in themate נַחַת.

הֲנָחָה Remiſſio. Eſther 2. Et remiſſionem prouincijs fecit. ſed de hoc etiam infra in uerbo נוּחַ.

635 ינק Suxit.Et in futuro cõiugatur perfectè ſeruata litera ſubſtantiali iod, congruitq; tam ſignificatione, quàm modo ſignificandi cum uerbo נִיק Ieſaiæ 60. Et ſuges lac Gentium,& mammam regum ſuges.& cap.66.Gloriam gẽtium ſugetis.Iob 3.Et cur ubera,ut ſugerem.& cap.20.Et uenenum aſpidum ſuget. Deut.33. Inundationem marium ſugent.

Participium præſens,quod tamen nominaliter uſurpatur יוֹנֵק ſugens, lactens. Num.11.Quemadmodũ portabit nutricius ſugentem.Deuter.32. Sugentem cum

uiro caniciei. Canticorum 8. Sugentem ubera matris meæ. Iesaiæ 11. Et delectabitur sugens super foramine aspidis. Et cap. 53. Et ascendit sicut sugens, id est surculus tener, lacteus, qui sugit succum arboris. Et pluraliter יוֹנְקִים Psal. 18. Ex ore paruulorum & sugentium. Et in statu regiminis יוֹנְקֵי Ioelis 2. Congregate paruulos, & sugentes ubera.

In tertia coniugatione seruat iod subscripto zere, הֵינִיק sugere fecit, id est lactauit. Exo. 2. Et lacta eum mihi. Et iterum: Et lactauit tibi infantem. Deut. 32. Et lactauit eum melle ex rupe. 1. Samu. 1. Et lactauit filium suum donec ablactaret eum. 1. Reg. 3. Et surrexi mane ut lactarem filium meum.

INDE NOMINA.

יוֹנֵק Sugens, lactens. uide supra in participio.

יוֹנֶקֶת Nomen participiale generis fœminini, surculus, scilicet tener, & lacteus, quicq; sugit succum arboris. In statu affixorum Iob 8. Et in horto eius surculus ipsius egredietur. cap. 15. Surculum eius arefaciet flamma. Et pluraliter יוֹנְקוֹת Psal. 80. Et ad fluuium surculos suos. Ezech. 17. Et ponam de summitate surculorum eius. Oseæ 14. Proficient surculi eius.

מֵינֶקֶת Nomen participiale. lactans, nutrix. Gen. 35. Et mortua est Debora nutrix Rebeccæ. Exo. 2. Et uocabo tibi mulierem nutricem ex Hebræis. Et in statu affixorum interserit iod literam characteristicam tertiæ coniugationis subscripto hirik. Genes. 24. Et nutricem eius. 2. Reg. 11. Et nutricem eius. Et pluraliter מֵינִיקוֹת Iesa. 49. Et principissæ eorum nutrices tuæ.

יְנִיקוֹת Nomen pluralis numeri tantum, surculi teneri, & lactei. Ezech. 17. Summitatem

636 surculorum eius auulsit.

יסד Fundauit, fundamentum posuit. Et differt tantum modo significandi à uerbis יָעַד & סָעַד Psal. 104. Fundauit terram super firmitatem suam. Et iterum: In locum quem fundasti eis. Prouerb. 3. Iehoua in sapientia fundauit terram. Iesaię 51. Et ad fundandum terram. Esdræ 3. Qui uiderunt domum primam in fundando eam, id est quum fundaretur ipsa. Iob 38. Vbi fuisti in fundando me terram. 2. Paral. 31. In mense tertio inceperunt aceruos ponere. ubi irregulariter samech est daggesata. Habakuk 1. Et fortem ut argueres, fundasti eum.

Participium præsens masculini generis יֹסֵד Iesaiæ 51. & Zachariæ 12. Et fundans terram.

In uoce passiua נוֹסַד Iesaiæ 44. Et templum fundabitur. Exod. 9. A die fundari, id est qua fundata est. Psal. 2. Et principes fundati sunt una, id est, consultauerũt seu constituerunt pariter. Nam ut fundamentum est ædificij, ita consultatio rei gerendæ. Similiter Psalm. 31. In constituendo eos pariter contra me, id est, statuendo, decernendo. In secunda coniugatione יִסֵּד Iesaię 14. Iehoua fundauit Zion. 1. Reg. 16. In Abiram primogenito suo fundauit eam. Iosue 6. In primogenito suo fundabit eam. Psal. 8. Ex ore infantium & lactentium fundasti potentiam, id est, regnum. 1. Paralip. 9. Hos constituit Salomo. Esther 1. Qui sic constituit rex.

Participium præteritum מְיֻסָּד 1. Reg. 7. Et fundatum lapidibus preciosis. Et pluraliter מְיֻסָּדִים Canticorum 5. Et coxæ eius ut columnæ eburneæ fundatæ super bases aureas.

In uoce passiua יֻסַּד 1. Reg. 6. Anno quarto fundata fuit domus Iehoua. Esdræ 3. Et templum Iehoua non erat fundatum.

In tertia coniugatione legitur tantum participium præteriti temporis מוּסָד Ies. 28. Ecce ego fundator in Zion lapidis, lapidis, inquam, probati, angularis, preciosi, fundamenti fundati, qui crediderit non trepidabit.

INDE NOMINA.

יֹסֵד Fundator. Iesaiæ 28. Ecce ego fundator in Zion. Et si alij sic exponãt. Ecce me fundauit in Zion lapidem &c.

מוּסָד Fundamentum. Iesaiæ 28. Fundamẽti fundati. 2. Paralip. 8. Vsq; ad diem fundamenti domus Iehoua.

מוּסָדָה Fundatio. Iesa.30. Et erit omne penetrans uirga fundamenti seu fundationis. Et pluraliter מוּסָדוֹת Ezech.41. Fundamenta laterum.

יְסוֹד Fundamentum. Exod.29. Omnem sanguinem fundes ad fundamentum altaris. Psal.137. Euacuate, euacuate usq; ad fundamentum in ea. Et in statu affixorũ nihil mutat. Ezechiel.13. Et reuelabitur fundamentũ eius. Iob 4. Quarum est in puluere fundamentum earum. Et pluraliter יְסֹדִים quod cum affixo legitur Micheę 1. Et fundamenta eius reuelabo.

יְסֻד Forma masculini generis, fundamentum. Esdræ 3. Est fundamentum ascensionis in Babel. Et in forma fœminea יְסוּדָה cum affixo. Psal.87. Fundamentum eius in montibus sanctitatis.

מַסַּד Fundamentum. 1. Reg.7. Et à fundamento.

מוֹסְדֵי Nomen pluralis numeri tantum, statusq; regiminis, fundamenta. Deut.32. Et inflammauit fundamenta montium. 2. Samuel.22. Fundamenta cœli commouebuntur. Prouerb.8. Cum circumscriberem fundamenta terræ. Iesa.58. Fundamenta generationis & generationis eriges. Et in forma fœminina מוֹסְדוֹת 2. Sam.22. & Psal.18. Et reuelabuntur fundamenta orbis. Et in distinctione sententiæ מוֹסְדוֹת Iesa.40. An deprehendisti fundamenta terræ.

הוּסַד Fundamentum, constitutio ædificij. 2. Paralip.3. Et hæc sunt fundamentum Salomonis ad ædificandum domum dei. Esdræ 3. In laudando Iehoua super fundamento domus Iehoua.

סוֹד Consilium, in quo aliquid statuitur & decernitur. Atq; ut fundamentum est ædificij, ita est consilium rerum agendarum. deinde quia consilia secreta sunt, & esse debent, pro secreto, mysterio, sacramento, insuper etiam pro ipso concilio, id est, congregatione, seu loco congregationis & concilij sumitur. Psalm. 55. Qui unà suauiter communicabamus consilium, id est arcanum, & mysterium dei. Prouerb. 11. Abit delator, & reuelat consilium. Et cap.25. Et secretum alterius ne reueles. Psal.25. Consilium Iehoua timentibus eum, id est secretum. Iere.6. Effundam furorem super pueros in platea, & super concilium selectorum pariter. Psal. 89. Deus præualidus in concilio sanctorum. In statu affixorum manet inuariatum. Gen. 49. Et in concilium eorum non intrabit anima mea. Iere.23. Si stetissent in consilio meo. Amos 3. Et deuoluit consilium suum ad seruos suos, prophetas.

סַד Cippus, compedis species, quo in fundamento constringuntur pedes, seu quod est in fundamento firmiter collocatũ, ne possit moueri loco. Iob 13. Et posuisti in cippum pedes meos. Similiter cap.33. Ponet in cippum pedes meos.

637 יָסַךְ Fusum, effusum, diffusum, expansum est supernè. Et congruit significatione cum uerbis פָּסַס & מָסַךְ נָסַךְ סוּךְ שׂוּךְ סָכַךְ nisi quòd ut forma parum, ita modo tantum significandi inter se differant. Exod.30. Super carnem hominis non fundetur, id est expandetur.

INDE NOMEN.

מוּסָךְ Operculum, tegumentum, tectorium, tabulatum. 2. Reg.16. Et tabulatum sabbathi, quod ædificauerunt intrinsecus. Hebræi sentiunt in atrio templi fuisse tentorium subter quo custodes templi singulis sabbathis excubias egerint. Mihi autem uidetur fuisse tabulatum sub quo sacerdotes Mosen & prophetas Regi ac populo exposuerunt, quod impius rex Achaz amouisse legitur, cui respondet adhuc in Iudæorum synagogis tabulatum è quo decem pręcepta, & lectiones cùm ex lege, tum Prophetis enarrant, & lingua potius Chaldaica, quàm Hebræa עַל מֵימְרָא & Germanica auff der Sage, appellant, uideturq; ad imitationem turris illius factum cuius mentio fit Nehemiæ 8. & apud nos Christianos cõcio seu suggestum.

638 יָסַף Addidit, adiecit. magnamq; affinitatem habet significatione cum uerbis אָסַף & סָפַח nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differãt. habet etiam contrariam significationem uerbo גָּרַע Iudicum 13. Et non addidit amplius angelus Iehoua apparere ipsi Manoah. 1. Samuelis 15. Et non addebat Samuel uidere Saul, id est non amplius uidebat Saulem. Et quando construitur cum lamed, signifi-

cat

cat in malum addere ſcilicet malum alicui, id eſt inferre malum. Ieſaiæ 26. Addidiſti Genti, addidiſti genti, ideo glorioſus factus es. Porro quando in fine ſententiæ abſolutè ponitur, tum ſignificationem habet contrariam, ſicut uerbum סוּף quem admodum etiam Chaldæus reddidit uerbo פסק id eſt ceſſauit, defecit. Numeri 11. Et factum eſt ut requieſceret ſuper eos ſpiritus Prophetarum, & non ceſſauerunt. Deut. 5. Verba iſta loquutus eſt Iehoua ad omnem Eccleſiam ueſtram è medio ignis nubis & caliginis uoce magna, & non ceſſauit.

Participium præſens יֹסֵף Gen. 30. Et uocauit nomen eius Ioſeph, dicens, addidit mihi Iehoua filium alium.

In uoce paſſiua נוֹסַף Exo. 1. Si incidat bellum & addatur etiam ipſe oſoribus noſtris. Num. 36. Et addatur hæreditati illius baculus.

Participium נוֹסָף Prouer. 11. Et diſtributor & additus adhuc, id eſt cui additur, ſeu affluit. Et in genere fœminino pluraliter נוֹסָפוֹת Ieſa. 15. Quoniam ponã ſuper Dimeon additamenta ſeu additiones, ſcilicet malorum.

In tertia coniugatione הוֹסִיף addidit, & accipitur in utranq; partem, bonam & malam. 1. Reg. 10. Addidiſti ſapientiam & bonitatẽ ſupra famam, quã audiui. Pſal. 71. Et addam ſupra omnem laudationẽ tui. Eccl. 1. Addidi ſapientiã ſupra omnes, qui fuerunt ante me in Ieruſalem. Eſt autem obſeruãdum quod in futuro huius coniugationis in prima perpetuo habeat holem, & in altera regulariter hirik, ſequente iod, uel ſine iod, uel zere, tranſpoſito iod ad hirik ſubiectum idq; præcipue quando præcedit particula negatiua. Veruntamen ſi copulam uau habeat ab initio annexam, tum ut plurimum loco zere recipit ſægol, ſicut in exemplis cernere licet. Legitur tamen תּוֹסְף Prou. 30. Ne addas uerbis eius. Et תּוֹסָף cum kametz, quod eſt zere magnũ in fine ſentẽtię. Iob 40. Ne ceſſes. Simili phraſi legitur, Deut. 25. Quadragies uerberet eum, non ceſſet. Inſuper legitur תֹּאסִיפוּן aleph loco uau. Exo. 5. non addetis, ut redeatis. Præterea legitur וַיֹּסֶף עוֹד 2. Sam. 6. Et collegit amplius Dauid omnes electos in Iſrael triginta millia, &c. ubi ſignificationẽ quidem habet uerbi אָסַף niſi malis עוֹד eſſe infinitiuum, ut ſit ſententia. Et addidit conſtituere Dauid omnes electos in Iſrael. Præterea & hoc obſeruatu dignum eſt, quòd quando cum עַל conſtruitur abſolutè, tum in bonum accipi, & ſubintelligẽdum, benedictio, ſeu bonum. Deut. 1. Iehoua deus Abraham addet ſuper uos. Pſal. 115. Addet Iehoua ſuper uos, ſuper uos, inquam, addet, & ſuper filios ueſtros, id eſt cumulet uos bonis. Sicut è contra, quando cum datiuo conſtruitur mediante articulo lamed in malam partem accipitur, pro dare malum ſeu damnum. Pſal. 120. Quid dabit tibi, & quid addet tibi lingua doloſa. Similiter in iuramentis. 1. Samu. 25. Sic faciat deus inimicis Dauid, & ſic addat, ſi reliquero aliquem ex omnibus, qui eius ſunt. Participium præſens maſculini generis, pluralis numeri מוֹסִיפִים Nehem. 13. Et uos additis furorem ſuper Iſrael prophanando ſabbathum.

INDE NOMEN.

יוֹסֵף Proprium nomen filij Iacob patriarchæ. Gen. 30. Vocauit nomen eius Ioſeph, dicens, addidit Iehoua mihi filium alium.

639 יסר In prima coniugatione uoce actiua ſæpe iod litera abit in dagges ſignificatq; cõſtringere, cohibere, cohercere, corrigere aliquem diſciplina, legibus, uel uinculis, uel pœna, ne pro libidine uagetur, & uiuat, faciatq; quidlibet. Et magis proprie de reali diſciplina, & facto, ſicut יָכַח magis proprie de uerbali increpatione dicitur, ac magnam affinitatem habet ſignificatione cum uerbis מָסַר & אָסַר contrariam autem ſignificationem cum uerbis יָתַר & סוּר סָרַר סוֹרֵר Græci communiter uerterunt uerbo παιδεύω, Latini, nunc uerbo caſtigandi, nunc corripiendi. Iob 39. Num contendere cum omnipotente corripiet. Pſal. 16. Equidem in noctibus corripuerunt me renes mei. Ieſaiæ 8. Et corripuit me, ne abirem in uiam populi huius. & cap. 28. Et corripiet eum in iudicio deus eius, & docebit eum. 1. Paral. 15. Et Canaiahu erat princeps Leuitarum in eleuatione, corrigendo in eleuatione, quia intelligens erat.

Parti

Participium presens יֹסֵר Psalm.94.Qui castigat Gentes,an non corripiet.Prou.9.Qui corripit derisorem,acquirit sibi ignominiam.

In uoce passiua נוּסַר Leuit.26.Et si in istis non corrigemini, sed ambulaueritis mihi ex aduerso.Psalm.2.Corrigemini iudices terræ.Prouerb.29.Verbis non corrigetur seruus,id est,emendabitur.Ezech.23.Et corrigentur omnes mulieres,ne faciant iuxta scelera uestra.

In secunda coniugatione יִסֵּר auget significationem.1.Reg.11.Pater meus castigauit uos flagellis,ego autem castigabo uos scorpionibus.Leuit.26.Et addam ad castigandum uos septuplum propter errata uestra.Psalm.6.Non in furore tuo castiges me.Psalm.39.In correptionibus super iniquitate castigas aliquē,id est,quando reprehensione castigas aliquem.Psalm.118.Castigando castigauit me Iehoua.Oseæ 7.Ego castigaui,corroboraui brachium eorum.

In tertia coniugatione legitur semel,& irregulariter.Oseæ.7.Castigabo eos secundum auditum cœtus eorum,id est,doctrinam.

INDE NOMINA.

מוּסָר Græcè παιδεία, Latine disciplina,correctio,correptio,increpatio, castigatio, actiuè uel passiuè quæ est assuefactio,qua homines arcent à peccatis, per doctrinam, minas,disciplinam,castigationem,qualis cōmuniter primis annis adhiberi solet, estq; seuerior institutio.Prouerb.1.Ad discendum sapientiam,& disciplinam.cap.15.Castigatio est mala deserenti semitam.Oseæ.5.Ego sum castigatio omnibus illis.Ezech.5.Increpatio, & terror Gentibus. In statu affixorum seruat cametz. Prouerb.8.Suscipite disciplinam meam,& non argentum. In statu regiminis mutat cametz in pathah מוּסַר Deut.11.Qui non uiderunt castigationem Iehoua dei uestri.Prouerb.15.Timor Iehoua,est disciplina sapientiæ.Iob 12.Disciplinam Regum soluit.Ieremię 30.Plaga inimici percussi te,& in castigatione crudelis.

מֹסָר Castigatio.Iob 33.Et in castigatione eorum terret eos.

מוֹסֵרוֹת Vincula.Iere.5.Diruperunt uincula.& cap.27.Fac tibi uincula & iuga. In statu regiminis & affixorum מוֹסְרוֹת Iob 39.Vincula onagri quis soluet.Psal.2. Dirumpamus uincula eorum.Psalm.106.Et uincula eorum disrumpit.Legitur etiā in forma masculini generis,in statu regiminis,& affixorū מוֹסְרֵי Iesaię 52.Solue uincula colli tui captiua filia Zion.Psalm.116.Soluisti uincula mea.Iesaię 28.Ne forte inualescant uincula uestra,seu castigationes uestrę.

640

יָעַד In prima coniugatione,de uoluntate sua certiorem reddidit,de fide testatus est, addita uel promissione uel iuramento,uel signo,aliquid condixit seu promisit, cōtestatus est,certo cōstituit,decreuit,designauit,despōdit sibi aut alteri,quod in sponsalibus fides certo promittitur,& ab altera parte requirit̄,eaq; attestationibus ratificant̄.ac significatiōe cōgruit cū uerbis עָדַר & עוּד עֵדָה nisi quod ut forma parū,ita modo tantū significādi inter se differāt.at à uerbo מָעַד omnino discrepat significatione.Exod.21.Si uero ancilla displicuerit in oculis sustentatoris sui,& nō desponderit eam.Et mox iterum:Si aūt filio suo desponderit eam.2.Sam.20.Et abijt Amasa ut uocaret Iehudam.& distulit ultra tempus,quod ei constituerat.Iere.47.Et contra portus maris, ibi constituit eum.Et obserua quod uno in loco significet correlatiue, dicto firmiter credere,certificare promissionem fide, promissum tenere ratū & certum,assentiri uerbo,fidem habere uerbo.Michee 6.Audite baculi, sed quis credit illi scilicet auditui.ex quo loco perspicuum est uerbum requirere fidem & è contra fidem debere niti uerbo.

In uoce passiua נוֹעַד uoluntatē & animū addito uel uerbo,uel facto seu signo, & opere externo depromere & testari.Si de uerbo,interpretari licet uerbo,testari attestari,contestari.Exo.25.Et testabor tibi ibi, & loquar tecū è propiciatorio. ca.29.Ad ostiū tabernaculi testimonij corā Iehoua,ubi testificabor uobis.Est aūt testari,loq de re,quā testis ille uidit,& scit esse uerā & cui alios fidē habere oportet.Sin aūt de re dicit̄,tū licet interpretari pro cōsentire,cōspirare,cōfœderari,iūgi fœdere, coire,cōuenire,cōgregari,quod sane fit certis legib.cōditiōib.& ceremonijs,quib.fides

des utrincꝫ confirmatur.Iosue 11.Et confœderati omnes isti reges uenerunt,& demiserunt se simul.Neh. 6.Venite & conueniemus simul in uillis.Iob 2.Constituerunt simul uenire ad condolendum ei.Psalm.48.Omnes reges confœderati sunt, transieruntcꝫ simul.Amos 3.Num duo ambulant,nisi consenserint.

Participium pluralis numeri נוֹעָדִים Num.14.Quę confœderatę sunt aduersum me.cap.16.Quare tu, & totus cœtus tuus conspirant contra Iehoua.1. Reg.8. Rex Salomo, & tota multitudo,quæ conuenerāt ad eum.

In tertia coniugatione הוֹעִיד significat sustinere,Et est uerbum forense.Iere.49. Quis autem similis est mihi,aut quis sustinebit me,prouocare me, quis est pastor, qui possit stare contra me.Iob 9.Si in iudicium,scilicet trahor, quis sustinebit me, &c. Verbi huius,adeocꝫ sermonis phrasim uidetur expressisse Paulus Apostolus 1.Corinth.6.Sustinet aliquis uestrum,negocium habens cū altero iudicari sub iniustis,& non magis sub sanctis,&c.

Participium præteritum generis fœminini מוּעָדָה Iosue 20.Hæ sunt ciuitates constitutionis,id est,cōstitutæ,omnibus filijs Israel. Et pluraliter מוּעָדוֹת Ezech. 21.Quorsum facies tuæ cōstitutæ sunt. Et in genere masculino pluraliter מוּעָדִים Ieremię 24.Et ecce duo calathi ficuum constituti sunt ante templum Iehoua.

INDE NOMINA.

מוֹעֵד Nomen,quod generaliter pro re aliqua certa,attestata,ac definita accipitur. Et primo pro tempore certo,& constituto.Gen.17.Et fœdus meum stabiliam de Izhak, quem pariet tibi Sara ad tempus istud,in annum alterum.& cap.18.Ad tempus reuertar,scilicet,suo tempore,quo scilicet infans solet in utero maturescere & nasci, &c.quod postea cap.21.clarius exprimitur.Et impręgnata est,& peperit Sara Abrahæ filium in senectute eius ad tempus Sarę,quod prædixerat ei deus.Exo.9.Et constituit Iehoua tempus dicens,cras faciet Iehoua uerbum istud in terra.& cap. 13.Custodies statutum illud in tempore suo,id est, stato & certo suo tempore annuatim.Psalm.75.Cum sumpsero tempus.& 1.Samuel. 24.Construitur tanquam adiectiuum cum nomine substantiuo עֵת Et dedit Iehoua pestem in Israel à mane usque ad tempus constitutum. Secundo,accipitur pro festo seu solennitate, quæ certo & stato tempore celebratur.Threnor.1.Viæ Zion lugent abscꝫ uenien te ad festum.Et mox iterum.Vocauit super me festiuitatem, &c.quas autem solēnitates & quæ festa significet,in eius plurali inuenies. Tertio, pro loco certo & constituto.Iosue 8.Et egressi sunt uiri ciuitatis obuiam Israeli ad pręliandum, ipse & populus eius in constitutum,scilicet locum. Quarto,pro cōuentu seu congregatione deputata.Iob 30.Scio ꝙ morti trades me,& domus constituta omni uiuenti,id est,domus constituta est,in quam omnes uiuentes conueniunt & cōgregantur domus omnibus mortalibus constituta.Ex hoc loco mutuasse uidetur autor epistolæ ad Hebræos cap.9.Vbi scribit omnibus hominibus constitutum esse semel mori.Et simili phrasi etiam עוֹלָם legitur Eccl.12.Quia homo abit in domū seculi sui.id est,quo omnes in seculo solent se recipere,uel iuxta illud, Puluis es,& in puluerem reuerteris.In domum antiquissimam,unde scilicet egressus est,uel sic seculi sui,id est,temporis uitæ exactæ,iuxta illud psalmi, Posuit terminum, quem non præteribit. Quinto,pro castris,seu agminibus certo numero & ordine constitutis.Ieremiæ 46.Clamauerunt ibi,Pharao rex ille Ægypti concidit,transtulit castra. Sexto pro certa nota,quæ militibus in bello datur, signum,symbolum,tessera militaris.Iudic.20.Et tessera erat Israeli cum illis,qui erant in insidijs.

Septimo,quando construitur cum nomine אֹהֶל tum specificat,certificatcꝫ,& quasi discernit hoc tentorium ab alijs omnibus,sicut pulchre & diserte textus indicat. Exod.33.Et accepit Mose tentoriū & tetendit illud extra castra procul à castris appellauitcꝫ illud אֹהֶל מוֹעֵד et quicuncꝫ uellet quærere Iehoua egrediebatur ad tentorium constitutum,quod erat extra castra.Et quia in hoc tantum uolebat deus testari populo suo de uoluntate sua Exod.25.ideo Stephanus protomartyr in defensione sua Actor.7.uocat tabernaculū testimonij. Porro Iesaiæ 14.Etiam

monti Zion apponitur propter templum & cultũ in eo conſtitutum & ordinatũ, ſedebo in monte teſtamẽti in lateribus aquilonis. Eadem etiam ratione Ieruſalem ciuitati attribuitur. cap. 33. Vide Zion ciuitas teſtamenti noſtri. Et pluraliter מוֹעֲדִים ſtata ſcilicet tempora. Geneſ. 1. Et erunt in ſigna & tempora. Pſalm. 104. Fecit lunam in certa tempora, ut ſunt menſes & eorum certa interualla. Item pro feſtiuitatibus ſtatis. 1. Paralip. 23. In Sabbathis, in menſibus, & in feſtiuitatibus. In ſtatu regiminis מוֹעֲדֵי Leuit. 23. Hæ ſunt feſtiuitates Iehoua. Item pro templis, & ſynagogis conſtitutis, ut in illis conueniant homines. Pſalm. 74. Incendunt igni ſynagogas dei in terra. Sic in ſtatu affixorum ibidem. Rugiunt hoſtes in medio ſynagogarum tuarum. Item pro agminibus ſeu turmis. Ieſa. 15. Ab aquilone fumus uenit, & non eſt ſolitarius in agminibus ſuis. Item pro tempore ſtato. Iere. 8. Etiam ciconia in cœlo nouit tempora ſua. Legitur tamen etiam 1. Paralip. 8. pluraliter forma fœminini generis מוֹעֲדוֹת in ſabbathis, in nouilunijs, & in feſtiuitatibus ter in anno, in feſto azimorum, & in feſto hebdomadarum, & in feſto tabernaculorũ. Vbi ſeſe declarat quæ feſta, uocet nomine מוֹעֲדוֹת

עֵדָה Certus aliquis cœtus ſeu numerus, ſeu conuẽtus hominum, certum collegium, cõciliabulum, & differt à nomine קָהָל ſicut ſpecies à ſuo genere, ſicut ex Leuit. cap. 4. facile deprehendes, ꝙ קָהָל uniuerſalem Eccleſiam ſignificet. Sic enim ibi legit̃ Si totus cœtus Iſrael errauerit, & latet hoc erratum ipſam Eccleſiam. Exo. 16. Et uenerunt omnes principes cœtus illius, & annunciauerunt Moſi. & cap. 34. Omnes principes in cœtu. Chaldæus uertit בְּנִישְׁתָּא Leuit. 8. Et omnem cœtum congrega in oſtium tentorij teſtimonij. Iere. 6. Audite gentes, & cognoſce cœtus. In ſtatu regiminis עֲדַת Exod. 12. Loquimini ad omnem cœtum Iſrael. Iob 15. Cœtus hypocritarum ſterilis. Pſalm. 1. Nec errones in cœtu iuſtorum. Pſalm. 8. Cœtus populorum circumdabit te. Pſalm. 68. Increpa feram arundinis, cœtum taurorũ. Num. 16. Et loquutus eſt ad Karach, & ad totum cœtum ipſius. Pſal. 64. Memor eſto cœtus tui, quem comparaſti. Item conſtruitur cum קָהָל Exod. 12. Immolabitq́; cũ uniuerſa eccleſia cœtus Iſrael. Et Iudic. 14. tranſumitur pro cœtu ſcilicet apum. Et ecce examen apum in cadauere leonis. Et in ſtatu affixorum ponitur pro neruis in quibus uires & robur hominis conſiſtunt. Iob 16. Deuaſtaſti omnes uiros meos robur meum, cœtum ſcilicet neruorum & compagum.

641 יעה Amouit, remouit cineres, aut quid ſimile in cumulum. Ieſaię 28. Remouebit grãdo protectionem mendacij.

INDE NOMEN.

יָעִים Inſtrumenta ænea, quibus cineres remouebantur de altari in cumulum. alij ſcopas eſſe uolunt, nos palas uertimus. Exod. 38. Et fecit omnia uaſa altaris ollas & palas, & pelues. Num. 4. Palas & pelues. 1. Reg. 7. & 2. Paral. 4. Et fecit Hirom ollas, & palas, & pelues. 2. Reg. 25. Et ollas & palas, & forcipes, & cochlearia, & omnia uaſa ænea, quibus miniſtrabant, abſtulerunt. Et cum affixo ſeruat cametz. Exod. 27. Et facies ollas eius pro cinere eius, & palas eius, & pelues eius. Videtur aũt hoc uerbum congruentiam habere cum uerbo עָטָה.

642 יעז Ab hoc themate legitur participium paſſiuę uocis נוֹעָז congruitq́; ſignificatione uerbis עזז & עוֹז Ieſaiæ 33. Populum obfirmatum non uidebis. Et uidetur aliquibus conuenire cum nomine לַעַז de quo ſuo in loco.

643 יעט Operuit, & congruit ſignificatione cum uerbis עוֹט עָטָה נָטַע Et legitur in hac forma ſemel. Ieſaiæ 61. Pallio iuſtitiæ operuit me.

644 יעל Vſuuenit tantũ in tertia coniugatione, & proprie ſignificat exaltare, ſubleuare, releuare, conſeruare ab interitu. cõgruitq́; ſignificatione cũ uerbis עוֹל עָלַל עָלָה מָעַל גָּעַל niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe uarient. Habakuk 2. Quid ſubleuaminis adfert ſculptile. Iob 35. Quid ſubleuaminis accipiam de errato meo. Prouerbio. 11. Non releuant theſauri improbitatis. Ierem. 16. Non eſt in eis qui ſubleuet.

INDE NOMINA.

יָעֵל Caprea ſylueſtris, quam ibicem, ſeu capreolum appellare licebit, quanquam capri genus eſſe arbitror, quod mõtes, & excelſas rupes & petras ſcãdat & habitet. quaſi dicas rupicapros. Legitur autem in maſculino genere tantum pluraliter יְעֵלִים 1. Samuel. 24. Et abijt ad quærendum Dauidem, & uiros eius ſuper petris capreolorum. Pſalm. 104. Montes excelſi capreis. Iob 39. Nunquid noſti tempus, quando parere ſolent capreæ petrarum. Et in forma fœminea יַעֲלָה Prouerb. 5. Caprea gratiſſima. Et Plinius libro octauo, inter caprarum genera rupicapreas enumerat, quem conſulere poteris.

בְּלִיַּעַל Vide de iſta uoce in themate עוּל

יַעַן Eò ꝙ. Item Struthio, uide in themate עָנָה

645 יעף

Literæ tranſpoſitione tantum à uerbo עָיַף uariat, aliàs ſignificatione congruit, conuenit quoq; cum עוּף in altero modo ſignificandi. Significat enim laſſum & defatigatum fieri, ut aliquis mouere & erigere ſe amplius non poſſit, & exerere uires corporis. Et eſt contrarium ſignificatione cum uerbo יָפַע Ieſaiæ 40. Iehoua creator extremitatum terræ non defatigabitur. Et iterum: Ambulabunt & non defatigabuntur. Et mox iterum: Et defatigabuntur pueri. & cap. 44. Nõ bibat aquã, & defatigetur. Ieremiæ 2. Omnes quęrentes eam non defatigabuntur. cap. 51. Et laborabunt homines inuanum, & ad ignem, & defatigabuntur. Similiter Habakuk 2. Et populi in uanum defatigabuntur.

INDE NOMEN.

תּוֹעָפוֹת Nomen pluralis numeri tantum, habens contrariam uerbo ſuo ſignificationem. Num. 23. Sicut fortitudines unicornis ei. Iob 22. Argẽtum fortitudines tibi. Pſalm. 96. Et fortitudines montium ei. Num. 22. Sicut erectiones unicornis ei. Iob 22. Argentum erectiones tibi. Pſalm. 96. Et erectiones montium ei.

646 יעץ

Vt à יָסַד, id eſt, fundauit, dicitur סוֹד conſilium, ita à יָצַע id eſt, ſtrauit, etiam יָעַץ literarum tantum tranſpoſitione, proponere in animo, conſulere, ſeu conſilium inire, dicitur, ꝙ conſiliũ ſit quaſi ſtratum ſeu ſtragulum, ſuper quo actiones noſtræ conſiſtunt. Sed quia Latinus ſermo uerbum ſternendi pro conſulendi, non recipit, ideo cogit nos eius egeſtas recipere uerbum conſulendi, quãquam, ꝙ ad cõſtructionem attinet ne id quidem reſpondeat, ſiquidem Hebræum poſt ſe accuſatiuum regat, uerbum autem Latinum conſulo datiuum. Legitur tamen Imperatiuus in forma עֻץ de quo ſuo in loco. nec multum abludit ab eo cùm uoce tum ſignificatione uerbum יָעַץ de quo etiam aliàs. 2. Samuel. 17. Non eſt bonum conſilium, quod conſuluit Achitophel. Ieſaiæ 14. Quia Iehoua exercituum conſuluit. Pſalm. 17. Benedicam Iehoua, qui conſuluit mihi. Pſalm. 62. Quia conſuluerunt expellere. Pſalm. 32. Conſulam tibi oculo meo.

Participium præſens quod ſæpe nominaliter uſurpatur יוֹעֵץ Ieſaiæ 19. Propter conſilium Iehoua, quod ipſe conſulit ſuper ipſum. Ieſaiæ 9. Conſiliarius. Prouer. 11. Et ſalus in multitudine conſiliarij. Micheæ 4. Num conſiliarius tuus ſublatus eſt.

Et pluraliter יוֹעֲצִים Ezech. 11. Et qui conſulunt conſilium malum. Prouerb. 25. Et in multitudine conſiliariorum ſtabilietur. Et in ſtatu regiminis יוֹעֲצֵי Ieſaiæ 19. Conſiliarij Pharaonis. Prouerb. 12. Et conſiliarijs pacis lætitia. In genere fœminino יוֹעַצְתּ 2. Paral. 22. Quia mater ipſius fuit conſulens ei.

Participium præteritum generis fœminini יְעוּצָה Ieſaię 14. Hoc eſt conſilium, quod conſultum eſt ſuper omnem terram.

In uoce paſſiua נוֹעַץ Et ut נִשְׁפַּט in uoce paſſiua ſignificat in ius uocare, ita hoc noſtrum ſignificat in conſilium adhibere, conſultare cum alijs. Ieſaiæ 40. Quem in conſilium adhibuit, uel ſic, cum quo conſultauit? Pſalm. 70. Conſultauerunt pariter. 1. Reg. 12. Et in conſiliũ adhibuit rex Rechabeam ſenes. 2. Reg. 6. Et conſilium detulit ad ſeruos ſuos. Nehemiæ 6. Veni & conſultabimus pariter. 2. Paralip. 32. Et conſultauit cum principibus ſuis.

Participium

Participium pluralis numeri נוֹעָצִים 1.Reg.12.Vos conſultatis.

In quarta coniugatione הִתְיָעֵץ conſultauit. Pſalm.83. Et conſultabunt contra abſconditos tuos.

INDE NOMINA.

עֵצָה Græcis βȣλὴ, Latinis cõſilium, propoſitum, inſtitutio, ut in nouo Teſtamento ſæpiſſime accipitur. Prouerb.8. Meum eſt conſilium, & effectus. cap.12. Obtemperãs conſilio eſt ſapiens. & cap.20. Aquæ profundæ, conſilium in corde uiri. Et mox iterum: Cogitationes conſilio cõfirmantur. In ſtatu regiminis עֲצַת 1.Reg.12. Et reliquit conſilium ſenum. Prouerb.19. Conſilium Iehoua ipſum ſtabit. In ſtatu affixorum עֲצָתוֹ 2.Sam.16. Conſilium eius. Ieſa.46. Conſilium meum ſtabit. Et pluraliter עֵצוֹת Deut.32. Quoniam Gens priuata conſilĳs. Pſalm.13. Quãdiu ponam conſilia in anima mea.

מוֹעֵצוֹת Nomen pluralis numeri tantũ, conſilia, conſultationes, deliberationes. Prou.22. In conſultationibus & cognitione. Iere.7. Sed abierunt in conſultationibus. Et cũ affixis מוֹעֲצוֹת Pſal.5. Cadant à conſultationibus ſuis. & Pſal.81. Abibant in cõſultationibus ſuis.

יַעַר Sylua, item fauus mellis. Vide in themate ſuo עור

647 יָפָה Venuſtum, elegans, decorum, formoſum, gratioſum, pulchrum fuit, quod gratiam habet, & ad ſe allicit, inq; ſui amorem inuitat, ac pellicit homines, atq; ſignificatione congruit cũ uerbis יָפַע פָּתַת פָּתָה & פָּנָה niſi, ꝙ ut forma, ita modo tantũ ſignificandi inter ſe differant, ſicut differentiam illam indicauimus in uerbo פָּנָה Canticor.4. Quam formoſæ ſunt mammæ tuę. & cap.7. Quàm formoſi ſunt pedes tui in calciamẽtis. Et mox iterum. Quàm formoſa es. Ezech.31. Et formoſa fuit in magnitudine eius. Et cap.16. Et formoſa fuiſti ualde.

In ſecunda coniugatione יִפָּה formoſum reddidit. Ieremiæ 10. Argento & auro formoſum faciet illud.

In quarta coniugatione הִתְיַפָּה Ierem.4. In uanum formoſum te facies.

Legitur quoq; geminatum augẽdæ ſignificationis gratia יָפְיָפָה Pſalm.45. Formoſus fuiſti præ filĳs hominum.

INDE NOMINA.

יָפֶה Nomẽ maſculini generis, formoſus, decorus, elegans, uenuſtus, pulcher, qui allicit & inuitat in ſui amorẽ. Cantic.1. Ecce tu formoſus es dilecte mi. Eccl.5. Ecce ꝙ uidi ego bonum, quod formoſum, ut comedat, & bibat, & uideat bonum. Et in ſtatu regiminis יְפֵה Gen 39. Et erat Ioſeph formoſus ſpecie, & formoſus uiſu. Pſal.58. Formoſus ſurculo. Et in genere fœminino יָפָה 2.Sam.13. Et Abſolom filio Dauid erat ſoror formoſa. 1.Reg.1. Et quærebant puellam formoſam. Canti.1. Ecce tu formoſa, amica mea, ecce tu formoſa. Et in ſtatu regiminis יְפַת Gen.29. Formoſa ſpecie, & formoſa uiſu. Et in ſtatu affixorum יָפָתִי Canticor.2. Formoſa mea.

Et pluraliter יָפוֹת Iob 42. Mulieres formoſæ. Amos 8. Virgines formoſę. Et in ſtatu regiminis יְפוֹת Gen.41. Formoſæ uiſu. Et iterum: Et formoſę ſpecie.

יֳפִי Forma, formoſitas, uenuſtas, elegantia, pulchritudo, quæ hominibus grata eſt, & ad ſe inuitat, ac pertrahit. Ieſaiæ 3. Aduſtio pro formoſitate. Ezech.27. Ego abſolutę formoſitatis. Prouer.31. Et uanitas eſt forma. Et in ſtatu regiminis יְפִי Ezech.28. Super formoſitate ſapientiæ tuæ. Et in ſtatu affixorum mutat holẽ in hateph cametz. Ieſ.33. Et regem in formoſitate ſua uidebunt. Ezech.28. Superbiuit cor tuum in formoſitate tua. Prouerb.6. Ne appetas formam ipſi in corde tuo.

יְפֵה־פִיָּה Nomen geminatum fœminini generis, augens ſignificationem. Ierem.46. Vitula formoſiſſima Ægyptus.

מוֹפֵת Vt uerbum, ita nomen quoq; congruẽtiam quandã habet cum themate פָּנָה & ſignificat aſpectum, ſeu ſignum uiſibile, de re futura, uel bona, uel mala admonẽs, ſecũdũ quam rẽ uel iucundũ eſt aſpectu, uel triſte & horrendũ, Latini prodigiũ ſeu portentũ uocant. 2.Paral.32. Et ſupplicauit ad Iehoua, qui promiſit ei, & prodigiũ

dedit ei,pro quo 2.Reg.20.& Iesa.38.scriptum est אוֹת signum.Iesa.20.Et dixit Iehoua sicut ambulauit seruus meus Iesiahu,nudus & discalciatus tribus annis in signum & prodigium super Ægyptum, & super Æthiopiam, sic abducet rex Assur captiuitatem Ægypti & Æthiopiæ. Ieremiæ 12.Faciem tuam operies,& non aspicies terram,quoniam portentum dedi te domui Israel.Ezechielis 24.Et erit Ezechiel uobis in prodigium,ut iuxta omnia quæ fecit ille, ita uos faciatis.Zachar.3. Quoniam uiri portẽti illi sunt.Ierem.12. Dic ego sum portentum uestrum,quemadmodum feci,ita fiet illis in transmigratione,in captiuitatem abibunt.Deuter.7. Si dixerit ad uos Pharao, ponite pro uobis prodigium. & cap.13. Si surrexerit in medio tui propheta,aut somniator somnij, & dederit tibi signum, aut prodigium. 1.Reg.13.Et dedit in die illa prodigium dicens,hoc est prodigiũ,quod locutus est Iehoua,ecce altare scindetur, & effundetur cinis.Psal.71.Sicut prodigium factus sum multis. Et pluraliter מוֹפְתִים Exo.4. Vide omnia prodigia quę posui in manu tua,ut faceres ea coram Pharaone.& cap.11.Et Moses & Aharon fecerũt omnia prodigia illa coram Pharaone.Iesa.8.Ecce ego & pueri quos dedit mihi Iehoua in signa & prodigia in Israel.Ioel.3.Et dabo prodigia in cœlo & in terra,sanguinem,& ignem,& palmas fumi,sol uertetur in tenebras,& luna in sanguinem. In statu affixorũ.Exod.7.Et multiplicabo signa mea,& prodigia mea in terra Ægypti.1.Paralip.16.Recordamini mirabilium eius quæ fecit,prodigiorum eius, & iudiciorum oris eius.

תֹּפֶת Excelsum illud,& cultus in illo institutus à portentoso,& horrendo uisu spectaculo, quod comburendis liberis exhibebatur,sic dictum est, quanquam Lyranus & alij à Tympanis,hoc nomen habere existiment.2. Reg.23.Et prophanauit Thopheth,quod erat in ualle filij Hinnom, ne quis traduceret filium suum,aut filiam suam per ignem ipsi Molech.Iere.7.Et ædificauerunt excelsa Topheth,in ualle filij Hinnom ut comburerent filios suos & filias suas igni.Et legitur semel pro מוֹפֵת positũ.Iob 17.Et posuit me in parabolã populis,& portentũ in oculis,eram. Atque hic locus in causa est, cur ad hoc thema referã, nec Lyrani etymologiæ assentiar.

תָּפְתֶּה Denominatiuum prioris nominis, quo Iesaias in poetica sua descriptione pro inferno,& horribili loco damnatorum usus est,sicut & Christus sæpe gehennæ,& ignis Gehennæ tristissimum aspectum ob oculos ponit.Hęc autẽ Iesaię uerba sunt cap.30.Quoniam ordinata est ab heri Thaphte,etiam ipsi Regi decreta in profundum & in latum,habitatio eius ignis & ligna multa, anhelitus Iehoua sicut torrẽs sulphuris inflammans eam.

648 יָפַח

Flauit,efflauit,spirauit,congruit significatione cum uerbis פּוּחַ & נָפַח,nisi quod ut forma,ita modo tantum significandi inter se differant. Et in prima coniugatione legitur tantum participium præsens יָפֵחַ Psalm.27.Quoniã insurrexerunt contra me testes falsi,& efflans iniuriam.uel sic.Et efflator iniuriæ.

In quarta coniugatione תִּתְיַפֵּחַ Iere.4.Vocem filiæ Zion,quæ suspirabat, expãdens manus suas.

649 יָפַע

Vsuuenit tantum in tertia coniugatione הוֹפִיעַ & significat inclarescere, exerere claritatem,splendorem,fulgorem,magnificentiam,gloriam,maiestatem,potentiam.Et ut significatione congruit cum uerbo יָפָה ita contrariæ est significationis uerbis עָיֵף & עוּף יָעֵף Deut.33.Inclaruit ex monte Paran. Psalm.50.E Ziõ uniuersitas pulchritudinis inclaruit.Psal.80. Habitator Cherubim inclaresce.Iob 3.Et non inclarescat super ipsum lux.& cap.10.Super consiliũ improborũ inclarescis.Et mox iterũ:Et inclarescet sicut caligo.& cap.37.Et inclarescet lux in nube ipsius.

INDE NOMEN.

יִפְעָה Claritas.Ezech.28.Et polluent claritatem tuam.Et mox iterum: Corrupisti sapiẽtiam tuam super claritate tua.

650 יָצָא

Exiuit,egressus est,& significat quarũlibet rerũ quãcunque egressionẽ,sicut ex exẽplis deinceps adductis cognoscere licebit,congruit autẽ significatiõe cũ uerbis נוֹץ נָבָא צִיץ nisi quod ut forma parũ,ita modo tantũ significandi inter se uariẽt.Gen.4.

Et

Et egressus est Kain à facie Iehoua.cap.10.De terra ista egressus est Assur.Pro nasci egredi ex utero.Gen.10.Inde egressi sunt Philistei & Capthorim. Deut.2.Capthorim qui egrediuntur à Capthor.& cap.17.Et reges è lũbis tuis egredient. Iob 1.Nudus egressus sum de utero matris meæ.Vbi sine aleph scriptum est.Exo.21.Si mulier grauida fuerit, & exierint nati eius.Mich.5.Ex te egredietur qui sit futurus dominator in Israel.Deut.28.Et secundina quæ egredit̃ è medio pedũ eius.Vbi sine aleph legitur.Item 30.Egredere,dices illi.Significat nõnunquã absolutè egredi foras,scilicet in militiam.Genes.14.Et egressus est rex Sodomę & rex Gomorrę.1.Sam.13.Et egressa est statio Philistęorũ.Num.32.Qđ egrediet̃ ex ore uestro,facietis.Iosue 6.Et non egrediat̃ ex ore uestro uerbũ.Iesa.28.Etiã hoc à Iehoua exercitu um egressum est.Habakuk 1.Ideo egreditur iudiciũ peruersum,id est, profert,pronunciatur.Iudic.13.Quicquid egredit̃ è uite uini,id est,crescit.Iesaię 11.Et egredietur uirga ex stipite.Iob 13.Sicut flos egreditur & exciditur.Genes.19.Sol egressus erat supra terram cũ Lot ueniret in Zoar,id est,exortus erat. Exod.21.Et in anno septimo egredietur liber.Leuit.25.Egredietur abs te ipse & filij eius.1.Sam.14.Et deprehensus est Ionathan,Saul uero & populus egressi sunt.Prou.12.Et egrediet̃ ex angustia Iustus.Exod.32.Proieci illud in ignem, & exiuit uitulus iste.Prouerb.25.Remoue scoriam ab argento,& exibit conflatori uasculum.Exod.17.Et egressæ sunt ex ea aquæ,id est,effluxerunt.Leuit.9.Et egressus est ignis.2.Paralip.26.Et egressum est nomen eius ad longinquos.Psalm.73.Egreditur ex adipe oculus eorum.uult autem taxare hypocritarum procacitatem & præsumptionem,qua piorum doctrinam & mores perlustrant,& temere damnant.Item alia phrasi.Genes.42.Et egressum est cor illorum.Eccl.5.Anima mea egressa est,quando ipse loqueretur.Iere.48.Date alam Moab,ut euolando egrediatur,id est,euolet, uide de hoc loco infra in uerbo נָצָא. In infinitiuo legitur scriptũ duplici forma,prima est יָצֹא quando scilicet præcedit uel sequitur idem uerbũ in tempore futuro. Genes.8.Et egrediebatur egrediendo.2.Reg.5.Ad me egrediens egredietur.Ierem.38.Si egrediendo egressus fueris. Altera est צֵאת & hac usurpatur, quando uel à frõte assumit literam gerundiuam.Psalm.114.Cum egrederetur Israel ex Ægypto.Num.33.Anno quadragesimo ab egredi filios Israel.Vel in fine assumit affixũ.Deut.15.Tẽpore egredi te ex Ægypto.Exod.13.In egrediendo me ex Ægypto.

Est præterea obseruãda hæc phrasis,Egredi & ingredi.quę idẽ propemodũ Hebræis significat,quod Latinis exequi officiũ suum,& foris & domi.Deut.31.Filius centũ & uiginti annorum nũc sum,nec possum amplius egredi & ingredi.Iosue 14.Quale olim erat robur meum,tale nunc quoq; ad bellũ,ad egrediendũ & ingrediẽdũ.1.Sam.18.Et cõstituit eũ principẽ millenariũ,& egressus est,& ingressus est,corã populo.1.Sam.29.Bonus fuisti in oculis meis cũ egredereris,& ingredereris mecũ cum castris.2.Reg.11.Et eritis cũ rege quando egreditur & ingreditur,id est,militię & domi.2.Sam.2.Tu fuisti eductor & introductor Israelis,id est, præfuisti populo foris & domi.1.Reg.3.Ego sum puer paruus,ignorans exitũ & introitũ,id est, non noui belligerari,neq; administrare rẽpublicã legibus,id est, neq; militiæ,neq; domi ualeo ich weis wedder aus noch ein.

Participium præsens יוֹצֵא Exod.8.Ecce ego egredior à te.1.Reg.8.Vsq; ad Esopũ,quæ egreditur ex pariete. Et pluraliter יוֹצְאִים Ezech.14.Qui egrediunt̃ ad uos. Et in regimine יֹצְאֵי Gen.9.Ex omnibus egressis area. Et in genere fœminino יֹצֵאת Ecclef.10.Sicut error,qui egreditur.Et in alia forma יֹצֵאת Iudic.11.Filia eius egrediebatur. Item abortiens,seu abortum faciẽs.Psal.144.Non ruptus, neq; abortum faciens.Loquitur aũt propheta de boue qui nõ sit ruptus,sed ad generandum aptus,& de uacca,quæ non abortiat. Et pluraliter יוֹצְאוֹת Zacharię 5.Duæ mulieres egrediebantur.

In tertia coniugatione הוֹצִיא exire,egredi fecit, eduxit,extulit,deprompsit,elicuit,extraxit,eloquutus est.Genes.8.Educ tecum,ubi cum uau mobili scriptũ est. Ezechiel.21.Educam gladium meum.Psalm.135.Qui educit uentum.Exod.8. Vt

rent pediculos.Num.20.Et elicies illis aquas de petra.Genes.14.Et Melchizedek extulit panem & uinum.Exod.12.Et coxerunt pastam,quã exportauerant ex Ægypto.Iob 10.Cur è uulua extraxisti me.Num.17.Et protulit florem.2.Reg.12.Qui extulerunt eam ad fabros lignarios,uel sic,exposuerunt eã fabris lignarijs.2.Reg. 15.Et edixit Menahem argentum super Israel.Deut.22.Quia extulit nomen malũ contra uirginem Israel.Num.14.Et mortui sunt uiri,qui protulerunt infamiam terræ.Iob 8.Et de corde suo proferent sermones.Iesaiæ 42.Iudicium Gentibus proferet,promulgabit.

Participium præsens מוֹצִיא Psal.68.Educens uinctos.Iesa.45 Educentem uas pro opere suo. Et in forma מוֹצָא transposito puncto.Psalm.135.Qui educit uentum. Et pluraliter מוֹצִיאִים 2.Paral.9.Educentes equos. Et in statu regiminis מוֹצִיאֵי Num.14.Et mortui sunt uiri proferentes infamiam terræ.

Participium præteritum מוּצָאִים Ezech.14.Qui educti sunt,filij,& filiæ.& cap. 47.Qui educuntur.ubi litera aleph abiecta est. Et in genere fœminino מוּצֵאת Gen.38.Ipsa educta. Et pluraliter מוּצָאוֹת Ieremiæ.38.Omnes mulieres eductæ.

In uoce passiua הוּצָא Ezech.38.Et ipsa ex populis educta est.

INDE NOMINA.

מוֹצָא Exitus,egressus,apparet nomen esse participiale. 1.Reg.10.Et eductio equorum. Iesaiæ.28. Sicut exitus aquarum. Psalm.75.Ab exortu & occasu.Psalm. 19. Ab extremo cœli exortus eius. Et pluraliter מוֹצָאֵי 107.In exitus aquarũ. Deut.8.Sed in omni egressu oris Iehoua uiuit homo,id est,eloquio.& cap.23.Egressum labiorum tuorum seruabis.Psalm.89.Exitum labiorum meorum non mutabo.

צֵאָה Excrementum.quod in statu regiminis צֵאַת legitur.Ezech.4. Et cum excremento hominis coques,& cum affixo. Deut.23.Et operies excrementum tuum.

צֹאָה Excrementum oris uel ani,egestio,uomitus.Iesaiæ 28. Omnes mensæ plenæ sunt uomitu. Et in statu regiminis צֹאַת Iesaiæ 4.Si abluerit Iehoua sordem filiarum. Et cum affixo.Prouer.30.Et à sorde sua non est lota.

צֹאִים Nomen adiectiuum pluralis numeri,& dicit de uestibus exutione dignis,seu exutis,quæ sordidatæ sunt,unde pro sordidis accipitur.Zach.3.Et Iosua erat indutus uestibus sordidis.Et iterum:Deponite uestes sordidas.

תּוֹצָאוֹת Nomen pluralis numeri,exitus.Iosue 19.Et erunt exitus termini eorum.Psalm.68. Et ipsius Iehoua Sustentatoris sunt exitus mortis,id est,per mortem.Prou.4.Quia ex ipso exitus uitæ.

מִיצִיאֵי Nomen pluralis numeri,status regiminis,id est,egressi, progeniti,enati, filij.2.Paralip.32.Egressi uisceribus eius consciderunt eum gladio.

צֶאֱצָאִים Generaliter pro qualibet propagine seu progenie accipitur.Iesaiæ 22.Et suspendetur super eo omnis gloria domus patris sui,egressiões & progenies.Atq; ex hoc Iesaiæ dicto uidetur mihi sumpsisse Ioannes Baptista,quo Pharisęos & scribas increpat progeniem uiperarum uocans,nam prius progeniem sonat,& posterius uiperas,& per contractionem progenies uiperarum.Iesaiæ 28.Et fuit sicut qui extendit terram & progerminationes eius Iob 5.Progenies tuę sicut herba terrę.Et cap.27. Et progenies eius non saturabitur pane.

צֹאן Vide suo in loco.

651

יצב In prima coniugatione usurpatur in uoce passiua neutraliter נִצַּב id est, stetit, sicut נִשְׁבַּע iurauit,& נוֹשַׁע salutem seu opem tulit,nec mutat iod in uau holem, sed transponit in sequentem literam,habet aũt congruentiam cum נצב quanquã ex ipso tantum nomen unum in usu sit.Exod.7.Stabis in occursum eius.& cap.34. Et steterunt uelut cumulus.Psalm.45.Stetit cõiunx ad dexteram tuam. Prouer.9. In uia semitarum stetit.

Participium masculini generis נִצָּב Exod.17.Cras ego super uertice collis sto. & cap.18.Et omnis populus stat apud te.Num.22.Et uidit asina angelum stantem in uia.Iesa.3.Stat ad iudicandũ Iehoua. Et pluraliter נִצָּבִים Genes.18.Et ecce tres

uiri ſtabant.Deut.29.Vos ſtatis hodie.1.Sam.22.Et omnes ſerui eius ſtabant iuxta eum. Et in genere fœminino נִצָּבָה Zachariæ 11.Quod ſtat,legitur etiam forma נִצֶּבֶת 1.Sam.1.Sum mulier quæ ſtabat. Et pluraliter נִצָּבוֹת 1.Sam.4.Quę ſtabant.

In tertia coniugatione הִצִּיב Statuit.1.Reg.16.Statuit ualuas eius.Pſal.74.Tu ſtatuiſti omnes terminos terræ.Iere.5.Statuerunt laqueum.1.Sam.13.Et ad ſtatuendũ ſtimulum ſcilicet ut eſſet fixus. Ioſue 6.Statuet ualuas eius. Threnorum 3. Statuit me tanquam ſignum ad ſagittam.2.Reg.17.Statuerunt ſibi ſtatuas. Pſal.41.Et ſtatuiſti me corã te in æternũ,id eſt,ut ſim ſacerdos,& mediator & deprecator perpetuus. Participium præſens מַצִּיב 1.Sam.15.Et ecce ſtatuit ei locum.

Participium præteritum מֻצָּב Gen.28.Et ecce ſcala ſtatuta erat ſuper terra.

In quarta coniugatione הִתְיַצֵּב ſtatuit ſe.Num.11.Et ſtatuent ſe ibi tecum. Iob 1. Vt ſtatuerent ſe iuxta Iehoua.Num.23. Statue te iuxta holocauſtum tuum.Pſal.2. Statuerunt ſe reges terræ.Prouerb.22. Coram regibus ſtatuet ſe,id eſt miniſtrabit eis. Et obſeruanda eſt iſta phraſis,quòd ſtare in conſpectu alicuius, eſt eſſe ipſius miniſtrum ſicut Lucæ 1.Ego ſum Gabriel,qui aſtiti in conſpectu dei.Porro Exod. 2.legitur irregulariter ſcriptum,nam iod ſubſtantialis litera trãſpoſita eſt ad hirik ſub futuri litera.Et ſtatuit ſe ſoror eius procul.

INDE NOMINA.

נִצָּב Sumitur pro ea pugionis ſeu gladij parte,qua in foſſione ſtat lamina, & Latinis capulus dicitur.Iud.3.Et ingreſſus eſt etiam capulus poſt ferrum.

נְצִב Stationarius,id eſt præfectus conſtitutus in prouincia loco regis. 1.Reg.22.Et rex non erat in Ædom,ſed præfectus rex,id eſt,præfectus regis ſeu prorex.

מַצָּב Forma maſculea,& in ſtatu regiminis מַצַּב Statio, præſidium. Ioſue 4. A ſtatione pedum ſacerdotum,id eſt ubi ſtabant pedes ſacerdotum. Inde etiam dicta eſt ſtatio militum,id eſt milites in præſidio poſiti.1.Sam.14.Transeamus ad ſtationẽ Philiſtæorum.1.Samuel.13.Et egreſſa eſt ſtatio Philiſtæorum. Et in forma fœminea מַצָּבָה 1.Sam.14.Et reſponderunt uiri ſtationis.

מַצֵּבָה Statua.Gen.28.Et poſuit illum ſtatuam.Leuit.26.Et ſtatuã non erigetis. Geneſ.31. Et teſtis eſt hæc ſtatua.Legitur etiam in forma מַצֶּבֶת 2.Samuelis 18. Et uocauit ſtatuam ſecundum nomen ſuum.Gen.35.Hæc ſtatua ſepulchri Rachel.accipitur etiam pro ſtatua arboris,id eſt ſtipite, ſeu trunco. Ieſaiæ 6. Sicut tilia & quercus, quibus in proiectione ſtipes in eis,ſemen ſanctitatis,ſtipes eius. Et in ſtatu regiminis מַצְּבַת 2.Reg.10.Et confregerunt ſtatuam Baal. 2.Reg.3. Et remouit ſtatuam Baal. Et pluraliter מַצֵּבוֹת 2.Reg.17.Et ſtatuerunt ſibi ſtatuas. 1. Reg.4. Excelſa & ſtatuas. In ſtatu regiminis & affixorum מַצְּבוֹת 2. Reg. 10. Et educent ſtatuas Baal.Ieremiæ 43.Et confringet ſtatuas domus Solis.Mich.5.Et ſuccidam ſculptilia tua, & ſtatuas tuas. Exod.34. Statuas eorum confringetis. & cap. 23. Confringes ſtatuas eorum.

מֻצָּב Nomen participiale.Statio,propugnaculum,in quo in obſidione ſtant milites. Ieſaiæ 29.Et cingam contra te ſtationem.

חֻצַּב Satuta,hoc nomine uocat Propheta coniugem regis,id eſt metropolim à rege ſtatutam.Nahum 2.Statuta abducta eſt,& ancillę eius,id eſt oppida minora. Thargũ uertit מַלְכְּתָא id eſt regina.

652 יצג

Legitur tantum in tertia coniugatione הִצִּיג & congruit ſignificatione cnm uerbo יָצַב in altero modo ſignificandi,ſignificat enim ponere, ſtatuere,collocare. Ierem.51.Collocauit nos tanquam uas inane. Iob 17. Statuit me in parabolam. Geneſ.43. Et ſtatuero eum coram te. & cap.33. Statuam quæſo de populo,qui eſt mecum.& cap.30. Et ſtatuet baculos, quos decorticauit.1.Sam.3.Et ſtatuerũt eam apud Dagon.Deut.28.Quæ non tentauit plantam pedis ſui ſtatuere ſuper terram.

Participium præſens מַצִּיג Iudic.6.Ecce ego ſtatuo uellus lanæ.

In uoce paſſiua הוּצַג ſeu הֻצַּג Exod.10. Tantum grex ueſter, & armentum ueſtrum ſtatuetur.

653 יצע

In Kal & in Piel non inuenitur,ſed in ſcripturis ſacris.

Vſuuenit tantum in tertia coniugatione הִצִּיעַ ſignificatq́ ſubſternere.ſ.lectum. Et ut literarũ tantũ poſitione, ita modo ſignificandi tantum differt à uerbo יָצַג Pſ.139. Et ſi ſubſtrauero in inferno, ecce ibi es. Ieſ.58. Et ſaccũ & cinerẽ ſubſternet. In uoce paſſiua הֻצַּע Ieſaiæ 14. Subter te ſubſternetur uermis. Eſther 4. Saccus & cinis ſubſternetur multis.

INDE NOMINA.

יָצוּעַ Nomẽ participiale, ſtratũ, ſtragulũ, & legit in ſtatu affixi. Gen.49. Stratũ meũ aſcẽdit. Et pluraliter יְצוּעִים 1.Paralip.5. Quia polluit ipſe ſtragula patris mei. Pſal.63. cũ recordor tui ſuper ſtragulis meis. Pſ.132. Si aſcẽdero ſuper lectũ ſtratorũ meorũ.

מַצָּע Stragulum ein Matze Ieſ.28. Quia breue eſt ſtragulũ, & tegumentũ arctum eſt.

יָצִיעַ Stratum, hoc autem nomine ambitus diſcurrens dicitur. 1.Reg.6. Et ædificauit ad parietem domus ſtraturam in circuitu.

654 יָצַק Fudit, effudit, infudit actiuè ſi ſequitur accuſatiuus, ſed ſi abſolutè eſt poſitũ neutraliter uſurpatur, fuſus eſt, & nõ ſolum de liquidis ſeu liquefactis rebus, uerum etiam de aridis & induratis dicitur, quæ tamen cum fuerunt in motu ſubſiſtunt & collocantur. Et ſic in altero modo congruit ſignificatione cum uerbo יָצַג ſicut in priore cum uerbo צוּק Leuitic.8.& 9. Et ſanguinem fudit. Exod.26. Et fundes eis quinq; baſes. 1.Reg.4. Et fundes in omnia uaſa. 2.Reg.4. Funde populo ut comedant. Ezech.24. Et etiam funde in illam aquam. Ieſaiæ 44. Effundam aquam ſuper ſitientem, & fluenta ſuper aridam. Item, Effundam ſpiritum meum ſuper ſemẽ tuũ. 1.Reg.18. Implete quatuor hydrias, & effundantur ſuper holocauſtum. Exo.38. Et fuerunt centum talenta argenti ad fundendum baſes ſanctuarij. Iob 38. In fundẽdo puluerem in arctum, id eſt cũ perfunditur puluis coaguleſcit, fitq́ ſolidior.

Participium præteritum יָצוּק ſolidatũ, arctatum, cõpreſſum, cõpactum, ſicut ſolet res eſſe poſtquam fuſa eſt. Iob 41. Compacta eſt ſuper ipſum, nõ mouebitur. Et mox iterum: Cor eius compactũ ſicut lapis, & cõpactum ſicut molaris inferior. Et pluraliter יְצוּקִים 1.Reg.7.& 2.Paral.4. Duæ ſeries cucurbitarũ fuſarum. In genere fœminino יְצֻקָה quod tamen nominaliter accipitur pro fuſura. 1.Reg.7. In fuſura eius, pro quo 2.Paralipo.4. ſcribitur מֻצֶקֶת. Et pluraliter יְצֻקוֹת 1.Reg.7. Latera ipſa erant fuſa. In tertia cõiugatione הִצִּיק fudit, effudit, proſtrauit, collocauit. Ioſue 7. Et attulerunt ea ad Ioſua, & ad omnes filios Iſrael, & fuderunt ea coram Iehoua. 2.Sam.15. Et ſubſtituerunt arcam dei.

Participiũ præſens generis fœminini מוֹצֶקֶת & in diſtinctione ſententiæ מוֹצָקֶת 2.Reg.4. Et ipſa infundebat.

Participium præteritum מוּצָק 1.Reg.7. Et fecit mare fuſum. Et iterum: & totum erat fuſum. Et mox iterũ: Fuſura una. Iob 37. Fortes ſicut ſpeculum fuſum. Et quia id quod eſt fuſum, eſt ſolidũ, pro ſolido, & duro compactoq́ & conſtanti accipit. Iob 11. Et eris conſtans, & non timebis. & cap.36. Quo non cõpactum ſuo eo, id eſt fundamentum. & cap.37. Et latitudo aquarũ in compacto. Et pluraliter in ſtatu regiminis nominaliter מְצֻקֵי 1.Sam.2. Quoniã Iehoua ſunt compacta terræ, & poſuit ſuper ea orbem, id eſt fundamenta. Et pluraliter in genere fœminino מוּצָקוֹת infuſoria. Zach.4. Septem & ſeptem infuſoria pro lucernis.

In uoce paſſiua הוּצַק Pſal.45. Diffuſa eſt gratia in labijs tuis, uel ſic, fuſa eſt gratia in labia tua. Iob 22. Fluuio effundetur fundamentum eorum.

INDE NOMINA.

מוּצָק Nomen participiale, fuſura. 1.Reg.7. Fuſura æris.

מָצוּק 1.Sam.14. Deus unus conſtitutus ad Aquilonem. Ego arbitror eſſe participiũ prę teritum uerbi inuſitati מָצַק conſtituit.

655 יָצַר Congruit ſignificatione cum uerbis אָצַר מָצַר נָצַר צוּר צָרַר niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant. Variat autem hoc noſtrum, ſignificandi modũ ex conſtructione. Primo, quando uel abſolutè uſurpatur, uel poſt ſe habet datiuum, tum neutraliter idem Hebræis notat, quod Latinis anguſtum eſſe, uel corpori uel animo & perſonæ יחן futuræ habent ſubſcriptum zere. Iob 18. Et angu-

anguſti erant greſſus uirium eius.Prouer.4.Cum inceſſeris non erunt anguſti greſſus tui.Ieſa.49.Quoniam nunc anguſta erit propter habitatores.1.Reg.8.Aut ſi anguſtiam fecerit ei inimicus ipſius in terra portarum eius,id eſt moleſtus fuerit.Geneſ.32.Et timuit Iacob ualde,& anguſtia erat ei.Iudic.2.Et anguſtia erat illis ualde. 1.Sam.30.Et anguſtia erat Dauidi uehementer. Secũdo quando regit poſt ſe accuſatiuum,tum tranſitiuè ſignificat,uel mẽte & animo aliquid quod fuſum erat concipere,comprehendere,imaginari,cogitare,effigiare,formare, uel foris ſecundum illum animi conceptum & ideam,rem corpoream formare, effigiare, figurare & ei dare formam,quocũq; id tandem fiat modo, quod quidẽ etiam eſt aliquid in arctum redigere,quod antea informe erat. Et in iſto modo ſignificandi perſonæ futuri ' יִתַּן ad alterius differentiam habent regulariter ſubſcriptum hirik.Gen. 2.Et formauit Iehoua deus hominem ex puluere de humo.Et iterũ: Et poſuit illuc hominem,quem formauerat.Ieſ.44.Quis formauit deum, & ſculptile fudit. Exo. 32.Accepitq; de manibus eorum,& formauit illud ſtylo.1.Reg.7.Et formauit duas columnas ęneas octodecim cubitorum.Pſal.74.Æſtatem & hyemem tu formaſti. Pſal.95.Et aridam manus eius formauerũt.Pſal.104.Leuiathan tu formaſti.Ieſ.43. Populus iſte,quem formaui,laudem meam annunciabit.& cap.44.Et malleis formabit illud.cap.49.Et formabo te,& dabo te in pactũ populi.Ierem.1. Antequam formarem te in utero.

Participium præſens יוֹצֵר formans,formator, πλάστης qui dat formam rei. Pſal. 33.Qui format cor eorum,intendit ſimul ad omnia facta ipſorũ.Pſal.94. Quæ format laborẽ ſupra ſtatutũ.Ieſ.45.Formans lucem,& creans obſcuritatem.Ier.10.Nõ ut iſti ſunt pars Iacob,ſed formator omniũ eſt. Amos 7.Ecce formator locuſtæ.Ieſaiæ 41.Et ſicut ipſe fecerat ex luto per manum figuli.Et mox iterũ: Et ſicut lutum in manu figuli,ſic uos eſtis in manu mea domus Iſrael. Et pluraliter יוֹצְרִים Ieſ.30. Et cõtritio eius ſicut contritio uaſis figulorũ.1.Paral.4.Ipſi ſunt figuli, & habitatores plantationum. In ſtatu regiminis יוֹצְרֵי Ieſaiæ 44.Formatores ſculptilis omnes illi ſunt inane quiddam.

Participium præteritum ſeu nomen participiale יְצוּרִים quod aliqui uerterũt cogitationes,alij mẽbra.Iob 17.Et omnia mẽbra mea uelut umbra.i.lineamẽta,diſpoſitiones. In uoce paſſiua נוֹצַר & ſemel tantum legitur Ieſaiæ 43.Ante me non eſt formatus deus,nec poſt me erit.

In ſecunda coniugatione uoce paſſiua יוּצַר & יֻצַּר Ieſaiæ 54. Omne uas quod formatum eſt contra te,non erit proſperũ.Pſal.139. Molam meam uiderunt oculi tui,& in libro tuo ſcripti erant dies,qui formati ſunt,dũ adhuc ne unus illorũ eſſet.

INDE NOMINA.

יֵצֶר A primo ſignificãdi modo,anguſtia.Iob 20.In plenitudinib.ſufficientiæ ſuæ anguſtia ei. Et in altero ſignificãdi modo,forma,fictio,formatio,figmentũ,cogitatio, intẽtio.Gen.6.Vidit aũt deus,ꝙ multiplex eſſet malitia hominũ in terra,& figmẽtum cogitationũ cordis eius eſſet malũ omni tẽpore.& cap.8.Nõ addã amplius maledicere terrã propter hominẽ,quia figmentũ cordis hominis malũ à pueritia ſua. 1.Par.28.Iehoua ſcrutat̃ omniũ corda,& omne figmentũ cogitationũ intelligit.Ieſa.26.Cogitatio,quæ innititur obtinebit pacẽ,pacem.Pſ.103.Ipſe nouit figmẽtum noſtrũ,memor q; puluis ſumus.Ieſ.29.Ac ſi dicat factura factori ſuo,nõ fecit me,& figmentũ dicat formatori ſuo,non nouit. Paulus Epheſ.2.cum inquit ipſius ſumus figmentum, nomine ποίημα reddidit. In ſtatu affixorum notat primam uocem in hirik,& alteram in ſeua.Deut.31.Nam noui figmẽtum eius,quod ipſe fecit hodie.

יְצֻרַי Lineamẽta,diſpoſitiões.ſ.corporis.Iob 17.Et omnia lineamẽta mea uelut umbra.

656 יָצַת Ardore uel ſolis,uel ignis,uel iræ flagrauit,arſit. Congruit ſignificatione cũ uerbis נצח & נצא נוץ נאץ אוץ ציץ צית niſi quod ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe uarient.Ieſ.9.Quoniã exarſit quaſi ignis ſeditio,uepres & ſentes abſumet, exardeſcet quaſi in condenſis ſyluæ.cap.33.Quaſi ſpinæ exciſæ,igni exurentur.Iere.51.Et portæ eius excelſæ exurentur.Iere.49.Et filiæ eius igni comburentur.

In uoce paſſiua נִצַּת 2.Reg.22.Magna eſt ira Iehoua, quę exarſit in nos. Et mox iterum: Et exarſit furor meus in locũ iſtum, qui nõ extinguetur. Ierem.2. Ciuitates eius exuſtæ ſunt. cap.9. Exuſta ſunt abſq; uiro. Et mox iterũ: Et exuſta eſt quaſi deſertum abſq; tranſeunte.

In tertia coniugatione הִצִּית ſuccendit, inflammauit. Ioſue 8. Et cum ceperitis urbem inflammetis eam igni. Iud.9. Et inflammauerunt cum eis munitionẽ igni. Ier. 11. Cum uoce tumultus magni ſuccendit ignem in ea. Iere.21. Et ſuccenderunt urbem hanc igni, & combuſſerunt eam. Thren.4. Et ſuccẽdit ignem in Zion. Ier.21. Et ſuccenderunt palatia eius. ſ. hoſtes, uel neutraliter, Exarſerũt palatia eius.

657 Participium præſens מַצִּית Ezech.20. Ecce ego ſuccendo in ignem.

יֶקֶב Lacus, uas ſeu dolium, in quo uuæ calcantur, & exprimuntur, à cauitate habens appellationẽ. Et Gręcis ληνὸς dicitur uas in quod uinum recens expreſſum eſt receptum. Sed quia hæc uox Latinis amphybola ſeu polyſima eſt, oportuit torcular uertere. habet autem cognationẽ ſignificatione cum uerbis נָבָא נָבַק נָקַב בּוּק בָּקַק גּוּב יָגַב niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant. Ieſa.5. Et etiam torcular excidit in ea. Oſeæ 9. Area & torcular non paſcet eos. Et in diſtinctione ſententiæ יָקֶב Num.18. Aut de plenitudine torcularis. Et in ſtatu affixorum uox prior mutatur in hirik, altera in ſeua. Deut.15. Et de torculari tuo. Et pluraliter יְקָבִים Iob 24. Torcularia calcauerũt. Ioel.2. Et redũdabunt torcularia muſto. Ieſa.16. Et uinũ in torcularibus non calcabit. In ſtatu regiminis יִקְבֵי Zach. 14. Vſq; ad torcularia regis. Et cum affixis יְקָבֶי Prouerb.3. Et muſta torcularibus tuis erumpent.

658

יָקַד Vſſit, aduſſit, & habet cognationem ſignificatione cum nomine נָקֹד Ieſa.10. Et gloriam eius aduret adurendo iuxta aduſtionem ignis. Deut.32. Et aduret uſq; ad infernum inferiorem.

Participium præſens generis fœminini יוֹקֶדֶת Ieſ.65. Ignis adurit tota die.

In tertia cõiugatione uoce paſſiua הוּקַד Leuit.6. Et ignis altaris aduratur in eo. Et mox iterum: Et ignis ſemper aduratur in altari, non extinguatur. Iere.15. Ignis accenſus in ira mea contra uos aduretur.

INDE NOMINA.

מוֹקֵד Vſtrina, focus, nomen maſculini generis. Pſal.102. Et oſſa mea ſicut focus exarſerunt. Et pluraliter ſtatus regiminis מוֹקְדֵי Ieſa. 33. Quis habitabit ex nobis ad focos æternitatis. Et in forma fœminea מוֹקְדָה Leuit.6. Et holocauſtum erit ſuper foco, ſuper altare.

יְקוֹד Vſtio, aduſtio. Ieſa.65. Iuxta aduſtionem ignis.

יָקוּד Vſtrina, focus. Ieſa.30. Ad fouendum ignem de foco.

נָקֹד Vſtum, aduſtum, ſed de hoc ſuo in loco.

יִקְהַת De hoc uide in themate ſuo קָהַל.

659 **יָקַע** Luxari, diſtendi, moueri loco, diuelli, congruit ſignificatione cũ uerbis בָּקַע & נָקַע niſi ꝙ ut litera prima, ita modo tantum ſignificandi inter ſe differant. Eſtq; contrariæ ſignificationis uerbis תקע & סעתע quæ fixionẽ ſignificant. Et ſi animæ attribuitur, ſignificat abalienari. Gen.32. Et tetigit in coxa fœmoris eius, & luxata eſt coxa fœmoris Iacob, cum ipſe luctaretur cum eo. Iere.6. Caſtigare Ieruſalem, ne forte auellatur anima mea abs te.

In tertia coniugatione הוֹקִיעַ Num.25. Tolle omnes principes populi, & diſtende eos ipſi Iehoua coram ſole. 2.Sam.21. Dentur nobis ſeptem uiri de filijs eius, & diſtendemus eos ipſi Iehoua in Gibea Saul.

Participium præteritum מוּקָעִים 2.Sam.21. Suſtulit inde oſſa Saul, & oſſa Ionathan filij eius, adhæc collegerunt oſſa diſtentorũ. Autor epiſtolæ ad Hebræos me-
660 minit huius ſupplicij, cum cap.11. ſcribit, Alij uero diſtenti ſunt &c.

יָקַת Non eſt in uſu, niſi in tertia coniugatione הִקִּית & cõiugatur more uerborum à nun litera ordientiũ, quia literã iod inter coniugandum tranſmutat in dagges.

Signifi

Significat autẽ circumdare,re aliqua uel inſtrumento,circuire,per circulum redire in eum locum unde egreſſus erat. Congruit enim ſignificatione cum uerbis קָפָא & נָקַף תָּקַף nisi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differãt. Et quãdo regit poſt ſe accuſatiuum,tum eſt tranſitiuũ.Leuit.19.Ne circũdetis comam capitis ueſtri ſcilicet nouacula,ſeu forfice.Ioſue 6. Circuibis ciuitatem & omnes uiri bellicoſi circumeundo ciuitatem una uice. At ſi abſolutè ponitur, non regens accuſatiuum tum neutraliter uſurpatur.Iob 1.Et factum eſt cum reuoluti eſſent dies conuiuij.cap.19. Et rete ſuum iuxta me circumtetendit. Pſal.17.Et inimici mei in anima circumierunt contra me.

Participium præſens מַקִּיפִים 1.Reg.7.& 2.Paralip.4.Circumdantes mare.

INDE NOMINA.

קוֹף Simia,ſic Hebręis dicta, quòd uno in loco non conſiſtat,ſed continuo circumeat, cuius plurale קוֹפִים legit̃ 1.Reg.10.& 2.Paral.9.Semel per tres annos ibat in Tharſis,deferens inde aurum,argentum,& dentes Elephantorum,& Simias.

תְּקוּפַת Circulus,circuitus,circumuolutio.Exo.34.Et facies tibi feſtum collectionis, circumuolutio anni.2.Paral.24.Et factum eſt in circũuolutione anni pro quo.1. Regum 20.legitur תְּשׁוּבַת Pſal.19.Ab extremo cœlorum egreſſus eius, & circumuolutio eius ad extrema eorum. Et pluraliter תְּקֻפוֹת Ioſue 4.Et factum eſt in reuolutiones dierum,&c.

661 יקץ

Congruit ſignificatione cum uerbo קוּץ & modo ſignificandi cum הֵקִיץ eiuſdẽ uerbi tertia cõiugatione.Et ſignificat neutraliter euigilare, expergiſci, quod fit punctione quadam & extimulatione.Et legitur in hac forma tantũ in prima coniugatione,& paucis in locis.Gen.9.Et euigilauit à uino ſuo.& cap.28.Et euigilauit à ſomno ſuo.1.Reg.3.Et euigilauit Salomo.Habakuk 2.An non ſubito exurgent mordentes te,& euigilabunt agitantes te,ubi tamen kuph litera non eſt daggeſſata propter accentum rhetoricum,quem Grammatici גריע uocant.

662 יקר

Precioſum habitum eſt,in precio fuit,magni æſtimatum eſt:dicitur autem precioſum,quod rarũ & non omnibus obuium eſt,cõtrariãq; habet ſignificationẽ uerbis נָקַר· קוֹר קָרָה quę ſimul occurſum important hochſthertzig,köſtlich ſein.Ieſ.43. Ex quo precioſus habitus es in oculis meis.Zach.11.Amplitudinẽ precij quo maiore in precio habitus,q̃ illi.Pſal.139.Et mihi q̃ precioſi fuerũt amici tui deus. 1.Samu.26. Quoniã nõ malefaciã tibi amplius,eò ꝙ precioſa fuit anima mea in oculis tuis. In futuro uariat,legitur tertia perſona יֵיקַר Pſal.72.Et magno in precio erit ſanguis eorum in oculis eius. Alia forma יֵקַר Pſal.49.Et precioſior erit redẽptio animæ eorum. In alia forma יִיקַר 1.Sam.18.Et magno in precio fuit nomen eius ualde.2.Reg.1.Vir dei precioſior ſit obſecro anima mea, & anima ſeruorum tuorum iſtorum quinquaginta in oculis tuis.

In tertia coniugatione הוֹקִיר Prou.25.Precioſum fac pedem tuum à domo ſodalis tui,ne ſatur fiat tui,& odiat te,id eſt, rarius adeas eum,ne uileſcas, & deſinas eſſe in precio.Ieſa.13.Precioſiorem faciam uirum,q̃ aurum putum,& hominem,q̃ maſſam Ophir,ſcilicet propter ipſorum raritatem & paucitatem minoris erit precij aurum optimum,q̃ homines,iuxta uulgare prouerbiũ Omne rarum carum.

INDE NOMINA.

יְקָר Nomẽ ſubſtantiuũ precioſum,precioſitas,preciũ.Eſther 1.Precioſum,ornatũ magnificẽtię ſuę.Et mox iterũ:Vt omnes mulieres exhibeãt precioſitatẽ maritis ſuis. i. honorẽ ſeu reuerentiã.& cap.6.Qualis facta eſt precioſitas,aut magnificẽtia ipſi Mardochęo propter hanc rem.Et iterũ:Et fauebit rex facere precioſius magis,q̃ mihi. & cap.8.Et facta eſt Iudæis lux,& lætitia,& gaudiũ, & precioſitas. Iob 28.Et omẽ precioſum uidit oculus eius. Pſ.49.Et homo in precio ſeu precioſitate nequaquã pernoctabit.Prou.20.Et uas precij,labia ſciẽtię.Ezech.22.Theſaurũ & precioſum abſtulerũt.Et in ſtatu regiminis יְקַר Pſ.37.Et inimici Iehoua ſicut precioſũ pratorũ.Prou.17.Et precioſus ſpiritu,uir intelligẽtiæ.i.uir prudẽs habet carũ ſuũ ſpiritũ,nõ temere effundit ſpiritũ ſuũ. In ſtatu affixorũ ſeruat cametz.Eſth.6.Quid facien-

ciendum est uiro cui rex fauet preciositatem eius, id est aliquid illi preciosum. Iere. 20. Et omne preciosum illius.

יָקָר Nomen adiectiuum masculini generis preciosum, id quod est & habetur in precio, magniq; æstimatur, werd, hochschetzig, köstlich, hochwirdig, Iob 28. Non sternetur cum massa Ophir, cum Onyche precioso & Saphiro. & cap. 31. Si uidi lucem cum splendesceret, & lunam preciosam ambulantem, id est clare incedentem. Psal. 36. Quàm preciosa est benignitas tua. Psalm. 116. Preciosa in oculis Iehoua mors piorum eius. Prouer. 1. Omnem facultatem preciosam inueniemus. 1. Sam. 3. Verbum Iehoua erat preciosum in diebus illis, nec uisio erumpebat, id est erat rarum. Legitur etiam substantiuè Eccles. 10. Preciosum præ sapientia & gloria, stultitia modica. Ieremiæ 15. Si eduxerit preciosum à uili. Et pluraliter יְקָרִים Threnorum 4. Filij Zion preciosi, qui strati sunt cum auro puto, nónne reputati sunt sicut uasa testacea. In genere fœminino יְקָרָה 2. Sam. 12. Et lapis preciosus. Prouer. 6. Mulier uiri animam preciosam uenabitur. Legitur etiam semel יְקָרָה pro יְקָרָה Prouerb. 3 Preciosior est gemmis. Et pluraliter יְקָרוֹת 1. Reg. 5. Et transtulerunt lapides magnos, lapides preciosos ad fundandum domum, id est, præcellentes. Et substantiuè. Zach. 14. Non erit lux preciositatum, aut opacitas, id est lux excellens.

יַקִּיר Nomen adiectiuum, masculini generis, preciosus, carus. Iere. 51. An non filius preciosus mihi Ephraim.

יְקָרָה Nomen adiectiuũ generis fœminini. Iesa. 28. Angulũ precij. Et pluraliter יְקָרוֹת Psal. 54. Filiæ regum in preciosis tuis.

663 יקשׁ Congruit significatione cũ uerbis, קָשָׁה & נָקַשׁ נָשַׁק חוּשׁ קָשַׁשׁ nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant. Significat autẽ currenti insidiari laqueo, seu laqueos tendere, ut inuoluatur. Iere. 50. Laqueos tetẽdi tibi, atq; etiam capta es. Psal. 141. Custodi me à laqueo, quem tetenderunt mihi.

Participium presens pluralis numeri יוֹקְשִׁים Psal. 124. Anima nostra uelut auis euasit ex laqueo captantium.

In uoce passiua נוֹקַשׁ Psal. 9. In opere manuũ tuarum illaqueatus est improbus. ubi tamen zere scriptum est pro pathah. Deut. 7. Ne forte illaquearis in eo. Prou. 6. Illaqueatus es in sermonibus oris tui. Iesa. 8. Illaqueabuntur & capientur.

In secunda coniugatione uocis passiuę legitur participium pluralis numeri more perfectorum יוּקָשִׁים Eccl. 9. Sicut aues detẽtæ in laqueo, ita quoq; illi illaqueantur filij hominum in tempore malo.

INDE NOMINA.

יָקוּשׁ Irretitor, captator, uenator. Psal. 91. Eripiet te ex laqueo illaqueatoris. Prouerb. 6. Et uelut auis de manu illaqueatoris. Et pluraliter יְקוּשִׁים Ierem. 5. Respectat tanquam ex condensis frondibus illaqueatorum.

יָקוֹשׁ Laqueus. Oseæ 9. Propheta uelut laqueus illaqueatoris.

מוֹקֵשׁ Laqueus, illaqueatio. Exo. 10. Quousq; erit nobis iste in laqueum. Iosue 23. Et erũt uobis in laqueum & illaqueationem. Prouer. 22. Vt accipias laqueum animæ tuæ. Et pluraliter מוֹקְשִׁים Iob 40. Laqueis perforatur nasus. Psal. 64. Vt abscondant laqueos. Psal. 140. Laqueos posuerũt mihi. Et in statu regiminis מוֹקְשֵׁי 2. Sam. 22. & Psal. 18. Præoccupauerunt me laquei mortis. Iob 34. Propter illaqueationes populi. Scribitur tamen semel forma fœminea מוֹקְשׁוֹת Psal. 141. Et à laqueis operantium ex cupiditate.

664 ירא Timuit, significationẽ contrariam habet uerbo רָאָה uidit. Nam ut hoc oculos uel animum intendere in obiectum, & id apprehendere, ita uerbum illud יָרֵא obiectum oculis, & animo auersari significat, nec potest propter regimen seu constructionem uerbo commodiore reddi, q̃ uerbo, timeo. Cõuenit autem significatione cum uerbo רָהָה Et construitur quandoq; cum accusatiuo mediante articulo אֵת interdum cum ablatiuo mediante præpositione mem. Sequuntur nunc exempla ubi post se regit accusatiuum. Genes. 19. Quia timuit habitare in Zohar. Exo. 3. Quia timuit aspicere in Deum. Exo. 1. Et timebant obstetrices deum. Psal.

52. Videbunt Iusti & timebunt. Prouerb. 3. Time ipsum Iehoua, & discede à malo. Zachariæ 9. Videbit Ascalon, & timebit. Et ualet aliquoties idem quod uenerari, & est cultus. Leuit. 19. Vnusquisq; matrem suam & patrem suum timebitis. Deu. 13. Post Iehoua deum uestrum ambulabitis, & eum timebitis. 2. Reg. 17. Et timerēt deos alienos. Et iterum: Ne timeatis deos alios, neq; adoretis eos. Exēpla in quibus cū mem construit. Leuit. 19. Ante cęcū ne ponas offendiculū, sed timeas à deo tuo. Iosue 10. Ne timeas ab eis. 1. Sam. 18. Et adiecit Saul ad timendū à facie Dauid amplius. 2. Reg. 1. Vide eum, ne timeas à facie eius. Prou. 3. Non timebis à terrore subito. Et absolute significat esse curæ. Psalm. 49. Ne timeas, si ditescat aliquis, id est, ne cures. Et semel cum datiuo construitur mediante articulo Lamed, ubi timoris actio est retransitiua. Iosue 9. Et timuimus ualde animabus nostris.

Participiū presens masculini generis יָרֵא Gen. 32. Quia timeo ego ipsum. Deut. 7. Tu times à facie eorum. Iudic. 7. Quis est timidus, & pauidus, reuertatur. 2. Reg. 4. Quia seruus tuus fuit timens Iehoua. Et in statu regiminis יְרֵא Gen. 22. Iam cognoui, quod timens dei tu. Iesaiæ 50. Quis in uobis timens Iehoua. Iob 1. Et timens dei. Psalm. 128. Beatus est omnis timens Iehoua. Et pluraliter יְרֵאִים 1. Sam. 23. Ecce nos hic in Iudęa timentes. 2. Reg. 17. Et erant timentes Iehoua. In statu regiminis יִרְאֵי Exod. 18. Et timentes Iehoua. Psalm. 15. Et timentes Iehoua honore afficiet. In statu affixorum habet sub prima seua, & sub altera zere, sicut in statu regiminis singularis numeri. Psalm. 103. Misertus est Iehoua super timentibus eū. Psal. 119. Timentes te uidebunt me, & lætabūtur. Psal. 147. Acceptat Iehoua timētes eū.

In uoce passiua נוֹרָא Psalm. 130. Quoniam apud te est condonatio, ut timearis.

Participium præsens, quod transit in naturam nominis, timendus, terribilis, horribilis. Deut. 7. Deus magnus & timendus. 1. Paral. 16. Et terribilis est supra omnes deos. Psalm. 76. Ipse est terribilis regibus terræ. Attribuitur etiam alijs rebus. Gen. 28. Quàm terribilis est locus iste. Exo. 34. Videbit cunctus populus opus Iehoua, quoniam terribile est quod ego facio tecum. Iudic. 13. Cuius uisio similis uisioni angeli dei, terribilis ualde. Iesaiæ 18. Ite ad populum terribilē. Ioel. 2. Magnus est dies Iehoua, & terribilis ualde, & quis sustinebit illum. Malach. 1. Nomen meum terribile est gentibus. Deut. 1. Transiuimus per desertum tam magnum & terribile. Et pluraliter in genere fœminino נוֹרָאוֹת Deut. 10. Ipse est laus tua, & deus tuus, qui fecit tecū magnalia, & terribilia ista, quæ uiderunt oculi tui. 2. Sam. 7. Vt faceret uobis magnalia & terribilia in terra tua. Psal. 45. Ostendam tibi terribilia dextræ tuę.

In statu affixorum. Psalm. 145. Et uirtutem mirabilium tuorum dicent.

In secunda coniugatione יֵרֵא terruit, absterruit. Nehem. 6. Misit Tobias epistolas ad absterrendum me.

Participium præsens pluralis numeri מְיָרְאִים Nehemiæ 6. Quoniam omnes illi absterrebant nos dicentes, remittent manus ab opere ne perficiatur.

INDE NOMINA.

יִרְאָה Timor, reuerentia, ueneratio, religio. Psalm. 2. Colite Iehoua in timore. Psalm. 55. Timor & tremor uenit in me. Est autem obseruandum, ꝙ hoc nomen præposita litera lamed accipiatur sępissime pro gerundio. Deut. 4. Et faciā eos audire uerba mea, quæ discant ad timendum me cunctis diebus. Psalm. 86. Vni cor meum ad timendum nomen tuum. Ieremiæ. 32. Ad timendum me cunctis diebus. Et cū affixo. 2. Sam. 3. Eò ꝙ timeret ipse eum. Alioqui legitur לִרְא 1. Sam. 18. Ad timendum à facie Dauid. Et in statu regiminis יִרְאַת Genes. 20. Certè non est timor dei in loco isto. Prou. 1. Timor Iehoua initium sapientiæ. Prouer. 8. Timor Iehoua est odisse malum, superbiam, arrogantiam, & uiam malam. & cap. 9. Initiū sapientiæ timor Iehoua. cap. 10. Timor Iehoua auget dies. cap. 14. Timor Iehoua fons est uitæ. In statu affixorū יִרְאָתוֹ Exo. 20. Vt timor illius esset in facie uestra, ne aberretis. Deut. 2. Incipiam dare pauorem uestri, & timorē uestri coram facie omnium populorū. Iob 22. An propter amorem tui arguit te. Iesa. 29. Et sit timor eorum erga me mādatum hominum, doctum.

מוֹרָא Timor, terror. Deut. 26. Et in terrore magno, & in signis. Deut. 34. Secundum omnem terrorem magnum, quem fecit Moses. Psalm. 76. Adducite munera terrori, id est, terribili, ut sit positũ pro נוֹרָא Et cum affixis. Gen. 9. Et timor uestri, & terror uestri. Iesa. 8. Et timore eius non timebitis, sed Iehoua exercituum sit timor uester. Malach. 1. Vbi est timor mei. Et pluraliter in forma masculina מוֹרָאִים Deut. 4. Et in terribilibus magnis, id est, mirabilibus, miraculis.

דֵּרָאוֹן Despectio, abominatio, fastidium. Iesaiæ 66. Eruntq́ despectio omni carni. Legitur etiam forma דִּרְאוֹן Daniel. 12. Alij in ignominiam & despectionem sempiternã.

665 Et puto literam daleth esse accessoriam.

יָרַד In prima coniugatione, si de corpore aliquo dicitur, significat de loco altiore deuenire, seu moueri ad inferiorem, sicut è contra עָלָה à loco inferiore ad altiorẽ moueri significat. Et cõmuniter transfertur uerbo descendendi, congruit autem significatione cum uerbis יָרַד רָדָה רוּד מָרַד & רָדַם nisi ꝙ ut forma, ita modo significandi inter se differant. 2. Sam. 19. Et Mephiboseth filius Saul descendit. 2. Samuel. 11. Et non descendit in domum suam. Gen. 12. Et descendit Abram in Ægyptum. Iud. 11. Et descendam super montes, id est, è loco sublimiore. 1. Sam. 23. Et descẽdit in petram. Et iterum: Ephod descendit in manu sua, id est, ipse non accepit secũ Ephod illud de industria, sed inter cætera forte fortuna allatum est. Ezech. 30. Et descendit superbia fortitudinis eius. Zachar. 11. Eiulate quercus Basan, quoniam descendit, id est, decisa est sylua incedua. Iudic. 19. Et dies descenderunt ualde, ubi in præterito scribitur deficiente prima substantiali litera iod רַד pro יָרַד sicut קַח Oseæ 11. ponitur pro לָקַח Item Deut. 20. Extrues propugnaculum contra ciuitatẽ, quæ bellum contra te gerit, donec descendat ipsa, id est, corruat, deijciat. Et ut uerbum עָלָה etiam ad dignitatem, & excellentiam, præstantiam, & dominium refertur, ita rursum uerbum יָרַד de subiectione, seruitute & conditione inferiore dicit. Deut. 28. Peregrinus qui tecum est, ascendet super te, & tu descendes sub eo, id est, eris illi subiectus, subditus, inferior dignitate, fortuna, & reliquis donis. Præterea obseruabis, quod quemadmodum tunc deus ascendere ab aliquo dicitur, quando disparet, nec amplius quicquam cum eo agit, ita rursus deus descendere dicitur, quãdo apparet, aut sese reuelat, uel re aliqua uisibili, uel uerbo, uel uoce, uel facto & opere. Genes. 11. Et descendit Iehoua, ut uideret ciuitatem. Et mox iterum: Euge descendamus & confundamus ibi labium ipsorum. & cap. 18. Descendam nunc & uidebo. Exo. 19. Et tertia die descendet Iehoua corã oculis totius populi super montem Sinai. Postremo, quãdo hoc uerbũ regit post se עַיִן tum sumitur actiuè. Psal. 119. Riuos aquarum effuderunt oculi nostri. Threnorum 1. Oculus meus effundit aquas. & cap. 3. Riuos aquarum effundit oculus meus.

Participium præsens יוֹרֵד Iud. 9. Ecce populus descendebat. Deut. 9. Ad torrentem qui descendit. Et pluraliter יוֹרְדִים Iosue 3. Et steterunt aquæ descendentes. 1. Sam. 10. Obuiam ibis cuneo prophetarum descendentium de excelso. Et in statu regiminis יוֹרְדֵי Psal. 28. Et comparabor cum descendentibus in lacum. Iesaiæ 42. Qui descendunt in mare.

In tertia coniugatione הוֹרִיד demisit, deposuit, detulit. Gen. 24. Et deposuit cadũ in manu sua scilicet de humero. Et iterum: Et deposuit cadũ suum à se deorsum. cap. 37. Et ibant, ut deferrent in Ægyptum. Exod. 33. Et nunc depone ornatum tuũ abs te. 1. Sam. 19. Et demisit Michol Dauidem per fenestram. Psalm. 56. In ira populos deijce deus. Prouerb. 21. Sed regnum deijcit confidentia. Iesaiæ. 10. Et deijciam tanquam robustus habitatores. & cap. 63. Et deijciam in terram potentiam eorũ. Threnor. 2. Murus filię Zion effunde quasi torrentem lacrymas.

Participium præsens מוֹרִיד 1. Sam. 2. Deducit ad inferos & reducit. 2. Sam. 22. Subijcit populos sub me.

In uoce passiua הוּרַד Genes. 39. Et Ioseph deductus est in Ægyptum. Num. 10. Et depositum est habitaculum. 3urlegt. Iesaiæ 41. Deiecta est ad infernum superbia tua. Zach. 10. Deiecta est superbia Assur.

INDE NOMINA.

מורד Descensus. Micheæ 1. Sicut aquæ detractæ per descensum, id est, præcipitium. Iosue 7. Et percusserunt eos in descensu. Et in statu regiminis מורד Iosue 10. Et essent in descensu Bethoron., id est, decliui. Iere. 48. In descensu Ornaim. Et pluraliter status regiminis מורדי Iob 24. In descensibus luminis.

666 ירה Generaliter significat iacere, iaculari, uel lapidem, uel sagittam, uel pluuiam, & sic cōgruit significatione cum רוה חרה uel uolūtatem suam, uel rem aliquā aliam.

De lapidibus. Gen. 31. Et dixit Labā ad Iacob, ecce cumulus iste, & ecce statua, quæ ieci inter me, & inter te. Iob. 38. Quis iecit lapidem eius angularem. De Sagitta. 1. Sam. 20. Et ipse iaculabatur sagittam, ut præteriret illum. 2. Reg. 13. Iaculare & iaculatus est, & dixit, sagitta salutis dei. Psal. 11. Ad iaculandum in caligine. Legitur tamen in hoc significandi modo semel commutata litera he in aleph. 2. Paralip. 26. Et ordinauit super turribus, & mœnijs ad iaculādum cum sagittis & lapidibus magnis. De re alia. Exod. 15. Currus Pharaonis & exercitum eius deiecit in mare. Iosue 6. Et iaciam uobis sortem.

Participium prçsens יורה Prou. 26. Sicut qui simulat se abesse, & tamen iaculatur flammas, sagittas & mortem, &c. Oseæ 6. Sicut Serotina iaciens terram, id est, irrigans seu fœcundans terram. Et pluraliter יורים 2. Paralip. 35. Et iaculati sunt iaculatores in Regem Iosiiahu.

In uoce passiua יירה Exo. 19. Aut iaculando iaculabitur. hoc [redacted] ad Hebræos cap. 12. Sic uertit, aut iaculo ferietur.

In tertia coniugatione הורה de sagittis. 1. Sam. 20. Et ego tres sagittas ad latus iaculabor. 2. Sam. 11. An non sciuisti, ꝙ è muro iaculaturi erant. 2. Reg. 19. Neq; iaculabitur illuc sagittam. Psalm. 64. Subito iaculabuntur, & neminem metuent. Et mox iterum, Et iaculabitur eos deus sagitta repente. De pluuia. Oseę 10. Seminate uobis ad iustitiam, metite in misericordia. sulcate uobis sulcos, tempus est enim quærendi Iehoua donec ueniat, & iaciat iustitiam uobis, id est, pluat. Item de uerbis, quæ ore, ut guttæ pluuiæ de cœlo in terram iaciuntur, quibus homines rerum alioqui inscij inbuuntur ac fœcundantur. Et dum in lingua Latina non datur commodius, licebit uertere uerbis instruendi, instituendi, seu docendi, Exod. 4. Docebunt uos quæ faciatis. Exo. 12. Ego ero cum ore tuo, & docebo uos quę faciatis. cap. 15. Docuit eum Iehoua lignum, quod cum proiecisset in aquam, statim dulcuerunt aquæ. Psal. 25. Et bonus, & rectus est Iehoua, ideo docebit errantes uiam. 1. Sam. 12. Et institui uos in uia bona. Iob 6. Docete me, & ego silebo. Genes. 46. Misit aūt Iudā ante se in Gosen ad cōstituendū ante ipsum. De alia re. Iob 30. Iecit me in lutū.

Participium præsens masculini generis מורה iaculator. 1. Sam. 20. Curre & inueni sagittas, quas ego iaculor. Item, instituens, seu inctructor, uel doctor. 2. Reg. 17 Et uenit unus de sacerdotibus, quos transtulerant de Samaria & habitauit in Bethel, instituens eos, quomodo timerent Iehoua. 2. Paralip. 15. Et multi fuerunt dies Israeli, ꝙ nullus deus ueritatis, & nullus sacerdos instituens, & nulla institutio. Iob 36. Quis talis est doctor, ut ipse est. Prouerb. 6. Instruit digitis suis. Iesaiæ. 9. Et propheta docens mendacium. Ioel. 2. Quòd dedit uobis doctorem iustitiæ. Psalm. 84. Etiam benedictionibus ornabit doctorem. Iesa. 30. legitur cum iod per epenthesin interposita, ac si pluralis esset. Et non auolabit doctor tuus, & erunt oculi tui uidentes doctorem tuum. Et pluraliter מורים Prouer. 5. Et non acquieui in uoce docentium me.

In uoce passiua semel legitur, ubi tamē aleph pro he est scripta. Prouerb. 11. Anima benedictionis impinguabitur, & qui inebriat, etiam ipse iacietur, id est, compluetur seu fœcundabitur.

INDE NOMINA.

יורה Pluuia, ea scilicet, quæ iacto semento decidit, quod excitat, fœcundat, & prouehit. Et Latini interpretes uerterunt pluuiam matutinam. Rectius uertes temporariā seu tempestiuam, nam illa quæ serius decidit, cum iam grādior est seges & ingros-

sat,dicitur מלקוש id est serotina. Deut.11. Dabo pluuiã terræ uestræ in tẽpore suo, pluuiam temporariam & serotinam,ut colligere possis frumentum tuũ,& mustum tuum,& oleum tuum.Iere.5.Timeamus nunc Iehoua nostrum,qui dat pluuiã tempestiuam,& serotinam in tempore suo.Et Ioelis 2.Pro יורה מורה scriptũ est, מורה Quoniam dedit uobis Deus doctorem ad iustitiam, & descendere facit uobis pluuiam tempestiuam & serotinam.Posuit autem hoc pro altero propter allusionem.

מורה Nomen proprium loci in terra Canaan,cuius fit mentio Iudicum 7. Est etiam hoc nomine quercetum,de quo Genes.19,& Deut.11.

מוריה Nomen terræ,sicut clarum est ex uerbis Dei ad Abraham dicentis,Gene.22.Tolle nunc filium tuum unicum tuum,quem diligis,nempe Izhak, & uade ad terrã Moriah,offeresq; eum ibi ad holocaustum super unum montium, quem dixero tibi. Atq; idem sonat si interpreteris,quod doctrina Domini. Nam in eo loco & mõte templum à Salomone ædificatum est.2. Paralip.3.Et doctrina patefacta est de uoluntate Dei erga nos.

תור Forma masculini generis,institutio,constitutio, dispositio, doctrina.1. Paralip.17. Et uidisti me secundũ dispositionem hominis,gradus seu dignitatis Iehoua Deus.

תורה Forma fœminina,institutio,constitutio, doctrina, qua docemur de uolũtate Dei erga nos,& quomodo nos uitam & mores formare oporteat, Græci reddiderunt νόμος,Latini,Lex.Tametsi Ebræis generalior uox est,quàm legis uocabulũ, quẽadmodum ex aliquot exẽplis cernere licebit,quæ propterea subijciemus, Deut.31 Si tantum acquieueris in uoce Iehoua Dei tui,ut custodias mãdata eius,& statuta eius,scripta in libro constitutionis huius.Num.15.Cõstitutio una,& iudicium unũ erit uobis.2.Reg.17.Et statuta,& iudicia & constitutionem.2.Paralip.15 Et cui nõ sacerdos,doctor,& cui non doctrina.Et cap.19. Inter constitutionẽ & mandatum Iob 22.Suscipe quæso ab ore eius constitutionẽ.Nehe.12. Portitores cõstitutionis pro sacerdotibus.Iesa.2.E Zion exibit cõstitutio, & uerbum Iehoua ex Ierusalem. Habakuk 2.Et accipitis facies in cõstitutione.In statu regiminis תורת 2.Samuel.7. Est ne hæc constitutio hominis,qui est Iehoua Deus. Leuit.6. Hæc est constitutio holocausti.Prouerb.1.Et ne spernas institutionem matris tuæ.cap.14.Institutio sapiẽtis,est fõs uitæ,& cap.31.Et institutio pietatis super lingua eius. Ezech.43.Hæc est cõstitutio domus in summitate mõtis.Et cũ affixis Psal.1.Et in institutione eius meditabitur die ac nocte.Ies.42.Et ad institutionem eius insulæ cum expectatione anhelabunt.Et pluraliter תורות Genes.26.Eò quòd acquieuit Abraham uoci meæ & custodiuit custodiam meam,mandata mea,statuta mea,& constitutiones meas. Nehe.9.Dedisti eis iudicia recta,& cõstitutiones ueritatis,statuta & mãdata bona, &c.Est igitur iam ex aliquot locis perspicuũ,quòd hæc uox non semper significet Legem Moysi,sicut & Christus aliquoties alios libros appellat nomine Legis, ut Ioan.10.Nónne scriptum est in lege uestra,Ego dixi,Dij estis.Item cap.15. Vt compleatur sermo,qui in lege eorũ scriptus est,Odio habuerunt me gratis:cùm tamen isti duo loci scripti sunt,& citati ex Psalmis. Similiter Paulus Galatas 4. Genesim uocat legem,Et 1.Corinth.14.Legem esse scribit,quod ex Iesa.cap.28.allegat.

מורה Institutio,cõstitutio,nomen participiale,atq; idẽ significat,quòd תורה Psal.9.pone Iehoua constitutionem illis,ut cognoscant Gentes,quòd homines sint,id est miseri & calamitosi.

667

ירח

In prima coniugatione non est usitatum,sed tantum in tertia,& forma הריח est itaq; irregulare,quemadmodũ יטב à היטיב & significat spirare,inspirare,introspirare,respirare,atq; magnã habet significatione cognationem cũ uerbo רוח nisi quòd ut forma parum,ita modo significandi inter se tantum uarient.Gen.8.Atq; odoratus est Iehoua odorem suauitatis.Exod.30.Quicunq; fecerit tale, ut olfaciat in eo,eradicabitur ex populo suo. Leuit. 20.Et non odorabor in odore suauitatis. Deute.4.Neq; olfacient.1. Samuel.26.Odoretur oblatio.Psal.115. Nasus est eis, & non olfacient.Amos 14.Et non olfaciam in cœtibus eorum.Iesa.11.Et olfaciet ipse in timore Iehoua,id est spiritu iudicabit. Vsurpatur etiam metaphoricè.Iob 39.Ad

tubam

tubam dicet heach,& à lõge olfaciat bellum,strepitum principum & clangorem. Iud.16.Et disrupit Simson funes,sicut rũpitur filũ ex stupa factum,quando olfacit ignem.

INDE NOMINA.

ירח Luna,dicta quod respiratione & refrigeriũ præbeat noctu motu suo, illis quæ interdiu solis ardore erant torrida.Et hãc Græci μήνη Germani post illos Mon uocãt. Gen.37.Et ecce sol & luna,& undecim stellæ adorabãt me.Ps.104.Fecit lunam & tempora.Ps.121.Per diem sol non uret te,neq; luna per noctem. Et cum affixo. Iesaiæ 60.Non occidet amplius sol tuus,& luna tua non contrahetur.

ירח Lunatio,mensis.i.spaciũ triginta dierũ,quod luna motu suo conficit abeundo à sole,& ad eũ redeundo.Deut.21.Et deflebit patrẽ suum,& matrem suã lunatione dierũ.1.Reg.6.Anno quarto fundata est domus Iehoua,in lunatione Ziph.2.Reg.15. Et regnauit per lunationẽ dierũ in Samaria.Zach.11.Et remoui tres pastores in lunatione una. Et pluraliter יְרָחִים Exo.2.Et abscõdit eũ tribus lunationibus.Iob 3.In numerũ lunationũ nõ ueniet.& cap.39.Aut poteris numerare lunationes,quas implẽt.Sed Deut.33.Propter delicias frugũ solis,& propter delicias expulsionis lunarũ,&c. Videẽ pro lunis accipiendũ.Sunt enim quędã terrẽnascẽtia,quę ad lunę dominiũ in nocte felicius ꝓueniũt. In statu regiminis יַרְחֵי Iob 7.Obuenerũt mihi uelut hæreditate lunatiões uanitatis.Et ca.29.Et ponet me sicut lunatiões antiqtatis.

יְרֵחוֹ Iericho,urbs olim opulentissima in tribu Beniamin sita ab Hierosolyma, autore Iosepho,centũ & quinquaginta, & à Iordane sexaginta stadijs distans.Quidam dictã uolunt ꝙ forma lunã referat,eiq; similis sit positu.Ego uerò existimo ab odore & fragrãtia aromatũ,ꝙ nimirũ in eius regione balsamũ, palmæ,& id genus alia aromatica felicissimè proueniebãt.Vnde etiã ciuitas palmarũ Deut.34.& 1.Paral. 28.est appellata.Et Iesus Syrach cap.24.In ea plantationes rosarũ extitisse testaẽ.

668 ירט In hac forma semel tantũ legitur.Et significat generaliter decurrere, delabi. Et cõgruit significatione cum uerbis יָרַד רָהַט רָשַׁח רָסַט רָתַת nisi ꝙ ut forma,ita modo significãdi inter se differunt.Num.22.Et ecce ego egressus sum uelut impeditor quia currit uia hæc aduersum me.

יֵרַךְ Vide in suo themate רָכַךְ

669 ירע Malum,nequã,molestũ,male affectum fuit.congruit significatione cum uerbo רָעַע Iesaiæ 15.Anima eius mala fuit ei,id est,male affecta,afflicta.Deut.15.Et nõ malum sit cor tuum,quando dederis ei.1.Sam.1.Quare non comedis,& quare malum est cor tuum.Deut.28.Malus erit oculus eius in fratrem suum.Et iterũ:Et malus erit oculus eius in uirum gremij sui,id est,inuidus, hanc phrasin etiam Christus est imitatus.Matth.20.An oculus tuus malus est,ꝙ ego bonus sum.Nehe.2. Quomodo non malæ essent facies meæ,id est,tristes.2.Sam.20.Nunc malus erit nobis Seba filius Bichri,plusquam Absolom.Nehe.2.Et malum fuit illis malo magno, id est,displicuit illis displicentia magna.& cap.13.Et malum fuit mihi ualde.Psal. 106.Et malum fuit Mosi propter eos.Ionæ 4.Et malum fuit apud Ionam malo magno,& incanduit intra se.Item forma dicendi parum alia.Genes.21.Et malum fuit uerbũ ualde in oculis Abrahæ hat ihm inn augen wehe than,hat in verdrossen inn augen. Et mox iterum:Ne malum sit in oculis tuis super puero.2.Sam.11.Non malum est in oculis tuis uerbum istud.1.Sam.18.Et malum fuit in oculis eius uerbum istud. Et est phrasis hæc contraria illi,quæ in eodem mox capite sequitur. Et rectum fuit uerbum in oculis eius.

יריע Vide in themate רָעָה

670 ירק Euacuauit.s.humorẽ,expuit,& significatione congruit cũ uerbis רִיס מָלַס מָרַס רָקַס רָקַק nisi ꝙ ut forma,ita modo significandi ab inuicẽ differant.Num.12.Pater eius expuendo expuet in faciem eius.Leuit.15.Aut expuendo fluidũ in mundũ tum lauabit uestimenta sua.

INDE NOMINA.

רוק Spuma,sputum,expuitio.Iob 30.Et à facie mea non prohibuerunt sputum.Ies.50.

Faciem meã nõ abſcondi ab ignominia & ſputo. Et in ſtatu affixi mutat holem in kybutz daggeſſata litera kuph. Iob 7. Donec deglutio ſputum meum.

יָרֹק Sputum, ſeu expuitio terrę uiridis, uiror, quem terra ſeu arbor expuit. Eſtq́ genera lius q́ חָצִיר & דֶּשֶׁא עֵשֶׂב Gen. 1. Dedi omnem uirorem herbæ. Exod. 10. Et non eſt relictus omnis uiror tam in arbore, quàm herba agri. Pſ. 37. Et ſicut uiror germinis marceſcent. Ieſaiæ 15. Quia aruit fœnum, conſumptum eſt germen, uiror non fuit.

יָרָק Olus, herba ſatiua, à uirore. Deut. 11. Terra ad quam ueneris ad poſſidẽdũ eam, nõ eſt ſicut terra Ægypti, qua inde egreſſus es, ubi ſeminabas ſemen tuum, irrigabas in pede tuo ſicut hortum oleris. 1. Reg. 21. Da mihi uineam tuam, ut ſit mihi in hortũ oleris. Prou. 15. Bona eſt eſca oleris. In ſtatu regiminis יְרַק 2. Reg. 19. & Ieſ. 37. Erunt uelut herba agri, & olus germinis, fœnum tectorum.

יְרוֹק Viror, uiriditas, quæ eſt propter ſputum, id eſt, humorem. Iob. 39. Et poſt omnem uiriditatem inquirit.

יֵרָקוֹן Flauedo, itẽ morbus ſegetũ, qui Varroni Robigo dicit̃, naſcens in culmis frumentorũ ex nimio humore. 1. Reg. 8. & 2. Par. 6. Si erit uredo, robigo, locuſta, &c. Ier. 30. Et mutatę ſunt oẽs facies in flauedinẽ. Amos 4. Percuſſi uos ariditate & robigine.

יְרַקְרַק Nomẽ geminatũ, nũc adiectiuũ, nũc ſubſtãtiuũ, expuitio ſubuiridis ſeu flaua. Leu. 13. Et fuerit plaga ſubuiridis. Pſ. 68. Et plumę eius in flauedine auri. Et plurale fœ. generis יְרַקְרַקּוֹת Leu. 24. Et ecce plaga in parietib. q́ profundiores, ſubuiridiores.

671 יָרַשׁ In prima coniugatione uoce actiua, ſi de perſona dicitur, ſignificat hæreditare, ſeu hæredem fieri. Gen. 15. Et ecce uerbũ Iehoua fuit ad illũ dicẽdo, non hæreditabit te iſte, ſed qui egredie᷑ ex utero tuo, ille hæreditabit te. & cap. 27. Non enĩ hæreditabit filius ancillæ. Prou. 30. Quãdo hæreditauerit dominã ſuã. Vel ſi de terra aut re alia dicit̃, tũ uertere licebit obtinere, occupare, poſſidere iure, uel belli, uel ſucceſſionis & contrariã ſignificationẽ habet uerbis גָּרַשׁ & רוּשׁ quę eiectionẽ ſeu expulſionẽ ex poſſeſſiõe ſeu hæreditate ſignificant. Iere. 49. Si hæres nõ eſt ei, quare igit̃ poſſedit rex ipſorũ Gad. Gen. 15. Vt darẽ tibi terrã hãc ad poſſidendum eã, dixitq́ Iehoua deus, in quo cognoſcã q́ poſſeſſurus ſum eã. Ezech. 9. Vrtica occupabit eas. Gen. 22. Et poſſidebit ſemẽ tuũ portã inimicorũ ſuorũ. Num. 13. Aſcẽdendo aſcẽdemus & occupabimus eã. Deut. 1. Aſcende poſſide. & cap. 2. Age occupa. Pſ. 37. Iuſti poſſidebũt terrã. Iud. 14. An ad occupãdũ nos, uocaſti nobis huc.

Participiũ pręſens יוֹרֵשׁ quod cõmuniter nominaliter accipit̃ occupator, poſſeſſor, hæres. Iud. 13. Poſſeſſor coactionis. 2. Sam. 14. Et extirpemus etiã hæredem. Ieſ. 65. Poſſeſſorẽ montiũ meorũ educã. Gen. 15. Filius domus meæ hæreditat me. Et pluraliter יוֹרְשִׁים Iere. 8. Tradã uxores eorũ alienis, & agros ipſorũ poſſeſſoribus. In ſtatu affixi. Ier. 49. Et poſſidebit Iſrael poſſeſſores eius. Et in genere fœminino יוֹרֶשֶׁת Num. 36. Quęcunq́ filia quæ poſſidet hęreditatẽ. Legitur etiã participiũ forma fœminea יְרֵשָׁה ac ſi eſſet à præterito יָרֵשׁ q́ etiã neutralẽ ſignificationẽ habet. Num. 24. Et erit Ædom occupata & erit occupata Seir.

Participiũ pręteritũ fœminini generis יְרוּשָׁה Ioſue 12. Deditq́ eã Moſes in poſſeſſionẽ Rubenitis. Legitur tamẽ ſępius cũ kybutz & ſchin litera daggeſſata יְרֻשָּׁה & tranſit in naturã nominis. Deut. 2. Quoniam in poſſeſſionem Eſau dedi montem Seir. Iere. 32. Quoniam tibi eſt ius poſſeſſionis. Et in ſtatu regiminis יְרֻשַּׁת Iudic. 21. Et dixerũt poſſeſſio euaſioni Beniamitarũ erit. Pſal. 61. Dediſti poſſeſſionem timentibus nomẽ tuũ. Et in ſtatu affixorũ. Deut. 2. In terrã poſſeſſionis eorum dedit illis. Ioſue 1. Et redibitis ad terram poſſeſſionis ueſtræ.

In uoce paſſiua נוֹרַשׁ ſignificationem habet contrariã actiuę uoci, atq́ ſimilem propè ſignificationem cum uerbis גָּרַשׁ in uoce paſſiua ſecundę coniugationis, & רוּשׁ Et ſignificat expelli poſſeſſione ſua, exui ſeu extrudi hęreditate ſeu bonis ſuis. Geneſ. 45. Et ne exuaris bonis tu, & domus tua. Prouerb. 20. Ne diligas ſomnũ, ne excidas bonis. cap. 23. Potator & comeſſator excidit bonis, ſeu poſſeſſione. & cap. 30. Ne forte exutus bonis, furtum committam.

In ſecunda coniugatione יֵרַשׁ ſimiliter imitatur ſignificatione paſſiuam primæ

&

& actiuę eiusdẽ habet contrariã, & quidẽ uehementẽ. Significat enim omnino & prorsus eijcere seu exterminare, exterminio delere & perdere. Deut. 28. Omnes arbores & fruges terræ exterminabit erugo, quanquam Thargum uerbo possidendi sic uerterit. Omnes fruges terræ possidebit seu occupabit rubigo.

In tertia cõiugatiõe הוֹרִישׁ utrãq; significationẽ obtinet, nũc in bonũ possidere, nũc in malũ omnino eijcere seu expellere. i. exterminio perdere & delere notans. Discernunt̃ aũt illæ cõtrarię significatiões facile sentẽtia oratiõis, & circũstantijs. In priore significatiõe. Num. 14. Et semẽ tuũ possidebit eã. 2. Paral. 20. Ecce ipsi retaliãtes ueniũt ut expellãt nos ex possessiõe tua, quã possidere tradidisti nobis: Sæpius tamẽ in posteriore & mala significatiõe usuuenit. Num. 21. Percutiã eũ peste, & exterminio delebo eũ, te uero faciã in gentẽ magnã. Ios. 17. Et nõ potuerunt filij Manasse exterminio delere has ciuitates. Exo. 34. Quãdo exterminio deleuero gẽtes à facie tua. Ios. 15. Exterminio deleuit ibi Caleb tres filios Enak. Iob 13. Et exterminio delere me uis propter iniquitates adolescentiæ meę. Psal. 44. Tu manu tua exterminio deleuisti gentes.

Participium præsens מוֹרִישׁ 1. Sam. 2. Iehoua exuit bonis, & ditat.

INDE NOMINA.

יוֹרֵשׁ Possessor, hæres. uide supra in participio.

יְרֵשָׁה Vide etiam supra in participio præsenti primæ coniugationis, actiuæ uocis.

יְרוּשָּׁה Vide supra in participio præterito primæ coniugationis.

מוֹרָשׁ Possessio, forma masculini generis, & in statu regiminis מוֹרַשׁ legit̃. Ies. 14. Et ponã eam in possessionẽ Erinacij. Et pluraliter in statu regiminis מוֹרָשֵׁי Iob 17. Cõsilia mea distracta sunt possessiones cordis. i. quæ possederãt, & occupauerãt cor. Et cum affixo. Abd. 1. Et possidebãt domus Iacob possessiões suas. Et in genere fœ. מוֹרָשָׁה Exo. 6. Et dabo eã uobis possessionẽ. Deut. 33. Legẽ cõmẽdauit nobis Moses in possessionẽ cõgregatiõis Iacob. Ezec. 11. Nobis data est terra in possessionẽ.

רֶשֶׁת Rete, à retinẽdo, retinent̃ enim & possident̃ eo pisces, seu homines, & apparet ab infinitiuo deductũ. Gręci uocãt etiã retis genus ἀμφίβληστρον, q; undiq; cõplectatur. Ps. 57. Rete parauerũt pedibus meis. Ps. 35. Et rete quod abscõdit ei capiet illũ. Et in statu affixorũ mutat prius segol in hirik, alterũ in seua. Ps. 10. Cũ pertraxerit eum in rete suum. Ezech. 12. Et expandam rete meum. Et caret plurali numero.

תִּירוֹשׁ Mustũ, uinũ nouũ, quod recẽs pelliculis tanquã domo & habitatiõe sua extrusum & expressum est. Deut. 28. Nec relinquet tibi frumentũ, mustũ, & oleũ. 2. Par. 31. Et cũ increbuisset uerbũ regis, auxerũt filij Israel primitias frumẽti, musti, olei &c. Ies. 65. Sicut tum inueniť mustũ in botro. Osee 9. Area & torcular nõ pascet eos, & mustum minuet̃ in eo. Ioel. 2. Et implebunt̃ areæ frumẽto, & torcularia redundabunt musto & oleo. Mich. 6. Tu calcabis oliuã, & non ungeris oleo, mustũ, & non bibes uinũ. In statu affixorũ nihil mutat. Oseæ 2. Et mustum meũ in tempore suo.

מִשְׁרָה Nomẽ, significat quẽlibet succũ seu liquorẽ expressum ex uuis, nõ solum musteũ. Est enĩ aliquãto generalius q̃ תִּירוֹשׁ quod tantũ de musto & nouo uino dicit̃, ideo etiã forma ipsius à priore mutata est. Legit̃ autẽ semel in statu regiminis מִשְׁרַת Numeri 6. Nec ullũ succum uuarũ bibet &c. pro quo Chaldæus trãstulit מְתָרוּת Huius nominis quoq; infrà mentionem fecimus in themate שָׁרָה.

תִּשְׁרִי Metathesi literarũ, mensis septimus, à musto dictus, de quo infra suo in loco.

אֲרֶשֶׁת Enunciatio. uide supra suo in loco.

672 יֵשׁ Cum sægol, uel zere. i. est, existẽtia. Verbũ & nomẽ substantiuũ, tam singularis, q̃ pluralis numeri, secundũ q; cũ nominib. seu uerbis singularis uel pluralis numeri cõstruit̃. Gen. 31. Est in fortitudine manus mea facere tecũ malũ. 2. Reg. 10. Nũquid est cor tuũ rectum, quemadmodũ cor meũ cũ corde tuo, & dixit Ionadab, est, Atq; Ps. 7. Si est iniustitia mea in manibus meis. Prou. 8. Vt hæreditare faciã diligẽtes me existentiã. Ier. 31. Quia est merces operi tuo. Ps. 58. Sũt dij iudicãtes in terra. Mich. 6. Ampliusne sunt in domo improbi thesauri improbitatis, ubi scriptũ est

cum aleph, ideo etiã legi poteſt, perpetuus ignis in domo improbi, theſauri impro bitatis. Et in ſtatu affixorũ habet ſægol, & inclinat perſonã ſecundũ perſonam affixi ſui. Gen.24. Quia ſi es tu nũc promouens uiã meam. Et ibidẽ iterum: Si eſtis uos facientes pietatẽ. Iud.6. Si es tu ſaluãs. 1.Sam.14. Eſt ipſa in Ionathan. Eſther 3. Eſt ipſe populus unus diſperſus.

יְשִׁישׁ Exiſtens, qui exiſtit diu, qui ducit uitam exiſtentẽ, efficax, uegetus, antiquus, uetu lus, grãdæuus. Iob 15. Tam canus, q̃ antiquus inter nos. Et trãſpoſito iod יָשֵׁשׁ 2.Paral.36. Et nõ pepcit ſuper iuuene & uirgine, ſene & antiquo. Et pluraliter יְשִׁישִׁים Iob 12. In antiquis eſt ſapiẽtia. cap.29. Videbãt me pueri, & abſcondebãtur, & anti qui ſurgentes ſtabant. cap.32. Paruus ego, quod ad dies, & uos antiqui. & congruit in hac forma ſignificatione cum אֲשִׁישׁ.

תּוּשִׁיָּה Eſſentia, exiſtentia, ſubſiſtẽtia, effectus, effectio, efficacia, ſucceſſus, fortuna. Iob 11. Quoniã duplicia in effectu. & cap.16. Ipſi eſt robur & effectio. cap.26. Et de efficacia robuſtũ docuiſti? Prou.2. Cõſeruabit rectis ſucceſſum. cap.18. Et in omnẽ ſucceſſum immiſcet ſe. Ieſ.28. Qui mirificat cõſiliũ, & magnificat effectionẽ. Prou.8. Meũ eſt conſilium & effectio. Legit̃ etiã תֻּשִׁיָּה Iob 5. Labefactat cogitationes aſtutorum, ut non faciant manus eorum effectionem. Prou.3. Retine eſſentiam & cõſultationem, legitur etiam ſemel תֻּשִׁיָּה Iob 30. Atq; tabefacis me efficacia.

673 יָשַׁב Significatione cõuenit cũ uerbis שׁוּב. שָׁבַת & שָׁבַת niſi q̃ ut forma, ita quoq; modo ſignificãdi inter ſe uariẽt. Nã שׁוּב de reditu ad locũ שָׁבַת de motu à loco שָׁבַת de ceſſatione motus ſeu operis. & יָשַׁב de motu in loco dicit̃, & licebit uertere nũc uerbo ſedendi, nũc habitãdi, nũc manendi in loco. Gen.13. Abrã habitauit in terra Canaan. 1.Reg.2. Et Salomo ſedit ſuper throno Dauid. Gen.27. Et manebis cũ illo. 1.Sam.20. Et manibus iuxta lapidẽ. legit̃ ſemel in præterito per aphęreſin iod. Pſ.23. Et habitabo in domo Iehoua. 2.Sam.6. Et mãſit arca Iehoua in domo Obed. Eſther 3. Rex & Haman ſederũt ad bibendũ. Ier.3. Iuxta uias ſediſti. 2.Reg.15. Mane, etiã hodie. Pſ.110. Sede ad dexterã meã. Ier.42. Si habitãdo habitaueritis in ciuitate iſta. 2.Sam.23. Sedẽs cũ ſederet ſapiens. Pſal.133. Ecce q̃ bonũ & quàm iocundũ habitare fratres in unũ. Prou.20. Gloria eſt uiro ſedere à lite. & cap.31. Quũ ſederit ipſe cũ ſenioribus terræ. Eſt aũt hæc phraſis obſeruãda, q̃ ut עָמַד & יָצַב eſt miniſtrorum, ita יָשַׁב eſt eorũ, qui ſunt in officio & adminiſtratione publica. Exod.18. Et ſedit Moſes ad iudicandũ populum. Et mox iterũ: Quare tu ſedes ſolus tu, & cũctus populus ſtat iuxta te. 1.Reg.1. Et ipſe ſedebit ſuper throno meo. Pſalm.1. Et in ſede deriſorum non ſedit. Sic ſæpe de docentibus legitur etiam in nouo teſtamento.

Participiũ præſens יוֹשֵׁב & יֹשֵׁב Gen.24. Habito in medio. Et iterũ: Et ipſe habitans in terra auſtrali. Exo.18. Tu ſedes ſolus. 1.Reg.3. Et dedit ei filiũ ſedẽtem ſuper ſolio illius. Et pluraliter יוֹשְׁבִים Iud.6. Vos habitatis in terra ipſorũ. 1.Reg.22. Sedebãt ſinguli ſuper throno ſuo. Et in ſtatu regiminis יוֹשְׁבֵי Iud.1. Et abijt inde ad habitatores Debir. i. ciues. 2.Reg.22. Et ſuper habitatores eius. Et in genere fœminino יוֹשְׁבָה Nahũ 3. Quæ habitat in fluminibus. & in alia forma יוֹשֶׁבֶת 2.Paral.34. Et ipſa habitabat in Ieruſalẽ. Et irregulariter יוֹשַׁבְתְּ Iere.22. Sedens in Libano. Et pluraliter יוֹשְׁבוֹת Iere.8. Mulieres ſedentes.

In uoce paſſiua נוֹשָׁב Ezech.26. Sicut ciuitates, quę non habitatæ ſunt. & cap.36. Et habitabunt̃ ciuitates. Participiũ generis fœminini נוֹשָׁבָה Iere.6. Terram, quæ non habitat̃. Item in altera forma נוֹשֶׁבֶת Ezech.26. Quomodo ſublata es habitata in maribus. Et in diſtinctione נוֹשָׁבֶת Exo.16. Donec uenerũt ad terram habitatam. Et pluraliter נוֹשָׁבוֹת Ezech.12. Et ciuitates habitatæ deſtruentur.

In tertia coniugatione הוֹשִׁיב Eſdræ 10. Et omnis qui in urbibus noſtris habitare fecit uxores ignotas. Leu.23. In tabernaculis habitare feci filios Iſrael. Oſee 11. Et habitare faciã eos. Zach.10. Et habitare faciam eos. uerbũ eſt compoſitum ex iſto uerbo ratione principij & שׁוּב ratione medij. Gen.47. Habitare fac patrem tuũ. 2.Reg.17. Et habitare feciſti in urbibus. Eſdrę 10. Et habitare fecimus. Nehe.13. Ad habitare faciendum uxores ignotas.

Parti

Participium præsens מוֹשִׁיב Psalm.68.Deus habitare facit unicos in domo. Et cum iod paragogico מוֹשִׁיבִי Psal.113.Qui habitare facit sterilem in domo.

In uoce passiua תּוּשַׁב Iesaiæ5.Et habitare fiemini soli uos in medio terræ.& cap.44.Qui dicit Ierusalem,habitaberis,uel sis habitata.

INDE NOMINA.

יוֹשֵׁב Habitator,ciuis,is qui est ex republica illius loci,ubi habitat,habetq́ domum propriam & possessionem.Iesa.6.Vrbes sine habitatore.1.Sam.4.Et tulerunt inde arcam pacti Iehoua exercituum habitatoris Cherybim,& Psal.80.Habitator Cherybim affulge.Et accipit iod paragogicũ יוֹשְׁבִי Psal.123.Habitator cœlorum.

תּוֹשָׁב Incola,inquilinus,hospes,qui in eo loco,ubi uiuit non habet propriã domum, aut possessionem,differtq́ tamen à גֵּר quod hic sit peregrinus,sed ille habitet quidem & habeat residentiam suam apud ciuem.Leuit.25.Si apprehenderit manus peregrini,uel inquilini tecũ,& attenuatus fuerit frater tuus,uenditusq́ fuerit aduenæ, uel inquilino apud te. Ps.39. Quia peregrinus ego apud te,inquilinus sicut omnes patres mei. Et in statu regiminis תּוֹשַׁב Leuit.22.Inquilinus sacerdotis. Et pluraliter תּוֹשָׁבִים Leuit.25.Atq́ etiã de filijs inquilinorum,qui peregrinãtur apud uos.

Et in statu regiminis תּוֹשָׁבֵי 1.Reg.17.Et dixit Helia Thesbites de inquilinis Gilead ad Achab.

מוֹשָׁב Sedes,habitatio.Psal.107.Vt irent ad ciuitatem habitationis.Psal.132.Optauit pro habitatione sibi. In statu regiminis מוֹשַׁב Leuit.25.Si uendiderit domum habitationis ciuitatis muri.2.Sam.9.Omnis habitatio domus Sibæ.1.Reg.10.Et habitationem seruorũ eius.Psal.1.Et in sede derisorum nõ sedit. Et in statu affixorũ.Genes.10.Et fuit habitatio eorũ.& cap.27.De pinguedinibus terræ erit habitatio tua.1.Sam.20.Et sedit rex super sede sua. Et pluraliter forma masculina מוֹשָׁבֵי Ezech.34.Et in cunctis habitationibus terræ. Et in forma fœminina,status affixorum מוֹשְׁבֹתָם Gen.36.Per habitationes suas.Exod.10.Fuit lux in habitationibus suis. Leuit.23.Ex habitationibus uestris adducetis.

שֶׁבֶת Nomen infinitum,sedes,habitatio.Amos 6.Qui elongant diem malum & appropinquant sedem iniquitatis. Et in distinctione sententiæ שָׁבֶת 2.Sam.23.Et igni comburendo cõburentur in habitatione. Et in statu affixorũ mutat prius in hirik & alterũ in seua.1.Reg.8.Ad locũ habitatiõis tuę. Ps.33.In loco habitatiõis suę.

שִׁיבָה Habitatio,per aphæresin iod,pro יְשִׁיבָה 2.Reg.19.Et ipse aluit regẽ in mãsiõe eius.

יְשִׁיבָה Iudæi lingua sua uulgari scholam uocant,in qua Rabonim publicè docent.

674 יָשַׁח In hac forma uerbaliter nõ est in usu,nisi quod ab ea deriuatur nomẽ יֶשַׁח quod corruptionem significat,seu morbum qui ex corruptione humorum generatus est. Mich.6.Tu comedes,& non satiaberis,& corruptio tui erit intra te.&c. Congruit autem significatione cum uerbis שָׁחַת & שׁוּחַ שָׁחַח שָׁחָה.

675 יָשַׁט Legitur tantum in tertia coniugatione הוֹשִׁיט atq́ arbitror esse Chaldaicum seu Persicum.Legitur enim solum in libro Esther,& à paraphraste Chaldęo,Gen.3. pro uerbo שָׁלַח est positũ,ut significet extendere,inclinare,dimittere à se. Videtur aũt cõgruere cũ uerbo Hebręo שׁוּט Itẽ cũ נָטַשׁ & טוּשׁ Esth.4.Excepto illo ad quẽ extẽderit ad eũ rex sceptrũ aureũ.& cap.5.Et extẽdit rex ad Esther sceptrũ aureũ.

676 יָשַׁל Cõgruit significatione cum uerbis שָׁלַךְ & לשׁן בָּשַׁל נָשַׁל שָׁלַל nisi quod ut forma,ita modo significandi inter se uarient,& significat abstrahere,detrahere.Legiť autẽ in hac forma semel tantũ.Iob 27.Quæ enim est spes hypocritę etiã si lucratur,cum abstrahit deus animam ipsius.Ad hanc sententiam allusit etiam Christus sua similitudine,quam proponit hypocritis auaris Luc.12.

677 יָשַׁם Afflabile factum est propter culpam,uel ob aliam causam,horribile fuit,& congruit significatione cum uerbis שָׁמַם & אָשַׁם נָשַׁם שׁוּם שׁמם Gen.47.Da semen ne moriamur,neq́ terra uasta fiat. Ezech.19.Et horribilis fiet terra.

In uoce passiua.Ezech.6.Et Excelsa horrida reddenť,uel uastabunť horribiliter.

In tertia cõiugatione.Num.21.Et deuastauimus horribiliter usq́ ad Hophah.Iere.49.Si non horrenda faciet super illis habitacula eorum.

INDE

INDE NOMEN.

יְשִׁימוֹן Horrenda,horriditas,ſolitudo ſeu uaſtitas horribilis,quæ ex abominatione afflatur.1.Sam.23.Qui eſt à dextra uaſtitatis horribilis.Pſal.68.Cum incederem in uaſtitate.Ieſa.43.Ponam in uaſtitatem flumina.Porro Num.21. & 1.Samu.26.Puto eſſe
678 proprium uaſtitatis.Similiter בֵּית הַיְשִׁימוֹת Ioſue 12.

יָשֵׁן Congruit ſignificatione cũ uerbo שָׁנָה notat enim mutationẽ uel in ſomnũ, uel uetuſtatẽ,hoc eſt ſignificat indormire,uel inueteraſcere. Item modo tantũ ſignificãdi differt à uerbo שנן quod ſimiliter mutationẽ ſignificat,ſed ex obtuſo,facere acutũ,mutare obtuſum in acutũ.In uoce actiua ſignificat indormire, dormire. Iob 3.Nũc cubarem & quieſcerẽ,dormirem,tunc recreatio mihi.Ier.51.& dormiẽt ſomnum perpetuũ.Gen.2.Et cadere fecit Iehoua deus ſoporẽ ſuper Adam,& indormiuit.cap.41.Et indormiuit & ſomniauit ſecũdo.Pſal.3. Ego cubo & dormio, euigilo.Pſal.121. Quoniam non nutabit,neq; indormiet.

Participiũ præſens יָשֵׁן 1.Sam.26.Et ecce Saul iacens dormiebat. 1.Reg.18.Aut forte dormit ipſe. Et pluraliter יְשֵׁנִים 1.Sam.26. Quia omnes dormiebãt. Cãt.7. Referẽs labijs dormientiũ. In ſtatu regiminis יְשֵׁנֵי Dan.12.Et multi ex dormiẽtibus in humo pulueris. Et in genere fœminino יְשֵׁנָה 1.Reg.3.Et ancilla tua dormiebat.Cantic.5.Ego dormio,ſed cor meum excitatum eſt.

In uoce paſſiua נוֹשַׁן inueteratũ eſt.Deut.8.Et inueteraſcetis in terra.

Participiũ maſculini generis נוֹשָׁן Leuit.26.Et comedetis uetus inueteratũ. Et in genere fœminino נוֹשֶׁנֶת Leuit.13.Lepra inueterata eſt in cute.

In ſecũda cõiugatione יִשֵּׁן Iud.2.Et indormire fecit eum ſuper genibus ſuis.

INDE NOMINA.

שֵׁנָה Somnus,dormitio.Pſ.127.Sic dabit dilecto ſuo ſomnũ. Pſ.90. Et tẽpeſtate obruis eos,& ſomnus erũt.Legiẽ tamẽ in ſtatu abſoluto שְׁנַת Pſ.132.Si dedero ſomnũ oculis meis. Et in ſtatu regiminis שְׁנַת Eſth.6.In nocte illa receſſerat ſomnus regis. In ſtatu affixorũ שְׁנָת Gen.28.Et experrectus eſt Iacob è ſomno ſuo.& cap.31.Amotus eſt ſomnus meus ab oculis meis.Pſ.76. Nutauerunt ſomnũ ſuũ. Et pluraliter שֵׁנוֹת Prou.6.Modicum ſomniorum,modicum nutationum.

יָשָׁן Vetus.Leu.25.Et comedetis de prouẽtu ueteri.& cap.26.Et comedetis uetus inueteratũ,& uetus propter nouũ efferetis. Et pluraliter יְשָׁנִים Cant.7.Iuxta ianuas noſtras oẽs delicati fructus ſunt,noui atq; ueteres. Et in genere fœminino יְשָׁנָה
679 Nehe.3.Et portã ueterem confirmabitis.Ieſa.22.Pro aquis piſcinæ ueteris.

יָשַׁע In prima cõiugatiõe uoce actiua nuſpiã legiẽ,niſi in uoce paſſiua נוֹשַׁע & ſignificat applicationẽ opis ſeu opitulationis,quia à uerbis שָׁעָה & שׁוּעַ non differt, niſi modo ſignificãdi,atq; contrariã habet ſignificationẽ uerbo שָׁעַע Hieronymus Græcos imitatus uertit uerbo ſaluãdi.licebit uertere uerbo ſeruãdi, & opitulandi. Deut.33.Populus ſaluatus eſt in Iehoua.i.opẽ habuit.Ieſ.45.Iſrael ſaluatus eſt in Iehoua deo ſalute æternitatis.Num.10.Et ſaluabimini ab inimicis ueſtris.Ier.17.Salua nos & ſaluabimur. Participiũ נוֹשָׁע Pſal.33.Non rex ſaluatur. Zachar.9.Ecce rex tuus uenit tibi iuſtus & ſaluator,ſeu opitulator. In tertia cõiugatione הוֹשִׁיעַ eſt uſitatiſſimũ,ac cõſtruitur cũ accuſatiuo mediante articulo אֵת uel etiã abſq; eo, uel cũ ꝓnomine ſiue affixo,ſiue ſeparato accuſatiui caſus,uel etiã cũ datiuo mediãte articulo lamed.& tũ poteris propriè,& cõmodè interpretari uerbo opitulãdi,ſiue opẽ ferre,eò ꝙ Latinis quoq; conſtruiẽ cũ datiuo,& natiuã uerbi Hebraici ſignificationẽ exprimũt.Pſ.20.Saluauit Iehoua unctũ ſuũ. 1.Sam.9. Et ſaluabit populũ meũ de manu Philiſtæorũ.Pſ.69.Iehoua ſaluabit Zion. Iud.12.Et non ſaluaſti me. Oſeæ 1.Et non ſaluabo uos arcu.Prou.21.Expecta Iehoua,& ipſe opẽ feret tibi.Pſ. 116.Et opitulabiẽ mihi,ubi ꝑ epẽtheſin interpoſita eſt litera he. ſic יְהוֹשִׁיעַ pro יוֹשִׁיעַ in imperatiuo.Ier.31.Salua Iehoua populũ tuũ.2.Sam.14.Et procidit in faciẽ ſuam ſuper terrã,adorauitq; & dixit,ſalua rex.Et obſerua,quãdo à tergo habet aduerbiũ נָא tũ uox eſt acclamationis ſeu congratulationis,& bene ominãtis.Pſ.118.Euge Iehoua,ſalua obſecro,euge Iehoua ꝓſper eſto obſecro.Hinc uocẽ hãc cõgratulatoriã,turba deſũpſit Mat.21.Oſanna filio Dauid benedictus ꝗ uenit in nomine dñi.

Oſan-

Osanna in altissimis, id est, salus, prosperitas, fortuna, prosper successus, &c.

Participium præsens seu nomen participiale מוֹשִׁיעַ Zach. 8. Ecce ego saluo populum meum. Deut. 22. Non est opitulator illi. Iesaiæ 43. Non est præter me saluator, seu opitulator. Et pluraliter מוֹשִׁיעִים Nehe. 9. Dabo eius opitulatores.

INDE NOMINA.

שׁוֹעַ Opitulator. sicut à יָבַל uenit בוֹל Ezech. 22. Præfectum & opitulatorem. Iob 34. Et non cognoscitur opitulator præ exhausto. Iesa. 32. Neq; parco dicetur opitulator.

שׁוּעַ Ops, opitulatio, opulentia. Iob 36. Certe non æquiparabitur opulentia tua, non aurum neq; omnis potentia uirtutis.

יֶשַׁע Legitur ab initio cõmuniter cum sægol, salus, ops, opitulatio, opitulamen. Psal. 20. Opitulamen dexteræ eius. Psal. 132. Et sacerdotes eius induam salute. Porro tũ habet plerũq; zere sic יֵשַׁע quando ante se accipit literam seruilem. Habakuk 3. Egressus es in salutem populi tui. Psal. 12. Ponam in salute. Psalm. 50. Videre faciã eum in salutẽ dei. Vnũ tamen excipit̃, quod seruat sægol. Iob 5. Remoti erunt à salute. In statu affixorũ semper mutat priorem uocem in hirik, & alterã in seua. Psal. 18. Dedisti mihi clypeum salutis tuæ. Et mox iterum: Et cornu salutis meæ. Psal. 65. Deus salutis nostræ. Psal. 85. Propinqua timẽtibus eum, salus ipsius. Vnum tamen legitur, quod sægol seruat. Psal. 85. Et salutem tuam dabis nobis.

יְשׁוּעָה Salus, saluatio, salutare, ops, opitulatio, opitulamen. Iesaiæ 49. In die salutis adiuui te. Psal. 3. Ipsius Iehoua est salus. 2. Sam. 10. Et eris mihi in salutẽ, id est, opitulamen. Et 1. Paralip. 19. ubi eadem sententia repetitur, pro יְשׁוּעָה scriptum est תְּשׁוּעָה unde apparet eiusdem quoq; esse significationis. Est præterea & hoc obseruãdum, ꝙ eiusmodi nomina non sunt tam abstracta, ꝙ̃ concreta, si absolute de persona dicũtur, ut superioribus duobus in locis. Tu eris mihi in salutem. Item Domini est salus, id est saluator, opitulator. Sic Gen. 49. Salutare tuũ expecto Iehoua. i. saluatorẽ opitulatorẽ. Loquit̃ enim Iacob de Christo, quẽ se dicit expectare. Sicut Simeõ in hunc quoq; locum respiciens loquutus est. Quia uiderũt oculi mei salutare tuũ. Et Lucas σωτήριον, salutare, saluationẽ, saluatorem, opitulatorem uertit. Simili modo & Paulus Rom. 3. Christũ ἱλαστήριον propiciatoriũ uocat. In statu regiminis יְשׁוּעַת Psal. 98. Et uiderũt omnes fines terrę salutem dei nostri. Exo. 14. & 2. Paral. 20. Et uidete salutem Iehoua. In statu affixorum יְשׁוּעָתְ Psal. 69. Salus tua deus. Iesaiæ 12. Deus salutis meæ. Et aliquãdo uenit cum kybutz pro schurek. Psalm. 35. Dic animæ meæ, salus tua sum. Et pluraliter יְשׁוּעוֹת Psal. 18. & 2. Sam. 22. Magnificãs salutes regis eius. Ps. 28. Et fortitudo opitulationũ uncti sui. Et cum kybutz יְשֻׁעוֹת Psal. 53. Quis dabit ex Zion salutes Israel.

תְּשׁוּעָה Salus, saluatio, salutare, ops, opitulatio, opitulamen. 1. Sam. 11. Cras erit uobis salus. Prou. 11. Et salus in multitudine consilij. In statu regiminis תְּשׁוּעַת Psal. 60. Vana est opitulatio hominis. Psal. 37. Salus iustorum à Iehoua. In statu affixorũ תְּשׁוּעָתְ Psal. 40. Qui diligunt saluationem tuam.

מוֹשָׁעוֹת Nomen participiale. Psal. 68. Deus est nobis deus ad opitulationes.

יְהוֹשֻׁעַ Nomẽ proprium uirorũ, quo apud Hebræos multi sunt uocati. Sic filius Nun, qui successit in ducatu Mosi, dictus fuit. Licet & abbreuiato nomine הוֹשֵׁעַ uocetur. Deut. 32. Præterea fit mentio sacerdotis cuiusdam hoc nomine. Zach. 3. Et filius ille benedictus Dei natus ex Maria uirgine monitu angeli sortitus est hoc nomen, cuius causam etiã adiungit, ipse em̃ (inquit) saluũ faciet populũ suũ à peccatis suis.

יֵשׁוּעַ Nomen oppidi, cuius mentio fit Nehemiæ 11.

680 יָשְׁפֵה Iaspis. Licet Chaldæus reddiderit בּוּרְלָא post quem Septuaginta interpretes βήρυλλος & hos sequutus Hieronymus Beryllum uertit. Exod. 28. & 39. Onychus & Iaspis. fit & Iaspidis mentio Apocalypsis 4.

681 יָשַׁר Rectũ, ęquũ, planũ fuit. atq; magnã habet significatione cognationẽ cũ uerbis אָשַׁר נשׁר שׁוֹר שָׁרַר & שָׁרָה nisi ꝙ ut forma, ita modo tantũ significãdi inter se differãt. Opponit̃ aũt uerbis יָרַע & לוּז עָקַשׁ עפל Habak. 2. Ecce arcta est, et nõ plana est

anima

anima eius in ipso. pro quo [redacted] ad Hebræos reddidit. Et non probabitur animo meo. 1. Sam. 6. Et rectę erant uaccæ in uia uersus Beth Semes non declinantes neq; ad dextram neq; ad sinistram. & est compositum ex tertia persona masculini generis ratione iod, & tertia persona fœminini generis ratiōe finis, ut significaret utrunq; genus seu sexum masculinum & fœmininum. Et obserua hic quòd quando hoc uerbum construitur cum nomine עֵינַיִם tum ualet Hebræis peculiari phrasi, placere, arridere, probari alicui, placet autem res oculis, quæ non dura, aut aspera, seu mala est. sed recta, uenusta & pulchra. Sicut contrario modo uerbū יֵרַע constructum cum עֵינַיִם displicere significat. Iudic. 14. Hanc mihi accipe, quia ipsa recta est in oculis meis, id est, placet mihi. Et mox iterū: Et recte erat in oculis Simsonis. 1. Sam. 18. Et recta erat res in oculis eius. Iere. 18. Et faciet ipse uas aliud, secundum quod rectum est in oculis figuli.

In secunda coniugatione יִשֵּׁר rectificauit, rectum fecit, direxit. Psalm. 119. Propterea omnia mādata, omnia, inquam, rectificaui, id est, approbaui. Prouerb. 3. Ipse rectificabit uias tuas. Iesaiæ 40. Rectificate in campestribus stratam deo uestro, id est, rectam facite, seu planam facite stratam.

Participium præsens מְיַשְּׁרִים Prouerb. 9. Et qui rectificant semitas suas.

Participium præteritum. 1. Reg. 6. Obduxitq; auro in plano super sculptura.

In tertia coniugatione irregulariter scribitur. 2. Paralip. 32. Et direxit aquas deorsum uersus uesperam. Psal. 5. Dirige coram me uiam tuam. Prouerb. 4. Et palpebrę tuæ dirigant coram te.

INDE NOMINA.

יָשָׁר Rectus, æquus, qui neq; ad dextram declinat, neq; ad sinistram. qui integri ac synceri tum iudicij tum affectus est, & esse perseuerat, quancūq; in partem oblata uel causa uel occasione, qui non flectitur aut corrūpitur ullis muneribus, sed citra personæ aut proprij commodi respectum recta uia incedit, & recte iudicat, cuius cor non curuatur aut flectitur à recto, quiq; nullius aut timore, aut fauore aliquid facit contra æquum & rectum, nec fauore nec præmijs, aut metu seu minis pœnarū flectitur. Deniq; qui cùm bene operatur, non suum inde honorem aut commodum, ut hypocritæ [redacted] sed dei gloriam, & proximi utilitatem, quærit. Deut. 32. Deus ueritatis, & non iniquitatis, iustus & rectus est. 2. Sam. 9. Et nunc hoc rectum in oculis tuis, id est, placens. Iob 1. Fuitq; Iob uir integer & rectus, & timens Dei. Psal. 11. Rectum uidebunt oculi eius. Psal. 111. accipitur in abstracto, Facta in ueritate & rectitudine. Similiter Psal. 119. Et rectitudo iudicia tua. In statu regiminis יְשַׁר Prouerb. 29. Abominatio improbi rectus uia. Et pluraliter יְשָׁרִים Num. 23. Moriatur anima mea morte rectorum. Nehe. 9. Et dedisti eis, iudicia, quæ erant recta. Psal. 112. Generatio rectorum benedicetur. Prou. 11. Tabernaculum rectorū florebit. & cap. 28. Qui abducit rectos in uiam malam. & cap. 16. ponitur pro abstracto. Et loquentem rectitudines, diliget, pro מֵישָׁרִים sicut econtra Cantic. 1. מֵישָׁרִים pronitur pro יְשָׁרִים de quo infra. Et in statu regiminis יִשְׁרֵי 2. Paralip. 29. Quia Leuitæ erant recti corde. Et in genere fœminino יְשָׁרָה 1. Sam. 12. Dirigam uos ad uiam bonam & rectam Esdræ 9. Vt queramus ab eo uiam rectam. In statu regiminis יִשְׁרַת 1. Reg. 3. Et ambulauit in rectitudine cordis corā te. Et pluraliter יְשָׁרוֹת Ezech. 1. Et sub firmamēto erant alæ eorū rectę.

יֹשֶׁר Rectitudo, hanc uirtutem nos uocamus probitatem, seu simplicitatem. Deuter. 9. Non propter iustitiam tuam, neq; propter rectitudinem cordis tui ingrederis terrā. 1. Reg. 9. Sicut ambulauit Dauid pater tuus in integritate & in rectitudine. Iob 33. Rectitudo cordis mei, sermones mei, id est, ex rectitudine cordis mei. Prouerb. 10. Est qui dispendit & abundat, & est qui abstinet à rectitudine, & tamen deficit.

In statu affixorum mutat holem in hateph cametz. Iob 33. Ad annunciandū homini rectitudinem eius. Prouer. 14. Qui ambulat in rectitudine sua, timet Iehoua.

מִישׁוֹר Vel sine uau מִישֹׁר Planicies, Chaldæus quoq; מֵישְׁרָא Et licet עֲרָבָה quoq; planiciem notet, tamen differre arbitror quantitate, & qualitate עֲרָבָה esse maioris spatij

cij, deinde non esse mellifluum, sed acidum & austerum מֵישׁוֹר uero planiciẽ quantitate minorem, & excultã aruis, arboribus, pratis & hortis iucundã & amœnam. Deut.3. Omnes ciuitates planiciei. 1. Reg. 20. Certe præliabimur cum ipso in planicie. 1. Paralip. 26. Habuit pecora multa in uallibus & in planicie. Psalm. 45. Sedes tua deus in omnem æternitatem, uirga planiciei uirga regni tui.

מֵישָׁרִים Nomen pluralis numeri tantum, rectitudines, æquitates, æquabilitates. 1. Paralip. 29. Tu probas cor, & æquitates approbas. Psalm. 9. Iudicabit populos in æquitatibus, id est, multa æquitate. Prouerb. 1. Ad percipiendum eruditionem intelligẽtię, iustitiam, & iudicium, & æquitates. cap. 23. Ne intuearis uinum, quando rubescit, illabitur enim in rectitudinibus. sic Cantic. 7. Faux tua sicut uinum optimũ, quod illabitur dilecto meo in rectitudinibus. i. recte, ęquabiliter, suauiter, sine offensiõe, asperitate. Puto autem isto nomine significari uirtutem, quæ Græcis ἐπιείκεια Latinis æquabilitas dicitur. Ponitur tamẽ uno in loco מֵישָׁרִים pro יְשָׁרִים Cantic. 1. Recti diligunt te, de quo supra.

נָשׁוּר Serra. de hoc in themate נָשַׁר.

יְשֻׁרוּן Nomen appellatiuum populi Israelitici, quod legitur Deut. 32. & 33. Iesa. 44. Sed de hoc nomine in themate suo שׁוּר.

682

יָתֵד Clauus ex qualibet materia, qui uel terræ infigitur uel parieti, ex quo aliquid suspendatur, uel quo terra effoditur, palus, paxillus. Deut. 23. Et paxillus erit tibi iuxta instrumenta tua &c. & fodies cum eo. Iud. 4. Infixit clauum in tempus eius. Esdrę 9. Et ad dandum uobis clauum in loco sanctitatis suæ. Iesa. 22. Et figam eum uelut clauum in locum certum. Ezech. 15. Aut accipiẽt ex uite paxillum ut suspendant super ipso aliquod uas. Et Zach. 10. transsumitur ad iura, & leges quibus populus figitur ac retinetur. Ex eo angulus, ex quo clauus, ex eo arcus belli, ex eo omnis exactor egredietur simul. In statu regiminis יְתַד Iudic. 4. Et accepit Iahel uxor Heber clauum tabernaculi. & cap. 16. Et amouit clauum texturæ. Et pluraliter יְתֵדוֹת Exod. 27. Et omnes clauos eius. In statu regiminis יִתְדוֹת Exod. 27. Atq; oẽs clauos tabernaculi ex ęre. et cap. 35. Et clauos habitaculi, & clauos atrij.

יָתוֹם Vide in themate suo תָּמַם

683

יָתַר In prima coniugatione usuuenit tantum in uoce passiua, & significatione passiua נוֹתַר notans excellentiam, superabundantiam, exuberãtiam, superrelictionem, supersaltationem, supersilitionem, ultra & præter personam seu rem aliquã. Et licebit uertere uerbo, reliquus fuit, seu reliquus mansit. Congruit autem significatione cum uerbis נָתַר & תוּר nisi q; ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Item cum נָשַׁר quod obseruare circumquaq; significat. Iosue 11. Non relicta est omnis anima. Et mox iterum. Non reliquus fuit unus de Gigantibus. Genes. 32. Et reliquus mansit solus. 1. Reg. 19. Et reliquus mansi solus. Iesa. 1. Residua manebit filia Zion uelut tugurium in uinea.

Participium præsens masculini generis נוֹתָר Exod. 29. Et combures reliquũ igni. Leuit. 7. Et reliquum ex eo comedetur. 2. Reg. 4. Viues de reliquo. Et pluraliter נוֹתָרִים Leuit. 10. Filios eius reliquos. Iudic. 21. Quid faciemus illis reliquis. 1. Sam. 9. Et reliqui steterunt, id est, superstites. Et in genere fœminino נוֹתֶרֶת Leu. 2. Et reliquum de oblatione. Et cap. 10. Accipite oblationẽ reliquam. Et pluraliter נוֹתָרוֹת Leuit. 27. Iuxta annos reliquos, id est, residuos. Ierem. 34. Et super omnes ciuitates reliquas.

In tertia cõiugatione הוֹתִיר reliquit superstitẽ, reliquũ fecit. Exo. 10. Et omnem fructum arboris, quẽ reliquum fecerat grando. Iesaiæ 1. Nisi Iehoua reliquũ fecisset nobis residuum. Ezech. 39. Nõ reliquum faciam ex eis. 2. Reg. 4. Et comederũt & reliquum fecerunt. Psalm. 79. Fac reliquos filios mortis. Deut. 28. Excellere seu superabundare faciet te Iehoua in bono. & neutraliter. Genes. 49. Leuis tanquam aqua, non excelles, scilicet dignitate, quanquam aliqui alij malint esse passiuum huius coniugationis.

INDE NOMINA.

יֹתֵר Excellens, præstans. Prou. 12. Excellens est plusquam sodalis suus iustus.

יוֹתֵר Reliquũ. 1. Sam. 15. Reliquum anathematisauimus. ubi est quantitatis, sed multoties est qualitatis, & importat comparationẽ, hoc est excellentiã & præstantiã supra & prẹter rem aliã. Eccl. 2. Quare sapui ego tũ excellẽtius. & cap. 7. Bona est sapiẽtia cum hæreditate, & prẹstãtior uidẽtibus solẽ. & cap. 12. Et est prẹstantius super illa fili mi, ut sis prouidus. Esther 6. Facere preciosum magis seu abundantius, quam me. Vbi naturam aduerbij induit.

יֶתֶר Reliquũ, superabundans, & est quãtitatis. Ios. 13. Reliquũ regni Sichõ regis. Iud. 7. Et omne reliquũ populi incuruauit genua. Leuit. 14. Et de reliquo olei. Deut. 3. Et de reliquo gigantũ. 1 Reg. 11. Et reliquũ gestorũ. Vel ut sit qualitatis. Ies. 56. Et erit sicut hodiernus dies, crastinus magnus, excellẽs multo. Gen. 49. Ruben primogenitus meus tu es uirtus mea, & principiũ impetus mei, excellẽs munere, & excellẽs robore. Prou. 17. Non decorũ est stulto labium excellẽtiæ. i. iactantiæ, q. s. sibi plus arrogat, quàm par est. Et cũ uerbis cõstructũ aduerbiascit. Ps. 31. Et reddens superabũde facienti superbiã. Dan. 4. Et creuit excellenter ad meridiẽ. Et in statu affixorũ mutat prius sægol in hirik, & alterũ in seua. Iesa. 44. Et reliquũ eius. s. ligni ad abominationẽ faciã. Ps. 17. Et relinquent reliquum suum paruulis scilicet opum facultatum. Iob 4. Nonne translata est excellentia in eis.

יֶתֶר Chorda, neruus, funis, ab expansione seu extẽsione, qui extẽdit̃, & quo aliæ res extẽdunt̃ ultra & præter sui naturã. Ps. 11. Firmauerũt sagittã suã super neruũ. In statu affixorũ mutat prius sægol in hirik & alterum in seua. Iob 30. Et funẽ meũ soluit. i. curru & aurigatu priuauit me. s. dominio. Et pluraliter יְתָרִים Iud. 16. Si ligauerint me septẽ funibus recentib. Et mox iterum: Et disrupit funes.

מֵיתָרִים Nomen pluralis numeri tantũ, funes à distẽsione. Et legit̃ tantũ in statu affixorum. Exo. 35. & Num. 3. Et funes eius. Ps. 21. In funibus tuis diriges cõtra facies illorum. Ies. 54. Funes tuos, & clauos tuos robora. Ier. 10. Et omnes funes mei disrupti sunt.

מוֹתָר Abundantia, superabũdãtia, excellẽtia, prærogatiua. Prou. 14. In omni labore erit abũdantia. & cap. 21. Cogitationes seduli tantũ ad abũdantiam. Et in statu regiminis מוֹתַר Eccl. 3. Et excellẽtia hominis supra iumentũ nõ est ulla. i. prærogatiua.

יִתְרָה Abũdantia, superabũdantia. Ies. 15. Quoniã superabũdantiã, quã fecerat. Legit̃ tamen semel in statu absoluto יִתְרַת Iere. 48. Eò q abundãtia, quam fecit ablata sit.

יִתְרוֹן Excellentia, præstãtia, prẹrogatiua. Eccl. 1. Quæ prærogatiua est homini in omni labore. & cap. 2. Et ecce omnia uanitas & afflictio spiritus, & nõ est ulla prærogatiua sub sole. Et mox iterũ: Et uidi ego quod est prærogatiua sapientiæ supra stultitiam, sicut prærogatiua est lucis supra tenebras.

יֹתֶרֶת Membrana carnosior, & pinguis reti similis super hepate in trãsuersum protẽdit̃. Exo. 29. & Leu. 3. Et reticulũ super hepate. Itẽ Exo. 29. & Leuit. 8. Reticulũ Epatis.

כ

Psal. 25.

כָּל אָרְחוֹת יְהוָה חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי
684 בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו׃

כּ Non est tantũ litera, nec literẹ officio tantum fungitur, sed habet præterea sua officia & significationes modosq; significandi. Primo est communiter nota similitudinis. Num. 23. Cubauit sicut leo. 1. Re. 10. Nõ uenit sicut aroma istud amplius in copia. Ps. 144. Et dies eius sicut umbra trãsiẽs. Can. 2. Sicut rosa inter spinas.

Secun-

Secundo, cum nominibus numeralibus aut temporis ualet, prope, circiter. Exod.12. Circa mediũ noctis. Iud.6. Percuſſerunt Moab in tempore illo circiter decem millia uirorum. Tertio, ſecundum, iuxta. Deut.23. Comedes uuas ſecundum animam tuam. 1. Sam.20. Secundum tempus craſtinum. 1. Reg.2. Et facies ſecundum ſapientiam tuam. 1. Reg.5. Secundũ omnia, quæ dixeris. Iob 34. Quia iuxta opus hominis retribuet illi. Et ſecundum hũc ſignificandi modum ſæpiſſime uſus eſt Paulus Apoſtolus, noua phraſi, ſecundum carnem, ſecundum hominem, ſecundum ſpiritum, ſecundũ deũ, &c. Quarto eſt temporis. Geneſ.38. Quando reducit manum ſuam. Pſal.11. Secundum exaltari uilitates, id eſt, cum exaltatæ fuerint uilitates. Quinto, quando ponitur in collatione duarum rerum, notat ſimul uiciſſitudinem. Gen.44. Quia ſicut tu, ita Pharao, id eſt & è contra. et cap.18. Vt ſit ſic iuſtus, ita improbus. Pſal.139. Sicut obſcuritas, ita lux. & è contra. Ieſa.24. Et erit ut populus, ita ſacerdos, ut ſeruus, ita dominus eius, ut famula, ita domina eius, ut emens, ſic uendens, ut mutuo ſumens, ita mutuo dans. ut exactus, ita qui exigit in eo, id eſt, qualis populus talis ſacerdos, &c. & è contra. Aliquando tamen poſterior uox non habet caph. ut Ezech.16. Vt eſt mater, ita filia eius. Sexto, eſt affirmantis, uerè, profecto. Ieſa.1. Niſi Iehoua exercituum reliquiſſet nobis reliquum, profecto modicum, ſicut Sodoma fuiſſemus. Dan.7. Videns uidi in uiſione noctis, & ecce in nubibus cœli uerè filius hominis ueniens erat. Nehem.7. Quoniam ipſe profecto erat uir ueritatis. Sic etiam hoc eſt legendum, quod Ioannes de Chriſto ſcribit. Et uidimus gloriam eius uerè unigeniti, &c. Septimo, quando cum pronominibus conſtruitur tũ ualet, Taliter. 2. Sam.11. Quia taliter & taliter abſumit gladius. 2. Sam.17. Taliter & taliter conſuluit Achithophel ipſi Abſolom, & ſenioribus Iſrael. & taliter & taliter conſului ego. 2. Sam.24. Addat Iehoua deus tuus ad populum tot & tot centum uicibus. 2. Sam.12. Si parum eſt hoc, addidiſſem etiam talia & talia.

COMPOSITA CVM ALIIS PARTICVLIS.

כְּדֵי Reperitur cum דֵי particula expletiua. Iud.6. Et tentoria eorum ueniebant, ſicut locuſtæ in multitudine.

כְּמוֹ Cum particula expletiua מוֹ Gen.19. Et ſicut aurora aſcendit, id eſt quando. Iob 29. Vt quid perſequimini me ſicut deus. Ieſa.41. Sicut lutum, & ſicut figulus. Et accipit inſuper affixa punctis inuariatis. Exod.9. Non fuit ſicut ipſa. Leu.19. Et diliges ſodalem tuum, ſicut te. 1. Reg.22. Sicut ego, ita tu. Iudic.9. Sicut tu, ita ipſi. Gen.34. Si fueritis ſicut nos.

אֵיה & אֵיכָה & אֵיכָכָה particulæ expletiuæ nihil ſignificantes, de quibus in uoce איה.

חַיָה Vide quoq; ſuo in loco.

כֹּה Ita, ſic. Geneſ.15. Sic erit ſemen tuũ. & cap.32. Sic dicetis ſuſtentatori meo Eſau, ſic dixit ſeruus tuus. 1 Reg.5. Sic dabat Salomo ipſi Hiram annuatim, id eſt, tantũ. Eſt & aduerbium loci, hic, huc, illuc, illinc, quo, hucuſq;. Geneſ.31. Pone huc coram fratribus. Et cap.22. Ibimus uſq; illuc. Exod.2. Reſpexit huc atq; illuc. Num.11. Quaſi iter diei huc, & quaſi iter diei illuc.

כָּכָה Geminatũ. Exod.29. Et facies Aaron filijſq; illius ſic. Num.11. Etſi ita tu facis mihi. 2. Sam.13. Quare es tu ita exhauſtus fili regis, & cap.17. Quia ita cõſuluit cõtra uos Achitophel. Pſal.144. Beatus populus cui ita ei. Eccleſ.11. Sic neſcies opus Dei.

כִּי Vide in ſuo loco.

685

כָּאַב Etſi generali ſignificatione cõuenit cum uerbo דָּאַב tamen in hoc differt, quòd illud dolorem & cruciatum דָּאַב uero minus, hoc eſt, infirmitatem, & debilitatem & languiditatem ex re aliqua ſignificet, quæ tamen eſt & accidere poteſt ſine dolore ſeu cruciatu. Iob 14. Quandiu caro eius ſuper ipſo, dolebit. Prouerb.14. Etiam in riſu dolebit cor.

Participium præſens כּוֹאֵב dolens. Pſal.69. Et ego oppreſſus & dolens. Et pluraliter כּוֹאֲבִים Geneſ.34. Quum eſſent dolentes.

In tertia coniugatione הִכְאִיב fit transitiuum, dolore affecit. Ezech. 13. Et ego nō dolore affeci eū. Iob 5. Quia ipse dolore afficiet. 2. Reg. 3. Et omnem agrū bonum dolore afficietis lapidibus, metaphora ducta est à dolore, quem illi sentiūt, qui lapidibus obruuntur ad agri dilapidationem.

Participium præsens מַכְאִיב Ezech. 28. Et non erit amplius domus Israel sentis pungens, & spina dolorem inferens.

INDE NOMINA.

כְּאֵב Dolor, cruciatus. Iob 2. Quia creuerat dolor ille ualde. Iesaiæ. 17. Et dolor desperatus. & cap. 65. Clamabitis præ dolore cordis. Et in statu affixorum manet inuariatum. Iere. 15. Vt quid fuit dolor meus perpetuus. Psal. 39. Et dolor meus.

מַכְאֹב Dolor cruciatus. Eccl. 1. Et addens scientiam, addet dolorem. Threnor. 1. Si est dolor, sicut dolor meus. Et in statu affixorum nihil uariat. Ier. 51. Sumite resinam & dolorem eius. Idem. cap. 30. Dolor tuus. Et pluraliter מַכְאֹבִים Psal. 32. Multi dolores improbo. Eccl. 2. Omnes dies eius sunt dolores. Exod. 3. Quia noui dolores eius. Iesa. 53. Et dolores nostros ipse portauit. Legitur etiā forma fœminea מַכְאֹבוֹת

686 Iesaiæ 53. Vir dolorum.

כאה In prima coniugatione non legitur, nisi in uoce passiua נִכְאָה Et à uerbis קָהָה & כָּהָה differt, quòd spiritui tribuatur. Dan. 11. Et uenient contra eū insulani Cithim, & conturbabitur. Participiū masculini generis נִכְאֶה Psal. 109. Sed persequitur uirum & egenum, & perturbatum corde ad occidendum.

In tertia coniugatione הַכְאֹת Ezech. 13. Propter perturbare cor iusti mendatio, id est, propterea, ꝙ perturbatis cor iusti.

INDE NOMINA.

נִכְאֶה Perturbatus, conturbatus, obscuratus, cui lux gaudij adempta est. Prou. 17. Spiritus perturbatus, exiccat ossa & cap. 18. Spiritum perturbatum quis feret. Et pluraliter נְכָאִים Iesaiæ 16. Gement tantum perturbati.

חֵלְכָאִים Videtur esse compositum, ex חיל seu חלך & כאה & construitur cum uerbo singularis numeri. q. d. turba perturbatorum. Psalm. 10. Et cadet per fortitudinē eius

687 turba perturbatorum.

כבד Graue fuit, grauescebat, aggrauatum est, inualescebat, uel duritia, uel pondere, uel honore & gloria. Importatq; semper eius personę seu rei, de qua dicitur intēsionem & excellentiam idq; uel in bonum, uel in malum. Genes. 18. Et peccatū eorum graue fuit ualde. cap. 48. Oculi Israel graues erant præ senectute. Exo. 9. Et ingrauatū erat cor Pharaonis. 1. Sam. 4. Et grauis fuit manus Iehoua super eos, pro quo paulo inferius קָשָׁה scriptum est. 2. Sam. 13. Et ne graues simus super te. Iob 6. Præ arena marium grauis erit. & cap. 14. Et gloriosi erunt filij eius, Iesaiæ 66. Glorificetur Iehoua, & appareat in lætitiam uestram.

In uoce passiua נִכְבַּד habet significandi modum non absimilem quartæ coniugationi reciprocæ. Exod. 14. Glorificabor in Pharaone, & uniuerso exercitu eius. Leuit. 10. In conspectu totius populi glorificabor. 2. Samuelis 6. Quàm gloriosus factus est hodie rex Israel.

In secunda coniugatione כִּבֵּד Iud. 6. Quid aggrauabitis cor uestrum, quemadmodū aggrauauerunt Ægyptij & Pharao cor suum. Atq; in plerisq; locis idem ualet Hebræis, quod Grecis uerbum τίω. Iesa. 58. Et honoraueris eum, ne facias uias tuas. Iud. 13. Quod est nomen tuū, ut si id euenerit, honoremus te. Exo. 20. Honora patrē tuum, & matrē tuā. Num. 24. Quoniā honorando honorabo te abūde. Et iterū: Honorādo honorabo te, sed ecce prohibuit te Iehoua ab honore. 1. Sam. 2. Sed tu honorasti filios tuos plusq; me. Prou. 27. Obseruantē domini sui ipse honorabit.

Participium præsens מְכַבֵּד Prou. 14. Et honorat eū, qui elargitur pauperi. Et pluraliter מְכַבְּדִים 1. Samuel. 2. Honorantes me honorabo.

In tertia coniugatione הִכְבִּיד 2. Paralip. 10. Iugum nostrum aggrauauit. Iere. 30. Honorabo eos, & non erunt parui.

Participium præsens מַכְבִּיד Habakuk 2. Et aggrauans super se graue lutum.

In quarta coniugatione הִתְכַּבֵּד Nahum 3. Grauabere uelut à brucho, & grauabere uelut à locusta, id est, obruere.

INDE NOMINA.

נִכְבָּד Nomen participiale, honoratus, gloriosus, splendidus, excellens, præstans. 1. Sam. 9. Vir dei & honoratus in ciuitate ista. Et pluraliter נִכְבָּדִים Num. 22. Balak misit principes, & honoratos. Psal. 149. Vt uinciant reges eorum compedibus, & honoratos uinculis ferri. Petrus Apostolus uertit Græcè δόξας. 2 Epistola. 2. Qui glorias non uerentur conuitijs incessere, id est, uiros gloria & maiestate præditos, eò q magistratus gloriam habent, & dij uocantur. Vnde lesæ maiestatis accersi solet, qui maiestatem uiolarit.

נִכְבַּדִּים Grauitates. i. magna moles. Prou. 8. Quādo non essent fontes, grauitates aquarū.

כָּבֵד Nomen participiale, graue. Gen. 13. Et Abrā grauis ualde in pecudibus argento & auro. i. diues. 1. Reg. 3. Quis potest iudicare hunc populū grauem. i. multū, grādem. Iesa. 33. Velut umbra petræ grauis. Psal. 38. Sicut onus graue. Et in statu regiminis כְּבַד Exod. 4. Quia grauis ore, & grauis lingua sum. Et pluraliter כְּבֵדִים Exod. 17. Et manus Mosi erant graues. Et in statu regiminis כִּבְדֵי Ezech. 3. Et graues lingua. Et in genere fœminino כְּבֵדָה Iudic. 20. Et bellum graue.

כָּבֵד Epar, iecur, Hebræis dicit à grauitate. Exod. 29. Et reticulū super iecinore. Ezech. 21. Atq inspexit iecur. Et cum affixis mutat cametz in seua. Prou. 7. Donec trāsfodiat sagitta iecur eius. Threnorum 2. Effusum est in terram iecur meum super fractura populi mei.

כֶּבֶד Graue. Iesaiæ 1. Populus grauis iniquitate.

כֹּבֶד Grauitas. Prou. 27. Grauitas est lapidi, & onus arenæ. Iesa. 21. Propter grauitatē belli. & ca. 30. Grauitas oneris eius. Nahū 3. Et grauitas cadauerū. i. moles, multitudo.

כְּבֵדוּת Grauitas. Exod. 14. Deduxit eos in grauitatem.

כְּבוּדָּה Grauitas. Iudic. 18. Et præmiserunt paruulos, pecudes, & grauitatem, id est, pōdus, onus, impedimenta.

כָּבוֹד Et in statu regiminis ac affixorum mutat cametz in seua. Grauitas, honor, gloria, dignitas, excellentia, splendor, maiestas, claritas, quod. s. aliquid grauitatis illis subsit, sicut Paulus Apostolus æternum gloriæ pondus dicit. Gen. 31. Accepit Iacob quicquid habet pater noster, & ex illis quæ sunt patris nostri fecit uniuersam hanc grauitatē. i. substantiā, Prou. 25. Et scrutari grauius sibi, est graue. Exod. 40. Et gloria Iehoua repleuit habitaculū. Psal. 106. Et mutauerunt gloriā suā in ędificium bouis comedentis fœnū. Iesa. 3. Vt exacerbarent oculos gloriæ eius. & cap. 48. Et gloriā meā alteri nō dabo. Iere. 13. Date deo uestro gloriā. Psal. 8. Tā gloria tā decore coronabis eū. Psal. 24. Quis est iste rex gloriæ. Psal. 73. Et tandē cū gloria suscipies me. Zach. 2. Post gloriā misit me ad Gentes. putat aūt gloriā regni Israelitici & cultus. Psal. 112. Cornu eius exaltabit in gloria. Num. 24. Et ecce ꝓhibuit te Iehoua ab honore. i. donario. Est & obseruandū, q Dauid propheta regius aliquoties hoc nomine per synecdochen, uel spiritū seu animā hominis, uel linguā, uel instrumētū musicum uocat, quo deus glorificat. Gen. 49. In consiliū eorū non ueniat anima mea, in ecclesiā eorū non uniatur gloria mea. i. lingua. Ps. 16. Ideo lætū est cor meū, & gloria mea exultat. Ps. 30. Vt psallat tibi gloria, & nō sileat. Psal. 108. Paratum est cor meū Deus, cantabo & psallā etiā gloria mea. Similiter ab Euangelistis, & Apostolis hoc nomē כָּבוֹד translatū esse reperio aliquādo nomine δόξα gloria. ut Luc. 2. Et gloria dñi circūfulsit eos. i. claritas. Act. 22. Et cū nō uiderē (inquit Paulus) præ gloria luminis illius per manū deductus à comitib. ueni Damascū, &c. & cap. 26. Ipsemet repetēs, In uia ait, uidi è cœlo supra splēdorē solis circūfulsisse me lumen, &c. Itē 1. Cor. 15. Alia quidē cœlestiū gloria, alia uero terrestriū, alia gloria solis, & alia gloria lunæ, & alia gloria stellarū, siquidē stella differt à stella in gloria, &c. Ita illā irradiationē faciei Mosi, de quo Exo. 24. Smiliter Apostolus δόξαν gloriam uocat. 2. Cor. 3. sic 1. Cor. 11. Cū dicit, uir nō debet uelare caput, cū is sit imago & gloria dei. at mulier gloria uiri est. & Rom. 6. Dicit Christū excitatū ex mortuis per gloriā

patris.i.maieſtatē & omnipotentiā patris.Et ad Epheſ.cap.1.In laudē gloriæ gratię dei.i.excellentiā gratiæ dei.Ad eūdē modū in nouo Teſtamēto uſurpat̃ paſſim uerbū clarificādi ſeu glorificādi.Aliquādo etiā uertitur nomine τιμὴ, ꝙ à τιμάω formatur,quod aliquoties in bonā partē ſumptū,donare ſignificat,inde honor ſeu honorariū,pro dono accipit̃.Colos 2.Nō ad honorē aliquē ad expletionē carnis.Itē.1.
688 Tim.5.Honora uiduas.Itē q bene pręſunt presbyteri,duplici honore habeant̃ &c.

כָּבָה Extinctum eſt,& de igne,lucerna aliaq; materia ardente & lucente dicit̃.Et cōgruit ſignificatiōe cū uerbo כָּבָה deinde quoq; tā ſignificatiōe,ꝙ modo ſignificādi differt à uerbo כָּבָה quod nō de igne,ſed de aqua,nō de extinctiōe,ſed fuſiōe dicit̃.Ieſ.43.Sicut linū extincti ſunt.Leu.6 Ignis uero ſuper altari accēſus nō extinguet̃. In ſecūda cōiugatiōe כִּבָּה 2.Sam.14.Et extinguēt carbonē meū. & cap.21. Et nō extingues lucernā Iſrael.2.Paral.29.Et extinxerūt lucernas.Ieſ.42.Et linum obſcurū nō extinguet.Can.8.Aquæ multæ nō potuerūt extinguere dilectionē. Ezech.32.Et operiam in extinguendo te,cœlos.

Participiū præſens מְכַבֶּה Ieſa.1.Et cōburentur ambo ipſi, & nō erit extinguens.

INDE NOMEN.

כֹּכָב Geminata prima ſubſtātiali litera,tametſi frequēter interponat literā uau כּוֹכָב ſtella,quæ minime extinguit̃.q.d.Lux ſeu lucerna ſemper lucēs. Num.24. Proceſſit ſtella ex Iacob,& ſurget baculus ex Iſrael.uocat aūt hoc nomine Chriſtū & regnū eius. In ſtatu regiminis כּוֹכַב Amos 5.Stellā deorū ueſtrorū, quos feciſtis uobis. Stephanus protomartyr.Act.7.uertit ἀστήρ.i.ſydus. Et pluraliter כּוֹכָבִים Gen.1. Et fecit deus duo luminaria magna,luminare magnū in dominiū diei,& luminare minus in dominiū noctis,& ſtellas.& cap.37.Et ecce ſol & luna,& undecim ſtellæ curuabāt ſe mihi.Deut.4.Et ne ſuſtollas oculos tuos in cœlū,& uideas ſolem,& lunā,& ſtellas.& cap.12.Et iuſtificatores multorū ſicut ſtellæ in ſeculū & ultra. In ſtatu regiminis כּוֹכְבֵי Gen.22.Et multiplicādo multiplicabo ſemē tuū, ſicut ſtellas cœli.Iob 3.Obtenebrent̃ ſtellę crepuſculi illius.Et cap.38.Cum acclamarēt pariter ſtellæ matutini.Pſ.148.Laudate eū omnes ſtellę lucis.Ieſ.14.Iuxta ſtellas dei exaltabo thronū meū. Similiter in ſtatu affixorum.Ezech.32.Et operiam in extinguen
689 do te cœlos & obfuſcabo ſtellas eorum.

כֶּבֶל Hoc nomine Hebræi uinculū,quo homo detinet̃,appellāt,ſiue à duob.foraminib.ut cognationē habeat cū כֶּבֶל ſiue à uilitate,ut cognationē habeat cū כֶּלֶב canis trāſpoſitiōe facta literarū.Pſ.105. Suppreſſerūt in foraminato pedes eius. Et pluraliter in ſtatu regiminis כַּבְלֵי Pſ.149.Et honoratos eius in foraminibus ferri.

כָּבוּל Regio Galilææ habēs uiginti ciuitates,quæ cū à Salomone donata eſſet Regi Tyri,eā ſua lingua punica hoc nomine uocauit.1.Reg.9.Tunc dedit rex Salomo ipſi Hirā uiginti ciuitates in terra Galilęæ,& egreſſus Hirā ex Tyro,ut uideret ciuitates,quas dederat ei Salomo, & nō placuerunt in oculis ſuis, dixitq; quid ciuitates iſtæ,quas dediſti mihi frater mi,& uocauit eas terrā Cebul uſq; ad hodiernū diem. Et ſi alij alias ac diuerſas ſignificatiōes adferāt,tamē puto Phœnicū lingua idē nobis ſignificare,ꝙ uilitatē.Vt cōgruentiā habeat cū nomine כֶּלֶב canis, qui ſimiliter
690 ab indignitate ſeu uilitate appellationem ſuam habet.

כָּבַס Lauit,lauando candidauit.Gen.49.Lauit in uino ueſtē ſuam.2. Sam.19. Et ueſtimēta ſua nō lauit.Pſ.51.Laua me ab iniquitate mea.Ierem.4. Laua à malitia cor tuum.& cap 2.Si laueris te nitro.

Participiū præſens מְכַבְּסִים Malach.3.Et ſicut Borith lauantium.

In uoce paſſiua כֻּבַּס Leu.13.Et lauabit̃ ſecundo,& mundū erit. Præterea in eodē capite ſcribit̃ bis הֻכַּבֵּס cōpoſitū ex coniugatione tertia paſſiuæ uocis,& quartā cōiugatione.ut Leuit.13.Poſt lauari plagā.Et iterū:Poſt lauari ipſam.i.poſtquā lota eſt plaga.

INDE NOMEN.

כּוֹבֵס Nomen participiale,lauās,lotor,fullo,cādidator.Ieſ.7.Ad uiā agri fullonis.Marci 9:Vbi ſic legit̃.Et ueſtimenta illius facta ſunt ſplendida,candida ualde uelut nix, qualiter γναφεὺς fullo ſuper terra nō ualet candidare.Et illis quidē uerbis ſignificatio

tio huius thematis pulchre exprimitur, atque conspicitur Euangelistam uoluisse explicare כּוֹבַס nomine simili uoce γναφεύς, ein knappe.

כּבַע Vide in themate קָבַע.

691 כַּבִּיר Multus, multiplex, copiosus potentia & robore. Et ut אַבִּיר est roboris corporis seu opis, Et הדר qualitatis & habitus, Et אַדִּיר quãtitatis: ita כַּבִּיר est multitudinis, & copiæ. Iob 8. Et spiritus copiosus, sermones oris tui. Et cap. 15. Est canus, & est antiquus inter nos copiosior, quàm patres tui dierũ. & cap. 31. Aut quod multũ inuenit manus mea. & 34. Aut iustũ copiosus cõdemnabit. & cap. 36. Ecce deus copiosum nõ abijcit, copiosum uirtute cordis. Ies. 16. Et residuũ erit modice paucũ nõ copiosum. & cap. 10. legit̃ כַּאבִּיר Et opprimebã copiosus habitatores. Et pars Grãmaticorũ dicũt, quod aleph per epẽthesin interposita sit, & abũdet, alij tñ existimãt rectius אַבִּיר esse eius thema et caph similitudinis esse notã, nec desũt qui autumãt esse cõpositũ ex אַבִּיר & כַּבִּיר augẽdę significatiõis causa. Et pluraliter כַּבִּירִים Iob 31. Affligit multos seu copiosos absque inuestigatiõe. Ies. 28. sicut impetus aquarũ copiosarũ.

כְּבִיר Tegumentum ex multiplicibus pilis cõtextum. 1. Sam. 19. Et stragulam caprarum posuit pro capite eius.

כְּבָרָה Instrumentũ ex multiplicibus funiculis contextum, quod nos cribrũ, seu uannũ appellamus. Amos 9. Quemadmodũ mouebit̃ in cribro. Et in statu regiminis כִּבְרַת terra, quæ sarculo ferrato apparat̃, alij stadiũ, alij milliare, alij iugerũ interpretãtur, nos funiculũ uertemus. Gen. 35. Et profecti sunt de Bethel, & fuit adhuc funiculus terræ, ut ueniretur ad Ephrath. 2. Reg. 5. Et abijt ab eo funiculum terræ.

מַכְבֵּר Textura ex multiplicibus pilis, stragula. 2. Reg. 8. Et factum est in crastinum, quod acciperet stragulam, intingeretque in aquam.

מַכְבִּיר Multiplicitas, copia. Iob 36. Et dabit escam in copia.

מִכְבָּר Perplexitas, multiplicitas, & hoc nomine appellant Hebræi cratẽ, seu craticulam. Exo. 27. Et facies ei cratem factura retis æneí. In statu regiminis מִכְבַּר Exod. 35. Altare holocausti cratem æris, quæ sit illi.

כְּבָר Aduerbium tẽporis præsentis, iam, nunc, modo, significat enim connexionẽ prioris temporis ad præsens, & præsentis ad futurum. Eccles. 3. Id quod fuit, iam est. Et mox iterum: Quod futurum est, nunc fuit.

כְּבָר Nomen propriũ fluuij in terra Chaldæa. Ezech. 1. In terra Chaldæorum iuxta fluuium Cebar. forte nomen habet à copia aquarũ, sicut Psal. 137. suffragatur, in quo sic est scriptum: Iuxta flumina Babylonis sedimus, atque fleuimus &c.

692 כָּבַשׁ Quadrat significatiõe cũ uerbo שָׁכַב & ut literarũ tantũ trãspositione, ita quoque solo significãdi modo inter se differũt. Deinde arbitror etiã congruere cũ uerbo כָּפַשׁ Subdere eñ & subijcere & subigere significat. Gen. 1. Implete terrã & subijcite eã. Ier. 43. Et subijciẽt eos in seruos. Mich. 7. Et subijciet iniquitates nostras. Zachar. 9. Et subijciẽt lapidib. fundæ. Esth. 8. An etiã subijcere uult reginã apud me in domo. Participiũ pręsens pluralis numeri כּוֹבְשִׁים Neh. 5. Et ecce nos subijcimus filios nostros. In uoce passiua נִכְבַּשׁ Iere. 34. Et subijcietur terra.

Participiũ gen. fœ. pluralis numeri נִכְבָּשׁוֹת Neh. 5. Et erũt ex filiabus nostris subiectæ. In secũda cõiugatione כִּבֵּשׁ 2. Sam. 8. Ex omnibus gentibus, quas subiecit.

INDE NOMINA.

כֶּבֶשׁ Subiectũ, subselliũ. 2. Sam. 9. Sex gradus throno, & subiectum in auro throno.

כִּבְשָׁן Clibanus, fornax, in quo coquit̃ panis, ac appellationẽ habet à subiectione, quia est in subiecta parte terræ. Gen. 19. Et ecce ascẽdit fumus terræ, sicut fumus fornacis. Exo. 9. Tollite uobis plenitudinem pugillorum uestrorum fauillæ fornacis. & cap. 19. Et ascendit fumus eius, sicut fumus fornacis.

כִּרְכֹּר Vide in uerbo כָּבַר.

693 כַּדּוּר Sphęra, seu globus. s. hominũ. Arbitror aũt à uerbo דּוּר deriuatũ esse per prothesin literæ caph, siquidẽ & דּוּר sphęrã seu globũ significat. Legit̃ autẽ Iob 15. Sicut rex imminet sphæræ. i. cohorti. Aliqui existimant huc referendũ esse כַּדּוּר quod legitur Iesa. 22. & 29. Et quod caph similitudinis particula propter substantialem abiecta sit, sed illud uidetur mihi potius referendum esse ad thema דּוּר.

694 כָּהָה Obſcurus, turbidus fuit. cōgruitq́; ſignificatione cum uerbis כָּאָה & כָּאַח niſi ꝙ ut prius ad ſpiritū ſeu animū, poſterius ad dentes, ita hoc cōmuniter ad oculos ſeu uiſum referatur. Gen. 27. Cū ſenuiſſet Izhak, & obſcuri eſſent oculi eius ne uidere poſſet. Deut. 34. Nec obſcurauit oculus eius. Zach. 11. Et oculus dexter eius obſcurando obſcurus fit. Iob 17. Et obſcurus fuit præ mœrore oculus meus, ubi he habet mappik. Et figurate ad animū trāsfert̃. Ieſa. 42. Nō obſcurus erit, nec erūpet, ſcilicet perturbatus, ſeu iratus. Ezech. 21. Et obſcurus erit omnis ſpiritus. i. perturbatus, triſtis, non clarus, aut lætus. In ſecūda coniugatione כִּהָה legit̃ ſemel metaphorice. 1. Sam. 3. Propter iniquitatē, quam nouit, ꝙ maledicerent filijs ipſius, nec obſcurus fuit in eos, id eſt, *hat ſich nicht yber ſich betrubt* nō commotus eſt in eos, *hat ſie finſter, oder ſaur angeſeen.*

INDE NOMEN.

כֵּהָה Nomen adiectiuum. Leuit. 13. Et ecce obſcura plaga, nec tamen creuit plaga in cute. Et mox iterū: Et obſcura. Ieſ. 42. Et linum obſcurū nō extinguet. i. non lucēs ſeu ſplēdens. & cap. 61. Amictum glorioſum, pro ſpiritu obſcuro. i. perturbato. Et Nahum 3. abſolute legit̃ ſubſtantiue. Nō obſcuritas propter cōtritionē. i. luctus. Et pluraliter כֵּהוֹת Leu. 13. Et ecce in cute carnis ipſorū maculæ obſcuræ, albicantes.

695 כָּהַן Verbū hoc reperit̃ tantū in ſecunda coniugatione, uoce actiua. cōſtitutus ſeu ordinatus eſt ad ſacra perficiēda, ut rem ſacrā operetur, miniſtret in ſacris, ſacerdotio fungatur, Græci uerbo ἱερουργεῖν reddiderūt. Similiter Paulus Rom. 15. & 1. Corinth. 9. habet autē affinitatē cū uerbo כּוּן eò ꝙ certitudinē ritus & decoris importet. 1. Paral. 5. Ipſe eſt, qui ſacerdotio functus eſt in domo. Exo. 28. Et unges eos, & implebis manus eorū, & ſanctificabis eos, ut ſacerdotio fungātur mihi. Num. 3. Et ſacerdotio functus eſt Eleazar. 2. Paral. 11. Quoniā repulit eos Ieroboā, & filij eius, ne ſacerdotio fungerent̃ ipſi Iehoua. Oſeæ 4. Reieci ego te ne ſacerdotio fungaris mihi. Ieſ. 61. Velut ſpōſus ſacerdotabit̃ magnificētia. i. decorabit̃ ornatu ſacerdotali certo.

INDE NOMINA.

כֹּהֵן Chaldæus nunc כָּהֲנָא nunc מְשַׁמֵּשׁ uertit. Et ſi de ſacerdote gentili dicit̃, uertit cōmuniter per רַבָּא ſi autē de idololatrico per כּוּמְרָא Græci talem λειτουργὸν uocant, tu uertere poteris ſacerdotis uocabulo, dum non dat̃ aliud, qui ſcilicet ad certū, idq́; ſacrū deſtinatus eſt miniſteriū. Gen. 14. Et Melchizedek rex Salem protulit panē & uinū, & ipſe erat ſacerdos Altiſſimi. & cap. 41. Vocauit Pharao nomen Ioſeph Zaphnat Panea, & dedit ei Aſnath filiam Putiphara ſacerdotis On in uxorē. Exo. 2. Et ſacerdoti Midian erant ſeptē filiæ. Leu. 4. Si ſacerdos unctus peccauerit. Leuit. 21. Sacerdos uero magnus inter fratres ſuos. 1. Reg. 1. Et miſit cum ipſo rex Zadok ſacerdotē, & Nathan prophetam. Ier. 6. A propheta uſq; ad ſacerdotē. Differunt autē inter ſe & propheta & ſacerdos. Prophetam non oportebat eſſe ex tribu Leui, ſicut ſacerdotem. Deinde ſacerdos tantum ſacrificabat, intercedebat pro populo & alia opera perficiebat legalia, ſed horū nihil faciebat propheta, ſed publice prædicebat futura & docebat, & ſimul gubernabat cōſilia regū. & ut paſtor ſeu parochus apud nos differt à prædicatore, ita ſacerdos à propheta ſacerdos erat ex Leuitico genere natus, Propheta immediate à deo uocatus. Eſt tamē & hoc obſeruandum, ꝙ כֹּהֵן non ſit ſemper officij eccleſiaſtici, ſed etiam eorū, qui erāt regi ſecretiſſimi. 2. Sam. 20. Et Hira Iairitha erat ſacerdos ipſi Dauid. 1. Reg. 4. Et Zabud filius Nathan ſacerdos, ſocius regis. Et pluraliter כֹּהֲנִים Exod. 19. Vos eritis mihi regnum Sacerdotum, & gens ſancta. 1. Samuelis 1. Ophni & Pinhas erant ſacerdotes Iehoua. Geneſ. 47. Terram ſacerdotum non accepit. 1. Samuelis. 6. Et uocauerunt Philiſtæi ſacerdotibus, & ariolis. Et ut paulo ante admonui, aliquando non eſt officij eccleſiaſtici, ſed dignitatis, & honoris. 2. Sam. 8. Et filij Dauid erant ſacerdotes. & 1. Paral. 18. exponens ſic ſcripſit, Et filij Dauid erāt primi ad manus regis, id eſt ad officia regia. 2. Reg. 10. Et percuſſit Iehu omnes qui reliqui erant de domo Achab in Iezreel, & omnes magnates eius, & propinquos eius, & ſacerdotes eius, donec nullum relinqueret ei reliquum.

administratio. Exo. 29. Eritq; eis sacerdotium in ius perpetuum. Num. 16. Et postulatis etiam sacerdotiũ? Esdræ 2. Reiecti sunt ab administratione sacerdotij. In statu regiminis כְּהֻנַּת Num. 25. Fœdus sacerdotij ꝑpetui. Ios. 18. Quoniã sacerdotiũ Iehoua, est hereditas eius. Et cũ affixo. Num. 18. Portabitis iniqtatẽ sacerdotij uestri.

696 כוה Legitur tantũ in uoce passiua primæ cõiugationis, idq; duobus in locis, & significat proprie aduri. Ies. 43. Si trãsieris per ignẽ, nõ adureris. Prou. 6. Et pedes eius nõ adurentur.

INDE NOMINA.

כִּי Adustio, sicut à כוה deriuat̃ כי Iesa. 3. Et erit adustio pro uenustate.

כְּוִיָּה Adustio. Exo. 21. Adustio pro adustione.

מִכְוָה Adustio. Leuit. 13. Lepra est ex adustione germinans. Et in statu regiminis מִכְוַת Leuit. 13. Vel si caro in cuius cute fuerit adustio ignis &c.

כַּוָּנִים Collyridæ, tortæ, crustulæ, placentæ ad ignem torrefactæ, & scribunt nonnulli figura fuisse triangulari. Chaldæus כַּרְדִישִׁין transtulit. Et legitur tantum in Ieremia cap. 7. Mulieres subagitant pastam ad faciendum tortas. & cap. 44. Nunquid sine uiris fecimus ei tortas. In quem autẽ usum huiusmodi tortę, & à quibus paratę fuerint ex illis duobus prophetæ locis, deinde etiam Epiphanio libro contra hæreses 3. cognoscere licebit.

כִּיּוּן Nomen idoli est, quale tandem id fuerit, Hebræi imaginẽ stellæ Saturni fuisse existimant, eò ꝙ etiam lingua Ismaelitarum & Persarum Saturni sidus כִּיוָאן uocetur, & certum est à torrefactione seu adustione habere appellationem. Porro Thalmudistæ asserunt in ædibus regum Israel cubiculum, & in eo mẽsam fortunæ, non ad ullum hominis usum, sed ad fortunæ auspicia strui solitũ. Eius aũt semel fit mentio Amos 5. Nunquid sacrificia & oblationẽ obtulistis mihi in deserto quadraginta annis domus Israel, & nõ potius portastis Succoth regem uestrum, & Kijun imaginem uestram stellas deorũ uestrorũ, quos fecistis uobis? Hunc Prophetę locum Stephanus allegans Act. 7. his uerbis reddidit. Obtulistis mihi annis quadraginta in deserto domus Israel, & suscepistis tabernaculũ Moloch, & sidus dei uestri Remphã, figuras, quas fecistis ad adorãdũ eas &c. quæ uersio ut in alijs nominib. uariat, ita uariat etiã in uoce כיון pro qua ῥεμφὰν in Actis legit̃, Oscitãtia opinor scribarũ, qui similitudine K & R decepti unũ pro alia scripserint Remphan pro Keuan.

697 כֹּחַ Virtus, nõ ut Grecis ἀρετὴ dicit̃, & uitio opponit̃, sed δύναμις hoc est, uirtus operatiua, & ut infirmitati contraria est uis, uires, potẽtia, uigor, facultas, quæ se exerit foras in opere aliquo, differt enim modo tantum significandi à uerbis יָכֹל גבח krafft macht, & differt à nomine חַיִל hoc enim generositatẽ, strenuitatem, gesta prę clara, significat, sed כֹּחַ simpliciter potentiã, uirtutem, facultatem. Tertio, minus etiam significat, q̃ nomen גְּבוּרָה quod præpotentiã, superioritatẽ, prẽualescẽtiam, & uictoriam notat, sicut ex exemplis subsequentibus facile cognosces. Dan. 11. Et nõ obtinebit uirtutẽ brachij. In reliquis omnib. locis scribit̃ sine uau, manetq; tam in statu regiminis, q̃ affixorũ inuariatũ. Iud. 16. Et inclinauit in uirtute, & corruit domus super principes. 1. Sam. 28. Nõ erat uirtus in eo. 1. Reg. 19. Et ambulauit in uirtute cibi illius. 2. Reg. 19. Et uirtus nõ ad pariendũ. 2. Paral. 2. Quis prohibebit uirtutẽ ædificãdi ei domũ. Iob 6. Nũ uirtus lapidũ est uirtus mea. cap. 9. Sapiẽs corde & robustus uirtute. Et ibidẽ iterũ: Si ad uirtutẽ robustus est. Ies. 40. Robustus uirtute. Iob 36. Potẽs est uirtute cordis. Ps. 33. Fortis nõ eripiet̃ in multitudine uirtutis. Ps. 65. Qui stabilit mõtes in uirtute sua. Psal. 111. Virtutẽ factorũ eius annunciabit populo suo. Prou. 14. Multum est prouentuum in uirtute bouis. Gen. 31. Omni uirtute mea seruiui patri uestro. 1. Paralip. 29. Et in omni uirtute mea disposui pro domo dei aurum, &c. Gen. 49. Virtus mea & primitiæ laboris mei. Eccl. 9. Quicquid inuenerit manus tua ad faciendum in uirtute tua facito. Prouerb. 20. Ornamentum adolescentium uirtus eorum. Psal. 22. Aruit uelut testa uirtus mea. Iesaiæ 40. Exalta in uirtute uocem tuam. Et ibidem iterum: Dans lasso uirtutem. Sequuntur loci, in quibus cõstruunt̃ aliqua nomina ex quibus discrimina ipsorum sumere licebit. Deut. 8. Ne diceres in corde tuo uirtus mea, & duritia manus meæ fecit mihi חַיִל id

est

est præclara facta ista.1.Paralip.26.Vir חַיִל strenuitatis in uirtute ad ministerium. 2.Paralip.26.Et quinquaginta qui faciebant bellum בְּכֹחַ חַיִל in uirtute strenuitatis, id est uirtute militari.Zachar.4.Non in חַיִל bello,neq; in כֹּחַ uirtute.1.Paralip.29. Et in manu tua est כֹּחַ uirtus וּגְבוּרָה & præualescentia,seu uictoria. Sequuntur loci in quibus facultatem, & opes significat. Leuit.26. Consumetur in uanum conatus uester,neq; dabit terra facultatem suam.Prouerb.5. Ne satientur alieni facultate tua.Iob 31.Si facultatem eius comedit sine argento.Oseæ 7. Comederunt alieni facultatem eius.Genes.4.Si colueris humum non addet dare facultatem suam. Est & nomen reptilis immundi & prohibiti ad uescēdum ex genere buffonum, à uirtute,quasi dicas uiuerra.Hieronymus uertit Chamæleō, alij Rubetā, alij lacertam, & legitur tantum Leuit.11.

698 כול

Potuit, sustinuit cōsummauit uniuersitauit.Congruit autem significatione cum uerbis כלה & כלח כלל כבל יכל אכל nisi q͞ ut forma ita modo tantum significandi inter se differant.Iesa.40. Et consummauit in ternario puluerem terræ.

In secunda coniugatione כִּלְכֵּל ad calculum, seu in summam omnia disposuit.2. Sam.19.Et ipse per omnia sustentauit regem Malach.3.Et quis sustinebit diem aduentus eius.Prouerb.18.Spiritus uiri poterit sustinere infirmitatem ipsius.Psal.55. Proijce super Iehoua onus tuum,& ipse sustinebit.Psalm.112.Poterit sustinere uerba sua in iudicio.2.Paralip.2.Cœli cœlorum non sustinebunt eum.Ieremiæ 20.Delassatus sum sustinendo.

In uoce passiua כֻּלְכַּל 1.Reg.20.Et filij Israel recensiti sunt,& per omnia sustentati abierunt.

In tertia coniugatione הֵכִיל 1.Reg.7.Duo millia bathorum sustinebat, id est, capere poterat.Iere.6.Defatigatus sum sustinendo.Amos 7.Nō sustinebit terra omnia uerba eius.Ioelis 2.Quis sustinebit illum.Græci uerbum habent τολμάω quo aliquoties pro sustinere & posse utuntur,sic Apostolus quoq; eo utitur.2.Corinth. 10.Non enim sustinemus cōferre nos cum quibusdam, &c.& quidem uoce etiam propemodum cum eo congruit.

699 כון

In prima coniugatione actiuæ uocis non est usitatum,sed in uoce actiua tātum נָכוֹן & significat confirmari,constitui,decerni,certificari, ratificari, perfici.congruit significatione cum uerbis תָּקַן & כָּנָה כָּנַן תָּכַן nisi,q͞ ut forma,ita modo tantum significandi inter se uarient.Gen.41.Quoniam decretum est uerbum à Iehoua,& festinabit deus facere.Iudic.16.Fac ut attingam columnas,super quibus domus firmata est.1.Reg.3.Et regnum cōfirmatum est in manu Salomonis.& est tertia persona præteriti generis fœminini.1.Sam.20.Non confirmeris tu,aut regnum tuū.1.Paral.16.Cōtremiscat à facie eius omnis terra,etiā si firmata sit,ut nō moueatur.2.Par.29.Et cōfirmatus est cultus domus Iehoua,id est perfectus,absolutus est. Ezech.38.Sic cōstitutus,& constitue tibi.i.paratus.Amos 4.Dispositus esto in occursum dei tui Israel.Ezech.16.Vbera perfecta fuerunt,id est firma.

Participium נָכוֹן quod solet sæpenumero abire in naturam nominis. certū,firmum,destinatum,paratum,ratum.Exo.34.Et sic paratus ad mane.Iob 12. Destinatus ad lapsus pedis.Ps.38.Quoniā ego ad cōmotionem destinatus sum.Deut.13.Et ecce ueritas & certū uerbum,q͞ facta sit abominatio.Ps.51.Et spiritū firmum innoua intra me.2.Sam.7 Sedes tua erit firma in seculū.Ies.2.Firmus erit mons Iehoua. 1.Sam.26.Ad integrū.Est & propriū nomen uiri,cuius fit mentio.2.Sam.6. Et in statu regiminis נְכוֹן pro concreto.perfectio,certitudo.Prou.4.Vsq; ad perfectionem diei.i.Perfectum diem. Et pluraliter נְכוֹנִים Exo.19 Sint parati in diem tertiū. Et in genere fœminino נְכוֹנָה Iob 42.Quoniā nō loquuti estis ad me rectū, sicut seruus meus Iob.Ps.5.Quoniam nō est in ore eorū rectum,firmū,uerum.

In secunda coniugatione כּוֹנֵן confirmauit,ratificauit,certum,firmum, solidum fecit,seu cōstituit,& importat semper secum perfectionē, & firmitudinē.Psal.40. Confirmauit gressus meos.Prouerb10.3. Firmauit cœlos in intelligentia.Exod.15. Sanctuarium Iehoua confirmauerunt manus tuæ.2.Samuelis 7.Et confirmabo

sedem

ſedem regni eius. Iob 24. Nunquid non in utero, qui fecit me, fecit etiam ipſum, & confirmauit nos in uulua una, id eſt perfecit, conſolidauit, ubi kybutz ponitur loco uau holem, ut poſſit ſequi dagges. Pſal. 7. Ceſſet malitia improborum, & confirmes iuſtum. Pſal. 8. Lunam & ſtellas, quas confirmaſti, id eſt certificaſti. Pſal. 68. Hęreditatem laſſam tu cõfirmaſti. Pſal. 11. Firmauerunt ſagittam ſuam ſuper neruum.

In tertia coniugatione הֵכִין & ſignificat certo ſtatuere, decernere, recte & perfecte curare, inſtruere, parare, apparare, ordinare. Ioſue 4. Vocauit Ioſua duodecim uiros, quos conſtituerat ex filijs Iſrael. i. certo conſilio ordinauerat. 1. Reg. 2. Et nũc uiuit Iehoua, qui prædeſtinauit me, & collocauit me ſuper thronũ patris mei. Exo. 23. Et introducat te in locũ, quem decreui. Gen. 43. Macta mactationẽ, & appara. Et iterũ: Et illi apparauerunt munus, donec ueniret Ioſeph. Iud. 12. Nec erat inſtructus ad loquendum ſic. Prouer. 24. Præpara foris opus tuũ, & cole agrũ tuum, poſtea etiam ædificabis domum tuam 2. Paral. 1. In diſponere ei Dauid. i. ut Dauid ei certo proſpiceret. ubi zere poſitũ eſt loco cametz. Similiter 2. Paral. 29. Lętatus eſt Ezechias ſuper perficere Deum pro populo. Iob 38. Quis diſponit coruo prædam ſuã. 1. Paral. 22. Et ordinauit Dauid multa ante mortem ſuam. 1. Sam. 7. Et nunc quidem confirmaſſet Iehoua regnum tuũ ſuper Iſrael. Et mox iterũ: Præparate cor ueſtrum ad Iehoua. 2. Paral. 19. Et præparaſti cor tuum ad quærendũ Deum. Ezec. 4. Et obfirmabis faciem tuam contra eã. Hanc phraſim Lucas Euangeliſta mutuatus cum de Chriſto refert cap. 7. Et ipſe faciẽ ſuã obfirmauerat, ut iret Hieroſolymam, græco uerbo ἐστήριξε reddidit. Et idem mox iterũ: Et uerſus obſidionem Hieroſolymam obfirmabis faciem tuam. Et cũ Lamed conſtructũ. Pſal. 68. Proſpicis ſeu prædeſtinas pro bonitate tua oppreſſo Deus.

Participium præſens מֵכִין Pſal. 65. Qui confirmat montes uirtute ſua.

Participium præteritum מוּכָן Prouerb. 21. Equus paratus ad diẽ belli. Et pluraliter מוּכָנִים Ezech. 40. Et limites palmæ unius diſpoſiti introrſus circumquaq;.

In uoce paſſiua הוּכַן Ieſa. 16. Et cõfirmabitur in miſericordia ſoliũ, & cap. 30. Regi præparatus eſt. Zachar. 5. Confirmabitur & reponetur ibi fundamentum ſuum.

In quarta coniugatione יִתְכּוֹנָן Prou. 24. Sapiẽtia ædificabitur domus, & intelligentia cõfirmabit̃. Num. 21. Venite in Hesbõ, & firmetur ciuitas Sihon, Vbi thau formatiua cõiugationis ablata eſt, euphoniæ gratia, ut ſæpe fit in hac cõiugatione.

INDE NOMINA.

כֵּן Nomen, acſi à uerbo geminato eſſet deductũ, & in hac forma legitur tantũ in ſtatu affixorum, litera dageſſata, ſignificatq; ſedem ſeu locum reſidẽtiæ cõſtitutum, & firmum. Item baſim, caudicem, ſtipitem, truncum, quo ut re firma aliquid innititur: Locũ, in quo aliquid certo cõſiſtit. Exo. 3. Et facies labrũ æneũ & baſim eius æneã. Geneſ. 40. Et reſtituet te in locum tuum ſeu conſiſtẽtiam tuam. Chaldæus exponit שִׁמּוּשׁ id eſt miniſterium. Deut. 11. Et Deum munitionũ ſuper ſede eius honorabit. Et ibidem iterũ: Et ſtabit ſurculus in caudice radicũ eius. Et mox iterũ: Et ſtabit in ſtipite eius. Et in genere fœminino כַּנָּה Pſal. 80. Sedem quã plantauit dextera tua. Etſi ſciam hanc uocẽ multiphariam exponi, nã Chaldęus pro עוּבְדָא opere. Hieronymus pro radice, alij pro planta ſeu propagine, aliqui pro uite ordine diſpoſita, nonnulli pro גַּנָּה horto, literarũ ſymbolicarũ cõmutatione, quidam pro uiro Iſraelita, ſeu regio Meſſia exponũt. Deniq; aliqui uerbaliter, ut ſit imperatiuus ſecundæ coniugationis cum he affixo, ſicut & ſeptuaginta, quos uulgaris trãſlatio & multi alij ſequuti uerterunt. Perfice eam ſcilicet uitem, quam plantauit dextera tua. Tamen ego, ut ſoleo ſemper in una thematis ſignificatione conſiſtere, pro מָכוֹן habitatione huic populo deſtinata, quam Deus firmam baſim, ac ſedem eſſe uoluit, in qua habitaret, & regeret populum ſuum uerbo ſuo, accipio. Et quòd Propheta in Moſen reſpexerit Exod. 15. ſic canentem. Introduces eos, & plantabis eos in monte hæreditatis, ſedem pro reſidentia, operatus eſt Iehoua, ſanctuarium Iehoua firmauerunt manus tuæ, &c. Atq; aliter ſentientes oro, ne ſe patiantur ſeduci uerbo plantandi, ſiquidem, & hoc alijs quoq; figuratè rebus, quàm uel herbis,

uel

uel uitibus,uel hortis attribuatur,ut in loco iam ex Mose citato uidere licet. & Daniel.11.Etiā tabernacula plantari legitur. Deinde ista particula in collatiõe,uel demonstratione, uel affirmatione quādam secum importat in sermone similitudinem.Et Hebræis idem ualet, ꝙ Latinis,Ita,sic,itē,similiter,taliter.Istæ enim particulæ certificant atq; confirmant aliquid.Gen.1.Et factum est ita. Exod.7.Et fecerunt similiter.Iud.21.Non inuenerunt pro se totidem.1.Reg.17. Et in iuncturis similiter desuper.Psal.147.Non fecit similiter omni genti.Prouer.28.Propter transgressionem terræ multi sunt ei principes,sed propter hominem prudentem & doctum sic prolongabitur,id est,in tali & simili statu.1.Reg.7.Et os eius rotundū opere tali,simili unius,scilicet & dimidij cubiti.Eccl.8.Et in hoc uidi improbos sepultos,& ingrediebantur,& alios qui de loco sancto prodirēt,& traditi sunt obliuioni,& tantum fecerant in ciuitate,sed & hoc est uanitas.Mich.1. Si fuerint præfecti & simul multi,simul tamen euellentur & transibunt. Zach. 11. Et irritum factum est in die illa & cognoscent uere,id est,sic afflicti gregis qui obseruāt me. Et quādo hanc particulam mox præcedit negatio,tum idem Hebræis ualet, quod Græcis ne my,ne gry,aut quid simile.Et Latinis ne tantillum quidem.Iesaiæ 16.Audiuimus superbiam Moab, ꝙ superbus sit ualde,sed ne sic quidem robur eius,id est, ne tantillum,& demonstrata re aliqua leui & nullius momenti,uel facto talitro. Ier.8. Auscultabam & audiebam,sed ne tantillum loquebant̃.idem cap.23. Cursus eorū improbus,sed fortitudo eorū ne quidem tantillū. & cap.48.Ego noui, ait Iehoua, furorem eius,sed ne tantillum robur eius.Prou.15.Labia sapiētum seminant scientiam,sed cor stultorum ne tantillum.Item sine negatiua particula.Iesa.51.Et habitatores eius uelut sic morientur. wie das, quemadmodū Germani dicunt ich gebe nicht das darumb,facientes crepitum digitis.

Cōstruitur autem ista particula sæpenumero,uel cum literis, uel cum articulis, uel alijs partibus indeclinabilibus.ut

אָכֵן Aduerbium affirmandi, certe,uere,profecto.Gen.28.Certe est Iehoua in loco isto. 1.Samuelis 15.Profecto recessit amaritudo mortis.Iesaiæ 40. Profecto fœnum est populus.& cap.53.Certe dolores nostros ipse tulit.Psalm.82.Profecto sicut homines moriemini.

הָכֵן Recte,firmiter,solidè,constanter.Iosue 3.Et stabant sacerdotes,portantes arcā fœderis Iehoua in sicco,in medio Iordanis firmiter,seu constanter.

לָכֵן Propter.Zachar.11. Ego pascebam oues occisionis propter afflictas oues,uel propterea ꝙ essent afflictæ oues.plerunq; autem ualet,propter hoc,ideo,iccirco,propterea,quando uidelicet nomen non mox sequit̃.1.Sam.28.Propterea cognosces, quid facturus sit seruus tuus.Et dixit Achis ad Dauid propterea ponam te custodem capitis mei.Iesa.16.Ideo ululabit Moabita ad Moabitam.

בְּכֵן In hoc.Eccl.8.Et in hoc uidi improbos.

עַל־כֵּן Super sic,ideo,propterea,idcirco.Gen.2.Idcirco relinquet aliquis patrē suum.Iesaiæ 16.Propterea flebo in fletu.

עַד־כֵּן Vsq; sic,adhuc,hactenus,usq; huc.Nehem.2. Et reliquis,qui faciebāt opus adhuc non indicaui.

כְּמוֹ־כֵן Similiter.Iesaiæ 51.Habitatores eius similiter morientur.

מָכוֹן Forma masculina,basis,certa & firma sedes præsidētiæ sicut מַכָּה Exo.15.Et plantabis eos in monte hæreditatis tuæ,sedem pro residentia tua operatus es Iehoua, ubi tu habites.1.Reg.8.Sedem in qua tu habitas in secula. In statu regiminis,& affixorum mutat cametz in seua.Iesa.4.Et creabit Iehoua uniuersam basim montis Zion.Esdræ 2.Vt illam constituerent super sedem suam. Et pluraliter מְכוֹנִים Psal.104.Fundauit terram super bases suas. Et in forma fœminina מְכוֹנָה 1.Reg.7. Quatuor rotulæ æneæ basi uni. Zach.5.Et collocabitur ibi super basim suam, ubi pro uau holem,habet kybutz. Et pluraliter מְכֹנוֹת 1.Reg.7.In hunc modum fecit decem bases.Esdræ 3.Ordinauerunt autem altare super bases suas.

תְּכוּנַת Iob 23.Veniā ad sedē eius.Item pro re parta,possessa,& fixa seu immobili, Nahū 2.

diri

Diripite argentum, diripite aurum, neq; n. finis rei partę seu immobilis. ponitur etiam pro dispositione, quam res aliqua habet, aut habere debet. idea. Ezech. 43. Figuram domus, & dispositionem eius.

יָכִין Vna columnarum templi dei Hierosolymitani hoc nomine à Salomone dicta, altera בֹּעַז 1. Reg. 7 Ad quas haud dubiè Paulus Apostolus allusit. 1. Timoth. 3. Vbi ècclesiam uocat columnam & firmamentũ ueritatis. Et quod ueritatis addit, uult data opera distinguere columnas Ecclesiæ Christi à columnis ueteris testamenti quæ fuerunt tantum umbra, non ueritas.

כִּנִּים Nomen pluralis numeri tantum, & construitur cũ uerbo singularis numeri, quod Chaldæus קַלְמְתָא Græcus σκνῖπες Hieronymus Cynephes uertit. Sunt autẽ σκνῖπες uermiculi innascentes materijs, qui eroso ligno subinde locum mutant. Origines scribit hoc animal pennis quidem suspendi per aera uolitans, sed ita subtile esse & minutum, ut oculi uisum nisi acutè cernentis effugiat, corpus tamẽ cum insederit, acerbissimo terebrare stimulo, ita ut cum uolitantem uidere quis non ualeat, sentiat stimulantem, &c. Si hęc Origenis descriptio uera est, certe Culicẽ esse necesse est, sed qualecunq; sit animalculum, inde habet nomen, quod firmiter innitatur & incumbat corpori, nos pediculos uertimus, si quidem, & Iudæi etiam hodie pediculum כִּנָּה appellant. Exod. 8. Et puluis erit in pediculos. Et iterũ: Et omnis puluis terræ fuit pediculi in tota terra Ægypti. q. d. pediculium.

כִּנָּם Nomen collectiuum. q. d. pediculium. Exod. 8. Et fuit pediculium tam in hominibus quam in iumentis.

כּוֹס Vide in themate suo כָּסַס.

700 כּוּר Fodit, perfodit, excidit, congruit significatione cum uerbis קוּר & כָּרָה כָּרַת nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant. Sed quia uerba habentia in medio uau literam quiescentem, eam aliquando solent commutare in aleph, ut pro קוּם scribitur קאם Oseæ 10. pro לוּט scribitur לאט. 2. Sam. 19. & pro רוּם legitur ראם Zach. 14. sic Psal. 22. pro כָּרוּ scribitur כָּאֲרִי nisi quod fortasse propter aliquod mysterium iod scripta est pro uau כָּאֲרִי pro כָּאֲרוּ aut certe malitia Iudæorum quod est uerisimilius, deprauatum est, ne confiteri cogantur hanc in Christo prophetiam impletam esse.

INDE NOMINA.

כִּכָּר Circularis, seu orbicularis aliqua portio, aut regio, quæ est circumcisa. Et, ut כּוּר est capacissima mensura aridorum, ita כִּכָּר est maxima rotunditas, uel in quantitate in plano, uel pondere, geminat autem primam substantialem literam. Et nos generali nomine orbis exponemus. Exod. 29. Et orbem panis unum. Prou. 6. Vsq; ad orbem panis. Gen. 13. Viditq; omnem orbem Iordanis. Lucæ 3. legitur uersum. Et uenit in omnem regionem Iordanis, 2. Sam. 18. Et cucurrit in uia orbis, id est, uia plana & compendiaria. Exo. 25. Ex orbe auri mundi faciet illam. Et in distinctiõe sententiæ כִּכַּר Exod. 28. Centum orbis, id est, orbes. In forma duali כִּכָּרַיִם duo orbes, id est, duo talenta. 2. Reg. 5. Cape duos orbes. Et iterum: Et ligauit duos orbes argẽti. Et pluraliter in forma masculina כִּכָּרִים 1. Paral. 22. Auri orbes centũ millia. 2. Paralip. 3. Orbibus sex millibus. Et in statu regiminis כִּכְּרֵי 2. Reg. 5. Decem orbes talenti. Et semel pluraliter in statu regiminis כִּכְּרוֹת Iudic. 8. Date nũc orbes panis.

כֹּר Semper scribitur absq; uau. Corus nomen mensuræ aridorum, habet autem nomen à figura foueę, uas excisum & capax. Et continebat Iosepho scriptore libro tertio antiquitatum Medimnos atticos unum & quadraginta. Epiphanius libro de mensuris & ponderibus scribit continuisse triginta modios. Eius fit quoq; mentio Lucæ 16. Ezech. 45. Et statutum olei erat bathus olei decima scilicet pars batthi de Coro. 1. Reg. 4. Fuit autem panis Salomonis pro die uno triginta Cori simile. 1. Reg. 5. Et Salomo dedit Hiram uiginti mille coros. Et pluraliter כֹּרִים 2. Paralip. 2. Dedi tritici contusi pro seruis tuis coros uiginti mille & hordei coros uiginti mille.

בּוּר Fornax,à similitudine foueæ.Deut.4 Et eduxit uos de fornace ferrea ex Ægypto. Prouerb.17.Et fornax auro.Iesa.48. Examinaui te,non tamen ut argentum,elegi te in fornace afflictionum.

מְכוּרָה Excisio.Ezech.29.Et reducam eos in terram Pathros, in terram excisionis tuæ,id est,ubi excisus es ex utero matris. Et pluraliter מְכוּרוֹת cum holem.Ezech.16.Excisiones tuæ,& natiuitates tuæ ex terra Cananeorum.uel מְכֻרוֹת Ezech.21.Reducam ne in uaginam suam,in locum ubi creatus es in terram excisionũ tuarũ iudicabo te,quanq; aliqui alij deriuẽt à מָכַר alij à גּוּר ut caph litera posita sit pro gimel.

כִּיּוֹר Nomen,quod definitore Mose Exod.30.Lutrem,hoc est,uas significat,ex ære factum,super basi ænea,in hunc usum,inter altare & Tabernaculum testimonij collocatũ,ut immissa aqua Aaron & filij eius sacra facturi lauarent manus & pedes suos.Græci uerterunt λουτῆρα,id est,lauacrum. Hieronymus nunc concham,nunc labium uertit.Habet aũt nomen à similitudine caueæ seu fossæ.1.Reg.7.Et in quatuor angulis eius erant humeri sub lutre.2.Reg.16. Resecuit uero rex Achaz clausuras basium,& amouit ab eis & lutrem,& mare deposuit de bobus æreis.2.Reg.6. Quoniam fecerat Salomo lutrem æneum,posueratq; illum in medio atrij,cuius lõgitudo erat quinq; cubitorum,& latitudo quinq; cubitorũ,& altitudo triũ cubitorum,&c,Accipitur tamen pro alio quoq; uase simili figura,quo carnes coquebantur ad ignem,& uel lutrem,uel lebetem interpretari licebit.1.Sam.2.Et uenit puer sacerdotis dum adhuc carnes coquerentur,habens in manu sua fuscinã tridentẽ,& incutiebat eam in lebetem.Zach.12.Ponam duces Iehuda quasi lebetem inter ligna,id est,in quo est & fouetur ignis. Et pluraliter forma masculea כִּיּוֹרִים 2.Paralip.4.Et fecit lutres decem,posuitq; quinq; ad dextram, & quinq; ad sinistrã,ut lauarent in eis,& quæ præparabant ad holocaustũ intingerent in eis,& ipsum mare erat ut in eo lauarent sacerdotes. Item in forma fœminea כִּיּוֹרוֹת 1.Reg.7.Et fecit decem lutres æneos, quorum quilibet capiebat quadraginta bathos.2.Paral.4.Et bases faciebat & lutres super bases. Et in forma duali כִּירַיִם q; Græci uerterunt χυτρόποδες sustentacula ollarum ad ignem positarum,& quidem duo fuisse fulcra,intra quæ lebetes fuerunt sustentati,non quidem ex ferro, sed lapide, quo focus erat extructus.Leuit.11.Omne super quod ceciderit cadauer illorum immundum erit,tam focus quàm χυτρόποδες frangantur.

כַּר Videtur originem ducere à uerbo inusitato כָּרַר Et significat primo locũ pascuũ, qui uel falce secatur.uel animalibus pascendo abscinditur. Iesa.30. Et depascet pecus tuum in die illa prata spaciosa.Psal.65.Vestiuntur prata ouibus,& ualles operientur frumento.Et ponitur pro pabulis camelorum,uel stramentis desectis.Genes.30.Sed Rachel acceperat idola illa,& posuerat ea in secta camelorũ. Et pluraliter כָּרִים pascua. Psalm.37. Preciosum pratorum. Secundo significat arietem,qui uel sectus est,& Latinis ueruex dicitur,uel qui adultior iã est,& pascua abscindit & depascitur,quasi dicas pascualis.Iesa.16.Mittite arietem dominãti terræ.Vbi collectiuè ponitur. Et pluraliter כָּרִים Deut.32.Butyro armẽti,& adipe ouium cũ adipe arietum & hircorũ.Ier.51.Deducam eos uelut arietes,ad mactationem. Dicuntur quoq; hoc nomine instrumẽta bellica,& machinæ quibus muri & portæ ciuitatum diruuntur ad similitudinem arietum fabricatæ, ideoq; etiam arietes dicuntur.Ezech.4. Et fundes contra eam aggerẽ,& pones contra eam castra, ponesq; arietes undiq; contra eam.Et cap.21.Vt poneret arietes contra portas.

כָּרִי Nomen,quod bis scriptum est in uno capite.Et pleriq; dicunt positum defectiuè pro כָּרִים sicut Psalm.144. עַמִּי legitur pro עַמִּים & significare arietes,hoc est uiros fortes & bellicosos in populo,sicut & עַתּוּדִים & אֵילִים figuratè uiri dicuntur, qui alijs fortitudine antecellunt.Sic Ionathas Chaldæus transtulit גִּבָּרַיָּא heroes.& 2.Paral.23.nominantur quidam.Alij pro cohorte,ut sit nomen collectiuum.2.Regum 11.Et sumpsit Centuriones ad Cari,id est, cohortem. & cursores, & introduxit eos in domum Iehoua.Et mox iterum:Et sumens Centuriones, cohortẽ & cursores.Nonnulli pro Crethi & Phleti abbreuiato nomine.

701 כּוּשׁ Proprium nomen filij Cham, à quo Æthiopia nomen sortita est, quam posse-
derat. Genes.10. Et filij Cham, Chus, & Mitzraim. Genes.2 Et nomen secun-
di fluuij Gichon, ipse est, qui circuit totam terram Æthiopiæ. Inde nomen gen-
tile כּוּשִׁי Æthiops. Ieremię 13. Num mutabit Æthiops pellē suam. Et cap.39. Dices
ad Ebedmelech Æthiopē. Et pluraliter כּוּשִׁיִּים quos teste Iosepho Asiani quo-
que Chusæos, id est, nigros, & Græce αἰθίοπας, id est, facie adustos appellāt. Amos
9. Nonne sicut filij Æthiopum estis mihi filij Israel. Et in genere fœminino כּוּשִׁית
Æthiopissa. Num.12. Et loquuta est Miriam & Aaron cōtra Mosen propter mulie
rem Æthiopissam, quam acceperat.

702 כָּזַב Mentitus est. Legitur in prima coniugatione uoce actiua tantum participium
præsens כּוֹזֵב quod tamen nominaliter quoque accipi potest. Psal.116. Omnis homo
mentitur, id est, mendax est.

In uoce passiua נִכְזַב Iob 40. Ecce spes eius mentita est, id est frustrata est. Prou.
30. Ne arguat in te, & mendax inueniaris.

In secunda coniugatione כִּזֵּב Num.23. Non est deus homo ut mentiat. 2. Reg.
4. Vir dei ne mentiaris in ancillā tuā. Psal.78. Et lingua sua mētient illi. Ies.58. Et si-
cut scaturigo aquarū. 19. Atque nō mētiunt. Ezech.13. In mētiēdo uos populo meo.

In tertia coniugatione הִכְזִיב Iob 24. Vbi est, qui mendacem faciet me, id est, ar
guet me mendacij.

INDE NOMINA.

כָּזָב Mendaciū. Est aūt mendaciū spirituale & theologicū, falsa & impia opinio seu do
ctrina de deo. Ps.4. Quæritis mendaciū. Ps.5. Perdes loquētes mendaciū. Ps.62. Tā
tū, mendaciū filij heroū. Prou.19. Melior est pauper, quàm uir mendacij. Et plura
liter כְּזָבִים Iud.16. Et loquutus es ad me mendacia. Prouerb.14. Et proferet menda
cia testis falsi. Et cum affixo. Amos 2. Seduxerunt eos mendacia sua.

אַכְזָב Mendaciū. Iere.15. Essendo erit mihi tanquam mendaciū, aquæ nō certe. Mich.1. Do-
mus Achzib erūt in mendaciū regibus Israel. ibi usus est propheta paronomasia.
Est enim אַכְזִיב nomen urbis. Iosue 15. Et Keila & Achzib.

703 כָּזַר Pręposita litera aleph אַכְזָר nomen, quod tam substatiuum quàm adiectiuum est, au
dax, ferox, immitis, sęuus, crudelis, ἄστοργος & ἀκρατής. Iob 30. Factus est in crude-
lem mihi. & cap.41. Nemo est tam audax, qui excitet eum. Deut.32. Venenū aspi-
dum crudele. Thren.4. Filia populi mei in crudelem, uelut Struthiones in deserto.
Sumit tamen sæpenumero iod paragogicum אַכְזָרִי Prouerb.11. Qui perturbat car
nem suam, crudelis est. & cap.17. Et nuncius crudelis mittetur in illum. hanc phra-
sin imitatus Paulus Apostolus. 2. Cor.12. ita scribit. Datus est mihi stimulus per car
nem, nuncius Satanæ, ut me colaphis cæderet, &c. Iesa.13. Ecce dies Iehoua uenit
crudelis. Iere.6. Crudelis est nec miserabitur. & cap.30. Quoniam plaga inimici per
cussi te, castigatione crudelis.

אַכְזְרִיּוּת Crudelitas. Prouerb.27. Crudelitas est furor, & inundatio est ira, at quis stabit co-
ram zelotypia.

704 כָּחַד Significat aliquid absconditum, seu sublatum esse, ne uel audiatur, uel uideatur,
uel extet amplius. Et cum particula negatiua potest exponi uerbo abscōden
di, cælandi, at in oratione affirmatiua uerbo sustulit, seu excidit, ne extet eius rei
aliqua significatio, differtque modo tantum significandi à uerbo כָּחַשׁ Et in prima
coniugatione legitur tantum in uoce passiua נִכְחַד Oseæ.5. Et Israel non abscondi
tus est à me. Iob 22. An non abscondita fuit substantia nostra. Psal.139. Non abscon
ditum fuit os meū abs te. Psal.69. Et delicta mea abs te nō abscondita sunt. 2. Sam.
18. Omne uerbum non abscondetur à rege. Exod.9. Excisus es à terra. Iob 4. Et ubi
recti excisi fuerunt.

Participiū generis fœminini נִכְחֶדֶת Zachar.11. Et excisiōe excidet. Et plurali
ter נִכְחָדוֹת Zachar.11. Quę excisa nō uisitabit. Iob.15. Et uisitauit ciuitates excisas.

In secunda coniugatione כִּחֵד 1. Sam.3. Et non abscondit ab eo. Psal.40. Non ab-
scondi beneficentiam tuam à te. Iosue 7. Ne abscondas à me.

In tertia coniugatione הִכְחִיד Exod.23.Excidam illum.1.Reg.13.Et ad exciden dum.Zachar.11.Et excidi tres pastores.2.Paral.32.Et excidit omnem heroē.Psal. 83.Et excidamus eos de gente.

705 כָּחַל Colorauit rubro colore,seu stibio.Ezech.23.In cuius gratiam te lauasti,& colorasti oculos tuos,& apposuisti ornatum.

INDE NOMINA.

חַכְלִיל Et cum iod paragogico חַכְלִילִי rubor, rubedo.Gen.49.Rubedo oculorum supra uinum,& albedo dentium supra lac.Est autem facta metathesis literarum & geminata litera lamed.

חַכְלִלוּת Rubor,rubedo.Prou.23.Cui rubedo oculorum.

706 כָּחַשׁ Congruit significatione cum uerbis שָׁבַח & חָשַׁךְ כחד & ut literarum transpositione,ita modò solum significandi inter se differunt. Significat autem in prima coniugatione defectum seu defectionem ab aliqua re, ideoq; etiam absolutè & cum ablatiuo construitur,mediante præpositione à. Vt.Psalm.109.Genua mea nutauerunt præ ieiunio, & caro mea abnegata est à pinguedine, id est,priuata seu destituta est.

In uoce passiua נִכְחַשׁ Deut.33.Et abnegati sunt inimici tui tibi,& super excelsa eorum calcabis.

In secūda coniugatione כִּחֵשׁ si absolutè ponitur,licebit uertere negādi,uel abnegandi,uel denegādi uerbo.Gen.18. Et negauit Sara dicendo, non risi,sed timida eram. Leuit.19.Non furabimini,non abnegabitis,neq; falso agetis.Prou.30.Ne forte satur statim abnegem,& dicam,quis est Iehoua. Zach.13. Et non induentur pallio piloso propter abnegare seu mentiri,seu fallere.Similiter cū accusatiuo trāsitiuè.Habakuk 3.Denegauit fructum olea.Porrò in aliquot locis cōstruitur cum datiuo,mediante articulo lamed,neq; cōmodius transferri potest,quā uerbo mentiendi.1.Reg.13.Mentitus est ei.Iob 31.Quia mētitus essem ipsi Deo. Psal.66.Mentientur tibi inimici tui,id est,frustrabunt̄ spe sua. Similiter Psalm.81. Osores Iehoua mentient̄ illi.s.populo,id est,non nocebunt illi,non efficient quod animo conceperant,frustrabuntur spe sua de illo.At in illis locis,ubi post se habet præpositionem beth,ultra defectionem notat etiā contradictionē,sicut multa alia uerba, ut sunt, חָטָא מָעַל מָרַד סָרַר פָּשַׁע חָנַף Leuit.5.Et abnegauerit in proximum suum,in creditum,aut in depositum.Iosue 24.Et erit contra uos in testimoniū,ne abnegetis in deum uestrū.Iob 8.Et abnegauerit in te,non uidi te.Oseæ.9.Et mustū abnegauerit in eā.Iesa.59.Trāsgrediendo,& abnegando in Iehoua,id est,contra.

In quarta cōiugatione הִתְכַּחֵשׁ 2.Sam.22.Filij nothi affingunt se mihi.quod Ps. 18.legitur in secunda coniugatione,filij nothi affingunt se mihi.

INDE NOMINA.

כַּחַשׁ Mendacium,abnegatio,defectio,contradictio.Oseæ 11.Circumdederūt me cum mendacio.Nahum 1.Væ ciuitati sanguinū,uniuersa illa est mēdaciū. Psal.59.Et de maledictione,& de contradictione. In distinctione sententiæ כָּחַשׁ Oseæ 10.Comedisti fructū mendacij. Et cum affixo præponit alteri pathah, seua, ut fiat uox cōposita.Iob 16.Et surget contra me mendax meus ,in faciem meā respondet. Et pluraliter כַּחֲשֵׁיהֶם Oseæ 7.Et mendacijs suis principes.

כֶּחָשִׁים Mendaces,defectores.Iesaiæ 30.Quoniā populus amarus est, filij mendaces.eius singulare כֶּחָשׁ non est in usu.

707 כִּי Primo est causalis,seu rationalis,id est,quia,quoniam.Gen.2.Quia in ipso cessauerat ab omni opere suo.Exo.23.Quia nō dimittet cū errraueris.& cap.34.Eat obsecro Iehoua in medio nostri,quia populus duræ ceruicis est.2.Sam.18. Quasi nos fugerimus.Psal.51.Sana animā meā, quia deliqui tibi. Secundo ponit̄ sæpe pro relatiuo אֲשֶׁר Gen.4.Posuit mihi deus semen alterū pro Hebel, quem interfecit eū Kain.Exo.13.Et nō duxit eos deus uia terræ Philistæorum, quæ propinqua erat.Iosue 17.Cui currus ferri illi.Psal.71.Os meū recensebit iustitiā tuam,& salua-

tionum

tionum tuarum quarum non noui numeros. Prouerb.11. Malo affligetur, qui spoponderit pro alieno. & cap.20. Tolle uestimentum eius, qui spopondit pro alieno.
Tertio, quòd. Gen.22. Quod benedicendo benedicturus sum te. 1. Samuel.20. Quòd si cognoscendo cognouero, quod completa sit malitia à patre meo. 1. Reg.18. Hodie notum fiet quod tu es deus in Israel. Iesa 12. Celebrabo te Iehoua, quod iratus fuisti.
Quarto, est interdum aduersatiua. 2. Samuelis 16. Sed quem elegit Iehoua.
Quinto, est nonnunquam temporis, quũ, quando, si. Genes.4. Quando colueris terrã. Leu.23. Quando egressi fueritis terrã. Deut.7. Si dixeris in corde tuo. & cap.4. Quando genueris filios. 2. Sam.19. Si tu non egrederis, non manebit quisquam tecũ. Psal.18 Quando præualescebant mihi. Psal.32. Quãdo tacebã, inueterascebãt ossa mea. Psal.142. Cum benefeceris mihi. Sexto, est particula exceptionis. 1. Sam.30. Et non euasit ex illis quisquã, nisi quadringenti uiri, id est, præter. Iesa.39. Tantũmodo sit pax & ueritas in diebus meis. Septimo, si inuicẽ duo in oratione sequuntur, tũ ponũtur disiunctiuè. 1. Reg.18. Vocate uoce magna, quia deus est, aut colloquiũ, aut occupatio est illi, aut est iter illi. Octauo, est & particula negatiua. Gen.48. Prudentificabat manus suas, ne Manasse esset primogenitus. Iob 36. Memẽto ne magnifacias opus eius. Iesa.30. Hæc est uia, ambulate in ea, nec dextrabitis, nec sinistrabitis. & cap.43. Neque me inuocasti Iacob, nec defatigatus es in me Israel. Oseæ 5. Quia non addam amplius ut cõmiserear domui Israel ne remittendo remittã eis. Nono, cum particula he הֲכִי Gen.27. Num illi inditum est nomen eius Iacob. & cap.29. Num quia frater meus es, seruies mihi gratis. 2. Samuel.9. Nunquis est adhuc, qui relictus est de domo Saul. et cap.23. Ex tribus, num quis honoratior. Est tamen etiam quæsitiuum sine he. Deut.20. Num homo est arbor agri. Iesa.29. Num dicet factura factori suo, non fecit me. cap.36. Et num liberauerunt Samariam de manu mea.

עַד כִּי Expletiua est particula. Gen.26. Donec magnificatus est ualde.

כִּי אִם Gen.32. Non dimittã, nisi benedixeris mihi. Valet nonnunquã idẽ quod, quia si, sed si. 1. Sam.14. Quia si fuerit hoc in Ionathan. & cap.20. Sed si cognoscendo cognouero, quod cõpleta sit malitia à patre meo. Iere.2. Quia si laueris te nitro. & cap.37. Quia si percussissetis omnẽ exercitũ. Est tamen aliquoties etiã aduersatiua. Deut.16. Sed in loco, quem elegerit Iehoua. Psal.1. Sed in lege Iehoua uoluntas eius. Iesaiæ 59. Sed iniquitates uestræ.

אִם כִּי Mediatè positæ particulæ ualent si, etiã. Ies.7. Si nõ credideritis, etiã nõ credemini.

אַף כִּי Quanto magis. de hoc uide in אַף.

כִּיר
כִּירוֹן Vide utrunque in themate כָּר.

708
כִּימָה Sidus cœleste, quod Pleiades esse dicunt. Iob 9. Arcturum, Orionẽ, & pleiades, & penetralia austri. & cap.38. Num quid ligabis delicias Pleiadum, aut tractiones orionis solues. Amos.5. Facientem pleiades & orionem.

כִּיס Loculus, uide in themate suo כָּסַס.

709
כָּלַל Ex omi parte & in uniuersum absoluit, perfecit, cõsummauit. Legit tamẽ bis in prima cõiugatione. Cõgruit aũt significatiõe cũ uerbis כּוּל כָּלָה כָּלַח אָכַל יָכֹל נָכַל nisi quod ut forma, ita modo tantũ significãdi inter se differãt. Ezech.27. Ædificauerũt tui, cõsummauerũt pulchritudinẽ tuã. Et mox iterũ: Ipsi cõsummauerũt pulchritudinẽ tuam.

INDE NOMINA.

כָּלִיל Nomen forma masculini generis. consummatũ, absolutum, perfectũ ex omni parte & in uniuersum. q.d. uniuersale, omnimodum, totum, uniuersum. Iesaiæ 2. Et idolorum uniuersitas immutabitur. alij sic legunt. Et idola in uniuersum mutabuntur. Ezech.16. propter pulchritudinẽ tuã, quæ consummata erat. & cap.28. Et consummatus pulchritudine. Exod.28. Facies uestem superiorẽ ad Ephod totã hyacinthinã. Num.4. Et expandent pannũ totũ hyacinthinũ supernè. Et nota quod de incẽdio seu

seu incenso multis in locis dicitur, quo simul omnia concremabantur. Deut.13. Et combures ciuitatem, & omnem prædam eius combustione, scilicet, totali. Iudicũ 20. Et ecce ascendet incendium ciuitatis in cœlum, ubi pro fumo incẽdij sumitur, quo consumatio ciuitatis significatur. Vtitur autem historiographus eo uocabulo, ut exprimeret uniuersale, sic enim Beniamitis uidebatur, incendium. Eadem ratione de sacrificijs oblationis & holocausti dicitur. Leuit.6. Hic ritus erit perpetuus, ipsi Iehoua, totaliter adolebitur, omnis enim oblatio sacerdotis totum erit, scilicet incensum, nec comedetur. Deut.33. Ponent suffitum naribus tuis & incẽsum scilicet totaliter concremandum super altare tuum. 1.Sam.7. Et accepit Samuel agnum lactentem, & obtulit eum עֹלָה כָּלִיל in holocaustum totale ipsi Iehoua. Psal. 15. Tunc acceptabis sacrificia iustitiæ עֹלָה וְכָלִיל holocaustum & incensum. Græci reddiderunt πλειτὴν, id est, consumandum, consumationem. Puto autem esse discrimen inter כָּלִיל & עֹלָה quod illud tantum animalium sacrificijs כָּלִיל etiã de מִנְחָה id est, farina, pane, oleo, sale, dicatur. & quod totum concremaretur, nec sacerdoti, neq; offerenti, quicquam inde cesserit, at עֹלָה non totum cremabatur, sed pars lege definita, reliquum uero partim sacerdoti, partim offerenti cederet. In genere fœminino כְּלִילָה Threnor.2. Consumata pulchritudine.

מִכְלַל Consumatio, uniuersitas. Psal.50. Ex Zion uniuersitas pulchritudinis.

מִכְלוֹל Ezech.23. Indutis uniuersitate, id est, omni ornatuũ genere. Et pluraliter מַכְלֻלִים Ezech.27. Negotiatores tui in uniuersitatibus, id est, omni genere mercium.

כַּלָּה Perinde Hebræis anceps est, ut Græcis νύμφη, nam si ad maritum referas, sponsam sonat, si uero ad parentes sponsi, nurum significat, dicitur autẽ Hebræis, uel sponsa, uel noua nupta, seu nurus ab omnimoda pulchritudine & ornatu, quo tum præ cæteris decorantur, & præstant & amantur. Exempla ubi pro sponsa ponitur. Iesa. 62. Et gaudium sponsi super sponsa. Iere.2. Num obliuiscetur uirgo ornatus sui, & sponsa monilium suorum. Exempla ubi pro nuru ponitur. Genes.11. Et Sarai nurũ suam, uxorem Abram. & cap.38. Meretricata est Thamar nurus tua. Leuit.18. Nuditatem nurus tuæ non reuelabis.

כְּלוּלוֹת Cõsumationes, uniuersitates, scilicet pulchritudinis & ornatus. quas puellæ habẽt eo maxime tempore, quo sponsæ sunt, tum enim in sponsi gratiam aut proci ornare sese solent, ut placeant illis. Iere.2. Amore pulchritudinis tuæ, & desponsationis tuæ, quando consumatissima, & amabilissima.

כֹּל Signum uniuersale, quo rerum summa significatur, id est, omne, totum, punctatur cum holem uel cametz. Exo.13. Sanctifica mihi omne primogenitũ. Psal.1. Et omne quod faciet, prosperum erit. Est autem hoc adnotandũ, quòd hæc uox non semper pro singulis generum, sed etiam distributiuè pro generibus singulorum usurpetur. ut Genes.41. Et omnis terra uenerunt in Ægyptum. & cap.24. Omnia bona domini in manu eius. 2.Sam.17. Ingressus est absolom ad cõcubinas patris sui in cõspectu omnis Israel. Et mox iterum: Et dixit Absolom, & omnis uir Israel, bonum est consilium Husai. Psal.117. Omnes Gentes circumdederunt me. Iesa.2. Et confluent ad eum omnes Gentes, id est, multæ Gentes ex omnibus gẽtibus aliquot. In statu affixorum mutat holem in kybutz, lamed litera daggessata, unde ceu certissimo signo deprehenditur à geminato כָּלַל esse deriuatum. Gen.13. Et uidit omnẽ orbem Iordanis, quod totus ipse esset irriguus. Iesa.15. Totus ipse ululabit. 1. Reg.22. Audite populi uniuersi ipsi. Gen.42. Aduersus me fuerunt omnia ista.

כֻּלָּא Cum aleph paragogico. Ezech.36. Et contra Ædom uniuersum.

כָּלָה Idem Hebræis ualet quod Græcis πάντως omnino, consumatè aduerbialiter. 1. Samuel.3. Et super domũ eius initialiter & consumate, seu omnino. 2. Reg.13. Et percuties Syrum עַד כַּלֵּה omnino, consumate. Et paulò pòst iterum: Tunc percussisses Syrum omnino, seu totaliter. Psalm.74. Quare amoues manum tuam, & dextram tuam è medio sinus tui omnino. Sic quoq; usus est Christus, & Lucas uertit Græcè πάντως cap.4. Omnino dicetis mihi, Medice cura teipsum, &c.

710

כָּלָא Omnino cohercuit, cohibuit, prohibuit, conclusit. Reperimus tamen literam

aleph

aleph sæpe commutatam in he aut abiectam, instar he. Congruit significatione cum uerbis בָּלַל & נָלַה בָּלַה בּוֹל אָבַל יָכֹל נָבַל nisi ꝙ ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Num. 11. Mi sustentator Mose prohibe eos. Psalm. 40. Ecce labia mea non prohibebo. Et mox iterum: Non prohibeas miserationes tuas à me. Iere. 32. Quem concluserat eum. Haggæi 1. Terra prohibuit germen suum. Et in sequentibus locis uenit cum he. Genesis 23. Vir sepulchrum suum non prohibebit abs te. 1. Sam. 6. Et filios eorum concluserunt in domo. & cap. 25. Quæ prohibuisti me hodie. Ps. 119. Ab omni semita mala prohibui pedes meos. ubi licet scriptũ sit aleph, tamen habet hirik præcedens ac si esset he.

Participium præteritum בָּלֻא Iere. 32. Et Ieremias propheta fuit conclusus in atrio custodiæ. Psal. 88. Conclusus ut non egrediar.

In uoce passiua legitur cum aleph. Genesis 8. Et prohibita est pluuia è cœlo. Exod. 36. Et prohibitus est populus, ne afferret. Ezechielis 31. Et prohibitæ sunt aquæ multæ.

INDE NOMINA.

בִּילַי Parcus, qui prohibet facultates suas ab alijs ne eroget. Iesaiæ 32. Nõ uocabitur amplius stultus, princeps, nec parco dicetur munificus. & paulo post legitur כֵּלַי Et auari uasa eius sunt mala.

כֶּלֶא Cella, carcer, claustrum. 1. Reg. 22. Ponite hunc in domum carceris. 2. Regum 25. Et mutauit uestimẽta carceris eius. Et pluraliter כְּלָאִים Ies. 42. Et in domib. carcerũ.

כְּלוּל Carcer. Iere. 52. Et eduxit eum de domo carceris.

מִכְלָה Caula, in qua cõcluduntur pecudes. Habakuk 3. Abscissum est à caula pecus. Et pluraliter מִכְלָאוֹת Psal. 50. Non accipiam de domo tua iuuencũ, neq; de caulis tuis hircos. Psal. 78. Et tulit eum de caulis ouium.

כִּלְאַיִם Nomen dualis numeri, duarum rerum diuersarũ mixtura prohibita, diuersæ mixturę, duo prohibita heterogenia. Leuit. 19. Animal tuum nõ coire facies diuersemixturæ, nec agrum tuum seminabis diuersemixtura, nec uestis diuersemixtura ascendet super te. Deut. 22. Non seminabis uineam tuam diuersemixtura, seu duo prohibitis. Et Paulus apostolus huc respiciens 2. Corinth. 6. scribit: Ne iungamini eodem iugo cum infidelibus.

711

כֶּלֶב Canis, à uilitate & contemptu, habetq; affinitatem significatione cum nomine כֶּבֶל Exo. 11. Et ad omnẽ Israel non stringet canis linguam suam. Deut. 23. Non adferes mercedem meretricis, aut precium canis in domum Iehoua. Iud. 7. Qui tinxerit lingua sua de aqua, sicut tingit canis. Psal. 59. Intrabunt ut canis. Prouerb. 26. Sicut canis reuertitur ad uomitum suum. In distinctione sententiæ כָּלֶב Prou. 26. Apprehendit aures canis. Et pluraliter כְּלָבִים 1. Reg. 14. Comedent eum canes. & cap. 22. Et linxerunt canes sanguinem eius. Iesa. 56. Omnes illi sunt canes muti. Psal. 22. Circumdederũt me canes. Et in statu regiminis כַּלְבֵי Iob 30. Ponere cum canibus patris ouium mearum. Et cum affixo nihil uariat in primis punctis à statu absoluto. Psal. 68. Et lingua canum tuorum.

כְּלוּב Cors, cauea, uel à foraminibus ut communicet cum כֶּבֶל uel à uilitate. Iere. 5. Sicut cors plena est auibus, sic domus ipsorum plenæ sunt impostura. Amos 8. Et ecce corbis æstiuarum.

כָּלֵב Nomen propriũ uiri, qui cum Iosua ingressus est terram promissam. Deinde est nomen Regionis, cuius fit mentio 1. Sam. 30. Vnde כָּלִבִּי Calibita, aliquis ex illa regione. 1. Samuelis 25.

712

כָּלָה Omnino cessauit, defecit, absolutum, consummatum, determinatum, finitũ est, finem habuit. in prima coniugatione neutrum & intransitiuũ. Congruit autem significatione cum uerbis בָּלָה בָּלָא בּוֹל אָבַל יָכֹל נָבַל נָלָה nisi quod ut forma, ita modo significãdi inter se uarient. Ps. 73. Cõsumpta est caro mea. Ies. 32. Quãdo consumata fuerit uindemia. Psalm. 90. Quia consumpti sumus in ira tua. 1. Samuelis 20. Quia consumatũ malum ab illo. Esther 7. Quoniã uidit ꝙ cõsummatũ esset contra se malum à rege. Psal. 119. Consumpti oculi mei ad eloquiũ tuum. Iere. 14. Consum

pti oculi eorum, scilicet præ desiderio.

In secunda coniugatione כִּלָּה fit transitiuum, & significat rem aliquam, uel consummare, ut integra & ex omni parte perfecta existat, uel eam omnino consumere & perdere, ut amplius non existat. In primo modo. Genes.2. Et consummauit deus die septima opus suum. Exo.5. Consummate operas uestras. 1.Reg.3. Donec consummauit ipse ædificare domum suam. 1.Reg.6. Et cõsummauit domum. Prouerb.16. Consummauit malum. 2.Sam.13. Et consummauit Dauid (id est, omnino decreuit) egredi ad Absolom, quia cõsolatus erat super Amnon, quòd mortuus esset: ubi ponitur tertia persona generis fœminini, quam aliqui ad animam Dauidis referunt. ut sit sententia, Et consummauit scilicet anima Dauidis. Alij referunt ad matrem Absalonis, cuius instinctu Dauid sit egressus ad filium, & isti sic legunt. Et persuasit mater Absolonis Dauidem, ut egrederetur. Ego uero puto data opera Dauidi tanquam nunc emollito, & quodammodo effœminatiore facto (ad maternum nimirum erga liberos suos affectum alludens) tribuisse, ut sit sensus. Et maternus affectus tetigit Dauidem omnino, ut egrederetur: quia dedoluerat mortem Amnon &c. In altero modo significandi Genes. 41. Et consumet fames terram. Deuter.7. Non poteris consumere eos cito. Psal.18. Et non conuertar donec consumam eos. Iob 21. Oculos uiduæ non permisi consumi, scilicet suspiciendo auxilium meum, id est feci eam statim uoti & desiderij compotem.

In uoce passiua כֻּלָּה Gen.2. Et consummati sunt cœli & terra, & omnis exercitus eorum. Psal.72. Consummatæ sunt orationes Dauidis filij Isai.

INDE NOMINA.

כָּלָה Consummatio, & consumptio, perinde ut Græcis τέλος nunc consummationem, nunc consumptionem sonat, sicut supra quoque in secunda coniugatione exemplis demonstratus est uterque modus significandi. Gen.18. Videbo an iuxta clamorem, qui uenit ad me cõsummationem fecerint. Sic usus est quoque Paulus apostolus, & uertit τέλος. Rom.9. Nam finis legis Christus, id est, consummatio & perfectio.

In altero significandi modo, ubi pro consumptione usurpatur. Iesa.10. Consumptionem, & excisionem Sustentator Iehoua exercituum faciet in medio totius terræ. & cap.28. Consumptionem & excisionem audiui. Dan.9. Et adusque cõsumptionem & excisionem. Ezech.11. Consumptionem tu facis. Iere.4. Consumptionem non faciam. Zoph.1. Consumptionem & quidem præcipitem faciet. Et pluraliter כָּלוֹת Deut.28. Oculi tui uidentes, & consumptiones ad te.

כִּלָּיוֹן Consumptio. Deut.28. Consumptio oculorum. Iesa.10. Consumptio decisa inundare faciet iustitiam.

תִּכְלָה Vniuersitas, uniuersalitas scilicet omnium rerum. Psal.119. Totius uniuersi uidi finem, at latum mandatum tuum ualde.

תַּכְלִית Consummatio, perfectio. Psal.139. Consummatione odij odio habui illos. Iob 28. Et omnis uniuersitatis ipse inuestigator.

כְּלִי Nomen quod in statu regiminis. nam singulariter affixa non assumit. sægol mutat in seua כְּלִי Et generaliter omne uas, uel instrumentũ, uel supellectilem, uel utensile cõplectitur, quicquid in usum hominis paratur & consummatur, perficiturque. Leu.13. In omni uase pellis. & cap.15. Super omni uase in quo sederit. 1.Reg.6. Omne uas ferri non est auditum, id est instrumentũ. Deut.22. Non sit uas uiri super muliere. 1.Reg.17. Vas pastoris. 2.Reg.4. Vas musicæ. Ps.2. Sicut uas figuli cõfringes eos. Ps.17. In uase Nebel. Ies.54. Omne uas, quod fictũ est. Et pluraliter forma masculina כֵּלִים Exo.30. Et fecit uasa super mensa. 1.Sam.6. Accipietis arcã Iehoua, & ponetis illam super plaustrum, & uasa aurea, quæ retribuistis ei pro oblatione errati, ubi pro anis, & muribus ex auro fabrefactis ponit, quæ Philistæos ceu symbola arcæ Domini in suam ipsorum ignominiam addere oportebat. Iesaiæ 61. Et sicut sponsa adornabit uasa sua. Et Apostolos in nouo Testamẽto hac uoce similiter usos esse passim legimus. Sic Actorum 9. Paulus uas electionis dicitur, id est, organum, seu instrumentum. Et Actor.10. Vidit Petrus cœlum apertum, & descen

dens

dens ad ſe uas quoddam linteum. Item Paulus Roman.6.dicit:Ne accommodetis membra ueſtra,arma iniuſtitiæ,peccato, ſed arma iuſtitiæ Deo,id eſt inſtrumenta. Et tametſi differentiam faciant inter uas excipiendo liquori paratum, & inter uas quodcunq; ad uſum domeſticum pertinens,Liquoris capax uas ἀγγεῖον appellent, ſed quod ad domeſticum uſum pertinet,id propriè σκεῦος dicant,tamen utrunque Hebræi communi hoc uocabulo uocant. Et quidem Latinis uetuſtioribus quoq; omnis ſupellex uaſa dicebatur,perinde ut Hebræis. Et pluraliter forma fœminea כְּלָיוֹת renes,uaſa ſeminaria,inſtrumenta ad liberorum procreationem parata. Leuit.3.Et duos renes.Et mox iterum:Et reticulum iecinoris cum renibus. Trãſſumitur autem non raro pro cupiditatibus ſeu affectibus carnalibus eò q; ſedes ſint affectuum.Pſal.7.Probans corda & renes Deus.Iere.11.Probans renes & cor.Deinde etiam tritico optimo & pinguiſſimo,eadem ratione, qua adeps illi attribuit. Deut.32.Cum adipe renum tritici,&c.

מִכְלוֹת Vaſa.2.Paralip.4.Vaſa auri.

713 כלח Senectus,& congruere arbitror ſignificatione cum לַח & כֶּרַח quia ea ætas frigida eſt & ſicca, & continuo allambat. Iob 5.Ingredieris in ſenectute in ſepulchrum. Et in diſtinctione ſententiæ כָּלַח Iob 30.De quibus ablata erat ſenectus.

714 כלם Legitur in prima coniugatione tantum in uoce paſſiua נִכְלַם & ſignificat ignominia affectus eſt,& opponitur uerbo נִכְבַּד honoratus ſeu glorificatus eſt. Iere. 31.Pudefactus ſum, & ignominia affectus ſum.Ieſa.45.Pudefacti ſunt, & ignominia affecti ſunt.Et mox iterũ:Neq; ignominia afficiemini.

Participium נִכְלָם Pſal.74.Ne auertat contritus,ignominia affectus. Et pluraliter נִכְלָמִים 2.Sam.10.Quia erant uiri ignominia affecti.

In tertia coniugatione הִכְלִים 1.Sam.20.Quia ignominia affecerat eũ pater ſuus. Et ibidem iterum,ſed in prima cũ ſęgol.Et ignominia affecimus eos.Prou.28.Ignominia afficiet patrem ſuum. Iere.6.Etiam ignominia afficere neſcierunt.Prou.25. Cum ignominia affecerit te amicus tuus.

Participium præſens מַכְלִים Iudic.18.Et non erat ignominia afficiens. Iob 11.Et ſubſannaſti,& non fuit ignominia afficiens.

In uoce paſſiua הָכְלַם Ier.14.Pudefacti ſunt,& ignominia affecti ſunt. 1.Sam.25. Et non ignominia affecti ſumus.

INDE NOMEN.

כְּלִמָּה Ignominia,& opponitur gloriæ,honori,famę,celebritati nominis & honeſtati.Pſ. 4.Filij Viri uſq; quo gloria mea in ignominia. Pſal.69. Operuit ignominia faciem meam. Ieſa.30.Et protectio in umbra Ægypti in ignominiam. In ſtatu regiminis כְּלִמַּת Ezech.35.Non ferent ultra ignominiam gentium. In ſtatu affixorum כְּלִמָּתִ Pſal.44.Quotidie ignominia mea coram me eſt. Ezech.32. Et portauerunt ignominiam ſuam.Iere.3.Et operiet eos ignominia noſtra. Et pluraliter כְּלִמּוֹת Iere.23.Et ignominias æternitatis,quarum non obliuio erit. Mich.2.Et non apprehendet ignominia multa.

כֵּלַת Bipennis,quære in themate ſuo כַּפַּל.

715 כמה Totus,ſeu totalis fuit,tantus fuit,quantus eſt.Pſal.63.Tota fuit tibi caro mea,id eſt,tota & quanta eſt caro mea,eſt tua.

INDE NOMINA.

כַּמָּה Quot,quoties,quantus.Iob 21.Quoties lucerna improborum extinguetur.Pſalm. 78.Quoties exacerbauerunt eum in deſerto.Pſal.119. Quot ſunt dies ſerui tui, uel quanti ſunt dies ſerui tui.

כַּמּוּת In libris Rabinorum accipitur pro quantitate,ſeu magnitudine.Similiter etiam logici uocant prædicamentum quantitatis hoc nomine.

716 כומז Legitur in forma כּוּמָז & eſt ornamẽti genus,alij ſubligaculum,alij fœmorale, alij murenulam,alij brachiale interpretati ſunt.Arbitror uocẽ eſſe peregrinam.

Exo.

717 Exo.35.Annulum & brachiale.Num. 31.Rotulam & brachiale.

כמן Cimminum.Iesa.28.Nec rota plaustri super cimminum circumagitur, sed baculo excutitur uitia,& Cimminum uirga.

718

כמס Absconsionem significat. Legitur ex isto uerbo tantum participium præteritum, seu nomen participiale כָּמֻס Deut.32. Nonne hoc absconditum est apud me,obsignatum in thesauris meis.

719 Legitur tantum in uoce passiua נִכְמַר & significat affici,accendi,exardescere erga aliquem.Gen.33.Et accelerauit Ioseph, quia accesa sunt uiscera eius erga fra

כמר tres suos.1.Reg.3.Quoniam adusta erant uiscera eius erga filium suum. Thren.4. Cutis nostra sicut clibano accensæ sunt:uel sic.Sicut in clibano adusta est propter adustionem famis.Oseæ 11.Accensa sunt uiscera mea.

INDE NOMINA.

כְּמָרִים Ministri sacerdotum, æditui . ab incensione thuris,& precibus,quas pro populo faciebant.Aliqui uolunt dictos ab atro uestitu, quem gestabant, alij quòd essent inclusi quasi monachi in monasterijs,uel à stigmatibus quæ in facie & corpore ipsorum inusta erant.uel ab ardore deuotionis,quo erant accensi in sacris suis peragendis.2.Reg.23.Et cessare facit Camarim,quos cōstituerant reges Iehuda,ut adolerent in Excelsis.Zoph.1.Et excindam de loco isto reliquias Baal, nomen Camarim cum sacerdotibus. Et cum affixis.Oseæ 10.Propter uitulas Bethauen metuunt habitatores Samariæ, luget super eas populus eius, & Camarim eius, qui super illis exultauerunt.

מִכְמָר Rete,uerriculum,eò quòd pisces trahat & complectatur. Iesa.51. Sicut bos syluestris in reti.Legitur etiam plurale cum affixo,mutato hirik in pathah,& cametz in holem.Psal.141.Cadent in retia sua improbi simul.

מִכְמֹרֶת Rete.Iesaiæ 19.Qui expandit rete super faciem aquarum,excisi sunt. Et cum affixo Habakuk 1.Et congregauit illud in rete suum. Et mox iterum : Ideo suffitum faciet reti suo.

720

כמוש Deus seu idolum Moabitarum,ut ex Num.21.Item 1.Reg.11.&2.Reg.23.& Iere.28.constat. Est autem κῶμος Græcis,Deus temulentiæ,&eodem nomine uocatur conuiuium procacius,& iuuenile, quin & cantiōes & saltatiōes lasciuæ κῶμοι dicuntur,unde & Comœdia dicta est,& κωμάζειν dicuntur,qui coronati & bene poti in alienum conuiuium irruebant non sine tibicine. Et Paulus Apostolus hoc nomine utitur Rom.13.Nō in comessationibus,alludens ad illum morem comessantium.Et arbitror Græcum inde traxisse à deo illo Moabitarum hāc uocem.

721 Et illic deus haud dubie Bacchus fuit.

כנה Verbum secundæ coniugationis,cognominauit, denominauit honoris causa, tribuit titulum honoris.insigniuit aliquo cognomine à persona insigni,seu re aliqua præclarè gesta comparato.quo certificatur & uere cognoscitur,& discernitur ab alijs. Et congruit significatione cum uerbis כְּהֵן & כּוּן קָנָה nisi quòd ut forma,ita modo significandi inter se uarient.Iesaiæ 44.Et in nomine Israel se cognominabit.& cap.45.Vocabam tibi nomine tuo, cognominabam te, quādo me non cognosceres.Iob 32.Nescio quur digner cognomine.

INDE NOMEN.

כְּנוֹת Cognominationes dignitatis, seu officij, seu generis. Esdræ 4.Et reliquæ cognominationes eius.

כִּנּוּי Grammatici Hebræorum partem orationis,quam Latini pronomen uocant hac uoce,id est cognominatio,presertim uero pronomina affixa.

722

כנס Collegit, collegit ad se, contraxit, constrinxit. Congruit autem significatione cum כנס נכס & שָׁכֵן סָכַךְ נָסַךְ nisi quòd ut forma & literarum transpositione,ita modo significandi inter se parum uarient.Eccles.2.Collegi mihi argentum & aurum. Esther 4.Vade,collige omnes Iudæos.Eccl.3.Et tempus colligēdi lapides, ubi opponitur uerbo שָׁלַךְ 1.Paral.22.Ad colligendum peregrinos.

Par-

Participium præſens כֹּנֵס Pſal.33.Colligens quaſi aceruum aquas maris.

In ſecunda coniugatione כַּנֵּס Ezech.22.Et colligam uos.& cap.39.Et colligam eos ſuper terram eorum.Pſal.147.Expulſos Iſrael colliget.

In quarta coniugatione הִתְכַּנֵּס Ieſa.28.Et opertorium anguſtum eſt ſecundũ colligere ſe,id eſt,quàm ut ſe colligant ſeu colligere poſſint.

INDE NOMINA.

מִכְנָסַי Colligamenta,ligacula,colligacula,ſubligacula,conſtrictoria ſubligacula, & hoc nominant Hebræi fœmoralia, brůchgürtel. Exod.28.& Leuit.6.Et fac eis ſubligacula lini.Ezech.44.Et ſubligacula lini erunt ſuper lumbis eorum.

נִכְסִים Collectæ,ſed de hoc in loco ſuo.

נֶכֶס Trãſpoſitione literarum,cuius plurale נְכָסִים in uſu eſt,& ſignificat collectas,id eſt res aliunde collectas,collectanea Ioſue 22.In collectis multis reuertemini ad tabernacula ueſtra.2.Paral.1.Et non petijſti diuitias collectas,& gloriam.

723 כָּנַע Generali ſignificatione congruit cum uerbo כָּרַע curuauit, incuruauit ſe, niſi ꝙ modo ſignificandi inter ſe differant.Refertur autem כָּנַע ad humiliationem, & ſubmiſſionem animi.Deinde etiam congruit tam ſignificatione,quàm modo ſignificandi cum uerbo צָנַע In prima coniugatione legitur tantum in uoce paſſiua נִכְנַע neutraliter.1.Reg.21.Nónne uidiſti ꝙ humiliauerit ſe Achab à facie mea.2.Paral.12. Et cum uidiſſet Iehoua ꝙ humiliaſſent ſe,factũ eſt uerbũ Iehoua ad Semiah dicendo,humiliauerunt ſe,non perdam illos.Leuit.26. Vel tunc humiliabit ſe cor illorum.2.Paral.33.Et non humiliauit ſe coram facie Iehoua, ſecundum humiliare ſe Manaſſe pater eius.Pſal.106.Et humiliabantur ſub manu eorum.

In tertia coniugatione הִכְנִיעַ 2.Paral.28.Quia humiliauit Iehoua Iehudam.1.Paral.17.Et humiliabo inimicos tuos. Deut.9. Et ipſe humiliabit eos corã te. Iob 40. Vide omnem ſuperbum,humilia eum.Pſal.81.Inimicos eorum humiliabo.Ieſa.25. Irruptionem alienorum humiliabis.Pſal.107.Et humiliauit in labore cor eorum.

INDE NOMINA.

כְּנַעַן Canaan,filius Cham filij Noach,à quo terra illa nomen eſt ſortita,quam ipſe poſſedit,& poſtea à filio Iacobi patriarchæ Iehuda dicta eſt.Et quia populus huius terræ deditus erat mercaturæ & negociationi, ideo hoc nomine כְּנַעַן ſæpe nunc pro mercatore,nũc pro ipſa mercatura uſurpatur.Ezech.17.Et adduxit eum ad terram Canaan in ciuitatem negociatorum.Oſeæ 12.Canaan in manu ſua habet lances imposturæ.Zophon.1. Quia extinctus eſt totus populus Canaan,id eſt, mercaturæ. Et pluraliter כְּנַעֲנִים Iob 40.Dimidiabunt eum inter mercatores. Et cum affixo כִּנְעָנֶי Ieſa.53.Et mercatores eius honorati terræ.

הַכְּנַעֲנִי Cananæus,& appellatiue mercator,deditus mercaturæ. Prouerbior.31. Et cingulum dat Cananæo.

כִּנְעָה Merces.Et cum affixo.Iere.10.Aufer de terra mercimoniam tuam.

724 כָּנָף Ala,angulus,cubitus à curuitate,habetq́ cognationẽ ſignificatione cum uerbis אָגַף כָּפַף כָּפָה כָּפַן צָפַן & צָנַף niſi quòd ut forma literarũ,ita modo tantum ſignificandi inter ſe uarient. Nam ut כַּף de curuitate manuũ, pedumq́, & aliarum rerum, Et כִּפָּה de ramorum curuitate כֶּפֶן de terrænaſcentium, & צָנִיף de pilei,ita כָּנָף de uolucrium, ueſtimentorum, & cœlorum curuitate & extremitate dicitur, quanquam ſæpenumero pars pro toto tranſſumatur.Geneſis 1. Et omne uolucre alæ iuxta ſpeciem ſuam.& cap.7.Omne uolucre alæ,quod uolat in cœlis.1.Reg.6. Alæ ad alam.Prouer.1.Fruſtra extenditur rete in oculis habentis alam.Ezech.39. Turbæ auiũ omni alæ,& beſtiæ agri.Num.15.Et ponant ſuper filatura alæ. 1.Sam. 24.Et abſcidit alam,quæ erat Saulis. In ſtatu regiminis כְּנַף Deut.23. Non reueles alam patris tui.1.Sam.15. Et apprehendat alam pallij eius.Ieſa.24. Ab ala terræ pſalmos audiuimus.Dan.9.Et pro ala,abominationes.i.Cherubin. Et cum affixo, Haggæi 2. Et tetigerit cum ala ſua panem. Et in forma duali כְּנָפַיִם Exod.25. Eruntq́ Cherubim expãdentes alas ſurſum. 1.Reg.8.Et Cherubim expãdebant alas.

Eccl.

Eccl.10.Habens alas annunciat uerbum.Ieſa.6.Seraphim ſtabant ſupra ipſum,ſex alæ uni,ſex alæ alteri. Et in diſtinctione ſententiæ כְּנָפַיִם Prouer.23.Faciendo faciet ſibi alas uelut aquilæ.Ieſ.18.Væ terrę umbræ alarũ,id eſt uelorum. Et in ſtatu regiminis כַּנְפֵי Exod.19.Et portaui uos ſuper alis aquilarũ.2.Sam.22.& Pſ.18.Et uolabit ſuper alis uenti.Num.15.Et facient ſibi filaturam ſuper alis ueſtimẽtorum tuorum. Et in ſtatu affixorum.Leu.1.Et diffindet eum in alis eius,& faciet auulſionem.Ruth 3.Et expandes alas tuas ſuper ancillam tuam.Pſal.17.In umbra alarũ tuarum abſcondes me.Pſal.57.Et in umbra alarum tuarum defenſionẽ ponam. Ezech.16.Expandã alas meas ſuper te. Et pluraliter in ſtatu regiminis כַּנְפוֹת Deut. 22.Super quatuor alas tegumenti tui.Iob 37.Et lux eius ſuper alas terræ. Ieſaiæ 11. A quatuor alis terræ.

INDE VERBVM,

נִכְנַף Primæ coniugationis paſſiuæ uocis,neutraliter alauit.Ieſa.30.Et non alabitur amplius doctor tuus,id eſt, auolabit.

725 **כִּנּוֹר** Nomen inſtrumenti muſici,quod nos citharam uocamus.Et,ut צִנּוֹר canalis dicitur per quam aqua dilabitur,ita in cithara quædã etiam eſt canalis è qua chordæ quodammodo defluunt,quæ ſonitum perſtrepunt.Gen.4. Et nomen fratris eius Iubal,qui eſt pater omnis tractantis citharam,& organum.& cap.31. Et dimiſiſſem te in lætitia,& canticis,cum tympano & cithara.1.Sam.16.Et accepit Dauid citharam,Ieſaiæ 16.Viſcera mea ſuper Moab ſicut cithara ſonabunt. In ſtatu affixorum manet inuariatũ.Iob 30.Et facta eſt in luctum cithara mea. Et pluraliter כִּנֹּרוֹת 1.Reg.10.Et citharas.2.Paral.20.Et in citharis.Pſal.132. Suſpẽdimus citharas noſtras.Et ſemel legit̃ forma maſculina כִּנּוֹרִים Ezech.26.Et ſonitũ cithararũ tuarũ.

כִּנֶּרֶת Nomen laci,in quem Iordanis influit,habens in litore pulcherrimas urbes Capernaum,Tyberiadem(quæ poſtea nomen ſuum illi indidit,quod dictus ſit lacus Tyberiadis)aliaſq;, ſed tamẽ minus celebres. Et habet fortaſſe nomẽ à figura citharæ.Eius fit mentio Num.34.& alias ſæpiſſime,tam in ueteri ꝗ nouo Teſtamento.

726 **כָּסַס** Adnumerauit,adcollegit,additionem fecit,addidit,quadrat ſignificatione cum uerbis כָּנַס כָּבַס סָכַךְ נָסַךְ סוּךְ סָכַךְ niſi ꝙ ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe diſſentiant.Et eſt contrarium modo ſignificandi cum uerbo מָנָה quod de ſumma ſeu multitudine denumerare ſeu detrahere ſignificat.Proinde hęc duo uerba duas Arithmetices ſpecies ſignificant,additionis & ſubtractionis.Exo.12.Secundũ comedere ſuum adnumerabitis ſuper agnum.

INDE NOMINA.

מֶכֶס Adnumeratio,additio,collecta,accenſitio,collatio,cõtributio, acceſſio. Num.31. Et leuabis collationem ipſi Iehoua à uiris belli.Et ibidem iterũ:Et fuit collatio ipſi Iehoua de ouibus ſexcentæ & ſeptuaginta quinq;. Et in ſtatu affixi mutat prius ſegol in hirik,alterũ in ſeua. Nu.31. Et cõtributio eorũ ipſi Iehoua ſexaginta unus.

מִכְסָה Adnumeratio,collatio,additio,cõtributio. Et in ſtatu regiminis מִכְסַת Exo.12. Secundum acceſſionem animarum.Num.27. Et ſupputabit ei ſacerdos adnumerationem æſtimationis tuæ.

כּוֹס Species uolucris,quæ ſtridore auiculas ad ſe alias colligit, alij bubonem, alij ſtrygem,alij Nycticoracem uertunt.Ego uero exiſtimo commodè uerti poſſe illicem. Leuit.11.& Deut.14.inter uetitas aues receſetur.Pſal.112.Factus ſum ſicut illex ſolitudinum.Eſt & nomen poculi rotundi in modum roſę germinantis figuram habentis,quod colligit aliquot menſuras minores. Et uериſimile eſt dictum calicem ſeu cotulam,ſeu congium,capit aũt Congius ſexies ſextariũ. Gen.40.Et calix Pharaonis erat in manu mea,& accipiens uuas expreſſi in calicem Pharaonis, & dedi calicem in manum Pharaonis.Ieſ.51.Bibiſti de manu Iehoua calicem furoris eius, feces calicis titubationis.Prou.23.Ne aſpexeris uinum, quando rubeſcit, quando dederit in calice colorem ſuum.1.Reg.7.Et denſitas eius palmus,& labium eius factura labij calicis,germinatio lilij,&c. In ſtatu affixorum nihil mutat.Pſalm.23. Calix meus exuberans. Pſalm.11. Pars calicis eorum.Ezechielis 23.Et dabo cali-

cem

cem eius. Et pluraliter כֹּסוֹת Iere.31.Et calices.

כִּיס Loculus,ſacculus,marſupium,in quod aliquid colligitur.Prou.1.Marſupiũ unum erit omnibus nobis.& cap.16.Et opus eius lapides ſacculi.Ieſa.46.Qui prodigunt aurum ex ſacculo.Mich.6.Et in ſacculo lapides impoſturæ. Et cum affixis nihil uariat.Deut.25.Non ſit tibi in ſacculo tuo lapis & lapis,magnus & paruus.

727 כָּסָה Operuit,texit,celauit,congruitq́ ſignificatione cum uerbis כָּסַס סָכַךְ niſi quod ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe uarient.Prouer.24.Operuerunt ſuperficiem eius ſpinæ, quanquam quædam exemplaria habeant כֻּסוּ ut ſit paſſiuum ſecundæ coniugationis.

Participium præſens כֹּסֶה Prou.12.Et celans ignominiam callidus eſt. Et ibidē iterum:Homo aſtutus celat ſcientiam.

Participium præteritum כְּסוּי Pſal.32. Beatus ſubleuatus tranſgreſſione,tectus errato.uide etiam inter nomina.

In ſecunda coniugatione כִּסָּה Num.9.Operuit nubes cohabitationem.Ezech. 18.Et nudum operuit ueſtimēto.Pſal.85.Operuiſti omne erratum eorum. Gen.37. Et operuimus ſanguinē illius.Leuitic.13.Et operuit lepra omnem cutem.Oſeæ 10. Dicent montibus,operite nos.Prou.10.Et ſuper omnibus tranſgreſſionibus operiet charitas,quam ſententiam ſic reddidit Petrus apoſtolus 1.Epiſt.cap.4. Charitas operit multitudinem peccatorum.Et iterum: Os autem improborum operiet iniuria.Ier.46.Operiam terram.Ezech.18.Et nudum operiet ueſtimento. Exo.10. Et operuit faciem omnis terræ.Micheę 7.Et operuit eum pudor.Malach.2.Et hoc porro facitis operire lacrymis altare Iehoua.Exo.28.Ad operiendum carnem.

Participium præſens מְכַסֶּה Prouer.10.Operit odium labium mendacij. cap.17. Operiens præuaricationem,quærit dilectionem. Et pluraliter מְכַסִּים Ieſaiæ 11. Sicut aquæ mare operientes. Et in genere fœminino מְכַסּוֹת Ezech.1.Operientes illis corpora ſua.

Participium præteritum pluralis numeri,generis fœminini מְכֻסּוֹת Ezechiel.41. Feneſtræ opertæ.

In uoce paſſiua כֻּסָּה Pſalm.80.Operti ſunt montes umbra eius.Prou.24.Opertæ ſunt ſuperficies eius ſpinis,ubi quædam exemplaria habent כֻּסוּ quibus ego magis aſtipulor.Geneſis 7. Operti ſunt omnes montes. Eccleſiaſt.6. Et tenebris nomen eius operietur.

In quarta coniugatione הִתְכַּסָּה 2.Reg.19.Et operuit ſe ſacco.Ieſa.59.Et nō operient ſe operibus ſuis.Ionæ 3.Et operient ſe ſaccis.

Participium præſens generis maſculini מִתְכַּסֶּה 1.Reg.11.Et ipſe operiebat ſe ueſte noua. Et pluraliter מִתְכַּסִּים 2.Reg.19.Operiunt ſe in ſaccis.

INDE NOMINA.

כְּסוּי Nomen participiale,operculum,operimentũ,tegmen,tegumentum,tectũ. Num. 4.Expanderunt ſuper ipſum operimentum pellis.Pſal.32.Bene cui eſt releuamen tranſgreſſionis,tegumentum peccati.Vide ſupra in participio.

מִכְסֶה Operimentum.Exod.26.Et facies operimentum tentorio. Et in ſtatu regiminis מִכְסֵה Exod.26.Operimentum pellium taxorum ſupernè.Num.4.Et operiēt illud operimento pellis taxi.Et iterum:Operimentum eius,&operimentum taxorum.

כְּסוּת Operimentum,tegumentum,uelamen,prætextus. Gen.20.Et Saræ dixit,ecce dedi mille argenteos fratri tuo,ecce hoc ſit tibi operimentum oculorum, &c. Simili phraſi dicit Iacob.cap.32.Operiam faciem eius munere,quod me antecedit,id eſt, expiabo.Et Malach.2.Si odio habes,dimitte,ait Iehoua deus Iſrael, & operiat iniuriam cum indumento ſuo,id eſt honeſte dimittet eam ueſtimento. Reſpexit etiã huc diuus Petrus 1.Epiſt.2.Et nō uelut prætextum habentes malitiæ libertatē &c. & de iſta phraſi etiam infra in כִּפֵּר Iob 24.Et non erat operimentũ in frigore. Et cum affixis manet inuariatum.Exo.22.Quia eſt operimentum eius ſolum.Ieſa.50. Operimentum eorum.

כְּסָתוֹת Nomen pluralis numeri tantum,tegumenta,operimenta.Ezech.13.Væ conſuen-

tibus operimenta. Et cũ affixo כְּסָתוֹת ibidẽ iterũ: Et ecce ad operimẽta ueſtra.

כִּסֵּא Thronus, ſedes. ſ. operta tapetijs, qualis eſt regum & iudicum, & differt à מוֹשָׁב qui quamlibet generaliter ſedem ſignificat quæ non eſt operta. 1. Sam. 1. Et Eli ſacerdos ſedebat ſuper throno. 1. Reg. 1. Et ſedit Salomo ſuper throno regni. 1. Reg. 7. Et porticum throni, ubi iudicaret, porticum iudicij fecit. 1. Reg. 8. Caput rotũdum erat throno. 1. Reg. 10. Vt poneret te ſuper thronum Iſrael. Et iterum: Et ſedit Salomo in throno elephantico. 2. Reg. 4. Et faciamus ei ibi lectum, & thronũ & lucernam. Iob 26. Retinet faciem throni, extendit ſuper illum nubem ſuam. i. faciẽ, aſpectum, formam. Ieſa. 6. Et uidebam Iehoua ſedentem ſuper throno. Secundo, transſumitur pro dignitate regia, & poteſtate regendi populũ. Gen. 41. Tu eris ſuper domum meam, & ad os tuum oſculabitur populus meus, tantũmodo throno magnificabor ſupra te. 1. Paralip. 29. Et ſedit Salomo ſuper thronum Iehoua in regem pro Dauid patre ſuo. In ſtatu affixorum primum punctũ non mutat. Exo. 11. A primogenito Pharaonis qui ſedebat ſuper throno eius uſq; ad primogenitũ ancillæ, quæ erat poſt molã. 1. Reg. 1. Et ipſe ſedebit ſuper throno meo. Ieſa. 66. Cœlum thronus meus. Legitur tamen etiam כִּסֵּה cum he. 1. Reg. 10. Sex gradus erant throno, & ſummitas rotunda throno retrorſum. Iob. 26. Tenet faciem throni, expãdit ſuper eum nubem ſuam. Deinde ſemel ſcriptũ eſt ſine litera aleph ſeu he כֵּס Exod. 17. Quoniam manus ſuper throno Iehoua, bellũ Iehoua contra Amalek. Et pluraliter כִּסְאוֹת Pſal. 122. Quia ibi ſederunt throni ad iudiciũ throni pro domo Dauid. Ieſa. 14. Suſcitauit de thronis ſuis omnes reges Gentium.

כֶּסֶא Operimentum, id eſt, dies operimenti, quo populus Iſrael ſedebat ſub frõdibus, id eſt feſtum tabernaculorum. Pſal. 81. Imprimite in Neomenia cornu, in operimento, in die ſolennitatis noſtræ. Prouer. 7. Ad diem operimenti ueniet domum, id eſt, ſub feſtum tabernaculorum.

728 כסח Excisionem ſignificat, & legitur tantum in participio prȩteriti temporis כְּסוּחִים Ieſa. 33. Spinæ exciſæ igni comburentur. Et in genere fœminino כְּסוּחָה Pſal. 80. Aduſta igni exciſa.

INDE NOMEN.

כְּסוּחָה Nomen participiale, exciſum. Ieſa. 5. Et fuit cadauer eorum exciſum in medio platearum. Licet mea quidem ſententia deriuetur à radice סָחָה de quo ſuo in loco.

729 כסל Nominaliter multas uariasq; formas, deinde etiam cõtrarias habet ſignificationes ſicut ordine uidebimus, differt autem tantum metatheſi literarum à סכל

כְּסִיל Primo hominem ſignificat inconſtantem, inſtabilem, mobilem, mutabilem, uariũ, qui ſibi ipſi non conſtat, ſed ut ſtultus in horas mutatur, ideo Hieronymus reddidit ſtultus. Pſal. 49. Pariter tam ſtultus quã brutus auferentur. Prou. 29. Totum ſpiritum ſuum effundit ſtultus. Eccl. 2. Et moritur ſapiens, ut ſtultus. Prouerb. 19. Melior eſt pauper ambulans in ſimplicitate ſua, quã peruerſus labijs ſuis, & ipſe ſtultus. Intelligit aũt Salomo per ſtultum, id eſt, inconſtantẽ hominẽ diuitẽ, ſicut ipſe poſtea met interpretatur. cap. 28. Vbi eãdem propemodũ ſententiã repetens pro כְּסִיל ſubſtituit עָשִׁיר & Iacobus in epiſtola ſua, cap. 1. citans hanc Salomonis ſentẽtiã, eamq; ſuo propoſito accõmodando cauſam ſubiungit, cur diues hoc nomine כְּסִיל ſtultus ſeu inconſtans dicatur, cum eum pulcherrimo floſculo confert, qui ut cito pereat, ita etiam diues in abundantia ſua & flore diuitiarum inconſtans ſit, & ſtatim moriatur. Hȩc enim ſunt uerba ipſius. Vir animo duplici ἀκατάστατος, id eſt, incõſtans eſt in omnibus uijs ſuis, glorietur autem frater qui eſt humilis in ſublimitate ſua, contra qui diues eſt in humiliatione ſui, quoniã ueluti flos terræ præteribit, exortus eſt enim ſol cũ æſtu, & exaruit herba, & flos ille decidit, & decor aſpectus illius perijt, ſic & πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις, id eſt, diues in abundantia, &c. Similiter Chriſtus uerbis ſuis, & ſubiecta ſimilitudine de diuite auaro, naturam huius uocis explicat. Lucæ. 12. Videte (inquiens) & cauete ab auaritia, quia non in abundantia cuiuſquam uita eius eſt ex his, quæ poſſidet. Hominis namque cuiuſdam diuitis uberes fructus ager attulit, & cogitabat intra ſe dicens quid faciam, quod

non

non habeam quo congregem fructus meos. Et dixit, hoc faciam, deſtruam horrea mea, & maiora extruam & illuc cõgregabo omnia, quæ nata ſunt mihi bona mea, & dicam animæ meæ, Anima habes multa bona repoſita in annos multos, requieſce, comede, bibe, gaude. dixit aũt illi Deus, Stulte hac nocte animam tuã repetiuit abs te, quæ uero paraſti cui cedent? Sic qui recondit ſibi, nec eſt erga Deum diues, &c. Sic & Salomo in eandem ſententiã. Prou. 11. Qui cõfidit in diuitijs ſuis ipſe cadet. Hæc ideo referre uolui, ut ſcripturę teſtimonijs probem, hanc uocem ab incõſtantia & mutabilitate habere ſuam appellationem, & non à conſtantia, nec diuitẽ dici, quòd confidentiam habeat in diuitijs, quin potius, quòd in diuitijs inconſtãs ſit. Et pluraliter כְּסִילִים inconſtantes, uertumni, id eſt, ſtulti. Pſal. 94. Et inconſtantes, quando conſtantes eritis, id eſt, ſtulti, ignaui eritis. Prou. 1. Et ſtulti oderunt ſciẽtiam. Secundo כְּסִיל nomen eſt ſyderis, quod Hieronymus oriona tranſtulit. Eſt autem certũ, quod hoc ſydus ſeu conſtellatio ſuam quoq; appellationẽ habeat ab inconſtãtia, ꝙ eo tempore, quo oritur (oritur aũt circa Nouembrẽ) & porro cõſpicitur, mare & terras tempeſtatibus uariè turbet, ſicut Virgilius quòq; fluctu nimboſus orion, dixit. Amos 5. Dereliquerunt factorem pleiadum, & orionis, & uertẽtem tenebras in lucem matutinam. Iob 9. Qui facit arcturũ oriona & pleiades, & penetralia auſtri. Et cap. 38. An ligabis amœnitates arcturi, aut attractiones orionis ſolues. Et pluraliter in ſtatu regiminis כְּסִלֵי Ieſa. 13. Quoniam ſtellæ cœlorũ, & ſydera eorum non expandent lucẽ ſuam. Atq; hoc in loco poſitum eſt ualde generaliter pro omnibus aſtris ſplendidis, quæ non ſunt ſingulares ſtellæ. Sicut Latini Sidus à ſtella quoq; diſcernũt. Porro ſi quis ſucculas ſignificare diceret, huic nominis affinitas ſuffragabitur, nõ enim multũ nomina illa uoce abludũt כְּסִלֵי & ſucculæ, ſiquidem & ſucculæ quibuſdam hyades uocent, quæ & ipſę à pluuia nomen habent, quod & orientes & occidentes tempeſtates, & pluuias ciẽt, niſi quod he in ſeptentrionali cœli regione ſint, & in menſe Iunio exoriantur.

כִּסְלֵו Nomen menſis, qui Hebræorũ ſupputatione nonus, & noſtro Nouembri reſpondet. ac haud dubie etiam כְּסִיל appellationem habet, quod eo menſe orion appareat, & magna cœli oriatur inconſtantia, & intemperies. Zach. 7. Et factum eſt uerbum Iehoua ad Zachariã in quarta menſis noni, nempe in Cisleu. Nehem. 1. Et factum eſt in menſe kisleu anno uiceſimo, &c.

כֶּסֶל Inconſtantia, mutatio, euerſio. Pſal. 49. Hæc uia ipſorum eſt euerſio ipſis. Ec. 7. Vt cognoſcerem, inquietudinem, inconſtantiam, ſtultitiam, & amentiam. dicitur etiã hoc nomine uertebra, ſpondylus. Iob 15. Quoniam concluſit faciem ſuã adipe, & fecit omentum ſuper uertebra. Et pluraliter כְּסָלִים Leuit. 3. Sed & duos renes & adipem, qui eſt ſuper illis, qui eſt ſuper uertebris. Pſal. 38. Quoniã uertebræ meę impletæ ſunt torriditate. Eſt & hoc obſeruandum, ꝙ ſiugulariter in hac forma cũ affixis contrariam habeat ſignificationem, ſignificetq; conſtantiam, firmitudinẽ, immobilitatem animi, fiduciam, confidentiam. qua quis ſibi cõſtat. Iob 8. Quia tabeſcit conſtantia eius. Item cap. 31. Si poſui arcũ conſtantiam meã. Pſ. 78. Et poſuerunt in Deo cõſtantiã ſuã, id eſt, fiduciam. & in hoc ſignificandi modo congruit cũ שֶׂכֶל Et in forma fœminina כִּסְלָה Iob 4. Eſt ne hoc timor tuus, conſtantia tua, & expectatio tua, & integritas uiarum tuarum, id eſt, fiducia tua.

כְּסִילוּת Mobilitas, leuitas, inconſtantia, mutabilitas. Prouerbior. 9. Mulier inconſtantiæ eſt tumultuaria.

INDE VERBVM,

כָּסַל Mutabilis fuit, id eſt, ſtulteſcebat, ſtulte egit. Iere. 10. Et in unum bruteſcent, & ſtulteſcent, quod diſciplina uanitatum ſit lignum.

730 כָּסַם Tondendo adæquauit. Ezech. 44. Caput ſuum non radent, cæſariem nõ demittent, ſed tondedo tondebũt capita ſua. ubi prius eſt Infinitiuus ſecundæ coniugationis, poſterius primæ coniugationis futurum.

INDE NOMEN.

כֻּסֶּמֶת Species farris, à detonſione, uocant aũt communiter ſpeltam. Exod. 9. Et triticum

& spelta non sunt percussa, eò quòd serotina essent. Iesaiæ 28. Et speltam in termi-
731 כסף no suo. Et pluraliter כסמים Ezech. 4. Et milium & speltas.
Desyderauit. Psalm. 17. Sicut leo desyderat rapere. Iob 14. Ad opus manuum tua rum desyderes.
In uoce passiua נכסף desyderatus est, id est, desyderio uictus est. Gen. 31. Quia desiderando desideratus es erga domum patris tui, id est, desiderio captus. Psal. 84. Desiderio capta est, & etiam consumpta est anima mea.
Participium masculini generis נכסף Sophoniæ 2. Gens non desiderabilis.

INDE NOMEN.

כסף Argentum, quod homines illius desyderio tenentur. 1. Reg. 20. Aut orbem argẽti ponderabis. Psal. 12. Argentũ conflatũ in sublimatorio terræ. Prou. 10. Argentum electũ, lingua iusti. & cap. 26. Argentum scoriarum obductũ super tecta, labia ardentia, & cor malum. Eccl. 16. Argentum comparabit omnia. Iesa. 60. Pro ferro adducam argentum. Zach. 13. Et conflabo eos sicut conflatur argentum. Psal. 68. Alæ columbæ uersæ sunt sicut argentum, scilicet, albæ. Et quando construitur cum nomine numerali, siue cum nomine ponderis, tum significat monetã argenteã, seu argenteum. Deut. 22. Et multabũt eum centũ argenteis. Iud. 17. Et ego dabo tibi decẽ argẽteos. Vel etiã cũ alio adiũcto. 2. Reg. 12. Argentũ transiens. i. moneta trãsiens.
Et in distinctione sententiæ כסף 2. Reg. 6. Et quarta pars cabi stercoris columbarũ pro quinq; argenteis. Prouerb. 8. Accipite castigationem meam, & non argentũ Ies. 7. Mille uites pro mille argenteis. & cap. 48. Ecce conflaui te, & non in argentario, ut contentum sit positum pro continente, uel ꝙ beth sit scriptum pro caph. ut sit sententia, Ego conflaui te, sed non sicut argentum, nam non potuisses argẽti cõflaturam ferre. In statu affixorum mutat prius segol in pathah, & alterum in scua. Iesa. 1. Argentum tuum factum est in scoriam. Ioel. 4. Qui argentum meum & aurũ meũ accepistis. Et pluraliter legitur semel forma masculini generis כספים Gen. 42. Ligatos argenteos eorum.
732 כעס Verbo uel facto cõmotus seu extimulatus est, siue ad iram & indignationẽ, siue ad alium tristem affectum animi. Psal. 112. Improbus uidebit & commouebitur, dentibus suis frendet. 2. Paral. 16. Et cõmotus est Asa in uidentem. Nehem. 4. Et exarsit illi, & cõmotus est multũ. Eccles. 7. Ne sis præceps in spiritu tuo ad cõmoueri, scilicet ira. Ezech. 16. Et non commouebor ad iram amplius.
In secunda coniugatione כעס cõmouit seu extimulauit, irritauit, ad iram, lacessiuit ad irã, indignationem, & indolentiã, seu aliũ affectum tristẽ. Deu. 23. Cõmouerũt me cũ uanitatibus suis. 1. Sam. 1. Et cõmouebat seu lacessebat aduersatrix eius.
In tertia coniugatione הכעיס cõmouit, extimulauit, prouocauit, irritauit, lacessiuit, scilicet ad iram, seu alium affectum tristem. 1. Reg. 15. Cum cõmotione sua, qua commouerunt Iehoua. Oseæ. 12. Commouit Ephraim amaritudinib. Iere. 15. Ad cõmouendũ me in factura manuũ uestrarũ. Item Ezech. 32. Et commouebo cor populorum multorum, cum adduxero contritionem tuam in Gentibus. ubi cõmoue re, scilicet metu significat. Nehe. 4. Legitur absolute significans falsam irrisionem, qua alijs dolorẽ & mœrorem, ac simul metũ incuterẽt. Neq; operias super iniquitates eorũ, & erratũ eorũ à conspectu tuo non deleatur, quia cõmouerunt corã ædificantibus, id est, usi sunt uerbis & gestibus quibus ædificantes ad mœrorẽ extimularent. Deut. 32. Per gentẽ stultã commouebo eos. Paulus citans hanc sententiam. Rom. 10. Reddidit uerbo παροργιῶ, id est, ad iracundiam commouebo.
Participium præsens pluralis numeri מכעיסים 1. Reg. 14. Eò ꝙ fecerunt lucos cõmouentes Iehoua. Iesa. 65. Qui commouent me in faciem meam iugiter. Ierem. 32. Tantum commouent me.

INDE NOMINA.

כעס Accipitur nunc actiuè pro prouocatione, irritatione, extimulatione. ut Deut. 32. Nisi prouocationẽ inimici metuerẽ, id est, sarcasmum & risum. quo insultando irritabunt. 1. Sam. 1. Et prouocauit eã etiã prouocatione, ut cõmoueret eã. 1. Reg. 21.

propter prouocationem, qua prouocastis Israelem. Psal. 27. Grauis est lapis, & põderosa arena, sed prouocatio stulti grauior utroq;. Ezech. 20. Dederunt ibi prouocationem oblationis suæ. Et in distinctione sententiæ כָּעַס Prouerb. 21. Quam cum muliere contentionũ & prouocationis. Secũdo, accipitur passiuè pro mœrore, mœstitia, perturbatione, molestia, dolore, ira, indignatiõe. Eccl. 7. Melior est mœstitia quã risus. cap. 12. Remoue mœstitiã ex corde tuo. Iob 17. Obscurata est à mœrore facies mea. Psal. 6. & 31. Corrosa est à mœstitia facies mea. Psal. 10. Laborẽ & dolorem considerabis. Prou. 17. Mœstitia est patri, filius stultus. Eccl. 2. Et molestia est negocium eius. & ca. 7. Et ira in sinu stulti residet. Legitur semel Sin pro Samech. Iob 5. Quia stulto exitiosa erit ira. In statu regiminis plerunq; alterum patah mutat in seua. 1. Sam. 1. Quia ex multitudine meditationis meæ, & mœroris mei loquuta sum hactenus. Psal. 85. Labefacito iram tuam contra nos. Prouerb. 12. Stulti in die cognoscetur ira eius. Et in Iob aliquando samech commutatur in sin sinistrum. ut cap. 6. Vtinam appendendo appenderetur dolor meus. Et pluraliter כְּעָסִים actiuè, prouocationes, irritationes. 2. Reg. 23. Propter cunctas prouocationes, quibus prouocauit eum Manasse.

עֶכֶס Literarum transpositione, compes, uinculum. quòd molestiam adferat. Prouer. 7. Et quasi compes ad castigationem stulti. Et pluraliter עֲכָסִים compedes, quos ornatus causa mulieres pedibus adhibent, ut sint illecebræ, & irritamenta. Græci uerterunt περισφύρια Iesa. 3. In die illa auferet Iehoua ornatum compedum. Inde uerbum secundæ coniugationis, quo Iesaias in eodem capite usus est, ornare pedes eiusmodi corrigijs, seu ligaturis. Et in pedibus suis corrigias ponebant. Chaldæus reddidit uoce מְרַגְּזָן quæ irritamentum significat, atq; ita exponit. Et in pedibus earum irritamenta, quibus scilicet iuuenes irritantur.

733 כָּפַף Græcè κάμπτω cõgruente uoce, Latinè curuauit, incuruauit, quod fit contractione. Et congruit significatione cũ uerbis אָכַף כָּפָה כָּפַן כָּנַף nisi quod ut forma, ita modo significãdi inter se differũt. Iesa. 58. An incuruare sicut iuncus caput suum. Participium preteritum כְּפוּפִים Psalm. 145. Et erector omnibus incuruatis. Psal. 106. Iehoua erigit incuruatos.

INDE NOMINA.

כַּף Grece καμπτόν, id est, curuitas, cõcauitas cuiuslibet rei. Et si est in manibus, Germanice dicitur gauffze, porro tã in manibus, quã in pedibus dicitur Latinis uola, quanquã sepissime pars pro toto accipiatur. Ezech. 21. Percute uolam ad uolam. Iud. 8. Nũ uola Zebach & Zalmuna nunc in manu tua. Gen. 8. Et non inuẽta est requies uolę pedis eius. Deut. 28. A uola pedis tui. 1. Reg. 18. Ecce nubes parua quasi uola hominis. Psal. 18. Et de uola omnium inimicorum tuorum. Eccl. 4. Melior est uola cum requie. Deinde de aliarum rerum concauitate dicitur. Genes. 32. Et tetigit in concauitatem fœmoris eius, & nouit se concauitas fœmoris eius. Item pro instrumento concauo seu cochleari. Num. 7. Cochleare unum. 1. Sam. 25. Et anima inimicorum tuorum circumuoluetur in medio uolę fundę, &c. scilicet in qua lapis continetur. Hoc quoq; nomine undecima alphabeti litera à curuitate sua dicta est. Et in statu affixorum fortificat literam radicis pe. Leuit. 9. Et impleuit uolam suam. Iob 13. Volam tuam elonga à me. 1. Sam. 28. Ego posui animam meam in uolam meam. Et in forma duali כַּפַּיִם Ps. 24. Inculpatus uolis. Thren. 3. Extollemus cor nostrum cum uobis ad deum in cœlis. Et pluraliter in forma fœminina כַּפּוֹת Iosue 3. Cum requieuissent uolæ pedum sacerdotum. 1. Sam. 5. Duę uolę manuum eius. Leuit. 23. Ramos palmarum. Num. 7. Cochlearia auri duodecim. Canticor. 5. Myrrham transeuntem per concauitates pessuli. Exod. 27. Et cochlearia eius.

כִּפָּה Ramus arboris, scilicet incuruatus. Iesa. 9. Et succidet ramum & iuncum. Iob 15. Et ramus eius non est uiridis.

כֵּפִים Nomen pluralis numeri tantum, petrę, scilicet cauę seu concauę. Iob 30. In foramina terrę & petrarum. Iere. 4. Et in petras ascenderunt. Est autem כֵּיפָא ualde usitatũ in Chaldęo pro petra, quod etiã nomen Christus Simoni filio Ioanna indidisse Io-

annis 1. & postea ad ipsius de Christo cõfessionẽ accommodasse legitur. Mat. 16. Vbi ad illum hæc uerba inquit. Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis nõ reuelauit tibi, sed pater meus qui in cœlis est, Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Et portę inferorum non pręualebunt aduersus eam.

734 כפה Hieronymus, & cæteri omnes post ipsum interpretes exposuerunt uerbo extinguendi, ut idem significet, quod uerbum כָּבָה at ego arbitror eiusdem esse significationis cum uerbis כפף & אָכַף כפף כָּפַן nisi q; ut forma, ita modo significandi inter se discrepent. Prouerb. 21. Donum in abscondito incuruat iram, id est, cõprimit, & restinguit iram. Et in hac forma non legitur alibi.

735 כפל Duplicauit. Exod. 26. Et duplicabis cortinam.
Participium præteritum כָּפוּל Exod. 28. Quadrum erit duplicatum.
In uoce passiua תִּכָּפֵל Ezech. 21. Percute uolam, & duplicetur gladius.

INDE NOMINA.

כֶּפֶל Duplum, duplicitas. Iob 41. In duplicitate freni sui.

כֵּלַף Metathesi literarum. instrumentum duas habens acies, poteris bipennem uertere. Legitur tantum semel, & pluraliter כֵּלַפּוֹת Psalm. 74. In securi & bipennibus.

כִּפְלַיִם Duplicia. Iob 11. Quia duplicia ad effectum. Iesa. 40. Quia suscepit de manu Iehoua duplicia pro omnibus erratis suis.

מַכְפֵּלָה Duplicitas. Genes. 23. Et det speluncam duplicitatis, id est, duplicem. Et iterum: In spelunca agri duplicitatis.

736 כפן Curuauit, incuruauit, atque significatione congruit cum uerbis אָכַף כָּפַף כָּפָה & כָּפַף nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se discrepent. Et legitur uerbaliter semel. Ezech. 17. Et ecce uitis illa incuruauit radices suas ad illam.

INDE NOMEN.

כָּפָן Incuruatio terræ nascentium, & fructuũ, quod fit anno arido, quando herbæ, gramina, sata, segetes, fruges & alij fructus flaccescũt. Iob 5. In uastitate & flacciditate ridebis. & cap. 30 In egestate & flacciditate.

737 כפיס Laqueare. Habakuk 2. Quoniam lapis de pariete clamabit, & laqueare de ligneto respondebit ei. Chaldæus uertit שִׁיפָא.

738 כפר Texit, operuit, abscondit, obliuit, occlusit. Genes. 6. Fac tibi arcam de lignis pineis & oblinas eam intrinsecus & extrinsecus bitumine. ubi etiam nomen כֹּפֶר ponitur, quod, picem seu bitumen significat, materiam, scilicet qua aliquid oblinitur. de quo etiam paulo inferius.

In secunda coniugatione כִּפֶּר texit, operuit, abscondit uel immundiciem uel sordes, uel erratum, uel reatum errati, uel iram, uel offensam amouit è conspectu, ne amplius appareat, imputetur & offendat. Nostri reddiderunt uerbo expiandi, potest etiam reddi uerbo emundandi, seu depurgandi. Leuitic. 16. Expiabit sacerdos unctus & consecratus sanctuarium sanctitatis, & tabernaculum testimonij. Expiabit & altare, & expiabit sacerdotes, & uniuersum populum ecclesiæ. 2. Samuelis 21. Quo ego expiabo, ut benedicatis hæreditatem Iehoua. Genesis 32. Operiam faciem eius munere, id est, expiabo. Sic Abimelech rex uocat Genesis 20. Mille argenteos, operimentum oculorum: & de hac phrasi supra in nomine כסות in themate כסה Prouerbio. 16. Indignatio regis nuncium mortiferũ, at uir sapiens expiabit eã, id est placabit. Ezech. 43. Et accipies de sanguine eius, & pones super quatuor cornua eius, expiabisq; illud, & expurgabis illud, &c. ubi hoc nostrũ uerbum exponitur uerbo sibi synonymo חִטֵּא Est autem obseruandum quod in his & huiuscemodis alijs locis cum hoc uerbum hominibus attribuitur, significet actionem, & ministerium, quo ablato peccato, aut immunditie expurgata, aut amota ira & offensa, gratia, fauor, reconciliatio, expiatio, mundicies, quęritur. Cum

uero

uero deo attribuitur, tum significat peccatum uel reatum peccati, uel iram, uel offensam tegere, abscondere, remittere, remouere è conspectu, quod est fieri propicium, placatum, condonare, parcere, non imputare amplius aut punire. Deuteronom.21. Propicius sit populo Israel, quem redemisti Iehoua. & cap.32. Et propicius erit terræ, & populo suo. 2. Paralipom.30. Iehoua qui bonus est, propicius erit populo amplius. Psalm.65. Iniquitates præualuerunt super me, & transgressio nostra, tu condonabis ea. Psalm. 78. Ipse uero erit misericors, & condonabat seu remittebat iniquitatem. Ezechielis 16. Cum ego propitius ero tibi in omnibus, quæ perpetrasti.

In uoce passiua כֻּפַּר Exod.29. Et comedent ea, quia expiatio facta est pro eis. Num.35. Et terræ non erit expiatio à sanguine, id est, terra non expiabitur, seu expurgabit à reatu sanguinis. Prouerb.16. Benignitate & fide expiabitur iniquitas. Iesa.6. Et erratum tuum expietur. & cap.28. Et expiabitur pactum uestrũ cum morte, id est amouebitur.

In quarta coniugatione תִּתְכַּפֵּר 1. Sam.3. Idcirco iuraui domui Eli, quod non expiabitur iniquitas domus Eli ullo sacrificio. Deuter.21. Et expietur ab eis sanguis. Vbi syncopis est literæ thau formatiuæ quartæ coniugationis.

INDE NOMINA.

כֹּפֶר Sine uau. Primo, significat picem, bitumen, materia, scilicet glutinosa, qua aliquid oblinitur tegiturque. Genes.6. Et oblinas eam bitumine. Secundo, significat uillam seu pagum, quòd tecta habeat, & ex materia glutinosa construatur. 1. Samuelis 6. A ciuitate munita usque ad uillam nõ munitam. Et pluraliter כְּפָרִים 1. Paralip.27. Et super thesauros in agris in oppidis, & in uillis, & in castellis erat Iechonathan. Ex quo loco clare constat Hebræis hoc uocabulũ significare pagum, qui non est munitus muro, & tamen maior sit, & plura tecta habeat quàm castellũ. Cantic.7. Veni & egrediemur in agrũ, commorabimur in uillis. Legitur tamen כְּפִירִים Nehemiæ 6. Veni & conueniemus simul in uillis. Tertio significat precium, quo uita hominis redimitur, & Græcis λύτρον dicitur. Exod.21. Et si precium ei fuerit impositum, dabit redemptionem animæ suæ, quicquid ei fuerit impositum. & cap.30. Et dabunt singuli precium pro animabus suis ipsi Iehoua. Numeri 35. Non accipiatis precium, scilicet redemptionis pro uita homicidæ, qui mortem commeruit. Iob 33. Inueni precium, seu redemptionem. Psalm.49. Frater non poterit redimere uirum, neque dare deo precium eius. Prouerb.13. Precium scilicet redemptionis animæ uiri, diuitiæ. Quarto munus, largitio, quæ datur ad placandum iudicem, & quia iudicis oculi obliti obcæcantur. 1. Sam.12. Aut de cuius manu accepi munus ut eo obcæcarer. Prouerb. 6. Non accipiet personam, propter ullum munus. Amos 6. Qui accipitis munus. Iob 36. Et magnitudo muneris non declinauerit te. Quinto, expiatio, piaculum, lustramentum, purgamentum, Græcè περίψημα. Prouerb. 21. Piaculum est pro iusto improbus. Iesaiæ 43. Dedi piaculum Ægyptum, Æthiopiam, & Seba pro te.

Sexto, est nomen arboris ferentis botrum. Et Latinis Cyperus dicitur. Et post Plinium lib.21. cap.18. Lyra scribit esse arborem in Engaddi horto non procul à mari mortuo dissito, quæ ferat fructum similem uuæ grana & acinos iunctos habens.. Cantic.1. Botrus Cyperi dilectus meus mihi in uineis Engaddi, &c. Atque huc referre uolui quæ mihi quidã honestus uir narrauit. In terra, ut uocant sancta, in qua octennium Monachus commoratus fuerat, circa Hebron botros seu racemos tantæ magnitudinis nasci, ut unum uix duo uiri portare queant, & in una arbore tantum unam talem nasci. Is autem cum siti multum premeretur ęgrotus, nec esset quicquam quo restinguere posset, memor erga me eius racemi, tantum unũ ex eo granum seu acinum exoptauit, posse enim, certo affirmans, integrum diem eo sitim restinguere. Nunc autem fructum illum à Saracenis eius loci incolis ipsorum lingua Musi dici. hactenus ille.

כְּפָרִים Cyperi, arbusta, seu plantæ odoræ, quæ ut Plinius scribit lib. 21. cap. 18. Odore nardum refert. & Hebræis à gratia odoris qua hominem reficit, & alios fœtores arcet, appellationem suam habet. Cantic. 4. Cyperi cum nardo.

כִּפֻּרִים Nomen pluralis numeri tantum lustrationes, expurgationes, lustramenta, purgamenta, abstersiones, expiationes, piacula. Exo. 29. Et iuuencum erratũ facies quoti die pro expiationibus. & cap. 30. Et accipies argentũ expiationum à filijs Israel. Leuit. 23. Veruntamen dies decimus mensis, dies expiationum est.

כְּפוֹר Pruina, quæ terram tegit. Psal. 147. Qui dat niuem sicut lanam, & pruinam sicut cinerem spargit. Legitur tamen uno in loco sine uau. Iob 38. Et pruinã cœli quis genuit. Secundo, significat Scyphum, scilicet tectum, habens tegumentũ. 1. Paralip. 28. Et facies scyphos auri in pondere, scyphum & scyphum. ubi etiam plurale legitur. Item Esdræ 1. Scyphi auri triginta.

כְּפִיר Leo scilicet iuuenis, seu adolescens, qui desiit esse catulus nec tamen annos consistentiæ seu integrã ætatem attigit, à latibulis, quiꝗ intra speluncas continuerit, nec multum sit progressus. Iud. 14. Ecce iuuenis, leonũ rugiẽs, fit ei obuiam. Et nẽ quis illum intelligat fuisse paruum catulum, mox eum uocat אַרְיֵה Psal. 17. Et uelut leunculus sedens in latibulo. Ier. 25. Dereliquit quasi leunculus latibulum suũ. Et pluraliter כְּפִירִים Iob 38. Num ingluuiem leunculorum satiabis, qui cubant in caueis, & manet in latibulis, ut insidientur. Et quia leones iuuenes maxime sunt famelici, cupidi prædæ & sæui, transfertur nõ raro ad eiusmodi homines natura rapaces & sæuos. Ezech. 38. Seba, Dedan & mercatores Tharsis, atꝗ omnes leunculi eius dicent tibi: nunquid ut spolia diripias tu aduenis, nonne ut prædam abducas congregationẽ tuã congregasti, aut ut tollens argentũ & aurum, & abducas pecora & peculium &c. Ps. 34. Leunculi egebunt & esurient. Psal. 35. Et à leunculis unicam meam. Et uidetur in hac forma alludere significatione ad nomen גְּבִיר.

כַּפֹּרֶת Tegumentum, tectorium, operculum, tabula, qua arca erat tecta. Exo. 25. Et facies operculum ex auro purissimo. Et mox iterũ: Et loquar tecũ desuper operculo inter duos Cherubim. & cap. 26. Et pones operculum super arcam testimonij. & cap. 37. De operculo fecit Cherybim in utroꝗ latere. Ex quibus iam citatis locis colligitur primum, ꝙ operculum hoc, seu tegumentũ non fuerit de corpore seu substãtia arcæ, sed asser totus & solidè aureus superpositus arcæ, quo arca ceu operculo occlusa erat & tecta. Deinde quod illud tegumentũ seu operculum aureum, fuerit tanquã pauimentũ seu pedamentum super quo Cherubim fixi steterũt ac recubuerunt, & quasi unum tegumentũ fuerunt. eò ꝙ etiam nomine כַּפֹּרֶת aliquoties ueniunt etiam Cherubim. ut Exo. 36. 31. 35. & 40. Leuit. 16. In nebula apparebo super operculo. Et econtra nomine כְּרֻבִים ueniat etiam operculũ. ut 2. Reg. 19. Et dixit Iehoua deus Israel habitator Cherybim. Psal. 80. Sessor Cherybim appare. Nam arca illa instructa erat non aliter, ꝙ̃ uehiculum, seu lectica tecta, qua sedebat loquebaturꝗ dominus, & regebat uerbo populũ suum: exponens percontanti per oracula uolũtatem suam. hinc Hebræi etiamnum diuinam maiestatem שְׁכִינָה uocãt, quod super tegumento & ceu throno cohabitaret, & ibi exaudiret orantes, & occultaret, condonaret, & remitteret peccata, & propitius esset. Et Paulus apostolus hoc operculum Græca uoce ἱλαστήριον, id est, propiciatoriũ, placatoriũ, reconciliatoriũ appellat. Rom. 3. ceu typũ ad Christum ueritatẽ referendo quem, inquiens, proposuit Deus propiciatoriũ per fidem interueniente ipsius sanguine. Nam Deus uoluit operculo arcæ hunc Christum præfigurare, quod quemadmodũ operculo illo tegebatur lex, quæ, Paulo teste, cognitio & uirtus peccati est, ita Christus tegeret & absconderet peccata nostra, & remitteret, placaretꝗ & expiaret ea, ut lex amplius non accuset, nec damnet, sed deum habeamus propitiũ, & placatum patrem in cœlis, propter filiũ. Atꝗ huc respexit etiam regius ille propheta Psal. 32. Beatum illum pronuncians cui remissa est iniquitas, atꝗ peccatum opertum seu tectũ, neꝗ Iehoua imputat iniquitatẽ, cui Christus propiciatoriũ nostrum tegit & abscondit peccata &c.

פָּרֹכֶת Nomen à superiore themate deductum transpositis tantum literis, & significat aulæum seu uelum, quod cõtextum erat de hyacintho, purpura, coccino & bysso retorta, & obtentum fuit inter sanctum, & sanctum sanctorum. Hinc haud dubie à פרכ Siparium est mutuatum, quo ueteres comici uocarunt aulæum seu uelum scenicum. Exod. 26. Et facies aulæum seu uelũ. & Matth. Euangelistæ interpres, simili ter [redacted] ad Hebr. cap. 9. expresserunt Græcè καταπέτασμα, quo figurat aliquid obductũ quod arceat co spectum. Et uetustissimi Hebræorũ Magistri asserunt densitatẽ eius fuisse quatuor digitorũ, tantæ uidelicet densitatis, ut nemini potuerit esse perspicuum. Hoc equidem ideo refero, quod ad miraculi magnitudinẽ faciat, & eo scisso significatum sit, ꝙ Christus morte sua patefecerit omnibus credẽtibus aditum ad Sancta sanctorũ, Sicut & Paulus ait Rom. 5. Iustificati igitur ex fide pacem habemus erga deum per Dominũ nostrum Iesum Christum, per quem aditum nacti sumus ad gratiam hanc, in qua stamus, & gloriamur sub spe gloriæ dei, &c. Et [redacted] ad Hebræos cap. 4. Habemus pontificem magnum, qui penetrauit cœlos, Iesum filium dei tenentes professionem. Accedamus igitur cum fiducia ad thronum gratię, ut consequamur misericordiam, & gratiam inueniamus ad opportunum auxilium. Porro fuit etiam aliud uelum in templo quod dicebatur מָסָךְ de quo suo in loco [redacted].

כַּפְתֹּר Est & aliud nomen ab hoc themate deductum interserta litera thau. Et significat globum, seu pomum, seu sphærulam artificiose & fabrefactã in modum malogranati, quod intra corticem grana rubea habet latentia & emicantia, seu in modum scyphi seu botri effigiata. Exod. 25. Tres scyphos amygdalatos in calamo uno cum pomo & flore. Amos 9. Percute globum, ut moueant postes, ubi scribitur cum uau, & ponitur pro superliminari habens ornatus causa capitellum seu sphæram, & flores fabrefactos. Et pluraliter כַּפְתֹּרִים globi, poma, sphæræ, capitella. Exo. 25. Et poma eius, & flores eius. Zophoniæ 2. In capitellis eius mirabuntur, loquitur autem de feris uolucribus, quæ in capitellis cælatis superliminarium habitaturę sunt. Et Germani artifices uocant quoꝗ huiusmodi superliminaria globis ornata capital. Est & hic obiter notandum, quod כַּפְתּוֹר est proprium nomẽ insulæ.

Et pluraliter כַּפְתֹּרִים eius insulæ homines significat, aut qui inde aliò migrarũt. Gen. 10. è quibus orti sunt Philistæi & Caphtorim. Amos 9. Nunquid Israel eduxi è terra Ægypti, & Philistæos ex Caphtorim, & Syros ex Kir. Chaldaica translatio semper uertit קַפּוֹטְקָאֵי quam sequuti sunt Latini Interpretes pro Cappadocia, & eius incolis Cappadocibus accipientes. Certum est autem כַּפְתּוֹרִים non esse illos Cappadoces minoris Asiæ, sed ut ex Ieremia cap. 47. colligitur Cyprios, ex insula Caphthor quæ haud dubie est Cyprus, nam adempta taph litera, quæ interposita est, respondet ei etiam nomen Cyprus, quod in hodiernum diem obtinet.

כַּר Campus, aries, dux. uide supra in themate כּוּר.

739

כרב

Inde nomen כְּרוּב imago, aut res uel spiritualis uel corporalis, creata siue manu artificis fabrefacta, quæ tanquam uolucris alis expãsis uehitur, aut propter motus celeritatem uolare ac uehi uidetur, congruit significatione cum uerbo רָכַב nisi ꝙ ut literarũ transpositione, ita modo significandi inter se uarient. Differt etiam modo significandi à uerbis רכב & רָכַב רחף דָּאָה ברך Exo. 25. Cherub unus sit in latere isto. 2. Samuel. 22. Et uehebatur super Cherub, id est nube, sunt enim nubes alę dei. 2. Paralip. 3. Et ala Cherub unius. Ezech. 10. Et rota una erat iuxta unum Cherub. & cap. 28. Tu es Cherub extendens se & protegens. ubi prophetico more Tyrum comparat, Cherub, in summum dignitatis fastigium euectã, quæ ut Cherub, alas suas latè extendens populos multos protegat. Ezech. 4. Duæ facies uni Cherub, facies hominis iuxta palmã ex hac parte, & facies leonis iuxta palmã ex altera parte, ubi sanè pro imagine usurpatur habente duas facies, alterã hominis, alterã leonis. Et pluraliter כְּרֻבִים uel כְּרוּבִים 1. Reg. 6. Et fecit in oraculo duos Cherubim

ex

ex ligno oleæ. Gen. 3. Et collocauit ante hortum Eden Cherybim, ubi haud dubiè ꝓ angelis accipiendū erit. Exo. 25. Et facies duos Cherybim ex auro solido. 2. Reg. 19. Et dixit Iehoua deus Israel uector Cherybim. Psal. 80. Vector Cherybim appare. Et pro similitudine הַמֶּרְכָּבָה הַכְּרֻבִים Currus Cherybim, ubi appositione nominis Cherybim exponit seipsum, ꝙ per currū aliud significari, ac intelligi uelit nihil, nisi ipsos Cherybim, & quod hæ duæ uoces tantum inter se differāt metathesi literarū. Ezech. 10. Et ecce firmamentū quod erat supra caput Cherybim &c. Vbi obseruabis primo ꝙ illa quæ in capite primo חַיּוֹת animalia dixerat, ea in decimo uocet כְּרֻבִים deinde quod in primo capite dixerat פְּנֵי שׁוֹר facies bouis, hoc dicit in decimo פְּנֵי כְּרוּב facies Cherub. Atq; inde clarū est, quod figura seu similitudo quatuor animalium, quia alata uehi, & uolare appareant כְּרֻבִים dicantur.

740 כָּרָה

Excidit, congruit significatione cum uerbis כַּר & בּוֹר כָּרַת nisi ꝙ ut forma, ita modo significandi inter se differāt. Psal. 7. Foueam excidit, & eruit eam. Gen. 26. Et exciderūt ibi serui Iskak puteū. Exo. 21. Aut si exciderit quis foueā. Ps. 22. Canes circūdederūt me, cœtus malignantiū circūgyrauerūt me, foderūt manus meas, & pedes meos. ubi scriptū est כָּאֲרִי Et ego in ea sum sentētia, ꝙ sentiā uocem hanc à Iudeis mox à Christi passiōe deprauatā quādo à Christianis hic locus illis obijceret, ac prophetiā hāc in Christo impletā conuincerent, sicut plures in scriptura locos aut obscurasse, aut om̄ino deprauasse uerisimile est. Sed qui aliter sentiūt, & ita à propheta uocē hanc ut in textu legit, scriptā contendūt: multas uariasq; adducūt ratiōes, quarū aliquot Sanctes Pagninus in Scholio super hunc Psalmū cōmemorat. [redacted] hanc quoq; addit, ꝙ spiritus sanctus istis literis tacitè uoluerit numerū annorū præfinire, quādo Christus cruci figēdus esset, uidelicet, inde ab ista prophetia post 1230 annos, quę supputatio, quū tēpori respōdeat (nā totidē esse annos à psalmo scripto ad Christi Passionē) cōsultò ita scriptū sit, nec tamē cōcedit ut exponatur, sicut leo, sed ac si כָּרוּ foderūt, esset scriptū. Sed de hoc uerbo etiā in themate בּוֹר &c. Ps. 40. Sacrificiū & oblationem non uoluisti, aures perfodisti mihi, id est requiris à me obedientiā [redacted] erga uerbū tuum. Alludit aūt Propheta ad ritū, qui in legē obseruabat Deut. 15. cū seruo uolente manere apud herū suū, ꝙ subula aure perfossa ad ianuā affigeret, qua obedientiā & obsecundationē promittebat. Ita quoq; deus à nobis [redacted] requirit, nisi fidem & obediētiā uerbi, & ut ipsius dicto auscultemus, &c. Et 2. Sam. 7. simili phrasi utit, ubi Salomo inquit, Reuelasti aurē serui tui dicēs, Domū ædificabo tibi, &c.

Deinde obseruabis, ꝙ hoc uerbo Hebręus sermo etiā utit in emptione & uēditiōe, sumpta significatiōe à ritu ementiū & uendentiū, ꝙ illi (ut apud nos) dexteras datas disciderūt percussione siue discissione, qua emptionē esse ratā & factam emptionē significare uoluerūt. Sic quoq; in ineūdis fœderib. dissectiones animaliū fiebāt, quibus fœdera confirmabant, ut infra uidebimus in uerbo כָּרַת Et simili ratione uerbum שָׁבַר in emptione & uēditione panis, uel frumenti uel alterius escę pro distribuere uel cōparare accipitur, &c. Veruntamen quia Latinæ linguæ proprietas uerbū scindēdi non fert, ideo necesse est exponi uerbo emēdi seu paciscendi. ut Deut. 2. Et aquas scindetis ab eis pro argento ut bibatis, id est, emetis. Iob 6. Qui super pupillum proijcitis, scilicet sortē, & scinditis super sodalem uestrū. 2. Reg. 6. Et scidit pro eis scissionem magnam, & comederunt biberuntq;. Iob 40. Scindent super eū socij, diuident eum inter Cananęos. Oseæ 3. Ego scidi eā mihi pro quindecim argenteis. & scribitur dagges in caph euphoniæ gratia. Similiter intelligūt & exponūt locos istos. Gen. 50. En morior in sepulchro quod ego scidi mihi in terra Canaan, id est, emi. Item 2. Paral. 16. Et sepelierunt eum in sepulchris eius, quæ exciderat sibi in ciuitate Dauid, id est, emerat.

Participium præsens כֹּרֶה Prouerb. 16. Vir beliaal excindit sibi malum. & cap. 26. Excindens foueam, cadet in eam.

In uoce passiua נִכְרָה Psalm. 94. Donec excindatur improbo fouea.

In se-

In ſecunda coniugatione geminat priores duas literas כִּרְכֵּר id eſt ad numeros, et inciſiones ſaltauit, ſeu choreas duxit. Legitur tantũ participiũ eius præſens מְכַרְכֵּר 2. Sam. 6. Et Dauid ſaltabat ſcilicet ad numeros totis uiribus coram Iehoua.

INDE NOMINA.

כֵּרָה Exciſio, inciſio, occiſio. 2. Reg 6. Et occidit illis occiſionem magnam, & biberunt & comederunt. uel ſic Et diſcidit illis diſciſionem magnam. id eſt emit illis emptionem magnam. Et pluraliter כרות Zoph. 2. Eritq́ꝫ tractus maris, habitacula exciſionum paſtorũ & caulæ ouiũ, id eſt, caſæ ſeu caueæ quas exciderunt paſtores. Niſi mauelis eſſe infinitiuũ primæ cõiugationis, qui tamen nominaliter accipiẽdus eſt.

מִכְרֶה Exciſio, fouea exciſa, fodina. Zoph. 2. Locus urticarum & fodina ſalis.

כִּרְכָּרוֹת Equi ſaltantes, & proportione tripla incedentes. Ieſa. 66. Et adducent omnes fratres ueſtros ex gentibus oblationẽ ipſi Iehoua, in equis, & in curribus, & in lecticis, & in mulis, & in gradarijs ad montem ſanctum meum.

אִכָּר Inciſor ſeu foſſor terræ, quæ ſcindit terram aratro, arator, agricola ackerman. uide ſupra ſuo in loco.

741 כְּרָה Verbum in lingua Chaldæa ualde frequens, uſitatumq́ꝫ, ſignificatione operire, tegere, inuoluere.

INDE NOMEN.

תַּכְרִיךְ Velum, uelamẽtum, operimentũ, inuolucrum. Eſther 8. Coronam auri magnam, & operimentum byſſi & purpuræ.

742 כָּרַם Legitur ex eo tantum participium præſens כֹּרְמִים & nominaliter, uinitores 2. Regum 25. Pro uinitoribus & foſſoribus. Ieſaiæ 61. Agricolæ ueſtri & uinitores ueſtri.

כֶּרֶם Vinea. Exo. 22. Si depaſci fecerit aliquis agrum, aut uineam. Ier. 35. Et uineam non plantabitis. Et in diſtinctione ſententiæ כָּרֶם Gen. 9. Et cœpit Noach uir eſſe humi, & plantauit uineam. Et cum affixo mutat prius ſægol in pathah, & alterum in ſeua. Leuitic. 25. Et uineam tuam non putabis. Exo. 22. Et bonum uineę ſuæ perſoluet. Et pluraliter כְּרָמִים Deuter. 6. Vineas & oliueta. Et in ſtatu regiminis כַּרְמֵי Iudicum 14. Vſq́ꝫ ad uineas Thimnath. Canticorum 1. In uineis Engaddi. Iudicum 9. In uineis eorum.

INDE VERBVM,

כִּרְסֵם Inſerta litera ſamech, cõtrariam habet nomini ſignificationem. ſignificat enim exuineare, id eſt, uaſtare ne amplius ſit uinea. Pſal. 80. Exuineauit eam aper de ſylua. Et legitur tantum hoc in loco.

743 כָּרַע Curuauit, ſcilicet crura, curuauit ſe pedibus ſeu cruribus. Et in hoc differt à uerbo הִשְׁתַּחֲוָה quod proſternere ſe in terram corpore & facie ſignificat. & eſt non pedum, ſed totius corporis & faciei. Deinde differt modo tantum ſignificandi à uerbis צָנַע & כָּנַע quæ de animi humiliatione dicuntur. Iam exempla aliquot uideamus. Gen. 49. Curuauit ſe & accubuit ut leo. Num. 24. Incuruauit ſe & recubuit ut leo. Ieſa. 10. Vbi relinquetis gloriam ueſtrã ne curuetur ſubter uinctũ, id eſt, cadat. & cap. 46. Incuruauit ſe Bel. Et iterum: Repanda incuruauerunt ſe pariter. & cap. 65. Et ad mactationem incuruabitis uos. Pſal. 20. Ipſi incuruauerunt ſe & ceciderunt. Pſal. 105. Proſternamus nos, & incuruemus nos coram Iehoua factore noſtro. Eſdræ 9. Et incuruauit ſe ſuper genua mea. Iud. 5. Inter pedes incuruauit ſe, cecidit, iacuit, inter pedes eius curuauit ſe, cecidit, ubi curuauit ſe, ibi cecidit uaſtatus. Et iterum: Et quicunq́ꝫ curuauerit ſe ſuper genua ſua, ut bibat. 1. Sam. 4. Et curuauit ſe, & peperit. 2. Paral. 7. Et incuruauerunt ſe facietenus ſuper pauimentũ, & proſtrauerunt ſe. 2. Paralip. 29. Et cum conſummaſſent offerre, incuruauerunt ſe rex, & omnes præſentes cum illo, & proſtrauerunt ſe. Ieſa. 46. Quia mihi curuabit omne genu. 1. Reg. 8. In incuruando ſuper genua ſua.

Participiũ præſens כֹּרֵעַ Eſther 3. Et uidit Haman ꝙ Mardochai non incuruaret nec proſterneret ſe. Et pluraliter כֹּרְעִים ibidẽ iterũ: Qui erãt in porta incuruabãt & proſternebãt ſe. Et in gen. fœ. כֹּרְעוֹת Iob 4. Et genua incuruãtia ſe corroboras.

In ter-

In tertia coniugatione הִכְרִיעַ incuruauit, curuum fecit. Psal. 78. Et electos Israel curuauit. Iudicum 11. Curuando curuasti me. Psalm. 17. Incurua eum. Psalm. 18. Incuruabas insurgentes meos.

INDE NOMEN.

כְּרָעַיִם Crura animaliũ, à curuitate, qua se incuruant. Leuit. 8. Intestina & crura lauit aqua. & cap. 11. Cui sunt crura supernè pedibus eius. Amos 3. Sicut pastor eruit ex ore leonis duo crura, aut particulam auris. In statu affixorum. Leuit. 1. Et intestina eius, & crura eius lauabit in aqua.

744 כְּרֵשׂ Venter interior, id est, quæ continenẽ in uentre uiscera & intestina. Et arbitror Germanos mutuasse ab Hebræis quod uiscera uocant Fres. Iere. 51. Repleuit uẽtrem suum delicatis meis.

745 כָּרַת Cõgruit significationẽ cum uerbis כָּרָה & כּוּר significat enim scindere cum suis compositis abscindere, descindere, exscindere, rescindere, præscindere, &c. nisi ꝙ ut forma, ita modo significandi inter se differant. Atq; uariè cõstruitur. Primo regit post se accusatiuum mediante articulo אֶת Exo. 4. Et accepit Zipora petram, & præscidit præputium filij sui. 1. Samuel. 17. Et abscidit cum gladio caput eius. & cap. 24. Et præscidit alam pallij eius. Exod. 34. Et lucos eius abscindetis. Num. 13. Et uenerunt ad torrentem Eskol, & absciderunt ibi palmitem. Secũdo, cõstruitur sæpe cum nomine בְּרִית accusatiui, & significat scindere pactũ seu fœdus, pacisci, ferire pactũ, phrasi sumpta à uetustissimo ritu, qui circa pacta seruabatur, & descriptus est, Gen. 15. Vbi Abram iussu dei quædam animalia dissecabat, uolẽs eo ipso confirmare promissionem & fidem, sicut mox in textu sequitur. In die illa scidit Iehoua pactum cum Abram dicens, semini tuo dabo terram istam, &c. à quo quidem ritu seu ceremonia, hoc uerbum in eam significationem abijt. Sic illius ritus meminit quoq; Ieremias. cap. 34. Et tradam uiros, qui transgrediuntur pactum meum, qui non firmauerunt uerba pacti quod sciderunt coram me cum uitulum scinderet in duas partes, & transirẽt inter partes eius, &c. Volens scilicet deus per os prophetę significare, ꝙ qui pactum cum ipso sancitum disciderunt, ipsi uicissim ad eum modum, quo uitulus discissus fuit, discindendi sint. Et hic quidem ritus postea à Gentibus receptus, ut ad confirmanda fœdera porcam cæderent silice, uno dicẽte, Sicut porca fœdè cadat, qui fœdera ruperit. Et Virgilius libro octauo eius mentionem faciens inquit. Stabant & cæsa firmabant fœdera porca. Etiã ipsę Gentes percutere seu ferire pacta pro sancire & firmare fœdera dixerũt. Tertio, etiam ultra accusatiuum nominis בְּרִית cõstruitur cum ablatiuo mediante, uel prępositione אֶת id est, cum, ut pręter duos supra adductos locos. 2. Sam. 3. Scinde fœdus tuum mecum, & ecce manus mea erit tecum. uel עִם Gen. 26. Et scindemus fœdus tecum. Deut. 4. Pactum Iehoua dei tui, quod scidit uobiscum. Quarto, construitur cum datiuo mediante articulo lamed. Exo. 23. Non scindes illis & dijs ipsorum pactum. Exod. 34. Caue tibi ne scindas pactum habitatori terræ. Deuter. 7. Ne scindas illis fœdus, neq; sis eis gratiosus.

Participium præsens כֹּרֵת Iesaiæ 14. Nec ascendit excisor contra nos. Deut. 29. Et in iuramento, quod Iehoua deus tuus scindit tecum hodie. Et mox iterum. Ego scindo fœdus istud, & iuramẽtum istud. Isti duo loci testantur quòd fœdera etiam iuramento execrationis sancita fuerunt. Et pluraliter כֹּרְתִים Nehe. 9. Et in omnibus istis nos scindimus fide, id est, fideliter. Et in statu regiminis כֹּרְתֵי Psal 50. Colligite mihi pios meos, scindentes pactum meũ supra sacrificium, id est, qui pluris faciunt pactum quod sciderunt mecum, quàm sacrificia.

Participium præteritum כָּרוּת Leuit. 22. Aut quod scissum est, non offeretis ipsi Iehoua. Deut. 23. Non intret læsus compressione, aut scissus fusorio in ecclesiam Iehoua. Et pluraliter in genere fœminino כְּרֻתוֹת 1. Sam. 5. Et duæ palmæ manuum eius abscissæ erant super limine. 1. Reg. 6. Et uno cardine abscissarum cedrorum.

In uoce passiua נִכְרַת Num. 10. Caro adhuc erat inter dentes ipsorum, antequam concisa esset. Psalm. 37. Et semen improborum excindetur. Dan. 9. Et post hebdomadas

madas ſexaginta duas excindetur Meſiah.Ioſue 3.Aquæ Iordanis abſciſſæ ſunt.Et mox iterum:Et aquæ defluentes ad mare ſolitudinis,mare ſcilicet ſalis,omnino ab ſciſſæ ſunt.Geneſ.41.Et non excindatur terra in fame.Geneſ.9.Et non excindetur omnis caro amplius ab aquis diluuij.& cap.17. Excindetur anima illa de populo ſuo.Ruth 4.Et non excindetur nomen defuncti ex fratribus eius.

In ſecunda coniugatione uoce paſſiua כָּרַת Iud.6.Et lucus iuxta ipſum abſciſſus eſt.Item in forma alia כֹּרַת Ezech.16.Non eſt abſciſſus umbilicus tuus.

In tertia coniugatione הִכְרִית Exod.8.Ad excindendum ranas abs te, & à domo tua.Leuit.15.Et animam,quæ comederit ſanguinem excindam eam de medio populi ſui.Ioſue 11.Et excidit Anakim de montanis. Pſalm.12. Excindet Iehoua omnia labia adulationum.

In uoce paſſiua הָכְרַת Ioel.1.Excisa eſt oblatio,& libatio à domo Iehoua.

INDE NOMINA.

כְּרִיתֻת & כְּרִיתוּת ſciſſio,reſciſſio.Deut.24.Scribat ei librum reſciſſionis. Matthęi Euangeliſtę interpres gręcus in dicto Chriſti cap.5. Quicunq; repudiauerit uxorem ſuam, det illi ἀποςάσιον uno uerbo reddidit,id eſt, diuortionale, quanquam cap.19. ſicut & Marcus.cap.10.reddiderit βιβλίον ἀποςασίου,id eſt,librum diuortij. Ieſa.50. Sic dixit Iehoua,ubi eſt liber reſciſſionis matris ueſtræ. Et pluraliter כְּרִיתֻתִים Ierem.3. Et dedit librum reſciſſionum eius ad eam.

הַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי Cum in ſacris literis ſępe amborũ nominũ fiat mentio,libuit huc adſcribere quæ ſaniores ſcriptores de illis ſenſerint.In hoc omnes conſentiunt milites fuiſſe, quibus regis perſona, & uita ſemper curæ fuit, cuiuſmodi imperatores, reges & principes habere ſolent quos gallico uocabulo Guardiam uocant. Sed de uocum etymologia inter ipſos uariat.Quidam כְּרֵתִי ab hoc uerbo כָּרַת & פְּלֵתִי à פָּלַח deriuata eſſe nomina cẽſent.q.d.cõfœdęrati,& egregij ſeu ſelecti milites.R.D.Kimhi illa per has duas uoces exponit אורים ותומים clari,& perſpectę integritatis.Chaldęus paraphraſtes neglecta etymologię ratiõe paſſim reddidit קַשָּׁתַיָּא וְקַלָּעַיָּא ſagittarios & fundibularios.Hieronymus in quæſtiõib.Hebraicis uult Crethos & Plethos fuiſſe ſeptuaginta iudices loco eorum ſubſtitutos,quos Moſes in deſerto Domino præcipiẽte delegerat.Num.11. Porro Paulus Burgenſis Epiſcopus acerrimi iudicij uir ſentit ſatellitibus illis indita eſſe iſta nomina ab officio quo functi ſunt כְּרֵתִי dictos ab occidendo,& adornatos eſſe ut noxios & facinoroſos occiderent, non aliter atq; apud Romanos lictores,ſed פְּלֵתִי à פָּלַט eripiendo & ſaluãdo ꝙ defenſores & ſaluatores,& officium ipſorum fuiſſe,ut innocentes eriperent & tuerẽtur.Proinde penes utroſq; fuiſſe exequutionem iuſtitiæ, atq; huic ſententiæ facile ſubſcriberem,quòd illuſtris ſit,& plauſibilis, niſi me aliò traherent alia argumenta. Primum quod פלט cum teth non פלת eripere ſignificat, Secundũ,aliquot ſcripturæ loci teſtantur fuiſſe nomina propria familiarum in Palęſtina,quæ fuerũt bellicoſiſſimę.Sicut Papa ex Heluetiorum gente bellicoſiſſima cuſtodes corporis habet & alit.Sic enim legitur.1.Sam.30.Irrupimus ad meridiem Crethi, quæ eſt contra Iehudam,& contra meridiem Caleb,& Ziglag ſuccẽdimus igni.& mox ſequitur.Bibentes & tripudiantes propter multiplicem prædam,quam tulerant de terra Philiſtim,& de terra Iehuda.Deinde 2.Sam.15.Omnes ſerui tranſibant circa eũ, & omnes Crethi,& omnes Phlethi & omnes Gitthei ſexcenti,qui uenerant pedites ex Gath tranſeuntes ante faciem regis.ſimiliter Ezech.25. Extendam manum meam ſuper Philiſtęos,& excindam Crethim,& auferam reliquias portus maris. Item Zophon.cap.2.Vę habitatoribus ad tractum maris,Genti Crethim.&c.quibus ſanè locis euidentiſſimum eſt,hęc duo nomina eſſe gentilitia, niſi arcano fortaſſe conſilio dei illa duabus his familijs ſiue gentibus indita,& à Dauide acerſita ſint,ut illis ipſis magiſtratus admonerentur officij ſui,habeãtq; ſemper ad manum aliquot pręſtantes uiros,qui pręterquã ꝙ corporis ſui cuſtodes ſint, etiam iuſtitię ſint executores,puniendo nocentes,& liberando inſontes & iuſtos.

746 כשב Agnus agniculus,& est nomen speciei sicut כבש Leuit.7.Omnem adipē bouis & agni,& capræ nō comedetis.cap.17.Qui mactauerit bouem,aut agnū,aut caprā.Num.18.Aut primogenitū agni. Et pluraliter כשבים Genes.30.Et omnem adustionem in agnis.Exod.1.Etsi de grege oblatio eius,de agnis aut de capris. Leuit.22.Masculum in armento,in agnis,& in capris.Deut.14. Hoc est animal quod comedetis, bouem pecus agnorum & pecus caprarum. Et in genere fœminino כשבה agna. Leuit.5.femellam ex grege agnam,aut hircam caprarum.

747 כשה Significatione cōgruit cū uerbo כסה tectus,opertus,seu obductus est. Deut.32. Pinguis,densus es,obductus es.

748 כשל Significat propriè in personam aliquam aut rem deijci, delabi, impingere, illidere,offendere ut decidas.Et congruit significatione cum uerbis חשל חלש גשל לשך שכל שלך nisi quòd ut forma,ita modo significandi inter se uarient.Iesaiæ 59. Quoniam impegit in platea ueritas.Oseæ 5.Impegit etiam Iehuda.Leuit.26.Et impinget quisque in fratrem suum.Psal.27.Ipsi impegerunt, & ceciderūt. Psal.107. Impegerunt & non est adiutor.Iesaiæ 31. Et impinget adiutor, & cadet adiuuandus. Item cap.59.Impegimus in meridie.Iere.46.Iuxta ripam fluminis Euphratis impegerunt,& ceciderūt. Et cap.50.Impinget proteruus & cadet.Nehe.4.Impegit uirtus mea.Psal.109.Genua mea impegerunt in ieiunio.

Participium præsens כושל quod nominaliter accipitur pro tali homine, qui in itinere pedem offendit.2.Paralip.28.Et duxerūt super asinis, quicunque offenderat. Psal.105.Eduxit eos cum argento & auro,neque fuit in baculis eius offensus.Iesa.5. Non est ullus lassus,neque offensus in eo. Iob 4. ad animum transfertur. Offensum erexerunt sermones tui. Et pluraliter in genere fœminino כשלות Iesaiæ 35. Genua offensa confortate.

In uoce passiua נכשל Dan.11.Et impinget,& cadet,nec inuenietur.Et iterum:Filij diripientium populum tuum extollentur,ut statuant uisionē & impingēt.Psal. 9.Cum auertentur inimici tui retrorsum,impingent,& auferentur à facie tua. Prouerb.4.Et si cucurreris non impinges.Et iterum:Neque norunt in quo impingent. Iesa.63.Sicut equi in deserto non impingent.Iere.31.In uia recta in qua non impingent.Prouerb.24.Et cum impegerit ipse,non exultet cor tuum.

Participium נכשל habens pathah loco cametz, seu est potius nomē participiale,offensus,qui impegit.Zachar.12.Et erit qui impingit inter illos in die illa uelut Dauid. Et pluraliter נכשלים 1.Samuelis 2.Arcus fortium excussus est & offensi accincti sunt uirtute.

In tertia coniugatione הכשיל & fit transitiuum,fecit decidere,seu impingere,labefactauit.Thren.1.Labefactauit robur meum.2.Paralip.24.Labefactabit te deus coram hoste.2. Paral.28.Qui offendiculum prębuerunt ei & toti Israel.Psalm.64. Qui impingere fecerunt super seipsos linguam suam.Prouerb.4. Si non offensionem præbuerint. Iere. 18. Impingere fecerunt eos in uijs suis.Malach.2.Quare declinastis à uia,impingere fecistis multos in lege.

Participium præteritum מכשלים Ierem.18.Et erunt labefactati coram te.

INDE NOMINA.

כושל Qui impegit,offensus,uide supra in participio.

כשיל Ascia,securis,quod ea labefactentur arbores & ligna,eaque faciat decidere.Ps.74. Nunc sculpturas eius simul securi & bipenni concusserunt.

כשלון Offensio,lapsus,ruina.Prouerb.16.Ante ruinam superbia spiritus.

מכשול Scandalū,offendiculum,ad quod aliquis impingit,& offenditur. Leu.19.Ante cæcū non ponas offendiculū.Iesa.8.Et ipse erit in sanctuarium, & in lapidem plagæ, & in petram offendiculi.cap.57.Leuate offendiculum è uia populi mei. Psal.119. Pax multa diligentibus legem tuam,& non est eis scandalum.1. Sam.25. Non erit tibi istud in dissolutionem,neque in offensionē cordis. Et pluraliter מכשלים Iere. 6.Ecce ego pono populo huic offendicula,ut impingant in ea.Ezech.21.Vt lique

fiat

fiat cor,& multiplicentur offendicula in portis eorum.

מִכְשֹׁלֶת Offensio,offendiculũ,labefactatio,casus,decidentia abfall.Iesaię 3.Et labefactatio ista sit sub manu tua,id est,seditio,qua alterum in alterum impingit,& labefactatur status & tranquillitas reipublicæ. Et pluraliter מִכְשֹׁלוֹת Zophoniæ 1.Et offendicula apprehendent seditiosos.

749 כשף Res seu creaturas aliter obiecit oculis,præstrinxit oculos.Et ut literarum positu,ita modo tantum significandi uariat à uerbo כבש quod mutare in aliam formam significat.2.Paral.33.Et præstigia excercebat.

Participium præsens מְכַשֵּׁף præstigium faciens,præstigiator.Deut.18.Aut prestigiator. Et pluraliter מְכַשְּׁפִים Exo.7.Et uocauit Pharao sapientes & præstigiatores.Habakuk 3.Et ero testis uelox contra præstigiatores & mœchos. Et in genere fœminino מְכַשֵּׁפָה Exod.22.Prestigiatricem ne uiuere sinas.

INDE NOMEN.

כְּשָׁפִים Nomen pluralis numeri tantum,præstigiatores.Micheæ 5.Et excindam prestigiatores de manu tua.Nahum 3.Domina prestigiatorum. Et cum affixis.2.Reg.9. Quandiu fornicationes Izabel matris tuæ,& præstigia eius tam multa.Iesaię 47. Et in multitudine prestigiorum tuorum.Nahum 3.Quę uendit gentes scortationibus suis,& cognationes præstigijs suis.

750 כשר Significatione non multum abludit à uerbo יָשַׁר rectum fuit, quæ enim recte aguntur,ea ordine & tempore fiunt,ideo pro congruẽtia & conuenientia,& decoro & utili,item pro industria recte faciendi,usurpatur.Esth.8.Et rectum fuit uerbum coram rege.Eccl.11.Quia tu non scis num rectum fuerit hoc uel illud.

INDE NOMINA.

כִּשּׁוֹר Rectitudo.Prouer.3.Manus suas emittit in rectitudine,id est,recte,quanquã non nulli pro colo,alij pro fuso,alij pro uerticulo,seu uerticillo exponunt.

כִּשְׁרוֹן Rectitudo,congruentia in rebus conuenienter agendis,industria.Eccl.4.Vidi ego omnem laborem,& industriam operis.Et cap.5.Et quæ conuenientia domino suo,nisi aspectus oculorum suorum,id est,iucunditas.

הַכְשֵׁיר Nomẽ infinitum,rectitudo,industria.Ec.10.Et amplior est industria,ipsa sapiẽtia.

כּוֹשָׁרוֹת Congruentiæ,conuenientiæ.Psal.68.Qui educit uinctos in congruentijs,seu opportunitatibus.

751 כתת Contudit,& congruit significatione cũ uerbis נָכָה & כָּתַשׁ נָכַה nisi quod ut forma,ita modo significandi inter se dissideant.Psal.89.Et contundam à facie eius aduersarios ipsius.Ioel.4.Contundite uomeres uestros in gladios.

Participium præteritum כָּתוּת Leuitici 22.Et quod est, uel compressum,uel contusum.Iesaiæ 30.Et contritio eius,sicut contritio figulorum, contusa sine commiseratione.

In secunda coniugatione כִּתֵּת 2.Paral.34.Et sculptilia contudit in puluerem.2. Reg.18.Et contudit serpentem æreum.Iesaiæ 2.& Micheæ 4.Et contundent gladios in uomeres.Zach.11.Et contundent terram.

In uoce passiua כֻּתַּת 2.Paral.15.Et contundentur gens à gente,& ciuitas à ciuitate.Prouerb.4.A mane usq; ad uesperam contundentur.Iesa.24.Et in tumultu contundetur porta.Ieremiæ 46.Et fortes eorum contundentur.Mich.1.Omnia sculptilia uestra contundentur.

INDE NOMINA.

כָּתִית Contusio,contusum.Exod.27.Et tollent tibi oleum oleæ purum,contusum,pro luminari.& cap.29.Et decimam partem similæ mixtam oleo contuso.

מְכִתָּה Contusio.Iesaiæ 30.Et non inuenietur in contusione testa ad fouendum ignem.

752 כתב Scripsit.2.Reg.17.Præceptum quod scripsit uobis.Exo.32.Dele me obsecro de libro tuo,quem scripsisti.Exod.17.Scribe hoc.Ezech.Scribe tibi nomen, Prouer. 3.Scribe eas super tabulam cordis tui.Deut.37.Scribite uobis canticum.Deut.10. Scribam in tabulis.Num.17.Nomen illius scribes.Deut.31.Cum cõsummasset Mo

ses scribere.Psal.87.In scribendo populos.Iere.45. Cum scriberet ipse uerba ista.

Participium præsens כֹּתֵב Iere.36.Et ego scribo.

Participium præteritum כָּתוּב Psal.40. Scriptum est super me. 2. Regum 23.Sicut scriptum est. Iesaiæ 4. Omnis qui scriptus est. Et pluraliter כְּתוּבִים Exod.31. Scriptæ digito dei.1.Reg. 11. Nonne sunt scripta in libro,&c. Et in genere fœminino כְּתוּבָה Iosue 10.Nonne hoc scriptum est in libro Recti.Deuter.29. Omnis maledictio quæ scripta est.Et pluraliter כְּתוּבוֹת 2.Paralip.24.Omnes maledictiones,quæ scriptæ sunt.

In uoce passiua נִכְתַּב Esther 3.Nomine regis Achsueri scriptum est.& cap.8.Et scribetur hoc generationi posteriori.Iob 19.Et scribentur sermones mei.

In secunda coniugatione כִּתֵּב Iesa.10.Væ statuentibus statuta mendacij,& scribentibus,qui laborem scripserunt,&c.ubi simul participium præsens ponitur.

INDE NOMINA.

כְּתָב Scriptio,scriptura.Esther 8.Quia scriptura quę scripta est.1.Paral.28. In scriptura. Et in statu regiminis כְּתַב Esdræ 4.Et scriptura epistolæ. Ezech.13.Et in scriptura domus Israel. Et in statu affixorū recipit cametz. Esther 1.Secūdum scripturam illius.& cap.8.Secundum scripturam suam.

כְּתֹבֶת Scriptura.Leuit.19.Scripturam impressionis non ponetis in uobis.

מִכְתָּב 2.Paralip.36.Etiam per scripturam. Et in statu regiminis מִכְתַּב Exod.32.Et scriptura erat scriptura dei.Deut.10.Secundum scripturam priorem.

753 כֹּתֶל Omnes interpretes unanimi consensu uerterunt parietem, quibus eo facilius assentior,quod in lingua Chaldaica כּוֹתְלָא etiam parietē significet, & pro Hebręo קִיר ponatur,Legitur tantum semel,& quidem cum affixo,cū quo holem commutatum est in hatephcametz.Canticor.2.Ecce iste stat post parietem nostrum.

754 כֶּתֶם Massa,portio,gruma,seu frustum, scilicet auri. Et ut multis nominibus aurum Hebræis appellatur,ita arbitror etiā hoc esse nomen appellatiuū, & significare massam auri mundissimi,quale est uel indicum, uel arabicum.Et quidem uerisimile est uocem esse peregrinam.Scribunt autem historici quod in India frustū auri obrizi effossum sit,quod pondo quadraginta duo cum dodrante æquauerit,frequens esse quod quatuor pondo habeat,& quandoq; ad septem etiam accedere. Absolutè legitur. Iob 31.Si posui aurum spem meam, & massę dixi fidutia mea.

Et in distinctione כָּתֶם Prou.25.Monile aureum, & ornamentum ex massa. Construitur aliquando cum nomine אוֹפִיר quod regionem Indiæ significat in qua teste Mose optimum aurum foditur.Iob 28.Non sternetur cum auro Ophir.Psal. 45.Stat coniunx ad dexteram tuam in massa Ophir. Iesaię 13.Et preciosiorem faciam uirum,quàm aurum Ophir.Et semel construitur cum nomine loci אוּפָז Daniel.10.Et lumbi eius accincti auro Vphaz. Legitur etiam adiunctis adiectiuis, primo cum טוֹב Thren.4.Quomodo obscuratum est aurum,mutatum est aurum optimum.Item cum טָהוֹר Iob 28.Cum auro mundissimo non sternetur.Item cum פָּז Cantic.5.Caput eius aurum solidissimum.

מִכְתָּם Denominatiuum,id est,clynodiū factum ex auro purissimo & solidissimo,& licebit uertere,aureolum,aureum,insigne aureum. Psalm.16. Aureum Dauidis. Item Psalm.56.Cæterisq; quatuor proxime sequentibus psalmis. Dauidis aureum.& reperitur tantum in titulis psalmorum.

INDE

Participium passiuæ uocis primæ coniugationis נִכְתָּם Ieremiæ.2.Etiam si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi Borith, tamen fulgida est iniquitas tua coram me,ait Sustentator Iehoua.

755 כְּתֹנֶת Id est,tunica.Et uerisimile est Græcos uoce consimili χιτὼν & Latinos cōuersione literarum tunicam appellasse.Singulariter in ista forma legitur. Genes.37.Et fecit ei tunicam Polymitam. Et iterum. Cognosce nunc an tunica filij tui sit. 2. Samuelis 13. Et super illa erat tunica polymita, quia sic indutæ erant filiæ regis uirgines pallijs.

כְּתֹנֶת In alia forma, sed eadem significatione. Genes. 37. Et tinxerunt tunicam in sanguine. In statu affixorum seruat duo puncta priora inuariata. Genesis. 37. Expoliauerunt Ioseph tunica ipsius. 2. Samuelis 15. Rupta erat tunica eius. Iob 30. Sic ora tunicæ meæ accinget me. Iesa. 22. Et induam illum tunica tua. Et pluraliter כֻּתֳּנוֹת Exod. 28. Et filijs Aaron facies tunicas. Leuitic. 18. Et induit eos tunicis. & cap. 10. Et tulerunt eos in tunicis eorum. Legitur tamen etiã in forma in statu regiminis כָּתְנוֹת Genesis 3. Et fecit Iehoua deus Adæ & uxori eius tunicas pelliceas. Exo. 39. Et fecerunt tunicas byssi. Esdræ 2. & Nehem. 7. scribitur כָּתְנוֹת

756 כָּתֵף Si literas transposueris congruit cum eo nomen Latinum scapula. ac sępenumero pro latere cuiuslibet corporis seu ædificij ponitur. Iesaię 30. Portabunt super scapula pullorum opes suas. Iosue 18. Pergens iuxta scapulam Iericho, id est latus. 1. Reg. 8. Ad latus domus. Zach. 47. A latere domus dextro.

כָּתֵף Scapula, in alia forma. Zachariæ 7. Et dederunt scapulam auersam. Iesaiæ 46. Portabunt eum super scapula. Ezech. 24. Omnem fructum bonum fecerunt & scapulam. & cap. 29. Et dissecabis in eis omnem scapulam. Numeri 7. Quia ministerium sanctitatis super illis in scapula portabunt. Exod. 27. Et in scapula altera erunt tapetes quindecim. Iesaiæ 11. Et uolabunt in scapulam Philistęorum. In statu regiminis mutat tantum cametz in seua. Iob 21. Scapula mea ab humero cadat. 1. Paralip. 15. Tulerunt filij Leuitarum arcam Dei, quemadmodum præceperat Moses iuxta uerbum Iehoua in scapula sua uectibus. Et pluraliter כְּתֵפוֹת 1. Regum 7. Scapulę fusæ. Exod. 28. Duo latera cohęrentia. Et in statu regiminis כִּתְפוֹת Exo. 28. Et facies duos annulos aureos, & pones illos super duas scapulas Ephod. Ezech. 41. Et latera ostij. Et in forma masculina כְּתֵפַיִם Exo. 12. In duobus lateribus eius. 1. Regum 7. De basi scapulæ eius, id est, prominentiæ. 1. Samuelis 17. Et claua ærea inter scapulas eius.

757 כָּתַר Cinxit, coronauit. Iudicum 20. Cinxerunt Beniamin, persequuti sunt eum. Psal. 22. Tauri Basan cinxerunt me. Iob 36. Cingere mihi modicum & patefaciam tibi, id est, mane circa me.

In tertia coniugatione הִכְתִּיר Psalm. 142. Circa me cingent iusti. Prouerb. 14. Et callidi cingent scientiam.

Participium præsens מַכְתִּיר Habakuk 1. Quia improbus cingit iustum.

INDE NOMINA.

כֶּתֶר Cinctura, circulus, corona, cidaris. quod cum Hebręa uoce congruit. Esther 2. Et posuit coronam regni in caput eius. Et iterum: Cum corona regni.

כֹּתֶרֶת Corona, cinctura. 1. Regum 7. Altitudo coronæ unius. Et pluraliter כֹּתָרוֹת 2. Regum 7. Et duas coronas fecit. Et iterum: ad operiendum coronas. & cap. 17. Catenæ pro cincturis. 2. Paralip. 4. Et coronæ super caput columnarum.

758 כָּתַשׁ Contudit, & cõgruit significatione cum uerbis כָּתַת נָכָה נָכַת nisi quod ut forma ita modo significandi inter se uarient. Prouerb. 27. Si contuderis fatuum in mola inter ptisana, non recedet ab eo stultitia.

INDE NOMEN.

מַכְתֵּשׁ Mola, qua aliquid contunditur, Prouerbior. 27. Si contuderis fatuum in mola inter ptisana, &c. Iudicum 15. Et rupit molarem qui erat maxilla. Zophoniæ 1. Vlulate habitatores molæ. Vocat autem Hierosolymam propheta hoc nomine, quod in ea totus cultus, & tota religio ad quæstum erat instituta.

DE DICTIONIBVS QVATVOR LITERARVM ET PEREGRINIS.

759 מִכְמַנִּים Thesauri, uox Chaldaica, nam in ea lingua כְּמַן recondere significat, sicut Hebræis טמן Legitur in statu regiminis מִכְמַנֵּי Daniel. 11. Et dominabitur in thesauros auri & argenti.

L 3 כרבל

760 כרבל Inuoluit, circumuoluit, complicauit. Legitur ex eo participiũ præteritũ מְכֻרְבָּל 1.Paralip.15.Et Dauid erat circumamictus pallio lineo.

INDE NOMEN.

כַּרְבָּל Amictus, operimentum. Dan.3.Et operimentis suis.

761 כרכב Circuitus, ambitus, residentia. Exod.27.Et pones ipsum subter circuitum altaris inferne pro quo Chaldęus paraphrastes סוֹבְבָא posuit. Et cum affixis mutat hõlem in kybutz. Exod.38.Et facies altari cribrum factura retis ex ęre subter ambitũ eius inferne. Arbitror autem deriuatum esse à uerbo רָבַב geminata media substãtiali litera. q.d. uectura, residentia, ideoq; de hoc etiam in uerbo רָבַב.

762 כרכום Crocus. Canticorum 4.Nardus & crocus. arbitror ultimam literã debere esse samech, non mem.

763 כרמיל Nomen montis, & iuxta illum uallis laudatissimę fertilitatis. Iosuæ 12.Iackneum de Carmelo unus. 1.Samuel.25.Ad tondẽdum oues suas in Carmelo. 1.Regum 18.Congrega ad me omnem Israel in mõtem Carmelum. Et iterũ: Et ascendit Eliahu in cacumen Carmeli. Canticorum 7.Caput tuum super te sicut Carmelus. Ierem.46.Sicut Thabor in montibus, & sicut Carmelus ad mare ueniet. & cap.51.Et pascetur Carmelum & Basan. Amos 1.Et lugebunt pascua pastorum, & arescet caput Carmeli. & cap.9.Et si occultati fuerint in uertice Carmeli inde scrutando tollam eos, aut si absconditi fuerint ab oculis meis in fundo maris, &c. Et cum he importat motum ad locum כַּרְמֶלָה 1.Samuel.15.Venit Saul in Cermelum. Et in statu affixorum fortificat literam lamed, mutato sægol in hirik. 2.Regum 19.Syluam carmeli sui. Et ponitur sæpe appellatiue pro qualibet terra seu ualle frugifera. 2.Paralip.26.Agricolæ & uinitores in montibus, & in Carmelo, quia diligens terram erat. Iesaiæ 16.Et detrahetur lætitia, & exultatio à Carmelo, & in uineis non ouabitur. & cap.32.Et erit desertum in Carmelum, & Carmelus in syluam reputabitur. Tertio accipitur pro segete seu frumento recenti, & pingui, quale primũ in Carmelo maturescit. Leuit.2.Expulsionem frumenti, id est, frumentũ excussum è folliculis. & cap.14.Et panem, & tostum & Carmel non comedetis usq; ad diem illum. 2.Regum 4.Et portauit ad uirum dei panem primitiarum, uiginti panes hordeaceos, & Carmel in thecis seu folliculis.

כַּרְמִיל Coccinum, Carmesinum, arbitror nomen esse Tyrium. 2.Paralip.2.Et in purpura, & in carmesino.

764 כרסם Exuineauit, porcorum more eruit, eradicauit. Vide in themate כרם

765 כרפס Color, quem nos quoque Carbasinum uocamus. Esther 1.Album carbasinum, id est, rosinrot.

ל Prouerb.16.

לִפְנֵי שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כִשָּׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ׃

766 ל Litera est Alphabeti, quæ in numerando notat triginta. Est & articulus genitiui casus proprijs nominibus præpositus, at nominibus appellatiuis datiui casus.

Secũdo, sæpenumero notat motum ad personam, seu ad locũ, sicut אֶל Deut. 12. Et non requiras ad Idola earum, id est non requiras eundo ad Idola. 2. Paralip. 17. Non quæsiuit ad Baalim. Psal. 143. Et contriuit ad terram uitam meam, id est, proijciendo in terra. Iesaiæ 14. Confractus ad terram.

Tertio contrario modo præcedenti, sæpe idem ualet quod præpositio ablatiui casus à, ab, de, hoc est: à persona seu loco. Genesis 9. Sanguinem uestrum de animabus uestris requirã. & cap. 20. Dic ita de me, frater meus est. 1. Reg. 10. Audiens famã Salomonis de nomine Iehoua. Iob 30. Vt quæras de iniquitate mea. Psal. 36. Sententia transgressionis de Improbo.

Quarto, idem ualet, quod תַּחַת id est, pro. Prouerb. 21. Redemptio pro iusto erit Improbus, & pro rectis inuasor.

767 לא Legitur semper, & ubiq; absq; uau Rabinorum obseruatione, exceptis triginta quinque scripturæ locis, in quibus intersérta uau litera לוֹא scribitur. Est & hoc notatu dignum, quod ut אֶל protendit se ad sequentia affirmatiuè, ita ista particula לֹא extendit se ad sequentia negatiuè, unde Logici de negatione dixerũt, quòd malignantis sit naturæ, destruens quicquid post se inuenit. Deinde quòd differat à particula negatiua אַל non natura ipsa, sed quòd hæc inter cætera mutet uerba indicatiui modi in imperatiuum seu subiunctiuum, illa uerò plerunq; cũ uerbis construitur indicatiui modi. Exod. 21. Si displicuerit in oculis sustentatoris sui, qui non despõsauit eam. 1. Samuel. 2. Et non stabiliuntur consilia. Psal. 1. Beatus uir qui non abijt in consilium improborum. Iesaiæ 9. Non magnificasti lætitiam. & cap. 49. Et Israel non disgregabitur, id est, simul auferetur. Esdræ 4. Neq; nos sacrificauimus à diebus, &c.

Secundo idem ualet, quod, sine, absq;, si cum nomine construitur. 2. Samuelis 23. Et sicut lux matutina, quando exoritur sol mane absq; nubibus. Exod. 3. Quoniam non permittet uos rex Ægypti abire, nisi in manu ualida, quanquam alij simpliciter ita reddunt. Et ne in manu ualida quidem.

Tertio, quandoq; interrogatiuè ponitur, includẽs affirmationem. Exod. 8. Ecce si sacrificaremus abominationem Ægyptiorum in oculis eorum, non lapidarent nos? id est, nonne. Iob 3. Non fœlix eram, & non tranquillus eram, & non quietus eram? Et tamen uenit inquietudo. Ezech. 32. Et nõ iacebunt cum fortibus qui ceciderunt ex præputiatis, id est, nonne iacebunt, uel certe iacebunt. Threnorum 1. Nihil ne ad uos omnes transeuntes uia? respicite & uidete, id est, omnium maxime uestra interest.

Quarto, est & hoc obseruãdum, q aliquoties scribitur לֹא pro לוֹ pronomine datiui casus. Leuit. 25. In ciuitate cui ei murus. 2. Reg. 8. Abi dic ei uiuẽdo uiues. Iob 13 Si occiderit me, ei sustinebo. 1. Paralip. 11. Et ei nomen inter tres. Iesaiæ 63. In omni angustia eorum ipsi erat angustia.

הֲלֹא Particula interrogatiua, an non, nonne. Ios. 10. Nónne est scriptũ in libro Recti. 1. Reg. 1. An nõ audistis q regnauit Adoniahu. 2. Reg. 24. Nónne adiuraui te per Iehoua.

houa.Ruth 2.An non audiſti filia mea,ne uaderes ad colligendum in agrũ alium.
Et ſcriptum eſt ſemel cum he הֲלֹה Deut.3.Nónne ille eſt adhuc in Rabath filiorũ
Ammon.Legitur præterea ſemel poſitum הֲלֹא pro הֲלוֹם Iudic.14.An ad occupan
dum nos uocaſtis nos huc?

בְּלֹא In non, ſine, abſque. Numeri 35.In non inimicitia. Et iterum: In non inſidijs. Et mox iterum: Abſque uidere. Deuteron.32. Ipſi ad æmulationem prouocauerunt me in non deô,ad iracundiam prouocauerunt me in uanitatibus ſuis, & ego ad æmulationem prouocabo eos in non populo,in gente ſtulta ad iracundiam prouocabo eos.Ieſaiæ 54. Emite abſque argento,& abſq; precio.Iere.5.Abſq; deo.

בְּלוֹא Sicut non. Abdiæ 1.Et erunt quaſi non eſſent.

לְלֹא Cui non,quibus non.Et lamed eſt articulus datiui caſus.2.Paralipom.15.Et per dies multos Iſraelis cui non deus ueritatis, & cui non doctor, & cui non lex.Ieſaiæ 65. Quæſitus ſum, quibus non interrogauerunt, inuentus ſum quibus non quæſiuerunt me.Iob 26.Cui auxilium præbes,cui non uirtus.Et iterum:Cui conſulis,cui non ſapientia.

לאב Inde תַּלְאֻבוֹת uide in themate אָבַל.

768

לָאָה Defeſſus,defatigatus fuit. Et ut ſignificatione congruit cum לָהָה & לא ita diſcordat à uerbis יָאַל & אָלָה Geneſis 19.Et defeſſi ſunt ad inueniendum ianuam.Iob 4.Nónne ſi tentauerit aliquis loqui ad te, defeſſus eris. Et mox iterum: Quia nunc euenit tibi,ſtatim defeſſus eris.

In uoce paſſiua נִלְאָה Exod.7.Et defeſſi facti ſunt Ægyptij bibere aquam de flumine.Ieſaiæ 1.Defeſſus factus ſum ferendo & cap.47. Defeſſus factus es multitudine conſiliorum tuorum.Ieremiæ 9.Inique agendo defeſſi facti ſunt. Prouerbior. 16.Defeſſus fiet, ut reducat ea ad os ſuum.Pſal.68.Hæreditatem tuam, quæ etiam defeſſa erat,tu confirmaſti.Hoc uerbo uſus eſt Paulus Rom.8.ubi inquit,quod impoſſibile erat legi propter carnem debilitatã, ſcilicet per præuaricationem Adæ, eam ut præſtare non poſſet.

In tertia coniugatione הֶלְאָה Iob 16. Veruntamen nunc defatigauit me. Ieſaiæ 7.Num parum eſt uobis defatigare homines, quia defatigatis etiam deum meum? Ieremiæ 12. Si cum peditibus cucurriſti, & defatigauerunt te, quomodo prouocabis equos? Micheæ 6. Et quid defatigauit te. Ezechielis 5. Laboribus defatigata eſt,neque tamen egredietur ab ea multitudo aduſtionis. ubi ſcribitur thau loco he.

INDE NOMINA.

תְּלָאָה Defatigatio, moleſtia, quæ tandem defatigat. Exod 18. Et omnem defatigationem, quæ inuenit eos in uia. Thren.3.Circumdedit felle & defatigatione.

מַתְּלָאָה Defatigatio. Malachiæ 1.Ecce defatigatio eſt, & in uentum flauiſtis iſtud, quanquam aliqui ſint, qui putent ſcriptum pro מַתְּלָאָה id eſt ex defatigatione eſt.

נַהֲלָאָה Defeſſa.Mich.4.Et ponam claudum in reliquias, & defeſſam in gentẽ robuſtam.

769

לָאַט Si regit poſt ſe accuſatiuum, tum eſt tranſitiuum, & ſignificat inuoluere, uelare, abſcondere. 2. Samuelis 19. Et rex inuoluit faciem ſuam. Et abſolutè Iob 15. An modicum apud te ſunt conſolationes dei, ſed uerbum inuolutum eſt apud te.

INDE NOMINA.

לָאט Arcanum, abſconditum, uelatum, & aſſumit à fronte literam beth ſubiecta uoce pathah, & daggeſſata litera lamed, & quia uerbis apponitur, ſolet aduerbiaſcere. Iudicum 4.Et uenit ad eum in abſcondito,id eſt,abſconditè,clàm,tectè.Et legitur etiam ſine aleph בַּלָּט Ruth 3.Et uenit in abſcõdito,& aperuit pedes eius.1.Samuelis 18.Loquimini in abſcondito ad Dauidem.i.clàm,tacite. Et pluraliter in ſtatu regiminis & affixorum לָטֵי arcana,abſcondita,quæ norunt tantum incantatores

&

& magi,uel ipſa uerba & inſuſurrationes.Exo.7.Et fecerunt quoq; ſic incantatores cum arcanis ſuis.

לְטָאָה Literarum tranſpoſitione,nomen reptilis immundi, cuius Moſes mentionem facit Leuit.11.Quidam ſtellionem,alij lacertam,alij limacem eſſe uolũt. Eſt tamẽ certum deſcendere ab iſto themate, & habere appellationem ſuam à proprietate, quòd uidelicet uel latebras amet,uel à tardo inceſſu,uel à ſuſurratione.

אַט Per aphæreſin literæ lamed,& uerbo alio conſtructum, aduerbiaſcit, abſcondité, clâm,leniter,paulatim abſq; ſtrepitu. pro לְאַט 2. Samuelis 18. Leniter propter me cum puero,cum Abſolome.Ieſaiæ 8.Quia reiecit populus iſte aquas Siloah, quæ uadunt cum abſcondito,id eſt,inſenſibiliter,placidè, ſine ſtrepitu & impetu. Et in ſtatu affixi mutat pathah in hirik daggeſſata litera thet.Geneſis 33.Ego uero incedam ad abſconditum mei,id eſt,ſine ſtrepitu,qui celeritate actus excitatur. Et pluraliter אִטִּים arcani,ſecreti,abſconditi,id eſt,incantatores,qui ſecreta uerba ſuſurrant in exercenda ſua arte. Ieſaiæ 19.Conſulite apud idola & apud arcanos.

לָאַךְ Inde nomina מְלָאכָה מַלְאָךְ uide in uerbo חָלַךְ.

לְאֹם Vide in themate אמן.

770 **לֵבָב** Primo & principaliter ſignificat membrũ illud in corpore quod eſt fundamentum uitæ,& Latinè cor dicitur. Deinde etiam figuratè pro cogitatione, conſilio,uoluntate,animo,mente,intellectu,ſapientia,ſtudijs,& alijs motibus operationibusq; ſpiritualibus,quæ in corde ſuam ſedem habẽt & perficiũtur, uſurpatur.

Tertio,quia cor medium eſt in corpore, tranſſumitur quoq; pro cuiuslibet rei medietate.Deut.20.Tener corde.& cap.28.Et ſtupore cordis.1.Sam.16.Iehoua autem uidet in cor.Iob 12.Etiam mihi eſt cor ſicut uobis.1.Paral.29.Da mihi cor perfectum.Et iterum:Tu probas cor. Et in ſtatu regiminis לְבַב Pſal.104.Et uinum lætificat cor hominis.Ionæ 2.Proieciſti me in profunditatem,in cor marium. Iuxta hanc phraſin Chriſtus etiam de ſe dicit. Matth.12. Sic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus,& tribus noctibus. Et cũ affixis.Deuter.6. Diliges ipſum Iehoua deum tuum in toto corde tuo.cap.8.Et dicas in corde tuo. Et pluraliter forma maſculea לְבָבִים Nahum 2.Super corda eorum. Item forma fœminea לְבָבוֹת 1. Paralip.28.Quia omnia corda inquirit Iehoua.

לֵב Per ſyncopen literæ geminatæ,ideo in acceſſione literarum,ut fit cum affixa aſſumit,& in numero multitudinis tranſponitur punctulus de zere in literam, ut ſignificetur defectus geminatæ literæ.Cæterum quòd ad ſignificationem,& ſignificandi rationem attinet,eandem per omnia habet cum integro. Geneſis 8. Nam figmentum cordis hominis malum à pueritia ſua. & cap.31.Et furatus eſt Iacob cor Laban Aramæi, eò quòd non indicauit illi quòd fugeret. 2. Samuelis 15.Et furabatur Abſolom cor uirorum Iſrael,id eſt,alienabat animum.Geneſis 34. Et loquebatur ſuper cor puellæ.Exod.28.Et tu loqueris ad omnes ſapientes corde. Et iterum:Et erunt ſuper corde Aaronis.1.Samuelis 24.Et factum eſt poſtea, ut feriret cor Dauidis ipſum,id eſt,conſcientia.Similiter 2.Samuelis 24.Et ferijt cor Dauidis ipſum poſtquam numeraſſet populum.2.Reg.12. Omne argẽtum quod aſcenderit ſuper cor uiri, ut adferat ad domum Iehoua.Ieſa. 65.Et non aſcendent ſuper cor.Ieremiæ 3. Neque aſcendet ſuper cor. 2. Samuelis 7. Et quicquid uenit ſuper cor Salomonis,ut faceret.Et iterum:Et erunt oculi mei, & cor meum ibi cunctis diebus.Prouerbiorum 8.Diſcite ſimplices aſtutiam,& ſtulti cor,id eſt ſapientiam. & cap. 12. Qui ſectatur ocia, deficiens eſt corde. cap.15. Bonum cor, conuiuium perpetuum. & cap. 19. Habens cor, diligit animam ſuam, id eſt, habens ſapientiam. Ieſaiæ 57. Non eſt quiſquam,qui ponat ſuper cor. Ieremiæ 32.Et dabo illis cor unum.Oſeæ 4. Vinum & muſtum auferunt cor. Et quando hoc nomẽ geminatur, importat diſtributionem.1.Paralipom.12.Et congregati abſq; corde & corde. Et poſtea exponit לֵב אֶחָד & לֵב שָׁלֵם Pſal.12.Labia blanditiarum in corde & corde loquuntur.Deuter.4.Et mons ille ardebat in igne uſq; ad cor cœli.2.Samuelis 18.

Et

Et accipiẽs tres lanceas in manum ſuam transfixit in cor Abſolom,cũ ipſe adhuc uiueret in corde quercus.Ier.51.Et contra habitatores cordis inſurrectores meos. Ezech. 27.In corde marium terminus tuus.Ionæ 2.Proieciſti me in profunditatem,in cor marium.Prouerb.23.Et eris quaſi cubans in corde maris. & cap.30. Et uia nauis in corde maris. In ſtatu affixorum transfert alterum punctum de zere in literam beth.Thren.1.Conuerſum eſt cor meum intra me. Geneſ.6. Et omne figmentum cogitationum cordis eius tantum malum.cap.18.Et accipiam buccellam panis,ut corroboretis cor ueſtrum.& cap.42.Et egreſſum eſt cor eorum,id eſt animus.Exod.4.Et ego detinebo cor eius,& non dimittat populum.cap.7.Et non appoſuit cor ſuum etiam ad hoc,id eſt,animum.cap.9.Ego mittam omnes plagas meas in cor tuum,& in ſeruos tuos,id eſt,ut tu ſentias. Iudic.16. Quoniam indicauerat illi totum cor ſuum.2.Sam.7.Propterea inuenit ſeruus tuus cor ſuum,ut oraret ad te,id eſt,apud ſe conſilium iſtud. Et in genere fœminino לִבָּה quod in ſtatu affixi ſcribitur לִבַּת Ezech.16.Quàm exitioſum eſt cor tuũ. Et pluraliter לִבּוֹת Pſal.7.Et probat corda & renes deus iuſtus.Prouer.15. Infernus & perditio coram Iehoua.Pſal.125.In cordibus ſuis.

לָבִיא Leo,ein lew,conſentiente Latino & Germanico uocabulo.Habet Hebræis appellationem à corde, quaſi dicas cordatus, iuxta hoc. 2.Samuelis 17.Cuius cor eſt ſicut leonis.dicitur igitur ab animoſitate & generoſitate ſeu fortitudine animi. Geneſ.49.Et ſicut leo,quis ſuſcitabit eum.Ieſaiæ 5.Rugitus illi inſtar leonis. Oſeæ 13. Deuorabo eos ibi,ſicut leo.Ioelis 1.Et mandibulæ leonis illi. Et pluraliter לְבָאִים Pſalm.57.Anima mea in medio leonum. Et in genere fœminino לְבִיָּא Ezech. 19.Quare mater tua leęna inter leones accubuit. Et pluraliter לְבָאוֹת Nahum 2. Et ſtrangulabat leęnis ſuis.

לְבִיבוֹת Paſtilli ſic dicti,quòd fuerint confortantia cor,uel cordis habuerint formam.2.Samuel.13.Et cordifica in oculis meis duo cordialia.Et iterum:Et coxit cordialia.

INDE VERBVM,

נִלְבַּב Primæ coniugationis,& uocis paſſiuæ,cordatus factus eſt.Iob 11. Vir uacuus cordabitur,id eſt,acquiret cor,id eſt ſapientiam.

In ſecunda coniugatione לִבֵּב contrariam nomini habet ſignificationem, excordificauit,uecordem fecit. Canticorum 4.Ademiſti cor meum ſoror mea ſponſa,ademiſti cor meum uno oculorum tuorum,id eſt,exanimaſti me.Deinde etiam ſignificat cordificare,id eſt,corda ſeu cordialia facere,id eſt,cõfortantia cor,uel facere corda,id eſt paſtillos habentia figuram cordis.2.Samuel.13.Veniat nunc Thamar ſoror mea,& cordificet in oculis meis duo cordialia,quæ comedam de manu eius.Et mox iterum : Et accepit farinam, & ſubagitauit & cordialia fecit in oculis eius,& coxit cordialia.

771 לבט Legitur tantũ in uoce paſſiua נִלְבַּט & ſignificat impingere,offendi,congruitq́ʒ ſignificatione cum uerbis טָבַל בָּטַל niſi quòd ut poſitu literarum, ita modo ſignificandi inter ſe uarient.Prouer.10.At ſtultus labijs impinget.Oſeæ 4.Et populus qui non intellexerit,impinget,id eſt uapulabit.

772 לָבָן Nomen tam ſubſtantiuum,quàm adiectiuum,maſculini generis, album, albus. Et Latinum ferè reſpondet Hebræo.Geneſis 30.Omne in quo fuerit album. Et mox iterum : Denudans album,quod erat in uirgis. Exod. 16. Et erat ſicut ſemen coriandri album.Leuit. 13. Et pilus in plaga effectus eſt albus . Et iterum:Et uerſa fuerit in album. Et in ſtatu regiminis לְבֶן Geneſis 49.Albus dentibus. Et pluraliter לְבָנִים Zachariæ 1.Et albi. Et in genere fœminino לְבָנָה. Leuit.13. Ruffa uel alba. Et in ſtatu regiminis לִבְנַת Exod.24. Et factura albedinis Saphiri, id eſt ſicut candicans ſaphirus weiß vnd blaw. Et pluraliter לְבָנוֹת Geneſis 30.Et decorticauit cortices albos.

לְבָנָה Luna,ab albedine.Ieſa.24.Et erubeſcet luna.& cap.30.Et erit lumen lunæ, ſicut ſolis.Cantic.6.Pulchra ſicut luna.

לִבְנֶה Arboris nomen, quam populum eſſe uolunt ab albedine corticis . Sicut hoc

hoc Virgilij teſtatur. Hic candida populus antro Imminet. Gen. 30. Et tulit ſibi Iacob baculum populi recentem. Oſeæ 4. Sub quercu & populo.

לְבוֹנָה Thus, à candore. Exod. 30. Thus mundum. Leuit. 2. Et ponet ſuper illam thus. Numeri 4. Et non ponet ſuper illud thus. Cantic. 4. Cum omnibus arbuſtis thuris. Eſt & nomen ciuitatis, cuius fit mentio Iudicum 21.

לְבָנוֹן Libanus mons, à thure, quod in eo naſcitur, cōmendatus quoq; à Cedrorũ proceritate.

INDE VERBVM,

חִלְבִּין Tertiæ coniugationis, quod tamē neutraliter ſignificat albefieri, albeſcere. Ioel. 1. Albuerunt rami eius. Pſal. 51. Et præ niue albefiam. Ieſaiæ 1. Et ſicut nix albefient. Dan. 11. Et ut albeſcant uſque ad tempus finis. ubi characteriſtica tertiæ coniugationis ablata eſt.

In quarta coniugatione הִתְלַבֵּן Dan. 12. Mundabuntur & dealbabuntur.

לְבֵנָה Later, ab albedine, albefiunt enim lateres in fornace cocti. Geneſis 11. Et fuit eis later pro lapide. Ezech. 4. Accipe tibi laterem. Et pluraliter לְבֵנִים Gen. 11. Laterificemus lateres. Ieſaiæ 9. Lateres ceciderunt. Et cum affixo. Exod. 5. Non diminuetis de lateribus ueſtris.

INDE VERBVM,

לָבַן Laterifico, id eſt, lateres facio. Geneſ. 11. Laterificemus lateres. Exo. 5. Non amplius detis paleam populo, ad laterificandum lateres.

INDE NOMEN.

מַלְבֵּן Nomen participiale. Laterificina. 2. Samuelis 12. Et traduxit eos per laterificinam. Ieremiæ 43. Accipe manu tua lapides magnos, & abſconde eos in luto in laterificina laterum. Nahum 3. Et calca lutum, & perfice laterificinam.

773 לָבַשׁ Induit. Leuit. 16. Et exuet ueſtes lineas, quas induerat. Iob 7. Induet caro mea uermem. Eſther 7. Et afferent ueſtem regni, qua induit ſe cum ea rex. quãquam ſcribatur etiam לָבֵשׁ neutraliter. Pſal. 93. Magnificentia indutus eſt, indutus eſt Iehoua potentia. Leuit. 16. Et induet eas. Pſal. 65. Induta ſunt paſcua ouibus. 2. Reg. 22. Et tu indue ueſtes tuas. Ieremiæ 47. Induite uos loricas. Geneſis 28. Et ueſtem ad induendum.

Participium præſens לֹבְשִׁים Zophoniæ 1. Et ſuper omnes, qui induunt indumentum ignotum.

Participium præteritum לָבוּשׁ 1. Sam. 17. Et lorica ſquamarum erat indutus. Zachariæ 3. Indutus ueſtibus ſordidis. Legitur tamen ſæpe cum kybutz לָבֻשׁ Prouer. 31. Omnis domus eius induta duplicibus. Ezech. 9. Ad uirũ qui indutus erat lineis. Et in ſtatu regiminis לְבֻשׁ Ezech. 9. Et ecce uir indutus lineis.

In ſecunda coniugatione legitur tantum participium præteriti tēporis מְלֻבָּשִׁים Eſdræ 2. Et ſtatuerunt ſacerdotes indutos.

In tertia coniugatione הִלְבִּישׁ Geneſis 27. Et pelles hœdorum induit ſuper manus eius. Ieſaiæ 61. Induit me ueſtibus ſalutis. Exod. 28. Et indues eos Aaron. Numeri 20. Et indues eos Eleazari. 2. Paralip. 28. Et nudos ſuos induerunt de ſpolio, & induerunt eos. Ieſaię 50. Induam cœlos nigredine. Prouerb. 23. Et laceras induet mutatio. Zach. 3. Et induent te mutatorijs.

Participium præſens מַלְבִּישׁ 2. Sam. 1. Qui induebat uos coccino.

INDE NOMINA.

לְבוּשׁ Indumentum. Eſther 6. Adducerent indumentum regni. Pſal. 102. Sicut indumentum mutabis eos. Et in ſtatu affixorum ſeruat plerunq; ſchurek. Pſalm. 22. Et ſuper indumentum meum miſerunt ſortem. Iere. 20. Indumentũ eorum. Pſal. 45. Indumentum eius. Legitur ſemel ſchurek mutatũ in kybutz. Gen. 49. Lauit in uino indumentum ſuum. Et pluraliter in ſtatu regiminis & affixorum לְבֻשֵׁי Ezech. 26. Indumenta hyacinthi. Thren. 4. In indumentis ſuis.

מַלְבּוּשׁ Indumentum. 2. Regum 10. Et protulit illis indumentum. Iob 27. Parabit indumentum. Et pluraliter מַלְבּוּשִׁים 1. Reg. 10. Et indumenta eorum. Ieſaiæ 63. Indumenta mea.

תלבשת

תַּלְבֹּשֶׁת Indumentum.Iesa.59.Et induit uestes ultionis pro indumento.

774 **להב** Flamma splendens,sicut לָהַט & apparet habere quandam cognationem cum uoce לאב Iudic.13.Quum ascendisset flamma de altari in cœlum, ascẽdit etiam angelus Iehoua in flamma altaris. Ioel. 2. Sicut uox flammæ ignis deuorantis quisquiliam.Iesaiæ 29.Et flammæ ignis deuorantis. Deinde trãsfertur etiam ad laminam gladij,quæ polita splendet instar flammæ.Iudicum 3. Et ingressus est capulus post laminam,& clausit adeps post laminã.Iob 39.Cõtra ipsum sonabit pharetra,lamina hastæ,& scutum.Et pluraliter לְהָבִים Iesa.13.Facies flammarum,facies eorum. Et in statu regiminis לַהֲבֵי Ies.66.Et increpationem suã in flammis ignis.

לֶהָבָה Flamma,forma fœminea.Num.21.Flamma de ciuitate Sichon.Iesa.4.Et splendorem ignis flammæ per noctem,id est,flammantis.Sic in nouo testamento sæpenumero legimus usurpatum.2.Thessal.1.Quum reuelabitur Dominus Iesus de cœlo cum angelis potentiæ suæ in igne flammæ.Psal.83.Et sicut flamma aduret montes. Et in statu regiminis לַהֶבֶת 1.Sam.17.Et flamma lãceæ eius.Et per syncopen לַבַּת Exod.3.Et uisus est angelus Iehoua ad eum in flamma ignis.Ezech.21.Non extinguetur flamma flammæ. Et pluraliter לֶהָבוֹת Psal.105.Ignem flammarum in terra ipsorum. Et in statu regiminis לַהֲבוֹת Psal.29.Vox Iehoua secat flãmas ignis.

שַׁלְהֶבֶת Per prothesin literæ schin.flamma perinde ut שַׁלְאֲנָן Cantic.8.Ardores eius ardores ignis,flamma Iehoua Ezech.21.Non extinguetur flamma flammæ. Et in distinctione sententiæ שַׁלְהָבֶת Iob 15.Et surculum eius arefaciet flamma.

תַּלְאֻבוֹת Nomen pluralis numeri tantum,significatq́ loca aprica,& ardore solis inflammata.Oseæ 13.Ego noui te in deserto,in terra flammarum,id est,adusta.

לַחַג Vide in themate suo הָגָה.

775 **להה** Quadrat significatione cum uerbo לָאָה & discordat cum uerbis יָאַל & אָלָה significat enim defessum esse.Et ut Latini terram illam laborare dicunt, quæ non fert fructus,ita Hebræi simili figura defessam esse dicunt,quæ effœta est. Gen.47. Et panis non erat in tota terra,nam grauis erat ualde, & defessa erat terra Ægypti. In quarta coniugatione participium legitur geminatum מִתְלַהְלֵהַּ Prouer.26.Sicut defessum se simulans,& iaculat flammas,sagittas & mortem.

776 **להט** Legitur in prima coniugatione tantum in participio præsenti לֹהֵט flammãs,cõgruitq́ significatione cum uerbo לָהַב Psalm.104. Facit angelos suos spiritus & ministros suos ignem flammantem, quod autor epistolæ ad Hebr. cap.1. πυρὸς φλόγα flammã ignis uertit. Et pluraliter לֹהֲטִים Psal.57.Iaceo in medio flammantium. In secunda coniugatione לִהֵט inflammauit.Malachiæ 4. Et inflammabit eos dies ueniens.Ioel.1. Et flamma inflammauit omnia ligna agri. Deut.32.Et inflammauit fundamenta mõtium.Iob 41.Halitus eius carbones inflammabit. Psal. 83.Et flamma inflammabit montes.

INDE NOMEN.

לַהַט Flamma,seu lamina polita,& fulgens.Genesis 3.Et laminam gladij uersatilis.

777 **להם** Congruit significatione cum uerbo הָלַם percussit,legitur ex isto themate tantum participium quartæ coniugationis,quod tamen nominaliter sumitur. Verbera, pulsationes,pro quo alibi scribitur מַהֲלֻמוֹתProuer.18.&26. Verba delatoris sunt sicut uerbera,& ipsa descendunt ad penetralia uentris.

לַהֲקַת Vide in themate קהל.

778 **לוא** Vtinam.Iesa.48.Vtinam attendisses præceptis meis.& cap.63.Vtinam rumperes cœlos,& descenderes.

לוּ Si.2.Sam.18.Et si ego appendentem haberem super manus meas mille argenteos, non misissem manũ meã in filiũ regis.2.Sam.19.Quod si Absolom uiueret.

לו

לו Si,utinam,coniunctio,& aduerbium.Genes.50.Ne aduersetur nobis Ioseph.Iud. 8.Si seruassetis eos non occiderem uos.& cap.13.Si uoluisset Iehoua occidere nos. Ezech.14.Si bestiam malam trāsire fecero per terram.Micheæ.2.Si esset uir. Gen. 17.Vtinam Ismael uiuat coram te.Et cap.30.Vtinam fiat secundum uerbum tuum. Numeri 22.Vtinam gladius esset in manu mea.& cap.20.Vtinam mortui essemus.

לולא Vox composita ex לו id est,si,& לא id est,non.Et ualet,si non,nisi. Gen.43.Quia ni si retardati fuissemus.Iudic.14.Nisi arassetis in uitula mea.1.Samue.25.Nisi festinas ses 2.Sam.2.Viuit deus nisi loquutus fuisses. Psal.27.Nisi credidissem uidere in bono Iehoua. Quanquam sæpe scribatur לולי Deut.32.Nisi iram inimici timerem.Iesaiæ 1.Nisi Iehoua exercitum reliquisset nobis residuum.

779 לוג Mensura parua olei,quam Hebræi sex oua continere scribunt, & communiter pro sextario exponitur.Leuit.14. Et tres decimas similæ pro oblatione mixtæ oleo,& Log unam olei.

780 לוה Additum,adiunctum fuit.Eccl.8.Laudaui ego lætitiam,quod non sit melius homini sub sole,quàm edere & bibere,& lætari,& hoc addet ei in labore suo dieb. uitæ suæ.Deinde sciendum est,quòd hoc uerbo Hebræi sæpissime utantur pro eo quòd Latini dicunt accommodato,seu mutuo accipere,quoniam ille, qui mutuo accipit,addit seu deuincit, & obligat se fidemq; suā alteri, qui mutuo dedit,& fit quasi ipsius seruus.Deut.28.Et obligabis gētes multas, & tu nō obligaberis.Nehe. 5.Nos mutuo accepimus in mēsura regis super agros nostros et uineas nostras.

Participium præsens לוה id est,qui mutuo accipit.Psal.37.Mutuo accipit improbus & non soluit.Prou.22.Et seruus est,qui mutuo accipit uiri mutuo dantis.Iesa. 24.Et erit mutuo dans,sicut mutuo accipiens.

In uoce passiua נלוה Psal.83.Etiam Assur adiunctus est cum illis. Iesa.14.Et adiungetur aduena super illis. Iesaię 56.Et ne dicat filius alieni, qui adiunctus fuit ad Iehoua,separando separabit me Iehoua à populo suo.Genes.29.Et Lea peperit filium,nunc age adiungetur uir meus ad me,quoniam peperi ei tres filios, unde uocabitur nomen eius Leui.Num.18.Et dixit Iehoua ad Aaron,fratres quoq; tuos,Tribum Leui,tribum patris tui assumas tecum,ut adiungantur super te,& ministrent tibi,tu autem & filij tui tecum sitis coram tabernaculo testimonij.Iere.50.Venient & adiungentur ad Iehoua fœdere perpetuo.

Participium pluralis numeri נלוים Esther 9.Atq; super cunctos,qui adiungunt super eos.Iesa.56.Filij alieni,qui adiuncti sunt super Iehoua ut ministrent ei.

In tertia coniugatione הלוה & significationem habet actiuam,& construitur cū accusatiuo.obligauit,obstrinxit alium pro quo Latini dicunt mutuo dedit.Exod. 22.Si argento obligaueris popularem tuum,id est,si mutuo dederis argentum populari tuo.Deut.28.Et obligabis gentes multas,& tu non obligaberis. Ibidem iterum:Ipse obligabit te,& tu non obligabis eum.

Participium præsens מלוה Psalm.112.Vir bonus miseretur,& dat mutuo.Prou. 22.Et seruus est mutuo accipiens uiri mutuo dantis. Et in statu regiminis מלוה Prouerb.19.Mutuo dat ipsi Iehoua,qui miseretur pauperis.

INDE NOMINA.

לוי Nomen proprium filij Iacob patriarchæ,sic appellati,quod Iacob adiunctus sit uxori suæ Leę,& illa coniunctione natus sit ille filius.Genes.29.Nunc age adiungetur mihi maritus meus,quoniam peperi ei tres filios,hinc uocatum est nomē eius Leui.Et post hunc leui,postea multi hoc nomine uocati sunt,etiā extra ipsius successionem.Sed deinde ab eo tota posteritas seu tribus Leui,seu leuitatū appellatiuè dicta est,quia Aaroni summo pontifici & filijs eius sacerdotibus debebant adiuncti esse in ministerio templi,& illi ministrare,ac inseruire. Num. 18. Et dixit Iehoua ad Aarō,&c.etiam fratres tuos tribum Leui, tribum patris tui assumes tibi, & adiungentur super te,& ministrent tibi,tu autem & filij tui sitis coram tabernaculo testimonij,& custodient custodiam tuam,& custodiam totius tabernaculi,at tamen ad uasa sanctitatis,& altare nō accedent,ne moriantur tam ipsi, quàm tu,&

adiungentur super te, & custodient custodiam tabernaculi fœderis in omni ministerio tabernaculi. Et pluraliter לְוִיִּם Num.3. Et pones Leuitas ad Aaron, & ad filios eius datos, datos ei de filijs Israel.

לִוְיַת Additamentum, corollarium, appendix, appendiculum, ornamentum, quod capiti additur ornatus gratia. Prou.1. Erunt instar corollarij capiti tuo. Item cap.4. Dabit capiti tuo corollarium gratiosum.

לֹיוֹת Additamenta, corollaria, quædam ornamenta dicta sunt, quę ornatus causa addũtur. 1. Reg.7. Subter leones & boues erant corollaria.

לִוְיָתָן Cete, draco marinus, sic dictus, quod mẽbra corporis, & squamæ, quibus tegitur, cohæreant. Iob 3. Qui parati sunt excitare Leuiathan. & cap. 40. Nunquid extrahes leuiathan hamo, &c. Vbi totam eius descriptionem leges. Psal.104. Ibi naues uadunt, & Leuiathan ille, quem formasti, ut ludat in eo. Est & typus Satanæ & Antichristi eiusq; regni, quod in mundo habet. Deinde ut scriptura allegoricè mundum, maris, sic & principes mundi magnorum piscium nomine uocat. Sic Dauid. Psal.74. Tu conculcasti capita leuiathan, proceres Pharaonis regis Ægypti uocat. & Iesa.cap.27. In die illa uisitabit Iehoua gladio suo duro magno & forti super leuiathan serpentem uectem, & super leuiathan, serpentẽ tortuosum, & occidet draconem, qui est in mari, &c. describit utrunq; regem Assyrium & Ægyptium, quorum alter ad Euphratem, alter ad Nilum imperabat.

781 לוּז

Congruit significatione cum uerbo זול nisi quod ut literarum transpositione, ita modo significandi inter se discrepẽt. Significat enim diuertere deficere deflectere ab instituto, negligẽtia, seu fastidio. Prou.3. Fili mi ne deflectãt ab oculis tuis.

In uoce passiua legitur participium נָלוֹז quod tamẽ nominaliter usurpatur, peruersus, defector, derelictor, desertor. Prou.3. Quoniam abominatio est ipsius Iehoua, peruersus, sed cum rectis arcanum eius. Et in statu regiminis נְלוֹז Prouer.14. Qui ambulat in rectitudine sua, timet ipsum Iehoua, sed peruersus uiarũ eius contemnit eum. Et legitur etiam in abstracto. Iesa.30. Propterea quod reprobastis uos uerbũ istud, & confisi estis in calumnia & peruersitate, & innixi estis super illis.

Et pluraliter נְלוֹזִים Prou.2. Quorum uiæ sunt tortuosę, & deflectores in uijs suis

In tertia coniugatione הָלִיז neutraliter. Prou.4. Ne deflectant ab oculis tuis, sed custodi ea in medio cordis tui.

INDE NOMINA.

לוּז Nomen arboris, quam plerique Corylum esse sentiunt. Genes.36. Et accepit sibi Iacob uirgas populi uiridis, & Coryli.

לְזוּת Peruersitas. quanquam uerius à forma לָזָה deriuatum uideatur. Prouer.4. Remoue abs te peruersitatem oris.

לָז Pronomen, hic ille iste, qui, scilicet est diuersus, & abstractus ab alijs. Zophonię 2. Loquere ad puerum illum. Iudic.6. Pone super petram illam. 1. Sam.17. Quid fiet uiro, qui percusserit Philisteum hunc. 2. Reg.4. Ecce Sunamith illa. Et cum he paragogico לָזֶה Genes.24. Quis est uir iste, qui ambulat per agrum. Item cum paragogico uau הַלָּזוּ Ezech.36. Terra ista desolata, fuit sicut hortus paradisi.

782 לוּחַ

Tabula, à Leuitate. Prou.3. Scribe ea super tabulã cordis tui. Cant.8. Super eam tabulam cedri. Iesa.30. Et nunc ueni, scribe ea super tabulã coram eis. Et dualiter לֻחֹתַיִם Ezech.27. Ex abietibus de Senir ædificauerunt tibi tabulas. Et pluraliter לוּחוֹת & sæpissime cum kybutz לֻחוֹת Deut.9. Et dedit mihi duas tabulas lapidum tabulas pacti. Exod.32. Et tabulas factura dei.

783 לוּט

Conuenit significatione cum uerbo לָאַט licet tantum in tertia cõiugatione sit usitatũ. Et significat quoq; tegere, operire, inuoluere, obuoluere. 1. Reg.19. Et inuoluit faciem suam cum pallio suo.

INDE NOMEN.

לוֹט Inuolucrum. Iesa.25. Et deuorabit in monte isto faciem inuolucri, inuolucri super omnibus populis. Est & nomen liquoris aromatici & preciosi, quem Stacten uocant, & ex Myrrha arbore sponte sudat priusquam incidatur. Sicut Plinius testatur

libro

784 libro 12.cap.16.Geneſ.37.Et reſinam & Stacten.& cap.43.Aromata & Stacten.

לוּלִים Nomen pluralis numeri tantum, cochlea, quæ conſtat aliquot in circuitu gradibus, quibus alternatim aſcenditur & deſcenditur. 1. Regum 6. Et per cochleas aſcendent ad medium.

לֻלָאוֹת Funiculi, ſeu laqueoli retorti in modum cochleæ. Exo.26. Quinquaginta laqueolos facies in extremitate cortinæ, quæ eſt in cōſociatione ſecunda, complectentes laqueolos unum ad alterū ſuum. Et in ſtatu regiminis לֻלְאֹת ibidē. Et facies laqueolos hyacinthi.

785 **לוּן & לִין** In priore forma legitur in præterito & infinitiuo. In altera in Imperatiuo & futuro, Et ſignificat pernoctare, id eſt, per noctem manere, nam ſignificatione congruit cum uoce לֵיל ſicut & literæ, lamed & nun, eiuſdem ſunt inſtrumenti & commutabiles. atq; non actum dormiēdi, quin potius inſomnia, & opera noctis facere importat. Geneſ.31. Et ipſe pernoctauit nocte illa in caſtris. 2. Samuelis 12. Et pernoctabat, & cubabat ſuper terram. Ieſaiæ 10. In Gibea diuerſorio pernoctarunt. Iud.19. Et pernoctemus in Gibea. Zacharię 5. Et per noctabit in medio domus eius. Vbi ſægol ſcriptum eſt pro cametz. Et iterum: Per nocta hic. Et iterum: pernoctate obſecro. Ruth 3. pernocta. Pſal.55. Pernoctabo in deſerto. Ruth 1. Vbi pernoctaueris, pernoctabo. Exo.32. Et nō pernoctabit adeps ſolennitatis meæ uſq; ad mane. Deut.16. Et non pernoctabit de carne, quā immolabis in ueſpera. 2. Samuelis 17. Et non pernoctabit cum populo. Leuit 19. Nō pernoctabit opus mercenarij tecum uſq; ad mane. Gen.19. In platea pernoctabimus. Pſalm.30. In ueſpera pernoctabit fletus. Scribitur etiam cum ſægol loco hirik. Iud. 19. Tantum in platea ne pernoctes. Item cū pathah. Iob 17. Et in irritationibus eorum pernoctabit oculus meus. Et in cęteris omnibus perſonis futuri legitur iod hirik. Iob 41. In collo eius pernoctabit potentia. Geneſ.24. Etiam locus ad pernoctandum. Iudic.19. Et noluit uir pernoctare.

Participium præſens pluralis numeri לֵנִים Nehemiæ 13. Quare uos pernoctatis è regione muri.

In uoce paſſiua נָלוֹן cōſtruitur cum עַל & ſignificat idem quod ילל hoc eſt, more animalium feralium eiulare, quod noctu in uaſtis, ac deſertis locis, cum fame & ſiti premuntur, faciunt. Hieronymus & reliqui uerbo murmurandi reddiderūt. Ego uerbo querulandi uertam. Exo.15. Et queruli fuerunt populus contra Moſen. Num.14. Et queruli fuerunt contra Moſen. Ioſue 9. Et queruli fuerunt tota congregatio contra principes.

In tertia coniugatione הֵלִין Iob 24. Nudum pernoctare ſiuerunt abſq; indumēto. Numeri 14. Qui queruli fuiſtis contra me. Pſalm.59. Si non ſaturi fuerint, ſtatim querulabuntur.

Participium præſens pluralis numeri irregulare מַלִּינִים Exod.16. Quibus querulamini contra eum. Num.14. Qui ſunt querulantes contra me.

In quarta coniugatione תִּתְלוֹנָן Iob 39. In petra habitabit, & pernoctabit. Pſal. 91. In umbra omnipotentis pernoctabit.

INDE NOMINA.

מָלוֹן Forma maſculini generis, pernoctatio, locus pernoctationis, diuerſorium, pernoctatorium. Geneſ.42. Cum ueniſſemus in pernoctatorium. Exod.4. Et fuit in uia in pernoctatorio. Et in ſtatu regiminis מְלוֹן 2. Reg.19. Et ingrediar in pernoctatorium finis eius. Et in forma fœminea מְלוּנָה Ieſaiæ 1. Sicut pernoctatorium in cucumerario. & cap.24. Et mouebitur ſicut pernoctatorium.

תְּלוּנּוֹת Eiulatus, querelę, querimoniæ. Exod.16. Audiui querelas filiorum Iſrael. Numeri 14. Querelas filiorum Iſrael, quas ipſi querulantur contra me, audiui. Et legitur תְּלֻנֹּת Exod.16. Cum audiuerit ille querelas ueſtras contra Iehoua.

786 **לוּעַ** ſignificatione conuenit cum uerbis בָּלַע יָלַע עָלַע לָתַע תָּלַע niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant. Significant enim præcipitari, deglutiri, abſorberi. Iob 6. Ideo uerba mea præcipitata ſunt, id eſt, temere effutiuntur.

INDE NOMEN.

לֹעַ Pars colli, cuius ministerio esculenta deglutiuntur der schlund. Prouer. 23. Et pones cultellum in gula, seu palato tuo.

787 לוּץ Illusit, & cõgruit significatione cum uerbis נָאַץ & מָלַץ אָלַץ nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant. Prouerb. 9. Si sapuisti, sapuisti tibi, & si illusisti solus tu portabis, id est, non me doctorem, sed te deluseris ipsum.

In tertia coniugatione הֱלִיץ Psalm. 119. Superbi deluserunt me uehementer. Prouerbiorum 14. Sultorum multitudo illudent culpam. & cap. 19. Testis improbitatis illudet auditum.

Participium præsens, seu nomen participiale מֵלִיץ de quo uide inter nomina.

In quarta coniugatione הִתְלוֹצֵץ Iesaiæ 28. Et nunc ne illudatis uos ipsos, ne inualescant castigationes uestræ.

INDE NOMINA.

לֵץ Nomen participiale primę coniugationis, illusor, qui uerbum, aut factum aliter interpretatur. Prouerbiorum 9. Castigans illusorem acquirit sibi ignominiam. cap. 21. In damno illusoris sapiet simplex. Et iterum: Superbus præceps illusor nomen eius. Et pluraliter לֵצִים Prouerbiorum 3. Cum illusoribus ipse illudet, at humilibus dat gratiam. cap. 19. Parata sunt illusoribus iudicia. Psalm. 1. Et in cathedra illusorum non sedit.

לֹצְצִים Illusores, nomen pluralis numeri tantum, geminata substantiali litera. Oseæ 7. Traxit manu sua illusores.

מֵלִיץ Nomen participiale tertiæ coniugationis, & est medium, id est, accipitur tam in bonam partem, quàm in malam, hoc est, nunc pro interprete linguarum, nunc pro illusore, id est, cauillatore, qui uel uerba, uel facta alterius falsò interpretatur. Genesis 42. Et ipsi non sciebant, quòd audisset Ioseph, nam interpres inter ipsos erat. Iob 33. Si est ad eum angelus interpres unus ex mille, ad annunciandum homini rectitudinem ipsius. Et pluraliter in statu regiminis מְלִיצֵי 2. Paralipom. 32. Et sic propter interpretes principum Babylonis. Et in statu affixorum. Iob 16. Illusores mei sunt sodales mei. Iesaiæ 43. Interpretes tui præuaricati sunt in me.

מְלִיצָה Interpretatiò. Prouerbiorum 1. Ad intelligẽdum parabolam, & interpretationem. Habakuk 2. Nonne illi uniuersi contra eum parabolam sument, & interpretationem ænigmata de eo.

לָצוֹן Illusio. Prouerbiorum 1. Vsque quo simplices diligetis simplicitatem, & illusores illusionem desiderauerunt sibi. & cap. 29. Viri illusionis sufflant ciuitatem. Iesaiæ 28. Audite uerbum Iehoua, uiri illusionis, dominatores populi.

788 לוּשׁ Subegit, scilicet pastam. Genes. 18. Subige & fac ustulatas. 1. Samuelis 28. Et accepit farinam & subegit. 2. Samuelis 13. Et accepit pastã & subegit. Oseę 7. Post subigere pastam usq; ad fermentationem eius.

Participium præsens pluralis numeri, fœminini generis לָשׁוֹת Ieremiæ 7. Et mulieres subigentes pastam.

INDE NOMEN.

לַיִשׁ Leo, sic dictus quòd subigat prædam. Iob 4. Leo perit absq; præda. Prouerbiorum 30. Leo præualidissimus inter animalia. Iesaiæ 30. Leo & leęna: ubi duo genera leonum simul ponuntur, nec amplius in scriptura legitur hæc uox.

789 לַח Viridis, uiride, ut non sit coloris, sed ut opponitur arido. Genesis 30. Et accepit Iacob baculum populi uiridẽ. Ezech. 21. Et deuorabit in te omne lignum uiride, & omne lignum aridum. Et in distinctione sententiæ לָח Ezech. 17. Arefeci lignum uiride. Et pluraliter לַחִים Numeri 6. Et uuas uirides aut aridas non comedes. Iudicum. 16. Si ligauerint me septem funibus uiridibus, id est, recentibus, humidis, qui non arefacti sunt.

לֵחַ Viror, humor, seu succus naturalis, humidum naturale. Deut. 34. Nõ caligauit oculus eius, neq; fugit uiror eius.

Gena

לְחִי Gena à uirore seu humore, quanquam sæpe pro tota mandibula, seu maxilla trāsumatur. 1. Reg. 22. Et percussit Michæam super genam. Psalm. 3. Quia percussisti omnes inimicos tuos super genam. Mich. 5. Baculo percutient super genā. Iud. 15. Et inuenit mandibulam asini. Et iterum: Et proiecit mandibulam è manu sua. Et in statu affixorum assumit sub prima litera ſægol, & sub altera hatephsægol. Iob 40. Nunquid spina perforabis maxillam eius. Et in duali numero לְחָיַיִם Deut. 18. Et dabunt sacerdoti brachium & ambas maxillas, & stomachum. Et in statu regiminis לְחָיֵי Ies. 30. Et frenum erroris in maxillis populorum. Et in statu affi
790 xorum. Cantico. 1. Genę tuæ sicut turturum. Iesaiæ 50. Et genas meas uellentibus.

לָחַךְ Significatione conuenit cum uerbis לָקַח & לָקַק חָכָה חָכַךְ nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se dissentiant. Significat autem lābendo depascere, seu absumere. Num. 22. Quemadmodum lābendo depascitur bos gramen agri.

In secunda coniugatione לִחֵךְ 1. Regum 18. Sed & aquam, quæ erat in aquæ ductu lābendo absumpsit. Num. 22. Nunc lambendo depascent congregatio illa omnes, quotquot in circuitu nostro sunt, sicut lambendo depascitur bos gramen agri. Psam. 72. Et inimici eius puluerem lambendo depascentur. Iesaiæ 49. Et puluerem pedum tuorum lambendo depascentur. Micheæ. 7. Lambendo depascentur puluerem uelut serpens.

INDE NOMEN.

חֵלְכָה Pauper, tenuis fortunæ homo, qui lambendo se & uitam suam sustentat. Psalm. 10. Oculi eius in pauperem respicient. Et in distinctione sententiæ חֵלְכָה Psalm. 10. Super te relinquit se pauper. Et ibidem iterum: pluraliter חֵלְכָאִים Et cadat in robore suo multo pauperum multitudo. Vide etiam in באה & חול

791 לָחַם Incidit uel ore & dentibus, uel ore cultri cibarij, & tum Latini uerbo comedendi reddiderunt, uel ore gladij quo caro seu corpora hominum in bello inciduntur. & tum uerbo bellandi seu pugnandi uerterūt, ac rectius uerteretur uerbo cędēdi. Psalm. 104. Non incidam in suauia eorum. Prouerbiorum 4. Inciderunt panem improbitatis. & cap. 9. Venite incidemus in panem meum. & cap. 23. Ne incidas panem oculi mali. Et mox iterum: Quando sederis ad incidēdum cū dominatore. Ex istis iam allegatis locis intelligimus, quod non proprie comedere, seu deuorare, significat, sicut uerbum אָכַל sed cædere, incidere, concidere, scilicet uel panem seu cibum aliū. Iud. 5. Elegit deus noua, concidit portas, quum clypeus nō uidebatur.

Participium præsens לֹחֵם Psalm. 56. Tota die incidens premet me. Et pluraliter לֹחֲמִים Psal. 56. Quoniam multi incidentes mihi sunt. Et in statu affixi. Psal. 35. Cæde cædentes me.

Participium præteritum לָחוּם quod nunc participialiter, nunc nominaliter ponitur. Iob 20. Et pluet super ipsum in incisione sua, id est, bello. Zophoniæ 1. Et effundetur sanguis eorum, ut puluis, & incisum eorum sicut stercora. Vocat autem ita cibum masticatum, qui concisus in nutrimentū cōuertitur. Et in plurali status regiminis לְחוּמֵי Deut. 32. Et cæsi ardore.

In uoce passiua נִלְחַם significationem actiuā habet, & significat semper cædere seu incidere ore gladij in bello, id est, bellare, belligerari, pugnare, pręliari, atq; hūc significādi modum ex priore habet. Et construitᷓ cū istis particulis עַל & אֶל עִם אֵת deinde quoq; cū nomine seu pronomine datiui casus, & tū significat pugnare pro aliquo. Numeri 21. Et ipse pugnauit cum rege Moab. 2. Paral. 27. Et ipse pugnauit cum rege filiorum Ammon. 2. Samuelis 12. Et pugnauit contra eam, & cepit eam. 1. Regum 22. Non pugnabitis cum paruo. Ieremiæ 1. Et pugnabunt aduersum ciuitatem hanc. 1. Samuelis 17. Si potuerit pugnare mecum. 1. Samuelis 13. Et Philistæi congregati sunt pugnare cum Israel. Zachariæ 14. Secūdum diem pugnare ipsum in die belli. Exod. 14. Quia Iehoua pugnabit pro uobis.

Participium masculini generis נִלְחָם Exod. 14. Quia Iehoua pugnat pro eis. Iosue 1. Quia Iehoua pugnat pro Israel. 2. Regum 6. Rex Syriæ erat pugnans cum Is-

raele.2.Regum 19.Et inuenit regem Assur pugnantem contra Libna. Et pluraliter נִלְחָמִים 1.Sam.23.Ecce Philistæi pugnant Cheila.Ieremiæ 34.Et omnes populi pugnant contra Ierusalem.

INDE NOMINA.

לֶחֶם Et in distinctione לָחֶם Et generaliter omne id significat, quod inciditur. Et quia panis est communissimus cibus, ideo illius appellatione omnis esca intelligitur, perinde ut aquæ appellatione quilibet potus, & nomine passeris quælibet parua auicula. Attamen quædam discrimina ponemus.

Primo, quandoque generaliter pro esca seu cibo ponitur. Genesis 3. In sudore uultus tui uesceris cibo. Exod. 18. Et uenit Aaron,& omnes seniores Israel ad comedendum cibum cum socero Mosi. 1.Samuelis 14. Maledictus uir, qui comederit cibum hodie. 2.Samuelis 9. Et tu comedes cibum in mensa mea. Psalm.136. Qui dat cibum omni carni. Prouerbiorum 30. Nutri me cibo demensi mei. Malachiæ 1. Affertis super altare meum cibum pollutum,&c. ubi pro uictimis ponitur. Secundo, In quibusdam locis pro pane cocto ponitur. Genesis 14. Rex Salem protulit panem & uinum. cap.25. Et Iacob dedit ipsi Esau panem, & cocturam lentium. & cap. 45. Portantes frumentum & panem, & cibum. Exod. 25. Et pones super mensam panem facierum coram me iugiter, & erit pro pane in recordationem, ignitum Iehoua. 2.Samuelis 6. Vnicuique placentam panis unam. Prouerbiorum 6. Eousque mulier meretrix, quousque est massa panis. & cap.28. Si propter frustum panis transgredietur uir. Iesaiæ 44. Et super prunis eius coxi panem. Ieremiæ 37. Et dare ei massam panis in diem. Ezechielis 4. Et panem comedent in pondere.

Tertio, interdum ponitur pro pane nondum cocto, id est, frumento, uel stante adhuc in agro, uel demesso & congregato. Genesis 41. In uniuersa autem terra Ægypti erat panis. Et mox iterum: Et cœpit esurire uniuersa terra Ægypti, & clamauit populus pro pane. & cap.47. Et dedit illis Ioseph panem pro equis &c. Iob 28. De terra egredietur panis. Psal.104. Vt educat panem è terra. Prouerbiorum 28. Et uelut pluuia trahens, ut non sit panis. Iesaiæ 36. Terra panis & uinearum, id est, frumenti.

Quarto, legitur in scriptura pro Manna positum, ex qua etiam alia edulia fiebant, quæ neque ex terra ut frumentum prouenit, neque ut panis erat igni excocta. Exod.16. Ecce ego pluam uobis panem de cœlo. Et iterum: Inter uesperas comedetis carnem, & mane satiabimini pane. Psalm.78. Panem fortium comedit homo. Psal.105. Et pane cœli satiabat eos.

Quinto, inuenitur nonnunquam pro uictimis positum. Leuitic. 3. Et incendet illud sacerdos super altari cibum, ignitum ipsi Iehoua. Et iterum: In cibum igniti in odorem suauitatis, omnis adeps Iehoua. Malachiæ 1. Affertis super altare meum cibum pollutum,&c.

Et in statu affixorum mutat prius sægol in pathah, alterum in seua. Leuitic.22. Et postea comedet de sacris, quoniam cibus eius est, id est, uictus, seine narung. Iob 3. Quoniam ante cibum meum, suspirium meum uenit. & cap.6. Quæcunque renuit attingere anima mea, ista in dolore meo sunt cibus meus. & cap. 20. Cibus eius in uisceribus conuertitur. & cap.30. Et radix iuniperorum cibus ipsorum. Psalm. 147. Dans iumento cibum eius. Prouerbiorum 6. Formica parat in æstate cibum suum. & cap. 27. Et satis est lactis caprarum pro cibo tuo, pro cibo domus tuæ. & cap. 31. Ex longinquo acquirit uictum suum. Ieremiæ 11. Perdamus arborem cum cibo suo, id est, fructu. Iesaiæ 65. Et serpentis puluis erit cibus illius.

מִלְחָמָה Cædes, incisio, quæ sit ore gladij in bello, quare communiter bellum transtulerunt interpretes. Genesis 14. Fecerunt bellum cum Bera rege Sodomæ. Deuteron.2. Omnis generatio uiri belli. 2.Samuelis 18. Et egressus est populus in agrum, ob-

obuiam Iſrael, & factum eſt bellum in ſylua Ephraim, & corruit ibi populus Iſrael ante ſeruos Dauid, & facta eſt ibi clades magna in die illa uiginti millium, & fuit ibi bellum diſperſum in ſuperficie uniuerſæ terræ, & auxit ſylua ad deuorandum in populo plus quàm deuorauit gladius. Et legitur quoque in forma מִלְחֶמֶת 1.Samuelis 13.Et factum eſt in die belli,ut non inuentus ſit gladius. Et in ſtatu affixorum.1.Samuelis 8. Vaſa belli eius Ieſaiæ 41.Viri belli tui. 2.Paralip. 22.Ad diem belli mei. Et pluraliter מִלְחָמוֹת 1.Paralipom.22.Et bella magna feciſti.& cap.26.De bellis & de ſpolijs ſanctificauerunt. Et in ſtatu regiminis, ac affixorum מִלְחֲמוֹת 2.Samuelis 17.Vir bellorum Thoi.1.Samuel.8.Et pugnet bella noſtra.Ieſaiæ 30.In bellis leuandæ.

792 **לָחַץ**

Congruit ſignificatione cum uerbis צָלַח & אָלַץ חָלַץ חָלַשׁ niſi quòd ut quædam literarum tantum poſitu, alia literarum ſymbolicarum commutatione, ita quoq; modo ſignificandi inter ſe differant. Significat autem premere, arctare, coartare, comprimere, urgere, redigere in anguſtiam.Iudic.4. Et ipſe preſſit filios Iſrael.Exo.22.Et peregrinum non affligas, neq; premas eum.Num.22.Et preſſit pedem Bileam ad parietem.1.Reg.6.Et premite eum in oſtio. Amos 6. Et prement uos ab introitu Hemath.

Participium præſens לֹחֵץ cuius plurale eſt uſitatum לֹחֲצִים Exod.3.Atque etiam uidi preſſuram, qua Ægyptij premunt eos.1.Samuelis 10.Et de manu omnium regnorum, quæ premunt uos, Ieſaiæ 19.Clamabunt ad Iehoua propter prementes. Et cum affixis.Iudic.2.A facie prementium eos, & propellentium eos.

In uoce paſſiua נִלְחַץ Num.22.Et preſſa eſt ad parietem.

INDE NOMEN.

לַחַץ Preſſura. Exod.3.Atque etiam uidi preſſuram.1.Reg.22.Et cibate eum pane preſſuræ, & aqua preſſuræ.2.Reg.13.Quoniam uidit preſſuram Iſraelis.Iob 36. Et aperiet in preſſura aurem ſuam.Deut.26.Et uidit afflictionem noſtram, & laborem noſtrum, & preſſuram noſtram.

793 **לָחַשׁ**

Verbum eſt defectiuum, nam in prima coniugatione tantum in uſu eſt participium præſens לוֹחֵשׁ id eſt, qui conceptis uerbis ea arte cauſam agit, ut quod animo conceperat euincat & obtineat, ut ſolent facere, oratores, incantatores, exorciſtæ, aut, qui alioqui cauſam arte aliqua proponere ſtudent, ut perſuadeant, periti & exercitati in re & arte aliqua. Congruit enim ſignificatione cum uerbis נָחַשׁ & חָלַשׁ חָשַׁל niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi parum uarient. Nehemiæ 3.Iuxta illum inſtaurauit Sallum filius Oratoris, quo in loco omnes Grammatici aſſerunt nomen eſſe appellatiuum & non proprium, eapropter quòd nomina propria non admittant he notificatiuum. niſi he litera eſſet de corpore nominis.ut ex cap.10. propemodum apparet.

In ſecunda coniugatione, legitur participium, quod tamen nominaliter accipitur מְלַחֲשִׁים incantatores, qui arte ſua & uerbis efficacibus ſerpentes coniurant. Pſal.58.Qui non intendit ad uocem incantantium.

In quarta coniugatione הִתְלַחֵשׁ Pſal.41.Pariter aduerſum me rhetoricabantur, pro quo Chaldæus מְמַלְלִין.

Participium præſens מִתְלַחֲשִׁים 2.Reg.12.Et uidit Dauid ſeruos ſuos diſſerentes inuicem, ſeu tractãtes inuicem, qua ſcilicet arte, & quibus uerbis mortem filij regi ſuo proponerent, dolorem ipſius ut mitigarent.

INDE NOMEN.

לַחַשׁ Incantatio, oratoria, oratio. Eccl.10.Si mordeat ſerpens abſque incantatione. Ieremiæ 8. Ecce ego mitto in uos ſerpentes baſiliſcos, contra quos nulla incantatio. Ieſaiæ 3. Et intelligentem oratoriæ. cap.26. Iehoua in anguſtia uiſitant te, & tum effundunt oratoriam, quando caſtigatio tua eſt ſuper illis. Et pluraliter

לְחָשִׁים inaures, ornamenta aurium, quibus significare uoluerunt oratoriam ad aures permulcendas accommodandam esse, uel quod fœminæ illis contra imprecationum ac incantamentorum præstigia aures non modo ornarint, sed etiam præmunierunt.

794 לטש

Significat arma seu instrumenta, siue ferrea, siue ærea distendere, producere, quod fit cudendo, acuendo, congruitq; significatione cum uerbis נָטַשׁ טוּשׁ יָשַׁשׁ שנש נָתַשׁ nisi quòd ut forma ita modo significandi inter se differant. 1. Samuel. 13. Et descenderunt omnes Israelitæ ad Philistæos, ad acuendum quisque uomerem suum. Psalm. 7. Nisi conuertatur, gladium suum acuet. Et figurate semel ab armis ad oculos & oculorum aciem, quos ut gladium hostis in alterum acuit, & uibrat, uel à gladij expoliti coruscatione ad oculorum irati hominis scintillationem, transfertur. Iob 16. Aduersarius meus acuit oculos suos in me. &c. quasi scilicet uelit me transfigere. uel sic irradiat oculos suos in me, uel, emittit radios oculorum suorum in me.

Participium præsens seu nomen participiale לֹטֵשׁ Genes. 4. Qui cudebat omne fabrile æris & ferri.

In secunda coniugatione legitur tantum participium præteritum מְלֻטָּשׁ Psalm. 52. Sicut nouacula acuata, seu acuta, faciens imposturam.

795 ליל

Et appellationem suam habet à ילל & לין id est, ululatu, eò quòd tempore noctis audiantur ululatus bestiarum in locis uastis, & desertis. Iesaiæ 16. Pone sicut noctem umbram tuam. Et in statu regiminis לֵיל Exod. 12. Nox obseruationum est ipsi Iehoua. Iesaiæ 30. Sicut in nocte sanctitatis festi. Legitur tamen in hac forma etiam in statu absoluto Iesaiæ 15. In nocte uastata est Ar Moab, & deleta est, in nocte, uastata est Keir Moab, &c. cap. 21. Custos quid de nocte? Legitur tamen frequentius in forma fœminina לַיְלָה Psalm. 18. Et nox nocti indicat scientiam. Et in distinctione sententiæ לָיְלָה Gen. 1. Et obscuritatem uocauit noctem. Et iterum: Vt diuiderent inter diem & inter noctem. Et pluraliter לֵילוֹת 1. Sam. 30. Et tribus noctibus. Iob 2. Et septem noctibus. Psal. 134. Qui statis in domo Iehoua noctibus

לילית Noctua, seu Nycticorax, seu nocturnum quoddam animal, quod noctu uersatur, & ululat, alij lamiam, alij strigem, alij dæmonium esse dicunt. Iesa. 34. Quin & noctua ibi quiescet, & inueniet sibi quietem.

לויש Leo, uide in themate לוש.

796 לכד

Cepit, apprehendit, comprehendit, occupauit. Iosue 10. Quia cepit Iosue, Hai. cap. 11. Et omnes reges eorum cepit. Psalm. 35. Et rete eius capiet ipsum. Iosue 7. Baculus quem ceperit eum Iehoua accedet per familias, & familia, quam ceperit eam Iehoua. Prouerb. 5. Iniquitates ipsius capient improbum, ubi holem pro schurek est scriptum extrito dagges. Iudic. 7. Et capite aquas, id est, occupate. Iere. 18. Foderunt foueam ad capiendum me. Amos 3. Capiendo non capiet.

Participium præsens לֹכֵד Iob 5. Capiens sapientes in astutia ipsorum. Paulus citans hoc dictum. 1. Corinth. 3. uerbo Græco δρασσόμενος uertit. Item Prou. 16. Qui dominatur spiritui suo, quàm cupiens urbem.

In uoce passiua נִלְכַּד Thren. 4. Vnctus Iehoua captus est. Prouerb. 6. Captus fuisti sermonibus oris tui. 2. Reg. 18. Capta est Samaria. Iosue 7. Et captus est baculus Iehuda. Psal. 59. Et capientur in superbia.

Participium נִלְכָּד Iosue 6. Qui captus fuerit.

In quarta coniugatione הִתְלַכֵּד Iob 41. Vnus alteri adhærescit, capient se, & non disrumpentur. & cap. 38. Et superficies abyssi capient se.

INDE NOMINA.

לֶכֶד Captura. Et in distinctione sententiæ לָכֶד Prouerbior. 3. Et custodiet pedem tuum à captura.

מַלְכֹּדֶת Captura. Iob 18. Et captura eius apud uiam.

כַּדְכֹּד Per aphæresin literæ lamed, & geminatione ultimarum literarum, nomen, de cuius interpretatione multum uariarunt doctores cùm Hebræi, tum Christiani, placet accipi pro bitumine pellucido, quod Gagates conueniente ipsi uocabulo, & alioqui succinum seu glessum, & Germanis agtstein dicitur, eò quod in maris litore reticulis capiatur. Iesaiæ 54. Et ponam Gagatem solaria tua, id est, fenestras tuas, per quas, scilicet splendor solis penetrat. Meminit quoque huius Gagatis Ezech. cap. 27.

כַּד Per aphæresin lamed, nomen uasis à capiendo, retinens etiamnum in alijs linguis suam appellationem, retinétque, ubique & semper pathah inuariatum. Ezech. 12. Et frangetur cadus super scaturigine. 1. Regum 17. Cadus farinæ non deficiet. Et mox iterum: Sed plenitudo uolæ farinæ in cado. Et in statu affixorum sortificat daleth. Gen. 24. Inclina obsecro cadum tuum. Et mox iterum: Et impleuit cadum suũ. Et pluraliter כַּדִּים Iud. 7. Et cados uacuos, & faces in medio cadorum. 1. Regum 18. Implete quatuor cados aquâ.

כִּידוֹדֵי Nomen pluralis numeri tantum. Instrumenta seu uasa in quibus capitur ignis. Et legitur in hac forma tantum semel. Iob 41. Ex ore eius facies egrediuntur, lampades ignis euadent.

כִּיד Captura. Iob 21. Videbunt oculi eius capturam ipsius.

כִּידוֹן Nomen instrumenti militaris, quod alij lanceam, alij hastam, alij telum, alij scutum, alij aliter interpretantur. Nicolao Lyrano est lamina, quę descendit à casside, procedens in acutum inter scapulas ut protegeret collum & iuncturam, armorum capitis & corporis, negatq; fuisse clypeum aut parmam, ex eo nimirum argumento, quòd armiger Goliath gestauerit clypeum. Ego arbitror fuisse simile quiddam pilæ, seu clauæ, non quo corpus muniretur, sed quo usi sunt capiendo & feriendo. Iosue 8. Non reduxit manum suam, quam extenderat cum claua. 1. Sam. 17. Et claua ærea inter scapulas eius. Et iterum: Tu uenisti ad me cum gladio & cum lancea, & cum claua. Iob 39. Cuspis, lancea, & claua. & cap. 41. Et ridebit ad sonitũ clauæ. Iere. 6. & 50. Arcum & clauam apprehendent.

797

לָמַד Exercendo didicit. Iesaiæ 26. Non didicit iustitiam. Prouer. 30. Et non didici sapientiam. Psal. 119. Vt discam statuta tua. Iesaiæ 1. Discite benefacere. Deuter. 17. Vt discat timere Iehoua. Iere. 10. Ad uiam gentiũ ne assuescatis, uel, uiam Gentium ne discatis. & cap. 12. Si discendo didicerint uias meas.

Participium præteritum לְמוּדִים quod in statu regiminis לְמוּדֵי legitur. 1. Paral. 5. Exercitati bello.

In secunda coniugatione לִמֵּד docuit exercendo, & assuefaciendo. Eccl. 12. Docuit scientiam populum. Deuteron. 4. Docui uos præcepta. Psalm. 71. Deus docuisti me à pueritia mea. Deuteron. 31. Doce illud filios Israel. Psalm. 25. Semitas tuas doce me. Psalm. 51. Docebo transgressores uias tuas. Iob 21. Docebit scientiam. Ierem. 32. Et cum docerem eos mane surgendo & docendo. 2. Samuelis 1. Vt doceret filios Iehuda arcu.

Participium præsens מְלַמֵּד Deuter. 4. Iudicijs, quæ ego doceo uos. 2. Sam. 22. & Psal. 18. Docet manus meas ad bellum. Et pluraliter cũ affixo. Psal. 119. Præ omnibus docentibus me, intelligens fui.

Participium præteritum in genere masculino מְלֻמְּדֵי Canticorum 3. Docti bello. 1. Paralip. 25. Doctis cantico. Et in genere fœminino מְלֻמָּדָה Iesaiæ 29. Sicut præceptum hominum edoctum. Oseæ 10. Et Ephraim uitula edocta.

In uoce passiua לֻמַּד Iere. 31. Sicut uitulus non edoctus.

INDE NOMINA.

לִמּוּד Doctus, edoctus, assuetus. Ier. 2. Onager assuetus in deserto. Et pluraliter למודים Iesa. 50. Dedit mihi linguã doctorum. Et iterũ: Et excitabit mihi aurem ad audiendũ, sicut doctis. Et in statu regiminis למודי Iesa. 54. Et omnes filios tuos doctos Iehoua

Iehoua.Iere.13.Docti malefacere. Et cum affixo mutat ſchurek in kybutz.Ieſa.8. Obſigna legem in doctis meis.

לִמֻּד Doctus, peritus. Et in ſtatu regiminis לִמֻּד Ezech.27. Aſſur ſicut doctus negociationis tuæ.

תַּלְמִיד Diſcipulus.1.Paral.25.Intelligens cum diſcipulo.

מַלְמָד Stimulus,quo ruſticus boues arare docet. Et in ſtatu regiminis מַלְמַד Iud.4. Et percuſſit de Philiſtæis ſexcentos uiros ſtimulo bouis.

798 לָעַב

Magnam habet cognationem ſignificatione cum uerbo בָּלַע niſi quòd ut literarum tranſpoſitione,ita quoq; modo ſignificandi inter ſe uarient. Significat enim præcipitem ferri,licet participium ex eo tantum legatur tertiæ coniugationis מַלְעִבִים 2. Paralipom.36. Et erant præcipites in nuncios Dei, & contemnebant uerba eius.

799 לָעַג

Cōuenit ſignificatione cum uerbis, עָגַל עָלַג עָסַל קָלַע לָעַז niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe uarient.ſignificat autem ſubſannare,& eſt geſtus. Et conſtruitur cum datiuo mediante articulo lamed.2.Regum 19.& Ieſa.36. Subſannauit tibi uirgo filia Zion.Pſal.2.Iehoua ſubſannabit illis.Prou.30.Oculum qui ſubſannat patri.Pſal.80.Et inimici noſtri ſubſannabunt ſibi, id eſt,inter ſe,apud ſe.

Participium præſens לֹעֵג Prouer.17.Subſannans pauperi. Ierem.20.Vniuerſus ille ſubſannat mihi.

In tertia coniugatione הִלְעִיג Pſal.22.Omnes uidentes me ſubſannabant mihi. Iob 21.Et poſtquam locutus fuero ſubſannes. Et legitur ſemel cum עַל Nehe.4. Et ſubſannauit ſuper Iudæos.

Participium præſens מַלְעִגִים & conſtruitur cum beth.2.Paral.30.Et ſubſannāt in eos.id eſt ſannis inuehuntur in eos.

INDE NOMINA.

נִלְעַג Subſannabilis propter balbutiem,abſurdus lingua,blęſus.Ieſa.33.Populum barbarum non uidebis,populum profundi labij ne percipere queas, balbutientem lingua ſine intelligentia.

עִלְּגִים Per metatheſim literarum,ſubſannabiles propter linguæ abſurditatē,nos aut blæſos aut balbutientes dicimus.Ieſaię 32.Et lingua balborū expedite loquetur clara.

לַעַג Sanna,ſubſannatio,ironia,obliqua locutio,ſarcaſmus.Pſal.79.Subſannatio & cōtemptus illis,qui circum nos ſunt.Iob 34.Bibet ſubſannationem tāquam aquam. Et cum affixo. Oſeæ 7. Hæc ſubſannatio eorum. Et in plurali ſtatus regiminis לַעֲגֵי uſurpatur pro concreto.Pſal.35.Cum hypocritis ſubſannatoribus uſtulatæ,id eſt qui ſubſannant propter uſtulatam.Ieſaiæ 28.paſſiuè uſurpatur, Sed per ſubſannationes labij,& per linguam aliam loquetur ad populum iſtum,id eſt,per balbutiones labijs,quos alij ſubſannabunt.Loquitur de ſtulta prædicatione Euangelij, quam ſapientes huius ſeculi ſubſannabunt.1.Corinth.1.

800 לָעַז

Generali ſignificatione non multum abludit à uocibus עלז & לעג Et ut uox illa Hebræa Hebræorum auribus blæſa eſt,obliquè & abſurdè ſonat, ita quoque omnes alias peregrinas linguas tanquam blæſas & abſurdas hoc nomine quaſi per inſultationem appellarunt,ſicut poſtea eadem propemodum ratione Græci illi Hellenes dicti, cæteros omnes βαρβάρους appellauerunt. Et Homerus Caras ob peregrinum & abſurdum linguæ ſonum βαρβαροφώνους uocat. Legitur autem iſta uox Hebræa tantum uno in loco.Pſalm.114.Cum egrederetur Iſrael ex Ægypto, domus Iacob de populo barbaro, id eſt, blæſæ linguæ. Videtur autem quibuſdam cum nomine נוֹעָז magnam quoque habere cognationem,de quo ſupra in themate יָעַז.

801 לָעַט

Et in tertia coniugatione הִלְעִיט crepuſculauit.Gen.25.Crepuſcula me obſecro de ruffo,id eſt,reſice me in crepuſculo de ruffo &c. quanquam hoc non ſit thema,ſed עָטָה de quo ſuo in loco.

802 לַעֲנָה

Abſinthium.Deut.29.Radix germinans fel & abſinthium.ad hoc dictū alludit Petrus Act.8.& autor epiſtolæ ad Hebræos cap.12.Prouerb.5.Et nouiſſimum eius

eius amarum uelut absinthium.Iere.9.Cibabo populum istum absinthio, & potabo eos aqua fellis.

803 לפיד Idem propemodum significat, quod לפד id est, tæda, literarum facta transpositione.Græci simile habent λαμπὰς,id est fax,seu facula,teda.Iudic.15.Et posuit facem unam inter duas caudas.Iesaiæ 62.Et salus eius ut fax ardeat. Genes.15.Et fax ignis.Zach.12.Et sicut fax ignis. Et pluraliter לַפִּידִים Iudic.7.Et faces in medio cadorum.& cap.15.Et accendit ignem in facibus.Iob 41.Ex ore eius faces. In statu regiminis לַפִּידֵי Dan.10.Sicut faces ignis.

לַפִּידוֹת Nomen proprium uiri,qui maritus fuit Debboræ,quem arbitrantur fuisse בָּרָק.

804 לפת Apprehendit quadam concussione eius rei,quæ apprehenditur,perculit. Et ut literarum transpositione,ita modo significandi parum uariat à uerbo פָּלַץ Iud.16.Et perculit Simson duas columnas.

In uoce passiua נִלְפַּת perculsus est Ruth 3.Et perterritus est uir,atque perculsus est.Iob 6.Percelluntur à semitis uiæ ipsorum.

INDE NOMEN.

יַלֶּפֶת Impetigo,qua quis mordicus corripitur,& quæ proxima quæque corripit & occupat.Leu.21.Vel scabies,uel impetigo.& ca.22.Vel scabiosum,uel impetiginosum.

805 לקק Congruit significatione cum uerbis לָקַח & לָחַךְ חָכָה חָכַךְ nisi quod modo significandi inter se uarient. Tribuitur autem hoc canibus,qui lambendo potum accipiunt 1.Reg.21.In loco in quo lambuerunt canes sanguinem tuum.Iud.7.Omnis qui lambuerit lingua sua ex aqua,sicut lambit canis.1.Reg.22.Et lambuerunt canes sanguinem eius.

In secunda coniugatione legitur tantum participium præsens, pluralis numeri מְלַקְקִים Iudic.7.Et fuit numerus lambentium manu sua ad os suum trecenti.

INDE NOMEN.

יֶלֶק Species quædam locustarum,quæ aculeo tanquam lingua utuntur allambendis herbis,& frugibus accommodo,magnaque copia uolat,ideo semper est collectiuum.Est autem iuxta Hieronymum ἀττέλαβος quem Aquila comesorem interpretatur. & Apocalypsis cuiusdam speciei locustarum meminit,quæ huic speciei propemodum conuenit.Iere.51.Adducite equitatum quasi locustam aculeatam.Psal.105.Et locusta absque numero.Ieremiæ 51.Nisi impleuero te hominibus, quasi locustis.Et in distinctione sententię יָלֶק Nahum 3.Deuorabit te gladius quasi locusta.

806 לקח Accepit,sumpsit,tulit.Congruit significatione cum uerbis לָכַךְ לָקַק לָחַךְ & חָכָה nisi quod ut forma,ita modo significandi inter se uarient:quem hoc latissimum habet,nec uno uerbo apud Latinos reddi potest,& tam in bonam quam malam partem accipitur.Et si in coniugando sequatur rationem uerborum à Nun exordientium,tamen in tertia persona præteriti masculini generis interdum literam initialem abijcit,& legitur קַח Adducemus autem exempla, in quibus & coniugandi & significandi ratio cognosci potest.Genesis 2. Et ædificauit costam,quam accepit ex Adam.& cap.5.Quia assumpserat eum Deus.cap.36.Esau accepit uxores suas. Leuit.8.Accepit placentam.Iob 1.Iehoua dedit, Iehoua abstulit . Ezech.17.Tulit super aquas multas. Ieremiæ 28.Non accepit ea Nebucadnezar. Oseæ 10. Tulit eos super brachia sua.Numeri 19. Vt assumant ad te iuuencam ruffam,id est adducant. Sic Numeri 23.Et tulit illum in agrum.Deuteron.30.Et accepit illam nobis,id est, adduxit.1.Samuelis 30.Et acceperunt eum ad Dauidem,id est,adduxerunt.Sic Oseæ 14.Accipite uobiscum uerba,id est,adducite scilicet iuuencos labiorum. Prouerbiorum 6.Non concupiscas pulchritudinem eius in corde tuo, neque accipiat te in palpebris suis, id est,capiat te. Iob 13. Quid capiet te cor tuum, scilicet fascino.Iob 3. Noctem illam capiat eam caligo. Prouerbiorum 31. Considerat agrum, & accipit eum.Iosue 11.Et occupauit Iosue omnem terram.Deuteronom.31. Accipe librum legis . Ezechielis 24. Electum pecoris accipe. Zachariæ 6.Accipe à captiuitate. Prouerbiorum 20.Tolle uestimentum eius.Ieremiæ 5. Renuerunt accipere disciplinam.Iesaiæ 47. Vindictam sumam. Genesis 34. Et filias uestras accipiemus nobis.

Parti

Participium præsens לוֹקֵחַ Gen.44.Si accipit Iacob uxorem. Deut.27. Maledictus accipiens munus. Prouerb.11.Suscipit animas sapiens, capit, deuincit. Et pluraliter לֹקְחִים Iere.23.Ecce ego contra prophetas ait Iehoua, qui accipiunt linguam suam,& aiunt,ait. Et in statu regiminis לֹקְחֵי 2.Sam.4.Venerunt usque ad accipientes frumenta.

Participium præteritum pluralis numeri לֻקָּחִים Prou.24.Eripe ereptos ad mortem,id est pertractos ad supplicium.

In uoce passiua נִלְקַח 1.Sam.4.Quia capta est arca Dei. Ezech.33. In iniquitate sua captus est.1.Sam.4.Propter capi arcam dei,id est, propter captã arcam.2.Reg.2.Antequam tollar abs te.Esther 2.Et accepta est Esther in domum regis.

In secunda coniugatione uoce passiua לֻקַּח Gen.3.Vt coleret terram è qua sumptus fuerat.Iesaiæ 53.Ex angustia & iudicio est.Gen.2.Quia ex uiro sumpta est.Iesaiæ 49.Num tolletur à forti præda.

In quarta coniugatione legitur tantum participium fœminini generis מִתְלַקַּחַת Exo.9.Et ignis sumptus erat in medio grandinis.Ezech.1. Nubes magna, & ignis assumptus,id est simul mixtus.

INDE NOMINA.

לֶקַח Doctrina accepta,seu accipienda,& qua quis capitur.Prouerb.1.Audiet sapiens, & addet doctrinam.& cap.4.Quia doctrinam bonam dedi uobis. Et in statu affixorum mutat primam uocem segol in hirik,& alteram in seua.Deut.32. Stillabit tanquam pluuia doctrina mea.Iob 11.Et dixisti clara est doctrina mea. Prou.7.Inclinauit eum multitudine doctrinæ suæ.

מִקָּח Acceptio,acceptatio,sumptio.2.Paralip.19.Et acceptio muneris,id est,cupiditas.

מַלְקֹחַ Actiuè,faux qua quis cibaria lambendo sumit,& legitur pluraliter.Psal.22.Et lingua mea adhæsit faucibus meis. Deinde singulariter,& passiue usurpatur pro captura,id est,præda,quæ capitur.Num.31.Et adduxerunt ad Mosen &c. captiuitatem & prædam.Iesa 49.Nunquid auferetur à forti præda?

מַקָּחוֹת Nomen pluralis numeri,dicitur de rebus,quæ dantur,& accipiuntur in contractibus,ut sunt merces,& alia uenalia. Nehemiæ 10. Et populi terræ afferebant accipienda,id est,merces.

מֶלְקָחַיִם Instrumenta,quibus aliquid accipitur,& duabus laminis cõstant,qualia sunt forcipes,& emunctoria.1.Reg.4.Et forcipes ex auro.Iesaiæ 6.Et in manu eius carbo, quem forcipe tulerat ab altari. Et cum affixis mutat segol in pathah. Exod.25. Et forcipes eius.

קַלַּחַת Nomen uasis in quod carnes coquendæ recipiebantur, inuersione tantum literarum,& caldare uerterũt,calathus.1.Sam.2.Et percutiebat eã uel in caldare. Mich. 3.Et quasi carnem in medio caldaris.

807 לקט Collegit,auflesen.& differt à קלט modo tantum significandi. Exod.16.Collegerunt cibum duplicem. Gen 31.Colligite lapides. Cant.6.Ad colligẽdum rosas.

In secunda cõiugatione לִקֵּט Ruth 2.Et uidit socrus eius illud quod collegerat. Et mox iterum: Vbi collegisti hodie? 1.Sam.20.Et collegit puer Ionathæ sagittas.

Participium præsens מְלַקֵּט Iesa.17.Sicut colligẽs spinas. Et pluraliter מְלַקְּטִים Iudic.1.Et fuerunt colligentes sub mensa mea.

In quarta coniugatione הִתְלַקֵּט Iudic.11.Et collegerũt se ad Iephthah uiri uacui.

INDE NOMINA.

לֶקֶט Collectio.Leuit.9.Et collectionem messis tuæ non colliges.

יַלְקוּט Capsula,in quam lapides colligũtur.1.Sam.17.Et posuit eos in uas pastorũ, quod erat illi,& in capsulam.Et si aliqui uelint significare thecam in funda, in quã reponebatur lapis ad torquẽdum,tamen ego arbitror fuisse singularem capsulam, qua fundibularij pro lapidibus utebantur,quodq; in utranq; Dauid lapides collegerit, tam peram pastoralem,quàm alteram,quæ colligendis lapidibus ad iaciendũ funda destinata erat.

808 לקש Et in distinctione sententiæ לֶקֶשׁ nomen quod propriè significat segetem illam, quæ

quæ post primam graminis luxuriantis defalcationem iam in culmos & spicas succreuit, nondum tamen maturuit, atque id utraque forma legitur. Amos 7. Et ecce plastes locustarum in initio quando ascendit seges, & ecce seges post detonsiones regis. V.D. quod locustas in somnis uiderit eo tempore formatas, quãdo post luxuriantis graminis detonsionem (quæ regi ad alenda pecora cedebat) seges iam aristas & spicas emiserat, & maximum damnum frugibus dare poterant.

מַלְקוֹשׁ Denominatiuum, tempus illud, quo sata in culmos & spicas succreuerunt, & iam opus habent pluuia, ut grana turgescant & grandescant. Poteris uertere serum seu serotinum respectu prioris temporis. Zachariæ 10. Postulate à Iehoua pluuiam in tempore segetis. Prou. 16. Et gratia illius uelut nubes segetis. Deinde sępius ponit pluuia, quæ illo tempore, quo segetes ante maturitatem maxime opus habent, decidit, & sera dici potest sicut מוֹרֶה & יוֹרֶה præproperã illam pluuiã significat quę paulò post sementis tempus, decidit, ut sata proueniant. Deut. 11. Et dabo pluuiam terræ uestræ in tempore suo præproperam, & seram. Iob 29. Os suum aperuerunt tanquam ad seram scilicet pluuiam. Diuus Iacobus in Epistolæ suæ cap. 5. alludens ad hanc pluuiam sic reddidit. Ecce agricola expectat preciosum fructum terræ, patienter expectans illum, donec accipiat pluuiam ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον, id est, pluuiam præproperam, & seram.

INDE VERBVM,

לִקֵּשׁ Quod significat segetem ante maturitatem demetere. Iob 24. In agro non suo metent, & uineam serotinabunt. id est, ante maturitatem uindemiabunt.

לְשַׁד Humor, succus. Vide in themate שָׁדַד

809

לִשְׁכָּה Conclaue ad templum domini, pro reponẽdis uestibus, sacrificijs, donarijs, uasis & instrumẽtis sacris foris & inferne adiectum. Vulgaris editio satis cõmode uertit Exedra, eò quòd foris ad tẽplum erãt extructæ eiusmodi thecæ. Estque eiusdem significationis cum nomine נִשְׁכָּה commutatis tantum literis eiusdem instrumẽti. Arbitror autẽ ut נִשְׁכָּה à נָשַׁךְ ita לִשְׁכָּה deriuatum sit à uerbo שָׁלַךְ eò quòd in illas exedras donaria deijciebãtur. Ezech. 40. Et Exedra & ianua eius. Nehem. 3. Et fecerat ei exedram magnam. Et mox iterũ: Et proieci omnia uasa domus Tobiæ foràs extra exedram. In statu regiminis לִשְׁכַּת 2. Reg. 23. Introitu domus Iehoua ad exedram NethanMelech. Esdre 10. Et abijt ad exedram Iehochanã. Et cũ he importante modum ad locum לִשְׁכָּתָה 1. Samuelis 9. Et introducit eos in exedrã.

Et pluraliter לְשָׁכוֹת Ezech. 40. Triginta exedras super pauimento. 1. Para. 9. Qui erant super exedras, & super thesaurum domus dei. Nehemiæ 3. Et mundauerunt exedras. Et in statu regiminis לִשְׁכוֹת Esd. 8. In exedris domus Iehoua. Ezech. 42. Exedrę aquilonis, & exedræ meridiei.

810

לֶשֶׁם Nomen lapidis preciosi, quem Iosephus & post eum Hieronymus uocat Ligurium. Exo. 28. Et ordo tertius, Ligurius, &c. Chaldæus autem uertit קַנְכִּירִי Plin. lib. 37. cap. 4. Vocat lyncurium, & dicit inde gemmæ nomen esse, quòd è lyncis urina coagmentetur.

811

לָשׁוֹן Nomen tam appositione, quam declinatione generis fœminini. & tam in statu regiminis, quam affixorũ mutat cametz in seua, ultima uocali inuariata. Atque principaliter, & propriè significat membrum corporis, quod Latini linguam, Germani Zunge appellant. Et apparet à uerbo נָשַׁל deductum, facta literarum transpositione. Exod. 4. Quoniam uir sum graui ore & graui lingua. Psalm. 12. Excidet Iehoua cuncta labia adulationum, linguam loquentem magnifica. Psalm. 10. Sub lingua eius labor & dolor. Canticor. 4. Mel & lac sub lingua tua. Psalm. 34. Custodi linguã tuam à malo. Deinde ut nomina שְׂפָתַיִם & פֶּה os & labia figurate ad loquelam seu sermonem transferuntur, ita simili ratione etiam hoc nomen pro sermone seu idiomate sermonis transumitur. Prouerb. 10. Sicut argentum electũ est lingua iusti. & cap. 25. Linguam mollis conteret ossa. Iesaiæ 28. Et lingua alia loquetur. Ieremię 14. Percutiamus eum lingua. Esther 1. Secundum linguam populi. Ne-

hemiæ 13. In lingua populi, & populi. Et in commentarijs Hebræorum expositiuè accipitur pro, id est. Tertio de re qualibet dicitur, quæ linguam similitudine refert. Et sic de Clynodio, seu ornamento dicit̃ aureo, instar linguæ formato. Iosue 7. Et linguam auream unam. Item de flamma quæ forma similis est linguæ, aut certè, ut animal lingua escam lambit, ita ignis flamma sua allãbit ac deuorat res combustibiles. Iesa. 5. Sicut deuorat stipulam lingua ignis, &c. Sic pro ostio, seu sinu maris, qui excurrit in terras, usurpatur, formam habente linguæ similem, sicut Latini brachium, partẽ maris uel fluminis excurrentem appellant. Iosue 15. A lingua quæ respicit uersus meridiem, Chaldæus כֵּיפָא petram, seu promontoriũ uertit. & cap. 18. Et ad linguam maris salis. Iesaiæ 11. Et excommunicabit Iehoua linguam maris Ægypti. Et pluraliter לְשֹׁנוֹת Psal. 31. A contentione linguarum. Iesa. 66. Vt congregem omnes Gentes, & linguas.

INDE VERBVM,

הִלְשִׁין Tertiæ coniugationis, linguauit. id est, lingua detulit verschwetzen sicut הִרְגִּיל Prou. 30. Ne lingua deferas seruum ad sustentatorem suum.

INDE NOMEN.

מַלְשִׁנִי Nomen participiale, delator, qui lingua defert. Psal. 101. Qui lingua defert clam sodalem suum, istum perdam.

לתח Inde nomen מֶלְתָּחָה Vide in themate תָּחַל

812 לֶתֶךְ Nomen mensuræ, continens dimidium corum. Et tantum uno in loco legitur. Oseæ 3. Et Coro hordei, & Lethec hordei.

813 לתע Non legitur uerbaliter nisi semel, & in uoce passiua נִתַּע comminutum est, demolitum est. Iob 4. Et dentes catulorum comminuti sunt.

INDE NOMEN.

מַלְתְּעוֹת Pluralis numeri, quod significat dentes molares, seu maxillares, quibus prædã catuli leonum comminuunt. Psal. 58. Molares catulorũ confringe Iehoua. uide תָּלַע.

DE NOMINIBVS QVADRILITERIS ET PEREGRINIS

814 אַלְמֻגִּים Ligna preciosa, quibus usus est Salomo in ædificando tẽplo, & domo sua, & fabricandis instrumentis musicis. forte illa sunt quę Apocalypsis 18. ξύλον θύινον lignum Thyinum dicit. 1. Reg. 10. Sed & classis Hirã, quæ portabat aurum de Ophir, attulit ex Ophir ligna Almygim multa ualde, & lapidẽ preciosum, & fecit rex ligna Almygim fulcra pro domo Iehoua, & pro domo regis, & citharas, & Nabla pro cantoribus, non ueneruut talia ligna Almygim, neq; uisa sunt usq; in hunc diem. Legitur etiam per metathesim literarum אַלְגּוּמִּים 2. Paralip. 2. Mitte mihi ligna cedrorum & fraxinorum ligna Algymnim & lapidũ preciosorum. 2. Paralip. 9. Attulerunt ligna Algymmim. Et iterũ: Et fecit rex ex lignis Algymmim stratas pro domo Iehoua.

מ Iesaiæ 32.

מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם׃

815 מ Constituit pronomen demonstratiuum separatum, pluralis numeri, præposita litera he, sic הֵם de quo in themate הֵמָּה quando autem à fronte aliarum partiũ adhibetur, est præpositio eiusq; modos significandi uide in uerbo מִנָּה at quando est affixum à tergo, notat personam multitudinis.

816 מְאֹד Validum,uehemens,nomen adiectiuum,uſurpatur tamen plerunq; aduerbialiter pro ualide,ualde,uehementer.Iudic.12.Et dixit Iephta ad eos,uir litis fui ego cum populo meo,& cum filijs Ammon ualide,id eſt,fuit mihi lis ualida.2.Parali.24.Et Iehoua tradidit in manum eorum exercitũ in multitudine ualidiſſimum. Pſal.31.Inter omnes aduerſarios meos fui opprobriũ etiã uicinis meis ualidiſſimũ.

Eſt & obſeruandum,quod hæc dictio nomini adiectiuo appoſita,etſi aduerbialiter transferatur,tamen ex poſitiuo faciat ſuperlatiuum Gen.1.Et ecce bonũ ualde,id eſt,optimum.Geminate poſitum conſtituit quoq; ſuperlatiuum, ſeu ſuperſuperlatiuum.Exod.1.Et fructificauerunt & multiplicati ſunt in ualde, ualde,id eſt, ualidiſſime.Et cum עַד Pſalm.119.Ne derelinquas me uſq; adeo. Et iterum: Non eripias ex ore meo uerbum ueritatis uſq; adeo. Et in ſtatu affixorum nominaliter ponitur Deut.6.Et diliges Iehoua deum tuum, toto corde tuo,& tota anima tua, & tota ualiditate tua,id eſt,omnibus uiribus tuis.2.Reg.23.In toto corde ſuo,& in tota anima ſua,atq; in tota ualiditate ſua.

817 מֵאָה Nomen numerale,centum.& ſub iſta forma eſt generis cõmunis. Gen.50. Erat Ioſeph centum & decem annorum.Eſther 1.Centum prouincias.2.Parali.25. Et mercede conduxit de Iſrael centum millia fortes uiribus pro centũ talentis.2.Paralip.5.Cum eis ſacerdotes circiter centum. Et in ſtatu regiminis מְאַת Gen.5.Et uixit Adam triginta & centum annis. Et dualiter מָאתַיִם generis cõmunis.Gen. 32.Capras ducentas,oues ducentas.Ezech.48 Quinquaginta,& ducenti. Et pluraliter מֵאוֹת communis generis.Gen.5.Octo centum anni, id eſt, octingenti anni. Num.21.Et a principibus centum,id eſt centurionum.2.Reg.11.Et accipit principes centuriarum,ubi tamen ſcriptum eſt מֵאיוֹת

818 מֵאֵן Noluit,renuit,recuſauit,excuſauit.Exod.7. Renuit dimittere populum. Num. 22.Renuit Iehoua permittere mihi,ut irem uobiſcũ.Et mox iterum: Et renuit Bileam uenire nobiſcum.Ieremiæ 15.Renuit ſanari.Exod.10. Vſq; quo renuiſti humiliari a facie mea.Ieremiæ 5.Renuerunt accipere diſciplinam.Gen.37.Et renuit cõſolari.Exod.4.Et renuiſti dimittere illum.Ieſaiæ 1.Et ſi renueritis.Exod.22.Si renuendo renuerit pater eius.

Participium præſens מָאֵן Exod.9.Si renuis tu dimittere. Ieremiæ 38. Et ſi renuis tu egredi. Et pluraliter מֵאֲנִים Ieremiæ 13.Qui renuunt obtemperare uerbis.

INDE PARTICVLA

אַיִן Non,particula negatiua,iungitur nominibus ſubſtãtiuis & adiectiuis, alijſq; partibus indeclinabilibus,exceptis uerbis præteriti & futuri temporis, quibus nõ iungitur.Et in continuitate ſententiæ ſemper habet ſubſcriptum zere,at in diſtinctione ſententiæ אַיִן uel אֵין Gen.11.Sara erat ſterilis,non ei natus.Num.21.Non panis & non aqua.Ioſue 6.Non egrediens & non ingrediens.2. Paralip.5.Nihil in arca, niſi duæ tabulæ.Gen.30.Aut ſi non mortua ſum.Exod.17. Vtrum ſit Iehoua in medio noſtri an non.Num.13. Vtrum ſit in ea arbor,an non.Iob 3. Expectabit lucem, & non.Ieſ. 41.Pauperes quęrunt aquas Legitur ſemel per apocopẽ literæ nun אֵי Prouerb.31.Et principibus non ſicera. Et ſubſcripto hirik אִי־כָבוֹד id eſt, non gloria,inglorius.1.Samuelis 4.Et uocauit puerum Icabod,tranſlata eſt gloria ab Iſrael,&c.Et a fronte literas ſeruiles.

בְּאֵין In non,id eſt,dum non.Prouerb.8.In non abyſſis.cap.36.In non ſuſurrone.Ieſa.57. In non intelligente.

הַאֵין Non,negatiue.1.Reg.22.Num hic propheta?

לְאֵין Ad non,id eſt,abſq;.1.Paralip.22.Ligna cedrina ad non numerum.

כְּאַיִן Quaſi non,quaſi,pene,nihil propemodum,Pſal.39.Et tempus meum tanquam nihil apud te.Ieſaiæ.41.Erunt quaſi non.Pſalm.73.Propemodum effuſi ſunt greſſus mei,id eſt,parum abfuit.

מֵאֵין Abſq;.Ieſaiæ 5.A non habitatore.Ieremiæ 19.Abſq; loco ad ſepeliendum.& cap. 33.Abſq; homine & abſq; iumento.Ieſaiæ 41.Ecce uos ex nihilo. Cæterum quando מֵאַיִן conſtruitur cum uerbo,tum eſt quæſitiuum loci,& referendum ad אַיֵּה.

819 מָאַס Varie construitur, & ad illas constructiones, necesse est etiam ipsius interpretationem accommodare. Quando post se regit accusatiuum, idem propemodum ualet, quod uerbum בָּשַׁשׁ sicut ex Ieremiæ cap.7. perspicuum est. etsi hoc magis sit reale. Et opponitur uerbo בָּחַר ut indicant loci Iesaiæ 7. & 41. & Ieremiæ 33. Significat autem fastidio quodam rem aliquam aut personam tanquam uilem & cõtemptam reijcere. Hieronymus communiter uertit uerbo reprobãdi habetq; quãdam in significatione cognationem cũ uerbo מָסַס Sequuntur nunc loci in quibus accusatiuum regit mediante articulo אֵת Iesaiæ 8. Pro eo quod reiecit populus iste aquas Siloach. Num.11. Et fiet uobis in nauseam, eo quòd reiecistis Iehoua, qui in medio uestri est. 1.Sam.8. Quoniam non te reiecerunt, sed me reiecerunt, ut non regnem super eos. 1.Samuelis 10. Et uos hodie reiecistis deum uestrum. & cap.15. Propterea quod reiecistis uerbum Iehoua, ideo reiecit te, ne sis rex. 2.Reg.23. Et reijciam ciuitatem hanc, quam elegeram, Ierusalem. Vel construitur quidem cum accusatiuo, sed tamen sine אֵת Iesaiæ 33. Reiecit ciuitates. Iob 5. Et disciplinam omnipotentis ne reijcias. Iob 8. Ecce deus non reijcit integrum, neq; retinet manu malignos. cap.30. Quorum reieci patres. Amos 5. Reieci festiuitates uestras. Psalm.118. Lapidem quem reiecerunt ædificantes, factus est in caput anguli. Marcus Euangelista cap.12. Lapidem quem ἀπεδοκίμασαν reiecerunt ædificantes, uerbo Greco reddidit ἀποδοκιμάζω quod reijcere seu reprobare significat. Similiter Petrus 1.Epist.2. Sed Lucas tamen Act.4. Participio ἐξουθενηθεὶς reddidit, id est, qui contemptus fuit, siue pro nihilo habitus. Vel construit cũ affixis, quæ etiam sunt accusatiui. Leuit.26. Non reijciam eos, neq; execrabor eos, ut omnino consumam eos. Psalm.53. Quoniam deus reiecit eos. Iesaię 41. Elegi te, & non reieci te. Oseæ 4. Quoniam tu scientiam reiecisti, reijciam te & ego. ubi ultima litera aleph per epenthesin interposita est, ut augeat significationem. Vel construitur cum ablatiuo, mediante præpositione beth In. & refertur ad animum, quem satietas alicuius personæ uel rei cepit, eam ut fastidiat & cum fastidio reijciat. Nos interpretabimur, fastidium habuit. Ieremię 2. Quoniam fastidium habuit Iehoua in fiducijs tuis. Leuit.26. Et si in statutis meis fastidium habebitis. Nume.14. Et ipsi approbabant terram. in qua uos fastidium habuistis in ea. Iudic.9. Nonne hic est populus, quo fastidium habebas in eo. 2.Reg.17. Et fastidium habuit Iehoua in uniuerso semine Israel & afflixit eos. Iob 19. Etiam stulti fastidium habent in me. Psalm.78. Et fastidium habuit uehemens in Israele. Psal.106. Fastidium habuerunt in terra. Iesa. 7. Vt ipse sciat fastidium habere in malo, & electionem habere in bono. In aliquot locis absolutè ponitur, & significationem habet neutralem, & similiter ad animum refertur abiectũ. Iob 7. Fastidium mei habeo, ut non perpetuo uiuam, cede à me, quoniam uanitas sunt dies mei. cap.34. Quod fastidium tui habes, hoc tu elegisti, nõ ego. et cap.42. Ideo fastidiũ mei habeo, & doleo super puluere & cinere.

Participium pręsens מוֹאֵס Prouerb.15. Qui liber est à disciplina, reijcit animam suam. Et sine uau Iesa.33. Qui fastidium habet in auaritia. Et in genere fœminino מֹאֶסֶת Ezech.21. Reijciens omne lignum.

In uoce passiua נִמְאָס Iesaiæ 54. Quoniam sicut mulierem derelictam & derelictam spiritu uocauit te Iehoua, & mulierem adolescentiæ, quæ reiecta est, ait Iehoua, id est repudiata. Iob 7. Cutis mea preciosa est, & reiecta est, id est, fastidita. Psal. 58. Reijcientur sicut aquæ.

Participium נִמְאָס Psalm.15. Contemptus in oculis suis, & reiectus Ieremiæ 4. Argentum reiectum uocauerunt eos, quoniam fastidium habuit Iehoua in eis.

INDE NOMEN.

מָאוֹס Nomen Infinitiuum. reiectamentum. Threnor.3. Purgamentum & reiectamentũ posuisti nos in medio populorum. Paulus pluraliter reddidit περικαθάρματα propterea quod Infinitiuus est. 1.Corinth.4. Conuitijs affecti obsecramus, ueluti reiectamenta mundi facti sumus, omniũ purgamentũ. Altera uox est סְחִי id est, περίψημα, id est, purgamentũ, de qua infra in themate סָחָה.

Congruit

820 **מאר** Congruit ſignificatione cum uerbis מיר & מרה מרר ראה ביר באר אור ארה ארר niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe uarient. & ſignificat arroſionem ſeu corroſionem. hoc eſt mutationem de ſtatu meliore in deteriorem. De iſto themate legitur tantum participium præſens tertiæ coniugationis מַמְאִיר corrodens, corroſiuum. Ezech. 28. Spina corrodens ſeu corroſiua. Et in genere fœminino מַמְאֶרֶת Leuit. 13. Lepra corrodens.

INDE NOMEN.

מְאֵרָה Corroſio, ablatio boni, infortunium. Prouerbiorum 28. Mittet Iehoua in te corroſionem. Malachiæ 3. In corroſione eſtis maledicti. In ſtatu regiminis מְאֵרַת Prouerb. 3. Corroſio Iehoua in domo improbi. Et pluraliter מְאֵרוֹת Prouerb. 28. Multitudo corroſionum.

821 **מגד** Aroma, aromaticum, odorum, cuius fragrantia in longum & latum ſeu tranſuerſum, id eſt, circumquaque diffunditur. Et ut בֶּגֶד ueſtis dicitur quæ texta eſt & conſtat ſtamine & ſubtegmine, ita hoc dicitur de aromate cuius odor paſſim ſpirat & penetrat. Sunt enim beth & mem literæ eiuſdem inſtrumenti, & ſymbolicæ, ideo uoces modo tantum differentes ſignificandi, non ipſa ſignificatione. Legitur autem Deuter. 33. Benedicta à Iehoua terra eius ab odore cœli, à rore, & ab abyſſo cubante inferne, & ab odore prouentuum Solis, & ab odore expulſionis Lunarum, è cacumine mõtium Orientis. & ab odore collium ſeculi, & ab odore terræ & plenitudine eius. Et pluraliter מְגָדִים Cantic. 4. Cum fructu odorum. & cap. 7. Iuxta oſtia noſtra omnia odora noua & uetera. Et cum affixo Cantic. 4. Et comedet fructum odorum eius.

מִגְדָּנוֹת Voluptuaria, uoluptuoſa, oblectamenta, bellaria, deliciæ, & de fructibus delicioſis intelligitur. Non autem deriuatur à præcedente nomine מֶגֶד neque habet aliquid cum ipſo commune ſignificatione, ſed congruit ſignificatione cum nomine עֵדֶן & cum ipſius denominatiuis מַעֲדַנּוֹת & מַעֲדַנִּים quia ut literas habent gimel & aain eiuſdem poteſtatis ac prolationis, ita etiam eiuſdem ſunt ſignificationis. Geneſ. 24. Et uoluptuaria dedit fratri ipſius, & matri ipſius. 2. Paralipom. 21. Et dedit illis pater ipſorum munera multa de argento, & de auro, & de uoluptuarijs. & cap. 32. Et multi adferebant ipſi Iehoua munus Hieroſolymam, & uoluptuaria Ezechiæ regi Iehuda &c.

מַגָּל Falx. uide in themate גלל

822 **מגן** Congruit ſignificatione cum uerbo גָּנַן niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi differant. Significat enim concludere, cingere, circumdare. Geneſis 14. Et benedictus deus Excelſus, qui concluſit hoſtes in manum tuam. Oſeæ 11. Quomodo tradam te Ephraim, concludam te Iſrael. Prouerbiorum 4. Corona decora cingam te.

823 **מגר** Verbum ſecundæ coniugationis, traxit, congruit autem ſignificatione cum uerbis נגר & יגר חרג גרה גור אגר Et in iſta forma legitur tantum ſemel. Pſalm. 89. Et thronum eius in terram detraxit.

INDE NOMEN.

מוֹרַג Metatheſi literarum. traha, ſerra. Ieſaiæ 41. Ecce poſui te in traham dentatam nouam, habentem undiq; roſtra. Et pluraliter מוֹרַגִּים 2. Samuelis 4. Ecce boues pro holocauſto, & trahæ & inſtrumenta boum pro lignis.

824 **מדד** Menſurauit, ſeu menſus eſt, ſcilicet continua. Ieſaiæ 40. Qui menſus eſt pugillo ſuo aquas. Ezechielis 40. Menſus eſt longitudinem eius. Ieſaiæ 65. Et menſus ſum opus eorum. Numeri 35. Et mẽſurabitis extra urbem angulum orientalem. Ezechielis 43. Et à menſura iſta metieris longitudinem. & cap. 40. Et menſus eſt latitudinem ædificij.

In uoce paſſiua נִמַּד Iere.33.Et non menſurabitur arena.Oſeæ 2.Sicut arena maris,quæ non menſurabitur.Iere.31.Si menſurabuntur cœli.

In ſecunda coniugatione מִדֵּד Iob 7.Et menſurabat ueſperam.Pſalm.60. Et uallem Succoth menſurabo.2.Samuel.8.Et menſurauit duos funiculos. Et iterum:Et menſurauit eos fune.

In uoce paſſiua מוּדַּד Habakuk 3.Stetit & menſurauit terram.

In quarta coniugatione הִתְמוֹדֵד 1.Regum 17.Menſus eſt ſe ſuper puerum.

INDE NOMINA.

מִדָּה Menſura,ſcilicet continuorum,ſeu quantitatis continuæ. ſicut מִשׂוּרָה eſt menſura quantitatis diſcretæ.Ezechielis 40.Et in manu eius calamus menſuræ. 1.Paralipom.11.Percuſſit Ægyptium,uirum menſuræ. & 1.Paralipo.23. Et in omni menſura & quantitate. ubi מִשׂוּרָה eſt diſcretorum, & מִדָּה menſura continuorum. Hebræi prouerbiali figura utuntur מִדָּה כְּמִדָּה quando uiciſſitudinem ſignificare uolunt ſicut Germani korn vmb ſaltz. In ſtatu regiminis מִדַּת Pſalm.39. Menſura dierum meorum quæ eſt: Ezechielis 40. Secundum menſuram portæ. Porro Nehemiæ 5.Mutuo accepimus argentum in menſuram regis,id eſt,in tributum regi.poſitum eſt pro מִנְדָּה ſicut Eſdræ 4.etiam legitur.In ſtatu affixorum.Iob 11.Lõgior terra menſura eius.Et pluraliter מִדּוֹת Ezechiel.40.Secundum menſuras iſtas. Iere.22.Ædificabo mihi domum menſurarum. Et legitur ſemel forma maſculea. Iere.13.Pars menſurarum tuarum.

מֵמַד Menſura,ſicut מֵמַד Iob 38.Quis poſuit menſuras eius.

מָדוֹן Menſura.2. Samuelis 21. Et fuit uir menſuræ.

מַדּוּ Veſtis, commenſurata corpori. Leuitic.6.Et induet ſacerdos ueſtem lini. 2. Samuelis 20.Et Ioab accinctus ueſte indumenti ſui,& ſuper ea accinctus erat gladio. Et in ſtatu affixorum mutat hirik in pathah. Pſalm.109. Et induit maledictionem uelut ueſtem ſuam.Similiter in plurali ſtatus affixorum.Iudicum 4. Et accinxit eũ ſubter ueſtes ſuas ſuper fœmore dextro ſuo.1.Samuelis 4. Et ueſtes eius erant ſciſſæ.& capit.17. Et induit Saul Dauidem ueſtibus ſuis.Legitur tamen in duobus locis,ubi uau ſeruat, מַדְוֵי 2.Samuelis 10.Et 1.Samuelis 19.Et præſcidit ueſtes eorum in medio eorum,uſq; ad nates eorum.Sed de hoc quoq; in themate דָּוָה

מְרִיבָה Quære in themate ſuo רוּן

מַדּוּעַ Quære in themate ſuo יָדַע

825

מהמה

Significatione quadrat cum uerbis, תָּמַהּ & הָמָה הָמַם & modo tãtum ab ipſis uariat,ſignificat autẽ turbari,tumultuari,diſtrahi negotijs. Eſt autem eius uſus tantum in quarta coniugatione הִתְמַהְמַהּ Geneſ.43.Quoniam niſi interturbati fuiſſemus,iam reuerſi fuiſſemus. Iudicum 19. Fulci obſecro cor tuum, & interturbati fuerunt donec declinaret dies. Pſalm. 119. Feſtinaui & non interturbatus. Geneſis 19. Et interturbatus eſt,& apprehenderunt uiri manum eius. Exod.12. Et non potuerunt ad turbari,id eſt, dum turbarentur.Iudicum 4. Et Eliud euaſit donec turbari ipſos,id eſt,dum turbarentur ipſi.Ieſaiæ 29.Interturbemini & obſtupeſcite,prius eſt negotij & moræ, alterum admirationis. Habakuk 2.Si interturbata fuerit, inhia illi. Ex iſtis igitur locis omnibus conſtat non eſſe dubitantis, ſed deliberantis & diſputantis,& occupati animi, & diſtracti in re aliqua.Et credo eſſe uerbum quo Lucas Euangeliſta eſt uſus cap.10. Martha autem περιεσπᾶτο, id eſt, diſtrahebatur circa multa.

Participium מִתְמַהְמֵהַּ 2. Samuelis 15. Videte ergo diſtrahor in campeſtribus deſerti.

INDE PARTICVLAE.

מַה Particula eſt, qua diſtractus animus de re aliqua ſignificatur, id eſt, quàm, quid.

Pſal-

Pſalm.8. Quàm magnificum eſt nomen tuum. Ezechielis 16. Quàm infirmatū eſt cor meum. & cap.19. Quàm mater tua leęna inter leones cubauit. Iudicum 18. Et dixerunt ad eos fratres ipſorum, quid uos? Pſalm.8. Quid homo, quòd memor es illius. 2. Samuelis 21. Quid faciam uobis. Numeri 24. Vſquequo Aſſur te captiuum abduxerit. Et in membro aut diſtinctione orationis, quādo nulla alia uox ſequitur, ualet quicquid, quodcunque. 2. Samuelis 18. Et dixit ad Ioab, & fiat quicquid, curram quoq; & ego poſt Cuſchi. Iob 13. Et tranſeat ſuper me quicquid, ſcilicet ſit. Deinde ſæpenumero accipit à fronte literas aliquas, quæ nonnihil addunt ſignificationi, aut eam parum deflectunt.

בַּמָּה Geneſis 15. In quo ſciam, quòd poſſeſſurus ſum eam. Iudicum 16. In quo ſeruabo Iſrael?

כַּמָּה Tot, quot, quoties. 2. Samuelis 19. Et dixit Barzilai ad regem, tot ſunt dies annorum uitæ meæ. Gen.47. Quot ſunt dies annorum uitæ meæ? Iob 13. Quot ſunt mihi iniquitates. Pſal.119. Quot dies ſerui tui. Iob 21. Quoties lucerna improborum extinguetur. Pſal.78. Quoties amaricauerunt eum in deſerto.

לָמָּה Litera mem daggeſſata uel raphata, ſecundum quod in eam incidit accentus. ad quid, propter quid, cur, quare. Geneſis 12. Ad quid non indicaſti mihi, quod uxor tua eſſet. Et iterum: Quare dixiſti, ſoror mea eſt. Pſalm.2. Quare tumultuantur Gentes, &c.

עַל־מָה Ad quid. Iob 13. Ad quid porto carnem meam dentibus meis?

לָמָּה־זֶּה Et altera uocula nullius eſt ſignificationis. Gen.25. Ad quid mihi primogenitura? Exo.5. Quare miſiſti me? Ioſue 7. Quare tu cadis ſuper faciem?

שַׁלָּמָה Quare. Cantic.1. Quare ero ſicut operta circa greges ſodalium tuorum.

מַה Cum patha eiuſdem eſt cum מָה ſignificationis, & legitur ſic ſcriptum, quando ſequenti uoci combinatur uirgula, quam Grammatici מַקֵּף uocant, ut ſit, quaſi in regimine poneretur. Geneſis 2. Vt uideret, quid uocaret illud. Prouerbiorum 31. Quid fili mi, quid fili uteri mei, & quid fili uotorum meorum. Geneſis 21. Quæ tranſgreſſio mea, quod erratum meum? Iudicum 11. Quid mihi & tibi. & cap.15. Et quid hoc feciſti nobis? 1. Samuelis 28. Quæ forma eius. Ieſaiæ 40. Et quam ſimilitudinem proportionabitis? Eſther 5. Quæ petitio tua. Pſalm.36. Quàm precioſa miſericordia tua. Pſalm.84. Quàm dilecta tabernacula tua. Pſalm.133. Quàm bonum, & quàm iucundum. Et ut מָה ita etiam מַה aliquoties habet poſtpoſitum זֶה coniunctum tamen uirgula מַקֵּף Gen.27. Quomodo feſtinaſti ut inuenires fili mi. 2. Reg.1. Cur reuerſi eſtis.

מַזֶּה Pro מַה־זֶּה Exod.4. Quid eſt in uia tua, ſicut & ſemel affixo לָכֶם eſt combinatū מַלָּכֶם pro מַה־לָּכֶם Ieſaiæ 3. Quid uobis, ut atteratis populum meum.

מֶה Et in hac forma eiuſdem eſt modi ſignificandi cum מָה & מַה Exod.32. Non nouimus quid fuerit illi. 1. Samuelis 4. Quæ uox clamoris magni huius. Et iterum: Quæ fuit res, fili mi. 2. Samuelis 19. Quid eſt ſeruus tuus. 2. Regum 1. Quæ diſpoſitio uiri? 2. Regum 4. Quid faciendum tibi. Ieremiæ 11. Quid dilecto meo. Iob 7. Et quid non parces tranſgreſſioni meæ. Pſalmo 89. Recordare, ego quantum temporis?

בַּמֶּה In hoc. Exod. 22. Eſt ueſtimentum eius pro cute ſua in qua cubat. 1. Samuelis 29. Et in quo complacebit iſte. Ieſaiæ 2. In quo reputandus eſt iſte, id eſt, in hoc reputabilis eſt.

כַּמֶּה Zachariæ 7. Quemadmodum feci iam tot annis.

לָמֶּה 1. Samuelis 1. Ad quid fles, & ad quid non comedis, & ad quid aduerſatur cor tuū.

עַל־מֶה Ieſaiæ 1. Super quo percutiemini ultra, id eſt, quamobrem, propter quid. Pſalm.10. Quare blaſphemat improbus Deum.

עַד־מֶה Pſal.4. Vſq; quo gloria mea ad ignominiam.

מִי Quis, ut מָה & מַה מֶה sunt realia, ita מִי est personale, quis quæ, quisquis, quicunque, & est communis generis, numeri & casus, quanquam etiam articulos admittat. Genesis 21. Quis dixit ad Abraham. cap. 27. Quis tu es fili mi. Deuteron. 20. Quis est homo. 1. Samuelis 25. Quis est Dauid, & quis est filius Isai. Ruth 3. Quæ tu es? Iob 9. Et quis respondebit ei. 1. Samuelis 12. Bouem cuius accepi, & asinum cui accepi, & quem oppressi. Micheæ 1. Cuius transgressio Iacob, nonne Samariæ? & cuius Excelsa Iehuda, nonne Ierusalem? Genesis 32. Et si interrogauerit te dicendo, cuius es, & quo uadis? & cuius hæc sunt ante te? Iob 12. Cum quo non sunt sicut hæc. Psalm. 27. A quo timebo. Genesis 33. Qui isti tibi. Iesaiæ 60. Qui isti, qui ut nubes uolant. Exod. 10. Et qui, & qui sunt ituri. Aliquando tamen quæsitiuè ponitur de rebus personaliter. Iud. 13. Et dixit Manoha ad angelũ Iehoua, quis nomen tuum, ut si uenerit uerbum tuũ, honoremus te. Vel sic, Quis nomine tuo.

אֶל־מִי Ezech. 31. Ad quem similis es magnitudine tua.

עַל־מִי 1. Samuelis 17. Super quo commisisti paucas oues.

826

מחל Legitur de isto themate tantum participium præteritum מֻחָל id est, perfusum. Videtur autem habere cognationem quandam significatione cum uerbo חָלַל quod expandere significat. Iesa. 1. Et uinum tuum est perfusum aqua.

827

מָהַר Festinauit, accelerauit, congruit significatione cum uerbis חָרָה חָרַר יָחַר יָרָה נָחַר nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant. Psalm. 16. Multiplicabunt dolores suos, qui aliò festinauerunt. Exod. 22. Si quis persuaserit uirginem, quæ nondum desponsata est, & concubuerit cum ea, festinando festinet eam sibi in uxorem, id est, dotando dotet eam, quia quod Latini dotare, seu dotem dare, dicunt, id Hebræi hoc uerbo festinandi efferunt, quòd dos festinãter & promittatur desponsatis, & detur nuptis.

In uoce passiua legitur participiũ נִמְהָר sed quia trãsit in naturam nominis, ideo inter nomina collocandum esse duximus.

In secunda coniugatione מִהֵר 1. Samuelis 4. Et uir festinauit. Iesaiæ 51. Festinauit, uolutans se ut solueretur. Genesis 27. Quomodo festinasti ut inuenires. & cap. 45. Et festinabitis & adducetis patrem meum huc. Iesaiæ 49. Festinauerunt ædificatores tui. Psalm. 106. Festinauerunt, obliti sunt factorum eius. non expectauerunt consilium eius. Iesaiæ 5. Qui dicunt festinet. acceleret opus suum. Ieremiæ 48. Et malum eius festinauit ualde. 2. Paralipom. 24. Et non festinauerunt Leuitæ. Et quando post se accusatiuum regit, tum uerbo arripiendi seu corripiendi transferendum est. Gen. 18. Arripe tria sata. 1. Reg. 22. Et dixit, Arripe Michã filium Iimla. Nahum 2. Impingent ingressu suo, arripient murum eius. Esther 5. Arripite Hamon, ut faciat uerbum Esther.

INDE NOMINA.

מָהִיר Festinus, celer, & sumitur semper in bonum. Esdræ 7. Et ipse erat scriba festinus in lege Mosi. Psal. 45. Lingua mea stylus scribæ festini. Prouer. 22. Vidisti uirum festinum in opere suo, is coram regibus stabit. Et in statu regiminis מְהִיר Iesaiæ 16. Et festinus iustitiæ.

יָהִיר Festinus. Et in ista forma accipitur in malum pro præcipiti & temerario. Prouerb. 21. Superbus festinus, derisor est nomen eius. Habakuk 2. Veruntamen uinum seducit uirum festinum. & non habitabit tuguriolum.

נִמְהָר Festinus. nomen participiale. Habakuk 1. Gens amara & festina. Et pluraliter נִמְהָרִים Iesaiæ 34. Et cor festinorum obseruabit scientiam. Et in statu regiminis נִמְהֲרֵי Iesaiæ 35. Dicite ad festinos corde, confortamini, ne timeatis. Et in genere fœminino נִמְהָרָה Iob 5. Et consilium peruersorum, festinum.

מַהֵר Nomen forma masculini generis. Zopho. 1. Propinquus est dies Iehoua magnus, propinquus & festinus ualde. Et quando iungitur uerbo, tum aduerbiascit. Exod.

32.Recesserunt festinanter. Deuteron.4. Quia auferendo auferemini festinanter desuper terra.cap.7.Et poteris absumere eos festinanter. Sic in forma fœminina מְהֵרָה Num.16.Et uadens festinanter desuper terra.Iosue 8.Surrexit festinanter de loco suo.Psal.37.Sicut fœnum festinanter succidentur. Psal.147. Vsque festinanter currit uerbum eius.

מֹהַר Festinantia,& hoc nomine solent Hebræi uocare dotem,quia festinanter solet dari in desponsatione.Germani etiam eadem ratione uocant Morgengab. Gen.34. Multiplicate super me ualde dotem & donum,& dabo,sicut dixeritis ad me.Exo. 22.Argentum pendat iuxta dotem uirginitatis.1.Samuelis 18.Non est complacentia regi in dote.

מַהֲמֹרוֹת Nomen pluralis numeri tantum geminatum,habens mem.præcipitia.Psalm.140. In ignem conijciat eos,in præcipitia ne resurgant.

828 מוֹג

Id quod durum & compactum erat,resolutum seu liquefactum est. & congruit significatione cum uerbo מוֹג eo quòd primæ literæ eiusdem sint instrumēti, ideo inter se modo tantum significandi differunt.habet enim quandam congruentiam cum uerbo גָּמָא & nomine גֹּמֶא eo quòd scirpus in humida terra immersus excrescat.Psal.46.Resoluetur terra.Amos 9.Qui tangit terram,ut resoluatur. Ezech.21. Vt resoluatur cor.Et cum affixo legitur semel actiue.Iesaiæ 64.Et resoluisti nos in manu iniquitatis nostræ.

In uoce passiua נָמוֹג 1.Sam.14.Et ecce multitudo resoluta est Palęstina.Nahum 1.Et templum resolutum est.Exo.15. Resoluti sunt omnes habitatores Canaan.

Participium pluralis numeri נְמֹגִים Psalm.75.Resoluuntur terra & omnes habitatores eius.

In secunda coniugatione מוֹגֵג Psalm.65.Guttulis resolues eam.Iob 30.Et resolues me in efficaciam.

In quarta coniugatione הִתְמוֹגֵג Psal.107.Anima eorum in malo resoluetur. Amos 9.Et omnes colles resoluentur.Nahum 3.Et colles resoluti sunt.

829 מוֹחַ

Legitur ab isto uerbo tantum participium præsens,seu nomen participiale, pluralis numeri מֵחִים sicut à מֵית deriuatur מֵתִים Psal.66.Holocausta medullantiū offeram tibi.Iesaiæ 5.Et pascent agnos iuxta ordinem eorum, & siccitates medullantium aduenæ comedent.

INDE NOMINA.

מוֹחַ Medulla. Iob 21.Et medulla ossium eius irrigabitur. Iudæi cerebrum hoc nomine uocant.

מְמֻחָיִם Nomen participiale,forma dualis numeri,& tamen irregulare. Iesa.25. Cōuiuium fecium,pinguium,medullatorum,scilicet tam uini,quam panis & eduliorum.

830 מוֹט

Amotus est loco suo ui,& cum rei motæ damno seu malo.Et congruit significatione cum uerbis נָטָה & מָטַט נוֹט nisi quod modo significandi inter se uarient, habet etiam cum eo congruentiam cùm uoce tum significatione uerbum Latinum, motus est,ut uideatur ab Hebræa lingua mutuatum esse.Leuitic.25.Et si attenuatus fuerit frater tuus, & amota fuerit manus eius apud te, tum sustentabis in eo. Deuteron.32.In tempore amouebitur pes eorum.Psal.46.Amota sunt regna.Psal. 60.Sana contritiones eius,quia amota est.Iesaiæ 54.Et colles amouebuntur, at misericordia mea abs te non discedet,& pactum meum non amouebitur. Psal.38.In amoueri pedem meum,contra me magnificati sunt,Psalm.46. In amouendo montes in cor maris.

Participium מָט Prouerb.25.Fons expāsus,& uena corrupta,iustus amotus coram improbo. Et pluraliter מָטִים Prouerb.24.Eripe pertractos ad mortem,& amotos ad necem,si prohibere poteris.

In uoce passiua נָמוֹט Psal.10.Ego dixi in corde meo non amouebor.Ps.21.Quoniā rex cōfidit in Iehoua,& in misericordia Excelsi,nō amouebit̃.Psal.82.Amouebunt̃ omnia fundamenta terræ.Ps.140. Amoueant̃ super eos carbones.Prouer.12. Radix iustorū non amouebit̃.Iesa.41.Et firmauit illud cum clauis, ne amoueatur.

In ter-

In tertia coniugatione הֵמִיט Psal.55.Quoniã amouebunt super me iniquitatē.
In quarta coniugatione הִתְמוֹטֵט Iesaiæ 24.Amouendo amouit se terra.

INDE NOMINA.

מוֹט Nomen infinitum, amotio, remotio, exilium. Psal.55. Non dabit amotionem iusto in æternum.Psal.121.Non det in amotionem pedem tuum.Deinde purè nominaliter significat Hebræis, instrumentum, quo aliquod onus amouetur.Latini uerterunt uectem.Num.4.Et ponent super uecte.& cap.14.Et succiderunt ibi palmitem,& botrum uuarum unum,& portauerunt eum in uecte cum duobus, scilicet uiris. Et in genere fœminino מוֹטָה significat etiam instrumentum, quo onus aliquod amouetur, uectis seu pertica, postea per metalepsin pro iugo,& onere iugi accipitur.Iesaiæ 58.Soluere fasciculos iugi, dimittere conculcatos, liberos, & omne iugum disrumpatis. Et mox iterum: Si remoueris è medio tui iugum. Et pluraliter מוֹטוֹת uectes in iugo.Leu.26.Et fregi uectes iugi uestri, & incedere feci uos erecte.Ezech.34.Cum fregero uectes iugi uestri. 1.Paralip.15.In humeris suis uectibus super illis.Ieremiæ 27.Fac tibi lora & uectes,& pones ea super collo tuo.& cap.28.Vectes ligni fregisti,& facies eis uectes ferri. Ezech.30. Cum ego frangerem ibi uectes Ægypti.

831 מוך Oppressus, depressus est, scilicet paupertate & inopia seu ære alieno.Et differt tantum significandi modo à מָכַךְ Leuit.25. Et oppressus fuerit paupertate frater tuus.Et ibidem iterum: Quando oppressus fuerit paupertate frater tuus,& uendiderit de possessione sua.

INDE NOMEN.

מָךְ Nomen participiale, oppressus, scilicet paupertate, seu debitis.Leuitic.25.Et si oppressior fuerit ipse ab æstimatione tua.

832 מול Generaliter significat cædere, secare, cum suis compositis. ut sunt, omnino & perfecte circumcidere, circum secare, resecare, succidere.Congruit enim significatione cum uerbis נָמַל & אֻמְלַל מָלֵא מָלַל nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se discrepent.Iosue 5.Hæc est causa, qua circumcidit Iosua omnem populum.Deut.30.Et circumcidet Iehoua deus tuus cor tuum. Gen.17.Et circumcidit carnem præputij eorum.Iosue 5.Et iterum circumcide filios Israel secũdo. Ezech. 16.Quomodo circumcidam cor tuum.

In uoce passiua נִמּוֹל Gen.17.Et circumcisus est Abraham. Et iterum: Et empti argento à filio alienigena circumcisi sunt ab ipso.

Participium pluralis numeri נִמֹּלִים Gen.34.Sicut ipsi circumcisi sunt.

In secunda cõiugatione uoce passiua מוֹלָל Psal.90.Mane floret,& crescit, uespri autem resecatur & arescit.

In tertia coniugatione הֵמִיל Psal.118.Sed in nomine Iehuda succidam eos.

In quarta coniugatione הִתְמוֹלֵל Psalm.58. Vt cum tendet sagittas suas, uelut succidantur.

INDE NOMINA.

מוּל Circumcisus, uel, ut Suetonius in uita Domitiani, Iudæum uocat, Circumsectus.Ieremiæ 9.Et uisitabo omnem circumcisum præputio. Et pluraliter מֻלִים Iosue 5. Circumcisi erant omnes in populo.

מוּלוֹת Nomen pluralis numeri, id est, Circumcisiones.quo usa est uxor Mosi Midianitis lingua sua.Exod.4.Sponsus sanguinum propter circumcisiones.Alioqui Hebræi uulgari sua lingua opus circumcisionis uocant nomine מִלָּה & illum qui hoc opus perficit מוֹהֵל. Est autem circumcisio carnalis pelliculæ, qua uirgæ glans obtegitur, amputatio.Et quia promissio Abrahæ facta erat de semine, ideo circumcisio fieri debebat in loco genitali, ut promissi seminis isto signo externo circumcisionis, admoneretur. Deinde circumcisio masculino generi tantum erat mandata, ut Iudæi illa admonerentur peccati originis, omnes semine uirili propagatos esse peccatores,& obnoxios iræ dei,& æternæ damnationis. Sed ideo parsum est generi fœminino, quòd quidam nascendus esset ex muliere sine uirili semine

ne, filius nimirum Dei, Dominus noster Iesus Christus conceptus de spiritu sancto natus ex Maria uirgine, benedictum illud semen, in quo benedicendæ erant omnes gentes, & cognationes terræ, &c. Paulus apostolus aliquoties Iudæos uocat in abstracto περιτομήν, id est, Circumcisionem, sicut gentes uocat ἀκροβυστίαν.

מוּל Vox, quæ loci circumstantiam circumscribit & determinat simulatque importans respectum, id est, circum, circa, erga, ante, è regione. Exod. 18. Esto tu populo erga deum. 1. Reg. 7. Et è regione fenestra contra fenestram. Et cum affixo mutat schurek in kybutz daggessato lamed. Num. 22. Et ipse manet è regione mei.

אֶל מוּל Iuxta, contra, aduersus. Iosue 9. Hi quoque qui habitabant.

מִמּוּל E regione, contra, erga. Exod. 28. E regione faciei illius. Micheæ 2. Vltra tunicam, pallium sustulistis.

מוֹל Cum holem. Deut. 1. In deserto in campestribus contra Suph.

מוּאל Interposita litera aleph. Nehe. 12. Et chorus secundus ambulabat ex aduerso.

תְּמוֹל Constructum cum nomine הַיּוֹם hodie, tum respectum importat, ut מוּל loci, ita hoc temporis, hesternum, hesternus dies, heri. Exod. 5. Sicut heri ita hodie. 1. Sam. 20. Quare non uenit filius Isai, nec heri nec hodie ad panem. 2. Sam. 15. Heri ueniebas tu & hodie transferam te. At quando non ponitur respectiuè, tum sumitur pro tempore paulò antè præterito. Iob 8. Heri nos, & nihil norimus.

אֶתְמוֹל Apposita priori litera aleph. Hesternus, hesterna, hesternũ, heri. Psal. 80. Quoniam mille anni in oculis tuis, sicut dies hesternus. Et cum schurek אֶתְמוּל Iesa. 30. Quoniam ordinata est ab heri Thophte, id est, iam olim. Item Amos 2. At heri populus meus sicut inimicus consurgebat, è contra uestem & pallium detrahebat, ubi apparet idem significare, quod מוּל id est, econtra respectiue, ut sic legas. Econtra uero populus meus, sicut inimicus insurgebat &c. Porro quãdo אֶתְמוֹל uel תְּמוֹל cum nomine שִׁלְשֹׁם construitur mediatè, tum uertendum erit aduerbio heri. Exo. 4. Non sum uerborum ego, etiam ab heri, etiam à nudiustertius. 2. Sam. 5. Tam heri quàm nudiustertius cum regnaret Saul super nos. Vel immediatè, & tum uertendum erit aduerbio nudius. Gen. 31. Et ecce non erat erga eum sicut nudiustertius, id est, antea. Ex. 5. Et demẽsum laterũ, quod faciebãt nudiustertius imponetis illis.

מוּם Vide in themate suo אמן

מוֹן Vide in themate suo מָנָה

833

מוּץ uel מִיץ

Cõgruit significatione cum uerbis מָצָא מָצַץ מָצָה צוּם nisi, quòd ut forma, ita modo significãdi inter se discrepẽt. Legitur tamen ab hac forma tãtum participium præsens, seu nomen participiale מֵץ emulsor, qui emulget. Esa. 16. Defecit emulsor, emulgens.

INDE NOMINA.

מִיץ Emulsor, expressor, emunctor. Prouer. 30. Emunctor lactis educet butyrũ, & emũctor naris educet sanguinem.

מוֹץ Gluma, hoc est folliculus triturando decussus de granis frumenti, palea, quisquilia, quãquam postea generaliter pro minutijs quarumlibet rerum accipiatur. Psal. 1. Non sic improbi, sed tanquam gluma, quam propellit uentus. Iesaiæ 17. Tanquã gluma montium ante uentum. Zophoniæ 2. Tanquam gluma transiuit dies. Iob 21. Et sicut gluma, quam abripuit turbo. Oseæ 13. Tanquam gluma turbine rapta de area.

מוֹר Myrrha, uide in themate מָרַר

834

מוּשׁ

Significationem omnino contrariã habet cum uerbis מָשַׁשׁ מָשָׁה גָּשַׁשׁ נָגַשׁ cum quibus tamẽ scriptura aliquo modo cõgruit. Cõuenit aũt ferè cũ uerbo מָאַשׁ Significat aũt discessionẽ, seu remotionem, nõ accessionẽ seu contrectationẽ. Zach. 14. Et discedet medietas montis ad aquilonẽ, & medietas eius ad meridiẽ. Iesa. 54. Quoniam montes discedent, & colles nutabũt, sed misericordia mea nõ discedet. & cap. 22. Discedet clauus fixus in loco firmo. Cõstruit aũt sæpius cũ ablatiuo mediante

diante præpositione mem. Num. 14. Arca fœderis Iehoua, & Mose non discesserunt è medio castrarum. Iosue 5. Non discedet liber legis ab ore tuo. Prouerbio. 17. Non discedet malum à domo eius. Iere. 31. Si discesserint statuta à conspectu tuo. Iudicum 6. Ne obsecro discedas hinc. Legitur tamen semel regens post se accusatiuum mediante articulo את actiue seu transitiue. Zachariæ 3. Et discedere faciã iniquitates terræ illius in die una, id est amouebo.

In tertia coniugatione הֵמִישׁ Legiturq; quandoq; transitiue sequente accusatiuo. Micheę 2. Non subducetis inde colla uestra. Et ibidẽ iterum: Quomodo quod subduxerat mihi, redderet agros nostros, quos distribuit, Iob 23. Præceptum labiorum eius etiam non remoui. At quando non ponitur in regimine, sed construitur cum ablatiuo mediante prępositione mem, tum neutraliter. & in transitiue usurpatur. Exod. 33. Et puer non discedebat de medio tabernaculi. Iesaiæ 46. Et è loco suo non discedet, neq; discedet à faciendo fructum, id est, non cessabit facere fructum. Exod. 13. Non discedet columna nubis interdiu, & columna ignis noctu à conspectu populi.

835 מִית uel מוּת Absumptus est morte, obijt, defunctus est, mortuus est morte uel naturali, uel uiolenta. Et ut sola literarũ trãspositione, ita modo significãdi differt à uerbo תּוֹם Et nota quod in tertia persona utriusq; numeri præteriti tẽporis, & in participio pręsenti transponitᷣ iod litera media ad hirik, & legitur מֵת pluraliter מֵתוּ cæterũ in reliquis omnib. personis, modis, tẽporibus ac coniugationibus referunt formam מוּת Gen. 50. Et uidentes fratres Ioseph, quòd mortuus esset pater ipsorũ. Iosue 1. Ecce Moses seruus meus mortuus est. 2. Sam. 12. Est ne puer mortuus, & responderunt, mortuus est. Gen. 7. Et cuncta quæ fuerant in arida, mortua erant. cap. 19. Ne apprehendat me malum, & moriar. Iud. 4. Lassusq; mortuus est. 1. Samuelis 14. Propter paululum mellis, ego moriar. 1. Samuelis. 25. Et emortuum est cor eius intra ipsum. Est autem hic obseruatione dignum, primo, quod quemadmodum uerbũ חָיָה nonnũquam ex uehemẽti ęgritudine reuiuiscere, ac sanitatẽ recuperare, ita hoc uerbum מוּת contrario modo, à sanitate in morbum recidere, pristinam sanitatem ac uitã amittere significat. Gen. 2. Quacunq; die comederis tu ex ea, moriẽdo morieris, id est, eris mortalis, & morti obnoxius, uitam statim amittes. 1. Sam. 25. Et emortuum est cor eius intra ipsum.

Participium præsens מֵת Gen. 30. Da mihi filios, si non dederis, morior ego. Et pluraliter מֵתִים Exod. 12. Et dicebant omnes, nos morimur. In genere fœminino מֵתָה Genes. 30. Et si non morior ego. Zachariæ 11. Quæ moritur. moriatur. Migrãt tamen ista participia in nomina uerbalia, ut paulò inferius uidebitur.

In secunda coniugatione מוֹתֵת morte affecit, occidit. Iudicum 9. Euagina gladium tuum, & occide me. 1. Sam. 14. Et armiger eius occidebat à tergo eius. 2. Sam. 1. Ego occidi unctum Iehoua. Psal. 34. Occidet improbum malitia.

In tertia coniugatione הֵמִית morte affecit, occidit. Iudic. 16. Et fuerunt mortui, quos occidit morte sua plures, quàm quos occiderat in uita sua. 2. Sam. 3. Propterea quod occidisset Azachelem. 2. Reg. 16. Et Rezin ipsum occidit.

Participium præsens מֵמִית 1. Sam. 2. Iehoua occidit, & uiuificat. Et pluraliter מְמִיתִים 2. Reg. 17. Et misit inter eos leones, & ecce ipsi erãt occidentes eos. Iob 33. Et appropinquat anima eius sepulchro, & uita eius occisoribus. Iere. 26. Veruntamen sciendo scitote, quod si occisores uos mei fueritis.

In uoce passiua הוּמַת occisus est. Deut. 22. Et si erit in aliquo peccatum iudicij mortis, occidatᷣ. 2. Sam. 21. Et ipsi occisi sunt tempore messis. Exo. 21. Qui percusserit patrem suum, aut matrem suam, occisione occidetur, id est, morte multetur.

Participium masculini generis מוּמָת 1. Sam. 19. Si non liberas animam tuam hac nocte, cras es occisus. Et pluraliter מוּמָתִים 2. Paral. 22. Et furata est eum de medio filiorum regis occisorum.

INDE NOMINA.

מֵת Nomen participiale mortuus, corpus mortuũ, cadauer. Gen. 23. Et surrexit Abraham

ham à mortuo suo. Et ibidem iterum: Vt sepeliam mortuum meũ è cõspectu meo. Exod. 12. Et non erat domus in qua non esset mortuus. Nume. 6. Omnibus diebus est Hazareus Iehoua, ad corpus mortuum non ingrediatur ubi adiectiuè ponitur. Et nota quòd non semper pro mortuo seu cadauere mortuo, seu corpore mortuo, sed etiam pro homine occidẽdo, & reo mortis, & morti destinato usurpetur. Gen. 20. Ecce tu mortuus du bist des todes. Deut. 17. In ore duorum aut trium testium occidendus, id est, reus mortis. Et pluraliter מֵתִים in prima semper cum zere, tam in statu absoluto, quàm regiminis & affixorum. Psal. 88. Inter mortuos libere. In statu regiminis מֵתֵי Iesaiæ 22. Et non mortui bello. Threnor. 2. In tenebris collocauit me sicut mortuos mundi. Est autem non indignũ scitu, quod aliud & in alia parum forma (quod ad primam uocem attinet) nomen pluralis numeri tãtum habẽs, scilicet sub prima litera seua ut מְתִים aliquoties legatur, quod significat uiros, homines, mortales. Et ut Latini à conditione sua homines uocant mortales: Ita Hebræi uocant eos similiter מְתִים nisi quòd Hebræi, quantum ex sacris literis deprehenditur, paulo arctius hoc uocabulo utantur pro uiris seu hominibus, seu mortalibus eiusdem familię, tribus, sortis, societatis seu ciuitatis & reipublicę. Deuteron. 2. Et anathematizauimus omnia oppida, uiros & mulieres, & paruulos, pro quo Chaldæus uertit גֻּבְרַיָּא uiros. Iob 11. Soli tibi uiri tacebunt. & cap. 24. In ciuitate uiri gemũt. Et Dauid Propheta addidit huic nomini ab initio literã mem מִמְתִים Psalm. 17. Mortales manus tuæ Iehoua, mortales de mundo, quorum portio est hæc uita. Et quanquam alij existiment literam mem esse præpositionem, ut præcedenti proxime uersui cohæreat, tamen si staret ipsorum sententia, debebat altera mem litera substantialis punctari dagges. Deinde suffragat̃ meæ sententiæ, quòd ut paulo post apparebit, hæc uox per prothesin etiam cùm hanc literàm, tum quoq; beth accersit. In statu regiminis מְתֵי Iob 11. Ipse nouit homines uanitatis. cap. 19. Abominati sunt me omnes uiri consilij mei. & cap. 31. An non dixerũt uiri tabernaculi mei. Et cum affixo. Iesaiæ 3. Viri tui gladio cadent. Est præterea & hoc non prætereundum silentio, quòd quando hoc nomẽ pluralis numeri מְתֵי construitur cum nomine מִסְפָּר uel aduerbio מְעַט tum significet paruã manũ, exiguum, infirmum & pusillum cœtum, qui collocatione alterius rei, uel partis ualde est pusillus, infirmus, imbecillis, imò uelut mortuus, & uelut oues ad mactationem expositus. Gen. 34. Dixit Iacob ad Simeon & Leui, turbastis me, fœtere enim fecistis me coram habitatore huius terræ, coram Cananæo, & Pheresæo. Ego uerò paucus numero, & congregabuntur aduersus me, & percutiẽt me, & delebor ego, & domus mea, &c. Deut 4. Et disperget uos Iehoua in populos, & superstites eritis pauci numero inter Gentes. & cap. 33. Viuat Ruben, & non moriatur, & tribus eius sit pusilla numero. Item cum aduerbio מְעַט Deut. 26. Descendens in Ægyptũ peregrinatus est ibi cœtu modico. & ca. 28. Et eritis reliqui in cœtu modico, pro ijs qui fuistis quasi stellæ cœli prę multitudine. Et 1. Paral. 16. cum utroq; cõstructum legitur, quibus supersuperlatiuum significare uoluit. Cum essetis מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט paucissimi numero. Reperitur tamen uno in loco cum nomine alio constructum, ubi quoq; pusillũ, infirmũ, & imbecillum significat. Iesaiæ 41. Ne timeas uermis Iacob מְתֵי יִשְׂרָאֵל pusille Israel, quam phrasin nedum imitatus, uerum etiã mutuatus est Christus cum Lucę 12. Discipulos suos ijsdem uerbis consolatur. Noli, inquiẽs, timere pusille grex, &c.

מָוֶת Mors. 2. Samuelis 22. Circundederunt me procellę mortis. Deut. 19. Et ei non iudicium mortis. Paulus 2. Corinth. 1. Vertit ἀπόκριμα τοῦ θανάτου sententiam mortis uelut ipsis periculis nihil aliud denunciantibus, quàm mortem. Sumitur autẽ non raro pro morbo aliquo lętali, pro peste seu lue aliqua. Threnor. 1. Foris gladius orbabat, & domi quasi mors. Item pro pernicie, afflictione, calamitate. Exod. 10. Rogate Iehoua ut auferat à me mortem istam. Prouerb. 26. Sicut abscondit se, qui iaculatur ignes, sagittas & mortem. Sic Paulus uidetur usus esse. Rom. 7. Quis liberabit me à corpore, id est, obnoxio multis afflictionibus, morbis, malis. In statu

O regi-

regiminis & affixorum מוֹת Num.23.Moriat̃ anima mea morte iustorũ.Iudi.16.Et erant mortui,quos occidit morte sua. In plurali legitur in statu regiminis & affixorum מוֹתֵי cruciatus lætales.Ezech.28.Mortibus incircumcisorum morieris. Sic sæpissime scriptura utitur pro ingentibus discriminibus,grauibus afflictiõibus, luctis & agonibus,morti proximis & uehementissimis passionibus.Sicut & Paulus facit.2.Corinth.11.cum inquit. In mortibus frequẽter.Item 2. Corinth.1. Quin ipsi in nobis sententiã mortis acceperamus,ne confideremus in nobis ipsis,sed in deo, qui ad uitam suscitat mortuos,de tãta morte eripuit nos.pro quo uetus translatio habet de tantis periculis.Ambrosius de tantis mortibus,quemadmodum etiam legit Chrysostomus, ostendens ὑπερβολικῶς ingentia discrimina dictas esse mortes. Asciscit autem semel à fronte literam mem מְמוֹתֵי Ieremiæ 16.Mortibus incircumcisorum morientur.

מוּתָה Mors,sicut à nomine עָוֶל fit denominatiuũ עַוְלָה Ps.116.Preciosa mors sãctorũ eius.

תְּמוּתָה Mors.Psalm.79.Fac residuos filios mortis.& Psalm 102.Ad soluendum filios mortis,id est, adiudicatos morti.

836 מזג

Et in distinctione sententiæ מֶזֶג infusio,liquor,qui in craterem infunditur.sicut מֶסֶךְ Cantic.7. Vmbilicus tuus sicut crater rotundus,qui non deficiet liquore. Arbitror autem affinitatem habere significatione cum מֶסֶךְ

837 מזיר

Nomen Pluralis numeri tantum,status regiminis,id est,adustiones.Deut.32.Adustiones famis,&c.uerbũ אזא frequẽs est in hac significatiõe apud Chaldęos.

838 מזח

Nomen,quod propriè obfirmationem significat seu firmamentum.& per translationem cingulũ,quo homo firmatur, & quod roboret lũbos.Ies.23.Transi terram tuã,tanquã flumen filia Tharsis,non est obfirmatio amplius.i.cingulũ. In statu regiminis mutat sægol in zere מְזַח Psal.109.Sit ei uelut uestimentum, quo inuoluitur,& in obfirmationem perpetuitatis,qua cingetur illa. Iob 12. usus est forma מְזִיחַ effundet contemptum super principes & obfirmationem torrentium debilitat,id est,baltheum seu potentiam tyrannorum, pro quo Hieronymus uertit. Et cingulum regum dissoluit.

839 מחה

Abstersit,deleuit,abstergendo deleuit,amouit aliquid loco,ne amplius appareat.Et hęc est amplior & cõmunior significatio.2.Reg.21.Et abstergã Ierusalem, quemadmodũ aliquis abstergeret caldare abstersione, & uerteret super faciem suam,ut,scilicet in eo amplius nihil sit.Gen.7.Et delebo omnem substantiam. Prouerb.30.Et absterget os suũ.Iesa.25. Absterget Iehoua deus lacrymam ab omni facie.Psalm.51.Et omnes iniquitates meas absterge.Exod.32.Dele me ex libro tuo. Deute.25. Delebis memoriam Amalek. Genes.7.Et deleuit omnem substantiam. Exod.17.Delendo delebo memoriam Amalek.2. Reg.14. Et non loquutus est Iehoua ad delendum nomen Israel.

Participium pręsens מוֹחֶה Iesaiæ 43.Ego,ego ipse inquam, deleo transgressiones tuas propter me. Est & obseruandum,quod in quibusdam locis significationem priori habet contrariã,& significat admouere alicui rei,ut percellatur.Ad differentiam alterius sępius scribitur cum aleph loco he,& exponitur uerbo plaudendi.Iesaiæ 55.Et omnia ligna agri plaudent manu.Psal.98.Flumina plaudent manu. Legitur tamen semel cum he.Num.34.Et pertinget ad latus maris Cinnereth.

In uoce passiua נִמְחָה Ezech.6.Et delebuntur opera uestra.Deut.25.Et non delebitur nomen eius.Nehem.4.Et peccatum eorum à facie tua ne deleatur.Psal.109. Deleatur nomen eius.

In tertia coniugatione תְּמַחִי Nehe.13.Et ne deleas misericordias meas.Ier.18.Et erratũ eorũ à facie tua ne deleas.ubi iod est loco he.Pro.31.Ne des mulieribus substantiã tuam,& uias tuas ad delendum reges,ubi abiecta est he litera characteristica tertiæ coniugationis euphoniæ gratia.

INDE NOMINA.

מְחָה Abstersio,2.Reg.21.Quemadmodum aliquis abstergit caldare abstersione.

Aries

מְחִי Aries, machina bellica, quæ applicatur muris, ut eos plaudendo frangat. Ieſaiæ 26. Et arietem contra eam ponet contra muros tuos.

840 מחץ Infecit. ſcilicet ſanguine, cruentauit. Conuenit ſignificatione cum uerbo חָמֵץ niſi quòd hoc de infectione fermenti, illud uero de infectione ſanguinis dicat. Ac utuntur Hebræi iſto uerbo non aliter atq; Latini utuntur uerbo uulnerandi, ſeu ſauciandi. Pſal. 110. Suſtentator ad dexteram tuam cruentauit in die iræ ſuæ reges. Et mox iterum: Cruentauit caput in terra multa. Iob 26. Et in intelligentia ſua cruẽtauit ſuperbiã, ſcilicet maris ſeu Ægypti. alludit enim tacitè ad interitũ Pharaonis in mari iuncoſo. Num. 24. Et cruentabit terminos Moab. Et mox iterũ: Et ſagittas ſuas cruentabit. Deut. 32. Cruentaui, & ego ſanabo. & cap. 33. Cruenta lumbos inſurgentium contra te. 2. Sam. 22. & Pſal. 18. Et conſumam eos, & cruentabo eos. Iudic. 5. Attrectauit caput eius, & cruentauit. Iob. 5. Cruentabit, & manus eius ſanabunt. Pſalm. 68. Et quidẽ deus cruentabit caput inimicorũ ſuorũ. Et mox iterũ: Vt cruentes pedẽ tuum in ſanguine. Habakuk 3. Cruentaſti caput de domo improbi.

INDE NOMEN.

מַחַץ Cruentatio. Ieſaiæ 30. Et cruentationẽ ſeu cruorẽ plagæ eius ſanabit, id eſt, uulnus.

841 מחק Vertit, adaptando uertit ſeu uoluit. Congruit ſignificatione cum uerbo חָמַק niſi quòd ut poſitu literarum, ita modo ſignificandi inter ſe uarient. Iudic. 5. Et uertebat caput eius, & cruentabat.

842 מְחִיר Reciprocatio, commutatio, precium quod datur pro re uendita. Et ut à מֶכֶר nõ niſi litera differt, eadem tamen quod ad pronunciationem attinet affini, & commutabili, ita ſignificatione non multum diſcrepat. Nam ut מֶכֶר uẽditionem ſignificat, ita hoc notat cõmutationem ſeu precium, pro quo fit uenditio, itaq; ſeſe erga inuicem habent tanquam correlatiua. Videturq; præterea nonnihil cõmune habere ſignificatione cum uerbo חָמַר Deut. 23. Non inferes mercedes meretricis, neq; precium canis in domum Iehoua. 2. Sam. 24. Emendo emã abs te pro precio. 1. Reg. 21. Dabo tibi argenti precium pro ea. Prouerb. 17. Quid eſt precium in manu ſtulti. Prouerb. 27. Et precium agri ſunt hirci. Ieſaię 45. Et captiuitatem meã dimittam, neq; pro precio, neq; pro munere. cap. 55. Emite abſq; argẽto, & abſq; cõmutatione uinum & lac. Daniel. 11. Et terram diuidet pro precio. Micheæ 3. Et ſacerdotes eius pro precio docebant. In ſtatu affixorũ nihil uariat. Iob 28. Et põderabitur argentum pro precio eius. Et pluraliter מְחִירִים Pſal. 44. Neq; auxiſti precia eorum. Ex his iam citatis locis clarum eſt, ſignificare rem aut pecuniã, quę pro alia re datur, & quæ ſequitur & ſuperuenit, ut fiat commutatio.

מָחָר Aliud nomen ſubſtãtiuum, quod commutationẽ tẽporis ſignificat. Et ut מְחִיר eſt commutatio rerum, ita מָחָר eſt commutatio temporis. Latini uerterũt cras, nec habent aliud, quo proprius reddere poſſint. Eſt autem cras, dies quę ſequitur heſternum, & ſuperuenit priori. Exod. 9. Et recedet mixtura à Pharaone & à ſeruis eius, & à populo eius cras. cap. 9. Cras faciet Iehoua uerbũ iſtud. cap. 19. Et ſanctificabis eos hodie & cras, lauentq; ueſtimenta ſua, ſintq; parati in diem tertium, quoniã die tertio deſcendet Iehoua in oculis totius populi. Num. 14. Cras reſpicite, & proficiſcimini in deſertum. Ioſue 11. Ne timeas à cõſpectu eorum quia cras iuxta tempus iſtud tradam eos. Ieſaiæ 22. Comedendo & bibendo, cras enim moriemur. Accipitur tamen aliquando non præciſè pro die craſtino, ſeu proximè poſtero, ſed pro tẽpore ſubſequente, ſeu ſuperueniente. Deuter. 6. Si interrogauerit te filius tuus cras dicens, id eſt, aliquando heut oder morgen. Ioſue 4. Et cum interrogauerint filij ueſtri cras patres ſuos, quid ſint lapides iſti. Ioſue 22. Quòd ſi uoluerit ſic dicere ad nos, & ad generationes ueſtras cras. Quandoq; aſſumit ab initio literam lamed לְמָחָר in craſtino, ſeu aduerbialiter craſtino. Exo. 8. Et dixit in craſtino & dixit fiat iuxta uerbum tuum. Et mox iterum, craſtino erit ſignum iſtud. At quando conſtruitur cum nomine יוֹם tum eſt adiectiuum. Geneſ. 30. Et reſpondebit mihi iuſtitia mea in die craſtino, id eſt, aliquando, ſuo tẽpore, quandocunq; opus erit, iuſtitia mea pro me

ſatisfaciet.Prouerb.27.Ne glorieris in diem craſtinum. Sic quoq; quando coniūgitur nomini עֵת Exod.9.Ecce ego pluam iuxta tempus craſtinum.1.Samuel.9.Iuxta tempus craſtinum, id eſt, cras iuxta hoc tempus.

מָחָרָת Cras.Num.11.Et ſurgens populus tota die,& tota nocte,& tota altera die collegerunt coturnices.Et aſſumit plerūq; ab initio literam mem מִמָּחֳרָת id eſt,ut in craſtinum,uel aduerbialiter cras,craſtino.Gen.19. Et factum eſt craſtino.Exo.9.Et facit Iehoua uerbum iſtud craſtino,& mortuum eſt omne pecus Ægypti.Leu.19.In die ſacrificij ueſtri comedetur atq; in die craſtino,& ſi quid reſidui manſerit in diē tertium,igni comburetur.1.Sam.5.Et cum manicaret mane poſtridie. Habet tamē in iſta forma ſemel à frōte lamed,& in fine paragogicam literā mem לְמָחֳרָתָם 1.Sam. 30. Et percuſſit eos Dauid à matutino crepuſculo uſq; ad ueſperā craſtini diei.

843 מוט Cōgruit ſignificatione cum uerbo מוּשׁ ſignificat enim motionem de loco,cum damno ſeu malo rei amotæ.Legitur autem in hac forma tantum ſemel, & quidē in uoce paſſiua נָמוֹט Pſal.17.Non amota ſunt ueſtigia mea.

INDE NOMEN.

טִיט Per aphæreſin mem lutum,quod in eo amouentur pedes.Ieſa.41.Sicut figulus calcabit lutum.Iob 41.Et ſternit ſe ſuper aſperitate,tanquam ſuper luto.Ieremię 38.Et in lacum ſine aqua,ſed lutū,& demerſus eſt Ieremias in lutū.Pſal.18.Sicut lutū platearum euacuabo eos.Pſal.40.Et eduxit me de lacu pręcipiti,de luto cœni.Habakuk 2.Et aggrauat ſuper ſe denſum lutum.

מִטָּה Reclinatorium,lectus,cubile,uide in themate ſuo נָטָה

844 מטיל Vide in themate ſuo טִיל

845 מטר Nomen ſubſtantiuum.& generaliter pluuiam ſignificat, quæ humectat,liquefacit,& diſſoluit dura,nā cognationē habere arbitror,ut forma,ita ſignificatione cum uoce טרח Deu.11.Et nō erit pluuia.1.Reg.17.Si erit his annis ros & pluuia.Ieſaię 4.Et in abſconſionem à tempeſtate,& à pluuia.Pſal.135.Fulgura in pluuiam fecit. Et in ſtatu regiminis מְטַר Deut.11.Et dabo pluuiam terrę ueſtræ in tēpore ſuo.Ieſaiæ 30.Et dabit pluuiam ſeminis tui.Zachar.10. Petite à Iehoua pluuiā in tempore ſerotino,& Iehoua faciet illuſtres, & pluuiam imbris dabit illis, cuique herbæ in agro. Et pluraliter in ſtatu regiminis מִטְרוֹת Iob 37.Et imbri pluuiarum potentiæ ſuæ.

INDE VERBVM,

נִמְטַר Pluit,Amos 4.Pars una pluetur.

In tertia coniugatione הִמְטִיר Geneſ.2.Quia non pluerat Iehoua deus ſuper terram.Et cap.19.Et Iehoua pluit ſuper Sodomam & Gomorram ſulphur & ignem, ab ipſo Iehoua è cœlo.Exod.9.Et pluit Iehoua grandinem ſuper terram Ægypti. Amos 4.Et pluam ſuper ciuitatem unam,& ſuper ciuitatem alteram non pluam. Pſal.11.Pluet ſuper improbos carbones. & Pſalm.78.Et pluit ſuper eos Man. Iob 38.Ad pluendum ſuper terrā.Ieſ.5.Et nubibus præcipiam ne pluant ſuper terram.

Participium præſens מַמְטִיר Geneſ.7.Ego pluo ſuper terram.Exod.16.Ecce ego pluo uobis panem.

מִי Quis.Vide in themate ſuo מחמה

846 מָיִם מַיִם Cū cametz & pathah. & eſt nomē forma dualis numeri,quia duplices ſunt aquę,ſuperiores & inferiores,inter quas firmamentū diuidit.Deinde iſta forma eſt tam ſingularis quàm pluralis numeri, ſecundum quod conſtruitur cū nomine adiectiuo,uel uerbo ſingularis ſiue pluralis numeri,uel aliàs ex circumſtantia deprehendi poteſt.Habet autem appellationem ſuam à copia,ſeu multitudine,communicat enim ut forma,ita ſignificatione cum uerbo המה & nomine יָם Et dicitur primo illa tota materia liquida,quæ primo die creata fuit.

Gen.

Gen.1.Et ſpiritus dei agitabatur ſuper facie aquarum.Itē, Fiat firmamentum in me dio aquarum,& diſtinguat inter aquas & aquas,& fecit deus firmamentum & di- uiſit inter aquas,quæ ſunt ſub firmamēto,& inter aquas quę ſunt ſupra firmamētū.

Secūdo,de aquis ſimul rarioribus,& ſpiſſioribus,id eſt,aere & aqua.Gen.1.Et di xit deus motitent aquę motabile animę uiuētis,& uolatile quod uolet ſupra terrā.

Tertio,pro nubibus denſioribus & obſcurioribus.Pſal.18.Obſcuritatē aquarū, denſitates nubium.Pſal.104.Qui cōtingat in aquis ſolariū ſuum: Et iterum:Supra montes ſtabunt aquę. Quarto,de aqua elementari ſeparata ab aere & aquis ſuperioribus.Geneſ.1.Et collectionem aquarum uocauit maria.Geneſ.7.Et mul- tiplicatæ ſunt aquæ,& eleuauerunt arcam.Canticor.8.Aquæ multæ non potuerūt extinguere dilectionem.Nume.24.Stillabit aqua de hauſtro eius.Exod.12.Et co- ctū in aqua.& cap.34. Et aquā non bibit. Quinto,ſicut panis pro quolibet ci bo,ita מַיִם pro quolibet potu ſæpe ponitur.1.Reg.13.Neq; comedam panem,neq; bibam aquam in loco iſto.Ieſa.3.Omnem baculum panis,& omnem baculū aquę. Oſeæ 2.Dant panem meum & aquam meam. Sexto, metaphoricè pro potu ſpirituali,id eſt,promiſſionibus Euangelij de Chriſto, quibus animæ fide recrean- tur.Ieſaię 55.O ſitientes uenite ad aquas,&c.Pſal.23.Ad aquas quietis deduxit me.

Septimo,ut ſupra dixi,copiæ habet ſymbolon,& ſignificationē.Iob 3.Et effun- debantur uelut aquę rugitus mei.Pſal.22.Sicut aqua effuſus ſum. Pſal.79.Effude- runt ſanguinem eorum,quaſi aquam.Ieſaiæ 8.Propterea ꝙ ſpreuit populus aquas Siloah ambulantes ſenſim.& cap.17.Et impetus plebium,ſicut impetus aquarum ualidarum frement.Oſeæ 5.Effundam ſicut aquas furorem meum. Octauo, de malorum ſeu calamitatum copia,& impetu,quibus circundati cum uitę pericu lo innatamus,fluctuamur,& angimur.2.Sam.22.& Pſ.18.Traxit me de aquis mul- tis.Pſalm.32.In inundatione aquarum multarum ad te nō pertingent. Pſalm.66.In trauimus per ignem,& per aquas.Pſal.69.Ne inundet me curſus aquarum. Et in ſtatu regiminis מֵי Geneſ.7.Et ingreſſus eſt Noach & filij eius & uxor eius,& uxo- res filiorum eius cum ipſo in arcam propter aquas diluuij.Et iterum:Et aquæ dilu- uij fuerunt ſuper terra.Exod.15.Et reduxit Iehoua ſuper eos aquas maris. Et gemi natur aliquando מֵימֵי Exod.4. Et accipies de aquis fluminis,& cap.7. Et extende manum tuam ſuper aquas Ægypti.Ioſue 4.Exciſæ ſunt aquę Iordanis.Iob 24.Ra- piunt aquas niuis. Et in ſtatu affixorum ſemper legitur geminatum in forma ſta tus regiminis מֵימֵי Exo.23.Et benedicet panem tuum, & aquā tuam. Num.20.Et dabit illa aquas ſuas.Pſalm.105.Conuertit aquam eorum in ſanguinem. Pſalm.46. Fremant & turbentur aquæ eius,id eſt,populi.

מִין Species,uide מִנָּה

847

מִיץ Vide ſupra in themate ſuo מוּץ.

848

מִיק Fœtuit.Legitur in tertia coniugatione ſemel.Pſalm.73. Fœtere fecerunt, & lo- quuti ſunt ad malum iniuriam. Congruit autem ſignificatione cū uerbo מָקַק ꝙ frequentiore in uſu eſt.

849

מִיר Significatiōe cōſentit cum uerbis נִיר & מָאַר מָרָה מָרַר omnia enim mutationē in peius ſignificant.Eius uſus eſt tantum in tertia coniugatione הֵמִיר Ieremię 2. Num mutauit gens aliqua deos? ſed populus meus mutauit gloriam ſuam. Vbi tamen iod interpoſita eſt ac ſi thema eſſet יָמַר Leuit.27.Neq; commutet ipſum bo nū in malum.Et mox iterum:Et ſi commutando commutauerit iumentum pro iu mēto.Pſ.46.Propterea non timebimus in mutando terram,id eſt, ſi mutetur terra.

INDE NOMEN.

תְּמוּרָה Cōmutatio.Ruth 4.Et hoc erat antea in Iſrael ſup redēptiōe, & ſuper cōmutatiōe. In ſtatu affixorū תְּמוּרָת Leu.27.Et erit tam illud,quā cōmutatio eius ſanctū.i.res

850 cõmutata.Iob.15.Nõ credit,in temeritate errat,nã temeritas erit commutatio eius.

מכך Oppressus est,& ut forma,ita modo tantum significãdi differt à uerbo מוּךְ Psal. 106.Et opprimetur in iniquitate sua.

In uoce passiua נָמוֹךְ Ecclesi.10.In pigricijs opprimetur contignatio.

In tertia coniugatione uoce passiua הֻמַּךְ Iob 24.Extollũtur modicũ,& non ipsi, & opprimentur.

851

מכר Dedit pro re alia,in alterius rei uicẽ dedit,dedit pro precio, cõmutauit,emendũ tradidit,uendidit,uenum dedit.Et ut una litera eadẽq; eiusdẽ pronunciatiõis differt à מחר ita non significatione,sed modo tantũ significãdi inter se uariãt,& habẽt se inuicem correlatiuè.Leuit.25.Et restituat quod superest uiro cui uendidit,& reuertaẽ ad possessionẽ suã.Gen.25 Vende mihi hodie primogeniturã tuã.Et mox iterũ:Vendiditq; primogeniturã suã ipsi Iacob.Id [illegible] ad Hebræos cap. 12.Verbo ἀπέδοτο reddidit,quod significat propriè in alterius rei uicẽ dare aliquid. Ies.50.Cui creditorũ meorũ uendidi uos?Et quãdo construiẽ cũ nomine יַד tum significat tradere in manũ seu potestatem alterius.Iud.3.Et tradidit eos in manũ Cusan regis Syriæ.& cap.4.In manum mulieris tradidit Iehoua Siseram.

Participiũ præsens מֹכֵר Leu.25.Quia numerũ prouentuũ ipse uendit tibi.Ies.24. Sicut emens,sic uendẽs.Ezech.7.Accessit dies,ut emens nõ lęteẽ,nec uendẽs contristeẽ. Et pluraliter מֹכְרִים Neh.13.Et uendebãt in sabbatho filij Iehuda. In statu regiminis מֹכְרֵי Nehe.13.Et uenditores omniũ merciũ. Similiter in statu affixorũ.Zach.11.Et qui uendebãt eas. In genere fœminino מֹכֶרֶת Nahum.3. Quæ uendit gentes per meretricationes.

In uoce passiua נִמְכַּר Leu.25.Postq; uenditus est ille.Ps.105.In seruũ uẽditus fuit Ioseph.Exo.22.Et uẽdaẽ ꝑ furto suo.Esth.7.Nã uẽditi sumus ego & popul.meus.

Participium pluralis numeri נִמְכָּרִים Neh.5.Nos emimus fratres nostros,qui uenditi sunt gentibus.

In quarta coniugatione הִתְמַכֵּר 1.Reg.21.Veruntamẽ nõ fuit similis Achaz,qui uenũdatus est,ut faceret malũ in oculis Iehoua. Hãc phrasin imitatus Paulus Ro. 7.At ego carnalis sum,uenũdatus sub peccatũ.i.sub seruitutẽ & iugũ peccati.Deu. 28.Sed uenundaberis ibi hostibus tuis in seruos & ancillas.1.Reg.21.Et dixi,quod uenundatus sis,ut faceres malum.

INDE NOMINA.

מֶכֶר Venditio.i.res uenalis,merx.Nehe.13.Et Tyrij habitabãt in ea,afferẽtes piscem,& omne uenale.i.omne q̃ uendiẽ. Et in statu affixorũ mutat sęgol prius in hirik,& posterius in seua.Num.20.Et dabo uenditionẽ eorum,id est,mercem.Prouerbior. 31.Et procul supra margaritas merx eius.

מִמְכָּר Vẽditio passiuè,uenale.Leu.26.Et si uẽdideritis uenditionẽ proximo tuo.i.rẽ uenalẽ seu mercẽ.Nehe.13.Et uenditores omnis uenditionis.i.mercis.Ezech.7. Vendens ad uenditionẽ non redibit.i.rẽ uenditã. In statu regiminis מִמְכַּר Leu.25.Et egredietur uenditio domus in Iobileo,id est,domus uendita. Et in affix.nihil uariat à statu absoluto.Leu.25.Et supputet annos uẽditiõis suę. Et pluraliter מִמְכָּרִים Deut.18.Prẹter uenditiones eius à patribus,id est,res uenditas.

מִמְכֶּרֶת Venditio.Leuit.25.Non uendetur uenditione serui.

מְכֵרוֹת Nomen pluralis numeri tantum,uenditiones,commutationes. Gen.49.Simeõ & Leui fratres,uasa iniuriæ cõmutationes ipsorũ,spolia enim abstulerunt gladio iniurię,quanquã alij habitationes eorum,alij machęras legunt, putantes isti Græco μάχαιρα congruere,quod gladium significat.

מְכוּרֹת Ab hoc themate non deducitur.quin potius à כּוּר ibi inuenies.

852

מלל Legitur in prima coniugatione tantũ in uoce passiua, & cõgruit significatione cũ uerbis נָמַל & מָלָא מול אמלל significat autem omnino & plene præcidi, succidi,resecari.Iob 13.Sicut flos egreditur & resecaẽ. & cap.18. Inferne radices eius crescẽt, & supernè resecabiẽ ramus eius, & cap.24. Et sicut caput aristę resecabuntur.Psal.37.Et sicut gramen uelociter resecabuntur.

In

In secunda coniugatione מָלַל ad sermonem trāsfertur.& significat precidere, circumscribere, seu determinare sermonem. sicut זִמֵּר concisè cātare significat. Et ut Latini non habēt quo זִמֵּר reddere possint, ita nec habēt quo מִלֵּל significationē exprimere possint. Genes.21. Et Sara dicebat, quis dixisset Abrahæ, lactat filios Sara quodq; genuissem filium in senectute illius. Iob 8. Quousq; dices ista, & uentus ualidus sermones tui. & cap.33 Rectitudo cordis mei sermones mei, & scientiā labia mea purè dicent. Psal.106. Quis dicet præpotentias Iehoua.

INDE NOMINA.

מְלִילוֹת Spicæ, dictæ à resectione. Deuter.23. Si ueneris in segetem proximi tui, euellas spicas manu tua, falcem autem ne immittas in segetem proximi tui.

מוֹלֵל Dicens, dictor, qui dicit, nomen participiale. Prou.6. Annuit oculis suis, dicit pedibus suis, monstrat digitis tuis.

מִלָּה Dictio concisa, dictū breue, dicteriū. Iob 30. Et nunc musica ipsorū factus sum, factus sum, inquā, illis dicteriū. Psal.139. Quoniam nō est dictum in lingua mea, ecce Iehoua nosti totum illud. Et Grammatici Hebræi uocāt uoces encliticas, quas Latini partes indeclinabiles appellant nomine מִלָּה .i. dictio concisa, q.s. cōcisæ sint, simulatq; determinent dictiones & sentētias circunstātijs. Est & hoc obseruādum in Grāmatica, quod תֵּיבָה etiā dictionem significet, sed scriptam seu formatā literis מִלָּה autē dictionem notet ore prolatam. Porro in statu affixorum mutat he in thau. Iob 13. Audite audiendo dictū meū. 2. Sam.23. Loquutus est per me, & dictum eius super lingua mea. Et pluraliter מִלִּים Iob 15. Arguet ne uerbo, quod nihil proficit, aut dictis, in quibus nulla est utilitas. & cap.30. Plenus sum dictorū. Psal.19 Et in uniuersum orbē terrarū dicta eorū. Legitur tamen sæpe מִלִּין in Iob, ut cap.4. Et cohibere se in dictis quis poterit? & cap.12. Nunquid auris dicta probabit? & alijs locis complurimis.

חֲמֻלָּה Pro חמולה positum, ideo uide in themate חָמַן

853 מָלֵא Quando regit post se accusatiuū mediante articulo אֶת significat actiuè Plere, cū omnibus suis compositis, ut sunt cōplere, explere, implere, adimplere, replere, supplere. Et significatione congruit cū uerbis מָלַל & מוֹל אָמַלַל nisi q; ut forma, ita modo significandi inter se discrepent. Exod.40. Et gloria Iehoua impleuit tabernaculum. 1. Reg.8. Et nubes impleuit domū Iehoua. Genes.1. Et replete aquas in maribus. At quando absolutè extra regimen usu uenit, tū neutraliter & intransitiuè usurpatur. Exod.10. Et plenæ erūt domus tuæ. Deut.34 Iosua uero plenus erat spiritu sapientiæ. 1. Reg.8. Sint pleni quatuor cadi aquæ. Psal.26. Et dextera eorum plena est muneribus. Iob 32. Quoniam plenus sum dictorum. Iob 36. Causa improborū plenus es. Esther 7. Quis est ille, & ubi est ille, cui plenū est ei cor suū. Gen.25. Quia pleni sunt dies mei. 1. Sam.18. Sed nondū pleni erant dies. Iesaiæ 2. Quia pleni erant plusquam orientales, scilicet idololatria. Et scribit מָלוּ pro מָלְאוּ Ezech.28. Propter copiam negociationis tuæ, plena sunt interiora tua, iniuria.

Participium præsens seu nomen participiale מָלֵא Iere.23. Cœlum & terram ego impleo, ait Iehoua. Genes.23. Pro argēto pleno dabit eam mihi. Deut.33. Et plenus benedictione Iehoua. 2. Reg.4. Et quod plenum est transferes. Prouer.17. Quam domus plena cum iurgijs. Et interdum ponitur aduerbialiter, quando scilicet cum alio uerbo construitur. Iere.12. Etiam ipsi clamabunt post te plenè. Nahum 1. Consumentur sicut stipula arida plenè. Et pluraliter מְלֵאִים Iesaiæ 6. Fimbriæ eius implebāt regiam. Num.7. Duo illi pleni simila oleo mixta. Deut.6. Domos plenas omni bono. Psal.144. Promptuaria nostra plena. Et in genere fœminino מְלֵאָה Num.7. Plenum Thymiamate. Ruth 1. Plena abij. Et legitur cum iod paragogico מְלֵאֲתִי Iesaiæ 1. Plena iudicij. Et absolute ponitur pro concreto. Nume.18. Aut plenitudo de lacu. Deuteron.22. Ne sanctifices plenitudinem seminis, quod seminas. Et cum affixo. Exod.22. Plenitudinem tuam & lacrymam tuam ne differas. Vocat autem eo nomine omnes fructus aridos. Et pluraliter מְלֵאוֹת Gen.41. Deuorabunt

ſpicæ tenues ſeptem ſpicas craſſas & plenas.

In uoce paſſiua נִמְלָא Cantic.5.Quia caput meum oppletũ eſt rore.2.Sam.23.Et qui attigerit eos replebitur ferro & haſta.1. Reg.7.Et replebitur cum ſapientia & intelligentia.2.Reg.3. Et alueus ille implebitur aqua. Eſther 6. Et replebatur Hamon ſuper Mardochai furore.Iob.15.In non die ſuo complebitur,(id eſt, ſuccidetur)& dum rhamnus eius nondum eſt uiridis,id eſt,ante tempus ſuum conſumetur. Etſi ſciam alios ſentire ꝙ hoc in loco תְּמַלֵּא poſitum ſit pro תְּמַלֵּל tamẽ illis non aſſentior, quanquam communicet cum eo ſignificatione.

In ſecunda coniugatione מִלֵּא ſemper eſt tranſitiuum,atq; intendit ſignificationem repletionis.Geneſ.21.Et impleuit lagenam aqua, ſcilicet, totaliter. Exo.31.In artificio lapides implendi,id eſt,includendi in capſulas. & cap.39. Et impleuerunt in illud quatuor ordines lapidum.1.Sam.18.Et ſuppleuit ea regi.ſ.pleno numero.1. Reg.1.Ingrediar ego poſt te,& implebo ſermones tuos, id eſt,perficiã.Iob 38.Aut ingluuiem leunculorum explebis.Pſalm.20.Vt impleat Iehoua omnes petitiones tuas,id eſt perficiat.Iere.31.Ego omnẽ animã fame labefactatam replebo.Et ſcribitur cũ he pro aleph.Iob 8. Donec repleat riſu os tuũ.Iob 40.An implebis in palis cutem eius.i.plene & totaliter ſuſpendes in palis ſeu ſudibus, uel num ſudes ſufficient ut in ijs ſuſpendi poſſit cutis eius: putat autẽ illos ſudes,quibus piſcatores retia ſuſpendunt & ſiccant. Et quando conſtruitur cum præpoſitione אַחֲרֵי tum ſingulari phraſi plenitudinem ſimulatq; ſequelam ſeu obſequentiã importat,id eſt ſignificat plenè & perfecte obſequi uolũtati ſeu mandatis alterius.Num.14.Seruus meus Caleb, quia eſt alius ſpiritus in eo & impleuit poſt me.id eſt, plenè & perfectè eſt me ſequutus,ideo introducam eum in terram.& cap.31. Quoniam impleuerunt poſt Iehoua.Deut.1.Propterea ꝙ plene impleuit poſt Iehoua.Ioſ.14.Ego impleui poſt Iehoua.1. Reg.11. Et non impleuit poſt Iehoua ſicut Dauid pater eius. Item alia phraſi de arcu dicitur,ſignificat enim implere manum uel arcu,uel ſagittis.2.Reg.9.Porro Iehu impleuit manum ſuã arcu, & percuſſit Iorã faſſet den bogen Zacharię 9.Quoniam extendi mihi Iehudam uelut arcum, impleui Ephraim.Præterea in lege ritus & ceremonia erat, ut ſacerdotibus, quibus ſacrificandi munus committeretur manus implerentur partibus ſacrificiorum.Et nemini licebat ſibi ſumere officium ſacrificandi,nedum ex tribu Leui, niſi prius hac ceremonia eſſet initiatus: [redacted] Exod.18.Et unges eos & implebis manum eorum,ſanctificabiſq; eos,& ſacerdotio fungentur mihi.& cap.29.Implebis manũ Aaronis,& manum filiorum eius.Iudic.17.Qui fecit Ephod & ſimulachra, & impleuit manum uni de filijs ſuis,& factus eſt ei ſacerdos. Et mox iterũ: Et impleuit Micha manum Leuitæ,& factus eſt ei adoleſcens ille in ſacerdotem.1. Reg.13.Et quicunq; placebat, impleuit manum eius,ut fieret ſacerdos Excelſorum.2. Paral. 29.Nunc impleuiſtis manum ueſtram,accedite & offerte ſacrificia & celebrationes in domũ Iehoua.2.Para.13.Nunquid abieciſtis ſacerdotes Iehoua,filios Aarõ, & Leuitas,& feciſtis uobis ſacerdotes uelut populi terrarum,ut omnis qui uenit ad implendum manum ſuam iuuenco,filio bouis & arietibus ſeptem,fiat ſacerdos illorum,qui ſunt dij.Attamen ſemel tantum de prophana impletione manus legitur,de oblatione,ſcilicet donorum.1.Para.29.Et quis uoluntarium ſe prębet ad implendum manum ſuam hodie ipſi Iehoua? Poſtremo legitur & in alio oratiõis genere, ubi Hebræis idem ualet quod Latinis uerbum perficiendi ſeu præſtandi. ut Regum 2.Eiecit itaque Salomo Abiathar,ne eſſet ſacerdos Iehoua, ut impleret uerbum Iehoua,quod loquutus fuerat ſuper domum Eli.1.Regum 8.Benedictus Iehoua deus Iſrael,qui loquutus eſt ore ſuo cum Dauide patre meo & manu ſua compleuit.Et mox iterum: Loquutus es ore tuo, & manu tua compleuiſti.2. Paralip.36.Ad complendum uerbum Iehoua iuxta os Ieremiæ.Iere.44.Vos & uxores ueſtræ loquuti eſtis, & manibus ueſtris compleuiſtis. Hanc phraſim aliquoties

ties imitati sunt & retinuerunt Euangelistæ. Matthæi 1. Vt impleretur quod dictum erat à Domino per os prophetæ. & cap. 2. Vt impleretur quod dictũ erat per Prophetam. Et Paulus Rom. 15. Vt ab Hierosolymis, & circumiacentibus regionibus usq; ad Illyricum impleuerim Euangelium Christi, id est, perfecerim munus prædicandi Euangelij.

Participium præsens מְמַלֵּא Ierem. 13. Ecce ego repleo omnes habitatores terræ ebrietate. Et pluraliter מְמַלְאִים Iesa. 65. Et qui impletis Mercurio poculum.

Participium præteritum pluralis numeri מְמֻלָּאִים Cantic. 5. Manus eius tornatiles, repletæ Chrysolito.

In quarta coniugatione תְּמַלֵּא Iob 16. Simul super me expleuerũt animũ suum.

INDE NOMINA.

מְלֵאת Plenitudo. Cantic. 5. Oculi eius uelut columbarum iuxta riuos aquarum, loti lacte, sedentes in plenitudine.

מִלֻּאִים Impletiones. Exod. 25. Lapides impletionum pro Ephod & pectorale, id est lapides implendi, quibus impleri debebat Ephod & pectorale. & cap. 29. Est etiã aries impletionum, quo scilicet implebatur manus initiandi. uel cum schurek מִלּוּאִים Leuit. 7. Hæc est lex holocausti, & oblationis, & errati, & reatus & impletionum.

Et in forma fœminea מִלּוּאֹת Exo. 28. Onychus & Iaspis inclusi auro, erũt in impletionibus suis.

מִלֵּאת Nomen generis fœminini, status regiminis, impletio. Exod. 28. Implebis quoq; in eo impletionem lapidis.

מְלֹא Plenitudo, id est, abundantia, copia, multitudo, uniuersitas. Gen. 48. Et semen eius erit plenitudo gẽtium. Sic etiam Paulus apostolus usus est Rom. 11. Excæcatio ex parte Israeli accidit, donec plenitudo gentium aduenerit, & sic totus Israel saluus erit. Galat. 4. At ubi uenit plenitudo temporis, misit deus filium suum, &c. Iesaiæ 31. Quando uociferabitur contra eum plenitudo pastorum. Exod. 16. Da inde plenitudinem Gomer, id est, plenum Gomer. Sic Leu. 2. Et tollet inde plenitudinem pugilli sui. Num. 22. Si daret mihi Balak plenitudinem domus suæ. 1. Sam. 28. Et cecidit plenitudine staturæ suæ in terram. 1. Reg. 16. Est mihi tantum plenitudo manus farinæ in cad. Psal. 24. Ipsius Iehoua est terra & plenitudo eius. Scribitur מְלוֹ uau loco aleph Ezech. 41. Plenitudine calami.

מִלּוֹא Quantum ex scripturæ locis, deinde ex Lyra & alijs cùm Hebræis, tum Latinis scriptoribus colligere possum, fuit inter arcem Dauidis, quæ collocata fuit in uertice montis Zion, & Moria collem, in quo fuit area Araphne Iebusæi, cuius 2. Samuelis 23: mẽtio fit, & postea templum à Salomone est ædificatum, fossa quædam seu uorago, quæ montem Zion seiunxit à colle Moria, in qua tempore Dauidis hospites amore religionis peregre aduentantes hospitia sua habebant inter arcem & ciuitatem. Verum Salomon tandem extructa non procul inde domo pro uxore sua Pharaonis filia, & eius famulitio illam uoraginẽ terra oppleuit, adęquauitq;, atq; plures ædes pro seruis & ancillis exædificauit, unde postea huic loco nomen hoc מִלּוֹא inditum est. q. d. uallis terra oppleta. 2. Sam. 5 Et mansit Dauid in arce, & uocauit eam ciuitatem Dauid, & ædificauit circunquaq; à Millo & intrinsecus. 1. Reg. 9. Et hæc est summa tributi, quam imposuit Rex Salomo ad ædificandum domum Iehoua, & domum suam, & Millo & muros Ierusalem. Et mox iterum: Porro filia Pharaonis ascendit de ciuitate Dauid ad domum suam, quam Salomo ædificauerat ei, tunc etiam ædificauit Millo, clausitq; rupturam ciuitatis Dauid patris sui. 2. Paralip. 32. Et instaurauit Millo, ciuitatem Dauid, fecitq; missilia in copia & scuta. Est & מִלּוֹא nomen proprium uiri, cuius fit mentio. Iudic. 9. & 2. Reg. 12.

854

מָלַח

Propriè salire significat, hoc est condire sale. Leuit. 2. Omne munus oblationis tuæ sale condies, nec omittas sal pacti dei tui de oblatione tua.

In uoce passiua trãsfert ad liquefactos seu dissolutos cœlos, eosq; significat euanescere. Ies. 51. Quoniã cœli sicut fumus dissoluẽtur. Petrus apostolus ita reddidit. 2. Epi. 3. Veniet dies dñi sicut fur in nocte, quo cœli procellę in morẽ trãsibunt, elementa

menta uerò æstuantia soluentur &c. Et iterũ: Et accelerantes aduentum diei Dei, per quem cœli incensi soluentur, & elementa æstuantia liquescent.

In tertia coniugatione uoce passiua הֻמְלַחַתְּ Ezech.16. Et saliendo non salita es, & inuoluendo non inuoluta es.

INDE NOMINA.

מֶלַח Sal, qui eam habet naturam, ut res condiat, & conditas propter acrimoniã suã, uel conseruet à putrefactione, uel etiã steriles & infrugiferas reddat. Num.18. Omnes leuandas sanctorum, quas leuant filij Israel ipsi Iehoua dedi tibi, & filijs tuis, & filiabus tuis, quæ sunt apud te pro iure perpetuo, pactũ salis perpetuũ sit corã Iehoua, & tibi & semini tuo. Vocat pactum salis, ꝙ debebat esse inuiolabile. Nam sal olim erat symbolũ amicitiæ & pactorũ. Ezech.43. Et proijcient sacerdotes super eos salem. 2.Reg.2. Afferte mihi phialam nouam, & ponite in eam salem, &c. Iob 6. Num comeditur inconditum sine sale. Gen.19. Et facta est statua salis. Deut.29. Sulphur & sal adurens, uniuersa terra eius, nõ seminabitur, neq; germinabit, neq; crescet in ea omnis herba, uelut locus euersionis Sodomæ & Amorræ, Admas, & Seboim, &c. Zoph.2. Filij Ammon, sicut Amorra, tractus urticarũ & fodina salis, & solitudo perpetua. Ezech.47. Paludes eius & lacunæ eius non sanabuntur, sed in salem ponentur, id est salsuginẽ. Iudic.9. Et euertens ciuitatem seminauit eam sale. Hinc mare salis, quod aliàs mare mortuum, à sterilitate & salsugine, & lacus Asphaltis dictũ ab igne mirabili. Gen.14. Omnes illi cõiuncti sunt in ualle Siddim, ipsa est mare salis. Num.34. Et descendet terminus ad Iordanẽ, & erũt exitus eius mare salis.

מְלֵחָה Salsugo. Iob 39. Qui posui campestria domum eius, & mansiones eius salsuginem. Psal.107. Terram frugiferam in salsuginem propter maliciam habitantiũ in ea. Ier. 17. Sed habitabitis in aridis, in deserto, in terra salsuginis, quæ non habitatur.

מַלּוּחַ Herbæ nomen à salsugine. Iob 30. Qui abripiunt salsam iuxta frutices.

מְמֻלָּח Participium secundæ coniugationis præteritũ, quod in naturam nominis trãsit, id est, conditura, exhalatio, suffitus. Exo.30. Sume tibi Stacten, & Schecheleth, & Helbena, aromatica, & thus mundum in æquali pondere, facies ex eis thymiama apothecariũ, opere apothecarij, conditurã mundam & sanctam.

מַלָּחִים Nautæ à salo, id est mari, quod in eo perpetuò nauigant, q. d. salsarij, seu marini. Ionæ 1. Et timuerunt nautæ. Ezech.27. Nautæ & cuncti gubernatores maris. Et mox iterum in statu affixi. Omnes naues maris, & nautæ earum.

מְלָחִים Nomen pluralis numeri, quod uarie interpretantur magistri Hebræorũ, & ipsorũ sequaces. arbitror autem sic dictos pannos uetustate resolutos & corruptos. Iere. 38. Et tulerunt inde uetustates pannorum, & dimiserunt ea ad Ieremiam cum funibus. Et mox iterum: Pone nunc uetustates pannorum & uestimentorũ sub axillas manuum tuarum subter funes.

855

מלט Eundem habet modum significandi cum uerbo מָלַט sunt enim primæ utriusq; uerbi, eiusdem prolationis, ideo etiam commutabiles, nisi ꝙ hoc nostrum non legitur in uoce actiua sicut alterum, sed in uoce passiua נִמְלַט & significationem obtinet neutralem, significat autem ex aliquo periculo seu malo euadere saluum. Iudic.3. Et Eliud euasit. Et iterum: Et non euasit quisquam. 2.Sam.1. E castris Israel euasi. Psal.124. Et anima nostra sicut passer euasit. 1.Sam.27. Euadendo euadam ad terram Philistinorum. 2.Sam.19. Et Dauid fugit & euasit. Zach.2. O Zion euade. Dan.11. Et isti euadent de manu illius.

Participium præsens masculini generis נִמְלָט 1.Reg.19. Qui euadit à gladio Hasael. Et in genere fœminino נִמְלָטָה Iere.48. Et illam, quæ euadit.

In secunda cõiugatione מִלֵּט & מַלֵּט fecit euadere. Ezech.33. Animã suam euadere fecit. Eccl.9. Et euadere fecit ipse ciuitatem sapientia sua. 2.Samuel.19. Et ipse euadere fecit nos de manu Philistæorum. Iere.39. Liberando liberabo te. Iesaiæ 46. Non potuerunt facere euadere onus. Psal.116. Obsecro Iehoua libera animã meã. Iesaiæ 34. Ibi nidulabitur eritius, & euadere faciet & rumpet, & perfodiet in umbra eius, id est pariet oua.

Parti

Participium præsens מְמַלֵּט 1.Sam.19.Si tu non euadere facis animã tuam. Et pluraliter מְמַלְּטִים 2.Sam.19.Qui euadere faciunt animam tuam.

In tertia coniugatione הִמְלִיט Iesaiæ 31. Et eripiet insiliendo, & euadere faciet. Idem cap.66.Antequam ueniet dolor ei statim euadere faciet masculinũ.i. pariet.

In quarta coniugatione הִתְמַלֵּט Iob 19.Et euasi cũ cute dentium meorũ. Et iterum cap.41.Ex ore eius faces procedunt, scintillæ ignis euadunt.

INDE NOMEN.

מֶלֶט Locus in officina laterum, unde lateres euadunt. Hieronymus Cryptam uertit, alij lutum ex quo lateres fiunt. Iere.43.Et abscondes eos in crypta, in laterificina.

856 מָלַךְ Regnauit, scilicet cõsilio, prudentia, & legibus, præiuit consilio & legibus, administrauit seu moderauit seu gubernauit rem publicã legitime, & uidetur non multũ abludere ut forma, ita significatione à uerbo הָלַךְ & nominibus מלאך & מלאכת Psal.93.Iehoua regnauit.1.Sam.12.Atq; etiam rex, qui regnauit super uos. Gen.36.Isti sunt reges, qui regnauerũt.Iud.9.Regna super nos.1.Reg.1. Ego regnabo.Exo.15.Iehoua regnabit in æternum.Prou.8.Per me reges regnabũt.1.Reg.24. Regnando regnabis.Gen.36.Antequam regnaret rex.

Participium præsens מוֹלֵךְ Iere.33.Regnans super solio suo. Et in genere fœminino מוֹלֶכֶת 2.Reg.11.Et Hatalia regnabat super terram.

In uoce passiua legitur tantũ in illis scriptoribus, qui simul usi sunt lingua Chaldaica, in qua significat cogitationem, consultationem. Nehe.5. Et consultauit cor meum in me. In tertia coniugatione הִמְלִיךְ regnare fecit, id est, cõstituit regem, præfecit regno.1.Reg.1.Rex Dauid regnare fecit Salomonem.1.Reg.3.Iehoua tu regnare fecisti seruum tuum.1.Sam.8.Præficias eis regem.Oseæ 8.Cõstituerunt reges, sed non ex me.1.Sam.12.Et regnare feci super uos regẽ.2.Reg.10.Non regnare faciemus quenquam.1.Reg.12.Vt regnare facerent illum.

Participium præsens מַמְלִיךְ Ezech.17.Qui regnare facit illum.

In uoce passiua הָמְלַךְ Dan.9.Constitutus fuit rex super regnum Chaldæorum.

INDE NOMINA.

מֶלֶךְ Tam in continuitate, q̃ in distinctione sententiæ manet inuariatũ. Et significat talem personã, quæ ad regnũ legitime est uocata, & nõ effreni sua dominatione & libidine tyrannidem aut latrocinia exercet, sed certis legibus populũ gubernat.2.Samuel.2.Et unxerũt ibi Dauidẽ in regem super domũ Iehuda.Gen.14.Et factum est in diebus Amraphel regis Sinear, Arioch regis Arlasar, Kedarlaomer regis Elam, & Thidal regis gentium, &c.Prouer.14.In multitudine populi decor regis. & cap. 24.Time Iehoua fili mi, & regem.1.Sam.24.Omnia dedit Arauna rex regi. Et in statu affixorum mutat prius sægol in pathah, alterũ in seua.Psal.2.Et ego constitui regẽ meũ super Zion.Deut.28.Et regem tuũ.2. Sam.12.Et tulit coronã regis eorũ. Et pluraliter מְלָכִים 2.Samuel.10. Videntes autem uniuersi reges, serui Hadarezer. Psal.2.Et nunc reges intelligite.Psal.144.Qui das salutẽ regibus. Et in statu regiminis מַלְכֵי Psal.2.Resistũt reges terræ. Et in statu affixorũ.Deuter.7.Et dabit reges eorũ in manũ tuã.Ier.44.Reges uestri.Et ibidẽ: Reges nostri. Et in gen.fœ. מַלְכָּה Esth.1.Etiã Vasthi regina. Et in statu regiminis מַלְכַּת 1.Re.10.Regina Saba.

מַלְכוּת Regnũ.Esth.1. Vinũ regni.Dan.11.Regnũ Græciæ. Et in statu affixorũ manet inuariatũ.2.Par.33.In regnũ eius.Esther 1.Vt ostẽderet diuitias gloriæ regni sui. Psal. 45.Sceptrũ rectitudinis, sceptrũ regni tui. Et plur. מַלְכֻיּוֹת Dan.8.Quatuor regna.

מְלוּכָה & מְלֻכָה Regnum.1.Sam.10.Et loquutus est Samuel ad populũ ius regni.2.Reg. 5.De semine regni.Ezech.16.Et in regnum.

מַמְלָכָה Regnum.Iosue 10.In una urbium regni.Iesaiæ 19.Ciuitas cõtra ciuitatem, regnum contra regnum. Et in statu regiminis מַמְלֶכֶת Exo.19.Eritis mihi regnum sacerdotũ.i.sacerdotale.Deu.3.Regni Og in Basan. Et in statu affixorũ mutat prius sęgol in pathah, & alterũ in seua.Gen.10.Et fuit principium regni eius.1. Sam.13. Regnũ tuum.Gen.20.Regnũ meũ. Et pluraliter מַמְלָכוֹת Iosue 11.Omnia regna ista. Et in statu regiminis מַמְלְכוֹת Psal.68.Regna terræ.Iesa.10.Regnis uanitatis.

Regnum

ממלכות Regnum.1.Sam.15.Scidit Iehoua regnum Israel à te.

מֹלֶךְ Deus Ammonitarum,qui putatur fuisse Saturnus,cui parentes liberos suos per ignem traduxerunt.q.d.Rex seu deus regius,seu astrum regium, & habēs regnum & dominium.Et alio nomine pluraliter שֵׁדִים dicitur,à uastatione.Psal.106.Sacrificauerūt filios suos & filias suas dęmonijs.1.Reg.11.Tunc ædificauit Salomon Excelsum ipsi Chemos,abominationi Moabitarum in monte, qui est contra Ierusalem,& ipsi Molech abominationi filiorum Amnon.Leuit.18. De semine tuo non dabis ipsi Molech.& cap.20.Qui dederit de semine suo ipsi Molech morte moriatur.2.Reg.23.Et cōtaminauit Thopheth,quod est in ualle filij Hinnon, ne quis traduceret filium suum,aut filiam suam per ignem ipsi Molech. Legitur etiam in forma מַלְכָּם 1.Reg.11.Et abijt Salomo post Asthoreth deum Zidoniorum, & post Milchom abominationem Ammonitarum.

857 מלץ Congruit significatione cum uerbo לוץ & legitur tantum semel in uoce passiua נִמְלָץ Psal.119.Quàm dulcuerunt palato meo sermones tui.

858 מלק Rupit seu uellicauit tenuiter ungue,& congruit significatione cum uerbo פרק Leuit.1.Et rumpet caput eius.& cap.5. Et rumpet caput eius è regione ceruicis eius,& non diuidat scilicet caput à corpore.

859 מנה In prima coniugatione significat rem aliquam per partes,seu numeros subducere,& ut arithmetici uocant subtrahere,ut fit numerando, quando de summa & uniuersitate singularum partium fit detractio.Et est species Arithmeticę,quam subtractionem appellant.Hieronymus & alij communiter uerterunt uerbo numerandi.Num.23.Quis subtraxit puluerem Iacob.Iesaiæ 65. Et subtrahā uos gladio. 2.Sam.24. Vade subtrahe Israelem & Iehudam.1.Reg.20.Et tu subduces tibi exercitum secundum exercitum,qui cecidit à te.

Participium præsens מוֹנֶה Psal.147.Qui subtrahit numerum stellarum. Iere.33. Transibunt oues sub manibus subducentis.

In uoce passiua נִמְנָה subtractus est.Iesaiæ 53.Et cum trāsgressoribus subtractus est.Marcus allegans hunc locū cap.15.uertit.Et cum iniquis ἐλογίσθη, id est, deputatus est.Similiter Lucas cap.22.Si poterit quisquā subtrahere puluerē terrę,etiam semen tuum subducetur.2.Paral.5.Offerebant oues & boues,qui nō recensebant, neq; subtrahebantur præ multitudine.Eccl.1.Defectus non potest subtrahi.

In secunda coiugatione מִנָּה sequestrauit,decreuit,destinauit,deputauit scilicet seorsum.Et nō est numeri,sed ordinatiōis,& dispositionis.Dan.1.Et destinauit eis rex demensum diei in singulos dies.Et iterum:Timeo ego Sustentatorē meum regē,qui destinauit cibū uestrū,& potū uestrū.Et mox iterū:Et dixit Daniel ad Meltzar,quē destinauerat princeps Eunuchorū super Danielē.Iob 7.Et noctes laboris destinauerūt mihi.Ps.61.Misericordiā & ueritatē destina,quæ cōseruēt eū. Ionæ 2. Et destinauit Iehoua piscem grandem.& cap.4.Et destinauit Iehoua cucurbitam. Item.Et destinauit deus uermem.Item.Et destinauit deus uentum orientalem.

Participium præteritum מְמֻנִּים 1.Paralip.9.Et ex illis destinati erant super uasa.

INDE NOMINA.

מָן Man,id est,destinatum,sic enim rorem illum cœlestem,tāquam singulare donum à deo ipsis destinatum in cibum Israelitę uocabant.Chaldęus uertit מַנָּא quē Hieronymus sequutus Manna transtulit.Exod.16.Et mane fuit stratum roris circumcirca castra & cum sustolleretur stratum roris, ecce in superficie deserti erat tenue quiddam rotundum,tenue sicut pruina super terra,uidentes autem filij Israel,dixerunt alter ad alterum destinatum hoc.non enim nouerant quid esset, dixitq; Moses ad ipsos, hic est panis quem dedit uobis Iehoua in cibum. Et ibidem iterum: Appellauit uero domus Israel nomen eius Man,& erat quasi semen Coriandri album,& gustus eius quasi placenta cum melle.Nume.11. Et Man erat uelut semen Coriandri,& aspectus eius uelut aspectus Bdellij,& sparsim colligebat populus, &

& molebat mola, uel contundebat in mortario, & coquebat in olla, & faciebat ipſum placentas, & erat guſtus eius uelut guſtus paſtæ olei, & quando deſcenderet ros ſupra caſtra noctu, deſcendit etiam Man ſuper ipſum. Ioſue 5. Manſerunt filij Iſrael in Gilgal, & fecerunt peſach 14. die menſis ad ueſperam in campeſtribus Iericho, & comederũt de frumento terræ in craſtinum Peſach azimas & toſtas ſpicas ipſa eadem die, nam ceſſauit Man in craſtinum, poſtquam comedere cœpiſſent de frumento terræ, nec fuit amplius filijs Iſrael Man, ſed comederunt de frugibus terræ Canaan in anno illo. Pſal. 78. Et pluit ſuper eos Man ut comederent, & frumentum cœlorum dedit eis, panem glorioſorum comedit homo, uiaticum miſit eis ad ſatietatem. Et in ſtatu affixi accipit dagges. Nehemiæ 9. Et man tuum non prohibuiſti ab ore eorum. Eſt autem obſeruandum, quòd in quibuſdam Germaniæ regionibus cadit mane cum rore ſimilis materia, quam Medici etiam Manna uocant, & Germani ſchwaden, & ubi cecidit cribro, uel ſimili uaſe colligitur, & de ramuſculis uirga aut bacillo decutitur, impatientiſſimum tactus, orizo ſimile.

מָנָה Portio, pars, particula ab alijs ſcilicet detracta. Exod. 29. Et accipies pectuſculum de ariete plenitudinum, quæ ipſius eſt Aaronis, & mouebis illud mouenda coram Iehoua, & ſit tibi in partem. Leuit. 7. Et erit ei armus dexter in portionem. 1. Sam. 1. Et Hannæ dabat partem unam triſtis. In ſtatu regiminis מְנַת 2. Paralip. 31. Vt daret partem ſacerdotibus & Leuitis. Pſal. 11. Et uẽtus tempeſtatum pars calicis eorum. Pſal. 63. Pars uulpium erunt. Hanc phraſin Chriſtus imitatus eſt Lucæ 12. Diſſecabit eum partemq́ eius cum infidis ponet, &c. Iere. 13. Hæc eſt ſors tua, & pars menſuræ tuæ. Legitur tamen in duobus locis ſcriptum cum cametz מְנָת 2. Paralip. 31. Et pars Regis de ſubſtantia eius. Pſ. 16. Iehoua pars hæreditatis meæ, & calicis mei.

Et pluraliter מָנוֹת 1. Sam. 1. Deditq́ Pheninnæ uxori ſuæ, & cunctis filijs eius, & filiabus eius, partes. Nehe. 8. Et mittite partes, cui nõ eſt paratum quicquã. Eſth. 9. Et miſſio partiũ quiſq́ proximo ſuo. Et in ſtatu regiminis מְנָאוֹת Nehe. 12. Partes conſtitutionis pro ſacerdotibus & Leuitis. Item forma מְנָיוֹת Nehem. 12. Et dabant partes cantoribus. & cap. 13. Et cognoui quòd partes Leuitarũ non eſſent datæ. Porro in ſtatu affixorum à ſtatu abſoluto nihil uariat. Eſther 2. Ille ſategit dari ei ornamenta & partes eius. Legitur etiã pluraliter in forma maſculina מֹנִים Geneſ. 31. Pater ueſter fefellit me & mutauit mercedem meam decem partibus. Chaldæus paraphraſtes pro eo uertit זִימְנִין id eſt, uicibus. Septuaginta δέκα μνᾶς, id eſt, decem minis, id eſt, numeris, pro quo librarij neſcientes uocis peregrinæ μνᾶς ſignificationẽ ſubſtituerũt ἀμνὰς ab initio alpha addentes, quo errore poſtea etiam alij decepti aſſeruerunt decem agnis conueniſſe inter Labam & Iacob. Aquila δέκα ἀριθμοὺς decem numeros. Symmachus δεκάκις ἀριθμῷ decies numero, Hieronymus ſecutus Chaldæum decem uicibus uertit.

מָנֶה Mna, ſeu Mina. Ezech. 45. Decem & quinq́ ſicli erunt uobis Mna. Et ſecundũ hãc Ezechielis definitionẽ, Mna eſt pondus continens ſexaginta ſiclos. Alioqui iuxta Budæi ſupputationem reſpondet Mina libræ Romanæ, & centum drachmarum ſumma eſt. Et pluraliter מָנִים 1. Reg. 10. Tres minæ auri obducebantur ſuper ſcuto uno. Eſdræ 2. Et argenti minas quinq́ mille.

מְנִי Stella quædam, cui à numeratione nomen Idololatræ indiderunt, libantes ei ut in negotiationibus eò fœliciores eſſent. Veriſimile eſt eſſe eum planetã, quẽ Aſtrologi Mercurium appellant. Nam eidem etiam hodie in illos, qui eo in horoſcopo ſeu aſcendente, aut alia duodecim domorum fœliciter poſito, naſcuntur, uim ac diuinã quandam potentiam adſcribunt, quòd ſint in negociationibus, cęteris multo fœliciores. Ieſaiæ 55. Qui inſtruitis Gad menſam, & impletis Meni libamen.

מִין Conditio, qua res aliqua ab alijs generibus diſtinguitur, quam dialectici ſpeciem uocant. Geneſ. 1. Faciens fructum ſecundum ſpeciem ſuã. Inſuper Iudæi omnes religiones & ſectas extra ſuam מִינִים uocant. Eſt præterea מִנִּים nomen pluralis numeri, Inſtrumentum muſicum ſignificans, forte à uarijs, & inter ſe diſtinctis Chordis, & ſemel legitur: Pſal. 150. Laudate eum in chordis & organo.

מִן Sine iod, pars est indeclinabilis, quam Latini præpositionem uocant, particula scilicet, uel disiunctiua uel exclusiua, uel negatiua seu priuatiua, à, ab, de, è, ex, ne. Genesis 2. Et uapor ascendebat à terra. Iudic. 10. Et de filijs Hāmon. Deut. 33. Percute lumbos eorum, qui insurgunt contra eum, & osores eius resurgent, id est, ne resurgent. Accipit autem à frõte nonnunquam literam lamed לְמִן 2. Sam. 18. Ab illa die qua egressus erat rex. Ierem. 10. A seculo. Item interdum à tergo accipit iod literam subscripto Zere מִנֵּי Iesaiæ 30. Discedite à uia, declinate à semita. Itē subscripto hirik מִנִּי Iudicum 5. Ex Ephraim deleui eos. Psal. 44. Conuertisti nos retrorsum ab hoste. Psal. 78. Ex Ephraim. Iob 9. Ex mille. Iesaiæ 46. Qui portamini à uulua. Et si duarum rerum inter se sit collatio, idem ualet quod, præ, magis, plus, quàm. Iob 7. Dies mei leues sunt plusquã radius textoris. & cap. 9. Dies mei leues sunt, plusquã cursor. Item superaddita à fronte litera lamed לְמִנִּי Iere. 7. à seculo usq; in seculum. Micheæ 7. A die illa usq; ad te ueniet ab Assur, & ciuitatibus Ægypti, & ab Ægypto usq; ad flumen. Est & hoc obseruandum, quòd in compositione semper abijcit literam nun, & in ipsius locum in sequenti litera (si est litera daggessabilis) substituatur pũctulus dagges. Gen. 3. De fructu arboris in horto comedemus. Prouer. 3. Ne timeas à terrore repentino. Insuper est & sæpenumero exclusiua, seu negatiua, maxime si infinitiuo præponitur. Gen. 31. Caue tibi à loquendo. 1. Sam. 15. Et repulit te Iehoua ab essendo regē, id est, ne sis rex. Iesaiæ 49. Nunquid obliuiscetur mulier infantis sui, à cõmiserando filij uteri sui. Psal. 62. Tantum ab exaltando eũ, id est tãtum ne exaltetur ipse. 1. Reg. 15. Et amouit eam ab essendo dominam. Ies. 43. Etiã à die ipse, id est, quando non esset dies. Iere. 48. Substiterũt fugiētes à uiribus, quod non essent uires. Thren. 4. Ne prouentus agri. Eandem uim habet in cõparationibus. 1. Sam. 15. Ecce obedire est magis, quàm sacrificium bonũ, & auscultare est magis quàm adeps arietũ. 1. Samuel. 24. Iustus es magis quàm ego. hac phrasi usus est Christus Luc. 15. Ita gaudiũ erit in cœlo super uno peccatore, supra nonaginta nouem iustos, qui non indigent pœnitentia. Item cap. 18. Dico uobis, descendit hic iustificatus in domum suam magis quàm ille, id est, ille non descēdit iustificatus. Item ualet interdum idem, quod, Pro. Iudicũ 5. Pro uoce sagittariorum inter puteos, ibi loquentur iustitias Iehoua. Psal. 106. Stulti pro uia præuaricationis suæ humiliabũtur. Item idem quod, Cum, Iesaiæ 57. Pepegisti pactum cum eis. Item idē quod, In, inter. Leuit. 7. Et in crastinum & reliquum ex illo comedetur. cap. 19. In die sacrificij uestri comedetur, & in crastino. Ezech. 7. Iam in propinquo effundã iram meam. Psal. 31. Inter omnes inimicos meos fui opprobrium. Et quãdo præponitur nomini tempus, denotanti significat, post. Genes. 16. A fine. Iudicũ 11. A diebus, id est, post dies. Sic cap. 15. Exod. 12. & 2. Sam. 24. Et præposita duobus nominibus immediate sequentibus, prius etiam ualet, post. 2. Sam. 23. A splendore post pluuiam. Est nonnunquam causalis. Propter. Psal. 12. Propter uastationem oppressorum, & propter gemitum egenorum surgam. Psal. 54. Propter uocē exprobrantis. Psal 68. Propter templum tuum, propter Ierusalem adducent Reges munera. Iesaiæ 49. Quoniam iam angustia erit propter habitatorem. Prouer. 25. Propter frigus piger non arat, & cap. 27. Sed dulcior amicus propter consilium, id est, cõsolationem, recreationem. Præterea legitur quoq; in cõpositione adiecta ab initio litera lamed. Iob 39. A longinquo. 2. Paralip. 25. A filio uiginti annorum. Item cum lamed ab initio, & mem proxime sequente. 1. Paralip. 15. A principio non uos. Postremo, & hoc est obseruandum, quòd quando præpositio ista componitur cum pronominibus affixis, tũ geminatur plerunq; מִמֶּנִּי Gen. 22. Non prohibuisti filium tuum, unicum tuũ à me. Psal. 18. Carbones accensi sunt ab eo.

תְּמוּנָה Imago, quæ ab alia re deducta est, Cõtrofectura, species, figura, similitudo, & dicitur de rebus tã corporalibus, quàm spiritualibus, tã de his quæ per sensus percipiũtur, quàm de illis qui per sensus non intelliguntur. Exo. 20. Nõ facies tibi sculptile, nec ullã imaginē eorum, quę sunt supernè in cœlis, &c. Deut. 5. Non uidistis omnē imaginē in die qua loquutus est Iehoua ad uos. In statu regiminis תְּמוּנַת Nume. 12.

Et

Et imaginē Iehoua aſpiciet. In ſtatu affixorum תְּמוּנָתֶךָ Pſal. 17. Satiabor cum euigi-
860 lauero ad imaginem tuam.

מָנַע Generali ſignificatione magnam habet cognationē cū uerbo נוּעַ modo tamen ſignificandi ab eo differt, nam etſi utrunq; motionē ſignificet, tamen uerbū מָנַע ſuperaddita litera mem, amotionē ſeu remotionem ſignificat, neq; etiā multum diſcrepat à uerbo נָגַע de quo ſuo in loco. Hieronymus nunc uerbo prohibendi, nunc priuandi uertit. Nos ſeruabimus uerbū Remouendi, ut propria uerbi ſignificatio cognoſcatur. Gen. 30. Remouit abs te fructum uētris. Prou. 3. Ne remoueas bonū à domino ſuo. Iere. 2. Remoue pedem tuum à diſcalciatione. Et cap. 42. Non remouebo à uobis quicquam. Iob 22. A famelico remouebas panem. Et cū affixis, 1. Sam. 25. Qui remouit te ne uenires. Iob 20. Et remouebit eā. Pſal. 21. Et labia eius non remouiſti. 2. Sam. 13. Non remouebit me abs te.

Participium præſens מוֹנֵעַ Iere. 42. Qui remouet gladium ſuum à ſanguine.

In uoce paſſiua נִמְנַע Ioel. 1. Amota eſt à domo dei ueſtri oblatio. Num. 22. Ne obſecro amouearis à ueniendo ad me. Iere. 3. Et amotæ ſunt ſtillæ. Iob 38. Et amoue-
861 bitur ab improbis lux.

מָנוֹר Lignum teres & oblongum, quo ſtamen textorium circumuoluitur. Chaldæus אַכְסָן uertit. Et Hieronymus liciatorium. Arbitror autem nomen eſſe Ægyptiacum, ſiquidē Ægyptij unde Iſraelitæ migrarunt celebres fuerūt in arte textoria, atq; inde eam quoq; ſecū in terrā promiſſam cū nomine iſto deportarūt. 1. Sam. 17.
862 & 2. Sam. 21. Itē 1. Paral. 11. & 20. Et lignū lanceæ eius uelut liciatoriū texentium.

מָסַס Liquefecit, ut defluat ſeu decedat multitudini. Et habet ſignificatione cognationem cum uerbis מָאַס מָסָה הָמַס niſi quòd ut forma, ita modo ſignificādi inter ſe uarient. Iob 6. Ad liquefaciendū à proximo ſuo beneficiū. i. qui languefiet in benefaciendo proximo.

In uoce paſſiua נָמַס & in diſtinctione ſententiæ נָמֵס liquefactum eſt. Exod. 16. Et cū incaleſceret ſol, ſtatim liquefiebat. Pſal. 112. Dētes ſuos ſtringet, ſed liquefiet. Pſal. 22. Cor meum uelut cera liquefactū eſt in medio uiſcerū meorum. Ieſaię 34. Et liquefient montes à ſanguine eorum. 2. Sam. 17. Et cuius cor eſt, quaſi cor leonis liquefiendo liquefiet. Iudic. 15. Et liquefacta ſunt uincula illius. i. diffluxerunt, ſeu diſſoluta ſunt.

In tertia coniugatione הֵמַס Deut. 1. Fratres noſtri liquefecerūt cor noſtrum.

INDE NOMINA.

תֶּמֶס Fluor, liquor. Pſal. 58. Limax liquoris abibit.

נָמֵס Liquidum, id eſt, languidum, flaccidum. 1. Sam. 15. Et omne pecus uile, & liquidum anathematizauerunt.

מְסוֹס Liqueſcentia, liquidum, quod euaneſcit. Ieſaiæ 10. Et erit uobis liquidum quoddam, quod aufugit.

מַס Perſona, aut pars, quæ de multitudine ſeu facultatibus in ſubſidium contribuitur, cōtributio perſonalis, ſeu realis. Et Græcè dicitur λειτουργία, Germanicè ein ausſthus oder fron. Gen. 49. Et factus eſt in cōtributione ſeruiēs. Deut. 20. Erūt tibi tributum & ſeruient tibi. 1. Reg. 5. Et impoſuit rex Salomo contributionē ex omni Iſrael, & fuit cōtributio triginta millia uirorū. Eſth. 10. Et poſuit rex Achaſuerus tributū ſuper terrā. Ieſ. 31. Et electi tui in contributionē erūt. Et in diſtinctione ſententiæ מָס 1. Reg. 5. Et Adoniram erat ſuper tributum. 1. Reg. 9. Et hæc fuit res cōtributionis. Thren. 1. Et principatus meus factus eſt in prouincijs in tributum.

מִסָּה Contributio, tributum. Et in ſtatu regiminis מִסַּת Deut. 16. Et facies ſolennitatem hebdomadarū Iehoua deo tuo, contributionē ſpōtaneitatis manus tuæ, quā dabis ſecundū q; benedixerit te Iehoua deus tuus. Et pluraliter forma maſculea מִסִּים Exod. 1. Et poſuerunt ſuper eum principes tributorum, ut opprimerent eum cum
863 oneribus ſuis.

מָסָה Congruit ſignificatione cum uerbo מָסַס & legitur in tertia cōiugatione הִמְסָה Pſal. 6. In lacryma mea grabbatum meum liquefaciebam. Ioſ. 14. Liquefecerunt

864 cor populi, ubi scriptum est forma Chaldaica pro חמסר.

מָסַךְ Infudit e supernis, e uase in uas inferius, & congruit significatione cum uerbis סָמַךְ יָסַךְ נָסַךְ סוּךְ שׂוּךְ סבך סִבְסֵךְ nisi quod ut literarum positu, ita modo significandi inter se differant. Iesaiæ 19. Iehoua infudit in medio eius spiritum peruersum. Psal. 102. Et potum meum cum fletu infundebam. Prou. 9. Et infudit uinum suũ. Et mox iterũ: Et bibite de uino meo, quod infudi. Iesa. 5. Ad infundendum Siceram.

INDE NOMINA.

מֶסֶךְ Fusio, infusio, id est, liquor infusus. Psal. 75. Calix in manu Iehoua, & uinum turbidum est, plenus infusione. Et Cantic. 7. legitur מֶזֶג umbilicus tuus sicut crater rotundus, qui non deficiet infusione.

מִמְסָךְ Infusio, liquor infusus. Prouerbio. 23. Qui moram trahunt apud uinum, & ueniunt explorare infusionem. Iesaiæ 65. Qui præparatis ipsi Gad mensam, & impletis ipsi Meni infusionem.

מָסָךְ Tegumentum, uide in themate סָכַךְ

865

מָסַר In hac forma legitur bis tantum in sacra scriptura, & significat tradere uel personam, uel constitutionem singularem in castigationem seu disciplinam. habetq́ significatione cõgruentiam cum uerbis יָסַר & אָסַר nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differãt. significat enim eiusmodi traditionem seu disciplinam quæ disciplinæ causã traditur. Et in forma ista usitatior est in lingua Chaldaica, quàm Hebræa. Numeri 31. Ecce istæ fuerunt filijs Israel iuxta consilium Bileam, ad tradendum transgressionem contra Iehoua, iuxta ritum Peor, id est, ad instituendum idolatriam.

In uoce passiua נִמְסַר Numeri 31. Et traditi sunt ex millibus Israel, mille de tribu qualibet scilicet ad castigationem, qui scilicet castigarent Midianitas &c.

INDE NOMEN.

מָסֹרֶת Traditio, correctio. Ezech. 20. Et adducam uos in traditiõe fœderis, id est in fœdere, quod uobis ad disciplinam est traditum. Porro Hebræorum Magistri legem à Deo Mosi, & à Mose deinceps populo Israelitico traditam, hoc quoq́ nomine uocarunt, ut testes illi Actor. 6. contra Stephanum conducti: Nazareus iste demolietur locum hunc, & mutabit instituta quæ tradidit nobis Moses, &c. Deinde uocant quoq́ hoc nomine Maiorum suorum traditionem. Et uerisimile est eam esse uocem, quæ cùm ab Euangelistis, tum etiam à Paulo Græcè παράδοσις translata est. Matth. 15. Marci 7. [redacted] / Tertio, magistri Hebræorũ uocant etiam hoc nomine Rabinorum ueterum castigationem, quam uel suo arbitrio, uel grammatica obseruatione passim in Biblijs sacris textui in margine apposuerunt, quam appellare licebit castigationem Magistrorum.

866

מָעַד Contrariæ est significationis uerbis יָעַר עָמַד nam ut hæc stare, consistere, significant, ita econtra מָעַד notat inconstantiam, motionem, mutationem seu uacillationem, titubationem. 2. Sam. 22. & Psal. 18. Et non nutauerunt tali mei. Psal. 26. In Iehoua confido, non nutabo. Psal. 37. Lex dei in corde ipsius non nutabũt gressus eius. In tertia coniugatione הַמְעִיד nutare fecit. Psalm. 69. Et lumbos eorum semper nutare facies.

Participium præteritum fœminini generis מוּעֶדֶת Prouerb. 25. Dens malus, & pes nutans, fiducia contemptoris in die angustiæ.

INDE NOMEN.

מוּעָדִים Nomen participiale. Iob 12. Cõstitutus ad nutationes pedis: similis phrasis legitur etiam

etiam.Psal.38.Ego autem ad lapsum ordinatus sum,&c.

מְעִי Require in themate עָוָה.

867 מָעַט

Paucum,parum,minutum,modicum fuit.Exod. 12.Et si paucior fuerit domus. Prou.13.Copia ex uanitate diminuetur.Ies.21.Fortes filiorũ Kedar pauci erunt. In secunda coniugatione מִעֵט Eccl.10.Et cessabunt molares,quia pauci sunt. In tertia coniugatione הִמְעִיט Leuit.26.Et paucos faciet uos.Ezech.29.Et paucos faciã eos.Num.26.Modico modicã facies hæreditatem eius.2.Reg.4.Vasa uacua & non pauca accipias.Psal.107.Et animalia eorum non pauca faciet.

Participium presens מַמְעִיט Exod.16.Multiplicans & diminuens.Num.11.Modicum faciens collegit decem Homer.

INDE NOMEN

מְעַט Parũ,paucũ,modicũ.Num.26.Inter multũ & parum.2. Sam.12. Et si parũ est hoc. Haggei 1.Seminastis multũ,& intulistis parum. Et quãdo cum uerbo construitur, plerunq; aduerbiascit.Psal.8.Deficere fecisti eũ modicũ à deo.Oseę 8.Et dolebunt paululũ propter onus regis.Zach.1.Ego iratus sum paululũ.Item abstractiuè legitur.Deut.28.Et remanebitis cum uiris paucitatis.Deinde semel adiectiuè. Ezech. 11.Et ero eis in sanctuarium modicum. Et in statu regiminis מְעַט Gen.18.Accipiatur obsecro parum aquæ.& cap.43.Parum resinæ,& parum mellis. Dan.11.Et corroborabitur in gente pauca.Similiter extra regimẽ.Deut.7.Quoniam uos paucitas præ omnibus populis.& cap.28.Et parum colliges. Num.13. Vtrum paucus sit uel multus.Et si geminatur,importat continuationem diminutionis. Exod.23. Paulatim,paulatim,eijciam eum.Et quãdo præponitur ei caph similitudinis,tum idem ualet,q; Latinis propemodũ,nihil,quasi nihil, ferè,parũ abfuit. Genes.26.Ferè concubuisset unus de populo cum uxore tua.Ps.73.Ferè inclinati essent pedes mei.Ps.71.Ferè inimicos eorum subiugassem.Iesa.1.Nisi Iehoua exercituũ reliquisset nobis residuum propemodum nullum,sicut Sodoma facti fuissemus. Prouer. 10.Ferè fui in omni malo.Et iterum:Cor improborum propemodum nullum. Et pluraliter מְעַטִּים Psal.109.Sint dies eius pauci.Eccl.5.Sint uerba tua pauca.

868 מָעַךְ

Ex eo leguntur in prima coniugatione tantum participia preteriti temporis, & generali significatione quandã affinitatẽ habẽt cum uerbis דָּכָא דָּכַךְ דּוּךְ זָעַךְ דָּעַךְ nisi q; ut forma,ita modo significandi inter se differant. Significant aũt hęc participia compressionem.Leuit.22.Et compressum seu contusum.Et in genere fœminino מְעוּכָה 1.Sam.26.Et lancea eius erat compressa in terram id est, compressione defixa in terram.

In secunda coniugatione legitur tantũ semel in uoce passiua מֹעֲכוּ Ezech.23.Ibi compressa sunt ubera earum.

869 מָעַל

Transcendit,transgressus est contemptu & cõtumacia,opposuit se illi cui debebat esse inferior ac obediens,congruit significatione cum uerbis עָלַח עָלַל יָעַל עָמַל שׁוֹל גָּעַל nisi q; ut forma parũ,ita modo significandi inter se discrepent. Leuit.5.Anima cum transgressa fuerit transgressione,aut errauerit ignoranter.Nume.5.Vir cuius uxor declinauerit,& transgressa fuerit in eum transgressione. Et mox iterũ: Si polluta est,& trãsgressa est trãsgressione in uirum suũ.Iosue 22. Quæ est ista trãsgressio,qua trãsgressi estis in deum Israel.Prouerb.6.Contra ius non transgrediatur seu transcendat os Regis.

INDE NOMINA.

מַעַל Transgressio,preuaricatio,transcensio uolens,& contra cõscientiam,ex contẽptu & contumacia & temeritate.Et est inferioris erga superiorem, regis contra leges, uxoris contra maritum,hominis contra deum & uerbum eius,serui contra dominũ suũ transgressio.Esdræ 9.Propter transgressionẽ migrationis. Et in distinctione sententiæ מָעַל Iob 21.Et in responsionibus uestris relicta est transgressio.

מְעִיל Vestimenti genus,quo superinduebantur reges,prophetæ,& honoratiores,& ea non superinduti nudi dicebantur, uestis summa, nos pallium uocamus.Exod.28.

Ratiõale & Ephod & palliũ.1.Sam.24.Et abscidit alã pallij eius clã.& cap.28.Ipse amictus erat pallio.Ies.59.Et operuit se sicut pallio zelo. Et pluraliter מְעִילִים 2 Samuelis 13.Nam sic uestiuntur filiæ regis uirgines palleis.Euangelistæ hoc uestimẽti genus Græco uocabulo ἱμάτιον reddiderunt, quod sonat uestis superior.Matth. 5.Et ei qui te uelit in ius trahere permitte illi & palliũ. Lucæ 6.Et ab eo qui aufert tibi pallium,etiam tunicam noli prohibere:ubi equidem uestimẽtorũ,genera duo ponũtur χιτών,id est,tunica uestis est interior,ἱμάτιον exterior qualis Romanis fuit toga,Græcis pallium,& Hebræis hoc nostrum מְעִיל Et Plautus his quoq; uerbis distinguit,Tunica inquiens pallio propior. Sic Ioannis 13.legitur. Surgit à cœna & ponit ἱμάτια,id est summas uestes.Nequis Iesum plane nudum fuisse putet,cum pedes lauaret discipulis. Idem nomen cap.19.repetitur. Portans spineam coronam,& purpureum uestimentum,haud dubie pallium regium significans. Item Matthæi 21.Et imposuerunt super asinos uestimenta sua, ubi rursum liquet de superioribus uestibus loquutum esse. Item Matthæi 24. Qui est in agro non reuertatur ut tollat uestes suas, scilicet, honoratiores,quas in agrum egressuri ad opus faciẽdum domi relinquebant.Hinc phrasis ista intelligi potest.1.Sam.19.Et exuẽs etiam ipse uestimenta sua prophetauit & ipse coram Samuele & cecidit nudus tota die illa & tota nocte.Et 2.Samuelis 6.Et egressa filia Saul in occursum David dixit quàm gloriosus fuit hodie rex Israel,qui hodie discoopertus in oculis ancillarũ seruorum suorum,quasi discooperiretur discoopertionibus unus ex uacuis,&c.

מען Pręposita litera lamed לְמַעַן require in עָנָה.

מַעַר Spelunca,uide in themate ערה.

870 מָצַץ

Venire fecit extra,fecit exire,emulsit,exsuxit,emũxit,expressit,extraxit,elicuit. Congruit enim significatione cũ uerbis יָצָא מָצָא & מַצָּה מוֹץ nisi ꝙ ut forma, ita modo tantum significandi inter se uarient.Legit̃ in ista forma tantum semel.Iesaiæ 66.Propterea exsugetis & satiemini ab ubere consolationũ eius, & exprimetis & deliciemini ab immensa gloria eius.

INDE NOMEN.

מַצָּה Placenta non fermentata,quã Græcè ἄζυμα uerterunt.Et dicta est farina purissima extracta & educta ex uiliore,sicut eadem ratione גִּיר calcem seu gypsum significat quòd extractus sit ex lapidibus.Num.6.Et placentam unam ex canistro. Pluraliter מַצּוֹת Exod.12.Septem diebus azyma comedetis.

871 מָצָא

Hebræis propriè significat uenire ad,uel in aliquid,idq; uel studio, uel opportunè,uel casu & fortuitu.nam significatione congruit cum uerbis יָצָא מָצַץ מוֹץ מַצָּה Latina editio ubique uerbo inueniẽdi uertit.Licebit aũt uertere uerbis inueniendi,reperire,contingere,apprehẽdere,comprehendere, nancisci, assequi,pro circũstantia sententiæ.Gen.2.Et non inuenit adiutorium.cap.8.Et non inuenit columba ubi quiesceret.Iesaiæ 41.Quęres eos & non inuenies.Gen.44.Ecce argentum, quod inuenimus.Gen.19.Ecce nũc inuenit seruus tuus gratiam, id est, uenit in gratiam,inijt gratiam.sic Lucę 1.Angelus ad uirginem Mariã,inuenisti enim gratiam apud Deum.Genes.26. Seminauit autem Izhak in terra illa,& inuenit eo ipso anno centuplum.Sic isto uerbo usus uidetur Paulus Rom.4.Quid ergo dicemus inuenisse Abraham patrem nostrum secundum carnem,id est,assequutum.Gen.44. Deus inuenit iniquitatẽ seruorum tuorũ.2.Reg.17.Et inuenit rex Assur in Hosea coniurationem,id est,deprehendit,comperit.Exod.22.Si egredietur ignis & inuenerit spinetum.i.uenerit in spinetũ.1.Reg.13.Et abijt & inuenit eũ leo.i.uenit ad eũ leo,uel deprehendit eum leo.Genes.32.Iuxta hunc sermonem loquimini cum Esau cum inueneritis eum, id est, cum ueneritis ad eum.ubi tamen irregulariter holem pro hatephcametz scriptum est.Deuter.32.Inuenit eum in terra deserti,id est, uenit ad eũ.Et legitur singulari phrasi.2.Sam.7.Quoniã tu Iehoua Zeboath deus Israel aperuisti aurẽ seruo tuo dicẽs,ędificabo tibi,ideo inuenit seruus tuus cor suũ ut oraret orationẽ hãc ad te.i.inijt cõsiliũ,seu rationẽ, decreuit apud se. 1.Paral.17.

Ideo inuenit seruus tuus ut oraret. Aliquoties rei inanimatæ attribuitur, idemq́ ualet quod Latinis euenire, accidere, contingere. Genes. 44. Nisi forte uidere uelim malum, quod inueniet patrem meum, id est ueniet ad patrē meum. Exo. 18. Retulit Moses socero suo omnē molestiam, quę inuenit eos in uia. Num. 23. Et cognoscetis erratum uestrum, quod inuenerit uos. Deuteron. 4. Quando in angustia fueris, & inuenerint te omnia, quæ hic dicuntur. Psalm. 117. Angustiæ inferni inuenerunt me. Item alia phrasi cū de manu dicitur, qua interdū occasionem & opportunitatem causæ seu negocij oblati importat. ut Iudicū 9. Et facies cum eo quemadmodum inuenerit manus tua. 1. Samuelis 10. Fac pro te, quicquid inuenerit manus tua, id est, quicquid uenerit in manū tuam, uel, quicquid se tibi obtulerit, ut facias. Interdum etiam libertatem, sufficientiam, copiam, facultatem, potentiam, præcipuè uerò si cum pronomine datiui casus construitur. Psalm. 21. Inueniat manus tua pro omnibus inimicis tuis, id est, sufficiat, sit potentior ac ualidior omnibus inimicis tuis. Numeri 11. Nunquid oues & boues mactabuntur pro eis ut conueniat pro eis, id est, ut sufficiat eis. ut sit sufficientia illis. Iudicum 21. Sed non inuenerunt sibi totidem. Num. 31. Offerimus itaq; sacrificium ipsi Iehoua unusquisq; quod inuenit, uasa aurea &c. Iudic. 17. Abijt uir ille de ciuitate Bethlehem Iehuda ut peregrinaretur, ubi inueniret, id est, quo ueniret. & paulo post, uado peregrinandū ubi inuenero, id est, quocunq; uenero. Psal. 32. Orabit omnis pius ad te in tempore inueniendi, id est, opportuno, commodo. Psal. 36. Ad inueniendum iniquitatē suam, id est, ut promoueat commode iniquitatem suam ad odium alijs, id est, ut alij fiant odibiles, uel, ut alios exosos faciat. In imperatiuo conatum & studium importat inueniendi seu acquirēdi aliquid. 1. Samuel. 20. Vade inueni sagittas, id est, quære sagittas. Prouerb. 3. Inueni gratiā & intellectum bonum. Iere. 6. Inuenite requiem pro animabus uestris. hanc phrasin mutuatus Christus Matth. 11. ita uertit. Et inuenietis requiē animabus uestris, imperatiuū in promissionis uerbū uertēdo.

Participium præsens מוֹצֵא Eccl. 7. Et inueniebam ego amariorem morte mulierem. Gen. 4. Omnis inueniens eum. Et pluraliter in statu regiminis & affixorum מוֹצְאֵי Prou. 4. Vita sunt inuenientibus ea. Et in genere fœminino מוֹצֵאת 2. Sam. 18. Non erit euangelion conueniens, id est, contingens. Cantic. 8. Sicut inueniens pacem. Et pluraliter מוֹצָאוֹת nomen participiale, casus, accidētia. Iosue 2. Et recenserunt ei omnia accidentia, id est, quæcunq; sibi euenerant, seu acciderant.

In uoce passiua נִמְצָא Gen. 41. An inuenitur sicut iste uir, in quo est spiritus Dei. Exo. 9. Omnis homo & omne iumentum quod inuenietur in agro, cap. 21. Si in effossione inuenietur fur. Iesaiæ 55. Quęrite Iehoua, dum inuenietur. Et cum articulo datiui casus facultatem & sufficientiā importat, quemadmodū in actiua uoce. Deut. 21. Dabit ei portionem duplicem de omni quod inuenietur apud illū. Iosue 7. Nō inuenieť pro nobis mons, id est, nō continget nobis, non potientur montanis istis. Zach. 10. Ad terram Gilead & Libanon adducam eos, & nō inuenietur illis, id est nō sufficiet illis. Participium masculini generis נִמְצָא 1. Samuel. 9. Ecce inuenta est in manu mea quarta pars sicli. Et pluraliter נִמְצָאִים 1. Sam. 13. Inuētos apud se. Esther 4. Qui inuenti in Susan. Et in genere fœminino נִמְצָאוֹת Gen. 19. Surge tolle uxorē tuam, & duas filias tuas inuentas. Iud. 20. Percusserunt eos in ore gladij ab homine usq; ad pecus, omne inuentū, etiam omnes ciuitates inuētas miserūt in ignē. In tertia cōiugatione הִמְצִיא Venire fecit ad aliquē, hoc est, porrexit, obtulit, attribuit, tradidit. Leuit. 9. Mactauit quoq; hostiā, & uenire fecerūt filij Aharon ad eum sanguinē, id est porrexerūt. 2. Sam. 3. Et nō uenire feci te in manum Dauidis, id est, non tradidi te. ubi tamen legitur forma uerbi מְצָה Iob 34. Et iuxta uiam unusquisq; inuenire faciet eum, id obuenire faciet ei.

Participium præsens מַמְצִיא Zachar. 11. Ecce ego uenire facio homines, unumquenq; in manus proximi sui, id est trado.

872 מצר

Verbum est inusitatū, deducuntur tamē ab eo nomina diuersarū formarū, quæ omnia uenationē significāt. Itaq; cognationē habet cum uerbis צוּר & צָדַד צָדָה.

מצד Receptus, id est locus natura munitus, uel arte, in quem tempore uenationis, id est persequutionis homines profugi sese recipiunt. ut in Iudæa plerunq; fuerūt cauernæ in rupibus. 1. Paral. 11. Et mansit Dauid in receptu. & cap. 12. Et de Gadithis diuiserunt se ad Dauidē in receptū, in desertum. Et pluraliter מצדות Iud. 6. Caueas & receptus. 1. Sam. 23. Et mansit Dauid in deserto, in receptibus. Iesa. 33. Receptus rupium releuamen eius. Ezech. 19. Et introduxerunt eum in receptus.

מצוד Nomen participiale. Venatio. Et in statu affixi. Iob 13. Et uenationem suam contra me circumduxit. Et in genere fœminino מצודה receptus, uenatio. 1. Samuelis 22. Habitauerunt cum ipso omnibus diebus, quibus fuit Dauid in receptu, seu uenatione, seu persecutione. Et mox iterum: Ne maneas in receptu. 2. Samuelis 5. Et audiens Dauid statim descendit in receptum. 2. Paral. 14. Et ædificauit ciuitates receptus in Iehuda, In quas se tempore belli recipiebant. Iob 39. Super dente rupis & receptu. Accipitur etiam pro receptu seu custodia & carcere, qui est in arce. Psal. 66. Introduxisti nos in receptum, id est, carcerem receptus, posuisti stridorē in lumbis nostris. Item cōmutata uau uocali in kybutz מצדה & assumpta lamed ab initio, infinite seu gerundialiter accipitur. Ezech. 13. Et non erunt ultra in manu uestra ad uenandum, id est capiendum, ut capiatis. Et in statu regiminis מצדת 2. Sam. 5. Et cœpit Dauid receptum Zion. Et in statu affixorum מצדה & מצודה 2. Sam. 22. Et Psalm. 18. Iehoua rupes mea, & receptus meus. Ezech. 12. Expādam rete meum super eum, & comprehēdetur in uenatione mea. Et pluraliter מצודות Psal. 31. Sis mihi in petram roboris in domum receptuum, ut salues me.

מצודה Venatio actiue, id est, rete, sagena. Eccl. 9. Sicut pisces comprehenduntur in sagena. Et cum affixo. Iesaiæ 29. Et receptus eius & pressuram facientium ei, id est, contra eam. Loquitur autem de munitione, in quam se milites recipiunt, & ex illa urbem oppugnant.

מצודים Nomen adiectiuum pluralis numeri tantum, cuius singulare מצוד non est in usu. Eccl. 7. Et inueniebam ego amariorem morte mulierem, cuius cor receptus & sagenæ. Et cap. 9. Et ædificabit contra eam receptus magnos, id est munitiones, quæ multos milites in obsidione capere poterant.

873

מצה

Exire fecit, emulsit, expressit, exsuxit. Congruit significatione cum uerbis יצא מוץ & מצא מצץ nisi quòd ut forma, ita modo tantum significādi inter se discrepent. Iud. 6. Et expressit rorē ex uellere. Psal. 75. Veruntamen feces eius exugēt. Iesaiæ 51. Bibisti, exsuxisti.

In uoce passiua נמצה Leuit. 1. Et exprimatur sanguis eius iuxta parietem altaris. Psal. 73. Exprimentur illis.

מצח

Frōs à caluicie, quia glabra & clara est. habet enim cognationem significatione cum uerbis צחח & צחה & quidem uidetur à geminato esse deductum. Ezech. 3. Pertinaces fronte, & duri corde ipsi. Exod. 28. Et erit super fronte Aaron. Iere. 3. Et frons mulieris meretricis facta est tibi, noluisti ignominia affici. Et in statu affixorum mutat zere in hirik, & pathah in seua. Exo. 28. Et erit super fronte eius. Ies. 48. Frons tua ærea. Ezech. 3. Et frontem tuam duram contra frontem eorum. Et pluraliter מצחות Ezech. 9. Et signa signum super frontes uirorum gementium.

מצחה Frons factitia & artificialis, quæ est ante crura. Latinis ocrea dicitur. & dicta est, q̄ sit polita, & in parte anteriore crurium. Et legitur semel in statu regiminis מצחת 1. Sam. 17. Et frons æris in pedibus eius.

מצר Angustia, quære infra in themate צרר

874

מקק

Legitur tantū in uoce passiua primæ cōiugationis נמק & significat propriè tabescere, cōtabescere, atq; per metalepsin fœtere, fœtidū fieri, q̄ illa quæ corrūpūtur fiāt tandē fœtida, & cōgruit significatiōe cū uerbo מיק Leu. 26. Et qui superstites mãserint tabescēt in iniqtate sua in terra inimicorū uestrorū, quinimo in iniqtatib. patrū suorū, & cū ipsis tabescēt. Ies. 34. Et tabescet omis exercitus cœlorū, & inuoluent̄ sicut liber. Ioan. in sua Apoc. cap. 6. ita reddidit. Et cœlū recessit sicut liber, qui circūuoluit̄. Ezec. 24. Nō lugebitis neq; plorabitis, sed tabescetis in iniqtatib.

ueſtris.& cap.33.Et iniquitates & errata noſtra ſuper nos ſunt, & in eis nos tabeſcimus,& quomodo uiuemus.Zachariæ 14.Tabeſcẽdo carnem eius etiam ipſo ſtante ſuper pedibus ſuis, oculi eius tabeſcent in foraminibus ſuis, & lingua eius tabeſcet in ore ipſorum,ubi tamen primum eſt Infinitiuus tertię coniugationis.Pſal. 38.Computruerunt & fœtuerunt ulcera mea à facie ſtultitiæ meæ.

INDE NOMEN.

מַק Fœtor,putredo.Ieſaiæ 3.Et erit pro odore, fœtor. & cap.5. Et radix eorum quaſi putredo erit.

מַקֵּל Baculus,uide in themate קָלַל

875 מָרַר Quemadmodum uerba גָּמַר & מִיר מָאַר מָרָה generaliter mutationẽ ſignificant boni in malum,ita hoc mutationem dulcis in amarum,& figuratè lætitiæ in triſticiam notat, & plerunq; pro termino ad quẽ,& effectu poſitũ eſt.i.pro ipſa amaritudine,unde amaricari,ſeu amarum fieri uerbis,transferendum erit, quanquã Hebręo nõ ſatis reſpõdeant.1.Sam.30.Quia amaricauerat anima uniuerſi populi.

In uoce paſſiua נָמַר Ier.48.Et odor eius non mutatus eſt.ſ.in amaritudinẽ.Ieſ.24. Cum cantico nõ bibent uinũ,amaricabitur ſicera bibentibus ipſam.

In ſecunda coniugatione,quando poſt ſe regit accuſatiuũ tũ eſt tranſitiuũ. Exo. 1.Et amaricabant uitã eorum.i.faciebant uitã eorũ amarã & triſtẽ.Gen.49. Et amaricauerunt eũ & multiplicati ſunt.Quãdo uero abſolute ponit̃, uſurpat̃ neutraliter.Ieſ.22.Propterea dixi,diuertite à me,amaricabo in fletu.

In tertia coniugatione חִמֵּר Et ut in ſecunda coniugatione,ita &in hac tertia,quãdo poſt ſe regit accuſatiuũ, tũ accipitur actiuè.Iob 27.Et omnipotens amaricauit animã meã.Sic quoq; in Apocalypſi eſt uſurpatũ.cap.10.Accipe libellũ & deuora illũ,&faciet amaricari uentrẽ tuũ,ſed in ore tuo erit dulcis tãquã mel.Porro quãdo abſolutè ponit̃,ſumit̃ neutraliter.Ruth 1.Quia amarus fuit Omnipotẽs mihi ualde. Zach.12.Et amaricari ſuper eũ,ſicut amaricari ſuper primogenitum.

In quarta coniugatione הִתְמַרְמֵר Daniel.8.Et uidebam eum appropinquantẽ ad arietem,& amaricabat ſe contra eũ,& percutiebat arietẽ. & cap.11. Et amaricabit ſe rex auſtri & egreſſus pugnabit cum eo.

INDE NOMINA.

מַר Hoc nomen Hebræi primo pro gutta uſurpant,quod mutet locum & quaſi à corpore aquæ ſeu hauſtri deficiat.Ieſaiæ 40.Ecce gẽtes quaſi gutta de hauſtro,& quaſi ſcrupulus trutinæ reputantur. Secundo, amarum, amaritudo, quanquam interdum etiam adiectiuè uſurpetur.1.Samuelis 15.Vere receſſit amaritudo mortis.Eccleſ.7.Et inueni ego amaritudinem ſupra mortem, ſcilicet, mulierem. Ieſaiæ 5.Ponentes amarum pro dulci,& dulce pro amaro.Iob 7.Meditabor in amaritudine animæ meæ.Prouerbior.27.Et animæ famelicæ omne amarum eſt dulce.Ieſaiæ 38.Ecce pro incolumitate amara mihi amaritudo.Amos 8. Et nouiſſimum eius ſicut dies amarus.Pſalm.64.Emittunt ſagittam ſuam,uerbum amarum. Habakuk 1. Gens amara.Et adiunctum uerbo aduerbiaſcit,Ieſaiæ 33.Et nuncij amaritudinem flebunt,id eſt, amarè. Ezech.3. Et ibam amarus, id eſt, amare. Et pluraliter מָרִים Numeri 5. Et in manu ſacerdotis erũt aquę amaritudinum.Et ibidem iterum:Et intrabunt in eam aquæ maledictæ in amaritudines.Exod.15.Non potuerunt bibere aquas,quia erant amarę. Et in ſtatu regiminis מָרֵי Iudicum 18.Viri amari anima. 2.Samuelis 17.Et amari anima ſunt. Et in genere fœminino מָרָה amarum,amaritudo.2.Samuelis 2.Nõ noſti quod amaritudo ſit in nouiſſimo.2.Regum 4.Quia animæ eius amaritudo ei.Prouerbiorum 5.Et nouiſſimum eius amarum ſicut abſinthium. Et ſæpe adiectiue quoq; legitur poſitum. Gen.27.Et clamauit clamore magno & amaro.Et adiunctum uerbo aduerbiaſcit. Ezech.27.Et clamabunt amare.Et ſemel mutata eſt litera he in aleph.Ruth 1.Vocate me מָרָא id eſt, amaram. Eſt & מָרָה nomen loci in deſerto ab aquis amaris ſic dictus.Exod.15.Et uenerũt in Mara. Et in ſtatu regiminis מָרַת 1.Sam.1.Et ipſa amara anima. Et pluraliter מְרוֹת

Iob

Iob 17.Et in amaritudinibus eorum morabitur oculus meus.

מוֹר Cum uau,uel abſq; uau.Myrrha,ab amaritudine.Cantic.5.Et manus meæ ſtillauerũt Myrrhã. Et iterũ:Labia eius ſicut roſæ ſtillãtia Myrrhã.Pſ.45.Myrrha & Aloe, & Caſſia,omnia ueſtimẽta tua.Prou.7.Fluere feci cubile meũ Myrrha,Aloe,& Cinamomo.Eſth.2.In argento Myrrhę.Cant.1.Faſciculus myrrhæ dilectus meus mihi.& ca.3.Suffitus Myrrhę & thuris. In ſtatu regiminis מָר Exo.30.Sume tibi aromata pręcipua Myrrhę libertatis.i.libere fluentis. Et cũ affixo ſeruat holẽ.Cant. 5.Decerpſi Myrrhã meã. Et in forma fœminina מֹרָה amaritudo. Et in ſtatu regiminis מֹרַת Gen.26.Et fuerũt amaritudo ſpiritus ipſi Izhak & Rebeccæ.Et cũ hatephcametz loco holem מָרַּת Prou.14.Cor ſentiens amaritudinem animæ ſuæ.

מֶמֶר Amaritudo.Prou.17.Indignatio patri ſuo,filius ſtultus,& amaritudo genitrici ſuę.

מְרִירִי Amaror,amaritudo.Deut.32.Atq; euulſione amaritudinis. Et pluraliter in ſtatu regiminis מְרִירֵי Iob 3.Et terreant eum ſicut amaritudines diei,id eſt,illius temporis,qui amariſſima mors homines occupat.

מְרֹרִים Nomen pluralis numeri tantũ,herbæ ſeu lactucæ amaræ,ſicut אורות dicuntur olera à luciditate.Exod.12.Cum amaris comedent illum.Num.9.Cum azimis & amaris comedent illum.Et ad has lactucas agreſtes reſpiciens uir ille dicit Threnor.3. Saturauit me amaris.

מְרֹרוֹת Nomen pluralis numeri tantum,amaritudines. Deut.32.Botri amaritudinum eis. Iob 13.Scribis contra me amaritudines.

מַמְרֹרִים Nomen pluralis numeri tantum, amaritudines. Iob 9. Saturabit me amaritudinibus,ſiue amaris.

מְרִירוּת Amaritudo.Ezechiel.21. In contritionibus lumborum,& in amaritudine.

תַּמְרוּרִים Amaritudines,nomen pluralis numeri tãtum.Iere.31. Fletus amaritudinũ. Et mox iterum:Conſtitue tibi ſigna, pone tibi amaritudines, id eſt, ſtatuas amaritudinum. Oſeę 12.Ad indignationem prouocat Ephraim,cum amaritudinibus,id eſt,idolis, idolatrijs,quibus cultoribus infert amaritudines.

מְרוֹרָה Fel,ab amaritudine.& in ſtatu regiminis מְרוֹרַת Iob 20.Fel aſpidum in medio eius. Et in ſtatu affixi מְרוֹרָתוֹ Iob 20.Denudat & egreditur è uagina,& fulgur à felle eius ibit ſuper ipſum terribiliter,id eſt amarulẽtia eius. Legitur tamen ſemel uox zere pro holem מְרֵרָתִי Iob 16.Et effundet in terram fel meum.

נָמֵר Pardus animal,quod Grecè pardalis,etiam aliàs panthera dicitur,cutẽ habens maculoſam & uariegatam, ab amarulentia & ſæuitia. Eius animalis deſcriptio extat in Plinio naturalis hiſtoriæ lib.8.cap.17.Legitur Ieſaiæ 11.Et pardus cũ hœdo accubabit.Iere.13.Num mutabit Æthiops cutem ſuã, & pardus maculas ſuas. Oſeæ 13. Sicut pardus iuxta uiam Aſſur. Et pluraliter נְמֵרִים Cantic.4.A montibus pardorum.Habakuk 1.Et leuiores ſunt quam pardi,equi eius.

תָּמָר Palma arbor,uel ab amaritudine,quia,ut teſtantur ſcriptores,ſumma,caudicis parte ubi loro folia iunguntur & rami mollis eſt,& amputata nõ ſolũ mandit̃, ſed etiã habet̃ in delicijs,ſapore tamẽ inſipido & ſubamaro.uel à renitentia & rebellione, in diuerſum enim fornicatur & curuat̃ onus.Pſ.92. Iuſtus ut palma germinabit.Cãtic.7.Statura tua ſimilis eſt palmæ.Et iterũ:Aſcendam in palmam.Ioel.1.Malogranatus & palma.Eſt & nomen loci fortaſſe à palmis Ezech.47.à Thamar uſque ad aquas contentionum.

תֹּמֶר In alia forma,palma.Iudic.4.Et ipſa habitabat ſub palma.Iere.10.Quaſi palma perplexa ipſi,& nõ loquunt̃. Et pluraliter תְּמָרִים palmæ arbores.Exo.15.Et ſeptuaginta palmas.Leuit.23.Frondes palmarum.Deut.34.Et regionẽ uallis Iericho ciuitatis palmarũ.2.Paral.28.Et adduxerunt eos in Iericho in ciuitatem palmarum.

תִּמֹרָה Palma factitia & artificialis.Ezech.41.Et palma erat inter Cherub & Cherub. Et pluraliter in forma fœminea תִּמֹרוֹת 1.Regum 16.Et rotabat Cherubim & palmas. Ezech.40.Ad frontem eius erant palmæ.& cap.41. Cherubim & palmę erant factæ.Et in forma maſculea תִּמֹרִים Ezech.40.Et palmæ eius iuxta menſuram portæ.

תִּימָרוֹת Palmę.i.figurę palmæ.Cantic.3.Quæ eſt iſta, quæ aſcendit ex deſerto, ſicut palma

fumi

fumi. Similiter Ioelis 3. Sanguinem & ignem, & palmos fumi, &c.

Ab isto nomine תָּמָר palma, deriuatur uerbum

תִּמְרִיא Tertiæ coniugationis, quod significat in modum palmæ se erigere. Iob 39. In tempore quo in altum erigit se, ridebit equum & uectorem eius, id est, in modum palmæ ramos, ita ipse pennas suas erigit.

876 מְרִיא Vt nomen בָּרִיא significat corpus siue hominis, siue pecoris recreatum, ut eniteat, quod fit, quando est pinguefactum, ita מְרִיא significat pecus mutatū è macilentia in pinguedinem saginatione. unde altile seu saginatum uertere licebit, siue pingue. 2. Sam. 6. Et sacrificauit bouem & altile. 1. Reg. 1. Et sacrificauit boues, & altilia, & oues in copia. Iesa. 11. Vitulus, & leunculus, & altile simul. Et pluraliter מְרִיאִים Iesa. 1. Et adipe altilium. Et in statu regiminis מְרִיאֵי Ezech. 39. Arietū, agnorum, & hircorum, iuuencorum altilium uestrorum non respiciam.

INDE VERBVM,

תִּמְרִיא Erexit, eleuauit se, de hoc quære in themate מָרַר

מוֹרַג Traha, uide in themate מָגַר

877 מָרַד Vt ab עָלָה deriuari מַעַל ita à uerbo יָרַד deduci existimo uerbū hoc מָרַד & ut illud, ita hoc quoq; in malam partem accipitur, significatq; à superiore descendere, hoc est, discedere, recedere, deficere, sese subducere, excutere seu abijcere dominationem superioris, deficere à suo autore, domino, principe, & rebellare. Habetq; congruentiā significatione cum uerbis רָדַם & יָרַד מָרַט רָדַד רוּד nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant habetq; uariā constructionem. Aliquando absolutè ponitur. Gen. 14. Duodecim annis seruierunt Kedorlaomer, & decimo tertio defecerunt. Dan. 9. Improbe egimus, & defecimus. Nehe. 6. Tu & Iudæi cogitatis deficere. Construitur interdū cum præpositione beth. Num. 14. Tantum aduersus Iehoua nō rebelletis. Iosue 22. Vt defectionē paretis contra Iehoua. 2. Reg. 18. Et rebellauit contra regem Assur, & nō seruiuit ei. Tertio, regit accusatiuum. Iosue 22. Et nos ne deficere faciatis, dum ędificare uolueritis altare, pręter altare Iehoua dei nostri, id est, nos non irritetis. Quarto, cōstruitur cū עַל 2. Paral. 13. Et parauit defectionem contra sustentatorē suum. Nehe. 2. An contra regem uos paratis defectionem. Paulus apostolus reddidit uerbo Græco ἀποστατέω 1. Timoth. 4. Desciscent quidam à fide.

Participiū præsens מוֹרֵד quod tamē nominaliter usurpaţ, defector, desertor, inobediens, rebellis, apostata, cuius plurale מוֹרְדִים legitur Ezech. 2. Ad gentes desertores. Et in statu regiminis מֹרְדֵי Iob 24. Ipsi sunt inter desertores luminis, id est, qui lumini aduersantur.

Participium præteritum מְרוּדִים eiecti, expulsi, exules. Iesa. 58. Afflictos & exules introducito in domū tuā. Et in concreto, exiliū. Thren. 1. Recordata est Ierusalē afflictionis suæ, & exilij sui. & cap. 3. Recordare afflictionis meæ, & exilij mei.

INDE NOMINA.

מֶרֶד Defectio, desertio. Iosue 22. Et ipse Israel cognoscet in defectione, aut trāsgressiōe cōtra Iehoua. Et Paulus uocat ἀποστασίαν defectionē, nēpe quādo aliquis desciscit à suo autore seu principe. 2. Thess. 2. Nō adueniet Dn̄s, nisi uenerit defectio prius.

מַרְדּוּת Defectio. 1. Samuelis 20. Fili peruersæ defectionis.

נִמְרֹד Nomen uiri proprium, qui fuit ex posteritate Ham, Gen. 10. Et Cusch genuit Nimrod ipse cœpit esse præualidus in terra. Ipse fuit præualidus uenator corā Iehoua, quapropter dicitur: Quasi Nimrod pręualidus uenator coram Iehoua &c. Hic primus sibi in orbe terrarum monarchiam constituit.

878 מָרָה Quando regit post se accusatiuū, tum est transitiuum. & significat mutare, cōmutare, immutare, scilicet in deterius, aliud facere, q̄ quod debebat. estq; inobediētiæ. Quadrat aūt significatione cum uerbis נָזַר & מָרַר מרא מָאַר אָרַר אָרָה מִיר אוֹר nisi quòd ut forma, ita modo significādi inter se differāt. 1. Reg. 13. Qui mutauit os Iehoua. i. nō fecit ut præceperat. Psal. 105. Et nō mutauerūt uerba eius. Iere. 4. Quia

me

me mutauit. Et abſolutè poſitum ſumitur neutraliter mutabilis fuit. Threnorum 1. Mutando mutabilis fui. Pſal. 5. Quia mutabiles fuerunt contra te. Ieſaiæ 3. Ad mutandum oculos gloriæ eius. Pſal. 78. Ad mutandum Altiſſimum.

Participium præſens maſculini generis מוֹרֶה 2. Reg. 14. Quia uidit Iehoua oppreſſionem Iſraelis mutabilem ualde, id eſt, quòd mutaret ſe in deterius. Deut. 21. Cũ fuerit alicui filius deſertor, & mutabilis, id eſt, qui indies mutetur in deterius. Ieremię 9. Cor deficiens, & mutabile. Et in genere fœminino ſtatus regiminis מֹרַת Geneſ. 26. Et erant mutabiles ſpiritu.

In tertia coniugatione הִמְרָה Ezech. 5. Et mutauit iudicia mea in improbitatem præ gentibus. Pſal. 106. Quia mutauerũt ſpiritum eius, ut lubricè loqueretur labijs ſuis. Ezech. 55. Et mutauerunt Deum Altiſſimum. Ioſue 1. Omnis uir qui mutauerit os tuum. Exo. 23. Ne mutabilis ſis in eũ. Pſal. 106. Et mutabiles fuerunt ad mare.

INDE NOMINA.

מְרִי Mutatio, immutatio, mutabilitas. Ezech. 2. Quia domus mutabilitatis ſunt, id eſt, defectionis. Iob 23. Etiam hodie mutatio eſt eloquium meum. In ſtatu affixorum habet in prima uel ſægol. Deut. 31. Ego noui mutationem tuam, uel hirik. Nehe. 9. Vt redirent ad ſeruitutem ſuam in mutatione ſua.

מְרָתַיִם Nomen forma dualis numeri. Iere. 50. Super terram mutationum aſcende.

מוֹרָה Nouacula, culter raſorius, à mutatione, & quia abradit. Iudicum 13. & 1. Samuel. 1. Et nouacula non aſcendet ſuper caput eius.

879 מָרַח

Contudit, compreſſit. Ieſaiæ 38. Tollant maſſam ficorum, & contuſam applicẽt ſuper uulnus, & conualeſcet. Et proprie non ſignificat cataplaſmare, ut alij uolunt, ſed ut dixi, contundere, & cũ præpoſitione עַל ſignificat contuſam maſſam ficorum imponere ſeu applicare, ſicut חָשַׁק quo paulo ante eſt uſus Propheta, non ſignificat liberare, ſed conſtructum cum præpoſitione mem, cum deſiderio eripere ſeu extrahere ex fouea, q. d. ex deſiderare.

INDE NOMEN.

מְרוֹחַ Contuſus, compreſſus. Et in ſtatu regiminis מְרוֹחַ Leuit. 21. Contuſus teſticulo.

רָמַת Vide ſuo in loco.

880 מָרַט

Euulſit, exterſit, expoliuit, expilauit. Congruit enim ſignificatione cum uerbis פָּרַט יָרַט רָהַט רָטַה niſi quòd ut forma, ita modo tantũ ſignificandi inter ſe uariẽt. Significat enim actiuè efficere, ut aliquid curſim ſeu celeriter excurrat aut elabatur, ideo conſtruitur cum præpoſitione mem. Legitur autẽ de pilis, bonis, ferrugine, ſeu etiam hirſutia & aſperitate cutis. Eſdræ 9. Et euulſi de pilis capitis mei, & barbæ meæ. Nehemiæ 13. Et percuſſi ex eis uiros, & depilaui eos, id eſt, euulſi crines eorum.

Participium, ſeu nomen participiale מֹרְטִים Ieſaiæ 50. Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas depilantibus.

Participium præteritum מָרוּט Ezech. 21. Dic gladius gladius acutus, atq; etiam expolitus. & cap. 29. Et omnis humerus politus eſt, id eſt, deorſum propter onera ferenda factum eſt glabrum, & leue ſeu terſum.

In uoce paſſiua נִמְרַט Leuit. 13. Et uir cum depilatum fuerit caput eius, tum caluus ipſe & mundus eſt, id eſt, de cuius capite exciderunt pili.

In ſecunda coniugatione, uſuuenit participiũ præteritum, מְמֹרָט 1. Reg. 7. Omnia uaſa, quæ fecit Hiram regi Salomoni, pro domo Iehoua ex ære polito fuerunt.

In uoce paſſiua legitur participium מוֹרָט Ieſaiæ 18. Ite nuncij ad Gentem diſtractam, & expilatam. Et mox iterum: Populus diſtractus, & expilatus. Ezech. 21. Vt iugulet uictimam acutus eſt, utq; ſit ei fulgor politus eſt.

881 מָרַץ

In uoce actiua non legitur, ſed in uoce paſſiua נִמְרַץ & ſignificat uelociter rumpi, diſrumpi, cõgruitq; ſignificatione cum uerbis רוּץ & מָרַט רָצַץ פָּרַץ niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differãt. Iob 6. Cur diſrumpuntur ſermones rectitudinis.

Parti-

Participium נִמְרָץ Micheæ 2. Surgite & abite, hæc non est requies, propter immundiciem disrũperis, & quidem dolore auulsionis. Et generis fœminini נִמְרֶצֶת 1. Reg. 2. Et ecce est quoq; tecum Simei filius Gera, qui maledixit mihi maledictione disruptionis, in die quando ibam ad Machanaim.

882 מָרַק

Abstersit, defricuit, emundauit, differtq; modo tantum significãdi à uerbis מָלַק פָּרַט מָרַט מָרַץ פָּרַק Ieremiæ 46. Expolite lanceas.

Participium præteritum masculini generis מָרוּק 2. Paral. 4. Et omnia uasa ista fecit Hiram pater eius regi Salomoni pro domo Iehoua ex ære polito.

In secunda cõiugatione uoce passiua מֹרַק Leuit. 6. Aut si in uase æreo cocta fuerit, tum defricabitur & lauabitur aqua.

INDE NOMINA.

מָרָק Ius, iusculum, quod defecatur à carnibus. Iudic. 6. Et ius posuit in ollam. In statu regiminis מְרַק Ies. 65. Qui comedunt carnem suillam, & defecatio abominationũ in uasis eorum, id est, ius, quanquam aliqui legant פְּרַק

תַּמְרוּק Abstersio, mũdicia. Prouer. 20. Liuores uulneris abstersio sunt in malicioso. & plagæ penetralium uentris. Et pluraliter תַּמְרוּקִים abstersiones, mundiciæ. Esther 2. Et sex menses pro aromatibus, & pro abstersionibus mulierum, id est, mundicijs. Et iterum: Et dando mundicies illis. Et festinauit mundicies eius, & pater eius dare illi, quanquam ibidem etiam legatur מְרוּקִים

883 מָשַׁשׁ

Verbum defectiuum, attrectauit, contrectauit manu tentandi gratia & magnã habet cognationẽ cũ uerbis מָשָׁה & גָּשַׁשׁ נָגַשׁ Gen. 17. Fortasse attrectabit me pater meus, & ero in oculis eius quasi deceptor. Et mox iterũ: Accede huc, & attrectabo te fili mi.

In secunda coniugatione מִשֵּׁשׁ & coniugatur perfectè. Gen. 31. Cõtrectasti omnia uasa mea. Et ibidem iterum: Et contrectauit Laban totum tabernaculũ, & non inuenit. Deut. 28. Sicut palpat cæcus in caligine. Iob 5. Et sicut nocte palpabunt in meridie. & cap. 12. Palpabunt tenebras absq; luce.

Participium præsens מְמַשֵּׁשׁ Deut. 28. Et eris palpans in meridie.

In tertia cõiugatione legitur irregulariter הֵמִישׁ more uerborum defectiuorum medij. Iudi. 16. Fac me contrectare columnas, quibus sustentatur domus. Psal. 115. Manus habent, & non palpabunt. Gen. 27. Accede obsecro, & palpabo te fili mi. Exo. 10. Et erunt tenebræ supra terrã Ægypti, palpabilis erit obscuritas, ubi ponitur intransitiue, eò q nõ sequitur accusatiuus. Arbitror aũt idem esse uerbũ, quo Christus est usus Lucæ 24. Contrectate & uidete, spiritus carnem & ossa non habet, sicut me uidetis habere. Et Ioannes Euãg. 1. Epi. 1. Et manus nostræ cõtrectauerunt.

INDE NOMEN.

אֶמֶשׁ Significat tempus noctis obscurum & opacum, quo in somnijs res sensibus obuersantur, & quasi in obscuro attrectandas sese offerunt. Estq; semper de tali tempore intelligendũ quod paulò ante crastinũ discessit, quare compositũ esse arbitror ex uerbis מוּשׁ & מָשַׁשׁ id est, tẽpus palpabile, quod discessit, id est, tempus quo palpatione opus fuit. Hieronymus uertit aduerbio heri, neq; potuit propter linguæ egestatẽ cõmodiore reddere. Genes. 19. Factumq; est crastino & dixit primogenita ad minorẽ natu ecce concubui heri cũ patre meo, potabimus eũ uino etiã hac nocte. Ex quo textu licebit elicere differentiã, inter לַיְלָה & אֶמֶשׁ Item ibidem cap. 31. Sed deus patris uestri dixit heri ad me, id est, nocte præterita, nam in textu præcedente legitur. Et uenit deus ad Laban Arameũ in somnio noctis, &c. 2. Reg. 9. Certe sanguines Naboth & sanguines filiorum eius uidi heri, id est, nocte præterita in somnijs. Iob 30. Quibus heri calamitas & oppressio, id est, præterita nocte. Et in distinctione sententiæ mutat prius sægol in cametz אָמֶשׁ Genes. 31. Et arguit heri, id est, nocte præterita. pro quo paulò superius in somnio noctis.

884 מָשָׁה

Attraxit, scilicet attrectando. congruit significatione cũ uerbo מָשַׁשׁ & pugnat cum uerbo מוּשׁ quod est contrariæ significationis. Dicitur aũt tantum de attrectatione ex aquis. Exod. 2. Et uocauit nomen eius Mose, quia de aqua attraxi eum.

In tertia coniugatione הִמְשָׁה 2.Sam.22.& Psal.18.Attrahet me ex aquis multis.

INDE NOMINA.

מֹשֶׁה Mose,nomen proprium ducis populi Israelitici,ab euentu ipsi inditum. sicut Exo. 2.legitur.Et uocauit nomen eius Mose,quia ex aqua attraxi eum.

מֶשִׁי Nomen materię preciosę,ex qua uestes conficiebantur.Et arbitror ex tali materia factas,quæ ex Conchis marinis attracta est. Chaldæus transtulit צְבְעִין aliqui sericũ esse dixerunt.Hieronymus subtile transtulit.Septuaginta Interpretes τρίχαπτον, quod Suidas scribit esse pannum bombycinum,seu uestem preciosam. Quod sanè uocabulum Hieronymus post diligentem inquisitionem cum in nullo Græcorum libro etymologiã eius inuenisset,asseuerat ipsos Septuaginta Interpretes pro nouitate rei nouum composuisse.Ezech.16.Operui te serico.Et mox iterum:Et uestes tuæ byssus,& Sericum.

885 מָשַׁח Vnxit scilicet oleo.Nume.35.Et habitabit in ea usq; ad mortem sacerdotis magni,quẽ unxit cum oleo sanctitatis.Exod.40.Et unges eos,quemadmodum unxisti patrem eorum.1.Sam.9.Et unges eum in ducem populi.1.Reg.1.Et unget eũ ibi Zadok Sacerdos,& Nathan Propheta in regem super Israel.1.Reg.9.Et Iehu filiũ Nimsi unges in regẽ super Israel,& Elisseũ filium Saphat de Abel Mehola unges in prophetam pro te.Iesa.61.Eò q; unxit Iehoua me. Gen.31.Vnxisti ibi statuam.2.Sam.1.Clypeus Saul absq; ungere cum oleo,id est, ac si non fuisset unctus oleo.ubi nomen מָשִׁיחַ ponitur pro Infinitiuo,quod sæpe fieri solet.Iesa.21.Vngite clypeũ.Leuit.8.Et unxit tabernaculũ,&c.Num.7.Factum est aũt in die illa cũ cõsumasset Moses erigere cohabitaculũ,& unxisset ipsum,& sanctificasset illud & omnia uasa eius,altare quoq; & uasa eius,& unxisset ea & sanctificasset ea,&c.

Participium præteritum מָשׁוּחַ 2.Sam.3.Ego autem hodie tener sum, & unctus rex.Legitur tamen semel מָשׁוֹחַ ad discrimen alterius unctionis.Ier.22.Et unctum Sinopide,id est,pictum,pigmentatum.Sunt enim colores,quibus pingitur etiam oleo mixti & conditi. Et pluraliter מְשֻׁחִים Exod.29.Et placentæ azimorum unctæ oleo.Num.3.Ista sunt nomina filiorum Aaron, qui sacerdotes uncti erant.

In uoce passiua נִמְשַׁח 1.Paral.14.Et audierunt Philistæi,q; unctus esset Dauid in regem.Num.7.In die ungi ipsum,id est,quo unctum erat ipsum,scilicet altare.

INDE NOMINA.

מָשִׁיחַ Græcè χριςὸς,Latinis unctus dicitur.Et quia tam Reges,quã sacerdotes oleis singularibus ungebantur,sicut de oleo regum.1.Reg.1.extat, & de oleo sacerdotum Exod.30.Ideo illi,adeoq; etiam omnes deo sacri Messiæ dicebantur, & Christi.Erantq; autem reges & sacerdotes uncti typus,& figura ueri & unici Christi Saluatoris nostri summi Monarchæ,& sacerdotis,qui debebat esse propugnator & rex omnium nostrum contra Satanam: Et uictor mortis, mundi & inferorum: Et Sacerdos summus,qui se obtulit uictimam pro peccatis totius mũdi,& docet Ecclesiam suam,& interpellat pro ea apud patrẽ & reconciliat nos apud patrem.Leu.4. Si sacerdos unctus ille errauerit.2.Sam.1.Clypeus Saulis absq; uncto cũ oleo.ubi hoc nomẽ מָשִׁיחַ pro Infinitiuo ponitur,absq; ungere cum oleo,id est,ac si nõ esset unctus oleo.Dan.9.Vsq; ad Messiach ducem.Et mox iterũ:Et post septimanas sexaginta duas excidetur Messiah. In statu regiminis & affixorum מְשִׁיחַ 1.Sam. 24.Quia Christus ipsius Iehoua est.Ies.45.Sic dixit Iehoua Christo suo Cyro.1.Samuel.2.Ambulabit corã Christo meo cunctis diebus,id est,Salomone.Psal.2. Cõtra Iehoua,& contra Christum eius. Et pluraliter מְשִׁיחִים Psalm.105.Ne tangatis Christos meos.

מִשְׁחָה Vnctio,unguentũ.Exod.25.Aromata pro oleo unctionis. Et in statu regiminis מִשְׁחַת Leuit.7.Hæc est unctio Aaronis.Exod.30.Oleum unctionis sanctitatis.

מָשְׁחָה Vnctio. Et cum affixo.Exo.40.Vt sit eis unctio eorũ in sacerdotiũ perpetuum.

מִמְשַׁח Vnctus, expictus,pigmẽtatus,coloratus,clarus,illustris.Ezech.28. Tu Cherub pigmentatus,obtegens.

886 מָשַׁךְ Traxit,protraxit,perrexit,profectus est.Ac perinde Hebræis ualet, ut Germanis

nis uerbum ziehen cum suis compositis. Primo, legitur intransitiuè & neutraliter, quando, scilicet non regit post se accusatiuum. Genesis 37. Et transierunt uiri Midianitæ, & profecti sunt, & tulerunt Ioseph ex cisterna. Exod. 12. Proficiscimini, & accipite ouiculam. Iud. 4. Nónne præcepit tibi Iehoua deus Israel, ut proficiscaris in montem. Et mox iterum: Et proficiscor ad te in uallem. & cap. 20. Et profectus est insidiator, & percussit totam ciuitatem. Iob 21. Et post ipsum proficiscetur omnis homo. Exod. 9. Cum protrahetur Iubilus, ascendant ipsi in montem. Iosue 6. Et cum prolixi erunt cum cornu iubili. Secundo, quando post se regit accusatiuum, uel nominis, uel pronominis, usurpatur actiuè seu trãsitiuè. Nehem. 9. Et protraxisti super nos annos multos. Psal. 36. Protrahe beneficentiã tuã agnoscentibus te. Psal. 85. An protrahes iram tuam. Iere. 31. Ideo traxi te misericordia. Cãtic. 1. Trahe me, post te curremus. Psal. 29. Non trahes me cum improbis. Ezech. 32. Gladius datus est, protrahite eam, & totam multitudinẽ eius. Christus haud dubiè usus est isto uerbo, cum dicit Ioã. 6. Nemo potest uenire ad me, nisi pater qui misit me, traxerit eũ. Item cap. 12. Omnia trahã ad me ipsum. Tertio, quando post accusatiuum sequitur nomen instrumẽti, tum eidem preponitur præpositio beth, quæ Latinis etiã constituit casum septimũ. Deut. 21. Vitula quæ non traxit iugo. 1. Reg. 22. Et uir traxit arcu. Iob 40. Trahesne Leuiathan hamo. Ps. 10. Rapit afflictũ, cum traxerit ipsum reti suo. Oseę 11. Funibus hominis trahã uos. Ier. 38. Extraxerũt Ieremiam funibus. Iob 29. Traxit robustos uirtute sua. Eccl. 2. Deliberaui in corde meo, ut protraherem uino carnem meam.

Participiũ præsens מוֹשֵׁךְ Amos 9. Et accedet arator cũ messore, & calcator uuarũ cũ tractore seminis. i. cum eo qui proijcit semẽ, solẽt enim agricolæ tractim proijcere semina in agrũ, & quasi manu trahere semen. iste etiã locus intelligit̃ ex Leu. 26. Itẽ Ps. 109. Ne sit ei protrahens beneficium. s. in posteritatem eius. Et pluraliter מֹשְׁכִים Iud. 5. Trahẽtes calamo scribæ. i. faciẽtes tractus seu ductus calamo scriptorio, sicut scribæ calamũ tardius trahũt formãdis characteribus. In statu regiminis מֹשְׁכֵי Ies. 5. Væ tractorib. iniquitatis. i. qui trahũt iniquitatẽ funib. temeritatis & cap. 66. Phul & Lud tractores arcus. i. qui trahunt arcum. Et in genere fœminino מוֹשְׁכוֹת Iob 28. Aut tractus orionis solues. i. qui attrahunt nubes & pluuias.

In uoce passiua נִמְשַׁךְ Ies. 14. Et dies eius non protrahentur. Ezech. 12. Quodcunque loquutus fuero uerbum, illud fiet, non protrahetur diutius.

In secunda coniugatione actiuæ uocis legitur participiũ præteriti tẽporis מְמֻשָּׁךְ Iesa. 18. Ad gentem distractam & expilatam. Et in genere fœminino מְמֻשָּׁכָה Prouerb. 13. Expectatio protracta, infirmitas cordis est.

INDE NOMEN.

מֶשֶׁךְ Tractus, ut est motus seminantis, qui tractim semẽ in terrã proijcit. Ps. 126. Eũdo ibit, & flẽdo tollet tractũ seminis. i. semẽ tractim proijciẽdũ in terrã, ꝙ aũt hęc sit huius nominis hoc in loco significatio, & ea sit sententia cõfirmat locus Amos 9. supra citatus. Itẽ Iob 28. Ramoth & Gabis nulla sit recordatio, & tractus sapientię supra margaritas, seu supra margaritarum scilicet tractũ. Alludit aũt ad tractum, quo uel conchæ, quibus margaritę inclusæ sunt, retibus extrahũtur in littus, sicut Plin. testat̃ lib. 9. cap. 35. Siquidem etiam hoc uerbum retium capturæ tribuitur. ut Psal. 10. Rapit afflictũ cũ traxerit ipsum reti suo. Et גָּבִישׁ Gagates à reticuli captura etiã nomen habet, ut sit sensus tractus seu captura sapientiæ præstantior est, quàm captura cõcharum. Vel de illo tractu, qui fit quãdo cõmutator collatione mercium facta, alteram ad se trahit, quã ducit esse altera preciosiorẽ ꝙ aũt talis collatio merciũ olim usitata fuerit testantur uerba סָלָה & עָרַךְ quę de merciũ ad inuicẽ ordinatiõe dicunt̃. Iob 23. & 36. Est & nomẽ propriũ filij à Iapheth geniti. Gen. 10. A quo Moschi (quos hodie Moschobitas uocamus, antiquũ retinentes nomen) originẽ & nomẽ traxerũt. Et adhuc utũtur arcubus, quasi tractores. s. arcuũ dicas. Ezec. 27. & 38. Quãuis Dauid hãc appellationẽ postea per metonymiã transferre uideat̃ ad suũ populũ. Ps. 120. Heu mihi, inquiens, qui peregrinor apud Mesech, ipsi & Eccle

ſiæ Dei non minus infeſtum, quàm illos ſeptentrionales Scythas.

מִשְׁבַּח Nomen participiale, tractus, regio, portio terræ. Prouerb. 15. Sicut tractus palyuri. pro eo ponitur Zophoniæ 2. nomen מִמְשַׁק

887 מָשַׁל Duos habet modos ſignificandi. Primo, notat authenticum eſſe, in eminētia, & autoritate cōſtitutū eſſe, antecellere, dominationē & poteſtatē habere publicā, uel in perſonā uel in ditionē. ſemperq; importat reſpectum alterius. Et legitur aliquando abſolutè. Exod. 21. Populo externo non habebit poteſtatem ſeu ius uendendi eam. Prouer. 6. Manus ſedulorum dominabitur, ſed doloſa erit ſub tributo. Zach. 6. Dominabitur ſuper throno ſuo. Pſal. 19. A temerarijs ſerua ſeruum tuum, ne dominentur. Iob 41. Non eſt ſuper puluere prædominari ei. i. qui in illū dominetur. Conſtruitur uero alia ſæpiſſime in iſto ſignificandi modo cum nomine mediāte præpoſitione beth, quæ nunc accuſatiuo ſeruit, nunc ablatiuo, ſicut & apud Latinos præpoſitio in. Geneſ. 1. Ad dominandū in die & in nocte. i. ut dominaretur in die & in nocte. & cap. 3. Ad uirū tuū acclinatio tua, & ipſe habebit poteſtatē in te. Paulus Apoſtolus inde ſuæ materiæ accōmodans 1. Timoth. 2. cū ſcribit, Mulieri docere non permitto neq; autoritatē uſurpare in uiros, ſed eſſe in ſilentio, Græco uerbo αὐθεντεῖν reddidit. Gen. 4. Et tu dominaberis in illud. Et Paulus in hunc quoq; reſpiciens ad Rom. 6. reddidit uerbo κυριεύσει peccatum in uobis non dominabitur, quod Græcis non tantū dominari ſignificat, ſed etiam ius habere & autoritatē. Gen. 37. Et dixerūt fratres eius ad ipſum nunquid regnādo regnabis ſuper nos, aut dominādo dominaberis in nos. i. ſumes tibi in nos ius & autoritatē. Deut. 15. Dominaberis in gētes multas, & in te non dominabuntur. Ioſue 12. Dominare in nos tā tu, quā filij tui. Pſal. 103. Iehoua in cœlis cōfirmauit ſedē ſuam, & regnum in omnia dominabitur. Prou. 19. Quāto minus decet ſeruū dominari in principes.

Participiū præſens מוֹשֵׁל quod tamen aliquando ſine uau ſcribitur. trāſitq; ſepe in naturam nominis, itaq; cū alijs quoq; caſibus conſtruitur. & eſt potius officij, & adminiſtrationis, quā dignitatis: Chaldæus reddidit שַׁלִּיט Gen. 24. Et dixit Abraham ad ſeruū ſuū ſeniorē domus ſuæ & dominationē habebat in omnibus, quę erant ipſius. Ioſue 12. Qui dominabatur ab Aroer uſq; ad Iabok. Et mox iterum: Et dominabatur in mōte Hermon. 1. Reg. 4. Et dominabatur Salomo in omnibus regnis. Gen. 45. Sed Deus qui poſuit me patrē Pharaonis, & ſuſtētatorē in tota terra Ægypti. 2. Paral. 7. Non excidetur tibi uir dominator in Iſrael. Pro. 24. Leo rugiēs, & urſus excurrens dominator improbus ſuper populo paupere. Pſal. 59. Deus dominator eſt in Iacob. Pſ. 66. Qui dominatur in fortitudine ſua mūdo. Mich. 5. Et tu Bethlehē Ephratha modicū eſt, ut ſis inter principes Iehuda, ex te egredietur, qui ſit dominator in Iſrael. Septuaginta Interpretes uerterunt ἄρχων, Sed Græcus Mat. Interpretes, qui hunc prophetę locum citauit, reddidit ἡγούμενος, id eſt, dux, ductor.

Et pluraliter מֹשְׁלִים Ioſue 14. Philiſtæi dominabanť in Iſrael. cap. 15. Dominanť in nos Philiſtæi. 2. Paral. 23. Et accepit principes Centuriarū, & magnificos & dominos in populo. Nehe. 9. Et ſuper corpora noſtra dominātur, ubi cū עַל cōſtructū eſt. Et in genere fœminino מֹשֶׁלֶת Ieſa. 40. Et brachium eius dominatur ex ſe.

In uoce paſſiua נִמְשַׁל Et quia Hebręi utunť in rerū collatione, ideo Latini uerterūt uerbo cōparandi. Pſ. 49. Et homo in precio non manet, ſed quando eſt in dominatione cōſtitutus, ſicut iumēta, quæ extinguunť. Pſ. 28. In eminētia cōſtitutus cum deſcendentibus in lacum. Ieſa. 14. Ad nos in eminentia conſtitutus es.

In tertia coniugatione הִמְשִׁיל Pſal. 8. Cōſtitues eū dominatorē in opera manuū tuarum, omnia ſubiecisti ſubter pedes eius, oues & boues, &c. Dan. 11. Et conſtituet eos dominatores in multos. Ieſaię 46. Cui aſſimilatis me, & ęquatis, & cōſtituitis me in dominatorē. Iob 25. Dominari & metus apud eum, ipſe facit pacem inter ſublimes ſuos.

In quarta cōiugatiōe הִתְמַשֵּׁל Iob 30. Et quādo in eminētia ſumma erat conſtitutus, ſicut puluis & cinis.

INDE NOMINA.

מִמְשָׁל Poteſtas, dominiū, dominatio. Dan. 11. Magna poteſtas eius. Et pluraliter מִמְשָׁלִים

1. Paralip.

1.Paralip.26.Et de Semaia filio ipsius nati sunt filij potestatum in domo patris sui, erant enim uiri strenui.

מֶמְשָׁלָה Dominatio,potestas,dominium.Mich.4.Veniet potestas pristina filiæ Ierusalem. Et in statu regiminis מֶמְשֶׁלֶת Gen.1.Et fecit deus duo luminaria, luminare maius ad dominium diei,& luminare minus ad dominiũ noctis.Iere.34. Et omnia regna terræ potestas manus eius,id est potentia.legitur tamen etiam in statu absolu to in ista forma.Ps.136.Qui fecit solem ad dominium in die. Et in statu affixorũ. 1.Reg.9.Atq; in uniuersa terra dominationis suæ.2.Reg.20.In tota domo sua,& in uniuersa potestate sua.2.Paral.32.Ipse uero mansit iuxta Lachis,& tota dominatio eius secum,id est,potentia.Psal.103.In omnibus locis dominij eius. Et pluraliter מֶמְשָׁלוֹת Psal.136.Qui fecit lunam & stellas ad dominia in nocte. Et cum affixo. מַמְשְׁלוֹתָיו Psal.114. Et factus est Iehuda sanctuarium eius,Israel dominia eius.

מָשַׁל A uerbo superiore in significatione minime discerno,sed modo tantum significandi,ut enim superius,quod plerunq; cum beth construitur, & notat habere dominium & potestatem,autoritatem,& eminentiam in administratione publica in subditos,ita hoc quando regit post se accusatiuũ,significat habere autoritatẽ,emi nentiã,dominiũ in sermone,dicere axiomata,dignitates,& authenticã aliquã sen tẽtiã,quę rẽ aliquã nõ uulgarẽ administrat, cuius generis sunt γνῶμαι,Adagia, Pro uerbia,Similia,Dissimilia,Metaphoræ,& alia scitè dicta, quæ sententiã aliquã, & autoritatẽ habent, & populum seu uulgum tanquã captiuũ detinẽt.Et licet respectũ superioris erga inferiorem,seu relationem importet, propriè tamen non significat comparare,sicut in superiore quoq; modo significandi , uidimus. Ezechelis 12.Et non prouerbiabunt illud amplius in Israel.& cap.16. Ecce omnis prouerbiator super te prouerbiabit,dicendo,sicut mater,ita filia eius.& cap.17.Et prouerbia bis prouerbium ad domum Israel,& dicas.Aquila grandis,&c.& cap.24. Prouerbiabo ad domũ rebellem prouerbium,& dicas ad eam, pone ollam, pone, inquã, & funde in eam aquam, &c.

Participium præsens seu nomen participiale מֹשֵׁל figurator, sententionarius, adagiator.Ezech.16.Ecce omnis prouerbiator super te prouerbiabit. Et pluraliter מֹשְׁלִים Num.21.Inde dicũt prouerbiarij,uenite in Hesbon.Ezech.18. Vos pro uerbiatis prouerbiũ istud,patres comederũt labruscã,et dẽtes filiorũ obstupuerũt.

In secunda coniugatione legitur participiũ pręsens מְמַשֵּׁל Ezech.21. Ah Iehoua deus,ipsi dicunt mihi,nunquid prouerbificator prouerbiorũ est iste, id est,qui facit prouerbia.

INDE NOMEN.

מָשָׁל γνώμη,sententia,dictum,dicterium,prouerbium,ἀξίωμα,dignitas,metaphora,figura ta oratio,scitè dictum aliquam egregiã sententiam seu doctrinam continens, quæ in sermone dominatur & præcellit,& uelut sol in cœlo,sic illa in oratione domina tur & potestatẽ suam habet, eam illustrat, quocunq; nomine appellaueris,licebit enim uertere, utcunq; res postulauerit,de qua dicitur.Chaldæus ubique transtulit מַתְלָא & מַתַל 1.Sam.10.Ideo abijt in prouerbium.Nunquid Saul inter prophetas. Psal.78.Aperiam cum sententia os meum.Prou.1. Ad intelligendum parabolã & interpretationẽ.cap.26.Extracta crura de claudo, parabola in ore stultorũ. Num. 23.Et protulit sententiã suã,& dixit.1.Reg.4.Et loquutus est Salomo triginta millia sententiarum.Ezech.12.Fili hominis,quod est dicterium istud. Deut.28.Erisq; in flatum,dicterium,& fabulã in omnibus populis. In statu regiminis מְשַׁל 1.Samuel.24.Sicut dicitur prouerbium prioris.s.seculi. Et pluraliter מְשָׁלִים Eccl.12. Et cõposuit dicteria multa.Ezech.14.Et ponam eum in signũ,& in prouerbia. Et in statu regiminis מִשְׁלֵי Pro.1.Dicta Salomonis filij Dauid.Iob 13.Memoriæ sunt recordationes uestræ erunt dicteria cineris,id est,prouerbia de cinere. Ex his scripturæ locis perspicuũ fit,quod hæc uox non significet propriè cõparationẽ seu simili tudinẽ,sed sententiã,siue parabolã,seu figurã sermonis,quę dominiũ,potestatẽ,& authoritatẽ obtinet,& uulgũ seu attonitũ & captiuũ detinet,ut quę energiã & em phasin,uel metaphorã admixtã habẽt & egent interpretatione. Hinc intelligitur

etiam uox parabola hinc inde passim in euangelio, quòd non semper de comparationibus, seu similitudinibus sit intelligenda, sed de figurato sermonis genere à rebus publicis & publicè notis, transsumpto, quod expositione opus habet, & homines uulgares latet, ut de parabolis, quas Christus proposuit. Mat.13. Mar.4. Ioan.10. & 16. Et Mat.5. & 6. & 7. de quibus, ut Matthęus testatur turbę obstupuerũt, dixerintq́ꝫ ꝙ docuerit uelut habens autoritatem, non sicut scribæ, &c.

מִשָּׁק Quære in themate שָׁקַק

888 מֶתֶג Habena, retinaculum, quo eques quocunq́ꝫ uult animal pertrahit, ne ferat̃ pro libidine. Alij frenũ, alij capistrum, alij chamũ trãsferunt, arbitror tamẽ propriè significare habenã seu lorũ, & tantũ etymologia differre à nomine רֶסֶן habere cognationẽ cũ uerbo נָסָה Ps.32. Non sitis sicut equus & mulus sine intellectu habena & freno os eorũ obturãdo, nõ accedendo ad te. Prou.26. Flagellũ equo, habena asino, & baculus tergo stultorũ. Et metaphoricè pro gubernatione sumit̃. 2. Sam.8. Et accepit Dauid habenã tributi de manu Philistęorũ, pro quo scriptor Chronicæ Paral.18. ita posuit. Et accepit Dauid Gath & filias eius de manu Philistæorũ. In statu affixorũ mutat prius sægol in hirik, alterũ in seua. 2. Reg.19. Et Iesa.37. Et ponam hamum meum, in nasum tuum, & habenam meam in labia tua.

889 מָתַח Aperuit, aperiẽdo expãdit. Et significatiõe quadrat cũ uerbis מָתַח פָּתַח פָּצָה פָּקַח nisi ꝙ ut forma, ita modo tantũ significandi inter se differant. Iesa.40. Qui extendit uelut pellem, cœlos, & expandit eos uelut tabernaculum ad habitandum.

INDE NOMEN.

אַמְתַּחַת Saccus, qui aperiẽdo expandit̃, licet tãtũ in statu regiminis & affixorũ legat̃. Gen. 44. In ore sacci iunioris. Et iterũ: Et inuẽtus est calix in sacco Beniamin. Et cũ affixis Ge.42. Et ecce ipse erat in ore sacci sui. et ca.44. Et aperuerũt quisq́ꝫ saccũ suũ. & ca.42. In sacco meo. Et pluraliter tã in statu regim. q́ꝫ affixorũ אַמְתְּחוֹת Gen. 44. Imple saccos uirorũ. Et iterũ: In ore saccorũ nostrorũ. Et iterũ: In saccis uestris.

890 מָתַי Quãdo seorsum ponit̃ sine adiuncta uocula, tum est interrogatiuũ tẽporis. Iob 7. Quãdo surgã. Ps.41. Quãdo moriet̃. Nehe.2. Et quando reuerteris. Et cum lamed, לְמָתַי sine interrogatione. Exo.8. Quãdo deprecer pro te. Accipit sæpe ante se particulã עַד quousq́ꝫ usq́ꝫ quo quandiu. Psal.6. Et tu Iehoua usq́ꝫ quo. & Ps.80. Vsquequo fumasti in oratione populi tui. Oseæ 8. Vsquequo non poterũt impunitas. id est, non diu poterit abesse impunitas. Et semel præponitur ei אַחֲרֵי & postponitur עוֹד Iere.13. Postquam adhuc es immunda.

891 מָתְנַיִם Lumbi nomẽ dualis numeri, quia homini sunt duo lũbi. Exo.28. Fac tibi subligacula linea, ut operiat carnẽ nuditatis à lũbis usq́ꝫ ad fœmora. Deu.33. Cruenta lumbos insurgentium cõtra te. Pro.30. Pardus lumborũ. Nahum 2. Corrobora lumbos. Et in distinctione sententiæ מָתְנָיִם Ezech.47. Et traduxit me per aquas usq́ꝫ ad lumbos. Et in statu regiminis מָתְנֵי 1. Reg.12. Paruus meus densior est, quam lumbi patris mei. Et in statu affixorum nihil uariat in primis uocibus. Gen.37. Et posuit saccum in lumbos suos. Exod.12. Lumbi uestri accincti. Iob 40. Virtus eius est in lumbis ipsius. Psal.66. Posuisti stridorem in lumbis nostris. Psal. 69. Et lumbos eorum iugiter fac nutare. Prou.31. Accingit in fortitudine lumbos suos. Iesaiæ 21. Ideo pleni sunt lumbi mei infirmitate.

892 מָתַק Congruit significatione cũ uerbis מָתַח פָּתַח פָּצָה פָּקַח nisi ꝙ ut forma, ita modo significandi inter se differant. Nam ut alia apertionẽ, & aperiendo expansionem significant, ita hoc quoq́ꝫ expansionẽ significat, seu effusionẽ dulcis rei. Nã ut amara sunt stiptica & constringẽtia, ita dulcia sunt calida, aperitiua & laxantia, quare Latini reddiderunt uerbo dulcorãdi. Et opponitur uerbo מָרַר Iob 24. Dulcuit ipse uermi. & cap.21. Et dulcuerunt ei limosa torrẽtis. Exo.15. Et dulcuerunt aquæ. Prouerb.9. Aquæ furtiuæ dulcescunt. Participium præteritũ pluralis numeri, quod tamẽ nominaliter accipitur מְתוּקִים Psal.19. Dulciora præ melle & stillantia fauorum. Et in genere fœminino מְתוּקָה Eccles.5. Dulcis somnus operanti.

In tertia coniugatione הִמְתִּיק Iob 20. Cum dulcesceret in ore eius malum. uel sic,

cum

cū dulce faceret in ore ſuo malū.Pſal.55.Qui ſimul dulceſcere faciebamus ſecretū.

INDE NOMINA.

מָתוֹק Dulce,dulcedo.Iud.14.Et de forti egreſſa eſt dulcedo.&cap.14.Quid dulcius mel le.Prou.27.Et animæ eſurienti omne amarū dulce.Ieſa.5.Ponentiū amarū in dulce & dulce in amarū.Eccl.11.Dulcis eſt lux,& bonum oculis uidere ſolem.

מֶתֶק Dulcedo.Prou.27.At dulcedo ſodalis ſui,eſt ſupra conſilium animæ.

מֹתֶק Dulcedo.Legitur cum affixo,uerſo holem in hatephcametz.Iudic.9.Num relinquam dulcedinem meam,&c.

מַמְתַקִּים Nomen pluralis numeri tantum,dulcia.Nehe.8. Comedite pinguia, & bibite dulcia.Cantic.5.Palatus eius dulcedines,& uniuerſus ipſe appetitiones.

נ Pſal.109.

נֵר לְרַגְלִי דְבָרֶךָ יְהוָה וְאוֹר לִנְתִיבָתִי׃

893 נָא Similiter motum animi ſignificat, quo deſiderium cordis noſtri indicamus erga ſuperiorem,eum ut flectamus,ut אָנָּא Et utrūq; eſt obſecrantis. Gen.18. Ne obſecro iraſcatˀ ſuſtẽtator meus.Num.12.Ne obſecro ponas ſuper nos erratū. Et iterū:Deus obſecro,ſana obſecro eā.Pſ.7.Diminuatˀ obſecro malū improborū.Pſ.118.Obſecro Iehoua,ſalua obſecro,obſecro Iehoua, proſpere age obſecro.Ex iſto loco perſpicuū eſt eiuſdẽ eſſe ſignificationis נָא & אָנָּא & differre tantū poſitione,nẽpe ꝙ אָנָּא ſit prępoſitiua,at נָא poſtpoſitiua. Deinde interdum eſt adhortātis, quādo ſcilicet nō eſt inferioris ad ſuperiorẽ,ſed,uel ad ſemetipſum,uel ad alium æqualem,ad aliquid operis faciendū.Gen.18.Ecce euge cœpi loqui. Cantic.3. Surgam euge & circuibo in ciuitate.Exo. 11. Loquere euge ad aures populi.

894 נֹא Nomẽ propriū urbis Ægypti,quā Chaldęus paraphraſtes,deinde Hieronymus & poſt eū omnes ferè doctores ſenſerūt eſſe Alexandriā,quæ tamẽ nō ita uetuſta eſt,quare potius uel Mẽphis eſt,uel Syene.Arbitror ego fuiſſe Thebas quæ uetuſtiſſimum fuit emporiū ad mare & Nilum ſitū,celebre à centū portis, quas habuiſſe dicitˀ.Ierem.46.Ecce ego uiſitādo uenio ad adminiſtratorẽ ex No,& ſuper Pharaonẽ,& ſuper Ægyptū.Nahū 3.Num melius habebis,ꝗ̃ No adminiſtratoris, quæ habitat in riuis aquarū undiq; illi,cuius munitio,mare,à mari murus eius &c.

895 נְאֻם Certum dixit,certo affirmauit ſeu aſſeruit,ait.Ier.23.Ecce ego aduerſor illis prophetis,ait Iehoua,qui linguam ſuam uſurpantes & aiunt,ait.

INDE VOX

נְאֻם Quam aliqui nomen eſſe perhibent ad formam זְבוּל alij tamen cenſent eſſe participiū præteriti temporis.Ego autumo nomen eſſe participiale. Sermo certus, dictū indubitatū,ſermo fidelis,ſermo fide & acceptione dignus, quanquā Chaldæa trāslatio uerbaliter per אֲמַר reddiderit.Et ꝗa Latina lingua ita cogit,Hieronymus & alij etiā uerbaliter uerbo,dixit,trāſtulerūt,etſi nō ſimpliciter ſignificet Dixit,ſed potius certū ſeu uerū dixit,certū aſſeruit ſeu aſſeuerauit,certo affirmauit,certo ꝓmiſit.Et nō niſi deo attribuitˀ,ꝗ ſolus uerax eſt,& ueritatẽ loquitˀ,ꝗ cū neq; mẽtitˀ neq; fallit(ſicut Chriſtus,patri ſuo dicit,Sermo tuus eſt ueritas)indubitata fide amplectendū eſt ꝗcꝗd ꝓmittit & loquitˀ.Gen.22.Per memetipſum iuraui, ait Iehoua, ꝗa feciſti hoc,nec pepciſti filio tuo,unico tuo,ꝙ benedicturus ſim te.Ezech.33.Viuo ego ait Suſtẽtator Iehoua,nequaquā cōplacentiam habeo in morte improbi.Pſal. 110.Ait Iehoua ſuſtẽtatori meo,ſede ad dexterā meā.Poſtea etiā prophetis & Apoſtolis immediate à Deo uocatis adſcribitˀ, qui ut Petrus 2.Epiſt.1. teſtatˀ,nō humana uolūtate, ſed à ſpū ſancto impulſi loquuti ſunt ſancti dei homines,& de ꝗb.filius dei dicit:Qui uos audit,me audit,neq; errare poſſūt.Nu.24.et factus eſt ſpūs dei ſup eū, & aſſumpſit ſententiā ſuā,& dixit:Ait Bileā filius Peor,& ait uir,cuius ocu

li clausi erant, Ait auditor eloquiorū Dei, &c. 2. Sam. 23. Hæc sunt uerba postrema Dauidis. Ait Dauid filius Isai. & Ait uir fundatus super Messia. Psal. 36. Sermo certus de transgressione improbi in corde meo. Non est timor dei coram oculis eius. Prou. 30. Verba Agur filij Iacke doctrina. Sermo certus uiri Ieisielis, Ieisielis inquā, & Vehelis. Iere. 23. Ecce ego aduersor prophetis, ait Iehoua, qui linguā suam usurpantes, certo affirmant, sermo certus. Hanc uocem Paulus apostolus reddidit πιστὸς ὁ λόγος. 1. Timoth. 3. Certus sermo, si quis episcopi munus appetit honestū opus desiderat. Item 2. Timoth. 2. Certus sermo, quòd si cōmorimur cum Christo, & conuiuemus, si sufferimus, & conregnabimus &c. Et iterum: Longiore periphrasi uocis huius significationem satagit exprimere, cum. 1. Timoth. 1. sic scribit: Certus sermo, & dignus quem modis omnibus amplectamur, quod Christus uenit in mundum, ut peccatores saluos faceret, quorū primus sum ego, &c. Item ad Titum cap. 3. At postquam bonitas, & erga homines amor apparuit seruatoris nostri Dei, non ex operibus, quæ sunt in iustitia, quæ faciebamus nos, sed secundum suam misericordiam, saluos nos fecit, per lauacrum regenerationis, & renouationis spiritus sancti, quem effudit in nos opulente per Iesum Christum seruatorem nostrū, iustificati illius gratia, heredes efficeremur iuxta spem uitæ æternæ, CERTVS SERMO. Et obseruandum est quòd perinde ut Hebræi uocem נאם ita Paulus hæc uerba πιστὸς ὁ λόγος, uel præmittit, dicturus rem certam & indubitatam, uel subijcit uelut asseueratione confirmans, quod dixit. Præterea & hoc Theologum cumprimis scire refert, quid in scriptura credendi seu fidei uox proprie significet, quod equidem non potest, nisi harum duarum uocum נאם & הֶאֱמִין cognitione, quæ magna ex parte ex hac collatione sumitur. Nam ut uerbum נאם significat certa & indubitata loqui, ueritatem dicere, id quod est solius Dei loquētis, mox prophetarum & Apostolorum certo uerbum dei loquentium, quicq; à Deo immediate uocati testimonium habent, quòd errare non possunt, ita rursum uerbum הֶאֱמִין proprie significat fidem certò adhibere illi uerbo dei, credere, acquiescere illi, alioqui non esset fides, sed uel incerta opinio, siue simplex noticia, uel uana superstitio, qualis est Iudæorum, Turcarum, Impiorum, Diabolorū, adeocq; omnium aliarum Gentiū. [redacted]

896 נאף

Proprie agitauit, subagitauit, mouit illicito motu, & subagitatiōe uiri extra cōiugiū. Grece uersum est uerbo μοιχεύω Latine mœchatus est, adulterauit. Cōgruit significatiōe cū uerbo זנה nisi quod modo tantū significādi ab eo uariet. Et regit post se accusatiuū mediante articulo אֶת testāte etiā Matthæo Euāgelista, qui quocq; articulū accusatiuū apposuit. Leuit. 20. Et erit qui adulterabit uxorē uiri, inquā, adulterabit uxorē sodalis sui. Legit̄ tamē sępe absolutè, & neutraliter. Exo. 20. & Deut. 5. Nō cōmittes adulteriū. Ier. 23. Adulterādo & ambulando in falsitate. Ezech. 5. Et saturaui eos, & adulteriū cōmiserūt. Oseę 4. Et furādo & adulteriū cōmittēdo. Insuper figurate de spirituali agitatiōe seu adulterio dicit̄. Ezech. 3. Et adulterauit lapidē &c. Participiū pręsens, quod nominaliter accipit̄ נאף Iob 24. Et oculus adulteri custodit crepusculū. Leu. 20. Moriēdo moriet̄ adulter, & adultera, ubi simul legit̄ fœmininū נֹאֶפֶת cuius plurale est נֹאֲפוֹת Ezec. 6. Iudicabo te iudicijs adulterarū.

In secunda coniugatione נִאֵף Ezech. 23. Quia adulteriū cōmiserunt, & sanguis est in manu earum, & sordes earū adulterauerūt. Iere. 3. Adulteriū cōmisit rebellis Israel

Iſrael.cap.29.Et adulterauerunt uxores proximorū ſuorū.Oſeæ 4.Et ſpōſæ ueſtræ adulteria cōmittent. Participium præſens מְנָאֵף Ieſ.57.Semē adulterās. Et pluraliter מְנָאֲפִים Pſal.50.Et cum adulteris pars tua.Iere.23.Et adulteris plena eſt terra.

Et in genere fœminino מְנָאֶפֶת Prouerb.30.Sic eſt uia mulieris adulteræ.

INDE NOMINA.

נְאֻפִים Adulteria.Ezech.23.Et dixi ad inueteratam adulterijs. Ieremiæ 13. Adulteria tua, & hinnitus tuos.

נַאֲפוּפִים Adulteria.Oſeæ 2.Remoue adulteria tua e medio uberum tuorum.

897 נאץ Cōtumelijs, conuicijs, uerbis maledicis, inceſſit, ſeu inſectatus eſt, inuexit, inuolauit in aliquē ardore animi.Cōgruit ſignificatione cum uerbis אוץ אָלַץ נוץ יָצָא לוץ נָצָא נצה niſi quòd modo ſignificandi inter ſe uarient.Et eſt contrariū uerbo בֵּרֵךְ Pſal.107.Et conſilium Altiſſimi inceſſerunt.Prou.5.Quare odit caſtigationē, & correptionē iuſectatum eſt cor meū.Iere.33.Et populum meum inceſſant, quaſi nō ſit amplius gens corā ipſis.Thren.2.Et inceſſit in indignatiōe iræ ſuæ regem & ſacerdotē.Et ſi de deo dicit̄, tū ſignificat irritari, prouocari, cōcitari.ſ.cōtumelijs ad pœnā.Deut.32.Et uidit Iehoua & laceſſitus eſt.Ier.14.Ne laceſſeris propter nomē tuū. In ſecūda cōiugatiōe נִאֵץ auget ſignificationē.Num.14.Et dixit Iehoua ad Moſen, uſq; quo inceſſit me populus iſte, & quādiu nō credis mihi.2.Sam.12.Inceſſendo inceſſere feciſti inimicos Iehoua.Pſal.10.Auarus quando benedixit, inceſſit ipſum Iehoua.uel ſic.Auarus nūc benedicit, nūc inſectatur ipſum Iehoua. Et mox iterū:Quare inceſſet improbus deū, dicens in corde ſuo, quod hæc tu nō requiras. Pſal.74.Quouſq; deus cōuiciabitur hoſtis, inceſſet inimicus, nomē tuū uſq; adeo. Ieſa.1.Inceſſerunt deum Iſrael.& cap.5.Et eloquium ſancti Iſrael inceſſerunt.

Participiū præſens, ſeu nomē participiale מְנָאֵץ Num.14. Et omnes maledici in me, nō uidebunt eam.Ieſ.60.Et proſternentur ad plantas pedum tuorū omnes inſectatores tui.Iere.23.Dicūt illis inſectatoribus meis, loquutus eſt Iehoua.

In quarta coniugatione legitur participiū מִנֹּאָץ irregulare pro מִתְנוֹאֵץ Ieſa.22. Et iugiter tota die nomē meū inceſſit̄.Paulus apoſtolus ita reddidit. Rom.2.Nam nomen dei propter uos βλασφημεῖται, id eſt, blaſphematur.Et in altera ſua Epiſtola cap.2.Petrus, Per quos uia ueritatis βλασφημηθήσεται inceſſetur.

INDE NOMEN.

נְאָצָה Laceſſio, inſectatio, blaſphemia.2.Reg.19.& Ieſa.37.Dies anguſtiæ increpationis, inſectationis dies iſte. Et pluraliter נֶאָצוֹת Nehe.9.Et fecerunt inſectationes magnas. Item in forma נֶאָצוֹת Ezech.35.Audiui omnes inſectationes tuas.

898 נאק Gemuit, gemibundam uocem edidit, congruit ſignificatione cū uerbis אָנַח אָנַק קוּן קָנָא קָנַן niſi q̄ ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe uariēt.Ezech.30.Et gemet gemitibus uulnerati coram ipſo.Iob 24. Vt ex ciuitate uiri gement.

INDE NOMEN.

נְאָקָה Gemitus. Et in ſtatu regiminis נַאֲקַת Exo.6.Atq; ego audiui gemitum filiorū Iſrael. Et cum affixo.Exo.2.Et audiuit deus gemitum eorum. Et pluraliter in ſtatu regiminis נַאֲקוֹת Ezech.30.Et gemet gemitibus uulnerati.

899 נאר Diſcerpſit, dilacerauit, diſſoluendo abſtulit, attenuauit.Congruit ſignificatione cū uerbis אָרַר אָרָה אור מָרַר מָרָה מִיר & נִיר niſi q̄ ut forma, ita modo ſignificādi inter ſe uariēt.Thren.2.Repulit Iehoua altare ſuum, diſcerpſit ſanctuariū ſuum. Pſal.89.Dilaceraſti pactum ſerui tui.

900 נבב Legitur ex eo tantū participiū præteriti tēporis ſeu nomē participiale, uacuus. cōtrariæ ſignificationis cū אָב אָבִיב נוֹב & יָבַב quæ fœcūditatē ſignificāt.Iob 11. Vir uacuus cordabit̄.Ier.52.Et denſitas eius quatuor erat digitorū uacua. Et in ſtatu regiminis נְבוּב Exo.27. Vacuū tabularū fecit illud.i.ut eſſent tabulæ uacuæ.

נְבָא Vide in themate בּוֹא

901 נבח Allatrauit, & uidetur habere cognationem cum uerbo יָבַח & נבח quæ ſignificant coram arguere ſeu increpare, nam allatratus canum eſt increpatio. legitur ſemel.Ieſaiæ 56.Canes muti, qui non poſſunt latrare.

Quidam

902 נבט Quidam arbitrant̃ esse passiuum, primæ cõiugationis, ut sunt multa uerba, quæ
in uoce passiua significationem habent actiuã. Alij uero uerbum esse actiuũ se-
cundæ coniugationis censent. Et significat lustrationẽ oculorũ cũ gestu, aspice-
re, respicere, prospicere, circũspicere, secũdum ꝙ cum præpositione seu aduerbio
construitur, idq́ ex circũstantia loci accipi potest. legit̃ autẽ in hac forma tantũ se-
mel. Iesa. 5. Et respiciet in terram, & ecce obscuritas angustiæ.
In tertia coniugatione, tantum est usitatum הִבִּיט & uarie construitur.
Primo sæpe construitur cum uerbo sequente רָאָה & ex hac cõstructione eius si
gnificatio propria intelligi potest. 1. Sam. 17. Cũ circũspexisset Philistęus & uidisset
Dauidẽ. 2. Reg. 3. Nisi faciẽ Iosaphat regis Iehuda reuererer, nõ aspicerẽ te, neq́ ui-
derem te. 1. Paral. 21. Et cũ uenisset ad Ornan respexit Ornan, & uidit Dauidẽ. Iob
35. Circũspice cœlũ & uide. Psal. 22. Ipsi respiciẽtes, uidebant in me. Psal. 8. Prospice
è cœlo, & uide. Psal. 91. Vtiq́ oculis tuis aspicies, & retributionẽ improborũ uide-
bis. Psal. 142. Respice ad dexterã, & uide. Ies. 42. Surdi audite, & cæci respicite ut ui
deatis. Thren. 1. Circũspicite, & uidete, si est dolor sicut dolor meus, Quandoq́ ta-
men præponitur ei uerbum רָאָה & tum ad animi consideratiõnẽ refertur. Psal. 84.
Scutum nostrum uide deus, respice faciem uncti tui, id est cõsidera. Thren. 1. Vide
Iehoua, & respice, quoniã uilis facta sum. Habakuk 1. Videte inter gentes & aspici
te, id est, cõsiderate. Secundo, aliquãdo cum lamed præpositione, quæ ualet
אֶל Iob 28. Ipse enim respicit ad extremitates terræ. Psal. 74. Respice ad pactum.
Tertio, cum אֶל Exo. 3. Et timuit respicere ad Deum. Num. 21. Et factũ est cũ mo
mordisset serpẽs aliquẽ, & respiceret ad serpentẽ æreũ, tum sanabat̃. 1. Sam. 16. Ne
respicias ad formã eius. Psal. 102. Iehoua è cœlis prospexit ad terrã. Iesaiæ 22. Et nõ
respexistis ad factorẽ eius. Zach. 12. Et respicient ad me quẽ trãsfixerunt. Et Maria
mater Domini haud dubie usa est hoc uerbo, cum Luc. 1. ait: Et respexit ad humili-
tatem ancillæ suæ. Quarto, cum nomine in accusatiuo posito sine tamẽ arti-
culo אֵת Num. 12. Et uisione & non ęnigmatibus, aut similitudine Iehoua aspiciet.
& cap. 23. Nõ respexit iniquitatẽ in Iacob. 1. Sam. 2. Et adspicies aduersarium habi-
taculi. 1. Reg. 18. Ascende obsecro respice uiam maris, & ascẽdit & aspexit, dixitq́,
non est quicquã. Quinto, cum beth eadem phrasi, qua uerbum רָאָה construi
tur, & significat cũ uoluptate aspicere, capere uoluptatẽ ex aspectu. Psal. 92. Et aspi
ciet oculus meus in obseruatores meos. Sexto, cum mem motũ de loco im-
portante, & tũ uertendũ erit uerbo prospiciẽdi. Psal. 33. & Psal. 102. Iehoua è cœlis
prospexit, &c. Septimo, cum he aduerbio motũ ad locũ denotante. Gen. 15.
Suspice nũc in cœlũ, & numera stellas. Octauo, cũ אַחֲרֵי Gen. 19. Ne respicias
post te. Exo. 33. Et respiciebãt post Mosen donec ingrederetur tabernaculum.
Participium præsens מַבִּיט Psal. 104. Qui cum aspicit in terrã, mox cõtremiscit.

INDE NOMEN.

מַבָּט Respectus animi, & oculorũ, quẽ quis cũ fiducia habet ad personã, seu rem aliquã,
ut ab ea adiuuet̃. Hieronymus, ꝙ uel significatione nõ multũ abludat, uel literarũ
forte similitudine [redacted] spes trãstulit. quasi esset בֶּטַח Ies. 20. Et cõsternati pude
fient ab Æthiopia respectu suo, & ab Ægypto gloriatione sua. Et mox iterũ: Et di-
cet habitator insulæ huius in die illa, hiccine respectus noster, qui confugimus eò
pro auxilio. Legit̃ etiã semel מֶבָּט Zach. 9. Et Gaza dolebit uehemẽter, & Ekron,
quoniam pudefactus est respectus eius, & ablatus est rex ab Gaza.

903 נבל Destitutũ est humido naturali, emarcuit, flaccescebat, elanguit, desipuit, desiit es
se humidũ & sanũ, sapidũ, uiuum, uegetũ, corruptioni factũ est obnoxiũ. Excidit
sua conditione seu statu, in quo erat meliore. Et ut litera, ita modo tantũ signifi-
candi differt à uerbo נָבַל & contrariæ est significationis cum uerbo יָבַל Iesaiæ 40.
Aruit fœnum, emarcuit flos, uerbum autem dei cõsistit perpetuo. & cap. 24. Emar
cuit terra, excisus est, & emarcuit orbis. ubi usus est paronomasia seu uocũ allusiõe.
cap. 34. Omnis exercitus eorũ marcescet, sicut marcescit foliũ. Ps. 1. Et foliũ eius nõ
marcescet. Psal. 37. Et sicut uiror herbę marcescẽt. Iob 14. Et quidẽ mõs cadẽs emar
cescet

cescet. De homine. Exo.18. Marcescēdo marcesces, & tu & populus iste, uel sic, languescendo languesces. Psal.18. & 2. Paral.22. Filij hypocritæ elanguescent. Prouerb.30. Si desipuisti cum extolleres te.

Participium præsens נָבֵל Iesaiæ 24. Et flos marcescens seu marcidus. Et generis fœminini נֹבֶלֶת Ies.1. Et eritis sicut quercus, cuius foliū est marcidum. & cap.38. Et totus exercitus eorū marcidus, sicut marcescit de ficu, id est, sicut foliū marcidū cadens de ficu. Ioannes alludens ad hunc locum ita reddidit, sicut ficus abijcit grossos suos cum à uento mouetur.

In uoce passiua semel legitur. Iesa.64. Et emarcuimus sicut folium nos uniuersi. ubi litera nun cum uoce sua characteristica futuri abiecta est euphoniæ causa, uel certe est tertiæ coniugationis à forma בּוֹל.

In secunda coniugatione נִבֵּל infatuauit aliquem, pro fatuo habuit, contumelia affecit. Deut.32. Et abiecit Deum, & contumelia affecit petram salutis suæ. Hiere. 14. Neq; cōtumelia afficias thronū gloriæ tuæ. Nahū 3. Et contumelia afficiam te.

Participium præsens מְנַבֵּל Mich.7. Filius contumelia afficit patrem, filia insurgit contra matrem suam.

INDE NOMINA.

נָבָל Fatuus, insipiens, insipidus, insulsus, carēs & destitutus ratiōe, cerebro, uigore ingenij, acredine, sapore, uirtute, intellectu, sapientia siue humana, siue spirituali, quicq; aliquid loquit̃, seu facit uitio aut morbo quodā deprauatus cōtra publicā honestatem, uel manifestū uerbum dei. Prou.17. Nō competit fatuo labiū superfluitatis. Et iterū: Et nō lætabit̃ pater fatui. Ies.32. Non uocabit̃ amplius fatuus princeps. Deut. 32. Populus fatuus & nō sapiēs. Et mox iterū: In populo fatuo irritabo eos. Paulus citans hoc dictum Rom.10. Græcè reddidit ἀσύνετος 2.Sam.3. Nunquid ut moritur fatuus, moritur Abner, id est, ignauus. Psal.74. Et populus fatuus blasphemauit nomen tuum. Psal.14. Dixit fatuus in corde suo, non est Deus. Est & nomē proprium uiri, mariti Abigail Carmelitæ.1. Sam. 25. Quod ipsa apud Dauidem ex eo appellatiuū facit, & addit rationem nominis, quia, inquiens, stultitia est cum eo. Et quia nomen est contumeliosum, opinor eo usum Christū cum Matth.5. ait: Qui dixerit proximo suo fatue, &c. Et pluraliter נְבָלִים 2.Sam.13. Quo enim ego trāsferam opprobrium meum, & tu eris uelut unus fatuorum in Israel. Ezech.13. Væ super prophetas fatuos, qui ambulant post spiritum suum. Et in genere fœminino נְבָלוֹת Iob 2. Dixitq; ad eam. ut loquitur una fatuarū, ita loqueris.

נְבָלָה Fatuitas, insipientia. Sic autem uocat scriptura factum, contra publicam honestatem, uel contra mandatum dei, uel contra naturam, & simul illud factum ignominia, seu turpitudo comitatur. Iob 42. Vt nō faciam uobiscum secundū fatuitatem. De stupro uirgini illato. Gen. 34. Et displicuit ipsis uehementer, quòd fatuitatem fecisset in Israel. Deut.22. Quia fecit fatuitatem in Israel. Item de fornicatione, & adulterio. Iere.29. Et fecerunt fatuitatem in Israel, & meretricati sunt cum uxoribus sodalium suorum. Item de inconcessa libidine ratione sanguinis. 2.Sam.13. Noli mi frater, noli comprimere me, ne facias fatuitatē hanc. De furto anathematis. Iosue 7. Et quia fecit fatuitatem in Israel.

נַבְלוּת Fatuitas, insipientia. Oseæ 2. Et nunc reuelabo fatuitatem eius coram oculis amatorum eius, ubi tamen propter affixum mutauit schurek in kybutz.

נְבֵלָה Corpus, scilicet fatuum, insipiens, id est exanime, extinctum, destitutum anima & uitæ munijs. quidam morticinum uerterunt, alij cadauer. quanquam cadauer Latinis à cadendo deriuatum & dictum sit, quod tamen hoc thema proprie, ut suprà diximus, non significat. Est autem hoc primum scitu dignum, quòd tam de animalium brutorum, quàm hominum corporibus dicatur. Deinde quod si de animalium mundorum, & lege ad uescendum concessorum dicitur, quæ tamen lex uetat, ne aut tangantur, aut edantur, de illis corporibus intelligi debeat, quæ uel morbo, uel alia læsione extincta sunt, & non de his, quæ uel Deo offerenda erant, uel alioqui edebantur. Deuteron. 14. Ne comedatis omne cadauer.

Leuit.

Leuit.7. Vel adeps cadaueris. & cap.22. Cadauer aut laceratum non comedet. In statu regiminis נִבְלַת Leuit.5. Si anima tetigerit rem aliquā immundam, siue in cadauere bestiæ immundæ, siue in cadauere iumenti immundi, siue in cadauere reptilis immundi. Psal.79. Dederunt cadauer seruorum tuorum uolatili in escam, &c. Sic in statu affixorum, nisi φ pathah mutetur in cametz. Leuit.11. Et cadauer illorum non tangetis de immundis animalibus: Et hominis corpore mortuo. Deuter. 21. Non manebit per noctem cadauer eius super ligno. & cap.28. Et erit cadauer tuum in escam omni uolucri. Iosue 8. Iussit Iosua ut deponeret cadauer eius de ligno. Item Iesaiæ 26. Viuent mortui tui, corpus meum resurgent. Et nota hic נְבֵלָתִי corpus meum nomen singularis numeri ponitur collectiuè cum uerbo pluralis numeri, resurgent. significans primo, quòd omnia corpora credētium sint unum corpus cum corpore Christi, & capitis Christi, & cum eo etiam sint resurrectura, quod & factum est iuxta historiam Matthæi Euangelistæ. cap.27. Nam multa corpora sanctorum, qui dormierant surrexerunt, & egressi è monumētis post resurrectionem Christi, uenerunt in sanctam Ciuitatem, & apparuerunt multis. Deinde φ nomen non in simili forma hic scribitur, qua alioqui in alijs omnibus scripturæ locis in statu regiminis legitur, haud dubie ideo est factū, ut Propheta significaret, quod hoc corpus Christi in sepulchro non emarcuerit, seu (ut regius Propheta Dauid ait) uiderit corruptionem, ut alia omnium hominum corpora, sed ante putrefactionem surrexerit, atq; ita quies eius, ut alibi propheta dicit, fuerit gloriosa. Atq; hæc simul mysteria uoluit Propheta hoc nomine singularis numeri, & hac singulari punctorum ratione significare, ne quis existimet temere sic scriptum, aut deprauatum esse à scribis.

נֵבֶל Vas siue coreaceum, siue testaceum, sic dictum, quòd sit uacuum, sicut נָבָל fatuum significat, eò quòd uacet sapientia & uirtutibus. poteris autem uertere utrem, si ex pellibus factum intelligitur, si uero adiunctum habet nomen testæ, aut aliam uocem, ex qua figuli opus esse ex terra factum intelligis, & sit contritioni facilè obnoxium, tum uel lagenam, uel urceum, uel amphoram, uel alio nomine uertere licebit. quanquam præstaret habere in lingua Latina aliquod nomen, quo proprie exprimeretur uocabuli etymon, & significatio. Chaldæus uertit גרב 1.Sam.1. Et lagūcula uini. 1.Sam.10. Portans laguncula uini. Iesaiæ 30. Et contritio eius sicut contritio uasis figulorū. Iere.13. Omnis lagena implebitur uino. quod tamen cū quinq; punctis est scriptum. Et pluraliter in statu regiminis נִבְלֵי Thren.4. Quomodo reputati sunt uelut uasa testæ, quæ facta sunt manibus figuli. Ierem.49. Et uasa eius euacuabunt, & lagunculas eorum cōfringent. 1.Sam.25. Et duos utres uini. Iob 38. Et utres cœli quis faciet quiescere. uocat autē nubes cœli hoc nomine quæ aquas uelut utres continent & fundunt.

נֶבֶל Similiter cum sex punctis scriptum, uas seu instrumētum musicū, habens formam utris seu lagenæ, quocūq; nomine appellaueris, modo scias à uacuitate habere nomen. Suidas scribit Nabla organi esse speciem, & alibi inquit, Psalterium organū est musicum, quod Naula etiam uocatur. Vnde quidam pro Psalterio, aliqui pro lyra, nonnulli pro Choro, alij pro fistula utriculari interpretantur. Iosephus lib. Antiquit.7. cap.12. scribit כִּנּוֹר citharam decē habuisse chordas, & plectro percuti solitum נֶבֶל uero duodecim chordas, & tangi cōsueuisse digitis, unde uerisimile est fuisse uas seu Instrumētum nostrę Cheli seu testudini non dissimile. Psal.33. & 144. Celebrate Iehoua in Cithara, in Nabla, decachordo psallite ei. Psal.51. Excitare Nabla, & cithara. Psal.71. Ego celebrabo te in instrumento Nabla. Psal.92. Super decachordo & super Nabla. Iesaiæ 5. Et erit Cithara & Nabla, tympanum & tibia, & uinum in conuiuijs eorū. Amos 5. Qui carpunt super ostio seu foramine Nablam.

Et pluraliter נְבָלִים 2.Samuelis 6. In Citharis & in Nablis, & in tympanis, Iesaiæ 22. A uasis craterarum usque ad uasa Nablorum. Et cum affixis. Iesaiæ 14. Abiecta est in infernum magnificentia tua cum sonitu nablorum tuorum. Amos 5. Aufer à me sonitū canticorum tuorū, & modulationem nablarum tuarū non audiam.

Scatu-

904 נבע Scaturiuit, exundauit, emanauit, ut fontis aquæ ſcaturiũt, exundãt, & emanãt. Et ut forma, ita modo tantũ ſignificãdi differt à uerbo בָּעָה Legitur autem in prima coniugatione tantum participium præſens נֹבֵעַ Prouerb.18. Torrens exundans, fons ſapientiæ.

In tertia coniugatione הִבִּיעַ refertur ad talem eloquutionem, quæ inſtar ſcaturiginis in fonte, ex ore ſcaturit, & ſuperflue emanat. Pſal.8. Dies ad diem eructat ſermonem. Pſal.59. Ecce eructant ore ſuo, gladij in ore ipſorum. Pſal.88. Eructabo ęnigmata ab antiquo. Prouerb.1. Eructabo uobis ſpiritum meum. cap.15. Os ſtultorũ eructat ſtultitiam. Et Eccl.10. de exhalante fœtore dicitur. Quemadmodũ muſca mortua putreſcere, & exhalare ſcilicet fœtorem facit unguentum pigmentarij, ita aliquid precioſum præ ſapientia & honore, ſtultitia modica.

INDE NOMEN

מַבּוּעַ Scaturigo. Eccl.12. Confringitur cadus ſuper ſcaturigine. Et pluraliter in ſtatu regiminis מַבּוּעֵי Ieſaiæ 35. Factum eſt torridũ in ſtagnũ, & ſiccum in ſcaturiginẽ aquarum. & cap.49. Et iuxta ſcaturigines aquarum deducet eos.

905 נגב Meridies, ſeu pars cœli aut terræ meridionalis, quæ feritur ardore ſolis. uidetur enim cognationẽ habere ſignificatione cũ uerbis נָגַה & נָגַע Gen.24. Et ipſe habitabat in terra meridiei. 1. Sam.27. Ad meridiem. Aſſumit aliquando in fine literam he motũ ad locum importantẽ נֶגְבָּה Gen.13. Et ad meridiem. Dan.8. Et ad meridiem. Legitur tamen ſemel בְּנֶגְבָּה Ioſue 15. Verſus meridiem. uſurpatur tamen נֶגֶב interdum per metalepſin pro terra torrida, deſerta, & ſterili, propter nimios æſtus ſolis, ut eſt terra uerſus meridiem, quæ caret aquis. Iudic.1. Quia terrã meridiei dediſti mihi, des mihi ſcaturigines quoq; aquarum. Pſal.126. Conuerte Iehoua captiuitatem noſtram, ſicut fluctus in meridie. Ieſaiæ 21. Onus deſerti, maris, ſicut turbines in terram meridiei, id eſt, deſerti. Zach.7. Et meridiei & ualliũ habitator. Dicitur etiam pars illa meridionalis alio nomine תֵּימָן eò q; terræ Iehuda meridies ſit uerſus dexteram ſita. Item דָּרוֹם ab altitudine.

906 נגד Non eſt uſitatum niſi in tertia coniugatione הִגִּיד & ſignificat aliquid uerbis adferre, coràm nunciare, annũciare, indicare, referre. Et ut uoce ita ſignificatione magnam habet cum uerbo הִגִּישׁ cognationem, nam utrunq; aliquid adferre ſeu adducere ſignificat, illud ore ſermonẽ ſeu rem commiſſam, alterum perſonam ſeu rẽ aliam. Gen.3. Quis indicauit tibi quod nudus eſſes. 1. Sam.10. Annunciando annunciauit nobis, quod inuentæ eſſent aſinæ, ſed cauſam regni non annunciauit. Iud.16. Et uidit Dalila, quod indicaſſet ei totũ cor ſuũ. Et in Imperatiuo, infinitiuo, & futuro, interdũ loco iod hirik habet zere, id eſt, trãſponit iod ad ſubſcriptũ hirik. Ieſ.58. Indica populo meo præuaricationem ipſorum. Iud.14. Si indicando indicaueritis illud. Porro ſi ſequitur uel uirgula makaph, uel dictio enclitica, tum loco zere habet ſægol. 2. Sam.1. Annuncia obſecro mihi. Gen.44. Et indicauimus ei. Iudic.14. Et indicauit patri ſuo. Legitur tamen ſemel nõ de ſermone, ſed de geſtibus dici, & talibus quidem, qui tam certo rem coràm indicant, ac ſi quis ore & ſermone ſignificaret. 2. Sam.19. Quia indicaſti hodie, quod non ſint tibi curæ principes & ſerui.

Participium pręſens מַגִּיד Gen.41. Non eſt indicans mihi. Ieſaię 42. Et noua ego annuncio. Et pluraliter ſtatus regiminis מַגִּידֵי Iud.14. His qui indicauerãt ęnigma. Et in genere fœminino מַגֶּדֶת Eſth.2. Nõ indicauerat Eſther cognationẽ ſuã.

In uoce paſſiua הֻגַּד 1. Sam.23. Et ipſi Saul indicatum eſt. 1. Reg.18. Nonne indicatum fuit ſuſtentatori meo. Gen.22. Et indicatum eſt ipſi Abraham.

INDE NOMINA.

נֶגֶד Nomen, quod tamen ſemper prępoſitionis officium ſubit, ante, coram, pręſto, iuxta, prope. Gen.31. Non uiuat ille coram fratribus noſtris. 2. Reg.12. Coram uniuerſo Iſraele, & coram ſole. Et quando accipit affixa, ſeruat prius ſęgol, alterum mutat in ſeua. Pſal.38. Coram te omne deſideriũ meũ, &c. Legitur tamẽ ſemel cum he paragogico נֶגְדָה Pſal.116. Coram nunc omni populo eius. Et quando ab initio recipit lamed לְנֶגֶד tum notat motum ad perſonam, quæ eſt coràm. 2. Reg.1. Et incurua-

curuauit se super genua sua erga Heliam. Prouerb. 21. Non est consiliũ contra Iehoua. Psalm. 18. Omnia iudicia eius erga me sunt, id est, ob oculos posita. At quando præponitur ei litera mem מִנֶּגֶד tum idem est quod מֵרָחוֹק id est, procul, remote, longe. & habet contrariam significationem ipsi לְנֶגֶד hoc est, notat motum à persona uel re alia. Gen. 21. Et desedit ei procul. 2. Reg. 18. Et tu sistes te procul. Psal. 38. Amici mei & sodales mei longe à plaga mea sistebant se. 2. Reg. 2. Et sisterũt se procul, procul. Semel tamen ab initio suscipit caph, ut כְּנֶגְדּוֹ quasi coram ipso. Gen. 2. Faciam ei adiutorium, quasi coram ipso, uel sic. quod coram ipso. Et non est intelligẽdum de subiectione, sed cohabitatione, quod mulier coram marito suo semper, & indiuidua consuetudine uiuat.

נָגִיד Dicitur is, qui præstat populo seu uulgo in rebus tam politicis, quàm Ecclesiasticis, princeps, dux, presul, antistes. Vulgaris editio alias ducem, alias principẽ uertit. 2. Samuelis 7. Et ungas eum ducem super populum meum. Prouerb. 28. Vbi est dux defectum patiens prudentiarum, statim multiplicat iniurias. Iere. 22. Audiuit Passur filius Immer, qui erat antistes in domo Iehoua Ieremiam prophetãtem, uerba ista. Et in statu regiminis נְגִיד 2. Reg. 20. Et dices ad Hiskijahu ducem populi mei. Ezech. 28. Et dices ad ducem Tyri. Et pluraliter נְגִידִים Iob 25. Vox ducũ occultabatur. Psal. 76. Ipse cohibet spiritũ ducum. Et transfertur semel ad res præstantes. Prou. 8. Audite, quoniam præstantia loquar, id est, non uulgaria.

907 נגה Ista uox perpetuo retinet punctulum in litera finali, qui Hebræis dicit᷑ mappik. Ostendit autem esse pronunciandum, deinde ꝙ inter coniugandũ, & in alijs deriuatis non abijciatur. Arbitror autẽ modo tantum significandi differre à uerbis נָגַן & יָגַהּ חָגָה Et significare uerbaliter in prima coniugatione mouere, promouere splendorem seu fulgorem, seu lucem, emicare, extendere splendorẽ, & tantũ dicitur de splendore lucis. Nos uno uerbo splendendi uertere possumus. Et construitur cum præpositione עַל Iob 22. Et super uiam tuam splenduit lux. Ies. 9. Lux splenduit super eos. Iob 18. Et non splendebit Scintilla ignis.

In tertia coniugatione הִגִּיהַּ 2. Sam. 22. Tu es lucerna mea Iehoua, & Iehoua illuminabit obscuritatem meam. Iesa. 13. Et luna non emicare sinet lumen suum.

INDE NOMINA.

נֹגַהּ Splendor, fulgor, emicantia. 2. Samuelis 22. A splendore coram ipso incẽsi sunt carbones ignis. 2. Samuelis 23. A splendore, à pluuia, id est à splendore post pluuiã herba è terra. Iesa. 4. Et splendorem ignis, flammam noctu. Prouerb. 18. Semita iustorum uelut lux splendoris, quanquam magistri Hebræorum censeant hoc loco positum pro Venere, seu Lucifero, ab excellentia splendoris. Et cum affixo mutat holem in hatephcametz. Ioel. 2. Et stellæ retraxerunt splendorem suum.

נְגֹהוֹת Splendores. Ies. 59. Expectantes suspiciebamus ad lucẽ, & ecce obscuritas, ad splẽdores, & in caligine ambulabamus.

908 נגח Modo tantum significandi à uerbo נגע neq; etiã multũ differt à uerbo נָגַף licet hoc aliquãto sit generalius. Significat enim ferire cornib. ut boues cornibus homines petunt, impetũ in ipsos faciunt. construit᷑q; semper cũ accusatiuo mediante articulo אֵת uel etiã absq; eo. Exo. 21. Et si ferierit bos uirũ, uel mulierẽ & moritur.

In secunda coniugatione יְנַגַּח Deut. 33. Primogeniti bouis decor eius, & cornua unicornis cornua eius, cũ ipsis populos feriet pariter usq; ad terminos terræ. 1. Regum 22. & 2. Paralip. 10. Fecit sibi Zidkijahu cornua ferrea, dixitq; cum istis feries Syros donec consumpseris eos. Ps. 44. In te aduersarios nostros feriemus. Ezech. 34. Et cornibus uestris feritis omnes infirmos.

Participium præsens מְנַגֵּחַ Dan. 8. Vidi hircum ferientem contra meridiem.

In quarta coniugatione יִתְנַגַּח Dan. 11. Et in tempore finali feriet cum eo rex.

INDE NOMEN.

נַגָּח Cornupeta, qui ferit cornibus. Exod. 21. Et si bos cornupeta fuerit ab heri & nudius tertius.

909 נגן Multis coniecturis adductus, ut credam significatione parum abludere à uerbis

bis נגה & הגה nã ut prius de ſermone & ſtudio, poſterius de ſplendore, ita hoc de ſono ſeu ſymphonia dicitur, licet autẽ uertere, ſonare in inſtrumento muſico, excitare ſonum, mouere chordas manu ſeu digitis ut ſonum ſeu concẽtum edant. Et in prima coniugatione legitur tantum participium pręſens, pluralis numeri, quod tamen nominaliter accipi poteſt נֹגְנִים muſici, ludentes inſtrumẽtis. Pſal. 68. Præcedunt cantores, poſt ludentes ſeu muſici inſtrumentales.

In ſecunda coniugatione נִגֵּן mouit artificioſe inſtrumentum muſicum, luſit ingenioſe inſtrumento muſico, ſonauit inſtrumento. 1. Samuelis 16. Et quãdo fuerit ſuper te ſpiritus dei malus ut ludat manu ſua. Et mox iterum: Proſpicite mihi uirũ, qui bene ſciat ludere. Et iterum: Scientem ludere, ſeu gnarum ludendi. Pſal. 33. Bene ludite cum triumphatione. Ieſaiæ 23. Accipe citharam, & circuito ciuitatem meretrix obliuioni tradita, pulchre ludendo. & cap. 38. Et inſtrumenta noſtra tractabimus cunctis diebus uitæ noſtræ.

Participium pręſens, ſeu nomen participiale מְנַגֵּן ludens, ſonãs, muſicus, inſtrumentalis. 1. Samuelis 18. Et Dauid ſonabat manu ſua. 2. Reg. 3. Afferte mihi ludentem, & cum luderet ille ludens facta eſt ſuper ipſum manus Iehoua. Eſt autem hoc ſcitu dignum, quod ut מְצַוֶּה participium ſecundæ coniugationis aliquoties pro Infinitiuo ponitur præpoſita litera lamed, ita מְנַגֵּן ſimiliter pro Infinitiuo ſeu gerundio uſurpatur. ut 1. Samuelis 16. Vt quærant uirum ſcientem ludere, ſicut & Chaldæus per Infinitiuũ trãſtulit, & mox ſequitur Infinitiuus appoſitus huic uoci, Scientem ludere. Item mox iterum: cum litera gerundiua, Proſpicite mihi uirum, qui bonus ſit ad ludendum, ut non ſit dubium, quin participium in eo loco ſit uſurpatum pro Infinitiuo ſeu gerundio.

INDE NOMINA.

נְגִינָה Symphonia, concentus, harmonia, conſonantia. Iob 30. Et nunc muſica ipſorũ factus ſum. Item נְגִינַת abſolutè ponitur. Pſal. 61. Ad triumphandum ſuper Symphonia. Et cum affixis. Pſal. 77. Recordor muſicæ meæ in nocte. Threnorum 3. Factus ſum riſus toti populo meo, & muſica eorũ quotidie. & cap. 4. Seniores è porta defecerunt, iuuenes à muſica ſua. Et pluraliter נְגִינוֹת pro inſtrumentis muſicalibus, & ſymphonijs. Pſal. 4. Ad triumphandum in ſymphonijs. Pſal. 69. Proferunt dicteria in me ſedentes in porta, & ſymphonias bibentes ſiceram. Habak. 3. Ad triumphandum in ſymphonijs meis.

מַנְגִּינָה Muſica, Symphonia. Thren. 3. Ego ſum muſica ipſorum.

910

נָגַע

Significat generaliter tangere, ſed per compoſita eius poteſt commodius exponi, ſecundum quod cum particulis conſtruitur. Et non multum differt ſignificatione à uerbis נָגַשׁ & נָגַף גָּרַע יָגַע ſumitur autẽ tam in bonã partem, quàm malam.

Primo conſtruitur cum affixis. Geneſ. 26. Quemadmodum tetigimus te. Ruth 2. Vt non tangant te. Secundo cum præpoſitione עַל Iud. 20. Quia uidit quod pertigerat ſuper eum malũ. Ieſaiæ 6. Tetigit hic ſuper labia tua. Ieremiæ 4. Qui tetigit ſuper cor tuum. Tertio cum prępoſitione אֶל Ieremiæ 51. Quia pertigit ad cœlum iudicium tuum. Geneſis 20. Non permiſi tibi ut attingeres ad eam. Haggei 2. Vt pertingãt ora ſua ad panem. Iob 2. Et tange ad os eius. Quarto cum עַד Mich. 1. Et pertigit uſq; ad portã populi mei. Iob 4. Pertinget uſq; ad te. Quinto cum aduerbio ריק mediante articulo lamed datiui caſus. Ieſa. 65. Non attingent in uanum, neq; parient in præcipitantia. Alij tamen ſic interpretantur. Non laborant in uanum, ut ſit à יָגַע quod tamen non eſt, quia uerbum יָגַע perfecte coniugatur, illud uero nõ, deinde loquitur propheta de attrectatione coniugali, de qua cõiuges norunt, quam inquit propheta non fore ſterilem, aut infœcundam. Sexto, ſæpiſſime conſtruitur cum præpoſitione beth. Gen. 32. Et attigit in concauitatẽ fœmoris. 1. Samuelis 10. Quos tetigerat deus in cordibus ipſorum. Pſal. 144. Tãge in montes & fumigabunt. Iob. 19. Quia manus dei tetigit in me. 1. Samuel. 14. Et nõ addet amplius attingere in te. Ezechielis 17. Cum tetigerit in eam uentus anterior

marceſcet marceſcẽdo. Participium præſens נֹגֵעַ Num.31.Omnis attingens in uulneratũ.1.Reg.19.Tangens in eum. Et pluraliter נֹגְעִים Iere. 12.Qui tangunt hæreditatem. Et in genere fœminino נֹגַעַת 1.Reg.6.Tangebat parietem ſecundum.Num.19.Et anima quæ tangit. Et pluraliter נֹגְעֹת 1.Reg.6.Tangentes.

Participium præteritum נָגוּעַ tactus, percuſſus.Ieſaiæ 53.Percuſſum dei.Pſal.73. Percuſſus tota die.

In uoce paſſiua נִגְּעוּ Ioſ.8.Et percuſſi ſunt Ioſua,& om̃is Iſrael ante eũ & fugerũt.

In ſecunda coniugatione נִגַּע deo attribuitur & conſtruitur cum accuſatiuo mediante articulo אֵת & ſignificationem intẽdit.Gen.12.Et percuſſit Iehoua Pharaonem.2.Reg.15.Et percuſſit Iehoua regem.

In tertia coniugatione הִגִּיעַ quando poſt ſe regit accuſatiuum nominis, ſiue pronominis, tum eſt tranſitiuum.Exod.4.Et attingere fecit pedibus eius, id eſt, adhibuit ſeu applicauit.Leuit.5.Et ſi non attingere faciet manus eius ſufficientiam pecudis.Ezech.13.Et attingere faciam eum ad terram.Sed quando abſolutè ponitur extra regimen, tum eſt intranſitiuum. Ezech.7.Aduenit tempus, attigit dies, ut emptor non lętetur.Ieſaiæ 6.Et pertigit ſuper os meum.

In uoce paſſiua הֻגַּע Pſalm.73. Et cum hominibus non percutientur, id eſt, plagis afficientur.

INDE NOMEN.

נֶגַע Maſculini generis, quod in malam partem quamlibet læſionem ſeu percuſſuram uel animi, uel corporis, uel alterius rei etiã inanimatæ ſignificat. Hieronymus plagæ uocabulo reddidit.Exo.11.Adhuc plagam unam adducam ſuper Pharaonem. Leui.13. Plaga leprę cum fuerit in homine.Et mox iterum:Et erit plaga flaua.cap. 14.Velut plaga apparet mihi in domo.Deu.17.Inter plagam & plagam. Pſalm.91. Et plaga non appropinquabit tabernaculo tuo. Et in diſtinctione ſententię mutat ſægol in cametz נָגַע Leuit.13.Quum fuerit in eo plaga. Et in ſtatu affixorum mutat idem ſægol in hirik, & pathah in ſeua.Pſalm.38.Procul à plaga mea ſtabunt. Pſal.39.Amoue à me plagam tuam. Et pluraliter נְגָעִים Geneſ. 12. Et percuſſit Iehoua Pharaonem plagis magnis. Et in ſtatu regiminis נִגְעֵי 2.Samuelis 7. Et in plagis filiorum hominum.

911

נגף Significat quamlibet conſternationẽ, quæ fit cum impetu, & impulſione.Et cõgruit ſignificatione cum uerbo נָגַע niſi ꝙ hoc ſępius ſignificet attingere leuius, & ſine impetu, & læſione rei tactæ, at נָגַף ſignificationem habeat uehemẽtiorẽ ſicut & pe litera eſt uehementior & ſpiritus impulſu effertur.Licebit autem uertere ſecundum eius rei proprietatem, de qua dicitur.2.Paral.13.Et deus conſternauit Ieroboam.& cap.21.Conſternauit eum Iehoua in uiſceribus eius morbo abſq; ſanatione.Ieſaiæ 19.Et conſternauit Iehoua Ægyptum conſternãdo & ſanando. Exo. 21.Si contenderint uiri, & conſternauerint mulierem grauidam zu boden ſchlegt, und das ſie lagerhafft wird. Exod.31.Et ſi cõſternauerit bos, uiri bouem ſodalis ſui, & morietur.Iud.20.Et conſternauit Iehoua Beniamin coram Iſraele.1.Samuelis 4. Quare conſternauit nos Iehoua coram Philiſtæis 1.Samuelis 25.Et conſternauit Iehoua Nabal, & mortuus eſt lagerhafft machen. 2.Samu.12.Et conſternauit Iehoua puerum, quẽ pepererat uxor Vriæ Dauidi, & opprimebatͬ ęgritudine.Pſal.88. Et oſores eius conſternabo.Pſal.91.Super manibus portabunt te, ne conſternes in lapidẽ pedem tuum.Prouerb.3.Et pes tuus non conſternetur.

Participiũ præſens נֹגֵף Exo.8.Ecce etiã conſterno terminũ tuũ ranis.2.Paral.21. Ecce Iehoua conſternat ſtragem magnam in populo tuo.

In uoce paſſiua נִגַּף 2.Samuelis 10.Et uidit Syrius, quòd conſternatus eſſet coram Iſraele.Num.14.Ne conſternamini coram inimicis ueſtris. Iudicum 20. Vtiq; conſternando cõſternabitur ipſe coram uobis.ubi Infinitiuus defectiuè & irregulariter נָגוֹף pro הִנָּגֵף poſitus eſt.1.Regum 8.Cum conſternatus fuerit populus tuus coram inimico.

Participium נִגָּף Deu.28.Dabit te Iehoua conſternatum coram inimicis tuis.Iudic.

dicum 20. Vtique consternando consternatur coram nobis. Et pluraliter נְגָפִים Deuteronom. 28. Dabit Iehoua inimicos tuos, qui insurgunt contra me consternatos coram te.

In quarta coniugatione הִתְנַגֵּף Ieremię 13. Priusquam consternentur pedes uestri super montibus crepusculi.

INDE NOMINA.

נֶגֶף Consternatio, strages. Exod. 12. Et non erit in uobis strages ad interitum. Iosue 22. Et facta est strages in cœtu Iehoua Iesaiæ 8. Et erit in sanctuarium, & in lapidē consternationis, & in petram offensionis. Et in distinctione sententiæ נָגֶף Num. 14. Et cœpit strages.

מַגֵּפָה Consternatio, strages. Et à נֶגֶף tantum forma differt. Numeri 14. In strage coram Iehoua. Numeri 17. Et strages illa cohibita est. Num. 25. Quæ percussa est in die stragis 1. Samuelis 4. Atque etiam strages magna facta est in populo. Psalm. 106. Et erupit in eis strages Ezechielis 24. Aufero à te desideriū oculorum tuorum in strage. Et in statu regiminis מַגֵּפַת Zachariæ 14. Et erit strages equorum. Et pluraliter מַגֵּפוֹת Exo. 9. Ego mitto omnes strages meas ad cor tuum. i. contra ædes tuas.

912 נָגַר Attraxit, congruit significatione cum uerbis מָגַר & אָגַר גּוּר גָּרַר גָּרַח nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Leuit. 11. Etiam si sus diuidit ungulam, tamen non attrahit ad os, id est, non ruminat. est enim ruminare attrahere cibum nondum concoctum, & eum denuo masticare.

In uoce passiua נִגַּר Psalm. 77. Plaga mea noctu tracta est, id est, defluxit. Thren. 3. Oculus meus extractus est, & non cessauit.

Participium pluralis numeri נִגָּרִים 2. Samuel. 14. Et uelut aquæ tractę in terram, quæ non colliguntur, id est, absorptæ. Et in fœminino genere נִגָּרוֹת Iob 20. Migrabit prouentus de domo eius, & contracta in die iræ eius. i. quęcūq; in horreum tracta seu uecta sunt plaustris.

In tertia coniugatione הִגִּיר actiue. Micheæ 1. Et traham in uallem lapides eius. Ezech. 35. Voluistis inimicitiam perpetuam, & traxistis filios super acies gladij. Et neutraliter extra regimen. Psalm. 63. Et trahentur super acies gladij, pars uulpiū erunt. Ieremiæ 18. Et trahe eos super acies gladij. Psal. 75. Et extrahere faciet ex eo.

Participium præteritum מֻגָּרִים Micheæ 1. Sicut aquæ extractæ in preceps.

INDE NOMEN.

נֶגֶר Tractus, id est, riuus, unde trahitur flumen. Iob 28. Erupit flumen ex tractu.

913 נָגַשׁ Cum dextro puncto. accessit, & magnam habet cognationem significatione cū uerbis מָשַׁשׁ & גּוּשׁ נָגַע נָכַח נָקַשׁ נָגַשׁ nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Et ut nō per omnia apud Latinos uerba illa duo appropinquo, & accedo sunt synonyma, ita similiter apud Hebręos se habent קָרַב & נָגַשׁ quod prius appropinquare, posterius uero accedere significet. Et in uoce actiua usitatum est tantum in Imperatiuo, futuro, & Infinitiuo, quibus in uoce passiua caret. enimuero præteritum, & participium præsens mutuatur à uoce passiua. Construitē autem quandoq; cum aduerbio הַלְאָה huc. Genesis 18. Accede huc. Interdum cum aduerbio הֵנָּה Iosue 3. Accedite huc. Genesis 33. Et accesserūt ancillæ huc & nati eorum. ubi tamen per apocopen he legitur.

Interdum, construitur cum lamed, id est, ad. Ierem. 46. Et accedite ad bellum. Iudicum 20. Num addam accedere ad bellum. Legitur tamē semel, ubi aliò accedere significat, pro quo Latinus sermo utitur uerbo cedo, quia non aliter fert. Iesaiæ 9. Est angustus mihi locus, cede mihi, ut habitare queam. In tali significandi modo usurpatur etiam uerbum קָרַב de quo suo in loco.

Interdum construitur cum אֶל Genesis 27. Et accessit Iacob ad Izhak. Exod. 19. Ne accedite ad uxorem.

Semel construitur cum præpositione beth. Iesaiæ 65. Ne accedas in me, id est, attingas in me.

In uoce passiua נִגַּשׁ significationem habet neutralem. Et legitur tantum in prete rito & participio, quibus in uoce actiua caret. Cæterum Imperatiuo, futuro, & Infi nitiuo, quę in uoce actiua habet, caret. Genesis 33. Postea accessit Ioseph. 1. Regum 20. Ecce propheta unus accessit ad Achab. Deut. 25. Accedet cognata eius. 2. Sam. 11. Cur accerssistis ad urbem.

Participium pluralis numeri נִגָּשִׁים Exod. 19. Etiam sacerdotes, qui accedunt ad Iehoua sanctificabunt se.

In tertia coniugatione הִגִּישׁ accedere fecit, id est, attulit, adduxit, scilicet perso- nam, uel rem. Et ita differt à uerbo tertiæ coniugationis הִגִּיד quod illud de alla- tione rei, alterum de allatione sermonis intelligi debeat. Et simul coniunctim le- guntur Iesaiæ 45. Annunciate & adducite. Genesis 48. Et adduxit illos ad eum. Exod. 21. Et accedere faciet eum herus suus ad Iudices, id est, adducet. Amos 6. Sacrificia & oblationem adduxistis mihi. Iob 40. Et factor eius accedere faciet gladium suum, id est, admouebit seu applicabit gladium suum illi. Exod. 32. Et ad- duxerunt retributiones. Malachiæ 1. Si attuleritis cæcum. Amos 6. Et accedere molimini sedem iniuriæ.

Participium pręsens מַגִּישׁ Malachię 2. Et adferens oblationem ipsi Iehoua. Et pluraliter מַגִּישִׁים 2. Regum 4. Ipsi adducebant ei. Et in regimine מַגִּישֵׁי Mich. 3. Et erunt ipsi Iehoua adducentes munus in iustitia.

Participium præteritum מֻגָּשׁ Malachiæ 1. Et in omni loco suffitus adfer- tur nomini meo.

In uoce passiua הֻגָּשׁ 2. Samuel. 3. Et pedes tui non in æra applicati.

In quarta coniugatione הִתְנַגְּשׁוּ Iesaiæ 45. Congregamini & uenite, acce- dite pariter.

914 נגש

Cum sinistro puncto, proprie adegit, congruit significatione cum uerbo נָגַשׁ differuntq; tantum significandi modo. nam ut נָגַשׁ neutraliter accedere signifi- cat, ita hoc cum sinistro, significat actiuè adigere ad solutionem debiti, uel ad aliquid aliud operis faciendum, simulatq; uim quandam importat. Et respon- det Latino uerbo exigere, quanquam uerbum adigendi Hebræo esset uicinius.

In nouo testamento sæpe est uersum uerbo Græco ἀγγαρεύω quod uetus trans- latio uerbo angario transtulit, & magis proprie Latino adigendi (id quod signi- ficat) transtulisset, sed primum locos ueteris Testamenti uidebimus. 2. Regum. 23. Ab uno quoque secundum æstimationem suam exegit argentum. Deut. 15. Non adiget sodalem suum, scilicet ad solutionem. Iesa. 58. Ecce in die ieiunij uestri quæ- ritis quidlibet, & omnes labores uestrorum adigitis seu exigitis. Nunc noui Testa menti locos adducam, ubi Christus & Euangelistæ haud dubie usi sunt, aut illud uerterunt. Matthæi 5. Quicunque te angariauerit ad milliarium unum, abito cum illo duo. Item cap. 27. & Marci 15. Angariauerunt Simeonem quempiam ut tolle- ret crucem eius, id est, adegerunt. Sic & Christū Iesaias uaticinatur angariatum iri ut infra in uoce passiua uidebimus.

Participium præsens, quo etiam Hebræi nominaliter utuntur נֹגֵשׂ Iesaiæ 9. Vir- gam qua adigit cum ea. Iob 3. Non audiuerunt uocem adactoris. & cap. 39. Et op- pressionem adactoris non audiet. Et interposita litera uau נוֹגֵשׂ Danielis. 11. Et sta bit super loco suo quæstor, & exactor. Zachariæ 10. Ex ipso egredietur omnis ada ctor pariter. Et pluraliter נֹגְשִׂים Exo. 5. Et præcepit Pharao in illo die cum exa- ctoribus in populo. Et in statu regiminis נֹגְשֵׂי Exod. 5. Et egressi sunt exactores populi. In statu affixorum nihil mutat, nisi postremā syllabam more participio- rum. Exod. 3. Clamorem ipsorum audiui propter exactores eius. Iesaiæ 3. Populi mei exactores puerilitas sunt. & cap. 60. Et ponam præfecturam tui pacem, & ada ctores tui in iustitia.

In uoce passiua נִגַּשׂ 1. Samuelis 13. Et uir Israel uidit, quoniam angustia sibi, nam adactus erat populus, &c. Iesaiæ 3. Et adigetur populus. & cap. 29. Eò quod ada- ctus est populus iste, ore suo & labijs suis honorauerunt me, sed cor suum remoue

runt

runt à me, id eſt, aus zwang. & cap. 53. Adactus eſt & oppreſſus, & tamen non aperuit os ſuum.

INDE NOMEN.

נֹגֵשׂ Nomen participiale, de quo ſupra in participio.

915 נָדַד

Generaliter ſignificat motum celerem, commotionem celerem, fugam, agitationem, nec poteſt uno uerbo reddi, congruit autem ſignificatione cum uerbis נוּד & דָּדָה יָדַד uiſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant. Ieſa. 22. Omnes duces tui aufugerunt ſimul. & cap. 33. A uoce tumultus aufugerunt populi. Ierem. 4. Omnes aues cœli aufugerunt. Pſalm. 31. Videntes me aufugerunt à me. Eſther 6. In nocte illa ablatus eſt ſomnus regi, & iuſſit adferri librum. Ieſa. 10. Ablata eſt Madmena. Pſalm. 55. Ecce uolebam procul diſcedere aufugiendo. Nahum 3. Et erit quicunque uiderit te fugiet à te. Pſalm. 68. Reges exercituum fugient fugient, & amœnitas domus diuidet, ſcilicet ſpolia. Eſt autem uerbum hoc nō intelligendum de hoſtibus, quòd illi alios fugaturi ſint, ſed de regio exercitu Apoſtolorum & eccleſiæ, quod illi celeriter pergent, & pergendo occupabunt multa loca Euangelij propagatione. Et eſt uerbum Caſtrenſe hoc loco de exercitu dictum, qui felices ſucceſſus habet, & de loco in locum celeriter caſtra promouet, & hoſtem uincit, & translatum hic ad euangelij propagationem, quæ celeri motu ſeu curſu per Apoſtolos fieri debebat, ſicut certe factum & in omnem terram celeriter cucurrit regula ipſorum. Eſt igitur non paſſiue intelligendum hoc uerbum hoc in loco, ſed actiue, quaſi dicas reges exercituum pro mouebunt promouebunt &c.

Participium præſens cum uau נוֹדֵד uel abſque uau נֹדֵד Iob 15. Agitatur hinc inde pro pane. Prouerbiorum 27. Sic eſt uir migrans è loco ſuo. Ieſaiæ 10. Non fuit motor alæ. cap. 16. Et erit uelut auis uagabunda. Et ibidem iterum: Vagabundum ne prodas. Ieſaiæ 61. Pane ſuo præuenerunt profugum. Ierem. 49. Et non eſt qui colligat uagabundum. Et pluraliter נוֹדְדִים Oſeæ 9. Et erunt uagi inter gentes. Et in genere fœminino נוֹדֶדֶת Prouerb. 27. Sicut auis aufugiens de nido ſuo, uel ſic, ſicut auis uaga à nido ſuo.

Participium præteritum נְדֻדִים quod tamen nominaliter accipitur. Iob 7. Et ſatiabor commotionibus uſq; ad crepuſculum.

In tertia coniugatione uoce paſſiua הֻדַּד Iob 20. Quaſi ſomnium auolabit, & non inuenient eum, ſcilicet hypocritam, & amouebitur, id eſt, euaneſcet ſicut uiſio noctis. Participium præteritum מֻנָד 2. Samuelis 23. Sicut ſpina emota, id eſt, euulſa.

INDE NOMEN.

נְדֻבָה Vide in themate נָדַב

916 נָדַב

Spontaneus, ultroneus, liberalis, munificus fuit in conferendo, uel ad ſacrificia & cultus, uel extra ſacrificia ad pios uſus, ſiue Deo ſiue hominibus, & includit ſimul quandam hilaritatem ſeu alacritatem, & quodammodo heroicam munificentiam & elargitionem, differtq; à uerbo נָדַר modo tantum ſignificandi. Exo. 35. Omnis uir aut mulier, quorum ſpontaneum eſt cor eorum, eos conferendi pro cuncto ſupellectili. Et iterum: Et omnis quem ſpontaneum fecit ſpiritus ſuus ipſum contulerunt leuandam Iehoua. & cap. 25. Ab omni uiro cuius ſpōtaneum fuerit cor illius, accipietis leuandam.

In quarta coniugatione הִתְנַדֵּב accipitur actiue, ſi poſt ſe regit accuſatiuum, ſin uero abſolutè ponitur, eſt neutrum. 1. Paralipo. 29. Ego in rectitudine cordis mei ſponte contuli omnia iſta. Et mox iterum: Et ſpontaneos exhibuerunt ſe principes patrum &c. Et iterum: Et lætatus eſt populus ſuper ſpontaneos conferre eos, quia corde perfecto ſpontaneos ſe exhibuerunt ipſi Iehoua. Eſdræ 2. Spontaneos

exhibuerunt se pro domo dei ut constituerent in loco suo.

Participium מִתְנַדֵּב spontaneus, liberalis, munificus. 1. Paral.29. Et quicunq; est liberalis, ut impleat manum suam hodie ipsi Iehoua. 2. Paralip.17. Qui spōtaneum se præbuerat ipsi Iehoua. Esdræ 3. Et pro omni munifico conferente spontaneam ipsi Iehoua. Et pluraliter מִתְנַדְּבִים Iud.5. Qui munifici sunt in populo. Nehe. 11. Qui spontaneos se exhibuerunt ad habitandum in Ierusalem.

INDE NOMINA.

נָדִיב Spontaneus, liberalis, munificus, beneficus, habens animum heroicum ad benefaciendum. Vocantur autem communiter magistratus & principes, qui à Deo excitati & multis heroicis uirtutibus ornati, ut in subditos se illis uirtutibus beneficos & liberales exhibeant. 1. Paralip.28. Cum omni munifico in sapientia. Prou.17. Nō est decorum stulto labium excellentiæ, quanto minus munifico labium falsitatis. & cap.19. Multi anxie expectant faciem magnifici. Et arbitror Paulum Apostolum uoluisse huius nominis exprimere significationem. 2. Corinth.9. Hilarem datorem diligit Dominus. In statu regiminis נְדִיב Exod.35. Quisq; spontaneus in corde suo conferat eam. 2. Paralip.29. Et omnis spontaneus corde holocausta. Et pluraliter נְדִיבִים hoc nomine dicuntur ut paulo superius dixi, principes, heroes, qui magnifica faciunt. 1. Samuelis 2. Erigit de puluere exhaustum, de stercore releuat egenum, ut collocet eum cum magnificis. Iob 12. & Psalm. 107. Effundens despectionem super magnificos. Iob 34. Num dices regi Belial improbus ad magnificos. Psalm. 118. Melius est protectionem quærere in Iehoua, quàm confidere in magnificis. Psalm. 113. Qui sedere facit cum magnificis, cum magnificis populi sui. Prouerbiorum 8. Per me principes principatus administrant, & magnifici sunt omnes iudices terræ. Et Christum credo usum hac uoce Luc.22. Reges gentium dominantur eis, & qui potestatem habent super eas εὐεργέται, id est, benefici uocantur. In statu regiminis נְדִיבֵי Numeri 21. Foderunt eum magnifici populi. Psalm. 47. Magnifici populorum congregantur populo dei Abraham. Psal.83. Pones eos magnificos eorum sicut Oreb, &c. ubi iod pluralis numeri absorpta est. Et in genere fœminino נְדִיבָה Psal.51. Et spiritus magnificus sustentet me. Et cum affixo נְדִבָתִי Iob 30. Et persequitur uelut uentus magnificentiam meam. Et pluraliter נְדִיבוֹת Iesaiæ 32. Magnificus magnifica cogitat, & ipse super magnificentijs subsistet.

נְדָבָה Nomen substantiuum generis fœminini spontanea, id est, donum spontaneum, quod confertur uel in sacrificium, uel aliàs in pium & sacrum usum, nulla obligatione legis, neque uoto aliquo, sed mera liberalitate, & munificentia animi. Exo. 35. Contulerunt filij Israel spontaneam ipsi Iehoua. & cap.36. Et ipsum attulerunt ad illum adhuc spontaneam singulis mane. Leuitic.7. Et si uotum, uel spontanea sacrificium oblationis eius. Et cap.22. Et uir qui obtulerit sacrificium retributionem ipsi Iehoua ad faciens excellens uotum, siue in spontanea, siue in pecude siue in oue. Et iterum: Spontaneam facere licebit illam, sed pro uoto non acceptabitur. Esdræ 8. Argentum & aurum spontanea Iehoua deo patrum uestrorum. Porro quando cum uerbo construitur, tum aduerbiascit. Deuterono.23. Quemadmodum fouisti Iehoua deo tuo sponte, quod loquutus es ore tuo. Psal. 54. Sponte sacrificabo tibi. Ezechielis 46. Et si fecerit sponte holocaustum aut retributiones sponte ipsi Iehoua. Oseæ 14. Diligam eos sponte. In statu regiminis נִדְבַת Deuteronom.16. Contributio spontaneæ manus tuæ, quam dabis. Et pluraliter נְדָבוֹת Psalm.68. Pluuia magnificentiarum asperges hæreditatem tuam. Psalm.110. Populus tuus spontanearum in die uictoriæ tuæ. Amos 4. Prædicate spontaneas. In statu regiminis & affixorum נִדְבוֹת 2. Paralipom. 31. Erat super spontaneas dei. Psal. 119. Spontaneas oris mei accepta obsecro Iehoua. Leuit.22. Pro cunctis uotis suis, & spōtaneis suis, quas attulerūt ipsi Iehoua in holocaustū.

917 נדה Ex isto uerbo tantum unū participium secundæ coniugationis in usu est מְנַדִּים idq; duobus in locis, quantum autem ex illis locis & nomine uerbali נִדָּה colligi

potest

poteſt, ſignificat remouere aliquid immundi & polluti. Ieſaiæ 66. Fratres ueſtri oderunt uos, & remouent uos propter nomen meũ. Chriſtus hanc prophetæ prædictionem ſuis diſcipulis renouans Ioan. 16. aut ſanè Ioannes ipſe uerius uertit ἀποσυναγώγους alienos à ſynagogis facient uos. Sic cap. 9. Iam enim conſpirauerant Iudæi, ut ſi quis confiteretur eum eſſe Chriſtum, ἀποσυνάγωγος extra ſynagogam eſſet. & cap. 12. Veruntamen ex principibus multi crediderunt in eum, ſed propter Phariſæos non confitebantur, ne è ſynagoga eijcerentur, &c. quanquam hoc Græcum non ſatis exprimat uocis ſignificationem. Alterum ſcribitur Amos 6. Qui minitamini remotionẽ diei malo, & accedere iubetis ſedem iniuriæ &c. Eſt autem geſtus illorum qui indignatione moti cum deteſtatione rem tanquam execrãdam abominantur geſtu.

INDE NOMINA.

נִדָּה Remotio, amotio, reiectio, remouenda, reiectamentum, factum aliquod ſiue res, quæ propter immũditiem remouetur, hinc Hieronymus immũdiciam uertit. 2. Paral. 29. Et efferte remotionẽ à ſancto. Thren. 1. Facta eſt Ieruſalem in remotionem. Sed paulo tamẽ poſt ſcribitur cum iod & ſine dagges נִידָה Erratũ errauit Ieruſalẽ, ideo in remotionem facta eſt. Ezech. 7. Argentũ ſuum in plateas proijcient, & aurum ipſorum in remotionẽ erit. Et mox iterũ: Ideo ponã illũ eis in remotionẽ. Eſd. 9. Terra remotionis eſt propter remotionem populorũ, regionum. Zach. 13. In die illa erit fons apertus domui Dauid, & habitatoribus Ieruſalẽ pro errato, & pro remotione. Et Petrũ in hunc locũ reſpexiſſe arbitror, & uſum hoc nomine, quo, inquiens, non ſordes carnis abijciunt, &c. Ezech. 18. Et ad mulierem remotionis nõ acceſſerit. & cap. 22. Nuditatẽ patris reuelauit in te, immundam remotionis cõpreſſerũt in te. Vocat propheta mulierem remotionis, ſicut & Moſes quę tẽpore menſtruorũ & fluxus ſanguinis tanquam immunda remouẽda erat, ut neq; uir eam attingeret, neq; aliud uas. Leu. 20. Vir ſi acceperit uxorem fratris ſui remotio eſt, nuditatem fratris ſui reuelauit, orbi erunt, id eſt, factum immundũ. Numeri 19. Et erit cœtui filiorum Iſrael in cuſtodiam pro aqua remotionis. Et mox iterum: Et qui attigerit aquam remotionis immũdus erit uſq; ad ueſperam. Dicitur autem aqua remotionis, quia erat de cineribus uaccæ ruffæ, qui extra caſtra debebant in locum peculiarem remoueri. In ſtatu regiminis נִדַּת Leuit. 12. Mulier ſi ſemine conceperit, & pepererit maſculum, tum immunda erit ſeptem diebus iuxta dies remotionis fluxus ſui, immunda erit. Leuit. 18. Et ad mulierem in remotione immundiciei ſuæ non appropinques, ut reueles nuditatem eius. Et in ſtatu affixorum נִדָּתָהּ Leuit. 12. Si uero fœmellam pepererit, tum immũda erit duabus ſeptimanis ſecũdum remotionem ſuam. & cap. 15. Et mulier ſi fuerit fluida, ſanguis ipſius fuerit fluens ei in carne ſua ſeptem diebus erit in remotione ſua, &c.

נֵדֶה Meretriciũ, id eſt, merces, quæ datur meretrici, à remotione, quia non licebat dare in templum, pro oblatione, eo quòd ex opere immundo erat partum. Ezechiel. 16. Omnibus meretricibus dabunt, remouendam, id eſt meretricium.

נָדָן Hoc nomine Hebræi primo uaginam uocarunt ſimili ratione, quòd gladius ſanguine humano pollutus in ea recondebatur, q. d. remouenda. 1. Paralip. 21. Et dixit Iehoua angelo, Et conuertit gladium ſuum ad uaginam ſuam. Deinde pluraliter נְדָנַיִם mercedẽ quæ à meretricibus dabatũ amatoribus. Ezech. 16. Et dediſti remouẽdas tuas omnibus amatoribus tuis, dicitũ etiam alio nomine אֶתְנָן de quo alibi.

918 נָדַח Impulit, expulit, & notat impetum. Congruit ſignificatione cum uerbis דוּח דָּחַס & דָּחָה niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant. Deuter. 20. Non perdas lignum eius ad impellendum ſuper illud ſecurim. 2. Sam. 14. Vt non depellat ab ipſo depulſum.

In uoce paſſiua נִדַּח Deuter. 4. Et impelleris & incurues te eis, & colas ea. cap. 19. Et impellatur manus eius in ſecuri ad ſuccidendum lignum. Prouer. 14. In malum ſuum impelletur improbus. Iere. 23. Impellentur & cadẽt in eam. & cap. 40. Ex omnibus locis ad quæ impulſi ſunt. & cap. 49. Et propellemini quiſq; ante ſe.

Parti-

Participiũ נִדָּח 2.Sam.14.Vt non expellat à ſe expulſum.Et mox iterũ:Et ut reducat rex expulſum ſuum.Iob 6.Et efficacia expulſa eſt à me. Et pluraliter נִדָּחִים Deut.22.Nõ uideas bouem fratris tui,uel ouem eius depulſatos, & abſcõdes te ab illis.Ieſ.16.Abſcõde expulſos.Et iterũ:Peregrinabunt in te expulſi mei. Et in genere fœ. נִדָּחָה Ier.30.Quoniã depulſam uocabũt te.Mich.4. Et depulſam colligã.

נִדַּחַת Expulſa.Ezech.34.Expulſam non reduxiſtis.

In ſecunda coniugatione נִדַּח cuius participium præteritum מֻדָּח quod tamen nominaliter legitur in abſtracto,pro impulſu ſeu lapſu,Ieſaię 8.Et caligo impulſus.

In tertia coniugatione הִדִּיחַ Deut.30.Apud cunctas gẽtes ad quas expulit te Iehoua deus tuus.2.Sam.15.Et impellat ſuper nos malũ.2.Paral.13.An non depuliſti ſacerdotes Iehoua.Pſal.5.In multitudine tranſgreſſionum ſuarũ depelle eos.Iere.24.In omĩb.locis in quę impuli eos.Deut.13.Ad depellẽdũ te de uia.Et mox iterũ: Quia quęſiuit depellere te à Iehoua deo tuo.Et iterũ:Et impulerint habitatores Ciuitatis ſuæ dicẽtes, eamus & ſeruiamus dijs alijs.2.Reg.17.Et impulit Ierobeam Iſraelẽ poſt Iehoua. Participiũ pręteritũ מֻדָּח Ieſ.13.Et erit ſicut hinnulus impulſus.

INDE NOMINA.

נִדְחֵי Nomen pluralis numeri,ſtatus regiminis depulſi,extorres. Pſal.147.Ædificans Ieruſalem Iehoua,depulſos Iſrael congregabit. Ieſaiæ 11.Et colliget depulſos Iſrael. Et cum dagges נִדְּחֵי Iere.49.Quo non uenient depulſi Elam.

נִדָּח Depulſio,exilium.Deut.30.& Nehe.1.Si erit depulſio tua in extremo cœlorum.

מַדּוּחִים Depulſiones,exilia.Thren.2.Et uiderũt tibi onera uanitatis & depulſiones.

919 נדף Propulit,propulſauit.Congruit ſignificatione cum uerbis דָּחַף הָדַף נדד נָדַח niſi quòd ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe differãt.Iob 32.Deus propellet eũ, non uir.Pſal.1.Sed ut ſtipulam,quam propellet eam uentus.

In uoce paſſiua נִדַּף Ieſa.19.Et omne ſementum riui exaruit,propulſum eſt, & nõ ipſum.Pſal.68.Iuxta propelli fumum propelles,id eſt,ut impellitur fumus. & eſt in iſto loco compoſitum ex uoce paſſiua & actiua.

Participium נִדָּף Leuit.26.Proſequetur eos ſonus filij propulſi. Iob 13. An non folium propulſum præualebis?Prouer.21.Operans theſauros lingua fallaci, uanitas propulſata.Ieſa.41.Et ſicut ſtipula propulſa.

920 נדר Vouit,& non eſt debiti,ſed liberæ uoluntatis,ideoq; magnam habet cognationem cum דְּרוֹר & דוֹר niſi quòd ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe diſſentiant.fiebãt autem uota pro impetratione alicuius beneficij à Deo.2.Sam.15.Votum uouit ſeruus tuus. Pſ.132. Vouit forti Iacob. Pſal.76. Vouete & reddite.Num. 30.Vir cum uouerit uotum.

Participium præſens נוֹדֵר Malach.1.Et uouet & ſacrificat.Leuit.27.Secundum quòd apprehenderit manus uouentis.

INDE NOMEN

נֶדֶר Votum, communiter cum ſex punctis,quanquam quinquies cum quinq; punctis ſcribat.Leu.7.Si uero uotũ,uel ſpontanea fuerit ſacrificiũ oblationis ipſius. Num. 30.Mulier cũ uouerit uotũ.Et iterũ. Votũ uiduæ.1.Sam.1.Et uouit uotũ. In ſtatu affixorũ mutat primã uocem in hirik,& alteram in ſeua.Iud.11.Et fecit ei uotum ſuum,quod uouit.Num.30.Et audiuerit pater ipſius uotũ eius. Et pluraliter נְדָרִים Prouerb.20.Et poſtea uota repetere.Ionæ 1.Et uouerũt uota. In ſtatu affixorum. Deut.12.Et omnia uota tua,quę uoueris.Prouerb.30.Et quid fili uotorum meorũ. Ierem.44.Fecimus uota noſtra.Deut.12.Vota ueſtra,&ſpontaneas ueſtras.

921 נהה Lamentatus eſt,edidit talem uocem,ut uerbum ſonat.Et eſt ſignificatio interni doloris.1.Sam.7.Et lamẽtati ſunt omnis domus Iſrael poſt Iehoua. Ezech.32. Fili hominis lamentare ſuper multitudine Ægypti.Micheæ 2.Et lamentabitur lamentum lamentabile.

INDE NOMINA.

נֹה Lamentum.Ezech.7.Et non erit lamentum inter eos,tametſi quidam malint eſſe parti-

participium præſens,ſic legentes.Et non erit lamentator inter ipſos.

נִי Lamentum.Ezech.27.Et leuabunt ſuper te in lamentatione ſua planctum.

נְהִי Lamentum,lamentatio.Ier.9.Quia uox lamenti audita eſt.Et iterum: Et aſſumant ſuper nos lamentum. Et in diſtinctione ſententiæ נְהִי Iere.9.Et docete filias ueſtras lamentũ.Amos 5.Et uocabũt agricolã ad luctũ, & planctũ, & ſciẽtes lamẽtũ.

נִהְיָה Nomen participiale,lamentabile.Mich.2.Et lamẽtabitur lamentũ lamentabile.

הָהּ Ablata nun litera,uocula qua dolor animi ſignificatur.Ezech.30. Vlulate, ha diei, id eſt,heu,quanquam ſæpiſſime ſoleat à fronte accerſere literam he אֲהָהּ aha,ha.Ioſue 7.Aha Suſtentator Iehoua.Iud.11.Aha filia mea. Iere.1. Aha Suſtẽtator Iehoua deus,ecce non ſcio loqui.Ioelis 1.Aha diei.

הוֹ Particula dolentis.Amos 5.Et in omnibus plateis dicent ho,ho.

הוֹי O,hoi,heu.1.Reg.13.Et planxerunt ſuper eum,hoi frater mi.Ieſ.1.Hoi gens peccatrix.& cap.55.Hoi omnis ſitiens.Zach.2.Hoi fugite è terra Aquilonis. Et iterũ: O Zion erue te,Et aliquoties eſt uocula dolentis ſicut אוֹי Ieſaiæ 5. Væ attingere facienti domum domui &c.

הִי Lamentũ,lamẽtatio.Ezech.2.Et ſcripta erãt in eo planctus,gemitus,& lamẽtatio.

אוֹי Vocula dolẽtis,hoi,heu.Num.21.Heu tibi Moab. Et cũ he paragogico אוֹיָה Pſ.120.Heu mihi,qui peregrinor in Meſech.Sed de hac uoce ſupra in themate אָוָה

אִי O,ſed de hac uoce ſupra in themate אָוָה

922 נהג In prima coniugatione abduxit,abegit.Thren.3.Me abduxit & abegit in obſcuritatem,& non in lucem.Gen.31.Et abduxit peculiũ ſuum. Et iterũ:Et abduxiſti omnes filias meas,quaſi captiuas gladio.1.Samu.30. Et abduxerũt & abierũt in uiam ſuam.2.Reg.4.Abduc & abi.2.Reg.9.Quia in furore abducet. 1.Paral.20.Et abduxit Ioab robur exercitus.Iob 24.Aſinum pupillorum abigunt. Cantic.8. Abducerem te,& introducerem te in domum matris meæ.Ieſa.20.Ita abducet rex Aſſur captiuitatem Ægypti.

Participium præſens נֹהֵג Pſal.80.Paſtor Iſraelis auſculta,abducẽs uelut oues Ioſeph.Eccl.2.Et cor meũ abducerem in ſapientia.Ieſa.11.Vitulus & leũculus & bos ſimul,& puer paruus abducet in eis. Et pluraliter נֹהֲגִים 2.Sam.6.Et Vza & Achio de domo Aminadab abduxerunt plauſtrum illud nouum.

Participium præteritum נְהוּגִים Ieſa.60.Et reges earum abducti.

In ſecunda cõiugatione נִהֵג & non modo eandem ſignificationẽ, uerumetiam eundem modum ſignificandi habet cũ uerbo נִהֵל ſignificat enim utrunq; adducere,adigere.Exo.10.Et Iehoua adduxit uentum interiorem ſuper terrã.cap.14.Et ſuſtulit rotas curruum eius,& adduxit eum grauiſſime. Deuter.4. Ad quas adducet uos Iehoua illuc.Pſal.48.Ipſe adducet nos uelut iumentũ. Pſal.78.Et adduxit in robore ſuo Aphricum.Et iterum:Et tranſtulit uelut oues populum ſuum,& adduxit eos ſicut greges per deſertum.Ieſaiæ 49.Quoniam miſerator eorum adducet eos. & cap.63.Ita adduxiſti populum tuum,ut faceres tibi nomen.

Participium præſens generis fœminini pluralis numeri מְנַהֲגוֹת Nahum 2.Et ancillę eius adducũt inſtar uocis colũbarũ.i.reducũt uocẽ uelut colũbę.i.ingemiſcũt.

INDE NOMEN.

מִנְהָג Ductus,actus.2.Reg.9.Et ductus ille ſicut ductus Iehu.Et hoc nomine uulgari ſua lingua Iudæi uocant morem,ſeu conſuetudinem longo tempore introductam.

923 נהל In ſecunda coniugatione ſignificat adducere,ſicut uerbum נִהֵג in ſecunda coniugatione,atq; eundem quoq; modum habet ſignificandi. Exo.15. Adduxiſti in potentia tua ad habitaculum ſanctitatis tuæ,Gen.47.Et adduxit eos pro pane. 2.Paral.28.Et adduxerunt eos in aſinis.2.Paralip.32.Et adduxit eos undequaq;.Pſ.23.Iuxta aquas refrigerationum adducet me.Pſal.31. Propter nomen tuum duces me,& adduces me.Ieſa.40.Fœtas adducet.Et cap.49.Et miſerator adducet eos,& ſuper ſcaturigines aquarum adducet eos.

Participiũ preſens מְנַהֵל Ieſ.51.Non eſt adductor ex omnibus filijs,quos genuit.

In

In quarta coniugatione הִתְנַהֵל Geneſis 33.Et ego adducam ſenſim ad pedem operis,quod eſt ante me.

INDE NOMEN.

נַהֲלָלִים Vide thema הָלַל

924 נָהַם Fremuit, congruit ſignificatione cum uerbis הָמָה & חוּם חָמַם חָמָה חָמַן מחמת הָמָה niſi ꝙ ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe differãt.Prouer.5.Et fremas in nouiſſimo tuo.Ezech.24.Et fremetis unuſquiſq; ad fratrem ſuum.Ieſ.5. Et fremet, & capiet prędam.Et iterum:Et fremet ſuper eum in die illa.

Participium præſens נֹהֵם Prouerb.28.Leo fremens.

INDE NOMINA.

נַהַם Fremitus.Prouer.19.Quaſi fremitus leonis.

נְהָמוֹת Fremitus.Et in ſtatu regiminis נַהֲמַת Pſal.38.Rugiui præ fremitu cordis mei. Ieſa.5.Sicut fremitus maris.

925 נָהַק Duxit,eduxit,produxit,ſcilicet clamorem,ſicut aſini, & onagri, faciunt. Et differt modo tantum ſignificãdi à uerbo נָהַג Iob 6.An rudet onager ſuper gramine? cap.30.Inter arbuſta rudebant,ſubter urticas iacebant, ſcilicet ſicut onagri.

926 נָהַר Et ſi hoc uerbum uideatur deductum eſſe à nomine נָהָר tamẽ propter ordinem illi præponere uolui,ſignificat autem uel flumen,uel lumen prolabi ſeu procurrere,ſicut quoq; eiuſdem naturæ eſt cum lumine & fons ex quo aqua ſcaturit,& profluit.Et notat hoc uerbum ſiue de flumine ſiue lumine dicatur copiam & affluentiam cum celeritate ac lubentia & pronitate. Habetq; quandam affinitatem ſignificatione cum uerbis נִיר & אוֹר מָהַר יָחִיר חָרָה חָרַר niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant.Ieſaię 2.Et confluent ad eum omnes gentes.Iere.31.Et confluent ad benignitatem Iehoua.& cap.51.Et non confluent ad eum omnes gentes.Pſal.34.Qui reſpiciunt ad eum,& confluunt,etiam facies eorũ non erubeſcẽt. Ieſaiæ 60.Tunc uidebis,& difflues,miraberis,& dilatabitur cor tuum.

INDE NOMINA.

נָהָר Flumen,fluuius,cuius alueus naturalis,non manufactus,aut ductus ut יְאֹר deinde perennis eſt,nec exiccatur æſtate,ut נַחַל torrẽs.Gen.2. Et fluuius egrediebatur ex Æden.Num.24.Sicut horti iuxta fluuiũ.Iob 40.Ecce uim facit fluuio,& non trepidat.Pſal.46.Fluuij riuuli eius exhilarant ciuitatem Dei.Ieſa.48.Et fuiſſet uelut fluuius pax tua.& cap.59.Et uenit uelut flumẽ hoſtis.Ionæ 2.Proieciſti me in profundum in cor marium,& fluuius circumdedit me, id eſt curſus aquarũ. Et quãdo abſolutè ponitur,tum intelligitur uel de Euphrate,uel Iordane.poteris autem id ipſe ex circumſtantia conijcere,utrum ex illis notet.Gen.31.Et ſurgens tranſiuit flumẽ. Exo.23.Et inde à deſerto uſq; ad flumen.Ieſ.24. Trans fluuium habitauerũt patres ueſtri.Et iterum:Et aſſumpſi patrem ueſtrũ Abraham trãs fluuium,& deduxi eum in uniuerſam terram Chanaan.2.Samu.10.Et eduxit Syrum,qui erat trans flumen. 1.Reg.4.A fluuio terrę Paleſtinarum uſq; ad terminũ Ægypti.In omnibus illis locis pro Euphrate accipitur per antonomaſian.In reliquis ſequẽtibus locis pro Iordane.Pſal.72.Et ſubijciet ſibi à mari uſq; ad mare,& à fluuio uſq; ad fines terræ. Zachar.9.Et dominatio eius à mari uſq; ad mare,& à fluuio uſq; ad fines terræ. Et in ſtatu regiminis נְהַר Gen.15.Semini tuo dedi terram iſtam à fluuio Ægypti uſq; ad fluuium magnum Euphratem.2.Reg.17.Et in Habor fluuio Gozan.Iere.46.Qui fuit ad fluuium Euphratis in Carchemis.Ezech.1.Iuxta fluuium Chebar. In duali numero נַהֲרַיִם Gen.24.Et ſurgẽs abijt in Syriam duorum fluuiorum. Deut.23. De Perhor Syriæ duorum fluuiorum.Iudic.3.Et uendidit eos in manu Chuſan Riſchaſaim regis Syriæ duorum fluuiorũ.Pſal.60.Cũ contẽderet cũ Syria duorũ fluuiorũ & Syria Zoba.Porro Syriã duorũ fluuiorum,Græci uocarunt μεσοποταμίαν.i.inter amnem. Et pluraliter forma maſculca נְהָרִים Ieſ.18. Diripuerunt flumina terrã eius,quanquam ibi metaphoricè pro hoſtibus Ægyptijs ponitur. Habakuk 3. Nunquid in fluuijs exarſit Iehoua,aut in fluuijs ira tua, id eſt, imbribus. In ſtatu regiminis

minis נַהֲרֵי Iob 20. Non uidebit riuos fluuios alueorum. Iesaię 18. Quæ est trans fluuios Æthiopiæ. Scribitur etiam forma fœminea נְהָרוֹת Iob 28. De fletu flumina colligit, id est, de guttis. Psal. 24. Iuxta flumina firmauit eam. Ps. 93. Eleuauerũt flumina uocem suam. eleuauerunt flumina illisionem suam. Psal. 107. Ponit flumina in desertum. Nahum 2. Portæ fluminum apertæ sunt. Habakuk 3. Fluminibus findebas terram. In statu regiminis & affixorum נַהֲרוֹת 2. Reg. 5. Nunquid non meliores sunt Abana & Parpet fluuij Damasci præ omnibus aquis Israel. Psal. 74. Tu arefacis fluuios perennes. Psal. 137. Ad flumina Babylonis sedimus. Iesa. 44. Et flumina tua arefaciã. Ezech. 31. Et flumina eius alluunt circũquaq; plantationẽ eius.

נְהָרָה Influxus, scilicet lucis, influentia luminis. Iob 3. Neq; splendescat super eum influentia, scilicet luminis.

מִנְהָרוֹת Speluncæ contraria significatione, quòd influentia luminis careant, ut litera mem priuatiua sit, sicut in מְנוּרָה מִדְבָּר contrariam habent significationem suo primogenio. Item אֻרִים אֻרוֹת אֲוֻרוֹת &c. quanquam aliqui alij dictas malint propter fenestrã, per quã influat lumen solis. Iudicum 6. Propter Midian fecerunt sibi filij Israel speluncas, quæ erãt in montibus.

927

נוא In prima coniugatione non est usitatum nec in secunda aut quarta, sed solum in tertia הֵנִיא & significat frangere, infringere, & transfertur plerunq; ad animũ, ut si persuadendo frangitur. Num. 30. Sed Iehoua parcet ei, eò quod fregit pater eius eam. Et mox iterum: Si autem ille tacuerit, nec fregerit eam, tunc stabũt omnia uota eius. Num. 32. Vt quid frangitis cor filiorum Israel, ne transeãt ad terram. Psal. 33. Iehoua labefactat consilium gentium, frangit cogitationes populorum. Psal. 141. Percutiat me Iustus clementia, & reprehendat me, uelut oleum præcipuum minime franget caput meum. u. d. Cum me arguit, uidet̃ esse fractura, sed non est, imo potius est solatium & gaudium. Et in eo loco deficit aleph.

INDE NOMEN.

תְּנוּאָה Fractio, fractura, ruptura, auulsio, distractio. Num. 14. Et cognoscetis auulsionem meam. Et pluraliter תְּנוּאוֹת Iob 33. Ecce auulsiones contra me inueniet, reputabit me pro inimico sibi.

נא Vide supra in loco suo.

928

נוב Cognationem habet significatione cum אָבָה & אב אביב יבב יאב בוא nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Significat aũt, fructificare, producere fructus, propagare. Et quando regit post se accusatiuum, est transitiuũ, alias extra regimen est neutrum. Prouerb. 10. Os iusti propagabit sapientiam. Psal. 62. Facultas si prouenerit, ne apponatis cor. Psal. 92. Adhuc prouentum facient in senio, id est, procreabunt & fœcundæ erunt.

In secunda coniugatione נוֹבֵב Zachariæ 9. Frumentum iuuenes, & mustum procreabit uirgines.

INDE NOMINA.

נִיב Prouentus, fructus, fœcunditas. Ies. 57. Creo fructum labiorum. quis autem & qualis sit fructus labiorum, de quo propheta loquitur, autor epistolę ad Hebręos cap. 13. his uerbis declarat. Per ipsum ergo offeramus hostiã laudis semper deo, hoc est, fructum labiorum confitentium nomini eius. Et in statu affixi manet inuariatũ. Malach. 1. Et fructus eius despectus, ut comedat ipsum.

תְּנוּבָה Fructus, prouentus è terra progenitus. Iesa. 27. Radicem aget Iacob, florebit & germinabit, & replebuntur superficies orbis prouentu. Et in statu regiminis תְּנוּבַת Ezech. 36. Et multiplicabo fructum arborum, & prouentum agri. Et cum affixo תְּנוּבָתִי Iudic. 9. Dulcedinem meam, & prouentum optimum. Et pluraliter תְּנוּבוֹת Deut. 32. Et comedit prouẽtus agri. Threnor. 4. Qui ipsi diffluxerũt perfossi absq; prouentibus agri.

929

נוד Generaliter commotionem, agitationem celerem, & fugam de loco in locum significat. nec potest commode uno uerbo Latino reddi, habet autẽ congruentiã

significatione cum uerbis נוץ & נרע נָדַד נָדָה דָּדָה nisi ꝙ ut forma, ita modo tantum significandi inter se differant. Et quomodo differant inter se נוע & נוד in posteriore uide. Ierem. 50. Ab homine usq; ad iumentum aufugerunt, abierũt. 1. Reg. 14. Et percutiet Iehoua Israelem sicut agitatur arundo in aquis. Psal. 11. Fuge in montem uestrum, sicut auis. Prou. 26. Sicut auis ad mouendum, sicut hirũdo ad uolandum. Ier. 4. Si abstuleris abominationes tuas à facie mea etiam non amoueberis. Iere. 49. Fugite amouemini uehementer. & cap. 50. Amouemini è medio Babylonis. Et quando construitur cũ pronomine separato datiui casus, tum notat motionẽ capitis. i. gestum illum cõpatientium, & condolentiũ. Et talis gestus non potest aliquo uerbo Latino exprimi, ideo uerbo uel cõdoleo, uel cõpatior reddere licebit, Latini dicunt moueor cõmiseratione. Iob 2. Et decreuerunt simul ut uenirent ad commouendũ illi & ad consolandũ eum. i. ad condolendum illi. Iere. 15. Quis cõmouebitur tibi. Nahum 3. Vastata est Niniue, quis commouebitur ei. Ier. 48. Commouemini ei omnes. Legitur tamen semel absolute. Psal. 69. Et cũ expectatione respiciebam, ut commoueretur aliquis, sed nemo erat.

In secunda coniugatione passiuæ uocis נֹדֵד Nahum 3. Sole exorto amouetur & non cognoscitur locus eius.

In tertia coniugatione הֵנִיד 2. Reg. 21. Neq; addam ad mouendum pedem Israelem de humo. i. ut Israel moueat pedem suum. Psal. 36. Et manus improborum non amoueat me. Iob 18. Ex orbe amouebunt eum. ubi iod litera characteristica futuri transposita, & transformata est in dagges. Iere. 18. Omnis trãsiens super eam stabit & mouebit cum capite suo.

In quarta coniugatione הִתְנוֹדֵד Ies. 24. Et amouebitur sicut tuguriolum. Psal. 64. Mouebunt se, quicunq; aspexerit in eos. Et est sarcasmus subsannantium.

Participiũ מִתְנוֹדֵד Iere. 31. Audiendo audiui Ephraim mouentẽ se. i. condolentẽ.

INDE NOMINA.

נָד Nomen participiale, profugus. Genes. 4. Mobilis & profugus eris in terra.

נֵד Cumulus, aceruus, moles, uel arenæ, uel aquarum, quæ hinc inde deq; loco in locũ mouetur. Exod. 15. Constiterunt quasi cumulus aquę. Iosue 3. Aquę defluentes superne etiam stabant, quasi cumulus aliquis. Psal. 33. Colligens uelut cumulum aquas maris. Psalm. 78. Et cõstituit aquas uelut cumulum. Iesaiæ 17. Aceruus messis in die hæreditatis.

נוֹד Fuga, commotio, uagatio. Psal. 56. Fugam meam numerasti. Est & terræ illi & regioni hoc quoq; nomen inditũ, quam Kain pulsus ex domo paterna inhabitauit. Gen. 4. Et habitauit in terra Nod in anteriore parte Æden.

מָנוֹד Cõmotio, gestus subsannantiũ. Psal. 44. Ponis me prouerbiũ inter Gentes, cõmotionem capitis inter plebes.

נִיד Forma masculina, motio, commotio. Iob 16. Et commotio labiorum meorum parceret. Et in genere fœminino נִידָה Threnorum 1. Errore errauit Israel, ideo in commotionem facta est.

נֹאד Scribitur aleph pro uau. & significat utrem, quo liquores continentur, & erant ex pellibus consuti, ut possent de loco in locum moueri seu transportari. Psal. 119. Factus sum uelut uter in fumo. Et in statu regiminis manet inuariatũ. Iudic. 4. Et soluit utrem lactis, & potauit eũ. 1. Sam. 16. Et tollens Isai asinũ panis, & utrẽ uini. In statu affixorũ, etiã nihil uariat. Ps. 56. Pone lacrymas meas in utrẽ tuũ. Et pluraliter נֹאדוֹת Iosue 9. Et utres uini inueteratos. Et mox iterum: Istos utres uini, quos impleuimus nouos.

930 נוה Verbũ est defectiuũ & irregulare, & significatione non multũ abludit à uerbo אָוָה ut enim uerbum אָוָה desiderare, seu concupiscere, ita hoc uerbũ נוה significat esse amœnũ, iucundũ, decorũ, formosum, pulchrũ, uolupe, gratiosum, quodq; inuitat & adblanditur, allubescit, & inuitat ad concupiscendũ. proinde recipit sępe literã aleph, ut significetur ista relatio, & mutua beneuolẽtia, qua inuicẽ exosculantur. Haba. 2. Sed uinũ imponit uiro superbo, ut non decorus fiat, id est, ut co

gatur

gatur euomere & præbere ſe turpem. Can.1. Formoſæ ſeu gratioſæ ſunt genæ tuæ in montibus. Similiter Ieſaiæ 52. Quam formoſi ſunt ſuper montibus pedes Euangelizantis pacem.

Participium ſeu nomen participiale, maſculini generis נָאוֶה decẽs, decorus, formoſus, amœnus. Prou.26. Non decet ſtultũ gloria, uel ſic, non eſt decens ſtulto gloria. Can.2. Aſpectus tuus decorus. cap.4. Et eloquutio tua decora. Et in genere fœminino נָאוָה Pſal.33. Rectos decet laudatio, uel ſic, rectorum decora eſt laudatio. Prouer.17. Non decet ſtultum labium eminẽtiæ, id eſt, non eſt decorũ. Cant.1. Nigra ſum, ſed decora. & cap.6. Tu pulchra es ſocia mea uelut Tirtza, decora ut Ieruſalẽ. Scribit tamẽ נַאֲוָה Pſ.93. Teſtimonia tua certa ſunt ualde domui tuę decora ſanctitas.

INDE NOMINA.

נָוֶה Generis maſculini, locus amœnus, graminoſus, & paſcuoſus, in quo eſt, uilla, aut tugurium, rus ein ſchöne aw. 2.Samu.7. Et ſumpſi te de paſcuo, ſequentem greges. Ieſaiæ 27. Ciuitas munita erit ſolitaria, paſcuum dimiſſum & derelictum. Oſeæ 9. Plantata in paſcuo. In ſtatu regiminis נְוֵה Exod.15. Perduxiſti in fortitudine tua ad paſcuum ſanctitatis tuæ. i. ubi homines ceu oues paſcunt uerbo dei. Pro.3. Corroſio Iehoua in domo improbi, ſed paſcuũ iuſtorũ benedicet, opponit hic paſcuũ ſeu mapale in paſcuo ędibus improborũ. Ier.33. Paſcuũ paſtorũ ubi faciet habitatore oues. Ieſa.34. Et erit paſcuum draconum. Ezech.25. Et redigam Rabba in paſcuum camelorum. In ſtatu affixorum ſeruat in prima cametz, ſi ſine præpoſitione ponitur. Iob 18. Et ſpargetur ſuper paſcuum eius ſulphur. Pſal.79. Nam deuorauerunt Iacob, & paſcuum eius uaſtarunt. At ſi aſſumpſerit à fronte lamed uel beth, tũ ſeruat ſeua ſtatus regiminis. Ieſa.65. Et erit Saron in paſcuum gregum. & cap.32. Et habitabit populus meus in paſcuo pacis. Et pluraliter נְוֵי Iere.23. Et reducã eos in paſcua ſua, & fructificabunt & multiplicabunt. Et in forma fœminea נָוָה Ier. 6. Paſcuo & delicijs aſſimilaui filiã Zion. Et in ſtatu regiminis נְוַת Pſal.68. Et decor domus diuidet ſpolia. Iob 8. Et reſtituet tugurium iuſtitiæ meæ. Et pluraliter נְוֹת Zophon.2. Et erit tractus maris paſcua, & caulę gregis. Quanquam alias ſemper interponat aleph נְאוֹת Pſal.23. In paſcuis graminoſis faciet cubare me. Pſal.65. Stillabunt paſcua deſerti. Pſal.74. Et paſcua plena ſunt rapina. Ioel.2. Quoniam uiruerunt paſcua deſerti. Amos 1. Lugebunt paſcua paſtorum. Pſ.38. Qui dixerunt, accipiamus in hęreditatem nobis paſcua Dei. Porro Epiphanius lib.1. contra hęreſes Tomo 2. ſecta 24. ſcribit Ægyptios paſcua circa ciuitates ſuas uocare lingua ſua Nomos, & licet νόμος Gręcũ, & paſcua ſignificet, tamẽ non puto eũ de Gręco dixiſſe, quin potius נְאוֹת quod uel ipſe Hebraice nõ admodũ peritus corrupte pronunciauit, uel per ſcribas deprauate nomos pro נְאוֹת ſcriptum ſit.

נָיוֹת Nomen loci in rama, ubi Saul & ſerui ipſius unà cũ prophetantibus prophetauit. 1.Sam.19. Pro quo Chaldæus בֵּית אוּלְפָנָא uertit. i. domus doctrinæ. Exiſtimo autẽ ab amœnitate nomen ſortitũ eſſe, quod fortaſſe ſacellũ fuerit in paſcuis collocatũ.

931 נוח Conſedit, quieuit, requieuit, pauſauit à uerbo παύομαι quo ſæpe à Septuaginta Interpretibus uerſum eſt. Cõgruit aũt cũ uerbis ſignificatione חָנַן חָנָה יָנַח נָחָה & נָחַם niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificãdi inter ſe differãt. Gen.8. Et cõſedit arca, mẽſe ſeptimo, decima ſeptima die menſis ſuper mõtanis Ararat. Exod.10. Et aſcendit locuſta ſuper uniuerſam terram Ægypti, & quieuit in omnibus terminis Ægypti. 2.Regum 2. Et conſedit ſpiritus Heliæ ſuper Heliſęum. Num.11. Et factum eſt cum concideret ſuper eos ſpiritus, ſtatim prophetabant. Ieſaię 7. Conſedit Syria ſuper Ephraim. Exod.20. Et quieuit die ſeptima. & cap.23. Vt quieſcat bos tuus, & aſinus tuus. 1.Sam.25. Et loquuti ſunt omnia uerba iſta cũ Nabal, & quieuerunt, id eſt tacuerunt. Pſal.125. Non quieſcet ſceptrum improbitatis ſuper ſorte iuſtorum.

In tertia coniugatione הֵנִיחַ demiſit, remiſit, repoſuit, quietẽ fecit ſeu dedit. Exo. 17. Quando autem demitteret manum ſuam, incipiebat præualeſcere Amalek. Ezech.44. Et reponas benedictionem in domo tua. Zacharię 6. Vide qui egrediuntur ad terram Aquilonis, dimiſerunt ſpiritum meum in terra Aquilonis. Exod.33.

Facies mea ibit, & quietem dabo tibi. Deut. 3. Donec quietem fecerit Iehoua fratribus uestris sicut uobis. Et cap. 12. Et requiem dederit uobis ab omnibus uestris. Ies. 63. Spiritus Iehoua quietat illud. Prou. 29. Castiga filium tuũ & faciet tibi quietem, id est, erit tibi consolationi & gaudio.

Participium præsens מֵנִיחַ Iosue 1. Iehoua deus uester dat uobis quietem hanc. Et haud dubie Christus usus est hoc uerbo Matth. 11. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego refocillabo seu recreabo uos, &c. quod Interpres Græcè ἀναπαύσω reddidit, sicut mox sequitur. Et inuenietis requiem animabus uestris. Et propriũ est eius qui laborauit & fatigatus est, & postea requie refocillatur, &c.

INDE NOMINA.

נֹחַ Nomẽ proprium patriarchæ, cui à Lamech patre inditum est, quia is inquit. Gen. 5. Consolabitur nos ab opere nostro & à labore manuum nostrarũ de terra, cui maledixit Deus. Imo etiam, ꝙ in ipso ira dei diluuio superfusa mortalium generi quieuerat, quem postea Græci οἰνότριον, & Latini Ianum dixerunt, eò ꝙ primus mortalium uini usum repererit. de quo Gen. 5. & 9.

נוֹחַ Locus quietis, requies, residentia. nomẽ Infinitiuũ. 1. Paral. 6. Et nunc surge Iehoua deus in requiem tuam tu, & arca fortitudinis tuæ.

מָנוֹחַ Residentia, locus, sedes, qua aliquid quiescit. Genes. 8. Et non inuenit columba residentiam pro planta pedis sui. Deut. 28. Et non erit residentia plãtę pedis tui. Et in statu regiminis mutat cametz in seua מְנוּחַ 1. Paral. 6. A residentia arcę, id est, inde ab eo tempore, quo resedit arca. Et in genere fœminino מְנוּחָה Num. 10. Vt exploraret sibi residentiam. Deuter. 12. Non uenistis hactenus ad locum residentiæ, & ad hæreditatem. Ruth 1. Det Iehoua ut inueniatis residentiam. 1. Paralip. 28. Vt ædificarem domum residẽtiæ pro arca fœderis Iehoua, & pro scabello pedum dei nostri. 1. Paralip. 22. Ipse erit uir quietis, ego nanque faciam ei quietem ab omnibus hostibus suis. Est & nomen proprium loci, cuius fit mentio. Iudicũ 20. Conculcauerunt eos à Menucha usque ad ipsam Gibea. Habet tamen in aliquot locis kybutz pro schurek. Genesis 49. Et uidit residentiam, quòd esset bona. 2. Samuelis 14. Erit nunc uerbum sustentatoris mei regis in quietem, id est, consolationem.

In statu affixorum habet alicubi schurek. Psalm. 95. Iuraui in ira mea, nõ uenient in requiem meam, id est, residentiam meam. Psalm. 116. Reuertere anima mea in requiem tuã. alicubi kybutz. Iesa. 11. Et erit requies eius gloria. Et pluraliter מְנוּחוֹת Psalm. 23. Iuxta aquas recreationũ deducet me. Iesa. 32. Et habitabit populus meus in habitaculo pacis, & in residentijs securis.

הֲנָחָה Remissio, supportatio. Esther 2. Et remissionem prouincijs fecit.

נִיחוֹחַ Quies, requies, refocillatio, recreatio. Genesis 8. Et ædificauit Noah altare ipsi Iehoua, & accepit de omni animali mundo, et de omni uolatili mundo, & obtulit holocausta in altari, & odoratus est Iehoua odorem refocillationis. Exod. 29. Holocaustum sit Iehoua odor refocillationis. Paulus Apostolus sæpe Græco nomine εὐωδία reddidit. Ephesios 5. Et tradidit semetipsum pro nobis oblationem ac uictimam deo in odorem bonæ fragrantiæ. Item 2. Corinth. 2. Quoniã Christi bona fragrãtia sumus deo. Philip. 4. Expletus sum, accepi ab Epaphrodito, quę à uobis missa fuerant odorem bonæ fragrantiæ, hostiam acceptám, gratamq; deo, &c.

932

נוט Significatione quadrat cũ uerbis מָטַט מוּט נָטָה נוּד nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant. Significat autem motionem simplicem. Et legitur in prima coniugatione. Psalm. 99. Iehoua regnat, contremiscunt populi, habitator Cherubim, mouebitur terra, &c.

933

נום Legitur tantum in prima coniugatione, & uoce actiua, qua significationem habet neutralem, & significat dormiturire, uel indormire, nam est aut inchoatiuæ formę, aut desideratiuæ. Et est differentia inter hoc uerbum, quod dormiturire seu indormire, & inter יָשֵׁן quod dormire, & inter רָדַם quod sopore, id est, graui somno opprimi significat. differunt igitur gradibus suis. Psalm. 21. Non dabit ad nutandum pedem tuum, neque dormituriet custos tuus, ecce nõ dormituriet, neque dormiet.

miet custos Israel.Ies.5.Non erit lassus,necq́ qui impingat,nullus dormituriet,necq́ dormiet.& cap.56.Videntes qui cubant,diligentes dormiturire.Nahum 3.Dormiturierunt pastores tui ô rex Assur.Psalm.76. Despoliati sunt robusti corde indormierunt somnum suum.

INDE NOMINA.

נוּמָה Nomen desideratiuæ seu frequentatiuæ formæ. Prou. 23. Quoniam compotator & commessator exuetur bonis,& laceras uestes induet dormitatio.

תְּנוּמָה Indormitio,seu nutatio.Psal.132.Si dedero somnũ oculis meis & palpebris meis in dormitionem.Prou.6.Ne dederis somnum oculis tuis,necq́ indormitionem palpebris tuis. Et pluraliter תְּנוּמוֹת Prouerb. 6.Modicũ somnorum, modicũ indormitionum,modicum complicationis manuum ad cubãdum.Iob 33.In somnio uisionis nocturnę,cum sopor irruit super homines in indormitionibus super cubili.

934 נוּס Fugit,aufugit eleuando se,fugiens enim leuat se.Congruit igitur significatione cũ uerbis סִית & נָסָה נָסַח 1.Samuelis 4.Fugit Israel à facie Philistæorum.Deut. 34.Non caligauit oculus eius, neque fugit uiror eius.Iesaiæ 35.Et fugient dolor & gemitus.Zachariæ 14.Et fugietis per uallem montium,sicut fugistis à terręmotu in diebus Vzia.Ieremiæ 47.Fugite.Exo.14. Fugiam à facie Israel.3. Samuel.18. Quia fugendo fugerimus,non apponent nobis cor. Exo. 4. Et fugit Mose.Iesaiæ 20.Ecce talis est respectus noster, quo cõfugimus pro auxilio.& cap.30. Sed super equo fugiemus,ideo fugietis.

Participium præsens נָס Iosue 8.Et populus qui fugerat.Ier.49.Interrogate fugiẽtem. Et pluraliter נָסִים Exo.14.Et Ægyptij fugiebant.

In secunda coniugatione נוֹסֵס Iesaiæ 10.Et erit uelut euanescentia,quæ aufugit. Psalm.59.Quando ueniet uelut flumen arctum in quod uentus Iehoua fugat illud id est,impellit.

In tertia coniugatione הֵנִיס fugere fecit,fugauit.Exod.9.Et timens uerbum Iehoua ex seruis Pharaonis fugere iussit seruos suos,& pecus suum in domos. Deu. 32.Et duo fugauerũt decem millia.Iudicum 7.Et cucurrit uniuersa castrametatio, & triumphauerunt & fugauerunt.

In quarta coniugatione הִתְנוֹסֵס Psalm.60.Dedisti timẽtibus te uexillum ad agitandum se propter securitatem,id est ad uexillum quod expansum uento fugatur.

Participium pluralis numeri generis fœminini מִתְנוֹסְסוֹת Zach.10.Quia lapides Nazareitatis agitantur super terra.

INDE NOMINA.

נֵס Signum,uexillum,quod eleuatum in altum à uẽto fugatur *ein aufgericht fliegent fenlin* trophæum.exemplum alijs pręfixum,ut aut imitentur,aut quo admoneantur, sibi ut caueant.Iesaię 5.Et leuabit signum ad Gentes è lõginquo.& cap.11.Et in die illa erit radix Isai,quæ stabit in signum populorum ad eam Gentes inquirent.Ieremię 51.Eleuate signum in terra.Ezechiel.27.Byssus in uariegatura tua ex Ægypto fuit expansio tua ut esset tibi in signum,id est,uelum.Num.21.Fac tibi urentem, & pone ipsum super signũ,& futurũ est,ut omnis qui est morsus & inspexerit ipsum, statim uiuet.Et cap.26.Quando ignis deuorabit ducentos & quinquaginta uiros, qui facti sunt in signum.hoc est,ut Paulus 1. Corinth.10.interpretatur. Hęc autem omnia figurę contigerũt illis,scripta uero sunt propter admonitionem nostri,&c.

Et in statu affixorum transponit alterum punctulum de zere in sequentẽ literã samech,ut sit signum literæ abiectæ.Exo.15. Et ædificauit Mose altare,& uocauit nomen eius Iehoua uexillũ meum.Iesa.49.Et ad populos exaltabo signũ meum.

סוּס Equus,quia se,caput & uocem in altum extollit,& agilis est in bello,atq́ nomen est non tam indiuidui quàm speciei.Genesis 49. Mordens calcaneos equi.Psalm. 32.Nolite fieri sicut equus & mulus.Psalm.33.Fallax equus ad salutem. Iosue 11.Equum & currum multum ualde,id est,equitatum. Et pluraliter סוּסִים Deuter.17. Nõ multiplicabit sibi equos.1.Regum 10.Et exitum equorum.2.Regum 10.Et penes uos sunt currus & equi.Legitur etiam סֻסִים 2.Samuelis 15.Et fecit sibi Absolõ

quadrigam & equos. In ſtatu regiminis & affixorum סוּסֵי 2.Regum 2.Et equi ignis,id eſt,ignei. 1.Regum 22.Sicut equi mei, ſic equi tui.Ioſue 11. Equos eorum ſuccides. Legitur & in forma fœminina סוּסָה Canticorum 1.Equabus cum curribus Pharaonis aſſimilaui te,amica mea.Eſt & סוּס nomen auis proceritate,ſtatura, uoce ſimilis equo,quam nos gruem uocamus.Ieſaiæ 38.Sicut grus & hirundo, ita garriebant.Ieremiæ 8.Turtur & grus,& hirundo cuſtodiunt tempus aduentus ſui.

מָנוֹס Fuga.Pſalm.142.Sublata eſt fuga à me.Ieremiæ 25.Et auferetur fuga à paſtoribus. & cap.46.Et fuga fugerunt. Et in ſtatu affixorum mutat holem in ſchurek.2. Samuelis 22.Et refugium meum. Et in forma fœminea מְנוּסָה Ieſaiæ 52.Et cum fuga non ibitis. In ſtatu regiminis מְנֻסַת Leuit.26.Et fugient fugam gladij.

935 נוּעַ

Etſi generaliter motionem ſignificet,& in hac generali ſignificatione cum uerbo נוּד conueniat,tamen modo ſignificandi alijſq; proprietatibus inter ſe non omnino conueniunt,ſicut & ſi ea conferas uidere licet,nam ut cætera præterea נוּד pleruncq; celeriorē & crebriorē motionē & agitationē ſignificat quàm נוּע Habet item magnā cognationē cū uerbo מָנַע quod ratione literę mem ab initio,amotionem, & remotionem ſignificat.Item cū uerbo צָעַן de quibus ſuo in loco.Iob 28. Ab hominibus moti ſunt.Prouerbiorum 5.Mouētur greſſus eius. Threnorum 4. Moti ſunt cæci in plateis.Pſalm.107. Mouentur ſicut ebrius.Ieſaiæ 24. Et mouendo mouebitur terra uelut ebrius. Et mox iterum: Quoniam auolauerunt & moti ſunt.Amos 4.Et mouebuntur duodecim ciuitates ad unam ciuitatem ut bibant aquam.& cap.8.Et mouebuntur à mari uſque ad mare.Exo.20.Et ut uidit populus ſtatim moti ſunt,& ſteterunt à longe.Iudicum 9.Et abibo ad mouendum ſuper arboribus,id eſt,ut mouear ſuper arboribus.Pſalm.109.Mouendo moueantur filij eius ut mendicent.Ieſaię 6.Mouebantur ſuper luminaria à uoce clamantis.cap.7.Et motum eſt cor eius,& cor populi eius ſicut mouentur ligna ſyluæ. Ieremiæ 14. Sic uoluerunt moueri.

Participium præſens נָע mouens,mobilis,de quo infra inter nomina. Et in genere fœminino pluraliter נָעוֹת 1.Samuelis 1.Tantum labia eius mouebantur.

In uoce paſſiua נָע Amos 9.Et mouebo in omnibus gentibus domum Iſrael,quē admodum mouerentur in cribro,ut non cadat lapillus in terram. Nahum 3.Si mouentur,ſtatim cadunt ſuper os comedentis.

In tertia coniugatione הֵנִיעַ 2.Regum 19.& Ieſaię 37.Poſt te mouit caput filia Ierusalem.Iob 16.Et mouerē ſuper uos capite meo.Pſal.22.Omnes uidentes me,ſubſannabant mihi,aperiebant in labio,mouebant caput.Et hæc equidem prophetia in Chriſto adimpleta eſt in cruce pendente,ut Matthæus teſtatur cap.27.Prętereūtes autem conuicia conijciebant in eum,mouentes capita ſua, & dicentes. Tu ille qui deſtruis templum,&c.Pſalm.109.Videntes me mouebant caput ſuum.Thren. 2.Sibi lauerunt & mouerunt caput ſuum.Et ex phraſi cognoſcitur differētia inter hoc uerbum,& inter uerbum נוּד quod ſi cum pronomine datiui caſus cōſtruitur ſignificat mouere alicui ex condolentia,& commiſeratione.& eſt geſtus commiſerantium,ſed הֵנִיעַ cum nomine caput conſtructum,ſignificat motionem ſeu geſtum capitis ſubſannantium,& illudentium.Sic etiam illud intelligendum eſt Zophoniæ 2.Omnis tranſiens per eam ſibilabit & mouebit manum ſuam. Nunc alia exempla adducam extra hanc phraſin.Num.32.Et moueri fecit eos in deſerto quadraginta annis.2 Sam.15.Et hodie moueri faciam te nobiſcum ad ambulandum. Pſal.59.Mouere facias eos potentia tua.Et mox iterum:Ipſi moueantur ad comedendum.Danielis 10.Et ecce manus attigit in me & mouere fecit me ſuper genua mea,& uolas manuum mearum.Amos 9.Ecce ego mando & mouere faciā in omnibus gentibus domum Iſrael.

INDE NOMINA.

נָע Nomen participiale,mouens,ſeu mobilis.Gen.4.Mobilis & profugus eris in terra.Et mox iterum:Et factus ſum mobilis,& profugus in terra.

מְנַעַנְעִים Nomen participiale ſecundæ coniugationis geminatum, quod Chaldæus דְּבִיעִין

&

& Hieronymus Siſtrum uertit,habet autem appellationem ſuam à motione,& ge
926 minatur eo quòd crebrius concutiatur.2.Sam.6.In tympanis & in Siſtris.

נוּף Agitauit circumquaq; aliquid. Et differt modo tantum ſignificandi à uerbis נִיף & נָאַף Prouerb.7.Agitaui ſuffiendo cubile meum myrrha.

In ſecunda coniugatiooe נוֹפֵף Ieſaię 10.Agitabit manum ſuam ad mortem filiæ Zion. In tertia coniugatione הֵנִיף Exod.20.Si cultrum tuum agitaueris ſuper ipſum.Deut.27.Et ædificabis ibi altare ipſi Iehoua deo tuo,altare lapideū,non agitabis ſuper eos ferrum. & cap.23.At falcem non agites ſuper ſegetem proximi tui. 2.Reg.5.Et agitabit manū ſuam ad locum. Iob 31.Si agitaui ſuper pupillum manū meam.Ieſaiæ 10.Aut gloriabitur ſerra cōtra agitantem eam, ſicut agitat aliquis baculum.Pſal.68.Pluuiam munificentiarum agitabis deus ſuper hæreditatem tuam. Exod.35.Et omnis uir qui agitabit agitandam auri ipſi Iehoua.Leuit.8.Et agitabit ea agitandam ipſi Iehoua.Num.8.Et agitabit Aaron Leuitas agitandam coram Iehoua a filijs Iſrael, ut ſeruiant ſeruitium Iehoua.Et ex iſto loco intelligitur ſignificatio huius ceremoniæ. Leu.23.Et facietis in die illa agitare uos manipulum.

Participium præſens מֵנִיף Ieſaiæ 19.Et expaueſcet ab agitatione manus Iehoua exercituum,quam ipſe agitat contra eam.Zach.2.Ecce ego agito manum meam. Ieſa.10.Aut gloriabitur ſerra contra agitantem eam.

In uoce paſſiua הוּנַף Exo.29.Et armum agitandæ,qui agitatus eſt.

I N D E   N O M I N A.

נוֹף Surculus,qui hinc inde, & in omnes terræ partes agitantur uento, & figurate ſumitur pro doctrina Euangelij in omnem terram agitatione Spiritus ſancti propaganda.Pſal.48.Pulcher ſurculo,gaudium totius terræ eſt mōs Zion.Eſt & nomen urbis in Ægypto celeberrimæ,quā quidā putant eſſe מוֹף Memphin.Iere.2. Etiam filij Noph.& cap.44.Qui habitant in Migdol.& in Tachpanches, & in Noph. & cap.46. Vaſa transmigrationis fac tibi habitatrix filia Ægypti, quia Noph in ſolitudinem erit.

נָפָה Inſtrumentum,in quo aliquid agitatur,& quod aliquid agitat. Latini uocant cribrum ſeu uannum. Et legitur in ſtatu regiminis נָפַת Ieſa.30.Ad agitandum gentes in agitaculo,id eſt,cribro.

הֲנָפָה Agitatio. Et uſurpatur pro infinitiuo.Ieſaiæ 30.Ad agitandum Gentes in agitaculo,id eſt,cribro.

נֹפֶת Fauus,qui agitatione mel ſpargit. Pſal.19.Et dulciora melle,& fauo fluorum. Cantic.4.Fauum diſtillant labia tua.

נֶפֶת Nomen regionis in tribu Manaſſe cuius fit mentio Ioſue 17.

תְּנוּפָה Agitatio,agitanda,mouenda,ſeu oblatio,quæ hinc inde in ſublimi agitabatur in ſacrificijs. Exod.29 Et agitabis ea,agitandam coram Iehoua. Loquitur ibi de uarijs eſcis,quæ tali ceremonia Deo offerebantur.Et ibidem iterum:Et ſanctificabis pectus agitationis.Ieſaiæ 30.Et bellis agitationis pugnabit contra eam. Et in ſtatu regiminis תְּנוּפַת Ieſaiæ 19.Et pauebit ab agitatione manus Iehoua exercituum. Et pluraliter תְּנוּפוֹת Num.18.De omnibus agitandis filiorum Iſrael.

927
נוּץ Erupit ad uolatum,euolauit.Et ut נָאַץ maledictis in aliquem inuehere, & inceſſere,ita נוּץ forma parum mutata prorumpere, prouolare ſignificat.Congruit autem cum uerbis נאץ יָצָא נָצָה אוּץ נוּד & נוּט niſi quod ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe differant.Threnorum 4.Euolauerunt & receſſerunt.

In tertia coniugatione הֵנֵץ de florum eruptione intelligitur. Significat efflorere,effloreſcere,pullulare,germinare.Cāti.6.An floruerint malogranata.Ezech.12. Et florebit amigdalus,ubi in medio pro uau habet aleph.perinde קָאם.

I N D E   N O M I N A.

נֵץ Nomen generale auium,ſummo niſu ad prædam euolantium, & quæ pernici quodam impetu feruntur,uox Latina Niſus Hebreæ uoci reſpondet,niſi quod Niſus Latinis ſpecies ſit.Hebræis uero complectatur multas ſpecies rapacium auium, quæ prędæ inhiāt,& uenationi.Leu.11.Et Niſum cū ſpeciebus ſuis. Secūdo ſignificat

ficat etiam florem, gemmam, folliculum. Gen. 40. Ascendit flos eius. Iesaiæ 18. Antequam uuæ immaturæ fuerit flos suus. Et in forma fœminea נִצָּה Iob 15. Proijci et sicut olea florem suum.

נוֹצָה Pennę, pluma, quę excrescit, & quodãmodo effloreſcit ex corpore auium, aut qua aues uolant & feruntur. Leuit. 1. Tolles uesiculam eius, & plumam eius. Ezech. 17. Aquila magnis alis, & multa pluma.

נִצָּנִים Flores, accersita nun litera. Cantic. 2. Folliculi apparuerunt.

נִיצוֹץ Scintilla, eruptio flammæ, seu ignis, ut à נוּץ deducitur נִיצוֹץ Iesa. 1. Præsidium eius erit in stuppam, & factor eius in scintillam, id est, eruptionem ignis.

נוֹצְצִים Nomen participiale. Ezech. 1. Explẽdescentes seu emicãtes, sicut color ęris politi.

נוּר Vide infra in נִיר

938

נזה

Aspersit. Leuiti. 26. Qui asperget super eam. 2. Regum 9. Et aspersit de sanguine eius in parietem.

In tertia coniugatione הִזָּה Leu. 4. Et asperget de sanguine eius. Exo. 29. Et asperges super Aaron. Num 8. Asperge super eos aquam. Leuit. 16. Asperget septem uicibus. Item cap. 8. Et aspersit ex eo super altare. Iesaiæ 52. Sic asperget Gentes multas, scilicet, prædicatione Euangelij, cuius aspersio in ueteri Testamento figura erat. Et cap. 63. Et aspersit excellentiam suam super uestem meam.

Participiũ præsens, masculini generis מַזֶּה & in statu regiminis מַזֵּה Num. 18. Et aspergens aquas remotionis lauabit uestimenta sua.

939

נזל

Fluxit, defluxit, decurrit. Et semper de aquis dicitur. conuenit significatione cũ uerbis נוּז & אָזַל זוּל זָלַל לוּז nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se dissentiant. Num. 24. Fluet aqua de haustro eius. Deut. 32. Fluat ut ros sermo meus. Et quando regit post se accusatiuum, tum fit transitiuum, & licebit uertere uerbo effundendi. Iesaiæ 45. Et nubes effundent iustitiam. Ier. 9. Et palpebrę nostrę effundent aquas.

Participium præsens, seu nomen participiale נוֹזְלִים fluctus, fluenta. Exod. 15. Et steterunt sicut cumulus fluxus. Psal. 78. Et eduxit flueta ex petra. Ies. 44. Et fluenta super aridam. Et cum affixo. Psal. 78. Et fluenta ipsorum ne biberent.

In tertia coniugatione הִזִּיל Iesa. 48. Et aquam de petra effudit eis. Vide locum Threnor. 1. In themate זוּל

INDE NOMEN.

מַזָּלוֹת Nomẽ, quo Iudęi idolatrę appellauerũt planetas, seu ut Hieronymus exponit duodecim signa Zodiaci, ab influentia quã illis in hæc inferiora tribuerunt, ideoque etiã illis suffitum fecerunt & sacrificarunt. 2. Regũ 23. Suffitum facientes ipsi Baal, soli & lunæ, & planetis.

נֶזֶם Vide in themate זָנַח

940

נזק

Vox est Chaldaica, & uerbaliter significat nocere, damnosum esse. Esdræ 4. Et mãdatum regibus damnosum erit. Et mox iterũ: Ad damnũ adferendũ regibus. Participium præsens. Esdræ 4. Vrbs rebellis, & damnosa regibus.

INDE NOMINA.

נֵזֶק Damnum. Esther 4. Quia aduersarius perpendit in damnum regis.

נָזִק Damnum. Daniel. 6. Et regi non futurum esset damnum.

941

נזר

In prima coniugatione usuuenit tantum in uoce passiua נִזַּר & significat deuotione siue religione, sanctimonia, aut uoto singulari, uel reuerentia & dignitate separari ab alijs. Leuitic. 22. Loquere ad Aaron, & ad filios eius, ut separentur à sanctis filiorum Israel. Zachariæ 7. Nunquid flebo in mense quinto separari, id est, ut separer, uel, ut sim separatus. Ezechielis 14. Quicunque de domo Israel, & de peregrina manente in Israel, qui separatus fuerit post me, & reduxerit idola in cor suum. Oseæ 9. Ipsi uenerunt ad Baal Peor, & separati sunt ad ignominiam.

In ter-

In tertia coniugatione הִזִּיר Leuitic. 15. Et separabitis filios Israel ab immundicia eorum, ut non moriantur. Numeri 6. Vir siue mulier, quando singulare uotum Nazarei uouere uoluerit, ut sint separati ipsi Iehoua, à uino & sicera separent se, id est, abstineant.

INDE NOMINA.

נָזִיר Nazireus, separatus. Numeri 6. Si uir aut mulier singulare aliquod uotum Nazirei uouere uoluerit. Iudic. 13. Quoniã Nazireus Dei erit puer iste. Quæ autem & qualis lex fuerit Nazireorum ex Num. 6. cognosces. Sumitur tamen etiam pro seculari Nazireo, id est, separato à uulgo dignitate, qui etiã gestabat diadema seu coronam, aut alia ornamenta quibus discernebatur à plebeijs. Genesis 49. Benedictiones patris tui præualuerunt benedictionibus parentum meorum iuxta optata collium seculi, erũtq; super caput Ioseph, & uerticem Nazirei fratrum suorum. Et Iesum Christum saluatorem nostrum multi existimant hoc nomine dictum. Et pluraliter נְזִירִים Amos 2. Et de iuuenibus eius Nazireos. Threnor. 4. Candidiores fuerunt Nazirei eius niue. Deinde etiam in abstracto usurpatur pro separatiõe, sicut יְלָדִים זְנוּנִים & id genus alia nomina, & ad uuas trãsfertur, quæ deuotione ac pietate separatæ erant pauperibus. Leuit. 25. Et uuas separationis eius non uindemiabis. Et mox iterum, Neq; uindemiabis separationes eius.

מִנְּזָרִים Nomen pluralis numeri. Separati. Nahum 3. Separati tui sunt quasi locustæ, & duces tui, quasi locustæ locustarum.

נֵזֶר Nomen abstractum, quod aliquando cum quinq; punctis scriptum legitur. Diadema, corona, quæ consecrata erat regi, & sacerdoti, & qua uel rex, uel sacerdos summus ab alijs discernebatur. Dignitas, consecratio. Exod. 29. Et pones uittam super caput eius, & coronam sanctitatis super uittam. Leuit. 21. Quia consecratio olei unctionis dei super ipsum. 2. Samuel. 1. Et accepi diadema, quod erat super capite eius, & armillam, quæ erat super brachio eius. Exo. 39. Et fecerunt laminam pro corona sanctitatis. Num. 6. Quoniam consecratio Dei sui super capite eius. 2. Regum 11. Et educens filium regis imposuit ei diadema, & testimonium. In statu affixorum mutat primam uocem in hirik, & alteram in seua. Num. 6. Omnibus diebus Naziriatus eius. Et mox iterum: Prophanabitur caput Naziriatus sui. Psalm. 89. Prophanasti in terram deijciendo coronam eius. Psal. 132. Super ipsum florebit corona eius. Iere. 7. Tonde naziriatum tuum, & abijce, id est, capillitium.

942 נָחָה

Significat placide & sensim ducere, deducere, quemadmodum pastor gregem, aut pater puerum suum manu ducit. Et differt modo tantũ significandi à uerbis נחת & חָנָה נוּחַ יָנָה Gen. 24. Ego cum essem in uia, deduxit me Iehoua usq; ad domum fratrum Sustentatoris mei. Exod. 13. Et non duxit eos Deus per uiam terræ Philistæorum. Et mox iterum: Et Iehoua ibat ante illos interdiu in columna nubis, ut duceret eos in uia, &c. Psal. 5. Iehoua deduc me in iustitia tua. Psal. 77. Duxisti uelut oues populum tuum per manum Mose & Aaron.

In tertia coniugatione הִנְחָה Gen. 24. Et benedixi Iehoua deo Sustentatoris mei Abrahæ, qui deduxit me in uia ueritatis. Num. 23. Ex Syria duxit me Balak. Prou. 6. Cum ambulaueris deducet te, & cum ibis cubitum custodiet te.

INDE NOMEN.

מִנְחָה Primo, quodlibet donarium seu donum cuiuscunq; rei prophanum, quod homini honoris causa offertur significat, eò quòd sensim, & cũ pompa quadam portetur aut ducatur. Gen. 32. Et accepit ex eo quod ueniebat in manum donarium pro Esau fratre suo, capras ducẽtas, hircos uiginti, & arietes uiginti, &c. & cap. 43. Tollite de fructibus terrę in uasa uestra, & deferte uiro illi, donarium. Iudicum 4. Et miserunt filij Israel per manum eius donarium ipsi Æglon regi Moab. Secundo, significat oblationem quæ Deo offertur. Genesis 4. Et adduxit Kain de frugibus terræ oblationem ipsi Iehoua, sed & Abel adduxit de primitijs ouium suarum, & de adipe earum. Et respexit Iehoua ad Abel, & oblationem eius. Ad Cain uero, & ad oblationem eius non respexit. Tertio, in lege Mosi de farreo seu

adoreo duntaxat ſacrificio dicitur, cuius Leuit.2.quinq; ſpecies commemorantur. Prima ſpecies erat farina ſimilę, ſuperfuſo oleo, & thure ſuperpoſito. Secunda ſpecies erat uel placenta ſimilaginea azyma mixta oleo, uel cruſtula ſimilaginea azyma uncta oleo, utraq; cocta in clibano. Tertia ſpecies erat ſimila azyma mixta oleo, & cocta in forcipe, poſtea in particulas fracta ſuperfuſo oleo. Quarta ſpecies erat ſimila azyma in cacabo & oleo cocta. Quinta ſpecies erant ſpicæ de primitijs frugum ad ignem toſtæ & contuſæ, oleo & thure ſuper his poſitis. Et Leuit.7.legitur quibus illæ oblationum ſpecies ceſſerint, ſimiliter etiam ritus ſacrificandi. Habes iam ex illis enumeratis ſpeciebus oblationum, differentiam quoq; inter קָרְבָּן & מִנְחָה quod קָרְבָּן generalius ſit quàm מִנְחָה quia dicitur etiam de pecoribus ut clare habetur Leuit.1.Sed מִנְחָה dicitur tantum de frugibus terræ. ut Leuitic.2. Nunc aliquot exempla uidebimus. Leuitic.6.Hæc eſt lex oblationis, quam offerent filij Aaron coram Iehoua. & cap.23. Iſtæ ſunt ſolennitates Iehoua, quas uocabitis conuocationes ſanctas, ut offeratis ignitas Iehoua, holocauſtum, oblationem, ſacrificium, ſcilicet retributionum & libamina, ſuo quolibet tempore. Dan.9.Et corroborauit pactum multorum hebdomada una, & dimidia hebdomada faciet ceſſare ſacrificium & oblationem. Et pluraliter מִנְחוֹת Pſalm.20.Sit memor omnium oblationum tuarum & holocauſtum tuum incineret. Amos 5.Et cum obtuleritis holocauſta ueſtra, & oblationes ueſtras non acceptabo.

943 נָחַל Hęreditauit, hæreditatẽ accepit, hæreditario accepit, & includit ſimul proprietatem, ac illius rei propriç ſucceſſionem in familia. Exo.23.Et hæreditabit terrã. & cap.34.Et hæreditabis nos, ut ſimus hæreditas tua. Pſal.119.Hæreditario accepi teſtimonia tua. Pſal.82.Et tu hæreditatem accipies in omnibus Gentibus.

In ſecunda coniugatione נִחֵל Hæreditare fecit, appropriauit. Ioſue 13.Hæc ſunt quæ hæreditare fecit Moſe in campeſtribus Moab. & cap.14. Quæ hæreditare fecerunt eos Eleazar & Moſes. Num.34.Hæc ſunt quæ præcepit Iehoua ad hæreditandum facere filios Iſrael in terra Canaan.

In tertia coniugatione הִנְחִיל hęreditare fecit, hęreditatem dedit. Ierem.18.Super terrã, quã hæreditare feci patres ueſtros. Ioſue 1.Et hæreditare facies populũ iſtum terram. 1.Paralip.28.Et hæreditario tribuatis filijs ueſtris poſt uos perpetuo.

Participiũ præſens מַנְחִיל Deut.12.In terra quã Iehoua deus ueſter hæreditare fecit uos. In uoce paſſiua הָנְחַל Iob 7.Sic hæreditate dati ſunt mihi mẽſes uanitatis.

In quarta coniugatione הִתְנַחֵל hæreditario diſtribuit ſibi. Leu.25.Et hęreditario appropriabitis uobis illos præ filijs ueſtris. Num.33. Et hæreditario appropriabitis terram per ſortem. Et mox iterum: Pro tribubus patrum ueſtrorum hęreditario appropriabitis. Ezech.47.Hic eſt terminus in quo hæreditario appropriabitis uobis terram ſecundum duodecim tribus Iſrael.

INDE NOMINA.

נַחֲלָה Hæreditas propria, quæ iure ſucceſſionis in aliquẽ deriuatur ac manat, ceu alueo torrens defertur, nec aliò extra lineam transfertur. Geneſ.31.Adhuc partitio & hæreditas in domo patris noſtri. Deut.12.Et hæreditatem, quã Iehoua deus dat tibi. & cap.18.Et hæreditas non erit ei. Ioſue 17.Filiæ Manaſſe hæreditauerunt hæreditatem. Legitur tamen in ſtatu abſoluto ſemel נַחֲלָת Pſal.16.Hæreditas pulchra ſuper me. In ſtatu regiminis נַחֲלַת Num.16.Dediſti nobis hæreditatem agri. Iob 27. Et hæreditas tyrannorũ, quã ab Omnipotente accepturi ſunt. Pſal.127. Ecce hæreditas Iehoua liberi ſunt, id eſt, donum dei, quod in aliquos confert, & deriuat Dominus. In ſtatu affixorum. Deut.18.Iehoua eſt hæreditas eius. Exod.15.In monte hæreditatis tuæ. Pſal.119.Hæreditas mea, teſtimonia tua in perpetuum.

נְחִילוֹת Nomẽ plur.num.tantũ, & ſemel legiẽ in titulo. Pſ.5.Ad triũphãdũ de hæreditatib. ſ.populi dei. Quidã tamẽ pro Inſtrumẽto muſico, alij pro melodiæ gñe accipiunt.

נַחַל Vallis anguſta alueum habens in quo tempore pluuiæ torrens, raptim defertur, ac per ſynecdochen ſæpe pro ipſo torrente accipitur. Et differt ab אָפִיק quæ latior

latior est,& quædam planicies,& fieri potest ut neque torrentem,neque fluuium habeat.Differtq; etiam à נָהָר fluuio,qui perennis est, nec cessat, nec æstate exiccatur.Scribitur autẽ tam in statu absoluto, quàm regiminis utrinq; cum pathah,at in distinctione sententiæ prior uox pathah mutatur in cametz. Numeri 13.Et uenerunt usq; ad uallem Escol,& præciderunt ibi palmitem,& botrum uuarum unum, & hunc locum uocauerunt uallem Escol propter botrum,quem deciderunt filij Israel.Genes.26.Et castrametatus est in ualle Gerar & habitauit ibi.Et mox iterum: Et foderunt serui Izhak in ualle & inuenerunt ibi puteum aquarum uiuentium. Deut.2.Et ciuitatem,quæ erat in ualle.Iosue 13.Et à ciuitate,quæ est in medio uallis.Iud.6.Et dilexit mulierem,quę est in ualle Schorek.1.Sam.15.Et uenit Saul ad ciuitatẽ Amalek & rixatus est in ualle. Pro alueo in quo torrẽs delabit̃.Leu.23. Et salices torrentis.Iosue 13.Ab Aroer,quæ est iuxta ripam aluei torrentis Arnon. 2.Reg.3.Et alueus replebitur aquis. Pro torrente seu aquis torrentis. 1.Reg. 17.Et erit ut de isto torrente bibas.Psal.110.De torrente in uia bibet.Iesa.30.Et spiritus eius sicut torrens inũdans.& cap.66.Et sicut torrens inũdans gloria Gentium. In duali numero נַחְלַיִם Ezech.47.Ad quemcunq; uenerit ibi duplex torrẽs,uiuet. Et pluraliter נְחָלִים Psal.104.Qui emittit fontes in uallibus,ut inter montes fluant. Iesaiæ 52.Mactantes pueros in uallibus sub prominentijs rupium. Num.24. Sicut torrentes,ita extenta sunt.Psal.78.Torrentes inundabunt. Et in statu regiminis נַחֲלֵי Deut.8.Terram torrentium aquarũ.Iob 20.Non uidebit in riuos, flumina,torrentes mellis & butyri.2.Sam.22.& Psal.18.Torrentes Beliaal. Et in statu affixorum.Iesaiæ 34.Et uertentur torrentes eius in picem. Et in forma fœminea נַחְלָה Num.34.Ab Hasinon torrente Ægypti.Psal.124.Torrens transiuit super animam nostram.Ezech.47.Et torrens usq; ad mare magnum.

944 נִחַם

Verbum primæ coniugationis,uocis passiuæ pro נִחַם Atq; generaliter significat mutationem animi seu affectus,qualis est quando aliquem dicti,uel facti sui pœnitet,& dolet dictum esse uel factum,illudq; ipsum mutat,uel quæ fit condolentia & commiseratione,uel quæ fit consolatione,in eo qui prius cõturbatus erat congruit significatione cũ uerbis חָמַם חָמָה יָחַם nisi q; ut forma,ita modo significãdi inter se differãt,nam & huius uerbi significatio calorẽ importat.Exẽpla ubi pœnitudinẽ seu indolẽtiam significat.1.Sam.15.Et Iehoua pœnituit,q; Saulẽ cõstituisset regẽ.Gen.6.Et pœnituit Iehoua q; fecisset hominẽ super terra.1.Sam.15.Triumphator Israel nõ mentiet̃,neq; pœnitebit,siquidẽ nõ est homo,ut pœnitudine duci possit.Ps.110. Iurauit Iehoua,& nõ pœnitebit. Zach.8.Sic dixit Iehoua exercituũ, sicut cogitaui malum inferre uobis cũ ad iracũdiam prouocarent me patres uestri, & non pœnituit.Exod.13.Ne pœniteat populum cũ uiderit bellum,& reuertatur in Ægyptum.Iob 42.Ideo reijcior & doleo super puluere & cinere. Exempla secundi,ubi talem pœnitudinem significat,quę flectit ad cõmiserationem.Iudic.2. Quoniam mouebatur Iehoua comiseratione super suspirijs eorum. Iudic.21.Quoniam condoluerunt filij Israel super Beniamin.Et mox iterum,Et populus condoluit ipsi Beniamin.Exo.32.Et condoleas super malo populi tui.2.Sam.24. Et condoluit Iehoua super malo.Iere.18.Et pœnitebo super bono,quod promisi ei benefacere.Psal.106.Et memor fuit erga illos fœderis sui, & pœnitudine ductus est secundum multitudinẽ misericordiæ suæ.Iere.15.Defatigatus sum condolere,id est, commisereri.Ioelis,& Ionæ 2.Quis scit,conuertetur & cõdolebit,id est,commiserebitur.Psal.90.Conuertere Iehoua aliquando & commiserere super seruo tuo.

Exempla tertij, admissa cõsolatione mutatur animus & fit lætus,qui tristabatur antea & lugebat.Gen.24.Facta est ei uxor & dilexit eam, & consolatus est Izhak post matrem suam.Genesis 38. Et mortua est filia sua, uxor Iehuda, & consolatus est,& ascendit ad tonsores ouium suarum. 1.Samuelis 13. Propterea quòd consolatus esset super Amnon,quod mortuus esset.Psal.67.Renuit cõsolari anima mea. Iesa.1.Heu consolabor super hostibus meis & uindicabor de inimicis meis.& cap. 57.Fudisti eis libamen,& obtulisti hostiam,an super illis solatium accipiam.

Participium præsens primi modi נִחָם Iere.8.Non est quisquam pœnitens super malo suo,dicens,quid feci.

In secunda coniugatione נִחַם affecit aliquem uerbis ut mutet animũ,ut fit quando commiseretur ipsius,& condoleat ei. fecit seu iussit dedolere ut in consolationibus. Vnde consolari aliquem significat,semperq́ accipitur actiuè.Iesa.49.Quoniam Iehoua consolatus est populum suum.& cap.14.Auertatur ira tua,& consoleris me.cap.51.Quis consolabitur te,ubi aleph prima futuri ponitur pro iod tertia futuri.Gen.5.Et uocauit nomen eius Noah,dicens,Iste consolabitur nos ab opere nostro.& cap.37.Surrexerunt omnes filij eius,& omnes filiæ eius, ut consolarētur eum.cap.50.Et consolatus est eos.Ruth 2.Quem ego tibi proponam, ut consoler te uirgo filia Zion.2.Sam.10.Et misit Dauid ut consolaretur eum per seruos suos. 2.Sam.12.Et consolatus est Dauid Bathseba uxorem suam,& ingressus ad eam cõcubuit cum ea.Iob 29.Lugentes consolabitur.Iere.31.Et uertam luctum eorum in gaudium,& consolabor eos,& exhilarabo eos à tristitia eorum.

Participium præsens מְנַחֵם quod tamen etiam nominaliter usurpatur.Eccl.4. Vidi lacrymas oppressorum,& non erat consolator.Thren.1.Non est ei consolator. Et pluraliter מְנַחֲמִים 2.Sam.10.Quoniam misit tibi consolatores.Psal.69.Expectabam consolatores,sed non inueni.Nahum 3.Vbi quęram consolatores. Et in statu regiminis מְנַחֲמֵי Iob 16.Consolatores molestiæ estis uos mihi.

In uoce passiua נֻחָם Iesaiæ 54.Afflicta,tempestate obruta,non consolata, id est, desolatione destituta.& cap.66.Et in Ierusalem consolationem accipietis.

In quarta coniugatione הִתְנַחֵם Numeri 23.Deus non est homo ut mentiatur,aut filius hominis ut pœnitentia ducatur.Deut.32.& Psal.119.Quoniam iudicabit Iehoua populum suum,& super seruis suis compatientia afficietur. Christus usus est ista sententia.& Luc.cap.18.uertit Gręcè μακροθυμεῖ commutata tantum orationis forma cum inquit.Deus autem nõ faciet uindictam electorum suorum clamantiũ die ac nocte,& patiens erit super illis? dico uobis q̃ facit uindictam illorũ cito,id cõpassione afficiet̃ super illis, wird mitleiden yber sie haben, wird sich yber sie erbarmen. Sic & uoce illa μακροθυμία usus est Petrus apostolus 2.Epist.2.Haud tardat Dominus qui promisit,quemadmodum nonnulli tarditatem existimant, uerum μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς patiens est erga uos,dum non uult ullos perire,sed omnes ad pœnitentiam recipere,id est,clemens est.Et Paulus 1.Timoth.1.Verum ideo misericordiam sum adeptus,ut in me primo ostenderet Iesus Christus omnem patientiã,id est, clementiam,&c.Gen.37.Sed noluit consolationē accipere.Psal.119.Recordatus sum iudiciorum tuorum à seculo,Iehoua,& solatium accepi. Ezech.5. Et quiescere faciam furorem meum in eis,ut solatio afficiar.

Participium מִתְנַחֵם Gen.27.Ecce Esau frater tuus solatur se de te, ut occidat te.

INDE NOMINA.

נֹחַם Consolatio.Oseæ 13.Consolatio abscondita est ab oculis meis.

נֶחָמָה Consolatio.Iob 6.Et esset adhuc consolatio mihi.Psal.119.Hæc est consolatio in afflictione,quòd sermo tuus uiuificet me.

נִחֻמִים Nomen pluralis numeri tantum.Iesa.57.Adhibui consolationes ei.Zach.1.Respõdit Iehoua angelo sequenti mecum uerba bona,uerba consolatoria. Et in statu affixi habet schurek loco kybutz.Oseæ 11.Inuersum est cor meum,accensa sunt simul uiscera mea,id est commiserationes meæ.

תַּנְחוּמִים Nomen pluralis numeri tantum.Iere.16.Nec potabunt eos calice consolationum. Psal.94.Consolationes tuæ oblectauerunt animam meam.Iesa.66.Vt sugatis & satiemini ab ubere consolationum eius.

תַּנְחוּמוֹת Consolationes.Iob 15.An exiguum apud te consolationes Dei?

945

נחץ Ab isto uerbo tantum participium præteriti temporis legitur נָחוּץ & cognationem habet cũ uerbis נצח צנח צָלַח חרץ חרש nisi q̃ ut forma, ita modo significãdi inter se differant.Significat autē properare foras,urgere ad finem. 1.Samuel.21.

Quia erat ſermo regis acceleratus ſeu feſtinus,ſcilicet,forâs,id eſt,urgens.

946 נחר

Verbum,quod in prima coniugatione tantum legitur in uoce paſſiua aduſtum
combuſtum eſt,& dicitur de rebus corporalibus.Ieremiæ 6. Combuſtus eſt fol-
lis ab igne.Ezechielis 15.Et medium eius combuſtum eſt.quanquam aliqui ma
lint eſſe participium.Legitur etiam in forma נִחַר Pſalm.69.Defatigatus ſum clamã
do,aduſtum eſt guttur meum.Pſal.102.Et oſſa mea ſicut focus aduſta ſunt.Ezech.
15.Quanto minus cum ignis deuorauit ipſum,& aduſtum eſt.Item cap.24.Et oſſa
mea adurentur.

In ſecunda coniugatione נִחַר exarſit,congruitq́; tã ſignificatione, quã modo ſi-
gnificandi cum uerbo חָרָה quando ad animum trãsfertur, & regit quoque poſt ſe
accuſatiuũ mediante præpoſitione beth.Et legitur Canticorum 1.Filij matris meę
exarſerunt in me.

INDE NOMINA.

נְחִירַיִם Naſus,nares,nomẽ dualis numeri à calore ſeu furore & fremitu qui per nares effla
tur.Iob 41.Ex naribus eius egreditur fumus.

נַחַר Forma maſculini generis fremitus,qui in accenſis ira è naribus egreditur. Iob 39.
An tremere facies eum quaſi locuſtam,decor fremitus eius formido.

נַחֲרַת Forma fœminini generis,fremitus.Ieremię 8.A Dan auditus eſt fremitus equorũ
eius.

947 נחש

Legitur tantum in ſecunda coniugatione.Et ſignificat curioſe & calide obſer-
uare,obſeruatione,tẽtatione & experiẽtia diſcere artẽ ſeu rẽ aliquam, experiri, ex
perimentari.Germanicè mercken,erfaren.habetq; cognationẽ cũ uerbo לָחַשׁ 2.Reg.
21.& 2.Paral.33.Et obſeruabat,& exercebat magiã.Gen.38. Obſeruaui ſeu exper-
tus ſum,ꝙ benedixerit me Iehoua propter te.& cap.44. Nunquid is es ex quo bi-
bit ſuſtẽtator meus,& ipſe obſeruando obſeruabit in eo.Et mox iterũ:Et dixit Io-
ſeph,quale eſt hoc factũ,ꝙ feciſtis,an non ſcitis,ꝙ obſeruãdo obſeruet aliquis,qui
eſt,qualis ego ſum.Leu.19.Non comedetis ſuper ſanguine,nec obſeruabitis, neq;
oracula dicetis.1.Reg.20.Et uiri obſeruabãt & feſtinabãt hoc rapere ab eo.2.Reg.
17.Et uſi diuinationibus obſeruabant.

Participium,ſeu nomen participiale מְנַחֵשׁ Deut.18.Obſeruator & magus.

INDE NOMINA.

נַחַשׁ Obſeruatio,auguriũ,Omen.Num.23.Non eſt obſeruatio in Iacob. Et pluraliter
נְחָשִׁים Num.24.Et non perrexit ſicut prioribus duabus uicibus in occurſum obſer-
uationũ.Et arbitror artes ſuperſtitioſas hoc nomine dictas,quarũ fit mẽtio.Act.19.
Multi credentiũ ueniebant cõfitentes,& annũciantes actus ſuos, multi autem ex
eis,qui fuerant curioſa ſectati contulerunt libros,& combuſſerunt eos.

נָחָשׁ Serpens ſeu coluber,à curioſa obſeruatione,tentatione,inſidijs,& experientia ita
dictus.ſicut legitur Gen.3.Et ſerpens erat callidior omni beſtię agri.Et mox iterũ:
Et dixit mulier,ſerpens ille ſeduxit me,& dixit Iehoua deus ad ſerpentẽ,quia feci-
ſti hoc maledictus es prę omni iumento,& prę omni beſtia agri,ſuper pectore tuo
gradieris,&c.cap.49.Erit Dan ſerpens ſuper uia,& aſpis in ſemita mordens calca
neos equi.Ieſ.65.Et ſerpentis cibus erit puluis.Mich.2.Lingent puluerem ſicut ſer
pens.Deut.8.In deſerto magno & terribili,in quo erat ſerpẽs urens.Iob 26.Forma
uit manus eius ſerpentẽ uectẽ.Ieſa.27.Super Leuiathã ſerpentẽ uectẽ,& ſuper Le
uiathan ſerpentẽ tortuoſum.Pſal.58.Furor illis ſimilis furori ſerpentis. Pſ.140. Ex-
acuerunt linguã ſuam ſicut ſerpẽs.Eccl.10.Qui diruit ſepẽ,mordebit eum ſerpẽs.
Et mox iterum:Si momorderit ſerpens ſine incantatione. Et in ſtatu regiminis
נְחַשׁ Num.21.Et fecit Moſes ſerpentẽ æris & poſuit eũ ſuper ſignũ,& factum eſt cũ
momordiſſet ſerpẽs aliquẽ,aſpiciebat ad ſerpentẽ æris, & uiuebat.2.Reg.18.Et cõ
minuit ſerpentem æris,quẽ fecerat Moſes. Et pluraliter נְחָשִׁים Num.21.Et miſit
Iehoua in populum ſerpentes urẽtes,qui mordebant populum.

נְחֹשֶׁת In forma iſta ſignificat etiã,æs,eò ꝙ ex ſono eius aliquid obſeruari poteſt,& in ua-
rios uſus practicetur.Iere.46.Sonus eius uelut æris, quia cum exercitu ueniunt,id

est, strepitus seu fragor armorum eius ex ære.

נְחֹשֶׁת Æs, eris. Exod. 25. Aurum & argentũ & ęs. Num. 31. Verũ tamen aurũ & argentum, æs, & ferrum, stannum & plumbũ. 1. Reg. 16. Eratq́ galea æris super capite eius, & lorica squamata erat indutus, pondus aũt loricæ habuit quinq́ millia siclorũ æris, & ocrea æris super pedibus eius. 2. Paral. 4. Et ualuas obduxit ære. Ezech. 22. Congregatio argenti & æris, & ferri, & plumbi, & stanni in medio fornacis, ut conflet̃.

In statu affixorum mutat holem in hatephcametz. Thren. 3. Circumsepsit me ne egrederer, aggrauauit æs meum, id est, uincula mea ex ære, scilicet, facta.

נָחוּשׁ Nomen participiale masculini generis. Iob 6. Nũ uirtus lapidũ uirtus mea, aut caro mea est ærea. Et in genere fœminino נְחוּשָׁה adiectiue. 2. Samuelis 22. Et excussus est arcus ęreus brachijs meis. Iob 20. Aut sauciabit eum arcus æreus. Vel substãtiue in concreto. Iob 28. Ferrũ de puluere sumitur. & ex lapide funditur æs. & cap. 40. Ossa eius fluxus æris. & cap. 41. Reputabit pro stramine ferrũ, & pro ligno putrido, ęs. Iesaię 45. Ego ianuas ęris cõfringã. Scribit̃ etiã pro schurek, kybutz נְחֻשָׁה Leu. 26. Dabo cœlum uestrum uelut ferrũ, & terrã uestrã uelut æs. Mich. 4. Et ungulas tuas ponã uelut æs. Et cũ affixis. 2. Reg. 25. & Ezech. 52. Omne æs ipsorũ abduxerunt in Babel. Ezech. 16. Propter effundi æs tuum, id est, pecuniam tuam ex ære. & cap. 24. Et ardore soluetur æs eius.

נְחֻשְׁתַּיִם Nomẽ forma dualis numeri, significat æs seu instrumentũ æreũ, q́ duas habet ansas, quibus duę manus, uel duo pedes uinciuntur, alij cõpedes, alij uincula, alij catenas æreas uocant. Iud. 16. Et uinciuerunt eum ære. 2. Sam. 3. Manus tuę non sunt in æs adductæ. 2. Reg. 25. Et uinciuit eum ære, & abduxit eum in Babel.

נְחֻשְׁתָּן 2. Reg. 18. Et comminuit serpentem æris, quem fecerat Moses, nam usq́ ad illud tẽpus filij Israel adoleuerant ei, uocauitq́ ipsum Nehystan, id est, æneum, quod. s. nihil habet numinis seu diuinitatis.

948

נָחַת Demisit se sensim quietis gratia, descendit sensim, incubuit. congruitq́ significatione cũ uerbis חָתַת & נוּחַ נָחַח יָנַח יָחַת & quãtũ ad cõiugationes ipsius attinet, est irregulare. Psalm. 38. Et incubuit super me manus tua. Ieremiæ 21. Quis descendet super nos.

Participium pluralis numeri, tamen irregulare נְחִתִּים 2. Reg. 6. Caue ne transeas ad locum illum, quoniam Syri illic demiserunt se.

In uoce Passiua נִחֲתוּ Psal. 38. Et sagittæ tuæ impressę sunt in me. 2. Sam. 22. Et deprimitur arcus æreus brachijs meis.

In secunda coniugatione נַחֵת Ps. 65. Sulcos tuos irriga, deprime cumulos eius.

In tertia coniugatione. Ioelis 4. Ibi prosternet Iehoua heroes tuos.

INDE NOMEN.

נַחַת Demissio, remissio, quies, requies. Ies. 30. Et demissionẽ brachij sui ostẽdet in excãdescentia iræ suæ. Prou. 29. Siue irascat̃, siue rideat, non tamẽ est remissio. Iob 36. Et accubatio mensæ tuę plena pinguedine. Iob 17. Nũ pariter super puluere erit accubatio. Ecclesi. 7. Melior est pugillus cũ requie. Iesaiæ 30. In conuersione & quiete, seu remissione saluabimini.

949

נָטָה Quadrat significatione cũ uerbis מָטַט & מוּט נוּט quæ generaliter motionẽ significãt, differũtq́ modo tantũ significãdi, ita uidelicet inter se נוּט simplicẽ motionẽ מָטַט & מוּט amotionẽ de loco. at נָטָה motionẽ ad omnẽ dimẽsionẽ significat. Latini Interpretes, uerbis inclinãdi, declinãdi, reclinãdi, diuertẽdi, extendendi uerterũt. Estq́ uerbũ μέσον, & si regit post se accusatiuũ ponit̃ actiue & trãsitiue. sin aũt nõ sequit̃ accusatiuus tũ neutraliter usurpat̃. Gen. 33. Et extẽdit ibi tentoriũ suum. Exo. 13. Extẽdisti dexterã tuã. Ies. 45. Manus meæ extẽderunt cœlos. Num. 21. Et scaturigo torrentiũ, quę protendit̃ ad habitationẽ Ar. Psal. 21. Quoniã admouerunt super me malum. Psal. 73. Ego uero, propemodũ moti sunt pedes mei, ubi tertia persona perfecte scribitur. Exod. 7. Et extende manum tuam. 2. Sam. 2. Declina tibi ad dextrã tuã. Iob 15. Et extẽdet̃ in terra profectio eorũ. & cap. 31. Si declinabit gressus meus à uia. Num. 20. Et non declinabimus ad dexterã. Gen. 39. Et inclinauit

nauit ad eum misericordiam.1.Sam.8.Et declinauerunt post auaritiã.Exo.23.Neq; respondebis in causa ad declinandũ post multos.Psal.17.Oculos suos posuerũt ad declinandum in terrã.Ier.14.Et sicut uiator, qui declinauit ad pernoctandum.

Participium pręsens masculini generis נוֹטֶה Ies.40. Qui extendit uelut pellem, cœlos.& cap.66.Ecce ego promoueo ad eũ uelut flumẽ, pacẽ.Ezech.25.Ecce ego extẽdo manũ meã super Philistæos. Et pluraliter in statu affixi.Ies. 42. Creãs cœlos,& extendentes eos.ubi participio singularis numeri significatur una essentia diuina,quæ creauit,& altero participio exprimitur trinitas personarum.

Participium præteritum masculini generis נָטוּי Psal.62.Sicut paries inclinatus. & Ps.102.Dies mei sicut umbra inclinata. Et in genere fœminino נְטוּיָה Exo.6.In brachio extento.Iesaiæ 5.Et adhuc manus tua extenta. Et pluraliter נְטוּיוֹת Ies.3. Extentæ gutture.

In uoce passiua נִטָּה Num.24.Sicut torrentes extensa sunt.Ierem.6.Quia inclinabuntur umbræ uespere.Zach.1.Et amussis extendetur super Ierusalem.

In tertia coniugatione הִטָּה & est transitiuum in secundum uel tertium.Psal.116. Quia inclinauit aurem suam mihi.Esdræ 7.Et super me inclinauit misericordiam. Ier.5.Iniquitates uestræ declinauerunt ista.1.Reg.4. Vxores eius declinauerũt cor eius.Prouerb.7.Inclinauit eum multitudine dulcedinis sermonis sui. Psal.17.Inclina aurem tuam mihi.Iesa.55.Inclinate aurem uestram mihi.Gen.24. Inclina quæso cadum tuum.Iere.6.Extende manum tuam super habitatores terræ. Exo.23.Non inclines iudicium egeni tui.Prouerb.2.Inclinabis cor tuum intelligentiæ.Oseæ 11. Et inclinabam ad eum cibum.Psal.27.Et ne declines in ira seruum tuum.Psal.141. Non declinare sinas cor meum ad rem malam.2. Sam.21. Et tulit Rispa filia Aiah saccum,& extendit illum super petram.Amos 2.Et super uestes oppignoratas reclinabunt iuxta omne altare.Exod.23.Vt declines post multos ad inclinãdum, scilicet iudicium.Iesaiæ 10.Ad inclinandum sententiam exhaustorum.

Participiũ præsens מַטֶּה & in statu regiminis מַטֵּה Deut.27.Maledictus inclinãs iudicium peregrini. Et pluraliter מַטִּים Ps.125.Et declinantes in prauitates suas. Et in statu regiminis מַטֵּי Malach.3.Inclinantes peregrinum.

INDE NOMINA.

מִטָּה Reclinatorium,stratum,lectus super quo homo reclinat,& sese extendit.2. Regũ 4.Et ponemus ei ibi lectum & mensam,&c.Gen.47.Et curuauit se Israel ad caput lecti. [redacted] 1. Sam.19.Et accepit Michal imagines,& posuit in lectũ.2.Samuelis 3.Et rex Dauid ibat post lectum, id est, feretrum.Ac metaphoricè usurpatũ pro loco Idololatrię,ubi scortatores cubant,& scortãtur cum idolis. Ezech.23.Et sedebas super lecto gloriose,et mensa erat instructa corã te.Amos 3.Sic liberabuntur filij Israel qui sedent in Samaria in angulo lecti, & in Damasco in grabbato. Hinc illud intelligi potest, quod Apocalypsis 2.legitur.Et dedi illi tempus, ut resipisceret à scortatione sua,nec resipuit,ecce ego mittam eam in lectum.& qui adulterio miscentur cum ea in afflictionem maximam,&c. Et in statu regiminis מִטַּת 2.Reg.4.Et cubare fecit eum super lecto uiri dei. Et in statu affixorũ מִטָּתְךָ Exo. 8.Et in penetrali cubiculi tui, & super lecto tuo, ubi ponitur differentia inter חֶדֶר מִטָּה & מִשְׁכָּב id est,penetrale,cubiculum & lectum.Similiter 2.Samuel.4.Et ipse iacuit super lecto suo in penetrali cubiculi sui.Psal.6.Humectabam per totam noctem lectũ meum. Et pluraliter מִטּוֹת 2.Reg.11.In penetrali lectorum.Esther 1. Lecti aurei,& argẽti super pauimẽto Parij.Amos 6.Qui cubãt super lectis eboris.

מַטֶּה Baculus,cui inclinamus,& quem extendimus aliquid indicando. Interpretes cõmuniter uerterũt uirga.Exo.4.Et dixit ad eam Iehoua, quid est istud in manu tua, & dixit, est baculus.1.Samuelis 17.Gustando gustaui in extremitate baculi, qui in manu mea,parum mellis.Et sæpe usurpatur per Synecdochẽ pro familia illius baculi, in quo nomen suum inscriptum erat.Et ut duodecim erant baculi, ita secundum illos erant etiam duodecim familiæ filiorum Israel.Transtulit autem pro tali

baculo Hieronymus,& post ipsum omnes Latini Interpretes Tribum Romano nimirum & gẽtili uocabulo.Num.27.Loquere ad filios Israel,& accipe ab illis baculum,baculum,iuxta domum patris,à cunctis principibus eorum, secundum domum patrum suorum,duodecim nempe baculos,uniuscuiusq; nomen scribes super baculo suo,&nomen Aaronis scribes super baculum Leui,quoniã unusquisq; baculus est pro domo patrum suorum,repones autem illos in tabernaculum constitutionis coram testimonio,ubi testificabor uobis.Num.2.Et erunt apud uos uiri de unoquoq; baculo, quorum quisq; caput sit domus patrum suorum.Et cap.31. Mille per baculum,& mille per baculum. Et in statu regiminis מַטֵּה Exo.4.Et accepit Mose baculum dei in manũ suam.& cap.7. Et deglutiuit baculus Aaron baculos eorum.Atq; etiam figurate sępe usurpatur pro potestate & regno seu gubernaculo.Psal.110.Baculum potentiæ tuę emittet Iehoua ex Zion.Iesaię 9.Baculum humeri eius,sceptrũ exactoris cum ipso.& cap 14.Fregit Iehoua baculum Improborum, sceptrum dominantium. Et cap.30. Et erit pertransiens baculus fundamenti.Leuit.26.Cum fregero uobis baculum panis.Psal.105. Omnem baculũ panis cõfregit.Ezech.4.Ecce ego frango baculum panis quo scilicet homo nititur, & sustentatur. Num.2.Et castrametati sunt iuxta eũ baculus Isachar. At in statu affixorum abijcit literam he radicalem. Exod.8.Extende baculum tuum. Et pluraliter מַטּוֹת Num.17.Duodecim baculos.Ezech.19.Et fuerunt ei baculi potentiæ cum sceptris dominantium.Iosue 21.Et ad capita patrum baculorum filiorum Israel.Legitur semel in forma masculea מַטִּים Habakuk 3. Perforasti baculis eius caput uillanorum eius.

מֻטֶּה Nomẽ participiale. Apostasia,declinatio,auersio.Ezech.9.Et ciuitas plena est declinatione,quia dixerũt,dereliquit Iehoua terrã,&Iehoua nõ uidet. Et in genere fœminino pluraliter מֻטּוֹת Iesa.8.Et erit,extensiones alarum eius repletio latitudinis terræ eius.

לְמַטָּה Aduerbium loci,id est,deorsum.& opponitur aduerbio לְמַעְלָה Ezech.1.Ab aspectu lũborũ eius ut sursum, & ab aspectu lũborũ eius et deorsum uidi uisionẽ ignis.

950 נָטַע Significatione generali cõgruit cum uerbis עָטָה & עוט יָעַט nisi q modo tantũ significãdi inter se differãt.Notat enim infigere in terrã siue plãtas, siue arbores siue uites & oleas,& illis eam tanquam ueste operire,uel figere homines,ut maneant in terra,& terra sit illis operta. Vel clauos figere in pariete,uel terra, infigere paxillis tentoriũ.Num.24. Velut aloës quas plantauit Iehoua, uelut cedros iuxta aquas.Deut.20.Quis est uir qui plantauit uineã. Ps.104.Cedri libani,quas plantauit.Prou.31.De fructu manuũ suarũ plãtauit uineã.Gen.2.Et plãtauit Iehoua deus hortũ ab oriente.Et cap.9.Et plantauit uineã.& cap.21.Et plãtauit Tiliacũ in Beer seba.Leu.19.Quando ueneritis in terrã,& plantaueritis omne lignũ esus. Deut.6. Vineas & oleas,quas nõ plantasti.Ies.17.In die plantare te,id est,quo tu plãtas. Et de hominib.metaphorice.Exo.15.Introduces eos & plantabis eos in mõte hęreditatis tuæ.2.Sam.7.& 1.Paral.17.Et constituã populo meo locũ & plãtabo eũ.i.infigã.Ps.44.Et manu tua Gẽtes expulisti,& plãtasti istos. Ezech.36.Et plãtaui de uastata. De tẽtorio.Dan.11.Et infiget tabernacula ornamẽti sui inter maria. Ies.51. Et in umbra manus meæ protexi te,ut figã cœlos & fundã terrã.i.figã cœlos tanq; tentorium. Participium præsens נוֹטֵעַ Iere.11.Et Iehoua exercituum, qui plantabam te. Et in regimine נֹטַע Psal.94. An plantator auris non audiret. Et pluraliter נֹטְעִים Ierem.31.Plantabunt plantatores & prophanabunt.

Participium præteritum נָטוּעַ Eccl.3.Est tempus extirpandi, plantatũ. Et pluraliter נְטוּעִים Eccl.12. Verba sapientum sunt sicut stimuli infixi.

In uoce passiuã נֻטָּעוּ Iesa.40.Etiam non plantati fuerunt.

INDE NOMINA.

נֶטַע Plãta,plãtatio. Et in statu regiminis נְטַע Ies.5.Et uir Iehuda est plãta delectationũ eius. Et pluraliter נְטָעִים 1.Paral.4.Ipsi sunt figuli,& habitatores plantationũ & sepiũ. Et in statu regiminis נִטְעֵי Ies.17. Idcirco plãtabis plãtatiões iucũditatũ.

Plan-

נְטִיעִים Plantæ.Psal.44.Vt filij nostri sicut plantulæ educati in iuuentute.

מַטָּע Planta,plantatio.Ezech.34.Et suscitabo eis plantationē in nomē. Et in statu regiminis מַטַּע Ies.61.Plantationē Iehoua ad ornamentū. Et pluraliter in statu affixorū מַטָּעֵי Micheæ 1.Et ponam Samariam in aceruum agri circa plantationes uineę. Et cum affixo. Iesa.60.Surculus plantationum mearum.

951 נָטַף In prima coniugatione & genuina significatione guttauit, stillauit. Iud.5. Cœli & nubes stillauerunt aquas.Psal.68.Cœli stillauerūt à facie dei huius. Ioel.3. In die illa stillabūt montes mustū.Cantic.5.Manus meæ stillauerunt myrrhā. Et trāsumit sæpe ad sermonem.Iob 29.Et super eos stillabat sermo meus.Prouer.5.Fauum stillant labia alienæ.Cantic.4.Fauum stillant labia tua.

In tertia coniugatione הִטִּיף ubi metaphorice legit̃ de prędicatione. Ezech.20. Fili hominis pone faciē tuā in uiā austri,& stilla uersus meridiē.Et iterum:Stilla super sanctuaria,& uaticinare super terrā Israel.Amos 6. Non prophetabis contra Israel,neq; stillabis cōtra domū Izhak.& cap.9.Et stillabūt mōtes mustū,ꝙ similiter intelligendū est de prędicatiōe euāgelij.Mich.2.Ne stilletis,q stillāt nō stillēt illis.

Participiū præsens מַטִּיף ꝙ nominaliter sumit̃.Mich.2.Et erit ipse stillator populi huius.

INDE NOMINA.

נָטָף Gutta,scilicet balsami sua sponte è ligno stillantis.& Grecis στακτὴ. Item ὀποβάλσαμον, id est,succus balsami dicitur.Exo.30.Sume tibi aromata, Guttā, Onycham & Galbanum,ubi Chaldæus uertit נְטוֹפָא Et pluraliter in statu regiminis נִטְפֵי Iob 36.Ipse quidem minuit guttas aquarum.

נְטִיפוֹת Ornamēta,& uascula aurea,quibus continebatur gutta.q.d.guttatoria,stillatoria. Legitur tantum duobus in locis.Iudic.8.Fuit pondus monilium aureorū, quę petierat,mille & septingenti aurei, exceptis lunulis & guttatorijs, &c. Iesaiæ 3.Guttatoria & catenæ.

נַפְטָא Est genus quoddā bituminis admirandæ naturæ nascentis in Babylone, cuius mētionem facit Srabo lib.16.Et Ammianus Marcellinus libro Rerum gestarum 23.

952 נָטַר Obseruauit circumquaq;.sumitur tam in bonam partem, quàm in malam.Et in lingua Chaldaica est usitatū pro uerbo Hebræo שָׁמַר ac habet cognationem significatione cum uerbo נָצַר item cū uerbo תּוּר Cantic.1. Vineam meā quæ mihi,non obseruaui.Sumitur tamē plerunq; in malū,pro obseruare aliquē, ut in eum effundas irā & uindictam.Leuit.19.Non ulcisceris,neq; obserues filios populi tui. Psal.103.Non perpetuo rixabitur,neq; in æternū obseruabit.Ier.3. Nunquid obseruabit perpetuo.Et mox iterum:Non obseruabo perpetuo.

Participiū præsens נוֹטֵר Nahum 1.Non est obseruans ipse ad inimicos suos. Et pluraliter נֹטְרִים Cantic.8.Dedit uineam obseruatoribus. Et in genere fœminino נֹטֵרָה Cantic.1.Posuerunt in obseruantem uineas.

INDE NOMINA.

מַטָּרָה Obseruantia.locus captiuorum,ubi habentur in obseruatione, ne effugiant. Nehemiæ 3.Quæ erat ad atrium obseruantiæ. Ier.38.Et extraxerunt Ieremiā funibus, & eduxerunt eū è lacu & sedit Ieremias in atrio obseruantię.Ex his locis clare perspicitur,ꝙ non significet locū subterraneū,aut in lacu seu turri angustum, aut compedem,seu uinculum,sed locum sub dio,conclusum tamen muris,sicut fuerunt atria in quibus deambulare poterāt liberè. Sumit̃ deinde pro signo seu scopo,qui est in obseruatione,& in quem diriguntur iacula.1.Samuelis 20.Quasi mittendum mihi esset ad obseruationem.i.scopum.Iob 16.Et erexit me sibi in obseruationem. Thren.3.Et constituit me uelut obseruationem ad sagittam.

טוּר Ordo,dispositio,ab obseruatione,& congruit ut uoce, ita significatione cum תּוּר Exod.28.Ordo unus,& ordo.Ezechielis 46.Et ordo seu obseruatio, id est,paries circumquaque. Et pluraliter טוּרִים Exo.28.Et quatuor ordines. Et in statu regiminis טוּרֵי 1.Reg.7.Quatuor ordines columnarum.

טִירָה Similiter per aphęresin primæ literę substātialis,ꝙ legitur in statu regiminis טִירַת ædificiū,ꝙ parietes,series & ordines habet,castrum,castellum. Cantic.8. Si murus,

est ædificabimus super eum castellum argenti. Et cum affixo.Psal.69.Sit castellum eorum desolatum. Et pluraliter טִירוֹת Ezech.46.Subter castella illa circũquaque.Gen.25.Per uillas suas,& castella sua.

953 **נטש**

Significat personam siue rem aliquam,quæ uel lege uel loco astricta erat,libere dimittere,tamq; in bonum,quàm in malum accipitur. differtq; modo tantum significandi à uerbis נָתַשׁ יָשַׁשׁ שׁוּשׁ טוּשׁ לָטַשׁ omnia enim ista missionem generaliter significant.Et נָתַשׁ ui auellere loco,at נָטַשׁ dimissionem liberam notat.1.Samuel.10.Et ecce dimisit pater tuus res asinarum,id est,non uerba fecit de asinabus, sed solicitus est de uobis.1.Sam.17.Et cui dimisisti parum ouium.Gen.31.Et non dimisisti me osculari filios meos.Iudic.6.Et nunc dimisit nos Iehoua.Num.11.Et abripuit coturnices de mari,& dimisit iuxta castra.Prou.1.Et ne dimittas legem matris tuæ.Iere.23.Propterea ecce ego quoq; euellam uos ferendo,& dimittam uos & ciuitatẽ q; dedi uobis,ubi usus est uenustissima paranomasia in uerbis נָטַשׁ & נָשָׁה Et quando post se non regit accusatiuum,tum neutraliter usurpatur.1.Sam.4.Et dimissum est prælium,& prostratus Israel.Prouerb.17.Et antequam misceatur lis, dimitte.Oseæ 12.Et sanguis eius super eo dimittetur.

Participium præteritum נְטֻשִׁים 1.Sam.30.Ecce dimissi erant super faciem uniuersæ terræ. Et in genere fœminino נְטוּשָׁה Iesaiæ 21.A facie gladij dimissi.

In uoce passiua נִטַּשׁ.Iesaię 16.Propagines eius dimissę sunt,& transierunt mare. & cap.33.Dimissi sunt funes tui,id est,laxati.Amos 6.Dimissa est super terram.Iudic. 15.Et dimiserunt se in Iehuda,& dimissi sunt in Lęchi.2.Samuelis 5.Et Philistęi uenerunt, & dimissi sunt in ualle, Rephaim, pro quo autor Chronicæ 1.Paralip. 14.uertit פָּשַׁט.

In secunda coniugatione uoce passiua נִטַּשׁ Iesaiæ 32.Palatium dimissum est.

INDE NOMEN.

נְטִישׁוֹת Propagines,seu palmites,qui ex uite dimittuntur.Iesaię 18. Et propagines amouebit resecando.Ieremię 5.Remouete propagines eius.uocat autem hoc nomine posteritatem,seu propagationem liberorum.& cap.48.Propagines tuæ transierunt à mari,usq; ad mare Iaezer pertigerunt.

954 **נין**

& בֵּן magnam inter se habent affinitatem tam uoce & scriptura, quàm significatione.Et ut thema nominis בֵּן extructionem & incremẽtum significat, quod sit filiorum ædificatione & procreatione,ita quoq; נִין filiationem, hoc est prolificationem,& propagationem notat.differt tamẽ à בֵּן quod hoc sit personale,& singulariter filium significet,& habeat pluralem numerum בָּנִים sed נִין sit collectiuũ. Iob 18.Non est filius,neq; nepos in populo eius,nec ullus residuus in habitationibus eius.Iesa.14.Et exterminabo ex Babel nomen,& reliquias, & filium & nepotem. In statu affixi nihil mutat.Gen.21.Et nunc iura mihi in Deo hic,ut non fallaciam intendas mihi,& filio meo,& nepoti meo.

מָנוֹן Denominatiuũ,filiusfamilias,qui ius filiorum sibi uendicat.Prou.29.Qui delicate educat à pueritia seruum suum,tunc postea erit filius familias id est,uult esse.

INDE VERBVM,

יִנּוֹן Primę coniugationis uocis passiuæ.Psal.72.Erit nomen eius in æternum, corã sole filiabitur nomen eius,hoc est,de filijs in filios perpetuo prædicabitur & propagabitur, & manebit etiam in posteris,quando antecessores moriuntur.

955 **ינק**

Legitur in hac uoce tantum in tertia coniugatione הֵנִיק Congruitq; significatione cum uerbo יָנַק lactauit.Gen.21.Lactauit filios Sara.Thren.4. Lactauerunt catulos suos.Exod.2.Et accepit mulier infantem & lactauit eum.

Participium præsens generis fœminini מֵינִיקוֹת Genes.32. Camelos lactantes.

956 **ניר**

Magnam habet cognationẽ cum uerbis נָהַר & אוֹר quia significat quoq; profluuiũ,seu propagationẽ luminis,seu fluminis.i.seminis & successiõis. 2.Reg.11. Et filio suo dabo tribũ unã ut sit lucerna Dauidi seruo meo cũctis diebus ante faciẽ meã in Ierusalẽ.& cap.15. Propter Dauid dedit Iehoua deus ipsius ei lucernã in Israel,ut excitaret filiũ eius post ipsum & stabiliret Ierusalẽ propter Dauid seruũ suum

suum,quemadmodū promiserat ei,ꝙ daturus esset ei lucernam de filijs suis omnibus diebus.2.Paralip.21. Et non uoluit Iehoua delere domum Dauid propter pactū,quod pepigerat ipsi Dauidi & promiserat illi daturum lucernam,& filijs eius cunctis diebus. Et cum affixo nihil uariat.Num.21. Et lucerna eorum auferetur Hesbon usq; ad Dibon,id est,gloria.Et accipitur aliquando pro agro seu aruo,eo quòd ut flumen alueo,ita aratrum nouali seu lira procurrit. Prouer.13.Multum cibi in aruo pauperum. Inde uerbum,quod arare seu sulcare significat. Ierem.8.& Oseę 10.Arate uobis aruum,seu sulcate uobis sulcum.

נֵר Lucerna,in qua propagatur lumen, capsula in qua sunt lychni ardentes.Prouerb. 6.Quoniam lucerna mandatum,& lex lux.Iere.25. Vocem molæ, & lucem lucernæ.Exo.27.Et adferent ad te pinguedinem olei mundi,contusi ad luminare,ut infundas supernè in lucernam iugiter. Et in statu regiminis,manet inuariatū. 1.Samuelis 13.Et lucerna dei antequā extingueretur. 2.Samuelis 21. Ne extinguas lucernam Israel.Psal.119.Lucerna pedi meo uerbum tuū Iehoua. Psal.132. Ordinaui lucernam Christo meo.Prou.20.Lucerna Iehoua anima hominis. Similiter cum affixis seruat zere.Ps.18.Quoniā tu illuminabis lucernā meam. 2.Sam.22. Quoniā tu es lucerna mea Iehoua. Et pluraliter נֵרוֹת Exod.25.Et facies lucernas eius septem,& imponas lucernas eius.& cap.35.Et lucibulū luminaris, & instrumenta eius,& lucernas eius,& oleū luminaris,& cap.40.Et sublimauit lucernas coram Iehoua.Leuit.24.Super lucibulum mundum ordinabit lucernas coram Iehoua iugiter.Num.8.Cum imposueris supernè lucernas ex aduerso faciei lucibuli luceant septem lucernæ.2.Paralip.4.Et lucibula & lucernas eorum. Zophoniæ 1. Et erit in die illa,perscrutabor Ierusalem lucernis.

מְנוֹרָה Lucibulum,aliàs cādelabrum,& habet se ad נֵר sicut totum ad suā partem.Exo.25. Integro opere fiat lucibulū,latus eius,& calamus eius, scyphi eius, sphærulæ eius, & flores eius ex eo erunt. Et iterum:Tres calami lucibuli ex latere eius uno. In statu regiminis מְנוֹרַת Exo.25.Et facies lucibulum auri mundi. & cap.35. Et lucibulum luminaris. Et pluraliter מְנֹרוֹת 2.Paralip.4. Et fecit lucibula auri.Et iterum: Et lucibula & lucernas.

תַּנּוּר Furnus,fornax,clibanus,qui lucet igni.Genesis 15.Et ecce furnus fumi, & lampas ignis.Leuit.2.Cocturā furni.& cap.11.Furnus & focus destruentur. Psal.21. Pones eos sicut furnum ignis. Et pluraliter תַּנּוּרִים Nehe.3.Atq; turrim furnorum. Et cum affixo.Exo.8.Et in furnos tuos,& in cibos tuos.

957 נֶכֶד Nepos.Iob 18.Non est filius ei,neq; nepos.Ies.14.Et filiū & nepotem. Et cum affixo seruat prius sægol,altero mutato in seua.Gen.21.Vt non fallaciam intendas mihi,& filio meo,& nepoti meo.

958 נָכָה In uoce actiua primæ cōiugationis non est usitatum,sed in uoce passiua נִכָּה legitur bis, significatq; cædi,percuti. Et differt modo tantum significandi à uerbo דָּכָה item à uerbo מוּת importat enim certitudinem, cui studet percutiens, ne deerret,sed certo feriat.2.Samuel.11.Et retrocedite ab eo ut percutiatur,& moriatur.Iob 30.Filij fatui etiam filij sine nomine percussi sunt de terra,id est,ut percussi non essent amplius in terra.

In secunda coniugatione uoce passiua נֻכָּה Exod.9.Hordeum non est percussum.Et mox iterum: Triticum & frumentum non sunt percussa.

In tertia coniugatione הִכָּה frequenti est in usu,percussit, uerberauit,pulsauit,ferijt,affecit plagis,cecidit, occidit. Et est generalis ac latæ significationis, multis q; rebus etiam inanimatis attribuitur.Exod.9.Omnem herbam agri percussit grando.cap.12.Percussit omne primogenitum in terra Ægypti. Psal.121.Per diem sol non percutiet te,neq; luna per noctem.Ezech.21.Percute manū ad manū. Ionæ 4. Qui percussit cucurbitā.Malach.3.Et percutiā terrā anathemate.Iosue 12. Hi sunt reges,quos percussit Iosua.1.Sam.17.Percussi eū & occidi eū. Iob 16.Cōuitijs percusserūt maxillas meas.Gen.4.Et posuit deus signū in Kain nō percutere eū omnis inueniēs ipsum.i.ne occideret.cap.8.Nō addā amplius percutere omne uiuēs sicut

feci,id eſt,occidere.cap.14.Poſtquam reuerſus eſt à percutiendo.Autor Epiſtolæ ad Hebræos ſic reddidit Reuertenti ἀπὸ τῆς κοπῆς,id eſt à cæde.Num.22.Si uero potero percutere in eo,ubi נַבֵּה ponitur pro הַכֵּה infinitiuo.Deut.25.Si filius percutere ſeu percutiendi improbus.ubi infinitiuus nominaliter ſcribitur,pro filius plagarum ſiue percutiendus.1.Reg.20.Et percuſſit eum uir percutiendo &uulnerando. ubi הַכֵּה legitur 2.Reg.3.Et percuſſerunt in ea percutiendo, ubi uerbum hoc וַיַּכּוּ deprauatum eſt,& ſcribitur pro וַיַּכּוּ ſicut etiam Chaldæus tranſtulit וּמְחוֹ & percuſſerunt,quanquam aliqui poſitum eſſe contendant pro וַיָּבֹאוּ & ita quoq; uertant.Et uenerunt in caſtra,ſicut & uulgaris editio. Orta eſt autem occaſio deprauandi ex uoce בה neſcientes quo referenda eſſet,nec intelligentes phraſin,quæ & Germanis familiaris eſt, vnd ſie ſchlugen drein,ia eins ſchlagen Moab. Et Latine utcũq; his uerbis reddenda eſt.Et incutiebant percutiendo,ſcilicet Moabitas. Sicut & in ſimili phraſi legitur.1.Samuel.2.Et fuſcinula tridens in manu eius & incuſſit in lebetem,quemadmodum econtra pro excutere accipitur. Ezech.39.Et excutiam arcum tuum de manu ſiniſtra tua. Et Oſeæ 14. Ero ſicut ros Iſraeli, floreſcet ut roſa, & excutiet radices ſuas uelut Libanus. ubi Propheta radicibus attribuit,quæ ſeſe extendunt aus ſchlagen.2.Reg.6.ſcribitur הַאַכֶּה אַכֶּה an percutiam, percutiã pater, pro quo quidam legũt an percutiendo percutiam mi pater.Sicut quoq; Chaldæus uertit,& tũ prioris thema eſſet אָכָה à quo infinitiuus אֲכֵה Niſi forte cenſeas aleph ſcriptum pro he euphoniæ cauſa.Aut ſane uoluit iſto lapſu ſignificare linguæ celeritatem,ut ſane ſolemus in celeritate præcipitare linguam,aut ſolœciſmum cõmittere ſiue barbariſmum. Vel ſic exponendum erit.An percutiam? percutiam pater. ut primum ſit interrogantis,alterum reſpondentis ſeu aſſerentis.quo ſibiipſi reſpõdet & annuit. Conſtruitur autem duobus in locis cũ nomine נֶפֶשׁ ſingulari phraſi.Geneſis 37.Non percutiemus eum anima. Item Ierem.40. Quare enim ille percutiet te anima.

Participium præſens maſculini generis מַכֶּה quod nominaliter etiam uſurpatur,percutiens,percuſſor,cædens,cæſor,occiſor.Exo.2.Et cum uideret uirum Ægyptium percutientem quendam Hebræum.Exo.21. Et uacabit culpa percuſſor. 2.Reg.6. Eorum quos cepiſti gladio & arcu tuo tu ſis percuſſor. Et in ſtatu regiminis mutat ſegol in zere מַכֵּה Exod.21.Percuſſor uiri.Pſal.136.Cõfitemini percuſſori Ægypti. Et pluraliter מַכִּים 1.Sam.4.Iſti ſunt dij percutientes Ægyptum tot plagis.2.Reg.14.Filios percuſſorum non occidit.

Participium præteritum maſculini generis מֻכֶּה cæſus,percuſſus,occiſus.Num. 25.Nomen uiri Iſraelitæ cæſi. Et in ſtatu regiminis מֻכֵּה cum zere.Ieſaiæ 53. Percuſſus Dei & oppreſſus. Eius plurale מֻכִּים Exo.5.Serui tui percuſſi. Et in ſtatu regiminis מֻכֵּי Iere.18.Iuuenes eorũ cæſi gladio. Et in genere fœminino מֻכָּה Num.25.Nomen mulieris occiſæ.

In uoce paſſiua הֻכָּה Exo.22.Et percuſſus fuerit ut moriatur. Num.25.Nomen uiri Iſraelitæ occiſi,qui occiſus eſt cum Mitianitide.1.Sam.5.Percuſſi ſunt in parte ſecretiore.Ezech.33.Percuſſa eſt ciuitas.Exod.5.Et percuſſi ſunt præfecti filiorum Iſrael.ſcribitur tamen הוּכָּה præteritum cum ſchurek.Pſal.102.Percuſſum eſt uelut herba,& exaruit cor meum.

INDE NOMINA.

נָכֶה Læſus,ſaucius,afflictus.2.Sam.4.Et Ionathæ filio Saulis erat filius afflictus pedibus.Ieſa.66.Reſpiciam ad oppreſſum & læſum ſpiritu,& tremẽtem ad uerbũ meũ. Et pluraliter נְכִים Pſal.35.Congregati ſunt contra me claudi,læſi.

מַכָּה Plaga,læſio,percuſſura,flagellum.Chaldæus uertit מַחָא Leuit.26.Et addam ſuper uos plagam ſeptempliciter iuxta errata ueſtra.Num.11. Et percuſſit Iehoua in populo plaga magna.Ioſue 10.Et cecidit eos plaga magna. Ieſa.1. Plaga ſanioſa. In ſtatu regiminis מַכַּת Ier.30.Plaga inimici percuſſi te. Ieſ. 14. Plaga inceſſatiõis.i.inceſſabilis.Marcus Euãgeliſta ca.5.Reddidit μάστιξ. Et pluraliter מַכּוֹת Deut.28.Et mirificabis Iehoua plagas tuas,& plagas ſeminis tui,& plagas magnas,& perdu-

rantes. Prou.20. Et plagæ interiorum uentris. 2. Paral.2. Cæſoribus lignorum dedi triticorum excuſſorum pro ſeruis tuis coros uiginti millia.

959 נכח Significatione congruit cum uerbis נָצַח & נָכַח יָכַח כּוֹחַ niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant, non eſt autem uſitatum uerbaliter.

INDE NOMINA.

נָכֹחַ Rectum, directum, præſens. Et legitur tantum ſemel, & in ſtatu affixi. Ieſa.57. Veniet in pacem, quieſcet in cubili ſuo, ambulans in rectitudine ſua. Et pluraliter נְכֹחִים recta, obuia, prõpta, quæ, ſcilicet ſunt coràm. 2. Sam.15. Ecce cauſæ tuæ ſunt bonæ & rectæ, ſed audiens nõ eſt tibi. Prou.8. Vniuerſi illi (ſermones) recti intelligenti. & cap.24. Labijs oſculabitur qui reſpondet uerba recta. Et in genere fœminino נְכֹחָה Ieſa.59. Quoniam corruit in platea ueritas, & rectum non poterit ingredi. Amos 3. Neſcierunt facere rectum. Et pluraliter נְכֹחוֹת Ieſaiæ 26. In terra rectitudinum iniuſte aget. & cap.30. Et uidentibus non uideatis nobis recta.

נֹכַח Legitur tantum in ſtatu affixi, & induit naturã præpoſitiõis, ſeu aduerbij. Exo.14. Contra ipſum caſtrametabunt̃ iuxta mare. Ezech.46. Quia ante ipſum egredient̃.

נֹכַח Rectum, ſeu aduerbialiter rectà, coràm, ante, contra, è regione, pro, propter. Germanicè für Num.19. Et ſparget ad rectum conſpectus tentorij conſtitutionis. Ioſue 15. Et uerſus ſeptentrionẽ reſpicit ad Gilgal, quæ eſt appoſita aſcenſui Adymmim. Iud.19. Et abiens uenit ad oppoſitũ Iebus. Exo.26. Et lucernam ante menſam. Iud.18. Ite in pace coram Iehoua uia ueſtra, in qua ambulatis. 1. Reg.20. Et caſtrametati ſunt iſti contra illos ſeptem diebus. Prouerb.5. Quia coram oculis Iehoua uiæ uiri. Eſther 5. Et ſtaret in atrio domus regis interiore contra domum regis, & rex ſederet ſuper throno regni ſui, contra oſtium domus. Iere.17. Enũciatio labiorum meorum coram facie tua Iehoua. Et cum præpoſitione lamed לְנֹכַח Prouerb.4. Oculi tui in rectum reſpiciant, & palpebræ tuæ rectum teneãt ante te, id eſt, recta reſpiciant. Geneſ.25. Et orauit Izhak ad Iehoua pro uxore ſua, quia ſterilis erat. & cap.30. Pro ouibus, id eſt, ante oues.

960 נכל Conſummauit, perfecit animo, ſeu apud ſe, ſcilicet malum, machinatus eſt malum, concepit in animo malum, excogitauit malum, inſidias ſtruxit. Congruitq́ ſignificatione cum uerbis כָּלָה & אָכַל יָכֹל כּוּל כָּלַל כָּלָא niſi ꝙ ut forma literarum pa rum, ita modo ſignificandi inter ſe differant. & ſemper ac ubiq́ in malum ad inſidias, fraudes, dolos, machinationes, technas ſumitur.

In prima coniugatione legitur tantum participium præſens נוֹכֵל Malach.1. Et maledictus, conſummator, id eſt, qui fraudem excogitat.

In ſecunda coniugatione נִכֵּל perfecit, conſummauit animo malum. Num.25. In dolis quos conſummauerunt uobis.

In quarta cõiugatione הִתְנַכֵּל Gen.37. Et conſummauerunt eũ ad occidendũ eũ, id eſt, cogitauerunt eum occidere ſeu concluſerunt, ut occiderent ipſum. Pſal.105. Vt conſummarent mala in ſeruos eius.

INDE NOMEN.

נְכָלִים Doli, inſidiæ. Num.25. In dolis ſuis, quos ſtruxerunt uobis.

961 נכס Nomẽ, cuius pluralis numerus in uſu eſt נְכָסִים & ſignificat collectas. i. res aliũde partas, & acquiſitas, collectanea. Ioſue 22. In collectis multis reuertemini ad tabernacula ueſtra. 2. Paral.1. & non petijſti diuitias collectas & gloriam &c. Et deriuatur à uerbo כָּנַס tranſpoſitione literarum facta.

962 נכר Verbũ primæ cõiugationis, uocis paſſiuæ, eandẽq́ habet ſignificationẽ, quã habet uerbum חָפַר ſignificat enim agnoſci, quod fit perfoſſione oculorũ, nam tantum modo ſignificandi differt à uerbis כָּרָה & כּוּר כָּרָה Iob 34. Et nõ agnitus eſt opitulator præ exhauſto. Threnor.4. Non fuerunt agniti in plateis. Prouerb.26. Labijs ſuis agnoſcetur oſor.

In ſecunda coniugatione נִכֵּר ſignificationem habet contrariam priori, occultauit, celauit, abſcondit, ne appareat aut extet. quod fit foſſione. 1. Samuelis 23. Et dixit Saul, occultauit eum Deus in manu mea, id eſt, tradidit. Deuteron.32. Niſi iram inimi-

inimici auersarer, ne occultarent hostes eorum & dicerent, id est, ne abnegarent. Iere. 19. Propterea quòd dereliquerunt me, & occultauerunt locum istum, id est, negauerunt. Iob 21. Et signa eorum non occultabitis, id est, negabitis.

In tertia coniugatione הִכִּיר obtinet significationem primæ cōiugationis. Deuter. 33. Fratres suos non agnouit. Gen. 27. Et non agnouit eum. Iud. 18. Et ipsi agnouerunt uocem pueri. & cap. 37. Agnosce nunc an tunica filij tui sit. Deut. 16. Nō agnosces faciem. Prouer. 24. Agnoscere faciem in iudicio, non est bonum.

Participium præsens מַכִּיר Psalm. 142. Et non erat mihi agnoscens. Ruth 2. Sit agnoscens te benedictus. Et pluraliter מַכִּירִים Esdræ 3. Et non erant populus agnoscentes uocem clamoris læticiæ.

In quarta coniugatione הִתְנַכֵּר habet interdum significationem primæ & tertiæ coniugationis, exhibuit se cognoscendum, prodidit se. Prouer. 20. Etiam in studijs suis agnoscendum se præbet puer. Interdū habet contrariam significationē, quam habet in secunda cōiugatione, & significat occultare se & animū, gestus & mores fingere alios, ne agnoscat, dissimulauit se alium. Gen. 42. Et occultauit se erga eos.

Participium præsens generis fœminini מִתְנַכֵּרָה 1. Reg. 14. Statim ipsa occultabat se, id est, mores & gestus. Et mox iterum: Quare ita tu occultas te.

INDE NOMINA.

מַכָּר Notus. & est cōtrarium nomini נֵכָר nothus. 2. Regum 12. Accipiant sibi sacerdotes, quisque à noto suo. Et pluraliter מַכָּרִים 2. Regum 12. Ne accipiatis argentum à notis uestris.

הַכָּרַת Agnitio, notitia, iuxta formam הַצָּלָה à uerbo נָצַל Iesaiæ 3. Agnitio faciei suæ respondet contra ipsos.

נֵכָר Vt מַכָּר notum aliquē significat, qui, scilicet est unius & eiusdē seminis, generis, nationis, religionis, earundemq́ legum, ita è cōtra נֵכָר significat nothū, id est, talem personam aut rem, quæ nō est unius & eiusdem seminis, nationis, religionis, earūdemq́ legum, sed illegitima, aliena, extranea à proprietate & ueritate. Quare ut apud Hebræos differentia est inter נֵכָר & מַכָּר ita apud Latinos inter notum & nothum, inter nobilem & ignobilem. Nūc aliquot scripturæ locos huius rei adducā. Gen. 17. Ab omni filio notho, qui non est de semine tuo. Exo. 12. Omnis filius nothus non comedet ex eo. Deuter. 32. Iehoua solus duxit eum, & non fuit ipsi deus nothus. 2. Sam. 22. & Psal. 18. Filij nothi affingunt se mihi. 2. Paral. 14. Et abstulit altaria Nothi, & excelsa. Nehe. 9. Et separati sunt semen Israel ab omni notho. Ies. 56. Et ne dicat filius nothus qui applicatus est ad Iehoua, separando separabit me Iehoua à populo suo. Ier. 8. Quare prouocauerunt me in sculptilibus suis in uanitatibus Nothi, scilicet dei. Ezech. 44. Propterea introducitis filios nothos, præputiatos corde, & præputiatos carne. Deut. 31. Et meretricabitur post deos nothæ terræ. Psal. 137. Quomodo cantabimus canticū ipsi Iehoua super terra notha.

נָכְרִי Nomen masculini generis, Nothus. Exod. 21. Populo notho non dominabitur ad uendendum eam. Deut. 15. Nothum angariabis, & qui fuerit frater tuus, hunc liberum dimittat manus tua. & cap. 17. Nō poteris ponere super te uirum nothum, qui non est frater tuus. Et cap. 29. Nothum, qui ueniet de terra longinqua. Iudicum 19. Non declinabimus ad ciuitatem notham, quæ non sit de filijs Israel. 2. Paralipo. 6. Et etiam ad nothum, qui non est de populo tuo Israel. Psalm. 69. Et nothus filijs matris meę. Prouerbiorum 5. Et labores tuos in domo nothi. & cap. 27. Laudet te alienus, non os tuum, nothus & non labia tua. Zophoniæ 1. Et super omnes indutos indumento notho. Et pluraliter נָכְרִים Iesaiæ 2. Et in filijs Nothorum satisfaciunt, id est, gignunt nothos sufficienter. Threnorum 4. Hæreditas nostra uersa est ad alienos, & domus nostra ad nothos. Abdiæ 1. Et nothi ingressi sunt per portas eius. Et in genere fœminino נָכְרִיָּה Exod. 2. Aduena fui in terra notha. Ruth 2. Et ego notha. Prouerbiorum 5. Et quare errabis fili mi in aliena, & amplecteris sinum nothæ. Iesaię 28. Et ad seruiendum seruitium suum notho seruitio suo. Iere. 2. Et quomodo conuersa es mihi in fastidia uitis nothæ. Et pluraliter

raliter נָכְרִיּוֹת Gen.31.Et respondit Rachel & Lea,& dixerunt illi,nunquid adhuc est nobis pars & hęreditas in domo patris nostri,nónne nothæ reputatę sumus ei, nam uendidit nos &c.1.Regum 11.Et rex Salomo dilexit mulieres nothas. Esdræ 10.Mulieres nothas.

נֵכָר Abalienatio,translatio in terram notham,exilium.Iob 31.An non calamitas iniusto,& abalienatio operantibus desiderium.

נֹכֶר Abalienatio,translatio in terram notham,exilium. Et cum affixo mutat holem in hatephcametz. Abdiæ 1.Et ne rideas in die fratris tui in die abalienationis eius,id est exilij.

963 נְכֹאת Vox est peregrina,& omnes interpretes aromata significare asserunt.Gen.37. Camelos portantes aromata,& resinam, & lotum.& cap.43.Parum resinæ,& parum mellis,aromata,& lotum. Et cum affixo reijcit literam aleph.2.Reg. 20.& Iesa.39.Et fecit uidere eos totam domum aromatum suorum.

964 נָלָה Consummauit,congruitq́ significatione cum uerbis נָבַל & אָבַל יָבַל בּוֹל בָּלַל בָּלָה nisi quòd ut forma,ita modo tantum significandi inter se differant. Iesaiæ 33. Cū consummaueris tu transgredi.

INDE NOMEN.

מִנְלָה Consummatio.Iob 15.Nec extendet in terram consummationē suam, id est,facultatem quam comparsit.

965 נָמַל Circumcidit, præcidit, amputauit. Congruit significatione cū uerbis אָמַלַל מוּל & מָלַל Gen.17.Circumcidetis autem carnem præputij uestri.

INDE NOMEN.

נְמָלָה Formica, à præscindēdo,seu præcidendo sic dicta,quòd etiam,Plinio teste,semina arrosa tondat,ne rursus in fruges exeant è terra.Prouerb.6.Vade ad formicam piger. Et pluraliter נְמָלוֹת Prou.30.Formica populus inualidus.

נָמֵר Pardus.uide in themate נָמַר

966 נָסַג Retrocessit,congruit significatione cum uerbo סוּג & contrariam habet significationem uerbis נָסַק & נָשַׂג Ies.59.Præuaricādo & mentiendo in Iehoua,& retrocedendo post deum nostrum.Mich.2.Non retroaget ignominia multa.

In tertia cōiugatiōe הִסִּיג retrocedere fecit,trāstulit retrorsum, retroegit. Deut. 19.Non transferas retrorsum terminum proximi tui.Prou.22.Non trāsferas retrorsum terminum antiquum,quem posuerunt patres tui.

In uoce passiua הֻסַּג Iesaiæ 59.Retroactum est iudicium.

967 נָסָה Leuauit,eleuauit.Et significatiōe cōgruit cū uerbis נָסַת נָשָׂא סִיס נָסַס נוּס & סוּס nisi quòd ut forma,ita modo significandi inter se differāt.Psal.4.Eleua super nos lumen uultus tui.Iob 4.Nunquid si eleuauerimus uerbum ad te ægreferes?

In secunda coniugatione eleuare ad altiora,petere seu affectare altiora, tentare in altum.Atq́ importat ausum,nisum,& conatū. Vnde uerbo tentandi Hieronymus uertit.ac interdū ualet idē,quod periculū facere,experiri.Gen.22.Et Deus tētauit Abrahā.i. petijt altiora & maiora ab eo,scilicet fidei probationē mactatione filij.Deut.4.Num tentauit deus sumere sibi gentem.& cap.6.Non tentetis Iehoua deū uestrū,quemadmodū tentastis in Massa.& cap.28.Quæ nō tentauit plantā pedis sui statuere super terrā.1.Sam.17.Et accinxit Dauid gladiū suū super uestimenta sua,& cœpit abire,sed non tentauerat,dixitq́ Dauid ad Saul,nō possum incedere in illis,quia non tentaui,& deposuit ea à se. Dan. 1. Tenta nūc seruos tuos. Psal. 26.Proba me Iehoua,& tenta me.Iud.6.Tentabo nūc tantū semel in tōsura.Exod. 20.Ne timeatis,quia tētare uos uenit Deus.1.Reg.10.Et uenit ad tentandū te,ut cognosceret quid esset in corde tuo.2.Par.32.Ad tentandū ut cognosceret,quę essent in corde eius. Participiū presens מְנַסֶּה Exod.20.Quia tētat Iehoua deus uester uos.

INDE NOMEN.

מַסָּה Tentatio.s.rei altioris.Est etenim tentatio præsentis boni fastidiū,& appetitio melioris.Ps.95.Ne induretis cor uestrū,sicut in Meriba secundū tētationē in deserto.

Et

Et inde hoc nomine dictus eſt locus in deſerto, ubi Iſraelitę tentauerunt Dominū. Exo.7. Et uocauit nomen eius Maſſa. Et in ſtatu regiminis מַסַּת Iob 9. In tentationem inculpatorum ſubſannabit. Et pluraliter מַסּוֹת Deut.4. Per tentationes. & cap.7. Tentationes magnas, quas uiderunt oculi tui, id eſt, miracula.

968 נָסַח

Si regit poſt ſe accuſatiuū, tum actiuè ſignificat, uerrere, euerrere, expurgare ſcopis, aut alio inſtrumento. Congruitq; ſignificatione cum uerbo סָחָה niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificandi inter ipſa eſt differentia. Ieſaiæ 52. Et euerret te de tentorio. Prouerb.15. Domum ſuperborum euerret Iehoua. Sed ſi nullū poſt ſe regit accuſatiuum, & abſolutè ponitur, tum neutraliter accipitur. Prou.2. Improbi autem de terra excidentur, & facientes excurſiones euerrentur.

In uoce paſſiua נִסַּח euerſus eſt, ſcopis. Deut.28. Et euerremini de terra, in quam ueniſtis.

INDE NOMEN.

מַסַּח Aliqui pro proprio nomine uiri, nonnulli alij pro domo cinerum, quę erāt ex templo expurgatę, alij pro domo in qua ſcopæ erant depoſitæ, & alia inſtrumenta, alij pro domo Baal accipiunt, quæ mox ita deſtruenda erat, ut ſcopis uerri potuerit. 2. Reg.22. Et cuſtodietis cuſtodiam domus Maſſach.

969 נָסַךְ

Fudit, effudit, libauit, & dicitur nō tantum de liquidis, uerumetiam de aridis rebus. Et congruit ſignificatione cū uerbis בָּסַס & נָתַךְ מָסַךְ יָסַךְ סוּךְ שׂוֹךְ סָבַךְ סִכְסֵךְ niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant. Ieſa.29. Quoniam effudit ſuper uos Iehoua ſpiritum ſoporis. & cap.40. Et ſculptile fudit faber. Exo.30. Et fuſionem non fundetis ſuper illud. Item ordinauit, cōſtituit, præpoſuit, quod ſcilicet fiebat olei ſeu unguenti infuſione. Pſal.2. Ego autem ordinaui regem meū, ubi Chaldæus tranſtulit רַבִּיֵית id eſt inautoraui.

Participium præteritum generis fœminini נְסוּכָה Ieſaiæ 25. Et tegumentū quod expanſum eſt ſuper omnes Gentes.

In uoce paſſiua נִסַּךְ conſtitutus, ordinatus, ſuperordinatus fuit. Prouerb.8. Ab æterno ordinata eram.

In ſecunda coniugatione נִסֵּךְ 1. Paralip.11. Et fudit eam ipſi Iehoua.

In tertia coniugatione הִסִּיךְ Gen.35. Et fudit ſuper eam fuſionē. Num.28. In ſanctuario iube fundi ſiceram ipſi Iehoua. Pſal.16. Non fundā fuſiones eorum cū ſanguine. In uoce paſſiua נֻסַּךְ Exo.25. Et pelues quibus funditur.

INDE NOMINA.

נֶסֶךְ Fuſio, libamen ex uino. Gen.25. Et fudit ſuper ipſam fuſionem. Num.15. Et uinum ad fuſionem. Legitur etiam cum quinq; punctis נֵסֶךְ Exo.29. Et fuſionem quartarium hin uini. & cap.30. Et fuſionem non fundetis ſuper illud. Obſerua autē quòd ut מִנְחָה eſt aridorum, ita נֶסֶךְ eſt liquidorum. ut ex Ioele cap.1. alijsq; complurimis in locis cognibile eſt. Et in ſtatu affixorum mutat primam uocem in hirik, alteram in ſeua. Ierem.20. Quia mendax eſt fuſile eius, nam ſpiritus non eſt in eo. Et pluraliter נְסָכִים Leuit.23. & 2. Paralip.29. Item Ierem.7. Et in ſtatu affixorum נִסְכֵּי Num.6. Et fuſiones ipſorum. Ieſa.41. Ventus & res inanis fuſilia eorum.

נָסִיךְ Fuſio, libamen. Deut.32. Vbi dij eorum, quorum adipem in ſacrificijs comederūt & biberunt uinum fuſionis eorum. Et pluraliter in ſtatu regiminis ac affixorum נְסִיכֵי Ioſue 13. Præordinati Sichem. Pſalm.83. Pone eos præordinatos eorum ſicut Oreb, & ſicut Zeeb. Ezech.32. Ibi præordinati aquilonis. Mich.5. Et ſuſcitabimus ſuper eos octo præordinatos hominis, id eſt, ex uulgò.

מַסֵּכָה Fuſio uel aridorum, uel liquidorum. Aridorum, poteris uertere opertorium, operimentum, protectionem, protectorium, tutelam. Ieſa.30. Et ad protegendum protectorio. & cap.28. Operimentum ſtrictum, dum colligitur. cap.25. Et operimentum quod opertum eſt ſuper omnes Gentes. Liquidorum, fuſio, ſeu opus ab artifice fuſum. Exo.32. Et fecerunt uitulum fuſionis. & cap.34. Deos fuſionis non facies tibi. Deut.9. Fecerunt ſibi fuſionem, id eſt, fuſile. Iudic.17. Ad faciendum ſculptile & fuſile. Et pluraliter מַסֵּכוֹת 1. Regū 14. Et feciſti tibi deos alios, & fuſilia. 2. Paral.28. Et fuſiones fecerunt Baalim, id eſt, fuſilia.

מַסֶּכֶת Licium, seu liciatorium, instrumentum textorum, per quos fila fluunt, nos pectinem uocamus. Iudicum 16. Si texueris septem cincinnos capitis mei cū liciatorio.

970 נסע Mouit se loco, promouit se aliò, profectus est alio. Et ipsius significatio complectitur utrunq; terminū, à quo, & ad quem. Genesis 33. Profectus est in Succoth. Num. 11. Et uētus profectus est à Iehoua. Et cap. 9. Et eleuata nube proficiscebātur. Gen. 12. Et profectus est Abram eundo, & proficiscendo meridiem uersus. & cap. 33. Proficiscamur, & eamus. Legit tamē actiue sequēte accusatiuo. Iudi. 16. Et amouit clauū texturæ. Et mox iterū: Et apprehēdit ualuas portæ ciuitatis, & duos postes, & amouit eas unà cū uecte. Iesa. 33. Nemo amouebit clauos eius in æternū.

Participium presens נֹסֵעַ Num. 10. Et arca cōstitutionis proficiscebatur ante eos. Et pluraliter נֹסְעִים Num. 10. Proficiscimur nos ad locum.

In uoce passiua נִסַּע amotus, ablatus, translatus est. Iob 4. Nónne ablata est excellentia ipsorum in eis. Iesa. 38. Æstas mea ablata est.

In tertia coniugatione הִסִּיעַ Exod. 15. Et transtulit Mose filios Israel à mari iunci. 1. Reg. 5. Et transtulerunt lapides magnos. Psal. 80. Vitē ex Ægypto transtulisti.

Participium præsens מַסִּיעַ Eccl. 10. Transferens lapides, dolore afficietur illis.

INDE NOMINA.

מַסָּע Translatio, amotio, transmissio. 1. Regum 6. Lapis integer ad translationem ædificatus. Iob 41. Attingēs eum gladio nō figetur, lanceam propulsationem & loricā id est, eiaculationem. Vsurpatur tamē interdum loco infinitiui. Deut. 10. Surge uade ad proficiscendum ante populum. similiter actiuè. Num. 10. Et ad transferendū castra. Et pluraliter in statu regiminis מַסְעֵי profectiones. Num. 10. Istæ sunt profectiones filiorum Israel. Et cum affixis. Gen. 13. Et iuit per profectiones suas. Exod. 40 In omnibus profectionibus suis. Num. 33. Per profectiones suas, ubi tamē sine dagges scribitur.

סֹעָה Nomen, ablata litera nun, id est promotio, profectio, proiectio, propulsio. Psal. 55. A uento propulsionis, à tempestate.

971 נסק Modo tantū significādi differt à uerbo נשק quod de succēsione ignis in altū נסק aūt de scansione in altum quæ sursum fit dicitur. similiter congruit cum uerbo נשג quod applicare, attingere, & apprehēdere significat, sicut etiam in ascensione applicantur manus scalis. Opponitur autem significatione uerbis סוג נָסַג Psal. 39. Si ascendero in cœlum, tu illic es. In Lingua Chaldaica ualde est usitatum pro uerbo עָלָה

972 נעל Congruit significatione cum uerbis מעל & עָמַל עול עָלַל עָלָה nisi quod ut forma, ita modo inter se significandi differant. significat autem ascendere fecit, id est obstrinxit, obserauit superne uel sera, uel cōpede, uel corrigia. Iud. 3. Clausit ianuas habitaculi post se, & obserauit. 2. Sam. 13. Et obserabit ostiū. Et iterū: Et obsera ostium. Ezech. 16. Et obstrinxi te taxo.

Participium præteritum נָעוּל Canti. 4. Hortus obseratus. Et in genere fœminino pluraliter נְעֻלוֹת Iudic. 3. Et ecce ostia cœnaculi obserata.

In tertia coniugatione הִנְעִיל 2. Paral. 28. Et calceare fecerunt eos.

INDE NOMINA.

נַעַל Calceamentum, seu solea, quæ pedi inducitur, & supernè corrigia obfirmat. Gen. 14. Vsq; ad corrigiam calceamenti. Deut. 25. Domus illius, cuius detractum est calceamētum. In numero duali נַעֲלַיִם Amos 2. Eò q̄ uendiderunt argento iustum, & egenum pro calceis, scilicet duobus. Et pluraliter נְעָלִים Ies. 11. Et faciet ambulare in calceis. Et in forma fœminea נְעָלוֹת Iosue 9. Et calcei ueteres.

מַנְעוּל Sera, qua aliquid obstringitur. Canticorum 5. Et mirrham transeūtem ad cardines seræ. Et pluraliter מַנְעֻלִים Nehemię 3. Seras eius.

מִנְעָל Compes. Deut. 33. Ferrum & æs, compes tuus.

973 נעם Iucundum fuit, gratum fuit, acceptum fuit. Et ut literarum transpositione, ita significatione differt à uerbo מָנַע Genes. 49. Et terram q̄ iucunda esset. 2. Samu. 1.

Iucundus fuisti mihi uehementer. Psalm. 141. Audient sermones meos, quia iucundi sunt. Prouerb. 2. Et scientia animæ tuæ iucunda erit. Cantic. 7. Quàm pulchra fuisti, & quam accepta fuisti. Ezech. 32. A quo iucunditatem habebis.

INDE NOMINA.

נָעִים Iucundum, gratum, acceptum, lieblich Psal 81. Citharam iucundam cum Nablo. Ps. 133. Ecce quam bonum, & quam iucundum. Psal. 135. Psallite nomini eius, quia iucundum. Psal. 147. Laudate Ia, quia iucundus, grata laudatio. Prouerb. 22. Quoniā iucundus eris si custodieris ea in uentre tuo. & cap. 24. Omnis copia preciosa, & iucunda. Can. 1. Ecce tu pulcher es dilecte mi, & iucundus. In statu regiminis נְעִים 2. Sam. 23. Iucundissimus psalmorum. Et pluraliter נְעִימִים 2. Sam. 1. Saul & Ionathan dilecti, & iucundi in uita sua. Iob 36. Et anni eorum in iucundis. Psal. 16. Funes ceciderunt mihi in iucunda. Prou. 23. Et effundes uerba tua iucunda. Et in genere fœminino נְעִימָה cuius plurale est in usu. Psalm. 16. Iucunditates in dextera tua.

נֹעַם Iucunditas. Psal. 27. Vt uideam iucunditatem ipsius Iehoua. Psal. 90. Et sit iucunditas Iehoua dei nostri super nos. Prouerb. 3. Viç eius uiæ iucunditatis. Zacha. 11. Alterum uocaui iucunditatem, & alterum dolores.

נַעֲמָנִים Iucunditates. Iesa. 17. Propterea plantabis plantas iucunditatum.

מַנְעַמִּים Iucunda, accepta. Psalm. 141. Vt non comedam in iucundis eorum, id est, quæ illis iucunda sunt.

נַעֲץ Hinc deducunt multi נַעֲצוּץ Vide in themate עץ

974 נָעַר Excussum est, neutraliter, si nullus sequatur obliquus. Ieremię 51. Pariter ut leunculi rugient, excutientur ut catuli leęnarum. uel si sequitur casus, sumitur actiue. Nehem. 5. Etiam excussi sinum meum.

Participium pręsens נֹעֵר Iesaiæ 33. Qui excutit manus suas, ne sustentet in munere. Et ibidem iterum: Excutiens Basan & Carmelum.

Participium præteritum נָעוּר Nehemiæ 5. Sic erit excussus, & uacuus.

In uoce passiua נִנְעַר Psalm. 109. Excussus sum uelut locustæ. Iudic. 16. Et euigilauit è somno suo, & dixit egrediar hac uice sicut alia uice, & excutiar. Iob 38. Vt apprehendat alas terræ, & excutiantur improbi ex ea.

In secunda coniugatione נִעֵר excussit. Psal. 136. Et excussit Pharaonem & exercitum eius in mare iunci. Exod. 14. Et excussit Iehoua Ægyptios in medium maris. Nehem. 5. Sic excutiet deus omnem uirum, qui non stabiliuerit uerbum istud.

In quarta coniugatione הִתְנַעֵר Iesaiæ 52. Excute te de puluere.

INDE NOMINA.

נַעַר Excussus. Hebræi autem isto nomine puerum seu iuuenem appellant eius ætatis, qua iam è molliore parentum cura forâs excussus est, aut excutiendus ad aliquod ministerium, ut aliquid operis faciendi assuefiat, & exerceatur. Quare sæpe ministri, ita appellantur, quod ea ætas ad quotidianas functiones & ministeria adhiberi soleat. Et dicitur hoc nomine, quousque ad eam conditionem peruenit, ut incipiat esse iuris sui, quanquam per catachresin interdum etiam largius usurpent, uel pro iuniore, uel rudiore, seu ineptiore. Grçci νεανίας, Germani uero nunc ein kind, nūc ein knaben, nunc ein iunger oder iungling uocant. Nunc exemplis uidebimus. Genes. 19. A iuuene usque ad senem totus populus undequaque. Iere. 51. Collisi per te uirū & mulierem, collisi per te senem & iuuenem, & collisi te per electum & uirginem. Deu. 28. Non assumet personam senis, neque iuuenis miserebitur. Gen. 21. Non displiceat in oculis tuis super iuuene. Genesis 37. Ioseph filius septemdecim annorum erat pascens cum fratribus suis oues, & ipse iuuenis erat cum filijs Bilha. & cap. 41. Et erat nobiscum iuuenis Hebræus seruus principis mactatorum. 2. Paralipom 34. Et cum adhuc esset iuuenis, &c. Erat autem natus sedecim annorum. 1. Samuelis 17. Et dixit Saul ad Dauid, quia iuuenis es, & ipse est uir belli à iuuentute sua. Et iterum: Et respexit Philistæus, & uidit Dauidem, & spreuit eū, quia erat iuuenis & ruffus. 1. Samuelis 18. Est ne pax iuueni Absolom. Exod. 33. Minister eius Iosue filius Nun. iuuenis.

iuuenis.1.Regum 11.Et uir ille Ierabeam erat potens bello,uidensq; Salomo iuue nem,quod facere posset opus,præfecit eum super tributũ domus Ioseph.1.Parali. 12.Et Zadok iuuenis,potens bello.Psal.37.Iuuenis fui & senui.Iudicum 17.Et erat iuuenis de Bethlehem Iehuda.Genesis.18.Et accepit filium bouis tenerum & bonum,& dedit iuueni.Iudicũ 8.Et non exrraxit iuuenis gladium suum. Ruth.2. Et dixit Booz iuueni,qui præerat messoribus.2. Regum 5. Dixit Gahazi iuuenis,uir dei.1.Samuel.2.Et uenit iuuenis sacerdotis.& cap.14.Et dixit Ionathan filius Saul ad iuuenem portantem arma sua.2.Sam.16.Et ecce Siba iuuenis Mephiboseth.2. Regum 9.Et abijt iuuenis,iuuenis inquam,Prophetæ. 1. Samuelis 20. Eratq; puer paruus cum eo.1.Regum 3.Ego autem sum puer paruus ignorans egredi & ingredi.Iudicũ 8.Qui timebat,erat enim adhuc iuuenis. 1. Paral.22. Salomo filius meus est iuuenis & tener.& cap.29.Et dixit Dauid rex congregationi,Salomonem unicum meum elegit Deus iuuenem & tenerum, opus uero magnum est.2.Paralip. 13.Rechabeam erat iuuenis & tener corde. Est & aliquando adiectiuum & ętatis.significatq; iuuenem.1. Samuelis 1. Et puer erat iuuenis.1. Samuelis 30. Præter quadringentos uir iuuenis,id est, uiros iuuenes. simili scilicet ratione qua Psal.69. שׁוֹר פַּר Bos iuuenis dicitur.Item Iudicum 13. Quoniam Nazireus dei erit puer ille ab utero.Et mox iterum:Quid faciemus puero,qui nascetur.Iesaiæ 7. Antequam sciat puer iste reprobare malum,& eligere bonum.Exod.2.Et aperiens uidit eum esse infantem,& ecce puer flebat.Zachariæ 11.Ecce ego suscito pastorem in terra, qui læsa non uisitabit,iuuenem non requiret. Est nonnunquã intellectus seu sensus.Ierem.1.Ecce ego non noui loqui,quia puer sum ego,id est,imperitus.Eccl.10. Væ tibi terra,cuius rex puer est,id est,rerum imperitus.Iesaiæ 65.Puer filius centũ annorum morietur. Iuxta illud etiam Paulus usurpauit.1.Corint.14.Ne sitis pueri sensibus,sed malitia pueri sitis,sensibus uero perfecti sitis. Et pluraliter נְעָרִים pueri,iuuenes.Genes.25.Et creuerunt pueri,seu iuuenes.1.Sam.2.Et erat delictũ iuuenum magnum ualde coram Iehoua.2.Regum 2.Pueri parui egrediebãtur de ciuitate.Psal.148.Senes cum iuuenibus laudent nomen Iehoua.Gen.14.Exceptis tantũ,quæ comederũt iuuenes. Ios.6.Ingressi sunt iuuenes exploratores eduxerũt Rahab.1.Sam.9.Sume unũ de pueris 1.Sam.21. Si iuuenes cauerũt à muliere. Et in statu regiminis נַעֲרֵי Exod.24.Et misit iuuenes filiorũ Israel.1.Sam.25. Et uenerũt iuuenes Dauid. Et in statu affixorũ נְעָרֵי Exo.10. Cũ iuuenib.nostris,& cũ senib. nostris abibimus. Et semel legitur de sensu pueris pluraliter.Iesaiæ 3.Dabo pueros principes eorum.

Et in genere fœminino נַעֲרָה puella,iuuencula.Et est ætatis, etiam si non sit uirgo.Deut.22.Et dabunt patri puellæ.Et est obseruandum,quod bis & uigesies scribatur in libris Mosi sine he נַעַר Genes.24. Puella cui dixero. Et iterum: Vocemus puellam. Sed extra libros Mosis scribitur integrè cum he. Iudicũ 19.Pater puellæ.Ruth 2.Cuius est puella ista.Amos 2.Et uir & pater ipsius ibant ad puellam. Iudicum 21.Quadringentas puellam uirginem,id est,puellas uirgines.Esther 2. Omnem puellam uirginem pulchri aspectus.1.Regum 1.Quęrant sustentatori meo regi puellam uirginem, id est,iuuenculam,quæ sit uirgo, uel iuuenem uirginem.Nã ut potest esse בְּתוּלָה uirgo,quę non sit iuuenis ætate,ita potest esse נַעֲרָה puella,quę non sit uirgo. Et pluraliter in statu absoluto נְעָרוֹת 1.Samuelis 9. Et ipsi inuenerunt puellas egredientes. In statu regiminis & affixorum נַעֲרוֹת Esther 4. Puellæ Esther.Ruth.2.Cum puellis Booz.Gen.24.Et puellæ eius.Esth.4.Et puellę meæ.

נֹעַר Pueritia, iuuentus.Iob 36. Morietur in iuuentute anima eorum. Psalm.88. Oppressus sum ego,& expirans à iuuentute.Prouerbiorum 29.Delicate nutriens à iuuentute seruum suum.

נְעוּרִים Nomen pluralis numeri tantum, dies seu tempus excussionis ex curatione molliore ad ministerium œconomicum,& nos Latine iuuentutem dicimus. Psal.127. Sicut sagittæ in manu potentis,ita filij iuuentutis.Iesaiæ 54.Et uxorem iuuentutis repudiatam. Et cum affixis.Genesis 3.Quoniam figmentum hominis malum à

iuuentute sua. Numeri 30. Atque inter patrem erga filiam eius, in iuuentute ipsius. Psal. 25. Errata iuuentutis meæ, & transgressionis meæ ne recorderis. Psal. 103. Renouabitur sicut aquilæ iuuentus tua. Ezech. 23. In iuuentute sua fornicatæ sunt. Et iterũ: Propter ubera iuuentutis tuæ. Legit̃ tamen semel in forma fœminina נְעֻרוֹת Ieremiæ 32. A iuuentute tua.

נְעֹרֶת Stuppa, excussa scilicet ex lino. Iudic. 16. Quemadmodum rũpitur filum tortum stuppæ, quando ipsum olfacit ignem. Iesaiæ. 1. Et erit præsidium eius in stuppã, & opus eius in scintillam.

975 נָפַח Flauit, spirauit. Et congruit significatione cum uerbis יָפַח & פּוּחַ nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant. Genes 2. Et spirauit in nasum eius anhelitum uitarum. Ieremiæ 15. Expirauit anima eius. Ezech. 22. Et colligã uos, et sufflabo contra uos in igne furoris mei. Ezech. 37. Et fla in interfectos. Haggei 1. Et quod inferetis in domum etiam sufflabo in illud, scilicet ut rem nullius momenti. Ezech. 22. In medium fornacis ad sufflandum super illam ignem.

Participium præsens נֹפֵחַ Iesaiæ 54. Ecce ego creaui fabrum sufflantem in ignem carbonem.

Participium præteritum נָפוּחַ Ierem. 1. Ollam sufflatam ego uideo. Iob 41. E naribus eius egreditur fumus, sicut ex olla sufflata.

In secunda coniugatione, uoce passiua נֻפַּח cuius participium נֻפָּח legitur. Iob 20. Deuorabit eum ignis non sufflatus.

In tertia coniugatione הִפִּיחַ Iob 31. Si facultatem eius comedi absque argento, & animam dominorum eius suspirare feci. Malachiæ 1. Et dixistis ecce defatigatio, & expirastis illud, id est, spiritu seu flatu ex ore emisso contempsistis illud.

INDE NOMINA.

מַפָּח Suspirium, gemitus, suspiratio, expiratio. Et in statu regiminis מַפַּח Iob 11. Et expectatio eorum, suspirium animæ.

מַפֻּחַ Instrumentum, quo sufflatur ignis, sufflatorium, follis. Ierem. 6. Exustum est sufflatorium ab igne.

נֹפֶךְ De hoc nomine, uide in themate חָפַךְ & deriuato eius פּוּךְ

976 נָפַל Cecidit, ruit, lapsus est. Germanicũ partim respõdet ei fallen, abfallen Cõgruitq́ significatione etiam cũ uerbis נָבַל פָּלַל תָּפַל & תִּפְלָה nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant. Iudicum 5. Incuruauit se, & cecidit. 2. Regum 5. Et ferrum cecidit in aquam. Exod. 19. Et cadat ex eo multus. Genesis 25. Coram omnibus fratribus suis cecidit. Ieremiæ 9. Et cadet cadauer hominis. Gen. 17. Et cecidit Abram super faciem suam. Ezech. 24. Non cecidit super eam sors. & cap. 48. Et cadet terra ista uobis in hæreditatem. Iob 4. Cum caderet sopor super homines. Ezech. 8. Et cecidit super me ibi manus sustẽtatoris Iehoua. & cap. 11. Et cecidit super me spiritus Iehoua. 2. Samuel. 11. Et cecidit à populo, à seruis Dauid abgefallen. 2. Regum 7. Et cadamus ad castra Syriorum. 1. Paralip. 12. Et de Manasse ceciderũt ad sustentatorem suum Saul. Psal. 5. Decidant à consultationibus suis. 1. Samuelis 29. Et non inueni in eo quicquam à die, quo cecidit ipse ad diem hunc, id est, defecit. Iosue 21. Non cecidit quicquam de omni uerbo bono, quod loquutus fuerat Iehoua, id est, intercidit. Et secundum istam phrasin etiam Christus dixit Matthæi 10. Nonne duo passeres minuto asse ueneunt, & unus ex illis non cadet in terrã sine patre uestro. Lucæ 16. Facilius est cœlum & terram transire, quàm legis unum apicem cadere, &c. 1. Samuelis 26. Et nunc cadat sanguis meus in terram. Genesis 4. Et exarsit Kain ualde. & conciderunt facies eius. 1. Samuelis 7. Non cõcidat cor ullius hominis propter illum. Nehem. 6. Et conciderunt ualde in oculis suis. Esth. 6. Ante quam cœpisti cadere coram ipso, non præualebis ei, sed cadendo cades coram eo. Iesaiæ 3. Et Iehuda cecidit. & cap. 16. Et celeusma cecidit. Et in aliquot locis accipitur actiue. Iosue 11. Et irruerunt in eos. Iob 1. Et irruit Seba, & abstulit eos. Psalm. 10. Et contundet opprimendo, & proijcit robore suo multos pauperes, &c.

quan-

quanquam etiam sic legi posset. Et pulsat incuruando, ut cadat robore eius magno pauper.

Participium præsens נֹפֵל Deu. 21. Cadens in agro. Iosue 7. Et tu quid cadis super faciem tuam. 2. Sam. 3. Et cadens gladio. Iob 12. Non cado ego à uobis, id est, non cedo uobis, non sum uobis inferior. & cap. 14. Equidem mons cadens emarcescet. Ieremiæ 37. Ad Chaldæos tu cadis, id est, deficis. Et pluraliter נֹפְלִים 1. Sam. 31. Et inuenerunt Saul, & filios eius lapsos in monte Gilboa. 2. Paralip. 20. Et ecce illi cadauera collapsa in terra. Psal. 145. Sustentator est Iehoua omnibus lapsis. Ieremiæ 6. Cadent cum cadentibus, & cap. 39. Cadentes, qui ceciderunt ad eos, id est, defecerunt. Ezech. 32. Omnes isti interfecti, qui cadebant gladio. Et in genere fœminino נֹפֶלֶת Genesis 15. Obscuritas magna cadens super eum. Amos 9. Erigam tabernaculum Dauid collapsum.

In tertia coniugatione הִפִּיל cadere fecit. Iesaię 34. Cadere fecit eis sortē. 1. Sam. 3. Et nō cadere fecit ex omnibus uerbis suis super terram. Esther 6. Ne cadere facias quicquam de omnibus, quæ loquutus es. Deut. 25. Et cadere faciet eum Iudex. Iudicum 2. Non cadere fecerunt ex omnibus operibus suis. Iob 6. Etiam super pupillum cadere facitis, id est, irruitis. & cap. 29. Et lucem faciei meæ non cadere faciebāt, id est, labefactabāt. Ps. 37. Vt cadere faciant afflictū & egenū. 1. Sam. 10. Saul cogitabat obijcere Dauidem in manū Philistęorū. Ierem. 3. Non cadere faciē faciem meam in uos. i. non mutabo, ut irati solent mutare formam & gestum faciei.

Participiū præsens מַפִּיל Dan. 9 Prosternes precationē meam corā Iehoua. Et pluraliter מַפִּילִים Dan. 9. Nos prosternimus precationes nostras coram te.

In quarta coniugatione הִתְנַפֵּל Deu. 9. Et prostraui me coram Iehoua quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, quibus prostraui me.

Participium מִתְנַפֵּל Esdrę 10. Et prostratus coram domo dei.

INDE NOMINA.

נֵפֶל Fœtus, scilicet eiectus, quiꝗ ante tempus ex materno utero excidit mortuus, Latini abortiuum uocant. Iob 3. Aut sicut abortiuus absconditus non fui. Psalm. 58. Abortiuus mulieris, qui non uidit solē, ad hūc locum alludens Paulus uocat se abortiuum. 1. Cor. 15. Et in distinctione sententiæ נֵפֶל Eccl. 6. Melior est illo abortiuus.

מַפָּל Aliquid deciduum. Et in statu regiminis מַפַּל Amos 8. Et deciduū frumenti uēdamus, id est, glumam, quisquilias, quæ de frumento cadunt, dum cribratur aut uētilatur. Et in statu regiminis pluraliter מַפְּלֵי Iob 41. Decidua carnis eius adhęrēt, id est, caro eius non est flaccida seu pendula.

מַפֵּלָה Casus, ruina. Iesaiæ 23. Posuit eam in ruinam. cap 25. Vrbem munitam in ruinā. Legitur tamen semel מַפָּלָה Iesa. 17. Et erit tumulus ruinæ. Et in regimine מַפֶּלֶת Iud. 14. Vt uideret cadauer Leonis. Et cum affixis. Prouerbiorum 29. Et iusti in ruinam illorum uidebunt. Ezech. 26. A uoce ruinæ tuæ. Et cap. 31. Super ruina eius habitabunt omne uolatile cœli.

נְפִילִים Vetus translatio uertit Gigantes, & dicti sunt, quasi oppressores, tyranni ab irruendo & opprimendo, alias in scriptura dicti אֵימִים עֲנָקִים זַמְזֻמִּים רְפָאִים ut Deut. 2. & alibi. Genes. 6. Et Nephilim erant in terra. Num. 13. Et ibi uidimus Nephilim filios Enak de Nephilim.

תָּפֵל Caducum, deciduum. Hieronymus & alij transtulerunt fatuum, insulsū, quod. s. facile rursum de muro à pluuia seu grandine deijcitur. sed de hoc uide suo in loco.

977 נִפְלַל Legitur semel, & est eiusdem cum נָפַל significationis. Ezechielis 28. Et cadet uulneratus.

978 נָפַץ Dispersum est, estꝗ uerbum neutri generis, ac generali significatione congruit cū uerbis פּוּצָה & פּוּץ 1. Sam. 13. Vidi ꝙ dispergeret populus à me. Gen. 9. Tres isti sunt filij Noah, & ab illis dispersa est uniuersa terra. Iud. 7. Et impresserunt in tubas, etiam dispergendo cados, qui in manibus eorum.

Participium pręteritum נָפוּץ Ier. 22. Nunquid sculptile contemptū dispersus est uir il-

uir ille Canaiahu. Et fœmininum, pluralis numeri נְפֻצוֹת Iesaiæ 11. Et dispersiones Iehoua congregabit.

In secunda coniugatione נִפֵּץ collidendo dispersit. Psal. 137. Beatus qui apprehenderit, & disperserit infantes tuos ad rupem .i. collidendo disperserit. 1. Reg. 5. Et dispergam eas ibi, & tu tolles .s. rates. Psal. 2. Sicut uas figuli disperges eos. Iere. 13. Et dispergam eos unumquenq; ad fratrem suum. & cap. 48. Et lagenas dispergent. Ieremiæ 51. Et dispergam per te Gentes.

Participium præteritum generis fœminini, pluralis numeri מְנֻפָּצוֹת Iesaiæ 27. Sicut lapides calcis dispersos.

In tertia coniugatione legitur tantum participium præsens מֵפִּץ & accipitur nominaliter sicut מֵפִּיץ malleus. Ierem. 51. Malleus tu mihi es, uasa belli.

INDE NOMINA.

מַפֵּץ Nomen participiale dispersor, & eo appellant malleum, quo concutiendo disperguntur res. Iere. 51. Malleus tu mihi es, uasa belli.

מַפָּץ Eadem ratione Hebræis Malleus dicitur, sicut præcedens מַפֵּץ Et legitur. Ezech. 9. Et unicuiq; uas dispersionis suæ in manu sua. id est, malleus in manu sua.

נֶפֶץ Dispersio, uocant autem Hebręi hoc nomine fulgetrum, quia dispergit. Ies. 30. Flãma ignis deuorantis fulgetro & inundatione.

נִפֵּץ Dispersio. Dan. 12. Et in consummando dispersionem populi sanctitatis.

979 נֶפֶשׁ Congruit significatione cum uerbis נשב נשף יָשַׁם נָשַׁם שום שָׁמַם שָׁמַח שׁוֹף nisi q; ut forma, ita modo significandi inter se discrepent. Proinde nominaliter נֶפֶשׁ proprie significat animã, ut animę quoq; uocabulum tam Gręcis quàm Latinis pro uento, flatu, halitu seu anhelitu accipitur. Imo anima re ipsa aliud nihil est nisi flatus seu spiritus uitalis. Vnde & Lactãtius de opificio Dei scribit animã, alios sanguinẽ dixisse, alios ignẽ, alios uentũ, unde anima uel animus nomẽ acceperit quod Græcè uentus ἄνεμος dicatur, &c. Genes. 1. Sed & omni bestiæ terræ, & omni uolatili cœlorum, & omni motabili super terra, in quo est anhelitus uiuẽs. Iob 11. Oculi improborum consumentur, & refugium adimetur ab eis, & expectatio ipsorum uelut anhelitus animæ. & cap. 41. Et anhelitus eius carbones inflammat. Iere. 15. Infirma tanquam genitrix septem liberorum spirans anhelitum suum. Iesaię 3. Et domunculas animæ, id est, fragrantiæ. Secundo dicitur de anima quæ est altera & principalior pars hominis, quæ nihil aliud est nisi spiritus uitalis. Genesis 27. Vt benedicat tibi anima mea priusquam moriar. & cap. 35. Et factum est cum egrederetur anima eius, moriebatur enim, uocauit nomen eius BenOni. 1. Samuelis 1. Mi Sustentator uiuit anima tua mi Sustentator. 1. Sam. 25. Erit anima sustẽtatoris mei ligata quasi in fasciculo uitę, apud Iehoua deum tuum. Iob 9. Etsi integer sim, tamẽ non sum absolutus in anima mea. Iob 24. Anima interfector uociferatur. Psalm. 13. Ponam consilia in anima mea. Psal. 119. Viuat anima mea, & laudabit te. Ierem. 38. Viuit Iehoua, qui fecit nobis animam hanc. 2. Sam. 1. Tota adhuc anima mea in me est. 1. Reg. 17. Reuertatur quęso anima pueri huius intra ipsum. Et mox iterum: Et reuersa est anima pueri intra ipsum, & uixit. Thren. 2. Cum effunderẽt animam suam in suum matrum suarum. Iob 12. In cuius manu est anima omnis uiuentis & spiritus omnis carnis. Tertio dicit̃ de potentia animæ, quam uocamus appetitiuam, seu concupiscibilẽ, id est, pro appetitu affectu, uoluntate, ingenio, animo, mente, desiderio, concupiscentia, anhelatione, aspiratione. Exod. 23. Ne opprimas peregrinum, uos enim nostis animam peregrini .i. mentẽ. Gen. 23. Si est cũ anima uestra, ut sepeliã mortuum meũ. Et mox iterum: Sichẽ filius meus ex anima sua cõcupiscit filiã uestrã. 2. Re. 19. Si est anima uestra, nõ egredietur, ut euadat qui est in ciuitate. Genesis 49. In consilium ipsorum non ueniet anima mea. Iudicum 18. Ne fiant uobis obuiam uiri amara anima. 1. Samuelis 1. Et ipsa erat amara anima. Et mox iterum. Et effudi animam meam coram Iehoua. Deuter. 24. Et ad illam mercedẽ ipse eleuat animã suã. 1. Sam. 18. Et cõglutinata est anima Ionathan cũ anima Da-

Dauid,& dilexit eũ Ionathan.Oseæ 4.Et ad iniquitatẽ ipsorũ leuabant animã suã. Psal.107 Quoniã satiauit animam inanẽ,& animã famelicam repleuit bono.Cantic.5.Anima mea egrediebatur cum ipse loqueretur.Habakuk 2.Non est recta anima eius in ipso.Iesa.56.Canes præfracti anima,nescientes saturari,id est,præfractæ uoracitatis seu ingluuiei.Iere.6.Vt inueniatis requiem animæ uestræ. Sic Christus Matth.11.Tollite iugum meũ super uos, & discite à me,ꝙ mitis sim & humilis corde,& inuenietis requiem animabus uestris.Iesaiæ5. & Habakuk 2. Dilatauit infernus animam suam. Deuter.21. Si uero non habueris beneplacitum in ea, dimittas eam pro anima sua,id est ad arbitrium ipsius,quocunq; uoluerit.Deut.23.Et comedes uuas iuxta animam suam.1.Reg.19. Et surgens abijt pro anima sua. Psalm.17. Et inimici mei in anima circumdant me.Psalm.27. Ne dederis me in animam hostium meorum.Ezech.16.Dabo te in animam odientiũ te.Mich.7.Et magnus loquitur malum animæ suæ,id est,quicquid uult.Habakuk 2.Et peccas anima tua,id est uoluntarie.Prouer.13.Desiderat,& non anima eius piger,sed anima sedulorum impinguabitur.Sic Iudæi ad Christum hac phrasi usi Ioannis 10. dicunt, Quousq; animam nostram suspendis.& Psal.105.in bonum ponitur,ut instituerct principes eius in anima sua,& senes eius redderet sapientes,id est,in doctrina sua.ut ipse uolebat,& sciebat ex uerbo dei.Iere.15.Si staret Moses & Samuel corã me, non esset anima mea ad populũ istum. Quarto,dicitur etiam nomine isto, promiscue sanguis & uita,eò ꝙ sanguis sit uita animalis,& econtra uita consistat in sanguine, qui est uehiculum spirituum.Gen.9.Veruntamen carnẽ cum anima sua sanguine suo non comedetis,id est,cũ anima sua,quæ est sanguis ipsius, &c. Leuit.17.Nam anima carnis est in sanguine.Et iterũ:Quoniã anima omnis carnis sanguis eius,in anima eius est,id est,in corpore eius est.Et mox iterũ:Quoniã omnis anima carnis sanguis suus est.Deut.12.Ne comedas sanguinẽ,quia sanguis est ipsa anima, neq; comedas animã cum carne.Sic quoq; pro uita legit substantialiter,quo corpus scilicet uiuificatur.Gen.9.Et de manu uiri fratris tui requirã animã hominis.Exod.4. Quoniã mortui sunt omnes uiri,qui quærebãt animã tuam.Et Matthæi interpres angeli uerba citãs,Defũcti sunt,qui quærebãt animã pueri Græcè ψυχὴν reddidit. Item Exo.21.Dabis animam pro anima.Leuit.17.Sanguis pro anima expiat. Iudicum 9.Hic pater meus pugnauit pro uobis,& abiecit animã suam in oppositũ, & liberauit uos de manu Midian.Iudicum 12.Et posui animam meam in manu mea. Iesaiæ 53.Et reatum posuerit animam suam.Et Christus ista phrasi & uoce usus est Ioannis 10.Bonus pastor ponit animã pro ouibus suis. Item,Animam meã pono pro ouibus &c.Ier.38.Et qui egreditur ad Chaldæos uiuet.& erit anima sua ipsi in spoliũ,& uiuet.Iere.51.& Amos 6.Iurauit Iehoua exercituũ per animã suam.Ier.4. Aufer à me animã meam,quia præstat me mori,ꝙ̃ uiuere. Deut.6. Diliges Iehoua deũ tuum ex toto corde tuo,& ex tota anima tua,& ex omni facultate tua.In ista significatione Christus sæpe est usus.Matthæi 6.Nonne anima pluris est,ꝙ̃ cibus.& cap.20.Qui perdiderit animã suam.Luc.14.Si quis uenit ad me,nec odit animam suam non potest meus esse discipulus.Et alijs in locis complurimis. Est pręterea hic obseruandũ,ꝙ quando hoc nomen construitur cum uerbo percutiendi uel interficiendi tum significat adimere uitã.Gen.37.Percutiamus eũ anima. Leu.24.Et uir qui percusserit omnẽ animã omnis hominis, morte moriať, & qui percusserit animã iumenti restituat ipsi animã pro anima.Deuter.27.Maledictus qui accipiẽs munus,ut percutiat animã sanguinis innocẽtis.Deut.22.Sicut uir surgit cõtra proximũ suũ,& interficit eum anima. Quinto,usurpať pro corpore,altera.s.parte cõpositi,in quo est anima siue halitus.Leu. 26.& Deut.28. Cõsumptionem oculorum,& tabescentiã animæ.Num.30.Votũ uiduæ,uel repudiatæ,quo illa obstrinxerit animã suã.Ps.35.Afflixi in ieiunio animã meã.Ps.105. In ferrũ uenit anima eius.Ps.106.Et misit macilentiã in animã eorũ.Iesa.58.Nũquid tale est ieiuniũ,quod ego elegi,si per diem affligit animã suam.Gen.1.Reptificent aquæ reptile animæ uiuentis. Et mox iterum: Producat terra animam uiuentem iuxta speciem suam.

& cap.9.Ecce ego erigo fœdus meum uobiſcum,& cum ſemine ueſtro poſt uos, & cum omni anima uiuente,&c.Leuit.11.Et ex omni anima uiuente, quæ eſt in aquis &c.Ezech.47.Et erit ut omnis anima uiuens,quæ reptat in omni loco. Gen. 2.Et creauit Iehoua deus hominem,puluerem de humo,& flauit in nares eius halitum uitæ,& factus eſt homo in animam uiuentem.hoc Moſi dictum Paulus Apoſtolus 1.Corinth.15.citans,ita uertit,factus eſt primus homo εἰς ψυχὴν ζῶσαν, id eſt in animam uiuentem, ins natürlich leben, quod tamen prius σῶμα ψυχικόν corpus animale reddiderat. Sexto, legitur tamen in aliquot locis per Catachreſin pro corpore exanimi poſitum.Leuit.19.Et inciſionem ſuper anima non ponatis in carne ueſtra.Leuit.21.Non contaminabit ſe ſacerdos ſuper anima populi ſui. Num.5. Et omnis immundus ab anima.cap.6.Et expiabit illum ab eo,quòd deliquit ſuper anima.& cap.9.Fuerunt autem uiri quidam immundi ab anima hominis.

Septimo,ſæpe pro toto compoſito,id eſt,animante,ſcilicet,pars pro toto,& totum à parte nobiliore ſumit hanc denominationem.Gen.17.Cuius uero caro non circumciſa fuerit exterminetur anima illa ex populo ſuo.Exo.12.Tantum id quod comeditur ab omni anima.Leuit.2.Anima,quando obtulerit oblationem ipſi Iehoua.& cap.22.Quicunq; attigerit immundam animam.Num.30.Quicunq; occiderit animam.& cap.31.Et anima hominis ex mulieribus, quæ non cognouerunt concubitũ maris.Deut.24.Si inuentus fuerit aliquis,qui furatur animam ex fratribus ſuis.Iere.43.Viros & mulieres,paruulos & filias regis, atq; omnem animam. Ezech.18.Anima quæ aberrauerit,ipſa morietur. Sic uſus eſt etiam Paulus Rom. 13.Omnis anima poteſtatibus ſubdita ſit.Legitur tamen ſæpenumero collectiue. Gen.14.Da mihi animam,& ſubſtantiam tolle tibi.& cap.46.Omnis anima,ſexaginta ſex.Exod.1.Et fuit omnis anima,quæ egreſſæ ſunt de fœmore Iacob ſeptuaginta.Ieſaiæ 19.Et ſtagna animæ. Et pluraliter in ſtatu abſoluto forma fœminea נְפָשׁוֹת pro animabus intellectiuis.Ezech.16.Vos prophanaſtis me, apud populũ meum propter pugillum hordei,propter fruſtum panis, ad occidendum animas, quæ non moriuntur,& ad uiuificandum animas,quæ nõ uiuent.& cap.18. Omnes animæ meæ ſunt ſicut anima patris,ita anima filij mea eſt. Item pro uoluntatibus. Prouerbio.11.Et capit animas ſapiens,id eſt uoluntates hominum. Item pro totis compoſitis.Exod.12.Et aſſumet uicinum ſuum propinquum domui ſuæ pro numero animarum.Leuit.18.Exterminabuntur animæ ſic facientes de medio populi ſui.Numeri 19.Et ſuper animas,quæ in eo fuerint. In ſtatu regiminis & affixorum נַפְשׁוֹת pro compoſitis.Geneſ.36.Accepit Eſau uxores ſuas,& filios ſuos,& filias ſuas,& omnes animas domus ſuæ,&c. Pro corporibus.Gen.9.Quia ſanguinem ueſtrum de animabus ueſtris requiram, id eſt, ſanguinem corporum ueſtrorum.Ioſue 2.Et eruetis animas ueſtras à morte.Iere.2. In alis tuis inuenitur ſanguis animarum egenorum. Item pro corporibus exanimis & defunctis. Leuit.21. Super omnes animas mortui non ingrediatur, id eſt, ſuper nullius defuncti corpus. Legitur tamen pluraliter etiam in forma maſculea נְפָשִׁים ſemel.Ezechiel.13.Quas uos allicitis,ut ſint animæ aduolantes.

INDE VERBVM,

נִפַּשׁ Primæ coniugationis uocis paſſiuę,reſpirauit, animatus eſt, refrigeratus eſt, refocillatus eſt.Exo.23.Et reſpiret filius ancillæ tuæ. & cap.31. Die ſeptimo ceſſauit,& reſpirauit.2.Sam.16.Venerunt autem rex & uniuerſus populus,qui erat cum ipſo defatigati,& reſpirauit ibi,&c.

נֵץ Vide ſupra in themate נוּץ

980 נָצָא Volauit, congruitq; ſignificatione cum uerbis אוּץ נוּץ נָאַץ יָצָא נָצָה niſi quòd ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe differant.Ierem.48.Date alam Moab,ut auolando egrediatur ſeu auolet.

981 נָצַב Verbaliter in uſu eſt in forma יָצַב ut ſuo in loco, ſed in iſta legitur tantum nomen uerbale.

Statua

נְצִיב Statua, ſtatio, præſidium. Geneſis 19. Et reſpexit uxor eius poſt ipſum, & facta eſt ſtatua. 1. Regum 4. Et ſtatio una, quæ erat in terra. 1. Paralipom. 11. Et ſtatio Philiſtæorum erat tunc in Bethlehem. Et pluraliter נְצִיבִים 2. Samuelis 8. Et poſuit in Ædom ſtationes. 1. Regum 5. Præter principes ſtationum. 1. Paralipo. 18. Et poſuit in Ædom ſtationes. Et in ſtatu regiminis נְצִיבֵי 1. Samuelis 10. Vbi ſunt ſtationes Philiſtæorum.

982 נָצָה Congruit ſignificatione cum uerbis אוץ נוץ נאץ נָצָא יָצָא niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant. Legitur autem in prima coniugatione uoce actiua ſemel & neutraliter. Iere. 4. Vrbes tuæ exurentur abſq; habitatore.

In uoce paſſiua נִצָּה irrui, inuolari, alter in alterũ exarſit, obrui, ſeu irrui. Et dum Latinus ſermo uerbũ non habeat, quo ille præceps impetus, ſeu irruptio exprimi poſſit uerbo rixandi ſeu contendendi reddere neceſſe eſt. Exo. 21. Quando rixant̃ uiri & leſerint mulierem grauidã. Leuit. 24. Rixati ſunt in caſtris. Deuter. 25. Quando rixantur uiri inuicem. 2. Sam. 14. Et rixati ſunt duo illi in agro.

Participium pluralis numeri נִצִּים Exo. 2. Ecce duo uiri rixantes. 2. Regum 19. & Ieſaiæ 37. Et aceruí obruti.

In tertia coniugatione הִצָּה Num. 26. Qui rixati ſunt aduerſus Moſen & Aaron, in conuenticulo Korah cum rixarentur aduerſus Iehoua. Pſal. 60. Quando rixaretur ipſe cum Meſopotamis.

INDE NOMINA.

מַצָּה Lis, rixa, pugna, uelitatio. Prou. 13. Inter ſuperbos dabit̃ rixa. & cap. 17. Qui diligit tranſgreſſionẽ, diligit rixam. Ieſaię 58. Pro lite & rixa ieiunatis. Et pluraliter מַצּוֹת Ieſaiæ 41. Viri rixarum tuarum erunt tanquam nihil.

983 נָצַח Verbum defectiuum, legitur enim in prima cõiugatione tantũ participiũ paſſiuæ uocis generis fœminini נִצַּחַת quod tamẽ nominaliter uſurpat̃. Iere. 8. Quare auerſus eſt populus iſte in Ieruſalẽ auerſione finali ſeu pertinaci, inceſſabili.

In ſecunda coniugatione uſuueniũt tantum infinitiuus & participiũ præſens, & ſignificat urgere, inſtare, perducere operas uictorioſe, & uirtute ad finem uſq;. 1. Paralip. 15. In citharis ſuper octaua ad urgendum ſeu triũphandum. 2. Paralip. 34. Zacharias & Meſullam de filijs Kahabitarum ad urgendũ ſeu ſuperandũ, ſcilicet uoce uehementiore & concentu muſico fortiore, quo cæteros uincebant.

Participium pręſens מְנַצֵּחַ Et in ſingulari perpetuo in titulis Pſalmorũ, quorum ſunt 56. & Habakuk 3. ſemel cum lamed ſcriptum legitur לַמְנַצֵּחַ atq; uarie ab interpretibus expoſitum eſt. Chaldæus ubiq; uertit לְשַׁבָּחָא id eſt, ad laudandum. Græci εἰς τὸ τέλος, id eſt, in finem. Hieronymus ἐπινίκιον uictoriale, triumphale. Aben Ezdra, & R. Dauid Kimhi præfecto cantorum. Aliqui ad uictoriam, nonnulli ad inuitatorium, alij Præcentori, alij Præſuli, alij aliter. Verum ut meam quoque ſententiam adferam, Sentio ubiq; locorum לַמְנַצֵּחַ poſitum, & accipiendum pro לְנַצֵּחַ infinitiuo, ſeu gerundio. his nimirum adductus rationibus. Primo, propter Euphoniam quæ in hac lingua plurimum momenti habet. Secundo, quia Chaldæus ſimiliter gerundiue tranſtulit לְשַׁבָּחָא ad laudandum. Tertio, quia participia omnium coniugationum uſurpantur ſæpenumero gerundialiter ut Exod. 12. לַמַּשְׁחִית 1. Samuelis 16. יֹדֵעַ מְנַגֵּן ſcientem ludere. Et mox iterum: אִישׁ מֵטִיב לְנַגֵּן Et iterum יֹדֵעַ נַגֵּן Item 1. Paralipo. 16. לְמַשְׁמִיעִים Item 1. Paralip. 21. לְמַשְׁגֶּנֶת Item Pſal. 7. Sagittas ſuas לְדֹלְקוֹת ad urendum parauit. Ieſaiæ 23. לִמְכַסֶּה pro לְכַסּוֹת Item Pſalm. 74. & Ezechielis 17. לְמַשּׁוּאוֹת & id generis alia complurima.

Quarto, quia phraſis Hebræa exigit, ut eiuſmodi participia infinite ſeu gerundialiter accipiãtur, ſicut in illis omnibus ſupra citatis uidere licet, maxime uero Habakuk 3. Iehoua Suſtentator, uirtus mea, qui poſuit pedes meos inſtar ceruorum & ſuper excelſis meis fecit incedere me ad urgendum in inſtrumentis meis. Et pluraliter מְנַצְּחִים executores operarum, qui urgebant & inſtabant, ut operæ fierent. 2. Paralip. 2. Et numerauit Salomo ſeptuaginta millia uirorum portantium onera, & octoginta millia latomorum in monte, & executores ſuper eos tria millia

&

& sexcentos,pro quo 1.Reg.5.legitur נִצָּבִים Et mox iterum:Tria millia,& sexcentos exequutores ad faciendum laborare populum.

INDE NOMINA.

נֵצַח Victor,triumphator.Epitheton dei gloriosi.1.Sam.15.Victor Israelis non mentietur,neque pœnitudine ducetur quia non est homo,ut pœnitudine ducatur,id est, Deus Israelis est talis ut euincat,si quid semel decreuit & dixit, opere exequitur. Est & nomen abstractum,excellentia,præstantia,uictoria.1.Paral.23.Tibi Iehoua magnificentia,& fortitudo, & gloria, & uictoria, & laus. Est & temporis,& significat uictoriam temporis,id est,perpetuitatem seu æternitatem,quæ uincit omnia.Et construitur aliquando cum lamed לְנֵצַח Ies.34.In æternitatem æternitatum nemo pertransibit per eam.ubi simul plurale נְצָחִים legitur. Aliquando cum particula עַד ut Psalm.49.In æternum usque non uidebunt lumen,id est,non uincent uidendo lumen.

נֶצַח Significat actionis uel rei de qua dicitur uictoriam, & excellentiam,superioritatē & prædominationem.Porro cum uerbis constructum transit in naturam aduerbij id est,finaliter,perpetuo,omnino,prorsus,uictoriose.Psal.13.Quare Iehoua obliuisceris mei perpetuo.Psal.16.Notam mihi facias semitam totius uitæ facientem lętitiam faciei tuæ,iucunditates dexteræ tuæ perpetuo.Amos 1.Et furorem suum seruauit uictoriose seu perpetuo. Et quando cum nomine substantiuo construitur accipiendum est adiectiue.Iere.15.Quare factus est dolor meus perpetuus, id est, immedicabilis. Assumit autem frequenter à fronte literam lamed לָנֶצַח ad uictoriam,in finem,perpetuo,omnino,prorsus.Habakuk 1.Et non egreditur ad uictoriam iudicium,id est ad exequutionem,finem.Notat autem lamed motum ad locum,siue,ut philosophi loquuntur,finem ultimatum.Sic [redacted] ad Hebræos [redacted] cap.7.dicit Nihil ἐτελείωσεν,id est ad finem adduxit lex,explicuit huius uocis significationem,id est,ad executionem seu finem ultimatum.Et mox iterū.Lex homines constituit pontifices,habentes infirmitatem,porro sermo iurisiurandi, qui supra legem constituit τετελειωμένον,id est,in finem,seu in æternum consummatum. Et ita Paulus uocat Christum finem legis,id est uictorem seu uictoriam legis. & 1. Corinth.15.ubi illud Iesaiæ 25.Absorpsit mortem in uictoriam adducens, ita reddidit κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος, id est absorpta est mors in uictoriam, uolens significare,quòd absorpta morte uicerit & præualuerit,regnetq; & triumphet uita,quāquam,ut paulo ante dixi,etiā sic Hebræa uerba interpretari licebit.Absorpsit mortem omnino,atq; adeo quidem,ut nullum amplius ius siue imperium in ipsum habeat,uel sic.Absorpsit mortē uictoriose,penitus,prorsus,omnino. Sicut & 1.Thessal.2.Peruenit autem in illos ira Dei εἰς τέλος,id est in finem,id est prorsus,omnino,penitus,perpetuo,æternaliter,finaliter.Sic 2.Samuelis 2.An uictoriose deuorabit gladius,id est prorsus,omnino.Chald. לְאַפְרֵשׁ Item Iob 14. Vrges perpetuo ut abeat.Psal.9.Consummantur gladij omnino.Et mox iterum:Nō perpetuo seu omnino obliuiscetur egeni.Prou.21.Vir audiens perpetuo loquetur.Construitur etiam cum particula עַד Iob 34.Pater mi probetur Iob usq; perpetuum propter conuersiones ad homines iniquitatis,id est,eò quòd se omnino conuertit ad iniquos. Item construitur cum lamed & עוֹד Psalm.49.Et uiuet amplius in perpetuum. Ierem.50.Non habitabitur amplius in perpetuum. Et in statu affixorum mutat segol in hirik,& pathah in seua.Iesa.63.Et aspersit excellētiam suam super uestem meam,id est quòd cōculcauit eum,aspersit uestem meam,uici ipsum cum infamia hominis & periculo uitę.Et mox iterum:Et deieci in terram excellentiam eorum, hoc alij in istis duobus locis pro sanguine reddiderunt,eò nimirum quòd uita hominis consistat in sanguine.sed uidetur remotius esse à simplicitate. Iere.3. Ablata est excellentia mea,id est,diuitiæ,potentia,gloria,& pulcherrimus status cùm ecclesiæ tum politiæ. Et pluraliter נְצָחִים Iesaiæ 34.In perpetuitatem perpetuitatum non erit transiens per eam,id est,in omnem æternitatem,sed de hoc etiam supra in nomine נֵצַח.

Ex

Ex hac locorum collatione facile iam ſignificatio huius thematis colligitur, quòd uidelicet ſignificet uictoriam, excellentiã, præſtantiã, ſuperioritatem. Et לַמְנַצֵּחַ ad uincendum, ſcilicet alios in cantu, ad obtinendã uictoriam, & ſuperioritatẽ. Simulatq; hic obſeruandum, quòd 1. Paralipo. 15. tria commemorentur inſtrumentorum genera, quibus Leuitæ in templo uſi ſunt. Primum מְצִלְתַּיִם לְהַשְׁמִיעַ id eſt cymbala quibus clare crepitauerunt. Alterum נְבָלִים עַל עֲלָמוֹת Nabla ſuper ima uoce. Tertium כִּנֹּרוֹת עַל הַשְּׁמִינִית לְנַצֵּחַ Citharæ ſuper Octaua ad ſuperandum, ſcilicet alios uocis altitudine & contentione, qua alijs fuerunt & ſuperiores & excellentiores, & aliorum ceu uictores extiterũt. quemadmodũ uerisimile eſt ad imitationem apud Græcos poſtea quoq; fuiſſe tria harmoniarum genera, Lydium, Ionicum, & Doricum, quorum aliud quoq; alio fuit fortius.

984 נצל

In prima cõiugatione uſuuenit tantum in uoce paſſiua, & ſignificat ereptũ eſſe. Iere. 7. Et dixiſti erepti ſumus. Gen. 32. Et erepta eſt anima mea. Pſal. 33. Non eripietur multitudine potentiæ ſuæ. Pſal. 69. Eripiar ab oſoribus meis. Deut. 23. Qui eripietur ad te à ſuſtentatore ſuo.

In ſecunda coniugatione נִצֵּל eripuit, diripuit. Ezech. 14. Ipſi in iuſtitia ſua eripient animam ſuam. Exod. 3. Et diripietis Ægyptum. 2. Paralip. 20. Inuenerunt in eis in copia etiam ſupellectilem, & ueſtes & uaſa deſiderabiliora, quę diripuerunt ſibi ſine pondere.

In tertia coniugatione הִצִּיל Exod. 18. Eripuit eum de manu Ægypti. 2. Samuel. 23. Et ſubſtitit in medio agri, & eripuit eum & percuſſit Philiſtæos. Ierem. 15. Et eripiam te de manu malorum. 2. Reg. 20. De manu regis Aſſur eripiam te. Pſalm. 34. Eripiet eum Iehoua. Prouerb. 10. Et iuſtitia eripiet à morte. Geneſ. 31. Omnes diuitias, quas diripuit deus à patre noſtro. Exo. 12. Et domos noſtras diripuit. 2. Samuelis 20. Ne forte inueniat ciuitates munitas, & diripiat oculos noſtros, id eſt, ne amplius uideamus eum. Similis phraſis eſt illi, qua dicunt Hebræi, furari cor. 1. Samuelis 30. Nõ dabitur eis de ſpolio, quod diripuimus. Pſ. 119. Et ne diripias ex ore meo uerbum ueritatis. Oſeæ 2. Et rapiam lanam meam, & linum meum ad tegendũ nuditatem eius, id eſt, quibus utuntur ad tegendum nuditatem ſuam. Prouerb. 19. Magnus furore ſuſtinet mulctam, qui ſi eripies, tamen amplius addet.

Participium præſens מַצִּיל Iud. 8. Qui eripit eos de manu omnium hoſtium ſuorum. Prouerb. 14. Eripit animas teſtis ueritatis. 2. Sam. 14. Et non erat ereptor inter illos. Pſal. 7. Lacerator, & non ereptor.

Participiũ præteritũ מֻצָּל Amos 4. & Zach. 3. Quaſi torris ereptus ex igne.

In quarta cõiugatione הִתְנַצֵּל Exo. 33. Et diripuerunt ſibi filij Iſrael ornamẽta ſua.

INDE NOMEN.

הַצָּלָה Ereptio. Eſther 4. Si tacendo tacueris in tempore iſto refrigeriũ, & ereptio ſtabit Iudæis. Et litera he eſt heemanthica, ſicut in nomine חֲבָרָה à uerbo חָבַר.

985 נצר

Seruauit, adſeruauit, conſeruauit, prȩſeruauit, ſcilicet à corruptione, obſeruauit.

Congruit ſignificatione cum uerbis אָצַר בָּצַר בָּשַׂר צָבַר צוּר צָרַר יָצַר מָצַר niſi q ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant. Et interdum perfecte, interdum defectiue coniugatur. Pſal. 119. Quoniam teſtimonia tua conſeruaui. Deu. 22. Conſeruabit ipſum ſicut pupillam oculi ſui. Pſal. 25. Integritas & rectitudo conſeruent me. Pſal. 12. Præſerua eum à generatione illa. Pſal. 34. Præſerua linguam tuã à malo. Pſal. 32. Ab anguſtia prȩſerua me. Prouerb. 22. Oculi Iehoua obſeruant ſcientiã. Nahum 2. Aſcendit diſſipator ad ſuperficiem tuam obſeruando munitam.

Participium præſens נֹצֵר Exod. 34. Qui adſeruat beneficium millibus. Pſal. 3. Fideles conſeruat Iehoua. Iob 7. Quid faciam tibi ô ſeruator hominum. & cap. 27. Et ſicut tugurium facit obſeruator. Et pluraliter נֹצְרִים 2. Regum 17. Inde à turre obſeruatorum uſque ad ciuitatem munitionis. Ieremiæ 4. Obſeruatores ueniunt de terra longinqua. & cap. 21. Eſt dies quo clamabunt obſeruatores. Et in ſtatu regiminis נֹצְרֵי Pſal. 25. Omnes ſemitæ Iehoua miſericordia & ueritas conſeruatoribus fœderis ſui. Pſal. 119. Bene conſeruatoribus teſtimoniorum eius.

Parti-

Participium præteritum נָצוּר quod significatione similiter se habet ut uerbi נָצַר seruatus, conseruatus. Ezech. 6. Et relictus ac cõseruatus fame morietur. Et pluraliter נְצוּרִים Iesaiæ 65. Qui sedent in sepulchris, & in obseruatis morãtur, id est, locis abominosis & tetris, à quibus præseruare se oportebat, ne contaminarẽtur. In statu regiminis נְצוּרֵי Iesaiæ 49. Et ad reducendum conseruatos Israelis. Et in genere fœminino נְצוּרָה Iesa. 1. Sicut ciuitas olim conseruata, id est, de cuius conseruatione iam desperatum est. Et in statu regiminis נְצֻרַת Prouerb. 7. Et ecce mulier uenit obuiam ei habitu meretricio, & obseruata corde, id est quæ cor habet, quod obseruat & insidiatur, uel, quę cor habet impudens, quod non amplius custodiam sui seruat, uel sic reseruata corde, id est, quæ cor habet reconditum. Et pluraliter נְצֻרוֹת Iesa. 48. Feci te audire noua, & reseruata quæ non cognoueras. i. recondita.

INDE NOMINA.

נִצְּרָה Conseruatorium, sera. Psal. 141. Pone Iehoua custodiam ori meo, conseruatorium super ianua labiorum meorum.

נֵצֶר Surculus, inde dictus, quod eius habeatur ratio, & obseruetur conserueturq́ue, nec præcidatur. Sicut נֵצֶר rationem nominis habet, de quo suo in loco. Iesaiæ 11. Egredietur uirga de stirpe Isai, & surculus de radicibus eius. & cap. 14. Tu autem proiectus es ex sepulchro tuo, uelut surculus abominabilis. & cap. 60. Et surculus plantationum eius, opus manuũ mearum. Dan. 11. Et stabit de surculo radicum eius.

986 נקיק Locus cauus, & uacuus, cauerna. Congruit cũ uerbis נָקַח בָּקַק & nomine קִיקָיוֹן nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Et pluraliter in statu regiminis נְקִיקֵי Iesaiæ 7. Et in cauernis rupium. Iere. 16. De cauernis rupium. Nec amplius in scriptura legitur.

987 נקב Non aliter atq; נָבַל Hebræum Germanico falen & נָפַל fallen. Item בָּקַק Latino uacuare, & uoce & significatione cõgruit, dempta tantum nun prima litera, ita simili modo hoc uerbum נָקַב conuenit cum Latino Cauo seu excauo quanquam Latini uerbis perforandi seu excindendi, ut linguæ suę commodioribus uertant. Legitur etiam eadem significatione alijs formis, nempe יקב & קָבַב קבה nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uarient. 2. Reg. 12. Et accipiens Iehoiada sacerdos arcam unam, excauauit foramen in ostiolo eius. 2. Reg. 18. & Iesa. 36. Nonne ponis fiduciam tibi super baculum, arundinem confractam hanc, nempe super Ægyptum, super quem si innixus fuerit aliquis intrabit manum eius, & excauabit eam. Iob 40. Laqueis excauatur nasus. Et mox iterum: An pones hamum in nasum eius, & cuspide excauabis maxillam eius. Est præterea obseruandũ, q̃ hoc uerbum suo quoq; modo significat excauare in dica, seu notare seu signare foraminibus seu pũcturis. Gen. 30. Excaua mercedem tuam erga me, & tribuam. Iob 3. Excauabunt eam, qui maledicunt diei. Iob 5. Et excauaui tabernaculum eius subito, id est, nota aliqua incisa signaui. Prouer. 11. Qui cohibet frumentum, cauabit eum populus, id est, nota aliqua infamiæ signabit eum populus. Item cõstructũ cum nomine שֵׁם posito in accusatiuo uel mediante articulo אֶת ut Leuit. 24. Et excauauit filius mulieris nomen & uilipendit, id est, notauit infamiæ, uel sine articulo. Leuit. 24. Siue fuerit aduena, siue indigena cum excauauerit nomen, occidatur. Accipitur tamen semel in bonum. Iesaiæ 62. Et imponet tibi nomen nouum, quod os Iehoua cauabit illud, id est, notabit. Item construitur interdum cum nomine שֵׁם mediante præpositione beth. Habakuk 3. Excauasti in sceptra eius caput & uillas eius, id est, insculpsisti.

Participium præsens נוֹקֵב Leuit. 24. Et qui excauat nomen Iehoua morte moriatur, id est, inurit notam nomini diuino.

Participium præteritum נָקוּב Haggæi 1. Reponit mercedem in sacculum excauatum, id est, pertusum seu perforatum. Et pluraliter in statu regiminis נְקֻבֵי Amos 6. Et confidentibus in montem Samariæ, cauati primitiarũ gentiũ. i. insigniti.

In uoce passiua נִקַּב constructum cum שֵׁם mediante præpositione beth. Num. 1. Et accepit Moses, & Aaron uiros illos qui cauati sunt cũ nominibus, id est, quorum

rum nomina punctis sunt notata.1.Paral.12.Et ex media tribu Manasse decem & octo millia, qui cauati sunt cum nominibus, id est, nominatim. Esdrę 8.Nethineos ducentos & uiginti, qui omnes cauati erant cum nominibus.

INDE NOMINA.

קַב Cabus, à concauitate qua aliquid recipitur. Est autem Cabus secundum Suidã mẽsura frumentaria.2.Reg.6.Donec caput asini uenderetur octoginta argenteis, & quarta pars cabi stercoris columbarum quinq; argenteis.

קֵבָה Venter, uentriculus. à concauitate wanst.Deut.18. Vt dent sacerdoti armum & utranq; maxillam, & uentrem.

קֳבָה Venter.Num.25.Transfodit utrunq; uirum Israeliten, & mulierẽ per uentrẽ eius. Vulgata editio, & aliqui alij pro locis genitalibus accipiunt.

קֻבָּה Cauea, cauerna.Num.25.Veniens post uirum Israeliten in caueam.

מַקֶּבֶת Cauea, cauerna.Iesa.51.Respicite ad petram unde excisi estis, & ad caueam cisternæ, qua eruti estis. Et dicitur etiam isto nomine instrumentum ferreum, quo cauatur & tunditur materia. Translatio nostra uertit malleus, fortassis præacuto cuspide, quo cauantur ligna & lapides.Iud.4.Et posuit malleum in manum suam. Et pluraliter מַקָּבוֹת 1.Reg.6.Mallei & secures.Iesa.44. Et cum malleis format illud.Iere.10.Clauis & malleis affigit ipsum.

נְקֵבָה Fœmina. Et significat sexum fœmineum, non tantum inter homines, uerumetiam inter alia animalia generantia, habens appellationem à cauea seu cauerna, perinde ac si latinis fœmina diceretur à fœminibus, membro scilicet sexus fœminei genitali. Sic equidem ad hanc nominis etymologiam allusum est Iesa.51. Respicite ad petram, unde excisi estis, & ad caueam cisternæ, unde eruti estis. ubi Abrahamum iã sterilem & siccum, petram, & Saram uxorẽ caueam uocat, ex qua sint tanquam puteo ueteri & exiccato exhausti. Genesis 1. Creauit Deus hominem in imagine sua, in imagine dei creauit eum, marem & fœminam creauit eos. Leuit.12. Et si fœminam peperit, immunda erit duabus septimanis. Ierem.31. Fœmina circumdabit uirum. Gen.6. Ex omni uiuente, & ex omni carne bina introduces in arcam, ut uiuifices tecum, mas & fœmina erunt. Leuit.5. Adducet igitur reatum suum ipsi Iehoua supra erratum suum quo errauit, fœminam ex ouibus.

נְקָבִים Fistulæ à concauitate & cauis, scilicet foraminibus. Ezech.28. Opus tympanorum tuorum & fistularum tuarum est apud te.

988 נָקֹד Nomen adiectiuum masculini generis, pũctum, ustũ, adustum, nigrũ. Congruit significatione cũ thematibus יקד & קדר nisi quod ut forma, ita modo significãdi inter se uarient. Gen.30. Omne pecus punctum. Et pluraliter נְקֻדִּים ibidem Et pariebat grex ligatos, punctos & maculosos. & cap.31. Puncti erit merces tua, & pariebat totus punctos. Et in forma fœminina נְקֻדּוֹת Gen.30. Et omnes capras punctatas. Cantic.1. Ornamenta aurea faciemus tibi cum puncturis argenti.

נִקֻּדִים Nomen pluralis numeri, tantum, habens sub prima litera substantiali hirik, pũcta. Iosue 9. Et omnis panis uiatici eorum aridus, erat puncti. 1. Reg.14. Et accipies in manum tuam decem panes, & punctata.

נֹקֵד Nomen participiale, pũctor, seu inustor, adustor. hoc autem nomine dicebantur pastores seu armentarij, eo quod pingebant, seu inurebant notas pecoribus. 2. Reg.3. Et Messa rex Moab erat armentarius. Et pluraliter נֹקְדִים Amos 1. Amos qui fuit inter adustores de Theckoa, id est, armentarios.

989 נָקָה In prima coniugatione uocis actiuæ legitur in Infinitiuo cum suo passiuo. & significat uacuũ esse, uacare uel culpa, uel pœna, uel re alia, id est, esse innocẽtem. Et congruit significatione cum קיק & נָקִיק בָּקַק nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant. Ierem.49. Et si tu ipse uacando uacaueris. s. culpa, non tamen uacabis, sed bibendo bibes. i. & si uideare nihil mali meritus, tamẽ non eris innocens seu immunis aut impunitus.

In uoce passiua frequẽti est in usu, & significat uacuũ fieri à culpa aut pœna, aut alia re quapiã, absolui, non esse obnoxiũ. Gen.24. Tũc uacuus eris seu absolueris

à maledictione mea,id est,nō eris obnoxius maledictioni meę.Et iterum: Et si mulier illa uoluerit te sequi,eris uacuus à iuramento hoc meo. Exo.21. Si egressus fuerit foràs super baculo suo,tum absoluatur percussor.Num.5.Si non cōcubuerit uir tecum,neq; declinasti ad immunditiam sub uiro tuo,uacua eris ab aquis amaris,id est,nihil tibi nocebunt.Iud.15.Et dixit Simson,absolutus sum hac uice à Philistęis. Prouerb.6.Sic qui ingreditur ad uxorē proximi sui nō uacabit,scilicet culpa, quisquis attigit eam.& cap.29.Manum ad manum non uacabit malus.& cap.28. Qui festinat ditescere non uacabit,scilicet,uel culpa,uel pœna.Et ut Paulus exponit,Incidet in tentationem & laqueum & cupiditates multas stultas & noxias,quæ demergunt homines in exitium & interitum,siquidem radix omnium malorum est studium pecuniæ,quam quidam dum appetunt,aberrarunt à fide,& seipsos impli cuerunt doloribus multis.Ierem.25.Ecce in ciuitate,super qua inuocatur nomen meum ego incipiam malum facere.& uos uacando uacabitis?nō uacabitis,id est, non eritis uacui ab illo malo.Iesaiæ 3.Et uacua in terra sedebit. Zach.5. Omnis fur ex eo,sicut illud uolumen,absoluitur & omnis qui peierat ex eo,sicut illud absoluetur,id est,impunitus erit.

In secunda coniugatione נִקָּה Exod.20.& Deut.5. Quia non sinet uacare pœna eum Iehoua,id est,non sinet impunitum.Exod.34.& Num.14.Qui remittis iniquitatem,& transgressionem,& erratum,& uacando nemo erit uacuus,scilicet à peccatis.1.Reg.2.Et nunc ne sinas eum impunitum.Iere.30.Et castigabo te in iudicio, ut uacuando non uacues te,id est,non excuses te,quasi nihil pœnarum sis meritus, quasi omnino sis innocens & uaces omni peccato & culpa.Ioelis 3.Et sinā ne inultum sanguinem eorum.Nahum 3.Sed uacare faciēdo neminem uacuum faciet,scilicet à peccato & culpa.

INDE NOMINA.

נָקִי Vacuus,inculpatus,impunis,innocēs,extra culpā,noxā,pœnam,aut aliā rem positus.Estq; tā culpæ quàm pœnę. Item personę non rei.Gen.24.Tum eris uacuus à maledictione mea.Exo.21. Si petierit bos uirum aut mulierem,ut moriatur, lapidibus bos obruatur,& habens bouem sit impunis.& cap.23.Innocentē & iustum ne occides. Deut.9.Vt nō effundatꝰ sanguis inculpati.Deut.24.Si quispiam acceperit mulierem nouam,non egredietur in militiam, sed uacuus erit domui suę,id est,immunis ab oneribus publicis.Et semel legitur cum aleph paragogico נָקִיא Ioelis 3. Effuderūt sanguinē innocentem. Et pluraliter נְקִיִּם uel cum duplici iod priore dagessato נְקִיִּים Gen.44.Apud quē inuentus fuerit,is sit seruus meus, & uos eritis immunes.Num.32.Et subacta fuerit terra corā Iehoua,postea reuertemini, & uos eritis absoluti à Iehoua.Iosue 2. Dixerunt uiri ad eā,liberi erimus à iuramento tuo. Et mox iterū.Sāguis eius super caput eius,nos uacui erimus. Iob.9. In tētatione innocētū subsannabit.Ier.2. In alis tuis inuenietꝰ sanguis animarū pauperū innocētū.

נִקָּיוֹן Innocētia.Gen.20.In integritate cordis mei,& in uacuitate manuum mearum feci istud.i.innocentia.Psal.26.Leuabo in innocentia manus meas.Oseæ 8. Non diu ferent impunitatem.Amos 4. Vnde & ego dedi uobis uacationem seu uacuitatē dentium,i.ut dentes sint uacui à cibo.Similis Hebraismus legitur.Pro.14. Vbi nō sunt boues ibi præsepe mundum est.

מְנַקִּיּוֹת Nomen pluralis numeri tantū.Cyathi,uasa aurea sic dicta à uacuitate, quod intus sint caua & uacua,seu ꝙ ex auro sint fabrefacta puro uacuoq; à sordibus.Exo.25.& 37.Et Cyathos eius quib.libabitꝰ ex auro facies.Num.4.Et Cyathos.Ier.52.Et Cyathos,qui ex auro erant abstulit Magister coquorum.

990 נָקַם Surrexit,stetit ad uindicandū,statuit uindictam,ꝙ fit,quando quis non languescit.Et non differt à uerbo קוּם nisi modo significandi.1. Sam.24.Iudicet Iehoua inter me & te,& uindicet me Iehoua de te.Num.31. Vindica uindictā filiorū Israel.Leuit.19.Non uindicabis,nec obserues filios populi tui.Deut.33.Quoniam sanguinem seruorum suorū uindicabit.Iosue 10.Et luna stetit donec uindicaret Gens inimicos suos.Exo.21. Vindicando uindicabitur.Ezech.35.Cum uindicaret Iehoua in-

ua in domo Iehoua. participium præsens נֹקֵם Psal.99.Et ulciscens super studia eorum.Nahum 1.Deus æmulationũ,& uindex Iehoua,uindex Iehoua. Et in genere fœminino נֹקֶמֶת Leu.26.Et adducã super uos gladiũ uindicãtẽ uindictã pacti.

In uoce passiua נִקַּם & construitur cum ablatiuo,mediante mem, uel beth.1. Samuel.14.Et uindicabar de inimicis meis.Exo.21.Vindicando uindicabitur. Ier.15. Vt facias uindictam mihi à persecutoribus meis,ut uindicemini in ea. Iudicum.15. Nisi uindicer in uobis. Iesaiæ 1. Et uindicabor de inimicis meis. Ezechielis 25. Et uindicabuntur in eis.

In secunda coniugatione נִקֵּם uindicauit,& regit post se accusatiuũ mediãte articulo אֶת uel etiam sine eo.Ier.51.Et uindicabo uindictã tuam.2.Reg.9.Et uindicabo sanguines seruorum meorum.

In uoce passiua נֻקַּם Gen.4.Omnis qui occiderit Cain, septuplum uindicabit. Exod.21.Non uindicabitur.

In quarta coniugatione הִתְנַקֵּם uindicauit se.Ier.5.Nõ uindicabit se anima mea.

Participiũ מִתְנַקֵּם Psal.8.Vt compescas inimicum,& uindicantem se.

INDE NOMINA.

נָקָם Vindicta,forma masculea.Deut.32.Mihi uindicta,& ego retribuã.Et iterũ: Et uindictã reddet hostibus suis.Ps.58.Lætabitur Iustus,quando uiderit uindictã. In statu regiminis נְקַם Iud.16.Vt uindicer uindicta unius. i.uindicta una pro duob. oculis meis. Et in forma fœminea נְקָמָה Psal.149.Ad faciendum uindictam in Gentibus.Ier.51.Quoniam tẽpus uindictæ est ipsi Iehoua. Et in statu regiminis נִקְמַת Num.31.Ad dandũ uindictã Iehoua in Midian.Psal.97.Vindicta sanguinis seruorum tuorũ. Et cũ affixis נִקְמָתִי Ier.11.Videã uindictã tuã de eis.& cap.20.Vt accipiamus uindictã nostrã de eo. Et pluraliter נְקָמוֹת Iudic.11.Fecit tibi Iehoua uindictas de inimicis tuis.Ps.94. Deus uindictarũ Iehoua,deus uindictarũ inclaresce.

991 נָקַת Decisum decussum est circumquaq;.Congruitq; significatione cum uerbis קָפָא חָסַף & יָקַף nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant.Ies.29.Solẽnia ad solennitates decidentur,id est,frondes.

In secunda coniugatione נִקֵּף Iesaiæ 10.Et decidet condensa syluæ ferro.Iob 19. Etiam si pellem meam hanc deciderint,tamen ex carne mea uidebo deum.

INDE NOMINA.

נֹקֶת Decussio,excussio,scilicet circularis.Iesaiæ 17. Sicut excussio oliuæ duarum aut trium baccarum.

נִקְפָּה Scissura.Iesaiæ 3.Pro cinctura,scissura.

992 נָקַר Congruit significatione cum uerbis כָּרָה& קוּר quæ effossionem significant uenę aquæ,quę fodienti occurrit.Et opponitur uerbo יָקַר quod contra significat preciosum esse,q; nõ cuius occurrit,& fit obuiã,sed rarũ & carũ est. Dicitur aũt proprie de effossione oculorũ,qui magnã habent,ut in themate עין infra dicetur, cũ scaturigine aquarum seu fontis cognationem.Prou.30.Oculũ effodient ei corui torrentis.1.Sam.11.In effodiendo uobis omnem oculum dextrum.

In secunda coniugatione נִקֵּר Iob 30.Nocte ossa mea effodit, id est,medullã ossium,quæ instar uenæ in ossibus fluit.Num.16.Num oculos uirorum istorum effodies.Iud.16.Et effoderunt oculos eius.

In uoce passiua נֻקַּר Iesa.51.Respice ad petram,qua excisi estis,& ad cauernam, unde effossi estis.

INDE NOMEN.

נְקָרָה Fossa,foramen. Et in statu regiminis נִקְרַת Exo.33. Et ponã te in foramẽ petræ. Et pluraliter in statu regiminis נִקְרוֹת Ies.2.Et ingredientur in foramina petrarũ.

993 נָקַשׁ Legitur in prima coniugatione tantum semel,in uoce passia נִקַּשׁ congruitq; significatione cum uerbis יָקַשׁ קוּשׁ קָשַׁשׁ נָשַׁק nisi quòd ut forma,ita modo significandi inter se differant.significat autem hoc nostrum cursu capi, seu intercipi & illaqueari.Deu.12.Caue tibi ne capieris post eos.i.ne cursu post eos irretieris.

In secunda coniugatione נִקֵּשׁ Psalm.38.Et laqueos posuerunt,quærentes ani-

mam meam. Psal. 109. Laqueos tēdat uel irretiat fœnerator omni, quicquid est illi.

In quarta coniugatione הִתְנַקֵּשׁ 1. Samuelis 28. Et quare tu captiosus es in animã meam, ut occidas me.

994 נֵרְדְּ Nardus, species herbæ bonæ fragrantiæ. Cantic. 4. Nardus & crocus. In statu affixi mutat zere in hirik. Ibidem. Nardus mea dedit fragrantiam suam. Et pluraliter נְרָדִים Cantic. 4. Camphoræ cum Nardis.

995 נָשַׁשׁ Obrui bonis, uel malis, ut eorum amplius non reminiscaris, quare Latini uerbo obliuisci uerterũt. Congruit enim significatione cum illis thematibus אנש יָאַשׁ נוש נָשָׁא נָשָׁה שָׁאָה שָׁיָא נָשָׁת nisi quod ut forma, ita modo significãdi inter se differant. Legitur autem in hac forma bis tantum, & ab eo nomen formatum. Genes. 41. Vocauit Ioseph nomen primogeniti מְנַשֶּׁה Manasse dicens quoniam obliuisci fecit me deus omnem laborem meum, & uniuersam domum patris mei.

Participium præsens pluralis numeri נָשִׁים Num. 31. Et oppressi seu obruti sunt usque ad Nophah.

996 נָשָׁא Cum schin dextro, & in uoce passiua. Et significat obrui uerbis seu argumentis persuasibilibus & sophistica, semperque accipitur in malum, pro decipi, obtundi clamoribus, ut decipiatur. Et à superiori uerbo differt tantum modo significandi. Iesaiæ 19. Obruti sunt principes Noph, id est, fallacijs.

In tertia coniugatione הִשִּׁיא obruit se, obtudit uerbis fallacibus, argumẽtis persuasibilibus, sycophantica. Et non unam admittit constructionem, sed plures. Primo regit post se accusatiuum. Iere. 49. Terror tui obruit te & superbia cordis tui, id est, decepit. & cap. 37. Ne obruatis animas uestras dicendo. Gen. 3. Serpens obruit me, & comedi. 2. Regum 19. Non obruat te deus tuus in quo confidis, &c. Abdiæ 1. Superbia cordis tui obruit te. Et mox iterum: Omnes uiri pacti tui obruerunt te.

Interdum construitur cum Datiuo. Iere. 4. Imponendo imposuisti populo huic. 2. Reg. 18. & Iesaiæ 36. Nõ imponat uobis Hiskia. i. non persuadeat falso. Et quãdo cum עַל uel beth construitur tum est reale. ut Psal. 33. Obruat mors super eos. Psal. 89. Non irruet inimicus in eum.

INDE NOMINA.

חַשָּׁאת Nomen Infinitum Ruina, obruitio, oppressio. Thren. 3. Formido & fouea fuit nobis ruina, & contritio.

מַשָּׁאוֹן Ruina, oppressio. Prouerb. 26. Celat enim odium in oppressionem.

מַשּׁוּאוֹת Præcipitia in quæ aliquis ruit. Psalm. 73. Veruntamen in lubrica ponis eos, deijcis eos in pręcipitia. Legitur etiam מַשָּׁאוֹת Psalm. 74. Eleua plantas tuas ad præcipitia æternitatis.

997 נָשָׂא Verbum istud ex illorum est numero, quorum significatio quã latissimè patet, atque ut res & sentẽtię uariãt, ita quoque significationẽ suam, seu ut rectius dicam, modum significãdi ijsdem attemperat. Proinde sæpenumero usuuenit quod idem uerbum plures significationes habere uideatur, cum tamen unam solum obtineat, tantumque modo significandi uariet. Id autem inde fieri arbitror, quod uerba in Hebræa lingua simplicia sint, nec ullã cõpositionem admittãt: nec ea quidẽ egeant, quæ Latinis multam uarietatem in significatione pariunt. Hinc copiam, amplitudinem ac maiestatem huius linguæ cognoscere licet, quod unius uerbi, & quidem simplicis tantæ sint diuitiæ, ut multis uerbis, ijsdem etiam compositis aliarũ linguarũ nõ sine magno labore, idque haud satis commode ac fœliciter reddere queas. Cum autem & hoc uerbum mirificè locuples sit, iam simplicibus, iam compositis, iam alijs uerbis cognatis & æquipollentibus, & diligenter & fideliter transferre studebimus. Primaria uero eius significatio est, leuare, eleuare. Genesis 7. Multiplicatæ sunt aquæ, & eleuauerunt arcam. Et cap. 29. Leuauit Iacob pedes suos, & abijt. cap. 33. Leuauit Iacob oculos suos, & uidit. & cap. 31. Et eleuauit liberos suos & uxores suas super Camelos. & cap. 42. Et leuauit frumentum suũ super asinos. Exo. 10. Et uentus Orientalis eleuauit locustam. 1. Samuelis 5. Et reliquerunt ibi sculptilia sua, & leuauit, id est, abstulit ea Dauid & filij eius. Ezechielis 17. In montem excelsum

celsum Israelem plantabo, & leuabit ramum & faciet fructum, id est, producet seu proferet. Iesaiæ 3. Leuabit in die illa dicens: Non ero collgator, ubi absolute ponitur, pro iurare. Sic etiã nos Germani dicimus simili phrasi ich wils auff mich nemmen. Ionæ 1. Leuate me & proijcite me in mare. Psalm. 62. Tantum ne eleuetur, consultant, id est, euehatur. Iesaiæ 5. Et leuabit signum gentibus longinquis. Nahum 1. Et eleuata est terra à facie eius. Iob 7. Et leuatus est in querela mea lectus meus. In summa hoc uerbum de capitis, manuum, pedum, facie, oculorum, uocis, sermonis, fletus, animæ, corporis, adeoq; rerum aliarum eleuatione & exaltatione, etiam extra figuram sermonis dicitur. Et ut iam excitatis locis liquido constat uerbum hoc eleuationem significare, ita etiam eam significationem in sua lingua perpetuo seruat, nisi quod uerbum eleuandi in lingua Latina nõ tam late pateat, itaque uel affinia, & synonyma uel composita, uel alia uerba sumere necesse est, quibus explicetur.

Secundo. Sic aliquoties uerbis cepit, aut tulit, sustulit, suscepit. Gen. 13. Non cepit seu tulit eos terra. & cap. 21. Age tolle puerum. & cap. 27. Tolle nunc instrumẽta tua. & cap. 44. Imple saccos eorum quantum leuare possunt. Num. 16. Ne asinũ quidem accepi ab eis. 1. Sam. 17. Venit leo, & abstulit agnum de grege. 1. Reg. 18. Et spiritus Iehoua sustollat te in locum ignotum. Psal. 24. Feret benedictionem à Iehoua. Prouerbiorum 9. Si derisor fueris tu solus feres. Iob 32. Nescio an breui me tollat factor meus. Psalm. 19. Accipiam pennas auroræ. Micheæ 2. Domos quaslibet accipiunt. Sic dicunt etiam leuare seu tollere uxorem, pro accipere seu ducere uxorem. Iudic. 21. Et tulerunt uxorem iuxta numerum ipsorum. Ruth 1. Et tulerũt sibi uxores. 2. Paralipom. 24. Et accepit sibi Iehoida uxores. Tertio, aliquoties uerbis sustinendi, tolerandi, capiendi, sufferendi, superportandi, seu parcendi reddere necesse est. Genesis 18. Non sustineres locum istum propter quinquaginta. Iob. 21. Sustinete me, & ego loquar. Num. 14. Quemadmodum sustinuisti populum istum usque nunc. Psalm. 69. Propter te sustinui opprobrium. Prouerbiorum 18. Spiritum afflictum quis sustineret. Oseæ 1. Non amplius miserebor domui Israel, nec sustinendo sustinebo eam. Ieremiæ 15. Scis quod sustineo propter te opprobrium. Iesaiæ 1. Defatigatus sum sustinendo, id est, tolerãdo. Paulus Apostolus ista phrasi sæpe est usus, Rom. 9. Sustinui in multa patientia uasa irę. 1. Corinth. 13. Charitas omnia suffert. 2. Corinth. 11. Vtinam tolerassetis me paulisper in insipientia mea. imo suffertis me. Actorum 13. Per quadraginta annorum tempus mores eorũ sustinuit in deserto, &c. Quarto, etiam uerbo portandi nõ raro redditur, tametsi certè Hebræis idem propriè non significet, quod Latinis uerbũ portandi. Gen. 47. Et portabis me ex Ægypto. Malachię 2. Spargam stercus in faciem uestram, & auferet uos secum, id est, simul cum stercore efferemini. Exod. 25. Et facies uectes, quibus arca portetur. Numeri 1. Ipsi portent tabernaculum, & omnia uasa eius. cap. 7. Officium eorum erat ut portarent super humeris suis. Deuteron. 1. Quemadmodum portat pater filium suum. Prouerbiorum 19. Magna ira adferet detrimentum. Ex his locis iam recitatis, & item alijs complurimis facile cognoscitur uerbũ hoc motum seu leuationem significare potius, quam portationem, hoc est actionẽ seu motum seu lationem potius, quàm quietem. Nam Hebręi aliud habent uerbũ, quod portare seu gestare proprie significat, nempe סָבַל hoc enim alicuius humeris onus incumbere, seu onus aliquod in se susceptũ portare significat. Et ut aliud est leuando accipere, suscipere, tollere, transferre, & aliud onus in se susceptũ portare, ita Hebræis differunt סָבַל & נָשָׂא quod quàm sit uerum ex his Iesa. locis cernere licet. cap. 46. Et leuabo, ego portabo, & eripiam. Et mox ibidem iterum multo clarius, Leuant eum super humerum, & portãt eum. ubi prius uerbum est נָשָׂא & posterius est סָבַל.

In uoce passiua נִשָּׂא Exod. 25. Et eleuabitur illis mensa. Iesaiæ 2. Et eleuabitur super colles. & cap. 66. Leuamini in latere. Ier. 10. Leuando leuabũtur, quia ambulare non possunt. Zoph. 5. Ecce massa plumbi leuatur. i. fertur. 2. Paral. 32. Et eleuabitur in oculis omnium Gentium. Psal. 7. Eleuare propter iram hostium meorum.

In secunda coniugatione נִשֵּׂא Hebræis idem ualet.quod Latinis donandi,condonandi seu munerandi,scilicet ex gratia,quod eleuare & in altum sustollere munera solebant.2.Samuelis 5.Et quod donasset regnum eius propter populum suū. Item forma נִשָּׂא 1.Reg.9.Et Hiram rex Tyri munerauit Salomonem lignis cedrinis.Esdrę 1.Et munerēt eum uiri loci illius argento & auro.& cap.8.Et munerauerunt populum,& domum dei.Amos 4.Et munerabit uos in lanceis,id est leuabit uos lanceis infixos,sicut munera leuari solent,& est ironia,seu sarcasmus.Esther 3. Postea magnificauit rex Achasuerus ipsum Amon,& munerauit eum.& posuit sedem eius super omnes principes.& cap.9.Et omnes qui erant ab officijs regis, munerabant Iudæos.Psal.28.Pasce eos,& munera eos usq; in æternum.

In tertia coniugatione הִשִּׂיא Leuit.22.Et leuent super se iniquitatem delicti,id est,suscipient in se iniquitatem delicti.2.Samuelis 17.Et omnis Israel eleuabunt funes ad ciuitatem illam.

In quarta coniugatione הִתְנַשֵּׂא Numeri 16.Quare eleuatis uos supra ecclesiam dei.& cap.23.Et regnum eius eleuabitur.1.Regum 1. Adonias eleuās se, dixit, ego regnabo.1.Paral.29.Tu eleuatus es super omnes in caput.Prouerb.30.Si stulte fecisti in eleuando te.Ezechielis 1. Et cum eleuarent se animalia supra terram, eleuabantur etiam rotæ. Volui autem eo consilio diligentius huius uerbi coniugationes,recensere,ut inde eius significationem obseruares.Nunc porro phrases annotabimus,in quibus, etsi significationem suam perpetuo quam constantissime seruet atq; retineat,tamen cum gentium linguę ea uerbo eleuandi ex causa supra dicta reddere non possunt, nec eas agnoscunt, quo minus sacrarum literarum studiosi impingant,ordine eas commemorare libuit.

Eleuare caput.

Genes.40.Eleuabit Pharao caput eius Iere.52.Eleuauit Euilomerodach rex Babel in secundo anno regni sui caput Iochin regis Iuda, & eduxit eum è domo carceris,id est,restituit eum pristinæ dignitati. Item in alia phrasi.Iudicum 8.Et subiugatus est Midian,ut amplius non eleuauerit caput suum.Iob 10.Si iustus sum,nō eleuo caput meum.Psal.83.Et osores tui eleuauerunt caput,hac phrasi significatur ausus præsumptio,temeritas,superbia.

Eleuare faciem.

Si de deo dicitur gratiæ & beneuolentiæ est significatio.Num.6. Eleuet Iehoua faciem suam ad te,& det tibi pacem.Si autem de homine,ausus impudentia,& pręsumptio significatur.2.Samuelis.2.Et quomodo leuabo faciem meam ad Ioab fratrem tuum?Iob 11.Tunc enim leuare poteris faciem tuam absque macula. Tertio,leuare faciem alterius, idem ualet quod nobis acceptare, præferre,anteferre, habere alicuius hominis respectum. Et est acceptationis, fauoris,beneuolentiæ, & gratiæ.Genes.19.Et accepi faciem tuam etiam hac in re.Deuteron.10. Deus magnus & metuendus, qui non acceptat personā, neq; munera.1.Samu.25. Ecce audiui uocem tuam & acceptaui faciem tuam.Leuitic.19. Ne leues faciem pauperis, quod exponitur.Exod.23.Et pauperis causam ne ornes.2.Reg.3.Nisi faciem Iosaphat regis Iuda acceptarem.Pro.6. Non acceptabit faciem cuiusquam reconciliatoris.& cap.18.Acceptare faciem improbi,non est bonum,quod postea exponēs cap.24.uerbo חָבַר reddidit.Iob 13.Corripiendo corripiet uos,si in abscondito faciem acceptabitis.Malachiæ 2.Præferentes faciem in lege.Inde נְשׂוּא פָנִים id est, prælatus seu eleuatus facie,id est,qui alijs honore & dignitate præfertur, honorabilis facie,qui ob personæ dignitatem alijs anteponitur.2.Regum 5.& Iob 22. Iesaiæ 3.Et מַשֹּׂא פָנִים respectus personę quo huic magis fauemus quam illi, non ob ipsius rei,sed personæ discrimen.2.Paral.19.

Eleuare oculos.

2.Regum 19. Eleua in altum oculos tuos ad sanctum Israel.Ezechielis 19.Et oculos suos non leuauit ad Idola.Et est cultus, reuerentiæ, & animi desiderantis, & suspicientis ad auxilium diuinum.

Eleua-

Eleuare manum.

Aliquoties pro iurare accipitur, eò quòd iurantes manum leuare solent. Exo.6. Et ducam uos in terrã, pro qua leuaui manũ meam, ut darẽ eam Abrahæ. Num.14. Ezech.36. Ego leuaui manũ meam. si nõ gentes ignominiã suam portabũt. Iesaias tamen uerbo isto absolutè usus est. cap.3. Ipse leuabit in die illa, & dicet nõ possum mederi. Sępe pro orare accipitur, ab orantiũ gestu sumpta phrasi. Deut.32. Quoniam leuabo ad cœlos manum meam. Psal.28. Cum eleuo manus meas ad oraculũ sanctitatis tuæ. & Psal.63. In nomine tuo leuabo manus meas. Psal.134. Eleuate manus uestras in sanctitate. hoc Paulus imitatus, 1. Timoth.2. uiros adhortans Sustollite, inquit, puras manus absq; ira & disceptatione. Est aũt leuare manus ad Deum [redacted] gloriari de dignitate operũ nostrorũ, sed ea omnia Deo adscribere, & accepta referre. Est & leuare manũ ad præcepta Dei, uelle opera Dei facere. Psal.119. Et leuaui manus meas ad mandata tua ut, scilicet ea perficiam. Nonnunquam leuare manum signum gratiæ, & auxilij, à porrigentibus manum infirmioribus sumpta figura dicendi. Psal.10. Surge Iehoua eleua manum tuam, ne obliuiscaris pauperis. Iesaiæ 49. Et leuabo ad gentes manum meam. Ezech.20. Leuabo manũ meam ad semen domus Iacob. Et iterum: Et leuabo manum meam ad eos, ut educam eos ex terra Ægypti. Econtra tamen in malam nonnunquã partem sumitur. Psal.106. Et leuauit manum suam ad illos ad prosternendum illos in deserto. hinc quoq; phrasis illa intelligitur. Exod.24. Et nõ misit manum ad principes Israel. Sic sumitur quoq;. 2. Sam.18. Qui cõclusit uiros, qui leuauerunt manum suam in Sustentatorem meum regem. & 2. Sam.20. Qui leuauit manum suam in regem.

Leuare animam suam,

Est concupiscere, adspirare, desiderare, anhelare. Deut.24. Et ad mercedem pauper leuat animam suam. Psal.25. & 86. Ad te Iehoua leuo animam meam. Ierem.22. Et ad terram ad quam leuant animã suam, non reuertentur. Oseæ 4. Et ad iniquitatem eorũ leuant animã suam, id est, gaudent peccatis populi, ut plus emolumenti inde sibi cedat. Prou.19. Ad occidendũ eum non leues animã tuam. Sic Iudæi Ioã. 10. ad Christũ usi sunt ista phrasi. Quousq; animã nostram leuas, Si tu es Christus, dic nobis palàm &c. Inde מַשָּׂא נַפְשָׁם desideriũ animæ, id quod anima unice desiderat. Ezech.24. Cæterum leuare animam alterius, est ferre, sustẽtare. 2. Sam.14. Et nõ leuaret deus animã, ne, scilicet, diffluat, sicut legitur leuare populum Num.14. Quemadmodum releuamen fuisti populo isti ex Ægypto usq; huc.

Leuare cor.

Thren.3. Leuemus cor nostrũ cũ manibus nostris ad deũ. uide supra in phrasi leuare manus. Et alia phrasi leuare cor ad aliquid, est uelle sua sponte aliquid facere, propria uoluntate uouere aut quid aliud facere. Exo.35. Et uenit, quam eleuat cor suum. Et mox iterũ: Omnes mulieres, quas leuauit cor suum. Sumitur tamẽ semel in malam partem. 2. Reg.14. Et eleuauit te cor tuum.

Leuare peccatum, scilicet ab alio.

Gen.4. Nunquid si benefeceris, releuatio, subleuatio. Et iterũ: Maior est iniquitas mea, q̃ leuare, releuatio, tolerantia, sufferentia, subleuatio, condonatio. & cap. 50. Obsecro leua iniquitatẽ seruorum tuorũ. Exo.10. Et nunc leua obsecro peccatum meũ hac uice. Num.14. Leuans iniquitatẽ, & transgressiones. 1. Sam.15. Leua peccatũ meum. Iob 7. Quare nõ leuas iniquitatẽ meam. & cap.34. Quis ad deũ dicet, Leuaui. i. peperci, neminẽ afflixi seu oppressi. Psal.25. Parce omnibus delictis meis. Psal.32. Beatus ille cui leuata est trãsgressio. i. condonata. uel sic exoneratus transgressione. Ps.99. Deus cõdonans fuisti eis. Ies.2. Incuruat se plebs, humiliant se optimates, ideo illis nõ leues. Iesa.33. Populus leuatus iniquitate. In his locis iam citatis idem hoc uerbum Hebræis ualet, q̃ Latinis tollere. s. onus seu pondus peccati, remittere, cõdonare, subleuare peccatũ, dare ueniã, cõdonare, parcere, nõ opprimere. Et est gratiæ, clementiæ, ueniæ, ignoscẽtiæ, ut supra quoq; ostendimus.

Leuare peccatum, scilicet super se.

Alia phrasi est suscipere in se peccatum, reum seu obnoxium fieri peccati, uel pœnæ peccati. Leuit. 5. Si anima deliquerit, & ignorans aliquid fecerit, quod nō oportebat facere, leuabit iniquitatē suam. & cap. 22. Vt nō leuent super se delictum. Ezech. 14. Et leuabunt iniquitatē suam. Et iterū: Cum errauerit quispiā, uel audiuerit uocē execrabilem, neq; indicat, leuabit iniquitatem illius, id est tam reus erit illius peccati, ac si ipse perpetrasset. Leuit. 19. Ne oderis fratrem tuū in corde tuo, sed arguendo argue eū, ne leues pro illo peccatū. Num. 14. Filij uestri pascentur in deserto 40. annis, & leuabunt fornicationē uestram, donec consumantur corpora uestra. Exo. 28. Et leuabit Aaron iniquitatē Ecclesiæ. Num. 18. Tu & filij tui leuabitis iniquitatem sanctuarij. Leuitic. 16. Et leuabit hircus ille super se omnes iniquitates eorum. Iesa. 53. Ipse infirmitates nostras leuauit, id est, in se suscepit. Sicut & Euangelista citans hoc Prophetæ de Messiah nostro uaticinium, uerbo Græco ἔλαβε, id est, suscepit, est interpretatus. Et Ioannes in suo Euangelio uerbo αἴρων cum inquit, Ecce agnus Dei qui tollit peccata mundi, idem significante reddidit. Onera enim quæ nobis ipsis imponimus, tollere quoq; Latine dicimus.

Leuare gratiam.

Esther 2. Et ipsa leuauit gratiam coram ipso. Et ibidem iterū: Et fuit Esther leuās gratiam in oculis omnium uidentium eam, id est, meruit, reportauit.

Leuare parabolam.

Hebræi dicunt pro proponere. Num. 23. Et leuauit parabolam suā & dixit. Iob 27. Et leuauit iterū Iob parabolam suā. & cap. 36. Leuabo scientiā meam è longinquo. Ies. 14. Et leuares parabolā hanc contra regē. Et ut Hebræi peculiari phrasi dicunt ascendere super cor, pro eo q; nos dicimus cogitare, ita similiter dicunt leuare super labia seu os, pro eloqui, pro loqui, edicere, tametsi absolute & sine adiuncto legatur Iesaiæ 3. Leuabit in die illa, dicens, non ero medicus. Iob 21. Et leuabūt ad tympanum & citharam. Deuter. 33. Leuabit de sermonibus tuis, id est, loquetur de sermonibus, quos ex te audiuit, & didicit. Sic simili figura dicunt leuare rumorem. Exo. 23. Non leuabis rumorem uanum. Psal. 15. Et conuicium non leuauit super proximo suo. Item, Leuare lamentationem, cantum lamentabilem, orationem funebrem. Ezech. 19. Leua lamentationem super principes Israel. Item, Leuare orationem. Iesaię 37. Leua orationem pro reliquijs. Item, Leuare prophetiam. 2. Regum 9. Et Iehoua leuauit super eum istam prophetiam.

Leuare nomen.

Exod. 20. Non leuabis nomen Iehoua dei tui in uanum. Et iterum: Quicunque nomē eius in uanū leuauerit. Exo. 28. Et leuauit Aarō nomina ipsorū corā Iehoua super duobus humeris. Ps. 16. Et nō leuaui nomina ipsorū super labijs meis. Hinc & illa phrasis intelligit̄ qua Dominus ad Ananiā utit̄ Act. 9. Vade quoniā organū electū est mihi iste, ut βαςάσαι portet nomē meū corā gentibus. Sic leuare conuicium pro excitare. Ps. 15. Qui conuiciū non leuauit aduersus proximum suum.

INDE NOMINA.

נָשִׂיא Prælatus, primas, princeps. Gene. 23. Tu es princeps dei inter nos. & cap. 34. Vidit eam Sichem filius Hamor Hiueus princeps terræ. Exo. 22. Principi in populo tuo ne maledicas. Et pluraliter נְשִׂיאִים Genes. 17. Duodecim principes gignet. Dicuntur autem isto nomine uiri in eminentia constituti, qui populi onera leuāt, sicut clare locus testatur. Exod. 18. Et ipsi unà tecum leuabunt. Et Nume. 11. Et leuabunt tecum onus populi. dicuntur præterea hoc nomine nubes, uapores, exhalationes, quę de terra in sublime eleuātur. Psal. 135. Qui eleuat nubes de extremitate terræ. Prou. 25. Nubes & uentus, & nulla pluuia.

מַשָּׂא Onus, pondus, grauamen, quod leuat̄ & imponitur alicui. 2. Sam. 15. Si transiueris mecum, eris super me onus, id est, eris mihi oneri. Nehe. 5. Deseramus igitur onus istud, id est, grauamen. 2. Reg. 5. An nō dabit̄ obsecro seruo tuo onus duorū mulorū. 2. Paral. 20. Diripuerūt sibi absq; onere, scilicet ut leuare non potuerūt. Num. 11.

ut

ut poneret onus totius populi super me. 2.Paralip.24. Et filij eius & multitudo oneris sub eo,id est census exactionis,tributi.Sic etiam pro officio,seu ministerio sumitur,quod leuatur & imponitur super aliquo. Num.4. Illa sunt onus filiorũ Caath in tabernaculo.1.Paral.15. Et Chenan princeps Leuitarum in onere, quia erat intelligens. Item pro onere seu ministerio docẽdi alios. Et per synecdochen pro ipsa doctrina & prophetia. Prouer.30. Verba Agur filij Iake,onus,id est,doctrina, institutio. Iesa.13. Onus Babylonis,quod uidit Iesaias,id est,prophetia futuri mali. Iere. 23. Propterea quòd uerbum istud dicitis esse onus Iehoua,ideo proijciam uos. Et pluraliter מַשְּׂאוֹת Thren.2. Prædicauerunt tibi onera mendacij,& eiectionis.

מַשְׂאֵת Onus. Iesaiæ 30. Ardens facies eius,& grauis onere. Amos 5. Propterea quòd opprimitis pauperem,& onus farris accipitis ab eo,id est, tributum. 2.Paralip.24. Vt adferrent de Iuda & Ierusalẽ onus Mosi,id est,censum. Et pluraliter מַשְׂאוֹת Prouer.22. Ne sis inter illos, qui spõdent pro oneribus,id est debitis. Gen.43. Et sublatæ sunt ab eo leuandæ ad illos,& auctior erat leuanda Beniamin reliquorum leuãdis quinq; partibus,id est,muneribus. Ezech.20. Ibi requiram leuandas uestras,& primitias oblationum,id est,munera.

מַשְׂאָה Onus,eleuatio,leuanda. Zophon.3. Auferam onus,propter quod tibi erat ignominia. Iudicum 20. Vt ascendere facerent eleuationem fumi è ciuitate. 2.Sam.11. Et sequuta est ipsum leuanda regis. Esther 2. Et dabat leuandam,ut decebat regem. Ieremiæ 40. Et dedit ei princeps Laniorum uictum & leuandam,id est, donarium, munus. Iere.6. Leuate leuandam,id est,uexillum,signum militare.

תְּשֻׁאוֹת Eleuationes. Iob 36. Eleuationes tabernaculi eius. Zachariæ 4. Et educet lapidem capitis eius, leuationes gratia gratia ei. istis tamen duobus in locis schin dextrum est scriptum.

נִשְׂאֵת Leuanda,ferculum,donarium.2.Sam.19. An comedendo comedimus cum rege, aut leuandam accepimus.

שִׂיא Eleuatio,altitudo,eminentia,excellentia,præstantia. Iob 20. Si ascẽderit in cœlum eminentia eius,& caput eius ad nubes.

מַשֹּׂא Eleuatio.2.Paralip.19. Eleuatio faciei,id est respectus personæ.

שְׂאֵת Nomen infinitum,eleuatio,tumor,pustula. Leuit.13. Eleuatio, uel scabies. Genes. 49. Excellens eleuatione,& excellens potentia,id est, excellẽtissimus sacerdotio, & regno. Iob 13. Nonne excellentia seu eleuatio eius terrebit uos. Thren.3. Eleuatio & contritio. Habakuk 1. Ab ipso iudicium, & onus suum egredietur, id est,ius & iuris executio. Genesis 4. Nunquid si benefeceris, eleuatio,scilicet onere peccati,id est,non amplius grauaberis onere peccati, sed habebis remissionem peccati & gratiam.

998

נָשַׁב

Flauit,efflauit,magnãq; habet significatione cognationẽ cum נָפַשׁ & נָשַׁם נָשַׁף nisi quòd ut forma, ita modo tantum significandi inter se differant. Iesaiæ 40. Aruit gramen,emarcuit flos,quia spiritus Iehoua flauit in illum.

In tertia coniugatione הִשִּׁיב efflauit. Genes.15. Et cum descendisset turba auium super cadauera,statim afflauit eas,id est,flatu oris abegit eas. Psal.147. Emittit uerbum suum,& liquefacit ea,efflat spiritum suum,& fluunt aquæ.

999

נָשַׂג

Congruit significatione cum uerbis שָׁגָה & נָסַק שָׂגָא & est contrarium uerbis סוּג & נָסַג significat enim applicare,attingere,apprehẽdere,assequi. Estq; tantũ in tertia coniugatione usitatum הִשִּׂיג Leuit.26. Apprehendit tritura uindemiã,& uindemia attinget sationem. Gen.44. Persequere uiros,& apprehende eos. & cap. 47. Et non attingerunt dies annorũ uitæ patrum meorũ. Deut.28. Et uenient super te omnes benedictiões istæ,& apprehẽdent te. Ps.40. Et apprehẽderunt me iniquitates meæ. Ies.51. Gaudiũ & lætitiã apprehẽdent. Iob 24. Terminos apprehẽdunt, gregẽ diripiunt,& pascunt. Cæterũ considera q; ut uerbũ מָצָא ita etiam hoc in aliquot locis peculiarẽ habet modũ significandi. Leuit.25. Et uir cui non fuerit assertor,tum apprehendet manus eius,& inueniet iuxta sufficientiã redemptionis. Et ibidem iterum: Aut si apprehenderit manus eius,ut redimatur.

Parti

Participium præsens מַשִּׂיג 1.Sam.14.Et non fuit applicans manum suam ad os suum.Iob 41.Attingens eum gladio non stabit (gladius) super eo. Et in genere fœminino מַשֶּׂגֶת Leuit.14.Et si pauper fuerit, & non est manus eius apprehēdens. 1.Paralip.21.Et gladius inimicorum tuorum ad apprehendendum, & pro gerundio ponitur, sicut לַמְנַצֵּחַ לְמַשְׂכִּית &c.

INDE NOMEN.

שִׂיג Applicatio, scilicet ad negocium aliquod, occupatio.1.Reg.18.Aut meditatio, aut
1000 occupatio est illi.

נשה Obrutus curis seu malis, seu alijs occupationibus. Et primo absolute legitur Ies. 41.Lingua eorum siti oppressa est. Ierem.51.Cessauerunt strennui Babel propugnare, sederunt in munitionibus, obruta seu oppressa est fortitudo eorum. Et quādo regit post se accusatiuū, tum significat ita obrui curis, seu alijs occupationibus, ut obliuiscatur alterius uel personæ uel rei. quare ut שָׁכַח ita hoc quoq; uerterunt uerbo obliuiscendi. Iere.23.Propterea ecce ego quoq; obliuiscar uos obliuiscēdo, ideo repellam uos. uel ita obliuiscar uos ferendo.

In uoce passiua נִשָּׁה Iesaiæ 44. Tu Israel, ne obliuioni tradar ego, id est, ne obruar apud te.

In tertia coniugatione הִשָּׁה Iob 39.Quoniam oblitus est deus sapientiam, & nō diuisit ei deus partem intelligētiæ. Item cum lamed. Iob 11.Et scias, φ obliuiscetur tibi deus propter iniquitatem tuam. Item cum עַל obruat mors super illos.

INDE NOMEN.

נְשִׁיָּה Obliuio. Psal.88.Nunquid cognoscentur in tenebris miracula tua, & iustitia tua in terra obliuiōis. i. mortuorū, iuxta illud. Ps.31. Oblitus sum, sicut mortuus ex corde.

נשה Secundo, hoc uerbū aliquando modo tantū significandi uariationē admittit, & ad uariationis significationem interdum pro he in fine recipit aleph. Et si post ipsum sequitur casus, tum interponit literam beth, ut & illa constructione, aliqua in modo significandi uarietas indicetur. Significat autē grauare, grauamen, seu onus imponere in aliquem, irruere in aliquē, ut fœneratores facere solent exigendo credita, & in debitore esse duriores. Sicut Christus quoq; eorū ingeniū depingit, qui debita exigunt. Matth.18. legitur autem in prima coniugatione tantum semel. Iob 15. Neq; irrui, neq; alij irruerunt in me, & tamen uniuersi maledicunt mihi, scilicet ut fœneratores solent.

Participium præsens נֹשֶׁה quod tamen sępe nominaliter usurpatur. Deut.24.Et uir in quem tu irruis proferet in pignus. Exo.22.Si argentum mutuo dederis populo meo oppresso, qui tecū est, nō sis illi tanquā oppressor, nec ponas super eum usuram.2.Reg.4.Si oppressor uenit, ut tollat duos filios meos. Psal.109. Illaqueat oppressor omnia, quæ illi sunt. Iesa.24.Et erit ut debitor, ita oppressor eius. i. fœnerator.2.Sam.22.Et omnis uir cui oppressor, ubi aleph pro he est positū, sicut ségol indicat נֹשֵׁא Et cum affixo Iesa.50.Qui est oppressor meus cui uendidi uos. Et pluraliter נֹשִׁים Nehe.5.Etiam ego fratres mei & pueri mei irrogamus in eos argētum & frumentum. Et mox iterum: Restituite eis hodie agros suos, & uineas suas &c. & centesimam pecuniæ frumenti, quam irrogabatis in eos.

INDE NOMINA.

מַשֶּׁה Accommodatum ab oppressore. Deut.15.Vt remittat omnis dominus accommodati manum suam, qui irrogauit in proximum suum.

מַשָּׁאת Accommodatum, seu mutuatum ab oppressore. Deut.24.Si irrogaueris in proximum tuum mutuum aliquod. Et pluraliter מַשָּׁאוֹת Prouer.22.Ne sis inter stipulatores manuum, inter oppigneratores pignorum, uel ita, inter illos, qui fideiubēt pro debitis.

נְשִׁי Debita. nomen pluralis numeri tantum.2.Regum 4. Vade, uende oleum, & solue debita tua.

1001

נשה In duobus tantum scripturæ locis reperitur in hac forma, & eadem significatione cum uerbo נָשָׂא Ezech.34.Et leuabunt ignominiam suam.

Parti

Participium præteritum נָשׂוּי Psal.32. Leuatus trāſgreſſione, id eſt, exoneratus, ſcilicet onere tranſgreſſionis.

1002 נשך

Proprie ſignificat mordere, arrodere, corrodere, ut ſerpens dentibus mordet, & rodit. Num.21. Et fecit Moſes ſerpentem æreum, & poſuit eum ſuper excelſum, & factum eſt, quando momordit ſerpens aliquem. Prou.23. Nouiſſimū eius uelut ſerpens mordebit. Eccl.10. Qui diruit ſepem, mordebit eum ſerpens. Deinde transfertur à ſerpentis morſu, ad uſurę corroſionē, quę ut ſerpens mordēdo necat, ita uſura hominis ſubſtantiā arrodit & perdit. Deut.23. Neq; qualibet re, quæ mordebit, id eſt, uſurabit, ſeu uſurare poterit.

Participium præſens נֹשֵׁךְ Gen.49. Erit Dan uelut ſerpens in uia, &c. mordens ungulas equi. Et pluraliter נֹשְׁכִים Mich.3. Et qui mordent dentibus ſuis. Et cū affixo. Habakuk 2. An non ſubito ſurgent mordentes te.

Participium præteritū נָשׁוּךְ Num.21. Vt omnis morſus intueatur eū, & uiuat.

In ſecunda coniugatione נִשַּׁךְ Num.21. Quapropter miſit deus in populum ſerpentes urentes & mordebant populum. Iere.8. Ecce ego mitto in uos ſerpentes, & mordebunt uos. In tertia coniugatione הִשִּׁיךְ Deut.23. Non morſum inferes fratri tuo, id eſt, uſurabis fratri tuo uſura argenti. Et mox iterum: Peregrino uſurabis, ſed fratri tuo non uſurabis.

INDE NOMEN.

נֶשֶׁךְ Quod nos uſuram, id Hebræi hoc nomine morſum ſeu corroſionem uocant, eò quòd uſura hominis ſubſtantiam tecte mordeat ac corrodat. Exod.22. Non pones ſuper eum uſuram. Leuit.25. Et argentum tuum non dederis ei in uſuram. Deut.23. Non uſurabis fratri tuo uſura argenti, aut uſura cibi, aut uſura cuiuſcunq; rei. Pſal.15. Qui argentum ſuum non dedit in uſuram.

נִשְׁכָּה Non eſt de iſta radice, ideo uide in uerbo שָׁכַן.

1003 נשל

Detraxit, deiecit. Et differt tantū modo ſignificandi à uerbis שָׁלַךְ שָׁלַל יָשַׁל מָשַׁל לשך Deut.7. Et deijciet gentes multas à facie tua. Exo.3. Et Ioſue 5. Detrahe calceamenta de pedibus tuis. Et extra regimen neutraliter uſurpatur. Deut.19. Et deijcietur ſeu decidet ferrum de ligno. 2. Paral.29. Filij mei nunc ne detrahetis uos, quia elegit uos Iehoua, ut ſtantes coram ipſo miniſtretis ei.

In ſecunda coniugatione נִשַּׁל 2. Reg.16. Et deiecit Iudæos de Elath.

1004 נשם

Anhelauit, anhelitum emiſit, exhalauit, ex dolore ſuſpiria traxit. Congruit enim ſignificatione cum uerbis אָשֵׁם שָׁמֵם שִׁמָּה שׁוּם נָשַׁב נָשַׁף שׁוּף נָפַשׁ niſi quòd ut forma, ita modo tantum ſignificandi inter ſe uarient. 1. Reg.9. Et domus iſta, ſcilicet altiſſima, omnis præteriens eam anhelitum emittet, & ſibilabit. Iere.49. Omnis qui per eam tranſierit anhelitum emittet & ſibilabit. Ieſa.42. Tacui longo tempore, ſilui & continui me quaſi parturiens, ſibilabam, anhelitum emittebam, & inſorbebam pariter. Et alludit ad anguſtiam ſpiritus, & anhelitum parturientis.

INDE NOMINA.

נְשָׁמָה Hebræis proprie idē ſignificat quod Græcis πνοή, & Latinis halitus. Germanis uero odem. Et ne cōfundantur uoces נְשָׁמָה & רוּחַ quæ certe re idem propemodū ſignificant, nolui ſpiritum reddere, ſed ſpiritus uocabulum reſeruare, & attribuere uni & ſoli uoci רוּחַ Deut.20. Non ſinas uiuere omne quod halitū habet. Ioſue 10. Omne quod halitū habet deuoui. & cap.3. Sed & omnes homines percuſſerūt ore gladij, donec delerēt eos funditus, nec reliquū permiſerūt, omne quod habet halitū. 1. Reg.15. Et nō fecit reliquū, omne quod halitū habet. 1. Reg.17. Et fuit infirmitas eius uſq; adeo grauis, ut nō maneret reliquus in eo halitus. Pſ.150. Omne, quod halitū habet laudet Ia. Ieſ.42. Qui dat halitū populo ſuper terra, & ſpiritū ambulantibus in ea. Dan.10. Et halitus nō ſuperfuit in me. Ieſ.2. Cauete uobis ab homine cuius halitus eſt in naſo eius. Loquit̄ autē de filio Dei incarnato. Et in ſtatu regiminis נִשְׁמַת Gen.2. Et inflauit in nares eius halitum uitæ, quæ duo coniunctim poſita Paulus apoſtolus Acto.17. ubi inquit, Cum ipſe det omnibus ζωὴν καὶ πνοὴν, id eſt,

uitam

uitam & halitum, diuiſim, & per diereſin iucundo Græcarum uocum concentu eloquutus eſt, & reddidit. ſimulatq; quid ſit uita ſpiritualis explicat uidelicet halitus uitalis ſiue uiuificans. Sicut etiã. 1. Corinth. 15. de duplici Adamo his uerbis diſſerens: Factus eſt primus Adam in animam uiuentem, nouiſſimus in ſpiritum uiuificantẽ, collatione quadã inter נֶפֶשׁ חַיָּה & נִשְׁמַת חַיִּים id eſt, hominem naturalem qui edit, bibit, generat, &c. & inter hominem ſpiritualem & cœleſtem, differẽtiam facit, qualis [redacted] non edit, nec bibit, nec generat, nec alias naturales actiones habet, ſed tãtum ſpirituales, ut ſunt cognitio dei, amor dei, laus dei, lętitia in deo, &c. qualis perfecte futurus eſt in reſurrectione mortuorum, & uita ęterna, unde uериſimile eſt Paulum reſpexiſſe ſimul in uocem נְשָׁמָה cũ poſtea dicit. Primus homo terrenus de terra, ſecundus homo de cœlo, & alluſiſſe ad uocabulum שָׁמַיִם à quo ſcriptura non multum abludit, ut eſt in uocum alluſionibus faciẽdis mirus artifex. Sed de hoc loco ſatis. Nunc alia uideamus exempla. Gen. 7. In cuiuſcunq; naſo erat halitus ſpiritus uitæ, ex omĩ quod erat in arida, mortua ſunt. Prouerb. 20. Lucerna Iehoua eſt halitus hominis, id eſt, uita. Iob 32. Veruntamen ſpiritus ille eſt in hominibus, & halitus Omnipotentis facit eos intelligentes. & cap. 33. Spiritus dei fecit & halitus omnipotentis uiuificat me. & cap. 37. Ab halitu dei datur gelu, & laxitas aquarum conſtringitur. 2. Sam. 22. Detecta ſunt fundamenta orbis ab increpatione Iehoua, & ab halitu naſi eius. Iob 4. Ab halitu dei ablati ſunt, & à ſpiritu iræ ſuæ conſumpti ſunt. Ieſaiæ 30. Halitus Iehoua uelut torrens ſulphuris exarſit in eo. In ſtatu affixorum נִשְׁמָה Iob 39. Si poneret ad hoc cor ſuũ, & ſpiritum ſuum ad ſe colligeret. & cap. 27. Quandiu halitus meus fuerit in me, & ſpiritus dei in naſo meo. Et pluraliter נְשָׁמוֹת Ieſaiæ 59. Non in æternum rixabor, neq; perpetuo iraſcar, quia ſpiritus meus à facie mea deuoluitur, & halitus ego facio, id eſt, refocillo.

תִּנְשֶׁמֶת Auis lege Moſi ad ueſcendum uetita, dicta ab halitu. quidam dicunt eſſe ſpeciẽ noctuæ, qua aucupes in aucupijs diurnis utuntur ſuper ligno fiſſili. Illex Latinis dicta. alij pro Onocrotalo accipiũt. Eſt & ſpecies animalis immũdi terreſtris, ut multa ſunt animalia cõmunia uolucribus, & terreſtribus uno nomine dicta. Et de his

1005 uide Leuit. 11. & Deut. 14.

נשף Flauit. Cõgruit ſignificatione cũ uerbis נָשַׁם & נָשַׁב נָפַשׁ niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe diſſentiant. Exo. 15. Flauiſti ſpiritu tuo, & operuit eos mare. Ieſa. 40. Quando flat in eos, ſtatim areſiunt.

INDE NOMINA.

נֶשֶׁף Tempus obſcurius, uel poſt ueſperã ante noctem, uel poſt noctẽ ante mane, quo aura flare ſolet, ſicut & illos uentos Latini antelucanos, & utrunq; tempus crepuſculum, uel ueſpertinum uel matutinum ſeu antelucanum uocant. utrum autem ſignificet, ex circumſtantijs conijcere licebit. Pro crepuſculo ueſpertino legitur. Iob 7. Et ſatiatus fui illuſionibus uſq; ad crepuſculum. Et cap. 24. Oculus adulteri, obſeruat crepuſculum. Prouer. 7. In crepuſculo in ueſpere diei, in obſcuriſſima nocte, & caligine. Ieſa. 5. Crepuſculum deſiderij mei poſuit mihi in horrorem. Ieſa. 59. Priuſquam impingant pedes ueſtri in montibus crepuſculi. Loci in quibus ponitur pro crepuſculo antelucano. 1. Sam. 30. Et percuſſit eos Dauid à crepuſculo uſq; ad ueſperã craſtini. 2. Reg. 7. Surrexerunt in crepuſculo, ut uenirent ad caſtra Syrorũ. Et mox iterum: Surrexerant enim & fugerant in crepuſculo. Pſal. 119. Præueni in crepuſculo, & clamaui. Et cum affixo mutat prius ſægol in hirik, & alterũ in ſeua. Iob 3. Obſcurantur ſtellæ crepuſculi illius, ſcilicet noctis.

יַנְשׁוּף Auis ſic dicta, quod circa utrunq; crepuſculum auolat & reuolat, lege Moſi ad ueſcendum uetita. Puto ueſpertilionem eſſe. Eius fit mentio Leuit. 11. & Deuter. 14.

1006 Porro Ieſa. 34. ſcriptum eſt cum holem יַנְשׁוֹף.

נשק Cum puncto ſupra cornu dextro. Generali ſignificatione conuenit cum uerbis נָגַשׁ & שׁוּק שָׁקַק שָׁקָה niſi ꝙ modo ſignificandi inter ipſa ſit differentia. Significat enim occurſionem more oſculantium, qui oſculaturi mutuo inuicem ore occurrunt

currunt.Itaq; quod Latini uerbo osculor, ita Hebræi sua lingua uerbo isto efficiunt, Et est symbolum amoris, reuerentiæ, & obedientiæ secũdum q̃ à persona fit.

Primo construitur plerunq; cum datiuo mediante articulo lamed.1. Reg.19.Et omne os quod nõ occurrit illi, id est, osculum prębuit.2.Sam.15.Et ore occurrebat illi.Psal.85.Iustitia & pax occurrerunt.Prouer.7.Et ore occurrent ei.1.Reg 19.Occurram obsecro patri meo.Iob 31.Et occurret manus mea ori meo. Secundo regit post se accusatiuum nominis uel pronominis.1.Samuelis 20.Et osculati sunt unusquisq; proximum suum.Gen.3.Et osculatus est eum. Cantic.1. Osculetur me osculis oris sui.& cap.8.Osculabor te. Tertio cum præpositione עַל Genes.41. Et ad os tuũ occurret omnis populus, uel sic, super ore tuo, id est iussu tuo occurret omnis populus, id est, obediet, obsequetur.

Participium præsens pluralis numeri נֹשְׁקֵי Psal.78. Filij Ephraim applicantes, iacentes arcu.1.Paralip.12.Applicantes arcum ad os.

In secunda coniugatione נִשֵּׁק ore alteri occurrit, præbuit alteri os seu osculum, osculatus est.Et ijsdem casibus construitur quibus in prima. Primo, cum datiuo.Genes.29.Et ore occurrit ei, id est, osculũ præbuit ei.& cap.45.Et præbuit osculum omnibus fratribus suis. Secundo, cum accusatiuo.Ps.2.Osculamini filium id est, agnoscite eum esse Dominum uestrum.

In tertia coniugatione legitur tantũ participiũ plurale fœminini generis מַשִּׁיקוֹת Ezech.3.Et strepitus alarum animalium occurrebant, unaquęq; altera ad alteram.

INDE NOMINA.

נְשִׁיקוֹת Oscula.Prouer.27.Fideliora sunt uulnera amantis, quàm blanda oscula odientis. Cantic.1.Osculetur me ex osculis oris sui, id est, uno quoq; altero osculo oris sui.

נֶשֶׁק Generale nomẽ ad omnem armaturam, cuius in occursione acierum usus est, sicut & prelium dicitur קְרָב ab eo quod utrunq; simul milites appropinquent & cominus pugnent, ac manus conserant.Et nõ est dubium quin Paulus Apostolus Græce reddiderit πανοπλία, id est, uniuersa armatura, seu ut Ambrosius uertit uniuersitas armorum.Ephes.6.Quapropter assumite πανοπλίαν, id est, uniuersam armaturã dei, ut possitis resistere in die mala, & omnibus profligatis cõsistere, &c. Et postea species aliquot armaturę huius enumerat.nõ aliter atq; Ezech.cap.39.initio etiam hoc nomen נֶשֶׁק generaliter ponit, postea ad eius species descendẽs, ut scutũ, peltam, arcum, sagittas, clauam, & ensem commemorat.sed & alia scripturæ aliquot loca annotabo.Ies.22.Respexisti in die illo ad armaturam domus syluæ.Iob 20. Fugiet ab armatura ferri.Ezech.39.Nõ succidẽt ligna de sylua, sed cũ armatura succẽdent ignem.1.Reg.10. Et uestes & armaturam. Et in distinctione sententiæ נָשֶׁק 2.Reg.10.Et uobiscum sunt currus & equi, & ciuitas munitionis & armatura.

1007

נשק

Cum puncto sinistro legitur in uoce passiua נִשַּׂק congruitq; significatione cũ uerbo נָסַק quod scãdere seu ascendere significat & se scalæ applicare, nisi quod modo significandi inter se uarient.hoc enim nostrum de ascensione ignis in altum dicitur, quando ita succenditur ignis ut flamma in altum ascendat, & superiora allambat.Psal.78.Et ignis succensus est in Iacob.

In tertia coniugatione הִשִּׂיק Ies.44.Quin & succendet, & coquet panẽ.Ezech.39.Et accendent & flagrare facient in armatura.

1008

נֶשֶׁר

Aquila, auis ad uescendum lege Mosi uetita.Leuit.11.& Deut.14. Est autem sic dicta, uel quod recto intuitu solem inspiciat. sic etiam Plinius de ea scribit. lib. 10.cap.3.& libro uigesimonono cap.6.Et tunc congruentiam habet cũ uerbo שׁוּר uel quod uolatum recta ad prædam dirigat, & tunc communicat cum uerbo יָשַׁר Deut.32.Sicut aquila quæ excitat nidum suum, & super pullis suis agitatur, expandit alas suas, tollit eos & eleuat os super alis suis.Iob 9.Velut aquila circumuolitãdo demittit se super escam.Habakuk 1.Volabunt ut aquila, quæ accelerat ad escã. Prouerbiorum 23.Faciet sibi alas sicut aquilæ & uolabunt in cœlum.Michee 1.Dilata caluitium tuum sicut aquila. Psalm. 103. Renouabitur uelut aquilæ pueritia tua.Consule Ambrosium de inuocatione fidelium, ubi aquilarum renouationem

pulchre describit. Et in distinctione sententiæ נֶשֶׁר Deu. 28. Quæ aduolabit ut aquila. Iob 39. Certe propter imperium tuũ eleuat se aquila & exaltat nidum suum.

Et pluraliter נְשָׁרִים Exod. 19. Et leuaui uos super alis aquilarum. 2. Samuelis 1. Præ aquilis leuiores. Et in statu regiminis נִשְׁרֵי Threnorum 4. Leuiores fuerunt persecutores nostri aquilis cœli.

1009 נשה In uoce eius passiua נִשָּׁה significatione conuenit cũ uerbis שָׁאָה & נָשָׁה & significat præcipitari, seu in præcipitium labi. Iesa. 19. Præcipitabuntur aquæ de mari.

INDE NOMEN.

חֲשֵׁאת Ruina, præcipitium. Thren. 3. Ruina & confractio, sed de hoc infra quoq; in uerbo שָׁאָה

1010 נתיב Semita. Iob 18. Et decipula eius iuxta semitam. & cap. 28. Semita, quam non nouit uolatile. cap. 41. Post ipsum apparebit semita. Et in regimine נְתִיב Ps. 119. Fac me incedere in semita mandatorũ tuorum. Et in forma fœminea נְתִיבָה Iesaiæ 43. Et in aquis uehementibus semita. Et in statu affixorum. Iob 30. Destruxerũt semitam meã. Psal. 142. Tu cognouisti semitã meam. Prou. 1. Prohibe pedẽ tuum à semita eorũ. Legit̃ tamen semel cũ affixo, ubi he non cõmutauit in thau. Prou. 12. Et uia semitę eius ad mortẽ. Et pluraliter נְתִיבוֹת Iudic. 5. Et ambulatores semitarum ambulabant uias tortuosas. Prou. 8 In medio semitarum iudicij. Iesaię. 42. In semitis quas non cognouerunt, incedere faciã eos. & cap. 59. Semitas suas peruerterunt sibi. Thren. 3. Semitas meas curuauit.

1011 נתח Frustauit, in frusta dissecuit. Leu. 8. Et arietem frustauit in frusta sua. 1. Reg. 18. Et frustauit iuuencum. 1. Sam. 11. Et frustauit eũ. Iudic. 20. Et apprehendi cõcubinã meam, & frustaui eam.

INDE NOMEN.

נֵתַח Frustum. Ezech. 24. Omne frustum bonum. Et pluraliter נְתָחִים Leuit. 1. Ordinabunt filij Aaron sacerdotis frusta. Iudic. 19. In duodecim frusta. Leuit. 1. Et frustabit illud in frusta eius.

1012 נתך Fudit, effudit se, uel fusum, effusum est. Et congruit significatione cũ uerbo נָסַךְ nisi q; ut forma parum, ita modo significandi inter se differant. Ierem. 42. Effundetur ira mea super uos. Danielis 9. Et effusa est super nos maledictio. Iob 3. Et fundemini in medio eius.

In uoce passiua נִתַּךְ Exod. 9. Et pluuia non fusa est super terram. 2. Sam. 21. Donec effusa est aqua super uos è cœlo. Nahum. 2. Furor eius fusus est sicut ignis. Ezech. 22. Et effundemini in medio eius.

In secũda cõiugatiõe uoce passiua תֻּתַּךְ Ezech. 22. Sic fundemini in medio eius.

In tertia coniugatione הִתִּיךְ 2. Re. 22. Fuderunt serui tui argentũ. Iob 10. Nonne sicut lac effundebas me. Ezech. 22. Et fundam uos. Et mox iterum: ad sufflandum super ipsa ignem, ad fundendum.

INDE NOMEN.

הִתּוּךְ Fusio. Ezech. 22. Secundum fusionem argenti in medio fornacis, sic fundemini in medio eius.

1013 נתן Verbum defectiuum, & licet generaliter dare, donare, tradere significet, tamen Hebreis latius patet, q; illa apud latinos, sicut uidebimus. differtq; modo tãtum significandi à uerbo תנה Gen. 25. Et filijs cõcubinarum, quæ erant ipsi Abrahæ, dedit Abraham dona. Et mox iterũ: Dedit ipsi Esau panem. Psal. 15. Argentũ suum nõ dedit cum usura. Et cum defectu literę nun in preterito. 2. Sam. 22. Inimicorum meorum dedisti mihi ceruicem. psal. 118. Et morti non tradidit me. Gen. 3. Mulier quam dedisti mihi. Psal. 4. Dedisti lætitiam in corde meo. Gen. 17. Et dedi ex ea tibi filiũ. Ezech. 16. In sanguine filiorũ tuorũ dedisti eis. Et mox iterũ: Et suffitũ meũ dedisti corã eis. Ibi duo illa uerba secũdę personæ scribunt̃ cũ iod, & dicũt Hebrei, q; ualeãt ac si diceret deus. Ego occasionẽ præbui tibi, quũ dedi tibi. Et in eodẽ capite legitur secunda persona in statu affixorum cum iod. Et dedisti illud corã eis sicut מְצָאתִים Iere. 2. Inuenisti eos. Gen. 14. Da mihi animas. Iosue 7. Da ei laudem. Gen.

Gen.30.Da uxores meas.Num.11.Da nobis carnem.Prouer.23. Præbe fili mi cor tuum mihi.Psal.8.Qui posuisti decorem tuum supra cœlos,ubi secũda persona Imperatiui pro secunda præteriti est posita. Ps.105.Tibi dabo terrã Canaan. Gen.43. Et deus omnipotens dedit nobis misericordias.Item 49.Et ipse dabit delicias regis.1.Sam.1.Ne dederis ancillam tuam pro filia Beliaal.i.ne compares. Iesaiæ 37. Vtique Iehoua anathematizauerunt reges Assur omnes regiones & terrã earum etiam ponendo deos ipsarum in ignem. Ierem.37. Et cõmiserũt Ieremiam in atriũ custodiæ dando ei tortum panis.Ezech.23. Adducam contra eos congregationẽ, dando etiam eos in commotionem & in prædam.1.Reg.3.Ad ponendum ibi arcã fœderis,ubi nun ultima litera est paragogica.Atq; hic obseruandum primo,quòd quando tertia persona futuri singularis numeri construitur cum interrogatiua particula מִי tum Latinis idem ualet quod aduerbium optandi,utinam.Exo.16.Quis dabit mori nos in manu Iehoua,id est,utinam mortui essemus per manum Domini.2.Sam.18.Quis dabit ut ego moriar pro te.Ier.9. Quis dabit capiti meo aquam. Iob 6.Quis dabit ut ueniant.i.utinã ueniãt.& cap.23.Quis dabit ut cognoscam.Ps. 55. Quis dabit mihi alam instar colũbæ.Cant.8.Quis dabit ut fratrẽ meum sugentẽ ubera matris meæ inueniam. Secũdo, quãdo hoc uerbũ à frõte habet particulam negatiuam,aut uerbũ negatiuum ut מֵאֵן à tergo autem Infinitiuum mediãte accusatiuo,uel sine eo,tum Hebræis idem ualet, atq; Latinis concedere, permittere,sinere.Gen.31.Et non permisit ei deus malefacere mihi. Num.21.Et non concessit Sichon Israel transire per limitem suum.Iudicũ 15. Et non concessit ei pater ingredi.1.Sam.18.Et non concessit ei reuerti domum patris sui.2.Sam.21.Et non permisit uolatile cœli residere super eos.Psal.16.Non concedes sanctum tuũ uidere corruptionẽ.Ps.66.Et nõ permissit cõmoueri pedes nostros.Oseæ 5.Nec cõcesserunt studia sua reuerti ad deũ suũ. Num.20. Et recusauit Ædõ permittere Israeli transire per terminum suum. Tertio, sæpenumero idem Hebræis facit quod Latinis uerbum pono,idq; quando construitur uel cum præpositione אֶל Num.4. Et ponent ea & omnia uasa eius ad operimentum,uel cum עַל ut Exo.25.Et pones super quatuor angulos eius. Leuit.14. Et ponet sacerdos super cartilaginẽ auris. & cap.16.Et ponet suffitum super ignem.Num.4.Et ponent super uestẽ.& cap.16. Et ponetis super eum suffitum.2.Reg.16.Et posuit eum ad latus altaris. Ierem.27. Et pones ea super collum tuum. Vel cum præpositione beth. Gen.1. Et posuit ea deus in expansione cœli.Leuit.10.Et posuerunt in eis ignem.& cap.14. Ponam faciem meam in animam illam.1.Reg.12.Et posuit unum uitulum in Bethel, & alterum posuit in Dan. In hac sententia est uerbum שִׂים unde euidens est pro eodem sæpe usurpari.uel cum לִפְנֵי iuxta.1.Sam.1.Ne ponas famulam tuam iuxta filiã Belial,&c.Et loquitur secundum cõsuetudinem eorum qui in comparatione, res iuxta se ponebant. Quarto,sæpe etiã ualet idem,quod,proponere,constituere. Gen.17.Quia partem multitudinis Gentiũ constitui te.Et mox iterũ: Et constituã te in Gentes.1.Reg.1.Qui constituit hodie sedentem super solium meum.1.Reg.2. Et constituit rex Beniahu filium Ioiada loco suo super exercitum.Iesaię 49.Constituã te in lucem gentium.Ezechielis 19.Et constitutæ sunt contra eum Gentes circumquaque ex prouincijs.Nehemiæ 9.Et constituerunt caput,ut redirent in seruitutem ipsius.

Participium præsens נוֹתֵן cum uau,uel sine uau.Psal.18.Qui dat uindictas mihi. Psal.44.Qui dat salutem regibus.Psal.145.Et tu das illis escam eorum.Prouerbio. 26.Dans stulto honorem. Et plurale semper scribitur sine uau נֹתְנִים 2.Paralipo. 11.Qui dant cor suum. Ieremię 26. Quia sanguinem innocentẽ ponitis super uos. In statu regiminis נֹתְנֵי Oseæ 2.Dantes panem meum.

Participium preteritum נָתוּן Nehem.13.Positum in cubili.Esther 3.Argentum datum tibi. Et pluraliter נְתוּנִים dediti, dedidítij. Num.3. Dabis Leuitas Aaroni & filijs eius,dedititios, dedititios. & cap.8. scribitur cum kybutz נְתֻנִים quia dati, dati sunt mihi.Deut.28.Filij tui & filiæ tuæ dediticij populo alteri. Et in genere

fœminino נְתוּנֹת Deut.28.Et pecora tua data inimicis tuis.

In uoce passiua נִתַּן Leu.19. Manumissio non data est ei.Gen.38.Et ipsa non est data illi in uxorem.Num.26.Quia non est data ei hæreditas.Iesa.9. Filius datus est nobis.2.Reg.19.Non tradetur Ierusalem.1.Paralip.5.Et traditi fuerunt in manum eorum.2.Paral.28.In manũ regis Israel traditus est. Ezech.32.In medio occisorum positus est.Esther 3.Et lex posita est in Susan.

In secunda coniugatione uoce passiua יֻתַּן Leu.11. Et cum dabitur aqua.Num. 35.Dabitur terra ista seruis tuis.2.Sam.18.Et positus est inter cœlum & terram.

INDE NOMINA.

מַתָּן Datum,donum,donarium,donatio,datio.Prouerb.19.Quilibet est amicus uiri doni.& cap.21.Donum in occulto operiet iram. Et in statu regiminis præter morẽ seruat cametz.Pro.18.Donum hominis dilatabit ei.Similiter in distinctione.Gen. 34.Multiplicate super me dotem & donationem. Similiter cum affixo.Num.18. Donum eorum. Et in forma fœminea מַתָּנָה Num.18.Donum datos ipsi Iehoua.

Et in statu regiminis מַתְּנַת Deut.16.Secundum donum manus suæ. Et pluraliter מַתָּנוֹת Prouerb.15.Et qui odit dona,uiuet.Esther 9. Vt mitteret unusquisque partes sodali,suo,& dona egẽtibus. In statu regiminis & affixorum מַתְּנוֹת Exo. 28.Omnibus donarijs sanctificationũ eorum. Num.18.Et omnibus donis uestris. Ezech.20.Et pollui eos in donis suis.

מַתַּת Donum.1.Reg.13.Et dabo tibi donũ. In statu regiminis מַתַּת Pro.25.In domo mẽdacij.Eccl.3.Donum dei est.

נְתִינִים Ego fratres arbitror initio regis,qui non succedebant in regno, sed quibus donationes dabant,ita dictos esse.q.d.donatos.Et habitauerunt ceu custodes in munitione Ophel,ne in arcem Dauid à seditiosis fieret irruptio. Deinde aũt post reges, & reditum ex Babylone alij ita quoq; sunt appellati,qui sacerdotibus necessaria suppeditarent,à dando seu porrigendo nomen habentes, quorum fit mẽtio Esdræ 2.Nathinei filij Zicha.Et iterũ:Omnes Nathinei,& filij seruorũ Salomonis trecẽti & nonagintaduo.& cap.8.Et dedi eis mãdatũ ad Iddo principẽ in Casiphia, & ad fratres eius Nathineos in Casiphia. Nehe.3. Nathinei, aũt habitabãt in Ophel.

1014 נתס Rupit,disrupit,destruxit dissipando.& congruit significatione cum uerbis נָתַץ נָתַשׁ & נָתַס nisi quod ut forma,ita modo significandi inter se uariant.Iob 30.Destruxerunt semitas meas.

1015 נתץ Dissipando destruxit,diruendo demolitus est, ac plerunq; de ædificijs dicitur, congruitq; significatione cum uerbis נתס נָתַק נָתַשׁ Iudic. 6. Quia demolitus est altare Baal.2.Reg.25.Et muros Ierusalem circumquaq; demoliti sunt.Psal.58. Maxillares leunculorum demolire Iehoua.Ps.52.Etiam deus demolietur te domicilium corporis tui.Iob 19.Destruet me.Iere.1.Et ad destruendum.

Participium præteritum נְתֻצִים Ier.33.Et super domos Iehuda destructas.

In uoce passiua נִתַּץ Ierem.4.Et omnes urbes eius demolitæ sunt à facie Iehoua.Ezech.16.Et demolientur Excelsa tua.

In secunda coniugatione נִתֵּץ 2.Paral.33. Et ædificauit Excelsa, quæ demolitus erat Ezechias.&ca.34.et demolitus est altaria.Deut.12.Et demolietis altaria eorũ.

In uoce passiua נֻתַּץ Iudic.6.Et ecce destructum est altare Baal. Leu.11. Tam focus quàm fulcrum destruatur.

1016 נתק Rupit,abrupit,disrupit,auulsit,diuulsit.Cõgruit significatione cum uerbis נָתַס נָתַשׁ & נָתַץ נָתַס Ierem.22.Si esset Caniahu filius Iehoiakim rex Iehuda sigillum in manu dextera tua,tamen inde euellam te.ubi litera nun transposita est in finẽ.

Participium præteritum נָתוּק Leuit.22.Aut contusum aut auulsum.

In uoce passiua נִתַּק Iesaiæ 5. Et non auulsa est corrigia calceamentorum eius. Iosue 4.Et extractæ essent plantæ pedum sacerdotum in siccum, scilicet ex cœno aluei.Eccl.4.Et filum triplicatum non cito abrumpetur.Iere.6. Mala nõ abstracta sunt,loquitur autẽ de scoria & immunditia igni non separata. Iosue 8.Et persequuti sunt post Iosua & abstracti sunt à ciuitate,Iob 18.Auelletur à tentorio eius, fidu-

cia ipſius.Ierem.12.Auelle eos tanquam oues ad mactationem.

In ſecunda coniugatione נִתֵּק Iud.16.Et diſrupit funis,quemadmodum diſrumpetur filum ſtuppæ.& cap.20.Et auellemus eum à ciuitate ad ſtratas.Pſal.2.Diſrũpamus uincula eorum.Ieremię 9.Nõnne radices eius euellet.Ezechielis 23.Et ubera tua auelles.

In tertia coniugatione הִתִּיק Ioſ.8.Et egrediẽtur poſt nos uſq; auellere nos eos à ciuitate,id eſt,donec auellamus eos à ciuitate.

INDE NOMINA.

נֶתֶק Ruptura,eruptio,extractio.Leuit.13.Et ſi uiderit ſacerdos plagam rupturæ. Et iterum:Si uero in oculis eius ſteterit ruptura.Et in diſtinctione ſententiæ נָתֶק Leuit. 14.Iſta eſt lex omnis plagæ lepræ de ruptura.

אַתִּיק Auulſio,locus auulſus,ſcilicet ſeorſum.Ezech.42.Auulſio erga faciem auulſionis id eſt,angulum,alij porticum,alij thalamum,alij aliter tranſtulerunt. Et pluraliter אַתִּיקִים ibidem.Quia capaciores fuerunt auulſiones pluſquam illæ.

1017 נָתַר Congruit ſignificatione cum uerbis תּוּר & בָּתַר יָתַר niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant.ſignificat enim circumſaltare,tranſilire,ſcilicet in circum ſeu gyrum. Iob 37. Etiam ad hoc expaueſcet cor meum, & tranſiliet à loco ſuo.

In ſecunda coniugatione נִתַּר Leuit.11.Ad tranſiliendum in eis ſuper terra.

In tertia coniugatione הִתִּיר 2.Sam.22.Et tranſilire fecit integram uiam meam, id eſt,tranſaltibilem fecit integre uiam meam.Pſal.105. Miſit rex & tranſilire fecit eum.Ieſa.58.Tranſilire faciendo faſciculos oppreſſionis.Habakuk 3. Vidit & tranſilire fecit gentes,id eſt,tranſtulit.

Participium præſens מַתִּיר Pſal.146.Iehoua tranſilire facit uinctos,id eſt, ſoluit ut poſſint circumſilire.

INDE NOMEN.

נֶתֶר Nitrum,ſic dictum à natura & conditione ſua quod circumſiliat. Ierem.2. Etiam ſi laueris te nitro. Et in diſtinctione ſentẽtiæ נָתֶר Prou.25.Acetũ ſuper nitrũ,&c.

1018 נָתַשׁ Congruit ſignificatione cum uerbis נָטַשׁ & נָתַס נָתַץ נָתַק niſi ꝙ ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe differãt.ſignificat enim euellere, & opponitur uerbo נָטַע niſi quod figurate de euulſione aliarum etiam rerum dicatur.Deuter.29. Et euellet eos Iehoua de terra eorũ.Ier.12.Et euellam gentẽ hanc euellẽdo, & perdendo. Et iterum:Et erit poſt euellere me illos.& cap.24.Et plãtabo eos, & non euellam.

Participium præſens נֹתֵשׁ Ieremiæ 45.Et quod plantaui, ego euello.& cap.12. Ecce ego euello eos de terra eorum.

In uoce paſſiua נִתַּשׁ Ier.31.Non euelletur,neq; euertetur in æternum.Danielis 11.Quia euelletur regnum eius.Iere.18.Si euellentur aquæ peregrinę frigidæ fluentes,ſcilicet tam cito.

In ſecunda coniugatione,uoce paſſiua נֻתַּשׁ Ezech.19. Et euulſa eſt in furore in terram,id eſt,euulſa proiecta eſt in terram.

VOX PEREGRINA QVINQVE

1019 LITERARVM.

נִשְׁתְּוָן Epiſtola. Vox eſt Aramea.Eſd.4. Et ſcriptura Epiſtolę ſcripta eſt Syriace,&c.

ס Psal.34.

סור מרע ועשה טוב

1020 סָס Genus uermiculi, qui lanam & ueſtes laneas corrodit, Latini tineã uocant. Legitur tantum ſemel. Ieſa.51. Sicut lanam comedet eos tinea.

1021 סְאָה Genus menſuræ aridorum, ut farinæ & frumenti, quæ, Hieronymo, capit ſeſquimodium iuxta morem prouinciæ Paleſtinæ, dicitq́; uocẽ eſſe Syram. Nos Chriſtum interpretem ſequemur, qui uertit Satum. Legitur in ſtatu regiminis סְאַת & סָאָה 2.Reg.7. Iuxta tempus craſtinum ſatum ſimilæ pro ſiclo. Et in numero duali סָאתַיִם 2.Regum 7. Et duo ſata hordei pro ſiclo in porta Samariæ. 1.Reg.18. Et fecit aquæductum, quaſi intercapedinem Satorum duorum ſeminis circum altare. Et pluraliter סְאִים Gen.18. Accipe tria Sata farinæ ſimilę, ſubagita & fac uſtulatas. Ad hunc locum Chriſtus reſpiciens Sata uertit Matth.13. ubi ſic dicit: Quod acceptũ mulier abſcõdit in Satis farinæ tribus. 1.Sam.15. Et quinq; ſata toſturæ.

סַאסְאָה Certum menſuræ genus. Ieſa.27. In menſura, in dimittendo eam caſtigas eam: quãquam poſſit eſſe uerbum ſecundæ coniugationis geminatum, Infinitiui modi à nomine ſuperiore deductum, id eſt menſurauit, ut ita legatur, in menſurando, in dimittendo eam caſtigabis eam, & iſta expoſitio magis mihi probatur.

1022 סָאַן Cõculcauit, proculcauit, ſtragem fecit, qualis fieri ſolet in prelio. Legit̃ aũt participiũ præſens סֹאֵן Ieſ.9. Quia omnis cõculcatio conculcantis cũ ſtrepitu, &c.

INDE NOMEN.

סְאוֹן Et in ſtatu regiminis סְאוֹן cõculcatio, ſtrages, uis, uiolentia lætalis & mortifera. Et omnis conculcatio conculcantis cũ ſtrepitu, &c. Cur autẽ huic uerbo hanc tribuo ſignificationẽ mouet me nomen רַעַשׁ deinde q; in Chaldæo nominaliter calceos ſignificat à calcando dictos. Exod.3. Detrahe calceos tuos &c. Tertio, quia cognationem habet ſignificatione cum uerbo אָנַס & nomine אָסוֹן quæ coactionem uiolentam ſignificant, de quibus ſupra in uerbo אָנַס.

1023 סָבַב Circũdedit, circumgyrauit, uertit in gyrum ſeu circulum, ambiuit, conuertit, circumuertit, circuiuit. Et quando poſt ſe regit accuſatiuũ eſt actiuum, ſin extra conſtructionem abſolutè ponitur, neutraliter ſumitur. 1.Sam.7. Et circuibat Bethel, & Gilgal, & Mizpa. 2.Paral.17. Et circumierunt per omnes ciuitates Iehuda, & docuerunt in populo. Ioſue 6. Et circuibitis ciuitatem. Deuter.2. Et circuiuimus montem Seir diebus multis. Et mox iterum: Multum erit uobis circuire montem iſtum. Num.21. Ad circumeundum terra Ædom. 2.Sam.22. Funes mortis circũdederunt me. 1.Reg.5. Propter bella quæ circumdederũt eum. 1. Reg.7. Et filũ duodecim cubitorum circũdabat columnam ſecundam. 1.Paralip.13. Et circumducemus arcam dei ueſtri ad nos. Iud.16. Et circuierunt & inſidiati ſunt ei tota nocte. 2. Paral.18. Et circuierunt contra eum ut pugnarent. Eccl.12. Et circuibunt in platea plangentes. Iudic.20. Et circuierunt contra me domum noctu. Gen.37. Et ecce circuibant manipuli ueſtri, & incuruabant manipulo meo. 1.Sam.22. Circuite & occidite ſacerdotes Iehoua. 2.Samuel.18. Circuierunt decem iuuenes portantes arma Ioab. 1.Sam.16. Non circumgyrabimus, ſcilicet menſam donec uenerit, ille huc, id eſt, non diſcumbemus. Eccl.2. Et circuiui ego abſtrahere cor meum ut cognoſcerem, id eſt, uolutaui in animo. 1.Sam.22. Ego circuiui in omnẽ animam domus patris mei, id eſt cauſam, & occaſionem deuolui in omnẽ animam, peculiaris eſt phraſis, qua cauſa & occaſio alicuius rei ſignificat̃, nam ſicut אוֹפַן ita ſimili ratione circulus, pro cauſa ſeu occaſione uſurpatur.

Parti

Participium præſens סֹבֵב Gen.2.Nomen uni Piſon, ipſe eſt, qui circuit totam terram Hauila.2.Reg.6.Et ecce exercitus circumdabat ciuitatem.2.Paralip.21.Et percuſſit Ædom circumeuntem ad ſe.Eccl.1.Abit ad meridiem & circumgyrat ad aquilonem. Et pluraliter סֹבְבִים 1.Reg.7.Et ſphęrulæ inferne ſub labio eius circumcirca circumdabant ipſum.2.Reg.4.Circumcirca circuibant ipſum. Cantic.3. Inuenerunt me cuſtodes, qui circumeunt in ciuitate.

In uoce paſſiua נָסַב Num.34.Et circūdetur uobis terminus à meridie ad aſcenſum Akrabim.Ioſue 15.Et circumdabatur Karka.Iudic.19. Viri Beliaal circumpoſiti ad domum.Ezech.26.Circumducta eſt ad me. Gen.19. Viri Sodomæ circumpoſiti ſunt ad domum.& cap.42.Et circumuertebatur ab eis, & flebat. Num.36.Et non circumferatur hæreditas filiorum Iſrael à tribu ad tribum, id eſt, transferatur. Ier.6.Et circumferentur domus eorum ad alios. 1.Sam.5. In Gath circumducat̃ arca dei Iſrael.1.Sam.18.Et circumactus Dauid à facie eius bis. 2.Samuelis 14. Et dixit rex, circumducatur ad domum ſuam, & faciem meam non uideat, & circumductus eſt Abſolom ad domum ſuam.1.Regum 2. Et circūlatum eſt regnū.Pſal.114. Iordanis circumuerſus eſt retrorſum.Prouer.26.Ianua circumuoluitur ſuper cardine ſuo.Ezech.41.Et dilatabatur, & circumgyrabatur ſurſum & ſurſum. Habakuk 2.Et circumferetur etiam ad te calix dexteræ Iehoua.

In ſecunda coniugatione סַבֵּב 2.Sam.14.Propter circūuertere faciem loquutionis fecit ſeruus tuus Ioab rem iſtam.

In tertia coniugatione הֵסֵב 2.Reg.16.Et uelum ſabbathi, quod ædificauerūt in domo, & introitum regis extrinſecum circumduxit in domum Iehoua propter regem Aſſur.2.Paral.13.Et Ierobeam circumduxit inſidias, ut ueniret poſt eos.2.Paralip.35.Et nō circumuertit Ioſiiahu faciem ſuam ab eo. 1.Reg.21. Et circumuertit faciem ſuam ad parietem.Exo.13.Et circumduxit arcam Iehoua. 1.Paral.10.Et circumtulit regnum ad Dauidem.2.Reg.23.Et circumuertit nomen eius Ieholackim. 2.Paralip.14.Et circumducimus muros.

Participium præſens מֵסֵב Iere.21 Ecce ego circumduco uaſa belli, uel מֵסַב Cantic.1.Cum adhuc rex in accubitu ſuo, id eſt, circulo ſuo, ſcilicet ad menſam. Et pluraliter in ſtatu regiminis מְסִבֵּי 2.Reg.23.In ciuitatibus Iehuda, & circuitionibus Ieruſalem.Pſal.140.Caput circumdantium me. Et pluraliter in genere fœminino מְסִבּוֹת Iob 37. Et ipſe circuitiones mutat in gubernatione ſua.

Participium præteritū, generis fœminini מֻסַבּוֹת uel מוּסַבּוֹת Exo.28. Circumdatos clauſuris auri facies eos.Num.32.Et Nebo & Baal Maon circummutatas nomine.Ezech.41.Et duplicibus ualuis circumuoluebantur ianuæ.

In uoce paſſiua הוּסַב Ieſa.28.Et rota plauſtri ſuper cimminum circumducetur. Participiū מוּסַב Ezec.41.Et circūducebat̃ domus ſurſū & ſurſū, circūcirca domū.

In quadrata coniugatione סוֹבֵב Pſal.26.Et circuibo altare tuum Iehoua.Pſalm. 32.Acclamationibus ereptionis circumdabis me.Cantic.3.Et circuibo in ciuitate. Iere.31.Fœmina circūdabit uirum.Ionæ 2.Et fluctus circumdedit me.

INDE NOMINA.

סָבִיב Circulus, circuitus, circuitio.ſumitur tamen plerunque aduerbialiter pro circa, circum, circumcirca, circulariter, circumquaq;.Gen.23.Et omne lignum quod eſt in agro & in omni termino circumquaq;.Exod.16. Et mane erat ſtrata roris circa caſtra.Et accipit nonnunquā à fronte literam mem מִסָּבִיב Num.16. Diſcedite à circuitu habitationis Korah.Deuter.12.Et quietem dedit uobis ab omnibus inimicis ueſtris undique. Et pluraliter סְבִיבִים Et in ſtatu regiminis סְבִיבֵי Ieremiæ 33. In terra Beniamin, & in circuitionibus Ieruſalem. Pſalm. 50. Et circumcirca ipſum tempeſtas excitabitur ualida. Pſal.76.Omnes circulares adducent munus timendo.Ieremiæ 46. Quia deuorauit gladius circulares tuos. Et pluraliter in genere fœminino סְבִיבוֹת Exod.7.Et foderunt omnes Ægyptij circumcirca aquæductum pro aqua.Num.11.Et conſtituit eos circa tabernaculum. Deuter.21. Et metientur uſq; ad ciuitates, quæ circa interfectum.Ioſue 19.Et omnes uillæ, quæ circa

ciuitates illas.2.Reg.6.Et ecce mons plenus equis & curribus ignitis circa Eliseũ. Gen.35.Et fuit consternatio Dei super ciuitates, quæ circa eos. Iere.17.Et de circũiacentibus Ierusalem.

מֵסַב Circuitus, circulus. & cõstructum uerbo, transit in aduerbium.1.Reg.6.Omnes parietes circumquaqꝫ rotauit.

סִבָּה Circuitio, circulus, reuolutio. Et ut אוֹפָן rota pro causa, seu occasiõe, in qua res circumrotatur accipitur, ita etiam סִבָּה 1.Reg.12. Quia fuit circumuolutio à Iehoua propter confirmare uerbum suum.

נְסִבָּה Circuitio, reuolutio, causa propter quam.2.Paralipom.10. Quia fuit reuolutio ab ipso deo.

1024 סָבָא Potando absumpsit uinum seu siceram, hausit uinum seu siceram, sauffen. Differt modo tantũ significãdi à uerbo שָׁאַב Ies.56.Et potabimus seu hauriemus sicerã. Participium præsens, quod tamen nominaliter usurpatur סֹבֵא potator. sauffer. Deuter.21.Comessator & potator est. Prouerb.23.Potator & comessator excutientur hæreditate. Matthæus & Lucas reddiderunt Græce φάγος καὶ οἰνοπότης. Et pluraliter in statu regiminis סֹבְאֵי Prouerbior.23.Ne sis inter potatores uini, inter uoratores carnium.

Participium præteritũ pluralis num. סְבוּאִים Nahum 1.Et sicut succo suo potati.

INDE NOMEN.

סֹבֶא Potus, scilicet uini, uel siceræ. Et in statu affixorum mutat holem in hatephcametz. Iesa.1.Argentum tuum factum est in scoriam, & potus tuus mixtus est cum aqua. Oseæ 4.Fœtidus factus est potus eorum.

1025 סְבָא Filius fuit Cusch, & nepos Ham filij Noach, sicut legitur Gen.10. Et filij Cusch, Seba, & Hauila, & Sabtha &c. Vnde metropolis ab eo ædificata, adeoqꝫ tota regio, quam nunc potentissimus princeps Nubianorum prole ac fide Candacis reginæ successor tenet, dicta fuit, quẽ hodie Præstanum, alij Presbyterũ Ioannem uocant. Legitur autẽ Iesa.43.Dedi pro propiciatione tui Ægyptũ, Æthiopiam & Seba pro te. & Psal.72.Reges Scheba & Seba remunerationem adducent. ibi duæ ponuntur dictiones, quæ ut prima litera inter se differũt, ita quoqꝫ mari Erythreo distinctas regiones significant. Prior שְׁבָא Arabiã felicẽ notat, de qua suo in loco. Altera סְבָא cum ס regionem Æthiopiæ, de qua paulo ante dictum est. Et pluraliter סְבָאִים populus seu incolæ illius regionis Æthiopiæ. Iesaiæ 45.Et Sebaim uiri staturæ. Legitur etiam scripta uox cametz pro seua. סָבָאִים Ezech.23.Adducuntur Sabaim ex deserto.

1026 סָבַךְ Significat complicationẽ, intricationem, perplexitatem, scilicet lignorũ, & congruit significatione cum uoce שָׂבַךְ legitur autem in prima coniugatione tantũ participium præteritum סְבֻכִים Nahum.1.Dum spinæ perplexę fuerint, & dum irrigatione irrigatæ fuerint.

In secunda coniugatione uoce passiua סֻבַּךְ Iob 8.Iuxta scaturiginẽ, radices eius complicabuntur.

INDE NOMINA.

סְבַךְ Perplexitas. Gen.22.Et ecce aries retro apprehẽsus in perplexitate cornibus suis.

סֹבֶךְ Sicut שֹׂבֶךְ perplexum, intricatum. Et in statu affixi mutat holem in kybutz. Ier. 4.Ascendit leo de perplexu suo.

סְבָךְ Perplexitas. Psalm.74. Cognoscitur quasi qui adducit superne in pexplexitatem ligni secures.

סִבְכֵי Perplexitates. Iesaię 9.Et ardebit quasi in condensis syluæ. & cap.10. Et amputabit perplexitates syluæ ferro.

1027 סָבַל Portauit, gestauit, baiulauit. s. onus impositũ. Et cõgruit significatiõe cũ סלם Thr.3. Et nos iniquitates eorũ portauimus. Ies.53.Et dolores nostros ipse portauit eos. Et iterũ: Et iniqtates nostras ipse portabit. & ca.46.Et ego leuabo & ego portabo, & euadere faciã. Et iterũ: Et leuabit eũ sup humerũ, portabũt eũ, & deponẽt eũ in locũ suũ. Gen.49.Et inclinauit humerũ suũ ad portãdũ. Quid aũt discriminis sit inter

נָשָׂא & סָבַל ex locis paulo ante adductis cognosci potest, & in uerbo נָשָׂא supra indicatum est.

In secunda coniugatione legitur participium præteritũ pluralis numeri מְסֻבָּלִים Psal.144.Boues nostri onusti.

In quarta coniugatione הִסְתַּבֵּל Eccl.12.Et onerabitur dorsum,id est,dorsum erit gibbosum,ut bruchi.

INDE NOMINA.

סַבָּל Baiulus,portator,gestator.Nehe.4.Debilitata est uirtus baiuli. Sumitur tamẽ plerũq; abstractiuè,ꝓ onere.1.Reg.5.Portãs onus.2.Par.2.Septẽ millia uirorũ oneris.

בּוֹלֵס Nomen participiale metathesi literarum,portator,comportator. Amos 7.Sed armentarius ego,& comportator Sycomororum.

סֵבֶל Onus.1.Reg.11.Præfecit eum omni oneri domus Ioseph.Nehe.4.Et qui portabãt in onere.Psal.81.Remoui ab onere humerum eius.

סֹבֶל Onus.Et cum affixis mutat holem in hatephcametz.Iesa.9.Quia iugum oneris eius.& cap.10.Remouebitur onus eius ab humero eius.

סִבְלוֹת Nomẽ pluralis numeri tantũ,status regiminis &affixorum.Exo.6.Educam uos ut non sitis sub oneribus Ægypti.& cap.2.Et uidit onera eorum.& cap.5. Vacare fecistis eos ab operibus suis.

סִבֹּלֶת Ephraitæ blęsa lingua proferebant pro שִׁבֹּלֶת atq; ita à Gileaditis deprehendebantur esse fugitiui.Atq; significationem eius uide in שֹׁבֶל.

1028 סָגַד Flexit se.Estq; usitatũ quoq; uerbũ in lingua Chaldaica.Et uoluit fortasse eo cõsilio hoc uerbo uti propheta,ut simul gestum & ritum gentium significaret. Differt autem significatione ab הִשְׁתַּחֲוָה quod significat prosterni in faciẽ. Iesa.44. Etiam operatur deũ & adorat,facit ipse sculptile,& flectit se illi.Et mox iterum:Et reliquũ eius in deum facit pro sculptili suo,flectit illi & adorat, & preces fundit ad illud.& cap.46.Et faciet illud deum,cui flectant & adorent.

1029 סְגֻלָּה Significat idẽ Hebræis,quod Latinis propriũ seu proprietas, seu res peculiaris & propria,quę rara est,& cara,ut si quis habet singularẽ thesaurũ prę alijs rebus carũ,aut bullã ex collo super pectore pendentẽ,ut reges,ac principes sua sigilla habẽt,& clynodia,& signa quæ symbola uocant.Postea etiã ad alia transfert,quæ ꝓpria sunt & omniũ carissima.Ideo Chaldęi paraphrastes reddiderũt חֲבִיבִין id est carissima.Et Gell.lib.6.cap.5.dicit ueteribus dictũ propriũ propitiũ, sicut aurũ & argentũ purũ putũ,quod erat purgatissimũ.1.Paral.29.Et insuper pro bona uolũtate mea erga domũ dei est mihi propriũ ex auro & argento,quod dedi ad domũ dei seorsum,supra omnia decreta mea pro domo sanctitatis.Malach.3. Et erit mihi ait Iehoua exercituũ in die illa,quam facio,propriũ,&c.Ezech.19. Si custodieritis pactum meũ tum eritis mihi proprietas ex omnib.populis,quia mihi est terra. Deut. 7.Te elegit Iehoua deus tuus ut sis ei in populũ proprietatis ex omnib.populis.Diuus Paulus hanc phrasin imitatus reddidit Gręca uoce περιούσιον ad Titũ 2.scribẽs. Qui dedit semetipsum pro nobis ut redimeret nos ab omni iniquitate,& purificaret sibijpsi populũ peculiarẽ,sectatorẽ bonorũ operũ. In statu regi. סְגֻלַּת Eccl.2. Collegi mihi quoq; argentũ & aurum,& proprietatẽ regum. Et cũ affixis סְגֻלָּתוֹ Ps.135.Quoniã Iacob elegit sibi Iehoua Israel pro proprietate sua. Est & hoc isto loco notandũ, ꝙ Grãmatici Hebræorũ nomine סֶגּוֹל uocarunt unũ ex punctis uocalibus,à figura,habet eñ tria pũcta in triãgulo cõstituta,quæ referũt bullã aureã,qualẽ reges à collo pendentẽ gestant,tribus gẽmis aut unionib. triangulariter ornatã.Et uidet etiã nõ esse sine mysterio trinitatis in diuinis, quã clynodij uice in pectore nostro omni tpe gestare oporteat.Sed ista Cabalistis relinquo meditãda.

1030 סְגָנִים Nomen pluralis numeri tantum,& peregrinũ, & à Chaldæis in linguã Hebræã trãsumptũ.Et cõgruẽtiã habere arbitror cũ uerbo שָׂגָה & significare magnates in magistratu,sicut & Berosus,illos scribit significare qui magni sunt,& põtificatu funguntẽ.Neh.2.Et magnates nesciebãt,quo ego abijssem.& ca.4. Et dixi ad nobiles,& magnates,& ad reliquũ populũ.& cap.5.Porro Iudęi & magnates cẽtũ &

quin-

quinquaginta uiri.Ief.41.Et ambulabit fuper magnates,ficut fuper lutū.Iere.51.Et collifi per te duces & magnates.Ezech.23.Indutos hyacintho,duces & magnates.

1031 **סגר**

Claufit,conclufit,inclufit.& cōgruit tam fignificatione,quàm modo fignificandi cum uerbo סבר nifi ꝙ dicatur de pluribus rebus. Deinde modo fignificandi differt à uerbis שכר & סכר Gen.19.Et ianuam claufit poft fe.Exo.14.Claufit erga ipfos defertum.1.Sam.1.Claufit matricem eius.Iob 3.Quia non claufit ianuas uentris mei.Iud.4.Et conclufit adeps laminam gladij.Pfal.17.Adipem fuū claufe-rūt.Inde claufura cordis dicitur,obduratio.Ofeæ 13.Item,Gen.2.Et claufit carnem pro ea.Pfal.35.Et claude in occurfum perfequentium me. Iofue 2. Et factum eft ad claudendum in tenebris.

Participium præfens סגר Iefa.23.Et aperit & non erit claudens. Et in genere fœminino סגרת Iofue 1.Et Ierico claufibilis,& claufa à facie filiorum Ifrael.

Participium præteritum סגור Iob 41.Claufura obfignationis eorum angufta.Ezech.44.Porta hæc claufa erit.1.Reg.6.Aperuit ipfum auro claufo, pro quo.2.Paralip.3.pofitum eft טהור id eft mūdo. Et ideo arbitror dictum tale aurum,quòd igni traditum & cōclufum fuit ad purgādum,uel ꝙ propter bonitatem foleat claudi.Dicitur in Iob aurum optimum סגור de quo infra.

In uoce paffiua נסגר 1.Sam.23.Quia cōclufus eft ingrediēdo urbē.Num.12.Claudatur feptē dieb. extra caftra,& poftea recolligatur,& claufa eft Miriā, extra caftra.

In fecunda coniugatione סגר 1.Sam.26.Conclufit hodie inimicū tuū in manum tuam.2.Sam.18.Qui conclufit uiros,qui leuauerunt manum fuam contra Suftentatorem meum regem.Num.12.Iucludatur feptem diebus.

In uoce paffiua סגר Iefa.24.Claufa eft omnis domus. Iere.13. Ciuitates meridie claufæ funt.Et iterū:Includentur in carcere.Ezech.3.Includere in medio domus tuæ.

In tertia coniugatione הסגיר Leuit.14 Et qui ingreffus fuerit domum omnibus diebus claufit eam,immundus erit.Pfal.78.Et animalia eorū pefte conclufit. Threnorum 2.Conclufit in manū inimici muros ædium eius.Pfal.78.Et conclufit grandine iumenta eorum.Amos 1.Ad concludendum ipfi Ædom.

INDE NOMINA.

מסגר Nomē participiale,mafculini generis,claufor, clauftrarius, nos fabrum ferrarium uocamus.2.Reg.24.Fabrum lignarium & clauftrarium, fchleffer. Ier.24.Et fabrum lignarium,& clauftrarium de Ierufalem. Item peripheria, circumferentia, claufura,clauftrum.Iefa.24.Et claudentur fuper clauftro.Pfal.142.Educ de clauftro animam meam. Et in forma fœminea מסגרת claufura,corona, circumferētia. Exo.25.Et facies ei circūferentiam palmæ circūquaq;.Et mox iterum: Et è regione circumferentiæ erunt anuli. Et cum affixis.Exo.25.Et facies coronā auri pro circūferentia eius. Et pluraliter מסגרות idq; in ftatu abfoluto,regiminis & affixorum. 1.Reg.7.Et quatuor rotæ fubter circumferentijs.Et iterū:Circūferentiæ illis, & circumferētiæ inter uectes.Et iterum:Et circūferentiæ earū quadratæ. Mich.7.Sicut reptilia terræ mouebunt fe à circumferentijs fuis.

סגור Claufura.Ofeæ 13.Et fcindam claufurā cordis.Pfal.35.Euacua lanceam, & claufuram,id eft fcutum,quo quis clauditur, quanquā alij malint effe imperatiuū. Iob 28. Non dabitur claufura pro ea,neq; ponderabitur argentum pro precio eius. Et fic dicitur optimum aurum,ut fupra.

סוגר Claufura,clauftrum,cuftodia.Ezech.19.Et pofuerunt eum in claufuram.

סגריר Pluuia uehemens,uox cōpofita ficut עבטיט denfum lutum. Prou.27. Stillicidium continuum in die pluuiæ magnæ.

1032 **סדין**

Sindon,linteum,linteamen.Prou.31.Sindonē facit,& uēdit. Chaldæus בתנא Et plur. סדינים Iud.14.Si inueneritis dabo uobis triginta Sindones.Ief.3.Speculaet Sindones. Et ex Euāgeliftis eius fignificatio deprehēdi pōt.Mat.27.Mar.14.et 15.

1033 **סדר**

Si literas tranfpofueris conuenit uoce cum nomine Latino feries. Legitur pluraliter סדרים Iob 10.Sicut caligo umbræ mortis,& nō feries,id eft ulla feries, feu ordo,fed omnia confufa iacent. Item שדרות de quo fuo in loco.

Locus

מִסְדְּרוֹן Locus in quo est ordinata sedilium dispositio. Iud. 4. Et egressus est Ehud per ordines, & clausit ianuas solarij circa se, & obserauit. Et litera he est localis.

1034

סהר

Rotunditas. Cantic. 7. Venter tuus crater rotunditatis.

סֹהַר Rotunditas, circulus, circus, & hoc nomine carcer est dictus, à figura circulari. Genes. 39. Misit eum in domum carceris.

שַׂהֲרֹנִים Bullæ in modum lunæ rotundæ, quæ adhibentur ornatus causa. Et quidem סִיהֲרָא Chaldæis luna dicitur à rotunditate. Iudic. 8. Et tulit lunulas quæ erant in collis camelorum illorum. Et mox iterum: Præter lunulas. Iesa. 3. Vittas & lunulas.

1035

סוג

Retrocessit. Et congruit significatione cum uerbo נָסַךְ & contrariè est significationis cum uerbis נָשׂוֹג & נָסַס Psal. 53. Vniuersus ille retrocessit simul, pro quo Psal. 14. positum est uerbum סוּר Et uniuersus retrocessit pariter. Psal. 80. Et nõ retrocedemus à te.

In uoce passiua נָסוֹג retroactus est. Psal. 44. Nõ retroactum est cor nostrũ. Psal. 78. Retroacti sunt, & excurrerunt sicut patres eorum. Psal. 35. Pudefient & ignominia afficientur, quærentes animam meam, agentur retrorsum & perfodientur pudore. Iesa. 42. Retroacti & pudefacti sunt pudore. & cap. 50. Retrorsum non actus sum. Iere. 38. Demersi sunt in cœnum pedes mei, acti sunt retrorsum. Et cum sin pro samech. 2. Sam. 1. Arcus Ionathan non est actus retrorsum.

Participium pluralis numeri נְסוֹגִים Iere. 46. Quare uidi ipsi consternatos, actos retrorsum. Zoph. 1. Et retroactos post Iehoua.

INDE NOMINA.

סוּג Forma masculea retrocessio, defectio, auersio. Prouerb. 14. De uijs suis satiabitur retrocessio cordis, id est, auersus corde. Et in genere fœminino סוּגָה retrocessio, recessus. Cantic. 7. Venter tuus aceruus triticorum, recessus in rosas.

סִיג Sordes, quæ de metallis igni retrocedit, quam nos scoriam appellamus. Ezech. 22. Fuerunt mihi domus Israel in scoriam. Et pluraliter סִיגִים Psal. 119. Scorias reputasti omnes improbos terræ. Prouer. 25. Aufer scorias de argento. Ies. 1. Argentum tuum in scorias. Et cum affixo. Et conflabo in fornacula scorias tuas.

1036

סוה

Verbaliter non est usitatũ in sacris literis, sed nomẽ præposita litera mem מַסְוֶה uelum, uelamen. Exo. 34. Et posuit super faciẽ suam uelamen. Et mox iterũ: Et remouebat uelamen. Paulus 2. Cor. 3. respiciens in hunc Mosi locũ uertit κάλυμμα.

1037

סוך

Vnctus fuit, perfusus fuit. neutraliter, nisi regat post se accusatiuum. & cõgruit significatione cum uerbis שׂוֹךְ סָכַךְ סִכְסֵךְ בָּסַס יָסַךְ מָסַךְ נָסַךְ nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se discrepẽt. Deut. 28. Oleas habebis in omnibus terminis tuis, & non ungeris seu perfunderis. 2. Sam. 14. Nec ungaris oleo. Ezech. 16. Ego laui te aquis, & ablui sanguines de te, & unxi te oleo. Dan. 10. Vngendo non sum unctus. Ruth 3. Et lauabis, & ungeris. 2. Parali. 28. Cibauerunt & potauerunt, & unxerunt eos. Mich. 6. Tu calcabis oleum, & non ungeris oleo.

INDE NOMEN.

אָסוּךְ Vrceus, lagenula, scilicet olei, Lechytus. 2. Reg. 4. Non est ancillæ tuæ domi quicquam nisi uasculum olei.

סוּס Equus, item grus. uide in themate סוס.

1038

סוף

Defecit, cessauit, finijt. congruit significatione cum uerbis סָפָה & אָסַף nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant, & significationẽ utrunque contrariam habet uerbo יָסַף Esther 9. Memoria eorũ cesset à semine eorũ. Psal. 73. Defecerunt, cõsumpti sunt præ terroribus. Iesa. 66. Comedentes carnẽ suillam, & abominationem & murem, deficiant. Amos 5. Et deficient domus plurimæ.

In tertia coniugatione הֵסִיף Iere. 8. Colligendo deficere faciam eos, ait Iehoua, ut non sint botri in uite. Zoph. 1. Colligendo deficere faciam eos à superficie terrę. Et mox iterum: Deficere faciam homines, deficere faciam uolatilia cœli.

INDE

INDE NOMINA.

סוֹף Finis,terminus,ultimum.2.Paralip.20.Et inuenietis eos in fine torrentis è regione deserti Ieruel.Eccl.3.Opus quod fecit deus ab initio usq; ad finem.Ioelis 2.Faciem eius uertet ad mare orientale, & finẽ eius ad mare posterius.i.extremum eius.

סוּף Quoddã genus iunci,crescentis in extremitate fluminis,& maris estq; nomen col lectiuum.Exo.2.Exposuitq; in iuncetum iuxta ripam riui. Et mox iterum:Et uidit arculam in medio iunceti.Iesa.19.Arundinetum & iuncetum succidentur. Ionæ 2. Iuncetum erat fascia capiti meo. Inde mare illud, quod alij rubrũ, alij erythræum à rege Erythræo cognominant,& populus Israeliticus sicco pede pertransiuit יַם סוּף mare iunci,scriptura sacra uocat,quòd magna copia iuncorum in eo nascitur. Et quidem Herodotus Ægyptios sua nauigia ex iũco fabrefacere scribit.lib.2. Loci uero scripturæ in quibus legitur,sunt Num.21.Et profecti sunt de Hor mõte,uia maris iuncosi,ut circuirent terram Ædom.& Psal.136.Et excussit Pharaonem,& exercitum eius in mare iuncosum.

סוּפָה Turbo,tempestas,inde nomen habens, q uel obruendo aufert,& absumit,uel ut uentus iũcetum,ita similiter arenam aut rem aliam inde aufert. Num.21. A rupe in turbine exposita.Iob 21.Et sicut palea quam surripit turbo. Prouerb.1. Et interitus uester,uelut turbo ueniet.Iesa.17.Et sicut globus ante turbinem.Amos 1.In die tur binis. Et pluraliter סוּפוֹת Iesaiæ 21.Sicut turbines in plaga meridionali.

סוּפָתָה Turbo,tempestas.Oseæ 8.Ventum seminauerunt,& turbinem metent.

סַף Etsi ad formam סָפַף potius referendum erat hoc nomen,quia tamen in illa forma uerbaliter non reperitur,& significatione hanc formam refert,malui huc adscribe re. Significat autem Primo limen.Et ut Latinis nomen habet à limitando,id est, terminando,ita uerisimile est Hebræis etiam dici à סוּף Chaldæus uertit סִפָּא Iud. 19.Et ecce mulier illa,concubina eius ceciderat ad ianuam domus, & manus eius super limen.1.Reg.14.Ipsa autem ingrediente per limen domus mortuus est puer, sumitur tamen quandoq; pro poste.Ezech.40.Et ueniens ad portam,quæ respicit uiam orientalẽ,& ascendit in gradibus eius & mensus est limen portę calamo uno & limen alterum calamo uno in latitudine.Zoph.2. Coruus in limine morabitur.

Et in statu affixi mutat pathah in hirik,daggessata litera.Ezech.43.In ponendo eos limen suum iuxta limen meum. Et pluraliter סִפִּים liminaria. 1.Paral.9.Custodes liminarium ad tabernaculum.Et mox iterum:Omnes isti Electi in portarios in liminaribus erant ducenti & duodecim.2.Paralip.3.Operuit domum,scilicet trabes liminarium,& parietes eius,& ianuas eius auro.&cap.23.Vt sint portitores liminarium.Iesa.6.Et commouebantur postes liminarium à uoce clamãtis.Amos 9.Percute capitellum ut commoueantur liminaria.

INDE VERBVM,

הִסְתּוֹפֵף Id est ad limen sedit,sed stetit.Psal.84.Malo ad limen stare in domo dei mei, quàm habitare in tabernaculis improbitatis. Secundo nomen סַף significat generaliter phialam,seu peluim,seu aliquod uas,sicut & Chaldæus quoq; generaliter trãstulit.Exo.12.Accipite fasciculum Esopi,& tingite in sanguine, qui fuerit in phiala,& aspergite ad postes.Zach.12.Ponam Ierusalem phialam titubationis omnibus populis.Legitur tamen in reliquis scripturæ locis collectiue positum pro uasis sacris,quæ reposita erant, & custodita in liminaribus templi à sacerdotibus & Leuitis.Vnde appellationem habere arbitror.q.d. liminaria. Et quando nomini שֹׁמֵר apponitur,tum Chaldæus utrunq; una uoce אֲמַרְכְּלָא transtulit, id est, thesaurarius.Ier.35.Et quę erat supra exedram Maeseiahu filij Sallum custodis uasorum. 2.Reg.12.Et posuerunt illuc sacerdotes custodes uasorum omne argentũ allatum ad domũ Iehoua.& cap.23.Præcepit rex Hiskiæ sacerdoti magno, sacerdotibusq; secundi ordinis,& custodibus uasorum,ut efferrẽt è templo Iehoua uasa facta ipsi Baal.Esther 2.Duo Eunuchi regis ex custodibus uasorũ.Legitur tamen pluraliter forma fœminea ad differentiam superioris סִפּוֹת 1.Reg.7. Phialas, emunctoria.& cap.12.Non autẽ fiebant pro domo Iehoua phialæ argenteæ. Et semel scriptum legitur

1039 legitur cum pathah סַפּוֹת 2.Samuelis 17.Et phialas & uasa figuli.

סוּר Congruit significatione cũ uerbo סָרַר & contrariæ significationis est uerbis אָסַר מָסַר & יָסַר ut enim hęc constructionẽ, ligationem, cohibitionem, disciplinam significant ita סוּר contrario modo laxationem, motũ prolõgationis, & licentiã, significatq́ generaliter cedere, uertere se, ferri, ac iuxta constructionem licebit per eorum composita uertere. Primo quando absolute ponitur licebit commode uertere uerbo discedendi. Exo.3. Discedam nunc, & uidebo uisionem hanc magnam. Et mox iterum: Et uidit Iehoua quod discessisset ad uidendum. Deut.11. Cauete uobis ne seducat̃ cor uestrum, & discedatis, & seruiatis dijs alienis. & cap.17. Non multiplicet sibi uxores, ne discedat cor eius. 2.Reg.22. Non discessit, neq; ad dextram, neq; ad sinistram. 1.Regum 15. Et excelsa nõ sunt sublata. Oseę 4. Ablata est potatio eorum. Amos 6. Et auferetur compotatio luxuriantium. Secundo, cum אֶל importante motum ad locum. Genes.19. Diuertite obsecro ad domum serui uestri. Iudicum 4. Diuerte sustentator mi, diuerte ad me, ne timeas. Tertio cum præpositione simplici mem, importante motum à loco. Gen. 49. Non discedet sceptrum de Iehuda. Leuit.13. Si discesserit plaga ab eis. 2.Paralip.8. Et nõ discesserunt à mandato regis. Et Oseę 9. Scriptum legitur cum sin pro samech. Vę etiam eis, si discessero ego ab eis. Quarto cum præpositione mem composita. מֵעַל Num.13. Sed & nubes discessit desuper tabernaculo. Quinto cum prępositione mem composita cum עִם ut מֵעִם 1.Sam.16. Porro spiritus Iehoua discessit à Saule, id est, ne esset cum Saule. Sexto cum אַחֲרֵי 2.Samuelis 22. Discede tu post me. Septimo, quando construitur cum præpositione beth, tum significat aduersationem. Oseæ 7. Conuersi sunt in me, id est, aduersati sunt mihi.

Participium pręsens pluralis numeri status regiminis סָרֵי Ieremiæ 6. Vniuersi illi peruersi peruersorum, id est, sunt peruersissimi. Et in genere fœminino סָרָה Prouerbiorum 11. Monile aureum in naso suis, mulier uenusta & peruersa moribus.

Participiũ præteritum pluralis numeri, masculini generis cum affixo סוּרַי Ieremiæ 17. Abducti mei in terra scribẽtur. Et in genere fœminino סוּרָה Ies.49. Ego autem sterilis & solitaria, exul & abducta, seu uaga.

In secunda coniugatione סוֹרֵר Thren.5. Vias meas peruertit.

In tertia cõiugatiõe uoce actiua הֵסִיר discedere fecit, id est, abstulit. Et regit semper post se accusatiuum Gen.8. Et abstulit Noach tegumentum arcæ. & cap.41. Et abstulit Pharao anulum suũ de manu sua. Exo.34. Auferebat uelamen donec egrederetur. Leu.1. Et auferet uesicã eius. Gen.48. Vt transferret eam de capite Ephraim super caput Manasse. Deut.7. Si seduxerit filium tuum, ne sequatur me. Gen.38. Et abstulit uestes uiduitatis suæ à se, & operuit se peplo. 1.Sam.28. Et Saul abstulerat Phitones. Exod.23. Et auferam ęgritudinem de medio tui. Iosue 11. Sic fecit Iosua, neq; discedere fecit uerbum ullum de cunctis, quæ mandauerat Iehoua Mosi.

Participium præsens מֵסִיר Iob 12. Qui aufert labium à fidelibus.

Participium præteritum מוּסָר Leuit.4. Omnem adipem eius auferet sicut auferri solet adeps de sacrificio. Et mox iterum: Et omnem adipem eius auferet, sicut auferri solet adeps agni. Dan. 12. Et à tempore quo ablatũ est iuge, scilicet sacrificiũ.

INDE NOMINA.

סָרָה ἀποστασία auersio, auersatio, discessio, scilicet inconcessa seu illicita, inobedientia, rebellio, cõtumacia. Deut.13. Propheta ille, aut somniator somniorum occidi debet, eò q loquutus est auersionem contra Iehuda deum uestrum, id est, peruersum dogma. & cap.19. Si surrexerit testis iniurię contra aliquem, ut respõdeat contra ipsum auersionem. Iesaię 1. Cum adijcitis auersionem. & cap.14. Plaga absq; auersione, id est, quę non potest auerti. & cap.31. Reuertimini ab ea, qua demersi sunt auersione filij Israel. Item cap.49. Loquendo calumniam & auersionẽ. Ier.28. Eò q auersionẽ loquutus es contra Iehoua.

סוּרֵי Nomen pluralis numeri tantum. Ieremiæ 2. Et quomodo conuersa es mihi in auersiones uitis alienę, id est, talem uitem, quæ à natura sua genuina, gratia & sapore re

Z cessit

cessit ac degenerauit, uel à qua me auerto, quam abhorreo, & auersor.

סוּר Nomen portæ in templo Hierosolymitano. 2. Reg. 11. Et tertia pars in porta Sur.

סִרָה Nomen putei non procul ab Hebron. 2. Sam. 3. Et reduxerunt eum de puteo Sira.

סִיר Olla, uas quod à foco potest amoueri. Chaldæus דודא Exo. 16. Cum sederemus ad ollam carnis. 2. Regum 4. Pone ad focum ollam magnam. Ierem. 1. Ollam ebullientem ego uideo. Ezech. 24. Væ ciuitati sanguinum, ollæ, in qua adustio, quæ adustio non recedit ab ea. Et pluraliter. Exod. 27. Facies etiam ollas pro cineribus. 1. Reg. 7. Ollas quoq; & palas. Psal. 58. Priusquam intelligēt ollæ uestrę rhamnum, id est, sentient calorem rhamni ardentis sub se. Quanquam multi sic interpretentur, antequam sentient spinę uestræ rhamnum adhuc in uiriditate, sic furor crepando consumet eum.

סִירִים Nomen pluralis numeri tantum, spinæ quæ remouentur. Eccl. 7. Quasi est sonitus spinarum sub olla, ita risus est stulti. Iesaię 34. Et ascēdent in palatijs eius spinę. Nahum 1. Quoniam usq; ad spinas perplexas, & quando sunt in uiriditate sua absumuntur quasi stipula ariditate plena. Dicuntur etiam isto nomine instrumenta, quib. capiūtur pisces in modum spinæ formata. Amos 4. Et leuabit uos contis, & posteros uestros spinis piscationis. Et Iob 40. Vsus est simili phrasi, nomine חוח spina perforabis maxillam eius.

סוּת Operimentum, tegumentum, uelum, uelamen, pallium. refer ad suum thema סות.

1040 סחב Traxit, detraxit. & significatione congruit cum uerbis שָׁפָה סָפָה שָׁחַף סָחַף nisi q; ut forma, ita modo significandi inter se dissentiāt. 2. Samuelis 17. Feret omnis Israel funes & trahemus eam usq; ad torrentem. Ieremię 49. Nisi traxerint eos paruuli ouium. & cap. 15. Et canes ad trahendum. & cap. 22. Sepultura asini sepelietur, trahendo & abijciendo.

INDE NOMEN.

סְחָבוֹת Nomen adiectiuū generis fœminini. Ier. 38. Et tulit inde pannos detractos. Et mox iterum: Pone nunc pannos detractos.

1041 סחה Purgauit, scilicet scopis, aut alio instrumento. Congruit significatione cum uerbo בָּסָה nisi q; ut forma, ita modo significandi inter se differant. Ezech. 26. Et demolientur muros Tyri, & diruent turres eius, & purgabo puluerem eius ab ea, ponamq; eam in siccam petram.

INDE NOMINA.

סְחִי Purgamentum, lustramentum. Threnorum 3. Purgamentum & reiectamenta posuisti nos. Hanc phrasin Paulus ad se accommodando reddidit hoc nomen περίψημα, quod puluerem aut aliud quippiam, quod abstergitur (περιψᾶν enim est abstergere) significat. quare purgamētum uertere licet. 1. Corinth. 4. Cōuicijs affecti obsecramus, ueluti reiectamēta mūdi facti sumus omniū περίψημα, id est, purgamētū.

סוּחָה Purgamētum, cœnum, quo purgari solet. Ies. 5. Et factum est cadauer ipsorum purgamentum in medio platearum.

1042 סחף Traxit, detraxit. cōgruit significatione cum uerbis שָׁפָה & סָפָה שָׁחַף סָחַב nisi q; ut forma, ita modo significandi inter se dissentiāt. Legitur ex eo participiū præsens סֹחֵף Prou. 28. Vir pauper & iniuria afficiens exhaustos, est pluuia detrahens, ut non sit panis.

In uoce passiua נִסְחַף Ieremiæ 46. Quare detractus est fortis tuus, nec stetit, quia Iehoua impulit eum.

INDE NOMEN.

ספיחים Trahentia, metathesi facta literarum. Iob 24. Et diluent trahentia eius puluerem terræ. Vbi de pluuia decidente super terram, & simul detrahente loquitur. uide uerbum סָפָה.

1043 סחר Circuiuit, circumgyrauit, circulauit in loco aliquo aut terra. Et differt modo tantum significandi à uerbis סָחַר סָבַר שָׂבַר סָרָה Iere. 14. Quia tam propheta, q; sacerdos circuierunt terrā. Et quia merces de loco in locum, circūquaq; circūferuntur à nego-

negociatoribus,ideo Hebræis hoc uerbũ idem significat,quod Latinis negociari, id est,circumire mercatum,uel circumferre merces. Gen.34. Et terra ipsa erit corã uobis,habitate & circuite eam.Et iterum:Et habitabit in ea & circumeunt eam.

Participiũ præsens,seu potius nomen participiale סֹחֵר de quo infra in nomine.

In secunda coniugatione,forma geminata סְחַרְחַר Psal.38.Cor meum circuiuit, deseruit me uirtus mea.

INDE NOMINA.

סֹחֵר Nomen participiale,circulator,circumforaneus.Et hoc nomine Hebræi negociatorem uocant.Gen.23.Argenti transeuntis ad negociatorem.Pro.31.Fuit sicut naues mercatoris. Et pluraliter סֹחֲרִים Gen.37. Et prætererunt Midianitæ mercatores.Ezech.27.Mercatores in populis sibilauerunt super te.In statu regiminis & affixorum סֹחֲרֵי 2.Paralip.1.Et è Cheue mercatores regis.Ezech.38.Et mercatores Tharsis.Ies.23.Mercatores eius principes. Et in genere fœminino סֹחֶרֶת Ezech. 27.Syria negociatrix tua.

סַחַר Circulatio,negotiatio. Et in statu regiminis סְחַר Iesa.23.Et fuit negociatio Gentium.Prou.3.Præ negociatione argenti.

סָחָר Circulatio,negociatio. Et legitur tantum cũ affixis.Ies.23.Et erit negociatio eius. Prou.3.Melior negociatio eius.

מִסְחַר Circulatio,negociatio.1.Regum 10.Præter uiros indagationis & negociationem negociatorum.

סֹחֵרָה Clypeus seu scutum rotundum,rotella.Ps.91.Clypeus & rotella ueritas tua.

סֹחֶרֶת Nomen lapidis preciosi,quo usi sunt pauimentis sternendis à rotunditate, & à forma scutellata.Esther 1.Et marmore,& Dario & Sochereth.

1044 סָחִישׁ Sua sponte nascens.2.Reg.19.Et in anno secundo sponte nascens.pro quo Iesaias cap.31.uertit שָׁחִיס.

1045 סית Legitur tantum in tertia coniugatione הֵסִית congruitq; significatione cũ uerbis נָשָׂא & נָסָה nisi quod ut forma,ita modo significandi inter se differant.Significat enim subleuare, eleuare, cuehere uel uerbo uel facto. Hieronymus uertit uerbo incitauit,licebit quoq; uertere concitare,exuscitare,extimulare.Deut.13.Si extimulauerit te frater tuus,&c.dicẽdo,abeamus,& seruiamus dijs alijs, id est,auff reden. Iosue 15.Et extimulauit eum ut peteret à patre eius agrum.1. Sam.26.Si Iehoua extimulauit te contra me.2.Sam.1.Et extimulauit Dauidem in eos.2.Para.18.Et eleuauit eos deus ab eo.Iob 36.Atque etiam eleuauit te ex ore angustiæ amplo.Et mox iterum:Et ardor ne eleuet te ad sufficientiam.

INDE NOMINA CONTRARIAE SIGNIFICATIONIS.

סוּת Operimentum, uelum,uelamen,pallium.Gen.20.Ecce hoc tibi quasi uelamẽ oculorum erga omnes qui tecũ sunt.& cap.49.Et in sanguine uuæ, palliũ suũ lauabit.

סְתָו Literarum mutatione & transpositione,hyems, tempus hyemale,quo terra operitur gelu & niuibus.Can.2.Ecce hyems præterijt,& imber mutatus est, abijtq; sibi. Et alibi non inuenitur,nisi q Chaldæus.Gen.8.pro חֹרֶף transtulit סִיתְוָא.

1046 סָכַךְ Abscondit,operuit superponendo aliquid.Congruitq; significatione cum uerbis נָסַךְ & סָכַךְ שׂוֹךְ סוֹךְ סְכָכָה בָּסַס יָסַךְ מָסַךְ נָסַךְ nisi q ut forma,ita modo significandi tantum inter se discrepent.Exod.33.Et operiam manum meã super te donec trãseam.ubi tamen cum sinistro est scriptum.& cap.40.Et obducas ante arcam, uelũ. 1.Reg.8.Et operiebant Cherybim arcã,& uectes eius superne. Thren.3.Et absconditus es in ira,& persequutus es nos.Et mox iterum,Absconsionem posuisti in nube tibi,ne transiret oratio.Ps.140.Operimentum posuisti capiti meo in die prelij.

In tertia coniugatione הֵסֵךְ Iudic.4.Forte ipse abscondet pedes suos.1.Samue. 24.Et ibi erat spelunca,ingressusq; eam Saul,ut tegeret pedes suos. Dicit autẽ scriptura uerecunde uelare pedes,qui sese exonerant,sumpta loquẽdi figura à Iudeo-

rũ cacantiũ gestũ, qui cũ uentrẽ leuare uolũt, procũbendo in genua pedes uestitu tegũt. Iob 3. Et operuit deus ante eũ. & cap. 38. Et cõclusa duab. ualuis mare. loquit̃ aũt de mulieris claustris, per quæ moles aquarũ partus tẽpore tanq̃ mare erũpit. Ps. 5. Læti erũt omnes, qui in te sperãt, perpetuo exultabũt, & teges super eos. i. pro teges eos. Ps. 91. Ala sua proteget te. 2. Sam. 12. Et surrexit Dauid à terra, & lauit & unxit, mutauitq́; uestitum.

INDE NOMINA.

סוֹבֵךְ Nomen participiale, absconsio, protectio, tegumentũ, protectoriũ, munimentũ, munitio. Ezech. 28. Tu es Cherub unctionis protectionis. Et mox iterũ. Et auferã te Cherub protectionis è medio lapidum ignis. Nahum 2. Festinabunt ad murum, & parabunt munitionem. Et pluraliter סֹכְכִים Exod. 25. Cherubim protegentes alas suas super propiciatorium.

סֻכָּה Tegumentũ, tectoriũ, abscõsio, latibulũ, tuguriolũ. Iob 27. Et sicut tuguriũ facit custos. Ies. 1. Filia Zion sicut tuguriolũ in uinea. Ionę 4. Et egressus Ionas fecit sibi tuguriolũ. Scribit̃ tamẽ bis cũ holẽ סֹכֹה Ps. 10. Insidiat̃ clã sicut leo in latibulo. & Psal. 27. Abscondet me in tubernaculo in die malo, quanquã multi dicãt esse affixũ tertiæ personæ masculini generis. Et in statu regiminis סֻכַּת Amos 9. Erigã tabernaculũ Dauid, q́ ceciderat. Et in statu affixorũ interdũ abijcit literã he. Psal. 76. Et fuit Salẽ tabernaculũ eius. Ier. 25. Reliquit sicut leunculus tuguriũ suũ. Et cũ sin pro samech. Thren. 2. Tuguriũ eius. Interdũ mutat he in thau. Ps. 18. In circuitu suo tabernaculũ eius. Et pluraliter סֻכּוֹת Gen. 33. Et Iacob profectus est in Syccoth, & ædificauit ibi domũ & pecoribus suis tabernacula, ideo uocauit nomẽ loci Syccoth. Leuit. 23. In tabernaculis habitare feci filios Israel. Et ibidem iterum: Festum tabernaculorũ septem diebus ipsi Iehoua, quod Græci uerterunt σκηνοπηγίαν sicut etiam Iohannes Euangelista cap. 7.

מְסֻכָּה Tegumentum, operimentũ. Ezech. 28. Omnis lapis preciosus, operimentũ tuum.

סִכּוּת Nomen idoli, cuius fit mentio Amos 5. Et gestabatis Syccoth, deũ uestrũ, & Kiun imaginem uestram, &c. Hunc locum diuus Stephanus ex propheta in historia sua Actorum 7. his uerbis allegauit. Suscepistis tabernaculum Moloch, & sydus dei uestri Remphan, &c.

מָסָךְ Velum, tegumẽtum. Et in statu regiminis mutat alterũ cametz in pathah, prius autem perpetuo seruat. Vnde colligit Rabi Helias ab hoc uerbo geminato deductum. 2. Sam. 17. Et tulit mulier, & posuit operculum super faciem putei. Ps. 105. Et extendit nubem pro operimento. Ies. 22. Et reuelabitur absconditũ repositorium, id est, thesaurus Iudæ. Exod. 26. Et facies uelũ pro ianua tabernaculi de hyacintho purpura, cocco, & bysso retorta. Et hoc sanè aliud fuit uelũ q̃ פרכת cuius paulo ante Moses mentionẽ fecerat, sicut ex hoc textu clarissime cernere licet. Erãt nanq́; duo uela in tabernaculo, quæ etsi quod ad materiam, formã, & quãtitatem attinet ab inuicem nihil differrent, tamen פרכת tantũ à quatuor columnis pendebat, quarum capitella erant aurea, & bases argenteæ. At מָסָךְ à quinq́; columnis, quarum quidem capitella erant aurea, sed bases non erant argenteæ ut prioris, sed æreæ. Et prius erat obtẽtum inter sanctũ sanctorũ, & sanctum, sed posterius. s. מָסָךְ erat ianuæ uice & claudebat sanctum q́ [redacted] cap. 9. uocat uelũ secundũ. Porro Exod. 27. & 38. & 40. etiã de tertio מָסָךְ legitur, quod, fuit uice ianuæ atrij, hoc est tertię tabernaculi partis, quod similiter ex eadẽ materia, & ijsdẽ coloribus constat, quibus priora duo, & pendebat à quatuor columnis, quarum capitella erant argentea, & bases ęreæ. ut recte igitur distinguas, nec confundaris: Primũ & intimum dicitur à Mose פָּרֹכֶת & aliquando פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ Alterũ uidelicet mediũ, q́ autor epistolæ secundũ uelũ uocat, dicitur à Mose מָסַךְ פֶּתַח לְפֶתַח הַמִּשְׁכָּן id est uelum ianuæ pro ianua habitaculi. uel etiã מָסָךְ לְפֶתַח הָאֹהֶל Exod. 36. Tertiũ uocat Moses מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר uelum portæ atrij. Aaron & filij eius cum castra mouenda erant primum uelũ inuoluta in eo arca testimonij portabãt, reliqua duo Gersonitæ gestabant.

1047 סִכְסֵךְ Implicuit,cõmiſcuit inſtar uepriũ,ut.ſ.mutuo ſe pungãt,& lędãt.Et congruit ſignificatione cũ uerbis סוּךְ שׂוּךְ סָכַךְ כָּסַס יָסַךְ מָסַךְ נָסַךְ niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe uariẽt. Ieſ.9.Et inimicos eius cõmiſcebit ut.ſ.mutuo ſeſe pungãt & lędãt.& cap.19.Et cõmiſcebo Ægyptios contra Ægyptios, & bella gerent frater cõtra fratrem.Hanc phraſin Chriſtus ſeruator noſter imitatus eſt. Lucæ 21. Inſurget gens contra gentem,& regnum aduerſus regnum, &c.

INDE NOMEN.

סַךְ Comixtio,denſitas,frequentia,copia,crebritudo. Pſal.42. Quando tranſibo cum frequentia.

1048 סָכַל In prima coniugatione non eſt uſitatũ niſi in uoce נִסְכַּל id eſt,incõſtans animo, inconſiderans,ignauus fuit, inconſtanter,incõſiderate,ignauiter egit. Et ut literarũ tantũ tranſpoſitione à כסל ita modo ſolũ ſignificãdi parũ uariat.Et rurſus licet tã forma literarũ,ꝙ pronunciatione non multũ à שָׂכַל differat, tamẽ ſignificatione ei omnino eſt contrariũ,ꝙ conſtantiã,ſtrenuitatẽ, & perſeuerantiã in negocio ſibi perficiendo notat.1.Sam.13.Et dixit Samuel ad Saulẽ inconſtans fuiſti.i.ignauus,nõ cuſtodiuiſti mandatũ Iehoua dei tui,ꝙ mandaui tibi,ideo confirmauit Iehoua regnum tuum ad Iſrael.2.Sam.24.Et dixit Dauid ad Iehoua erraui ualde in hoc quod feci & nunc Iehoua aufer à me obſecro iniquitatẽ ſerui tui,quoniã incõſtanter egi ualde.2. Sam.16. Fiduciã habuiſti in rege Syriæ, & non potius innixus es ſuper Iehoua deo tuo, ideo liberatus eſt exercitus regis Syrię de manu tua,nonne Æthiops & Libyi habuerunt ualidiſſimũ exercitũ in curribus & equitibus plurimis,ſed innitebaris tu ſuper Iehoua,tradidit,ille eos in manũ tuã, quoniã Iehoua oculi circucunt per uniuerſam terram,ut confortentur,qui erga eũ ſunt corde perfecto,tu autem incõſtãter egiſti ſuper hoc,ideo amodo erunt contra te bella.

In ſecũda cõiugatione סַכֵּל 2.Sam.15.Fac incõſtans ſeu inſtabile cõſiliũ Achithopel.Ieſ.44. Qui cõuertit ſapientes retrorſum, & ſcientiã ipſorũ inconſtantẽ facit.

In tertia coniugatione הִסְכִּיל Gen.31.Ego dimiſiſſem te cum gaudio,& cum canticis,& cũ tympano,& cithara,neq; permiſiſti oſculari filios meos,& filias meas, incõſiderate feciſti agendo.1.Sam.26.Et dixit Saul erraui,reuertere fili mi Dauid, eò quòd anima mea precioſa fuerit hodie in oculis tuis,ecce inconſiderate egi, & erraui multum ualde.

INDE NOMINA.

סָכָל Inconſtans animi,inſtabilis,incõſiderans,inaccuratus,ſocors,ignauus, qui ad rem ſuam non eſt attentus,nec in adminiſtratione ſeu officio ſibi demandato conſtans eſt,& perſeuerans,& gnauus,ſed remiſſus.Ec.2.Quis ſcit utrum ſapiens ſit aut incõſiderãs,qui dominaturus eſt ſuper labores meos.& cap.7.Ne ſis inquietus multum,neq; ſis ignauus.Ierem.5.Audi nunc iſtud popule ignaue,ſine corde, cui ſunt oculi & non uidet,& aures nec tamen audit. Et pluraliter סְכָלִים Iere.4. Quoniã ſtultus eſt populus meus,me nõ cognouerũt, filij ignaui, & non intelligẽtes ſunt.

סֶכֶל Inconſtantia,inſtabilitas,ignauia.Eccl.10.Datur ignauia inter ſublimes plurimos.

סִכְלוּת Inconſtantia,inſtabilitas,ignauia,ſocordia in rebus agendis.Eccl.2. Deliberaui in corde meo ut abſtraherem à uino carnem meam,& cor meum aſſuefacerem ad ſapientiam & deprehenderem ignauiam.Et mox iterum: Vidi ego ſapientiam preſtantiorem eſſe ignauia,ſicut præſtantior eſt lux obſcuritate.& cap.7. Verti me ego & cor meum ut cognoſcerem,& explorarem,& exquirerem ſapientiã,& arithmeticam,& ut cognoſcerẽ inquietudinem,ignauiam & glorias.& cap.10.Precioſior quàm ſapientia,& gloria,eſt ignauia.

1049 סָכַן Congruebat,conueniebat,conferebat,conducebat,fuit uſui,profuit.Significatione congruit cum uerbis נסך & שָׁכַן כָּנַס niſi ꝙ ut forma,ita modo ſignificãdi inter ſe nonnihil uarient.Iob 15.Arguet uerbo,ꝙ non conferet.& cap.22. Num deo conferet Gigas,aut conferet apud ipſum prudens.cap.34.Non conferet uiro,ſi in gratia ipſe cum deo.& cap.35.Quid conferet tibi.

Participium præſens סֹכֵן Ieſ.22.Vade ingredere ad apothecariũ illũ Sebna,qui

est super domum. Et in genere fœminino סֹכֶנֶת adhabitatrix, consuetudinaria, quæ est iuxta, & præbet & cōfert, & est usui. 1. Reg. 1. Et sit illi cōsuetudinaria & iaceat in sinu tuo, ut calefiat sustẽtatori meo regi. Et mox iterum: Erat aũt puella illa pulchra ualde, & facta est regi cōsuetudinaria, et ministrauit ei, at rex nō cognouit eam. In uoce passiua יִסָּכֶן Eccl. 10. Transferens lapides dolore afficietur in eis, & findens ligna aspergetur cum eis, id est, aspersione eorum ledetur.

In secunda coniugatione legitur participiũ præteritum, masculini generis מְסֻכָּן adcollectus, thesaurizatus. s. olim, sed iam non amplius, atq; idẽ est ꝙ decongregatus, decollectus, dethesaurizatus, hoc est, penuriosus, sine penu & facultatib. qui nihil habet bonorũ ad se pertinens. & est nomen priuatiuum. Ies. 40. Penuriosi leuanda est lignum, quod non putrefiet.

In tertia coniugatione הִסְכַּנְתִּי Num. 22. An non ego sum asina tua, qua uectus es super me tã diu usq; in diẽ hũc, an consuescẽdo cōsueui facere tibi ita. Iob 22. Assuesce cum illo, & sis pacificus. Psal. 139. Et omnes uias meas consuetas habes.

INDE NOMINA.

מִסְכְּנוֹת Granaria, apothecæ, penus, qui ad usum familiarem, & ad manũ parati sunt, promptuaria. 2. Paral. 16. Et omnes penus in ciuitatibus Nephtali. 2. Paralip. 32. Et penus pro prouentibus frumenti, & musti & olei. Exo. 1. Et ædificauit ciuitates penuum Pharaoni. 1. Reg. 9. Et omnes ciuitates penuum, quæ fuerunt Salomoni.

מִסְכֵּן Inops, qui est sine penu, penuriosus, cui deest quod ad uitæ usum attinet, & nihil in promptu habet. Eccles. 4. Melior est natus penuriosus & sapiens, quam, rex senex & stultus. cap. 9. Inuenitur in ea uir penuriosus sapiẽs, & euadere facit ciuitatẽ in sapientia sua, & homo non recordatur uirum illum penuriosum. Et dixi ego melior est sapientia quàm fortitudo, & tamen sapientia penuriosi despecta est, & uerba eius non audiuntur.

מִסְכֵּנֻת Penuria. Deut. 8. Terra in qua non est penuria, comedes panem in ea.

1050 סכר Respondet significatione uerbis סָגַר & שָׂכַר סָתַר nisi ꝙ ut forma ita modo significandi inter se discrepent. In prima coniugatione non est usitatũ nisi in uoce passiua נִסְכַּר quod significat claudi, concludi. Gen. 8. Et conclusi sunt fontes abyssi. Psal. 63. Quia occludetur os loquentium falsum.

In secunda coniugatione סִכַּר Iesaiæ 19. Et concludam Ægyptios in manũ dominorum in duritia.

1051 סכת Legitur uno tantũ in loco scripturæ, & quidem in tertia coniugatione הַסְכֵּת & exponit à Chaldæo paraphraste uerbo צִית ꝙ aduertere, attẽdere significat. Vnde Latini Interpretes uerbo auscultãdi uerterũt. Deut. 27. Attẽde & audi Israel, hodie factus es populus Iehoua dei tui. Apparet autem esse gestus potius, ꝗ̃ sensus.

1052 סלל Strauit. s. uiam, aut aliud quippiam. congruitq; significatione cum uerbo סָלָה nisi ꝙ ut forma, ita modo significandi inter se differant. Iob 19. Simul uenerunt latrunculi eius, & strauerunt super me uiam suam. Psal. 68. Sternite uehẽti in mixturis. Iesa. 62. Transite, transite per portas, repurgate uiam populo, sternite, sternite stratam, colligite lapides ex ea. Iere. 50. Aperite horrea eius, sternite uelut aceruos.

Participiũ præteritũ generis fœminini סְלוּלָה strata. Prou. 15. Vię pigri uelut per plexitas uepriũ, sed semita rectorũ strata. Ier. 18. Vt ambulent semitas uiã nō stratã.

In secunda coniugatione סַלְסֵל & significat sternere alicui honoris causa. i. extollere seu euehere laudibus. Prou. 4. Sterne ei & exaltabit te.

In quarta coniugatione legitur tantum participium מִסְתּוֹלֵל Exod. 9. Adhuc extollis te contra populum meum, ut non dimittas eum.

INDE NOMINA.

סַל Corbis, sporta, canistrum, cophinus, tametsi Hieronymus in quæstionibus Hebraicis putet cōmodius uerti Cophinus ꝗ̃ canistrũ. Et quidem Matth. Euan. Interpres Græcus reddidit, κόφινον. Et licet κόφινον Iulio Polluce teste ueteribus mensuræ genus fuerit, tamen Hebreis sportam sonat, sicut & Luc. cap. 9. σπυρίδα uertit, id est, sportã seu sportulam. & ut ex Gen. 40. ex uiminibus erat cõtexta & exaggerata

rata.Gen.40.Et in ſporta ſuperiore erant ex omni cibo Pharaonis, opere piſtoris facto.Exo.29.Et panes azymos & placẽtas azymas mixtas oleo,& lagana azyma uncta oleo,&c.& pones ea in ſportã unam,& offeres ea in ſporta.Et mox iterũ:Et panes qui in ſporta ſunt.Leu.8.Et de ſporta azymorũ.Iud.6.IngreſſusGiddeon parauit hœdũ ex capris,& modiũ farinæ non fermentatæ, & carnes poſuit in ſporta.

Et pluraliter סַלִּים Geneſ.40.Tres ſportæ,tres dies ſunt. In ſtatu regiminis סַלֵּי Gen.40.Ecce tres ſportæ decorticatæ ſuper capite meo.

סַלְסִלּוֹת Sportæ,nomẽ pl.nu. tãtũ. Ier.6.Reducẽdo manũ tuã ſicut uindemiator in ſportas.

מְסִלָּה Via ſtrata,ſeu trita,quã nos appellamus actum ſeu uiam regiam,Germanice ſtraſſe. Chaldæus tranſtulit כְּבִישָׁא id eſt,trita.Num.20.Et dixerunt filij Iſrael ad Ædom in ſtrata aſcendemus.1.Samuel.6. Et uia recta pergebant uaccæ, uia ad Bethſemes in ſtrata una ibant.Ieſ.40.Repurgate uiã ipſi Iehoua,rectificate in campeſtribus ſtratam ipſi Iehoua,quod tres Euangeliſtæ uerterunt Græcè τρίβους. Et in ſtatu regiminis מְסִלַּת Prouer.16.Strata rectorum eſt diſcedere à malo. Et cum affixo.Ioel. 2.Quiſq; in ſtrata ſua ambulabit. Et pluraliter מְסִלּוֹת Iud.20.Et cœperunt cedere de populo ſicut prioribus duabus uicibus in ſtratis,quarũ una aſcendit in Bethel, & altera in Gibea.Pſal.84.Bene homini cuius fortitudo in te eſt,ſtratę in cordibus ipſorũ. Iudic.5.Stellæ in ſtratis ſuis pugnabant cõtra Siſeram.Ieſ.49.Et ſtratę meæ eleuabuntur.2.Paralip.9.Et fecit rex de lignis Algumim ſtratas pro domo Iehoua, & pro domo regis.pro quo 1.Reg.10.ſcriptum eſt מִסְעָד fulcra collectiuè.

מַסְלוּל Strata.Ieſa.35.Et erit ibi ſtrata & uia,& uia ſanctitatis uocabitur.

סוֹלְלָה Agger,uallum,ſtrata,id eſt terra ſuggeſta in cumulum.Et ſemper conſtruitur cum uerbo שָׁפַךְ fudit.2.Sam.20.Et fuderunt aggerem ad ciuitatem.Ezech.4.Et fundes contra eam aggerem. Et pluraliter סֹלְלוֹת ſignificat munitiones ſeu inſtrumenta bellica,qualia ſunt arietes,ſeu baliſtæ,quibus ex aggeribus muri ciuitatum ſternebantur.Iere.32.Ecce baliſtæ uenerunt ad ciuitatẽ ut capiatur ipſa.& cap.33.Quę deſtructæ ſunt per baliſtas & per gladium.

סֻלָּם Scala,qua tanquã ſtrata aſcẽdit ſurſum. Ge.28. Et ecce ſcala cõſtituta erat in terra.

סָלְעָם Inſerta litera ע Nomẽ inſecti alati & quadrupedis,quatuor genicula ſupra quatuor pedes habẽtis,quorũ adminiculo ſuper terra ſaltat,à Moſe in cibum cõceſſi.Eſt autem certũ ſpeciem eſſe locuſtæ,quidam Scarabęum,alij ἀττάκην,id eſt,Attacum,ſicut poſt Septuaginta etiam Hieronymus uertit.Legitur ſemel in Biblijs ſacris.Leuit.11.Et Attacum iuxta ſpeciem ſuam.

סִלּוֹן Sentis,ſpina,aculeus,qui ſternitur.Ezech.28.Et non erit amplius domui Iſrael ſpina pungens. Et pluraliter סַלּוֹנִים Ezechiel.2.Et tu fili hominis ne timeas ab eis,q; rebelles & ſpinæ tecum ſint,& iuxta ſcorpiones ſedeas,&c.

1053 סָלַד Legitur in ſecunda coniugatione ſemel tantũ,hinc eſt quòd propria ac certa eius ſignificatio haberi nõ poteſt.Quidã pro implorare,petere,obſecrare accipiunt ita exponentes Iob 6.Et eſſet adhuc mihi cõſolatio,& orarem in dolore. Alij pro foueri,refocillari,accipiunt. qui ita interpretantur.Et eſſet adhuc mihi conſolatio,& refocillarer in dolore,&c.

1054 סָלָה Strauit,proſtrauit,conſternauit.Congruitq; ſignificatione cũ uerbo סָלַל niſi q; ut forma,ita modo parũ ſignificãdi inter ſe differũt. Pſ.119.Proſtrauiſti omnes qui aberrãt à ſtatutis tuis. In ſecũda cõiugatione סִלָּה Thren.1.Proſtrauit oẽs fortes meos. In uoce paſſiua תְסֻלֶּה Iob 28.Sapiẽtia nõ ſternetur cũ maſſa auri Ophir,aut cum Onyce precioſo & Saphiro.Et mox iterũ:Non ordinabũt eam cũ Smaragdo Æthiopię,cũ maſſa auri mũda nõ ſternetur.Loquitur autẽ de conſuetudine cõmutantiũ merces,quas ordine utrinq; ſternentes ob oculos,alterutrã quam putat eſſe precioſiorem,aut parem ad ſe trahit.Sicut de illa commutandi ratione merces,ſupra quoq; diximus in uerbo מָשַׁךְ.

Participium præteriti temporis מְסֻלָּאִים Threnor.4.Filij Zion precioſi,& ſtrati cum auro optimo,quomodo reputati ſunt uelut uaſa teſtacea,opus,ſcilicet manuũ figuli,id eſt,qui fuerant collati cum auro optimo.Et litera aleph ſcripta eſt pro he.

INDE NOMEN.

סֶלָה Dictio, quę in tota biblia nuſpiam legitur niſi in pſalmis, & in oratione Habakuk, quæ ſimiliter carmine ſcripta eſt. Exponit aute ab interpretibus multipharia. Chaldæi reddiderunt עָלְמִין quos pleriq; alij cùm ex circumciſione, tum præputio doctores ſequuti, expoſuerunt Semper, iugiter, ut notet perpetuitatem, ſed talium expoſitionem falſam eſſe Paulus Epiſcopus Burgenſis in additione 3. ſuper Pſal. 46. duabus rationibus euidenter conuincit. Prima, quia oportebat etiam in alijs ſcripturæ locis poni, quoties perpetuitas ſignificatur, quod tamen non fit, ergo non ſignificet perpetuitatem. Secunda, quia legatur in aliquot locis, ubi nullo modo perpetuitatē ſignificare poſſit. ut Pſ. 81. Probaui te iuxta aquas cōtentiōis Sæla. Habakuk 3. Deus à Theman ueniebat, & Sanctus de mōte Paran. Sæla, operuit cœlos magnificentia eius, &c. Et ibidem iterum: Nudatione nudabatur arcus tuus, iuramenta tribubus ſermo. Sæla. Item ibidem iterum: Egreſſus es in ſalutem populi tui, in ſalutem Chriſti tui, cruentaſti caput de domo improbi, nudando fundamentum uſq; ad collum, Sæla. In quibus locis certe perpetuitatem eius rei quæ deſcribitur ſignificare minime poteſt, quòd iugiter & perpetuo fiant. Et tertiam cauſam quoq; ſubiūgit, quòd ſi hæc dictio, inquit, eſſet ſignificatiua, tum Hieronymus haud dubie non omiſiſſet, ſed eam poſuiſſet ac reddidiſſet, quod tamen nuſpiam feciſſe compertum eſt, ergo uox eſt non ſignificatiua, tantū abeſt ut perpetuitatem ſignificet. Quidam alij aliter ſentientes, dicūt idem ſignificare quod אֱמֶת id eſt certitudinem, ueritatem. Et Rabi Dauid Kimhi in Commentario ſuo ſuper Pſal. 3. Abrahamū Ben Ezdram in ea fuiſſe ſententia aſſerit, quem nō pauci ſequuntur, adducentes pro ſe locum Habakuk 3. ubi legitur: Nudatione nudabitur arcus tuus, iuramenta tribubus ſermo Sæla. ueritatis ſeu certiſſimus. tametſi hanc expoſitionem R. D. Kimhi nō recipit, eo ꝙ ex iſto loco id obtineri minime poſſit, & ſequeretur, ꝙ in omnibus alijs locis eandem ſignificationem habere oporteret, quod minime ſit uerū. Porro Rabi D. Kimhi ſuper Pſal. 3. deriuat hanc dictionē סֶלָה à uerbo סלל & aſſerit non eſſe ſignificatiuam, niſi ꝙ indicet in eo loco, ubi ponitur uocem eſſe eleuandā. Et in hanc ſuam ſententiā cōplurimos pertraxit, qui ſentiunt, ꝙ præter uocis eleuationē nihil aliud denotet, ſed quomodo uox eleuanda ſit, dicunt nobis ignotū eſſe, ſiquidem ratio Muſices illius priſcæ iampridem antiquata ſit, & cum ipſo cultu exoleuerit. Inſuper hęc uox in Græca uerſione non reperitur, niſi poſt multos Pſalmos per διάψαλμα reddita, quod eſt requies diſtinctæ continuationis, quæ tamē, ut Caſſiodorus ſcribit, ſemper fit per quandam ſonorum mutationē. Hinc nōnulli ſignū eſſe crediderunt exaltandæ uocis, ad quā animus mora aliqua excitatus intenderet cogitationes ſuas ad inſignes illos affectus, & motiones ſpiritus, quæ in eo uerſu continentur. Atq; hanc ſententiā facile amplecterer eo ꝙ auguſta ſit, & melioris notę Theologi, etiā noſtra ætate prę alijs elegerunt, niſi me aliquot loci remorarētur, quos non tantū habere ſpiritus uideo, ut aliqua inſigni mora ad eorū contemplationē opus habeant, ut ſunt Pſal. 4. Filij uiri uſq; quo gloria mea in ignominia, diligitis uanitatē, & quæritis mēdaciū. Sęla. Item Pſ. 46. Fremant & intumeſcant aquæ eius, cōcutiantur montes in ſummitate ſua, Sæla. Pſal. 81. Probaui te iuxta aquas cōtentionis, Sæla. Item Pſal. 68. Deus cum exires corā populo tuo, cū exires per deſertū Sæla. Et iterum: Reges terræ cantate Deo, pſallite ipſi Iehoua Sæla. Habakuk 3. Egreſſus es in ſalutem populi tui, in ſalutem Chriſti tui, cruētaſti caput improbi, nudando fundamentū uſq; ad collū Sæla. Et id genus alij multi, q̃ alibi æque diſerte ſunt ſcripti, & tamē ſine iſta uocula סֶלָה.

Proinde mihi ſententia Rabi Abraham Ben Ezdra maxime omnium probatur, ut à Burgenſi loco ſupra citato, & quidem aliter quàm à Rabi Dauid Kimhi recitatur, quòd dictio סֶלָה non ponatur ſignificatiuè, ſed tantum ad ſupplendum modulamen cantus, ſicut copula uau, & aliæ ſyllabę & uoculæ in Pſalmis ſæpenumero ocioſæ ſunt, nullaq; ſignificandi neceſſitate, ſed tantum carminis gratia ponuntur. Eſt igitur סֶלָה dictio enclytica ſeu paragogica, Poetis tantum

fami

familiaris & usitata in carmine. Et id quidem etiam significatio ipsius innuere uidetur, nam סֶלָה stratam significat, & ponitur à Poeta, ut pes in ea eat & progrediatur longius, atq; modulatio cantus, adeoq; numerus suppleatur.

Est & hoc non prætereundum, quòd hæc uocula in Psalterio septuagies semel ponatur, & ter in oratione Habakuk, idq; semper in soph pasuk, hoc est in fine uersuum, exceptis quatuor locis, ubi in medio uersuum posita conspicitur. ut Ps. 55. Audiet deus & affliget eos, qui sedet ab initio Sęla, quia non mutationes ipsis, neq; timent Deum. Psal. 57. Mittet de cœlis & saluabit me ab opprobrio absorbentis Sęla, mittet Iehoua pietatem & ueritatem suam. Habakuk 3. Deus è Theman ueniebat, & sanctus è monte Paran Sæla, operuit cœlos magnificentia eius, & laude plena est terra. Et mox iterum: Nudatione nudabatur arcus tuus, iuramenta tribubus sermo Sæla, fluminibus secabas terram &c.

סֹלֶת Simila, similago, id est farina alba, & flos seu deliciæ farinæ triticeæ. Et in hoc differt à קֶמַח id est, farina, quæ est communis ex omni frumento quòd scilicet סלת est ex tritico, & Hebręis dicta strata & in sacris etiam usurpata קֶמַח farina autem non nisi in prophano & uulgari panis usu, & oblatione Zelotypię. Gen. 18. Accipe tria sata farinæ similæ. Exo. 29. Similam triticorum facies ea. Ezech. 16. Similam & mel & oleum comedisti, & pulchra fuisti ualde ualde. Et in statu affixorum mutat holem in hateph cametz. Leuit. 2. Et contrahet inde pulchritudinem pugilli sui de simila illa, & de oleo illo.

1055 סלח Condonauit, ignouit, propitius fuit, pepercit. Et est cōtrariæ significationis uerbo חֶסֶל legitur aliquoties absolutè. Num. 14. Condonaui iuxta uerbum tuum. 1. Reg. 8. Exaudies in loco habitationis tuæ in cœlo, & cum exaudieris etiā condonabis. 2. Reg. 24. Et repleuit Ierusalem sanguine innocente, nec uoluit Iehoua condonare. Dan. 9. Sustentator audi, Sustētator cōdona, Sustentator attēde & fac, &c. Aliquando construitur cum datiuo mediante articulo lamed. Num. 30. Si autē prohibuerit eam pater eius illo die, quo audierit uotū, aut obligationē, qua obstrinxit animam suā, non tenebitur, sed Iehoua condonabit ei, eò quòd pater eius prohibuerit eam. Et credo Petrū usum hoc uerbo Matth. 16. cum ad Christū dicit ἵλεώς σοι κύριε propitius sis tibi Domine, id est, parcas tibi Domine &c. 2. Reg. 5. In hac tamen re cōdonabit Iehoua seruo tuo, ut cum ingressus fuerit Sustentator meus rex in templum Rimmon, & adorauerit ibi, innixusq; fuerit super manū meam, & ego quoq; adorauero in domo Rimmon, cum, inquam, adorauero in domo Rimmon cōdonet Iehoua seruo tuo ob hāc rem. Num. 14. Condona nunc iniquitatē populo huic secundum multitudinem misericordiæ tuæ. Exo. 34. Et quia populus duræ ceruicis est, condonabis iniquitates & errata nobis.

Participium præsens סֹלֵחַ Psal. 103. Qui cōdonat omnes iniquitates tibi. Paulus uerbū hoc reddidit Græcè Coloss. 2. χαρισάμενος, i. condonans nobis omnia delicta, &c. In uoce passiua נִסְלַח Leuit. 4. Et faciet cū iuuēco isto, sicut fecit cum iuuenco pro errato, & propitiabitur super illis sacerdos, & condonabitur illis. Num. 15. Et condonabitur toti cœtui filiorum Israel.

INDE NOMINA.

סַלָּח Condonator, propitius. Græce ἵλεως Psal. 86. Tu Iehoua es benignus & propitius.

סְלִיחָה Psal. 130. Quoniam apud te est cōdonatio, ut timearis. Et pluraliter סְלִיחוֹת Dan. 9. Iehoua dei nostri miserationes & condonationes.

1056 סלע Rupes. Num. 20. Et loquemini ad rupē in oculis eorū, & dabit hæc aquas suas, educesq; illas aquas de rupe. Et iterū: Et percussit rupem baculo suo. 1. Sam. 14. Deus rupis ex latere isto. Ps. 40. Et erexit super rupe pedē meū. Num. 24. Et ponis in rupe nidū tuum. Et in distinctione sententiæ סָלַע Num. 20. Et cōgregauerunt Mose & Aaron congregationē ante rupem. Iere. 23. Et sicut malleus dissipabit rupem. Et in statu affixorū mutat sægol in pathah, & pathah in seua. 2. Sam. 22. & Ps. 18. Iehoua rupes mea, & refugiū meū. Et pluraliter סְלָעִים 1. Sam. 13. In latibulis & in rupib. Ps. 104. Rupes sunt tutela cuniculis. Ies. 2. Et in proeminentias rupium.

Detor

1057 סלף Detorsit, deflexit. Iob 12. Abducit sacerdotes, spolium, & pertinaces deflectit. Exo. 23. Quia munus excæcabit uidentes, & deflectet uerba iustorum. Prou. 13. Iustitia conseruat integritatem uiæ, sed improbitas deflectit ad erratum. & cap. 19. Stultitia hominis deflectit uiam eius. & cap. 22. Et deflectit uerba excurrentis.

Participium præsens מְסַלֵּף Prouerb. 21. Animaduertit iustus ad domũ improbi, deflectit improbos in malum.

INDE NOMEN.

סֶלֶף Deflexio. Prouer. 11. Integritas rectorum ducet ipsos, at deflexio excurrentium ua stabit eos. ubi opponitur nomini תֻּמַּת Et cap. 15. Sana lingua est lignũ uitæ. at deflexio in ea, contritio est in spiritu.

1058 סמים Nomen pluralis numeri tantũ, significat odores, seu odoramenta, id est res odoras. Et in hoc differt à nomine בְּשָׂמִים quòd hoc de illis aromatis dicitur, quorũ in cibis cõdiendis usus est, at סַמִּים in faciendis unguẽtis, & suffitu. Exo. 25. Odora pro oleo unctionis, & pro suffitu odorũ. & cap. 30. Sume tibi odora, balsamum, unguem, & Galbanũ odora, & thus mundum, faciesq́ ex illis suffitum pigmentarij.

1059 סמך Sustinuit, id est, desuper sustinuit, è supernis sustentauit personam ne cadat & pereat. Quadrat significatione cum uerbis תָּמַךְ & מָסַךְ nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant. Genes. 27. Frumento & musto sustinebo eum. Psalm. 3. Ego cubabo & dormiam, & euigilabo, quoniam Iehoua sustinebit me. Psalm. 51. Et spiritu liberali sustinebis me. Psal. 119. Sustine me in sermone tuo, & uiuam. Iesaiæ 59. Et iustitia sua, illa, inquam, sustinuit eum. Construitur semel cum præpositione אֶל desuper, seu è supernis tendit. Ezechielis 24. Diem, quo sustinuit rex Babel ad Ierusalem, id est diuina uoluntate, & instinctu tendit. Et sequente עַל significat desuper, è supernis, cœlitus, diuinitus aliquid euenire super aliquẽ siue bonũ, siue malũ. Amos 5. Et sustinebit manũ suam super parietem, & mordebit eum serpens. Ps. 88. Super me sustinuit furor tuus. i. incubuit. Cæterũ in reliquis scripturę locis de singulari ceremonia legit̃, qua manus super alicuius hominis uel animalis caput imponebantur, qua uolebant significare illũ hominẽ seu pecus destinatũ esse diuinitus uel in publicum sacrificiũ & pœnã. Exo. 29. Et Aaron filijq́ ipsius sustinebunt manus suas super caput iuuenci, &c. Leu. 24. Educ maledicum extra castra, & sustinebunt omnes auditores manus suas super caput eius, & obruent lapidibus eum tota congregatio, &c. Vel ad publicum ministerium. ut Deut. 34. Et Iosua filius Nun repletus fuit spiritu sapientiæ, quia Moses sustinuerat manus suas super ipsum. Num. 27. Accipe ad te Iosua filium Nun, uirum in quo est spiritus & sustinebis manum tuam super ipsum. Simili ratione in nouo testamẽto hic ritus obseruatus est, cum uel designarentur discipuli ad excipienda dona spiritus sancti. ut Actorum. 8. & 19. Vel cum faceret miracula. ut Matthæi 9. Marci 7. & 16. Actorum 9. Vel ad publicam functionem ministerij ecclesiastici. ut est Actor. 7. & 13. 1. Timoth. 4. Item 2. Timoth. 1. Vnde & Paulus ad Timotheum suum scribẽs, iubet ne cito manus alicui imponat, id est, ne cito ad publicam in ecclesia functionẽ admoueat. Hæc eo cõsilio de manuũ impositione adducere uolui, ut uerbi huius Hebræi natiuam significationem, deinde etiam ex eius significatione, huius ceremoniæ & ritus autoritatem indicare uoluerim, quod è supernis instituente Deo, non humana uoluntate euenerit.

Participiũ pręsens סוֹמֵךְ Psal. 37. Quia brachia improborũ confringent̃, sustinet aũt iustos Iehoua. Et iterũ: Quoniã cadendo nõ concidet, Iehoua enim sustinet manu sua. Psal. 145. Sustẽtator est Iehoua omnib. cadentibus. Iesa. 63. Et respiciebã, & nõ erat adiutor, & cũ essem desolatus, nõ erat sustẽtator. Et pluraliter in statu regiminis סֹמְכֵי Ps. 54. Iehoua est cũ sustentatoribus animæ meæ. Ezech. 30. Et cadent sustentatores Ægypti. Participiũ præteritum סָמוּךְ Psal. 112. Sustentatũ est cor eius, non timebit. Iesa. 26. Cogitatio sustentata. Et pluraliter סְמוּכִים Psal. 111. Certa sunt omnia commissa eius, sustentata in omnia secula.

In uoce passiua נִסְמַךְ sustentus, seu sustentatus est. Iudicum 16. Sustinebatur super

ſuper illis una dextera ſua,& altera cum ſiniſtra ſua.2.Regum 18.Et Ieſaię 36.Ecce confidis ſuper baculo arundinis confracto iſto,ſcilicet, ſuper Ægypto, ſuper quo ſuſtinebitur aliquis,ſtatim ingreditur in manum eius, & perforat eam. 2.Paral.32. Et ſuſtinebatur populus ſuper uerbis Ezechiæ regis Iuda.Pſal.71. Super te ſuſtentus fui ab utero.Ieſa.48.Et ſuper deo iſrael ſuſtenti ſunt.

In ſecunda coniugatione סַמֵּךְ ſuſtinuit,id eſt,ſuperne poſuit.Canticor.2.Suſtinete me floribus.

INDE NOMEN.

שְׂמִיכָה Pro סְמִיכָה opertorium,operimentum,tegumentũ,quod ſuperne imponitur.Iud.
1060 4.Et cum diuertiſſet ad eam in tabernaculũ,ſtatim operuit eum tegumento.

סמל Signum, ſimulachrum. Et ſignificatione congruere arbitror cum nomine סמן propter literarum finalium affinitatem,niſi quod modo ſignificandi inter ſe diſſentiãt.2.Paral.33.Et poſuit ſculptile ſimulachri,quod fecerat.Et iterũ:Et amouit deos nothos,& ſimulachrum ex domo dei.Legitur etiam quinque punctis ſcriptum סֶמֶל Ezech.8.Vbi erat ſedes ſimulachrũ æmulatiõis poſſeſſori. Et in diſtinctiõe ſentẽ
1061 tiæ סָמֶל Deut.4.Ne pdite agatis,& faciatis ſculptile, effigiẽ cuiuſcunque ſimulachri.

סמן Ab hoc themate inuſitato,deriuatũ eſt nomẽ participiale נִסְמָן id eſt ſignatum, notatum,ſignatura,nota.Ieſa.28.Et hordeo ſignatum, & ſpeltæ limitem ſuum,uel ita,hordeo ſignaturam,ſeu locum deſignatum. Et arbitror ut litera finali,ita modo tantum ſignificandi differre à nomine סֶמֶל.

INDE NOMEN.

סִימָן In prophanis literis Hebræorum Grammatici & ſcriptores utuntur pro nota ſeu ſigno,pro quo in ſacra ſcriptura אוֹת ponitur.Grҽci quoque imitati hanc uocem σημεῖον uocarunt ſignum,ut Act.4.Quid faciemus hominibus iſtis?nam cõſpicuum ſignum editum eſt,&c.

1062 סמר Horruit,& aculeatum fuit.Pſal.119.Horruit à pauore tui caro mea.

In ſecunda coniugatione סִמֵּר Iob 4.Horruit pilus carnis meæ, id eſt, pilus carnis meæ factus eſt horridus,aculeatus & hiſpidus.

INDE NOMINA.

סָמָר Horridus.Iere.51.Adducite equos tanquam bruchũ horridum, id eſt hiſpidum & aculeatum.Reperiuntur enim piloſi & hiſpidi,uel ſi mauis ut ad ſtrepitũ alarũ referas,horriſonũ,ſicut Apoc.9.de quodam locuſtarum genere ſcriptũ eſt, quarum uox alarum ſicut uox curruum,equis multis currentibus ad bellum,&c.

מַסְמְרִים Claui ferrei,qui horrore quodam & crepitu infiguntur 1.Paralip.22.Et ferrum in copia pro clauis.uel ſub primo mem pathah.Ieſaiæ 41.Et firmauit illud clauis.ſcribitur etiam in forma fœminea מַסְמְרוֹת 2.Paralipom.3.Et pondus pro clauis.Et cum ſin pro ſamech מַשְׂמְרוֹת Eccleſiaſt.12.Verba ſapientum ſicut ſtimuli,& ſicut claui.Eſt & ſcriptum cum pathah in prima pro hirik מַשְׂמְרוֹת Iere.10.Et cum cla-
1063 uis & malleis affigit ea.

סנה Rubus,dumetum.Deuter.33.Et gratia habitatoris Rubi ueniet ſuper caput Ioſeph. In reliquis omnibus locis habet per protheſin he הַסְּנֶה Exo.3.Et uiſus eſt illi angelus Iehoua in flamma ignis è medio rubi,& uidit,& ecce rubus ardebat in igne,& rubus ipſe non comburebatur.

סִינַי Montis nomen à rubis,qui aliàs חֹרֵב eſt dictus, eſtque ſitus in Midianitide.Exod.3. Et pertingit Paulo apoſtolo Galath.4.uſque ad Hieroſolymam.Et in hoc monte lata eſt lex Moſi diuinitus.Exod.19.Leuitic.7.& Leuitic.26.& 27. Et deſertum ad illum montem,ab eo quoque nomen ſortitum eſt.Exod.19. Leuit. 25.Num.33. Eſt & epitheton dei. Pſalm.68. Cœli ſtillauerunt à facie Dei illius Sinai, ſeu Siniaci. Et mox iterum:Suſtentator inter eos Sinæus in ſanctitate. Et quia mons iſte Sinai terræ Iudææ eſt uerſus Auſtrum ſitus,inde auſtrales dicti ſunt סִינִים Ieſaiæ 49. Et iſti de terra Sinæorum.

סַנְסִנִּים Quidam ramos,alij fructus eſſe uolunt palmæ arboris. Ego arbitror ſignificationem habere à ſimilitudine rubi.& duplicatum eſſe ad augendam ſignificationem. Canti-

Canticorum.7.Aſcendam in palmam,apprehendam ramos eius.

1064 סָעַד Significatione congruit cum uerbo יָסַד differuntq; tantum modo ſignificandi, ſignificat enim fulcire,ſuſtentare Actiue ſi regit poſt ſe accuſatiuum. Iudic.19. Fulci cor tuum bucella panis.Pſ.18.Et dextera tua fulciet me.Pſal.41.Iehoua fulciet eum ſuper grabbato languoris.Pſalm.104.Et panis cor hominis fulciet.Ieſaiæ 9.Et ad fulciendum illud in iudicio, & in iuſtitia.Prouerb.20. Et fulciet munificentia thronum ſuum.Si quando abſolute ponitur,ſumitur neutraliter.1.Reg.13. Veni mecum domum,fulcire.

INDE NOMEN.

מִסְעָד Fulcrum.1.Reg.10.Et fecit rex ligna Almugim,fulcrum pro domo Iehoua.ubi ſingulare pro plurali eſt poſitũ,ſicut pro eo ſcriptor Chronicæ מְסִלּוֹת reddidit,id eſt, ſtrata.2.Paralip.9.

סָעָה Require in themate נָסַע.

1065 סְעִיף Significat generaliter,quamlibet cuiuslibet rei progreſſionem,protenſionem, prominentiam,præeminentiam,excellentiam,exceſſum. Iudicum 15. Et habitauit in prominentia rupis Etam.Et mox iterum:In prominentia rupis id eſt,pręrupta rupe. Et pluraliter tranſponit iod in literam ſequentem סְעִפִּים 1.Reg.18. Quandiu tranſilietis in duas prominentias, ſi Iehoua eſt deus, ſequimini eum, ſin Baal,ite poſt eum,id eſt,extrema,duo extreme oppoſita. Paulus Organũ electum duo illa extreme oppoſita pulchre expreſſit his uerbis.Ne ducatis iugum cum incredulis,quod enim conſortium iuſtitię cum iniuſtitia? aut quę cõmunio luci cum tenebris,aut quæ concordia Chriſto cum Belial, aut quæ pars fideli cum infideli, aut quid cõuenit templo dei cum ſimulachris? Et ſingulari cõſilio & induſtria pro יְהוָה Chriſtum, & pro בַּעַל quadam alluſione בְּלִיַּעַל ſubſtituit, &c. Legit etiam ſin pro ſamech ſcriptum שְׂעִפִּים Iob 4.In præeminentijs ex uiſionibus noctis.Sic Paulus 2.Corinth.12.Ne excellentia reuelationum ſupra modum efferrer,&c. Et in ſtatu regiminis סְעִפֵּי Ieſaiæ 2. Vt eant in prominentias rupium.& cap.57. Mactantes liberos ſuos ſub proeminentijs rupium,id eſt,prominentibus rupibus. Et cũ ſin ſiniſtro שְׂעִפַּי Iob 20.Propterea excellentiæ meæ reduxerũt me. Et in ſtatu affixorum.Ieſaiæ.27.Ibi paſcet & accubabit uitulus,& abſumet prominẽtias eius, id eſt, extrema arborum uerbera.& cap.17.Quatuor aut quinq; baccæ in prominẽtijs eius,id eſt ramis prominentibus. Et in genere fœminino סְעַפּוֹת Ezech.31.In prominentijs eius nidos fecerunt omnes aues cœli,id eſt ramis.

סֵעֲפִים Excelſi,ſublimes,eminentes,& qui nimis alta ſublimia & eminentia affectant.Pſ. 119.Affectantes ſublimia odio habui,& legẽ tuam dilexi.uel ita ſuperba,ſublimia & eminentia odio habui.Sic Paulus dicit 1. Cor.4. Non ueniã in eminentia ſermonis,ſed in uirtute,&c.

INDE VERBVM,

סֵעֵף Deramificauit,prominentias ſeu ramos in arbore ſuccidit. Verbum habens cõtrariam ſignificationem nomini,unde deriuatum eſt.Legitur autem ex eo tantũ participium præſens מְסָעֵף Ieſaiæ 10.Ecce ſuſtentator Iehoua exercituum deramat frõdes cum uiolentia.

1066 סָעַר Deturbauit,ſeu deiecit quaſi tempeſtas horribiliter,& ſæpe ſcribitur cum ſin ſiniſtro,ac in quibuſdam locis modo tantum ſignificandi differunt.Habakuk 3.Turbabunt ad diſpergendum me.Zach.7.Et deturbabo eos ſuper omnes gentes, &c. ubi tamen irregulariter eſt ſcriptum.Pſal.58.Sic furor deturbabit eos.

Participium præſens סֹעֵר Ionæ 1.Quia mare ibat,& tempeſtuoſum erat.Et iterum:Quia mare abibat & tempeſtuoſum fiebat contra eos.

In uoce paſſiua נִסְעַר 2.Reg.6.Et conturbatum eſt cor regis Syriæ ſuper hac re. Pſal.50.Et in circuitu eius tempeſtas orta erat uehementer.

In ſecunda coniugatione סֵעֵר Iob 27. Tollet eum uentus Orientalis, & uadet & deturbabit eum de loco ſuo.

In uo-

In uoce paſſiua סֹעַר Oſeæ 13.Sicut palea deturbabitur ab area.Ieſaię 54. Oppreſ
ſa tempeſtate obruta.

In quarta coniugatione יִשְׂתָּעֵר Dan.11. Et tempeſtuoſè feretur ſuper deum rex
aquilonis cum curribus,& cum equitibus.

INDE NOMEN.

סַעַר Tempeſtas horribilis.Ieremiæ 23.Et tempeſtas uiolẽs.Et cap.25. Et tempeſtas ma
gna excitabitur à lateribus terræ.Amos 1.In tẽpeſtate,in die turbinis.ubi ſimul po
nuntur סוּפָה & סַעַר prius dicitur ab horrore,alterum ab oppreſſione.Ionę 1.Quo
niam noui ego,quod propter me ſit tempeſtas magna hæc contra uos. Et cũ ſin
ſiniſtro שַׂעַר Ieſaiæ 28.Tempeſtas euulſionis. Et in diſtinctione ſententiæ סָעַר
Pſal.55.A uento proiectionis,à tempeſtate. In ſtatu affixorũ addit alteri pathah
uoculam ſeua.Pſal.83.Sic perſequeris eos in tempeſtate tua,& in turbine tuo terre
bis eos. Et in forma fœminina סְעָרָה 2.Reg.2.Cum leuaret Iehoua Heliam in tẽ
peſtate in cœlum.Pſal.107.Et conſtituit uentum tempeſtatis.Ieſaiæ 40. Et tempe-
ſtas uelut ſtipulam tollet eos.& cap.41. Ventilabis eos,& uentus tollet eos,et tem
peſtas diſperget eos. Et cum ſin ſiniſtro שְׂעָרָה Iob 9. Qui in tẽpeſtate opprimet
me.Nahum 1.In turbine & tempeſtate uia eius. In ſtatu regiminis סַעֲרַת Iere.23.
Ecce tẽpeſtas Iehoua. Et pluraliter in ſtatu abſoluto סְעָרוֹת Ezech.13.Et uẽtus tẽ
peſtatum diſrumpet. Et in regimine סַעֲרוֹת Zach.9.Et ibit in tẽpeſtatibus auſtri.

1067 סָפַד Planxit,celebrauit planctum.Et dicitur de illa ceremonia & pompa lugentium
& lamentantium mortuos.1.Reg.14.Et planctum celebrauerunt ei totus Iſrael.
Zach.11.Et plangent ſuper eum.2.Samuel.3.Et celebrate planctũ ante Abner.
Ieremiæ 49.Filiæ Rabba accingite uos ſacris,celebrate planctum. Micheæ 1.Plan
gam & ululabo.2.Sam.11.Et planxit ſuper maritum ſuum.Ieremiæ 22. Nõ celebra
bunt planctum ei.Zach.7.Quum ieiunaueritis etiam plangẽdo.Gen.23.Ad cele-
brãdum planctum Saræ. Eccl.3.Tempus plangendi,& tempus ſaltandi.

Participium pręſens סֹפְדִים Eccl.12.Et circuibunt in platea plangentes. Ieſa.32.
Super agros plangentes.

In uoce paſſiua יִסָּפֵד Iere.16.& 15.Non plangentur.

INDE NOMINA.

מִסְפַּד Planctus,ceremonia funeralis,pompa funebris. Et in ſtatu regiminis מִסְפַּד Iere.
6.Planctum amaritudinum.

מִסְפֵּד Planctus.Amos 5,In omnibus plateis planctus.Et mox iterum:Et planctus ad ſci
entes lamentum.Zach.12.Secundum planctum ſuper unicum.

1068 סָפָה Perinde ſe ratione ſignificandi habet,ut uerbum אָסַף nam primo ſignificat ad-
dere, adijcere, ſicut uerbum יָסַף & cõtrariæ eſt ſignificationis uerbo סוּף Legi
tur autem in iſto ſignificandi modo tantum in Infinitiuo.Deut.29.Propter aſſu
mere ebriam,ipſam ſitientem,id eſt, ut aſſumat ebria ſitientem.uel ſic,ut abſtrahat
ebriam cum ſitiente. Ieſaiæ 30.Propter addere erratum ſuper erratum.Num.32. Et
ſurrexiſtis loco patrum ueſtrorum,ad addendũ amplius ſuper furorem Iehoua cõ
tra Iſrael. Secundo,contrario ſignificãdi modo notat abſtrahere, adimere.Et in
hoc ſignificandi modo congruit cum uerbo סוּף & cum אָסַף altero modo ſignifi
candi.Gen.18.Et accedens Abram dixit,an ſerio abſumes iuſtum cum improbo.
Pſal.40.Erubeſcent ſimul quærentes animam meam ut abſtrahant eã.Ieſa.7.Atq;
etiam barbam abſumes.Ierem.22.Abſumptum eſt iumentum & uolatile.

In uoce paſſiua נִסְפָּה Gen.19.Ne forte abſumeris in iniquitate ciuitatis.Et mox
iterum:Ne forte abſumeris.Num.16.Ne forte abſumemini in omne errato eorũ.1.
Sam.27.Et dixit Dauid in corde ſuo,nunc abſumar die una per manum Saul.

Participium maſculini generis נִסְפֶּה Ieſa.13.Quicunq; inuentus fuerit confodie
tur,& omnis additus cadet gladio,id eſt,ſuperſtes.1.Paral.21.Aut tribus menſibus
abſumptus ab hoſtibus tuis.Prou.13.Et ille eſt abſumptus,qui colit ſine ratione.

In tertia coniugatione הִסְפָּה Deuteron.32. Addam ſuper uos mala, & ſagittas
meas conſumam in eos.

INDE NOMEN.

מִסְפּוֹא Pabulum, quod stramini seu paleis admiscebatur iumentis. Gen. 24. Etiam stramẽ & pabulum multum est nobiscum. & cap. 42. Et aperuit unus saccum suũ, ut daret pabulum asino suo in diuersorio.

1069 סָפַח Iecit, differt autem modo tantũ significãdi à uerbis שָׁפַח & שָׁחַף שָׁחַב סָחַף uariat autem modum significandi secũdum cõstructionem. ut si cum אֶל construitur, notat adijcere. ut 1. Samuel. 2. Adijce me obsecro ad unum sacerdotalium ut comedã buccellam panis.

In uoce passiua נִסְפַּח & construitur cum עַל Iesaiæ 14. Et adijcientur super domo Iacob. ubi Chaldæus uertit מִנא

In secunda coniugatione legitur tantum participium præsens מְסַפֵּחַ Habakuk 2. Væ propinanti socio suo, adijcienti furorem suum.

In uoce passiua סֻפַּח Iob 30. Sub urticis iacebunt.

In quarta coniugatione הִסְתַּפֵּחַ significat iacere seu manere in ea conditione, in quam incidit. 1. Sam. 26. Quoniam eiecerunt me hodie, ne iacerem in hæreditate Iehoua, id est, manerem.

INDE NOMINA.

סָפִיחַ Dicitur quicquid sua sponte, & sine alterius labore decidit. uulgaris translatio uocat sponte nascentia. 2. Reg. 19. & Iesaiæ 37. Comedes hoc anno deciduum. Et in regimine סְפִיחַ Leuit. 25. Deciduum messis tuæ non metes. Et pluraliter cum affixo. Leuit. 25. Non seminabitis, neque metetis decidua eius. Iob 14. Et diluent decidua eius puluerem terræ. Vbi de pluuia dicitur decidente super terram.

סַפַּחַת Plaga seu macula, scrobs, quæ in carne hominis incidit absque læsione alterius, quæque sua sponte incidit in carnem hominis. nos scabiem uocamus, quanquã minus propriè. Leu. 13. Homo in cuius cute fuerit tumor, uel scabies uel cãdidula. & cap. 14. Ista est lex de tumore, & de scabie, & de candidula.

מִסְפַּחַת Eiusdem est cum superiore significationis. Leuit. 13. Et mũdabit eũ sacerdos, quia scabies est. Et mox iterum: Si autem crescendo creuerit scabies illa in cute.

מִסְפָּחוֹת Nomen pluralis numeri tantum, quo Ezechiel pro uelamine bis usus est, huc non pertinet, ideo quære in uerbo שָׂפַח.

סֵפֶל Concha, sed quære in themate סָפַל.

1070 סָפַן Cõgruit significatiõe cum uerbis שָׁפַן & צָפַן nisi quod ut forma ita modo significãdi inter se dissentiant. significat enim tegere, obtegere, operire, abscondere è supernis. 1. Reg. 6. Et texit domum imbricibus & tabulatis.

Participium præteriti temporis סָפוּן tectus. Deut. 33. Quia ibi portio legislatoris tecti. 1. Reg. 7. Et tecta est cedro. Et pluraliter סְפוּנִים Hag. 1. Ad habitandum in domibus uestris tectis. Et in statu regiminis cum sin sinistro, & kybutz loco schurek שְׂפֻנֵי Deut. 33. Et tegumẽta thesaurorũ arenæ. i. tectos thesauros in arena.

INDE NOMINA.

סִפּוּן Tegumentum. 1. Reg. 6. A pauimento domus usque ad parietes tegumenti.

סְפִינָה Pars inferior nauis, quæ supernè tecta est, & Latinis Carina dicit. Ionæ 1. Et Ionas descendit usque ad latera carinæ.

1071 סָפַק Cõplosit, concussit, pulsauit. Congruitque significatione cũ uerbo שָׂפַק nisi quod ut prima litera, ita modo significandi dissentiant. Num. 24. Et excanduit ira Balak aduersus Bileam, & complosit manus suas. Iob 27. Complodet super eũ manus suas, et sibilabit super eum in eo loco ubi fuit, &c. ubi tamen exemplaria Venetiana habent sin sinistrum. Threnor. 2. Comploserunt super te manus omnes prætereuntes in uia. Ieremiæ 31. Complosi super fœmur. Ezechielis 21. Plaude super fœmur. Ierem. 48. Inebriate eum, quia magnificauit se contra Iehoua, pulsetur etiam Moab in uomitu suo. Iob 34. Pro improbis pulsauit eos in loco uidentiũ. Et mox iterũ: Inter nos pulsetur & multiplicet uerba sua ad deum. uel sic, Inter nos cõplodat, scilicet manus more orantium.

Numera-

1072 סָפַר Numerauit ordine.1.Samuelis 24.Postquam numerauit populum. Leuit.15.Et numerabit sibi septem dies.Psal.56.Fugam meam numerasti. Gen.15. Numera stellas si potes numerare eas.Psal.48. Numerate turres eius.Psal.78.Iehoua numerabit cum scripserit populos.Iesaiæ 22.Et domos Ierusalem numerabitis.

Participium præsens סֹפֵר Iesaiæ 33. Vbi est numerans turres.Et quia plerunq; nominaliter usurpatur,infra inter nomina referendum duximus.

In uoce passiua נִסְפַּר Gen.32.Sicut arena maris,quæ non numerabitur præ multitudine.1.Regum 8.Oues & boues,qui non numerabuntur.1.Paral.23.Et numerati sunt Leuitæ.Iere.33.Non numerabitur militia cœli.

In secunda coniugatione סִפֵּר recitauit ordine.Psal.119.Labijs meis recitaui omnia iudicia oris tui.Et mox iterum: Vias meas recitaui.Psalm.75.Recitauerũt omnia mirabilia tua.Psal.69.Recitate inter Gẽtes gloriam eius.Ps.22.Recitabo omnia ossa mea.Psal.71.Os meum recitabit iustitiam tuam.

Participiũ pręsens מְסַפֵּר Iudicum 7.Et ecce uir recitabat amico somnium.2.Regum 8.Et fuit ipse recitans regi quod uiuificasset mortuũ. Et pluraliter מְסַפְּרִים Ps. 19.Cœli recitant gloriam dei.

In uoce passiua סֻפַּר Psalm.22.Semen seruiet illi,recitabitur ipsi Iehoua in posteritatem.Psal.88.Num recitabitur in sepulchro beneficentia tua.

INDE NOMINA.

סֹפֵר Generaliter literatorem significat,id est scribam literarũ,seu ut nos uocamus Notarium.Iudicum 5.Et de Zabulon trahentes cum uirga scribæ. Psalm.45. Lingua mea scribæ expediti.Iesaiæ.36.Sicut nouacula scribæ. Deinde pro scriba usurpatur,qui in regum aulis,et principum gubernatione res gestas,& acta publica,item census reditus conscripserunt.2.Reg.15.Et scribam principis militię.2.Regum 12. Et ascendit scriba regis. & cap.19.Et misit rex ipsum Eliakim,qui erat super domũ &Sebna scribam,& seniores sacerdotum,&c.1. Paralipo. 27. Iehonathan patruus Dauidis consiliarius,uir intelligens,& Scriba.Ies.33.Vbi est scriba,ubi põderator, ubi numerator turrium.Paulus hunc Iesaiæ locum pro se citans uertit Gręca uoce γραμματεὺς,id est,literator.Et Metasthenem definiuisse arbitror cum inquit,scribæ publici,notarij sacerdotes, penes,quos erat publica fides annalium, temporum, & regũ gesta. Tertio pro illo ponitᷓ cuius professio erat interpretari legem, & prophetas,iudicare in rebus dubijs & perplexis legis & scripturæ sacræ, & genealogias tribuum,maxime autem tribus Regiæ consignare.qualis fuit Esdra, de quo Esd.7.Et hic Esdra ascendit è Babylone,qui erat scriba expeditus in lege Mosi,&c. Atq; alij deinceps multi post ipsum,quorum collegium usq; ad Christi tempora durasse Euangelistæ multis in locis testantur.qui præterea etiam rerum diuisionem,hæreditates,successiones familiarum,cẽsus templi,causas matrimoniales, & diuortia,& item alias causas ecclesiasticas curabant ac conscribebant,sicut legitur quod Herodes rex ex pontificibus & scribis populi percontatus sit de loco ubi Christus nascẽdus erat.Matth.2.Et in eodem euangelista cap.13.inquit: Omnis Scriba doctus in regno cœlorum similis est homini patrifamilias, qui depromit è thesauro suo noua & uetera.Insuper alijs multis in locis frequens fit mentio scribarum.Et Matthæi 23.Scribas hypocritas & abutentes sua professione prolixa concione acriter Christus obiurgat,in qua quale eo tempore & postea ad Hierosolymæ usq; excidium officium gesserint,perspicue cernere licet. At quod Porchetus & alij post ipsum sentiunt συνέδριον,id est,iudicium magnũ,& deprauata uoce Græca Iudæi סַנְהֶדְרִין appellarint, & eorum numero septuaginta fuisse, qui quoque מָסוֹרוֹת sacris literis in margine apposuerint omnesq; uersus, & omnes dictiones, denique literas adeo singulas numerarint,non multum repugno,siquidem in isto populo subinde studia literarum,eruditio & sapientia collapsa sint, & scribæ sese ad illas minutias applicarint.Postremo discrimen inter סֹפֵר & מְחֹקֵק etiã obseruãdũ est, sicut & Euangelistæ obseruarũt סֹפֵר scriba est γραμματεὺς מְחֹקֵק uero est de gubernatione superiore, qui leges pręscribit,& dicitur νομικὸς, id est, doctor legis,

seu legisperitus.sed de hac re nunc satis,nunc pergemus. Et pluraliter סופרים 2. Paralipom.34.Et super baiulos & exactores,super omnem facientem opus,ad singula ministeria erant ex Leuitis & Scribis,& præfectis & Ianitoribus.1.Regum 4. Elihoreph & Achia filij Sissa,scribæ.Iosaphat filius Ahilud memorator,id est à secretis.Ier.8.Ad falsum fecit stylum Scribarum. Et in statu regiminis סֹפְרֵי Esther 3.Et uocauerunt Scribas regis.

סֵפֶר Liber,in quo continentur literæ,nomina,seu res gestæ ordine conscriptæ, catalogus,in quo ordine uel personarum,uel rerum fit recitatio, quanquam etiam sæpe continens pro contento ponitur,id est,pro scriptura,literis seu literatura.Genes.5. Hic est liber generationum Adami,id est,catalogus,recitatio. Et his uerbis ordit̃ suam historiã Mattheus.Hic est liber Generationis Iesu Christi filij Dauid,&c.id est,catalogus.Num.21.Propterea dicet̃ in libro bellorum Iehoua.Deut.24.Et scribe illi libellum diuortij.Iosue 10.Nonne hoc scriptum est in libro recti. Iesaiæ 34. Et circumuoluentur uelut liber,cœli.Ieremiæ 32.Et dedit librum emptionis.Malachiæ 3.Et scribetur liber memorialis coram ipso.2.Samuelis 11.Et scripsit Dauid libellum ad Ioab,& misit per manum Vriæ.Iesaiæ 29.Et facta est uobis uisio omnis sicut uerba libri obsignati,quem dabunt scienti librum,dicendo lege nunc istum, & datus est liber ei qui non nouit librum,dicendo,lege obsecro eum,& dicet non noui librum id est,literaturam seu scripturam. Sic Dan.1.Et ad docendũ eos librũ & linguam Chaldęorum,id est,literaturam,scripturam,literas,lectionem.Et mox iterum.Et dedit illis deus scientiam & intellectum in omni libro,& sapiẽtia,id est, literatura. Et in statu affixorum mutat zere in hirik,& sægol in seua.Exo.32.Dele me de libro tuo.Et mox iterum:Quicunq; deliquerit in me delebo eum ex libro meo. Et pluraliter סְפָרִים 1.Regum 21.Et scripsit libellos in nomine Achab,& signauit eos sigillo eius,& misit libellos ad seniores.Eccl.12.Faciendi libros multos nõ est finis.Dan.9.Ego Daniel intellexi in libris numerum annorum.

סְפַר Numerus, numeratio,nomen Infinitum.2.Parali.2. Et numerauit Salomo omnes uiros proselytos,qui erant in terra Israel post numerationem qua numerauit eos Dauid pater eius.

מִסְפָּר Numerus.Genes.41.Vt cessaret numerare,quia non erat numerus. Psal.147. Qui substrahit numerum de stellis.Et notandus est significandi modus, quẽ in aliquot locis habet.Gen.34.Ego & homines numeri.Deu.4.Et relinquemini homines numeri in Gentibus.Ezech.12.Viri numeri.Iob 16.Quoniã anni numeri uenient, id est,pauci numero. Et in statu regiminis מִסְפַּר Exo.16.Præ numero animarũ uestrarum.cap.23.Et numerum dierum tuorum implebo. In statu affixorũ quędam seruant cametz.ut Num.29.In numero eorũ,quædam mutant cametz in pathah. Num.14.Omni numero uestro. Et pluraliter in statu regiminis מִסְפְּרֵי 1.Paralip. 12.Et isti sunt numeri capitum.

סְפֹרוֹת Siphræ.numeri.Ps.71.Quoniam non noui numeros,scilicet beneficiorũ tuorum.

סַפִּיר Saphirus,lapis preciosus candicans.Exo.24. Et sub pedibus eius candor Saphiri, & uelut cœlum in claritate.Et cap.28.In ordine secundo Rubinus,Saphirus & Adamas.Iob 28.Non sternetur cum auro Ophir,cum Onyche precioso,& Saphiro.

Et pluraliter סַפִּירִים Cantic.5.Venter eius ebur dentis, obductus Saphiris. Iesaię 54.Et fundabo te in Saphiris.

1073 סָקַל Librauit,scilicet,lapides,quemadmodum faciunt,qui lapidem in destinatũ hominem,uel locum,uel animal proijciunt.Et ut יָרָה de sagittis,ita סָקַל de lapidibus intelligitur.siue nomen אֲבָנִים appositũ sit siue nõ.Sed quia uerbũ librandi linguæ Latinę minus cõgruit,& non ita significanter exprimit,uertemus nos uerbo lapidandi,quare modo tantum significandi à uerbis סָקַל & שָׂכַל differt. Deut.13. Et lapidabis eum lapidibus.Exod.17.Et lapidabunt me.

In uoce passiua נִסְקַל libratus est,id est,lapidatus est.Exod.19.Sed lapidando lapidabitur,aut sagittando sagittabitur.

In secunda coniugatione סִקֵּל quando construitur cum accusatiuo siue nominis,

nis, siue pronominis, tum retinet significationem primæ coniugationis. 2. Sam. 16. Et lapidauit lapidibus Dauidem. Iesaiæ 5. Et sepiuit eam, & lapidauit eam, id est, lapidibus muniuit eam. At quando construitur cum ablatiuo mediante præpositione mem, tunc significatione contraria notat delapidare. i. remouere lapides. Ies. 62. Repurgate uiam pro populo, sternite, sternite stratam, liberate à lapide. id est, delapidate, à lapide, seu repurgate à lapide.

1074 In uoce passiua סֻקַּל 1. Reg. 21. Lapidatus est Nabot, & mortuus est.

סרר

Peruersus fuit, auertit se, rebellauit. Et contrariæ est significationis uerbis אָסַר מָסַר & יָסַר cōgruitq; significatione uerbo סוּר nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se discrepent. Oseæ 4. Sicut uacca rebellis rebellauit.

Participium præsens סַר intractabilis, rebellis, peruersus, contumax. 1. Reg. 20. Abijt uero rex Israel contumax, & furibūdus. Et in genere fœminino סָרָה 1. Regum 21. Qualis est iste spiritus contumax, ut non comedas panem.

INDE NOMEN.

סוֹרֵר Nomen participiale, contumax, peruersus, inobediēs, immorigerus, incorrigibilis, indisciplinabilis, intractabilis, eigensynnig qui non uult regi ulla disciplina, sed pro arbitrio quolibet fertur. Deut. 21. Si fuerit alicui filius cōtumax. Paulus in hūc locū respiciens, hoc uitiū Græcè ἀπείθεια uocat. i. insuasibilitatē, ut opponat uerbo Hebræo פתה Et in epist. ad Ephes. quodāmodo definit. In filijs inobedientiæ, qui in concupiscentijs carnis uersantur, facientes quæ carni ac menti libent. Et ad Colos. 3. Mortificate membra uestra terrestria, stuprum, immunditiē, mollitiē, concupiscentiā, & auaritiā, quæ est simulachrorū cultus, ob quæ uenire solet ira dei in filios ἀπειθείας. i. intractabiles. Psal. 78. Generatio contumax. Ies. 65. Expandi manus meas ad populū contumacē. hūc locū Paulus citās Rom. 10. Vocē prophetæ duabus reddidit, quo satis eius significationē exprimeret. Et pluraliter סוֹרְרִים Ps. 66. Qui contumaces sunt non extollentur. Ps. 68. Accepisti dona pro hominibus, atq; etiā contumaces, ut habitet Ia. Ies. 1. Principes tui contumaces sunt & socij furū. In genere fœminino סוֹרֵרָה Oseæ 4. Sicut uacca indisciplinabilis rebellabit Israel. Itē in alia forma סוֹרֶרֶת Nehe. 9. & Zach. 7. Et dederunt humerū intractabilē. Prou. 7. Clamosa, indisciplinabilis in domo sua, non consistunt pedes eius.

1075

סרב

Eius plurale סָרָבִים propriè sentes significat, quæ aculeatæ pungendo adurunt, ideo multi pro irritatoribus exposuerunt. Sed quidam Rabi Dunasch filius Labrat, qui ab Elia Leuita citatur in suo Thesbita, dicit speciē esse spinæ ex 20. speciéb. quę in Biblijs reperiūtur. Ezech. 2. Quoniā sentes & spinę erūt iuxta te, & ad

1076 scorpiones tu habitas. Ego arbitror esse urticas ab urendo, & conuenire cū צרב.

סרח

Congruit significatione cum uerbis סָחַר & זָרַח nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se parum uarient. Significat autē neutraliter extendere se in latitudinem yberhangen. Exo. 26. Extensio, quæ excidit in cortinis, nempe dimidiū cortinæ excedenti, extendet se super extremitatibus habitaculi.

Participium præsens generis fœminini סֹרַחַת Ezech. 17. Et floruit, & facta est in uitem extendentem se, scilicet in latitudinem.

Participium præteritum סָרוּחַ Exod. 26. Sitq; extensio, siue extensio super lateribus, habitaculi, huc & illuc ut operiat ipsum. Et pluraliter סְרוּחִים Amos 6. Propterea nunc exulamus in principio exulū, & discedet conuiuatio extensionū. Scribit tamen ibidē סְרֻחִים Qui iacent super lectis eburneis, & super quorum grabbatis sunt extensiones, & comedūt agnos de grege. uult aūt luxum significare tegumentorū super grabbatis ubiq; dependentiū. Et in statu regiminis סְרוּחֵי Ezech. 23. Accinctos baltheo in lumbis suis extensa tincturæ in capitibus suis, uocat aūt latas & amplas cappas seu mitras Babyloniorum.

In uoce passiua נִסְרַח eius participiū fœminini generis נִסְרָחָה significat extensionem illam ablatam seu præcisam, ut amplius non sit. Itaq; contrariæ significationis uerbo uertere oportet pro diminuta, contracta est. Ieremiæ 49. Ablatum est consilium à filijs, contracta est sapientia ipsorum.

INDE NOMEN.

סֶרַח Extensio, dilatatio, res extensa. Exod. 26. Et extensio, quæ excedit in cortinis.

1077 סְרָנִים Legitur in scriptura sacra tãtum pluraliter. Arbitror autẽ Phœnices suos principes ita uocasse, sicut Hebræi שָׂרִים & Babylonij אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא & Persæ Satrapas principes suos appellarunt. Habuit autem Phœnicia quinq; Satrapas siue principes secundum quinq; ciuitates celebriores, quas rexerunt. quæ 1. Samuelis 6. nominatim recẽsentur. Iudicum 16. Et corruit domus super principes. 1. Samuelis 6. Et mures aureos iuxta numerum omnium ciuitatum Philistæorum, nempe secundum principes. Et in statu regiminis סַרְנֵי Iud. 3. Quinq; principes Philistæorum. 1. Samuel. 6. Iuxta numerum principum Philistęorum quinq; anos aureos, & quinq; mures aureos. Significat quoq; סַרְנֵי axes in rotis, quibus fulciuntur, & uoluuntur. 1. Regum 7. Quatuor rotæ æreæ erant basi uni, & axes ærei. Ex hoc loco fit perspicuum, ideo principes hoc nomine uocari, qui fulcra sunt populi, & uelut cardines rerum agendarum.

1078 סָרִיס Nomen peregrinum seu Ægyptium esse censeo, quo is est appellatus qui Regi à negocijs aulicis fuit perficiendis, maxime autẽ curandis cubiculis, hinc Hieronymus uertit Eunuchus, id est, cubicularius seu Camerarius. Et licet illi quoq; Gynecęis curandis præfuerint, & ut de fide continentiæ minus suspecti essent castrarẽtur, tamen nõ omnes Spadones fuisse ex eo constat, ꝙ Potiphar Eunuchus Pharaonis uxorẽ habuisse legitur. 2. Reg. 8. Et dedit ei rex Eunuchũ unũ qui princeps erat in suburbijs. 2. Reg. 25. Ier. 52. Et ex ciuitate accepit Eunuchum unum, qui præfectus erat super uiros bellatores. Ieremiæ 38. Et audiuit Ebedmelech Æthiops uir Eunuchus, qui erat in domo regis. Iesaiæ 56. Et ne dicat Eunuchus ecce ego lignũ aridum. In statu regiminis mutat cametz in seua. Gen. 39. Emitq; eum Potiphar Eunuchus Pharaonis princeps Laniorũ uir Ægyptius. Esther 2. Vt congregarẽt omnem puellam uirginem, quæ eleganti esset facie in Susa metropolim, intra domum mulierum, sub manum Hege Eunuchi regis custodis mulierũ, ut donaret ornatum illis. Et ibidem iterũ: Manẽs sub cura Saasgaz Eunuchi regis custodis cõcubinarum. Et pluraliter סָרִיסִים 2. Regũ 9. Et prospexerunt ad eum duo uel tres Eunuchi, &c. 2. Reg. 20. & Iesa. 39. Et de filijs tuis, qui egrediũtur ex te, quosq; genueris accipiet, & erũt Eunuchi in palatio regis Babel. Esther 1. Die septimo cum corde hilari esset post uinum dixit ad Mehuman, Bitham, Harbonam, Abagtham Zethar, & Carchas septẽ Eunuchos, qui ministrabãt, in cõspectu regis Achasueri, ut introducerẽt Vasthi reginã in cõspectũ Regis. Ies. 56. Sic ait Iehoua Eunuchis, qui custodient Sabbatha mea, &c. Iere. 28. Postquã egressus est Iechonia rex & Regina, & Eunuchi principes Iehuda & Ierusalẽ, artifex & inclusor de Ierusalem. Ier. 34. Principes Iehuda & principes Ierusalem, ipsos Eunuchos & sacerdotes, & uniuersum populum terrę. Daniel. 1. Et imposuit eis princeps Eunuchorum nomina, &c. In statu regiminis סָרִיסֵי Esth. 4. Et uocabat Hester Hathah ex Eunuchis regis, quem constituerat ante illam. Esther 6. Et cum illi adhuc loquerentur cum eo, aduenerunt Eunuchi regis, & sategerũt introducere Hamon ad conuiuium. In statu affixorũ similiter nihil mutat. Gen. 40. Et iratus est Pharao super duos Eunuchos suos, super principem pincernarũ, & super principem pistorũ. 1. Samu. 8. Sata uestra & uineas uestras decimabit, & dabit Eunuchis suis & seruis suis. 2. Reg. 24. Et egressus est Iehoiackim rex Iehuda ad regem Babel, ipse & mater eius & serui eius & principes eius, & Eunuchi eius. Et mox iterũ: Matrẽ regis & uxores regis & Eunuchos eius, & potentes in terra. Esther 4. Venientes autẽ puellæ Esther, & Eunuchi eius, nunciauerũt ei. Dan. 1. Et dixit rex ad Aspenaz magistrũ Eunuchorum suorum, ut introduceret de filijs Israel, &c.

1079 סֶרֶת Præpositione mem literæ מְסָרֵף auũculus, id est, frater matris. Amos 6. Et tollet eum patruus suus, & auunculus suus ad educendum ossa de domo.

סֵתֶר Quære in themate suo סית

Occlu-

1080 סתם

Occlusit, obstruxit. cōgruitq́ꝫ significatione cum uerbis חָטַם & שָׂתַם חָטַם nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se dissentiant. 2.Paralipom.32. Et ipse Ezechias occlusit exitum aquarum. Et mox iterum: Et occluserūt omnes fontes. Daniel.2. Et tu occlude uerba, & occlude librum usqꝫ ad tempus finis.

Participium præteritum סָתוּם Ezech.28. Ecce sapientior es Daniele, omne occlusum non clam te est. Scribitur tamen cum kybutz סָתֻם Psal.51. Et in abstruso sapientiam cognoscere fecisti me, id est, & sapientiam, quæ est in occulto notam fecisti mihi. Huc respexit Christus Luc.8. Non est absconditum, quod non sit cognoscendum. Et Paulus 1.Cor.2. Sed loquimur sapientiam in mysterio, quæ recondita est. Et pluraliter סְתֻמִים Dan.12. Vade Daniel, quoniam occultata & obsignata sunt uerba usqꝫ ad tempus finis.

In uoce passiua נִסְתַּם Nehe.4. Quod cœptæ essent interruptiones occludi.

In secunda coniugatione סִתֵּם Gen.26. Et omnes puteos occluserunt eos Philistæi. Et mox iterum: Et obstruxerunt eos Philistæi.

1081 סתר

In prima coniugatione usuuenit tantum in uoce passiua נִסְתַּר id est, absc ōditus fuit, reconditus fuit. Et tam in bonū quàm malū sumitur. 1. Sam.20. Et uenies ad locum ubi absconditus fuisti. Ier.23. Num absc ōditur quisquam? Ps.89. Usqꝫquo Iehoua absconderis in seculum. Iesaiæ 28. Quoniam posuimus mendacium protectionem nostram, & in falso absconditi sumus.

Participium masculini generis נִסְתָּר Psal.19. Et nihil absconditū à calore eius. Prouer.27. Astutus uidet malum, & absconditur. Et pluraliter נִסְתָּרִים Deut.7. Abscondita à facie tua. Et in genere fœminino נִסְתָּרָה Iob 3. Viro cuius uia abscondita. Et pluraliter נִסְתָּרוֹת Deut.29. Quæ absc ōdita sunt Iehoua deo nostro. Psal.19. Et ab absconditis fac inculpatum me.

In secunda coniugatione סַתֵּר Iesa.16. Absconde expulsos.

Participium præteritum fœminini generis מְסֻתֶּרֶת Prouer.27. Melior est increpatio manifesta, quàm dilectio abscondita.

In tertia coniugatione הִסְתִּיר Psal.10. Abscondit faciem suam. 1.Sam.20. Et cur abscondet pater meus à me rem istam. 2.Reg.11. Et absconderunt eum ab Athaliahu. Iesa.49. Et posuit me in sagittam politam, in pharetram suam recondit me. & cap.57. Et percutiebant eos abscondendo. Prouer.25. Gloria dei abscondere rem, & gloria Regum peruestigare rem. ubi opponitur uerbo חָקַר Iesaiæ 29. Væ profundātibus à Iehoua ad abscondendū consiliū. ubi utraqꝫ litera characteristica tertiæ coniugationis abiecta est. Ps.17. In umbra alarū tuarū absc ōdes me. Psal.31. Absc ōdes eos in absc ōsione faciei tuæ. Psal.64. Absc ōdes me à c ōsilio malignantiū.

Participium præsens מַסְתִּיר Iesa.8. Et qui abscondit faciem suam à domo Iacob.

In quarta coniugatione הִסְתַּתֵּר Iesaiæ 29. Et intelligentia intelligentium eius abscondetur.

Participium מִסְתַּתֵּר 1.Sam.23. Nonne Dauid abscondit se apud nos.

INDE NOMINA.

סֵתֶר Absconsio, latibulum. Iud.4. Verbum absconsionis mihi ad te Rex. Psal.27. Et abscondet me in absconsione tabernaculi sui. Psal.32. Tu es absconsio mihi. Psalm.61. Protectionem habebo in absconsione alarum tuarum. Psal.90. Sedens in absconsione Altissimi. Iesaiæ 28. Et absconsionem aquæ inundabunt. Et in accentu distinctiuo סָתֶר Deut.27. Et ponet in abscondito. In statu affixorum mutat zere in hirik, & sægol in seua. Psal.18. Ponet tenebras absconsionē suam. Psal.119. Absconsio mea & scutum meum es tu. Et in genere fœminino סִתְרָה Deut.32. Surgant & adiuuent uos, & sint super uos absconsio.

מִסְתָּר Absconsio, latebra, latibulum. Psal.10. Insidiabitur in abscondito tanquam leo. Habakuk 3. Vt deuorent oppressum in abscondito. Et pluraliter מִסְתָּרִים Psal.10. In Absconditis interficiet inculpatum. & Psal.17. Et sicut leunculus sedens in absconditis. Ies.45. Et dabo tibi thesauros tenebrarum, & arcana absconsionum. Iere.49. Reuelaui abscondita eius.

מִסְתָּר Abſconſio.Ieſa.53.Sicut abſconſio facierum ab ipſo.
מִסְתּוֹר Abſconſio.Ieſa.4.In protectionem & abſconſionem ab imbre & pluuia.

DE DICTIONIBVS TETRAGRAMMATIS ET PEREGRINIS.

1082 סְמָדַר Flos ſeu folliculus in uite.Canticor.2.Et uites in flore dederunt fragrantiam. Et mox iterum:Et uineas noſtras in flore.& cap.7. Videbimus ſi floruerit uitis,aperuerit ſe flos.

1083 סַנְסִן Et pluraliter סַנְסִנִּים alij ramos,alij fructus eſſe uolunt palmæ arboris.Ego arbitror ſignificationem habere à ſimilitudine rubi, & duplicatū eſſe ad augendam ſignificationē.Legitur tantum Canticorum 7.Aſcendam in palmam apprehendam ramos eius.

1084 סְנַפִּיר Pinnula in piſcibus.Leuitic.11.& Deuter.12. Omne quod habet pinnulam & ſquamam.Et accipitur collectiuè.

1085 סַנְוֵרִים Nomen pluralis numeri,quo uſa eſt ſcriptura ad ſignificādum ingentem & denſiſſimam excęcationem ſeu cæcitatem.Gen.19.Et homines,qui erant ad ianuam domus percuſſerunt cæcitatibus,id eſt,ingenti cæcitate. Sic Septuaginta etiam reddiderunt, ἐμ ἀορασία,id eſt,cæcitate.2.Reg.6. Percute obſecro gentem hanc cæcitatibus.

1086 סְפָרַד Quemadmodum Iudæi צָרְפַת Galliam illam occidentalem,ita סְפָרַד ei uicinam Hiſpaniam uocant,utrunq; tamen falſo,& ſine ulla ratione,inſigniq; inſcitiæ & oſcitantiæ patefactione,cum ex textu certiſſime conſtet loca eſſe Septentrionalia.Quare præceptores Hieronymi & autori uulgatę editionis omnino aſſentior,qui ut in textu eſt ſcriptum בִּסְפָרַד boſphorum tranſtulerūt.Siquidem hæc uox pronunciatione cum Hebræo congruat.Legitur tantū in Abdia.Et migrauit exercitus huius de filijs Iſrael,qui inter Cananæos ſunt uſq; ad Zarphath,& trāſmigratio Ieruſalem,quæ eſt in Sepharad,poſſidebunt ciuitates meridionales.

1087 סַרְעַת Et pluraliter סַרְעַפּוֹת uox compoſita ex עַפָּא & סָעִיף quorum utrunq; ramum ſignificat,interpoſita litera res.Puto autem ſignificare multos ramos,ſeu magnā perplexitatem ramorum.Ezech.31.Et multiplicati ſunt rami eius. Legitur dein de שַׂרְעַפִּים forma nonnihil mutata aliud nomen pluralis numeri tantum, quod ad animum refertur,& ſignificare arbitror perplexitatem, ſcilicet cogitationum, diſtractionem animi,Nam ut אמר & ramum ſignificat,& cogitationem,ſeu proloquutionem,ita quoq; ſimili ratione hoc. Vſus eſt autem iſto in duobus locis Dauid.Pſal.94.In multitudine perplexitatum mearū intra me, cōſolationes tuæ oblectauerunt animam meam.Pſal.139.Scrutare me deus,& cognoſce cor meum,proba me,& cognoſce perplexitates meas.

1088 סִרְפָּד Nomen compoſitum.Nam סִיר ſentem ſignificat. Inde in hoc noſtrum סִרְפָּד ſenticetum, quod non in altum ſuccreſcit. Ieſaiæ 55. Et pro ſenticeto creſcet Myrtus.

ע

Oseæ 4.

עַם לֹא יָבִין יִלָּבֵט

1089 **עָבַד** Seruiuit. Et differt à uerbo שֵׁרֵת quòd hoc sit liberorum & ingenuorum עָבַד autem dicatur de duriore conditione & seruitute. Variat autem modo significandi ex constructione. Primo, bis construitur cum datiuo mediante articulo lamed. Iud. 2. Et dereliquerunt Iehoua, & seruierũt ipsi Baal & Astaroth. 1. Sam. 4. Ne seruiatis Ebræis, quemadmodum seruierunt uobis. Secundo, quando cum beth construitur tum actiue significat duritiem seu sęuitiam exercere in aliquem tanquam in seruum. Leuit. 25. Et si attenuatus fuerit frater tuus tecũ, & uenditus fuerit tibi, non duritiam exerceas in eum seruitute serui. Et ibidem iterum: In perpetuũ duritiam exercebitis in eos. Iere. 25. Quoniam duritiam exercebunt in eos etiam Gentes multæ. & cap. 30. Et non duritiam exercebunt in eum amplius. & cap. 34. Absque duritiam exercere in eos. Ezech. 29. Opus eius, quo duritiã exercuit in eam dabo ei terram Ægypti. Legitur tamen semel extra hanc phrasin usurpatam literã beth, ubi ualet, pro, seu propter. Oseæ 13. Et seruiuit Israel pro uxore, & pro uxore custodiuit, &c.

Tertio, sæpissime regit post se accusatiuum, & uerbo colendi reddere licebit. Exod. 3. Coletis deum super monte isto. & cap. 20. Non prosternes te illis neq; coles eos. Deut. 10. Iehoua deum tuum timebis, & ipsum coles. Ies. 19. Et colent sacrificium, & oblationem. 1. Sam. 26. Vade cole deos alienos. Psal. 2. Colite ipsum Iehoua in timore. Malach. 3. Frustra est colere Deum. Deut. 11. Ad diligendum Iehoua deum tuum, & ad colendum eum in toto corde uestro, & in tota anima uestra. 1. Samuelis 17. Si autem ego præualuero eum, & percussero eum, eritis nobis in seruos, & coletis nos. Gen. 14. Duodecim annis coluerunt Kedorlaomer & decimo tertio rebellauerũt. & cap. 31. Vos scitis q͂ pro uirili mea coluerim patrem uestrum. Exo. 20. Sex diebus coles, & facies omne opus tuum, at dies septimus sabbathum est Iehoua dei tui. Deut. 28. Vineam plantabis & coles, sed uinum non bibes.

Participiũ præsens עֹבֵד Gen. 49. Et factus est pro tributo seruiens. Prou. 12. Suauis somnus colentis. Ezech. 48. Colens ciuitatem, colent eum ex omnibus baculis Israel. Genesis 4. Et Cain erat colens terram. Ezech. 13. Vir colens terram, id est, agricola. Et pluraliter עֹבְדִים Num. 18. Ipsi seruiũt seruitium tabernaculi. 2. Reg. 17. Et deos suos erãt colẽtes secundũ morem gentiũ. In statu regiminis עֹבְדֵי Iesa. 19. Et pudefiẽt seruitio colẽtes ligna. & cap. 30. Boues & pulli asinorũ cultores humi.

In uoce passiua נֶעֱבַד Deut. 21. In uallem asperam, in qua non coletur. Ezech. 36. Et culti eritis, & sati eritis. Et mox iterum: Et terra desolata coletur.

Participium נֶעֱבָד Ezech. 5. Regi propter agrum seruitur.

In secunda coniugatione uoce passiua עֻבַּד Deuteron. 21. Vitulam armenti, in quam non est duriter actum, quæ non traxit in iugo. Iesaiæ 14. Et à seruitute dura, qua duriter actum est in te.

In tertia coniugatione הֶעֱבִיד seruire fecit, ad seruitium adegit, in seruitutem redegit. Iesaiæ 43. Sed seruire fecisti me in peccatis tuis, defatigasti me iniquitatibus tuis. Et mox iterum: Non seruire feci te in oblatione. Ezech. 29. Rex Babylonis in seruitium adegit exercitum suum seruitute dura. Iere. 34. Vt non seruire in illis. Exo. 1. Et adegerunt seruire Ægyptij Israelem. 2. Paralip. 2. Et sexcentos præfectos ut seruire facerent populum.

Participium præsens pluralis numeri מַעֲבִידִים Exod. 6. Quos Ægyptij seruire faciunt.

INDE NOMINA.

עֶבֶד Seruus, qui uel pecunia est emptus, uel captus bello, quanquã etiã ex humiliatiõe, & animi submissiõe aliquis se seruũ alterius uocat, atq; tũ idẽ est, qđ obsequẽs, obtempe

temperans,ſubiectus,deditus,&c. Geneſ.9. Seruus ſeruorum erit fratribus ſuis.Et mox iterum:Et erit Canaan ſeruus illi.Exo.12.Et omnis ſeruus,acquiſitio argenti. & cap.21.Si emeris ſeruum Hebræum,ſex annis ſeruiet, & in ſeptimo anno egredietur.Deut.34.Et mortuus eſt ibi Moſes ſeruus Iehoua. Et in diſtinctione ſententiæ עָבֶד Leuit.25.Non uendatur uenditione ſerui.1.Reg.9.Non dedit Salomo ſeruum. In ſtatu affixorũ mutat prius ſegol in pathah, & alterum in ſeua.Ioſue 1. Moſes ſeruus meus mortuus eſt. Et pluraliter עֲבָדִים Gen.9. Seruus ſeruorũ erit fratribus ſuis.& cap.12.Et ſerui & ancillę.& cap.44.Apud quęcunq; inuentus fuerit ex ſeruis tuis,ſtatim morietur,& nos erimus Suſtentatoris mei in ſeruos.2.Sam. 8.Et factus eſt Moab Dauidi in ſeruos, portantes munus. Et in ſtatu regiminis עַבְדֵי Gen.26.Et foderunt ſerui Izhak in ualle. In ſtatu affixorũ ſeruat priores duas uocales.Leu.25.Quoniã ipſi ſunt ſerui mei,quos eduxi de terra Ægypti. 1.Reg. 10.Et habitationem ſeruorum eius,& ſtationem miniſtrorum eius.

עֲבֹדָה Seruitium,ſeruitus,cultus.& dicitur tam δουλεία quàm λατρεία Gen.29. Et dabitur tibi etiam hoc pro ſeruitio,quo ſeruies apud me.Exo.1.Et amaricauerunt uitã eorum ſeruitio duro.& cap.2.Et gemuerunt filij Iſrael præ ſeruitio, & clamauerũt,& aſcendit clamor eorũ ad Deum propter ſeruitiũ.Leuit.23.Omne opus ſeruitij non facietis. In ſtatu regiminis עֲבֹדַת Exo.30.Et accipies argentum expiationũ à filijs Iſrael ad ſeruitium tabernaculi.Leuit.24.Omnis ingrediẽs ad ſeruiendũ ſeruitium ſeruitij,& ſeruitiũ portationis in tabernaculo.Ieſa.32.Et erit factura iuſtitiæ pax,& ſeruitium iuſtitiæ tranquillitas,& confidentia æterna. In ſtatu affixorũ עֲבֹדָת Geneſ.30.Quoniam tu noſti ſeruitiũ meum,quo ſeruiui tibi. Exod.12.Et cuſtodieritis cultum iſtum.Et mox iterũ: Quis iſte eſt cultus ueſter.Pſ.104. Egreditur homo ad opus ſuum,& ad culturam ſuam uſq; ad ueſperam.

עֲבֻדָּה Seruitium.Gen.26.Et fuit ei acquiſitio ouium, & acquiſitio armenti, & ſeruitium multum.Iob 1.Et ſeruitium multum ualde.

עַבְדוּת Seruitus.Eſdræ 9. Parum in ſeruitute noſtra. Et iterum:Et in ſeruitute noſtra non derelinquimus Iehoua.

מַעְבָדִים Seruitia.nomen pluralis numeri tantum.Iob 34.Iccirco agnoſcet ſeruitia eorum.

עֲבָדִים Seruitia,nomen pluralis numeri tantum,ſingulare eius eſſet עֲבָד tamen non eſt in uſu.Eccl.9.Et ſeruitia eorum in manu Dei.

1090 עָבָה Condenſatus eſt,eſtq; quantitatis,& congruit ſignificatione cũ uerbis עוּב עָבַב & עָבַת Item cum בּוּעַ & בָּעָה niſi quod ut forma,ita modo ſignificãdi inter ſe differant.Deut.32.Impinguatus es,condenſatus es.

INDE NOMINA.

עָב Denſum,denſitas cuiuslibet rei, nomen maſculini generis.1.Reg.7.Et columnas & denſitatem in ſuperficie eorum,ubi de trabe denſo dicitur. Et hoc nomine Hebræi communiter uocant nubem denſiorem.1.Reg.18.Ecce nubes parua ſicut uola uiri aſcendit de mari.Iob 20.Et caput eius ad nubẽ pertigerit.& cap.30. Et ut nubes præterijt ſalus mea.Prouerb.16.Et beneuolentia eius ſicut nubes ſerotina.Eccleſ.11.Si plenæ erunt nubes pluuia ſuper terram euacuantur. In ſtatu regiminis עַב Exod.19.Ecce ego ueni ad te in denſitate nubis. Et pluraliter עָבִים Ierem.4. Ingreſſi ſunt in denſitates,id eſt in ſyluas denſas.Iudic.5.Ecce nubes ſtillauerunt aquas.1.Reg.18.Et cœli obfuſcabantur nubibus & uento.Iob 22.Nubes ſunt abſcõſio illi.Pſal.104.Qui ponet nubes uehiculum ſuum. In ſtatu regiminis עָבֵי 2.Samuelis 22.& Pſalm.18.Denſitates nubium. In ſtatu affixorum etiam nihil mutat. Iob 26.Colligat aquas in nubes ſuas.Pſalm.18.A ſplendore præſentiæ eius nubes eius tranſeunt. Et in forma fœminina עָבָה 1.Reg.12.Minimus meus denſior lumbis patris mei. Et in ſtatu affixorum mutat he literam in iod, & cametz in hateph cametz.1.Reg.7.Et denſum eius palma.Ieremiæ 52.Et denſum eius quatuor digitorum. Et pluraliter עָבוֹת nubes.2.Samuelis 23.Sicut mane non ſunt nubes.Pſ. 77.Effluxæ ſunt aquis nubes.

עֳבִי Denſitas.Iob 15.Currit ad eum collo ſuo,denſitate tergoris clypei ſui.

Et in

מַעֲבֶה Et in ſtatu regiminis מַעֲבֵה denſitas. 1.Regum 7. In regione Iordanis fudit ea rex in denſitate humi.

עַבְטִיט Nomen compoſitum ex עַב & טִיט & ſignificat denſum lutum. Habakuk 2. Et aggrauat ſuper ſe lutum denſum.

1091 עבט Mutuatus eſt, alicunde mutuo accepit, borgen. Deut. 15. Tu aũt non mutuo accipies. In ſecunda coniugatione עִבֵּט mutuauit, id eſt, cõmutauit. Ioel. 2. Sicut heroes current, ſicut uiri bellicoſi tranſcendent murum, & ſinguli in uia ſua ambulabunt, neq; commutabunt ſemitas ſuas abwechſeln.

In tertia coniugatione הֶעֱבִיט mutuo dedit. Deut. 15. Mutuo dabis gentibus multis. Et mox iterum: Sed aperiendo aperies illi manum tuam, & mutuando mutuabis illi ſufficientiam defectus eius, quo defecerit ei.

INDE NOMEN.

עֲבוֹט Mutuum, hoc eſt, pignus, quod mutuo danti interim datur donec ſoluatur debitũ. pfand, vnderpfand. Deut. 24. Proferet ad te pignus foras. Et mox iterum: Reſtituendo reſtitues ei pignus, dum occubuerit ſol. Et in ſtatu affixorũ nihil uariat. Deuter. 24. Si accomodato dediſti proximo tuo accommodatum aliquod, non ingrederis in domum eius ad pignorandum pignus eius. Et mox iterum: Et ſi uir ille oppreſſus eſt, non cubabis in pignore eius. uide בָּעַט.

1092 עבר Generali ſignificatione nõ multum abludit à uerbis עָרַב & בָּעַר & ut literarum tantum tranſpoſitione, ita ſolo ſignificandi modo inter ſe differunt. Generaliter enim hæc tria tranſitionem, ſeu motum de uno ad aliud ſignificãt. Nam עָרַב conuenire, ſeu ut Latini dicũt tranſigere בָּעַר tranſitione uagari ſeu tollere עָבַר autem tranſire communiter de loco ad locum, ſeu conditione ad conditionem ſignificat, quando ſcilicet medium per quod trãſitur uel aqua, uel ignis, uel mons, uel uallis, uel campus aut deſertum exiſtit. Primo abſolute ponitur. Pſal. 16. Statui, ne tranſeat os meũ. Habakuk 1. Tunc mutabit animum ſuum & tranſibit, & reus erit. Prouerb. 22. Qui callidus eſt uidet malum & abſcondit ſe, imperiti autẽ dum tranſeunt, ſtatim damnum accipiunt. In illis tribus ſuperioribus locis temeritatẽ & trãſgreſſionem importat. Interdum ſignificat præterire aliquid. Pſal. 18. A ſplendore coram ipſo nubes eius præterierunt. Pſal. 37. Et præteribam, & ecce non erat. Pſal. 57. Et in umbra alarum tuarum defenſionem quęram donec prætereat malũ. Exo. 12. Et tranſibit Iehoua ad percutiendũ Ægyptios, & uidebit ſanguinem in ſuperliminari & ſuper duobus poſtibus, & tranſiliet ſuper ianuam &c. Hinc ſumpſerunt Euangeliſtæ, quod dicunt de tranſitu Chriſti ad patrem, &c. Eſt aliquando temporis. Gen. 50. Et præterierunt dies luctus eius. Iob 17. Dies mei præterierunt. & cap. 18. Præterijt meſſis, ceſſauit æſtas, & nos ſaluati non ſumus. Ieſaiæ 28. Donec prętereat indignatio. Secundo regit plerunq; poſt ſe accuſatiuum mediante articulo אֶת accuſatiui caſus, ſi de aquis dicitur. Gen. 31. Et ſurgens tranſiuit fluuium. & cap. 32. Quoniam cum baculo meo tranſiui Iordanem iſtum. 1. Reg. 2. Tranſibis torrentem Kidron Aliquando etiam de loco. Gen. 32. Ortus eſt ei ſol dũ tranſiret Penuel. Item de perſona. 2. Samuel 18. Cucurrit igitur Achimaz & præterijt ipſum Huſi. i. anteuertit. Itẽ attribuitr etiã rei inanimatæ. Ier. 23. Fui quaſi uir ebrius, & uelut uir quem tranſiuit uinũ. i. peruaſit. Significat tamen etiam in hac conſtructione metã conſtitutam, & præſcriptam præterire. Gen. 31. Teſtis eſt aceruus ille, & teſtis eſt ſtatua illa, ꝙ non præteribo aceruũ hũc ad te, neq; tu præteribis aceruũ iſtũ & ſtatuã iſtã ad me in malum. Ier. 5. Qui poſuit arenã terminum mari, ſtatutum perpetuum, nec præteribit eũ. Pſ. 104. Terminũ poſuiſti quẽ non præteribit. Num. 22. Si daret mihi Balak plenitudinem domus ſuæ, argentum & aurum, nõ potero præterire os Iehoua dei mei, ut faciam uel exiguum uel magnum quiddam. Ioſue 7. Eò ꝙ præteriuit pactũ Iehoua, & fecit ſtultitiam in Iſrael. Tertio, cõſtruitur ſæpenumero cũ præpoſitione beth. i. in per. Gen. 12. Et trãſiuit Abrã per terrã uſq; ad locũ Sichem. Gen. 30. Tranſibo hodie per omnes greges tuos. Num. 20. Tranſibimus nunc per terram tuam, nõ tranſibimus per agrum aut per uineam. Legitur tamen

men ſemel in ſingulari phraſi.Deuter.29.Vt tranſeas in pacto Iehoua dei tui, & in iuramento eius, quod Iehoua deus tuus fecit hodie tecum,id eſt,ut pergas,tanquã intra metas. Quarto,cum ablatiuo mediante מֵאֵת Deut.2.Tranſiuimus à fratribus noſtris filijs Eſau.1.Reg.22.Quo tempore tranſiuit ſpiritus Iehoua à me ne loqueretur mihi. Item cum מֵעַל Gen.18.Ne obſecro trãſeas à me.Et cum ſimplici mem.Pſalm.18.A ſplendore coram ipſo nubes eius tranſierunt. Et in ſingulari phraſi Ieſaiæ 40.Et à deo meo iudicium meum præteribit,id eſt,negligetur.

Quinto,cum עַל Num.6.Nouacula non tranſibit ſuper caput eius.Pſalm.42.Et procellæ tuæ ſuper me tranſierunt.Num.5.Aut ſi tranſierit ſuper eum ſpiritus Zelotypiæ,ut æmuletur uxorem ſuam.Deut.24.Si acceperit aliquis uxorem nouam non egredietur in militiam,neq; tranſibit ſuper eum pro re aliqua, ſcilicet onus aliquod publicum.Prouer.19.Moderatio hominis differt iram ſuam,& decus eius eſt tranſire ſuper tranſgreſſionem,id eſt,diſſimulare. Sexto,cum תַּחַת ſub, ſubter.Leuit.27.Omnis decimatio bouis & ouis,& quicquid tranſit ſub baculo, ſcilicet paſtoris. Septimo,cum לִפְנֵי Et tum ſignificat præire,anteire, præcedere. Gen.33.Et ipſe præiuit ante eos.Exo.17.Præi ante populum.Deut.3. Manda cum Ioſua, & corrobora eum,& cõforta eum,quia ipſe præibit ante populum iſtum,& ipſe forte diuidet eis terrã hanc,quam uides. Octauo cum בֵּן inter. Gen.15. Et ecce furnus fumans, & lampas ignis tranſiuit inter partes illas.Ier.34. Qui non confirmauerunt uerba pacti,quod pepigerunt coram me, cum uitulum conciderent in duas partes,& tranſirent inter partes eius. Nono, cum בְּתוֹךְ Num.32. Et tranſierunt per medium mare in deſertum.

Participium præſens עֹבֵר ſine holem.Pſal.8. Tranſiens ſemitas maris. Gen.23. Quadringentos ſiclos argenti tranſeuntis ad negociatorem.Exo.30. Omnis tranſiens ad recenſitos,à filio uiginti annorũ & ultra dabit leuandã ipſi Iehoua.Ieſ.29. Quaſi ſtipula tranſiens,multitudo Tyrannorum. Mich.7.Quis deus eſt ſicut tu,leuans iniquitatem,& tranſiens ſuper tranſgreſſionem propter reliquias hæreditatis tuæ,[redacted] Et pluraliter עֹבְרִים Iere.34. Tranſeuntes inter partes uituli.Num.14.Et dixit Moſes,quare in hoc eſtis præteritores oris Iehoua,hoc non ſuccedet.Prouer.26.Magiſter præſtat omnia,ſecus ſi quis conducit ignauum,& præteritores,id eſt qui obiter & tranſeunter aliquid faciunt hümpler. Et eſt contrarium nomini בַּיִל.

In ſecunda coniugatione עִבֵּר tranſire fecit.1.Reg.6.Et tranſire fecit, ſcilicet uectem per clauſuras aureas ante oraculum auro obductum.Et inde ſumpta ſimilitudine de pecore maſculini generis dicitur.Iob 21.Bos eius tranſire fecit, & non abijciet,ſcilicet ſemen.

In tertia coniugatione הֶעֱבִיר tranſire fecit,tranſtulit.Gen.8.Et trãſire fecit deus uentum ſuper terra,& ſedatæ ſunt aquæ.Leuit.25.Et tranſire faciet clangorem cornu in menſe ſeptimo.Et mox iterum:In die expiationis tranſire facietis cornu per uniuerſam terram ueſtram.Exo.12.Et trãſire facies omne,quod aperit uuluam ipſi Iehoua,id eſt cenſebis.Gen.47.Populum uero ipſum trãſire fecit in ciuitates,id eſt tranſtulit.2.Sam.12.Et dixit Nathan ad Dauid etiam Iehoua tranſtulit erratũ tuũ, non morieris.2.Sam.3.Ad transferendum regnum à domo Saul.2.Paralip.35.Trãſferte me,quia uulneratus ſum uehementer.Gen.32.Et accipiens tranſire fecit eos flumen. Porro quando conſtruitur cum præpoſitione beth,& de igne intelligitur,uel etiam impio ritu idolo Molech exhibito,cui parentes liberos ſuos igni cremabant,tum ſignificat traducere per ignẽ,quod Latini ueteres dicebant luſtrare.Num.31.Omnem deniq; rem quæ uenit per ignem,tranſire facietis per ignem, & mundabitur,& quicquid non uenit per ignem tranſire facietis per aquam.2.Samuelis 12.Et tranſire fecit eos per fornacem lateritium. 2.Regum 17.Et tranſire fecerunt filios ſuos,& filias ſuas per ignem.Leuit.18.Et de ſemine tuo non dabis ad traducendum ipſi Molech.

Participium præſens מַעֲבִיר Deut.18.Non inueniatur in te traducens filiũ ſuum, aut

aut filiam tuam per ignem. Dan.11. Stabit in loco eius transire faciẽs, & exactor ornatu regio, id est censor. Et pluraliter מַעֲבִירִים 1.Sam.2. Non enim est bona fama quam ego audio, præterire facitis populum Iehoua, id est præuaricari.

In quarta coniugatione הִתְעַבֵּר transfertur ad animi inflammationem seu exarsionem. Nam ut transire per ignem, pro comburi, ita transire per irã accipitur pro exardescere in ira. Et construitur semper cum præpositione beth. Deu.3. Et exarsit Iehoua in me. Psal.78. Et in hæreditatem suam exarsit. Semel tamen cum עִם construitur. Psal.89. Exarsisti contra unctum tuum.

Participium מִתְעַבֵּר Prou.14. Sapiens timet, & declinat à malo, sed stultus transit, & est confidens, id est perrumpit. Prou.26. Similis est uellicãti aures canis, qui transiens exardescit super causa non sua. Prouerb.20 Sicut rugitus leonis terror regis, qui inflãmat eum illius anima errat Hic tamen operęprecium annotandum duxi, quod hoc uerbo in utroque significandi modo tam saluator noster quã Apostoli ipsius usi sunt, ex quibus ipsius significatio multo sit illustrior. ut Matthæi 5. Christus inquit: Amen quippe dico uobis donec trãsibit cœlum & terra, iota unũ, aut apex unus non transibit ex lege, quoad omnia facta fuerint. Item Lucæ 16. Facilius est cœlum & terram transire, quàm legis unum apicem cadere. Item cap.21. Amen dico uobis non transibit hæc ætas, antequam omnia hæc facta fuerint, cœlum & terra transibunt, uerba autem mea non transibunt. Quomodo autẽ cœlum transiturum sit Petrus clare exponit. 2. Epi. cap.3. ubi inter cætera sic scribit. Atqui nunc cœli & terra eiusdem sermone repositi sunt, & seruantur igni in diem Iudicij & perditionis impiorũ hominum. Et paulò pòst. Veniet dies domini sicut fur in nocte, quo cœli procellæ in morem transibunt, elementa uero ęstuantia soluẽtur, terraq; & ea quæ in ea sunt opera exurentur.

INDE NOMINA.

עִבְרִי Hebræus, nomen masculini generis, quo cognomine à Cananæis & Phœnicibus Abrahã initio appellatus est, ꝙ priusquã ad ipsos uenisset, trans Euphrathẽ in Mesopotamia habitauerit, & inde traiecto fluuio ad eos cõmigrauerit. q.d. TransEuphrateus, sicut dicimus TransIordanus, Transalpinus, &c. Et ab Abrahamo deinde tota eius posteritas, non solum à Cananęis, uerumetiam Ægyptijs alijsq; Gẽtibus Hebræi sunt cognominati. Et ad huius sententiæ confirmationem facit, quod Iosue 24. Deus de Abrahamo Hebręorum populo dicit. Ego tuli patrem uestrum Abraham trans flumen, & duxi illum per uniuersam terram Canaan, &c. Quare illis suffragari non possum, qui ab עֵבֶר uiro, cuius mentio fit Gen.10. deriuatũ uolunt. Gen.14. Et uenit qui euaserat, & indicauit Abram Hebræo. et cap.39. Ecce introduxit ad nos uirum Hebræum, ut illuderet nobis. Et mox iterum: Venit ad nos seruus ille Hebræus. Et pluraliter עִבְרִים Gen.40. Furtim sublatus sum de terra Hebręorum. & cap.43. Quia non possunt Ægyptij comedere panem cũ Hebręis. 1.Samuelis 4. Quæ nam est uox magni illius tumultus in castris Hebræorum. Et in genere fœminino עִבְרִיָּה Hebræa. Deut.12. Si uenditus fuerit tibi frater tuus Hebræus aut Hebræa. Ieremiæ 34. Vt demittat unusquisq; seruum suum, & ancillam suam, Hebræum & Hebræam liberos, ne quis seruiret ei in Iudęo, quisq; fratri suo.

Et pluraliter עִבְרִיּוֹת Exod.1. Et dixit rex ad obstetrices Hebræas. Cæterũ ꝙ ad discrimen attinet inter hæc duo Hebræus & Iudæus: Etsi Erasmus haud dubiè etiã alios sequutus, hoc esse dicat, quòd illud sit religionis, & alterũ magis Gentem & nationem indicet: Tamen existimo primum circa originem differre, ꝙ Hebræus dictus sit à transitu Euphrathis: Iudęus uero à Iuda patriarcha cognominationem acceperit. Deinde magis probatur quod Tertullianus in suo Apologetico adfert, A Iudæis, inquiens, Ptolemeus Philadelphus postulauit proprias scilicet literas, quas soli habebant. Ex ipsis ad ipsos semper prophetæ perorarunt. s. ad domesticã dei Gentem, ex patrum gratia, Hebręi retro, qui nunc Iudęi, &c. Equidem Paulus Apostolus, quando de generis cùm nobilitate, tum Originis antiquitate contra Pseudapostolos gloriat, Hebręi sunt, sum & ego (inquit) Israelitę sunt sum & ego,

semen Abrahæ sunt, sum & ego, &c. Iudæi appellationem ut recentiorem & ignobiliorem tacet, cum tamē in plerisq; alijs locis quando de hac gente loquitur, & eā à reliquis discernit, Iudæorum faciat mentionem. Nec uspiam in ueteri testamēto tam celebre fit ut in libro Esther.

עֵבֶר Transitus, uel ulterior pars seu terra, ad quam transitur. 1. Sam. 14. Erat deus petræ ex transitu isto, & deus petræ ex transitu altero. Et mox iterū: Vos eritis in transitu uno, ego aūt & Ionathā filius meus erimus in transitu altero. Induit tamen plerūq; naturam præpositionis trās ultra. 1. Sam. 26. Et transiuit Dauid ultra, stetitq; super cacumine montis. Nehe. 3. Pro solio ducis trans flumen. Ies. 9. Per uiam maris ultra Iordanem in Galilæa gētium. Sumitur tamen aliquādo pro terra seu regione ulteriore. 1. Reg. 4. Quoniam ipse dominatur in omni transgressione fluuij à Tiphsah usq; ad Gazam super omnes reges transgressionis fluuij. In statu affixorū seruat in prima sægol, altero mutato in seua. Iesa. 47. Quisq; ad transitum suum errabant. Porro hoc nomen construitur sæpenumero cum partibus indeclinabilibus, quas à fronte assumit & transit in naturam præpositionis.

בְּעֵבֶר Trans, citra. Nam Hebræi hac uoce pro utroq; utuntur, ex loco autem loquentis, alijsq; circumstantijs cognoscitur, ultra ne an citra significet. Gen. 51. Et uenerunt ad aream Atad quæ est trans Iordanem. hic ex circumstantia intelligitur quod illi fuerint in parte orientali, ac trāsmisso Iordane uenerint occidentem uersus. Iosue 24. Trans flumen habitauerunt patres uestri olim. Deut. 1. Hæc sunt uerba quæ loquutus est Moses ad uniuersum Israel trans Iordanē in deserto. & cap. 4. Trans Iordanem in ualle contra domum Peor. Ex illis duobus locis intelligit̄, quòd hæc scribens fuerit in terra Canaan, & de uerbis & rebus loquatur extra hanc terram & ultra Iordanem gestis. Proinde ut differēter cognoscas utra de parte scriptura loquatur trans uel citra, interdū מִזְרָחָה uel יָמָּה aut aliud nomen loci additur, quo situs cognoscitur sicut uidere est Iosue cap. 12. & 13.

מֵעֵבֶר Eadem ratio est significandi, quæ est cum בְּעֵבֶר hoc est, nunc trans, nunc citra significat. Num. 21. Et castrametati sunt citra Arnon. et cap. 22. Et castrametati sunt in cāpestribus Moab citra Iordanem Iericho. Num. 35. Tres ciuitates constituetis citra Iordanem, & tres ciuitates constituetis in terra Canaan. Porro Num. 32. Quoniam non possidebimus cum eis trans Iordanē & ultra, sed uenit possessio nostra ad nos citra Iordanem orientem uersus. In hac sententia dictio hæc מֵעֵבֶר bis est posita, quarum prior pro trans, posterior pro citra accipienda est. Deut. 30. Neq; est ultra mare, ut dicas, &c. Zophon. 3. A trans flumine Æthiopiæ mihi supplicabunt. Iosu. 24. Et ego tuli patrem uestrum Abraham trans flumē, & duxi eum per uniuersam terram Canaan. Est aūt hic obseruādum, q Matthei Euangelistę Interpres eodem modo usus est uoce πέραν, quo in duobus prioribus iam citatis locis ponitur cum cap. 4. ita scribit: Et sequutę sunt eum turbę multę à Galilęa & Decapoli, & à Hierosolymis, & à Iudęa, & à trans Iordanem. Quemadmodum etiam Latini quibusdam uocibus simili modo utuntur. ut Quintilianus salutem publicam trans mare petendam dixit, pro è trāsmarinis regionibus. Item, Et peregre redijt, pro ex peregrinatione. Item foris accessit, pro aliunde. Sic à trans flumen, id est à regionibus ultra flumen sitis.

אֶל עֵבֶר Ad, trās, seu, ad ultra, id est, ad id quod trās seu ultra, seu aduersum, seu ex opposito & è regione est positum, quanquam & in hac constructione etiam pro Citra inueniatur positum. Exod. 28. In labio eius quod est è regione Ephod interius. Deu. 30. Quis transibit ex nobis ultra mare ut portet illud inde ad nos. Ezech. 1. Non uertebant se ut irent quisq; ad ultra suam ibat. Iosue 22. E regione terrę Canaan in Galilęa iuxta Iordanem ad transitum filiorum Israel, &c. Vbi certe pro citra ponitur.

עַל עֵבֶר Ad transitum, in oppositū, ex aduerso. Exo. 35. Vt illuminet in oppositū faciei suæ.

עֶבְרֵי Pluralis numeri status regiminis, cuius singulare est עֵבֶר & significat, transitus, latera seu ulteriora ad quę transitur. Exod. 32. Tabulæ erant scriptæ in duobus transitibus suis, hinc & illinc erāt scriptæ, id est, lateribus. Ieremiæ 48. Estote sicut colum

ba,quę nidificat in transitibus foraminis foueæ.Iesaiæ 7.In die illa radet Iehoua no uacula conducta per transgressiones fluuij,id est,transfluuianos.

עֲבָרִים Nomen pluralis numeri tantum, quo Montana dicta sunt Moabitarum, à transitibus,quos montana illa habent,aut quod in transuersum protendãtur.& clara sunt quod Moses in illis sublatus sit.Num.21.& 33.Et castrametati sunt in cumulis Abarim in deserto, quod est iuxta terminum Moab.& cap.27. Ascẽde in montẽ istum Abarim,& uide terram,quam dedi filijs Israel.& cap.33.Et profecti de montibus Abarim castrametati sunt in campestribus Moab.Ierem.22. Vocifera de Abarim, quia contriti sunt omnes amatores tui. In statu affixi.Iere. 49.Et ab omnibus trã sitibus eius adducam calamitatem ipsorum.

עַבְרוֹת Nomen pluralis numeri status regiminis pro עַרְבוֹת positum.i.campestria.2. Sam. 15.Ecce ego moram facio in campestribus deserti, donec ueniat uerbum à uobis, sed de hoc in themate עָרַב

עֲבָרָה Ratis,seu nauis transitoria ein fehre.2.Samuelis 19.Et transiit nauis ut traduceret domum regis.Hinc existimo dictam בֵּית עֲבָרָה domum nauis seu traiectus.ubi Iohannes baptista baptisauit.Iohannis 1. Hæc in Bethabara facta sunt trans Iordanem, ubi Iohannes baptisabat.

מַעֲבָר Transitus,uadum,forma masculini generis.Iesaiæ 30.Et erit ubiq; transitus uirgæ. Gen.32.Et trãsiuit uadum Iahok.1.Sam.13.Et egressus est pręfectus Philistęorũ ad transitum Michmas. Et in genere fœminino מַעְבָּרָה Iesaiæ 10. Transierũt uadũ.

Et pluraliter מַעְבָּרוֹת Iesaię 16.Sic erunt filiæ Moab uada ad Arnon.Ierem.51.Et uada occupata sunt.Legitur tamen etiam מַעְבְּרוֹת Ios.2. Et persequuti sunt eos uia Iordanis usq; ad uadá.1.Samue.14.Erat aũt inter transitus,quibus Ionathan quærebat transire ad stationem Philistæorum.

עָבוּר Frumentum,seu fruges præteriti anni,sicut תְּבוּאָה prouentum significat uenturi anni. Ios.5.Et comederũt de frugib.terræ in crastino pascatis,azyma & spicas tostas.

בַּעֲבוּר Id est,pro,ideo,eò quòd,in quo,propter,propterea quòd,dictio consignificatiua, significans transitionem,uel de causa ad effectum,uel ècõtra ab effectu ad causam aut quando unum transire significatur pro alio.Genesis 27. Vt benedicat tibi anima mea.Et mox iterum: Vt benedicat priusquam modo moriar.Exod.20. Vt tẽtet uos,uenit deus, & ut sit timor ipsius. Amos 2. Eò quòd uendiderunt pro argento iustum.Psal.132.Propter Dauid seruum tuum nõ auertas faciem Christi tui.Mich. 2.Propterea quod putruit corrumpetur. Et cum affixis.Gen.3.Maledicta terra propter te.1.Sam.23. Vt euertat urbem propter me.

עֶבְרָה Ardor,excandescentia,furor,qui inflammat & peruadit,ut ignis. Psal.78. Misit in eos ardorem iræ suæ. Et in statu regiminis עֶבְרַת Iesaiæ 9.In ardore Iehoua exercituum inflammata est terra.Ezech.7.In die ardoris Iehoua.Prouerbiorum 21. legitur in hac forma absolute.Temerarius qui præceps est,derisor nomen eius, faciẽs in ardore temeritatem. Et cum affixis עֶבְרָתְ Psal.90. Dies nostri declinant in ardore tuo.Iesaiæ 10.Et contra populum ardoris mei amandabo eum.Oseæ 5. Effundam uelut aquas ardorẽ meũ. Et pluraliter עֶבְרוֹת Iob 40.Dissipa ardores irę tuę.

עֲבָרוֹת Ardores,furores.Iob 21.Ad diẽ ardorũ adducentur. Et in statu regiminis עַבְרוֹת Psal.7.Eleuare in ardores eorum,qui me angunt.

1093 עָבַשׁ Putruit, computruit. habetq; significatione cognationem quandam cum uerbo שָׁבַע cum in ea significatiõe accipitur qua ponitur Num.5.Chaldæus trãstulit uerbo מסא quod dissolui, putrescere sonat. Ioelis 1. Et putruerunt grana sub glebis suis.

1094 עָבַת Densauit,cõdensauit complicando, sicut funes seu frondes cõplicatione fiunt, & condensantur.congruitq; significatione cum uerbis בְּעַת & עוֹב עָבָה עָנַב בָּעָה nisi q modo significandi differant.Mich.7.Et magnus loquens prauitatem animæ suæ etiam condensant eam,id est,corroborant condensando.

INDE NOMEN.

עָבוֹת Singularis numeri,id est,intricatum,complicatum,cõdensatum & dicitur de fron

dibus,& funibus.Leuit.23.Et ramum arboris densæ. In statu regiminis עֲבֹות Ps. 129.Iehoua iustus abscindit funem improborum.Iesa.5.Et sicut fune plaustri delictum.Tametsi semel etiam ita in distinctione legatur.Exod.28. Facies eos factura funis. Et in statu affixorum seruat eadem puncta.Iob 39. An ligabis unicornu in sulco fune suo. Et pluraliter forma fœminina עֲבֹתוֹת Exod.28. Et pones catenulas complicationum super conclusoria.Oseæ 11.Traham eos funibus dilectionis. Legitur etiam forma masculina עֲבֹתִים Iudicum 15.Et ligauerunt eum duobus funibus nouis.Psal.118.Vincite solennitatem cum condensis,id est,frōdibus.Ezech. 3.Ecce posuerunt super te funes,& ligabunt te. In statu affixi.Ps.2.Proijciamus à

1095 nobis funes eorum.

עגב Accendi ardore,amore erga aliquem, affici erga aliquē,affici alicuius cōsuetudine,capi alicuius uisu seu auditu.Ezech.23.Et exarsit erga amatores suos.Et iterum:Et in omnes,erga quos exarsit. Et iterum: Et exarsit erga eos ad uisionem oculorum suorum.

Participium præsens seu nomen participiale עֹגֵב cuius plurale עֹגְבִים legitur Ieremiæ 4.Abominationem habuerunt in te omnes amatores.

INDE NOMINA.

עֲגָבָה Affectus amoris,affectio,ardor.Ezech.23.Et uidit soror eius Ahaliba, & corrupit concupiscentiam suam plusquam illa.

עֲגָב Ludus,lusus. Et pluraliter עֲגָבִים Ezech.33.Quia lusus ore suo ipsi faciūt.Et mox iterū:Et ecce tu es illis sicut canticum lusorum, iucundus uoce,id est,musicorum, & bonus ludendo.

עוּגָב Instrumentum musicum, cuius lusu afficimur uoluptate et amore.Hieronymus & alij post eum transtulerunt Organum,quod constat fistulis,alij fistulā. Gen.4. Ipse fuit pater omnis tractantis citharam & organum.Iob 21.Et lætantur ad uocē organi.scribitur etiam cum kybutz עֻגָב Ps.150.Laudate eū in chordis & organo.Similiter cum affixo.Iob 30.Et facta est in planctum cithara mea, & organum meum in

1096 uocem flentium.

עגל Congruit significatione cum uerbis לָעַג עָלַג גָּעַל חָלַע גָּלַע nisi quod ut transpositione literarū,ita modo significandi inter se uariant,notant autē hæc omnia generaliter rotunditatem,amolitionem,deuolutionem.

עָגוֹל Teres,rotundū.1.Reg.7.Rotundum in circuitu.Et mox iterum: Et os eius rotundū.1.Reg.10.Et caput erat rotundū throno. Et in genere fœminino עֲגֻלָּה cuius plurale עֲגֻלּוֹת 1.Reg.7.Quadrata non rotunda.

עָגִיל Nomen ornamēti rotūdi,uel quòd circulū,uel rotulā seu sphærulā uertere licebit. Num.31.Anulū,circulum,& armillam. Et pluraliter עֲגִילִים Ezech.16. Circulos in naribus tuis.

עֲגָלָה Plaustrum, quod super rotis uoluitur.1.Samu.6.Et facite plaustrum nouū. Et mox iterum:Et ponetis eam super plaustrū. Num.7. Plaustrū pro duobus principibus. Iesa.28.Et rota plaustri super Ciminum. Amos 2. Quemadmodum gemit plaustrū onustum manipulis. Cū affixo recipit in prima sægol.Ies.28.Et gemet rota plaustri sui. Et pluraliter עֲגָלוֹת Gen.49.Accipite uobis de terra Ægypti plaustra pro paruulis uestris.Psal.46.Plaustra comburet igni.

עֵגֶל Vitulus.s.plaustralis,masculini generis.Leuit.9.Accipe tibi uitulū filium armenti pro delicto.Et iterū:Et uitulum & agniculum filios unius anni.Ps.29.Et exilire fecit eos sicut uitulum.Exo.32.Fecerunt sibi uitulum conflatilem. Et in statu affixorum recipit sibi in prima sægol.Oseæ 8.Repulsus est uitulus tuus ô Samaria. Et pluraliter עֲגָלִים 2.Reg.17.Duos uitulos.Amos 6.Et uitulos.Micheę 6.In uitulis filijs anni. Et in regimine עֶגְלֵי Iere.46.Et uituli adhæsionis. Psal.68. Robustos in uitulis populorum. Et in genere fœminino עֶגְלָה uitula,quandiu non est fœcūda.Deut.21.Lauent manus suas super uitula deceruicata in ualle. Ieremiæ 46. Vitula pulcherrima.Gen.15.Accipe uitulam triennem,id est,quę nōdum fuit fœcunda. Et in statu regiminis עֶגְלַת Deut.21.Vitulam armenti.Iesaiæ 7.Nutriet homo

uitu-

uitulam armenti. Et cum affixis עֶגְלָה Iudic.14.Nisi arassetis cum uitula mea. Et pluraliter עֶגְלוֹת Num.7.Sex uitulas.Oseæ 10.Vitulis Bethauen.

מַעְגָל Primo significat munitionem plaustris circumquaq; cinctam,Latini uulgò uocãt quadrigoburgium.Germani wagenburg,nos uertemus plaustriburgium. 1. Samuelis 26.Saulem cubantem in plaustriburgio,& populum decumbentem undiq;. Et iterum:Saul iacebat dormiẽs in plaustriburgio.Et cum he litera in fine motum ad locum denotante מַעְגָלָה 1.Samu.17.Et uenit ad plaustriburgium. Deinde significat actum,id est,uiam tritam plaustro,& quæ orbitas habet.Psal.140. Et funes ex tenderunt,nempe rethe ad latus actus. Et in statu regiminis מַעְגַל Prou.2.Omnẽ actũ boni.& cap.4.Regula actum pedis tui.Iesaiæ.26.Rectum actum iusti regulabis. Et pluraliter forma masculina מַעְגָלִים Psal.23.Ducet me in actibus iustitiæ. Psal.65.Et actus tui stillabunt pinguedine.Prou.4.Incedere fecisti me in orbitis rectitudinis.Legitur tamen sępe in forma fœminea מַעְגָלוֹת Psal.17. Sustenta gressus meos in actibus tuis.Prou.2.Et ad gigantes actus eius.Iesaiæ 59.Et non est iudiciũ in actibus eius.

1097 עָגַם Significatione non multum abludit à uerbo עוּג uarie autem interpretes tam Iudæi,quàm Christiani reddiderunt,eò φ tantũ semel in hac forma legatur in scriptura sacra. Arbitror autem propriè significare neutraliter uri.Iob 30.An nõ fleui ad duriciem diei,usta est anima mea pro paupere,&c.Et ex isto loco Paulũ desumpsisse apparet,quod 2.Cor.11.scribit: Quis offenditur, & ego non uror. atque eodem uerbo πυρῦμαι utitur.quo 1.Corinth.7.Satius est nubere quã πυρῦσθαι.i.uri.

1098 עָגוּר Nomen auis,quam aliqui gruem,alij hirundinem,ego uerò anserem ferum esse arbitror,& hoc nomen ei inditum à stridore,quẽ propemodũ grui similẽ habet. Moses huius auis nõ meminit in lege.Certũ est ex earũ esse numero, quæ statis tẽporibus migrant.Iesaiæ 38. Sicut grus & anser,ita stridebam.Ierem.8.Etiam ciconia nouit in cœlo stata sua tempora,& turtur,et grus & anser obseruant tẽpus,quãdo ueniant,sed populus meus non cognouit iudicium Iehoua.

1099 עָדָה Apposuit,affixit,attexuit,adhibuit,applicuit aliquid ornatus gratia,adornauit, concinnauit.Et congruit significatione cum uerbis עוּד & יָעַד עָבַד nisi φ ut forma ita modo significãdi inter se differant. at à uerbo מָעַד omnino discrepat significatione. Iob 4. Applica ornatum & celsitudinem,gloriaq; & decore induere. Ezech.16.Applicabo tibi ornatum.& cap.23.Et applicabis ornatum.
In tertia coniugatione הֶעְדָה Iesa.61.Sicut sponsa applicabit mundum suum.Ier. 4.Quæ nunc indueris cocco & applicas ornatum aureum.cap.31.Adhuc applicabis tympana tua.Oseæ 2.Et adornauit ornamenta sua.

INDE NOMEN.

עֲדִי Ornatus,ornamentum,quod applicatur ornatus gratia.Iesaię 49.Omnibus his uelut ornamento uestieris.Iere.4.Applicas ornatum aureũ. Et in distinctione sententiæ עֶדִי Ezech.16.Et applicabis tibi ornatum. Et in statu affixorum habet sægol.Exod.33.Et nemo quisquam posuit ornatum suum super se.Et mox iterũ: Depone ornatum tuum à te.Et iterum:Et detraxerunt ornatum suum.Psalm.32. Ne sitis sicut equus & mulus in quibus nõ est intellectus, in camo & freno ornatu eius constringendo.Et est epitheton cami & freni.Psalm. 103.Qui faciat bono ornatũ tuum,id est,qui dat tibi satis ornamẽtorum. Et dualiter עֲדָיִים Ezech.16.Et ueniebas in ornatu ornamentorum.i.in duplici ornatu. Et pluraliter in statu regiminis עֲדִי 2.Sam.1. Qui superinducebat ornamenta auri uestimentis uestris. Ex istis exemplis iã adductis clare cognoscitur uerbi & nominis eius significatio.Et φ ut Hebræi utũtur uerbo שִׁית pro componere artificiosè uestitum,& ab eo uerbo שִׁית nomen deducunt,quod appositum seu compositum seu concinnum uestitum significat,ita utuntur uerbo עָדָה & nomine inde deriuato עֲדִי pro ornatu qui uestimẽtis affigitur,seu applicatur.De nomine עֵדוּת uide infra in themate עוּד

עָדָה Significatione priori contraria,significat,abire,recedere,præterire,transire.Iob 28.Non abijt super ea leęna.

In tertia coniugatione, legitur tantum participium præſens maſculini generis מַעֲדֶה Prou.25. Deponens ueſtimentum in die frigoris, &c.

INDE NOMEN.

עִדִּים Panni exuti & abiecti, centones, panni detriti. Ieſaiæ 64. Quaſi ueſtes detritæ ſeu abiectæ.

1100 עֵדֶן Nomen cum quinq; punctis, & eſt primo loci aut regionis amœniſſimæ ac uoluptuoſiſſimæ proprium, ubi deus initio hortum homini plantauit. congruitq; ſignificatione cum uerbis עָדָה עָבַר Geneſis 2. Et plantauit Iehoua hortum in Æden. Et quia hortus ille longe amœniſſimus erat, ſimul hoc nomen importat etiam amœnitatis, uoluptatis, deliciarum ſignificationem, atque hinc pro amœnitate ſeu uoluptate & delicijs appellatiue accipitur. Sicut & Græcis mutuata uoce ἡδονὴ uoluptas dicitur. Ieſaiæ 51. Ponetq; locum eius deſertum, quaſi Æden. Ezech.28. In Æden horto dei fuiſti. Ezech.31. Omnia ligna Æden, quæ ſunt in horto dei inuiderunt ei. Ioel.2. Quaſi hortus Æden eſt terra ante eum, & poſt eum deſertum uaſtum. Et pluraliter עֲדָנִים 2. Samuelis 1. Filiæ Iſrael flete ſuper Saul, qui ueſtiuit uos cocco in delicijs. Pſal.36. Torrente deliciarum tuarum potabis eos. Ieremiæ 51. Et impleuit uentrem de delicijs meis.

עֶדֶן Nomen regionis. Ezechielis 27. Haran & Kane & Æden. Amos 1. Conteram uectem Damaſci & extirpabo habitatorē Auen, et tenentē ſceptrū de domo Æden.

עֲדִינָה Delicata. Ieſaiæ 47. Audi iſtud delicata, quæ ſedes ſecura.

עֶדְנָה Voluptas. ſcilicet carnalis. Gen.18. Poſtquam inueteraui, erit mihi uoluptas.

מַעֲדַנִּים Voluptates, deliciæ, oblectamenta. Prouerbiorum 29. Caſtiga filium tuum, & recreabit te, & dabit oblectamenta animæ tuæ. Threnorum 4. Qui comederāt de delicatiſſimis, ſedent triſtes in plateis. Et in ſtatu regiminis מַעֲדַנֵּי Geneſis 49. De Aſſer pinguis panis, & ipſe dabit delicias regibus. Et in forma fœminea מַעֲדַנּוֹת 1. Samuelis 15. Acceſſit ad eum Agag delicatiſſime, id eſt, quaſi ad delicias. Iob 38. An ligabis delicias pleiadum.

INDE VERBVM.

וַיִּתְעַדְּנוּ Quartæ coniugationis, delicate uixit, uixit in delicijs, deliciatus eſt. Nehem.9. Comederunt, ſaturati ſunt, impinguati ſunt, & deliciati ſunt.

1101 עדף Legitur in prima coniugatione tantum participium præſens עֹדֵף id eſt, ſuperabundans, id quod ſupereſt liberum & non adſtrictum. ac congruit ſignificatione cum uerbo בָּרַע Exod.16. Et omne quod ſuperabundat reponite uobis in cuſtodiam. & cap.26. Et exceſſus, qui ſuperabundat in cortinis tabernaculi. Et iterū: Et cubitus hinc, & cubitus illinc in ſuperabundanti. Leuitic.25. Computet annos uenditionis ſuæ, & reddat quod ſuperabundat. Et pluraliter עֹדְפִים Numeri 3. Qui ſuperabundant ſuper Leuitas de primogenito filiorum Iſrael. Et iterum: Et accepit Moſe argentum redemptionis eorum ab illis qui ſuperabundabant de redemptione Leuitarum. Et in genere fœminino עֹדֶפֶת Exod.26. Dimidium cortinæ, quod ſuperabundat.

In tertia coniugatione הֶעְדִּיף Superabundauit, ſuperfuit. Exod.16. Et cum metirentur per Gomer, non ſuperabundabat multiplicans, & diminuens non deficiebat. Atque hanc ſententiam Paulus admodum ciuiliter ad ſuum negocium deflexit. 2. Corinthiorum 8.

1102 עָדַר In prima coniugatione ſignificat neutraliter cogi, congeri, contrahi, congregari, colligi in unum. Et differt modo tantum ſignificandi à uerbo גָּדַר 1. Paral.12. Ad congregandum ſe ſine duplici corde.

Participium præſens pluralis numeri, ſtatus regiminis עֹדְרֵי 1. Paral.12. Omnes iſti erant bellicoſi, congregantes exercitum.

In uoce paſſiua נֶעְדַּר ſignificat inſtrumento aliquo terram contrahi in unū cumulum, ut fit circa uites, ad quas terra ſarculo contrahitur, & ut etiam fit arādo ubi terra in aream congeritur. Et certe huiuſmodi tumuli in uineis formā habent gregis hinc inde gregatim paſcentis. Ieſaiæ 5. Et ponam eam deſertam, non putabitur,

neq;

neq; coaceruabitur. Et cap. 7. Et omnes monticuli, qui in ſarculo coaceruabuntur, non uenies illuc timore ſpinarum & ueprium.

Participium fœminini generis נֶעְדֶּרֶת Ieſaiæ 59. Et ueritas fuit redacta, ſcilicet in anguſtum, ut grex aliquis in caulam coartatur, ita ueritas introcluſa eſt, ne paſſim in publico doceatur. Atq; hic obſeruandum eſt diligenter quòd hoc uerbum in hac uoce paſſiua, ſimiliter in ſecunda coniugatione cum particula negatiua poſitum, rem de qua dicitur ſignificet exiſtere, & manere congregatam in unum, & integram. & liceat interpretari uerbo detrahi, deeſſe, decedere negatiue. Exempla de uoce paſſiua. 1. Samuelis 30. Nihil detractum fuit, id eſt, nihil defuit, à paruo uſq; ad magnum. 2. Samu. 17. Et tranſierunt Iordanem uſq; ad auroræ tempus, ne unus quidem defuit, qui non trãſiſſet Iordanem. Ieſaiæ 34. Quærite in libro & legite, & unum ex eis non deerit. & cap. 40. Vnum non defuit.

Participium maſculini generis נֶעְדָּר Zoph. 3. Singulis mane dat iudicium ſuum ad lucem, non eſt defectus.

In ſecunda coniugatione עִדֵּר ſimiliter ſe habet negatiue. 1. Reg. 4. Et præbebãt Præfecti illi alimoniam regi Salomoni, & omnibus accedentibus ad menſam regis, quiſq; per menſem, nec deeſſe ſinebant quicquam.

INDE NOMINA.

עֵדֶר Grex, collectio quædam animalium cùm minorum, ut ouium, caprarum, tum etiam maiorum, ut boum, uaccarum & aliorum. Geneſis 32. Tradidit in manum ſeruorum cuilibet gregem ſeorſum, & dixit ad ſeruos, tranſite ante me & ſinite ſpacium inter gregem & gregem. Iob 24. Gregem diripiunt & paſcunt. Et cum affixo. Ieſa. 40. Sicut paſtor gregem ſuum paſcit. Et pluraliter עֲדָרִים Greges, id eſt multæ congregationes animalium. Geneſis 29. Et cõgregati ſunt illuc omnes greges. Et in duobus ſequentibus locis accipitur pro ipſis caulis, in quas congregantur & includuntur greges. Ieſaiæ 17. Derelictæ ciuitates Aroer erunt caulę, ſcilicet ouium. 2. Paralipom. 32. Et caulas pro ouibus. In ſtatu regiminis עֶדְרֵי Canticorum 1. Quæ uagatur circa greges ſociorum ſuorum. Ioelis 1. O quantum gemunt iumẽta, flent greges pecorum, quia non ſunt ipſis paſcua, inſuper etiam greges ouium patiuntur. Similiter in ſtatu affixorum. Ieremiæ 6. Ad eam uenient paſtores & greges ipſorum.

מַעְדֵּר Sarculum, inſtrumentum, quo uel uineæ uel arua ſarculantur, id eſt, in unũ conueruntur. Ieſ. 7. Et omnes montes, qui cum ſarculo coaceruabuntur.

1103

עָדָשׁ Vſuuenit hoc nomen tantum pluraliter עֲדָשִׁים & ſignificat genus leguminis, quod nos lentes uocamus. Geneſ. 25. Et Iacob dedit ipſi Eſau panẽ, & coctionẽ lentium. 2. Sam. 23. Et fuit ibi pars agri plena lentiũ. Ezech. 4. Et fabas & lentes.

1104

עוּב Legitur ſemel, & in tertia coniugatione הֵעִיב congruitq; ſignificatione cũ uerbis עָבַת & עבה niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant, dicitur enim de denſiore obſcuratione. Thren. 2. Quomodo obſcurauit Iehoua filiam Zion, proiecit è cœlo in terram decorem Iſrael.

1105

עוּג Vſſit, aduſſit, aduſtulauit. & congruit ſignificatione cum uerbo עָגַם Ezech. 4. Et aduſtulatam hordeaceam comedes eam, & ipſam in ſtercore excrementi humani aduſtulabis eam in oculis ipſorum.

In uoce paſſiua נֵעוֹג Ruth 1. Num aduremini abſque marito? Hanc meam expoſitionem contra omnium cùm Grammaticorum tum interpretum ſententiam & interpretationem approbat diuus Paulus Apoſtolus, qui in hunc locum reſpiciens. 1. Corinth. 7. in hæc uerba ſcribit. Dico autem incõiugatis & uiduis, bonum eis eſt, ſi manſerint ut ego, quod ſi non continent, contrahant matrimoniũ, nam ſatius eſt nubere quàm uri. Verbum hoc Hebræum uertit etiam paſſiue uerbo Græco idem ſignificante, & in eadem etiam phraſi & ſententia. nam & Naami dicit nuribus ſatius eſſe ut reuertantur in patriam ſuam, & ibi nubant quàm urant.

INDE NOMINA.

עוּגָה Panis ſuper carbonibus, & nõ in fornace aduſtus ſeu coctus, quem Latini panem

ſubcineritium uocant, ego magis propriè uertēdum exiſtimaui uſtulariam, ſeu uſtulatam, ſubſtātiue. 1.Regum 17.Fac mihi inde uſtulatam paruam. Item עֻגָה ſine dagges.Oſeæ 7.Ephraim factus eſt uſtulata non uerſa. In ſtatu regiminis עֻגַּת cum dagges.1.Reg.19.Et ecce ad caput uſtulata prunarum.Ezech.4.Et uſtulatam hordei comedes eam. Et pluraliter עֻגוֹת Geneſis 18.Subigito paſtam, & uſtulatas. Exo.12.Et pinſuerunt paſtam, quam exportauerant ex Ægypto, uſtulatas azymas.Num.11.Et faciebāt illud Man uſtulatas, id eſt faciebant ex Manna uſtulatas.

מָעוֹג Vſtulata, 1.Reg.17.Viuit Iehoua deus tuus, ſi eſt mihi uſtulata, niſi plena uola fari-

1106 næ in cado.Pſal.35.Cum hypocritis ſubſannantibus propter uſtulatam.

עוּד

Congruit ſignificatione cum uerbis יָעַר עִיד עָדָה עָבַר niſi quòd ut forma parum, ita modo tantum ſignificandi inter ſe differant. at à uerbo מָעַד omnino diſcrepat ſignificatione. Significat autem in ſecunda coniugatione, nam in prima non eſt uſitatum, certificare, confirmare, ſuſtentare firmiter uerbo uel facto.Pſal.146.Iehoua cuſtodit aduenas, pupillum & uiduam ſuſtentat.& Pſal.147.Suſtentat humiles Iehoua, deprimit autem improbos uſq; ad terram.

In tertia coniugatione הֵעִיד & perpetuo conſtruitur cum beth præpoſitione, teſtatus, teſtificatus eſt, propoſuit ſeu ſtatuit credenda. 1.Regum 2. Nónne iuraui tibi in Iehoua, & teſtificatus ſum tecum.2.Regum 17.Quæ teſtificatus eſt cum eis. Geneſis 43.Teſtando teſtificatus eſt nobiſcum uir ille.Exod.19. Deſcende & teſtificare cum populo. Et aliquando regit poſt ſe accuſatiuum, & ſignificat obteſtari. Deuterono.4.Obteſtor uos hodie per cœlum & terram. Paulus imitatus hanc phraſin ſcribit 1.Timoth.5. Obteſtor in conſpectu Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti & electorum angelorum eius, ut hæc ſerues, &c. 1.Regum 21.Et adduxerunt duos teſtes filios Beliaal contra ipſum & obteſtati ſunt eum dicentes, Benedixiſti Deo & Regi, id eſt, teſtimonium præbuerunt contra eum. Threnorum 2.Quo obteſtabor te.

In uoce paſſiua הוּעַד Exo.21.Et ſi bos cornupeta fuerit ab heri & nudiuſtertius, & teſtificatus cum domino ſuo, non cuſtodierit eum, &c.

In quarta coniugatione הִתְעוֹדֵד Pſal.20.Ipſi ſuccubuerunt & ceciderunt, nos autem ſurreximus & ſubſtitimus.

INDE NOMINA, ET ALIAE PARTICVLAE.

עֵד Teſtis, & tam de perſona, quàm de alia re dicitur. De perſona Leuit.5. Si peccauerit anima & audierit uocem iuramenti, Teſtisq; fuerit, qui uel uidit, uel compertum habet, ſi non indicauerit, portabit iniquitatem ſuam. Eſt autem teſtis, qui proponit & ſtatuit credenda, & teſtatur de ueritate, & de re geſta & comperta. Ea nanque natura eſt Teſtimonij, ut de ueritate & re certa alijs teſtetur, quam cognouit, uidit, & audiuit, cui credere & fidem habere alios oportet, qui non uiderunt nec cognouerunt, quare fidem requirit. Inde teſtis aliquando pro prædicatore, & teſtimonium pro uerbo dei accipitur, quibus credere oportet. Sic Dominus Ieremiæ 29.Ego quod ſcio, inquit, teſtor. Similiter Chriſtus Ioannis 3.Amen dico tibi, quod ſcimus loquimur, & quod uidimus teſtamur, & teſtimonium noſtrum non accipitis. Et Ioannes 1.Epiſtola 1.Quod erat ab initio, quod audiuimus quod uidimus oculis noſtris, quod perſpeximus, & manus noſtræ contrectauerunt de ſermone uitæ, & uita manifeſtata eſt, uidimus, etiam teſtamur, &c.Et Ananias Paulo Actorum 22. ait, Quia tu eris teſtis illi apud omnes homines eorum quæ audiuiſti & uidiſti, &c. Et Petrus Actorum 1.Oportet igitur ut ex his uiris, qui nobiſcum uerſati ſunt toto tempore, quo Dominus Ieſus perpetuam uitæ conſuetudinem egit nobiſcum, exorſus à baptiſmo Ioannis ad eum uſque diem, quo receptus eſt à nobis, unus quiſpiam conſtituatur, qui ſit unà nobiſcum teſtis reſurrectionis eius &c. fide igitur adhærere oportet teſti, qui teſtimonium producit, ſiue ipſi teſtimonio à teſte prolato. Aliquando autem non de perſona, ſed de re dicitur, ut Geneſis 32. Feriamus fœdus ego & tu, & ſit teſtis inter te & me. Et mox

iterum

iterum: Cumulus iste est testis inter me, & inter te. Sumitur tamen in quibusdam locis abstractiue pro testimonio. Exod. 20. Non dicas contra proximũ tuum testimoniũ falsitatis. Prou. 25. Si quis dixerit cõtra proximũ suum testimoniũ falsitatis. Et pluraliter עֵדִים Numeri 35. Quicunq; percusserit animam per testes, uel in ore testium debet interfici homicida ille. Deuter. 17. In ore duorum testium. In statu regiminis עֵדֵי Psalm. 35. uel cum iod עֵידֵי Psalm. 27. Surrexerunt aduersum me testes falsitatis. In statu affixorum. Iob 10. Renouas testes tuos contra. Et in genere fœminino עֵדָה Genes. 31. Et testis sit cumulus iste, & testis sit ista statua. Et abstractiue, Testimonium. Genesis 21. Vt sint mihi in testimonium. Et pluraliter עֵדוֹת Deuter. 4. Hæc sunt testimonia, statuta, & iudicia. & cap. 6. Custodiendo custodietis præcepta Iehoua dei uestri, & testimonia eius. Et in statu affixorum sine uau mobili. Psal. 94. Custodierunt testimonia eius, uel cum uau mobili עֵדְוֹת 1. Regum 2. & 2. Regum 17.

עֵדוּת Testimonium. Exod. 40. Et pones ibi arcam testimonij. uocatur autem ideo arca testimonij, quod testimonium, id est, lex in ea esset reposita. Numeri 1. Et custodiebant Leuitæ custodiam habitaculi testimonij, in quo erat repositum testimonium. Vnde etiam pro loco oraculi seu ipsa arca per synecdochen accipitur. Numeri 17. Et pones tabulas in tentorium testimonij coram Testimonio, ut testificabor tecum. Item pro uerbo dei, quo nobis de uoluntate sua testatur. Psalm. 19. Testimonium Iehoua fidele. Leuit. 16. Et effundet nebula thymiamatis propiciatorium, quod est supra testimonium, id est, quod tegit legem. Et 2. Reg. 11. & 2. Paralipo. 23. legitur pro singulari & certo quodam ornatu, quo reges decorabantur, & quasi testimonio confirmationis cognoscerentur. Et producens filium regis imposuit ei coronam & testimonium. Hinc etiam in titulis Psalmorũ 60. & 80. multi pro ornamento accipiunt, quod regibus adhibebatur in testimonium, & signum regiæ maiestatis, licet rursus alij pro lege accipiant. Legitur etiam sæpenumero עֵדֻת eadem in significatione, qua עֵדוּת alias pro testimonio seu lege. Exo. 34. Duæ tabulæ testimonij in manu Mosi. alias pro loco seu arca testimonij per synecdochen. Exod. 16. 27. & 31. atq; Exod. 38. Epitheton est nominis מִשְׁכָּן.

תְּעוּדָה Testimonium. Ruth 4. Eratq; hoc certum testimonium in Israel. Iesaiæ 8. Liga testamentum.

עַד Ad, particula applicatiua seu coniunctiua & continuatiua, importans certitudinem, uel loci, uel temporis. Deuter. 4. Et reuersus eris ad Iehoua. Item, Deuter. 30. Threnorum 3. Oseæ 14. Et cum affixis. Num. 23. Amos 4. Iob 32. Aliquando idem ualet quod Adhæc, insuper, præterea. 1. Samuelis 2. Interdum, donec, quousq;, usq; ad. Gen. 3. Exod. 29. Psal. 141. Assumit aliquando iod paragogicum עֲדֵי Iob 7. Vsque ad crepusculũ. Aliquando nun paragogicum עֲדֶן adhuc. Eccles. 4. Et ultra nun literam he עֲדֶנָּה 1. Paralip. 12. Eccles. 4. Item forma עֲדֵי Psal. 147. Prosternit improbos ad terram. Item pro tandem, post. Num. 24. Principium gentium Amalech, qui tamen ipse tandem peribit. Et mox iterum: Atq; etiam ipse tandem peribit. Danielis 9. Et post finem belli determinatio abominationum. Accipitur עַד aliquando articulariter si geminatur in eadem sententia pro tam & quàm. Gen. 7. Ab homine usq; ad pecus, tam reptile, quàm uolucres cœli. Item eatenus, quatenus. Prouer. 6. Eatenus scortum, quatenus torta panis. A fronte accipit sæpe beth præpositionem בְּעַד in, pro, per, ante. & accipit etiam affixa. Iesaiæ 32. Turris & munitio facta est in speluncam. Iosue 2. Dimisit eos fune per fenestram. 2. Samuelis 6. Et Michol prospiciebat per fenestram. 2. Samuel. 20. Proijcietur per murum. 1. Paralipo. 19. Deus erit pro populo nostro, & pro ciuitatibus nostris. Genesis 6. Clausit deus ante eum. 2. Regum 4. Claude ostium tuum ante te. & de hac forma uide etiam supra in litera beth. Accersit etiam ultra beth à fronte literã mem מִבַּעַד intrinsecus. Canticorum 4. Item בִּלְעֲדֵי præter, excepto. Genes. 14. Excepto tantum quòd comederunt pueri. Legitur etiam מִבַּלְעֲדֵי præter, absque, excepto. Iosue 22. 2. Samuelis 22. & Psalm. 18. Ieremiæ 45. Sed de isto quoq; supra in uocula בַּל.

Et

Et quando à frõte accersit literam mem, tum significat aduerbialiter perpetuo, æternaliter. 1. Paralipo. 28. Si autem reliqueris eum, proijciet perpetuo. Iob 19. Stylo ferreo super plumbum æternaliter. Psalm. 10. Sermo Iehoua mundus permanet æternaliter. Et quando præponitur לָעַד nomini לְעוֹלָם importat perpetuitatẽ temporis. Psal. 111. Confirmata sunt perpetuo in seculum. Psal. 148. Statuit ea perpetuo in seculum. Aliquoties uero postponitur עד nomini עוֹלָם cum uau copulatiua & habet subscriptum sægol. Exod. 15. Iehoua regnabit in seculum & ultra. Ps. 10. Iehoua rex est in secula & ultra. Psal. 21. Vitam petijt abs te, & dedisti ei longitudinem dierum in seculum & ultra. Psal. 104. Non commouebitur in seculum & ultra. Sæpenumero dictio ista geminatur עֲדֵי עַד ultra & ultra. assiduẽ magis. Psal. 83. Erubescant & conturbentur assidue magis. Ps. 132. Filiorum eorum assidue assidue sedebunt. Iesaiæ 26. Cõfidite in Iehoua assidue & assidue. Legitur etiam עַד עוֹלְמֵי עַד Ies. 45. Non confundentur in secula æternitatis. Sic legitur in abstracto. Habakuk 3. Montes æternitatis. Item לָעַד עַד עוֹלָם Iesaiæ 30. Perpetuo donec est seculũ. Construitur cum præpositione מִנִּי ab antiquo, ab æterno. Iob 20. An hoc nescis ab æterno, à ponere hominem super terram. Cõponitur etiam isto modo עַד כִּי quousque, donec. Gene. 49. Donec uenerit Silo. Item isto modo עַד אָן id est, usquequo, quandiu. Iob 8. Item cum מְאֹד 1. Reg. 1. Et puella erat formosa ualde nimis. Itẽ cum nomine מְהֵרָה ualde, uelociter. Psal. 147. Est autẽ insuper operępreciũ, quãdo in hanc uoculam עַד incidimus, ut hic quoq; de ipsius significandi ratione copiosius dicamus. idq; ad refellendum Heluidij hæresin, in quam ignorantia huius uoculæ grauissime est lapsus, uoluit enim ex Matthæi uerbis cum inquit: Et non cognouit eam donec peperisset filium suum primogenitum, & maxime ex ista particula עד donec, statuere, quasi Ioseph post primogenitũ cognouisset Mariam, nec mansisset perpetuo uirgo. Et si uerum est hanc uoculam accipi inclusiue, sicut & Paulus ea est usus Rom. 5. Vsq; ad legem enim peccatum erat in mũdo, imo regnauit mors ab Adam usq; ad Mosen, &c. tamen plerunq; exclusiue usurpatur, ut partim ex supra citatis locis clarum est, quòd uocula ista cõtinuitatem, perpetuitatem, & ut ita dicam infinitatem importet. Et similes loquendi formæ idem testentur, nec patiantur beatissimam ac castissimam uirginem uiolari. Gen. 28. Neque deseram te donec fecero, quæ loquutus sum ad te. 1. Samuelis 15. Non uidit Samuel ultra Saulem donec ad diem mortis suæ. 2. Samuel. 6. Et Michol filiæ Saul non fuit filius usque ad diem mortis suæ. Psalm. 110. Ait Iehoua Sustentatori meo, sede à dextra mea, donec ponam inimicos scabellum pedum tuorum, ubi non sequitur quòd Christus non sit amplius sessurus ad dextram patris, quando sibi subijcientur inimici ipsius. Iesaiæ 42. Non afficietur mœrore, nec animo frangetur donec ponat in terra iudicium, &c. In quibus sane & pluribus alijs locis perpetuitatem & infinitatem importat. Sic etiam habetͅ in Noui testamenti similibus loquutionibus. ut Matth. 5. Non exibit donec persoluerit ultimum quadrantem. Luc. 21. Et Ierusalem calcabitur à Gentibus donec impleantur tempora Gentiũ, id est, perpetuo. Et cap. 22. Dico uobis posthac non bibam de fructu uitis, donec regnum dei ueniat. Non sequitur quòd Christus in regno Dei non biberit de fructu uitis. Explodendus est igitur execrabilis ille Heluidius cum sua hæresi, qua intemeratam uirginem Mariam conspurcare ausus fuit. Licebit etiam plura uidere in Nicolao Lyrano super. 1. caput Matthæi.

עוֹד Alia uox in alia forma, quæ similiter sustentationem, scilicet temporis, continuationem, & applicationẽ, hoc est durationem & perpetuitatẽ denotat, ut, Adhuc, ultra, amplius, deinceps, porrò, perpetuo. Gen. 8. Nõ addam maledicere amplius. & cap. 25. Adhuc pater meus uiuit? 2. Reg. 6. Et nõ addiderũt amplius turmę Syrię uenire in Israel. Iob 27. Omnis adhuc spiritus meus fuerit in me. Prou. 31. Vt bibat & obliuiscatur egestatis suæ, & molestiæ suæ non recordetur amplius. Iesaiæ 5. Quid est quod debui amplius uineæ meę facere. Ier. 2. Propterea ego perpetuo cõtendo uobiscum. Oseæ 12. Neq; deinceps in memoria habebuntur. Amos 4. Cum

adhuc

adhuc tres menses superessent. Ionæ 3. Adhuc 40. dies, & Niniue subuertetur, id est post quadraginta dies. Insuper accipit quoq; per prothesin beth בְּעוֹד Gen. 48. Dum adhuc stadium terræ esset. Amos 4. Dum adhuc tres menses essent ad messem. Et aliquando mem מֵעוֹד Num. 22. Quandiu tu usq; in hunc diẽ. uel ita. Abinde tu usq; in hunc diem. Et ut עַד affixa recipit, ita similiter עוֹד recipit affixa, nulla facta uocalis mutatione.

1107 עוד Cum uau mobili, & significat certo capere, comprehendere, retinere. & cõgruit significatione cum uerbis עָדָה יָעַר עוֹד nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Legitur autem in hac forma semel tantũ. Psal. 119. Funes improborum apprehenderunt me.

INDE NOMEN.

עַד Captura, præda, rapina. Gen. 49. Mane comedet rapinam, & uesperi diuidet prædam. Iesa. 33. Diuidetur rapina prædæ multæ, uel sic. Diuidetur rapina, præda multa. Zoph. 3. Ad diem, quo surgam ad rapinam. Et licet alij aliter accipiant & interpretentur, tamen mihi uidetur eadem esse sententia cum illa, quę est Psal. 68. Ascẽdisti in altum cepisti captiuitatem, accepisti dona pro hominibus &c.

1108 עוה Curuum fuit. Et quando ad animũ refertur seu ad actiones, significat iniquè seu peruerse agere. Congruit autem significatione cum uerbo עָוָה nisi ꝙ ut forma, ita modo significandi inter se discrepent. Esther 1. Non tantum contra regem inique egit Vasthi regina, uerumetiam cõtra omnes principes. Dan. 9. Aberrauimus, & inique egimus, & improbi fuimus.

In uoce passiua נַעֲוָה Psal. 38. Curuatus sum & humiliatus sum uehementer. Iesa. 21. Incuruatus sum cum audirem, conturbatus sum cum uiderem.

Participium seu nomen participiale masculini generis נַעֲוֶה quod in statu regiminis mutat sægol in zere נַעֲוֵה Prouer. 12. Iniquus corde erit contemptui. Et in genere fœminino נַעֲוָה & in statu regiminis נַעֲוַת 1. Sam. 20. Fili iniquæ rebelliõis.

In secunda coniugatione עִוָּה curuauit, peruertit, deprauauit. Threnor. 3. Semitas meas peruertit quæ, scilicet planæ erant & rectæ. Iesaiæ 24. Et formam eius. Iob 8. An omnipotens peruertit iustitiam.

In tertia coniugatione הֶעֱוָה 2. Samuelis 19. Non imputet mihi Sustentator meus iniquitatem, & non recorderis eorum quæ inique egit seruus tuus. Iob 33. Ego dixi, erraui & rectum curuaui, id est, quod rectum erat peruerti. Iere. 3. Peruerterũt uias suas, & obliti sunt Iehoua dei sui. & cap. 9. Peruerse agendo defatigati sunt. 2. Samuelis 7. Ipse erit mihi in filium, cumq; inique egerit, castigabo eum. 2. Samuelis 24. Ecce ego erraui, & inique egi. 1. Regum 8. Aberrauimus, inique egimus, & improbe fecimus. Psalm. 106. Aberrauimus cum patribus nostris, inique egimus, improbe fecimus.

INDE NOMINA.

עִי Sicut à רָוָה formatur רִי & à בָּרָה nomen בִּי ita à עָוָה deriuatur עִי quod significat curuitatem, iniquitatem quarumlibet rerum, id est, aceruum seu cumulum, seu tumulum ex multis uarijsq; partibus inæqualiter coaceruatum. Mich. 1. Et ponam Samariam in curuitatem agri, id est aceruum agri. Iob 30. Verũtamen in aceruum non mittet manum, scilicet ossium. Et pluraliter עִיִּים Psal. 79. Posuerunt Ierusalem in aceruos. Iere. 26. Ierusalem acerui erit. Mich. 3. ubi eadem sententia repetita est scribitur עִיִּין Chaldæo more. In statu regiminis עִיֵּי Num. 21. Et profecti de Oboth castrametati sunt in Ie Abarim. Et iterum, cap. 33. Et profecti de Oboth castrametati sunt in Ie Abarim in limite Moab, & profecti ex Iym castrametati sunt in Dibon Gad. Ex ijs posterioribus locis cognoscitur ex appellatiuo factum esse nomen proprium ab aceruis lapidum.

מְעִי Aceruus uariarũ partiũ inęqualiter iacentiũ. Ies. 17. Et erit aceruus ruinę. Et plur. מֵעִים acerui in uẽtre animalis. i. uiscera seu intestina, incurua. Iesa. 49. Ex uisceribus matris meæ. Ionæ 2. Et fuit Ionas in uiscerib. piscis. Et mox iterũ, Ex uiscerib. piscis Et cũ affixis. Ge. 15. Sed q egredieť de uiscerib. tuis, ipse hęreditabit. Ps. 40. Lex tua est

est in medio uiscerum meorum. Iesa.20. Et effudit uiscera eius super terram. Et iterum: Et panis in uisceribus eius uersus est. Et iterum: Multitudo uiscerum tuorum & commiserationum tuarum. Ezech.6. Et uiscera sua non implebunt. Cantic.5. Viscera eius ut ebur. Legitur etiam semel in forma fœminea מְעוֹת lapilli seu acerui in medio maris. Iesa.48. Et fuisset sicut arena semen tuum, & genimina uiscerum tuorum sicut lapilli eius &c. Lapides enim sunt uiscera maris.

עַוָּה Incuruatio, inclinatio, declinatio. Ezech.21. Incuruationẽ, incuruationem, incuruationem ponam eam, sed hoc nõ fiet donec ueniat cuius est iudicium, & cui tradam illud, id est declinatio maior atq; maior subinde erit tam politiæ, quàm sacerdotij donec uenerit Christus.

עִוְעִים Nomen geminatum pluralis numeri tantum. Incuruationes. Ies.19. Iehoua miscuit in medio eius spiritum incuruationum, nam errare fecerunt Ægyptũ in omni opere suo, sicut errat ebrius in uomitu suo, id est uertiginum.

עָוֹן Iniquitas, peruersitas, prauitas. Et est tam culpæ quàm pœnæ. Exẽpla in quibus est culpæ. Num.5. Faciens recordari iniquitatẽ. 2.Sam.14. Et si est in me iniquitas, statim interficias me. 2.Reg.7. Et dixit alter ad alterum non recte facimus hodie, cum dies sit boni nũcij, & nos tacemus, & expectamus usq; ad lucem matutinam, inueniet nos iniquitas. Psal.32. Cui Iehoua non imputauit iniquitatem. Psal.51. Ecce in iniquitate conceptus sum. Psalm.59. Absq; iniquitate cõcurrunt. Exemplũ in quo est pœnæ. 1.Sam.28. Et Saul iurauit Phitonissę in Iehoua, dicens, Viuit Iehoua si accidet tibi iniquitas propter rem istam. Scribitur tamen semel in statu absoluto עָוֹן Psal.39. In correptionibus propter iniquitatem castigabo uirum. Et in statu regiminis עֲוֹן Gen.15. Quia nondum perfecta est iniquitas Amorræi. Iesa.57. Propter iniquitatem auaritiæ eius natus sum. Vsurpatur quoq; pro idololatria. Iosue 22. An parua est uobis iniquitas Peor, à qua nõdum purificati sumus. Oseæ 7. Cum ego sanarem Israelem reuelata est iniquitas Ephraim. Et in statu affixorũ nihil uariat à statu regiminis. Psal.103. Qui parcit omni iniquitati tuæ, ubi iod est paragogicum. Ezech.18. Et portabunt iniquitatem suam, eritq; iniquitas sciscitantis, sicut iniquitas prophetæ. Item pro pœna iniquitatis. Leuit.26. Tunc humiliabitur cor eorum incircumcisum, & tunc acceptabunt iniquitatem suam, id est pœna iniquitatis erit eis grata, & eam comprobabunt, q̃ meriti sint pœnam iniquitate sua. Ies. 40. Et accepta est iniquitas eius, id est pœna iniquitatis eius, scilicet quod per Christum pro ea satisfactum est. Et pluraliter in forma masculina עֲוֹנִים Esdræ 9. Tu deus noster addidisti infernè ab iniquitatibus nostris, id est, non respicis in iniquitates nostras. Iesaiæ 64. Et iniquitates nostræ quasi uentus sustulerunt nos. Legitur tamen frequentius in forma fœminina עֲוֹנוֹת Leuit.16. Et confitebitur super ipsum cunctas iniquitates filiorum Israel. Iob 13. Quot sunt iniquitates mihi, & errata. & cap.19. Metuite uobis à gladio, quia furor iniquitatum est gladius. Psal.65. Verba iniquitatum præualuerũt super me. Psal.130. Si iniquitates obseruaueris Ia, Sustentator quis consistet. Oseæ 10. Cum castigauero eos propter duas iniquitates ipsorum, id est duos uitulos, quanquam scriptum sit עונות pro עֲוֹנֹת.

מָעוֹן Nomen masculini generis. Cauea, habitaculũ à curuitate seu concauitate. Psal.90. Sustentator habitaculum tu factus es nobis in generationem & generationẽ. 1.Samuelis 2. Quare conculcatis sacrificium meum, & oblationem meam, quæ mandaui in habitaculo. Et in statu regiminis mutat cametz in seua מְעוֹן Deut.26. Prospice de cauea sanctitatis tuæ. Psal.26. Dilexi caueam domus tuæ. Iere.9. Posuisti Ierusalem in aceruos, caueam draconum. In statu affixorum nihil uariat à statu regiminis. Psal.91. Altissimum posuisti habitaculum tuum. Zophon.3. Excidetur cauea eius. Et pluraliter מְעוֹנִים 1.Paralip.4. Et percusserunt tentoria eorum & caueas. Et in genere fœminino מְעוֹנָה Deuter.33. Habitaculum, deus antiquitatis.

Et cum affixo מְעוֹנָתוֹ Psalm.76. Et habitaculum eius in Zion. Et pluraliter מְעוֹנוֹת Iob 37. Et ingreditur fera in latibulum, & in caueis suis morabitur. Cãtic.4. De caueis leonum.

Inuo-

1109 **עוט** Inuolauit celeriter more auium rapacium, quæ inuolant super prædam, ut diripiant. 1. Samuelis 25. Ecce misit Dauid legatos ex deserto ut benedicerent sustẽtatori nostro, sed inuolauit in eos.

INDE NOMINA.

עַיִט Volatus, turba ferarum auium, quæ irruit multitudine. & est nomen collectiuum. ein flug, Genes. 15. Et descendit uolatus super cadauera, & flatu abegit eum Abram. Iesaiæ 18. Et ęstiuabit super eum uolatus. & cap. 46. Voco ab oriente uolatũ, uocat autem hoc nomine Cyrum cum suo exercitu, à uelocitate & rapacitate. Ierem. 12. Nunquid quasi uolucre tinctum, est hæreditas mea, nunquid uolatus undiq; circa illud. Prius est speciei, & notat passiuæ noctuam rubris maculis aspersam, in quam inuolant alię aues. Alterum est collectiuũ, & actiue significat uolatũ auiũ rapaciũ.

In distinctione sententiæ עָיִט Iob 28. Semitam quam non cognouit eam uolatus, neque intuitus est oculus uulturis. Et in statu regiminis עֵיט Iesaiæ 18. Derelinquentur pariter uolatui montium & animantibus terræ. Ezechiel. 39. Volatui auium, omni alato, & bestiæ agri tradidi te in cibum.

עֵט Stylus, seu calamus, à uelocitate, & inuolatione, & quo Scriba in chartam seu tabulam inuolat, eamq; scriptura tegit. Iob 19. Stylo ferri, & plumbo ad perpetuitatẽ in petra incidantur. Psal. 45. Lingua mea stylus scribæ uelocis. Ieremię 8. Ecce ad mẽdacium fecit stylum, stylus est mendacij scribarum. & cap. 17. Delictum Iehoua scriptum est stylo ferri.

1110 **עול** In bonam partem sumitur pro commodare, prodesse, cogitare, ut prosis, scilicet lactando, enutriendo, educando. & congruit significatione cum uerbis עָלָה & גָּעַל יָעַל עָלַל nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant. Legitur ex eo uerbo, Participium pręsens pluralis numeri, fœminini generis עָלוֹת id est, lactantes, nutrientes, educantes, quibus lac in ubera ascendit, & subinde ad nutricationem accrescit, quo prolem educent & enutriant. Quanquam aliqui, neque id inepte, hinc dictas fœmellas uolunt, quod masculi ascenderint in eas ex isto loco. Genesis. 31. Ecce arietes ascensores super oues. atque tales interpretãtur fœtas, quod nunc grauidas significat, nunc partu exoneratas & lactantes. legitur autem Genes. 33. Greges & armenta lactantia sunt mihi oneri. 1. Samuelis 6. Et duas uaccas lactantes, super quas non ascendit iugum. Et mox iterum: Et acceperunt duas uaccas lactantes, & ligauerunt eas in plaustro, & uitulos earum clauserunt domi. Psal. 78. Euntem post lactantes, adduxit eum. Ies. 40. Lactantes minabis, &c.

In secũda coniugatione ut uerbum קוּם duas habet formas קִיֵּם & קוֹמֵם ita hoc quoque uerbum habet duplicem formam עִיֵּל & עוֹלֵל & utrunque primæ coniugationi contrariam habet significationem, significant enim iniuste seu iniuria agere, defraudare, dehonestare, iniuria afficere. In forma עִיֵּל legitur. Iesaiæ 26. In terra rectorum iniuste aget.

Participium præsens מְעַיֵּל Psal. 71. De manu iniuria afficientis.

In altera forma עוֹלֵל est usitatius, Iob 16. Dehonestaui in puluere cornu meum. Threnorum 1. Incommoda illis, quemadmodum incommodasti mihi. & cap. 2. Vide num alicui ita incommodaueris. Leuitic. 19. Vineam tuã non dehonestes. Deu. 24. Vineam non iniuria afficies, scilicet contra legem dei. Et ut ibi תְּפָאֵר contraria significatione ponitur pro dehonestabis, ita similiter תְּעוֹלֵל in contraria significatione usurpatur Iudicum 28. Et iniuria affecerũt eos in uia, usus est metaphora sumpta à racematione ad populi reliquias, quas iure belli non debebant trucidare, sed reseruare. Et nota quod nos racemare, hoc est ultimos racemos in uinea succidere dicimus, id Hebræi uerbo isto secundæ coniugationis efferunt. q. d. defraudare cõtra legem à deo latam pauperes & egenos suo iure & priuilegio.

Participium præsens מְעוֹלֵל quo pluraliter admodum festiuiter Iesaias usus est cap. 3. Populi mei exactores sunt racematores, qui scilicet pauperi contra ius naturę & scriptum sua auferũt, spoliant populum usque ad ultimũ quadrantem, per fas nephasq; populi bona diripiunt. Et ut propheta paulo ante nõ עוֹלְלִים sed תַּעֲלוּלִים

dicere,ita hic quoq; allusione quadam facta ponere hoc uerbum uoluit, ut tecte imposturas & auaritiam magistratuũ sui temporis perstringeret qui etiã ultimos racemos pauperibus eriperent.

In uoce passiua עוֹלַל Threnor.1.Non est dolor similis dolori meo, qui inflictus est mihi.& cap.3.Oculus meus factus est afflictioni animæ meæ.

In quarta coniugatione הִתְעוֹלֵל Psal.141.Non declines cor tuum, ad malum, ad peruertendum opera in improbitate.

INDE NOMINA.

עוּל Nomen participiale primę coniugationis,cuius significationem quoque retinet, puer qui adhuc est in nutricatione,lactens.Ies.49. An obliuiscetur mulier lactẽtis sui.& cap.65.Lactens dierum.

עֲוִיל Puer,lactens,paruulus cuius plurale legitur Iob 19. Etiam paruuli spreuerunt me. & cap.21.Emittent sicut oues paruulos suos.

עוֹלָל Puer.uide de hoc in themate עָלַל.

עַוָּל Fraudulẽtus,iniustus,iniurius.Iob 18.Hęc sunt tabernacula iniusti.& cap.29.Et cõterebam molares iniurij.Zophon.3.Et nescit iniurius pudorem.

עֲוִיל Fraudulentus,iniustus,iniurius.Iob 16.Conclusit me deus cum iniusto.

עָוֶל Iniustitia,iniuria,omne malum generaliter significat,quod est cõtra charitatẽ proximi,contra honestatem,& iustitiam politicam,contra publica iura,statuta, & leges,quodcunq; ex malo cordis thesauro uel in uerba,uel in ipsum opus externum ascendit,atq; prorumpit.Nam hoc nomen ab significatione uerbi nequaquam seiungo,sed ut à רָמָה extulit מִרְמָה & רְמִיָּה impostura deducitur,ita ab עָלָה ea omnia deducũtur,quę uel bona,uel mala ex corde hominis,uel in os,uel in opus erũpunt.Id quod Christus hoc dicto clare testatur.Matth.15.ubi inquit:Ex corde exeunt cogitationes malæ, cædes, adulteria, stupra, falsa testimonia, conuicia,&c. In ista forma legitur.Leuit.19. Non facietis iniustitiam in iudicio, in regula,in pondere,in mensura.Deut.25.Quoniam abominatio Iehoua dei tui omnis faciens talia, & faciens iniustitiã,&c.Ex his locis iam citatis clare cernitur,quod significat peccatum contra leges ciuiles, & ciuilem iustitiam. Deuter. 32. Deus est ueritatis & non iniustitiæ,iustus & rectus.ubi opponitur ueritati, sicut & Christus ueritati opposuit. Ioannis 7. Qui quærit gloriam eius,qui ipsum misit,hic uerax est, & ἀδικία iniustitia in illo non est.Ezech.8. Qui in usuram non dedit,neq; fœnus accepit,sed ab iniustitia amouit manum suam. Et paulò pòst iterum:.Cum auerterit se iustus à iustitia sua,& fecerit iniustitiam.ubi opponitur nomini צְדָקָה.

עַוְלָה Sicut à מוּת fit denominatiuum מִיתָה & significat etiam iniustitiã.2. Sam.3. Sicut qui cadit ante filios iniustitiæ,sic cecidisti.2.Samuelis 7.Et non addiderunt filij iniustitiæ opprimere eos,sicut in initio.Iob 6.Respondete obsecro,nec sit iniustitia. & cap.24.Et frangeris sicut arbor fraudis.

עֹלָתָה Literarum facta transpositione,iniustitia.Oseæ 10.Super filios iniustitiæ.

עַוְלָתָה Iniustitia.Ezech.28.Donec inuenta est in te iniustitia.Oseæ 10.Iniustitiã messuisti. Psal.92.Non est iniustitia in eo.

עֶוֶל Iniustitia,iniuria,fraus.Ezech.28.Propter iniustitiam negociationis tuæ.

עוֹלָה Iniustitia.Iob 5.Et iniustitia sua obstruxit os suum. Et pluraliter עֹלוֹת Ps.64.Scrutabuntur iniustitias.Psal.58.Etiam in corde iniustitias operabimini.

עֹל Quidam non inepte iugum significare putant,quod collo,& ceruicibus iumentorum superinducatur ab עָלָה ut supra quoq; in radice illa ostensum est.Tamẽ mea sententia non ineptum erit,si ab עָוֶל deducas,ut per iugum, seruitutem,disciplinã, seu castigationem seueriorem & crucem intelligas,qua uel iumenta,uel homines cohibentur & cohercentur,continenturq; in officio suo. Numeri 19. Super quam ascendit iugum.Deut.28.Et ponet iugum ferreum super collum tuum.Iesa.9.Quoniam iugum oneris eius,&c. Et in statu affixorum mutat uau holem in kybutz, & fortificat literam lamed.Gen.27.1.Reg.12.& Iesaiæ 47.

עֹלֵלוֹת Nomen pluralis numeri tantum,racematio.Iudicum 8.Nonne melior est racematio

1111 tio Ephraim, quam uindemia Abiezar. Iesaiæ 17. Et relinquetur in eo racematio.

עוף

Primo, significat uolare. Et ut שָׁרַץ motitare se in aquis uel terra, ita עוּף agitare & mouere se celeriter, & subleuari in aere remigio alarũ & uibratione significat. quanquam deinde in aliquot locis significationẽ habeat contrariã, congruatq; cum uerbis יָעֵף & עָיֵף de quo suo in loco. Deut. 4. Aut in similitudinem cuiusq; auis alatæ, quæ uolat in cœlo. 2. Samuelis 22. & Ps. 18. Et uehebatur super Cherub, & uolabat, & uisus est super alis uenti. Iob 5. Homo ad laborem nascitur, & filij uo lucrium, ut eleuentur uolando. Iob 20. Quasi somnium auolabit, & non inuenient illud. Psal. 99. Quod secatur cito, ita auolamus. Psal. 91. A sagitta quę uolat die. Prouerbiorum 23. Tanquam aquila auolabit in cœlum, ubi uau scriptũ est pro iod tertia futuri litera. Iesaiæ 6. Et uolabat unus ad me de Seraphim. Et cap. 11. Et uolabũt in humerum Philistæorum. & cap. 61. Qui sunt isti, qui ut nubes uolant. Nahum 3. Velut bruchus, qui se diffundit & auolat. Habakuk 1. Auolabunt uelut aquila celeriter ad escam.

Participium præsens generis fœminini עָפָה Zachar. 5. Et ecce uolumen uolans.

Eius plurale עָפוֹת Iesaiæ 31. Sicut aues uolant.

In secunda coniugatione עוֹפֵף uolitauit. Genes. 1. Et dixit deus motent copiose aquæ motabile, animæ uiuentis, & uolucrem, quæ uolitet supra terram. Iesaiæ 6. Sex alis uolitabat. Ezechielis 32. In uolitare faciendo me gladium meum super facies eorum.

Participium præsens מְעוֹפֵף Iesa. 15. Et proles eius serpens uolitans.

In tertia coniugatione הֵעִיף Prouerb. 23. Si auolare feceris oculos tuos ad illud.

Participium preteritum מוּעָף Dan. 9. Factus uolare uolatu tetigit me.

In quarta coniugatione הִתְעוֹפֵף Oseæ 9. Velut auis auolabit gloria eorum.

INDE NOMINA.

עוֹף Nomen collectiuum seu uniuersitatis, omne id significans & complectens, quod uolat, non solum aues, sed apes quoque, uespas, bruchos, & reliqua eiusmodi uolucria. q. d. uibratiłe. Genesis 1. Et uolucre uolet supra terram. Et mox iterũ: Et omne uolucre alatum iuxta speciem suam. Est autem dignum obseruatione, quod hoc in loco, aquarum appellatione ueniat quoque aer. Deinde quod natantium & uolatilium unam originem seu materiam ex qua Moses ponat propter cognationem, quam inter se habent. Nam uelut pisces aquam secant motu pinnarum, ulterius procedentes, caudæ uero mutatione, tum circumueisiones tum rectos motus sibijpsis uelut temone gubernantes, sic etiam in uolucribus uidere est aerem alis simili modo pernatantibus. Tertio, quod multis auibus & uolare, & natare concessum sit, sicut mergis, anatibus & similibus, quæ ad aquas uiuunt. Genesis 40. Et comedet uolucre carnem tuam de te. 1. Samuelis 17. Et dabo carnem tuam uolucri cœli. 1. Regum 4. Et loquebat Salomo de animali, & de uolucri, & de calcatili, & de piscibus. Psal. 50. Nosti quod uolucre montiũ, & fera agri penes me est. Psal. 78. Et quasi arenam maris, uolucre alatum. Ieremiæ 5. Sicut cauea plena uolucri, sic domus eorum plenæ impostura. Legitur etiam appositiuè. Leuit. 11. Omne motabile, uolucre, quod ambulat super quatuor. Deut. 14. Omne motabile uolucre immundum sit uobis, nec comedetur.

עַפְעַפַּיִם Palpebræ a motu & uibratione. In statu affixorũ עַפְעַפַּי Iob 16. Circa palpebras meas est umbra mortis. Psal. 11. Palpebræ eius probant filios hominis. Psalm. 132. Si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis mutationem. Prouerbiorum 4. Et palpebræ tuæ sint rectæ coram te. & cap. 6. Neque capiat te palpebris suis. Ieremiæ 9. Palpebræ nostrę stillant aquas. In statu regiminis semper accipitur metaphoricè. Iob 3. Obtenebrescant stellæ crepusculi illius, expectet ad lucem, neque uideat in uibrationes auroræ. & cap. 41. Oculi eius uelut uibrationes aurorę, id est, promicationes radij.

יְעָף Volatus. Et iod est litera heęmãtica, sicut in nomine יְקוּם Dan. 9. Volatu tetigit me circa tempus oblationis uespertinæ.

עוּת Altero modo significationem priori omnino habet contrariā, & congruit significatione cum uerbis יָעַף & עָיֵף & significat defatigatum esse, destitutum esse uiribus, ne possit uolare seu mouere se. Iudicū 4. Et ipse sopore oppressus & lassus statim moriebatur. 1. Samuelis 14. Et defatigatus erat populus ualde. Ieremiæ 51. Et laborabunt populi in uanum & populi in igne, & defatigabūtur. Et iterum: Non resurget propter malum, quod ego induco super eam & defatigabuntur.

INDE NOMINA.

מָעוּת Nomen uerbale, quod per metalepsin significat obscuritatem, quæ ex defatigatione sequitur. Iesaiæ 8. Obscuritas pertrahens, & caliginis impulsio.

מוּעָת Defatigatio, aut etiam obscuritas, quæ defatigationē sequitur. Iesa. 8. Quoniā non defatigatio ad hanc, quæ angustia ei, uel ita, ad hanc angustiam, quæ ei.

תְּעָפָה Obscuratio. Iob 11. Obscuratio tanquam lux matutina erit.

1112

עוּר Excitauit uel personam aliquam, uel animal, uel ædificium aut rem aliam. Iob 41. Non est tam ferox ut excitet eum. Psalm. 73. Velut somnium ab euigilando Iehoua in excitando imaginem ipsorum despicies. Vel neutraliter si nullū post se regit accusatiuum. Psalm. 44. Excitare, & quid dormies. Psalm. 57. Excitare gloria mea. Iesaiæ 52. Excitare excitare. Oseæ 7. Quiescit ab excitando post subagitationem pastæ.

Participium præsens עֵר Cantic. 5. Ego dormio, sed cor meum excitatum est. Malach. 2. Excitantem, & respondētem de tabernaculis Iacob.

In uoce passiua נֵעוֹר Zach. 2. Quia excitatus est de habitaculo sanctitatis suæ. Iere. 6. Et gens magna excitabitur à lateribus terræ. Zach. 4. Sicut uir qui excitabitur à somno suo. Habak. 3. Nudatione excitabitur arcus tuus.

In secunda coniugatione עוֹרֵר 2. Samuelis 23. Et ipse excitauit lanceam suam. Iesaiæ 14. Excitabit tibi gigantes. Psal. 80. Excita potentiam tuam. Zachariæ 9. Et excitabo filios tuos. Prouerbiorum 10. Odium excitat rixas. Iesaiæ 23. Erexerunt fortalitia eius, excitarunt palatia eius. Cantic. 2. Neq; excitetis caritatem, donec ipsa uoluerit. Et legitur semel prima litera geminata pro ultima. Ieremiæ 15. Quia per uiam Hornaim uociferationem contritionis excitabūt. Vbi inuersione literarum usus est יְעֹעֵרוּ pro יְעֹרְרוּ.

In tertia coniugatione הֵעִיר Iesaiæ 41. Qui excitauit ab oriente iustitiam. Ieremiæ 51. Excitauit Iehoua spiritum regum Medorum. Deut. 32. Sicut aquila excitabit nidum suum. Iesaiæ 50. Excitabit mihi aurem. Haggei 1. Et excitauit Iehoua spiritum Zerubabel. Et quando post se non regit accusatiuum, tum ponitur neutraliter. Psalm. 35. Excitare, & expergiscere. & Psalm. 57. Et excitatus ero diluculo. Ioel. 3. Excitemini potentes.

Participium præsens מֵעִיר Iesaiæ 13. Ecce ego excito super uos Persas. Ioelis 3. Ecce ego excito eos.

In quarta coniugatione הִתְעוֹרֵר. Iob 31. Si excitatus fui quando inuenit eum malū. & cap. 17. Et inculpatus contra hypocritā excitabitur. Ies. 51. Excitare excitare.

Participium præsens מִתְעוֹרֵר Iesaiæ 64. Nō est qui uocet in nomine tuo, qui excitat se ad apprehendendum te.

INDE NOMINA.

עֵר Excitator, id est, præceptor qui discipulos excitat, de quo supra in participio primæ coniugationis.

עָר Excitatus, alacer, hostis. 1. Sam. 28. Et Iehoua discesserit à te, & factus sit excitator tui. Et pluraliter עָרִים Psal. 139. Eleuatio est frustranea excitatorum tuorū. Dan. 4. Et interpretatio sit excitatoribus tuis.

עִיר Excitator. Dan. 4. Et descendit Excitator & sanctus de cœlo. Et pluraliter עִירִין Dan. 4. In sententia excitatorum decretum est.

עַיִר Pullus, scilicet asini, tam domestici, quàm syluestris. eò φ excitatus sit à parētibus. Iob 11. Et pullus onagri. In statu affixi abijcit pathah seruato hirik. Genes. 49. Ligans

gans ad uitē pullū ſuum. Et pluraliter עֲיָרִים Geneſ.32.Et pullos decem.Iudicum 10. Super triginta pullos.Et legiť ſemel עֲיָרִים uau pro iod.Ieſaiæ 30. Super humerum pullorum.

עִיר Ciuitas,urbs,eò ꝙ excitata ſit muris,turribus,alijs ædificijs & hominum operis & actionibus.Et nomen eſt maſculini generis tam appoſitione adiectiuorum quàm declinatione.Geneſis 4.Et fuit ædificans ciuitatem,& uocauit nomen ciuitatis.& cap.10.Ipſa eſt ciuitas magna.Ieremiæ 48.Et ingredietur prædator ciuitatem & ciuitatem,id eſt,ſingulas ciuitates. In ſtatu affixorum nihil mutat.Iudicum 8. In ciuitate ſua.Danielis 9.Super ciuitatem ſuam.2.Samuelis 19.In ciuitate mea. Et pluraliter עָרִים Num.35.Ciuitates ad habitandum.Ieſa.14.Neque implebunt faciem orbis ciuitatibus. In ſtatu regiminis עָרֵי Num.32. Ciuitates munitionis.Leuit.25.Ciuitates leuitarum.Iudicum 12.Et ſepultus eſt in ciuitatibus Gilead.

עוֹר Pellis,cutis ſiue à corpore detracta ſit,ſiue non,& dicitur tam de hominis,quam animalium pelle,& nomen habet quia pilis excitata eſt. Geneſis 3.Et fecit Iehoua deus Adæ & uxori eius tunicas pellis.Leuitic.13.Homo ſi fuerit in cute carnis ſuæ tumor. In ſtatu affixorum manet inuariatum. Leuitic.8.Iuuencum uero & pellem eius.Iob 19.In cute mea,& in carne mea adhæſit os meum.Ieremiæ 19.Non mutabit Æthiops cutem ſuam. Et pluraliter עֹרוֹת Exod.25.Et pelles arietum rubricatas,& pelles taxorum.Et cap.35.Et facies operimentum tecto,pelles arietum.

יַעַר Sylua,quòd habet excitatas arbores.Ac tam terminatione,quàm appoſitione,adiectiuorum eſt maſculini generis. Ioſue 7.Quia ſylua eſt.1.Samuelis 22.Ingreſſus eſt ſyluam Chareth.Ieſaiæ 29.Et Carmel in ſyluam reputabitur. In diſtinctione ſententiæ mutat prius pathah in cametz יָעַר Pſalm.50.Quia mihi eſt omnis fera ſyluæ. In ſtatu affixorum mutat poſterius pathah in ſeua.Ieſaiæ 10.Et gloria ſyluæ eius.Ieremiæ 21.In ſylua eius.& cap.46.Succiderunt ſyluā eius. Et pluraliter יְעָרִים Ezechielis 34.Et dormient in ſyluis.& cap.39.de ſyluis.Legiť tamen ſemel forma fœminea יְעָרוֹת Pſal.29.Et detegit ſyluas.

יַעַר Fauus mellis,ſcilicet ſylueſtris,quia in terra Canaan in ſyluis magna copia mellis manabat.quo ut Marcus euangeliſta cap.1.indicat Ioannes baptiſta paſtus eſt.Cāticorum 5.Comedi fauum meum.Legitur tamen etiam in forma fœminea in ſtatu regiminis יַעְרַת 1.Samuelis 14.Et intinxit uirgam in fauum mellis.Neque alibi reperitur in tota Biblia.

תַּעַר Nouacula,culter raſorius,quo nudatur cutis.Numeri 6.Nouacula non trāſibit ſuper caput eius.& cap.8.Et tranſire faciāt nouaculam ſuper omnem carnem ſuam.Ieremiæ 63.Lacerauit eam cultro ſcribę,& proiecit in ignem.Ezech.5.Accipe tibi gladium acutum,& nouaculam raſorum.

תַּעְרָה Vagina ex pelle ſeu corio.2.Samuelis 20.Et ſuper eam cinctura gladij iuncta ad lūbos eius in uagina. Et in ſtatu affixorum abijcit literam he.1.Samuelis 17.Et accipiens gladium illius,& extrahēs illum è uagina ſua.Ieremię 47.O mucro Iehoua,quouſque non ceſſas colligere ad uaginam tuam.Ezechielis 21.Et educam gladiū meum è uagina ſua.

מְעוֹרִים Nomen pluralis numeri,quo uſus eſt propheta pro membris uirilibus,quæ pelles ſeu cutes ſunt,ſicut nomen בָּשָׂר pro membro genitali interdum accipitur. Habakuk 2.Etiam inebriando ut reſpiciat ad cutes eorum,ſatiaberis etiā tu ignominia præ honore,bibes etiam tu & præputiabere.

1113

עָוַר Vigorem oculorum,uirtutem uiſiuam hebetauit,ſeu extinxit,excæcauit,obcæcauit.Paulus Apoſtolus ita reddidit.2.Corinth.4.In quibus deus huius ſeculi excęcauit ſenſus incredulorum,ne illuceſceret illis lumen Euāgelij,gloriæ Chriſti,qui eſt imago Dei,&c. Eſt autem contrariæ ſignificationis uerbo עוּר quod excitare ſignificat.Exod.23.Et munus non accipies,quia munus excæcabit uidentes.Et Deut.16.Neq; accipies munus,quia munus excæcabit oculos ſapientum.2.Reg.25.Et Ieremiæ 39.Et oculos Zidkijahu excæcauit.

INDE NOMINA.

עִוֵּר Cæcus.Leuit.19.Ante cæcum non ponas ruinam. Deut.27.Maledictus, qui facit errare cæcum in uia.& cap.28.Quemadmodum palpat cęcus in caligine.Malach. 1.Quando adducitis cæcum ut sacrificetis. Et pluraliter עִוְרִים Psal.147.Iehoua il luminat cæcos.Iesaiæ 35.Tunc aperientur oculi cæcorum. Et spiritus sanctus per cōtēptum Iebusæorum deos עִוְרִים cæcos & claudos uocat, quos tamē illi, quasi uigiles & deos tutelares in muris collocauerant.3.Samuelis 5.Nisi abstuleris tu cæcos & claudos, &c.

עַוֶּרֶת Nomen fœminini generis, cæcum.Leuit.22. Cæcum aut fractum,&c.non offeretis. Et pluraliter adiectiue עִוְרוֹת Ies.42.Vt aperiat oculos cæcos.

עִוָּרוֹן Cæcitas.Deu.28.Percutiet te Iehoua ignorantia,& cæcitate,& stupiditate cordis. Zach.12.Et omnem equitatum populorum percutiam cæcitate.

1114 עוש Cōgregari in plaustris,uel cōgregari plaustratim.q.d. plaustrari,ut in uerbo גור similis est phrasis.Ioel.4.Congregamini & uenite omnes gentes per circuitum.

INDE NOMEN.

עָשׁ Constellatio,congregatio stellarum,quam Græci Arcturū,Latini ursam, seu plaustrum seu currum uocant.eò quòd forma plaustrum repręsentet,& in modū plaustri circumagatur.Iob 9.Ipse fecit arcturū,orionem & pleiades. Et interposita iod עַיִשׁ Iob 38.Aut arcturum cum filiis suis duces eos.

1115 עות Congruit significatione cum uerbo עָוָה curuauit.Eccl.7.Aspice opus Dei,nam quis poterit rectificare,quod ipse curuauit.Iob 19.Scitote tamen quod deus curuauit me.& cap.34.Omnipotens non curuabit iudicium.Psal.119.Confundantur superbi qui falso curuare me uoluerunt.Threnorum 3.Ad peruertendū hominem in causa sua.Amos 8.Ad peruertendum lances dolosas.

Participium præteritum מְעֻוָּת Eccl.1.Quod incuruatum est,nō poterit dirigi. In quarta coniugatione הִתְעַוְּתוּ Eccles.12.In die quando cōmouebuntur custodes domus,& incuruauerunt se uiri fortes.

INDE NOMEN.

עַוָּתָה Curuatio,incuruatio.Threnorum 3.Vidisti Iehoua curuationem mei,iudica iudicium meum.

1116 עוז Verbum est defectiuum & irregulare.Legitur perfecte uno tantū in loco. & solo Infinitiuo futura primæ cōiugationis habēt formā uerborū defectiuorū, medii,similiter præterita tertię cōiugationis,nā in reliquis modis & tēporibus deficit.Significat aūt proprie obfirmationē & corroborationem, quæ fit collectione, qua illa res condensatur ac induratur,ne fluat aut dissoluatur.Et est contrariū uerbo diffluendi.Prouer.8.Cum obfirmaret fontes abyssi. Sequuntur nunc exempla futuri,quæ,ut dixi,formam habent uerborum defectiuorū in medio. Ps.68. Commendauit deus tuus regnum tibi quod obfirma deus,hoc,scilicet,quod operatus es nobis. Iudicum 3.Et confirmata est manus eius super Cusan Riseathaim. Psalm.52. Obfirmatus est in prauitate sua. Psalm.89. Confirmetur manus tua. Eccles.7. Certe sapientia, obfirmatio erit sapienti plusquam decem potentes. Iesaiæ 30.Ad obfirmandum se in fortalitio Pharaonis.Danielis 11.Et deiiciet decem millia, & non obfirmabitur.

In tertia coniugatione more uerborum defectiuorum medii הֵעִיז uel הָעֵז & sequente accusatiuo,significationem habet transitiuam.Exod.9. Confirma pecora tua,id est,condensa,coge.Prouerbiorum 7.Obfirmabat faciem suam & dicebat ei,&c.Extra regimen autem ponitur neutraliter.Prouerbiorum 3. Obfirmatus est uir improbus in facie sua. Iesaiæ 10. Habitatores Gebim obfirmemini. Ieremiæ 4. Obfirmemini,ne stetis.& cap.6.Obfirmemini filii Beniamin. Est autem hic obseruanda hæc phrasis,obfirmare faciem, quæ si in malam partem sumitur ut in superioribus duobus locis, tum idem Hebræis ualet, quod Latinis perfricare frontem, & esse impudentem. Deinde si in bonam partem sumitur, & dicitur de bonis, tum significat certò statuere seu decernere apud se, pergere in proposito.

Sic

Sic Christus est usus Luc.9. Factum est autem dum complerentur dies assumptionis eius, & ipse faciem suam obfirmasset, ut iret Hierosolymam, ubi Euangelista uerbo ἐστήριξε reddidit. Ex hac phrasi quoque & uerbi huius significatiōe, etiam illud Psalmi 17. intelliges, Adipem suum clauserunt, ore suo loquuntur fastuose, quo etiam significatur animi obstinatia.

INDE NOMINA.

עַז Nomē participiale, masculini generis, obfirmatus. Num.13. Nisi quod obfirmatus populus, qui habitat in terra. Num.21. Quia obfirmatus erat terminus filiorum Ammon. Iudicum 14. Et de obfirmato egressa est mellifluentia. Et mox iterum: Quid obfirmatius leone. Deuterono.28. Gens obfirmata facie, quæ non reuerebitur senem, neque pueri miserebitur. Danielis 8. Stabit rex obfirmatus facie. Et in distinctione sententiæ עָז Genesis 49. Maledicta sit ira illorum, quia obfirmata. 2. Samuelis 22. Eripuit me de inimico meo obfirmato. Prouerbiorum 30. Formicæ populus non obfirmatus. Iesaiæ 19. Rex obfirmatus dominabitur in eos. & cap. 25. Glorificabit te populus confirmatus. Amos 5. Qui ordinat deuastationem super obfirmatum. Et pluraliter עַזִּים Psalm.59. Opposuerunt se contra me obfirmati. Ezechielis 7. Et cessare faciam superbiam obfirmatorum. Iesaiæ 43. Atque in aquis obfirmatis semita. Nehem.9. Proiecisti in profunda tanquam lapidem in aquas obfirmatas. Et in statu regiminis עַזֵּי Iesaiæ 56. Et canes obfirmati ingluuie non nouerunt saturitatem. Et in genere fœminino עַזָּה Exod.14. Et abire fecit Iehoua mare per uentum anteriorem obfirmatum. Prouerb.21. Et donum in sinu placat furorem obfirmatū. Cantic.8. Quoniam obfirmatus est ut mors amor.

Et pluraliter עַזּוֹת Prouerb.18. Pauper loquitur supplex, at diues respondet obfirmata. ubi opponitur nomini תַּחֲנוּנִים.

עִזּוּז Obfirmatus. Psal.24. Quis est iste rex gloriæ, Iehoua obfirmatus & præpotens.

עֱזוּז Obfirmatum. Psal.78. Narrabimus laudes Iehoua, & obfirmitudinem eius. Psalm. 145. Obfirmationem terribilium tuorum dicent. Iesaiæ 42. Effudit super eum furorem iræ suæ, & obfirmitudinem belli.

עֹז Obfirmitudo, imperium, regnum. Genesis 49. Excellentia doni & excellentia regni. Et semel coniunctum pronomini separato uirgula makaph habet hatephcametz עֳז quia loco affixi positum est. Iesaiæ 26. Vrbis obfirmationis nobis. Similiter in statu affixorum habet hatephcametz. Exo.15. & Psalm.118. Obfirmatio mea, & Psalmus, Iehoua. Et mox iterum, Perduxisti in obfirmatione tua ad tugurium sanctitatis tuæ. Psal.21. In obfirmatione tua lætabitur rex.

עוֹז Obfirmatio, regnum, imperium, obfirmatum potentia & opibus. Psalm.84. Beatus homo cuius obfirmatio eius in te. Iesaiæ 45. Tantum in Iehoua mihi dicit iustitia & obfirmatio. & cap.48. Quomodo fracta est uirga obfirmationis. Micheæ 5. Et pascet in obfirmatione Iehoua. Prouerbiorum 18. Turris obfirmationis nomen Iehoua. Attamen in reliquis locis omnibus scribitur sine uau עֹז Iudicum 9. Et turris obfirmationis erat in media ciuitate. Psalm.61. Turris obfirmationis propter inimicum. Psalm.90. Quis nouit obfirmationem iræ tuæ. Psal.138. Dabis in animam meam obfirmationem.. 2. Samuelis 6. Et Dauid saltabat in tota obfirmatione sua coram Iehoua. 2. Paralipo.30. Laudantes in instrumentis obfirmationis ipsi Iehoua. Iob 12. Ipsius est obfirmatio & effectus. Iob 41. In collo eius moratur obfirmatio. Item pro regno seu Imperio, sicut עֹז de quo supra. 1. Samuelis 2. Et dabit regnum regi suo. Psalm.8. Ex ore infantium & lactantium fundasti regnum, &c. quia isti tum erant primitiæ regni Christi. Psalm. 28. Iehoua est regnum eius & præsidium multæ salutis Christo suo. Psalmo 93. Regno accinxit se. Psalm.99. Et regnum regis iudicium diligit, id est, in regno huius regis diligitur iustitia. Ecclesiast.8. At obfirmatio faciei illius mutabitur, id est impudentia.

In statu affixorum semper mutat holem in kybutz daggessata litera sequenti. Esdræ 8. Obfirmatio eius & ira eius super omnes. ubi in malum accipitur. Similiter. Leuit.26. Et fregisti superbiam obfirmationis eorum. aliâs in bonum. Psal.28.

Iehoua obfirmatio mea & ſcutum meum. 1.Paralip.16. Quærite Iehoua, & obfirmationem eius, id eſt, arcam & propiciatorium. 2.Paralip.6. Tu & arca obfirmationis tuæ. Item pro regno. Pſal.68. Commendauit deus regnum tibi. Pſal.86. Da regnum tuum ſeruo tuo. Pſal.110. Virgam regni tui mittet Iehoua ex Zion.

מָעוֹז Locus natura, uel arte obfirmatus in quē homines ſe tempore perſequutionis aut belli recipiunt, & ſe ab hoſte tutos eſſe ſperant. Nos uertemus Munitionem. Iudic. 6. Ædificabis altare Iehoua deo tuo ſuper uertice munitionis, id eſt, petræ. Pſal.31. Eſto mihi in petram munitionis. Pſal.60. Ephraim munitio capitis mei Iehuda legiſlator meus. Ieſa.25. Quia fuiſti munitio pauperi, munitio egeno in anguſtia eorum. & cap.30. Et erit uobis munitio Pharaonis in confuſionem. Dan.11. Et ueniet in munitionem regis Aquilonis. Et mox iterum: Et prophanabunt ſanctuariū munitionis. Hoc templum, hic cultus, & doctrina erat huius populi arx & munitio, ſicut nobis Euangelium eſt arx. Ioelis 4. Et munitio filij Iſrael. Nahum 1. Bonus eſt Iehoua pro munitione in die anguſtiæ. Et ſemel ſcribitur ſine uau. Prouerb.10. Munitio integro uia Iehoua. Et in ſtatu regiminis manet inuariatum. Ieſ.23. Munitio maris. Sic Tyrum propheta uocat. Pſal.27. Iehoua munitio uitę meæ &c. In ſtatu affixorum ſeruat ubiq; locorum cametz inuariatū, holem uel in ſchurek uel in kybutz mutato. 2.Sam.22. Iehoua munitio mea, à quo trepidabo. Pſal.37. Munitio eorum in tempore anguſtiæ. Pſal.31. Quoniam tu es munitio mea. Ieſa.17. Erūt ciuitates munitionis eius. Iere.19. Iehoua obfirmatio mea, & munitio mea, & refugium in die anguſtiæ. Ezech.24. In die qua auferam ab eis munitionem eorū. Et pluraliter מָעֻזִּים Danielis 11. Deum munitionum in loco illius honorabit. Et mox iterum: Et faciet obfirmantibus munitiones. Et in ſtatu regiminis מָעֻזֵּי Dan.11. Et conuertet faciem ſuam ad munitiones terræ ſuæ.

מָעֻזְנִים Munitiones. Ieſaiæ 23. Iehoua mandatum dedit ad Cananæum, ut perdat munitiones eius. Loquitur de munitionibus Tyri.

עֵז Tam caprum, quàm capram hoc nomine uocant, quòd obfirmatam frontem cornibus habeat. Sic etiā Græci mutuato uocabulo uocant αἶξ & Germani geys Eſtq; promiſcui generis. Leuit.3. Et ſi capra fuit oblatio eius. Gen.15. Tolle tibi uitulam triennem, & capram triennem. Et pluraliter עִזִּים Gen.27. Et tolle tibi inde duos hœdos caprarum. cap.30. In capris. & cap.37. Et mactauerūt hircum caprarum. Danielis 8. Ecce hircus caprarū uenit ab occidente, &c. Propheta per hircum intelligit Alexandrum Magnum, per capras regnum Græcorū, & ipſos Græcos, quòd inſtar caprarum ſemper ludant & ingenio capras referant, perpetuo geſtientes.

עֲזָאזֵל Vox compoſita ex nomine עֵז caper, & uerbo אָזַל ablatum, abreptum eſt, quaſi dicas componendo hæc duo, caper abreptitius, ſeu ut Græcus interpres reddidit ἀποπομπαῖος, id eſt emiſſarius. Leuit.16. Et ſors una pro hirco Emiſſario. Et iterum: Et hircus ſuper quem aſcendit ſors pro capro Emiſſario. Et iterum: Et qui dimiſit hircum pro capro emiſſario.

עָזְנִיָּה Species aquilæ ex immūdo auiū genere. Septuaginta uerterunt τὴν ἁλιαίετον, id eſt aquilam marinam. Certum eſt huic aui nomen inditum ab obfirmatione. Leuit.11. & Deut.14. Accipiter & Haliæetus.

1117

עָזַב Reliquit, dereliquit, dimiſit. Et eſt non tantum omiſſionis, ſeu deſertionis, ſed interdum etiam commiſſionis & continuationis, perinde ut Germani laſſen, verlaſſen. Exempla prioris modi. Geneſis 24. Non dereliquit beneficentiam ſuam. Ezechielis 8. Non dereliquit Iehoua terram. Geneſis 2. Propterea derelinquet uir patrem ſuum & matrem ſuam &c. Deuterono. 12. Caue tibi ne derelinquas Leuitam. Exod. 23. Si uideris aſinum odientis te decumbentem ſub onere ſuo, mox ceſſes à relinquendo ei, ſcilicet onus, ſed relinquendo relinques cum eo. u.d. Non deſinas eum relinquere ſub onere oppreſſum, ſed relictis alijs negocijs ſis cum eo. Iob 10. Languefacta eſt anima mea in uita mea, relinquam ſuper me querelam meam. & cap.9. Relinquam uultum meum & mox refrigerabor. & cap.20. Quoniam conculcando reliquit exhauſtos. Pſalm.37. Remitte ab ira, & relinque

furo

furorem.Pſalm.22.Deus meus,deus meus quare dereliquiſti me, pro quo tranſtulit Chaldæus שְׁבַקְתַּנִי quo uſus eſt Chriſtus in cruce, & Euangeliſtæ ita collocarunt.Pſal.38.Dereliquit me uirtus mea.Et Pſal.40.Et cor meum dereliquit me.Prouerb.3. Beneficentia & ueritas nõ derelinquent te. Exempla alterius modi ſignificandi.Gen.39.Et reliquit omne quod erat ſibi in manu Ioſeph. Pſal.14. Super te relinquet ſe pauper wird ſich auff dich verlaſſen. Neh.3.Et reliquerũt Ieruſalem uſq; ad murum latiorem,id eſt extenderunt laſſen gehen.

Participium præſens עֹזֵב Prou.10. Derelinquẽs correptionem errat. & cap.28. Sed qui confitetur & relinquit,miſericordiam conſequetur. Et pluraliter עֹזְבִים Prouerb.2.Qui derelinquunt ſemitas recti. In ſtatu regiminis עֹזְבֵי Pſalm.119.Et derelictores legis meæ.Prou.28.Derelictores legis laudant improbitatem. Et in genere fœminino עֹזֶבֶת Prouerb.2.Quæ derelinquit ductorem adoleſcentiæ ſuæ.

Participium præteritum maſculini generis עָזוּב Deut.32.Et non concluſum & derelictum,id eſt precioſum & uile.1.Reg.14.Et excindam de Ieroboam mingentem ad parietẽ,& derelictum in Iſrael. In genere fœminino עֲזוּבָה Ieſa.6.Et multa derelictio in terra.& cap.54.Sicut mulier derelicta.Iere.4.Omnis ciuitas eſt derelicta,& non eſt habitator in illis. In ſtatu regiminis עֲזוּבַת Ieſa.17.Quaſi derelictio uirgulti. & cap.54. Et derelictum ſpiritu uocauit te Iehoua. Et pluraliter עֲזֻבוֹת Ieſa.10.Velut cũ quis congregat oua derelicta. & cap.17.Derelictę ciuitates Aroer. In uoce paſſiua נֶעֱזַב Nehe.13.Quare derelicta eſt domus Dei. Leuit.26. Et terra derelinquetur ab eis.

Participium נֶעֱזָב Pſal.37.Et non uidi iuſtũ derelictum.Ieſaiæ 27.Et derelictum uelut deſertum. In genere fœminino נֶעֱזָבָה Ieſ.62.Et tu uocaberis quęſita ciuitas, & non derelicta. Et pluraliter נֶעֱזָבוֹת Ezech.36.Et ciuitatibus derelictis.

In ſecunda coniugatione uoce paſſiua עֻזַּב Ieſ.32.Tumultus ciuitatis derelictus eſt.Iere.49.Quomodo non derelicta eſt ciuitas laudis.

INDE NOMEN.

עִזָּבוֹן Et pluraliter tantum in uſu eſt עִזְבוֹנִים fora, emporia, mercatus, nundinæ, nundinationes,loca ubi merces poſt tranſuectionem relinquuntur. Ezech. 27. Dederũt in emporijs tuis.Et mox iterum:Et emporia tua.

1118

עזק Verbum ſecundæ coniugationis,quod ſemel tantũ legitur, & arbitror nõ multum ut uoce,ita ſignificatione diſcrepare à uerbo חזק & ſignificare munire uel maceria uel ſepi,hoc eſt,ſepire.Ieſa.5.Et muniuit eam.

1119

עזר Adiuuit,adiuuando conſeruauit,ſuſtentauit brachijs,ſeu fulcris, congruitq; ſignificatione cum nomine זרעה brachium.Gen.49.Et adiuuit te. Deuter.32.Surgant & adiuuent uos.Ioſue 1.Et adiuuabitis eos.& cap.10.Aſcendite ad me, & adiuuate me,ut percutiamus Gibeon.1.Paralip.15.Et factum eſt quòd deus adiuuaret Leuitas.2.Paral.14.Iehoua nihil eſt apud te adiuuare inter ualidum, & qui eſt ſine potentia, adiuua nos Iehoua deus noſter. Ieſaiæ 30. At Ægyptij in uanum, & fruſtra adiuuabunt. Ieſaiæ 41. Ne timeas ego adiuuabo. & cap. 49. In die ſalutis adiuui te.hanc ſententiam Paulus 2.Corinth.6. allegans hoc uerbum Græce ἐβοήθησά σοι reddidit. Secundo nonnunquam cum datiuo conſtruitur.2.Samuelis 21.Et adiumento fuit illi Abiſai,& percuſſit Philiſtæum.1.Paralip.22.Et mandauit Dauid omnibus principibus Iſrael,ut adiumento eſſent Salomoni filio ſuo. Ieſaiæ 50.Et Suſtentator Iehoua adiumento erit mihi. Tertio,cõſtruitur ſemel cum אַחֲרֵי 1.Reg.1.Et adiuuabunt poſt Adoniam,id eſt contulerunt auxilia Adoniæ,qui ſe auerterat à decreto patris.

Participium præſens עֹזֵר uel cum uau עוֹזֵר ut in Pſalmis.1.Regum 20.Triginta duo rex adiuuabat eum,id eſt triginta reges adiuuabant eum.Ieremię 47.Et omnę reſiduum adiuuabat. Vſurpatur tamen ſæpiſſime nominaliter. 2.Regum 14. Et non erat adiutor Iſraeli. Pſalm.10. Pupillo tu es adiutor. 1.Paralipom. 12.Et pax adiutori tuo. Et pluraliter in ſtatu regiminis עֹזְרֵי 1. Paralipom. 12. Et ipſi erant inter heroes belli, adiutores belli.Iob 9. Sub eo incuruati ſunt adiutores ſuper-

perbiæ. Et in statu affixorum. Psal. 118. Iehoua est mihi, in adiutores meos. Ezechielis 38. Et conterentur omnes adiutores eius.

Participium præteritum masculini generis עֹזֵר Iesaiæ 31. Corruet adiuuans, & cadet adiuuandus.

In uoce passiua נֶעֱזַר Psal. 28. In ipso confidit cor meum, & adiutus sum. 1. Paralip. 5. Et adiuti sunt aduersus illos. 2. Paral. 26. Quia mirificauit ut adiuuaretur. Danielis 11. Et quando illi corruerint adiuuabuntur adiutorio parum.

In tertia coniugatione legitur participiũ præsentis temporis irregulare מְעֻזְּרִים pro מְעַזְּרִים 2. Paral. 28. Sed dij regum Assyriæ ipsi adiuuant eos.

INDE NOMINA.

עֶזֶר Adiutorium. 1. Paral. 12. Quia adiutorium tuum est deus tuus.

עֵזֶר Adiuuamen, adiutorium. Genes. 2. Faciam ei adiutorium quasi coram ipso. Et iterum: Et Adæ non est inuentum adiutorium, quasi coram ipso. Deut. 33. Et adiutorium ex angustia eius eris. Psal. 89. Disposui adiutorium super heroe. Et in distinctione mutat primam uocem in cametz עָזֶר 1. Samuel. 7. Et uocauit nomen eius lapis Adiutorij. At in statu affixorum mutat primam uocem zere in sægol, & alteram uocem sægol in seua. Exo. 18. Quoniã deus patris mei in adiutorio meo. Deuter. 33. Vehens in cœlis in adiutorio tui est. Et iterum: Scutum adiutorij tui Psal. 20. Mittet adiutorium tui de sanctitate. Psal. 33. Adiutorium nostrum, & protectio nostra ipse est. Ezech. 12. Et omne quod circũquaq; ipsum, adiutorium ipsius est. ubi he litera ponitur loco uau.

עֶזְרָה Adiuuamen, adiutorium, nomen substantiuum fœminini generis. 2. Paralip. 28. Et tribuit regi Assur, sed non fuit adiumento ei. Psal. 46. Adiutorium in angustijs præsens ualde. Psal. 60. Præsta nobis adiutorium ab hoste. Iesaiæ 10. Ad quem cõfugietis pro adiutorio. In statu regiminis עֶזְרַת Iudic. 5. Maledicendo maledicite habitatoribus eius, quia non uenerunt in adiutorium Iehoua. In statu affixorũ עֶזְרָתִי Iob 6. An adiutoriũ meum non est in me. & cap. 31. Quoniam non uidebam in porta adiutorium meum. Legitur tamen bis in hac forma in statu absoluto. Psal. 60. & 108. Præsta nobis adiutorium ab hoste.

עֶזְרָתָה Adiutorium. Psal. 44. Surge in adiutorium nobis. Psal. 63. Factus es adiutoriũ mihi. Psal. 94. Nisi Iehoua fuisset adiutorium mihi.

עֲזָרָה Septum quod fulcris adiuuatur. 2. Paral. 4. Et fecit atrium sacerdotũ, & septum magnum, & ianuas ipsi septo schrancken. Et cap. 6. Quoniã fecerat Salomo labrũ æreũ, & posuerat illud in medio septi. Deinde ponit̃ pro crepidine, hoc est, pro propodio, q̃d est saxũ prominẽs circũ altare, quo stat̃ ein antrit oder stuffen. Ezech. 43. Et à gremio terrę usq; ad crepidinẽ inferiorẽ duo cubiti, & latitudo cubitus unus, et de crepidine parua usq; ad crepidinẽ magnã, quatuor cubiti, & latitudo cubitus, &c.

עֵט Stylus, uide in uerbo עוט.

2120

עָטָה Obtexit se celeriter ueste, obruit se ueste, operit se ueste ampla seu pallio. celeriter iniecit super se uestem. ein kleid yber sich werffen, vnd damit bedecken. Et significatione concinit cum uerbis נָטַע & עוט יָעַט nisi q; ut forma, ita modo significandi inter se dissentiãt. Leuit. 13. Et super labritio operietur. Ezech. 24. Et nihil operies super labritiũ. Mich. 3. Et operiẽt se super labritiũ uniuersi illi. Ps. 71. Operient̃ opprobrio & ignominia quærẽtes malũ mihi. Et cũ præpositione אֶל figurate usurpatur, pro, In morẽ auiũ rapaciũ inuolare ad prædã seu spolium. 1. Sam. 14. Et inuolauit populus ad spoliũ. et cap. 15. Quare nõ acquieuistis in uoce Iehoua, sed inuolastis ad spolium. ubi confert populum quod ad rapacitatem attinet, feris auibus.

Participiũ pręsens עֹטֶה opertus. 1. Sam. 28. Et ipse opertus pallio. Ps. 104. Opertus est lumine tanq; uestimẽto. Ies. 22. Et operit te operimento. Et in genere fœminino עֹטְיָה Cantic. 1. Quare ero uel operta iuxta greges sociorum tuorum.

In secunda cõiugatione legitur participium generis fœminini מְעֻטָּה Ezech. 21. Dedi terrorem gladij, heu factus est opertus ad mactationem.

In tertia coniugatione הֶעֱטָה Psal. 89. Operuisti eum confusione.

INDE

INDE NOMINA.

עֲטֵה Nomen infinitum, operimentum. Iesa. 22. Et operit te operimento.
עֹטְיָה Volucris. Cantic. 1. Quare ero quasi uolucris circa greges sociorum tuorum.
מַעֲטֵה Operimentum. Et legitur in statu regiminis מַעֲטֵה Iesa. 61. Operimentum laudis pro spiritu mœsto.
עֲטִינָיו Mulctralia, quæ operiuntur lacte tanquam ueste candida. Iob 21. Mulctralia eius plena sunt lacte.
עֲלָטָה Pro עֲטָלָה inserta litera lamed, & facta metathesi literarum, tempus, quo obteguntur res, quod fit post occasum solis, proximum tempus post uesperam, & crepusculum dicitur. Gen. 15. Cum sol ingressus esset, & crepusculum esset. Ezech. 12. In crepusculo extuli super humero coram oculis ipsorum.

INDE VERBVM.

הִלְעִיט Tertiæ coniugationis, facta alia literarum transpositione, crepusculauit. Gen. 25. Crepuscula me obsecro de ruffo, id est, refice me sub crepusculum.

1121 עָטַף Significat obtegi, operiri, obrui. Psal. 65. Et ualles operientur frumento. Psal. 73. Si operietur ceu uestimento uiolentia ipsorum. Iob 23. Si obtegetur ad dextrã, statim non uideo. Sed quando de anima uel spiritu, uel uita hominis dicitur, tum significat illa occultari & obrui, ut cesset, nec amplius conspiciatur ut fit in ingentibus animi & spiritus perturbationibus & angustijs, & in hypothymijs ubi deficiũt & deliquiũ patiuntur. Psal. 61. Ad te clamo, quando obruitur cor meũ. Psal. 102. Oratio oppressi quãdo obrueretur, & funderet preces suas. Ponit tamen semel simpliciter. Iesa. 57. Non contendam in æternum, neq; perpetuo irascar, quoniam spiritus à facie mea, operietur, scilicet carne.

Participium præteritum עֲטוּפִים Thren. 2. Extolle ad eum manus tuas propter animam paruulorum tuorum obrutorum præ fame. Et cum kybutz עֲטֻפִים Genes. 30. Et infirmi obruti erant ipsius Laban.

In secunda coniugatione עָטֵף Threnor. 2. Cum obrueretur paruulus, & lactes in plateis ciuitatis.

In tertia coniugatione הַעֲטִיף Gen. 30. Cum obrueretur grex.

In quarta coniugatione הִתְעַטֵּף Psal. 77. Meditabar quando obruebatur spiritus meus. Psal. 107. Famelici & sitibundi cum anima ipsorum in eis occultaretur. Psal. 142. Cum occultaretur super me spiritus meus. Psal. 143. Et occultaretur super me spiritus meus. Thren. 2. Cum occultarentur sicut uulnerati in plateis ciuitatis. Ionę 2. Cum occultaretur super me anima mea.

INDE NOMINA.

מַעֲטָפוֹת Pallia, tegumenta, operimenta. Iesa. 3. Paludamenta & pallia.
עֲטַלֵּף Inserta litera lamed, uespertilio quòd in obscuro uolitet. Leu. 11. & Deut. 41. Et pluraliter עֲטַלֵּפִים Ies. 2. Ad prosternendum se talpis & uespertilionibus &c.

1122 עָטַר Cinxit, circũdedit, coronauit. Psal. 5. Sicut scuto beneuolentia circũdabis eum. Participium præsens pluralis numeri עֹטְרִים 1. Sam. 23. Saul & uiri eius coronabant eum, id est, coronam faciebant erga Dauid, in modum coronæ accedebãt ad eum. In secunda coniugatione עִטֵּר Psalm. 65. Coronasti annum bonitate tua. Psal. 8. Gloria & decore coronabis eum. Canticorum 3. In corona, qua coronauit eum mater sua.

Participium præsens מְעַטֵּר Psal. 103. Qui coronat te beneficentia.

In tertia coniugatione legitur tantum participium præsens generis fœminini, quod tamen nominaliter accipitur מַעֲטִירָה corona. Iesa. 23. Quis consuluisset hoc de Zoar corona, cuius negociatores sunt principes.

INDE NOMEN.

עֲטָרָה Corona. Canticorum 3. Videte regem Salomonem in corona. Ezech. 21. Sustolle coronam. Et in statu regiminis עֲטֶרֶת 2. Samuelis 12. Et tulit coronam regis illorum de capite eius. Prouerb. 14. Corona sapientum sunt diuitiæ eorum. & cap. 16. Corona decoris canicies. & cap. 17. Corona senum sunt filij filiorũ. Et pluraliter

עֲטָרוֹת

עֲטָרוֹת Iob 31.Adornauero coronas mihi.Zach.6.Et accipies argentum & aurum, & facies coronas.

1123 עטש Inde nomē pluralis numeri עֲטִישׁוֹת oſcitatiões.Iob 41. Oſcitationibus eius expandetur ignis. Et in ſacris literis alibi nuſpiam legitur.

עי Vide in themate ſuo עָוָה.

עַיִט Vide ſupra in themate ſuo עיט.

1124

עים Fortitudo.Ieſa.11.Et eleuauit manum ſuam ſuper flumen in fortitudine ſpiritus ſui.nec uſpiam alibi legitur,ſed uide עָיֵם.

1125

עין Proprie oculus,unde uirtus uiſiua,lux,ſplendor,& radij lucis emicant, atq; paſſim diffunduntur. Deinde quilibet aſpectus,ſplendor,ſeu color uiſibilis, qui in oculos incurrit. Tertio,fons,ex quo uelut ex oculo aqua effluit.Leuitic.24.Oculus pro oculo.Prouer.20.Auris audiens,& oculus uidens.Gen.6.Iuxta fontem in uia Schur. In diſtinctione עָיִן Gen.24.Et ueni hodie ad fontem.Pſal. 35.Annuent oculo.Prouerb.23.Ne comedas panem mali oculi,id eſt, inuidi.Sic à Chriſto uſurpatur Matth.20.An oculus tuus malus,quòd ego bonus ſim. In ſtatu regiminis עֵין Gen.16.Iuxta fontem aquarum.Zach.9. Quia ad Iehoua oculus hominis.Iob 24.Et oculus adulteri.Deut.33.Fons Iacob ad terrā frumenti & muſti &c.Exo.10.Et operuit faciem omnis terræ. Numeri 11. Aſpectus eius ſicut aſpectus Bdellij. In ſtatu affixorū ſeruat zere.Deut.7.Non parcet oculus tuus. Threnor.1.Oculus meus,oculus,inquam,meus deducit aquas.2.Sam.16. Forte uidebit Iehoua in oculum meum,ſcilicet lacrymantem,quanquam commodius ita uertetur.forte Iehoua uidebit in afflictionem meam, atq; huic interpretationi adſtipulatur caſtigatio grammatica,nec curo Chaldaicam paraphraſin,quæ pro oculo accipit lacrymante.Leuit.13.Et uertit plaga aſpectum ſuum,id eſt colorē ſuum.Prouerb.23.Cum dederit in calice colorem ſuum. In duali numero עֵינַיִם Geneſ.20. Operimentum oculorum.Deut.29.Oculos ad uidendum.Pſal.19.Illuminans oculos.Num.10.Eris nobis in oculos,ut doceas nos uiam bonam.Geneſ.38.Et ſedit in portam oculorum quæ eſt ad uiam uerſus.Thimnath.Et mox iterum: Vbi eſt prophana in oculis iuxta uiam,id eſt in propatulo.1.Sam.16.Homo uidet in oculos,id eſt,externam ſpeciem. Et in ſtatu regiminis עֵינֵי Pſ.34. Oculi Iehoua ad iuſtos. Pſal.123.Ecce ſicut oculi ſeruorum ad manum ſuſtentatorum ſuorum. In ſtatu affixorum.2.Reg.4.Et oculos ſuos ſuper oculos eius.Pſal.73.Egreſſus eſt præ adipe uterq; oculus eorum.Leuit.13.Et ecce plaga ſteterit in aſpectu ſuo. Et pluraliter in forma fœminina עֲיָנוֹת accipitur tantum pro fontibus. Deut.8. Terram torrentium aquarum,fontium,& abyſſorum.2.Paralip.32.Vt occluderet aquas fontium. Et in ſtatu regiminis עֵינוֹת Exo.15.Et ibi duodecim fontes aquarum.

מַעְיָן Fons.Leuit.11.Fons & ciſterna,Cantic.5. Fons ſignatus.Ioel.3. Fons de domo Iehoua. In ſtatu regiminis מַעְיַן Ioſue 15.Ad fontem aquarum. In ſtatu affixorū. Oſeæ 13.Et ſiccabitur fons eius. Et pluraliter in forma maſculea מַעְיָנִים Pſal.104. Quia emittit fontes. In ſtatu regiminis מַעְיְנֵי 2.Reg.3. Et omnes fontes aquarū obturabitis.Ieſaię 12.Haurietis aquas in gaudio de fontibus ſalutis. Et in ſtatu affixorum.Pſ.87.Omnes fontes mei in te. Legitur etiam in forma fœminea מַעְיָנוֹת Ieſaiæ 41.Et in medio uallium fontes. Et in ſtatu regiminis מַעְיְנוֹת Geneſ.7. Rupti ſunt omnes fontes abyſſi. Item cum defectu literæ thau מַעְיְנוֹ pro מַעְיְנוֹת Pſalmo 114. Et ſilicem in fontes aquarum. Et cum affixo Prouerbiorum 5. Effluant fontes tui foras.

INDE VERBVM,

עָוַן Oculauit,id eſt,oculis obſeruauit. Et in prima coniugatione legitur tantum participium præſens עָוֵן 1.Samuelis 18. Et erat Saul obſeruans oculis Dauidem à die illo, & deinceps.

In

In secunda coniugatione עוֹנֵן obseruauit oculis. Num.26. Non experimentamini neq; obseruetis.2.Reg.21.Et obseruabat & experimentabatur.

Participium præsens מְעוֹנֵן qui obseruat horas, dies, menses, annos, & tempora negocijs agendis idonea, & opportuna. de quibus Paulus Galath.4. Legitur autē singulariter. Deut.18. Obseruans, experimentator. Et pluraliter מְעוֹנְנִים Deut. 18. Gentes istæ, quas tu occupabis ad obseruantes, & ad magos auscultauit. Mich. 7. Et obseruatores non erunt tibi.

INDE NOMEN.

עֹנֵן Et pluraliter עֹנְנִים Iesaiæ 2. Obseruatores ut Philistæi. In statu regiminis עֹנְנֵי Iere.27. Et uos ne audiatis ad obseruatores uestros. Et in genere fœminino עֹנְנָה Iesaiæ 57. Et uos appropinquate huc filij obseruatricis.

1126 עיף Contrariæ est significationis uerbo עוּף in priori modo significandi, & rursum cum eo ipso cōgruit in altero modo significandi, & transposita tantū litera iod cum uerbo יָעַף Significat enim aliquē in tantum lassari ac defatigari, uel nimio labore, uel ex itinere, uel siti, uel æstu solis, seu ægritudine, aut alio animi dolore, ne propriam suam actionem habere & mouere se possit, unde plerunque uel sitis sequi solet, uel umbra mortis. Ieremiæ 4. Væ nunc mihi, quia defatigata est anima mea propter occisores.

Participium præsens seu nomen participiale masculini generis עָיֵף Genesis 25. Et uenit Esau de campo, & erat defatigatus. Et mox iterum: Quoniam lassus ego. Iesaiæ 5. Non est defatigatus, neq; impingens in eo. Iesaiæ 29. Aut quemadmodum somniat sitibūdus, & ecce bibit, sed quādo euigilauit, & ecce lassus, & anima eius est appetens. cap.40. Ipse dat lasso uirtutem. Iob 22. Nec aqua lassum potasti. Psal. 63. In terra inaquosa, & lassa sine aqua. Et pluraliter עֲיֵפִים Iudic.8. Qui erant cū eo defatigati. Et mox iterum: Quoniam lassi ipsi. In genere fœminino עֲיֵפָה Iere. 31. Quoniam inebriaui animam lassam. Ps.143. Expandi manus meas ad te, anima mea uelut terra lassa. Prouerb.25. Aquæ frigidæ super anima lassa. Item legitur semel in abstracto. Iesaiæ 46. Impositi oneribus ad defatigationem.

INDE NOMINA.

עָיֵף Lassus. uide in participio præsenti.

עֵיפָה Lassitudo. f. solis, defectio lucis. Interpretes transtulerūt pro obscuritate. Amos 4. Faciens auroram, & obscuritatem.

עֵיפָתָה Eiusdem est significationis cum superiore. Iob 10. Terram obscuritatis, similē umbræ mortis.

1127 עיק Legitur tantum in tertia coniugatione הֵעִיק pressit ut gemat, seu stridorē edat. & cognationem habet significatione cum uerbis עָקָה & עָגַם nisi quod ut forma ita modo significādi inter se uariēt. Amos 2. Ecce ego gemere facio sub uobis, quemadmodum gemit plaustrum plenum manipulis.

INDE NOMINA.

עָקָה Et in statu regiminis עָקַת Ps.55. Propter fremitū improbi. ponit̄ aūt hic actiuē.

מוּעָקָה Nomen participiale, stridor, strepitus, crepitus. Psal.66. Posuisti stridorem in lumbis suis.

עֶכֶס Compes, uinculum, &c. uide in themate suo כָּעַס.

1128 עכר Vt uoce, ita significatione non multū differt à uerbo עָקַר significat aūt turbare, conturbare, perturbare ordinem & dispositionem, nō uerbis sed re & opere. Et est tam culpæ, quam pœnæ. Et ut literarum positu, ita quoque significatione contrarium est uerbo עָרַךְ 1. Samuelis 14. Turbauit pater meus terram. Gen.24. Et dixit Iacob ad Simeonem & ad Leui turbastis me, ut fœtere faceretis me apud habitatorem terræ. Iosue 6. Et ponatis castra Israel in anathema, & turbetis ea. & cap.7. Et dixit Iosua Quia turbasti nos, turbet te Iehoua in die hac. 1. Reg.18. Non turbaui Israelem, sed tu & domus tua.

Participium præsens עֹכֵר 1. Regum 18. Nunquid tu es ille turbator Israelis. 1.

Paral.2.Et filij Carmi Achor,qui turbabat Israelem, cum præuaricaretur cum ana themate.Prouerb.11.Et turbans carnem suam crudelis est. Et iterum. Turbans domũ suã hæreditabit uentũ.& cap.15.Turbat domum suam qui studet auaritiæ, sed odiens munera,uiuet & pluraliter cum affixo.Iud.11. Et tu es de turbatorib.meis.

In uoce passiua נֶעְכַּר Psal.39.Et dolor meus turbatus est,id est, exulceratus est.

Participium fœminini generis נֶעְכֶּרֶת Prou. 15.In domo iusti opulentia multa, sed in prouentu improbi turbatio.

INDE NOMINA.

עָכָר Nomen appellatiuum,turbator,alias עָכָן dictus.Iosue 7.

עַכְבָּר Inserta litera beth,mus sic dictus quod fodiendo ac rodendo turbat & in domo & agro.Leuit.11.Mustela & mus.Iesaiæ 66. Comedentes carnem suillam & execrabilia & murẽ. Et pluraliter עַכְבָּרִים cuius regimen עַכְבְּרֵי legit̃.1. Samuelis 6.Et quinque mures aurei. Similiter habet in statu affixorum ibidem. Et imagines murium uestrorum.

עָכוֹר Nomen uallis.Iosue 7.Et deduxerunt ea in uallem Achor. fuit autem hæc uallis dicta ab euentu, eò quòd Acham, qui turbauerat Israelem furto anathematis in ea lapidatus est.Item eius fit mentio.Iesaiæ 65.Et uallis Achor in accubationem armenti.Oseæ 2.Et uallem Achor pro ianua spei.

1129

עָלַל Congruit significatione cum uerbis נָעַל & עוּל יָעַל מָעַל nisi quod ut forma,ita modo significandi inter se uarient.maxime uero affine est uerbo עָלָה si cordis, animiq; affectibus attribuitur.Significat enim aliquid meditari, cogitare, conari, moliri,admoliri,agere,facere,designare, animi uim & potentiam declarare. Et in prima coniugatione legitur solum in participio præsenti עוֹלֵל quod tamen nominaliter sumitur puer,paruulus,qui nunc incipit loqui, cogitare,moliri, conari,studere,ludere,& agere aliquid,quique sensus habet nondum assuefactos & exercitatos,ut est nunc recens ablactatus,nec tamen firmiore,aut duriore cibo utitur,nec perfectos sensus habet,neque sese ipsum nutrire,& curare potest, sed sub parentũ aut curatorum dispensatione,& tutela degit.Sicut & Paulus ad hanc uocẽ alludere uidetur.1.Corinth.13.Cum essem puer ut puer loquebar,sentiebam, cogitabam, at ubi factus sum uir,aboleui puerilia.Græci reddiderunt νήπιος.1.Samu.15. A uiro usq; ad mulierem,à puero usq; ad lactentem. Et pluraliter עוֹלְלִים 2.Reg.8.Iuuenes eorum occides gladio,& paruulos eorum collides,& prægnantes eorũ dissecabis.Psal.8.Ex ore paruulorum & lactentium fundasti regnum. Thren.1. Paruuli eius abierunt in captiuitatem.Psal.17.Et relinquunt abundãtiam paruulis eorũ. Micheæ 1.Et à paruulis eorum aufertis decorem meum. Et semel per catachresin עֹלְלִים pro infante in partu extincto legitur, qui tamen in utero materno, matris lacte nutritus fuit.Iob 3.Quare non fui absconditus,sicut abortiuus,& sicut paruuli, qui non uiderunt lucem.

Participium præteritum,seu nomen participiale עוֹלָל puer,paruulus iam ablactatus,qui nunc cogitat,inuenit,disponit,discit,studet,exercet se,& aliquid molitur,ingenijq; specimen de se præbet.Ierem.6.Effunde super paruulum in platea,super cœtum iuuenum.Et pluraliter עוֹלָלִים Thren 2.Paruuli petierunt panẽ. Ioel.2. Congregate senes,colligite paruulos,& sugentes ubera.

In quarta coniugatione הִתְעַלֵּל & perpetuo cõstruitur cum beth aduersatiua significatq; pro libidine agere cum aliquo.Exo.10.Vt narres in aures filij tui, & nepotis tui,quęcunq; ludicrè egi cum Ægypto.Num.22.Quia ludicrè egisti mecũ.1. Sam.6. Quare aggrauatis cor uestrum quemadmodum aggrauauerunt Ægyptij & Pharao cor suum,an non.An non cum ludicrè ageret cum eis,dimiserunt illos, & abierunt. 1.Sam.31. Ne forte ueniant incircumcisi isti,& ludicrè agãt mecũ.Iud. 20.Et cognouerunt,& ludricè egerunt cum ea.Ierem.38.Ne forte tradãt me in manus ipsorum, & ludicrè agant mecum.

INDE NOMINA.

תַּעֲלוּלִים Ludicra,puerilia.Iesa.3.Et dabo pueros principes eorum & pueriles dominabuntur

tur in eos,& non est ad ætatem referendũ,sed ad mores.q.d.qui neq; ingenio,neq; ratione neq; consilijs aut prudentia pollent,sed pueriliter in omnibus negocijs,& rerum administratione agunt.& cap.66.Et ego eligam ludicra eorum.

עֲלִילָה Generaliter consilia,adinuentiones,conatus, studia,molimina,uerba & opera siue bona siue mala significat,secundum cordis boni uel mali unde ascenderũt qualitatem.Psal.14.Corruperunt,& contaminauerũt opus. Ps.66. Admirabilis opere erga filios hominum. Et pluraliter עֲלִילוֹת Deut.22.Inuentiones uerborum.Et iterum:Et ecce ipse posuit inuentiones uerborum dicens.non inueni tuam filiam esse uirginem.1.Samuelis 2. Non enim stabiliuntur consilia.s.improborum. Psal. 141.Non declines cor tuũ ut depraues opera in improbitate. Ezech.36. Secũdum opera eorum iudicabo eos.1.Paralip 16. Cognoscite inter populos opera eius.Ps. 9.Annũciate in populis opera eius.Psal.77.Et in operibus eius meditabor.

עֲלִילִיָּה Studium,opus.Ieremiæ 32. Magnus cõsilio,& magnificus opere.

מַעֲלָלִים Cogitationes,inuentiones,studia, cõsilia,conatus,molimina,exercitia, opera,mores.Deut.28.Propter malitiam studiorum tuorum, quibus me dereliquisti.1.Sam. 25. Erat uir durus & malus moribus. Prou.20.Etiam ex studijs cognoscitur puer.

מוֹעַל Vt à רָבָה deriuatur מוֹרֶה ita simili ratione ab עלל formatur מוֹעַל studium. Nehem. 8.In opere manuum suarum.sed de hoc etiam in themate עָלָה.

עֲלִיל Vas,quo argentum sublimatur quod uocatur Iesa.48. בֶּסֶף darynn man yber sich treibt. Psalm.12.Argentum examinatum in sublimatorio in terram,id est,in puluerem.

עֶלֶג Cuius plurale in usu est עִלְּגִים de quo in themate לָעַג

1130

עָלָה Ascendit.Et licet modum significãdi,secundum diuersitatem formarum, quas non paucas habet,uariet,tamẽ principalis semper eius significatio in illis ipsis elucet.Differtq; modo tantũ significandi à uerbis בָּעַל & מָעַל יָעַל עָלַל עוּל Gen. 19.Et ascendit fumus regionis,sicut fumus clibani. Exod.19. Et Mose ascendit ad deũ Leuit.16.Super quẽ ascendit sors Iehoua.Num.19. Super quã non ascendit iugum.Prouerbiorum 21.Ciuitatem fortium transcendet sapiens. Attribuitur etiam terræ nascentibus,ut herbis,floribus,carduis,atque Hebræis idem ualet, quod Latinis crescere,succrescere.Genesis 40.Et crescebat flos eius.Deut.29.Et nõ crescet in ea omnis herba.Prouerbiorum 26.Spina succrescit in manu ebrij.Iesaiæ 32. Spina & carduus succrescet.Amos 3.Num ascendet laqueus è terra.Iob 5.Sicut ascendere cumulum in tempore suo,dum,scilicet imponitur plaustro & auehitur in horreum. Preterea etiam alijs rebus ascribitur,ut carni.Ezechielis 37.Et caro ascendit,id est,accreuit.Item bello.1. Regum 22. & 2. Paralipom.18. Et ascendit bellum in die illa, id est,inualescebat.Item uulneri seu cicatrici.Ieremiæ 8. Quare non ascẽdit cicatrix populi mei.Nehemiæ 4.Quod ascendisset cicatrix muri.

Secundo uerbum hoc non tantum scandere significat, hoc est,de loco humiliore ad superiorem ascendere,seu ferri sursum & subleuari, uerum etiam ferri aliorsum,transferri.1.Paralipo.27.Ioab filius Zaruia cœpit numerare,nec perfecit, fuit enim ira dei super Israel,& non ascendit,id est,non relatus est in numerum Annalium Dauid.atq; in simili figura legitur etiam uerbum נָשָׂא ut supra suo in loco ostẽsum est. Tertio,quando hoc uerbũ de deo,uel gloria dei,uel aurora,uel nube, uel rore,uel arca,uel uisione dicit̃,quæ sunt res, ut ita dicã,spirituales et cœlestes, tum idem significat quod recedere,subduci è conspectu,& oculis hominum, hoc est,disparere, quòd eiusmodi res ceu cœlestes & spirituales cũ è conspectu nostro subducunt̃,sursum ferri uideantur.Gen.32.Dimitte me,quia tenebræ recesserunt. Exo.16.Cum recederet strata roris.2.Samuelis 6. Et ad quem ascendet à nobis, id est,transferetur.Ezech.11.Et sublata est gloria Iehoua, id est,disparuit. Et ibidẽ iterum:Sublata est à me uisio.Iudicum 19.Cum discessissent tenebræ. Porro quãdo uel persona uel res,aut relatiuum aliquod subsequitur,tum construitur cum præpositione מֵעַל seruata eadem significatione.Genesis 17. Et sublatus est deus ab Abraham.Et cap.35.Et sublatus est deus ab eo.Hãc phrasin imitatus Lucas de Chri

ſtò dixit cap.ultimo.Et ipſe inconſpicuus factus eſt ab illis,id eſt,deſiit illis eſſe cõſpicuus, ſubduxit ſe ab illis. Vnde ex iſta phraſi cognoſcere licet Chriſtum uiſibiliter ſublatum,cæterum nobiſcum uerè & eſſentialiter(ſicut ipſemet teſtat̃) eſſe, & manere uſque ad conſumationem ſeculi. Quarto obſerua,quod Hebræi peculiari quadam phraſi dicant aſcendere aliquid ſuper cor, id eſt ex corde:pro quo Latini dicunt uenire in mentem, ſubire animum, cogitare de re aliqua.2. Regum 12.Omne argentum,quod aſcendet ſuper cor uiri,ut portet in domũ Iehoua.2.Paralip.7.Et perfecit Salomo omne,quod uenit ſuper cor.Ieſaiæ 65.Et non recordabuntur,neq; aſcendet ſuper cor.Ieremiæ 7.Neq; aſcendit ſuper cor meum. & cap. 50.Recordamini à longe Iehoua,& Ieruſalem aſcendat ſuper cor ueſtrum. Ex corde ueſtro iuxta illud. Exo.23.Neq; audiatur ſuper ore tuo,id eſt,ex ore tuo.Ezech. 11.Aſcenſiones ſpiritus ueſtri ego cognoui,id eſt,cogitationes.& cap.20. Et quod aſcendit ſuper ſpiritum ueſtrum.& cap.38.Et erit in die illa, aſcendent uerba ſuper cor tuum.& cogitabis cogitationem peſſimam.Hinc autem phraſis illa eſt orta,ꝙ cor ſedes ſit,& fons cogitationum,conſiliorum,ſtudiorum,adeoq; omnium conatuum & actionum,id quod Chriſtus clare teſtatur cum ait Matthæi 15. Quicquid ingreditur in os,in aluum abit, & in ſeceſſum eijcitur, at ea quæ proficiſcuntur ex ore,ex ipſo corde egrediuntur, & illa impurum reddunt hominem.Nam ex corde exeunt cogitationes malę,cędes,adulteria,ſtupra,furta,falſa teſtimonia, conuitia, &c.Hac phraſi etiam alias Chriſtum & Apoſtolos eſſe uſos comperimus.ut Lucæ ultimo:Quid turbati eſtis,& cogitationes, aſcendunt in cordibus ueſtris. Paulus 1.Corinth.2. Quæ oculus non uidit,& auris non audiuit, & in corde hominis non aſcenderunt,quæ præparauit deus diligentibus ſe, nobis autem deus reuelauit per ſpiritum ſuum:Eadem etiam phraſi Hebręi dicunt: Aſcendere iram,pro Iraſci.2.Samuelis 11.Et cum aſcenderit ira regi,& dixerit tibi,&c.Iuxta quam phraſin & hoc Chriſti dictum quod paulo ſuperius citatum eſt plenius intelliges: Ex corde exeunt cogitationes malæ,cædes,adulteria,ſtupra,&c.Quod aſcendere cædes ſit cædere,aſcendere adulteria ſit adulterari,& ſic de alijs.

Participium præſens maſculini generis עֹלֶה Geneſis 38.Socer tuus aſcendit in Timnath.Deuter.32.In monte quem tu aſcendis. Et pluraliter עֹלִים Geneſis 28. Ecce angeli dei aſcendebant.& cap.31.Vide omnes hircos qui aſcendunt ſupra capras. Et in genere fœminino עֹלָה Canticorum 3.Quæ eſt iſta, quæ aſcendit è deſerto.Iudic.21.A uia quæ aſcendit de Bethel. Et pluraliter עֹלוֹת Gen.41.Et ecce de flumine aſcendebant ſeptem uaccæ.

In uoce paſſiua נַעֲלָה ſublatus,ſubleuatus,ſubductus eſt. Exod.40. Et cum eſſet ſublata nubes à tabernaculo.Et iterum: Et quando non ſubleuabatur nubes, non proficiſcebantur.Pſal.97.Vehementer exaltatus ſupra omnes deos. Ezechielis 9. Et gloria dei ſublata eſt à Cherub.2.Samuelis 2.Niſi loquutus fuiſſes, populus ſublatus eſſet,id eſt,nullus ex populo fuiſſet uiſus. Numeri 16. Recedite circumquaque ab habitaculo Korah,iamiam remouendo.Ezechielis 36.Et tranſlati eſtis ſuper labium linguæ,& opprobrium fuiſtis populis, hoc eſt,de ueſtri trãſlatione ſeu abductione loquuti ſunt,perinde ac ſi iamiam uos re ipſa abduxiſſent.

In tertia coniugatione הֶעֱלָה aſcendere fecit de loco inferiore ad ſuperiorem,ſuſtulit,tranſtulit,extulit,obtulit,ſubleuauit.Geneſis 8.Et obtulit holocauſta in altari.& cap.28.Et offeras eum in holocauſtum.& cap.32.Et aſcendere fecerunt Ioſephum è ciſterna,id eſt,extraxerunt.Num.20. Aſcendere fac eos in montem, id eſt, deduc.Ioſue 7.Et aſcendere fecit puluerem ſuper caput ſuum.Iudicum 15.Et aſcendere fecerunt eum de petra,id eſt,de inferiore parte petræ.2.Regum 2.Cum Iehoua transferre uellet in turbine in cœlum. 2.Regum 17. Et non obtulit munera regi Aſſur.Ezechielis 37.Et inducam ſuper uos carnem,ponamq; in uobis ſpiritum. Deuter.28.Aſcendere faciet eos deus ſuper te,donec te cõſumant.1.Regum 5.& 2. Paralipom. 8.Et retulit rex Salomo tributum ex omni Iſrael.1. Regum 9. Redegit eos Salomo in tributum ſeruitutis.2.Regum 12.Et retulit ſcriba regis in Annales.

atque in posterioribus locis eandem habet phrasin, quam habet uerbum נָשָׂא ut supra quoque indicatum est. Ezech. 14. Qui ascendere fecerit abominationes suas super cor suum. & cap. 37. Et ascendere faciam uos de sepulchris uestris. Psal. 102. Ne subducas me in medio dierum meorum.

Participium præsens masculini generis מַעֲלֶה Iesaiæ 8. Ecce Iehoua ascendere facit super uos aquas fluminis. Leuitic. 11. Ego Iehoua qui ascendere facio uos de terra Ægypti. Et in statu regiminis מַעֲלֵה Leuitic. 11. Et camelus quia ascendere faciens est ruminationis. Et pluraliter מַעֲלִים 2. Samuelis 6. Et Dauid & omnis domus Israel ascendere faciebant arcam Iehoua. 2. Paralipom. 24. Et fuerunt offerentes holocausta. Et in statu regiminis מַעֲלֵי Leuitic. 11. Hoc non comedetis ex ascendere facientibus ruminationem. Et in genere fœminino מַעֲלָה Leuit. 12. Et ruminationem non est ascendere faciens. Et in regimine מַעֲלַת Leuit. 11. Ascendere faciens ruminationem.

In uoce passiua הֹעֲלָה Iudicum 6. Et iuuencus offerri iussus est super altare. 2. Paralipo. 20. Qui ascendere iussus est. Nahum 2. Et Husab ascendere iussa est, id est, captiua abducta est.

In quarta coniugatione הִתְעַלָּה Iere. 51. Et ad illum, qui extollit se in lorica sua.

INDE NOMINA.

עֶלְיוֹן Primo attributum dei, altissimus, summus, supremus, qui respectu angelorum & hominum adeoque omnium creaturarum est in altissimo gradu, dignitate, gloria, nullis plane rebus subiectus, nullis passionibus quibus nos premimur, & cuius essentia, nomen, gloria, regnum, omnem humanum sensum excellit. Sicut Paulus de Christo scribit, Exaltauit eum & dedit ei nomen supra omne nomen, ut in nomine Iesu se flectat &c. Genesis 14. Et erat sacerdos dei Altissimi. Psal. 73. Et est scientia apud Altissimum. Psalm. 77. Mutationes dextræ Altissimi. Psalm. 91. Sedens in absconsione Altissimi. Deinde attribuitur homini. Genesis 40. & Deuteron. 26. Ponet te excelsum super omnes gentes. Tertio, rei 1. Regum 9. & 2. Paralipom. 7. Et domus ista quæ erat altissima. Iosue 16. Vsque ad Bethoron superiorem. In genere fœminino עֶלְיוֹנָה superior, scilicet camera. Ezechielis 41. Ascendebat ad supremam per mediam. Et pluraliter עֶלְיוֹנוֹת Ezechielis 42. Exedræ supremæ.

עַל Supremus, Altissimus, attributum Dei. Oseę 11. Et ad Altissimum uocabant eum, sed ne unus eligebat se. & congruit cum dicto Psal. 66.

עוֹלָה Gradus. Ezechielis 40. Et ad latus extra gradum. Et in genere fœminino עוֹלָה ascensus, ascensio, gradus. 1. Paralipom. 26. In strata ad ascensum. Ezechielis 20. Et ascensio super spiritum uestrum non succedet, id est, cogitatio. Et in lege dicebatur etiam hoc nomine oblatio, quam Græci ὁλοκαύτωμα holocaustum uocabant, eò quòd totum cremabatur. Hebræis uero quòd eleuaretur super altare, odorque eius in altum ascenderet in conspectum Dei. Erat autem typus ueri & unici holocausti Christi, quòd is debebat exaltari in cruce, & charitatis igne offerri pro peccatis totius generis humani. Genesis 22. Vbi est pecus in holocaustum. Et iterum: Et offeres eum in holocaustum. Num. 28. Et offeretis holocaustum in odorem recreationis Iehoua. Et in statu regiminis עֹלַת Numeri 28. Holocaustum sabbathi. Et in statu affixorum עֹלָתוֹ 1. Reg. 10. Et ascensum ipsius, quo ascenditur in domum Iehoua. Numeri 6. Et holocaustum suum. Et pluraliter עֹלוֹת Ezechiel. 40. Gradus septem ascensiones eius. Psal. 64. Et nudauerūt ascensiones eius, id est, cogitationes. Gen. 8. Et obtulit holocausta. Oseæ 6. Quia misericordiam accepto, & non sacrificium, & noticiam Dei præ holocaustis.

עָלָה Ascensio, transcensio. Gen. 49. Contaminasti stratum meum ascensione. Ierem. 48. Vastata est Moab, & ciuitatum eius transcensio. Et cum he denotante motū ad locum עֲלָתָה 1. Paral. 13. Et ascendit Dauid per ascensum in Kiriath Iearim.

עָלֶה Folium, supremum in ramis arborum excrementum. Iesaiæ 34. Quemadmodum

cadit folium. Et cap. 64.Et cecidimus sicut folium omnes nos.Iob 13. An folium impulsum conteris. Et in statu regiminis עֲלֵה Genesis 3.Et consuerunt folium ficus. Et cum affixo.Psal.1.Et folium eius non marcescet.Ierem.17.Et erit folium eius uiride. Et pluraliter in statu regiminis עֲלֵי Nehe.8.Et afferent folia oleæ,& folia arboris pinus.

עוֹל Iugum,quod ascendit super collum iumenti,sed refer potius ad עול

עֱלִי Pila,pistillum,quo in mortario,seu mola tunsili legumina tundebantur. Prou.27. Si contuderis stultum pila,ab eleuando sic appellatum.

הַעֲלוֹת Nomen pluralis numeri tantum.Crateres,quibus in sacrificijs uinum offerebatur. 2.Paralip.24.Et crateres & coclearia.

תְּעָלָה Obductio,scilicet cicatricis,seu emplastrum quod obducit.Ieremiæ 30.Obductio non est tibi,id est curatio. Item riuus,aquæductus,qui superne in piscinam illabitur.1.Reg.18.Et fecit aquæductum. Et pluraliter תְּעָלוֹת Ezech.31.Et aqueductus suos misit ad arbores agri.

עִלִּית Superior. Iudicum 1.Et dedit ei Caleb scaturigines superne. Et pluraliter עִלִּיּוֹת Iosue 15.Fontes superiores.

עֲלִיָּה Græcè αὐλὴ, Latine aula, suprema pars domus,superius. Iudicum 4.Et ipse sedebat in superiori camerato. Et iterum : Et clausit ostia superioris.2.Regum 4.Et diuertit in superius. Et in statu regiminis עֲלִיַּת 2.Samuelis 18.Et ascendit in superius portæ.2.Regum 4.Faciamus nunc superius parietis. Et pluraliter עֲלִיּוֹת Psalm.104.Qui contignat aquis superiora sua. 2.Paralipom.3.Et superiora texit auro.Ieremiæ 22.Ædificabo mihi domum mensurarum,& superiora spaciosa.Lucas Actorum 1.Et cum introissent ascenderunt in superiora,ubi manebant,Grecè reddidit εἰς τὸ ὑπερῷον in superiora.

מַעֲלֶה Forma masculina,eleuatio, ascensio, gradus. Et in statu regiminis מַעֲלֵה Iosue 10.Et persequutus est eos per uiam ascensus Bethoron. Iesaiæ 15. Quia in ascensu Luchith in fletu ascendet.Nehemiæ 9.Et surrexit super gradum Leuitarum Iesua. Et in forma fœminea מַעֲלָה ascensus,gradus,dignitas. Esdræ 9. Fuit fundamentum ascensionis è Babel,id est initium.1.Paralipom.17.Qui aspexisti me iuxta formam hominis in dignitate existentis. Et 1.Paralip.22. Ad dignitatem seu excellentiam. Et pluraliter מַעֲלוֹת quod in titulis Psalmorum semper habet à fronte literam he,excepto titulo Psal.121.ubi habet lamed cũ pathah. Item cogitationes. Ezech.11.Et cogitationes spiritus uestri ego cognoui.

מֹעַל Eleuatio,exaltatio.Nehe.8.Et dixerunt amen,amen,cum eleuatione manuũ suarum.quanquã sint qui ab עָלַל deducant,sicut מֹרֶךְ deducitur à uerbo רָכַךְ.

מַעַל Supra,& est quãtitatis forma masculea,quod in statu regiminis מַעַל legitur 2.Paral.17.& 19.Supra caput,seu superior capite. Et in genere fœminino מַעְלָה quod semper habet in medio seua simplex.Et est quandoq; quãtitatis.1.Sam.10. Humero suo & supra altitudo supra populum.1.Paralip.17.Qui superne est Iehoua deus. Quãdoq; est tẽporis.Exo.30.A filio uiginti annorũ,& supra. Leuit.27. Sexaginta annis & ultra.1.Sam.16.A die illa,& deinceps. Et assumpto à frõte lamed לְמַעְלָה id est sursum.Exo.25.Et Cherub extẽdebant alas sursum. Deut.28.Eris tantum sursum,& nõ deorsum.1.Par.23.Multiplicati sunt sursum.i.excellẽter. 1.Par.29. Et magnificaui Iehoua Salomonẽ sursum.i.excellẽter. Et geminatè לְמַעְלָה לְמַעְלָה Deut. 28.Ascẽdet super te sursum sursum.i.excellẽtissime.Ezec.41. Et dilatabat & circuibat sursum sursum. Itẽ עַד לְמַעְלָה 1.Par.26.Qm̃ pertinaciter agebat excellẽtissime.

מִלְמַעְלָה Supernè,& semper absolute ponit̃.Gen.6.Fenestrã facies arcæ, & ad cubitũ consummabis eam supernè.Exo.25.Et pones tectũ super arcã supernè. Iosue 3.Et steterunt aquæ defluentes supernè.Iud.8.Et reuersus est Giddeon è bello, supernè ipse sol,id est, cum adhuc sol existere supra terram, ante occasum solis. 2.Paralip.4.Et mare erat super illos supernè.Ezech.1.Et facies eorum, & alæ eorum erant diuisæ supernè.Et iterum:Extensæ super capitibus eorum supernè.Et mox iterum:Et super

per

per similitudinem sedis erat similitudo sicut aspectus hominis super ipsam superne. & cap.37. Atque inducta est super eam cutis superne.

מִמַּעַל Absolute significat superne, sicut מִלְמַעְלָה & contrarium est מִתַּחַת inferne. Deut. 4. Omnem imaginem, quæ est in cœlo superne. Iosue 2. In cœlis superne, & super terra inferne. 1. Regum 7. Non est sicut tu deus superne. Iob. 18. Inferne radix eius arescet, & superne resecabitur palmes eius. Psal. 78. Qui præcipit nubibus superne. Iob 33. Et non requirat eum deus superne. Sed quando nomen uel pronomẽ postponitur cui comparatur, tum præponitur illi articulus datiui casus. Genesis 22. Superius lignis. Exod. 26. Superius rationali. Leuit. 11. Cui ei crura superius pedibus suis. Ies. 6. Stabũt superius illi. & cap. 14. Superius stellis dei exaltabo sedem meam. Ieremiæ 35. & 52. Et posuit sedem eius superius sedi regum, qui cum eo in Babylone erant. Ezechielis 1. Et superius firmamento, quod erat super capite ipsorum. Ex his locis clare cernitur, quod sit aduerbium comparatiui gradus coniunctum cum nomine datiui casus.

עַל

SVPER. Genesis 1. Et tenebræ erant super faciem abyssi. cap. 2. Non enim pluerat Iehoua deus super terram. 1. Samuelis 14. Et ascendit Ionathan super manibus suis, & super pedibus suis. 2. Samuelis 23. Ait uir substantionatus super Messiam.

IVXTA, prope, secus, apud. Genesis 14. Vsque ad planitiem, quæ est iuxta desertum. & cap. 16. Et inuenit eam angelus Iehoua iuxta fontem aquarũ. Hanc phrasin sequutus Ioannes euangelista cap. 4. Et Iesus sedebat super fontem, id est, apud fontem. Exod. 14. Et attigerunt eos castrametatos iuxta mare.

CONTRA, aduersus. Num. 14. Murmurauerunt contra Mosen & Aaron. Psal. 2. Aduersus Iehoua, & aduersus Christum eius.

VERSVS, ERGA. Exod. 9. Verte manum uersus cœlum.

AD אֶל Psal. 18. Clamauerunt ad Iehoua & exaudiuit eos. Genes. 38. Et ascendit ad tonsores ouium. Exod. 20. Non ascendes in gradibus ad altare. Iesaiæ 22. Ad thesaurarium istum, ad Sebna. 1. Sam. 1. Et orauit ad Iehoua.

CVM. Exod. 25. Et uenerunt uiri cum mulieribus. Leuit. 19. Nihil comedetis cũ sanguine. 1. Samuelis 14. Et comedet populus cum sanguine. Et iterum: Populus deliquit comedendo cum sanguine. 1. Samuelis 20. Et facies misericordiam cum seruo tuo. Micheæ 7. Et erit terra in desolationem cum habitatoribus suis. Ezech. 16. Omnes quos dilexisti cum omnibus quos odio habui.

IN. Genesis 19. Eruere in anima tua. & cap. 27. Et in gladio tuo uiues. Exod. 28. Sculpes ambos lapides in nominibus filiorum Israel. cap. 29. Dabis ea in canistro uno. Iesaiæ 38. Et psalmos nostros psallemus omnibus diebus uitæ nostræ in domo Iehoua.

DE. Genes. 41. Et ego audiui super te dicere. 2. Samuelis 23. Et ait uir constitutus super Messia deo Iacob. debet habere pathah, & carere accẽtu subdistinctiuo. Ps. 32. Confitebor super sceleribus meis ipsi Iehoua. Iesaiæ 2. Verbum Iehoua, quod uidit Iesaias super Iehuda. Micheę 2. Ecce ego cogito super familia ista malum. Ioelis 1. Super hoc filijs uestris narrate. Sic etiam Virgilius usus est uoce Super. Multa super Priamo, rogitans, super Hectore multa. Et Græci exprimunt uoce περί.

EX. Exod. 23. Nominis deorum uestrorum ne recordamini, neque audiatur super ore tuo, id est, ex ore tuo. Ieremiæ 7. Neque ascendit super cor meum. Ezechielis 20. Et quod ascendit super spiritũ uestrũ, id est, ex spiritu uestro. & cap. 38. Ascendent uerba super cor tuum, id est, ex corde tuo, &c.

VSQVE AD. Iosue 2. Et uiri persequuti sunt eos usq; ad uada.

CORAM. Zachariæ 6. Vt stent coram Iehoua uniuersæ terræ. Psalm. 9. Iudicentur gentes super facie tua, id est, ante faciem tuam. Exod. 20. Non sint tibi dij alieni coram facie mea.

PRO. Leuit. 4. Et offeret super errato suo. Psal. 31. Pro hoc orabit omnis pius.

PROPTER, sequente uel nomine, uel pronomine. Genesis 16. Iniuria mihi fit propter te. & cap. 26. Ne moriar propter eam. & cap. 38. Cur rupisti propter te rupturam. cap. 43. Propter argentum. Leuitic. 19. Et non feres propter ipsum erratum. Psalm. 7. Propter eam in altum reuertere. Psalm. 16. Bonitas mea non propter te. Psalm. 44. Propter te occidimur quotidie. Psalm. 45. Propter ueritatem. Threnorum 5. Propter hoc fuit dolens cor nostrum. Et iterum: Propter hæc obtenebrati sunt oculi nostri. Importat tamen nonnunquam defectum eius rei, quæ sequitur. Ioel. 1. Eiulant uinitores propter triticum, & propter hordeum, id est, propter defectum tritici, & hordei. Mich. 7. Et erit terra uasta, propter habitatores eius &c.

PROPTEREA, si absolute ponitur. Oseæ 7. Conuertebantur non propterea.

QVAMVIS, EO QVOD, Iesaiæ 53. Quamuis non iniquitatem fecerit. Psal. 119. Eò quòd non custodiuerunt legem tuam.

A, AB, Zach. 4. Et una à sinistris illius.

IN COMPOSITIONE CVM ALIIS PARTICVLIS.

עֲלֵי Super. Iod nihil addit significationis. Gen. 49. Sit Dan serpens super uia, cerastes super semita. Num. 21. Super puteo. Iob 16. Saccum consui super cutē meam. Psal. 92. Super decachordo, & super Nablo. Iesaiæ 18. Sicut æstus clarus super pluuiam. Psal. 50. Qui feriunt pactum supra sacrificium.

עַל כֵּן Propterea. Genesis 2. Propterea relinquet uir patrem suum, & matrem suam. Psalmo 1. Ideo non surgent improbi in iudicio. Nehe. 6. Propterea tu ædificas murum.

עַל כִּי Propterea quòd. Psalm. 139. Celebrabo te propterea ꝙ mirificè mirificatus sum.

כְּעַל Iesaiæ 59. Sicut ad retributiones, donec reddat furorem hostibus suis. Iesa. 63. Sicut super omnia, quæ retribuit nobis Iehoua, id est commemorabo misericordias Domini, quemadmodum fuerunt super omnia, quę retribuit nobis. Psal. 119. In uia testimoniorum tuorum gauisus sum, sicut super omnibus diuitijs.

שֶׁעַל Iudicum 7. Sicut arena, quæ est iuxta littus maris.

מֵעַל Desuper, quando uidelicet simpliciter extra respectum, seu comparationem ponitur, semper importat motum rei de loco superiore. Genesis 27. Et de rore cœli desuper. Numeri 6. Desuper tabernaculo. & cap. 12. Et nubes recessit desuper tabernaculo. Deuteron. 29. Et eduxi uos quadraginta annis in deserto, & non inueterata sunt uestimenta uestra desuper uobis, id est, ut à uobis deposuissetis. 1. Samuelis 6. Si forte releuet manum suam desuper uobis, & desuper dijs uestris, & desuper terra uestra. 1. Samuelis 15. Et reuertebatur desuper Saule. 2. Samuelis 24. Et conclusa est plaga desuper Israele. 1. Regum 2. Non excindetur tibi uir desuper throno Israel. Psalm. 50. Vocabit ad cœlos desuper. Psal. 148. Et aquæ quæ desuper cœlis, id est quæ de cœlo delapsæ sunt. 2. Regum 2. Et accepit pallium Eliæ, quod ceciderat desuper ipso. Ezechielis 1. Et cum ipsa eleuarentur desuper terra. & cap. 9. Et gloria dei ablata est desuper Cherub. At quando sequitur in comparatione nomen datiui casus, tum idem ualet quod מִמַּעַל etiam habens post se datiuum. Et opponitur uoci מִתַּחַת habenti post se etiam datiuum, qui respectū seu comparationem importat. ut Genes. 1. Et fecit Deus firmamentum, & diuisit inter aquas quæ inferius firmamento, & inter aquas quæ superius firmamento. Ezech. 1. Et facta est uox superius firmamento, quod erat super capite ipsorum. Ionæ 1. Et ascendere fecit superius Ionæ, id est, supra Ionam, &c.

1131 עָלַז Exultauit, tripudiauit, gestijt præ gaudio. Congruit significatione cum uerbis לָעַז & עָלַץ עָלַס nisi quòd ut forma, ita modo parū significandi uarient. 2. Sam. 1. Ne exultent filię præputiū habentiū. Psalm. 28. In ipso confidit cor meū, & adiutus sum, & exultauit cor meū. Psal. 96. Et exultabit ager, & quicquid in eo est. Psal. 149. Exultabunt pij in gloria. Ier. 50. Quoniā exultabitis cōculcantes hæreditatem meam

meam. Habakuk 3. Ego in Iehoua exultabo. Zoph. 3. Exulta in toto corde.

INDE NOMEN.

עֲלִיזִים Iesaiæ 24. Cessauit strepitus exultantium. Et in genere fœminino עַלִּיזָה Iesa. 22. & 32. Ciuitas exultans. & cap. 23. Hæccine est uestra exultans.

1132 עֲלָטָה Crepusculum, proximum tempus post uesperam. Gen. 15. Et factum est, cum sol ingressus esset, & crepusculum esset. Ezech. 12. Vasa exportaui, sicut uasa migrationis per diem, & in uespera fodi mihi in pariete manu, in crepusculo eduxi super humero coram oculis eorum.

INDE VERBVM,

הִלְעִיט Tertiæ coniugationis, facta literarum transpositione, crepusculauit. Genesis 25. Crepuscula me obsecro de ruffo, id est refice me sub crepusculum de ruffo, quia defatigatus sum.

1133 עלם In prima coniugatione usuuenit tantum in uoce passiua נֶעְלַם absconditum fuit. Leuitic. 4. Si totus aliquis cœtus in Israel ignoranter deliquerit, & absconditum est ab oculis congregationis. & cap. 5. Et absconditum fuerit ab eo, & ipse tandem resciuerit.

Participium masculini generis נֶעְלָם 1. Regum 10. Non erat uerbum absconditum à rege, quod non retulerit ei. Ecclesiast. 12. Omne opus adducet deus in iudicium, super omne absconditum, siue bonum sit, siue malum. Et pluraliter נַעֲלָמִים Psalm. 26. Et cum absconditis non ingrediar, id est tectis, simulatoribus, hypocritis. Et in genere fœminino נַעֲלָמָה Nahum 3. Etiam tu inebriaberis, & eris abscōdita. In tertia coniugatione הֶעְלִים 2. Reg. 4. Et Iehoua abscondit à me, nec indicauit mihi. Leuit. 20. Et abscondendo absconderit populus terræ oculos suos à uiro, id est dissimulauerit. 1. Samuelis 12. Aut de cuius manu accepi munus, ut absconderem oculos meos cum eo. Prouerb. 28. Qui largitur pauperi non egebit, sed abscondens oculos suos, habebit maledictionem. Psal. 10. ponitur absolutè, Quare Iehoua stas procul, abscondis in tempore angustiæ. ubi subintelligendū est oculos. Iesaiæ 1. Abscondam oculos meos à uobis. Threnorum 3. Ne abscōdas aurem tuam ad suspiria mea.

In quarta coniugatione הִתְעַלֵּם abscondit se. Iob 6. Super eos abscondet nix. Psal. 55. Ne abscondas te à precatione mea. Deut. 22. Si uideris bouē fratris tui, uel ouem eius fugatos, ne abscondas te ab eis, sed reducendo reduças eos fratri tuo. Iesaiæ 58. Et à carne tua ne abscondas te.

INDE NOMINA.

עֶלֶם Adolescens, iuuenis, quandiu est priuatus, & priuatam uitam agit, nec in œconomico aut publico & politico officio & administratione exiltit, sed adhuc cœlebs est, & priuatus. 1. Samuelis 17. Interroga cuius filius sit iste adolescens. & cap. 20. Et si sic dixero adolescenti. ubi de puero loquitur, quem secum sumpserat Ionathan, & paulo ante uocauerat נַעַר. Et in genere fœminino עַלְמָה adolescentula, iuuencula, scilicet innupta, quæ nondum est elocata uiro, antequam nuptias celebrauit, & publicum coniugij statum ingressa est. Testantur enim omnes ueteris Testamenti loci ubicunq; legitur dici de iuuencula, quæ uirgo est. ut Genesis 24. Et erit adolescentula illa, quæ egredietur ad hauriendum aquam &c. Vbi de Rebecca filia Bathuelis dicitur, quæ haud dubie tum fuit uirgo. Similiter de sorore Mosi pedissequa filiæ Pharaonis legitur Exo. 2. Et abijt adolescentula illa, & uocauit matrem pueri. Sic Iesaiæ 7. Ideo dabit Iehoua uobis signum. Ecce adolescentula quædam grauida parit filium &c. ubi quoq; iuuenculam significat, quæ est uirgo, alioqui nullum fuisset miraculum si iuuencula imprægnata peperisset. Et Matthæus hunc prophetæ locū adducens cap. 1. Euāgelij sui, Græcè reddidit uoce παρθένος, quæ uirginem significat. Item Prouerbior. 30. Via aquilę in cœlo, uia colubri super petra, uia nauis in medio maris, & uia uiri in Adolescentula. Et si in hoc Salomonis loco hanc uocem עַלְמָה Iudæi obscœni pro scorto accipiendam contendant, aut muliere uiro cognita, eo ipso consilio, ut locum Iesaiæ labefactare conen-

conentur,tamen reuera nõ possunt, siquidem æque ut in cæteris locis in Salomo ne pro iuuencula uirgine ponitur, quòd per hoc quartum indicare uoluerit affe- ctum illum & ardens studium uiri uirginem depereuntis ac ambientis, quod per inde equidẽ absconditũ, ac cognitu difficile est,ut reliqua tria. Atq; hæc quidem sententia ac expositio,ut simplex est,& uera,ita plane nihil habet absurdi aut ob- scœni. Et pluraliter עֲלָמוֹת Psal.68.Præcedunt Cantores, subsequuntur musici, in medio autem Adolescentulæ cum tympanis.Cantic.1. Propterea adolescentu- læ dilexerunt te.& cap.6.Sexaginta sunt reginæ,octoginta concubinæ, & adole- scentularum non est numerus. Et in hac significatione,quidam etiam accipiunt & exponunt,ut 1.Paralip.15.& Psal.46.Pro adolescentulis,quanquam alij pro in- strumento musico,aut sane certo quodam melodię genere interpretentur,sicut & מָחֲלַת Psal.53.& 88.& שֹׁשַׁנִּים Psal.45.& 69.& עֲלָמוֹת Psal.9.Placet tamen ut pro il- lis accipias,esse Psalmos illos compositos,qui erant priuati,& idiotæ.Sicut alij ti- tulo לַמְנַצֵּחַ pro illis erant compositi,qui erãt in publico ministerio, quibus postea populus,& priuati respondebant.

עָלוּם Nomen participiale.absconditum, quod in statu affixi mutat uau schurek in ky- butz.Psal.90.Posuisti iniquitates nostras in conspectum tuum,& absconditũ no- strum in lumen faciei tuæ.Quidam Theologi de peccato originis intelligũt,quod mundus nõ intelligit. Et pluraliter עֲלוּמִים & in statu affixi retinet uau schurek, & sumitur pro iuuentute,adolescentia,ea scilicet ætate, quæ firma adhuc & succi plena & integra,nec est exhausta uiribus ut fit in coniugibus aut alijs negocijs pu blicis.Iob 20.Ossa eius plena erunt,tanquam in adolescentia sua.& cap.33. Reflo- rescet caro eius, plusquam in pueritia, redibitq; ad dies adolescentiæ suæ. Psalm. 98. Præcidisti dies adolescentiæ eius. Iesaiæ 54. Quia ignominiæ adolescentiæ tuæ obliuisceris.

עֲלֻמוֹת Adolescentia, iuuentus. Psalmo 48. Quoniam hic est deus, qui deducet nos sicut adolescentiam.

תַּעֲלֻמָה Absconditum.Iob 28.Et absconditum producet in lucem. Et pluraliter תַּעֲלֻמוֹת Iob 11.Et annunciabit tibi abscõdita sapientiæ.Ps.44.Ipse nouit abscõdita cordis.

עוֹלָם Primo aliquot in locis pro mundo seu seculo accipitur,non tamen ut mundi uoca bulo intelligas tantum materialiter machinam illam à Deo conditam, quæ cœlo, terra,elementis,alijsq; creaturis constat,sed sicut Paulus Rom.14. formaliter acci- pit,pro gestu huius mundi,& pro illis,quæ in hoc mundo gerũtur. Dicitur autem Hebræis quòd duratio ac finis eius nobis sit abscondita,ad quam diem aut horam sit desiturum.Iob 22. An semitam seculi obseruabis, quam calcauerunt uiri uani- tatis der welt lauff. Psal.24.Eleuate portæ capita uestra, & eleuamini ianuæ seculi, & ingredietur rex gloriæ.Genesis 49.Ad desiderium collium seculi, id est magna tum,huius seculi.Paulus hinc est mutuatus,quod ad Titum 2.uocat desideria secu laria. Habakuk 3.Stetit & mensus est terram, uidit & dissoluit gentes, & contriti sunt montes seculi,uestigia seculi ei,id est maximi,medioximi & infimi huius se- culi. Ecclesiast.3.Omnia fecit pulchre in tempore suo etiam ipsum seculum posuit in cor ipsorum.Psal.73.Ecce isti improbi sunt seculi,& occupant opulentiam. Sic & Christus in hac significatione accepit.Ioannis 17.Ego tradidi eis sermonem tu- um,& mundus eos odio habuit,quia non sunt de mundo,sicut & ego non sum de mundo &c. Item Luc.16. Filij huius seculi prudentiores sunt filijs lucis.& cap. 20.Filij huius seculi nubunt &c.Marci 4.Ærumnæ seculi &deceptiones. Item Ia cobus cap.1.Immaculatum se custodiat ab hoc seculo.& cap.4.Quicunq; uult esse amicus huius seculi &c. Secundo est durationis,& commodius uerti non po test quàm æternitatis,uel æui seu seculi uocabulo,sicut etiam Euangelistę,& Apo stoli Græca uoce αἰῶν reddiderunt,quod etiam nunc æternitatem, nunc seculum seu æuum illis significat, modo non, quemadmodum Latini seculum pro spacio centum annorũ, sed theologicè accipias pro æternitate,uel tempore seu duratio- ne temporis, aliàs longiore, aliàs breuiore. Æternitatem significat cuius scilicet initium

initium & finis nobis abſcondita ſunt, uel ut Theologi definiunt, quæ nec initium habet, neque finem, quoties uel Deo attribuitur, qui nullo tempore menſuratur, uel diuinæ uoluntati, & promiſſis annectitur, quæ in euangelio continentur de gratuita miſericordia & bonis æternis propter Chriſtum. Arbitror autem ab hoc nomine Hebræo עוֹלָם Latinos mutuaſſe aduerbiũ temporis Olim, quod ſimiliter de præterito & futuro ut Hebræũ dicitur. Dicitur autem Hebræũ de præterito & futuro, uel à condito inde mundo computando uſq; ad conſummationẽ ſeculi, uel legem, uel à lege Moſi uſq; ad primum Chriſti ſeruatoris noſtri aduentum in carne, ſeu potius ad baptiſmum, & diſpenſationem eius. Vel à diluuio uſque ad conſummationem ſeculi, uel à non ita longo tempore, quod olim fuerat uſq; in aliud tempus. Hæc eo conſilio adducere libuit, ut refutetur non modo craſſa illa, uerum etiam pertinaciſſima obſtinatia Iudæorum, qui præcepta, & promiſſiones legales, Item circumciſionem, templum, cultum diuinum, ſacrificia, ceremonias, iudicialia, & id genus reliquas omnes legis Moſaicæ obſeruationes, nequaquam abrogatas, ſed æternas & ad iuſtificationem noſtri neceſſarias eſſe, ex hoc maxime uocabulo, quod plerunq; adnexum habent, contendunt, atque etiam nonnullos ab Euangelij gratia, [redacted].

Cæterum [redacted] Hieronymus ſuper epiſtola ad Galathas de iſta uoce עלם ſcribit, ſi cum uau holem ſcribatur, notare æternitatem, ſine autem uau tempus finitum & determinatum, id equidem uanum & friuolum cõmentum eſſe loci ſcripturæ ſacræ cõplurimi, ſi quis eos conſulat liquido teſtantur. Iam locos aliquot adducam ubi æternitatem ſignificat, uidelicet, quando Deo attribuitur. Geneſis 21. In nomine Iehoua dei æternitatis. Ieſaiæ 40. An neſcis, aut non audiuiſti, Deus æternitatis Iehoua, qui creauit fines terræ. Sequuntur porro loci in quibus ſeculum, id eſt tempus finitum, quod initium & finem habet ſignificat. Geneſ. 9. Hoc eſt ſignum fœderis, quod ego pono inter me, & inter omnem animam uiuentem, quæ eſt uobiſcum in generationes ſeculi, ubi ſane ſicut textus indicat ponitur pro tempore inde à Noach cui hæc promiſſio facta eſt, uſque ad alterum Chriſti aduentum. Geneſis 17. Dabo tibi terram Canaan in poſſeſſionem ſeculi. ubi ſeculum ponitur pro eo tempore, quo fuerunt filij Iſrael in terra Canaan, quod equidem determinatum & finitum eſt. Deuter. 32. Recordare dierum ſeculi, ſcilicet præteriti, ſeu dierum olim. Pſal. 134. Threnorum 3. Collocauit me ſicut mortuos ſeculi, ſcilicet præteriti, & qui olim fuerunt mortui. Micheæ 5. Et egreſſiones eius ante originem, & ante dies ſeculi, quam phraſin Paulus Apoſtolus licet in alia ſententia reddidit, Ante tempora ſecularia, id eſt antequam fuerunt ant cœperunt tempora. 2. Timoth. 1. & ad Titum 1. & cap. 7. Paſcentur in Baſan, & Gilead iuxta dies ſeculi, id eſt priſtinos, uel, ſicut olim. Malach. 3. Grata erit oblatio Iehuda & Ieruſalem ſicut in diebus ſeculi, id eſt antiquis, ſicut olim. Pſal. 139. Deduc me in uia ſeculi, id eſt priſtina. Ieremię 6. State iuxta uias, uidete & interrogate de ſemitis ſeculi, id eſt priſtinis, quæ ſit melior. Eccleſ. 12. Quia homo uadit ad domum ſeculi ſui, id eſt domum ſuam priſtinam, unde primum egreſſus eſt, ſicut & Iob 30. Humum appellat domum conſtitutam, iuxta illud, puluis es, & in puluerem reuerteris.

Et ut ad argumenta Iudæorum tandem deueniam, quibus ſua legalia ex hac uoce confirmare conantur, quaſi æterna & immota ſint, & ad finem uſque mundi ſeruanda, neq; quenquam ſine eorum obſeruatione poſſe ſaluari, atque non paucos perſuaſerunt, ut exiſtimarent [redacted] & circumciſionem & alia legalia obſeruanda eſſe: Cuiuſmodi ſane Paulo, & cæteris Apoſtolis non parũ negocij fecerũt, & eccleſiã Chriſti omnibus temporibus perturbarũt, allegantes de Circũciſione illud Gen. 17. Et erit pactum meum in carne ueſtra in pactum ſeculi. De obſeruatione ſabbathi. Exod. 31. Et cuſtodient filij Iſrael ſabbathum ut faciant ſabbathum in generationibus ſuis pacto ſeculi. De celebratiõe Paſchatis. Exo. 12. Statuto ſeculi celebrabitis ipſam ſolẽnitatẽ, ipſi Iehoua,

in

in generationibus suis. De sacerdotio Leuitico. Exo.29. Et erit uobis sacerdotium in statuto seculi, & sic de alijs ritibus, cultibus, sacrificijs, solennitatibus, fœderibus obseruationibus, quibus annexa est hæc clausula, falso cum sibi, tum alijs persuadent perpetuo & indesinenter illa seruanda esse, non considerantes ut & supra quoqꝫ monui, & exemplis aliquot demonstraui, quòd ista uox etiam significet seculum, hoc est duratione temporis olim finiendi in Christo, in quo aliud seculum cœpit, aliaqꝫ lex, scilicet spiritus uitæ data est, sicut legis ueteris abrogationem disertis uerbis Deus cùm per omnes prophetas, tum uero præcipue per Ieremiam & Ioelem prædixit, & pactum nouum permittit surrogandũ, quodqꝫ illa, quæ in lege obumbrata, tantum figuræ essent rerum futurarum corporis Christi. Hinc Paulus ad Galathas, Legem dicit pædagogum ad Christum, & alibi finem legis Christum asserit. Imo Christus ipse dicit: Lex & prophetæ usqꝫ ad Ioannem, &c. Hæc autem Iudæi etiam hæc eludant, ut solent perpetuo rimas quærere, quibus elabantur, aliquot alijs scripturæ testimonijs multo euidentioribus, obfirmabo, hanc uocem עולם nequaquam posse æternitatem significare, sed uel de præterito, uel de futuro tempore dici. Prouerbior. 22. Non transferas limitem seculi, quem posuerunt patres tui, scilicet olim. Deuter. 15. Et accipies subulam, & pones ad aurem eius & ad ostium, & erit tibi seruus seculi, ubi sane ad longissimũ pro spatio quinquaginta annorum sumitur, fieri enim potuit, ut iuxta legem Leuit. 25. intra pauciores annos liberatus fuerit. 1. Sam. 27. Et credidit Achis ipsi Dauid, quòd magnã nauseam haberet super populo suo Israel, ideo erit mihi in seruum seculi: ubi certum est seculi uocem non importare æternitatem infinitam, sed tantum accipiendam pro uitæ reliquo termino. Prouerb. 10. Quando transierit tempestas, statim non est improbus, iustus autem fundamentum est seculi, id est durationis, seu durabile. Hæc & alia multò plura scripturæ testimonia (quæ ut adducerem lõgius esset) satis superqꝫ satis testantur hanc uocem עולם præterquam cum de Deo, deqꝫ rebus æternis dicitur, non significare æternitatem, sed tantum duratione temporis, aliàs longiorem, aliàs breuiorem, idqꝫ secũdum materiam subiectam, quemadmodum supra quoqꝫ multis ostensum est, [redacted] Et pluraliter עולמים id est multa secula. 1. Reg. 8. Ædificando ædificaui habitaculum tibi firmum, ut in eo habites multa secula. Psalm. 61. Commorabor in tabernaculo multa secula. Psal. 77. Num in multa secula repellet Iehoua, & non addet bene uelle amplius? Psal. 145. Regnum tuum regnum omnium seculorum, & dominatio tua in generationem & generationẽ. Ecclesi. 1. Si est res de qua quis dicit, uide hoc est nouum, iam fuit ante multa secula, quæ fuerunt ante nos. Iesaiæ. 45. Israel saluatus est salute multorum seculorum. & cap. 51. Excitare sicut in diebus prioribus in generationibus multorum seculorum. Dan. 9. Ad adducẽdum iustitiam multorum seculorum. In statu regiminis עולמי Ies. 45. Non erubescẽt, neqꝫ confundentur usqꝫ ad secula æternitatis.

עַד עוֹלָם Vsqꝫ ad seculum, usqꝫ ad olim, ubiqꝫ & semper cũ uau holem. Gen. 13. Dixit Iehoua ad Abram, omnẽ terram quam uides dabo tibi & semini tuo usqꝫ ad seculũ. Deut. 23. Non intrabunt Ammonites & Moabites in ecclesiam Iehoua, usqꝫ ad seculum. & cap. 29. Abscondita dei reuelata sunt nobis & filijs nostris usqꝫ ad seculum, ut faciamus omnia uerba legis huius. 1. Samuel. 1. Et Hanna non ascẽdit, dicebat enim uiro suo, cum ablactatus fuerit puer, tunc adducã eum, ut appareat coram Iehoua, & maneat ibi usqꝫ in seculum. 2. Sam. 7. Et confirmabitur domus tua, & regnum tuum usqꝫ ad seculum coram te. Psal. 106. Et stetit Pinhas & deprecatus est, & cohibita est plaga, & reputatum est ei pro iustitia in generationem & generationem usqꝫ ad seculum. fur vnd fur ewigklich. Sic Paulus Ephes. 3. In omnes ætates seculi seculorum. Psal. 113. Amodo & usqꝫ ad seculum. Similiter Iesa. 9. Multiplicatio principa-

tus & pax ipſa erunt ſine fine ſuper thronũ Dauid, & ſuper regnum eius, ut diſponat illud, & ſtabiliat ipſum in iudicio & iuſtitia amodo & uſq; ad ſeculum.

לְעוֹלָם Cum uau, In ſeculum, ad olim. Et ſumitur ſecundũ materiam ſubiectã pro tempore aliàs lõgiore aliàs breuiore, ſine certa determinatione. Exo.19. Vt audiat populus me tecũ loqui, & credat tibi in ſeculum. Deu.23. Nõ quæras pacem eorũ, aut bonũ eorũ cunctis diebus tuis uſq; in ſeculum. 2. Reg.5. Et lepra Naaman adhæreat tibi, & ſemini tuo in ſeculum. Legitur tamen 2. Paral.33. לְעֵילוֹם ponam nomẽ meũ in ſeculum. Et Pſal.119. Et obſeruabo legem tuam iugiter in ſeculum & ultra. Et quando deo attribuitur. Pſ.9. Iehoua in æternum ſedebit. Pſal.33. Iudicium Iehoua in æternum ſtabit. Pſal.110. Tu es ſacerdos in æternum ſecundum ordinationem Melchizedek. Legitur etiam aliquoties cum iſta præpoſitione ſine uau לְעֹלָם Gen.3. Et dixit Iehoua. Ecce homo fuit unus ex nobis cognoſcendo bonum & malũ, & nũc ne mittat manum ſuam, & accipiat de ligno uitæ, comedatq; & uiuat in ſeculũ, miſit eum Iehoua deus ex horto uoluptatis. Gen.6. Non iudicabit ſpiritus meus cum homine in ſeculum. Exod.21. Et perforabit ſuſtentator eius aurem ipſius, & ſeruiet ei in ſeculũ. 1. Reg.1. Viuat rex meus Dauid in ſeculum. 1. Reg.9. Cõfirmabo thronum regni ſui ſuper Iſrael in ſeculũ. Exod.15. Iehoua regnabit in ſeculũ & ultra. Pſ.9. Nomen eorum deleuiſti in ſeculum & ultra.

מֵעוֹלָם Semper cum uau holem. à ſeculo, ab olim. Gen.6. Gigantes uero erant in diebus illis & hi fuerunt fortes à ſeculo. Ierem.5. Ecce adduco ſuper eos gentem, quæ robuſta eſt, gentem, quæ à ſeculo eſt. Ioſue 7. Trans flumen habitauerunt patres ueſtri à ſeculo. Ieſaiæ 42. Tacui à ſeculo. & cap.46. Recordamini priorum à ſeculo. Ierem. 2. Siquidem à ſeculo confregi iugum tuũ. Porro in Ioanne utitur hac phraſi cęcus, quem Chriſtus ſeruator noſter ſanarat, inquiens: A ſeculo non eſt auditum quod quis aperuerit oculos cæci nati. Et Petrus Actorum 15. ἀπ᾽ αἰῶνος à ſeculo ſunt deo nota omnia hæc opera ſua. Ideo etiam placuit mihi hanc uoculã ita reddere, ex ueteris teſtamenti locis, ut iſta phraſis Hebraica intelligeret̃. Et econtra ex nouo Teſtamento, etiam phraſes ueteris teſtamenti fierent illuſtriores. Cęterum, ſi de Deo dicitur, qui eſt æternus, notat æternitatem, ut ſupra iam ſæpius admonitum eſt. Pſ. 93. Firmatus eſt thronus tuus amodo, ab æterno tu es. Prouerbiorum 8. Ego conſtituta ſum ab æterno.

מִן הָעוֹלָם A ſeculo, ab æterno. Pſal.106. & 1. Paral.16. Benedictus Iehoua deus ab æterno, & uſq; in æternum. Similiter 1. Paral.29. Nehem.9. Pſal.41. & 90. Item legitur. Iere.28. Prophetæ, qui fuerunt ante me & ante te à ſeculo. Ioel.2. Populus multus & fortis, ſicut non fuit à ſeculo, id eſt, ab eo tempore, quo ſeculum fuit.

1134 **עלס** Exultauit, tripudiauit, geſtijt ſeu exiliuit præ gaudio. congruit ſignificatione cũ uerbis לעז & עָלַז עָלַץ Iob 20. Et non exultabit.

In uoce paſſiua legitur participium generis fœminini נֶעֱלָסָה Iob 39. Ala ſtruthio cameli exultans.

In quarta coniugatione הִתְעַלֵּס Prouer.7. Exultabimus in amoribus.

1135 **עלת** Significatione non multũ ab עָמַל differt, deinde ut ſe uerbum עָטַף habet, modo ſignificandi, ita quoq; ſe habet hoc uerbum, ſicut forma etiam non multum ab utroq; diſcrepat. Significat autem propriè obſcurari, tegi, abſcondi, obduci, obuelari, inuolui. Etſi ad animum trãsfertur ſignificat obſcurari, perturbari. Legitur aũt in ſecunda coniugatione, actiua uoce, participium præteriti temporis מְעֻלֶּפֶת Cantic.4. Manus eius uelut ſphęrulæ aureæ impletæ Tharſis, uenter eius uelut ebur ex dente obductum ſaphiris.

In uoce paſſiua עֻלַּף mœſtitia obſcuratus ſeu obductus fuit. Ieſ.10. Filij tui obſcurati ſunt. Ezechielis.31. Et nigreſcere feci ſuper libanum, & omnia ligna agri ſuper eum obſcurari, id eſt, mœrere.

In quarta coniugatione הִתְעַלֵּף Gen.38. Et uelauit peplo, & obtexit ſe. In alijs locis transfertur ad animum. Amos.8. In die illa obſcurabuntur uirgines pulchræ, & electi in ſiti. Ionæ 4. Et ferijt ſol ſuper caput Ionæ, & obſcuratus eſt, id eſt, contur-

1136 Batus est, consternatus est.

עלץ Exultauit, tripudiauit, gestijt seu exiliuit præ gaudio. & congruit significatione cum uerbis לָעַז & עָלַס עָלַז 1.Sam.2.Exultauit cor meum in Iehoua.1. Paral.16. Exultabit ager, & quicquid est in eo. Psal.5.Et exultabunt in te amantes nominis tui. Psal.9.Lætabor & exultabo in te. Prouerb.11.In bono iustorū exultabit ciuitas. & cap.28.In exultando iustos, multus est decor.

INDE NOMEN.

עֲלִיצוּת Exultatio. Habakuk 3.Exultatio eorum, sicut qui deuorant oppressum in abscondito.

1137

עמם A quo præpositio עִם deriuatur, quæ propinquitatem, seu coniunctionem significat. Et quando cū persona, uel re alia construitur, quæ non locum significat, tū cōmode exponi potest per præpositionem cum, erga, cōtra, siue in bonum siue in malum. 2.Samuelis 6.Et tulerunt illud, scilicet plaustrum de domo Aminadab, qui erat in Gibea cum arca dei. 2.Samuelis 13. Et non loquutus est Absolom cum Amnon. Psal.18.Cum benigno benignus es, cum uiro integritatum integrum te exhibes, &c. Cantic.4.Paradisus malogranatorum, cum fructu deliciarum, camphoræ cum Nardis, & crocus & calamus, & cinnamomum cum omnibus lignis libani, myrrha & aloes cum omnibus præcipuis aromatibus. Gen.26. Pastores Gerar cum pastoribus litigauerunt. Oseę 12. Lis est Iehoua cum Iehuda. Psal.94. Quis stabit apud me contra malignos, quis sistet se contra operatores pro desiderio. Est & copulatiua seu coniunctiua. Et, etiam, insuper, præterea. 1. Samuelis 16. Et erat ruffus & pulcher oculis. Psal.72. Timebunt te cum sole, id est, donec erit sol. Quando autem construitur cum nominibus localibus, tum significat iuxta, prope, apud. Gen.25.Et habitauit Izhak iuxta Beer Lachai Roi. & cap.35. Et abscondit eos Iacob subter quercu quę erat iuxta Sechem. Iudic.18.Quę erat iuxta domum Micha uociferati sunt. & cap.19.Ipsis existentibus iuxta Iebus. 2.Samuelis 19.Et moriar in ciuitate mea iuxta sepulchrum patris mei. Et quando construitur cū mem præpositione ablatiui casus מֵעִם tum amittit uim suam, & significationem retinet prępositio mem. Genes.48.Et eduxit Ioseph eos de gentibus suis. Exod.9. Et egressus est Moses de Pharaone. 1.Samuel.20. Et cognouit Ionathan, quod consummatū esset à patre suo. Et mox iterum: Et surrexit Ionathan à mensa. Et in statu affixorū daggessatur litera mem, ut denotetur defectus literæ geminatę, quę de radice abiecta est. Psal.91.Cum ipso sum in angustia. Genes.26.Et ero tecum. Exod.19. Ascēdes tu & Aaron tecum. 1.Samuelis 1. Ego sum mulier, quæ steti tecum hic. Gen.39. Dormi mecum. Ies.7.Et uocabis nomen eius ImanuEl, id est, nobiscum deus. Leuit.26. Et si perrexeritis contra me in occursum, & non uolueritis audire me. Gen.31.Ne forte raperes filias tuas à me. & cap.26.Discede à nobis.

עַם In continuitate cum pathah, & in distinctione etiam parua cum cametz עָם cōsociatio, siue magna siue parua hominum, qui simul iuncti, idem nomē, ius, eandem linguam, religionem, politiam habent. ab עִם cò quòd simul cohabitant inter se, & secum iuncti sunt societate, lingua, iure, religione. Et Latinis populus dicitur. Germanis Pöffel. Genes.11. Ecce populus unus, & labium unum omnibus illis. Et cap.27.Et curuauit se populo terræ, filijs Heth. Exod.1.Et dixit Pharao ad populū suum, ecce populus filiorum Israel est multus. Et quando geminatur hoc nomen, importat illa geminatio distributionem. Nehemiæ 13. Sed cum lingua populi & populi. Esther 1.Et ad populum & populum. & cap.33. Ad principes populi & populi, id est, diuersorum populorum. Transfertur tamen ad animalcula, quæ quoq; suam inter se habent societatem & politiam. Prouerbiorum 30. Formicæ populus sunt non ualidus, & cuniculi populus non fortis. Et in statu affixorum legit̄ defectiue, & seruat pathah, daggessata litera mem. Genes.49. Dan iudicabit populū suum. Psalm.28. Saluum fac populum tuum. 2.Samuelis 22. Eripies me à contradictionibus populi mei. 2.Paral.18.Et sicut populus tuus, populus meus. Ierem.46. Et reuertemur ad populum nostrum. Et pluraliter perfecte עַמִּים Nehem.9.Et

dedisti

dedisti eis regna & populos. Attamen sæpissime legitur defectiue עַמִּים Genesis 17. Eritq; in gentes, reges populorum ex ea erunt. & cap. 28. Et eritis in congregationem populorum. Psal. 9. Annunciate in populis opera eius. In statu regiminis perfecte עַמְמֵי Nehemiæ 9. Et populos terræ. At defectiue עַמֵּי Deut. 28. Et uidebunt omnes populi terræ. Nehemiæ 10. De populis terrarum. In statu affixorum perfecte. Iud. 5. Post te Beniamin in populis tuis. Et defectiuè. Gen. 25. Et collectus est ad populos suos. Num. 27. Ad populos tuos.

עָמִית Popularis, qui est cũ alio iunctus societate, idiomate, iure, religione & politia. Nostra translatio uertit socius, & proximus. Leuit. 5. Et negauerit populari suo commissum. & cap. 25. Et si uendideris uenditione populari tuo, aut emendo de manu popularis tui. Zachariæ 13. Et super uirum, popularem meum.

עֻמַּת Coniunctio, consequentia, uicissitudo. Eccles. 5. Omnium uicissitudo, quod ut uenit, ita abit. quanquam quidam existiment כָּל עֻמַּת positum pro כְּלְעֻמַּת Sic legentes. Similiter ut uenit ita abijt. Legitur tamen aliàs semper præposita litera lamed לְעֻמַּת transiens in naturam aduerbij loci, iuxta, ergà, propè, ex aduerso, eregione. Exod. 25. Iuxta clausuram. Leuit. 3. Caudam integram iuxta spinam dorsi auferet eam. Eccles. 7. In die bono sis in bono, & in die malo considera, nam hunc iuxta illum fecit Deus. Legitur aliquando cum affixis. 2. Samuelis 16. Et Simei ibat in latere montis iuxta eum. Ezechielis 1. Et rotæ eleuabantur iuxta illa. Legitur semel assumpta litera mem per prothesin מִלְּעֻמַּת 1. Reg. 2. Etiam superne iuxta uentrem.

INDE VERBVM,

עָמַם Quod superioribus nominibus contrariam habet significationem, significat enim remotum esse à conspectu, latere aliquem. Ezech. 38. Omnia obsignata non latent te. Et cap. 31. Et cedri non latebant eum in horto dei.

In secunda coniugatione uoce passiua עֻמָּם Threnorum. 4. Quomodo latet aurum. seu remotum est aurum.

עָיָם Omnes unanimiter uerterunt pro fortitudine, sed de eius etymologia multum uariant. Quidam à בָּעָה deduxerunt, & dicunt mem literam esse accessoriã, ut in רֵיקָם & debere subintelligi ab initio beth præpositionẽ, quæ abiecta sit Euphoniæ causa. Ego potius arbitror ab עִם præpositione, & nomine עַם deriuatum, quæ collectionem, coniunctionem, præsentiam, significãt, & literam beth esse accessoriam, sicut in בַּעַד & fieri quodãmodo substantialem. Iesaiæ 11. Agitabit manũ tuã super flumen in collectione uenti sui.

עִמְרִי Volunt nonnulli deductum ab עַם interserta litera lamed, propterea quod eiusdem sit significationis, at de hoc uide in themate עָמַר.

1138 עָמַד Stetit, substitit. Et ut literarum transpositione, ita significatione inter se differũt מָעַד & עָמַד Gen. 19. Ad locum ubi stetit coram facie dei. Et mox iterum: Et ne subsistas in toto circo. & cap. 30. Et uidit Lea, quod substitisset à pariendo. 2. Samuelis 20. Et uir substitit iuxta illum de pueris Ioab. Genesis 45. Descende ad me, ne subsistas. Leuitic. 13. Et si in oculis eius steterit cicatrix. 2. Regum 4. Et stetit oleum. & cap. 13. Et lucus stetit in Samaria. 1. Paralipom. 20. Et factum est post hæc, & extitit bellum in Gezer. Esther 3. Vt uideret an consisteret res Mardochai. Psal. 33. Consilium Iehoua in perpetuum consistet. Ezechiel. 22. Num stabit cor tuum. Danielis 8. Stabit rex fortis facierum. Deut. 5. Tu uero hic sta iuxta me. Nahum 2. State, state. Exod. 9. Et ne addatis subsistere. & cap. 18. Si uerbum hoc feceris & præceperit tibi deus & poteris consistere. 2. Paralipom. 30. Et stabant super stare suo, id est, in statione sua. & cap. 34. Et stabat rex super statione sua, id est, in loco ubi solitus erat stare. Danielis 8. Et constituit me super stationem meam. Est & phrasis Stare coram aliquo, quæ de ministris est intelligenda, qui sunt in publico ministerio. Genesis 43. Et steterunt coram Ioseph. 1. Samuelis 16. Et uenit Dauid ad Saul, & stetit coram ipso. Ieremiæ 15. Si steterit Moses & Samuel coram me, non erit anima mea ad populum istum.

Participium præsens עֹמֵד Exod. 3. Locus in quo tu stas. cap. 17. Ecce ego sto

coram te.Iesaiæ 11.Radix Iesse quæ stat in signum populorũ. Et pluraliter עֹמְדִים Exod.26.De lignis Sittim stãtes.Deut.18.Qui stant ibi coram Iehoua. Iosue 4. Stabant in medio Iordanis. Et in genere fœminino עֹמֶדֶת Psal.19. Timor Iehouæ mundus consistit in æternum.Psal.111.Et iustitia eius consistit in æternũ. Et pluraliter עֹמְדוֹת Iosue 11.Omnes ciuitates quæ stabant super cumulo suo.Ps.122.Stãtes fuerunt pedes nostri.

In tertia coniugatione הֶעֱמִיד stare fecit,constituit,collocauit.2.Paralipom.19. Et etiam in Ierusalem constituit Iosaphat de Leuitis.Leuit.14.Et constituet sacerdos,qui mundificat.Exod 9.Et quidem constitui te ut ostendam tibi uirtutẽ meã. Psalm.107.Et constituit uentum tempestatis.Nehemiæ 7. Et constituebamus custodias.2Paralipom.30.Et statuerunt uerbum, ut transire faceret uocem per uniuersum Israel.Ezech.29.Et cum innixi essent ipsi super te,frangebaris,& statuebas illis omnes lumbos.1.Regum 15.Et ut restitueret Ierusalẽ,id est,restauraret.Nehemiæ 3.Et restitueret ualuas eius.Esdræ 9.Ad erigẽdum domum dei nostri, & ad restaurandum uastitates eius.

Participium præteritum מָעֳמָד quod quoque est nomen participiale.1.Reg.22. Et rex erat constitutus in curru contra Syros.Psal.69. Demersus in lacunã profundam,& non subsistentia.

INDE NOMINA.

עַמּוּד Statua,columna,à stando, quod in altum stet erecta.1.Reg.7.Octodecim cubitorum erat altitudo columnæ unius.Accipitur sæpe etiã pro nube seu igne stante,& repræsentante columnam. Exod.13.Non recessit columna nubis per diem,nec columna ignis per noctem à conspectu populi. Hoc autem est obseruatu dignum, quod non duæ,sed una & eadem fuerit columna nubis & ignis,sicut clare ex Numeri 9.constat,ubi sic est scriptum.Et in die quo Moses erexit cohabitaculũ,operuit nubes cohabitaculum,tentorium testimonij,& in uespera erat super cohabitaculum, quasi uisio ignis usque mane,sic fiebat iugiter nubes operiebat ipsum,& uisio ignis per noctem.Item Iudicum 20.Cœpit ascẽdere de ciuitate columna fumi.

Et pluraliter עַמּוּדִים uel cum kybutz עַמֻּדִים Exod.27.Capitella columnarum. Iudicum 16.Constituerunt eum inter columnas.1.Regum 7. Et fecit columnas.

In regimine עַמּוּדֵי Exod. 26. Super quatuor columnis Sittim. 2. Regum 25. Et columnas æris.

מַעֲמָד Statio,constitutio, ordo stantium.1.Regum 10. Et sessionem seruorum eius, & stationem ministrorum eius. Et cum affixis.1.Paralipom.23.Quoniam statio eorũ erat sub manu filiorum Aaron.Iesaiæ 22.Propulsabo te de statione tua, & de consistentia tua euertet te.

עֶמְדָּה Sustentatio. Micheæ 1.Auferet à uobis sustentationem suam.

עִמָּדִי Mecum,iuxta me,quasi in loco ubi ego sto.& non reperitur nisi cum pronomine primæ personæ,tametsi quidam uelint ab עִם deductum,interserta litera daleth. Genesis 21.Secundum pietatem,quam feci tecum,facias mecum.Deuteron.5.Tu uero sta hic iuxta me.Psal.23.Quoniam tu mecum es. Iob 23. Quoniã nouit uiam, quæ iuxta me est.Psal.50.Et motabile agri penes me est.

תָּמִיד Instanter stehets uel adiectiuè uel substantiuè.uide suo in loco.

1139

עָמַל

Laborauit cũ molestia & defatigatione & non cũ uoluptate & releuatione,quã homo ex labore percepisset, si non transcendisset mandatum dei in Paradiso. Ideo etiam in significando congruere uidetur cum uerbo מָעַל inuersione tantum facta literarum,quę modum significandi uariat.Legitur autem actiuè sequente accusatiuo.Ionæ 4.Tu defendisti super cucurbita, quam non elaborasti, neque magnificasti.Aliàs neutraliter usurpatur.Eccl.2. Quia est homo cuius labor ipsius in sapientia,& in scientia & in rectitudine,& homini qui non laborauit in illis,dabit illi partem suam,& istud quoque est uanitas & afflictio multa.& cap.8.Quia non poterit homo inuenire opus quod fit sub sole,propter quod laborabit homo

ut quęrat,neque tamen inuenit.Psal.127.Frustra laborauerunt,qui ædificant eam.
Participium præsens עָמֵל Eccl.9.Et in labore tuo, quem tu laboras sub cœlo. Prouerb.16.Anima laborantis laborauit sibi.Iob 3. Quare dabit laboranti lucem. & cap.20.Omnis manus laborantis ueniet ei. Et pluraliter עֲמֵלִים Iudicum 5. Manum suã ad clauum mittebat,& dextram suam ad malleum laborantium.

INDE NOMEN.

עָמָל Labor,scilicet molestus qui uoluptatem non adfert,idq; propter peccatum originis,& maledictionem diuinam.Et sumitur actiuè & passiuè sicut & אָוֶן actiue & passiuè dolorem significat.Et refertur nunc ad animum,iam ad corpus. Psal.25. Et dolor & labor est in medio eius.Iesaiæ 10.Væ constituẽtibus statuta doloris & scribentibus,qui laborem scribunt.Numeri 23.Non aspexit dolorem in Iacob, neque uidit laborem in Israel.ubi hæc duo pro doctrina operum,& impijs cultibus usurpantur. Vnde prophetæ postea hanc phrasin mutuati sunt, sicut certe Moses fons est omnium prophetarum.Psal.10.Sub lingua eius labor & dolor,id est,impia doctrina excrucians conscientiam.

Præterea passiuè usurpatur labor pro ęrumna,& miseria.Iob 3. Quod non conclusit ualuas uteri mei,nec abscondit laborem ab oculis meis. cap.4. Sicut uidi aratores doloris,& seminatores laboris.cap.5.Non egreditur de puluere dolor,& de terra non geminabit labor.sed homo ad laborem nascitur, id est, ęrumnam.cap.7. Et noctes laboris deputatæ sunt mihi.cap.15.Concipiendo laborem, & pariendo dolorem,& uenter eorum consolidat imposturam.Psalm.7.Ecce concipiet dolorem,& pręgnans erit labore,& pariet falsum.Psalm.10.Quoniam tu laborẽ & uim aspicies.Psal.90.Et præstantia eorum labor & dolor,prius refertur ad corpus, posterius ad animum.Psalm.94.Fingente dolorem super statutum. In statu regiminis עֲמַל Actiuè. Eccles.10.Labor stultorum attinget eos. Passiuè. Iudicum 10.Et decurtata est anima eius in labore Israel.Psalm.73.In labore hominis non sunt ipsi. Iesaiæ 53.Propter laborem animæ suæ.

1140 עָמַס Imposuit,scilicet onus auffladen Et construitur cum עַל Gen. 44. Et imposuit unusquisque super asinum suum,uel cum lamed.Ps.68. Benedictus Iehoua,qui singulis diebus imponit nobis,deus salutis nostræ,scilicet onus.

Participium præsens pluralis numeri עֹמְסִים Nehem.13.In diebus illis uidi in Iehuda calcantes torcularia in sabbatho,& inuehentes aceruos,& imponentes super asinos uinum,uuas,& ficus,& omne onus.Legitur tamen sin pro samech. Nehemiæ 4.Et ædificantes in muro,& gestantes onera,& imponentes. Et cum affixo.Omnes imponentes illum conuellendo conuellentur.

Participium præteritum עֲמֻסִים Iesaiæ 46.Audite ad me domus Iacob, & omnes reliquiæ domus Israel,impositi ab utero,gestati à uulua. Et in genere fœminino עֲמֻסוֹת Iesaiæ 46.Gestamina uestra imposita sunt ad lassitudinem.

In tertia coniugatione הֶעֱמִיס 1.Regum 12.& 2.Paralip.10.Et nunc pater meus imponere fecit super uos iugum graue.

INDE NOMINA.

מַעֲמָסָה Onus,quod gestandum imponitur.Zach.12.Et ponam Ierusalem lapidem oneris id est,onerosum lastistein.

1141 עָמַק Profundum fuit.Psal.92.Valde profundæ fuerunt cogitationes tuæ.

In tertia coniugatione הֶעֱמִיק si regit post se accusatiuum sumitur actiuè, profundare.Iesaiæ 31.Reuertimini ad illum,à quo profundauerũt defectionem, id est, multiplicauerunt.Oseæ 5.Et mactationem Apostatæ profundauerunt,ego autem castigatio sum omnibus illis.Aliàs legitur neutraliter.Iesaiæ 30.Etiam ipsi regi stabilita est profundata,dilatata.Ieremię 49.Fugite,uertimini profundi sitis ad habitandum ciues Dedan.Iesaię 7.Postula tibi signum ab ipso Iehoua deo tuo, profunda in Infernum.Osee 9.Profundi sunt, corrupti sunt, sicut in diebus Gibea,id est, profunde corrupti sunt.

Participium præsens מַעֲמִיקִים Iesaiæ 29. Væ profundantibus à domino, ut abscondant consilium.

INDE NOMINA.

עָמֹק Profundum, profunditas. Leuit. 13. Et aspectus plagæ profundior ipsa cute. Psalm. 64. Et cor profundum. Eccles. 7. Et profundum profundũ quis inueniet illud. Et pluraliter עֲמֻקִּים Prouerb. 18. Aquæ profundæ uerba oris uiri. & cap. 20. Aquæ profundæ, consilium in corde uiri. Et in genere fœminino עֲמֻקָּה Prouerb. 22. Fouea profunda, os extranearum. Ezech. 23. Calicem sororis tuæ bibes profundum, & latum. Et pluraliter עֲמֻקּוֹת Iob 12. Qui detegit profunda.

עֵמֶק Vallis, locus profundior, & tamen latior quam נַחַל & qui in lateribus non ita præruptos habet montes ut גַּיְא & seruat puncta sua inuariata in statu absoluto, regiminis, & in distinctione sententiæ. Genesis 14. Ad uallem planam, ipsa est uallis regis. Iudicum 5. In uallem missus est. Numeri 14. Et Cananæus habitabat in ualle. 1. Samuelis 6. Et Bethsemes metebant messem tritici in ualle. Iesaiæ 65. Et uallis Achor erit in recubitum armento. In statu affixorum mutat zere in hirik, & sægol in seua. Ieremiæ 47. Residuum uallis eorum. & cap. 49. Defluxit uallis tua. Et pluraliter עֲמָקִים 1. Regum 20. Propterea ꝙ dixerunt Syri, deus montiũ Iehoua & non deus uallium est. 1. Paralipom. 12. Et operuerunt omnes ualles ab oriente & occidente. 1. Paralip. 27. Et super armenta, quę erant in uallibus. Iob 39. Aut occabit ualles post te. Psal. 65. Et ualles tegentur frumento. Et cum affixis. Iesa. 22. Electissima uallium tuarum plena erunt curribus.

עֹמֶק Profunditas. Prou. 25. Cœlum ad altitudinem. & terra ad profunditatem.

עִמְקֵי Legitur tantum ista forma. Profunditates. Iesa. 33. Populum profunditatum labij, ne intelligatur. i. profundi labij. Prou. 9. In profunditatibus inferni inuitati eius.

מַעֲמַקִּים Profunda, profunditates. Ps. 130. Ex profundis inuocaui te Iehoua. In statu regiminis מַעֲמַקֵּי Iesaiæ 51. Quod posuit profunditates maris uiam, ut transirent redempti. Psal. 69. Intraui in profunditates aquarum, & cursus inundauit me.

1142 עמר In quarta coniugatione הִתְעַמֵּר prostituit lucri causa, quæsiuit sibi lucrum, meruit. Deut. 21. Et uendendo nõ uendes pro argẽto. neq; mereas cũ ea, propterea quod compressisti eam. & cap. 24. Si deprehendetur uir furans animam ex fratribus suis de filijs Israel, & merebit cum ea, aut uendiderit eam.

INDE NOMINA.

עֹמֶר Gomer, genus mẽsuræ cõtinens decimã partẽ Epha. i. quantũ homini sufficiebat ad diurnum cibum, Hebrei aliàs uocarunt עִשָּׂרוֹן id est, decimã. Et Græci χοίνικα. Et ualet ac si Latine dicas Merenda. Exo. 16. Et cum mensurarent eum Gomer. Et iterum: Et fuit in die sexto collegerunt panem duplum, duo Gomer uni. Et mox iterum: Et Gomer est decima pars Epha. Significat deinde etiã manipulum, quod forte decem faciant Epha. Deuter. 24. Et oblitus fueris manipuli in agro. Iob 24. Et famelicorum tulerunt manipulum. Et pluraliter עֳמָרִים Ruth 2. Et congregem in manipulos post messores. Et iterum: Etiam inter manipulos colligat, & ne prohibeatis eam.

עָמִיר Manipulus. Ieremiæ 9 Et quasi manipulus post messorem. Amos 2. Plenitudo illi manipulo. i. plenus manipulis. Micheæ 4. Quoniam congregauit eos uelut manipulum in horreum. Zach. 12. Et quasi faciem ignis in manipulo.

INDE VERBVM,

עמר Manipulauit, manipulos fecit. Legitur participium מְעַמֵּר Psal. 129. Quo non implet manum suam Messor, nec gremium suum manipulans.

1143 ענן Generaliter nubes. Exod. 14. In columna nubis & ignis. cap. 19. Ecce ego uenio ad te in densitate nubis. Et iterum: Et facta sunt tonitrua. & fulgura, & nubis grauis super monte. 1. Regum 8. Et nubes implebat domum Iehoua neque potuerunt sacerdotes stare ad ministrandũ propter nubẽ, &c. Apocalyp. 15. uertit Græcè καπνὸς. i. fumus. Ps. 105. Expandit nubẽ in tegumentũ. Et in statu regiminis עֲנַן

Ezech.

Ezech.8.Et ſuauitas nubis ſuffitus aſcẽdebat. Similiter in ſtatu affixorum. Iob 26. Expandit ſuper eum nubem ſuam. Et pluraliter עֲנָנִים Iere.4. Ecce quaſi nubes aſcendit. Et in forma fœminea עֲנָנָה Iob 3.Cohabitet ſuper ipſum nubes, terreãt eum ſicut amaritudines diei.

INDE VERBVM,

עָנַן Secundæ cõiugationis, obnubilauit, nubem obduxit. Gen.9.Et erit in obnubilando me nubem ſuper terram, ſtatim uidebitur arcus in nube.

1144 עֵנָב Vua, quæ eſt in racemo, dicta à denſitate, habet igitur cognationem cum עָבָה עָבָא עָבָה & עֲבַת Et forma ſingulari legitur tantum ſemel. Deuter. 32.Et ſanguinem uuæ bibes turbidum. Et pluraliter עֲנָבִים Geneſ.40.Et accepi uuas, & expreſſi eas in calicem Pharaonis. Et ibidem iterum: Et maturas faciebãt botri eius uuas. & cap.49.Et in ſanguine uuarum operimentum ſuum. Numeri 6.Et omnem reliquiam uuarum non bibet, id eſt, omnem potum ex uuis, poſtquam expreſſæ ſunt non bibet. & cap.13.Et botrum uuarum unum. Ieſaiæ 45. Et expectaui ut faceret uuas & fecit odibiles. Iere.8.Non uuæ in uite, neque fici in ficu. Et in ſtatu regiminis עִנְּבֵי Leuit.25.Et uuas ſeparationis tuæ non uindemiabis. Deuteron.32. Vuæ eorum uuæ fellis. ubi prius ponitur in ſtatu affixi.

1145 עָנַג Significat Hebræis idem, quod Chaldæis פְּנַק deliciari, delicate uiuere, nec multum diſcrepat à uerbo עָנַק Legitur autem in hac coniugatione tantum participium præteriti tẽporis fœminini generis מְעֻנָּגָה delicata, delicate nutrita. Iere.6. Amœnæ, & delicatæ aſſimilaui filiam Zion.

In quarta coniugatione הִתְעַנֵּג Pſalm.37.Et delicate paſcent ſe ſuper multitudine pacis. Ieſaiæ 55.Delicate paſcet ſe in pinguedine anima ueſtra. & cap.66.Vt ſugatis & delicate paſcatis uos de ſplendore gloriæ eius. Pſalm.37.Et delicate paſce te ſuper Iehoua. Deuterono.28.Quæ non tentauit plantam pedis ſui collocare ſuper terram præ delicate gerere ſe, & præ tenere uiuere, id eſt, præ delicijs, & præ teneritudine.

INDE NOMINA.

עָנֹג Delicatus. Deut.28.Vir qui tener fuit in te & delicatus ualde. Et in genere fœminino עֲנֻגָּה Deut.28.Tenera in te & delicata.

עֹנֶג Delicium. Ieſaiæ 13.Et dracones in palatijs delicij. & cap. 58.Et uocaueris ſabbathum delicij.

תַּעֲנוּג Delicium. Prouerbiorum 19. Non eſt decorum ſtulto delicium. Et pluraliter תַּעֲנוּגִים Canticorum 7.Et quàm ſuauis es dilecta in delicijs. Et cum affixis. Micheæ 1.Decaluare & uellere ſuper filijs deliciarũ tuarum. & cap.2.Mulieres populi mei expellentur de domo deliciarum ſuarum. Et in genere fœminino תַּעֲנֻגוֹת Eccl.2.Feci mihi cantores & cantatrices, & delicias filiorum hominum.

1146 עָנַד Congruit ſignificatione cum uerbo עָרַךְ adornauit, adnexuit, applicuit, ſcilicet ornatum. Iob 31. Et applicem illum quaſi coronas mihi. Prou.6.Et applica gutturi tuo.

1147 עָנָה Vt huius uerbi modi ſignificandi illuſtriores fiant, conſtruendi rationes ponam, deinde etiam faciam diuiſionem. Primo autem generaliter ſignificat alterius erga alterum actionem ſeu operationem, quæ uel in colloqutione, uel cantu, uel reſponſione ſiue uocali ſiue reali, uel exauditione exiſtit. Vnde pro colloqui, teſtificari, alternatim ſeu reſponſorie canere, reſpondere ſiue interroganti ſiue operanti, uel inuocantem exaudire Hebręis accipitur, ſemperq́ reſpectum ſeu relationem actiue importat. Sicut ex locis ſcripturæ, quos ordine deinceps ſubijciemus liquido cognoſcere licebit.

Primo, abſolutè legitur poſitũ, ut Ieremiæ 23. Quid reſpondit Iehoua. Oſeæ 2. Et reſpondebit ibi, ſicut in diebus adoleſcentiæ eius, ſcilicet cantando. Sic Eſd.3. Et reſpondebant in laudando, & in celebrando Iehoua, Quoniam bonus, quia in æternum miſericordia eius.

Secundo, quando cum datiuo conſtruitur, tum de reſponſione cantus intelligi

debet. Exod.15. Et accepit Maria prophetissa soror Aaronis tympanum in manum suam,& egressæ sunt omnes mulieres post eam cũ tympano, & cũ fistulis,& respondit eis Maria. Canite ipsi Iehoua,&c. Num.21. Tunc canebat Israel canticũ hoc, Ascende Beer, respondete ei. 1. Samuelis 21. Non huic respondebunt in Choris dicendo, percussit Saul millia sua, sed Dauid decem millia sua. Psal.47. Respondete ipsi Iehoua cum celebratione. Tertio, construitur sæpe cum præpositione אֵת id est cum. Et primo significat conferre seu commutare uerba cum aliquo. Gen.23. Et responderunt filij Heth cum Abraham dicendo ei, id est collocuti sunt. Gen.34. Et responderunt filij Iacob cum Sichem & Hemor patre eius fraudulenter. aliquando tamen significat exaudire, scilicet inuocantem, quando scilicet אֵת est articulus accusatiui, uel sequitur pronomen affixum. 1. Samuelis 8. Vociferabimini in die illa super rege uestro, quem elegistis uobis, & non exaudiet Iehoua uos in die illa. 1. Samuel.7. Et clamabat Samuel ad Iehoua pro Israele, & exaudiuit eum Iehoua. Psal.3. Voce mea ad Iehoua clamabam, & exaudiuit me de monte sanctitatis suæ. duo tamen loci excipiuntur, in quibus significat respondere, quia non præcedit uerbum clamandi seu inuocandi. Exod.19. Et cum uox tubæ pergeret, & intenderetur nimis, Moses loquebatur, & deus respondebat ei in uoce. 1. Samuel.9. Et Samuel uidit Saulem, & Iehoua respondit ei, ecce hic est ille uir de quo dixi tibi. Deinde realiter sumitur, & idem ualet quod rependere, reddere, scilicet rem aliquam, significatq; uicissitudinem & commutationem. Eccl.10. Et argentum respondet cum omnibus. Oseæ 2. In die illa respondebo, ait Iehoua, respõdebo cum cœlis, & ipsi respondebunt cum terra, & terra respondebit cum frumento, & musto, & oleo, & illa respondebunt cum Iezreele &c. Et hoc modo Latini quoque hoc uerbo respondendi interdum utuntur. Tellus respondet labori, uotis, scilicet agricolarum. Quarto, Quando autem non procul subsequitur uerbum אמר tum idem ualet, quòd Latinis Iterum, & non semper respondere ad prius interrogata significat, sed continuat sermonem intermissum, & nouum sermonem subijcit & attexit. Genesis 18. Et dixit Iehoua si inuenero in Sodoma quinquaginta iustos in medio ciuitatis parcam toti loco propter ipsos, & respondit Abrahã & dixit ecce cœpi loqui ad Sustentatorem meum, qui sum puluis & cinis, id est, iterum dixit Abraham. & cap.24. Et respondit Laban & Bethuel & dixerũt, id est, iterum dixerunt. 1. Samuelis 4. Et respondit nuncius & dixit fugit Israel, id est, iterum dixit. Amos 7. Et respondens Amos dixit ad Amasiam, id est, iterum dixit. Eodem modo sæpe hæc phrasis in nouo Testamento obseruata est. Matth.11. In illo tempore respondens Iesus dixit Gratias ago tibi pater &c. id est, iterum dixit Iesus. subiungit enim hanc gratiarum actionem superiori sermoni. Sic Lucæ 14. Et respondens Iesus dixit ad Pharisæos & legisperitos dicens, num licet sabbatho sanare? Item Matth. ultimo. Respondens autem angelus dixit mulieribus, id est, iterum dixit mulieribus, nam prius quoq; erat colloquutus cum Magdalena Ioannis 20.

Participium præsens masculini generis עֹנֶה Iudic.9. Et non erat respõdens. Iob 32. Et respondens sermonibus eius. Malach.2. Excitantem & respondentem ex tabernaculis Iacob. Gen.35. Qui exaudit me in die angustiæ meæ. Et cum affixis. Iob 5. Clama nunc si est exaudiens te. Et pluraliter עֹנִים Ieremiæ 44. Qui responderant ei uerbum dicendo.

In uoce passiua נַעֲנָה Ezech.14. Ego Iehoua respondebo ei secundum multitudinem idolorum eius, id est, reddam.

Participium præsens masculini generis נַעֲנֶה Ezechielis 14. Et Iehoua respondeo ei per me.

In secunda coniugatione עַנָּה responsauit. Exod.32. Sed uocem responsandi ego audio, id est alternatim responsantium, ponuntur autem ibi tres infinitiui nominaliter. Ies.27. In die illa uineæ meri responsate ei, id est respõsate alternatim ei.

INDE NOMINA.

מַעֲנֶה Responsum, responsio. Iob 32. Non inuenerunt responsionem. Prouer.15. Respon

sio

sio mollis auertit furorem. In statu regiminis מַעֲנֵה Prou.15. Lętitia uiro in respōsione oris sui. Mich.3. Et pudefient Videntes, & erubescent Diuini, & operiētur super labijs suis, eò quòd non sit responsum Dei.

יַעֲנָה Struthio, Struthio Camelus, à uoce & planctu ferali, quo sibi inuicem fame uel siti pressi responsant. Et singulariter semper cōstruitur cum nomine בַּת filia Struthionis. Quidam Hebræorum Magistri uolunt ideo dictam, quòd tantum sexum fœmineum habeat, alij dictam filiam Struthionis, sicut dicitur filius hominis pro homo, pro Struthione. Ego uero arbitror quòd nomen hoc huic auium speciei inditum sit, quod non incubet, nec foueat, nec excludat, ut reliquæ omnium auium matres solent, sed in arena ponat oua, ideoq; maneat filia sine matre nutrice, nec etiam matris affectu erga oua & pullos tangatur. Leuit.11. Struthionem, Nycticoracem &c. Iob 30. Frater fui draconum & socius filiarum Struthionis. Iesaiæ 13. Cubabunt ibi bestiæ, & domus eorum plenæ Ochim, habitabuntq; ibi filiæ Struthionis. & cap.34. Et mansio pro filiabus Struthionis. Mich.1. Faciam planctum sicut dracones, & luctum sicut filiæ Struthionis. Et pluraliter יְעֵנִים Threnor.4. Dracones extraxerunt mammas & lactauerunt catulos suos, filia autē populi mei crudelis sicut Struthiones in deserto. Atq; hic locus cogit me ut, quemadmodum etiam in nomine חֲסִידָה dixi, eandem auem, aut idem auium genus hæc duo uocabula significare existimem, quòd par crudelitas erga sobolem ipsis יְעֵנִים & illi חֲסִידָה tribuatur, hoc nomen sortiatur à crudelitate & immisericordia, alterum à uoce & planctu ferali, quo sibijnuicem responsant.

עָנָה

Secundo si absolute & neutraliter ponitur, tum alterum ab altero affligi, seu opprimi significat. Est autem affligi proprie opprimi seu prosterni, item iugo seruitutis seu tyrannide opprimi, Euangelistæ & Apostoli reddiderunt uerbo πάσχομαι, id est, patior. Psal.116. Credidi, ideo loquutus sum, & affligor. Psal.119. Priusquam affligerer, ego errabam. Iesaiæ 31. Et à multitudine ipsorum non affligetur. Zachar.10. Afflicti sunt, quia non erat pastor. Iesaiæ 25. Propago Tyrannorum opprimetur. Sumitur tamen in aliquot locis actiuè. Ruth 1. Quare uocatis me Naemi, cum Iehoua oppresserit in me. Ecclesiast.1. Hanc afflictionem dedit deus filijs hominum affligendi cum ea, 1. Regum 8. Et ab errato suo conuersi fuerint, eò quòd afflixeris eos.

In uoce passiua נַעֲנָה Psal.119. Afflictus sum supra modum. Exo.10. Vsq; quo renuis affligi coram me.

Participium præsens masculini generis נַעֲנֶה Iesaiæ 53. Ipse uim passus & afflictus est, quod Petrus 1. Epistola 2. ἔπαθεν reddidit. Eius fœmininum נַעֲנָה Iesaiæ 58. Si protuleris esurienti animam tuam, & animam afflictam satiaueris.

In secunda coniugatione עִנָּה afflixit, id est, oppressit, seu prostrauit tyrannide seu iugo seruitutis, uel ui humiliauit, ui compressit. Genes.16. Et afflixit eam Sarai, & aufugit illa à facie eius. cap.15. Et affligent eos quadringentis annis. Threnorum 3. Quoniam non afflixit ex corde. Exod.16. Et affligetis animas uestras. Deuteron.8. Et afflixit te, & esurire te permisit, cibauitq; te Manna. Psalm.35. Afflixi in ieiunio animam meam. Psalm.102. Oppressit in uia uirtutem meam. Psalm.105. Suppresserunt compede pedes meos. Deuterono.22. Propterea quòd compressit uxorem proximi sui. 2. Samuelis 13. Odiuit Absolom ipsum Amnon, propterea quòd compressisset Thamar sororem suam. Threnorum 4. Mulieres in Zion compresserūt, uirgines in ciuitatibus Iehuda. Ezech.22. Menstruis pollutam compresserunt in te, & unusquisq; sororem suam, filiam patris sui compressit in te.

Participium præsens pluralis numeri מְעַנִּים Iesaiæ 61. Et uadet ad te oppressio, filij opprimentium te. Zophoniæ 3. Ecce ego conficio omnes affligentes te.

Participium præteritum masculini generis מְעֻנֶּה Iesaiæ 53. Reputauimus eum cæsum, & percussum dei, & afflictum.

In uoce passiua עֻנָּה Psalmo 119. Bonum est, quòd afflictus sum, ut discam statuta tua.

In tertia coniugatione חָעֲנָה Et legitur tantum ſemel. Pſalm. 55. Audiet Iehoua & affliget eos.

In quarta coniugatione הִתְעַנָּה Geneſ. 16. Reuertere ad dominam tuam, & humilia te ſub manum eius. 1. Reg. 2. Et quòd afflictus fueris in omnibus, quibus afflictus fuit pater meus. Eſdræ 8. Et indixi ieiunium iuxta flumen Ahaua ad affligendum nos coram deo noſtro. Dan. 10. A die primo, quo dediſti cor tuum, & ad affligendum te coram deo tuo, exaudita ſunt uerba tua.

INDE NOMINA.

עָנִי Oppreſſus, humiliatus, afflictus. Vetus translatio, nunc pauperem, nunc miſerum, nunc humilem uertit. Deuteron. 24. Et ſi uir afflictus eſt. Et iterum: Non facias iniuriam mercenario, afflicto, & egeno. Exo. 22. Si argentum mutuo dederis in populo meo afflicto, qui tecum eſt. Leuitic. 19. Sed oppreſſo & aduenæ ea relinques. 2. Samuel. 22. Itaq; populum oppreſſum ſaluabis. Iob 24. Et ab oppreſſo ſumam pignus. Prouerbio. 15. Omnes dies oppreſſi ſunt mali. Zachariæ 9. Ecce rex tuus ueniet tibi, iuſtus, ſaluator ipſe, afflictus, & uehens ſuper aſino, id eſt, crucem ſubiturus, & cor habens plenum doloribus, Matthæi interpres uertit Græce πρᾶος, id eſt manſuetus. In ſtatu affixorum mutat cametz in hatephpathah עֲנִי Deutero. 15. Et aperiendo aperies manum tuam fratri tuo oppreſſo tuo, & egeno tuo. Et pluraliter עֲנִיִּים Iob 34. Et clamorem oppreſſorum audiet. Pſal. 9. Neq; expectatio afflictorum auferetur perpetuo. Pſalm. 12. Propter uaſtationem afflictorum nunc ſurgam dicit Iehoua. Ieſaiæ 3. Et facies afflictorum commolitis. In ſtatu regiminis עֲנִיֵּי Iob 24. Simul abſconduntur afflicti terræ. Ieſaiæ 10. Vt rapiant iudiciũ oppreſſorum populi mei. Ieſaiæ 15. Et in ea fiduciam ponent afflicti populi ſui. In ſtatu affixorum nihil uariat à ſtatu abſoluto & regiminis. Ieſaiæ 49. Quoniam conſolatur Iehoua populum ſuum, & afflictorum ſuorum miſeretur. Pſalm. 72. Et oppreſſos tuos in iudicio tuo. Eſt tamen hic obiter obſeruandum, quod in lege quinquies ſcribatur עֲנִיִּים & tamen legatur עֲנָוִים deinde etiam eius contrarium bis inueniatur. Et in genere fœminino עֲנִיָּה oppreſſa, humilis. Ieſaiæ 10. Hinni uoce tua filia Gallim, animaduerte Laiſcha afflicta Anathoth. Ieſaiæ 51. Iccirco audi obſecro iſtud, afflicta. Ieſa. 54. Afflicta tẽpeſtate obruta, conſolatione deſtituta.

עָנָו Afflictus, oppreſſus. Numeri 12. Et uir ille Moſes erat afflictus uehementer, id eſt, ſolus ille portauit onus totius populi. Et pluraliter עֲנָוִים Pſal. 9. Non eſt oblitus clamoris afflictorum. Pſal. 22. Comedent afflicti & ſaturabuntur. In ſtatu regiminis עַנְוֵי Pſal. 76. Vt ſaluet omnes afflictos terræ. Ieſaiæ 11. Et arguet in rectitudine pro afflictis terræ.

עֳנִי Afflictio, paſſio. Deuterono. 16. Comedes in eo azymas, panem afflictionis, quia in trepidatione egreſſus es è terra Ægypti. Iob 30. Apprehenderunt me dies afflictionis. Pſalm. 88. Oculus meus dolet ex afflictione. Pſalm. 117. Qui ſubleuat egenum ex oppreſſione. Threnorum 1. Migrauit Iehuda propter oppreſſionem, qua ſcilicet oppreſſit pauperes. In ſtatu regiminis mutat holem in hatephcametz עֳנִי Exo. 3. Videndo uidi oppreſſionem populi mei. 1. Samuelis 1. Si uidendo uiderit oppreſſionem ancillæ tuæ. Similiter habet in ſtatu affixorum עָנְיִ Exod. 4. Et quòd uidiſſet oppreſſionem eorum. Pſal. 31. Vidiſti afflictionem mei. Thren. 1. Recordata eſt Ieruſalem dierum afflictionis ſuæ.

עַיִן Et in ſtatu affixi עַיִן afflictio. 2. Samuel. 16. Forte reſpiciet Iehoua in afflictionem meam, & reddet mihi bonum pro malo.

עֱנִי Nomẽ uinculi, quo malefici in carcere comprimũtur, & pro neruo accipitur. Pſal. 107. Sedentes in tenebris, & umbra mortis uincti neruo & ferro.

עֲנָוָה Humiliatio, oppreſſio, afflictio. Prouerb. 15. & 18. Timor Iehoua caſtigatio ſapientiæ, & ante gloriã afflictio. quod Petrus 1. Epiſt. 1. Græce παθήματα reddidit, id eſt, afflictiones, cũ inquit, Teſtabãtur futuras in Chriſto afflictiones, & quæ eſſent cõſecuturæ δόξας, id eſt glorias. Prouer. 18. Propter afflictionem, timorẽ Iehoua, diuitiæ, & gloria, & uita. Zopho. 2. Quærite humiliationem, ſi forte abſcondamini ab

ira Iehoua. In statu regiminis עַנְוַת Psal.45.Et decore tuo prospere inuehere propter ueritatem, & oppressionem iustitiæ. Et cū affixo עַנְוָתְךָ Psal.18.In oppressione mei multiplicabis me.

עֱנוּת Afflictio.Psal.22.Quia non est execratus afflictionem afflicti.

עֱנוֹת Apparet esse infinitiuus passiuæ uocis secundæ coniugationis, qui tamē nominaliter accipitur.Psal.132.Memento Iehoua Dauidis, & omnium afflictionum eius.

עִנְיָן Afflictio, cura, solicitudo, occupatio, quæ affligit.Eccles.1.Hæc est afflictio mala, quam dedit deus filijs Adam, ad affligendum cum ea. Cum affixis nihil mutat. Eccles.2.Quia omnes dies eius dolores, & indignatio, afflictio eius. Christus haud dubie ista uoce est usus Matth.6.Sufficit diei afflictio sua, pro qua tamen interpres Græcus uertit κακία.

מַעֲנָה Iugerum, ideo sic dictū, quòd aratro subactū sit.1.Sam.14.Quasi in medio iugero.

מַעֲנִית Omnes interpretes pro sulco interpretantur ab aratri oppressione. Poteris tamen non incommode pro ipsa aratione accipere. Psalm.129. In longum protraxerunt arationem suam.

תַּעֲנִית Afflictio.Esdræ 9.Et in oblatione uespertina surrexi ab afflictione mea.

עֹנָה Compressio uiolenta, accipitur autem hæc dictio quemadmodum תְּנוּפָה תְּרוּמָה חַטָּא & אָשָׁם & similes dictiones pro ipso dono seu munere, seu debito, & cōpressione.Exo.21.Si alteram acceperit sibi, cibum eius, operimētum eius, & compressionem non minuat, id est debitum compressionis.

יַעַן Dictio indeclinabilis importans respōsionem, seu redditionem causæ. Quia, propter, propterea, eò quòd.Iesaiæ 60.Eò quòd unxit Iehoua me. Ezech.5. Propterea quòd sanctuarium meum polluistis.Ezech.13.Propter loqui uestrum uanitatem, id est, propterea quòd loquimini uanitatem. Et assumit aliquando relatiuum יַעַן אֲשֶׁר Gen.22.Propterea quòd fecisti rem istam. Et geminatur interdum augendi gratia יַעַן וּבְיַעַן Leuit.25.Eò quòd, & propterea quòd iudicia mea spreuerunt. Ezech.13.Eò quòd, & propterea quòd seduxerunt populum meum. & cap.36.Eò quòd & propterea quòd dixit inimicus contra uos Heach, &c.

לְמַעַן Vt, propter, propterea quòd, quia, eò quòd. Psal.51. Tibi soli, tibi peccatū meum, & malum coram te feci ut iustus sis in uerbo tuo.Psal.130.Quia apud te est propiciatio, ut timearis.Iosue 4.Vt sit hoc signum.Genesis 18.Vt adducat Iehoua super Abraham omne quod loquutus est.Et mox iterum: Propter quinquaginta. Iesa.61.Propter Zion non tacebo, & propter Ierusalem non quiescam.Et quando uerbo infinitiui præponitur, tum ualet perinde ut lamed litera gerundiua. Ezech.39. Sepelient eos domus Israel ad repurgandum terram.Ioelis 3.Et filios Iehuda, & filios Ierusalem uendidistis filijs Græcorum ad elongandum eos de terminis suis. In statu affixorum manet inuariatum.Prouerbio.16.Omnia operatur Iehoua propter seipsum.Iesaiæ 43.Propter uos misi in Babylonem.Daniel.9.Propter te deus
1148 mi.Iesa.48.Propter me faciam, propter me faciam.

עָנָף

Ramus à densitate frondium, seu potius ipsa densitas frondium. Et cognationem significatione habet cum עָבָה & עָבַב עָב עֹב nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant.Ezechiel.17.Vt faceret frondes, & proferret fructum, ut essent in uitem amplam.Et mox iterum: Et proferet frondem, & faciet fructum.& cap.31.Ecce Assur cedrus in Libano, pulchra fronde.Malach.4.Qui non relinquet illis radicem & ramum. Et in statu regiminis mutat prius cametz in hatephpathah, & alterum in simplex pathah עֲנַף Leuitic.23.Et frondem arboris perplexæ. Legitur tamen forma עָנָף Ezech.36.Et uos montes Israel frondes uestras dabitis. Et pluraliter עֲנָפִים Psalm.80. Operti sunt montes umbra eius, & frondibus eius cedri dei.

INDE

עֹנְפָה Participium præsens fœminini generis, seu nomen participiale. Ezechiel.19. Mater tua ut uitis in sanguine tuo iuxta aquas plantata, fructifera, & frondosa facta ab aquis multis.

1149 עָנַק Cinxit, circumdedit, tanquam torques collum ornatus gratia, & modo tantum significandi differt à עָטַר & עָנַד Psal.73. Propterea circumdedit eos superbia. In tertia coniugatione הַעֲנִיק Deu.15. Circūstipando circūstipabis ei de grege tuo, de area tua, & de torculari tuo quib. benedixit te Iehoua deus tuus, ut des illi.

INDE NOMINA.

עֲנָק Torques quæ circundatur collo ornatus gratia. Cantic.4. Per unū torquē de collo tuo. Et pluraliter עֲנָקִים Prou.1. Et torques gutturi tuo. Legitur quoqꝫ forma fœminea עֲנָקוֹת Iudic.8. Et præter torques, quę fuerunt in collis camelorum ipsorum.

מַעֲקֶה Peribolum, circumferentia. Deuter.22. Si ædificaueris domum nouam, tum facies peribolum tecto tuo.

עֲנָק Gigantis nomen à torque, qua insignitus fuit. q. d. Torquatus. Erat enim torques insigne, quo uiri celebres ornabantur. Eius & filiorum ipsius fiit mentio Num.13. Et uenit usqꝫ ad Hebron ubi erat Ahimam, Sesai & Thalmi, filij Anak de Nephilim, & eramus in oculis nostris uelut locustæ. Iosue 15. Nempe Kiriath Arba patris Anak, quæ est Hebron. Et pluraliter עֲנָקִים Deu.1. Et filios Anakim uidimus ibi.

1150 עָנַשׁ Vt Latinis uerbum multandi dicitur de pœna, uel pecunię, uel corporis: Ita Hebræis hoc uerbū עָנַשׁ de pœna seu dāno dicitur, uel pecunię uel corporis. differt autem à uerbo עָשַׁשׁ nisi modo significādi, eò ꝙ multare est corradere alicuius uel pecuniam uel corpus. Deut.22. Et multabunt eū centum argenteis. 2. Paral.36. Et amouit eum rex Ægypti in Ierusalem, & multauit terram centum talentis argenti. Exo.21. Si rixati fuerint uiri, & leserint mulierem grauidam ut egrediatur fœtus eius, ipsa tamen non morietur, multādo multabitur. Vbi prius est actiuæ uocis, & posterius passiuæ uocis. Pro.17. Et multā imponere iusto non est bonum. Prou.21. Quando multatur derisor, resipiscet imperitus.

Participium preteritū עֲנוּשִׁים Amos 2. Super uestimentis pignoratis recūbunt iuxta omnia altaria, & uinum multatorum bibunt in domo deorum suorum.

In uoce passiua נֶעֱנַשׁ Exo.21. Multando multabitur. Prou.22. Sed imperiti prætereunt & multantur seu damnum accipiunt.

INDE NOMEN.

עֹנֶשׁ Multa, id est, pœna pecuniaria, uel corporalis. 2. Paralip.23. Et imposuit multā super terram. Prouerb.19. Magnitudo furoris adfert multam, seu damnum.

1151 עָסַס Pressit, expressit. Malach.4. Ecce exprimetis improbos.

INDE NOMEN.

עָסִיס Mustum, iam expressum. Iesa.49. Et sicut musto sanguine suo ebriabuntur. Ioelis 1. Vlulate omnes bibentes uinum super musto. Amos 9. Et stillabunt montes mustum. Et in statu regiminis עֲסִיס Canticorum 8. Potabo te uino condito, musto malogranati.

1152 עֳפִא Frons à densitate, & congruit significatione cum עָבַב & עָבָה עָנָף legitur aūt semel tantum & pluraliter עֳפָאִים Psal.80. Iuxta eos uolucre cœli habitabit, de medio frondium dabunt uocem.

1153 עֹפֶל Locus intra scopulos seu montes angustus, trāsitus seu meatus arctus, per quē contendere oportet. Et quia eiusmodi loca apta erant, quibus hostium incursiones arcerentur, turres seu arces supperextruebant, ut in his collocarentur præsidia. Græci eiusmodi loca πύλας, Latini fauces, Itali & post eos Germani Clausas appellarunt. fit autem duarum in scriptura sacra celebrium mentio, quarum una fuit Hierosolymis intra arcem & templum quam Nathinei, qui in eo loco extructam arcem tanquam præsidium tenuerunt, ne uel hostibus, uel grassatoribus pateret ad arcem regiam aditus siue irruptio. Et habent hoc nomen, quod in abdito & latentiore loco essent, & quodam recessu, per quem contendendum erat. Proinde quidam Hebræorum per אֹפֶל alij per עֵלֶף exposuerunt, quorum utrunqꝫ obscuritatem seu caliginem significat. Et ut literarum tantū positione, ita modo tantum significandi inter se differūt. Et post illos quoqꝫ Græci maxime Septuaginta Interpretes

pretes pro loco obſcuro & caliginoſo ſæpe tranſtulerunt, ſicut ex ſequentibus exemplis cernere licet. Ieſaiæ 32. Receſſus & munitio erunt in ſpeluncas. Septuaginta reddiderunt κῶμαι, id eſt, uillæ. Micheæ 4. Et tu turris gregis, Ophel filiæ Zion uſq; ad te ueniet. pro quo Septuaginta καὶ σὺ πύργος ποιμνίου αὐχμώδης. Et tu turris ſqualida. Sic quoque Hieronymus uertit nebuloſa. ut ſit adiectiuum nominis Turris. 2. Paralip. 27. Et in muro Ophel ædificauit multa. 2. Paralip. 33. Poſt hæc ædificauit murum exteriorem circa ciuitatem Dauid ad occidentem Gichon in ualle, ubi uenitur ad portam piſcium, & circumdedit Ophel, & exaltauit illum ualde. In his duobus locis Septuaginta etiam ὠφὶλ reliquerunt. Similiter Hieronymus. Item Nehemiæ 3. & 11. Et Nethinim habitabant ad Ophel uſque ad proſpectum portæ aquarum orientem uerſus, &c. Græci reddiderunt ὄφλα. Ex his locis clarũ eſt hoc nomen עֹפֶל appellatiuum eſſe loci ſeu arcis in monte. Hinc quoque Originem traxiſſe arbitror, quod (ut Euſebius in Eccleſiaſtica hiſtoria libro 2. cap. 23. refert,) Iacobus frater Domini dictus fuerit Oblias, id eſt, munitio, ſeu porta, ſeu clauſa anguſta in receſſu munitionis cauſa ædificata, qua aditus præcluditur, & patefit. Et data quaſi opera ſic Iacobum appellare uoluerint, quod ut Nathinei olim tenuerũt Hieroſolymis portam ad Regem, ita Iacobus frater Domini aditum præbuerit ad dominum. unde עָפְלְיָה porta Domini, uel עָפְלְעָז porta munitionis dictus ſit.

Porro altera fuit in conterminis Iſraelis & Syriæ, de qua 2. Regum 5. Cum ueniſſet in Ophel, accepit de manu eorum, &c. pro quo Chaldæus paraphraſtes וְעַל לְאָתַר בְּסִי Et aſcendit ad locum abſconditum. R. D. Kimhi ſuper eo loco annotat ſignificare locum excelſum, in quo ſit extructum aliquod ædificium.

עֳפָלִים Nomen pluralis numeri tantum, licet ſit corrupte punctatum, quod maxima pars Iudæorum tuberculum natum in ſecretiore parte clunium, quem Medici Latina lingua ficum, Germanica feigplatern appellant: Nonnulli tamẽ morbum hemorroidarum ſignificare cenſent. Porchetus uir in lingua Hebræa non uulgariter doctus ſcribit morbum illum ſignificare, qui Græcis τεινεσμὸς dicatur, qui eſt irritus egerẽdi conatus, irritum egerendi ſtudium, & contentio, cum inflammatione ac tumore ſedis, mucoſa & ſanguinolenta quædam egerẽtis. Ego ſignificare exiſtimo clauſas ſeu clauſtra podicis ſeu ani, per quæ per contentionem egeruntur excrementa. & quia illa pars corporis natura pudenda & nomen adeò eius aures teneras ferit, Scribæ uerecundius pro eo nomen טְחֹרִים quod Chaldæis anguſtiam ſeu ſtrictum meatum ſignificat, ſubſtituerunt. ſicut quoque in חראה & aliis dictionibus cernere licet, quas ſimiliter quadam ſuperſtitione deprauarunt. Suffragatur aũt huic meæ interpretationi quod Pſalm. 78. legitur. Et percuſſit anguſtiatores ſuos retro, opprobrium perpetuum poſuit illis. exponens retro. Loci autem in quibus uſuuenit, ſunt iſti ſequentes. Deut. 28. Percutiet te Iehoua ulcere Ægypti, & in anis. 1. Samuelis 5. Et percuſſit eos in anis. Et mox iterum: Et percuſſit eos in anis. Et mox iterũ: Et percuſſit uiros ciuitatis à paruo uſq; ad magnum, & intumuerunt eis ani. Et in ſtatu regiminis עָפְלֵי 1. Samuelis 6. Quinq; ani auri. Et ibidem iterũ: Cum affixis. Facietis ſimilitudines anorum ueſtrorum.

INDE VERBVM,

עֻפְּלָה Secundæ coniugationis paſſiuæ uocis. quod ſignificat in arctum cõſtitutum eſſe. Habakuk 2. Ecce in anguſtia arcta eſt, & non eſt recta anima eius in ipſo.

In tertia coniugatione הֶעְפִּיל per clauſas ſeu fauces temerario auſu & conatu cõtendit. Numeri 14. Et illi contenderunt aſcendere uerticem montis ut ſit ſententia. Contenderunt inter ſe, ut quiſq; aſcendendo primus eſſet, atq; ita condenſarũt ſe. Nam Deut. 1. ubi eadem hiſtoria retexitur uidetur bis & duobus uerbis eſſe redditum, ſemel uerbo וַתַּחְבִּיאוּ Et impetũ feciſtis ut aſcenderetis. Deinde uerbo וַתָּזִידוּ Et preſumpſiſtis aſcẽdere. Et Chaldæus quoq; paraphraſtes trãſtulit uerbo אַרְשַׁעְתּוּן id eſt, ſeditioſe egiſtis aſcendendo in cacumen montis. Hic obſerua, quod ut Habakuk propheta in illam Numerorum hiſtoriam reſpexit, cuius paulo ante mẽtionem fecimus, ita quoq; Paulus Apoſtolus Rom. 2. Verbum hoc reddidiſſe iſta pe-

riphrasi uidetur τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, id est, qui sunt ex contentione. [redacted] prophetæ, cum inquit: Non sumus subductionis, &c. Quibus sane locis eius quoque uerbi significatio deprehēdit, quod significet cōtentione quadā se se subducere, atque aliquid audere & aggredi quadā animi impatientia sine fide.

1154 עָפָר Proprie pars terræ superior fundamento, quę rarior est, & tenuior, quam Latini puluerē uocāt, & Hieronymus ita quoque uertit. Deinde impropriè pro unuscuiusque materiæ puluere usurpatur. Genes. 3. Et formauit Iehoua deus hominem puluerem de humo. Et iterum: Quoniam puluis tu, & in puluerē reuerteris. & cap. 18. Et ego sum puluis & cinis. Num. 5. Et de puluere, qui erit in pauimento habitaculi accipiet sacerdos. Deut. 28. Dabit Iehoua pluuiam terræ tuæ, puluisculum & puluerem. 1. Sam. 2. Erigens ex puluere exhaustum. Iob 4. Quorum in puluere est fundamentum eorum. & cap. 28. Ferrum de puluere sumitur. Eccles. 3. Omne factum est ex puluere, & istud omne reuertitur in puluerem. Zophon. 1. Et effundetur sanguis eorum sicut puluis. In statu regiminis עֲפַר Gen. 13. Et ponam semen tuum, sicut puluerem terræ, quod si poterit aliquis numerare puluerē terræ, etiam semen tuum numerabitur. Num. 19. De puluere combustionis pro errato. Et cap. 23. Quis numerauit puluerem Iacob. Et in statu affixorum habet in prima hatephpathah ut in regimine, & in altera cametz. Num. 9. Et proieci puluerem eius in torrentem. 2. Regum 23. Et tulit puluerem eorum in Bethel. Et iterum: Et proiecit puluerem eius. Et pluraliter in statu regiminis עַפְרֹת Iob 28. Et pulueres auri sibi. Prou. 8. Et caput pulverum orbis terrarum.

עַפְרָה Locus pulueris. Micheæ 1. In puluerario puluere uolutes te.

עֹפֶר Hinnulus à leuitate & celeritate dictus, qua ceu uēto agitatur. Cantic. 2. Similis est dilectus meus capræ, uel hinnulo ceruorum. Et pluraliter עֳפָרִים Cant. 4. Duo ubera tua, sicut duo hinnuli, gemelli capreæ.

עֹפֶרֶת Plumbum sic dictum, quod ex puluere eruatur & excoquatur. Exod. 15. Demersi sunt sicut plumbum. Ezech. 22. Ferrum & plumbum in medio fornacis. Zachariæ 5. Et ecce talentum plumbi ferebatur.

INDE VERBVM,

עָפַר Puluerisauit, id est, puluerem excitauit seu sparsit. 2. Samuel. 16. Et puluerisabat cū puluere.

1155 עֵץ Lignum, uel uiride, quod nos arborem uocamus, uel succisum & aridum. Itaque generale nomen est ad omnia ligna, arbusta, & frutices, quorum caulis altius excreuit, & ramos ex caudice produxit. Gen. 1. Et lignum faciens fructum. cap. 23. Omne lignū quod est in agro. Deut. 12. Et sub omni ligno frōdoso. Ies. 10. Sicut qui leuet baculum, non lignum. i. arborem. Ier. 11. Euertamus arborē cū cibo suo. Gen. 40. Suspēdet te de ligno. Leuit. 15. Et omne uas ligni. 2. Sam. 21. Et lignū hastę eius. & cap. 23. Ferro & ligno hastæ. Thren. 4. Exaruit, facta est sicut lignum. Iosue 2. Et operuit eos cum lino ligni. i. cum caulibus lini, est hypallage. Et in statu affixorū seruat zere. Deut. 28. Omne lignum tuum. Oseæ 4. Populus meus lignum suum interrogat. Et pluraliter עֵצִים Gen. 22. Ecce ignis & ligna. Iosue 9. Et fiant cæsores lignorum. Prou. 26. Defectu lignorum extinguetur ignis. Eccl. 10. Qui findit ligna aspergetur cum illis. Et in statu regiminis עֲצֵי Genes. 6. Fac tibi arcam lignorum picis. Ps. 96. Tunc ouabunt omnia ligna syluæ. Can. 4. Omnia ligna aromatū. Cū affixis zere non mutat. Deut. 29. A Cæsore lignorum tuorum. Thren. 4. Ligna nostra in commutatione uenerunt. Zach. 5. Et ligna eius & lapides eius.

עָצֶה Spina dorsi, eò quod ut arbor ramos, ita illa costas extendit referatque figuram arboris cum ramis suis. Leuit. 3. Caudam integram iuxta spinam auferet eam.

נַעֲצוּץ Nonnulli pro rubo spinoso, aliqui alij pro spina alba, quam in deserto crescere dicunt, accipiunt, fortasse quod propemodum referat spinam dorsi ramositate. Licebit tamen accipere pro uepreto, seu fruticeto, quasi dicas lignetum. Iesa. 55. Pro fruticeto succrescet fraxinus. Et pluraliter נַעֲצוּצִים Iesa. 7. Et in omnibus fruticetis.

1156 עָצַב Significatione nonnihil cōmunicat cum uerbo בָּצַע & significat sauciare animū discru-

discruciare animũ, cõtristare, dolore afficere. 1. Reg. 1. Et nõ cõtristauit eũ pater eius à diebus suis. 1. Par. 4. Et feceris à malo absq; cõtristare me. i. ut nõ cõtristes me.

Participium præteritum generis fœminini status regiminis עֲצוּבַת Iesa. 54. Quoniam sicut mulierem desertam & contristatam spiritu uocauit te Iehoua. Vtit̃ autẽ hic propheta paranomasia, qua significat desertã à marito etiam contristatam.

In uoce passiua נֶעֱצַב 1. Sam. 20. Quia cõtristatus est propter Dauidẽ, quod ignominia affecisset eum pater suus. 2. Sam. 19. Contristatus est rex super filio suo. Gen. 45. Et nunc ne contristemini. 1. Sam. 20. Non sciat hoc Ionathan, ne contristet̃. Nehem. 8. Et ne contristemini eò ꝙ gaudium Iehoua est robur uestrum. Eccl. 10. Qui transfert lapides, dolore afficietur illis, ubi ad corpus refertur.

In secunda coniugatione עִצֵּב Iesa. 63. Et ipsi exacerbauerunt, & contristauerunt Spiritũ sanctitatis eius. Paulus Apostolus alludẽs ad hoc prophetę dictũ ad Ephesios 4. Ne cõtristetis spiritũ sanctũ dei, per quẽ obsignati estis in diẽ redemptionis, &c. uerbo Græco reddidit λυπεῖτε. Deinde ut uerbum בָּצַע affectu cupiditatis aliquid efficere, ita hoc uerbũ in hac cõiugatione significat curiosè, & anxie aliquid eniti, & tã in bonã partẽ quã in malã accipit̃. Iob 10. Manus tuæ elaborauerũt me, & perfecerunt me. Psalm. 56. Quotidie uerba mea elaborant contra me, omnes cogitationes ipsorum ad malum.

In tertia coniugatione הֶעֱצִיב Psal. 78. Quoties exacerbauerunt eum in deserto, contristauerunt in solitudine. Ier. 44. Nunquid sine uiris nostris fecimus ei (reginæ cœli) placentas, ad contristandum eam, & ad fundendum ei libamina, id est, ut faciamus eam condolere, & ad cõmouendum eã ad misericordiã ut cõdoleret ipsa.

In quarta cõiugatione הִתְעַצֵּב Gen. 6. Et pœnituit Iehoua, ꝙ fecisset hominẽ in terra, & cõtristatus est in corde suo. & cap. 34. Et cõtristati sunt uiri, & exarsit illis ualde.

INDE NOMINA

עֶצֶב Tristitia, dolor corporis uel animi, & quicquid tristitiã parit ut labor, idolatria & religio operũ. Gen. 3. In dolore paries liberos. Prou. 10. Benedictio Iehoua ipsa ditabit, & nõ adfert dolorẽ secũ. & cap. 14. In omni labore erit abundãtia, sed uerbũ labiorũ tantũ ad defectũ. Et scribit̃ bis cũ sex punctis עֶצֶב Prou. 15. Respõsio tenera auertit furorẽ, sed uerbũ doloris suscitat irã. Ier. 22. Nunquid idolũ contemptum & disiectũ est uir ille. Et pluraliter עֲצָבִים Psal. 127. Comedentes panẽ dolorũ. i. dolore partũ. Et cũ affixis. Prou. 5. Et labores tui non sint in domo ignoti. Ies. 58. Ecce in die ieiunij uestri quæritis beneplacitum, & omnes labores uestros exigitis.

עֹצֶב Labor, dolor, tristitia, idolũ. 1. Paral. 4. Et mater ipsius uocauit nomẽ eius Iaebetz, quia peperi cũ dolore. Ps. 139. Et uide si est uia dolors in me. Et cum affixis mutat priorẽ uocẽ holẽ in hatephcametz, & alteram in seua. Iesaiæ 14. Et erit in die qua requiem dederit Iehoua à labore tuo, & à commotione tua. & cap. 48. Ne forte diceres idolum meum fecit ista.

עִצָּבוֹן Labor, dolor. Gen. 3. Maledicta terra propter te, in dolore comedes eã omnib. diebus uitæ tuæ. Et in statu regiminis עִצְּבוֹן Gen. 5. Hic cõsolabitur nos de factura nostra, & de labore manuũ nostrarũ. Similiter habet in statu affixorum. Gen. 3. Ad mulierẽ dixit, multiplicãdo multiplicabo dolorẽ cõceptionis, & grauiditatẽ tuã.

עַצֶּבֶת Labor, dolor, tristitia. Et in distinctione sentẽtiæ עַצָּבֶת Prou. 10. Qui nictit oculo, dabit dolorẽ. Et in statu regiminis עַצְּבַת Prou. 15. Cor lætũ bonã facit faciẽ, sed in dolore cordis spũs languescit. Et pluraliter in statu regiminis & affixorũ עַצְּבוֹת Iob 9. Abhorrui omnes dolores meos. Psal. 16. Multiplicabunt dolores suos, post quos festinauerunt. Psal. 147. Et emplastrum adhibet doloribus eorum.

מַעֲצֵבָה Dolor, tristitia. Iesaiæ 50. In dolorem, cubitum ibitis.

עֲצַבִּים Spiritus sanctus passim in scriptura idola hoc nomine plurali appellat, eò ꝙ cultus ipsorũ conscientijs multũ laboris ac doloris faciant. 2. Paral. 24. Et coluerũt lucos & idola. Oseæ 4. Associatus Idolis Ephraim. & cap. 8. Aurũ suũ & argentũ suũ fecerunt sibi idola, ideo excidetur. In statu regiminis & affixorũ עֲצַבֵּי Psal. 106. Quos sacrificauerunt idolis Canaan. Psal. 135. Idola Gentium aurum & argentum,

factura manuum hominis.2.Sam.5.Et reliquerunt ibi idola eorũ, quæ tulerunt Dauid & uiri ipsius. Micheæ 1. Et omnia idola eius ponam uastitatem.

עצר Inde מַעֲצָד forceps. uide in themate צָעַד.

1157 עצל

Congruit significatione cũ עלז nã qui piger est, claudicat.i.lente seu tarde incedit, & econtra, qui claudicat is piger & tardus est. Legitur aũt uerbaliter tantũ semel in uoce passiua primæ coniugationis נֶעֱצַל pigrescebat, piger fuit Iud.18. Ne pigrescatis abire, ut ueniatis possidere terram.

INDE NOMINA.

עָצֵל Piger, lentus der die lenden zeuhet. Pro.6. Vade ad formicã piger. Et iterũ: Quousq; piger iacebis. & cap.10: Sic piger mittentibus eũ. & cap.22. Dicit piger, leo est foris.

עַצְלָה Pigritia, segnita. Prou.19. Pigritia conciliat soporem.

עַצְלוּת Pigritia. Prou.31. Et panem pigritiæ non comedet.

עֲצַלְתַּיִם Forma dualis numeri, duplex claudicatio, in utroq; pede.i. duplex pigritia. Eccles. 10. In pigritijs incuruatur contignatio.

1158 עָצַם

Corroboratũ, confirmatũ, condensatũ, consolidatũ, cõpactum fuit accessione. Dan.9. Corroborabit potentia eius. & cap.11. Et corroborabit in pauca gente. Gen.26. Vade à nobis, quia corroboratus est præ nobis uehemẽter. Ps.40. Corroborati sunt, ne recesere queã. Et iterũ: Apprehenderũt me iniquitates meę, ut nõ potuerim uidere, corroboratę sunt plusquam capilli capitis mei, id est, cõdensatæ. Psal.139. Quam corroborati sunt principes eorum. Iesa.31. Et confidũt in curribus, quia multi, & super equitibus, quia corroborati sunt ualde. Dan.8. Quoniam corroboratus fuisset, fractum est cornu magnum.

Participium præsens עֹצֵם Iesa.33. Obturans aurem suam ne audiat sanguines & corroborans oculos suos ne uideant in malum.

Participiũ præteritũ, seu nomẽ participiale עָצוּם corroboratus, robustus. Gen.18. In gentẽ magnã & robustam supra te. Exo.1. Robustus supra nos. Num.22. Maledic mihi populũ istũ, quia robustior est me. Num.32. Et pecus erat multum filijs Ruben, & filijs Gad robustũ ualde. Prouer.30. Cuniculi populus nõ robustus. Nahum 4. Et defatigatã in gentẽ robustã. Et pluraliter עֲצוּמִים Deut.4. Vt expellat gentes magnas & robustas supra te. Ps.135. Et occidit reges robustos. Prou.18. Contentiones quiescere facit sors, & inter robustos separat. In statu affixi abstractiue. Psal.10. Deijciet in robore suo pauperum turbam.

In secunda coniugatione עִצֵּם corroborauit. Ies.29. Quia effudit super uos Iehoua spiritũ soporis, & corroborauit oculos uestros. Ier.50. Primus comedit eum rex Assur, & iste nouissimus corroborauit eũ Nebucadkezar rex Babylonis, id est, ossauit eum, id est, ossa eius comminuit, & significationem propemodum contrariã habet. q.d. excorroborauit, exossauit eum.

In tertia coniugatione הֶעֱצִים Psal.105. Et corroborauit, exossauit eum.

INDE NOMINA.

עֶצֶם Robur, consolidatio, soliditas, siue substantia, cui aliquid nititur, & Latini nũc os, nunc substantiã appellant. Gen.2. Hoc os de ossibus meis. Exo.12. & Num.9. Et os nõ frangetis in eo. Iã exempla sequunt ubi pro substantia per se subsistente ponit, quæ caret accidentibus. Exod.24. Et sicut substantia cœli in munditia.i. quãdo caret nubibus, & quãdo clarũ est. In hac significatione usus est quoq; Paulus, & uertit Græcè ὑπόστασις. 2.Cor.11. In hac substantia gloriationis.i. argumẽto seu materia. Similiter [redacted] ad Hebręos cap.11. Est aũt fides sperãdarũ rerũ substantia. Enimuero logici substantiã abstractã, & sine accidentib. consideratã, hoc nomine appellant. Similiter Grãmatici Hebræorũ nomẽ substantiuũ. Deinde in multis locis accipit emphaticè. Iob 21. Hic moritur in ipsa integritate sua, totus ipse trãquillus & saluus. Gen.7. In die illo ingressus est Noah. Leuit.23. Non comedes usq; ad illũ ipsum diẽ. Et iterũ: Et conuocabitis in illo ipso die, ut sit cõuocatio sancta, &c.

Et in distinctione sentẽtię עֶצֶם Prou.15. Bona fama inpinguabit os. & cap.16. Et medi-

medicina oſſi. In ſtatu affixorũ mutat prius ſægol in pathah, & alterum in ſeua. Gen.28.Equidem os meũ & caro mea es.1.Sam.19.Nonne os meũ, & caro mea es. Iud.9.Et recordemini ꝙ os ueſtrũ, & caro ueſtra ſum. Et pluraliter עֲצָמִים Ezech. 24.Electione oſſium imple. Et iterũ: Atq; incende oſſa ſub illa. Eccl.11. Quomodo oſſa in utero grauidæ.ſ.formantur. In ſtatu affixorũ priora pũcta ſeruat. Gen. 2.Hoc os de oſſibus meis.Pſ.141.Diſperſa ſunt oſſa noſtra.Ezech.24.Coquite oſſa eius.Legiť interdum forma quoq; fœminea עַצְמוֹת 2.Reg.23.Et tulit oſſa de ſepulchris.Pro.14.Et putredo oſſiũ zelus.Ezech.24.Et oſſa cremabũtur. Et in ſtatu tã regiminis, quam affixorũ עַצְמוֹת 2.Sam.21.Et tulit oſſa Saul, & oſſa Ionathã.1.Reg. 13.Et oſſa hominis cõburet ſuper te.2.Reg.13.Et eruerũt oſſa eius cũ oſſibus Prophetæ.Ieſaiæ 66.Et oſſa ueſtra germinabunt.

עֹצֶם Robur.Deut.8.Et dicas in corde tuo uirtus mea, & robur manus meę fecit mihi facultatem hanc.Iob 30.In robore manus tuæ aduerſaris mihi. Et in ſtatu affixorũ mutat holẽ in hatephcametz.Pſ.139.Nõ occultata fuit oſſeitas mea abs te quando factus ſum in abſcondito.i.materia, maſſa, ſubſtantia mea. Nahum 3. Æthiopia robur eius. Et in forma fœminea עָצְמָה Ieſ.40.Cui non ſunt uires, robur multiplicabit. Et in regimine עָצְמַת Ieſaiæ 47.Et corroboratione cõiuratorũ tuorũ ualida.

עֲצֻמוֹת Corroborationes, cõfirmationes hoc nomine Hebræi uocant argumẽta ſeu cõfirmationes, quæ in foro iudiciali adducũtur pro confirmatione cauſę.Ieſ.41.Afferte cauſam ueſtram ait Iehoua, adducite confirmationes ueſtras.

תַּעֲצֻמוֹת Robora.Pſ.68.Iehoua dat potentiam & robora populo.

1159

עָצַר Generali ſignificatione cõgruit cũ uerbis עָצַר עָרַץ רָעַץ צָרַע & רָצַע ſignificat enim etiam præualeſcere, niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſeſe differãt. 2.Paral.13.Et non præualuit uirtute amplius in diebus Abiahu.1.Samuel.9. Hic præualebit in populo meo.Iob 13.Ecce præualebit in aquis, & areſcent.2. Paralip. 14.Non præualebit contra te ullus homo. & cap.22.Et non erat domui Azariahu, qui pręualeret uirtute pro regno.2.Paral.2.Quis præualebit potentia ædificare ei domum.2.Paralip.29.Quis ſum ego, & quis eſt populus meus, quod præualeſcemus potentia donare libere, ut eſt iſtud.2. Paralip.21. Et fractæ ſunt naues, & non præualuerunt ire in Tharſis.Dan.10.Et non præualui uirtute. & cap.11.Et nõ præualebit uirtute brachij.

Eſt aũt obſeruandus modus ſignificandi huius uerbi, nam ut plurimũ talẽ præualeſcentiam ſignificat, qua aliquid ſiue retinetur, ſiue cõcluditur, ſiue cohibeť, & cohercetur, ſiue impeditur, hinc illis uerbis communiter ab interpretibus transfertur, ꝙ ideo admonere uolui, ut principalis ac genuina eius ſignificatio ſemper pręluceat, & uerbis illis non obſcuretur, aut omnino amittatur. Gen.16. Ecce nũc pręualuit me Iehoua ne gignam.i.præualide concluſit me Iehoua. Item cap.20. Pręualeſcendo præualuit Iehoua pro omni matrice domus Abimelech, id eſt, ualde concluſit.Ieſ.66.An qui gignere facio, ego præualeſcerer.Deut.11. Et exardeſcet ira Iehoua in uos & ualde concludet cœlum, & nõ erit pluuia.2.Paral.7.Ecce ualde cõcludam cœlum, & non erit pluuia.Iud.13.Præualebimus nunc & faciemus corã te hœdum caprarum.Et mox iterum: Si præualueritis me nõ comedam.1.Regum 18. Deſcẽde ne præualeat te pluuia. 2.Regum 4. Et uade, ne præualeas mihi uehẽdo, id eſt, ne ſis mihi in mora.2.Reg.17.Et pręualuit eum rex Aſſur, & uinciuit eum in carcere.Iob 11.Et præualere ſe in dictis quis poterit, id eſt, cohibere ſe.

Participium præteritum עָצוּר ualde concluſus, præualidatus. 1.Paral.12.Valde concluſum à facie Saulis.Nehemiæ 6.Et ipſe erat concluſus.Ierem.20. Sicut ignis ardens concluſus in oſſibus meis. Ieremiæ 33. Cum ipſe adhuc concluſus in atrio cuſtodiæ. & cap.36.Ego ſum concluſus, non poſſum uenire ad domum Iehoua.1. Regum 14.Et excindam de Ierabeam mingentem ad parietem concluſum & relictum in Iſrael. dicitur collectiue de illis qui tempore belli domi concluduntur, ut

ſunt uxores,liberi,& cæteri,quorũ ratio & cura habetur. Sicut per עָזוּב intelligun-tur neglecti,qui non concluduntur.1.Reg.21.Quod neq; conclusus, neque derelictus,nec eſſet adiutor Iſraeli.Iſta duo etiam de rebus dicuntur.Deut.32.Cum uiderit q diſceſſit potentia,concluſum & derelictum, id eſt, precioſum & uile, cuſtoditum & neglectum. Et in genere fœminino עֲצֻרָה 1.Sam.21.Equidem mulier cõcluſa nobis tam heri,quàm nudius tertius.

In uoce paſſiua נֶעְצַר Num.17.Et ſtetit inter mortuos & uiuos, & ualide cõcluſa eſt plaga.1.Regum 8.Cum ualide concluſum fuerit cœlum.

Participium נֶעְצָר 1.Samuelis 21.Erat ibi uir de ſeruis Saul in die illa concluſus in conſpectu Iehoua.

INDE NOMINA.

עֶצֶר Prȩualeſcentia,prȩdominatio,ſcilicet talis,quȩ eſt concluſa certis legum uinculis ein geſaſſets regiment.Iudic.17.Poſſidens prȩualeſcentiam,id eſt,prouinciam.

עֹצֶר Præualeſcentia,prædominatio.Pſ.107.Et diminuti ſunt,& oppreſſi à præualeſcentia,malo & labore.Ieſaiæ 53.A præualeſcentia & iudicio aſſumptus eſt.Prou.30.Infernus & præualeſcentia matricis,id eſt,præualida cohibitio.

מַעְצָר Præualeſcentia,id eſt,cohibitio præualida.Prouer.25.Ciuitas diruta ſine muro,uir cui non eſt præualeſcentia ſpiritui ſuo.

מַעְצוֹר Præualeſcentia.1.Sam.14.Quia non eſt ipſi Iehoua præualeſcentia ſaluare in multo,uel in pauco,id eſt,negocioſum,difficile.

עֲצָרָה Præualeſcentia, præualida cohibitio, coactio,retentio, cœtus coactus.2.Regum 10.Sanctificate coactionem ipſi Baal, & uocauerunt. Ioelis 1. Sanctificate ieiunium, uocate cœtum. Ieſaiæ 1. Non feram petulantiam, & præualeſcentiam, id eſt,tyrannidem.

עֲצֶרֶת Prȩualeſcentia,ſcilicet hominum,id eſt,ſynodus,ſynagoga,coactio prȩualida,cœtus.Ieremiæ 9.Quoniam uniuerſi illi adulteri ſunt,cõciliabulum præuaricatorum. Deinde illa quoq; hominum frequentia hoc nomine dicebatur,quæ in ſolennitate paſchatis die ſeptima concludebatur.Deut.16. Sex diebus comedes azyma,& in die ſeptima ſynagoga Iehoua deo tuo:uel in feſto tabernaculorum die octaua. Leuit.23.Septem diebus offeretis ignitam ipſi Iehoua,in die octauo ſynagoga ſanctitatis erit uobis, & offeretis ignitam ipſi Iehoua, quia ſynagoga eſt. Numeri 29. In die ſynagoga erit uobis,omne opus ſeruitutis non facietis.2.Paral.7.Et fecit in die octaua coactionem,&c. Et pluraliter in ſtatu regiminis & affixorum עַצְרוֹת
1160 Amos 5.Nec olfaciam in ſynagogis ueſtris.

עָקַב

Conculcauit,peſſundedit,ſupplantauit,& cõgruit ſignificatione cũ uerbis קָבַע & בָּקַע niſi quod ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe differãt. Oſeæ 12.In utero ſupplantauit.Gen.27.Vere uocatũ eſt nomen eius יַעֲקֹב Iacob. nam ſupplantauit me ille duabus uicibus.Iere.9. Nam omnis frater ſupplantando ſupplantat.

Participium præſens,ſeu nomen participiale עָקֵב cuius plurale cum affixo legitur.Pſal.49.Iniquitas ſupplantantium me circumdedit me.

In ſecunda coniugatione עִקֵּב Iob 37.Poſt ipſum rugiet uox,tonabit in uoce ſuperbiæ ſuæ,& nemo conculcabit ea,quando audietur uox ipſius.

INDE NOMINA.

עָקֵב Calx,calcaneus, planta.ſ.pedis,ueſtigium.Gen.3.Sed tu conculcabis illi calcaneũ. & cap.49.Et ipſe imprimet calcaneum.Iob 18.Apprehendet calcaneum laqueus. Pſal.41.Comedens panem meum magnificauit ſuper me calcaneũ. Et quia calcaneus ſeu planta poſtremum eſt in animante tranſſumitur pro fine ſeu extremitate, ut infra quoq; dicetur in עֵקֶב Et conſtructum cum uerbo aduerbiaſcit.Gen.49.Et ipſe excurret finaliter,ſeu retrorſum. Et in ſtatu regiminis עֲקֵב Gen.25.Et manus eius apprehẽdebat in planta Eſau,& uocauit nomen eius Iacob. Et pluraliter in ſtatu regiminis עִקְּבֵי Gen.49.Qui mordet calces equi.Iud.5.Tunc ſonuerunt calces equi.Cant.1.Egredere tibi in calcaneis ouium,& paſce hœdos tuos,id eſt ueſti

gijs

gijs. Legitur tamen etiam in forma fœminea עִקְבוֹת Psal.78. Et calcanei tui nõ sunt cogniti. Psal.89. Quo conuiciati sunt calcaneos uncti tui.

עָקֵב Calx, calcaneus, planta, uestigium. Et quia ut supra in עָקֵב dixi, planta est finis seu extremitas animalis, aliquando pro fine laboris transsumitur, id est pro mercede, fructu, compensatione, non aliter atq; apud Grecos τέλος, finis pro fructu seu emolumento, quod ex re quacunq; capitur, usurpatur. Psal.19. In custodiendo merces multa. Et sic cum uerbo constructum transit in naturam aduerbij. Psal.119. Institue me Iehoua uiam statutorum tuorum, & seruabo ea finaliter. Et ibidem iterum, Inclinaui cor meum facere statuta tua in seculum finaliter. Et cum affixo עֵקֶב Iosue 8. Et posuerunt populum, omnia castra, quæ ab Aquilone, ciuitati, & fine eius ab occidente ciuitati.

Est & hoc obseruandum, quòd hæc uox עֵקֶב sæpenumero præpositionis officium subit, pro, propter, propterea, propterea quòd, eò q, si. Quia huiusmodi particulæ important causam finalem alicuius actionis. Prou.22. Propter humilitatẽ, timor Iehoua diuitiæ, & gloria, & uita multa. Iesa.5. Iustificantes improbum propter munus. Num.14. Et seruus meus Caleb propterea q spiritus alius cum ipso. Deut.7. Propterea quòd custodieritis iudicia ista, & custodieritis ea, seruabit quoque Iehoua deus tuus, tibi pactum, &c. Et cap.20. Propterea quòd non audieritis in uoce Iehoua dei uestri. Licet non raro in talibus phrasibus accipiat tam à fronte, q̃ à tergo quasdam particulas enclíticas.

עַל עֵקֶב Propter. Psal.40. Desolabuntur propter confusionem suam. Psalm.70. Auertantur propter confusionem suam.

עֵקֶב אֲשֶׁר Propterea quòd. Gen.22. Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, propterea quòd audiuisti in uoce mea. & cap.26. Propterea quòd audiuit Abraham in uoce mea. 2.Sam.12. Propterea quòd fecit rem istam.

עֵקֶב כִּי Propterea quòd. 2.Sam.12. Propterea quòd despexisti me. Amos 4. Propterea q hoc faciam tibi, sis paratus in occursum dei tui Israel. Et pluraliter in statu regiminis עִקְבֵי Ieremiæ 13. Iniuria affecti sunt calcanei tui. Psalmo 49. Prauitas calcaneorum meorum.

עָקֹב Calcatu asperum, indomitum. Iesaiæ 40. Et erit ipsa asperitas in planiciem. Iere.17. Asperitas cordis supra omnia, & desperatio, quis cognouit illud. Et in genere fœminino adiectiue עֲקֻבָּה Oseæ 6. Gilead ciuitas operantium iniquitatem, conculcata à sanguine, id est oppressa.

עָקְבָה Supplantatio. 2.Reg.10. Et Iehu fecit in supplantationẽ, ut tolleret ministros Baal, id est, transplantatoriè.

עַקְרָב Nomen inserta litera resch. Scorpio, sic dictus quod calcatus pũgat, ac feriat. Deuteronom.8. Serpens urens & scorpio. Et pluraliter עַקְרַבִּים significat genus spinæ acerrimum referens aculeos scorpionum. 1.Regum 12. Pater meus castigauit uos flagellis, Ego uero castigabo uos scorpionibus. Ezechielis 2. Quoniam spinæ tecum sunt & ad scorpiones habitas. Inde nomen loci à spinis, qui fuit terminus

1161 terræ Canaan à meridie uersus Orientem. Num.34. Ad ascensum Akrabbim.

עָקַד Ligauit, circumligauit, uinciuit, circumuinciuit. Genesis 22. Et ligauit Isacum filium suum, & significatione congruit cum uerbo עָנַק nisi quòd ut forma, ita modo significandi uarient.

INDE NOMINA.

עֲקֻדִּים Nomen participiale. Genes.30. Et genuerunt oues circumligatas, scilicet in circulum, geringelte schaff.

עֵקֶד Ligatura. Genes.30. Et posuit ouium facies ad ligaturas.

עֵקֶד Cum quinque punctis, uel cum sex עֵקֶד ligatio. 2.Regum 10. Ipsa domus ligationis pastorum in uia. Et mox iterum, Ad puteũ domus ligationis. ubi, scilicet, oues tondendæ ligantur.

עקת Vnde מַעֲקֶה peribolum. uide in עָנַק

1162 עָקַל Obliquauit, curuauit, tortuosum fuit. Et differt modo tantum significandi à uerbo קָלַע Et legitur uerbaliter tantum participium præteriti temporis מְעֻקָּל Habakuk 1. Improbus circũuenit iustum, propterea egreditur iudicium obliquum.

INDE NOMINA.

עֲקַלָּתוֹן Nomen adiectiuum, masculini generis, quod tribuitur serpenti, quando in gyros torquetur, ideo tortuosum uerterũt. Ies. 27. Et super dracone͂, serpente͂ tortuosum.

עֲקַלְקַלּוֹת Tortuositates, obliquitates, curuitates. Iudic. 5. Qui ambulant semitas, ambulant semitas obliquitates. Ps. 105. Qui declinãt ad obliquitates suas, abiget eos Iehoua cum operatoribus ex concupiscentia.

1163 עָקַר Eradicauit, extirpauit, euulsit, eneruauit. Et ut uoce ita significatione congruit cum uerbo עָכַר nisi ꝙ modo significandi inter se differant. Eccl. 3. Est te͂pus plãtandi, & est tempus euellendi, quod plantatum est.

In uoce passiua נֶעֱקַר Zophon. 2. Et Ekron eradicabitur. ubi Propheta eleganti paronomasia usus est.

In secunda coniugatione עִקֵּר Iosue 10. Equos eorũ eneruauit, id est neruos pe͂dum abscidit. Genes. 49. Et in uoluntate sua eneruauerunt bouem, id est patrem & filium adeoq; totam stirpem. 1. Paralip. 18. Et eneruauit Dauid omnem currum, id est fecit inutilem ad bellum.

INDE NOMINA.

עָקָר Sterilis, cui euulsa est radix, id est, uis & uirtus generandi. Deut. 7. Non erit in te ste͂rilis. Et in genere fœminino עֲקָרָה Gen. 11. Et erat Sarai sterilis, non erat ei natus. Iud. 13. Et uxor eius erat sterilis, & nõ pepererat. Et in statu regiminis עֲקֶרֶת Psal. 113. Qui habitare facit sterilem domus, matrem filiorum lętam.

עֵקֶר Contraria significatione significat radicem, stirpem. Leuitic. 25. Vel stirpi de familia peregrini.

עִקָּר Radix, stirps, fundamentum, hoc nomine Grammatici Hebræorũ uocant sua themata seu primogenia.

1164 עָקַשׁ Peruertit, congruitq; significatione cum uerbis עָשָׂה & עָשַׁק nisi quòd ut literarum positu, ita modo tantum significandi inter se differant. Iesa. 59. Semitas suas peruerterunt. Mich. 3. Quicquid rectum est peruerterunt. Prouer. 10. Qui ambulat in simplicitate tutò ambulat, qui aũt peruertit uias suas notus erit.

In tertia coniugatione הֶעְקִישׁ Iob 9. Si simplex sum, tamen ipse peruersum faciet me, id est, aget me reum peruersitatis.

INDE NOMINA.

עִקֵּשׁ Peruersus, uersutus, fallax, falsus, qui simulat & dissimulat, & specie recti & ueritatis fallit. Deuter. 32. Generatio peruersa, quod Matth. interpres 16. uertit ἄπιστος, id est infidelis, incredula, quæ scilicet deflexit à fide, & specie sanctitatis fallit. Et Paulus Apostolus Philip. 2. nomine σκολιά reddidit, quod non simpliciter malum significat, sed tortuosum, & contrarium facit nomini ἀκέραιοι sinceri, sine fuco. Et 2. Samuelis 22. opponitur nominibus תָּמִים & נָבָר Item Psal. 101. Cor peruersum non habet apud me locum. Prouerbio. 8. In iustitia sunt omnes sermones oris mei, nec est in eis quicquã peruersum. Prouerb. 28. Melior est pauper in integritate sua, quàm peruersus uiarum, qui est diues. Et pluraliter עִקְּשִׁים Prouerb. 2. Quorum semitæ sunt peruersæ. Et in statu regiminis עִקְּשֵׁי Prouerb. 11. Abominatio ipsi Iehoua sunt peruersi corde, sed beneplacitum uoluntatis suæ integri in uia.

נֶעְקַשׁ Nomen participiale, peruersus, uersutus. Prouerbiorum 28. Ambulans simpliciter euadet, sed peruersus uiarum incidet in alterutram. ubi nomen sibi adiunctum dualis numeri explicat quoque eius significationem, nempe, quod talem hominem significet, qui decipiendi gratia, dile͂ma seu quæstionem ancipitem captiose proponit, sicut Pharisæi Matth. 22. Christo proponebant, Num liceret censum dare Cæsari an non?

Peruer

עִקְּשׁוּת Peruersitas,uersutia. Prouerb.4.Remoue abs te uersutiam oris. Matthæus uertit Matth.22. πονηρίαν uersutiam, cognita autem Iesus uersutia. Marcus ὑπόκρισιν, ille uero sciens illornm simulationem. Et Lucas cap.20. πανουργίαν intellecta autem illorum uersutia,dixit ad eos. Quid tentatis me &c. Sic etiã Paulus Eph.4.uertit, Vt non amplius simus pueri,qui fluctuemus,& circumferamur quouis uento doctrinæ ἐν πανουργίᾳ per astutiam, qua nos adoriuntur ut imponant nobis, sed ueritatem sectantes &c.

מַעֲקַשִּׁים Iuxta formam מַעֲמַקִּים peruersa. Iesaiæ 42.Ponam tenebras coram eis in lucem, & obliqua in planum.

1163 עָרַעַר Demolitus est,& significationem contrariam habet uerbo עוּר quod ut excitare ædificia & muros significat,ita hoc geminatum significat,quæ sunt excitata, & extructa ædificia demoliri & solo æquare. Legitur autẽ in quarta coniugatione הִתְעַרְעַר Ier.51.Murus Babylonis latæ demoliendo demolietur.

INDE NOMINA.

עַרְעָר Herba abiecta iu locis sterilibus & desertis nascens,quam Myricam uocãt heiden. Et ut Strabo ex Eratosthene refert post Syros & Iudęos homines agricolatores regio est arenosa & sterilis,quæ palmas habet non multas, & acanthos & myricã, eamq; Arabes Schænetæ Camelorum pastores habitant. Iere.17.Et erit quasi myrica in campestri.& cap.48.Sed eritis quasi myrica in deserto. Psal.102.Respexit ad orationem myricæ.uocat Ecclesiam Myricam propter solitudinem.

עֲרִירִי Hoc nomine uocatur,qui conditione similis est myricæ,id est sterili & infœcũdo, orbo & solitario. Genesis 15.Sustentator Iehoua, quid dabis mihi cum ego abeam sterilis. Et adiectiue. Iere.22.Scribite uirum istum sterilem,uirum,qui non prosperabitur in diebus suis. Et pluraliter עֲרִירִים Leuitic.20.Erratum suum portabunt, steriles morientur.

עֲרוֹעֵר Nomen ciuitatis Moabitarum,cuius sæpe fit mẽtio in Mose,& Iosua. Insuper fuit etiam cognominis in agro Damasceno, de qua Iesaias cap.17.

1164 עָרַב Generaliter significat cõmisceri,conuenire,cõgruere inter personas uel res,habetq; duos modos significandi. Primo, quando refertur ad pacta,contractus,cõmercia,& cõuentiones,quæ uel data uel accepta fide siue pignore siue cautione transiguntur. Sic Chaldæi cõmuniter etiam hoc uerbo & in hoc significandi modo utuntur. Et plerũq; regit post se accusatiuũ. Gen. 44. Quoniam seruus tuus in fidem recepit puerũ,si non reduxero eum ad te, erraui contra patrem meũ cunctis diebus. Ier.30.Qui obligat cor suum ut accedat ad me. Ezech.27.Et Nautæ eorum fuerunt apud te ad cõmutandum cõmercia. Psal.119. Recipe in fidem seruum tuum pro bonitate,ne calumnientur me superbi. Prou.7.& cap.20.Tolle uestimentum eius cautiõe liberat alium. Gen.43. Et recipiam in fidem meã, de manu mea requiras illum. Iob 17.Pone nunc,oppignora me apud te,uel ut sit infinitiuus Pone nunc oppignorare meũ apud te.id est pignus meũ,uel ut sim pignus apud te. Iesaiæ 39.Calumnia intentata est mihi,recipe me in fidem tuam,id est tutelam.

Secundo,quãdo aũt usurpat̃ extra pacta seu cõtractus,tum significat aliquid cõuenire corpori,uel animo,ut sunt mixta & tẽperata,quæ uel animũ uel sensus corporis uisum,auditũ,gustum,tactũ,olfactũ sibi quodãmodo deuinciunt,obligãtq;, atq; illis accepta,grata,& iucũda sunt. Ier.6.Sacrificia uestra nõ fuerũt mihi suauia. & cap.31.Et somnus meus fuit mihi suauis. Mich.3.Et suauis erit Iehoua oblatio Iehudę. Prou.3.Cubabis & dulcis erit somnus tuus.& cap.13.Desideriũ nactum,suaue erit animę. Psal.104.Suauis sit super illo sermo meus. Ezech.16.Ecce ego cõgregabo omnes amatores tuos super quibus suauis fuisti.

Participium præsens in primo modo significandi עֹרְבִים Nehem.5.Domos nostras oppignoramus, ut accipiamus frumentum in fame. Prou.22.Ne sis cum stipulantibus manu,neq; cum oppignorantibus. Et in statu regiminis עֹרְבֵי Ezechiel.27.Commiscentes commercia tua.

In quarta coniugatione הִתְעָרֵב & construitur interdũ cũ præpositione אֶת id est

cum

cum.2.Reg.18.Et Iesaiæ 37.Et nūc spōde cū Sustentatore meo rege Assur. Interdū cum עִם Prou.24.Et cū delatoribus ne admisceas te. Vel cū lamed.Prou.20. Et blā dienti labijs suis ne admisceat se alius.uel cū præpositione beth.Esdræ 9. Et admiscuerunt se semen sanctitatis cum populis regionū. Psal.106. Et cōmiscuerūt se cū gentibus,& didicerūt statuta earū.Prou.14.Et in lætitia eius ne admisceat se alius.

INDE NOMINA.

עֶרֶב Cum sex pūctis,id est uespera, id uidelicet tēpus,quo dies tenebris cōmiscetur, & certū iudiciū de rebus aufert,ne possint figuræ rerū discerni;sed omnia sint cōfusa. Et ut se בֹּקֶר habet ad יוֹם diem,ita עֶרֶב se habet ad לַיְלָה noctem.Gen.1.Et fuit uespera & fuit mane dies unus.& cap.24.Et camelos accūbere fecit extra ciuitatē ad fontem aquarū,sub tempus uesperæ Psal.55. Vespere, & mane,& meridie meditabar.Habakuk 1.Acriores sunt quā lupi uesperæ.Zopho.3.Iudices eius lupi uesperæ. Solent enim lupi eo tēpore excurrere ad prædā,& post diei inediā magis famelici & auidi prædæ.Et si sciā quosdam pro deserto interpretari,tamē in hac forma pro deserto nuspiā legitur,& patrocinatur sentētiæ meæ locus Gen.49.Beniamin ut lupus laniabit,& mane comedet prædā,& ad uesperā diuidet spoliū. Similiter Ps. 104.Ponis tenebras & fit nox,in ea prorepūt oēs bestiæ syluæ, leones rugiētes ad prædā,ut quærāt à deo escā suam.Orit̃ sol & recolligunt̃,& ad lustra sua se recipiē tes recumbant.Egreditur homo ad opus suū,& ad laborē suū usque ad uesperā, &c.

In distinctione sententiæ mutat primam uocem in cametz עָרֶב Iob 7.Et mēsurat uesperam. Et dualiter עַרְבַּיִם duæ uesperæ,à duobus terminis uesperæ,termino à quo & terminū ad quē. Vna est quādo declinauit sol ad occasum, altera quādo iā occidit,nec dū tamē tenebræ obductæ sunt.Exod.16.Intra uesperas comedetis carnes,& mane saturabimini panibus.Exod.23. Vnū agnū facies mane, & alterum agnum inter uesperas,id est,quando desiit esse dies,& tamen nondū est nox.

INDE VERBVM,

עָרַב Quod dicit̃ de tēpore illo,quo dies tenebris cōmiscetur,& commode uertere licēbit uerbo aduesperascere.Iud.19.Ecce nūc laxatur dies ad uesperascendū. Iesa.24. Aduesperatū est omne gaudiū.i.ad finē usque deductum,quo cessare solet.

In tertia coniugatione הֶעֱרִיב 1.Sam.17.Et accedebat Philistæus manicando,& aduesperascendo.

עֵרֶב Cum quinque punctis,nomen collectiuum,idque primū Hebræis significat,quod Latinis subtegmen,seu trama,à commiscendo,fila enim sic dicuntur, quæ stamini ex transuerso intexuntur,quasi dicas admixtio,seu commixtura.Leuit.13.Siue in stamine, siue in tramite seu subtegmine lini, uel lanę. Secundo, significat uulgus promiscuum,turbam promiscuam,seu multitudinem uariam,quæ alijs admixta est,quasi dicas uaria mixtura.Exod.12. Sed & promiscuum uulgus plurimum ascendit cum eis, id est illa multitudo quæ ex Ægyptijs populo Israelitico se admiscuit.Chaldæus reddidit נוּכְרָאִין Nehe.3.In illo die prælectū est in lib.Mosi audiente populo,& inuentū est in eo scriptū,quod Ammonites & Moabites non ingrederetur in ecclesiā Dei,usque in seculum, eò quod non uenerunt obuiā filijs Israel cum pane & aqua,& factū est cū ipsi audissent legē,separauerunt omnē mixturā ab Israel.i.quæ se ex alijs populis Israeli adiunxerant,& uocat tales mulieres alienigenas hac tanquam contēpta appellatione.1.Reg.10.Excepto eo quod uiri mercatores & negociatores,& aromatarij,& omnes reges mixturę,& principes terræ portabāt.quod tamen utrinque sægol habet.& 2.Paral.9. Vbi eadē historia retexitur scriptū est מַלְכֵי עֲרָב reges Arabiæ.Significās reges mixturę esse reges Arabū nō perinde celebriū, ut sunt multi Arabū populi hinc inde alijs populis admixti, quales sun t Arabes intra Nilum & mare rubrū, Schenobitæ, Troglodìtæ & alij.Ezechiel.30.Æthiopia, Phul,Lydia,omnisque mixtura.i.quicquid aliarū quoque est nationum,quæ sunt coniunctæ illis tribus tanquam celebrioribus populis.

עָרֹב Nomē collectiuū.& ut עֵרֶב de mixtura populorū,seu de turba populorū dicit̃,quę alijs tanquam principaliorib.admixta est,ita hoc de cōmixtione dicit̃ diuersi generis

inse

insectorũ,ut sũt muscę, uespę,crabrones,fuci,locustæ, cicadę,scarabei, & alia plura quę cũ hominib.tũ animãtibus molesta & infesta sũt.Exo.8.Mittã in te et in seruos tuos mixturã,id est turbã seu examen insectorũ.Chaldæus trãstulit עָרוֹבָא Grę cus textus habet corrupte κυνομυίαν hoc est muscam caninam, nam Septuaginta te stimonio,etiam Hieronymi uerterũt κοινομυίαν cõmunem seu generalem muscam. Psal.78.Misit in eos mixturam, id est diuersi generis insecta.

עֹרֵב Chaldæus עוּרְבָא Coruus, quia mixtum habet colorem inter lucidum & nigrum, seu quòd colore referat obscuritatem uesperæ, uel quòd uespere euolet, sicut uespertiliones & noctuæ.Genesis 8.Et emisit coruum.Leuitic.11.Etomnem coruum in specie sua,quo nomine generali etiam pici,picæ, monedulæ,& aliæ id genus aues comprehenduntur.Iob 30.Quis parat coruo cibum suum. Psal.147.Qui dat iu mentis cibũ suum,filijs corui,qui inuocant.Canticorum 5.Cincinni eius nigri uelut corui.Iesa.34.Possidebũt eam ulula & coruus. Et pluraliter עֹרְבִים 1.Reg.17. Ego præcepi coruis ut ibi te pascãt. Iu statu regiminis עֹרְבֵי Prouer.30. Oculum eius qui subsannat patri,& cõtemnit doctrinã matris suæ effodient corui torrẽtis.

מַעֲרָב Cœli regio,quæ ad uesperã spectat,ubi dies cũ nocte cõmiscetur, quæq; sole orien te obscurior est,& tardius illustratur.Dan.8.Ecce hircus caprarũ ueniebat à uespe ra. Porro ut mem notat motum à loco,ita lamed præposita notat motum ad lo cum.1.Paralip.7.Et ad Orientem Naaron,& ad uesperã Gezer.Interdũ tamen assumit in fine he locale. 1.Paralip.26.Vltra Iordanẽ uersus uesperam. Est tamen etiam nota fœminini generis,præcipue si à fronte habet præpositionẽ mem de loco.Iesaiæ 45.Vt sciant ab ortu solis,& ab Occidente.

עָרֵב Nomen concretum siue abstractum,conueniens,cõgruus,acceptus,gratus, commodus,suauis,uel conuenientia,congruentia,suauitas. Prouer.20. Gratus est uiro panis mendacij.Cantic.2.Quoniam uox tua suauis.

עֲרָבָה Quãtum ex scripturæ locis habetur,talem locum,seu terræ partem significat, quæ neq; montosa est,neq; decliuis,sed plana,ideo Chaldæi ubiq; transtulerunt מֵישְׁרָא id est planicies,seu ut etiã transferri solet,locus siue terra campestris. Et quãquam alij pro loco sterili & deserto,alij pro Arabia accipiunt,& à sterilitate nomẽ habere existiment,tamen arbitror à mixtura dici,id est mixto sapore pabuli,quod in eo crescit,& iumentis cõueniens est & gratum,quę acidis delectãtur. sunt enim eiusmodi campestria non melliflua sicut sunt ualles,uel colles, nec plane sterilia, qualia sunt loca aspera,& deserta,sed ubi μίγμα crescit,id quod Iesaias בְּלִיל חָמִיץ migma acetosum uocat cap.30.ubi sic legitur. Boues & pulli qui colunt terram,pabulum acetosum comedent &c.quasi data opera Propheta describere uoluerit pabulum eiusmodi iumentis conueniens & gratum.Deut.1.In campestri è regione maris rubri.Et mox iterũ:In campestri,in monte, & in cõualle.Iosue 3.Et descẽdentes ad mare campestris,mare,scilicet salis.& cap.11.Qui erant ad Aquilonẽ in monte, & in campestri contra meridiẽ Cimeroth,& in conualle.Iesa.40. Facite rectam in campestri semitam deo nostro.Omnis uallis eleuabitur,& omnis mõs & collis humiliabitur.Iob 39.Qui posui campestre domum eius, mansiones eius salsuginem. Et cum he locali הָעֲרָבָתָה Iosue 18.Et descendit in campestre. Et pluraliter in statu absoluto עֲרָבוֹת Iere.5.Lupus campestrium uastauit eos.Alij Arabiæ. Et in hac significatione accipiunt complurimi uocem hanc עֲרָבוֹת Psal.68.Et dicunt cœlos cœlorum,hoc est extimũ cœlum,seu uehiculum diuinæ maiestatis significare, eò quòd stellis desertũ & uacuum sit,& adducunt pro se, quòd ideo utatur uerbo סֹלּוּ id est sternite,quo alioqui non fuisset usus si non in desertis & uastis ueheretur,sed de hoc etiam meam subiungam sententiam, hanc uidelicet. quòd ut Salomo 1.Regum 8. שָׁמַיִם Et Dauid Psalm.150. רָקִיעַ translatione facta uocant locum in templo Hierosolymitano, quo se Deus uerbo suo alligauerat, & in illo cœlo ac firmamento populus iubebatur quærere de Dei uoluntate, ipsum colere, inuocare & celebrare, ita quoque in hoc Psalmo quadam translatione usum esse atq; עֲרָבוֹת in quibus uehitur Christus dici & esse eius ecclesiam,in qua uehitur, & quidem in

com

cōmixtionibus nō ut in monte Sinai cū populo Israelitico legē ferret, ubi in nube graui & igni descēdebat, & in cœlo audiebant tonitrua, fulgura coruscabāt, terra tremebat, fumabat mōs, perstrepebat sonus tubæ, adeoq; turbulenter sese manifestabat, ut ferè totus populus exanimaret. Neq; etiā uehi nunc ut uehet olim in magno illo & tremendo die iudicij in cōsummatione seculi, quādo in igne ueniet, & quasi turbo quadrigæ eius, ut reddat in furore iram suam, & increpationem suam in flammis ignis, iudicaturus in gladio omnem terram &c. secundū Iesaiæ uaticinium, & Petrum Apostolum 2. Epist. 3. Sed in cœlo mixto, in mixturis, id est cœlo albo & cæsio colore distincto, In cæsio albis, quod est cœlum gratiæ, non tempestuosum aut horribile uel frigore aut nimio æstu, sed cōgruente, tēperato, & grato nobis moderans cuncta uerbo potentię suæ. Et ut Iesaias cap. 42. uaticinatur, Ecce seruus meus cui innitor, electus meus in quo complacentiam habet anima mea, super quo dedi spiritum meum, & ipse iudiciū gentibus proferet, non clamabit, nec leuabit uocē, nec faciet sonare in platea uocem suam, arundinem fractam non cōminuet, nec linum fumigans extinguet, &c. Hæc uera est haud dubie uocis huius ערבות significatio, atque eius Prophetæ uera & simplex interpretatio, quam ideo fusius attexere uolui, ne quis aliorum imaginatione extra cœlum & terram euectus, & alibi Christum & regnum eius, de quo psalmus hic agit, statuat, quā in cœlo & firmamento Ecclesiæ suæ hic in terra constitutæ, simulatq; scripturam tenebris obducat, & philosophicis ac friuolis imaginationibus fanaticorū hominum obscuret. Porro in statu regiminis עַרְבוֹת Deuter. 34. Et fleuerunt filij Israel in campestribus Moab. Et scribitur per metathesin literarum עַבְרוֹת 2. Sam. 15. Videte ego moram faciam in campestribus deserti. quia mox sequitur de eodem loco. 2. Samuelis 17. Ne moreris hac nocte בְּעַרְבוֹת in campestribus deserti, ne forte obruatur rex.

עֲרָבִים Nomen pluralis numeri tantum, salices. Dicūtur autem hoc nomine, quòd in campestribus crescant, & à saporis stipticitate. Psal. 137. Super salices in medio eius suspendimus citharas nostras. Iesaiæ 15. Ad torrentem salicū portauerunt eas. & cap. 44. Quasi salices iuxta ductus aquarum. In statu regiminis עַרְבֵי Leuit. 23. Et salices torrentis. Iob 40. Operient ipsum salices torrentis.

עֲרָב Arabia, scilicet illa, quæ à nostris deserta dicitur. 2. Paralip. 9. Et omnes reges Arabiæ portabant, pro quo tamen. 1. Reg. 10. scribitur עֶרֶב Reges mixturæ. Iesaiæ 21. Onus in Arabia. Et inde nomen gentile עַרְבִי Arabs. Iesa. 13. Et non figet ibi tentorium Arabs. Iere. 3. Iuxta uias sedisti, quasi Arabs in deserto. Et haud dubie Arabia appellationem suam habet à mixtura.

מַעֲרָב Commixtio, commutatio, commercium, negociatio, qua commiscentur res, interposita fide seu pignore. Ezech. 27. Et commmiscentes negociationem tuam.

עֲרֻבָּה Pignus, hypotheca, cautio, seu pacti symbolum. Prouerb. 17. Et impignorat hypothecam pro proximo suo. 1. Samuelis 17. Et pignus eorum tollas. Hieronymus intelligit libellum repudij, quē debebat Dauid poscere à fratribus pro uxoribus ipsorum domi relictis, ut si ipsi caperentur eis liceret transacto triennio alijs nubere. Sed ipse abundet sensu suo. Ego arbitror, id esse dictum, quod fidei nostræ cōmittitur, aut quod quis bello tanquam pignus adeptus est, aut militiæ sacramento astrictus meruit.

תַּעֲרֻבוֹת Cautiones, oppignorationes. 2. Reg. 14. & 2. Paralip. 25. Tollens omne aurum, & omnia uasa, quæ inueniebantur in domo Iehoua, & in thesauris domus regis, & filios oppignorationum, id est, obsides.

עֵרָבוֹן Chaldaice מַשְׁכּוֹנָא Græcè ἀῤῥαβὼν Latinè Arra, seu Arrabo. Et est pacti symbolum seu pignus, quod dari solet creditori, donec soluatur debitum. Gen. 38. Si dederis Arrabonē, donec miseris. Et Paulus Apostolus aliquoties hac uoce usus est, ut 2. Corinth. 1. Deus est qui etiam obsignauit nos, deditq; arram spiritus in cordibus nostris. 2. Corinth. 5. Deus est qui dedit nobis Arrabonē spiritus. Ephes. 1. Qui obsignati estis spiritu promissionis sancto, qui est Arrabo hæreditatis nostræ &c.

Con-

1167 Congruit significatione cũ uerbis עָרַךְ נָעַר רָגַע גָּרַע nisi quòd ut forma, ita modo
עָרַג significandi inter se differant. significat autẽ desiderio ferri, & anhelare ad rẽ aliquam sicut cerui, & alię feræ syluestres siti pressæ aquas affectant cũ uociferatione. Psal. 42. Quemadmodum ceruus anhelat ad torrentes aquarum, ita anima mea anhelat ad te deus. Ioelis 1. Et bestia agri anhelabit ad te.

INDE NOMEN.

עֲרוּגָה Areola. ab ordine sicut areolæ aromatum ordine consitæ & plantatæ sunt in hortis, ideo arbitror pro עֲרוּכָה esse scriptum. Legitur in statu regiminis עֲרוּגַת Canticorum 5. Sicut areola aromatis. Et pluraliter עֲרֻגוֹת Canticorum 6. Genæ eius sicut areolæ aromatis. Ezech. 17. Super areolis germinis eius. Et iterum: Vt irrigaret eam de areolis plantationis suæ.

1168
עָרוֹד Species cuiusdem feræ ferocissimæ, & quidam onagrum esse existimant, uidetur autem à tremore habere nomen. Iob 39. Et uincula onagri quis soluit.

1169
עָרָה In prima coniugatione non usurpatur, nisi in uoce passiua semel נֶעְרָה Iesaiæ 32. Donec effundatur super nos spiritus ex alto.

In secũda coniugatione עֵרָה effudit, euacuauit, nudauit. Genes. 24. Effudit cadũ suum in canale. Psal. 141. In te speraui ne effundas animam meam. 2. Paral. 24. Venit scriba regis, & præfectus sacerdotis summi & euacuabant arcam. Psal. 137. Euacuate, euacuate usq; ad fundamentum in ea. Habakuk 3. Euacuando fundamẽtum usq; ad collum. Iesaiæ 3. Fascias earum nudauit. Iesa. 22. Et Kir denudauit clypeum. Zoph. 2. Quia cedrinum denudatum est.

In uoce passiua עֹרָה Ies. 32. Exuere & nudare, & accingere super lumbos.

In tertia coniugatione הֶעֱרָה Leuit. 20. Vir qui iacuerit cum muliere menstrua habente, & reuelauerit uerenda eius, uenamq; eius nudauerit. Et mox iterum: Nam propinquam carnem suã denudauit. Ies. 53. Eò quòd diffudit in mortẽ animã suam.

In quarta coniugatione הִתְעָרָה Threnorum 4. Etiam ad te transibit calix, inebriaberis, & denudaberis.

Participium מִתְעָרֶה Psal. 37. Vidi inprobum præualidum & diffusum, & uelut laurum frondosam.

INDE NOMINA.

מַעַר Nuditas, uocãt autem Hebræi hoc nomine latus seu spacium alicuius rei uacuum. 1. Reg. 7. Et sculpserat super tabulas lateris eius, & super clausuras eius Cherubim, leones, & palmas secundum spacium uniuscuiusq;. Nahum. 3. Reuelabo fimbrias tuas super faciem tuam, & ostendam Gentibus nuditatem tuam.

מַעֲרֶה Forma masculea, & in statu regiminis מַעֲרֵה cauea, spelunca, cauerna, Iud. 20. Et insidiator Israel erupit de loco suo, de spelunca Geba.

מְעָרָה Cauerna, spelunca, locus denudatus & euacuatus. Gen. 19. Et mansit in cauerna. 1. Samuelis 24. Et ibi erat cauerna. Et iterum: In lateribus cauernæ morantes. Et in statu regiminis מְעָרַת Gen. 23. Vt det mihi cauernam duplicitatis. Iere. 7. Nonne cauerna latronum domus hęc. Et pluraliter מְעָרוֹת Iudicum 6. Et cauernas. 1. Samuelis 13. In cauernis.

עָרוֹת Ripę à nuditate & cauitate, quæ fluuij aut torrentis alluuione sunt excauatæ. Iesa. 19. Et ripæ ad riuos & ad oram riui.

עֶרְיָה Nomen substantiuum & adiectiuum fœminini generis nudatio, nuda, denudata. Ezech. 16. Tu uero eras nuda, & denudata. Mich. 1. Transi habitatrix Saphir, nudata ignominia. Habak. 3. Nudatione excitatur arcus tuus.

עֶרְוָה Nuditas, sed quia nuditas turpis est, & dedecorosa, cuius nos pudet, maxime in corpore membri genitalis, quod natura ipsa et publica honestas tegendum docet, ideo hoc nomen etiam pro parte corporis pudẽda seu uerenda sumitur. Exod. 28. Facies illis subligacula linea ad tegendum carnem nuditatis, id est, pudendam. Leuit. 18. Nullus ad propinquã carnis suæ accedat ad reuelandũ nuditatem. i. pudendã. Et iterũ: Nuditatẽ patris tui, & nuditatẽ matris tuę non reuelabis. Exo. 20. Non

Gg ascen-

aſcēdas per gradus ad altare meū,ne forte reueleť nuditas tua ſuper illo.1. Sam.20. Nūc ſcio quod eligis filiū Iſai in pudorē tui,& in pudorē nuditatis matris tuæ.Sic etiā ut ſupra dixi,ad alias res turpes & actiones tranſſumit̄,quarū aſpectus nos pu det, quaſq; tectas cupimus.Gen.42.Ad uidēdum nuditatem terræ ueniſtis. Deut. 23.Et iccirco erit locus caſtrorum tuorum ſanctus,& non uideat in te nuditatē rei, & auertat ſe poſt te,id eſt,rem turpem,fœdam,ſeu obſcœnā.& cap.24. Cū uir acce perit mulierem & maritauerit eam, accidat aūt ut ea non inueniat gratiā in oculis ipſius & ſi deprehēderit in ea nuditatē rei,ſcribat illi libellū repudij.i.aliquid fœdi.

עָרוֹם Cum uau holem,uel ſine uau עָרֹם nudus.1.Samuelis 19.Et exuens etiam ipſe ueſti menta ſua etiam prophetauit ipſe coram Samuele, & cecidit nudus tota die illa & nocte.Intellige quod ſuperiora ueſtimenta,quibus tecti erant honoratiores,exue rint, ſeruatis interioribus. Iob 1. Et dixit Iob, nudus egreſſus ſum de utero matris meæ,& nudus reuertar illuc.& cap. 24. Nudum pernoctare faciunt ſine ueſte. & cap.26.Nudus eſt infernus coram eo, & non eſt operimentum perditioni. Eccleſ. 5.Sicut exiuit ex utero matris ſuæ,nudus reuertetur abeundo,ita, ut uenit. Ieſa.20. Soluas ſaccum de lumbis tuis,& calceamentū de pede tuo,& fecit ita ambulando nudus,& diſcalceatus. Amos 2 Cuius cor robuſtum eſt inter heroes, nudus fugiet in die illa. Mich.1. Abibo ſpoliatus & nudus. Legitur ſemel forma עֵירֹם Gen.3.Et uidi,quod eſſem nudus ego,& abſcondi me. Vſurpatur etiam fœminino genere. Ezech.16.Et tu nuda & uacua.Et iterum:Extrahent te ueſtimentis tuis,& auferēt uaſa magnificentiæ tuæ,& relinquēt te nudam & uacuam.Et ſemel abſtractiuè po nitur.Deut.28.In fame,& in ſiti,& in nuditate. Et pluraliter עֲרוּמִּים Gen.2. Erāt autem duo illi nudi.Iob 22. Veſtimenta nudorum extraxiſti.Et ſemel cum kybutz עֵרֻמִּים Gen.2.Et cognoſcebant quod nudi eſſent. Et in genere fœminino עֶרְמָה Oſeæ 7.Ne quando extraham eam nudam.

מַעֲרֻמִּים Nomen participiale.2.Paral.28.Et omnes denudatos induerūt de ſpolio, & indue runt eos,& calceauerunt eos.

1170 עָרַךְ Ordinauit,diſpoſuit ſingula ſuo ordine,proportione,ratione collocauit,æqui- parauit,atq; ut literarum poſitu,ita ſignificatione differt à uerbo עָכַר quod con- turbare ordinem rei ſignificat.Iob 32.Et non ordinauit ad me ſermones. Leu.1.Et ordinabit ſacerdos ea ſuper ligna.Iob 13.Et nūc ordinaui in iudicium.Pſal.132.Or- dinaui lucernam Chriſto meo.Prou.9.Ordinauit menſam ſuam.Ieſaiæ 25. Ordina menſam eorum.Iob 33.Ordina,coram me ſta. Ieremiæ 46. Ordinate ſcutum.Pſal. 5.Mane ordinabo tibi ſcilicet ſacrificium.Exod.27.Ordinabit illud Aaron.Pſalm. 89.Quis in cœlo ęquiparabitur ipſi Iehoua.Iob 36.An ęquiparauit potentiam tuā, aut aurum.Ieſaiæ 40.Et quam ſimilitudinem ęquiparabitis ei. Pſ.40. Et cogitatio- nes tuæ erga nos non ęquiparare ad te,id eſt,non poſſunt ęquiparari tibi.

Participium præſens עֹרְכֵי 1.Paralip.12.Ordinantes clypeum. Ezech.27. Et or- dinantes merces tuas,quāquam alij legāt עֹרְבֵי ut ſupra in nomine מַעֲרָב eſt uiſum.

Participium præteritum עָרוּךְ Ieſaiæ 30.Quia ordinatus ab heri Thophte. Et in genere fœminino עֲרוּכָה 2.Sam.23.Ordinatum ab omnibus. Et pluraliter עֲרֻכוֹת Ioſue 2.Quæ ordinata erant ei.

In tertia coniugatione הֶעֱרִיךְ ęquiparauit,id eſt, rem rei cōtulit, & comparauit. Vulgaris tranſlatio uertit uerbo æſtimandi.2. Reg.23. Etiam ęquiparauit terram ut daret argentum iuxta mandatum Pharaonis. Leuit.23.Et ęquiparabit ſacerdos illam:Et iterum:Et uir cū ſanctificauerit domum ſuam ſanctum ipſi Iehoua, ęqui- parabit eam ſacerdos,tam bonam quàm malam, quemadmodum eam ęquipara- bit ſacerdos,id eſt,ęſtimabit.

INDE NOMINA.

עֵרֶךְ Ordo,ordinatio,diſpoſitio.Exod.4.Et ordinauit ſuper eam ordinem panis. Legi- tur etiam cum quinq; punctis עֶרֶךְ Iud.17.Dabo tibi decem argenteos per annum, & ordinationem ueſtium. In ſtatu affixorum ſeruat in prima ſegol.Exod.40. Et ordinabis ordinem eius.Pſal,55.Et tu homo,ſecundum ordinem meum.2.Reg.12.

Argentum

Argentum animarum æquiparatio eius. Leuit.27.Et erit æquiparatio tua.Iob 28. Nescit homo ęquiparationem eius,id est,precium eius.

מַעֲרֶכֶת Ordo,ordinatio,dispositio,acies.Exod.39.Lucernas ordinis.1.Sam.4. Et percusserũt aciem. Item in forma מַעֲרֶכֶת Leuit.24.Et pones super ordinem,thus mundũ.
Et in distinctione sententiæ מַעֲרָכֶת Leuit.24.Sex ordinẽ,id est,ordines super mẽsam corã Iehoua. Et pluraliter מַעֲרָכוֹת Leu.24. Et pones eas duobus ordinibus.
Et in statu regiminis מַעַרְכוֹת 1.Sam.17.Probris affecit acies dei uiuentis.

עֲרוּגַת Areola.uide in themate עָרַג.

1171 עָרֵל Nomen participiale tam substantiuum,quàm adiectiuũ masculini generis, præputium habens.i.cuius glans in membro genitali cute seu pellicula obducta est,& iudicabatur propterea à Iudæis carnalis,crassus,prædurus,rigidus.Deinde etiã figurate ad aures,labia,& cor transfertur.Et ut positu literarum,ita etiam significatione differt à uerbo רָעַל Gen.17.Et præputium habens masculus,cuius nõ circumcidetur caro præputij eius,excindetur anima illius de populo suo.Exod.12. Et omnis præputium habens non uescetur de eo.1.Sam.17. Et quis est Philistæus iste prẹputium habens.Iesa.52.Quia non amplius ingredietur in te præputium habens & pollutus.Leuit.26.Vel tunc humiliabitur cor eorum præputium habens. Et in statu regiminis עֲרַל Exod.6.Et quomodo audiet me Pharao cum ego sim præputium habens labijs. Et pluraliter עֲרֵלִים Iosue 5.Quia præputium habentes ipsi.Iudicum 14.Quod tu abis accipere uxorem de Philistæis præputium habentibus.1.Sam.31.Ne ueniant præputium habentes,& glorientur cõtra me.Ezech.31.In medio præputium habentium iacebis.Legitur tamen semel collectiue pro prẹputio, præputiatu,sicut בְּתוּלִים uirginitas,& נְעוּרִים iuuentus.Leu.19.Tribus annis erit uobis præputium. Et in statu regiminis עַרְלֵי Iere.9. Vniuersa domus Israel præputium habentes cordis.Ezech.44.Præputium habentes cordis,& præputiũ habentes carnis. Et in genere fœminino עֲרֵלָה Iere.6.Ecce præputium habens auris eorum,ut non possint attendere.

עָרֵל Nomen substantiuũ masculini generis.Ezech.44.Præputiatus corde, & prẹputiatus carne,non ingredietur ad sanctuarium meum.

עָרְלָה Præputium,id est,pellicula,quæ tegit glandem in membro uirili. Gen.34.Nõ possumus facere istã,ut demus sororem nostrã uiro,cui est præputiũ.Ier.9. Et uisitabo super omnẽ circumcisum in præputio. In statu regiminis עָרְלַת Exod.4.Et prẹcidit præputium filij sui.Deut.10.Circumcidite præputiũ cordis uestri. Et in statu affixorum.Gen.17.Et circumcidetis carnẽ prẹputij uestri.Et iterũ:Cuius caro prẹputij eius non circumcidetur. Et pluraliter in statu absoluto עֲרָלוֹת Iosue 5. Et circũcidit filios Israel ad collem præputiorum. In statu regiminis & affixorũ עָרְלוֹת 1.Sam.18.Nisi in centum prẹputijs Philistæorum.2.Sam.1.Quam desponsaui mihi centum præputijs Philistæorum.Ierem.4. Circumcidamini ipsi Iehoua, & tollite præputia cordis uestri.1.Sam.18.Et attulit Dauid præputia eorum.

INDE VERBVM,

עָרַל Depræputiauit,hoc est præputium & luxuriam arborum excussit. Leuit.19. Et si ueneritis ad terram,& plantaueritis omne lignum esus, præputiabitis præputium illius,nempe fructum illius,tribus annis erit uobis præputiatura,seu præputiatio. Iubet autem lex ut grossos,quos arbores luxuriantes protrudunt tribus annis primis excutiant nec crescere sinant fructus.

In uoce passiua הֵעָרֵל Habakuk 2.Bibe etiã tu, & præputiabere, id est, appareas præputiatus,id est, turpis & abominabilis. hinc apparet quòd generali significatione congruat cum רָעַל quod cum de calice dicitur,talem uacillationem significat,quæ coniunctam habet turpitudinẽ, sicut גָּלַל & גָּאַל & Prophetæ huiusmodi uerbis respiciunt ad historiam Lot.Gen.9.

עֲרָפֶל Inserta litera pe.Caligo,obscuritas,qua res obducuntur. Exo.20.Et Mose accessit ad caliginem. Deuter.5. Medio ignis,nubis, & caliginis. 1.Reg.8.Vt habitaret in

caligine.Ps.18.Et caligo sub pedibus eius.Iob 22.Num per caliginem iudicabit.Ie
1172 עָרַם saiæ 60.Obscuritas operuit terram,& caligo populos.

Generali significatione congruit cum uerbo עוּר nisi quod ut forma ita modo significandi inter se differant.Significat enim Hebræis excitatum esse, idem, quod Latinis attentum,prouidum,astutũ,ealidum uafrum uersutum esse. Et tã in bonam partem,quàm malam accipitur. In prima coniugatione legitur tantũ infinitiuus actiuæ uocis.1.Sam.23.Quia dictum est ad me uersutũ uersute agere ipsum, id est,quod uersutus uersute agat ipse.

In tertia coniugatione הֶעֱרִים si sequitur accusatiuus,tum est transitiuũ.Psal.83. Contra populum tuũ callidũ fecerunt consilium.uel transitiue si absolute ponit. 1.Sam.23.Quia dictum est ad me,quod callide callidus sit ipse. Pro.19.Derisorem percuties & imperitus callidus erit.

INDE NOMINA.

עָרוּם Nomen participiale.Astutus,callidus.Gen.3. Et serpens erat astutus supra omnẽ bestiam agri.Prou.12.Sed celat cõtemptum astutus. & cap.14. Sapientia astuti est intelligere uiam suam.Prou.22.Astutus uidet malum,& abscondit se. Legitur etiã adiectiue.Prou.12.Homo astutus celat scientiã. Et pluraliter עֲרוּמִים Iob 5.Ipse labefactat cogitationem astutorum.& cap.15.Et eliges linguam astutorũ. Pro.14. Et astuti coronantur scientia.

עָרְמָה Astutia.Exod.21.Et si præsumpserit aliquis contra socium suum occidere eum in astutia. Iosue 9.Et fecerunt etiam ipsi in astutia. Prou.1.Ad dandũ imperitis astutiam.& cap.8.Intelligite imperiti astutiã. Et iterum: Ego sapientia cohabito astutię.Et cum affixis abijcit tantum literam he,& præterea nihil mutat.Iob 5.Capit sapientes in astutia ipsorũ. Diuus Paulus allegans hoc dictũ reddidit istam uocem Græce πανουργίαν. 1. Corinth.3. & 2.Corinth. 11. ubi de astutia serpentis loquitur. Item 2.Corinth.4.& Ephes.4.

1173 ערם Legitur uerbaliter in uoce passiua נֶעֶרְמוּ & significat coaceruari, accumulari. Exo.15.Et in spiritu nasi tui coaceruatæ sunt aquæ,steterũt uelut moles,fluctus.

INDE NOMINA.

עֲרֵמָה Aceruus,cumulus.Ruth 2.Et ueniet ad cubandum in extremitate acerui. In statu regiminis עֲרֵמַת Cantic.7.Venter tuus aceruus triticorum.Haggei 2. Venit ad aceruum uiginti.s.modiorum. Et pluraliter עֲרֵמוֹת 2.Paral.31. Et uidentes aceruos benedixerunt Iehoua.Nehe.13.Inferentes aceruos, et imponẽtes super asinos. &cap.4.Num resuscitabunt lapides de aceruis pulueris cũ illi combusti sunt.Legitur semel in forma masculea עֲרֵמִים Iere.50.Aperite horrea eius sternite eam sicut aceruos,& deuouete eam.

עַרְמוֹן Castanea,arbor.à figura quam habet densam & cumulatã.Gen.30.Iacob accepit uirgas populi uiridis,& coryli,& castaneæ. Et pluraliter עַרְמוֹנִים Ezech.31.Et castaneæ non fuerunt sicut frondes eius.

ערס Inde עֲרִיסוֹת uide in nomine עֶרֶשׂ.

1174 עֹרֶף Nomen substantiuum,& significat posteriorem partem colli, quam Latini ceruicem appellant,quæ constat ex ossibus orbiculatim uertebratis,ut ad dexterã sinistrãmue,priorsum retrorsumq; facillime uertatur.Hinc est,quod qui nec flecti,nec cogi possunt ceruicis durę perhibeantur.Et hominem duræ ceruicis, quasi indomabilem ac contumacem scriptura appellet. Deinde alterum est officium ipsius,quod è cerebro medulla in spinam dorsi super eam deferatur, unde omnia ossa humectata,fœcundantur,non aliter,ut è cœlo hæc inferiora pluuia & rore humectantur.Gen.49.Manus tua in ceruice inimicorum tuorum.Exod.23.Et dabo omnes hostes tuos ad te ceruice.Ier.2.Verterunt ad me ceruicem,non faciẽ.Exod.32. Ecce populus duræ ceruicis est. Et in statu affixorum mutat holem in hatephca metz,& fortificat sequentem literam.Iob 16.Apprehendit ceruicem meã & concussit me.Leuit.5.E regione ceruicis eius.Deut 10.Et ceruicem uestram ne indure

tis

tis amplius.& cap.31.Et ceruicem tuam duram noui.2.Reg.17. Et indurauerũt ceruicem ſuam iuxta ceruicem patrum ſuorum.

INDE VERBVM,

עָרַף Quod nomini contrariam habet ſignificationem,ſignificat enim legaliter deceruicare,id eſt,diſſecare ceruicem animali.Exo.13.Et ſi non redemeris deceruicabis illum.Deut.21.Et deceruicabunt ibi uitulam in ualle.Et Oſeæ 10.Legitur metaphorice.Ipſe deceruicabit altaria ipſorum,id eſt,adimet ipſis cornua, nã & altaria habebant cornua.

Participium præſens עֹרֵף Ieſ.66.Sacrificans pecus,eſt uelut deceruicãs carnem.

Participium præteritum עֲרוּפָה Deuter.21. Lauabunt manus ſuas ſuper uitulam deceruicatam. Eſt præterea hoc obſeruandum, quod quando hoc uerbũ non legaliter de uictimis dicitur,ſed de pluuia ſeu rore, tum figuratè & propheticè ſignificet influere ſeu deſtillare,metaphora ſumpta à ceruice per quam medulla è cerebro defluit in ſpinã dorſi,& exinde in cætera oſſa,ut ea alat & irriget,& ſic congruit ſignificatione cum uerbo רָעַף Deut.32.Deceruicet ſicut pluuia doctrina mea.& cap.33.Etiam cœli eius deceruicabunt rorem,id eſt,deſtillabunt.

INDE NOMEN.

עֲרִיפִים Influentiæ.Ieſaiæ 5.Et ecce tenebræ anguſtiæ,& lux obtenebrata eſt in influentijs ſuis.

1175 עָרַץ Congruit ſignificatione cum uerbis רָצַע & עָצַר צָרַע רָעַץ niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant.hæc enim omnia præualere generaliter ſignificant,alio tamen,atq; alio modo, deinde opponitur uerbo צָעַר quod tam ſignificatione,quàm modo ſignificandi illis eſt contrarium.Et quando poſt ſe regit accuſatiuum,tum tranſitiue uſurpatur.Iob 13.An folium propulſum plus præualidabis,ſeu uiolentabis.i.an in folium delapſum maiorem impetum, ſeu uim exercebis.Ieſa.2.Quum ipſe ſurrexerit præualidare terram. Aliàs ubiq; abſolutè & neutraliter ponitur.Pſal.10.Ne amplius pręualeſcat homo de terra.i.uiolentiam ſeu tyrannidem exerceat.Ieſaiæ 47.Si forte præualeſces.Iob 30.In præualeſcere torrentes ad cohabitandum.i.ut ad præualeſcentiam torrentum habitarent. Infinitiuus nõ poteſt Latine cõmode reddi,niſi nominaliter.Eſt & hic ſingularis modus ſignificandi obſeruandus huius uerbi,ꝙ quando ante ſe negatiuam particulam habuerit,poſt ſe ablatiuum mediante præpoſitione mem ablatiui caſus,tum idem ualeat quod terreri,abſterreri.ſicut tam Græci quã Latini Interpretes etiam reddiderũt. Deut.1.Neq; præualeamini,neq; timeatis ab eis.& cap.7.Ne præualearis à cõſpectu ipſorum,id eſt.ne uincaris,ne terrearis à conſpectu ipſorum, conſpectus ipſorum non ſit præualentior.Ioſue 1.Ne præualearis,neq; frangaris animo.Et Paulus imitatus hanc phraſin,ſimulatq; hoc uerbum Gręce reddidit.Philip.1. Vt audiam de rebus ueſtris,ut ſtetis uno ſpiritu,una anima, adiuuantes decertantem fidem euangelij,nec in ullo πτυρόμενοι,id eſt,terreamini ab aduerſarijs,quæ illis quidem eſt cauſa perditionis,uobis autem ſalutis,& hoc à deo,&c.

In tertia coniugatione הֶעֱרִיץ Ieſaiæ 8.Timorem eius ne timeatis,neq; præualeſcere ſinatis.& cap.29.Et deum Iſrael præualeſcere ſinent,id eſt,expaueſcent.

INDE NOMINA.

עָרִיץ Præualidus,ualentior,potentior,fortior,qui alijs præualet.Iob 15.Numerus annorum abſconditus eſt præualido.Pſal.37.Vidi improbum,præualidum.Ier.20.Quaſi heros præualidus.Ieſ.29.Cum deſierit præualidus.& cap.49.Et rapina præualido eripietur.Hinc non modo argumentũ Chriſtus ſumpſit contra aperte blaſphemos Phariſæos,ſed etiam illis Prophetæ uerbis uſus eſt,quę Lucas euangeliſta poſtea in Gręcam linguam tranſtulit.Si fortior,inquiens,eo ſuperueniens uicerit eũ, uniuerſa eius arma aufert, in quibus confidebat, & ſpolia eius diſtribuit, &c. Et pluraliter עָרִיצִים Iob 6.Et de manu præualidorum redimite me. Prou.11. Mulier uirtuoſa ſuſtentat honorem,& præualidi diuitias. Et in ſtatu regiminis עָרִיצֵי Ezech.28.Ecce ego adduco præualidos gentium,& euaginabunt gladios,&c.

נַעֲרִיץ Nomen participiale, terribilis. Pſal. 89. Deus terribilis in conſilio ſanctorũ multũ.
מַעֲרִיץ Nomen participiale. Ieſaiæ 8. Ipſe eſt timor ueſtri, & ipſe eſt terror ueſtri.
מַעֲרָצָה Præualiditas, præpotentia. Ieſaiæ 10. Ecce ſuſtentator Iehoua exercituum, deramificabit frondes cum præualiditate, id eſt, uiolentia.

1176 ערק Congruit ſignificatione cum uerbis רָסַע & קָרַע niſi quod ut poſitu literarum, ita modo ſignificandi inter ſe differant. Significat autem raptim ferri, ſeu fugere. uſuuenit tantum in participio præſenti ערקים Et ſumitur neutraliter, ſi poſt ſe non regit accuſatiuum. ut Iob 30. In defectu, & fame abripiebãt ſe ſolitarij in ſiccitatem. Sed quando poſt ſe regit obliquum, tum actiue ſignificat fugare, ut in eodẽ capite. Et fugantes me non ponebãt ſe cubitum. Eſt aũt hoc uerbũ ualde uſitatum pro uerbo נוס ut Gen. 14. Exod. 4. Deut. 32. 1. Reg. 19. Et alijs multis in locis unde apparet eſſe potius Chaldæum, quàm Hebræum.

1177 עֶרֶשׂ Lectus, qui ſternitur ut ſuper eo cubetur. proprie igitur ſtratum uerteris. Pſalm. 41. Iehoua fulciat eum ſuper ſtrato doloris. Amos 3. Qui habitant in Samaria, in angulo lectuli, & in Damaſco in ſtrato. ubi metaphorice pro loco cultus idolatrici ſumitur, in quo cum alijs dijs ſcortabantur. In ſtatu affixorum mutat prius ſægol in pathah, alterum in ſeua. Deut. 3. Ecce ſtratum eius, ſtratum ferri. Cantic. 1. Stratum noſtrum floridum. Pſal. 6. Lacrymis meis ſtratum meum madefaciebam. Et pluraliter עֲרָשׂוֹת Amos 6. Luxuriantes ſuper ſtratis ſuis.

עֲרִיסוֹת Strata. ſ. farinæ, nos paſtas uocamus. Num. 15. De primis paſtis ueſtris dabitis ipſi Iehoua leuationem. Ezech. 44. Primitias paſtarum ueſtrarum dabitis ſacerdoti.

1178 עָשֵׁשׁ Arroſum eſt. ſ. à tineis. Et differt modo tantũ ſignificãdi à uerbis עָנַשׁ & עוּשׁ Pſ. 6. & 31. Arroſa eſt à mœſtitia ſpecies mea. Et mox iterũ: Et oſſa mea arroſa ſunt.

INDE NOMEN.

עָשׁ Tinea, ab arroſione. Iob 4. Iſti cõminuentur uelut à tinea. & cap. 13. Et Ieſaiæ 51. Velut ueſtimentum ſic arrodet eos tinea. Iob 27. Ædificauit uelut tinea domũ ſuã. Ieſaiæ 50. Tinea arrodet eos. Oſeæ 5. Et ego ero uelut tinea ipſi Ephraim.

1179 עֵשֶׂב Semper obtinet quinq; puncta ſine ulla uariatione. Et ſignificat generaliter herbam è terra naſcentem, & eſt nomen ſubſtantiuum. Geneſ. 1. Progerminet terra germen, herbam ſeminificantem ſemen. Et iterum: Et produxit terra germen herbam ſeminificantem ſecundum ſpeciem ſuam, & lignum faciens fructũ. Deuter. 32. Fluat ſicut ros ſermo meus, ſicut imber tenuis ſuper germen, & ſicut pluuia denſa ſuper herbam. Ieſaiæ 37. Erunt uelut herba agri, & uiror graminis, fœnum tectorum & aruum ante culmum. Pſal. 104. Germinare facit fœnum pro animalibus, & herbam in ſeruitutem hominum. Et pluraliter עִשְׂבוֹת Prouerb. 27. Apparet fœnum, & uidetur gramen, & colliguntur herbæ montium.

1180 עָשָׂה Fecit. Et ſignificat talem effectionem, qua aliquid exiſtit, uel realiter & ornate, uel ut non ſit in priſtino ſtatu, quo fuit. Reſpondet Græco ποιέω & Germanico machen. Et differunt Hebræis פָּעַל & עָשָׂה nam פָּעַל ſignificat agere thun at עָשָׂה facere machen ut Ieſaiæ 41. Quis egit & fecit. i. wer thuts vnd machts, quanquam Hebręi aliquanto largius utantur uerbo עָשָׂה quàm Latini uerbo faciendi, ſicut aliquot modos ſignificandi, & illos potiores hic adnotabo. Gen. 1. Et uidit deus omnia quę fecit. cap. 2. Et conſummauit deus die ſeptima opus ſuum, quod fecerat. Exod. 20. Facies omne opus tuum. Et iterum: Sex diebus fecit Iehoua cœlum & terram, mare & omnia, quæ in eis ſunt. Geneſ. 5. Hic eſt liber generationis Adam in die quo creauit deus hominem ad ſimilitudinem dei fecit eum. & cap. 2. Quia in eo quieuiſſet ab omni opere ſuo, quod creauit deus ut faceret. Et iterum: Faciã ei adiutorium. Iob 38. Viuit deus qui fecit nobis animam hanc. Gen. 41. Et fecit terra in ſeptem annis ſaturitatis ad aceruos. Exod. 5. Aggrauetur ſeruitus uirorum, ut faciant in ea, & non reſpiciant ad uerba uana. Prou. 22. Quia noluerunt manus eius facere. Geneſ. 11. Et faciamus nobis nomen. cap. 12. Faciam te in gentem magnam. 2. Reg. 19. et Ieſ. 37. Et faciet fructum ſurſum. Pſal. 37. Spera in Iehoua, et ipſe faciet. Pſal. 86. Fac mecum ſignum in bonum Ezech. 23. Et facient tecum ex odio. Ieſaię 5. Et expectauit facere uuas, & fecit labruſcas. Et ibidẽ iterũ: Decem iugera uinearũ

facient

facient bathum unum.Habakuk 3.Et ager non fecit cibum.1.Sam.14.Et fecit exercitum.Dan.9.Contra eum faciet bellum. Genes.12.Et accepit Abram omnem animam quam fecerunt in Haran.cap.31.Fecit totam istam substantiam.Deuter.8.Ne dicas in corde tuo uires meæ, & strenuitas fecit mihi facultatem hãc. Ezechiel.28. In intelligentia tua fecisti tibi strenuitatem,& fecisti aurum,& argentum in thesauris tuis.Prouerb.31.Multæ filiæ fecerunt strenuitatem.Exo.12.Et uiaticum nõ fecerunt sibi.Psal.107.Et facient fructum in prouentum.Deut.5.Ideo præcepit tibi Iehoua deus tuus,ut facias diem sabbathi.& cap.15.In anno septimo facies remissionem.& cap.16.Et facies festum hebdomadarum.Et iterũ,Et festum tabernaculorũ facies.Iosue 5.Et fecerunt pascha in principio.Psal.118.Hæc est dies,quam fecit Iehoua.1.Samuelis 12.Iehoua qui fecit Mosen & Aaron. 1.Reg.12. Et fecit sacerdotes ex infima plebe.2.Paral.13 Et fecistis uobis sacerdotes.2.Paralipo.33. Fecit Pythones & diuinos.Deut.21.Et radet caput suũ, & faciet ungues suos. 2.Sam.19.Et non fecerat pedes suos,neq; fecerat labrum.Gen.18.Et filium armenti,quem fecerat,& posuit coram eis.& cap.19.Et fecit eis conuiuium.& cap.27.Et dedit edulia, & panem quem fecerat Iacobo filio suo. Exo.29. Et iuuencũ pro errato facies per diem.Et iterum,Vnũ agnum facies mane,& alterũ agnũ facies inter uesperas.Leuit.16.Ingrediatur & faciat holocaustũ suum.Iud.6.Et Giddeon uenit,& fecit hœdum caprarum.1.Sam.12.Et noluit accipere de grege suo,& de armentis suis,ut faceret uiatori.1.Reg.18.Eligite uobis iuuẽcum & facite primum. Et iterum, Et ego faciam iuuencum unum & ponam super ligna.Ezechielis 45.Et Epha cum ariete faciet.& cap.46.Et oblationem facies super ipsum. Oseæ 2.Et aurum fecerunt ipsi Baal.Ps.66.Faciam boues cũ hircis.Sic etiã Virgilius usus est uerbo faciendi æglo ga 3.Cum faciam uitula pro frugibus ipse uenito.2. Paralip.20. Et adiunxit ipsum sibi ut facerent naues,quæ irent Tharsis,& fecerunt naues in Ezion Gaber, id est, comparauerunt,collegerũt, instruxerunt. Habet preterea etiam alios modos significandi.Iere.37.Quoniã illum præfecerunt domui carceris.Ezech. 20.Vt consummarẽ iram meam in eis in medio terræ Ægypti,sed feci propter nomẽ meum, ne prophanaretur coram gentibus,inter quas manent,id est,repressi me. Zopho. 3.Ecce ego conficio omnes affligentes te in tempore illo,& saluabo claudam.Ezechielis 23.Quando conficerent ex Ægypto ubera tua.

Participium præsens masculini generis עֹשֶׂה Et in regimine עֹשֵׂה Gen.1.Faciẽs fructum.Ieremiæ 9.Ego Iehoua faciens pietatem.Iesaiæ 64.Faciens iustitiam.Ieremiæ 33.Quæ ego facio illi.Zopho.3.Ecce ego conficio omnes,qui te affligunt. Et cum affixis.Iesa.17.Ad facientem illum.Iob 32.Tollat me factor meus.Psal.95.Coram Iehoua factore nostro. Et pluraliter עֹשִׂים Genesis 24.Facientes pietatem. Exod.36.Et uenerunt omnes facientes opus. In regimine עֹשֵׂי Psalm.37. Ira Iehoua in facientes mala.Esther 9.Et facientes opus. Et cum affixis.Psal.111. Intellectus bonus omnibus facientibus ea. Et in genere fœminino עֹשָׂה Ecclesiast.2. Quid hæc facit? Et pluraliter עֹשׂוֹת Leuitic.18.Et excidentur animæ facientes è medio populi sui.Ezech.13.Et quæ faciunt uela.

Participium præteritum masculini generis עָשׂוּי Exod.3.Et quod factum est uobis in Ægypto.& cap.38.Et omne aurum factum est ad opus.Et sine iod עָשׂוּ Iob 41.Qui factus est absq; consternatione. Et pluraliter עֲשׂוּיִם 2.Reg 22. Omnia uasa facta ipsi Baal.Psal.111.Facta in ueritate & rectitudine. Et in genere fœminino עֲשׂוּיָה Num.28.Holocaustum iuge,quod factum est in monte Sinai.Nehem. 3.Vsq; ad piscinam factam.Et pluraliter עֲשׂוּוֹת 1.Samuel.25.Et quinq; oues factas.

In uoce passiua נַעֲשָׂה Eccles.2. Opus quod factum est sub sole.& cap.9. Quod factum est sub sole.Numeri 15.Et si ex oculis congregationis factum est.Deutero. 17.Facta est abominatio hæc.Eccl.1.Vidi omnia facta,quæ facta sunt sub sole.Genesis 20.Facta quæ nõ fienda erant fecisti mecum.cap.29.Non fiet ita in loco nostro.Leuitic.2.Simila cum oleo fiat.Numeri 6.Ex omni quod fiet ex uite uini.Deuteron.29.Sic fiet uiro,qui non ædificauerit domũ fratris sui.Psal.33. Verbo Iehoua

cœli facti sunt. Esther 9. Et lex eius ad fiendum, id est ut fiat.

Participium pluralis numeri masculini generis נַעֲשִׂים Esther 9. Et facti. Et generis fœminini נַעֲשׂוֹת Ezechiel. 9. Super omnes abominationes factas in medio eius. In secunda coniugatione עִשָּׂה & auget significationem, id est, cõfecit, conficiendo compressit, seu compressione confecit. ut sit synonymum uerbo עָסַס Ezech. 23. Et ibi confecerunt ubera uirginitatis earum. Et iterum: Et ipsi cõfecerunt ubera uirginitatis eius.

In uoce passiua עֻשָּׂה Psal. 139. Non absconditum erat os meum abs te, quando factus fui in abscondito.

INDE NOMEN.

מַעֲשֶׂה Factum, factura, nomen substantiuum masculini generis. Gen. 44. Quodnam hoc est factum, quod fecistis. Exo. 18. Indica eis factum, quod facere debent. Ecclef. 8. Et uidi omne factum dei, quod non poterit homo inuenire factũ, quod factum est sub sole. Et in statu regiminis מַעֲשֵׂה Gen. 40. Cibi Pharaonis factura pistoris. Exod. 32. Factum dei. Iesaiæ 32. Factum iustitiæ pax, id est effectus. hinc sumpsit Paulus quod dicit Rom. 5 Iustificati fide pacem habemus erga deum &c. Iob 1. Facto manuũ eius benedixisti. Habakuk 3. Negauit factum oleæ. Et cum affixis. Psal. 64. Et factum eius intellexerunt. 1. Sam. 25. Et factũ eius in Carmelo, id est, substantia quam comparauerat in Carmelo. Et pluraliter מַעֲשִׂים Num. 16. Vt facerẽ omnia facta ista. 2. Reg. 23. Et fecit illis secundum omnia facta, quæ fecerat in Bethel.

In regimine מַעֲשֵׂי Psal. 8. Dominari facies eũ in facta manuũ tuarum. Psal. 118. Et narrabo facta, Ia. Et cum affixis. Gen. 46. Facta uestra. Exod. 5. A factis eius. Psal. 66. Facta tua, id est, facinora.

1181 עָשַׁן Fumauit. Exo. 19. Et mons Sinai fumauit. Psal. 104. Tango montes, & fumabũt. & Psalm. 144. Tango montes & fumabunt. Legitur nonnunquam figurate dici de ira. Deut. 29. Sed fumabit tunc nasus Iehoua, id est ira. Psal. 80. Vsq; quo fumasti in oratione populi tui. Psal. 74. Fumabit furor tuus.

Participium præsens עָשֵׁן Exo. 20. Et montem fumantem. Et pluraliter עֲשֵׁנִים Iesaiæ 7. A duabus caudis titionum fumantium.

INDE NOMINA.

עָשָׁן Fumus. Gen. 15. Et ecce furnus fumi. Iud. 20. Ascenderet de ciuitate columna fumi. Iob 41. De naribus eius egreditur fumus. Psal. 18. Ascẽdit fumus in naso eius. Psal. 68. Sicut propellitur fumus, ita propelles eos. Iesaiæ 15. Ab Aquilone fumus uenit.

In statu regiminis עֲשַׁן Iosue 8. Ascẽdit fumus ciuitatis. In statu affixorũ. Exo. 19. Et ascẽdit fumus eius. Iesaiæ 34. Nocte ac die non extinguetur, perpetuo ascendet fumus eius.

עֶשֶׁן Fumus. Exo. 19. Et ascendit fumus eius, sicut fumus fornacis.

1182 עָשַׁק Dextro schin congruit significatione cum uerbis עָשָׂה & עָסַק nisi quòd ut positu literarum, ita modo tantũ significandi inter se differant. Significat enim defraudare. Differt autem à גָּזַל quod significat ui aperta prædari, eripere, at עָשַׁק sophistica & fraude abalienare. Ezech. 18. Pater eius cũ uel defraudauerit fraude, uel deprędatus fuerit fratrẽ. Leu. 5. Anima quę errauerit & trãsgressa fuerit trãsgressione in Iehoua, negaueritq; proximo depositũ, aut accõmodatum in manus, aut rapinam, aut defraudauerit popularẽ suum. Et mox iterũ, Et restituerit rapinã, quã rapuit, aut fraudem quã defraudauit. Leuit. 19. Non defraudes proximum tuũ. Deut. 24. Nõ defraudes mercenariũ afflictũ & egenum. 1. Paral. 16. & 106. Nõ permisit homini defraudare. Iob 40. Ecce defraudabit flumen. s. aqua. Ies. 38. Sustentator fraus facta est mihi. Oseæ 12. Cananæo in manu eius bilanx imposturæ ad defraudandũ cupidus. Mich. 2. Et defraudauerunt uirũ & domũ eius. 1. Sam. 11. Cuius asinũ accepi, aut quẽ defraudaui, aut quem concussi. Arbitror autem huic uerbum Græcum respondere συκοφαντεῖν, quo Ioannes Baptista est usus, Lucæ 3. Ne quem concutiatis, neque quem defraudetis.

Parti

Participium præsens עֹשֵׁק quod tamen nominaliter usurpatur. Psal.72.Retundet defraudantem.Prouer.14.Defraudans exhaustum probro afficit factorē ipsius.Iere.21.Eripite direptum de manu defraudantis. Et pluraliter in statu regiminis עֹשְׁקֵי Malach.3.Et defraudantes mercedem mercenarij,uiduæ & pupilli.

Participium præteritum עָשׁוּק defraudatus,fraude circumuentus,fraudi expositus.Deut.28.Et eris tantum fraudi expositus,& conculcatus omnibus diebus. Prouerb.28.Homo fraudi obnoxius propter sanguinem animæ,ad puteum usque fugiet,nec tamen sustinebunt eum.Oseæ 5.Fraudi expositus est Ephraim. Et pluraliter עֲשׁוּקִים Iob 35.Propter multitudinem defraudati clamabunt. Psal.103.Facit iustitiam & iudicium Iehoua omnibus defraudatis.Scribitur etiam עֲשֻׁקִים Eccles. 4. Ecce lacrymæ defraudatorum,nec tamen erat consolator.

In secunda coniugatione legitur tantum participium præteritum,generis fœminini מְעֻשָּׁקָה Iesaiæ 23.Non amplius exultabis,defraudata uirgo filia Zidon.

INDE NOMINA.

עֹשֶׁק Sycophātia,fraus,fraudulentia.Psal.119.Redime me ab fraude hominum. Eccles. 5.Si fraudem pauperi,& sublationem iudicij & iustitiæ uideris in prouincia, ne mireris.Iesaiæ 59.Loquendo fraudem & defectionem. Accipitur tamē aliquoties realiter pro re fraude parta.Leuit.5.Et restituerit rapinam quam rapuit,uel fraude partum.Psal.62.Nolite niti fraude partis,uel rapina partis.Psal. 73.Gloriantur fraude partis. Eccles. 7. Fraude acquirendum infatuat sapientem,& aufert cor munus. Alij tamen sic exponūt, res fraude parabiles uituperat sapiens, at remouet eas cor liberale. Et in forma fœminea עָשְׁקָה fraus.Ies. 38.Sustentator, fraus mihi,de hoc etiam supra in prima coniugatione.

מַעֲשַׁקּוֹת Denominatiuum pluralis numeri,fraudes.Prou.28.Princeps ignauus multiplicabit etiam fraudes.Iesa.33.Qui ambulat iuste,& loquitur recta, quique respuit auari-
1183 tiam fraudum.

עשק Cum punctulo sinistro.Et legitur uerbaliter tantū in quarta cōiugatione הִתְעַשֵּׂק congruitque significatione cum uerbis יָקַשׁ & עָשַׁק עָקַשׁ nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se discrepent.Genes.25.Et fraude egerunt pastores Gerar cum pastoribus Izhak,dicentes nostræ sunt aquæ.

INDE NOMEN.

עֵשֶׂק Iurgium,scilicet fraudulentum,& calumniosum.Gen.25.Et uocauit nomen putei
1184 iurgium,scilicet fraudulentum.

עָשַׁר Ditatus,locupletatus est, ampliatus est, ut ita dicam,decimatus est. & ut pūcto tantum uariant,ita quoque modo significandi Oseæ 12.Ditatus sum.Iob 15. Non ditabitur. In tertia coniugatione הֶעֱשִׁיר ditauit.Gen.14.Et non dicas, ego ditaui Abram.1.Sam.17.Vir qui percusserit eum ditabit eum rex.Ezech.27.Ditasti reges terræ.At quando non regit post se accusatiuum, ponitur neutraliter.Psal.49. Ne timeas,quando ditescet uir.Prou.10.Et manus sedulorum ditescet.Iere.5.Ideo magnificati sunt, & ditati sunt.Prou.23.Ne fatigeris ditescere.

Participium præsens מַעֲשִׁיר 1.Samuelis 2.Iehoua depauperat & ditat. ubi opponitur participio מוֹרִישׁ.

In quarta coniugatione הִתְעַשֵּׁר Prouerbiorum 13.Et diuitem se simulans,& nihil quicquam.

INDE NOMINA.

עָשִׁיר Diues,locuples in possessionibus.2.Samuelis 12.Duo uiri fuerunt in ciuitate quadam,unus erat diues,& alter pauper,& diuiti erat grex & armentum multum ualde.Iesaiæ 53.Et cum diuite Excelsum eius. Psal.49. Pariter diues & egenus. Prou. 22. Diues & pauper occurrunt,facit utrunque Iehoua.pro quo cap.29. legitur, Pauper & uir usurarum occurrunt,illuminat oculos utriusque Iehoua. Et pluraliter עֲשִׁירִים Eccl.10.Et diuites in humilitate sedebunt. In statu regiminis עֲשִׁירֵי Psal. 45.Faciem tuam anxie expectabunt diuites populi. Et cum affixo. Mich.6. Diuites eius pleni sunt iniquitate.

Diui

עֹשֶׁר Diuitia, opulentia. Gen. 31. Onus diuitia quam eripuit. 1. Sam. 17. Ditabit eum diuitia multa. 1. Reg. 10. Et magnificatus est rex Salomo supra omnes reges terræ in diuitia, & in sapientia. Prouer. 22. Eligibilius est nomen præ diuitia multa. Et cum affixis mutat holem in hateph cametz, & sægol in seua. Psal. 52. In multitudine diuitiæ suæ. Psal. 49. Et in multitudine diuitiæ suæ gloriabuntur.

1185 עֶשֶׂר Cum sinistro puncto, nomen est numerale, ut uocāt, cardinale. Decem, eo quòd numerus denarius sit diues, ideoq; etiam cognationē habet cum uerbo עָשַׁר & ab eo descēdit. Et in compositione aliorum numerabitur minor numerus, hoc est, monadicus semper denario præponitur, at numerus maior, nempe centenarius, & millenarius postponit̄. Genes. 37. Et undecim stellæ prosternebant se mihi. Deut. 1. Vndecima die. Ios. 3. Accipite uobis duodecim uiros. 1. Regum 19. Et ipse inter undecim. Num. 24. Sedecim. Et mox iterū, Septēdecim. Et iterū, Nouēdecim, &c.

עֶשֶׂר Decem. Et legitur extra compositionem cum cæteris numeralibus. Et habet post se nomina pluralis numeri. Gen. 45. Et decem asinas. Exo. 36. Decem cubitorum longitudo tabulæ. Leuit. 3. Et coquent decem mulieres panem uestrum in clibano uno. Iob 19. Iam decem uicibus pudore affecistis me.

עֲשָׂרָה Decem. Gen. 18. Si inuenti fuerint ibi decem, & dixit, non delebo propter decem. Iosue 22. Et decem principes cum illo. 1. Sam. 1. Nónne ego sum melior tibi, quàm decem filij. 2. Sam. 18. Quia nunc sicut nos decem millia. Eccles. 7. Nónne sapientia roborabit sapientem plus quàm decem principes. Est & obseruandum quòd עֲשָׂרָה & עֶשֶׂר in aliquot scripturæ locis accipiuntur indeterminate pro aliquot, item multis, eò quòd numerus denarius est terminus numeri, & in eo numerus monadicus desinit, ut supra aliquot exēpla adduximus. Et inde quoq; apparet, quòd affinitatem quandam habeat cum עָשַׁר quod cum dextro schin diuitias, id est multitudinem significat.

עֶשְׂרֵה Decem. Exo. 26. Vndecim cortinas facies. Gen. 5. Et fuerunt omnes dies Seth duodecim anni. & cap. 46. Et peperit illos ipsi sedecim animas. Et pluraliter עֶשְׂרִים omnis est generis, & accipitur pro bis decem, id est uiginti. Gen. 18. Si inuenti fuerint ibi uiginti, & dixit non perdam propter uiginti. & cap. 23. Centum anni & uiginti anni. Vsurpatur quoq; aliquando pro numerali ordinis, sicut עֶשֶׂר 1. Paralip. 24. Pro Iacin prima & uigesima, pro Gamul secunda & uigesima, &c.

עָשׂוֹר Decimus, numerale est ordinis. Genes. 24. Maneat puella nobiscum dies uel denarium, post abeat. Exo. 12. In decima mensis huius. Leuit. 16. Mense septimo in decimo. Num. 29. In decima mensis. Est & nomen instrumēti musici à denario numero chordarum, quod decachordum uocant. Psal. 92. In decachordo & choro. Psal. 144. In Choro & decachordo.

עֲשִׂירִי Nomen numerale ordinis masculini generis, decimus. Gen. 8. Vsq; ad mensem decimum. Et iterum: In decimo in prima mensis uisa sunt capita mōtium. Et in genere fœminino עֲשִׂירִית Exod. 16. Et Gomer decima est Ephi. Num. 28. Et decima modij similæ. Iere. 32. Anno decimo Zidkiahu.

עִשָּׂרוֹן Nomen mensuræ, quæ continebat decimam partem Ephi, Gomer dictam, poteris uertere decimā. Exo. 16. Gomer est decima ipsius Ephi. & cap. 29. Et decimam mixtam oleo. Leuit. 14. & Num. 15. Similæ decimam permixtam. Et pluraliter עֶשְׂרֹנִים Leuit. 14. Et tres decimas similæ.

עֲשִׂירִיָּה Decima. Iesa. 6. Et adhuc in ea decima erit.

מַעֲשֵׂר Decima, decimatio, Gen. 14. Et dedit ei decimam de omnibus. Leuit. 27. Et omnē decimam terræ. Deut. 14. Et decimam frumenti tui. Num. 18. Decimam de decima. Et cum affixo Leuit. 27. Et si redimendo redemerit quispiam de decima sua.

INDE VERBVM,

עָשַׂר Decimauit. i. decimam partem accepit. 1. Sam. 8. Et uineas uestras decimabit.

In secunda coniugatione עִשֵּׂר decimauit, id est, decimam dedit. Genesis 28. Omne quod dederis mihi decimando decimabo tibi. Deut. 14. Decimando decimabis prouentum seminis tui.

Partici-

Participium præsens מְעַשְּׂרִים Nehe.10.Et ipsi Leuitæ decimabunt in omnibus ciuitatibus agriculturæ nostræ.

In tertia coniugatione legitur tantum infinitiuus defectiue.Deut.26. Quũ perfecerit decimare omnem decimam fructus tui.Item Neh.10. Et erit sacerdos filius
1186 Aaron cum Leuitis in decimando Leuitas.

עָשַׁת Politus,tersus factus est.Iere.5. Pinguefacti, tersi facti sunt. Dan.6.Et Rex pulchre cogitabat constituere eum super totum regnum.

In quarta coniugatione הִתְעַשֵּׁת serenũ se exhibuit,& refertur ad animum,& cogitationes animi serenas & splendidas.Ionæ 1.Si quando serenũ se exhibeat deus nobis,& non pereamus.

INDE NOMINA.

עֶשֶׁת Nomen substantiuum, polities,nitor.Cantic.5.Venter tuus polities dentis, id est sicut politum seu nitidum ebur.

עָשׁוֹת Nomen substantiuum politum,tersum. Ezechielis 27. In nundinis tuis dederunt ferrum politum.

עֶשְׁתּוֹת Cogitationes,scilicet splẽdidæ.Iob 12.Fax despecta in cogitationibus insolentis.

עֶשְׁתֹּנוֹת Cogitationes splendidæ,& elegãtes imaginationes,interserta litera nun.Psal.146. In die illa perierunt omnes cogitationes eius.

עַשְׁתֵּי Vnum,unitas numeri seu cogitatiõis.Et semper legit̃ constructũ cũ עֶשְׂרֵה & עָשָׂר Exo.26. Vndecim cortinæ.Num.29.Et in die tertio iuuencos undecim. Deut.1.In
1187 undecimo mense.2.Reg.25.Vsq; ad undecimum annum &c.

עָתַת Opportune seu tempestiue egit.Ies.50.Sustentator Iehoua dedit mihi linguam doctorum,ut sciam tempestiue agere cum lasso,uerbo.

INDE NOMINA.

עֵת Vt Græcis καιρὸς ita Hebræis hoc nomen nunc tempus ipsum,nunc temporis opportunitatem seu occasionem significat. Genesis 18. Secundum tempus uitæ. & cap.21.Et factum est in tempore illo. Psal. 34. Benedicam Iehoua omni tempore. Eccl.3. Et tempus est omnibus uolupe sub cœlo.Est tẽpus nascendi,& tempus moriendi, tempus plantandi, & tempus euellendi plantatum, &c. Et cap.8. Tempus & modum nouit cor sapientis. Et sic sępe usurpatur in nouo Testamento.Ephesios 5. Redimentes tempus,id est occasionẽ.1.Petri 5.Humiliamini igitur sub potenti manu dei,ut uos extollat in tempore cum erit opportunum. In statu affixorum transponit punctum in literam sequentem,ut indicetur defectus literæ geminatæ.Iesaiæ 33.Et erit ueritas in tempore tuo.Psalm.1.Quæ fructum suum dabit in tempore suo. Et pluraliter forma masculina עִתִּים Iob 24. Ab Omnipotente nõ sunt abscondita tempora.Dan.9.In angustia temporum.Esther 1.Scientes tempora,id est opportunitates.Galat. 4.Dies obseruatis & menses & tempora,id est opportunitates,quando hoc aut illud fas erat aut nefas. Legitur etiam forma & terminatione fœminina עִתּוֹת Psal.9.Releuamẽ in temporibus in angustia,id est opportune in angustia.Psal.10.Quare Iehoua stas procul, abscõderis in temporibus in angustia,id est,cum deberes opportune adesse,& opitulari in angustia. Psal.31. In manu tua sunt tempora mea.

עִתִּי Opportunus, tempestiuus. Leuitic.16. Et mittet per manum uiri opportuni in desertum.

עַתָּה Aduerbium temporis præsentis.Iam,modo,nunc.1.Regum 12. Nunc prouide domum tuam.Psal.2.Et nunc reges intelligite.Psal.113.Amodo & usq; in seculum, id est à tempore ad æternitatem. Et in distinctione sententiæ עָתָּה Iosue 14.Et sicut
1188 robur meum nunc.

עָתַד Institit,urgebat,imminebat,instanter exercuit.Prouer.24.Dispone foris negocium tuum,& urge in agro tibi,postea ædifices domum tuam, ubi mappik monet literam duriter efferendam.

In quarta coniugatione הִתְעַתֵּד Iob 15.Et habitabũt ciuitates derelictas, domos in quibus non habitabunt,quæ procubuerunt in cumulos,id est imminebant.

INDE

INDE NOMINA

עָתִיד Promptus, intentus, qui instat & incumbit alicui rei perficiendæ, & eam urget. Iob 15. Sicut rex intentus. Et pluraliter עֲתִידִים Esther 3. Et essent intenti ad diem illum. Iob 3. Qui intenti sunt suscitare Leuiathan. Et in genere fœminino עֲתִידוֹת Deuter. 32. Quia propinquus est dies exitij eorum, & festinat multitudo imminentiarum illis, quę illis imminent. Iesaiæ 10. Et promptuaria eorum deprædatus sum, id est quibus ipsi incubuerunt.

עַתּוּדִים Capri seu hirci, mares, qui incumbunt capris, & quibus grex incumbit & confidit. Num. 7. Quinq; hircos. Deut. 32. Et hircos. Iere. 5. Et estote sicut hirci ante gregem Ezech. 34. Inter arietes, & hircos. Et cum kybutz עַתֻּדִים Genes. 31. Et uidi omnes hircos qui ascendunt super capras. ubi generaliter ponitur pro hircis & arietibus. Et צאן etiam pro toto grege tam ouium, quàm caprarum. Et figurate pro ducibus & gubernatoribus populi. Zach. 10. Et super hircos uisitabo. Et in statu regiminis עַתּוּדֵי Iesa. 14. Omnes hircos terræ.

1189 עתם

Interpretes sequuti Chaldæum paraphrasten exposuerūt uerbo חשך obscurandi. Ego uero arbitror ueritati magis esse cōsentaneum, si interpreteris uerbo incendendi. Et legitur tantum semel in uoce passiua נֶעְתַּם Iesa. 9. In ardore Iehoua exercituum incensa est terra, & factus est populus cibus ignis.

1190 עָתַק

Primo significādi modo significat perdurare & perseuerare in loco. Iob 21. Cur improbi uiuunt, perdurabunt, insuper præualescunt diuitijs. Psal. 6. Corrosa est à tristitia facies mea, perdurauit. Deinde sciendum est, quando hoc uerbum in prima coniugatione construitur cum præpositione mem ablatiui casus, importante motum de loco, tunc significatione contraria notat transferri aliò. Iob 18. Et transferetur petra de loco suo.

In tertia coniugatione הֶעְתִּיק transtulit de loco. Genes. 12. Et transtulit inde in montem, qui erat ab oriente Bethel. & cap. 26. Et transtulit inde & fodit puteum alium. scilicet tabernaculum & familiam. Iob 32. Consternati sunt, non potuerunt respondere amplius, translata sunt ab eis uerba. Prouerb. 25. Etiam hæ sunt sententię Salomonis, quas transtulerunt uiri Hiskija regis Iehuda, id est transscripserunt.

Participium præsens מַעְתִּיק Iob 9. Ipse transfert montes.

INDE NOMINA.

עָתָק Nomen substantiuum, & dicitur de dicto aut facto durabili & manente, & nūc in bonum, nūc in malum accipitur. 1. Sam. 2. Egredietur durabile de ore uestro, quod scilicet longo tempore perdurauit, & infixum est animis hominū. Psal. 31. Obmutescant labia falsitatis, quæ loquuntur contra iustum, durabile, id est, quod infigit notam infamiæ, & inhæret. Psal. 75. Ne extollatis in altum cornu uestrum, aut loquamini in collo durabile. Psal. 49. Effutiendo loquuntur durabile.

עַתִּיק Durabilis. Dan. 7. Durabilis dierum sedit. Et pluraliter עַתִּיקִים 1. Paralipo. 4. Et uerba ista sunt durabilia.

עָתִיק Durabile. Iesa. 23. Ad comedendum ad saturitatem, & ad operiendum durabile, id est uestem quæ non cito atteritur, sed durat. Et transpositione literæ iod ad subiectum hirik עָתֵק Prou. 8. Substantia durabilis, & iustitia.

עַתִּיקֵי In altero modo significandi, id est translati. Iesa. 28. Translati ab uberibus.

1191 עָתַר

Suauibus uerbis orauit ad deū pro rei alicuius impetratione. Orauit ut demulceat, amanter & familiariter supplicauit domino. Et construitur uel cum lamed, uel אֶל Gen. 25. Et suauibus uerbis supplicauit Izhak ipsi Iehoua præsente uxore sua, quia ipsa erat sterilis. Iudicum 13. Et suauibus uerbis orauit Manoah ad Iehoua. Euge sustentator, ut uir ille dei, quem misisti ueniat denuo ad nos. Iob 33. Orabit ad deum & placabit eum.

In uoce passiua נֶעְתַּר uel נַעְתּוֹר & construitur cum lamed, execrabilis factus est, suaui oratione demulcitus est alicui. Iesaię 19. Et conuertentur ad Iehoua, & exorabilis fiet ei. 1. Paralip. 5. Et exorabilis factus est illis. Genes. 25. Et exorabilis factus est

est ei Iehoua.2.Samuel.21.Execrabilis factus est Iehoua terræ.2.Paralip.33.Oratio eius,& exorabilis fieri illius.

Participium generis fœminini,pluralis numeri נַעְתָּרוֹת Prouerbiorum 27. Sed acerba oscula odientis,ubi contrariam habet significationem, sicut in tertia coniugatione uidebimus.

In tertia coniugatione הַעְתִּיר Exod.8.Orate ad Iehoua, ut auferat ranas à me.Et iterum, Vt exorem tibi & seruis tuis,& populo tuo,ut excindat ranas à te, & à domo tua.Iob 22.Orabis ad illum & audiet te.Et semel construitur cum עַל aduersatiua poniturq; transitiuè ac significat ut in participio passiuæ uocis supra est uisum in malum,Exacerbare uerba.Ezechiel.35.Et iactastis contra me ore uestro,& exacerbastis contra me uerba uestra,quod ego audiui.

INDE NOMINA.

עָתָר Suauitas,scilicet suffitus,suffitus autem signum & symbolum erat orationis. Et ut suffitus gratus,& suauis est,ita Deo oratio. Ezech.8. Quisq; habebat thuribulum suum in manu sua,& suauitas nubis suffitus ascēdebat. Et pluraliter עֲתָרִים significat suauiter orantes,qui suaues sunt oratores.Zoph.3. Transflumina Æthiopiæ, oratores meos,filiam dispersorum meorum adducent munus meum.

עֲתֶרֶת Oratio suauis, exoratio. Ieremiæ 33. Sanabo eos, & aperiam eis exorationem pacis & ueritatis.

DE NOMINIBVS TETRAGRAMMATIS ET PEREGRINIS.

1192 עַכְבָּר Mus.Leuit.11.Mustela & mus.Iesaiæ 66. Comedentes carnem suillam, & execrabilia,& murem. Et pluraliter עַכְבָּרִים quod in regimine עַכְבְּרֵי legitur 1.Samuel.6.Et quinq; mures auri.Similiter habet in statu affixorum, ibidem, Et imagines murium uestrorum.

1193 עַכָּבִישׁ Araneus.Iob 8.Et ædificium aranei fiducia eius.Iesaię 59.Et foramina aranei texent,id est,telas.

1194 עַכְשׁוּב Aspis.Psal.140.Furor aspidis sub labijs eorum.

1195 עֲלוּקָה Nomen animalculi tortuose in paludibus natantis, quod quia perpetuo sanguinem haurit,sanguisugam Latini appellarunt. Legitur Prouer.30. Sanguisugæ duæ sunt filiæ,&c. Et Chaldæus paraphrastes Psalm.12.Pro זֻלּוּת uertit עלוקתא Arbitror ab עָקַל deriuatum,& dici hoc animalculum ab tortuositate.

1196 עַקְרָב Scorpio,animalculum uenenatum, habens aculeū quo pungendo inficit,& interficit.Deut.8.Et serpens urens & scorpio. Et pluraliter עַקְרַבִּים significat genus spinæ acerrimæ referens aculeos scorpionum. 1.Regum 12. Pater meus castigauit uos flagellis, ego uero castigabo uos scorpionibus. Ezechielis 2. Quoniam spinæ tecum sunt & ad scorpiones habitas. Inde nomen loci à scorpionibus, qui fuit terminus terræ Canaan, à meridie uersus Orientem. Numeri 34. Ad ascensum Akrabbim.

1197 עַשְׁתֹּרֶת Dea Zidoniorum. Et ex cæteris locis colligitur Veneris Multimammiæ fuisse simulachrum,quæ propter fœcunditatem prolis uenerata est, & habita omnium uiuentiū nutrix.Et quidem Iosephus lib.1. contra Apionem Grammaticum meminit Titobali Hastartæ sacerdotis.1.Reg.11.Et ambulauit Salomo post Asthores idolum Zidoniorum. Et iterum: Et incuruauit se Asthoreth idolo Zidoniorum.2.Reg.23.Excelsa,quæ erant ad prospectum Ierusalem,quę erant dextrorsum ad montem perditionis,quæ ædificauerat Salomo rex Israel ipsi Asthoreth,execrationi Zidoniorum. Et pluraliter עַשְׁתָּרוֹת Et in statu regiminis עַשְׁתְּרוֹת Iudicum 2.Et dereliquerunt Iehoua, & seruierunt Baal, & Astharoth.

& cap.10. Et coluerunt Baalim & Astharoth, & idola Syriæ &c. 1.Sam.7. Et remouerunt filij Israel Baalim, & Astharoth. 1.Sam.31. Et posuerūt arma eius in domum Astharoth. Deinde apparet duas fuisse ciuitates eius nominis, quarum altera fuit sita in Karnaim. cuius mentio fit Genes.14. Et percusserunt Gigantes in Astheroth Karnaim. Et alterius in Edrei. Deut.1. Et Gog regem Basan, qui habitabat in Astheroth Edrei. Tertio pluraliter in statu regiminis עַשְׁתְּרוֹת legitur mea sententia in uera significatione pro prolibus ouium. Deut.7. Fœtum boum tuarum, & proles ouium tuarum. Et ab hac primaria significatione arbitror & idolum Veneris, & ciuitates originem traxisse, & appellationem.

פ Psal.119.

פָּנֶיךָ הָאֵר יְהוָה בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת חֻקֶּיךָ׃

פָּאָה Angulus, uide in themate suo פָּנָה.

1198 **פָּאַר** Decorauit, ornauit. Et differt modo tantum significandi à uerbo פָּרָה fructificauit. Psalm.149. Et afflictos ornabit ope sua. Iesaiæ 6. Et domum gloriæ meæ ornabo. & cap.55. Propter sanctum Israel, qui ornauit te. Esdræ.7. Qui dedit hoc in cor regis, ut ornaret domum Iehoua, quæ est in Ierusalem. Legitur semel significatione contraria & significat dedecorare adimere, ornatum. Deut.24. Cum excusseris oleam tuā non dedecores post te, id est, non priues eam ornatu suo, decet enim ut aliquid etiā pauperibus in ea relinquas sicut sequitur, sed aduenæ, pupilli & uiduæ, erit. Et ut Moses de olea prohibet, ne ea omnino deornetur, ita mox uetat de uinea ne תְּעוֹלֵל racemetur, quod similiter in contraria significatione ponitur.

In quarta coniugatione הִתְפָּאֵר gloriatus est. Gloriosus factus est. Exo.8. Sis gloriosus supra me, id est habe hanc gloriam præ me. defero tibi hanc gloriam. Iud.7. Plures de populo sunt tecum, quàm ut tradam Midian in manum eorum, ne glorietur Israel contra me dicēs, manus mea saluauit me. Iesaiæ 12. Num gloriabitur securis cōtra secantem cum ea. cap.44. Quoniam redemit Iehoua Iacob, & in Israel glorificatur. & cap.49. Seruus meus es tu Israel, qui in te glorificabor.

INDE NOMINA.

פְּאֵר Decor, ornatus. Iesaiæ 61. Ad dandum illis ornatum pro cinere, oleum lætitiæ pro luctu. Et mox iterum: Sicut sponsus sacerdotabitur ornatu. Ezech.24. Ornatū tuum ligabis super te. Et ibidem iterū: Et ornatus uester erit super capitibus uestris, & calceamenta uestra in pedibus uestris, non lugebitis. &c. Et pluraliter פְּאֵרִים Iesa.3. Ornatus & thiaras. Et in statu regiminis פַּאֲרֵי Exod.39. Et ornatus mitrarum. Ex quo loco fit liquidum ornamentum fuisse applicatum thiaris. Ezech.44. Mitræ lineæ erūt in capitibus eorum, & subligacula in lumbis eorū pars pro toto.

תִּפְאָרָה Decor, ornatus, gloria, splendor, magnificētia, magnidecentia. Iesa.28. Erit Iehoua exercituum in coronam iucunditatis, & in diadema gloriæ. Iere.48. Quomodo fracta est uirga potentiæ, & baculus gloriæ seu magnificentiæ.

תִּפְאֶרֶת Decor, ornatus, splendor, gloria, magnificentia. Græcè μεγαλοπρέπεια Chaldæus perpetuò uertit תּוּשְׁבַּחְתָּא Psal.89. Nam gloria potentiæ eorū tu es. Psal.96. Potentia & magnificentia in sanctuario suo. Esther 1. Vt ostenderet diuitias magnificentiæ

tiæ regni sui, & preciosa magnificentiæ suæ. Prou. 4. Corona gloriæ coronabit te. Ies. 3. In die illa auferet Iehoua ornatum calceamentorum eius. cap. 44. Secundum decorem hominis. i. secundũ gloriosum hominẽ. & cap. 62. Et eris corona gloriæ in manu Iehoua. Thren. 2. Quomodo deiecit è cœlo in terrã gloriã. i. cultũ Israelis.

In distinctione sententiæ תִּפְאֶרֶת Exod. 28. Et facies uestimenta sanctitatis Aaroni fratri tuo in gloriam & decorem. Deut. 26. Et in nomen & in gloriam. 2. Paral. 3. Et operuit domũ lapide precioso pro decore. Ies. 63. Et facies tibi nomen gloriæ. 1. Paral. 29. Tibi Iehoua magnificentia, potentia, & gloria, & uictoria. Et in statu affixorum mutat prius segol in pathah. Iud. 4. Nisi ꝙ non erit gloria tua in itinere, ꝙ ambulabis. Ps. 71. Replebitur os meũ laude tua, omni die magnificentia tua. Ps. 78. Dedit in captiuitatem potentiam eius. i. arcã, & decorem eius. i. cultũ in manũ hostis. nam loquitur ibi de cultu in Silo decenter instituto. Sic & Paulus hortatur ut in ecclesia omnia εὐσχημόνως decenter, & secundũ ordinẽ fiant. Ies. 52. Induere uestimentis magnificentiæ tuæ. & cap. 63. Qui ducebat dextera Mosen brachio magnificentiæ suæ. Ezech. 24. In die quo tulero ab eis gaudium decoris sui, &c. uolui studio plures adducere locos, ut ex illis significatio uocis fieret magis conspicua: & Apostolus Paulus in aliquot locis rectius intelligeretur, qui hanc uocem nunc coronam, nunc gloriã reddidit, nunc utrunꝗ simul complexus. In epistola ad Philippenses cap. 4. uocat eos gaudiũ & coronã, quam phrasin haud dubie sumpsit ex Ezech. 24. similiter 1. Thessal. 2. Nam quæ est nostra spes, & gaudiũ & corona gloriæ, an non & uos in conspectu domini nostri Iesu Christi in eius aduẽtu, uos enim estis gloria nostra, & gaudium, &c.

פֹּארָה Gloria & ornatus. s. arboris. i. frons, seu frondes. Ies. 10. Ecce sustentator Iehoua exercituũ deramat frondẽ cũ uiolentia. Et pluraliter פארות Ezech. 17. Et emisit frõdes. & cap. 31. Omnia uolatilia cœli sub frondibus eius parient.

פָּארוּר Geminata ultima litera, gloria, decor, species, splendor. Nahum 2. Et facies omniũ retraxerunt splendorẽ. Ioel. 2. Omnes facies retraxerunt splendorẽ seu decorẽ. Sicut mox in eodem loco consimilis phrasis sequitur. Stellæ retraxerunt splendorẽ suum. Quanquã alij sentiant פארור positum pro פָּרוּר olla seu nigredine ollæ adustæ, ut sit sententia. Et facies contraxerunt nigredinem ollæ. s. ad ignẽ positæ, quos suo sensu abundare permitto.

פַּג Et פַּגַּג uide in themate פגג

פִּגּוּל Vide in themate פָּלַג

1199

פָּגַע Generaliter significat occurrere, uenire obuiam, obuiare, uel animo hostili, uel obsecrationibus. Et bifariam construitur. Primo cũ beth præpositione. In Iosue 17. Et in Asser incurrit ab occasu. Et ibidẽ iterum: Et incurret terminus in Thabor. Gen. 28. Et incurrit in locum, & pernoctauit ibi. cap. 32. Et Iacob abijt in uiam suam. & inciderunt in eum angeli dei. Exo. 5. Ne incidant in pestẽ uel in gladium. Iosue 16. Et descẽdet de Ionacha Atareth, & Naaratha, & incurret in Iericho, & egredietur ad Iordanem. Iud. 8. Surge tu, & irrue in nos. 2. Sam. 1. Surge irrue in eũ. 1. Reg. 2. Qui irruit in duos uiros iustiores & meliores se. Gen. 23. Audite me & occurrite pro me in Ephron filium Zohar. i. intercedite pro me. Ruth 1. Ne occurras in me, ut deserã te, & reuertar post te. i. ne ores me. Iob 21. Et quid proficiemus quãdo incidimus in eum. i. orabimus eum. Ierem. 27. Incurrent tunc in Iehoua exercituum. s. precatione. & cap. 36. Sed Elnathan, Delaiahu atꝗ Gemerlahu incurrerũt in regem, ut combureret uolumen. Secundo regit post se accusatiuũ mediante articulo אֶת id est, obuiã habuit. Exo. 5. Et obuiã habuerũt Mosen & Aaronẽ stãtes in occursum illis. Ies. 64. Obuiã habuisti gaudentem. Tamen etiam sine articulo legitur. Exo. 23. Si obuiam habueris bouẽ inimici tui. 1. Sam. 10. Et obuiã habueris cœtũ Prophetarum. Amos 5. Si quis fugit à facie leonis & obuiã habet ipse ursum. Iesaiæ 47. Et non obuiam habebo hominem, id est, orabo.

In tertia coniugatione הִפְגִּיעַ Iesa. 51. Et Iehoua incurrere fecit in eum iniquitatẽ

omnium. Et mox iterũ: Et pro transgressoribus occurrebat, id est, rogabat. Iere. 15. Si non incurrere feci in te in tempore malo.

Participium præsens מַפְגִּיעַ Iob 36. Et mandauit super ea in occurrentem. Ies. 59. Et admiratus est, ꝙ non esset occurrens, id est, intercessor.

INDE NOMINA.

פֶּגַע Occursus, occursatio. 1. Reg. 5. Et non est aduersarius, neq; occursatio mala. Eccl. 9. Quia tempore & occursatione eueniunt uniuersa ista.

מִפְגָּע Occursus, occursatio. Iob 7. Quare posuisti me in occursum tibi, ut sint super me onus.

1200 פגר Vt transpositione literarum, ita quoq; significatione differt à uerbo פָּרַח quod ut agilitatem & uolubilitatem, ita hoc consentiente uoce Latina pigritiã significat, si pigritiam accipias pro tarditate, aut immobilitate, aut defatigatione & lassitudine. 1. Sam. 30. Et persequutus est Dauid ipse, & quadringenti uiri, substiterunt enim ducenti uiri, qui pigri fuerunt, ne transirent torrẽtem Besor. Et iterum: Et uenit Dauid ad ducentos uiros, qui pigri facti erant, nec abissent post Dauid.

INDE NOMEN.

פֶּגֶר Pigrum. Sic Hebræi uocãt cadauer, quod destitutum, ac relictum anima, amplius non mouet se, sed iacet immobile, et plerunq; de cadauere humano dicitur. 1. Sam. 17. Et dabo cadauer castrorum Philistæorum hodie uolatili cœli, &c. Iesaiæ 14. Sicut cadauer conculcatum. Amos 8. Multum cadaueris in omnem locum proiecit clam. Et in distinctione sententiæ פָּגֶר Nahum 3. Et multitudo uulneratorum, & copia cadaueris. Et pluraliter פְּגָרִים Gen. 15. Cum descenderet turba auiũ super cadauera. 2. Reg. 9. Et ecce uniuersi erant cadauera mortua. In statu regiminis & affixorum פִּגְרֵי Leuit. 26. Et dabo cadauera uestra super cadauera idolorum uestrorum. Numeri 14. Et portabunt meretricationem uestram usq; consumãtur cadauera uestra. 2. Paralip. 20. Et ecce ipsi cadauera cadentia in terram. Iesa. 66. Et uidebunt cadauera uirorum.

1201 פגש Vt ultima litera, ita modo tantum significandi differt à uerbo פָּגַע & significat obuiam habere. Et construitur cum accusatiuo. Gene. 33. Tua ne est turma hæc, quam obuiam habui. 1. Samuelis 25. Et obuiam habuit eos. Iesaiç 34. Et obuiam habebunt Zym, ipsos Iim. Ieremiæ 41. Et factum est cum obuiam habuisset eos statim dixit ad eos. Legitur tamen semel cum beth. Prouerbiorum 17. Incurrere ursum orbatum in uirum.

In uoce passiua נִפְגַּשׁ Ps. 85. Benignitas & ueritas obuiam factæ sunt. Prou. 22. Diues & pauper obuiam facti sunt.

In secũda coniugatione פִּגֵּשׁ Iob 5. Per diem obuiam habebunt tenebras.

1202 פדה Redemit, liberauit ex periculo, angustia uel captiuitate. 1. Reg. 1. Viuit Iehoua, qui liberauit animam meam ab omnibus hostibus meis. Iesaiæ 29. Qui liberauit Abraham. Iob 33. Liberauit animam meam ne transiret in foueam. 1. Samuelis 14. Liberauit populus Ionathan. Iob 5. In fame liberauit te à morte. Deut. 7. Et liberauit te de domo seruorum: de domo Pharaonis regis Ægypti. Deut. 9. Ne perdas populum tuum, & hæreditatem tuam, quam liberasti in magnificentia tua. Exod. 15. Et sis memor, ꝙ seruus fueris in terra Ægypti, & redemerit te Iehoua deus tuus. Exod. 13. Omne primogenitum asini agno redimes. Leuit. 27. Et redimet iuxta æstimationem tuam.

In uoce passiua נִפְדָּה Leuit. 19. Sed redimendo non redempta. & cap. 27. Omne anathema, quod deuotum est ex hominibus non redimetur, sed moriendo moriatur. Iesaiæ 1. Zion In iudicio liberabitur.

In tertia coniugatione הֶפְדָּה Exod. 21. Si ancilla displicuerit in oculis sustentatoris sui, neq; tamet elocat eã, permittat redimi eã. i. concedet ei facultatẽ redimendi.

In uoce passiua הָפְדָּה Leuit. 19. Quicunque concubuerit cum muliere concubitu seminis, quæ ancilla est à uiro uiciata, sed redimendo non redempta. Et quando in lege hoc uerbum de redemptione intercedẽte precio ac solutione dicitur, tum Græ-

Græci uertunt ἀπολυτρόω redimo, resoluo, à simplici λύω quod est soluo.

INDE NOMINA.

פְּדוּת Liberatio, redemptio. Psal. 111. Redemptionem misit populo suo. Psal. 130. Copiosa apud eum redemptio. Et in forma פְּדֻת Exo. 8. Et ponã redẽptionem inter populum meum & populum tuum, cras fiet signum istud, &c.

פְּדוּיִם Nomen participiale, pluralis numeri, pro פְּדוּיִים redemptiones. Numeri 3. Et dabit Moses argentum redemptionum. Et in statu regiminis פְּדוּיֵי Num. 3. Pro redẽptionibus Leuitarum. Et Iesaiæ 35. Et redemptiones Iehoua, id est, redempti à Domino reuertentur.

פִּדְיוֹם Redemptio. Numeri 3. Et accepit Moses argentum redemptionis.

פִּדְיוֹן Redemptio. Psalm. 49. Frater redimendo non redimet uirum, nec dabit deo precium pro eo, nam carior est redemptio animæ ipsius. Et sine uau פִּדְיֹן Exod. 21. Si precium ei fuerit impositum, dabit redemptionẽ animę suę. & ut Hebręis hęc uox פדיון precium significat, quo aliquid redimitur, ita etiam Græcis uox illa λύτρον, qua usus est Christus Matthæi 20. Filius hominis non uenit ut sibi ministretur, sed ut ipse ministraret, utq; daret animam suam λύτρον, redemptionem pro multis, id est, precium redemptionis. Similiter Paulus Apostolus Rom 3. Iustificantur autẽ gratis per illius gratiam, per redemptionem, quæ est per Iesum Christum, quẽ proposuit Deus propiciatorium per fidem, interueniente ipsius sanguine, &c. Item 1. Timoth. 1. Vnus deus, unus & mediator dei et hominum, homo Christus Iesus qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, &c.

1203 פַּדָּן Omnes dicunt esse Mesopotamiam. Et legitur ita absolutè semel tantum. Gen. 48. Et cum uenirem ex Mesopotamia. Aliàs semper construitur cũ nomine אֲרָם Gen. 25. De Mesopotamia Syriæ. & cap. 46. Quos genuit in Mesopotamia Syriæ. & cap. 31. Surge uade in Mesopotamiam Syriæ. Et cum he importante motum ad locum פַּדֶּנָה Gen. 28. Surge proficiscere in Mesopotamiam Syriæ.

1204 פָּדַע Vt uoce, ita significatione congruit cum uerbis פָּדָה & עָרַק liberauit. Et legitur semel. Iob 33. Et miserebitur eius, & dicet redime eum, ne descendat in foueam.

1205 פֶּדֶר Corpus animalis, dempto capite, intestinis & cruribus, id est, truncus. Et legitur tantum in distinctione sententię פָּדֶר Leuit. 1. Et disponent filij Aaron sacerdotes has partes, ipsum caput, & ipsum truncum super ligna. Et cum affixo mutat prius sægol in hirik, alterum in seua. Ibidem. Et dismembrabit in membra sua, nempe in caput suum, & in truncum suum. Aliqui alij tamen putãt significare adipem.

פֶּה Os, oris, item hic, aduerbium loci, uide in themate פָּאָה

1206 פּוּג Remissum, lassum, debile, resolutum fuit, opponitur firmitati, constantiæ, fidei, alacritati. Genesis 46. Remissum erat cor eius, quia non credebat illis. Psal. 77. Plaga mea noctu extracta est, & nõ est remissa. Habakuk 1. Ideo remissa est lex, & nõ egreditur ad executionem iudiciũ. Et Paulus uidetur reddidisse. Rom. 4. Et non est infirmatus fide.

In uoce passiua נָפוּג Psal. 38. Debilitatus sum & contusus sum omnino.

INDE NOMINA.

פּוּגַת Intermissio, lassitudo. Et in statu regiminis פּוּגַת Thren. 2. Non des relaxationẽ tibi, neq; quiescat filia oculi tui.

הֲפֻגוֹת Remissiones, intermissiones, relaxationes, nomen pluralis numeri tantum. Threnorum 3. Oculus meus extractus est, & non quiescit, neq; intermissiones.

1207 פּוּחַ Flauit, spirauit, & congruit significatione cum uerbis יָפַח נָפַח & in aliquibus phrasibus germanico pechen. Canticorum 2. Donec spirauerit dies, & fugerint umbræ.

In tertia coniugatione הָפִיחַ Psal. 12. Respiratio fiet illi. Canticorum 4. Perfla hortum meum. In reliquis locis significat cum spiritu, id est, confidentia loqui, pronũ-

ciare,seu agere, & accipitur in utranque partem. Respondetq́ illi uerbum Græcum παῤῥησιάζω.Prouerbiorum 12. Efflabit ueritatem, qui annunciabit iustitiam. Habakuk 2.Quia est adhuc uisio ad certum tēpus,& efflabit ad finem, & non mētietur,id est, anhelabit.Psal.10. In omnes aduersarios suos efflabit in eos.Prouerbiorum 6.Efflabit mendacia testis falsi.Ezech.21.In igne furoris mei efflabo contra te.Prouerbiorum 29. Viri derisionis sufflant ciuitatem.sapientes uero auertūt iram,id est,inflammant.Iesaię 42.Inflatus est,id est,quasi uento propulsus in cauernas ipse,& in domos carcerum absconditi sunt.

INDE NOMINA.

פִּיחַ Fauilla, quæ facili flatu excitatur,& è fornace efflatur.Exod.9. Accipite uobis plenitudinem pugillorum uestrorum fauillæ fornacis.

פֶּחָם Carbo,qui sufflandus,aut iam sufflatus est.Prou.26. Carbo ad prunas, & ligna ad ignem.Ies.44.Et operatur in carbone.& cap.54.Ecce ego creaui fabrum flantem in ignem carbonis.

תַּפּוּחַ Singulariter significat malum arborem proferentem fructus spirantes & odoros. Canticorum 2.Sicut malus inter arbores syluæ.& cap.8.Sub malo suscitaui te.Ioelis 1.Palma & malus. Et pluraliter תַּפּוּחִים significat mala, fructus. Canticorum 2.Stipate me malis,quoniam langueo amore ego. Et cap.7. Et odor nasi tui sicut mala. Et in statu regiminis תַּפּוּחֵי Prou.25.Mala aurea in cancellis argenti.

פַּח Laqueus uide in themate פָּחַח.

1208 פוט

Filius Cham,filij Noach.Gen.10.& 1.Paralip.1.unde pars Aphricę,quam incoluit dicta est, quæ Libya dicitur.Iere. 46.Forte Æthiopiæ & Libyæ. Ezech.Æthiopia,& Libya & Lydia omnis uniuersitas. Nahum 3.Phut,& Lybim fuerūt in adiutorium tibi.Consule Iosephum antiquitatum libro 12.Et Hieronymum in quæstionibus Hebraicis.

פּוּךְ Fucus.de hoc quære in uerbo חָפַךְ.

1209 פול

Genus leguminis,quod nos fabam uocamus.1.Sam.17.Et fabam & lentes.Similiter Ezech.4.Et fabam & lentes.Est & nomen regis Assyriæ cuius fit mentio.2.Regum 15.

1210 פון

Consternata esse facie,nescire,quo te uertas. Et ut forma,ita modo solum significandi differt à uerbo פָּנָה Ps.88.Portaui terrores tuos,cōsternata facie eram.

INDE PARTICVLA,

פֶּן Quæ idē ualet, quod Græcis μήποτε, id est,ne quando & non est omnino dubitantis seu hæsitantis,sed temporis,sæpeq́ numero negationem simplicem notat. Deinde & hôc est notandum ꝙ uno loco excepto semper & ubiq́ uerbis futuri tēporis præponitur. Genesis 3. Ne quando moriemini. Et iterum: Ne quando mittat manum suam.& cap.26.Ne quando interficiant eum. Deut.4. Nequando obliuiscaris rerum quas uiderunt oculi tui.Genesis 26.Ne moriar propter eam.Psalm.13. Ne dicat inimicus meus.Prouerbiorum 5.Semitam uitæ non regulabat. Iesaiæ 27. Ne uisitetur solium eius.2.Samuelis 20.Non inuenit sibi ciuitates,id est,ne inueniat.Sic quoque Matthæi 4.ex Psalm.91. Græce reddita est hæc uocula μήποτε. Nequando offendas ad lapidē pedem tuum.Similiter cap.5.Nequando tradat te aduersarius iudici.Item cap.15.Nequando deficiant,&c.

1211 פוץ

Neutraliter significat id quod collectum erat huc atq́ illuc dispergi. Et cōgruit significatione cum uerbis נָפַץ פָּצָה פָּצַם & פּוּשׁ Nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant.Genesis 11.Faciemus nobis nomen, ne dispergamur super faciem uniuersę terræ.Numeri 10.Surge Iehoua,& dispergentur inimici tui. 1.Samuelis 11.Et dispersi sunt,& non relicti sunt ex eis duo simul. Psalm.68. Exurgat deus,& dispergētur inimici eius.Ezech.34.Et dispersæ sunt absq́ pastore.Zacharias

chariæ 13. Percute pastorem, & dispergentur oues. Et semel legitur in bonum. Zachariæ 1. Porro dispergentur ciuitates meæ pro bono, & consolabitur Iehoua porro Zion, scilicet præ multitudine.

Participium præteritum פּוּץ Zophon. 3. Oratores mei filia dispersorū meorum adducent munus mihi.

In uoce passiua נָפוֹץ Genes. 10. Et postea dispersæ sunt familiæ Cananæi. Iesaiæ 33. Ab exultatione tua dispersæ sunt gentes. Iere. 10. Et tota pastura eorum dispersa est. & cap. 52. Et uniuersus exercitus eius dispersi sunt. Ezech. 11. Et congregabo eos de terris in quas dispersi estis. & cap. 28. De populis in quos dispersi estis.

Participium masculini generis נְפֹצִים 1. Regum 22. Vidi uniuersum Israelem dispersos super montibus uelut oues, quibus non est pastor. Et in genere fœminino נְפֹצָה 1. Sam. 18. Erat ibi bellum dispersum super facie totius terræ.

In secunda coniugatione פּוֹצֵץ Ierem. 23. Nunquid sic est uerbum meum sicut ignis, ait Iehoua, & sicut malleus, qui disperget rupem.

In tertia coniugatione הֵפִיץ Deuter. 4. Et disperget Iehoua uos in populos. Iesaiæ 24. Et disperget habitatores eius. & cap. 28. Et disperget uitiam. Genesis 11. Et dispersit Iehoua eos inde super faciem uniuersæ terræ. 2. Samuelis 22. & Psalm. 18. Et emisit sagittas & dispersit eas. Iob 49. Disperge furores iræ tuæ. Iesaiæ 41. Et turbo disperget eos. Habakuk 3. Et turbidi erant ad dispergendum. Legitur tamen etiam neutraliter, quando uidelicet post se non regit accusatiuum. Gen. 5. Et dispersus est populus in omnem terram Ægypti. 1. Sam. 13. Et dispersus est populus ab eo. Iob 38. Dispergetur Orientalis super terram.

Participium præsens מֵפִיץ dispergens, dispersor. Nahum 2. Ascendit dispersor super superficiem tuam. Vsurpatur etiam nominaliter de quo infra. Et pluraliter מְפִיצִים Iere. 23. Qui dispergunt oues pascui mei.

In quarta coniugatione הִתְפּוֹצֵץ Habakuk 3. Et dispersi sunt montes æternitatis. Verbum geminatum פִּצְפֵּץ Iob 16. Et apprehendit ceruicem meam, & concussit me.

INDE NOMINA.

מֵפִיץ Nomen participiale, dispersor, quo nomine Hebræi malleum uocant. Prouerb. 25. Malleus & gladius, & sagitta acuta. Nahum 2. Ascendit dispersor super superficiem tuam.

תְּפוּצוֹת Dispersiones. Iere. 25. Ad mactandum etiam dispersiones uestras.

1212

פּוּק Verbum est meson, tamq; in bonam, q; malam partē accipitur. Deinde est uel dantis uel accipientis, ideo cum de dante dicitur exponi potest, uerbo abstulit, desumpsit, deprompsit, sin autem de accipiēte dicitur, uerbo abstulit, desumpsit. In prima coniugatione tantum semel de dando in malam partem accipitur. Iesaiæ 28. Eructauerunt iudicium.

In tertia coniugatione הֵפִיק Iesaiæ 58. Si deprompseris esurienti animam tuam. De accipiente. Prouerbiorum 3. Bene homini qui inuenit sapientiam, & aliunde depromit intelligentiam. Psalm. 140. Ne concedas Iehoua desideria improborum, cogitationem eorum ne sinas proferre, id est in opus. Item quando post se habet ablatiuum mediante præpositione mem, tum semper significat aliunde sumere, seu assequi. Psalm. 144. Penuria nostra plena depromentia ex cibo ad cibum, id est, sumentia ex ista specie edulij, & mox ad aliam uenientia etiam ex illa specie. Prouerbiorum 8. Qui inuenit me, inuenit uitam: & depromit beneuolentiam à Iehoua, id est, Dominus erit ei promptuarium, ex quo accipiet, quicquid ei placuerit. & cap. 18. Qui inuenit uxorem, inuenit bonum & depromet beneuolentiam à Iehoua.

INDE NOMINA.

פִּיק Amotio de loco, dislocatio, luxatio. Nahum 2. Luxatio genuum.

פוּקָה Luxatio,dissolutio.1.Samuelis.25.Et non sit tibi dissolutio, & offendiculum cordis,sustentatori meo.

1213 פור

Labi,illabi,cadere.In hac prima coniugatione legitur tantum Infinitiuus.Iesa. 24.Labescendo illabetur terra.

In secunda coniugatione פוֹרֵר Labefactauit.Psalm.74. Tu labefactasti in potentia tua mare.

In tertia coniugatione, labefactauit.Et est contrariũ significatione uerbo הֵקִים erexit,ratificauit.Legitur autem præteritum triplici forma.Primo הֵפִיר Psal.33.Labefactauit consilium Gentium.Ezechiel.17.Et pactum meum,quod labefactauit. Secundo,transposita & mutata litera iod הֵפַר Iesaiæ 33.Labefactauit pactum, reprobauit ciuitates.Ezech.17.Eo quòd labefactauit pactum eius.Num.30.Et labefactauerit uotum eius.Deut.31.Et deseret me,& labefactabit pactum meum. Tertio in distinctione sententiæ הֵפַר Num.15.Et mandatum eius labefactauit.Et in fine sententiæ mutat pathah in cametz הֵפָר Gen. 17.Et quod pactum meum labefactauit.Cæterum in reliquis modis & temporibus plerunq; habet in secũda zere. Num.30.Si autem labefactando labefactauerit uota uir ille.Iesaiæ 14. Iehoua exercitum consulet,& quis labefactabit.Prouerbiorum 15. Labefactare cogitationes in non consilio,id est, labefactatio. Numeri 30. Omne uotum,& omne iuramentum quod constringit,ut affligatur anima,maritus eius post hoc ratificare uel labefactare. Et ex hoc loco propria ex uerbo contrario significatio deprehenditur,nempe quod labefactare significet, sicut uerbũ הֵקִים significat aliquid stabilire,& confirmare.Quemadmodũ & Paulus Apostolus hac uerborũ antithesi delectatus est.Rom.3.Legẽ igitur irritam facimus per fidem? absit,imo legem stabilimus. Et in eodem capite uerbo הפיר quoq; usus est. Num, inquiens, incredulitas illorum fidem dei faciet irritam? absit,imo deus sit uerax, omnis autem homo mendax. Item Galatas 3. Hoc autem dico testamentum ante comprobatum à deo erga Christum,lex quæ post annos quadringentos & triginta cœpit, non facit irritum,ut abroget promissionem &c. Legitur tamen semel neutraliter & commodius uerti non potest,nisi uerbo excidendi.Ecclesiast.12. Et excidit uoluptas.Sic Paulus Apostolus ut prius reddidit uerbo καταργέω, ita quando neutraliter ponitur reddidit uerbo ἐκπίπτω. ut Rom.9. Non autem hæc loquor, quòd exciderit sermo Dei.Item 1.Corinth.13. Charitas nũquam excidit, siue prophetiæ abolebuntur,siue linguæ cessabunt, siue scientia abolebitur, &c. Hinc iterum propria huius uerbi significatio conspicitur,& econtra Pauli phrasis intelligitur.

Participium præsens מֵפֵר Iob 5.Ipse labefactat cogitationes astutorum. Iesaiæ 44.Labefactat uentura Diuinorum.

In uoce passiua הֻפַר Iesaiæ 8.Inibis consilium, & labefactabitur. Iere.33. Etiam pactum meum labefactabitur cum Dauid seruo meo. Zachariæ 11. Et labefactatum est in die illo.

In quarta coniugatione הִתְפּוֹרֵר Iesa.24.Labefactando labefactabitur terra.

Verbum geminatum פַּרְפַּר Iob 16.Felix eram, sed labefactauit me, apprehenditq; ceruice mea & concussit me.

INDE NOMINA.

פּוּר Idem quod גּוֹרָל sors à casu,quòd in uas seu dolium inijcitur. Esther 3.Mense primo,hic est mensis Nisan anno duodecimo regis Ahasueri iniecta est Pur, hoc est, sors. Et pluraliter פּוּרִים Esther 9.Ideo uocarunt dies illos Purim,id est, sortium, iuxta nomen Pur.Legitur ibidem etiam פֻּרִים Et ut obseruarent dies illos Pyrim temporibus suis. Et in forma fœminina פּוּרָה dolium, uas,in quod inijciuntur uuæ calcandæ.Iesaiæ 63.Dolium calcaui solus,ex populis meis non est quisquam mecum.Chaldæus transtulit מַעְצַרָא id est,torcular. Haggei 2. Veniens ad lacum ut hauriat quinquaginta dolium,id est,dolia,& erunt uiginti.

פָּרוּר Olla,lebes,in quam inijciuntur carnes.Numeri 11. Coquebant in olla.Iudicum 6.

Et

1214 Et ius posuit in olla.1.Sam.2.Vel in cacabum,uel in ollam.

פּרשׁ Ex petulantia expatiatus est, diuagatus est, lasciuiuit,luxuriatus est. congruit significatione cum uerbis פּשׂה & פּרץ nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant.Iere.50.Lasciuietis sicut uitula graminis. Habakuk 1.Et lasciuiunt equites eius.Malachię 4.Et exibitis & lasciuietis uelut uituli saginę.

In uoce passiua נפוש diffusus est.Nahum 3.Diffusi sunt populus tuus super mõtibus,& non est collector.Non est culpæ sed pœnæ.

INDE NOMINA.

פּשׁ Lasciuia,luxuria,petulãtia.Iob 35.Neq; cognitionem habet in lasciuiam nimiam.

פּישׁון Vnus ex quatuor fluuijs Paradisi, qui Indiam circuit,& à nostris Ganges dicitur, habet autem hanc appellationem ab incremento aquarum, & inundatione. Nam & Plinius lib.5.Naturalis historiæ in eum undeuiginti amnes fluere testatur. Eius mentionem facit Moses.Genes.2.

פִּשְׁתָּה Linum, à lasciuia dictum, qua in folliculos luxuriat, ex quo conficiuntur uestes prophanæ, nam in sacris usus lini, quod בד uocatur.Exo.9.Linum & hordeum nõ sunt percussa,quia hordeum aristam,& linum folliculos habebat. Iesaiæ 42.Et linum fumigans non extinguet. & cap.43. Extincti sunt quasi linum. Cum affixis abijcit literam he. Oseæ 2.Dantes lanam meam & linum meum. Et pluraliter פִּשְׁתִּים Leuitic.13.De ueste lanæ & lini.Et iterum:In ueste lanæ,& in ueste lini. Deuterono.22.Non indues contextum lana & lino simul.Iudicum 15.Et erant funes super brachijs ipsius uelut lina,quæ accenduntur igni. Prouerb.31.Quærit lanam & lina. Iesaiæ 19. Qui operantur lina. Et in statu regiminis פִּשְׁתֵּי Iosue 2.Et abscondit eos in lina ligni,quæ collocauerat sibi super tecto,id est lina stipulæ seu caulis.Fortasse illud est linum de quo Plinius lib.19.cap.1.in hæc uerba scribit.Superior pars Ægypti in Arabia uergens gignit fruticẽ,quem aliqui Gossopion uocant,plures Xylon,& ideo lina inde facta xylina &c.

פּות Cardo ostij.sed de hoc quære in themate suo פָּנָה.

1215

פָּזַז Videtur significatione non multum abludere à uerbo עָזַז & significare confirmari,consolidari. Genesis 49.Et consolidata sunt brachia manuum eius à manibus fortis Iacob.

In secunda coniugatione legitur participium præsens מְפַזֵּז 2.Sam.6.Et uidebat regem Dauid obfirmãtem se,& saltantem coram Iehoua,pro quo paulo ante scripserat.Et Dauid saltabat tota potentia.

INDE NOMINA.

פָּז Absolutè,sine adiuncto,appellatiuum auri optimi & mundissimi, quod uidelicet soliditatem habet præ cæteris,nec minuitur neque consumitur igni,nisi à loco ubi foditur dictum malis.Alij Gemmam,alij margaritam esse censent.Iob 28.Et commutatio eius uas paz. Psalm.19. Desiderabilia supra aurum & supra paz multum. Psalm.21.Imponens capiti eius coronam paz.Psalm.119. Propterea dilexi mãdata tua supra aurum,& supra paz.Prouerb.8.Melior est fructus meus,quàm aurum,& quàm paz.Cãticorum 5.Caput eius est aurum paz.Et iterum,Et fundatę super basibus paz.Iesaiæ 13.Preciosiorem faciam uirum supra paz.Thren.4.Filij Zion preciosi strati cum paz.

אוּפָז Nomen loci ubi solidissimum ac optimum nascitur aurum.Ierem.10.Et aurum apportabitur ex Vphaz.aliqui arbitrantur positum pro אוֹפִיר Daniel.10.Et lumbi eius accincti cum auro Vphaz.

מוּפָז Apparet esse nomen participiale passiuæ uocis tertiæ coniugationis. 1.Regum 10.Et operuit illud auro solidissimo. pro quo 2.Paralipom.9. positum est aurum טָהוֹר mundum.

1213

פָּזַר Significatione congruit cum uerbis פָּרַץ & בָּזַר פָּזַר פָּרַס nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant. Significat autem rumpere, disrumpere, distrahere, dispergere. Legitur in prima coniugatione uoce actiua participium

pium præteritum generis fœminini פְּזוּרָה Ieremiæ 50. Grex dispersus Israel, quem leones fugauerunt.

In uoce passiua נִפְזַר Psal. 141. Sic dispersa sunt ossa nostra in infernum.

In secunda coniugatione פִּזַּר Psal. 53. Quoniam deus dissipauit ossa obsidentis te. Psal. 89. Brachio potentiæ dispersisti inimicos tuos. Psal. 112. Fregit, dedit egentibus. Psal. 147. Pruinam sicut cinerem sparsit. Iere. 3. Et sparsisti uias ad alienos sub omni arbore frondosa. Ioelis 4. Propter hæreditatem meam Israel, quam disperserunt in gentes.

Participiũ præteritum מְפֻזָּר Esther 3. Et hic populus unus est distractus & dispersus inter populos in omnibus prouincijs regni tui.

1217 פָּחַד Vt litera tantum ultima, ita modo tantum significandi differunt inter se פָּחַד & פָּחֵד Significat autem uel metu mali trepidare, uel reuerentia seu admiratione & stupore moueri, & quasi obstupescere. Nos reddemus uerbo expauescere. Et cõstruitur bifariam uel cum ablatiuo mediante præpositione mem. Psal. 27. Deus est munimentum meum à quo expauescam. Psal. 119. Et à uerbis tuis expauit cor meum. Iesaiæ 19. Et expauescet ab agitatione manus Iehoua. & cap. 60. Etiam expauescet, & dilatabit se cor tuum. Deut. 28. Et expauescet nocte ac die, neq; confirmaberis in uita tua. Et iterũ: Propter pauorem cordis, quo expauesces. Iob 3. Quoniam pauor quo expauisti etiã eueniet mihi. Psal. 14. Ibi expauerũt pauore, quia Iehoua est in generatione iusti. Secundo, cum accusatiuo mediante præpositione אֶל Iesaiæ 19. Omnis qui recordatus fuerit eius, ad eam expauescet. Ieremiæ 36. Et factum est cum audissent omnia uerba expauerunt unusquisque ad proximum suum, id est pauidi conuerterunt se alius ad alium. Similiter, Oseæ 3. Et expauescent ad Iehoua & ad bonitatem eius.

In secunda cõiugatione פִּחֵד Iesaiæ 51. Et expauisti iugiter tota die à furore exugentis. Participium præsens מְפַחֵד Prouerbiorum 28. Beatus homo qui expauescit semper.

In tertia cõiugatione הִפְחִיד Iob 4. Et multitudinẽ ossiũ meorũ expauescere fecit.

INDE NOMEN.

פַּחַד Nomen masculini generis. Pauor, & usurpatur primo pro ipso Deo, cui soli pauor, id est cultus & reuerentia debetur. Genes. 31. Nisi deus patris mei, deus Abraham, & pauor Izhak fuisset mecum. Et mox iterum, Et iurauit Iacob per pauorem patris sui Izhak, aliàs accipitur pro pauore, ut est qualitas seu accidẽs. Exod. 15. Cadat super eos formido & pauor. 1. Sam. 11. Et cecidit pauor Iehoua super populum. Psal. 31. Et pauor eram notis meis. Psalm. 36. Non est pauor Dei coram oculis eius. Psal. 53. Ibi expauerunt pauore, ubi non erat pauor. Et in distinctione sententiæ פָּחַד Iob 21. Domus eorum sunt in pace absque pauore. In statu affixorum mutat tantum alteram uocem in seua. Psal. 119. Horruit præ pauore tui caro mea. Et pluraliter פְּחָדִים Iob 15. Vox pauorum in auribus eius. Et cum affixo significat testiculos, quod sunt sedes pauoris, & ad periculum exhorreant. Iob 40. Nerui testiculorum eius constricti sunt. Et in forma fœminina פַּחְדָּה quod cum affixo legitur Iere. 2. Et non est pauor mei apud te, ait Sustentator Iehoua.

1218 פֶּחָה Vt ex omnibus scripturæ locis conijcere licebit, deinde etiam terminatione nominis, uox est peregrina, & communis Syris, Assyrijs, Persis, & Chaldæis, & ualet idem quod dux, princeps, præfectus, prouincialis. Nehemiæ 13. Panem principis non comedi. Et in statu regiminis פַּחַת Esdræ 2. Filij principis Moab. Legitur tamen hac forma extra regimen. 2. Regum 18. Et quomodo retundes faciem principis unius seruorum Sustentatoris mei minorum. Nehemię 3. Ad sedem principis trans flumen. Et scribitur semel cum cametz פַּחַת Haggæi 1. Ad Zerubabel filium Sealtiel principem Iehuda. Et cum affixo Nehemiæ 5. Qui mandauit mihi ut essent princeps eorum in terra Iehuda. Et pluraliter פַּחוֹת & פַּחוֹת 1. Regum 10. Et omnes reges Arabiæ, & principes terrę. Neh. 5. Principes autem primi, qui fuerunt ante me. 1. Reg. 20. Remoue reges de loco suo, & constitue principes pro

pro illis. Ierem. 51. Confregi per te principes & dominos. Legitur etiam pluraliter פַּחֲוֹת Esdræ 8. Et dederũt edicta regis, Satrapis regis & principibus trans flumen. Nehe. 2. Epistolas dent mihi ad principes trans flumen.

1219 פחז

Significatione quãdam habet affinitatem cum uerbo פָּחַד sicut & ultimæ utriusque literæ quandam inter se habent cognationem, nisi quod modo significãdi differant. ut enim פָּחַד præcipitantiam ex metu, aut reuerẽtia notat, ita פָּחַז notat præcipitantiam ex temeritate & audacia in actione. Legitur ex eo tantum participium præsens pluralis numeri פּוֹחֲזִים Iudicum 9. Et conduxit illis Abimelech uiros uacuos, & temerarios, qui abierunt post ipsum. Zophoniæ 3. Prophetæ eius sunt temerarij, &c.

INDE NOMINA.

פַּחַז Leuis, temerarius, præceps, qui audacter & inconsiderate pro affectu suo fertur. Genes. 49. Præceps uelut aqua.

פַּחֲזוּת Leuitas, temeritas, præcipitantia. Ier. 23. Qui seducunt populũ meũ mendacijs suis, & temeritate sua, cum ego non miserim eos.

פֶּחָם Vide in themate suo פחם.

פַּחַת Fouea. uide in themate suo פחת.

1220 פטר

Semel legitur transitiue, & significat dimittere aperiẽdo loco, in quo erat prius retentũ. Et differt modo significandi à uerbis פָּתַר פָּרַט & פֵּרַשׂ 2. Paral. 23. Quia non dimisit Iehoiada sacerdos cohortes. In alijs locis usurpatur neutraliter. 1. Samuel. 19. Sed erupit è conspectu Saulis.

Participium præsens פּוֹטֵר Prouerbiorum 17. Qui dimittit aquas principium est reprehensionis.

Participium præteritum פְּטוּרִים 1. Paralipom. 9. Qui erant capita patrum leuitarum in exedris, dimissi, &c. Et in statu regiminis פְּטוּרֵי 1. Regum 6. Et aperturas florum.

In tertia coniugatione הִפְטִיר Psalm. 22. Apertionem faciebant in labio, mouebant caput.

INDE NOMEN.

פֶּטֶר Nomen masculiui generis, apertio, eruptio, id est, homo seu animal, quod aperit uuluam matris. Exod. 13. Sanctifica mihi omne primogenitum, apertionem cuiusque uuluæ in filijs Israel, tam in homine, quàm in iumento, id est, quod primo aperit uterum matris. Et Lucas euangelista citans hanc legem uertit Græce διανοῖγον μήτραν, id est, adaperiens uuluam. Et in genere fœminino פִּטְרָה quod in statu regiminis פִּטְרַת legitur. Num. 8. Pro apertione cuiusque uuluæ primogenito quocũque de filijs Israel.

1221 פטיש

Malleus, scilicet magnus, & ponderosus, quo aliquid cõquassatur. & cõuenit cum Germanico ein patscher, der da patschet & cum Hebraicis משש & טָפַשׁ Iesa. 42. Qui expolit malleo laminam ictu. Ierem. 23. Et sicut malleus, qui dissipat rupem. & cap. 50. Et confringetur malleus uniuersæ terræ.

1222 פיד

Exitium, interitus. Iob 31. Si lætatus sum in interitu odientiũ me. Prou. 24. Quando subito consurget calamitas eorum, & interitum utriusque quis nouit. Et cũ affixo legitur semel. Iob 30. Non est in interitu suo illis clamor, &c. Arbitror aũt habere contrariam significationem uerbo פָּדָה & talem significare interitũ, ex quo nemo possit aut redimi aut liberari.

1223 פים

Pinguedo, omentum, aruina. Psal. 17. E pinguedine sua loquuntur superbe. quã quam alij omnes sic exponunt ex ore suo loquuntur in superbia. Et in forma fœminina פִּימָה Iob 15. Quia operuit faciem suam adipe suo, & fecit omentum super ilijs.

1224 פכה

Legitur uerbaliter tantum in participio præsenti מְפַכִּים & significatione quadrat cum uerbo בָּכָה quod lacrymari, effundere liquorem significat. Ezech. 47. Et ecce aquæ destillabant ex latere dextro.

INDE

INDE NOMEN.

פַּךְ Vas è quo oleum destillat, seu effluit. Hieronymus uertit lenticulam. 1. Samuelis 10. Et accepit Samuel lenticulam olei. 2. Regum 9. Et accipe lenticulam olei huius in manum tuam.

1225 פָּלַל Ex circumstantijs, & coniecturis casum seu causam considerauit, seu cognouit & iudicauit. Congruit cum uerbo נָפַל id est, incidit, scilicet in mentem. & contrariam omnino significationem habet uerbis פָּלָה & פָּלָא Gen. 48. Et dixit Israel ad Ioseph uidere faciem tuam non iudicaui, & ecce ostendit mihi deus etiam semen tuum. 1. Sam. 2. Si deliquerit uir contra uirum, etiã magistratus iudicabit eũ, &c. Psal. 106. Stetit Pinhas & iudicauit, & retenta est plaga. Ezech. 16. Etiam tu sustine ignominiam tuam, quæ iudicasti sororem tuam.

In quarta coniugatione הִתְפַּלֵּל oratione causam suam seu negocium suum ad deum detulit. Et non intelligitur de qualibet ad quemuis oratione, sed de illa tantum, quæ battologiæ contraria est, & ad deum dirigitur. Licebit autem uertere uel uerbo precãdi, uel obsecrandi, uel orandi, uel interpellandi, q Hebreo fere conuenit. Varie autem construitur, sicut deinceps ostendemus. Primo, ponit interdum absolute. 1. Sam. 2. Et orauit Hanna dicens. Exultauit cor meum, &c. 2. Regum 6. Et orauit Elisæus & dixit Iehoua aperi nunc oculos eius. 2. Paralip. 7. Si humiliatus fuerit populus meus, & orauerit. Secundo cum אֶל Gen. 20. Et interpellauit Abraham ad deum, & sanauit deus Abimelech. Num. 11. Et clamauit populus ad Mosen, & interpellauit Mose ad Iehoua. Deut. 9. Et interpellaui ad Iehoua & dixi. Sustentator Iehoua ne perdas populum tuum. 1. Reg. 8. Ad celebrandũ nomen tuum, & ad orandum, & obsecrandum ad te in domo ista. 2. Reg. 19. & Ies. 37. Pro quo interpellasti ad me de Sennacherib audiui. Loquitur propheta in persona dei cuius legatione fungebatur. 1. Samuelis 1. Pro puero isto oraui. Tertio cum עַל 1. Samuelis 1. Et orabat ad Iehoua, & flendo flebat. Et mox iterum: Vt orarem ad Iehoua. ualet tamẽ idem quod super, seu, pro. Psal. 32. Super hoc orabit omnis pius ad te. Quarto cum lamed, ad. Dan. 9. Et oraui ad Iehoua deum meum. Vel ualet pro. 1. Sam. 2. Si contra Iehoua deliquerit uir, quis orabit pro eo, uel, quis patrocinabitur ei, uel, quis interpellabit pro eo.

Quinto cum בְּעַד id est, pro. Gen. 20. Et orabit pro te & uiues. 1. Sam. 7. Et interpellabit pro uobis ad Iehoua. 1. Samuel. 12. Intercede pro seruis tuis apud Iehoua. Iob 42. Cum ipse oraret pro amicis suis. Psalm. 72. Et orabit pro ipso semper, id est, pro regno ipsius.

Participium præsens מִתְפַּלֵּל Nehemiæ 1. Audi orationem serui tui, quam ego oro coram te.

INDE NOMINA.

פְּלִילִים Arbitri, iudices, ad quos defertur causa cum omnibus suis circumstantijs cognoscenda. Exo. 21. Mulctando multabitur secundum q imposuerit ei maritus mulieris, & dabit iuxta arbitros. i. arbitrorum sententiam. Deut. 32. Etiam inimici nostri sunt iudices. Iob 31. Quia hoc est scelus, & hæc est iniquitas pro iudicibus. Et per apocopen literæ mem פְּלִילִי Iob 31. Etiam hæc est iniquitas pro iudicibus.

פְּלִילָת Iudicium. Iesaiæ 16. Facite iudicium. Et in genere fœminino פְּלִילָה Iesaiæ 28. Euomuerunt iudicium.

תְּפִלָּה Oratio, precatio, in qua deo causa nostra exponitur. Et opponitur battologiæ. 1. Reg. 8. Omnis oratio. Iesaiæ 56. Domus mea domus orationis uocabitur. In statu regiminis תְּפִלַּת 1. Regum 8. Respicias igitur ad orationem serui tui. Prouerbiorum 15. Oratio rectorum beneplacitum eius. Et cum affixis. Ps. 6. Orationẽ meam suscipiet. Prouerbiorum 28. Oratio eius abominatio. Et pluraliter תְּפִלּוֹת Psalm. 72. Finiunt orationes Dauid filij Isai. Et nostri Iudæi uocant hoc nomine ligacula illa, quæ oraturi fronti & brachio alligant, ut his admoneantur preceptorum dei, & tu poteris oraria appellare, sed de hoc supra in nomine טֹטָפוֹת.

1226 בָּלָא In prima coniugatione tantum est usitatum in uoce passiua נִפְלָא atque propriè signi-

gnificat intransitiuè esse magis arduum, esse excelsius, quàm quod homines ratiocinatione assequi, aut arte aut factis præstare possunt, ut factum seu opus extra & supra communem naturę cursum, rationem, intellectum, iudicium, possibilitatem positum, cuius nulla causa aut ratio dari potest. Estq; contrariæ significationis uerbo פלל congruit autem significatione cum uerbo פָּלָה nisi ꝙ ut forma parũ, ita modo tantum significandi inter se differant. Prouerbiorum 30. Tria ista ardua sunt supra me, id est, excedunt captum & intellectum meum. Deut. 17. Si ardua erit supra te causa in iudicio. Gen. 18. Nunquid arduum erit supra Iehoua quicquã. Quæ uerba Gabriel angelus ad Mariam uirginem repetens, Lucas euangelista cap. 1. Græco uerbo ἀδυνατήσει reddidit. Non erit impossibile apud deum omne uerbum. Ieremię 32. Heu Sustentator Iehoua, ecce tu fecisti cœlos & terram in magna tua uirtute, & in brachio tuo extento, non est arduum supra te quicquam. 2. Sam. 13. Et arduum erat in oculis Amnon facere ei quicquam. 2. Sam. 1. Arduus fuit amor tui mihi supra amorem mulierum.

Participium generis fœminini נִפְלֵאת quod tamen nominaliter sumitur. Deut. 30. Nam præceptum istud, quod ego pręcipio tibi hodie, non est arduum supra te. Item in alia forma נִפְלָאת Psalm. 118. Hoc est arduũ in oculis nostris. Interpres Matthæi Euangelistæ cap. 21. uertit Græce θαυμαστή, id est, mirabile. Et pluraliter נִפְלָאוֹת ardua, excelsa. uocãt autem Hebręi hoc nomine miracula seu mirabilia, eò ꝙ supra rationem & ordinem naturæ, contra & supra artem & facultatem humanam, sola dei omnipotentia fiunt, quæq; nullis causis nullisq; circumstãtijs cognosci & iudicari, sed sola fide comprehendi possunt. Exod. 34. Et faciã ardua, quæ nõ creata sunt in uniuersa terra. Iosue 3. Quoniã cras faciet Iehoua in medio uestri ardua. Iob 42. Iudicaui, quod nõ intelligo ardua supra me. Psal. 72. Benedictus Iehoua deus deus Israel, qui facit ardua solus. Psal. 131. Neq; ambulo in arduis supra me.

In statu regiminis & affixorum mutat cametz in seua נִפְלְאוֹת Iob 37. Sta & considera ardua dei. Exod. 3. Et mittam manum meam, & percutiam Ægyptum in omnibus arduis meis quæ facturus sum in medio eius.

In secunda coniugatione פִּלֵּא arduum fecit. Leuit. 22. Ad arduum faciendum uotum. Num. 15. Et arduum faciendum uotum.

In tertia coniugatione הִפְלִיא aliquid arduum fecit. Leuit. 27. Si quis arduum fecerit uotum. 2. Paral. 26. Et egressum est nomen eius in longinquum eò quod arduum fecit ei auxilium, id est, excellens. Psal. 31. Benedictus Iehoua, quoniam arduũ fecit pium suum sibi in ciuitate munitionis. Iesaię 28. Qui excellens fecit iudicium. Ioel. 2. Laudabitis nomen Iehoua dei uestri, qui fecit uobiscum excellenter.

Participium pręsens מַפְלִיא Iud. 13. Et angelus erat excellens faciendo.

In quarta cõiugatione הִתְפַּלָּא Iob 10. Et rursum arduũ exhibebis te in me. s. puniẽdo.

INDE NOMINA.

פֶּלֶא Primo, attribuitur filio dei, id est, arduus, ardua & mirafaciens. Iesaię 11. Arduus, cõsiliarius. Deinde in reliquis locis omnibus ponitur abstractiue & collectiue. Exo. 15. Quis sicut tu gloriosus in sanctitate, uenerandus laudibus, faciens ardua. Psal. 77. Tu deus facis ardua. Psal. 88. An mortuis facis ardua. In statu affixorũ mutat prius sægol in hirik, & alterum in seua. Psal. 77. Memor ero ab antiquo arduorum tuorum. Ps. 88. Nunquid cognoscentur in obscuro ardua tua. Et pluraliter in forma fœminea פְּלָאוֹת Psal. 119. Ardua sunt testimonia tua, propterea obseruauit ea anima mea. Dan. 12. Vsquequo erit finis arduorum, id est, mirabilium. Et in forma masculea פְּלָאִים Thren. 1. Et descendit in arduis, neq; est ei consolator.

פְּלִאִית Pro פְּלִיאָה Psal. 139. Ardua cognitio supra me.

פֶּלְאִי Nomen adiectiuum. Iud. 13. Cur sic quæris de nomine meo, quod est arduum.

נִפְלֵאת Vide supra in participio primæ coniugationis.

מִפְלָאוֹת Ardua, excellentia. Iob 37. An cognoscis disgregationes nubium, ardua quæ perfecti norunt.

הַפְלֵא Formam habet Infinitiui tertiæ coniugationis, qui tamen nominaliter usurpatur. 2.Paralipom.2.Quia domus quam ego ędifico magna est, & ardua. Iesaiæ.29.Propterea ego adÿciam excelsum facere populũ istum arduum, scilicet & excelsum.

1227 פלג

Legitur in prima coniugatione tantum uoce passiua semel נִפְלַג Et significat dispartiri in multas partes, siue res. Et modo tantũ significandi differt à uerbo פָּלָה Gen.10.Nomen unius Pæleg, quia in diebus eius dispartita est terra.

In secunda coniugatione פִּלַּג Iob 38.Quis dispartitus est imbri alueum.Psal.55. Dispartire linguam eorum.

INDE NOMINA.

פֶּלֶג Partitio, hoc autem nomine Hebræi uocant partitiones aquarum, quos nos riuos seu riuulos uocamus.Psalm. 65. Riuus dei plenus est aquis. Et pluraliter פְּלָגִים Iesaiæ 30. Et super omni colle riui, fluenta aquarum. Et in statu regiminis פַּלְגֵי Psal.1.Et erit uelut arbor plantata ad riuos aquarum. Prouerbiorum 5. Erumpant fortes tui forâs, & in plateas riui aquarum.Iob 29.Et petra effundebat apud me riuos olei. Et cum affixis seruat priores duas uoces pluralis numeri status absoluti. Ps.45.Riui eius lætificabunt ciuitatem dei.Legitur tamen pluraliter etiã in forma fœminea, fortificata litera lamed פְּלַגּוֹת Iudicum 5. In partitionibus Ruben erant magni.Iob 20.Non uidebit in riuos, flumina, torrẽtes mellis & butyri.Et ut hic addam, quod Græci & post illos Latini nulla tamen uocabuli etymologia, & origine mare dixerunt Pelagũ arbitror à Iepetho accepisse, qui Hebręa lingua hoc nomine mare appellauit, eo ꝙ in multas terræ partes dispartitum est. Et ut Eccl.ca.1. inquit: In illud sese ex omnibus terræ partibus flumina exonerant, & ex eo rursum ad easdem refluunt.

פְּלֻגָּה Partitio. quod in statu regiminis פְּלֻגַּת legitur.2.Paralip.35. Et state in sanctitate ad partitionem domus patrum.

מִפְלַגּוֹת Partitiones.2.Paralip.35.Et sustulerunt holocausta, ut darent ea pro partitionibus secundum domos patrum.

פִּגּוּל Transpositione literarum.Res esculenta, quæ ab usu tanquam inquinamentum separata est. Alÿ abominationem, nos inquinationem, seu inquinamentum uocabimus.Leuit.7. Non imputabitur ei, inquinatio erit, & anima quæ comederit ex ea iniquitatem suam portabit.& cap.19.Et si comedendo comedetur in die tertia inquinatio est, non acceptabitur.Ezechielis 4.Neque uenit in os meum caro inquinationis. Et pluraliter פִּגֻּלִים Iesaiæ 65. Qui comedunt carnem suis & ius inquinationum.

פִּילֶגֶשׁ Pellex. quære inter tetragrammata.

1228 פלד

Eius plurale פְּלָדוֹת legitur semel, & proprie idem significat, quod לַפִּידִים literarum facta transpositione.Nahum 2.In igne tædarum currus, &c.

1229 פלה

Vt in forma פלא ita nec in ista forma legitˀ in prima cõiugatione, nisi uoce passiua נִפְלָה differuntꝙ inter se modo tantum significãdi. Significat enim arduũ, excellentem fieri.Exod.33.Et excellentes erimus ego, & populus tuus supra omnes populos, qui sunt, super superficie terræ.Ps.139.Gratias ago tibi quod mirũ in modum excellens factus sum seu excellenter segregatus sum.Et ut Paulus in epistola ad Romanos alludere uoluit ad nomen suum שָׁאוּל uocatus ad munus apostolicũ, ita quoꝗ eo quod dicit ἀφωρισμένος exprimere uoluit Pauli nomen, cum inquit: Segregatus in euangelium dei.Nam ut Hebræis uerbum hoc non simpliciter separare, sed ut excellentem & arduum segregare: ita Græcis ἀφορίζειν ut eximium secernere significat ut organum, scilicet electum. unde Medici ἀφορισμοὺς sententias uocant selectas.

In tertia coniugatione הִפְלָה arduum, excelsum, excellentem fecit. Exod.8. Et excellentem faciam in die illa terram Gosen, in qua consistit populus meus, ut nõ sit ibi musca.& cap.9.Et excellenter faciam inter peculium Israelis, & inter peculium

lium Ægyptiorum.Psal.4.Et scitote quoniam excellētem fecit Iehoua pium sibi. Psal.17.Excellere fac pios tuos,qui saluas sperantes.

INDE NOMINA.

פְּלֹנִי אַלְמֹנִי Certus aliquis locus,cuius tamen nomen data opera non exprimitur.Ruth 1. Accede huc & sede hic aliquo daher etwan.1.Sam.21.Et pueris notum feci locum quēdam.2.Reg.6.Et consultabat cum seruis suis dicēs,in loco quodā erit mansio mea.

פַּלְמֹנִי Dictio cōposita ex duobus superioribus corruptis,atq; idē Hebræis ualet,q Græcis δεῖνα,id est,quidam.Daniel.8.Et dixit unus sanctus ad quendam. Hāc phrasin à Christo usurpatam, Interpres Matthæi cap.26. ita expressit. Ite in ciuitatem πρὸς τὸν δεῖνα,id est,ad quendam.

1230 פלח Partitus est,in frusta seu partes discidit seu dirupit.& à uerbo פלג modo tātum significandi differt.Legitur autem in prima coniugatione tantum participium præsens פֹּלֵחַ Psal.141.Sicut auellens & findens ligna in terra.

In secunda coniugatione פִּלַּח discidit in frusta, seu partes.2. Reg.4. Et diuulsit in olla coctionis.Iob 16.Diuulsit renes meos,& non pepercit.Iob 39.Incuruantur, fœtus suos auellunt.Prouerb.7.Donec discindat sagitta iecur ipsius.

INDE NOMEN.

פֶּלַח Frustum,fragmen,fragmentum,pars dissecta seu diuulsa.Iud.9.Et proiecit mulier fragmen molæ superioris super caput Abimelech.Iob 41.Cor eius solidū ut lapis, & solidum sicut fragmen molæ inferioris.1.Sam.30.Et dederunt ei fragmē caricæ. Canticor.4.Sicut fragmen mali punici genæ tuæ.

1231 פלט Nedum significatione,uerumetiam modo significandi conuenit cū uerbo מלט Et licet literis initialibus differant,tamen utraq; est eiusdē instrumenti.Et significat etiam ex periculo seu malo euadere saluum. Et in prima coniugatione legitur tātum semel in uoce actiua.Ezech.7.Et euadent euasores earum.

In secunda coniugatione פִּלֵּט euadere fecit.Psal.17.Euadere fac animā meam è manu improbi.Psal.82.Euadere facite exhaustum.Ps.91.Quia mihi complacuit, ideo euadere faciam eum.Psal.32.Tu es latibulum mihi, ab aduersario munis me, acclamationibus euadere faciēdi circumdabis me.quanquam etiam nominaliter exponi possit,ut infra annotabimus.Psal.56.Propter iniquitatem euasionē facere eis.i.euasio eis.Mich.6.Et q euadere facies gladio,dabo.Iob 21.Euadere faciet uacca eius,& non abortiet,id est,edet fœtum saluum.

Participium præsens מְפַלֵּט euadere faciens.Ps.18.Et autor euasionis meæ, fortitudo mea.Psal.40.Autor euasionis meæ es tu.

In tertia coniugatione הִפְלִיט euadere fecit.Iesaiæ 5. Et apprehendet prædam, & euadere faciet,& non ereptor. Micheæ 1.Et apprehendes,& nō euadere facies.

INDE NOMINA.

פָּלִיט Euasor,id est,qui fugiendo ex periculo euadit.Gen.14.Et uenit euasor,& nunciauit ipsi Abram.Iosue 8.Et non reliquus mansit superstes & euasor.2.Regum.9.Ne egrediatur euasor de ciuitate. Et in plurali status absoluti seruat aliquando iod, interdum scribitur sine iod פְּלֵטִים uel פְּלִיטִים Num.21.Dedit filios eius euasores, id est,fugitiuos,qui euadunt ex patria.Ies.66. Et mittam ex eis euasores ad gentes: de apostolis dictum.Ier.51.Euasores à gladio, ite ne stetis. Tam in statu regiminis, quàm affixorum פְּלִיטֵי cum iod subscripto hirik.Iudicum 12.Quia dixerant tamē uos estis fugitiui Ephraim,id est, ad Ephraim.s.pro salute. Et mox iterum:Fugitiui Ephraim.Et actiue semel.Iesaiæ 45.Accedite pariter Saluatores gentium.

פַּלֵּט Infinitiuus qui nominaliter accipi potest pro euasione,saluatione.ut Psalm.32.Tu es latibulum mihi,ab aduersario munis me, acclamationibus euasionis circundas me.Ps.56.Propter iniquitatē euasio eis.sed de hoc supra in secunda coniugatione.

פְּלֵיטָה Euasio,& dicitur tam de homine,quàm re cum iod,exceptis paucis, quæ sine iod scribuntur פְּלֵטָה Gen.32.Et erit turma remanens in euasionem.Ezech.14.Et ecce remansit in ea euasio.Exod.10.Et comedet residuum euasionis. In statu regiminis פְּלֵיטַת 2.Reg.19.Euasio filiæ Iehuda, quæ remansit.Ies.10.Et euasio filiæ Iacob.

מִפְלָט Euasio.Psal.55.Accelerarem euasionem mihi à uento turbinis.

1232 פלך

Et in distinctione sententiæ פָּלֶךְ baculus,bacillus,fusum.2.Sam.3.Et non excidetur de domo Ioab fluidus,& leprosus & apprehendens in baculo. Prouer.31. Et manus eius sustinebunt fusum.Et in Nehemia ponitur pro regione,seu uico. Et fortasse est Chaldaicum.cap.3.Princeps dimidij uici Ierusalem. Item princeps uici Bethcorem.

1233 פלס

Regulauit,trutinauit.Psal.78.Regulabit semitam iræ suæ.Psal.58.Iniquitates manuum uestrarum regulabitis,id est,uultis habere pro iustitia.Prou.4.Regula semitam pedis tui.Ies.26.Semitam iusti regulabis.

Participium præsens מְפַלֵּס Prou.5.Et omnes semitas eius regulat.

INDE NOMINA.

פֶּלֶס Regula in bilibrio.Prouerb.16.Regula & lances,iudicium Iehoua.Iesa.40.Et ponderauit in libra montes.

מִפְלְשֵׂי Libramenta.Iob 37. An cognouisti libramenta nubium. ubi sin scriptum est pro samech.

1234 פלץ

Congruit significatione cum uerbo לָפַת nisi ꝙ ut forma, ita modo significãdi inter se discrepent.Legitur autem uerbaliter semel, & in quarta coniugatione הִתְפַּלֵּץ & significat tremere,cõtremiscere,horrere.Iob 9.Et colũnæ ipsius trement.

INDE NOMINA.

פַּלָּצוּת Tremor,horror.Iesa.21.Tremor terruit me.Iob 21.Et apprehendet carnem meam tremor.Ezech.17.Et operiet eos tremor.Ps.55.Operuit me tremor.

מִפְלֶצֶת Tremor,horror.Et spiritus Sanctus idolum hoc nomine uocat, ꝙ tremorem incutiat conscientijs. 1.Reg.15. Quia fecerat tremorem pro luco. Et in distinctione sententiæ מִפְלָצֶת 2.Paralip.15.Quia fecerat luco tremorem. Et cum affixo mutat prtus sægol in pathah,& alterum in seua.2.Paral.15.Et excidit Assa tremorem eius,& comminuit,& combussit in alueo Kidron.

תִּפְלֶצֶת Tremor.Ieremiæ 49.Tremor tui obruit me.

1235 פלש

Legitur tantum in quarta coniugatione הִתְפַּלֵּשׁ inuoluit se,uolutauit se, uersauit se.Ier.6.Voluta te in cinere.& cap.25.Vociferate,& uolutate uos.Ezech.27.Et in cinere uolutate uos.Mich.1.In puluere uoluta te.

INDE NOMINA.

פְּלִשְׁתִּים Populus,Philistæi,aliàs Palæstini.Moses tradit Philistæos & Capthorim natos ex filijs Mizraim,qui fuit filius Nimrod.Gen.10.Et idem repetitur.1.Paralip.1. Porro Ieremias cap.47.& Amos 9.Philistæos esse reliquias insulæ Caphthor, & ab illis Caphtorim eductos.Tenuerunt autem Philistæi regionem maritimam ad occidẽtem Iudeæ,quæ ab illis פְּלֶשֶׁת est dicta,in qua,ut quinꝗ fuerunt Satrapiæ,ita iuxta numerum earum quinꝗ etiã metropoles fuerunt.Azotus, Gaza,Askalon,Geth, & Accarus,ubi Satrapæ seu reguli ipsorum sederunt. sonat aũt פְּלִשְׁתִּים si etymologiam nominis spectes,Inuolutos in cineribus,id est,implicitos curis huius seculi.

פִּלֶגֶשׁ Inserta litera gimel.Pellex,concubina quæ uolutatur in coitu, atque ideo etiam à uiro in uxorem ducitur,sicut שֵׁגַל coniunx regia à subagitatione appellationem habet.sed uide de hoc nomine in themate פלג.

פֶּן Ne,quando.uide in themate suo פּוּן.

1236 פנן

Verbaliter non est in usu,nisi nomen pluralis numeri tantum.

פְּנִינִים Quod proprie margaritas seu uniones significat,eò quod sunt in anteriore parte concharum,quarum genus aliquod esse etiam Plinius refert,quæ primæ dicantur, maximusꝗ habetur respectus hauddubie appellatione ab Hebræis sumpta.Iob 28. Et tractus sapientiæ supra margaritarum, scilicet tractum. Prouerbiorum 3. Preciosior est sapientia, quàm margaritæ.& cap.28.Melior est sapientia, quam marga

ritæ

ritæ. Threnorum 4. Rubuerunt ſpecie ſupra margaritas. Ex his locis perſpicuum eſt Margaritas olim in maximo fuiſſe precio. Sicut & Plinius, & alij ſcriptores teſtantur. & ex iſtis uerbis Apocalypſis cap. 17. ſumi poteſt. Et mulier erat circundata purpura, & coccino, & inaurata auro & lapide precioſo, & margaritis, ubi per gradationem res precioſæ enumerantur, & alia aliam precio excellit. Hoc autem ideo refero, ut cognoſcas hoc nomen non niſi forma & modo ſignificandi differre à uerbo פָּנָה.

נִפַּח Angulus, pinna. Sed ad uerbum פָּנָה referam, ubi quærere poteris.

פָּנַג Ficus, alij ſpeciem quandã delicatiſſimi frumenti, ſeu polentæ eſſe ſcribunt, quibus Chaldæus ſuffragatur, & uериſimile eſt habere cognationem ſignificatione cum uerbo עָנַג ſed de hoc, & nomine פַּגִּים require in themate פָּגַג.

1237

פָּנָה Aſpexit, reſpexit, aſpectum ſeu reſpectum habuit, ut quando quis faciem ſuam, & oculos ad aliam perſonam, ſeu rem aduertit. Vnde etiam uerbo aduertendi commode interdum transferre licebit. Atque hanc ſignificationem etiã eius deriuata retinent, & communem habet cum themate פנן ſignificationem. Similiter à uerbo פּוּן modo tantum ſignificandi uariat. Deut. 31. Qui reſpexit ad deos alienos. Pſal. 102. Quia reſpexit ad orationem oppreſſi. Canticor. 6. Quo reſpexit dilectus meus. Eccl. 2. Et reſpexi ut uiderem ſapientiam. Numeri 14. Cras reſpicite, & proficiſcemini in deſertum. Ieremiæ 5. Quia uerterunt ad me ceruicem, & non faciem. Et cap. 6. Quia aduertit ſe dies, ſcilicet ad introitum. Pſal. 25. Reſpice ad me. Deu. 30. Et ſi uerterit ſe cor tuum. Iob 36. Caue ne reſpicias ad iniquitatem. Iudic. 6. Et reſpexit in eum Iehoua. 1. Reg. 10. Et uertit ſe, & abijt in terram ſuam. pro quo 2. Paral. 9. ſubſtituit ſcriptor uerbum הָפַךְ Gen. 24. Ad reſpiciendum ueſperam, id eſt, cum reſpiceret ueſperam, quo tempore ingreditur ſol in thalamum ſuũ. Exod. 14. Et reuerſum eſt mare cum reſpiceret mane in locum ſuum. Pſalm. 46. Et adiuuabit eam Iehoua reſpicere auroram, id eſt, ad aſpectum auroræ. Haggei 1. Reſpicere ad multum. i. reſpiciebatis. Ezech. 17. Vt reſpiciant rami eius ad eam. & cap. 43. Et gradus eius reſpicere ad orientem, id eſt, reſpiciebant.

Participium præſens פֹּנֶה Deut. 29. Cuius cor declinat hodie à Iehoua. Ioſue 15. Ad aquilonem reſpicit. Ezech. 43. Ad portam reſpicientem uiam orientalem. Eſt tamen obiter hic adnotandum quod quater ſcribatur cum uau פּוֹנֶה ut Ezech. 8. & 11. & 47. & 2. Paralip. 25. Et pluraliter פֹּנִים Oſeæ 3. Et ipſi reſpiciunt ad deos alienos. 1. Reg. 7. Tres reſpicientes ad aquilonem, & tres reſpicientes ad occidentem. Et pluraliter in genere fœminino פּוֹנוֹת Ezechielis 46. Quæ reſpiciunt ad aquilonem.

In ſecunda coniugatione פִּנָּה contrariam primæ coniugationi ſignificationem habet. Significat enim remouere è conſpectu, ſeu uia, ſeu loco, quod ſit expurgando ſeu euacuando. Sophoniæ 3. Euacuauit inimicum tuum è terra, ut amplius non eſſet ibi. Geneſis 24. Et ego repurgaui domum. Pſalm. 80. Repurgaſti ante illam. Malachiæ 3. Repurgate uiam ante me. Ieſaiæ 40. Repurgate uiam Iehoua.

In tertia coniugatione הִפְנָה quando poſt ſe regit accuſatiuum, tum eſt, tranſitiuum. ut Ieremiæ 48. Quomodo aduertere fecit caudam ad caudam. 1. Samuelis 10. Cum aduerteret ipſe humerum ſuum. Quando uero ponitur abſolute, tũ eſt neutrum. Ier. 46. Fugerunt & non aduerterunt ſe. & cap. 49. Vertit ſe ut fugeret.

Participium præſens מַפְנֶה Nahum 2. State & non erat uertens ſe.

In uoce paſſiua הָפְנָה Ierem. 49. Fugite & uertite uos. Alij tamen ſic reddere malunt, fugite, uerſi ſunt. ſ. hoſtes. negantes Imperatiuum eſſe huic coniugationi.

Participium præſens מָפְנֶה Ezechielis 9. Veniebant de uia portæ ſuperioris uerſæ ad aquilonem.

INDE NOMINA.

פְּנִינִים Margaritæ, ſed de hoc ſupra in themate פָּנַן.

פִּנָּה Pinna, angulus, dicitur autẽ angulus non receſſus, ut uulgus accipit, ſed flexus ſeu

acies exterior ædificij, eò quod prostet, & sit in conspectu, imò uerius, quod ad diuersa loca respiciat. Atque Latini quoque dicunt pinnas muri annotante Gellio libro quinto cap. 6. Noctium Atticarum. Et euangelistæ Matthæus, & Lucas ubi describunt Christum à diabolo super pinnam templi ductum uerterunt πτερύγιον, quod ab ala nomen habet. Psal. 118. Lapis quem reiecerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli. Hoc prophetæ dictum in Christo completum, Christus & Apostoli allegantes reddiderunt γωνία. Prouerbiorum 7. Et apud omnem angulum insidiabatur. Ieremiæ 51. Et non capient ex te lapidem in angulum. In statu regiminis פִּנַּת Ieremiæ 31. Vsque ad angulum portæ equorum. Prouerbiorum 21. Melius est sedere super pinna tecti. Et cum affixis פִּנָּהּ Iob 38. Quis iecit lapidem anguli eius. Legitur in hoc statu semel sine thau perinde ac si esset deriuatũ à פֵּן Prouerbiorum 7. Transit per plateam apud angulum eius. Et pluraliter forma fœminea פִּנּוֹת Iob 1. Et tetigit quatuor angulos domus Sophoniæ 1. Super ciuitates munitas, & super pinnas excelsas. Et quia in angulis ponuntur maiores ac meliores lapides, qui duos parietes coniungant sustententq; ædificium, figurate transsumitur pro principibus, qui sunt ceu anguli populi. Iudicum 20. Et steterunt anguli populi. 1. Sam. 14. Accedite huc anguli earum. Legitur quoq; forma masculea פִּנִּים Zachar. 14. Vsq; ad portam angulorum.

פֶּה Os, oris proprie, per syncopen literæ nun, & differt à nomine פָּנִים sicut pars & totum, & importat semper respectum. Exod. 4. Quia grauis ore & lingua. Et iterum: Quis posuit os homini. Psalm. 115. Os illis & non loquuntur. Numeri 12. Ore ad os loquar illi. 1. Regum 19. Et omne os, quod non osculatum est illum. Et in statu regiminis ac affixorum mutat semper literam he in iod, & sægol in hirik. Psalmo 37. Os iusti loquitur sapientiam. Iesaiæ 1. Quia os Iehoua loquutum est. Prouerbiorum 10. Os improborum celabit iniquitatem. Genesis 45. Os meum loquitur ad uos. Psalm. 51. Et os meum annunciabit laudem tuam. Exod. 4. Et ego ero cum ore tuo, & cum ore eius. 2. Regum 4. Et posuit os suum super os eius. Ieremiæ 44. Omne uerbum quod egressum est ex ore nostro. Psalm. 17. Ore suo loquuti sunt in superbia.

Secundo, sumitur interdum pro ipso sermone, seu iussione, & mandato, quod ex ore procedit. Exo. 4. Erit tibi pro ore, pro quo cap. 7. substituitur נָבִיא propheta. Numeri 9. Super ore Iehoua proficiscebantur filij Israel, id est, iussione. Iosue 9. Vt pugnarent cum Iosua, & cum Israel ore uno, id est, uno consensu. 1. Regum 22. Ecce nunc uerba prophetarum uno ore bonum regi. Prouerbiorum 26. Et os blandum faciet eiectionem. Deut. 17. Super ore duorum testium. Prouerbio. 8. Et aquę non præterirent os eius.

Tertio, attribuitur rebus inanimatis à similitudine seu conditione oris sumpta metaphora. Deuteronom. 11. Quomodo aperuit terra os suum, & deglutiuit eos: & cap. 20. Interficiens omnem masculum in ore gladij, id est, acie, scilicet, obuersa quæ sicut os deuorat homines. Et inde quoque bellum Hebræis מִלְחָמָה dictum. Et sic quidem Gręci quoque στόμα aciem ab incidendo, seu mordendo dicunt. Et pluraliter פֵּיוֹת Iudicum 4. Et fecit sibi Ehud gladium cui duæ acies. Et cum hirik פִּיוֹת Prouerbiorum 5. Acuta uelut gladius acierum. Et geminatum פִּיפִיּוֹת Psalmo 149. Gladius acierum in manu ipsorum. Iesaiæ 41. Ecce posui te in rastrum acutum nouum habens ora, id est, acies seu incisiones, seu angulos, dentes. Et legitur quoque forma masculina פִּים 1. Samuelis 13. Et facta erat ruptura acierum uomerum.

Quarto, pro foramine, quod simile est ori, & aspectui nostro expositum. Genesis 29. Et erat lapis magnus super ore putei. & cap. 42. Et ecce ipse erat in ore sacci sui. Exod. 28. Et erit foramen capitis eius in medio ipsius. & cap. 39. Et foramen interulæ in medio eius sicut foramen loricæ, eratq; labium foramini eius undique ne rumperetur. Iosue 10. Aperite os speluncæ, & educite ad me quinque reges: Iob 36. Atq; etiam reduxit te ex ore angustiæ in latitudinem. Prouerbiorum 8. Iu-

xta

xta manum portarum iuxta os ciuitatis,id eſt, oſtium.Ieſa. 19.Herbæ iuxta riuum, iuxta os riui,oſtium.1.Reg.7.Et os eius rotundum.

Quinto,pro ſectione,id eſt parte ſeu portione,ſicut os pars eſt faciei. Deutero. 21.Vt det illi os de omnibus,quæ apud illum inueniuntur.2.Regum 2. Et ſit obſecro os duorum in ſpiritu tuo ſuper me.Zachar.13.Et erit in omni terrra, ait Iehoua os duorum in ea excindetur.

Sexto, Interdum infert reſpectum loci, & idem ualet quod פִּנָּה angulus, unde apparet eſſe uerbale à פָּנָה 2.Regũ 10. Et repleta eſt domus ab ore ad os, id eſt ab angulo ad angulum.2.Reg.21.Donec impleuit Ieruſalē ab ore ad os.Eſdræ 9. Qui impleuerunt eam ab ore ad os cum immundicia ſua.

Et in hoc modo ſignificandi conſtruitur interdum cum lamed לְפִי id eſt,ſecundum. Geneſis.43.Secundum uerba iſta. Exod.16. Vnuſquiſque ſecundum comedere ſuum.Leuitic.25.Secundum multitudinem annorum. Interdum cum caph כְּפִי Numeri 6.Vnuſquiſque ſecundum comedere ſuum. Et cap.7. Vnuſquiſq; ſecundum miniſterium ſuum. Et cum affixo. Leuitic.25. Secundum illos reddat redemptionem ſuam.Aliquando cum עַל Geneſ.43.Et annunciauit ei ſecundum uerba.Prouerb.22.Imbue puerum ſecundum uiam ipſius.

פֹּה Importat reſpectum loci,hic huc, quo quis faciem uertit. Geneſis 22. Sedete uos hic cum aſino. cap.40. Sed etiam hic non feci quicquam. Ioſue 18. Et proijciam uobis ſortem hic coram Iehoua deo noſtro . Ieſaiæ 22.Quid eſt tibi hic, & quis eſt tibi hic,quòd excideris tibi hic ſepulchrum.1.Samuelis 16. Non enim diſcumbemus donec uenerit ipſe huc.Eſdræ 4.Qui aſcendere fecit nos huc. Et legitur ſemel פֹּא Iob 38.Et hic ponet in ſuperbia fluctus tuos. Et cum præpoſitione mem מִפֹּה id eſt,hinc,illinc. Ezechielis 40. Quatuor menſæ hinc, & quatuor menſæ illinc iuxta latus portæ.Et iterum,Et menſurauit frontem ueſtibuli, quinque cubitis hinc,& quinq; cubitis illinc.Item, Columnæ erant iuxta frontes una hinc, & una illinc, quanquam legatur etiam ibidem he conuerſa in uau מִפּוֹ Et latitudo portæ tres cubitos hinc,& tres cubitos illinc.& cap.41.Sed feneſtrę arctę,& palmę hinc, & illinc in lateribus ueſtibuli,&c.

פֵּאָה Angulus, qui ſe aliò uertit.Exod.27. Centum cubitorum longitudo angulo uni. Nehemiæ 9.Et diuiſiſti eos ad angulum.Ieremiæ 9.Et ſuper omnes exterminatos angulo, qui habitant in deſerto. Et in ſtatu regiminis פְּאַת Leuitic. 13.Et ſi ex angulo faciei ſuæ depilatus fuerit.& cap.19.Non perficies angulum agri tui. Et iterum,Non in circuitu tondebitis angulum capitis ueſtri,id eſt comam, alam. & cap.21.Et angulum barbæ ſuæ non radent extremitatem. Ezechielis 45.Ab angulo maris ad mare,& ab angulo meridiei ad meridiem. Amos 3. In angulo lecti. Exod.26.Ad angulum aquilonis.uel aduerbialiter, uerſus aquilonem.ſic cap.27. Facies atrium tabernaculi uerſus aquilonem. Et pluraliter פֵּאוֹת Exod.25.Et pones in quatuor angulis. Et in ſtatu regiminis פַּאֲתֵי anguli, metaphorice duces populi.Num.24.Et transfiget duces Moab.

INDE VERBVM,

הִפְאָה Tertiæ coniugationis angulauit.Deut.32.Angulabo eos, ceſſare faciam ab hominibus memoriam eorum,ubi tamen defectiue & irregulariter eſt ſcriptum.

פֹּת Angulus. Et cum affixo mutat holem in hatephcametz.Ieſaiæ 3.Iehoua angulum eorum nudabit,id eſt,comam. Et pluraliter פֹּתוֹת 1.Reg.7.Et angulos ualuarum domus interioris,id eſt,cardines, à quibus ualuæ pendent.

פָּנִים Nomen uoce pluralis numeri tantum,ideoq; ſemper cum nominibus, aut uerbis pluralis numeri conſtruitur,at ſignificatione eſt utriuſque numeri.

Et primo,faciem,hoc eſt aſpectum anteriorem, quem Græci πρόσωπον aliquando σχῆμα, id eſt, externam rerum ſpeciem, & externum habitum ſeu geſtum generaliter ſignificat , à reſpiciendo, & aduertendo . Prouerbiorum 15. Cor lætum reddit iucundam faciem. Eccleſiaſt. 7. In malicia faciei bene erit cordi.

Iesaiæ 18. Et absterget Sustentator Iehoua lacrymam ab omnibus faciebus. Iesaiæ 59. Et errata uestra absconderunt faciem à uobis, ne audirem. Ieremiæ 2. Quia uerterunt ad me ceruicem & non faciem. & cap. 30. Versæ sunt omnes facies in pallorem. Prouerbiorum 25. Et facies austera linguam delationis. Danielis 9. Iehoua nobis pudor facierum. Insuper panibus illis tribuitur, qui erant in conspectum cùm Dei tum hominum positi, seu ita dicti, quod antè essent positi, ideo Græci eos uocarunt ἄρτοι τῶ προσώπου panes facierum, nunc ἄρτοι τῆς προθέσεως, id est panes propositionis, aliàs in scriptura חַלּוֹת placentæ, quarum fuerunt, ut ex Leuitic. 24. habetur, numero duodecim. Exo. 25. Et pones super mensam panes facierum coram me iugiter. Tribuitur aquis. Prouerb. 27. Sicut aquarum facies ad facies. Christus cœlo tribuit Matthæi 17. & Luc. 12. Hypocritæ faciem cœli nostis dijudicare, signa uero temporum non potestis. Accipitur etiam de aciebus gladij sicut פְּנִים Eccles. 10. Si obtusum fuerit ferrum, & ipse non leuigauerit acies, tum robur multum præualebit. Est & hæc phrasis obseruanda, quæ scripturæ admodum familiaris est cum mutuam aliquam inter præsentes operationem significare uoluerit, id ista loquendi forma facie ad faciem efficiat. Genes. 32. Vidi deum facie ad faciem. Exod. 33. Et loquebatur Iehoua ad Mosen facie in faciem, sicut loquitur uir ad sodalem suum. Deut. 5. Facie in faciem loquutus est nobis Iehoua. & cap. 34. Quem cognouisset Iehoua facie ad faciem. Iudic. 6. Et contendam ibi uobiscum facie ad faciem &c.

Vsurpatur tamen sæpe aduerbialiter pro aduerbio loci, Ante, eò quòd, ut ab initio dixi, facies est anterior pars, quæ aspectui patet, & se ad nos uertit. Et sic cōtrarium est uoci אָחוֹר Ezech. 2. Et erat scriptum ante & post, id est intra & extra. Accipit tamen à fronte mem מִפָּנִים 2. Samuel. 10. Et facies belli erat ab ante, & à retro. At quando à fronte accipit lamed לְפָנִים tum est aduerbium temporis antea, prius, olim. Deuter. 2. Et in Seir habitauerūt Horim antea. Iosue 14. Et nomen Hebron, antea erat Kiriath Arba. Ierem. 7. Et facti sunt retro, & non ante. Psal. 102. Antea terram fundasti. hoc Psalmi dictum [redacted] ad Hebræos cap. 1. suæ materiæ accommodans ita reddidit. In initio, terræ fundamēta iecisti. Et hoc accipit interdum à fronte mem præpositionem ab, ut מִלְּפָנִים ab ante. Iesaiæ 41. Aut ab ante, & dicemus iustum est. Secundo, aliquoties hoc nomen פָּנִים etiam personam significat, & simul respectum quendam importat, perinde ut Græcis πρόσωπον non solum faciem seu aspectum, sed etiam personam subsistentem notat. Deuteron. 10. Deus magnus, fortis, & timendus, qui non suscipit faciem, neq; accipit largitionē. cap. 16. Non spectes personam. & cap. 28. Gens fortis facierum, quæ non suscipit personam. Iob 13. Si clam personam susceperitis. & cap. 22. Et eleuatus persona habitabit in ea. 2. Reg. 5. Vir magnus in conspectu Sustentatoris sui, & eleuatus persona. Prouerb. 24. Spectare personam in iudicio non est bonum. Iesa. 3. Eleuatum persona. Gen. 19. Ecce suscepi personam tuam.

Volui autem hoc de altero modo significandi huius nominis annotare eò diligētius, ut illorum hæresis refutari possit, qui nedum infeliciter, uerumetiam impie & scelestè iudaisantes tres in diuinis personas non פָּנִים sed שֵׁמוֹת id est nuda nomina appellandas censent, atque eò tandem prolabantur, quòd negent tres illas personas realiter distingui, sed suis tantum nominibus, nec esse tres subsistentias, sed unam tantum subsistentiam. Cum tamen Christiana religio nos in lingua Hebræa פָּנִים dicere iubeat pluraliter, sicut Græcos necessitas πρόσωπα, & Latinos personas appellare coegerit. Et non minus commode rei ipsi hoc nomen Hebræum, quàm uel Græcum πρόσωπον, uel Latinum Persona conueniat. Neq; nuda tantum sint nomina, sed [redacted] notet, quæ respectus importent, & secūdum illos respectus, quos doctores Ecclesiæ proprietates appellarūt realiter sint distinctæ. Sic ut deus pater, & deus filius, & deus spiritus sanctus una quidē sunt essentia, & tres tamē sint separatæ [redacted] id est, personæ subsistentes. ita ut alia sit persona patris, alia filij, alia spiritus sancti suūq; quælibet persona habeat ad aliam respectū, sicut

ſicut in ſymbolo Athanaſii proprietates clariſſime exprimuntur.

In ſtatu regiminis פְּנֵי in primo modo facies, ſuperficies, aſpectus anterior. Geneſis 31. Et uidit Iacob faciem Iacob, & ecce non erat cum eo ſicut heri & nudiuſtertius. Geneſis 1. Et obſcuritas erat ſuper facie abyſſi. & cap. 7. Et ibat arca ſuper facie aquarum. 1. Samuelis 14. Et erat mel ſuper facie agri. Geneſis 1. Et uolucre uolet ſuper terra erga faciem firmamenti cœlorum. Prouerb. 16. In lumine faciei regis eſt uita. Pſal. 132. Propter Dauid ſeruum tuum ne auertas faciem uncti tui. id eſt σχῆμα ſtatum præſentem, & formam regni. Prouer. 27. Et uir acuit faciem ſodalis tui, id eſt, externos mores & uitæ conuerſationē, & ſtudia. 2. Samuelis 14. Nam ut uerterem faciem uerbi, fecit ſeruus tuus Ioab, id eſt formam ſermonis. 2. Samuelis 17. Et expandit uelamen ſuper faciem putei, id eſt aſpectum. Num. 16. Et uenit Moſes & Aaron ad faciem tabernaculi, id eſt ante, ad partem anteriorem tabernaculi. Sic cap. 20. Et congregauerunt Moſe & Aaron cōgregationem ad faciem rupis. Exo. 26. Verſus faciem tabernaculi, id eſt partem anteriorem. Iob 26. Retinet faciē throni extendit ſuper illum nubem ſuam, ſpeciem, aſpectum, formam. 2. Sam. 10. Vidēs autem Ioab, quod eſſet ante eum facies belli, id eſt pars anterior, acies. Prouerb. 27. Cognoſcendo cognoſce faciem gregis tui, id eſt, habitū, ſtatum. Geneſ. 33. Et occupauit faciem ciuitatis, id eſt anteriorem partem. & cap. 11. Et mortuus eſt Haran ſuper facie patris ſui, id eſt, non eſt egreſſus patriam, regionem paternam. & cap. 18. Contra faciem Sodomæ.

In ſecundo modo ſignificandi. Leuit. 19. Perſonam ſenis honorabis. Et iterum, Non eleues perſonam exhauſti, neq; honorifices perſonam magnifici. Prouerbiorum 18. Suſcipere perſonam improbi, non eſt bonum. Sic Paulus Apoſtolus uſus eſt Galatas 2. Perſonam hominis non accipit. Item 2. Corinth. 11. Siquidem eiuſmodi pſeudoapoſtoli operarij doloſi ſunt ſumpta perſona Apoſtolorum Chriſti, atque haud mirum, quandoquidem ipſe Satanas transfiguratur in angelum lucis, non magnum eſt igitur, ſi & miniſtri illius perſonam in ſe transferunt, quaſi ſint miniſtri iuſtitię. &c.

Præterea, & hoc de facie dei ſiue Domini, annotare uolui, quòd dupliciter uſurpatur. Primo, pro eſſentia diuina, ut eſt deus in ſua maieſtate & gloria. Et hāc nulla creatura humana uidere aut cognoſcere ſeu apprehendere poteſt niſi ſuſtentetur à Deo, ſicut Deus dicit Exo. 33. Non poteris uidere faciem meam, quia nō uidebit me homo & uiuet. Et iterum, Videbis poſteriora mea, ſed facies mea non uidebitur. Hāc uero uident ac contēplantur angeli & beati in altera uita. Sicut Chriſtus ait Matth. 18. Angeli eorum in cœlis ſemper uident faciem patris mei, qui in cœlis eſt. Et Paulus Apoſtolus. 1. Corinth. 13. Cernimus nūc per ſpeculum in ęnigmate, tunc autem à facie ad faciem, &c. Et 1. Ioan. 3. Scimus autem quod ſi apparuerit, ſimiles ei erimus, quoniam uidebimus eum ſicuti eſt, &c. Secundo modo, accipitur pro apparentia, ſeu forma, quam ipſe deus induit, & qua uult apprehendi, ut ſunt uerbum Dei, columna ignis & nubis, propiciatorium, & alia ſacramenta & res externæ, quæ ſunt tanquam externæ facies, quibus deus præſens eſt, & uult conſpici. Et de hac facie Dei loquitur ſcriptura. Deuter. 33. Et dixit Iehoua facies mea ibit, & requieſcere te faciam, dixit ad eum Moſes, ſi facies tua non iuerit, ne ducas nos hinc. Item cap. 4. Et eduxit te in facie ſua, id eſt columna. 2. Samuelis 13. Et faciem Iehoua non deprecatus ſum. 2. Sam. 6. Et Iehudam in facie Iehoua. Pſal. 24. Quærentes faciem tuam. Sic Iacob uocat illum locū ubi apparuit ei Deus פְּנִיאֵל Faciē Dei. Gen. 32. Et uocauit Iacob nomen loci Peniel, quia uidi faciē ad faciē &c. Et Gen. 4. Egreſſus eſt Kain à facie Iehoua, ubi ſcriptura uocat locū, in quo ſonabat promiſſio de ſemine mulieris, & ubi erat uera eccleſia & uerus Dei cultus, &c. Et ex iam dictis liquet etiam, q̄ res illæ externæ, quibus hoc nomen attribuitur ſint facies dei, nō ſint ipſe deus, ſeu Iehoua ſua ſubſtātia ſeu eſſentialiter, ſed ſint facies dei, quibus deus ſe ſuo uerbo alligauit & ubi uult eſſe præſens, & conſpici, & coli, ſed de hac re plura in nomine יְהוָה. Eſt & hæc phraſis annotanda, q̄ quan-

quando faciei dei additur nomen אור uel uerbum הֵאִיר illuminauit,tum significet fauorem, lętitiam,& beneuolentiam,tam internam in conscientia,quàm in rebus externis & corporalibus benedictionem & beneficia corporalia.Psalm.4. Extolle super nos lumen faciei tuæ Iehoua.Psal.44.Quoniam dextera tua, & brachium tuum & lumen faciei tuæ.Num.6.Illuminet Iehoua faciem suam ad te.Psal.31.Illumina faciem tuam super seruum tuum.Et sępe etiam sine appositione nominis אור quod tum ex sententia quoq; cognosci potest.ut Psal.27.Ne abscondas faciem tuam à me.Tamen interdũ & rarius in malam partem accipitur.Leuit.17.Et ponam faciem meam in animam illam.Psal.21.Sicut clibanus in tempore faciei tuæ. Psal.34.Facies Iehoua in facientes mala.Ierem.44.Ecce ego pono faciem meam in uos in malum.Ezech.14.Et ponam faciem meam in uirum illum &c.In quibus exemplis ut אַף nasus,ita nomen hoc פני simili ratione pro ira usurpatur,quòd nimirum ira in naribus & facie appareat,& conspiciatur.

In statu affixorum semper in prima obtinet cametz, alteram uocem mutat pro conditione affixi, quam ex doctrina Grammatices cognoscere licebit. Genes.31. Non possum fugere à facie tua.Deut.9.Expulit eos à facie tua.Iob 21.Quis annunciabit in faciem uiam ipsius.Gen.4.Et concidit facies eius. 1.Sam.1.Et facies eius nõ erat amplius tristis.Gen.40.Cur facies uestrę sunt malæ? 2.Sam.17.Et facies tua abeat in prælium,id est, tu ipse tua persona.Sic Lucas Euangelista obseruata hac phrasi dixit.cap.9.Facies eius erat uadẽs,id est, uolebat ibi esse sua persona.Ies.24. Ecce Iehoua euacuat terram,& eximit eam,peruertit faciem eius,id est statũ,& formam eius præsentem. Et obserua hic phrasin,quod ponere faciẽ ad aliquid, est obfirmato animo aliquid facere.Iere.42. Si uos ponendo posueritis facies uestras ut ingrediamini Ægyptum.Dan.11.Et ponet faciem suam ad insulas.Ezech.21.Pone faciem tuam ad Ierusalem.2.Sam.12.Et posuit Azahel faciem suã,ut ascẽderet ad Ierusalem.Hanc phrasin quoq; Euãgelistam Lucam obseruasse legimus. cap.9.ubi scribit. Et ipse faciem suam ἐστήριξε obfirmauerat, ut iret Hierosolymam.

Et in compositione cum alijs partibus orationis indeclinabilibus à fronte.

לִפְנֵי In facie,in conspectu,in præsentia,pro quo Latini utuntur præpositionibus, ad,apud,ante,iuxta,coram,atq; per eas quoq; exponunt.

Et est primo loci. Gen.6.Et corrupta erat terra in conspectu dei.Exod.7. In conspectu Pharaonis,& in conspectu seruorum eius.Deuteron.14.Et comedes in cõspectu Iehoua dei tui. Iudicum 9. Et egressus est Gaal ante occupantes Sichem. 1.Samuelis, Et egredere ante nos.Psalm.72. Coram sole filiabitur nomen eius. Et mox iterum: Coram luna & generationem & generationem,id est præsente & existente sole & luna. 1.Samuelis 1. Non ponas famulam iuxta filiam Beliaal, id est, ne ponas æstimatione iuxta filiam Beliaal ut sit similis filiæ Beliaal,aut talis,qualis est filia Beliaal. Et quando construitur cum uerbis, quæ de loco significant, ut sunt יָצָא נוּס דָבָא tum ualet idem quod מִפְּנֵי à facie, à conspectu.Exod.13.Non recessit columna ignis nocte à conspectu populi. 1.Samuel.21. Qui erant sublati à conspectu Iehoua.2.Sam.24.Et egressus est Ioab, & principes belli à conspectu regis.2.Regum 24.Vt fugias à conspectu hostium tuorum. Iob 4.Cõminuentur ipsi à facie tineæ.

Secundo est temporis.ante.2.Regum 19.Et ariditas ante erectionem, id est, antequam erigat se in altum.Iesaiæ 18.Quia ante messem cum perfectum fuerit gramen.Amos 1.Biennio ante terræmotum. Zachariæ 8. Ante dies istos. Iob 3.Ante panem meum suspirium ueniebat. & cap.15.Et ante colles formatus es. Prouerbiorum.15.Ante gloriam humiliatio.Nehem.13.Quum adumbrarentur portę ante sabbathum.Gen.13.Quæ uniuersa erat irrigua ante perdere Iehoua Sodomam. 2.Samuelis 9. Ante uenire Saul.Malachiæ 3.Ante uenire diem Iehoua,id est,antequam ueniat dies Iehoua.

לִפְנִי Anterius, pro פְּנִימִי 1.Regum 6. Et quadraginta cubitorum fuit domus, ipsum ædifi

ædificium anterius, scilicet ante sanctum sanctorum.

מִלִּפְנֵי A facie, à conspectu. Gen. 4. Et egressus est Kain à conspectu Dei. cap. 23. Vt sepeliam mortuum meum à conspectu meo. & cap. 41. Et egressus est Ioseph à conspectu Pharaonis. Exod. 36. Et accipiebat à conspectu Mosi omnem leuandam. 1. Samuelis 18. Et timuit Saul à conspectu Iehoua, à conspectu Iehoua uniuersa terra. Et cum affixo. Psal. 51. Ne proijcias me à conspectu tuo. Iere. 18. Et erratum eorũ à conspectu tuo non deleatur.

עַל לִפְנֵי Ex aduerso, è regione. Ezech. 40. E regione uestibuli.

מִפְּנֵי A facie, à conspectu. Et sæpenumero Hebræis idem ualet, quod Latinis, Propter. Genes. 7. A facie aquarum diluuij. cap. 16. A facie Sarai dominæ meæ fugio. Exo. 3. Clamorem eorum audiui à facie exactorum. & cap. 9. Nec poterant magi stare coram Mose à facie ulcerum, id est, propter ulcera. Deuter. 5. Quare timuistis à facie ignis. & cap. 9. Quoniam timui à facie iræ & furoris. Iudic. 9. Et abijt in Beer & habitauit ibi à facie Abimelech. Mich. 1. Sicut cera à facie ignis. Et aliquãdo sequitur relatiuũ אֲשֶׁר & tum ualet propterea quòd Exo. 19. Propterea quod descendisset super eum Iehoua. Iere. 44. Propterea quòd suffitum fecistis.

פְּנִים Sine augmento literarum non est usitatum, at in compositione usuuenit. ut מִלִּפְנִים & fungitur officio aduerbij ad locum denotantis, id est antrinsecus seu anterius, id est, intrinsecus. 1. Regum 6. Intrinsecus & extrinsecus. Et cum litera he motum ad locum importante פְּנִימָה id est, anterius. uocant autem Hebræi id anterius, quod Latini uocant interius. Nam interiora ædificia sunt ipsis anteriora respectu חִצוֹן id est, eorum, quæ retro & extra sunt. Similiter in domibus & ædificijs cameræ & conclauia fuerunt ipsis in recessu non respexerunt foras in plateas, & extra domos, sed introrsum. Leuit. 10. Non est illatus sanguis eius ad sanctum anterius, id est proximum sanctũ sanctorum. 1. Reg. 6. Et cedrus ad domum anteriorem, id est interiorem. 2. Paral. 29. Et ingressi sunt intro ad Ezechiam. Psal. 45. Tota gloriosa est filia regis interius, seu intrinsecus siue internè. Accipit tamen à fronte lamed לִפְנִימָה id est, interius, intrinsecus. 1. Regum 6. Intrinsecus & extrinsecus, pro quo paulo ante usus erat מִלִּפְנִים 2. Paralip. 29. Et ingressi sacerdotes intra domum Iehoua. Ezech. 41. Et ingressus intro. Item loco lamed accipit mem מִפְּנִימָה anterius, id est, intrinsecus. 1. Reg. 6. Et oraculum in medio domus intrinsecus constituti. Et iterum: Et operuit Salomo domum intrinsecus auro optimo. 2. Paralip. 3. Et operuit illud intrinsecus auro puro.

פְּנִימִי Nomen ordinis, masculini generis, anterior. 1. Reg. 6. Et posuit Cherubim intra domum anteriorem, id est, interiorem. 1. Reg. 7. Pro ianuis domus anterioris. Et pluraliter פְּנִימִים 1. Paralip. 28. Et cubiculorum eius interiorum. Et in genere fœmínino פְּנִימִית 1. Reg. 6. Et ædificauit atrium anterius. Esther 4. In atrio domus regis anteriore. Et pluraliter פְּנִימִיּוֹת 2. Paralip. 5. Ianuas eius anteriores.

אוֹפַן Vel sine uau אֹפַן & proprie significat superficiem, extremitatem, & circumferentiam rotæ, quam Latini canthum, Germani die velge appellant. dicitur autem, quia ea rotæ pars cõtinuo ceu uento circumuoluitur. Semper autem per synecdochen pars sumitur pro tota rota. Nahum. 3. Et uox sonitus rotæ. Ezech. 1. Et aspectus earum, & factura earum quasi rota in medio rotæ. Prouer. 20. Dissipat seditiosos rex sapiens, & circumducit super eos rotam, id est, afficit eos supplicio rotæ. Olim autem ex genere suppliciorum fuisse testatur Apuleius lib. 3. Asini aurei. In statu regiminis אוֹפַן Exo. 14. Et remouit rotam curruum eius. Iesaiæ 28. Nec rota plaustri super Ciminum circumducetur. Et pluraliter אוֹפַנִּים 1. Regum 7. Quatuor rotæ erunt sub clausuris. Ezechielis 1. Aspectus rotarum. Et in statu regiminis אוֹפַנֵּי 1. Regum 7. Et quatuor rotæ æris pro basi. Et cum affixo loco holem assumit hateph cametz. Prouerbiorum 25. Poma auri in cancellis argenti, uerbum loquutum super circumferentijs suis, &c. Causa hæc est, cur hoc nomen ad פנה retuli, quod 2. Sam. 14. legitur, Nam ut circumuoluerẽ faciem uerbi, fecit seruus Ioab, & uideã ęnigma seu parabolã dici, quod multos respectus & formas habeat. Et si alij ab

ab אָפַף deductum uelint, cum quo certe quandam in significatione cõgruentiam habere astipulor.

1238 פנק Delicate pauit, quo Chaldæus paraphrastes quoq; est usus, & apparet Chaldęis familiarius esse, & pro eo uti Hebræos uerbo ענג Legitur autem semel. Prouerb. 29. Delicate pascens à pueritia seruum suum. &c.

INDE NOMINA.

פַּנַּג Mutata litera kuph in gimel. Fici species delicatissimæ, alij frumenti seu polentæ speciem tenerrimæ esse sentiũt, quibus Chaldæus interpres suffragatur. Ezechielis 27. Iehuda & terra Israel fuerunt negociatores tui cum tritico Minnith, & ficu, melle & oleo.

פַּגִּים Elisa litera nun. fructus seu grossi ficulneę, quos Latini consentiente uoce ficus, & Germani feigen uocarunt. Et Hebræis dicti à teneritudine, & delicijs. Cantic. 2. Ficulnea protrusit ficus suos, & uites in flore dederunt fragrantiam.

1239 פסס Congruit significatione cum uerbo אָפֵס rarum fuit, attenuatum est. Psal. 12. Attenuati sunt fideles à filijs Adam.

INDE NOMINA.

פַּסִּים Fila à tenuitate. Gen. 37. Et fecit ei tunicam filorum, scilicet diuersi coloris. Septuaginta interpretes uerterunt tunicam ποικίλον, Hieronymus polymitam. 2. Sam. 12. Et super ea autem erat tunica filorum, sic enim uestiebantur filiæ regis, uirgines.

פִּסַּת Significatione contraria notat densitatem, copiam. Psal. 72. Et densitas frumẽti in terra, in summitate montium agitetur sicut fructus Libani.

1240 פסג Congruit significatione cum uerbo פָּסַח & significat facere saltus, saltuatim aliquid facere, graduatim aliquid ædificare, sicut in muris, & mœnijs per interualla pinnas faciunt. Psal. 48. Saltuate mœnia eius.

INDE NOMEN.

פִּסְגָּה Mons Moabitarum contra Iericho à iugorum gradatione. Numeri 21. Et à Bamoth ualle, quæ est in agro Moab ad cacumen Pisga. Deuteron. 3. Ascende in cacumen Pisga, &c.

1241 פסח Transiliuit per interualla de loco in locum, uel de latere in latus. Exod. 12. Qui transiliuit super domos filiorum Israel in Ægypto. Et iterum: Et cum uidero sanguinem tum transiliam super uos. Et iterum. Et transiliet Iehoua super ianuas. Iesa. 31. Et liberabit transiliendo, & euadere faciet.

Participium præsens פּוֹסְחִים 1. Reg. 18. Vsq; quo transilitis ad duo extrema.

In uoce passiua נִפְסַח 2. Samuelis 4. Et cecidit & transilire factus est, id est, claudus factus est.

In secunda cõiugatione פִּסַּח 1. Reg. 18. Et transiliebãt super altare, quod fecerat.

INDE NOMINA.

פִּסֵּחַ Transsaltator, id est claudus, qui de uno pede in alterum transilit. Leuit. 21. Vt si sit cæcus, uel claudus. 2. Samuel. 9. Et ipse erat claudus utroq; pede suo. Malach. 1. Et quando adducitis claudum & ægrum. Et pluraliter פִּסְחִים 2. Sam. 5. Nisi abstuleris cæcos & claudos. Iesaiæ 33. Et claudi diripuerunt rapinam.

פֶּסַח Agnus masculus, qui mactabatur quintodecimo die primi mensis exitus ex Ægypto, quo admonebant Israelitæ liberationis, quæ ipsis cõtigerat per saltũ quẽ deus fecerat. Et figura erat ueri paschatis Christi. Exo. 12. Et comedetis ipsum in festinãtia, pascha enim est Iehoua. Et iterum, Sacrificium paschatis est Iehoua. Et iterum: Et si peregrinatur apud te aduena, & fecerit pascha ipsi Iehoua. Et in distinctione sententiæ פָּסַח Exo. 12. Et mactate pascha. & cap. 34. Et pernoctabit usq; in mane sacrificium festi paschatis. Et pluraliter פְּסָחִים 2. Paralip. 30. Et Leuitæ erant super mactatione paschatum. & cap. 35. Et sacerdotibus dederunt pro paschatis.

1242 פסל Dedolauit. exculpsit. Habakuk 2. Quid prodest dedolatũ, quia dedolauit illud plastes illius. Exod. 34. Dedola tibi duas tabulas lapideas. Et iterum: Et exculpsit duas tabulas. 1. Regum 5. Et exculpserunt ædificatores Salomonis, ligna & lapides ut ædificarent domum.

INDE

INDE NOMEN.

פֶּסֶל Dedolatum, sculptile, idolum dedolatum uel ex ligno uel lapide. Exo. 20. Non facies tibi sculptile. Et in distinctione sententiæ פֶּסֶל Iesaiæ 42. Qui confidunt in sculptili. Ieremiæ 10. A sculptili. Et in statu affixorum mutat prius sægol in hirik, alterum in seua. Iesaiæ 44. Pro sculptili suo. & cap. 45. Quæ fuerunt lignum sculptilis sui. Et pluraliter פְּסִילִים Iud. 4. Et ipse reuersus ab idolis, quæ erant in Gilgal. 2. Paralip. 33. Et statuit lucos, & sculptilia. Ieremię 50 Quia terra sculptilium est, id est, commentitiorum deorum. In statu regiminis פְּסִילֵי Deut. 7. Sculptilia deorum suorum comburetis. Et cum affixis nihil uariat à statu regiminis. Deuter. 7. Sculptilia eorum comburetis igni. Ier. 51. Visitabo super sculptilibus eius.

סֵפֶל Transpositione literarum. uas dedolatum seu exculptum, & licebit concham uertere. Iud. 5. Aquam petijt, lac dedit. in concha magnatum porrexit butyrum. et cap. 6. Expressit rorem de tonsura, plenitudinem conchæ aquæ.

1243 פָּעָה Sibilauit. Iesaiæ 42. Sicut parturiens sibilabo.

INDE NOMINA.

אֶפַע Sibilus. Iesaiæ 41. Et opera uestra minus sunt quàm sibilus.

אֶפְעֶה Sibilatrix, id est, uipera à sibilando. Iob 20. Et occidet eum lingua uiperę. Ies. 59. Et si comprimantur, erumpit uipera.

1244 פָּעַל Egit, operatus est, cum affectu & cupiditate & energia, ac respondet uerbo Grę co ἐργάζομαι & Germanico *etwas thun* habetque congruentiam quandam significatione cum uerbo בָּעַל nisi quod ut prima litera parum, ita quoque modo tantũ significandi uariant. Num. 23. Quid operatus est deus. Deut. 32. Et non Iehoua operatus est uniuersum istud. Prou. 16. Omnia operatus est Iehoua propter se. Iesa. 41. Quis operatus est, & fecit *wer thuts vnd machts* Exod. 15. Basin pro sede tua operatus es Iehoua. Psal. 31. Operatus es spem collocantibus in te. Psal. 68. Cõfirma deus hoc quod operatus es nobis. Pro. 30. Et dicet non operata sum iniquitatem. Iob 7. Si peccaui, quid operis agam tibi. & cap. 22. Et quid aget omnipotens cum illis. Ps. 7. Sagittas suas inardentes operatus est. Et iterum: Cadet in foueam, quam operabitur. Psal. 58. Etiam in corde iniquitates operamini.

Participium præsens פֹּעֵל Psal. 15. Et operans iustitiam. Ps. 74. Qui operatur salutes in medio terræ. Habakuk 1. Quia opus operatur in diebus nostris. Et cum affixis nihil mutat. Iob 36. Operatori meo dabo iustitiam. Iesaiæ 1. Et operator eius in scintillam. Et pluraliter in statu regiminis פֹּעֲלֵי Psal. 6. Discedite à me omnes operatores desiderij.

INDE NOMINA.

פֹּעַל Opus. Ps. 44. Opus, quod operatus es in diebus nostris. Deut. 33. Et opus manuũ eius acceptabis. Iob 34. Quia iuxta opus hominis retribuet ei. Psal. 9. In opere manuum suarũ irretietur improbus. Iesaiæ 5. Et opus Iehoua non aspicient. Ps. 64. Et annunciabunt opus dei, & factum eius, *sein thun vnd werck* Prou. 21. Opus thesaurorum in lingua falsitatis. Et in statu affixorum seruat interdum holem, & pathah mutat in hatephpatha. Iesaiæ 1. Et opus eius in fauillam. Ieremię 22. Et opus suum non dabit illi. frequentius tamen mutat holẽ in cametz, & pathah in hatephcametz. Deuter. 32. Petræ integrum est opus eius. Ruth 2. Reddat Iehoua opus tuum. Iob 24. Ecce feræ in deserto egredientur ad opus suum. Psalm. 95. Etiam uiderunt opus meũ. Iob 7. Et sicut mercenarius expectabit opus suum, id est, mercedem suam, quam opere suo meruit.

פְּעֻלָּה Opus, operatio. Item hoc quod pro opere debetur. Et in statu regiminis פְּעֻלַּת Leuit. 19. Nõ pernoctet opus mercenarij tecum usque ad mane. pro quo Deut. 24. uersum est שְׂכַר merces. Ps. 109. Hoc est opus aduersariorum meorum merces. Prou. 10. Opus iusti ad uitã. Et cũ affixis. 2. Paral. 15. Quia est merces operi uestro. Iere. 31. Quia est merces operi tuo. Et pluraliter פְּעֻלּוֹת Ps. 17. Ab operibus hominum. Psal. 28. Quoniam non animaduertent ad opera Iehoua.

מִפְעָלִים Opera.Nomen pluralis numeri tantum. Et cum affixo legitur.Prouerb.8. Ante opera ſua tunc.

מִפְעֲלוֹת Opera.Nomen pluralis numeri ſtatus regiminis.Pſal.46.Ite & uidete opera Iehoua.Pſ.66.Ite & uidete opera dei.

1242 פָּעַם Verbaliter ſpiritui attribuitur,& ſignificat agere,agitare,ducere,impellere,mouere, procellere.Iudic.13.Et cœpit ſpiritus Iehoua percellere Simſonē in caſtris Dan,&c.ut.ſ.ſtratagematis, & aliȷ̈s induſtrię militaris notis, & uelut præludiȷ̈s ſpeciem haud uulgarē exhibuerit popularibus ſuis, eum olim in uirum magnū & præſtantem heroa & ſaluatorem euaſurū,qui populū dei & eccleſiam liberaturus eſſet ex ſeruitute duriſſima Philiſtæorū,qua tū grauiſſime premebantur. Et quidē ex iſto quoq; loco pie eſt credendū, puerū Ieſum (cuius hic Nazaræus figura eſſe debebat) in pueritia ſua priuatim cōpluſcula etiā miracula edidiſſe,quibus ceu certis ſignis potuerunt parentes ipſius, & omnes piȷ̈ ſtatim diuinare & deprehendere eū futurum ſaluatorem.Nam niſi in pueritia apud parentes quædā edidiſſet ſigna, certe mater non potuiſſet ullam habere occaſionem appellandi, cum illi inquit. Ioannis 2.Vinum non habent.q.dicere uoluiſſet fac uirtute tua, ne uinum deficiat, quod certe non dixiſſet, ſi non cognouiſſet præuiȷ̈s ſignis ſed priuatis ſaltem domeſticis ac uulgaribus iȷ̈ſdemq; puerilibus, quod poſſet etiam uini inopiæ conſulere. Quod autem euangeliſta ſubiungit. Hoc edidit initium ſignorum Ieſus in Canna Galileæ,&c.non repugnat huic quod iam dixi.Nam ut uerbum צָלַח de ſpiritu dicitur, qui publice, & in negociȷ̈s publicis & arduis ſe exerit, & uirtutem ſuam ſplendide & heroice declarat,ita hoc uerbum פָּעַם ſpiritui tribuitur,qui puerilibus,& nondum maturis ſignis ſeu miraculis ſe prodit,unde hoc uerbum hiſtoriographus Simſoni adhuc iuueni, & nondum in Iudicis officium conſtituto,uerbū autem צָלַח poſtea ei (ut & ſpiritus ſuos etiam progreſſus, & ſua incremēta habet) attribuit,quo perrumpit & peruincit omnia,& heroica ac ſtupenda facinora deſignat,& quicquid in uocatione ſibi à Deo demandata attentat,aggreditur, & potēuſſime perficit,& eò quo uolebat perducit.Sic etiam Chriſtus nondum ingreſſus in miniſterium quædam fecit miracula,quæ ceu prelud̨ia quędam fuerunt eorum, quæ poſt baptiſmum fecit ſtupenda, quorum primum hoc fuit quod in nuptiȷ̈s Canna Galileę fecit.Hinc recte etiam intelliges id quod Apoſtolus Paulus ad Romanos ſcribens,uocat agi ſeu duci ſpiritu,cum ait cap.8.Quicunq; ſpiritu dei ἄγονται aguntur,hi ſunt filiȷ̈ dei,nimirum quod quicunque ſpiritu dei percellūtur, exerant & perficiant etiam opera ſpiritus,quibus ſe eſſe filios dei declarant, quod iſta uirtus ſpiritus dei non eſt ocioſa, aut mortua, ſed uiua & operoſa, quæ excitat & mouet corda ipſorum,ut ea ſtatim deſignent,quæ ſe filios dei eſſe demonſtrant, & ſpecimina quædam edant,ut inde quaſi certis & euidentibus argumētis, & ſignis deprehendere & cernere queas eos eſſe filios dei, ſicut & Ioannes pulchrè ſcribit 1.Epiſtola 3.Nunc filiȷ̈ dei ſumus,& nondum apparuit id quod futuri ſumus.

In uoce paſſiua נִפְעַם Geneſis 41.Mane autem perculſus erat ſpiritus eius. Pſal. 77.Perculſus ſum adeo ut loqui non poſſim. Danielis 2. Somnium ſomniaui, & perculſus eſt ſpiritus meus.Petrus 2.Epiſtola 1. Spiritu ſancto φερόμενοι, id eſt,rapti ſiue agitati, ſiue impulſi loquuti ſunt ſancti dei homines.

In quarta coniugatione הִתְפָּעֵם Daniel.2.Vidit Nabucadnezar ſomnium,& perculſus eſt ſpiritus eius.

INDE NOMINA.

פַּעַם Incus,in quo metalla cuduntur.Ieſaię 41.Percuſſuram in incude.Eſt & interiectio ſignificans quandam animi perculſionem.Et ualet idem quod Latinis Apage.Geneſis 2.Hoc apage os de oſſibus meis. Tertio ſignificat ictum, ſeu pulſū, ſeu impetum,& Hebræis ualet idem quod Latinis ſemel, una uice. Geneſis 18. Et loquar tantum ſemel,uel hac uice.Exod.8.Et aggrauauit Pharao cor ſuum etiā hac uice.Ioſue 6.Circumdādo ciuitatem uice una. Et dualiter פַּעֲמַיִם bis,uel duabus uicibus.Numeri 20.Et percuſſit petram baculo ſuo bis,ſeu duabus uicibus.1. Regum

gum 11. Qui conſpectus eſt illi bis. Iob 33. Omnia iſta operabitur deus bis. Et pluraliter פְּעָמִים Gen. 33. Et incuruauit ſe ſuper terra, ſeptem uicibus. dicuntur etiã hoc nomine plantę, quibus pulſat̃ & quatitur terra, & per ſynecdochen, pedes. Ezech. 41. Trium & triginta pedum. Et in ſtatu regiminis פַּעֲמֵי Iudicum 5. Cur tardauerunt pedes curruum eius. Ieſaiæ 26. Plantæ exhauſtorum. Et in ſtatu affixorum. Pſal. 58. Plantas ſuas lauabit in ſanguine. 2. Reg. 19. Et ſiccaui uola plantarum mearum omnia flumina Ægypti. Cantic. 7. Quàm pulchri ſunt pedes in calceamentis tuis. Legitur ſemel in forma fœminea פַּעֲמוֹת 1. Reg. 7. Et quatuor pedes eius, id eſt, baſes. Exod. 25. Super quatuor pedibus eius.

פַּעֲמוֹן Nomen inſtrumenti muſici à concutiendo, quod uel crepitaculum, uel cymbalũ, ſeu nolam appellare poſſumus. Exod. 28. & 39. Tintinabulum auri. Et pluraliter פַּעֲמוֹנִים Exo. 39. Et ponent tintinabula. Et in ſtatu regiminis פַּעֲמוֹנֵי Exo. 39. Et

1246 facient tintinabula auri.

פָּעַר Magnam habet congruentiam cum uerbo פָּרַע differtq; ab eo modo tantum ſignificandi, ſignificat autem aperire, ſeu nudare libere, uerbaliter aũt ſemper de apertione oris dicitur. Iob 16. Aperuerunt contra me os ſuum. & cap. 29. Et os ſuũ aperuerunt uelut ad ſerotinam pluuiam. Pſalm. 119. Os meum aperui, & attrahebã ſpiritum. Ieſaiæ 5. Propterea dilatauit infernus animam ſuam, & aperuit os ſuum ſine modo.

INDE NOMEN.

פְּעוֹר Deus, & idolum Moabitarum, quod gentes uoce parũ deprauata Priapum uocarunt: uel ab apertione, hoc eſt, nuditate, quia deus erat turpitudinis & libidinis, quæ equidem Hebræis nuditatis appellatione ſignificatur eiuſq; cultus conſiſtat in ocio, comeſſationibus, uacatione, & libertate ab omni diſciplina, honeſtate, & pudicitia. uel quod ſit apertor oris, id eſt, foraminis, ſeu habens apertorem, ſcilicet, foraminis. Numeri 25. Qui fraudi fuerũt nobis propter Peor. Ioſue 22. An pauca eſt uobis iniquitas Peor, à qua nondum nos purificauimus. Conſtat autem ex iſtis duobus locis, quod פְּעוֹר & בַּעַל פְּעוֹר idem deus, & idem ſint idolũ, eiuſdemq; religionis, ut ſupra quoq; in uoce בַּעַל cernere licebit. Eſt & nomen montis in Moabitide regione à deo inditum, qui in eo templum ſuum habuit, & cultum. Numeri 23. Et accepit Balak ipſum Bileam in ſummitatem Peor, qui reſpicit ſuper faciẽ deſerti. Deut. 3. Et manſimus in ualle è regione domus Peor. & cap. 34. Mortuus eſt igitur ibi Moſes ſeruus Iehoua in terra Moab iuxta os Iehoua, & ſepeliuit eum in

1247 ualle, in terra Moab è regione domus Peor.

פָּצָה Aperuit libere & ample, ſcilicet os & ſemper de apertione oris dicitur, exceptis tantum duobus locis, in quibus amplam & apertam liberationem corporis ſignificat. Congruit autem ſignificatione cum uerbis נָפַץ & פּוּץ deinde etiam cum uerbo צָפָה quod oculos libere & ampliter aperire, & circumquaq; & paſſim ſpeculari ſignificat. Geneſis 4. De terra quæ aperuit os ſuum ut ſuſciperet ſanguines fratris tui. Numeri 16. Aperuit humus os ſuum et deuorauit eos. Iudicum 11. Et ego ampliaui os meum ad Iehoua, neque poſſum reuocare. Iob 35. Et Iob fruſtra aperiet os ſuum. Pſalm. 66. Quę ampliauerunt labia mea, & loquutum eſt os meum in anguſtia mea. Ieſaiæ 10. Et non fuit mouens alam, aut aperiens os, aut ſibilãs. Sequuntur nunc loci in quibus ampliationem ſeu liberationem corporis ſignificat. Pſalm. 144. Emitte manum tuam ex alto, libera me, & eripe me de aquis multis. Et ibidem iterum: Participium פֹּצֶה qui dat ſalutem regibus, qui liberat Dauidem ſer-

1248 uum ſuum à gladio malo.

פָּצַח Congruit ſignificatione cum uerbo פָּסַח quod ſiue oculos, ſiue aures alacriter & cum gaudio aperire ſignificat, hoc uero ſignificat apertionẽ oris ſeu labiorum, lætam uocem edere, reſonare. cõgruit quoque cum uerbo פָּתַח niſi quod ut hoc generalius eſt. Pſal. 98. Reſonate, & ouate, & pſallite. In alijs locis actiue uſurpatur. Ieſaiæ 14. Ediderunt ouationem. & cap. 49. Perſonate montes ouationẽ. & cap. 55. Montes & colles reſonent coram eo ouationem, & omnia ligna plaudent manu.

In secunda coniugatione פִּצַּח de sono dicitur, qui editur ossium conquassatione, cum sonitu contriuit. Micheæ 3. Et ossa eorum cum crepitu conquassauerunt.

1249 **פְּצָלוֹת**

Nomen pluralis numeri tantũ. Et significat cortices in arboribus uirides. A quo deriuatur uerbũ secũdæ coniugationis פִּצֵּל decorticauit. sicut à nomine שֹׁרֶשׁ descendit שֵׁרֵשׁ eradicauit. Et utrunq; legit. Gen. 30. Et accepit sibi Iacob baculos populi uirides, & coryli, & castaneæ, & decorticauit in eis cortices. Et mox iterum: Et posuit baculos, quos decorticauit in canales.

1250 **פָּצַם**

Congruit significatione cum uerbo פּוּץ sicut & עָצַם & עוֹג congruunt. Significat autem dispergere, & legitur in hac forma tantũ semel. Psal. 60. Cõmouisti terram, & dispersisti eam.

1251 **פָּצַע**

Congruit significatione cum uerbis צָבַע צָפַע עָצַב בָּצַע quæ omnia uulnerationem seu sauciationem significant, licet alio atq; alio modo. Can. 5. Percusserunt me, uulnerauerũt me. 1. Reg. 20. Et percussit eũ uir ille percutiẽdo, & uulnerãdo.

Participium præteritum פָּצוּעַ Legitur autem in statu regiminis. Deut. 23. Non ingrediatur uulneratus contusione.

INDE NOMEN.

פֶּצַע Vulnus. Prouer. 20. Liuores, uulnus. Iesaiæ 1. Vulnus & liuor. Exo. 21. Vulnus pro uulnere. Vbi posterius mutauit sægol in cametz propter distinctionem. In statu affixorum mutat prius segol in hirik, & pathah in seua. Genes. 4. Quoniam uirum occidi in uulnus meum. Et pluraliter פְּצָעִים Prouerbiorum 23. Cui uulnera gratis. Et in regimine פִּצְעֵי Prou. 27. Fidelia uulnera diligentis. Et cũ affixo. Iob 9. Et multiplicabit uulnera mea gratis.

1252 **פָּצַר**

Similem modum significandi & phrasin habet cum uerbo פָּרַץ quando etiam cum beth construitur, & significat proprie rumpere in aliquo homine *an einem reyssen* quando quis ueste aliquem secum abrumpit, alioqui inuitum, & nolentẽ. Dein de modo tantum significandi differt à uerbis מָרַץ & בָּזַר בָּזַר פָּרַס פָּרַשׁ פָּרַד Gen. 19. Et rupit in eis ualde. Et mox iterum: Et ruperunt in uiro Lot uehementer. & cap. 33. Et rupit in eo ut acciperet. Iudic. 19. Rupit in eo socer eius, & rursus pernoctauit ibi. 2. Reg. 2. Et ruperunt in eo donec pudefieret. 2. Regum 5. Et rupit in eo, ut acciperet, sed noluit.

In tertia coniugatione legitur tantum Infinitiuus הַפְצַר 1. Samuelis 15. Quoniã delictum magiæ est rebellio, & improbitas, & idolatria abrumpere se, uel nominaliter abruptio. i. quando quis non uult obsequi, sed facit abruptionẽ & auellit se.

INDE NOMEN.

פְּצִירָה Ruptura. 1. Samuelis 13. Et facta est ruptura acierum uomerum, id est, acies uomerum erant corruptæ, id est, obtusæ, ut non proscinderent nec obedirent uotis agricolarum, proscissione terræ.

1253 **פָּקַד**

Generaliter significat certa quadam ratiõe personæ, seu rei alicui adesse, uel abesse. Et accipitur tam in bonam, quàm in malam partem, hoc est. Est uel gratiæ & beneficij, uel iræ & pœnæ. Item est uel auctionis, uel defectus. ut in censitione. ubi uel additur uel subtrahitur. Latini communiter reddiderunt uerbo uisitãdi, sed multo est apud Hebręos augustioris significationis, quàm ut in lingua Latina uno atque altero uerbo commode exprimi possit. Quare nunc uisitandi, nunc requirendi, nunc recẽsendi uerbo, quę affinia sunt, uertemus. Nam qui uisitat ille requirit, & qui requirit, ille recenset, & eius rei curam habet. Et econtra, qui recẽset, is requirit, & qui requirit, is uisitat. Estq; semper superioris erga inferiores, quos ad aliquod opus seu administrationem recenset, & demandat efficiendi aliquid.

Et si in bonam partem accipitur auctionemq; significat, construitur plerunq; cũ accusatiuo mediante articulo אֵת aut sine eo. Gen. 21. Et Iehoua uisitauit Saram sicut dixerat, id est, requisiuit. 1. Samuel. 2. Et requisiuit Iehoua Hannam, & grauida facta est. Ruth 1. Quia requisiuit Iehoua populum suum. Psalm. 8. Quid est homo, quod memor es eius, & filius hominis, quod requiris eum. Psalm. 80. Respice è cœlo, & require uitem istam. Iesa. 23. Post septuaginta annos requiret Iehoua Tyrum.

Iudi-

Iudic.15.Et requisiuit Simson uxorem suam cum hœdo caprarum.1. Samuelis 17. Et fratres tuos requires pro incolumitate.1.Sam.14.Requirite, & uidete quis abierit ex nobis.& requisiuerunt,& ecce nō aderat Ionathan.1.Sam.20. Si requirendo requisierit me pater tuus.2.Reg.9. Requirite nunc maledictā illam,& sepelite eā. Iob 7.Et requiris eū singulis diebus mane.& cap.31.Quando requiret me,quid respondebo.Iesaiæ 26.Iehoua in angustia requisiuerunt te. Ezech. 23.Et requirebas scelus iuuentutis tuæ.1.Sam.15.Requisiui quid fecerit Amalech.Iere.3. Neq; recordabuntur eius,neq; requirent.& cap.14.Et requiret erratū eorum.Iob 34.Quis requisiuit super eū ad terrā.Iob 5.Et requires habitaculum tuū,& non errabis. Num. 1.Omnis qui egreditur in militiā in Israel recensebis eos per exercitus suos. Et iterum:Isti sunt recensiti,quos recensuit Moses & Aaron.2.Samuelis 18. Et recensuit Dauid populum.1.Regum 20.Et recensiui pueros prouinciarū,& fuerunt ducēti. Exod.30.Et dabūt singuli propiciationem animæ suæ ipsi Iehoua in cēsendo eos, id est,cum censueris eos.Num.4.Et censebitis super eos pro custodia omnia onera eorum.2.Reg.5.Accepit de manu eorū & recensuit in domo, & uiri dimissi abierunt,id est,recensendo deposuit in domo.

Sequuntur exempla,ubi in malum accipitur.Psal.59.Euigila,ut requiras omnes gentes.Threnor.4.Requisiuit iniquitatem filiæ Ædom.Ps.89.Et requiram in uirga transgressionem eorum.Iesaiæ 27.In die illa requiret Iehoua in gladio suo duro Construitur autem isto modo plerunq; cum præpositione עַל Iesa.24.In die illa requires Iehoua contra exercitum excelsum.& cap.27.Nequando recenseatur contra illā.Iere.5.An contra ista non recenserem? Iob 36. Quis recensuit contra eum uiam eius.Ieremiæ 51.Recensete contra eam ducem.Exod.32.Et in die requirere me,id est.requisitionis meæ.Leuit.18.Et ego requisiui iniquitatem eius contra eā. 2.Sam.3.Et recensuisti contra me iniquitatem mulieris istius.Iesaiæ 10. Requiram super fructu magnificentiæ cordis regis Assur. & cap.13. Et recensebo contra orbem maliciam.Oseæ 2.Et recensebo contra eum sanguines Baalim.

Participiū præsens פּוֹקֵד Exo.20.&Deut.5.Requirēs iniquitatē patrū super filios.

Participium præteritum,seu nomen participiale masculini generis, pluralis numeri tantum פְּקֻדִים recensiti.Numeri 31. Et accesserunt ad Mosen recensiti,qui erant super milia exercitus,id est,præfecti,cōmissarij.Exod.30. Hoc dabit quicunq; transit ad cēsitos.Num.1.Isti sunt censiti, quos censuit Moses & Aaron. Et in statu regiminis cum schurek פְּקוּדֵי Numeri 31. Et iratus est Moses super recensitos exercitus,id est,præfectos.Exod.38. Et argentum recensitorum congregationis, id est,præfectorum.Num.1.Et fuerunt omnes recensiti Israel.& cap.4.Isti sunt recensiti familiarum.& cap.26.Et inter hos non fuit quisquam de recensitis Mosi. Exod.38.Hæc sunt recensita habitaculi. Et in statu affixorum rursum recipit kybutz פְּקֻדֵי Numeri 1.Recensiti eorum ad tribum Ruben.& cap.14.Et omnes recēsiti uestri. Et in genere fœminino פְּקֻדָּה nomen uerbale uisitatio, requisitio,inspectio,officium inspectionis seu requisitionis,munus Episcopi,&c.de quo infra inter nomina.

In uoce passiua נִפְקַד retinet aliquando actiui sui significationem.ut Prouerb. 19.Et non requiretur in malo.1. Samuelis 20. Cras erit nouilunium & requireris, Iesaiæ 24.Et post multitudinem dierum requirentur.Numeri 16.Aut si requisitione omnium hominum requiretur super uos, non misit me Iehoua. Iesaiæ 29. Ab ipso Iehoua exercituum requireris in tonitruo. Ieremiæ 23. Neq; consternentur neque requirentur.Nehemiæ 7.Et recensiti sunt Portarij & cantores,id est,præfecti sunt.Item cap.12.Et recensiti sunt in die illo uiri super conclauia. Secundo ut in uoce actiua significat adrecensere zuzellen quod fit aliquo præsente, ita contraria significatione in uoce passiua notat sępenumero derecēseri,detrahi,subtrahi,seu subduci de summa aut loco,ut aliquid desit.Atque ita eandem obtinet rationem,quam habet uerbum עָדַר & nonnulla alia, quæ in uoce passiua contrariā significationem recipiunt.1.Samuelis 20.Quia derecēsebitur sessio tua,id est, sub-

trahetur uacabit. Et mox iterum: Et derecensebitur locus Dauidis, id est, uacabit. 1.Reg.20. Custodi uirum istum, & si recensendo derecensitus fuerit, tum erit anima tua pro anima illius, id est, si deerit. Iud.21. Quare Iehoua deus Israel factum est hoc in Israel ad derecenseri hodie ab Israele tribum unam, id est, quod deficiat. 2. Sam.2. Et derecensiti sunt a seruis Dauid decem & nouem uiri, id est, desiderati.

Item in oratione negatiua. Num.31. Serui tui eleuauerunt summam uirorũ belli qui sunt sub manu nostra, & non est derecensitus ab ea uir, id est, subtractus. 1. Samuelis 25. Et non ignominiam passi sumus, neq; derecensiti sumus quicquam, id est, defecimus. 2. Regum 10. Vir non derecenseatur, quoniam sacrificium mihi est magnum ipsi Baal. omnis qui derecensebitur, non uiuet. i. qui abfuerit. 1. Samuelis 25. Et non derecensitum ab omni quod ei quicquam. Et ibidem iterum: Et non derecensebatur eis quicquam, id est, deerat. Sic Lucas quoq; hanc Christi phrasin, & uerbum reddidit dicentis ad discipulos suos. cap.22. Quãdo misi uos sine sacculo & pera, & calceamentis, nunquid ὑστερήσατε defuit uobis. Iesaiæ 34. Vnum ex illis non est subtractum, unum cũ sodali suo non derecensebatur, id est, deerat. ubi prius uerbum est נעדר quod eandem rationem habet, ut supra dixi.

In secũda coniugatione uocis actiuæ legitur tantum participium præsens מְפַקֵּד Iesaiæ 13. Iehoua exercituum recenset exercitum prælij.

In uoce passiua פֻּקַּד Exo.38. Hæc sunt censita tabernaculi habitaculi, inquam testimonij, ut recẽsitio facta est iuxta os Mosi. Ies.38. Ego dixi in excisione dierũ meorũ, ambulabo ad portas inferni recẽsitus in residuo dierũ. Alij tamẽ in altero modo significãdi contrario sic uertũt. Priuatus sum seu subtractus sum residuo annorũ meorũ. In tertia cõiugatione הִפְקִיד recẽsere fecit. Ies.10. In Michmas recẽsere faciet arma sua. At quando de homine dicitur significat eũ præficere alicui ministerio seu administrationi. Gen.39. Et factum est ut exinde præficeret eum in domo sua super omnia quæ sibi. 1. Samuelis 29. Et reuertetur ad locum suum, quo præfecisti eum ibi, & non descendet nobiscum ad pugnam. 1. Reg.11. Præfecit eum ad omne tributum domus Ioseph. 2. Reg.7. Et rex præfecit principem cuius manu nitebatur ad portam. 2. Reg.25. Quoniam præfecit rex Babel ipsum Gedaliahu. Cõstruitur autem sæpenumero cum præpositione עַל Leu.26. Præficiam super uos terrorẽ. Ps.109. Præfice super eũ improbũ. 2. Reg.25. Et præfecit super eos Gedaliahu. 1. Paral.26. Et præfecit eos rex super Rubenitas. Iesa.62. Super muros tuos Ierusalẽ præfeci custodes. Iere.1. Vide præfeci te hodie super gentes & super regna, ut euellas. Aliquando tamẽ significat idẽ Hebræis, quod Latini uerbũ cõmendãdi, uel deponendi in custodiã, ut bona fide seruetur, unde quãdo necesse est requirere liceat. 2. Paral.12. Et cõmendauit clypeos super manũ principũ satellitũ. Ieremiæ 37. Et cõmendauerunt Ieremiam in atrium custodiæ. Psal.21. In manum tuam commendabo spiritum meum, scilicet tanquam depositum.

Participium præteritum pluralis numeri מֻפְקָדִים 2. Reg.22. & 2. Parali.34. Faciẽtium opus præfectorum in in domo Iehoua. 2. Paralip.24. Et super eos præfecti erant Iohas & Obadiahu.

In uoce passiua הָפְקַד Ier.6. Ipsa ciuitas, quæ requisita est. Leuit.5. Aut depositũ, quod depositum est apud illum.

Participium præsens, pluralis numeri הֻפְקָדִים 2. Regum 12. Et dederunt argentũ deputatum in manus facientium opus præfectorum in domo Iehoua.

In quarta coniugatione הִתְפָּקֵד sub pe litera cametz præter morẽ uerborũ quartæ coniugationis. Iud.20. Et recensiti sunt filij Beniamin. Et mox iterum. De habitatoribus Gibea recensiti sunt septingenti uiri electi. & cap.21. Et recensitus est populus. 1. Reg.20. Et filij Israel recensiti sunt.

In uoce eius passiua הָתְפָּקְדוּ Numeri 2. & 26. Et Leuitæ non sunt recensiti in medio filiorum Israel.

INDE NOMINA.

פָּקִיד Præfectus, præpositus, cõmissarius, cui est adrecensita aliqua administratio super ho-

mines, & qui aliquid in commiſſis habet, ut exequatur. 2. Reg. 25. De ciuitate accepit Eunuchũ unũ qui erat præfectus ſuper uiros. Nehe. 11. Et Ioel filius Sichri erat præfectus ſuper ipſos. Ier. 20. Et ipſe præfectus, & princeps in domo Iehoua. Et in ſtatu regiminis פְּקִיד 2. Paralip. 24. Et uenit ſcriba regis, & præfectus ſacerdotis ſummi. Nehe. 11. Et præpoſitus Leuitarum in Iſrael. Similiter in ſtatu affixorum. Iudic. 9. Et Zebul eſt præfectus eius. Et pluraliter פְּקִידִים 2. Parali. 31. Et Michas & Beniahu erant præfecti per manũ Cananiahu. Eſther 2. Et præfecit rex præfectos in omnibus prouincijs regni ſui. Ieremiæ 29. Vt ſitis præfecti in domo Iehoua.

פְּקוֹד Lingua Chaldaica dicitur etiam hac forma præfectus, & ponitur ſingulare pluraliter. Ezech. 23. Filij Babel & omnes Chaldæi, præfectus, comes & princeps.

פְּקוֹד Infinitiuus, qui loco nominis legitur. Ier. 50. Et contra habitatores uiſitationis, id eſt, qui ſunt uiſitandi.

פִּקָּדוֹן Commendatũ, depoſitum, res quæ deponitur ſuo tempore requirẽda. Gen. 41. Et erit eſca illa in depoſitũ pro terra. Leuit. 5. Et negaret populari ſuo depoſitum.

פְּקֻדִים Recenſiti, adrecenſiti, præfecti. uide ſupra in participio primæ coniugationis.

פְּקֻדָּה Nomen participiale, fœminini generis, uiſitatio, inſpectio, requiſitio, officium inſpectionis, & requiſitionis, munus epiſcopi, epiſcopatus, adminiſtratio alicui commiſſa, officium demandatũ, præfectura, delegatio. Ieſ. 10. Quid facietis in die requiſitionis. 1. Par. 23. Et fuerunt ad domũ patris in præfectura una. Paulus Apoſtolus 1. Timoth. 1. ἐπιταγὴν. & cap. 3. ἐπισκοπὴν interpretatus eſt. Et in ſtatu regim. פְּקֻדַּת Num. 16. Aut ſi requiſitione omniũ hominũ requiretur ſuper eos. Num. 3. Præfectura cuſtodũ cuſtodiæ ſanctuarij. Et mox iterũ: Et ſub præfectura cuſtodiæ filij Merari. 1. Par. 26. Mille & ſeptingẽti in præfectura Iſrael ultra Iordanẽ. 2. Paral. 24. Et factũ eſt in tẽpore, quo introduceret arca ad præfecturã regis per manũ Leuitarũ.

In ſtatu affixorũ פְּקֻדָּתָם Ier. 9. In die requiſitionis eorũ auferentur. Ieſ. 60. Et ponam requiſitionẽ tuam, pacẽ, & exactores tuos iuſtitiã. Iob 10. Et requiſitio tua cuſtodiuit ſpiritũ meũ. 1. Paral. 24. Secundũ præfecturã ſuã in miniſterio ſuo. Pſ. 109. Et epiſcopatũ eius accipiat alius. i. præfecturã, adminiſtrationẽ, delegationẽ, apoſtolatũ.

Et pluraliter פְּקֻדּוֹת Ezech. 9. Appropinquãt requiſitiones ciuitatis. 2. Reg. 11. & 2. Paral. 23. Et conſtituit ſacerdos præfecturas ſuper domũ Iehoua. Ier. 52. Et ponite eum in domum præfecturarum uſque ad diem mortis ſuæ. Ezechiel. 44. Adminiſtrãtes præfecturas ad portas.

הָפְקָדִים Vide ſupra in participio tertiæ coniugationis.

מִפְקָד Cenſus, recenſitio, deſtinatum aliquid, præfectura. 2. Sam. 24. Et dedit Ioab catalogũ recenſiti populi ad regem. Nehem. 3. Vſque ad domum Nethineorum & inſtitorum contra portã cenſus, ſeu præfecturæ. 2. Paral. 31. Et Simei frater eius erat in præfectura Izkiahu regis. Ezech. 43. Et combures eum in recenſito, id eſt, loco domus extra ſanctuarium.

פִּקּוּדֵי Nomen pluralis numeri tantũ. Cõmiſſiones, mandata, commiſſa. Pſal. 19. Cõmiſſa Iehoua recta, lætificãtia cor. In ſtatu affixorum mutat ſchurek in kybutz. Pſ. 103. Cuſtodientibus pacta mea, & recordantibus cõmiſſa mea. Pſal. 119. Tu præcepiſti

1254 commiſſa tua, ut cuſtodiantur ualde.

פקח

Aperuit ſibi, uel alijs ſiue oculos, ſiue aures. Et ſignificatione cõgruit cũ uerbo פָּצָה quod oris liberã & lætã apertionẽ ſignificat. Itẽ cũ uerbo פָּתַח quod quãlibet cuiuslibet apertionẽ notat. Iob 27. Oculos ſuos aperuit. Itẽ cap. 14. Aperuiſti oculos tuos. Zach. 12. Et ſuper Iehuda aperiã oculos meos. Prou. 20. Sis apertis oculis, & ſaturabere pane. Gen. 21. Et aperuit deus oculos eius. Ieſ. 42. Videndo multa, & nõ obſeruabis, aperiendo aures, & non audiet.

Participium præſens פֹּקֵחַ Pſal. 146. Iehoua aperit cæcis.

Participium præteritum generis fœminini, pluralis numeri פְּקֻחוֹת Iere. 31. Oculi tui aperti ſuper omnes uias filiorum hominum.

In uoce paſſiua נִפְקַח Gen. 3. Et aperientur oculi ueſtri. Ieſa. 35. Aperti ſunt oculi amborum. Et iterum: Et aperientur oculi amborum.

INDE NOMINA.

פִּקֵּחַ Apertos habens oculos, alacer uisu, uidens. Exo. 4. Vel uidens, uel cæcus. Et pluraliter פִּקְחִים Exo. 23. Quia munus excæcat uidentes.

פְּקַחְקוֹחַ Apertio, nomen cuius duplicatione omnimoda liberatio significatur, quacꝫ oculos uerteris omnia sint aperta. Iesaiæ 61. Et uinctis apertionem carceris.

1255 פַּקֻּעֹת Colokyntidæ, id est, cucurbitę agrestes. 2. Regum 4. Et inuenit uitem agrestem, & collegit ex ea colokyntidas agri.

פְּקָעִים Folliculi figuræ oblongæ in modum colokyntidis seu oui oblongi. 1. Reg. 6. Et cedrus ad domum intrinsecus sculptura colokyntidarum, & apertione florum. & 2. Regum 7. Et colokyntides super labium eius circumquacꝫ, id est folliculi in modum colokyntidarum. uide פַּקֻּע

1256 פרד In uoce actiua legitur tantum participium præteritum, generis fœminini, pluralis numeri פְּרֻדוֹת & significat separationem. Ezech. 1. Et alæ eorũ separatæ sunt. Et alio modo accipitur nominaliter pro granis in terra sparsis. Ioelis 1. Et computruerunt grana sub glebis suis, eò quòd separatim in terram cadunt.

In uoce passiua נִפְרַד separatus est. Iud. 4. Et Eber Chenita separatus est à Chain. Genes. 2. Et fluuius egrediebatur ex Æden ad irrigandum hortum, & inde separabatur, & erat in quatuor capita. & cap. 10. Ab istis separatæ sunt insulæ gentium. & cap. 13. Et separati sunt quisꝗ à proximo suo. Et iterum, Post seiungi Lot ab ipso. Item cap. 25. Et duo populi ex uisceribus tuis separabuntur. 2. Samu. 1. Et in morte sua non sunt separati. Prouer. 19. Exhaustus, à sodali suo separabitur.

Participium נִפְרָד Prouerb. 18. Pro cupiditate quærit separatus, id est, qui animum habet abalienatum quærit occasiones. Et pluraliter נִפְרָדִים Nehem. 4. Opus multum & latum, & nos separati super muro.

In secũda cõiugatiõe פֵּרֵד Oseæ 4. Quoniã ipsi cũ meretricib. separationẽ faciẽt.

Participium præteritum מְפֹרָד Esther 3. Et ipse populus dispersus & separatus.

In tertia coniugatione הִפְרִיד Gen. 30. Et agnos separauit Iacob. Deuter. 32. Cum hæreditare faceret Altissimus gentes, cum separaret filios Adam. Ruth 1. Quàm mors separet inter me, & inter te. 2. Reg. 2. Et ecce currus ignis, & equi ignis, & separauerũt inter utruncꝫ. Prou. 18. Rixas cõpescit sors, & inter præduros separat.

Participium præsens מַפְרִיד Prouer. 16. Vir peruersitatum emittet rixam, & delator separat ducem. & cap. 16. Qui uariat in uerbo, separat ducem, id est abalienat.

In quarta coniugatione הִתְפָּרֵד Iob 4. Leo perit absꝗ rapina, & filij leonis separant se. & cap. 41. Quisꝗ in fratre suo adhærebunt, complectentur se, & non separabunt se. Psal. 22. Et separata sunt omnia ossa mea, id est, luxata. Psal. 92. Separabũtur omnes operantes cupiditate.

INDE NOMEN.

פֶּרֶד Certum est speciem esse equorum, & esse aliam ab יֵמִים qui ex asino & equa nati sunt, & quos mulos appellant. Et Germani retinuerunt quocꝫ hanc appellationẽ, nisi quòd omnes equos pferde uocant. Et quia aliam non habet appellationem in Latina translatione, necesse est muli uocabulo uertere: dicitur autem ab separatione & subiugatione. 2. Samuelis 18. Et Absalom uehebat super mulo, & uenit mulus subter densitatẽ quercus magnæ. 1. Reg. 18. Si alicubi inuenerimus gramen, ut reficiamus equum & mulũ. Psal. 32. Non sitis sicut equus & mulus. Zach. 14. Et erit plaga equi, muli, cameli, & asini. In statu affixorum mutat prius segol in hirik, & alterũ in seua. 2. Sam. 13. Et uehebantur quisꝗ super mulo suo. Et pluraliter פְּרָדִים 1. Reg. 10. Equos & mulos. 2. Reg. 5. Et nõ dabitur seruo tuo munus, par mulorum terræ. 1. Paralip. 12. Afferebant panes in asinis, & in camelis & in mulis, & in bobus cibum farinæ. Iesaiæ 66. In uehiculis & in mulis. Ezech. 27. De domo Thogarma equos, equites, & mulos dederunt. ubi tria equorum genera recensentur. Et in statu regiminis פִּרְדֵי Esdræ 2. Et sexcenti muli eorum. Et in genere fœminino פִּרְדָּה 1. Reg. 1. Imponite Salomonẽ filium meum super mulam, quæ est mea

mea. In ſtatu regiminis פִּרְדַּת 1.Reg.1.Et uehi curauerunt Salomonẽ ſuper mula.

1257 פָּרָה Generali ſignificatione cõſentit cum uerbo בָּאַר & in prima coniugatione ſignificat neutraliter fructuoſum eſſe, fructum facere ſeu proferre, atq; de omnium rerum fructificatione dicit̃, quæ fit ſeminatione. Gen.26. Quoniã nunc dilatauit nos Iehoua & fructum fecimus in terra. Exo.23. Donec fructũ facias & hæredites terram. Ieſa.11. Et ſurculus de radice eius fructũ faciet. & cap.45. Aperiat ſe terra & fructum faciant ſalus & iuſtitia. Geneſ.35. Fac fructum & multiplicare. Gen.1. Facite fructum, & multiplicamini, & replete aquas.

Participium præſens פֹּרֶה Deut.29. Ne ſit in uobis radix fructificans fel & abſinthium. Ad hunc textum [redacted].ad Hebræos reſpiciens, cap.12. ſic refert, Ne quis ſit, qui deficiat à gratia dei, ne qua radix amarulentiæ ſuppullulans obturbet, & per hanc inquinentur multi. In genere fœminino פּוֹרִיָּה Pſal.128. Vxor tua ſicut uitis fructificans. Ieſa.17. In ramis eius fructificans, & cap.32. Super uite fructifera. Ezech.19. Fructifera, & frondoſa.

In tertia cõiugatione הִפְרָה fœcundauit, fructificauit, actiuè. Gen.17. Et fructificabo te ualde. Et mox iterum: Ecce benedixi eum, & fructificabo eum, & multiplicabo eum. & cap.28. Et deus Omnipotens benedicat te, & fructificet te, & multiplicet te. & cap.42. Et nomen ſecundi uocauit Ephraim, qui fructificauit me Deus in terra afflictionis meæ. Pſal.105. Et fructificauit populũ ſuum ualde. Oſeæ 13. Inter fratres fructificabit, ubi habet aleph, loco he.

Participium præſens מַפְרֶה Gen.48. Ecce ego fructifico te, & multiplicabo te.

INDE NOMINA.

פְּרִי Tam in ſtatu abſoluto, q̃ regiminis, fructus. Gen.1. Seminificãs ſemen arboris fructus, facientis fructũ in ſpecie ſua. Et iterum, Et omnẽ arborẽ, in qua eſt fructus ſeminantis ſemẽ. & cap.30. Qui prohibuit abs te fructũ uentris. Pſal.107. Terram fructus in ſalſuginẽ. Prouer.12. De fructu oris uir ſatiabit̃ bono. Et uſurpat̃ aliquãdo figurate pro mercede, ſicut Græcis φορὸς. Pſalm.58. Et dicet homo, utiq; fructus eſt iuſto. Prouerb.31. De fructu manuum ſuarum plantabit uineam. Et mox iterum: Date ei de fructu manuum ſuarum. Ieſaiæ 10. Requirã ſuper fructu magnificentiæ cordis regis. Et in diſtinctione ſententiæ mutat ſeua in ſægol פֶּרִי Iere.12. Fecerunt fructum. cap.17. Ne faciant fructum. In ſtatu affixorum commutat ſeua in hirik. Leu.25. Et dabit terra fructum ſuum. Pſal.1. Fructum ſuum dabit in tempore ſuo. Pſal.21. Fructus ipſorum de terra auferetur, & ſemen eorum à filijs hominum. Prouerb.8. Melior eſt fructus meus. Excipiunt̃ tamen pauca, quę uel ſægol ſeruãt: ut Oſeæ 14. Fructus tuus inuẽtus eſt: uel ſeua. ut Ier.29. Et comedite fructũ eorum.

פֹּרָת Fructificatio, fœcunditas. Geneſ.49. Filius fœcunditatis Ioſeph, filius fructificationis ſuper fonte, ſeu, iuxta fontem.

אַפִּרְיוֹן Lectus in quo uehuntur ſponſæ, à fœcunditate. Cantic.3. Lectum fecit ſibi rex Salomo de lignis Libani, columnas eius fecit argenteas, ſtratum eius ex auro, ſellam eius ex purpura, medium eius ſtratum dilectione.

פַּר Iuuencus, congruit noſtro Germanico *ein farre*. Et eſt quando deſiit eſſe uitulus, & nunc fructificat. Exod.29. Et iuuencum, & duos arietes. Iudic.6. Et iuuencum alterum oblatũ ſuper altare extructũ. Pſal.69. Et placebit præ boue iuuene cornua, & ungulas producente. Et in ſtatu regiminis ſeu continuitatis פַּר Exod.29. Accipe iuuencum unum, filiũ bouis. Leuitic.23. Et iuuencum filium bouis. Iud.6. Accipe iuuencum bouis, qui eſt patris tui, & iuuencum alterum. Ezech.43. Adduces iuuencũ filium bouis integrum. Et pluraliter פָּרִים Gen.32. Et iuuencos decem. 1.Reg.18. Et dederunt nobis duos iuuencos. Pſal.22. Circumdederunt me iuuenci multi. & Pſal.51. Tunc offerent ſuper altare tuũ iuuẽcos. Ieſ.1. Sanguinẽ iuuencorũ & hircorũ non accepto. Oſeæ 14. Et retribuemus iuuencos, labia noſtra. Et cũ affixis primam uocem ſeruat inuariatam. Ier.50. Deuaſtate omnes iuuencos eius. Et in genere fœminino פָּרָה iuuenca, uacca, quæ deſiit eſſe uitula, & cœpit eſſe fœcũda. Ieſaiæ 11. Et uacca & urſus paſcentur ſimul. Oſeæ 4. Quoniam ſicut iuuenca rebellis

bellis suis Israel. Et cum affixis. Iob 21. Euadere facit uacca eius, & nō abortit. Et pluraliter פָּרוֹת Genes. 32. Vaccas quadraginta & cap. 41. Et ecce de fluuio ascende bant septem uaccæ. 1. Samuel. 6. Et accipietis duas uaccas fœtas. Amos 4. Audite uerbum hoc uaccæ Basan, id est, præpingues.

פֶּרֶא Fera, animal ferum, à fœcunditate & fructificatione, sunt enim fera animalia fœcundiora, & plures fœtus edūt quàm animalia domestica. Hieronymus & alij post ipsum transtulerunt onager, id est asinus syluestris, eò quòd inter feras sit notissimus, sicut צִפּוֹר reddiderūt pro passere. Iob 6. An rudet fera super gramine? & cap. 11. Et pullus feræ homo nascetur. & cap. 39. Quis misit feram liberam. Iere. 2. Fera assueta deserti. Oseæ 8. Fera solitaria sibi. Et semel legitur actiuè. Gen. 16. Et ipse erit ferus homo, manus eius in omnes, & manus omnium in ipsum. Et pluraliter פְּרָאִים Iob 24. Ecce ferę in deserto egrediuntur in opere suo. Psal. 104. Potāt omnes bestiæ agri, frangunt feræ sitim suam. Iesa. 32. Gaudium ferarum pascuum gregum. Iere. 14. Feræ steterunt in locis excelsis.

אֵפֶר Cinis, puluis in quem materia usta redacta est, & dicitur, quia non est fœcundus, neq; fructificat. Et manet ubiq; exceptis tantum duobus locis, quod ad puncta attinet inuariatum. Et differt ab עָפָר quod puluerem terræ significat non adustum igni. 2. Sam. 13. Et accepit Thamar cinerem super caput suum. Num. 19. Colliget autem uir mundus cinerem uaccæ. Gen. 18. Et ego sum puluis & cinis. Dan. 9. Vt peterem oratione, & obsecratiōibus, in ieiunio, & sacco, & cinere. Ionæ 3. Et operuit saccum, & sedit in cinere. Porro bis legitur in forma אֲפֵר 1. Reg. 20. Abiens propheta stetit ante regem in uia, & nudauit se cum cinere super facie sua, id est exuit uestem honoratiorem, quam ut Propheta gestabat, & sparsit super faciem suam cinerem ne cognosceretur à rege. Et mox iterum: Et remouit cinerem ab oculis suis, &c. Est autem cinis significatio mœroris & luctus.

1258 פרז Verbaliter non est in usu, nomina tamen inde deriuata congruunt significatione cum uerbis בָּרַץ & בָּזַר.

פְּרָזִי Irruptio. Deut. 3. Præter oppidula irruptionis multa ualde. 1. Sam. 6. A ciuitate munita usq; ad uillam irruptionis, id est in quam facilis est irruptio.

פְּרָזוֹן Pagus seu uilla, quę non est muro munita, sed patet irruptioni. Sic Germani quoq; thorff q. d. thor offen. Iudic. 5. Defecerunt uillæ in Israel. Et cum affixo mutat seua in hirik, & cametz in seua. Et iterum: Prædicabunt iustitias Iehoua, iustitias uillæ eius in Israel, ubi ponitur collectiuè.

פְּרָזוֹת Pagi, uillæ. Ezech. 38. Ascendam ad terram uillarum. Zach. 2. Villas inhabitabunt Hierosolymitani. Ponitur tamen semel pro irruptionibus. Esth. 9. Quapropter Iudæi uillici, qui habitant in oppidulis irruptionum.

פְּרָזִים Villici, id est illi, qui uillas inhabitant muro nō cinctas, sed quę irruptioni sunt obnoxiæ. Esther 9. Propterea Iudæi uillici. Et cū affixo Habakuk 3. Perforasti cum uectibus caput uillicorum eius.

1259 פרח Germinando dilatauit se. Et non tantum de germinatione florum, & arborum, uerumetiam pennarum in auibus, & ulcerum in corpore humano, & quacunq; rerum extensione dicitur. congruit cum uerbis בָּרַח רָחַב רָחַף חָפַר nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se differant. Estq; contrarium significatione uerbo חֵרֵף Cantic. 7. Si germinauit uitis. Oseæ 14. Germinabit sicut lilium. Psal. 92. Iustus ut palma germinabit. Ies. 66. Et ossa uestra sicut gramen germinabunt. Numeri 14. Germinauit uirga Aaron. Leuit. 13. Lentigo ipsa germinauit in cute. Et iterum, Si germinando germinauerit lepra. Psal. 92. In germinando improbos. Prouer. 11. Et sicut folium iusti germinabunt.

Participiū præsens פֹּרֵחַ Exo. 9. In ulcus germinās ebullitiōes. Et in genere fœminino פֹּרַחַת Gen. 40. Et ipsa sicut germinans. Leu. 13. Lepra germinans est. Et pluraliter פֹּרְחוֹת Ezech. 13. Quibus uos capitis ibi animas quasi sint germinantes.

In tertia coniugatione הִפְרִיחַ Ezechiel. 17. Et germinare faciam lignum aridum Iob 14. Ab odore aquæ, germinabit. Psal. 92. In atrio dei nostri germinabunt. Pro-

uerb.

uerbiorum 14. Et tentorium rectorum germinabit. Iesaiæ 17. Et in mane semen tuum germinabit.

INDE NOMINA.

פֶּרַח Germen. Num. 17. Et produxit germen, & florificauit florem. 1. Regum 7. Et densitas eius palmus, & labium eius sicut factura labij calicis, germen rosæ, id est aperta seu dilatata rosa. Iesaiæ 18. Quia ante messem cum iam integrum fuerit germen, & uuæ agresti fuerit folliculus eius. Et in statu affixorum mutat sægol in hirik, & pathah in seua. Numeri 8. Tam fœmur eius, quàm germen eius. Iesaiæ 5. Radix eorum quasi fœtor erit, & germen eorum quasi puluis ascendet. Et pluraliter פְּרָחִים Exo. 25. Et germina eius.

פִּרְחַח In forma fœminea. germẽ, germinatio. Iob 30. Ad dexteram ubi germinatio insurgentes pedes meos perpellebant.

אֶפְרֹחִים Germinatores, id est pulli auium, qui germinant, hoc est, plumas & pennas producunt. Deuter. 22. Quum occurret nidus auiculæ coram te in uia, in quacunque arbore, uel super terram pullorum uel ouorum, & matrem cubantem super pullis, aut super ouis. Et cum affixis. Iob 39. Et pulli eius sorbebunt sanguinem. Psal. 84. Passer inuenit domum, & hirundo nidum sibi, ubi ponit pullos suos.

1260 פָּרַט Congruit significatione cum uerbis מָרַט & פָּטַר nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se discrepent. Vsitatum est tantũ in participio præsenti פֹּרְטִים quod proprie illos significat, qui tactu digitorum chordas carpunt, seu uellunt. Amos 6. Qui carpunt super ostio Nebel.

INDE NOMEN.

פֶּרֶט Collectiue significat baccas, seu grana auulsa, seu decerpta. Leu. 19. Vineam tuam non racemabis, neque grana uineæ tuæ colliges. Hieronymus satis commode periphrasi expressit nominis significationem, neque grana decidentia congregabis.

1261 פֶּרֶךְ Duritia, sæuitia, & conuenit uoce, cum Latino ferocia. Leuitic. 25. Non dominabitur ei in ferocia in oculis tuis. Et arbitror idem esse, quod 1. Petri 2. uersum est σκολιά. Et in distinctione sententiæ פָּרֶךְ Exod. 1. Et seruire fecerunt Ægyptij filios Israel in ferocia. Ezechielis 34. Et in retentione firma subiecistis eos in ferocia.

פָּרֹכֶת Velum. sed de hoc nomine in themate בָּפַר.

1262 פָּרַם Rupit, disrupit, scidit, discidit. Leuit. 10. Vestimẽta uestra ne scindatis. & cap. 21. Vestimenta sua non scindet.

Participium præteritum פְּרֻמִים Leuit. 13. Vestimenta eius erant scissa.

1263 פָּרַס Rupit, disrupit, fidit, diuisit, congruitque significatione cum uerbis פָּרַם פָּרַץ פָּרַשׂ nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se discrepent. Iesa. 58. Nunquid diuidendo esurienti panem tuum. Iere. 16. Neque diuident sibi in luctu.

In tertia coniugatione הִפְרִיס Leuit. 11. Sed ungulam non diuidit.

Participium præsens מַפְרִיס Leuitic. 11. Sus ungulam diuidit. Psalmo 69. Qui cornua & ungulas diuidit. Et pluraliter in statu regiminis מַפְרִיסֵי Leuitic. 11. Ex diuidentibus ungulam. Et in genere fœminino מַפְרֶסֶת Leuitic. 11. Quicquid diuidit ungulam.

INDE NOMINA.

פַּרְסָה Vngula, à distentione seu fissura. Exo. 10. Sed & pecus nostrum ibit nobiscum, nõ relinquetur ungula. Et pluraliter in statu absoluto פְּרָסוֹת Leuit. 11. Et findit fissuram ungularum. Deut. 14. Et findet fissuram duarum ungularum. id est utriusque ungulæ. In statu regiminis פַּרְסוֹת Iesa. 5. Vngulæ equorum. Iere. 47. A sonitu & strepitu ungularum robustorum. Ezech. 27. Vngulis equorum eius. Semel tamen legitur in forma masculea פַּרְסֵי Zach. 11. Et ungulas eius abrupit.

פֶּרֶס Accipiter seu gryphus, species aquilæ ab ungulis. Leu. 11. Aquilam & accipitrem. Deut. 14. Aquila, accipiter & halietus.

פָּרַס Persa. Ezech. 38. Persa, Æthiops, Libs. Esther 1. Fortissimus Persarũ, & Medorum.

Si

1264 פָּרַע Si absolutè ponitur, significat neutraliter uacuum, ociosum, liberum esse à labore, uel lege, uel disciplina, seu obedientia. Atque nostrum Germanicū frey sein cum eo congruit cùm uoce, tum significatione. Congruit etiam significatione cū uerbo פָּעַר nisi quòd ut literarum transpositione, ita modo significandi inter se dissideant. Ezech. 24. Ego Iehoua loquutus sum, ueniet tēpus, & non ero ociosus, neque parcam &c. Prouer. 8. Audite disciplinam & sapite, & ne sitis liberi, id est liberi arbitrij. thůt nicht was ihr wolt. Sin uero regit post se accusatiuum, siue nominis, siue pronominis, tum significat actiue uacuum, ociosum, liberum reddere, scilicet à re aliqua, qua quis prius erat quodammodo obstrictus, cohibitus, uestitus. Iudic. 5. In liberando libertates in Israel, scilicet à tyranno Sisara. Prouer. 1. Et ociosum reddidisti omne consilium meum. & cap. 4. Et non ambules in uia malorum, uacuā relinquas eam, nec transeas in ea. Præterea in Mose, alijsque scripturæ locis theologicam ac mysticam habet significandi rationem, & non historicam, seu simplicem. Num. 5. Et sistet sacerdos mulierem ante Iehoua, & uacuum faciet caput mulieris, scilicet à fascia, seu potestate. Leuit. 10. Capita uestra non reddatis uacua, scilicet à pileo. & cap. 21. Caput suum non uacuū faciat, scilicet à pileo. Exo. 32. Et uidit Moses populum, quòd liber factus esset, & quòd liberum reddidisset eum Aaron per uerbulum uile in constitutionibus eorum, id est, quas tradidisset eis, scilicet à Deo, à lege, ab obedientia uerbi, & ab ipso Christo. Hinc accepta occasione Paulus delectatus est ista phrasi, ac uerbo sæpe usus est, atque est interpretatus uerbo Græco καταργεῖν, quod ociosum reddere significat. ut Rom. 3. Num incredulitas illorū fidem Dei ociosam reddet? Item Galat. 5. Ociosi estis facti à Christo, quicunque per legem iustificabimini &c. id est, liberi à Christo, ut Christus non amplius in uobis operetur, non sit amplius in uobis efficax gratia & spiritu suo sancto.

Participiū præsens seu nomen participiale פּוֹרֵעַ liber, ociosus, uacuus, frey, ledig. Prouer. 13. Egestatem & ignominiam habebit liber castigatione. & cap. 15. Liber castigatione, odit animam suam, id est qui ociosam facit castigationem, uel, qui uacat castigatione, ut ea apud se nullum locum habeat, &c.

Participium præteritum פָּרוּעַ Leuit. 13. Leprosus in quo fuerit plaga, illius uestimenta erunt scissa, & caput eius erit uacuum, id est, hæreticus non habens uestem continuam, cum corpore ecclesiæ, uacuus & liber à Christo capite &c. Legitur semel פָּרֻעַ Exo. 32. Et uidit Moses populum, quòd liber factus esset, scilicet à Deo, lege, obedientia uerbi.

In uoce passiua נִפְרַע semel tantum legitur. Prouerb. 29. Vbi non est prophetia liber erit populus, sed qui custodit doctrinam beatus est.

In tertia coniugatione הִפְרִיעַ Exo. 5. Et dixit ad eos rex Ægypti: Quare Moses & Aharon liberum redditis populum ab operibus suis, ite ad onera uestra, id est, liberatis populum à legibus, & obedientia. 2. Paralip. 28. Humiliauerat enim Iehoua Iehudam propter Achaz regem Israel, qui libertatem restituerat in Iehuda, præuaricando præuaricatione contra Iehoua, das einem ieglichen frey war einen gottes dienst anzurichten, wies ihm gefiel.

INDE NOMINA.

פֶּרַע Libertas. Numeri 6. Nutriendo libertatem, capillitium capitis sui, uocat autē Moses cæsariem seu comam hoc nomine, quæ libera est à forcipe, sicut ipse exponit, cum mox addit, capillitium capitis sui. Ezech. 44. Caput suum non radent, & libertatem non demittent, sed adæquando adæquent capita sua. Et pluraliter פְּרָעוֹת Iudicum 5. In liberando libertates in Israel. Et in statu regiminis פַּרְעוֹת Deut. 32. Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes, propter sanguinem interfectorum, & captiuitatem, propter capitis liberationes inimici, id est ab inimico, uocat autem liberationes nudationem capitis, id est, regni, & sacerdotij ablationem.

פַּרְעֹה Pharao. Commune olim fuisse nomen omnium regum Ægypti, præter sacra Biblia, etiam Eusebius, Augustinus, Hieronymus, Sabellicus, alijque complurimi scriptores

ptores tam Græci quàm Latini unanimiter testantur. Veruntamen de etymologia nominis maxima inter ipsos est uarietas ac dissensio. Quidam à Pharo insula, quæ Alexãdriæ obuersa iacet uetustissima, unde primus rex originem traxerit, Pharaones dictos esse existimant. Iosephus Ægyptijs regem sonare & patria ipsorum lingua potestatis esse nomen scribit. Nonnulli, quod ociosi sint ab operibus dei, Alíi qui alij ab exigendis à populo laboribus, tributis, & uestigalibus. q.d. exactores. [redacted] uerbum פרע proprie significare exuere impedimenta, expedire, & præparare se ad bellum. [redacted] locum Iudic. 5. Cum expediret expeditionẽ Israel. Item Exod. 5. Quare expeditis populum contra regem Pharaonem, scilicet à uestimentis & instrumentis, quibus utebantur ad faciendas operas. hincque Hebræorum temporibus Pharaones dictos, quos Græci postea uocabulo idem significante Ptolomeos dixerint, id est, bellatores, à πόλεμος, quod bellum significat, inserta tantum τ litera, quæ quidem assertio ut speciosa est, ita non minus tamen falsa est, quàm est illorum, qui Pharaones ab exigendis cẽsibus dictos uolunt, eò quod uox siue Hebræa, siue Ægyptia, neque exigere tributa, neque expedire se ad militiam significet, sicut ex exemplis scripturæ supra adductis manifestissimum est. Iosephus libro 8. antiquitatum cap. 6. Etsi primo scribat Pharaones à quodam Pharaone rege uocatos esse, tamen paulò post subdit פרעה Pharao apud Ægyptios regem significare. Tandem ut meam quoque de hoc nomine פרעה eiusque etymologiæ ratione sententiam subiungã, arbitror omnino nomẽ olim fuisse appellatiuum regiæ dignitatis regum Ægyptiorum, Sicut Alexandriæ reges Ptolomei, & Romanorum imperatores communi Cæsaris nomine appellati sunt postquam ad regni seu imperij fastigium euecti sunt, qui tamen etiam Iosepho teste, alijs atque alijs ante nominibus, quæ ipsis propria erant sint uocati. Atque hãc meam sententiam cùm ex multis scriptoribus, ubi longa temporũ serie reges Ægypti hoc nomine פרעה commemorantur, tum uero præcipue ex isto loco. Genes. cap. 41. colligo, ubi legitur, Et dixit Pharao ad Ioseph, ego sum Pharao. sed absque te non leuabit quisquam manum suam, aut pedem suum per uniuersam terram Ægypti, uocauitque Pharao nomen Ioseph, Zaphnath Paaneach, & tradidit ei Asnath filiam Potiphera sacerdotis On in uxorem, &c. Quibus sane uerbis rex Iosepho significat, quod פרעה esse & manere, & dignitatem illam regiam, & nomen quoque regium retinere sibi uelit, ideo secundas ei post se, & officium seu administrationem super frumenta, & nomen aliud, sed non regium, ipsi indit. Insuper cum iam de nomine פרעה constet quod sit dignitatis regiæ appellatiuum, nunc de eius etymologia dicam, cuius ratio eò est facilior, quod iam ex superioribus nota est uocis significatio, ideoque sentio פרעה Pharaonis appellationem regibus inditam, quod Pharaones sint, id est, liberi ab operibus, & alijs oneribus, quibus alij in regno omnes obnoxij sunt. & פרעה liberum sonet seu priuilegiatum. ein freyer, oder befreyeter, oder freyherrn. Quanquam, si cui à Coma, seu cæsarie, quam hæc etiam uox significat deducere placeret, quæque libera est à forpice, nõ multum repugnarem, sicut & primitus à cæsarie imperatoribus Romanis Cæsaris appellatio obuenit, quæ quidem etymologia, tam est speciosa, & plausibilis ut si uocis significationem spectaueris magis quoque propria erit, quàm illorum, qui uel exigendis censibus exactores uel ab expeditione ad bellum bellatores (utrique tamen sine uera ac propria etymologiæ ratione) dictos esse Pharaones cõminiscuntur, & asserunt. Porro in duobus scripturæ locis prænomen est, quando uidelicet sequitur nomen regis proprium. 2. Reg. 23. In diebus eius ascendit Pharao Necho rex Ægypti contra regem Assur. Ieremiæ 44. Ecce ego trado Pharaonem Hophra regem Ægypti in manum inimicorum eius, &c.

1265 **פָּרַץ** Congruit significatione cum uerbis מָרַץ פָּזַר פָּצַר צרז פרס פָּרַשׁ nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant. Significat aũt hoc uerbũ actiue rumpere, uel neutraliter rumpi, cum compositis suis, quanquam Latinis uerbum rumpẽdi non usque adeo patet, nam simul importat copiam, uel uim. Germanice reyssen

 abreyssen

abreyssen, einreissen, ausreissen. Sumitur aūt actiue, quoties post se regit accusatiuū. 2. Sam. 5. Et uenit Dauid in Baal Perazim, & percussit eos ibi Dauid. dixitq; rupit Iehoua inimicos meos instar rupturę aquarum, id est, ut aquę murū seu maceriā rumpunt. Prou. 3. Et mustum torcularia tua rumpent. Gen. 38. Cur rupisti propter te rupturam. 1. Paral. 4. Et domum patrum suorum ruperunt multum, id est, ampliauerunt, propagauerunt. Nehem. 4. Et irrumpet murum lapidum eius. Psal. 80. Quare rupisti sepes eius. 2. Paral. 20. Interrupit Iehoua facta tua, & fractæ sunt naues. 2. Paral. 24. Siquidem Athalia illa improba, & filij eius ruperunt domum dei. Iob 16. Disrupit me ruptura. Psal. 60. Deus abiecisti, rupisti nos. uel neutraliter, si nomen non sequitur in quod transeat actio. Genes. 28. Et erumpes ad occidentem, &c. cap. 30. Statim eruptum est in copia, Et mox iterum: Et erupit uir ille ualde, ualde. Exod. 1. Tanto magis multiplicabatur, & erumpebat. Iob 1. Et pecus eius eruperat in terra. Oseę 4. Mœrebunt & non erumpent. 1. Paral. 13. Erumpamus, mittamus ad fratres nostros. 2. Paral. 31. Et cum erupisset hoc uerbum multiplicauerunt filij Israel primitias frumenti. Iob 28. Erupit fluuius ex loco habitato. Oseæ 4. Furari, adulterari irruperunt sind eingerissen. Micheæ 2. Ascendit ruptor, coram illis irrumpet, & transibunt portam. Tertio construitur etiam cum beth præpositione, significatq; irrūpere, facere rupturā seu irruptionē, uel in personā, uel rē aliquā. Exod. 19. Ne irruptionē in eos faceret Iehoua. 2. Samuelis 6. Propterea ꝙ irrupisset irruptione in Vzam. 1. Paral. 15. Rupturā fecit deus noster in nobis. Sunt autem duo loci, ubi singulari phrasi uerbum istud usurpatur, qua etiam Germani utuntur cum dicunt ein binreissen hinzerren quando quis uestibus abripitur, & quodāmodo cogitur, & urgetur ad aliquid operis faciendū. 2. Sam. 13. Non ibimus omnes, neq; grauabimus te, & rupturam faciebat in eo, sed non uoluit ire. 2. Reg. 15. Et rumpebat in eo, ut ligaret duo talenta argenti in duos sacculos. Et sic simile est uerbo פָּצַר Exemplū ubi rupturam facere in re aliqua significat. 2. Reg. 14. Et Amasiā regem Iehuda apprehendit Ioas rex Israel in Bethsemes, & ueniens in Ierusalem rupturam fecit in muro Ierusalem à porta Ephraim, usq; ad portam anguli quadringentis cubitis.

Quarto semel cum mem præpositione constructū legitur. 2. Paral. 11. Prudenter fecit & rupit ab omnib. filijs suis in omnes terras Iehuda. i. abrupit omnes filios suos.

Participium præsens פֹּרֵץ Eccl. 10. Qui disrumpit sepem, mordet eum serpēs. Micheæ 2. Ascendit ruptor coram illis.

Participium præteritum, pluralis numeri פְּרוּצִים Nehem. 2. Et considerabam omnes muros, qui erāt irrupti. Et in cōcreto pro rupturis. Neh. 4. Quod cœptæ essent rupturæ obstrui. Et in genere fœminino פְּרוּצָה 2. Paral. 32. Et ædificaui omnem murum ruptum. Prou. 25. Ciuitas rupta, & sine muro.

In uoce passiua נִפְרָץ 1. Sam. 3. Et sermo Iehoua erat preciosus in diebus illis, nec uisio erat rupta, id est, late diffusa, seu sparsa. Ps. 106. Et irrupta est in eos plaga.

In secunda coniugatione legitur solum participium præteritum, generis fœminini מְפֹרָצָה Nehem. 1. Murus quoq; Ierusalem ruptus est.

In quarta coniugatione legitur tantum participium מִתְפָּרְצִים 1. Samuelis 25. Hodie multi sunt serui, qui abrumpunt se, quisq; à facie sustentatoris sui.

INDE NOMINA.

פָּרִיץ Ruptor, irruptor, qui facit irruptionem uiolentam. Græce λῃστὴς, Latine latro, quā quam improprie. Ioā. 10. Qui non intrat per ostium in septum ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est, & λῃστὴς, id est, irruptor. Psal. 17. Et custodiui semitas irruptoris. Ezech. 18. Et si genuerit filium irruptorem, fundentem sanguinem. In statu regiminis פְּרִיץ Iesaiæ 35. Non erit ibi leo, neq; irruptor bestiarū. Et pluraliter פָּרִיצִים Ieremiæ 7. Nunquid spelunca irruptorum facta est domus ista? Hæc uerba à Christo sunt recitata de templo Matthæi 21. & Lucæ 19. Et simul alludit etiam ad nomen Pharisæorum. Ezechielis 7. Et uenient ad illud irruptores, & uiolabunt illud. In statu regiminis פָּרִיצֵי Dan. 11. Et filij irruptorum populi tui eleuabuntur.

פֶּרֶץ Ruptura, irruptio, interruptio. Iudic. 21. Quod Iehoua fecisset rupturam in tribubus

bus Israel. Psal. 106. Nisi Mose electus eius stetisset in ruptura coram ipso. Ezech. 22. Et quæsiui uirum, qui sepiret sepem, & staret in ruptura. Iob 30. Sicut irruptio lata ueniebant. Iesaię 30. Ideo erit uobis hæc improbitas uelut ruptura ruinam minitans in muro excelso. Psal. 144. Non est irruptio, neque euasio. 1. Reg. 11. Claudēs rupturam ciuitatis Dauid, id est, hiatum, uoraginem, quę erat inter arcem, & ciuitatem Hierosolymam. Et in distinctione sententiæ mutat prius sægol in cametz פָּרֶץ Nehemiæ 6. Et nulla in eo mansisset ruptura. Gen. 39. Quare rupisti propter rupturam. i. secundinam, quæ rumpitur tempore partus. Et pluraliter פְּרָצִים Amos 4. Et per rupturas egredientur. Est & nomen proprium loci, quod ab euētu habet. 2. Samuelis 5. Et uenit Dauid in Baal Perazim, & percussit eos ibi Dauid, dixitque: Rupit Iehoua inimicos meos, &c. Iesaiæ 28. Quoniam sicut in monte Perazim stabit Iehoua. Et cum affixis פִּרְצֵיהֶן Amos 9. Et sepiam rupturas eorum. Item in forma fœminina פְּרָצוֹת Ezechielis 13. Non ascendistis in rupturas, ut sepiretis sepem pro domo Israel.

מִפְרָצִים Rupturæ, irruptiones. Iud. 5. Asser denique in littore maris sedit, & irruptiones suas inhabitabat. uocat autem hoc nomine portus, in quos irrumpunt naues.

1266 פָּרַק Rupit, abrupit, abstraxit, auulsit. congruitque significatione cum uerbis מָלַק מָרַק רָסַק פָּרַץ nisi quod ut forma, ita modo significandi discrepent. Habet contrariam significationem uerbo רָפַק Genesis 27. Et abrumpes iugum eius de collo tuo. Exod. 32. Abrumpite inaures auri, quæ sunt in auribus uxorum uestrarum. Ps. 136. Et abrupit me ab angustiatoribus meis.

Participium præsens פֹּרֵק Ps. 7. Ne laceret uelut leo animam meam, & non sit abruptor. Threnor. 4. Serui dominati sunt in nos, & nō est abruptor de manu eorum.

In secunda coniugatione פֵּרֵק Zach. 11. Et ungulas eius abrumpet.

Participium præsens מְפָרֵק 1. Regum 19. Et uentus magnus & ualidus abrumpens montes.

In quarta coniugatione הִתְפָּרֵק Ezech. 19. Abruptę statim aruerunt uirgæ fortitudinis eius. Gen. 32. Et abruperunt sibi uniuersus populus inaures aureos.

INDE NOMINA.

פֶּרֶק Abruptio. uocant autem Hebræi etiam hoc nomine biuium, ubi uia abrumpitur. Nahum 3. Vniuersa ipsa mendacio & abruptione plena. Abdię 1. Non stabis in abrupto, ut excindas euasores eius.

מַפְרֶקֶת Seu מַפְרֶקֶת Nomen participiale ea ceruicis pars, qua abrumpitur à trūco. 1. Samuelis 4. Et cecidit de solio retrorsum super lumen portę, & fracta est ceruix eius, & mortuus est.

1267 פָּרַשׁ Cum puncto dextro, expandit, exposuit, apertum fecit, fecit clarum & conspicuum, explicauit fusius & clarius, quod fit singularum partiū distributione. Et congruit significatione cū uerbis פָּרַז פָּרַם פָּרַס פָּרַשׂ פָּרַץ פרשז פשר פָּתַר nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se discrepent. Leuit. 14. Et posuerunt eū in custodiā donec exponeretur illis super ore Iehoua.

In uoce passiua legitur tantum participium pluralis numeri, generis fœminini נִפְרָשׁוֹת Ezech. 34. In die quādo fuerit ipse in medio ouium suarū distributarum.

In secunda coniugatione legitur tantū participiū præteritū מְפֹרָשׁ quod tamen aduerbialiter ponitur. Nehemiæ 8. Et legebant in libro, lege dei clare.

In uoce passiua פֹּרַשׁ Num. 15. Et posuerūt eum in custodiā, quia non erat expositum, quid de eo fieret.

In tertia coniugatione הִפְרִישׁ Prouerb. 23. Et sicut coluber expandet, seu diffundet, scilicet uenenum.

INDE NOMINA.

פָּרָשַׁת In statu regiminis, expositio, declaratio. Esther 4. Atque etiam expositionem argenti, quod dixerat Haman ponderaturum. & cap. 10. Sed omne factum fortitudinis & uirtutis eius, & declaratio magnitudinis Mardochai, qua eum magnificauerat rex.

פרש Communiter equitem interpretantur tam Iudæi, quàm Christiani, & dicunt sic dictũ à calcaribus, quibus ille ad incitandũ equũ pungit, quasi dicas calcariatũ, occasionem sumentes ex loco Prou.23. Vbi uerbũ hoc in tertia coniugatione positum significare dicũt, pungere. Deinde ex loco Ies.38. Quoniã non perpetuo triturãdo triturabit illud, neq; stridebit rota plaustri sui, dentibus suis nõ cõminuet illud, ubi pro instrumento dentato ponitur, quo fruges excutiunt. Tertio, quod Chaldæorũ lingua פַּרְשָׁה dicatur. Quidã tamen alij quoddã singulare equorũ genus significare asserũt, quorũ usus præcipuus in bello fuerit, quales nũc nostri egregios habẽt, qui armis & paludamentis, phalerisq; præ cæteris curralibus equis sunt cõspicui & cataphractos appellant. Ego quantũ ex diligenti scripturarũ consideratione sumere possum, nunc pro equitibus, nũc pro equis, sępissime tamẽ coniũctim pro ambobus in scriptura positũ arbitror. sicut רֶכֶב nũc pro uectore, nũc pro curru, nũc coniũctim pro toto curratu usurpatũ esse suo loco annotatũ est. Et apud Latinos nũc equitũ, nũc equorũ, nũc coniunctim & collectiue equitatus uocabulo usurpãtur. Similiter Germani iã pferd oder ross, iã reuter oder reysige iam utrunq; cõplectentes ein reysigen zeuge appellant, Existimo tamen siue equites sint siue equi, ab extensione dictos, qui libere excurrant & expatientur, nec sint alligati curribus: sed quorum usus est ut excurrant ad depopulandũ agros, & ad exercenda latrocinia, cæterisq; uel uectoribus, uel equis iugalibus, & ad uecturam tantum adhibitis antecellunt, &c. Legitur autem forma singulari tantũ tribus in locis, idq; collectiuẽ. Ieremiæ 4. A uoce equitatus & extendẽtis arcum fugit tota ciuitas. Ezechielis 26. A uoce equitatus & rotæ, & currus cõmouebuntur muri tui. Nahum 3. Equitatum adducit, & laminã gladij. Et pluraliter פָּרָשִׁים frequentiore in usu est. Et usurpatur primo, pro equitibus. 1. Samuelis 8. Filios uestros tollet & adhibebit ad currum, & pro equitibus, ut currant ante currũ suũ. Ies.22. Et Elã portauit pharetrã cũ curribus hominũ, & equitibus. Ier.46. Alligate equos, & ascẽdite equites. Ezech. 33. Equites qui uehuntur equis. Secundo pro equis militarib. 1. Sam.13. Philistæi cõgregati sunt ad bellũ cõtra Israel, habentes triginta millia curruũ, & sex millia equorũ. 2. Sam.1. Et ecce currus, & habentes equos apprehenderũt eũ. Ies.21. Et uidit curratũ iugũ, siue par equorũ, currũ asini, & currũ Cameli. Ezech.27. De domo Thogarma equos, & peraschim, & mulos dederũt. & cap.38. Et uniuersum exercitũ tuũ, equos & peraschim uestitos holosterico, ubi uidet propheta distinxisse סוּסִים & פָּרָשִׁים nisi malis pro equitibus sumere. Sic Oseæ 1. In equis & peraschim. Et similiter Ioel.2. Sicut uisio equorũ, & sicut peraschim ita currẽt. Tertio, pro utroq; cõiunctim & collectiue. Gen.50. Ascenderunt cum eo curratura & equitatus. Exo.9. Omnes equi, curratura Pharaonis, & equitatus eius, & exercitus eius. Ios.24. Et persequuti sunt Ægyptij patres uestros cum curratura & equitatu usq; ad mare iuncosum. 2. Reg.2. Eliseus uero uidens, clamabat, pater mi, pater mi, curratura Israel, & equitatus eius. Habak.1. Et dilatantur equitatus eius, & equitatus eius è longinquo ueniet. uolabuntq; quasi aquila celeriter ad uocandum.

פרושי Pharisæus. i. expositus, clarus seu conspicuus. Magna interpretũ pars sentit dictos hoc nomine Pharisæos, quod sibi sumpserint officiũ exponẽdæ legis. q. d. expositores seu interpretes legis, atq; idẽ propemodũ sentire uidetur Iosephus lib.1. de bello Iudaico cap.4. his uerbis. Iungũt aũt se eiusdẽ mulieris ditioni quoddã Iudęorũ collegiũ, Pharisæi, qui præter alios pietatẽ colere putarenť, & peritius leges exponere, &c. Sunt tamẽ nonnulli alij qui dictos existimant segregatos seu separatos, quod uitę sanctimonia à uulgi moribus, & uita separati fuerint, nõ aliter atq; nũc Monachi, & inter illos præcipue, quos Chartusianos uocant. Et si neutrã sententiã improbẽ, tamẽ puto hanc appellationẽ sortitos à uitæ sanctimonia, qua cęteris hominib. uoluerũt antecellere, & magis esse cõspicui, ideo dilatabãt, Christo teste, philacteria, magnificabãt fimbrias, obscurabãt facies, ut parerẽt hominibus ieiunãtes. In synagogis, & uicis largiebanť eleemosynas ad clangorẽ tubæ, faciebãt prolixas orationes, & id genus iustitias & cultus plures faciebant, tantũ ad ostentationẽ, ut laudẽ

mere

mererẽtur & ſimul mercedẽ reportarẽt ab hominibus, ſicut ingeniũ Phariſæorum doctrinam, & ſtudia cũ aliàs ſæpe, tum uero ex profeſſo & prolixè deſcribit Chriſtus Matth. 5. 6. 7. & cap. 23. Atq; hęc mea ſententia, ut nõ eſt aliena à Ioſephi deſcriptione, ita uidetur proximius accedere ad uocis etymologiam. nimirũ Phariſæos dictos, ꝙ uitam ita inſtituerint ut aliorum hominum conſpectui eſſet expoſita, & exiſtimationem ſanctitatis & iuſtitiæ aucuparentur, & ſimul legem Moſi ad inſtituti ſui commoditatem exponerent & accommodarent.

פֶּרֶשׁ Excrementum, id eſt, ſtercus, ſcilicet expoſitum. Malach. 2. Spargam excrementũ in faciem ueſtram, excrementum feſtiuitatum ueſtrarum & tollet uos ad ſe. i. tollet ſe ad uos. Et in ſtatu affixorum mutat prius ſægol in hirik, alterum in ſeua. Exod. 29. Et carnem iuuenci, & pellem eius, & excrementũ eius cõbures igni. Leu. 4. Vt comburantur igni unà cum pellibus, & excremento eorum. uide etiam רֶפֶשׁ.

פַּרְשְׁדֹנָה Excrementũ. Et tres poſtremæ literę ſunt paragogicę, quanquã aliqui malint eſſe dictionẽ compoſitã. Legitur tantum Iud. 3. Et ingreſſum eſt manubrium poſt laminã, clauſitq; adeps laminam ipſam, ut non ualuerit extrahere enſem de uẽtre eius, ſed excrementum egreſſum eſt.

פַּרְעֹשׁ Inſerta litera aain, pulex eò ꝙ inſiliat depopulatum, & excurrat ad exercẽda latrocinia. 1. Sam. 24. Canem mortuum perſequeris, & pulicẽ unum. 1. Sam 26. Egreſſus eſt rex Iſrael, ut quærat pulicem unum, nec legitur alibi in ſacris literis.

פֵּשָׁא Expoſitio. facta literarum tranſpoſitione, ſed de hoc ſuo in loco.

1268 פָּרַשׂ Cum puncto ſiniſtro, expandit, extendit, diſtendit. Cõgruitq; ſignificatione cũ uerbis פָּרַד פָּרַם פָּרַס פָּרַץ פָּרַשׁ פרשז פָּשַׂר niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe diſcrepent. Pſ. 105. Expandit nubẽ in tẽtorium. Thren. 1. Expandit rete pedibus meis. Exo. 40. Et expandit tentoriũ ſuper habitaculum. Deut. 2. Et expãdent ueſtimentũ coram ſenioribus ciuitatis. 2. Reg. 8. Et factum eſt in craſtinum ut acciperet operimentũ denſum, & expanderet ſuper faciem eius. 1. Reg. 19. Accipiens Ezechias literas expandit eas. Exod. 9. Expandit palmas ſuas ad Iehoua. 1. Reg. 8. Et extendit manus ſuas in cœlum. Prou. 13. Sed ſtultus expãdit ſtultitiã. Mich. 3. Et oſſa ipſorum conſtringunt, & expandunt uelut in ollam.

Participiũ præſens פּוֹרֵשׂ Prou. 24. Expandit rete greſſibus eius. Thren. 4. Petierunt panem, & non eſt expanſor illis. Et pluraliter פֹּרְשִׂים 1. Reg. 8. Quoniam Cherubim expandebant alas. In ſtatu regiminis פֹּרְשֵׂי Exod. 25. Eruntq; Cherubim expandentes alas ſurſum. Ieſ. 19. Et expãdentes rete ſuper ſuperficiẽ aquarum.

Participiũ præteritum פָּרוּשׂ Ioelis 2. Et lux matutina expanſa ſuper mõtes. Et in genere fœminino פְּרוּשָׂה Oſeæ 5. Et rete expanſum ſuper Thabor. Et pluraliter פְּרֻשׂוֹת 1. Reg. 8. Et palmæ eius erant expanſæ in cœlum.

In uoce paſſiua נִפְרַשׂ Ezech. 17. Omnes profugi eius cum omnibus agminibus cadent in gladio, & reſidui in omnem uentum expandentur.

Participium נִפְרָשׂ Prouerb. 25. Fons expanſus.

In ſecunda coniugatione פֵּרַשׂ Ieſaiæ 25. Et expãdent manus ſuas in medio eius, ſicut expandit natator ad natandum. & cap. 65. Expandi manus meas omni die ad populum rebellẽ. Thren. 1. Cum expanderet Zion manus ſuas. Pſal. 68. Cum expãdit omnipotens reges in ea, tum candeſcit uelut nix in Zalmon. & alludit ad קַו regulam, de qua Pſal. 19. In omnem terram exiuit regula eorum. Zachariæ 2. In quatuor uentos expandi uos.

1269 פַּרְשֵׁז Expandit. Eſt autem ultima litera acceſſoria. Legitur ſemel. Iob 26. Et retinet faciem throni, & expandit ſuper illud nubem ſuam.

1270 פְּרָת Nomen fluuij, qui initio ex paradiſo originẽ duxit, ſicut Moſes teſtat Gen. 2. Et fluuius quartus eſt Prath. dicitur aũt tã à Gręcis quàm Latinis Euphrates. Porro Ptolomęo in Armenia maiore oritur in monte Periade ad orientẽ ſeptentrionẽ flexus. Eſt & terminus terræ Canaan promiſſę. Gen. 15. Semini tuo dedi terrã hãc à

fluuio Ægypti uſq; ad fluuium magnum, fluuium Prath.2.Reg.23.In diebus aſcendit Pharao Necho rex Ægypti cõtra regẽ Aſſur ultra fluuiũ Prath. Et cũ he in fine motũ ad locũ importante פְּרָתָה Ier.13.In ſurgendo uade ad Prath.

1271 פשׂח

Cum puncto ſiniſtro. ſignificat luxuriare.ſ.ſcabiẽ, ſiue lepram, nã de tali luxuriatione tantum dicitur in Leuitico. Et uidetur à פּוּשׁ forma tantum, & modo ſignificandi diſſidere. & quidem Moſes opponit uerbo עָמַד cõſiſtendi. Leuit.13. Et non luxuriauit plaga in cute. Et iterum: Et ſi luxuriauit plaga in ueſte, uel ſtamine, uel in ſubtegmine, uel in cute. Itẽ, Et ſi luxuriando luxuriauerit ſcabies illa in cute.

1272 פשׁח

Legitur ſemel tantum. Chaldæus hoc uerbo reddidit Hebræũ שִׁסֵּף ꝙ diſſecare ſignificat.1.Sam.15. Ideoq; hinc ſignificationẽ ſumere neceſſe eſt. Thren.3. Vias meas peruertit, & diſſecuit me.

1273 פשׁט

Congruit ſignificatione cum uerbis טָפַשׁ פָּשַׁשׁ שׁפט שָׁסַף niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant, important autem omnia uim & impetum. Et quando de ſuis ueſtibus dicitur, licebit uertere uerbo exuendi. Leu.6. Et exuet ueſtes ſuas. Cantic.5. Exui tunicã meam. Ezech.44. Exuent ueſtes. Et quando de alijs dicitur, licebit uertere uerbo expoliandi, quia importat uiolentiã. Oſeæ 7. Expoliauit excurſor foris. Nahum 3. Bruchus expoliauit & auolauit. Iudic.9. Manicabis & expoliabis contra ciuitatem. Et iterum: Et duo capita expoliauerunt contra omnes, qui erant in agro.1.Sam.27. Non expoliaſtis hodie. & cap.30. Nos expoliauimus ad meridiem Crethi. Iudic.20. Et expoliauerunt ad Gibea.

Participium præſens pluralis numeri פֹּשְׁטִים Nehem.4. Non eramus exuentes nos ueſtes noſtras.

In ſecunda coniugatione פִּשֵּׁט 1.Samuelis 31. Et uenerunt Philiſtæi ad expopoliandum occiſos.

In tertia coniugatione הִפְשִׁיט Numeri 20. Et exuet Aaron ueſtimenta ſua. Leuit.1. Et expoliabit holocauſtum, id eſt, excoriabit. Iob 19. Gloriam meam deſuper illis expoliauerunt. Oſeæ 2. Ne expoliem illam nudam. Gen.37. Et expoliauerunt Ioſepho tunicam eius.1.Samuelis 31. Et expoliauerunt eum armis ſuis.

In quarta coniugatione הִתְפַּשֵּׁט 1.Sam.18. Et exuit ſe Ionathan pallio.

INDE NOMINA.

פְּשֹׁטָה Nomen Infinitum, expoliatio. Ieſaiæ 32. Expoliatio, & denudatio.

פַּשִׁירשׁ Inuerſione literarum, is dicitur qui detrahit aliquid, ſed de hoc in loco ſuo.

1274 פשׁע

Cum puncto dextro, tranſgreſſus eſt, ſcilicet legem, ſeu pactum, ut ſeditioſus. & ut poſitu puncti, ita modo tantum ſignificandi differt a uerbo פָּשַׂע Abſolute legitur. Thren.3. Nos tranſgreſſi ſumus & rebellauimus. At conſtructio illius triplex eſt, ſicut uerborũ סָרַר & מָרַד מָרַר חָטָא aut enim conſtruitur cũ עַל ut Oſeæ 8. Eò quod præterierunt pactũ meum, & ſuper legẽ meã tranſgreſſi ſunt. uel cõſtruitur cum præpoſitione mem. ut 2.Reg.8. In diebus eius trãſgreſſus eſt Ædom à manu Iehuda, & conſtituit ſuper ſe regem, id eſt, defecit. Vel conſtruitur cum præpoſitione beth.2.Reg.1. Et tranſgreſſus eſt Moab contra Iſrael poſt mortem Achab. 1.Reg.12. Et tranſgreſſus eſt Iſrael contra domum Dauid uſq; in hanc diem.2.Regum 3. Et abiens miſit ad Ioſaphat regem Iehuda dicens: Rex Moab tranſgreſſus eſt in me. Ieſaiæ 27. Quis dabit mihi uepres & ſpinas in bellum, ut tranſgrediar in eas, & comburam eas ſimul.

Participium præſens, ſeu nomen participiale פֹּשֵׁעַ tranſgreſſor. Ieſ.48. Et tranſgreſſorem ex utero matris uocaui te. Et pluraliter פֹּשְׁעִים Pſal.37. Tranſgreſſores uaſtabuntur ſimul. Ieſaiæ 46. Redite tranſgreſſores ad cor.

In uoce paſſiua נִפְשָׁע Prouerbiorum 18. Frater offenſus tranſgreſſione, eſt ſupra ciuitatem potentiæ.

INDE NOMEN.

פֶּשַׁע Tranſgreſſio. Exod.22. Super omni re trãſgreſſionis. Pro.12. In trãſgreſſione labiorũ laqueus malo. cap.19. Sed honor eius eſt præterire tranſgreſſionẽ. & cap.28. Pro

ptet

pter transgressionẽ terræ,multi principes. In statu regiminis nihil mutat.Genes. 50.Suffer nunc transgressionẽ fratrum tuorũ. In statu affixorũ mutat̃ prima uox segol in hirik, & altera in seua.Gen.31.Quæ est trãsgressio mea,aut delictũ meum.

Et pluraliter פְּשָׁעִים Prouerb.10.Odium excitat lites,sed super omnes transgressiones operit dilectio. In statu regiminis פִּשְׁעֵי Amos 1. Propter tres transgressiones Damasci. Similiter in statu affixorum.Ezech.18.Proijcite à uobis omnes transgressiones uestras.

1275 פשׂע Cum puncto sinistro,& ut sola puncti positione,ita modo tantũ significãdi differt à פָּשַׁע & significat digredi passiue.Iesa.47.Digrediar in illam.

INDE NOMINA.

פֶּשַׂע Tantum spacij,quantũ conficitur pedum digressione, Latinè passus,Germanicè ein schritt 2.Sam.20.Viuit anima tua,ꝙ tantum passus inter me & inter mortem.

מִפְשָׂעָה Pars corporis sub natibus,ubi est pedũ digressio.1.Sam.19. Succidit indumẽta eorũ in medio usq; ad digressionẽ,& dimisit eos,da sie zwusel waren,uel bis an die zwusel.

1276 פשׂק Aperuit petulanter,uel os uel pedes. Et legitur in prima coniugatione tantum participium præsens פֹּשֵׂק Prouer.13.Qui obseruat os suum,custodit animam suã, aperienti petulanter labia sua deiectio sibi.

In secunda coniugatione פִּשֵּׂק Ezech.16.Et aperuisti petulanter pedes tuos omni prætereunti.uulgaris uersio habet diuaricasti.

1277 פשׁר Expositio,explicatio,declaratio.Et referendũ est ad uerbũ פרשׁ trãspositis tantum literis,uel ad פתר cõmutatis tantũ medijs literis symbolicis . Legitur tantũ semel Eccl.7.Et quis cognouit expositionẽ uerbi.In Daniele legitur forma Chaldaica cap.2.Dic somniũ seruis tuis,& expositionem indicabimus.

1278 פתת Fregit in frusta seu fragmenta.Et significatione congruit cum uerbis פָּתָה & יָפָה nisi ꝙ modo significandi inter se differãt.Leuit.2.Et franges eam in fragmenta, & effundes super eam oleum.

INDE NOMINA.

פַּת Frustum,fragmentum,portiuncula ein pisse, Latini uerterunt buccellam. Prou.17. Melius est fragmentũ siccum & incolumitas cũ eo. Gen.18.Et capiam fragmẽtum panis.Dan.1.De fragmento escæ regis. In statu affixorũ mutat uocẽ pathah in hirik daggessata litera thau.Prou.23.Fragmentũ tuum comedisti. Iob 31.Et comedi fragmentum meũ solus.Ruth 2.Et intinges fragmentũ tuum in acetum. Et pluraliter פִּתִּים Leuit.2.Et franges eam in fragmenta.Psalm.147.Qui proijcit gelu suum,sicut fragmenta.

פְּתוֹתִים Fragmenta.Ezech.13.Propter pugillos hordei,& propter fragmenta panis.

1279 פתה Congruit significatione cũ uerbis פָּתַת & יָפָה differũtq; modo tantũ significandi,nam hæc tria generaliter subitã auulsionem ad se significant,nisi ꝙ פָּתַת de auulsione panis in usum suũ,& pro palato suo, יָפָה de forma & pulchritudine dicit̃, quæ adlubet animo,& ad se subito allicit. Porro פָּתָה de sermone uenusto,& eleganti & adblandiente dicitur,quo quis ad aliquẽ subito pellicitur,ac in uoluntatẽ seu animi sententiam pertrahitur. Atq; haud dubie Græci hinc mutuarũt uerbum πείθω,quod blandis uerbis suadeo,seu persuadeo notat.Et ut Hebræi,ita illi non solum suadenti,aut persuadenti,uerumetiam obtemperanti tribuunt ut sit contrariũ uerbo סוֹרֵר quod & Paulus Apostolus ἀπείθεια uertit.Est & hoc obseruandũ quod sit uerbum μεσὸρ & Hebræis tam in bonam partem accipiatur quàm in malam.Et si in malam partem accipitur,significat idem quod blanditijs,phaleratis uerbis fallere,seu decipere ut in prima cõiugatiõe.Deut.11.Cauete uobis, ne blandis uerbis persuadeatur cor uestrũ,& recedatis,& colatis Deos alios.Iob 31.Et persuasum est clam cor meum,& applicaui manum meam ori meo.

Participium,seu nomen participiale,masculini generis פּוֹתֶה Prouer.20. Et suadenti labijs suis ne te admisceas,id est adulanti,adblandienti. Iob 5. Et persuasibilem occidet zelus,ubi passiuè usurpat̃ pro eo qui illecebris capitur. Et in genere

fœminino פּוֹתָה Oſeæ 7.Et factus eſt Ephraim ſicut colũba perſuaſibilis, ſine corde,id eſt illecibilis.

In uoce paſſiua נִפְתָּה Iob 31.Si perſuaſum eſt cor meum ſuper muliere. Iere.20. Suaſiſti mihi & perſuaſus ſum.

In ſecunda coniugatione פִּתָּה & eſt μεσόμ.Ezech.14.Ego Iehoua perſuaſi.Exo. 22.Et ſi perſuaſerit aliquis uirginem,quæ non deſponſata,& concubuerit cum ea. Iudicum 14.Et dixerunt ad uxorem Simſonis perſuade uirum tuum,ut annunciet nobis ęnigma.2.Sam.3.Noſti Abner filium Ner,quòd ad perſuadendum uenerit. 1.Reg.2.Quis perſuadebit Achab,ut aſcẽdat & cadat in Ramoth in Gilead. Pſal. 78.Et blande perſuaſerunt eum ore ſuo.Prouer.1.Fili mi,ſi blande ſuaſerint te erro nes,ne uoles.& cap.16.Viri fraudis perſuadebit ſodalem ſuum.

Participiũ præſens מְפַתֶּה Oſeæ 2.Ecce ego perſuadeo eã,& duco eã in deſertũ.

In uoce paſſiua פֻּתָּה Prouer.25.In longanimitate perſuadebitur princeps,& lin gua mollis frangit oſſa.Ier.20.Si perſuadeatur,& præualeamus illi.Ezechiel.14.Et propheta ſi perſuaſus fuerit,& dixerit uerbum.

In tertia coniugatione הִפְתָּה Gen.9.Perſuaſibile faciat Deus ipſi Iepheth ut habitet in tabernaculis Sem &c.Rogat,ut Dominus eum amanter perſuadeat,ne inuideat fratri Sem iuniori natu honorem primogenituręe,& quòd ex illo naſciturus ſit Chriſtus,hancq; prærogatiuam ſibi ademptam eſſe,& tranſlatam in fratrem,ac ipſius poſteritas quoq; perſuadeatur prædicatiõe Euãgelij,ut ipſa quoq; Iepheth, & coniungat Eccleſiæ ex Iudæis collectæ,&c.Prouer.24.Ne ſis teſtis temere con tra proximũ tuũ,neq; perſuaſibile facias labijs tuis.i.plauſibile,& eſt irregulare.

INDE NOMINA.

יֶפֶת Iepheth, nomen filij Noach maximi natu, qui à Gentibus Iapethus dictus eſt,& idem ſonat,ut ſupra quoq; eſt annotatum in tertia coniugatione, quod perſuaſibilis,paſſiuè.Hic enim & tota ipſius poſteritas perſuaſa eſt uoce Euangelij,ut habitaret in habitaculis Sem,cui promiſſus erat Chriſtus, & ueniret etiam in ſocietatẽ ſpiritualium & æternorũ bonorum,quæ filius Dei attulit in hunc mundũ,remiſſionem peccatorum donationem ſpiritus ſancti,& uitam æternam.

פְּתִי Perſuaſibilis.cui quiduis facile perſuadet̃,& qui eſt ſequaci credulitate,& blandis uerbis cito ineſcat̃ & decipit̃.Et opponitur nomini עָרוּם callidus,aſtutus. Græci uero reddiderũt νήπιος, Latini nũc ſimplex,nũc puer,nunc imperitus, & quidem talis eſt imperitus rerũ & ſimplex,qui ſe blandis uerbis perſuadere ſinit. Pſalm.19. Teſtimoniũ Iehoua fidele ſapientificans perſuaſibilem.Prou.9.Quicũq; perſuaſibilis eſt,huc diuertat.& cap.14.Perſuaſibilis credit omni uerbo,ſed callidus obſeruat greſſum ſuũ.cap.19.Deriſorẽ percutias,& perſuaſibilis callidus fiet.Ezech.45. Et ſic facies in ſeptima mẽſis propter uirũ errantẽ,& propter ſuaſibilẽ.i.qui ſimplicitate deliquit.Legit̃ etiã abſtractiuè.Prou.1.Quandiu ſuaſibiles diligetis perſuaſibilitatẽ? Et pluraliter פְּתָיִם Prou.1.Quãdiu perſuaſibiles,uel cũ gemino iod פְּתָיִים Pſ.119.Intellectũ pręebet ſuaſibilibus.Prou.22.Callidus præuidet malum , & celat, at ſuaſibiles tranſeunt,& damnum accipiũt.uel interpoſita aleph litera,uel cõmutata iod litera in aleph פְּתָאיִם Pſal.116.Cuſtodit ſuaſibiles Iehoua, id eſt, ſimplices. Prouer.1.Vt detur ſuaſibilibus calliditas. Sic Chriſtus uſus eſt,& Matthæus uertit νηπίοις cap.11.Gratias ago tibi pater,Domine cœli & terræ,quod abſcõderis hæc à ſapientibus & prudentibus,& reuelaris ea paruulis.Et Paulus Rom.2.Doctorem imperitorũ.& Eph.4.Vt non amplius ſimus pueri,qui non fluctuemus, & circũferamur quouis uento doctrinæ,&c. Et pluraliter in genere fœminino פְּתַיּוֹת Prouer.9.Mulier ſtultitiæ eſt tumultuoſa,ſuaſibilitatum,& non nouit quicquam.

פִּתְאֹם Nomen adiectiuũ,ſubitariũ,repentinum . Prou.3.Ne timeas à terrore repentino. Ieſa.29.Et erit in caſu repentino.At quando cũ uerbo ſine nomine ſubſtantiuo ponitur,tum aduerbiaſcit,id eſt repente,ſubito,raptim.Num.6.Et dixit Iehoua repẽte ad Moſen.Ioſue 10.Et uenit ad eos Ioſue repente.Pſal.64.Repẽte iaciunt in eũ, & non timent.Ieſa.30.Repente in caſu ueniet fractura eius.

Ser-

פֶּתֶן Serpentũ ſpecies uenenatiſſima, & rabioſiſſima, noſtri tranſtulerũt Aſpidẽ, dictus Hebræis per antiphraſin, ꝙ minime ſit perſuaſibilis, nec poſſit ab incantatore perſuaderi. Pſal. 58. Furor illis ſimilis furori ſerpentis, ſicut aſpidis ſurdæ, quæ obturat aurẽ ſuã, ut non audiat uocem incantantiũ, coniurantis coniurationũ docti. Pſ. 91. Super leonem & aſpidẽ calcabis. Et in diſtinctione ſentẽtiæ פָּתֶן Ieſa. 11. Et aſpiciet lactens ſuper foramine aſpidis. Et pluraliter פְּתָנִים Deut. 32. Caput aſpidum crudele, id eſt uenenum, quod in capite geſtãt. Iob 20. Caput aſpidum ſuget. Et iterum, Panis eius in uiſceribus eius conuerſus eſt, amaritudo in medio eius.

מִפְתָּן Limen, eò quod ſit immotum, & ut פֶּתֶן ita & hoc arbitror à uerbo פָּתָה deductũ. 1. Sam. 5. Caput autẽ Dagon, & duæ palmæ manuũ eius abſciſſæ erant iuxta limẽ. Zoph. 1. Et requirã ſuper omnẽ ſaltantẽ ſuper limen. Et in ſtatu regiminis מִפְתַּן 1. Sam. 5. Ideo nõ calcant ſacerdotes Dagon, & omnes qui ingrediuntur domũ Da-

1280 gon, ſuper limen Dagon. Ezech. 46. Et adorabunt ſuper limen portæ.

פָּתַח Aperuit id, quod erat uel clauſum uel ligatum, & propter literarum affinitatem congruit ſignificatione cum uerbis פָּסַח & מָתַק פָּצָה מָתַח niſi ꝙ modo ſignificandi inter ſe differant, id eſt de aliȷs atq; aliȷs rebus dicantur. Ieſa. 14. Vinctis ſuis non aperuit domum. & cap. 50. Iehoua aperuit mihi aurem. Iud. 4. Et aperuit utrem lactis. Gen. 44. Et aperuerũt unuſquiſq; ſaccũ ſuum. Pſal. 37. Gladiũ aperuerunt improbi. Ieſa. 41. Aperiã in excelſis flumina. Deut. 15. Aperiendo aperies manũ tuam illi. Et legitur aliquãdo abſolutè, & neutraliter. Pſal. 106. Et aperuit ſe terra, uel, Et aperta eſt terra.

Participium præſens פֹּתֵחַ Ezech. 37. Ecce ego aperio ſepulchra ueſtra. Pſal. 145. Qui aperis manum tuam. Iere. 13. Et non eſt aperiens.

Participium preteritum פָּתוּחַ Num. 19. Et omne uas apertũ. Pſal. 5. Sepulchrum apertum guttur eorum. Et in genere fœminino פְּתוּחָה Ioſue 8. Et reliquerũt ciuitatem apertam. Et pluraliter פְּתֻחוֹת 1. Reg. 8. Vt ſint oculi tui aperti.

In uoce paſſiua נִפְתַּח Ieſa. 5. Et non aperietur cingulum lumborũ eius. Ezech. 1. Et aperti ſunt cœli. Iob 12. Claudet uirum, & non aperietur ei. Iere. 1. Ab aquilone aperiẽt malũ. Nahũ 2. Portæ fluuiorũ apertæ ſunt. Ieſa. 35. Aures ſurdorũ aperiẽt.

Participium maſculini generis נִפְתָּח Zachariæ 13. In die illa erit uena aperta domui Dauid.

In ſecunda coniugatione פִּתַּח aperuit, ut appareat, & extet, & ſit expreſſum. Iob 30. Quia funem meum aperuit, & afflixit me. & cap. 12. Vinculum regum aperuit. Ieſa. 45. Et lumbos regum aperiam. & cap. 20. Et aperies ſaccum de lumbis tuis. & cap. 28. Aperiet & colet terram ſuam, id eſt, exarabit. Gen. 24. Et aperuit camelos. Iere. 40. Aperui te hodie à manicis.

Legitur tamen in quibuſdam locis neutraliter & intranſitiuè, quando uidelicet nominatiuus, & non accuſatiuus ſequitur. Cantic. 7. Si floruit uitis, aperuit ſe folliculus. Ieſa. 48. Non fuit aperta auris tua. & cap. 60. Et apertæ erunt portæ tuæ iugiter. Et ut Hebræi de ſulcatione, ſeu aratione terrę, ut in ſupra allegato loco Iob 28. & aliàs, quæ fit apertione dicunt, ita quoq; de exaratione, ac inſculptione literarum, nominum uel imaginum dicunt, quæ ſimiliter fit apertione materiæ in quam quid inſculpitur. Vnde uerbo ſculpendi reddiderũt. Exo. 28. Et aperies in eis nomina filiorum Iſrael. Et mox iterum, Sculpes duos lapides. 1. Reg. 7. Et aperuit in tabulis. 2. Paralip. 3. Et ſculpſit Cherubim in parietibus.

Participiũ præſens, maſculini generis מְפַתֵּחַ 1. Reg. 20. Ne glorietur accinctus, ſicut aperiens, ſcilicet cingulum. Zach. 3. Ecce ego ſculpo ſculpturam eius.

Participiũ præteritũ generis fœminini מְפֻתָּחוֹת Exo. 39. Sculptor ſculpturis ſigilli. In quarta coniugatione הִתְפַּתַּח Ieſa. 52. Aperi te à uinculis colli tui.

INDE NOMINA.

מַפְתֵּחַ Nomen participiale, apertor, id eſt, clauis. Iud. 3. Et tulerunt clauẽ, & aperuerunt. 1. Paralip. 9. Et ipſi erant ſuper clauem. Ieſaiæ 22. Et dabo clauem domus Dauid ſuper humerum eius.

פֶּתַח Apertio,ianua,ostium.Gen.4.Ad ostium erratum cubat.cap.18.Et ipse sedebat in ostio tabernaculi. Et in distinctione sententię פָּתַח Gen.19.Et laborauerunt ad inueniendum ostium.Ezech.40.Ostium contra ostium.Et cum he motum ad locũ denotante הַפֶּתְחָה Gen.19.Et egressus est ad eos Lot ad ostium. Et in statu regiminis mutat zere in hirik,& pathah in seua.Prou.27.Qui exaltat ostium suum,is quęrit fracturã.Ezech.40.Et ostium eius. Et pluraliter פְּתָחִים 1.Reg.7.Et omnia ostia. Prou.8.In introitu ostiorũ prædicabit. Et in statu regiminis פִּתְחֵי Ies.13. Et egredientur ostia principũ.Prou.1.In ostijs portarum. Et in statu affixorum. Prouerb.8. Vt obseruet postes ostiorum meorum.Ezech.42.Et ostia eorũ ad aquilonẽ.Cant.7.Et super ostia nostra.

מִפְתָּח Apertio. Et in statu regiminis מִפְתַּח Prou.8.Apertio labiorũ meorũ rectitudines.

פִּתְחוֹן Apertio,apertura.Ezech.29.Et dabo tibi apertionem oris in medio eorũ.Sic Paulus Apostolus hac phrasi usus est Ephes.6.Vt mihi detur sermo in apertione oris mei cũ libertate.Colos.4.Orãtes simul & pro nobis,ut deus aperiat nobis ostiũ sermonis,ut loquamur mysterium Christi.

פִּתּוּחַ Apertura,id est, cælatura,sculptura.2.Paral.22.Et ad sculpendum omnem sculpturam. Et in statu affixi פִּתֻּחָהּ Zachar.3.Ecce ego sculpo sculpturam eius. Et pluraliter פִּתּוּחִים 2.Paral.2.Et ad sculpendũ sculpturas. Et in regimine פִּתּוּחֵי Exod. 28. Sculpturis sigilli sculpes duos lapides. Et cum affixo. Exod.47. Et nunc sculpturas eius.

פְּתִיחוֹת Gladij aperti,id est,nudati,uel quod aperiant & uulnerent.Psalm.55.Et ipsa (uerba) sunt gladij.

פַּחַת Transpositione literarũ,apertio,apertura.i.fouea aperta,& patẽs, hiatus, uorago. 2.Sam.18.Et tollentes Absolom statim proiecerunt eũ in sylua in foueã magnã.Iesaiæ 24.Terror & fouea & laqueus super te habitator terræ, erit aũt qui effugerit uocẽ terroris,incidet in foueã,& qui ascenderit ẽ fouea capietur laqueo.Threnor. 3.Terror & fouea fuit nobis. Et in distinctione sententiæ פָּחַת Ier.48.Et estote sicut columba in peruijs oris foueæ. Et pluraliter פְּחָתִים 2.Sam.17.Ecce nũc ipse absconditus est in una fouearum,aut in uno locorum.

פַּח Laqueus super fouea positus ad capiẽdum siue hominẽ, siue animal aliud, uel qui patet ad capiendũ.Iosue 23.Et erunt uobis in laqueũ,& capturã.Iob 18.Apprehendet calcaneũ laqueus.Ps.69.Fiat mensa ipsorum corã eis in laqueũ.Ps.91. Ipse liberabit te de laqueo uenantiũ.Amos 3.An cadet auis super laqueũ terræ, & uenator non ei. Et pluraliter פַּחִים Iob 22.Propterea sunt circa te quoque laquei. Psal.11. Sudes & laquei in uia peruersi.Num.16.Et faciet ea extensiones laqueorũ, obductionem,pro altari.i.foramina seu retia. Et in statu regiminis פַּחֵי Exo.39. Et extendebant laqueos auri,id est,retia habentia foueas seu foramina.

1281 פתל In uoce actiua primæ cõiugationis nõ est usitatũ,sed tantũ in uoce passiua נִפְתַּל & significatione actiua.Gen.30.Colluctationibus dei colluctata sum cũ sorore mea & præualui.Metaphora sumpta à luctatoribus qui membrorũ complicatione nunc in hanc,nunc in illam partem alius aliũ distorquet, quo subuertat, quare est calliditatis,& uersutiæ magis,quàm roboris seu uirtutis.

Participium נִפְתָּל distortum,uafrum,uariũ,subdolũ.Prouer.8.In iustitia sunt sermones oris mei,nec est in eis quicquã distortum. Et pluraliter נִפְתָּלִים Iob 5.Deprehendit sapientes in astutia eorum,& consilium distortorum præcipitatur.

In quarta coniugatione הִתְפַּתָּל Psal.18.Et erga peruersum distortũ præbebis te, uel ita,retorquebis te.Et 2.Sam.22.legitur inuersis literis תִּתַּפָּל ut etiã ipsa uoce significetur dei erga peruersos callida,& inuincibilis peruersitas seu retorsio.

INDE NOMINA.

פְּתִיל Fascia,filum retortum,ligula ex multiplicibus filis contorta,qua aliquid alligatur, uel quæ alligat.Gen.38.Anulum tuũ,& fasciam tuam,& baculum tuum.Exod.28. Et constringent pectorale cum circulis suis ad circulos humeralis fascia hyacinthina.Iud.16.Et disrupit funes illos,sicut rumpitur filum ex stuppa,paulum adustũ igni

igni. Et pluraliter פְּתִילִים Genesis 38. Agnosce obsecro cuius sit anulus, fasciæ & baculus iste.

פָּתִיל Alligatura. Numeri 19. Omne uas apertum, cui non alligatura super eo, immundum erit, id est operculum, quod uasi alligatum est, sicut צָמִיד etiam pro aliquo usurpatur, quod uasi est affixum.

נַפְתּוּלֵי Colluctationes, concertationes, & metaphoricè uersutiæ, technæ, quibus alter alterum decipit, prosternit ac superat. Gen. 30. Colluctationibus Dei colluctata sum cum sorore mea.

פְּתַלְתֹּל Nomen geminatum, qua duplicatione significatur uersutiæ duplicatio, seu multiplicatio. Deuter. 32. Generatio peruersa, & distortissima. quod in Mattheo cap. 17. Græce uersum est διεστραμμένη. Et Paulus quoq; ita reddidit Philipp. 2. Natio praua & διεστραμμένη. Item Lucas Act. 20. Et uobis ipsis exoriētur uiri loquentes διεστραμμένα distorta, & obliqua, & implicata.

1282 פֶּתַע Euentus seu casus fortuitus, & subitus. Num. 35. Et si in euentu absq; inimicitia impulerit eum. Iesa. 30. Cui repente in euentu ueniet fractura eius. Et cum adiectiuo פִּתְאֹם Num. 6. Quod si morietur mortuus super ipso in euentu repentino. Iesa. 29. Et erit in euentu repentino &c. Aliàs aduerbialiter accipitur pro, fortuito, casu. Habakuk 2. An non euentualiter consurgent mordentes te. Prouerb. 6. Propterea euentualiter confringetur, & non erit medicina.

1283 פָּתַר Exposuit, scilicet somnium. Et significatione cōgruit cum uerbo פָּשַׁר nisi quòd modo significandi uarient. Gen. 40. Principem autem pistorum suspendit, sicut exposuerat illis Ioseph. & cap. 41. Et exposuit nobis somnia nostra, utrique iuxta somnium suum exposuit.

Participium præsens פֹּתֵר Gen. 40. Somniando somniauimus, & nō est, qui exponit ea Pharaoni. & cap. 41. Et non est qui exponit illud.

INDE NOMEN.

פִּתְרוֹן Expositio. Gen. 40. Et quisq; iuxta expositionem somnij sui. Et cum affixo. Genes. 40. Et dixit Ioseph, hæc est expositio eius. Et pluraliter פִּתְרוֹנִים Genesis 40. Nonne dei sunt expositiones?

DE NOMINIBVS POLYSYLLABIS ET PEREGRINIS.

1284 פִּטְדָה Nomen lapidis preciosi, quem ut Ezechiel, & alij scriptores indicant Æthiopia nobis præbet, & uulgaris editio (recte quidē meo iudicio) Topazium uertit uocabulo Hebræo cōueniente. Chaldaica translatio ubiq; uertit יַרְקָן id est uiridem. Vnde nonnulli prassinum esse uolunt à colore uiridi, & genus quoddam Topazij Prassoidem dicunt. Licet alij malint esse Smaragdum, quòd quę autore Iuba apud Æthiopas nascitur acriter uiridis est. & à Plinio plurimū commendatur. Exod. 28. Sardius & Topazius. Et in statu regiminis פִּטְדַת Iob 28. Non adæquabitur ei Topazius Æthiopiæ. Et Strabo ex Artemidoro, quem citat, testatur quoq; Topazium in Ophiade insula reperiri, & lapidem esse pellucidum, splendore aureo refulgentem, quem Ægypti reges sinant effodi, & maximam hominum multitudinem mercede conductam ad horum lapidum collectionē, custodiamq; collocare.

1285 פִּלֶגֶשׁ Pellex, uox peregrina, & cōposita ab פלג & אִשָּׁה q.d. uxor dispartita, hoc est, uxor secūdaria, quę, ut ipsa primarię uxori tanquā dominę subiecta erat, ita eius filij nō succedebāt in hæreditate paterna, sed tantū donatiōibus gaudebāt, alioqui uxor uera & legitima. Atq; talis haud dubiè tam à Græcis quàm à Latinis pellex est appellata, quāquā Iurecōsulti postea aliter pellicē definierūt, quàm sacrę literę, quos hoc loco nō curamus, ut etiā aliorū ineptias nihil moramur, qui à גַּשׁ & פָּלַח cōpositā esse somniāt, quasi illa sit, & ita dicat̃ ad quē maritus ab uxore segregatus accedat. hæc enim omnia extra & cōtra scripturā dicunt̃. Ego si certò scire uocē esse nō peregrinā neq; cōpositam, mallē deducere à uerbo פָּלַשׁ inserta litera gimel & sic dictā concubinā à uolutando quòd uolutet̃ coitu, sicut שֵׁגַל coniunx regia à subagitatione. Hieronymus ubiq; cōcubinā reddidit. Nos pellicis uertemus, adductis exēplis aliquot

aliquot, quibus liquido constabit eius significatio. Gen. 35. Et abijt Ruben, & concubuit cum Billa pellice patris sui. Iudic. 19. Et accepit sibi uxorē pellicem de Bethlehem Iehuda. Hic locus testatur apertè fuisse ueram uxorem, quia uocat etiam uirum maritum eius, & pellicis patrem appellat socerum, & maritum filiæ generum, quod non fecisset, nisi fuisset legitima uxor ipsius. 1. Paralip. 1. Et filij Cethuræ pellicis Abrahæ. In statu affixorum mutat prius segol in pathah, & alterum in seua. Iud. 19. Et surrexit uir ut abiret ipse & pellex eius. cap. 20. Pellicem meam compresserunt, & mortua est. Et pluraliter פלגשים Gen. 25. Et dedit Abrahā omnia quæ sua erant ipsi Izhak, & filijs pellicum, quæ erant Abrahæ largitus est Abraham dona. ubi filios reliquos omnes præter Saræ dominæ filium, adeò etiā Cethuræ, quā tamen paulo ante uxorem dixerat, uocat pellicum filios. Item 2. Sam. 5. Et accepit Dauid adhuc pellices, & uxores de Ierusalē. 2. Sam. 15. Et reliquit rex decem uxores pellices ad custodiendum domum. In statu regiminis פלגשי 2. Sam. 16. Ingredere ad pellices patris tui. Similiter in statu affixorum. 2. Paralipo. 11. Et dilexit Rechabeam ipsam Moacham filiam Absolom præ omnibus uxoribus, & pellicibus suis. Porro legitur semel de masculis amatoribus per cōtemptum. Ezech. 23. Et adurebatur super pellicibus suis, quorum caro erat instar asinorum.

Et ut hoc quoq; huc addam, q̄ Græci & post illos Latini, nulla tamen uocabuli origine seu etymologia mare dixerunt Pelagum arbitror à Iapetho accepisse, qui Hebræa lingua hoc nomine mare appellauit, eò quòd in multas terræ partes dispartitum est, & ut Ecclesiastes cap. 1. dicit, In illud sese ex omnibus terræ partibus flumina exonerant, & ex eo rursum ad easdem reuertuntur & refluunt.

1286 פענח

Appellatio Ægyptiaca, qua insigniuit Pharao rex Ægypti Iosephum. Genes. 41. Vocauitq; Pharao nomē Iosephi Zaphnas Paaneah quod Chaldæus trāstulit Mysteriorum expositor.

1287 פרדס

Paradisus, id est, hortus consitus arboribus. Nehe. 2. Et epistolam ad Asaph custodem paradisi, ut det mihi ligna. Cantic. 4. Plantationes tuæ, sicut paradisus malogranatorum. Et pluraliter פרדסים Eccl. 2. Feci mihi hortos & paradisos, & plantaui in illis arbores omnis fructus.

1288 פרור

Suburbium. 2. Reg. 23. Ad exedram Nethanmelech eunuchi, qui erat in suburbanis.

1289 פרעש

Pulex. 1. Sam. 24. Canem mortuum persequeris, & pulicem unum.

1290 פרתם

Cuius plurale est in usu פרתמים Et arbitror uocem esse peregrinam, & significare præfectos, seu prouinciales. Quidam existimant esse denominatiuum à nomine פרת & dictos Parethaneos q. d. Euphrateos. Esther 1. Præfecti & principes prouinciarum apud se. & cap. 6. Ex principibus regis, præfectis. Daniel. 1. De semine regio, & de præfectis.

1291 פשתה

Linum, de hoc uide in uerbo פוש.

1292 פתיגיל

Nomen sex literarum, quod quia eius origo ignoratur, & semel tantum in Biblijs legitur, uarie Iudæi quàm Latini exponunt. R. D. Kimhi in libro radicum sentit esse uestis genus, qua usæ sint matronę supernè ad decorem. Et tamen in Commentarijs super Iesaiam cingulum esse scribit subtile ex serico. Rabi Abraham uestem tenuem atq; subtilem esse scribit, quæ supra supra omnes uestes posita sit. Diuus Hieronymus uertit fasciam pectoralem. Ego si diuinare liceret dicerem ex פתיל esse factū, quod fasciam significat ex multiplicibus filis contextam, & uocari à Latinis clauum latum, ut sit contrarium cincturæ sacci, id est uili alicui cingu

1293 cingulo,ſeu cinctorio.Ieſa.2.Et pro clauo cinctorium ſacci,id eſt cinctorium uile.

פִּתְגָם Vox eſt Chaldaica,ualde uſitata in Thargum pro nomine דָּבָר quanquã ſignificet proprie uerbum executiuum,ſeu ſententiam definitiuam.Eſther 1.Et audietur uerbum regis, quod faciendum eſt in omni regno eius. Eccleſ.8. Quod

1294 non fit uerbum pro facto malo feſtinanter,id eſt ſententia.

פַּתְשֶׁגֶן Exemplar,repetitio.uox eſt Chaldaica.Eſther 3.Exemplar ſcripturę.Et pro eo quod Deut.17.legitur,Et ſcribat ſibi מִשְׁנֵה repetitionem legis,ibi Thargum tranſtulit פַּתְשֶׁגֶן.

צ Pſal.11.

1295 צַדִּיק יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב׃

צֹאן Nomen collectiuum comprehendens multitudinem ſeu gregem ouium & caprarum,id eſt multas ſimul oues & capras.Nam hoc nomine ſingulari comprehenduntur animalia minora paſcualia utriuſque ſpeciei,ut ſunt oues & capræ,ſicut nomine בָּקָר ueniũt omnia animalia maiora paſcualia ut ſunt boues,uaccæ,uituli,cameli,aſini &c.

Deinde eſt ſciẽdum,quod nuſpiam reperitur ſingulariter pro una oue aut capra poſitum, ſed pro una oue uſurpetur שֶׂה. Tertio,ꝙ in forma צֹנֶה bis reperiatur de quo ſuo in loco. Quarto,quòd uoce Latina ouis ſimul comprehendi oporteat capras,eò quòd ſimul paſcuntur. Quinto dictæ ſunt oues,ꝙ radicitus gramina & herbas erodant,& depaſcantur.nam congruit ſignificatione cum uerbis יָצָא & צָנָח בָּצָא גוֹץ Gen.4.Et erat Habel paſtor ouiũ. cap.12. Et erant illi oues & armenta.cap.26.Et erat ei peculium ouium,& peculiũ armentorum.cap.29.Tres greges ouium.cap.31.Et uide omnes hircos aſcendentes ſuper oues.cap.38.Mittam hœdum caprarũ de ouibus.Exo.12.Accipite uobis oues pro familijs ueſtris,& mactate Peſach.& cap.21. Quatuor oues pro pecude. Deut.32. Butyrum boum,& lac ouium.2.Reg.22.Sicut oues in quibus non eſt paſtor.2.Paralip.35.Oues agnorũ & filios caprarũ omnes pro Peſach,id eſt,oues agnos. Pſal. 44.Reputati ſumus uelut oues mactationis.Ieſa.7.Nutriet homo uitulam armenti,& duas oues.Ezech.43.Et arietem de ouibus integrũ. Item transfertur etiã ad populum,qui ut oues à paſtoribus,ita ipſe à gubernatorib. regitur & paſcitur. Ezech.34.Oues ipſas nõ paſcitis,&c.Mich.7.Paſce populum tuum uirga tua, oues hæreditatis tuæ.Zach.13.Percute paſtorem,& diſpergentur oues. In ſtatu affixorum manet inuariatum.Gen.31.Ad oues ſuas.Et iterum,Et ſex annos pro ouibus tuis.Et iterum,Omnes iſtæ oues meę.Exo.2.Et potauit oues illarum.& cap.22.Sic facies boui tuo,& ouibus tuis.Pſal.144. Oues noſtræ millificantes. 1.Sam.8.Oues ueſtras decimabit,id eſt greges ueſtros.Ezech.34.Et pauerunt paſtores ſeipſos,&

1296 oues meas non pauerunt.

צָבָא Stetit ordine,miniſtrauit ordine & tempore conſtituto,ſtetit in militia, militauit.Et ſignificatione congruit cum uerbis צָבָה & יָצַב niſi ꝙ ut forma parum,ita modo tantum ſignificandi diſſideant. Deinde & hoc eſt notatu dignũ,quod ingredi in militiam eſt fungi miniſterio eccleſiaſtico.at egredi in militiam, eſt abire in bellum.Num.31.Et militauerunt contra Midian.Exod.38. Quæ militabãt ad oſtium tabernaculi.loquitur autem de honeſtis matronis,ac uiduis, quæ ex deuotione ad tabernaculum ieiunijs , precationibusꝗ, ac alijs officijs deo militabant, quarum quoꝗ 1.Samuelis 2.mentio fit, cuiuſmodi etiam Hanna prophetiſſa fuit. Lucæ 2.& Paulus 1.Timoth.5.Ad illam ueterem conſuetudinem honeſtarum matronarum,uiduas deſolatas hortatur ut in deum ſperãtes inſtent obſecrationibus,

& orationibus nocte ac die, atque exinde quoque alia officia ac ministeria uiduarum, quibus operã dare oportet, ordine cõmemorat. Num. 4. Et omnem ingredientem ad militandum militiam, ad seruiendum seruitiũ in tabernaculo. Et ad hanc militiã Paulus quoque alludit, & Timotheum suum hortatur. 1. Timoth. 1. Hoc præceptum cõmendo tibi iuxta prophetias, quæ de te præcesserunt, ut milites in eis bonã militiam, habens fidem, & bonam conscientiam, &c.

Participium præsens masculini generis pluralis numeri צֹבְאִים Num. 31. De medietate autem filiorum Israel, quos dimidiauerat Moses de uiris militantibus. Iesa. 29. Multitudo omnium gentiũ militantiũ contra Ariel. Et cum affixo. Iesaiæ 29. Et omniũ militantiũ contra eã. ubi tamẽ absque aleph est scriptũ. Et in genere fœmineo צֹבְאוֹת Exod. 28. In aspectu militãtium. 1. Sam. 2. Et quod cubarent cũ mulieribus militantibus ad ostium tabernaculi.

In tertia coniugatione legitur tantum participiũ præsens מַצְבִּיא 2. Reg. 25. & Ieremiæ 52. Et scribam, principem militiæ, qui ad militiã constituebat populũ terræ.

INDE NOMINA.

צָבָא Militia, exercitus, statio, quæ certo tempore & ordine constituitur, siue in Ecclesia, siue foris in bello. Et memineris phrasis supra indicatæ, quòd ingredi in militiam, sit fungi ministerio ecclesiastico, at egredi in militiam, sit proficisci in bellum. Numeri 1. Omnis egrediens in militiam in Israel. & cap. 4. Omnis qui ingreditur in militiã, ut faciat ministerium in tabernaculo. 1. Samuelis 28. Et congregauerunt Philistæi castra sua in exercitum, ut pugnarent cum Israel, id est aciem. 1. Paralip. 12. Viri militiæ ad bellum. Psal. 68. Euangelizantium exercitum multum. Legitur tamen semel cum litera he, loco aleph צָבָה Zachar. 9. Et castrametabor ipse circa domum meã ab exercitu, à transeunte, & à reuertente, neque transibit per eos amplius exactor. i. ne amplius sit exercitus constitutus, neque transiens, neque reuertens. Num. 8. Et à filio uiginti annorũ, & supra ingredietur ad militandum militiam in cultu tabernaculi. Sic Paulus usus est ista uoce. 2. Cor. 10. Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia deo ad demolitionẽ munitionum, &c. Et 1. Timoth. 1. Vt milites in eis bonã militiam.

Et interdum pro tempore ad rem aliquam perficiendam cõstituto accipitur. Iob 7. Nunquid militia homini super terra & sicut dies mercenarij dies eius. Ita quoque Iesaiæ 40. usurpatur de quo paulo infra in statu regiminis & affixorum. Præterea usurpatur quoque pro copia, potestate & ui, quod exercitus constet copia, & potens sit, uimque inferat. Iob 10. Et uicissitudines, & exercitum contra me. Danielis 8. Et exercitus dabitur cõtra iuge sacrificium propter transgressionem, id est, uis, potentia. & cap. 10. Et exercitus magnus. Quarto, dicitur de cultu & ministerio ecclesiastico, & sacerdotio, quod omnia suo tempore decenter & ordine fiebant. Danielis 8. Et sanctuarium, & militia erant conculcatio. Et mox iterum: Et deiecit in terram de militia, & de stellis & conculcauit eas. In statu regiminis & affixorum mutat prius cametz in seua. Num. 10. Et super exercitum baculi Isascar, Nathanael. 1. Paralipo. 2. In omnis armis militiæ. & cap. 7. Latrunculi exercitus belli. Iudicum 9. Multiplica exercitum tuum, & egredere. Iob 14. In omnibus diebus militiæ meæ expectabo. Numeri 8. A filio quinquaginta annorum reuertetur à militia seruitij, & non seruiet ultra. Iesaiæ 24. In die illa requiret Iehoua super militiam celsitudinis in excelso, & super reges terræ, id est sacerdotium, & regnum. & cap. 40. Quoniam impleta est militia eius, quod Marci 1. ita est redditum. Impletum est tempus, instatque regnum dei, resipiscite, & credite Euãgelio, &c. ubi, ut supra quoque est indicatum, pro tempore cultus, & ministerij Leuitici est dictum.

Porro quando coniungitur nomini שָׁמַיִם tum primo de militia angelorum dicitur. ut 1. Regum 22. Vidi Iehoua sedentem super throno suo, & omnem exercitum cœlorum stantem iuxta eum à dextra eius, & à sinistra eius. Deinde de militia cœli, sole, luna, & stellis. Genes. 2. Et consummati sunt cœli, & terra & omnis militia eorum. Deuteron. 4. Ne quando eleues oculos tuos in cœlum & ui-

uideas solem & lunam, & stellas, omnem militiã cœlorum. 2. Regum 17. Et incuruauerunt se omni militiæ cœlorum. Psal. 33. Verbo Iehoua cœli facti sunt, & spiritu oris omnis militia eorum. Zophoniæ 1. Et eos qui incuruant se super tectis militiæ cœlorum. Nehem. 9. Tu fecisti cœlos cœlorum & omnem militiã eorum.

Tertio figurate de cultu & ministerio in cœlo templi. Iesaię 34. Tabescet omnis militia cœlorum. Daniel. 8. Creuit usq; ad militiam cœli, & deiicit in terram de militia, & de stellis, & conculcauit eas. Et pluraliter צְבָאוֹת Deut. 20. Et constituent principes exercituum in capite populi. Psal. 68. Reges exercituũ pergent pergent. Obseruandum est autem, quòd hoc nomen tantum pluraliter nomini diuino attribuitur, & nunquam singulariter, eò quòd Domino deo militent angeli deum glorificando, & ministrando Ecclesiæ dei. Deinde sol, luna & omnes stellæ cœli, luce calore & influentia. Tertio filij dei pro gloria dei, & ipsorum salute contra carnem, peccatum, mundum & diabolum. Et propter hoc fortasse mysterium D. Hieronymus monet in aliam linguam non esse transferendum. Siquidem spiritus sanctus & alij Apostoli non mutarint. 1. Sam. 1. Ad sacrificandum Iehoua Zebaoth in Silo. & cap. 4. Attulerunt inde arcã fœderis Iehoua Zebaoth sedemus super Cherubim. 2. Samuelis 5. Et Iehoua deus Zebaoth erat cum ipso. Psalm. 24. Iehoua Zebaoth, ipse est rex gloriæ. Iesa. 2. Nisi Iehoua Zebaoth reliquisset nobis residuum. Psal. 59. Et tu Iehoua deus Zebaoth deus Israel. In statu regiminis & affixorum צִבְאוֹת Exod. 12. Egressi sunt omnes exercitus Iehoua de terra Ægypti. Ieremiæ 3. Exercitus gentium. Exod. 6. Iuxta exercitus eorum. & cap. 7. Vt educam exercitus meos, populum meum filios Israel, id est, copias. Legitur etiam forma masculina צְבָאִים de ordinibus tantum angelorum. Psalm. 103. Benedicite Iehoua exercitus eius, ministri eius facientes uoluntatem eius. Psal. 148. Laudate eum omnes angeli eius, laudate eum exercitus eius. secundum hoc legitur. Lucæ 2. Et facta est subito cum angelo multitudo militiæ cœlestis, laudantium deum, & dicentium, &c.

1297 צָבָה Stetit sursum, tumuit, intumuit, inflatus, sufflatus fuit. Et modo tantũ significãdi differt à uerbis יָצַב צָבָא Num. 5. Et tumescet uenter eius.

In tertia coniugatione הִצְבָּה intumescere fecit, sufflauit. Et legitur tãtum semel, & quidem defectiue in Infinitiuo. Num. 5. Et ingredientur aquæ amaræ istæ in uẽtrem tuum, & intumescere facient uentrem.

INDE NOMINA.

צָב Tumor. Nume. 7. Sex plaustra tumoris id est, tumida, tecta superne, quasi inflatus uterus. Et pluraliter צַבִּים Ies. 66. In equis, & in uehiculis, & in tumoribus. i. tũbis.

צָב Animal immundũ, ex reptilium genere, ꝙ alij crocodilũ, alij testudinem, alij limacam, alij bufonẽ esse existimant, qui tumet & plaustri in modũ graditur. Leuiti. 11. Mustela & mus & testudo iuxta genus suum.

צָבָה Nomen adiectiuum, generis fœminini tumida. Num. 5. Et uentrem tuũ tumidum.

צְבָתִים Nomen pluralis numeri tantum, tumuli, seu fasciculi, qui tument. Ruth 2. Extrahẽdo extrahetis illi de tumulis.

צְבִי Mutata he litera in iod. Et generaliter de qualibet re dicitur, quæ pulchre stat sursum, & iucunde constituta est, mentemq; & sensum erigit ac iuuat, inflat ac dilatat, quæq; ad se amandam allicit, & ex qua uoluptas aliqua & oblectatio capitur, nam & Chaldęus חֶדְוָה reddidit. Iesaię 4. In die illa erit germen Iehoua in iucunditatem & in gloriam. & cap. 13. Et erit Babel iucunditas regnorum. & cap. 28. Flos marcidus iucunditas decoris eius. & cap. 24. Ab extremis terræ cantica audiuimus, iucũditate de iusto. Ieremiæ 3. Hęreditatem iucunditatis. Dan. 11. Stabit in terra iucunditatis. Et in distinctione sententiæ צֶבִי Danielis 8. Et creuit multũ uersus meridiem, & orientem, & iucunditatem. epitheton Iudeę, seu Hierosolymæ. 2. Sam. 1. Iucunditas Israelis super excelsis tuis uulnerati sunt. ubi iuuentutem sic appellat. die iunge manschafft, quæ floret & iucunda est. Deinde etiam capreolus hoc nomine appellatur, quia excelsus stat, & iucundus est. q. d. iucundus. Chaldæus uertit טַבְיָא Deut. 12. In omnibus portis tuis tam immundus quàm mundus comedet ex ea,

quasi esset capreolus & ceruus. Prouerbiorum 6. Euade quasi capreolus de manu uenatoris. Cantic. 2. Similis est dilectus meus capreolo seu hinnulo ceruorum. Ies. 13. Et erit quasi capreolus fugatus. Et pluraliter צְבָיִם 2. Samuelis 2. Erat Azahel leuis pedib. suis sicut unus capreolorũ, qui sint in agro. Et interposita aleph litera צְבָאִים 1. Paral. 12. Et sicut capreoli super montibus ueloces. Et in genere fœmini no צְבִיָּה Canticor. 4. Duo ubera tua, sicut duo hinnuli gemelli capreæ. Et plura
1298 liter צְבָאוֹת Cantic. 2. Adiuro uos filiæ Ierusalem per capreas, &c.

צבט Semel tantum in scriptura legitur, neq; habet affine, quantum autem ex uerbis & reipsa colligi potest, significat præbere, seu porrigere, seu apponere, aut quid simile. Ruth 2. Et porrexit ei tostum, quæ comedens satiata est, & reliquũ fecit.

1299

צבע Significat uulnerationem seu diffissionem in partes ruffo distinctas, cõgruitq; significatione cum uerbis עָצַב & בָּצַע nisi q; ut forma, ita modo significandi inter se differant. Et legitur ex eo tantum participium primæ coniugationis צָבוּעַ & uertitur ab Hieronymo nominaliter discolor. Ieremię 12. Volatile uulneratum hæreditas mea. Est aũt periphrasis noctuæ, quæ rubris maculis distincta est.

INDE NOMINA.

צֶבַע Vulneratum seu rubricatum, uel in partes discissa uestis. Iud. 5. Rubricatum acupicturæ ad colla spolium. Et pluraliter צְבָעִים Iud. 5. Spolium rubricatorum Sisræ, spolium rubricatorum.

אֶצְבַּע Tam in statu absoluto, quàm regiminis. Et singulariter significat digitum, qui pollici est proximus, quo scribimus, & operamur. Ies. 58. Emittendo digitum. Exod. 8. Et dixerunt Magi ad Pharaonẽ, digitus dei est, ubi pro energia & efficacia diuina ponitur. sicut & Christus Lucæ 11. uocat digitum dei, spiritũ dei, quo eijciebat dæmonia, &c. In statu affixorum mutat pathah in cametz. Leuit. 4. Et intinget sacerdos digitum suum in sanguinem. Et pluraliter in statu absoluto אֶצְבָּעוֹת Ieremiæ 52. Quatuor digitorũ concauitas. At in statu regiminis & affixorũ אֶצְבְּעוֹת 2. Sam. 9. Et erat uir mensurarũ, & digiti manuũ eius, & digiti pedũ eius sex & sex, nempe uiginti quatuor numero. Psal. 8. Videbo cœlos facturam digitorũ tuorum.
1300 Psal. 144. Et digitos meos ad bellum.

צבר Accumulauit, coaceruauit in horrea seu granaria. Et ut forma nõ multum alludit à uerbo בָּצַר ita quoq; significatione. Gen. 41. Et coaceruauit Ioseph frumẽtum uelut arenam maris. Exo. 8. Et coaceruauerunt ranas hinc inde in cumulos. Iob 27. Si coaceruauerint quasi puluerem argentum. Psalm. 39. Coaceruabit nesciens cui ea cõgreget. Habakuk. 1. Omnem munitionem ridebit, & coaceruabit puluerem, & capiet eam.

INDE NOMEN.

צִבֻּרִים Acerui. 2. Reg. 10. Ponite ea in duos aceruos in introitu portæ.

1301

צדד Ab isto themate inusitato, deductum est nomen per syncopen prioris literę daleth צַד latus cuiuslibet rei, congruitq; cum uerbis צָדָה & צוּד Deut. 31. Ex latere arcæ. 2. Sam. 2. Et gladium suum in latus sodalis sui. Iesaiæ 60. Et filię tuæ iuxta latus alemini. & cap. 66. Et filiæ tuæ in latere portabuntur. In statu affixorum uertitur pathah in hirik, & daggessatur litera daleth. Gen. 6. Et ostium arcæ in latere eius pones. 1. Samuelis 20. Et ego tres sagittas ad latus eius dirigam. Ezechielis 4. Et non uertaris à latere tuo in latus tuum. Et pluraliter צִדִּים Iudicum 2. Et erunt uobis in latera, & dij erunt uobis in laqueum, id est, retia, quia insidiæ & retia tenduntur à latere, non in conspectu, iuxta illud. Prouerbiorum 1. Frustra expanditur rete coram oculis alatorum. Et in statu regiminis צִדֵּי Exod. 26. Ad latera tabernaculi. Similiter in statu affixorum. Exod. 25. E lateribus eius. & cap. 30. In duobus lateribus eius. Numeri 33. Et in spinas in lateribus uestris.

לְצַד Contra, aduersus. Danielis 7. Et dicteria contra altissimum dicet.

1302

צדה Laterauit, id est, insidiatus est, seu uenatus est ex latere. Et congruit significatio-

ne

ne cum צוּד & מָצַד צָדָה Exod.21.Et qui non insidiatus est,sed deus prædestinauit in manum eius.

Participium præsens צֹדֶה 1.Sam.24.Et tu lateras animam meam,ut tollas eam, id est,uenaris eam.struis insidias animæ meæ.

In uoce passiua נִצְדָּה Sophoniæ 3.Lateratæ sunt urbes eorum,ut sint absq; uiro, id est,ad latera expugnatæ, unde מְצוֹדָה Iesa. 29. & מְצוֹדִים Eccles.9. tales recessus dicuntur,ex quibus urbes oppugnantur.

INDE NOMEN.

צְדִיָּה Insidiæ..Num.35.Aut proiecerit super eum ex insidijs,& mortuus fuerit.

1303 צָדַק Iustus fuit,iuste egit,iustam causam habuit,[redacted].Græci uerbum suum δικαίομαι ab Hebræo mutuati sunt.Gen.38.Et ea agnita dixit Iudas iusta est magis quàm ego,id est,iustius egit,quàm ego,approbo eius causam esse iustiorem mea.Iob 4.Nunquid homo deo iustior erit.& cap.9.Et si iustus sum,id est,iustam causam habeo,non tamen respondebo ei.Et iterum: Et si iustus sum ore meo,tamen ipse condemnat me. Psalm.17.Iudicia Iehoua ueritas, iusta sunt pariter uniuersa. Psalm.51. Vt iustus sis in uerbo tuo. Iesaiæ 43.Constituant testes suos, & sint iusti, id est, uere testentur de iustitia. & cap.54. In Iehoua iusti erunt.

In uoce passiua נִצְדַּק & legitur tantum Dan.8.Et dixit ad me à uespera usq; ad mane dies duo millia trecenti, & iustificabitur sanctuarium.i.mundabitur ab idolatria,& impietate.Sic Paulus est usus.1.Cor.6. Sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis.

In secunda coniugatione צִדֵּק iustificauit.Iob 32.Et irascebatur Eliab,cum Iob iustificaret animam suam coram deo.Ierem.3. Et iustificauit animam suam auersatrix Israel plusquam præuaricatrix Iehuda.Ezechielis 16. Et iustificasti sororē tuā in omnibus abominationibus tuis.Et iterum:Et iustificabis sororem tuam.

In tertia coniugatione הִצְדִּיק iustificauit,iustum pronunciauit,[redacted]/approbauit alterius uel dictum,uel factum, administrauit iustitiam,reum seu accusatum absoluit,& pronunciauit iustum,[redacted]s.Exo.23.Inculpatum & iustum ne occidas,quoniam non iustificabo improbum, id est, nō patiar inultum abire,aut absolui improbum.Deut. 25.Si fuerit causa inter aliquos,& uenerint in iudicium,iudicēt eos,iustificēt iustum, & cōdemnent improbū,id est, absoluant iustam causam habentem.2.Sam.15.Omnem uirum cui erit causa iudicialis iustificabo eum,id est,administrabo ei iustitiam.Psal.82.Afflictum & pauperem iustificate.Iesaiæ 53.In notitia eius iustificabit iustus seruus meus multos.

Participium præsens מַצְדִּיק Prou.17.Iustificans improbum,& condemnās iustum,abominatio Iehoua uterq;. Et cum affixo. Iesaiæ 50. Prope est iustificator meus,quis contendet mecū. Et pluraliter status regiminis מַצְדִּיקֵי Iesaiæ 5.Iustificantes improbum propter munera.Daniel. 12.Et doctores fulgebunt sicut splēdor firmamēti,& iustificatores multorum,quasi stellæ in multa secula,qui multos doctrina euangelij ad iustitiam perducent & iustificabūt, absoluent à peccatis & annunciabunt illis remissionem peccatorum propter Christum.

In quarta coniugatione הִצְטַדֵּק iustificauit se,id est,excusationem seu expurgationem instituit contra intentata crimina. Genesis 44. Et dixit Iudas. Quid dicemus sustentatori nostro, aut quid loquemur, aut quid iustificare nos uolumus. Sic usus est Christus Lucæ 16. Vos estis qui iustificatis uos ipsos coram hominibus.& cap.20.Et obseruantes emiserunt insidiatores,qui se iustos simularent.

INDE NOMINA.

צַדִּיק Chaldaice זַכָּאָה Græce δίκαιος Latinè iustus,qui uacat culpa seu reatu, qui approbatus est uel propter Christum, uel factum. Et est contrarium nomini רָשָׁע Genesis 18. Vt occidas iustum cum improbo, & accidat iusto sicut improbo.Exo. 9.Iehoua iustus,ego uero & populus meus sumus improbi.2.Samuelis 4.Occiderunt

runt uirum iustum in domo sua. Iesaiæ. 26. Semita iusta. Et quando deó attribuitur non solum significat deum natura & essentia sua iustum, uerum etiam effectionaliter, quod [redacted] iustificat. Sicut Zach. 9. dicitur: Ecce rex tuus uenit tibi iustus & saluator. Ier. 23. Germen iustũ, quod & Paulus exprimere uoluit eò quòd Rom. 3. scribit, ut ipse sit iustus, & iustificans qui est ex fide Iesu Christi. Et pluraliter צדיקים Gen. 18. Nunquid si fuerint quinquaginta iusti. Exod. 23. Ne peruertas uerba iustorum. 1. Regum 2. Iustiores, & meliores me sunt. Et nõ tam ad personas seu homines refertur, quàm ad res alias. Deut. 4. Quæ gens tam grandis, ut habeat statuta, & iura iusta, &c.

Postremo est & iustificari peculiari modo significandi in nouo testamehto, idẽ ꝙ corripi, argui, reprehendi, quo Christus est usus Lucæ 7. Et iustificata est sapientia ab omnibus filijs suis, hoc est, qui debebant tanquã filij obedire ac subijci sapiẽtię, sapientiam ut sapientiores & magistri reprehendunt. Germani simili phrasi dicunt rechtfertigen, id est meistern, diser will iederman rechtfertigen, id est, meistern straffen uberklugen. Et iustificatores die meister klugling.

1304 **צהב**

Congruit significatione cum זהב & רהב hoc est, notat colorem aureum. Vsus eius uerbaliter est in participio passiuo secundę coniugationis מֻצְהָב Esdræ 8. Et uasa æris flaui, seu fului.

INDE NOMEN.

צָהֹב Nomen adiectiuum, id est aureum, id est, flauum seu fuluum. Leuit. 13. Et in ea pilus aureus, id est, aurei coloris seu flauus.

1305 **צָהַל**

Hinniuit, mugiuit, uel lætitia uel petulantia & lasciuia. ut solẽt equi, & tauri. quã quam postea figurate etiam hominibus tribuatur. Et non nisi modo significãdi differt à uerbis צָלַח & אָצַל בָּצַל צָלַל notat enim affectum, & motum ad aliquid.

Iesaiæ 24. Hinnierunt ab occidente. Iere. 5. Hinniebant quisque ad uxorem sodalis sui. & cap. 50. Et mugietis sicut tauri. Itē cap. 10. Hinni uoce tua filia Gallim. Esther 8. Et ciuitas Susan hinniebat & lætabatur.

In tertia coniugatione הִצְהִיל Psalmo 104. Ad faciendum hinnire faciem præ oleo, id est, ad exhilarandum faciem oleo, ut læta sit & petulans. nisi malis pro הִצְהִיר positum.

INDE NOMEN.

מִצְהָלוֹת Hinnitus equorum, nomen pluralis numeri. Ieremię 8. Auditus est fremitus equorum eius, à uoce hinnituum robustorum eius contremuit terra. & cap. 13. Adulteria tua, & hinnitus tui.

1306 צֹהַר Nomen sine uerbo, nisi quod significatione conuenit cum uerbis טָהַר & זָהַר דָּהַר & significat fenestram à splendore solis, qui per illam illabitur. Genes. 6. Et fenestram facies arcæ.

צָהֳרַיִם Nomen dualis numeri, & id tempus significat, quo sol in medio cœli inter ortum & occasum clarissime fulget, & Latinis meridies dicitur. Gen. 43. Quoniam hodie mecum comedent uiri in meridie. Deut. 28. Et eris palpans in meridie. Psalm. 37. Et producet uelut lucem iustitiam tuam, & iudicia tua, sicut meridiem. Iob 5. Et quasi in nocte, ita palpabūt in meridie. Psal. 55. Vespera & mane, & meridie meditabor. Iesa. 58. Et caligo tua erit uelut meridies.

יִצְהָר Oleum, à claritate & limpiditate. Deuter. 28. Vinum & oleum. 2. Reg. 18. Et terram oleæ olei, & mellis. Oseæ 2. Frumentum & mustum, & oleum. Ioelis 2. Et excurrent laci musto, & oleo. Zach. 4. Isti sunt duo filij olei. Et cum affixo. Deut. 7. Frumentum tuum, mustum tuum, & oleum tuum.

INDE VERBVM.

הִצְהִיר Olificauit, fecit oleum. Iob 24. Inter muros suos oleum facient lacus calcauerūt, & ipsi sitiunt.

1307 צוּד A latere insidiatus est, ut solent uenatores retia tendere feris, uenatus est, captauit, & cognationem habet significatione cum uerbis צָדָה & מָצַר צָרַד nisi quòd ut forma, ita modo significandi differant. Gen. 27. Vbi ille est, qui uenatus est uenationem. Thren. 3. Venādo uenati sunt me sicut auem. & cap. 4. Venati sunt gressus nostros. Gen. 27. Et uenare mihi uenationem. Leu. 17. Qui uenabitur uenationem bestiæ, uel auis. Iob 38. Num uenaberis leoni prædam. & cap. 10. Sicut leo uenaberis me. Psal. 140. Venabitur illum ad impulsiones, id est lapsus. Prouer. 6. Et mulier animam uiri preciosam uenabitur. Gen. 27. Ad uenādum uenationem, ut afferret.

In secunda cōiugatione צוֹדֵד Ezech. 13. Animas uenabimini populi mei. Et iterum, Ad uenandum animas.

Participium præsens fœminini generis, pluralis numeri מְצוֹדְדוֹת Ezech. 13. Quibus uos uenamini ibi.

In quarta cōiugatione הִצְטַיֵּד uenationem sibi accepit. Iosue 9. Iste panis noster erat calidus, quem uenationē nobis accepimus ipsum è domibus nostris.

INDE NOMINA.

צַיָּד Venator, cuius plurale צַיָּדִים legitur, Iere. 16. Et postea mittam ad multos uenatores & uenabuntur.

צַיִד Venatio, & abusiuè esca, cibus, cōmeatus, uiaticum. Genes. 10. Ipse fuit præualidus uenatione. & cap. 27. Vbi ille est, qui uenatus est uenationē. Et iterum, Ad uenandum uenationem. Et in distinctione sententiæ צָיִד Genes. 27. Venare mihi uenationem. Nehe. 13. Et contestatus sum die in qua uenderent uenationem. In statu regiminis & affixorum צֵידִי Gen. 27. Et comedam de uenatione filij mei. Leu. 17. Qui uenabitur uenationē bestię, uel auis. Gen. 27. Comede de uenatione mea. Ios. 9. Et omnis panis uenationis illorū aridus erat. Iob 38. Quis parabit coruo uenationē eius. Prou. 12. Non inuret impostura uenationem suam. Et in forma fœminea צֵידָה Iosue 1 Parate uobis uenationem ad uiam.

1308 צָוָה Iussit, præcepit, mandauit, amandauit, cōmendauit. Et plerunque cōstruitur cum par-

cum particula uel etiam sine ea. Similiter cũ affixis. Genesis 7. Quemadmodum præcepit Deus ipsum Noah, uel cum Noah, siue ipsi Noah. Iosue 4. Præcipe sacerdotibus, id est cum sacerdotibus. Leuit. 22. Præcipe filijs Israel. Deut. 2. Et populo præcipe. & cap. 28. Præcipiet Iehoua, tecũ sit benedictio. Gen. 49. Et cõsummauit Iacob præcipere filijs suis. Leuit. 7. In die præcipere illi. Et quãdo sequitur particula negatiua, tum eandem uirtutem habet, quã habet Latinis uerbũ ueto, aut prohibeo. Gen. 3. Comedisti de ligno, de quo præcepi tibi dicendo, non comedas de eo. 1. Reg. 22. Et rex Syriæ præcepit principibus currum triginta duobus dicẽdo non pugnabitis. Thren. 1. Quia uidit ꝙ Gentes intrauerunt in sanctuarium eius, quod præcipisti ne intrarent in ecclesiam tuam. Iesaiæ 10. Et ad populũ furoris mei amandabo eum. Iere. 27. Et amandabis eos ad Sustentatores suos. Secundo, idem Hebręis ualet, quod Latinis cõmendare, ordinare, decernere. Deut. 33. Legem cõmendauit nobis Moses. 2. Sam. 17. Sed Iehoua ordinauit ut labefactaretur consiliũ Achithophel bonum. Ps. 7. Suscita ad me iudiciũ, quod cõmendasti. Psal. 44. Decerne salutes Iacob. Psal. 68. Commendauit deus tuus regnum tuum. Tertio, idem illis ualet, quod Latinis promittere. Psal. 42. Die promisit deus beneficẽtiam suam. Psal. 71. Promisisti ut salues me. Psal. 105. Recordatur perpetuo pacti sui, uerbi quod promisit. Psal. 111. Promisit in perpetuũ pactum suum. Psal. 133. Ibi promisit Iehoua benedictionem. Secundo, construitur cum datiuo mediante articulo lamed datiui casus. Exod. 1. Præcepit Pharao omni populo. 1. Sam. 20. Et ipse præcepit mihi frater meus. Iesa. 38. Præcipe domui tuæ. Sumitur tamen pro præpositione, De. Esther 3. Quoniã ita præcepit de eo rex. Psal. 91. Angelis suis mandauit de te. Thren. 1. Præcepit Iehoua de Iacob circumquaq; hostibus eius. Tertio, cum אֶל Gen. 50. Et mandatum detulerunt ad Ioseph dicendo. 2. Sam. 17. Et mandata dedit ad domũ, & strangulatus est. 1. Reg. 11. Et mandatum dedit ad eum. Iesa. 23. Iehoua mandatũ dedit ad Canaan. Quarto, construitur nonnunquã cum עַל 1. Reg. 11. Quæ præcepi super te, id est tibi. 2. Paralip. 7. Et ecce præcipiam super locusta, ut deuoret terram. Esther 2. Quia Mardochai præceperat super ea, ne indicaret. Iesa. 5. Et super millibus præcipiam. Amos 2. Et super Prophetis præcepi illis prophetando ne prophetetis.

Participium præsens מְצַוֶּה Genes. 27. Audi uocem meam in ijs quæ præcipio tibi. Deut. 27. Custodi omne præceptum, quod ego præcipio uobis hodie. Iesaiæ 55. Princeps & præceptor populorum.

In uoce passiua צֻוָּה Num. 3. Et recẽsuit eos Moses iuxta os Iehoua, quemadmodum iussus erat. & cap. 36. Et Sustentator meus iussus est per Iehoua. Leuit. 8. Quia sic iussus sum. Ezech. 12. Quemadmodum iussus sum. Exod. 34. Et loquetur ad filios Israel, quæ iubebitur.

INDE NOMINA.

צַו Mandatum, præceptum. Iesa. 28. Mandatum ad mandatum, mandatum ad mandatum. Oseæ 5. Eò quòd ausus est, & abijt post mandatum.

מִצְוָה Præceptum, mandatum, quod nos ligat & adstringit ad obseruationem alicuius rei. Deuteron. 6. Et hoc est præceptum ritus, & iura. & cap. 17. Ne recedat à præcepto ad dextram uel sinistram. 2. Paralip. 14. Et ut facerent legem & præceptum. & cap. 19. Inter sanguinem & sanguinem, inter legem & præceptum, inter ritus & iura etiã admonebitis eos. Prou. 6. Quia lucerna est præceptum, & lex lux. Malach. 2. Et nunc ad uos mandatũ hoc ô sacerdotes. Et iterum, Vos scitis, quòd misi mandatum istud ad uos. Et in statu regiminis מִצְוַת 2. Paralipo. 8. Et non dereliquerunt mandatum regis. 2. Paralipo. 24. Vos transiistis mandatum Iehoua. Psalm. 19. præceptum Iehoua mundum. Et in statu affixorũ מִצְוָתוֹ Num. 15. Et mandatum eius labefactauit. Psal. 119. Latum mandatũ tuum ualde. Et pluraliter מִצְוֹת Leu. 26. Et non feceritis præcepta ista. cap. 27. Hæc sunt pręcepta, quæ pręcepit Iehoua. Prouer. 10. Sapiens corde suscipiet mandata. Similiter habet in statu regiminis, & affixorũ. Leuit. 4. Anima quæ errauerit per ignorantiam ab omnibus mandatis

Iehoua

Iehoua.& cap.22.Et custodietis præcepta mea,& facietis ea.Prouer.4.Serua præcepta mea & uiues.

1309 צוח Clara,& limpida uoce exclamauit.Et significatione congruit cũ uerbo צחח nisi ꝙ hoc ad colorẽ,illud ad uocẽ referatur.Ies.42.De capite montiũ clamabunt.

INDE NOMEN.

צְוָחָה Clamor clarus,qualis est querulorum.Psal.144.Non est clamor in plateis nostris. Iesa.24.Clamor super uinum in plateis. Et in statu regiminis צִוְחַת Ierem.14. Et clamor Ierusalem ascendit. Et cũ affixo Iere.46.Et clamore tuo repleta est terra.

1310 צום Ieiunauit,& ut literarum transpositione, ita modo tantum significandi uariat à uerbo מוּץ eò quòd ieiuniũ emulgeat & exhauriat uires, & pinguedinẽ corporis.2.Sam.12.Propter puerum uiuũ ieiunasti.Et mox iterũ, Viuente ieiunaui. Iesa.58.Vt quid ieiunauimus.Et in eo loco Propheta utrorũꝗ ieiunia describit,hypocritarum & uere piorum.Zach.7.Quoniam ieiunastis etiam plangendo.Esther 4. Et ieiunate pro me,& nõ comedatis neꝗ bibatis tribus diebus nocte & die,etiam ego & puellæ meæ ieiunabo sic.2.Sam.23. Et ieiunauit Dauid ieiunando. 1.Reg. 21.Et posuit saccum super carnem suam,& ieiunauit.Iud.20.Et ieiunauerũt. Esdræ 8.Et ieiunauimus.Zachariæ 7.An ieiunastis mihi;ubi oratio est omnino anomala pro צַמְתֶּם לִי.

Participium præsens צָם 2.Samuelis 12. Vt quid ego ieiuno. Nehemiæ 1.Et fui ieiunans & orans.

INDE NOMEN.

צוֹם Ieiunium.1.Reg.21.Euocate ieiunium.Psal.109.Genua uacillauerũt à ieiunio. Ioelis 1.Euocate ieiuniũ. Et cum affixo manet inuariatum. Iesa.58.In die ieiunij uestri. Et pluraliter צוֹמוֹת ~~Esther 9.Erexerunt super animam~~ suam,& super semen suum gesta ieiuniorum,& clamoris sui.

1311 צוף Fluctuauit,& differt tantum modo significandi à uerbis צָפָה & נוּף Threnorum 3.Fluctuauerunt aquæ super caput meum.

In tertia coniugatione הֵצִיף Deut.11.Qui fluctuare fecit aquas maris iunci super facies eorum.2.Reg.6.Præcidens lignum proiecit illuc, & fluctuare fecit ferrum.

INDE NOMINA.

צָפָה Fluctuatio,fluctus,fluor. Et cum affixo צָפָתְךָ Ezech.32.Et irrigabo terrã fluctuatione tui, de sanguine tuo ad montes.

צוּף Fluctuatio,fluctus,fluor.Prouer.16.Fluor mellis sermones iucunditatis. Et pluraliter צוּפִים Psal.19.Et dulciora melle,& fauo fluorum,id est,fauo fluido.

1312 צוק In prima coniugatione,quando regit post se accusatiuum,significat cogere,impellere,compellere,coartare,premere.Iudicum 14.Et indicauit ei, quia coegerat eum. Deinde secundum præpositionem,in,uel ex,uel alias circũstantias uertere licebit,pro intorquere,uel extorquere,imprimere uel exprimere, uel simpliciter torquere seu premere,sicut exempla subscripta docebũt.Iob 32.Quoniam plenus sum uerborum,torquet me spiritus uentris mei.Psal.41.Verbũ Beliaal detorqueatur in eum.Iob 29.Et petra extorqueret apud me riuos olei.Iesa.26.Iehoua in angustia requisiuerunt te, extorserunt orationẽ cum castigatio tua illis esset.Iob 28.Ferrum de terra sumitur,& è lapide extorquetur æs,scilicet igni.

In tertia coniugatione הֵצִיק pressuram fecit,seu intulit.Iudic.16.Et factum est ꝙ pressuram faceret illi uerbis suis.Deut.28.In obsidione & pressura, quibus pressuram faciet tibi inimicus tuus.Iesa.29.Pressuram faciam Arieli.Iere.19.In obsidione & pressura,quibus pressuram inferent illis inimici eorum.

Participium præsens מֵצִיק Iesaię 51.Propter ardorem,pressuram facientis. Et pluraliter מְצִיקִים Iesa.29.Et pressuras facientium ei.

INDE NOMINA.

צוֹק Pressura.Dan.9.Et in pressura temporum.

צוּקָה Pressura.Prouer.1.Cũ uenerit super uos angustia & pressura.Iesa.8.Caligo & pressura.& cap.30.In terra angustiæ & pressuræ.

Pressu-

מוּצָק Preſſura.Ieſa.8.Quoniam non eſt laſſitudo ad hanc preſſuram,quæ erit ei.

מָצוֹק Preſſura.Deuter.28.In obſidione & preſſura. 1.Sam.22.Et congregati ſunt ad eum omnes uiri preſſuræ.Pſal.119.Anguſtia & preſſura inuenerunt me.

מְצוּקָה Preſſura.Iob 15.Terrebunt eum anguſtia,& preſſura.Zophon.1.Dies anguſtiæ,& preſſuræ. Et pluraliter מְצוּקוֹת Pſal.25.Ex preſſuris meis eduxit me.Pſal.107.Ex preſſuris eorum liberauit illos.

צִינֹק Interpoſita litera nun,uinculi genus à conſtringendo ſeu coartãdo, quod alij truncum, alij carcerem,alij manicas ferreas interpretãtur.Ego Cippum.Et uidetur nõ multum abludere à nomine זִקִּים legitur tantũ ſemel.Ier.29.Et pones eũ in Cippũ.

1313

צוּר Quando regit poſt ſe accuſatiuum,tum actiuè ſignificat concludere, cõcludendo premere,coartare,angere,coanguſtare,obſidere,conſtringere, congruitq; ſignificatione cum uerbis צָרָה & אָצַר מָצַר יָצַר נָצַר צָרַר niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe diſcrepẽt.Deut.14.Et dabis pro ea argentũ, & colligabis argentum in manu tua.2.Reg.12.Aſcendens ſcriba regis,& ſacerdos magnus contraxerunt ac numerauerunt argentũ.Exod.23. Et coartabo coartatores tuos.Deut.2.Et cũ appropinquaueris ad filios Ammon,ne coanguſtes eos.Ieſa.11. Et Iehuda non anget Ephraim.Cantic.8.Si eſt ianua, compingemus ſuper eam tabulas cedrinas. Pſal.139.Retro & ante cõpegiſti me,& poſuiſti ſuper me manum tuam.

Deinde conſtructũ cum עַל ſignificat Hebræis cingere obſidionẽ,ſcilicet aggeribus,uallis,foſſatis,& id genus aliis munitionibus.Deut.20.Et ſi ciuitas illa nõ fecerit tecum pacem,ſed bellũ fecerit,cinges obſidionem contra eam. 2. Sam.11.Vaſtauerunt filios Ammon,& obſidionem cinxerunt contra Rabba.2.Sam.21.Et uenientes obſidionẽ cinxerũt contra eum in Abel.2.Reg.16.Et obſidionẽ cinxerũt contra Achaz,uerũ non potuerũt expugnare.Ieſ.29. Et cingam cõtra te ſtationẽ.

Similiter quando cũ אֶל conſtruitur.Deut.20.Cum obſidionẽ cinges contra ciuitatem aliquam multis diebus,&c.

Participium præſens,ſeu nomen participiale צָר qui ſe opponit alicui,ut angat, anguſtator,aduerſarius,oppugnator,hoſtis. Eſther 6. Quoniam aduerſarius non perpendit damnum regis.Iob 16.Aduerſarius meus acuit oculos ſuos in me. Et pluraliter צָרִים Iud.9.Et ecce ipſi obſidione cingunt ciuitatem contra te.1.Reg.15. Nadab & cunctus Iſrael oppugnabãt Gibethon.Eſther 8.Qui angebãt ipſos tam paruulos ꝙ̃ mulieres.Eſdræ 4. Audiuerunt aduerſarij Iudæ & Beniamin. Et in genere fœminino צָרָה aduerſaria,aduerſatrix,quæ ſe opponit,& alteram anget. 1. Sam.1.Et irritauit eam aduerſaria eius irritatione.

In ſecunda coniugatione legitur participium præteritum,pluralis numeri, maſculini generis מְצֹרָרִים Ioſue 9.Et utres uini ueteres, & laceratos,& conſutos.

In tertia coniugatione חֵצִיר coartauit,compreſſit,concluſit,compegit.Deut.2. Ne coanguſtes Moabitas.1.Reg.7.Et cõpegit duas colũnas æreas. Et quãdoq; conſtruitur cum datiuo mediante articulo lamed.Iere.10.Et anguſtiã faciam eis.2. Paral.28.Et uenit ad eũ Tiglath pinezer rex Aſſur,& faciebat anguſtiam ei, ſed tamen non præualuit ei.Et iterum:Et in tempore anguſtiã faciendi ei, id eſt quo angebat eum. Et cum præpoſitione עַל 1.Reg.20.Et aſcendens obſidionem cingebat contra Samariam,pugnauitq; contra eam.

INDE NOMINA.

צָר Aduerſarius, coartator,uide ſupra in participio primæ coniugationis.

צַר Arctum,anguſtum, nomen maſculini generis.Pſal.40.In anguſto, latitudinem feciſti mihi.Hanc uerborũ antitheſin Paulus ſæpenumero imitatus eſt.ut 2.Corinth. 8.Non enim ut aliis ſit relaxatio,uobis autem anguſtia,ubi tamẽ ad anguſtiam rei familiaris tranſtulit. Item 2.Theſſal.1. Siquidem iuſtum eſt apud deum reddere iis qui affligunt uos afflictionem , & uobis qui affligimini relaxationem nobiſcum. Et 2.Corinthiorum 6.Os noſtrum apertum eſt erga uos Corinthij,cor noſtrum dilatatum eſt, non eſtis anguſti in nobis,ſed anguſti eſtis in uiſceribus ueſtris,&c.

Legitur etiam adiectiuè.Numeri 22.Stetit in loco anguſto,ubi non erat iterum

ad diuertendum.2.Reg.6.Ecce locus in quo nos habitamus apud te angustus est pro nobis. Et in genere fœminino צָרָה Prou.23.Et cisterna angusta est aliena.

צָרָה Angustia,pressura,anxietas,coartatio angst.1.Sam.20. Qui eripuit me ex omni angustia. In statu regiminis צָרַת Gen.42. Vidimus angustiam animę eius dum supplicaret apud nos.Nehemiæ 9.In angustia magna sumus. Et cum affixis. Genes. 35.In die angustiæ meæ.Iud.10.Seruabit uos in tempore angustiæ uestræ. Et pluraliter צָרוֹת 1.Sam.10.Qui erat saluator noster ab omnibus malis uestris, & angustijs nostris. Psal.25. Angustiæ cordis mei dilatatæ sunt.Deut.31. Et cũ inuenerint eum mala & angustiæ.

צָרָתָה Angustia.Ps.120.Ad Iehoua,cum esset mihi angustia,clamaui,& exaudiuit me.

צַר Petra.s.angusta & acuta.Iesaiæ 5.Vngulæ equorũ eius quasi petra reputatæ sunt. potest etiam referri ad thema צָרַר.

צֹר Petra,scilicet acuta.Exod.4.Et accepit Zippora petram,& præcidit pręputium filij sui,id est,aciem seu cultrum acutum.Ezech.3.Sicut adamantẽ, qui durior petra est dedi frontem tuam.

צוּר Petra.Exod.12.Ecce ego sto coram te super petra,quæ est, in Horeb, & percuties petram,& egredientur aquæ ex ea.& cap.33.Siste te ad petram. Ps.89. Auertisti petram gladij.i.aciem.Transfertur etiam ad rem, quæ sui conditione sicca, sterilis & infœcunda est.Iesaiæ 51.Respicite ad petram unde excisi estis, &c.de Abrahamo nunc centenario dicit,qui ut petra nullũ semen,& fructum facit.Porro de re etiam aliqua dicitur super qua quis fidit & nititur,ut sunt diuitiæ,potentia,sapientia,&c. Psal.49.Mane etiam petra ipsorum inueterascet.i.fiducia,seu res,quibus fiduciam suam collocant.Similiter deo attribuitur,in quo contra omnes aduersitates & iniurias hostium tuti consistimus.Deut.32.Ipse est petra,integrũ est opus eius.Et iterum:Nisi petra ips~~orum uedidisset eos.Et mox iterum~~:Et dicetur ubi dij ipsorum, petra in qua sperauerunt.1.Reg.2.Et non est petra sicut Deus noster. Et pluraliter צֻרִים Num.23.Quoniam de summitate petrarum uidebo eum. Psal.88. Secuit petras in deserto & potauit.Iosue 5.Fac tibi cultros petrarum,& circumcide filios Israel denuo,id est,cultros acierum seu in petra acutos,cultros cotium seu silicum. sicut supra ex Psal.89.Auertisti petram gladij,id est,aciem.Item 2. Samuel.2. Et uocatus est locus ille ager petrarum,id est,fortium contra impetum stantium. In statu regiminis צוּרֵי 1.Samuelis 24.Vt quæreret Dauidem,& uiros ipsius super superficiebus petrarum ibicum.legitur tamen etiam forma fœminea צוּרוֹת Iob 28.Ex petris riuos elicit,& omne preciosum uidet oculus eius.

צוֹר Tyrus,celeberrima urbs Phœnicię,ideo sic dicta,quod in petra fuerit extructa,atque instar promontorij mari & tempestatibus maris fuerit opposita.2. Samuelis 24.Et uenerũt ad munitionẽ Tyri.Zach. 9. Et ædificauit Tyrus munitionẽ sibi.

צוּרָה Figura,forma,scilicet impressa,exemplar.Ezechielis 43.Exemplar domus. Et iterum:Omnem figuram eius.Psal.49.Et figura eorum. Et pluraliter צוּרוֹת Ezech. 43.Et omnes figuras eius.

מָצוֹר Obsidio,munitio,propugnaculum.Deu.20.Nunquid homo est arbor agri, ut eat ante te in munitionem.Et iterum: Vt extruas propugnaculũ contra ciuitatem.2. Reg.24.Et uenerunt ad ciuitatem cum munitione.Ezech.4.Et ponet contra eam obsidionem.Micheæ 5.Obsidionem posuit contra nos. Ier.52. Et uenit ciuitas in obsidionem,id est,obsessa est.Ponitur quoque per paranomasian pro מִצְרַיִם Ægypto,ab arcibus,ciuitatibus,& munitionibus,quas ubiq; ad aquas habuit munitissimas.2.Reg.19.Ego sedi & bibi aquas alienas,& siccaui plantis meis omnes riuos Ægypti.q.d.munitissima.Ies.19.Et exaruerunt riui Ægypti. Et in genere fœminino מְצוּרָה Nahum 2.Ascendam dissipator super superficiẽ tuam,ut clã obseruet munitionẽ. Et pluraliter מְצוּרוֹת 2.Paral.11.Ædificauit ciuitates munitionum. Iesaiæ 29.Erigam contra te aggeres munitionum.

צַוָּאר Collum à robore,& firmitudine.Ieremiæ 28. Et tulit Cananla propheta catenam de collo Ieremiæ.Et iterum:Iugum ferreum posui super collum omnium gẽtium.

Cantic.

Canticorum 4. Sicut turris Dauidis collum tuum. Et sine aleph. Nehemiæ 3. Et magnifici eorum non præbuerunt collum suum ad opus sustentatoris sui. Et pluraliter in statu regiminis & affixorum צוארי Iosue 10. Super colla regum. Iud. 8. In collis camelorum illorum. Gen. 45. Et ruit super colla Beniamin, & fleuit super collis eius. uult significare gestum lætitiæ, quæ obruit totum collum ipsius. Legitur etiã forma fœminea צוארות Micheæ 2. Vnde non poteritis subducere colla uestra.

צורנים Colla. Cantic. 4. Per unum torquem collorum tuorum.

ציר Cardo, locus arctus, & angustus, in quo ianua uoluitur. Prou. 26. Sicut ianua uertitur super cardine suo, ita piger super reclinatorio suo. Item legatus hoc nomine dicitur, super quo ceu cardine negotium uoluitur. Prouerbiorum 25. Sicut frigus niuis tempore messis, ita legatus fidelis mittentibus eum. Ieremię 49. Legatus ad gẽtes missus est. Et pluraliter צירים Ies. 18. Mittens per mare legatos. Legitur etiam significatione simplici. Ies. 13. Angustiæ, & funes apprehendent eos. & cap. 21. Angustiæ apprehenderunt me sicut angustiæ parturientis. Et figurate pro cardinibus seu uertebris, in quibus iuncturæ uoluuntur. 1. Sam. 4. Et incuruauit se, & peperit, quia luxatæ erant super ea uertebrę. Dan. 10. Luxati sunt cardines mei super me, id est, uertebræ, seu coxendices. Et isto nomine idola dicunt, eó ꝙ angustiã conscientijs pariant. Ies. 45. Abierũt in ignominia fabricatores angustiarũ, id est, idolorum.

INDE VERBVM,

הצטיר Quartæ coniugationis, legatum se fecit seu simulauit. Iosue 9. Et abeuntes simulauerunt se legatos.

1314 צחח Candidus, nitidus, limpidus fuit. congruit significatione cũ uerbo צחה nisi ꝙ modo significandi inter se discrepent. Thren. 4. Candidiores fuerunt lacte.

INDE NOMINA.

צח Candidus, nitidus, limpidus. Cantic. 5. Dilectus meus candidus, & rubicundus. Iesaię 18 Sicut calor limpidus super pluuia. s. ab effectu qui exiccat & glabriciem seu caluitiem facit, nec sinit pluuiam humectare terram. Iere. 4. Ventus limpidus in excelsis per desertum, id est, nõ humectans. Et in genere fœminino pluraliter צחות Iesaiæ 32. Et lingua balborum festinabit loqui clara.

צחה Limpidus, id est, aridus. Et in statu regiminis צחה Iesa. 5. Et multitudo eius limpida siti, id est, arida.

צחית Limpiditas. Ezech. 24. Quoniam sanguis eius in medio eius fuit super limpiditatem rupis posuit eum. Et iterum: Dedi sanguinem eius super limpiditatem rupis. Et cum he motum ad locum importante צחיחה Psalm. 68. Et defectores cohabitando recipiunt se in limpiditatem, id est, locum aridum, & siccũ, ubi est caluities, non herbæ, nec gramina, nec sementa crescunt, quæ terram operiant. Et pluraliter צחיחים Nehem. 4. Et constitui inferne locum post murum in limpiditates.

צחצחות Limpiditates. Iesaiæ 58. Et satiabit in limpiditatibus animam meam, id est, locis aridis & glabris.

מצח Frons, à glabricie, sed de hoc uide suo in loco.

1315 צחנה Fœtor. Ioel. 2. Et ascendet putredo eius, & ascendet fœtor eius. Arbitror aũt cognationem habere cũ uerbo נצח transpositione facta literarum, fœtor enim ut res uehemens urget & contendit in altum, & contrarium uerbo צנח

1316 צחק Congruit significatione cũ uerbo שחק atq; etiam modo significandi cum שחק significat enim alleuiationem in animo hilari, qui in risum soluitur, ideo uerbo ridendi Hieronymus & reliqui uerterunt. Gen. 17. Cecidit Abraham in faciem suam, & risit, dixitq; in corde suo, an filio centum annorum nascetur, & cum Sara, an filia septuaginta annorum pariet? dixitq; Abraham ad Deum. Vtinam Ismael uiueret coram te, & dixit deus. ueruntamen Sara uxor tua parit tibi filium, & uocabis nomen eius יצחק Ad hunc locum respiciens Christus uerbum hoc gaudẽdi exponit Ioan. 8. Abraham pater uester exultauit ut uideret diem meum, uidit & gauisus est. Est autem uerbum hoc, isto loco nõ dubitantis, sed admirãtis exuberãtisq;

gaudij. Sicut & Paulus Rom.4.& Hebræos cap.11.utriusq; & Abrahæ & Saræ fides celebrat. Item Gen.18. Et risit Sara intra se. Et iterũ: Negauit Sara dicens, non risi, sed timui, & ille dixit, non sed risisti. Gen.21. Omnis audiens ridebit mihi.

In secunda coniugatione צִחֵק lusit, & est meson. Iud.26. Et uocauerunt Simsoni de domo uinctorum, & lusit coram ipsis. ubi prius uerbum sin habet sinistrum, & alterum zade. Gen.39. Ecce adduxit nobis uirum Hebræum, ad illudendum nobis. Exo.32. Et sedit populus ut comederet & biberet, & surrexerũt ad ludendum.

Participium præsens מְצַחֵק Genes.19. Sed fuit uelut ludens in oculis generorũ suorum. & cap.21. Et uidit Sara filiũ Agar Ægyptiæ, quem genuit ipsi Abrahæ ludentes: cap.26. Et prospexit Abimelech rex Philistæorum per fenestrã, & ecce Izhak ludebat cum Ribka uxore sua.

INDE NOMINA.

צְחֹק Risus. Gen.21. Risum fecit mihi deus. Ezech.23. Et eris in risum & subsannationẽ.

יִצְחָק Nomen proprium filij Abrahæ, quem ex Sara suscepit, à risu seu gaudio, ut supra in uerbo ex Gen.17.& 18. Legitur quoq; יִשְׂחָק Amos 7. Et desolabunt̃ excelsa Isak.

1317 צחר Et in distinctione sententiæ צָחֹר nitidus, splẽdidus, lucidus. Et uidetur mihi cõgruentiã habere significatione cũ nomine שַׁחַר id est, aurora. Significat enim talem candorẽ, qui simul nitet, & lucet. Ezech.27. Cũ uino Helbon & lana nitida.

צְחֹרִים Nomen pluralis numeri tantum. Iud.5. Vehentes super asinabus nitidis, seu splendidis.

1318 צחה Siccitas, quæ prouenit ex ęstu, & ardore solis, ideo cognationem habere uidet̃ cũ uerbis צית & יָצַת יָצַת Iob 24. Siccitas & æstus rapiũt aquas niuis. cap.30. In defectu & fame fugiebant solitarij in siccitatem. Ps.62. In terra siccitatis, & lassa sine aquis. Psal.78. Vt amaricarent altissimum in siccitate. Psal.108. Et Iesaiæ 41. Et terram siccitatis in scaturigines aquarum. Iesaiæ 35. Gaudebunt desertum & siccũ. & cap.53. Et sicut radix de terra siccitatis. Ieremię 50. Ecce postremum gentium desertum, siccitas & solitudo. Ezech.19. In terra siccitatis & sitis. Et pluraliter צִיּוֹת Psal.105. Abierunt in siccitatibus flumina.

צִי Nauis, quia est pars sicca & ceu insula in mari. Nã eadem significatione nauis, qua אִי insula, at non eadem ratione dicitur. illud enim insulam à natando, hoc nauem à siccitate in mari denotat. Iesaiæ 33. Et nauis grandis non transibit illum. Et pluraliter צִיִּים Iesaiæ 23. Assur fundauit eam nauibus. Danielis 11. Venient contra eũ naues ex Cithim. Legitur tamen bis simplici iod צִים Num.25. Et naues de littore Macedoniæ. & Ezech.30. Egredientur nuncij à facie mea in nauibus. Et transumptiue seu synecdochice usurpatur צִיִּים pro hominibus, qui sicca loca inhabitant. Psal.72. Coram ipso curuabunt se Zijm. & Psal.72. Das illum escam, populo, Zym ut sit appositio, uel sic, populo nauium, seu siccitatum. Sumitur tamen etiam pro animalibus terrestribus in siccitatibus. Iesaiæ 13. Et cubabunt ibi Zijm. & cap.34. Et occurrent Zijm cum lim. Ieremiæ 50. Propterea habitabunt Zijm cum lim. Et hoc nomen arbitror in Apocalypsi cap.18. uersum pro spiritibus immundis.

צָיוֹן Siccitas. Ies.25. Sicut æstus in siccitate. & cap.32. Sicut diuisiões aquarũ in siccitate.

צִיּוּן Signum. 2. Reg.23. Quid signũ illud, quod ego uideo. Ezech.39. Et uidebit os hominis, & ædificabit iuxta illud signũ donec sepeliant ipsum sepelitores. Et pluraliter צִיֻּנִים Ieremiæ 31. Constitue tibi signa.

צִיּוֹן Nomen montis, in cuius uertice erat arx constructa, quæ à Dauide capta, ciuitas Dauidis est uocata. 2. Samuelis 5. Deinde in latere montis aquilonari erat templum sicut Ps.49. testatur. Pulcher surculus gaudium totius terrę mons Zion, ad latera aquilonis, ciuitas regis magni, &c.

1319 ציץ Floruit, effloruit, erupit in florem, uel quid aliud simile, ac cõgruit significatione cũ uerbis צית יָצַת נָצָה יָצָא נָצָא נָאַץ נוץ אוץ nisi quod ut forma ita modo significãdi inter se differant. Legitur in prima coniugatione & uoce actiua tantum. Ezech. 7. Floruit uirga germinauit superbia.

In tertia cõiugatione הֵצִיץ Num.17. Et floruit flos. Ps.22. Et florebunt è ciuitate si-

ſicut gramen terræ.Pſal.90.Mane floret,& præterit.Pſal.102.Et floruerunt omnes
operatores concupiſcentiæ.Pſ.132.Et ſuper ipſo florebit diadema eius.
Participium præſens מֵצִיץ Canticorum 2.Proſpiciens per cancellos ubi ad uir-
tutis uiſiuæ eruptionem transfertur.

INDE NOMINA.

צִיץ Flos,ſcilicet ex folliculo enatus.Num.17.Et effloruit flos.Ieſaiæ 40.Et omnis gra
tia eius ſicut flos agri.Item ala in uolucre plumata.Ieremiæ 48.Date alam Moab,
ut auolando egrediatur. Et pluraliter צִצִּים 1.Regum 6.Et cælaturæ florũ. Et
in forma fœminea צִצָּה quod in ſtatu regiminis צִיצַת legitur. Ieſaiæ 28.Eritq́
flos marcidus.

צִיצִת Flos ſeu pluma capitis,id eſt,cincinnus ſeu capillitiũ.Ezech.8.Et apprehendit me
capillitio capitis mei.Item ornamentum capitis in modũ floris. Græcus uertit πέ-
ταλον,id eſt,folium.Latina editio uertit laminam.Exod.28.Et facies coronam de
auro puriſſimo.Nam ibidem & capite ſequenti uocat diadema ſanctitatis. Vſur-
patur etiam pro fimbria ueſtimenti,hoc eſt, filis ex nodo egredientibus.Num.15.
Et faciant ſibi fimbriam in angulis ueſtimentorum.Nunc uero Iudæi fila numero
octo ex lana contexta,quatuor angulis certa quadam lege in pãno quadrangula-
1320 ri,quem טַלִּית appellant,uinciunt,eaq́ hoc nomine uocant.

צות Differt tantum forma,non ſignificatione à uerbo יָצַת quod inflammare,ſuccẽ
dere ſignificat.Legitur tantum ſemel,& in tertia coniugatione הֲצִית Ieſaiæ 27.
Transgrediar in eam, & ſuccendam eam ſimul.

1321

צָלַל Obtectus eſt defenſionis cauſa, obmunitus eſt, adobumbratus tegumento, oc
clusus eſt, quod fit applicatione alicuius rei.Idcirco à uerbis צָלָה & אָצַל נָצַל modo
tantum ſignificandi differt.Nehem.13.Et factum eſt cum obtegẽdæ eſſent por-
tæ Ieruſalem ante ſabbathũ,dixi,& clauſæ ſunt ualuæ,& dixi,quod non aperirent
eas uſq́ poſt ſabbathum,id eſt,occludendæ eſſent.Exod.15.Operuit eos mare, oc
cluſi ſunt uelut plumbum in aquas ualidiſſimas.i.demerſi ad fundum.Habakuk 3.
Ad uocem occluſa ſunt labia mea,ne ſcilicet potuerim eloqui.
In uoce paſſiua נִצַּל Ieremiæ 19.Ecce ego adduco malum ſuper locum iſtum,quod
qui audierunt occludentur aures eius.
In ſecunda coniugatione צִלֵּל 1.Sam.3.Ecce ego facio rem in Iſrael, quam qui
audierit obcludentur aures eius. aliĳ uerbo tinniendi reddiderunt.
In tertia coniugatione legitur tantũ participium præſens מֵצַל Ezech.31.Et fron
de obumbrante ſeu obtegente.

INDE NOMINA.

צֵל Vmbra,eò quod iuxta corpus ſit,& obtegat,tegumentum, protectio, munitio. Gen.
19.Propterea ingreſſi ſunt in umbram contignationis meæ.Iud.9.Vmbram mon-
tium tu uides.Iob 8.Quia umbra dies noſtri ſuper terra. Pſal.36.In umbra alarum
tuarum protectionem quærent.Eccl.7.Quia in protectione ſapientiæ eſt in prote
ctione argenti,id eſt,ſimiliter protegunt ſapientia,& argentum. In ſtatu affixo-
rum tranſponit punctulum de zere in literam lamed,ut fiat daggeſſata,iſtoq́ dag-
ges indicetur defectus literæ geminatæ. Pſal.80. Operti ſunt montes umbra eius.
Pſal.121.Iehoua umbra tua iuxta manum dextræ tuæ.Num.14.Diſceſſit umbra eo
rum ab illis,ſed Iehoua nobiſcum eſt,id eſt,protectio eorum.

צֶלֶל Vmbra. Et cum affixo mutat prius ſægol in hirik,& alterum in ſeua.Iob 40.O-
periunt eum umbracula umbræ eius. Et pluraliter צְלָלִים Canticorum 2.Et au-
fugerint umbræ. Et in ſtatu regiminis צִלְלֵי Ier.6.Et inclinantur umbræ ueſtræ.

צִלְצַל Vmbra.Ieſaiæ 18.Væ terræ,umbræ alarum.Iob 40.Aut cum fiſcella piſcator ca-
put eius.Et dicitur hoc nomine fiſcella,eò quòd demergatur in profundum.

צֶאֱלִים Vmbracula,umbroſitates.Iob 40.Sub umbraculis cubat, operiunt eum umbra-
cula umbræ ſuæ.

צְלִיל Torta,panis ſub cineres ſeu carbones coctus.Iud.7.Et ecce torta,panis hordeorũ
uoluebat ſe in caſtra Midian.

צְלָצַל Cicadæ ſeu locuſtæ ſpecies, quæ uolatu ſuo umbram obducit, uel terram occupat aut ſtrepitu obtundit. Deuteronom 28. Omnes arbores tuas, & fructus terræ tuæ exterminabit locuſta.

צֶלְצְלִים Inſtrumenta muſicalia, quæ alijs inſtrumentis adhibita obſtrepunt, & ſuo ſtrepitu obturant. Poteris uertere iuxta Hieronymi uerſionem, tintinabula ſeu cymbala. 2. Sam. 6. In tympanis & in ſiſtris, & in cymbalis. In ſtatu regiminis צִלְצְלֵי Pſ. 150. Laudate eum in cymbalis auditus, laudate eum in cymbalis iubilationis.

מְצִלְתַּיִם Formam habet dualis numeri. Cymbala. 1. Paral. 13. Et in tympanis & in cymbalis. & cap. 15. Et in cymbalis æris.

צוּלָה Profunditas, quę ſcilicet aquis obtecta, & obumbrata eſt. Et ſi forma uideatur eſſe deriuatiuum à uerbo צול tamen, quia uerbo caret, libuit huc adſcribere. legitur Ieſ. 44. Qui dico profunditati, exiccare.

מְצוּלָה Profunditas, ſimili ratione dicta, qua nomen צולה Pſ. 69. Et demerſus ſum in cœno profunditatis. Pſal. 107. Et mirabilia eius in profunditate. Ionæ 2. Proieciſti me in profundum. Et cum kybutz loco ſchurek daggeſſato lamed מְצֻלָּה Zach. 1. Et ſtabat inter myrthos, quæ erant in profunditate. Et pluraliter מְצוֹלוֹת Pſalm. 68. De profunditatibus maris. Legitur tamē frequentius מְצוֹלֹת Exod. 15. Nehe. 9. & Pſal. 88. Et deſcenderunt in profunda ſicut lapis.

צֶלֶם Significat imaginem alterius rei primariæ, quaſi umbram ſeu adumbrationem corporis ſeu rei primariæ ein ebenbild oder nachbild. Geneſ. 1. Et creauit Deus hominē in imagine ſua, in imagine dei creauit illum. & cap. 9. Effundens ſanguinem hominis, per hominem ſanguis eius effundetur, quoniā in imagine dei fecit hominem. Deinde etiam alia quadam ratione ponitur pro umbra, eò quòd umbra eſt imago corporis. Pſal. 39. Equidem in imagine ambulat uir. In ſtatu affixorū mutat prius ſægol in pathah, alterum in ſeua. Gen. 1. Faciemus hominem imagine noſtra, ſecundum ſimilitudinem noſtram. cap. 5. Genuitq; in ſimilitudine ſua iuxta imaginē ſuam. Pſalm. 73. Sicut ſomnium ſunt poſt euigilationem, Iehoua in ciuitate imaginem eorū deſpectam facies, id eſt, externam laruam eorum. Et pluraliter צְלָמִים

Et in ſtatu regiminis צַלְמֵי Num. 33. Et omnes imagines anorum ueſtrorum, & imagines murium ueſtrorum. Ezech. 23. Et uidit uiros pictos in pariete, imagines Chaldæorum pictas minio. Et in ſtatu affixorū. Amos 5. Et portaſtis Siccuth regē ueſtrū, & Kiuun imagines ueſtras. 2. Reg. 11. Et imagines eius cōfregerūt bellè.

צַלְמוֹן Nomen montis non procul à Sichem urbe diſſiti ab umbroſitate arborum ſic dicti, unde apparet etiam eſſe deductum ab iſto themate. Iud. 9. Et aſcendit Abimelech in montem Zalmon, ipſe & cunctus populus, qui ſecum erat, accepitq; ſecures in manum ſuam, & ſuccidit denſos ramos arborum, &c. & Pſalm. 68. Transfert obſcuritatem huius montis ad horribilem animi dubitationem, caliginem mentis ignorationes dei, cū inquit: Cū expandit omnipotens reges ſuper ea, candefiet in Zalmon. & loquitur de diuulgatione euangelij & luce eius, ad quam ceſſabunt tenebræ & dubitationes de deo, &c.

צַלְמָוֶת Dictio eſt compoſita ex צֵל umbra, & מָוֶת mors, dicitur autem de illa umbra, qua oculi morientium hominū occupantur, quę equidē triſtiſſima eſt, & porta ad mortem & inferos. Iob 10. Antequàm uadam & nō reuertar ad terram obſcuritatis, & umbræ mortis. Et iterum: In caligine umbræ mortis. cap. 12. Et educit in lucē umbram mortis. & cap. 16. Et ſuper palpebris meis umbra mortis. & cap. 38. Nunquid reuelatæ ſunt tibi portæ mortis, & portas umbræ mortis uidiſti. Pſal. 23. Etiāſi ambulauero in ualle umbræ mortis non timebo malum.

1322 צָלָה Aſſauit, ſcilicet carnem ad prunas, ſeu ignem. Et congruit ſignificatione cū uerbis קָלָה & אָצַל בָּצַל צָלַל צָחַל niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant. Ieſaiæ 44. Aſſabo carnem & comedam. 1. Sam. 2. Da carnem ad aſſandum ſacerdoti. Ieſaiæ 44. Aſſabit aſſaturam & ſaturabitur.

INDE NOMEN.

צָלִי Aſſum, aſſatura. Ieſaię 44. Aſſabit aſſaturam. Et in ſtatu regiminis mutat cametz

in

in ſeua. Exod. 12. Et comedent carnẽ nocte illa, aſſaturã ignis. Et iterum: Nõ comedetis ex eo crudum, neq; elixatione elixatum aquis, ſed aſſaturam ignis.

צְלוֹל Torta, de pane dicitur. Iud. 5. Et ecce torta, panis hordeorum deuoluebat ſe in caſtra Midian, &c. ſed de hoc ſupra in themate צָלַל.

1323 צָלַח Generaliter peruadere, pertranſire, perrumpere, idq; libere & ualide & ſine impedimẽto, uim ſuã exerere ſeu exertare ſignificat, & ſignificatione cõgruit cum uerbis נָצַח & צָנַח niſi q̃ ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe differant. Et licet μέσον ſit, tamẽ ſæpius in meliorẽ partẽ accipitur. Amos 5. Quærite Iehoua, & ui uite, ne forte proficiat quaſi ignis domus Ioſeph & abſumatur. i. ne quando conflagret & comburatur. 1. Sam. 18. Et poſtridie profecit ſpiritus dei malus in Saule, &c. ut, ſcilicet ſine metu, præter omnem æquitatem & iuſtitiam furenter & temere ferretur, & pro arbitrio contra Dauidem pro regni ſui conſeruatione nihil non attentarit & molitus ſit. 1. Samuelis 19. Et pertranſiuerunt, ſcilicet feliciter Iordanẽ ante regem. Numeri 14. Cur ſic tranſgredimini præceptum Iehoua, hoc non proficiet, id eſt, proſpere cedet. Ieſaiæ 54. Omne inſtrumentum paratum contra te non proficiet. Ezechielis 17. Proficiet ne uitis illa. Et mox iterum: Ecce plantata an proficiet. Ieremiæ 12. Quare uia improborum profecit. Item cap. 13. Cinctorium non profuit ulli. & cap. 22. Vir ille non proficiet in diebus ſuis, quia non proficiet ut de ſemine ſuo aliquis futurus ſit, qui ſedeat ſuper throno Dauid, &c. Ezechiel. 15. Nũquid proderit ad opus aliquod. & cap. 16. Et profeciſti ad regnum, id eſt, euecta es ad regnum. Pſal. 45. Profice propter uerbũ ueritatis. Et Paulus Apoſtolus hoc uerbo ſæpe eſt uſus ut 2. Timoth. 2. Ad maiorem proficient impietatem. & cap. 3. Proficient in peius. Et iterum: Sed non proficient amplius. Sed hic quoque phraſis quædam peculiaris obſeruanda eſt, quandocunq; hoc uerbum in prima coniugatione de nomine רוּחַ dicitur, quod ſignificet, qui tali ſpiritu à Deo ſunt præditi aliũ longe, & nouum animum, nẽpe ſolertem, prudentem, pium, ſanctũ, fortẽ ac heroicum, alioſq; motus præclaros indipiſcantur, & illę quidem uirtutes ſtatim ſe ſe exerant, declarent, perrũpant & peruincant magnanimiter, perficiantur uniuerſa, quæ alioqui cùm ingenij, tũ corporis humani uires naturales non poſſunt. ut de Simſone, de Saule in regni ſui initio dũ in gratia dei exiſteret, de Dauide, de prophetis & Apoſtolis hiſtoriæ ſacræ teſtãtur. De Samſone cũ leonẽ ſibi obuiã factũ intrepide aggredit̃ & diſcerpit, deinde triginta iuuenes Aſcalonitas interficit. ca. 15. Iudicũ ruptis funibus & uinculis maxilla aſini mille uiros proſternit, aliaſq; res egregias, & heroica facta deſignat. De Saule 1. Sam. 10. Quando mulio inter prophetantes ſimul prophetat, & in uirum plane alium et nouum hominem mutatur. deinde cap. 11. eodem ſpiritu agitatus ciues in Gabes ab Ammonitarum obſidione grauiſſima liberat, & hoſtes magna ſtrage propulſat. de Dauide 1. Samuelis 16. Qui in prima ſui unctione ſpiritu dei donatus ſtatim omnes hoſtes fundit & pulcherrimas de Goliad gigante dèque alijs hoſtibus uictorias reportat. Neq; mirum tibi uideatur, q̃ uerbi huius operationem per ſpiritum potius ad externam exertationẽ, & uirtutis emanationem refero, quã ad internam immanentiã, ſiquidẽ mea ſententia perinde accipienda ſit atq; illa de qua Gen. 2. Et inflauit in nares eius halitum uiuentem, &c. quæ ſimiliter non eſt intelligenda, quaſi deus inflauerit per nares in hominem iſtum halitum, quod is ſolum immaneat, ſed q̃ halitus etiam ille per nares egrediatur & expiret, aliaſq; uitales operationes exerat & efficiat.

Præterea & hoc eſt dignum obſeruatu in iſta phraſi, quod non temere præpoſitiones illę עַל & אֶל adiectæ ſint, nimirum ut oſtendat ſcriptura illum ſpiritum & eam energiam ſeu uirtutem non ipſorum uiribus eſſe partam, ſed cœlitus immiſſam & inditam. Nec ſapiens in ſapientia ſua, nec fortis in fortitudine ſua, neq; diues in diuitijs ſuis glorietur, ſed qui gloriatur in Iehoua glorietur. Sed indicabimus iam locos aliquot ſcripturæ, quibus hæc phraſis legitur. Iud. 14. Et profectus eſt ſuper eam ſpiritus Iehoua, & diſcerpſit illũ, quaſi diſcerpſiſſet hœdum. 1. Sam. 10. Et proficiſcetur ſuper te ſpũs Iehoua, & prophetabis cum illis, & mutaberis in

uirum alium. & cap. 11. Et profectus est spiritus dei super Saul. & cap. 16. Et profectus est spiritus Iehoua in Dauidem. Ista phrasi usus est etiam Gabriel archangelus. Lucæ 1. Spiritus sanctus superueniet in te, uirtus altissimi obumbrabit tibi. & cap. 24. Ecce ego, inquit Christus, mitto promissum patris mei super uos, uos autem sedete in ciuitate Ierusalem, quousque induamini uirtute ex alto. Similiter Actorum 1. Et accipietis uirtutem posteaquam spiritus sanctus aduenerit super uos, &c. Et Paulus Apostolus 1. Corinth. 15. Et gratia dei quæ profecta est in me non fuit inanis. Et cum ad Colos. 1. scribit, ad quod ego etiã annitor decertans secundũ efficaciam eius agẽtem in me per uirtutẽ, &c. etiam ad illam spiritus efficaciam & operationem respexit, simulatque uerbi huius significationem expressit. Cæterum in quo hoc uerbum in ista phrasi à uerbo פָּעַם in simili propemodum phrasi usitato differat, in radice פָּעַם cognosces.

In tertia coniugatione הִצְלִיחַ & quando post se regit accusatiuum דֶּרֶךְ tum ponitur transitiuè. Genes. 24. Iehoua proficiet uiam tuam, id est, fortunabit. Iesaiæ 48. Vocaui eum, adducam eum, & fortunabo uiã eius. Deut. 28. Neque fortunabis uias tuas. Iosue 1. Tunc fortunabis uiam tuam. At extra regimen usurpatur neutraliter. Nehemiæ 1. Et concede profectum seruo tuo, id est, fortunam. cap. 2. Deus cœli concedet fortunam nobis. Ier. 2. Quoniam reiecit Iehoua cõfidentias tuas, ut non possis habere fortunam ab illis. Psal. 1. Quodcunque faciet, proficiet. 1. Paral. 22. Erit Iehoua tecum, & proficies, & ædificabis domum Iehoua deo tuo. 2. Paral. 32. Ezechias profecit in omnibus operibus suis. Prou. 28. Qui celat iniquitates suas, non proficiet. Psal. 118. Euge Iehoua profice obsecro. Sic Lucas de Christo. Et Iesus proficiebat sapientia & ætate, & gratia apud deum atque homines. Et Ioannes in Canonica sua tertia: Dilecte de omnibus opto ut εὐοδοῦσθαι prospere agant, & recte ualeant sicut εὐοδοῦται prospere agit anima tua.

Participiũ præsens מַצְלִיחַ Gen. 24. Fortunans uiam meam. Et iterum. Et omnia quę faciebat Iehoua proficiebat in manu eius. Psalm. 37. Ne incandescas in proficientem uiam suam.

INDE NOMINA.

צְלֹחִית Frixoriũ, cui carnes, pastilli & alia immissa, celeriter transeunt, friguntur & torrentur. 2. Reg. 2. Adferte mihi frixorium nouum.

צַלַּחַת Frixoriũ. 2. Reg. 21. Quẽadmodũ qui defricat frixoriũ & defrixũ uertit in faciem eius. Et in distinctione sententiæ צַלָּחַת Prou. 19. & 26. Cõdit piger manũ suam in frixoriũ, & hãc piget referre ad os suũ. Est aũt sentẽtia. Citius patiẽ corrumpi in caldario cibũ, quàm ut statim in os regerat, quod nimirũ quæ friguntur & torrentur statim incalescant, & nisi statim excipiantur adustione dispereant. Et pluraliter צַלָּחוֹת 2. Paral. 35. Et quæ sanctificata erant coxerunt in ollis, lebetibus, & frixorijs.

1324 צֵלָע Costa, & quia costa est in latere, etiam pro latere quolibet, id est, re qualibet trãsumitur, quæ est in latere, siue sit tabula, siue ualua, siue exedra. Genesis. 2. Et ędificauit Iehoua deus costam, quam acceperat de homine in mulierem. Et in statu regiminis mutat zere in sægol צֶלַע Exod. 26. Et pro latere tabernaculi altero. 2. Samuelis 16. Et Simei ibat in latere montis. In statu affixorum mutat zere in pathah, & pathah in seua. Exod. 25. Et duos circulos iuxta latus eius alterum. Iob 18. Et calamitas ordinata lateri eius. At in distinctione sententię צֵלָע 1. Regum 6. Ostium lateris. Ezech. 41. Et latitudo exedræ quatuor cubiti. Est & nomen regionis in terra Beniamin, cuius fit mentio 2. Samuelis 21.

צֶלַע Ista forma transsumitur latus pro claudicatione seu lapsu, eò quòd claudicatio seu lapsus fiat in alterum latus. Psalm. 38. Ego autem ad lapsum ordinatus sum.

Et in statu affixorum. Psalm. 35. Et in lapsu meo lætati sunt. Ieremiæ 20. Omnes uiri pacis meę obseruant lapsum meum. Legitur autem pluraliter duplici forma, masculina & fœminina. Masculina צְלָעִים 1. Regum 6. Duas ualuas ostio uni. Fœminina צְלָעוֹת 1. Regum 6. Et fecit exedras circunquaque. 1. Regum 7. Super trabes quę erat super columnis. Ezech. 41. Et exedrarum exedra erga exedram. In statu

re-

regiminis & affixorum צַלְעוֹת Exod.25.Et introduces uectes,in circulos iuxta late ra arcę.1.Reg.6.Cum tabulis cedrorum.Et iterum.Cum tabulis Fraxinorū.Genes. 2.Et accepit unam de costis eius,& clausit carnem in locum eius.

INDE PARTICIPIVM.

צֹלֵעַ Participium pręsens,seu nomen participiale,masculini generis,claudicās seu claudus,qui in alterū latus labitur.Gen.22.Et ipse claudicabat super fœmore suo. In genere fœminino צוֹלֵעָה Mich.4.Congregabo claudicantē in posteritatē.Similiter Zoph.3.Et saluabo claudicantem,& reiectam colligam.

1325 צמם Congruit significatione cum uerbis צָמֵא צָמַת מָצַץ & מָצַה nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant. Et ex ista forma legitur tantum nomen participiale masculini generis singularis numeri צַמִּים id est, sitibundus, uel exuctor seu cōstrictor.Iob 5.Et exhauriet sitibundus facultatē ipsorum.& cap.18. Praeualebunt contra eum sitibundus,&c.

1326 צָמֵא Sitiuit,& congruit significatione cum צָמַת quia sitis cōstringit,& cū מָצַה quia sitiens cupit exugere,& cum צָמַם Iudicum 4.Quia sitio.Psal.42. Sitiuit anima mea.Exod.17.Et sitiuit ibi populus Ruth 2.Et sitiueris, ubi tamen formam habet ac si descenderet à צָמַת.

Participiū praesens צָמֵא sitiens.Ies.44. Effundam aquas super sitientem. & cap. 55.O omnis sitiens,uenite ad aquas. Et pluraliter צְמֵאִים Ps.107.Famelici & sitientes. Et in genere fœminino צְמֵאָה Deut.29. Vt addat ebriam cum sitiente.

INDE NOMINA.

צָמָא Sitis.Deut.28.In fame & in siti.Iud.15.Et nunc moriar siti. Ies.5. Et multitudo eius arida siti.Amos 8.Et nō sitim ad aquā. In statu affixorum.Psal.69.Et ad sitim meā propinabunt mihi acetum.Ps.104. Frangent ferae sitim suam.ibi ex uerbo frangendi intelligis sitim,Hebraeis dictam à constrictione.

צִמְאָה Sitis.Ieremiae 2.Prohibe pedem tuum à nuditate,& guttur tuum à siti.

צִמָּאוֹן De loco sitibundo dicitur, & sicco. Deut.8. Qui ductor tuus fuit in deserto magno, & terribili,serpens ardens, & scorpius,& sitis seu siccitas,quae sine aqua,quā quam aliqui uelint significare serpentis genus,quem à siti dipsadem uocant. Psal. 107.Ponit flumina in desertum,& scaturigines aquarum in sitim, id est, siccitatem. Iesaiae 35.Et factus est locus adustus in stagnū,& siccitas in scaturigines aquarum.

1327 צמד Legitur in prima coniugatione tantum in uoce passiua נִצְמַד & significat cōiugari,combinari,unum alteri colligari,duo simul coniungi.Num.25.Et coniugatus est Israel ipsi Baal Peor.Ps.106.Et coniugati sunt ipsi Baal Peor. Huc respexit Paulus cum dicit 2.Cor.6. Nolite iugum ducere cum infidelibus.

Participium pluralis numeri נִצְמָדִים Num.25.Occidite unusquisq; uiros eius qui coniugati sunt ipsi Baal Peor.

In secunda coniugatione legitur tantum participium praeteriti temporis, generis fœminini מְצֻמֶּדֶת 2.Sam.20.Et Ioab accinctus erat tunica uestimenti sui, & super illam cingulum gladij coniugati super lumbis eius.

In tertia coniugatione תַּצְמִיד Psalm. 50. Et lingua tua coniugabit imposturam, id est, concinnabit.

INDE NOMINA.

צֶמֶד Coniugatio,coniugium,iugum,unius ad alterum coniugatio, seu copulatio. Latini uerterunt par.Iudicum 19.Et puer erat cum ipso, & par asinorum.1. Samuelis 11.Et tulit par boum & in frusta concidit.Iesaiae 21.Et ecce hic uenit currus aliquis & par equorum.2.Reg.5.An non dabitur seruo tuo onus paris mulorū.1. Sam.14. Quasi in medio iugero iugi agri. Et in statu affixorū mutat prius segol in hirik, & alterum in seua.Ierem.51.Et dispergam in te agricolam & iugale eius. Et pluraliter צְמָדִים 1.Reg.19.Et arabat cum duodecim iugis ante se. In statu regiminis צִמְדֵי Ies.5.Quia decem iuga uineae facient bathum unum.

צָמִיד Coniugatura,colligatura,alligatura. Num.19.Omne uas quod opertum, cui non coniugatio.i.operculum quod uasi colligatur.In reliquis omnibus scripturae locis

significat colligationem, seu ligamentũ ad manus uel brachiũ ornatus gratia, quã Hieronymus uertit armillã. Et arbitror Germanos inde sumpsisse quòd huiusmodo colligaturã appellant lingua sua ein geschmeid Num.31. Pedale & armillam. Et pluraliter צְמִידִים Genes.24. Et duas armillas super manus eius. Ezech.16. Et dedit armillas super manus tuas.

1328 צָמַח Succreuit. Gen.2. Et omnem herbam agri antequam succresceret. Leuit.13. Sin autem in oculis eius steterit macula, & crinis niger succreuerit in ea. Iob 5. Neq; è terra succrescet afflictio. & cap.8. Et è puluere alij succrescẽt. Iesa.42. Et noua ego annuncio, antequã succrescant audita faciam uobis. & cap.44. Et succrescẽt quasi inter herbam. Ezech.17. Et succreuit & factum est in uitem.

Participium præsens צֹמֵחַ Exo.10. Et comedet omnem arborem quæ succrescet in agro. Eccles.2. Ad irrigandum ex eis saltum succrescentem ligna. Et pluraliter in genere fœminino צֹמְחוֹת Gen.41. Succrescentes post illas.

In secunda coniugatione צִמַּח Ezech.16. Et pilus tuus succreuit. Iud.16. Cœpit capillus capitis eius ad succrescendum postquã rasus fuerat. 2. Sam.10. Et dixit rex manete in Iericho donec succrescat barba uestra.

In tertia coniugatione הִצְמִיחַ Gen.2. Succrescere fecit Iehoua deus de terra omnem arborem desiderabilẽ aspectu. & cap.3. Spinas & tribulos succrescere faciet tibi. Deut.29. Neq; succrescet, neq; ascendet in ea ulla herba. Iesa.55. Et gignere fecerit eam & succrescere. & cap.61. Sic Sustentator Iehoua succrescere faciet iustitiam & laudem coram omnibus gentibus.

Participium præsens מַצְמִיחַ Psal.104. Qui succrescere facit herbam in mõtibus. Psal.132. Ibi succrescere faciam cornu Dauid, &c.

INDE NOMEN.

צֶמַח Crescentia, germen, surculus. Gen.19. Et crescentiam terræ. Ezech.16. Auctum sicut crescentiam agri posui te. Oseæ 8. Crescentia non faciet farinam. Et cum affixo mutat zere in hirik, & pathah in seua. Psal.65. Crescentiæ eius benedices. Ies.61. Sic nanq; terra producit crescentiã suam. Et in sequẽtibus locis Chaldæus ubiq; pro eo reddidit מְשִׁיחָא Iesa.4. In die illa erit crescentia Iehoua in iucunditatem. Iere.23. Ecce dies uenient, & suscitabo Dauidi crescẽtiam iustam. & cap.33. In diebus illis, & in tempore illo succrescere faciam Dauidi crescentiam iustitiæ. Zach.3. Ecce ego adduco seruum meum crescentiam. & cap.6. Ecce uir cuius nomen est crescentia, quæ in loco suo succrescet, & ædificabit templum Iehoua.

1329 צָמַק Legitur uerbaliter tantum participiũ præsens, pluralis numeri צֹמְקִים & ex nomine eius deprehenditur significatio. Oseæ 9. Et ubera arentia.

INDE NOMEN.

צִמּוּקִים Vuæ exiccatæ & aridæ, quas nos passulas uocamus. 1. Sam.25. Et centũ passularũ, i. botros seu massas passularũ. Legit̃ tamen צִמּוּקִים 2. Sam.16. Et centũ passularum.

1330 צֶמֶר Lana. Leuit.13. In ueste lanæ. Prou.31. Inquirit lanã & linum. Iesa.1. Si rubuerint ut uermiculus, uelut lana erũt. Et in distinctione sentẽtiæ צָמֶר 2. Reg.3. Et centum millia arietũ cum lana. Psal.147. Qui dat niuem sicut lanam. Cum affixo mutat prius sægol in pathah, alterũ in seua. Oseæ 2. Qui dant lanam meam.

צַמֶּרֶת Dẽsitas arboris siue in summitate siue in ramis & propaginibus, uel à similitudine lanæ, sunt enim lanuginosæ arbores uel ut significatione congruat cum nomine צַמַּרְתּוֹ Ezech.17. Et tulit lanuginem cedri. Et cum affixo mutat prius sægol in pathah. Ezech.31. Et inter condensa fuit lanugo eius.

1331 צָמַת Constrinxit, coartauit, ne possit respirare aut euadere. Thren.3. Constrinxerunt in cisternam animam meam.

In uoce passiua נִצְמַת Iob 23. Quia non cõstrictus sum ab obscuritate. Iob 6. Tempore quo adurentur, cõstringentur, & quãdo incaluerint extinguent̃ de loco suo.

In secunda coniugatione geminata ultima litera צִמְּתַת Psal.88. Terrores cõstrinxerunt me. & Psal.119. Constrinxit me zelus meus.

In tertia coniugatione הִצְמִית Psal.73. Constrinxisti omnem fornicantem abs te.

Psal.

Psal.54.In ueritate tua constringe illos.Psal.101.Cōstringam omnes improbos ter ræ.Psal.134.Et in misericordia tua constringes eos.Psal.94. Et in malitia eorū con stringet eos constringet,inquam,eos.
Participium præsens מְצַמִּית Psal.69.Corroborati sunt constringentes me.

INDE NOMINA.

צַמָּה Constrictorium,id est,fascia,qua comæ & cincinni cōstringuntur, ne diffluant. Et legitur cum affixo צַמָּתֵךְ Cantic.4.Oculi tui columbarum intra fasciam tuam. Iesa. 47.Explica fasciam tuam.
צְמִתֻת Constrictio.Leuit.25.Terra non uendetur ad constructionem,quia mea est terra. Et mox iterum,Stabit domus illa,quæ est in ciuitate cui non est murus ad constrictionem ementi eam pro generationibus suis,&c.

1332 צנן Congruentiam habet significatione cum uerbo שָׁנַן Et si uerbaliter non est usi tatum.

INDE NOMINA.

צִנָּה Dicitur,quicquid est præacutum & perforat seu penetrat,siue sit spada, siue spelta preacuminata,siue quid aliud.1.Sam.17.Et ferens peltam ibat ante eum.1.Reg.10. Et fecit rex Salomo ducentas peltas auri ductilis,& sexcenti aurei inducebātur su per peltam unam.1.Paralip.12.Et cum illis pelta & hasta.Psal.5.Quasi pelta,gratia circūdabis eum.Psal.35.Apprehende scutum & spadam.Iere.46.Instruite scutū & spadam. In statu regiminis צִנַּת Prouer.25.Sicut frigus niuis in die messis.ubi fri gus hoc nomine dicitur,quod instar spadæ pūgat & penetret. Et pluraliter צִנּוֹת 2.Par.11.Et in singulis ciuitatib.clypeos & spadas.Amos 2.Et tollet uos in contis. Est autem Contus,hasta,qua nautæ seu piscatores utuntur in percontandis locis. Legitur etiam forma masculea צִנִּים Prouer.22.Spadæ,laquei in uia peruersi.Iob 5. Cuius messem famelicus comedet,atq; adeo ex spadis eripiet eam.
צְנִינִים Sudes,stimuli,spadæ,pali.Num.33.Et futurum est,ut quos reliquos feceritis ex il lis sint in spinas in oculis uestris,& in spadas in lateribus uestris.Iosue 23.Et in spadas in oculis uestris.Paulus Apostolus uertit hanc uocem Græcè σκόλοψ quod palum præacutum significat.2.Corinth.12.Datus fuit mihi stimulus per carnem,nun cius satanæ ut me colaphis cederet.
צִנְצֶנֶת Genus uasis,cui uenter est latus,& orificiū acuminatū & strictū,nos uertemus urnam Et legitur tantum Exo.16.Sume urnam,& pone ibi Man.

1333 צנח Quando post se regit accusatiuum,tum actiuè significat impingere, imprimere ui,& cōgruit significatione cum uerbis צָלַח & נָצַח nisi q; ut positu literarū, ita modo significandi inter se differāt.Iud.4.Et impressit clauū in tempus illius,& im pressit in terram. Absolutè extra regimen sumitur neutraliter pro demitti, delabi.Iosue 5.& Iud.1. Et delapsa est desuper asino.

1334 צנם Conuenientiā significatione habere arbitror cū צנן & significare acuitatē seu acumen.Et legitur ex isto themate tantum participiū præteritū,seu nomen participiale צְנֻמוֹת Gen.41.Et ecce septem spicæ acuminatæ tenues.

1335 צנע Cōgruit significatione cum uerbis כָּנַע כָּרַע יָעַץ יָצַע צָעָה זען nisi q; ut forma, ita modo significandi differant. Et notat prouolutionem, demissionē, submissionem,humiliationem animi. Legitur in prima coniugatione tantū participiū prę teriti temporis צְנוּעִים Prouerb.11.Et cum submissis sapientia.
In tertia coniugatione הַצְנֵעַ Micheæ 6.Et diligas pietatem,& humiliari ambu lando cum deo tuo.

1336 צנית Cidaris,Tiara,hoc est pileolum rotundum, non acuminatum,quo reges,sacerdotes & iudices sunt usi,& insigniti in capite. Et differt à כֹּבַע modo tantum si gnificandi,illud enim incuruū & rotūdum pileolum,hoc alam uestimēti incuruā, in qua aliquid contrahitur significat.Iob 29.Iustitiam indui, & hæc induebat me, quasi pallium.Et cidaris iudicium meum. Zachariæ 3. Ponant cidarim mundam super caput eius, & posuerunt Cidarim mundam super caput eius. Et in statu regiminis צְנִיף Iesaiæ 62. Et eris corona gloriæ, & Cidaris regni in manu dei tui.
Et plu

Et pluraliter צְנִיפוֹת Iesa.3.Sindones,& Cidares pro quo Chaldæus כִּיתְרַיָּא Et in forma fœminina צְנֵפָה Iesaiæ 22.Cidarizando cidarizabit te Cidari.

מִצְנֶפֶת Cidaris. Tiara. Exod.28.Et facies Cidarim byssi. Ezechielis 21. Tolle cidarim & tolle coronam.

INDE VERBVM,

צָנַף Leuit.16.Et cum baltheo lineo accingetur,& cum cidari cidarabitur.Iesa.22. Cidarizando cidarabit te cidari.Est autem sarcasmus,& alludit ad morem,quo honoratis uiris cum mortui essent cidaris imponebatur.

1337 צִינֹק Nomen quod uinculum significat quo constringitur corpus hominis. Sed de hoc in themate suo צוק à quo deriuatum est.

1338 צִנּוֹר Canabis,ē qua delabitur aqua pluuialis de tectis.2.Sam.5.Et attigerit canalem. Et pluraliter צִנּוֹרִים Psal.42.In uoce canalium tuorũ,id est, cataractarum, quas cœlo tanquam per canales cum sonitu effundis.

צַנְתְּרוֹת Interposita litera thau.Zachariæ 4.Quæ inter duas canales auri, euacuantes desu per illis aurum,id est oleum.

1339 צָעַד Incessit cum pompa.Gen.49.Filiæ incedit super muro,singulariter uerbum posuit partitiue,id est unaquæq; ordine incedit una post aliam.2.Sam.6.Et factum est cũ progressi essent,qui portabãt arcam Iehoua sex passus.Prou.7.Et uia domus eius incedet.Iere.10.Portando portantur,qui incedere nesciunt.Habakuk 3.In indignatione calcabis terram.

In secunda coniugatione.Iud.5.Et incedendo te de agro Ædom.Psal.68.Deus in egrediendo te,in incedendo te in solitudine.

In tertia coniugatione הִצְעִיד Iob 3.Et incedere faciet eum ad regem.

INDE NOMINA.

צַעַד Incessus,gressus,generis masculini.Prou.30.Tria sunt bonũ facientia incessum. Et cũ affixis Prou.4.Cũ ambulaueris non artabitur gressus tuus. ca.16.Iehoua stabilit gressum eius. Et pluraliter צְעָדִים 2.Sam.6.Et factũ est cũ incessissent sex gressus. In statu regiminis צַעֲדֵי Iob 8.Artantur gressus uirtutis eius. Et cũ affixis. Prou.5. Infernum gressus eius attingent. Thren.4.Insidiati sunt gressibus nostris.

צְעָדָה Motus,motio,cõmotio,agitatio.2.Sam.5.Cum audieris cõmotionem in summitate mororũ.Chaldæus transtulit צְוָחְתָא id est uocem, id quod 1.Paral.14. redditur. Cum audieris uocem cõmotionis. Et pluraliter צְעָדוֹת Iesaiæ 3.Et fimbrias.Chaldæus רִגְלַיָּא Septuaginta περιπόρφυρα id est clauatas uestes ex purpureis fimbrijs factas,reddiderunt.Hieronymus Græco nomine περισκελίδας,id est tibialia.

אֶצְעָדָה Armilla,quę super brachijs incedit,& inducitur.Num.32.Offerimus donationem ipsi Iehoua,quisq; quod inuenit de uasis aureis,armillã &c.pro quo Chaldæus uer uertit שֵׁירִין catenas.2.Sam.1.Steti super eũ,& interfeci eũ.& accepi coronam,quę erat in capite eius,& armillam,quæ erat in brachio eius.Chaldæus trãstulit טַטְפָתָא id est armillam multo rectius q̃ in priore loco.Est igitur differentia inter hæc duo צְעָדוֹת est ornamentum crurium,seu circũferentia in parte inferiore uestis circa crura.at אֶצְעָדָה ornamentum brachij.

מִצְעָדֵי Gressus,incessus.Psal.73.A Iehoua gressus uiri diriguntur. Et cũ affixo.Dan.11. Et cunctis desiderabilioribus Ægypti,Libyæ,Æthiopiæ per ingressus suos.

מַעֲצָד Literarum transpositione forceps,q; forcipe ferrum in ignẽ & ex igni,aliàs trãsferatur.Legitur tantum semel Iesa.44.Et fabricatur ferrum in forcipe.

1340 צָעָה Volutauit,scilicet in terra, quadrat significatione cũ uerbis צָעַע & יָצַע צָעַן nisi q; modo significandi uariant.Legitur in prima cõiugatione participiũ præsens seu nomen participiale צֹעֶה uolutans,uolutator.Ies.51.Festinabat uolutator ut aperiret.& cap.73.Volutabat se in multitudine uirtutis suæ. Et pluraliter צֹעִים Iere.48.Et mittam ei uolutatores. Et in genere fœminino צֹעָה Iere.2.Et sub omni arbore uiridi tu uolutabas te meretrix.

In secũda cõiugatione צִעָה Ier.48.Et mittam uolutatores ei, & uolutabũt eum.

INDE

INDE NOMEN.

מְצַעְצְעִים Dicuntur, qui metalla discurrere & mouere faciunt. 2. Paral. 3. Et fecit in domo san
1341 ctisanctorum Cherubim duos opere mouentium.

צָעַן Volutatum est in terra, & loco humiliore. Et congruit significatione cum uerbis צעצ & צנע צעה יעצ nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Ies. 33. Tabernaculum quod nequaquam uolutabitur.

1342

צָעִיף θέριστρον, theristrum, ita uerterunt etiam Septuaginta. Est autem theristrum autore Hieronymo, pallium quo mulieres uestiebantur. Et Suidas scribit, quòd sit θερινὸν ἱμάτιον, id est æstiuum uestimentũ. Gen. 24. Et accepit theristrum & operuit se. & cap. 38. Et deposuit uestimenta uiduitatis suæ à se, & operuit cũ theristro, atque obuoluit se. Et cum affixo mutat cametz in seua. Gen. 38. Et surrexit & abijt & remouit theristrum suum à se, & induta est uestimẽtis uiduitatis suæ. Ex his tribus locis apparet fuisse genus ueli, quo mulieres caput seu faciem ornarunt, & non mul-
1343 tum differre à צָנִיף.

צָעַק Clamauit ex dolore animi. Et tam significatione, quam constructione cõuenit cum uerbo זָעַק neque quicquã discriminis inter illa deprehẽdere possum, nisi circa primam literam. Primo, legitur absolutè. 2. Reg. 6. Et clamauit, & dixit. Psal. 34. Clamauerunt & Iehoua exaudiuit. Psal. 77. Vox mea ad Deum, & clamabo. Threnorum 2. Clamauit cor meum. Gen. 27. Et clamauit clamore magno. Deut. 22. Puella quidem, quod non exclamauit in ciuitate. Secundo, construitur cum אֶל Exo. 15. Quid clamas ad me. 1. Reg. 20. Clamauit ad regem, & dixit 2. Reg. 4. Mulier quædam de uxoribus filiorum prophetarum clamauit ad Elisæum.

Participium præsens pluralis numeri צֹעֲקִים Gen. 4. Vox sanguinũ clamant ad me. Exod. 5. Atque ideo clamant dicentes. Et in genere fœminino צֹעֶקֶת 2. Reg. 8. Et ecce mulier cuius filium uiuificauerat, clamabat ad regem.

In uoce passiua נִצְעַק conclamatus est. Iudicũ 7. Et conclamatus est uir Israel de Naphtali. Iud. 10. Et conclamati sunt filij Ammon. 1. Sam. 13. Et cõclamati sunt populus post Saul. 2. Reg. 3. Et conclamati sunt ex omni cingente cinctorium.

In secunda coniugatione legitur tantum participium pręsens מְצַעֵק 2. Reg. 2. Elisa uero uidens, exclamabat pater mi, pater mi.

In tertia coniugatione הִצְעִיק & construitur cũ accusatiuo mediante articulo אֶת 1. Sam. 10. Et conclamabat Samuel populum.

INDE NOMEN.

צְעָקָה Clamor, exclamatio. Genes. 27. Et exclamauit clamore magno. Exo. 11. Et erit clamor magnus in Ægypto. Iesa. 5. Expectauit iustitiam, & ecce clamor, id est, querela. Ier. 49. Clamor in mari iunci auditus est. In statu regiminis צַעֲקַת Exo. 3. Ecce clamor filiorum Israel uenit ad me. Nehe. 4. Et factus est clamor populi. In statu affixorum צַעֲקָתָם Exod. 22. Si clamando clamauerit ad me, audiendo audiam cla-
1344 morem eius.

צָעַר Minor, uel minimus fuit reputatiõe ad honoratiores, & nobiliores, id est uilior, contẽptior fuit. Et generaliter conuenit cum uoce זְעֵר & opponitur uerbo כבד quia notat qualitatẽ, seu existimationẽ modicam. Deinde congruit significatione generali cum uerbis עזר עצר ערץ רעץ צרע רצע nisi quòd modo significãdi differant, & hoc צָעַר quodãmodo passiuè præualidari ab honoratiore seu maiore significet. Legitur autem uerbaliter tantum duobus in locis. Iere. 30. Glorificabo eos & non minores erunt. Iob 14. Siue honorati sint filij sui, ipse ignorat, siue minores sint, id est, uiles, contempti, non intendit ad illos.

INDE NOMINA.

צָעִיר Minor, iunior. Genesis 25. Duæ sunt Gentes in utero tuo, & duo populi ex uisceribus tuis diuidentur, & populus populo robustior erit, & maior seruiet minori. ubi opponitur רַב quod est autoritatis, dignitatis & præeminentiæ. Et Paulus Romanorum 9. μείζων, alterum uero ἐλάσσων reddidit. Est autem utrunque qualitatis. Iudicum 6. Cognatio mea exhausta est in Manasse, & ego minor in domo patris

mei

mei.Iob 32. Minor ego in diebus,& uos estis antiqui.Psal.119.Minimus ego & uilis.Psal.68.Ibi Beniamin minimus subijcit illos.Et Paulus hanc prophetiã de se dictam intelligens se ideo uocat minimum Apostolorũ,item abortiuum.Ies.60.Paruus erit in mille,& qui minimus est,in gẽtem robustam.Mich.5.Et tu Bethlehem Ephratha parum est,ut sis in millibus Iehuda, ex te enim mihi exibit Dominator in Israel. es ist zůgering das du seiest vnter den tausenten inn iuda. Id quod Matthæus, aut interpres ipsius expressit per negatiuam.Nequaquã minima es inter principes Iuda &c. Et in statu affixorũ mutat cametz in seua.Iosue 6.In primogenito suo fundabit eam, & in minorenne suo collocabit portas eius. 1.Reg.16. Per Abiram primogenitũ suum fundauit eam, & per Segub minorẽ suum collocauit portas eius.

Et pluraliter צְעִירִים Iob 30.Nũc uero rident super me minores,quàm ego in diebus.

Et in statu regiminis צְעִירֵי Iere.49.Si non pertrahent eos paruuli gregis. Similiter habet in statu affixorum.Ier.14.Magnifici eorum miserunt minores suos pro aqua. cap.48.Fecerunt audire clamorem paruuli eius. Eius fœmininum צְעִירָה minor natu,iunior,minorennis. Et est ætatis.& opponitur בְּכִירָה id est, primogenita.Genes.19.Et dixit primogenita ad minorem natu.& cap.29.Non agitur sic in loco nostro,ut detur minor natu ante primogenitã.1.Sam.9. Et cognatio mea minor quàm omnes cognationes tribus Beniamin. Est & abstractum minoritas, minorennitas,& est ætatis.Gen.43.Sederunt coram eo primogenitus secundum primogenituram suam,& minorennitatem suam.

מִצְעָר In statu absoluto,paruum,modicum.Gen.19.Ecce euge ciuitas uicina est, ut fugiam eò,& est modica,eripiar,obsecro ibi,nõne modica est,ut uiuat anima mea.Iob 8.Et erit principium tuum modicum,sed nouissimum tuum crescet ualde. Psal.42. Atq; ab Hermonim monte modico.Iesa.63.Ad modicum occupauerũt populum sanctitatis tuæ,id est parum est quin non &c. In statu regiminis מִצְעַר 2.Paralip. 24.Quoniam in paucitate uirorum uenerunt exercitus Syrorum.

מִצְעִירָה Nomen adiectiuum generis fœminini præposita litera mem.Dan.8.Ex illis egressum est cornu unum modicum,creuitq; plurimum uersus meridiem.

צוֹעַר Nomen oppido inditum non procul à Sodomis,quod Lot illud à paruitate seu uilitate ita uocauit antè Bale dictum fuit. Genesis 19. Propterea uocatum est nomen oppidi Zoar.

צְעָרִים Paruuli.Zacharię 13.Percute pastorem & dispergentur oues,& reducam manum meam super paruulos.

1345 צִפְצֵף A uerbo פָּצָה deductum arbitror,quod aperto ore seu rostro liberè clangerè, seu stridere significat,sicut grues,anseres,hirundines,striges,& id genus alię aues aperto liberè ore sonant, non gementes ut colũbæ,aut turtures.Ies.38.Sicut grus,hirundo sic stridam.& cap.29.Et è puluere eloquiũ tuum stridet.

Participium præsens מְצַפְצֵף Iesa.10.Et non fuit mouẽs alam,aut aperiens os, & stridens. Et pluraliter מְצַפְצְפִים Iesa.8.Interrogate apud Pythones,& apud Gnosticos,qui strident,& murmurant.

INDE NOMEN.

צַפְצָפָה Apertio oris,seu fossæ libera.Ezech.17.Iuxta aquas multas in apertione posuit illud.ex qua scilicet facile poterat euelli semen,sicut Sedechię accidit,breui enim tẽpore postea euulsus est è scrobe,in quam à rege Babylonis erat positus. aliorũ portentosas expositiones hic lubens prætereo breuitatis gratia.

1346 צָפַד Adhæsit.Thren.4.Adhæsit cutis eorum ossi eorum.Nec alibi in tota scriptura legitur.Est autem Synonymum uerbo דָּבַק & uerbo צָמַד.

1347 צָפָה Primo modo significãdi,aperuit liberè & passim oculos,speculatus est passim. Et in hoc modo significãdi cõgruit cũ uerbo פָּצָה utrũq; enim latè aperire significat,nisi quod in hoc differãt,quod alterũ de oris apertiõe,alterũ de oculorũ apertione dicatur.Gen.31.Speculabitur Iehoua inter me,& inter te,quãdo abscõdetur uir à proximo suo,i.quando aberit.Ies.21.Speculare speculam. Ps.66. Oculi eius in gentes specu-

ſpeculantur. Participium præſens צוֹפֶה Pſ.37.Speculatur improbus ad iuſtum, & quærit interficere eum.Cantic.7.Naſus tuus uelut turris Libani,ſpeculans faciem Damaſci. Et in genere fœminino צוֹפִיָּה Prouer.31.Speculatur ambulationes domus ſuæ. Et pluraliter צֹפוֹת Prouerbiorum 15.In omni loco oculi Iehoua ſpeculantes malos & bonos.

Participium præteritum צָפוּ pro צָפוּי Iob 15. Et expoſitus ad gladium, id eſt, ut gladium ſpeculetur.

In ſecunda coniugatione צִפָּה Thren.4. Et in ſpecula noſtra ſpeculati fuimus ad gentem.Pſal.5.Mane præparabo tibi,& ſpeculabor.Ierem.48.Sta & ſpeculare habitatrix Aroer.Micheæ 7.Et ego ad Iehoua ſpeculabor. Nahum 3. Speculare uiã. Habak.1.Et ſpeculabor ut uideam, quid loquatur.

Participium præſens מְצַפֶּה 1.Sam.4.Et ecce Eli ſedebat ſuper throno,iuxta uiã, ſpeculans.Ieſaiæ 21.Vade conſtitue ſpeculatorem,ut ꝙ uidet, annunciet. Et pluraliter מְצַפִּים Micheæ 7.Dies ſpeculatorũ tuorum,requiſitio tua uenit.

Deinde hic obſeruandũ eſt,ꝙ hoc uerbũ in hac ſecunda coniugatione ſæpe habeat contrariam ſignificationem,& ſignificet aliquid obducere laminis, ne appareat aſpectui.Et ſic quandam habet cognationẽ cum uerbo צָפַן Exod.36.Et tabulas obduxit auro. Et iterum: Et obduxit uectes auro.& cap.38. Et obduxit capita eorum.2.Reg.6.Et obduxit eam auro mundo.

Participium præteritum מְצֻפֶּה Prouerbiorum 6. Argentum ſcoriarum obductum ſuper fictili.

INDE NOMINA.

צֹפֶה Nomẽ participiale.Speculator.2.Samuelis 13.Et eleuauit puer ſpeculator oculos ſuos.2.Sam.9.Et ſpeculator ſtans ſuper turre.Ezech.3. Fili hominis ſpeculatorem poſui te domui Iſrael.& cap.33.Et ſpeculator ille,quando uiderit gladium, & non impreſſerit in tubam. Et pluraliter צֹפִים 1.Sam.14.Et uidebant ſpeculatores Saulis.Num.23.Et deduxit eum in planiciem ſpeculatorum, id eſt, in quo potuerunt libere ſpeculari.Ieremiæ 6.Et ſuſcitaui ſuper uos ſpeculatores.

צָפִית Specula.Ieſaiæ 31.Speculare in ſpecula,uel ſic.qui es in ſpecula.

צְפִיָּה Specula. Threnorum 4. In ſpecula noſtra ſpeculati ſumus ad gentem, quæ ſaluare non poterat.

מִצְפֶּה Forma maſculea.ſpecula.2.Paral.20.Et Iehuda uenit ſuper ſpeculam in deſertum. Ieſ.21.Et uocauit leo ſuper ſpecula. Et in ſtatu regiminis מִצְפֵּה Iudic.11. Et tranſiuit ſpeculam Gilead. Et in forma fœminea מִצְפָּה Gen.31.Et ſpeculam, quia dixit,ſpeculabitur Iehoua inter me & inter te. Nehemiæ 3. Viri Gibeon & Mizpa. Oſeæ 5.Quoniam laqueus fuiſtis ipſi Mizpa,&c.

צִפּוּי Obductio.Numeri 16.Capitella ipſorum argentum, & obductio capitũ ipſorum. & cap.17.Et extenuarunt ea obductionem pro altari. Ieſaiæ 30. Contaminabitis obductionem ſculptilium argenti tui.

צֶפֶת Obductio,atq; idem ſignificat quod צִפּוּי 2.Paral.3.Et obductio,quæ ſuper capite eius erat cubitorum quinq;.

1348 צַפַּחַת Nomen ſine uerbo, & ſignificat uaſculum in quo continetur aqua uel oleum, alias uerterunt Scyphum,alias Lecythum.1.Sam.26.Et nunc accipe euge haſtã. quę eſt ad caput eius,& Scyphum aquæ.1.Reg.17.Et Lecythus olei non deficiet. Et in diſtinctione ſententiæ צַפָּחַת 1.Reg.17.Et parum olei in Lecytho.

צַפִּיחִית Simila, ſeu placenta.& opinor eſſe peregrinum,quanquàm aliqui a ſuperiore deducentes à ſimilitudine Scyphi appellationẽ habere dicant.Exo.16. Et ſapor eius ſicut placentæ in melle.

1349 צָפַן Abſcondit,recondit,repoſuit,reponendo conſeruauit ſeu adſeruauit. Et congruit cum uerbo ספן niſi ꝙ ut prima litera, ita modo ſignificandi parũ uariãt. Item cũ שָׁפָן inde deriuato. Et cum צפה in altero modo ſignificandi. Exo.2.Et abſcondit eũ tribus menſibus.Ioſue 2. Et accepit mulier uiros, & abſcõdit eũ,id eſt ſingulatim.Iob 10.Et hęc abſcõdiſti in corde tuo.& cap.17.Quia cor eorum abſcõ

disti ab intelligentia.Psal.27.Quoniam abscondet me in tabernaculo in die malo. Psal.23.Vltra statutum meum conseruaui sermones oris tui.Iob 21. Deus asseruabit filijs eius laborem ipsius.Prouerb.2. Et præcepta mea asseruabis tecum.& cap. 27.Qui asseruant eam,asseruant uentum.Cant.7.Noua & uetera dilecte mi asseruaui tibi.Psal.31.Quàm multiplex est bonitas tua,quam recondisti timentibus te. Psal.119.In corde meo recondi sermonẽ.Prou.2.Et recondet pro rectis successum. Et accipitur quandoq; in malam partem pro obseruare seu insidiari.Psal.10.Oculi eius ad turbam infirmorũ obseruant,id est,insidiantur turbæ pauperũ.Ps.56. Cohabitant,obseruent.Prouerb.1.Obseruabimus ad inculpatum.

Participium præsens צֹפְנִים Prou.27.Asseruantes eam,asseruant uentum.

Participium præteritum צָפוּן Prou.13.Et recondita est pro iusto substantia erronis. Et in statu regiminis & affixorũ צְפוּנְךָ Ps.17.Et recõdito tuo implebis uentrem eorũ. Et pluraliter in statu affixorũ.Iob 20.Omnis obscuritas abscõdita est in reconditis suis.Psal.83.Et consultauerunt contra absconditos tuos. Et in genere fœminino צְפוּנָה Oseæ 13. Colligata est iniquitas Ephraim, asseruatum est erratum eius.

In uoce passiua נִצְפַּן Ier.16.Neq; abscondita est iniquitas eorũ ab oculis meis. Iob 15.Et numerus dierũ absconditi sunt à tyrannis.& cap.24. Quare ab omnipotente non abscondita essent tempora.

In tertia coniugatione הִצְפִּין Iob 14.Vtinam in inferno reponeres me,reconderes me donec auertatur ira tua.Exod.2.Et non potuit amplius abscondere eum.

INDE NOMINA.

צָפוֹן Aquilo,seu plaga aquilonaris, quæ in terra Iudæa habitantibus abscondita seu recondita est,sicut nobis septentrionalibus plaga meridionalis abscondita & ignota est.unde Hebreis etiã חַדְרֵי penetralia dicitur.Exo.16.Ad latus aquilonis.Ies.14. In lateribus aquilonis.cap.43.Dico aquiloni da,& austro ne prohibeas.Ier.6.Ecce populus uenit de terra aquilonis.Et sequente litera beth, uel lamed, quæ loco genitiui articuli ponuntur צָפוֹן Iosue 11.Et ad reges qui sunt ab aquilone in monte.i. ab aquilone mõtis.& cap.8.Et castrametati sunt ab aquilone ipsi Hai.Et iterũ: Ab aquilõe ciuitati:i.ciuitatis.& cũ he litera motũ ad locũ importãte צָפוֹנָה Gen.13.Ad aquilonẽ,& ad meridiẽ.Ezech.47. Terminus Damasci & aquilonis ad aquilonẽ.

צְפוֹנִי Aquilonaris.Ioelis 1.Et aquilonem remouebo procul à uobis.

מַצְפּוּנִים Abscondita,recondita.Abdiæ 1.Quomodo nudati sunt Esau,& eruentur recondita eius.

1350 צפע Species quædã serpentis uenenati hoc nomine dicitur à uulneratione,nã à uerbo פָּצַע deductum arbitror transpositione literarũ facta.Est aũt ea conditione q̃ aluum matris uulneret egrediendo,& deinde animalia alia uulnerando inficiat ac necet.Quidam aspidem,alij uiperam esse perhibent.Iesaię 15.Quoniam de radice serpentis egredietur aspis.

צִפְעֹנִי Eiusdẽ cũ superiore significationis. uulnerator.Prou.23.Nouissimũ eius uelut serpẽs mordebit,& ut aspis pũget.Ies.11.Et super cauerna aspidis.& cap.59. Oua aspidis ruperunt. Et pluraliter צִפְעֹנִים Ieremiæ 8.Ecce ego mitto in uos serpentes uulneratores,in quos nihil ualet incantatio,& mordebunt uos,&c.

צְפִיעֵי Nomen pluralis numeri tantũ,& status regiminis,& uerecũde propheta stercora dixit à similitudine aspidum ex uentre matris erumpẽtium.Ezech.4.Ecce dedi tibi fimum pro stercoribus hominum.

צְפִעוֹת Genimina, translatione ab aspidum generatione, quæ fit uulneratione uteri materni ad fœtus generationẽ facta,quę quoq; fit matris uulneratiõe.Ies.22.Et suspẽ-

1351 dent super ipsum uniuersitatem gloriæ domus patris sui egressiones & genimina.

צפר Mane exortũ est,manicauit,mane excitatum est,maturauit.Iud.7. Qui timidus est,& pauidus conuertendo statim maturet de monte Gilead.

INDE NOMINA.

צִפּוֹר Auis, à plumis & ungulis,quas statim exclusa ex ouo secũ producit.Gen.7.Et omne

ne uolucre iuxta speciem suam, omnem plumam, omnem alam, id est, omnem auē alatam. Leu. 14. Et mactet sacerdos auem unam. Deut. 4. Similitudinē omnis auis alæ, quæ uolat in cœlo. cap. 14. Omnem auem mūdam comedetis. cap. 22. Quādo obtulerit se nidus auis coram te in uia. Ps. 102. Sicut auis solitaria super tecto. Legitur quoq; collectiuè. Gen. 15. Et turturē & pullū colūbę, & accepit sibi omnia ista, & diuisit ea in medio, & posuit uniuscuiusq; diuisionem è regione sodalis sui, & auem non diuisit, ubi collectiue de turture & pullo colūbæ dicit. Ezech. 39. Turbæ auis omnis alæ, & bestiæ agri dedi te in cibū. Et pluraliter צִפֳּרִים Leu. 14. Et accipiet ad mundandū duas aues uiuas mundas. Psal. 104. Vbi aues nidificant. Eccles. 11. Et sicut aues comprehensæ laqueo.

צָפִיר Mas caprini generis, dictus q; statim uillos, cornua & ungulas ex matre producat. Latini caprum, seu hircū uocant. Dan. 8. Et hircus ille pilosus, est rex Græciæ. Et in statu regiminis צְפִיר ibidem. Et ecce hircus caprarum uenit ab occidente. Et pluraliter in statu regiminis צְפִירֵי 2. Paral. 29. Et hircos caprarum septem. Esdræ 8. Et hircos errati duodecim.

צִפֹּרֶן Vnguis, q; mature producātur ungues. Iere. 17. Erratū Iehuda scriptū est stylo ferri, unde adamanti exaratū in tabula cordis uestri. Et pluraliter צִפָּרְנִים Legitur autē cum affixo. Deut. 21. Et ipsa radet caput suum. & faciet ungues suas.

צְפִירָה Maturatio. Et hoc nomine appellant Hebræi folliculū, qui mane, id est, statim protruditur. Ezech. 7. Venit folliculus ad te habitator terræ. Et iterum, Ecce dies, ecce prodijt folliculus, floruit uirga, germinauit superbia. Et in statu regiminis צְפִירַת Iesaiæ 28. In die illa erit Iehoua exercituū in coronam iucunditatis & in folliculum decoris reliquijs populi sui.

1352 צִקְלוֹן Alij uestimentum significare dicunt, alij folliculum. 2. Regum 4. Hordeū & frumentum recens in folliculo suo.

1353 צָרַר Cōclusit, cōcludendo pressit, coartauit, cōstrinxit, coāgustauit. Cōgruit significatione cū uerbis אָצַר מָצַר יָצַר נָצַר צוּר nisi q; ut forma ita modo significādi differāt. Prou. 3. Quis colligauit aquas uelut in uestimento. Oseæ 4. Colligauit uentū in alis suis. Num. 33. Et coartabunt uos in terra, in qua habitabitis. Ps. 129. Multū coartarunt me à iuuentute mea, sed non præualuerunt mihi. Num. 25. Coarta Midianitas & percutite eos. Et cum עַל construitur, sicut etiam צוּר Leuit. 18. Sororē uxoris tuæ non simul accipies ad coartandum reuelando nuditatem eius cōtra ipsam, id est, comprimendum.

Participium præsens צֹרֵר Iob 26. Qui colligat aquas in nubes suas, ut tamen non rumpantur nubes subter illis. Num. 10. Et si ingressi fueritis in bellum in terra uestra contra aduersarium, qui coartat uos. Esther 3. Detrahens anulū dedit eū aduersario. Et pluraliter צֹרְרִים Num. 25. Qui angustiā faciebant uobis ex insidijs suis. Et in statu regiminis צֹרְרֵי Ies. 11. Et aduersarij Iehuda excidenē. Exo. 23. Et coangustabo angustiatores tuos.

Participium præteritum צָרוּר Oseæ 13. Colligata est iniquitas Ephraim. Et eius fœmininū צְרוּרָה 1. Sam. 25. Et erit anima sustentatoris mei colligata in fasciculo uiuentium. Et pluraliter צְרוּרֹת Exo. 12. Tulit populus pastam suam antequā fermentaretur, & reliquias suas colligatas in uestibus. 2. Sam. 20. Fuerunt conclusę usq; ad diem mortis suæ.

In tertia coniugatione הֵצַר Deut. 28. Et angustiabit te in omnibus portis tuis. Nehe. 9. Et dedisti eos in manū aduersariorum suorum & coartationē fecerūt illis.

INDE NOMINA.

צַר Angustiator, coartator, oppugnator, hostis, aduersarius. Num. 10. Contra aduersarium, qui uos oppugnat. 1. Sam. 2. Et aspicies aduersarium in habitaculo. Esther 2. Et dixit Esther uir aduersarius & inimicus Hamō. Sumitur tamē sæpe in abstracto pro angustia, coartatione. Deut. 4. In angustia statim inuenient te ista omnia. Iud. 11. Et cur uenistis nunc ad me, quando angustia est uobis. 1. Sam. 13. Vir iste uides,

quia angustia sibi,& urgeret̃ populus,abdidit se populus in speluncas.2.Sam.24.
Et dixit Dauid ad Gad,angustia mihi uehemens, sed incidamus in manũ Iehoua,
ꝗ miserationes eius sunt multæ,& in manũ hominũ nõ incidã.Hãc phrasin Pau-
lus mutuatus ad Philip.1.dicit:Coartor ex his duobus,&c.Iob 7.Loquar in angu-
stia spũs mei.Ies.30.Et dabit uobis Iehoua panẽ angustiæ.& cap.5.Et ecce obscuri
tas,angustia,& lumen obscuratum, pro quo tamen intelligũt quidam angustiam
solis quando deliquium patitur.
מֵצַר Angustia,forma masculini generis.Ps.118.Ex angustia inuocaui Iehoua. Et plu-
raliter מְצָרִים Thren.1.Oẽs persequutores eius apprehẽderũt eã in angustijs. Et in
statu regiminis מְצָרֵי Ps.116.Angustiæ inferni inuenerunt me. Et in forma fœmi
nea מְצָרָה Ieremiæ.48.Et erit cor Heroũ Moab in die illa uelut cor mulieris in an-
gustia,scilicet existentis,id est,in partu.
צְרוֹר Fasciculus,sacculus,loculus,in ꝗ aliqͩ ligat̃,& cõstringit̃.Gen.42.Et ecce uniuſ-
cuiusꝙ fasciculus argẽti sui in sacco suo.1.Sam.25.Et erit anima sustẽtatoris mei li-
gata in fasciculo uiuẽtiũ apud Iehoua deũ tuũ.ubi equidẽ pro loculo usurpat̃,ubi
quis ligatus,& inuolutus iacet ac quiescit,ut ex sequẽti mẽbro uersus sumi potest.
Anima aũt inimicorũ tuorũ extorqueatur sicut è medio palmę fundę.hinc est ꝙ in
tũbis suis Iudæi passim hãc insculpũt sentẽtiã.Sit anima eius ligata in loculo uiuẽ-
tiũ.Et Porchetus quoꝙ dictũ putat quasi conseruatoriũ,& Rabbini apothecã seu
Cellariũ animarũ iustorũ hoc nomine dici asseuerãt.Iob 14.Obsignata est uelut in
fasciculo trãsgressio mea.Cantic.1.Fasciculus Myrrhæ dilectus meus mihi.Hag.1.
Qui mercedẽ reponit,mercedẽ reponit in fasciculũ perforatũ. Accipit̃ tamẽ inter
dũ per Synecdochẽ pro lapillo seu calculo,qui ligari potest in fasciculo. Amos 5.
Et nõ cadet scrupulus in terrã.i.granũ.2.Sam.17.Sicut scrupulus lapidis. Et plu
1354 raliter forma fœminina צְרוֹרוֹת Gen.42.Et uiderunt fasciculos argenti sui.

צָרַב Habet paulo molliorẽ significationẽ,ꝗ̃ uerbũ צָרַח sicut & literã molliorẽ habet.
Et paulo duriorẽ ꝗ̃ זָרַב סָרַב Et legit̃ tantũ in uoce passiua semel נִצְרַב adustulatũ
est. Ezech.20. Nec extinguet̃ flãma,sed adustulent̃ ea oẽs facies à meridie usꝙ ad
aquilonem.

INDE NOMEN.

צָרֶבֶת Adustulatũ,pus adustulatum.i.crusta illa,quæ ex pure induruit der grind oder rufen.
quidã reddiderũt cicatricẽ,alij corticẽ,alij aliter.Et legitur tantũ bis.Leu.13. Si aũt
loco suo steterit candor ille,nec creuerit,crusta ulceris est,& mũdabit eũ sacerdos.
1355 Et mox iterum:Quoniam crusta adustionis est.

צְרִי Resina.Est aũt humor ex arborib.defluens in hispideꝙ resides.Quæ licet apud
scriptores medicos multiplex est,tamẽ cuius in sacris fit mẽtio haud dubie pro-
batissima est.Existimo esse Balsamũ,aut quid simile. Gen.43. Deferte uiro mu-
nus modicũ Resinæ,mellis & storacis. Legitur etiã forma צֳרִי Gen.37.Et cameli
1356 eorum portantes aromata,& resinam.Itẽ in forma צֹרִי Ezech.27. Oleo & resina.

צָרַח Fortiter seu dure exclamauit,ut Gigãtes solẽt qui fortia habẽt latera,& alios cla
moris uehemẽtia quodãmodo feriũt.Cõgruit eñ significatiõe cũ uerbis חָרַץ &
רָצַח nisi ꝙ modo significãdi inter illa,differẽtia est.Et in prima cõiugatione legi
tur tantũ participiũ præsens,masculini generis צֹרֵחַ Zoph.1.Accerime ante excla-
mat gigas. In tertia cõiugatione יַצְרִיחַ Ies.42.Iobilabit, acerrime prouocabit.

INDE NOMEN.

צְרִיחַ Locus utrinꝙ habẽs prærupta & fortia latera,uel natura,uel arte,unde pro muni-
tione uertere licebit.Iud.9.Et posuerũt iuxta munitionẽ,& succẽderũt per eos mu
nitionẽ igne.Et iterũ:Et uenerunt ad munitionẽ domus dei Berith. Et pluraliter
צְרִיחִים 1.Samuel.13.Et abdiderunt se populus in cauernis,& in latibulis,& in rupi
1357 bus,& in munitionibus,& in fossis.

צֹרֶךְ Necessitas,ut necessitatis uocabulum accipiatur pro eo quod Latini dicunt,ha
bere opus. Et in statu affixi mutat holẽ in hateph cametz.2.Paralip.2. Nos uero
cædemus ligna de Libano secundũ omnẽ necessitatẽ tuã. Pręterea in sacris literis
nuspiã legit̃,at in cõmentarijs & scriptis Rabinorũ prophanis frequẽti est in usu.

1358 צרע Congruit significatione cum uerbis עצר ערץ צער רעץ רצע Et legũtur in hac forma duo participia. Prius est participium præteritum primæ coniugationis, seu nomen participiale צרוע id est, psora perfossus, & qui præualitus est perfossione seu corrosione malignæ scabiei. Et Latinis leprosus dicitur, seu scabiosus. Leu. 13. Vir leprosus est. & cap. 14. Et ecce sanata est plaga à leproso, id est, scabioso.

מצרע Alterum est participium præteriti temporis, masculini generis secundæ coniugationis seu nomen participiale, & significat uere leprosum. Leuit. 14. Hæc erit constitutio leprosi. 2. Sam. 3. Et non excindetur de domo Ioab fluxum patiẽs, & leprosus. 2. Reg. 5. Fuitq; uir ille fortis bellator, sed leprosus. Et pluraliter מצרעים 2. Regum 7. Et quatuor uiri erant leprosi. Et mox iterum: Et uenerunt leprosi. Et in genere fœminino מצרעת Exo. 4. & Num. 12. Et ecce manus eius leprosa sicut nix.

צרעת Psora congruente uocabulo, scabies seu lepra, corrosio præualida. Leuit. 13. Plaga lepræ est. Et iterum: Si florendo floruerit lepra. 2. Reg. 5. Et lepra Naaman adhærebit tibi. Et in distinctione sententiæ צרעת Leuit. 13. Fueritq; in cute eius plaga lepræ. Et nota, quod scriptura Leuit. 13. omnem scabiem ac pruriginẽ, quæ lepræ similis est, aut ex qua nasci potest lepra tantisper lepram uocet, dum de ea à sacerdote iudicatum fuerit. Et in statu affixorum mutat alterũ pathah in seua, & thau literam fortificat. 2. Reg. 5. Tunc subtraheret eum à lepra sua.

צרעה Nomen insecti sic dicti, quod præualidum habeat aculeum, quo perforando inficit & necat. Hieronymus uertit crabrones, nostrates Iudæi uespas. Exod. 23. Et mittam crabrones ante te, & expellent Hiueum. Iosue 24. Et misit ante uos crabrones, & expulit eos è conspectu uestro.

1359 צרף Significationem habet paulo duriorem, quàm uerbum צרב & tamen mitiorẽ quàm שרף Et proprie dicitur de illis, qui argẽtum igni urunt, excoquunt, examinant, & à scoria repurgant, quanquam postea minus proprie de deo, eiusque uerbo alia probante dicitur. Ieremiæ 6. Accensus est follis, & consumptum est plũbum, in uanum ussit exustor. Zacharię 13. Et ducam tertiam partem per ignem, & uram eos sicut uritur argentum. Psal. 66. Vssisti nos, sicut uritur argentum. Psal. 17. Probasti cor meum requisiuisti nocte, ussisti me, sed nihil inuenisti. Psal. 26. Vre renes meos, & cor meum. Psal. 105. Sermo Iehoua ussit eum. Iesaię 1. Et uram ad puritatem scorias tuas. cap. 48. Vssi te, sed non sicut argentum, probaui te in testa afflictionis. Danielis 11. Et de intelligentibus corruent ad urendum in eis, & ad mundandum. Iudicum 7. Et dixit Iehoua ad Gedion adhuc multi sunt, deduc eos ad aquas, & uram eos tibi istic.

Participium præsens seu nomen participiale צורף Iesaiæ 40. Et catenas argenti urit. Ieremiæ 8. Ecce ego uro & probo eos. Iudicum 17. Et accepit mater eius ducentos argẽteos, & dedit eos ustori, qui fecit ex eo sculptile. Item sine uau צרף Prouerbiorum 25. Aufer scorias de argento, & egredietur ustori uas. Iesaiæ 46. Conducunt ustorem. Ieremiæ 10. Confunditur omnis ustor à sculptili. Et pluraliter צורפים Nehemiæ 3. Vsiel filius Harhaia ustorem.

Participium præteritum masculini צרוף Ps. 12. Sermones Iehoua elegantes, argentũ ustum in sublimatorio terræ. Eius fœmininũ צרופה 2. Sam. 22. & Psalm. 18. Sermo Iehoua ustus, defecatus septempliciter.

In uoce passiua נצרף Danielis 12. Mundabuntur & dealbabuntur, & urentur multi. In secunda coniugatione legitur participium præsens מצרף Malachiæ 3. Et sedebit urens & mundificans argentum.

INDE NOMINA.

צורפי Vstor, probator, examinator. Ieremiæ 6. In uanum ussit ustor.

מצרף Vstrina. Prou. 17. Quod est ustrina argento, & testa auro.

צרפת Sarepta ciuitas Sidoniorum, ut Iosephus libro antiquitatum octauo cap. 13. testatur in medio inter Tyrum & Sidonem sita, cuius uinum Sidonius Poeta his celebrat uersibus. Vina mihi non sunt Gazetica, Chia, Phalerna, Quæque Sareptano palmite missa bibas. Et nomen habere existimo ab ustrinis, id est, officinis, quibus

argentum excoquitur. Abdiæ 1. Et migratio exercitus huius de filijs Israel, qui inter Cananæos sunt usque ad Zarphath &c. 1. Reg. 17. Surge & uade in Sareptam Zidoniorum. ubi he litera finalis notat motũ ad locum, quam tamen Lucas Euangelista ac si substantialis esset, scripsit σάρεφθα cap. 7. Sed in ueritate dico uobis, multæ uiduæ erant in diebus Eliæ in Israel, quando clausum est cœlũ annis tribus & men sibus sex, quum facta esset fames magna per omnem terram, & ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarephtha Sidonis ad mulierem uiduam. Porro quod nostrates Iudæi nunc Galliam illam occidentalem hoc nomine צָרְפַת uocant id perperam fa-
1360 ciunt, nec possunt eius appellationis ullam adducere rationem.

צְפַרְדֵּעַ Rana, quidam sentiunt dictionem esse compositam, & dictam ranam, quod cognoscat lucem matutinam. Ego tamen existimo esse Ægyptiam nõ Hebræam. Exo. 8. Et ascendit rana. Et pluraliter צְפַרְדְּעִים ibidem. Et producet fluuius ranas, &c.

ק Psal. 145.

קָרוֹב יְהוָה לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃

קאה Vide infra in themate קוא

קב Vide supra in themate נָקַב

1361 קָבַב Congruit significatione cũ uerbis בָּקַק בּוּק יָקַב נָבַב נָקַב nisi quod ut forma, ita modo tantum significandi inter se differant. Et ut אָרַר à corrosione, & קָלַל à leuitate, ita קבב à cauitate seu euacuatione, scilicet honoris & benedictionis dicitur maleprecari, imprecari mala, maledicere. Num. 23. Cui non maledixit ei Deus. Et iterum, Maledices ei mihi inde. cap. 22. Veni maledic mihi populum istum. cap. 13. Et maledic mihi inde. pro קָבָה uox enim est peregrina. Et iterũ, Maledicendo. & cap. 24. Ad maledicendum inimicis meis.

In uoce passiua נָקַב Num. 23. Cur maledicam. Iob 5. Et maledixi pascuo eius su-
1362 bito. cap. 3. Maledicant illi. Prou. 11. Maledicent illi populus.

קִבֵּל Accepit, recepit, excepit, perceptum habuit ab alio. Et importat respectum mutuum, seu uicissitudinẽ, quemadmodũ etiã זָבַל & חָבַל נָבַל quãdam relationem seu obligationem important. Esther 4. Et misit uestes quas Mardochai indueret, sed non accepit. & cap. 9. Accepit Iudaicus populus, quæ cœperat prius facere, & quæ scripserat prius ad eos Mardochai. Iob 2. Cum bona acceperimus à Deo, cur mala quoque non accipiamus. Prou. 19. Audi cõsilium, & accipe disciplinã. Sic Paulus Apostolus isto uerbo utitur. Galat. 1. Si quis uobis euangelizauerit Euangeliũ præter id quod accepistis, anathema sit. Et iterũ, Neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per reuelationem Iesu Christi.

In tertia coniugatione legitur participium præsens מַקְבִּילֹת Exo. 26. Accipientes laqueolos unum ad alium.

INDE NOMINA.

קָבָל Receptio, quod tamẽ aduerbialiter usurpatur, pro ex aduerso, cõtra, coràm, id enim est corã, quod est acceptum uel oculis, uel manibus, & importat respectum seu relatio

lationem. Chaldæus ſubinde uſurpat pro קָרַם ſeu גְּזַר 2. Reg. 15. Percuſſit eum coram populo, & occidit eum. Et cum affixo. Ezechiel. 26. Et baliſtam contra eam dabit in muros tuos.

Hic non præter rem me facturum exiſtimaui, ſiquidem Kabulæ aliquoties apud ſcriptores mentio fit, certiq́ꝫ nihil dum conſtet, quid per eam uocem ſignificetur, aliquid de ea adnotem. Iudæi antiquiores id doctrinæ genus hoc nomine Kabulæ appellarunt, quæ non ex literis, ſeu libris ſcriptis, ſed ex ore, & uoce uiua aliorum recepta erat, quaſi receptionem ſeu doctrinam receptam dicas. Sicut מִדְרָשׁ uocarunt librum, quo hiſtoriæ, & res geſtæ erant ſcriptæ. Aſſerunt autem primo eam à Deo Moſi in monte Horeb reuelatam. Deinde à Moſe Septuaginta ſenioribus populi uoce uiua traditam, & ita deinceps ordine perpetuo à ſenioribus alijs alijsq́ꝫ pijs communicatam. Atqꝫ eiuſmodi eſſe ſcientiã definierunt, quæ à terrenis ad cœleſtia, à corporalibus ad ſpiritualia, ab infimis ad ſuprema, ab humanis ad diuina, à temporalibus deniq́ꝫ ad æterna abducat. Et mihi tale doctrinæ genus fuiſſe uidetur, quale ſcholaſtici Doctores ſenſum ſcripturæ anagogicũ, ſeu theologiam myſticam uocauere. Inſuper huic Kabulæ arcanam quandam operationem, uimq́ꝫ miraculoſam attribuerunt, ſi religioſè ea quis utatur. Porrò Iudæi recentiores antiquioribus plus ineptientes Kabulam in literarũ ſyllabarumq́ꝫ & nominum, præcipue quę Deo attribuuntur enumeratione, tranſpoſitione, ſymbolica literarũ mutatione, & abſtruſa quadam ac omnino portentoſa interpretatione ſitam eſſe finxerunt. De qua & ueterum Kabula, ſi quis certior fieri cupit, legat tres libros doctoris Ioannis Reuchlini de arte Kabaliſtica inſcriptos, ſimiliter quæ Ioannes Picus Mirandulę Comes, & Paulus Ritius, alijq́ꝫ quamplurimi literis mandauerunt. Sed cum hæc non ſolum friuola & uana, ſed & impia planeq́ꝫ ſuperſtitioſa ſunt, data opera prætereo, meamq́ꝫ pijs piam de Kabula ſententiam exponam. Exiſtimo patrum ſeu Patriarcharum doctrinam religionis antiquitus hoc nomine dictam, quæ Græca uoce poſtea, παράδοσις, id eſt traditio uocata fuit, & hanc equidem non literis mandarunt, ſed ut eã Adam à Deo, ita ipſius liberi ex prædicantis patris ore acceperunt, poſtea ijdem ad Noachi uſqꝫ tempora propagarũt, qui & tres ſuos filios, & alios docuit uſqꝫ ad diluuium. A diluuio uero poſtquã tres eius filij in mundi tres partes diſperſi ſunt ſuis ſimiliter Eccleſiis eam, quam à patre receperant Kabulam tradiderunt, atqꝫ ita ea doctrina ab Adamo primitus recepta, perpetua ſerie durauit, quouſqꝫ durauerũt pij. Tandem uero ubi ſancti patres uita defuncti ſunt, Eccleſiis dei decreſcentibus, ſimulatqꝫ doctrina illa patrum uera, ueruſq́ꝫ dei cultus decreuit. Contra gliſcente eius loco falſa doctrina & idololatria, adeo tandem uetus illa Patrum Kabula extincta eſt, ut paucæ ſolum & breues ſentẽtiæ, ceu apophthegmata quædam, in uulgo reliquæ mãſerint, quæ tamẽ partim antiquitatem, quæ non parũ uel dictis uel rebus autoritatẽ parit, partim etiã propter uaticiniorũ ueritatẽ & certitudinem, quæ nõnulli tamẽ pij obſeruabãt, religioſè ſemper & habitæ & ueneratæ ſunt. Verũ cum temporũ iam lõgiſſimo interuallo Græcis (ut de Iapethi tantũ ſucceſſoribus, qui Europæ partes anteriores occupauerant nunc dicam) amplius non conſtaret, quo autore illæ ſententiæ natæ eſſent, nudaq́ꝫ tantum ac uidua Kabulæ uox rei iamdudũ antiquatæ & exolitæ extaret, eiusq́ꝫ uocis peregrinæ ſignificatio Græcè loquentibus ignota eſſet, pro ingenio ſuo, quo ad fabulas fingẽdas paratiſſimo erãt, fœminã Sibyllę nomine fuiſſe cõmẽti ſunt, quę multa ſecula uixerit, atqꝫ eiuſmodi (ceu Deorũ uates) ſentẽtias protulerit. Poſtremo aũt ut plures ſentẽtiæ alijs alijsq́ꝫ in locis repertę ſunt, plures eſſe Sibyllas finxerũt. Proinde quoties de Sibyllis, aut folio Sibyllæ, aut uaticinijs eius audieris, aliud cogites eſſe nihil, ꝙ Kabulæ ſiue libros, ſiue uaticinia, quæ ex Kabylla, id eſt Patrum doctrina recepta ſunt, & conſeruata. quanquã pleraqꝫ temporum iniuria corrupta extare certiſſimũ eſt. Hæc puto Doctis ſatisfactura eſſe, quæ de קַבָּלָה. i. Sibyllæ nomine diximus, maximè cũ & uocũ affinitas, quod ad pronunciationẽ, & ſcripturã attinet, & traditionẽ uertere licebit. Deinde ꝙ Sibyllarũ dicta, quæ à Lactãtio

Firmiano, & alijs scriptoribus citantur, ijs quæ nũc à me in medium producta sunt suffragẽtur. Nam sic eandem Theologiam, idemq; doctrinæ genus fuisse certo deprehendes, ut quis inde intrepide asseuerare ac pronunciare ausit à Mose & Prophetis calamo esse tandem conscripta, quæ patres inde ab Adamo ad Mosi usque tempora in Ecclesiis suis docuerunt & concionati sunt.

Postremo ad sententiæ huius meæ confirmationem facit quòd Sibyllarũ omnium antiquissimam, ipsam Sambethen ex Perside, & Noachi successione originem & nomen suum traxisse asseuerant, quod equidem nomen ex שֵׁם & יֶפֶת nominibus filiorũ Noach esse compositum, nemo ambigere debet, sicut quoq; Sibyllam Erythream Berosi filiam cõmenti sunt, eò ꝙ à Chaldæis, Abrahamo eiusq; successo-

1363 ribus talis Kabula & Theologia fluxerit.

קָבַע Conculcauit, pessundedit, supplantauit, oppressit. & conuenit significatione cũ uerbis עָקַב & בָּקַע quæ ut literarum positu, ita modo tantũ significandi inter se differunt. Prouer. 22. Quoniã Iehoua patrocinabitur causæ eorum. & supplantabit supplantantes eos, anima. Malach. 3. Num supplantabit homo Deum. Et iterũ, Sed uos supplantatis me, & dicitis, in quo supplantauimus te?

Participium præsens קֹבֵעַ Malach. 3. Sed uos supplantatis me. Et iterum, Et me uos supplantatis gens uniuersa.

INDE NOMINA.

קוֹבַע Galea rotunda instar colliculi in capite desidens, & cognationẽ quandam habet cum nomine גבע 1. Sam. 17. Et posuit galeam æneã super caput eius. Ezech. 13. Lanceam & scutum & galeam ponent contra te circũquaq;. Legitur tamẽ etiam כּוֹבַע 1. Sam. 17. Et galea ænea super capite eius. Iesa. 59. Et galea salutis super capite eius. Ezech. 27. Clypeum & galeam suspenderũt in te. Et pluraliter כֹּבָעִים 2. Paral. 26. Et disposuit illis Vziahu pro toto exercitu scuta, & frameas, & Galeas. Ieremiæ 46. Et state in galeis.

קֻבַּעַת Fex, quæ subsidet in imo. Iesa. 51. Fecem calicis saporis bibisti.

1364

קָבַץ Congregauit. Et non solum de animaliũ, uerumetiam quarũlibet rerũ congregatione dicitur. Et differt significatione à uerbo אָסַף sicut differt apud Latinos uerbum congrego à uerbo colligo. 1. Reg. 20. Congregauit omnem exercitũ suum. 1. Sam. 7. Cõgrega ad me uniuersum Israelem. 2. Sam. 3. Et congregabo ad Sustentatorem meum regem uniuersum Israelem. Psal. 41. Cor eius congregabit iniquitatẽ sibi. Deut. 13. Et omne spoliũ eius congregabis. Gen. 41. Et cõgregabũt omnẽ escã.

Participium præsens קֹבֵץ Ezech. 22. Ecce ego congrego uos. Prouer. 13. Et congregans super manu multiplicabit.

Participiũ præteritũ קְבוּצִים Nehe. 6. Et omnes pueri mei cõgregati ibi ad opus.

In uoce passiua נִקְבַּץ congregatus est. Iosue 10. Congregati sunt aduersum nos. Iesa. 60. Omnia pecora Kedar congregabuntur ibi. Esther 2. Dum cõgregarentur puellæ. 1. Paralip. 13. Et congregabuntur nobis.

Participiũ plurale, masculini generis נִקְבָּצִים Iere. 4. Et dispergentur omnis Iehuda, qui cõgregantur ad te. Et cum affixo. Ies. 56. Et ad congregatos eius.

In secunda coniugatione קִבֵּץ Deut. 30. Et congregabo te ex omnibus populis. Mich. 4. Congregauit uos. & cap. 1. Quia de mercede meretricis congregauit. & cap. 2. Cõgregando congregabo. & cap. 4. Et expulsam cõgregabo. Iesa. 11. Et colliget Expulsos Israel, & dispersiones Iehuda congregabit.

Participiũ præsens מְקַבֵּץ Ezech. 16. Ecce ego cõngrego omnes amatores tuos. Iesa. 13. Et quasi grex quem nemo congregat. Et pluraliter מְקַבְּצִים Iesa. 62. Et congregantes eos bibent illud.

Participium preteritũ generis fœminini מְקֻבֶּצֶת Ezech. 38. Cõgregata è populis.

In quarta coniugatione הִתְקַבֵּץ Iudic. 9. Et nunciatum est ipsi Abimelech, quod congregassent se omnes uiri turris Sichem. Ios. 9. Cõgregauerunt se pariter. Ies. 44. Et congregauerunt se uniuersi illi.

INDE NOMINA.

קָבּוּץ Hoc nomine Hebrȩorum Grammatici unam uocaliũ uocant, q.d. congregatio, eò quòd labiorum congregatione pronuncietur. Et forma ipsius sunt tria puncta in modum scalȩ posita, sic ֻ.

קִבּוּצִים Nomen pluralis numeri tantum, congregationes. Iesa.57. Quando clamaueris, liberent te congregationes tuæ.

1365 קבר Recondit in foramẽ, imposuit in foramen seu fossam, id est in sepulchrum corpus corruptũ sepeliuit. Et ut literarũ affinitate, ita significatione cõgruit cũ uerbis בָּקַר חָוַר חָפַר כָּפַר קָרַב רָבַק רָקַב nisi quod modo significandi inter se differant. Deinde quoque Germanicũ inde defluxit literarũ inuersione facta graben. Gen.23. Sepeliuit Abraham Saram uxorẽ suam. Iosue 24. Et ossa Ioseph sepelierũt in Sichem. Gen.50. Ascende sepeli patrem tuum. & cap.23. Et sepeliam mortuũ meum. Et iterum, Ad sepeliendũ mortuum meum. Deut.21. Sepeliendo sepelies eum. 2.Reg.9. Et iuerunt ad sepeliendum eam.

Participium præsens קֹבֵר 2.Reg.9. Et non erit sepeliens. Et pluraliter קֹבְרִים 2.Reg.13. Ipsis sepelientibus uirum.

Participium præteritum קָבוּר 1.Reg.13. In sepulchro, in quo uir dei sepultus est. Et pluraliter קְבֻרִים Eccles.8. Vidi improbos sepultos.

In uoce passiua נִקְבַּר Ruth 1. Et ibi sepelias. Gen.15. Sepelieris in senectute bona. Iere.22. Sepultura asini sepelietur.

In secunda coniugatione קִבֵּר Oseæ 9. Moph sepeliet eos.

Participium מְקַבֵּר Iere.14. Et non erit sepeliens illis. Et pluraliter מְקַבְּרִים Numeri 33. Et Ægyptij sepeliebant ipsos, quos percusserat Iehoua.

In uoce passiua קֻבַּר Gen.25. Illic sepultus est Abraham.

INDE NOMINA.

קֶבֶר Sepulchrum ein grab, literarũ inuersione. Psal.5. Sepulchrũ apertum guttur eorũ. 2.Sam.2. Et sepelierũt eũ in sepulchrũ patris sui. In distinctione sentẽtiæ קָבֶר Gen.23. In possessionẽ sepulchri. Et in statu affixorũ mutat prius ſægol in hirik, & alterũ in seua. Nahum 1. Ponam sepulchrũ tuum. Iere.50. Sepulchrũ meũ. Et pluraliter forma masculea קְבָרִים Exo.14. Non erant sepulchra in Ægypto? Iesa.65. Qui habitãt in sepulchris. Et in statu regiminis קִבְרֵי Ierem.26. Et proiecit cadauer in sepulchra filiorũ populi. Et in statu affixorũ. Gen.23. In electo sepulchrorũ nostrorum sepeli mortuũ tuum. Iere.8. Educent ossa de sepulchris eorũ. Legit quoque pluraliter forma fœminea קְבָרוֹת Iob 21. Et ipse ad sepulchra educetur. At in statu regiminis & affixorũ קִבְרוֹת Leuit.11. Et uocauit nomen loci illius sepulchra cõcupiscentiæ. Ezech.32. Sepulchra eius. cap.37. Et ecce aperit sepulchra uestra.

קְבוּרָה Sepultura ein grebnis Eccl.6. Sepultura non fuit ei. Iesa.14. In sepultura. Et in regimine קְבֻרַת Gen.35. Sepultura Rachel. Et cum affixis קְבֻרָת Gen.35. Et statuit Iacob titulum super sepultura eius. Deut.34. Et nõ nouit quisquã sepulturã eius.

1366 קדד Congruentiam quandam habet significatione cum uerbis נָקַד & יָקַד nisi quod ut forma, ita quoque modo significandi inter se differant. Significat autem propriè nictare, id est inclinare, quod fit quasi punctura adustionis celeriter. Legitur uerbaliter in uoce passiua נִקּוֹד Gen.24. Et inclinaui & prostraui me. Et iterũ: Et inclinauit uir & prostrauit se coram Iehoua. 1.Reg.1. Et inclinauit Batheba & prostrauit se. 1.Sam.24. Et inclinauit Dauid nasum, & prostrauit se.

INDE NOMINA.

קָדְקֹד Repetita prima substantiali, uertex capitis, ubi capilli discriminantur in utranque partem, & nomen habet ab inclinatione. Deut.33. Et diripit brachium cum uertice. ubi tamen pars pro toto ponitur. In statu regiminis & affixorum seruat puncta inuariata. Gen.49. Et uertici Nazirei fratrũ eius. Psal.68. Equidem deus cruentabit caput inimicorum suorum, uerticem capillitij. Deut.28. A planta pedis usque ad uerticem tuum. Psal.7. Super uerticem eius fraus sua descendet.

קִדָּה Species cannæ seu fistulæ aromaticæ, quam Græci κάσιαν, id est casiam uerterunt.

Et

Et est dicta ab inclinatione. Exo.30. Et casiæ quingentos siclos. pro quo Chaldæus
1367 קָדַח uertit קְצִיעֲתָא Item, Ezech.27. Casiam & calamum.

Verbum neutri generis, & significat incendi, accendi, succendi. Deut.32. & Iere. 17. Quoniã ignis accensus est in ira mea. Ies.64. Iuxta accendi ignem liquidas aquas deferuet ignis, id est iuxta accensum ignem.

Participium præsens קֹדְחֵי Iesa.50. Ecce omnes uos accensores.

INDE NOMINA.

קַדַּחַת Morbus inflammans corpus, hunc alij carbunculum, alij sacrum ignem. Hieronymus & nostrates Iudæi febrim esse dicunt. Leuit.26. Inducam super eos horrorem, inflationem, & inflammationem. Deut.28. Percutiet te &c. & inflammatione.

אֶקְדָּח Nomen lapidis preciosi, quem Carbunculum uocant. Iesaiæ 54. Et ponam crystallum fenestras tuas, & portas tuas in lapides carbunculos.

1368 קָדַם In secunda coniugatione significat anteire, antecedere, præire, præcedere, esse priorem seu anteriorem, occurrere, succurrere, præuenire, anteuertere, præoccupare, obruere. Et est aliàs temporis, aliàs loci, accipit͠ tam in bonã, quàm in malam partem. Psal.68. Præcedunt cantores, subsequũtur ludentes instrumẽtis musicis. Psal. 89. Misericordia & fides præcedunt faciem tuam. Ionæ 4. Propterea præoccupaui, ut fugerem Tharsis. Deut.23. Quia non præuenerũt uos pane & aqua cũ egrederemini ex Ægypto. Nehe.13. Qui nõ præuenerũt filios Israel pane & aqua. Ies.21. Pane suo succurrerũt profugo. Psal.59. Deus bonitatis meæ succurret mihi. Psalm.69. Cito succurrent nobis miserationes tuæ. Iob 3. Quare præuenerũt me genua scilicet obstetricis, id est exceperũt. 2.Reg.19. Neq; præoccupabit eã scuto. i. oppugnabit. Psal.17. Exurge Iehoua anteuerte faciem eius. Psal.88. Et mane oratio mea præuenit te. Psal.95. Præueniemus faciẽ eius celebratione. Mich.6. Cũ quo præueniam Iehoua, nũquid præueniã eum cũ holocaustis? Psal.21. Quoniã obruisti eũ benedictionibus bonis. Iob 30. Obruerũt me dies afflictionis. Psal.18. Præoccupauerũt me laquei mortis. Et iterũ, Cum præoccupassent me in die afflictionis meæ factus est Iehoua stabilimentũ meum. hanc phrasin Paulus Apostolus seruans ad Galatas 6. uerbo Græco πρoληφθῆ reddidit, Etiam si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, id est, præuentus antequã potuerit cauere. Et Valla quidem testatur occupare idem significare, quod ui capere, & aliquid anteuertere seu præuenire.

In tertia coniugatione הִקְדִּימַנִי Iob 41. Quis præuenit me, ut retribuam, id est prior mihi dat. Amos 9. Gladio morientur omnes oratores populi mei, qui dicunt nõ accedet, neq; obruet propter nos malum.

INDE NOMINA.

קֶדֶם Quãdoq; est temporis, atq; idem ualet quod עוֹלָם Deut.33. De uertice montiũ originis, & de delicijs colliũ seculi. Psal.55. Audiet deus & opprimet eos, qui præsidet ab origine. Psal.68. Vehenti super cœlis cœlorũ originis. Psal.74. Recordare ecclesiæ tuæ, quã acquisiuisti ab origine. Ps.119. Olim noui hoc de testimonijs tuis. 2.Regum 19. Quòd ab diebus originis cogitauerint istud. Et cõstruitur sæpenumero cũ præpositionibus, ut מִקֶּדֶם quod idem ualet quod מֵעוֹלָם Nehem.12. Ab origine erant principes cantorũ. Psal.77. Reputabam dies ab origine. Item מִנִּי קֶדֶם Ps.78. Eloquar ænigmata ab origine. Et si Deo attribuit͠ notat æternitatẽ. Mich.5. Et egressiões eius ante originẽ. Habakuk 1. Nũquid tu es ab origine Iehoua deus meus. Item cũ præpositione caph כְּקֶדֶם Ier.30. Erũt filij eius sicut antiquitus. Thren. 4. Renoua dies nostros, sicut antiquitus. Et pluraliter in statu regiminis קַדְמֵי Prouerb.8. Ante primordia terræ. Interdum uero קֶדֶם est loci. Num.23. Ex Syria adduxit me Balak rex Moabitarum de montibus Orientis. Psal.139. Anterius & posterius in me formasti. Ies.2. Quoniam pleni sunt magis quàm oriens, ubi cõtinens pro cõtento, seu locus pro locato ponit͠. Iob 1. Eratq; uir ille magnus inter omes filios Oriẽtis. Et accersit aliquando à fronte præpositionẽ mem. Gen.2. Et plantauit Iehoua deus hortum in Eden ab Oriente, id est parte mundi anteriore. cap.10. Cum ueneris usq; Saphar montẽ Orientis. cap.11. Et factum est cum proficiscerentur illi ab

ab oriente.Iesa.9.Syri ab Oriente seu anteriore,scilicet parte.Et quando in fine accersit he,tum notat motũ ad locũ קֵדְמָה Iosue 19.Et egrediens de Sarid Orientem uersus.Ezech.8.Et facies eorum recta Orientem uersus.

קַדְמַת Est interdum temporis,id est antequã,priusquam.Psal.129.Erunt sicut gramen tectorũ,quod priusquã euellatur arescit. Interdũ est loci,id est,ante.Gen.2. Qui fluit ante Assyriã.& cap.4.In terra Nod ante Eden. ubi tamẽ in prima habet subscriptũ hirik.Iesa.23.A diebus antiquis origo eius . Ezech.16.Sic Samaria, & filiæ eius reuertentur ad pristinum,scilicet locum. Et pluraliter קַדְמוֹת Ezech.26.Et colloca bo uos in priora uestra,scilicet loca.

קַדְמוֹת Oriens,anterior,scilicet pars,cuius fœmininum קַדְמוֹנָה legitur Ezech.47.Et dixit ad me,aquæ istæ egrediuntur ad regionem Orientalem.

קַדְמֹנִי Oriens,anterior,antiquior,& est loci & temporis.Ezech.10. Et stetit ianua portæ domus Iehoua anterioris.Zachar.14.Et egredientur aquæ uiuæ ex Ierusalem pars earũ ad mare anterius,& pars earũ ad mare posterius.ubi opponitur nomini אַחֲרוֹן 1.Sam.24.Sicut dicit̃ prouerbio ueteri: Ab improbis egredit̃ improbitas. Et pluraliter in forma masculina קַדְמוֹנִים Iob 18.Et priores apprehendet horror,ubi opponitur nomini אַחֲרוֹנִים Ezech.28.Loquutus sum in diebus anterioribus. Et pluraliter forma fœminina קַדְמֹנִיּוֹת Ies.43.Ne recordamini priorum,& anteriora ne obseruetis.Malach.3.Sicut in annis prioribus.

קָדִים Oriens,anterior plaga cœli,& est semper loci.Ezech.40.Portæ ad uiam Orientis. Exo.14.Et fecit Iehoua abire mare per uentũ Orientalem potentissimum. Putatur autẽ uentus ille esse Typhonius seu Euroaquilo,cuius quoq; fit mentio Actorum cap.27.Gen.41.Septem spicæ acuminatæ & adustæ Orientali,scilicet uento. Et cũ he motũ denotante ad locũ קָדִימָה Ezech.40.Quę respicit uiã Orientẽ uersus,&c.

קְדוּמִים Nomen pluralis numeri,& temporis.Iud.5.Torrens Kison traxit eos, torrens antiquorum torrens Kison.

1369 קָדַר Obscurus fuit,nigrescebat.Malach.3.Et obscuratus fuit super eos dies.Ierem.8. Super confractione populi mei confractus sum,& obscuratus sum,id est contristatus sum.& cap.14.Et obscuratæ sunt super terram.Ioelis 2.Sol & luna obscurati sunt. Participiũ præsens,seu potius nomẽ participiale קֹדֵר obscurus, tristis.Psal. 35.Sicut lugens matrem obscurus incuruabar.Psal.38.Quotidie obscurus incedebam.Iob 3.Obscurus incessi absq; æstu,id est,niger. Et pluraliter קֹדְרִים Iob 5.Et obscuri euehũtur ad salutem.& cap.6.Qui obscuri propter pruinam,illos operiet nix,id est tristes. In tertia cõiugatione הִקְדִּיר obscurauit.Ezech.32.Et obscurabo stellas eorũ.Et mox iterũ.Omnia luminaria lucis in cœlo obscurabo super te.

In quarta cõiugatione הִתְקַדֵּר 1.Reg.18.Et cœli obscurati sunt nubibus & uẽto.

INDE NOMINA.

קַדְרוּת Obscuritas,nigredo.Iesa.50.Induam cœlos obscuritate.

קְדֹרַנִּית Obscuritas,quanquã cum uerbo constructũ aduerbiascit.Malach.3.Et quod incessimus obscure in conspectu Iehoua exercituum.

קֵדָר Nepos Abrahæ,& filius Ismaelis.Gen.25.& 1.Paral.1.A quo regio eodem nomine cognominata fuit Arabiæ petreę,& populus illius regionis Hagareni ab ancilla Abrahæ dicti,qui corpore ob æstum solis fusco, ex pecoribus tantum & raptu uiuunt,populo dei acerrime infensi. Psal.120.Habitaui inter tabernacula Kedar. Cantic.1.Fusca ego,sed decora filiæ Ierusalem sicut tentoria Kedar.Iesaiæ 42.Villæ,quibus habitat Kedar.& cap.60. Omnes greges Kedar aggregabuntur tibi.Ieremiæ 49.Surgite & ascendite in Kedar, & uastabũt filios orientis tabernacula eorum,& oues eorum auferẽt, cortinas eorum,&omnia uasa eorũ, & camelos eorũ, tollent illis.Ezech.27.Arabia & omnes principes Kedar,ipsi negociatores manus tuæ pro ouibus,& arietibus & hircis negociata es cum illis.

קִדְרוֹן Nomen uallis seu aluei in quo torrens eodem nomine fluit Hierosolymã, uersus orientem à monte oliueti dirimens,ab opacitate sicut Hieronymus quoq; testatur super cap.31.Iere.quem poteris ibi consu lere.Legitur autem 2.Reg.23.Et extulit

lucum

lucum è domo Iehoua extra Ierusalem ad uallem Kidron,& combussit eum in ualle Kidron.2.Sam.15.Et rex ipse transibat per torrentē Kidron. 1.Reg.2. Et si egressus transieris torrentem Kidron.2.Reg.23.Et currens inde statim proiecit puluerem eorum in torrentem Kidron.Et Ioannes Euangelista in sua historia cap.18. facit eius mentionem,ꝙ Christus seruator noster peracta ultima cœna cum discipulis suis trans torrentem Kidron ambularit in hortum,ubi à Iuda proditus, & à co-

1370 קָדַשׁ horte & ministris pontificum captus est.

Sacer fuit,sanctus fuit,cōsecratus fuit.Exo.29.Et sanctus erit ipse, & uestes eius. Et iterum:Quicunꝗ attingere uoluerit altare sacer esto.Num.17. Et leuet thuribula de medio incendij,& hinc inde ignem spargat, quoniam consecrata sunt. Iesaiæ 65.Ne tetigeris me quia sanctificabo te.

In uoce passiua נִקְדַּשׁ Exo.29.Testificabor quoꝗ ibi filijs Israel,& sanctificabor in uobis in conspectu Gentium.Leu.22.Et sanctificabor in medio filiorum Israel.

In secunda coniugatione קִדֵּשׁ sanciuit,sanctificauit,consecrauit, accōmodauit usibus diuinis,ad sacrū usum destinauit, à cōmuni & prophano usu segregauit in usum sacrum,ad cultum dei destinauit,ad seruitium diuinū accommodauit. Gen. 2.Benedixit Deus diem septimum,& sanctificauit eum.Exo.13.Sanctifica mihi omne primogenitum.1.Sam.7.Eleazarum & filium eius sanctificauerunt ut custodiret arcam Iehoua.1.Reg.8.In die illo sanctificauit rex medium atrium. 2.Reg.10. Sanctificate ipsi Baal congregationem.Ioelis.2.Sanctificate ieiunium,conuocate cœtum,ꝙ nimirum ieiunia illa publica certis quibusdam ritibus ac solennitatibus celebrari ac peragi solebant,sicut etiam bella.ut Iere.6.Sanctificate cōtra eam bellum.& cap.51.Sanctificate contra eam gentes.Ioel.4.Sanctificauerunt cōtra eum bellum,&c. Quia bella cum apud Iudæos tum etiam Gentes certis ceremonijs,legibus,ritibus,solennitatibus insuper etiam iurisiurandi sacratione interposita, sacramentiꝗ obligatione suscipiebantur,ac gerebantur,sicut testatur Deut.cap.20. ubi iura belli ordine cōmemorantur,Et extāt exempla in historijs sacris quæ idem testantur, ut 2.Samuelis 15.& 18.Vt interim taceam,quòd bella piorum cultus fuerint deo placens.

Participium præsens מְקַדֵּשׁ Ezech.37.Ego sanctifico Israelem. Leuit.21.Ego Iehoua sanctifico eum.

Participium præteritum מְקֻדָּשׁ Ezech.48.Sanctificato de filijs Zadok. Et pluraliter מְקֻדָּשִׁים 2.Paralip.26.Qui sanctificati sunt.Ies.13. Ego præcepi sanctificatis meis. In tertia coiugatione הִקְדִּישׁ Iosue 20.Et sanctificauerunt Kedes in Galilęa, scilicet in asylum & locum sacrū & inuiolabilem.2.Samu.8. Erantꝗ in manu eius uasa argentea,uasa aurea,& uasa ærea,quæ sanctificauit rex Dauid ipsi Iehoua cū auro & argento,quæ sanctificauerat de cunctis gentibus, quas subegerat. 2.Paral. 2.Ego ædifico domum pro nomine Iehoua dei mei ad sacrificandum,& ad adolendum in conspectu eius incensum aromaticum. Atꝗ hic obiter obserua,ꝙ ut hoc uerbum in secunda coniugatione ad bellum accōmodatur,ut paulo superius ostensum est, ita in tertia cōiugatione à prophetis Ieremia,& Zephonia à ritu sacrificantium & mactantiū uictimas ad occisionem & interfectionem quę in bello fit,transfertur.ut Iere.12.Sanctifica eos ad diem occisionis.Zopho.1. Quoniā præparauit Iehoua uictimam,& sanctificauit uocatos suos, scilicet Chaldæos, ad hoc sacrificium,qui illam uictimam deuorent.Hinc apud Prophetas sceleratorum interfectio uictima Domini dicitur,ut Iesa.34.& Iere.46.Quod interfectio ipsorum quasi publicū sacrificium haberetur,quo terra expiaretur.Cōsimili propemodum figura loquendi usus est Moses.Exo.32.ubi dicit, Implete manum uestram hodie ipsi Iehoua.unusquisꝗ in filio suo,& in fratre suo,&c.A ritu consecrandi sacerdotes quo pecudis sanguine manus eorum tingebantur, transsumpta ad trucidationem,qua manus suas seditiosorum sanguine cruentare iubebantur.

Participinm pręsens מַקְדִּישׁ Leuit.27.Et si qui sanctificat redemerit domum suam.Paulus detorquet uerbum hoc ad Euangelion cum Rom.15. inquit, Sanctificans

cans Euangelium ut fiat oblatio gentium accepta, & sanctificata in spiritu sancto, &c. Et pluraliter מְקַדְּשִׁים Nehemiæ 12. Et sanctificabant Leuitas. & Leuitæ sanctificabant filios Aaron.

In quarta coniugatione הִתְקַדֵּשׁ 1. Paral. 5. Omnes sacerdotes qui inuēti sunt sanctificati sunt. Leuit. 11. Et sanctificabitis uos & eritis sancti, quia ego sanctus Iehoua. 1. Sam. 16. Sanctificate uos, & uenite mecum ad sacrificiū. Ies. 30. Canticū erit uobis sicut in nocte, quia sanctificatur festum.

Participium masculini generis, pluralis numeri מִתְקַדְּשִׁים Ies. 66. Sāctificantes se & purificantes se in hortis. Et in genere fœminino מִתְקַדֶּשֶׁת 2. Sam. 11. Ipsa sanctificata est ab immunditia sua. i. cessauerunt ei mēstrua. non amplius passa est mēstruorum immunditiam, quòd ex Dauide rege iam concepisset.

INDE NOMINA.

קָדוֹשׁ Hebræis idem significat, ꝙ Græcis ἅγιος, Latinis sanctus, hoc est, purus à uitijs, impollutus, incontaminatus, castus. Et opponit̃ nomini טָמֵא Num. 16. Sanctus erit ipsi Iehoua. Exod. 29. Et coques carnem eius in loco sancto. Nehe. 8. Quia sanctus dies ipsi sustentatori nostro. Ies. 57. Et sanctum nomen eius, excelsum & sanctū inhabitabo. Theologicè aūt hoc nomine uenit qui in Christum baptisatus, & fide in Christum renatus & purificatus est. 2. Cor. 1. Et quando hoc nomen deo attribuitur, nō ex eo solum sanctus dicitur, ꝙ ipse sua essentia & per & pro se sit sanctus, & purus & castus, sed etiam effectionaliter, quod etiam nos sanctificet, & emundet à sordibus peccatorum, & nos etiam tales esse uelit, sicut inquit. Leuit. 11. Estote sancti, quia sanctus ego Iehoua. Et in statu regiminis קְדוֹשׁ Iesaiæ 1. Spreuerunt sanctum Israelis. Psalm. 46. Lętificabunt ciuitatem dei sanctam cohabitaculorum altissimi. Et pluraliter קְדֹשִׁים Leuit. 19. Sancti estote. 2. Paral. 35. Qui sancti sunt ipsi Iehoua. Iob 5. Et ad aliquem è sanctis respicias.

קֹדֶשׁ Sanctitas, sanctimonia, munditia, sanctum, sacrum, consecratum. Exo. 3. Terra sanctitatis est. & cap. 12. Et in die prima conuocatio sanctitatis, & in die septima cōuocatio sanctitatis erit uobis. cap. 22. Et uiri sanctitatis eritis mihi. Leuit. 28. Sanctitas erit ipsius Iehoua pro sacerdote. Ps. 77. Deus in sanctitate, uia tua. i. opera tua sunt sacramenta, non enim cognoscuntur à mundo. Psal. 114. Factus est Iehuda in sanctificationem, id est, sacerdotium. Et pluraliter uel קֳדָשִׁים Exo. 29. Leuit. 22. uel קֳדָשִׁים Ezech. 22. & 36. Et nota quod קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים nunc pro loco templi sacratissimo accipiatur, in quo arca pacti erat reposita, & in eo deus testificabatur populo, in quem non nisi semel in anno & summum tantum sacerdotē ingredi licebat, qui sanctum sanctorum, id est, sanctissimū dicitur, & Latine sacrosanctum uertere poteris. Nunc pro altari. Exod. 29. Nunc pro panibus propositionis & pro sacrificijs, quæ Aaraoni tantum & filijs ipsius cedebant, & illis in loco tantum sancto uesci licebat. Leuit. 2. Nunc etiam pro uasis, uestibus, alijsq; rebus, quibus in ministerio ac dei cultu sacerdotes tantum utebantur.

מִקְדָּשׁ Sanctificatio. Ies. 8. Et erit in sanctificationē. Deinde cōmuniter sumit̃ pro sanctuario. i. loco sacro in quo tantū sacra peragebantur, & reponebantur. Exo. 15. Sāctuariū, ò Iehoua ꝙ firmauerunt manus tuæ. & cap. 15. Et faciēt mihi sanctuarium. Numeri 18. Portabis iniquitatē sanctuarij. ubi locus pro locato positus est. Et in statu regiminis מִקְדַּשׁ Iosue 24. In sanctuario Iehoua. Ezech. 48 Sanctuariū Iehoua est. Et pluraliter מִקְדָּשִׁים Ezech. 21. Et stilla ad sanctuaria. Et in statu regiminis מִקְדְּשֵׁי Psal. 73. Donec ueniam ad sanctuaria dei. Et in statu affixorū. Ezech. 28. Polluisti sanctuaria tua. Psal. 68. Terribilis deus de sanctuarijs tuis.

מִקַּדְשִׁים Sanctuaria. Ezech. 7. Et polluentur sanctuaria.

קִדּוּשִׁים Lingua Iudæorum uulgari sponsalia dicuntur, à sanctitate, & munditia.

קָדֵשׁ Significatione contraria, cōmunis, extra coniugiū, prophanatus, pollutus, impurus, rei uenereæ deditus, quiq; uas suū in sanctificatione & honore non possidet, scortator, meretricarius. Deuter. 23. Non sit impurus de filijs Israel. Et pluraliter קְדֵשִׁים 2. Reg. 23. Et diruit domos impurorū. Iob 36. Et uita eorū sit inter impuros.

Et eius fœmininum קְדֵשָׁה mulier communis, publica, prophana, quorumlibet libidini & usui exposita, quæ corpus scortatione conspurcat. Gen. 35. Vbi est publica. Et iterum, Non fuit hic publica. Deuter. 23. Non sit publica de filiabus Israel.

1371 Et pluraliter קְדֵשׁוֹת Oseæ 4. Et cum publicis sacrificabant, id est, scortis.

קהה Congruit significatione cum uerbis כָּהָה & כָּאָה nisi q modo significandi inter se uariēt. Significat enim obscurari, seu perturbari, seu hebetari. Et refert ad dētes & ferrum, quando ea obscurata sunt, ne uel mordeant uel secent. Id quod Latini aliis uerbis efferunt. Ierem. 31. Patres comederunt labruscam & dentes filiorum obstupescēt. Et iterū: Omnis homo, qui comedit labruscā, obstupescēt dētes eius.

1372 In secūda cōiugatione קֵהָה Eccl. 10. Si obstupuerit, seu obtusum fuerit ferrū, &c.

קהל In prima coniugatione usitatum est tantum in uoce passiua נִקְהַל aggregatus est. Esther 9. Exod. 32. Et aggregatus est populus contra Aaron. Num. 16. Dum aggregaretur aggregatio contra Mosen.

Participium masculini generis pluralis numeri נִקְהָלִים Ezech. 38. Et omnibus aggregationibus quæ aggregantur.

In tertia coniugatione הִקְהִיל aggregauit. Num. 8. Et aggregabis omnem aggregationem filiorum Israel. Deut. 4. Aggrega mihi populum.

INDE NOMINA.

קָהָל Εκκλησία Ecclesia, aggregatio. Leuit. 4. Si totus aliquis cœtus in Israel errauerit, & latet hoc erratum ipsam ecclesiam, id est aggregationem, ubi discrimen ponitur inter קָהָל & עֵדָה ut inter partem & totum. Psal. 22. In medio aggregationis laudabo te. Deut. 9. In die aggregationis. & cap. 18. In die aggregationis. In statu regiminis קְהַל Gen. 28. Vt sis in aggregationem populorum. & cap. 35. Et aggregatio gentium erit ex te. Exo. 12. Et mactabit eum uniuersa aggregatio, cœtus Israel. ubi iterum apparet euidens discrimen inter ista duo uocabula, quod prius generalius sit q̄ posterius. In statu affixorum קְהָל Gen. 49. In aggregatione eorum nō uniatur gloria mea. Ezechiel. 27. Et omnis aggregatio tua. & cap. 32. Et fuit aggregatio eius. Exceptio tamen est in pronomine secundæ personæ pluralis numeri, ubi sub altera habet pathah. Deut. 5. Ad omnem aggregationem uestram.

קְהִלָּה Ecclesia, aggregatio. Nehemiæ 5. Et dedit super eos aggregationem magnam. Et in statu regiminis קְהִלַּת Deut. 32. Hæreditatem aggregationi Iacob. Et hac uoce usus est sæpe Paulus Apostolus 1. Corinth. 14. At qui prophetat ecclesiā ædificat. 2. Corinth. 1. Ecclesiam dei, quæ est Corinthi. Et Lucas Actorum 2. Dominus autem addebat, qui salui fierent quotidie ecclesiæ. Atq; Iudæi etiam hodie uocant in literis suis hoc nomine synagogas suas.

מַקְהֵלִים Forma masculini generis, aggregationes. Psal. 26. In aggregationibus benedicam Iehoua. Et in forma fœminina מַקְהֵלוֹת Ps. 68. In aggregationib. benedicite deū.

קֹהֶלֶת Forma ipsa participium est præsentis temporis, generis fœminini, primæ coniugationis. Et si in titulo Eccl. 1. Salomoni diserte attribuatur, & cum uerbo construatur masculini generis. Verba aggregatoris filii Dauid regis in Ierusalem. dixit aggregator uanitas uanitatum, & omnia uanitas. Tamen postea in cap. 7. ubi legitur, Vide istud inueni dixit aggregatrix, uerbo adiungitur fœminini generis. unde apparet titulum libri referendum esse potius, ad ipsius libri quàm autoris nomen, maxime etiam ea de causa, quod regis officium non fuerit concionari, sed sacerdotum ac Leuitarum.

לַהֲקַת Facta literarum metathesi. aggregatio. 1. Samuelis 19. Qui cum uidisset aggregationem prophetarum.

יִקְּהַת Facta literarū metathesi, nomē generis fœminini, status regiminis, absorpta litera lamed pūctulo dagges in kuph pro יִלְקְהַת positum. Et significat ecclesiam, aggregationem. Genesis 49. Non recedet sceptrum de Iehuda, aut legislator de pedibus eius, donec uenerit Silo, & ei erit aggregatio populorum. Libet autem huc adscribere uarias Interpretum cùm Iudæorum, tum Christianorum huius uocis expositiones. Inter Thalmudistas quidam ita uerterunt. Et erit ei deuastatio, seu con-

confractio gentium. Alij à ferro obtuso sumpta metaphora, ita interpretati sunt. Ille obtundet seu hebetabit gentes. Sed illorum interpretationes primum propter absurditatem, deinde q odio in Christianos potius, q̃ ueritatis studio effictę sunt, omitto, aliorũq; interpretatiões adducã. Onckelos Chaldæus paraphrastes ita reddidit. Et ei auscultabũt populi, uerbo usus יִשְׁתַּמְּעוּן quem secuti quidam Magistri Hebręorum nõ ita malitiosi similiter pro auscultatione & obedientia acceperunt.

Insuper. R. Salomo à uerbo קוה deducens, nomine אסיפה collectionis exponit in hanc sententiam. Et ad ipsum erit collectio populorum. Et autor uulgaris editionis similiter pro expectatione uertit à uerbo קוה Et quidem si diligenter perpenderimus non est usqueadeo absurda aut multum aliena ab etymologia huius nominis expositio, & piam secum adfert sententiam, q nimirum Christo essent auscultaturi cum magna expectatione. Sunt præterea nonnulli Christianorum nõ mediocriter docti, qui à uerbo נקה deducunt, ita exponẽtes. Et ipse purgabit populos, scilicet à peccatis ipsorum, quasi Gabriel ad hanc alludere prophetiam uoluerit, cùm de Christo nascituro dicit. Ipse saluabit populum suum à peccatis ipsorum. Neque ego horum studium improbo, eò quòd sententia ista pia sit, & analoga fidei. Verùm ut alijs ego liberũ permitto, ea quæ ipsis pio studio sunt uisa adducere, ita similiter ipsi mihi eandem ueniam & libertatem concedant, quæ ego sentio in mediũ producere liceat. quæ etsi noua, & inaudita aliquibus uideri possint, tamen moderatis & doctis placitura puto. Hanc ego uocẽ יִקְּהַת à uerbo isto קָהַל perinde ut quoque לחקת deductam, & duo significare arbitror. Primo in Genesis 49. Ecclesiam, concionem, aggregationem populorum uoce & prædicatione Euangelij ad Christum aggregandam, quemadmodũ & Paulus hac phrasi ac uoce delectatus est, eam ad secundam & futuram ad Christum nostri aggregationem refert. 2. Thessalonicenses 2. inquiens: Rogamus autem uos fratres per aduẽtum domini nostri Iesu Christi, & nostri aggregationem in illum, &c. Secundo significare ipsam concionem hoc est, uocem & doctrinã sicut Salomo hac uoce usus est. Prouerbiorum 30. Oculum, qui subsannat patri, & contemnit doctrinam matris, corui iuxta flumen effodient, &c. Quare perinde ut Latinis uox concio nunc pro populi aggregatione, nunc pro ipsa doctrina & prædicatione, ita hæc apud Hebræos dictio יִקְּהַת in Genesi pro ecclesia & aggregatione, & à Salomone pro doctrina usurpatur. Hanc certam & ueram esse huius uocis cùm etymologiam, tum quoque significationem haudquaquàm dubito & à multis doctis & bonis hoc meum studium in indagandis fontibus probatum iri spero.

1373 קוא Vomuit, euomuit, obscuro, scilicet animo, id est, perturbato, & fastidiente stomacho, habet enim cognationem cum uerbo בָּאָה Leuitic. 18. Sicut euomuit gentem, quæ fuit ante uos. Ierem. 25. Bibite & inebriamini, & uomite, ubi apparet esse de forma קָאָה.

In tertia coniugatione הֵקִיא Iob 20. Facultatem, quam deuorauit, euomuit. Prouerbiorum 23. Bucellam tuam, quam comedisti hanc euomes. Ionæ 2. Et euomuit Ionam in aridum.

INDE NOMINA.

קִיא Vomitus. Iesaiæ 38. Omnes mensæ plenæ uomitu. Et cum affixo. Ies. 19. Sicut uolutatur ebrius in uomitu suo.

קֵא Transposita iod litera ad subiectum hirik. Prouerbiorum 26. Sicut canis reuertitur ad uomitum suum.

קָאָת Nomen auis immundæ & lege uetitæ, à uomitu, quam septuaginta pellicanum, alij קִיק id est, cuculum. Hieronymus Onocratalum uertit. Leu. 11. & Deut. 14. Et onocrotatum. Et in statu regiminis קְאַת Ps. 102. Similis sum onocrotato deserti.

1374 קוה In prima coniugatione uoce actiua legitur tantum participium præsens pluralis numeri קֹוֵי Et dicũtur illi, qui magno animi desiderio in aliquem intẽti sunt, & respiciunt, eumq; expectant & amplectuntur, sibiq; applicant. Latini Interpretes uerbo expectandi transtulerunt, ut paulò infrà quoque indicabimus in secun-

da coniugatione. Congruitque significatione cum uerbo שָׁוָה nisi quod ut prima litera, ita modo significandi differant. Ps. 25. Omnes expectantes te non pudefient id est, apprehendentes seu affectantes te. Psal. 37. Expectantes Iehoua habitabunt terram. Iesaiæ 49. Quoniam non pudefient expectantes te.

In uoce passiua נִקְוָה de aquis tantum dicitur, & significat affectationem, construitur cum אֶל præpositione, quæ motum importat ad locum. Genesis 1. Confluent aquæ sub cœlis ad locum unum. Deinde metaphora ab aquis sumpta, & ad Gentium confluentiam translata. Ieremiæ 3. Confluent ad eam omnes gentes propter nomen Iehoua ad Ierusalem.

In secunda coniugatione est usitatissimum קִוָּה & tantũ dicitur de motu & inclinatione animi, & uoluntatis. Variat autem modum significandi ex constructione, poteris autem nunc transferre uerbo affectandi, nunc uerbo apprehendendi, nunc amplectendi, nunc intendendi. Paulum Apostolum existimo uerbo Græco ἀποκαραδοκία, id est, capite intẽto contẽplor reddidisse. ut sit gestus diligẽter intuẽtium. Hieronymus & post eũ alij fere omnes expectandi transtulerunt. & quidem non improbo, siquidem paupertas linguæ Latinæ propemodum ita cogit, ut isto uerbo expectandi exponatur. Primo, ponitur absolutè Iob 17. Etiãsi expecta uero, tamen infernus est domus mea, id est, si diu & circumquaque spectauero. Ps. 30. Et nunc quid expecto Iehoua. Psal. 69. Expectaui ad cõmiserendum, id est, respexi circumquaque ut commisereantur mei, sed nemo erat. Secundo, cum datiuo mediante articulo lamed. Genesis 49. Salutari tuo intentus sum. Iob 3. Intentus erit luci, & non. Ies. 5. Et intentus fuit iudicio, & ecce caluitium. & cap. 60. Quoniam mihi insulæ intentæ erunt, id est, affluent. Tertio cum accusatiuo. Psal. 25. Integritas & rectitudo seruabunt me, quia expectaui te. Et iterũ: Te expectaui quoti die. Iob 7. Et sicut mercenarius expectat opus suum, id est, mercedẽ operis sui. cap. 30. Sed bonum expectaui, & euenit malum. Psal. 40. Expectando expectaui Iehoua. Psal. 56. Quomodo expectauerunt animam meam. Iesaiæ 26. Iehoua expectauimus te. & cap. 64. Cum faceres mirabilia, quæ non expectauimus, id est, spectauimus, expetiuimus. Quarto cum אֶל præpositione importante motum animi ad personam. Psal. 27. Specta ad Iehoua, cõstans esto. Psal. 37. Specta ad Iehoua & custodi uiam eius. Iesaiæ 51. Ad me insulæ spectabunt.

INDE NOMINA.

קָו In statu absoluto cũ cametz. Primo significat applicationẽ animi ad rem aliquã Ies. 28. Mandatũ ad mandatũ, mandatum ad mandatũ, expectatio ad expectationẽ expectatio ad expectationẽ. Secũdo significat funiculũ mensoriũ, qui ad materiẽ seu ad ipsa ædificia applicatᷣ, & quo metiuntᷣ & mensurantᷣ regiones terrarũ. Est aũt in prophetis obseruandũ, quod duplicẽ ponãt funiculũ, unũ ad ædificandũ, alterũ in malũ ad destruendũ. Ies. 28. Et ponã iudiciũ ad funiculũ, & iustitiam ad pondus. cap. 44. Dedolauit lignũ, extẽdit funiculũ. ca. 34. Et manus eius diuisit funiculo. Legitᷣ tamen semel cũ pathah scriptũ. Ezech. 47. Et funiculus in manu eius, mẽsusque est mille cubitos. In statu regiminis cũ pathah קַו 2. Regum. 21. Et extendi super Ierusalem funiculum Samariæ, & pondus domus Achab. Ies. 34. Et extendet super eã funiculum inanitatis. Ies. 18. Ad gentem funiculi, id est, quæ per funiculos dimetienda erit, ubi prius in regimine, alterum in statu absoluto, utrunque autem simul distributiuè ponitur. Legitur tamen interdum קָוֶה 1. Regum 7. Et funiculus triginta erat cubitorum, pro quo 2. Paralip. 4. Legitur קַו Item Ieremiæ 31. Et egredietur amplius funiculus mensuræ. & Zachariæ 1. Et domus mea ædificabitur in ea, & funiculus extendetur super Ierusalem [redacted]. / Et in statu affixorum, ut in statu regiminis, fortificata insuper litera uau. Psalm. 19. In omnem terram exiuit funiculus eorum, id est, dimẽsum eorum in doctrina euangelij, & eius propagatione, ad quam Paulus Apostolus quoque alludit. 2. Corinth. 10. Nos autem non in immensum gloriabimur sed secũdum mensu-

mensuram regulę, qua mensus est nobis deus pertingendi ad uos, &c.

תִּקְוָה Animi applicatio ad personam, seu rem aliquã, quam animi affectationẽ seu applicationem, alij exposuerunt spem alij expectationẽ. Ruth 1. Si dicerem est mihi expectatio, ut essem hac nocte uiro, atq; etiam parerẽ filios. Iob 7. Dies mei leuiores sunt radio textoris, & consumuntur sine expectatione, id est, cõsideratione. Prou. 19. Castiga filium dum adhuc spes est. In statu regiminis תִּקְוַת Iob 8. Expectatio hypocritarũ auferetur. Psal. 9. Neq; spes afflictorum auferet̃ perpetuo. Est & reale. Hebræi hoc nomine funiculum, qui alicui rei applicatur. Iosue 2. Ecce cũ ingressi fuerimus in terram, funiculum fili coccineum istum ligabis in fenestra. Et mox iterum: Et ligauit funiculum coccineum in fenestra. In statu affixorum תִּקְוָתְךָ Iob 4. Est ne timor tuus, spes tua. Prou. 23. Et spes tua non excindetur.

מִקְוֶה Collectio, seu comprehensio uel spiritualis & animi, quam uel spem uel expectationem uertere licebit. Esdræ 8. Sed nunc adhuc spes est Israeli super hoc in statu regiminis מִקְוֵה Ieremię 14. Spes Israelis saluator eius in tempore angustiæ. & cap. 50. Habitaculũ iustitiæ, & spes patrum eorum Iehoua. uel est aggregatio seu comprehẽsio corporalis. 1. Paral. 29. Sicut umbra dies nostri super terra, & non est congregatio. 1. Regum 10. Et congregatio mercatorum regis acceperũt congregationẽ in commutatione. ubi posterius pro multitudine accipitur rerũ quarũlibet, quę in negociationẽ ueniunt. Ies. 22. Et lacũ fecistis inter duos muros pro aquis piscinę ueteris. ubi pro aquarum congregatione, seu colluuie ponitur. Et in statu regiminis מִקְוֵה Gen. 1. Et uocauit deus aridam, & colluuiem aquarum uocauit mare, id est, confluentiam, aggregationem, scilicet aquarum. Exod. 7. Extende manum tuam super Ægyptum, super flumina eorum, super riuos eorũ, & super stagna eorum, & super omnem confluentiam aquarum eorũ. Leuit. 11. At fons, cisterna, aggregatio aquarum munda erit.

1375

קוּט Proprie dissecatus est, quod fit cum offensione quam uel tædium, & languefactio, uel dolor cõcomitat̃. Et differt modo tantũ significãdi à uerbo קוּץ Iob 8. Quoniã dissecabit̃ constantia eius, & domus aranei fiducia eius, id est, languefiet. Cæterum in locis alijs omnibus transfertur ad animũ das hertz zerschneiden durchs hertz gehen uerdriessen oder verdrossen sein. Et uarie à Græcis redditur, sicut in locorum allegatione indicabimus. Psalm. 95. Quadraginta annis dissecabar in generatione illa, quod [redacted] ad Hebræos cap. 3. citans hunc uersum reddidit, προσώχθισα, id est, offensus fui in generatione. Et Lucas paraphrasticè uerbo composita τροποφορεῖν exprimere uoluit, quod est ferre, ac tolerare mores alicuius. Act. 13. Et circiter quadraginta annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto.

In uoce passiua נָקוֹט dissecatus est. Ezech. 6. Et dissecabũtur in faciebus suis ad mala, quę fecerunt in cunctis abominationibus suis. & cap. 20. Et dissecabimini in faciebus uestris propter cuncta mala uestra, id est, offendemini malis, erunt uobis in facieb. uestris ista mala tanq̃ gladij. Iob 10. Dissecata est anima mea in uita mea.

In quarta coniugatione הִתְקוֹטֵט Psal 119. Videbam præfractos, & dissecabar, quod sermonẽ tuum non custodiebant. Psal. 139. Nonne odientes te odio habebã, & illis qui insurgebant aduersum te dissecabar. Istam phrasin etiam Lucas imitatus uerbo Græco διαπρίομαι dissecor expressit. Actor. 5. His autem auditis, dissecabantur & consultabant ut interficerent illos. similiter cap. 7. Audientes autem hæc dissecabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum.

INDE NOMEN.

קֹט Dissecatio. Ezech. 16. Iuxta modicum dissecationis etiam magis perdite egisti, quàm illi in omnibus uijs tuis, scilicet post Samariæ dissecationem. Alij tamen aduerbialiter pro modicum accipiunt, ut sit synonymum aduerbio מְעַט.

קוֹל Vox. uide in themate קָלַל.

1376

קוּם Surrexit. Congruit significatione cum uerbis שָׁקַם & שכם נָקַם nisi quod modo significandi inter se uarient. Coniugatur autem in præterito primæ coniugationis

tionis deficiente uau litera.1.Samuelis 17.Quando surrexit Philistæus. Exod.33. Et surrexit omnis populus. Genesis 13.Surge perambula terram.2. Paralipom.6. Et nunc surge Iehoua deus.Psalm.12.Et nunc surgam.Leuit.19.Coram canicie surgite.Deut.13.Quando surrexerit testis in medio tui propheta.Deut.19. Si surrexerit testis fraudis.Iosue 2.Et non surrexerit amplius spiritus in uiro à facie uestra,id est,stabilis fuit.Legitur tamē semel aleph pro uau קָאם Oseæ 7.Et surget tumultus in populo. Et quando construitur cum præpositione אֶל importat hostilitatem. Genesis 4.Et surrexit Cain ad fratrem, id est,contra. Similiter cum עַל Iudicum 9. Et uos surrexistis contra domum patris mei.Ps.27. Si surrexerit cōtra me bellum.

Secundo quādo de cōsilijs & cōsultationibus,uel de uerbo & doctrina,de promissionib.aut uotis, itē de iudicio seu iudicatiōe dicit̄,significat stare, cōsistere,cōfirmari,stabilire.Num.30.Et stabūt uota eius.Ies.7.Non consistet, neq; erit.s.consiliū.Ies.14.Quemadmodum decreui,ita stabit.et cap.46.Consiliū meū stabit.cap.40.Sed uerbū dei nostri stabit in æternum:Deut.19.In ore duorum aut trium testium stabit omne uerbum.Paulus Apostolus allegans hoc dictum reddidit uerbo σταθήσεται,constituetur omne uerbum,id est,ratum,firmum erit.Et quando de oculis dicitur Hebræis idem significat, quod Latinis caligandi uerbum das die augen starren,id est stat uirtus uisiua nec diffunditur.1.Samuelis 2.Et oculi eius stabant,& non poterat uidere.1.Reg.14.Nō poterat uidere, quia stabāt oculi eius præ senio.

Tertio legit̄ semel trāsitiue,sequēte accusatiuo.Amos 7. Quis eriget Iacob,est enim paruus. Participiū præsens קָם cuius plurale קָמִים in usu est.Psal.3. Multi surgunt aduersum me.Psal.29.Insurgentes aduersus me. Et cum affixis.Exod.15. Destruxisti insurgentes tuos.2.Sam.22.Insurgentes mei. Et in genere fœminino קָמָה Mich.7.Filia surgit contra matrem suam.

In secunda coniugatione habet duplicem formam.sicut עֵל & עוֹלֵל legitur interdum forma קִיֵּם cum iod mobili,secundum consuetudinem uerborum perfectorum.statuit,constituit,stabiliuit,confirmauit, comprobauit, ratificauit, erexit. Esther 9.Et sermo Esther confirmauit uerba sortium.Et mox iterum:Quemadmodum ratificauit eis Mardochæus,id est,constituit.Ps.119.Diffluxit anima mea præ angustia,cōfirma me secundū uerbū tuū.Esther 9.Et ratificauerunt,& acceperunt Iudæi super se.Aliquando forma geminata קוֹמֵם Ies.58.Fundamenta generationis & generationis constitues.& cap.61. Desolationes priores constituent,id est, confirmabunt.Mich.2.Et heri populus meus contra inimicum instabant.

In tertia coniugatione הֵקִים erexit,statuit,constituit,suscitauit,exuscitauit, stabiliuit,confirmauit,ratificauit.Iosue 4.Et duodecim lapides erexit Iosue in Iordane.Prou.30.Quis cōstituit omnes terminos terræ.Ps.4.Et statuit super petrā pedes meos.Gen.38.Exuscita semen fratri tuo.Ruth 4.Ad exuscitandum nomen defuncti.1.Samuelis 22.Quia suscitauit filius meus seruum meum aduersum me.Deut.18.Prophetā exuscitabo eis.Psal.119. Iuraui & ratificabo.Num.30.Confirmauit ea scilicet uota.ubi contrariū est uerbo הֵפִיר Et quādo de uerbo dicit̄ semper huic uerbo est cōtrarium,sicut & Apostolus Paulus interpretatur uerbo ἱστάω statuo,stabilio,facio ut aliquid stet,alioqui uacillans aut cadens,& opponit uerbo καταργέω aboleo, antiquo, irritum facio,ut cū inquit Rom.3.Legem igitur irritam facimus per fidem,absit,imo legem stabilimus.

Participium præsens מֵקִים Gen.9.Erigo pactum meum uobiscum.1.Sam.2.Suscitans è puluere pauperem,id est,erigens.

In uoce passiua הוּקַם Exo.40.Erectum est tabernaculum.uel cum kybutz הֻקַם 2.Sam.23.Et ait uir erectus super Messiah,id est,certificatus de Messiah.

In quarta coniugatione legitur tantum participiū מִתְקוֹמֵם Iob 27.Et insurgens contra me sicut iniquus. Et pluraliter מִתְקוֹמְמִים Ps.17.Ab insurgentibus cōtra dexteram tuam. Et cum affixo תְּקוֹמְמֶיךָ pro מִתְקוֹמְמֶיךָ Psal.139. Et in insurgentes contra te stomachatus sum. Et in genere fœminino מִתְקוֹמְמָה Iob 20.Reuelabunt cœli iniquitatem eius,& terra stabit contra eum.

INDE

INDE NOMINA.

קוּם Qui insurgit contra aliquem, nomē uerbale sicut טוֹב bonus. Eius plurale קוּמִים legitur 2.Reg.16. Serua me à manu regis Israel, & insurgentium contra me. Potest tamen esse participium pro קָמִים.

יְקוּם Nomen generale, quod subsistit ac uiuit in terra, substantia. Gen.7. Et delebo omnem substantiam, quam feci à facie terræ. Et mox iterum, Et deleuit omnē substantiam, quæ fuit super terra, ab homine usq; ad pecus, usq; ad reptile, usq; ad uolucre cœlorum. Deuter.11. Omnem substantiam, quæ sub pedibus eorum in medio totius Israel. Et arbitrantur nonnulli non ineruditi [redacted] ad Hebræos fidem ita more Hebræo, Græca tamen uoce ὑπόστασιν uocasse cap.13. Si sanè initium substantiæ usq; ad finem firmum tenuerimus, Similiter cap.11. Est autem fides earū rerum quæ sperantur ὑπόστασις, id est substantia. Et 4. Esdræ 8. Qui habent substantiam bonorum operum &c. nisi malis מעמד sicut Micheæ 1. usurpatur, de quo suo in loco.

קִים Forma masculea, substantia, & ut ita dicam surrectio, resurrectio. Iob 22. An non succisa est substantia nostra. Putat autem Noah, & ipsius filios, qui fuerunt nostri substantia quotquot post illos uiuimus, & nos sumus resurrectio ipsorum. Et in forma fœminea קִימָה Threnorum 3. Sessionem eorum & surrectionē eorū aspice.

קָמָה Frumentum in agro rectà stans, & nondum demessum, culmi & aristæ stantes, seges. Exo.22. Et si cōbustus fuerit aceruus, uel seges. 2.Reg.19. Ante segetem. Oseæ 8. Culmus non ei, arista quæ non facit farinam. Iesa.17. Et erit ac si quis colligat messem segetis. Et pluraliter קָמוֹת Iud.15. Et misit in segetes Philistæorum.

קוֹמָה Altitudo, statura. Exo.38. Et altitudo. Iesaiæ 10. Et excelsi statura. Ezech.13. Super caput omnis staturæ. In statu regiminis קוֹמַת 1.Reg.7. Altitudo rotæ unius. Iesaiæ 37. Et excindam altitudinem cedrorum. Et cum affixis קוֹמָתוֹ Genes.6. Et triginta cubitorum altitudo eius.

תְּקוּמָה Erectio, surrectio, resurrectio. Leuitic.26. Et non erit uobis resurrectio coram inimicis uestris.

מָקוֹם Locus, seu spacium in quo statur. Estq; tam terminatione, quàm appositione generis masculini, sed declinatione tantum generis fœminini. Genes.13. Vsq; ad locum. cap.24. Et locus pro camelis. Iesaiæ 66. Locus requies mea. Et in statu regiminis mutat cametz in seua מְקוֹם Gen.12. Vsq; ad locum Sichem. Iesaiæ 60. Ad glorificandum locum sanctuarij mei. Leuit.4. In loco holocausti. Et est hic obseruādum, quòd hanc formam regiminis seruat, quando sequitur relatiuum שֶׁ uel אֲשֶׁר quāquam non ponatur in regimine. Gen.39. Loco quo uincti regis uinciebantur. Ezechiel.21. In locum quo creatus es. Ecclesiast.11. Et si ad aquilonem loco quo ceciderit lignum ibi erit. Et pluraliter מְקֹמוֹת 1. Samuelis 7. Omnia loca hæc. Psalm. 103. Omnibus locis dominationis eius. 2. Paralipom.33. Et loca. Amos 4. In omnibus locis uestris.

קוֹמְמִיּוּת Erectio. Leu.26. Et ambulare faciam uos erecta statura in erectione, uel erectè.

אַלְקוּם Dictio cōposita ex אַל non, & infinitiuo קוּם surgere. Et dicitur hoc nomine eiusmodi, contra quem nemo insurgere audet. Legitur Prouerb.30. Hircus & rex non surgere cum eo, id est contra quos non insurgere debes.

1375

קוּן Vsuuenit tantum in secunda coniugatione קוֹנֵן & significat producere seu extendere uocem, ut lamentantes producunt uocem in longum. Congruitq; significatione cum uerbis נָאַק & קָנַן קָנָא קָנָה nisi quòd ut forma, ita modo significādi inter se uarient. Ezech.27. Et lamentabuntur super te. & cap.32. Lamentatio est, & lamentabuntur eam, filiæ gentium lamentabuntur eam. 2. Samuelis 1. Et lamentatus est Dauid lamentationem hanc. Ezech.32. Super Ægyptum, & super multitudinem eius lamentabuntur eam.

Participiū pręsens fœminini gn̄is מְקוֹנְנָה Ier.9. Vocate lamētatrices, ut illę ueniāt.

INDE NOMINA.

קִינָה Lamentū, lamentatio. Ier.7. Eleua super excelsis lamentationē. Amos 8. Et uertam

omnes solennitates uestras in luctum, & omnia cantica uestra in lamentationem.

Et pluraliter קִינוֹת 2.Paralip.35. Omnes cantores & cantatrices in lamentationibus suis super Iosiiahu. Et forma masculina קִינִים Ezech.2.Scriptũ erat super ea, lamentationes, gemitus, & planctus.

קַיִן Hasta, lancea in modum cannæ seu arundinis productæ.2.Sam.21. Et pondus hastæ trecentorum pondere æris.

1377 קוס Ex eo legitur tantum tertia futuri secundæ coniugationis יְקוֹסֵס pro יְקוֹצֵץ Ezechiel.17.Nonne radices eius euellet, Et fructum eius punget, ut ipsa arefiat.

INDE NOMEN.

קֶסֶת Pugillaris.Ezech.9.Et pugillaris scriptoris ad renes eius.

קוֹף Simia.uide supra in themate נָקַף

1378 קוץ Compunctus fuit, accõmodatur autem ad multas res, de quibus dicit. Et in prima cõiugatione modo significandi non multũ abludit à uerbo קוּט Porro apud Latinos respõdet propemodũ ei uerbũ abhorrescere à re quapiã, uel metu, quãdo scilicet construitur cũ ablatiuo מִפְּנֵי id est, à facie seu cõspectu, uel horrorẽ seu fastidiũ & nauseam habere, quãdo cõstruitur cũ ablatiuo mediãte præpositiõe beth. in re aliqua Germani exprimũt uerbo grauen. Græci nõ uno uerbo reddiderũt, sicut in locorũ allegatiõib. indicabimus. Gen.27. Cõpuncta sui per uitã meã à facie filiarum Heth. Exo.1. Et cõpuncti sunt à facie filiorũ Israel. Leuit.20. Et cõpungebar in illis. Num.4. Et anima nostra cõpuncta est in pane isto uili. & ca.22. Et cõpunctus est Moab à facie filiorũ Israel. 1.Reg.11. Et cõpunctus est in Israele. Prou.3. Et ne cõpungaris in correptione eius. [redacted] ad Hebræos citãs hoc Salomonis dictum cap.12. uerbo ἐκλύομαι deficio, defatigor, reddidit cum scribit. Neq; deficias cũ ab eo argueris. Licet Lucas Actor.2. his additis, inquiens, cõpuncti sunt corde, uerbo reddiderit κατανύσσω significans fastidium & dolorem actæ uitæ.

Participium præsens קָץ Iesaiæ 7. Derelinquetur terra in qua tu compungeris à facie duorum regum eius.

In tertia coniugatione הֵקִיץ retinet quidem significationẽ neutralem, sed modum significandi mutat, quem cõmunem habet cum uerbo יָקַץ expũctus extimulatus est. sicut accidit illis, qui somno euigilant & excitant̃ unde uerbo euigilandi, uel expergiscendi uertere licebit. Iesa.29. Et euigilabit & uacua erit anima eius. Psal.3. Ego cubabo, & dormiam, & euigilabo, quia Iehoua sustentat me. Psal.17. Satiabor quando euigilauerit effigies tua. Prou.6. Cum euigilaueris ipsa disseret tecum. Ier.51. Et annunciauit ei dicẽs, non euigilauit puer. Iob 14. Donec non erunt cœli, non euigilabunt, neq; excitabuntur à somno suo.

INDE NOMINA.

קוֹץ Spina, à pũgendo. Gen.3. Spinã & tribulum germinabit tibi. 2.Sam.23. Et Beliaal tanquã spina mota. Ezech.28. Et spina dolore afficiens. Et pluraliter קוֹצִים Exo.22. Quũ ignis egressus inuenerit spinas. Iere.4. Et ne seratis super spinas. In statu regiminis קוֹצֵי Iud.8. Et triturabo carnem uestram cum spinis deserti.

קַיִץ Æstas, tempus anni, quo sol pungit & exuscitat, id est facit maturescere fructus, & fruges terræ. Gen.8. Et æstas & hyems. Psal.32. Versus est succus meus in ariditates æstatis. Prou.10. Colligit in æstate filius prudens. Ies.28. Sicut præcocia ante æstatẽ. Item sæpenumero ponitur pro fructibus æstiuis, & cõmuniter pro ficubus æstiuis collectiuẽ. 2.Sam.16. Et centũ massas æstiuarum. Iere.40. Et uos colligite uinum, & æstiuas, & oleum. Amos 8. Et ecce canistrũ æstiuarum. In statu affixorum קֵיצֵךְ Iesaiæ 36. Super æstiuas tuas, & super messem tuam clamor ingruit.

INDE VERBVM,

קוּץ Æstiuauit, æstatem transegit. Ies.18. Et æstiuabit super ea uolucris.

1379 קור Effodit, perfodit, foraminauit in occursum uenæ, & cõgruit significatiõe cũ uerbis חוּר & כָּרָה קָרָא 2.Reg.19. & Ies.37. Venam effodi, & bibi aquas peregrinas.

In

In tertia coniugatione חֵקִיר fodiendo occurrere fecit, elicuit aquas. Iere. 6. Quẽadmodum eructat puteus aquas suas, ita ipsa eructauit malitiam suam.

INDE NOMINA.

מָקוֹר Vena aquæ, fons, scaturigo. Prou. 25. Fons conculcatus, iustus amotus corã improbo. Zach. 13. Fons apertus domui Dauid. Et in statu regiminis & affixorũ מְקוֹר Psal. 36. Apud te est fons uitæ. Prou. 10. Fons uitæ os iusti. & cap. 14. Timor Iehoua fons uitæ. Leuit. 12. Et munda erit à fonte sanguinis eius.

קָרִים Nomen adiectiuum. Prou. 25. Aquæ occurrentes seu scaturientes animæ lassæ.

קַר Frigus, uentus frigidior, uentus seu frigus obstans, & occurrens, & perfodiens seu penetrans. Gen. 8. Frigus & æstas. Et in genere fœminino קָרָה Iob 24. Nec operimẽtum in frigore. Iob 37. Ex penetrali uenit turbo, & ab aquilone frigus. Ps. 147. Ante frigus eius quis stabit i. ante impetum occurrentis frigoris quis subsistet.

מְקֵרָה Refrigeriũ, refrigeratio, scilicet occurrẽs. Iud. 3. Et ipse sedebat in altana refrigerij.

קוּרֵי Telæ scilicet araneorũ, foramina è quibus aranei occurrunt muscis, & quæ ceu trabes occurrentes habent, sicut in ædificio. Iesa. 59. Et telas aranei texent. Alias etiam חוּרֵי dicuntur foramina seu retia de quo suo in loco.

1380 קוֹשׁ Congruit significatione cum uerbis קָשַׁשׁ & קָשָׁה יָקֹשׁ nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Et significat illaqueare, complicare laqueos. Ies. 29. Et corripienti in porta laqueos complicabunt.

In secunda coniugatione & quadrata קוֹשֵׁשׁ in fasces, seu fasces complicauit, seu constrinxit. Exod. 5. Ipsi ibunt, & complicabunt sibi paleam. & cap. 15. Ad complicandum stipulam.

Participiũ presens מְקוֹשֵׁשׁ Num. 15. Et inuenerũt uirũ cõplicantem ligna. Et in genere fœ. מְקֹשֶׁשֶׁת 1. Reg. 17. Et ecce ibi mulier uidua cõplicans seu colligẽs ligna.

1381 קֶטֶב Nomen sine uerbo. Et meo quidem iudicio congruit significatione cum uerbis חָטַב חָסַף קָסַף & קָצַב significat enim euulsionẽ, excisionẽ, excidiũ seu exitium, hoc est, luem subito euellentem qualis est aut febris, aut pestis, aut apoplexia, quæ subito mortẽ adfert, & auellit, mors subitanea. Deut. 32. Atque euulsiõe amarissima. Psal. 91. Ab euulsione, quæ uastat in meridie. Iesa. 28. Turbo euulsionis.

קֹטֶב Euulsio. Et cum affixo mutat holem in hatephcametz. Oseæ 12. Vbi euulsio tua Inferne? pro quo Apostolus 1. Corinth. 15. uertit νῖκος, id est uictoria, ad significandum uictoriosam euulsionem. Septuaginta, stimulus. Hieronymus Morsus. Symmachus Occursus. Quinta editio & Theodotio, Plaga.

1382 קָטַל Dissecuit. Iob 13. Si dissecuerit me, in ipso sperabo. cap. 24. Ad lucem surget interfector, & dissecabit oppressum & inopem.

INDE NOMEN.

קֶטֶל Sectio, dissecatio. Abdiæ 1. Eò quòd excindetur uir de monte Esau per dissecationem.

1383 קָטֹן Paruus fuit, uel qualitate, uel quãtitate. Gen. 32. Minor sum omnibus beneuolẽtijs & omni ueritate. i. indignior. 2. Sam. 7. Et paruũ fuit hoc adhuc in oculis tuis.

In tertia coniugatione הִקְטִין Amos 8. Ad paruum faciendum modium, id est, ad diminuendum.

INDE NOMEN.

קָטֹן Nomen substantiuũ, uel adiectiuum generis masculini, & est quantitatis, uel qualitatis. Genesis 44. A maiore incepit & in minore cessauit. Deuter. 1. Tam paruum, quàm magnũ audietis. 1. Sam. 15. Nonne cũ paruus esses in oculis tuis. 2. Regum 25. Omnis populus à minimo usque ad maximũ. Iesa. 60. Paruus erit in mille. Ier. 49. Ecce paruũ dedi te in gentibus, & contemptum in hominibus. Gen. 1. Et luminare minus. 1. Sam. 2. Palliũ paruũ faciebat mater sua. 1. Sam. 20. Ecce nõ faciet pater meus rem magnã, aut rem paruã. 1. Reg. 3. Ego sum puer paruus, nõ noui egredi & ingredi. i. nõ quod ad quantitatẽ nec ætatem, sed respectu tanti regiminis mihi impositi. Iesa. 54. In momento modico deserui te. Porro quando positũ est in subdistinctione, aut distinctione sententiæ mutat holem in cametz, sic קָטָן Gen. 9. Et cognouit quæ

quæ fecerat ei filius suus paruus. cap.27. Et induit Iacob filium suũ minorem.cap. 44. Et natum senectutis paruum.1.Samuelis 16. Adhuc reliquus est paruus. Iesaiæ 22. Et omnia uasa paruitatis. Et cum affixo fortificat literam nun punctulo dagges.1.Regum 12. Minimus meus, densior est lumbis patris mei. Ieremiæ 6. Quoniam à paruo eorum usque ad maiorem eorum. Similiter in plurali קְטַנִּים 2.Reg.2. Pueri parui egressi sunt de ciuitate.2.Regum 18. Vnum seruorũ Sustentatoris mei minorum.2.Paralip.36. Et omnia uasa domus dei maiora & minora. Item in statu regiminis קְטַנֵּי 1.Samuelis 9. Ego sum de minimis tribuum Israel. Prouerbio.30. Quatuor ista parua terræ. Et in genere fœminino קְטַנָּה Genesis 25. Et nomen minoris Rachel. Numeri 22. Non potero præterire os Iehoua Dei mei, ut faciã magnum uel paruum.1.Samuel.12. Nisi magna una parua. Et pluraliter קְטַנּוֹת Psal. 104. Animalia parua & magna. Psal.115. Benedicet timentes Iehoua maiores cum minoribus. Ezech.16. Cum tu acceperis sorores tuas maiores te ad minores, quàm tu. Zach.4. Quis tu contemptor es diei paruorum.

1384 קָטַר Suffiuit, suffitum fecit, subfumigauit, adoleuit, odores incendit.2. Regum 23. Et suffiebant ibi sacerdotes. Iesaiæ 56. Qui suffierunt super montibus. Ieremiæ 44. Nonne suffitũ quẽ suffiuistis in urbibus Iehuda. Oseę 11. Et sculptilibus suffient. Participium præsens pluralis numeri מְקַטְּרִים 2.Reg.18. Fuerunt filij Israel suffientes illi. Et in genere fœminino מְקַטְּרוֹת Ieremiæ 44. Suffiebant mulieres eorum dijs alienis. Sumitur tamen nominaliter pro suffimentis.2.Paralip.30. Et omnia suffimenta amouerunt.

Participiũ præteritũ generis fœminini מְקֻטֶּרֶת Cant.3. Suffita myrrha, & thure.

In tertia coniugatione הִקְטִיר Leuit.9. Et adipem suffiuit super altari. Leuit.17. Et suffiet adipem. Exod.29. Et suffies totum arietem. Et 1.Reg.9. Legitur præteritum in forma Imperatiui. Et suffiuit super illud.

Participium præsens מַקְטִיר 1.Reg.3. Tantũ in Excelsis ipse sacrificabat & suffiebat. Et pluraliter מַקְטִירִים 2.Paral.13. Suffientes Iehoua locusta. Et in genere fœminino מַקְטִירוֹת 2.Regum 11. Et sic fecit omnibus uxoribus suis suffientibus & sacrificantibus dijs suis.

Participium præteritum מֻקְטָר Malach.1. Et in omni loco suffitur nomini tuo.

In uoce passiua הָקְטַר Leuit.6. Ipsi Iehoua totum suffietur.

INDE NOMINA.

קְטֹר Suffitus, suffimentum. Iere.44. Suffimentum, quod suffiuistis in urbibus Iehuda.

קִיטוֹר Fumus, uapor. Gen.19. Et ecce ascendit fumus terræ, sicut fumus clibani. Psal.119. Sicut uter in fumo. Psal.148. Ignis, grando, nix, & uapor.

קְטוּרָה Thymiama, suffitus, suffimentum. Deut.33. Ponent suffimentum in furore tuo.

קְטֹרֶת Thymiama, suffitus, suffimentum. Exo.30. Et altare suffitus. Et iterum, Et suffimentum quod facies. & cap.49. Et pones altare aureum pro suffimento ante arcam. Et in statu regiminis manet inuariatum. Num.4. Suffimentum aromatum. Et in statu affixorum mutat holem in hatephcametz. Ezech.16. & 23. Et oleum meum, & suffimentum meum.

מִקְטָר Nomen adiectiuum suffitorium, id est altare super quo adoletur. Et in statu regiminis מִקְטַר Exo.30. Et facies altare suffitorium suffimenti.

מִקְטֶרֶת Vas, in quo fit suffitus, quod nos thuribulũ uocamus, poteris uertere suffitorium. Et cum affixo mutat prius sægol in pathah, & alterum in seua, daggessata thau litera. Ezech.8. Suffitorium suum in manu ipsius.

קְטֻרוֹת Suffumigationes, suffimenta. Ezechielis 46. In quatuor angulis atrij erant atria suffimentorum.

קִיר Paries, uide infra in themate קָרָה.

1385 קָלַל Significat propriè alleuiari, uel pondere uel honore & existimatione. & opponit uerbo כבד Et ut אָרַר à corrosiõe, & קָבַב ab euacuatiõe, ita hoc קָלַל à leuitate honoris uel existimationis, uel põderis dicit. Et differt modo tantũ significãdi à

uerbo

uerbo קָלָה Gen.8.Et cognouit Noah,quòd alleuiatæ eſſent aquæ.Iob 7.Dies mei leues fuerunt,plusꝙ radius textoris.Habakuk 1.Et leues erunt pluſquã pardi equi eius.Nahum 1.Qui leuis fuiſti.Iob 39.Ecce leuis ſum,quid reſpondebo tibi?

Participium præſens,ſeu nomen participiale קַל leuis,& per metalepſin,uelox, celer.2.Sam.2.Et Azahael erat leuis pedibus ſuis.Ieſ.5.Leuis ueniet. cap.19. Super nubem leuem.Iere.46.Ne fugiat leuis. Et pluraliter קַלִּים Ieſa.18.Ite nuncij leues. Thren.4.Leues fuerunt perſequutores noſtri,plusꝙ aquilæ cœli.Eccl.9. Quia nõ eſt leuibus curſus. Et in genere fœminino קַלָּה Iere.2.Dromedaria leuis.

In uoce paſſiua נָקֵל & נָקַל 2.Reg.3.Sed leue fuit hoc in oculis Iehoua. Ieſa.49. Leue fuit ut eſſes tu mihi ſeruus.2.Sam.6.Sed leuis ero poſthac,plusꝙ nunc,& ero humilior in oculis meis.Geneſ.16.Et leuis facta ſum in oculis eius.Et mox iterum, Et uidit quòd cõcepiſſet,& leuis facta eſt domina eius in oculis ipſius. 1.Sam.2.Et contemnentes me,leues erunt.

Participium נָקָל quod tamen nominaliter uſurpatur. Prouer.14.Et ſcientia intelligenti leuis. Et in genere fœminino נְקַלָּה Iere.6.Et ſanauerunt fracturam populi mei ſuper leuitate dicentes,pax pax,& non pax.

In ſecunda coniugatione קִלֵּל leuifecit,leuigauit,uilipẽdit.Leuit.20. Patrem & matrem ſuam leuifecit.2.Sam.20.Quia leuifecit Chriſtum Iehoua. 2.Samuelis 16. Leuifac Dauidem.Exod.22.Deos non leuifacies.Geneſis 8.Non addam leuifacere amplius terram.

Participium præſens מְקַלֵּל Prouerb.20.Leuificans patrem ſuum.Iere.15.Vnuſquiſque leuifacit me, quod Rabonim dicunt eſſe compoſitum ſeu contractum ex קלה & קלל breuitatis gratia.Leuit.24.Educ leuifacientem,id eſt maledicum. Et pluraliter מְקַלְלִים 1.Sam.3.Quia leuipendebant eas filij eius.

Participium præteritum מְקֻלָּל cuius plurale legitur Pſal.37. Et leuifacti eius ſuccidentur. In uoce paſſiua קֻלַּל Ieſaiæ 65.Et errans filius certũ annorũ leuificabit.

In tertia coniugatione הֵקַל Si regit poſt ſe accuſatiuum, tum uſurpatur tranſitiuè.ut 2.Samuelis 19.Cur alleuiaſti me.Ezech.22.Patrem & matrem alleuiarunt in te.Sin uero abſolutè ponitur, tum uſurpatur neutraliter,ut Ieſaiæ 8. Iuxta tempus primum alleuiauit ad terram Zabulon,& ad terram Naphthali, & poſtremo aggrauabitur,id eſt grauius ueniet.1.Regum 12. Pater tuus indurauit iugũ noſtrum, ſed tu nunc alleuia à ſeruitute patris tui dura.Exod.18.Et omnem cauſam paruam iudicabunt ipſi,& alleuia à te,ut portẽt tecũ.Ionæ 1.Et proiecerunt uaſa,quæ erãt in naui in mare,ad alleuiandũ ab illis.i.ut nauis eſſet leuior ab illis.

In coniugatione quadrata קִלְקֵל leuigauit.Ezech.21.Leuigauit in ſagittis, interrogauit imagines,id eſt expoliuit. ut cernerẽt in illis diuinatores. Eccleſiaſt.10.Si obtuſum fuerit ferrum,& ipſe non leuigauerit acies,tum robur multũ præualebit.

In quarta coniugatione הִתְקַלְקֵל Iere.4. Vidi montes,& ecce commouebantur, & omnes colles leuificauerunt ſe,id eſt fugiendo fuerunt celeres.

INDE NOMINA.

קַל Leuis,celer,uelox,nomen participiale de quo ſupra in participio præſenti primæ coniugationis.

נָקָל Leuis,facilis.nomen participiale,de quo ſupra in participio paſſiuæ uocis,&c.

קָלָל Nomen adiectiuum,leue,terſum,politum.Ezech.1.Et Dan.10.Et ſcintillantes ſicut aſpectus æris leuis,ſeu politi.

קוֹל Generale nomen ad omnem uocem ſeu ſonum ſiue articulatum, ſiue non articulatum,eò quòd leuis ſit,& uelociter feratur. Et manet ſemper inuariatum tam in ſtatu regiminis quàm affixorum.Geneſ.3.Et audierũt uocem Iehoua Dei.& cap.16.Et obediuit Abram uoci Sarai.& cap.39.Et clamaui uoce magna. cap.27. Vox iſta,uox Iacob.Pſalm.19.Non eſt audita uox eorum.1.Samuel.14.Et eleuauit Saul uocem ſuam, & fleuit.Ieremiæ 42.Et uox tubæ non eſt audita. Ezechiel.1.Et audiui uocem alarum eorum,ſicut uocem aquarum. 2.Reg.6. Nónne uox pedum Suſtentatoris eius poſt eum.Pſ.18.Et Altiſſimus dedit uocem ſuam. Iob 37.Tonabit

Deus

Deus uoce sua. Et pluraliter קֹלוֹת Exo.9. Voces cessabunt, id est tonitrua. Et iterum: Et Iehoua dedit uoces & grandinem. Psal.93. A uocibus aquarum multarum.

קְלָלָה Leuificatio, scilicet honoris & bonorũ & opponitur nomini בְּרָכָה sicut קָלוֹן opponitur nomini כָּבוֹד Nostri uerterũt maledictionẽ. Gen.27. Inducã super me leuigationẽ, & non auctionẽ. Deut.11. Et do corã uobis hodie leuigationẽ, & auctionẽ, id est maledictionem, & benedictionem. In statu regiminis קִלְלַת Deut.21. Quia leuigatio Dei, est suspensus, id est maledictio. Iud.9. Et uenit super eos leuigatio Ionathan. Prou.26. Sicut hirundinis est uolare, ita leuigatio sine causa non eueniet. Et cum affixo קִלְלָתוֹ 2.Sam.16. Et reddet mihi Iehoua bonũ pro leuigatione eius. Et pluraliter קְלָלוֹת Deut.28. Et uenient super te omnes leuificationes istæ.

מַקֵּל Baculus, uirga, à leuitate. Num.2. Et percussit asinã baculo. Gen.30. Et tulit sibi Iacob baculum populi. ubi tamen habet utrinq; pathah. In statu affixorũ nihil mutat, nisi ultimam in seua. Zach.11. Baculus meus. Et pluraliter מַקְלוֹת Gen.30. Super baculos. Zach.11. Et accepi mihi duos baculos.

1386 קָלָה Torruit, torrefecit, & magnam habet cum uerbo קָלַל cognationem. quod enim torretur, leuesit. Iere.29. Ponat te Iehoua sicut Zidkilahu, & sicut Achab, quos torruit eos rex Babel igni.

Participium præteritum. Leuitic.2. Spicam tostam igni. Iosue 5. Azymam & tostam, id est spicam tostam.

In uoce passiua נִקְלָה Deut.25. Et leuificat frater tuus in oculis tuis. Iesaiæ 16. Et leuificat gloria Moab.

Participium præsens, seu nomen participiale, masculini generis נִקְלֶה 1.Sam.18. Et ego sum uir pauper & leuipensus. Iesa.3. Leuipensus contra honoratum. Prou. 12. Melior est leuipensus, cui est seruus, quàm qui glorificat se, & indiget pane.

In tertia coniugatione legitur tantum participium præsens מַקְלֶה Et in statu regiminis מַקְלֵה Deut.27. Maledictus leuifaciens patrem suum & matrem suam.

INDE NOMINA.

קָלוֹן Leuipensio, id est ignominia. Et ut קְלָלָה opponitur בְּרָכָה ita קָלוֹן opponitur כָּבוֹד gloriæ. Psal.83. Reple facies eorum leuipensione. Habakuk 2. Satiatus es leuipensione eorum potius, quàm gloria.

קִיקָלוֹן Nomen compositum ex קִי quod significat uomitum, & קָלוֹן leuipensio, seu ignominia. i. uomitus ignominiæ. Habakuk 2. Vomitus ignominiæ super gloriã tuam.

קַלַּחַת Caldare. uide in themate לָקַח.

1387 קָלַס Contumelia affecit extenuando, uilipendit. Ezech.16. Nõ fecisti sicut meretrix contumelia afficiendo mercedem, scilicet oblatam, ut exiguam.

In quarta coniugatione הִתְקַלֵּס contumeliosus fuit extenuando. Habakuk 1. Et ipse in reges cõtumeliosus fuit, seu extenuatiuus fuit, & principes sunt risus illi. Ezech.22. Quæ prope sunt, & quæ procul sunt, contumeliosa sunt in te.

INDE NOMINA.

קֶלֶס Contumelia, quæ fit cum extenuatione alterius uilipẽsio. Psal.44. & 79. Ponis nos conuitium uicinis nostris, subsannationem, & contumeliam circumiacẽtibus nos. Ieremiæ 20. Quia factum est uerbum Iehoua mihi in conuicium, & in contumeliam quotidie.

קַלָּסָה Contumelia. Ezech.22. Propterea dedi te conuicium gentibus, & contumeliã omnibus terris. Arbitror autem hoc thema significatione cõgruere cum קלט & significare extenuationem.

1388 קָלַע Rotauit, circumrotauit in gyrũ lapidem, rotulas fecit uel sculpendo, uel nẽdo. & ut transpositione literarum, ita modo significandi uariat à uerbo עָקַל Deinde etiam conuenientiam quandam habet cum uerbis עָלַג & גָּלַע לָעַג עגל quæ omnia à rotunditate appellationem habent. 1.Regum 6. Et rotabat Cherubim & palmas, id est, in rotulas exculpebat Cherubim & palmas. Et iterum, Et rotabat super eas rotulas.

Parti

Participium præſens קוֹלֵעַ Iudic.20. Omnis ille rotabat cum lapide ad pilum, & non aberrabat. Ieremiæ 10. Ecce ego rotabo habitatores terræ.

In ſecunda coniugatione קִלַּע 1.Sam.17. Et accepit inde lapidẽ & rotauit, & percuſſit Philiſtęum. Et mox iterum: Et animam inimicorum tuorum rotabit in medio uolæ fundæ.

INDE NOMINA.

קַלָּע Rotator, id eſt, qui lapidẽ funda rotat, fundibularius cuius plurale קַלָּעִים legitur 2.Reg.3. Et circumdederunt fundibularij, & percuſſerunt eam.

קֶלַע Rotatio, rotula .i. funda in qua lapides rotant. 1.Sam.17. Cũ funda & cũ lapide. Zacha.9. Et deuorabũt, & ſubijcient lapidibus fundæ. In diſtinctione ſententiæ קָלַע 1.Sam.25. In medio uolæ fundæ. Iob 41. Pro ſtipula reputãtur ei lapides fundæ. Et cum affixo mutat primam uocem ſægol in pathah. 1.Sam.17. Et funda eius in manu ipſius. Et pluraliter קְלָעִים 2.Paral.26. Et pro lapidibus fundarũ. Dicuntur etiã hoc nomine tapetes à rotulis, quæ illis fuerũt intextæ, uel quod in profectione populi à Leuitis inuoluerentur. Exod.27. Et tapetes atrio ſex, ex torta byſſo. 1.Reg.6. Et duæ tapetes oſtij ſecundi rotundæ. Et in ſtatu regiminis קַלְעֵי Exod.38. Et fecit atrium in angulo aduerſus plagam auſtralem tapetes atrij ſex, &c.

מִקְלַעַת Rotula, rotunditas. Et in ſtatu regiminis מִקְלַעַת 1.Reg.6. Rotula cucurbitarum. Et pluraliter in ſtatu abſoluto מִקְלָעוֹת 1.Reg.7. Atq; ſuper ore eius erant rotulę. Et in ſtatu regiminis מִקְלְעוֹת 1.Reg.6. Et in omnibus parietibus domus circum quaq; rotauit ſculpturas rotularum Cherubim & palmarum, & apertionum florũ. Et ibidem iterum: Et rotabat ſuper eus rotulas Cherubim, &c. id eſt, rotulas, in quibus erant Cherubim.

1389 קֶמַח Farina ex quolibet frumento. 1.Reg.17. Cadus farinæ non deficiet. Oſeæ 8. Ariſta non faciet farinã. Gen.18. Accipe cito tria ſata farinæ ſimilæ. Num.15. Decimam modij farinæ hordeorum. Et in diſtinctione ſententiæ קָמַח 1.Regum 4. Triginta cori ſimilę, & ſexaginta cori farinæ. Ieſ.42. Accipe molã & mole farinã. Differentia autem, quæ eſt inter סלת & קֶמַח cernes in סלת.

1390 קָמַט Contraxit rugas, corrugauit. Et ſignificatione cõgruit cũ uerbo קָמַץ niſi quod modo ſignificandi diſcrepẽt. Iob 16. Et quod corrugaſti me, pro teſtimonio fuit. In ſecunda coniugatione uoce paſſiua קֻמַּט Iob 22. Qui corrugati ſunt in non tempore, id eſt, ante tempus.

1391 קָמַל Succiſum eſt ſine omni parſione ſeu commiſeratione, ſeu ignoſcẽtia. Et eſt contrarium uerbo חָמַל & גָּמַל Ieſa.33. Deformatus eſt libanus, ſucciſus eſt. & cap. 19. Arundo & carectum ſuccidentur.

1392 קָמַץ Contraxit, in rugas, ut cum uel manus in pugillũ, uel labia in rugas, ſeu arctũ cõtrahuntur. Et congruit ſignificatione cũ uerbo קָמַט niſi ꝙ modo ſignificãdi parumper diſſideant. Leuit.2. Et contrahet inde plenitudinem pugilli ſui. Num.5. Et contrahet ſacerdos de oblatione memoriale eius.

INDE NOMINA.

קֹמֶץ Contractio uolæ .i. pugillus, ꝙ cum affixo mutat holẽ in kybutz. Leuit.2. Et cõtrahet inde plenitudinẽ pugilli ſui. & cap.6. Et eleuabit ex eo pugillo ſuo. Et iſto nomine dicitur à Grammaticis Hebræorum uocalis ָ eò ꝙ prolatione eius cõtrahuntur labia. Et pluraliter קְמָצִים Gen.41. Et fecit terra in ſeptem annis ſaturitatis ad contractiones, id eſt, ad pugillos.

גּוּמָּץ Concauitas, cauea, foſſa, fouea à ſimilitudine pugilli. Eccl.10. Fodiens foueam in eam incidet.

1393 קִמּוֹשׁ Species quædam urticæ. Ieſ.34. Succreſcent in palatijs eius ſpinæ, urtica. Et interpoſita Iod litera קִימּוֹשׁ Oſeæ 9. Vrtica poſſidebit eas.

קִמְּשׁוֹנִים Vrticæ. Prou.24. Et ecce obduxit uniuerſum ipſum, urticetum.

1394 קָנַן Nidificauit, parauit nidum ſeu habitaciunculam. Et congruit ſignificatione cũ uer-

uerbis קָנָה & קָנָא קוֹן nisi ꝙ ut forma, ita modo significandi discrepent. Iesaiæ 34. Nidificauit eritius. Ezech. 31. In ramis eius nidificauerunt omnes aues. Ps. 104. Illic aues nidificabunt. Ieremiæ 48. Et erit uelut columba, quæ nidificabit.

Participium præteritum generis fœminini מְקֻנֶּנֶת quanquam in textu irregulariter sit scriptum. Ieremiæ 22. Habitatrix in Libano, nidificata in cedris.

INDE NOMEN.

קֵן Nidus. Ps. 84. Etiã passer inuenit sibi domũ, & hirũdo nidum sibi. Ies. 10. Et inuenit quasi nidũ manus mea. & cap. 16. Et erit uelut auis mobilis nido emissa. In statu regiminis mutat zere in pathah. Deut. 22. Cum occurrerit nidus auis corã te. At in statu affixorum mutat zere in hirik, daggessata litera nun. Deut. 32. Sicut aquila suscitabit nidũ suum. Num. 24. Et pone in petra nidũ tuũ. Ieremię 49. Si eleuaueris tanquam aquila nidum tuum. Iob 29. Cũ nido meo expirabo. Et pluraliter קִנִּים Gen. 6. Nidos facies in arca.

1395 קָנָא Habuit zelum, uel ex fauore, uel ex inuidentia & studio æmulandi. Et quadrat significatione cum uerbis קָנָה קָנַן קוֹן nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Et constructũ cũ lamed est fauoris. Num. 25. Pro eo ꝙ zelum habuit pro deo. 2. Sam. 21. Cũ zelũ haberet ipse pro filijs Israel & Iehuda. Ioel. 2. Et habuit zelũ Iehoua pro terra sua. 1. Reg. 19. Zelãdo zelatus fui pro Iehoua. Et semel in malum accipitur, & est inuidentiæ. Psal. 106. At zelum habebat cõtra Mosen in castris contra Aaron sanctum Iehoua.

Participium præsens מְקַנֵּא Num. 11. Et dixit illi Moses an habes tu zelum pro me, utinam uniuersus populus Iehoua essent prophetæ. Quando autem cũ accusatiuo construitur significat zelũ habere inuidentiæ. Gen. 26. Et fuit illi acquisitio ouiũ, & acquisitio armẽti, & famulitiũ multũ, & zelauerũt eũ Philistæi. Num. 5. Et zelabit uxorẽ suã. cap. 25. Pinhas filius Eleazar filij Aaron sacerdotis auertit furorẽ meũ à filijs Israel, cũ zelaret ipse zelũ meũ in medio ipsorũ. Iesa. 11. Ephraim non zelabit Iehudam. 1. Reg. 14. Et ad zelũ accenderũt eũ præ omnibus, quæ fecerunt patres eorum. Ezech. 31. Zelata sunt ea omnia ligna Eden, quæ sunt in horto dei. Deu. 32. Ipsi ad zelandũ accenderunt me in non deo. Quando cum beth cõstruitur significat similiter habere zelũ inuidentiæ. Gen. 39. Et uidit Rachel ꝙ non genuisset ipsi Iacob, & habebat zelum contra sororem suam. & cap. 37. Et zelũ habebant contra eum fratres sui. Ps. 37. Ne habeas zelum contra facientes iniustitiã. Psal. 73. Quoniam zelum habui in gloriosos, cum pacem improborum uiderem. Prou. 3. Ne habeas zelum in uirum fraudis, neq; eligas uias ipsius. & cap. 23. Ne habeat zelum cor tuum in errones.

In tertia coniugatione הִקְנִיא ad zelũ accendit. Deut. 32. Ad zelum accendebãt eum in alienis. Et iterum: Et ego ad zelum accendam eos in non populo. Psal. 78. Et in sculptilibus suis accenderunt ad zelandum eum.

INDE NOMINA.

קַנָּא Zelotes, æmulator. Exo. 20. Quoniam ego Iehoua deus tuus, deus zelotes. & cap. 34. Quoniã non curuabis deo alio, quia Iehoua zelotes nomen eius, deus zelotes ipse. Deut. 4. Quoniam Iehoua deus tuus ignis deuorans est deus zelotes.

קַנּוֹא Zelotes, æmulator. Nahum 1. Deus zelotes & uindex Iehoua.

קִנְאָת Græce ζῆλος seu ζηλοτυπεία. Latine æmulatio, studiũ & passio animi, ex eo proueniens, quod timeat ne adsit alteri quod cum nemine uelit habere cõmune. Et Paulus reddidit duabus uocibus, ut eò plenius exprimeret uocis significationẽ. Rom. 13. Non contentione & æmulatione. i. contentiosa æmulatione. Item Philip. 1. Nõnulli quidem per inuidiam, & contentionem, id est, inuidiosam contentionem. Sunt aũt loci quibus in ueteri testamento legiẽ. Num. 5. Et transierit super ipsum spiritus Zelotypiæ. Iob 5. Et persuasibilem occidet æmulatio. Prou. 6. Zelus est furor uiri, & non parcit in die uindictæ. cap. 14. Et putredo ossium est zelus. cap. 27. Quis autem stabit coram zelo. Canticor. 5. Durus uelut infernus zelus. Iesaiæ 42. Sicut uir bellorũ excitabit zelum. Ezech. 8. Vbi erat sedes simulachri zeli, posses-

soris;

foris.& cap.16.Et dabo te sanguinẽ furoris & zeli. Et in statu regiminis קִנְאַת 2. Reg.19.Zelus Iehoua exercituum faciet istud.Psal.69.Zelus domus tuæ comedit me.Eccl.4.Quod illud esset æmulatio uiri contra proximũ suum. Et in statu affixorum קִנְאָתִ Num.25.Cum zelaret ipse zelum meum.Deut.29.Et zelus eius in uirum istum.Ps.79.Pertransit uelut ignis zelus tuus.Ies.63.Vbi est zelus tuus,& multa fortitudo tua. Et pluraliter קְנָאוֹת Num.5.Quoniã oblatio zelotypiarum est.

1396 קָנָה Parauit,comparauit,acquisiuit industria labore uel precio.Item habuit in potestate sua.Et congruit cum uerbo Græco κτάομαι quod & acquirere, & habere significat,habet & quãdam affinitatẽ significatione cum uerbis קָנָא & קוֹן קָנַן nisi ꝙ ut forma,ita modo significandi inter se differant.Deut.32.An nõ ipse est pater tuus,qui parauit te,qui fecit te,& cõfirmauit te.Psal.74.Recordare aggregationis tuæ,quam parasti olim.Ps.139.Quoniam tu parasti renes meos.Prou.8. Iehoua parauit me initium uiæ suę.Psal.78.In montem istum,quem acquisiuit dextra eius. Ruth 4.Atq; etiam Ruth Moabitiden uxorẽ Machlon acquisiui in uxorẽ.Gen.4. Et adam cognouit Hauam uxorem suam,& grauida facta est, & peperit Kain dicens,acquisiui uirum ipsum Iehoua.Exo.15.Donec pertransierit populus iste,quẽ acquisiuisti.Prouerbiorum 1.Acquire sapientiam,acquire intelligentiam. cap.16. Acquirere sapientiam,quanto melius est,quàm aurũ,& acquirere intelligentiam, quanto eligibilius est quàm argentum.Exod.21.Si comparaueris seruum Hebręum.Gen.25.Et ager quem comparauit Abraham à filijs Heth.& cap.47.Et tãtum hamum sacerdotum non comparauit.& cap.33.Et comparauit portionem agri.2. Samuelis 24.Sed comparãdo comparabo abs te pro precio.Et iterum:Et comparauit Dauid aream & boues.

Participium præsens קוֹנֶה Prou.15.Qui audit increpationem,acquirit cor.Leuit.25.Et erit uenditio eius in manu comparantis eam, usq; ad annum iobileum. Deut.28.Sed uendideris ibi hostibus tuis, & non eris comparator, id est, emptor. Ies.14.Sicut emptor,ita uenditor.Prou.20.Malum est,malum est dicit omnis emptor.Ier.7.Emptor nõ lætetur,& uenditor non lugeat. Et in statu regiminis קֹנֵה Gen.14.Benedictus Abrã in deo excelso,possessore cœli & terræ.Similiter in statu affixorum.Leuit.25.Et computabit cum emptore suo.Ies.1. Nouit bos emptorem suum. Et pluraliter קֹנִים Zach.11. Pasce oues occisionis,quas possessores illarum interfecerunt.

In uoce passiua נִקְנָה Ierem.32.Comparetur ager in terra ista.Et iterum. Adhuc comparabuntur domus & agri.

In tertia coniugatione הִקְנָה Zach.13. Vir colens humum ego sum,quia homo pecuarium comparauit me,&c.

Participium præsens מַקְנֶה Ezech.8.Vbi erat sedes simulachri,zeli possessoris.

INDE NOMINA.

מִקְנֶה Forma masculea.Græcè περιποίησις,id est,acquisitio.Exod.12.Et gregis & armenti acquisitio magna ualde.Et sic quoq; Apostolus Petrus usus est.1.Petri 2.& Paulus Ephes.1.& Thessal.2.Deinde aliquanto specialius,acquisitio pecoris seu animalium,quæ in pascuis alũtur,peculium,pecus nostra industria,nostro labore seu precio partum ein habe viehs.Et est nomen collectiuum.Gen.4.Ipse est pater habitantis tabernaculum & pecoris.& cap.13.Et Abram erat diues ualde in pecore, in argento,& in auro.cap.46.Viri pastores gregis,nam uiri pecoris fuerũt.Num.32. Terra,quam percussit Iehoua corã aggregatione Israel,terra pecoris & seruis tuis etiam pecus. In statu regiminis מִקְנֵה Gen.26.Et fuit illis acquisitio gregis,& acquisitio armenti,& famulitium multũ.& cap.47.Et adduxerunt pecora sua ad Ioseph,& dedit illis Ioseph panẽ pro equis,& pro acquisitione gregis,& pro acquisitione armenti,& pro asinis.& cap.49.Acquisitio agri & speluncæ,quę est in illo à filijs Heth.Gen.13.Et fuit rixa inter pastores pecoris Abrã,& inter pastores pecoris Lot. In statu affixorum literam he non conuertit in thau,eò ꝙ est nomen masculini generis.Gen.30.Tu nosti quo modo seruierim tibi,& quanta fuerit acquisi-

tio tua apud me.uel ſic,quantum pecoris tui. & cap.36. Eſau uxores ſuas & filios & filias ſuas,& omnem animam domus ſuæ, & acquiſitionem ſuam, & omne iumentum ſuum,& omnem ſubſtantiã ſuam. Et pluraliter ſtatus regiminis & affixorum מִקְנֵי Gen.34.Pecora eorum,& pecuaria noſtra,& iumentum eorum nonne noſtra erunt.Exod.17.Vt occideres me,& filios meos, & pecora mea ſiti. Et in genere fœminino מִקְנָה acquiſitio,emptio.Gen.23.Et ipſi Abrahæ erat ager in acquiſitione in oculis filiorum Heth.Ieremiæ 32.Sume literas illas, libellũ emptionis,illum etiam obſignatum. In ſtatu regiminis מִקְנַת Gen.17.Et acquiſitio argenti.Et eſt perſonale.Et iterum:Et accepit Abraham Iſmaelem filium ſuum, & omnes natos domi ſuæ.& omnem acquiſitionem argenti ſui.Exod.12. Omnis autem ſeruus,uir acquiſitionis argenti. In ſtatu affixorum מִקְנָה Leuit.25.Iuxta multitudinem annorum multiplicabis acquiſitionẽ eius,& iuxta paucitatem annorũ minues acquiſitionẽ eius.Et mox iterũ:De argento acquiſitionis eius.i.emptionis.

קִנְיָן Acquiſitio,emptio,ſubſtãtia ſeu res parta,quæ ad pecora pertinet. Ezech.38. Qui facit pecus & peculium. In ſtatu regiminis קִנְיַן Leuit.22.Si ſacerdos acquiſiuerit animam acquiſitione argenti ſui. Et in ſtatu affixorum nihil uariat à ſtatu abſoluto.Gen.31.Pecus acquiſitionis ſuæ.& cap.34.Pecora eorum & pecuarium eorum,& iumentum eorum.& cap.36.Pecora ſua, & omne iumentum ſuum, & omne pecuarium ſuum,quod acquiſiuerant in terra Canaan.Ioſuæ 14. Et ſuburbanis eorum pro pecoribus eorum,& pro pecuario eorum. Pſal.105.Et dominaretur in omni acquiſitione ſua.Prouerbiorum 4.In omni acquiſitione tua acquire intelligentiam. Et pluraliter קִנְיָנִים Pſal.104.Plena eſt terra acquiſitionibus tuis,id eſt, paratis tuis,quæ tu paraſti.

קָנֶה Nomen ſubſtantiuum maſculini generis,id eſt,canna,calamus,culmus,arũdo habens nodos ſeu internodia, dicta à longitudine. Et eſt primo duplex, naturalis.ſ. & artificialis.Deinde naturalis iterũ eſt duplex,aromatica,& non aromatica.Aromatica eſt cuius ſuccus per decoctionem fit ſaccarum, & Latinis canna, Germanis Zuckerkanne uocatur,aliqui tamẽ alij putant eſſe calamum, quẽ Germani uocãt kalmus.Ieſ.43.Non comparaſti mihi pro argento cannam.Ier.6.Vt quid mihi thus de Saba ueniet,& canna optima è terra lõginqua.Ezech.27.Caſia & canna in mercatu tuo. Et in ſtatu regiminis קְנֵה Exod.30. Et canna aromatis. Secundo pro arundine naturali & non aromatica.1.Reg.14.Quemadmodũ agitatur arundo in aquis.2.Reg.18.Ecce innixus es ſuper baculo arundinis fractæ.Ieſ.19.Arũdo & carectum ſuccidentur.& cap.42.Arundinem quaſſatam non conteret.Gen.41. Et ecce ſeptem ſpicæ aſcendebant in culmo uno.Et collectiue legitur. Pſal.68. Increpa feram arundineti. Tertio,pro calamo menſorio.Ezech.40. Et exedræ calamus unus longitudo.Ieſaiæ 46.Et argentum in calamo ponderant, id eſt, ſtatera habente utrinq; lances. Quarto,pro artificiali à ſimilitudine.Exod.25. Tres Scyphi amygdali in calamo uno. Et pluraliter קָנִים Exod.25. Et ſex calami egrediebantur.Ezech.42. Menſus eſt partem aquilonis quingentis calamis. Et in forma fœminina קָנָה Iob 31.Latus meum ab humero decidat, & brachium meũ in calamo cõfringatꝰ,id eſt,cãna. Et pluraliter קָנוֹת Exo.25.Et calami eorũ ex eo.

קִנָּמוֹן Canna aromatica,quam Cinnamomum quoq; appellamus.Prouerbiorum 7.Suffiui cubile meum myrrha, aloe,& cinnamomo.Cantic.4. Canna & Cinnamomũ. Et in ſtatu regiminis קִנְּמָן Exod.3.Et Cinnamomum aromatis.

קסס Vide in themate ſuo קוס

1397 קסם Diuinauit.Et eſt uerbum μέσον 1.Samuelis 28.Diuina obſecro mihi in Pythone 2.Regum 17.Et diuinauerunt diuinationes. Micheæ 3. Principes eius pro munere iudicabant,& ſacerdotes eius pro precio diuinabant,id eſt,docebant.

Participium præſens, ſeu nomen participiale קוֹסֵם diuinus. Deuteron.18.Non inuenietur in te traducens filium ſuum,aut filiam ſuam, nec diuinãs diuinationes. Ioſue 13.Et Bileam filium Peor diuinum illum occiderunt filij Iſrael. Ieſaiæ 3. Diuinum

num & semen, id est, prudentem, qui ex circumstantijs causas dijudicat. Et pluraliter קֹסְמִים Ezechielis 23. Et diuinantes eis mendacium. 1. Samuelis 6. Vocantes Philistæi sacerdotes & diuinos, dicebant quid faciemus cum arca. Iesaiæ 44. Et diuinos dementabit. Et cum affixo. Iere. 27. Nolite audire prophetas uestros & diuinos uestros.

INDE NOMINA.

קוֹסֵם Diuinus. uide supra in participio.

קֶסֶם Diuinatio. Et est nomen μέσον. In malum accipitur in his locis. Num. 23. Non est diuinatio in Israel, [redacted] | Et pluraliter קְסָמִים Deut. 18. Diuinans diuinationes. Et Nume. 22. Et abierunt seniores Moab, & Midian, & diuinationes in manu ipsorum, &c. pro precio diuinationis ponitur, quod, Petrus Apostolus exponens mercedẽ iniquitatis uocat. 2. Petri 2.

קֶסֶם Diuinatio. Mich. 3. Propterea erit uobis nox pro uisiõe, & tenebræ pro diuinatiõe.

מִקְסַם Diuinatio. Et in regimine מִקְסַם Ezech. 12. Non erit amplius omnis uisio uanitatis neq; diuinatio lubricitatis. & cap. 13. An non diuinationem mendacij dixistis.

קֶסֶת Vide in themate כּוּס.

1398 קעקע Signum impressum in corpore, stigma. Et congruit significatione cum uerbis תָּקַע & שָׁסַע quæ fixionẽ, & impressionem significant, & contrarium est significatione uerbo יָקַע quod luxationem denotat. Leuit. 19. Et scripturam stigmatis non ponetis in uobis.

קוֹעַ Vir talibus notis insignitus, sicut Babyloniorũ mos fuit, ut uiri principes eiusmodi notis carne impressis insignirentur. Ezech. 23. Filios Babylonis, & omnes Chaldæos, præfectum clarum, & insignem.

1399 קער Verbaliter non est in usu, sed inde nomen est formatum קְעָרָה quod acetabulum uerterunt. Arbitror autem cognationem habere significatione cũ uerbo יָקַע & dictum hoc uasis genus à distentione, quare uertam patinã à latitudine. Germani superioris Germaniæ uocant ein kar. Num. 7. Triginta & centum siclorum patina una argenti ũna argentea. In statu regiminis קַעֲרַת Num. 7. Patina argenti una triginta & centum siclorum. Et pluraliter קְעָרוֹת Num. 4. Et super mensam facierum expãdent pannum hyacinthinum, & apponent super ipsam patinas & & cochlearia. Et in statu regiminis קַעֲרוֹת Num. 7. Patinæ argenti duodecim. Et cum affixo. Exod. 25. Et facies patinas eius, & cochlearia eius.

1400 קפא Congelatum, condensatum, conglomeratum, compactum est in rotunditatẽ. Exo. 15. Steterũt sicut cumulus, fluctus, coagulatæ sunt abyssi in corde maris. In tertia coniugatione הִקְפִּיא Iob 10. Nonne sicut lac mulsisti, & sicut caseum coagulasti me.

INDE NOMINA.

קְפָאִים Nomen participiale, coagulati. Sophoniæ 1. Requiram super uiros coagulatos super fecibus suis.

קִפָּאוֹן Condensatio, compactio, opacitas. Zachariæ 14. Et fiet in die illa, non erit lux excellentiarum, aut opacitas, id est, non erit lux nimium excellens, neq; densior,

1401 sed iusti & iucundi splendoris, sicut propheta sequentibus mox uerbis exponit.

קָפַד Abrupit. Iesaiæ 38. Abrupi uelut textor uitam meam.

INDE NOMINA.

קְפָדָה Abruptio. Ezech. 7. Abruptio uenit.

קִפּוֹד Interpretum alij Ericium, alij Castorem, alij fibrum, cui horrēdam morsus uim scriptores tribuunt, esse uoluerunt. At ego ex circumstantijs scripturæ auem significare colligo, quæ supra paludibus & maribus rapidissimo uolatu fertur ex hirundinum specie, quæ abreptis pedibus Apodes, alias Plinio referente, consona cum Hebræa uoce Cypseli uocantur, Germanice Merschwalben. Iesaiæ 14. Et ponam eā in possessionem Cypselo, & in stagna aquarum. cap. 34. Et possidebunt eam onocrotalus & Cypselus, & noctua. Zophon. 2. Tam onocrotalus quam Cypselus in capitellis eius pernoctabunt.

1402

קִפּוֹז Eiusdem est significationis cum קִפּוֹד eo quod literæ daleth & sdain sint affines, & commutabiles. Iesaiæ 34. Ibi nidulabit Cypselus.

1403

קָפַץ Contraxit, differt modo tantum significandi à uerbis קָבַץ קָצַב & קָצָה Psal. 77. Num contraxit in ira cōmiserationes suas. Psal. 107. Et omnis iniustitia cōtraxit os suū, ne. s. eloquatur quod iustū est. Iob 8. Sed iniustitia contraxit os suū. Deut. 15. Neque contrahas manū tuam à fratre tuo egeno. Ies. 52. Super ipsum contrahent reges os suum, id est, nihil loquentur contra ipsum.

In uoce passiua נִקְפַּץ contractus est. Iob. 24. Secundū omnia contrahentur, & uelut caput aristæ succidentur.

In secunda coniugatione legitur tantum participium præsens מְקַפֵּץ Canticor. 2. Vox dilecti mei, ecce ipse uenit, transilit super montes, contrahit super collibus

1404 scilicet instar reptilis, quod contractione celeriter proserpit.

קָצַץ Præscidit, præsecuit. Et differt modo tantum significandi à uerbis קוּט קוּץ יקץ קָצָה חָצַץ Et ut חָצַץ aliquid dimidiare, ita hoc קָצַץ aliquid extremare notat. Deut. 25. Et detruncabis manum eius.

Participium præteritum קְצוּצֵי Ieremiæ 9. Et super omnes præcisos angulo habitantes in deserto.

In secunda coniugatione קִצֵּץ præscidit, præsecuit, scilicet extrema. 2. Reg. 18. Et præsecuit Hiskia fores templi. Exod. 39. Et præcidit fila. Iud. 1. Et apprehendentes eum pręsciderunt pollices manuū eius. 2. Reg. 16. Pręsecuit rex Achar circumferentias basium. Psalm. 46. Et præscidit hastam. Psalm. 119. Iehoua iustus præscidit funes improborum.

Participium præteritum מְקֻצָּצִים Iudicum 1. Pollicibus manuum, ac pedum suorum præcisis.

INDE NOMINA.

קֵץ Finis, terminus. Et est tam temporis, quàm rerum præcisio. Genesis 6. Finis omnis carnis uenit ante me. Deut. 15. A fine septem annorum, id est, post finem septem annorum, uel post septem annos. In statu affixorum transponit alterum punctū de zere in literam sequentem, ut significet defectum literæ abiectæ. 2. Reg. 19. Et intrabam diuersorium extremitatis eius, syluam Carmeli sui, id est, extremum diuersorium. Iob 6. Quis finis meus. Threnorum 4. Venit finis uester. Danielis 9. Et finis eius erit in inundatione, & usque ad finem belli. Et pluraliter legitur semel קִנְצֵי in medio nun loco dagges. Iob 18. Quousque ponetis fines dictis.

קְוֻצּוֹת Nomen pluralis numeri tantum extremi, & finales capilli capitis, qui præscinduntur, quos Latini Cincinnos uocant. Canticorum 5. Cincinni eius crispi. Et mox iterum. Caput meum plenum est rore & cincinni mei guttis noctis.

1405

קָצַב Decurtauit, succidit, excidit. Et congruit significatione cum uerbis קָבַץ קָצָה קָפַץ nisi quod ut forma ita modo significandi differant. 2. Regum 6. Et mōstrauit ei locum, & succidit lignum, & proiecit illuc.

Parti-

Participium præteritum fœminini generis pluralis numeri קְצוּבוֹת Cantic.3. Dentes tui uelut grex decisarum, scilicet ouium, id est detonsarum.

INDE NOMEN.

קֶצֶב Cæsura, incisura, excisio, sculptura. 1.Reg.6.& 7. Mensura una, & cæsura una utriq; Cherub, id est quantitas una, & qualitas una.

1406 קָצָה Modo tantum significandi differt à uerbo קָצַץ significat enim extremare, id est extrema præscindere. Et differt quoq; modo significandi à uerbo חָצָה quod dimidiare significat. Habakuk 2. Consuluisti confusionem domui tuæ extremare populos multos, delinquens in animam tuam.

In secunda coniugatione קִצָּה 2.Reg.10. In diebus illis cœpit Iehoua extrema præscindere in Israel, & percussit eos Hasael in omni termino Israel.

Participium præsens מְקַצֶּה Prouer.26. Extremat pedes, & iniuriam bibit, qui cõmittit negocia in manu stulti.

In tertia coniugatione הִקְצָה Leuitic.14. Et domum faciat abradi intrinsecus circuitu circumquaq;, & effundet puluerem, quem extremauerunt extra ciuitatẽ, id est in extremitate præraserunt. Et mox iterum, Et post extremare domum, & post incrustare, id est postquam extrema abrasit.

INDE NOMINA.

קְצָת Extremum, extremitas, finis. Iesa.7. Et non est extremitas thesauris eius, & impleta est terra equis, & non est extremum quadrigis eius. Nahum 2. Non est finis confirmationis gloriæ. Nahum 3. Non est finis cadauerum.

קָצֶה Extremum, extremitas, finis. Gen.19. Omnis populus ab extremitate, id est undiq;. Exo.26. Ab extremitate ad extremitatem. In statu regiminis קְצֵה Iosue 3. Ad extremum aquæ Iordanis. Psal.19. Ab extremo cœlorum egressio eius. Est & temporis. Deuter.14. A fine trium annorum proferes omnem decimam. In statu affixorum seruat in prima cametz, & sægol mutat in zere, seruata he litera קָצֵהוּ Gen.47. Ab extremo termini Ægypti, usq; ad extremum eius. Iesa.56. Ab extremo eius. Et pluraliter in statu regiminis קַצְוֵי Psal.48. In extremis terræ. Et in statu affixorum קָצָיו Ezech.33. Et capiet populus terrę uirum unum de extremitatibus suis. Et in genere fœminino קָצָה Exo.37. Cherub unus ab extremo hinc, & Cherub alter ab extremo inde. Et pluraliter in statu absoluto קְצוֹת Exo.38. In quatuor extremitatibus. Psal.65. Et timebunt habitatores extremitatum. In statu regiminis & affixorum קְצוֹת Exo.28. Et pones duos annulos in duabus extremitatibus pectoralis. 1.Reg.12. Et fecit sacerdotes de extremis populi, qui nõ erant de filijs Leui. Iob 28. Ad extrema terræ. Iesaiæ 41. Ab extremis terræ. Exo.39. In duabus extremitatibus eius. Iud.18. De extremitatibus eorum.

מִקְצֵה Semper & ubiq; legitur in statu regiminis. & significat partem extremam. Genes. 47. Extremum fratrum suorum accepit, nempe quinq; uiros. Iosue 15. Et fuerunt ciuitates extremitas tribus filiorum Iehuda uersus terminum Edom. Legitur tamen sæpe pro מִקְצֵה מִקְצַת Psalm.35. Ipse eleuat nubes ab extremo terræ. Ierem.12. A termino terræ usq; ad terminum terræ. Est etiam temporis. Deuteron.14. A fine trium annorum. Iosue 3. Et factum est à fine trium dierum. 2.Sam.24. Et uenerunt à fine septem mensium &c.

מִקְצַת Semper legitur in statu regiminis forma fœminea, pars, portio. Danielis 1. Et dedit partem uasorum. Nehemiæ 7. Et pars capitaneorum ex patribus. Danielis 1. Et in fine dierum. In statu affixorum מִקְצָתָם Daniel.1. Et pars eorum stabant coram rege. Et pluraliter מִקְצוֹתָם Iudic.18. Miserunt filij Dan ex cognatione sua quinq; uiros partes suas, uiros, filios belli.

קָצִין Dux, Capitaneus, qui est in extremitatibus, id est in principio & fine alicuius negocij gerendi, quiq; alios in ordine expedit, sicut בַּאתִי Iud.11. Eris nobis in ducem. Iesaiæ 3. Dux eris nobis. Et pluraliter in statu regiminis קְצִינֵי Iesa.1. Audite uerbum Dei duces Sodomæ. Iosue 10. Et duces domus Israel. Et cum affixo. Ies.22. Omnes duces tui moti sunt.

קִיצוֹנֶת Nomen adiectiuum generis fœminini. Exo.26.Sic facies in ora cortinæ extremæ in consociatione secunda.

1407 קֶצַח Genus est leguminis, cuius granum est nigrum, quod Gith uocāt. Columella libro 7.scribit in remedium adhiberi pecori, quādo fastidio ciborum languescit. Et Plinius notat aliquos Melanthion, alios malospernion appellare, & esse optimum & excitatissimi odoris, & quàm nigerrimū, unde etiam Nigellam dici. Tam etsi Nigella alio nomine dicatur lolium inter frumenta nascens. Iesa.28. Et spargetur Gith. Et iterum, Triturabitur Gith. Et mox iterum, Virga excutietur Gith.

1408 קָצַע Abrasit, scilicet in superficie. Legitur autem in tertia cōiugatione הִקְצִיעַ Leuit. 14. Et domum abradere iubeat intrinsecus circumquaq; &c.

INDE NOMINA.

מַקְצֻעוֹת Instrumenta, quibus aliquid defricatur seu abraditur, seu dedolatur, id est asciæ seu dolabræ. Iesaiæ 44. Faber lignorum extendit lineam, & format illud rubrica, & facit illud ascijs.

מִקְצוֹעַ Angulus, in quo superficies abscinditur & finit. Ezech.26. Et ecce atrium in angulo atrij. Et pluraliter מִקְצֹעוֹת Ezech.46. In quatuor angulis atrij erant atria suffimentorū. Exo.26. In duobus angulis erunt. Legitur etiā forma masculea מִקְצֹעִים Et in statu regiminis מִקְצֹעֵי Ezech.46. Ad quatuor angulos atrij.

מִקְצֻעֹת Anguli. Exod.26. Et duas tabulas facies in angulis tabernaculi.

מְהֻקְצָעוֹת Anguli. Ezech.46. Mensura una quatuor istorum angulorum.

קְצִיעוֹת Frutex aromaticus, quē nos etiā Cassiam uocamus, cuius cutis abradit̄ sicut Plin. testatur, lib.12.cap.20. Naturalis Historiæ. Porro in sacra scriptura legitur Psal.45. Myrrha, aloes, Kazia &c.

1409 קָצַף Subito efferbuit, ebulliuit, scilicet ira. Gen.41. Pharao efferbuit super seruos suos. Deut.9. Timui ab ira & furore, quo efferbuit Iehoua super uos. Iosu.22. Et cras contra uniuersum cœtum Israel efferuescet. Esther 2. Efferbuit Bithgam & Theres duo Eunuchi regis.

Participiū præsens קֹצֵף Zach.1. Et feruore magno ego efferueo super gētes securas. In tertia coniugatione הִקְצִיף efferuescere fecit. Deuter.9. Recordare, & non obliuiscaris, q; efferuescere fecisti Iehoua deum tuum. Ps.106. Et efferuescere fecerunt super aquis contentionis. Zach.8. Et efferuescere faciendo panes uestros me.

Participium præsens, pluralis numeri מַקְצִיפִים Deuter.9. Efferuescere facientes fuistis ipsum Iehoua.

In quarta coniugatione הִתְקַצֵּף Iesa.8. Cum esurierit efferuescet.

INDE NOMINA.

קֶצֶף Feruor, efferuescentia subita. Num.1. Vt non fiat feruor super cœtum filiorum Israel. cap.17. Et egressus est feruor à facie Iehoua. Deut.29. In ira, in ardore, & feruore magno. Iesaiæ 54. In momento feruoris abscondi faciem meam abs te subito. ubi Propheta utitur primo paronomasia, deinde simul alludit ad bullam aquæ, quæ ut momentanea est, ita quoq; ipsius ira. Nam pro feruore seu efferuescentia, id est bulla super aqua accipitur. Oseæ 10. Et sicut bulla seu spuma in superficie aquæ. Porro in distinctione sententiæ mutat prius sægol in cametz קָצֶף Esther 1. Et erit satis contemptus & feruoris. Zach.1. Efferbuit Iehoua super patres uestros feruore. Et in statu affixorum mutat plerunq; prius sægol in hirik. Psal.102. Propter comminationem tuam, & feruorem tuum. Iesa.60. In feruore meo percussi te. Iere.10. A feruore eius commouebitur terra. Et semel tantum seruat sægol. Psal.38. Neq; in feruore tuo arguas me.

קְצָפָה Tuber, qui est efferuescentia, & ceu spuma in arbore. Ioel.1. Posuit uitem meam in uastitatem, & ficum meam in tuberem.

1410 קָצַר Si regit post se accusatiuum, actiuè significat abbreuiare, decurtare, abscindere, demetere. Iere.12. Seruerunt tritica, & tribulos demessuerunt. Oseæ 10. Iniquitatem demessuistis. Ies.17. Et brachiū eius spicas metet. Sin aūt non sequitur accusatiuus tum absolute & neutraliter usurpatur. Et modo tantum significandi differt

à uet-

à uerbo קָצַר & nomine קָצִיר Ieſaiæ 28. Quia abbreuiatum eſt ſtratum. Mich. 2. Nun quid abbreuiatus eſt ſpiritus Iehoua. Ieſaiæ 59. Ecce nō abbreuiata eſt manus mea. Oſeæ 10. Metite ſecundum miſericordiam. Mich. 6. Tu ſeres & nō metes. 1. Sam. 8. Et ad metendum meſſem eius. Nume. 21. Et abbreuiata eſt anima populi mei in uia id eſt, pertæſa. Iudicum 10. Et abbreuiata eſt anima eius in labore. Et cap. 16. Et abbreuiata eſt anima eius ad moriendum. Iob 21. Et quo modo non abbreuiaretur ſpiritus meus.

Participium præſens קוֹצֵר quod plerunque nominaliter ponitur. Pſal. 129. Quia non impleuit manum ſuam meſſor. Iere. 9. Poſt meſſorem. Et pluraliter קֹצְרִים 1. Samuelis 6. Et Bethſemitæ metebant meſſem triticorum. 2. Regum 4. Et egreſſus eſt ad patrem ſuum, ad meſſores.

Participium præteritum pluralis numeri generis fœminini קְצֻרוֹת Ezech. 41. Et exedræ ſuperiores breues.

In ſecunda coniugatione קִצַּר Pſal. 102. Abbreuiauit dies meos.

In tertia coniugatione הִקְצַרְתָּ Pſal. 89. Decurtaſti dies iuuentutis eius.

INDE NOMINA.

קָצֵר Breuis. Et in ſtatu regiminis קְצַר Prouer. 14. Breuis irarum, id eſt, qui cito iraſcitur, & opponitur אֶרֶךְ אַפַּיִם Et iterū: Et breuis ſpiritu exaltat ſtultitiam. Iob 14. Breuis dierum. Et pluraliter in ſtatu regiminis קִצְרֵי 2. Reg. 19. Et habitatores eorum breues manu.

קֹצֶר Abbreuiatio, breuitas. Exod. 6. Et non obedierunt Moſi propter breuitatem ſpiritus, & propter ſeruitutem duram.

קָצִיר Abbreuiatio, decurtatio, demeſſio, meſſis. Gen. 8. Porro omnes dies terræ ſeminis & meſſis. Exod. 34. Et in meſſe ceſſabis. Ieſaiæ 17. Et erit ac ſi quis cōgregaret meſſem ſtantem, & brachio ſuo ſpicas meteret. Oſeæ 6. Etiam Iehuda pones meſſem tibi. In ſtatu regiminis & affixorum קְצִיר 1. Samuel. 6. Metentes meſſem triticorum. Ruth 2. Donec perficeretur meſſis hordeorum, & meſſis triticorum. 1. Samue. 8. Et ad metendum meſſem ſuam. Iob 18. Subtus radices eius areſcent, & ſuperne amputabitur meſſis eius, id eſt, quicquid ſuperne excreſcit amputandum. & cap. 29. Radix mea erat aperta ad aquas, & ros morabatur in meſſe mea. Et pluraliter קְצִירִים Pſal. 80. Extendit meſſes ſuas uſq; ad mare, id eſt, palmites, quæ demetuntur.

חָצִיר Fœnum ſeu gramen oblongius & craſſius, creſcens in locis incultis, pabulum adminiſtrans, uel animalibus uel igni, & ſecatur falce. de quo ſupra ſuo in loco.

1411 קָרָא Generaliter ſignificat uocare nomine, ſeu uerbis, quod plerunq; fit eius perſonę aut rei, cui uocamus nominatione. Germani exprimunt uerbo rüffen. Et differt à reliquis omnibus uerbis clamandi ſeu uociferandi, quæ tantum clamorem & uociferationem important ſine nominis ſeu alicuius rei nominatione, neq; importāt relationem ad perſonam ſeu ad rem, ſicut uerbum hoc קָרָא Deinde congruit etiam ſignificatione cum uerbis קִיר & קוֹר קָרָה niſi quòd ut forma parum, ita modo ſignificandi differunt.

Habet autem uariam conſtructionem. Primo conſtruitur cum datiuo mediante articulo lamed. Geneſ. 12. Et uocauit Pharao ipſi Abram. cap. 20. Et uocauit omnibus ſeruis ſuis. cap. 24. Et uocauerūt ipſi Rebeccæ. Exo. 8. Vocauit Pharao ipſi Moſi. Deut. 2. Moabitæ uocabāt eis Emim. 2. Samuelis 9. Et uocauerunt ei Dauid. 2. Reg. 8. Vocauit Iehoua fami. Prouerb. 18. Et ore ſuo bello uocabit. Iere. 25. Quia gladio ego uoco ſuper omnes habitatores terræ. Gen. 1. Et uocauit deus luci, dies, & obſcuritati uocauit nox. & ſic idem ualet quod dare, imponere, indere nomen. ut ibidem. Et dedit nomē deus firmamento cœlum. Et iterū, Et dedit nomen deus aridæ, terra, & collectioni aquarum dedit nomen Maria. Gen. 2. Et dedit nomina Adam omnibus iumentis, & uolucribus cœli, & omnibus beſtijs agri. Geneſ. 16. Propterea dedit nomē puteo, Puteus uiuētis. cap. 26. Et dedit eis nomina ſecundū nomina, quib. uocauerat eos pater ſuus. cap. 31. Dedit nomē ei Iacob Galed. Ioſ. 19. Dederūt nomē ipſi Leſcem Dan. Pſ. 146. Et omnibus ſigillatim nomina indit.

Secundo,

Secundo, interdum regit post se accusatiuum cum articulo אֵת ante שֵׁם uel omisso nomine שֵׁם in eadem significatione. Cum nomine שֵׁם Genesis 4. Et uocauit nomen eius. Et iterũ: Et uocauit nomen ciuitatis. Iterũ: Vocauit nomen eius Enos. cap. 11. Propterea uocauit nomẽ eius Babel. cap. 16. Vocauit nomen Iehoua loquẽtis cum ea. Tu Deus uides me. Ruth 4. Age strenue & uoca nomen in Bethlehem, id est acquire nomẽ, & famam, fias celebris. Et ponitur hic uerbum masculini generis pro fœminino. Secundum hunc morẽ, quod seniores matronæ præclara precantes masculini generis uerbis utanť, ne uiris gloriã suam detrahãt, quorũ potissimum est strenue agere, suoq́; familias nomine insignire. Vel sine שֵׁם de persona. Gen. 27. Et uocauit Esau filium suũ maiorem. cap. 41. Et uocauit Iosephũ. Exod. 2. Et uocauit matrẽ pueri. 1. Reg. 1. Et Salomonẽ fratrem suũ non uocauit. & absq; articulo אֵת Num. 12. Vocauit Aaronẽ & Mariã. De re. Leu. 23. Solennitates Iehoua, quos uocabitis conuocationes sanctitatis. Num. 25. Et uocabitis libertatem. & cap. 32. Et uocauit eas uillæ Iair. 1. Reg. 21. Vocate ieiuniũ, & uocauerũt ieiuniũ. Iesa. 46. Qui uocat ab Oriente turbam auium. & cap. 61. Ad uocandum captiuis libertatem. Prouer. 27. Et oleum dextera sua uocabit. Tertio, aliquãdo absolute ponitur. Genesis 39. Et uocaui uoce magna. & cap. 41. Et uocauerũt ante ipsum Abrech. Exo. 32. Et uocauit Aharon & dixit. Hic tamen obiter annotare libuit, quod tertia persona futuri, aliquot in locis impersonaliter seu passiue accipiatur. Gen. 16. Ideo uocabitur nomen puteo, uiuens uidet me. Leu. 13. Immundus, immundus uocabitur. Deut. 15. Quoniam uocabitur remissio Iehoua. Psal. 49. Vocabuntur nominibus suis super terra. Ies. 9. Et uocabitur nomen eius admirabilis, &c.

Quarto, construitur cum אֶל præpositione, ad. Genes. 3. Et uocauit Iehoua deus ad Adam, & dixit ei, ubi es tu. cap. 19. Et uocauerunt ad Lot. cap. 22. Et uocauit angelus ipsius Iehoua ad Hagar. Exo. 3. Et uocauit ad eũ Deus. cap. 8. Et uocauit Pharao ad Mosen. 1. Sam. 14. Vocabo ad Iehoua, & dabit &c. Quinto, quando de סֵפֶר מְגִלָּה תּוֹרָה dicitur, idem Hebræis ualet, quod Latinis uerbũ lego, clara uoce pronuncio. Deut. 17. Et leget in eo omnibus diebus uitæ suæ. 2. Regum 5. Et cum legeret rex Israel epistolam. Iere. 36. Et legit Baruch in libro. Exo. 24. Et accepit librum pacti, & legit in aures populi. Deut. 31. Leges legem hanc coram omni Israele. Iosue 8. Legit omnia uerba legis. Sexto, aliquoties cum שֵׁם componitur præter modum supra prædictum. Idq́; tamen bifariam.

Primo, quòd habet præpositionem beth ante שֵׁם Exod. 31. Vocaui in nomine Bezahel filiũ Vri. Ies. 45. Et uocaui te in nomine tuo, cũ me cognosceres. Num. 32. Et uocauerũt in nominibus nomina ciuitatũ, quas ædificauerunt. Et iterũ, Et dedit ei nomẽ Nobah in nomine suo. Ios. 21. Ciuitates illas, quas uocauit. i. recensuit nominatim. Psal. 49. Et uocanť in nomine suo super terris. Iesa. 41. Et uocabit in nomine meo. i. prædicabit. Hactenus uerbũ uocandi semper præcessit. Iesaias tamen cap. 40. uerbum semel postponit. Et ea omnia in nomine uocat, id est cũ nomine. Hic autem obseruandũ est ꝙ si uerbum uocandi sequatur nomen יְהֹוָה id est, uocare in nomine Domini quod sit inuocare in nomine Iehoua, prædicare, profiteri publicè, glorificare, celebrare nomẽ יְהֹוָה in quibus equidẽ uerus Dei cultus exterior cõsistit, nẽpe inuocatione, gratiarũ actione, prædicatione uerbi Dei & cõfessione. hæc enim quatuor genera complectitur ista Phrasis. in quibus uerus ac pręcipuus usus nominis יהוה consistit. Genesis 4. Eo tempore cœptum est uocari in nomine Iehoua. & cap. 12. & 26. Ædificauit ibi altare, & uocauit in nomine Iehoua. 2. Regum 5. Iratus Naaman abijt cogitãs apud se. Egrediet & uocabit in nomine Iehoua dei sui ubi externũ cultũ intelligit. 1. Paral. 16. & Ps. 105. & Ies. 12. Laudate Iehoua uocate in nomine eius. Exod. 33. Et uocabo in nomine Iehoua coram te. & cap. 34. Et uocauit in nomine Iehoua. 1. Regum 18. Vos uocastis in nomine dei uestri, ego autem uocabo in nomine Iehoua. Et paulo post iterum: Et uocauerunt in nomine Baal. Ioelis 2. Omnis qui uocauerit in nomine Iehoua euadet. quod prophetæ dictum Paulus Rom. 10. citans, sic interpretatus est. Quisquis inuocauerit nomen

domini

Domini saluus erit. Et Petrus Acto.2. Omnis quicunque inuocauerit nomē Iehoua, seruabitur. Et Act.22. Et ablue peccata tua inuocato nomine ipsius. Sunt tamē nōnulli loci in quibus uerbum nomini postpositum cernitur. ut Psal.79. & Iere.10. Effunde iram tuam super gentes quae non cognouerunt te, & super regna, quae in nomine tuo non uocauerūt. Psal.80. Viuifica nos, & in nomine tuo uocabimus. Psal.116. Et in nomine Iehoua uocabo. Secūdo, legitur interdum, ubi ante שֵׁם habet prępositionem עַל Deuter.3. Vocauit ea secundum nomen suum. 2.Sam.18. Et imposuit nomen statuae secundum nomen suum, sed in uoce passiua in ista phrasi legitur frequentius, ut paulo inferius uidebimus. Tertio, cū nomine שֵׁם aut sine eo, etiam alia significandi ratione pro prędicare usurpatur. Deut.32. Et nomen Iehoua praedicabo. 1.Regum 11. Et uocauit contra altare in uerbo Iehoua. 2.Reg.23. Iuxta uerbum Iehoua, quod uocauerat uir dei. Zach.7. Vocauit Iehoua per manum prophetarum.

In uoce passiua נִקְרָא cum datiuo constructum mediante articulo lamed eūdem significandi modum retinet quē in actiua uoce habet. Gen.2. Huic imponetur nomen uirago. Iesa.62. Quoniam tibi imponetur nomen. Secundo, cōstruitur cum ablatiuo mediāte praepositione beth. Gen.21. In Izhak uocabitur tibi semen.

Tertio, cum שֵׁם Gen.48. Vocetur in eis nomen meum, & nomen patrum meorum Abraham, & Izhak. Esther 2. Non ingrediebatur ad regem nisi eam cuperet, uocareturque cum nomine. Iesaiae 43. Omnis quicunque uocatur cum nomine meo. & cap.48. Qui uocamini cum nomine Israelis.

Preterea nota hanc phrasin: Vocari nomē super aliqua persona, aut re, pro, Eam sortiri nomen seu appellationem ab aliquo. & construitur cum עַל Deut.28. Et uidebunt omnes populi, quòd nomen Iehoua uocatū est super te, & timebunt te. 2. Samuelis 12. Et uocabitur nomen meum super eum. 1.Reg.8. & 2.Paralip.6. Et cognoscant quòd nomen tuum uocatur super domum istam, quam aedificaui. 2.Paralip.7. Super quos inuocatum est nomen meum. Iesa.4. Tantum uocetur nomen tuum super nos. Iere.7. Venitis & statis in domo super quam uocatum est nomē meum. Esdrae 2. Et uocatus est super nomē earum. Exo.5. Deus Hebraeorum uocatus est super nos. 1.Paral.23. Filij eius uocati sunt super Leui.

In secunda coniugatione uoce passiua קֹרָא Iesa.48. Et transgressor ab utero, uocatum est nomen tibi. & cap.58. Et uocatum est nomen tibi, sepiens rupturam. & cap.48. Audi me Iacob & Israel uocatus meus, id est qui à me es uocatus, qui nomē à me habes. & cap.65. Dixi, ecce ego, ad gentē, quae nō est uocata in nomine meo.

INDE NOMINA.

קְרִיאִים Vocati, nominati, famosi, celebres, berüffene. Num.1. Isti celebres coetus.

קָרוּא Nomen participiale. uocatus, inuitatus, hospes. Esther 6. Et etiā ego uocatus ei. Et pluraliter קְרֻאִים uel קְרוּאִים 2.Sam.15. Postea comedent uocati. 1.Reg.1. Et audiuit Adoniahu, & omnes inuitati. Ezech.23. Principes & uocati. Prou.9. In profundis inferni uocati eius.

מִקְרָא Conuocatio, Synodus, conuentus. Exo.12. Et in die prima conuocatio sanctitatis. Leuit.23. Et die septima sabbathum requiei, conuocatio sanctitatis. Num.10. Et erunt tibi ad conuocationem coetus. Et ponitur etiam pro lectione Nehemię 8. Et animaduertebant in lectione.

קְרִיאַת Praedicatio. Ionae 3. Voca contra eam praedicationem, quam loquor ad te.

קוֹרֵא Perdix à uocādo. 1.Sam.26. Quia egressus est rex Israel ad quaerendū pulicem unū quemadmodum qui persequitur perdicem in montibus. Iere.17. Perdix incubans & non parit, &c.

1412

קָרַב

In prima coniugatione est intransitiuū, appropinquauit. & nō tam de personis quàm de rebus dicitur. Et differt significatione à uerbo נָגַשׁ sicut apud Latinos differt appropinquo ab accedo. Threnorum 1. Et appropinquauit finis noster. Genes.20. Et Abimelech non appropinquauit ad eā. Exo.14. Et non appropinquauit alter ad alterum. Iesaiae 65. Qui dicunt appropinqua ad te, ne attingas in me, quia

ego

ego sanctificabo te, id est cede. Exo.40. In ingrediendo eos in tabernaculum constitutionis, & in appropinquando eos ad altare lauabant, ubi addita est litera thau perinde ac si nomen esset. Ezechiel.37. Et appropinquauerunt ossa, os ad os suum. Deut.20. In appropinquando uos ad bellum. Et cōstructum cum על tum uerbum est castrense, seu militare, & significat congredi in acie, pugnare cominus, conserere manus, confligere, committere prælium. Psalm.27. In appropinquando aduersum me malignos, ut absumant carnem meam. 2.Reg.16. Et appropinquauit rex contra altare, & obtulit super ipsum. uoluit significare regis cōtentionem ad sacrificandum, ut contendere solent milites ad prælium.

Participium præsens more uerborum, quorum thema in ultima habent zere, ut חָפֵץ יָרֵב ita קָרֵב Num.1. Et aduena qui appropinquat. 1.Sam.17. Et ibat Philistæus uadens & appropinquans ad Dauidem. Et pluraliter קְרֵבִים Ezech.45. Qui appropinquāt ut immolent ipsi Iehoua. Deut.20. Vos appropinquatis hodie in bello contra aduersarios uestros.

In uoce passiua נִקְרַב & significationem habet neutralem, hoc est, in transitiuam. Exo.22. Et appropinquabit dominus domus ad iudices. Iosue 7. Et appropinquabitis mane in baculis uestris.

In secunda coniugatione קֵרֵב Et si nullus sequit̄ accusatiuus, tum accipitur neutraliter, & tamen auget significationem. Ezech.36. Quia appropinquauerūt ut ueniant. Sed si sequitur accusatiuus nominis, uel pronominis, tum usurpatur transitiuè. Ezech.36. Appropinquare fac illa, alterum ad alterum. Iob 37. Tanquā dux appropinquare faciam illos, scilicet gressus meos. Oseæ 7. Inæstuarūt studio offerēdi, tanquam clibanum cor suum, deripiēdo eos. Propheta usus est data opera hoc uerbo, quod appropinquare facere significat, & adiunxit fornaci, ut & eius æstum innueret, siquidem & uerbū simul in literis cognationē habet cum uerbo חָרַב quod æstu exiccari significat, sicut postea cū explicat hæc uerba obscuriora dicitur, Omnes calescunt uelut clibanus, gaudent nāq; Prophetæ huiusmodi paranomasiis.

In tertia coniugatione הִקְרִיב si sequitur nomen siue pronomen separatum aut affixum, tum est transitiuum, & significat appropinquare fecit, id est obtulit. Leu. 7. Pellis holocausti, quod obtulit sacerdotis erit. Et iterū, Et offeret sacerdos om̄ia. Exo.39. Et offeres ea in canistro. Iud.5. Obtulit butyrum. Deut.1. Rem difficiliorē uobis deferetis ad me. Ezech.22. Obtulisti dies tuos, & uenisti ad annos tuos. Quādo absolutè ponitur. Genes.12. Et factum est cum appropinquasset, ut intrarent in Ægyptum. Exo.14. Et cum Pharao appropinquasset.

Participium præsens מַקְרִיב Leuitic.7. Ipse offert oblationem suam. Et pluraliter מַקְרִיבִים Leuit.21. Panem dei sui offerunt. Et in statu regiminis מַקְרִיבֵי Num. 16. Offerentes suffimentum.

INDE NOMINA.

קָרוֹב Propinquus scilicet loco. Genes.45. Et erit propinquus apud me. Exod.12. Et accipiet ipse etiam uicinum, qui propinquus iuxta domum suam. Est & temporis. Iesa. 14. Et propinquum ut ueniat tempus eius. Et quando ab initio assumit literam aliquam seruilem, tum retinet cametz inuariatum, daggessata tamē semper prima litera substātiali, excepto uau copulatiuo. Sed in statu affixorum mutat cametz in seua קְרוֹב Exo.32. Vnusquisq; propinquum suum. Et pluraliter קְרֹבִים Deut.4. Cui sunt Dij propinqui. cap.21. Qui sunt propinqui occiso. Iesaię 33. Et scitote propinqui præualescentiam meam. Et cum affixis. Psal.38. Propinqui mei. Et in genere fœminino קְרוֹבָה Gen.19. Ciuitas hæc propinqua. Et pluraliter קְרֹבוֹת Iere. 48. Super omnes ciuitates terræ Moab lōginquas & propinquas. Ezech.22. Quæ propinquæ, & quæ longinquæ.

קְרָב Forma masculina, appropinquatio, scilicet illa partium congredientium, cōgressus ille acierum, quem nos Latinè prœlium dicimus, seu pugnam, seu conflictum. der angriff inn der schlacht. 2.Sam.17. Et facies tuæ ambulent quoq; in præliū. Iob 38. ad diem prælij. Psal.144. Qui instruit manus meas ad prœlium. Legitur tamen in duo-

duobus locis cum hatephcametz קֳרָב Psalm.55. Redemit in pace animam meam à prælio mihi intẽtato. Et in eodẽ Psalmo seua simplex mutatur in hatephpathah, Mollificauerũt plusquam butyra os suum, & prælium est cor ipsorum. Et quidam existimant hæc duo esse à forma קְרָב sed ego tamen censeo nomina esse infinita.

Huius nominis fœmininum est קְרָבָה appropinquatio, id est prælium, quod tantum semel, & in statu regiminis קִרְבַת legitur. Ies.58. Postulauerunt à me iudicia iustitiæ, pugnam dei uoluerũt. i. uolunt congredi cum Deo, & cõtendere militariter.

קֶרֶב Nomẽ, quo dicitur primo, quicquid est in homine seu pecude propinquissimum, & intimum, ut sunt cor, & cætera uiscera. Similiter de mente, & cogitationibus cordis humani, quæ sunt homini propinquissima & intima. Tertio, etiã generalissime de propinquissimo & intimo cuiuscunque rei, etiam inanimatæ. Ac in statu affixorum mutat perpetuo prius sægol in hirik, & alterum in seua. Psal.64. Peruestigabunt malitias, & absconderunt peruestigationẽ peruestigatam, & mente quisque & corde profundo. Psal.5. Intimum eorum damna. Psalm.62. Et in intimo suo maledicent. Iere.31. Dabo legem meam in intimum eorũ &c. Quod [redacted] Hebræos cap.8. uertit εἰς τὴν διάνοιαν, id est in mentem. Genes.18. Et risit Sara in intimo suo. 1. Reg.17. Reuertatur quæso anima pueri eius, super intimum eius. Genes.41. Et ingressæ sunt ad intimum earum, & non cognitum est, quòd ingressæ essent ad intimum earum, id est uiscera. Psal.55. Cor meũ infirmatur in intimo mei. Leuit.3. Et offeret adipem operientem intimum, & omnem adipem, qui est super intimum. Exo.12. Caput eius cum cruribus eius, & super intimo eius. Leuitic.1. Intimum & crura lauabit. Iud.18. In intimo populi. Prouer.14. In intimo stultorum cognoscetur. Deut.17. De intimo fratrum. Num.14. De medio castrorum. Gen.45. In medio terræ. Et pluraliter קְרָבִים Psal.103. Benedicat anima mea ipsum Iehoua, & omnia intima mea nomen sanctitatis suæ.

קָרְבָּן In statu absoluto habet perpetuo cametz. Significat autem generaliter omne donum seu munus, quod Deo offerẽ, tam de pecoribus, quàm frugibus, alijsque rebus, quare oblationis uocabulo commodissime uertes. Leuit.1. Homo cum obtulerit ex uobis Korban, id est oblationẽ. Et in statu regiminis mutat cametz in pathah קָרְבַּן Leuit.2. Si obtuleris Korban muneris cocti in clibano. ubi habetur perspicue differentia inter קָרְבָּן & מִנְחָה quod prius sit generalius, & posterius specialius, & tantum de frugibus terræ dicatur. Num.31. Et obtulimus oblationem Iehoua. Est & hic obseruandum, quod & hoc nomine Christus donaria uocarit in sacrũ tẽpli Thesaurum reposita. Marci 7. qui hanc uocem retinuit adiecta expositione. Exposuit autem nomine δῶρον, cum inquit. Si dixerit homo patri uel matri κορβᾶν quod est δῶρον donum. Sic quoque Lucæ 22. Miserunt εἰς τὰ δῶρα in munera Dei. Sed Marcus retexens eandem historiam cap.12. uertit γαζοφυλάκιον. sic scribens. Amen dico uobis, quòd uidua hæc pauper plus misit, quàm omnes, qui miserunt in Gazophylacium. Hinc apparet Christi tempore & post, tam donaria, quàm locum donariorum hac uoce dicta fuisse, sicut & Iosephus lib.2. Belli Iudaici cap.3. Sacrum thesaurum uocat. Et historia Tripartita lib.2. cap.6. testatur Corbonam patria Iudæorum lingua dictum sacrum ærarium.

1413 קָרָה Accidit, euenit, occurrit, obuiam uenit, obuiã factus est uel fato, uel fortuna seu casu. Et legitur interdum etiam cum aleph. Et ut קָרָא dicitur de uoce ad aliã personam, uel rem, ita hoc dicitur de reali accidente seu occursione. Gen.42. Ne forte accidat ei exitium. ubi cum aleph scribitur. Similiter eodem capite. Si acciderit illi exitium in itinere. cap.44. Et acciderit ei interitus. ubi cum he scribitur, sicut etiam in sequentibus locis. Numeri 11. Nunc uidebis an eueniat tibi uerbum meum uel non. cap.23. Si forte Iehoua eueniat in occursum meum. Ecclesiast.2. Et cognouit quòd euentus unus eueniet omnibus illis. & cap.9. Tempore & necessitate eueniunt omnia. Dan.10. Docebo te quicquid eueniet populo tuo.

Et quando de domo seu ciuitate dicitur, & regit post se accusatiuum, tum significat contignare, tignis tecta coniungere, facere ut tigna occurrant & coaptentur.

2.Paralip.34.Ad contignandum domos.Nehe.2.Ad contignandū portas palatij.

In uoce passiua נִקְרָה uel נִקְרָא Num.23.Et occurrit deus ipsi Bileam. Et iterum:Ego euentum expectabo illic.1.Samuelis 18.Viuit Iehoua,si cōtinget tibi malum propter hanc rem.2.Sam.1.Casu ueni in montem Gilboa.Deut.22.Quādo occurerit nidus auis coram te in uia.2.Sam.2.Cum uero illuc forte uenisset uir Belial. Ieremiæ 4.Contritio super contritionem eueniet.

In secunda coniugatione קָרָה actiue.Nehem.3.Ipsi contignauerunt eā.Ps.104. Qui contignat aquis superiora eius.

In tertia coniugatione הִקְרָה uel הִקְרָא cū aleph.primo neutraliter obtigit,contigit,occurrit,obuenit.Genesis 24.Fac obtingat quæso mihi hodie,& fac misericordiam cum sustentatore meo Abraham.& cap.27. Nam obtulit se Iehoua deus tuus ante me.Ier.32.Et obueniet uobis omne malum.Et actiue,si post se regit accusatiuum.Num.35.Contignabitis uobis ciuitates.

INDE NOMINA.

מִקְרֶה Accidens,euentus,casus.Deut.23.Qui non est mundus propter accidens nocturnum.1.Samuelis 6.Sed casu factum sit nobis.1.Samuelis 20.Nam cogitauerat accidens esse,ne esset mundus.Eccl.3.Quoniam euentus filiorum Adam, & euentus iumenti,euentus unus utrisque.

קֶרִי Contrarium,aduersum,sumitur tamen aduerbialiter contra, aduersus,ex aduerso. Leuitic.26.Si ambulaueritis mihi ex aduerso.Et iterum: Si ambulaueritis mihi ex aduerso,ambulabo etiam uobis ex aduerso.Et mox iterum:Ambulabo. & ego uobis in furore ex aduerso.

לִקְרַאת In occursum, obuiam, aduerbium. Et accipit affixa,contra, aduersus. Iudicum 4. Et egressus est Iael in occursum Sisræ.cap.11. Et ecce filia eius egressa est obuiam ei.2.Samuelis 10.Et ordinauit aciem contra filios Ammon.Et iterum:Et disposuit aciem contra Syros.

קוֹרָה Tignum,trabs,quia trabes seu tigna in ædificijs inuicem occurrunt.2. Regum 6. Accipiamus inde quisque tignum unum.Et iterum: Vno cędente tignum, cecidit ferrum in aquam.Genesis 19.Ideo uenerunt in umbram tigni mei,id est,tecti, pars pro toto. Et pluraliter קוֹרוֹת Canticorum 1. Tigna domorum nostrarum cedrina.significat etiam euentus,casus,qui alicui occurrunt.Gen.42.Et uenerunt ad Iacob patrem suum,& narrauerunt ei omnes euentus suos.

מְקָרֶה Contignatio,tignorum compages.Eccl.10.Propter pigritias labascit cōtignatio.

קֶרֶת Ciuitas,seu oppidum ex tignorum constructione nomē habens.q.dicas contignatio,seu tignorum complurium structura.Iob 29. Quando egrediebar è porta iuxta ciuitatem.Prouerb.8.Iuxta ciuitatem.

קִרְיָה Ciuitas,eadem ratione,qua קֶרֶת dicitur.Deuteron.2.Non fuit ciuitas.1. Regum 1. Vox ciuitatis tumultuantis.Prouerbiorum 11.Cum iustis bene est exultat ciuitas. Chaldæus plerunque uertit קַרְתָּא Inde Phœnicum lingua Carthago nomen sortita. Et pluraliter קִרְיוֹת Ierem.48.Amos 2.Arbitror autem non esse nomen appellatiuum,sed proprium ciuitatis Moabitarum.

קִרְיָתַיִם Nomen urbis Moabitarum,cuius mentio fit Ezechielis 25.& cap.48.

קוּרֵי Nomen pluralis numeri status regiminis,telæ araneorum.Et dicuntur quod telæ sua etiam tigna habeant sibi inuicem occurrentia uel quod aranei eas plerunque in sublimioribus ædium partibus ad tigna attexant, uel quod foraminatæ sint ut supra quoque in קוּר indicaui.Iesaiæ 59.Et telas aranei texent.Et iterum:Telæ eorū non erunt pro ueste.

קִיר Paries, interstitium,quod paries oppositus sit & obiectus,ut transitum prohibeat uel quod ex tignis sit compactus.1.Sammuelis 19. Et transfixit hastam in parietē. Leuitic.1.Iuxta parietem altaris.Iosue 2.In pariete muri.Psalm.62. Sicut paries inclinatus.Est & proprium nomen urbis Moabitarum. Iesaiæ 15. Kir Moab excisa est. Et pluraliter קִירוֹת 1.Regum 6.Parietes domus.Et iterum:A pauimento usque ad parietes.Exod.30.Operies tectum eius,& parietes eius.Ierem.4. Ventrem

meum

meum uentrem meum doleo. parietes cordis mei, id est, præcordia.

INDE VERBVM,

קַרְקַר Contrariæ significationis, exparietauit, id est, parietem diruit. Numeri.24. Et diruet filios Seth.

Participium præsens מְקַרְקַר pro מְקַרְקֵר Iesaiæ 22. Diruens parietem.

1414 קרח Decaluauit, hoc est, forcipe crines seu capillitium remouit. Et ut literarum transpositione, ita modo tantum significãdi differt à uerbis רָחַק & חָקַר חָרַק. Leu.21. Et non decaluabunt caluitium in capite suo. Et Michcæ 1. neutraliter. Decaluare, & tondere.

In uoce passiua נִקְרַח Ierem.16. Et non incidet se, neq; decaluabitur pro illis. fuit autem rasura capitis luctus indicium.

In tertia coniugatione הִקְרִיחַ Ezech.27. Et decaluabunt super te caluitium.

Participium præteritum מְקֹרָח Ezech.29. Omne caput decaluatum.

INDE NOMINA.

קֵרֵחַ Cui defluxerũt crines in posteriore parte capitis, id est, in occipitio, qui natura caluus est, non tantum in fronte. Et in hoc differt à גִּבֵּחַ qui caluastrum significat, hoc est, eum qui in fronte tantum est caluus. Leuitic.13. Caluus est. 2. Regum 2. Ascende calue, ascende calue.

קָרַחַת Caluicies illa naturalis, seu fortuita etiam in occipitio, & differt à nomine גַּבַּחַת quod significat caluiciem fortuitam, sed tantum in anteriore parte capitis. Leuit. 13. Et si erit in caluitio. Et cum affixo קָרַחְתּוֹ Leuit.13. Germinans est in caluitie.

קָרְחָה Caluitium factum forcipe, & erat indicium & signum luctus, differt igitur à קָרַחַת caluitie naturali seu fortuita, quare Latinis uocibus etiam discernere uolui, quod naturalem uocarim caluitiem, at manu seu forcipe factum caluitium. Deut.14. Et ne ponatis caluitium inter oculos uestros pro mortuo. Iesaiæ 3. Pro factura crispiciei caluitium. Iesaię 15. Et in omnibus capitibus est caluitium, omnis barba detonsa est. & cap.22. Ad fletum, & ad planctum, & ad caluitium, & ad cinctoriũ sacci. Ieremiæ 48. & Amos 8. Super omni capite caluitium. Et cum affixo קָרְחָתֵךְ Mich.1. Dilata caluitium tuum.

קֶרַח Generaliter, Gelu, eò quòd decaluet & lugere faciat folia arborum, & gramina terræ. Genesis 31. In die consumit me æstus, & gelu in nocte. Ieremię 36. Et cadauer eius erit proiectum in æstum interdiu, & in gelu noctu. Ezechielis 1. Et similitudo super capitibus uniuscuiusque bestiæ firmamẽtum uelut forma crystalli. dicitur autem Crystallum, eò quòd ex gelu, seu glacie indurata fuit. Et in distinctione sententiæ קָרַח Iob 6. Qui abhorrent à gelu sine pruina, super eos operiet nix. Iob 37. Ab anhelitu dei datur gelu.

קֵרַח Gelu, seu species quædam grandinis. Psal.147. Proijcit grandinem suam sicut buccellas, coram frigore eius quis subsistet.

1415 קרם Extendit, distendit, scilicet cutem, seu pellem. Ezechielis 32. Et distendam super uos cutem. Et mox iterum: sed intransitiue. Et distenta erat super eos cutis supernè, quanquam etiam actiuè ita transferri possit. Et distenderat super eos cutem supernè.

INDE NOMEN.

קַרְדֹּם Inserta litera daleth, securis ab extensione seu distensione. Et cum affixo mutat holem in kybutz. 1. Samuelis 13. Vomerem suum & securim suam. Et pluraliter קַרְדֻּמִּים 1. Samuel.13. Tridentum & securium. legitur tamen frequentius forma fœminina קַרְדֻּמּוֹת Iudicum 9. Accepit Abimelech secures in manu sua, & succidit cõdensa lignorum. Psal.34. Et cognoscetur tanquam ducens supernè in densitate ligni secures. Ieremiæ 46. Et cum securibus concedunt contra eam.

1416 קרן Nomen. Etsi forma est masculini generis, tamen constructione nominum adiectiuorum, & uerborum est generis fœminini, ac proprie significat κέρας, Latinè cornu, Germanicè horn. Et quia animalium cornua dura sunt, & summum in eis est robur & potentia, & suam fiduciã in illis collocãt, illisq; ipsis armata impetum

in alia faciunt, ac etiam sese aduersus aliorum iniuriam defendunt, figurate sæpissime pro potentia, regno, præsidio, & fiducia transsumitur. Transfertur etiam ad res alias, quæ forma similitudinem referunt, sic dicitur etiam de utriusq; altaris in templo dei manubrijs angularibus. Item de radijs quos lux de se instar cornium diffundit. Dan. 8. Et hirco erat cornu uisibile inter oculos suos. Et iterum: Et fractum est cornu magnum. Item cornu unum paruum. Iosue 6. Et cum prolixi erunt cum cornu clangoris. 1. Sam. 16. Et accepit Samuel cornu unguenti, & unxit eum in medio fratrum eius. 1. Reg. 1. Et accepit Zadok sacerdos cornu unguenti ex tabernaculo. Iesaiæ 5. Vinea fuit dilecto meo in cornu, filius pinguedinis. Micheæ 4. Surge & tritura filia Zion, quia cornu tuum ponam ferrum, & ungulas tuas æs, & cōminues populos multos. 1. Sam. 2. Et dedit potentiam suam regi suo, & exaltauit cornu uncto suo. Ieremiæ 48. Confractum est cornu Moab. Psalm. 75. Dixi iactabundis, ne gloriemini, & improbis, ne eleuetis cornu. 2. Samuelis 2. & Psal. 18. Scutum meum & cornu salutis meę. Sic Zacharias uocat regnum Messię Dauidi promissum cornu salutis. Lucæ 1. Et erexit cornu salutis nobis in domo Dauid pueri sui. Et in distinctione sententiæ mutat prius sægol in cametz קָרֶן 1. Paralip. 25. Ad exaltandum cornu. In statu affixorum mutat semper prius sægol in pathah, & alterū in seua. 1. Samuelis 16. Imple cornu tuum unguento. 1. Samuelis 2. Exaltatū est cornu meum in Iehoua. Iob 16. Et male affeci in puluere cornu meum. Psal. 72. Ne eleuetis in altum cornu uestrum. Et in duali numero, quia animalibus duo sunt cornua קְרָנַיִם Danielis 8. Et uenit usq; ad arietem, habentem duo cornua. Item קַרְנָיִם Amos 6. Nōne in firmitudine nostra sumpsimus nobis cornua. Habak. 3. Et splendor sicut lux erit, cornua de manu eius illi, id est, radij. In statu regiminis & affixorum קַרְנֵי Deut. 33. Et cornua unicornis, cornua eius. 1. Regum. 22. Et fecit sibi Iidkia cornua ferri. Psal. 22. A cornibus unicornium exaudiēdo liberabis me. Psal. 75. Omnia cornua improborum confringam. Genesis 22. Et ecce aries à tergo detentus erat in condensis, cornibus suis. Habet & pluralem numerum more fœmininorum in statu absoluto קְרָנוֹת Ezechielis 43. Et supernè cornua quatuor. Zachariæ 2. Et ecce quatuor cornua. Et iterum, Hæc sunt cornua, quæ uentilauerunt Iehudam. Et in statu regiminis קַרְנוֹת Exod. 29. Pones super cornua altaris. 1. Regum 1. Apprehendit in cornibus altaris. Psal. 73. Et exaltabuntur cornua iusti. Ezechielis 27. Cornua Elephātis & Ebenum. Et in statu affixorū nihil mutat à statu regiminis, nisi quod sub thau subscribunt cametz. Exo. 27. Et facies cornua eius super quatuor angulis ipsius, ex eo sint cornua eius. & cap. 38. his uerbis repetitur. Et fecit cornua illi super quatuor angulis eius, ex eo erant cornua eius obducta auro. Erant aūt manubria, quibus ascēdentes sacerdotes ad altare, & de altari descendentes nitebantur, atq; etiam ipsum altare commodius transportaretur, sicut Ioab apprehendebat illa cornua altaris. 1. Reg. 1. Quanquam Exod. 37. legitur, q; altare thymiamatis habuerit cornua, quæ erant obducta auro.

INDE VERBVM,

קָרַן Radiauit, emisit iubar seu radios, referunt enim radij forma cornua. Exod. 34. Mose non sciebat, quod radiabat cutis faciei suæ. Et mox iterū: Et uidit Aaron, & omnes filij Israel Mosen, & ecce radiabat seu coruscabat cutis faciei eius, & timebant accedere ad eum.

In tertia coniugatione legitur participium præsens, sine tamen iod litera characteristica מַקְרִן Psal. 69. Et placebit ipsi Iehoua plusquā bos iuuenis, qui cornuat,
1417 id est, cornua producit.

קרס Repandum fuit. Iesaię 46. Repanda incuruauerunt se pariter, neque potuerunt tamen eripere onus.

Participium præsens קֹרֵס Ies. 46. Incuruus fuit Bel, & repandus est Nebo.

INDE NOMEN.

קְרָסִים Nomen pluralis numeri tantum. quod Græcus κρίκους. i. fibulas seu uncinos trāstulit. Et Hieronymus nunc circulos, nunc anulos, nunc etiam fibulas uertit, habent

autem

autem hoc nomen, quod repandi ſint. Exod. 26. Et facies quinquaginta fibulas auri, & coniuñges cortinas unã cũ altera fibulis. Et ibidẽ iterũ: Et cõpones uelum cũ fibulis. In ſtatu regiminis קַרְסֵי Exod. 26. Et facies quinquaginta fibulas auri. Et cum affixo. Exod. 25. Et fibulas eius.

1418 קָרַע

Proprie ſignificat rumpere, diſrumpere, diſcõtinuare, ſicut qui pannũ, aut quid aliud continuum diſrumpit, & dilacerat. Et ut literarum poſitu, ita quoque ſignificatione uariat à uerbo רָקַע 2. Reg. 5. Cum audiret Eliſſa uir dei, quod diſrupiſſet rex Iſrael ueſtimenta ſua, & miſiſſet ad regem dicens, quare diſrupiſti ueſtimenta tua. Leuitic. 13. Et ſi uiderit ſacerdos & ecce obſcurior plaga, poſtquam lauit eam, diſrumpat eam à ueſtimento. Geneſis 37. Et ecce Ioſeph non erat in ciſterna. & diſrupit ueſtimenta ſua. 2. Samuelis 13. Et tunicam filiorum, quæ erat ſuper ea diſrupit. Ieſaiæ 64. Vtinam diſrupiſſes cœlos, & deſcendiſſes. Ieremiæ 4. Si diſrumperes fuco oculos tuos. & cap. 22. Et diſrumpet ſibi feneſtras. & cap. 36. Et factum eſt cum legiſſet Iehudi tres paginas quatuor'ue, diſrupit nouacula ſcribæ, id eſt, diſcidit. Ezechielis 13. Et abrumpam eos de brachijs ueſtris. Oſeæ 13. Et abrumpam clauſuram cordis eorum. Ioelis 2. Diſrumpite cor ueſtrum, & non ueſtimenta ueſtra. Et quando poſt ſe non regit accuſatiuum, tum abſolute uſurpatur. 2. Regum 17. Quoniam abruptus eſt Iſrael à domo Iehoua. Pſalm. 35. Diſruperunt & non ceſſauerunt. Eccleſ. 3. Eſt tempus ad diſrumpendum & tempus ad conſuendum.

Participium præteritum קָרוּעַ 2. Samuelis 15. Et ecce in occurſum ei Huſai Archites diſruptus tunica, id eſt, dilaceratus. Et pluraliter קְרֻעִים 1. Samuelis 4. Et ueſtes eius diſruptæ. 2. Samuelis 1. Et ueſtes eius erant diſruptæ. Et in ſtatu regiminis קְרֻעֵי 2. Sam. 13. Et omnes ſerui eius ſtabant diſrupti ueſtimentis. Ier. 41. Raſi barba, & diſrupti ueſtimentis.

In uoce paſſiua נִקְרַע 1. Samuelis 15. Et apprehendit in ala pallij eius, & diſrupta eſt, & dixit ad eum Samuel, diſrupit Iehoua Iſraelem abs te hodie.

INDE NOMEN.

קְרָעִים Rupturæ, partes diſruptæ, panni. 1. Regum 11. Et diſrupit illud in duodecim rupturas. 2. Reg. 2. Et apprehendit in ueſtimẽtis eius, & diſrupit ea in duas rupturas. Prouerb. 23. Et rupturis ueſtietur nutatio.

קַרְקַע Firmamentum, non ſupernum illud cœlorum, ſed infernum ædificiorum, ꝙ Latini pauimentum appellant. Et de hoc nomine in themate רָקַע.

קַרְקַר De hoc uerbo in themate קָרָה.

1419 קָרַץ

Breuiter ſeu raptim mouit, abbreuiauit nictũ. Et congruit ſignificatione cũ uerbo קָצַר niſi quod ut forma ita modo ſignificandi differant. Pſal. 35. Oſores mei fruſtra nictent oculo.

Participium præſens קוֹרֵץ Prouer. 6. Nictit oculis ſuis. Et iterum. Nictens oculo, dabit dolorem. & cap. 16. Incidens labia ſua perfecit malum.

In ſecunda coniugatione uoce paſſiua קֹרַץ Exciſus eſt. Iob 23. Et tuto exciſus ſum etiam ego.

INDE NOMEN.

קֶרֶץ Excidium, ſcilicet repentinum. Ieremiæ 46. Excipium ab aquilone uenit.

1420 קֶרֶשׁ

Et in diſtinctione ſententiæ קָרֶשׁ aſſer, tabula. Exod. 26. Decem cubitorum erit longitudo aſſeris, & cubiti & dimidij cubiti latitudo aſſeris unius. Et in ſtatu affixorum mutat prius ſægol in pathah, & alterum in ſeua. Ezechielis 27. Aſſerem tuum fecerunt eburneum. Et pluraliter קְרָשִׁים Exod. 26. Et faceres aſſeres tabernaculi. Et in regimine קַרְשֵׁי Exo. 16. Sic facies omnibus aſſeribus tabernaculi. Similiter in ſtatu affixorum. Exod. 35. Et aſſeres eius.

1421 קָשַׁשׁ

Eiuſdẽ eſt ſignificationis cũ uerbis יָקַשׁ & קָשָׁה קוּשׁ niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe uarient. Et legitͤ ex eo uerbaliter tantũ Imperatiuus primæ cõiugationis Zoph. 2. Colligite uos, & colligemini gẽs nõ cõcupiſcibilis.

INDE NOMEN.

קַשׁ Quisquilia cuiuslibet materiæ, quę festinanter aut uento, aut igni conflagratur. Et modo tantum significandi differt à nomine קַשׁ Exo.15. Mittes furorem tuum & consumet eos tanquam quisquiliam. Iob 13. Et quisquiliam aridam persequeris. Et cap.41. Sicut in quisquiliam uertuntur ei lapides fundæ, sicut quisquilia reputātur machinæ. Psalm.83. Sicut quisquilia coram uento. Iesaię 47. Ecce facti sunt quasi quisquilia ignis. Ieremiæ 13. Et dissipabo eos quasi quisquiliam transeuntem per uentum deserti.

1422 קָשַׁב Vt uoce parum, ita modo tantū significandi differt à uerbo חָשַׁב cogitauit, reputauit. Significat enim auscultare, attendere, intendere animum seu cogitationem, esse aure & mente attentum ad uerba alterius. Et est simul etiam gestus, ut fit auriū arrectione. In prima coniugatione legitur tantum semel. Ies.32. Non reprimentur oculi uidentium, & aures audientiū auscultabūt siue attentæ erunt.

In tertia coniugatione הִקְשִׁיב absolute. 1.Samuel.15. Melius est auscultare, quā adeps arietum. Zachariæ 7. Et renuerunt attendere. Iob 31. Attende Iob & audi mihi, Malachiæ 3. Et attendit Iehouā & audiuit. Ieremiæ 8. Attendi & audiui. Et in regimine nunc cum accusatiuo sine articulo aut præpositione, uel interpositis præpositionibus, nūc beth, nunc lamed nunc אֶל nunc עַל construitur. Ieremiæ 23. Quis attendit uerbum eius & audiuit. Psalm.17. Ausculta clamorem meum. Psal.10. Attendes aurem tuam. Psalm.66. Attendit in uocem orationis meæ. Psalm.86. Et attende in uocem precationum mearum. Iesaiæ 42. Vtinam attendisses præceptis meis. Prouerbiorum 2. Accommoda sapientiæ aurem tuam. Iesaiæ 51. Attende ad me popule meus. Zachariæ 1. Et non attenderunt ad me. Ieremiæ 6. Quia super uerbis meis non attenderunt.

Participium præsens מַקְשִׁיב Prouerbiorum 1. Et non erat attendens. cap.17. Malignus non attendit super labio iniquitatis. Et pluraliter מַקְשִׁיבִים Canticor.8. Attendentes uoci meæ.

INDE NOMINA.

קֶשֶׁב Et in distinctione sententiæ קָשֶׁב attentio. Iesaiæ 21. Et attendet attentione, multa attentione. 1.Regum 18. Et non erat respondens, neq; attentio. 2. Regum 4. Et non erat uox, neq; attentio.

קַשֻּׁבֶת Nomen adiectiuum generis fœminini. Nehemiæ 1. Sit quæso auris tua attenta.

קַשֻּׁבוֹת Nomen participiale pluralis numeri. Psal.130. Sint aures tuæ attentæ ad uocē precationum mearum. 2.Paralip.6. Et aures tuæ attentæ.

1423 קָשָׁה Perplexum, intricatum, rigidum fuit, ut non facilè resolui aut explicari, aut tractari & flecti possit. congruitq; significatione cum uerbis קָשַׁשׁ & יָקַשׁ קוּשׁ nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Canticorum 7. Pertinax sicut infernus æmulatio. Genes.49. Maledicta ira ipsorum, quia ualida fuit, & furor ipsorū, quia pertinax fuit. Deut.1. Et causam quę perplexa erit supra uos, referetis ad me, & audiam eam. & cap.15. Ne difficile sit in oculo tuo cū dimiseris eū abs te. 1.Sam.15. Dura facta est manus eius super nos. 2.Samuelis 19. Et rigidius erat uerbum uirorum Iudæ, quàm uerbum uirorum Israel.

In uoce passiua legitur tantum participium masculini generis נִקְשֶׁה induratus. Iesaiæ 8. Et peruadet in ea pertinax & famelicus, id est, qui dura patitur.

In secunda coniugatione קִשָּׁה Genesis 35. Et peperit Rachel, & difficilis fuit in partu suo.

In tertia coniugatione quando post se regit accusatiuum, tum est transitiuum. Exod.7. Et ego pertinax reddam cor Pharaonis. Deut.10. Et ceruicem uestram ne pertinacē reddatis amplius. & cap.2. Quoniā pertinacem permiserat Iehoua deus tuus spiritum eius. At extra regimen, & absolutè positū usurpat̄ neutraliter. Exod.13. Cū pertinax esset Pharao ad dimittendū nos. Iob 9. Quis pertinax fuit aduersus eum. Gen.35. Et factum est quando difficilis esset in partu suo.

Participiū præsens מַקְשֶׁה Prou.28. Pertinax sinēs cor suū, incidet in malū. & ca.29.

Vir correptionum pertinacem faciens ceruicem subito conteretur sine remedio.

INDE NOMINA.

קָשֶׁה Intricatum, perplexum, pertinax, rigidum, difficile, nomen adiectiuum masculini generis. Exod. 18. Causam uerò difficilem referent ad Mosen. Deuter. 31. Ego noui amaritudinem tuam, & ceruicem tuam pertinacem. 1. Sam. 25. Sed uir est pertinax, & malis moribus. In statu regiminis קְשֵׁה Exo. 32. Et ecce populus pertinax ceruice est. Iob 30. Si non fleui in difficultate diei. Et pluraliter קָשִׁים 2. Samuelis 3. Ego adhuc sum tener unctus rex, & uiri illi filij Zaruia rigidi plusquam ego. Et in statu regiminis קְשֵׁי Ezech. 2. Filij pertinaces facieb. & cap. 3. Vniuersa domus Israel fortes fronte, & pertinaces corde. Et in forma fœminea קָשָׁה Deut. 26. Vt ponant super nos seruitutem difficilem. Iudic. 2. Neq; à uia ipsorum pertinaci. Et cum uerbo constructum aduerbiascit. 1. Samuelis 20. Si responderit tibi pater tuus pertinaciter. Ps. 60. Ostendisti populo tuo difficultatem. In statu regiminis קְשַׁת 1. Samuelis 1. Mulier difficilis spiritu ego. Et pluraliter קָשׁוֹת Genesis 42. Et loquebatur cum eis difficilia. Et mox iterum, Loquutus est uir ille Sustentator terræ nobis difficilia.

קֹשִׁי Pertinacia. Deuter. 9. Ne respicias ad pertinaciam populi huius.

מִקְשָׁה Dicitur quicquid est, uel natura, uel arte perplexum & crispum, ut patina, cucumerarium, capillitium, lucerna templi ad similitudinem cucumerarij seu palmæ arboris fabrefacta. Ierem. 10. Quasi palmæ crispitudo ipsis, & tamen non loquuntur. ad hanc figuram simulachrorum alludit etiam Iesaias cap. 44. Ad germen ligni adorabo &c. Exo. 15. Et facies duos Cherybim ex auro, crispitudinem facies eos in duabus extremitatibus propiciatorij. ut scilicet ceu palma ramos sursum extẽdant. Et iterum, Et facies lucernam de auro mundo crispitudo fiat ipsa lucerna, pes ei, calamus ei, cyphi ei, sphęrulæ ei, & germina ei ex ea erunt. Et iterum, Et uniuersa hæc, scilicet lucerna, uniusmodi crispitudo. Iesa. 3. Pro facta crispitudine, caluitium. Et Iesaiæ 1. Sicut pernoctatorium in crispitudine, seu perplexitate, id est cucumerario, quod uidelicet stipite è terra ducta, subinde in latũ ramusculos & palmites in quibus flores, germina, folia, fructus excrescunt, pertinaciter expandit.

קִשֻּׁאִים Cucumeres, fructus cucumerarij, mutata litera he in aleph. Num. 11. In mentem nobis ueniunt cucumeres & pepones &c.

קֶשֶׁת Arcus, à pertinacia, & rigiditate, quodq; in utraq; cornua distẽdat, & rigescat. 1. Samu. 2. Arcus heroum. 2. Sam. 1. Arcus Ionathæ nõ retroactus est. Psal. 46. Arcũ confringet. Gen. 9. Et apparebit arcus in nube. In distinctione sentẽtiæ קָשֶׁת 1. Sam. 31. Sagittarij uiri arcu. 2. Sam. 1. Ad docendũ filios Iehuda, arcu. Et in statu affixorum mutat prius sægol in pathah, alterũ in seua. Thren. 2. Tetendit arcũ suũ. Ios. 24. Et non in arcu tuo. Psal. 37. Et tetẽderunt arcũ suum. Genes. 9. Et arcũ meũ ponam in nube. Et pluraliter קְשָׁתוֹת Ies. 13. Et arcubus pueros allident. In statu regiminis & affixorũ קַשְּׁתוֹת Ies. 5. Et oẽs arcus eius extẽti. Ps. 37. Arcus eorũ confringent.

קַשָּׁת Ars arcuaria, id est totius rei, quæ ad arcum attinet. Et est nomen generale. Gen. 21. Et factus est magister arcuariæ.

קַשְׂקֶשֶׂת Squama, squamatura, à perplexitate, & pertinacia, quia difficulter penetratur, & pertinaciter adhæret corpori. Leuit. 11. Omne, cui est pinna & squama in aquis. Et pluraliter forma fœminea קַשְׂקְשׂוֹת Ezech. 29. Et adherere faciã piscẽ fluminũ tuorum squamis tuis. Et pluraliter in forma masculea קַשְׂקַשִּׂים squamæ in lorica à similitudine & conditione piscium. Iosue. 7. Et lorica squamarum erat indutus.

1424 קשה

Inde nomẽ קְשׂוֹת quod semper pluraliter legit̃, & significat uasa ad mensam sacrã in tabernaculo parata ex auro mũdo, quibus libabat̃. Num. 4. Et super mensam facierum expandent uestem hyacinthinam, & ponent super ipsam patinas, cochlearia, & cyathos, & cãtharos fusionis. 1. Par. 37. Pro fuscinulis, & phialis & cantharis aurũ mundũ. ubi tamen cũ puncto dextro est scriptum. Exo. 37. Et fecit uasa quæ essent super mẽsa, patinas eius, & cochlearia eius, & cyathos eius, & cãtharos, quibus fundebatur ex auro mundo. Et cum affixo manet inuariatum. Exod. 25.

Et facies patinas eius,& cochlearia eius,& cātharos eius, & cyathos eius, quibus fundebatur cum eis &c.

1425 קשח Legitur tantum bis in sacra scriptura,& in tertia coniugatione הִקְשִׁיחַ & significat abhorrere.Iob 39.Et abhorrere fecit filios eius tanquam non essent sui. Iesa. 63.Quare errare facis nos Iehoua à uijs tuis,abhorrere facies cor nostrum à timore tui, &c. Aliqui tamen alij putant hoc uerbum idem significare, quod קָשָׁה duriter tractauit.

1426 קשט Firmitas,firmitudo,confirmatio,certitudo,firmamentum,fides.Et quidem Gellius quoq; dixit firmamentum pro fide.Psalm.60.Dedisti timentibus te signum, ut extollatur propter firmamentum, Sæla. Legitur etiam in forma קֹשְׁטְ Prou. 22.Vt ostenderem tibi firmamentum uerborum ueritatis,ut referres sermones ueritatis mittentibus te.

קְשִׁיטָה Numus,seu grossus,qui fuit signum, & firmamentum contractus mutui. Genesis 33.Et emit partem agri,ubi tetendit tabernaculum suum de manu filiorum Hamor patris Sichem pro centū grosso,id est grossis.Iob 42.Et dederūt ei quisq; grossum.

1427 קָשַׁר In prima coniugatione,significat primo ligare,alligare simpliciter,atque in hoc significandi modo Chaldæus semper uerbo קְטַר idem significante reddidit.Genesis 38. Accipiens obstetrix ligabat super manum eius coccineum. Deuterono. 6.Ligabis ea in signum super manum tuam. Ieremiæ. 51.Et cum absolueris legendo librum istum, liga super eum lapidem.Iob 40.An ludes cum eo,quasi cum auicula, uel ligabis eum, quasi puellas tuas, ubi de ornamentorum applicatione loquitur. Iosue 2.Ligabis funiculum illum in fenestram.Iob 39.An ligabis unicornem in sulcum fune suo.

Secundo, dicitur de animorum colligatione, & tum Hebræis idem significat, quod Latinis coniurare,conspirare,facere ligam. Et tum Chaldæus transtulit uerbo מְרִיד id est,rebellauit..1.Reg. 16. Ligam fecit Simri,& percussit regem.2.Reg. 10.Ligam feci cōtra sustentatorem meum.Nehemiæ 4.Et ligam fecerūt omnes simul,ut uenientes oppugnarent Ierusalem. Amos 7. Ligam fecit contra te Amos in medio domus Israel.

Participium præsens pluralis numeri קֹשְׁרִים conspirantes, coniurati, colligati. 2.Sam.15.Achitophel est inter cōiuratos.2.Reg.21.Et percussit populus terrę omnes coniuratos contra regem Amon.

Participium præteritum קָשׁוּר & pluraliter קְשֻׁרִים Genes.30.Et ligatæ oues erāt ipsius Iacob,id est habentes maculas ligantes gregem. Et in genere fœminino קְשׁוּרָה Genes.44.Et anima eius ligata est cum anima huius.Prouerb.22.Stultitia ligata est in corde pueri.

In uoce passiua נִקְשַׁר 1.Sam.18.Et anima Ionathan ligata erat cum anima Dauidis.Nehemiæ 4.Et ligatus est totus murus.

In secunda coniugatione קִשֵּׁר Iob 38.Num ligabis iucunditates plaustri. Iesaiæ 49.Quoniam omnibus ijs uelut ornamento uestieris,& alligabis ea sicut sponsa.

Participium præteriti temporis מְקֻשָּׁרוֹת Gen.30. Grex ligandorum, id est,quæ debebant fieri ligatæ.

In quarta coniugatione הִתְקַשֵּׁר 2.Paralip.24. Coniurauerunt contra eum serui eius.2.Reg.9.Et coniurauit Iehu filius Iosaphat filij Nimsi contra Ioram.

Participium מִתְקַשְּׁרִים 2.Paralip.24.Et isti sunt coniurati illi contra ipsum.

INDE NOMINA.

קֶשֶׁר Liga,conspiratio,coniuratio.Chaldæus מְרָדָא id est rebellio.2.Sam.15.Et erat liga ualida.2.Reg.10.Et clamaui liga,liga. Iesa.8. Ne dicatis liga. Iere.11. Inuenta est liga inter uiros Iuda. Et cum affixo mutat prius sægol in hirik, & alterū in seua. 2.Reg.16.Liga eius quam colligauit.

קִשֻּׁרִים Ligamēta,ligacula,ornamēta,quibus uirgines & sponsæ sese ornant.Et pro tenijs commode accipi potest.Iesa.3.Fimbrias & tenias,scilicet strictiores. Et cū affixo. Iere.2.Nū obliuiscet uirgo ornatus sui,aut spōsa teniarū suarū. Chaldæus קִשּׁוּטָהָא.

DE NOMINIBVS POLYSYLLABIS ET PEREGRINIS.

1428 **קִיקָיוֹן** Hieronymus hederam uertit, quanquam in Cōmentarijs ſcribat ꝙ Latinus ſermo hanc ſpeciem arboris non habeat, & naſci creberrime in Palæſtina, lata habens folia in modum pampini, mirumq́ in modum ſi ſementem ieceris cito cōſota, in arborem conſurgere, ita ut intra paucos dies, quam herbam uideras, arbuſtulam ſuſpicias, & in lingua punica ſiue Arabica dici אֶלְכַּרוּעַ hactenus ille. Quæ ſi uera eſt ipſius deſcriptio, certe cucurbitæ ſimilior erit, ꝙ hederæ, utrūq́ illos rideat qui cucurbitam ſignificare dixerunt. Et arbitror dictam à fructu, quem excauatum habet, & habere ſignificatione cognationem cum uerbis נָקַה & נָקַק quæ uacuitatem ſeu cauitatem ſignificāt. Ionæ 4. Et diſpoſuit Iehoua deus cucurbitam. Et mox iterum, Et lætatus eſt Ionas ſuper cucurbita, &c.

1429 **קַלְשׁוֹן** Inſtrumentum ruſticum, quod quidam furcam, alij ſarculum reddiderunt. Veriſimile eſt originem traxiſſe à uerbo קָלַשׁ & dictum à leuitate ac politia, ſeu quod minime politum. Et legitur ſemel. 1. Sam. 13. Et uomerū, & triplicati ſarculi, id eſt habentis tres dentes.

1430 **קַרְסֻלַּיִם** Nomen dualis numeri, tali. 2. Samu. 22. & Pſal. 18. Dilatabas paſſus meos, & non uacillauerunt tali mei.

ר

Pſal. 34.

רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה׃

1431 **רָאָה** Oculis, uel animo apprehendit rem aliquā obiectam. non poteſt autem in prima cōiugatione uoce actiua reddi uno uerbo cōmodius, niſi uerbo uidendi. Et ut uerbum uideo Latinis conſtruitur cum accuſatiuo, ita uerbum רָאָה in lingua Hebræa proprie regit poſt ſe accuſatiuum mediāte articulo אֵת uel ſine eo, uel cum pronominibus affixis, magnamq́ habet ſignificatiōe cognationem cum uerbo אוֹר. Deinde contrariam habet ſignificationem uerbo יָרֵא Nam ut uerbum יָרֵא obiectum oculis, & animo auerſari ſignificat, ita hoc uerbum רָאָה oculos, uel animum intendere in obiectum, & id apprehendere ſignificat. Geneſis 29. Laborem manuū mearum uidit deus. 2. Samuelis 14. Et faciem regis non uidit. 2. Regum 13. Quia uidit preſſuram Iſrael. Eccleſ. 1. Cor noſtrum uidit ſapientiam. Nehemiæ 9. Vidiſti afflictionem patrum noſtrorum. Gen. 29. Et factum eſt poſtquam uidit Iacob Rachel filiam Laban. cap. 37. Vade nunc, & uide pacem fratrum tuorum. Exod. 2. Et uidit eum, quòd pulcher eſſet. Prouerb. 7. Et uidebam. Item figurate pro experiri, ſentire ſumitur. Ieſa. 44. Caleo, uidi ignem. Iere. 17. Et erit ſicut arbor plantata iuxta aquas, & iuxta riuum emittet radices ſuas, non uidebit ſi uenerit æſtus, eritq́ folium eius uiride. Aliquando de ſpirituali uiſione dicitur, qualis eſt Prophetarum. Ieſa. 30. Qui dicunt uidentibus nolite uidere. Ezech. 1. Et uidebam, & ecce uentus turbinis uenit. Ioel. 2. Iuuenes ueſtri uiſiones uidebunt.

Eſt & hoc obſeruandum, ꝙ imperatiuus huius uerbi ſæpe uſurpatur pro aduerbio demonſtrandi, en, ecce. 1. Sam. 15. Vide, uerba tua bona ſunt & recta. 1. Sam. 25. Vide obediui uoci tuæ. Geneſ. 27. Vide odorem filij mei. Pſal. 84. Clypee noſter, uide Deus. Iere. 2. Videte uerbū Iehoua. Quando cōſtruitur cū datiuo mediāte articulo lamed, tū idē ualet, quod Latinis cōpoſitū Prouideo. Gen. 22. Iehoua prouidebit ſibi holocauſtū. 1. Sam. 16. Quoniā ꝓuidi inter filios eius mihi regē. Pſ. 64.

Narrans

Narrant quomodo absco͂dant laqueos, dicentes quis prouidebit eis. Semel tamen simpliciter ponitur. 1. Sam. 16. Homo uidet in oculos, deus autem uidet in cor.

Quando construitur cum præpositione beth, tum usurpatur bifariam, uel in bo͂nam partem pro uidere optata cum uoluptate. Num. 22. Videbant in me. Psal. 54. Et in inimicos uidit oculus meus. Psal. 118. Ego uidebo in osores meos. Iob 20. Ne uideat in uiuos. Micheæ 7. Educet me in lucem, & uidebo in iustitiam meam. Vel in malum, pro uidere aduersa cum tristitia, & dolore. Gen. 21. Non uidebo in mortem pueri, & sedem ex aduerso leuauit uocem suam, & fleuit. cap. 29. Vidit Iehoua in afflictionem meam. cap. 44. Nisi forte uidere uelim in malum, quod inueniet patrem meum. Num. 11. Vt non uideam in malum meum. Tamen etiam absolute autem cum aliis casibus sumitur in bonam partem. uidere cum gaudio & uoluptate. Ies. 53. Post laborem animæ suæ uidebit, saturabitur. & cap. 60. Tunc uidebis, & difflues, &c. Gen. 6. Et uideru͂t filij Dei filias hominu͂ &c. Est & alia phrasis, & quidem singularis in infinitiuo huius uerbi, quæ legitur 2. Reg. 23. Et occidit eum in Megeddo cum eum uidisset, &c. Vide infra in quarta coniugatione, in qua usitatior est hæc phrasis.

Participium præsens masculini generis רֹאֶה Gen. 13. Omnem terram, quam tu uides, dabo tibi. & cap. 31. Video ego faciem patris uestri. Ierem. 1. Quid tu uides Ieremia, & dixi baculum amygdali ego uideo. 1. Samuel. 9. Olim in Israel sic dicebat aliquis cum iret inquirere Deum, uenite & ibimus ad uidentem, nam qui hodie propheta, uocabatur olim Vide͂s. 2. Paralip. 16. In illo tempore uenit Anani uidens ad Assa. Gen. 19. Tu deus uides me quia dixit, nonne etiam hic uidi post uidente͂ me. ubi prius habet hatephcametz pro holem. Et cum affixis. Iob 7. Nec aspiciet me oculus uidentis me. Iesaiæ 47. Non est uidens me. & cap. 20. Quis uidet nos. Et pluraliter רֹאִים Exod. 20. Et uniuersus populus erant uidentes uoces & lampades. Iud. 13. Et Manoach, & uxor eius uidebant. Num. 14. Omnes uiri uidentes gloriam meam. Iesaiæ 32. Et non caligabunt oculi uidentium. cap. 30. Qui dixerunt Videntibus, id est Prophetis. In statu regiminis & affixorum. Esther 1. Vide͂tes faciem regis. Eccles. 7. Videntibus solem. 2. Reg. 25. Ex uidentibus faciem regis. Iob 20. Videntes eum dicent, ubi est? Iesa. 14. Videntes te. Psal. 22. Omnes uidentes me subsannabunt me. Et in genere fœminino רֹאָה Prouer. 20. Oculus uidens. Et pluraliter רֹאוֹת Gen. 45. Ecce oculi uestri uident. Iere. 42. Sicut oculi tui uident nos.

Participium præteritu͂ fœminini generis, pluralis numeri רְאוּיוֹת Esther 2. Vt darentur ei septem puellæ uisendæ, alij, speciosæ, spectabiles, formosæ.

In uoce passiua נִרְאָה Genes. 1. Et uideatur arida. & cap. 8. Et uisa sunt cacumina montium. Exod. 16. Et ecce gloria Iehoua uisa est in nube. Exod. 34. Et uir non uideatur in toto monte.

Est & hic obseruandum, quòd quando persona nominatur à qua procedit ipsa uisio, aut quæ alteri apparet, tum non construitur cum ablatiuo mediante præpositione mem, more aliorum passiuorum, sed cum præpositione אֶל unde apparet, quòd sicut ab initio dixi, uerbum hoc actiuè significat apprehendere obiectum aliquod, uel oculis carnalibus, uel animo, ita passiue significat ad aliquem deferri uisionem. Genes. 18. Et uisus est ad eum Iehoua in querceto Mamre. cap. 48. Deus omnipotens uisus est ad me in Luz. Exod. 3. Et uisus est angelus Iehoua ad eum in flamma ignis. Leuit. 13. Et uidebitur ad sacerdote͂. Psal. 90. Videatur ad seruos tuos, opus tuum, & decor tuus super filios eorum.

Deinde, & hoc scias quòd interdum construatur cum datiuo mediante articulo lamed. Iere. 31. Procul Iehoua est uisus mihi. Exod. 13. Azyma comedetur septe͂ diebus, & non uideatur tibi fermentum, neq; uideatur tibi fermentum in cunctis terminis tuis. Leuit. 14. Quasi plaga uidetur mihi esse in domo.

Construitur tamen cum accusatiuo mediante articulo אֶת sed rarius. Deut. 31. Quando conuenit cunctus Israel ad uideri faciem Iehoua dei tui. ubi etiam he characteristica passiuæ uocis abiecta est.

Partici-

Participium præſens מֵרְאָה Gen.35.Facias ibi altare Deo,qui uideret ad te, cum fugeres à facie Eſau fratris tui.

In ſecunda coniugatione uoce actiua רָאָה Ezech.28.Ante reges poſui te ad uidendum in te.

In uoce paſſiua רֻאָה Iob 33.Defecit caro eius,ne uideri poſſit, & prominent oſſa eius,quę non uidebantur.

In tertia coniugatione הֶרְאָה uidere fecit,id eſt oſtendit.Et regit poſt ſe accuſatiuum.Gen.41.Et hoc uerbum quod loquutus ſum ad Pharaonem,eſt id,quod deus facturus eſt,& uidere fecit Pharaonem.& cap.48.Et uidere fecit me deus etiam ſementuum.Exo.9.Et quidem propter hoc conſtitui te propter uidere facere te potentiam meam.Exo.33.Videre fac me obſecro gloriam tuam. Num.8.Iuxta uiſionem,quam uidere fecit Iehoua Moſen.Pſal.4.Quis uidere faciet nos bonū. Pſ.59. Videre faciet me in obſeruatores meos.

Participium præteritū maſculini generis מָרְאֶה Exo.25.Vide igitur,& fac iuxta exemplar eorū quod tu uideri factus es in monte. Et in genere fœminino מוֹרְאָה uel מָרְאָה quæ quia in naturam nominum abeunt,ideo infra ponentur.

In uoce paſſiua הָרְאָה Leuit.13.Et uideri facta erit ſacerdotem, id eſt, oſtendetur ſacerdoti.Exod.26. Et ſecundum exemplar,quod uideri factus es in monte.Deut. 4.Tu uideri factus es uidere ad ſciendum.

In quarta coniugatione הִתְרָאָה Geneſis 42.Dixit Iacob filijs ſuis,cur uidetis uos mutuo.2.Reg.14.Veni ut uideamus nos inuicē facietenus.Et mox iterū:Et aſcendit rex Iſrael,& uiderūt ſe facietenus ipſe & Amaziahu rex Iehuda ſind einander vn der die augen gezogen, cōgreſſi ſunt.uide ſupra etiā hāc phraſin in prima cōiugatiōe.

INDE NOMINA.

רֹאֶה Viſio.Ieſaiæ 28.Errauerunt in uiſione.Et cum affixo.Gen.16.Nonne etiam hic uidi poſt uiſionem meam.

רְאִי Alij uitrū,alij ſpeculū.Iob 37.Extēdes cū eo nubes ſolidas,uelut uitrum fuſum.

רֹאִי Viſio,uiſus.1.Sam.16.Et pulcher uiſu.Iob 33.Defit caro eius à uiſione,id eſt, ne uideri poſſit.Nahum 3.Proijciam ſuper te abominationes, & infatuabo te, & ponā te uelut uiſum,id eſt monſtrum.

רָאָה Nomen auis ab acumine uiſus.Hieronymus uulturem reddidit.Deut.14.Pro quo Leuit.11.ſcriptum eſt דָּאָה.

מַרְאֶה Forma & genere maſculino,uiſus,uiſio,uiſum. Gen.2.Fecit Iehoua deus germinare omnem arborem de humo deſiderabilem ad uiſum.cap.12.Scio equidem quòd tu ſis mulier pulchra uiſu.cap.41.Deuorabant uaccæ illæ malæ uiſu, atq; tenui carne ſeptem uaccas pulchras uiſu.Exod.3.Diuertam nūc, ut uideam uiſionem hanc magnam,quare non comburatur rubus.Num.8.Iuxta uiſionem,quam uidere fecit Iehoua Moſen.2.Sam.23.Ipſe percuſſit Ægyptium,uirum uiſu.Ieſaiæ 53. Videbamus ipſum,& non erat uiſus.Ezechiel.41.Viſio,ſicut uiſio. Et in ſtatu regiminis מַרְאֵה Exo.24.Et uiſio Iehoua uelut ignis ardens in cacumine montis. Leuit.13.Et uiſio plagæ profundior erit.Ieſa.11.Non ad uiſionem oculorum iudicabit. In ſtatu affixorum.Leuit.13.Et profundior non uiſio eius,quàm cutis.Iob 41. Ecce ſpes eius mendax facta eſt,& non tolletur ad uiſionem eius. Et pluraliter מַרְאִים Et cum affixis.Iob 40. Non etiam ad uiſiones eius abijcietur. Ezechielis 1.Viſio earum. Danielis 1.Et conſpiciantur coram te aſpectus noſtri. Et in forma fœminina מַרְאָה Numeri 12.In uiſione ad ipſum faciam me notum.1.Sam.3. Et Samuel timuit indicare uiſionē ipſi Eli.Dan.10.Et uiri qui erāt mecum non uiderunt uiſionem. Et pluraliter מַרְאוֹת Geneſ.46.Et loquutus eſt deus ad Iſrael in uiſionibus noctis.Ezech.1.Et aperti ſunt cœli,& uidi uiſiones dei.Exod.38. Et faciebat labrū æreum,& baſim eius æream in uiſionibus militantium, quæ militabant ad oſtium tabernaculi teſtimonij,id eſt, in feneſtris.

רְאוּת Viſum,uiſio.Eccl.5.Niſi uiſio oculorū eius. Et pluraliter רְאוֹת Ieſ.42.Viſiōes ſunt multę,& tamē nemo obſeruat,apertio auriū,& nemo audit. Et in ſtatu regiminis

ראֻת 2.Paralipom.26.In diebus Zachariæ intelligentis in uisionibus dei.

מוֹרָאת Nomen participiale tertiæ coniugationis.Zoph.3. Vę monstrosæ & pollutæ.

מֻרְאָת Vesicula in animali,quod prostet ad conspectum.Leuit.16.Et tollet uesiculã eius cum pluma.

מַמְרֵא Nomen proprium uiri,à quo extructum fuit & plantatum quercetum, quod ab ipso appellationem obtinuit,quanquam Hieronymus putet nomen esse appellatiuum.Genesis 18.Et uisus est ad ipsum Iehoua in querceto Mambræ.

1433 רָאַם Legitur uerbaliter in ista forma tantum semel, & congruit significatione cum אָרַם רוּם רָמַם & רָמָה quæ,ut forma tantum,ita quoque modo significandi inter se uariant.significant autem omnia leuationẽ,eleuationem. Zach. 14. Et eleuabitur & habitabitur in loco suo.

INDE NOMINA.

רְאֵם Animal sęuum & ferum,sic dictum,quod cornu in altum eleuet, & nos Monocerotam,seu unicornẽ esse putamus. Num. 23.Sicut fortitudines unicornis,illi.Deuteron.33.Et cornua unicornis cornua eius.Legitur tamẽ interiecta litera iod,quiescente tamen רְאֵים Ps.92.Et exaltabitur ut unicornis cornu meum. Legitur tamen loco aleph,litera iod quiescẽs רֵים Iob 39.Num uolet unicornis seruire tibi,aut pernoctabit ad præsepe, aut ligabis unicornem ad sulcum fune suo. Et pluraliter רְאֵמִים Psal.29.Et saltare fecit eos sicut uitulum Libanum,& Sirion,sicut filium unicornium. Iesaiæ 34.Et descendent unicornes cum eis. Legitur tamen semel רֵמִים Psal.22.Et à cornibus unicornium exaudiendo libera me.

רָאמוֹת Aliĳ corallium esse uolunt,fortasse à similitudine cornu unicornis,quod propemodum refert.Ego unicornu,quod magno in precio etiamnum habetur.Iob 28. Ramoth,& Gabis non prædicabitur.Ezech.27.Syria negociatrix tua propter multiplicem facturam tuam,Rubinum,purpuram,& polymitã,& byssum,& Ramoth, & Cadcod dedit in mercatus tuos.

1434 רֹאשׁ Caput.Et quia caput in corpore humano est membrum summum,& præcipuũ etiam alię res summę & pręcipuę hoc nomine dicuntur.Et in singulari numero seruat ubiq; & semper holem immutabiliter.Leuit.4. Sustinebit manum suam per caput iuuenci.Iudicum 9.Et proiecit mulier quędam,fragmen lapidis molaris super caput Abimelech.1.Samuel. 17.Et accepit Dauid caput Philistæi 2.Sam. 3.Num caput canis sum ego. Secundo pro persona simpliciter per synecdochen, pars principalior pro toto.Iud.5.Diuident spolium puellę capiti uiri, id est, personæ uirili. Tertio pro persona,quæ ut caput in corpore humano summum est,& cętera mẽbra corporis ratione gubernat, ita ipsa in familia seu politia summam administrationem habet,ideoq; licebit uertere Latine,uel capitaneum, uel summatem.Num.14.Ponemus caput,& reuertemur in Ægyptum.cap.25.Filia Zur capitis plebium.Iudic.11.Et sis nobis in caput.1.Paralipom.15.Ioel erat caput,& Saphan secundus.Psal.110.Cruentasti caput super terra multa.Paulus Apostolus Christum uocat caput Ecclesiæ. Ephesios 1. Quarto pro summitate cuiuslibet rei.Gen.47.Et incuruauit se Israel ad caput lectuli. Exod.17. Ego sto super capite collis.& cap.19.Ad caput montis.Num.23.De capite petrarum uidebo eum.1.Reg.7.Et coronæ,quæ erant super capite columnarum. 1.Reg.8.Caput rotundum erat throno.Esther 5.Et attigit caput sceptri.Prouerbiorum 23. Sicut qui iacet in capite mali.1.Regum 21.Et collocate Naboth in caput populi.1. Paral.16. Tunc posuit Dauid in capite ad celebrandum Iehoua. Prouerbiorum 1. In capite multitudinis uocabit.Iob 29.Et sedebam in capite.Threnorũ 1. Facti sunt aduersarĳ eius in capite.1.Samuelis 9.Et dedit illis locum in capite inuitatorum.Iob 22.Et uide caput stellarum quàm sublimes sint.& cap.24.Et uelut caput aristæ succidentur. Quinto,sæpe metaphorice usurpatur.Iesaiæ 1.A planta pedis usque ad caput,non est in eo integri quicquam.Gen.3.Ipsum obruet tibi caput. Ps.110.Propterea exaltabit caput.Gen.40.Et fecit Pharao conuiuium omnibus seruis suis,& leuauit caput principis pincernarum, & caput principis pistorum in medio seruorum

rum suorum.2.Regum 25.Leuauit Euilmerodach rex Babylonis eo anno quo regnare cœperat caput Iehoiacin regis Iehuda de carcere. Sexto pro summitate substantiue,uel adiectiue pro præcipua,potissima. Exod.30.Et tu accipe aromatum caput,uel quę sunt caput.Iosue 11.Quoniam Hazor antea erat caput omnium regnorum istorum.Iesaiæ 7.Caput Syriæ Damascus& caput Damasci Razin.cap.9.Et excindet Iehoua ex Israel caput & caudam.Ezechielis 27.In capite omnis aromatis.Psal.18.Factus est in caput anguli.Psalm.119.Caput uerbi tui est ueritas.Adiectiue 2.Regum 25.& Ieremię 52.Et accepit magister macellariorum ipsum Saria sacerdotem summum illum.1.Paralipom.27.Beniahu filius Iehoiada sacerdos summus.Psal.141.Vnguentum capitale nequaquam franget caput meum.1. Samuelis 13.Caput unum respiciebat ad uiam Ophra,id est,unum agmen,seu una acies.

Septimo,est temporis.Exod.12.Mensis iste sit uobis caput mensium, primus sit uobis inter mēses anni.Prouerbiorum 8.A capite,à primordijs terrę.Eccl.3.Quod fecit deus à capite usq; ad finem.Iesaiæ 41.Quis annūciauit à capite, ut sciamus.& cap.48.Non à capite in abscondito loquutus sum. Octauo,pro summa multitudinis partium.Exod.30.Si leuaueris caput filiorum Israel iuxta censitionē eorum.Numeri 1.Leuate caput uniuersæ congregationis filiorum Israel, id est, summam.Et Apostolus Paulus ex ista phrasi & nomine facit uerbum ad Ephes.1. Vt capitularet omnia per Christum,id est,ad caput seu summam reuocaret omnia.

Nono,amaritudo præcipua,quæ est,in aspide,id est, fel uenenatum, & bilis,& biliosum uenenum.Deut.32.Furor draconum,uinum eorum,&fel aspidum crudele. Deinde nomē est herbæ uenenatissimæ,quæ in agris copiosissime prouenit, istis nostris terris incognitæ.Oseæ 10.Et germinabit sicut fel iudicium super areis agri.Deut.29. Radix fructificans fel,& absinthium. Petrus apostolus ad hunc locū respiciens Simoni mago dicit Actorum 8.In felle amaritudinis & colligatione iniquitatis uideo te esse.ubi duas in Hebręo uoces una,ut solet,explicat.significās illum prorsus infectū contagiosa impietate. similiter [redacted] ad Hebræos cap.12.ita reddidit.Pacem sectemini cum omnibus,& sanctimoniam,sine qua nemo deum uidebit,curam agentes,ne quis sit,qui deficiat à gratia dei, ne qua radix amarulentiæ suppullulans obturbet,& per hanc inquinentur multi,&c.Et de tali etiam nonnulli intelligunt quo acetum Christo mixtum fuit,ut in cruce suspensus biberet,sicut & spiritus sanctus ante futurum prædixerat. Psalm.69.Et dederunt in carpsellum meum fel,& in siti mea potauerunt me aceto.At Christus sciens uoluntatem patris sui,ꝙ non ueneno,sed morte crucis moriendum sibi esset potum recusauit,& obediens factus usq; ad mortem, mortē crucis sustinuit. Tertio,de cuiuslibet rei acerbitate figurate dicitur.Ieremię 8.Et potauit nos aqua fellis.Threnor.3.Et circumdedit felle & defatigatione.Et iterū: Recordare afflictionis meæ, & defectionis,mei absinthij & fellis.Amos 6.Vertistis in fel iudicium, & fructum iustitiæ in absinthium.Et scribitur semel cum uau loco aleph רוֹשׁ Deut.32. Vuæ earum uuæ fellis,botri amaritudinum. Et in statu regiminis manet, ut supra dixi inuariatum.Gen.48.Et posuit super caput Ephraim, qui erat iunior, & sinistram suam super caput Manasse.Ionæ 4.Percussit sol super caput Ionæ. Similiter in statu affixorū nihil mutat.Leu.9.Nō circūcidetis angulū capitis uestri.1.Sam.28. Propterea custodē capitis mei ponā te.i.corporis,pars pro toto.similiter Dan.1. Et dānabitis caput meū apud regem.Gen.11.Et turrim, & caput eius in cœlum. cap.28. Et ecce scala constituta in terram,& caput eius attingebat in cœlum.& cap.40.Sustollet Pharao caput tuum. Psal.3.Et exaltans caput meum. Et pluraliter mutat ubiq;,& semper holem in cametz רָאשִׁים Exo.18.Et elegit Moses uiros uirtutis ex omni Israel,& posuit eos capita super populum.1.Paral.7.Et Isbom, & Samuel erant capita in domo patrum suorum.Gen.2.Et fluuius egrediebatur ex Eden ut irrigaret hortum,& erat in quatuor capita.Iud.7.Et diuisit trecentos in tria capita.1. Sam.13.Et egressus est prosternator ex castris Philistæorū cū tribus capitibus. Iob 1.Chaldæi posuerunt tria capita,id est,agmina. In statu regiminis רָאשֵׁי Exod.6.

Hæc sunt capita patrum Leuitarum in familijs eorum. Genes. 8. Et uisa sunt capita montium. 2. Samuelis 5. In capitibus mororum. 1. Reg. 8. Vt uiderentur capita uectium. Ezech. 6. In omnibus capitibus montium. In statu affixorum etiam seruat cametz. Deut. 1. Et ponam eos in capita uestra. & cap. 29. Capita uestra, baculi uetri, seniores uestri, & baculiferi uestri. Psal. 24. Eleuate portæ capita uestra. Psalm. 139. Et mihi quam preciosæ sunt cogitationes tuæ, quàm inualuerunt capita earum, id est, summæ.

רִאשׁוֹן Nomen masculini generis, primus, prior, & est temporis. Gen. 8. In primo. & cap. 25. Et egressus est prior ruffus. Exod. 12. Primus ipse sit uobis inter menses anni. Iudicum 20. In die primo. Iob 15. Num primus hominum natus es? Iesaiæ 44. Ego primus, & ego postremus. Et pluraliter רִאשֹׁנִים Exo. 34. Sculpe tibi duas tabulas, sicut priores. Zachariæ 7. Quæ prædicauit Iehoua per manum prophetarum priorum. Et in genere fœminino רִאשֹׁנָה Ios. 2. Quoniam illis erat sors prima. Iudicum. 2. Sicut bello primo. sumitur tamen plerunq; substantiue. Gen. 13. Quod ibi fecerat in principio. Num. 10. Et profecti sunt in principio. Deut. 13. Manus tua sit in eum in principio. Et quando cum uerbo construitur sine præpositione, usurpatur aduerbialiter. Gen. 33. Et posuit famulas & liberos earum principio. Numeri 2. Principio proficiscētur. 1. Reg. 18. Et facite primo. Et pluraliter רִאשֹׁנוֹת Gen. 41. Septem uaccas priores. Iesaiæ 41. Priora, quæ fuerunt, indicate.

רֵאשִׁית Principium. Estq; temporis & dignitatis. Genesis 40. Et fuit principium regni sui Babel. & cap. 49. Principium roboris mei. Num. 24. Principium gētium Amalek. Leuit. 2. Oblatione principij offeretis ex eis ipsi Iehoua. & cap. 23. Et offeretis manipulum principij messis uestræ ad sacerdotem. Deut. 18. Principium frumenti tui, musti tui, olei tui, & principium uelleris ouium tuarum des ei. 1. Sam. 13. Et accepit populus de spolio oues, & armenta, principium anathematis ut sacrificaret. Ps. 78. Principium laborum in tentorijs Cham. Psal. 111. Principium sapientiæ timor Iehoua. Prouerbiorum 1. Timor Iehoua principium scientiæ. cap. 4. Principium sapientiæ est comparare sapientiam, id est, præcipua & summa sapientia, iuxta hoc Eccl. cap. 10. Principium dulcedinis fructus eius, id est, præcipua seu summa dulcedo. Gen. 1. In principio creauit deus cœlum & terram. Ieremiæ 28. In principio regni Zidkijahu. Iesaiæ 46. Qui annuncio à principio posterius. In statu affixorū manet inuariatum. Iob 8. Et in principium tuum modicum. cap. 42. Et Iehoua benedixit postremū Iob, plusquam principium eius. Et pluraliter רֵאשׁוֹת, Ezech. 36. Et melius faciam, quàm à principijs eius.

מְרַאֲשֹׁת Capitale, id est res quæ ponitur subter, uel super uel iuxta caput, siue necessitatis siue ornatus gratia. Gen. 28. Et accepit de lapidibus loci, & posuit capitale sibi, nos uocamus ceruical, seu culcitram. 1. Sam. 19. Et tegumentum caprarum posuit capitale eius, & cap. 26. Et ecce Saul iacebat dormiens in plaustriburgio, & hasta eius fixa erat in terra capitalis eius. 1. Reg. 19. Et ecce capitale eius erat ustulata in pruna. Et pluraliter in statu regiminis מְרַאֲשֹׁתֵי 1. Samuel. 26. Et accepit Dauid hastā, & uasculum aquæ, capitalia Saulis, id est, quæ fuerant ad caput Saulis. Et cū affixo. Ieremiæ 13. Dic regi, & dominæ, humiliemini, sedete, quia decidit capitalia uestra, corona magnificentiæ uestræ. ubi tamen sub mem est subscriptum pathah, & plurale pro singulari. dignitas uestra summa.

1435

רָבַב Multum fuit, multiplex fuit, multiplicatum fuit, siue quantitate, siue qualitate. Legitur ubique neutraliter, Congruitq; significatione cum uerbis רָבָה רָחַב רִיב nisi quod, ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Iesaiæ 54. Et multiplicabitur pax filiorum tuorum. Exod. 23. Et multiplicetur contra te bestia agri. 2. Samuel. 25. Hodie multiplicati sunt serui qui aufugiunt quisq; à facie sustētatoris sui. 1. Paral. 23. Et filij Rechabeam multiplicati sunt excellenter. Psal. 4. A tēpore, quo frumentum eorum, & mustum eorum multiplicata sunt. Ier. 46. Quia multiplicati sunt supra locustam. Gen. 49. Et exacerbauerunt eū, & multiplicati sunt, & aduersati sunt ei habentes sagittas. ubi est quantitatis passim.

INDE NOMINA.

רַב Et in distinctione sententiæ cum cametz רָב nomen masculini generis, & poni
tur substantiue, & adiectiue, estq; quantitatis, uel qualitatis, aliquando actionis
seu operationis. Genesis 24. Ecce paululum multum est nobiscum. Exod. 1. Popu-
lus filiorum Israel est multus. 1. Samuel. 26. Multus est locus inter nos, id est, latus,
patens. Numeri 16. Multum est uobis. Genesis 33. Est mihi multum frater mi, sit ti-
bi quod tuum est. Psal. 18. Emittit sagittas suas, & dissipat eos, & fulgura multum,
& terret eos. Psalm. 123. Quoniam multum facti sumus pudore. Exod. 34. Et ma-
gnus pietate & ueritate. 2. Samuelis 23. Magnus rebus gestis. Iesaiæ 63. Magnus
ad saluandum. Genesis 25. Et maior seruiet minori. Numeri 26. Et maiori multipli-
cabis hæreditatem suam. & cap. 13. Num paruus sit, uel magnus. 2. Regum 25. Na-
busaradam magister Laniorum. Danielis 1. Et dixit rex Aspanat magistro Eunu-
chorum. Prouerbiorum 26. Magister parat omnia, id est, peritus artis suæ. Sic Iu-
dæi hodie uocant inter ipsos Magistrum, seu potius doctorem hoc nomine רַב Et
aliqui eorum addita litera iod רַבִּי antiquitus uero dixerunt רַבּוֹנִי Rabboni. si-
cut Ioannes euangelista testatur cap. 20. Rabboni, quod dicitur magister, &c. Et
pluraliter רַבִּים Gen. 21. Et peregrinatus est Abraham in terra Philistæorum die-
bus multis. Psal. 32. Multi dolores sunt improbo. Ies. 53. Erratum multorum porta-
uit. Ieremiæ 5. Conuocate contra Babel multos. Et in statu regiminis רַבֵּי Ierem.
41. Et magni regis, id est, magnates. Et cum affixo. Iob 16. Circumdederunt
me magnates eius. Et in genere fœminino רַבָּה Genes. 6. Quia multa malitia ho-
minum super terra. Numeri 11. Et percussit Iehoua in populo plaga magna ualde.
Psal. 110. Cruentabit caput in terra magna. i. lata. quod est caput ubiq; terrarum. Et
quando construitur cum uerbo siue nomine, tum aduerbiascit. Psal. 62. Non com-
mouebor multum. Et in statu regiminis רַבַּת 1. Samuelis 2. Et multa liberorum
infirmata est. Ieremiæ 51. Multa thesaurorum, id est, diues. Vsurpatur tamen bis in
abstracto pro multitudine, seu pleraq; parte seu maiore parte multitudinis, & uni-
uersitatis alicuius. 2. Paral. 30. Quia multitudo in ecclesia, qui non significati erant,
id est maior pars. Et mox iterū: Et multitudo ex Ephraim, id est, maior pars. Et quā
do construitur cum uerbo, tum aduerbiascit, sicut in statu absoluto. Psal. 65. Multū
ditabis eam. Psal. 120. Multū cohabitauit ei anima mea. Ps. 123. Quoniā multū satia
ta est anima mea subsannatiōe. Semel tamē habet in ultima cametz רַבַּת Psal. 129.
Multum presserunt me, à iuuentute mea. Sumit tamen interdum iod literam para
gogicam רַבָּתִי Thren. 1. Quomodo sedet solitaria, ciuitas multa populo, facta est
tanquam uidua multa in gentibus, id est, gloriosa & celebris multitudine populi.

רוֹב Cum uau, uel sine uau, multitudo, pluralitas, copia. Gen. 27. Et multitudinem fru-
menti, & musti. Iosue 9. Et calciamenta nostra inueterata sunt propter multitudi-
nem uiæ nimiæ. 1. Regum 3. Neque recensebitur præ multitudine. Iob 11. A multi-
tudine uerborum non respondebitur. Psalm. 51. Secundum multitudinem misera-
tionum tuarum dele transgressiones meas. Iesaiæ 1. Ad quid mihi multitudo sacri-
ficiorum tuorum. In statu affixorum mutat holem in kybutz. Licet semel tantū
sit in usu. Deut. 7. Non propter multitudinē uestram præ omnibus populis. i. excel
lentiam. Et pluraliter רֻבֵּי Oseæ 8. Scripsi ego magnalia legis meæ.

רְבִיבִים Nomen pluralis numeri, generationes, stillę, & est collectiuū, significans deplui-
tionem, quæ neq; ros est, neq; densa pluuia. sed quæ lente cadit, & eius guttę cerni
possunt. Deu. 32. Et sicut destillatio super gramen. Psal. 65. Cum destillatione lique
facis eam. Psalm. 72. Sicut depluitio, irrigatio terræ. Ieremiæ 3. Prohibita est destil-
latio, & serotinus imber non fuit. & cap. 14. Aut cœli dabunt destillationē. Mich.
5. Sicut ros à Iehoua, sicut destillatio super gramen.

רִבּוֹ Nomen numerale. Et si absolute ponitur, significat myriaden, id est, decem millia,
habens appellationem à multitudine. Nō enim maior est numerus. 1. Paralipom.
29. Et drachmas decem mille, & æris decem mille. Et cum adiuncto nomine nu-
merali totidem myriades facit, ut Ionæ 4. Et ego non misererer super Nineue ciui-

tate magna,in qua sunt plures quàm duodecim myriades hominum, id est, duodecies mille millia hominum. Et secundum ueterem nostram translationem centum & uiginti millia hominum.

רִבּוֹא Eiusdem est cum רִבּוֹ significationis,hoc est,significat etiam Myriaden,id est, decẽ millia,sed legitur cum numerali monadico,quod ut alia duplicat denarium. Esdræ 2. Et omnis aggregatio simul quadraginta millia. Et pluraliter רִבֹּאוֹת eodem modo se habet cũ monadico numero. Esdræ 2. Auri drachmas sexaginta millia, & mille. Et sine adiũcto numerali ualet ut רִבּוֹ id est, decem millia. Dan. 11. Et deijciet decem millia, & non roborabitur. sumitur tamen numerus finitus pro infinito.

רְבָבָה Congruit significatione cum רִבּוֹא & רִבּוֹ id est, myrias, hoc est, decem millia. Et similiter appellationem habet à multitudine. Et seorsim legitur. Leuit. 26. Et centũ ex uobis decem millia. Deuter. 32. Et duo fugarent decem millia. Iudicum 20. Atq; mille de decem millibus. Psalm. 91. Cadẽt à latere tuo mille, & decem millia à dextera tua. Canticorum 5. Insignitus prę decem millibus. Ezech. 16. Decem millia, uelut germen agri dedi te. Et in compositione, habẽs ante se אַלְפֵי Genesis 24. Tu sis in multa millia myriadum. Et in numero duali רִבֹּתַיִם bis dena millia binę seu duę myriades, multa millia duplicata. Psalm. 68. Currum dei bis dena millia. Et pluraliter רְבָבוֹת multæ myriades, multa dena millia. 1. Sam. 18. Et Saul dixit, attribuerunt Dauidi multa dena millia, & mihi attribuerũt millia. Et in statu regiminis רִבְבוֹת & רִבְבוֹת Deut. 33. Et hęc sunt multa dena millia Ephraim. Et iterũ: Et ueniet cum plusquam multis denis millibus sanctis. Psal. 3. Nõ timebo à multis denis millibus populi. Mich. 6. In multis myriadibus torrẽtibus olei. Et quando post se habet nomen אַלְפֵי tum prope innumerabilem multitudinem notat. Numeri 10. Conuerte Iehoua ad multa dena millia millium Israel.

INDE,

Participium præteritum secundæ coniugationis fœminini generis מְרֻבָּבוֹת Psal. 144. Oues nostræ millificantes multa dena millia parientes in uillis nostris.

1436 רבד Cõgruit significatione cũ uerbis רָצַף & רָבַס רָבַץ רָפַד nisi q; ut forma, ita modo significandi differant. Significat autem sternere ornatus gratia. Prouerbiorum 7. Stragulis straui lectum meum.

INDE NOMINA.

רָבִיד Stragulum, quale circum collum sternitur ornatus gratia. licebit uertere uel collare, uel torquem. Ezech. 16. Et stragulum circum collum tuum. Et in statu regiminis רְבִיד Gen. 41. Et posuit stragulum circum guttur eius.

מַרְבַדִּים Stragula, quibus ornantur lecti, Prou. 7. Stragulis straui lectum meum. & cap. 31. Stragula facit tibi, byssus & purpura amictus eius.

1437 רבה In prima coniugatione semper usurpatur neutraliter. congruitq; significatione cũ uerbis רָבַב & רִיב רָחַב significat enim multiplicari siue quantitate, siue qualitate. Deut. 30. Et uiues & multiplicaberis. cap. 8. Vt uiuatis & multiplicemini. Exod. 1. Ne forte multiplicetur. Et iterum: Et multiplicatus est populus. Genesis 1. Et auis multiplicetur in terra. & cap. 8. Et multiplicatæ sunt aquæ. Deuteron. 14. Et multiplicata fuerit super te uia, quod non poteris portare illud. 1. Samuelis 14. Quod non multiplicata est strages in Philistæos. Psalm. 16. Multiplicabuntur dolores eorum.

Participium præsens רֹבֶה Gen. 21. Et factus est multiplicans arcum, id est, extendens arcum seu magister arcus.

In secunda coniugatione רִבָּה Psal. 44. Et nõ multiplicas in precijs. Ezech. 19. In medio Leunculorum multiplicauit catulos suos. Iud. 9. Multiplica exercitum tuũ, & egredere. Thren. 2. Quem palmis tractaui, & multiplicaui, id est, extendi.

In tertia coniugatione הִרְבָּה multiplicauit, & semper actiuẽ usurpatur. Deut. 1. Iehoua deus noster multiplicauit uos. Oseæ 8. Et quia multiplicauit Ephraim altaria. Gen. 3. Multiplicando multiplicabo dolorem tuum. 2. Samuelis 18. Et multiplicauit sylua deuorando in populo. 1. Samuelis 22. & Psal. 18. Et oppressionibus tuis multipli-

multiplicabas me.2.Reg.21.Multiplicauit facere malũ in oculis Iehoua. Psalm.71. Multiplicabas magnificentiam meam.Prou.6.Non acquiescet etiam si multiplicaueris munus.Iesaiæ 9.Multiplicasti gentem.2.Samuelis 14.Memento rex Iehoua dei tui à multiplicando assertorem sanguinis,id est,ne assertor multiplicet sanguinem.Et regulariter debebat esse scriptum מהרבות.

Participium præsens מרבה Exo.16. Qui multiplicabat,& qui minuebat. Prou. 28.Qui multiplicat substantiam suam cum fœnore.Habakuk 2. Væ multiplicanti non sibi. Et in statu regiminis מרבה Leu.11.Omne gradiens super quatuor usq; ad multiplicans pedes.Iesaię 9.Ad multiplicationem principatus.ubi propter mysterium,scriptum extat mem finale & clausum pro initiali & aperto,deinde participium pro Infinitiuo להרבות ponitur.Ad multiplicandum. Et pluraliter מרבים 1.Paral.8.Et multiplicantes filios,& filios filiorum. Nehe.6. Etiam in diebus illis multiplicabant nobiles Iehuda epistolas suas.Eccles.6.Sunt multæ res multũ multiplicantes uanitatem. Et in genere fœminino מרבה Nehemiæ 9.Et prouentum suum multiplicat regibus.

INDE NOMINA.

רב Multitudo.2.Paral.24.At filij eius,& multitudo oneris super ipso.

הרב Multum,& constructum cum uerbo aduerbiascit.Psal.51.Multum laua me ab iniquitate,quanquam scriptum sit הרבה quasi legi debeat הרבה.

מרבה Multum.Ezech.23.Multum ad posse,ad ferendum seu portandum.

הרבה Nomen adiectiuum communis generis,& nominibus adiungitur utriusq; numeri tanquã in continuitate,quam distinctione sententiæ hanc formam seruat inuariatã.Gen.15.Merces tua multa ualde.Nehemiæ 4.Et puluis multus.Et iterum:Et opus multum.Ps.130.Multa apud ipsum redẽptio.Deut.3.Præter ciuitates dispersionis multas ualde.1.Reg.10.Et aromata multa ualde. Esdræ 10. Quoniã fleuerũt populus multo fletu.Itẽ substantiuè.Ier.42.Quoniam relicti sumus pauci de multis.2.Sam.1.At multi ceciderunt è populo.At quando cõstruitur cum uerbo,transit in naturam aduerbij.2.Reg.10.Achab coluit ipsum Baal parum,Iehu colet eum multum.Nehemię 4.Et doluit multum.Et quando à fronte accersit literam lamed induit naturam abstracti.Nehem.5.Pro omnibus uinũ pro multitudine. Et pluraliter הרבות Prou.25. Comedere mel plurimum,non est bonum.

מרבית Multitudo.1.Sam.2.Et omnis multitudo domus tuæ morient̃ uiri.2.Paral.9. Et ecce non est mihi nunciata medietas multitudinis sapientiæ tuę.1. Paral.12.Et adhuc multitudo eorum custodiunt custodiam domus Saul.i.maior pars eorum.2. Paralip.30.Quia multitudo populi,id est,maior pars populi.

תרבית Multiplicatio.Et hoc nomine uocant Hebręi usurã,quę est, quando quis pro uno modio,aut una ulna seu mensura plures accipit.Leuit.25.Non accipias ab ipso fœnus,nec usuram.Prou.28.Multiplicãs substantiam suã cũ fœnore,& usura. Ezech. 18.Ad fœnus non dedit,nec usuram accepit.Iudæi in Germania uocant hodie usuram corrupto uocabulo רבת.

תרבות Multitudo.Num.32.Ecce surrexistis ꝑ patrib.uestris, multitudo hominũ erronũ.

ארבה Locusta,nomẽ collectiuũ,& nomẽ habet à multitudine ꝙ agminatim & magna copia egredit̃.Exod.10.Et uentus orientalis aduexit locustam. Leuit.11. Hæc aũt comedetis,locustã iuxta speciẽ suam.Iud.6.Et tam ipsi,quàm pecora eorũ, & tentoria eorũ ueniebant quasi locusta in multitudine.Prou.30. Rex, non est locustæ, sed egredit̃ concidens uniuersa ipsa.Iob 31.Num strepitu terrebit eũ uelut locusta. Ps.72.Et dedit brucho florẽ eorũ,& laborẽ eorũ locustę.Ps.109. Excussus sum uelut locusta.Ex his iam citatis locis colliges descriptionẽ huius animalculi uerã & propriam.Cõsule quoq; si uoles Aristotelem.lib.4.cap.2. De historia animalium.

1438 רבך

Legitur de isto uerbo tantũ participium præteritũ tertiæ cõiugationis מרבכת ꝙ tamen nominaliter accipit̃. Et quantum colligere possum, cũ nomine ברכה ꝙ piscinam seu natatoriam:Item cum uerbo רכב ꝙ uehi significat,magnam habet affinitatem,& significat uectam in olei natatoria,quam alij frixã uerterũt.Leuit.6.

In sartagine, in oleo fiat uecta, quam adferes. & cap. 7. Et similam, uectam. Et 1. Paralipo. 23. pro instrumento, in distinctione sententiæ ponitur מַרְבֶּכֶת pro Sartagine & pro uectorio.

1439 רָבַע Quaternauit. Cognuit significatione cũ uerbo רָבַץ utrunque enim cubare significat, licet diuerso modo, nam רָבַץ notat cubitũ, qui contractis & cõpositis pedibus animaliũ, quietis causa fit, uerbi aũt huius רָבַע actus seu operatio, quatuor innixis pedibus more quadrupedũ ueneris exercendæ causa perficitur, unde à quaternario numero significationẽ accepit talis subactio, quasi dicas, quadrupedare. Leuit. 18. Nõ dabis ulli pecori concubitũ tuũ, ut contamineris cũ eo. Et mulier nõ stabit ante iumentũ, ut succumbat ei, quia nephas est. & cap. 20. Mulier ad quodcunque accesserit iumentum ut succumbat cum illo, occides mulierem & iumentum.

In tertia coniugatione הִרְבִּיעַ fit transitiuum. Leuit. 19. Iumentum tuũ non sinas concumbere cum altera specie. Et præter hos tres locos in hac obscœna significatione nuspiam legitur in tota Biblia.

Participium præteritum primæ coniugationis, quod tamen etiam nominis naturã induit רָבוּעַ quadratum, quadrũ. Exo. 30. Ipsum altare quadratũ erit. & cap. 39. Quadratũ fuit. Ezech. 43. Quadratũ erat in quatuor quadrangulis suis. Et pluraliter רְבֻעִים 1. Reg. 7. Omnes ianuæ, & postes quadratæ. Et in genere fœminino רְבֻעָה Ezech. 41. Et Basilicæ postis erat quadrata. Et isto nomine uocarunt Grammatici Hebræorum punctulum quadratum, qui ipsis nota est subdistinctionis.

In secunda coniugatione legitur tantum participium præteritum מְרֻבָּע Ezech. 45. Quadratũ circũquaque. Et in genere fœminino מְרֻבַּעַת Ezech. 40. Et mensus est atrium latitudine centũ cubitorũ, & longitudine centum cubitorum, quadratum, seu, per quadram. Et pluraliter מְרֻבָּעוֹת 1. Regum 7. Et circumferẽtiæ earũ, quadratæ, & non rotundæ.

רֹבַע Quartale, quartarius, quarta pars. Num. 23. Quis numerauit puluerem Iacob, & numerum quartarij Israelis, id est, quartam partem Israelis. 2. Reg. 6. Et quartariũ Kabi stercoris columbini quinque argenteis.

רֶבַע Quartale, quartarius, quarta pars. Exod. 29. Quarta pars Hin. 1. Sam. 9. Ecce inuenta est in manu mea quartale sicli argenti. Ps. 139. Semitã meam, & recubitum meum muniuisti. Et pluraliter רְבָעִים in statu affixi. Ezech. 43. Quadratũ erat in quatuor quadrangulis seu quadris, seu quadraturis suis.

אַרְבָּעָה Quatuor, nomen numerale cardinale, & à Grãmaticis iudicatur esse masculini generis, etsi in he terminetur. Gen. 2. Et erat in quatuor capita. & cap. 14. Quatuor reges cũ quinque regibus. Num. 7. Et quatuor iuuẽcos. Iungitur tamẽ sæpe nominib. fœminini generis. Gen. 46. Omnes animæ quatuordecim. Legitur etiã forma regiminis אַרְבַּעַת Num. 7. Duo plaustra, & quatuor boues dedit filijs Gerson. Iud. 11. Quatuor diebus in anno. 2. Sam. 21. Quatuor isti nati sunt ipsi Repha in Gath. Et cũ affixo. Ezech. 1. Et alæ eorum, quatuor ipsis. Et in genere fœminino forma masculina אַרְבַּע Leuit. 11. Omne reptile inter uolucria, quod ambulat super quatuor. Genesis 11. Quatuor & triginta annis. Deuterono. 3. Quatuor cubiti latitudo eius. Exod. 27. Quatuor anulos in quatuor angulis eius. Deuteronom. 22. Super quatuor alis. Legitur tamen interdum iunctum nominibus masculini generis. Iosue 21. Ciuitates quatuor. Exod. 27. Quatuor ordines lapidum. Et si coniungitur alio nomini numerali tum ferè semper præcedit maiorem numerum. Genes. 11. Vixit quatuor centum annis. & cap. 23. Terra ualet quatuor centum siclos. & cap. 32. Quatuor centum uiri populi sui. Attamen 2. Samuelis 21. postponitur maiori numero. Viginti & quatuor. At pluraliter אַרְבָּעִים notat numerum denariũ, hoc est, quater decem, seu quadraginta, & est communis generis. Gen. 7. Ego pluam super terram quadraginta diebus, & quadraginta noctibus. cap. 5. Vixitque Kenan quadraginta annis. Iudicum 12. Fuerunt ei quadraginta filij. Et semel legitur adiectiue positum pro numerali ordinis. Numeri 33. In anno quadragesimo exitus filiorum Israel. Et in numerorum coniunctione præponitur plerunque numero minori. Gen.

Gen.18.Si inuenero ibi quadraginta & quinq;.Num.35.Quadraginta & duæ ciuitates,&c. Excepto numero millenario, cui postponitur.Iosue 4. Circiter quadraginta millia expeditorum ad militiam. Iudicum 5. & Iosue 4. Quadraginta millia in Israel.

אַרְבַּעְתָּיִם Quadruplum.2.Sam.12.Et aquam restituet quadruplo.

רְבִיעִי Nomē numerale ordinis masculini generis.Quartus.Gen.1.Et fuit uespere, & fuit mane dies quartus.Exo.28.Ordo quartus.Iosue 19.Egrediebatur sors quarta. 2.Samuelis 3.Et quartus erat Adnia. Et in genere fœminino רְבִיעִית Zach.6. Et quadriga quarta.Leuit.19.Et anno quarto erit fructus.Exo.29.Et libaminis quarta hin uini.Leuit.23.Et fundent uinū quartam hin.1.Reg.6.Et sic fecit ad ianuam Basilicæ postes,de lignis oliuarum de quarta,id est quadratas.

רִבֵּעִים Quartani.Exo.20.& 34.Requirens iniquitatem patrum super filios in tertianos,& quartanos odientium,&c.

1440 רָבַץ

Congruit significatione cū uerbis רָבַס & זָבַר רָבַד רָפַר significāt enim hæc omnia accubitū & recubitū,quod est in cumulum reclinando,mēbra cōtrahere seu componere & ut שכב est hominū,ita רָבַץ propriū est animaliū quadrupedum. itaq; ut forma,ita modo significādi superiora uerba discrepāt.Gen.49.Catulus leonis Iehuda,à prȩda fili ascēdisti,incuruauit se, accubuit sicut leo & sicut leȩna, qui suscitabit eū.Ezech.19.Leȩna inter leȩnas accubuit.Num.22. Videns asina angelū Iehoua,& statim decubuit sub Bileam.Ps.104.Et in cubilibus suis cubabunt.Ies. 11.Pardus cum hœdo cubabit.Iob 11.Cubabis,& non erit qui absterreat.

Participium præsens רֹבֵץ Gen.4.Ad ianuam erratum cubat.cap.49.Cubat intra duos terminos.Exo.23.Si uideris asinum odientis te decumbentem sub onere suo. Et pluraliter רֹבְצִים Gen.29.Ecce ibi tres greges ouium cubabunt iuxta eū. Et in genere fœminino רֹבֶצֶת Deut.22.Et mater incubat super pullis suis,aut super ouis.Gen.49.Benedictioibus abyssi cubantis infernè.Deut.33.Ex rore & abysso cubāte infernè. In tertia cōiugatione הִרְבִּיץ cubare,sterni, substerni fecit. Cantic.1. Indica mihi ubi pascas,& cubare facias in meridie.Psal.23. In pascuis graminis cubare me faciet.Ezech.34.Ego pascam oues,& cubare faciam eas.

Participium præsens מַרְבִּיץ Iesa.54. Ecce ego sterno super fucum lapides tuos. Et pluraliter מַרְבִּיצִים Iere.33.Vbi cubare faciunt pastores gregem.

INDE NOMINA.

רֶבֶץ Cubile,accubitus. Et in statu affixorum mutat prius sægol in hirik,& alterum in seua.Prou.24.Ne uastes cubile eius.Iere.50.Pastores obliti sunt accubitus sui.

מַרְבֵּץ Cubile.Zoph.2.Quomodo facta est in uastitatem,& in cubitum bestiarum.

מִרְבָּץ Cubile,accubitus.Ezech.25.Atq; filios Ammon in accubitum gregis.

רבק

Verbaliter non est in usu, tantum legitur ex eo nomen participiale מַרְבֵּק atq; ex eius significatione apparet congruere significatione cū uerbis רָבַס רָבַץ רָפַס קָבַר & קָרַב nisi quod ut forma,ita modo significandi differāt.dicitur autem hoc nomine participiali saginariū,hoc est,locus seu stabulum,in quo uituli alligati sunt,ut saginentur. 1.Samuelis 28.Et mulieri illi erat uitulus adhæsionis.Iere.46. Mercenarij eius in medio eius sunt uelut uituli adhæsionis. Amos 6.Comedētes agnos de grege,& uitulos medio adhæsionis. Malachiæ 4. Et egrediemini, & pinguescetis sicut uituli adhæsionis. Nisi intelligere malis de uitulis, qui uberibus matrum adhærent,& saginantur.

1441 רְגָבִים

Glebæ,seu potius limi seu luta,nomen pluralis numeri. Et modo tantum significandi differt à nomine גָּרָב Iob 38. Vt colliquescat puluis in florem,& limi cohȩrescant,id est condensentur. Et in statu regiminis רִגְבֵי cap.21. Dulces fuerunt ei limi aluei.

1442 רָגַז

Motus,commotus est uel loco,uel metu,uel ira,& tam inanimatis,quàm animatis rebus attribuitur,opponiturq; quieti cùm corporis tum animi.Et modo tantum significandi differt à uerbis רָשַׁע & רָגַשׁ רָעַשׁ.

De loco

2.Paralip.7.& cap.17.Et plantabo eum ut habitet in loco suo, & non moueatur amplius.Ies.14.Infernus desubter commotus est tibi,in occursum tibi.

De metu seu dolore animi.

Exod.15.Audiuerunt populi,& commoti sunt.Iesaiæ 32. Diebus aliquot ultra annum,commoueamini uos,quæ securæ estis.Et mox iterum:Cõmoueamini uos securę,id est,trepidate.ubi רְגָזָה est secũda persona Imperatiui pluralis numeri pro רְגֹזְנָה Ieremiæ 33.Metuent,& commouebuntur super omni bono.Ioelis 2. Commouebantur omnes habitatores terræ,quia uenit dies Iehoua. Psalm.4. Commoueamini,& nolite errare,hunc locum Paulus ad Ephes.4.citãs uerbo Græco ὀργίζεσθε reddidit,ab Hebræa uoce non admodum abludente.1.Samuelis 14. Et commota est terra,quia erat ex terrore dei.Ioelis 2. Ante illum commota est terra.2. Samuelis 22. Et fundamenta cœlorum mota sunt.Iesaiæ 5. Percussit eum,& moti sunt montes.

De ira.

Genesis 45.Ne commoueamini in uia. Prouerbiorum 29. Vir sapiens si in ius uocatus fuerit cum stulto,siue commoueatur,siue rideat,non tamen in quiete erit. Ezechielis 16.Quia non fuisti memor dierum iuuentutis tuæ,& fuisti commotioni mihi in omnibus illis,id est,irritasti seu prouocasti me ad iram.Psal.4. Commoueamini,& nolite errare.

In tertia coniugatione הִרְגִּיז 1.Samuelis 28.Cur commouisti me ut ascendere faceres me.Iesa.13.Propterea cœlos mouebo & mouebitur terra de loco suo.& cap. 22.Qui commouit regna.Ieremiæ 50.Qui commouebit habitatores Babel.

Participium præsens מַרְגִּיז Iob 9.Qui mouet terrã de loco suo.Iesa.14.Nunquid est iste uir,qui mouet terram, & concutit regna. Et pluraliter מַרְגִּיזִים Iob 12. Abundant felicitate tabernacula prædonum,& eorum qui commouent terram, habitacula tuta sunt,id est prouocant.

In quarta coniugatione הִתְרַגֵּז 2.Reg.9.& Iesa.37.Sessionem tuam,& exitum tuum,& introitum tuum noui,& commoueri tuum contra me.

INDE NOMINA.

רַגָּז Nomẽ adiectiuũ.Deut.28.Et dabit tibi deus cor cõmotionis,id est, inquietudinis.

רֹגֶז Cõmotio,& opponitur quieti.Iob 3.Ibi improbi cessauerunt à cõmotione.Et mox iterum.Non fui felix,nec fui tranquillus,nec quietus,& tamẽ uenit cõmotio.& ca. 13.Homo natus de muliere,breuis est dierũ,& plenus cõmotione.cap.37.Attẽdite attente in cõmotione uocis eius.i.qua cõmouet,& terret alios.& cap.39.In terrore & cõmotione foueã facit in terra.Habakuk 3.In cõmotione cõmiserationis recorderis. In statu affixi mutat holem in hateph cametz.Ies.14.Iehoua dabit requiem à labore & à commotione tua. Et in genere fœminino רָגְזָה Ezech.12. Et aquas tuas in commotione,& in solicitudine bibes.

1443 רֶגֶל

Pes.Et cognationem significatione habet cum רוג רגן רכל Exo.21.Manum pro manu,pedem pro pede.Num.22.Pressit pedem Bileam ad parietẽ.Iob 28. Quæ prohibent à pede.Psal.36.Aut ueniat ad me pes superbiæ.Iesa.1.A uola pedis usq; ad caput.Ezech.29.Nõ transibit per eam pes hominis,neq; pes iumenti.Genes.33. Et ego ducam sensim ad pedẽ pecoris,quod est ante me,& ad pedẽ puerorũ, id est ad gressum. Et in distinctione sententiæ רָגֶל Leuit.21.Aut sit uir in quo est fractura pedis.Deut.2.Vola pedis. In statu affixorũ mutat prius segol in pathah,& alterum in seua.Genesis 30.Et benedixit Iehoua te ad pedem meum,siue per pedem meum,id est,quòd ego hinc inde cucurrerim,& perlustrauerim omnia.Deuter.11. Non est sicut terra Ægypti de qua egressus es,ubi seminabas semen tuum,& irrigabas in pede tuo sicut hortum holeris.Sic 1.Samuelis 25.Et quinq; puellæ eius,quæ ambulabant ad pedem eius.Iesaiæ 57.Si reduxeris à sabbatho pedem tuum,ut nõ facias uoluntatẽ tuã in die sancto meo.Gen.41.Absq; te nõ leuauit quisquã manũ suam,uel pedẽ suum.Deut.8.Pes tuus non tumuit.2.Sam.14. A uola pedis sui usq;

in uerticem non sit maculā in eo. In forma duali רַגְלַיִם dicit̃ de duobus pedibus, aut etiam pluribus.2.Sam.4.Et ipsi Ionathæ filio Saul erat filius afflictus pedibus seu utroq; pede.2.Reg.9.Nisi caluariam & pedes,& uolas manuum.Iob 29.Oculi eram cæco,& pedes eram claudicanti ego.Prouerb.6.Pedes præcipites ad curren dum ad malum. Et in distinctione sententiæ רַגְלָיִם Leuit.11.Omne motabile a-latum cui sunt quatuor pedes.Iesaiæ 7.Et pilum pedum. Et in statu regiminis רַגְלֵי Genesis 24.Et pedes uirorum.Iosue 3.Volæ pedum sacerdotum.1.Samuelis 25.Et detur pueris ambulantibus in pedibus sustentatoris mei, id est, negotijs. Ie-saiæ 52.Quam iucundi sunt super montibus pedes Euangelizantis. In statu affi-xorum.Genesis 18.Et leuate pedes uestros.cap.49.Non discedet sceptrum à Iehu da,& legislator ab inter pedibus tuis.Exod.11.Et cunctus populus,qui est in pedi bus tuis.Iudicum 8.Date quæso rotulas panis populo,qui est in pedibus meis.2. Regum 3.Non fuit aqua pro castris,& pro iumentis,quæ erant in pedibus eorum.

Et pluraliter רְגָלִים Repedationes, id est, uices.Exod.25. Tribus repedationi-bus festiuabis mihi in anno. Numeri 22. Percussisti me hic tribus repedationibus id est,uicibus.

רַגְלִי Pedes,miles pedestris.Exod.12.Circiter sexcenta millia peditis, præter paruulos. 2.Sam.10.Viginti millia peditis. Et pluraliter רַגְלִים Ieremiæ 12.Si cum pediti-bus cucurristi,& non defatigauerunt te,quomodo inflammabis eos.

מַרְגְּלֹת Nomē fœminini generis singularis numeri.Et ut מְרַאֲשֹׁת capitale,ita hoc pedale, seu pedamentum significat,id est,quicquid est inferne ad pedes.Ruth 3.Et deuol-ues pedale eius,& accubes.Et iterum,Et deuoluit pedale eius & recubuit.Danie-lis 10.Et pedimentum eius sicut species æris.

רֹגֵל Nomen fontis,cuius fit mentio.2.Sam.17.& 1.Reg.1.Licet nonnulli uelint sic dici fullonem,qui pedibus pannos,& uestes lauet.

גּוֹרָל Sors,eò q; constet exploratione,sed de hoc nomine,quære suo in loco.

INDE VERBVM,

רָגַל Pedauit,detulit pedibus.Et cognationem habet significatione cum רָגַז רָכַל רָגַן & רָעַל Psal.15.Qui non detulit super lingua sua,nec fecit sodali suo malum.

In secunda coniugatione רִגֵּל quando de persona dicitur licebit uertere uerbo deferendi.2.Samuelis 19.Et detulit in seruo tuo ad Sustentatorem meum regem. Quando autem de loco,tum uerbo uel indagandi, uel explorādi.Deuter.1.Et ex-plorauerunt eam.Iosue 7.Ascendite & explorate terram,& ascenderunt uiri & ex-plorauerunt Ai.1.Paralip.19.An non potius propter perscrutari, & uertere, & ex-plorare terram.Numeri 14.Ad explorandum terram.

Participium præsens pluralis numeri מְרַגְּלִים Genesis 42.Et dixit ad eos, explo-ratores estis.Et iterum,Nos omnes filij sumus,uiri unius,recti sumus,non sunt ser-

1444 ui tui exploratores.

In tertia coniugatione תִּרְגַּלְתִּי Oseæ 11.Ego pędagogum dedi ipsi Ephraim,qui acciperet eum super brachia sua.ubi tamen thau pro he scriptum est.

רָגַם Proprie significat obruere lapidibus,Nam ferè semper adiūctum habet nomen אֶבֶן aut plurale אֲבָנִים Et modo tantum significandi differt à uerbo רָסַם Et licet סָקַל significet quoq; lapidare,tamen ut uoce,ita ratione significandi inter se diffe-runt.Et uerbum רָגַם semper de multitudine undiq; obruentium dicitur,ut totus il le obruatur,& aceruo lapidum tegatur.Cōmuniter autem regit post se accusatiuū. Leuit.20.Lapide obruent eos.Num.14.Vt obruerent eos lapidibus.Deut.21.Ob-ruent eum omnes uiri ciuitatis suæ lapidibus.Ezech.16.Et obruent te lapide. Vel sine appositione nominis.Leuit.24.Et obruent eum tota aggregatio.Et interdum interponunt prępositiones,uel beth,uel עַל Leuit.24.Obruendo obruent in eum. Ezech.23.Et obruent super eas lapidem.

INDE NOMINA.

רִגְמָה Et in statu regiminis רִגְמַת & cum affixo רִגְמָתָם Et significat obruitionem, quæ fit lapidibus.Psalm.68. Ibi Beniamin paruulus subijcit eos, principes Iehuda obrui-tio

tio eorum. Loquitur de obruitione, qualis est lapidum, seu grandinis seu tonitrui. Et huc haud dubie allusit Christus, cum Marci 3. Iacobum & Ioannem בני הרגם filios tonitrui appellat, quod potentia Euangelij obruturi erant plurimos.

מַרְגֵּמָה Aceruus seu cumulus lapidum. Prou. 26. Sicut scrupulus lapidis in aceruo, ita qui tribuit stulto honorem. Loquitur autem de lapide precioso in funestum aceruum lapidum proiecto, qui destinatus erat, ut eo damnati obruerētur, atque ideo huic populo abominabilis erat.

1445 רגן Cōgruit significatione cum רָגַז רָגַל רכל significat enim delationem infamiæ ab uno ad alium, differtque ab illis modo tantum significandi. Legitur ex eo nomen participiale רוֹגְנִים delatores, infamatores, infames. Iesa. 29. Et cognoscent errones spiritu intelligentiam, & infamatores discent legem.

INDE VERBUM,

נִרְגָּן Vocis passiuæ, & significationem habet actiuam seu neutralem. detulit pedibus eundo ad alium. Deut. 1. Et detulerunt in tentorijs suis, & dixerūt odio. Iehoua nos eduxit de terra Ægypti. Psal. 106. Et detulerunt in tentorijs suis, & non obedierunt uoci Iehoua, id est murmurauerunt, susurrauerunt.

Participium, seu nomen participiale נִרְגָּן delator. Prou. 16. Et delator disiungit ducem. cap. 18. Verba delatoris sunt sicut uerbera. & cap. 26. Absque lignis extinguetur ignis, & absque delatore quiescet rixa.

1446 רגע Duos significandi modos habet contrarios. Primo, significat concitatum esse, commotum, conturbatū esse subito. Et in hoc significandi modo differt tantummodo significandi à uerbo גָּרַע quod est quantitatis, hoc autem temporis. Iob 7. Cutis mea concitata est, & abominabilis facta est, id est cito corruguit. & cap. 26. In uirtute eius concitatum est mare, uel actiue, in uirtute sua concitauit mare.

Participium præsens רֹגַע Iesa. 51. & Iere. 31. Ego Iehoua deus tuus concito mare, & fremunt procellæ eius.

In uoce passiua נִרְגַּע Iere. 47. Concitare & sile, id est corripe.

In tertia coniugatione הִרְגִּיעַ Iere. 5. Propter cōcitare terram, & commotionem facere in habitatores Babel, ubi præteritum ponitur pro infinitiuo.

INDE NOMINA.

רֶגַע Momentum, citum, exiguum seu minutum tempusculum. Psal. 30. Quoniam momentum est in ira tua, id est ira tua est momentanea. Exo. 33. Momento uno ascendam in medium tui, & consumam te. Et absolute sine adiectiuo constructū cum uerbo plerunque aduerbiascit, momento, cito, subito. Iob 32. Cito morientur. Psal. 6. Auersi pudefient cito. Iesa. 47. Et euenient tibi duo illa cito in die una sterilitas & uiduitas. Iere. 4. Cito deuastata sunt tentoria mea, cito cortinæ meæ. Iere. 18. Cito loquar contra gentem. Et quando ante se assumit aliquam particulam encliticam, tum nominaliter accipitur בְּרֶגַע Iob 21. Et in momento in infernum detrudentur. Iesaiæ 54. In momento modico dereliqui te. Item כִּמְעַט Iesaiæ 26. Absconde re circiter modicum momentum donec pertranseat indignatio. Esdræ 9. Et nunc circiter exiguum momentum facta est gratia à Iehoua deo nostro &c.

Insuper in distinctione sententiæ mutat segol in cametz, & accersit plerunque ante se aliquam particulam encliticam. Vel עֲדֵי Iob 20. Et gaudium hypocritæ usque ad momentum. Vel כ Psalmo 73. Quomodo facti sunt in desolationem tam cito. Vel כְּמוֹ Threnor. 4. Quæ subuersa est quasi momento. Et pluraliter רְגָעִים id est omnia seu singula momenta. Iob 7. Requiris eum singulis mane, singulis momentis probas eum. Iesaiæ 27. Ego Iehoua conseruo eam, singulis momentis irrigo eam. Ezechielis 27. & 32. Et pauebunt in singula momenta, quisque pro anima sua.

אַרְגִּיעָה Momentum Prou. 12. Labium ueritatis stabilietur perpetuo sed ad momentū lingua mendacij. Sed adiunctum uerbo, aduerbiascit. Iesaiæ 51. Et iudicium meum in lucem populorum cito. Ieremiæ 49. Quoniam cito currere faciam eum cum illa, & cap. 50. Quoniam cito currere faciam eos ab illa.

Dein-

רגע Deinde modo ſignificandi contrario in uoce paſſiua נִרְגַּע quietatus eſt. Ier. 47. O mucro Iehoua quouſq; non quieſcis, colligeris ad uaginã, ſic quietatus, & ſile. In tertia coniugatione הִרְגִּיעַ quieuit. Ieſa. 34. Etiã ibi quieuit lamia, & inuenit ſibi quietem. Deuter. 28. Inter gentes illas non requieſces, neq; erit quies plantæ pedis tui. Iere. 31. Ambulando ad requieſcere ſuum Iſrael.

INDE NOMINA.

רְגָעֵי Quieti. Pſal. 35. Quoniam non pacem loquuntur, ſed contra quietos, terræ uerba fallaciarum excogitant.

מַרְגֵּעַת Quies, requies. Ieſa. 28. Si dixerit quiſpiam ad eos hæc requies, date requiem laſſo, & hæc eſt requies, ſed noluerunt audire.

מַרְגּוֹעַ Quies, requies. Iere. 6. Et quæ melior fuerit in ea, ambulate, & inuenietis requiem animabus ueſtris. Matthæi Euãgeliſtæ interpres Græcus, quiſquis ille fuit, Chriſti uerbum citantis hunc locum reddidit uerbo Græco ἀνάπαυσιν.

1447

רגש Conuenit, coitionem, coniunctionem, conſociationem, confœderationẽ fecit. Et congruit ſignificatione cum uerbo רָגַז unde Septuaginta reddiderunt uerbo ἐφρύαξαν fremuerunt, ſeu concitatæ ſunt, ſeu commotæ gentes. Videtur autem contrariam habere ſignificationem uerbo גָּרַשׁ quod eiectionem ex ſocietate, aut conuerſatione hominum ſignificat. Et legitur uerbaliter tantum Pſal. 2. Quare conuenerunt Gentes.

INDE NOMEN.

רֶגֶשׁ Coniunctio, conuentio, conuenticulum, ſocietas. Pſal. 55. In domo dei ambulabamus in ſocietate. Et in forma fœminina, ſed mala ſignificatione רִגְשָׁה Et in ſtatu regiminis רִגְשַׁת Pſalmo 64. Abſcondas me à conuenticulo operantium ex concupiſcentia.

1448

רדד Congruit ſignificatione cum uerbis יָרַד מָרַד רוּד רָדַס רָדַם niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe diſcrepent. Significat autem ſuperioris in perſonam uel rem inferiorem actionem, ſicut domini in ſeruum, regis in ſubditos, proinde Latini communiter uerbo dominandi tranſtulerunt. quod certe fit, cum dominus ſubiectionem habet, populum ſibi ſubijcit, aut ſubiectum habet, & poteſtatem habet in inferiorem. Et legitur ſolum in prima coniugatione actiuè. Pſal. 144. Qui ſubijcit populos ſubtus me. pro quo 2. Samuelis 22. ſcriptum eſt מוֹרִיד Ieſ. 45. Quem apprehendi dextera ſua ut ſubdam coram eo Gentes. ubi ponitur infinitiuus ad formam כַּשַּׁד Iere. 2. Quare dicit populus meus poteſtatem habemus, non ueniemus ad te, id eſt nos ipſi habemus ſubditos, non eſt opus, ut tuæ nos poteſtati ſubijciamus. Oſeæ 11. Sed Iuda adhuc poteſtatem habet cum deo.

INDE NOMEN.

רְדִידִים Pluralis numeri tantum, uelamen, quo mulieres caput uelabant. Cant. 5. Tulerunt uelamẽ à me. Ieſa. 3. Tiaras & uelamina. Et Paulus 1. Corinth. 11. uocat ἐξουσίαν, id eſt poteſtatem. Propter hoc debet mulier poteſtatem habere, id eſt, uelamen in capite propter angelos, quia uelamen cogit eam demittere oculos, ſignificetq; illam eſſe ſub alterius imperio.

1449

רדה Congruit ſignificatione cum uerbis יָרַד מָרַד רוּד רָדַד רָדַם niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi differãt, ſignificat autem hoc poteſtatem habere, iure ut, ius & dominium uſurpare in perſonam, aut rem ſubiectam, & inferiorem, ſubijcere ſibi aliquid, exercere dominium in perſonã ſeu rem aliam. Latini uerbo dominandi ſeu regnãdi expreſſerũt. Et conſtruitur plerũq; cũ accuſatiuo mediãte præpoſitione beth. Gen. 1. Et dominamini in piſces maris. Leu. 25. Dominamini in eũ in ſæuitia. 1. Reg. 4. Et ipſe dominabatur in omnem regionem transflumen. Pſal. 110. Dominare in medio inimicorum tuorum. Aliquando cum accuſatiuo ſine præpoſitione interueniente. ut Ezech. 34. Et in potentia ſubiecisti eos. Leuit. 25. Non ſubijciat eum in duritia. Thren. 1. Deſcendendo ſubiecit illud.

Et nota q; quando hoc uerbum conſtruitur cum nomine יַד tũ habet עַל præpoſitionem, ſicut uerbum יָרַד in tertia cõiugatione, & ſignificat in manus deſumere, demit-

demittere ex loco ſuperiore.Iud.14.Et deſumpſit illud in manus ſuas. Et mox iterum,Nec indicauit eis quòd de cadauere leonis deſumpſiſſet mel,&c. Reſpicit autem ad fauum quem cum apes in altum defigunt,qui eum accipere uelit in manus deſcendere ſinat,& deſumat ſuper manus.Iere.5.Et ſacerdotes deſumebant ſcilicet oblationes & leuandas in manus ſuas.Hoc ideo annotare uolui,ne quis in his iam allegatis locis hoc uerbum aliam ſignificationẽ habere putet,à ſuperiore, ſed modo tantum ſignificandi ab eo differre cognoſcat.

In ſecũda cõiugatione רִדָּה legitur aliàs conſtructum cum datiuo mediante articulo lamed.Iud.5.Tunc dominabitur relictis glorioſis populi,aliàs cum accuſatiuo mediante præpoſitione beth.ibidem.Iehoua dominabitur per me in fortes.Pſ. 72.abſolutè.Et dominabitur à mari uſq; ad mare.

In tertia cõiugatione הִרְדָּה Ieſa.41.Quis dedit corã eo gentes,& reges ſubiecit.

1450 רדם

Congruit ſignificatione cum uerbis יָרַד מָרַד רוּד רָדַד רָדָה niſi quod ut forma,ita modo ſignificandi differãt. Venit aũt uſu tantum in uoce paſſiua נִרְדַּם obrutus fuit profundo ſopore,detractus,oppreſſus fuit ſopore ſeu ſtupore.Iudicũ 4.Nam ipſe oppreſſus erat ſopore.Ionæ 1.Et iacebat & obrutus erat ſopore.Dan.8. Et ſtupore cecidi ſuper faciem meam in terram.

Participium נִרְדָּם Pſal.76.Ab increpatiõe tua deus Iacob inſoporatur tam currus,quàm equus.Prouerbiorum 10.Oppreſſus ſopore in meſſe, filius ignauus eſt, id eſt ſomnolentus.

INDE NOMEN.

תַּרְדֵּמָה Sopor,ſomnus profundus.Gen.2.Et immiſit Iehoua deus ſoporem ſuper Adam. & cap.15.Et ſopor ingruit ſuper Abram.1.Sam.26.Quoniam ſopor Iehoua cecide rat ſuper eos.Iob 4.Sicut ſolet ſopor ingruere ſuper homines.

1451 רדף

Sequi,inſequi,perſequi,proſequi ſiue in bono, ſiue in malo. Et cõſtruitur nunc cum accuſatiuo ſiue nominis ſiue pronominis.Item cum אַחֲרֵי & rarius cum lamed articulo datiui caſus.Iud.4.Et Barak perſequutus eſt poſt currus.Pſal.143. Quia perſequutus eſt inimicus animam meam.Leuit.26. Et perſequetur eos uox filij impulſi.Gen.44.Surge perſequere uiros.Pſal.34.Inquire pacem & proſequere eam.Ioſue 2.Perſequimini cito poſt eos.Pſalm.7.Perſequatur inimicus animam meam, tametſi quidam cenſent eſſe compoſitum ex prima, & ſecunda coniugationibus.Pſal.18.Perſequar inimicos meos, & apprehẽdam eos.Ioſue 23. Vir unus ex uobis perſequetur mille.Iob.19.Cur perſequutionem faciemus illi. Ioſue 8.Cur reuerſus eſt Saul à perſequendo.Pſal.38.Pro proſequi me bonum.

Participium præſens רוֹדֵף 1.Samuelis 24.Poſtquam tu perſequeris. Threnor.1. Et iuerunt abſq; robore ante perſequentem.Ieſa.1.Et ſectatur retributiones.Prou. 21.Sectans iuſtitiam & pietatem,inueniet uitam. Et pluraliter רֹדְפִים Iudic.8.Et perſequentes.Ioſue 2.Quando egreſſi ſunt,qui perſequebantur poſt illos. Et in ſtatu regiminis רֹדְפֵי Ieſa.51.Audite me ſectatores iuſtitiæ.Pſal.119.Quando facies contra perſequutores meos iudicium.Threnorum 4.Leuiores fuerunt perſequutores noſtri aquilis.

In uoce paſſiua נִרְדַּף perſequutionem paſſus eſt.Thren.5.Super ceruices noſtras perſequutionem paſſi ſumus.

Participium נִרְדָּף Eccl.3.Et deus requiret perſequutionem paſſum.

In ſecunda coniugatione רִדֵּף auget ſignificationem.Oſeæ 2.Et ſectabitur amatores ſuos.Nahum 1.Et inimicos ſuos perſequetur tenebris.Prouer.23. Errones perſequetur malum.

Participium præſens מְרַדֵּף Prou.11.Et ſequitur malum ad mortem ſuam.& cap. 19.Qui ſectatur ſermones.

In uoce paſſiua רֻדַּף Ieſ.17.Et perſequutionem patietur ſicut palea.

In tertia coniugatione הִרְדִּיף Iudicum 20.Circũdederunt ipſum Beniamin, perſequuti ſunt eum.

Participium præteritum מֻרְדָּף Ieſ.14.Perſecutionem paſſum ſine prohibitione.

Terti-

1452 רהה Territus est,& ut uoce & scriptura,ita significatione congruit uerbo יָרֵא Iesaiæ 44.Ne paueatis,neq; terreamini, an non ex tunc audire feci te, & annunciaui, & uos estis testes mei,&c.

1453 רהב Intumuit,superbiuit,inualuit,præualuit.Et significatione consentit cum uerbis רָבַב רוּב רָבָה nisi q ut forma, ita modo significādi inter se dissentiant.Prouerbiorum 6.Quando uenisti in manum proximi tui exhibe te perturbatum,& præualebis proximo tuo.Ies.2.Et inualescent iuuenis in senem,& uilis in honorabilē. & cap.60.Mirabitur & exuberabit cor tuum.Psal.90.Dies annorū nostrorū anni septuaginta,& excellere eorum,labor & dolor.

In tertia coniugatione הִרְהִיא Psal.138.Et inualescere facis me in anima mea uirtute.Cantic.6.Auerte oculos tuos à me,quoniam ipsi præualuerunt me.

INDE NOMEN.

רַהַב Tumor,elatio,altitudo,superbia.Iob 9.Auxiliatores superbiæ.& cap.26.Et in prudentia eius inficitur elatio. In cæteris scripturæ locis.ut Psalm.87.& 89. Item Iesaiæ 30. & 51. pro Ægypto ponitur, propter superbiam ipsius, quam prophetæ reprehendunt.

1454 רהט Congruit significatione cum רתת & יָרַט רטש רָטַשׁ nisi quod ut forma ita modo significandi inter se differant.deriuantur autem inde nomina.

רְהָטִים Canales.Genes.30.Et posuit uirgas,quas decorticauerat in canales.Exod.2.Et impleuerunt canales ut potarent oues patris.Sunt aūt dictæ, q in eis decurrāt aquæ.

רְהִיטִים Trabes,quæ transcurrunt ædificia,uel in quibus decurrit aqua pluuialis.Cantic.2. Trabes nostri fraxini.Item cap.7. Et cæsaries capitis tui sicut purpura, sicut rex uinctus plicas, &c.quæ scilicet decurrunt per uestimentum, & figuram habent trabium seu canalium.

1455 רוב & ריב Contendit,litigauit,disceptauit,siue priuatim siue coram Iudice,& dicitur tantum de uerbali contentione,seu actione. Atq; quandam cognationem habet cum uerbis רָהַב רָבַב & רָבָה nisi quod ut forma,ita modo significandi uarient.Nam in lite multiplicatio est uerborū, argumentationum, argumentorum,probationum,& dilutionum.Iudic 11.An non litigando litigauit cum Israel,& pugnando pugnauit cum eo.& cap.21.Et cum uenerint patres eorum,& fratres eorum ad litigandum nobiscum.Psal.35.Litiga Iehoua cū litigatoribus meis.Prouerbiorum 25.Litem tuam litiga cum sodali tuo, sed secretum alterius ne reueles.& cap.30. Qui emungit nasum elicit litem.Micheæ 6.Surge,& litiga cum montibus.2.Samuelis 25. Benedictus Iehoua,qui litigauit litem opprobrij mei.i.egit causam meam.Thren.3.Litigasti Iehoua lites animæ meæ.Ieremię 50.Assertor eorum fortis Iehoua exercituum nomen eius litigando litigabit litem eorum.Iesaiæ 1.Iudicate pupillo,litigate uiduę.& cap.3. Cōstitutus est ad litigandum Iehoua& cap.34.Annus retributionum ad litigandum ipsi Zion.

Participium pręsens רָב Iesaię 45. Vę litiganti cum Plaste suo.Ieremię 51.Ecce ego litigo litem tuam.

In tertia coniugatione הֵרִיב Genes.26.Et litigauerunt pastores Gerar cum pastoribus Izhak.& cap.31.Et litigauit cum Laban.Exod.17.Et litigauit populus cū Mose,&dixerunt,date nobis aquam ut bibamus,&dixit illis Moses,quid litigatis mecum,quid tentatis Iehoua.Exod.21. Et si litigauerint uir, & percusserit alter sodalem suum.1.Samuelis 15.Et uenit Saul ad ciuitatem Amalek, & litigauit in torrente.s.cum Keneo,donec persuaderet illi,ut istinc discederet. Iob 33. Quare contra eum litigasti,ubi omissa est prima litera characteristica. Ierem. 2. Quare porro litigabo uobiscum,& cum filijs filiorum contendam.Iudicum.6. An uos litigabitis pro Baal.Iesaię 27.In mensurando eam,in dimittēdo eam litigabis ei. & cap.51. Et deus tuus litigabit populo suo.

Participium præsens pluralis numeri, status regiminis מְרִיבֵי 2.Sam.22. & Psal. 18.Euadere fecisti me de litigiosis populi mei.

INDE NOMINA.

רִיב Lis,rixa,controuersia,causa iudicialis.Genesis 13.Et fuit lis inter pastores.Exo.23. Neq; respondeas super lite, ut declines post multos.Deuter.1.Onus uestrum,& litem uestram.cap.19.Si steterint duo uiri,quibus est lis coram Iehoua. & cap.21.Et iuxta os eorum erit omnis lis, & omnis plaga.2.Samuelis 15. Et factum est,ut omnem uirum cui erat lis,ut ueniret ad regem pro iudicio. Iob 29. Et litem quam ego non intelligebam,perquirebam.Iesa.1.Et lis uiduæ non ueniebat ad eos. Ieremiæ 11.Quoniam ad te deuoluam litem meam. Ezechielis 44. Et super lite ipsi stabunt ad iudicium. Habakuk 1.Et est lis, & transactio eleuatur, id est suspenditur. Et pluraliter רִיבוֹת Deuter.17. Verba litium in portis tuis. Iob 13. Et lites labiorum meorum obseruate.

מְרִיבָה Lis,rixa. Genesis 13.Ne sit obsecro lis inter me,& inter te.Exod.17.Et uocauit nomen loci tentationem & litem. In statu regiminis מְרִיבַת Numeri 27. Istæ sunt aquæ litis Cades.

יְרִיבִים Litigatores,rixatores.Psal.35.Litiga Iehoua cum litigatoribus meis. Iesa.49. Et litigatoribus tuis ego litigabo.Ezech.18.Ausculta ad uocem rixatorum meorum.

יְרֻבַּעַל Cognomen Giddeonis,quia contra ciues pro Baal litigantibus litigauit.Iudicum 6.Et uocauit eum in die illa Ierubaal, dicendo,litiget contra eum Baal, quòd subuertit altare eius.

1456

רוד Legitur tantum in tertia coniugatione הֵרִיד Congruit significatione cum uerbis רָדַם & יָרַד מָרַד רדה רָדַד nisi quòd ut forma,ita modo significandi inter se uarient.significat enim hoc descendere facere.Gen.27.Et fiet ꝙ descendere facies iugum eius de collo tuo,id est excuties.1.Reg.6.Et descendere faciet super Cherubim aurum,id est sternet.Psal.55.Attende mihi,& audi me,cum deijcior in querela mea,ubi figurate à corpore ad animũ,& animi consternationem transfertur.

1457

רָוָה Feriri pluuia aut alio humore,humectari,humefieri,madefieri,irrigari, inebriari,& importat redundantiam,congruitq; significatione cum uerbo יָרָה nisi quòd ut forma,ita modo significandi uarient.Iere.46.Et deuorabit gladius,& satiabitur, & humectabitur à sanguine eorum.Prouerb.7. Madefiemus uberibus seu amoribus.Psal.36.Humectabuntur pinguedine domus.

In secunda coniugatione רִוָּה Iere.31. Et irrigabo animam sacerdotum adipe.Iesaiæ 34.Quia humectatus est in cœlo gladius meus.Et mox iterum,Et humectabitur terra eorum sanguine.Psal.65.Cumulos eius humecta. Iesa.16. Humectabo te lacryma mea,ubi irregulariter est scriptum pro אֲרַוֵּךְ Prouerbiorũ 5. Amores eius irrigabunt,id est ubera.

In tertia coniugatione הִרְוָה Iesa. 55. Humectauit terram. Threnor.3.Humectauit me absinthio.Ier.30.Quia humectauit animam lassam.

Participium præsens מַרְוֶה Prouerb.11.Et humectans etiam ipse humectabitur.

INDE NOMINA.

רָוֶה Nomen adiectiuum masculini generis madidus,irriguus.Iesa. 58.Et erit uelut hortus irriguus. Et in genere fœminino רָוָה Deuterono. 29. Vt auferatur madida cum sitiente.

רִי Irrigatio.Iob 37.Etiam propter irrigationem aggrauabit nubem.

רְוָיָה Nomen adiectiuum.Psal.23.Calix meus redundans.Item abstractiue.Psal.66.Sed eduxit nos ad irriguum.

1458

רָוַח Verbum perfectum primæ coniugationis,flauit,efflauit,id est,respiratio fuit,respirauit,refrigerium,relaxatio fuit,siue relaxationi seu respirationi fuit.Importatq; secut motum & agitationem. Atque conuenit significatione cum uerbis רָוָה & יָרַח יָרָה אָרַח nisi quod ut forma ita modo significandi uarient.1.Samuel.16.Cũ acciperet Dauid citharam,& luderet manu,statim respiratio erat Sauli,ut bene haberet.Iob 32.Loquar ut respiratio fiat mihi, uel sic, ut respirationi sit mihi, scilicet mea loquutio.Iob 6.Ad efflandum uerba oppressionis.

In secunda coniugatione legitur participium præteritũ,pluralis numeri מְרֻוָּחִים

Ieremiæ 22. Ædificabo mihi domum mensurarum, & superiora respirationum, seu refrigerij, seu flatuum.

INDE NOMINA.

רֶוַח Respiratio, relaxatio, spacium, intercapedo, progressio, dilatatio, protensio. Esth. 4. Si tacendo tacueris in tempore isto, respiratio & liberatio stabit Iudæis. Gen. 32. Transite ante me, & ponite relaxationem inter gregem & gregem, id est spaciũ relaxationis. Et in genere fœminino רְוָחָה Exod. 8. Et uidit Pharao quòd facta est relaxatio, aggrauauit cor suum, & non audiuit eos. Et cũ affixo. Thren. 3. Ne abscondas aurem tuam ad suspirium meum, & ad clamorem meum.

רַחַת Ventilabrum, uannus, seu pala. Iesa. 30. Comedent pabulum acidum, uentilatum uentilabro & uanno.

רֵיחַ Spiritus, spiratio, odor, fragrantia, quæ excitatur motu & agitatione. Et in statu regiminis & affixorum רֵיחַ Gen. 27. Ecce odor filij mei, sicut odor agri. Leuit. 1. Vt sint holocaustum ignitum odoris refocillationis ipsi Iehoua. Numeri 15. Ad faciendum odorem refocillationis ipsi Iehoua. Iob 14. Ab odore aquæ reflorescet. Et legitur figurate pro fama & celebritate nominis. Exo. 5. Fœtere fecistis odorem nostrum in oculis Pharaonis. Et in numero duali רֵחַיִם mola, duobus enim constat lapidibus superiore & inferiore, & habet nomen uel à uento, quem uelocitate cursus excitat, uel quòd instar uenti capitur, uel quòd farina, quæ molitur odorem gratum spiret. Exo. 11. Vsq; ad primogenitum ancillæ, quę est post molam. Numeri 11. Aut molent in mola, aut tundant in mortario. Deuter. 24. Nemo tollat loco pignoris molam superiorem & inferiorem. Videtur tamen hoc in loco רֵחַיִם significare molam integram, hoc est, superiorem & inferiorem molarem. Sed רֶכֶב instrumentum ad molam necessarium, & non lapidẽ inferiorem. Iesa. 47. Tolle molam, & mole farinam. Iere. 25. Vocẽ sponsi & sponsæ, uocem molæ, & lumen lucernæ.

רוּחַ Spiritus, dicitur autem spiritus Hebræis de natura, seu re spirituali, quæ nec carnẽ, nec ossa habet. idq; duplici ratione uel actiuè, quæ scilicet spirat, agitat, & mouet: Vel passiue, quæ spiratur, agitatur & mouetur. Et generaliter magnam habet cognationem significatione cum nominibus נְשָׁמָה & נֶפֶשׁ נֶשֶׁב נֶשֶׁף dicitur autẽ de multis uarijs naturis seu rebus, sicut ordine indicabimus.

Primo de spiritu, qui est natura Deus & tertia in diuinis persona. Numeri 11. Et cum requieuisset super eos spiritus, prophetauerunt. Iob 26. Spiritus ipsius cœlos ornauit. Gen. 6. Non iudicabit spiritus meus cum homine amplius. Psal. 139. Quo ibo à spiritu tuo? Ioelis 3. Effundam spiritum meum super omnem carnem. Zach. 12. Et effundam super domum Dauid, & super ciues Ierusalem spiritũ gratiæ & precum. Psal. 51. Et spiritum sanctum ne auferas à me. In his superioribus exemplis uel ex adiuncto, uel ex relatiuo pronomine intelligi potest, quod sonent de spiritu sancto. Sunt præterea loci alij, ubi huic nomini apponitur uel אֱלֹהִים uel יְהוָה & tunc etiam intelligitur de spiritu sancto. Genes. 1. Et spiritus dei incubabat super facie aquarum. Exo. 31. Repleui eum spiritu Dei, in sapientia & intelligentia, in scientia & omni arte. Iudic. 3. Et factus est spiritus Iehoua super ipsum, & iudicauit Israel. & cap. 13. Et cœpit spiritus Iehoua agitare eum. 1. Sam. 16. Et spiritus Iehoua recessit ab eo. 1. Sam. 19. Et factus est spiritus dei super nuncios Saulis, & prophetauerunt etiam ipsi. 2. Sam. 23. Spiritus Iehoua loquutus est per me, & sermo eius super lingua mea. Iob 33. Spiritus dei fecit me, & flatus Omnipotentis uiuificauit me. Iesaiæ 11. Et quiescet super eum spiritus Iehoua, spiritus sapientiæ, & intelligẽtiæ, spiritus consilij, &c. Iesa. 40. Aresit gramen, emarcescit flos, sed quãdo spiritus Iehoua flat in ea. Et iterum, Quis stabiliuit spiritum Iehoua, pro quo Paulus 1. Corinthior. 2. Quis cognouit mentem Iehoua. Micheæ 2. Nunquid abbreuiatus est spiritus Iehoua. Secundo, de spiritu, seu spirituali natura & substantia, ut sunt angeli. Sic intelligunt hoc dictum. 1. Regum 18. Et erit cum ego discessero à te ut spiritus Iehoua tollat te in locum, quem ego nescio &c. de angelo à Domino subornato, iuxta illud, Angelis suis mãdauit de te. & Psal. 104. Qui fecit angelos suos spiritus.

Tertio de ſpiritu,ſcilicet malo,unde ſemper habet aliquod attributum,quod ſignificat de angelo malo intelligendum eſſe.Iudicum 9.Et miſit deus ſpiritum malum inter Abimelech & uiros Sichem.1.Samuelis 16.Et perturbauit ſpiritus malus à Iehoua.Et iuxta hoc intellige quoque hoc dictum ibidem. Vnde factum eſt cum eſſet ſpiritus dei apud Saul,ſtatim accipiebat Dauid citharam,&c.id eſt, ſpiritus,ſcilicet à deo.1.Regum 22.Et egreſſus eſt ſpiritus quidam,& ſtetit coram Iehoua,& dixit ego perſuadebo ei,dixitq́ Iehoua ad eũ,in quo?& ille dixit. Ego egrediar, & ero ſpiritus mendax in ore omnium prophetarum eius.Zachariæ 13. Sed & prophetas,& ſpiritum immundum auferam de terra.Ex hoc loco in hiſtoria Euangeliſtarum diabolus ſæpe uocatur ſpiritus immundus. Ieſaiæ 29. Quia effudit ſuper uos Iehoua ſpiritum ſoporis, & obſtruxit oculos ueſtros, prophetas & primarios ueſtros uidentes excæcauit. Quarto de ſpiritu hominis, ut eſt natura & ſubſtantia ſpiritualis à deo conditore homini inſufflata, qua uiuit, intelligit, & mouetur,&c.Iob 12.In cuius manu eſt anima omnis uiuentis, & ſpiritus omnis carnis cuiuslibet.& cap.32. Sed ſpiritus eſt in homine, & flatus omnipotentis facit eos intelligentes.Pſalm.22. In manus tuas commẽdo ſpiritum meum. Pſalm. 78.Recordatus eſt,quod caro eſſent, ſpiritus uadens, & non rediens. Pſalm.104. Abſtrahit ſpiritum eorum,& deficiunt, & in puluerem ſuum reuertuntur. Pſalm. 146.Emigrat ſpiritus,& ipſe reuertitur in terram ſuam.Eccleſ.12. Tunc reuertetur puluis in terram,ſicut prius fuit,& ſpiritus reuertetur ad deum, qui dedit illum.Zachariæ 12.Qui format ſpiritum hominis intra ipſum.Ezechielis 37. Vaticinare ad ſpiritũ,& dic ad ſpiritum ſicut dicit Iehoua,à quatuor uentis ueni ſpiritus,& ſuffla in iſtos interfectos,ut uiuant,& uenit ſpiritus eos,uixeruntq́,& ſteterunt ſuper pedes ſuos exercitus magnus ualde. Quinto ponitur ſæpenumero pro mente ſeu animo,ſiue mentis impetu.Prouerbiorum 1.Eructabo uobis ſpiritum meum. Geneſis 26.Et fuerunt amaritudo ſpiritus ipſi Izhak & Rebeccæ 1.Samuelis 1.Mulier perplexa ſpiritu ego.Gen. 41.Et mane perculſus erat ſpiritus eius. Danielis 2. Habuit ſomnium Nabucadnezar,& perculſus eſt ſpiritu ſuo. Geneſis 45. Et reuixit ſpiritus Iacob patris ipſorum.Exod.35.Et omnis, quem uoluntarium reddidit ſpiritus.Numeri 14.Quia fuit ſpiritus alius in eo. Deuteron.2. Quoniam indurauit Iehoua deus tuus ſpiritum eius.Ioſue 2.Neque manſit erectus ſpiritus in ullo uiro à facie ueſtra.Pſalm.32.In cuius ſpiritu nõ eſt impoſtura.Prouerbiorum 11. Qui fidelis eſt ſpiritu, celat uerbum.& cap.29.Totum ſpiritum ſuum profert ſtultus.Eccleſ.1.Et afflictio ſpiritus.Ezechielis 11.Et dabo uobis cor unum, & ſpiritum nouum intra uos.Pſalm.51. Et ſpiritum rectum innoua intra me. Ezechielis 13. Væ prophetis fatuis,qui ambulant poſt ſpiritum ſuum.Pſalm.34.Et contritos ſpiritu ſaluabit.Pſalm.51.Sacrificia dei ſpiritus fractus. 1.Paralipomen.5. Suſcitauit deus Iſrael ſpiritum Pul regis Aſſur.2.Paralipom.21.Et excitauit Iehoua contra Iehorã ſpiritum Philiſtinorum.Eſdræ 1.Et excitauit Iehoua ſpiritum Cores regis Perſarum.2.Regum 2. Fiat obſecro os duplex in ſpiritu tuo ſuper me. Sic accipitur aliquando pro animo commotiore.Exo.6.Veruntamen non audierunt Moſen propter breuitatem ſpiritus.Numeri 5.Aut cum uirum perſuaſerit ſpiritus emulationis.1.Regum 10.Et non fuit in ea amplius ſpiritus,id eſt,non potuit ſe amplius cõtinere.Prouerbiorum 14.Longus irarum multam habet intelligentiam,ſed breuis ſpiritu excitat ſtultitiam. Sexto, pro energia, uirtute, efficacia uiuificante & agitante.& opponitur carni.Ieſaiæ 31.Equi ipſorum ſunt caro,& nõ ſunt ſpiritus. Sic aliquando accipitur pro uirtute,uita animali.Iudicum 15.Et cũ Simſon bibiſſet reuerſus eſt ſpiritus eius. 1.Samuelis 30.Et dederunt ei fragmentum caricæ & duos uuarum palmites,& reuerſus eſt ſpiritus eius ad ipſum.Eccleſiaſt.3.Euentus filiorum hominum,& euentus iumentorum unus eſt inter eos,nam ſicut ille moritur, ſic moritur illud,& ſpiritus unus eſt in omnibus.Et mox iterum. Quis cognoſcit ſpiritum filiorum hominum,num ille aſcendat ſurſum, & ſpiritum iumentorum, num ille deſcendat deorſum in terram.

Septimo dicitur sæpe de aere seu uento elementari. Genesis 3. Et audiuerunt uocem dei ambulantis in horto ad uentum diei, id est, ea diei parte qua aura flaret. Genesis 8. Et fecit Iehoua transire uentum super terram. Exodi 10. Et Iehoua adduxit uentum orientalem super terram. 2. Samuelis 22. Et uisus est super alis uenti 1. Regum 18. Et factum est ut cœli obscurarentur nubibus & uento. 2. Regum 3. Non uidebitis neque uentum, neque pluuiam. Iob 21. Erunt tanquam stramen coram uento. Ecclesiast. 11. Qui obseruat uentum, nunquam seminabit. Ezechielis 5. Et dispergam omnes reliquias, tuas in omnem uentum. Accipitur tamen interdum singulari phrasi pro uanitate, euanescentia, à uento sumpta metaphora, qui uanidus est. Iob 15. An sapiens respondebit scientiam uenti. Ecclesiast. 5. Qui laborauit in uentum. Iesaiæ 28. Et in uentum iudicium. Micheæ 2. Si essem uir ambulans spiritu, id est, uento, uanus.

Octauo, si construitur cum nomine חַיָּה tum accipitur pro uento seu flatu uitali. Genesis 6. Vt perdam uniuersam carnem, in qua est spiritus uitæ sub cœlo. & cap. 7. Omnia in quorum naribus est anhelitus spiritus uitæ, quęque erant in arida, mortua sunt. Ezechielis 1. Et spiritus uitæ erat in rotis.

Nono, si adiunctum habet nomen אַף tum significat anhelitum, qui est in naribus & tam de deo dicitur per ἀνθρωποπάθειαν, quàm de hominibus. De deo Exo. 15. Et per flatum narium tuorum coaceruatæ sunt aquæ. 2. Samuelis 22. & Psalm. 18. Et apparuerũt inundationes maris, & detecta sunt fundamenta orbis ab increpatione Iehoua, ab anhelitu spiritus nasi eius. Iob 4. Ab anhelitu dei auferentur, à spiritu nasi eius consumẽtur. De homine. Iob 27. Quamdiu halitus est in me, & spiritus dei in naso meo, id est, spiritus à deo insufflatus.

Decimo, si adiunctum habet uel פֶּה uel שְׂפָתַיִם tum significat spiritum, id est, halitum, qui ex ore seu labijs procedit. Psalm. 33. Verbo Iehoua cœli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis exercitus eorũ. Iob 15. Propaginẽ eius exiccabit flamma, & discedet spiritus oris sui. Psalm. 135. Non est spiritus in ore ipsorum. Iesaiæ 11. Et spiritu labiorum suorum interficiet improbum. Item aliquando sine adiectis supra dictis nominibus. Psalm. 104. Emittis spiritum tuum, & creabuntur, renouabis faciem terræ. Iob 21. Spiritus meus nausea est uxori meæ. Semel construitur cum nomine בֶּטֶן Iob 32. Plenus sum uerborum, angustiam facit mihi spiritus uentris mei, id est, magna mea sapientia, qua turgeo, & sum inflatus. Et pluraliter רוחות spiritus. Psalm. 104. Qui fecit angelos suos, spiritus. Numeri 16. Ceciderunt super facies suas dicentes: Deus, qui es deus spirituum omnis carnis. Prouerbiorum 16. Et stabilit spiritus Iehoua. Et accipitur aliquoties pro plagis seu partibus mundi unde uenti oriuntur. 1. Paralipom. 9. Ad quatuor uentos agebant excubias, ad orientem, occidentem, septentrionem & meridiem. Ieremiæ 49. Et adducam contra Elam quatuor uentos, à quatuor extremitatibus cœlorum. Ezechielis 37. A quatuor uentis ueni spiritus. Danielis 8. Ascenderunt quatuor pro eo, ad quatuor uentos cœlorum. Legitur tamen רִחוֹת Ieremiæ 49. Et dispersi uos in omnes uentos istos.

1459 רוּם Cõgruit significatione cum uerbis רָאַם & אָרַם רָמַם רמה nisi quod ut forma, ita modo significandi uarient. Significant hæc omnia eleuationem ex loco seu cõditione humiliore ad superiorem. Suntq; etiam gradus inter hæc tria רוּם נָשָׂא & גָּבַה ut suo in loco indicabimus. Deuter. 8. Et eleuetur cor tuum, & obliuiscaris Iehoua dei tui. Psalm. 131. Neque eleuati sunt oculi mei. Deuteron. 32. Manus nostra eleuata est. 1. Samuelis 1. Eleuatum est cornu meum in Iehoua. Iesaiæ 26. Iehoua eleuata est manus tua. Psalm. 57. Eleuare supra cœlos. Psalm. 46. Eleuabor in gentibus. Iesaiæ 52. Ecce prudenter aget seruus meus, eleuabitur, supportabitur, & sublimabitur ualde. Hic habes tres gradus inter hæc tria uerba. Psalm. 27. Et nunc eleuabitur caput meum supra inimicos meos. Psalm. 89. Eleuabitur cornu nostrũ. Genesis 7. Et eleuata est supra terram. Psalm. 89. Et in iustitia tua eleuabuntur. Iesa.

49. Et stratæ meæ eleuabuntur. Deut. 17. Absque eleuari cor eius, id est, ne eleuetur cor eius. Ezech. 10. Ad eleuandum super terram. Psal. 12. Cum eleuari uilitates filiorum hominum, id est, cum eleuantur.

Participium præsens רָם elatus, eleuatus. Deut. 1. Populus eleuatus, plusquam nos. Psalm. 138. Quoniam eleuatus est Iehoua, & humile uidet. Iesaiæ 2. Super omnem superbum & elatum. & cap. 6. Sedens super thronum eleuatum & sublimem. ibi iterum cognoscis gradus duos. Et pluraliter רָמִים Deuteronom. 12. Super montes eleuatos. 2. Samuelis 22. Et oculi tui super elatos. Iob 21. Et ipse elatos iudicat. Psalm. 78. Et ipse ædificauit uelut excelsa sanctuarium suum. Iesaiæ 2. Et supra omnes cædros eleuatas & sublimes. Et iterum ibi uides discrimen inter hæc duo uerba. Et in statu regiminis רָמֵי Iesaiæ 10. Et eleuati statura expulsi. Et in genere fœminino רָמָה & habet accentum in posteriore syllaba. Exod. 14. & Num. 15. In manu eleuata. Et pluraliter רָמוֹת Psalm. 18. Et oculos elatos humiliabis. Prou. 6. Oculos elatos. Et interserta aleph litera quiescente רָאמוֹת Prouerb. 24. Eleuatæ sunt stulto sapientiæ.

In secunda coniugatione רוֹמֵם eleuauit, extulit, euexit. Iesaiæ 1. Filios educaui & euexi. & cap. 23. Euexi uirgines. Ezechielis 31. Abyssus eleuauit ipsum. Psal. 99. Eleuate Iehoua deum uestrum. Iesaiæ 15. Iehoua deus meus es tu, eleuabo te. Oseę 11. Vnus non eleuaret se. Psalm. 27. In petram eleuabit me. Prouerbiorum 14. Iustitia eleuat Gentem. Psalm. 75. Eleuabuntur cornua iusti. Esdræ 9. Ad eleuandũ domum dei nostri.

Participium pręsens מְרוֹמֵם 1. Sam. 2. Humiliat & subleuat. Et cum affixo. Psal. 9. Qui eleuas me de portis mortis.

Participium præteritum מְרוֹמָם Nehemiæ 9. Benedicam nomini gloriæ tuæ, & eleuatum supra omnem benedictionem, & commendationem.

In tertia coniugatione הֵרִים eleuauit, extulit, è loco seu conditione humiliore. 1. Regum 11. Et leuauit manum suam in regem. Leuitic. 2. Et eleuabit sacerdos de oblatione recordationis eius. & cap. 6. Et leuabit cinerem, scilicet amouendo de loco humiliore. Genesis 14. Leuaui manum meam ad Iehoua. Numeri 31. Omne aurum leuandæ eleuauerunt ipsi Iehoua. 1. Paralipom. 30. Quia Ezechias rex Iuda eleuauit aggregationi Israel mille iuuencos, &c. & Principes eleuauerunt multitudini. Exod. 14. Et tu leua uirgam tuam. Numeri 18. Et eleuabitis ex ea leuandam Iehoua. Iesaiæ 58. Quasi tuba eleua uocem. Psalm. 74. Leua pedes tuos. Iesaiæ 57. Eleuate offendiculum. & cap. 14. Eleuabo thronum tuum. Ps. 110. Propterea eleuabit caput. 1. Sam. 2. Et eleuabit cornu Christi sui. Esdræ 3. Eleuando uocem. Num. 18. In eleuando uos adipem eius.

Participium præsens מֵרִים Psalm. 3. Eleuans caput meũ. Prou. 14. Et breuis spiritu eleuat stultitiam, id est, præbet conspicuam. Et pluraliter in statu regiminis מְרִימֵי Oseæ 11. Et ero illis sicut eleuantes iugum in maxilla eorum. Et cũ affixo. Ies. 10. Et eleuantes eam, sicut qui eleuat baculum, non arborem.

In uoce passiua הוּרַם Exod. 29. Et quæ eleuata est de ariete. Leuitic. 4. Quemadmodum eleuatum est de boue. Danielis 8. Et ab eo leuatum est iuge, id est, ablatum, sublatum.

In quarta coniugatione legitur irregulariter, & defectiue הֵרוֹמֵם Num. 16. Leuate uos è medio aggregationis huius, & abite macht euch auff. hebt euch dauon. Ies. 33. Nunc eleuabor. Ezech. 10. Et eleuati sunt ipsi Cherubim. Et iterum: Eleuabantur à terra. Legitur tamen semel perfecte & regulariter. Dan. 11. Et eleuabit se, & magnificabit se supra omnem deum.

INDE NOMINA.

רָם Eleuatus, elatus. uide supra in participio præsenti primæ coniugationis.

רוּם Elatio, eleuatio. Habak. 3. Eleuatio manus suas sustulit. Et in genere fœminino רוֹמָה Mich. 2. Et non ibitis in elatione, id est, elatæ.

רוּם Elatio,eleuatio, nomen infinitum. Prouerbiorum 21. Elatio oculorum, & dilatatio cordis.& cap.25.Cœlum eſt in eleuatione,& terra in profunditate, at cor regum abſque perueſtigatione. Ieſaiæ 2. Et curuabitur elatio uirorum. & cap. 10. Et ſuper magnificentiam elationis oculorum eius. Et רֻם Ieremiæ 49. Et elationem cordis eius.

רָמָה Idem quod בָּמָה altare ſeu ædificium eleuatum, quod ſcriptura Excelſum uocat. Ezechielis 16.Et feciſti tibi Excelſum. Et cum affixo רָמָתֵךְ Ezech.16.In omni initio uiæ ædificaſti Excelſum tuum.Et iterum,Et Excelſum tuum feciſti. Et pluraliter רָמוֹת Ezech.16.Et diruent Excelſa tua.

רָמוּת Eleuatio.Ezech.32.Et implebo ualles eleuatione tua,id eſt ſtatura tua excelſa.

רוֹמְמוּת Eleuatio. Ieſaiæ 33.A uoce tumultus fugerunt populi, ab eleuatione tua diſſipatæ ſunt Gentes.

מָרוֹם Elatus,eleuatus,excelſus.Ieſaiæ 22.Excidens in extenſo ſepulchrum ſuum. & cap. 24.Super thronum excelſum in excelſo.Pſalm.10.Excelſum iudicia tua.Pſalm.92. Tu excelſus in æternum Iehoua.Pſalm.93.Fortis in excelſo Iehoua. In ſtatu regiminis מְרוֹם 2.Regum 19.& Ieſaiæ 37.Ego aſcendi excelſum montium, id eſt celſitudinem montium.Ieremiæ 49.Qui apprehendis celſitudinem collis. Et pluraliter מְרוֹמִים Ieſa.33.Ipſe excelſa habitat.Prouerb.8.In uertice excelſorum.Eccl.10. Poſitus ſtultus in excelſis multis,id eſt dignitatibus. In ſtatu regiminis מְרוֹמֵי Iudic.5.Et Naphthali ſuper excelſis agri.Prouerb.9.Vocabit ad ſummitates excelſorum ciuitatis.Et cũ affixo.Iob 25.Faciem pacem in excelſis eius.

תְּרוּמָה Eleuatio,id eſt oblatio,quam aliquis de bonis ſuis deo dicabat, & cum offerretur in altum eleuabatur,unde ab illo ritu nomen accepit, poteris leuandam uertere. Chaldæus paraphraſtes tales oblationes uertit אַפְרָשׁוּתָא quod eſſent ſeparatæ à cõmuni uſu.Hinc Rabinus quidam Pragæ transferebat mihi *ein abſcheidung*. Et donaria illa,quæ parietibus,& columnis templi ornatus cauſa ſuſpendebantur,anathemata dicta ſunt Lucæ 21.Sed uidebimus exempla. Exod.25. Loquere ad filios Iſrael,ut accipiant mihi leuandam ab omni uiro,qui uoluntarium exhibuerit cor ſuum,accipietis leuandam meam.Hæc eſt autem leuanda,quam accipietis ab eis, aurum, & argentum,& æs, & hyacinthum, purpuram, & coccum bis tinctam, & linum, & pilos caprarum &c.& cap.29.Et armum leuandæ.Ieſaiæ 40.Pauper pro leuanda,lignũ,quod non putreſcet ſibi eliget.Malach.3.Decima & leuãda. Et ſemel legitur תְּרוּמִיָּה Ezech.48.Eritq; illis leuãda de leuãda terræ. Et in ſtatu regiminis תְּרוּמַת Exod.30. A filio uiginti annorum, & ſupra dabitur leuanda Iehoua. Deuteron.12.Adducetis illuc holocauſta ueſtra,& ſacrificia ueſtra,& decimas ueſtras, & leuandam manus ueſtræ, & uota ueſtra, & uoluntaria ueſtra, & primogenita boum ueſtrorum,& ouium ueſtrarum. In ſtatu affixorum תְּרוּמָתִי Exod.25. Accipietis leuandam meam.& cap.29.Et de ſacrificijs eorum leuanda eorum ipſi Iehoua. Et pluraliter תְּרוּמוֹת Num.18.Et loquutus eſt Iehoua ad Aaronem.Et ego ecce dedi tibi cuſtodiam leuandarum mearum de omnibus ſanctificatis filiorum Iſrael,tibi,inquam,dedi eas propter unctionem,& filijs tuis in ſtatutum æternitatis.2.Samuelis 1.Et agros leuandarum.Prouerbiorum 29.Et uir leuandarum euertit eum,id eſt munerum.

רָמָה Nomen loci & ciuitatis,fortaſſe ab altitudine in tribu Beniamin. Ierem.31.Vox in
1460 Rama audita eſt.Sunt & alia oppida huius nominis.

רנן Ouauit.Congruitq; ſignificatione cum uerbis רָנַן רָנָה niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi differant.Prouerb.29.Et iuſtus ouabit,& lætabitur.

1461

רוע In prima coniugatione non eſt uſitatũ,ſed in cæteris.& ſignificat uoce plena & læta perſonare ſiue id fiat inſtrumento oris,ſiue tubæ aut buccinæ.differtq; modo tantũ ſignificãdi à uerbo רָנָה atq; cẽſeo uerbũ Latinũ triumpho inde mutuatũ,

 in

in quantum est uocis, non ut nunc Latini abutuntur pro triũphum agere de reportata uictoria, exhibere spectaculum uictoriæ, quare cum magis propriũ nunc non habeamus, eo utemur in uersione.

In secunda coniugatione passiuæ uocis רוֹעַע Iesaiæ 15. Et in uineis non ouabitur, nec triumphabitur.

In tertia coniugatione הֵרִיעַ Numeri 10. Imprimetis, sed non triumphabitis. Et mox iterum, Et triumphabitis in buccinis. Iosue 5. Triumphabunt populus triumpho magno. & cap. 6. Et triumphauit populus, & impresserunt in tubas. Iudicum 15. Et Philistæi triumphabant in occursum eius. Iob 30. Triumphabant super illos tanquam furem. Iob 38. Cum ouarent pariter stellæ mane, & triumpharent omnes filij Dei. Psal. 41. Non triumphet inimicus meus contra me. Psal. 95. Triumphabimus Petræ salutis nostræ. Zachariæ 9. Exulta uehementer filia Zion, triumpha filia Ierusalem. Iesaiæ 15. Propterea turma Moab triumphabunt. Micheæ 4. Nunc quare triumphas pro amico, uel sic. Triumphas triumphatione. Semel pro tristi uociferatione seu personatione usurpatur. Iudicum 7. Et cucurrit uniuersa turma, & uociferati sunt & fugerunt.

Participium præsens מְרִיעִים Esdræ 3. Nam populus triumphabant triumpho magno.

In quarta coniugatione הִתְרוֹעַע Psal. 69. Ad me Palæstina triumpha. & Psal. 108. Super Palæstina triumphabo. Psal. 65. Iubilabunt & triumphabunt.

INDE NOMINA.

רֵעַה Triumphus, triumphatio. Exod. 32. Et audiuit Iosua uocem populi cum triumphatione, dixitq; ad Mosen, uox belli est in castris.

תְּרוּעָה Triumphus, triumphatio, & est uocis, non pompæ seu spectaculi. Leuitic. 23. Et facies transire tubam triumphationis in mense septimo. Numeri 10. Et imprimetis triumphum, & proficiscentur castra. Et figetis triumphum secundum. Et iterum, Triumphum imprimẽt ad profectionem ipsorum. cap. 29. Dies triumphi erit uobis. & cap. 31. Et buccinas triumphationis in manu eius. 2. Samuelis 6. Adducebãt arcam Iehoua in triumpho, & uoce tubæ. Esdræ 3. Et multi cum triumpho & lætitia eleuando uocem. Iob 8. Donec impleat risu os tuum & labia tua triumpho. cap. 33. Ostendet faciem suam cum triumphatione. Psal. 33. Benedicite cum triumpho. Psal. 47. Ascendit Deus cum triumpho. Psal. 150. Laudate eum in cymbalis triumphationis. Et in statu regiminis תְּרוּעַת Num. 23. Iehoua deus eius est cũ eo, & triũphus regis est cũ eo. complectitur autem isto nomine hic totum apparatũ regium. Esdræ 3. Et populus non poterat cognoscere uocem triumphi lætitiæ, præ uoce fletus populi. Iere. 4. Audiuisti anima mea triumphationem belli.

1462 רות

Legitur uerbaliter tantum semel in secunda coniugatione רוֹפַף & significat contundi, conteri concussione. Iob 26. Columnę cœli concutientur, & obstupescent ab increpatione tua.

INDE NOMINA.

רִיפוֹת Contusiones, contritiones, tritica, grana seu legumina, quæ tunduntur ex siliquis. 2. Sam. 17. Et expandit super eum legumina trita. Prou. 27. Si contuderis stultum in mortario inter legumina, non discedet stultitia ab eo.

תְּרוּפָה Contritio, contusio. Ezech. 47. Et erit fructus eius in cibum, & folium eius pro cõtritione, id est, medebitur contritioni.

1463 רוץ

Cucurrit, accurrit, & importat simul inclinationem, promptitudinem, pronitatem, propensionem, congruitq; significatione cum uerbis רָצַץ רָצָא רָצָה & שָׁרַץ nisi quòd ut forma parum, ita modo tantum significandi inter se discrepent. hoc uerbum רוץ attribuitur corpori. Genes. 18. Et ad armentum cucurrit Abram. 2. Samuelis 18. Ego curram & dixit ei curre, & cucurrit. 2. Sam. 22. & Psal. 18. In te incursionem faciam expeditus. Psal. 59. Sine iniquitate concurrent, id est culpa. Iesa. 42. Neq; restrictus erit, neq; procurret, ut ponat in terra iudiciũ. i. seruabit medium seu

modum

modum & tempus,neq; cessator erit,neque præceps.

Participium præsens רָץ quod tamen sæpe accipitur nominaliter. 2.Sam.18. Quare ergo tu curris fili mi.Et mox iterum, Et uidit Naaman uirum currentem. Iob 9. Dies mei leuiores cursore.Ieremię 51.Cursor obuiam cursori currit. Et pluraliter רָצִים 1.Regum 1.Quinquaginta erāt uiri cursores ante ipsum.2.Paralip.30. Et abierunt cursores cum Epistolis. Item רָצִין more Chaldæo. 2.Reg.11. Audiuit Athalia uocem currentium ex populo.

In tertia coniugatione הֵרִיץ quando post se regit accusatiuum nominis,uel pro nominis,usurpatur transitiuè,aliàs absolutè & neutraliter. Et notat celeritatem actionis eius personæ uel rei,de qua dicitur.Iud.9.Deiecit quædam mulier fragmētum lapidis molaris super caput Abimelech, & conculcauit caput eius, scilicet celeriter,id est,concussit ruendo cranium eius. Gen.41. Et currere fecerunt eum de fouea,& adduxerunt eum,id est extraxerunt eū celeriter.Iere.49.Et quando quietem fecero,currere faciam ipsum ab ea,id est remouebo statim eū. Psal.68. Æthiopia currere faciet manus suas ad Deum,id est, extendet celeriter manus suas. 1.Samuel.17.Tolle pro fratribus tuis &c.& currere fac in castra fratribus tuis,id est,curriculo defer.2.Paralip.35.Et quæ sanctificata erant,coxerunt in ollis, lebetibus,& caldarijs,& currere fecerunt ad omnes filios populi,id est,curriculo detulerunt.

In quarta coniugatione הִתְרוֹצֵץ Gen.25.Et concurrebant inuicē filij intra ipsam id est collidebant,conculcabant se.

INDE NOMINA.

מְרוֹץ Cursus.Eccl.9.Quoniam non est leuium cursus,neq; fortium bellum. Et in forma fœminina מְרוּצָה cursus,idq; bifariam.Passiuè,id est oppressio, conculcatio. Iere m.22.Super effusione sanguinis innocentis,& super calumnia & oppressione ut facias. In statu regiminis מְרֻצַת actiuè.2.Reg.18.Video cursum primi,quasi sit cursus Achimaaz.Similiter cum affixis.Iere.8.Quisq; reuersus est in cursum suum.& cap.23.Et fuit cursus ipsorum malus.

אֶרֶץ A currendo,quod in ea curratur,seu q̄ sit oppressa,& infimum omnium elementorum,adq; eam inclinent,& tendant grauia quęq;,imo etiam quòd cursus aliorum Elementorum sit circa eam.Et Generaliter significat omnē terram siue informem & uacuam,siue distinctam & repletam creaturis, puram siue impuram , habitabilem,siue inhabitabilem.Genes.1.In principio creauit deus cœlum & terram,& terra erat uasta & uacua.Et iterum sed specialius,Et uocauit Deus aridam,terrā.Item, Germinet terra germen cuius semen sit super terra. & ca.18. Et benedicentur in eo omnes Gentes terræ.Vsurpat̄ adhuc specialius pro peculiari aliqua terra,loco seu territorio Germanice ein land Psal.35.Et super mansuetos terræ.Iesaiæ 14.Omnes hirci terræ.aliquando pro loco imo seu infimo,sicut cœli uocabulum sæpe pro loco supremo ponitur.Psal.148.Magnificentia eius est supra terrā & cœlos. Ezech. 1.Et ecce rota una in terra.Insuper sæpe continens pro contento.1.Samuel.14.Turbauit pater meus terram.& cap.27.Et percussit Dauid terram, & non permisit uiuere,neq; uirum,neq; mulierem.Prouerb.28.Propter transgressionem terræ, multi sunt ei principes.& cap.30.Vt comedant pauperes de terra. Notabis autem q̄ in distinctione sententię,& præpositis literis,hoc memoriali בּוּהֲלָךְ comprehensis seruet aliquando prius ſægol inuariatum,interdum uero mutet in cametz.

Deinde si ה in fine habuerit appensum,motum ad locum denotans אַרְצָה semper mutet prius in pathah,& alterū in seua.Genes.19.Et profectus est inde Abrahā terram australem.& cap.24.Et incuruauit se in terram.similiter habet in statu affixorum. Et pluraliter אֲרָצוֹת Ieremię 28. Adprophetarunt ad terras multas. Psal. 107.Et de teris congregauit eos. Et in statu regiminis אַרְצוֹת Ps.105. Et dedit eis terras Gentium.Psal.116.In terris uiuentium.

1464

רוש Excussus,destitutus fuit possessione, seu hęreditate, exterminatus fuit,& significatione congruit cum רָשַׁשׁ. Item cum uerbis יָרַשׁ & גָּרַשׁ in uoce passiua. Psal.

Psalm.34. Leunculi exterminati sunt & esurient, sed quærentes Iehoua non deficient omni bono.

In secunda coniugatione רושׁ extermino deleuit, exterminauit. Ieremiæ 5. Comedet uitem tuam, & ficum tuam, & exterminabit ciuitates munitionis tuę, in quibus tu confidis, gladio, id est, ut non amplius habitentur, aut sint possessiones & hæreditates in illis.

In quarta coniugatione legitur participium מִתְרוֹשֵׁשׁ Prouerbior. 13. Est qui se diuitem iactat, & nihil habet omnino, & qui pauperem se esse simulat, & facultatem multam.

INDE NOMINA.

רָשׁ Nomen participiale, pauper, qui est extra possessionem seu hæreditatem, neque possessionem neque hæreditatem habet. Latine exprimi non potest, ideo pauperis uoce oportet interpretari. 1. Samuelis 18. Quoniam uir pauper & uilis. Psalm. 82. Afflictum & pauperē iustificate. Prou. 18. Suppliciter loquitur pauper. & cap. 28. Et qui dat pauperi, nō est defectus. Et ibidē iterū: adiectiue. Vir pauper defraudans exhaustos. Et pluraliter רָשִׁים Prouer. 22. Diues in pauperes dominatur.

רָאשׁ Pauper. 2. Samuelis 12. Duo uiri erant in ciuitate una, unus diues, alter pauper, & pauperi nihil erat quicquam, nisi ouis una paruula. Prouerbiorum 10. Pauperem efficit manus imposturæ, alij tamen pro abstracto sumunt, & ita interpretantur Paupertatem efficit manus dolosa. Et pluraliter רָאשִׁים Prouerbiorum 13. Multū edulij in sulcis pauperum.

רֵאשׁ Paupertas. Prou. 30. Paupertatem & diuitias ne dederis mihi. Et cum affixo manet inuariatum. Prou. 6. Et ueniet sicut uiator paupertas tua.

רֵישׁ Paupertas. Prou. 13. Paupertas & ignominia illi, qui euacuat disciplinam. Similiter cum affixo. Prou. 10. Sed consternatio exhaustorum paupertas ipsorum.

רִישׁ Paupertas. Prou. 28. Qui colit terram suā satiabitur pane, sed qui sectatur ocia, satiabitur paupertate. Et cum affixo manet inuariatum. Prouerbiorum 31. Bibet,

1465 & obliuiscetur paupertatis suæ.

רזה

Attenuauit, macilentum reddidit. Zophon. 2. Terribilis Iehoua super illos, qui attenuauit omnes deos terræ.

In uoce passiua יֵרָזֶה Iesaiæ 17. Et pinguedo carnis eius attenuabitur.

INDE NOMINA.

רָזָה Nomen adiectiuū fœminini generis, & opponitur nominibus בְּרִיאָה & שְׁמֵנָה Numeri 13. Qualis sit terra, pinguis ne, an tenuis. Ezechielis 34. Inter pecus pingue, & inter pecus tenue.

רָזִי Tenuitas, macilentia. Ies. 24. Ab extremitate terræ audiuimus psalmos, iucunditatem iusto, & dixi tenuitas mihi, tenuitas mihi, uæ mihi.

רָזוֹן Tenuitas, macies, macilentia. Psalm. 106. Et misit tenuitatem in animam ipsorum, id est, fastidium. Prouerbiorum 14. Et ubi non est populus, timor tenuitatis, id est, ibi metuenda est tenuitas. Iesaiæ 10. Mittet sustentator Iehoua exercituum in pingues eius tenuitatem. Mich. 6. Et modius tenuitatis, indignatio.

אֶרֶז Cædrus, à gracilitate & proceritate. uide supra suo in loco.

תִּרְזָה Cædri species, à tenuitate, quia procera, & tamen gracilis, non frondosa, nec resina pinguis ein thanne. Iesaię 44. Tulit pinum, & ilicem.

1466

רזח

Inde deriuatum est nomen מַרְזֵחַ coctio, elixatio, qualis fiebat in exequijs mortuorum, unde pro taberna transtulerunt. Et uidetur significatione cognationē habere cum רתח & זרח Ieremiæ 16. Ne ingredieris in domum coctionis, neq; abeas ad plangendum.

INDE NOMEN.

מִרְזַח Coctio. Amos 6. Et auferetur coctio extensionum, seu superfluitatum.

1467

רזם

Annuit, Chaldęus paraphrastes uerbum Hebręum, uerbo רְמַז interpretatus est. Prouerbiorum 6. Et uerbum hoc רָזַם in Rabinorum scriptis ponitur pro an-

annuere. Autumo ego significatione cõgruere cum uerbis רָזַח & זָמַר זָרַם ut literarum positu, ita modo tantum significandi inter se differre, hæc enim tria celerem & raptum motum important. Legitur tantum semel. Iob 15. Quid occupat te cor tuum, & quid nictant oculi tui, scilicet subtiliter.

1468 **רוֹזְנִים** Quantum ex locorum consideratione & circumstantijs sumi potest, proximũ gradum post regem obtinuerunt, quales sunt in regum aulis consiliarij, iurisperiti, legislatores. Interpretes uerterunt principes. Iudic. 5. Audite reges, auscultate principes. Psalm. 2. Statuerunt se reges terræ, & principes consultauerunt pariter. Prouerbiorum 8. Per me reges regnant, & principes constituunt iura. & cap. 31. Non regibus bibere uinum, neque principibus Siceram. Iesaiæ 40. Qui ponit principes in nihilum, iudices terræ uelut inane facit. Habakuk 1. Et ipse contra reges contemptorem se declarabit, & principes ludibrio sunt illi. Si etymologiam spectaueris dicuntur, quòd gracilem habent intellectum, & subtilem in iudicãdis causis & negotijs, in decidendis causis forensibus. Et ut שָׂרִים adhibebantur à regibus ad mensuratam officiorum in aula administrationem super pistores, pincernas, lanios, captiuos, tributa, pecora, militiam, ita רוֹזְנִים tantum adhibebantur consultationibus, & deliberationibus grauioribus, & condebãt etiã iura & leges.

1469 **רָחַב** Latum factum est, dilatatum est, neutraliter. Et congruit significatione cũ uerbis רָחַף & בָּרַח פָּרַח חָרַב רחב nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se differant. Et opponitur uerbo צוּר 1. Samuelis 2. Dilatatum est os meum. ad huius dicti imitationem dixit Paulus 2. Corinth. 6. Cor nostrum dilatatum est, non estis angusti in nobis, &c. Iesaiæ 60. Obstupescet & dilatabitur cor tuum. Ezechiel. 41. Et dilatabatur & circuibat superne.

In uoce passiua legitur participium נִרְחָב Ies. 30. Et depasces pecus tuum in die illa pascuum latum.

In tertia coniugatione הִרְחִיב Et transitiuè usurpatur si regit post se accusatiuum, aliàs neutraliter. Exod. 34. Et dilatabo terminum tuum. Psalm. 82. Dilata os tuum. Micheæ 1. Dilata caluitium tuum. Habakuk 2. Qui dilatauit uelut Infernus animam suam. Psalm. 25. Angustiæ cordis mei dilatatæ sunt. Iesaiæ 30. Tophthe etiam ipsi regi decreta, profundata est, dilatata est. Genesis 26. Et uocauit nomẽ eius latitudines. quia nunc dilatationem fecit Iehoua nobis. Prouerbiorum 18. Donum hominis latum faciet illi. Psalm. 4. In angustia latum fecisti mihi, id est, consolatus es me, liberasti me, quia ut tristitia contrahit cor, ita gaudium, & liberatio dilatant frontem, & consolantur cor, iuxta illud Salomonis dictum, Prouerbiorum 15. Cor gaudens exhilarat faciẽ, in mœrore animi deijcietur spiritus. Sic solet Paulus Apostolus sæpe opponere hæc duo, angustiam & latitudinẽ. ut 2. Cor. 1. Qui consolatur nos in omni angustia nostra, &c.

INDE NOMINA.

רָחָב Latus, nomen adiectiuum masculini generis. Iob 30. Sicut eruptio lata uenient. Et in statu regiminis רְחַב Prouerbiorum 22. Latus anima, excitabit contentionem. Psalm. 101. Elatum oculis, & latum corde, ipsum non feram. Ponitur tamen semel in abstracto. Prouerbiorum 21. Altitudo oculorum, & latitudo cordis. Et pluraliter in statu regiminis רַחֲבֵי Iob 38. Vsque ad latitudines terræ. Iesaiæ 33. Locus fluuiorum, aquæductuum latorum manuum, id est utrinque. Et in genere fœminino רְחָבָה Exod. 3. Ad terram bonam & latam. Psalm. 119. Latum mandatũ tuum nimis. Legitur tamen abstractiue. Psalm. 119. Et ambulabo in latitudine, id est, lætitia. Et in statu regiminis רַחֲבַת Iesaiæ 22. Ad terram latam manuum.

רַחַב Latitudo, relaxatio. Grece ἄνεσις, & opponit̃ nomini Hebræo צָרָה & Græco θλῖψις. Iob 36. Atque etiam remoui te ab ore angustiæ in latitudinem. sic quoque Paulus est usus 2. Corinth. 2. Non habui relaxationẽ in spiritu meo. Item 2. Corinth. 3. Ne alijs sit relatio, uobis autem angustia. 2. Thessal. 1. Et uobis qui affligimini relaxationem nobiscum, &c.

רֹחַב Latitudo. Exod. 26. Latitudo tabulæ unius. 1. Regum. 4. Et dedit deus sapientiam Salomo-

Salomoni,& intelligentiã multam ualde,& latitudinem cordis,quasi arenam,quę est in littore maris. Et in statu affixorũ mutat holẽ in cametz simplex, uel hateph cametz.Gen.6.Quinquaginta cubitorum latitudo eius.Exod.25.Et dimidium cubiti latitudo eius.Ezech.42.Sic latitudo eorum.

רְחֹב Platea,à latitudine.Gen.19.In platea pernoctabimus.Nehem.8.Et in platea portæ aquarum. Et pluraliter רְחֹבוֹת Amos 5.In omnibus plateis planctus. Zacha.8.Et plateæ ciuitatis implebuntur pueris.Thren.4.In plateis nostris.

מֶרְחָב Latitudo.Psal.18.Et eduxit me in latitudinem. Psal.31.Statuisti in latitudinem pedes meos. Et pluraliter status regiminis מֶרְחֲבֵי Habakuk 1. Qui ambulat in latitudines terræ.

1470 רָחֵל Ouis.Et est nomen speciei,& sexus fœminei.Iesaiæ 53.Et sicut ouis, quæ coram tondentibus obmutescit. Et pluraliter רְחֵלִים Gen.32.Oues ducentas, & arietes uiginti.Cant.6.Dentes tui sicut grex ouiũ,quæ ascenderũt de lotione. Et cum affixo nihil mutat.Gen.31.Oues tuæ & capræ tuæ non abortierunt.

1471 רָחַם In prima coniugatione semel legitur.Et significat proprie,si ita liceret dicere Inuiscerauit,intra uiscera introclusit,summo,ac intimo amoris affectu tactus erga aliquem,quem deus hominum uisceribus indidit.Psal.18.Inuiscerabo te Iehoua fortitudo mea,id est intimis uisceribus meis amplectar te.

In secunda coniugatione רִחַם inuiscerauit aliquem,intimo commiserationis affectu aliquem prosequutus seu amplexus est,quo uidelicet uulua seu matrix solet concipere,complecti,fouere,alere,tueri,& conseruare fœtum.Atque ut literarum inuersione,ita significatione aduersatur uerbo חָרַם quod deuouere, excommunicare ab usu & consuetudine communi hominem,& è medio tollere sine omni cõmiseratione significat. In nouo testamento redditum est uerbo Græco σπλαγνίζομαι.Ier.42.Et dabo uobis uiscera,& commiserebitur uos.Deut.33. Cõmiserebor quemcunq; commiserebor.Iesa.9.Et uiduas eius non commiserebitur.& cap.13.Et fructum uentris non commiserebũtur.& cap.49.Nunc obliuiscetur mulier infantis sui,ne commisereatur filium uteri sui.Zachar.1. Iehoua exercituum usque quo tu non commisereberis Ierusalem.Habakuk 3.In ira commisereri,id est, commiseratio.Psal.103.Secundum commisereri patrem erga liberos,ita commiserebitur Iehoua super timentes eum.Matthæi interpres ita reddidit cap.9. Cum autem Iesus uidisset turbas affectu misericordiæ tactus est erga illos. Et Lucas cap.15. Vidit illum pater ipsius,& misericordia motus est &c.

Participium præsens מְרַחֵם Psal.116.Deus noster commiseretur.Iesa.49.Qui cõmiserans eos ducet illos.& cap.54.Dixit commiserans te Iehoua.

In uoce passiua רֻחָם Oseæ 1.Voca nomen eius non commiserata. & cap.2.Qui in te commiserebitur pupillus.Prouerb.28.Quia autẽ confitebitur, & derelinquit, commiserebitur,id est misericordiam consequetur.

INDE NOMINA.

רֶחֶם, Matrix,aliàs etiam pia mater dicta.Nam ut panniculus ille tenuior firmans ac tegens cerebrum,maternam custodiam cerebro impendit ne lædatur, ideo pię matris nomen adeptus est,ita panniculus matricis,quia illi alteri,& materia & officio est similis,etiam Hebræis isto nomine רֶחֶם pia mater dicitur. Iudico autem ipsum uerbum ac cætera quoq; nomina ab isto nomine רֶחֶם esse deriuata.Genes.20.Concludendo cõclusit Iehoua omnem matricem domus Abimelech. Exo.34. Omnis apertio matricis mea est. Iob 3.Quare non à matrice mortuus sum. Iere.5. A matrice sanctificaui te. Oseæ 10.Da eis matricem abortientem, & ubera arentia. Psalm.110.Ex matrice aurorę ros,ita est pueritia tua,id est pueri tui.Sumitur semel pro misericordia.Iob 24.Obliuiscetur eius matrix,id est ipsa misericordia.Et in distinctione sententiæ, רָחֶם Iere.20.Quia non occidisti me à matrice. Et in statu affixorum mutat prius sægol in pathah,& alterum in seua.Gen.29.Et aperuit matricem eius. 1.Sam.1.Et Iehoua concluserat matricem eius.Ierem.20. Et matrix eius est conceptus perpetuitatis.

Matrix

רֶחֶם Matrix,& synecdochice,& poetice pars pro toto.i.pro puella. Et dualiter רַחֲמָתַיִם utrunq; legitur.Iudicum 5.An non inuenientes diuidēt spolium,matricem, & duas matrices capiti uiri,id est,unā uel duas matrices seu puellas. Et in distinctione sententiæ רָחַם Prouerbiorum 30.Infernus, & clausura matricis. Iesaiæ 46. Potami ni à matrice.

רַחוּם Attributum dei,commiserator,misericors.Exod.34.Et uocauit Iehoua, Iehoua deus miserator & gratiosus.Deut.4.Quia deus miserator Iehoua deus tuus.

רַחֲמָנִיּוֹת Threnorum 4.Manus mulierum misericordium coxerunt infantes suos.

רַחֵם Nomen infinitum commiseratio, misericordia. Habakuk 3. In ira commiseratio.
Et pluraliter רַחֲמִים Genesis 43.Et deus omnipotens dabit uobis misericordias. Psalm.103.Qui coronat te pietate & misericordijs.Iesa.54.Et in miserationibus magnis congregabo te. Et in statu regiminis רַחֲמֵי Prouerbiorum 12. Et commiserationes improbi sunt crudelitas, id est, utcunque improbus misericors est, tamen ea misericordia est crudelitas. Et similiter cum affixis.1. Reg. 3. Quia adusta sunt uiscera eius super filio suo.Psalm.51.Et secundum multitudinē miserationum tuarum dele trāgressiones meas.Amos 1.Propterea quòd persequutus est gladio fratrem suum,& perdidit uiscera eius,id est,infantes.Est & hic notandū,quod tam in Euangelistis quam Apostolorum scriptis uiscera usurpantur Hebræo more pro misericordiæ affectu.Sic Luc.2.Per uiscera misericordiæ dei nostri, in quibus nos uisitauit oriens ex alto.Paulus.Philip.1.Testis est mihi deus, quàm desiderem uos omnes in uisceribus Iesu Christi.Item 1.Ioānis 3.Qui habuerit substantiam mundi, & uiderit fratrem suum egentem,& clauserit uiscera sua ab eo,&c.

רָחָם Nomē auis lege uetitę,quā Hieronymus Porphyrionem,alij picam,alij aliam esse uoluerunt.Nos sequimur illos,qui Pelicanum reddiderunt,quod à singulari erga pullos misericordiæ affectu prædicetur.Leuit.11.Et onocrotalum & pelicanū. Et Deut.14.legitur רָחָמָה Et onocrotalum & pelicanum.

1472

רָחַת Motum est,agitatum est expansione seu dilatatione. Et congruit significatione cum uerbis רָחַב רָכַב בָּרַח פָּרַח nisi quod ut litera & literarum positu,ita modo significandi inter se differant.Ieremiæ 23.Commota sunt omnia ossa mea,id est, tremuerunt agitatione.
In secunda coniugatione רִחֵף Deut.32.Sicut aquila excitabit nidum suū, & super pullis suis agitabitur,scilicet expansione alarum.
Participium præsens מְרַחֶפֶת Genesis 1.Et spiritus dei agitabatur, expansione alarum,super superficie aquarum.

1473

רָחַץ Abluit,scilicet à sordibus corporis,quod fit uehementiore quadam defricatione & abstersione.Et congruit significatione cum uerbis רָצַח & חָרַץ צָרַח nisi q; ut forma ita modo significādi inter se differāt. Leuit.8. Et crura abluit aqua. & cap.22.Nisi abluerit carnem suam aqua. Exod.40. Et ablues intestina eius.Ies.4.Si abluerit Iehoua sordes filiarum Zion. Gen.43. Et abluit faciem suam, & egressus est.Exod.30.Et abluent manus suas & pedes suos.2.Regum 5.Abluere, & mundare.Gen.24.Ad abluendum pedes suos.Exod.2.Ad abluendum in flumine. & cap. 30.Et facies concham ad abluendum.
Participium præsens רֹחֶצֶת 2.Sam.11. Et uidit mulierem abluentem desuper tecto. Et pluraliter רֹחֲצוֹת Canticorum 5.Abluti lacte.
In secunda coniugatione uoce passiua רֻחַץ Prouer.30. Et à sorde sua non est ablutus.Ezech.16.Non abluta es.
In quarta coniugatione הִתְרָחֵץ Iob 9.Si abluero me aquis niuis.

INDE NOMINA.

רַחַץ Ablutio.Psal.60.Moab olla ablutionis meæ. Et in genere fœminino רַחְצָה Canticorum 4.& 6.Quæ ascenderunt de ablutione.

מֶרְחָצָה Iudæi uulgari sua lingua balneum uocant,hoc est, locum lotionis seu lauacrum.

1474

רָחַק Lōge seu procul abfuit,remotum fuit.Et ut literarum transpositione, ita modo

tantũ ſignificãdi inter ſe differũt קָרָה & הִקְרָה חָרַס Et hoc רָחַק opponit uerbo קָרַב appropinquauit.Ieſ. 59.Propterea procul abfuit iudiciũ à nobis.Et mox iterũ: Et procul abfuit à nobis.Thren.1.Quia procul abeſt à me conſolator.Exod.23. A falſa cauſa procul abſit.Ieſ.49.Et procul aberunt abſorptores noſtri.Semel tamẽ uſurpatur tranſitiuè. Micheæ 7.Dies ille lõgius propagabit ſtatutum.

In ſecunda coniugatione רִחַק longe amouit,procul remouit.Ieſaiæ 6.Et procul remouit Iehoua homines.cap.26.Longe amouiſti omnes fines terrę,id eſt,propagaſti.& cap.29.Et cor eius procul remouit à me.Ezechielis 43.Nunc procul remouebunt meretricationem ſuam.

In tertia coniugatione הִרְחִיק Si regit poſt ſe accuſatiuum, uſurpatur tranſitiue. Iob 19.Fratres meos procul remouit à me.Ioel.2.Et aquilonarẽ remouebo à uobis Pſ.103.Remouit longe à nobis tranſgreſſiones noſtras. Alias extra regimẽ ſumit neutraliter.Gen.44.Et egreſſi urbem non longe abfuerunt. Ieſaiæ 3. Surrexerunt in cumulum unum procul abeſſe ualde ab Adam ciuitate.

INDE NOMINA.

רָחוֹק Longe remotus, procul poſitus.Pſalm.22.Longe remotus à ſalute mei. Prouerb. 31.Mulierem uirtutis quis inueniet,& longe remota præ margaritis emptio eius. Ieſaiæ 57.Pax longinquo & propinquo.Legitur quoque ſubſtantiue.Ieſaiæ 3. Attamen longinquitas erit inter uos, & inter ipſum circiter duo millia cubitorum. Vſurpatur etiam aduerbialiter.Pſalm.19.Procul ab improbis ſalus. Aſſumit etiam ab initio præpoſitiones.Pſalm.10.Quare Iehoua ſtabis in longinquo,id eſt,longe. Geneſis 37. Et uiderunt de longinquo.1.Samuelis 26.Et ſtetit ſuper cacumine mõtis de longinquo. Ieſaiæ 22. Et formatorem eius de longinquo non uidiſtis. Et eſt interdum etiam temporis.Pſalm.139. Intellexiſti cogitationes meas à longinquo.Ieſaiæ 25.Conſilia à longinquo.Ieremiæ 31.A longinquo Iehoua uiſus eſt. Et accerſit aliquando ultra mem etiam lamed לְמֵרָחוֹק & eſt loci, & temporis.2. Paralipomen.26. Et egreſſum eſt nomen eius uſque in longinquum. Iob 36. In longinquum oculi eius uidebunt.2.Samuelis 7. Et loqueris etiam de domo ſerui tui in longinquum.2.Regum 19. Nonne audiuiſti in longinquo, quod eam fecerim, id eſt,iam olim. Et pluraliter רְחֹקִים Deuteron. 13. Siue propinqui apud te, ſiue longinqui. Ioſue 9. Longinqui nos ſumus à uobis. Eſther 9. Propinquis & longinquis.Zachariæ 6.Et longinqui uenient. Et in genere fœminino רְחֹקָה Deuteron.29.Et ignotus qui uenerit è terra lõginqua.2.Paral.6.Ad terrã longinquam, uel propinquam.Eccl.7.At illa lõginqua eſt à me. Et pluraliter רְחֹקוֹת Deut.20. Sic facies omnibus ciuitatibus lõginquis à te.Ieremiæ 49.Super cunctas ciuitates Moab longinquas & propinquas.

מֶרְחָק Longinquitas.2.Samuelis 15.Et ſteterunt intercapedine longinquitatis. Prou.25. Fama bona è terra longinquitatis.Ieſaiæ 13.Venient è terra longinquitatis.& cap. 46.Et terra lõginquitatis.Ier. 4. Veniẽtes è terra longinquitatis. Pro.31. A longinquitate adfert panẽ ſuũ.i.è lõginquo.Ieſ.30.Ecce nomẽ Iehoua uenit è longinquo.

רְחֵקִים Longinqui.Pſal.73.Et longinqui tui ſuſtollentur.

מַרְחַקִּים Nomen pluralis numeri tantum,longinquitates,diſtantiæ.Ieſaiæ 33. Videbunt terram longinquitatũ.Ier.8.Ecce uox clamoris filię populi mei è terra longinquitatũ.

מֶרְחַקִּים Longinqui.Zach.10.Seminabo eos inter populos, & inter longinquos recordabuntur mei. Et in ſtatu regiminis מֶרְחַקֵּי Ieſaiæ 8.Omnes longinqui terra.

1475 רָחַשׁ Eructauit,ebulliuit prę calore ſeu feruore.Pſal.45.Ebulliuit cor meum uerbum bonum.

INDE NOMEN.

מַרְחֶשֶׁת Patina,in qua ebulliuntur farinacea oleo. Translatio uulgaris habet ſartago. Leuit.2.Et ſi fuerit oblatio ſartaginis oblatio tua.& cap.7.In ſartagine.

1476 רֶטֶט Horror,tremor,qui quidẽ cõcuſſio eſt,ſeu cõcurſatio celera ſanguinis, ſeu frigoris per totũ corpus, & horripilatio. cõgruitq́ ſignificatione cum uerbis יָרַט רָהַט רָטַשׁ רָשַׁח רְתֵת niſi quod ut forma ita modo ſignificandi inter ſe differant. Ieremiæ 49. Diſſo-

Dissoluta est Damascus uertit se, & tremor apprehēdit eam, Germani uocant mu tuato ab Hebræis nomine den Riten.

1477 רָטַב Humidum fuit, madebat. Iob 24. A fluxu montium humectabuntur.

INDE NOMEN.

רָטוֹב Humectatio, humiditas. Iob 8. Humiditas est ante solem.

1478 רָטַשׁ Allisit ad lapidē, seu parietē. Et ut literarū positione, ita modo tantū significandi differt à שָׂרַט 2. Reg. 8. Et paruulos eorum allides. Ies. 13. Et arcus pueros allident. In uoce passiua רֻטַּשׁ Iesaiæ 13. Paruuli eorum allidentur in oculis ipsorum. Oseæ 10. Et mater super filijs allidetur. Nahum 3. Etiam paruuli eius allidentur.

1479 רִיק Vsitatum est tantum in tertia coniugatione הֵרִיק euacuauit, euacuando attenuauit, exinaniuit. Et congruit significatione cum uerbis רָקַק & בָּקַק בָּרַק מָלַס: nisi quòd ut forma, ita modo significandi differant. Leuit. 16. Et euacuabo post uos gladium. Gen. 14. Et euacuauit initiatos suos, id est, fecit expeditos. Psalm. 18. Sicut lutum plateaū euacuabo eos, scilicet ut nihil eorum supersit. Eccl. 11. Si implentur nubes, pluuiam super terram euacuabunt. Iesaiæ 32. Ad euacuandum animam esurientē. Iere. 48. Et uasa eius euacuabunt. Ezech. 28. Euacuabunt gladios suos. Habak. 1. An non propterea euacuabunt sagenam suam. Malach. 3. Si nō aperuero uobis fenestras cœli, & euacuauero uobis benedictionem.

Participium præsens מְרִיקִים Gen. 42. Cum ipsi euacuarent saccos suos. Zach. 4. Euacuantes desuper ipsis aurum.

In uoce passiua הוּרַק Cantic. 1. Ob odorem unguentorum tuorum bonorū sicut unguentum quod euacuabitur, est nomen tuum. Ieremiæ 48. Et quietus est in fecibus suis, & non euacuatus fuit de uase in uas.

INDE NOMINA.

רֵק Nomen participiale, masculini generis, uacuus. Genes. 37. Et cisterna erat uacua, non in ea aqua. Deuteron. 32. Quia non uerbum uacuum hoc à uobis sed ipsum est uita uestra. Nehemiæ 5. Et ita sit excussus & uacuus. Et pluraliter רֵיקִים uel sine iod רֵקִים Iudicum 7. Et cados uacuos. & cap. 9. Et conduxit pro eis Abimelech uiros uacuos & temerarios. 2. Reg. 4. Vasa uacua non pauca accipies. Prouerbiorum 12. Qui persequitur uacuos, deficit corde. & cap. 28. Qui sectatur uacuos, saturabitur paupertate. 1. Sam. 6. Sicut reuelando reuelari unus uacuorum. Et in genere fœminino רֵקָה Iesaiæ 29. Tum uacua est anima eius. Ezechielis 24. Et statuā eam super prunis uacuam. Et pluraliter רֵקוֹת Genes. 41. Et septem spicæ uacuæ.

רִיק Vacuum, uacuitas, & cum uerbis constructum aduerbiascit. Psalm. 4. Diligetis uacuitatem, quæretis mendacium. Ieremiæ 51. Collocauit me uas uacuitatis. Psalm. 2. Et populi meditantur uacuè. Psalm. 73. Quàm uacue purgaui cor meum. Iesa. 30. Et Ægyptij uane & uacue auxiliabuntur. Et per prothesin lamed לָרִיק aduerbiascit etiam. Leuit. 26. Et seminabitis uacue. Et iterum: Et cōsummabitur uacuè facultas uestra. Ies. 49. Vacue laboraui. Item cū particula בְּדֵי Ier. 51. Et laborauit populus in uacuum. i. uacue. Habakuk 2. Et populi uacue fatigant. i. sine fructu, frustra.

רֵיקָם Loco aduerbij usurpatur, eò quòd semper cum uerbo construitur, ideoq; etiā est indeclinabile. sicut חִנָּם Et si multi uelint esse nomen omnis generis, numeri, & casus. Genesis 31. Quia me uacuè dimisisti me. Exod. 3. Non abibitis uacuè. & cap. 23. Et non uidebuntur facies meæ uacue. Deuteron. 15. Et quando dimiseris eum liberum abs te, non dimittes eum uacue. Ruth 1. Ego plena abij, & uacue reduxit me Iehoua. 2. Samuelis 1. Et gladius Saul non reuersus est uacue. Iob 22. Viduas dimisisti uacue. Psalm. 25. Pudefiēt excursores uacue. Iesaiæ 55. Ita uerbum meum quod egreditur ex ore meo, nō reuertetur ad me uacue, sed efficit quod uolebam. Ieremiæ 14. Reuersa sunt uasa eorum uacue.

1480 רִיר Spuit, expuit. Leuit. 15. Hæc erit immundicies eius in fluxu suo, cuius expuit caro eius fluxum suum, aut obturata fuerit caro eius à fluxu suo.

INDE NOMINA.

רִיר Fluor,ſputum,ſaliua.Iob 6.Aut eſt ſapor in ſputo uitelli,id eſt,albugine. Et cum affixo.1.Sam.21.Et deſcendere fecit ſaliuam ſuam in barbam ſuam.

סַגְרִיר Vocem eſſe arbitror compoſitam ex סַג Chaldeorum,id eſt,multum,& רִיר fluor. q.d.multus fluor,hoc eſt pluuia multū defluens.quanquam poſſit etiam à סָגַר deduci.ut in illo themate eius mentionem fecimus.Legitur autem.Prou.22.In pluuium aſſiduum in die fluoris.

1481 רכך Molle,tenerum,extenſum fuit.Cōgruit ſignificatione cum uerbis אָרַךְ מָרַךְ רִיךְ רָקַס niſi quòd ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe diſſideant. Et opponitur rei compactæ,& condenſatæ,& per conſequens duræ ſeu induratę.2.Regum 22.Quia tenerum fuit cor tuum,& humiliatus es coram Iehoua. Et in regimine tranſitiue.Pſalm.55. Mollificauerunt uerba ſua ſupra unguentum, & tamen ſunt ſpicula.Deut.28.Quæ non tentauit plantam pedis ſui collocare ſuper terram præ teneraſcere,id eſt,teneritudine.

In uoce paſſiua יֵרַךְ Deut.30.Ieſaiæ 7.& Ieremiæ 51.Ne molleſcat cor ueſtrum. Ieſaiæ 7.Et cor tuum non molleſcat à duabus caudis titionum.

In ſecunda coniugatione uoce paſſiua רֻכְּכָה Ieſaiæ 1.Et non mollificata eſt oleo.

In tertia coniugatione הֵרַךְ Iob 23.Et deus emolliuit cor meum.

INDE NOMINA.

רַךְ Nomen participiale maſculini generis,mollis,tener. Gen.18. Et tulit filiū armenti tenerum & bonum.Deut.20.Quicunque eſt mollis corde.& cap.28. Vir mollis in te.2.Samuelis.3.Ego autem hodie tener & unctus rex,at uiri illi,filij Zaruiæ duriores me. Et pluraliter רַכִּים Geneſis 33.Et pueri ſunt teneri. Et in genere fœminino רַכָּה Deuteron.28.Et quæ tenera eſt in te.Prouerbiorum 25.Lingua mollis frangit oſſa. Et pluraliter רַכּוֹת Geneſis 29.Et oculi Lię erant teneri.Iob 40.Si loquatur tibi mollia.

מֹרֶךְ Mollities,teneritudo.Leuit.26.Et inducam mollitiem in cor eorum.

יָרֵךְ Fœmur, & in diſtinctione ſententiæ יָרֵךְ à teneritudine.ſunt enim illæ corporis partes circa fœminalia & lumbos tenerrimę.Et quia fœmur eſt in latere,ſępiſſime pro latere accipitur.Geneſis 24.Et poſuit ſeruus manū ſuam ſubter fœmur Abrahæ ſuſtentatoris ſui.Exo.40.Ad latus cohabitaculi aquilonem uerſus. Iudicum 4. Et accinxit eum ſubter indumenta ſua ſuper fœmur dexterę ſuæ. Geneſis 32.Propterea non comedunt filij Iſrael neruum illum obrutum,qui eſt ſuper concauitate fœmoris.Numeri 5.Vt cadat fœmur.Iudicum 15.Et percuſſit eis humerum ſuper fœmur.Ieremiæ 31.Compoſui ſuper fœmur.Pſ.45.Accingere gladio tuo ſuper fœmur fortiſſime.Ezechielis 24.Omnem fructum bonum, fœmur ſcilicet & humerum. Et in ſtatu affixorum יְרֵךְ Geneſis.24.Pone nunc manum tuam ſuper fœmur meum.& cap.32.Et attigit in cōcauitate fœmoris eius.Et iterum: Et ipſe erat claudicans ſuper fœmore ſuo.& cap.46.Egreſſæ ſunt de fœmore eius.Exo.25. Lucernā,fœmur eius, & calamū eius. Excipitur tamen unus locus ubi ponitur יַרְכָתוֹ Geneſis 49.Et fœmur eius uſque ad Sidonem,id eſt,latus eius.Et in numero duali יְרֵכַיִם Exod.28.A lumbis uſque ad fœmora erunt. Canticorum 7. Iuncturæ fœmorum tuorum, monilia factura manuum artificis; uel alia forma יַרְכָתַיִם Exo.26. In fœmoribus,id eſt,lateribus.Ezech.46. In lateribus uerſus occidētem. Et pluraliter in ſtatu regiminis יַרְכְּתֵי Exod.26.Et ad latera cohabitaculi occidentem uerſus facies ſex tabulas.Iudicum.19.In lateribus montis.1.Samuelis 24.Et uiri eius in lateribus cauernæ ſedentes.Ieſaiæ 14. Veruntamen ad infernum detruderis ad latera laci.Pſalm.48.Mons Zion in lateribus aquilonis. Pſ.128. Vxor tua ſicut uitis fructifera in lateribus domus tuæ.Ionæ 1.Et Ionas deſcendit ad latera nauis.

1482 רכב Superuectus eſt,ſuperferebatur,uerbum neutri generis. Et congruit ſignificatione cum uerbis בָּרַךְ כָּרַב רָכַךְ רָחַב רָחַק niſi quod ut forma,ita modo ſignificandi inter ſeſe diſcrepent.Eſther 6.Et equus ſuper quo uehebatur rex. Numeri 22. Ego aſina tua,ſuper qua ueheris.1.Samuelis 38.Qui uehebantur ſuper Camelis.2. Samuelis

Samuelis 13.Et uehebantur unusquisque super mula sua.Psalm.18. Vehebatur super Cherub,&uolat.Psalm.45.Iste est decor tuus,sis fortunatus,uehere.Ieremię 6. Super equis uehentur.

Participium præsens רֹכֵב quod etiam nominaliter accipitur.Iesaiæ 19.Ecce Iehoua uehitur super nube Leui.Zachariæ 9.Et uehens super asino.Genesis 49.Et decidit uector eius retrorsum.Deuter.33.Non est sicut deus Iesurun, uector cœlorũ sit auxilium tuum,id est,qui ubique quaque patet cœlum gubernat omnia.2.Regum 9.Et abijt uector equi.Psal.60. Sternite uectori in tranquillis. Et iterum:Vectori in cœlis cœlorum inde ab initio. Et pluraliter רֹכְבִים Iudicum 10.Erat ei triginta filij uehentes super triginta pullis.2.Reg.18.& Iesaiæ 36.Vt det tibi uectores super illis. Et in statu regiminis רֹכְבֵי Iud.5. Vectores asinarum. Et in genere fœminino רֹכֶבֶת 1.Samuelis 25.Ipsa uehebatur super asino.

In tertia coniugatione הִרְכִּיב uehere fecit, superimposuit alicui animali, uel rei inanimatæ.Genesis 41.Et uehi iussit eum in curru secundario.Exod.4. Et superimposuit eos super asinum.1.Reg.1. Et superimponetis filiũ meum super mulam.2. Samuelis 6.Et superimposuerunt arcam dei super plaustrum nouum. Psal.66.Vehere fecisti homines super caput nostrum.Iesaiæ 58.Et uehere faciam super excelsa terræ.Oseæ 10.Vehere faciam Ephraim.2.Reg.13.Impone manum tuam super arcum,& imposuit manum suam,&c.

INDE NOMINA.

רַכָּב Vector,ductor.1.Reg.22.Et dixit ad uectorem suum.2.Reg.9.Accipe uectorem.

רְכוּב Nomen participiale, uectorium, uehiculum. Psalm.104. Qui ponit nubes uehiculum suum.

מֶרְכָּב Forma masculina uehiculum,uectorium,sella,ephippia.Leuitic.15.Et omne uehiculum, quo uehitur menstruosus, immundum erit. Canticorum.3. Et uehiculum eius ex purpura.1.Regum 4.Et fuerunt Salomoni quatuor millia stabula equorũ, pro uectura sua. Et in genere fœminino מֶרְכָּבָה uehiculum,currus,quadriga,carruca.1.Samuelis 15.Et fecit sibi Absolom currum.1.Paralipom.28.Similitudo currus Cherubim extendentes alas.Zachariæ 6.In curru primo equi ruffi. Et in statu regiminis מִרְכֶּבֶת Gen.41.Currus alterius,seu secũdi. In statu affixorum seruat in prima sægol.Genesis 46.Et ligauit Ioseph currum suum,& ascendit. Et pluraliter מַרְכְּבוֹת Zach.6.Ecce quatuor currus. Et in statu regiminis מַרְכְּבוֹת Exo.15.Demersi sunt currus Pharaonis.Iesaiæ 22.Et ibi currus gloriæ tuæ.

רֶכֶב Nomen,quod plerunque collectiue ponitur,pro expeditione curruum, curratura,uectura.Genesis 50.Et ascendit cum ipso tam currus quàm equitatus.Exod.14. Et accepit sexcentos currus,& omnem currum Ægypti.Et iterum:Et omnes equi curruũ Pharaonis. Vsurpatur interdum per synecdochen pro equis curruum,perinde ut פָּרָשִׁים aliquando pro equis aliàs pro equitibus sumitur.2.Samuelis 8.Et eneruauit Dauid omnes currus,id est,equos in curribus.Dicitur etiam hoc nomine lapis molæ superior,qui uehitur seu fertur super inferiore. Deuteron.24. Non accipies pro pignore inferiorem,& superiorem,seu uectorem.Iudicum 9.Fragmẽtum uehiculi super caput Abimelech. Et in statu affixorum mutat prius sægol in hirik,& alterum in seua.Exod.14.Et ligauit currum suum.2.Reg.19.In multitudine currus mei. Et pluraliter in statu regiminis רִכְבֵי Canticorum 1.Currus Pharaonis. Et in genere fœminino רִכְבָּה Ezechielis 27.In uestimentis libertatis pro uehiculo. Est quoque hic obseruandum,quod hoc uerbum simul cum superuectatione,etiam gubernationem,moderationem, præsidentiam, & administrationem rerum publicarum includat,quod nimirum illi, qui uel ad regni administrationem accersendi ac inautorandi erant,aut qui iam rerum gubernacula tenerent, curru seu mulo seu equo seu alio iumento ueherentur. Atque ut rectores seu uectores,currum seu alia iumẽta habenis pro arbitrio dirigunt ac moderantur,ita illi etiam consilijs, prudentia,legibus populum sibi subditum,gubernent.quod exemplis supra citatis liquido constat.Quare scriptura nobis rerum omnium admi-

nistrationem tanquam quadrigam seu uehiculum adumbrat.ut clarissime in uisione Ezechielis cap.1.& 10.cernere licet.In qua uelut in quadriga sunt quatuor animalia,item quatuor rotæ.superne apparet firmamẽtum, quod super quadriga ceu tegumentum expanditur, & super tegumento est sella, seu sedes in qua gloria domini residet, & quadrigam uoce omnipotentiæ suæ regit, moderaturq;, & in quatuor terræ partes, id est, quocunque uult pro nutu & arbitrio suo agit. Ad quem uectorem,& quadrigam haud dubie [redacted] ad Hebræos in eius statim uestibulo alludit,cum scribit.Qui moderatur omnia uerbo potẽtiæ suæ. Nam si singula collatione perpenderis similitudinem reperies. ut enim Ezechiel gloriam domini dicit uehi super quadriga uoce omnipotentiæ, atque eam moderari, ita [redacted] Christum, quem splendorem gloriæ quoque uocat, moderari omnia uerbo potentiæ suæ scribit. Deinde uertit quoque uocem Hebræam רוֹכֵב participio Græco φέρων,quod hoc præcipue in loco,non significat proprie portãs seu baiulans,sed agens potius, seu mouens ac moderans, siquidem φερόμενα Græcis dicuntur,quæ impetu quodam aguntur,& φορὰν impetum uocant,sicut & Petrus in posteriore Epist. cap.1.usus est.Spiritu sancto agitati seu impulsi. Et ἄγειν καὶ φέρειν dicit,qui suo arbitratu moderat aliquid nõ aliter atq; Hebræis uerbũ רכב.

Et quanquam multa Kabylistæ recentiores de מֶרְכָּבָה scribant, tamen existimo ueteres uecturam,id est, prouidentiã ac gubernationẽ illam uniuersalẽ dei, quam Theologi omnipotentiam,& actionem dei uniuersalẽ uocant illa uoce uoluisse significare.Hæc eò prolixius tractare uolui,quod prouidentiã eiusq; omnipotentiã ac generalẽ actionem mirifice illustrent. [redacted] Nolo aũt hic quicquam de regno Christi per Euãgelij uocem per totũ terrarum orbẽ diuulgando,quod per Ezechielis quadrigam significat, dicere,q; non sit huius instituti, & eiusmodi Theologis relinquenda duxerim.Quas uero ex ista Ezechielis uisione fabulas finxerint de Api & Serapione infrà in dictione שׁוֹר indicabimus.Nec te tamen latere uolo quòd ab hoc uerbo רכב non multũ abludat significatione uocabulum כרב de quo suo in loco.

1483 **רכל**

Congruit significatione cum רגן & רגל & significat,pedationem.i.delationem uel mercium uel uerborum,nisi quod modo significandi inter se differant.

Participium præsens,seu nomen participiale רוֹכֵל delator mercium, negociator,seu institor,qui defert merces de uno ad aliũ locum.Cant.3.Ex omni puluisculo negociatoris. Et pluraliter רוֹכְלִים 1.Reg.10.Pręter uiros indagationis,& circulationem negociatorũ.Ezech.17.Et introduxit eã in terram Canaan, in ciuitatem negociatorum posuit eam. Et in regimine רֹכְלֵי Ezech.17.Et negociatores Seba. Et in statu affixorum.Ezech.27.Filij Dedan negociatores tui. Et in genere fœminino רֹכֶלֶת negociatrix.Ezech.27.Negociatrix populorum ad insulas multas. Et cũ affixo.Ezech.27.Dedan negociatrix tua.Accipit tamen in abstracto pro negociatione.Ezech.27.Sicut exercitatus negociatione tua.

INDE NOMINA.

רָכִיל Delator.s.uerborũ,qui hinc inde defert uerba hinc ut negociator ex mercibus, ita ipse ex uerbis aliquid lucri reportet.Leuit.19.Non obambulabis delator in populo tuo.Prou.11.Inambulans delator reuelat arcanum.semel usurpatur abstractiue. Ezech.22.Viri delationis fuerunt in te.Ponitur aliquot in locis aduerbialiter.Iere. 6.Vniuersi illi desertores desertorũ obambulant delatorie. & cap.9.Et omnis frater delatorie ambulabit.

רְכֻלָּה Negotiatio.Ezechielis 28.In multitudine sapientię tuę,in negociatione tua, multiplicasti opes tuas.

מַרְכֹּלֶת Negociatio. Et cum affixo.Ezech.27.Et cędri negociatio tua.

1484 **רכס**

Eleuauit, extulit. Exod.28. & 39. Et eleuabunt pectorale cum anulis suis ad anulos Ephod.

INDE NOMINA.

רְבָמִים Nomen substantiuũ, pluralis numeri, elata, excelsa. Iesaiæ 40. Et elata in uallem.

רָמֵי Nomen substantiuum, pluralis numeri, status regiminis, Elationes. Ps. 31. Tu absco̅des eos in absconsione faciei tuæ ab elationibus uiri.

1485 רֶכֶשׁ Quantum ex locis scripturæ, in quibus ponitur conijci potest, animal est celerrimum, uecturę & equitatui aptum. Quidã Dromedariũ, alij ueredariũ, alij Camelorum speciem singularem esse uolunt. Ego cum illis sentio, qui muli esse speciem asserunt, qui nascitur conuentione seu coitione equæ & onagri, & ut litera, ita modo tantum significandi differre à uerbo רָכַשׁ Esther 8. Et misit literas per manũ currentiũ equis, uectorib. mulo. Et iterũ, Cursores, uectores muli. Nahum 1. Liga currum pro mulo. In distinctione sententiæ רָכֶשׁ 1. Regum 4. Et hordeum & stramen pro equis, & pro mulis adducebant. Et ex 2. Paralipo. 9. propemodum elucet, pro eo positum esse פְּרָדִים.

רְכֻשׁ uel רְכוּשׁ Cum seorsum ponitur absolutè, significat generaliter omnem substantiã mobilem, comparatam & in unum co̅portatam, at quando sibi habet adiuncta bona, tum exceptis illis alia notat, quæ no̅ sunt expressa. Gen. 14. Et abstulerunt omnem substantiam Sodomæ. Et iterũ, Da mihi animã & substantiã tolle tibi. Num. 16. Et deuorauit eos & domos eorũ, & omnẽ hominem, qui erat ipsi Korah, & omnẽ substantiam. 1. Paral. 27. Omnes isti principes substãtiæ regis Dauid. & cap. 28. Et principes omnis substantiæ & pecuariæ. 2. Paralip. 32. Quia dederat ei Deus substantiã multam ualde. Dan. 11. Et reuertetur in terrã suam cũ substantia magna. In statu affixorum manet inuariatum. Gen. 12. Et tulit Abram Sarai uxorẽ suam, & Lot filium fratris sui, & substantiam eorum quam comparauerant. & cap. 13. Et non sustinuit eos terra ad habitandũ unà, quia erat substantia eorũ multa. Numeri 35. Pro iumentis eorum, & pro substantia eorum, & pro omni animante eorum.

INDE VERBVM,

רָכַשׁ Comparauit substantiam, comportauit seu collegit substantiã, consubstantiauit. Genes. 31. Et abduxit omne pecus suum, & omnem substantiam suam, quam co̅parauerat in Padan Syriæ. & cap. 36. Et omnẽ acquisitionem suam, quam co̅parauerat in terra Canaan. & cap. 12. Et tulit Abram Sarai uxorem suam, & Lot filium fratris sui, & substantiam eorum, quam comparauerant.

1486 רָמַם Congruit significatione cum uerbis רָאַם רוּם אָרַם רָמָה nisi ꝙ ut forma, ita modo significandi differant. significant enim omnia eleuationem, sed alia, & alia ratione. Iob 22. Et uide caput stellarum, quàm eleuatæ sunt. & cap. 24. Eleuati sunt modicum, & non ipsi. Num. 24. Et eleuabitur supra Agag regem eius. Ezech. 10. Et in eleuando illos eleuabantur & ipsæ.

INDE NOMINA.

רוֹמָם Eleuatus. Psal. 66. Et eleuatus sub lingua mea. Et in genere fœminino רוֹמֵמָה Ps. 118. Dextera Iehoua eleuata. Et pluraliter in statu regiminis רוֹמְמוֹת Psal. 149. Eleuationes Dei sunt in gutture eorum.

רוֹמְמוּת Eleuatio. Iesaiæ 33. A uoce strepitus fugerunt populi, ab eleuatione tua dispersæ sunt Gentes.

רִמָּה Vermis, sed uide in רָמַה.

רִמּוֹן Malogranatum, uide in themate רָמַה.

1487 רָמָה Eleuando præcipitauit, statim excussit, seu eiaculatus est, & modo tantum significandi differt à uerbis ארם & רָאַם רוּם רָמַם dicitur autem de tali eiaculatione, quæ fit cum præcipiti eleuatione uel personę, uel rei. Exo. 15. Equum & uectorem eius excussit, seu eiaculatus est in mare.

Participiũ præsens רוֹמֶה & in regimine רוֹמֵה Iere. 4. A uoce equitis, & iaculãtis arcu. Et plur. status regiminis רוֹמֵי Ps. 78. Filij Ephraim applicãtes, eiaculantes arcu.

In secunda coniugatione רִמָּה non de eiaculatione arcus, sed de facto, & actione fraudulenta dicit, qua quis tanquã fraudulentus arcus alium eleuat, fallit & elu

dit, imponere alicui, eiaculari seu excutere aliquem de spe, aut re ipsius, einen auffsetzen, auffs stiel setzen. Prouerb. 26. Sicut uir qui eludit sodalem suum. Paulus usus isto uerbo 2. Thessal. 4. ita uertit, Ne quis ὑπερβαίνειν in negocio fratrem. 2. Sam. 9. Seruus meus fefellit me. Gene. 29. Vt quid fefellisti me. Iosue 9. Vt quid fefellistis nos. 2. Paralip. 12. Ad fallendum me.

INDE NOMEN.

רָמַת Excussio, proiectio. Et in statu regiminis רָמַת Iud. 15. Et uocauit locum illũ proiectio mandibulæ.

רְמִיָּה Fallacia, impostura, qua specie ueri & iusti aliquis fiducia sua excutitur ein auffsatz. Oseæ 7. Sicut arcus fallaciæ. Ps. 71. Versi sunt sicut arcus fallaciæ. Iob 13. Num Deo loquemini iniustitiam, & illi loquemini fallaciã. Psal. 32. Non est in spiritu eius fallacia. Prouerb. 10. Paupertatem facit manus fallaciæ. & cap. 12. Non inurit notam fallacia uenationis eius.

מִרְמָה Fallacia, fraus, impostura, dolus, deceptio. quando specie ueri ac boni aliquis fiducia seu re sua, qua nitebatur, excutitur. Gen. 27. Venit frater tuus in fallacia. Psal. 5. Virum sanguinum & fallaciæ abominabitur Iehoua. Prouerb. 11. Bilanx fallaciæ, abominatio est ipsi Iehoua. Et pluraliter מִרְמוֹת Psalm. 10. Maledictione os eius plenum est, & fallacijs & fraude. Psal. 35. Verba fallaciarum excogitabunt.

תָּרְמָה Fallacia, impostura. Iud. 9. Et misit nuncios ad Abimelech in fallacia.

תַּרְמִית Fallacia, impostura. Psal. 119. Quia falsa est fallacia eorum. Iere. 8. Apprehenderunt in fallacia. Zoph. 3. In ore ipsorum lingua fallaciæ.

רִמּוֹן Malogranatus, arbor, & malogranatum fructus, nomen arboris & fructus, tam naturalis, quàm artificialis. Et est uox aut peregrina, aut appellationem habet à conditione sua, quòd scateat granis. Num. 20. Et ficus, & uitis, & malogranatus. 1. Sam. 14. Sub malogranato, quæ est in Migron. Cantico. 4. Quasi fragmen malogranati gena tua. Ioel. 1. Malogranatus, palma, & malus. Exo. 28. Tintinabulum aureum, & malogranatum. Et cum affixo. Cant. 8. Et de musto malogranati mei. Et pluraliter רִמּוֹנִים Cantic. 4. Et apposuerunt tintinabula in medium malogranatorum. Et in statu regiminis רִמּוֹנֵי Exo. 28. Et facies super fimbrijs eius malogranata hyacinthi, & purpuræ, &c.

רִמָּה Vermis, sic dictus quòd eleuatione & proiectione seu iaculatione gradũ promoueat. Exo. 16. Neq; putruit, neq; uermis fuit in eo. Iob 7. Induta est caro mea uerme. & cap. 25. Quãtomagis homo uermis. Iesa. 14. Subter te sternetur uermis.

INDE VERBVM.

רוּם Vermiculauit, uermibus scatuit. Exod. 16. Et uermiculauit uermes & putruit.

1488

רֹמַח

Romphea, genus gladij habentis foramen hastæ. Chaldæus רֻמְחָא Septuaginta σιρομάστην, quod Suidas scribit esse iustrumẽtum quoddam ferreum, ansam ligneã habens. Arbitror à רָמַח deductum, quod imprimere significat. Num. 25. Et accepit Rompheam in manum suam. 2. Paralip. 25. Tenẽtem Rompheam, & clypeum. Et pluraliter רְמָחִים 2. Paralip. 11. Et in qualibet ciuitate clypeos & Rompheas. Iere. 46. Expolite Rompheas. Ioel. 3. Et falces uestras in Rompheas. Et cum affixo mutat holem in hatephcametz. Nehem. 4. Cum Rompheis suis.

1489

רַמָּךְ

Equa. Et pluraliter רַמָּכִים Esther 8. Mulos magnos filios equarum.

1490

רָמַס

Congruit significatione cum uerbo רָפַס nisi φ ut litera media parum, ita modo tantum significandi differunt. i. metalepsi, nam ut רָמַס calcare, conculcare. s. pedibus, ita רָפַס conculcando pedibus turbare significat. Vnde libuit hoc uerbũ uerbo quatiendi uertere, hoc est, quodã sono cõcutere pedib. 2. Reg. 7. Cõculcauit eũ populus, & mortuus est. 2. Reg. 14. Pertransiuit eã bestia agri, quæ est in Libano & cõculcauit carduũ. Ps. 7. Persequaẽ inimicus animã meã, et apprehẽdat, & cõculcet in terrã uitam meã. Ps. 91. Cõculcabis leonem & dracone. Iesa. 1. Quis requisiuit de manu

manu ueſtra quatere atria mea.& cap.26.Concu'cabit eam pes. cap.41.Sicut figulus conculcabit lutum.cap.63.Et conculcabo eos in furore meo.Mich.5. Et quaſi leunculus inter greges ouium,qui cum tranſiuit cõculcabit,& diripiet,& non ereptor. Et ſcribitur interdum ſin ſiniſtrum pro ſamech.Gen.9.In omni quod quatiet humum.Pſal.104.Ponis obſcuritatẽ & fit nox,in ea quatit omnis beſtia ſyluæ.

Participium præſens,maſculini generis רֹמֵשׂ quod tamen nominaliter uſurpatur.Geneſis.1.Et in omne quatile quod quatit ſuper terra.Et mox iterum,Et omni quatili ſuper terra,in quo eſt anima uitæ.& ca.7.Et expirauit omnis caro quæ quatit ſuper terra.Leuit.11.Ne polluatis animas ueſtras in omni motabili,quod quatit ſuper terra.Pſalm.69. Laudate eum cœli & terra & maria,& omne calcatile in eis. Et in genere fœminino רֹמֶשֶׂת Gen.1.Creauit deus dracones magnos,& omnẽ animam uiuam calcantem,quam motauerunt aquæ iuxta ſpeciem ſuam.Leuitic.11.Et omnis animæ uiuentis,quæ calcat in aquis.

In uoce paſſiua נִרְמַס Ieſa.28.Pedibus conculcabuntur coronæ ſuperbiæ.

INDE NOMINA.

רֶמֶשׂ Calcatile,quatile, nomen uniuerſitatis ad omnia animalia quæ eleuatis pedibus quatiunt ſeu pulſant.Sicut generaliter שֶׁרֶץ ſignificat,quicquid curſitat ſeu ſeſe mo titat rependo,& pedibus terram quatit ſeu pulſat.Geneſ.1.Et omne calcatile humi ſecundum ſpeciem ſuam.cap.6.Ab homine uſq; ad animal, & ad calcatile. cap.9. Omne calcatile quod uiuit,erit uobis in cibum.1.Reg.4.Et loquutus eſt de anima libus,& de uolucribus,& de calcatili,& de piſcibus. Pſal.104.Hoc mare magnum & latum,ibi eſt calcatile ſine numero.Pſalm.148.Beſtia & omne iumentum, calca tile,& auis alata.

מִרְמָס Conculcatio.Ieſa.5.Et erit in cõculcationem.Dan.8. Et exercitũ conculcationem.

Et in ſtatu regiminis מִרְמַס Ieſa.7.Et erit in dimiſſionem boum, & in conculcationem gregis.Scribitur tamen ita in ſtatu abſoluto.Ieſaiæ 10.Et ponat eum in con
1491 culcationem quaſi lutum platearum.

רָנַן Exclamauit ex lætitia,& plerũq; eſt ouationis,& acclamationis gratulandi cauſa.Leuit.9.Quod uidens uniuerſus populus ſtatim gratulati ſunt, & ceciderunt in facies ſuas.Iob 38.Cum ouarent ſtellæ matutinæ.Pſal.35. Ouent & lætentur, qui beneuolunt iuſtitiæ meæ.Prouerb.1.Sapientiæ foris exclamabunt.Ieſ.12.Hinni & oua habitatrix Zion.cap.24.Extollent uocem ſuam,congratulabuntur.cap.35. Et ouabit lingua muti.cap.54.Oua ſterilis,quæ non peperit.cap.65.Et ſerui mei ouabunt præ bonitate cordis.Zacha.2.Oua & lætare filia Zion. Thren.4. Surge oua in nocte in principio cuſtodiarum.

In ſecunda coniugatione רִנֵּן Iere.31.Et uenient,& ouabunt in Altiſſimo Zion. & cap.51.Et ouabunt ſuper Babylone cœlum & terra.1.Paralip.16.Tunc ouabunt ligna ſyluæ.Pſal.5.Perpetuo ouabunt.Pſal.20.Ouabimus in ſalutari tuo. Pſalm.33. Ouate in Iehoua Pſal.51.Ouabit lingua mea iuſtitiam tuam.Pſal.65.Eos qui egrediuntur mane & ueſpere acclamatis.Pſal.145.Et iuſtitiam tuam ouabunt.

In uoce paſſiua רֻנַּן Ieſa.16.Et in uineis non ouabitur.

In tertia coniugatione הִרְנִין coniugatur perfecte.Et quando regit poſt ſe accuſatiuum,tum uſurpatur trãſitiuè.Deut.32.Ouare facite Gentes populum eius. Iob 29.Et cor uiduæ ouare faciebam.Pſal.32.Et ouate omnes recti corde.Pſal.81.Ouate deo potentiæ noſtræ.

In quarta coniugatione legitur participium præſens מִתְרוֹנֵן Pſalm.78.Et euigilauit tanquam dormiens Iehoua,uelut heros,qui ouat à uino.

INDE NOMINA.

רִנָּה Vox,qualis eſt uel lætantiũ,uel querulantiũ,gratulatio,gloriatio,acclamatio,ouatio,exclamatio,uociferatio.Pſ.42.In uoce ouationis, & celebrationis in multitudine feſtiuãte.Pſ.47 Triũphate deo cũ uoce ouationis.Pſ.105.Et eduxit populũ ſuũ cum lætitia,cum ouatione electos ſuos.Pſal.107.Et recenſebit opera eius cum ouatione.Pſal.126.Cum ouatione metent.Et iterum: Veniendo uenient cũ ouatione,

portan-

portantes manipulos suos. Prouer. 11. Et quando auferuntur improbi, ouatio. Iesa. 48. Fugite de Chaldæis in uoce ouationis. De querela & uoce tristium. 1. Reg. 8. Vt audias ad acclamationem & orationem, quam seruus tuus orat in cõspectu tuo hodie. 1. Reg. 22. Et transiuit exclamatio ista in castris cum ingrederetur sol, dicẽs, Vnusquisq; ad ciuitatem suam & quisq; ad terram suam. Iere. 7. Et ne assumas pro eis acclamationem & orationem. Et in statu affixorum רִנָּה significat semper uocem seu acclamationẽ querulantium. Psal. 17 Attẽde acclamationem meam. Psal. 61. Audi deus acclamationem meam. Psal. 106. Et uidit quando angustia esset ipsis, & cum audiret ipse acclamationem eorum. Psal. 142. Attende ad acclamationem meam. Ieremiæ 14. Quando ieiunauerit non ego audiam ad acclamationẽ eorum.

רְנָנָה Ouatio. Et est semper uox lætantium. Iob 3. Ecce nox illa sit solitaria, non ueniat ouatio in ea. Psal. 110. Venite ante ipsum cum ouatione. In statu regiminis רִנְנַת Iob 20. Quoniam ouatio improborum, & à propinquo, id est, non diu durat. Et pluraliter רְנָנוֹת Psal. 63. Quasi adipe & pinguedine satiabitur anima mea, cum labijs ouationum laudabit os meum.

רָנֵּי Nomen infinitũ pluralis numeri, status regiminis, acclamationes, ouationes. Psal. 32. Acclamationibus euadere faciendi circumdabis me.

רְנָנִים Struthio Cameli. Iob 39. Adam Struthiocamelorum plausibilem, quanquã aliqui alij malint pauones significare, puto autem habere appellationẽ, uel à stridore &

1492 ouatione, uel à gloria alarum, quas habet crispas.

רָנָה Significatione quadrat cum uerbis רָנַן & רוּן nisi quòd ut forma, ita modo significandi differant, dicitur autem de strepitu armorum. Iob 39. Contra ipsum perstrepet pharetra, frendor cuspidis & hastæ.

1493

רָסַס Humectando dissoluit. Ezechielis 46. Et olei tertiam partem Hin ad humectandum similam.

INDE NOMEN.

רְסִיסִים Stillæ, stillicidia, complutiones, quæ humectant, & dissoluunt. Amos 6. Et percutiet domum magnam distillationibus, scilicet ut dissoluatur. Et in statu regiminis רְסִיסֵי Canticorum 5. Quoniam caput meum plenum est rore, cincinni mei

1494 stillis noctis.

רֶסֶן Frenum. Psal. 32. Non sitis sicut equus & mulus sine intellectu, habena & freno os eorum obturando, si non accesserint ad te. Insuper metaphorice trãssumitur pro regimine seu gubernatione. Iob 3. Et frenum à facie mea abiecerunt. Ies. 30. Et frenum seducens in maxillis populorum. Existimo autem hoc nomen habẽre cognationem cum nomine רזן quod talem significat, qui ad gubernacula reipu-

1495 blicæ sedet, neq; differre à מתג nisi etymologia.

רָעַע Quando post se regit accusatiuum, siue nominis, siue pronominis, tum est transitiuum, & est pœnæ afflictionemq; importat, ac contrariam significationem habet uerbo רָעָה pascendi. Et licebit uertere uerbo depascendi metaphora sumpta à pastoribus & pecoribus depascentibus radicitus prata & uiridia. Iob 34. Depascet robustos sine inuestigatione, & statuet alios in locum ipsorum. Iere. 15. Num depascet ferrum ferrum ab aquilone? Psal. 2. Depasces eos in uirga ferri. Legitur tamen semel neutraliter. Ies. 24. Et male depasta est terra. Secundo, quando autem absolute ponitur extra regimen, tum cõgruit cum uerbo רָעַע & significat malum, iniquum, durum, asperum, aduersum, triste esse. & bifariam usurpatur, uel ut sit culpæ. ut Deut. 15. Et malus fuerit oculus tuus in fratrem tuũ egenum & non dederis ei. Iesa. 8. Sitis mali, & tamen consternabimini. Vel pœnæ & afflictionis, & tum Hieronymus uerbo displicendi reddidit. Leuitic. 10. Et factum est cum populus petulanter ageret, malum fuit in auribus Iehoua. Et iterum, Et in oculis Iehoua malum fuit. Numeri 22. Et nunc si malum fuit in oculis tuis, reuertar ad mea. Iosue 24. Et si malum est in oculis uestris colere Iehoua. Prouerbiorum 24. Ne uideat Iehoua, & malum sit in oculis eius.

Parti-

Participium præteritum רֹעָה Prouerb.25. Dens male affectus,& pes uacillans.
In uoce passiua יֵרֹעַ Prouerb.11.Male afficietur,qui spondet pro alio. & cap.13.
Et pascens stultos male afficietur.

In tertia coniugatione הֵרַע male egit,male fecit,male tractauit, afflixit. Exod.5. Malefecit populo huic.Iosue 24.Et iterum,Malefaciet uobis.Ruth 1.Et Omnipotens malefecit mihi.Genesis 43.Quare malefecisti mihi.Num.20.Et malefecerunt nobis Ægyptij.Psal.505.Et prophetis meis ne malefaciatis. Ierem.25.Non malefaciam uobis.Et regit etiam post se accusatiuum. Deuter.26. Et male affecerunt nos Ægyptij.Psal.44.Male affecisti populos.Psal.74.Omnia male affecit inimicus in sanctuario,Micheę 4.Et quam male affeci. Et construitur semel cum עַל 1.Reg. 17.An etiam super uiduam, apud quam ego peregrinor posuisti malum ut occideres filium eius,id est obruisti malo. Legitur tamen sæpe absolutè.Genesis 19.& Iudicum 19.Ne quæso fratres mei male agatis.1.Samuelis 12.Et si male agendo male egeritis tam uos,quàm rex uester auferemini. Iesaiæ 1. Desinite male agere. Iesaiæ 41.Et bene agetis,& male agetis. Ieremiæ 7.Male egerunt plusquam patres ipsorum.& cap.38.Sustentator rex male egerunt uiri isti. Zophoniæ 3. Neq; bene agit neq; male agit.

Participium præsens seu nomen participiale מֵרַע Prouerb.17. Malignus attendit ad labium petulantiæ.Iesaiæ 9.Quoniam uniuersitas eius est hypocrita & malignus.Danielis 11.Et duorum regum illorũ cor ad malignum. Et pluraliter מְרֵעִים Iob 8.Neque apprehendat manu malignos.Psal.22.Cõgregatio malignorũ circũgyrauerũt me.Ps.119.Discedite à me maligni.Iesa.1.Semen malignorum.

In quarta coniugatione הִתְרוֹעַע Iesa.24.Malefiendo depasta est terra.

INDE NOMINA.

רַע Cum patha in continuitate sermonis,at in distinctione sententiæ,& quãdo à fronte habet unam literarum בוהמל tum mutat pathah in cametz. Et primo substantiuè usurpatur, pro malo culpæ.Et apponitur nomini טוֹב Gen.24.Non possumus loqui ad te bonum aut malum.Genes.2.Lignum scientiæ boni, & mali. Leuit.27. Æstimabit illud sacerdos inter bonum,&inter malum. Et iterũ,Aut malum in bonum.Iud.2.Fecerunt filij Israel malum in oculis Iehoua. Prouer.1. Pedes eorum ad malum currunt.& cap.6.Vt custodias te à muliere mali.Et iterum cap.20. Malum est malum est dicit omnis emptor.& cap.28.Viri mali non curant iudicium. Iesaiæ 5.Væ qui dicitis ad malum,bonum,& ad bonum,malum.Ezech.11.Cõsultant cõsilium mali.Et semel legitur in continuitate orationis cũ cametz.2.Paral.33.Vt facerent malum plusquam Gentes. Et quando cum uerbo cõstruitur,tunc aduerbiascit.Prouerb.11.Male affligetur,qui spondebit pro alio. Et pluraliter רָעִים & usurpatur substantiuè & adiectiuè. Deinde est interdum culpæ. ut Iob 35. Propter superbiam malorum.Prouer.15.In omni loco sunt oculi Iehoua, speculantes bonos & malos.Et iterum,Os improborum eructat mala.

Secundo,usurpatur adiectiuè,aliquando pro malo culpæ.Et est aliàs personale, aliàs reale.Genesis 38.Et erat Er primogenitus Iehuda malus in oculis Iehoua. Nehemiæ 2.Et non fueram malus in conspectu eius, id est, tristis.1. Samuelis 30. Et respondit omnis uir malus & Belial.Iesaiæ 3. Væ improbo malo. Genesis 6. Et omne figmentum cogitationum hominis malum omni die. & cap.8. Quia figmentum cordis hominis malum à iuuentute sua.Exod.33.Et audiuit populus uerbum malum istud. Numeri 20.Et introduceres nos ad locum illum malum, qui non profert semina &c.Deuterono.1.Generatio mala hæc. cap.15. Omnis macula mala. cap.22. Et protulit super eam nomen malum. Prouerbiorum 23. Ne comederis panem mali oculi. cap.28. Præceps ad diuitias, uir est mali oculi.

Est autem Hebræa phrasi malus oculus,inuidus,qua & Christus est usus Matthæi 20. An oculus tuus malus, quòd ego bonus sum, sicut econtra. Oculus bonus pro liberali ponitur. Prouerbiorum 22. Bonus oculus ipse benedicetur. Aliquando usurpatur pro malo pœnæ, seu afflictionis. Genesis 40.

Et

Et aspectus earum erat malus. Prouerb. 25. Super cor malum, id est triste. Et pluraliter רָעִים Gen. 40. Quare facies uestræ sunt malæ hodie. cap. 47. Sed mali fuerũt dies annorum uitæ meæ. Deut. 28. Infirmitates malas, & permanentes. cap. 6. Portenta magna & mala in Ægypto. Prou. 15. Omnes dies afflicti sunt mali. 2. Reg. 2. Sed aquæ malæ sunt, & terra sterilis. Nehemiæ 2. Quare facies tuæ sunt malæ. Et in genere fœminino רָעָה mala, & est contrarium nomini טוֹבָה Et sumitur aliquando substantiuè, aliquando adiectiuè. Deinde bifariam etiam ut in masculino genere sumitur. Primo, pro malo culpæ, ut Genesis 44. Quare retribuistis malum pro bono. Exod. 10. Videtis quòd malum coram facie uestra. Iudicum 20. Et auferamus malum ex Israel. 1. Regum 1. Et si malum inueneris in eo. 1. Regum 12. Quoniam adiecimus super omnia errata nostra malum, quòd petierimus nobis regem. Psalmo 52. Quid gloriaris in malo, Præpotens. Genesis 39. Et quomodo faciam malum magnum istud. Et in statu regiminis רָעַת Substãtiuè. Et est culpæ. Gen. 6. Et uidit deus quòd multum esset malum hominis in terra. Iud. 9. Et reddidit deus malum Abimelech, quod fecerat patri suo. Oseę 10. Propter malum malitiæ uestræ. Zach. 8. Et quisq; malum sodalis sui non cogitabitis. Et cum affixo רָעָה Iere. 3. In meretricatione, & malo tuo. Et pluraliter רָעוֹת Exo. 23. Non sis post multos ad mala. Prouer. 15. Et os improborum eructat mala. Secundo, sumitur pro malo pœnæ seu afflictionis. Gen. 19. Non potero euadere hoc malum, ne quando apprehendat me malum hoc, & moriar. 2. Samuelis 19. Et malum erit tibi istud supra omne malum, quod uenit super te à iuuentute tua. Nehem. 2. Et malum fuit illis malo magno. 2. Sam. 24. Et pœnitebit Iehoua super malo. Iesa. 45. Faciens pacem & creans malum. Et cum uerbo constructũ absolutè, aduerbiascit. 2. Sam. 12. Si dixerimus ad eum mortuus est puer, & faciet male. 1. Sam. 29. Et nõ facies male in oculis Satraparum. In statu affixorũ. Num. 11. Vt non uideam in malum meum. Num. 35. Neq; quærens malum eius. 1. Sam. 24. Ecce Dauid quærit malum tuum. Iere. 2. Et in tempore mali ipsorum dicent &c. Thren. 1. Audiuerunt malum meum. Et pluraliter רָעוֹת Deut. 31. Et inuenient eum mala multa, & angustię. Psal. 34. Multa mala iusto, sed ex illis omnibus liberat eũ Iehoua. Psal. 88. Quoniam satiata est malis anima mea. Gen. 41. Vaccæ aliæ ascendentes de fluuio malæ aspectu. Et iterum, Vaccæ tenues & malæ.

רוֹעַ Malum, primo culpæ, malitia, actiuè. Deut. 28. Propter malum studiorum tuorum. 1. Samuelis 17. Ego cognoui superbiam, & malum cordis tui. Iesa. 1. Remouere malum studiorum uestrorum. Iere. 24. Quæ non comedebantur propter malum. Nehem. 1. Non est hoc, nisi malum cordis. Deinde est etiam pœnæ & afflictionis. Gen. 41. Non uidi sicut has in tota terra Ægypti in malo. Eccles. 7. Quia in malo faciei bene erit cordi. Hoc Salomonis dictum explicat Paulus 2. Corinth. 7.

מֵרַע Malum, scilicet culpæ. Dan. 11. Et duorum regum illorum cor ad malum.

רְעוּת Malum, scilicet pœnæ. Eccl. 1. Omnia sunt uanitas, & malum spiritus.

רַעְיוֹן Malum, scilicet pœnæ. Eccl. 1. Cognoui quòd etiam hoc est malum spiritus. cap. 2. In omni labore suo, & in malo cordis sui.

1496 רעב Exarsit, seu exaruit fame, esuriuit. Cõgruitq; significatione cũ uerbis בָּעַר עָבַר & עָרַב & ut metathesi literarum, ita quoq; modo significandi differunt. Prouer. 25. Si esurierit osor tuus, ciba eum. Iesaię 8. Et transibit per eam induratus, & esuriet, & erit, quãdo esurierit etiam efferuescet. Iere. 42. Et propter panem nõ esuriemus.

In tertia coniugatione הִרְעִיב Deut. 8. Et esurire faciet te. Prouer. 10. Non esurire sinet Iehoua animam iusti.

INDE NOMINA.

רָעֵב Nomen participiale, esuriens, famelicus. 2. Sam. 17. Populus est esuriens & lassus, & sitibundus in deserto. Iesa. 58. Frange esurienti panẽ tuum. Et pluraliter רְעֵבִים 2. Reg. 7. Quia esurientes sumus.

רָעָב Fames, esuries. Gen. 12. Et fuit fames in terra. Deut. 32. Adustiones famis. 2. Sam. 21. Et fuit fames in diebus Dauid. Amos 8. Et mittã famem in terrã, non famẽ panis.

Fames

רְעָבוֹן Fames.Psal.37.In diebus famis satiabuntur. Et in statu regiminis רַעֲבוֹן Gen.44. Frumentum famis domuum uestrarum.

1497 רָעַד Tremuit.Psalm.104.Qui respexit terram & tremuit.

In tertia coniugatione legitur tantum participium præsens מַרְעִיד Danielis 10. Steti tremens. Et pluraliter מַרְעִידִים Esdræ 10.Et steterunt trementes.

INDE NOMEN.

רַעַד Tremor.Psalm.55.Timor & tremor ingredietur in me. Et in distinctione sententiæ רָעַד Exod.15.Apprehendet eos tremor. Et in forma fœminea רְעָדָה Iob 4. Timor occurrit mihi,& tremor. Ps.2. Seruite ipsi Iehoua in timore & exultate in tremore.Ps.48.Tremor apprehẽdit uos.Ies.33.Tremor apprehẽdit hypocritas.

1498 רָעָה Pauit uel se,uel alios.Et quando transitiue de pastura seu pastione dicitur, tum simul omnia complectitur, quæ sunt boni pastoris officia, & quæ ad pasturam pertinent,nempe,familiariter adesse ouibus,& dulci erga eas esse affectu,agendo,regendo,educendo,& introducendo,pascendo,alendo,potando,curando, & defensione à lupis etiam cum animæ suæ & uitæ periculo,sicut à propheta conditiones boni pastoris.Psalm.23. & à Christo Ioannis 10. & alibi describuntur.Estq; contrariæ significationis uerbis רַע רָעַע quæ affectum erga alios malum & actiones ac opera ex malo affectu nata significant.Attribuitur quoque sæpe pijs regibus & prophetis,qui sana doctrina,& salutaribus legibus populum regunt & pascunt,quemadmodum etiã Grecis uerbum ποιμαίνω,pascere & regere more pastorum significat.Transitiue usurpatur,quando post se regit accusatiuum. Genes.29. Potate gregem & ite,pascite.cap.30.Pascam gregem tuum & custodiã.2. Samuelis 2.Tu pasces populum meũ.Psal.78.Et pauit eos in integritate cordis sui.Ezech. 34.Et excitabo super eos pastorem unum,& pascet eos,seruum meum Dauid. Micheæ 5.Ipse stabit & pascet in fortitudine Iehoua.& cap.7.Pasce populum tuũ uirga tua.Ezech.34.Et pauerunt pastores seipsos,& oues meas non pauerunt. Prou. 10.Labia iusti pascent multos.Oseæ 9.Horreum & torcular non pascent eos. Ier.3. Et pascent uos scientia & intelligentia.& cap.22.Omnes pastores tuos pascet uentus,id est ducet seu pellet,ut uentus solet gregem agitare & abducere.& Psal.49. Mors pascet eos,id est,arrodet eos. Solet scriptura aliquando hoc uerbo uti mimiticôs seu per antiphrasin metaphora sumpta à pecudibus quæ depascunt pascua, uel à pastoribus,qui ad optima pascua solent pecudes deducere,ut ea depascant, ut Mich.5.Et depascent terram Assur gladio.Ieremiæ 2.Etiam filij Noph & Tachpanes depascent tibi uerticem.Extra autem regimen usurpatur neutraliter.Exod. 34.Etiam oues,& boues non pascentur ad prospectum montis istius.Psalm.37.Et pascere fideliter.Iesaiæ 5.Et pascentur agni iuxta ordinem suum.Ieremiæ 11.Incendit ignem iuxta eam,& depasti sunt rami eius.Ionæ 3.Non pascentur,& aquã non bibent.Mich.7.Et pascentur Basan & Gilead iuxta dies pristinos.

Participiũ præsens רֹעֶה Gen.30.Et Iacob pascebat oues Laban reliquas. & cap. 48.Deus qui pascit me ab essendo me usq; in hanc diem.1.Sam.16.Et ecce pascit in ouibus.Prou.13.Pascens stultos male afficietur.Ies.44.Pascitur cinerem.Oseæ 14. Ephraim pascitur uentum,& persequitur orientalem.Et in malũ.Iob 24. Qui depascit sterilem, quæ non parit.Est & רֹעֶה nomen participiale,de quo infra inter nomina. Et pluraliter רֹעִים Gen.37. An non fratres tui pascunt in Sichem.1.Para. 27.Et super boues,qui pascebantur in Saron.Et per antiphrasin.Ieremiæ 12.Pastores multi perdiderunt uineam meam.i. depastores,depopulatores, ita Chaldæos uocat. Et in genere fœminino רֹעָה Gen.29.Et Rachel ueniebat cũ ouibus,quę erant patris sui,quas pascebat ipsa. Et pluraliter רֹעוֹת Iob 1.Et asinæ pascebãtur iuxta loca eorum.

In secunda cõiugatione רֵעָה familiariter associauit.Iud.14.Et facta est uxor Simsonis ex sodalibus eius quos associauerat sibi.

In quarta coniugatione הִתְרָעָה associauit,seu consociauit se familiariter. Prouer. 22.Ne associes te cum homine iracundo.Legitur etiam forma quadrata ac si esset

à רוע Prouerbiorum 18. Vir sociorum ad consociandum se, & amicus adhęrens plusquam frater.

INDE NOMINA.

רֹעֶה Pastor nomen participiale. Genesis. 37. Erat pastor cum fratribus suis. cap. 49. Inde pastor, lapis Israel. Numeri 27. Vt non sit cœtus Iehoua uelut oues, quibus non est pastor. 1. Samuel. 17. Pastor fuit seruus tuus patris sui inter oues. 1. Reg. 22. Vidi omnem Israel dispersum ad montes suos uelut oues, quibus non est pastor. Iesaiæ 40. Sicut pastor gregem suum pascet. Ierem. 51. Dispersi in te pastorem & gregẽ eius. Zach. 13. Percute pastorem, dispergẽtur oues. Eccl. 14. Tradita à pastore quodam.

Et in statu regiminis רֹעֵה Gen. 4. Et erat Ebel pastor ouium. cap. 46. Quia abominatio Ægyptijs omnis pastor ouiũ. cap. 47. Et dixerũt ad Pharaonẽ, pastor ouiũ serui tui tã nos quàm patres nostri. i. singuli fuerunt pastores. Ps. 80. Pastor Israelis audi. Et in statu affixorum. Psal. 23. Iehoua pastor meus, non deficiam. Iesa. 44. Qui dicit ipsi Cores, pastor meus est. Et pluraliter רֹעִים Exod. 2. Venerũt pastores. Et iterum: Vir Ægyptius eripuit nos de manu pastorum. Canticor. 1. Iuxta habitacula pastorum. Ies. 49. Et ipsi pastores nõ norunt discernere. In statu regiminis & affixorũ. Gen. 13. Et erat contentio inter pastores pecoris Abrã, & inter pastores pecoris Lot. Gen. 46. Sunt uiri pastores ouiũ. Gen. 13. Inter pastores meos, & inter pastores tuos. Ieremiæ 50. Pastores eorum seduxerunt illos.

רֹעִי Pastor litera he commutata in iod. Ies. 38. Tanquam tabernaculum pastoris quanquam multi uelint esse plurale per apocopem literæ mem.

רְעִי Pascuum. 1. Reg. 4. Et uiginti boues pascui.

מִרְעֶה Pascuum. Gen. 47. Quia non est pascuum pro grege. 1. Paral. 4. Vt quærerent pascuum pro ouibus suis, & inuenerunt pascuum pingue & bonum. Thren. 1. Quia non inuenerunt pascuum. Ezech. 34. Et in pascuo pingui pascent. Ioelis 1. Non est pascuum illis. In statu regiminis & affixorũ מִרְעֵה Ies. 32. Pascuũ gregum. Iob 39. Explorat in montibus pascuũ suum. Et pluraliter in statu regiminis מִרְעֵי Ezech. 34. Et reliquum pascuorum uestrorum conculcatis pedibus uestris.

מַרְעִית Pascuum. Psal. 74. Et fumat ira tua in oues pascui tui. Psal. 79. Et nos populus tuus, & oues pascui tui. Et Ieremiæ 10. ponitur pro ipso grege pascente. Et omnis grex dispersus est.

רֵעֶה Amicus, sodalis, socius, familiaris, coniunctus. Et in nouo testamento πλησίον est redditum. i. proximus, notat enim illum, qui alteri animi coniunctione familiaris. dein neben mensch dein nechster. 2. Sam. 15. Et uenit Chusai familiaris Dauidis in ciuitatem. 1. Reg. 4. Et Zabud filius Nathan Sacerdotis erat familiaris regis.

רֵעַ Idem quod רֵעֶה 2. Sam. 13. Et ipsi Amnon erat familiaris. Psalm. 35. Velut cum familiari, uelut cum fratre mihi ambulaui. Psalm. 88. Elongasti à me amicum & familiarem. Ieremiæ 9. Et omnis familiaris fraudulenter ambulabit. Prouerbiorum 17. Omni tẽpore diligit familiaris. Et in statu affixorũ seruat zere. Ier. 6. Vicinus & familiaris eius. Iob 36. Et annunciabit eam familiaris eius. Exod. 2. Vt quid percuties familiarẽ tuum. 1. Sam. 15. Dabo illud familiari tuo meliori te. Cant. 5. Et iste familiaris meus. Iob 31. Et ostio familiaris mei insidiatus sum. & cap. 6. Et foditis contra familiarem uestrum. Ieremiæ 3. Transgressa est uxor à familiari suo. Legitur etiam de partibus ad inuicem pertinentibus. Genes. 15. Posuitq; unamquanque partem è regione familiaris sui. Et legitur semel cum pathah רַע Psal. 15. Qui iurat familiari suo, & non mutat. Et pluraliter רֵעִים Ieremiæ 2. Et tu meretricata es cum familiaribus multis. Canticorum 5. Comedite familiares. Et in statu regiminis רֵעֵי Iob 2. Et audiuerunt tres familiares Iob. Et cum affixis. 2. Samuelis 12. Et dabo familiaribus tuis. Psal. 28. Amici mei, & familiares mei. Psalm. 28. Loquentes pacem cũ familiaribus suis. 2. Reg. 16. Et propinquos eius, & familiares eius. Iob 42. Quando orauit ipse pro familiaribus suis. Habakuk 2. Væ propinãti familiaribus suis. Et in genere fœminino רֵעָה cuius plurale in usu est רֵעוֹת Iudicum 11. Ego & sociæ meæ. Psalm. 45. Post eam sociæ eius.

Sodalis

מֵרֵעַ Sodalis,socius,familiaris,proximus,cōiunctus familiariter.Gen.26.Et Asusuth familiaris eius.Iudicum 24.Et facta est uxor Simsonis familiaris ipsius.&cap.15.Tradidi eam sodali tuo. Et pluraliter מֵרֵעִים Iudicum 14.Et acceperunt triginta socios. Et cum affixo.Prouerbiorum 19.Omnes fratres pauperis oderunt eũ, multo magis socij eius elongant se ab eo.

רַעְיָתִי Socia.Cantic.1.Ecce tu pulchra es,socia mea.

רְעוּת Socia.Exod.11. Vnaquæq; à socia sua, pro quo supra. cap.3. dixerat à uicina sua, & à cohabitatrice domus suæ.Est.1. Et regnũ eius det rex sociæ illius meliori illa.

רַעֲנָן Vide infra inter nomina tetragrammata.

רֵעַ Cogitatio,uoluntas,scilicet amica & propensa. Psalm.139. Attendis ad uoluntatem meam à longe. Et pluraliter ibidem רֵעֶיךָ Et mihi quàm preciosæ sunt uoluntates tuæ deus,&c.

יְרִיעָה Ala,seu pars una,quarum multæ simul laqueolis consociatæ integrũ tentoriũ conficiebant,sub quo habitabatur.Et Hebræis nomen habet ab consociatione,seu cōiunctione.Alij Cortinam,alij sequuti septuaginta αὐλαῖον. alij aliter uerterunt.Conficiebantur autem ex uarijs materijs.tabernaculi alę erãt ex serico textę inferiores, sed quæ supertegebantur ex pellibus caprinis propter cœli intemperiem.Exo.26. Longitudo alæ unius quatuor cubitorum.Et mox iterum: Et facies laqueolos ex hyacintho alæ unius.Et iterum.Quinque laqueolos facies in ala una, & quinquaginta laqueolos facies in extremitate alę ut coniũgatur alteri,& excipiant laqueoli illi, quælibet alteram suam.2.Sam.7. Arca dei habitat intra alam, integrum tentorium per extenuationem unam tantum alam uocat. Psal.104.Extendit cœlũ uelut tentorium. Et pluraliter יְרִיעוֹת Exod.26.Tabernaculum facies,decem alas ex bysso torta hyacintho,purpura,& cocco.Numeri 25.Portabunt alas tabernaculi. Exod.36.Fecit etiam alas caprarum pro tẽtorio super habitaculum,undecim alas fecit eas.Canticorum 1.Velut tentoria Kedar,& aulęa Salomonis.Habakuk 3.Cōtremiscent tentoria terræ Midian.

1499 **רעל** Legitur uerbaliter tãtum semel,idq; in tertia coniugatione passiuæ uocis הָרְעַל & significat neutraliter,tremere.Et congruit significatione cum uerbo רַעַם nisi quòd ut litera,ita modo significandi differant.Deinde ut literarum transpositione,ita significatione differt à uerbo עָרַל Nahum 2.Et fraxini tremebant.id est,lanceæ ex fraxino.

INDE NOMINA.

רַעַל Tremor.Zacharię 12.Ecce ego ponam calicem tremoris. Et pluraliter רְעָלוֹת q; significat ornamentum muliebre. Et recte significare arbitror mitram, quæ bracteis aureis tremuit mit gulden fleitterlein gezieret.Iesa.3.Et armillas,& tremulas.

תַּרְעֵלָה Tremor,qualis est ebriosorum.Psalm.60.Potasti nos uino tremoris.Iesa.51.Feces
1500 calicis tremoris bibisti.

רַעַם Congruit significatione cum uerbis רָעַשׁ & רָעַל & significat cōmotionem corporis. Ezechielis 27. Et commouerunt facies. Psalm. 69. Commouebitur mare & plenitudo eius.

In tertia coniugatione הִרְעִים Psalm.29.Deus gloriæ commotionem fecit.2.Samuelis 22. Commotionem faciet è cœlo Iehoua. Iob 45. Et uoce sicut ille commotionem facies.1.Samuelis 1. Propter commouere facere eam,id est, propterea quod commoueret eam.

INDE NOMEN.

רַעַם Motus,motio,commotio,tremor,cōcussio,quæ tonitru comitatur,& non est proprie ille sonus seu fragor.Iob 26.Et commotionem præualescentiæ eius quis intelliget.cap.39.Commotionem principum, & uociferationem. Et in distinctione sententiæ רָעַם Psalm.81.Exaudiam te in absconsione commotionis. Et cum affixo.Psal.77.Vox cōmotionis tuæ in Sphera. Et in genere fœminino רַעְמָה Iob 39.
1501 Num dabit equo præualesc[illegible]ntiam, num indues collum eius commotione.

רַעַת Sensim defluxit,seu influxit. Atq; tam significatione, quàm modo significandi

congruit cum uerbo עָרַף in ſecundo modo ſignificandi. Iob 36. Defluant ſuper homines multos. Pſ. 65. Et ueſtigia tua defluent pinguedine. Et iterũ: Defluent amœna deſerti. Prouerb. 3. Et nubes defluent rorem.

1502 In tertia coniugatione הִרְעִיף Ieſaiæ 45. Defluite cœli è ſupernis.

רָעַץ

Præualuit opprimendo, præualide oppreſſit. Conuenit ſignificatione cum uerbis רָצַץ & צָרַע צָעַר עָרַץ עָצַר niſi quòd ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe diſcrepent. Exod. 15. Dextera tua præualide oppreſſit inimicum. Iud. 10. Et præualide oppreſſerunt, & peſſundauerunt filios Iſrael in anno illo.

1503

רָעַשׁ

Commotus eſt terrore ad fugam, tremuit. Congruit ſignificatione cum uerbis רָעַץ & רָעַם רָעַל רָשַׁע Iere. 9. Commota eſt uniuerſa terra. Pſalm. 72. Et commouebitur ſicut Libanus, fructus eius. Ioel. 2. Commoti ſunt cœli, ſeu commouerunt ſe cœli. Nahum 1. Montes commoti ſunt ab eo. Ezech. 38. Et amouebunt ſe à facie mea piſces maris. & cap. 26. Commoti ſunt muri tui.

Participium præſens רֹעֲשִׁים Iere. 4. Vidi montes, & ecce commouebantur.

In tertia coniugatione הִרְעִישׁ Pſ. 60. Commouiſti terram. Ezech. 31. Commoui terram. Iob 39. Num commouebis eum ſicut locuſtam, ſcilicet in fugam.

Participium præſens מַרְעִישׁ Ieſaiæ 14. Commouens regna. Haggei 2. Ego commoueo cœlos.

INDE NOMEN.

רַעַשׁ Commotio. 1. Regum 17. Non in uento Iehoua, ſed poſt uentum commotio, nõ in commotione Iehoua, & poſt commotionẽ ignis, non in igne Iehoua, ſed poſt ignẽ uox ſilens ſubtilis. Ezech. 3. Et uox commotionis magnæ. & cap. 12. Panem tuum in commotione comedes. Iob 41. Et uidebit ad commotionem clauæ. Ieremiæ 47.

1504 A commotione currus eius. & cap. 39. In commotione & ira ſcrobificabit terram.

רָפָא

Leniuit morbum ſeu dolores, medicatus eſt, ſanauit. Et dicitur quoque figurate de rebus inanimatis. Congruit ſignificatione cum uerbo רָפָה niſi quod ut ultima litera, ita modo ſignificandi inter ſe diſcrepent. Gen. 20. Et ſanauit deus Abimelech. Numeri 12. O deus ſanitatem reſtitue, obſecro illi. Deuteron. 32. Vulnero; & ego ſanabo. 2. Paralipom. 7. Et ſanabo terram eorum. Pſalm. 41. Sana animam meam, quia erraui tibi. Pſalm. 60. Sana fracturas eius. Pſalm. 107. Miſit uerbum ſuum, & ſanauit eos. Eccleſiaſ. 3. Tempus interficiendi, & tempus ſanandi. Ieremiæ 3. Sanabo auerſiones ueſtras. Iob 5. Ipſe uulnerat & manus eius ſanabũt. ubi in forma רָפָה ſcriptum eſt.

Participium præſens רֹפֵא quod tamen etiam nominaliter uſurpatur. 2. Regum 20. Ecce ego ſanitatem reſtituo tibi. Pſal. 103. Qui mederis omnibus ęgritudinibus meis. Ieremiæ 8. Aut non eſt medicus tibi. Exod. 15. Omnem ægritudinem, quam ego poſui in Ægypto non ponam ſuper te, quia ego medicus tuus, id eſt, preſeruator tuus. Et pluraliter רֹפְאִים Geneſ. 50. Et præcepit Ioſeph ſeruis ſuis medicis, ut aromatibus condirent patrem ipſius, & condierunt medici Iſraelem. 2. Para. 16. Et in ægritudine non conſuluit Iehoua, ſed medicos. In ſtatu regiminis רֹפְאֵי Iob 13. Medici Idoli uniuerſi uos.

In uoce paſſiua נִרְפָּא Leu. 14. Sanata eſt plaga. Ieſaiæ 53. Et liuore eius ſanitas recuperata eſt nobis. 1. Sam. 6. Tunc ſanabimini. 2. Reg. 2. Et ſanatę ſunt aquæ uſq; in diem iſtum. Ier. 15. Noluit ſanari. & cap. 51. Medicauimus Babel, & non ſanata eſt. ubi in forma רָפָה ſcribitur.

In ſecunda coniugatione רִפֵּא Exod. 21. Et ſanando ſanabit. 2. Regum 2. Et ſanitatem reſtitui aquis illis, non erit inde amplius mors. 1. Regum 18. Et reparauit altare Iehoua, quod dirutum erat.

In quarta coniugatione הִתְרַפֵּא 2. Regum 13. Et reuerſus eſt Ioran rex ut ſanaret ſe in Iezrael.

INDE NOMINA.

רָפָא Scribitur etiam cũ he רָפָה nomen uiri Gigantis in Nob. 2. Sam. 21. Et Iabi in Nob, qui erat de filijs ipſius Rapha cuius haſta trecenta pondo ęris habebat. Et iterum:

Et

Et erat quatuor nati ipſi Rapha in Gath. Et quia ipſe Gigas erat monſtroſę magnitudinis, ideo pluraliter רְפָאִים omnes Gigantes & tyranni dicebantur. q. d. Sani, ualidi. Et quia Gigantes propter tyrannidem male audiebãt, quaſi certo damnati, ideo ſæpe pro infernalib. accipit, ſicut Germani quoq; uocãt tales betriſen, hellrieſen. Gen. 14. Et percuſſerunt gigantes in Aſtheroth Karnaim. Deuter. 2. Gigantes reputantur etiam ipſi, ſicut Anakim. Et iterum: Et reliquum Gilead, & omnem Baſan, regnum Gog dedi dimidiæ tribui Manaſſe, totum funiculũ Argob cum tota Baſan, quæ etiam ipſa uocatur terra Gigantum. & cap. 3. Et tantum Og rex Baſan remanſit ex reliquijs gigãtum, cuius lectus erat ferreus, &c. Ioſue 15. Qui eſt in regione uallis Hinnom ad occidentem, quicq; eſt in termino uallis gigantum ad Aquilonem. Ieſaiæ 26. Et terram gigantum præcipitabis. Pſalm. 88. Num mortuis facies miraculum, aut gigantes reſurgentes celebrabunt te. Prouerbiorum 2. Quoniam incuruata eſt ad mortem domus eius, & ad gigantes orbitæ eius. & cap. 9. Et ille neſcit quod gigantes ſint ibi in profunditatibus inferni hoſpites eius. & cap. 21. Homo errans à uia prudentium, in cœtu gigãtum requieſcet. Ieſaiæ 14. Excitat tibi gigantes, omnes hircos terræ. Iob 26. Gigantes aguntur ſub aquis, & cohabitatores eorum, id eſt, magni piſces.

רִפְאוּת Medicina. Prou. 3. Medicina erit umbilico tuo.

רְפֻאוֹת Remedium. Ierem. 30. Remedia, obductio non eſt tibi. Et cap. 46. Fruſtra multiplicaui remedia. Ezech. 30. Vt dentur remedia.

מַרְפֵּא Pharmacum, remedium, medela. 2. Paral. 21. Percuſſit eũ Iehoua in uiſceribus eius, ægritudine ſiue remedio. Prouerbiorum 12. Lingua ſapientum, medicina. Ieremiæ 14. Quare percuſſiſti nos, & non eſt nobis remediũ. uide de hoc nomine etiã in uerbo רָפָה.

תְּרוּפָה Medicina, medela, remedium. Ezechielis 47. Et erit fructus eius in cibũ, & folium eius in medicinam.

1505 רָפַד Cubauit. Et cõgruit ſignificatione cum uerbis רָבַץ & רָבַד niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe diſcrepent. Iob 41. Cubat ſuper aſperis uelut in luto.

In ſecunda coniugatione רִפֵּד ſtrauit. Iob 17. Et in obſcuro ſtraui lectum meum. Cantic. 2. Sternite mihi in pomis.

INDE NOMEN.

רְפִידַת Stratum. Et cum affixo legitur. Canticorum 3. Columnas eius fecit argenteas, & ſtratum eius aureum.

רַפְסֹדוֹת Inſerta litera ſamech Rapſodes uox etiam Græcis communis, Latine rates à ſtratura, quòd, ſcilicet aquis ſint ſuperſtratæ. Legitur autem 2. Paralipo. 2. Et nos ſecabimus ligna in Libano, quotquot tibi neceſſaria fuerint, & adducemus ea tibi ratibus per mare ad Iapho, pro quo 1. Reg. 5 דֹּבְרוֹת.

1506 רָפָה Dimiſit, remiſit. cõgruit ſignificatione cum uerbo רָפָא niſi quod ut ultima litera ita modo ſignificandi inter ſe diſcrepent. Et opponitur uerbo חָזַק quod apprehendere, & retinere ſignificat. Iud. 8. Tunc remiſit ſpiritus illorum ab eo. cap. 19. Ecce nunc remiſit dies ad ueſperaſcendum. 2. Samuelis 4. Audiens aũt filius Saul, ꝗ mortuus eſſet Abner in Hebron, remiſerunt manus eius, & totus Iſrael perterritus eſt. 2. Paral. 15. Et uos pertinaces ſitis, neq; remittatis manus ueſtras. Ieſ. 5. Et ſtipulam flamma dimittet. Exod. 4. Et dimiſit ab eo.

In uoce paſſiua legitur participium pluralis numeri נִרְפִּים Exod. 5. Quoniam remiſſi facti ſunt, ideo uociferantur, Et iterum: Remiſſi eſtis, remiſſi, inquam.

In ſecunda coniugatione רִפָּה Iob 12. Et baltheum fortium remiſſum fecit, id eſt, diſſoluit. Ezech. 1. Et cum ipſa ſtarent remittebant alas ſuas.

Participium præſens מְרַפֵּא Ier. 38. Ipſe remiſſas facit manus uirorum belli, ubi aleph ſcriptum eſt pro he. Et pluraliter מְרַפִּים Eſdræ 4. Populus terrę remiſſas faciebant manus populi Iehuda.

In tertia coniugatione הִרְפָּה Deut. 4. Quoniam deus commiſerator Iehoua deus tuus non dimittere ſinet te, neq; diſperdet te. & cap. 9. Dimitte à me ut extermi-

nem eos.& cap.31.Ipse ambulabat tecum nõ dimittet te,neq; derelinquet te. Iosue 10.Ne remittas manus tuas à seruis tuis. Iudicum 11. Dimitte à me duobus mensibus.2.Samuelis 24. Remitte manum tuam.2.Regum 4. Permitte illi, quia anima eius amara est illi.Psalm.37.Dimitte ab ira.Nehemię 6.Secundum quod remissum fecero illud.Iob 7.Non dimittis me,donec absorbeam saliuam meam.& cap.27.Iustitiam meam apprehendi, & non dimittam eam. Psalm.138. Facta manuum tuarum ne dimittas.

In quarta coniugatione הִתְרַפָּה Prouerb.24.Si remissum exhibueris te in die angustiæ,angusta erit uirtus tua.

Participium præsens מִתְרַפֶּה Prouerbiorum 18.Etiam remissus in officio suo.

Et pluraliter מִתְרַפִּים Iosue 18.Quousque remissos exhibetis uos, ut ueniatis & occupetis terram.

INDE NOMINA.

רָפֶה Remissus.Numeri 13.An strenuus sit,aut remissus. In statu regiminis רְפֵה 2.Samuelis 17.Et ipse lassus & remissus manibus. In genere fœminino pluraliter רָפוֹת Iob 4.Manus remissas confortabis.Iesaiæ 35.Confortate manus remissas.

רִפְיוֹן Remissio.Ieremiæ 47.Non respexerunt patres ad filios præ remissione manuũ.

מַרְפֵּא Remissio.Prou.14. Vita carnium cor remissionis,id est,mansuetudinis, seu lenitatis.Ecclesi.10.Quia remissio,quiescere facit delicta. Vide supra in uerbo רָפָא .

רְפָתִים Stabula,in quibus iumenta remissionem habent à labore. Habakuk 3. Et non est bos in stabulis.

תְּרָפִים Dicuntur,quod in loco ubi posita sunt dimittantur, uel domi,uel in templo,nec aliò transferuntur,nisi nomen peregrinum & gentilitium dicere malis.Ponitur autem alicubi pro imaginibus seu simulacris sacris.ut Gen.31. Et furata est Rachel simulacra patris sui.1.Samuelis 19.Et accepit Michol simulacra,& posuit in lectũ, & tegumentum caprinum posuit capitale eius,& operuit ueste.Zacharię 10.Quoniam simulacra loquuta sunt iniquitatem,& Magi uiderunt falsum.Alicubi pro rebus ad cultum diuinum pertinentibus ponitur.Iudicum 17.Et fecit Ephod & Theraphim.& cap.18.Non scitis qnod sit in domibus illis Ephod, Theraphim & sculptile & fusile.2.Regum 23.Et Pithones & Gnosticos & Theraphim.Osee 13.Quoniam diebus multis sedebunt filij Israel sine rege & sine principe,& sine sacrificio, & sine statua,& sine Ephod,& Theraphim.Alicubi pro ipso cultu idolatrico, seu ipsa idololatria.1. Samuelis 15. Quia erratum Magiæ est rebellio, & iniquitas & Theraphim,reluctari.

1507 רָפַס

Congruit significatione cum uerbo רָמַס nisi quod modo tantum significandi uarient,significat autem hoc conculcando perturbare.Et legitur aliquoties cõmutata litera samech in sin sinistrum. Danielis 7.Et residuum pedibus perturbasti. Ezech.32.Et cõculcasti aquas pedibus tuis,& perturbasti flumina eorum.cap.34.Et reliquas aquas pedibus uestris perturbabatis.

In uoce passiua legitur participium יִרְפָּשׂ Prou 25.Fons perturbatus,& scaturigo destructa,iustus lapsus coram improbo.

In quarta coniugatione הִתְרַפֵּס Prou.6.Exhibe te perturbandum seu perturbatum,& præualebis proximo tuo.

Participium præsens מִתְרַפֵּס Ps.68.Increpa ferã arundinis, cœtum taurorũ inter uitulos populorum perturbantem inter conculcantes propter argentum.

INDE NOMINA.

רֶפֶס Perturbatio.Ies.57.Sed eijciant aquæ eius perturbationem & lutum.i.spumã. Tametsi exemplaria Venetijs excusa habeant רֶפֶשׁ cum dextero schin, & tum idẽ significat,quod פֶּרֶשׁ literarum facta transpositione.

מִרְפַּשׂ Perturbatio.Ezech.34.Et perturbationem pedum uestrorum bibent.

1508 רָפַק

Adhesionem significat,nam congruit significatione cum uerbis דָבַק & רָבַק Et ut transpositione literarũ,ita significatione differt à uerbo פָּרַק quod auulsionẽ notat.

tat.Legitur tantum ex eo uerbo participium fœminini generis quartæ cõiugatio-
nis מִתְרַפֶּקֶת Canticorum 8. Quæ est ista, quæ ascendit ex deserto adhærens pone
dilectum suum.

רָפַשׂ Conculcando perturbauit,uide supra in רָפַס.

1509 רָצַץ

In aliquem cucurrit,id est,conculcauit,oppressit,concussit,itaq; modo tantum
significandi inter se differunt רוּץ רָצַץ רָצָא רָצָה שָׁרַץ 1. Samuelis 5. Quem de-
fraudaui,aut concussi.Idem est uerbum quod Lucas cap.3.Ne quem concutia-
is διασείσητε uertit.

Participium præsens pluralis numeri status regiminis רָצֵי Psal. 68. Increpa fe-
ram arundinis,cœtum taurorũ,qui perturbant inter cõcutientes propter argentũ.

Participium præteritum רָצוּץ Deuter.28.Et eris iugiter defraudatus,& cõquas-
satus cunctis diebus.2.Reg.18.& Iesaiæ 36.Ecce fiduciam collocasti super baculo
arundinis conquassato.Iesaiæ 42.Calamum conquassatum non confringet. Oseæ
5.Defraudatus est Ephraim,& oppressus iudicio. Et pluraliter רְצוּצִים Iesaiæ 58.
Et dimittere concussos,liberos.

In uoce passiua נָרוֹץ Eccl.12.Et conquassatur rota ad puteum.Ezech.29.Cũ ipsi
apprehenderent te manu conquassabatur.

In secunda coniugatione רִצֵּץ Iob 20.Quoniam concussit, & dimisit exhaustos.
Iud.10.Et ualide oppresserũt,& concusserũt filios Israel.2.Paral.16.Et cõcussit Asa
quosdam de populo.Ps.74.Tu conquassasti capita Leuiathan.

In coniugatione quadrata רוֹצֵץ discurrit.Nahum 2.Aspectus eorum uelut lam-
pades,uelut fulgura discurrent.

Participium præsens, pluralis numeri fœminini generis רוֹצְצוֹת Amos 4. Quæ
conculcatis egenos.

1510 רָצָא

Differt modo tantum significandi à uerbis רוּץ רָצַץ רָצָה שָׁרַץ & significat discur
rere. Ezech.1. Et animalia discurrendo & reuertendo sicut uisio fulguris.

1511 רָצַד

Saltauit præ lætitia,exultauit.congruitq; significatione cum uerbo רָקַד Psal.68.
Quare exilitis montes gibbosi,&c.

1512 רָצָה

A uerbis שָׁרַץ & רוּץ רָצַץ רָצָא modo tantum significandi differt,nam ut illa ad
corpus,ita hoc ad animum refertur.Et significat accurrere animo,hoc est fauo-
re & beneuolẽtia prosequi, prono & prompto esse & accurrere animo & affectu,
bonam habere uoluntatem erga aliquem.Et quia uariè construitur,ideo uno uer-
bo Latino eius significatio exprimi non potest.

Primo,quando cum accusatiuo siue nominis,siue pronominis construitur, tum
licebit uertere, acceptare, approbare, amore, beneuolentia, & prona uoluntate
prosequi.Leuit.26.Tunc acceptabit terra sabbatha sua.Et iterum,Et tunc accepta
bunt seu approbabunt iniquitatem suam,id est, pœnam pro iniquitate approba-
bunt. Et simili phrasi usus est Iesaias cap. 40. 2.Paralip.36.Donec acceptaret
terra sabbatha sua.Psal.102.Quoniam acceptauerunt serui lapides eius.Prouerb.3.
Et sicut pater filium beneuolentia prosequetur. Eccles.9. Quia antea approbauit
deus facta tua.Ezech.20.In odore fragrãtiæ acceptabo uos.Malach.1. An accepta
bo eam de manu uestra.1.Reg.29.Et scio deus meus, quòd tu es probator cordis,
& rectos acceptas.Psal.51.Quoniam nõ cupis sacrificiũ,statim enim darem,& ho-
locausta nõ acceptas.Psal.85.Acceptas Iehoua terram tuam,reducis captiuitatem
Iacob,id est,beneuolentia & fauore prosequeris.Psal.119. Voluntaria oris mei ac-
cepta obsecro obsecro. Malach.1.Et oblationẽ nõ acceptabo de manibus uestris.

Et cum affixis pronominibus.Gen.33.Et receptasti me.2.Sam.24.Deus tuus ac-
ceptet te.2.Paralipom.10.Si eris in bonum populo huic, & acceptaueris eum, &
loquutus fueris ad eos uerba bona.Iob 33. Orabit ad deum, & acceptabit eum.
Psalm. 44.Quia acceptasti eos.Ezechielis 20.Ibi acceptabo eos.

Secundo, si cum ablatiuo construitur mediante præpositione beth, tum cõmode uertes, bonam uoluntatem habuit. Et non multum differt significatione, & eiusdem est constructionis cum uerbo חָפֵץ complacitum habuit. Differentiam autem illorum uidebis in uerbo חָפֵץ 1. Paralipo. 28. In domo Iehuda est domus patris mei, & inter filios patris mei, in me bonam uoluntatem habuit, ut constitueret me regem super omnem Israel. 1. Paralipo. 29. Propter habere me bonam uoluntatem in domo dei mei, est mihi thesaurus auri & argenti. Psal. 147. Nõ in tibijs uiri bonam uoluntatem habebit. Iesaiæ 42. Electus meus in quo bonam uoluntatẽ habuit anima mea. Mich. 6. An bonam uoluntatem habebit in millibus hircorũ. Haggęi 1. Et ædificabunt domum, & bonam uoluntatem habebo in ea.

Tertio, semel construitur cum עִם Psal. 50. Quando uidebas furem, currebas cũ eo, scilicet animo, id est consentiebas seu colludebas cum eo.

Quarto, aliquoties absolute ponitur, & licebit uertere acceptum, gratum approbatum esse. Deut. 33. Et opus manuum eius sit acceptum. Iob 14. Acceptus erit uelut mercenarij dies eius. Psal. 40. Sis bona uoluntate Iehoua, ut eripias me. Psal. 49. Hæc est uia stultitiæ eorum, attamen posteri ipsorum ore suo approbant.

Participium præsens רוֹצָה Psal. 147. Acceptat Iehoua timentes eum. Psal. 149. Quoniam bonam uoluntatem habet Iehoua in populo suo.

Participium præteritum רָצוּי Deut. 33. Asser erit acceptus fratribus suis. Esther 10. Et erat acceptus multitudini fratrum suorum.

In uoce passiua נִרְצָה acceptum seu acceptabile factum est, bonæ uoluntatis factum est. Leuit. 1. Et fiet acceptum ei, id est pro eo. & cap. 7. In die tertio non acceptabitur, qui offert illud. & cap. 19. Et si comedendo comedetur in die tertia, execrabile est, non acceptabitur, id est non erit acceptũ, seu acceptabile. cap. 22. Pro uoto non acceptabile erit. Iesa. 40. Accepta est iniquitas, id est pœna iniquitatis, qua animi pœnitentia ducti agnitione iniquitatis afficiũtur, ea approbatur, accepta & grata est, & habent in pœna pœnitentiæ bonam uoluntatem. Simili phrasi legitur in uoce actiua. Leuit. 26. Ex quo loco Propheta eam desumpsit.

In secunda coniugatione רִצָּה Iob 20. Filij eius quærent bonam uoluntatẽ pauperum, & manus eius reddent laborem ipsorum.

In tertia cõiugatione הִרְצָה Leu. 26. Tunc quiescet terra, & acceptabit sabbatha sua. In quarta coniugatione הִתְרַצָּה & construitur cum præpositione אֶל 1. Sam. 29. In quo acceptum faciet se apud Sustentatorem suum.

INDE NOMINA.

רָצוֹן Gratia, acceptatio, bona uoluntas, beneuolentia, fauor, propensus animus, quem quis habet erga alium. Græce εὐδοκία. Exo. 28. Et erit super fronte eius iugiter ad acceptationem illis coram Iehoua. Leuit. 19. Et sacrificabitis sacrificium retributionũ ipsi Iehoua, ad acceptationem uestri offeretis. & cap. 22. In quocunque est macula, illud non offeretis, quoniam non ad acceptationem erit uobis. Prouerb. 10. Labia iusti agnoscunt bonam uoluntatem, sed os improborum peruersa. 2. Paralipo. 15. Et cum omni bona uoluntate quæsiuit eum. Esdræ 10. Facite confessionem ipsi Iehoua deo patrum uestrorum, & facite bonam uoluntatem eius. Esther 1. Vt facerent iuxta bonam uoluntatem uiri & uiri, id est uniuscuiusq;. Psal. 5. In modũ scuti bona uolũtate coronabis eum. Psal. 40. Facere bonam uoluntatẽ tuam deus meus cupiui. pro quo [redacted] ad Hebræos θέλημα uertit. Prouer. 8. Et hauriet bonam uoluntatem à Iehoua. Iesaiæ 61. Ad prędicandum annum acceptationis, id est acceptabilem, seu bonæ uoluntatis. pro quo Lucas uertit δεκτόν. Item cap. 49. In tempore acceptationis exaudiui te. Paulus 2. Corinth. 6. citans hunc Iesaiæ locum uertit Græce χάριν. aliàs in nouo Testamento communiter nomine εὐδοκία uersum est. ut Lucæ 2. Gloria in excelsis Deo, pax in terra, hominibus bona uoluntas. Matth. 11. Certe pater, sic fuit εὐδοκία bona uoluntas apud te, &c. Legitur etiam de re animo accepta & grata. Deuter. 33. Naphtali satur bona uoluntate, & plenus benedictione Iehoua. Loquitur enim de donis & bonis, quæ deus in illũ bona sua

uoluntate contulit. Malachiæ 2. Non amplius respicere ad oblationem, neq; accipere bonam uoluntatem de manu uestra, id est munus bona uoluntate uestra oblatum. Porro Iacob patriarcha ex indignatione animi in malam partem accepit. Genesis 49. Quoniam in ira sua occiderunt uirum, & in uiolentia extirparunt bouem mütwillen.

תִּרְצָה Ciuitas huius nominis in regno Israel sita, ab amœnitate dicta. cuius fit mentio Iosue 12.1. Regum 15. & 18.

1513 רצח Violenter occidit hominem, præscidit homini uitam, intulit mortem homini ferro, siue alio instrumento seu modo, idq; sciens, uel nesciens, trucidauit. Et cōgruit significatiōe cū uerbis רָחַץ & חָרַץ צָרַח nisi q ut forma, ita modo significādi inter se uarient. Exo. 20. Non occides. Deut. 22. Quia sicut surgeret uir cōtra sodalem, & occideret animam eius. 1. Reg. 21. An non occidisti, simulatq; possedisti. Oseæ 4. Peierare, & mentiri, & occidere, &c.

Participium præsens, seu nomē participiale רֹצֵחַ occisor, homicida. Num. 35. Vt fugiat illius occisor, qui occiderit sodalem suum ignoranter, & non oderit eum nudiustertius. Et mox iterum, Et si inuenerit eum assertor sanguinis, & occiderit ultor sanguinis occisorem.

In uoce passiua נִרְצָח Prou. 22. In medio platearum occidar.

Participium fœminini generis נִרְצָחָה Iud. 20. Et respondit uir mulieris occisæ.

In secunda coniugatione רִצֵּחַ Psal. 62. Vsq; quo insidiamini, ut occidatis. Ps. 94. Et pupillos occident. Oseæ 6. Coniuratio sacerdotum, uia occidunt ad Sichē, &c. Atq; huc respexit Christus Lucæ 10.

Participium præsens מְרַצֵּחַ 2. Reg. 6. Nunquid uidistis, quòd miserit filius homicidæ illius ut auferat caput meum. Et pluraliter מְרַצְּחִים Iesa. 1. Et nūc homicidę.

INDE NOMEN.

רֶצַח Occisio, homicidium. Psal. 42. Quasi occisio in ossibus meis. Ezech. 21. Ad aperiēdum os ad homicidium.

1514 רצע Præualuit imprimendo seu perforauit, præualide impressit, seu perforauit. Congruit significatione cum uerbis רָעַץ & עָצַר עָרַץ צָעַר צָרַע nisi quòd ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Exod. 21. Et perforet Sustentator eius aurem ipsius perforatoria, id est, subula. Notat autem tacite præualescentiam & dominium in seruum.

INDE NOMEN.

מַרְצֵעַ Nomen instrumenti præacuti, quo quid perforatur, hoc Hieronymus, & alij post illum subulam uerterunt. Exo. 21. Et perforet Sustentator ipsius aurem eius perforatorio, id est subula. Deuterono. 15. Et accipies perforatorium, & pones in aurem eius, & in ostium.

1515 רצף Videtur esse compositum ex שָׂרַף & רָפַץ significat enim sterni ad ardendū seu comburendum, quanquā uerbaliter tantū participium præteritū in usu sit רָצוּף Cantic. 3. Et medium eius stratum erat amore propter filias Ierusalem, id est, ardebat amore, uel ardor amoris.

INDE NOMINA.

רִצְפָּה Carbo accensus, seu uiuus super pauimento. Iesaiæ 6. Et uolabat ad me unus de Seraphim habens in manu sua carbonem ignis. Sumitur autem in alijs locis pro ipso pauimento lapideo atrij, in quo super carbonibus parabātur tortæ, & oblationes. 2. Paralipom. 7. Procidebant faciebus in terram super pauimentum, & adorabant. Ezechiel. 4. Et ecce Exedræ & pauimentum factum in atrio per circuitum. Et in statu regiminis רִצְפַת quod tamen generaliter usurpatur pro pauimento lapideo. Esther. 1. Lectuli aurei erant super pauimento parij & marmoris.

רְצָפִים Nomen pluralis numeri tantum, pruna seu carbones accensi. 1. Reg. 19. Et cum respexisset me, ecce in loco capitis mei torta prunæ seu carbonum, & uas aquæ.

מַרְצֶפֶת Pauimentum. 2. Reg. 16. Posuitq; ipsum super pauimentum lapideum.

Atte-

1516 רקק Attenuationem, seu tenuitatem significat. congruit enim significatione cũ uerbis ריק רכך מרך מלק nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Ex eo autem legitur tantum participium pluralis numeri, fœminini generis, quod tamen nominis naturam induit רקות Gen. 41. Et tenues carne. Et iterum, Comedebant uaccæ tenues & malæ, septem uaccas priores pingues. Atque in eo loco sæpe repetuntur hæ uoces רקות & דלות.

INDE NOMINA.

רקה Tempus, pars capitis tenuior, sicut לחה à politie, gena dicitur. Et legitur tantum cum affixis Iud. 5. Et infixit clauum in tempus eius. Cantic. 4. Sicut fragmentũ malogranati tempus tuum.

רקיק Placenta, torta, crustula à tenuitate. Exo. 29. Et placentã unam de canistro azymorum. Et in statu regiminis רקיק Num. 16. Et placentam azymæ unam. Et pluraliter in statu regiminis רקיקי Exo. 29. Et placentas azymarum unctas oleo.

רק Extenuatiõis seu exclusionis particula, id est, tamen, tantum, tantũmodo. Gen. 20. Tantum non est timor dei in loco isto. & cap. 14. Præter tantum ea, quæ comederunt pueri. cap. 19. Tantum uiris istis ne malefacias. Num. 12. An tantummodo per Mosen loquutus est Iehoua. Ios. 9. Tantum sit Iehoua deus tecum. 1. Reg 11. Tamẽ totum regnum non rumpam.

1517 רקב Putruit, putrescebat. Prouer. 10. Et nomen improborum putrescet. Ierem. 49. Lignum quod non putrescat, eliget.

INDE NOMINA.

רקב Putredo. Iob 12. Et sicut putredo in ossibus eius pudenda. & cap. 13. Et ipse sicut putredo ueterascet. Oseæ 5. Et sicut putredo domum Iehuda. Habakuk 3. Ingrediatur putredo in ossa mea. Et in statu regiminis רקב Prouerbiorum 14. Et putredo ossium Zelotypia.

רקבון Putredo. Iob 41. Reputabit tanquam paleam ferrum, tanquam lignum putredinis æs.

1518 רקד Exiliuit, exultauit præ lætitia. Et congruit significatione cum uerbo דוץ Psalm. 114. Montes exilierunt sicut arietes. Ecclesiast. 3. Est tempus plangendi, & tempus exultandi.

In secunda coniugatione רקד Iere. 13. Et pilosi exultabunt ibi. Ioelis 2. Super capite montium exultabunt. Iob 21. Et pueri eorum exultabunt.

Participium presens מרקד 1. Paral. 15. Et uidit Dauidem exultantem & ludentẽ.

Et in genere fœminino מרקדה Nahum 3. Et quadriga exultans.

In tertia coniugatione הרקיד Psal. 29. Et exultare fecit eas sicut uitulum.

1519 רקח Condiuit aromata, pigmentauit. Exo. 30. Vir qui pigmentauerit.

Participium præsens רוקח quod tamen nominaliter usurpatur. condimẽtarius, pigmentarius, id est qui multas & uarias species aromaticas simul cõponit, & condit. Exo. 30. Factura pigmentarij. Eccl. 10. Quemadmodũ musca mortua putrescere, & exhalare fœtorem facit unguentum pigmentarij. Et pluraliter in statu regiminis רוקחי 1. Paralip. 9. Et de filijs sacerdotum pigmentarij pigmenti ex aromatibus. In secunda coniugatione legitur participium præteritum pluralis numeri מרקחים 2. Paral. 16. Pigmentatis in pigmenti factura.

In tertia coniugatione הרקח Ezech. 24. Et condi conditura, & ossa adurantnr.

INDE NOMINA.

רקחים Condimentarij, pigmentarij. Nehemiæ 3. Hannania filius pigmentariorum. Et in genere fœminino רקחות 1. Sam. 8. Et filias uestras accipiet in pigmentarias, & in coquas, & in pistrices.

רקחים Pigmenta, condimenta. Iesaiæ 57. Et multiplicasti pigmenta tua.

רקח Conditura. Cantic. 8. Potabo te uino conditurae, id est, condito.

רקח Conditura, condimentum, pigmentum. Exo. 30. Pigmẽtum pigmenti factura pigmentarij. Et iterum, Et facies illum suffitum pigmenti factura pigmentarij.

מרקחים Pigmentationes. Canticorum 5. Germina pigmentationum.

Confe-

מִרְקַחַת Confectio, conditura, pigmentum constans ex multis speciebus aromaticis. Iob 41. Feruere facit ut ollam profundum mare ponit tanquam cocturam. Ezechielis 24. Multiplica ligna, accende ignem, consuma carnem, & pigmenta pigmentũ & ossa adurantur.

מִרְקַחַת Pigmentum, conditura, confectio. Exod. 30. Pigmentum pigmentationis factura pigmentarij. 1. Paralipo. 9. Pigmentarij pigmenti ex aromatibus. 2. Paralipo. 16. In pigmenti factura.

1520 רקם Legitur in prima coniugatione tantum participium præsens, masculini generis רֹקֵם & significat nominaliter talem artificem, qui uarias formas & figuras multis coloribus effigiare nouit, sicut acupictores uarietate res distinguunt. quare arbitror transferendum uariegator. Exo. 26. Et facies uelum pro ianua templi de hyacintho, purpura, & cocco bis tincto, & bysso torta, factura uariegatoris. & cap. 35. Omne opus incisoris & industrij, & uariegatoris.

In secunda coniugatione uoce passiua רֻקַּם uarietate membrorum & partium distinctus fuit. Psal. 139. Variegatus sum in inferioribus terræ.

INDE NOMEN.

רִקְמָה Variegatura uel naturalis, uel artificialis. 1. Paralip. 29. Lapides fuci & uariegaturę, id est, diuersorum colorum. Ezechielis 17. Aquila magna, magna alarũ, longa mẽbrorum, plena plumarum, cui uariegatura. Iudic. 5. Spolium rubricatorũ uariegaturæ. Ezech. 16. Indumentũ tuum fuit byssus, & sericum, & uariegatura. & cap. 27. Et byssus in uariegatura ex Ægypto fuit expansio tua. Et in statu affixorũ. Ezech. 16. Et accepisti uestes uariegaturæ tuæ, & operuisti ea. & cap. 16. Et uestes uariegaturæ suæ. Et in numero duali רִקְמָתַיִם Iud. 5. Rubricatum uariegaturarum duplicium ad colla spolium. Et pluraliter רְקָמוֹת Ps. 45. In uariegatis adducetur regi. Arbitror autem hoc uerbum modo tantum significãdi differre à רָגַם quod multis & à diuersis lapidibus obruere significat.

1521 רקע Continuauit, extendit, distendit, & extendendo confirmauit. Rem aliquam, quæ prius fluida & rara erat confirmauit, & in latum extendit, sicut æs fluidum fundendo in latum, aut res alia fluida & rara condensando distenditur. Et ut literarum positu, ita quoque significatione discrepat à uerbo קָרַע quod id, quod continuum erat & expansum rumpere seu disrumpere & dilacerare significat. Ezech. 6. Percute manu tua, & distende pede tuo, scilicet lutum. 2. Samuelis 22. Sicut lutum platearum comminuam eos distendam eos.

Participium præsens רֹקַע Psal. 136. Extendenti cœlum super aquas. Iesa. 42. Extendens terram, & egressiones eius.

In secunda coniugatione רִקַּע Exod. 39. Et extenderunt laminas auri. Num. 16. Et distendent eas in operimentum altaris. Iesa. 40. Et aurifaber in auro extendit illud, id est diducit.

Participium præteritum מְרֻקָּע Iere. 10. Argentum extensum de Tharsis adducetur, id est bracteatum.

In tertia coniugatione תַרְקִיעַ Iob 37. Extendisti ne cum ipso nubes firmas sicut speculum fusum.

INDE NOMINA.

רִקֻּעֵי Nomen pluralis numeri tantum, status regiminis, extensiones. Num. 16. Et fecerũt ex illis extensiones laminarum, id est laminas extensas.

רָקִיעַ Extensio, expansio compacta & stabilis, id est, res expansa, quæ firma compacta & stabilis est. Differt autem à שָׁמַיִם primo etymologia, quia illud à quantitate & qualitate, id est, extensione & firmitudine materiæ dicitur, quod firma & compacta sit extensio, unde Latini firmamentum dixerunt, & recte quidem, nam quid aere & aqua mollius & fluidius, & tamen deus ita firmauit illam extensionem, ut quouis ære & adamante sit durabilior, nec motus pernicitate consumatur. At שָׁמַיִם à natura & substantia aquarum appellationem habet.

Secundo, differt ab eo, ut totum à parte, nam hoc sæpe etiam singulos horizontes

zontes ſignificat. Tertio, quòd שָׁמַיִם nõ raro pro inferiore aeris regione ponatur, in qua uolucres uolitant, & quæ eſt ſupra capitibus noſtris, non item firmamentũ in quo ſol, luna, & reliqua omnia luminaria exiſtunt. Tametſi Moſes quoq; ſcribat firmamentum dictum eſſe cœlum, ſicut poſtea quoque crebrior eſt in ſacra ſcriptura cœli, quàm firmamenti appellatio. Gen. 1. Et dixit, fiat firmamentũ in medio aquarum, & ſit diuidens inter aquas & aquas, & fecit deus firmamentum, & diuiſit inter aquas, quæ ſubter firmamentum, & inter aquas, quæ ſupra firmamentũ, & factum eſt ita, & uocauit Deus firmamentum, cœlum. Et iterum, Et dixit Deus fiant luminaria in firmamento cœlorum. Pſal. 19. Cœli recenſent gloriam Dei, facturam manuum eius annunciat firmamentum. Dan. 12. Et qui erudiunt ſplendebunt ſicut ſplendor firmamenti. Et in ſtatu regiminis רְקִיעַ Geneſ. 1. Et fecit deus duo luminaria magna, luminare maius in dominium diei, & luminare minus in dominium noctis, & ſtellas, & poſuit ea deus in firmamento cœlorum ut lucerent ſuper terram. Et iterum, Et uolucre quod uolet ſupra terrã, erga faciem firmamenti cœlorum.

קַרְקַע Firmamentum, non ſupernum illud cœlorum, ſed infernũ ædificiorum, quod Latini pauimentum uocant. Cenſeo autem à uerbo iſto duxiſſe originem, repetita tantum media ſubſtantiali litera. Num. 5. Quod erit in pauimento cohabitaculi. 1. Regum 6. A pauimento domus uſq; ad parietem tegumenti. Amos 9. Si abſcõditi fuerint ab oculis meis in pauimento maris. Et in diſtinctione ſententiæ קַרְקַע 1. Regum 7. A pauimento ad pauimentum. Eſt & nomen urbis Iudæ cuius mentionem facit Ioſua capite 15.

1522 רשש

Congruit ſignificatione cum uerbo רוש legitur ex eo tantum paſſiuum ſecũdæ coniugationis רֻשַּׁשׁ Malach. 1. Si dixerit Ædom eiecti ſumus poſſeſſione, reuertemur, & ædificabimus aridã, &c.

1523 רשע

In prima coniugatione ſignificat neutraliter improbe, & ſeditioſe agere contra Deum & uerbum eius. Eſtq; ſemper culpæ. habet magnam affinitatem ſignificatione cum uerbo רָעַשׁ niſi q ut literarum tranſpoſitione, ita modo ſignificandi uarient. Et opponitur uerbo Hebræo צָדַק Chaldæus plerunque tranſtulit uerbo חִיב uulgaris editio, & alij omnes interpretes impiũ eſſe, aut impie agere. 1. Reg. 8. Et ſi conuerſi precati fuerint in terra inimicorum ſuorum dicentes, aberrauimus, improbe egimus. Iob 9. Si improbe egi, quare hac uanitate laboro. Eccleſ. 7. Ne improbe agas multum, neque ſis ſtultus, cur enim morieris ante tempus? Et duobus in locis poſt ſe nomen habet mediante articulo ablatiui caſus. 2. Samuelis 22. & Pſal. 18. Cuſtodiui uias Iehoua, & non improbe egi à deo meo, id eſt nõ factus ſum ſeditioſus contra Domini uerbũ & uoluntatem, non defeci per incredulitatẽ à Domino.

In tertia coniugatione הִרְשִׁיעַ opponitur uerbo הִצְדִּיק. Primo, uſurpatur abſolutè, ut in prima coniugatione pro improbe ſeu ſeditioſe agere pro ſe, & ſua perſona. 2. Paralip. 22. Quia mater ipſius conſilio ſuo induxerat eum ad improbe agẽdum. & 2. Paral. 20. Poſt hæc aſſociauit ſe Ioſaphat rex cũ Achazija rege Iſrael, qui improbus erat ad faciendum. Paulus hanc phraſin imitatus eſt cũ ad Titum ita ſcribit, Et ad omne opus reprobi, &c. Nehe. 9. Tu enim iuſtus es ſuper omni illo quod uenit ſuper nos quoniam ueritatem feciſti, nos autem improbe egimus. Iob 34. Si ipſe dat quietem, quis improbe aget, id eſt, perturbabit ſeu ſeditionem mouebit.

Secundo, uſurpatur pro, iure condemnare, pronunciare improbum & reum. Exo. 22. Ad deos perueniet cauſa utriuſq;, & utrum condemnauerint dij reddet duplum proximo ſuo. Deut. 25. Si fuerit lis inter uiros, accedant ad iudicium, & iudicent inter ipſos, & iuſtificent iuſtum, & condemnent improbum. 1. Reg. 8. Et audies in cœlo, faciesq; & iudicabis ſeruos tuos condemnando improbũ, ut des uiam ipſius in caput eius, & iuſtificando iuſtum, ut des illi ſecũdum iuſtitiam ipſius. Iob 9. Si iuſtus eſt contendo, os meum condemnabit me. & cap. 15. Condemnabit te os tuum, non ego. cap. 10. Dico ad Deum ne condemnes me. Pſal. 37. Non condemnabit eum, cum ipſe iudicatus fuerit. Ieſaiæ 50. Ecce Iehoua auxiliabitur mihi, quis me

con

cōdemnabit. Paulus ad Rom. 8. ad hunc locū alludens. Deus est qui iustificat, quis ille qui condemnet: uerbo κατακρίνων reddidit. Sic Matth. 12. Ex uerbis tuis iustificaberis, & ex uerbis tuis condemnaberis. Et paulo inferius. Viri Niniuitæ surgent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam. Tertio, quando tribuitur uel deo, uel magistratui officium suum facięti executiue, tum est pœnæ, & significat realiter & facto condemnare, hoc est punire, sumere pœnam. 1. Samuelis 14. Et in omni loco ad quem Saul diuertit, condemnabat, id est, pœnam infligebat, dabat damnum. Iob 34. Vtique deus non comdemnabit s. improbe, neq; peruertet iudicium. Prouerbiorum 12. Bonus hauriet gratiam à Iehoua sed uirum practicarum damnabit.

Participium præsens מַרְשִׁיעַ Prouerbiorum 17. Iustificans improbum, & cōdemnans iustū, uterq; est abominatio Iehoua. Et pluraliter in statu regiminis מַרְשִׁיעֵי Dan. 11. Condemnatores fœderis, persuadebit blanditijs.

INDE NOMINA.

רָשָׁע Chaldæus חַיָּבָא In Hebræo sæpenumero opponitur nomini צַדִּיק Diuus Paulus uertit Gręce ἀδόκιμος. uulgaris editio impius, quā Latini omnes sunt sequuti, proprie tamen dicit̃ improbus, inquietus, turbator, damnosus, reus. Gen. 18. An exterminabis iustum cum improbo. Exod. 2. Et dixit ad improbum, quare percutis socium tuum. & cap. 23. Non ponas manum tuam cum improbo, ut sis testis fraudis. Et iterum: à causa mala recedas, inculpatum & iustum non occidas, quia non iustifico improbum, id est, sontem, reum. Num. 35. Non accipiatis precium redemptionis pro uita homicidæ, quando ipse reus ad moriēdum, sed morte moriatur, id est, reus mortis, sicut in Matthæo est Græce redditum ἔνοχος θανάτου. Deuteron. 25. Et quando quis fuerit filius plagarum, reus seu condemnatus. 2. Paral. 19. Num improbo uoluisti ferre auxilium, & osores Iehoua diligere. Psal. 37. Mutuum accipit improbus, & non reddit, iustus autem miseretur & largitur. Psalm. 109. Quando ad iudicium pertrahetur, egredietur improbus, id est, reus, seu condemnatus. Puto etiā Ioā. 8. Græco uersum κακοποιός. i. malefactor, nocēs. Si non esset hic improbus, nocens, seditiosus. Legitur etiam interdum adiectiue. Prouerbiorum 11. Quādo moritur homo improbus, perit expectatio, scilicet uitæ externę. Et pluraliter רְשָׁעִים Exod. 9. Dixit Pharao, Iehoua iustus est, ego autem & populus meus improbi. Numeri 16. Recedite à tabernaculis uirorum improborum, id est, seditiosorum. 1. Samuelis 2. Pedes beneficorum suorum custodiet, sed improbi in obscuro compescentur. 2. Samuelis 4. Quando uiri improbi occiderūt uirum iustum in domo sua super lecto suo, id est, seditiosi. Iob 30. Ibi cessant improbi grassari. Prouerbiorum 20. Dispergit improbos rex sapiens id est, seditiosos. & cap. 29. Sustentator aliquis qui attendit ad uerba mendacij, omnes serui eius improbi, id est excitant suis delationibus & mendacijs motus & damna. Psal. 82. Egenum de manu improborū eripite. Prouerbiorum 4. Viam improborum ne ingrediaris, sed deuita eam & pręteri, neque enim dormire possunt, nisi aliquod malum facinus perpetrarint, & priuāt̃ur somno suo, nisi ruinā fecerint. Et paulo post sequit̃ רֶשַׁע Comederūt enim panē improbitatis, & uinum fraudum biberunt. ibi etymologia nominis explicatur, q̃ illi proprie sint improbi, qui malis animi perturbationibus mouentur ad male agendum. Psalm. 3. Percussisti enim omnes inimicos meos maxilla, dētes improborum confregisti. loquitur de Absalone filio seditioso, & eius cōplicibus, qui regem regno expulerant. Iesaiæ 57. Improbi sicut mare concitum, q̃ quiescere non potest, sed aquę eius eijciunt lutum & cœnum, non est pax dicit deus meus improbis. ibi iterum etymologia nominis exprimitur, & describitur ingenium seditiosorū. Et in statu regiminis רִשְׁעֵי Ps. 75. Bibent omnes improbi terræ. Et in genere fœminino רְשָׁעָה Ezechielis 3. Neque dehortatus es improbum à uia sua improba.

רֶשַׁע Improbitas, inquietudo, turbatio, motus, seditio. 1. Samuelis 29. Ab improbis proficiscitur improbitas, uult Dauid ista prouerbiali sententia se expurgare à suspicione & nota seditionis, quod à seditiosis & male feriatis hominibus excitentur sedi-

tiones & motus, se uero non esse talem, qui se regi opponat. Iob 34. Ad ambulandum cum uiris improbitatis. Prou. 4. Qui comederunt panē improbitatis, & uinū fraudum biberunt. cap. 12. Non confirmabitur homo in inquietudine. Eccles. 3. Vidi sub sole locum iudicij & ibi improbitas, et locum iustitiæ, & ecce ibi fraus. Prouerbiorum 28. Desertores legis approbant improbitatem, &c. In statu affixorū mutat sægol in hirik, & pathah in seua. Deuteron. 9. Ne respicias ad pertinaciam populi huius, neq; ad improbitatem eius, neq; ad erratum eius. Ieremiæ 14. Agnoscimus Iehoua improbitatem nostram. Et in genere fœminino רִשְׁעָה Prouerb. 13. Sed improbitas peruertit erratum. Iesaiæ 9. Exarsit uelut ignis seditio. loquitur enim eo in loco propheta de seditione eamq; igni comparat grassanti in spinas & densas syluas. Ezech. 5. Commutaui iudicia mea in improbitatem magis, quā gentes. Zachariæ 5. Et dixit hæc est improbitas. In statu regiminis רִשְׁעַת Deuter. 9. Ne dicas propter iustitiam meam introduxit me Iehoua, ut possiderem terrā hanc & propter improbitatem gentium istarū expulit eos. Ezech. 18. Et improbitas improbi super ipsum erit. Et in statu affixorum. Deuter. 25. Et percutiet eum in cōspectu suo iuxta modum improbitatis suæ. Prouerbiorum 11. In improbitate sua cadet improbus.

מִרְשַׁעַת Nomen fœminini, status absoluti. 2. Paralip. 24. Quoniam Athalia improba, & filij eius irruperunt in domum dei, & omnia quæ erant consecrata pro domo Iehoua fecerunt pro Baalim.

1524 רשף

Legitur tantum nominaliter, congruit significatione cum uerbo שָׂרַף nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uariēt. Et significat generaliter quicquid uolando adurit, incendit, & inflammat. Deut. 32. Attenuatione famis, & deuoratione ardoris. Habak. 2. In conspectu eius ibat pestis & egrediebatur ardor à pedibus eius. Iob 5. Homo ad laborem nascitur, ut filij uolatilis urentis eleuant se uolādo, alludit ad שָׂרָף id est, serpentem ignitum, qui alatus uolabat & adurebat. Et pluraliter רְשָׁפִים Psalm. 78. Et tradidit grandini iumenta eorum, & pecora eorum fulgetris, quæ, scilicet uolando incēdunt. In statu regiminis רִשְׁפֵי Psalm. 76. Ibi confregit uolatilia ignita arcus, scutum, & gladium, & bellum. Sic Paulus cū loquitur Ephes. 6. Super omnia assumpto scuto fidei quo possitis omnia iacula mali illius ignita extinguere. Canticorum 8. Pertinax est uelut infernus ęmulatio, fulgetra eius uelut fulgetra ignis, flamma Iehoua.

רֶשֶׁת Rethe uide in themate suo יָרַשׁ.

1525 רתת

Congruit significatione cum uerbis יָרַט רָחַט רֶטֶט רָטָה & significat tremorem seu horrorem. Oseæ 13. Cum loqueretur Ephraim horrorem, erat ipse exaltatus in Israel. uocat autem propheta doctrinam impiam & idolatricam, quæ cōscientias terret, & tremere facit.

1526 רתח

Coquendo ebulliuit, ebulliendo sonuit, efferbuit, cōgruit significatione cū uerbis חָרַת & חָרַר חָרָה nisi quod ut forma, ita modo significandi inter se uarient. Ezechiel. 24. Ebullire fac ebullitiones eius.

In tertia coniugatione הִרְתִּיחַ Iob 41. Feruere faciet sicut ollam, profundum, mare ponet quasi pigmentarium.

In secunda coniugatione uocis passiuæ רֻתְּחוּ Iob 30. Intestina mea ferueant, & non cessant.

INDE NOMEN.

רְתָחִים Bullæ efferuescentes. Ezech. 24. Ebullire fac bullas eius.

1527 רתם

Alij pro Iunipero accipiunt. Ego arbitror esse genistam, quæ frutex est ad uincula & ligamina apta. Item ex eo Plinio teste lina fiunt. 1. Regum 19. Et ipse abijt in desertum itinere unius diei, & ueniens sedit subter Genistam unam. Et pluraliter רְתָמִים Iob 30. Et radix genistarum cibus ipsorum. Psalm. 104. Cum carbonibus Genistarum.

INDE

INDE VERBVM,

רָתַם Genista ligauit seu uinciuit. Micheæ 1. Liga currum ad mulum ô habitatrix Lachis.

1528 רתק Ligari, uinciri, concludi. Et usuuenit tantum in uoce passiua נִרְתַּק Eccl. 12. Quousque non constringetur funiculus argenteus, quanquam exemplaria multa habent יֵרָתֵק.

In secunda coniugatione uoce passiua רֻתְּקוּ Nahum 3. Et omnes magnates constricti fuerunt in compedibus.

INDE NOMINA.

רַתּוֹק Vinculum, claustrum, clausura. Ezech. 7. Fac uinculum, quoniam terra plena est iudicijs sanguinarijs.

רְתִיקוֹת Vincula, claustrum, clausuræ. Iesaiæ 40. Ligamenta argentea conflat.

רַתִּיקוֹת 1. Reg. 6. Et fecit transire in clausuris aureis ante oraculum, quam obduxit auro.

DE NOMINIBVS TETRAGRAMMATIS ET PEREGRINIS.

1529 ארנבת Lepus, alij à uerbo inusitato רָנַב deducentes, dicunt literam aleph esse formatiuam nominis. Ego uero si non censerem esse peregrinum, potius ab אָרַב deducerem, quod hoc animal obnoxium sit insidijs hominum, & propterea etiam natura sit timidum & lateat, diceremq; literam nun esse formatiuam nominis. Legitur tantum duobus in locis in Mose, qui inter uetita ad esum commemorat. Leuit. 11. Et leporem, quia supernè ruminat, at ungulam non diuidit. Deutero. 14. Camelum & leporem.

1530 רטפש Verbum secundæ coniugationis passiuæ uocis, & compositum ex רָטַב & uerbo פּוּשׁ & significat humectari late. Iob 33. Humectata est caro eius præ iuuentute.

1531 רענן Arbitror hoc nomen à uerbo רָעָה id est pascere esse deductum, sicut à uerbo שָׁאָה deriuatur nomen שַׁאֲנָן & significare uiride, uiridia autē pascua esse nemo est qui ignoret. Deut. 12. Et super colliculis, & sub omni arbore uiridi. Psal. 52. Ego autē sum sicut olea uiridis in domo Dei. Psal. 92. Vnctus sum oleo uiridi. Iere. 17. Et erit folium eius uiride. Et pluraliter רַעֲנַנִּים Psal. 92. Pingues, & uirides erunt. Et in genere fœminino רַעֲנָנָה Iob 15. Et ramus eius non est uiridis. Cantic. 1. Etiam lectulus noster est uiridis.

1532 רשיון Nomen sine uerbo, alij iussum seu mandatum, alij facultatem siue licētiam uerterunt. Mihi uidetur esse uox Persica. Legitur tantum semel Esdræ 3. Vt adferrent ligna cedrina de Libano ad mare Iapho iuxta licentiam seu concessionem Cores regis Persarum ad ipsos. Porro Iudæi nostrates uel discessuri ab alijs, uel operis aliquid aliorum pace, & fauore facturi, honoris causa tanquam ueniam precaturi dicunt בִּרְשׁוּת הַשֵּׁם, uel בִּרְשׁוּת שָׁמַיִם cum fauore Dei. perinde ut nos abituri, uel aliquid operis facturi, cum gratia & fauore Dei dicimus atq; præfamur.

1533 רשים Verbum Chaldaicum, signatum, notatum, exaratum est. Dan. 5. Hæc est scriptura, quæ signata est.

INDE NOMEN.

רָשׁוּם Signatura. Danielis 10. Sed indicabo tibi signaturam in scriptura uera.

ש Psal.145.

שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל
הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃

1534

שׁ Non est mei nunc instituti indicare officia literarū, cum hoc præcipue ad Grammaticos attinet, de duplici pronunciatione secundum quod punctus uel supra dextrum cornu, uel sinistrum collocatur, neq; etiam quòd in numerationibus signum sit numeri trecentarij, neq; quādo postposita litera lamed articulus est pronominum separatorum genitiui casus, sed inquantum ab initio dictionibus prepo sita, uere est significatiua, tum significat idem, quod אֲשֶׁר id est qui, quę, quod, item, quia, quòd, differtq; tamen ab illo, quòd nō constituit per se, & seorsum dictionem separatam, sicut alterum. Deinde אֲשֶׁר perpetuo seruat sua puncta, hoc uero non item. Cantic. 4. Quæ ascenderūt de ablutione. Iesa. 37. In uia qua uenerūt in ea. Iud. 6. Et facies mihi signum, quod tu loqueris mihi. Eccles. 3. Et ut uideatur, q ipsi iumentū apud se. Eccles. 8. Quòd etiam hoc est uanitas. Et iterum, Et sunt improbi ad quos attingit quasi factum iustorum. Psal. 146. In filio hominis quòd non ipsi salus. Et assumit aliquando per prothesin beth. Genes. 6. Non iudicabit spiritus meus inter homines porro, eò q etiam caro. uel etiā ultra beth addit in fine uel simplex lamed, ut בְּשֶׁל propter. Eccl. 8. Hoc opus quod fit sub sole, propter q homo laborat. Vel addit ultra lamed particulam מִי ita בְּשֶׁלְּמִי id est, propter quod. Ionæ 1.
1535 Vt sciamus propter qnod malum hoc nobis.

שֵׁשׁ Lini genus subtilissimi & candidissimi cætera lina precio uincens, & nomen habet à candore. Interpretes communiter uerterunt byssum. Et quidem ex locis aliquot conijcere licet esse byssum, quanquam בּוּץ respondente uocabulo byssus dicatur, & forte nomen est exoticum, שֵׁשׁ autem Hebræum. Gen. 41. Et induit eum uestimentis byssi, & posuit torquem auri super collum eius. Exo. 25. Et hyacinthū & purpurā, & coccinū bis tinctum, & byssum. & cap. 26. Et tabernaculū facies decem alarum ex bysso torta. & cap. 28. Et constringes interulam byssi, & facies mitram byssi. & cap. 39. Et fecerunt tunicas byssi factura textoris Aaroni & filijs eius, & mitram byssi, & ornamenta pileorum byssi, & subligacula lini byssi tortę. Ezechiel. 16. Indumentū tuum byssus, & sericū & uariegatura. Prou. 31. Byssus & purpura indumentū ipsius. Deinde significat marmor candidissimū, quod parium uocant. Esther 1. Et columnæ parij. Et iterum, Pro pauimento, marmor, & parium. Cantic. 5. Tibiæ eius columnæ parij. Legitur tamen semel שַׁיִשׁ 1. Paralip. 29. Et lapides marmoris in copia.

שֵׁשׁ Nomen numerale cardinale, quod eadem significatione multæ linguæ mutuarunt ab Hebræo. Sex. Et est heteroclitum genere, tametsi Hebræorum Grammatici asserant esse fœmininum, ac construitur nominibus pluralis numeri. Exod. 21. Sex annis seruiet. cap. 12. Circiter sex millia peditum. 2. Samuelis 21. Et digiti manuum eius, & digiti pedum eius, sex & sex. Iob 5. In sex angustijs eripiet te. Et quando immediate sequitur dictio monosyllabica, uel alia polysyllabica, quæ ei adhæret uirgula מַקֵּף tum habet subscriptum sægol. Prouerbiorum 6. Sex illa odit Iehoua. Numeri 5. Sex plaustra. Deinde addit quoque literam he שִׁשָּׁה & dicunt esse generis masculini, quanquā ego heteroclitū iudicem. Gen. 30. Quia genui ei sex filios. Iud. 20. Et sex millia uirorum. Et est semel numerale ordinis. 1. Paralip. 25. Sexta decima pro Hanaiahu. Et in statu regiminis שֵׁשֶׁת Exo. 16. Sex diebus colligetis illud. & ca. 25. Sic pro sex calamis. Num. 2. Et sex milliū. Et pluraliter שִׁשִּׁים est decadicon, significans sexaginta. Genes. 5. Et uixit Mahaleel quinq; annis

annis & ſexaginta annis.& cap.46.Omnes animæ ſexaginta & ſex.Num. 7.Hirci ſexaginta,agni anniculi ſexaginta.

שׁשׁי Nomẽ adiectiuum numerale ordinis maſculini generis, Sextus.Geneſis 1. Et fuit ueſpere,& mane dies ſextus.& cap.30.Et genuit filium ſextum.Haggei 1.In menſe ſexto in die primo mẽſis. Et in genere fœminino addit literã thau שׁשׁית Exo. 26.Et duplicabis auleam ſextam.Leuit.25.Anno ſexto. Legitur tamen ſubſtantiue.Ezech.4.Et aquam in menſura bibes,Sextarium Hin.& cap.45. Et Sextarium Ephę de coro tritici.

INDE VERBVM,

שׁשׁה Secundæ coniugationis,id eſt,ſextauit,id eſt, in ſex partes diuiſit, ſeu ſextam partem accepit.Ezech.45.Et ſextabis Epham de coro hordei.

1537 שׁשׁא Verbum ſecundæ coniugationis,quod quidam à nomine שׁשׁ deducentes pro ſextare,id eſt,ſextam partem accipere exponit.Contra quidam alij poſt Hieronymum,& Chaldæum interpretem Hebræis idem ſignificare dicunt, quod Latinis uerbum lactare,ſeducere,perſuadere,atq; ita interpretantur.Ezech 39. Et circumagam te & ſeducam te,aſcendereq; faciam te de lateribus aquilonis. Ego uerbum eſſe equeſtre iudico,& ſignificare plaudere equos, & illis adblandiri. Et ſic uertendum.Et auertam te,& palpabo te,ut primum fiat,quando equo frenum inijcitur,tum retrocedit,ęgreferendo,alterum equitis iterum adblandiẽtis & palpãtis equo iam frenato reconciliandi gratia.

1538 שׁשׁר Alij rubricam,alij minium,alij Sinopidem eſſe dixerunt.Eſt autem Sinopis,ciuitas ſplendidiſſima ponti,ubi terra illa rutilo ſinopis foditur,quæ apta eſt ad pingendum penicillo.Ieremiæ 22. Et unctum Sinopide. Ezechielis 23. Imagines Chaldæorum formatæ ſinopide.

1539 שׁאב Hauſit,extraxit puteo aquam.Et modo tantum ſignificandi differt à uerbo שׁאף quòd non aquam,ſed aerem,aut quid aliud haurire ſignificat. Gen. 24. Etiã Camelis tuis hauriã.Et iterum:Et hauſit omnibus Camelis.Ieſ.29.Et haurietis aquas. Nahum 3.Aquam munitionis hauri tibi.1.Samuelis 9.Ad hauriendum aquam.

Participium præſens שׁאב Deut.29.Vſq; ad haurientem aquas tuas. Et pluraliter in ſtatu regiminis שׁאבי Ioſue 9.Haurientes aquas. Et in genere fœminino pluraliter שׁאבות Gen.24.Tempore,quo egrediuntur haurientes.

INDE NOMEN.

משׁאבים Hauſtores.Iud.5.Inter aquæhauſtores.

1540 שׁאג Rugiuit.& eſt propriũ leonum,tametſi metaphoricôs etiã de aliorũ uoce dicatur.Amos 3.Leo rugiuit.Pſ.38.Rugiui propter gemitum cordis mei.Pſ.74.Rugierunt hoſtes tui.Iere.25.Rugiendo rugiet.Ioelis 3.Iehoua è Zion rugiet.

Participium præſens שׁאג Iud.14.Catulus leonũ rugiebat. Et pluraliter שׁאגים Zophonię 3.Principes in medio eius,ut leones rugientes.

INDE NOMEN.

שׁאגה Rugitus.Ieſaiæ 5.Rugitus ei ut Leonis. In ſtatu regiminis שׁאגת Zach.11. Vox rugitus leunculorum. Et cum affixo.Pſ.22.Verba rugitus mei. Pſal.32.In rugitu meo. Et pluraliter שׁאגות Iob 3.Effundebantur uelut aquæ rugitus mei.

1541 שׁאה Repente irruit,impreſſionem fecit,irruptionem fecit,pręcipitanter ingruit,obruit cum magno impetu,fragore & ſtrepitu,ut fit in illis ſubitis malorũ irruptionibus.Congruitq; ſignificatione cũ uerbis אנשׁ יאשׁ נושׁ נשׁשׁ נשׁא נשׁה נשׁת שׁיה niſi q; ut forma,ita modo ſignificandi inter ſe uarient,ſingula enim obruitionem ſignificant,tamen alio atq; alio modo.Ieſ.6.Si obrutę fuerint ciuitates abſq; habitatore,id eſt,ſi poſt irruptionem uaſtatæ fuerint.& cap.17. Et ſtrepitus populorũ,ſicut ſtrepitus aquarum ualidarum irruent.

In uoce paſſiua נשׁאה Ieſaiæ 6.Si domus erunt ſine homine & terra obruta erit deſolatione.

In tertia coniugatione legitur infinitiuus cum litera gerundiua, licet tamen irre-

gulariter לְחַשְׁאוֹת qui quidem nominaliter usurpatur.Iesa. 37.Nunc adduxi eam,& erit in ruinas aceruorum combustorum.

In quarta coniugatione השתאה etsi in ea tantum participium legatur, & transferatur ad animum,Gen. 24.Vir autem ille irruebat in eam,tacens quidem ut cognosceret,num fortunasset Iehoua uiã suã,uel non blumpffet,ful auff sie,gedachte auff sein.

INDE NOMINA REGVLARIA.

שְׁאִיָּה Ruina,quæ fit cum ftagore & strepitu.Iesa.24. Relicta est in ciuitate desolatio,& ruina percussa est porta.

שָׁאוֹן Ruina, irruptio,interitus,præcipitiũ.Et per metalepsin sonitus, fragor, tumultus, strepitus,fremitus,sonus qui ubi profunditas est & præcipitium, ruinam subsequitur.Psalm.40.Et eduxit me de lacu præcipitij, id est, præcipiti.Ieremiæ 25. Veniet tumultus usq; ad finem terræ.& cap.46.Clamauerunt ibi rex Pharao Ægypti,interitus,seu sonitus.& cap.48.Et deuorauit angulum Moab, & uerticem filiorum tumultus. Oseæ 10. Et surgit tumultus in populo.Amos 2. Et morietur in strepitu Moab,in clangore,in uoce tubæ. Et in statu regiminis שְׁאוֹן Psalm.65. Qui compescit fremitum marium,fremitum fluctuum eorum,& fremitum populorum. Ps. 74.Fremitus insurgentiũ contra te ascendit iugiter.Ies.13. Vox tumultus regnorũ gentium..cap.17.Et fremitus populorum, uelut fremitus aquarum ualidarum irruent,& cap.24.Cessauit strepitus exultãtium.Ier.51. Redditus est tumultus uocis eorum. Et in statu affixorum nihil uariat à statu regiminis.Ies.5.Et strepitus eius.

שׁוֹאָה Cum uau,uel absq; eo שֹׁאָה tumultus,impetus,tẽpestas, grassatio repẽtina cũ strepitu & fragore.Psalm.63.Illi uero qui ad oppressionem quærebant animam meã, peruenient ad inferiora terræ.Prouerbiorum 1.Cum uenerit uelut tempestas metus uester,id est,quod metuebatis.Iesaiæ 10.Et quando tempestas è longinquo ueniet.Ezechielis 38.Velut tempestas uenies,uelut nubes ad operiendum terrã eris. Ps.35.Veniet ei ruina,quã non sciebat,& rethe suum,quod absconderat capiet eũ.

Et in statu regiminis שֹׁאַת Prouer.3.Ne timeas à pauore subito, neq; à tumultu improborum,quando uenerit.

הַשְּׁאת Nomen compositum ex שֹׁאָה & נָשָׁא ruina. Threnor. 3. Formido & fouea fuit nobis,ruina & fractura.

מְשׁוֹאָה Oppressio.Et semper iũgitur nomini שֹׁאָה ut minus significãti. Iob 30. Tempestas & oppressio.& cap.38.Vt sanet impetum & oppressionem Zophoniæ 1.Dies tẽpestatis & oppressionis.

תְּשׁוּאוֹת Sonitus.Iob 39.Sonitum exactoris non audit,id est, crepitum flagelli. Item תְּשֻׁאוֹת Iob 36.Sonitus tugurij eius.Iesaiæ 22.Tumultuationibus plena est ciuitas.Zachariæ 4.Quando eduxerit lapidem capitis eius,uociferationes gratia gratia ei.

מַשָּׁאוֹן Oppressio,precipitatio.Prouerbiorum 26.Celat enim odium in oppressionẽ.Sed de hoc etiam supra in נָשָׁא.

מַשּׁוּאוֹת Præcipitia.Ps.73.Deijcis eos in precipitia.Scribitur etiã cũ kybutz משאות Ps.74. Eleua plantas tuas ad præcipitationes perpetuitatis,id est,ut præcipites & opprimas perpetuo.Sed de hoc etiam in themate נָשָׁא.

שָׁוְא Præcipitantia, temeritas.Exod.23.Non eleues rumorem temeritatis, id est, uanitatis.Iob 31.Si ambulaui cum præcipitantia.Psal.60.Præceps est salus hominis.Prouerb.30.Temeritatem & uerba mendacij remoue procul à me.Iesaiæ 30.Ad cribrandum gentes in cribro præcipitãtiæ.Ezech.12.Quoniã non erit amplius omnis uisio temeritatis,& diuinatio lubricitatis.Et quando apponitur uerbo tũ aduerbiascit.Exod.20.Non eleues nomen Iehoua temere,seu præcipitanter.

שַׁאֲנָן Tumultuatio,strepitus sicut à רָעָה fit רַעֲנָן 2.Reg.16.&Ies.37.Propter cõmoueri tuũ contra me,& quia tumultuatio tua ascendit in aures meas, statim ponam hamum in nasum tuum.Loquitur autem de tumultuatione seu armorum strepitu,quo Senacherib superbiebat & gloriabatur ac etiam confidebat.

INDE VERBVM,

שַׁאֲנָן Quod nomini significatione omnino contraria significat,quietum seu trãquillum esse

esse.Iere.3.Reuertetur Iacob,& tranquillus erit,neq; erit qui terreat.cap.48.Et trãquillus fuit Moab à pueritia sua,& desedit super fecibus suis,neq; euacuatus est de uase in uas.Iob 3.Simul uincti,tranquilli sunt,nec audiunt uocem exactoris.

INDE NOMEN.

שַׁאֲנָן Quietus,tranquillus & per metalepsin securus, & insolens, eò quòd tranquillitas homines reddat securos & insolentes.Prouerb.1.Et tranquillus à formidine mali. Iesa.32.Habitaculum tranquillum tranquillum. Iob 12. Fax contempta in cogitationibus insolentis.Legitur tamen semel interposita litera lamed שַׁלְאֲנָן sicut à nomine לֶהָבָה legitur שַׁלְהֶבֶת Iob 21.Totus ipse tranquillus & fortunatus. Et pluraliter שַׁאֲנַנִּים Psal.123.Multum satiata est anima nostra subsannatione tranquillorum,id est insolentium.Amos 6.O insolentes in Zion qui confiditis in monte Samariæ.Zach.1.Ira magna ego irascor super gentibus securis. Et in genere fœminino pluraliter שַׁאֲנַנּוֹת Iesa.32.Mulieres ociosæ surgite, audite uocẽ meam. Et iterum,Et sedebit populus meus in habitaculo pacis,& in refrigerijs tranquillis.

1542 שאט Spinam seu aculeum immisit,pupugit,compunxit.Cõgruit significatione cum שׁוּט nisi quòd ut forma,ita modo significandi inter se differant. Eius participium præsens tantum est in usu שָׁאטִים Ezech.28.Et nõ erit amplius domui Israel sentis amarulenta,& spina dolorem inferens,ex omnibus,qui in circuitu sunt, qui compungunt eos. Et in genere fœminino etiam pluraliter שָׁאטוֹת Ezech.16.Sicut tempore opprobrij filiarum Philistæorum,quæ compungunt te undiq;.

INDE NOMEN.

שְׁאָט Compunctio. Et est doloris, & lætitiæ seu uoluptatis. Ezechielis 25.Cum compunctione in anima. & cap.36.In lætitia totius cordis, in compunctione animæ, id est titillatione. Similiter cum affixo.Ezechielis 25.Et læteris in omni titillatione tua in anima.

1543 שָׁאַל Quando ad personam refertur,accipitur pro rogare,interrogare,cõsulere.Sin autem de re aliqua alia dicitur,tum ualet idem quod Latinis petere, postulare, fit autem utrunq; uerbis, non ambulatione corporali, & differt à uerbo בִּקֵּשׁ Coniugatur autem in nonnullis locis irregulariter,& uariam habet constructionem.

Primo,regit post se accusatiuum uel nominis uel pronominis.Genesis 38. Interrogauit uiros loci illius dicens.& cap.44.Sustentator meus interrogauit seruos suos.& cap.32.Interrogauit Iacob,& dixit indica quæso nomen tuũ.Deut.32.Interroga patrem tuum,& narrabit tibi. Iosue 4. Si interrogauerint filij uestri cras patres suos.1.Reg.19.Petiuit animã suam ut moreretur.Ionæ 4.Petiuit animã ut moreretur.pertæsus,scilicet,uitæ.Iud.15.Aquam petijt,& ipsa lac dedit.Psal.122.Petite pacem Ierusalem. Cum affixis. Genesis 32. Si occurrerit tibi Esau frater meus, & interrogauerit te, dicens, cuius es tu? Et cap.37. Et interrogauit eum uir dicens, quid quid quæris?

Secundo,quando Hebræi interrogare aliquid de,uel ex persona, uel re uolunt, utuntur articulo datiui casus lamed.Gen.20.Et interrogauerunt uiri loci de uxore eius.Deuter.4.Interroga nunc de diebus prioribus,qui fuerunt ante te.2.Reg.8. Et interrogauit rex ex muliere.1.Samuelis 2.Pro petitione,quam petiuit à Iehoua. Genesis 43.Et interrogaui de illis de pace.Exod.18.Et interrogauit uir ex proximo suo de pace.1.Sam.10.Et interrogabunt ex te de pace.1.Sam.25.Et interrogabitis ex illo nomine meo de pace.2.Sam.11.Et interrogauit Dauid de pace Ioab, & de pace populi,& de salute belli.

Tertio,quando ab aliquo aliquid petere seu postulare uolunt, tum utuntur uel mem præpositione uel מֵעִם uel מֵאֵת ut Exod.3.Et postulabit mulier à cohabitatrice sua.Deut.10.Et nũc Israel quid Iehoua deus tuus postulabit à te.& cap.18.Iuxta omnia quę postulasti à Iehoua deo tuo.Iosue 15.Et factum est cũ ingressa esset, & incitasset eum,ut postularet à patre suo agrum.Psal.2.Postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam.

Quarto quando uolunt interrogare de aliquo, tum utuntur præpositione עַל

Eccl.7.Quoniam non ex ſapientia interrogaſti ſuper hoc,id eſt,de hoc. Iſta phraſi ſimili modo uſus eſt Virgilius in iſto uerſu,

Multa ſuper Priamo rogitans,ſuper Hectore multa.

Quinto,quando de Dei uoluntate certiores fieri uolunt,& conſulere eum,tum apponunt præpoſitionem beth.Num.25.Et interrogabit pro eo in iudicio Vrim coram Iehoua.Iud.1.Poſt mortē Ioſue interrogauerunt filij Iſrael in Iehoua.cap.8. Interroga nunc in deo,ut ſciamus,&c.

Participium præſens שֹׁאֵל 2.Sam.3.Tantum rem unam peto abs te.Deutero.18. Interrogans Pythonem. Et pluraliter שֹׁאֲלִים 1.Sam.8.Qui petierant ab ipſo regem. Et in genere fœminino שֹׁאֶלֶת 1.Reg.2.Quare petis Abiſagi Sunamithen Adoniæ. Participium preteritū שָׁאוּל accōmodatus per uocationē.1.Sam.1.Omnibus diebus quibus fuerit ille accōmodatus ipſi Iehoua.2.Reg.6. Heu ſuſtētator mi,hoc accōmodato datū eſt. Hoc nomine primus rex populi dei dictus eſt, à Deo per Samuelem prophetā ad regni gubernationem accōmodatus.Sic etiam Paulus Apoſtolus nomē ſuum ad uocationē ſuam accōmodans ad Rom.1.Paulus ſeruus Ieſu Chriſti uocatus Apoſtolus,ſegregatus in Euangelium Dei &c.

In uoce paſſiua ſignificat precibus impetrare aliquid. 1.Sam.18. Et dices precibus impetrauit à me Dauid ut curreret in Bethlehem.Nehem.13.Et poſt finem dierum precibus impetraui à rege.

In ſecunda coniugatione שָׁאֵל 2.Sam.20.Interrogando interrogent in Abel.

In tertia cōiugatione הִשְׁאִיל accōmodato dedit precibus.1.Sam.1.Ego quoq; accōmodaui eum ipſi Iehoua omnibus diebus.Exo.12.Et accōmodauerūt ea, & ſpoliauerunt Ægyptios.

INDE NOMINA.

שְׁאֵלָה Petitio.Iud.8.Petam à uobis hanc petitionē.1.Sam.2.Pro petitione,quam petiui à Iehoua. Et cum affixis.1.Sam.1.Dedit Iehoua mihi petitionem meam. Iob 6.Vtinam ueniat petitio mea. Et deficiēte litera aleph.1.Samuelis 1.Deus Iſrael concedat petitionem tuam.

מִשְׁאָלוֹת Petitiones.Pſal.29.Impleat Iehoua omnes petitiones tuas.Pſal.37.Et dedit tibi petitiones cordis tui.

שְׁאוֹל Licet aliquoties ſine uau legatur,tamen primam uocē nunquā mutat,eſtq; nomen ſingularis numeri tantum,quod quidam ſignificare dicunt foſſam,aliqui alij ſepulchrum, nōnulli ipſam mortē,alij ſtatum mortuorū,plurimi uero infernū,id eſt, locum damnatorū.

1544 שָׁאַת

Hausit, attraxit, anhelauit, inhiauit, & differt à שָׁאַב modo tantum significandi, ꝙ de haustione tantum aquæ ex puteo, hoc uerò de haustione oris seu animi dicitur. Ps. 56. Quoniã inglutiuit me homo. Ieremiæ 14. Et onagri steterũt super excel-

excelsis, & attraxerũt uentum, id est, aerem. Iob 5. Et inhiabit latro diuitias eorum. & cap. 7. Sicut ceruus inhiat umbram. & cap. 26. Ne anheles noctu.

Participium præsens שׁוֹאֵף Eccles. 1. Et occidit sol, & ad locum suum anhelat. Psal. 57. Et seruabit me à conuitio absorbentis me. Et pluraliter שֹׁאֲפִים Amos 8.
1545 Qui absorbent inopem.

שָׁאַר Reliquum mansit. s. de aliquo altero. 1. Samuelis 16. Adhuc reliquus est Minor.

In uoce passiua נִשְׁאַר Iosue 8. Et relictus est uir in Hai. Iesaiæ 24. Et relinquetur homo paucus. Gen. 7. Et relictus est tantum Noach, & qui cum ipso erant in arca. Exod. 8. Non relictus est unus. cap. 10. Non relinquetur ungula. Iesaiæ 49. Ego relictus sum solus. Deuter. 4. Relinquemini uiri numero. Iesaię 11. Qui relinquetur ab Assur. Num. 12. Et relicti sunt duo homines. Ezechiel. 9. Et relictus sum, ubi aleph litera interposita est.

Participium præsens נִשְׁאַר Gen. 32. Et erit castrametatio reliqua in euasionem. & ca. 42. Nam frater eius mortuus est, & ipse solus relictus. Et pluraliter נִשְׁאָרִים Genesis 14. Et reliqui in montem fugerunt. Et in genere fœminino נִשְׁאָרָה 2. Reg. 19. Euasio filiæ Israel, quæ relicta est. Et in forma alia. Exod. 10. Quæ relicta est uobis. Iesa. 13. Hæc terra relicta est. Et pluraliter נִשְׁאָרוֹת Zach. 11. Et reliquæ deuorabũt. & cap. 12. Omnes familiæ reliquæ.

In tertia coniugatione הִשְׁאִיר Exod. 10. Quicquid reliquerat grãdo. Num. 21. Vt nõ relinqueret ei residuum. Deut. 2. Non reliquimus residuum. & cap. 28. Nõ relinquet tibi frumẽtum. 1. Sam. 14. Relinquemus in eis uirũ. Num. 9. Non relinquẽt ex eo usq; ad mane. Esdrę 9. Vt relinqueret nobis euasionem.

INDE NOMINA.

שְׁאָר Reliquum ex eadem carne, seu populo. Et manet inuariatum. 1. Paralip. 11. Et Ioab excitauit reliquum ciuitatis. Iesaiæ 10. Residuum reuertetur, reliquum, inquam, Iacob ad deum præualidum. Et iterum: Et reliquum ligni syluę eius. & cap. 11. Et erit uia reliquo populi sui. & cap. 17. Et reliquum Syrię. Malach. 2. Et non unus fecit, & tamen reliquus spiritus illi. Ies. 14. Et excindam de Babylone nomen, & reliquum filium & nepotem.

שְׁאֵר Extra legem Mosi de sanguinitate, significat carnem, quæ est reliqua pars animalis post animam. Psal. 70. Num etiam panem poterit dare, aut parabit carnem populo suo. Et iterum: Pluit super eos sicut puluerem, carnem. Mich. 3. Qui comederunt carnem populi mei. Et cum affixis. Ps. 73. Defecit caro mea, & cor meum. Prou. 5. Cũ consumpsisti carnẽ tuam, & reliquũ tuum. cap. 11. At perturbat carnem suam crudelis. ubi tamen sin habet sinistrum. Sic etiam Paulus uocat Iudæos suam carnem, ex eadem carne natos. Rom. 11. Ministerium meum illustro, si quo modo ad ęmulandum prouocarem carnem meam, & saluos reddam nonnullos ex illis. Item Ieremię 51. Direptio mei, & caro mea est super Babylonem. Mich. 3. Et carnẽ eorum de ossibus suis. At in lege Mosi de consanguinitate, est propinquus secũdum carnem, & carnis propagationem. Leuit. 18. Qui cum fuerint ad omnem reliquitatem sanguinis sui, non appropinquent, ut reuelet nuditatem. Et iterum: Nuditatẽ sororis patris tui nõ reuelabis, reliquitas, id est, reliquus patris tui est. & cap. 25. Siue patruus eius, siue filius patrui eius redimet eum. In statu regiminis nihil mutat. Exod. 21. Si aliam acceperit illi relictionem eius, tegumentum eius, & compressionem eius non minuat. Leuit. 20. Nuditatem sororis matris tuæ non reuelabis, alioqui relictionem suam nudauit. & cap. 21. Nisi apud reliquũ suum, qui propinquus est illi. Num. 27. Non dabitis hęreditatẽ eius reliquo suo, qui propinquus est ei ex familia sua. Legitur etiam cum he paragogico שַׁאֲרָה Leuit. 18. Nuditatem uxoris & filiæ eius non reuelabis, filiam eius, aut filiã filiæ eius non accipies, ut reueles nuditatem eius, reliquitas sunt, scelus est.

שְׁאֵרִית Reliquum, relictio, reliqua ex eadem origine. Genesis 45. Vt poneret uobis reliquiam in terra. 2. Regum 19. Quoniam è Ierusalem egredietur reliquia & euasio de monte Zion. Ieremiæ 47. Philistæos reliquiam insulæ Capthor. Mich. 4. Et ponam

nam claudicantem, & reliquiam & debilem in gentem ualidam. Et in statu affixorum nihil uariat. Iesaiæ 15. Et reliquiam tuam occidet. & cap. 44. Et reliquiam eius in deum facit. Ezechielis 5. Et dispergam omnem reliquiam tuam in omnem uentum.

שֵׁרִית Reliquia, per syncopen literæ Aleph. 1. Paralipo. 12. Atq; etiam reliquiæ Israel cor unum. Et cum affixo. Ieremiæ 15. Si non reliquia tua in bonum.

מִשְׁאֶרֶת Reliquia. Deut. 28. Benedicta sporta tua, & reliquia tua. Et iterum, Maledicta sporta tua, & reliquia tua. Et pluraliter מִשְׁאֲרוֹת Exo. 8. Et in reliquias tuas. & cap. 12. Et portabat populus pastam suam antequam esset fermētata, reliquias suas ligatas in uestimentis super dorso suo.

1546 שְׂאֹר Arbitror cum superiore habere affinitatem significatione, nisi quòd ut puncto, ita modo significandi uariet, significat autem fecem, quæ in uase reliqua manet, qua infermentatur massa panis. Exod. 12. At in die prima cessare facietis fermētum è domibus uestris. Et iterum, Fermentum non inueniatur in domibus uestris. Leuitic. 2. Quia omne fermentum, & omne mel non suffitum facietis ex eo, ignitam ipsi Iehoua.

1547 שָׁבָה Congruit significatione cum uerbis יָשַׁב שָׁבַת שׁוּב nisi quòd ut forma, ita quoq; modo significandi inter se uarient. Nam יָשַׁב de motu in loco שָׁבַת de cessatione seu fine motus שׁוּב de reditu ad locum pristinum שָׁבָה uero de motu à loco habitationis dicitur, hoc est, notat abducere ex loco habitationis, seu abducere captiuum. Ier. 41. Et uerterunt se omnis populus, quem captiuum abduxerat Ismael. Et iterum, Captiuas abduxit Ismael omnes reliquias populi. Gen. 34. Et uxores eorum captiuas abduxerunt. Numeri 24 Donec Assur captiuum abducat te. Genes. 31. In die captiuum abducere alienos exercitum eius.

Participium præsens pluralis numeri שׁוֹבִים Iesaiæ 14. Et erunt abductores abductoribus suis. Psal. 137. Quia illic interrogauerunt nos abductores nostri.

Participium præteritum שְׁבוּיִם Iesaiæ 61. Vt prædicarem abductis libertatem, id est, captiuis. Et in genere fœminino pluraliter שְׁבֻיוֹת Genesis 31. Et duxistis filias quasi captiuas.

In uoce passiua נִשְׁבָּה Gen. 14. Et audiuit Abram, quòd captiuus abductus esset frater suus. 1. Sam. 30. Et filiæ captiuæ abductæ sunt.

INDE NOMINA.

שְׁבִי Abductus in captiuitatem. Et in genere fœminino שְׁבִיָּה Iesaiæ 52. Solue uincula, abducta filia Zion.

שְׁבִי Abductio, captiuitas. Numeri 21. Et captiuam abduxit ex eo captiuitatem. Psalm. 68. Abduxisti captiuam captiuitatem. In statu regiminis mutat sægol in seua. Iesaiæ 49. Et num captiuitas iusti euadet? Amos 4. Cum captiuitate equorum uestrorum. tametsi sæpe etiam in distinctione scribatur cum seua. Exod. 12. Vsque ad primogenitum captiuitatis. Numeri 31. Cape summam prædæ captiuitatis. Threnorum 1. Abierunt in captiuitatem. Porro in statu affixorum interdum seruat sægol ut Iudicum 5. Captiuam abduc captiuitatem tuam. Sæpius tamen mutat sægol in hirik. Deuteronom. 31. Et captiuam abduxeris captiuitatem eius. Numeri 21. Et remouebit uestem captiuitatis eius. Ieremiæ 46. De terra captiuitatis eorum. Numeri 31. Et captiuitas uestra. Et in genere fœminino שִׁבְיָה 2. Paralipom. 28. Reducite captiuitatem, quam captiuam abduxistis. Deuterono. 21. Et uideris in captiuitate.

שְׁבוּת Abductio, captiuitas. Ieremiæ 3. Et conuertam captiuitatem populi mei. cap. 31. Cum conuertero captiuitatem eorum. Scribuntur tamen multa cum iod, quæ leguntur cum schurek, & econtra. ut Ezech. 16. & 29. Iere. 49. Threno. 2. Et pluraliter שְׁבִיתַיִם Ezech. 16. Et captiuitatem captiuitatum tuarum.

שִׁיבַת Abductio in statu regiminis שִׁיבַת Psalmo 126. In reducendo Iehoua abductionem Zion. Et cum affixo. 2. Samuelis 19. Et ipse nutriuit regem in abductione eius in Machanaim.

Nomen

שבון Nomen lapidis preciosi, qui in tertio ordine pectoralis locum habuit. Septuaginta interpretes uerterunt ἀχάτης Achates. Exod.28.

1548 שבח

Significat primo prouehere uerbis, uel laudibus, promouere laudatione, commendare apud alios. Eccl.8. Et commendabam ego lætitiam. Psalm.147. Commẽda Ierusalem ipsum Iehoua. Psal.117. Commendate eum omnes populi. Psal.145. Generatio generationi commendabit facta tua. Psalm.63. Labia mea commendabunt te. ubi nun litera est paragogica futuri. Deinde significatione contraria, significat continere, cohibere, compescere. Psal.89. In eleuando procellas suas tu cõpesces eas. Prouerbiorum 29. Totum spiritum suum efflabit stultus, at sapiens tandem compescet illum.

In tertia cõiugatione legitur tantum participium præsentis temporis מַשְׁבִּיחַ Psal. 65. Qui compescit sonitum marium.

In quarta coniugatione הִשְׁתַּבֵּחַ Psal.106. Vt comenderis in ecclesia tua.

1549 שבט

Et in distinctione sentẽtiæ שֵׁבֶט uirga, baculus, qui nascitur ex arbore seu radice arboris. Et uidetur cognationẽ habere significatione cũ uerbis שֵׁבֶט & שֵׁטָה Exod.21. Et si percusserit aliquis seruum suum, uel ancillam suam baculo, ut moriatur sub manu eius. Leuit.27. Omne quod transierit sub baculo. s. pastoris. Prou. 10. Et uirga corpori deficientis corde. 2.Sam.7. Et corripiam eum uirga hominum & cap.23. Descendit ad eum baculo. Prouerb.29. Virga & correptio dabit sapientiam. Iudicum 5. De Zabulon trahentes cum baculo scribę, id est, calamo. Psalm.2. Depasces eos cum uirga ferri. Iesa.11. Et percutiet terram uirga oris sui. & cap.14. Fregit Iehoua uirgam improborum, sceptrum dominantium. Amos 1. Et tenẽtem baculum regni tui, id est, sceptrum. Genesis 49. Non auferetur baculus de Iehuda, id est, regnum. Insuper multis in locis figurate eodem modo tribum aliquam significat, quo nomen מַטֶּה sed non eadem ratione, nam מַטֶּה tribũ significat, quia nomen tribus erat inscriptũ baculo, sed dicitur שֵׁבֶט quod ex arbore, seu stirpe enata sit. i. patre unde duodecim tribus baculi sunt dicti, quod ex uno patre Iacobo nati sint. Vtrunq; tamen figurate pro sceptro, id est, regimine seu regno. Num.4. Ne excindetis baculum familiarum Kaathitarum e medio Leuitarum. & cap.18. Fratres quoq; tuos baculum Leui, baculum patris tui, adiũges tibi. Ex illo loco perspicuũ discrimen habetur inter מַטֶּה & שֵׁבֶט Et ca.21. Procedit stella ex Iacob, & surget baculus ex Israel. & cap.29. Ne quando sit in uobis uir aut mulier aut familia, aut baculus, cuius cor respiciat hodie à Iehuda. Iudicum 18. An melius est ut sis sacerdos domui uiri unius, aut ut sis sacerdos baculo, & familiæ in Israel. Iob 37. Nũquid pręcipit eis super faciem orbis in terram, siue baculo, siue terræ suæ. Psal.74. Et uindicasti baculum hęreditatis tuę. Ezech.19.. Et egressus est ignis de baculo ramorum eius, fructus eius absumens. In statu affixorum mutat primam uocem zere in hirik, & alteram sægol in seua. Iob 9. Auferat à me uirgam suam. Psalm.23. Virga tua, & pedum tuum. Mich.7. Pasce populum tuum cum uirga tua. Iudic.21. Quisq; ad baculum suum & ad familiam suam. Et pluraliter שְׁבָטִים 2.Samuelis 18. Et accepit tres baculos in manum suam, & transfixit in cor Absolonis. Iosue 13. Et nunc diuide terram istam in hæreditatem pro baculis. In statu regiminis שִׁבְטֵי Gen.49. Omnes isti sunt baculi Israel duodecim. 1.Sam.9. Nõne filius Iemini sum de minimis baculis Israel, & familia mea modica præ omnibus familijs baculorum Beniamin. 1.Reg.18. Et accepit Elijahu duodecim lapides secũdum numerũ baculorum filiorum Iacob. In statu affixorum habet formam partim status absoluti, & cum aliquibus pronominibus formam status regiminis. Psal.105. Et non erat in baculis eius debilis. Deuter.12. In uno baculorum tuorum. Iosue 11. Per baculos suos. Deuter.1. Baculis uestris.

1550 שבך

Congruit significatione cum uoce סבך nisi quod aliquanto est significationis augustioris, nam nõ tantum de intricatione seu perplexitate lignorum, sed etiã aliarum rerum dicitur. Et legitur tantum nominaliter.

שְׂבָךְ Sicut סְבָךְ ꝑplexitas. 2.Sam.18. Et ingressus est mulus subter ꝑplexitatẽ quercus.

Perple-

שְׂבָכָה Perplexitas.Iob 18.Quoniã mittitur sicut rete in pedes eius, & super perplexitate ambulabit, id est, laqueo. Inde communiter pro retiaculo artificiose fabrefacto ex re aliqua usurpatur,id est,pro cancellis.1.Reg.9.Super retiaculum unum.2.Regum 1.Et cecidit Achozias per retiaculum superioris sui. Et pluraliter in forma masculea.1.Regum 7.Perplexa sicut retis. Et in forma fœminea שְׂבָכוֹת 1.Regum 7.Retiacula duo.

1551 שבל Verbaliter non est in usu,sed nomina inde deriuata, quæ ductũ,actum,cursum, seu fluxum significant,secundum eius rei,de qua dicuntur conditionẽ seu qualitatem, gan, lauff, strich, strom, sthus, flus.

שׁוֹבֶל Tibia,seu totus pes,à coxa usq; ad plantam decurrit.Ies.47.Denuda tibiam,alij cõmuniter uerterunt planta.

שְׁבִיל Actus,trames,semita,qua currit & quæ alio currit.Psal.77.In mari uia tua, & semita tua in aquis multis & uestigia tua non cognoscuntur. Et pluraliter in statu regiminis שְׁבִילֵי Iere.18.Et faciam impingere eos in uijs suis semitis perpetuitatis.

שִׁבֹּלֶת Fluxus seu cursus aquarum strom.Psal.69.Et fluxus inundauit me.Et iterum:Ne inundet me fluxus aquarum.Iesaiæ 27.Et triturabit Iehoua à fluxu fluuij usque ad fluuium Ægypti.Iudic.12.Profer igitur Schibboleth,qui dicebat Sibboleth.Dicitur etiam hoc nomine culmus,frumẽti calamus,qui à radice usq; in spicam succreuit. Iob 24.Et uelut caput culmi succidentur,id est,spica.Hinc ego Cibeles Poetis dictam existimo,quæ agricolis pro dea frugũ habita,& uenerata fuit,ac postea quoque Cererem & Rheam,alijsq; nescientes uocis originem nominibus appellarũt.

Et pluraliter שִׁבֳּלִים spicæ.Gen.41.Et ecce septem spicæ succrescebãt in calamo uno,plenæ & bonæ.Ruth 2.Vadã nunc in agrũ,& colligã spicas.Ies.17. Cuius brachium spicas metit,& erit qui colligit spicas in ualle Rephaim. In statu regiminis שִׁבֳּלֵי Schosser Zach.4.Quid sunt duo isti culmi oliuarum,id est,ramusculi.

שַׁבְּלוּל Limax,quod statim diffluit.Psal.58.Sicut limax liquescens,abibit.

1552 שבס Cuius plurale in usu est שְׁבִיסִים Quidam autumant idem significare,quod שְׁבִיצִים propter literarũ quam inter se habẽt affinitatẽ. Et fuit genus ornamenti,habẽs appellationem à circumcirculatione,circumconclusione.aliqui fibulas alij uittas,Chaldæus שְׁבִיסַיָּא Septuaginta κοσύμβους transtulerũt. Ego rotulas uertã seu circulos.Iesaię 3.Et circumclusiones,&c.

1553 שבע Septem,nomẽ numerale cardinale,generis fœminini,multitudinem seu copiã significans,& construitur singulariter etiam in masculino genere cum nominibus pluralis numeri,& ut cætera numeralia monadica,ita etiam hoc præponit maiori numero.ac congruit significatione cum nomine שָׂבָע nisi quod ut parũ differat modo significandi.Gen.5.Et uixit Seth septem annos.cap.21.Statuitq; Abraham septem agnas.Ies.4.Et apprehendent septem mulieres uirum unum. Et cum uerbo sine nomine substantiuo constructum,usurpatur aduerbialiter pro septies. Est autem numerus septenarius,numerus multitudinis seu saturitatis. Leuitic.26. Et addam corripere uos septies.Psal.110.Septies in die laudaui te. Prouerbiorum 24.Septies cadet Iustus.cap.26.Quoniã septem abominationes in corde suo. Et in genere masculino שִׁבְעָה Gen.7.Ex omni animali mundo accipies septem,septẽ. Numeri 25.Para mihi huc septem iuuencos,& septem arietes.Genes.7.In septimo decimo die mensis.Iosue 18.In septem partes.1.Samuelis 2.Donec sterilis pareret septem.Prouerbiorum 26.Sapientior est piger in oculis suis,quàm septem,qui respondent sapienter.ubi ponitur pro multis,nam numerus septenarius est uniuersitati consecratus,quod septem diebus uniuersus mundus absolutus est. Legit semel interiecta litera nun.Iob 42.Et fuerunt ei septem filij. In regimine שִׁבְעַת Genesis 7.Ad diem septimum aquæ diluuij fuerunt super terram.& cap.9.Et expectauit adhuc septem dies alios. Et pluraliter שִׁבְעִים est generis communis,significatq; numerum denarium,id est,decies septem.i.septuaginta.Et construitur plerunq; cum nominibus singularis numeri,sicut cętera numeralia cardinalia.Gen.5.

Et uixit Henan 70. anno, id est, annis & cap. 51. Et defleuerũt eũ Ægyptij Septuaginta die, id est, diebus. Exod. 24. Et septuaginta è senioribus Israel. Numeri 11. Cõgrega mihi septuaginta uirum, id est, uiros. cap. 33. Septuaginta palmæ.

שִׁבְעָתַיִם In alia forma, septem. 2. Sam. 21. Et ceciderunt septẽ illi pariter. nec tamen absq; causa usurpata est hæc forma.

שִׁבְעָתַיִם Septuplum. Gen. 4. Omnis qui occiderit Kaim septuplũ uindicabitur. Prou. 6. Et inuentus reddet septuplum, seu septempliciter. Ies. 30. Et erit lux lunæ sicut lux solis, & lux solis erit septuplum, seu septempliciter.

שְׁבִיעִי Nomen numerale ordinis masculini generis, Septimus. Gen. 2. Consumauit deus in die septimo opus suum, quod fecerat, & benedixit diẽ septimum. 1. Paral. 2. Dauid erat septimus. Et in genere fœminino שְׁבִיעִית Exo. 21. Et septimo anno egredietur liber. Leuit. 25. Et anno septimo.

שָׁבוּעַ Hebdomada, septimana. Loquitur autem scriptura de hebdomadibus aliàs dierũ, alias annorum. ut in Daniele cap. 8. Et confirmabit pactum multis, hebdomada una, & in dimidio hebdomadæ cessare faciet sacrificium. In statu regiminis cum kybutz שְׁבֻעַ Genes. 29. Comple hebdomadam huius, & compleuit hebdomadam huius. Et pluraliter שָׁבֻעִים Danielis 5. Septuaginta hebdomadæ. Et mox iterum: Vsq; ad Christum ducem hebdomadæ septem, & hebdomadæ sexaginta & duæ. Et iterum: Et post hebdomadas sexaginta & duas excidetur Christus. Legitur sæpe etiam forma fœminea pluraliter שָׁבֻעוֹת Exo. 34. Et solennitatẽ hebdomadarũ facies tibi. Deut. 16. Septem hebdomadas numerabis tibi. Et mox iterum: Incipies numerare septem hebdomadas. Et iterum: In solennitate hebdomadarum. i. pentecostes. Et in regimine שְׁבֻעוֹת Ierem. 5. Hebdomadas statutorum messis custodit nobis, id est, hebdomadas status & certas. Ezech. 45. Erit uobis pascha solennitas hebdomada, seu septenario seu septem dierum.

INDE VERBVM,

נִשְׁבַּע Voce passiua significationem habet neutralem. Et significat iurare, eò q; iuramenta sacra debebant fieri, & fiebant etiam multis & sufficientibus testibus, iisdemq; multipliciter confirmato animo, & confirmatis argumentis. Gen. 24. Et qui iurauit mihi. Psalm. 110. Iurauit Iehoua, & non pœnitebit eum. Exo. 32. Quibus iurasti eis. Iosue 6. Quemadmodum iurastis eis. Gen. 25. Iura mihi hac hora. Iosue 2. Iurate eŭge mihi. Genesis 21. Ego iurabo. Iesaiæ 65. Iurabit per deum ueritatis. Genes. 31. Et iurauit Iacob per pauorem patris sui. Numeri 30. Vel iurando iuramentum. Ieremiæ 7. Et iurando falso.

Participium נִשְׁבָּע Iesaię 65. Et qui iurat per terrã. Zach. 5. Omnis iurans. Et pluraliter נִשְׁבָּעִים Iesa. 48. Qui iuratis per nomen Iehoua. Zophonię 3. Qui iurant ipsi Iehoua, & qui iurat in Malchom. Et in genere fœminino נִשְׁבָּעוֹת Iesaiæ 19. Et iurantes ipsi Iehoua.

In tertia coniugatione הִשְׁבִּיעַ adiurauit. Exo. 13. Adiurando adiurauit filios Israel. Numeri 5. Et adiurabit eam. Canticorum 2. Adiuraui uos filiæ Ierusalem. Gen. 24. Et adiurabo te per Iehoua. & cap. 50. Et adiurauit Ioseph filios Israel. 1. Sam. 20. Addit Ionathan adiurare Dauid.

Participium præsens מַשְׁבִּיעַ 1. Reg. 22. Quot uicibus ego adiuro te, ut non loquaris ad me nisi ueritatem in nomine Iehoua.

INDE NOMEN.

שְׁבוּעָה Iuramentum. Nehemiæ 6. Quia multi erant in Iehuda uiri iuramenti ei, id est, qui iurassent ei. Ies. 65. Et dimittetis nomen uestrum in iuramentum dilectis meis. Et in genere fœminino שְׁבֻעָה Num. 5. Dabit Iehoua te in maledictum, & in iuramentum in medio populi tui. Deut. 7. Iuramentum quod iurauit patribus uestris. Et in statu regiminis שְׁבֻעַת Exod. 22. Iuramentum ipsius Iehoua erit inter utrunq;. Numeri 5. Et adiurabit sacerdos mulierem per iuramentum maledictionis. Zach. 8. Et iuramentum falsi ne diligatis. Et in statu affixorum, uel cũ schurek, uel kybutz. Gen. 24. Et eris uacuus à iuramento meo. Ps. 105. Et iuramenti sui Izhak. Et pluraliter

raliter שְׁבֻעֹת Habakuk 3.Iuramenta baculorũ ueritas.Legit̃ etiã in forma masculina iuxta fœmininum positum שְׁבֻעֵי Ezechie.21.Et erit illis uelut diuinatio uanita
1554 tis in oculis eorum,iuramenta iuramentorum.

שָׂבַע Satiatus est,satur fuit,atq; arbitror congruentiã habere cum שָׁבַע dextro schin. & ut puncti positu,ita modo tantũ significãdi differre,ex causa in superiore themate assignata.Deut.31.Et comedet & satiabitur. Iob 7. Et saturabor euagationibus.Psal.88.Et satiata est anima mea malis.Prouer.20.Aperi oculos tuos,& satiare pane.& cap.30.Ne satier,& abnegem.& cap.12.Satiabitur pane.Ioelis 2.Et comedetis comedendo & satiando.

In secunda coniugatione שַׂבַּע Psal.90.Satia nos mane benignitate tua. Ezech. 7.Animam suam non satiabit.

In tertia coniugatione הִשְׂבִּיעַ Psal.107.Quia satiauit animam appetentem. Psal. 91.Longitudine dierum satiabo eum.Iob 9. Satiabit me amaritudinibus. & cap.3. Ad satiandum uoraginem.

Participium præsens מַשְׂבִּיעַ Psal.103.Qui satiat bono os tuum.Psal.105.Satietatem præbes omni uiuo beneuolentiam.

INDE NOMEN.

שָׂבֵעַ Nomen participiale,satur.Gen.25.Senex & satur.Prouer.19.Et satur pernoctabit.
Et in statu regiminis שְׂבַע Gen.35.Senex & satur dierum.Deut.33.Satur beneuolentia.Iob 10.Satur ignominia. Et pluraliter שְׂבֵעִים 1.Sam.2.Saturi pro pane cõducti sunt. Et in genere fœminino שְׂבֵעָה Prouer.27.Anima satur calcabit fauũ.

שָׂבָע Satietas,saturitas.Gen.41.Et obliuioni tradetur omnis saturitas.Et iterũ,Ecce anni septem ueniunt saturitatis.Prou.3.Et implebuntur horrea saturitate.

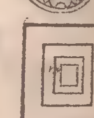
שֹׂבַע Satietas,saturitas.Exo.16.Quando comedebamus panem ad saturitatẽ.Psal.16.Satietas lætitiarum cum facie tua. Et in statu affixorum mutat holem in hatephcametz.Deut.23.Comedes uuas secundum animam tuam ad satietatem tuam.Ruth 2.Et dedit illi quod superfuerat de satietate sua. Et in genere fœminino שָׂבְעָה Iesaiæ 23.Vt comedãt ad satietatẽ.& cap.56.Ignorauerunt satietatẽ. Et cum affixo. Absque satietate tua.

שִׂבְעָה Satietas,saturitas. Et in statu regiminis שִׂבְעַת Ezech.16.Et saturitas panis.

1555 **שָׁבַץ** Legit̃ tantũ in secũda cõiugatione,& significat in rotundũ arctiores introrsum circulos facere ornatus gratia, quod fiebat,uel à phrygionibus intexendo, uel ex auro arte aurifabrorum, ut in medio lapis preciosus introcluderetur tali forma

& licebit uel bullam, uel rosam seu palam appellare. Tametsi olim mihi Rabinus Pragæ Germanicè uerbaliter kestlen, id est arculari interpretaretur. Sic depingendo

non in rotundum, sed quadrum.Et licebit interpretari circumconcludere, circumcirculare, circumgyrare.Exo.28.Et circumconcludes tunicam byssi.

Participium præteritum מְשֻׁבָּצִים Exo.28.Et ordo quartus Chrysolitus,& Onychus,& Iaspis circumconclusi auro in plenitudinibus suis.

INDE NOMINA.

שָׁבָץ Circũconclusio.2.Sam.1.Et dixit ad me,sta euge super me, & occide me, quia apprehendit me circũconclusio,nam tota adhuc anima in me est.loquitur aũt de corporali hostiũ circũconclusione,unde locus ei subinde factus fuerit arctior.

תַּשְׁבֵּץ Nomen adiectiuum.Exo.28.Et tunica circumcirculata,id est texta ut haberet circulos arctiores & arctiores.

מִשְׁבְּצוֹת Tam in statu absoluto,q̃ regiminis.Exod.28.Et pones catenas complicatas super circũclusionibus,id est bullis in quibus erant lapides preciosi.Et iterũ,Circũdatos circũcirculationibus auri facies eos,scilicet lapides.Psal.45.Tota gloriosa filia regis intus de circũcirculationibus auri indumentum eius. Puto autem significatione congruere cum nomine שְׁבִיסִים quod inter ornamenta muliebria cõmemo-
1556 ratur Iesa.3.De quo etiam supra in suo loco.

שָׁבַר Primo, significat proprie frangere.1.Reg.13.Non comedit leo cadauer, neq; fregit asinum.Psal.105.Omnem baculum panis fregit.Iesa.14.Fregit Iehoua bacu-

lum improborũ.Exo.12.Os nõ frangetis in eo.Amos 1.Et frangã uectẽ Damasci. Leuit.26.Et fregi põdera iugi uestri.Iere.19.Et franges lagenã.Iob 38. Et frãgebam cõtra ipsum statuto meo.i.frangebã illud statuto meo.i.littore.Leu.26.Et frangam superbiam cõtumaciæ uestræ.Prouer.25.Lingua mollis frangit os.Thren.1. Vocauit contra me tẽpus ad frangendũ iuuenes meos.Psal.69.Conuitiũ fregit cor meũ. Psal.104.Bibunt inde omnes feræ agri,& frangunt sitim suam.

Participium presens שֹׁבֵר Psal.29. Vox Iehoua frangit cedros.Iere.49.Ecce ego frango arcum Elamitarum.Ezech.4.Ecce ego frango baculum panis.

Participium præteritum seu nomen participiale שָׁבוּר Leuit.22. Cæcum,aut fractum. Et pluraliter in statu regiminis שְׁבוּרֵי Ps.147.Qui medetur fractis corde.

In uoce passiua נִשְׁבַּר Psal.124.Laqueus fractus est & nos erepti sumus. Iesa.14. Fractus est baculus exactoris tui.Leuit.6.Vas testaceũ in quo cocta fuerit frangatur.1.Samu.4.Et fracta est ceruix eius.1.Reg.22.Quia fractæ sunt naues in Esbon Geber.Ier.22.Quoniã fracti sunt omnes amatores tui.Dan.8.Et absq; manu frãgetur.2.Paral.14.Et persequutus est eos Asa,ut nullus eorũ maneret uiuus,quoniã fracti erant coram Iehoua.At legitur semel actiue,quãdo regit post se accusatiuũ. Ezech.6.Quando fregi cor eorum meretricio. Participiũ seu nomen participiale נִשְׁבָּר Psal.51.Cor fractum. Et cum pathah נִשְׁבַּר Exo.22. Et illud mortuũ fuerit, aut fractũ,aut captũ nemine uidente. Et pluraliter נִשְׁבָּרִים Ierem.2. Cisternas fractas,quæ nõ retinent aquã. Et in statu regiminis נִשְׁבְּרֵי Ps.34.Propinquus est Iehoua fractis corde.Iesa.61. Ad ligandum fractos corde. Et in genere fœminino נִשְׁבָּרָה Ps.51.Sacrificia Dei sunt spiritus fractus. Et in altera forma נִשְׁבֶּרֶת Ezech. 27.Tempus fractæ à maribus.& cap.34.Et fractum non ligastis.Zach.11.Et fracto non medebitur,uel fracturæ. In secunda coniugatione שִׁבֵּר at in distinctione cũ zere שִׁבֵּר & auget significationem.Exo.32.Et proijciens de manu sua tabulas confregit eas.2.Reg.18.Et cõfregit statuas.2.Reg.25.Mare æreũ,quod erat in domo Iehoua confregerũt Chaldæi.2.Paral.34.Et sculptilia & fusilia cõfregit & cõminuit. Psal.76.Ibi cõfregit sagittas arcus.Psal.107.Quoniã confregit ianuas æreas.Ierem. 43.Et confringet statuas domus solis.Psal.3.Dentes improborum cõfregisti. Exo. 9.Et omnes arbores agri confregit.

Participium præsens מְשַׁבֵּר 1.Reg.19.Et uentus magnus & ualidus disrumpens montes,& confringens petras.

In tertia coniugatione הַשְׁבִּיר Iesa.66.An fracturã facere sinam, & non gignam. In uoce passiua הָשְׁבַּר Iere.8.Super fractione populi mei,ego fractus sum.

INDE NOMINA.

שֶׁבֶר Fractura.Leuit.21.In quo est fractura pedis,uel fractura manus.& cap.24. Fractura pro fractura.Prou.15.Fractura est in spiritu.& ca.16.Ante fracturã est superbia. Ier.4.Quoniã malũ ego adduco ab aquilone,& fracturã magnã. Et in statu affixorũ mutat prius segol in hirik,& alterũ in seua. Iesa.30. Repente ueniet fractura eius.Iosue 7.Cũ audisset Giddeon relationẽ somnij, & fractionẽ eius.i.interpretationẽ,distributionem partiũ & membrorũ eius. Et pluraliter שְׁבָרִים Iob 41.Et à fracturis erratũ deprecantur.Est & nomen loci,à fractura quam ibi multi sunt passi.Ios.7.Et persequuti sunt eos à porta,usq; ad Sebarim,percusseruntq; eos,&c. Et in statu affixi שְׁבָרֵי Psal.60.Sana fracturas eius,quia concussa est.

שִׁבָּרוֹן Fractura.Iere.17.Et duplici fractura frange eos. Et in statu regiminis שִׁבְרוֹן Ezechiel.20.Ingemisce in fractura lumborum.

מִשְׁבָּר Et in statu regiminis מִשְׁבַּר Oseæ 9.Quia tempore non stabit in fractura filiorum. Et pluraliter in statu regiminis מִשְׁבְּרֵי fractiones,actiue & passiue unde & fluctus & procellæ dicuntur,sicut & דָּכִים quæ naues frangunt,& ipsæ quoq; frangũtur & colliduntur.2.Samu.22.Circumdederunt me fracturæ mortis,id est procellæ.Psal. 93.Supra fremitus aquarum multarum excellentes,procellas maris. Et cum affixis.Psal.42.Et Ionæ 2.Omnes fractiones tuæ super me transierunt. Psal.88. Et omnibus fracturis tuis oppressisti me.

Fractu-

מִשְׁבָּר Fractura, scilicet matricis. 2. Reg. 19. & Iesaiæ 37. Quia uenerunt filij usq; ad fracturam, & non est uirtus amplius ad pariendum.

שבר Secundo modo, perinde ut uerbum בָּרָה quando de edulijs dicitur à ritu contrahentium pro pacisci de re emenda, seu pro emere usurpatur. Et uerbum בָּרַת quādo cum nomine בְּרִית à ritu ineuntium fœdera, qui in dissectione animalium obseruabatur, scindere seu ferire fœdus significat. Ita hoc uerbum שָׁבַר etsi à superiore themate significatione nihil differat, tamen in emptione & uenditione iunctū cum nomine לֶחֶם uel בָּר uel אֹכֶל uel de illis intellectum, tum frangere escam, uel frumentum, uel panem. Hebræisq; idem significat, quod comparare, uel distribuere seu dispartiri frangendam, seu magis proprie fragmentare. Genes. 41. Aperuit Ioseph omnia horrea, in quibus erat, & fragmentauit Ægyptijs, id est, distribuit. Deut. 2. Escam fragmentabis ab ipsis pro argento, ut comedatis, atq; etiam aquam scindetis ab ipsis pro argento, ut bibatis. Iesaiæ 55. Venite fragmentate, & comedite, uenite, inquam, fragmentate absq; argento. Gen. 41. Et omnes regiones uenerunt in Ægyptum ad fragmentandum apud Ioseph.

Participium præsens שֹׁבְרִים Genesis 47. Et collegit Ioseph omne argentū quod inueniebatur in terra Ægypti, & in terra Canaan pro frangenda quā ipsi fragmentabant. In tertia coniugatione הִשְׁבִּיר Deuteronom. 2. Cibum pro argento fragmentare sinas me, ut comedam. Amos 8. Quando transiuit mensis, ut fragmentemus frangendam, id est, ut uendamus frumentum, & sabbathū, ut aperiamus frumentum. Et iterum: Et quisquilias pro frumento fragmentabimus.

Participium præsens מַשְׁבִּיר Gen. 42. Ioseph erat dominator super terram, & erat fragmentator super omni populo terræ. Prou. 11. Qui claudit frumentum maledicit ei populus, sed benedictio capiti fragmentantis.

INDE NOMEN.

שֶׁבֶר Frangenda. distributio frangendæ. Genesis 42. Et uidens Iacob, quia esset frangēda in Ægypto. Et iterum: Et uos ite afferte fracturā famis ad domos uestras, id est, frumentum quo frangitur fames.

1557 שבר Intueri in aliquid infractis oculis & infracto animo, & uidetur plane contrariā habere significationem uerbo superiori. Latini nunc uerbo sperandi, nunc expectandi transtulerunt. Et uerbum סבר frequenti apud Chaldæos in usu est. Legitur in prima coniugatione tantum in præsenti participio שֹׁבֵר Nehemiæ 2. Et erā intuens in muros.

In secunda coniugatione שִׂבֵּר Psal. 14. Omnia ista ad te intuentur, ut des escam illorum in tempore suo. Psal. 119. Intuitus sum in salutem tuam, Iehoua. Psalm. 145. Oculi omnium ad te intuentur, & tu das illis escam suam in tēpore suo. Ies. 38. Non intuebuntur descendentes puteum ad ueritatem tuam. Esth. 9. Diem in quem spectauerunt inimici Iudæorum, ut dominarentur illis.

INDE NOMEN.

שֶׂבֶר Intuitus, intuitio, aspectus, alij uerterunt spes, seu expectatio, quod cū affixis mutat prius sægol in hirik, & alterum in seua. Psalm. 119. Et ne auertas me ab intuitu meo. Psal. 146. Intuitus eius est ad Iehoua deum suum.

1558 שבת Congruit significatione cū uerbis יָשַׁב & שָׁבָה שׁוּב nisi quod ut forma, ita quoque modo significādi uariant. Nam ut שׁוּב reditum ad locum שָׁבָה abductionē seu motum de loco: Et יָשַׁב motum in loco, ita שָׁבַת cessationem seu quietē à motu & opere significat. Ideo licebit uertere uerbo cessandi, uel quiescendi. Genes. 2. Et benedixit deus diem septimum, & sanctificauit eum, quia in eo cessauit ab omni opere suo quod creauit deus, ut faceret. Et iterum: Et cessauit die septimo ab omni opificio suo. Leuit. 26. Tunc quiescet terra. Iesa. 14. Quomodo cessauit exactor. & cap. 24. Cessauit gaudium tympanorum. Gen. 8. Et dies & nox non cessabunt.

In uoce passiua נִשְׁבַּת Ezech. 30. Et cessabit in ea superbia fortitudinis. & cap. 6. Et cessabunt idola uestra.

In tertia cōiugatione הִשְׁבִּית 2. Reg. 23. Et cessare fecit sacerdotes, id est, remouit.

Zz 3 Psalm.

Psal.119.Tanquam scoriam cessare fecisti omnes improbos terræ, id est abiecisti. Ezech.12.Cessare faciam parabolam.Exo.5.Cessare facietis eos ab omnibus oneribus suis.Psal.8.Vt cessare facias inimicum.

Participium præsens מַשְׁבִּית Iere.16.Ego cessare facio gaudium.

INDE NOMINA.

שֶׁבֶת Cessatio,quies.Prouer.20.Gloria est uiro cessatio à lite.quod tamen etiam sic exponi potest,manere à lite, ut sit infinitiuus uerbi יָשַׁב. Et in distinctione sententiæ שָׁבֶת Iesaiæ 30.Fortitudo eorum cessatio. Et in statu affixorum mutat prius segol in hirik,& alterum in seua.Exo.20.Tantum cessationem eius dabit.

שַׁבָּת Sabbathum,cessatio,quies.Exo.16.Quia sabbathum est ipsi Iehoua.Et iterũ, Et in die septimo,sabbathum non erit in eo.2.Reg.4.Non est nouilunium, neq; sabbathum. Et in statu regiminis שַׁבַּת Leuit.25.Et erit cessatio seu requies terræ.1. Paralip.9.Ad præparandum sabbathũ,sabbathũ,id est per singula sabbatha. Et in statu affixorum.Num.28.Holocaustũ sabbathi in sabbatho suo.Leuit.23.A uespera ad uesperam quiescetis in sabbatho uestro. Et pluraliter שַׁבָּתוֹת Leuit.23.Septem sabbatha integra erunt.1.Paral.23.Holocausta ipsi Iehoua sabbathis. In statu regiminis & affixorũ שַׁבְּתוֹת Leuit.23.Præter sabbatha Iehoua.& cap.25. Et numerabis tibi septẽ sabbatha annorũ,septem annos,septem uicibus,& erũt tibi dies septem septem sabbatha annorum,quadraginta nouem anni.2.Paralip.36.Donec perficiat terra sabbatha sua.

שַׁבָּתוֹן Sabbathũ,quies.Exo.16.Sabbathũ,sabbathũ sanctitatis ipsi Iehoua,id est magnũ sabbathũ.Leu.23. Sed diebus fiet opus,& in die septimo sabbathũ sabbathi.i.magnũ sabbathũ. Et iterũ, Sabbathũ sabbathi erit uobis & affligetis animas uestras.

מִשְׁבָּת Cessatio, quies, ocium.Thren.1.Riserunt super ocio eius.

1559 שָׁגַג

Incogitanter, inconsiderate, ignoranter egit.Et est semper culpæ. Congruitq; significatione cum uerbo שָׁגָה Leuit.5.Et teget super eo sacerdos, propter incogitantiam ipsius,quã incogitanter egit,quod ipse non cognouerit,& remittetur ei.

Participium præsens שֹׁגֵג Iob 12.Ipsius est incogitans.Psal.119.Antequam humiliarer,ego eram incogitans. In genere fœminino שֹׁגֶגֶת Num.15.Tegetq; sacerdos super anima incogitante per erratum propter incogitantiam coram Iehoua.

INDE NOMEN.

שְׁגָגָה Inconsideratio,incogitantia,error ex incogitantia commissus,& est culpæ.Leu.4 Anima quæ errauerit per incogitantiã in cunctis mãdatis Iehoua quæ fieri nõ debent &c.Leuit.22.Si quis comederit sanctum per incogitãtiam. Num.35. Vt illuc fugiat omnis homicida,qui percusserit animam per incogitantiam. Eccl.5.Ne dicas coram angelo,quia incogitantia est. & cap.10.Est malum quod uidi sub sole, quasi incogitantia,quæ egreditur de facie potentis. In statu affixorum שִׁגְגָתָם Numeri 15.Super incogitantia ipsorum.

1560 שָׂגָא

Congruit significatione cum uerbis נָשָׂא & שָׂגָה nisi quod ut forma, ita modo significandi differant,& discrepat à uerbis בָּצַר & סוּג significat autem crescere, condensari.Iob 8.Aut crescet carectum sine aquis.

In tertia coniugatione הַשְׂגִּיא Iob 36.Memento,ne amplifices opus eius de quo cantant homines.

Participium præsens מַשְׂגִּיא Iob 12.Multiplicat gentes,& rursum aufert eas.

INDE NOMEN.

שַׂגִּיא Magnus, amplus,amplificus. Iob 36.Ecce deus magnus,quem nõ cognoscimus. & cap.37.Et enim magnus uirtute.

1561 שָׂגַב

Significat altiorem esse quam ut transcendi aut capi possit.Deut.2.Non fuit ciuitas, quæ fuisset altior à nobis,omnes tradidit Iehoua deus noster in conspectu nostro,id est, quam non transcendere & expugnare potuimus.Iob 5.Et mœrentes exaltentur ad salutem.

In uoce passiua נִשְׂגַּב Psal.139.Ardua est scientia supra me altior est, quam ut præualeam

leam ei.Prou.18.Turris ualida nomē Iehoua,eo curret iustus,& exaltabitur.

Participium נִשְׂגָּב Psal.148.Laudate nomen Iehoua,quia altum est nomen eius solum ipsum,id est,non potest expugnari. Et in genere fœminino נִשְׂגָּבָה Prouer. 81.Et est uelut murus altus,in cogitatione sua.Iesa.26.Quoniam prostrauit habitatores excelsi,ciuitatem altam humiliabit.

In secunda coniugatione שִׂגֵּב Psal.20.Exaltet te nomen Dei Iacob.Psal.56.Ab insurgentibus cōtra me exalta me.Psal.107.Et exaltabit egenum ab oppressione. Iesa.9.Et exaltabit Iehoua coartatores Retzin contra ipsum.

In uoce passiua שֻׂגַּב Prouer.29.Sed confidens in Iehoua exaltabitur.

In tertia coniugatione הִשְׂגִּיב Iob 36.Ecce deus altus est in uirtute sua.

INDE NOMEN.

מִשְׂגָּב Altum,altitudo,exaltatio,locus editus,& hostibus inaccessus, ad quem tempore persequutionis seu belli perfugitur.Ps.48.Deus in mœnijs notus pro alto. In statu regiminis מִשְׂגַּב Iesa.25.Et munitionē exaltationis murorū tuorum prostrauit.

Et in statu affixorum fortificat posteriores duas literas thematis.2.Samuelis 22. & Psal.18.Exaltatio mea & refugium meum. Iesaiæ 33. Refugia petrarum exaltatio eius.

1562 **שָׁגָה**

Significatione à superiore שָׁגַג non differt,nisi quod augustiorem habeat.Significat enim errare ignoranter seu incogitanter, inconsiderate agere. Leuitic.4. Quod si totus cœtus Israel incogitanter egerit.Num.15. Et si incogitāter egeritis, & non feceritis omnia ista præcepta &c.1.Sam.26.Ecce stulte egi, & incogitanter egi multum ualde.Iob 6.Et ubi erraui,significate mihi.Prouerb.5.In amore eius errabis iugiter.Ezech.34.Errauerunt oues meæ.

Participium præsens שֹׁגֶה Prouerb.20.Derisorem facit uinum,& turbatorē sicera,& quicunq; errat in eo,non erit sapiens.Ezech.45.Virum incogitantem,seu errantem. Et pluraliter שֹׁגִים Psal.119.Maledicti qui errant à mandatis tuis. Et iterum,Conculcasti omnes errantes à statutis tuis.

In tertia coniugatione הִשְׁגָּה Psal.119.Ne errare sinas me à mandatis tuis.

Participium præsens מַשְׁגֶּה Iob 12.Ipsius est errans & errare faciens.Deuter.27. Maledictus qui errare sinit cæcū in uia.Prouerb.28.Qui errare facit rectos in uiam malam,id est seducit.

INDE NOMINA.

מִשְׁגֶּה Incogitantia,error.Gen.43.Ne forte error sit.

מְשׁוּגָה Incogitantia,error.Iob 19.Quod si uere erraui apud me pernoctet error meus,forma ista ferè refert uerbum שׁוּג quod tamen non est in usu.

שְׁגִיאוֹת Incogitantiæ,errata ignorantiæ,errata.Psal.19.Errata quis intelliget.

שִׁגָּיוֹן Inconscientia,professio innocentiæ,seu non agnoscentis conscientiæ obiecta crimina.Psal.7.Innocentia Dauidis,quam cecinit ipsi Iehoua.

שִׁגְיֹנוֹת Innocentiæ.Habakuk 3.Oratio Habakuk Prophetæ super innocentijs,seu incogitantijs.

1563 **שָׂגָה**

Congruit cum uerbis שָׂגַב & שָׂגָא significatione,nisi ꝙ ut forma,ita modo significandi uarient.Notat enim crescere,augeri,ampliari, condensari,coagmentari. Iob 8.Vt licet principiū sit exile,tamē postremum tuum augebitur ualde. Psal.92. Iustus ut palma florebit,sicut cedrus in Libano condensabitur.

In secunda coniugatione geminatum legitur שִׂגְשֵׂג & intendit significationem. Iesa.17.In die plantationem tuam amplificabis multum.

In tertia coniugatione הִשְׂגָּה Psalm.73.Ecce isti improbi & felices seculi amplificant facultates.

INDE NOMEN.

סְגָנִים Magnates,amplifici,sed de hoc supra in suo loco.

1564 **שָׁגַח**

Non est usitatum nisi in tertia coniugatione הִשְׁגִּיחַ & significat intentè, & cum animi obseruatione prospicere & intueri. Et est gestus sicut uerba שָׁזַף & נָבַט

Psal.33.De habitaculo sessionis suæ prospexit ad omnes habitatores terræ. Ies.14. Videntes ad te prospicient.

1565 Participium præsens מַשְׁגִּיחַ Cantic.2.Prospiciens è fenestris.

שגל Congruit significatione cum uerbis גָּאַל & גָּלָה גָּלַל גּוֹל nisi quod ut forma, ita modo significandi uarient, singula enim uolutionem seu uolutationem generaliter significant, alio tamen atque alio modo, hoc nostrum uolutationem significat, quæ sit in actu uenereo cum fœmina à uiro subagitatur, siue in coniugio fiat, siue extra cōiugium. Et quia uerbum hoc uisum fuit Hebræorū Magistris obscœnius castis auribus, ideo in margine eius loco plerunque uerbum שָׁכַב substituerunt parum uerecundius, quod cubare significat. Et quemadmodum שָׁכַם eandem significationē, quam habent קוּם קָמַם גָּמַם ita etiam simili ratione שָׁגַל significat uolutationem, qua uerba supra memorata, licet non eodem modo. Deuter.28. Vxorem desponsabis tibi, & uir alius subagitabit eam.

In uoce passiua נִשְׁגַּל Iesa.13. Paruuli allidentur in oculis ipsorum, diripientur domus eorum, & uxores ipsorum subagitabuntur. Zach.14. Et capietur urbs, & diripientur domus, & uxores subagitabuntur.

In secunda coniugatione uocis passiuæ שֻׁגַּל Iere.3. Eleua oculos tuos ad Excelsa, & uide ubi non subagitata fueris.

INDE NOMEN.

שֵׁגָל Coniunx, contoralis, quæ scilicet marito ad subagitationem despōsata, & nuptui tradita est. Et de regia coniuge in scriptura legitur. Psal.45. Astitit coniunx ad dextram tuam in aurato Ophir. Neh.2. Et dixit mihi rex, & cōiunx sedens iuxta eum.

1566 **שגע** Legitur in secunda coniugatione participium præteritum מְשֻׁגָּע quod ad insaniam redactum significat, & cuius ratio seu cerebrum perculsum est, congruit autem significatione cum uerbo גָּעַשׁ nos nominaliter uertimus pro insano, seu uesano. Deut.28. Et eris insanus à uisione oculorū tuorum, quum uidebis. 2.Reg.9. Ob quam causam ingressus est ad te uesanus ille. Ier.29. Vt sitis præfecti domus Iehoua omni uiro insano, & prophetare præsumēti. Oseæ 9. Stultus est propheta, insanus, uir uenti. Et pluraliter מְשֻׁגָּעִים 1.Sam.21. Num egenus Vesanorum ego.

In quarta coniugatione הִשְׁתַּגֵּעַ 1.Sam.21. Num egenus uesanorum ego, quod adduxisti hunc ad insaniendum contra me.

Participium מִשְׁתַּגֵּעַ 1.Sam.21. En uidetis uirum insanientem.

INDE NOMEN.

שִׁגָּעוֹן Perculsio animi, insania, uesania. Deut.28. Percutiet te insania, cæcitate, & stupore cordis. 2.Reg.9. Quoniam cum insania ducit currum wie er vnsinnig were. Zach.12. Percutiam omnem equum stupore & uectorem eius cum insania.

1567 **שגר** Fructus seu fœtus iumentorum uiuus, & non mola, qui est & agit cum matre, & congruit significatione cum uerbo רָגַשׁ Exo.13. Et omnem apertionem, fœtum iumenti. pro quo Chaldæus וְלַד Cæterum in alijs locis legitur in statu regiminis שְׁגַר Deut.7. Mustum tuum, & oleum tuum, & fœtum boum tuarum. Item cap.28. Benedictus fructus uentris tui, & fructus pecoris tui, & fœtus boum tuarū. pro quo Chaldæus transtulit בַּקְרֵי.

1568 **שדד** Generaliter significat in uniuersum permeare, peruniuersitare, siue in bonum, siue in malum, hoc est, in uniuersum dare, uel adimere, ubertim & affluenter dare uel uastando, & depopulando diripere, & auferre, quanquam uerbaliter semper in malam partem accipiatur. Transferemus autem uerbo deuastare, quod Latina lingua magis accommodatum non habeat. congruitque significatione cū uerbo שׁוּד Iere.47. Ad deuastandum omnes Philistæos. & cap.49. Deuastate filios Orientis. Ezech.32. Deuastate magnificentiam Ægypti. Psal.17. A facie improborū illorum qui deuastauerunt me.

Participium præsens שׁוֹדֵד uastās, deuastator, depopulator. Iob 15. Cum fuerit in pace uastator ueniet ei. Iesa.16. Sis latibulum illi, à uastatore. Iere.15. Quoniam deuastat Iehoua pascua eorum. Et pluraliter שׁוֹדְדִים Iob 12. Felicia sunt tabernacu-

la

la deuaſtantium.Ieremiæ 12. Venerunt deuaſtatores. In ſtatu regiminis שֹׁדְדֵי Ab diæ 1. Aut deuaſtatores noctis.

Participium præteritum שָׁדוּד Iudic.5.Inter pedes incuruatus eſt, cecidit, iacuit, inter pedes eius incuruatus eſt,cecidit in quo curuatus eſt, ibi cecidit deuaſtatus, id eſt,exanimatus,extinctus uel exterminatus & interemptus in uniuerſum.Ieſaiæ 33. Væ uaſtatori,& tu non deuaſtatus.Ierem.4.Tu uero deuaſtata quid facies. In genere fœminino שְׁדוּדָה Pſal.137.Filia Babylonis deuaſtata.

In uoce paſſiua legitur irregulare.i.compoſitum ex futuro & præterito. Mich. 2.Vaſtando uaſtati ſumus.

In ſecunda coniugatione more uerborum perfectorum שִׁדֵּד Prouerb.11.Peruerſitas temerariorum deuaſtabit eos.Prouerbiorum 24.Ne inſidieris improbe habitacula iuſti,nec deuaſtes cubile eius. In ſequentibus locis eſt ruſticum, & ſignificat aruum iam aratum uel occa, uel uerriculo contundere. Ieſaiæ 28. Et uaſtabit humũ ſuam. Oſeæ 10. Vehi feci Ephraim,arabit Iehuda,uaſtabit ſibi Iacob.Iob 39. Num ligabis unicornem in ſulco fune ſuo,aut uaſtabit ualles poſt te.

Participium præſens מְשַׁדֵּד Prouerbiorum 19.Qui deuaſtat patrem,& profligabit matrem,filius eſt pudendus.

In uoce paſſiua שֻׁדַּד Ieſa.15.Quoniam in nocte deuaſtata eſt Ar Moab.Ieremię 49.Deuaſtata ſunt tabernacula mea.Ioel. 1.Deuaſtatus eſt ager,luxit humus, quia deuaſtatum eſt frumentum.Nahum 3.Deuaſtata eſt Niniue, ubi tamen ſcriptũ eſt in prima hatephcametz pro kybutz.

In tertia coniugatione uocis paſſiuæ הוּשַׁד Ieſaię 33.Quando cõſumaueris tu deuaſtator,deuaſtaberis.Oſeæ 10.Quælibet munitionum tuarum deuaſtabitur.

INDE NOMINA.

אֶשֶׁד Meatus,fluxus qui permeat alueus aquarum.Numeri.21.Et meatus uallium. Et pluraliter אֲשֵׁדוֹת Ioſ.10.Et planiciem & fluxus. Et in ſtatu regiminis אַשְׁדּוֹת Ioſ. 12.Subtus in fluxibus Piſga.

שְׁדֵמָה Nomen quod ut cum forma,tum ſymboliſmo,ita etiam ſignificatione congruit cum nomine שְׁרֵפָה habet quoq; nõnihil affinitatis cum uerbo שמד tranſpoſitis literis. Item cum שָׁדַד ſignificat aũt primo ariditatem ex aduſtione ſolis. Ieſaiæ 37. Et habitatores earum curti manu,conſternati, & confuſi facta ſunt herba, & uiror oleris , fœnum tectorum,& ariditas ante culmum pro quo. 2.Regum 19. ſcriptum eſt שְׁדֵפָה Deinde pluraliter in ſtatu abſoluto שְׁדֵמוֹת ſignificat loca arida,ut ſunt arua, quæ aratro ſulcantur, ut frumenta, & alia legumina in illis creſcant ac proueniant, ea autem quæ aratro ſunt proſciſſa,non ſunt humida nec graminoſa,ut horti & prata,ideo commode uertere licebit,arua. Ieremiæ 31. Omnem uallem cadauerum & cinerum,& omnia arua uſque ad uallem Kidron. Habakuk 3.Ficus,olea,& arua non proferunt cibum. Et in ſtatu regiminis שַׁדְמוֹת Deuteronom.32. De uitæ Sodomæ uitis eorum,& de aruis Gomorræ. 2.Regum 23. Combuſſit ea extra Ieruſalem in aruis Kidron. Ieſaiæ 16. Quoniam arua Heſbon exciſa ſunt.

שַׁד Mamma, uber,quia illius humor & ſuccus per uniuerſum corpus cõfluendo permeauit, & puerorum quoque corpora permeat, aliaq; humectat & alit. Ieſaiæ 60. Et ſuges lac gentium, & mammam regum ſuges.Iob 24.Rapiunt ab ubere pupillum. Et in diſtinctione ſententiæ mutat pathah in cametz. Thenorum 4. Etiam dracones extrahunt mammam. Et dualiter שָׁדַיִם ubera, ſcilicet duo. Geneſis 49. Benedictionibus uberum & uteri. Iob 3. Quare anteuerterunt me genua,& quare ubera, quæ ſuxi. Canticorum 8. Vbera non habet. Oſeæ 9.Da eis matricem ſterilem, & ubera arentia. Ioannis 2.Et qui ſugunt ubera. In ſtatu regiminis שְׁדֵי Pſal.22.Fiducia mea ab uberibus matris meæ.Canticor.8.Sugentem ubera matris.

Et in ſtatu affixorũ ſeruat cametz.Cantic.1.Inter ubera mea pernoctabit.& cap. 4.Duo ubera tua ſicut duo hinnuli.Oſeæ 2.Et adulteria ab uberibus.

Humor,

לֵשֶׁד Humor, ſuccus, ſucculentia, humidum radicale, quod per totũ corpus permeat, & illud uniuerſaliter humectat. Num. 11. Et erat ſapor eius uelut ſapor humoris pinguis. Et in ſtatu affixorum fortificat daleth punctulo dagges. Pſal. 32. Verſus eſt humor meus in ſiccitates æſtatis.

שַׁדַּי Attributum dei, quaſi dicas uberrimus, cuius bonitas permeat per uniuerſas creaturas, dans illis, eſſentiam, uitam & motum. Græci uerterũt παντοκράτωρ Latini omnipotens. Quanquam non pauci malint eſſe compoſitum ex שׁ relatiuo, & דַּי abũdantia, ubertas, copia, ut uidere licet in nomine דַּי.

שִׁדָּה Inſtrumentum muſicum, quod ſuauitate concentus permulcet ac permeat totum hominẽ. Ec. 2. Et delicias filiorũ hominũ, omnis generis inſtrumẽta muſica, uoluit enim iſta geminatione ſignificare uniuerſitatem inſtrumentorum muſicalium.

1569 שָׂדֶה Pars terræ, quæ neq; mõs, neq; ſylua, neq; campeſtre, neq; deſertum, ſed culta eſt aruis, paſcuis, pratis, arboribus, herbis & hortis. Nam cõgruere arbitror cũ nominibus quæ à uerbo שָׂדַד deriuant. Chaldæus uertit חַקְלָא Hieronymus ager. Gen. 2. Et omnem fruticem agri, antequam eſſet in terra, & omnis herba agri antequam germinaret. cap. 33. Et cõparauit partẽ agri. & cap. 39. Fuit benedictio in omnibus, quæ fuerunt ei in domo & in agro. Leuit. 26. Et lignũ agri, dabit fructum ſuum. Numeri 16. Dediſti nobis hæreditatẽ agri, & uineæ. Ieſ. 5. Agrũ cũ agro coniungunt. Ezech. 21. Et uaticinare ad ſyluã agri, Intelligit aũt per ſyluã urbẽ, quæ ex ſylua extructa eſt. 2. Regum 4. Et inuenit uitẽ agri. i. agreſtẽ & feram. Item Gen. 25. Et erat Eſau uir gnarus uenator, uir agri. i. agreſtis. Et in ſtatu regiminis שְׂדֵה Gen. 41. Eſcam agri ciuitatis, qui eſt circa eam. Prou. 24. Super agrum uiri pigri tranſiui. In ſtatu affixorum ſeruat cametz abiecta interdum he litera. Leuit. 19. Non cõſumabis extremitatem agri tui metendo. Et iterum: Sex annis ſeres agrum tuum. Et pluraliter שָׂדוֹת Exod. 8. De domibus, de atrijs, & de agris. 1. Samuelis 22. An uobis omnibus dabit filius Iſai agros & uineas. Ieremiæ 6. Agros & mulieres. In ſtatu regiminis & affixorum transformat cametz in ſeua. 1. Sam. 8. Agros ueſtros. Nehem. 12. Et de agris Geba.

שָׂדָי Mutata tantum litera he in iod, ager. Pſal. 50. Et uniuerſitas agri penes me eſt. Pſ. 96. Exultet ager, & quicquid in eo eſt. Ioel. 2. Ne timeas pecora agri. In diſtinctione mutat alterã uocẽ pathah in cametz שָׂדָי Deut. 32. Et comedit fructũ agri. Pſal. 8. Atq; etiã pecora agri. Et pluraliter in ſtatu regiminis שְׂדֵי Ruth 2. Quæ reuerſa eſt cum Noami ex agris Moab. 2. Sam. 1. Et agri leuandarũ. Pſ. 132. Inuenimus eã in agris ſyluæ. i. urbis ex arboribus ſyluæ ædificatæ. Ieſaiæ 32. Super agros deſiderij.

1570 שדף Ex eo legitur participium præteriti temporis duplici forma, שְׁדֻפוֹת & שְׁדוּפוֹת Congruitq; ſignificatiõe cũ forma שְׁדֵמָה utrũq; enim ſignificat ariditatẽ. Gen. 41. Septem ſpicæ arefactæ uento orientali. Et mox iterũ: Septem ſpicæ tenues arefactæ uento orientali.

INDE NOMINA.

שְׁדֵפָה Ariditas. 2. Reg. 19. Et habitatores earum curti manu, conſternati & confuſi, facti ſunt herba agri, & uiror oleris, fœnum tectorum, & ariditas ante culmum, pro quo Ieſaiæ 37. Vbi eadem hiſtoria repetitur, ſcriptum legitur שְׁדֵמָה.

שִׁדָּפוֹן Ariditas, quæ cauſatur uento orientali. Deut. 28. Et ardore et ariditate. 1. Regum 8. Aut erit ariditas. Amos 4. & Haggæi 2. Percuſſi uos ariditate.

1571 שְׂדֵרוֹת Congruit ſignificatione cũ nomine סֵדֶר & ſignificat tabulas ordine ſeu ſerie quadã collocatas. 1. Reg. 6. Et texit domũ imbricib. & tabulis ex cedris. 1. Re. 11. Et qui ingredif intra tabulas, moriaf. Et mox iterũ: Educite eũ extra tabulas.

1572 שֶׂה Nomẽ generale, & tam de oue quã de capra dicitur, nos etiã generali uocabulo pecudis reddemus. Chaldæus cõmuniter tranſtulit אִמְּרָא Et differt à nomine צֹאן quod collectiuum eſt. hoc aũt ſingulare. Geneſ. 22. Ecce ignis & ligna, ſed ubi eſt pecus in holocauſtũ. & cap. 30. Trãſibo per omnẽ gregẽ tuũ hodie, auferẽdo inde omnẽ pecudẽ punctatã & maculoſam, & omnẽ pecudẽ nigrã in agnis, & pũctatã in capris. Exo. 12. Pecus integer, maſculus filius anni erit uobis, quæ de agnis, & de ca-

capris accipietis. Et cap. 22. Si quis dederit proximo suo asinum, aut bouem, aut pecudem, aut quodcunq; animal ad custodiendũ. Num. 15. Sic fiet pro boue uno aut pro ariete uno, pro pecude in agnis, aut in capris. Iesa. 53. Sicut pecus ad mactationem ducetur. Iere. 5. Pecus dispersa Israel. Ezech. 34. Et iudicabo inter pecudẽ pinguem & pecudem macilentam. Et in statu regiminis שֵׂה Deut. 14. Bouem, pecudem agnorum, & pecudem caprarum. Et in statu affixorũ mutat he in iod. Deuteron. 22. Non uideas bonum fratris tui, aut pecudẽ eius. 1. Sam. 14. Quisq; bouem
1573 suum, quisq; pecudem suam.

שָׂהֵד Testificator. Iob 16. Testis meus est in cœlo, & testificator meus in Excelsis.

שָׂהֲדוּתָא Testimonium. Gen. 31. Et uocauit eum Laban, aceruum testificationis. hinc autem
1574 apparet uocem esse Syriacam, qua Laban est usus in Mesopotamia Syriæ.

שֹׁהַם Onyx, lapis maximi precij. Gen. 2. Ibi est bdellium, & lapis Onyx. Exo. 25. Lapides Onychis. cap. 28. Onyx & Iaspis. Iob 28. Nõ sternetur cum auro Ophir, cum
1575 Onyche precioso, & Saphiro.

שׁוּב Significatione congruit cum uerbis יָשַׁב שָׁבָה שָׁבַת nisi quod ut literarum positu & uariatione, ita quoq; significandi modo uarient. Nam יָשַׁב de motu in loco שָׁבָה de motu à loco שָׁבַת fine seu cessatione motus, hoc autem שׁוּב de motu ad locũ dicitur qui fit in reditu, unde uerbo redeundi seu reuertendi seu cõuertendi transfertur. Gen. 18. Et Abraham reuersus est in domum suam. Iere. 3. Et non reuersa est ad me præuaricatrix. Ezech. 46. Et munus reuertetur ad principem, ubi est tertia persona generis fœminini, & scribitur thau pro he litera. Exod. 32. Reuertere à furore iræ tuæ, & pœniteat te mali huius. Num. 25. Et reuertatur seu auertatur ardor iræ Iehoua. In illis iam citatis locis significat abitionem, maxime uero, quando cũ nominibus חָרוֹן & אַף construitur. Leuit. 13. Et si reuertetur caro uiua, & uertetur in alborem. 1. Samuelis 30. Et reuersus est spiritus eius in ipsum. Iere. 14. Et reuersa sunt uasa eorum uacua.

Est autem hæc phrasis obseruanda, quod quando cũ alio immediate uerbo construitur, tum Hebræis idem ualet, quod Latinis, rursus, iterum, denuo. Iosue 5. Et iterum circũcide filios Israel secundo. Iob 7. Non reuertetur oculus meus uidere bonũ, id est non iterum uidebit bonũ. Psal. 85. Nonne tu reuerteris, uiuificabis me, id est, rursum uiuificabis me. Ezech. 8. Et adhuc reuerteris uidebis abominationes maiores, id est iterum uidebis. Zach. 8. Sic iterum cogitaui &c.

Secundo, sæpe cõstruitur cũ præpositione אֶל 1. Reg. 8. Conuertentur ad te & laudabunt nomen tuum. Iesa. 44. Conuertere ad me, quia ego redemi te. Zach. 1. Conuertimini ad me, & ego conuertar ad uos.

Tertio, & quando cum lamed construitur, idem ualet quod אֶל Leuit. 27. Redibit ager ad illum. Prouer. 1. Conuertimini ad correptionem meam. Ezech. 46. Et reuertetur ad Principẽ, ubi est tertia persona generis fœminini, & scribitur thau pro he. Quarto, quãdo regit post se accusatiuũ mediante articulo אֵת & de captiuitate dicitur, tum est transitiuũ. Deut. 30. Et cõuertet Iehoua deus tuus captiuitatẽ tuam, & miserebit̃ tui. Iob 42. Et Iehoua cõuertit abductionẽ. Legit̃ tamen sine articulo. Psal. 11. In conuertendo Iehoua abductionem populi sui. Ierem. 48. Et reducam abductionem Moab.

Quinto constructũ cũ præpositione אַחֲרֵי idem Hebræis ualet, quod sequi, subsequi. Ruth 1. Reuertere post cognatã tuã. 1. Sam. 15. Et reuersus est Samuel post Saul. i. subsequutus est Saulẽ. Sin uero cũ מֵאַחֲרֵי construitur, tũ significat auerti, discedere, recedere. Num. 31. Si auersi fueritis ab eo. Deut. 23. Ne uideat rẽ obscœnã & auertatur abs te. Ruth 1. Ne cogas me, ut deserã te, & auertar à te. 1. Samu. 15. Quoniam auersus est à me. 2. Samuelis 2. Quare non dicis populo, ut auertatur à fratribus suis. Et iterum, Et Ioab auersus est ab Abner. 2. Sam. 11. Et auertemini retro ab ipso. Iere. 3. Et à me ne auertaris, id est, recedas.

Sexto

Sexto absoluté cōuersionem significat siue resipiscentiam.& scholastici doctores uocarunt contritionem seu pœnitentiam.Deut.30.Tu autem cōuerteris, & audies uocem Iehoua.Iere.5.Noluerunt conuerti.id est pœnitere seu resipiscere.

Participium præsens שָׁב Zach.7.Et erit terra desolata post eos à prætereunte & redeunte. E pluraliter שָׁבִים Iesaiæ 1.Zion in iudicio redimetur,& conuertentes eius in iustitia,id est resipiscentes.Iesa.59.Veniet ipsi Zion redemptor,& reuertentibus à transgressione in Iacob.

Participium præteritum pluralis numeri שׁוּבִים Mich.2.Reuersi ex bello.

In secunda coniugatione שׁוֹבֵב reduxit,restituit,reparauit,auertit,abduxit, seduxit,accipiturq; in utranq; partem bonam & malam.Ier.50.Et reducam Israelem ad pascua sua.Psal.60.Iratus es,restitueris nobis. Psal.23. Animam meam reducet,id est,recreabit,reuocabit.Iesa.49.Ad reducendū Iacob ad ipsum. Mich.2.Restituendos agros nostros dispertiet.Iesa.47.Sapientia tua & scientia tua auertit te. Iere.8. Quare auersus est populus iste.cap.50.Ad montes auerterunt eas. Ezech.38. Et auertam te,& ponā spinas in maxillas tuas.& cap.39.Et auertam te. In illis duobus locis posterioribus sonat de illa auersione,qua equites retroagunt equos cum inijcere frenos conantur,quāquā etiam sic exponi possit.Et reducā seu adducā te,&c.

Participium præsens מְשׁוֹבֵב Iesa.58.Restaurans semitas ad habitandum. Et in genere fœminino מְשׁוֹבֶבֶת Ezech.38.Ad terram auersam à gladio.

In tertia coniugatione הֵשִׁיב Gen.14.Et substantiam eius reduxit.cap.20.Et nūc restitue uxorem uiro.& cap.37.Et refer mihi uerbum.Exo.19. Et retulit Moses uerba populi ad Iehoua.Genes.50.Reddendo reddet nobis omne malum, quod fecimus illi.Amos 1.Super tribus sceleribus Damasci, sed super quarto reddam ei,id est retribuam ei,id est puniam eum.Vult aūt dicere.Tria scelera ei condonabo,sed quartum puniam,propter alia quædam sua scelera,quę commisit non puniam, sed hoc non condonabo quòd triturauit rastris &c.Deut.4.Et nō reuocaueris ad cor tuum,quod Iehoua est deus.Iesaiæ 44.Et non reuocabit ad cor.1.Reg.8.Et reuocabunt ad cor suum.Et quando de ira seu furore dicitur, significat auertere iram seu furorem, ut in prima coniugatione.Num.25.Pinhas auertit furorem meum à filijs Israel.Porro si de facie dicitur,significat in sententia negatiua auersari, repellere.1. Reg.2.Ne auerseris faciem meam.Et iterum,Et non auersabitur faciem tuam.Psal. 132.& 2.Paralip.6.Ne auerseris faciem uncti tui.Contra autem in sententia affirmatiua significat idem,quod ferre,tolerare,sustinere. 2.Reg.18.Et Iesaiæ 36. Quomodo feres faciem ducis unius,quanquā & uerbo auertendi interpretari licebit.Quomodo auerseris seu repelles faciem ducis unius.

Participium præsens מֵשִׁיב Iesa.38.Ecce ego reduco umbram.& cap.44.Cōuertens sapientes retrorsum.

Participium præteritum מוּשָׁב Gen.43.Et argentum redditum in ore saccorum uestrorum. Et pluraliter מוּשָׁבִים Ieremiæ 27.Vasa domus Iehoua reducta sunt ex Babylone.

In uoce passiua הוּשַׁב Gen.42.Redditum est argentum tuum.Exod.10.Et reuocatus est Moses & Aaron ad Pharaonem.

INDE NOMINA.

שׁוּבָה Conuersio.Iesa.30.In conuersione & quiete saluabimini.

שִׁיבָה Reductio.Psal.126.Quum reduxerit Iehoua reductionem Zion.

מְשׁוּבָה Auersio.Ieremiæ 8.Quare auersus est populus iste in Ierusalem auersione perpetua.Et cum kybutz מְשֻׁבָה Iere.3.Reuertere auersio Israel. Et pluraliter מְשֻׁבוֹת Ieremiæ 3.Medebor auersionibus uestris.

תְּשׁוּבָה Reditus,reditio,reuersio.1.Sam.7.Et reuersio eius erat in Rama, quoniam ibi erat domus eius. Et in statu regiminis תְּשׁוּבַת 2.Sam.11.& 1.Reg.20. Et factum est in reuolutione anni.Et pluraliter תְּשׁוּבוֹת Iob 21. Et in responsionibus uestris relicta est transgressio.

שׁוֹבָב Auersus,seductus.Iesaiæ 57.Ipse uero abijt auersus in uia cordis sui. Et pluraliter

ter שׁוֹבְבִים Ieremiæ 3. Conuertimini filij auersi, ait Iehoua. Et in genere fœminino שׁוֹבֵבָה Ieremiæ 31. Vsquequo diuertis filia auersa, id est, seducta.

שְׁבָבִים Auersiones, abiectiones, remotiones, reiectamenta. Oseæ 8. Ex israel enim est artifex, qui fecit illũ, nequaquã deus ipse est, ideo reiectamenta erit uitulus *ein schabab.*

שָׁבִיב Flamma, scintilla. Et in statu regiminis שְׁבִיב Iob 18. Etiam lux improborum extinguetur, neq; splendebit scintilla ignis eius. Arbitror autem hoc nomen Chaldaicum esse, sicut & שְׁבִיבָא Chaldæis scintillam significat, ut Danielis 3.

1576 שׂוֹג Legitur cun sin sinistro semel, & quidem in uoce passiua נָשׂוֹג 2. Sam. 1. Arcus Ionathan non actus est retrorsum. Cætera uide in themate סוּג.

1577 שׁוֹד Congruit significatione cũ uerbo שָׁדַד & significat deuastare in uniuersum. Psal. 91. A lue quæ peruastabit meridie.

In secunda cõiugatione שׁוֹדֵד Oseæ 10. Et deuastabit statuas eorum. Ier. 5. Lupus campestrium deuastabit eos.

In tertia coniugatione חֲשִׁיד Prouer. 11. Et peruersitas temerariorum deuastabit eos. Iod transposita est. & transiit in dagges.

In uoce passiua חוּשַׁד Iesaiæ 33. Quando consumaueris tu uastator, deuastaberis. Oseæ 10. Et quælibet munitionum tuarum deuastabitur.

INDE NOMINA.

שֵׁד Cuius tamen plurale שֵׁדִים solum in usu est. Et significat dæmones, seu dæmonia, quæ tantum deuastant, & uniuersales sunt deuastatores. Deuteronom. 32. Sacrificabant dæmonijs, non Deo. Psalm. 106. Et sacrificauerunt filios suos & filias suas dæmonijs.

שׁוֹד Vastator, deuastator, homo. Iesaię 16. Cessauit uastator. In alijs locis sumitur in abstracto, uastatio, deuastatio uniuersalis. Iob 5. Non timebis à deuastatione, quando ueniet. Psal. 12. Propter deuastationem oppressorum nunc surgam. Iesaiæ 13. & Ioel. 1. Propinquus est dies, sicut deuastatio ab omnipotente ueniet. Iesaię 5. Deuastatio & confractio, & fames, & gladius. Oseæ 12. Quotidie mendacium, & deuastationem multiplicat.

1578 שׂוּד Obduxit calce. Deut. 27. Erigetis lapides istos, quos ego hodie præcipio in mõte Ebal, & obduces eos calce.

INDE NOMEN.

שִׂיד Calx. Deut. 27. Et obduces eos calce. Ies. 33. Et erunt populi combustiones calcis. Amos 2. Quapropter q; combussit ipse ossa regis Edom in calcem. Et pluraliter translatione iod literæ in daleth שֵׂדִים Gen. 14. Omnes illi consociati in uallẽ calcium, ubi est mare salis.

1579 שָׁוָה Æquum seu æquabile fuit, adequatum est. Et congruit significatione cum uerbo קָוָה nisi quod ut parum pronunciatione primæ literæ, ita etiam modo tantũ significandi differant. Prouerbiorum 3. Et omnia desiderabilia eius non æquabuntur cum ea. cap. 26. Ne respondeas stulto secundum stultitiam suam, ne quãdo adęqueris illi etiam tu. Iesaiæ 40. Et ad quem assimilabitis me, ut æqualis sim. Deinde quæ æqualia sunt, etiam congruunt expediunt ac prosunt. Ideo in horum uerborum significatione Hebræi figurate usurpant. Iob 33. Aberrassem & rectum curuassem, sed non æquũ fuisset mihi, id est, non conuenisset, non profuisset mihi, non fuisset commodum.

Participium præsens שֹׁוֶה Esther 3. Et regi nõ æquum est, ut dimittat eos. & cap. 5. Omne istud non est æquum mih per omne tempus. & cap. 7. Quia aduersarius non adæquat cum damno regis.

In secunda coniugatione שִׁוָּה Iesaię 28. An nõ cum adæquauit superficiem eius. Psal. 16. Adæquaui Iehoua coram me iugiter. Psalm. 21. Gloriam & decorem æquabis super eum. i. æqualem & ipsi dignam. Ps. 89. Æquaui auxilium super Gigantẽ. Psal. 131. Si non adæquabam, & compescebam animam meam, ut. s. esset æquo animo. Oseæ 10. Vitis uacua, Israel, fructum adæquabit sibi.

Participium præsens מְשַׁוֶּה 2.Samuelis 22. & Psalm.18. Adæquans pedes meos sicut ceruorum.

In tertia coniugatione תְּשַׁוּוּ Iesa.46. Cum assimilabitis me & adæquabitis me. Thren.2. Quem adæquabo tibi, ut consoler te. Deniq; legitur compositũ ex uoce passiua primæ coniugationis, & quarta coniugatione נִשְׁתָּוָה Prou.27. Stillicidium assiduum in die pluuiæ & mulier litium adæquatur.

שַׁי Munus, compensatio beneficij, uide suo in loco.

1580 **שוח** Quadrat significatione cũ uerbis שַׁחַת שָׁחָה שָׁחַח יָשַׁח Licet hæc forma uerbaliter non sit usitata, sed tantum nomina.

שׁוּחָה Fouea, fossa, terra inclinata, in quam incidentes perduntur, atq; idem significat, q̃ שְׁחוּת & שַׁחַת Ieremiæ 2. In terra solitudinis & foueæ. & cap.18. Quia foderunt foueam animæ meæ. Prouerb.22. Fouea profunda os alienarum.

שִׁיחָה Fouea. Ps.57. Foderunt ante me foueam, & ciciderunt in mediũ eius. Ier.18. Quia foderunt foueam ad capiendum me. Et pluraliter שִׁיחוֹת Psal.119. Foderunt mihi temerarij foueas.

שׂוּחַ Cum sin sinistro. Vide ubi infra est positum in שִׂיחַ.

1581 **שוט** Circũeundo demisit se. Et congruit significatione cum uerbis שָׁאַט. טוש נָטַשׁ & יָשַׁט & ut literarum positione, ita modo significandi uariant. Num.11. Circumcirca demisit se populus, & collegerũt. 2.Sam.4. Circui nũc in omnibus baculis Israel. Et iterum: Et circuierunt in omni terra. Iob 1. A circumeundo in terra.

In secunda coniugatione שׁוֹטֵט Ierem.5. Circuite plateas Ierusalẽ. Amos 8. Et ab aquilone usq; ad orientem circuibunt, ut quærant uerbum Iehoua. Dan.12. Circuibunt multi, & multiplicabitur scientia.

Participiũ præsens מְשׁוֹטְטִים Zach.4. Oculi Iehoua ipsi circumeunt in uniuersa terra. Et in genere fœminino etiam pluraliter מְשׁוֹטְטוֹת 2.Paralip.16. Quoniã Iehoua oculi eius circueunt in tota terra.

In quarta coniugatione הִתְשׁוֹטֵט Ieremiæ 49. Et circuite in macerijs.

INDE NOMINA.

שַׁיִט Remex, qui in mari nauem circumagitat sulcando. Iesaiæ 33. Non ambulabit in eo nauis remigis. Et pluraliter שָׁטִים Ezechielis 27. Habitatores Zidon & Aruad fuerunt remiges tui.

מָשׁוֹט Remus. Ezech.27. Descendent è nauibus suis omnes tenentes remũ. Et pluraliter legitũ cũ dagges מִשּׁוֹטִים Ezech.27. Ex quercubus de Basan fecerũt remos tuos.

שׁוֹט Flagellum, quo aliquis circumpungitur. Nahum 3. Vox flagelli, & uox strepitus rotæ. Ies.28. Flagellum inundans cum transierit, non eueniet nobis. Iob 5. A flagello linguæ absconderis. & cap.9. Si est flagellum interminat subito. Prou.26. Flagellum equo. Et pluraliter שׁוֹטִים 1.Regum.12. Pater meus castigauit uos flagellis.

שֹׁטֵט Flagellum. Iosue 23. Et in flagellũ in lateribus uestris, alij palũ, alij spinã esse dicũt.

שִׁטָּה Nomen arboris, quã Theodotio spinã uertit. Et diuus Hieronymus scribit genus esse arboris nascentis in Eremo, spinæ albæ habentis similitudinem, unde arca fœderis, & omnia instrumenta tabernaculi fabrefacta sunt, & addit lignũ esse imputrescibile, & leuissimum omnium lignorum tam in fortitudine, quam in nitore soliditatem & pulchritudinem superans. Ies.41. Dabo in deserto cedrũ, sittã & Myrtum. Et pluraliter שִׁטִּים Exo.25. Et facient arcam de lignis Sittim. Et mox iterũ: Et facies uectes lignorum Sittim. & cap.26. Et facies pro operimento quinq; colũnas Sittim. & cap.27. Et facies altare de lignis Sittim.

1582 **שוך** Sepiuit uepribus. congruitq; significatione cum uerbis כָּסַס סִכְסֵךְ שָׂבַךְ סָכַךְ סוּךְ כָּסַח יָסַךְ מָסַךְ נָסַךְ nisi quod ut forma, ita modo significandi differant. Iob 3. Nonne tu sepiuisti circa eum, id est, fecisti septum, seu munitionem. Oseæ 2. Ecce ego sepiam uiam tuam spinis:

In ſecunda coniugatione שׂוּכֵךְ Iob 10.Oſſibus & neruis circũmſepiſti me.

INDE NOMINA.

שׂוֹךְ Perplexitas lignorum,ramus frondoſus & perplexus. Et in ſtatu affixi.Iud.9.Succiderũt quiſq; ramũ ſuum. Et in genere fœminino שׂוֹכָה Iud.9.Succidit ramum.

שׂכה Nomen loci fortaſſe à ſpineto.1.Samuelis 17.

שׂכִּין Spinæ.Num.33.Erunt in oculis ueſtris ſpinæ.

שַׂכִּין Spinæ, ſeu cultelli in modum ſpinę acuti. Prouerbiorum 23. Et ſtatue cultellos in guttur tuum.

מְשׂוּכָה Spinetum,uepricetum,ſenticetum,dumetum.Mich.7.Bonus eorum eſt ſicut paliurus,rectus aſperior quàm ſpina. Et in ſtatu regiminis מְשֻׂכַת Prou.15.Via pigri ſicut ſpina ſenticeti,uia aũt rectorum plana eſt.Ieſ.5. Remoue ſpinetum, & erit de paſtio. Et cum affixo.Ieremiæ 5.Auferre uepricetum eius.

שְׂכּוֹת Nomen pluralis numeri tantum,ſpinæ,pali præacuti. Iob 40. Nunquid implebis in palis cutem eius,plene ſuſpendes.

1583 **שׁוּל** Fimbria,& cognationem habere arbitror cum נָשַׁל & יָשַׁל שָׁלַל quæ detractionem ſignificant & ſic dictas fimbrias,quia in inferiore ueſtiũ parte remotę ſunt. Et poterant detrahi.Legitur pluraliter tantum in ſtatu regiminis שׁוּלֵי Exod.28. Tintinabulum aureum,& malogranatum ſuper fimbrijs ſupari circumquaq;. Et in ſtatu affixorum. Ieſ.6. Et fimbriæ eius replebant aulam.Ieremiæ 13. Reuelatæ ſunt fimbriæ tuæ.Threnorum 3.Immũditia eius eſt in fimbrijs eius.Nahum 3.Et reuelabo fimbrias tuas.

שׁוּמִים Allia,arbitror uocem eſſe Ægypticam.Numeri 11.Porriq; & cepe & allia, ſed uide infra in שָׁמַם

1584 **שׂוּם** Legitur etiam in forma שִׂים ſicut בִּין & בּוּן שִׁית שׁוּת Et generali ſignificatione congruit cum שׁוּת poſuit, licet differat ab eo modo ſignificandi. Nam ut שׁוּת ultra generalem ſignificationem, quæ eſt ponere cum ſtudio,cura,arte,& ordine,&c.peculiariter etiam de cõpoſitione,quæ ornatus gratia fit, dicitur, ita hoc ultra generalem quoq; ſignificationem,quam cõmunem cum שׁוּת habet,qua arte cura & ordine ponere ſignificat,de aurium,oculorum,cordis,& animæ poſitione uel ad ſingularem obſeruãtiam,uel in periculum,uel mortem dicitur. Præterea & hoc eſt obſeruandũ,quod ut שִׁית & שׁוּת ita hoc uerbũ in prima coniugatione caret futuro,loco aũt ipſius in uſu eſt futurũ tertiæ coniugationis.Deinde q; Imperatiuus ſequitur formam poſterioris formæ,Infinitiuus formam utriuſq;. Gen.21. Poſuit ſuper humerum eius. & cap.30. Et ponebat Iacob baculos. Exod.4. Et pones uerba in os eius.Ieſ.51.Quæ poſuit profunda maris uiã.1. Sam.15. Recollige quid fecerit Amalek,qui oppoſuit ſe ei in uia cum aſcenderit ex Ægypto.Cantic.6.Anima mea poſuit me.Gen.24.Pone euge manum tuam.& cap.44.Et pone argentũ. 1.Sam.8.Pone nobis regem.Ieremiæ 31.Pone tibi amaritudines. Cant.8. Pone me ſicut ſignaculum ſuper cor tuum.Gen.43.Ponite panem.Deut.7.Ponendo pones ſuper te regẽ.Nehe.8.Et ponere intellectũ.Gen.45.Ad ponendũ nobis reliquias. 1.Sam.8.Ad ponendũ ei principes.Prou.8.In ponendo ipſum mari ſtatutũ ſuum. Pſ.86.Et non poſuerunt te ante ſe.2.Sam.14. Abſq; ponere uiro meo nomen.i.ut nõ ponant uiro meo nomen.2.Sam.19.Ad ponendũ regẽ ſuper cor ſuum.i.ut rex ponat ſuper cor ſuum,id eſt,ut curet.das ers zu hertzen fure.Iob 1.Poſuiſti ne cor tuum ſuper ſeruum meum.

Participium præſens שָׂם Pſal.104.Qui ponit nubes currum ſuum. Et pluraliter שָׂמִים Ieſaiæ 5.Ponentes tenebras in lucem.

In tertia coniugatione uſuuenit tantũ in futuro.1.Sam.28.Et ponã ante te bucellã panis.1.Sam.2.Ponet tibi Iehoua ſemen.Num.23. Verbum q; ponet deus in os meũ loquar.Gen.2.Et poſuit ibi hominẽ.Num.6.Et ponet tibi pacẽ.1.Sam.22.Ne ponat rex in ſeruum ſuum quicquam.2.Reg.8.Et conſtituit faciem ſuam & poſuit uſq; ad ſuffuſionem.Ezech.44.Et poſuiſtis cuſtodias.Legitur tamen ſemel Imperatiuus huius coniugationis.Ezech.21.Pone te ad ſiniſtram.

Sunt prætereà aliquot phraſes ſingulares in hac coniugatione. Prima, ponere cor ad aliquid. 2. Sam. 18. Quoniam ſi fugiendo fugerimus, nõ ponent ad nos cor, & ſi moriemur medietas noſtra nõ apponent ad nos cor. i. nõ curant. 1. Reg. 2. Et erga me poſuerunt uniuerſus Iſrael facies ſuas. Secunda phraſis. 1. Sam. 28. Et poſui animam meam in manibus meis. Tertia. 1. Reg. 19. Sic faciant dij & addam, niſi hoc ipſo tempore cras poſuero animam tuam, ſicut animam unius ex illis. Et iuxta hãc phraſin etiam Chriſtus paſtor animarum noſtrarũ dixit. Ioan. 10. Ego pono animã meã. Et iterum: Sumã eã, nemo tollit eã à me, poteſtatem habeo ponendi eã, & poteſtatẽ habeo iterũ ſumendi eã. Item Petrus Ioan. 13. Animã meã pro te ponã. i. exponam pro te uitam meam. Item 1. Ioan. 3. Quia ille animam ſuam pro nobis poſuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere, &c.

Participium prẹſens מֵשִׂים Iob 4. A mane uſq; ad ueſperam conterentur abſque apponente, id eſt, animaduertente, ſeu curante.

In uoce paſſiua legitur quoq; tantũ in futuro. Gen. 24. Et poſitũ eſt ante illũ ad comedendum. & cap. 50. Et poſitus eſt in arca.

INDE NOMINA.

שׂוּמָה Nomen participiale repoſitum. 2. Sam. 13. Quia apud Abſolonẽ fuit repoſitũ. Manet alta mente repoſtum.

תְּשׂוּמֶת Depoſitum. Leuit. 6. Et negauerit populari ſuo in credito, uel in depoſito manus.

1585

שׁוּעַ Extendit, exeruit, protulit uocẽ, ſeu clamorẽ ad aliquẽ, acclamauit pro ſalute & opitulatione. Et congruit ſignificatione cum uerbis ישׁע שָׁעַע שׁעה שִׁעֲשַׁע niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi uarient. Et contrariam habet ſignificationem uerbo שָׁעַע Iob 19. Si acclamauero, non tamen iudicium. Pſal. 88. Ego ad te Iehoua acclamaui. Thren. 3. Etiam ſi clamauero, & acclamauero.

Participium præſens מְשַׁוֵּעַ Iob 29. Quoniam eripiebam oppreſſum acclamantem. Pſal. 72. Nam liberabit egenum acclamantem.

INDE NOMINA.

שׁוֹעַ Acclamatio. Ieſaiæ 22. Acclamatio ad montem.

שׁוּעַ Acclamatio. Iob 30. Non eſt in interitu ſuo illis acclamatio, aliqui tamen ſic exponunt, ſed in ruina ſuæ illis ſalus. ut ſit nomen à uerbo יָשַׁע

שֶׁוַע Acclamatio. Pſ. 5. Attende ad uocẽ acclamationis meæ. Et in genere fœminino שַׁוְעָה Et in ſtatu regiminis שַׁוְעַת 1. Sam. 5. Et aſcẽdit acclamatio ciuitatis in cœlũ. Ierem. 8. Ecce uox acclamationis filiæ populi mei. Et in ſtatu affixorũ. Exod. 2. Et aſcẽdit acclamatio eorũ ad Iehoua. 2. Sam. 22. Et exaudiet de aula ſua uocẽ meã & acclamatio mea in auribus eius. Pſal. 34. Et aures eius ad acclamationem eorum.

תְּשׁוּעָה Opitulatio, ſalus, de hoc in themate יָשַׁע.

1586

שׁוּף Feſtinanter obruit afflatu ſeu anhelitu. Congruit ſignificatione cũ uerbis נָשַׁב נָשַׁף נָפַשׁ נָשַׁם & שָׁאַף niſi ꝙ ut forma, ita modo ſignificãdi uariẽt. Gen. 3. Et inimicitiã ponã inter te, & inter mulierẽ, & inter ſemẽ tuũ, & ſemẽ illius. ipſum obruet tibi caput, & tu obrues ei calcaneum.

INDE NOMEN.

שְׁפִיפוֹן Colubri ſpecies, qui obruit flatu. Gen. 49. Et Ceraſtes ſuper ſemita. uide etiam in themate שָׁאַף.

1587

שׁוּק Congruit ſignificatione cũ uerbis נָשַׁק & שָׁלַק שָׁקַח niſi ꝙ ut forma ita modo ſignificãdi uariẽt. Significat aũt excurrere præ abũdantia, Latini uocãt redũdare, ſeu exũdare. Et legitur in ſecunda coniugatione שׁוֹקֵק Pſ. 65. Requiſiuiſti terrã, & excurrere feciſti eam, id eſt, exundare eam.

In tertia coniugatione הֵשִׁיק Ioel. 2. Et excurrent laci muſto & oleo. & cap. 4. Quia plenum eſt torcular, excurrunt laci, ſiquidem multa eſt malitia eorum.

INDE NOMINA.

שׁוֹק Pes totus inde à coxendice unde excurrit uſq; ad talos. nos appellabimus tibiam.

Exod.

Exod.29.Et tibiam dextram.Iud.15.Percussit eos tibia, & super fœmore plaga magna.1.Sam.9.Et leuauit coquus tibiam, & quod erat super eo.Ies.47.Reuela tibiã, trãsi flumina. Et in numero duali שׁוֹקַיִם Deut.28.Percutiet te Iehoua ulcere malo in genibus, & in tibijs.Prou.26.Erigite tibias à claudo, ita prouerbiũ est in ore stultorũ. Et in statu regiminis שׁוֹקֵי Ps.147.Nec in tibijs uiri beneuolẽtiam habebit. Similiter cum affixo.Cantic.5.Tibiæ eius, columnæ marmoreæ.

שׁוּק Vicus, angiportus, qui à platea aliorsum excurrit, sicut tibia excurrit ex corpore. Prou.7.Trãsit in uico iuxta angulũ ipsius.Eccles.12. Et claudentur ianuæ in uico. Et pluraliter שְׁוָקִים Canticorum 3.Circuite ciuitatem in uicis & plateis, quæram quem diligit anima mea.

תְּשׁוּקָה Excursio, accursio.Gen.3.Et ad uirũ tuũ accursio tua, & ipse potestatẽ habebit in te. significatur aũt illa accursione, ꝙ spontanea esse debeat mulieris inclinatio ad uirũ, sicut potentia loco motiua obsequens est menti rectrici. & cap.4.Et si bene egeris, ad ianuã erratũ cubat, & ad te accursio illius, & tu potestatẽ habebis in illud Can.7.Ego erga dilectũ meũ, & erga me accursio ipsius. Alij interpretati sunt appetitus, desideriũ. Significat aũt promptã uoluntatẽ & obsequentiã erga aliquem.

1588 שׁוּר Et in forma שִׁיר nam in utraq; forma legitur. Et significat generaliter recta intẽdere, extendere, distendere, dirigere aliquid. congruit significatione cum uerbis אָשַׁר יָשַׁר שָׁרַר nisi quod ut forma, ita modo significandi uarient. Primo, quando ad uocem refertur Hebręis notat intendere seu extendere uocem ceu catenam nodosam, quod fit colorando cantum. Et Latini canere, seu cantare dicunt. Et in hoc primo significandi modo seruat in præterito, & participio præsenti formam priorem. In Imperatiuo, & Infinitiuo formam posteriorem. Futuro caret in prima coniugatione, sed eius loco usurpatur futurũ tertiæ coniugationis. At in reliquis significandi modis semper coniugatur secundum priorẽ formam. Ps.7.Inconsciẽtia Dauidis, quam cecinit ipsi Iehoua. Ps.33. Cantate ei canticũ nouum.1.Sam.18. Et egressæ sunt mulieres ex omnibus ciuitatibus Israel ad cantandum.

Participium præsens שָׁר Prou.25.Et cantãs in canticis cordi afflicto. Et quia participium pręsens transit plerunq; in naturam nominis, ideo reliqua infra inuenies.

In secunda coniugatione שׁוֹרֵר cantillauit.Iob 36. Quemadmodũ cantillauerũt homines. Zophoniæ 2. Vox cantillabit in fenestra.

Participium præsens מְשׁוֹרֵר 1.Par.6.Heman cantor. Et pluraliter מְשׁוֹרְרִים ubi simul etiam fœmininum מְשׁוֹרְרוֹת ponitur. Esdræ 2 Cantores & cantatrices.

In tertia coniugatione usitatum est tantum in futuro. Psal.59.Et ego cantabo potentiam tuam. Ps.106.Cantabunt laudem tuam. Psal.21. Cantabimus & psallemus potentiam tuam. Iud.5. Et cecinit Debora. Secundo significandi modo in prima coniugatione, coniugatur secundum priorem formam, & quando refertur ad oculos, notat Hebræis extendere, intendere faciem oculorum, dirigere aciem, procurrere ad obseruandum rem aliquam. respicere, aspicere, obseruare. Num.24. Aspiciam eum, sed non prope. Iob 7. Non aspiciet me oculus. & cap.17. Et expectationem meam quis aspiciet. Canticorum 4. Prospice de uertice Ammana. Oseę 13. Et ero illis sicut leo, & sicut Pardus ad uiam prospiciens. Iob 33. Aspiciet ad homines & dicet, &c. Tertio etiam de porrectione seu exportatione reali dicitur qualis fit in exportatione munerum, quæ extento brachio porrigi & offerri solent, & seruat etiam primam formam. Iesaiæ 57. Excurrebas ad regem cũ oleo, &c.

INDE NOMINA.

שָׁר Nomen participiale ex primo significandi modo. cantans, cantor qui in modum catenæ notat seu colorat uocem. Prou.20. Et cantor cum canticis. Et pluraliter שָׁרִים cantores. Psal.68. Anteuertunt cantores, post Musici. Et in genere fœminino שָׁרוֹת 2.Sam.19. Nunquid audire potest seruus tuus amplius uocem cantorum, & cantatricum. EcclES.2. Feci mihi cantores & cantatrices.

מְשׁוֹרֵר Cãtor, nomẽ participiale, de quo supra in secũda cõiugatiõe primi modi significãdi.

שִׁיר Cantio, cantus, canticum, cantilena. Psal. 33. Cantate ei canticũ nouum. Ies. 30. Canticum erit uobis. Ezech. 33. Sicut canticũ annorum. Psal. 42. Et nocte canticũ eius. Et pluraliter שִׁירִים Gen. 31. Et in Canticis. Prouer. 25. Et cantans in canticis cordi afflicto. Cantic. 1. Canticũ canticorum, id est optimũ & excellentissimũ canticorũ. Sicut Hebræi etiam dicũt Sanctum sanctorũ, id est sanctissimũ. Et seculum seculorum. Et in genere fœminino שִׁירָה Exo. 14. Tũc cantabat Mose & filij Israel canticum hoc ipsi Iehoua. Num. 21. Tunc cantabat Israel canticũ istud. Et in statu regiminis שִׁירַת Iesa. 5. Cantabo nũc dilecto meo canticũ patrui mei. & cap. 23. Sicut canticum meretricis. Et pluraliter שִׁירוֹת Amos 8. Cantica templi.

שׁוּר Inspector, obseruator, insidiator, ex secundo modo significandi. Ps. 92. Et respiciet oculus meus obseruatores meos.

שׁוֹרֵר Ex secundo modo significandi, obseruator, inspector, insidiator. Et pluraliter שׁוֹרְרִים Psal. 5. Propter obseruatores meos. Psalm. 59. Deus uidere fecit me in obseruatores meos. Psal. 54. Retribuat malum obseruatoribus meis.

שְׁרִרוּת Ex secundo modo significandi, insidiosæ ac prauæ cordis intentiones seu obseruationes, insidiæ seu machinationes, insidiosa & praua consilia. Deut. 29. Et ambulabo in intentione cordis mei. Ier. 3. Post cogitationes cordis sui pessimas. Et legitur etiam forma שְׁרִירוּת Psal. 81. Et dimisi eum in intentione cordis sui.

שׁוּר Ex secundo & tertio modo significandi, ędificiũ ex quo prospicitur, uel quod procurrit, & foras extenditur, ac instar bouis stat completum, & per omnes commissuras coagmentatum, propugnaculum seu promontorium ein bustwehre. Gen. 49. Et pro libidine sua euerterunt propugnaculum, Et iterum, Et filiæ incesserunt super propugnaculo. 2. Sam. 22. In deo meo transiliam propugnaculum. Et pluraliter שָׁרוֹת Iere. 5. Ascendite propugnacula. Ezechiel. 27. Naues Tharsis propugnacula tua. Item שׁוּרוֹת Iob 24. Intra propugnacula sua oleum facient.

שׁוֹר Bos, nunc crassior & habitior, quiq; ad perfectam & ætatem, & magnitudinẽ corporis excreuit, distenditq; cutem & corpus habẽs corpus distentũ & plenum. Chaldaice תּוֹר Et arbitror Græcis imitatione etiam uocis ταῦρον, Latinis taurũ hinc dictum ex tertio modo significãdi. Nam primo עֵגֶל uitulus dicitur, post adultior factus, quando iam generat & fructificat פַּר iuuencus. Vltimo שׁוֹר dicitur, id est, taurus, quando iam per totum corpus distentus & compactus est. Leuitic. 22. Taurus, ouis, & capra. Iud. 6. Accipe iuuẽcum tauri. Psal. 69. Et acceptius erit quàm taurus iuuenis, qui ungulas & cornua producit. Similis est phrasis illi, qua. 1. Samuelis 30. dicitur אִישׁ נַעַר uir iuuenis. Et pluraliter שְׁוָרִים Oseæ 12. In Gilgal tauros sacrificauerunt.

יְשֻׁרוּן Denominatiuũ à שׁוֹר deriuatum. Deinde multas alias allusiones ad ista duo nomina factas esse arbitror. q. d. populus in unũ corpus coalitus, tãquã taurus. Deut. 32. Inpinguatus autem Iesyrun recalcitrauit, impinguatus, incrassatus, adipe obductus dereliquit deum factorem suum. Item cap. 33. Et fuit in Iessyrum rex. Et mox iterum: Non est sicut deus Iesurun. Iesaiæ 44. Ne timeas serue meus Iacob, & Iesyrun, quem elegi. Ex his locis cõstat pro Israele seu populo Israelitico esse positum allusione sumpta à tauro siue corpore per commissuras & compages completo, augmento dei. Hinc Deut. 33. Ioseph comparatur tauro pulcherrimo, & familię & cognationes Israel dicuntur אַלְפֵי à numero plenitudinis. Huc respexit etiã Iesaias cap. 1. Vbi deus dicit, Filios educaui & euexi, at ipsi præuaricati sunt contra me, cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui, Israel autem non cognouit, populus meus non intellexit. Sic Paulus de Corinthiaca ecclesia utitur. 1. Corinth. 4. Iam saturati estis, iam ditati estis, absq; nobis regnum adepti estis, &c. Similiter Ephes. 1. Et dedit eum caput super omnia ipsi ecclesiæ, quæ est corpus illius complementũ eius, qui omnia in omnibus adimplet. Item cap. 6. Vt augescamus in illum per omnia. Et iterum: Vt crescamus in uirum perfectũ in mensuram ætatis plenæ adultæ Christi, in quo totũ corpus coagmentetᷓ, & compingatᷓ per om-

omnem cõmissuram, &c. Et Colos. 2. Hæc obtinens caput ex quo totũ corpus per commissuras & compages subministratum & cõpactum augescit augmento dei, &c. Non igitur à uerbo יָשַׁר est formatum, ut quidã uolunt pro rectissimo uertentes, sed pro populo Israelitico, qui fuit similis corpori per commissuras & compages compacto, & adimpleto cuius caput Christus, &c.

Insuper & hoc adijcere libuit de Deo Ægyptiorum quem serapin uocarunt, quod etsi quidã uelint dictũ שְׂרָפִי ab urendo, alij צְעִיר אַפַּיִם paruũ aspectu, quod sic patriarchæ Christũ uocarint lõge tanquã puerũ paruũ spiritu ac fide prospiciẽtes, tamen saluo omniũ iudicio iudico dictũ שׁוֹר אַפִּי bouis faciẽ, eò quod tã Ægyptijs, quàm Hebręis הַשּׁוֹר bos ille Græcis paulo uariato nomine Osyris postea dictus est, atque originẽ ac cultũ eius fluxisse à Iosepho, & familia ipsius, qui cũ in Ægyptũ trãslati deo boues & pecudes sacrificarẽt, quæ igni è cœlo delapso cõsumerẽtur, Ægyptij praua imitatione Apin bouẽ sacrũ & quasi è cœlo delapsum coluerũt, quæ religio, & qui cultus etiã à populo Israelitico receptus est sicut sacrę testãt historię de sacrificijs pecudum ex opere operato merẽtibus remissionẽ peccatorũ. Itẽ uitulis aureis ab Hieroboã institutis. Et Lactãtius Firmianus in lib. De uera sapiẽtia. & cap. 10. his uerbis affirmat. Cũ inquiẽs, Moses dux eorũ ascẽdisset in montẽ. atque ibi. 40 dieb. moraretur, aureum caput bouis, quem uocant ipsi Apin, quod eos signo præcederet, figurarunt, &c. Et si quis plura uidere cupit de Api, consulat Pliniũ lib. 8. Naturalis historiæ cap. 46. Ammianum Marcellinum lib. rerum gestarum 22. Item historiam ecclesiasticam lib. 11. cap. 23. Et Augustinum lib. 18. De ciuitate dei. cap. 5.

שָׁרוֹן Regio plana & extensa teste Hieronymo, inter Tabirium montem, & lacũ Tiberiadis, & à Cæsarea usque ad Ioppe se ultra extendens. Hæc pinguis & fertilis est. Eius fit mentio Iesaiæ 33. & cap. 65.

תְּשׁוּרָה Ex tertio modo significandi, munus, quod ad demerendum aliquem præmitti, & extensis manibus porrigi solet. 1. Samuelis 9. Et munus nullum nobis est, quod uiro Dei exhibeamus.

1589

שׂוּר Cum sinistro puncto. princeps fuit, principem egit, principatũ administrauit, administrationem seu officium habuit super ciues, aulicos, piscatores, pincernas, lanios, captiuos, tributa, pecora, militiam &c. Et interpretes uerterunt Principatum gerere. Et congruit significatione cum uerbis שָׂרָה & שָׂרַר Iudic. 9. Et principatum habuit Abimelech super Israel tribus annis. Prou. 7. Per me gubernatores gubernant, & principes principatus administrant. Iesa. 32. Ecce ad iustitiam regnabit rex, & principibus dabitur ut ad iudicium principatus administrent. Oseæ 12. Et principaliter aggressus est angelum, & præualuit.

In tertia coniugatione הֵשִׂיר principem fecit, seu constituit. Oseæ 8. Ipsi reges instituerunt, & non ex me, & principes fecerunt & non cognoui.

1590

שׂוּשׂ Et in forma שִׂישׂ gauisus est, affectus est gaudio, uoluptatem, & oblectationem habuit in animo. Et non est gestus, sed affectus cordis & animi. Insuper in præterito, participio præsenti & infinitiuo usurpatur in priore forma. At in imperatiuo & futuro in altera forma. Deut. 28. Quemadmodum gauisus est Iehoua super uos. Iesaiæ 66. Et gaudebit cor uestrum. Psal. 119. In uia testimoniorum tuorũ gauisus sum. Iesa. 65. Et gaudebo in populo meo. Thren. 1. Omnes inimici mei audiuerunt malum meũ gauisi sunt, quod tu facis. & cap. 4. Gaude & lætare. Iesa. 65. Gaudete & exultate in omnem æternitatem. Psal. 19. Gaudebit sicut heros ad currendũ uiam. Psal. 35. Gaudebit in salute eius. Zoph. 3. Gaudebit super te in lætitia. Ezech. 21. O gauderemus si uirga filij mei reiectiõis essent omnia ligna. Ps. 40. Gaudebũt & lætabunt in te. Ps. 68. Gaudebũt in lætitia. Excipit tamen unus locus, ubi irregulariter scriptũ est יְשֻׂשׂוּם pro יְשִׂישׂוּן Iesaiæ 35. Gaudebunt desertũ & siccitas. Deut. 30. Ad gaudendum super te. Iesaiæ 61. Gaudendo gaudebo in Iehoua. Iob 39. Et gaudebit in potentia.

Participium præsens שָׂשׂ Psal. 119. Gaudeo super sermone tuo. Iesaiæ 64. Occurrebat cum gaudente.

INDE NOMINA.

שָׂשׂוֹן Gaudium,uoluptas & oblectatio animi & cordis.Ieſa. 12.Haurietis aquas in gaudio.& cap.51.Gaudiũ & lætitia inuenietur in ea.Iere.15.Et fuit uerbum tuum mihi in gaudium.Eſther 8.Lætitia & gaudium Iudæis. Et in ſtatu regiminis שְׂשׂוֹן Pſal. 51.Redde mihi gaudium ſalutis tuæ.

מָשׂוֹשׂ Gaudium.Ieſaiæ 32.Super omnes domos gaudij. In ſtatu regiminis & affixorũ מְשׂוֹשׂ Ieſaiæ 24.Ceſſauit gaudium citharæ.& cap.62.Gaudium ſponſi ſuper ſponſa,quanquam ſemel in hac forma legatur in ſtatu abſoluto.Ieſ.8. Gaudiũ cum Rezin.Iere.49.Ciuitas gaudij mei.Oſeæ 2.Ceſſare faciam omne gaudium eius.

1591 שׁוּת Et in forma שִׁית nã in utraq; forma legit̃ ut שִׁישׂ & שׂוּשׂ בִּין & בּוֹן שִׂים & שׂוּם congruitq; ſignificatione cum uerbis שָׁתָה & שָׁתַת niſi q ut forma,ita modo ſignificandi uarient. Item cum uerbo שׂוּם licet ultra id quod ponere cum arte & cura & ordine ſignificet,etiam ornatus cauſa ponere ſeu componere ſeu diſponere & concinnare notat.

Eſt & hoc obſeruandum,quod in prima coniugatione caret futuro,& eius loco in uſu eſt futurum tertiæ coniugationis. Deinde q præteritum & participiũ pręſens referant priorem formam thematis. Imperatiuus poſteriorem. Infinitiuus autem formam utriuſq;.Gen.4.Et uocauit nomen eius שֵׁת quia poſuit mihi deus ſemen aliud.Exo.7.Et non poſuit cor ſuũ etiam ad hoc.Pſalm.8. Et omnia poſuiſti ſub pedibus eius.Exo.33.Et non poſuerunt quiſq; ornatũ ſuum ſuper ſe. 1.Reg.11. Quia principem ponam eũ omnibus diebus uitæ ſuæ.Pſal.3. Vndiq; poſuerunt ſe aduerſum me.Pſal.84.In quo ponat pullos ſuos.2.Reg.9.Et Iezabel audiẽs ſtatim poſuit cũ fuco oculos ſuos,id eſt cõpoſuit,adornauit.Prou.26.Labijs ſuis cognoſcetur oſor,& ſi in corde ſuo poſuerit impoſturam.Iob 22.Et pone pro puluere aurum.Pſal.9.Pone Iehoua timorem illis.Pſal.83.Pone eos ut rotam.Ier.31.Pone cor tuum ad uiam.Pſal.48.Ponite cor ueſtrũ ad murũ.Ieſa.22.Equites ponendo poſuerunt ad portam.Ier.7.Mulieres ad ponendum paſtam.Iob 3.Quorum patres reieciſſem ponere cum canibus ouium meatum.

In tertia coniugatione uſitatum eſt tantum in futuro.Gen.3.Et inimicitiam ponam inter te,& inter mulierem.& cap.46.Et Ioſeph ponet manum ſuam ſuper oculos tuos.& cap.48.Et miſit Iſrael dexterã ſuam,& poſuit ſuper caput Ephraim.Iob 9.Ponet manum ſuam ſuper ambos nos. & ca.10.Ponat à me,ut refociller parumper.Iere.13.Expectabitis lucem,& ponet illam in umbrã mortis.Pſal.62.Opulentia ſi prouenerit ne apponetis cor,id eſt ne curetis.

In uoce paſſiua,legitur quoq; in futuro tantum.Exo.21.Si redemptio ponet̃ ei, dabit redemptionem animæ ſuæ ſecundum omne quod ponetur ei.

INDE NOMINA.

שֵׁת Ea corporis pars,qua ponitur homo ſedendo,& illi quoq; ueſtitus concinnior ornatus gratia apponitur,& Latine podex ſeu nates dicitur. Ieſ.22. Et denudatos podice. Et pluraliter שָׁתוֹת poſitiones,id eſt fundamenta poſita. Pſal.11. Quoniam fundamenta diruentur.Ieſ.19.Et erunt poſitiones eius contuſæ, id eſt hami, qui in fundum aquarum ponuntur ad capiendum piſces.Alij tamen ita exponunt, Aggeres eius ſunt contuſi,ne ſcilicet aquas contineant. 2.Samu.4. Et præcidit indumenta eorum in medio circa podices eorum,& dimiſit eos.

אֻשְׁיוֹת Fundamenta,ſcilicet poſita,uide ſuo in loco.

שִׁית Græcis κατάϛημα ſtatus ſiue poſitus, id eſt ueſtitus in quo ordine plicæ & alia artificioſe ſunt poſita,compoſitio,diſpoſitio,ornatus diſpoſitus,ueſtis concinna.Pſ. 73.Propterea tanquam torques ornat eos ſuperbia,operietur tanquam ueſtitu cõpoſito,iniuria eorũ.Prou.7.Et ecce mulier ueniet obuiam illi,ornatu meretricis.

שַׁיִת Genus ſpinæ,ſeu collectiuè ſpinetum,à ponendo.Ieſa.5.Et aſcendet uepricetũ & ſpinetum.& cap.9.Quia perflagrabit uelut ignis ſeditio,uepricetum, & ſpinetum deuorabit. Et in diſtinctione ſententiæ commutat pathah in cametz.Ieſaiæ 7.

Non

Non ueniet illuc timor uepriceti & spineti. Et in statu affixorum contrahit duas uocales in unum hirik. Iesaiæ.10. Et deuorabit spinetum eius.

שְׁתִי Stamen, quod liciatorio apponitur, sed de hoc in themate שָׁתָה.

1592 שׁזף Congruit significatione cum uerbo שָׁקַף nam significat ex alto aspicere. Iob 20. Oculus qui aspexit eum, non adijciet. Et mox iterum, Et nō aspexit eum oculus uulturis. Cantic.1. Quia aspexit me sol.

1593 שׁזר Cognationem quandam habere arbitror cū uerbis קָשַׁר שָׁכַר & significare cō-plicationem, perplexitatem, contorsionem.

INDE NOMEN.

מָשְׁזָר Complicatum, retortum, adiectiuum byssi. Exo.26. Bysso retorta. & cap.29. Absolute ponitur fecerūt super fimbrias supari malagranata hyacinthi, purpuræ, & uermiculi bis tincti, retortæ.

1594 שׁחח Inclinatum, incuruatum est deorsum, prostratum est, neutraliter, si post se nō regit accusatiuum. Congruit significatione cum uerbis שָׁחַת & יָשַׁח שׁוּחַ שָׁחָה nisi quod ut forma tantum, ita modo significandi uariant. Iesa.2. Et prosternetur celsitudo hominum. Et iterum, Et prosternetur superbia hominū. Prouerb.14. Prosternent mali coram bonis, & improbi ad portas iusti. Habakuk 3. Prostrati sunt colles æternitatis. Psal.35. Sicut lugēs matrē ater incuruabar. & Psal. 38. Et incuruabar & deprimebar uehementer ualde. Thren.3. Et cōsternatur in me anima mea. Psal.44. Et prostrata est in puluerem anima mea. Prou.2. Quoniā incuruata est ad mortem domus ipsius. Psal.107. Diminuti sunt, & prostrati sunt. Iob 9. Subter eum prosternuntur adiutores superbiæ. & cap.38. Quoniā incuruantur in cauernis, sedent in latibulo. Iesa. 60. Et uenient ad te incuruatum filij oppressorum tuorū. i. ad supplicandum. Sed quando regit post se accusatiuum, tum est transitiuum. Ps.10. Et contundet & incuruabit, & deijciet in multo suo robore cœtum perturbatorum.

Participium præsens שַׁח quod nominaliter quoq; accipi potest. Iob 22. Et inclinantem oculos deorsum saluabit.

In uoce passiua נִשַּׁח Iesaię 2. Et incuruatur homo. cap.5. Incuruatus est homo & humiliatus est uir. & cap.29. Et de puluere incuruabitur sermo tuus. Eccl.12. Et incuruabuntur omnes filiæ cantus.

In tertia coniugatione הֵשַׁח prostrauit. Iesa.25. Et munitiones altitudinis murorum eius prostrauit. & cap.26. Quoniam prostrauit habitatores sublimitatis.

In quarta coniugatione הִשְׁתּוֹחֵחַ Psalm.42. Quid consternaris anima mea, & fremis in me. Et iterum, Iehoua in me anima mea consternata est.

INDE NOMEN.

שַׁח Humilis, depressor. Iob 22. Et depressorem oculorum saluabit.

1595 שׁחד Munerauit. Iob 6. Et de facultatibus uestris munerate mihi. Ezech.16. Et munerasti eos ut uenirent ad te.

INDE NOMEN.

שֹׁחַד Munus. Exod.23. Et munus non accipies, quia munus excęcat uidentes. Deut.10. Qui non suscipit personam, neq; accipit munus. 1. Reg.15. Ecce ego misi tibi munus argenti & auri. Psal.15. Et munus super inculpato non accepit.

1596 שׁחה Inclinatus, incuruatus est deorsum, & prosternatus est. Et congruit significatione cum שָׁחַח & יָשַׁח שׁוּחַ שָׁחַת nisi quod ut forma tantum, ita modo significandi parum uarient. Iesa.5. Qui dixerunt animæ meæ, prosternere, ut transeamus.

In tertia coniugatione הִשְׁחָה Prouer.12. Sollicitudo in corde uiri consternat illud, at uerbum bonum exhilarat ipsum.

In quarta coniugatione הִשְׁתַּחֲוָה coniugatur perpetuo irregulariter: aut enim accersit post alteram substantialem literam uau, aut he ultimam substantialem in uau commutat. Item in tertia persona futuri cum simplici uau est singularis numeri יִשְׁתַּחוּ at cum duplici est pluralis numeri, ita יִשְׁתַּחֲווּ.

Habet

Habet præterea alias irregularitates ſicut indicabimus. Porro quod ad ſignificationem eius attinet, quam reciprocam habet, proprie inclinare ſeu curuare deorſum, ſeu proſternere ſe alicui ſignificat reuerētiæ cauſa. Et Latini talem inclinationem ſua lingua uocarūt ſupplicare, ſicut Suetonius in Cęſare Auguſto uſus eſt uerbo ſupplicandi. Et Græci aliquando una uoce προσκυνεῖν aliquando participio πεσών, uel aliquo alio appoſito circumloquuti ſunt. ut Matth. 4. Si proſtratus adoraueris me. & cap. 18. Procidens autem ſeruus ille adorabat eum. Et ibidem iterū, Et procidens conſeruus eius rogabat. Et quando cū nomine פְּנֵי conſtruitur, præcedente præpoſitione עַל tum uerbo procumbendi uel proſternendi uertere licebit. ut Apocalypſis redditum eſt cap. 7. Et procubuerunt in conſpectu throni in facies ſuas, &c. Inſuper & hoc notandum eſt, ꝙ non ſemper cultum, ut uocāt, Latriæ, ſed etiam duliæ ſignificet, ut cum talis inclinatio homini reuerentiæ cauſa exhibetur, quem morem Orientales populi habuerunt. Ezech. 46. Et ſupplicabit ſuper limine portæ. Ioſue 23. Et abeūtes colueritis deos alios, & ſupplicaueritis illis. 2. Sam. 9. Et cecidit ſuper faciem ſuam, & ſupplicauit. 1. Samue. 15. Et ſupplicabo Iehoua deo tuo. Gen. 23. Et ſupplicauit populo terræ. Ioſue 5. Et cecidit Ioſua in faciem ſuam ſuper terram, & ſupplicauit. Gen. 19. Et inclinauit naſum ſuum terram uerſus, & cap. 33. Et curuauit ſe ad terram ſeptem uicibus. Exod. 18. Et egreſſus Moſes obuiam ſocero ſuo ſupplicauit, & præbuit oſculum ei. 1. Reg. 1. Et inclinauit Bathſeba naſum in terram, & ſupplicauit regi. Geneſis 49. Supplicabunt tibi filij patris tui. & cap. 33. Et acceſſerunt ancillę & liberi earum, & ſupplicarūt. ubi litera he per apocopen ablata eſt. Gen. 37. Ad ſupplicandum tibi.

Participium maſculini generis מִשְׁתַּחֲוֶה 2. Reg. 19. Et factum eſt cum ipſe ſupplicaret in domo Niſroch. Eſther 3. Et uidit Haman quod Mardocheus non genuflecteret neque ſupplicaret ei. Et pluraliter מִשְׁתַּחֲוִים Geneſis 37. Et undecim ſtellas ſupplicantes illi. Zophoniæ 1. Et ſupplicantes ſuper tectis exercitu cœlorum. Et ſemel legitur habens terminationem præteriti ſecundæ perſonæ pluralis numeri, maſculini generis מִשְׁתַּחֲוִיתֶם pro מִשְׁתַּחֲוִים compoſitum ſcilicet ex participio, & ſecunda perſona præteriti, Ezechielis 8. Et ipſi erant ſupplicantes antrorſum ipſi ſoli.

INDE NOMEN.

חִשְׁתַּחֲוָיַת Nomen infinitum, quod cum affixo legitur. 2. Reg. 5. Propter ſupplicationē in domo Rimnon parcat obſecro Iehoua ſeruo tuo.

1597 שָׂחָה Cum puncto ſiniſtro. Natauit. Et congruit ſignificatione cum שׁוּט niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi differant. Ieſa. 52. Et expandit manus ſuas in medium eius, quemadmodum expandit natator ad natandum. ubi etiam participium poſitum eſt.

In tertia cōiugatione הִשְׂחָה Natare fecit. Pſal. 6. Defatigatus ſum in gemitu meo, natare faciebam per omnem noctem reclinatorium meum.

INDE NOMEN.

שָׂחוּ Natatio. Ezech. 47. Quia eleuatæ erant aquæ natationis, id eſt quæ non poterant tranſiri pede.

1598 שָׁחַט Congruit ſignificatione cum uerbis שָׁחַת & שָׁטַח niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi uarient. Significat autem proprie pecudem expanſam mactare, ut ſanguis largius effluat, & ſecernatur ſeorſum, quanquam figurate poſtea etiam de mactatione hominum dicatur, propter ſimilitudinem. Iudæi noſtrates in Germania uocant etiamnum uulgari ſua lingua Schechten. Leuit. 1. Et mactabit filium bouis. cap. 4. Et mactabit holocauſtum. Geneſ. 37. Et mactauerūt hircum caprarum. Exo. 34. Non mactabis ſuper fermento ſanguinē ſacrificij mei. 2. Reg. 10. Et apprehenderunt eos uiuos, & mactauerūt eos iuxta puteum. Iere. 39. Et omnes optimates Iehuda mactauit rex Babylon. Ezechielis 16. Et mactaſti filios meos. Geneſis 22. Et accepit cultrum ad mactandum filium ſuū. Præter typū etiā hoc uerbo Moſes præmonſtrare uoluit quòd Chriſtus uictima expanſione in cruce mactandus erat

erat,pro redemptione humani generis,& ſanguis eius effundendus copioſe in emundationem peccatorum noſtrorum.

Participium præſens שׁוֹחֵט mactans,& nominaliter mactator ein Schächter. Ieſ. 66.Mactans taurũ. Et pluraliter ſtatus regiminis שֹׁחֲטֵי Ieſa. 57.Mactãtes natos.

Participium preteritum שָׁחוּט 2.Paralipom.9.Et fecit rex Salomo ducenta ſcuta ex auro expanſa,tbi relucet primaria,& propria huius thematis ſignificatio.Similiter שָׁחוּט nominaliter.Ierem. 9.Sagitta expanſionis.i.expanſa,ſeu extenta in arcu, uel ſic ſagitta mactationis. Et in genere fœminino שְׁחוּטָה Leuit.14.In ſanguine paſſeris expanſæ,id eſt,mactatæ.

In uoce paſſiua נִשְׁחַט Leuit.6.In loco in quo mactabitur holocauſtum,mactetur hoſtia pro errato.Num.11.Num pecus,aut bos mactabitur illis.

INDE NOMEN.

שַׁחֲטָה Mactatio.Oſeæ 5.Et mactationem deflexores profundauerunt.

1599 שָׂחַט Cũ puncto ſiniſtro,congruit ſignificatione cũ uerbis שָׁטַח & שָׁחַט niſi quod ut forma ita modo ſignificandi uarient,ſignificat autem id quod arctum erat expãdere & dilatare ut fit uuarum expreſſione,ut fluat liquor. Hieronymus uertit uerbo exprimendi.Legitur tantũ ſemel.Gen.40.Et accipiebam uuas, & exprimebam eas in calicem Pharaonis.

1600 שַׁחַל Beſtia ſęua,& pernix ex genere leonum,uidetur cognationem habere cum uerbo שָׁלָה Iob 30.Nõ pertranſit in ea leo.Pſal.91.Super leone & baſiliſco calcabis Prouer.26.Dicit piger leo eſt in uia. In diſtinctione ſententiæ שָׁחַל Iob 4.Rugitus leonis,& uox leopardi.Oſeæ 13.Ero illis ſicut leo.

שְׁחֵלֶת Species aromatica,odorifera,quam Onycham uocant.Exod.30.Balſamum & Onycham.

1602 שְׁחִין Vlcus.Exod.9.In ulcus germinans ebullitiones. Leuit.13.Et caro in cuius cute erit ulcus.Et iterum:Et fuerit in loco ulceris tumor,aut macula candida.2.Reg. 20.Accipe maſſam ficorum,& accipientes impoſuerunt ſuper ulcus, & reuixit. Iob 1.Et percuſſit ipſum Iob ulcere malo.Deuteronom.28.Et percutiet te Iehoua ulcere Ægypti.

1603 שָׁחִיס Germinans ſua ſponte,non ſatum,ſponte naſcens.Ieſ.31.Et anno ſecundo ſponte naſcens.pro quo legitur.2.Reg.19.per metatheſin literarum סָחִישׁ.

1604 שַׁחֶפֶת Eminentia,prominentia,tuber,tumor,qui eminet,nam cognationem habere arbitror cum uerbo שָׁקַף Deut.26.Et inducam ſuper uos horrorem,tumorem,& febrim.& cap.28.Percutiet te Iehoua tumore.

שַׁחַף Cuculus,à ſcabie & tuberibus. Et in diſtinctione ſententiæ שָׁחַף & Leuit.11.& Deut.14.inter immundas ac lege uetitas aues commemoratur.

1605 שְׂחִית Nomen ſubſtantiuum,quod interpretes uerterunt opertum.Arbitror autem communionem habere ut pronũciatione,ita etiam ſignificatione cũ uerbo סחף quod trahere ſignificat & hoc nomen ſignificare tractum.Ezech.41. Contra limen,tractus lignorum undique.

1606 שַׁחַץ Superbia,faſtus.Et opinor congruere cũ uerbo שָׁקַץ & ſignificare talem ſuperbiam ſeu faſtum, quo alij contemnuntur.Iob 28.Non calcauerũt eam filij ſuperbiæ.& cap.41.Ipſe eſt rex ſuper omnes filios ſuperbię.i.iuuenes cœtos & balenas.

1607 שָׁחַק Cum dextro puncto.Leuifecit. Et modo tantũ ſignificandi differt à uerbis צָחַק שָׂחַק Exo.30.Et leuifacies ex eo puluerem.2.Samuel.22. Et leuifaciam eos uelut puluerem terræ.Pſal.18.Et leuifaciam eos uelut puluerem coram uento.Iob 14.Lapides leuifecerunt aquæ.

INDE NOMEN.

שַׁחַק Leuitas. Ieſaiæ 40.Et ſicut leuitas bilantium reputatæ ſunt, id eſt, leuiſſimus puluis, qui incidit in lances nullius eſt ponderis. Sumitur autem ſæpiſſime pro nube leuiſſima. Pſalmo 89. Et teſtis in nube fidelis. Et iterum,Et quis in nube æquipara

parabitur ipsi Iehoua. Et pluraliter שְׁחָקִים Deut.33.Et cuius magnificentia nubes.2.Samuelis 22.& Psalm.18.Nubes ætherum.Iob 35.Respice cœlos & uide, & obserua nubes quæ altiores sunt te.& cap.36.Resoluuntur nubes & stillant super homines multum.Psalm.77.Vocem dederunt nubes.Prou.1.Et nubes stillant rorem.Iesaiæ 45.Et nubes fluant iustitiam.

1607 שחק

Congruit significatione cum uerbis שָׁחַק & חָשַׁק צָחַק nam notat quoque alleuiationem, nisi quod modo significandi inter se differant. In prima cōiugatione absolute significat leui esse animo leicht sinnig sein.Et accipitur in bonū, quia est gaudij, ideoꝗ Hieronymus,& reliqui omnes transtulerūt uerbo ridendi. quod fit quando leuiores sumus animo.Iob 5.In uastatione & fame ridebis, id est, eris hilari animo.cap.29.Quando riderem ad eos, tamē non credebant. cap.37.Ridebit ad tumultum ciuitatis.& cap.41.Et ridebit ad fragorem clypei.Psal.2.Sedens in cœlis ridebit.Prouerbiorum 29.Siue irascatur, siue rideat absꝗ cessatione.Threnor.1. Viderūt eū aduersarij eius,& riserūt super ocio eius.Prou.14.Etiam in ridendo dolebit cor.Eccles.3.Tempus est ad flendum,& tempus ad ridendum. cap.10.Ad ridendum faciunt escam,& uinum lætificat uitam.

In secunda coniugatione שִׂחֵק lusit, lusum, seu risum fecit.perinde ut צִחֵק Iud. 16.Vocate Simsoni ut ludat nobis,& uocauerunt Simsoni e domo uinctorum ut luderet coram illis.ubi prius uerbum scriptum est cum sin sinistro,& alterum cum zade.2. Samuelis 2. Surgant nunc pueri & ludant coram nobis.2. Samuelis 6. Et ludam coram Iehoua. Iob 40. Et omnes bestiæ agri ludent ibi.Et mox iterū:Num ludes cum eo, quasi cum auicula. Psalm.104. Et leuiathan ille, quem formasti ad ludendum in eo.

Participium præsens מְשַׂחֵק 1.Paral.15.Et uidit regem Dauidem saltantē & ludentem.Prou.26.Nonne ludo ego. Et pluraliter מְשַׂחֲקִים 2.Sam.6.Dauid uero & omnis domus Israel ludebant coram Iehoua.Ier.15.Non sedi in consilio ludentiū.& cap.30.Et uox ludentiū. Et in genere fœminino מְשַׂחֶקֶת Prou.8. Ludens coram eo omni tempore, ludens in orbe terræ eius. Et pluraliter מְשַׂחֲקוֹת 1.Sam. 18.Et respondebant inuicem mulieres, ludentes dicebāt, percussit Saul millia sua, at Dauid decem millia sua.

In tertia coniugatione legitur participium מַשְׂחִיקִים 2.Paral.30.Et si ludebant super illos,& subsannabant eos.

INDE NOMINA.

שחוק Nomen infinitum risus.Iob 8.Donec impleat os tuum risu.& cap.12.Risus proximo suo ero.Psal.126.Tunc implebitur risu os nostrum.Prou.10. Quasi risus stulto est, facere scelus.Eccles.7.Melior est seueritas quam risus.

משחק Risus.Habak.1.Et principes risus illi.

ישחק Legitur pro יִצְחָק Amos 7.Et desolabuntur excelsa Izhak.

1608 שחר

Subnigrescebat.Iob 30.Cutis mea nigrefacta est super me,& os meum adustum fuit ab æstu.

In secunda coniugatione שִׁחֵר significationem primæ coniugationi habet contrariam,& significat aurorauit, diluculauit.i.in aurora, seu ad auroræ ortū aliquid fecit.Prou.13.Et qui diligit eum aurorat illi eruditionem seu castigationem, id est, erudit seu castigat eum tempore auroræ, quod est erudiendis pueris commodissimum, uel sic castigabit eum iuuentutis tempore.Iob 7.Et aurorabis me,& nō ero. Psalm.78.Et conuersi aurorabant deum.Iesaiæ 36.Aurorabo te, id est, tempore auroræ quæram te.Iob 8. Si non auroraueris deum. Prouerbiorum 1.Aurorabunt me & nō inuenięt me.& cap.7.Egressa sum in occursum tui, ut aurorarē faciē tuā.

Participium præsens pluralis numeri status regiminis מְשַׁחֲרֵי Iob 24.Aurorantes ad rapinam. Et cum affixo.Prouerb.8.Et aurorantes me, inuenient me.

INDE NOMINA.

שָׁחֹר Nigrum, subnigrum.Leuit.13.Et pilus subniger non in ea.Threnorum 4. Obscurata

rata fuit ſupra nigrum forma eorum. Et pluraliter שְׁחֹרִים Zach.6.Et in quadriga equi nigri. Et in genere fœminino שְׁחֹרָה Cantic.1. Nigra ſum ſed formoſa. Et pluraliter שְׁחֹרוֹת Cincinni eius penduli nigri ſunt ſicut coruus.

שְׁחַרְחֹרֶת Nomen fœminini generis, nigra. Canticorum 1. Ne conſideretis me, quod ſum nigra, quia aſpexit me ſol.

שִׁיחוֹר Nilus. fluuius Ægypti à nigredine aquarum. Iere. 2. Quid tibi ad uiam Ægypti, ut bibas aquas Sichron.

שַׁחַר Aurora. Et cognationem habet cum nomine צֹחַר Gen.19. Et cum aurora aſcendiſſet. Pſalm.22. Sicut cerua auroræ expanſa ſuper montes. Amos 4. Faciens auroram & caliginem. Et in diſtinctione ſententiæ שָׁחַר Gen.32. Et luctabatur uir cum eo donec aſcenderet aurora. Iob 3. Et nō uideat palpebras auroræ. & cap.41. Et oculi eius ſicut palbebræ auroræ. Ieſa. 14. Quomodo cecidiſti de cœlo lucifer, fili auroræ. In ſtatu affixorum ſeruat prius pathah, alterum mutat in ſeua. Ieſaiæ 47. Et ueniet ſuper te malum, nec cognoſces auroram eius, id eſt, ortum eius.

מִשְׁחָר Aurora. Pſal.110. Ex matrice auroræ tibi ros, pueritia tua, id eſt, tibi ut ros, ita pueritia tua. De qua autem propheta hic natiuitate loquatur uide in uoce יַלְדוּת.

שַׁחֲרוּת Ortus auroræ, aurora. uſus eſt aūt hac uoce Salomo figurate pro iuuentute. Eccl.
1609 12. Quia pueritia & iuuentus ſunt uanitas.

שחת Congruit ſignificatione cum formis שָׁחָה & שָׁחַח שׁוּחַ יָשַׁח niſi quod ut forma, ita modo ſignificandi inter ſe uarient. Et ſignificat aliquid qualecunq; tandem id ſit ad imum uſq;, & quod dicitur funditus perdi, corrumpi, deprauari, quocūque id fiat modo ſeu medio. Vſuuenit autem in prima coniugatione tantum in uoce paſſiua נִשְׁחַת Iere.13. Et abij ad Euphratem, & effodi, & accepi ſuccinctoriū de loco, quo abſconderam illud, & ecce perditum fuit ſuccinctorium, ut nihil prodeſſet cuiquam. Et cap.18. Et perdebatur uas, q̄ ipſe fecerat ex luto. Gen.6. Et perdita erat terra corā deo, & repleta erat terra iniuria. Et iterū: Et uidit deus terrā, & ecce perdita erat. Exod.8. Perdita eſt terra propter muſcam.

Participium pluralis numeri fœminini generis נִשְׁחָתוֹת Ezech. 20. Et ſecūdum ſtudia ueſtra perdita.

In ſecunda coniugatione שִׁחֵת Et quando poſt ſe regit accuſatiuum, uſurpatur tranſitiue. Et ſignificat perdere. Ier.48. Quia uaſtator Moab aſcendit cōtra te, perdidit munitiones tuas. Gen.38. Et perdidit in terram, ne poneret ſemen fratri ſuo, id eſt profundendo in terram perdidit ſemen. Exo.21. Si quis percuſſerit oculū ſerui ſui, uel oculum ancillæ ſuæ, & perdiderit eum. 2. Reg.19. Nunquid eripiēt eos dij gentium, quos perdiderūt patres noſtri. Prou.23. Et perdes ſermones tuos ſuaues. Ieſa.14. Quoniam terrā tuam perdidiſti, populum interfeciſti. Ierem.5. Aſcēdite in muros eius, & perdite. Amos 1. Propterea q̄ perſequutus eſt gladio fratrem ſuum, & perdidit uiſcera eius, id eſt infantes. Malach.2. Perdidiſti pactum Leui. Geneſ.6. Ecce ego adduco diluuium aquarum ſuper terram ad perdendū omnem carnem, in qua eſt ſpiritus uitæ. Ezech.20. Et pepercit oculus meus ſuper eos à perdendo eos, id eſt ne perderem eos. Quando uero ponitur extra regimen abſolutè, tum uſurpatur neutraliter, & poteſt reddi perditè agere. Exo.32. & Deuter.9. Abi, deſcende, perdite egit populus tuus. Deut.32. Perdite egit contra eum. Num.32. Et perditioni eritis omni populo huic.

In tertia coniugatione הִשְׁחִית Quando poſt ſe regit accuſatiuum, ſignificat perdere funditus. Geneſ.6. Quia perdiderat omnis caro uiam ſuam ſuper terra. & cap. 18. An perdes propter quinq; omnē ciuitatem, & dixit, non perdam. Deuter.9. Et dixi Iehoua ne perdas populum tuum. & cap.20. Ne perdas arborem eius, ut impellas ſuper eam ſecurim. Iere.11. Perdamus arborem cum pane ſuo, id eſt, fructu ſuo. & cap.13. Sic perdam ſuperbiam Iehuda. Leuit.19. Neq; perdes angulum barbæ tuæ, ſcilicet funditus & ad imum. Zoph.3. Perdiderunt omnia ſtudia ſua.

At quando poſt ſe non regit accuſatiuum, ſed abſolute ponitur, tum in ſecunda coniugatione, ualet idem quod perdite agere. Deut.4. Ne perdite agatis, & facia-

tis uobis sculptile. Deut. 31. Noui enim quòd post mortem meam perdite agendo perdite agatis, id est, perditissime. Iudicum 2. Et perdite egerunt plusquam patres eorum. Psal. 14. Dixit fatuus in corde suo, non est deus, perdite egerunt, seu funditùs perditi sunt, abominabiles facti sunt studio. Similiter Psal. 53. Perdite egerunt, & abominabiles facti iniustitia. Psal. 57. & 58. & 59. & 75. Ad triumphandū, ne perditio fiat, seu perdite agatur. Ies. 11. Et non perdite agent in monte sanctitatis meæ. Ezech. 23. Et perdite egit plusquam illa.

Participium præsens מַשְׁחִית Gen. 19. Quoniam perdit Iehoua ciuitatem. 2. Sam. 24. Et dixit angelo perdenti in populo multum. 1. Paralip. 21. Et angelum Iehoua perdentem in omni limite Israel. Ieremiæ 51. Qui perdebas omnem terram. Et cū affixo. Genes. 6. Et ecce ego perdo eos in terra. Legitur sepe nominaliter in abstracto, perditor. Exod. 12. Et non permittet perditorem uenire ad domos uestras. Prouerbiorum 6. Perditor animæ suæ faciet istud, & cap. 18. Frater est uiro perditori. & cap. 28. Socius est uiri perditoris. Ieremiæ 54. Ego creaui perditorem ad discruciandum. Ieremiæ 2. Sicut leo perditor. cap. 51. Spiritum perditorem. Et iterum: Ecce ego contra te mons perditor. Ponitur quoq; collectiue pro parte exercitus, qui in hoc est instructus ut depopuletur & perdat. 1. Samuelis 13. Et egrediebatur perditor de castris Philistæorum cum tribus agminibus. & cap. 14. Et statio & perditor territi sunt. Deinde usurpatur sæpenumero in abstracto pro perditione. 2. Regum 23. Et excelsa quæ super facie Ierusalem ad dexteram montis perditionis, quidam putant montem olíueti sic dictum in detestationem idolatriæ, quæ in eo erat instituta, per paronomasiam מַשְׁחִית pro מִשְׁחָה alij uolūt montē, qui & Caluariæ est dictus, sic uocatum, quod in eo perditi sint malefactores. Item Ieremiæ 5. Ponent perditionem in qua homines capient. ubi pro retis genere ponitur eadem ratione, qua etiam חֵרֶם dicitur. Habakuk 1. &c. Ezech. 9. Et quisq; habebat uas perditionis suæ in manu sua. & cap. 21. Qui architecti sunt perditionis. Accipitur tamen sæpe per prothesin literam lamed לְמַשְׁחִית Exo. 12. Et nō erit in uobis plaga ad perditionem. 2. Paralip. 20. Adiuuerunt quisq; contra proximum suum ad perditionem. 2. Paral. 22. Fuerunt ei cōsiliarij post mortem patris sui ad perditionē ipsi. & cap. 36. Et omnia uasa desiderabilia eius ad perditionē. Ezech. 5. Quæ fuerunt ad perditionem. Dan. 10. Et decor meus mutatus est ad perditionem. Et pluraliter מַשְׁחִיתִים Genesis 19. Quoniam perdimus nos locum istū. 1. Sam. 6. Et imagines murium uestrorum, qui perdunt terram. Iesaiæ 1. Filij perdite agentes seu filij perditi.

Participiū præteritum מָשְׁחָת Malach. 1. Qui uouet & sacrificat perditum ipsi Iehoua. Et in distinctione sententiæ מָשְׁחָת Prou. 25. Et puteus perditus. Et cum affixo. Leuit. 22. Quia perditum eorum est in eis.

INDE NOMINA.

מַשְׁחִית Nomen participiale, perditor, & abstractiue perditio. uide supra in participio præsenti tertiæ coniugationis.

שַׁחַת Perditio. Psal. 16. Non dabis pium tuum uidere perditionem. pro quo Lucas Euāgelista Actorum 2. διαφθορὰν reddidit. Psalm. 35. Quoniam frustra expanderūt mihi perditionem retis sui. Psalm. 55. Et tu deus detrudes eos in puteum perditionis. Ies. 51. Et non morietur ad perditionem. quanquam alij communiter sic legant. Et non morieť in lacu. Et ut Hebræi מַשְׁחִית genus retis, ita quoq; foueā profundiorē seu sepulchrum ab effectu uocant שַׁחַת quod in eo corpora hominum perduntur. Iob 9. Quoniam in foueam demerges me. & cap. 33. Redemit eum ne descenderet in foueam. Psal. 7. Incidit in foueam, quam operatus est. Prou. 26. Fodiens foueam in eam incidet. Et in distinctione sententiæ שָׁחַת Psal. 94. Donec fodiatur improbo fouea. Et cum affixo Ezech. 19. Et audierunt de eo gentes, in fouea eorū comprehensus est, id est, Reti.

שְׁחָת Perditio. Oseæ 13. Perditio tua Israel, sed in me est auxilium tuum.

שְׁחוּת Fouea, nomē participiale. Prou. 28. Qui abducit rectos in uiam malam, in foueam suam ipse incidet.

Nomen.

מָשְׁחָת Nomen adiectiuum, perditus, dicunt quidam idem esse, quod participiũ præteritum tertiæ coniugationis מָשְׁחַת Iesaiæ 52. Quoniam perditus à uiro aspectus eius.

שְׁחִיתוֹת Corruptiones, perditiones. Psal. 107. Euadere fecit eos de perditionibus ipsorũ. i. perditis & corruptis humoribus. Threnor. 4. Spiritus nariũ nostrarũ unctus Iehoua captus est perditionibus eorum, id est, laqueis, quibus perduntur homines.

1610 שָׂטָה Deflexit cum aduersatione, & congruit significatione cũ uerbis שָׂטַן & שָׂטַם nisi quod ut forma ita modo significandi inter se differant. Num. 5. A quocũq; deflexerit uxor eius, & transgressa fuerit in eũ transgressione. Prou. 4. Deflecte ab ea & præteri. Num. 5. Et si non deflexisti ad immũditiam sub uiro tuo. Prou. 7. Ne deflectat ad uias eius cor tuum.

Participium præsens irregulare שֵׂטִים deflectentes, seu deflexores. Oseæ 5. Et mactationem deflectentes profundauerunt. Et pro sin scribitur cũ samech. Ps. 101. Facere deflectẽtium odio habui. i. factum. Et in regimine שָׂטֵי Ps. 40. Et nõ respexit ad superbos, & deflexores mendacij, id est, deflectentes ad mendacium.

1611 שָׁטַח Expandit, dilatauit. Congruit significatione cũ uerbo שָׁטַח nisi q; ut positu literarũ, ita modo significandi nonnihil discrepent. Ier. 8. Et expanderũt ea ad solẽ. Num. 11. Et expandebant sibi expandendo circum castra. 2. Sam. 17. Et expandit super ipsum ptisana.

Participium præsens שֹׁטֵחַ Iob 12. Expandit pro gentibus, & abducit eas.

In secunda coniugatione שִׁטַּח Psal. 88. Expandi ad te manus meas.

INDE NOMEN.

מִשְׁטַח Expansio. Ezech. 26. Expansio sagenarum erit in medio maris.

1612 שָׂטַם Congruit tam significatione, quàm modo significandi, & constructione cũ uerbo שָׂטַן habetq; etiam quandam cognationẽ cũ uerbo שָׂטָה Et significat aduersari impediendo, tametsi Hieronymus & alij aliter reddiderint. Gen. 27. Aduersatus est impediendo Esau ipsum Iacob. & cap. 49. Et aduersati sunt impediẽdo eum sagittarij. & cap. 50. Ne aduersando impediat nos Ioseph. Iob 30. In duritia manus tuæ aduersando impedies me. Ps. 55. Et in ira aduersando impedis me.

INDE NOMEN.

מַשְׂטֵמָה Aduersatio. Oseę 9. Propter multitudinem iniquitatis tuæ & multam aduersationem. Et iterum: Et aduersatio in domo dei sui.

1613 שָׂטַן Deflectẽdo aduersatus est, impediẽdo, aduersatus est, seu aduersando impediuit. Congruit tã significatione q; modo significandi, & constructione cũ uerbo שָׂטַם atq; modo significandi differt à uerbo שָׂטָה Et construitur cum accusatiuo. Psal. 38. Aduersando impediebant me. Zachariæ 3. Aduersarius stabat ad dexteram ad aduersando impediendum eum, id est, ut impediret eum aduersando.

Participiũ præsens pluralis numeri status regiminis שֹׂטְנֵי Ps. 71. Pudefiẽt, ignominia afficientur aduersantes animę meæ. Et cum affixo. Psal. 109. Hoc opus aduersantium meorum à Iehoua.

INDE NOMINA.

שָׂטָן Satan, impeditor, aduersarius. Et tã de diabolo, quã homine dicitur. Ps. 109. Satan stet ad dexterã eius. 1. Sam. 29. Et non descendat nobiscum in bellum, ne sit nobis in Satanã in bello. 2. Sam. 19. Eritis mihi hodie in Satanã. 1. Reg. 5. Non est Satan, neq; occursus malus. & cap. 11. Et excitauit Iehoua Satanam Salomoni Hadad. Zachariæ 1. Et dixit Iehoua ad Satanã, increpet Iehoua in te Satan. Et Christus uocat Petrum Satanã, quando aduersatur Christo, & uult impedire ne eat Hierosolymã moriturus ibi. Matthæi 16. ubi inquit: Abi post me Satan. scandalum es mihi, quia non sapis ea quæ dei sunt, sed ea quæ hominum. & aliàs sæpe diabolus uocatur Satanas in nouo testamento.

שִׂטְנָה Aduersatio. Esdræ 4. Scripserunt aduersationem contra habitatores Iehuda & Ierusalem, id est, accusationem. Est & nomen fontis ab aduersatione. Genesis 26.

1614 שָׁטַף Inundauit, ut aliquid immergatur, simulatq; abundantiam impetumq; inunda-

 tionis

tionis importat. Et ut literarum positu, ita modo tantum significandi inter se differunt, hoc nostrũ, & uerba שָׁטַף & שָׁפַט פָּשַׁט פָּטַשׁ Leuit. 25. Et manus suas non inundauit. 1. Reg. 22. Et inundauit currum apud piscinam Samariæ. Iob 14. Et inundabit decidua eius in puluere terræ. Ps. 69. Et fluxus inundauit me. Canticorum. 8. Aquæ multæ nõ possunt extinguere dilectionẽ, nec flumina inũdabũt eã. Ies. 8. Inundauit & trãsiuit, usq; ad collum pertigit. Et iterum: Et exercitus eius inundabit.

Participiũ præsens שׁוֹטֵף 2. Paral. 32. Atq; torrentẽ inundantẽ in medio terrę. Ies. 10. Inundãs iustitiã. & cap. 28. Flagellũ inundãs cũ transierit nõ ueniet ad nos. Ier. 8. Sicut equus inundans in bello. i. tumultuans. Et pluraliter שׁוֹטְפִים Ies. 28. Velut fluxus aquarum fortium inundantium, qui deijcit in terram ualide.

In uoce passiua נִשְׁטַף Leuitic. 15. Et omne uas ligni inundetur in aqua. Dan. 11. Et brachia inundatione inundabuntur coram facie eius, & frangentur.

In secũda cõiugatione uoce passiua שֻׁטַּף Leu. 6. Et defricabit, & inũdabit aqua.

INDE NOMEN.

שֶׁטֶף Inundatio. Iob 38. Quis diuisit inũdationi aquę ductũ. Prou. 27. Crudelitas furoris, & inundatio iræ, at quis consistet coram Zelotypia. Nahum 1. Et inundatione trãseunte consummationem faciet. Scribitur tamen cũ quinq; punctis שֵׁטֶף Psal. 32.
1615 Veruntamen in inundatione aquarum multarum ad eum non pertinget.

שׁוֹטֵר Vel sine uau שֹׁטֵר nomen participiale, apparet esse cõpositũ ex relatiuo שֶׁ & nomine הֹטֶר & significare, qui gestat uirgam seu baculũ in significatione officij sui, Græce ῥαβδοῦχος, id est, bacillifer, cui executio alicuius mandati commissa est, facit aũt scriptura gradus quosdã officiorũ. Primus est זְקֵנִים secundus שׁוֹפְטִים tertius est נוֹגְשִׂים & quartus שֹׁטְרִים Nunc uidebimus exempla. 2. Paralip. 26. Sub manu Ieziel scribæ, & Maasiiahu baculiferi. Prou. 6. Vade ad formicam piger, uide uias eius & sape, cui non est princeps aut baculifer, aut gubernator. Et pluraliter שֹׁטְרִים Deut. 1. Et accepi capita baculorũ uestrorum, uiros sapientes & gnaros, & constitui eos capita super uos. Principes millium, & principes centuriæ. Et principes quingẽtorum, & principes uicenorum, & baculiferos baculis uestris. & cap. 16. Iudices & baculiferos pones tibi secundũ baculos tuos, & iudicabunt populum iudicio iustitiæ. & cap. 20. Et loquantur baculiferi ad populum dicendo, si quis ædificauit domum nouam, &c. Et iterum: Cumq; baculiferi cessabunt loqui ad populum statim constituent se principes exercitus in caput populi. Iosue 8. Et omnis Israel & seniores eius, & baculiferi, & iudices eius stabant hinc inde circa arcam. 1. Paral. 23. Et baculiferorum, & iudicum sex millia. Et in statu regiminis שֹׁטְרֵי Exod. 5. Et percussi sunt baculiferi filiorum Israel, quos constituerant super illos exactores Pharaonis. Iosue 1. Et pręcepit Iosue baculiferis populi, dicendo. Transite per medium castrorum, & mandate populo, parate uobis uiaticum. Et in statu affixorum. Exod. 5. Et præcepit Pharao in die illo exactoribus in populo, & baculiferis eius. Num. 11. Congrega mihi septuaginta uiros ex senioribus Israel quos nosti, quod sint seniores populi, & baculiferos eius. Iosue. 23. Et uocauit Iosue omnem Israelem, seniores eius, & capita eius, & iudices eius.

מִשְׁטָר Baculatura, id est, executio. Iob 38. Nosti ne statuta cœli, si ponere possis baculatu
1616 ram eius in terra.

שַׁי Æquiparatio, æquiualentia, compensatio beneficij accepti, munus. Psal. 76. Adducent munus timendo. Iesaiæ 18. Adducetur munus ipsi Iehoua. Et in distinctione sententiæ שָׁי Psal. 68. Tibi adducent reges munus. Est aũt hoc nomen mea quidem sententia deductum à uerbo שָׁוָה de quo supra.

שִׂיג Applicatio ad negocium aliquod, occupatio. 1. Reg. 18. Aut meditatio, aut oc-
1617 cupatio est illi. Sed de hoc supra in themate נשׂג.

שִׁיָּה Eiusdem est significationis cum uerbis נָשָׁה & נָשַׁשׁ נָשָׁא atque aliqua ex parte generaliter cum שָׁאָה significat enim obrui aliqua re, ut alterius rei fias obliuiosus. Legitur autem in hac forma semel. Deuteronom. 32. Petræ, quæ genuit te obliuisceris.

1618 שִׂיחַ Et שׂוּחַ Congruit significatione cum uerbo שָׂחָה nisi quod ut forma, ita modo significandi uarient. Significat autem natare seu uersari in materia spaciosa, & ampla in mente uel eloquutione, idq́ secum, uel cum alio. Et uariè transfertur.

In prima coniugatione Imperatiuus & Infinitiuus referunt formam posteriorem. Prẹterito & futuro caret, nisi quòd futurum tertiẹ coniugationis pro eo in usu sit, aut dicere malis, quod sit posterioris formæ. Iob 12. Aut colloquere terrẹ, & fatebitur tibi. Iudicum 5. Sedentes super thronis, & ambulantes in uia colloquimini. 1. Paralipom. 16. Psallite & colloquimini in omnibus mirabilibus eius. Psal. 119. Præuenerunt oculi mei custodias ad conferēdum in sermone tuo. Legitur tamen semel etiam secundū priorem formā. Gen. 24. Et egressus erat ad orandū in agro.

In secunda coniugatione שׂוֹחֵחַ Psal. 143. In factura manuum tuarū conferebam. Iesaiæ 53. Et generationem eius quis eloquetur, seu explicabit, seu exponet.

In tertia coniugatione usu uenit tantum futurum. Iob 7. Conferam in amaritudine animæ meæ. Psal. 69. Colloquebantur contra me sedentes in porta. Ps. 77. Et in studiis tuis conferebam. Psal. 119. Seruus tuus conferebat in statutis tuis. Prou. 6. Et cum euigilaueris, ipsa alloquetur te.

INDE NOMEN.

שִׂיחַ Primo, quicquid uel ex corde, uel ex ore enatatum est, ut sunt meditationes, disputationes, precationes, querelẹ, colloquia, & id genus alia. 1. Reg. 18. Quoniā deus ipse est, ideo colloquium, aut occupatio illi. Prou. 23. Cui contentiones, cui querimonia, cui uulnera. In statu affixorum manet inuariatum. 1. Sam. 1. Sed præ multitudine querimoniæ meæ, & indignationis meæ loquuta sum hactenus. 2. Reg. 9. Vos nostis uirum & colloquium eius. Iob 7. Releuabitur in colloquio meo cubile meum. & cap. 10. Et relinquam super me querelam meam. Psalm. 142. Effundā coram ipso querelam meam. Legitur tamen semel translata litera iod ad pūctum hirik. Amos 4. Et annuncians homini, quæ sit meditatio eius. Et in forma fœminea שִׂיחָה Psal. 119. Quoniam testimonium tuum meditatio mihi. Et cum affixo. Psal. 119. Quàm dilexi legem tuam, quotidie est meditatio tui. Secundo est frutex, arbustū, fruticetū è terra & supra terram recens enatatum. Et eadē ratione ab hoc uerbo deriuatur ista significatione, qua אָמִיר uerber, uirgultum à uerbo אָמַר dixit, licet non eodem modo significandi. Genesis 2. Et omnem fruticem agri antequam esset in terra. Iob 30. Qui succidunt urticam iuxta fruticem. Et pluraliter שִׂיחִים Genesis 21. Et abiiciebat puerum subter unam fruticum. Iob 30. Inter frutices rudebant.

שׁוּלָח Vide in themate שָׁלַח.

1619 שָׁכַךְ Remisit, resedit, sedatum est. Gen. 8. Et transire fecit deus uentum super terram, & resederunt aquæ. Esther 2. Postquam hæc gesta sunt, & iam resedisset furor regis. & cap. 7. Et furor regis resedit. Ieremiæ 5. Prospiciet uelut residere aucupes. Et Infinitiuus ad formam לָרֵד.

In tertia coniugatione חֵשַׁךְ Numeri 17. Et sedabo desuper me murmurationes filiorum Israel.

1620 שָׁכַב Congruit significatione cum uerbis כָּבַשׁ & בָּבַשׁ nisi q̄ ut forma ita modo significandi uarient. Significat enim cubare cū suis compositis. ut accūbere, decūbere, concūbere, recumbere, procumbere, secūdum circumstantiam rerum & personarum de quibus dicitur. Et importat motum corporis inclinātis se in locū subiectum. Et non significat dormire, ut uulgo est redditū, q̄ יָשֵׁן proprie notat. Estq́ tantum hominum, sicut רָבַץ est animalium brutorum, & quadrupedum. Num. 24. Geniculando accubuit ut leo. & cap. 5. Si non concubuit uir tecum. Exo. 22. Et concubuerit cum ea. Deuteron. 24. Recumbet in ueste sua. Genesis 19. Ecce concubui heri cum patre meo, potemus eum uino etiam hac nocte, ingredere & concumbe cum eo. 2. Samuelis 7. Et cubaueris cum patribus tuis. 2. Samuelis 12. Et in sinu ipsius cubauit. Psal. 4. In pace simulatq́ cubabo, & dormiam. Psalm. 68. Si cuba

þaueritis inter duos limites.Genesis 19.Et non cognouit in concũbendo eã,id est, quod concubuisset ipsa.

Participiũ præsens שֹׁכֵב Gen.28.Terrã super qua cubas tibi dabo.Pro.23.Et eris sicut qui cubat in corde maris.Exod.22.Omnis concũbens cum muliere. Et pluraliter שֹׁכְבִים 1.Sam.26.Populus cubabant circumquaq;.Amos 6.Cubantes in lectis eburneis. Et in genere fœminino שֹׁכֶבֶת Ruth.3.Et ecce mulier cubabat ad pedes eius.Micheæ 7.A cubante in sinu tuo.

In tertia coniugatione הִשְׁכִּיב Oseę 2.Et recumbere faciã eos fiducialiter.1.Reg.3.Et filium suũ mortuũ cubare fecit in sinũ meũ.Iob 38.Et pluuias cœli quis decumbere faciet.1.Reg.17.Recumbere fecit eũ super lectũ suũ.2.Sam.8.E mẽsus est eos funiculo,cubare faciendo eos super terram.i.prosternendo eos super terram.

Participium preteritum מֻשְׁכָּב 2.Reg.4.Et ecce puer mortuus cubare factus est super reclinatorium suum.

In uoce passiua הָשְׁכַּב & הָשְׁכֵּב prostratus est.Ezech.32.Et presternetur inter incircuncisos.Et iterum:Et prosterneris cum incircumcisis.

INDE NOMINA.

מִשְׁכָּב Cubile.Exod.21.Et cecidit in cubile.Leuit.15.Et omne cubile in quo recubuerit, immundũ erit.2.Paralip.16.Et recũbere fecerunt eũ in cubile pleno aromatibus.2.Sam.17.Cubile & pelues,&c.ubi collectiue ponitur pro cubilibus seu ipsis lectisternijs. Et in statu regiminis מִשְׁכַּב in quo non cubile,seu lectum,sed actum significat,id est,cubitum.2.Samuelis 4.Et ipse cubabat cubitum meridiei.Num.31.Quę non cognouerũt concubitũ uiri. Et in statu affixorum.Exod.8.Et uenient in domum tuam,& in penetrale cubilis sui.2.Sam.4.Et ipse cubabat super reclinatorio suo in penetrali cubilis sui. Et pluraliter forma masculina status regiminis מִשְׁכְּבֵי Gen.49.Ascendisti cubilia patris tui.Leuit.18.Et cum masculo non concũbes concubitibus fœminæ.Et in forma fœminina מִשְׁכָּבוֹת Iesa.57.Et requiescent in cubilibus suis.

שְׁכָבָה Cubatio,concubitus,strata. Et in statu regiminis שִׁכְבַת Exo.16.Et mane fuit recubatio roris.Leuit.15.Et omnis pellis super qua fuerit cõcubitus seminis. & cap.19.Et uir cum concubuerit cum muliere concubitu seminis. Et in statu affixorũ.Leuit.18.Et cũ omni animali non dabis concubitũ tuum.& cap.20.Et uir qui dederit concubitum suum cum animali.

1621 שָׂכָה Cum sin sinistro,uerbaliter nuspiam legitur, tamen cognationem habere arbitror cum uerbo סָכַךְ celauit.

INDE NOMINA.

שֶׂכְוִי Cogitatio,cogitatus,imaginatio,quæ est in mente celata.Iob 38.Quis dedit cogitationi intelligentiam.

שְׂכִיּוֹת Nomen pluralis numeri,ingeniose facta,quæ Græci τορεύματα uocant.Iesa.2. Et super uniuersas naues Tharsis,& super omnia Toreumata desiderij.

מַשְׂכִּית Imaginatio,cogitatio,ingeniosum opus,quod fabrefactũ est imaginatione hominis.Leuitic.26.Et lapidem ingeniose celatum non posueritis in terra uestra. In statu regiminis manet inuariatum.Prouer.18.Copia diuitis ciuitas fortitudinis sibi,& sicut murus excelsus in cogitatione sua.Ezechielis 8.An non uidisti fili hominis,quæ seniores domus Israel faciunt in tenebris,quisq; in penetralibus cogitationis suæ. Et pluraliter מַשְׂכִּיּוֹת Num.33.Et sustollatis omnia fabrefacta eorum, & omnes imagines eorũ.Ps.73.Egredietur ex adipe eorũ oculus ipsorũ, transeunt imaginationes cordis.Prou.25.Mala aurea in fabrefactis argenti, uerbum locutũ super circumstantijs suis.

1622 שָׁכַח Oblitus est.Et est negligentiæ seu neglectus,sicut זָכַר est diligẽtiæ, & curæ.cõstruit'q; cũ accusatiuo.Et ut literarũ tantũ transpositione, ita modo solũ significandi differt à uerbis כָּחַשׁ & חָשַׁךְ Ps.9.Non est oblitus uociferationũ afflictorũ. Psalm.77.Nunquid oblitus est gratiosus esse deus.Prou.3.Fili mi lgeẽ meã ne obliuiscaris.Iesaiæ 49.Nunquid obliuiscetur mater infantem suum,ne cõmisereat' filij

uteri

uteri sui, etiam si illæ obliuiscerentur, tamen ego non obliuiscar te. Oseæ 4. Si oblitus est legem dei tui, obliuiscar filios tuos etiam etiam ego. Deuter. 8. Si obliuiscendi oblitus fuerit Dominum.

Participium præsens pluralis numeri שֹׁכְחֵי Psalmo 50. Intelligite quæso hoc, obliuiscentes Dei.

In uoce passiua נִשְׁכַּח obliuioni traditus est. Eccles. 9. Quia obliuioni tradita est memoria illorum. Gen. 41. Et obliuioni tradetur omnis abundantia. Psal. 31. Quia obliuioni traditus sum, tanquam mortuus.

Participium נִשְׁכָּח Eccles. 2. Omnium obliuio est. Et pluraliter נִשְׁכָּחִים Iob 28. Obliuioni traduntur à pede. Et in genere fœminino נִשְׁכַּחַת Iesaiæ 23. Ciuitas meretrix obliuioni tradita. Item נִשְׁכַּחַת Ies. 23. Et obliuioni tradita est Tyrus.

In tertia coniugatione הִשְׁכִּיחַ obliuisci fecit. Iere. 23. Vt obliuisci faciant populum meum nominis mei, id est, ut non prędicent uerbum meum.

Iu quarta coniugatione הִשְׁתַּכַּח Ecclesiast. 8. Et obliuioni tradētur in ciuitate, in qua rectum fecerunt.

INDE NOMEN.

שְׁבֵחִים Nomen participiale. Iesa. 65. Et nos derelinquentes Dominum obliti montem sanctitatis meæ. Psal. 9. Omnes Gentes oblitæ Dei.

1623 שכל Quanquam semel etiam legatur in forma שָׁכֹל Orbatus est, uerbum neutri generis, & differt à uerbo עקר quod hoc significat sterilem esse, & infœcundũ, cuius gignendi euulsa est, sed illud nostrum significet non sterilem esse, seu infœcundum esse, sed orbatũ esse liberis, quos habuit. Hæc annotare uolui ꝓpter illos, qui ista duo uerba, & eorũ significatiões confundũt. Deinde ut sola literarũ trãspositiõe à uerbis כשל שלך ita quoq; modo tantũ significãdi differt, Est enim abortiri nihil aliud, q̃ abijcere fœtũ nõdũ maturũ. Gen. 27. Quare orbabor ego etiã utroq; uestrum die uno. & cap. 43. Et ego quemadmodũ orbatus fui, orbatus sum, id est, quemadmodũ orbatus fui antea, ita iam iterũ orbatus sum. ponit ultimũ in præterito, quia ita mẽs præsagiebat futurũ. 1. Sam. 15. Si orbabit̃ præ mulierib. mater tua.

Participium præteritũ fœminini generis שְׁכוּלָה Iesaiæ 49. Et dices in corde tuo, quis genuit mihi istos, cum ego orbata & solitaria.

In secunda coniugatione שִׁכֵּל quando post se regit accusatiuum, tum significat actiuè orbare, orbũ facere. Gen. 42. Et dixit ad eos Iacob pater ipsorũ, me orbastis, Ioseph non extat, nec Simeon adest. & Beniamin quoq; tollitis. Leuit. 26. Et mittã in uos ferã agri, & orbabit uos. Deut. 32. Foris orbabit gladius. 1. Sam. 15. Quẽadmodũ orbauit mulieres gladius tuus. Ier. 15. Orbaui, & abstuli populũ meũ. Ezech. 15. Mittã super te malũ, & ferã malã, & orbabo te. Oseę 9. Et si educauerint liberos suos orbabo eos ab homine. i. ne fiãt homines. Malach. 3. Et orbabit uobis uitẽ in agro. Porro quando absolutè ponitur, tum absolutè & neutraliter significat abortire. Genesis 31. Oues tuæ, & capræ tuæ non abortierunt. Iob 21. Euadere faciet uacca eius, & non abortiet.

Participium præsens generis fœminini מְשַׁכֵּלָה Exo. 23. Non erit abortiens, nec sterilis in terra tua. Ezech. 36. Deuoratrix hominũ tu, & abortiens gẽtem tuam tu fuisti. Et in distinctione sentẽtiæ מְשַׁכָּלֶת 2. Reg. 2. Aquæ malæ sunt, & terra abortiens. Et mox iterum, Nõ erit hinc amplius mors aut abortiens. In tertia cõiugatione legit̃ tantũ participiũ præsens מַשְׁכִּיל Oseæ 9. Da eis matricem abortientẽ.

INDE NOMINA.

שַׁכּוּל Nomen participiale masculini generis. Orbus. 2. Sam. 17. Et amari animo, sunt uelut ursus orbus in agro. Oseę 13. Occurrã eis ut ursus orbus. Et in forma fœ. שַׁכֻּלָה Cãtic. 4. Quæ omnes gemellos pariũt, & orba nõ est in eis. Et pluraliter שַׁכֻּלוֹת Iere. 18. Et erunt uxores eorum orbæ, & uiduæ.

שְׁכוּל Nomen infinitũ, orbitas. Psal. 35. Persoluerũt mihi malũ pro bono, orbitatem animæ meæ, id est ut orbẽt animam meam. Iesa. 47. Non sedebo uidua, & non experiar orbitatẽ, & mox eueniẽt tibi ambo illa subito in die una, orbitas & uiduitas.

שְׁכֻלִים Orbitates, nomen pluralis numeri tantum. Iesa. 49. Adhuc dicent in aures tuas filij orbitatum tuarum.

אֶשְׁכֹּל Proprie botrus seu racemus, uua, qua orbatur uitis, & hanc etymologiam sumo ex loco Malachiæ 3. qui supra citatus est. Num. 13. Et uenerũt ad uallem Æscol & succiderunt ibi palmitem, & botrum acinorum, & portauerunt eum uecte duo, & de malogranatis, & de ficubus, & locus iste dictus est uallis Æscol propter botrum, quem succiderunt inde filij Israel. Cantic. 1. Botrus Cypri dilectus meus mihi in uineis Engaddi. Iesa. 65. Sicut cum inuenietur mustum in botro. Mich. 7. Non est botrus ad comedendum. Et pluraliter אשכלות Cantic. 7. Et ubera tua botri. In statu regiminis & affixorum אַשְׁכְּלֹת Deut. 32. Botri amaritudinem illis. Cantic. 7. Et erunt nunc ubera tua sicut botri uitis. Genes. 40. Et in uite tres palmites, ipsa uero quasi germinans erũpebat flos eius, maturas faciebant botri eius acinos. Erat ante annos 13. concionator Noribergæ apud diuum Ægydium nomine Achacius, qui monachum egerat in terra sancta integrum octennium, is cum ægrotus non haberet, quo sitim restinguere posset, laborabat enim tympaniti, exoptabat sibi singulis diebus unum tantum acinum de botro uini, eo abũde restincturũ sitim, cumq́ ego decumbenti assidens rogarem ex eo quantus nam esset botrus respondebat, tantæ esse magnitudinis, ut uix à duobus uiris portari posset, & in una arbore unũ botrum, eum circa Hebron tantum nasci, diciq́ lingua barbarorum Musi.

1624 שכל Cum sin sinistro. Et principaliter in omnibus operationibus de quibus dicitur insignem industriam, & accuratam, & gnauam considerationem, animumq́ intentum & diligens studium importat. Et quanquam tam forma literarũ, quàm pronunciatione non multum à סָכַל differt, tamen significatione omnino ei est contrarium, quòd perinde ut בסל animi seu mentis incogitantiam, atq́ in rebus gerendis ignauiam socordiam & inconstantiam importat. Atq́ generali significatione congruit cum uerbo סכל Prælucente igitur hac principali significatione actionis, deinde uerb um secundum eius rei de qua dicitur proprietatem & circũstantiam uertere licebit. In prima coniugatione legitur tantum semel. 1. Sam. 18. Et quoties erãt egressi illi, accurate agebat Dauid præ reliquis omnibus seruis Saul, & celebre fiebat nomen eius ualde.

In secunda coniugatione שִׂכֵּל Et legitur quoq́ semel tantum in uoce actiua. Genes. 48. Et accepit Ioseph ambos illos, Ephraim in dextra sua ad sinistram Israelis, & Manasse in sinistra sua ad dextram Israelis, & prope eum adduxit. Et extendit Israel dextram suam, posuitq́ eam super caput Ephraim qui erat iunior, & sinistram super caput Manasse, attente adaptauit autem ita manus suas, ne Manasse primogenitus esset. Hanc genuinam esse ac ueram huius loci expositionem nõ ambigo. Omissis igitur aliorum doctorum uarijs interpretationibus unam tantum autoris Toletanæ editionis, quisquis ille fuerit expositionem, deinde quę adiungit, digna equidem si uera sunt cognitione, annotabo. Sic autẽ in hoc loco uerbum שִׂכֵּל transtulit. Commutans manus suas. Et in dictionario, quod in calce editioni suæ adiecit, scribit uerbum hoc inter alia etiam significare, superponere in modum crucis. Nomen מִשְׂכָּל tam Chaldæorum, quàm Indorum lingua significare crucem, aitq́ à se Indum quendam Christicolam, qui crucem in manu semper gestaret, interrogatum, quo illam nomine lingua sua appellaret, respondisse מִשְׂכָּל inde colligens Paulum Apostolũ ad hanc uocẽ allusisse. 1. Corinth. 1. ita scribẽs, Nos prędicamus Christum CRVCIFIXVM, Iudęis quidẽ SCANDALVM, Gentibus autẽ STVLTITIAM. sed ijsdem uocatis Iudæis pariter & Græcis Dei potentiam ac Dei SAPIENTIAM, &c. Siquidem hæc uox commutatis tantum literis Symbolicis, crucem, scandalum, stultitiam, & sapientiam significet.

In tertia cõiugatione uoce actiua est usitatissimũ הִשְׂכִּיל Gen. 1. Et uidit mulier quòd bona esset arbor in cibum, & ꝙ delectabilis esset oculis, & desiderabilis ad considerate facere. Dan. 9. Et dixit Daniel, nũc egressus sum ut considerate faciam te intellectũ. Psal. 31. Ego considerantẽ faciã te, cõstituamq́ te in uiã. Iob 34. Ob id quod

quod recesserunt post eum, & omnes uias eius non accurate considerauerũt. Psal. 2. Et nunc reges sitis accurate consideratẽs. i. attenti. Ps. 64. Et uiderũt omnes homines & annunciauerũt opus dei, & factum eius accurate considerauerũt. Ps. 106. Patres nostri in Ægypto nõ accurate considerauerũt mirabilia tua. Ps. 119. Supra omnes, qui docebant me, industrius seu attentus eram. Iesaiæ 41. Vt uideant & discãt, & accurate considerent, quòd manus Domini fecerit istud. Danielis 9. Et scies & accurate animaduertes ab egressu uerbi. Prouer. 21. Quando multatur derisor, imperitus fit sapientior, & quando accurate animaduertit ad sapientem adipiscitͬ scientiam. Iesaiæ 44. Non cognouerunt nec intellexerunt, ꝙ sit oblinitio ne uideant oculis suis nec accurate considerent corde suo. Danie. 9. Et diligenter maneremus in ueritate tua. Atq; sequente alio uerbo aduerbiascit. Psal. 36. Cessauit strenue benefacere. Iere. 23. Ecce dies ueniũt, ait Iehoua, & excitabo Dauidi germen iustum, & regnabit rex, & strenue aget, &c. Iesaię 52. Et gnauiter aget seruus meus &c. 1. Samuelis 18. Egressus Dauid, quocunq; eum mitteret Saul, gnauiter agebat. Psal. 94. Et inconstantes quando gnauiter agetis. Psalm. 101. Et constanter perseuero in uia integra. Deut. 32. Vtinam sapientes essent, & strenue facerent hoc. 1. Paralip. 28. Omnia in scripto à manu Domini ad me gnauiter pertulit. Prouerb. 16. Cor sapiens accurate regit os suum.

Postremo in aliquot scripturæ locis usurpatur cum affixo figurate pro fortunatè, feliciter, prospere facere seu efficere, eo quòd qui gnauus ac strenuus est in rebus gerendis diuinitus sibi demandatis, Dei benedictione prosperos successus habeat. Deut. 29. Custodietis itaq; uerba pacti huius, & facietis ea, ut feliciter faciatis quæ egeritis. 1. Reg. 2. Obserua iudicia & testimonia eius, sicut scriptum est in lege Mosi, ut feliciter transigas omnia, quæcunq; feceritis. Ios. 1. Non recedas à constitutione siue ad dexterã siue ad sinistram, ut feliciter agas in omnibus quæ instituis. Item absolutè. Ios. 1. Non recedet liber constitutionis huius ab ore tuo, sed mediteris in eo die ac nocte, ut accurate facias iuxta omne quod scriptũ est in eo, quia tũc prosperũ reddes iter tuũ, & tunc feliciter ages. Prou. 17. Lapis preciosus in oculis habentis illum, quocunq; se uerterit feliciter aget.

Participium præsens masculini generis מַשְׂכִּיל quod tamẽ sæpe quoq; nominaliter accipiͭ. Prouer. 21. Animaduertit iustus ad domũ improbi, & præcipitat improbos in malũ. Ps. 41. Beatus qui attẽtus est ad exhaustũ, in die mala liberabit eum Iehoua. Prou. 16. Considerans super re, inueniet bonũ. 1. Sam. 18. Et fuit Dauid in uijs suis gnauus ualde. Et mox iterũ, Et uidens Saul ꝙ esset gnauus ualde. Iob 22. Nunquid deo cõmodabit fortis, aut cõmodabit ipsi strenuus. Psal. 14. An esset attentus querens Dominum. Prou. 10. Colligit in æstate filius gnauus, sed dormitat in messe filius מֵבִישׁ ignauus. Similiter Prou. 17. Seruus gnauus dominabitur in filiũ ignauum. Amos 5. Qui considerans est in tẽpore illo, tacebit. Legitur tamẽ semel iuxta uerbum positũ aduerbialiter. Psal. 47. Psallite considerate. Porro in titulis Psalmorum tredecies legiͭ, & significare puto genus carminis. q. d. heros seu heroicũ. Et pluraliter מַשְׂכִּילִים 2. Paral. 30. Qui industrij erant, affectu bono erga Iehoua. Dan. 1. Industrij in omni sapiẽtia. & cap. 11. Et ex industrijs aliqui impingẽt. In statu regiminis מַשְׂכִּילֵי Dan. 11. Et obseruare faciẽtes populũ, & facientes intelligere multos. Et participiũ ge. fœ. מַשְׂכֶּלֶת Prou. 19. Ab Iehoua uxor ingeniosa seu industria.

INDE NOMINA.

שֵׂכֶל Nomen habens subscripta quinq; pũcta. Ingeniũ, industria, prudentia, solertia, attentio. 1. Paral. 22. Verũtamen dabit tibi Iehoua ingeniũ, & intelligentiã. Prou. 23. In aures stulti ne loquaris, quoniã despiciet obseruationem dictorum tuorũ, id est non obseruabit dicta tua, seu despiciet obseruare dicta tua. Prouerb. 19. Industria hominis differt iram suam. Et quando construitur cũ adiectiuis טוֹב tum accipitur pro affectu, seu uoluntate. Psal. 111. Voluntas bona omnibus facientibus eam. Prouerb. 3. Inueni gratiam & uoluntatem bonam in oculis dei & hominum.

שֶׂכֶל Cum sex punctis. 1. Paral. 26. Et cecidit sors ab oriẽte pro Smeiahu & Zachariahu filio

filio eius consiliario cum industria.Esdræ 8.Virum industriæ.Nehe.8.Et legerũt in libro in constitutione dei clare,ut qui apponerent industriam intelligerent lectionem. Et in distinctione mutat prius sægol in cametz. Iob 17. Quoniã cor eorum abscondisti ab industria. Et cum nomine adiectiuo טוֹב 1.Sam.25.Eratq; mulier illa boni ingenij,& pulchræ formæ. In statu affixorũ mutat prius sægol in hirik, & alterum in seua.Prouer.12.Propter industriam suam commendatur uir.

חַשְׂכֵּל Formam habet infinitiui,& significationem nominis.Iob 34.Et uerba eius non in industria. Prou.1.Vt accipias disciplinam industriæ.& cap.21.Homo errans à uia industriæ.Iere.3.Et pascent uos scientia & industria.Dan.1.Dedit deus sciẽtiam & industriam in omni literatura & sapientia.

שִׂכְלוּת Eccles.1.Et apposui cor meum,ut cognoscerem sapientiam,& scientiam, & industriam.

1625 שָׁכַם

Huius uerbi usus est tantũ in tertia coniugatione הִשְׁכִּים atq; significatione congruit cum uerbis uoce affinibus קוּם שָׁקַם nisi quod modo tantum significandi inter se discrepent,hoc nostrũ etiam significat surgere sed mane,ideo absolute uolui uerbo manicare uertere,sicut Lucæ 21.est usurpatũ,Et omnis populus manicabat ad eum in templo &c.Et eius usum approbat Gellius lib.3.cap.29.In alijs locis ubi apponitur nomen בֹּקֶר uerbo simplici surgendi uertam. Primum ponam exempla ubi absolute ponitur.2.Sam.15.Et manicauit Absolom, & stetit iuxta latus portæ.Gen.19.Et manicate ituri uiam uestram.Exo.32.Et manicauerunt de crastino.Iosue 6.Et manicauerunt cũ ascenderet aurora.1.Sam.17.Et accessit Philistæus ille manicando,& aduesperascendo,& sistebat se quadraginta diebus. Cant.7.Manicabimus ad uineas.Iere.7.Et loquebar ad uos manicando, & loquendo. Zoph. 3.Verum illi manicauerunt,prostrauerunt omnia studia sua.Exempla ubi cum nomine בֹּקֶר cõstruitur.Gen.19.Et surrexit Abimelech mane. Exo.8. Surge mane,& siste te corã Pharaone.Iosue 3.Et surrexit Iosua mane.1.Sam.15.Et surrexit Samuel obuiam Saul mane.2.Reg.3.Et surrexerũt mane,& sol exortus erat super aquas.

Participium præsens מַשְׁכִּים quo utũtur Hebræi iuxta aliud uerbum posito aduerbialiter pro mane.Iere.5.Velut equi saginati mane fuerũt. Oseæ 6. Et sicut ros mane abiens. Et pluraliter in forma regiminis מַשְׁכִּימֵי Psal.127. Vanum uobis mane surgendo,tarde sedendo.Iesa.5. Væ illis qui mane ebrietatem sectantur.

INDE NOMINA.

שְׁכֶם Pars corporis humani erectior & sublimior,in quam ceruix desinit, & apta est gestandis oneribus.Latini humerum uocãt.Gen.9.Et posuerunt super humerũ duo illi.& cap.48.Et ego dedi tibi humerum unum supra fratres tuos,quem accepi de manu Amorræi in gladio meo,& in arcu meo. Vbi ad Sichem respiciens, partem sic uocat seu portionẽ supererogationis,eodem modo,quo מָנָה quoq; partẽ significat figurate.Zophoniæ 3.Vt seruiant ei humero uno. Et in distinctione sententiæ legitur utrinq; sægol שֶׁכֶם Psal.21.Pones eos humerum. Et in statu affixorum mutatur prior uox in hirik,& sęgol in seua.Gen.21.Posuit super humerũ eius. 1.Sam.9.Et humero suo & supra, altior erat cuncto populo.

שִׁכְמָה Humerus.Iob 31.Scapula mea ab humero decidat.

שְׁכֶם Nomen uiri Hiuei,filij Hemor. Gen.34. Et simul oppidi illius. Gen.35.Fit & mentio loci Sichem.Gen.12.Et cũ he locali legitur Oseæ 6. Et conciliabulũ sacerdotũ in uia trucidant Sichem uersus. Ad quẽ locũ respicit & alludit Christus Lucæ 10.

1626 שָׁכַן

Et in distinctione sentẽtiæ שָׁכֵן adhabitauit,cohabitauit,commoratus est, iuxta aliquis habitauit,seu mansit, in uicinia cohabitauit, ac significatione congruit cum uerbis סָכַן כָּנַס נָכַס nisi quòd modo significandi inter se differunt. Exod. 20.Quia cohabitauit super illo nubes. 2.Samuelis 7.Et cohabitabit in loco suo. Deuteron.33.Ipsi Beniamin dilectus Iehoua cohabitabit confidenter iuxta eum. Et mox iterum:Et inter humeros suos cohabitabit. Psalm.120. Multum cohabitauit sibi anima mea,id est,uidetur animæ meæ, quòd longo tempore cohabitauerit cum odientibus pacem. Ieremiæ 51. Cohabita in terra. Psalm.37. Cohabita terram

terrã.Iob 29.Et cohabitabo tanquã rex.Pſ.139.Si cohabitauero in nouiſſimo maris.Iob 15.Et cohabitauit urbes.Num.9.Cohabitabit tibi nubes.Pro.7.Tumultuaria eſt,& uagabunda,in domo ipſius non cohabitabunt pedes eius.i.conſiſtent.

Participium præſens שֹׁכֵן Gen.14.Et ipſe cohabitabat.Numeri 5.Ego cohabito in medio eorum.Et cum iod paragogico שֹׁכְנִי attributum dei.Deut.33.Et bene uolentia cohabitatoris rubi. Et pluraliter שֹׁכְנִים Ieremiæ 25.Qui cohabitant in deſerto.Atq; in ſtatu regiminis ac affixorum שֹׁכְנֵי Ieſ.18.Cohabitatores terræ.Iob 25.Cohabitatores earum.Legitur quoq; שְׁכוּנֵי forma participij præteriti. Iudic.8. Et aſcendit Giddeon uia cohabitantium in tabernaculis.

In ſecunda coniugatione שִׁכֵּן Pſ.78.Tabernaculũ in quo cohabitauit inter homines.Ier.7.Tabernaculum in quo cohabitare feci nomen meum in principio.Et iterum:Cohabitare faciam uos in loco iſto.Num.14.Leuaui manum meam ut cohabitare facerem uos in ea.Ieremiæ 7.Et cohabitare faciam uos in loco iſto.

In coniugatione quadrata שׁוֹכֵן Ieremiæ 22.Cohabitaſti iuxta aquas.

In tertia coniugatione הִשְׁכִּין Ezech.32. Cohabitare faciam ſuper te omnem ouem.Geneſis 3.Et cohabitare fecit,&c.Cherubim.Pſalm.7.Et gloriam meam in puluere cohabitare faciet.Iob 11.Et ne cohabitare facies in tabernaculo tuo iniquitatem.Pſalm.78.Et proiecit eis funiculum hæreditatis,& fecit cohabitare in tabernaculis illorum baculos Iſrael.

INDE NOMINA.

שָׁכֵן Nomen participiale,adhabitator,cohabitator,uicinus. Prouerbio.27. Melior eſt cohabitator propinquus, q̃ frater longinquus. In ſtatu regiminis שְׁכַן Oſeę 10. Pauebit cohabitator Samariæ. In ſtatu affixi mutat cametz in ſeua, ſeruata uoce zere.Exod.12.Capiet ipſe etiã cohabitatorẽ ſuũ. Et pluraliter שְׁכֵנִים Et in ſtatu affixorũ שְׁכֵנָיו Ier.49.Et fratrẽ eius,& cohabitatores eius.2.Reg.4.Ab omnib.cohabitatorib. tuis. Et in genere fœm. שְׁכֵנָה cohabitatrix. Exod.3.Et poſtulabit unaquęq; à cohabitatrice ſua. Et plur. שְׁכֵנוֹת Ruth 4.Et uocauerũt eã cohabitatrices.

מִשְׁכָּן Cohabitaculum.Exo.26.Et erit cohabitaculum unum.2.Sam.7.Et in cohabitaculo.Num.1.Et in circuitu cohabitaculi caſtrametabũtur. In ſtatu regiminis מִשְׁכַּן Num.1.Et cuſtodient Leuitæ cuſtodiã cohabitaculi teſtimonij.1.Paral.21.Et cohabitaculũ Iehoua. In ſtatu affixorũ ſeruat pũcta quæ in ſtatu abſoluto habet inuariata.Ioſue 22.Corã cohabitaculo eius.Leuitic.26.Et ponã cohabitaculũ meum in medio ueſtri beywonung. Et pluraliter מִשְׁכָּנִים Pſ.46. Sanctũ cohabitaculorũ Altiſſimi. Et in ſtatu affixi.Ezech.25.Et ponẽt in te cohabitacula ſua. Legiẽ quoq; forma מִשְׁכָּנוֹת Habak.1.Ad poſſidendũ cohabitacula nõ ſua. Atq; in ſtatu regiminis & affixorũ מִשְׁכְּנוֹת Cant.1.Iuxta cohabitacula paſtorũ.Ieſ.32. Et in cohabitaculis fiducię.Ier.30.Et cohabitaculorũ eius miſerebor.Pſ.132.Cohabitacula tua Iſrael.

לִשְׁכָּה Tranſpoſitione, & mutatione literarũ ſymbolicarũ facta nun & lamed, conclaue, cohabitaculũ,adhabitaculum, exedra ad templũ Domini, pro reponẽdis ueſtib. ſacrificijs,donarijs,& uaſis ſacris inferne adædificata. Vulgaris editio uertit Exedra,eo q̃ foris ad templũ erant extructa talia conclauia ſeu tales thecæ. Ezech.40. Et exedra & ianua eius.Nehe.3.Et fecerat ei exedrã magnam.Et mox iterũ,Et proieci omnia uaſa domus Tobiæ foras extra exedrã. In ſtatu regiminis לִשְׁכַּת 2.Regũ 23.In introitu domus Iehoua ad exedrã Nethanmelech.Eſdrę 10.Et abijt ad exedram Iehochanan. Et cum he importante motũ ad locum לִשְׁכָּתָה 1.Sam.9.Et introduxit eos in exedram. Et pluraliter לְשָׁכוֹת Ezech.40.Triginta exedras ſuper pauimẽto.1.Paralip.9.Qui erant ſuper exedras,& ſuper theſauros domus Iehoua. Ezech.42.Et dixit ad me exedræ aquilonis,& exedræ meridiei.

נִשְׁכָּה Facta literarũ tranſpoſitione eiuſdẽ cum ſuperiore לִשְׁכָּה ſignificatiõis,ſicut uidere licet ex Nehemiæ cap.13.ubi indifferenter nunc לִשְׁכָּה nunc נִשְׁכָּה uſurpatur. Interpretes alij Gazophilaciũ,alij παςοφόριον,id eſt,porticũ portæ,alij exedrã,alij thalamũ,alij cubiculũ reddiderũt.Nehe.13.Et reuerſus in Ieruſalẽ deprehẽdi malũ q̃ fecerat Elia ſub Tobia faciẽdo ſibi exedram in atrijs domus dei, pro quo ſtatim legitur

gitur לִשְׁכָּה Et in statu affixi. Nehem. 3. Post hunc Mesullam filius Berechiæ iuxta exedram suam. Et pluraliter לְשָׁכוֹת Nehe. 12. Præfecti sunt in die illa super exedras pro recondendis leuandis, primitijs & decimis, quas colligebant in eas pro sacerdotibus & Leuitis &c.

שְׁכִינָה Magistri Hebræorum uocant hoc nomine maiestatem diuinam quod illa uidelicet adsit & cohabitet Ecclesiæ suæ ubicq; locorum.

שֶׂכְוִין Vide supra in themate שׂוּךְ.

1627

שָׁכַר Ebrius fuit, inebriatus fuit, temulentus fuit. Iesa. 29. Inebriati sunt & non uino. Gen. 9. Et bibit de uino, & inebriatus fuit. Iesa. 49. Et quasi musto, sanguine suo inebriabuntur. Cantic. 5. Bibite & inebriamini dilecti. Malach. 1. Comedere & nō ad saturitatem, bibere, & non ad inebriandum, id est ad ebrietatem.

Participium præteritum generis fœminini, & forma status regiminis שְׁכֻרָה pro שְׁכֻרַת Iesa. 51. Audi nunc istud afflicta & inebriata, sed non à uino.

In secunda coniugatione שִׁכֵּר 2. Samuel. 11. Et inebriauit eum. Iesa. 63. Et inebriabo eos in ira mea. Habakuk 2. Et etiam inebriando.

Participium pręsens generis fœminini מְשַׁכֶּרֶת Iere. 5. Calix aureus Babel in manu Iehoua inebrians omnem terram.

In tertia coniugatione הִשְׁכִּיר inebriare fecit, ebrium fecit. Ieremiæ 51. Inebriare faciam principes eius. Deuter. 32. Inebriare faciam sagittas meas sanguine. Ierem. 48. Inebriabo eum.

In quarta coniugatione הִשְׁתַּכֵּר 1. Sam. 1. Quandiu inebriaris. i. exhibes te ebriam.

INDE NOMINA.

שִׁכּוֹר Ebrius. 1. Samuelis 25. Et ipse ebrius erat ualde. Iesaiæ 24. Mouēdo mouebitur terra sicut ebrius. Ieremiæ 23. Fui sicut uir ebrius. Et pluraliter שִׁכּוֹרִים Ioelis 1. Expergiscimini ebrij. Et in statu regiminis שִׁכּוֹרֵי Iesaiæ 28. Væ coronę superbię, ebrijs Ephraim. Et in genere fœminino שִׁכֹּרָה 1. Sam. 1. Et reputauit eam Eli ebriam.

שִׁכָּרוֹן Ebrietas. Ezechielis. 23. Ebrietate & dolore repleberis. & cap. 39. Et bibetis sanguinem ad ebrietatem.

שֵׁכָר Ebræis generaliter omnis potus factitius dicitur, qui inebriat. Interpretes reddiderunt parum deflexa uoce, sicera. poteris uertere inebriatiuum, seu tementum. Numeri 10. Vinum & siceram non bibes. Numeri 6. A uino & sicera separabitur acetum uini, & acetum siceræ non bibet. Deuteron. 14. In uino, & in sicera. Iesaiæ 24. In cantico non bibent uinum, amara erit sicera bibentibus eam. & cap. 5. Væ surgentibus mane ut siceram sectentur. Et iterum: Væ potentibus bibendo uinum, & uiris strenuis fundendo siceram. Psal. 69. Et ad musicam bibentes siceram. Prouer. 31. Nec regibus bibere uinum, aut principibus conuenit sicera. At semel pro uino mero & pleno nec diluto ponitur, Num. 28. In sanctuario fundes fundationem, siceram ipsi Iehoua. Porro de uinis factitijs Plinius scribit lib. 14. cap. 16. Et illorum usum fuisse apud Ægyptios testatur Diodorus Siculus libro primo. Insuper apud Babylonios Herodotus refert ex palmis confecta eiusmodi uina.

אֶשְׁכָּר Si non est peregrinum, tum ab isto themate deriuatur, id est inebriatiuum, hoc est donum seu munus quo recreantur & exhilarantur homines, nisi malis deducere à sequenti, quod tamen cum sinistro scribitur, quasi inertes. Psal. 72. Reges Tharsis & insulæ munus reddent. Reges Seba & Seba donum asportabunt. Et cum affi-
1628 xo. Ezech. 27. Et Ebenum reddent munus tuum.

שָׂכַר Modo tantum significandi differt à uerbis סָגַר סָבַר כָּתַר שָׂרַג שָׂרַךְ quæ ut conclusionem, & inclusionem, traditionem, ita quocq; hoc uerbum circumuentionem & conclusionem certo & circumscripto precio significat, quanquam Latine aliter reddi non potest nisi mercede conducere, ceu circumscribere, ne amplius liber, sed alicui traditus & obstrictus sit. Deuterono. 23. Et quod mercede conduxit contra te Bileam. 2. Reg. 7. Mercede cōduxit aduersus nos reges Chitos. Gen. 30. Mercede conducendo conduxi te. Iud. 9. Et dederunt ei septuaginta argenteos de

domo

domo Baal Berith,& conduxit cum illis Abimelech uiros leues.Ieſaiæ 46. Et mercede conducent conflatorem.

Participium præſens שֹׂכֵר Prouer.26.Magiſter format omnia,at conducẽs mercede ſtultum,conducit etiam tranſitores. Et pluraliter שֹׂכְרִים 2.Paralipo.24.Et fuerunt mercede conducentes delatores.Eſdræ 4.Et mercede conducebant contra eos conſiliarios.

Participium præteritum שָׂכוּר Nehe.6.Quia mercede conductus erat.

In uoce paſſiua נִשְׂכַּר 1.Sam.1.Saturi pro pane conducti fuerunt.

In quarta coniugatione הִשְׂתַּכֵּר & legitur in ea tantum participium מִשְׂתַּכֵּר Haggæi 1.Et qui mercede meret merens multum ad loculum perforatum.

INDE NOMINA.

שָׂכִיר Mercede conductus,mercenarius.Leuit.9. Non pernoctabit opus mercenarij apud te.Iob 7.Sicut mercenarius expectabit opus ſuum. Et pluraliter שְׂכִירִים Iere.46.Etiam mercenarius eius in medio ipſius. Et in genere fœminino שְׂכִירָה Ieſ. 7.Radet Iehoua eum nouacula mercenaria.

שָׂכָר Merces.Num.8.Merces erit pro opere ueſtro.Ezech.29.Et merces non erit ei.Pſ. 127.Ecce hæreditas,Iehoua,filij merces fructus uẽtris, id eſt,liberi ſunt merces propter quam connubium contrahitur. In ſtatu regiminis שְׂכַר Malachiæ 3.Qui defraudãt mercedem mercenarij. Et in ſtatu affixorum mutat prius cametz in ſeua, alterum ſeruat inuariatum.Geneſ.15.Ne metuas Abram,ego protectio tua,& merces tua multa ualde.& ca.30.Dedit deus mercedem meam.

שֶׂכֶר Merces.Prouer.11.Et ſeminanti iuſtitiam,merces certa.Ieſaię 19.Omnes facientes pro mercede ſtagna animarum.

מַשְׂכֹּרֶת Merces.Et cum affixo mutat holem in kybutz.Gen.29. Indica mihi, quæ ſit merces mea.& cap.31.Mutauit mercedem meam.

שְׂרוֹךְ Liga,qua calceus pedi conſtringitur,corrigia.Et de eo uide ſuo in loco.

אֶשְׂכָּר Vide in themate שָׂכַר.

1629

שלל Deſpoliauit, expoliauit,detraxit.Et ſignificatione congruit cũ uerbis יָשַׁל נָשַׁל לָשַׁן כָּשַׁל שָׁלַךְ niſi ꝙ ut forma,ita modo tantum ſignificandi inter ſe uarient.Ezechiel.29.Et deſpoliabit ſpolium eius.Habakuk 2.Deſpoliaſti gentes multas. Ezechiel.26.Et deſpoliabunt ſubſtantiam tuam.Ruth 2.Deſpoliando deſpoliabitis ei de manipulis,id eſt detrahetis ex manipulis.

Participium præſens שֹׁלֵל quod pluraliter שֹׁלְלִים legitur Zach.2.Poſt gloriã miſit me ad Gentes,quæ deſpoliant uos. Et cum affixo.Ezech.39.Et deſpoliabunt deſpoliatores eorum.

In uoce paſſiua נָשׁוֹל Deut.28.Et oleo non ungeris,quia deſpoliabit̃ olea tua.

In ſecunda coniugatione שֹׁלֵל Habak.2.Deſpoliabũt te omnes reliquiæ populorum. In quarta cõiugatione הִשְׁתּוֹלֵל Pſal.76.Deſpoliati ſunt robuſti corde,ubi aleph ponitur loco he.

Participium maſculini generis מִשְׁתּוֹלֵל Ieſa.59.Et qui recedit à malo deſpoliat ſe, id eſt præbet ſe alijs deſpoliandum.

INDE NOMINA.

שָׁלָל Spolium.Gen.49.Et in ueſpera diuidet ſpolium.Num.21.Et tulerũt omne ſpoliũ. In ſtatu regiminis שְׁלַל Deut.20.Et comedes ſpolium inimicorum tuorũ.1.Sam. 30.Hoc eſt ſpolium Dauidis. In ſtatu affixorum mutat prius cametz in ſeua,altero plerunꝗ ſeruato.Deut.13.Et omne ſpoliũ eius congregabis.2.Paral.24.Et omne ſpolium eorum miſerunt regi.Ieſa.33.Et congregabitur ſpolium ueſtrum.

שׁוֹלָל Spolium.Iob 12.Qui abducit cõſiliarios, ſpolium. Et ibidem iterum, Qui abducit ſacerdotes ſpolium.

1630

שלב Significatione arbitror quadrare cum שבל niſi ꝙ ut tranſpoſitione literarũ, ita modo ſignificandi diſcrepent.Legitur uerbaliter tantũ participiũ paſſiuę uocis ſecundæ coniugationis,generis fœminini pluralis numeri מְשֻׁלָּבוֹת quod interpretes

pretes tam Iudęi, quàm Christiani uariè transtulerunt, significat aūt laminas transmissas. Exod. 21. Duas manus tabulæ uni transmissas unā ad alterā sibi proximam.

INDE NOMEN.

שְׁלַבִּים Nomen pluralis numeri, transmissuræ. i. *leisten*, laminæ transmissæ in extremitatibus. 1. Reg. 7. Et iuxta clausuras quæ erant inter transmissuras, erāt leones, boues & Cherubim, & iuxta transmissuras similiter superne.

1631 שלג Nix, à glabricie, seu politie, quam habet postquam super terram cecidit. nam cognationem habere arbitror significatione cum uerbo גלש transpositis tātum literis ut supra quoq; indicauimus. Ies. 1. Si fuerint delicta uestra sicut coccinum bis tinctum, quasi nix albescent. Ps. 51. Lauabis me & supra niuē albus ero. Ps. 147. Qui dat niuem sicut lanam. Et in distinctione sententię שָׁלֶג Exod. 4. Et ecce manus eius erat sicut nix. Iob 3. Si lauero me aquis niuis. Prouerbiorum 31. Non timet domui suæ à niue.

INDE VERBVM,

הִשְׁלִיג Niuescebat, id est, candescebat ut nix. Psal. 68. Cum expandit omnipotens reges in ea, candescet in Zalmon.

1632 שלה Saluus, felix fortunatus fuit accessione bonorū, affluebat bonis. Et differt tantū ut forma, ita modo significādi à uerbis יָשַׁל נָשַׁל שָׁלַל quę detractionē seu despoliationē contrario modo significant. Iob 3. Nō fortunatus erā, neq; ociosus. Ier. 12. Quare fortunati sunt præuaricatores. Thren. 1. Inimici eius fortunati erant. Iob 12. Affluūt bonis tētoria uastantiū. Ps. 122. Fortunati sunt & affluūt bonis diligētes te. In uoce passiua נִשְׁלָה per metalepsin significat securum esse, ocium agere, pigrescere ut solent homines qui sunt fortunati & bonorū abundantia fruuntur. 2. Paralip. 29. Filij mei ne pigrescatis.

In tertia coniugatione הִשְׁלָה ociosum reddidit. 2. Reg. 4. Nōne dixi, ne ociosum facias me, id est, securum, scilicet promissis.

INDE NOMINA.

שָׁלֵו Saluus, fœlix, prosper, fortunatus, opulentus. Iob 16. Fortunatus eram, sed labefactauit me. & ca. 21. Hic morit̄ in illa perfectione sua totus ipse trāquillus & fortunatus. Et in abstracto. Iob 20. Et nō cognouit abundantiā in uētre suo. Ezech. 23. Et uox multitudinis & abundantia in ea. Sic cū affixo. Ps. 30. Et ego dixi in felicitate mea. Et pluraliter in statu regiminis שַׁלְוֵי Psal. 73. Et fortunati seculi apprehendunt facultates. Et in genere fœminino שְׁלֵוָה 1. Paral. 4. Et terram latā utrinq; & trāquillam & opulentā. Zach. 7. Cū adhuc Ierusalē habitabilis & opulēta esset.

שְׁלֵיו Opulentus. Ier. 49. Ascendite ad gentem opulentam, & habitantem in securitate.

שְׂלָו Corturnix, auis sic dicta, quod in abundātia frumenti ociosa, & (ut Apologus Æsopicus indicat) quieta & secura desideat, & luxui dedita corporis pinguedine ingrandescat. Exo. 16. Et factum est uespere, & ascendit corturnix, operuitq; castra. Num. 11. Et collegerunt coturnicem. Ps. 105. Postulauit, & adduxit coturnicē. Et pluraliter שַׂלְוִים Num. 11. Et uentus profectus est à Iehoua, & auulsit coturnices.

שַׁלְוָה Salus, fortuna, felicitas, prosperitas, abundantia. Ps. 122. Prosperitas in mœnijs tuis. Prou. 17. Melior est buccella arida & trāquillitas cū ea, quā domus plena uictimis rixæ. Dan. 8. Et in prosperitate disperdet multos. & cap. 11. Et ueniet in prosperitate. & occupabit regnū blanditijs. Et in regimine שַׁלְוַת Prou. 1. Et prosperitas stultorum auferet eos. Ezech. 16. Et prosperitas tranquillitatis. Et pluraliter שַׁלְוֹת Ierem. 22. Loquutus sum ad te in prosperitatibus tuis.

שַׁל Securitas, temeritas. 2. Sam. 6. Et percussit eum ibi deus propter temeritatem.

שֶׁלִי Tranquillitas, securitas. 2. Samuelis 3. Et deduxit eum Ioab ad mediū portæ, ut loqueretur cum eo in tranquillitate.

שִׁלְיָה Secunda seu secundina, mēbrana illa, qua fœtus obuolutus utero prodit, Hebræis sic dicta, quod embryo in ea secure iaceat ac uiuat. Deut. 28. Et in secundam suam, egressa est de intra pedibus suis.

שִׁילֹה Saluator, felix, prosper, fortunatus, faustus, augustus cui prospere debebant succedere

dere omnia contra mundi sapientiam & potentiam, contra peccatum, mortē, diabolū, adeoq; omnes portas inferorū, ac spoliatos principatus & potestates ostēta re palā triūphādo de illis per semetipsum. Germanice uertere poteris wolfart atq; hac appellatione & epitheto Iacob patriarcha insignire uoluit & nobilitare Iesum Christū regē & saluatorē nostrū Gen.49. Non auferet̄ sceptrū de tribu Iuda, & legislator de medio pedum eius, donec ueniat Silo, &c. Pro quo Chaldeus uertit מְשִׁיחָא Hieronymus uertit mittēdus. hic em̄ mittēdus erat ut nos à funesta morte liberaret, quā per transgressionē Adæ uniuersum genus humanū cōtraxerat. Nec sine causa Ioānes Euāgelista hāc uocē quoq; exponit. cap.9. Nimirū ut mysteriū indicaret. Porchetus & post eū Petrus Galatinus & aliqui alij, qui illos sequuntur formāt à שיל ꝙ synecdochicè fœtū significare asserūt, Et literā he esse pronomē generis fœminini ꝙ referat fœtū seu filiū illū, nō ex patre Iehuda carnali, sed ex filia Iehudæ.s. uirgine Maria nasciturū sine semine uirili. Et hæc quidē expositio cū ex Grāmatica cōtra Latinos defendi nō possit, eò ꝙ he suprascripto holē nō sit fœminini generis, neq; insigniat aut nobilitet Christū, illis relinquo qui piè ea delectant̄. Porro ego si primā nō amplectere, mallē amplecti Hieronymi expositionē, atq; dicere tēpestate ipsius scriptū fuisse שִׁילֹה postea uero ꝙ cū Iudęi hac & similibus uocib. à Christianis urgerent̄, nec haberēt quod respōdere possent, pro malitia & peruicacia sua deprauasse, facta literarū mutatione, sicut & כאר deprauarūt. Psal.22. & alias multas. Est & שלה siue שלו nomen loci, seu ciuitatis in tribu Ephraim, in qua erat arca, & tabernaculū dei, & sacerdos dei Eli, & sacrificia deo offerebantur. ut 1. Sam.1. Eiusq; situs describitur. Iud.21. Et alias sæpe fit eius in scriptura mentio.

1633 **שָׁלַח**

Misit, dimisit, emisit. & differt modo tantū significādi à uerbo שָׁלַךְ Iud.6. Et nūcios misit in uniuersum Manassen. 2.Reg.14. Tūc misit Amazias nūcios. Gen.24. Ipse mittet angelum suum coram te. & cap.38. Et ipsa misit ad socerū suum. Itē cap. 42. Beniamin uero fratrē Iosephi non misit Iacob cū fratribus ipsius. Thren.1. De excelso misit ignem in ossa mea. Gen.28. Et dimisit Izhak Iacobū, abijtq; ille in Mesopotamiā. Et est obseruandū, quod quoties hoc uerbū de manu dicat̄, tantum in prima cōiugatione. Gen.3. Et ne mittat manū suā, & accipiat de arbore uitę. Gen. 8. Et misit manū suā & tulit eā. Gen.18. Et miserūt manū suā, & introduxerūt Lot. Iud.5. Manū suā ad clauum mittebat, ubi tamen pluralis numerus ponit̄ pro singulari, forte carminis causa dictio producta est. Deinde aliquando in bonam partem accipit̄ in oratione affirmatiua. Prou.31. Et manus suas mittit pauperi. Sed plerūq; tamen in malum usurpatur maxime in oratione negatiua. Exod.21. Ad principes filiorum Israel non misit manum suam, uideruntq; deum, & comederunt & biberunt. Gen.37. Proijcite eum in cisternam illam, quæ est in deserto, & manum ne miseritis in eum. 1.Sam.22. Et noluerūt mittere manum suam, ut irruerent in sacerdotes Iehoua. Iob 1. Tantum ad ipsum non mittas manum tuam. Psalm.138. Contra iram inimicorum meorum mittas manum tuam, & saluabis me dextera tua.

Participium præsens שׁוֹלֵחַ Ezech.2. Mitto ego ad te. reliqua omnia scripta sunt absq; uau. Exod.9. Ego mitto omnes plagas meas in cor tuum. & cap.23. Ecce ego mitto angelum meū corā te. 2.Sam.24. Considera & uide quale respondeā mittenti me uerbum. 2.Reg.1. Nunquid non est deus in Israel, ꝙ tu mittis inquirere Baalzebub. Iob 5. Ipsi mittit aquas super superficiem platearum. Et pluraliter שֹׁלְחִים Ieremiæ 42. Ad quem nos mittimus te. Prouerb.10. Sic est piger mittētibus eum.

Participium præteritū שָׁלוּחַ 1.Reg.14. Et ego missus tuus. Ezech.3. Ad populū profundi labij, & grauis linguæ tu es missus. Et in genere fœminino שְׁלוּחָה Genes.32. Munus est missum sustētatori meo. Ezech.2. Et ecce manus missa est ad me. Genes.49. Legitur שְׁלֻחָה Naphtali cerua dimissa, dans sermones pulchritudinis.

Et pluraliter שְׁלֻחוֹת Iesaiæ 16. Errauerunt in deserto emissiones eius, & dispersę sunt, transierūtq; mare, id est, propagines.

In uoce passiua נִשְׁלַח Legitur semel quanquam irregulariter. Esther 3. Et missę sunt literæ per manus cursorum.

In ſecũda cõiugatione שָׁלַח aliqudo ſignificat ſimpliciter mittere, dimittere, emittere. Gen. 19. Et miſit nos Iehoua ut perdamus illũ locũ. & cap. 8. Et emiſit colũbam à ſe. ca. 12. Et emiſerũt eũ & uxorẽ ipſius, & omnia quæ erãt ei. cap. 18. Abrahã aũt ambulabat cũ eis, ut illos dimitteret. i. deduceret. cap. 24. Dimitte me ad ſuſtẽtatorẽ meũ. ca. 30. Dimitte me ut uadã ad locũ meũ. Itẽ 26. Dimittamus te in pace. Pſ. 81. Et dimiſit eũ in prauitate cordis ſui. Gen. 37. Et dimiſerũt tunicã filiorum ut reportarẽt ad patrẽ. Ier. 38. Et tulerũt Ieremiã & deiecerũt eũ ad lacũ, &c. & dimiſerũt Ieremiã funib. ubi cognoſcit̃ diſcrimẽ inter שָׁלַח & שָׁלַךְ Pſ. 80. Emiſit palmites ſuos uſq; ad mare. Ezech. 17. Et emiſit frõdes. & cap. 31. Et extẽſę ſunt frondes eius propter aquas multas cũ emitteret ipſa. Ieſ. 27. In mẽſura cũ emiſerit ipſa, iudicabis eã. Ezech. 44. Et cęſariẽ nõ emittẽt. Iob 21. Emittũt uelut oues pullos ſuos. Nehe. 4. Nos nõ exuebamus ueſtimẽta noſtra, quiſq; intermiſit ipſe aquas. i. lotionẽ. Aliquãdo tamẽ etiã duriorẽ habet ſignificationẽ, q̃ in prima, & ſignificat quandã uel celeritatẽ miſſionis, uel coactionẽ & uim. Gen. 3. Et emiſit eũ Iehoua deus ex horto Edẽ quod poſtea exponit uerbo גרש i. expulit. Gen. 26. Quare ueniſtis ad me, cũ tamẽ oderitis me, & dimiſeritis me à uobis. i. expuleritis. Deut. 24. Scribat illi libellũ repudij, & det in manũ eius, & dimittat eã è domo ſua. Hoc Matth. Interpres uertit uerbo ἀπολύσῃ. i. repudiauerit. ſic etiã cap. 9. Rogate dominũ meſſis, ut extrudat operarios in meſſem ſuã reddidit uerbo ἐκβάλῃ. Sunt præterea aliquot loci, in quibus eſt hypallage. Iudicum 1. Et ciuitatem miſerũt in ignem. & cap. 20. Sed & omnes ciuitates inuentas miſerunt in ignem. 2. Reg. 8. Munitiones eorum mittas in ignem. Pſalm. 74. Miſerũt in ignẽ ſanctuaria tua. Quanquam contra aliquot locĩ ſunt in quibus iſta phraſis non uſitata eſt. Oſeæ 8. Et mittam ignem in ciuitates eius, & deuorabit palatia eius. Amos 1. Mittam ignem in domum Hazael. Et mox iterum: Mittam ignem in murum Gazę.

Participium præſens מְשַׁלֵּחַ Gen. 43. Si tu mittis fratrem noſtrũ nobiſcũ. Exod. 8. Si tu non dimittis populum meum. Prou. 6. Et qui mittit diſcordias inter fratres. Item מְשַׁלֵּחַ Pſalm. 104. Ipſe mittit fontes in fluuios. Et pluraliter מְשַׁלְּחִים 1. Sam. 6. Si mittitis arcam dei Iſrael. Ieſaię 32. Immittentes pedem bouis, & aſini.

Participium præteritum מְשֻׁלָּח Prou. 29. Et puer dimiſſus pudori eſt matri ſuæ, id eſt, qui dimiſſus eſt uoluntati ſuę ſine caſtigatione, & diſciplina. Ieſ. 16. Et erit ſicut auis uaga, nido dimiſſa. Ieſ. 27. Ciuitas munita erit ut ſolitarium habitaculum dimiſſum & derelictum ſicut deſertum.

In uoce eius paſſiua שֻׁלַּח Abdię 1. Et legatus in gẽtes miſſus eſt. Iob 18. Quia miſſum eſt rete in pedibus eius. Dan. 10. Miſſus ſum ad te. Gen. 44. Illuceſcente igitur mane uiri emiſſi ſunt ipſi, & aſini ipſorum. Prou. 17. Improbus nihil aliud quęrit q̃ malum, & nuncius crudelis mittetur in eum.

In tertia coniugatione הִשְׁלִיחַ Ezech. 14. Et mittam in illam famem. Amos 8. Et mittam famem in terram. 2. Reg. 15. In diebus illis cœpit Iehoua mittere in Iehudã Rezin regem Syriæ.

Participiũ præſens מַשְׁלִיחַ Exo. 8. Ecce ego mitto in te & in ſeruos tuos inſecta.

INDE NOMINA.

שֶׁלַח Miſſile, iaculũ, telũ, pila, mucro oblõgior & protenſior. Nehe. 4. Vna manu ſua faciebãt opus, & altera tenebãt mucronẽ. Iob 33. Retrahit animã eius à fouea, & uitã eius ne irruat in mucronẽ. & cap. 36. In mucronẽ irruẽt. Ioel. 2. Et ſi in mucronẽ impegerit nõ uulnerabit̃. 2. Paral. 23. Et fecit mucronem in copia & ſcuta. ubi poſitũ eſt collectiuè. Et iterum: Et quiſque habebat mucronem ſuum in manu ſua.

שִׁלֹחַ Nomen eſt appellatiuum piſcinæ, cuius fit mentio, Nehemiæ 3. Sed & murum piſcinæ Siloah iuxta hortum regis ædificauit. Ieſaiæ 8. Pro eo q̃ reiecit populus iſte aquas Siloah, quæ uadunt ſenſim, & lætatur ſuper Rezin, & filio Remaliahu, ideo Iehoua adducet ſuper eos aquas fluuij fortiſſimas & multas nempe regem Aſſyriæ & omnem exercitum eius, &c. Et haud dubie ea eſt cuius Ioannes in ſuo Euangelio meminit cap. 9. In qua iubet cæcum lauare Chriſtus, ſic inquiens: Vade laua

in

in piscina Siloam, quod si interpreteris sonat missus,&c.ac lotione eius aquæ uisum recepit.Et alio nomine בֵּית חִסְדָּא à domo,quæ ad piscinam erat extructa ut in ea expectarent beneficium seu eleemosynam eius aquæ & quinque porticus habebat,cuius aquæ si ab angelo erant motæ,quocunq; homines morbo detinerent sani fiebant.Joannis 5.Illis aũt aquis salutaribus Christus est significatus, & euãgelij prædicatio de Christo.

שְׁלֻחִים Emissiones.Can.4.Emissiones tuæ sicut hortus malorũ punicorũ.i.plantulæ tuæ.

מִשְׁלַח Missio.immissio.Deut.12.In omni opere tuo,& in omni emissione manus tuæ,id est,ad quæcunque miseris manum tuam.Iesaiæ 7.Et erit ad immissionem bouis,& in conculcationem pecorum.

מִשְׁלֹחַ Missio immissio.Esther.9.Et celebrabunt diẽ decimumquartum mẽsis Adar gaudio,& conuiuio & die læto,& missione partium quisq; proximo suo.Iesaiæ.11.Edom & Moab erunt immissio manus eorum,id est,in quos manus suas mittent.

מִשְׁלַחַת Missio,immissio,dimissio,seu manumissio.Ps.78.Misit in eos excandescentiã iræ suæ,furorẽ & fremitũ,& angustiam,immissionem angelorum malorum.Eccles.8.Non est ulla potentia in die mortis,neq; manumissio in prælio.

שִׁלּוּחִים Vel שִׁלֻּחִים munera, quę alicui mittunt.Mich.1.Et ideo dabis me munera ipsi Moreseth.1.Reg.9.Tradiditq; eã munera filię suę uxori Salomonis.Exo.18.Et accepit Iethro socer Mosi Ziporam uxorem Mosi post missionem eius, id est, postquã remisisset eam Moses socero suo.

שֻׁלְחָן Mẽsa,à missione,seu extẽsione sic dicta,erat eñ tabula lõgior quã lata.litera nun est formatiua nominis sicut in סֻלְחָן & קָרְבָּן Exo.25.Facies quoq; mẽsam de lignis Sittim cuius lõgitudo habeat duos cubitos,& latitudo unũ cubitũ, & altitudo eius cubitũ & dimidium,&c.ubi tota mensæ sacræ dimensio descripta legitur. Psal. 78.Nunquid poterit deus parare mensam in deserto.Psal.138.Sicut plantulæ oliuarũ in circuitu mẽsæ tuæ.Ezech.28.Pro mẽsa & mẽsa.i.singulis mẽsis.Ps.23.Parabis corã me mẽsam.ubi figurate pro lætitia ponitur in qua quis habet consolationem. Psalm.69.Sit mensa ipsorum coram ipsis in laqueum,id est,doctrina in qua quærunt consolationẽ,sit ipsis in occasionem pertinacię & exitij. Pluraliter שֻׁלְחָנוֹת Iesaiæ 28.Omnes mensæ plenæ sunt uomitu.

1634 שָׁלַט Vsurpauit sibi,uel habuit autoritatem,potestatem, dominium. Et cõstruitur aliquando cum præpositione beth.Eccl.8.Et quod interdũ homo aliquis usurpat sibi potestatẽ in hominẽ in malũ sibi ipsi.Esther 9.Die illa qua sperabãt inimici Iudæorũ ut dominarent in eos,& factũ est contrariũ,ut Iudæi dominarentur in osores suos.Eccles.2.Quis nouit an sapiens sit uel stultus,qui dominaturus est in omni labore meo.Interdũ uero cũ præpositione עַל Nehe.5.Quinetiã pueri ipsorum usurpauerunt dominium super populum.

In tertia coniugatione הִשְׁלִיט legitur in duobus locis Ps.119.Vestigia mea certifica in sermone tuo,& non dominetur in me ulla iniquitas.Eccles.5.Et fecit potestatem ei ut comedat de eis.

INDE NOMINA.

שַׁלִּיט Potestatem habens,potestate præditus,potestas.Genes.42.Et Ioseph fuit potestatẽ habẽs super terra.Eccl.8.Non est homo,qui potestatẽ habeat,ut possit prohibere spiritum.& cap.10.Error qui oritur circa potestatẽ. Et pluraliter שַׁלִּיטִים Eccl.7. Quã septem potẽtes,qui sunt in ciuitate. Et in genere fœminino שַׁלֶּטֶת Ezech. 16.Cum facias omnia ista opera mulieris meretricis,quæ potens est.

שִׁלְטוֹן Potestas,autoritas,dominiũ.Eccl.8.Nõ est potestas in die mortis.Et mox iterũ:In uerbo regis inest quædã potestas.Et uerisimile est Mahometistas suũ dominum hoc nomine Sultanum uocari,& esse nõ Hebræum, sed peregrinum uocabulum.

שְׁלָטִים Peltę,quibus potentiores,& qui autoritate ualuerunt usi sunt.Et Germani uocãt etiamnũ scuta seu peltas isto uocabulo schilte.2.Reg.11.& 2.Paral.23. Et dedit Ioiada sacerdos centurionibus hastas,clypeos,& peltas regis Dauid, &c. Ieremię 51. Expolite tela,& implete peltas. In statu regiminis,& affixorum שִׁלְטֵי 2.Sam.8.

CC 3 Et

1635 Et tulit Dauid peltas auri. Ezech. 27. Suspenderunt peltas suas in muris tuis.

שָׁלַךְ Vsitatū est tantū in tertia cōiugatione הִשְׁלִיךְ deiecit aliquid deorsum seu in terram. Et ut una tantū parumq; ipsa pronunciatione, ita modo solum significādi differt à uerbo שָׁלַח q recta mittere significat. Deinde ut metathesi literarum, ita modo tantū significādi inter se differunt שָׁכַל & כָּשַׁל Num. 35. Et deiecit super eū aliquod uas. Iere. 41. Et locus in quem deiecit ibi Ismael omnia cadauera. 2. Sam. 11. Nonne mulier deiecit fragmen molæ super eū. Gen. 21. Et deiecit puerū. Ios. 18. Et deiecit illis Iosua sortem. Iud. 9. Pater meus pugnauit pro uobis, et deiecit animam suā ex aduerso. Ps. 55. Deijce super Iehoua onus tuū. Ier. 38. Tulerunt Ieremiā & deiecerunt eū ad lacum. Et dimiserunt Ieremiam funibus. Ex quo loco elicitur differētia in modo significādi inter שָׁלַךְ & שָׁלַח Amos 4. Et deijcite. ubi hę est litera paragogica. Gen. 37. Deijcite eum in cisternam, & deiecerunt eum in cisternam.

Participium præsens מַשְׁלִיךְ Ps. 147. Qui deiecit sicut fragmenta glaciem suam. Mich. 2. Qui deiecit funiculū pro sorte. Et pluraliter in statu regiminis מַשְׁלִיכֵי Iesaiæ 19. Omnes qui deijciunt in flumen hamum.

Participium pręteritum מֻשְׁלָךְ 2. Samuelis 20. Ecce caput eius deiectū est ad te de muro. Et pluraliter מֻשְׁלָכִים Ier. 14. Erunt deiecti in plateis Ierusalē præ fame. Et in genere fœminino מֻשְׁלֶכֶת 1. Reg. 13. & Ier. 36. Et fuit cadauer eius deiectum. In uoce eius passiua הָשְׁלַךְ Dan. 8. Et deiectum est habitaculum sanctuarij eius. Ies. 34. Interfecti eorum deijcientur. Ierem. 22. Et deiecti sunt in terram incognitā.

INDE NOMINA.

שָׁלָךְ Nomen est auis, quæ ideo sic uocata est. quod se ad capiendum pisces in aquas deijciat. uulgata editio mergulum uertit, alij ardeam. Et est ex numero uetitarum auium. Leuit. 11. & Deut. 14.

שַׁלֶּכֶת Deiectio. Ies. 6. Sicut tilia & quercus quādo sunt in deiectiōe. s. foliorū. 1. Paral. 26. Ad occidentē cū porta deiectionis ad semitā superiorē. i. per quā sordes deijciunt.

1636 **שָׁלֵם** In prima coniugatione uerbū est intransitiuū & neutrū, significatq; aliquid esse integrum perfectū absolutum. Et per metalepsin, habere pacem quā Hebræus sermo, cōsensum, cōcordiā seu integritatē uocat, eò q pax sit partiū inter se dissentientiū compositio, & reintegratio. Gen. 15. Quoniā non integra est iniquitas Amorrei hactenus. 1. Reg. 7. Et perfecta fuit tota fabrica, quā fecerat rex Salomo. 2. Paral. 8. Quando perfecta est domus Iehoua. Iesa. 60. Et perficientur dies luctus tui. Iob. 9. Quis durus fuit aduersus ipsum & integritatē seruauit. i. pacē. & cap. 22. Habita cū ipso, & serua integritatē. i. pacē. Tantū semel usurpatur actiue sequente s. accusatiuo. 2. Reg. 10. Et descēdimus ad salutādū filios regis, & filios dominæ.

Participiū pręsens שָׁלֵם quod nominaliter usurpatur. 1. Reg. 8. Et erat cor uestrū perfectum cum Iehoua deo nostro. Legitur tamen שֹׁלֵם tanquam à forma שָׁלַם formatum. Psal. 7. Si reddidi integro meo malum. i. pacifico. Et pluraliter שְׁלֵמִים Gen. 34. Viri isti integri sunt nobiscum. i. concordes, cōsentientes. Nahum 1. Sic dixit Iehoua, si perfecti, si multi fuerint. Et in genere fœminino שְׁלֵמָה Deut. 25. Lapis integer & iustitiæ sit tibi. Ruth. 2. Sit merces tua integra à deo tuo. Et plural. שְׁלֵמוֹת Deut. 27. De lapidibus integris ædificabit altare Iehoua dei tui.

Participium pręteritum שְׁלוּמֵי quod nominaliter pro שְׁלֵמִים ponitur. 2. Sam. 20. Ego una ex integris & fidelibus Israel, id est, concordibus, pacificis.

In secunda coniugatione שִׁלֵּם & accipitur actiue seu transitiue pro perficere, integrare, absoluere. 1. Reg. 9. Et absoluit domum. Et sciendum est, quod in hac coniugatione semper importat uicissitudinem, quare uertere licebit uerbis illis reddidit, retribuit, rependit, compensauit, soluit, persoluit. Leuit. 6. Et reddet illud cū sorte suum. Iudicum 1. Quemadmodum feci, ita retribuit mihi deus. Deut. 21. Is cuius est fouea reddendo reddet bouem pro boue. 2. Reg. 4. Vende oleum & solue creditores tuos. Exod. 22. Cōpensando cōpensabit exustor pro eo quod exustum est. Psal. 37. Mutuo sumit improbus, & non persoluit. 2. Sam. 15. Reddam uotū meum quod uoui in Hebron. Prouerbiorum 7. Sacrificia retributionum super me; ego

hodie reddidi uota mea. Iob 22. Orabis ad illum & exaudiet te & uota tua retribues. Psal. 22. De te est laus mea in ecclesia multa, uota mea retribuam corã timentib. eũ. Ps. 56. Ad te deus sunt uota mea, reddã retributiones tibi. Oseæ 14. Et dicite ad eũ, omnẽ auferes iniquitatẽ, & dabis bonũ, & retribuemus iuuencos labiorum nostrorũ. Participiũ præsens pluralis numeri מְשַׁלְּמִים Ioel. 4. Vos retribuitis mihi. Et in statu regiminis מְשַׁלְּמֵי Psal. 38. Qui retribuunt malum pro bono.

Participium מְשֻׁלָּם Iesaiæ 42. Quis cæcus, sicut est perfectus.

In uoce eius passiua שֻׁלַּם Ps. 65. Et tibi persoluetur uotũ. Pro. 11. Ecce iusto in terra retribuet, quãto magis improbo & erroni. Prou. 13. Timẽti præceptũ retribuet.

In tertia coniugatione הִשְׁלִים eandem habet significandi rationẽ sine illatione uicissitudinis, quã habet in prima nisi quod in tertia cõiugatione significationem habeat transitiuam. Iob 23. Cum perfecerit statutum meum. Iesaiæ 38. Præcidisti uelut textor uitam meam exhauriendo conficiet me, à die usque ad noctẽ consumet me. & cap. 44. Consilium nunciorum suorum perficiet. Deuteron. 20. Et si non integrauerit tecum & fecerit bellum tecum oppugna eam, id est, fecerit pacem tecũ. Iosue 11. Nec fuit ulla ciuitas, quę nõ integrauerit ad Iosue. i. pro pace miserit. 1. Regum 22. Et integrauit Iosaphat cũ rege Israel. i. pacem fecit. Prou. 16. Quando accepta Iehoua uias uiri, etiam inimicos ipsius integrat cum ipso.

In uoce eius passiua הָשְׁלַם Iob 5. Nam cum lapidibus agri fœdus tuum, & bestia agri integrabitur tibi, id est, pacabitur.

INDE NOMINA.

שִׁלֵּם Retributio, compensatio. Deut. 32. Mihi uindicta, & retributio.

שִׁלּוּם Retributio. Mich. 7. Princeps postulat, & iudex pro retributione. Legitur etiã שִׁלֻּם Oseæ 9. Venerũt dies retributionis. Et pluraliter שִׁלּוּמִים Ies. 34. Quia dies uindictę ipsi Iehoua, annus retributionũ in iudiciũ Zion. Et in genere fœminino שִׁלֻּמָה quod in statu regiminis שִׁלֻּמַת legitur Psal. 93. Et retributionẽ improborũ uidebis.

שֶׁלֶם Retributio, sacrificium retributionis. Amos 5. Et retributionem pinguium uestrorum non uidebo. Et pluraliter שְׁלָמִים semper est in usu, uel sic simpliciter, uel cõiunctũ cũ nomine זֶבַח Atq; interpretes tam Hebræi, quam Latini uarie transtulerunt, Chaldæus reddidit נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא Sacrificiũ sanctorũ. eò ꝙ sancti tantũ & mundi permittebant ex eo edere. Græci reddiderũt θυσία σωτηρίου, Iosephus sacrificium pro gratiarũ actione, seu hostias gratificas. Rabi Salomon hostiã pacificã, eò ꝙ pacẽ faceret reddẽdo unicuiq; quod suũ est. s. deo & homini cuius erat sacrificiũ, & sacerdoti offerenti. Lyra dicit esse hostias, quæ offerebant pro aliquo beneficio dei obtento, uel obtinẽdo, quarũ una pars incendebat, altera erat sacerdotis, & tertia offerentiũ ut comederẽt corã Domino. Iudæi cõmuniter sentiũt hoc sacrificij genus sic uocatũ, ꝙ per ipsum pax mũdo obtineret, & offerẽs recõciliaret deo, ideo mũda solũ animalia in utroq; sexu oblata esse. Alij sacrificia perfectionũ interpretantur. Paulus Ritius hostiã pacificorũ, quæ nullius delicti, sed sodalitij causa inter deum, sacerdotem, & ipsum, qui offerebat ministrata sit. Munsterus sequutus uulgarẽ uersionẽ, reddidit hostias pacificas, quæ pro pace, & incolumitate offerebant. Ego sequutus propriã uocis etymologiam, deinde generalem sacrificiorum partitionem in holocausta seu sacrificia propiciatoria, & in Eucharistica: Tertio, consideratis quoque diligenter scripturæ locis & circumstãtijs, sentio שְׁלָמִים significare retributiones siue compẽsationes pro acceptis à deo beneficijs. Deinde siue seorsum, siue cum nomine זֶבַח coniunctum significare, & uertendum esse sacrificium retributionũ, quod illi qui pro accepto aliquo singulari beneficio, ad declarandam animi gratitudinẽ deo retribuebãt. unde recte dixeris sacrificiũ retributionũ ein uergelt opffer, uel sacrificiũ eucharisticũ, gratitudinis seu gratiarũ actionis ein danckopffer. Erant aũt de illis trib. animaliũ specieb. bobus, ouib. & capris nec tantũ masculini ut holocausta, sed utriusq; generis integris tamẽ, neq; etiã totaliter cremabant, ut holocausta de qbus Leu. 4. agit. Sed diuidebant in tres partes, una pars cremabat, uidelicet totus adeps interior intestinorũ & iliũ, duo renes, tota cauda,

& retiaculum. Altera pars cedebat sacerdoti sacrificanti. Reliquum totum erat offerentis. Sed nunc quædam exempla adducam. Exo. 32. Et obtulerunt holocausta, & attulerunt retributiones, seditq; populus ad comedēdum, & bibendum. Leuit. 3. Et si sacrificium retributionum oblatio eius &c. quo loco sacrificium retributionum ex quibus constet animalibus describitur. Deinde cap. 7. ipsius ritus & ceremonia. Hæc est constitutio retributionū. Leuit. 9. Bouem & arietē pro retributionibus ad sacrificandū coram Iehoua, & oblationē permixtam oleo. In statu regiminis שַׁלְמֵי Leuit. 10. Data sunt de sacrificijs retributionū filiorū Israel. Similiter in statu affixorū. Exo. 20. Altare de terra facietis mihi, & offeretis super eo holocausta uestra, & retributiones uestras. Leu. 7. Et caro laudis retributionū eius, id est caro retributionū in sacrificio laudis. Et paulopost, Caro de sacrificio retributionū. quo capite cōmiscet & propemodum confundit Moses sacrificiū retributionū, & sacrificiū laudis, propterea q; eundem finem habent, & quod ad causam finalem attinet, parum, aut nihil differunt, differunt tantū circa materiam quod illud sit de pecoribus, alterum de placentis. Et tamen etiam simul sunt Deo retributa.

שָׁלוֹם Integritas, perfectio, concordia, unanimitas, cōsensus, incolumitas, salus, felicitas, pax. Et Hebræis uox ista latioris est significationis, q; Latinis uocabulū pacis, uocant enim hoc nomine cuiuslibet rei integritatem, seu incolumitatē. Malach. 2. In pace & rectitudine. i. integritate ambulauit mecū. Deinde opponitur gladio & bello. Num. 26. Dabo pacē in terra & dormietis, & non erit, qui exterreat, id est unanimitatē. Eccl. 3. Est tempus belli, & tempus pacis. Sic Christus usus est Matth. 10. Non ueni pacē mittere, sed gladiū. Hæc Christi uerba etsi sint figurate posita, tamen Lucas cap. 12. exponens pro gladio reddidit proprius separationem, cōtrarium unanimitati & concordiæ. Et Paulus Eph 2. explicat pacis significationē significantius. Vos, inquiens, qui quondā eratis lōginqui, propinqui facti estis per sanguinē Christi, ipse enim est pax nostra, qui fecit ex utrisq; unū, & interstitiū maceriç diruit, simultatē per carnem suam, legem mandatorū in decretis sitam abrogans, ut duos conderet in semetipso in unum nouū hominem, faciens pacem, & ut reconciliaret ambos in uno corpore Deo per crucem, perēpta inimicitia per eam, & ueniens euangelizauit pacē uobis, qui procul aberatis, & his qui prope, &c. Est igitur pax, etiam definitore iam Paulo, Hebręis duorum inter se dissentiētium reintegratio, seu reconciliatio. Præterea ponitur aliquando pro tranquillitate & felici rerum statu, & opponitur perturbationi, seu perturbato rerū ordini. Gen. 15. Et tu uades ad patres tuos in pace, & sepelieris in canicie bona. Tertio utunī tam in salutatiōibus, q; alijs quæstiōibus de salute & incolumitate, perinde ut Latini salutem precanī. Gen. 43. Et dixit pax uobis, ne timueritis. Iud. 19. Et dixit uir senex, pax tibi, omnis egestas tua sit super me. tantū in platea non pernoctes. Gen. 43. Et interrogauit eos de pace, dixitq; nunquid pax est patri uestro seni, de quo loquuti estis, adhuc ne uiuit? Iud. 11. Si reuersus fuero in pace de filijs Ammon. 2. Sam. 18. Est ne pax Absolom puero? Psalm. 38. Non est pax ossibus meis. Ierem. 14. Expectando pacem, & non est bonum. In aliquot tamen locis ponitur adiectiue. Psal. 147 Qui posuit terminum suum pacem. Prouerb. 3. Omnes semitæ eius pax. Iob 21. Domus ipsorum pax. Psal. 120. Ego pax, & quando loquor, ipsi ad bellum. 1. Sam. 25. Dicetisq; sic uiuenti, Tu pax, & domus tua pax, & quicquid est tibi pax. In his iam enumeratis exemplis opponitur seditioni, seu turbato rerum statui, quemadmodum etiam Paulus est usus. 1. Corinthiorum 14. Cum inquit, Non est confusionis autor Deus, sed pacis. In statu regiminis שְׁלוֹם Genesis 37. Vade obsecro, & uide pacem fratrum tuorum, & pacem ouium & renuncia mihi. Esther 2. Singulis diebus ambulabat Mardochai ante atrium cogniturus pacem Esther. Similiter in statu affixorum. Deuteronom. 23. Non quæras pacem illorum, aut bonum illorum. Psal. 41. Etiam uir pacis meæ, in quo confidebam. Et pluraliter שְׁלוֹמִים integritates, perfectiones, paces. Psalmo 69. Sit mensa eorum ante ipsos in laqueum, & paces in offendiculum. Ieremiæ 13. Translata est Iehuda perfectiones, id est,

perfe

perfecte seu totaliter. Et cum affixo. Psalm. 55. Misit manus suas in integritates suas, id est pacificos.

שִׁלֻּמִים Retributiones. Iesa. 1. Quisque amat munera, & sectatur retributiones.

שְׁלֹמֹה Salomo, Dauidis filius, Hierosolymis genitus ex Batseba. 2. Samuel. 12. q. d. pacificus. Ecce filius natus est tibi, ipse erit uir quietis, ego enim dabo ei quietem ab omnibus hostibus eius circũquaque, siquidem Salomo est nomẽ eius, & pacem & quietem dabo super Israel omnibus diebus eius, &c. Postea uero à Nathan dictus est יְדִידְיָה charus DOMINO.

שׁוּלַמִּית Nomen amicæ Salomonis ab integritate formæ dicta, quam ipse celebrat Cantic. 6. Reuertere, reuertere O schulamith reuertere, reuertere, & uideamus te, quid cõtemplamini in Schulamite, similis est choro castrorum.

שָׁלֵם Solyma. urbs cuius rex & sacerdos fuit Melchizedek, qui Abrahę benedixit. Genes. 14. Et nomen habet à pace sicut epist. ad Hebr. testat̃ cap. 7. Fuit autẽ postea dicta Iebus, Ierusalem & Elia. Ps. 76. Et est in Salem habitaculũ eius & mansiũcula eius in Zion. Legit̃ etiã de altera eiusdẽ nominis in Samaria, quæ etiã Sichem dicta fuit. Gen. 33. Et uenit Iacob in Salem ciuitatem Sichem in terra Canaan, &c.

1637

שַׂלְמָה Vestis, uestimentũ, & est nomen generale ad omnẽ uestitũ & est significationis eiusdem cũ nomine שִׂמְלָה inuersione tantum literarum facta. Exo. 22. Super uestẽ. 1. Reg. 11. Et ipse erat opertus ueste noua. Et in statu regiminis שַׂלְמַת Exo. 22. Vestem sodalis tui. Et in statu affixorum שַׂלְמָתוֹ Deuter. 24. In ueste sua. Et pluraliter שַׂלְמוֹת Iosue 9. Et uestes ueteres. & cap. 22. Et in uestibus. At in statu regiminis & affixorum שַׂלְמוֹת Deut. 29. Non ueterauerunt uestes uestræ. Iosue 9. Et istæ uestes nostræ.

1638

שָׁלַף Eduxit. Et tantũ de ex uagina, & calceamentis de pedibus dicitur. Iud. 8. Et eduxit puer gladium de uagina sua. 1. Sam. 31. Educ gladium tuum. 1. Sam. 17. Et eduxit eum de uagina sua. Ruth 4. Eduxit uir calceamentũ suum. Et ibidem iterum, Et eduxit calceamentum suum. Et etiã neutraliter, quando uidelicet non regit post se accusatiuum. Iob 20. Educetur scilicet gladius, & egredietur à tergo. Psal. 129. Sicut herba tectorũ, quæ antequã educta est aruit. ubi est allusio herbæ seu gladioli qui etiã gladij similitudinẽ refert ad gladiũ, qui è terra tanquã gladius è uagina educit̃.
Participium præsens שֹׁלֵף Iud. 8. Educentis gladium. Et pluraliter in statu regiminis שֹׁלְפֵי Iud. 20. Et omnes isti educentes gladium.
Participium præteritũ generis fœminini שְׁלוּפָה Num. 22. Gladius eius eductus. Item שְׁלֻפָה ibidem. Gladius eius eductus.

1639

שָׁלשׁ Vel שְׁלֹשׁ nomen numerale cardinale generis fœminini, Tres. Et construitur forma singulari cum nominibus & pronominibus separatis pluralis numeri. Genes. 11. Et uixit tres annos. Num. 22. Quia percussisti me tribus uicibus. Deut. 19. Tres ciuitates separa tibi. Iob. 1. Et tres filias. Gen. 5. Trecẽtos annos. Et in genere masculino assumit à tergo literam he contra formam & morem omniũ nominũ שְׁלֹשָׁה status absoluti. Gen. 29. Tres greges ouiũ. Et ibidẽ iterũ, Genuit illi tres filios. 2. Samuel. 14. Et nati sunt ipsi Absolom tres filij. 2. Sam. 23. Et erat ei nomẽ inter tres. Ezech. 40. Et exedræ uiæ Orientalis tres hinc & tres illinc.

שְׁלֹשֶׁת Nomen numerale cardinale communis generis status tam absoluti, quàm regiminis & affixorum. Gen. 20. Tres propagines tres dies sunt. Iosue 7. Circiter tria millia uirorum ascendent. Num. 12. Et egressi sunt tres illi. Et iterum, Egredimini tres uos. Et pluraliter שְׁלֹשִׁים communis generis importans numerum denarium, id est triginta. Et construitur plerunque cum nominibus singularis numeri, cõtrario scilicet modo suo singulari. Gen. 5. Triginta annos. & cap. 6. Triginta cubitos. 1. Samuelis 9. Circiter triginta uiri.

מְשֻׁלָּשׁ Nomen numerale cardinale. Tres. Gen. 38. Et fuit circiter tres mẽses.

שְׁלִישִׁי Nomen numerale ordinis, masculini generis. Tertius. Gen. 1. Et fuit mane dies tertius. Exo. 19. Mense tertio. 2. Samuelis 3. Et tertius Absolom. Et pluraliter שְׁלִישִׁים id est tertij. Genesis 6. Et secunda & tertia facies. Numeri 2. Et tertij proficiscentur.

1. Reg.

1.Reg.6.A medio ad tertia. Et in genere fœminino שְׁלִישִׁית tertia.Num.28.Et tertiam Hin.Deut.26.Anno tertio.1.Sam.3.Et addidit uocare Iehoua uocare Samuelem tertio.1.Sam.20.Vsq; ad uesperam tertij,scilicet diei.Ezech.5.Tertia tua peste morientur.& cap.12.Et duplicabitur gladius tertio ipse.

שְׁלִישִׁיָּה Nomen masculini generis,triplex,triplicatus.Iesaiæ 19.In die illa erit Israel triplicatus Israel in Ægypto.Iesaiæ 5.Vsq; ad Zohar uitulam triennem.

שִׁלֵּשִׁים Tertij.Gen.50.Et uidit Ioseph ipsi Ephraim filios tertiorum,id est tertiæ generationis.Exo.34.Visitans super tertios.

שָׁלִישׁ Ternarius,triarius.atq; hoc nomen manet semper & ubiq; quod ad puncta attinet inuariatũ.Et dictus uel à statura corporis,uel quòd triginta uiris præstiterit. 2.Regum 7.Et respondit triarius super cuius manu innitebatur Rex. 2.Reg.9.Et dixit ad Bidear triarium suum.& cap.15.Peiach filius Kariahu triarius eius. Et pluraliter שָׁלִישִׁים Ezech.23.Triarij & maiores.Exo.14.Sexcentos currus electos & omnes currus Ægypti & Triarios.2.Reg.10.Et proiecerũt cursores & triarios. Exod.15.Et electio triariorum eius.1.Reg.9.Et principes eius,& triarios eius.Prouer.22. Nonne scripsi tibi trifariam,id est multifariam.1.Sam.18.In lætitia & in ternarijs,id est instrumentis musicis,quæ constabant tribus neruis.

שָׁלִישׁ Ternarius,seu Triarius.genus mensuræ tam aridorũ, quàm liquidorum. Ies.40.Et mensus est cum ternario puluerem terræ.Psal.80.Et potasti eos lacrymis ternario, quanquam ibi scriptum sit שָׁלִישׁ.

שִׁלְשֹׁם Nudius tertius,tertius hinc dies.Et frequẽter accipitur pro Antea,iam antea.semperq; cõstruitur præcedente nomine siue mediatè siue immediatè אֶתְמוֹל uel תְּמוֹל 2.Reg.3.Etiã heri,etiam nudiustertius quærebatis Dauidẽ in rege super uos.Ruth 2.Et abibis ad populum,quem non nosti nudiustertius,id est antea.

INDE VERBVM,

שִׁלֵּשׁ Secundæ coniugationis,Tertiauit,1.Reg.18.Et dixit tertiate,& tertiauerunt,id est tertio facite,& tertio fecerunt.

Participium præteritum masculini generis מְשֻׁלָּשׁ Gen.15.Arietem tertiatũ,id est triennem.Eccles.4.Filum triplicatum non cito rumpetur. Et in genere fœminino מְשֻׁלֶּשֶׁת Gen.15.Accipe mihi uitulam tertiatam. Et pluraliter מְשֻׁלָּשׁוֹת Ezech.42.Quia triplicatæ sunt.

1640 שָׁמֵם Persona aut res propter reatum aut pœnam aliquam afflatu abominabili digna seu obnoxia facta fuit, zum pfu worden sein das mans anpfuet, & ut forma, ita modo tantum significandi differt à uerbis שׁוּם & שָׁמָה בָּשַׁם יָשַׁם אָשַׁם alioqui idem significantibus.Iesa.52.Sicut afflauerunt super te multi, ita disperditus à uiro aspectus eius. Thren.4.Super monte Zion,qui afflatus est uulpes uersantur in eo. Dan.9.Illumina faciem tuam super sanctuariũ, quod ad afflandum factum est. Leuit.26.Et deuastabo terram, ut afflent super eam inimici uestri. Iob 17.Afflent Recti super hoc.Psal.40.Afflent pro eo, q; ipsi pudefaciebant me dicentes uah,uah. Ieremiæ 2. Afflate super hoc.

Participium,seu nomen participiale שׁוֹמֵם Thren.3.Posuit me afflandum.Et Daniel.8.Legitur pro abstracto,usq; quo uisio iugis sacrificij,& transgressionis afflandæ.& cap.9.Postea cõsummatio,& determinatio super afflanda.& ca.12.Et ad ponendum abominationem afflatus. Et pluraliter שׁוֹמֵמִים Thren.1.Filij mei facti sunt afflandi.Legitur etiam שׁוֹמֵמִין Thren.1.Et in genere fœminino שׁוֹמֵמָה Threnorum 1.Posuit me afflandam.2.Sam.20.Et mansit Thamar afflata in domo Absolom.Iesa.54.Quoniam plures filij afflatæ, q; filij maritatæ, quod Paulus Galatas 4. uertit Græce ἐρήμου Hieronymus,desertæ.Symachus dissipatæ. Et plural. שׁוֹמֵמוֹת Ies.49. Ad hæreditandum hæreditates afflandas.Et Dan.9.ponitur pro abstracto. Et post finem belli determinatio afflandorum.

In uoce passiua נָשַׁם Leuitic.26.Et afflabuntur semitæ uestræ.1.Regum 9.Et domus ista,omnis præteriens eam afflabit & sibilabit.Ierem.49. Omnis qui per eam transierit afflabit & sibilabit.Ierem.4.Afflabuntur sacerdotes.& cap.11.Qui comederunt

derũt delicatiſſima, afflati ſunt in plateis, id eſt afflabant. hoc uerbo Chriſtus haud dubie uſus eſt Matth. 12. Omne regnum in ſe diuiſum afflabitur. Vide iſtos etiã locos ſupra in themate נָשַׁם.

In ſecunda coniugatione נָשַׁם 1. Sam. 5. Et aggrauata eſt manus Iehoua ſuper ciues in Aſdod & afflandos fecit eos, percuſſitq́ eos in anis. Ezech. 20. Vt afflandos faciam eos, & ſciant, quòd ego ſum Iehoua.

In tertia coniugatione הֵשַׁם Leuit. 26. Et ponam ciuitates ueſtras ſiccitatem, & afflanda faciam ſanctuaria ueſtra. Et mox iterum: Et afflare faciam terrã. Iob 16. Et afflare feciſti omnem coniuncturam meam. Iere. 10. Et habitaculum eius fecerunt ut afflaretur. Oſeæ 2. Afflare faciam etiam uineam eius.

In uoce eius paſſiua הָשַׁם Leuit. 26. Omnibus diebus afflari ipſius, id eſt, afflationis eius. Et mox iterũ: Cũ afflabit̃ ipſa ab illis. Iob 21. Reſpicite ad me, & afflabimini. In quarta coniugatione הִשְׁתּוֹמֵם & refert̃ ad animũ. Ieſa. 59. Et uidit q̃ non eſſet quiſquã, afflauit ſe. & cap. 63. Et reſpiciebam & non erat adiutor, & afflabã me, & non ſuſtentator. Ezech. 8. Et afflaui propter uiſionem, id eſt, anhelaui. Pſal. 143. Intra me anhelitũ miſit cor meũ. i. anhelauit. Eccl. 7. Nõ ſis iuſtus nimiũ neq́ apud te ſapiens plus ſatis, ad quid enim inflabis te. ubi formatiua litera quartæ coniugationis abſorpta eſt punctulo dagges. Cæterum perſuaſiſſimũ habeo Chriſtũ uſum hoc uerbo, Matth. 6. cum inquit diſcipulis. Cum ieiunaueritis, ne ſitis uelut hypocritę tetrici, afflandas enim faciũt facies ſuas, quo perſpicuũ ſit hominibus ipſos ieiunare. Græcus Interpres uertit ἀφανίζουσι.

INDE NOMINA.

שַׁמָּה Flatus, afflatus abominantis in perſonã ſeu rem aliquã aſpectu deformem ſeu turpem die man anpfuet. Deut. 28. Erisq́ in afflatũ, in parabolam, & in fabulam omnibus populis. Iere. 5. Afflatus, & horripilatio. & cap. 8. Et afflatus apprehendit me. 2. Reg. 22. Quando audiuiſti, quæ loquutus ſum contra locum iſtum, & habitatores eius ut fierent in afflatum & maledictionem. Et pluraliter שַׁמּוֹת Pſal. 46. Videte opera Dei, qui poſuit afflatus in terra. Ezechielis 36. Propter afflationem & abſorptionem ueſtri.

שְׁמָמָה Afflatus, deſolatio ſeu uaſtitas afflanda. Exo. 23. Nec tamen expellam eum à facie tua anno primo, ne fiat terra ipſa afflatio. Ioſue 8. Poſuitq́ eam in aceruum mundi afflandam uſq́ in hanc diem. Ieremiæ 4. Afflatus erit omnis terra. & cap. 11. In deſertum afflatus.

נְשַׁמָּה Afflatus. Iere. 11. Luxit ſuper me ipſa afflatio, id eſt deſolatio.

שִׁמָּמוֹן Afflatus, anhelitus. Ezech. 4. Et in anhelitu bibent.

שׁוֹמֵם Afflatus. Dan. 12. Et ad ponendum abominationem afflatus.

מְשַׁמָּה Afflatus. Ezech. 5. Et eris afflatus ſuper omnes gentes. Et pluraliter מְשַׁמּוֹת Ieſa. 15. & Iere. 48. Quoniam aquæ Nimrim afflatus.

מְשׁוֹמֵם Eſdre 9. Et ſedi afflandus, ſeu afflatio. Dan. 9. Et ſuper ala abominationes afflatus. & cap. 11. Et ponent execrationem afflatus, pro quo cap. 12. Scriptum eſt שׁוֹמֵם Matth. autem interpres Græcus & Lucas uerterunt nomine ἐρήμωσις. i. deſolatio.

נְשַׁמָּה Afflatus. Pſal. 69. Habitatio eorum ſit afflatus. Græcus habet ἔρημος. Et pluraliter נְשַׁמּוֹת Ieſ. 45. Et ciuitates afflatuum habitabunt. Ezech. 36. Terra afflatuũ coletur.

מְשֹׁמְמִים Afflatus. Ezech. 3. Sedi ibi ſeptem diebus afflatus in medio eorum.

שׁוּמִים Allium, ſeu allia. Num. 11. ceparum & alliorũ. Et credo appellationẽ habere quia homines illa afflant abominantes grauem cùm odorem, tum ſaporem.

שְׂמָמִית Araneus, ſeu ſtellio, qui Plinio quoq́ eſt de araneorũ genere, dictus Hebręis quod uel loca deſerta, & deſolata ſolus teneat, uel quod homines ipſum afflent, nec dignentur uidere eum. Prouerb. 30. Stellio manibus nititur, &c.

1641

שָׁמָה

Afflauit, afflare fecit. Cõgruitq́ ſignificatione cũ uerbis שָׁמַם & אָשַׁם יָשַׁם נָשַׁם niſi q̃ ut forma parũ, ita modo tantũ ſignificandi inter ſe uariet̃. Et uſurpat̃ tantũ ſemel in hac forma. Ezech. 36, Propter afflare & deglutire uos. Poteſt etiam

ſic

ſic reddi. Propterea quod afflare & ſorbere uos faciunt circũquaꝙ, ut alludat propheta ad anguſtiam & gemitus parturientium, ſicut etiam talis alluſio legitur Ieſ. 42. Tacui longo tempore, ſilui, & continui me, nũc quaſi parturiens uociferabor flabo & inſorbebo pariter.

1642 שֵׁם Nomen. Et ſcribitur nonnunquam cum ſægol. Ioſue 21. Ciuitates illas, quas uocauit illas nomine. Geneſis 2. Nomen fluuij tertij. & cap. 21. Et uocauit Abrahã nomẽ filij ſui Izhak. & cap. 4. Tunc cœptum eſt inuocari in nomine Iehoua, id eſt, nominato Iehoua. Hinc phraſis ſumpta eſt inuocare in nomine domini, ſeu facere aliquid in nomine Domini pro nominato domino, ex illius iuſſu & mandato inuocare ſeu facere. 2. Paralip. 33. Et uerba uidentiũ, qui loquuti ſunt ad eum in nomine Iehoua dei Iſrael. Pſal. 20. Illi in curribus, & illi in equis, nos autem in nomine Iehoua dei noſtri memoriam celebrabimus, id eſt, fiducia dei noſtri. Et iterum: Ouabimus in ſaluatione tua, & in nomine dei noſtri uexilla erigemus. Accipit quoque pro fama, gloria. Geneſ. 6. Illi heroes a ſeculo, uiri nominis, id eſt, nominati, famoſi, celebres. Deut. 26. Vt ponat te altiſſimus ſuper omnes gentes, quas fecit in laudem, & in nomen & in gloriam. Prouerbiorum 22. Eligibilius eſt nomen quàm diuitiæ multæ. 2. Sam. 23. Et illi erat nomen in tribus illis. In ſtatu affixorum ſemper mutatur zere in ſeua, excepto pronomine affixo ſecundæ perſonæ maſculini generis, ſingularis numeri extra diſtinctionem, & pluralis numeri utriuſꝙ generis ubi in hirik commutatur. Geneſis 48. Et uocabitur in eis nomen meum, & nomen patrum meorum Abraham & Izhak. Deut. 6. Et in nomine eius iurabis. 1. Regum 4. Fuitꝙ nomen eius in omnibus gentibus circumquaꝙ. Exod. 5. Nomen meũ Iehoua, non eſt notificatum eis. Pſal. 54. Iehoua in nomine tuo ſaluum me fac. Ieremiæ 29. Tu miſiſti in nomine tuo. Pſal. 5. Qui diligunt nomen tuum, in uniuerſa terra. Et pluraliter שְׁמוֹת Geneſis 36. Et uocauit eos nominibus, ſecundum nomina. 1. Paral. 4. Illi, qui ueniebant in nominibus principes in cognationibus ſuis. Atque in ſtatu regiminis & affixorum שְׁמוֹת Exod. 1. Hęc ſunt nomina filiorũ Iſrael. Geneſis 25. Et hæc nomina eorum.

1643 שָׁם Particula, quæ dicitur de in loco aut tempore aut re, aut perſona nominata, id eſt, ibi, illic. Gen. 2. Ibi Bedolach, & lapis Onychus. Et cap. 41. Et ibi nobiſcum erat puer. Eccleſ. 3. Et ſuper omne opus ibi. Et conſtructum cum præpoſitione mem מִשָּׁם inde, exinde, & eſt loci & temporis. Geneſis 2. Et inde diuidetur. 2. Regum 2. Et inde non comedes. cap. 49. Et inde paſtor, lapis Iſrael. Ieſaiæ 65. Et non erit inde amplius puer annorum. Porro, quando à tergo aſſumit literam he, tũ importat motum ad locum שָׁמָּה eò, illuc. Geneſis 49. Illuc ſepelierunt Abraham & Saram uxorem eius, illuc ſepelierunt Izhak & Ribka uxorem eius, & huc ſepeliui Liam. Deut. 12. Et ingredieris illuc. Iob 1. Nudus egreſſus ſum ex utero matris meę, nudus reuertar illuc.

1644 שָׁמַיִם Dictio cõpoſita ex שָׁם & מַיִם cœlum. Et appellationem ſuam habet à ſubſtantia ſua aquea. habet autẽ formã dualis numeri propter duplices aquas, illas uidelicet quæ ſunt ſupra firmamentũ, & has quæ ſunt ſub firmamento.

Et primo, latam habet ſignificationem. Geneſis 1. In principio creauit Deus cœlum & terram, id eſt, aqueam illam molem, qua ut uitellum oui albugine, ita terra circumfuſa erat. Secundo, ſpecialius uſurpatur pro tota parte illa corporum aqueorum quę ſunt ſupra terram. Gen. 2. Et conſumati ſunt cœli & terra, & omnis exercitus eorum. & cap. 14. Poſſeſſori cœli & terræ. Deut. 4. Ab extremo cœlorũ, uſꝙ ad extremum cœlorum. cap. 11. Secundum dies cœlorũ ſuper terra. & cap. 33. Qui uehitur cœlos in auxilium tuum. Ioſue 2. Iehoua deus ueſter deus in cœlo ſuperne, & ſuper terra inferne. Tertio, firmamentũ, in quo ſunt ſol, luna & ſtellæ, dicitur Cœlum. Geneſis 1. Et uocauit deus firmamentum cœlum. cap. 6. Vt perdam omnem carnẽ, in qua eſt ſpiritus uitæ ſub cœlo. cap. 11. Ædificabimus nobis ciuitatem & turrim, cuius caput in cœlum. cap. 22. Sicut ſtellas cœli. Exod. 17. Delendo delebo memoriam Amalek ſub cœlo. cap. 20. Non facies tibi ſculptile, atꝙ omnem

omnem figuram in cœlo superne.Deut.1.Ciuitates magnas & munitas in cœlum. & cap.4.Et ne eleues oculos tuos in cœlum,& uideas solem & lunã & stellas, omnem militiam cœlorum.Iosue 10.Et stetit sol in medio cœli.2.Sam.2.Fundamenta cœlorũ cõmota sunt.2.Reg.21.Et curuauit se omni militiæ cœli, & coluit eã. Psal. 148.Qui operit cœlum nubibus.Ieremiæ 33.Vt non numeretur militia cœlorum.

Quarto,pro superiore illa regione aeris,quæ est supra nos.Gen.1.Et dixit deus, fiant luminaria in firmamento cœlorum.Et iterum:Et dominẽtur in pisces maris, & in uolucres cœli.cap.8.Et fenestræ cœli, & cohibitus est imber de cœlo.cap.27. Et de rore cœli desuper.Exod.16.Ecce ego pluam uobis panem de cœlo. Iob 16. Ecce in cœlo testis meus.Ieremiæ 8.Ecce ciconia in cœlo. Psal.107.Ascendunt in cœlum,& ascendunt in abyssum. Quinto, sæpenumero partitiue & synecdochice pro qualibet Sphęra,& regione,& quolibet horizonte ponitur,quacunque patent cœli.Et pro ecclesia,quæ dispersa est per uniuersum terrarũ orbem patent cœli. Sic deus dicitur habitare in cœlis.Ps.2.Qui habitat in cœlis irridebit eos. Ps.123. Habitator in cœlis.Ps.19.Cœli recensent gloriam dei. Psal.36.Iehoua,in cœlis est beneficentia tua.Psalm.89.In cœlis confirmabis ueritatem tuam. Sexto,pro loco,cui se alligauit uerbo suo.ubi præsens esse,cohabitare uult. Deut.26. Prospice de habitaculo sanctitatis tuæ,de cœlo,& benedic populo tuo.1. Reg.8. Tu exaudies in loco sedis tuæ in cœlo.Et iterũ:Tu audies in cœlo,& parces delicto populi tui.Et iterum:Tu exaudies in cœlo,in habitaculo mansionis tuæ.2. Paralip.6. Et tu audies in cœlo.Ps.20.Exaudiet eum de cœlo sanctitatis suæ.Ies.34. Tabescet omnis exercitus cœlorum,& inuoluẽtur cœli,ut liber,& omnis exercitus eorum emarcescet.& cap.63.Prospice e cœlo,& uide de habitatione sanctitatis tuæ. Et in statu regiminis שְׁמֵי Deut.10.Ecce Iehoua dei tui cœlum & cœli cœlorum,terra & omnia,quæ in ea sunt.1.Reg,18.Ecce cœlum & cœli cœlorum non capiet te.Ps. 68.Vehenti in cœlis cœlorum prioritatis.Psal.148.Laudate eum cœli cœlorum & aquæ,quæ supra cœlos sunt. Similiter habet in statu affixorum.Leuit.26.Dabo cœlum uestrum sicut ferrum.Deut.28.Et erunt cœli tui, qui sunt super capite tuo æs.& ca.33.Etiã stillabũt cœli eius rorem. Item cũ he importante ad locũ שָׁמַיְמָה Gen.15.Respice nunc in cœlum & numera stellas.& cap.28.Et ecce scala constituta erat in terram,& caput eius attingebat in cœlum. Exod.9. Et sparsit puluerem Moses in cœlum.Deut.30.Quis ascendet ex nobis in cœlum.Iosue 8.Ascendit fumus ciuitatis in cœlum.

1645 שָׁמַד

Legitur in prima cõiugatione tantũ in uoce passiua נִשְׁמַד & significat personã aut rẽ aliquã ita abolere,ut eius nihil reliquũ maneat.Latini nũc uerbo delendi, nunc dissipandi,nunc disperdendi,nũc atterẽdi,nunc dissoluẽdi reddiderũt. Et apparet cõgruentiã habere cũ uerbis שָׁמַם שָׁדַד שָׁדַם Ego uerbo abolendi uertere malui.Ier.48.Et abolebitur planicies,& absumetur Moab. Gen. 34. Et abolebor ego,& domus mea.Psal.37.Et aboliti sunt pariter.Oseæ 10.Et abolebuntur excelsa Auen.2.Sam.21.Et qui cogitauit de nobis quod aboleremur,ne essemus in omni termino Israel.Iud.12.Abolita est de Beniamin mulier.Iesaiæ 48.Et nõ aboleatur nomen eius.Deut.4.Abolendo abolemini.

In tertia coniugatione הִשְׁמִיד Deut.2.Qui aboleuit Choreũ.& cap.4.Aboleuit eũ deus.& cap.6.Et abolebit te a facie terræ.cap.33.Et dixit abole.2.Sam.14. Et abolebimus etiam hęredem.Num.33.Et omnia excelsa eorũ abolebitis.Ies.14.Scopabo eum scopa abolendo.& cap.23.Ad abolendum munitiones eius. ubi ablata est litera characteristica tertiæ coniugationis.

שָׁמִיר Vide paulo superius.

1646 שָׂמַח

Lætus fuit,lætatus fuit.Ps.16.Ideo lætũ est cor meũ.Exod.4. Et lætabitur in corde suo.Eccl.11.Lætare iuuenis in iuuentute tua.Pro.5.Lętare de muliere adolescẽtię tuæ.Psal.32.Lętamini in Iehoua.Iob 31.Si lætatus sum,quando multiplicata est substantia mea.Ps.21.Iehoua in fortitudine tua lętabitur rex.Psal.5.Et lætabuntur

omnes, qui sperant in te. Eccl. 3. Noui q non est melius, q̃ lætari & facere bonum.

Participiũ presens, seu potius nomẽ participiale שָׂמֵחַ Deut. 16. Et eris quoq; lætus. Prou. 15. Cor lætũ decorabit faciẽ. & cap. 29. Et iustus laudabit etiã lætus. Et pluraliter שְׂמֵחִים 1. Reg. 1. Et ascenderunt inde læti. Et iterum: Et lęti lętitia magna. Prouerb. 2. Qui sunt læti cum faciunt malum. Et in statu regiminis שִׂמְחֵי Iesa. 24. Suspirauerunt omnes læti corde.

In secũda coniugatione שִׂמַּח Deut. 24. Et lætificabit uxorẽ suã. Ps. 30. Et nõ lętificasti inimicos meos. Ps. 84. Lætifica animã serui tui. Prouerb. 10. Filius sapiens lætificabit patrem. Ierem. Lætificando lætificauit eum.

Participiũ presens מְשַׂמֵּחַ Iud. 9. Vinũ meũ, quod lętificat deum & hominẽ. Et pluraliter in statu regiminis מְשַׂמְּחֵי Psal. 19. Mandata Iehoua recta, lętificantia cor.

In tertia coniugatione הִשְׂמִיחַ Psal. 89. Lętificasti omnes inimicos meos.

INDE NOMEN.

שִׂמְחָה Lętitia. Psal. 4. Dedisti lætitiã in corde meo. Esth. 9. Qui uersus est eis à molestia in lætitiã. ubi opponit̃ nomini יָגוֹן In statu regiminis שִׂמְחַת Iob 20. Et lætitia hypocritæ ad momentũ, quanquã legit̃ in hac forma etiã absolute. Ies. 9. Et lætati sunt in te lætitia in messe. Et in statu affixorũ שִׂמְחָתוֹ Pro. 14. Et in lętitia eius ne admisceatur extraneus. Ezech. 35. Secundum lætitiam tuam. Et pluraliter שְׂמָחוֹת Ps. 16. Saturitas lætitiarum cum uultu tuo. Psal. 45. Adducentur in lætitijs.

1647 שָׁמַט Dimisit seu remisit libere aliquid sine impedimento. 2. Reg. 9. Dimittite libere eã, & dimiserũt libere eã, & sparsus est sanguis eius ad parietẽ. i. præcipitate libere eã in aere, ne aliquid depẽdeat, aut intercipiat̃, sed pleno & libero lapsu deorsum deijciatur. 2. Sam. 6. Et uenerũt usq; ad areã Nachon, & misit Vza (manũ) ad arcã dei, & retinuit eã. nam miserãt libere boues. Exod. 23. Sex annis seminabis terrã tuã, & colliges prouentũ eius, & septimo dimittes libere eã. i. ne semines, neq; colliges ex ea prouentũ. Deut. 15. Et hęc est ratio ut dimittat libere omnis dominus mutui manũ suã, qui irrogauit in proximũ suũ. Et absolute & neutraliter. Ier. 17. Et dimissionẽ habebis libere etiã in te (quantũ etiã ad te attinet) à possessione tua, quã dedi tibi & seruire faciã te inimicis tuis. Alludit aũt propheta ad legẽ de dimissiõe Exo. 23. Et uult significare, q nõ tantũ terra dimissionem habebit ne colat̃ & reddat prouentus, uerum etiam ipse Iehuda propter peccata sua dimittendus sit libere ab hæreditate, quam neq; possidere, neq; ex ea fructum capere debeat.

In uoce passiua נִשְׁמַט Ps. 141. Dimittant̃ libere de petra iudices ipsorum. i. præcipitentur sine impedimento ut in terram grauiore lapsu collidantur.

In tertia coniugatione הִשְׁמִיט dimisit libere. Deut. 15. Sed qui est frater tuus, hũc dimittat libere manus tua.

INDE NOMEN.

שְׁמִטָּה Dimissio libera. s. mutui, uel à debito mutui. Deut. 18. Post finẽ septimi anni facies dimissionẽ. Et est differentia inter שְׁמִטָּה & inter דְּרוֹר nã illud proprie significat dimissionẽ libere mutui tantũ, quæ mandata erat, Exo. 23. & Deut. 15. Sed דְּרוֹר significat libertatem non solum mutui, uerumetiam debitorum & aliorum bonorum, adeoq; etiam corporis, iuxta Leuit. 25. Vbi præceperat deus ut fieret septies septimo anno. i. anno quinquagesimo, qui à clãgore tubarum uocabatur יֹבֵל iubilæus.

שְׂמִיכָה Tegumentum, opertorium. uide supra in סָמַךְ

1648 שִׂמְלָה Vestis, uestimentũ. s. exterius quo homo operit̃ ac tegitur. Legitur etiã literarũ transpositione שַׂלְמָה eadẽ significatiõe, de quo paulo superius. Gen. 9. Et tulit Sem & Iapheth uestẽ. Deut. 10. Et uestẽ. Ies. 3. Et nõ est uestis. Et in statu regiminis שִׂמְלַת Deut. 22. Et nõ induetur uir ueste mulieris. Et in statu affixorũ שִׂמְלָתְךָ Deut. 8. Vestis tua non inueterauit. Ies. 4. Et uasa aurea, & uestes. Et pluraliter tã in statu regiminis quàm affixorum שִׂמְלֹתָיו Exod. 12. Et in uestibus suis.

שְׂמֹאל Sinistrũ, sinistra, nomẽ substantiuũ, & semper subintelligendũ est uel latus, uel manus, uel pars atq; appellationẽ suã habet, quòd opertũ ac tectũ sit, nec ita apertum pro-

prostet ut dextrum. Et manet inuariatũ tam in statu regiminis q̃ affixorum. Gen. 24. Et uertã me ad dextrã uel sinistrã. Num. 20. Non declinabimus ad dexterã uel sinistram. Ios. 1. Non recedas ab eo ad dextrã uel sinistrã. Genes. 48. Et sinistram suã super caput Manasse. Et ut sępe in scripturis dextra in bonum, ita contra sinistra in malum usurpatur. Ionæ 4. Qui nesciunt quid sit inter dextram & inter sinistram suam. i. quid sit faciendum aut non faciendũ, qui nesciunt discernere inter bonum, & malum. Matth. 25. Et statuet oues à dextris suis, hœdos autem à sinistris, &c.

שְׂמָאלִי Sinister, nomen adiectiuum masculini generis. 1. Reg. 7. Et statuit columnam sinistrã. Et in genere fœminino שְׂמָאלִית Leuit. 14. Et super manũ sacerdotis sinistrã.

INDE VERBVM,

הִשְׂמִיל Sinistrauit. i. tetendit ad sinistram. s. manũ seu partẽ. Ezech. 16. Sinistra. i. ad sinistrã tende. Gen. 13. Et sinistrabo. Iesaiæ 30. Et si sinistrabitis. 2. Samuelis 14. Et sinistrare.

Participiũ præsens מַשְׂמְאלִים 1. Paral. 12. Et sinistrantes lapides, id est, sinistra iacientes lapides.

1649 שֶׁמֶן Nomẽ generale ad omnẽ pinguedinẽ, siue naturalẽ, siue cõditã. Licebit aũt pro loci circũstantia uertere nũc oleũ, nũc pinguedinẽ, nũc unguentũ. Gen. 28. Tulit lapidẽ, quẽ posuerat pro capitali, & posuit eũ in statuã, effuditq; oleũ super summitatẽ eius. Exo. 25. Oleũ pro lucerna, aromata pro oleo unctionis. Exo. 27. Vt offerãt oleũ oleæ purũ. & ca. 29. Et lagana azyma uncta oleo. Deut. 8. Terra oleæ olei & mellis. & cap. 32. Et nutriui eũ melle de petra & olea de duritia saxi. 1. Reg. 17. Et lecythus olei nõ defecit. 2. Reg. 20. Aromata & oleũ optimũ. i. unguentũ. Nehem. 8. Adferte folia oleæ, & folia ligni pinguedinis. Ies. 41. Et arborẽ pinguedinis. Esth. 2. Sex mẽses ꝓ unguẽto Myrrhæ. Ps. 92. Delibutus sum oleo uiridi. Iesa. 61. Oleũ lætitiæ pro luctu. Ps. 45. Propterea unxit te deus, deus tuus oleo lætitiæ præ cõsortib. tuis. Alludit ad oleũ, quo tẽpore conuiuiorũ & lętitiæ inungebant̃, sicut ex 2. Sam. 14. liquet, ubi legit̃. Lugere te simula, & induere ueste lugubri, nec ungaris oleo. Et ex uerbis Christi Mat. 6. Tu aũt cũ ieiunas unge caput tuũ, & faciẽ tuã laua. Itẽ ex historia. Luc. 7. de muliere peccatrice, quæ Christo ad mensam recumbẽti unguẽto pedes unxit. Et Mar. 14. de alia muliere, quę fracto alabastro unguẽtũ nardispicati super caput Christi ad mẽsam recũbenti effundit. duobus enim liquoribus usi sunt uino ad bibendũ intus, oleo foris ad ungendum, quorũ etiã meminit propheta. cap. 104. Vinũ lætificat cor afflicti, & splẽdere facit faciẽ oleũ, & panis cor hominis corroborat. Porrò in distinctione sentẽtię mutat prius sęgol in cametz שָׁמֶן Gen. 35. Fudit super ipsum oleũ. 1. Reg. 6. De lignis olei. Ps. 104. Vt niteat facies præ oleo. In statu affixorũ mutat prius sægol in pathah, & alterũ in seua. Leuit. 2. Et de oleo eius. Ezech. 16. Oleum meũ, & incensum meum. Oseæ 2. Linum meum, & oleum meũ. Et pluraliter שְׁמָנִים Cant. 1. Ad odorẽ unguentorum tuorũ optimorum. Iesa. 25. Conuiuiũ pinguedinũ. & cap. 28. Vallis pinguedinum. Amos 6. Et præcipuo unguentorũ se inungunt. In statu regiminis שַׁמְנֵי Genes. 27. Et de pinguedinibus terræ.

INDE VERBVM,

שָׁמֵן Pinguescebat. Deut. 32. Et pinguefactus Iesyrun calcitrauit, impinguatus es, adipe obductus es, & repulit deum factorem suum. Iere. 5. Pinguerunt, & nitidi sunt.

In tertia cõiugatiõe הִשְׁמִין semel legit̃ trãsitiuè. Ies. 6. Impingua cor populi eius.

INDE NOMINA.

שָׁמֵן Nomẽ participiale, pinguis. Iud. 4. Omnis uir pinguis. 1. Paral. 4. Inuenerũt aũt pascua, pingue & bonũ. Ies. 30. Et panẽ prouentus terræ, & erit uber & pinguis. Habakuk 1. Quoniã per ea pinguis pars eius. In genere fœminino שְׁמֵנָה Num. 12. Qualis sit terra, an sit pinguis, an macilẽta. Nehe. 9. Et ceperũt urbes munitas & terram pinguem. Gen. 49. De Assur pinguis panis eius.

מִשְׁמָן Ies. 27. Et pinguedo carnis eius macrescet. Et pluraliter מִשְׁמַנִּים Psal. 78. Occidit inter pingues eorum. Ies. 10. Ideo mittet Iehoua exercituũ in pingues eius maciem. Dan. 11. In tranquillitate & in pinguedinibus prouinciæ ingredietur. Legitur etiã

משמנים Nehe.8.Ite,comedite pinguedines,& bibite dulcia.

שְׁמוֹנָה Octo,nomẽ numerale cardinale,masculini generis à pinguedine, post enim septẽnariũ numerum,qui fuit Hebræis feriatus,& sabbathũ, sequit̃ numerus plenitudinis,& pinguedinis.1.Sam.17.Et erant ei octo filij. Et in genere fœminino שְׁמוֹנֶה Ezech.40.Octo cubitos. Et pluraliter generis cõmunis שְׁמוֹנִים octoginta.2.Paral.11. Centum & octoginta millia electorum.

שְׁמִינִי Nomen masculini generis ordinis.i.octauus.Exo.22.Et in die octauo dabis eum mihi.Leuit.12.Et in die octauo circumcidetur. In genere fœminino שְׁמִינִית Leuit.25.Et seminabitis in anno octauo. Et accipit̃ quoq; substãtiuè pro instrumẽto musico octo chordarũ.Ps.6.& 12.Ad superandũ in modulationibus super octauo.

1650 שָׁמַע Verbũ generaliter significat audire,sed quia uariè cõstruit̃ uariat etiã modos significãdi.quos tamẽ sermo Latinus uerbo isto audiẽdi reddere, non potest, necesse est igit̃ alijs uerbis uertere,quibus tamẽ genuina inde significatio deprehẽdi potest. Primo,quãdo post se regit accusatiuũ mediãte articulo אֶת uel sine eo,tũ uertere licebit uerbo audiẽdi.Gen.24.Factũ est,quãdo audiuit Abrahã uerba illorũ.Gen.3.Et audiuerũt uocẽ Iehuda dei ambulãtis in horto. Gen.4.Audite uocẽ meã uxores Lamech.ubi he per apocopen est ablata.Gen.37.Audiui dicentes,eamus in Dothaim.Exod.29.Quicunq; loquutus fuerit, Iehoua faciemus, & audiemus,id est,faciemus obediẽter. In reliquis locis omnibus significat percipere animo.i.intelligere,& trãsfertur ad animũ.Gen.11. Cõfundamus labiũ eorũ,ut nõ percipiat quisq; labiũ proximi sui.Deut.28.Excitabit Iehoua cõtra te gẽtẽ è longinquo,à finibus terræ quæ uelut aquila aduolabit,gentẽ cuius linguã nõ percipies.Ps.8.Labiũ quod nesciebã percipiebã.i.intelligebã. Preterea absolutè positũ,accipit̃ aliquoties pro obedire.2.Reg.14. Sed nõ obediuit Amaziahu.2.Reg.18.Neq; obedierũt, neq; fecerunt.i.neq; obedienter fecerunt,uel sic.Neq; obediuerũt ut facerent. 1.Sam.15.Ecce obedire supra sacrificiũ.i.obediẽtia. Reliqui omnes Infinitiui huius uerbi significant audire,quanquã nominaliter usurpantur pro שְׁמוּעָה Et cum affixo habet in prima hateph cametz.Iosue 9. Siquidẽ audiuimus audire eius.i.famã eius. Secundo,similiter,quando construitur cũ datiuo mediante articulo lamed.Gen.3.Quia obediuisti uoci uxoris tuæ & comedisti de arbore.& cap.19.Ingredere obsecro ad ancillã meã,si forte ædificer ex ea, & obediuit Abrã uoci Sarai.Ios.24.Sed ego nõ uolui obedire Bileã.Iudic.9.Et noluerunt uiri obedire ei.2.Paral.25.Non obediuisti consilio meo.Nehe.13. Vobis non obediemus,ut faciamus mala.Psal.61.Deus obedi uotis meis. Tertio cũ prepositione beth constructũ,significat Latinis idẽ,quod acqescere.Gen.21.Quicquid dixerit ad te Sara, acquiesce in uoce eius.& cap.22. Benedicent̃ in semine tuo omnes gentes terræ,propterea q̃ acquieuisti in uoce mea.Exo.18.Et nũc acquiesce in uoce mea,ego cõsiliũ dabo tibi.Deut.21.Qui nõ acquiescit in uoce patris sui. 1.Samu.15.Nõ est uoluntas ipsi Iehoua in holocaustis,& sacrificijs,sicut in acquiescere in uoce Iehoua, ecce obedire supra sacrificium, & melius auscultare, quàm adeps arietum.Numeri 21.Et acquieuit Iehoua in uoce Israelis,& tradidit Cananeum.

Quarto,quãdo construit̃ cũ præpositione אֶל tũ idẽ Hebræis significat, q̃ Latinis attẽdere aures seu animũ,auscultare,animaduertere,aduertere animũ.s.ad preces seu flagitationẽ.Gen.16.Quoniã attendit Iehoua ad afflictionẽ tuã. & cap.28. Et attendit Iacob ad patrẽ suũ,& abijt in Mesopotamiã. cap.29.Et tamẽ nõ auscultabat ad ipsam,ut cubaret apud ipsam.Exo.6. Ecce filij Israel non auscultauerunt ad me.Deut.4.Et nunc Israel attende ad statuta, & iudicia, quæ ego doceo uos.1.Reg.12.Et non attendit Rex ad populũ.Gen.30.Et attendit deus ad Leam,& concepit,peperitq; ipsi Iacob filium.2.Paral.30.Et attendit Iehoua ad Iehiskia, & sanauit populum. Quinto construitur semel עַל id est,super, de.Gen.41.Ego audiui super te dicere,id est, de te.

Participium præsens שֹׁמֵעַ semper sine uau.Et usurpatur nunc uerbaliter, nunc participialiter,nũc nominaliter.Gen.21.Omnis qui audit,corridebit mihi.& cap. 42.Et

42.Et non cognouerunt ꝙ audiret Ioſeph. Et mox iterum:Et ipſi non cognoue- runt ꝙ perciperet Ioſeph,cum interpres inter ipſos eſſet.2.Sam.15.Et audiens non tibi à rege.i.qui audiat te.2.Sam.17.Et audiet audiens,& dicet.Pſal.38.Sicut uir nō audiens.1.Sam.3.Omni audienti illud tinniēt ambæ aures. Num.24. Dixit audi- tor eloquiorū dei.1.Reg.3.Et dabis ſeruo tuo cor obediens. Et pluraliter שֹׁמְעִים Leuit.24.Et imponent omnes audientes manus ſuas ſuper caput eius.Deu.4. Vo cis uerborum uos auditores eſtis.1.Reg.10.Qui audiunt ſapientiam tuā. Et in ge nere fœminino שֹׁמַעַת Prouer.15.Auris audiens correptionem uitæ.

Participium præteritū generis fœminini שְׁמוּעָה ꝙ tamē nominaliter uſurpatur, & ſignificat paſſiuè auditum,auditionem,famam, rumorem.1. Sam.4. Et audiuit rumorē de capta arca dei.2. Reg.19. Et audiet rumorē& reuertetur in terram ſuā. Pſ.111.A rumore malo nō timebit.Ier.53.Et ne molleſcat cor ueſtrū, neq; timeatis à rumore.Prou.15.Fama bona impinguat oſſa.Ieſ.28.Et quē faciet intelligere audi tū.i.uerbū prędicatū.Legitur etiā שְׁמֻעָה 1.Sam.2. Nequaquā filij mei, nō enim bo na eſt fama,quam ego audio.1.Reg.2.Et rumor peruenit ad Ioab. In ſtatu regi- minis שְׁמֻעַת 2.Sam.4.Cum ueniſſet rumor Saulis.i.de Saule. In ſtatu affixorū re cipit cametz.Ieſ.51.Quis credidit auditui noſtro.Paulus hunc Prophetæ locū al- legans Rom.10.reddidit Græce ἀκοῇ data uoce.utitur autē propheta hac uoce, ut ſignificet nō ſuum eſſe uerbum,ſed quod à deo audiuerit.q.d.quotuſquiſq; credit auditis noſtris. Et pluraliter ſemel שְׁמֻעוֹת Dan.11.Et rumores terrebunt eum.

In uoce paſſiua נִשְׁמַע Gen.45.Et uox audita eſt in domo Pharaonis. Deut.4.Si unquā facta eſt res huiuſmodi magna,aut audita eſt huic ſimilis. Eſther 2. Et factū eſt,cū auditū eſſet uerbū regis.Exod.23.Nominis deorū ueſtrorū nō recordamini neq; audiat̄ ſuper ore tuo.i.ex ore tuo.Nehe.6.Et accidit cū auditū eſſet à Sanbal- lat.Et mox iterum:Et nunc audietur à rege ſecundum uerba iſta.

Participium maſculini generis נִשְׁמָע Pſal.19.Neq; ſermo,neq; uerba ſine auditu uocis eorū.i.ubi uox ipſorū non audiatur. Et pluraliter נִשְׁמָעִים Eccl.9.Et uerba eius nō audiuntur. In genere fœminino נִשְׁמַעַת Iere.51.Et timeatis à rumore,qui auditur in terra.

In ſecunda coniugatione שִׁמַּע audire fecit,cōuocauit.1. Sam.15. Et conuocauit Saul populum,& recenſuit eos in Telaim.Similiter 1.Sam.23.Et conuocauit Saul omnem populum ad bellum.

In tertia cōiugatione הִשְׁמִיעַ Et conſtruitur cū accuſatiuo mediante articulo אֶת 1.Reg.15. Et rex Aſſa audire fecit omnē Iehudam. 2.Reg.7.Et Iehoua audire fecit caſtra Syriæ uocem curruum.Deut.4.E cœlo audire fecit te uocem ſuam.Pſal.26. Ad audire faciēdum in uoce confeſſionis.i.ut ſonē uocem cōfeſſionis, ubi he cha racteriſtica tertiæ coniugationis eliſa eſt.Pſal.106.Qui ediſſeret potentias Iehoua, ſonabit laudem eius.

Participium præſens מַשְׁמִיעַ 1.Paral.16.Aſaph aūt in cymbalis reſonabat.Ieſ.41. Nō eſt qui ſonet.i.prædicet neq; etiā qui audiat eloquia ueſtra.Ieſ.52.Euāgelizātis bonū,ſonātis ſalutare. Et plural. מַשְׁמִיעִים 1.Par.15.Qui cātarēt in inſtrumētis,Na blis,Citharis,& Cymbalis reſonātes.Et mox iterū:Reſonātes in Nablis & Cítha- ris.

INDE NOMINA.

שֵׁמַע Auditus,fama,rumor.Gen.29.Cū audiſſet Labā rumorē de Iacob.Exo.23. Nō ele ues rumorē falſum.1.Reg.10.& 2.Paral.9.Et regina Saba audiēs famā Salomonis, id eſt,de Salomone.Iob 42.Per auditū auris audiui te,& nūc oculus meus uidit te. Pſ.10.Ad auditū auris obedietur mihi. Et in diſtinctione ſententię mutat zere in cametz שָׁמַע Pſ.150.Laudate eum ſiſtris reſonātiæ. Et in ſtatu affixorum mutat primā uocē in hirik,alterā in ſeua.Num.14.Et dicēt gētes,ubi audierint auditū tu- um,abſq; potētia eſt Iehoua.Deut.2.Vt qui audierint famā tuā, contremiſcāt. Iob 28.Auribus noſtris audiuimus famā eius.Ier.50.Audiuit rex Babylonis rumorem eorum.Nahum 3.Omnes auditus famæ tuæ comploſerunt manum ſuper te.

שְׁמוּעָה Auditus,fama,rumor.uide ſupra in participio præterito primæ coniugationis.

מִשְׁמַע Auditus, audientia, obedientia. Iesa. 11. Et non secundum auditum auriū suarū arguet. Et in statu affixorū addit thau. 1. Sam. 16. Et abijt obedientia tua. 2. Sam. 23. & 1. Paral. 11. Et constituit eum Dauid ad audientiā eius. Iesaiæ 11. Edom & Moab missio manuū eorum, & filij Ammon obediētia eorum.

הַשְׁמָעוּת Auditus, auditio. Ezech. 24. In die illa ueniet ad te fugitiuus in auditum aurium, id est ut audias auribus.

נִשְׁמָע Nomen participiale, de quo supra in uoce passiua primæ coniugationis.

1651 שֶׁמֶץ Et si prȩter Chaldȩos paraphrastes, à Rabinis uarie exponi (nā R. Dauid Kimhi pro קצר דבר parte aliqua rei, Aben Ezra pro מעט & testatur omnes fere Interpretes ita exposuisse) similiter Latinos expositores uariare sciam, tamē collatis, & diligenter pensitatis tribus illis scripturæ locis, quibus legitur, satis perspicue eius significatio elucet, uidelicet, quod leuem seu tenuē auditū, sonum seu murmur & susurrum significet, qui leuiter aures ferit, & auribus percipitur, itaq; modo tātum significandi parū uariet à uerbo שָׁמַע non ipsa significatione. Iob 4. Ad me uerbū aliquod clam factum est, & accepit auris mea auditulū de eo. & cap. 26. Ecce istæ reliquiæ uiarū eius, & quātuluscunq; auditulus uerbi auditus est de eo. Et in forma fœminea שִׁמְצָה Exo. 32. Cum uideret Moses populum, quod ociosus factus esset, & ociosum fecisset eum Aaron ad auditulum de constitutionibus ipsius.

1652 שָׁמַר Regit post se accusatiuū mediāte articulo אֶת aut absq; eo, ideq; significat quod Latinis uerbū custodio, uel seruo seu teneo cum ipsorū compositis, & importat curam & solicitudinem ac diligentiā ne emittatur. 1. Reg. 14. Qui custodiuit prȩcepta mea. 2. Reg. 17. Etiā is non custodiuit præcepta Iehoua. Gen. 2. Et posuit eū in hortū Eden, ad colendū & retinēdum illū. Gen. 17. Tu ergo pactū meum seruabis. Exo. 23. Solennitatē azymorū seruabis. Num. 23. Quicquid posuerit Iehoua in os meū, conseruabo ad loquendū. Deut. 7. Et seruabit deus tuus tibi fœdus. Deut. 38. Qui dixerūt patri suo, & matri suæ, ne uideas eum, & fratres suos nō agnoscit, nec filios agnoscit, hi custodiunt sermonē meū. Sic etiā isto uerbo usus est Christus cū mulieri dicit: Beati qui audiunt sermonē Dei & custodiūt illum, id est retinēt, non patiunt sibi excuti. Gen. 37. Pater uero eius obseruabat uerbū istud, seu conseruabat. i. diligenti obseruatione expectauit exitū uerborum illorum. Sic de matre Iesu Lucas quoq; scribit eodem usus uerbo & eodē modo. Maria obseruabat hȩc apud se diligenter. Gen. 41. Asseruas me in caput Gentiū. Iob 13. Obseruas omnes semitas meas. Ps. 130. Si iniquitates obseruaueris Ia Iehoua quis consistet? Malach. 2. Labia sacerdotis custodiunt scientiā. i. sunt custodes sciētiæ. 1. Reg. 11. Custodi uirum istum. Iob 2. Tantū animam eius serua. Psal. 140. serua me Iehoua à manibus impro bi. Obseruandū est quod quotiescunq; cum uerbo עָשָׂה aut alio quodam uerbo cōstruitur quod illud mox sequitur, tum idem ualet, quod Latinis uerbū Curo. ut Deut. 4. Seruetis igitur facere. i. curetis igitur facere. & cap. 5. Et discatis eā & curetis facere ea. & cap. 13. Quicquid ego præcipio uobis, id curetis etiā facere. 2. Reg. 10. Et Iehu non curauit ambulare in lege Iehoua. 1. Paral. 28. Curate inquirere omnia præcepta Iehoua dei uestri. Similiter in imperatiuo importat iussionē facti affirmatiuè. Deut. 5. Serua diem sabbathi & sanctifices eum. i. cura sanctificare sabbathum. & cap. 6. Cura ut audias omnia uerba ista, quæ ego præcipio tibi. 1. Paral. 28. Curate inquirere omnia præcepta Iehoua dei uestri. Deinde alia phrasi utuntur Hebræi hoc uerbo, quando post se regit accusatiuum mediante datiuo siue pronominis, siue nominis. atque idem ualet, quod seruare promissionem, prȩstare rem promissam. 1. Reg. 3. Et seruasti ei hanc misericordiā, ut dares ei filium, &c. 1. Reg. 8. Serua seruo tuo Dauidi patri meo, quod loquutus es ei. Psal. 89. In æternum seruabo ei misericordiam meam. Iere. 5. Hebdomadibus statutis messem seruas nobis, id est præstas. Insuper construitur cum præpositione אֶל importat motū ad locum atq; Hebræis idem ualet, quod Latinis uerbū, animaduerto, considero, respicio. 2. Sam. 11. Cum obseruaret Ioab ad ciuitatē, quo loco statueret Vziam. Ps. 59. Cum ipse præualet, ad te obseruo, id est, respicio, conuerto.

At quando construitur cum præpositione עַל tum simul importat curam & obseruantiam super persona, sibi commissa. 1. Samuel. 26. Vos filij estis mortis, qui nõ obseruastis super sustentatorem uestrũ. Prouer. 6. Cum recubueris, obseruabit super te, id est, habebit tui curam.

Participium præsens שׁוֹמֵר quod interdum uerbaliter usurpatur, ut Eccl. 11. Qui obseruat uentos, nunquam seminabit. 1. Sam. 2. Et Eli obseruabat os eius. Sæpius tamen in naturam nominis abit. Gen. 4. Nunquid custos fratris mei sum ego. 1. Samuelis 17. Diuisit oues apud custodem. Et mox iterũ, Et reliquit Dauid uasa apud custodem uasorum. Deut. 7. Deus fidelis est custos fœderis. Prouer. 13. Custos correptionis honorabitur. Et pluraliter שׁוֹמְרִים Iudic. 7. Excitando excitauerunt custodes. Psal. 130. Anima mea ad Iehoua plusquã custodum, scilicet anima ad mane, custodum inquam ad mane. Iud. 1. Et uiderunt custodes uirum egredientẽ de ciuitate. Zach. 10. Afflicti ouium sunt obseruantes mei. In statu regiminis שׁוֹמְרֵי Numeri 31. Et dabis ca custodibus custodiæ tabernaculi Iehoua. 2. Regum 11. Et custodes custodiæ domus Regis.

Participium præteritum שָׁמוּר 1. Samuelis 9. Comede, quoniam ad tempus certum adseruatum est tibi. In genere fœminino שְׁמֻרָה 2. Samuelis 23. Ordinatum per omnia & custoditum. Et pluraliter שְׁמֻרוֹת Psal. 77. Tenuisti custodias oculorum meorum, uocat autem Propheta palpebras, seu tegumenta oculorum hoc nomine, quæ sunt custodiæ oculorum.

In uoce passiua נִשְׁמַר mutat aliquãdo modũ significandi, & eo utitur Hebræus sermo, in dehortationibus, seu prohibitionibus, ut si quis in rebus prophanis, malis aut noxijs se reseruet sanctum aut saluum. Oseæ 12. Et per Prophetã reseruatus est. Psal. 37. Et non deseret pios suos, in æternum reseruabunt. 1. Sam. 21. Si reseruati sunt pueri saltem à mulieribus. Veruntamen in Latina lingua commodius uertes uerbo Caueo, seu abstineo. 2. Samuelis 20. Et Amasa non intentus fuit in gladium, qui in manu Ioab. 2. Reg. 6. Et intentus fuit ibi non semel uel bis. Deut. 2. Et timebũt à uobis, modo caueatis plurimũ, ne prouocetis eos. Deut. 4. Sitis igitur cauti seu circũspecti pro animabus uestris. & cap. 23. Quando egressus fueris contra inimicos tuos caueas tibi ab omni re mala. Iudic. 13. Ab omni quod dixi ad mulierem abstinebit. Malach. 2. Vos igitur abstinete in spiritu uestro. Sic etiam in imperatiuo הִשָּׁמֵר id est caue, sis attentus, prouidus, circumspectus, cautus. Gen. 24. Caue ne reducas filium meum huc. Iesa. 7. Sis circumspectus, & uigila, nec tamen formides. Deuter. 24. Sis circumspectus in plaga lepræ, ut obserues diligenter. 1. Samuelis 19. Sis cautus usq; ad mane. Iob 36. Caue ne respicias ad iniquitatem. Iud. 13. Et nunc sis cauta deinceps, & non bibas uinum. Et pluraliter הִשָּׁמְרוּ Exo. 19. Cauete ne ascendatis montem. Deut. 4. Cauete uobis ne obliuiscamini fœderis Iehoua. Ier. 9. Vnusquisq; à proximo suo caueãt. Iere. 17. Cauete in animabus uestris ne portetis onus aliquod in die sabbathi. Deut. 11. Attendite uobis ne decipiatᷣ cor uestrum. Matthæus Euangelista seu interpres ipsius haud dubiè uerbo isto προσέχετε reddidit. cap. 7. Attendite à pseudoprophetis.

In secunda coniugatione legitur solũ participium præsens מְשַׁמְּרִים Ionæ 2. Qui obseruant uanissimas uanitates.

In quarta cõiugatione הִשְׁתַּמֵּר legitur ter. 2. Sam. 2. & Psal. 18. Et erã integer ei, & custodiebã me ex animo ab iniquitate mea. Mich. 6. Seruãtur ex animo ritus Amri.

INDE NOMINA.

שֹׁמֵר Custos, sed de hoc in participio præsenti primæ coniugationis.

שְׁמֻרָה Custodia. Psal. 141. Pone Iehoua custodiam ori meo.

מִשְׁמָר Custodia. Gen. 40. Et fuerũt dies aliquot in custodia. Prou. 4. Præ omni custodia, custodi cor tuũ. 2. Paral. 26. Custodia cõtra custodiã. Et in statu regiminis מִשְׁמַר Gen. 4. Et posuit eos in custodiã domus principis Laniorũ. Et pluraliter מִשְׁמָרִים Nehe. 13. Quas ego feci in domo dei mei, & in custodijs meis. Et in genere fœm. מִשְׁמֶרֶת custodia, cõseruatio, obseruãtia. Ex. 12. Et erit uobis in obseruationẽ usq; in

decimam quartam diem huius mensis. In statu affixorum.Iesa.21.Et super custodia mea ego sto singulis noctibus. Gen.26. Propterea ꝙ obediuit Abraham uoci meæ,& seruauit obseruantiã meam,id est,fuit obseruans mei,ad iussa mea expectauit. Et pluraliter מִשְׁמָרוֹת 1.Paralip.9.Ipsi igit̃,& filij ipsorũ super portis domus Iehoua,domus tabernaculi per custodias.1.Par.26.In pręcipuos uiros custodiarũ. Nehe.13.Cõstitui custodias sacerdotũ & Leuitarũ.qui.s.expectarẽt iussa Põtificis.

אַשְׁמֹרֶת Custodia,uigilia,excubiæ.Exod.13.Et factum est in custodia matutina.Iudicum 7. In principio custodiæ mediæ.

אַשְׁמוּרָה Psal.90.Quoniam mille anni in oculis tuis sicut dies hesterna, quæ præterijt, & uelut custodia in nocte. Et pluraliter אַשְׁמֻרוֹת Psal.63.In custodijs intentus fui in te. Psal.119.Anteuerterunt oculi mei ipsas custodias.Threnorum 2.Surge,uociferare in nocte in principio custodiarum.

שִׁמֻּרִים Exod.12.Nox obseruantiarum est Iehoua. Et mox iterum, Et obseruantiæ omnibus filijs Israel in omnem posteritatem eorum.

שְׁמָרִים Feces,quæ seruantur in imo uasis,& uina ipsa conseruant.Iesa.25.Et faciet Iehoua exercituum omnibus populis in monte isto conuiuium pinguium,conuiuium fecium,uidelicet pinguium medullatorum,fecium defecatorum. In statu affixorum.Psal.75.Et feces eius exugendo bibent.Iere.48.Et quietus ipse super fecibus suis neq; euacuatus est de uase in uas.Zophon.1.Visitabo super uiros coagulatos super fecibus suis.

שָׁמִיר Primo significat senticetum,uepricetũ,nomen collectiuũ, quod suis aculeis & spinis seruet retineatq; homines aut pecudes,sicut est de sentibus in quodam Apologo,aut sane sata detineat ac suffocet.Hieronymus & alij uerterũt Sentis.Iesa.5.Et ponam eum uastitatem,non putabitur,nec sarrietur, & succrescẽt sentes & spinæ. & cap.7.Metu sentiũ,& spinarũ.& ca.18.Quoniam flagrat uelut ignis seditio, qui senticetũ & spinetũ corripit. Deinde est nomen lapidis preciosi, quem putant esse adamantẽ.Certum est à seruãdo esse dictũ,forte est ꝙ magnes qui ferrũ seruat. Ies.17.Peccatũ Iehuda scriptũ est stylo ferreo,& ungula adamantis. Ezech.3. Sicut adamantem,qui est durior silice.Zachariæ 7.Cor suum posuerunt uelut adamantem,ne audiant legem.

1653

שֶׁמֶשׁ Sol,arbitror appellationẽ habere & Hebręis dictũ esse,quòd lucẽ administret, quia Chaldęis quoq; administrationem significat.Et cõgruit cum eo ꝙ Gen.1. scriptum est,Et fecit deus duo luminaria magna,luminare maius in dominiũ diei, Et luminare minus in dominiũ noctis,& stellas. Et posuit ea Deus in firmamentũ cœli,ut lucerẽt super terrã,& ut dominarent̃ in diẽ,& in noctẽ, & distinguerẽt inter lucẽ & inter obscuritatẽ.Exo.16.Et cũ calesceret sol,etiã liquefiebat.Deuter.4. Ne quãdo eleues oculos tuos in cœlũ,& uideas solẽ & lunã, & stellas, uniuersum exercitũ cœlorũ &c.Ios.10.Et quieuit sol,& luna stetit.Iud.5.Et diligẽtes eum sunt sicut egressus solis in præualescẽtia sua.cap.9.Et erat in mane cũ exoriret̃ sol.2.Samu.12.Et concũbet cũ uxoribus tuis,in oculis solis huius,quod tu fecisti in abscondito,ego faciã rem hanc corã uniuerso Israel & corã sole. Iere.31. Qui dedit solẽ in lucem diei.& cap.43.Et frãget statuas domus solis,quæ est in terra Ægypti.Ioel.2. Sol uertet̃ in obscurũ,& luna in sanguinẽ.Ps.84.Quia sol & scutũ est Iehoua deus, id est,doctor & defensor,cõsolatio & defensio.Sic etiã figurate de Christo. Ps.18. Soli posuit tentoriũ in eis.Malach.4.Et orietur uobis timẽtibus nomen meũ sol iustitiæ. In distinctione sentẽtiæ שָׁמֶשׁ Deut.4.Ad exortũ solis. Et cũ affixis mutat prius sægol in hirik,& alterũ in seua.Iesa.60.Nõ occumbet amplius sol tuus.Iere.15.Occubuit sol eius cũ adhuc esset dies. Et pluraliter שְׁמָשׁוֹת solaria fenestrę per quas sol lucem administrat.Iesa.54.Et ponam Gagaten fenestras tuas.

שִׁמְשׁוֹן Nomen propriũ fortissimi herois,qui fuit typus Christi,cuius historia,& res præclarè gestæ,descriptæ sunt in libro Iudicũ à cap.13.usq; ad 17.Et sonat.q.d.solaris.

1654

שָׁנַן Acuit,atq; simul importat rei mutationẽ,est em̃ acuere,mutare obtusum in acutũ,ideoq; modo tantũ significãdi uariat à uerbis שָׁנָה & יָשֵׁן Deut.32.Si acuero la-

minam

minam gladij mei. Psal.64. Qui acuunt uelut gladium linguam suam. Psalm.140. Acuerunt linguam suam tanquam serpens.

Participium præteritum שָׁנוּן Prouerb.25. Sagitta acuta. Et pluraliter שְׁנוּנִים Psal.45. Sagittæ tuæ acutæ.

In secunda coniugatione שִׁנֵּן Deut.6. Et acues ea filijs tuis, & loqueris in eis.

In quarta coniugatione הִשְׁתּוֹנֵן perinde ac si esset à forma שׁוֹן Psalm.73. Et renibus meis acuor, id est pungor.

INDE NOMINA.

שֵׁן Dens, quia acutus est, quanquam etiam ad rupes & alias res transferatur acutas, & quæ figura dentes referunt. Exo.21. Dens pro dente. 1.Reg.10. Et facit Rex thronũ dentis magnũ. 1.Reg.22. Et domũ dentis, quã ædificauit. Ps.45. De palatijs dentis. Ezech.27. Cornua dentis & Ebenim. Amos 6. Qui cubãt super lectulis dentis. Et in statu regiminis mutat zere in segol שֶׁן Deut.32. Et dentem bestiarũ mittam in eos. Iob 39. Super dente rupis. Attamen semel seruat zere. 1.Sam.14. Et dens rupis citra, & dens rupis ultra, nisi dicere uelis, quod sequens nomen סֶלַע sit appositio. In statu affixorum transponit alterũ punctulum de zere in sequentẽ literam nun, ut ex dagges elucescat, quod deriuatũ sit à uerbo geminato שָׁנַן Exo.21. In libertate dimittat eum pro dente eius. Et dualiter שִׁנַּיִם habet autem ideo dualem numerũ, quia duæ sunt series dentiũ, superior, & inferior. Genes.49. Et candor dentiũ supra lac. 1.Sam.2. Et fuscinula trium dentiũ in manu sua. In statu regiminis & affixorum שִׁנֵּי Psal.3. Dentes improborum confregisti. Iob 4. Dentes leunculorũ confringentur. Num.11. Caro erat adhuc inter dentes ipsorum. Psal.35. Frendendo super me dentibus suis.

שִׁנְאָן Nomen collectiuum. Et significat genus curruum, qui acutas falces habent, quibus utunt̃ ad proscindendũ hostẽ, & nos currus falcatas appellamus. Legit̃ semel tantũ Ps.68. Currus dei bis dena millia, multa millia falcatorũ. pro quo interpretes Angelos transtulerunt. Est autẽ ab hac radice, interposita tantum litera aleph.

שֶׁנְהַבִּים Dictio composita ex שֵׁן dens, & הַבִּים elephanti. Legitur semel 1.Reg.10. Dentes Elephantorum, & simias.

שְׁנִינָה Acuitas, acies, id est, acute seu acerbe dictum. Deuter.28. Et eris in stuporem, & in prouerbium. & acerbe dictum in omnibus populis. Iere.24. In parabolam, & in acerbe dictum. Et eodem modo dicitur hoc acerbe dictum, quo חִדָה acute dictum, ac non eadem ratione.

1655

שָׂנֵא Odit, odio habuit. Et est contemptus ac neglectus, quia, ea quæ odimus, negligimus & contemnimus. Et multis in locis scripturæ opponitur uerbo אָהַב Deuter.12. Quia omnem abominationem Iehoua, quam odiuit fecerũt. 2.Samuelis 13. Quia maius odiũ, quo odit eam, quam dilectio, qua dilexit eam, quia odio habuit Absolom Amnon. Ps.5. Odisti omnes operãtes ex concupiscentia. Eccl.2. Et odi uitã. Amos 5. Odio habuerũt in porta corripientẽ. Prouer.19. Omnes fratres pauperis oderunt eum. Ps.97. Qui diligitis Iehoua odio habete malũ. Psal.39. Nónne odientes te, Iehoua odio habebit. Prou.1. Et stulti odio habebũt scientiam. Genes.37. Et addiderunt adhuc odisse eum. Eccl.3. Tempus diligendi, & tempus odiendi.

Participium præsens, seu nomen participiale שׂוֹנֵא Prouer.15. Odio habens castigationem, morietur. cap.28. Odio habens auaritiam prolongabit uitam. Exo.13. Si uideris asinũ osoris tui. Et pluraliter in statu regiminis שֹׂנְאֵי Exo.18. Osores auaritiæ. Psal.129. Omnes osores Zion. Gen.25. Et hæreditabit semen tuũ portam osorum tuorum. Et in genere fœminino pluraliter שֹׂנְאוֹת Ezech.16. Et dabo te in animam odientium te.

Participium præteritũ pluraliter masculini generis שְׂנוּאִים 2.Sam.5. Et claudos & cæcos & exosos animæ. Et in genere fœminino שְׂנוּאָה Gen.23. Et uidit Iehoua, quod exosa esset Lea. Deut.21. Primogenitum filium exosæ. Ies.30. Derelicta & exosa. In uoce passiua נִשְׂנָא Prouer.14. Et uir excogitatorum odiosus erit. Et ibidem iterum, Odiosus erit pauper, id est exosus.

In

In secunda coniugatione legitur tantũ participiũ præsens מְשַׂנֵּא Psalm.55. Osor meus aduersum me magnificatus esset. Et pluraliter מְשַׂנְאִים Prouerb.36. Omnes osores mei dilexerunt mortem. Psal.44. Osores nostri diripuerunt pro se. Psal.139. Nonne osores tuos odio habebo.

INDE NOMINA.

שְׂנִיאָה Geminata litera, & aleph conuersa in he. odiosa. Deuterono.21. Et fuerit filius primogenitus exosæ.

שִׂנְאָה Odium. 2.Sam.13. Et odit eam Amnon odio magno ualde, quia odio maiore odit eam, quàm amore quo amauit eam. Psal.139. Omnimodo odio odit illos. Et in statu regiminis שִׂנְאַת Psal.55. Et odio iniquitatis oderunt me. Et cum affixis. Deuter.1. Propter odium Iehoua erga nos eduxit nos de terra. Eccl.9. Etiam odium eorum.

1656 שנב Inde nomen אֶשְׁנָב cancelli. ac arbitror significatione cognationẽ habere cum uerbo שׁוּב & eius cognatis, interposita litera nun. Et sic dici, quòd uerti possit. Iudic.5. Et fleuit mater Sisaræ per cancellos. Et cũ affixo fortificat literam beth. Prouer.7. Per cancellos meos prospexi.

1657 שָׁנָה Mutauit, iterauit. Et cõgruit significatione cũ uerbis שָׁנַן & יָשַׁן quia, omnia illa tria mutationẽ notant, nisi quod alio atq; alio modo significãdi. 2.Reg.20. Et nõ iterauit illi, scilicet ictum. 1.Sam.26. Percutiã eum cũ lancea in terrã una uice, & nõ iterabo illi. 1.Reg.18. Et dixit iterate, & iterauerũt, & dixit tertio facite, & tertio fecerũt. Nehe.3. Quare nõ pernoctatis è regione muri, si iterabitis, manũ meam mittam in uos. Psal.77. Ego dixi ægrotari meũ est, mutari dexteræ Excelsi. i. ægritudo mea est, & mutatio dextræ Excelsi. Malach.3. Quia ego Iehoua nihil mutaui seu muto. Legitur tamen interdum in fine aleph loco he. seruata tamẽ forma in pũctis more uerborum habentiũ he. ut Thren.4. Quõ obscuratũ est aurũ, mutata erit massa bona. Participium præsens שׁוֹנֶה Prou.17. Qui operit transgressionẽ sectat dilectionẽ, sed mutãs in re disiungit ducẽ. Prou.26. Velut canis qui reuertit, ita stultus qui mutat seu iterat in stultitia sua. Et pluraliter שׁוֹנִים Esther 1. Et bibẽdo in uasis aureis, & uasa post uasa mutãtes. Prou.24. Time Iehoua & regem, cũ mutantibus ne immisceas te. i. qui satagũt nouare regnũ, mutare leges seu statũ regni. Et in genere fœminino plurali שׁוֹנוֹת Esther 3. Et leges eorũ mutãtes ab omĩ populo.

In uoce passiua נִשְׁנָה cuius tantum infinitiuus legitur Genes.41. Et super iterari somnium ad Pharaonem duabus uicibus.

In secunda coniugatione שִׁנָּה cum he, & שִׁנָּא cum aleph. 2.Reg.29. Et mutauit uestes carceris illius. 1.Sam.21. Et ipse mutauit gestũ suum in oculis ipsorũ. Psal.34. In mutãdo ipsum gestum suũ coram Abimelech. Esther 2. Et mutabat eam, & puellas ipsius in meliorẽ. s. locum domus mulierum. Psal.89. Et enunciatũ labiorũ meorũ non mutabo. Ier.2. Quid discurris adeò ad mutandũ uiam tuã, confunderis etiã ab Ægypto. Prou.31. Ne bibat, & obliuiscatur legis latæ, & mutet causam omniũ filiorum oppressionis.

Participium præsens מְשַׁנֶּה Iob 14. Immutas faciem eius, & dimittis eum.

In uoce passiua שֻׁנָּה Eccl.8. Sapiẽtia illustrat faciẽ eius sed præfracti uultu mutabitur. In quarta coniugatione הִשְׁתַּנָּה 1.Reg.14. Surge obsecro transmutabis te, ut non cognoscant te, quòd sis uxor Ierobeam.

INDE NOMINA.

שֵׁנִי Nomẽ numerale ordinis, masculini generis, secũdus, alter. s. à priore mutatione facta. Genes.1. Et fuit uespera, & mane dies secundus. Exod.28. Et ordo secundus. Iudicum 6. Accipe iuuencum bouem, qui est patri tuo, & iuuencum alterum septem annorum. In duali numero status absoluti שְׁנַיִם duo. Genes.6. Duo ex omnibus ingredientur ad te. & cap.7. Duo & duo ingressa sunt ad Noah. 1.Samuelis 25. Et duos utres uini. Eccles.4. Meliores sunt duo, quàm unus. Itẽ sequente alio nomine interdum seruat mem, mutato cametz in zere שְׁנֵים 1.Reg.17. Ecce ego colligo duo ligna. Gen.17. Duodecim principes generabit. 1.Reg.19. Duodecim paria ante ipsum, & ipse in duo decim. Iosue 4. Capite uobis è populo duodecim uiros: uel

uel

ut plurimum abijcit mem שְׁנֵי Deuter.3. De manu duorum Regum.Exo.25. Duæ gentes in utero tuo,& duo populi.Deuter.19.In ore duorum testium.Ezech.32.In duodecimo mense.Porro in statu affixorum semper legitur abiecta litera mem, & in prima cum seua שְׁנֵי Gen.21.Iuramentum ambo ipsi. Gen.31. Arguent inter ambos nos. Et pluraliter שָׁנִים pro שְׁנַיִם Gen.6.Infima, secunda, & tertia facies ea. Num.2.Et secundi proficiscentur. Et in genere fœminino שֵׁנִית secunda, altera. Gen.4.Et nomen secundæ Sillah.Et quando construitur cum uerbo, transit in naturam aduerbij. Secundo,iterum,deinde,denuo,amplius.2.Sam.16.Deinde cui ego seruire debeo.2.Sam.14.Et misit adhuc secundo. Iesa.11. Apponet manũ suam secundo.Zach.4.Et respondi secundo.Iob 39.Et secũdo etiam nihil addam. & ca. 33.Si in uno loquetur,& in secundo nõ obseruabit illud, id est amplius. Et in numero duali שְׁתַּיִם pro שְׁנָתַיִם Sed euphoniæ causa,& præter morem aliorum nominum fortificat literam thau post seua sequentem. 1.Reg.3. Venerunt duæ mulieres.Iesa.6.Duabus operiet faciem suam,& duabus uolabit.Legitur tamen in duobus locis sine dagges שְׁתַיִם Iesa.52.Duo ista euenient tibi.Prou.30.Duo postulaui à te.Et quando sequitur nomẽ hoc numerale עֶשְׂרֵה tum daggessata litera thau mutat cametz magnum in zere cametz paruum שְׁתֵּים Genes.12. Duodecim annis seruierunt.Exo.14.Duodecim statuas.Ionæ 4.In qua sunt plusquam duodecim centum millia hominum,id est,plusquã centum uiginti millia hominum. Cæterum quando alia sequuntur nomina uel pronomina affixa perpetuo habet שְׁתֵּי 1.Sam. 30.Duæ uxores Dauid.Iud.16.In duobus postibus.Et mox iterũ,De duobus oculis meis.Gen.2.Erant duo illi nudi,id est ambo illi. Prou.24.Et interitum duorum illorum quis nouit,id est utriusque.

שָׁנִי Id est,secũdus,alter,secũdinus,duplicatus,bis tinctus.Et construitur sæpius cũ nomine תּוֹלַעַת sed duplici tamẽ ratione. Primo, præponit illi nomen תּוֹלַעַת ut Exo. 25.Hyacinthũ & purpurã & uermiculũ secundariũ,pro quo Latina translatio per Septuaginta uertit bis tinctum.Num.4. Et expandent super ista pannũ uermiculi secundarij.Et ita sæpissime in Mose legitur. Secundo,interdũ præponitur nomini תּוֹלַעַת & sic ponitur in statu regiminis שְׁנִי Et legitur ter.Leu.14.Et secũdarium uermiculi & Æsopum deinde semel.Num.19.Lignũ cedri & Æsopum, & secũdariũ uermiculi. Legitur tamẽ semel absq; nomine תּוֹלַעַת Gen.38.Et accipiens obstetrix statim ligauit super manũ eius secundariũ dicens,hic egressus est initio. Iosue 2.Complicatum filum secundarij huius ligabis in fenestra. 2.Sam.1. Qui induebat uos secũdario cũ delicijs.Cantic.4.Sicut filum secũdarij labia tua. Iere.4.Quæ nũc indueris secũdario. Et pluraliter שָׁנִים Ies.1.Si fuerint delicta uestra ueluti secũdarij multũ,quasi nix dealbabũt. Pro.31.Tota domus eius induta est secũdarijs.

מִשְׁנֶה Secundus,alter, duplex.Et non est tam ordinis,q̃ etiã dignitatis.Esther 10.Et Mardocheus Iudæus erat secundus regi.Gen.41.Et iussit eũ uehi,in curru secundo,qui erat ei.& cap.43.Argentum alterum accipite in manum uestram,& argentũ repositum in os saccorũ uestrorũ reportate in manu uestra.2.Reg.22.Et ipsa habitabat in Ierusalẽ in secunda, scilicet parte.2.Paral.35.Transtulerũt eum serui eius de curru,& uehi fecerunt eum super curru altero qui erat illi. 2.Reg.23. Et præcepit rex Hilkijahu sacerdoti magno,& sacerdoti secũdi.s.ordinis.Ieremiæ 17.Adduc super ipsos diẽ malã,& duplici contritione contere eos. In statu regiminis & affixorũ mutat segol in zere מִשְׁנֵה Deut.17.Et describet sibi secundariã legis huius.i.δευτερονόμιον.Iosue 8.Et descripsit sibi super lapides secundariũ legis Mosi, quod scripserat super filijs Israel.Hinc Iudæi quintum librum legis etiã hodie uocant מִשְׁנֵה Ier. 16.Et retribuã principio duplicationẽ iniquitatis eorũ. Et pluraliter מִשְׁנִים 1.Paral.15.Et cũ ipsis fratres ipsorũ secundi. 1. Sam.15.Et pepercit Saul & populus ipsi Agag, & optimis ouibus & armẽtis,& secũdis,quanquã alij Chaldaicũ paraphrasten imitantes qui שְׁמִינַיָּא uerterunt,etiã pro pinguib.reddunt, quasi esset scriptũ literarũ inuersiõe pro שְׁמֵנִים sed ego nõ approbo.Significat eñ historiographus, q; optimis & secundis pepercerint, tñ & uile & caducũ anathemate percusserint.

Annus,

שָׁנָה Annus, à mutatione seu reuolutione, quod uidelicet annus annum perpetua seriẽ sequatur. Atq; in anno uariæ & temporum & rerum sunt mutationes ac uicissitudines. Estq; generis fœminini tam in singulari quàm in plurali numero, non obstante, quod habeat plurale forma masculini generis. 1. Reg. 20. Et factum est in reuersione anni. Exo. 12. Filius anni erit uobis. Deut. 14. Quos producit ager anno anno id est annuatim, seu singulis annis. & cap. 15. Coram Iehoua deo tuo comedetis anno in annum, id est per singulos annos. 1. Sam. 13. Filius anni erat Saul cum regnasset ipse, & duos annos regnauerat super Israel. 2. Regum 13. Et uenerunt latrunculi Moab in terram ueniente anno. Iesaiæ 32. Diebus aliquot supra annum perturbabimini. Legitur tamẽ semel שְׁנַת in statu absoluto pro שָׁנָה Esdræ 7. Ipse est annus septimus regi, nisi sic uelis interpretari annus septimi regis. In statu regiminis שְׁנַת Leuit. 27. Vsq; ad annum Iobilei. 1. Reg. 15. In anno Assæ. Et mox iterum, In anno decimo octauo regis. Et quãdoq; geminatur. 1. Reg. 16. In anno tricesimo octauo anno Assæ regis. 2. Reg. 12. In anno uicesimo tertio anno. Et in statu affixorũ שְׁנָתוֹ Num. 6. Agnus filius anni sui, & agna filia anni sui. Et dualiter שְׁנָתַיִם Amos 1. Duobus annis ante terræmotum. Gen. 41. Et factum est post finem duorũ annorum dierum, id est post duos plenos annos. 2. Sam. 13. Et factum est ad duos annos dierum, id est, duos integros & plenos annos. 2. Sam. 14. Et habitauit Absolom in Ierusalem duos annos dierum. Iere. 28. Adhuc sunt duo anni dierum. Gen. 45. Hoc biennio fames fuit in medio terræ. Et in distinctione sententiæ שְׁנָתָיִם 1. Reg. 25. Et regnauit super Israel biennio. Et pluraliter primo in forma fœminina שְׁנוֹת Psal. 90. Pro annis, quibus uidimus malum. Iob 16. Quoniam annorum numerus uenit. Deut. 32. Animaduertite annos generationis. Psal. 77. Annos æternitatum. Similiter cum affixo. Psal. 31. Et anni mei in gemitu. Et in forma masculina cum adiectiuis fœminini generis. Gen. 1. Et erant in signa & in stata tempora, & in dies, & annos. Psalm. 90. Quoniam mille anni in oculis tuis. Et obseruabile est circa hunc numerum pluralis numeri masculinæ terminationis, quòd singularis sit illius in constructione cum nominibus numeralibus ratio. Primo, quando cum monadico construitur, tum pluraliter שָׁנִים usurpatur. Gen. 45. Et adhuc quinq; anni. Exo. 21. Sex annis seruiuit. Iud. 1. Et seruierunt filij Israel octo annis. Iud. 9. Et principem egit Abimelech super Israel tribus annis &c. exceptis tãtum tribus locis in quibus monadica cum singulari שָׁנָה construitur. 2. Reg. 8. Et octo anno regnauit in Ierusalem, id est octo annis. 2. Reg. 2. Filius octo anno erat Iosiahu, id est octo annorũ. Item exceptis etiam nominibus numeralibus ordinis, cum quibus etiam שָׁנָה singulariter construitur. Leuit. 19. In anno quarto. Genes. 47. In anno secundo. Leuit. 25. Seminabitis anno octauo usq; ad annum septimum, &c. Sic perinde se habet illa constructio, ut cũ nomine שֶׁקֶל de quo infra suo in loco. Secũdo quando cũ עֶשֶׂר nomine construitur, legitur similiter שָׁנִים Gen. 16. Post finẽ decẽ annorũ. Iud. 12. Et iudicauit Israelẽ decẽ annis. Ruth 1. Et habitauerũt ibi per decẽ annos.

Tertio, quando construitur cũ nominibus cardinalibus ultra denariũ numerũ, tum legitur perpetuo singulariter. Exo. 7. Et Moses octoginta anni, & Aarõ filius nonaginta anni. i. annorum. Leuit. 27. Filius sexaginta anni, id est, annorũ. Et sic in omnibus Bibliæ locis legitur sine ulla exceptione. Adducam iam locos aliquot, in quibus utriusq; exempla leguntur simul posita. Gen. 5. Quinq; annos, & centũ annum. Et mox iterum: Septem annos, & octocentum annum. Et ibidem iterum: Et fuerunt omnes dies Enos quinq; anni, & nongenti annus. Leuit. 27. A filio quinq; annorum, usq; ad filium uiginti annus, &c. Et ut id quoq; obiter indicem, In scriptura sacra de duplici anni initio legitur. Primũ, quod est naturale, est in mense אָבִיב qui etiam נִיסָן dicitur, quod in illo mense populus Israeliticus ex Ægypto ex manibus Pharaonis effugerit, & plerunq; nostro Martio respondet circa æquinoctium uernale. Alterũ est in mense septimo, qui תִּשְׁרִי appellatur postquã collectæ sunt fruges, diciturq; initium anni politici, quia institutũ est diuinitus propter contractus ciuiles. de hoc infra suo in loco.

Accin-

1658 שָׁנַס Accinxit,constrinxit,contraxit,astrinxit.& arbitror significatione habere congruentiam cũ uerbo כָּנַס sicut cũ eo etiam congruentiam habet pronũciatione, nisi ꝙ parum differant modo significandi.1.Reg.19.Et accinxit lumbos suos, & cucurrit ante Achab.

1659 שָׁסַס Conculcãdo deprędatus est,diripuit,auulsit,seu euulsit. Et differt tantũ forma à uerbo שָׁסָה nõ significatione,sicut nec à בָּזַז nisi parũ sono pronũciationis & modo significandi differt.Ps.89.Diripuerunt eũ omnes prætereuntes uia. Iud.2. Et diripuerunt eos.1.Samuelis.17.Et diripuerunt castra eorum.

In uoce passiua נָשׁוֹס Zach.14.Et diripient domus.Ies.13.Diripient domus eorum.

INDE NOMEN.

מְשִׁסָּה Præda,direptio,rapina.2.Reg.21.Et erunt in direptioẽ & prædam. Ies.42.In direptionem,& nemo dicet,redde.Zoph.1. Et erit substantia eorũ in direptionẽ. Et pluraliter מְשִׁסּוֹת Habakuk 2.Et eris in direptionem illis.

1660 שָׁסָה Depredatus est,detraxit,diripuit.s.conculcando.Et differt tantũ forma à uerbo שָׁסַס Ps.44.Et odiẽtes nos diripuerunt sibi.Iesa.10. Reposita eorum diripui.ubi schin scriptum est pro samech.Et in prima habet irregulariter holem. Oseæ 13. Ipse diripiet thesaurum.

Participium præsens שׁוֹסֶה 1.Sam.14.Eripuit eum de manu diripientis eum. Et pluraliter שׁוֹסִים 1.Sam.23.Et ipsi diripiebant areas. In statu regiminis שׁוֹסֵי Ier. 50.Diripientes hæreditatẽ meam. In statu affixorum.Ies.17 Hęc est pars diripiẽtiũ nos.Et legiẽ loco uau,litera aleph.Ies.30.Et erũt direptores tui in direptionem.

Participiũ pręteritũ masculini generis שָׁסוּי Ies.42.Populus direptus & prædatus.

1661 שָׁסַע De isto themate reperiunẽ tantũ participia.Et significat diffindere,seu discerpere in duas partes,ita tamẽ,ut à posteriore parte cohęreant.Et in hoc differt à uerbo בָּדַל ꝙ omnino diuidere significat,ut res diuisæ nuspiã cohæreant, & aliquid inter illas mediet.Differt etiam à uerbo פָּרַס quod rumpere significat.Et habet tamẽ quandam cognationem cum uerbo שָׁסַף.

Participiũ præsens,masculini generis שֹׁסַע Leu.11 Ipse diffindit fissura ungulã.

In genere fœminino שֹׁסַעַת Leu.11.Omne separãs ungulã,& diffindẽs ungulas.

Participium præteritum fœminini generis שְׁסוּעָה Deut.14.Aut ex separãtibus ungulam,quæ fissa est.

In secunda coniugatione שִׁסַּע Leuit.1.Et diffindet eum in alis eius,& nõ faciet auulsum.Iud.14.Et discerpsit eũ iuxta discerpere hœdum.1.Sam.24.Et auulsit Dauid uiros suos uerbis istis,& non permisit eos insurgere contra Saulem,id est, tantum in hac causa auulsit eos.

INDE NOMEN.

שֶׁסַע Fissura.Leuit.11.Et diffindens fissura ungulas.

1662 שָׁסַף Concidit, discidit,in frusta diffecuit.Legitur tantũ uno in loco.1.Sam.15.Et dissecuit Samuel Agag corã Iehoua.Chaldęus uertit uerbo פַּשֵּׁח & non multũ differt significatione à uerbo שסע de quo iam dictum est.

1663 שָׁעַע In prima cõiugatione significat neutraliter,retineri,seu reprimi retro, ut si quis uirtutem uisiuam in oculis reuocat & reprimit, ne prodeat foras, & obiectum apprehendat.ut sit contrarium uerbo exerendi,seu proferendi, & emicãdi.Ies. 29.Reprimite,scilicet oculos,& sitis repressi.

In tertia coniugatione הָשַׁע Et constructum cum ablatiuo mediante prępositione mem,significat auerti,diuerti.Ps.39.Diuerte à me, & refocillarer antequã abeã & non sum.Deinde cum accusatiuo construitur,quem post se regit.Ies. 6. Oculos eius restringe,siue præstringe,siue reprime,ne uideat oculis suis.

INDE NOMINA.

שׁוֹעַ Acclamatio.Iesaiæ 22.Acclamatio ad montem.

שׁוּעַ Acclamatio.Iob 30.Nõ est interitu suo illis acclamatio, aliqui tamen sic exponũt. Sed in ruina sua illis salus,ut sit nomen formale,à uerbo ישע.

שֶׁוַע Acclamatio.Pſ.5.Attende ad uocem acclamationis meæ. Et in genere fœminino שַׁוְעָה Et in ſtatu regiminis שַׁוְעַת 1.Sam.5.Et aſcendit acclamatio ciuitatis in cœlũ.Ier.8.Ecce uox acclamatiõis filiæ populi mei. Et in ſtatu affixorũ שַׁוְעָתָם Exo.2. Et aſcẽdit acclamatio eorũ ad Iehoua.2.Sam.22.Et exaudiet de aula ſua uocẽ meã, & acclamatio mea in aures eius.Pſal.34.Et aures eius ad acclamationem eorum.

תְּשׁוּעָה Salus.ſed de hoc ſupra in uoce יָשַׁע.

1664 **שָׁעָה** Congruit ſignificatione cum uerbis שִׁעֲשַׁע & ישע שוע שוע niſi ꝙ ut forma ita modo ſignificandi parum differant.Et omnino contrariam habet ſignificationem cum uerbo שָׁוַע Et primo,quando conſtruitur cum אֶל notat blandum illum geſtum illius,qui ſe ad aliquam perſonam ſeu rem applicat.Gen.4.Et reſpexit.ſ.blande,Iehoua ad Hebel,& oblationem eius,ſed ad Kain, & ad oblationem ipſius nõ reſpexit blande.2.Sam.22.Reſpiciebant & nõ erat מוֹשִׁיעַ opitulator.Ieſ.17.Reſpiciebant ad altaria,opus manuum ſuarum.

Secundo quando conſtruitur cum עַל congruit cũ uerbo Latino Inniti, incumbere.Et cum uerbo שָׁעַן ſicut ex hoc loco claret.Ieſ.31.Vę qui deſcendunt in Ægyptum,pro auxilio,& ſuper equis innituntur,& confidunt ſuper curribus, & nõ innituntur ſuper ſancto Iſrael. Tertio,quando cõſtruitur cũ prępoſitione beth, tum conuenit cum uerbo Latino, incumbo, ſeu intentus ſum. Exod.5. Aggrauetur ſeruitus ſuper uiros, & faciant in ea,& ne incumbant,ſeu intẽti ſint in uerba uanitatis. Pſal.119.Suſtenta me, & ſaluabor, & incumbam in ſtatuta tua iugiter.

Quarto conſtruitur cum ablatiuo mediante præpoſitione mem, tum ſignificat diuertere,ut in conſtructione abſoluta,ſicut ſupra annotatũ eſt.Iob 7.Quouſq; nõ diuertis à me.Item cap.14. Diuerte ab eo, & quieſcet.Ieſ.22.Diuertite à me,ut amarus ſim in fletu. Quinto,ſemel cum nomine עַיִן conſtruitur,& notat neutraliter retractionẽ,repreſſionẽ,auerſionẽ cũ indignatione perinde ut uerbũ שׁוּעַ in prima coniugatione,Ieſ.32.Non reprimentur ſeu reſtinguentur oculi uidentiũ,& aures audientium attentæ erunt.

In quarta coniugatione הִשְׁתָּעָה & legitur Ieſ.41. bis, & contrarijs ſignificationibus,pro auertere ſe.Ne timeas,quia tecum ſum ego, ne auertas te, quia ego deus tuus.Et pro aduertere ſe,reſpicere,aſpicere,animaduertere.Siue benefeceritis ſiue malefeceritis reſpiciemus,& uidebimus utrunq;.

INDE NOMINA.

שָׁעָה Hora,quę eſt duodecima pars diei. Erat enim dies diſtributa in duodecim horas iuxta illud dictum Chriſti Ioan.11. Nonne duodecim horæ ſunt diei? dicta hora Hebręis,ꝙ animus & oculus hominis in eã intẽdat,& operas ad eam inſtituat.Legitur autem hoc nomen Dan.4. Cœpit intra ſe tacitus cogitare,quaſi una hora.

מִשְׁעִי Nomen quo uſus eſt Ezech.cap.16.Sed quære paulo inferius in שִׁעֲשַׁע.

שַׁעֲטָה Inſerta litera teth recalcitratio, retrocuſſio,repercuſſio. Et legitur in ſtatu regiminis שַׁעֲטַת Ierem.47. A uoce recalcitrationis ungularũ robuſtorũ eius pro quo Chaldæus מַבְסוּרַת reddidit nomine idem ſignificante.

1665 **שִׁעֲשַׁע** Verbũ ſecundæ coniugationis geminatũ,quod aliqui à uerbo שָׁעַע alij à uerbo שָׁעָה deducunt.Certũ eſt autẽ cognationẽ habere cũ uerbis ישע שוע שעע & שעה niſi quod ut forma ita modo ſignificãdi inter ſe uarient. Accipit aũt hoc uerbum ſemper & ubiq; in bonam partem, ſignificatq; blandam applicationem ad rem aliquam,ex qua uoluptatem & oblectationem accipimus,& includit geſtum applaudentium & blande ſe applicantium. Primo conſtruitur cũ accuſatiuo,ſine tamen articulo אֵת Pſalm 94.Conſolationes tuæ complexæ ſunt blande animam meam.Pſal.119.Ego legem tuam amanter ſiue cum amore ſeu uoluptate complexus ſum. Secundo, conſtruitur cum עַל & ſignificat inniti,ſiue incumbere ſuper re aliqua,cum magna animi oblectatione.Ieſ.11.Et incumbet cum oblectatione lactens ſuper cauerna aſpidis.

In uoce paſſiua שֻׁעֲשָׁע Ieſ.66.Et ſuper genubus excipiemini amanter.

In quarta coniugatione הִשְׁתַּעֲשַׁע abſolute accipitur in malam partem, pro re-

primere oculos, ne uideas. Ief. 29. Reprimite uos, & repreſſi ſitis. Et econtra in alteram partem. Pſal. 119. In ſtatuta tua incumbendo oblectaui me.

INDE NOMINA.

מַשְׁעִי Applicatio blanda. Ezech. 16. Et aquis non lota es ad applicatione͂ bla͂dam ſeu ad blandum amplexum, ad blanda oſcula.

שַׁעֲשׁוּעִים Nome͂ pluralis numeri tantum, blandi & amabiles amplexus, blanda baſia. Prou. 8. Et erant blanda baſia ſingulis diebus. Ieremiæ 31. Aut puer baſiorum. Et in ſtatu affixoru͂ co͂mutat ſchurek in kybutz. Pſ. 119. Etia͂ teſtimonia tua ſunt baſia mea. Prouerbiorum 8. Et blandi amplexus, ſeu blanda baſia mea erant cum filiis hominum. Cæterum Ieſa. 5. triplicatur litera ſchin, & abiecta eſt litera aain. Et uir Iehuda

1666 plantatio שַׁעֲשֻׁעָיו blandorum amplexuum eius.

שְׁעָטָה Nomen, recalcitratio, retrocuſſio, repercuſſio. Et quia thema ipſius eſt שָׁעָה ideo quære ibidem.

1667

שֹׁעַל Fouea manus, ſeu manus contracta, qua aliquid co͂plectimur. Latini uocant pugnum ſeu pugillum. Ief. 40. Quis menſurauit pugillo ſuo aquas. Et pluraliter שְׁעָלִים 1. Reg. 20. Si ſuffecerit puluis Samariæ pro pugillo uniuerſo populo. Et in ſtatu regiminis שַׁעֲלֵי Ezech. 13. Et prophanaſtis me ad populum meu͂ propter pugillos hordei.

שׁוּעָל Vulpes, uulpecula, à foueis, quibus gaudet. Nehe. 4. Si aduenerit uulpes. Et pluraliter שׁוּעָלִים Iudic. 15. Et cepit trecentas uulpes. Thren. 4. In quo uulpes obuerſantur. Pſ. 63. Traſiet eum ſuper aciebus gladii, ſubſtractio uulpium erunt, Huc reſpexit Chriſtus, & utitur hoc nomine figurate. Matth 24. Et diſſecabit eu͂, & parte͂ eius ponet cum hypocritis. & Luc. 12. Cum infidis. Cantic. 2. Apprehendite nobis uulpes, uulpes paruas, ubi poſterius ſcriptu͂ eſt cum kybutz שֻׁעָלִים Similiter Ezechielis 13. Quaſi uulpes in deſertis prophetæ tui, Iſrael fuerunt. Non aſcendiſti ad rupturas ut ſepiretis ſepem pro domo Iſrael, &c. Eſt & nomen uillæ cuius fit mentio Nehe. 11. Haud dubie uel à uulpibus, uel foueis uulpium.

מִשְׁעֹל Vulpinetu͂, na͂ inter uineas co͂muniter uulpes ſuas habent foueas. Num. 22. Et ſta-

1668 bat angelus ipſius Iehoua in uulpineto uinearu͂. Chald. paraphraſtes uertit שְׁבִיל.

שָׁעַן Legitur in prima coniugatione ſolu͂ in uoce paſſiua ſignificatione neutrali. Co͂gruitq́ſignificatione cum uerbis שָׁעָה שׁוּעַ ſignificat enim niti inniti, incu͂bere recu͂bere, reclinare. Chaldeus ubiq; uertit uerbo סְמִיךְ Et non eſt ſemper corporis, ſed etiam fidei & ſpei, conſtruitur frequentius cu͂ עַל ut 2. Sam. 1. Saul nitebatur ſuper haſta. 2. Reg. 5. Et ſi ipſe innixus fuerit ſuper manu͂ mea͂. Iud. 16. Fac ut attinga͂ colu͂nas, ſuper quibus domus firmata eſt, & innitar ſuper illis. Ite͂ ubi eſt animi ſeu cordis, & non corporis. Iob 8. Non innitetur ſuper domu͂ ſua͂. i. no͂ co͂fidet. Prou. 3. Et ſuper prudentia tua ne innitaris. 2. Paral. 13. Quia innixi ſunt ſuper Iehoua deo. Ief. 10. Et erit in die illa non adiicient ultra reliquiæ Iſrael & qui euaſeru͂t de domo Iacob inniti ſuper percutiente͂ ſe, ſed innite͂tur ſuper Iehoua ſancto Iſraelis. & cap. 30. Et ſuper equos innituntur, & confidunt ſuper curribus. ubi prius uerbum poſteriore exponit. Item ſemel conſtruitur cum præpoſitione beth. Ief. 50. Qui in uobis eſt timens Iehoua, co͂fidat in nomine eius, & innitatur in deo ſuo. Et cu͂ תַּחַת ſemel. Geneſ. 18. Lauate pedes ueſtros, & recu͂bite ſub arbore. Cu͂ lamed ſemel. Num. 21. Et recumbet ſeu reclinabit ad terminum Moab.

In tertia coniugatione legitur tantu͂ duo participia præſentis te͂poris, alteru͂ maſculini generis מַשְׁעֵן & alterum fœminini generis מַשְׁעֵנָה Ieſa. 3. Ecce Iehoua deus exercituum aufert de Ieruſalem, & de Iehuda ſuſtentatore͂ & ſuſtentatrice͂. quibus uult ſummatim ſignificare omnis generis ſuſtentamenta ſicut & poſtea enumeratione ſatis longa explicat, Suſtentaculum, inquiens, panis, & ſuſtentaculum aquæ, &c. Et iuxta hanc phraſin etiam illud non uana opinione intelligendu͂ eſſe duco, quod legitur Eccl. 2. Feci mihi שָׁרִים וְשָׁרוֹת Cantores & cantatrices, id eſt, omnis generis inſtrumenta muſica.

INDE NOMINA.

מִשְׁעָן Sustentatio, Sustentaculum, sustentamentū, fulcrum, fulcimentū. res cui homines innituntur & cōfidunt. Ies. 3. Auferā sustētationem panis, & sustentationē aquæ. i. subsidiū. 2. Sam. 22. Iehoua sustētatio mea. Ps. 18. Factus est Iehoua in sustētaculum mihi. i. cui innitor, in quo confido, & cui me credo.

מִשְׁעֶנֶת Baculus, scipio, pedum. i. baculus cui pedis loco homo innitit̄. Iud. 6. Et extēdit angelus Iehoua extremitatē baculi, qui erat in manu eius. 2. Reg. 4. Et posuit baculū super faciē pueri. 2. Reg. 17. Ecce tu cōfisus es tibi super baculo arūdinis. Et in statu affixorū. 2. Reg. 4. Accipe baculū meū in manū tuā, & abi. Ps. 23. Virga tua, & baculus tuus. Num. 21. Et si egressus fuerit foras super baculo suo. Et plur. מִשְׁעֲנוֹת Num. 21. Cum legislatore & cū baculis suis, &c. ubi pro tribunis accipitur, qui tū gestabant quisq; baculum in sua tribu.

1669 שׂער Cū sin dextro, spectrū seu terriculamētū apparuit, q̄ est horrendū uisu. cōgruitq; significatione cū uerbis רָשַׁע & שָׂעַר סָעַר רָעַשׁ nisi q̄ ut forma, ita modo significandi inter se parū uarient. Pro. 23. Quia sicut spectrum fuit in anima ita ipse est, comede, bibe, dicet tibi, at cor eius non est tecum.

INDE NOMINA.

שֹׁעָרִים Nomen adiectiuum, horribiles. Ieremiæ 29. Et dabo eos tanquam ficus horribiles id est, à quibus homines abhorrent.

שַׁעֲרוּרָה Horror, horrendum, horribile. Oseæ 6. In domo Israel uidi horrendum.

שַׁעֲרוּרִית Horrendum, horribile. Ieremiæ 23. Horrendum fecit uehementer filia Israel.

שַׁעַר Porta Hebræis dicta, q̄ sit propter amplitudinē, munitionē & potentiā, iudiciaq; & magistratus abhorrenda. Gen. 22. Et hæreditabit semē tuū portā inimicorū tuorū. Num. 4. Et uelū ianuę, portę atrij. Ios. 8. Vt deijcerēt eū ad ianuā portæ ciuitatis. Et quia iudicia & publica negocia exercebātur in portis ciuitatū corā uulgo egrediente & ingrediēte, sicut apud nos in prætorijs. Transumit̄ interdū pro illis publicis locis iudiciorū, & publicis cœtibus ac conuentibus populi. Amos 5. Oderūt in porta corripientē. & cap. 5. Et inopes in porta inclinauerunt inopes. i. causam inopū. Iob 31. Aut aspexi in porta auxiliū meum. Prou. 22. Neq; cōteras afflictū in porta. & cap. 24. Stultus in porta non aperiet os suum, &c. Et in distinctione sentētiæ שָׁעַר Ps. 127. Quando loquetur cum inimicis in porta. Et cum he motū significāte ad locū. Deut. 22. Et proferēt uirginitatē puellæ ad seniores ciuitatis ad portā. Et dualiter שְׁעָרִים 1. Sam. 17. In uia duarū portarū. Et in numero plurali statu absoluto שְׁעָרִים Ies. 26. Aperite portas, ut ingrediatur gens iusta. & cap. 45. Et portæ non claudent̄. Nehe. 12. Et mūdauerūt populū & portas. Ps. 24. Attollite portę capita sua, & introibit rex gloriæ. i. regna imperia & magistratus. Pro. 31. Et laudabūt eā in portis facta eius. Et semel legit̄ pro modio seu mēsura aridorū maxima à qua ęstimāt alias mēsuras minores oēs, & in quā etiā egrediunt̄ mēsurę reliquæ. Genes. 26. Et seminauit in terra illa & inuenit in anno illo cētū modios. In statu regiminis שַׁעֲרֵי Ezech. 48. Et portę ciuitatis. Ps. 87. Diligit Iehoua portas Ziō. Ps. 9. Vide oppressionē odientiū me, exaltās me à portis mortis. i. cōsilijs, deliberationib. potestate mortis. Sic & hoc Christi dictū est intelligendū. Mat. 16. Et portę inferorū nō præualebūt ei. i. cōsilia, potestas, & regnū inferorū. In statu affixorum. Ies. 60. Omnes portæ tuæ laus. Deu. 17. Verba rixarū in portis tuis.

INDE

שׁוֹעֵר Nomen participiale, portitor. 2. Sam. 18. Et uocauit speculator ad portitorem. 1. Reg. 7. Et uocauerunt ad portitorem ciuitatis. Et pluraliter שֹׁעֲרִים Nehemię 7. Custodes portitores. Et in statu regiminis שֹׁעֲרֵי 2. Paral. 23. Portitoribus liminū.

1670 שׂער Horruit, exhorruit, horripilauit. Et congruit significatione cum uerbis סָעַר שָׂעַר & nomine nisi quod ut forma parū literarum, ita modo significādi inter se differunt. Deut. 32. Nouis, qui è propinquo uenerunt, quos non horruerūt patres uestri. Ier. 2. Desolemini cœli, super hoc exhorrescite, & sitis tristes uehementer. Ezechielis 27. Et reges eorum exhorruerunt horrore.

INDE NOMINA.

שַׂעַר Horror,horripilatio.Ezech.27.Et reges eorũ horruerunt horrore.& cap.32.Et reges eorum horrefcent horrore.Et in diftinctione fententiæ שָׂעַר Iob 18. Et priores apprehenduntur horrore.

שֵׂעָר Generaliter pilus cuiuslibet animalis in uel de qualibet eius parte & dicit̃ ab horrore.Leu.13.Et pilus in plaga effectus eft albus.Et iterũ,Et pilus.Pf.68.Deus cruẽtabit caput inimicorũ fuorũ,uerticẽ pili.2.Reg.1.Vir habẽs pilũ.Zach.13.Et nõ induent̃ chlamyde pili.i.pilofa. Et in ftatu regim. שְׂעַר Num.6.Et capiet pilũ capitis.Efdræ 9.De pilo capitis mei.2.Sam.14.Et põderauit pilũ capitis.Ief.7.Et pilum pedũ. In ftatu affixorũ שְׂעַר Leu.14.Et radet omnẽ pilum fuũ.Cant.4. Pilus tuus inftar gregis caprarũ. Et in forma fœminina שַׂעֲרָה Iud.20.Fũda iaciens ad pilũ. In ftatu regiminis שַׂעֲרַת 2.Sam.14.Viuit Iehoua fi cadet de pilo filij tui in terrã. Iob 4.Acuminauit pilum carnis meæ. Iu ftatu affixorũ שַׂעֲרָת 1.Reg.1.Nõ cadet de pilo eius in terram. Et pluraliter in ftatu abfoluto שַׂעֲרוֹת & in ftatu regiminis שַׂעֲרוֹת Pfal.40.Multiplicati funt præ pilis capitis mei.

שָׂעִיר Pilofus,uillofus.i.hircus à pilis feu uillis.Leuit.4.Et applicabit manũ fuã fuper caput hirci.& cap.16.Et hircus fuper quẽ afcẽdit fors. Dan.8. Et hircus caprarius eft rex Græciæ.Ief.34.Et hircus ad fociũ fuũ clamabit.Vocant autẽ Hebræi hoc nomine Satyros uoce cõfentiente,nã שָׂעִיר & Satyrus uoce funt cõfinia. In ftatu regi. שְׂעִיר Gen.37.Et mactauerũt hircũ caprarũ. Et plur. שְׂעִירִים Leu.16. Et dabit Aarõ fuper duos hircos,fortes.& ca.17.Nõ facrificabũt amplius facrificia fua hircis.i.Satyris poft quos meretricabant̃.Chaldæus uertit שֵׁדִים id eft,dæmones. 2.Par.11.Et cõftituit fibi facerdotes pro Excelfis,& pro hircis,& pro uitulis,q̃s fecerat.i.Satyris.Ief.13.Et habitabunt ibi filiæ Struthionis,& hirci faltabunt ibi. Et ut Chaldæus uertit dęmones,ita quoq; Apoc.18.Cecidit Babylon magna,& facta eft habitatio dæmoniorũ,& cuftodia omnis fpiritus immũdi,& cuftodia omnis uolucris immũdæ & inuifæ,&c.Dicunt̃ etiã hoc nomine ftillæ pluuiæ dẽfæ inftar pilorũ tenues. Deut.32.Sicut ftillæ fup herbã. Et in ftatu regiminis שְׂעִירֵי Leu.16.Accipiat duos hircos caprarum. Et in genere fœminino שְׂעִירָה hirca, quod in ftatu regiminis שְׂעִירַת legit̃ Leu.4.Et adducet oblationẽ fuã hircam caprarũ, integrã fœminã &c.

שְׂעֹרָה Hordeum,quia eft hirfutum,pilofum & horridum.Exo.9.Et hircum & hordeum percuffum eft,quia hordeum recens erat.Deut.8.Terram hordei & tritici. Ioelis 1. Super triticum & hordeum. Et pluraliter שְׂעֹרִים Leuitic.27.Corus hordeorum. 2.Sam.17.Et tritica & hordea.Ruth 2.Donec impleretur meffis hordeorum.

1671

שָׁפָה

Contrariũ omnino habet modũ fignificandi uerbo שׁוּף quod ut obruere, quod eft ex præcipitio fuperiore inferius ferri,ita hoc extare, emergere, eminere.i.ex loco inferiore ad fuperiorẽ ferri fignificat.Iob 33.Et in præcipitiũ eminebãt offa eius,quæ nõ erant uifa.i.furfum uergebant,ubi irregulariter kybutz pro cametz eft fcriptum. In uoce paffiua legitur participium,feu nomen participiale mafculini generis נִשְׁפֶּה Iefa.13.Super montem eminentem,præcipitem feu præcelfum.

INDE NOMINA.

שְׁפָת Ifto nomine uocarũt Hebræi cafeũ eadẽ ratione qua גְּבִינָה à figura & forma excelfiore. Et plur.ftatus reg. שְׁפוֹת 1.Sam.17.Et cafeos armenti obtulerũt ipfi Dauidi.

שֶׁפִי Præcipitiũ,præcipitantia.Num.22.Et abijt in præcipitãtia.i.pręcipitãter. Et pluraliter שְׁפָיִים Iefa.41.Aperiam in præcipitantijs flumina,& in medio uallium fontes.Iere.3.Vox in præcipitijs audita eft.Et cum fimplici iod שְׁפָיִם Ierem.3.Suftolle oculos tuos ad præcipitia,& uide ubi non fubagitata fis.

שְׁפִיפֹן Serpentis fpecies,qui præceps fert̃.Gen.49.Ceraftes in femita,quanquã etiã à שׁוּף deriuari poffit,q; fit dictus,quod obruat feu opprimat,ut alludat̃ ad dictum Gen.3.

1672

שָׂפָה

Labium,pars feu extremitas oris.Et differt à שָׂפָם quod totũ labritiũ fignificat.i. quicquid eft infra nafum,etiã mentũ ipfum totum & mandibulã.Et eft nomẽ fœminini gen.Pfal.22.Emittebant per labiũ. Deinde figurate perinde ut פֶּה לָשׁוֹן os & lingua,ita etiam שָׂפָה labiũ pro loquela fumitur, inftrumẽtum, fcilicet pro re

instrumentali.Gen.11.Et fuit uniuersa terra unius labij.Et mox iterũ: Et labiũ unũ omnibus illis.Ies.28.Quia in balbutiẽtibus,labio,& in lingua alia.& cap.33.Populũ profunditatũ labij ne percipias.Zophon.3.Tũc cõuertã ad populos,labium purum.Iob 20.Aufert labium à ueracibus. Tertio,ut labium est margo & circumferẽtia oris,ita postea propter similitudinem trãsfertur ad marginẽ seu orã cuiuslibet rei.Exo.28.Et labiũ erit ori ipsius,id est, fimbria erit foramini eius circũquaq; opere textoris. Et in statu regiminis שְׂפַת Ezech.36. Assumpti estis super labiũ linguæ,& infamiã populi. Gen.11.Vt non percipiat quisq; labiũ sodalis sui.Gen.22.Et uelut arena quę est iuxta labiũ maris.i.littus.et cap.41.Iuxta labiũ fluminis.i.ripã.sic 2.Reg.2.Et stabat iuxta labiũ Iordanis.Exo.26.Et facies laqueolos hiacynthi iuxta labiũ cortinę.i.iuxta orã. Legit̃ tamẽ semel hac forma in statu absoluto. Ps.81.Labiũ q̃ nõ cognoscebã audiebã. Et in statu affixorũ שְׂפָה Gen.11.Cõfundamus ibi labiũ ipsorũ.Exo.28.Super labio ipsius,quod est à regiõe Ephod internè, id est,super ora seu margine.1.Reg.7.Et labiũ eius erat sicut factura labij calicis.i.margo.2.Par.4.Fecit mare fusũ decẽ cubitorũ à labio suo ad labiũ suũ rotundũ circũquaq;. Et dualiter שְׂפָתַיִם 2.Reg.18.Certe uerbũ labiorũ consiliũ & pręualentia. Pro.10.Stultus labiorũ uapulabit.Prou.14.Verbũ labiorũ tantũ ad egestatẽ.Ies.6.Vir immũdus labijs. Et in distinctione sentẽtiæ שְׂפָתָיִם Exo.6.Ego aũt præputiatus labijs. In statu regiminis שִׂפְתֵי Ps.17.In nõ labijs imposturæ,Malach.2.Labia sacerdotis custodiẽt sciẽtiã. Et cũ affixis.2.Reg.19.Et frenũ meũ in labijs eius. Iob 32.Aperiam labia mea,& respõdebo. Et pluraliter שְׂפָתוֹת Ps.59. Gladij in labijs ipsorũ.Ies.59.Labia uestra loquuta sunt mẽdacium.Ps.45.Diffusa est gratia in labijs tuis.Canticorum 4.Sicut filũ coccineum labia tua.

1673 שפח Cũ pũcto dextro.Inde שִׁפְחָה famula.Et quidã sic dictã arbitrant̃ à decaluatione iuxta legem.Deut.21.Tamẽ arbitror potius esse dictã,quod dominæ suæ addictę seu adiũctę sit,& habere cognationẽ cũ uerbis סָפָה & סָפַח Gen.16.Et ei erat famula Ægyptia.2.Sam.17.Et abijt famula, & indicauit illis.1.Sam.25.Ecce sit ancilla tua in famulã,ut lauet pedes seruorũ Sustẽtatoris mei.Ies.24.Sicut famula ita domina eius. Et in statu regiminis שִׁפְחַת Gen.16.Hagar famula Sarai. Et cũ affixis.Gen.16.Ingredere obsecro ad famulã meã. Et pluraliter שְׁפָחוֹת Gen.30.Et famulæ,& serui.Et cap.33. Et posuit famulas & filios earũ principio. Esth.7. Et si in seruos & famulas uenderemur. Et cum affixis שִׁפְחוֹת Gen. 32. Et duas famulas suas.1.Samuelis 8.Et famulas uestras.

מִשְׁפָּחָה Familia,cognatio.Ios.7.Et familia,quam capiet Iehoua.2.Sam.14.Et ecce surrexit tota familia.Esth.9.Familia & familia. Et in statu regim. מִשְׁפַּחַת Num.3.Familia Isaritę.Ruth 2.De familia Elimelech.Zach.12.Familia domus Dauid seorsim. Et cũ affixis.Iud.1.Et omnẽ familiã eius.Gen.24.Et ad familiã meam. Et pluraliter מִשְׁפָּחוֹת Ios.7.Et accedet secundũ familias.Zach.12.Et plãget terra,familię & familiæ. In statu regiminis & affixorũ מִשְׁפְּחוֹת Ios.21.Et familijs eorũ Chehath. Et iterũ:De familijs Leuitarũ.1.Sam.9.Nõne ego filius Iemini sum ego,de paruis baculis Israel,& de familia mea modica prę omnibus familijs baculorũ.i.Beniamin. Ps.22.Omnes familiæ gentiũ,Num.11.Per familias suas. Exo.12. Per familias uestras.

1674 שפט Generaliter iudicauit,dijudicauit. Et cõgruit ut literis,ita significatiõe cum uerbo שָׁטַף nisi q̃ modo significãdi differãt,sicut positu differũt literarũ.Est aũt iudicare generaliter,secũdũ certas & præscriptas leges ritè & iustè causas dijudicare,ius dicere & exequi,ut boni tueant̃,mali uerò cõdẽnent̃ ac puniant̃,atq; hoc totũ cõplectit̃ generaliter hoc uerbũ iudicãdi,queãdmodũ ex isto loco.1.Reg.3.Et audiuit cũctus Israel iudiciũ,q̃d iudicauit rex . Itẽ ex 1. Reg.8. Eius definitionẽ & partes sumere licebit,ubi inquit:Iudicabis seruos tuos,& condẽnes improbũ dando uiã eius super caput ipsius,& ut absoluas iustũ,dando ei secundũ suã iustitiã.Et quia in iudicio duæ sunt partes,sicut iam auditum est inuicem litigantiũ,quarũ alterã iniustã,alterã uerò iustã esse necesse est,igit̃ etiam duplex est iudicis officium quæ tamen officia alijs uerbis Hebræi uocant.nempe prius uerbo הִרְשִׁיעַ & uerbo

הצדיק

הַצְדִּיק cõdemnãdi &iuſtificãdi,ut ſupra in ipſorũ radicibus indicauimus. Eſt &
hoc obſeruandũ,ꝙ quãdo ſcriptura iudicãdi uerbũ deo attribuit, tũ ſignificat eum
uindicare bonos a malis malorũꝗ; iniuria.Gen.15.& 1.Sam.24.Et iudicabit me Ie-
houa de manu tua.2.Sam.18. Quia iudicauit eũ Iehoua de omnib. inimicis tuis.ita
Chriſtus Io.8.Eſt qui quærat & iudicet.i.uindicet.Et hoc quidẽ fit,quãdo deus pœ
nas ſumit de malis,quare etiã pœnas ſumere ſignificat.1.Sam.24.Prędixi ei,ait Do
minus,q̊d iudicare uelim domũ eius in ęternũ propter iniquitatẽ.2.Paral.20.Deus
noſter an nõ iudicabis in eos?id eſt animaduertes in eos. Sic uſus eſt Paulus Rom.
14.Deus iudicabit.[redacted].ad Hebr.ca.13.Fornicatorẽ & adulteros iudica-
bit Deus. Tertio ſumitᷣ tamẽ uerbũ iudicãdi ſępe pro regere, adminiſtrare rem
publicã,leges & iura pręſcribere,ſtatuere,ſecũdũ quę uiuatᷣ.1.Sam.8.Da nobis re-
gem,qui nos iudicet.i.regat,& regni gubernacula teneat ac moderetᷣ.Gen.19.Hic
unus uenit ad nos peregrinus, & uult nos iudicare.i.uult nobis imperitare,leges
& uiuẽdi rationẽ præſcribere. Participiũ præſens,ſeu potius nomẽ participiale
שׁוֹפֵט Iudex,qui iudicãdi poteſtatẽ & officiũ habet.Gen.18.Nũ iudex uniuerſæ ter
rę nõ faciet iudiciũ.Exo.2.Quis poſuit te in uirũ principẽ, & iudicẽ ſup nos.Deut.
17.Et ad iudicẽ qui fuerit in diebus illis.Ieſ.3.Iudicẽ & prophetã. Et plural. שֹׁפְטִים
Deut.19.Corã ſacerdotib.&iudicib.Iob 12.Et iudices inſanire faciet.Iud.2.Et ſuſci
tauit Iehoua iudices.i.uindices. Et in regimine שֹׁפְטֵי Pſ.2.Intelligite iudices terrę.
Eſt aũt hic obſeruãdũ q̊d hoc nomine in libro Iudicũ ſcriptura utitᷣ pro iudice,ſeu
Cõſule.i.magiſtratu,qui tamen nõ habet ius regiũ,hoc eſt,ut pro iure regio poſſit
tributa exigere,aliorũ famulitiũ accerſere,grauare bona & poſſeſſiões exactioni-
bus,militẽ cõducere publicis populi impẽſis,& penes quẽ publica exiſteret auto-
ritas,ſed ſit quaſi ſaluator & aſſertor libertatis & uindex,ut quãdo populus preme
retᷣ ab hoſtib.Dñs excitabat uirũ aliquẽ,qui rurſus populũ liberaret,&adſereret in
priſtinã libertatẽ.Nec ipſorũ poteſtas ſucceſſiõe,ſicut poſtea regũ deriuabatᷣ in po
ſteros,ſed ut deo placebat,ita iam ex iſta,mox ex alia tribu & familia eligebat iudi
cẽ.Proinde cũ regẽ populus à Samuele poſtularet,nec uellet amplius habere iudi
ces:Reſpõdit Dñs.Nõ te,ſed me abiecerũt,ſignificans eis pro ſuo arbitrio iudicũ
tẽpore regnaſſe,nõ ut ſolẽt reges huius ſeculi,qui põpa & magnificẽtia quadã ſu-
os ſubditos moderantᷣ,equis,curribus, cõducto milite,famulitio,& apparatu mili
tari ſua regna,& ſuos limites propagãt & tuentᷣ.Sed qui in domo paterna cõmorã
tes,nullas arces,aut ciuitates,aut regias extruebãt,aut ſplendorẽ & dignitatẽ quę-
rebãt.Vnde Abimelechũ,qui ut rerũ ſumma potiretᷣ,militẽ cõducebat,& ui eã re-
tinere cogitabat,et regia quadã maieſtate ſtudebat clareſcere & præter aliorũ iudi
cũ conſuetudinẽ ſeſe magnificẽtius gerebat,regẽ ſcriptura appellat Iudic.cap.9.

In uoce paſſiua נִשְׁפַּט ſignificat in ius uocari,cõtendere in iudicio.Similẽ ſigni-
ficãdi rationẽ in uoce paſſiua habet etiã uerbũ נוֹעַץ id eſt, in cõſilium uocauit,ſeu
adhibuit.1.Sam.12.Et nũc ſiſtite uos,nam iudicabor uobiſcũ corã Iehoua.i.cõten-
dam uobiſcũ.Pſal.37.Et non cõdemnabit eum,quando cõdemnabitur.i.in ius uo-
cabitᷣ.Pſal.109.Quãdo iudicabitur.i.in ius uocatus.ſ.uocatus egrediatᷣ condemna
tus.Prou.29.Vir ſapiẽs iudicatus.i.in ius uocatus,cũ uiro ſtulto,ſiue iraſcatᷣ,ſiue ri-
deat,nõ tamẽ in quiete erit.Seu rectius,In ius uocauerit uirũ ſtultũ.Ezec.20.Et cõ
tendã ibi uobiſcũ in iudicio facie ad faciẽ.Ioel.4.Et cõtendam tecũ ibi ſuper popu
lo meo.Legitᷣ etiã pluribus alijs in locis tali ſignificatione in hac paſſiua coniuga-
tione.ut Paralip.22.Ieſ.33.& 59.Item 66.Ier.2.& 25.Ezech.28.Quos breuitatis cau-
ſa omitto.Et Paulus Apoſtolus hanc ſequutus phraſin ita ſcribit.1. Corint.6.Suſti
net aliquis ueſtrum,negociũ habens cum altero iudicari ſub iniuſtis,& non magis
ſub ſanctis,iudicari dixit pro litigare coram iudice.Et paulo poſt iterũ,Frater cum
fratre iudicatur.i.iudicio contendit.Item Actorum 26.Et nunc ob ſpem repromiſ
ſionis,quæ ad patres noſtros facta eſt ſto iudicio ſubiectus,id eſt,in ius uocatus.

In cõiugatione & forma quadrata שׁוֹפֵט iudicauit.Iud.4.Et ipſa iudicauit Iſrael.
Participiũ pñs מְשֹׁפֵט q̊d tñ nominaliter uſurpatᷣ.Iob 9.Et iudici meo ſupplicabo.

INDE NOMINA.

שׁוֹפֵט Iudex.de hoc ſupra in participio præſentis temporis.

מִשְׁפָּט Nomẽ,quod in ſcriptura ſecũdũ uarias formas & partes,& actiões uarie uſurpat.

Primo,ponitur pro officio,ordinatione,functione,adminiſtratione, conſulatu & miniſterio publico.Deut.1.Quoniã iudiciũ dei eſt.Pſ.1.Nõ permanebũt impro bi in iudicio.Pſ.7.Euigila ad iudiciũ,quod mihi cõmendaſti.Pſ.71.Deus iudicium tuum regi da.Ieſ.28.Et ſpiritũ iudicij ſedenti ſuper tribunali, uel ſedẽti in adminiſtratione iuris ſeu gubernatione.Exo.28.Et facietis pectorale iudicij. Num.27.Et coram Eleazar ſacerdote ſtabit,& is conſulet ei in iudicio luminis.Prouerbio.16. Regula & ſtatera,iudicium ſunt Iehoua.

Secundo,Iudiciũ eſt iuſta,ordinaria,& legitima cauſarũ cognitio, & dijudicatio,quæ iure fit in tali adminiſtratione.Pro.12.Cogitationes iuſtorũ iudiciũ. Et ite rũ:cap.21.Quoniã noluerũt facere iudiciũ.Et quãquã ſecũda iſta ſpecies ſignificã di parum a prima differat,tamẽ docẽdi gratia diſcernere uolui,ꝙ plus lucis addere uideat. Tertio, pro cauſa accipit iudiciali.Pſ.94.Quoniã ad iuſtitiã reuertetur iudiciũ.Ier.5.Et iudiciũ egenorũ nõ iudicauerũt.1. Reg.8. Faciesq́ iudiciũ eorũ.i. ipſorũ cauſam ages.Pſ.140.Ego cognoui,quoniã faciet Iehoua iudiciũ inopis, & uindictam pauperis.Iob 23.Proponat æquitatem contra me & ad uictoriã perueniet iudicium meum.

Quarto,pro poteſtate ſeu iure,quod quis habet in re aliqua.Deut.18.Porro hoc eſt ius ſacerdotũ quod illis debet a populo. & cap.21. Ius primogenituræ.1. Sam. 2.Nec cognouerunt ius ſacerdotum erga populum.1. Sam.8. Et annũciauit eis ius regis.Ier.32.Quoniam penes te eſt ius redemptionis.

Quinto,accipitur pro interrogatione,ſeu quæſtione,de rebus quę in iudicio in cõtrouerſionẽ uenire ſolẽt.ut 2.Reg.25.Et loquuti ſunt cũ eo iudiciũ.i.interrogauerũt eũ cauſam facti.Pro.28.Mali nõ intelligũt iudiciũ,ſed qui quærũt Iehoua in telligũt oĩa.quid iudiciũ uocet, explicat Paulus.1.Cor.2.Spiritualis homo oĩa dijudicat,&c. Et pluraliter מִשְׁפָּטִים ſignificat primo iura, ſecundũ quæ regitur & uiuitur.Exod.21. Hæc ſunt iudicia, quæ proponis eis.i.iura, leges ut ſecundum eas iudices,& magiſtratus cauſas diſcernant,diſcutiant,& pronuncient.Exod.24. Narrauit populo omnia iudicia.i.iura. Leuit.18.Iudicia mea facietis.i.opera quæ ego iure & legib.a uobis requiro.Num.35.Et iudicabit ſynagoga inter percuſſorẽ & uindicẽ ſanguinis ſuper iudicijs huiuſmodi.i.ſuper caſib.quos ordine iſtic cõme morauit.Deinde accipit pro interrogatorijs, ſeu quæſtionib. & diſputationibus de reb.& caſibus,de quibus nihil dũ certi cõſtat,quales in iudicijs,& cauſis tractã dis incidere & exerceri ſolẽt.Ier.12.Et ſi iuſtus ſis Iehoua,ꝗ ut tecũ cõtendã, tamẽ iudicia tibi proponã.i.interrogatoria ſeu quæſtiones.Et iterũ:cap.39.& 52. Et pro poſuit ei quæſtiones,&c. Tertio dicit de arduis quæſtióib.difficilib.& miraculo ſis cũ dictis tũ factis & geſtis dei. de priore.Pſ.36.Iudicia tua abyſſus multa,ubi de uerbo dei dicit.& Pſ.119.Labijs meis receſui omnia iudicia oris tui.i.myſteria.Pſ. 147.Nõ fecit taliter ulli gẽti,nec iudicia ipſi cognouerũt.De factis & operibus dei mirificis.Pſal.105.In omni terra iudicia eius.i.mirabilia facta,& geſta. Pſal.119. Recordor iudiciorum tuorum antiquorum.Ezech.5.Et faciam in medio tui corã oculis gentium,qualia ante nunquam feci,&c.

Sexto,pro culpa,crimine.Græcis αἴτιος. Ier.49. Ecce quib.nõ erat iudiciũ.i. qui erãt extra culpã.Ier.26.Iudiciũ mortis eſt uiro huic.i.crimẽ capitale. In tali ſignificatione uſi ſunt Euãgeliſtæ.ut Luc.cap.23.Nullã cauſam inuenio in eo.i.nullũ crimẽ capitale.& cap.24.Principes noſtri tradiderunt eum in indicium mortis.

Septimo,pro pœna,ſupplicio.1.Reg.20.Hoc ſit iudicium tuũ, quod ipſe tuliſti. Ier.48.Hucuſq́ iudiciũ Moab.Iterum cap.51.Quoniã iudicium eius pertingit uſq́ ad cœlos.Sic Luc.cap.24.Principes noſtri tradiderũt eũ in iudiciũ mortis.Et Paulus Rom.3.Quorũ iudiciũ iuſtum eſt.& cap.13.Qui reſiſtunt,iudiciũ ſibi acquirẽt.

Octauo,pro exẽplari accipitur ſeu ſpecimine,& ideo ꝙ iura & leges quodãmo

dd

do ſint exemplaria, quæ uita nos & factis exprimere oporteat. Exod. 26. Et erigas tabernaculum iuxta iudicium, quod tibi monſtratum eſt in monte.

Nono pro menſura, norma, regula, modo, qualitate, ſtatu, conditione. Iudicum 13. Quod erit iudicium pueri & opus eius. 2. Regum 1. Quis habitus fuit huius uiri? quærit rex de forma ſeu habitu ueſtimentorū, quemadmodum ex ſeruorū mox reſponſione ſumere licet. Ieſa. 49. Conditio ſeu ſtatus meus à Iehoua, & opus meum à Iahoua. Prouerb. 29. Rex in iudicio ſtabiliet terram, ſed uir exactionum ſubuertet eam, id eſt, cum id ſolum exigit, quod iure illi debetur. Et pluraliter מִשְׁפָּטִים 1. Reg. 6. Iuxta omnes diſpoſitiones ſuas.

Decimo, pro cauſa, ſeu caſu, qui in iudicio incidit, & de qua partes aduerſæ diſceptāt. Num. 27. Portauit Moſes iudiciū illarū ante Iehoua. Deut. 19. Et ei nō iudiciū mortis. i. cauſa mortis. Ier. 26. Iudiciū mortis eſt uiro huic. 1. Reg. 3. Et poſtulaſti tibi diſcretionem in audiendo iudicium, id eſt, cauſam propoſitam à populo.

Vndecimo, ꝓ ſentētia, qua ꝗs dānat̄. Sic Paulus uſus eſt 2. Cor. 1. Quin ipſi in nobis ipſis iudiciū mortis accepamus uelut ipſis ꝑiculis nihil aliud denūciātib. ꝙ mor

Duodecimo, uſurpat̄ pro more & cōſuetudine, quæ iure naturali, & gentiū (tē. ꝓfluxit, lōga cōſuetudine. 1. Sam. 27. Hic erat mos illi omib. diebus, quibus habitabat in regiōe Philiſtęorū. Trāsfert̄ etiā ad ritus diuinos ſeu potius ad religionē antiqtus à Deo inſtitutā. 2. Reg. 17. Gētes illę, quas trāſtuliſti, & collocaſti eas in ciuitates Samariæ nō inuenerūt iudiciū dei terræ illius. Et paulopoſt iterū, iuxta iudiciū gētiū coluerūt Deū. 1. Paral. 15. Nō fecit Iehoua irruptionē inter nos, eo ꝙ requiſierimus eū rite ſecundū uerbū & legē eius. Et cōſtruit̄ in iſto modo ſignificādi fere ſemper cum præpoſitione caph, iuxta, ſecundū. Gen. 40. Et porriges calicē ſecūdum priſtinū iudiciū, cū eſſes pocillator eius. Exo. 21. iuxta iudiciū filiarū agat cum ea. Iud. 18. Secundū iudiciū Zidoniorū. Pſ. 119. Cōuertere ad me, & miſerere mei ſecundū iudiciū diligētiū te. i. morē. 2. Reg. 11. Vidit regē ſtantē ad tribunal iuxta morem. Sic etiam pluraliter 2. Reg. 17. &c.

Decimotertio, quandoq; tranſſumit̄ pro Euangelio, quòd ſcilicet Euangelion ſimpliciter arguat, & damnet, omnem mundi iuſtitiam, & ſolius Chriſti iuſtitiam commendet, & offerat. ut Ieſa. 42. Iudicium gentibus offeret.

שִׁפּוּט Nomen infinitum, id eſt pœna, plaga ſeu ſupplicium. 2. Paralip. 20. Si uenerit ſuper uos malum, gladius, iudicium, peſtis, fames &c. Et pluraliter שְׁפוּטִים Ezech. 23. Et facta eſt infamia de mulieribus, quas affecerunt ſupplicijs.

שְׁפָטִים Significat aliquādo idē quod מִשְׁפָּטִים id eſt miracula, mirabilia, facta & opera memorabilia. ut Exo. 16. Liberabo uos in brachio extento, & in iudicijs magnis. Prouerb. 29. Parata ſunt deriſoribus iudicia. i. ſupplicia. Et quando conſtruit̄ cū uerbo עָשָׂה ſignificat afficere pœnis, ſeu extremo ſupplicio. Exod. 12. Et in cunctos dies faciam iudicia. Num. 33. Et in deos eorū fecit Iehoua iudicia. 2. Paral. 24. Et cū Ioas fecerunt iudicia. u. d. Et affecerunt Ioas ultimo ſupplicio haben in gericht. Ezech. 5. Cū fecero in te iudicia. Prou. 20. Parata ſunt deriſoribus iudicia. i. pœnę, ſupplicia.

Et ſi iſta huius uocabuli שפט diſcuſſio, alicui uidere poſſit eſſe proxilior, quàm par ſit, nec opus eſſe tam prolixa locorū citatione, tamen, quia Latinis uerbū iudicādi nō tā late patet, maxime in deriuatis ipſius, libuit, plurib. agere, ut uerbi ſignificationē pariter oēs melius deprehēdere poſſent, quā ex nuda locorū citatione, Quare ſi nos nihil amplius laudis cōſequuti ſumus, quā reliqui, tamen oro diligētiā & laborē meū ſtudioſus huius linguæ boni æquiq; cōſulere uelit. Deniq; de ſignificatione utriuſq; uocis coniunctæ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה uide ſupra in themate צדק

1675 שָׁפַךְ Non ſolū de fuſione liquidorū dicit̄, quæ propter eorū fluiditatē largè & profuſè effundunt̄, ſed etiā de aridis. Leu. 17. Sāguinē fudit. Thren. 2. Effudit ſicut ignē furorē ſuū. Ezech. 22. Effudi furorē meū. & cap. 39. Effudi ſpiritum meū. Leu. 14. Effundēs puluerem. Ezech. 7. Effundam furorē meū ſuper te. 1. Sam. 1. Effundam animam meam. Pſal. 42. Effundam ſuper me animā meam. 2. Reg. 19. Et nō fundet iuxta eam aggerē. 2. Sam. 20. Et fuderunt aggerē. Et iterū, Et effudit uiſcera eius in terram

terram.Ezech.22.Propter effundere sanguinem.& cap.17.In fundendo aggerem.& cap.9.In effundendo te furorem tuum.

Participium presens שֹׁפֵךְ Gen.9.Effundēs sanguinem hominis,sanguis eius effundetur per hominem.Num.35.Nisi in sanguine effundentis illum. Et pluraliter שֹׁפְכִים Thren.4.Qui effundebāt in medio eius sanguinem. Et in genere fœminino שֹׁפֶכֶת Ezech.22.Ciuitas effundens sanguinem. Et pluraliter שֹׁפְכוֹת Ezechiel.16.Et effundentium sanguinem.

Participium præteritum שָׁפוּךְ Psal.79.Vindica sanguinem seruorum tuorum illum effusum. Et in genere fœminino שְׁפוּכָה Ezech.20.Tu in ira effusa.

In uoce passiua נִשְׁפַּךְ Thren.2.Effusum est in terram iecur meum.Psal.22.Sicut aqua effusus sum.Gen.9.Sanguis illius effundetur.1.Reg.13.Et effundetur cinis.

In secunda coniugatione uoce passiua שֻׁפַּךְ Nume.35.Qui effusus est in ea.Zopho.1.Et effundetur sanguis eorum.Psal.72.Fusi sunt gressus mei.

In quarta coniugatione הִשְׁתַּפֵּךְ Iob 30.Effundet anima mea.Thren.4.Fundent lapides sanctuarij.& cap.2.In effundēdo animam eorum,id est,cum effunderētur.

INDE NOMINA.

שֶׁפֶךְ Effusio,locus,ubi aliquid effunditur.Leuit.4.Ad effusionem cineris.

שָׁפְכָה Fusorium,membrum uirile, quo effunditur urina & semen genitale.Deut.23.Et succisus fusorio in congregationem Iehoua non ingrediatur.

1676 שפל Humiliatus est,humilis fuit.Iesa.2.Oculi sublimitatis hominis humiliatus est,id est humiliati sunt.Et iterum,Et humiliabitur altitudo uirorum.Prou.10.Et sublimes humiliabunt.Iesa.40.Et omnis mons & collis humiliabuntur. cap.2.Et incuruatus est homo,& humiliatus est uir.& cap.5.Oculi superborū humiliabūtur.

In tertia coniugatione הִשְׁפִּיל Iesa.15.Curuauit, humiliauit, deiecit in terram.Et iterum,Et humiliabit superbiam eius.Ezech.17.Humiliaui lignum altum.Iob 40.Vide omnem superbum,& humilia eum.Ier.13.Humiliate uos,sedete.Ies.13.Et superbiam fortium humiliabo.2.Sam.22.Et oculos tuos super excelsos humiliabis,id est,demittes.Psal.18.Oculos excelsos humiliabis.

Participium præsens מַשְׁפִּיל 1.Sam.2.Humiliat & exaltat.Psal.147.Humilias improbos usq; ad terrā.Et accipit semel iod מַשְׁפִּילִי Ps.113.Qui humiliat ut uideat.

INDE NOMINA.

שָׁפָל Humilis.2.Sam.6.Et ero humilis in oculis meis.Leu.13. Et aspectus eius humilior cute.Psal.138.Et humilem uidebit. In statu regiminis שְׁפַל Ies.57.Et humilem spiritu.Prou.16.Melior est humilis spiritu. Et pluraliter שְׁפָלִים Iesa.57.Vt uiuificem spiritū humiliū.Iob 5.Ad ponēdū humiles in sublime.Malach.2.Ponā uos cōtēptibiles & humiles. Et in genere fœminino שְׁפָלָה Leuit.13.Et humilior nō est cute.Ezech.17.Vt sit regnū humile. Et in statu reg. שִׁפְלַת Ezech.17.Humilis statura.

שְׁפָלוֹת Humile.Ezech.17.Eleuaui lignum humile.

שִׁפְלָת Humilitas.Et in statu regiminis שְׁפַל Eccl.12.In humilitate uocis.

שִׁפְלָה Humilitas.Eccl.10.Et diuites in humilitate sedebunt.Et cum affixo.Psal.136.Quia in humilitate nostra memor fuit nostri.

שִׁפְלָה Humilitas,locus humilis.Iesa.32.Et in humilitate humiliabitur ciuitas.

שְׁפֵלָה Humile,locus humilis,& opponitur nomini הַר Deut.1.Et Iosue 1.In monte & in humili.Iud.9.Habitantem in monte,& ad meridiem & humile. Et cum affixo. Iosue 11.Et montem Israel,& humile eius.

שִׁפְלוּת Humilitas.Eccl.10.Et propter humilitatem manuum stillabit domus.

1677 שפם Nomen.Et censeo à nomine שָׂפָה id est labium differre,sicut differt totum à sua parte,hoc est differre tantum quātitate שָׂפָה enim labium significat partem oris, sed שָׂפָם totū labritiū.i.quicquid infra nasum est,& cōtinetur,cōprehenso utroq; labio superiore & inferiore etiam cum mento.Leuitic.13.Et caput eius erat euacuatum, & super labritio uelabitur.Ezech.24.Et calceamenta tua pone in pedes tuos, & non uelabis labritium. Micheæ 3.Pudefient uidentes, & erubescent Diuini,& uelabunt super labritium uniuersi illi. In statu affixi mutat prius cametz

in

in ſeua.2.Sam.19.Et nõ fecerat pedes ſuos,neq; fecerat labritiũ ſuum,i.non curaue-
rat neq; pedes ſuos neq; barbam ſuam.

1678 **שפן**
Paruũ animalculũ,quod alij lepuſculum,alij cuniculũ uocant,hoc etſi ruminet,
tamẽ fiſſas ungulas nõ habet.ideo lege uetitũ ne edat̃,dictũ,quod in petris recõ
dat ſe.Et cognationẽ habet ſignificatione cũ uerbis צָפַן & סָפַן Leuit.11.Et ſic
cuniculũ qui q̃dẽ reducit rumẽ,ſed ungulã nõ diuidit.Deu.14.Nẽpe Camelũ,& le
porẽ & cuniculũ. Et plur. שְׁפַנִּים Pſ.104.Mõtes excelſi pro ibicib.& petrę latibu-
lũ cuniculis.Pro.30.Cuniculi populus nõ ualidus,ſed ponũt in petra domũ ſuam.

1679 **שפע**
Copia,abũdantia,multitudo.Cognationẽ habet ſignificatione cũ שֶׁבַע ſeptem.
Deu.19.Quoniã abũdantiã mariũ exugẽt. Et in ſtatu regiminis שִׁפְעַת 2.Reg.
9.Et uidit multitudinem Iehu ueniendo ipſum,& dixit multitudinẽ ego uideo.
Iob 22.Et copia aquarũ operiet te. Ieſaiæ 60. Et multitudo camelorum operiet te.
Ezech.26.A multitudine equorum eius operiet te puluis eorum.

1680 **שפק**
Suffecit,ſatisfecit.Cõgruit ſignificatione cũ uerbo סָפַק niſi ꝙ ut prima litera,ita
modo tantum ſignificandi parum uariat.1.Reg.20.Si ſuffecerit puluis Samariæ
pro pugillis totius populi.
In tertia coniugatione הִשְׂפִּיק Ieſ.2.In natis alienorũ ſatisfaciũt.i.gignũt ſpurios
ſufficiẽter.u.d.ꝙ doctores populi Iſraelitici hypocriſi diſcipulos gignãt,qui ſuffi
ciunt pro ipſorum ſynagoga.

INDE NOMEN.

שֶׂפֶק Idem ſignificat quod דַּי id eſt,ſufficientia.Iob 20.In plenitudine ſufficientiæ ſuæ,
anguſtia erit ei.& cap.36.Ne quando ira extimulet ad ſufficientiã.i.exceſſum,ſeu
ita:Multitudo largitionis deflectat te.

1681 **שפר**
Cõgruit ſignificatione cũ uerbis פָּשַׁר & פָּרַשׁ ſignificãt enim iſta explicationẽ,
explanationẽ,expanſionẽ,ampliationẽ,niſi ꝙ ut forma ita modo ſignificãdi ua
rient,hoc noſtrũ notat ampliationẽ.Pſ.16.Etiam hæreditas ampla fuit pro me.
In ſecũda cõiugatione שִׁפֵּר fit trãſitiuũ.Iob 26.Spiritus ipſius cœlos explicauit.

INDE NOMINA.

שֶׁפֶר Explicatio,explanatio,perſpicuitas,illuſtratio. Et in diſtinctione ſententiæ,pri-
us ſegol mutatur in cametz שָׁפֶר Geneſ.49.Napthali cerua dimiſſa dans ſermones
illuſtrationis ſeu perſpicuitatis.

שַׁפְרִיר Aulæum,quod expanditur ornatus gratia.Ieremiæ 43.Et extendet aulęum ſuum.

שׁוֹפָר Pro cornu animalis nuſpiã in ſacra ſcriptura legit̃,ſed pro tuba, qua clangor clarè
expandit̃ ſeu diffunditur in aerem,& format̃ impreſſione cũ ſpiritus tũ manuũ, ut
ex uerbo תָּקַע conijcit̃.Exod.19.Et uox tubæ firma uehementer.Iud.4.Et factum
eſt cum ueniret ipſe,ſtatim impreſſit in tubã. Et in ſtatu regiminis mutat cametz
in pathah שׁוֹפַר Leuit.25.Et tranſire facies tubã clangoris in menſe ſeptimo. Et
pluraliter שׁוֹפְרוֹת Ioſ.6.Et ſeptẽ ſacerdotes portabant ſeptem tubas productionũ
coram arca. Et in diſtinctione ſententiæ שׁוֹפָרוֹת Ioſue 6.Et ſacerdotes imprimẽt
in tubas.2.Paral.15.Et in taratantaris & in tubis.

אֶשְׁפָּר Quidam dictionem compoſitam eſſe arbitrantur ex פַּר & אֵשׁ & ſignificare fru-
ſtum carnis bubulæ ad ignem aſſatæ.Alij tamen uolunt ſignificare portionem am
plã.2.Sam.6.& 1.Paral.16.Et diſtribuit omni uiro,à uiro uſq; ad mulierẽ cuiq; tor-
tam panis,portionem carnis.

1682 **שפת**
Poſuit,collocauit aliquid intra certos terminos ſeu limites ut ibi reſideat ac ma
neat.Et modo tantum ſignificandi differt à uerbo שָׁבַת 1.Reg.4.Colloca ollam
magnam,& coque eduliũ pro filijs prophetarum.Ezech.4. Pone ollam, pone.
Pſ.22.Et in puluerem mortis collocabis me.Ieſ.26.Iehoua collocabit pacẽ nobis,
ſcilicet intra limites noſtros.

INDE NOMINA.

אַשְׁפָּה Repoſitoriũ,ſcilicet ſagittarum,quod nos pharetrã uocamus.Iob 39.Cõtra ipſum
crepabit pharetra.Ieſ.22.Et Elam portabit pharetram. Et cum affixo אַשְׁפָּתוֹ Pſal.
127.Qui impleuit pharetram ſuam cum illis.

Repoſi-

אַשְׁפֹּת Repositorium fimi, locus inclusus certis limitibus, quo proijcitur fimus, fimetum. 1. Sam. 2. & Psal. 113. De fimeto eriget egenum. Nehe. 2. Et ad portā fimeti. Legitur tamen semel he litera posita pro aleph Nehe. 3. Vsq; ad portam fimeti. Et pluraliter אַשְׁפַּתּוֹת Thren. 4. Nutriti sunt super coccino, amplexi sunt fimeta.

שְׁפַתַּיִם Metæ, limites, termini intra quos aliquid collocatur, cōstituebant autem præsidia in limitibus contra incursiones hostiū. Et est nomē dualis numeri, eò q̄ cuilibet regioni duo sunt limites. Ps. 68. Si iacueritis intra limites, erit sicut columba cuius alæ uersæ sunt in argentū, & plumę eius in flauedinē auri. Ezech. 40. Et termini (seu circumferentię) latæ manus unius constituti ad intra circumcirca.

מִשְׁפְּתַיִם Termini, limites. Iudicum 5. Quare sedisti intra limites, ut audires sibilos gregis, id est septa.

1683 שֶׁצֶף Tempus breuissimum. Et est synonymum cum aduerbijs פִּתְאֹם רֶגַע מְעַט Et legitur tantū semel. Ies. 54. In momento iræ abscondi faciē meam subito abs te, & in misericordia perpetua miserebor tui &c. Chaldæus uertit in hora parua.

1684 שַׂק Cum cametz frequētius tamen cū pathah, quod in statu affixorū seruat, daggesata litera kuph. Et significat texturā ex uillis hircorū, & caprarū, idoneā frumentis, & alijs rebus aridis capiendis, & transuehendis. Deinde usus illius erat in luctu, qua exutis uel laceratis uestib. splēdidioribus loco interulæ corpus operientes lumbi constringebātur. Est autē uox cōmunis multis linguis. Latini uocāt saccus. Græci transpositis literis ἀσκὸρ. Germani sack, & sic in alijs linguis. Gen. 42. Et aperuit unus saccum suum, ut daret pabulū asino suo. Iesa. 3. Et pro clauo cinctorium sacci. 2. Samuelis 21. Et accepit Rizpa saccum & expandit eum sibi. Genes. 37. Et lacerauit Iacob uestimenta sua, & posuit saccum in lumbis suis. 2. Regum 21. Et lacerauit uestimenta sua, & ieiunauit, & iacuit in sacco. 2. Reg. 6. Et ecce saccus super carne eius intrinsecus. Esther 4. Saccus & cinis sternebatur multis. Psal. 30. Cōuertisti planctum meum in chorum mihi, soluisti saccum meū, & cinxisti me lætitia. Et pluraliter שַׂקִּים Iosue 9. Acceperunt saccos ueteres super asinos suos. Genes. 42. Ipsis euacuātibus saccos suos. 2. Sam. 3. Et accingite saccos, & plangite ante Abner. 1 Reg. 20. Ponamus nunc saccos in lumbis nostris.

1685 שָׁקַק Generali significatione conuenit cum uerbis שׁוּט שָׁטָה נָשַׁק hæc enim quatuor cursionem significant, sed modo tamen significandi inter se differunt. Significat autem hoc geminatū, Excurrere ad grassandum seu diripiēdum. Ioel. 2. Ad ciuitatē excurrent, in muros current, in domos ascendent, per fenestras intrabūt, quasi fur. Participium præsens שׁוֹקֵק Prou. 28. Leo rugiens, & ursus excurrens dominator improbus super populo exhausto. Iesa. 33. Velut excursio locustarū excurrit in illam. Et in genere fœminino שׁוֹקֵקָה Ies. 29. Et erit cū somniabit famelicus, & ecce comedit, & quādo euigilauerit, tum uacua erit anima eius, aut cum sitiens somniat se bibere, & ecce bibit, & cum euigilauerit, ecce tum lassus, & anima eius excurrēs (præ fame) sic erit multitudo omniū Gentium militantiū contra montē Zion.

In quarta coniugatione forma geminata הִשְׁתַּקְשֵׁק Nahum 2. In uicis perstrepunt currus, excurrunt in plateas.

INDE NOMINA.

מַשָּׁק Excursio pro rebus necessarijs. Gen. 15. Filius excursionis domus meæ Damascenus, id est procurationis.

מַשַּׁק Excursio ad prædam. Iesa. 33. Et colligetur præda uestra collectione bruchi, uelut excursio locustarum excurrit in illam.

1686 שָׁקַד Intentus fuit ad rem seu negocium, intentè obseruauit, aduigilauit, uigilanter attendit. Et importat quandā alacritatē & pronitatē ad aliquid. Psalm. 127. Si Iehoua non custodierit ciuitatem, frustra aduigilauit custos. Psal. 102. Aduigilabā & eram ut auis solitaria super tecto. Iere. 31. Sic aduigilabo super eos, ut ædificem & plantē. Dan. 9. Et aduigilauit Iehoua super malum. Iob 21. Et super aceruo aduigilabis. Esdræ 8. Aduigilate, & custodite, &c. Prou. 8. Vt aduigilet ad ianuas meas singulis diebus. Participium præsens שֹׁקֵד Ier. 1. Quia aduigilo ego super uerbo meo, ut

faciam

faciam illud. & cap. 5. Pardus aduigilat super ciuitates eorũ. Et pluraliter in statu regiminis שֹׁקְדֵי Iesaiæ 29. Et excindentur omnes aduigilantes iniquitatis.

INDE NOMEN.

שָׁקֵד Amygdalus & amygdalũ, arbor & fructus. Et appellationẽ hanc arbor ista habet, ꝙ prima est omniũ, quæ florẽ protrudit. Ier. 1. Et dixi baculũ amygdali ego uideo. Eccl. 12. Florebit amygdalus. Et pluraliter שְׁקֵדִים Genes. 43. Nuces & amygdala Num. 16. Et protulit germen, & florificauit florem, & ablactauit amygdala.

Ab hoc nomine & in hoc modo significandi legitur participiũ præteritũ secundæ coniugationis pluralis numeri מְשֻׁקָּדִים Exo. 15. Et in lucerna quatuor Schyphi amygdalati cum spherulis & floribus.

1687 שקר Significatione à præcedente uerbo non differt, ut nec differt literis pronunciatione, nisi ꝙ modo tantũ significãdi inter ipsa uariet. Significat aũt intẽdi, imprimi. Et legitur semel in uoce passiua נִשְׂקַד Thren. 1. Impressum est iugũ transgressionum mearum manu eius. Porro si Chaldaicæ translationis antiquitatem nõ uenerarer, putarem hæc uerba deprauata & sic esse legendũ. Aduigilauit super iniquitatibus meis, manu sua implicatæ sunt, &c.

1688 שקה Generali significatione cõuenit cũ uerbis נָשַׁק & שָׁקַק שׁוֹק Hæc enim quatuor cursionem significant, nisi ꝙ modo significandi inter se differãt. In hac forma legit̃ semel in secũda coniugatione uocis passiuæ שֻׁקָּה potatus, irrigatus est. Iob 21. Mulctralia eius plena sunt lacte, & medulla ossiũ suorũ potabit̃, id est, irrigabitur.

In tertia coniugatione הִשְׁקָה id est, currere fecit. s. potũ uel uini, uel aquæ uel alterius humoris siue pro hominibus siue pecoribus siue aliis rebus, quæ humore, indigẽt & alunt̃. Itaq; ꝙ Hebræi in lingua sua hoc uerbo exprimunt, illud ipsum Latini expediunt uerbis potandi, uel propinandi, uel irrigandi, secundũ eius rei cõmoditatem, de quo dicitur. Et ut שָׁקַק excurrere significat famelicũ ad prædandũ, ita hoc significat potare sitientẽ. Gen. 2. Et potabit seu irrigabit omnem superficiẽ humi, & c. fit aũt irrigatio cursione aquarum per riuulos aquarum, seu canales. Num. 5. Et potauit mulierẽ cum aqua. Ier. 35. Et potabis eos uino. Iob 22. Non lasso aquã propinabas. Et in futuris aliquando absq; he finali, & cum duobus seua immediatè sequentibus. Gen. 21. Et potauit puerum. Gen. 29. Et potauit oues.

Participiũ præsens מַשְׁקֶה Ps. 104. Rigat mõtes è superioribus suis. Sumitur aũt sæpissime nominaliter pro potatore, hoc est, pocillatore seu pincerna. Genes. 40. Pincerna & pistor. Nehe. 1. Ego enim erã pincerna pro rege. In statu regiminis mutat tantũ sægol in zere. Exod. 40. Deliquerũt pincerna regis Ægypti & pistor.

Similiter in statu affixorũ seruat he מַשְׁקֵה Gen. 40. Cũ eras pincerna eius. Dein de nota, ꝙ hoc nomen participiale etiam pro ipso potu usurpatur. Leuit. 11. Et omnis potus qui bibitur in quocunq; fuerit uase immũdus erit. Ezech. 32. Vt euacuat animã famelici, & potu sitientẽ priuet. Et semel pro ipso loco potationis, seu ipso officio & administratione potus scriptum legitur. Gen. 4. Et restituit principẽ pincernarũ super potagio. Ezech. 45. Agnum unum de grege ex ducentis de potatione Israelis pro oblatione. Et pluraliter מַשְׁקִים pocillatores, pincernæ. Gen. 40. Contra principem pincernarum. Et cum affixo nihil mutat. 1. Reg. 10. Et pincernas eius. Quanquam ut in singulari, ita etiam pluraliter pro officio & administratione pincernarum accipi, & ita exponi possit. Et potagia eius.

INDE NOMINA.

שֹׁקֶת Canalis, in qua decurrũt aquę pro potandis pecoribus. Gen. 24. Et effudit cadũ in canalẽ. Et pluraliter uerso holem in hirik שִׁקְתוֹת Gen. 30. Et posuit uirgas, quas decorticauit in canales, in canales inquam aquarum.

שִׁקּוּי Decursio, potatio, irrigatio. Prou. 3. Et irrigatio ossibus tuis. Et pluraliter שִׁקּוּיִים Oseæ 2. Pinguedinem meam, & potagia mea. Ps. 102. Quoniã cinerẽ uelut panem comedi, & potagia mea cum fletu miscebam.

מַשְׁקֶה Nomẽ participiale, pincerna, &c. sed de hoc supra in participio tertię cõiugatiõis.

מִמְשָׁק Cõtraria significatione locum significat, qui caret irrigatione, ideoq; idoneus pro

 du-

ducẽdis urticis,ut prius mem sit priuatiuum sicut in מִדְבָּר Zoph.2. Et filij Ammõ sicut Gomorra,locus aridus pro urticis.pro eo ponitur Prouerbiorum 15. nomen
1689 מְשׂוּכַת id est,tractus.

שָׁקַט Quieuit,tranquillus fuit,uixit in pace & ocio.atq; ut literarũ primò trãspositione,deinde symbolicarũ mutatione idẽ significat ꝙ שָׁבַת ita modo tantũ significãdi inter se uariãt.Ier.30.Et reuertetur Iacob, & quiescet.2.Reg.11.Et ciuitas quieuit.Iosue 11.Et terra quieuit à bello.Ioelis 3.Et non quieui.Ezech.16.Et quiescam. Ies.62.Et propter Ierusalem non quiescam.Psal.83.Et ne quiescas deus.Iob 3. Nũc dormirem & quiescerem.

Participiũ præsens שֹׁקֵט Ier.48.Et quiescit ipse super fecibus suis.Iud.18.Et uidit populũ ociosum. Et pluraliter שֹׁקְטִים Ezech.38.Ingrediar ad quiescẽtes. In genere fœminino שֹׁקֶטֶת 1.Paral.40.Et terram latam utrinq; & quiescentem.

In tertia cõiugatione הִשְׁקִיט Et quando post se regit accusatiuũ,tũ est transitiuũ, quietẽ,tranquillitatẽ,pacẽ,ociũ præstitit.Ps.94.Vt quietẽ præstes ei à diebus malis.Pro.15.Tardus irarũ pacat litẽ.Sed absolutè positũ sumit̃ neutraliter.Iob 34. Et ipse quietem præbebit,quis perturbabit.Iob 37.Vnde uestes tuæ calidæ, nisi ꝙ trãquilla est terra à meridie.Ies.57.Improbi sunt sicut mare agitatũ,ꝙ quiescere nõ potest.et cap.30.In quiescẽdo & in fiducia erit prȩualescẽtia uestra.ubi infinitiuus ponitur nominaliter pro,in quietẽ.similiter Ezech.16.Superbia,saturitas panis, & felicitas ocij,id est,fœlix ocium.Iesa.32.Factũ iustitiæ quiescere, id est,quies,pax.ꝙ dictũ Paulus imitatus sic reddidit Rom.5.Iustificati fide pacẽ habemus erga deũ.

INDE NOMEN.

שֶׁקֶט Quies.1.Par.22.Et quietem dabo Israeli.

1690

שָׁקַל Differt modo tantum significandi à uerbo סָקַל & proprie librare significat in libra.2.Sam.14.Et librauit capillitiũ capitis sui.Ies.40.Quis librauit in trutina mõtes.Esth.3. Et decẽ millia talentorũ argẽti librabo.Esdræ 8.Et librauí eis argentũ.Exo.22.Argentũ librabit.Iob 31.Librabit me in bilance iustitiæ. Zach.11.Et librauerũt mercedẽ meã,triginta argenteos.Est tamen hic propter rudiores annotandũ ꝙ ut nũc apud nos moneta adnumeratur discrete, ita olim librabatur, & ex pondere habebatur summa,ut nunc ex numero habetur.

Participium præsens שֹׁקֵל 2.Sam.18.Et ego ita librassem super manus eius mille argenteos.Iesaiæ 33.Vbi est librator.

In uoce passiua נִשְׁקַל Esdrȩ 8.Et die quarto libratũ est argentũ.Iob 28.Neq; librabitur argentum pro precio eius.

INDE NOMINA.

שֶׁקֶל Siclus,nomẽ põderis.quasi dices,librator.erat enim modus & regula omniũ ponderũ.Est aũt prima diuisione siclus aureus, & argenteus. Et hic habebat uiginti obolos.Et secundũ Græcorũ ponderationẽ, ponderabat tetradrachmũ.i.quatuor drachmas.Et secundũ nostrã monetã maiorẽ ualebat dimidiato Ioachimico. Et hic quoq; erat duplex,uulgaris seu prophanus,alter erat & dicebatur siclus sacer seu sanctuarij,qui aliquanto erat iustior & grauior.Porro quod ad sicli dũ moneta est figurã attinet, in una facie habebat arã cũ circũscriptiõe שֶׁקֶל יִשְׂרָאֵל Et in altera facie uirgã Aaron cũ circumscriptione יְרוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ Ierusalem sancta.uoluerunt aũt duabus illis picturis ara & uirga tãquam symbolo significare sacerdotiũ, & regnum.Nunc exẽpla subijciam.Exo.30.Hoc autem dabit quisq;,qui transit ad census,dimidium sicli in siclo sanctitatis, uiginti oboli sunt siclus. Leui.27.Omnis æstimatio tua erit in siclo sanctuarij, uiginti oboli erũt siclus.1.Sam.9. Ecce inuẽta est quarta pars sicli in manu mea. Et pluraliter שְׁקָלִים Exo.21.Argenti triginta siclos dabit sustẽtatori suo.Leuit.27.Et erit æstimatio tua masculi uiginti sicli, & fœminæ decẽ sicli.& Leu.5.pro duali positum.In ȩstimatione tua argenti siclorum.i. duorum siclorum. In statu regiminis שִׁקְלֵי 1.Paral.21.Siclos auri pondere sexcentos. Obseruabis aũt,ꝙ hoc nomen cum nominibus numeralibus unitatis usque

ad

ad denarium numerũ inclusiue constitutis. Legitur semper pluraliter שְׁקָלִים Leuit. 27. Tres sicli argenti. Et mox iterũ: Quinq; sicli argenti. Num. 3. Accipies quinq; & quinq; siclos pro cranio. Ier. 32. Septẽ siclos. Leuit. 27. Et fœminæ decem sicli, &c. Contra uero, quando construitur cũ numeralibus denariũ numerũ excedentibus ut plurimũ singulariter שֶׁקֶל legitur. Exod. 38. Septuaginta siclus, in siclo sanctitatis. Num. 31. Septingenti & quinquaginta siclus, &c. Excipiunt tamen quidã loci, in quibus cũ excedentibus denariũ etiã pluraliter usurpat. Exo. 21. Argẽti triginta siclos, dabit sustẽtatori eius. Leu. 27. Et erit æstimatio tua masculini uiginti sicli. Ios. 7. Ducentos siclos in argẽto, &c. Atq; ex his iã recitatis exẽplis habes, quod iuxta nomina numeralia perinde hoc nomen se habeat ut nomen שָׁנָה de quo supra.

מִשְׁקָל Libratio, libramentũ, Latini uocãt pondus. Ezech. 5. Et accipies tibi bilãces librationis. 1. Paral. 28. Et aurũ librationũ pro mensis. Esdræ 8. Et scriptũ est omne libramentũ. Et in statu regiminis מִשְׁקַל 1. Reg. 10. Et fuit libratio auri. 1. Paral. 14. In libramento candelabri. In statu affixorũ nihil uariat à statu absoluto מִשְׁקָל Gen. 34. In libramento suo. 2. Sam. 12. Et libramentum eius talentum auri.

מִשְׁקֹלֶת Libramentum, regula, amussis. 2. Reg. 21. Et extendã libramentũ domus Achab. Et in distinctione sententiæ מִשְׁקָלֶת Iesa. 28. Et ponam iudicium in regulã, & iustitiam in libramentum.

1691 שָׁקַם Eiusdem est significationis cum uerbo קוּם surrexit. sicut שָׁרַץ etiam eiusdem est significationis cum uerbo רוּץ Et legitur tantũ uno in loco, & irregulariter trãsposito puncto de uoce cametz quę debebat regulariter esse sub schin in literã kuph, sic ש Sic שַׁקַּמְתִּי pro שָׁקַמְתִּי Iud. 5. Donec surrexi ego Debora, surrexi, inquã, mater in Israel, &c. quanquã aliqui alij malint esse relatiuũ, sic legẽtes donec quod surrexi Debora.

INDE NOMEN.

שִׁקְמִים Sycamini seu sycomori. Et legitur pluraliter tantum propter multitudinem & copiam earum arborum. Habent autem nomen ab altitudine & proceritate sua, qua in altũ assurgũt. 1. Reg. 10. & 2. Paral. 1. Et dedit rex argentũ in Ierusalem quasi lapides, & cedros dedit uelut Sycomoros, quæ in cãpestribus sunt in copia. 1. Par. 27. Porro super oleas, & sycomoros, quę in cãpestribus erat Baal Hanã. Ies. 9. Lapides ceciderunt & politis ædificabimus, Sycomori succisæ sunt, & cedros cõmutabimus. Amos 7. Sed armẽtarius sum, & baiulans Sycomoros. s. pro mercede. uult significare cõditiõis suę humilitatẽ. Legit tamẽ semel forma fœminea שִׁקְמוֹת Ps. 78. Interfecit grãdine uitẽ eorũ, & Sycomoros eorũ gelu. Nisi malis species inter se genere distinguere, quod uidelicet שִׁקְמִים sit species illa, quã Lucas euãgelista cap. 17. συκαμίνου appellat, uoce quoad fieri potuit cõsimillima. ubi inquit Christus: Si habueritis fidem sicut habet granum synapis, dixissetis huic arbori συκαμίνῳ, eradicare, & & subplantare in mare, & obedisset uobis. & cap. 19. paulo uariato nomine συκομορέαν, Sycomorẽã uocat, ita scribẽs. Et ingressus Iesus perãbulabat Iericho, & ecce uir nomine Zachęus, quęrebat uidere Iesum quis esset, nec poterat prę turba, quod statura pusillus esset, & pręcurrens ascendit in arborẽ Sycomorẽam, ut uideret eum, &c. Quod sicut Hieronymus testat genus est arboris Palęstinæ peculiare, gaudẽs locis campestribus, & ficus afferens agrestes: quod nisi uellicetur, amarissimas cariculas facit, & familiæ infuso oleo in esum datur. Sed שִׁקְמוֹת esse ficũ illã Ægyptiacam multo laudabiliorem, siquidẽ & Dauid mentionẽ in Ps. 78. facit Sycomori arboris, quam deus in Ægypto grandine & gelu perdiderit. Aut quas Ægyptij genere fœminino, easdem Hebræi masculino genere extulerint. Sed utcũq; sit, tamẽ ex citatis locis cùm ueteris, tum noui testamenti etymon nominis conijcere licet, quod à proceritate hoc arborum genus dictum sit.

1692 שָׁקַע Depressum, oppressum fuit. Et modo tantum significandi inter se differũt חסע & טעקע & hoc nostrũ. Amos 9. Et transcẽdet sicut fluuius uniuersam illam. & deprimetur tanquã fluuio Ægypti. i. opprimetur. Num. 11. Et deprecatus est Moses ad Iehoua, & depressus est ignis, scilicet ne in altũ eleuaret. Ier. 51. Sic deprimetur Babel, neq; surget propter malum.

In tertia coniugatione הַשְׁקִיעַ Iob 40. Aut fune deprimes linguã eius.ſ.ne poſſit eã erigere & exerere.Ezech.32.Tunc deprimam aquas eorum, & flumina eorum uelut oleum fluere faciam.

INDE NOMEN.

מִשְׁקָע Sedatio,depreſſio.Ezech.34.Et ſedationẽ aquarũ bibitis,& reſiduas pedibus ue-ſtris conculcatis.i.ſedatas aquas,& non excitatas.

1693 שָׁקַף

Ex alto proſpexit,idẽ ꝙ שָׁזַף & ſignificat geſtũ ex alto proſpicientiũ, qui quidẽ nõ poteſt exprimi.Legiť in prima cõiugatione uocis actiuæ participiũ preteritũ pluralis numeri שְׁקֻפִים 1.Reg.6.Et fecit domni feneſtras proſpectu anguſtas.& 1.Reg.7.Et proſpectus trium ordinum.

In uoce paſſiua נִשְׁקַף ſignificatione actiua.Pſal.85.Et iuſtitia è cœlo proſpexit. Prou.7.Per cancellos meos proſpiciebam.Iudicum 5.Per feneſtram proſpexit.

Participiũ maſculini generis נִשְׁקָף Num.23. Qui proſpicit ſuper faciẽ deſerti.

Et in genere fœminino נִשְׁקָפָה Num.21.Et reſpicit ſuper faciẽ deſerti.Canticor. 6.Quæ eſt iſta,quæ proſpicit quaſi aurora.

In tertia cõiugatione הִשְׁקִיף in qua nõ multũ abludit ſignificatiõe à uerbis נבט & שגח Pſal.14.Iehoua è cœlo proſpexit.Gen.19.Et reſpiciebat uerſus faciẽ Sodomæ.& cap.26.Et proſpexit Abimelech rex Philiſtinorũ per feneſtrã & uidit.Exo. 14.Et proſpexit Iehoua ad caſtra Ægyptiorum,in colũba ignis,& nubis.Thren.3. Donec proſpiciat,& uideat Iehoua.

INDE NOMINA.

שֶׁקֶף Proſpectus.1.Reg.7.Et omnes ianuæ & poſtes quadratæ proſpectu.

שְׁקֻפִים Proſpectus.uide ſupra in prima coniugatione.

מַשְׁקוֹף Superliminare,hoc eſt,feneſtra in ſuperliminari per quam ex alto proſpicitur ſuper pulſantem fores.Exod.12.Et ſuper ſuperliminare.

1694 שִׁקֵּץ

Abominatus eſt,execratus eſt, deteſtatus eſt,euitauit ut rẽ ſpurcã & immundã. Græcè βδελύττομαι.Pſ.22.Quia non aſpernatus eſt, neq; abominatus eſt oppreſſionẽ pauperis.Deut.7.Abominando abominaberis illud. Leu.11. Et hęc abominamini de uolatilibus.Et mox iterũ:Et cadauer eorum abominabimini.

INDE NOMINA.

שֶׁקֶץ Abominatio,execratio,execrabile,deteſtabile.Leu.11.Et abominatio erũt uobis.

שִׁקּוּץ Cum kybutz,uel שִׁקּוּץ quanquã poſterius legatur rarius,abominatio, res abominãda.2.Reg.23.Abominationẽ Zidoniorũ & abominationẽ Moabitarũ.i.idolũ. Dan.11.Et ponent abominationẽ,reatũ facientẽ.Chriſti ſeruatoris noſtri citantis hoc dictũ interpres uertit Grçcè βδέλυγμα.Mat.27.Quũ uideritis abominationẽ deſolationis,quę dicta eſt à Daniele propheta.Eſt aũt βδέλυγμα,res,quã deus execratur & dãnat,ideo quod ei falſo tribuiť honos deo debitus. Et pluraliter שִׁקֻּצִים & שִׁקּוּצִים Nahum 3.Et proijciã ſuper te execrãda.2.Reg.23.Et omnes execrationes, quæ uiſæ ſunt in terra.Oſeæ 9.Fuerũt execrationes,ut amaret eas. Dan.9.Et ſuper alã execrationũ deſolationis. In ſtatu regiminis שִׁקּוּצֵי Ezech.30.Quiſq; execrationes oculorũ ſuorũ deijcite. Et cũ affixo.Ier.4.Et ſi amouebis execratiões tuas.

1695 שָׁקַר

Fallax fuit,falſus fuit, captioſe egit.Et eſt uериſimile habere cognationẽ ſignificatione cũ uerbis שָׁזַר & חָשַׁר קָשַׁר Gen.21.Et nũc iures mihi,ne fallax ſis mihi.

In ſecunda cõiugatione שִׁקֵּר Leuit.19 Neq; fallaces ſitis quiſq; cõtra popularẽ ſuũ.1.Sam.15.Etiã uictor Iſraelis nõ eſt fallax.Pſ.44.Neq; fallaces fuimus in pacto tuo.Pſ.89.Non fallax ero in ueritate mea.Ieſaiæ 63.Et filij qui non fallaces ſunt.

Participiũ præſens generis fœminini pluralis numeri מְשַׂקְּרוֹת Ieſa.31.Et incedebant extẽto guttture,& fallaces oculis,&c.Nec te moueat ꝙ ſin ſiniſtrum ſcriptũ eſt,quia aut oſcitantia ſcribarũ accidit,aut propheta ſtudio uoluit mutare uocẽ,ut ſignificaret teneritudinem & mollitiem fœminarum in erudiendis oculis.

INDE NOMEN.

שֶׁקֶר Falſum,falſitas,fallacia.Exod.23.A cauſa falſi procul abſis. Deut.19.Et ecce teſtis falſitatis ille teſtis falſum reſponderit cõtra fratrem ſuum.2.Sam.18. Si feciſſem in ani-

anima mea falsum.1.Reg,22.Et ero spiritus fallaciȩ in ore omniũ ꝓphetarũ. Psal. 52. Dilexisti malũ præ bono,falsum præ loquẽdo iustũ.Ps.119.Cõcinnarũt aduersum me fallaciã sup bi.Ps.33.Fallacia equo ad salutẽ.Pro. 31. Fallacia est uenustatis. Et cũ lamed aduerbiascit.2.Sam.Ach quã falso custodiui oĩa quȩ illi in deserto.i. quã frustratus sum spe mea,quã ipse fefellit me. In distinctiõe sentẽtiæ שָׁקֶר Exo. 5.Ne respiciãt ad uerba fallaciȩ.& cap.20. Ne respondeas in familiarẽ tuũ testimonium falsitatis. Leuit.6.Iurauerit super falso.Ps.7.Ecce concipiet iniquitatẽ, & grauidus erit labore,& pariet falsum.Prouerb.20.Suauis est uiro panis falsitatis. Leu. 9.Neq; iuretis in nomine meo falso. Et pluraliter שְׁקָרִים Psal.101. Non habitabit in domo mea faciens imposturam,loquens falsa non stabilietur in oculis meis. Pro. 12.Testis falsitatum imposturam. In statu regiminis & affixorum.Ier.23.Et seduxerunt populum meum cum fallaciis suis.

שְׁקַעֲרוּת Falsa,falsitates,nothæ.Inserta litera aain.Leu.14.Ecce plagȩ in parietibus domus falsæ,uirides,uel subrufæ.Et si multa exemplaria habeant שְׁקַעֲרוּרֹת geminata litera resch, tamẽ inscitia Rabinorum existimo deprauata esse.

1696 שֹׁרֶר Nodus ille concatenatus in medio uẽtris,umbilicus,quo ut reliquũ corpus neruis ac ossibus cõpingitur,ita uenter illo nodo quasi catena colligatur,unde ruptura illius lætalis est.Et ut forma,ita modo tantũ significãdi differt à nomine שֹׁרֶשׁ quod radicẽ significat,quæ est nodus & quasi umbilicus arboris,congruit etiã cũ uerbo שׁוֹר Cant.7.Vmbilicus tuus crater rotũdus.uel abiecta altera litera resch, pro qua substituitur in statu affixorũ dagges.Pro.3.Et medicina erit umbilico tuo. Ezech. 16.Non est præcisus umbilicus tuus. Et pluraliter forma alia שְׁרִירֵי Iob 40.Et potentia eius in nodis uentris ipsius.

שֵׁרוֹת Catenæ.Ies.3. Stillatoria & catenulas,uulgaris editio uertit armillas.

שַׁרְשְׁרוֹת Catenæ.Exod.28.Et duas catenas auri.Et mox iterum:Et pones catenas,&c.

שְׁרִירוּת De hoc uide supra in themate שׁוֹר.

1697 שָׂרַר Principem egit,principatu functus est,cõgruit significatione cũ uerbis שׂוּר & שָׂרָה Legitur ex hoc uerbo participium præsentis temporis שׂרֵר Esther 1. Vt sit omnis uir principatum gerens in domo sua.

In quarta coniugatione הִשְׂתָּרֵר Num.16.Quod principem facies te super nos, etiam principem faciendo te.

INDE NOMINA.

שַׂר Tam in statu absoluto,quàm regiminis cum uoce pathah,quam in distinctione orationis & plurali numero mutat in cametz,princeps,qui mensuratam habet aliquam gubernationem.Et in quo differat à שׁוֹפֵט & רֹאשׁ זָקֵן uide זָקֵן deinde differentiam inter רוֹזְנִים & שָׂרִים uide in themate רוֹזְנִים Gen.39. Et dedit princeps custodiȩ in manum Ioseph omnes uinctos. & cap.40.Et recensuit princeps pincernarũ somnium suum Iosepho,& uidit princeps pistorum, quod bona esset expositio.Exod.2.Quis constituit te in uirũ principem,aut iudicem super nos.Ios.5. Ego sum princeps exercitus Iehoua. & cap.9. Et audiuit Sebul princeps ciuitatis uerba Gaal.2.Sam.3.Quia princeps & Magnus cecidit hodie in Israel. 1.Reg.11.Et factus est princeps turmæ. 1.Paralip. 11. Quicunq; percusserit Iebuseum principio, erit in caput & in principem.1.Paralipo.15.Et Caniahu erat princeps Leuitarum in officio.2.Paralipom.23.Et excindet omnem sortem exercitus,pȩstantẽ & principem in castris regis Syriæ.Iesaiæ 9.Princeps pacis.Danielis 1. Et posuit eis principem eunuchorum.Danielis 8.Et contra principem principum stabit.cap.10. Et princeps regni Persarum stabit coram me.& cap.12.Stabit Michael princeps magnus pro filiis populi sui. Et cum affixo. Dan.10. Nisi Michael princeps uester.

Et pluraliter שָׂרִים Num.22.Et adiecit rursus Balach mittere principes & honoratos præ illis.1.Regum 4.Et isti fuerunt principes illius.Iob 3. Vel cum principibus quibus est aurum.& cap.34.Qui non assumit faciem principum. Ps.148. Principes & omnes iudices terræ. In statu regiminis שָׂרֵי Genesis 47. Et pones eos

principes pecoris, super illa quę mihi. Exo. 1. Et cōstituerūt super illū principes tributorū. & cap. 18. Et pones super eos principes millenariorū, principes cētenariorū, principes quinorū, & principes denorū. Deuter. 20. Et recensebūt principes exercitus in capite populi. 1. Reg. 27. Commisit super manib. principū cursorū. 1. Par. 15. Et dixit Dauid ad principes Leuitarū. 2. Par. 36. Et omnes principes sacerdotū.

Et cū affixis seruat cametz. 2. Reg. 24. Et egressus est Iehoiakin rex Iehuda ad regē, ipse, & mater ipsius, & serui eius, & principes eius, & eunuchi eius. Pro. 28. Propter transgressionē terræ multi sunt principes eius. Ies. 10. Nunquid principes mei sunt simul etiā reges? Legit̄ etiā hoc nomen in genere fœminino pluraliter שָׂרוֹת Iud. 5. Sapiētes principes eius, respondebāt ei. 1. Reg. 11. Et fuerūt ei uxores principes septingētæ, & pellices trecētę. Esth. 1. Et hodie dicēt principes Persarū & Medorū, quę audiuerunt factū reginæ cūctis principibus regis. Iesa. 49. Et erūt reges nutritij tui, & principes eorū lactatrices tuæ.

שָׂרָתִי Nomē appellatiuum generis fœminini princeps, principissa, domina principalis. Thren. 1. Principalis in prouincijs facta est in tributū.

מְשׂוּרָה Mensura certa, iuxta quam homines uictus rationē gubernant. Et tam aridorum quàm liquidorum, sed discretorum, sicut מִדָּה est continuorum. Leuit. 19. In dimēsione, pondere, & mensura. 1. Paral. 23.

שׂוֹרָה Nomen adiectiuum generis fœminini. Iesaiæ 28. Et ponet triticum mēsuratum, & hordeum designatum.

1698 שָׁרָב Quemadmodū ad inuicē se habent צָרַב & צָרַף ita quoq; hæc duo שָׁרָב & שָׂרַף ut supra quoq; indicauimus in themate צָרַף licet שָׁרָב nominaliter tantū & bis legat̄. Et significat aridū, siccū, adustum. i. ex calore solis. Iesa. 49. Nō percutiet eos adustio, & sol. & cap. 35. Et quæ erat adusta in stagnum.

1699 שָׂרַג Congruit significatione cum uerbis שָׂרַךְ שָׂבַר סָגַר שׂרק significant em̄ generaliter hæc omnia conclusionem, alligationē, costrictionem, atq; usitatū est in secūda coniugatione uoce passiua שֹׂרָג Iob 40. Nerui testiculorū eius cōstringent̄.

INDE NOMEN.

שָׂרִיגִים Palmites, propagines, surculi qui alligātur palo. Gen. 40. Et in uite tres surculi. Et in statu regiminis. Ioel. 1. Albi facti sunt surculi eius.

1700 שָׂרַד Residuus fuit, residuus māsit, congruit aūt cū eo latinū, q̄ ideo literarū inuersione ab Hebræo mutuasse existimo. Ios. 10. Et residui qui residui māserūt ex illis.

INDE NOMINA.

שָׂרִיד Residuus. Num. 22. Vt non residuus maneat. Deut. 2. & non erit euasor & residuus. Iob 18. Nec est residuus in congregationibus nostris. Ies. 1. Nisi reliquisset nobis Iehoua exercituū residuū, uel modicū. Et plur. שְׂרִידִים Ios. 10. Et residui, q residui māserūt ex illis. Ioel. 3. Et in residuis. Ei cū affixo. Ab. 1. Et ne claudas residuos eis.

שְׂרָד Residuū. Exod. 31. Et uestes residui. i. ad residua necessarias, quib. arca, mensa, cādelabrū & reliqua uasa inuoluebāt̄. Exo. 39. Vestes residui ad ministrādū in sancto.

שֶׂרֶד Miniū, seu rubrica, seu alius color. aut instrumentū, quo fabri lignarij utuntur. Ies. 44. Faber lignorum extendit amussim, format illa, rubrica.

1701 שָׂרָה Congruit significatione cū uerbis שָׂרַר & שׂוּר nisi q̄ ut forma ita modo significādi inter se uariēt. Iob 37. Subter uniuersum cœlū prospicit ipse, & lux eius ad alas terrę.

INDE NOMINA.

שִׁרְיָה Instrumentum militare quod pilam reddere libuit, alij transtulerunt loricam. est autem dictum quod recta distendatur ac dirigatur. Iob 41. Attingēti ipsum gladio non erigit se, siue lancea, siue iaculo, siue pila.

שִׁרְיָן Thorax. s. nodosa & catenulata. 1. Reg. 22. Et percussit regē Israel inter iuncturā & thoracē. Ies. 59. Induite iustitiā uelut thoracē. Sic Paulus alludēs ad hunc locū Eph. 6. quoq; reddidit. State igitur lūbis circūcinctis baltheo per ueritatē, induti θώρακα id est, thoracem iustitiæ, &c.

שִׁרְיוֹן In alia forma thorax. 1. Sam. 17. Et pondus thoracis erat quinq; milliū siclorū ęris. Et legit̄ cū samech loco schin סִרְיוֹן Ier. 59. Qui extollit se in thorace sua. Et pluraliter in forma masculina שִׁרְיוֹנִים Nehemiæ 4. Arcus & thoraces. Et in forma

fœminini generis שִׁרְיוֹנוֹת Iere.47.Induite thoraces. 2.Paralip.26.Galeas & thoraces,& arcus,uel cum ſamech.Iere.46. Induite thoraces.

שָׁרוֹן Nomen propriũ loci inter Tabiriũ montem,Hieronymo teſte,& lacũ Tiberiadis, & à Cæſarea uſq; ad Ioppen ſe ultra extendens,pinguis & fertilis.1.Paralip.27.Super armenta quæ paſcebãtur in Saron erat Sitar Saronites.ubi שָׁרוֹנִי nomen eſt appellatiui uiri à loco dicti.Ieſ.33.Facta eſt Saron,ſicut campeſtria.Item cap.35. Gloria Libani dabitur ei,ornatus Carmeli,& Saron.& cap.65.Et erit Saron in habitaculum ouium.Cantic.2.Ego ſum lilium Saron.

שִׂרְיוֹן Nomen montis circa Cæſaream Palæſtinæ.Pſal.29.Exilire facit cedros uelut uitulum,Libanum & Sirion ſicut exilit filius unicornis.

מִשְׁרַת Pro quo Chaldæus tranſtulit מְתָרוּת Significat autẽ quemlibet ſuccum ſeu liquorem expreſſum ex uuis non tantũ muſteũ.Eſt enim aliquanto generalius,ꝗ̃ תִּירוֹשׁ quod tantũ de muſto,& non uino dicit̃.ideo etiã forma ipſius à priore mutata eſt. Legit̃ autẽ tantum ſemel in ſtatu regiminis מִשְׁרַת Num.6.Nec ullum ſuccum uuarum bibet.Pertinet autem hoc nomen proprie ad thema יָרַשׁ.

שָׂרָה

Princeps fuit,obtinuit dominiũ,præcipuus fuit.cõgruit ſignificatiõe cũ uerbis שָׂרַר & שׂוּר Gen.32.Non Iacob dicet̃ ultra nomen tuũ,ſed Iſrael,quoniã principaliter egiſti cũ Deo,& cũ hominibus,& præualuiſti.Oſeæ 12.In utero ſupplantauit fratrẽ ſuum,& in agone ſuo principaliter egit cum Deo,id eſt uictorioſe.

INDE NOMEN.

מִשְׂרָה Principatus,dominatio.Ieſ.9.Et factus eſt principatus ſuper humerũ eius. Et mox iterum,Ad multiplicandum principatum.

1702

שָׂרַט

Conſcidit ſeu conuulſit carnem,& apparet habere cognationẽ cum uerbo רָשַׂשׂ niſi ꝗ ut literarũ poſitione,ita modo ſignificãdi ab ipſo differat.Leu.19.Et conciſionem pro anima non ponetis in carnẽ ueſtram.& cap.21.Et in carnẽ ſuam non ponant conciſionem.Zach.12.Ponam Ieruſalem lapidem oneris, omnes ferentes eum concidendo concidentur.

In uoce paſſiua נִשְׂרַט Zach.12.Omnes ferentes eum conciſione concidentur.

INDE NOMINA.

שֶׂרֶט Cõciſio,ſeu cõuulſio carnis.Leu.19.Et cõciſionẽ pro anima nõ dabitis in carnẽ ue

שָׂרֶטֶת Cõciſio.f.carnis.Leu.21.Et in carnẽ ſuam non ponent conciſionẽ.Ad hanc (ſtrã. carnis conciſionẽ alludit diuus Paulus Philip.3.ubi Pſeudoapoſtolorũ circũciſionem,quã ſtatuebãt ad iuſtitiã eſſe neceſſariã uocat Conciſionẽ carnis. Verba eius hæc ſunt.Cauete canes,malos oparios,cauete κατατομὴν.i.cõciſionẽ.Nos em̃ ſumus

1703 circũciſio,ꝙ ſpũ deũ colimus,& gloriamur in Chriſto Ieſu,& nõ cõfidimus in car-

שָׂרַךְ

Congruentiã habet ſignificatione cũ uerbis שׂרג שׂרק שָׂחַר שָׂבַר niſi ꝗ (ne &c. ut forma,ita modo ſignificãdi differãt.Significat aũt hoc noſtrum gyrare, circũgyrare,circumflectere.Et uerbaliter legitur tantũ participium præſens מְשָׂרֶכֶת Iere.2.Dromedaria leuis circumflectens uias ſuas.

INDE NOMEN.

שְׂרוֹךְ Liga,colligatura,qua calceus pedi conſtringitur.Latini uocant corrigiam.Geneſis 14.Si à filo uſq; ad corrigiam calceamentorum eius.

1704

שָׂרוּעַ

Participiũ præteritũ primæ cõiugatiõis maſculini gen.ſeu nomẽ participiale.i. exceſſus,exceſſiuus,extẽſiuus,excretus,aliquo mẽbro corporis, homo mõſtroſus ſeu pecus mõſtroſum:qui uel quod mõſtroſum aliquod mẽbrũ habet excedẽs iuſtã proportionẽ à quo abhorremus.Cõgruit itaq; ſignificatiõe cũ שָׂעַר atq; contrariũ eſt nomini participiali קָלוּט quod ſignificat contractũ ſeu concretũ. Leuit. 21.Omnis uir in quo eſt quicquã nõ accedat,ut ſi quis eſt cæcus,uel claudus,uel ſimus,uel exceſſiuus.ſ.mẽbro aliquo.& ca.22.Aut bouẽ aut pecus exceſſiuũ uel cõcretum.

INDE VERBVM,

הִשְׂתָּרֵעַ Extendit,diſtendit ſe,Ieſ.28.Sed breuius eſt ſtragulum à diſtendendo ſe.i.ne ſic diſtendere poſſit,ne extendatur,ne ſuperſit.Et Iudæus quidam non indoctus ſimiliter mihi dicebat uerbum hoc ſignificare in Germanico außſtrecken.

1705 שָׂרַף Est fortioris ſignificationis q̃ צָרַף quod tamen etiam fortiorem habet ſignificatiõnem q̃ צָרַב aut זָרַף Et ſignificat cremare, concremare, comburere igni ſeu calore. Leuit.4. Exportabit etiam iuuencum extra caſtra, & cõburet eum, ſicut combuſſit iuuencum priorem. Leuitic.8. Et crementum eius combuſſit igni. Pſalm.74. Combuſſerunt omnes ſynagogas in terra. Geneſ.11. Laterificabimus lateres & comburemus in combuſtione.

Participium præſens שֹׂרֵף Leuit.16. Et qui comburit ea, lauabit ueſtimenta ſua. Et pluraliter שֹׂרְפִים 2.Reg.17. Et Sepharuitæ comburebant filios ſuos igni.

Participium præteritum pluralis numeri שְׂרֻפִים Num.17. Quibus uſi fuerãt cõbuſti. Et in genere fœminino שְׂרוּפָה 1.Sam.30. Et ecce combuſtum erat igni. Legitur tamen etiã שְׂרֻפָה Pſal.80. Combuſta eſt igni. Et pluraliter שְׂרוּפוֹת Nehe.4. Nunquid reſuſcitabunt lapides de aceruis pulueris cum illi combuſti ſunt. Item שְׂרֻפוֹת Ieſa.1. Ciuitates eius combuſtæ igni.

In uoce paſſiua נִשְׂרַף Geneſ.38. Educite eam ut cõburatur. Prou.6. Num fouebit aliquis ignem in gremio ſuo ut ueſtimenta eius non comburantur.

In ſecunda coniugatione uoce paſſiua שֹׂרַף Leuit.10. Sed & hœdum pro erratõ quærendo quærebat Moſes, & ecce combuſtus erat.

INDE NOMINA.

שָׂרָף Nomen ſubſtantiuum. Serpens ſeu draco alatus & uolans, qui nedum igniti coloris eſt, uerumetiã homines quos mordet lætali ardore inflãmat, fruges q; & uiridia alia afflatu ſuo adurit. Et Græcis πρηστὴρ dicitur ἀπὸ τοῦ πρῆξαι, id eſt, ab urendo, uel inflando, de quo Lucanus. Oraq; diſtendens auidus ſpumantia pręſter. Num.21. Fac tibi urentem, & pone eum ſuper ſignũ. Ieſ.15. De radice ſerpentis egredietur aſpis, & fructus eius urens uolans. Et idem cap.30. Vipera & urens uolans. Legitur etiã adiectiuè poſitum. Deuter.8. Qui ductor tuus fuit in deſerto magno & afflando, in quo erat ſerpens urens, ſcorpio &c. Et pluraliter שְׂרָפִים Num.21. Et immiſit Iehoua in populum ſerpentes urentes, qui mordebant populum. Dicuntur etiam eõdem nomine alati & uolantes eò ꝙ ignei ſunt & ardentes. Ieſa.6. Seraphim ſtabant ſupra ipſum. Et mox iterum, Et uolabat unus ad me ex Seraphim, habens in manu ſua carbonem ignitũ. Hos uocat Ezech. cap.28 אַבְנֵי אֵשׁ lapides ignitos.

שְׂרֵפָה Combuſtio, incendium. Geneſ.11. Euge laterificabimus lateres & comburemus in combuſtione, id eſt, uſtrina. Leu.10. Plangant combuſtionem, quam Iehoua cõbuſſit. Num.17. Vt leuet thuribula de medio cõbuſtionis. Deut.29. Sulphur & ſal cõbuſtio uniuerſa terra eius. 2.Paral.16. Et combuſſerunt & cõbuſtionem magnã ualde. Iere.51. Et ponam te in montem combuſtionis. Amos 4. Et facti eſtis uelut torris extractus ex combuſtione. In ſtatu regiminis שְׂרֵפַת Num.19. Et immittet in medium combuſtionis uaccæ. Et mox iterum, De cinere cõbuſtionis pro errato.

מַשְׂרֵת Sartago, aut certe ipſa torta in ſartagine cocta & uſta. 2.Sam.13. Et accepit ſartaginem & effudit coram eo, nec uſpiam alibi legitur, hinc mihi coniectura oritur, deprauate מַשְׂרֵת pro מַשְׂרֵף ſcriptum.

מִשְׂרְפוֹת Combuſtiones. Ioſue 11. Et perſequutus eſt eos uſq; in Zidonem magnã, & uſque ad combuſtiones aquarũ, warm waſſer Et ca.13. Omnes habitatores montiũ à Libano uſq; ad cõbuſtiones aquarũ. i. Thermas. Ieſa.33. Et erunt populi combuſtiones Calcis. Ieremiæ 34. In pace morieris, & ſecundum combuſtiones patrũ tuorũ, &c. Et ſic combuſtionem facient ei.

שַׂרְעַפִּים Æſtus, aduſtiones, & dicitur de cogitationibus ſeu curis quæ animum urunt, interpoſita litera aain. Pſalm.94. In multitudine aduſtionum mearum intra me conſolationes tuæ delectauerunt animam meam. Pſalm.39. Et cognoſce æſtus meos, de hoc etiam ſupra in סַרְעַף

1706 שָׁרַץ Quando regit poſt ſe accuſatiuũ, tũ eſt trãſitiuũ, & ſignificat uel aquas ſeu terram gignere & producere in copia motabilia ſeu reptilia, ſiue uolatilia. Et quorundam Rabinorũ ſententia uerbũ eſt cõpoſitum ex pronomine relatiuo שֶׁ & uerbo רוּץ Ego idẽ ſignificare arbitror q̃d רוּץ & eius eſſe ſynonymũ ſicut שָׁקַם ſynonymũ eſt

uel-

uerbo קוּם uterq; Chaldæus transtulit uerbo רְחַשׁ quod eructare, ebullire significat. Exo.8. Et motabat fluuius ranas. Psal.105. Motauit terra eorum ranas. Et obserua, quod Moses de fluuio dicit, hoc dicit Dauid de terra, de terra igitur intelligendum est uliginosa & palustri. Gen.1. Et dixit deus motẽt aquę motabile animæ uiuentis, & uolatile uolet supra terrã superficiem firmamenti cœlorũ, & creauit deus dracones magnos & omnẽ animam uiuentem quæ calcat, quam motarunt aquæ iuxta speciem suam. Quando uero absolute ponitur extra regimen, tum ponitur neutraliter, pro motari, currere. Ezech.47. Et erit, ut omnis anima uitæ, quæ motatur, ad quã uenit unus torrentũ uictura sit. Insuper transfertur etiã deinde ad alia animantia quæ crebra motione uersant & copiose cursitãt. Gen.8. Omne uiuum, quod est apud te ex omni carne, tam in uolatili, q̃ in animali, & in omni calcatili, quod calcat super terra, educito tecũ, & motentur seu cursitent in terra, & prolificent, & multiplicent in terra. Gen.9. Et uos prolificate, & multiplicamini, motamini in terra, & multiplicamini in ea. Item Exo.1. Et filij Israel fructificati sunt, & multiplicati sunt, & motati sunt, & multiplicati sunt.

Participium præsens generis masculini שֹׁרֵץ Gen.7. Et in omni motabili, quod motitatur super terra.i.cursitat. Et in genere fœminino שֹׁרֶצֶת Leuit.11. Hæc est constitutio de omni anima quæ cursitat super terra.

INDE NOMEN.

שֶׁרֶץ Nomen collectiuum, seu uniuersitatis comprehendens generaliter omnia animalia siue aquatica sint, siue terrestria, siue ἀμφίβια siue natabilia siue uolatilia, quę cursitant seu submisse repunt, non eleuando pedes aut quatiẽdo seu pulsando terram pedibus, sicut רָמַשׂ dicit, quicquid eleuando pedes terrã calcat, & calcãdo quatit, & pulsat. Gen.1. Motent aquæ motabile animæ uiuẽtis. Leuit.5. Si anima tetigerit rem aliquam immundam, siue illa fuerit cadauer bestiæ immundę, siue cadauer iumenti immundi, siue cadauer motabilis immundi. Leuit.11. Omne motabile uolatile, quod ambulat super quatuor &c. Et ibidem iterũ, Hoc uero comedetis ex omnibus quæ in aquis sunt, quicquid habet pinnas & squamas in aquis, tam in mari, q̃ in fluminibus ex omni motabili aquarũ, & ex omni anima uiuente, quæ est in aquis, abominatio sint uobis. Itẽ, Hoc quoq; uobis immundũ erit in motabili, quod motitat se super terra mustela, mus, & testudo iuxta speciem suã. Item, Quicquid gradit super pectore, & quicquid ambulat super quatuor, aut quod plures habet pedes de omni motabili, quod motat se super terra non comedetis.

1707 שָׁרַק Sibilauit. 1.Reg.9. Omnis qui trãsierat iuxta illam afflabit & sibilabit. Iob 27. Et sibilabit super ipsum. Iesa.5. Et sibilabit ei ab extremitate terræ. & cap.7. Et sibilabit Iehoua muscæ. Zach.10. Sibilabo illis.

INDE NOMEN.

שְׁרֵקָה Sibilus. Iere.51. Afflatus, & sibilus. Mich.7. Et habitatores eius in sibilũ. Et plur. trãsposito altero pũctulo שְׁרִיקוֹת Iud.5. Vt audires sibilos gregũ.i. pastorũ iuxta greges.

1708 שׂוֹרֵק Id est, surculus respõdente uocabulo. Ies.5. Plãtauit eã surculo. Iere.2. Ego plantaui surculũ, semẽ ueritatis, & quomodo cõuersa es mihi in acerbos, uitem alienã. Est & nomẽ uallis in Palęstina, ubi Simson amauit Dalila. Iud.16. Et hęc uallis haud dubie dicta fuit à uinetis, quæ ibi habuit laudatissima. Et Simson ad uineã interfecit leonẽ. cap.14. Et cum he locali. Gen.49. Ligans ad uitem pullum suum, & ad surculum filium asini sui. Et pluraliter שְׂרוּקִים Iesa.16. Domini gentiũ percusserunt surculos eius.

שְׂרִיקוֹת Serica. Iesa.9. Operantes lina serica.i.ex palmitibus seu surculis facta.

שְׂרֻקִּים Id est, spadicei. Zach.1. Et post illum equi ruffi spadicei, & albi &c. Color autẽ spadiceus Gellio teste dicitur termes ex palma arbore cum fructu auulsus.

1709 שֹׁרֶשׁ Radix uel arboris uel herbæ. Et ut forma, ita modo tantum significandi differt à nomine שֹׁרֶר quod nodum, seu umbilicum in homine seu animali significat. Licet metaphoricôs sæpissime etiã ad res alias imas & fundamẽta trãssumat. Et uox ipsa manet tam in statu absoluto q̃ regiminis inuariata. Ies.53. Et sicut radix è terra

sicca

ſicca.Iob 30.Et radix geniſtarũ cibus eorum.Prou.12.Radix iuſtorũ dabit.ſ.fructũ. 1.Reg.19.Et addet euaſioni filiæ Iehuda relictæ radicẽ deorſum, & faciet fructum ſurſum.Iob 19.Et radix cauſæ inuenta eſt in me.& cap.28.Euertit e radice montes. Prou.12.Radix iuſtorũ non mouebitur.Ieſ.11.Radix Iſai,quæ ſtat in ſignũ populorum.Deuter.29.Ne forte ſit radix in uobis fructificans fel,& abſinthiũ.Epiſtola ad Hebræos ad hunc locum reſpiciens ita reddidit.cap.12.Ne qua radix amarulentię ſuppullulans obturbet &c.Ieſaiæ 14.Quoniam è radice ſerpentis egredietur uipera. In ſtatu affixorum mutat holem in cametz,& ſægol quoq; in cametz.Iob 14. Si ſenuerit in terra radix eius,& cap.29.Radix mea aperta eſt ad aquas. Et pluraliter in ſtatu regiminis & affixorũ mutat holem in hateph cametz & ſægol in ſeua שָׁרְשֵׁי Iob 13.Et ſuper radicibus pedum meorum imaginaris.& ca.36.Et radices maris operit.Iob 8.Iuxta ſcaturiginem radices eius condenſabuntur.

INDE VERBVM.

שֵׁרֵשׁ In ſecunda coniugatione contrariam habet ſignificationẽ,ſicut multa alia uerba à nominibus deriuata.Iob 31.Et in omni prouentu meo eradicabit. Pſal.52.Et eradicabit te de terra uiuentium.

In uoce paſſiua שֹׁרַשׁ radicatus eſt.Ieſ.40.Nõ radicatur in terra truncus eius. Legitur tamen in contraria quoq; ſignificatione.Iob 31.Et filij mei eradicabuntur.

In tertia coniugatione הִשְׁרִישׁ radicauit,radices egit.Pſalm.80.Et radicauit radices ſuas,& impleuit terrã.Ieſ.27.Veniũt dies,ꝙ radicabit Iacob, effloreſcet & germinabit Iſrael.

Participiũ præſens מַשְׁרִישׁ Iob 5.Vidi ſtultũ radicantem.i.radicem agentem.

1710 שָׁרַת Miniſtrauit.Et differt ab עָבַד quod hoc ſit de duriore & grauiore ſeruitio ſeu ſeruitute,prius uero de liberorũ miniſterio dicat.uſus huius uerbi eſt ubiq; in ſecunda cõiugatione,& in regimine,poſt ſe habet accuſatiuũ,quem tamẽ Latinũ uerbũ nõ fert,at quia aliud uerbũ nõ dat,quod proprius exprimat ſignificationẽ ipſius, neceſſitas cogit iſtud ſumere.Num.8. de Leuitis. A filio uiginti annorum & ſupra intret ad militandũ militiã in ſeruitio tabernaculi cõſtitutionis,& à filio quinquaginta annorũ reuertetur à militia ſeruitij,& non ſeruiet amplius,ſed miniſtrabit fratribus ſuis in tabernaculo conſtitutionis,ut cuſtodiat cuſtodiã,& ſeruitiũ non ſeruiet &c.ubi clare facit diſtinctionem inter iſta duo עֲבֹדָה uocat ſeruitium,quod cõſiſtebat in portando tabernaculo, alijsq; operis grauioribus, quæ robur corporis requirebant. At שָׁרֵת miniſteriũ leuius,quod iam emeriti facere & præſtare poterãt.Gen.39.Et inuenit Ioſeph gratiam in oculis eius,& miniſtrauit ei. & cap.40.Et præfecit princeps Laniorum Ioſephum illis,& miniſtrauit eis. 1.Reg.1.Et fuit regi familiaris,& miniſtrauit ei.Exo.28.Et hoc erit ſuper Aarone ad miniſtrandũ,id eſt cum miniſtrauerit.Et iterum,Ad miniſtrandum in ſancto.

Participium præſens מְשָׁרֵת 1.Samuelis 2.Et puer erat miniſtrans ipſi Iehoua.1.Samuelis 3. Et puer Samuel miniſtrabat ipſi Iehoua.Accipitur tamen ſæpe nominaliter.Num.11.Et reſpõdit Ioſue filius Nun,miniſter Moſi.1.Reg.6.Et manicauit miniſter uir Dei. In ſtatu affixorum.Exo.24.Et ſurrexit Moſes, & Ioſua miniſter eius. Et pluraliter מְשָׁרְתִים 1.Paralip.6.Et fuerunt miniſtri corã cohabitaculo tabernaculi conſtitutionis.1.Paral.6.Et poſuit coram arca Iehoua de Leuitis miniſtros.2.Paral.13.Et ſacerdotes miniſtri Iehoua. In ſtatu affixorum.1.Reg.10. & 2.Paral.9.Et uidit regina Seba omnẽ ſapientiã Salomonis,& domũ quam ædificauerat,& cibum menſæ eius,& ſedẽ ſeruorũ eius,& ſtationem miniſtrorũ eius &c.ubi iterũ clarum eſt diſcrimẽ inter ſeruos & miniſtros,& inter utrorunq; officia.Deut.18.Et miniſtrabit in nomine Iehoua dei ſui.Num.3.Adduc baculũ Leui,&cõſtitues eũ corã Aarone ſacerdote,& miniſtret ei.Pſ.103.Miniſtri eius faciẽtes uerbũ ipſius. Et in genere fœm. מְשָׁרַת 1.Reg.1.Et Abiſag Sunamith miniſtrabat regi.

INDE NOMEN.

שָׁרֵת Miniſteriũ,nomẽ infinitũ.Exo.35.Veſtimẽta miniſterij ad miniſtrandũ in ſancto. Num.4.Et accipiẽt omia uaſa miniſterij, quibus miniſtrabũt in ſancto.Græcè dicitur λῃτοργία.

Indè

1711 **שׂרת** Inde מַשְׂרֵת sartago.2.Sam.13.Sed arbitror uitio scriptoris thau positũ pro pe, & esse deceptum similitudine literarum, quare referendum duxi ad שָׂרַף de quo supra.

1712 **שתת** Posuit,ac congruit significatione cũ uerbis שָׁתָה & שׁוּת Legitur aũt in hac forma tantũ tertia persona præteriti pluralis numeri שָׁתוּ Ps.73.Posuerũt in cœlũ os suũ.Ps.140.Laqueos posuerũt mihi.Et legitur semel neutraliter,nullo sequente accusatiuo.Ps.49.Tanquam oues in infernum positi sunt,mors depascet eos.

1713 **שׁתה** Cõgruit significatione cũ uerbis שָׁתַן & שָׁתַת שׁוּת nisi q; tantũ de positione,seu appositione dicitur,quæ fit ore ad potũ seu poculũ, uel poculi & potus ad os, quã actionẽ seu applicationẽ latini uocãt bibere, Germani ansetzen oder drincken Exo.34.Et aquã nõ apposuit.i.bibit.2.Sam.1.Et sicerã nõ bibi.Gen.44.Nõne hic est in quẽ apponet sustentator meus.i.in quẽ bibet.Prou.9. Et apponite in uinũ.i. bibite.Gen.24.Et comederũt & biberũt.Esth.4. Et ne comedatis neque bibatis. Exod.32.Et sedit populus ad comedendũ,& ad bibendũ.Ier.35.Præcepit filijs suis non bibere uinum.Ruth 3.Ad comedendum,& ad bibendum.

Participiũ pręsens שׁוֹתֶה Iob 15.Bibit sicut aquã iniquitatẽ. Et pluraliter שֹׁתִים 1.Reg.1.Et ecce ipsis comedentibus & bibẽtibus corã illo.Amos 5.Qui bibunt uinũ in phialis. Et in statu regiminis שֹׁתֵי Ps.69.Bibentes sicerã. Et cũ affixo. Ies. 25.Bibentibus illam. Et in genere fœminino שֹׁתָה Iob 6.Bibit spiritus meus.

In uoce passiua נִשְׁתָּה Leuit.11.Et omnis potus qui bibetur.

INDE NOMINA.

שְׁתִי Stamen,quod.s.liciatorio apponitur.Leuit.13.In stamine uel subtegmine.Ponitur quoq; pro symposio,seu adpotatione.Eccs.10.Et principes eius comedẽt propter fortitudinem,& non propter potationem.

שְׁתִיָּה Potus,potatio.Esther 1.Et potatio secundum legem.

מִשְׁתֶּה Symposium,cõpotatio,conuiuiũ,in quo apponitur potus.Gen.19.Et fecit eis cõuiuiũ.Iud.14.Septẽ diebus conuiuij.Esdræ 3. Et cibus & cõpotatio. In statu regiminis mutat sægol in zere.1.Sam.15.Et ecce erat illi conuiuiũ sicut conuiuiũ regis.Esth.7.Et surrexit in ira sua de cõpotatione uini. Et pluraliter in forma masculea.Ies.5.Et uinũ conuiuiorũ illorũ.Dan.1.Et conuiuia uestra.Et ut obiter illud quoq; admoneã, exhibita sunt cõuiuia in signũ lætitię ut in diebus natalitijs.Gen. 40.In diebus ablactationis filiorũ.Gen.21.In cõfœderationibus.2.Sam.3.Itẽ ad ostentandũ gloriam & diuitias.1.Reg.3. & Esther 1.

1714 **שׁתל** Plantauit.s.arborẽ,nã de arborũ tantũ plãtatione seu trãsplãtatione dicit̃,ideo specialiorem habet significationẽ quã נָטַע Ezech.17.Et plantabo ego super mõtem excelsum.Et iterum:In mõte excelso Israel plantabo illum.

Participium præteritũ masculini generis שָׁתוּל Ps.1.& Ier.17.Et erit tanquam lignũ plantatũ. Et plural. שְׁתוּלִים Ps.91.Plãtati in domo Iehoua. Et in genere fœminino שְׁתוּלָה Ezech.17.Ad aquas multas erat plãtata,ut faceret ramũ,& ferret fructum.Oseæ 9.Ephraim,sicut uidi ad modum Tyri,plantata est in amœnitate.

INDE NOMEN.

שְׁתִילִים Plãtationes,surculi.quod in statu regiminis שְׁתִילֵי legitur.Ps.128.Filij tui sicut plantationes eorum.

1715 **שׁתם** Occlusit,eiusdẽ est significationis cũ uerbo סָתַם Thren.3.Cũ clamarem occlusit ab oratione mea.Et in ultima scribitur cametz propter accentũ subdistinctiuũ.Legitur etiã שְׁתֻם nomẽ participiale cũ schin dextro,& in statu regiminis שְׁתֻם Num. 24.Et ait uir occlusus oculo.i.cuius oculus occlusus fuit,sed iam apertus.

1716 **שׁתן** Cõgruit significatiõe cũ uerbis שָׁתָה & שָׁתַת שׁוּת nisi q; modo significãdi inter se differãt,nã hoc significat ponere aquã seu lotiũ ad parietẽ,aut in uas aliud,q; Latini uocant mingere.Legitur aũt ex isto uerbo tantũ participiũ præsens tertię coniugationis מַשְׁתִּין id est,mingẽs.1.Sam.25.& 1.Reg.14.Si dimisero,&c.mingentem ad parietem,loquitur aũt non de cane, sicut Iudæi intelligunt,sed de masculino genere hominum.

Tran-

1617 שָׁחַק Transpositione ac symbolicarū literarū mutatione facta, idem significat, quod שָׁקַט quieuit, requieuit, tranquillum fuit. Psal. 107. Et lætabantur eo quod trāquilli facti sunt. Prou. 26. Vbi nō est delator, tranquilla erit cōtentio. Ionæ 1. Et trāquillum erit mare. Et iterum: Et proijcite me in mare, & tranquillum erit mare à uobis.

1618 שׁחר Legitur in Biblijs hoc uerbum semel tantum, & quidem in uoce passiua, sicut & uerbum נִסְתַּר unde quidam idem significare affirmāt. Et locum istum 1. Sam. 5. ita exponunt. Et absconditi sunt illis nates, id est, enati sunt illis fici in loco abscondito qui absconderunt nates. Alij tamen qui putant יִשָּׁתְרוּ positū pro ישתחו id est, positi sunt fici illis, uidentur aberrare longius. ideo priori sentētiæ subscribere malo, quod congruant tum cōiugandi ratione, tum etiam literarum symbolismo, aut certe scribarū uitio punctus transpositus est supra dextrū cornu uitio scribarum.

DE NOMINIBVS MVLTILITERIS ET PEREGRINIS.

1619 שְׁקַעֲרוּרֹת Alij colorem flauum significare asserunt, ego habere communicationem significatione arbitror cū uerbo קָעַר quod expāsionē significat, unde sic lego Leuit. 14. Et ecce plaga in parietib. domus, patēs subuiridis uel rubicunda.

1620 שַׁרְבִיט Vox Assyriaca, atq; idem significat quod שֵׁבֶט sceptrū. Et putant quidā interpositas illas duas literas res & iod, sicut fit in שרעף a שעף legitur tantū in libro Esther cap. 4. Nisi porrexerit rex ad illum sceptrum aureum. & cap. 5. Et porrexit rex ad Esther sceptrum aureum, quod erat in manu ipsius, & appropinquauit Esther, & tetigit summitatem sceptri.

1621 שַׂרְעַת Vox cōposita est ex nominibus סעיף & עפא quorū utrūq; ramū significat, interposita litera res. Puto aūt significare multos ramos, seu perplexitatē ramorū. Ezech. 31. Et multiplicati sunt rami eius. Legitur deinde שַׂרְעַפִּים forma nonnihil mutata aliud nomē pluralis numeri, quod ad animū refertur & significare arbitror perplexitatē. s. cogitationum distractionē animi. Nam ut אמר & ramū significat, & cogitationē seu proloquutionē, ita hoc quoq; simili ratione. Hoc usus est in duobus locis Psalmista. Ps. 94. In multitudine perplexitatū mearū intra me, consolationes tuæ oblectauerunt animā meā. Psal. 139 Scrutare me deus, & cognosce cor meū, proba me, & cognosce perplexitates meas uel deducere potes à שָׂרַף interposita litera aain. i. æstus, adustiōes, curę seu cogitatiōes quę animū urūt.

1622 שַׁעַטְנֵז Puto nomen esse uestis Ægyptiacæ seu alterius gentis quam contexerunt ex lana & lino à Deo, populo Iudaico prohibitę ne simili uestiantur. Leuit. 19. Et uestis promiscua schaanetz nō ascendet super te. Deut. 22. Nō indues schaanetz ex lana & lino simul.

ת

Num. 23.

תָּמֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים׃

1623 תָּאַב Cōgruit significatione cum uerbis אָבָה בוֹא יָאָא אָהַב nisi quod ut forma, ita modo tantum significandi inter se uarient. Significat autem hoc uerbum, appetere. Psal. 119. Ecce appetiui ad uisitationem tuam. Et iterum, Appetiui ad salutem tuam.
In secunda coniugatione legitur participium præsens מְתָאֵב & significationem habet contrariam. Amos 6. Abominor ego superbiam Iacob. & sic congruit cum uerbo תָּעַב.

INDE

INDE NOMEN.

תַּאֲבַת Appetitus, appetẽtia. Psal. 119. Excussa est anima mea præ appetitu ad iudicia tua.

1724 תָּאָה Definiuit, designauit, circũscripsit. eiusdẽ est significatiõis cũ uerbo תָּוָה Nu. 34. Designabitis uobis montẽ Hor. ab Hor mõte designabitis quousq; uenit in Hamath. In tertia cõiugatione הִתְאָה Nõ designabitis uobis in terminũ orientalem.

INDE NOMINA.

תָּא Cõclaue. s. designatũ, circũscriptũ. 1. Reg. 14. Et retulerũt ea in conclaue cursorum. Ezech. 40. Cõclaue quoq; calamo uno latitudine. Et pluraliter תָּאִים Ezech. 40. Et inter cõclauia erãt quinq; cubiti. Et iterũ: Et fenestræ obstructiores in cõclauia.
Et in statu regiminis תָּאֵי Ezech. 40. Et cõclauia portæ. Et ibidẽ cũ affixo cõclauia eius tria hinc. Et in forma fœminina תָּאוֹת Ezech. 40. Terminum ante cõclauia cubito uno.

תְּאוֹ Bos syluestris, quẽ urũ, alij turonẽ esse putãt. Et à Mose connumerat̃ inter animalia illa fera, quæ in esum cõcedebantur. Deuter. 14. Et bouem syluestrem. Legitur etiam תּוֹא Iesaiæ 51. Sicut bos syluestris in reti. dictus autem quòd circumscribi se minime patiatur. uel à stupiditate.

תֹּהוּ Etiã hoc nomẽ contrariã habet à uerbo significationẽ. significat eñ aliq̃d indigestũ, indispositũ & cõfusum nõ designatũ aut distinctũ, siue de terra siue re seu materia aut operatiõe alia dicat̃. Primo de terra. Gen. 1. Terra aũt erat inordinatio seu indigestio. i. erat indigesta et inordinata ac erat materia seu moles nõ redacta in ordinẽ neq; distincta aut disposita, quia erat tũ locorũ distinctio, nulli montes, nulla ualles, nulli colles, nulla prata, nulli horti, nullus ager, nulla sylua, sed moles indigesta rudis uasta quã ueteres parũ uoce flexa Chaos uocarũt. Deu. 32. Inuenit eũ in terra deserta, & in inordinatiõe. Iob 12. Et fecit eos errare in inordinatiõe absq; uia. Ies. 24. Fracta est ciuitas inordinationis. Iob 6. Ascendẽt in inordinationẽ, & auferentur. Iob 26. Extẽdit aquilonẽ super inordinatione. Ps. 107. Et errare fecit eos in inordinatione absq; uia. Ies. 34. Extẽdet super eã funiculũ inordinationis & lapidẽ euacuationis. & cap. 45. Formãs terrã faciens eã, ipse cõsolidat eã, ne inordinatio esset creauit eã, sed ut inhabitaretur formauit eã. Ier. 4. Vidi terrã & ecce inordinatio & uacuitas. Et ad cœlos, & in eis nulla erat lux. Item. Ies. 40. Omnes gẽtes uelut nihil corã ipso, sicut defectus & inordinatio reputant̃ ab eo. Et ibidẽ iterum: Qui ponit principes nihilũ, & iudices terræ uelut inordinationẽ facit. Secundo, at quando uerbo aliquo iungitur, tũ abit in naturã aduerbij. Ies. 49. Inordinate, & in uanũ uirtutem meam cõsumpsi. & cap. 45. Nõ dixi semini Iacob inordinate quęrite me.
Tertio hoc nomine spiritus sanctus idola, & numina cõmentatitia, adeoq; illam ipsam idololatriã, atq; falsos cultus extra præscriptũ uerbũ dei, & ordinationẽ diuinã institutos uocat qui cõscientias neq; excolunt neq; cõfirmant, sed potius cõfundunt, & uastant. 1. Sam. 12. Et dixit Samuel ad populũ. Ne desperetis, etsi hæc mala omnia feceritis, ne discedatis ideo à Iehoua, sed eũ toto corde colite, nec declinetis post inordinationẽ, quæ nec prouehent, neq; liberabũt, quia inordinatio sunt. Ies. 29. Et flectunt in inordinatione iustũ. i. in impia doctrina. & cap. 41. Ventus & & inordinatio, sculptilia eorum. Item cap. 44. Fictores idoli omnes sunt inordinatio. & cap. 59. Confiditur super inordinatione, & prædicatur mendacium.

תְּאֹם Vide infra in themate תָּמַם

1725 תְּאֵנָה Ficus. In singulari semper de arbore. & nunquã de fructu dicit̃. Gen. 3. Et cõsuerũt folia ficus. Num. 20. Et ficus & uitis. Iud. 9. Ei dixerũt arbores ad ficũ. Pro. 27. Qui obseruat ficũ comedat fructũ eius. Oseæ 9. Sicut primogeniũ de ficu. Et cũ affixis. 1. Reg. 4. Et sub ficu sua. Psal. 105. Percussit uitẽ eorũ & ficũ eorũ. Oseę 2. Vastabo uineã eius, & ficũ eius. Ioel. 1. Et ficũ meã in decorticationem. Et pluraliter תְּאֵנִים de arboribus & fructibus dicit̃. Num. 13. Et de malogranatis & de ficubus. 2. Reg. 20. Et accipite massam ficorũ. Nehe. 13. Vuas & ficus. Ier. 8. Et non ficus in

in ficu. Nahum 3. Omnes munitiones suæ ficus cũ primitiuis. Et cũ affixo. Amos
1726 4. Et ficeta uestra, & oliueta uestra comedet eruca.

תָּאַר Circumscriptum, delinatũ, determinatum fuit, cõgruit significatione cũ uerbo תור Ies. 15. Et circuit terminus à uertice montis ad fontem aquæ Nophtoaach. In secunda coniugatione תֵּאַר Iesaiæ 44. Et cum circino deliniabit illum. Participiũ preteritum מְתֹאָר Iosue 19. Et egredietur Rimmon circũflexa in Nea quanquam aliqui malint esse nomen loci.

INDE NOMEN.

תֹּאַר Forma, lineamentũ, deliniatio. Gen. 29. Et Rachel erat pulchra lineamẽto. & cap. 41. Exhaustæ & malæ forma ualide. 1. Sam. 16. Vir belli & prudẽs rerum, & uir formæ. Ies. 53. Non est forma illi, neq; decor. Iere. 11. Olea frondosa pulchra fructu formæ. Et cum affixis. 1. Sam. 25. Qualis est forma eius. Ies. 52. Et forma eius à filijs Adam. Thren. 4. Obtenebrata est à nigredine forma eorum.

תֵּבָה Arca. Vide supra in themate בָּנָה.

תֵּבֵל Orbis habitabilis. Vide supra in themate בָּלַל.

תֶּבֶן Vide supra in themate בָּנָה.

תֹּהוּ De hoc nomine uide supra in themate תָּאָה.

תְּהוֹם Abyssus. Quære in themate suo הום

1727

תָּוָה Signauit. eiusdem est significationis cũ uerbo תָּאָה Ps. 78. Et sancto Israelis signũ præscripserunt. Ezech. 9. Et signabis signum super frontes eorum.

INDE NOMEN.

תָּו Signũ. Ezech 9. Et signabis signũ super frontem uirorum. Et iterũ, Et super quocũ que fuerit signũ ad hunc ne accesseritis. Ad imitationẽ huius in Apocalypsi etiam legitur cap. 7. Et cũ affixo. Iob 31. En signũ meũ. quanquam alij sic legant. Ecce desiderium meum, ut omnipotens exaudiat me.

תָּוֶךְ Medium. De hoc uide in themate תָּכָה.

1728

תּוּר Indagauit per gyrũ, seu circulũ. inuestigauit circũquaq;, explorauit, circũeundo perlustrauit. Et ut forma, ita significatiõe cõgruit cũ uerbo תָּאַר Itẽ cũ בָּתַר & יָתַר nisi quod modo significandi inter se differant. Num. 13. Et protulerunt infamiã terræ, quã indagauerũt. & cap. 14. Secundũ numerũ, quibus indagastis terrã. Eccl. 2. Indagaui in corde meo. Ezech. 20. Ad terram, quã indagaui illis. Num. 15. Et non indagabitis post cor uestrum. Et cap. 10. Ad indagandum uobis requiem.

Participiũ præsens seu nomen participiale pluralis numeri תָּרִים Num. 14. Et Iosua filius Nun, & Caleb filius Iephune de indagatoribus. Et recipit à frõte literam aleph אֲתָרִים Num. 21. Quia uenit Israel per uiam indagatorum.

INDE NOMINA.

תּוֹר Indago, exploratio, quę fit ordine & serie, ordinatio, circulus sicut טוּר Esther 2. Et quando attingeret ordo puellæ puellæ, ut ingrederet̃ ad regem. i. cuiuslibet puellæ. 1. Paral. 17. Et uidisti me secundũ ordinẽ hominis Iehoua deus, pro quo posuerat 2. Sam. 7. תּוֹרַת Et hic ordo hominis, Iehoua. Sed de hoc nomine & loco in uerbo יָרָה. Secundo significat etiã turturẽ, uel à sono ipsius quem edit, per onomatopœam, uel à circumrotãdo. Leuit. 12. Vel turturem pro delicto. Cant. 2. Vox turturis audita est in terra nostra. Ier. 8. Et turtur & grus. Et cum affixis manet inuariatũ. Ps. 74. Ne tradas bestiæ animam turturis tuę. Et pluraliter תֹּרִים Leuit. 5. Duo turtures Ponit̃ etiã pro ornamenti genere, uel à forma & figura turturis, uel à circuitione. Cant. 1. Gratiosæ sunt genæ tuę in discriminabilibus. Et mox iterum: in statu regiminis תּוֹרֵי Discriminalia auri faciemus tibi.

יְתוּר Indago, perlustratio. Iob 39. Indagatio montium pascuum eius.

1729

תָּזַז Legitur tantum semel, & in tertia coniugatione תִּזֵּז & significat resecare. Ies. 18:

Et

Et propagines remouens resecuit.

תּוֹחַח Nomen, pertinet ad thema חָתַח.

1730 תחר

Generali significatione cōgruit cū uerbo חָרָה quādo ad animū trāsfert, & ab eo differt tantū modo significādi. Significat aūt ardere seu flagrare. s. zelo, seu æmulatione seu inuidia, seu ardore inuidētiæ & æmulationis, fodi, perfodi, extimulari, percitum esse. Congruit enim nonnihil etiam cum uerbo חָתַר Psal. 73. Ne exardescas. s. inuidentia in malignos. Et mox iterū: Ne exardescas in prosperū uia sua. Et iterum: Ne exardescas inuidentia seu æmulatione, ut malefacias.

In secunda coniugatione תִּתְחַר Ieremiæ 12. Quomodo inflammabis equos. i. fremere facies eos. Nam etiam equi laborant æmulatione.

Participium præsens מְתַחֲרֶה Ieremiæ 22. Nunquid regnabis, quod tu exardescis in cedros, seu ęmularis in cedris.

INDE NOMEN.

תַּחְרָא Chaldęus paraphrastes uertit שִׁרְיָין & post illū omnes, pro lorica interpretant. Exo. 28. Sicut foramē loricæ erit ei ne rūpatur. Itē ca. 39. Et foramē supari in medio eius, sicut foramē loricæ. Et si de etymologia huius nominis mihi certo non constet, tamen propter literarum similitudinem uolui huic themati subijcere.

1731 תחש

Taxus animal, à locis subterraneis nomen habens, Latinis melis dictū. Num. 4. Et ponent super illā operimentū pellis taxi. Et in distinctione sententiæ תָּחַשׁ Ezech. 16. Et calceaui te taxo. Et pluraliter תְּחָשִׁים Exo. 25. Et pelles taxorum. & cap. 39. Et operimentum pellium taxorum.

תַּחַת Vide in themate suo תָּחַת.

1732 תיש

Caper, hircus gregarius, & cicur. i. mas inter capras. Pro. 34. Pardus lumborum & hircus. Et pluraliter תְּיָשִׁים Gen. 30. Et remouit in die illa hircos ligatos. Item cap. 32. Capras ducentas, & hircos uiginti.

1733 תכח

Verbaliter non est in usu, nisi in secunda cōiugatione passiuæ uocis תֻּכּוּ In medio fuit. Et nō multū differt significatione à uerbo תָּכַן Deut. 33. Et ipsi medij facti sunt pedibus tuis. i. sederūt inter pedes tuos, fueruntq; discipuli tui. Sicut discipuli solēt ad pedes præceptorū suorū sedere. Quēadmodū eadē phrasis quoq; legit̄. Gen. 49. Et legislator ąb intra pedib. tuis nō auferetur. Et Paulus simili phrasi dicit se educatum in Tharso Cilicię ad pedes Gamalielis. Actorum 22.

INDE NOMINA DIVERSARVM FORMARVM.

תּוֹךְ Mediū, intraneū. Deut. 3. Mediū torrētis & limitē. Exo. 14. Currus eius, & equites eius ad mediū maris. Et in statu affixorū nihil mutat. Gen. 23. In medio uestri. 1. Samuel. 7. De medio uestri. Ezech. 16. In medio earū ubi utraq; litera he est paragogica. Et in distinctiōe sentētiæ תָּוֶךְ Iud. 16. Et complexus est Simson ambas columnas medio. Ieremię 39. Et sederunt in porta medio. Gen. 15. Et diuisit eos in medio. Num. 35. Et ciuitas in medio.

תּוֹךְ Dolus, eò quod in corde hominis tegat̄. Ps. 10. Maledictiōe os eius plenū est fraude & dolo. Psal. 55. Et non recedet de plateis eius dolus. Psal. 72. A dolo & iniquitate redimet animam eorum.

תְּכָכִים Nomē pluralis numeri geminata litera caph, significatq; usuras, eò quod dolo & fraude agāt usurarij. Prou. 29. Pauper & uir usurarum sibi obuiam fiunt, pro quo in simili sentētia cap. 22. legit̄ scriptum עָשִׁיר diues & pauper sibi obuiam ueniunt.

תִּיכוֹן In alia forma masculini generis, medius. Ezech. 47. Atriū mediū Eius fœmininum תִּיכוֹנָה media. 1. Reg. 6. Ostiū cubiculi medij. Ezech. 41. Et sic ab imo ascendebatur ad supremū per medium. Et pluraliter תִּיכוֹנוֹת Ezech. 42. Ab infimis & à medijs ædificijs, Et quidem hoc nomen uidetur formā habere quasi à תָּכַן esset ortum.

תֻּכִּיִּים Videtur uox esse peregrina. Et cōmuniter pro pauonibus accipiunt. 1. Reg. 10. & 1. Paral. 9. Ferens aurum & argentum, dentes elephantinos, simias & pauones.

1734 תכן

Vt forma non multū differt à uerbis בּוּן תָּכָה & תָּכַן ita non significatiōe, sed mo

do tantū significādi inter se differūt. Significat em̄ certo metiri, mēsurare, pēsitare, penitus perpēdere, Et Græcis tātundē significat ἀνακρίνω, Latinis dijudico. In prima aūt cōiugatione uoce actiua usitatū est participiū presens תֹּכֵן Pro.16. Omnes uiæ uiri mundæ in oculis ipsius. sed certo mensurat seu metitur corda Iehoua. Item cap.21. Omnis uia uiri recta in oculis ipsius, sed metitur corda Iehoua. & cap.24. An non mensurator cordium ipse intelligit?

In uoce passiua נִתְכַּן 1.Sam.2. Quoniā deus scientiarū Iehoua, neq; mensurabilia sunt opera. Ezech.33. Et dicunt filij populi tui, non mensurabit̃ uia Iehoua cum tamen uia ipsorum non mensuretur.

In secunda coniugatione תִּכֵּן certo metitus est secundum omnes dimensiones mensurauit seu parauit. Ies.40. Quis cœlū palma mensus est. Ps.75. Ego mensuraui colūnas eius. Et mox iterū: Quis mensurauit spiritum Iehoua, quod Paulus 1. Cor. 2. sic reddidit quis ἔγνω, id est, cognouit mentem domini.

Participium præteritum מְתֻכָּן 2.Reg.12. Dederunt argentū demensum seu pōderatum super manibus efficientium opus.

INDE NOMINA.

תֹּכֶן Mensura certa, demensum quantum decretum & statutum est. Exod.5. Et demensum laterum dabitis. Ezech.45. Epha & bathus mensuræ unius sint.

מַתְכֹּנֶת Idem significat quod תֹּכֶן Exod.5. Sed & demensum laterum quos ipsi fecerunt. Et cum affixo mutat holem in kybutz. Exod.30. Et in mensura .i. dispositione dimensione non facietis simile ei. 2. Paralip.24. Et constituerunt domū dei super mēsura sua .i. dimensione seu dispositione sua.

תַּבְנִית Dimensum, mensuratū, elaboratum secundum omnes eius dimensiones. Ezech. 28. Tu uelut sigillum dimensum seu mensuratum penitus elaboratum, plenum sapientia & consummata pulchritudine.

1735 תָּלַל Eleuauit, suspendit, sustulit in altū. Et congruit significatione cū uerbis תָּלָה חָלַל & אָלָה nisi q; modo significandi inter se discrepent. Legitur autem ex eo tātum participium præteritum תָּלוּל Ezech.17. Et plantabo ego super montem excelsum, & tumulatum, id est, eleuatum in cumulum.

INDE NOMINA.

תֵּל Cumulus, tumulus in altū eleuatus. Deut.13. Et erit tumulus perpetuus, nō ædificabitur amplius. Iosue 8. Et cōbussit Iosua Ai, & posuit eā cumulū æternum. Ier.49. Et erit in cumulū aflatus. Et cum affixis transponit alterū punctulū de zere in lamed ad significandū defectū literæ geminatæ. Ios.11. Vrbes quæ stabant super tumulo suo. Ieremiæ.30. Et ædificabitur ciuitas super tumulum suum.

תַּלְתַּלִּים Cumuli, tumuli. Canticorum 5. Cincinni eius tumuli, nigri sicut coruus. uel sic cincinni eius penduli.

תַּלְפִּיּוֹת Dictio composita ex תל & פיות & significat tumulos acierū. Cant.4. Sicut turis Dauid, collum tuum, ædificata super tumulos seu pendentias acierum.

תֶּלֶם Cumulus seu tumulus in aruo, quem Latini sulcum seu aream uocant, à forma תָּלַל sicut à גָּזַז deductū est גֶּזֶם Iob 30. Non ligabis unicornu in sulco. Et pluraliter in statu regiminis תַּלְמֵי Oseæ 10. Super sulcis agrorū. & cap.12. Et altaria eorū sunt sicut acerui in sulcis eorum. Et cum affixo. Ps.65. Sulcos eius inebria.

1736 תָּלָה Congruit significatione cū uerbis יָלַל & חָלַל תָּלַל & significat suspendere, nisi q; ut forma ita modo significandi inter se dissideant. Gen.40. Et principē pistorum suspendit. Et iterū: Et suspendet te super lignū. 2. Samuelis 21. In qua suspenderunt eos. ubi castigatio grammatica in margine annotat scribendum cū aleph. Esther 7. Suspendite eum in illo. & cap.6. Ad suspendendum Mardochai.

Participium præsens תֹּלֶה Iob 26. Suspendens terram.

Participiū preteritum תָּלוּי Deut.31. Quia maledictū dei est suspensus. 2. Sam.12. Vidi Absolō suspensum in quercu. Et pluraliter תְּלוּיִם Iosue 10. Et fuerunt suspēsi super lignis. Legit̃ etiam interserta litera aleph תְּלוּאִים Oseæ 11. Et populus meus suspensi. Item תְּלֻאִים Deut.28. Et erunt uitæ tuæ suspensæ.

In uoce paſſiua נִתְלָה Thren.4.Principes manu ipſius ſuſpenſi ſunt.Eſth.2.Et ſuſpenſi ſuut ambo illi.

In ſecūda cōiugatione תָּלָה Ezech.27.Scuta tua ſuſpēderunt ſuper muros tuos.

INDE NOMEN.

תְּלִי Pharetra,quæ ab humero ſuſpenditur.Gen.27.Tolle nunc arma tua,pharetrā tuā, & arcum tuum.

תּוֹלָע Vermiculus.de hoc nomine ſupra in themate ſuo יָלַע.

1737 תָּמַם Verbū in omnihus modis tēporibus & perſonis omniū cōiugationū defectiuū. Inſuper etiā in tertia perſona plurali prẹteriti primẹ cōiugationis interdum irregulare. Verū ꝙ ad ſignificationē attinet,notat generaliter in totum conſumari, ſeu conſumi.idq; tripliciter. Primo cū omnimoda perfectione rei, ac tū idē ualet,quod perficere.Deut.31.Et factū eſt cū ceſſaret uerba legis huius ſuper libro ut conſumaret ea.Pſ.64.Perſcrutati ſunt iniuſtitias, conſumauerunt ſcrutationem ſcrutatam. Secundo,uel ut eius perſonæ uel rei nihil omnino ſit reliquum,ſine tamen perditione.Ioſ.3.Et uniuerſus Iſrael tranſierunt Iordanē,donec conſumpta eſſet tota gens tranſeundo Iordanē.Gen.42.Nō celabimus à ſuſtentatore meo, ꝙ cōſumata eſt pecunia.1.Sam.16.An cōſumati ſunt pueri?Et reſpōdit, adhuc unus reliquus eſt paruus.Iob 31.Cōſumata ſunt uerba Iob.Et ſecundū hos duos modos exiſtimo dictū Chriſti intelligendū,ꝙ in cruce expirās exclamauit. Cōſumatū eſt. eo ſignificans uaticinia de opere redēptionis eſſe omnino cōpleta, ſimulatq; umbras legis habere finem ſuum.Leuit.25.Et erit redemptio eius,quando cōſumabit annus uēditionis eius.Ier.1.Vſq; ad conſumari undecimum annum Zidkijahu.

Tertio,uel quādo cum eius rei omnimoda fit perditione,& tū placet reddi uerbo cōſumendi.Leuit.26.Et conſumetur in uanū uirtus ueſtra. Num.14. Et portabunt meretricationē ueſtrā uſq; cōſumant corpora ueſtra in deſerto.& cap.17.Nūquid cōſumpti ſumus uſq; ad expirationē.Deut.2.Et factum eſt ꝙ conſumpti ſunt omnes uiri belli ad moriendū in medio populi.1.Reg.14.Sicut eliminatur ſtercus uſq; ad cōſumi eā.i.donec tota cōſumat.Pſ.9.Hoſtis cōſumpti ſunt gladij omino. Ier.6.Plumbū conſumptū eſt omnino.Thren.3.Miſericordiæ Iehoua, ꝙ non omnino cōſumpti ſumus irregulariter pro תַּמּוּ ſicut רַדּוּ & cap.4. Et conſumpta eſt iniquitas tua filia Zion.

Participium præſens תָּם quod tamen nominaliter accipit in primo modo.Integer,perfectus,conſumatus.i.qui in doctrina & fide coram deo eſt integer, & corā mundo irreprehenſibilis & bonā habēs conſcientiā. Et cōmuniter ad mores & uitā refert eorū qui nō fraudulētis ac prauis cōſilijs,ſed totus,integer & perfecte bonus,& ſecundū legē irreprehēſibilis & inculpatus eſt.Gen.25.Et erat Eſau uir peritus uenator,uir agri,ſed Iacob erat uir integer habitās in tentorijs. i.nō uarius,ſed ſimplex nō ꝗdem mēte ſeu intellectu,hoc eſt,ſine induſtria,ſed uoluntate, non inquietus,ſed ut filij lucis,quietus.Sicut Iob cap.9.quoq; nomini רָשָׁע opponit.i.inquieto & improbo.Integrū,& improbū ipſe cōſumit.Itē Iob 1.Et erat uir ille integer.& cap.7.Ecce Deus nō reijcit integrū.& cap.9.Si iuſtus ſum os meū ut iniuſtū condēnat me,ſi integer,uerſutiæ dānat me.ubi opponit uerbo עִקֵּשׁ Itē.Pſ.37.Cuſtodi integrum,& uide rectū.& caret plurali numero. Eius fœmininū eſt תַּמָּה integra,perfecta,cōſumata. Et cū affixo legit.Can.5.& 7. Sodalis mea, colnmba mea,integra mea.Et refertur ad formam & mores.

In uoce paſſiua נִתַּם In primo modo ſignificādi,quo ſignificat cōſumari.i.perfici omnino.1.Reg.7.Et conſumatū eſt opus colūnarū. Pſ.19.A temerarijs cōſerua ſeruū iſtū,ne dominent in me,tūc cōſumabor.In altero modo ſignificādi.Exo.47.Et cōſumata eſt pecunia de terra Ægypti.Et mox iterū:Et conſumatus eſt annus ille & uenerūt ad eū.Deut.34.Et cōſumati ſunt dies fletus luctus Moſi. In tertio modo ſignificādi.Num.14.In deſerto iſto cōſument,& ibi morietur.Ioſ.3.Et aquæ deſcendētes ad mare cāpeſtriū maris ſalſi conſumptæ & exciſæ ſunt. Pſ.104.Conſu-

ment̃ peccatores de terra.Ier.14.Gladio & fame cõſument̃ ꝓphetę illi.Ezech.24. Cõſumetur aduſtio eius.Ezech.47.Neq; conſumet̃ fructus eius,in menſibus ſuis matureſcet. In tertia cõiugatione תַּמֵּם In primo modo ſignificãdi.2. Sam.20. Sic eñ cõſumauerũt.i.perfecerũt.2.Reg.22.Aſcẽde ad Hiskijahu ſacerdotẽ magnum & cõſuma argentũ illatũ ad domũ Iehoua.i.totũ collige.Ieſ.33.Secũdũ cõſumare te uaſtare,uaſtaberis.i.poſtq̃ omino perfeceris uaſtationẽ, uaſtaberis. Ezech.24.Et cõſumando carnes.i.totũ coquẽdo.Dan.8. Et in nouiſſimo regnorũ quãdo cõſumabũt trãſgreſſores.i.ꝑficiẽt.Iob 22.Aut quæ eſt utilitas, quãdo cõſumaueris uias tuas. In tertio modo ſignificãdi.Ezec.22. Et diſpergã te in regiões,& cõſumã im mũdiciem tuam ã te.

INDE NOMINA.

תָּם Nomẽ participiale,integer,perfectus, cõſumatus. Vide ſupra in participio p̃ntis (tpis.

תָּמִים In primo modo ſignificandi,cõſumatus,integer,perfectus,omnibus numeris & modis abſolutus,ita ut reprehẽdi & culpari non poſſit. & refertur cõiter ad mores.Græcis ἀνέγκλητος.Item ἄμωμος.Gen.6.Noah uir iuſtus & integer erat in generationibus ſuis.Gen.17.Ambula corã me, & eſto integer coram me.ſ.doctrina & fide.Deut.18.Integer ſis cum Iehoua deo tuo.i.ſis integro corde & fide.2. Sam.22.Et eram integer erga eũ, & cuſtodiebã me ab iniquitate mea.i.candidus, ſyncerus.Legitur tamen aliquando ſubſtantiue & cũ uerbis iunctũ aduerbiaſcit.1. Sam.14.Da integrũ.i.da ſortem integre,perfecte,ſimpliciter,aut uniuerſaliter,nec .ſ.quẽquã à ſorte excipias.2.Sam.22.Et currere fecit integre uiã meã.i. ſimpliciter ſine impedimẽto.Pſ.15.Ambulãs integre & operãs iuſtitiã.i. ſimpliciter.Similiter ſe habet cũ præpoſitione beth.Ioſ.24.Et nũc timete Iehoua & colite eũ in integritate & in ueritate.i.integre & uere.Iud.9.Et nũc ſi in ueritate & in integritate feciſtis.Pſ 84.Ambulantibus in integritate.i.integre.Aliquãdo,nõ perſonis ſed rebus ſeu operibus tribuit̃,ita tribuit̃ dei operib.Deut.31.Petrę huius integrũ opus eius, quia omnes uiæ eius iudiciũ.i.irreprehẽſibile.2.Sam.22.& Pſ.18.Dei integra uia eius. Inſuꝑ ſi de ligno aut re alia dicit̃ tũ eſt quãtitatis. Ezechielis 15. Ecce cũ eſſet ipſum integrũ.Ioſ.13.Iuxta diẽ integrũ.At quãdo de animalib. dicit̃ in tẽplo offerẽdis,tũ ſemꝑ eſt qualitatis.i.ſignificat talia animalia, quę ſecundũ legẽ irreprehenſibilia ſunt,nõ manca,nõ clauda nõ cęca,nõ macilẽta aut infirma,nõ morbida,aut à beſtia lacerata,&c.Exo.12.Agnus integer, maſculus,&c.Leu.1.Si holocauſtũ fuerit de boue maſculo,integro,offerat illũ.Leu.4.Iuuencũ filiũ bouis integrũ. In ſtatu regiminis תְּמִים Iob 36.Integer ſciẽtiarũ tecũ.& cap.37.Mirabilia integri ſcienriarũ. Et plur. תְּמִימִים Et nota q̃ in tota lege,legit̃ ſine iod characteriſtica pluralis numeri.Exo.29.Arietes duos integros.Leu.9.Accipe uitulũ filiũ bouis ꝓ errato,& arietẽ ꝓ holocauſto integros.Sed extra Moſen legit̃ integre תְּמִימִים Pſal.37: Nouit Iehoua dies integrorũ.Pro.10.Et integros ſicut deſcẽdẽtes in puteũ. ſimiliter cap.2.& cap.28.& Ezech.43. In ſtatu regiminis תְּמִימֵי Pſal.119. Beati integri uia.Prou.11.Abominatio Iehoua peruerſi corde, ſed beneuolẽtia eius integri uia.

In genere fœminino תְּמִימָה Et eſt ſimiliter qualitatis.Leuit.4.Integrã fœmellã. Pſ.19.Lex Iehoua integra.Item quantitatis.Leuit.3. Caudã integrã.i.totã. Leu.25. Annus integer. Et pluraliter תְּמִימוֹת Leuit.23.Septem ſabbatha integra erunt.

Maſculini generis.Integritas,uirtus contraria עִקְּשׁוּת uerſutiæ & peruerſitati. Et Paulus uocat ſæpius ſimplicitatẽ,nõ ut ſit intellectus ſed uolũtatis. Pſ.25.Inte-

תֹּם gritas & rectitudo munient me. Pro.2.Scutũ ambulantib.in integritate & cap.9. Ambulãs in integritate, ambulabit tuto,Semel tamẽ legit̃ in cõcreto תָּם integro. Pro.10.Præſidiũ integro uia,Iehoua. In ſtatu regiminis manet aliquãdo inuaria tũ.Iob 4.Et integritas uiarũ tuarũ.Pſ.78. Et pauit eos ſecundũ integritatem cordis ſui.Sed ſæpius mutat tamẽ holẽ in hatephcametz תָּם Gen.20.In integritate cordis mei.1.Reg.9.In integritate cordis,& in rectitudine.Pſ.101.Ambulabo in integritate cordis mei.Prou.13. Iuſtitia munit integritatẽ uiæ,quãq̃ alij q̃ cõcreto accipiũt. ſic exponẽtes iuſtitia munit integrũ uia.Seu realiter ſeu ſubſtãtiue accipit̃. Ieſa.18. Secũdũ integritatẽ ſeminis.i.quãdo integrũ erit ſemẽ. In ſtatu affixorũ ſemper mu

tat

tat holē in kybutz daggessata litera mem.2.Sam.15.Et ibāt ꝑ integritate sua.i.nul-
lo malo cōsilio aut peruersitate.Prou.28.Ambulās in integritate sua, ubi opponit
עִקֵּשׁ דְּרָכַיִם huic,qui uersutus est & peruersus in uijs & operibus suis. Est & ali-
quando non morū sed uiriū.2.Paral.21.Et quidā extēdit arcū pro integritate sua.i.
pro uirili sua.Ies.47.Secundum integritatē suam uenient super te.i.uires suas. Et
in genere fœminino status regiminis תֻּמַּת Prou.11. Integritas rectorū ducet eos.
Et cū affixis תֻּמָּתוֹ Iob 2.Et qui adhuc retinet integritatē suā.Item cap.27.Nec depo
nam integritatem meam à me.& cap.31.Et cognoscet deus integritatē meam.

מְתֹם Integritas.Et est quantitatis non morum.Psal.38.Non est integritas in carne mea.
Iesaiæ 1.Non est in eo integritas.

תֻּמִּים Nomen pluralis numeri tantū,& semper cōiunctū nomini pluralis numeri אוּרִים
significatq; integritates,perfectiōes,cōsumationes.Exo.28.Pones quoq; in pecto
rali iudicij Vrim & Thymmim.i.luces & perfectiōes,& erūt super corde Aaronis.
Ego inde existimo habere appellationes,ꝙ deus per אוּרִים luces reuelare consiliū,
& uoluntatē suā,quid esset faciendū & per תֻּמִּים effectionē & cōsumationē uolū-
tatis suæ significare uoluerit.q.d.Consiliū & effectio.Nam ꝙ hoc uerbū principali
ter perficere notet supra demōstrauimus in primo modo significādi.Et ꝙ sacerdos
summus in luce de uolūtate dei sciscitatus sit clare habeť ex Num.27.Estq; uerisimi
le,quod quādo lapides fulgorē emitterēt ac radiarēt,sacerdos de Dei uolūtate cer
tior factus sit.Itē Esdræ 2.& Nehe.7.Et dixit Hatyrsacha illis ꝙ nō comederent de
Sāctosanctorū donec staret sacerdos pro Vrim & Thymmim. In statu affixorū &
ordine inuerso Deut.33.Et ad Leui dixit,Integritates tuæ & luces tuę uiro pio tuo.

תְּאֹמִים Nomē adiectiuum pluralis numeri, interserta litera aleph, quæ in causa est cur nō
daggessetur.Et significat iuxta primū modum significādi duplex seu geminatum.
Exo.26.& 36.Et(tabulæ)erunt geminæ inferne.

תּוֹמִים Gemini,gemelli,etiā secūdū primū modū significādi.Gen.25.Ecce gemelli in ute
ro eius.Accipit aūt sępius per epēthesin literā aleph תְאוֹמִים Gen.38.Et ecce gemini
in utero eius. In statu regiminis regulariter תְּאוֹמֵי Cant.4.Duo ubera sicut hinnu
li gemelli capreæ. Et irregulariter תָּאֳמֵי Cant.7.Duo ubera tua sicut duo hinnuli
gemelli capreæ. INDE

Participium præsentis temporis tertiæ coniugationis generis fœminini מַתְאִימוֹת
Cantic.6.Quia uniuersæ illæ geminificāt.i.geminos pariūt.Ex hoc nomine etiam
Thomas unus ex Apostolis dictus est δίδυμος Ioannis 20.

יָתוֹם Orphanus,pupillus. Tertio modo significādi,q̄d parētes eius cōsumpti sunt.Exo.
22.Omnē uiduā & pupillū nō opprimetis.Deut.10.Faciēs iudiciū orphano.Ps.10.
Pupillo tu eris adiutor. Et pluraliter יְתוֹמִים Exo.22.Et filij uestri pupilli.Iesa.10.
Pupillos diripient.Thren.5.Pupilli fuimus,& non erat pater. In statu affixorū.
1738 Ies.9.Et pupillos eius.Iere.49.Relinque pupillos tuos.

תָּמִיד Nomē.& apparet esse deriuatū à uerbo עָמַד quasi esset תַּעֲמִיד i.iuge, cōtinuū,ꝑpe
tuū,instās.Habak.1.Cōtinuus est ad occidēdū gētes,quāquā sępius utanť Hebræi
in abstracto.Nu.4.Et panis cōtinuitatis super ista erit.Et iterū,Et oblatio cōtinui-
tatis.& ca.28.Holocaustū cōtinuitatis.2.Par.2.Et ordinatio cōtinuitatis. Prou.15.
Bonū cor cōuiuiū cōtinuitatis.Ier.52.Et cōsuetū eius cōsuetū cōtinuitatis.Ezech.
34.Et uiri cōtinuitatis separauerūt.Interdū legiť substātiuè & absolutè positū. Da
niel.8.Et ab eo sublatū est illud iuge.Et iterū,Certū tēpus dabit super iuge.s.sacrifi-
ciū.Vsurpať etiā pro cōstanter,instāter,semper,iugiter.Exo.25.Et pones super mē
sam panē facierū corā me iugiter, seu cōtinuè.1.Reg.10. Quia stāte corā te iugiter.
1739 Psal.25. Oculi mei iugiter ad Iehoua.Ies.62.Et tota nocte iugiter non taceant.

תָּמַה Obstupuit totus,animi turbatiōe & distractiōe.habet cognationē significatiōe cū
uerbis מְהֻמָּה & הָמָה הָמַם Psal.48.Ipsi uiderūt,obstupuerūt. Eccl.5. Si iniuriā pau-
peris,& rapinā iudicij,& iustitiæ uideris in prouincia ne obstupescas. Gen.43. Ob
stupuerunt uiri,quisq; ad proximū suum.Iob 26. Et obstupescent ab increpatione
eius.Iere.4.Et prophetæ obstupescent.

In quarta coniugatione cum absorptione literæ characteristicæ quartæ coniugationis euphoniæ gratia תִּתַּמָּהוּ Habakuk 1. Et obstupescite, obstupescite, inquã, quoniam opus operat̃ in diebus uestris, non credetis, quando recensebitur.

INDE NOMEN.

תִּמָּהוֹן Stupor. Zachar. 12. Percutiam omnem equum stupore. Et in statu regiminis תִּמְהוֹן
1740 Deut. 28. Et stupore cordis.

תַּמּוּז Nomẽ idoli. Et Hieronymus arbitrat̃ Adonidem fuisse, adolescentẽ formosum à uenere adamatũ, qui apri dente percussus, mortuus esse fabulatur. Ezech. 8. Et ecce ibi mulieres sedentes deflent ipsum Thamutz.

1741 תָּמַךְ Congruit significatione cũ uerbo סָמַךְ nisi ꝙ modo significãdi inter se differãt. Significat autẽ desuper sustinere, ne quid cadat, aut pereat. Et construitur primo cũ accusatiuo. Gen. 48. Et sustinuit manũ patris sui, ut amoueret eam de capite Ephraim. Psal. 17. Sustinebis gressus meos in semitis tuis. Prouerb. 4. Sustineat uerba mea cor tuũ. & cap. 5. Infernũ gressus eius sustinebũt. Prou. 11. Mulier gratiosa sustinebit honorem, & uiolenti sustinebũt diuitias. & ca. 28. Homo iniurius in sanguinem animæ suę ad foueam usq; fugiet, neq; sustinebit eum. Itẽ ca. 31. Et manus eius sustinebũt fusum. Et legit̃ semel absolutè. Iob 36. Sententia & iudiciũ sustinebũtur. Secũdo construit̃ cum nomine præposita particula beth. Exo. 17. Aaron & Hur sustinuerũt in manibus eius. Psal. 41. Ego autẽ in integritate, sustines in me. Ps. 63. In me sustinet dextera tua. Ies. 33. Discutit manus suas a sustinẽdo in munere. & ca. 41. Et sustinebo te in dextera iustitiæ meæ. & cap. 42. Ecce seruus meus, ego sustineo in eo. Participiũ pręsens תּוֹמֵךְ Amos 1. Sustinẽtẽ sceptrũ de Beth Eden. Legit̃ tamẽ Ps. 16. תּוֹמִיךְ trãsposito altero pũcto de zere. Tu sustines sortem meã. Et pluraliter תֹּמְכִים Prou. 3. Et sustinentibus eam, successus.

In uoce passiua נִתְמַךְ Prouer. 5. Et in funibus errati sui sustinebitur.

תְּמוֹל Hesternũ, hesternus dies, heri &c. uide supra in מוֹל.

1742 תָּמַר Palma arbor, uel ab amaritudine. quia ut testant̃ scriptores summa caudicis parte, ubi toro folia iungunt̃ & rami, mollis est & amputata nõ solũ mandit̃, sed & habet̃ in delicijs, sapore tamẽ insipido, & subamaro. uel à renitẽtia & rebellione, in diuersum em̃ fornicat̃ & curuat̃ onus. Ps. 92. Iustus ut palma germinabit. Cãt. 7. Statura tua similis est palmę. Et iterũ, Ascẽdã in palmã. Ioel. 1. Malogranatus & palma Est & nomẽ loci fortasse à palmis. Ezech. 47. A Thamar usq; ad aquas cõtẽtionũ.

תֹּמֶר Palma, arbor. Iud. 4. Et ipsa habitabat sub palma. Iere. 10. Quasi palma ꝑplexa ipsi, & non loquũtur. Et pluraliter תְּמָרִים palmæ arbores. Exo. 15. Et septuaginta palmas. Leuit. 23. Frõdes palmarũ. Deut. 34. Et regionẽ uallis Iericho ciuitatis palmarum. 2. Paral. 28. Et adduxerũt eos in Iericho in ciuitatem palmarum.

תִּמֹרֶת Palma factitia & artificialis. Ezech. 41. Et palma erat inter Cherub & Cherub. Et pluraliter in forma fœminea תִּמֹרוֹת 1. Reg. 16. Et rotabat Cherubim & palmas. Ezech. 40. Ad frontẽ eius erant palmæ. & cap. 41. Cherubim & palmæ erãt factæ. Et in forma תִּמֲרוֹת Cant. 3. Quæ est ista quæ ascẽdit ex deserto, sicut palma fumi. Similiter Ioelis 3. Sanguinẽ & ignem, & palmas fumi. i. figura palmarum. Et in forma masculea תִּמֹרִים Ezech. 40. Et palmæ eius iuxta mensuram portæ.

1743 תַּנִּין Draco, belua, sunt autem dracones terrestres & marini. Exo. 7. Accipe baculum tuũ, & deijce corã Pharaõe, fiet draco. Psal. 91. Cõculcabis leunculũ & dracone. Itẽ de belua marina. Iob 7. Nũ mare ego aũt draco. Iere. 51. Deuorauit me sicut draco. Est aũt hic annotandũ, ꝙ Plin. lib. 9. ca. 3. meminit Thinnorũ quos ego nomẽ uetus retinuisse arbitror, & scribit eos magnitudine antecellere balenas, & alios oẽs pisces. Et pluraliter תַּנִּינִים Gen. 1. Et creauit deus dracones magnos. Exo. 7. Et deiecerũt quisq; baculũ suũ, & facti sunt in dracones. Deut. 32. Furor draconũ uinũ ipsorũ. Ps. 74. Cõfregisti capita draconũ super aquis. s. Pharaonẽ. Itẽ per syncopen literarũ iod & nun תַּנִּים Iob 30. Frater fui draconũ. Psal. 44. Contudisti nos in loco draconũ. Ies. 13. Et dracones in palatijs uoluptatis. & ca. 35. Eritq; habitaculũ draconũ. Thr. 4. Dracones extraxerũt uber. Mich. 1. Faciã planctũ instar draconũ. Legit̃

tamen

1744 **תנה** tamē ſemel in forma fœminea תַּנּוֹת Malach.1. Et hæreditatem draconibus deſerti.
Significatione conuenit cum uerbo נתן nam dare tribuere ſignificat, differt aūt modo ſignificandi, quē habet arctiorē. Nā primo ſignificat in prima & tertia cō iugatiōib. mercedē ſeu donū dare pro opere turpi, & inhoneſto, ut ſolēt amatores inuicē merēdo tribuere. Oſeæ 8. Ephraitę mercede conduxerūt amatores atq; mer cede cōduxerūt in gentibus. In ſecūda cōiugatione retinet equidē eandem ſigni ficationē. nam ſignificat etiā dare, ſed modū ſignificādi uariat, & mutat in contrari-um. ſignificatq; dare donum honorificū, & pro re ſeu opere laudabili, & glorioſo. Sic legit etiā bis in Cāticis, unde apparet eſſe poeticū. Iud.5. Ibi tribuerunt iuſtitias Iehoua. & cap.11. Annuatim ibant filiæ Iſrael ad donandū (laudes) filiæ Iephte qua tuor diebus in anno.

INDE NOMINA.

אֶתְנָה Merces ſeu merenda, quæ amatori pro opere turpi datur. Oſeæ 2. Merces mea hæ ſunt, quam mihi dederunt amatores mei.

אֶתְנַן Merces meretricia, merēda, atq; ſynonymū eſt cū nominib. נְדָנִים & נֵדֶה ut ex Ezechiele liquido cōſtat, niſi q etymologia & ratiō e ſignificādi uariēt. Ezech.16. Et faciā ceſſare te à meretricatione, atq; mercedē non dabis amplius. Et iterū, Nō fuiſti ſicut meretrix, ad deridendū mercedē. Oſeæ 9. Dilexiſti mercedē in omnibus horreis frumenti. Et in ſtatu regiminis אֶתְנַן Deut.23. Nō inſeras merendam meretricis, aut cōmutationē canis in donū Iehoua. Et in ſtatu affixorū nihil uariat à ſtatu regiminis, niſi q fortificet ultimā literā nun. Ieſ.23. Et reuertetur ad meretriciū ſuū.

תְּנוּךְ Cartilago. Exo.29. Super cartilagine, auris Aaron &c.

תַּנּוּר Furnus, fornax, clibanus qui lucet igni. uide ſupra in themate נִיר

1745 **תעב** Vt in prima cōiugatiōe תָּאַב ſignificat appetere, & in ſecūda cōiugatione ſignificatiōe cōtraria notat auerſari, ita ſimiliter hoc uerbū ſignificat auerſationē, & abominationē quando uidelicet perſonā aut rem aliquā nō dignamur uel uiſu, uel auditu, uel guſtu, uel olfactu ſeu tactu. In prima cōiugatione legitur tantū in uoce paſſiua נִתְעַב 1.Paral.21. Quia abominabile fuit uerbum regis.
Participiū ſeu nomē potius participiale נִתְעָב abominabilis. Iob 15. Quāto magis abominabilis. Ieſa.14. Sicut ſurculus abominabilis.
In ſecunda cōiugatione תִּעֵב Iob 9. Et abominabūtur me ueſtimēta mea. Pſal.5. Virū ſanguinū & impoſturæ abominabitur Iehoua. Pſal.119. Mendacium odi, & abominatus ſum. Pſal.107. Omnem eſcam abominata eſt anima eorum.
Participiū præſens ſeu nomē participiale מְתָעֵב Ieſ.49. In abominabilem gentē.
In tertia coniugatione הִתְעִיב Pſal.14. Funditus perditi ſunt, & abominabiles facti ſunt ſtudio. Pſ.53. Fūditus perditi ſunt, & abominabiles facti ſunt cōcupiſcētia.
Participium præſens, ſeu nomen potius formale מְתַעֲבִים Mich.3. Qui ſunt abominatores iudicij, uel qui abominantur iudicium.

INDE NOMEN.

תּוֹעֵבָה Cum uau, uel ſine uau. Abominatio. Gen.43. Quia abominatio eſt Ægyptijs. Deuter.13. Et fecit abominationē hanc. Prou.7. Sacrificiū improborū eſt abominatio. Et in ſtatu regiminis תּוֹעֲבַת Gen.46. Abominatio Ægyptiorū omnis paſtor ouiū. Prou.16. Abominatio Iehoua om̄is elatus corde. Et pluraliter תּוֹעֵבוֹת Leu.18. Et nihil facietis ex omnib. abominatiōib. iſtis. Pſ.88. Poſuiſti me abominationes illis. Prou.26. Septē abominationes ſunt in corde eius. In ſtatu regiminis & affixorū
1746 **תעה** תּוֹעֲבוֹת 2.Reg.16. Secūdū abominatiōes gētiū. Deu.20. Secūdū abominatiōes eorū.
Errauit, eiuſdē ſignificationis cū טָעָה Ieſ.41. Errauit cor meū. Pſal.119. Et à mandatis tuis non erraui. Pſ.54. Errauerunt ab utero. Ieſaię 53. Omnes nos ſicut oues errauimus. Gen.21. Et errabat in deſerto. Prouer.7. Ne erres in ſemitis eius. Ezech. 44. Cum errarent filij Iſrael.
Participium præſens תֹּעֶה Gen.37. Et ecce errans erat in agro. Et pluraliter in ſtatu regiminis תֹּעֵי Pſal.95. Errantes corde.
In uoce paſſiua legitur tantū participium נִתְעָה Iob 15. Non credit, in uanitate errare factus eſt. i. ſeductus eſt. Ieſa.19. Velut errari ebrium in uomitu ſuo.

In secunda coniugatione forma geminata תִּעְתַּע errare fecit, cuius participiũ est in usu. Gen. 27. Et ero in oculis tuis tanquã errare faciens. i. seducẽs, seductor, deceptor. Et pluraliter מְתַעְתְּעִים 2. Paral. 36. Et erant subsannantes in nuncios Dei, & despicientes uerba ipsius, & errare facientes Prophetas eius.

In tertia coniugatione הִתְעָה errare fecit, seduxit. Oseæ 4. Quia spiritus meretricationis errare fecit. Gen. 20. Errare fecerunt me. 2. Reg. 21. Et errare fecit eos Manasse. Ies. 63. Vt quid errare facies nos Iehoua de uijs tuis.

Participiũ præsens מַתְעֶה Prou. 10. Et qui relinquit increpationẽ, errat. Iesa. 30. Et frenum errans. Et pluraliter מַתְעִים Ies. 9. Et erunt directores populi huius seductores. Mich. 3. Sic dicit Iehoua super prophetas errare facientes populum meum.

INDE NOMINA.

תּוֹעָה Error. Ies. 32. Et ut loquat̃ de Deo errorem.

תַּעְתֻּעִים Errores. Iere. 10. Vanitas ipsi, factura errorũ in tẽpore uisitationis ipsorũ auferetur.

תַּעַר Nouacula. Vide in themate עור.

1747 תפף Cognationem magnã habet cùm uoce, tum significatione cũ uerbo טפף & significat tympanisare, pulsare, plaudere. Legit̃ in prima cõiugatione tantũ participium præsens fœmininũ plur. num. תּוֹפְפוֹת Psal. 68. In medio iuuencularũ tympanisantiũ.

In secũda cõiugatiõe legit̃ quoq; participiũ מְתֹפְפוֹת Nahũ 2. Tympanisantes sup corda sua.

INDE NOMEN.

תֹּף Tympanũ. Gen. 31. In lætitia, & in canticis, in tympano, & in cithara. Ps. 81. Et date tympanũ. Et pluraliter תֻּפִּים 2. Sam. 6. Et in tympanis. Iesa. 24. Cessauit gaudium tympanorum. Similiter Ezech. 28. Tympana tua.

תַּפּוּחַ Malus seu pomus arbor, uel malũ seu pomũ fructus. Et est nomẽ generale ad omnes arbores seu fructus spirantes, & odoros. uide supra in suo themate פוח.

1748 תפל Hoc nomẽ cõgruentiã habere arbitror cum uerbo נָפַל & significare deciduũ, cadũcũ, ut sunt incõdita, insulsa & fatua. Aut sanè contrariã significationẽ uerbo טָפַל quod cõpingere, concinnare significat. Inde materia dicta insulsa & fatua, quæ ad compingendũ inutilis est. Ezech. 13. Et ipse ædificat parietẽ, & ecce illi oblinũt incondito, seu caduco. i. quod cito decidit. Threno. 2. Prophetæ tui uiderunt tibi uanum, & inconditum, seu caducum. Iob 6. An editur inconditum sine sale.

תִּפְלָה Insulsitas, fatuitas. Iob 1. In omnib. illis nõ aberrauit Iob, neq; posuit fatuitatẽ Deo. & cap. 24. Et deus non ponit fatuitatem. Ier. 23. Et in Prophetis uidi fatuitatem.

1749 תפר Cõsuit, cõcinnauit. Gen. 3. Et consuerunt folia fici, & fecerũt sibi cinctoria. Iob 16. Saccũ consui super cutẽ meã. Eccl. 3. Est tẽpus disrũpendi, & tẽpus consuendi.

In secunda coniugatione legitur participiũ præsens pluralis numeri generis fœminini מְתַפְּרוֹת Ezech. 13. Væ consuentibus puluillos. Existimo hoc uerbum contrariam habere significationem cum uerbo פּוּר

1750 תפש Cepit, apprehẽdit, tenuit. 2. Reg. 12. Apprehẽdit Ioas regẽ Israel. Prou. 30. Nequãdo pauper factus furtũ cõmittam, & apprehẽdam nomẽ dei mei. Ier. 40. Et habitate in urbib. uestris, quas cepistis. & ca. 14. Propter capere domũ Israel. i. ut capiat domũ Israel. Participiũ præsens תֹּפֵשׂ Gen. 4. Pater omnis apprehẽdentis citharã. Ier. 50. Et apprehendentẽ falcẽ tẽpore messis. Et pluraliter in statu regiminis תֹּפְשֵׂי Nu. 31. Inter apprehẽdẽtes bellũ. i. tractantes. s. arma. Ier. 2. Tractantes legẽ nõ cognouerunt me. Participiũ præteritũ תָּפוּשׂ Habakuk 2. Ecce ipse cõprehensus est auro & argento. In uoce passiua נִתְפַּשׂ Ezech. 19. Reti eorũ captus est. & cap. 12. Et capiet̃ reti meo. Ier. 5. Capta est Babylon. Psal. 10. Capient̃ in cogitationibus.

In secunda coniugatione תְּפַשֵּׂשׂ Prou. 30. Araneus manibus apprehendet.

תֹּפֶת Nomen, quod à uerbo יָפָה deductum est, ideo quære supra in suo themate.

1751 תקן Nõ multũ abludit significatiõe à uerbis תָּכַן & כּוּן significat aũt in planiciẽ ęqualitatem rectitudinem seu cõuenientiã componi, ut partes inter se cõsentiant, rectificari, regulari, dirigi, corrigi, emendari. Eccl. 1. Curuũ nõ potest rectificari. seu rectũ fieri. In secũda cõiugatiõe תִּקֵּן Eccl. 12. Et correxit sentẽtias multas. s. ut inter se cõsentiant. & cap. 7. Quis poterit rectum facere, q; ille curuauit. i. corrigere.

1752 תָּקַע Generaliter significat figere, infigere, imprimere. Et est contrariæ significatiõis uerbo יָקַע nam ut hoc laxationē, ita illud significat fixionē seu impressionē. Genes.31. Et Iacob fixit tentoriū suū in monte, & Laban fixit cū fratribus suis in mõte Gilead. Ier.6. Veniēt ad eā pastores & greges eorū, figent super ea tētoria circūquaq;. Exo.10. Et sustulit locustā, & infixit eā in mare iunci. Iud.4. Et infixit illum in uētrē eius. Et ibidē iterū, Venit ad eū clāculū, & infixit clauū in tēpora eius. 1.Sam. 31. Et corpus eius infixerūt in muro Bethsan. 2.Sam.18 Et infixit ea in cor Absolō. 1.Paral.10. Posuerūt arma eius in domū dei sui, & caput eius infixerūt in tēplo Dagon. Ies.22. Et infigā eū, clauū in locū firmū. Et quādo cū חֲצֹצְרָה uel שׁוֹפָר cõiungit, tū significat increpare seu imprimere spiritū in angustū tubæ, ut perstrepat. Hieronymus uertit uerbo clāgo, ego de industria uertā per uerbū increpo, eo φ sit paulo propius & significātius. Num.10. Si una tuba increpuerint, cõuenient ad te principes, &c. Et si increpueritis classicū, pficiscent castra. Et mox iterū: Quādo ecclesia erit aggregādo increpabitis & nō classicū canetis. Ios.6. Et increpabūt tubis. Ps. 81. Increpate in Neomenia tuba. Quādo aūt cū nomine כַּף cõstruit, usurpat bifariā primo, si de cõtractibus intelligit, tū figere manū idē Hebręis significat, φ Latinis stipulari. Pro.6. Fili mi si fideiusseris pro proximo tuo, fixeris pro alieno manū tuā ein handstreich thun das es kütsihet. Secūdo est aliquādo signū lętitię, & significat plaudere cõplodere manu mit den henden kütschen. Ps.47. Omes populi plaudite manu. Nahum 2. Omnes audientes famam tuam complosերunt manu super te.

Participiū præsens תּוֹקֵעַ 2.Par.23. Omnis populus terræ erat lętus, & increpans tubis. Nehe.4. Et qui increpabat tuba erat iuxta me. Pro.17. Homo deficiēs corde figit manū. Et pluraliter תֹּקְעִים Pro.11. Qui odit fixores securus est. i. stipulatores. In statu regiminis תּוֹקְעֵי Prou.22. Ne sis inter fixores manuū. i. stipulatores.

Participiū præteritū fœminini generis תְּקוּעָה Ies.22. Amouebit clauus fixus in loco fixo. In uoce passiua נִתְקַע Iesaiæ 27. In die illa increpabit tuba magna. Amos 3. Si increpabitur tuba in ciuitate. Iob 17. Euge constitue fideiussorem mihi apud te, quis est ille, qui manui meę infigatur.

INDE NOMINA.

תֵּקַע Impressio. Psal.150. Laudate eum impressione tubæ, laudate eū Nablo & Cithara.

תָּקוֹעַ Instrumentū, tuba, in quam increpat, licet appellare, uel crepitaculū, uel tubā, seu lituū. Ezech.7. Increpuerunt crepitaculo, & constituit omnia, & non est qui eat in bellum. Potest etiam esse Infinitiuus, ut sic legas Increpuerunt increpando, &c.

תְּקוֹעַ Nomē oppidi in tribu Iuda sex milliarib. à Bethlehē distās, patria Amos prophetę. Verba Amos, qui fuit inter pastores de Thekoa. Et hoc ędificijs muniuit Recha beam. 2. Paralip.11.

קַעֲקַע Signum impressum in corpore, stigma, de hoc uide suo in loco. similiter de קוּץ eodem in loco.

1753 תָּקַף Præualuit undiq;. Et cognationē habet significatione cū uerbis נָצַב & יָקַב nisi quod ut forma ita modo significandi uarient. Iob 14. Præualebis eum & abibit. Ezech.4. Et si præualebit eum unus, duo stabunt contra ipsum.

INDE NOMINA.

תַּקִּיף Pręualidus, ualidior, fortior. eccl 6. Et nō poterit cōtēdere cū illo q̄ est pręualidior

תֹּקֶף Pręualiditas, uirtus, uis, efficacia, uehemētia. Esth.9. Et scripsit Esther regina filia Achihail, & Mardochai Iudæus cū omni uehemētia, ut cõfirmarēt Epist. Et cū affixo mutat holē in hatephcametz. Esth.10. Et omne factum fortitudinis suæ.

תִּרְזָה Pini species à tenuitate. uide in themate רָזָה.

1754 תֹּרֶן Malus, nauis, arbor excelsa, à qua uelū depēdet. Ezech.27. Fraxinus de Senir ædificauerūt tibi tabulata duplicia, & cedrū tulerūt de Libano ut facerēt malū, supra te. Ies.30. Donec relinquunt sicut malus super cacumine mõtis. i. sicut arbor una ramis priuata tanquā malus in naui. Cū affixo mutat holē in hatephcametz. Ies.33. Laxati sunt funes tui non constrinxerunt malū suū, neq; expāderunt signū, Et uerisimile dictū hoc nomine malum ab אֹרֶן de quo supra suo in loco.

תְּרָפִים Nomen pluralis numeri tantum à uerbo רָפָה de quo supra suo in loco.

1755 **תשע** Nomē numerale cardinale generis fœminini. Nouē. Gen. 11. Et uixit Nahor nouē & uiginti annis. Et iterū, Et uixit Nahor postq́ genuit Therah nouēdecim annis. Leu. 25. Nouē & quadraginta annis. Deut. 3. Nouē cubiti lōgitudo eius. Et in genere masc. תִּשְׁעָה Leuit. 23. In nona mēsis uespere. Num. 1. Nouē & quinquaginta millia. & ca. 29. In die quinto iuuēcos nouē. 1. Sam. 2. Nouēdecim uiri atq; Azaeel. In statu regiminis תִּשְׁעַת Num. 34. Iussit Iehoua dare nouem baculis. Iosue 14. Vt daret nouē baculis. Et pluraliter utriusq; generis תִּשְׁעִים id est, nonaginta. Gen. 17. Et fuit Abram filius nonaginta & nouem annorum.

תְּשִׁיעִי Nomen numerale ordinis masculini generis Nonus. Num. 7. In die nono. 1. Paral. 24. Iohanna erat octauus, Eleazar nonus. Ier. 36. In mense nono. Et in genere fœminino תְּשִׁיעִית Nona. 2. Reg. 17. In anno nono Hosa. Iere. 39. In anno nono.

NOMINA QVADRILITERA.

1756 **תכלת** Scribunt uermiculi esse speciē, cuius humor flaui est coloris. Iosephus, similiter Græci, & post illos cęteri uerterūt Hyacinthinū. Exo. 25. Hyacinthū purpurā, uermiculū bis tinctū & byssū. & ca. 26. Et cohabitaculū facies decē cortinarū ex bysso retorta, & hyacintho & purpura & uermiculo bis tincto. & cap. 28. Et facies superiorem Ephod totā hyacinthinā. Num. 4. Et tollent uestē hyacinthinā. 2. Paral. 3. Et fecit uelum ex hyacintho & purpura & carmesino & bysso. Ezech. 27. Hyacinthum & purpuram ex insulis Elissa &c.

1757 **תרשיש** Hoc nomine filius Iauan, filij Iapheth, filij Noach dictus fuit. Gen. 10. A quo Tharsus Cilicię metropolis cognominata credit̄, ortu etiā diui Pauli Apostoli nobilis. Deinde generali appellatiōe à colore cœruleo mare altū & magnū dicit̄, uel internū, quod mediterraneū uel externū, quod nos Oceanū uocamus, in quo naues magnę (quę אֳנִיּוֹת dicunt̄) eūt. Et in hoc differt à יָם quod etiā lacus atq; multo minores aquarū collectiōes significat. Ps. 58. Cōfringes naues Tharsis. Psal. 62. Reges Tharsis, & insularū munera reddēt. Ies. 2. Et super omnes naues Tharsis. & ca. 23. Vlulate naues Tharsis. Ier. 10. Argentū diductū è Tharsis adducet̄, & aurū ex Vphaz. & cap. 27. Tharsis negociatio tua. Ionæ 1. Et surrexit Iona ut fugeret à Tharsis, à cōspectu Iehoua, & descēdit Iapho, & inuenit nauē uenientē Tharsis, & dedit mercedē suā, & descēdit in eam, ut ueniret cū illis ad Tharsis à conspectu Iehoua. & ca. 4. Propterea enim præueni ut fugerē ad Tharsis, quæ irēt in Ophir pro auro, sed nō iuerunt quia fractæ sunt naues, quæ irēt Tharsis, & cōfecerūt naues in Ezion Gaber. uel, & cōfectæ sunt naues. Sicut mox sequit̄. Et fractę sunt naues, & nō ualuerūt ire ad Tharsis. 2. Paral. 9. Quia naues regis ibāt Tharsis cū seruis Hirā semel in tribus annis ueniebāt naues Tharsis. Tertio, est nomē lapidis preciosi, illū (ut uariam interpretū expositionē prætercam) existimo esse, quē nos consono nomine Thurcesiā seu Thurkis appellamus, coloris cœrulei, ideoq; Symachū uocasse Exo. 28. In quarto ordine Tharsis, & Onyx, & Iaspis. Ezech. 24. Tharsis, & Onyx, & Iaspis. Cāt. 5. Manus eius sunt circuli auri impletæ Tharsis. Ezech. 10. Sicut aspectus lapidis Tharsis. Dan. 10. Corpus eius sicut Tharsis.

1758 **תשרי** Hoc nomine Iudæi mēsem septimū inde à primo qui אָבִיב dicit̄, uocāt, atq; circa equinoctiū autūnale incidit aliàs אֵיתָנִים dictus. 1. Reg. 8. Eò q́ in eo mēse arca fœderis in templū à Salomone rege recēs extructū à uiris fortibus trāslata, & tum ualidæ preces, & multa ac magna sacrificia deo oblata sunt. Et quia ab eo mēse inchoāt numerationē anni septimi, qui est annus sabbathi, similiter numerationē anni Iobilæi, ideo etiā primus ab illis nuncupatur scilicet politicus. Itaq; duo anni initia cōstituunt, primū in mēse אָבִיב qui aliàs נִיסָן dicit̄, anni. s. naturalis, alterum anni ciuilis, seu contractuū in תִּשְׁרִי id est Septēbri, qui appellationē suam habet à תִּירוֹשׁ id est, musto, quod eo mēse uindemia fieret, utrunq; autē nomen, originem suam trahit à uerbo יָרַשׁ de quo supra suo in loco.

REGI SECVLORVM IMMORTALI, INVISIBILI, SOLI SAPIENTI DEO, HONOR, GLORIA IN SECVLA SECVLORVM, AMEN.

I[redacted]

LOCORVM SACRAE SCRIPTVRAE

VETERIS AC NOVI TESTAMENTI TAM INSIGNIVM quàm in Grammatica difficilium, à Ioanne Forstero [redacted]

autore damnato hactenus prohibitus sed cum expurgatione permissus —

VETVS TESTAMENTVM.

LOCI GENESEOS.

Et

Pro

LEVITICI

EXODI.

DEVTERONOMII

Non

NVMERI

IOSVE

RVTH

I SAMVELIS

IVDICVM

II. SAMVELIS

II. REGVM

I. REGVM

Et

IESAIAE

I. PARALIPOMENΩN.

II. PARALIPOMENΩN

Et

THRENORVM.

EZECHIELIS.

PSALMORVM

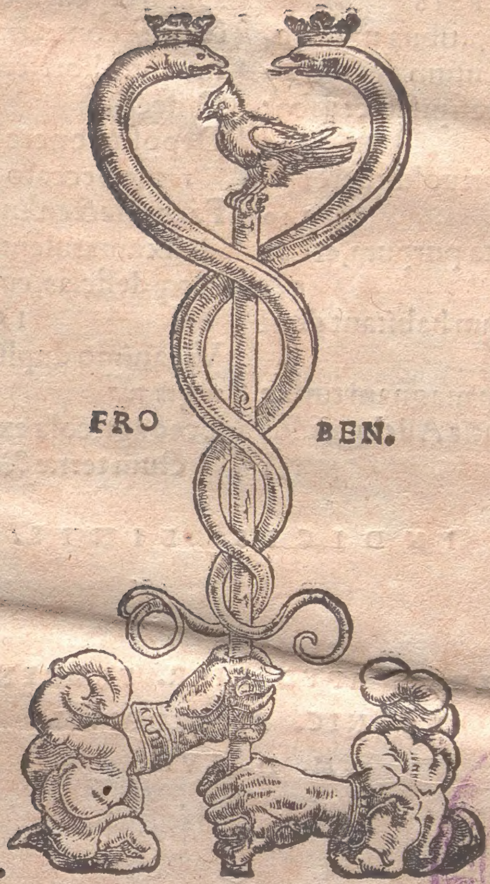
NOVVM TESTAMENTVM

INDICIS FINIS.

BASILEAE, APVD HIER. FROBENIVM,
ET NIC. EPISCOPIVM,
M. D. LVII.

EMENDANDA.

Pag. 1. lin. 29. pro גזב lege זב 13.15. impijs. 96.4. forte testibus. 67.52 אגר 77.24 גִּבָּא 139.27 גָּחוֹן 173.44. uectibus. 191.20. portentosas. 613.18 זֶבַח 223.9. obseruans. 380.26. Rom. 10. 589.34. עֹקֶת 673.6. uectigalibus. & 30. forcipe. 733.21. eas. & 26. molæ 737. 1. senem. 758.4. uestri. 779.50. relaxatio. 820.39. Iudicum 7. à numero 168. corrige usque ad 276.

estees el fin deeste libro q esta al reves del to
de moy — Doctor Sebreo